NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO

IN OA! A PRÆTER EA, Q.U Æ

PHIL, LABBEUS, ET GABR, COSSARTIUS,

Et noviflime Nicolaus Coleti *in luetin cdidtre,*

EA OMNIA INSUPER, IN SUIS LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ,

JOANNES DOMINICUS MANSI

ARCHIEPISCOPUS LUCENSIS EVULGAVIT.

EDITIO NOVISSIMA

AB EODEM OPTIME MERGITO P R.Æ SU LE,

POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTA N TE

EM TM CARDINALI DOMINICO PASSIONED

SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTH EC AR IO

ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS CURATA,

Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,

Ad MS, Codices Vaticanos, Lucenies, aliofque recenfira, & perfcâa.

ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QJ'AMPLURIM/E, QTJÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS VICESIMUS QUARTUS,

Ab anno MCCLX1X ufpu ad anu. MCCXC1X.

VENETUS MDCCLXXXa

APUD ANTONIUM ZATTA.

SUPERJOR.UM PER.M1SSU, AC EXCELL. SENATUS PRJV1LEG10.

'&Mo iterata ad Edition pnnnpu namfdum ab Ihabrrto W'eftrr, Bibhopola, 1 « d,Ha Bersani Pûdôty 4, Απλμ MDCCCCHU*

S Y- L L A B Ù S

EORUM, QUÆ TOMO XXIV. CONTINENTUR.

Quae hoc Indice gy notata noftræ Editioni novicer acceflcre.

ANNO CHRISTI

1209 Andegavenfc Concilium. pag. «
Senonenie. 3
gy Anglicanum Concilium. 7
fry Canturenfc Cone. 9
1Z70. Ravennenfc.' n
Compcndicnfe. 13
Avenionenfc. 15
1271 Quintinopolitanum. 17
Radinges in Anglia Concilium. 19
EleUio Tbtaldi archidiaconi Leodienfis in funmum Pontificem Gregarium X. i

1271 VITA GREGOR1I PAPÆ X. »f·

Epiftola ejufdem unica ad epifeopum Leodienfim. 27
£y Anglicans Concilia duo. 31
127*j* Redonenie concilium. 33
1274 Conftantinopolitanum. 3$
Lugdunense II. Oecumenicum 37·
Epiftola Gregarii X. qua convorat concilium ,39·
Lyufdtm alia tru epiftola. 41 r feg
Michaelis Paiaolcgi imp. ad Gregarium X. epiftola . 5 i
Epiftola Gregarii Encyclica ad omnes Pralatos 55·
Ejufdem Encyclica ad Reger , Principes, fy CiVitater. 5 8
Ejufdem Epiftola ad ArmeniaRegem. 59
Epiftola Gregorn X. adGracorumImperatorem . 60
gy *Epifiali Gregarii X. ad RaymxndumTurrianum tielie Aqmiejenftm..* 61
Prévis nota eorum, qua in 11. Lstgduntnfi concilio generali alla fient. 61
Littera Michaelis Palaologt imp. Gracorum ad Gregarium X. Gr. Lat. 67
Ejufdem facramentum.
Littera prolatorum Gracia . 74
Epiftola quatuor Gregor11 papa .Г. 78
Conftituttones a Gregorio X. in concli.o Lugdunenfi fancita. 81
De afits Concilii Lugduncrftis excerpta e varus auihribus per Bimum. jci
Luttera Palaologt Imperatoris Gracorum. J04
C5> Ad Lugduncnie II. Oecumenicum Concilium. 107
65* *Epiftola Gregorn Papa X. Michaeh Palco-o-go .* *ibid.*
ExtraUianet de Libra. 109
1274 Saltzburgenfe concilium. 13$
65* *Pramonitta in Canones.* J45
1275 Arelatenfe. 147
Cy *Apud* Pcxthum in Scoria Concilium.

anno CHRISTI

»27« VITA INNOCENTII PAPÆ V. »53
*1276 VITA HADRIANI PAPÆ V «55.
Duntlmenfis Jynodus. ip
Salmurienfe Concilium. 159
Bituriccnfc Cone. 165

1276 VITA JOANNIS PAPÆ XIX 181.

Epiflola Joanna XIX. ad Eduardum regem Anglia. *ibid.*
1277 Compendienfe Concilium. 183
Conftantinopolitanum. *itij.*
Conftantinopolitanum alterum. 189
C53 *Rudolphi·! I.* içо

VITA NICOLAI PAPÆ III. *91-

Trevirenfe Concilium. *tçt*
Londinenfc Concilium. 105
£y Windeioricnie in Anglia Concilium. 209.
£3?* Weddelcnfe in Dania Concilium, *tbjd.*
1278 Aureliacenfe Concilium. 210
Langefienfe. *itt*
·279 Aufccnie. 217
£5* Londincnfe Concilium 217
Apud Pontem Audomari. 219
Appendix ad di&um Concilium. 2'7
Avenioncnfe. jp
Alia ejutdem Concilii Statuta 243
Biterrenie 147
6S* Conflitutiones Latini. 246
gy Notx P Franciici Antonii Zacharix . *ibid.*
Redingenfe. »57
Ordinatione Joannts Cantuarttnfic archiep'fc'pi in domityts rehgidfis* 264
gy Ad Redingenlc in Anglia Concilium · 267.
gy *Pontefra/lenfis Srnodui .* *169*
Budenic concilium 269
Andegavenfc. 307
Tarraconenfc. 309
65* Monafterienfc Concilium. 312
gy *Dtacefana Tridentma Synodus.* 321
Uratiilavienjii Smodus . 327
tSA Conferanenfis Synodus . g
gy Senonenie Concilium. 333
gy Apud Pcrthum Concilium Generale. 335·

C3* Senonenfis Provincix Concilium. 337
Statuta Joamis Pmkatu. 339
libo Coiontenfit fynodus. 343
Lambctbenfc Concilium. 3dj
Bitcrrcnle. ' ibid.
Bituricenie. 365
Conftantinopolitanum Gr.Lat. sbtd.
Noviomenfe. 37i
Ravcnneniel 375
Santoncnfis fynodus. 377
Pidavcnfis. 381

1281 VITA MARTINI PAPÆ II. vulgo IV. 387

E'Kfhm epilloia K tétd.
Salczburgcnic Concilium. 395
Lambethenfc. 403
Ad Lambethenfe Concilium. * 421
£#* Provincir Cantuaricnlis Concilium. 423.
Littera Joanna urcbicpifc. Cantuarienjis ad Eduvardum Jngli.-e Regem 413
__ Statutum arcbicpifcopi Cantuarunfis. 417
C^4 Aquilejenfc Concilium. 427
Not# C. Γ. Panu de Rubeii. 429
>282. Avenionenfc concilium. 437
Cs?* De Conciliis Grxcorum. 445
Londinenfe concilium.
Santonenfis fjmodui. 3^s
Turoncnle concilium.
Ad TuronenL Concilium. A7ï
Procijus habetur a Mart.n) ll '. contra Peli am regem Aragonum. 47^
K53 Tarraconenic Conçilium. 489
In fupt'ioret Conjïïtuttones Joannes Dominicum Stanti. 49 j
£3» Conilantinopolitanum Concilium Schlimaticorum. ibid.
< >n;tant;noool.tana S»mdi ^fSta. ib:.t.
Conftannnopolitanum Concilium Libalum. 501
1284 Apud S. Hippolitum Synodus. 503
£7^ -id Srnod im b. Hippoliti In oduftna. 517
Parifienfe Concilium. 519
Paravienfis. $ 19
Pramonitio in Concilium Nemaufcnle. •bid.
Nemaufenfii fruodut. 521
cr Hic dicji codex Labici, ceterafuppicntur ix cod. Carnaldulenfium. 565
P;fljvr»i4r. 567
ÎÎS* Melfitanum Concilium. 569
1285 Regienie concilium. 575
alntrimi Nota. j8j

*1285 VITA HONORII IV. PAPÆ 593.

Lancicicnfe concilium. 9
Conftantinopolitanum Gr. L. tbtd.
1196 Ordinationes arcbi.pifcopt Lugdun. O tfifcopi Eduenfii, profcdibuj fuis vacantibus, 607

11S6 £jÿ=· Matifconenft? Concilium. 611
Ravcnnate. 615
Bituricenie. 61$
Additio ad did^um concilium. 641
Addenda dido concilio. *43
Ejufdem concilii ftatuta contra exemptos^. 644
es* Haretica quadas/f opiniones. 64/
>Provincix Burdegajenfis Vifitatio. 647·
Statuta fynodalia Magdeburgcnfis Provinciz. 765
Haritica cqsiniones per Joannim arcbiep. Cany tuarsenf. declarata & damnata.
1287 Sedes vacat per annum.
ulrttculi obftrvands per reliores, &c. Cantuar. diatcejis. 7?
Exonienjii fysiodus.
Rcmcnfe concilium 847
llerbipoleofe. 849
ÇS* Ad Hcrbipolenfe Concilium. 807
Mediolanenic. 867
Ejuldcm Concilii Decreta. ibid.
In Sontdum Λl<.ι: ianen"em. 869
Conilitutioncs Cœkfimi Legati in Lombardia. 881
-4J Conjiitutiom r Dormni Ca.eft.ns Legati in Lombardia. 885
Statuta Synodalia Joannis Epifcopi Leodienfis. 88 5
MoLficati^ ' plicantium ftatutorum. 941
VVurccburgi Nationale Concilium. 943

1288 VIÎA NICOLAI PAPÆ IV. 945

KS* Salzburgenfc Concilium. 945
aldditio ad hoc Concilium. 950
Infulanum concilium. 95«
Statuta Jynod.:na. 96j
1289 Ctcejirenfii fynocxi I 1©55
Viennenic in Gallia concilium. 1063
1290 £brcduncn(c. ibid.
Nugarolienfe. 1065
Parifienfe. 1071
Uratislavienfis fynodus. thd.
Apud Nobiliacum. 1073
1291 Saltzburgenfe i°75
Ad Saltzburgenfe Concilium 2077
Londinenfe 2079
Mediolanenfe Concilium. ><>79

Sedes vacans.
Afchaflenburgenfe concilium. 1082
Bremenfe. 109 j
CiceflrMfa fynodut. 200?
UltrajeLtina Synodus. JI©I
Strigoideiffis Synadan. JI©3
gy Genuenfe Concilium. 11 0 j
gy Terraconenfe concilium. 110$
fcy Spalatinum Concilium 111 3
1293 Patavienfis. ▮>13
Apud S. Hippolytum. 1115

ANNO CHRISTI

094 VITA CÆLEST1NI PAPÆ ,V.
nié

Apud Aureliacum concilium. 1118
Salmurienle Concilium. 11*2
Statuti Synodalia Trajc&enfis diœce-
fi». - mo

«94 VITA BONIFACII PAPÆ VIII.
1131

Ejufdn» cpifala 11. njj
Raberti artkiepifc^i Coûtmtr. eptfl. ud Bouifa. ciumVIII.
Ma Eduvardi régir Jngli ad tumdem.* 1141
Saltzbargenfe Concilium. n4»
C5» *Striffmimfil Symdut.* ,
Cnfiitutia Gilberti Erfcopi Cieefatrifij. ni?
119$ *Statuta Robcrti de IhneMt, arcbiepifc. Cou-*
tuur. Γ 1146
1296 Gradenle concilium· I{^

ANNO CHRISTI

Torcellana fynodus. nô^
1297 Londincnie concilium. 1171
Ad Londlnenic Concilium Z 1177
Qÿ* *Refponfia prolatarum tf cleriCantuarienfij ijc.*
U?».
Trapiicrifit fytttdtu. j 181
Conftantinopolitanum Concilium .
n8j
Lugdunenfe'fiâitlum. ;
1298 *Sautorunfii fyaadus.* 1185;
Ç5» *Herbtpol&yfij Sjnodtet.* 1187
1299 Rotomagenfe concilium. 120;
<< r *Statutum Gerkardi Archypifcopi Moguntini.*
1207
CS» *Cerbardi Jh'cbupifcopi Mpguafiui.* 1208
Bitcrrenic. m?
Decreta hujus concilii. is 15
Anfanum Concilium. 1217
gy> Conftantinopolitanum Concilium ·
«23»

I

Viti

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.·

AVendo veduto per la Fede di Revifione, ed Approvazione delP.D. *Filippo Rofa Lanzi* inquifitor Generale del Santo Offizio di *Venezia* nel libro intitolato.· *Sacrorum Conciliorum &c. Rufiore* P. *Philippo Labbeo Soc.Jefu^ curante Nicolao Cokri, & Joanne Dominico Manfi &c.* Non v'effer cofa âlcuna contro la Santa Fcde Cattolica, e parimente per atteilato dei Segretario Noftro, nientç contro Principi, e buoni coftumi, cohcediamo Licenza ad *Antonio Zatta* StampatorÆ *Venezia* che pofli effere flampato, offervando gli ordini in materia di flampe, e prefentando le folite Copie alie Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Data li 20 Dicembre. 1767.

(Sebaftian Zuftinian Riform.
(Alvife Valareffb Riform.
(Francefco Morofini 2.* Cav. Proc. Riform.

Regiftrato in Libro a Carte 335. al Num. 2304

A

Davidde Marchefini Stgr·

co

ëCONCILIUMë
AN.DEGAVE N SE*

Ex editione Joan N is Maani, et ex codice MS.

Incipiunt flatura provincialis concilii fada Andegavis, die Maitis poil quindenatn nativitatis B. Joannis Baptiilx anno Domini MCCLXIX.

CANONES.

1. Di probibentibut danationtt & lejata ettltfiit fitri a fuit fuidins.

U IA intelleximus, quod quidam domini temporales, & eorum allocati, inhibent (eu inhiberi faciunt fubditis luis pro fuz li bito voluntatis, in grave przjudiciumecclefiz & periculum animarum, nc iidem fubditi de rebus, quas tenent ab iifdem, eleemofynz, legati, aut donationis, vel alterius licitz alienationis titulo, transferant aliquid in ecclefias, vel alia pia loca: id przientis authoritate concilii de cetero fieri prohibemus: ftatuentes, ut nifi per locorum ordinarios fufficicntcr moniti, attentata fuper hoc revocare, aut ab hujuf* modi przfumptione ccfiarc noluerint, A ad revocandum & defiftendum per ipforum ordinarios cenfura ccclefiaftica compellantur.

Jl. Vt ptrfon talcfiaflict non fnt advotati in tnria (aculari.*

Item, quia juxta legitimas fandiones turpe eft clericis, fi peritos fe velint oftenderedifeeptationum forenfium I hu- Bjufmodi authoritate concilii,prohibemus ne clerici bénéficiât!, vel in facris ordinibus conftituti, in caufis forenfibus coram fxcularibus judicibus fe venales exponant, aut patrocinium cuiquam publice przftarc przfumant: iplolque monemus przfentis autboritate concilii, ut abhujufmodi prxfumptionedefiftant: ftatuentes, ut fi qui de cetero bujufmodi ftatuti fuerint tranlgreifores, pcrlo- Ceorumepifeopos canonicecompefcantur: prxcedentium conciliorum ftatutis in fuo robore duraturis. In cujus rei tcftimos nium, &c. Datum ut fupra.

Æ. O<&··$> ‹»§&· Ci- CH3- Æ -

CONCILIUM SENONENSE

Edidit Lud. Bail, ex codice ccnfuali cpifropaïus PariiunGs.

Statutain concilio SeponenG , quod celebravit archiepifcopus Senonenfiidie fabbati ante feffum SS. Simonis & Juda:, ahno Domini MCCLXiX.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Contra clerical qui focariat tenent.*
X. A> *ccclеüaliKi contraihôut ujurariit fdfcribant : i/ contra h jurar.*
J. *I't ufurarn communiant & fepnitura carunt.*
4. *Ct jcrvetur canon,* O.nnis IItriulquc Gxus.
5. *Ne citrici clerical trahant ad pub.ica judicia .*
6. De abnfibm priiDeliorum . J

CAPITULA.

/. Contra deruat qui focariat tcnr.nl.

CUm legatorum fedis apoftolicx ftatuta edita in provincia cis commiila, perpetuo funt fervanda, & bonz memorix quondam apoftolicz fedis Gallo legatus in Francia contra facerdotes & clericos concubinarios ftatutum fecit in his verbis: Excommunicamus „ omnes tacerdotes & clericos quofeum„ que, qui poft legitimam admonitio* „ nem, focarias, vel alias mulieres de „ quibus mala futpicio poffit fuboriri , „ tn domibus propriis vel alibi , unde „ populus vel ecclcfia icandalizetur, du„ xerunt retinendas, nili fintclerici,qui „ font in minoribus ccnftituti ordini- D „ bus, quas legitime contraxiffe pro„ batur. Qui tamen cum vigore eccle„ fiaftica beneficia retinere non debent '. „ ac ex hujufmodi lalubri flatuto rarus aut nullus frutflus pervenit, quia forte ftatutum hujufmodi ad multorum notitiam non pervenit , cum multi facerdotes & clerici in propriarum periculum animarum, plurimorum feandalum, perniciofum exemplum, vituperium minifterii noilri, & ad difpendium Eccclefiaflicam compefcantur. ecclefia/licx dignitatis, tenent focarias, vel alias mulieres fufpeélas, in domibus propriis vel alibi , unde populus vel ecclelia fcandalizetur: przcipitnus, & in virtute diftriftz obedientiz mandamus , ut omnes przlati, five majores, Gve minores, fubditos fuos facerdotes dt clericos tenentes in domibus fuis, vel alibi mulieres hujufmodi, fi fine per hoc publice diffamati, auftoritate ftatuti przdicb in fynodis. & capitulis, pracfencibus . .....moneanc competenter, ut ab iniolent its hujufmodi pernicioGs & deteftabilibus refipifeant . Quod ft competenter moniti non fecelint, audoritate ftatuti hujus, excoAiaunicati, publice denuncientur , ac exigente corum rebellione, eorum beneficia faifientur . Caveant praJati quicumque, ne in faciendis his monitioBnibus fint tepidi vel remifli, fi canonicam ultionem velint effugere ac in* famiam: ne fcrupulo focietatis noncareat, qui mamfeffo facinori, cum poffit, delinit obviare.

11. Nt ccdcfufhci ccntreFlibut ufurariisfubjcribunt : it contra ujuret.

Quia fubicripti figi11i appofitio in multis juris articulis confenium & probationem inducit : prohibemus ne qua perfona ccclefiaftica litteras vel inftrumenta fuper contraélibus ufurariis , vel de ufura fufpedis, ligillare vel figillari przumat. Ex hoc enim quidam latet credentes, vel confingentes contraétus hujufmodi perccclefiam approbari, peccant fecurius, nec verecundantur dare publice pecuniam fuam ad ufuram . Ex qualitate audoritatis, negotii, & perfonz creditoris conrraétus ufurarios reputamus ; videlicet fi creditor contuevit fœnerare: prohibentes, ne quia in domibus, vel in locis, aut terris cedefurtun , Lombardos vel alios advenas qus vulgariter.....dicuntur, ufurarios manifeffos, recipere przfumat. cum receptores hujufmodiapprobare videanturufuram, quamutriufque ceftamenti pagina deteftacur. Qui contta fecerint, a fuperiori fuo, monitione competenti przmifla, per ccnfuram

11/. Vf ufurerii communiant ir fepulture certent.

Item quia patum eft e(Te jura, nifi fint qui ea regant & obfervent & faciant obfervari: conftitutioncm concilii contra ufurarios editam, qua cavetur, ne ufurarii mamfcfti ad communionem ad- Ltrer. tfl.

admittantur altaris, nec Chriftianam, Λ libus, ad publica judicia educantur

(Aristi f» ·π peccato decefTerint, accipiant (e- · puknram, 3t quod oblationem ipfcrutn nullus recipiat, firmiter przeipimus obfervari. Qui contra fecerint, praeter pœrçam conftitutionis ejuidem, fui fu·perioris arbitrio puniantur. Si vero exempti live privilégiât! contra conilitutionem camdem fecerint: epifeopi lo. ci illius contra eos, quantum de jure poterit, procedere non omittant. Et (i propter hoc ipfc·, vel alius ad quem pertinet, litem, feumoleftiam, autcalumniam patiatur: expenfis communi-B bus, qux fient de cotKubernitione communi, per duo», videlicet unum decapitulo cathedralis ecclefiæ, & unum abbatem ejufdem diœcefis fide dignum, imponenda & exigendafuperillos,quos, ad hoc deputaverint, defendetur. Durabit autem przfens ftatutum ufquead fequens concilium: &^tunc melius videbitur quis frudus ex hoc poterit provenire, & de hoc computabitur in concipo fublequenti.

IV. Ut {avetur canon, omnis utriuique fexus.

t ater, iv, *i.* >·· Item ftatutum concilii, generalis de viventibus arcendis abingrcflu eccleiiar, & molientibus qui Chriftina debent fcpultura carere, nifi falcem feme! in anno omnia peccata fua fideliter confetti fuerint proprio facerdoti, & ad minus in Pafcha iufceperint reverenter Euchariftiz (aeramentum, nifi forte de proprii facerdotis confilio ob aliquam rationabilem caufam ab ejus perceptione ad tempus abftinendum duxerint, obiervetur firmiter, & frequenter in ecclcfiis publicetur. Caveant facerdotes, ne ad communionem altaris aliquem admittant, nifi fibi,vel alii idoneo de fua licentia omnia peccata fua fit confeilus.

V. Nc clcrici clcricct trabant ad pulliti judi:ia

rft f..".· Quamvis hoc grave ninms & Divmi plenum animadverfione judicii, quod aliqui laici falcem m mefkm Dommi iacriiegis aufibus ingerentes pertonas ccclefiafticas tuis fubjiciendo judiciis in periculum fidei, ecclefiafticam moliuntur fubjicerelibertatem hoc ramen attentius; zelum commovet ultionis, quod iidem laici, fui fermentum erroris dicuntur in clero aliquoties invenire,- dumckrici acie- ricis, in* eo quod eft gravius, religio- ·ft quoi °p ·f „non fotum.....fed mterdum voluntarii, fpretis ecclefiafticis tribun i-

Hinc volente» juxta *herorum* inftituta canonum nos falubnter contra morbum hujufmodi remedu msenne, ad inftar felicis recordationis Innocemii papae prxdeceilons noilri ftatuendum duximus, ac etiam inhibendum, ut tam pixlati, five regulares fint live, & f«culires, quam alii. clerici regni Francis:, alii alios in contemptum publici beneficii, quod toti clericorum collegio ita inviolabiliter inftitutum eft, ut eis privatis aliquorum padis,vd confenfibus nequeat derogari, fuo relido judice ad publica trahere judicia non prxfumant. Alioquin prxfumptores hujut modi caufam perdant, habendi a communione nihilo minus alieni: & tam epifeopi, quam alii, in criminaii negotio, fi relido eccletiailico judicio publicis judiciis expurgate voluennt, tuum locum amittant, etiamfi pro ipfis ecclefia profiteatur. In civili vero perd rnt quod fi locum fuum maluerint obtinere. Quo circa fraternitati vcftræ ad inftar prxdeccftoris ejufdem in virtute obedientiar diftndc prxcipiendo mandamus, quatenus & inhibitionem hujofmodi in veflris provincialibns conciliis & epifeopabbus fynodis per..... diœccfes publicetis, & faciatis folemniter publicari, ubi & quando videbitis'expedire. Si quos vero vobis lege dicœcefis fubjeclos, feu & exemptos (contra quos, quantum ad hunc articulum pertinet, vobis, tanquam delegatis a Pnobis, committimus anéloricate pra:'entium vices noflris) ciicapra.diclam.inifefte culpabiles invenietis; excommunicato» exprette denuncietis, & faciatis audoricate noftra ufque ad fatisfadionem condignam publice nunciari: quos abfolvi ubfque fpeciali mandato ledis apoftolicar prohibemus, fi fecus adum fuerit irritum nunciantes. Ipfos nihilo minus alias ammadverfione cafligando canonica, fi fuerit opportunum · contradictores per ccnfuram ecclefiafticam appellatione poftpofita, compefcendo. P Non obftincc fi aliquibus eorum ab apoilolici lcde fit indultum, quod excommun cari aut interdici per apoftoheas litteras, neque vel fulpendi, qux de induito bujulmoJi eiufque tenore de verbo ad verbum plene & exprefle non fecerint mentionem, ku conllitutione dc duobus didis edita m concilio generali.

VI. De alu^bu: ffiw/fgiOTum.

Licet regularis ordinis profettores, ih prifertim, quos majoris libertatis apo-

F'agmrn-tum ep«(M. pan ti/KIJ

"anno Christi ***>. ^°l'ca f^des privilegiis honoraviт, at-A tollere congruis favoribus, & ipforum illibata omnino (ei vare privilegia intendamus: fic tamen (uis juribus volumus manere contentos, quod ipforumprivilegiorum limites obtervaotes, jura non occupent vel impediant aliorum. Sane intclligimus, quod Tcmplarii, & alii religiofi privilegio exemptionis gaudentes, de regno Franci* hofpites fuos qui dati ordinum eorum (ea oblati dicuo* tur, vel qui aliquem cenfum, etiam modicum, cis fotvunc, per fc ac confervatores a (ede apoftolicadeputatos, pri-B vilegiorum prztcxtu defendunt, ne, cum delinquunt, a fuis ordinariis ecclcfiafticis, ficut alii laici pro furtis videlicet, adulteriis, & aliis criminibus, quorum ad ordinarios ipfos(pedarenofcitur corredlio, puniantur. Capellas autem & oratoria fine confeoiu & auéloricatc dicccfanorum coniiruunt, necnon & interdici & fufpenfionis fententias, quas ordinarii proferunt in loca & perfonns fibi fubjeda, damnabiliter contemnentes, faciunt in locisciidem. capellis, & oratoriis, Divinare-C ritence juftitia, celebrari: quanquam quod hzc ipfis hceant, apodolicum privilegium aut indulgentiam non cftendant. Caufas quoque fuorum hominum aflumentes, illos quos propriis hominibus injuriari afferunt; fuper hujufmodi injuriis, licet fint iidem homines liberi, conveniunt, & in caufam nomine fuo trahunt. Iidem etiam exempti, & alii quamplures religiofi, pro eundis

• rems ptx/cenu * Pcctatis eundas pœnas ftatuunr «nfligendas, ex quo interdum evenit, ut dum tales panz delinquentibus infli-^ guntur, eorum peccata, qux occulta feerant, veniant in notitiam allorum . Volentes itaque talium przfumntionibus, congruis, prout, ooftrz incumbit iolici-

authoritate, de confilio fratrum softro-onusrt rum (latuimus, quod fi hofpites velho- '*** mines, qui dati dicuntur vel oblati, vel qui przfatis exemptis aliquem folvunt cenfum, fi non fc omnino iifdcm exemptis reddiderint, ficut in proprietatibus fuis omnimodo duxerunt remanendum, propter hzc ab cpiicoporum fuorum fententia nullatenus eximantur, fedpoteftatem in eos ipfi epifeopi, ficut in alios fuos parochianos, eximant*, cum · f. pro fuis excefiibus fuerint corrigendi : "** nec ob hoc, exemptorum ipforumconfcrvatorcs quicquam contra epifcopos valeant attentare. Oratoria vero vel capellas in locis non exemptis, fine dicecefanorum locorum licentia, iidem exempti conftruere non przfumant : nec in fic codftruibs, neque in locis non exemptis, cum ab ordinariis fuerint interdira, celebrent vel faciant celebrari Divina. Quod fi talia przfumferint, per locorum ipforum ordinarios compefcantur : & fi quas propter hoc exemptorum ipforum confervatoresfententias in contrarium protulerint, illas penitus revocamus. Prohibemus autem, ne in locis exemptis bxc ipfi exempti facere audeant, mfi fuper his licentiam fcdis apoftolicz habeant, vel ipfiusprivilegium fpecialc. Caufas quoque five lites proprias (uorum liberorum hominum, quae videlicet ad ipfos tantum homines * iidem exempti fuo nomine *'wifft- five ut a&ores, five ut defenfores, ve- a*"' luci fuas aliquatenus non allumant , •tiamfi fine ipfi didli homines cen/uales: cum id nequaquam licitum fitiifdem. Pro peccato vero incognito&occulto eunda * pcena nullatenus ftatua- · «n» tur : ex quo, fi pereum fatisfiai, qnodammodo peccatum ipfum percipi valcat vel adduci.

«NOTrA *A I 2A*

t^ANGLICANUM CONCILIUM

De vicesima ab ecclesiasticis viris solvenda regi.

Circa rncniem januarium, vel februarium ànni 1169. fti|. vet. nor. 1170.

£m *Reg. Vig. frl.* ad. *A.*

QUantumcumque gravitati fuerimus his die-E bus, cupientes tamen honeftis defideriis domini regis ' & liberorum fuorum , pro viri- HI.pag" >. bus acquickere ad tam pium propofitumfiium p;ofequandum ; nos epifeopi, qui percientes fumus , quantum in nobis eft , parati fumus gratanter fubvemre de vicefima terrarum no- Ararum & ienementorum feodalium, que tenemus in dominico, & etiam nativorum no

ftronun feu rufticorum fex. taxationem per nos bona fide fariandam, ab/que ulla taxatio ne per aliquem allum faciendа : Ita quod hujuimodi fiifidium aflignerur domino regi, vel primogenito fuo, qui pruno in terram 3. transfretaverit, in fubfidium ipfius terrae, & non aliud convertendum, ôc penes nos remaneat depofilum, quoufque unus eorum iter arripuerit . Ita etiam quod nativi (eu ruflici nothi nul-

ÊF nullatenus onerentur ulterius in tallagio laico-
——1—— rum. Er ne fiar nobis vel fuccefloribus vel ec-
CHRISTI «tefiia noftris in pofterum przjudicium occafio-
ne hujufmodi cooceflionis, petimus itteras domini regis fuper hoc patentes.

Ad boc ipfum anciliitm xtexx^ut pertinent fxa bic fnbjtengp **Capita,** que Wilkins ex eodem, «ode *Concihtcm* ***erult, MS.*** *codice produxit.*

Capitula quadam ad *libertatem eccIqfIafticam fpcHaotia.*

Contra oblationem dxdxm follam per eptfcopot de vicefima.

Cum fine concurrente confenfu contrahentium nulla ex contracta, vel quart obligatio oriatur ab offerentibus, non volenti etiam jam mutato proportio utrobique nihil penitus peti poteft.

Item, verba illa parati fumus eis gratanter fubvenire, &c- que nec promiffiooem, nec pollicitationem, fed vix oblationem folam notant, nec obligant, nec liberant offerentem.

Item, oblationi przdidz inertneceflariohrc juris conditio: -fi aportolica audoritas intercedat: qua omiffa perjurio & anathemate inficit contrahentes, citra quam non potert dies prertationis cedere nec venire .

Item, licet promiffionis oblatio vim haberet, ipfius tamen concept» in diam arripiendi itineris verfus terram S. dies non venit, circa quem nihil penitus peti potert-

Ad confoederandam prolatos. Jbid.

Ut vitium confpirationis nemini imponatur, poterit colligatio fieri ad obfervationem eorum, Aquz fedes apodolica in privilegiis libertatum przcipit obfervari ; faltem quoad ea capitula que contingunt ecclefir libertates, falvis obedientia & reverentia didz fedis, & fidelitate debita domino regi , & itus dominis feodorum.

Ad excitandam devotionem tatcmptoricm .

Ne praelatis fiat injuria, dum exemptis gratia exhibetur, videtur expediens, quod alius quam diœcelamis non ordinet religiofos vel lseculares clericos exemptorum. Idemque fiat m minifiratione & dtilribntione olei, & chrifmatis confecrati, ut exinde fuo dicrceiano devo-
Btiores cxiffant.

Ad defenfionem ecclefia.

Ad defenfionem ecclcfiz Anglican» non minus utiles, quam neceflarii videntur procuratores communitatis totius cleri in curia Romana continue moraturi ; & in curia tegia attornati, quibus de commun^ fubrtantia ciet i necelTaria miniftrentur. Et fi forte libcict dues epifeopos ad defenfionem hujufmodi deputare, omnium connotatio *ratior erte* portet.

Ad corrtHianem excefficxm clericorum.

C Ad corredionem clericorum impugnantium ecclefue libertates, coram loci officiali, publico tabellione & duobus tertibus , caute extorqueantur confefliones eorum, & fubfequenter contra eos in modum notorii procedatur.

CANTUARIENSE CONCILIUM

Prolatorum & cleri totius provincia in caufa decima Regi Anglia folvende,

Anno ri6ip. habitum.

Ex W'llk. Cone· Brit. r. H. P- ->-

COram vobis, venerandi patres & epifeopi provinciz Cantuar. abbates, prie res, redores, & vicarii pro fubfidio a domino rege Angliz petito, congregati, gravamine per regios exadores nobis illata ante oculos cordis revolventes, & praeteritas oppreffiones defututis metuentes, eadem gravamina & opprertiones, ut ad regiam notitiam eveniant in primis patefacientes in feriptis, fubfequenter ad petita, fecundum quod nobis zquum fuerit vifum , & juri contionum , intendimus rcfpondere.

Gravata przteritis temporibus extitit ecclcrta Anglicana primo, per quadragefimam, trigefinum, vigertmam, dectmamqumtam, decimam ante tempus guerre domino regi a clero collatam . Secundo per depraedationes tempore gueirz fadas. Tertio per dominum legatum nuper in Anglia. Quarto intolerabiliter per decimam triennalem domino regi concertait), tam ia capitibus, quam in membris.

Gravati funt etiam tam archiepifcopi , quam epifeopi, abbates & priores, per hoc quod eorum maneria, & estera eorum temporalia per laicos funt taxata, contra formam juris canonici. Conflat enim, quod aut indebite mane-Jria eorum funt taxata per laicos, aut indebiiz decimse ab eis funt exaâz, quia dominus pa-
tpa folummodo de proventibus, & redditibus ecdeliaflicis domino regi decimam conceffit, & non de laico renemento, ut apparet in littera conceffionis fedis apoftolicr in litens & alos oftenfa . Si vero dida maneria inter ptovenius & redditus ecclefiafticos debeant connumerari, tunc indebite per laicos funt taxata; quia laicis difponendi de rebus ecclefiarticis nulla eff attributa facultas. Et alio vero modo archiepifcopi , epifeopi, abbates, & priores funt gravati, quia non folummodo de frudibus przdio-
Erum & nutrimentis animalium & alus conivetis decimas domino regi dare lunt compulrt, fed etiam de fuis redditibus annuis & petquifitis qualitercumque in curiis eoiumdem & aliis comod itatibus'omnibus, de quibus dominus rex & czteii magnates Angliz decimas Deo dare non confueverunt.

Gravati funt ecckfiarum redores, êc vicarii intolerabiliter, & modo hadenus inaudito. Ecclcfiz etiam eorum, quz taxatz fuerunt per epifeopum Norvvycenfem ad .decem marcas, decima ad tunc domino regi pro fuo voto cru-

£5^ cis confundi conceffa , modo font taxatr ad
----------XXVI. marcas & Ac fapra & mira , tccun-
dun\ qualitates & quantitates ecctefiarum .
ChXJSTJ Compellebantur'etiam pto duobus annis fi-
miiiter decimas exfolvere , quod auditu, eft horridum , cum dominus rex decimam de gratia fedis apoftolicz eiidem concceffam humiliter & devote, Ac cum gratiarum adionc, fecundum flatuia Lateranentis concilii deberet recipere; exactores regii gratiam in Ingratitudinem & in novum genus excoriationis convertentes , A redores fie exteri *viri eccleGaAici* propter paupertatem , vel alio modo primo die foiutionis pecuniam paratam non habent, didi exactores quatuor denarios non foltim de qualibet marca, que fuerat domino regi nomine dateime de gratia lolvenda , fed eriam de Angulis marcis ad redores & viros ecclefiallicos
I. r. *lub* pertinentibus juxta ultimam taxationem quatuor denarios cxtorfecunt, quod antea fub nttbe Dei ' nunquam fuit auditum, quod aliquis pro re tua propria pecuniam alii lolvere compelleretur aut ufuram, cum unufquifquc fur rei moderator debeat ede & arbiter.

Gravantur arbiter etbm alio modo per magillrum Sevitium, qui femper ftdens Londomis non folum a locis collegiatis per Angliam , led etiam a redoribus procurationes nititur extorquere , quamquam ezdem procurationes, przte.quam in catu , numquam debeantur, nifi perfonaliter viiiunti : minus attendens, quam'·' deberet, icilicer, quod numerus procurationum numerum dierum nullatenus debet excedere ; quod fi a redoribus poflet procurationes exigere , numerus procurationum numerum dierum in tantum excederet, quod importabilem thelaurum ab Anglicis extorqueret. Gravantur etiam per fubfidium extatredatis conceffum.

Hzc omnia proponimus, ut per onera fupradida his temporibus deterioris conditionis manifelle facerdotium videatur , quam fub Pharaone fuerat, qui legis divine notitiam non habuit. Ille quidem omnibus aliis fervitutibus hibiedis facerdotes & poffetliones eorum in pri (lina libertate dimibt ; & de publico eis annonam mintffravit. His vero temporibuc exadores tot onera & cxadioncs ecclefiis, & anno eccleftaAicis viris imponunt, ut cis, quod Je- Θ,Λ,$Ti remiss, deplorat, competere videatur *pru^rpt* *"**"* prefmoarMiw, fcilicct Ixnoianda ccckiia, Jafla *tfl fttb tributa* his diebus.

Propter prcdktos exadiones & gravamina vi- fanr aliqui, qui habent,unde fibimer, aut fais neceffariis perlonis valeant circavitat ne" ccffaria fabvenire; & inde a nobis petito fabfidio ad potiens adquiefcere non poffumus, nec etiam de jure debemus, quatn licet voluntas nortra, panes rcvcicndi, & contentus clericorum in concedendo concurrerent, tamen ne libertatis ecclelialiicz violetur immunitas, conBcedendi talia lubfidia , Romano pontifice prius non contuito, jus canonicum, ad cujusobiervationem , venerabiles patres domini epiicopi, fpecialiter vos tenemini, vobis, & nobis adimit facultatem,· in quotcumque, qui potellatem habere videntur, viros eccdeliarticos ad lubiidia conferenda compellentes excommunicationis lententia in Laterano Concilio promulgata .

Et ne vos, domini epiicopi, vel quifqtie alius przmiflis rationibus prsetermiflis contra nos aliquid ilatuatis, feu attemptetis, ledem apoftalicam in feriptis, & ad fedis Cant, appellamus, nos & bona noilra protedioni ledis apofiolicz & fedis Cant, fapponentes.

Appellamus etiam, ut fupra, ne nomine auri domine regime aliquid a nobis extorqueatur.

Da'. & ad. in Capella novi templi Lond. dic lunz prox, ante felium S. Luca: evang. anno Domini 1169. in przfcntia dominorum Lincoln. Norqpyc : Bathon: Exon; Sarum: Wygorn: Hereford: Menev : Convenir ; &offic. Cant.

Procuratorum Coventr. Line. Noiuryc. Hclyenf. Roffenf. Cant. London. Cicclir. Winton. Sar. Bathon. Exon. Landav. Menev. Hereford. Wigorn. Ebor. Dunelm. Cari, abbaj-jttim, priorum, redorum, & vicariorum earumdem diœcefium .

vw viΛ* vW W W 'W'e WilMFvW W ahft&.a^-d' ΛΑ*Vufij·

ANNO CHKISTT

CONCILIUM RAVENNENSE

Adverfus Cxfenatis epifeopatus invafores, Philippo archiepifcopo prxfide, anno Dom. MCCLXX. iv. Kai. Mail.

£1 Nno MCCLXX. (*inquit Hitranym. Rubtul,* Λλχ». *hfiori* hb.* vi.) Ravennae provinciale Concilium habitum eil ; dieque D. Vitalis fello , cum in facrarium aedis D. Vitalis convenaient, Michael Comaclienfis , Gtatia Sartinas, HenuerardusCzfenas, Rodulphus Foroltvianus, Ravaidinus Foropomptlianus, Sinibaldus Forocorndianus, epiicopi, & Drudo Ravennatis ecclefiz przpofitus, Philippique archicpilcopi vicarius; infpedantibus atque artentientibus, Aldevrandino archidiacono, iacctdotumque choro; cum Ravennates etiam ad celebrandam Divi tutelaris memoriam frequentes concurriffent ; ut confuleretur ecclefiarum damnis, diris devoverunt omœs , qui eootra Hcnuerardum epifeopum Czfenatem, ejufque epifeopatum, armati, inermefvc moviffent, cum illilque confilia , aut copias conjunxiffent : neque pollent abfolvi, nifi iatisfeciflent. Quod ii qua rcfpublica idem tentaflet , illi jam faens effet interdictum. Adfcribttntur huic decreto telles, Placidus D. Vitalis, BcneventusD Laurentii , Jacobinus D. Mariz in monte Crfenati , abbates, atque irem alii. Stafim etiam epiicopi Abi invicem, alter alteri partes quifque fuas detulerunt, polliciti, quam exerrationis fententiam in bonorum *accitlix* faz raptores ex eis unus tuliffet, reliquos ratam habituros, divulgaturofque ac fervaturos.

CON-

JSSÏ, «««v»»***»*»***»»»»#»»»»»»·*»»»*** cÆ,

CONCILIUM COMPENDIENSÉ

Ex R. P. Jac. Sirmondi MS. nunc primum euitum.

Concilium provinciale ecdcGx Rtmenfis celebratum Compendii a R. patre D. Joanne de Courtenay archiepifeopo RcmenG, anno MCCLXX.

T "TNiverfis przfentcr litteras tnfpt-fturts, Joannes de Courtenay permiftione Divina Remenfis archiepifcopus: Milo de Bazochiis SuefliooenGs, Garo de Campania LiudunenGs, Wannundus de Boifleria Noviomenfis, Raynaldus de Nantolio BelvacenGs, BernadusAm-
* Joanne* bianenGs, I *. TornaccnGs, 6c Robertas SilvaneâcnGs, eadem pcrmiilione cpiicopi, Re-B mcnGs cccleGs fuftraganci : in concilio celebrato apud Compendium, cum procura*tori*ibuJ aliorum fuffraganeorum ejufdcm provineix abfentium, Ac cathedraliumcccleGarum , congregati, falutctn in Domino. Noveritis nos anno Domini MCCLXX. dite Luna: ante AfcenGonem Domini ftatuifle & ordinaile ca, quae icquuntur in concilio fupradiâo.

Statuta concilii.

t/Uwrfus co/t qui bena ttdtfia/licecafiunt ·od Jaifiunt.

Î Onnunquam ballivi, przpofiti, & ceteri laici temporalem jurifdi&ionem habentes, homines, animalia Ac alia bona praelatorum & ecclefiarum, & hominum eorundem, per fe, vel sninifteriales fuos, pro fuæ voluntatis arbitrio nequiter capiunt vel faifiunt : nec capta vel faiGta volunt reftituerc requiGti, ltd damna injuriis cumutan-Θ do, gravant & («edunt enormiter ecclcGas, nonreftituendo, nec reddendo, donec fibi, cum maxima praelatorum & ecclefiarum jadura, & aliqua pecuniæ tumma , expenfarum praetextu, fuerit fâtisfa&um, per tale concuflionis difpcndium iniquum perverfi lucri compendium profequentes ; dum homines captos & animalia fie adduâa non reddunt, donec ipfis pro eorum paftu interdum plurimum refundatur.

Prcterea ut res ecclefiarum ab eis injuriofe faifitz & captae, ad dominos aut damnofx aut inutiles reddantur : cas in captione vel faifina fic affligere, fic afficere, fic onerare fuperflue fumptibus occafione cuftodix, vel aliter pro eorum libito faciendo, fie fuis & aliorum abufibus diffipari & deteriorari procurant, ut in reftitutione non reddi, fed redimi videantur.

Plerumque contingit, quod domini Afxculares, ballivi, przpoûti, &alii juftitiarii, (eu miniftcrialcs eorum , res , homines, vel animalia prxlatorum & ecclefiarum, (eu fubje&orum eiidem, faifiunt, capiunt, & arreftant & detinent, feu capi, faifiri, arreftari, & detineri faciunt pro fusiibitovoluntatis, ad juri(diélionis ecdeGaflica. prxjudicium & gravamen. Et hzc ipfi interdum faciunt, vel ficu procurant a talibus, & per talcs, qui non repetian «radietur in diœcefi,*in quibus htte faciunt ceftbu» vel fieri mandant, itu in quibus authoritate ipiorum talia perpetrantur . Propter quod diœcefani cpiicopi in quorum territorio res & bona przdi&a, faiGta Ac arreftata funt Ac detenta, in prædidos dominos ixcularcs ballivos , praepofitos, juftitiarios, feu minifteriales ipforum, extra territorium fuum, & jurifdidionem, cenfuram ecclcfiafticam non exercent.

Ut igitur ecclcfiafticis indemnitatibus confulatur, & malignantium perverfitatibus obvietur: ordinamus atque (latuimus, quod tales invalores, raptotes, & captores rerum, feu bonorum ecclcfiafticorum , dummodo exceffui fint notorii & manifefti, vel de his aliter legitime confier, canonica monitione prxmifla, nifi plane & libere reftituerint, & debite fatisfecerint, per ordinarium dicœcefanum anathematis gladio ferian-Θ tur; & non - fibi didi raptores, feu*0·"·»** invafores celeri reftitutioneprovideant, in eos fententia diftri&ius aggravetur; in participantes & confenticntes, auxilium &. confilium prxbentes, excommunicationis fententiam promulgando, ac etiam a Divinis ceflando, ubi res & bona detinebuntur ecclcGx, vel ubi diéli malefici refidentes fuerint vel przfentes, ulterius ad interdidi generalis p ponendi (ententias procedendo, fi fecundum arbitrium epifeopi contumacium pcrtinacitas hoc exegerit, vel enormitas facinoris perpetrati: & unius epifcopi latas fuper his fententias ceteri requifiti ab eo publicare teneantur, & facere in fuis dicœccfibus, quantum ad jurifdidionem fuam pertinet, obfervari (fi quidem, ut didum eft, ipfos maleficos in alterius dicœcefi commorantes, in alterius dicœcefi praenominatos exceffus conftct notorio perpetraf-

ic

"^^~fe) vcl alias légitime, cum ratione de- A eundum quoi expedientius fieri pore- 'I AS„^
Christi l'di, forum ejus in cujus deliquerint rit ; ac fie alter alterius onera portet, christ t
.'. diœcefi fortiantur. Statuimus ordinari- & mutuum conlilium & auxilium tibi ,?9.
tes, quod taliter notorie delinquentes prebendo, ab oppreflionibus & injuriis
·WW. de moneri & citari *, ubicumque valeant hujufmodi, ecclefias unanimi przfidio
tvini. inveniri. Contra illos autem, quos non tueantur.
notorie, (ed legitime conftiterit deliquif- Salvis nihilominus iis,quxfuper prr-
fe, non authoritate concilii, fed ordi- didis & aliis articulis per iedem apo-
naria procedatur. iilolicam, ac per vencrabiies patres ec-
Et fi monitus, vc!citatus, contumax clefix Gallicanx, ac in aliis conciliis
fuerit, aut parere vel emendare nolue- piovincialibus Remenfis provincia:, or-
rit, ab ipio epifeopo, in cujus deliquit dinata funt &(latuta: quz praecipimus
dfœcefi, volumus quod poflit in ipium & (latuimus obiervari, & a iuffraga-
fcu cos exerceri. Ita quod li idemepi- Bneis, fi cis videatur expediens, in eo-
fcopus in ipfos malefadores notorios rum fynodis publicari. In cujus rei te-
animadvertens, alium ordinarium fut- (limonium & munimen tigilla noftra
fraganeum Remenfis metropolis requi- prxfentibus duximus apponenda. Da-
lierit, vel proce(Tum fuum ei infinuarc tum & adum anno & die fupra-
curaverit: requifitus epifeopus fenten- didis.
tias publicet, & legitime aggravet (c-

CONCILIUM AVENIONENSE

Λαηο MCCLXX. IJ. Jul.

Hunc primam prodit ex MS. Eminentiif. Card. Cbifii.

Bertran- Concilium I. per dominum B *. Ma- C
dum . leferrati, quondam archiepifeopum
Arelatenfem, celebratum.

TITULI CAPITULORUM.

1. *Ut allenationes bonorum ecclefiafticornm revocentur .*
1 *Ut pecunia legata , nd orbitrium exeentorum dividatur in caufas piat.*
3. *Ut arcbtepifcopus <> fuffraganei ft invicem juvent m Jententiii fervendis & publicandi/ .*
4. *Ut qui babent perfonatus , & benefiita curata , pre ib'tert fiant intra annum .*
5. *Ut expenja faila in legatoi apofiolicos, folvantur de contributione ecclefiarum.*
6- *Ut perfonatibus affignenttir certi redditur .*
7. *Ut reitgiqfi tl clerici non queerant defenfionem facularem contra epifeopos.*
8. *De clerico, qui epifcopwn, prapofitxm, &c. graviter laferit.*

PRÆFATIO.

• Bertran- ANno Domini MCCLXX. Idibus Iulii, venerabiles patres domini B ' . Dei gratja Carpentoratenfis. Zoen Avenionenfu. N. Vafioncnfis. P. Auriacenfis. I. Tricaftinus, epicopi Areiatenfis eeelefix iuBragancf , atque multi alii przlatiejufdem provinciae, apud Avcnionem in provinciali concilio congregati, hzc (ubicripta capitula in eodem concilio promulgata iervari per totam eatndem provinciam mandaverunt : licet eadem non fiat fiatuta, led in forma pronunciata fuerint flatutorum.

CAPITULA.

/. Ut allenationes bonorum ecclcfiaftieorum revocentur.

ALienationes fadas de poiTeffionibus ecclefiarum fine dioecefanorum confcnfu, redores, feu priores earumdetn ecclefiarum, five fint alienatores, feu eorum fucceflbres, Audeant celeriter revocare, quatenus proceflcrint de fado.- alioquin per dixccfanos locorum, j-jtam didi redores fcu priores, quam abbates, feu alii, ad quos (pedant illx ecclcfix, ad id monitione prxmifla , per cenfuras ccclcfiaflicas compellantur.

II. Ut pccunia legata^ aJ arbitrium execu torum dividatur in caufat piat.

Cum autem teftator legat certam pecuniz quantitatem vel res alias pro tb- 4- diftribuendis arbitrio ,adiatorum (eu exeeutorum teftamenti (ui, nec extant certa: perfonz, quibus, (eu inter quas, pecunia, fcu *res* fic legata diftribuantur: (latuimus, quod pecunia feu res przdidx, per ipfos exeentores^ de concilio tamen & aflenfu przlatorum , ne fraus aliqua per ipfos gadia* tores valeat procurari, id pias caufas dividantur. Et nifi teftatortempuspra-

fixe-

■ fixerit ad hujufmodi periolvenda, difti Λ CHRttii cxecutorcs, per dicecefanos locorum, ea infra annum (olvere percenluras ec» clcfiafticas compellantur.

11/. Vt arebtepifeapus ér fujffreganti ft invicene invent m J'enicntist Jervendit & publicuntlu

Item (latuimus, quod di&us archiepifeopus & ejus (uffraganei, mutuum fibi ad invicem auxilium in fententiis fervandis & publicandis prasdent, cum per ilium, qui ipfits fententias tulit,B fuerint rcquiliti.

IV. Vt qui bebent perfonetur, ét beneficia cureta, presbyteri fiunt Intrj annum.

Item (latuimus quod Illi, qui habent perfonatus etiam fine cura, icu beneficia curam animarum habentia, compellantur per dicœcefanos per fubtraéliorem beneficiorum infra annum in presbyteros promoveri, mfi rationalem caufam ofienderent, quare infra annum aon pollent, vel deberent: vel nifi (int archidiaconi, quibus fufficit, quod fint diaconi, & quod in diaconatu minifirent.

V- Vt etepenfe fatia In legatos apofloittos, folvantnr de contributione ectltfiarum.

Item (latuimus, quod fi epifeopus, vel aliquis re&or alicujus ecclefiz, de dicœcefi expenfas neccflarias fecerit in legatis & nunciis fedis Apofiolicz, expenfat illac folvantur de communi contributione ecdcfiarum totius dicecefis: & idx expeniz (ernei in anno in una fynodo colligantur.

s» , anno
VI. Vt perjonatibut efignentur ccrti red» Christi
<ntm. ,,,w

Item (latuimus, quod epifcopi&capitula alignent, & depurent clericis m pcrionatibus (eu dignitatibus (uzccclefia: condituris, qui carent redditibus, certos redditus juxta facultates fuas, & qualitatem dignitatis, (ine magno praejudicio aliorum quod videtur pofle fieri, ibi prxlcrtim, ubi communia bona habentur.

VU. Vt religiofi é clerici non querant deftnfionem Jecularesn contra ipt/iopos.*

Item (latuimus, quod fi religiofi vel clerici (zculares fc in quidagio, feudefenfione (zculari pofuerint contra epifcopos & przlatos fuos, nifi canonica admonitione prxmifia illi quidagio feu defenfioni penitus renunciaverint, per dicecefanum excommunicentur ; alias per fubtraâionem beneficii , fi quod habent , fi ha:c contempicrint , pu^mantur.

VIII- Dt cicrieo qui cpifcopum , prapofitum, <bc. graviter lafirit .

Item (latuimus, quod fi quisclpricus epifeopum, przpofitum, feu alium in perionatu, dignitate , feu canonia alienjus ecclefix conditurum, ia^is vel verbis graviter dehonedaverit : non admittatur ulterius ad aliquod beneficium illius ecclcfiat, nifi pafio injuriam fatisfecerit de injuria, feu offenia.

——CONCI LII'M APUD S. QUINTI NUM——

cwusn fi»,

”

Ab epilcopis Rcmeniis piovincix, vacante fede Remenfi , celebratum , anno MCCI.XXI.

hciIII bajur quidquid fupcrtft , fuppeditat Cl. Hemereus in augufia Veromanduorum illuflrete, cujus hac verba font. Eodem (anno MCCLXXI.) Milo Sueiliooeniis anciiles, vacante iede Remenfi, concilium provinciale, pro ufu jamdiu in eadem metropoli recepto, indixerat Sanquintini. Celebrationem tamen ejus canonici Remcnfes interturbarunt : vetantes ioconfultis iis, nec largitis habendziynodi facultatem, quemquam intereffe fufiraganeorum. Prohibitio pubblicata , Milonis inditutum aliquandiu retardavit. Sed illo tandem comporte dilfidio, habitum illud eft in eadem ur6e apud Dormnicanes: qui locus confuetus ej«f·

E modi fynodorum : Eoque cum alia prrclara, tum in primis de *lacrarum* perfonarum & *cc*cleiiarum privilegiis, &c. conlliiuta , qur fequuutur.

Vf prelati mutue nen contrahant.

Indemnitatibus ecclefiarum , prout ad nodrum (pedat officium, providere volentes*. fiatuimus, ut abbates, & alii inferiores przlati ecclefiarum, per litteras fuas mutua non contrahant, nifi

pro fuis a cedefix fux negotiis procu- rendis. Qui veto contra hoc fecerint, ipfo faAo noverint fe iufpcnios.

J4 *De eoy qui aliquitn ub cttitjia abfira* xtril,*

De violatoribus ecclcfiarum (latuimus . ut fi quis ab ecclefia aliquem abfiraxerit, ab ingreflu eccleùæ per annum noverit fe fufpenfum.

IIJ. Dt cot qui aliquem in atlefia interfcctrit itcm cx *odem concilio.

Si quis in ccclefia aliquem interfecerit, quamdiu vixerit, ipfo faâo, ingreffu cedefix fit privatus, nib cum ipfo per provinciale concilium fucrit difpenfatum: falvis aliis pcenis, qux contra talcs in canonicis conftitutioni* bus continentur.

IV. Ut prioratur debito monetborut» nuiutro non defraudentur.

Si cultum domus Domini creatione novorum minibrorum amplificaverunt reges veteris tdlamenti: nos novi te(lamenti pontifices, fuflinere non debemus in ecclefia Dei diminui numerum fervitorum. Sane pro certo didicimus , quod quidam abbates prioratuum fuorum adeo exhauriunt facultates, quod iidem prioratus debito monachorum numero defraudantur. Cum ergo hxc non debeamus fub difiimulatione pertranlire: (latuimus, ut vibrationis officium exercentes inquirant inter alia, quotus debet c(Tc numerus fervitorum: & fi diminutus fuerit, abbati denuncient, 'ut infra men(cm (uppleat numerum diminutum, (ecundurn quod pofune facultates eorum fufficerc. Sivero facere noluerint, per faifitionem bono* rum, vel alio modo, fecundum quod prrlati expedire viderint, compellantur. Prxcipimus autem, ut hoc ftatutum fine acceptione perfoaarum obiervetur.

Hemeretut idem peg. »78. *Iterum drftribitpofircmum illum cmmutm tx todite Sueffioncr.fi, in 1" conciliorum Rtmenfii provinttu caeunul. Tum*

V. Vt faculam magi/irotut non cogunt Heritor ad dibita Judait pcrfolvmda.

Sacras conflitutioncs legentibus latis liquet, quod nullam habeant de rebus ecclefiafticis di(ponendi làici aliquo modo poteflatem. Verum nobis multorum quxilio patefecit, quod in tantum quorumdam principum (xcularium procefiit temeritas, ut fi Judxi conquerantur de aliqua ecclefiaflica perfona, quod Ceis fit debitis obligata, flatim irrequifitoloci przlato, non convidos, nec confebbs, per captionem bonorum corumdem nituntur compellere ad ea debita perfolvenda. Cum igitur ifludmanifefte fit contra omnia jura tam canonica quam civilia, & etiam a rationedifeordet, ut injuria* Crucifixi, melioris conditionis fint quam Chriiliani: prxcipimus, ut przlati quando in eorum jurifdidtione tale quid aceidcrit, in delinquentes hujufmodi poenam canonicam vigilanter exercere non relaxent, donec Dnon folum de damnis, fed de injuria, fatisfeccrint competenter.

f- « lalnuci crue.

ST APUD RADINGES IN ANGLIA CONCILIUM

Anno 1x71. habitum.

Ea 9hart Aug. Sac. vol. 1. p. 498.

jTetn feria II. quadragefimx convocatio epiI (coporum apud Radingcs ad traAandum dc j'ir"dlfiione Cant, cccckfii; utrum ipfiepiIcOP' °bedire capitulo Cant, an non. Et fadis interlocutoriis appellatum cd a monachis Cant, ad iedem apoilolicam, ne aliquid E attemptetur in przjudicium ecclefuefuse. Item convocatio abbatum ex priorum nigri ordinis apud Oxencford port claufum pafcha, ubiprxfidentes fuerunt deEvetham fledeWinchecombe abbates. Ex monachi Wigorn. annalibuscc* clef. Wigorn.

(J,, Fwt ap.' n?UiiRr tJ^pag/. v

ELE-

ELECTIO THEALDI ARCHIDIACONI

Leodieafis in Cummum pontificem Gre^orium X. Kal. Sepremb. ann. MCCLXXI.

G- Co $ S ART 1 1 ADMONITIO.

Annos l»r» daw, menfel ooveia, *diw* duw, fedet Romana vacaverat : habiti a cardinalibus fueram multi de crcaodo pootihcc conventus: fed proper faAsones, quibus feiJum erat lacrum collegium, eventu nullo. Tandem an. MCCLXX1. Kai- Septembrts, comprasniEb fafto, tex cardsealibus pusaUas fifta pontibus elidendi. Aâa ipla primus edidit Luc. Vaddiafhus Frantdeanus, aanalium ordinis ful auAoe eruditus «que ac diligens , ac deinde , Odotic. RaynaUus Baronii digniAmus continuator. Dafcripferunt autem illa ex Vaticano codice MS- formularum Matini Ebuicnfis, auAoris coe-vi, Galli hominis, qui ex tbdaurario Sanaberienli in Anglia, & ecclehn Roman* vicecaocellario, faitus ert demum a demente IV. archiepifeopus Capuanus. Opus qus, ex quo hinc aâa deicripta lutst, continet formules litterarum *Sc* iuftrumentorum cancellari- apoAolic*.

I.

Compromittam, quo fex cardinalibus poteftas datur pontificis eligendi.

In neeftint fanfi tf individu* Trinitatis, Patrii , & Filli, tf Spiritui fandi/, Antin.*

ANno Incarnationis Dominice MCCLXXI- menfe Septembris, die primamenfisejuldem , nos miferatione Divina Odo Tufculanus epilcopus, Simon tituli S. Martini, Ancherius tit. S.Paxedis, Guillclmus tit. S. Marci, Guido tit. S. Laurentii in Lucina, Simon tit. S. Crcilie, Ambaldus Bafilice duodecim Apoftolorum , presbyteri ; Richardus S. Angeli, Odavianus S. Marie in via lata, Joannes S. Nicolai in carcere Tulliano, Othobonus S.Hadriani , Jacobus S. Marie in Colmedin , Gottifridus S. Georgii ad velum aureum, UlbertusS. Euftachii, & Matthzus S. Marie in porticu , diaconi, cardinales.* Apoftolica fede per obitum *le}.* rec. domini Clementis pape IV. vacante, *la* communi eonfiftorio, folito more convenimus , de elediooe fummi pontifies tradaturi. Cumque omnes & finguli confentiremus per viam procedere compromitti, noc predifti O. Tulculanus epilcopus, A. tit. S. Praxedis, G. tit. S. Marci, S. tit. fande Cxtilie, A. B*llice duodecim Apoftolorum, presbyteri.* O. S. Adriani, G. S. Georgii ad velum aureum, V. fandi Euftachii, & M. S. Marie in porticu, diaconi, cardinales; venerabili patre domino Joanne Portuenfi epifeopo tunc abfente a dido eonfiftorio, & infra pafchale * palatium in fua camera conftituto, requifito & exprette confcntiente : in venerabiles patres praefatos dominos S. tit. S. Martini, G. tit. S. Laurentii in Lucina, presbyteros, R. S. Angeli, Odavianum S. Marie in via lata, JoannemS.Nicolai in carcere Tuli. & Jac. S. Marie in Cofmedin diacono*, cardinales, conlenlimus , & eos compromiflarios eligentes, ipfis volentibus & exprette confentientibus, ac compromittum hujufmodi *6t* formam acceptantibus infraicriptam, contulimus concordi voto, & unanimi confenfu omnes & finguli poteftatem providendi facrofandz Romane & univerfali ecclefie de paftore in forma fubfcripta. Videlicet quod quinque ex eifdem fex compromittariis dc fexto ex ipfis fex, vel omnes ipfi fex de aliquo aliodecollagiodidorumcardinalium, feu etiam extra tpfum collegium , in pontificem & pallorem ipfius eccleüe concorditer providerent ' ad hec facienda ipfis praefata prima die Scptcm-

Ctrr pl-

Abris & fequenti conceflis. Didi vero compro» miliarii finguli fingulanter, & omnes communiter conientientes, ut premittitur, hujufmodi compromitto, ipium & poteftatem in przferipra *forma conceffam* eifdein benigne *ac* humiliter fufeeperunt. Aitum Vi^«£bji in dido eonfiftorio , anno , menie , & '\die predidis . Ego O. Tufculinus epife. in predidos compromittarios confenfi , eos elegi, & ipfis pro me poteftatem contuli providendi facrofandac Romane ecclefie & univerfali de pallore in forma prsefcripta. Et fie feribant finguli qui compfomiterunt. Ut autem huic compromitto fides plenior habeatur, iplum figiHorum nothorum munimine fecimus communiri.

I I.

Inftrumentum cltdionis facte per compromiflarios.

In nonrinc fandi & individu* Triniiatis, Patns , & Filli , & Spiritus fdnfh, Amtn .*

ANno Incarnationis Dominice MCCLXXI. menfe Septembris, die primamenfisejuffdem, nos miferatione Divina S- tit. S. Martini, Guido, tit. S. Laurentii in Lucina, presbyteri ; Richardus S. Angeli, Odavianus S. Marias in via lata, Joannes S. Nicolai in carcere Tulliano, & fJacobus S.Marie inCofmedin, diaconi, cardinales, compromittant eledi a reverendo collegio dominorum cardinalium , data nobis potefiate providendi facrofan-*&A* ac univerfali ecclefie vacanti per obitum fel. ree. domini Clementis pape IV. de pallore, in forma fubfcripta in compromittum ipfum confenfimus; & illud ac poteftatem nobis conceflam recepimus reverenter. Forma vero didorum compromitti, ac poteftatis nobis concede haec eft : In nomine fande & individue, flec. *ut ,fnpra.* Nos itaque prcfaticompromittanii, hujulmodi compromitto ßt poteftate fufeeptis . habito in conclavi diligenti, prout negotii exigebat arduitas, & perpenfo tradatu ; ac confideratis circumilantiis univcrfis, quae neccflitate ipfius ecclefie, ac totius orbis infpeda, nos fecundum Deum movere poterant & debebant : ad honorem domini noftri Jefu Chrifti, & glodofiflims Virginis Manx matris fu«, beatorum apoftolorum Petri & Pauli, omnium fandorum, ac ipfius facrofan-*&x* Romanae ecclefie, dida prima die Septembris, ex collars nobis potettatc */uxta* formam nobis traditam procedentes, convenimus , fle

"concorditer coofenfimus, vice noftrafitejuidemA coUe8"» '° »c®erabilcm patrem noftrum dominum Thealdum Placentinum, archidiaconum Leodicnfem feu in ecclefia Leodicnfi, ipfum in Romanum pontificem nominantes ac affumentes: fit prefato domino Simoni nos reliqui quinque compromiiTarii dedimus potellatcm, ut eundem dominum Thealdum vice fua& noftra, nec non flt toyus prxfati collegii, eligeret in ipfius Romane ac univerfalis ecclcfiz pontificem & pallorem. Et nos praefatus Simon ipfum c veftigio elegimus per hcc verba: Ego Simon tit. S. Martini presbyter cardinalis, ad honorem domini noftriJefuChrilli, beati(fitrue matris ejus, fle fandorum apollolorum Petri fle Pauli, fle omnium fandorum, nec non flcB facrofanftx Romanae ecclcfiz memorate, eligo venerabilem patrem dominum Thealdum Placentinum, archidiaconum Leodienfcm, feu in ecclefia Leodicnfi, in Romanum pontificem & pallorem. Aftum Viterbii in diftoconfillorio, anno, menfe, fle die prxdiftis.

Ego Simon tit. S. Martini presb. cardinalis, in venerah. patrem diftum dominum Thealdum conveni, confenfi, ac ipfum in Rom. pontificem nominavi, fle affumpfi ac eligi mandavi in forma praeferipta.

In eundem modum alii compromiiTarii.

Ut autem huic proceflui fides plenior habeatur, ipfum tigillorum nolirorum munimine fecimus communiri.

/ I I.

Aflenfus ceterorum cardinalium, eleftionem ratam habentium.

h nomine fanfle tf individua Trinitatis, Patris, & FIIII, & Spiritus fandi/, Arnen.

ANno Incarnationis Dominiez MCCLXXI. &C. *Repetitur bic compromijfum, fuperius jam editum, ufjue ad bac verba:* benigne & humiliter fufeeperunt. *Deinde.* Porro nos prxfati compromiiTarii, hujufmodi compromiflo flt potentate fufeeptis, habito io conclavi diligenti, prout negotii, flic, *ut in infirumento proxime edito cleilionis per compromiffarios fa&a ufyue ad bac verba:* eligo venerabilem patrem dominum Thealdum Placentinum, archidiaconum Leodicnfem, feu in ecclefia Leodienfi, in Romanum pontificem fle pallorem. *Sequitur.*

Sane iis peradis, incontinenti omnibus cardinalibus vocatis, fle convenientibus in confillorio memorato, nos pntdidi compromiiTarii confenfus noftros fle eleftionem prxdidam publicavimus, fle publicando ipfos confenfum flt eleftionem iteravimus incommuni. Nos autem przdidi omnes fle finguli epifeopi fle presbyteri flt diaconi caidinales, in eodem confillorio congregati, proceffum & eleftionem hujufmodi ratiheantes, acceptantes, fle etiam mtpfum venerabilem patrem diftum dominum T. con» ientientes exprefte, ipfum licet abfentem recepimus fle recipimus in Romanum pontificem fle pallorem. Ceterum venerabilem patrem dominum H. Oftienfem epifeopum, poli hxc ad idem confiftorium convocantes, communicavimus ei omnia fupradifta; qui ea omnia fle lingula gratanter acceptans, memoratum dominum Thealdum in Romanum pontificem fle pallorem humiliter fle deifotc recepit.

I V.

ANNO CHIU$n

Cardinalium epiftola ad Thealdum eleftum Romanum pontificem. 4

SmAJEmn *Patri & domino* nrw/mda, dsdtow *Tbealda anbidiacom in ecclefia Lcodiottfi, Divina providentia, In Romanum tf fummum elcfio pontificem; miferatione Divina epifeopi, presbyteri,* £r *diaconi, facrofunUa Rom. ecclefix cardinales pedunt ofcnia beatorum.*

CEmpitemo fplendens lumine, ac ineffabili praeditus majcilatc Patris eterni Filius, dominus Jefiis Chriftus, qui eunda difponit virtute mirabili, prout fux placetfan&ilTimzmajeftati, circa fandam Romanam flt univerfalem lecclefiam ita fuse continuat benignitatis affedum, fle roborat proteftioois auxilium; quod nullo unquam turbine vexationis evertitur, nec propter alicujus perfecutionis vel adverfitatis inftantiam naufragatur; quinimmo gloriofa incrementa fulcipit, fle tanquam-ftella matutina per mundi climata refulgefcit, prout multis liquet indiciis, fle patet clarifiimis argumentis. Nam licet jam dida ecclefia poli habitum a fuperno rege de morte triumphum, & ipfius regreflum ad gloriam ccleftis patrie, fui fulgore luminis perenniter illuftratz, fuerit pro diverfitate temporum, perfonarum illarum deftiruta pratfidiis, quas ad ejus regimen cellitudo providerat omnium conditoris: ipfa tamen ecclefia per fuccdfivam fubflitutionem Romanorum pontificum, favente fupernx virtutis auxilio, felicis habuit perfeverantix firmamentum. Et quidem diebus illis circa didam ccclefiam hoc ipfum virtuti altiflimi dignanter placuit operari: quia pise recordationis domino Clemente papa IV. dudum de hac luce finibili ad infinibilem evocato (ficut de Redemptoris nollri confidimus pietate,) ac ipfius corpore tumulato; nos, MilTarum folemniis, ficut moris ell, ad honorem fandi Spiritus devotilfime celebratis, in unum convenimus ad habendum de fummi pontificis fubftitutionetra-datum. Quo frequenter habito, &—circa tanti profunditatem negotii, cui fimile in humanis aftibus non cernitur inveniri, diffufi temporis fpatio interjefto, ac defideriis eligentium, permittente Domino, in diverfa divifis: tandem, Divina propitiante clementia, vota noftra in venerabilem perfonam veilram unanimiter & concorditer dirigentes, vos per compromifli viam elegimus in Romanum fummum pontificem, confueto laudis Divina cantico, fidelium abftante multitudine, decantato: dufti credulitate finniflima, quod cum in vobis ab annis teneris laudabilis converfationis & vitz refulierint ornamenta, & odor famz vellne gratiffiEmus hinc inde per loca plurima fit diffufus; ille benedictus in faecula, qui vos dignanter in fuum alTumpfit vicarium, & in Chrilliani populi patrem fle dominum gratioium, de vefiris fandis dabit provenire meritis, quod in flatum profperum & jucundum refurgar ecclefia generalis.- etiam quod fidei catholicae gloria ubique votiva fufeipiet incrementa; necnon Iuod terras fandas negotium facilem & felicem ortietur effeftum; maxime, cum fit verifimile, quod Redemptoris noftri benignitas vos ad terram ipfam voluit illa de caufa perfonaliter pervemre, ut occulata fide vifis cjusanguftiis,

I —A tribulationibus intelleâis, de illo fibi procu-retis provideri fubfidio, ex quo proveniat acquiutiouis pcrfc&c gaudium, a longis retroa-*au* temporibus laudabiliter cxpefiatuml Quid ad ifta, vir virtutis eximie ? vir in oculis Dei & hominum gioriofe?

Venerabiles, ac providos, & diferetos viras, ... latores prrfentium, noftroe quidem fpeciales nuncios, cum decreto eleâioms canonice de vobis concordi* ter celebrat· ad pnefentiam veflram duximus deftinandos: ﬁwpiici precum petentes inflantia, & per Dei mdlericordiam...obfecrantes.„ quatenus in virtute illius, qui ftiper pennas veniorum ambulat, 6c in momenio cunâa perficit, prout fisc faoâiflimB voluntatis exiftit ceflantibus quibufeumquedifiugiis, vos accingatis ad iter adeundi fedem apoftolicam , fub anxietate multa fpiritus conftitutam, quoufque declementiffima virtute Altiflimi fiba ptoveoiat veftram deûderabilem faciem intueri ; qua vifs, ftillabunt cœli dulcedinem, & colles fluent laâis fit mellis inceflàbilem ubertatem. Qginimmo ad pedum veftrorum ofcula non folum concurrret multitudo fidelium numerofa, fed ante vos etiam curvabitur altitudo principum, & perfonarum fublimitas inclytarum. Nec mirum, quia ficut pie confidimus, & devote fperamus, vobis habentibus Deum folum pre oculis, &ample&entibus jugiter vite fludium innocentis ; vitiorum in malevolis extirpatione premifla, & plantatione virtutum in benevolis fubfecuta; benignitas veflra letificabit Dei populum in exhibitione juftitie, ac etiam in condignis gratiis opportuno tempore liberaliter conferendis ; miferanda multitudine pauperum ob illam caul/m habitura de vobis affluentiam gaudiorum, quia iplorum nomen erit coram vobis amabile, ac eorum anima» confolari in veftris exiftet affeâibus fpeciale. Vobis autem, pater orphanorum & judex clemcntiflime viduarum, fulficiat iftam brwem audiviffeparticulam da profe&bus innumeris , qui proventuri iunt univerfitati fidelium per veftra: minifterium (anâitatis, ilhus favente dementia, qui manne cceleftis edulio fuum fatiavit miraculofe populum ; & de quinque panibus ac duobus pifeibus, quinque millia perfonarum, duodecim cophinis in augmentum fus gloris fuperantibusde fragmentis. Iflisetenim noftrs devotionis eloquiis cum afteâu paterno dementer auditis, virtute Paraditi feftiBnatc nos veftros videre fratres Rfikos, &confolari corda gementium , quibus in vifioneveftri vultu* angelici quali dabitur vidifle delicias paradifi. Reliqua fuper iis votiva nobis flcChriftiano populo infundat prsecordiis Spiritus ille paraclitus , qui dilcipulorum corda languentium fuit plcniflime confolatus.

'AN^Z~ c^pian ,»,*.

Nota Gabr. Cossartii.

Ex Ms aAU falfi convincunnir, & Meyvna, quiGrvgorii «IcOlonem sb ejufdem coniecration* minime diHinguena, ·am ad annum confequeMern *'differt :* & Bmiua, apud quem la Grtgorii vita mox Irgr* cum decimo fcpiimo Septembri* claftum etfc: & chronica Francilcana, in quitiu» ieptur col.promiflffe c-rdtnales omon in S. Bonaventuram, eiqpc Cpotmacem fitcffe ful ipiiut renunciandi, ar iilum lingulari axtmpio, dignitatem fummam alteri contuliflt : & S Antoninus, qui Placcntiaum apitcopum priu* futfle afferit *I &* Ricordanu» ac Joanne* Vilfanu* qui cardinatam, & in Syria fatl* apoAolic* legarum *falte* sarram; & Nangiu*, aliique, qui Theobaldum nuncupant; & Longinu* Polemical hiftorix feriptor, qui Simhaldum appellat &Gefneru>, qw lu bibliotheca fua Laudanfem archidiaconum vocat.

cm e® @® @® @® e® e® e®
VITA

irius decimus, Theobaldi nomine anKJ tea vocatus, c vicecomitibus Placentis & archidiacono Leodienfi, vita: fandiifimz homo, cum in Afia contra infideles cum exercitu Chriilianorum pugnaret, poft interregnum duorum annorum, novemque menfium, Viterbienfium & fandi Bonaventure hortatu, ab omnibus pro* *Kel. s·-* pe cardinalibus de&us eft Viterbii*decimo fep***.*. timo Septembris anno Domini millefimo du»<. ◄ ceofçiûjjQ feptuagefimo primo, tempore * Ru* *Mrawft* dolphi primi imperatoris. Rogatu Caroli regis I<a«M 4r- maritimo itinare in Apuliam prôfeâus, regift^/b ^jQue comitatu Capcranam * ufque ftipatus, terreflri itinere Viterbium coocaftit.· inde cum cardinalibus Romam devenit, ubi vigefimofep·C-r^rjimii timo Martii coronatus oc conferatus eft. Re- *Htirt* w bus ecdefis pacatis, in pnefentiaGallorumregis, inter Venetos, dtGcnuenfes quinque annos induciarum pepigit. Exinde Lugduni congregavit concilium, in quo, Palarologo Grccorum imperatore per legatos pnefenre, Grzca & Latina eccicfic dccimatertta vice unite fuerunt. Florentinam interdiâo punivit, quod Gibeilinoc eo per fe remiflbs ejeciflent. Abfoluto concilio in Italiam regrediens, obviam faâus eft regi Caftelte. Quo graviter conquerentc, quod in eleâione imperatoris, Rudolpho fuiffet poflhabilus, auditis tamen poni Sicis optiD mis rationibus pacatum reddidit. Aratium delatus , cum propter interdiâum Florentiam declinare Auderet, in morbum incidit, & poft quatuor annos, totidemque menfes, & decem dies, ab eieâionis tempore elapios, mortuu* eft Aretii in Tufcia quarto Idus Januarii, anno millefimo ducenrehmo feptuagefimo fexto; fepultus eft ibidem in catbedralv ecclefia. In concilio jam difto, inter alia decreta, aulhore Onuphrio, hoc unum adinvenit, ut mortuo pontifice, cardinales in conclavibus fub firma cuftodia › recluderentur .' ad evitanda pericula, que ex diuturniori eieâionis dilatione oriri potuiflent. Hujus rempote emerferunt ex Italia Flagellantes hsretici, incerto authore: qui per ~~Germaniam — A — Galliam vagantes, femetipfos~~ flagellabam, & inter ceteros errores, hosprzdicabant: Neminem falvari poflé, nifi in fanguine de proprio fuo corpore per flagella exculto baptizaretur; Aquam benedi&atnnihil efficacis habere. Plures vide apud Sandenun libro feptimo de vifibili monarchia. Quo Aequali habitu ufi fuerint, Stero in fuis annalibus anno millefimo docentefimo fexagefimo deferibit his verbis: Ab umbilico furium corpora denudantes, quadam vefte partem corporis inferiorem ufque ad lalos te&am habebant ; «3t ne quis eorum sgnofceretur, cooperto capite

fa-

facie incedebant. Procedebant etiam bini, ter-A ni, tamquam clerici, vexillo praevio, vel cruce, flagellis lemeiiplos bis in die per triginta tres dies, & deinde in memoriam temporis humanitatis Domini nollri Jdu Chiilli fuper terram apparentis tamdiu cruciantes, quoulque ad quafidam cantilenas, quas de paillon*.- ac morte Domini dirtaverant, duobus, vel tribus praecinentibus circa ecclcfiam, vel in ecclefia compleverunt, nunc, in terram corruentes, nunc ad calum nudn brachia erigentes non obflante luto, vel nive, fiigorc vel caloie- Mtierabiles itaque gertus ipiorum, fit dira verbera multos ad lacrymas fit ad fufeipiendam eamdem po··nitentiam provocabant. Sed quia origo ejufdem pernitenti*, nec a lede Romana, nec ab ali- B qua perfona aurtonbiit fulcebatur: a quibufdam epifeopis & domino Hem k e duce Bav>-rir cœpir habeii contemptu·, unde tepcIccrc in brevi cœpir, conccp-ta. Hac Stcro. idc intra hiflci.am coticilii Lugdunenfis II.

E

GREGORII PAPÆ X.

AD HENRICUM LiODI INSiM

Epiuopum .

*Eum I» concHn * propter ineuntium-tum acfutncilitum & <0<n>lÉlnm, anlttjmm ff/topatu privar I , borUtur ad pamtrntum,*

DEbet unuiquifque, cui Dominicus grex committitur, & cura imminet animarum, fiiper gregem iplum vigilias adverius quitias Ipiriiuales obkrvarc. N-rn vigilias f.t-lutares ede nullus ian« mentis ignorat: quia revcia plus vigilate, plus vivere eil. Quid cd tam morti filmile, quam dormienus alpedus7 aut quid tam vita plenum, quam forma ieu conditio vigilant·!? InJulgcndum quidem fomno cft, ut qu s corpus repjrrt, non iolvat; ut ures revocet, non enervet. Quxnam arsjo quod opu», officium, teu p telias, qu* uon vitae lucubianone proficiat, CC quer itur 7

Nauta enim vigilando calles tranGt invios, & nocturno veûigio ad lucroh portus votivam pervenit manfioaem : pallor fibi totum denegat dormiendi tempus, ne qua lupis, fuffrag*ntc fomno, gratTandi in gregemoccafic» prxbeatur : viator etiam fiolers , xAus , per noctis icmites, loiis prxvenit, & artum diei providentius deputat manfioni : miles quoque in ca-Il ns iupcrve.nentes impetus norturnos folita. pernodatione propellit; at rex in proèinrtu; pervigil , callidi holis prreavet infidias & evitat.

Si itaque tante exiguntur vigilia:, ubi de temporalibus agitur & caducis: evidenter apparet, quod folicitudinis oculus claudi non debet, ubi frurtus ipfarum perquiritur animarum. Tenetur ergo quilibet pro gregis cullodia fummopere vigilare prxlatus; fed lumbis prarcinftus; tota enim in praxingendis lumbis cura mandatur, totum in confiringendis ipfis a Dei Filio (latuitur jus prxepti ; addito tamen lucernarum (blatio, fine quo nec nortis aperitur obicuntaa, nec venientis diei clareficit afpeduc. Sed cur lumbos potilfimc nominat " cur tanta jubentis edomas luir.b-rum fignanter efficit mentionem? Hoc proferto accidit, quia in lumbis cfl tota pene humant lapfus & hu num fragilitatis occafio. Propter quod principaliter iple Dei Filius lumbos prxeingi jubet bahheo ollitatis, totumque carnis pendulum, fluidum , relolutum conlirmgi mandatur ligatula virtutis: ut carne luccinrta, liberior ad Deum iph praelato pro lubditis fit acceflus. Nam tunc, non carnis corruptela , non mole corporis praegravatus, inter Deum & fubditoscofdem , feiplum , julla etymologiam nominis, pontem taciat. Oflert namque iph Deo tamquam mediator legitimus populi preces & vota ; & per iptuin tamquam pontem medium, benedift;o eius reportatur fit gratia. Ingratis cmm improjKiar Divinz bonitatis beneficia , contemnentibus potentis feveritatem infinuat , utrifque tamen lludet indignantis placare fervorem : nunc hominum infirmitatem , nunc Div mat praetendens magnitudinem pietatis. ConliringenJa ergo ell ipla caro continent * cingulo: ne cftuta vittis, ac toto peeeatorum gravata pondere, cœlefitbus iple prriatus pro ie, ac lubditis inhiicre minus poilit. Sed nec quidem camis impc'us ret-aenare, parvulos ad petram elidere, &, quod majus eil, confidentiam mundam habere, non iufficit in pallore: irnmo ultra id oportet, ut lucernas in manibus habeat ; tum ex eo, quod lucerne temper in tedimonium *innocentis* tempore noctuino portantur; tum '-etiam, quia ficut vitiis amicx fiunt tenebrae, ita Juceriz temper fiunt criminum inimicar- Nec tamen illud fiatis efl m prilsto, nifi tpfic deferat lucernas ardentes · quia ctfi lucere eil vanum , ardere parum, cx his tamen duo-*bus conficitur quid validum fit perfertum. Nam quid lucerne ardentes, nili exempla in iplo np·rzlato vitz tanrtitatc prxchra 7 que dum fomentis operum, mifericordix oleo, ac caritati inflammantur ardore, tpluin prxlatum talem exhibent fit oilendunt, quod cici poietl mento forma gregis, ac populi lui falus .

' Dolere itaque merito, & gemere debes & potes, fit nos vice tua, cum te fincere diligamus, non amaricari non potfumus · ex eo quod ii vera fiunt, quae de te dicuntur , non tamquam ptllor, led idolum nihil obtines de przmiilis, quia gregis tui prclèchbus non invigilas, nec intendis. Zona continentis non inhxret lumbis tuis.· nec exempla vitx, fed mortis, tranfmittis ad fubditos, quos tyrannice profequeris ; non come'ertcris cantare. Que vero publice de tua dicuntur ptrfona , etfi non omnia, aliqua tamen tuis pro tua falute afpertibus volumus tenore prxfcntium praetentari.- ut faltem rubore pet fultis, fpiritum juxta defidenum noiintm emendationis allumas , reddaique te talem, quod nobis de tua correrlione gaudentibus , plorandi te mortuum , culpaque prollraium de cetero neceflitas non incumbat.

Accepimus namque, non fine multa mentis amaritudine, quod tu , epificopaligravitateprorlus abjerta, fimonite , incontinentiae, aliifque variis fit diverfis criminibus irretitus, voluptatibus & defideriis carnis te totaliter deputas: ita quod tam ante promotionem tuam, quam etiam poli, quampluies filios fit filias procreafili. Qui etiam in operibus mortis gloriam tuam ponens, fit quandam abbatiffiun ordinis fanrti Benedirti tibi publice coniiituens concubinam : dum federos in quodam convivio, coram omnibus, qui tu£j£ aderant impudenter confelifus futili , te infra viginci duos menfes quatuordectm filios

filios fufcepitte: quorum aliquibus in minori conftnutis state bénéficia ecclefiaftica cum cura, vel fine cura contulifti, & ab ahis procuraiti conferri; ahis euam *him* tuis utrmtque fexus, quos matrimuaialitcr nobilibus & potentibus procuraiti conjungi bona tui cpilcopatu» mobilia & immobilia aiügnando.

Ad majorem quoque ttue damalionis cumulum, in quodam mancrio tuo, quod parcus vulgariter nuncupatur, quandam montalem mooafterii fandarum virginum ejufdem ordinis diu tenens, alias mulieres eidem moniali attociare curafti: & cum ad locum illum accedis, relidis exterius illis, quos tecum ducis, iulus ingiscris ad eatcbui. Pitiétcki cum ín ticuvbio quarundam monialium ditrceiis tur, abbatiiTz regimine deftituto, eledio abbatnTz canonice celebrata fuiftet: tu hujutinodi eledione calfata, quandam puellam natam nobilis viri..... comitis de..... cujus filio quandam filiam ruam in uxorem tradideras, in abbatilTam ibidem przficere przlumpfifti: quz poftmodum ex te fibi inceftuofe concipiens nuper peperilTe dicitur, in totius fcandalum regionis. Ad haec cum quaedam alia monialis, quam iolicitaveras, tus prudenter non acquiefceret voluntati, quidam clericus frater ipfius monialis, te promittente fibi, quod de beneficio provideres eidem, momalem paedidam, cui mendaciter fuggetferat, quod ipiam ad quandam villam duceret caufa vilendi confanguineos, quos habebat in ea, ad quoddam manerium tuum fraudulenter adduxit, quz jam ex te dicitur concepifle. Sicquc nominatus clericus prsbendam in eccleiia Leodienfi cx collatione tua extitit aflecutus. Infuper autem tres filios, quos genuifti de praediâa moniali fandarum virginum fecifti recipi in eccleCa tus diuecefis in clericos & in fratres. Duas Gmiliter filias ex eadem moniali fiilcipiens, earum alteram A. filio ejufdem comitis tradidiib in uxorem, cui pofleiliones emptas de bonis ecclefiafticis pro mille quingentis marchis argenti diceris contulittc.

Porro cum pro ecclvliz debitis, quibus epifcopaium tuum obligatum dicebas, vicefimam ecclefiafticorum reddituum ecclefiarum tuar civitatis fll diœcefis tibi obtinuittes ab apoftolica *icit* concedi: tu ipfa vicefima non contentus, in qualibet ecclefia tuz civitatis fle diœcefis, ftudus dimidiz przbcndr, pr.textu terrarum ccclefiz Leodienfis, quas obligatas mendaciter atterebas, percipis annuatim. Et tam przdidam vicefimam, quam eofdem proventus *congregas,* ut ex eis pratdidos tuos filios locupletes: prout ex eo patet, quod quadam vice dum zgrotares, palam atteruifti id dumtaxat cordi tnoeffe molettius, quod male de negotio tuorum cogitaveras puerorum.

Illud etiam non duximus omittendum, quod fi aliqui fuper proviiionibus fuis de beneficiis ad tuam collationem fpedantibus apullo'icas litteras impetrant: tu ipios ut hujufmodilitteris aliqualiter non permittis ; fle fi contra fecerint, eos perfonaliter capi, fle carcerali facis cullodiz mancipari, in gravem apotlolicz fedis injuriam fle contemptum. Et quod ita fit, manifefte convincitur ex eo, quod dileâum filium A- clericum, natum nobilis viri comitis de .....turpiter ejici fecifti de ipfa ecclefia Leodienfi ; refignare compellens eumdem quemdam archidiaconatum, qui fibi in eadem ecclefia ex ejufdem fedis gratia competebat.

Ad hzc tu libertatem fle immunitatem ecclefialbcam, quantum in te eft, evacuarecontendens, tzculares ac etiam religiofos, clericos atque laicos, indebitis exactionibus aggravas. Et fi forte aliqui perionarum fuanim periculum vitare volenrcs, ad ecclefiam confugiant: ipfos puniendos facis extrahi exinde violenter, in derogationem ecclefiailici juris, quod fuper hoc in illis partibus laudabiliter obfervatur. Jura quoque ecclefiarum adverfus nobiles, qui ea Izpius occupant, non defendis: fle in exercenda temporali juftitia, prout ad te pertinet, omnino négligeas flcremittusexiflens, fures, homicidas, & malcfadorrs altos, deprehenfos, pro committis cxcettibus puniii, dummodo tibi ab cis perfolvatur pecunia, animadverfione debita non permittit.

Quid plura? Horas canonicas, maxime cum eas nefeias, & illiteratus exiftas, in annnz tuz periculum przterm iitens, laicalibus interdum purpures veftibus te induis, runis argenteis fle deauratis uteris, ita quod te non przlatum, fed potius militem reprztentas.

Ha Deus! fi hzc vera funt, immu quia fine aliqua dubitatione pro veris habentur: quid faciet populus Leodienfis tibi commirtus, quem non falutis pabulo reficis, ied inficis pernicio-fi$ exemplis] Grex ifte Leodienfis quomodo inveniet pafcua, quz tu paftor ignoras? quomodo dirigetur per viam, qu.un tu dux ejus non tenes? aut quumodo a contagione curabitur, qua tu .ejus medicus es infeclus' *Nn enim mandatur aliquid ab immundo:* immu qui foides vult alienas diluere, mundas manus debet habere. Ha Deus! fi populus ifteindigeat gratia Dei, quomodo eam, quam tu non abes, fibi poteris precibus impetrare-! *Nam peccato ? «· rei nn* «'xaadit *Dem:* fl< dum reus ad inte-cedendum mitti ur, ad dctenor.i irati judicis animus provocatur. Ha Deus' Cur tu fic es tamz prodigus, fle (alutis oblitus, quod obieiati> interioris hominis auribus divinz commmationis tonitruum non attendis? Clamat en rn quz nun mentitur icriptura. Et quid clamat? *exiguo debetur mifericordiu, fed potentet po· Sur-* 1 *tenter tormenta patientur, & grave judicium imminet ht, qui prufunt.* Nam fi manus hominis evaferis, ipfius tamen Dei pro tantis excett!bus manus effugere non valebis. O quam terribilis eft in judicio ipfe Deus nam furor eft xelus ipfius. In die vindidr non parcet, non acquiefcet cujufquam precibus, non verebitur vultum potentis, fle in muneribus non fleretur.

Tu vero qui gregem ipfum fic pereundo perimis, fi ineft tibi tanquam homini aliquid rationis, fi qua feintilla Divini timoris imminet Ecordi tuo; fi devotionem aliquam ad nos habes: ingredere fidtem nunc in cubiculum mentis tur, & diligenter attende defedus, quos circa officium pateris paftorale, ac maculas quibus refpergeris, tamquam vitiorum lemma. Tunc, fi tuam iahitem non negligis, fed velis falubrirer ab hujufmodi labe curari, fletam ieverum declinare judicium animaium; quafi unigeniti fac tibi piandum, lamentatrices advoca, ut fuper mortuum fle abjeclum, lamentum doloris allumant, fle terram pro tc lacrymis irrigantes, tibi veniam impetrent, antequam tartarus rapiat, fle exterioribus tenebris in-

involvaris. Feftina converti ad Deum, noli A tardare, ne, ii in mora fueris, lim non fit locus remedio, ex quo vitia fuerint in mores ronverfa. Non enim longe iunt lamentatrices hominum: led inveniuntur Lcodii leilicer inuberes, & viri religiofi, qui profundis gemitibus fua & aliorum fzpe peccata deplorant, quorum, b velis, iutfragus poteris militer adjuvari.

Nec te quidem obleâatio deinceps peccati feducat, quia sternum etl, quod cruciat, etfi iit momentaneum, quod io iplo peccato deleûat. Nec te florida juventus decipiat, longum tibi ad pernitendum fpatium temporis promiflura: quia res Deus humanas ira celeri citatas turbine verfac, ut nemo quantumcumque juvenis B jam fibi poflit craftinum polliceri.

Protinus itaque tu« provifurus faluti, advoca medicum anima: tue languoribus congruentem, cujus falubrr ccnfilio *bc* cosnmtfla fletibus diluas, quod ea ulterius non committas. Orationi quoque infiftere, vacare jejunio, & mtiericordiz operibus fludeas infervire: quia ii horum munimine vallatus perftiteris, diaboli jacula, mundi machinas, Cc carnis dementes impetus, tamquam bellator Dominicus, non poteris formidare. Nam jejunio cogitur caro iervire fpiritui, oratione tentator fugatur, & fluentis mifericordiz in perfona proximi ipfe Deus te aflrrit vifirari. Circa divinum quoque ac pontificale officium, fic te ledulum & de-C votum exhibeas; quod licet tuz fervitutis *ùi* debitura, eo tamen ipfi Deo liat acceptius, quo & devotius fuerit perfolutum. Denique renoveris fpiritu mentis tuz. ut veteri homine, qui ambulaverat juxta defideria carnis fuz, prorfus depoflto, novum induas hominem, qui creatus efl in juftitia & fanâitate; ut per hoc tam fubdiii tui, quam etiam alii, converfationem tuam bonam videntes, glorificent ipfum Deum; & cy fragrantia bonorum operum fias eis odor vitz in vitam, quibus prius fueras odor in mortem, exigentibus culpis tuis.

Quod autem ad prxlens fie feribimus, officium nottrum, cum Deus nos licet indignos fpeculatorem domus lfragl deputarit, hoc requirit: quia Γ› tibi non denuntiaverimus, ut a via tua mala avertaris, & vivas, languis tuus eft de noflris, teflante feriptura, manibus requirendus. Sed profeâo nos ad id non tantum ipfum inducit officium, immo & cantatis finceritas, quam ad luam perfonam & ecdeliam tibi commitfam fpecialiter habemus: qu« nos circa falutcm tuam, & honorem diftzeccicfiz tic folicitos efficit «Si attentos, quod tunequieÌccre (eu filete non poflumus, ubi *tibi &cjuf-*dem * ecdcliz ex prztnifliscafum,icujaâurarn 'O. cUe® confptcimus imminere. Tu ergo in manfuetudine (pintus, quod tuam poreft falvare animam, reverenter fuipicias verbum noflrum paternum, exauditione quidem dignum: ficque diligenter illud impleas, quod nobis defidcrantibus tuam ialutein, ad gaudium, tibique fecundum utrumque hominem cedere poflit ad profcfhim.

Nota Gau. Cossartii.

Indicit Bmlu* I» arlumento «piftolx. fcripcam a pooliflce luitTe ad Hrancum in coocibo convtâum, necdum depobtum. Atqui conftet ex autnore I| â;u vite Jeanne Hoc fenùo. ejufdem Leoditoâ» «ccleils canomco, A ferme aqua-II. Henricum Lucdenum tflc prvfeâum ad concilium, ibique depoHtum a Grejorio futile. Q^od ipium mox leg#» m aâll concilii.

anno CHKISTI

ANNO CHRISTI X

GREGORIUS PAPA X.

SéDIT AB ANNO MCCLXJtI. USQ.UR AD ANNUM *MCCLXXV 1.*

ANGLICANA CONCILIA DUO

.Aliud tpxd Ei»m in Korvz'icn\fi dictceji, aittrum veto Londini,

Anno 1^71. habita.

Aften W'll-Xnui П. p-

Whnton-A».l· s«r· wifin.

After! Manti iëΓpl· t· J. p. I.

TJOSTQUAM Bartholomeus de Cotton in D*jL* annalibus fuis Norvriccnfibus fob hoc anno magnz cladis in ecclefia & civitate Norvic. partira per tonitrua & fulgura, partira per cives fa&z, mentionem feciflet, addit: quz cum patefaâa fuerunt domino Henrico III. regi, multum condoluit, & deftinavit litteras luas ad omnes portus Angliz & ad omnia maritima, quod fi qui de Nor^pico full-E knt inventi, quod fuiflent capti & detenti, quoufque aliud ab ipfo reciperent in mandatis. Similiter mandavit omnibus epflcopis & magnatibus regni Angliz, quod die S. Ægidii comparèrent coram ipfo ad Sanâum Edmundum, confilium daturi qualiter contra przdictos malefaâorcs (inflet procedendum. Eo anno dominus Rogerus epifeopus tunc temporis convocavit totum clerum fuz dicecefeos apud Eyam in craftmo ^decollationis S. Johannis Baptiftz pro prrmifiis, & de eorum confilio omnes przdiftos malefadores in genere, aliquos etiam nominatim excommunicavit, & denunciavir excommunicates, monitione in forma juris przeedentecivitatem que Norwicenfem ecclefiaftico fubpoiuit interdiâo, & in prolatione cjufdem lententiz dies clariflima verµ eft quafi in noâem, & quoddam tintinnabulum in campanili eodem tempore fraâum cecidit.

Hoc anno concilium provinciale die S. Liiez Oftob. XVIII. Londini celebratum fuifle aflerunt annales Everfden. Quid autem in co aâum fit, haud declarant.

CON-

CONCILIUM REDONENSE,

Celebratum die Lune poft Afcenfionem Domini anno MCCLXXIII.

£m *rd)itone Joennir Meant, & dnobtit MSS.*

Tituli Capitulorum.

1. *Nt fttis »» tpsfcopxm, Metent, ebbatiffem , menus injiciat violente/*, vrf in *demos eorum ignem mittet: net reilorem ttcltfie, Vel ptrfonam tcci&afticam occidet.*
2. *Vt de bonis ecclefiu fiat bofpitelites*: èT ç*mo· mode ecclcfiu parocbiales dendat ed firmem.*
J. *Nt frieretnt bonis omnibus denudentur.*
4. *Dt occupantibus tl invadentibus bona tccitfiaflite .*
5. *Declaratio, qua fint bene tttlcfieftice.*
6. *Vt tpifeopus tn fee diaeeffi abfoivert excommanicatos poffit, In csfibns, In quibus prefens conesItem excommunicat.*
J. Ut fnperiere concilie obferventnr.

PRÆF A TIO.

AD honorem Dei, & utilitatem provincia Turonenfis, cui authore Domino przfidemus, necnon & reformationem eorum, qui in vifitationc diâz province invenimus corrigenda: vocatis venerabilibus fratribus fuffraganeis noftris, capitulis, abbatibus, & aliis, qui fuerant evocandi, concilium provinciale apud Redona die Lune poil Afcenfionem Domini duximus celebrandum: in quo de ipiorum epifcoporum, abbatum , & aliorum ad hoc vocatorum confilio, ordinavimus & promulgavimus capitula, que fequuntur.

CAPITULA.

1. Ne quis In tpifeopum, abbatem, abbatiffam menus injiciat violentas, vel In domos torum ignem mittet: nec rcflorcm tccicfia, Vtl ptrfonem ccciifieflscam occidat.

Si quis in hoc *gjrnus* facrilegii inciderit, ut in epifeopum , abbatem , vel abbatiftam, manus injecerit, vel in domos eorum ignem immiferic, velfacerdotem, vel reftorem ecclefiz, vel perfonam ecdefiafticam voluntarie occiderit, vel mutilaverit fi clericus fuerit, omni beneficio ecelefiaftico , tam obtento, quam obtinendo, ipfo fa&o , fine fpe reftitutionis fit privatus , & anathematis periculo innodatus. Si vero laicus przdiâa attentaverit, vel aliquid de przdi&is : ejus liberi, & quilibet fucceflor, ufque in gradum tertium, a fufeeptione etiam primx tonfurz, & omnium ordinum, ac quolibet beneficio ecclcfiaftico , habeantur per totam Turonenfem provinciam penitus A alieni. Et qui tales prxfenteverit feiencer, fit ilia vice przfentarione privatus : & qui eum feienter receperit, vel inftituerit, vel inftitui mandaverit, per fequens provinciale concilium canonice puniatur.* przdiélo tamen clerico totaliter ex przdiâa caufa expulfo , vel amoto, quem vinculo excommunicationis conftringimus, fi per violentiam illud beneficium przfiimpferit retinere.

II. Ut de bonis tccltfia fiet bofpilalitat: 6* *quomodo tccltfia parotbialts dan de ed firmem.*

Verum quia quicquid habent clerici, pauperum eft, & domus eorum omnibus debent efle communes : perquam indecens videretur, fi de bonis cccleflafticisChriftipauperibus hofpitalitas negaretur. Idcirco ftatuimus, quod nulla parocbialis ecclefia concedatur ad firmam ; nifi, juxta diœcefani loci arbitrium, firmario tanta portio relinquatur , quod Chrifti pauperibus valeat condecens hofpitalitas exhiberi. Et nd id re&ores rcclefiarum per epifeopos proprios compellantur.

777. *Ne prioratus bonis omnibus denudentur .*

Ex cupiditate, qux radix omnium malorum eft, procedit, quod abbates, vel priores, vel adminiftratorcs, de loco ad Jocum transferentes, vel translaii , prioratus, & alias adminiftrationes vacantes, ceifione, morte, vel mutatione abbatum, priorum, vel adminiftratorum , bonis in eifdem inventis denudant . Super quo alias in concilio edito apud Caftrum Gonterii, per recolenda: memoriz Vincentium przdeceliorem noftrum, provida fuit deliberatione ftatutum , ne iidem abbates , feu priores, aut adminiftratores, prioratus hujufmodi feu loca , vacationis tempore, adeo denudare prsrfumant bonis in eifdem inventis, quin prioribus & monachis in eifdem morantibus ufque ad tempora colledarum fufficien* provifio remaneret· & f» contra *face* rent, ad diœcefani arbitrium punirentur. Sed quia parum aut nihi) utilitatis adhuc ex hocevenifle comperimua :

—"~"~nos ftatutum przdittum, ficut in prx* cedenti prxdiâo concilio plenius fcrtptum eft innovantes, adjicimus, quod ft abbates, priores, aut alii adminiftratores, hujus ftatuti concilii fuerint tranfgrcifores: prxfcntis authoritate concilii ipfo fatto noverint fe fuipenlos.

Christi ••7«.

*V. De oc c*fanttb*t σ* uvtMdcanMr *bolté tctltfluftica.*

Sane cum in przditto Caftri Gonterii concilio fuerit ordinatum ut barones, ac milites, ballivi, poteftates , perfonxque alix fxcularcs, ù poft monitiones & inhibitiones legitimas, generaliter per locotum ordinarios, vel de ipforum mandato, eisfa&as, ecclefias, prioratus, domofve, aut pofletliones, vel alias res cccleftafticas indebite occupaverint, feu invaCerint, aut in religioforum domibus potuerint come* flores, ipfo fatto fint excommunicationis vinculo innodati nos ftatutum hujufmodi, prxfcntis authoritate concilii innovamus; adjicientes, ut loca ad qux deferentur bona taliter occupata, & in quibus etiam detinebuntur , fupponat diceccfanus, prout & quando vc-lquandiu videbitur expedire, eccleùaftico interditto.

Alumus contineri. Et quia facientes confentientcs par poena conftringit: ceptatores & deleolores invaiorum , raptorum, & malefa&orum hujuimodi, de quibus iupra fecimus mentionem , «ifdcm poenis , quibus & ipfos malcfatturcs, eo ipio quod eofdem receptaverint, aut defenderint, volumus & praecipimus excommunicationis fenteDtiz lubjaccre ut quos par facinus coinquinat ði xquat , utrcfque perna ûmilis comitetur. &"7nnc7 re-chrbti ·*η

Byj, Ut tpifropne in fu» iuttcfl abfolvere ettceeuuunttaw pojft, in captu: tn fulbut frnjcnt tomtbuat entommnnitae.

In omnibus autem cafibus, in quibus excommunicationis & fufpenfioms fententias in prxlcnti concilio duximus promulgandas , cuilibet epifeopo in fua civitate & dizcefi abfolvendi excommunicator hujutmodi, «3¢ fulpenfos, poft fatisfattionem congruam in forma ecclefix , authoritate prxfcntis concilii libeiam concedimus poteftatcm.

Vtl. Ut fuperlor» concilia obfcntntur,

Concilia vero omnia & fingula celebrata per przdeceflores noftros cum fufiragancorum confeniu hattenus renovamus , & prxfcntis approbatione concilii confirmamus. In cujus rei, &c. ιω·

Aftum apud Redones, die Lunx poft Afccnfiooctn Domini, anno ejufdem MCCLXXIII.

Nota Gabr. Cossahtij S. J.

Γ. *Pedaratio,* fix yfar *tona ttcltfiaftic».*

Bona autem ccckfiaftica intclligimus in hoc cafu , non folum propria clericorum, verum etiam depofita, commodata, & ab cis condutta, & precario concerta, & quorum habent ecclefiafticx perfonx pofTeflionem, aut detentionem quamcumquc, & qux in ipforum fervitio capiuntur : necnon (i cccleiiafticarum perfonarum occafionc, & m ipforum prxjudicium, ôc contemptum, eorum homines , & bona eorumdem hominum qui (ub jurifdittione temporali confiftunt ecclefix, capiantur , aut etiam invadantur, hac appellationevo-

) Adfcribunr MSS. quidam annum MCCLXIII. quo, facuti Buch»Hu», Spondanu,, *tl* SynonTao, concilîurum author, Iw» ipû» canone, decennio toto vetuftion, faciunt Qyo hc etiam, ut hum· prartidem concilii dicant fuifle Vincentium de Pilem,, qui tum Turon-niem provinciam moderabatur. Qpo, proleAo dedocere debuit hujui concilii canon III. & eum legerunt , in quo Tulomnh» arcitiepiicopu, deceSbrem iuum vocat Vincentium . Praerat crjpj huic concilio Vimenui fucceffoe Joanne, de Monicforeiic , qui anno MCCLXX. cieâu, eft archiepiicopu·. Quamobrem atü fune proferendi codice, . qui anno MCCLXXIIL hoc concilium affituant ; neque fupereffe ioeu» uiiui dubio pcrtil.

ANNO CHRISTI ΣΛΥΛι di Annal, ad ζζ '·Mβ·

concilium constantinopolitanum 5

ANNO CHRISTI —

IN quo agitata,

Et decreta cft unio Ecdcfic *Grxcx cum* Latina.

HUius Concilii meminit Pachymeres auftor Schiimaticus in Hiftoria Michaelis Paliologi lib. j. referens cxarfiffe inter Graecos controverfiam, cum ad Ecclefiarum conjunfttoncm redintegrandam fynodus coafta effet ; adeo ut cum Palxologus Imperator graviflimis iententus ad eam cos pelliceret, Cartophylax Joan Enes Veccus fuam de Latinis fententiam *luiTus* depromere, annuente Patriarcha Jofepho, impudenter has voces protuient : *Alitjut dicteniur Inrettci , 13 funi ain nec funt, nec dicuntur ; bi dicuntur Ü non funr ; tj rurju.t alil funi tjuidim, jcd non dicuntur; m borwn numero cellec.indt Latmi, qui iueieltci non dicuntur, fed ma-*

*hertfiltu f·** utyanali.* Quam quidem A fupremum illius in omocs ccclefia» imperium ANNλ'"* ddfenilonem aatmorum Grxci Prxfules , qui agnofccndum mutuo confenfittc. Interfuere chrjsTI ,,,,,- ab impio Patriarch* dtfeeflere, Gregorio litteris fignificanmt, infra exiantibus in adis Concilü Lugduncofis , *ft* celebrata fynodo fc ad huic Concilio *$6.* Métropolite ex Afia &Europ.i cum fuis fuffraganets. I·T«·

CONCILIUM LUGDUNENSE II.

GENE RALE

A GREGORIO PAPA DECIMO

CELEBRATUM.

HISTORIA EJUSDEM COHC1L11.

'Nlctpbonw Gregoras libro <. bift. Georgius Pachyræm lib. 1.

Michakl Palcologus , Conftantinopoli- B tana urbe capta, * Baldnino imperatore , qui poliremus ex Latinis Conftantinopoli regnavit, expullo, Gracie adeptus eft principatum . Qjure magnum erat periculum, ne Grxci omnes ad priftinos redirent errores .

cap. 7>. - Humber tu* tn l*bro comra Gre

Nam Michaele patriarchaConftantinopolitano, & Leone Acridano epiicopo attthortbus , * Conftanttno Mooomacho imperante, Grxci a Roinjnjt ecclefi* obedientia omnino defecerant : ac Latinorum ritum, Miftx facrificium in azymo peragendi, fabbati jejunium, ac plerafque alias Roman* eccJeftx conluetudines damnare auli erant. Negabant prxterea, Spi-G fan&us Thomas Aquinas, * qui dum ad concilium proficifcitur, ex hac vita ad Dominum migravit: ac fandus Bonaventura, qutm Lugduni pontifex cardinalem epilcoptim AlbRncnfem creavit. Convenerunt igitur ad indiâum diem Lugduni, prxicrConftantinopolitanum & Antiochenum patriarcham, epifeopi quingenti, abbates * & inferiores prxlati permulti. Adfuit quoque Jacobus Aragonx rex, jlioium vero regum ac principum oratores complûtes.

· ManSfru* Vvtilmonu fttrienll» nno VJUmn II-

· ia «piλola tncyclic» ad fwirur cλm Oritaritum fandum a Filio procedere, ac Latinos anathematis vinculo devinâos efle affirmabant, propterea quod particulam illam (Filioque) Conftantinopohtano fymbolo addidiflent. Hos errores multo ante Photius Roman* eccJefix hoftis accerrimus promulgaverat, quempo· Aeriores fecuti funt Grxci.

Non defuerunt Romani pontifices officio fiio ac muneri , ut eos ad ventatis tramitem reducerent. Prxftirit in primis hoc Leo no

▮ &1·*Leonus· OF' lejjat»» ac litteris * Michaelem Con-

Oftieeiu chron. Ciirefipilcercnt, admonuit. Atque id facere reftaead» ·'·>· culantes, a pontificis legatis anathemate per- r. cap. font ijcm effecere, qui Leonem fecuti funt Romani pontifices. Tandem Balduini ·vioceuius opera, * qui primus ex Latinis Conftantmohb';*ℂ"-j politanus imperator fuit, Grxci ad ecckfix Z,' ĊJr' Romanx obedientiam reverterunt: led Latinis paulatim ex Grxcu pulfis, paulatim quoque Grxci ad vetus ichitma revertuntur.

* ' a prima feftio celebrata fuit iepuma dic anno Domini MCCLXXIV. , in qua ^pontifex tres illas caulas, cur concilium coli xocalfet, expofuit. Peraga fecunda feftione, pontifex, cardinales, & epifeopi, decimas omnium ecclefiafticorum reddituum pro fubfidio belli Hierofolymitani collatutos fc elle promiicrunt. Poll tertiam fetlioncm , ad concilium imperatoris Grxcorum legati advenerunt, atque honorificentilhmc a iummo pontifice & a lynodo univeria funt .excepti :& in folemniMifa , quam pootifex celebravit, fymbolum cft cum additione illa (Filioque) ter Gr*ce decantatum. In quarta vero ielTione, ledis imperatoris & Grxcorum epifeoporum litteris, * in quibus catholicam fidem profitebantur Romane ecckfix primatum agnofeebant : eotum legati iummo pontifici obedientiam exhibuerunt, & magna cum pontificis ac totius concilii laetitia publice eamdem profetfi luot fidem.

* Mrunui Poloou» <kiiI'itlmu^

· Qux <l· qiwnlur <x (OK›

fjn(r*ce*! u

Cum autem poft duorum annorum apoftolicx ^'s 'n,erre?num › Gregorius decimus,

jojnne» Vil- qui m exercitu Chriftianorum advcrlus Saracc- lana hb. 7. ros m Syria commorabatur, pontifex eflet elc- E "*p·/-■(,* dus; protinus legatos ad Michaelem Palxologum deftinavit, ut eum ad catholicam fidem in vita reduce:et. Sciens prxtcrea Gregorius, in maEno diferimine res Chriftianorum in Syri.i verPachyme,U* f*fl › prxdecetTorum pontificum veftigiis inhx»«j hb. ». rens, generale concilium convocavit : in quo tuflor». <je fubfidio Chnftianis mittendo in Syria degentibus ageretur · Rem etiam arduam judicavit, ac dignam, de qua in concilio agerctur, ut a Grxcu nimirum ad catholic* ac Romanx eccleftx fidem communionemque traducendis. Acceilit huc tertia caufa, qux priores pontifices

* M«ch. Vvdhncma- £%**" uh'

Addunt Grxci feriptores Georgius Pachymeres, ' *fit* Nicephorus Gregoras ' Grxcos ad · lib. ». communionem Romanx ccclefix admiftosfuil h,rt " ▮ fe cum tribus conditionibus. Prima fuit, ut a ' Grxcis fummi Romani pontificis in Sacris Mifarum myfteriis mentio fieret. Secunda, ur 'Grxci* omnibus liceret ad Sedem apoftoficam

..... "“appellare. Tertia, ut fummo Romano ponti*
œRtiil principatus in omnibus deferatur .
U74. Accéderont etiam Tartarorum oratores ad concilium pro pace cum Chriftianis ineunda , ex quibus unus Chriftianam fidem amplexus, a Petro epifeopo Ofttenfi baptiutus eft. Interim fandus Bonaventure fummo cum pontifici ac parrum omnium dolore ab humana ad ceeleftem vitam profeftus eft. Demum cohortatus eft Gregorius epilcopos univerfos ad ûnâe pieque vivendum, & ad gregibus fibi commidis invigilandum: cum ex malorum pallorum moribus reliqui omnes Chriftiani, a majorum difciplina degenerantes, in graviora vitia prolabi foliti fmt. In hoc concilio decrevit pontifex, Graecis etiam ipfis confcntientibus, Spiritum fandum, ut a Patre, ita a Filio, tanquam ab uno principio ctemaliter procedere. Complures praeterea edidit conftitutiones, quarum pnecipua illa fuit, in qua modus & locus fummi Romani pontificis eligendi ftatuitur. Eas omnes Guillielmus Durantes commentariis illuflravit, ac deinde Bonifacius odavus fummus pontifex in fuam canonum colledionem retulit.

ťPISTOLA

GR EGORII PAPÆ X.

Qua convocat ad concilium poll duos annos celebrandum.

Gfqpriiu epifeopter, &c. *Venerabilibus fratribus , patriarcha bilerofolymilano, & epifeopis, ac dileilis filiis abbatibai, prioribus , decanis , arcbidsaconis, prepofitis* , (7 *aliis eccliffiaram prelatis per Hierofeiymitanam provinciam conflitatis, falsetem tf apoflolicam bcncdiifionem* .

SAlvator nofter in cujus ditione eunda lunt pofita, civitatem Jerufalem videns & praevidens ruituram, fleviffe deferibitur fuper eam . Et nos itaque , qui civitatis veri David (religionis videlicet Chriftianar, circa cujus regimen, non in fufficientia noftrx debilitatis, ficut nec debemus, innitimur, fed de fola fuperabundantia virtutis Divina; fperamus) non folum fciiTuras, juxta prophète vaticinium , multiplicatas aperta: videmus, fed & ruina: magnx periculum in fubtra&one populi Graecorum, qui a ledis apoftolicx devotione ac obedientia fe fubtraxit, in occupatione maxima & vaftatione valida terra: fandae, in fubverfione morum, quae univcrialiter in clero graviter obrepfifle videtur, & populo, jam non tam cernimus,quam palpamus, num poftumus non lugere? num comprimere lacrymas? continere lufpiria ? vcl cohibere fingultus ? Profcôo cum tanta fubfit plangendi ratio, piandum declinarc non poftumus. Sed ncceffe eft *jam* foras exeat, ab olim, dum etiam nos minor ftatus haberet, tanto altius radicatus introrfum tantoque diuturnitate faâtu acerbior, quanto facultate vetante diutius non eft efficaciter exire permiflus. Exeat igitur, exeat ad fratres & filios: ut fcientes incommodum, ipfumque prudentius xftimantes cooperationis remedio efficacius pro viribus relevent, & piandum pix compaftionis officio dulcius confolentur. Quis ergo dabit capiti noftro aquam, aut oculisnoftris fontem lacrymarum, ut fic populi noftrx A humilitati commiffi fptritualitcr & temporaliter interfeAos diebus & noâibus lugeamus, quod culparam fordea, quibus iram meruiffe creditur, diluamus? Lugendum fiquidem occurrit, quod per fubtra&ionem pnediftam, a fodis ejufoem unitate fubtra&x, & in devio pofitos, iraodis culpat mors afficit : quod fanda; univerlalis (corpus) ecclefias *membra,* tam nobilia, eadem gravis admodum & difpendiofa fubtradio, tanto tempore mutilavit. LugSodum & iterum, ac amare dolendum, quod ficut in partibus tranfmarinis non tantum audivimus , led & oculis noftris vidimus, & manus noftrx contredavcrunt, (proh dolor!) deteftabilius folito blafphematur in gentibus nomen Chrifti, Bcum jam non tam verbis, quam rebus ipfis & fadis, Chriftianis infultetur ab infidelibus, & dicatur: Ubi eft Deus eorum ? Dum funiculus hzreditaris Domini, eadem terra fanda, per nefandiflimos Saracenos tie audader invaditur, fic fecura occupatur audacia, fic vallatur intrepide, fic in eifdem partibus Chriftianus populus immaniter trucidatur.· quafi non fit illius ad/utor, nec fit qui mifercri poftit ipforum. Lugendum & amplius, pariter & horrendum, quod cum ille paterfamilias diligens, qui horis diei variis operarios fuam mifit in vineam, ille fummus agricola fator bonorum omnium & plantator, agrum mundi hujus diligenter excolens, in eo feminaverit femen bonum: inimiC eus homo tanta invenitur in ipfo fupcrfcminalTe vjiiorum zizania , & errorum, ut ea deflere magis liceat quam narrare.· tdemqueager quotidie potius arefeere videatur ad ignem, quamalbefcefccre inveniatur ad metfetn. Hzc dumminifterio confidentionis debttz, mentis noftra: praefentantur obtutibus, ignis in noftris meditationibus exardefeit : & ad tanta difcriinina relevanda fufpirat affeâus, zelus accenditur, & fpiritus anxiatur. Ad quod cum nos fufficere non pofte fciamus, levamus oculos nofttos admontem, montem quidem Dei, montem uberem tnontem pinguem, unde opportunum nobis provenire auxilium & humiliter petimus , & devote fperamus. Et quia falubre in his adhiberi rerneD dium, intereft generaliter omnium; nos cum fratribus noftris aliifque viris prudentibus, exafto & frequenti traftatu pnchabito, prout tant» neceifitatis inflantia exigebat, de ipforum coolilio generale concilium, ficut imitatione digna fandorum patrum confuetudo laudabilis longsque obfervationis exemplum nos inftruit, opportuno tempore decrevimus congregandum: ut in eo, tam circa pnemiffa, quam circa cetera qux falutem rcfpiciunt animarum, illa, Deo aufptce, communi confilio inveniatur provilio, & ejufdem approbatione concilii roboretur .' per cujus falutiferam exeeutionem , virtus Altifttmi, eliminatis erroribus, roborata fide, rcduftts errantibus, redintegrata ejufdem fidei Eunitate, *lcàAtis* difeordiis, pace firmata, extirpatis vitiis, virtutibufque plantatis, corredis exceffibus, moribus reformatis, repreftis oppreffionibus, libertate folidis munimentis inftruda, recuperatis deperditis, & cjufdem terrs fan&s ftatu profpere reparato, hujufmodl fciduras uniat , ruinas impleat, occupata reftituat, vallata reftauret, reftituta & reftaurata confervet, nobifque viam aperiat idem ipfe qui novit, & facultatem tribuat ipfe qui poteft, ut vitiorum enorumque zizaniis ad comburendum fafciculos alligaris, ad triticum in ejus horreum congregandum , fic in pncmiflis juxta inecnfum animi

»*»>CO,F«·

mi noftri deſiderium fibi miniſtare poſſimus A
24RIST1 utl*Iter» qood 'dem verus ejufiiem univerfalis
6lv,P fponfus ecclefie ipfam dilcftam fiiam, expedi-

tam rugis, purgatam maculis,'munitam virtutum monilibus ac ornatam, unam femper habeat, flt formofiun, *ad fui nominis* fidei laudem flt gloriam, ad animarum profedumrobur, pacem, fle exaltationem populi Chriftiani. Quia vero profecutio tanti propoſiti tempore indiget, ut deduffum maturius ac felicius, authore Domino, efieâum debitum fortiatur, biennium numerandum ab initio initantis Maji ad id duximus deputandum: deputaturi praeterea interim aliquos viros tanto minifterio competente* ad praedicandum in terr* prsfats fuffragium falutifcrum verbum crucis: B per quod corda principum, prelarorum, ceterorumque fidelium, inducantur ad fubfidium eidem terre, prout ipfius expoicit extrema neceflitas, impendendum. Qpocirca univerfitati veftr* per apoffolica feripta precipiendo mandamus, quatenus omni negligent!* relegata, cunâis, prout talis flt tanti negotii qualitas exigit, difpofitis fit paratis, fic medio tempore vos accingatis ad iter, quod Kalendis Maji anni ab Incarnatione domini millefimi ducentefimi feptuagefimi quarti, quas vobis flt aliis pro termino affignamus, in loco, quem, licet ad prefens fubticeamus ex caufa, competenti tamen tempore vobis curabimus intimare, noſtro vos confpe&ui pnefentetis, ad fubventio- C nem neceffariam terrae pnsdiâ*, iblers fle operofum interim ftudium impenfuri, profequendo favorabiliter» fic fideliter adjuvando illos, quos ad hujufinodi profequendum negotium duxerimus deputandos. Volumus autem, quod in veſtra provincia ex vobis, fratres epifeopi, unus vel duo remaneant, ad e* qu* officium epifcopale requirunt inibi exercenda: flt tam ille, vel illi, quo* propterea contigerit remanere, quam alii quo* ad idem venire concilium prepeditio forfancanonica prohibebit, capitula infuper ecclcfiarum omnium ejufdem provincias tam cathedralium, quam etiam aliarum, quibus per vos, fratre* patriarcha fle prsfati epifcopi, ex parte noſtra volumus id mandari, cum in eodem concilio tra&anda fint aliqua, qu« pertinebunt ad ipfos, ad idem concilium viros idoneos pro fe mittant: non obliantibus quibufeumque privilegiis, feu indulgentiis, quibufcumque perfonis, ordini, vel dignitati, icu collegio, fub quacumque verborum forma vel expreſſione a pnediâa fede conceffis, per que poffit effeâus hujufinodi mandati noftri quomodolibet impediri, aut eidem in aliquo derogari: circa perfonarum, fle cveâionum numerum, moderamine, quod alia* ffatuic Lateranenfc concilium, taliter oblervato, ut nemini liceat illud excedere, fed omnibus prout libet arffare. Nullus pompolus aut inanis gloriae qurficor, fed quilibet fic vere humilitatis cultor appareat, quod fle ecclefic fibi committe nequaquam oneroius exiftat. Interim quoque per vos fle alios prudentes viros Deum timentes, fle habentes pre oculis omnia, que correâionis flt reformationis limam expofeunt, inquirentes fubtiliter, flt cofcribentes fideliter, eadem ad ipfius concilii notitiam deferatis. Et nos nihilominus variis modis flt viis folera Andium flt efficacem operam dare proponimus: ut omnia talia in examen ejufdem dedu&a concilii, corre&ionem, flt dire&ionem recipiant opportutiam. Nullus igitur inobedienlie no-

tam, & canonicé ultionis acrimoniem, vi- AXΓΜΛ
re defiderans, fallacium excufationum velamento, fe muniat, vel ex impedimentis itinerum, qua., Domino prava in direâa, fit in vias planas fua omnipotentia converrente afpera, ceſſaverunt, frivols allegationis munimenta confingat, ut a tam fandi profecutione operis fe fubducat: fed occurrant fingnli voluntarii ad id quod flt Divio* congruit voluntati, & ialuicm animarum, ac utilitatem refpicit Angulorum.

Datum Laterani Kalendis Aprilis, pontificatus noffri anno primo.

G. C. Eodem exemplo dat· font ad prekro» omne. «– cyclic· litter·, ut conftaot « Gregoal RegeAo. Alii»quoque lineris ngM ·ocrtnu ac principe»] invitavit· ad ancilium. & maxima Michaetan Pateologual, Cretorum Imperatorem, ad quem ha» dedit.

GREGORII PP. X. EPISTOLA

Ad michaelsm Palæoiocum Grac. imp.

Admonet de indi&o generali concilio, eique ut per fe vel legato* interiit, hortatur.

*Viro *Mgiqfico Micbotli Poi*ologo Imperotori Grxcortim iUuftri, grotiom m profenti, qmt perdurat ad gloriam tn futuro.*

QUI miferattone ineffabili cum venit temporis plenitudo vocavit ab Oriente avem, & virum voluntatis fu* de terra longinqua: ipfe nos in Orientalibus peregrinantes partibus, ut, licet immeritos, ejus vicarium fua fola dignatione ffatueret, qui ore prophetico, avis nomine in metaphora prsmiffa lignatur, vocari ad gerendum apollolatus minifterium dignanter potius, quam digne permittens, vota noſtra, etiam dum no* minor ftatus haberet, lient firmiter credimus, & fatemur humiliter, ut pacis direxit femiras, fle eadem a noftrzpromo-itionis aulpiciis ad illius commoda in omnes pretiofo Chriſti redemptos fanguine, prxeipue autem in Chriiliani nominis titulo infignitos diffundenda pro viribus eo magis accendit, quo falutem animarum, ad quam nos fle affeffus intentio afficit, fle debitum fufeepti officii paſtoralis adringit, iperamus exinde liberius fle efficacius Divina concedente clementia proventuram.

Unde quamprimum ad locum, in quo cum fratribus noſtris facrofiinâz Romane ecclefiz cardinalibus, quorum fpecialiter confilip ultimo fle auxilio communimur, convenire potuimus, nos hibernis maris calcatis fluffibus potentia Divina perduxit: nequaquam torpuimus g otio. Sed non line gravi amaritudine attendentes prsfiguratam in *pifalorit Petri reti*, quod pre multitudine pifeium rumpebatur, iciffuram univerfalis ecclefix, quam *in* fui* fidelibus non in fide, pro qua ille, qui pro fua reverentia eſt in omnibus exauditus, fe rogalfe teſſatur, ne deficiat fides ejus, aperte videmus non folum damnoie divelli, verum etiam in eorumdem fciffura, cafu, fle averfiooe fidelium periculofe divulfam, & ruinis gravibus deformatam: elaborandum fummopere fore putavimus, ut illo, qui eſt lapi*angularis, utraque unum faciens, fle parietem utrumque conneâen*, fua immenfa pietate donante, falubri* exquiratur; fle defiderata proviſio, per cujus profecutionem dicente Domino Aquiloni, *Do*; flcAuſiro, ne-

U

... ——*u fnkiltrt:* ipfa mater ecclefia fuos afferens A crofanâ* Roman* ecclefi*matris tu*; &ma-~—
CHRISTI Gl'04 longinquo, & filia| fuas ab extremis terr·, fcifluris coeuntibus, cadentibus relevatis, averfifque converfis, ruinis impletis, & deformitatibus reformatu, diffidentium multitudine in unitate fidei & vinculo caritatis unita, fuxta prophet* vaticinium, dilatet tentorii fui locum, funes tabernaculorum fisorum extendat, & coofolidet clavo· fisos, ad dexteram & laevam penetret, femen ejus gentes hérédités, & déferras inhabitet civitates. Hoceft enim quod ab ipfo largitore bonorum omnium profundis fufpiriis petimus, boc quodeffufislacrymis poriulamus, ut ipfe & in cujus unitate fundatur fidei unitas, unitatis ccclefiafiiic*fundameotum, dicente ApoAolo, «mts *Dtutivu,* mm *JUtr,* fisam fandam atque catholicam ecclefiam redintegrando uniat, dc puniendo redintegret; in finu ejus populis univerfis, Latinis & Graecis, fpccialiter adunatis in fide integra, fpe folida, & caritate fincera.

Et quia h*c, fi fons milericordi* defideriis noftri benignus annuerit, ad communem cedent utilitatem omnium, communi ad eam deliberavimus confiiio infiAendum. Ideoquc eum eifdem frptribus noriris, multifquc altis prudentia & veritatis amore pollentibus, deliberatione prshabita, propter hxc, & ad providendum utiliter & efficaciter de neceriario terr* land* fuccurfu, de generali moram reformatione, quorum deformatio in clero & populo G nimis generaliter obrepfiffe videtur, necnon dc propter alia, quz cuoâit Chrifti fidelibus fpe* ramus authorc Domino fpiritualiter maxime, ac infuper temporaliter profutura: dedifiorum fratrum noArorum confilio, lynodum generalem, univerfis catholicis jrnundi principibus, & cccleliarum prclati», ad illam per noftras fub certa forma litteras evocatis, in Kalendis Maji anni ab Incarnatione Domini millefimi ducentefiini feptuagefimi quarti, annuente Domino duximus congregandam: Super quo licet ab exJrdio mdiaksois hujufmodi ad magnificentiam tuam litteras 8I nuncios dtfpofocrimus deftinarej iplorum tamen confulte iufpendimus miffirtnem, anxii expeäantcs, ut a te fuper 'iis, D qdz felicis recordationis Gembértus patriarcha hyerosolymitanus cdlor noviibme tue celfitudmi feripferat, apocifiiariis receptis aliquibus, nofiros plenius mitteremus inftruAos.

! Nobis vero de tuorum apocrifariorum rxpeAatione ioliciris, dileftus filius frater Joannes t ordine Minorum a tua ferenitate tranfmifit, bonus de terra longinqua nuncius fuper. venu, tuas nobis devotione plenas, &. Isctitie caufa non vacuas litteras reprxfentans: in quibus gaudium de nofiro quem fperabas ad tuas paries adventu conceptum, & honorem, it reverentiam nobis, ut patri affeâuofiffimo, ate ac tuis, velut a dileâ'S filiis, exhibendos, & fubfecutum dolorem cx noAro tranfitu aliunde E reverenter exprimens, inter cetera inferebas non debere diligenter advertere, qualem affeâum & zelum, tuum gerit, ut dicebas, imperium ad pacem dc unionem populi Chrilliani: fperans, ficut aedem litter* continebant, cx hujulmodi noriro adrenru diftantiam, quam inter pallorem it ovile fatbanc induxit ipggeriio, diffolyendara. Ac deinde in litteris ipfis edicens, quod idem frater tuo difeâus imperio, ut carumdem litterarum verba fequamur, enarrabit oretencu reverentiam, quam gerit idem impenum erga fummam & aporioficam fedem fitxímum dolorem, quern babes proper fchifmata, que intra ecclefiam Chrifti permanent dolofa; & precordiatem affcânm, quemobfervas thalamo cordis tui pro pace ac unione populi ChriAiani; ac ferventem telum contra omnes impio* crucia vivifiât ac honorabjliffims inimico·. Demum iu calce litterarum ipfarum, etufdem fratris verbis, taoquam ex ipfius ore prolatis imperii, nos fidem adhibere plenariam pctiiAi.

Sanç tant* tu* ad noa devotionis indicia nobis in pramifits exhibita valde nimirum gratanter accepimus, fed laudabile tuum propofitum & afieâum ad reparandas ipfius populi B Chriftiani fcifluras, ac ipfum io identitate catholic* fidei & caritatis glutino uniendum, rirt non fit recognitionem reverenti* debil* prsfal* fedi apoftolicr, ipfique Romane ccIcfi* matri tu* per fratrem & litteras prrdiάοβ exprefla, cum tanto majori gaudio acceptamus, quanto id credimus Deo acceptius, populo eidem utilius, ac tu* dc ipforum faluti, tsoririfque proinde affräibus plenius convenire.

Adjicit quoque non modicum ad conceptam ex pramiifa cordis noftri letitiam, quod hujufmodi laudabikm zelum tuum ad ejufdem populi unionem clare memori* Ludovico regi Francorum illuftri, ficut intelleximus, apertius revelarii r & eWcm patenter infinuans ^quodtu · clertis & populus tu* ditioni fubjeâi,' defiderantes ad obedientiam ejufdem ecclefic Romane redire, ipfiqtte in ejufdem fidei profeffione uniri, ac varias feper hoc ad eamdem fedem litteras & nuncio· deAinantcs, quorum etiam aliqui in via detenti non pervenerunt ad eandem fedem, frequenter & humilita ad id vos poilulaAis admitti, nec adhuc tu* ac iplorum fuerat ioAantic fatisfaâum; apud eundem Regem multiplicatis fuper boc litteris & nunciis inftitifti, petens infianter, ut ipfe in tam pio & utili negotio, arbitri partes affumens, ad ipfius contummaiionem folicita intenderet pietate; ac infuper ut tuis verbis, prout nobis referuntur, utamur, *te* velle regem eundemarbas quidquid idem rex fuper hoc diceret, te plene ac inviolabiliter fervaturum. Et ut plenius circa boc tuum manifefiares affeftam, ad jurafle diceris regem eundem per afperfionem fanguinis Jefit Chrifti, ne afliimere onus hujufmodi reculartt; & ne fccus faceret, ad lummum judicem, ut ipfe res in extremo judicio coram eo dc hoc rationem redderet, appellaffe. Et licet idem rex prudenter attendens, dc humiliter recognofcens, quod fuum non erat, tale in eodem negotio, quod fpccialirer pertinere dignofcitur ad ejufdem fedisexamen, ofcium ufiirparc, confulte relponderit, quod in Ipfo nequaquam hujufmodi partes affumeret, led pro ipfius confummatione apud fedem ipfam libenter inflaret; ac propeerea *litteras, &* fuos ad eandem fedem nuncios deftinaret, qui fixe omnia, ipfa tunc fede vacante, coram prxdiâis noftris fratribus retulerunt, ad quorum etiam pro parte ipfius regis inftantiam, bon* memoris Albanenfi epifeopo tunc in partibus illis ejufdem fedis legato, fuper hoc plenacommiflio fafta fuittamen ipfis rege ac legato humana de hac *lucc fubtra&is,* procerius aliquis haberi non potuit per eandem.

Habent bcc itaque muk* jucunditatis cau-

fam

ANNO CHRISTI

"fam & materiam exultaxionis in Domino re- prsfentant. Si enìm prout efl de tanto principe fupponendum , de arcano mentis ori confions itP veritate procedant : verifimile credi potall, quod aile, qui ubi vult fpirat, tuum ad raie tan^qtilis unionis defiderium animum infpirarit. \ )

Quzfutnus itaque, fpiritum non extinguas, nec irrita facias, quae ad eandem tuam matrem ecdefiam, & ad tantum principem per diverfos, ut promittitur, nuncios, & litteras, de tuis dicuntur labiis proceflifle · Sed attende potius, & in coufpeâu attenta confiderationis expende, quod ille, qui efl verum caput corporis myftici, ecclefiaftic* videlicet unitatis, Cee- »*' i***!* illud Apofloli, *tenti fount wuun corput in Cbrifa,* inflante fu* paftitonis articulo, pro hac fibi placita unitate legitur dignanter oraf- *le:* Fiais, inquiens, pater *utemet in nabit wutln* 7ta*' *fiat.* Si ergo juxta lacr* feripturz teflimonium, confilium ejus flabit, fit fiet omnis voluntas ipfius: neccflê profedo eft, hanc unionem impleri. Feflina itaque, tolle moras, dtconiulte tui *fac efle* muneris, quod omninoalicujusfuturum efl temporis. Feflina, & confiderans incertam humani temporis brevitatem , tantum bonum non ultra differendo procraflines : nc forte , cum voluntas adfuerit, ad perficiendum quod volueris vita defit: fed celeriter viam falutis & pacis per' defiderabilem cordi tuo (ut tam publice, tam laudabiliter profiteris) unio-Cflis, idem prcdeceflbr nolter Clemens expoflunem Latinorum pariter & Grccorum in unius profeflione fidei & caritatis folid* unitate, tuis fubditis aperi, tuis pofleris prépara, & incomparabile meritum tibi folicite ac prudenter ex tam utili, tam falubri przparationc prxoccupa.

Confidera , confidere, quam intrepidus , quam fecurus in extremo judicio coram tremendo judice tantis, ad e/ufdcm matris gremium tecum tuo miniflerio reduflorum ftipatus cuneis, aliis tuis ad id concurrentibus meritis apparebis quam gratus advenies , quam gratanter etiam admitteris, quomodo comitiva gratiffima ornandus, illorum, quos innumeros, ut fperamus, de tam numérota multitudine quam *ad* illius ovile ipfo przftantc reduces, tandem tpfe pallor bonus, qui pro eis animam fuam pofuit, in dilecta fua tabernacula introducet, tu in eandem exuhans & jubilans de tuo munere introibis. O te felicem fi ad hzc te Dominus preparavit; fi facultatem que ad ea tibi data videtur, cum omni diligentia efficaciter profequens, & de contingentibus nil omittens, multis olim' ad eandem laborantibus per diverfos modos & vias , tu in labores eorum introjens, pervenias iolus ad bravium optatum, illorum . finem obtineas & inzlimabilcm gloriam, quam fpecialitcr fequi debes, finaliter aifequens.

Ceterum ut fit incœpti fuper iis trefblusE profecutio, Deo adjuvante, facilior & dehderatus exitus promptior:' felicis recorda tionisprecedeflbrum nollrorum Urbani, & ejufdem Clementis, Romanorum pontificum gefta, circa inflans negotium habita , recenfu.imus diligenter: & cos, prius de fidei ver* dogmatibus, quam de concordia inter cofdcm Latinos & Graecos in caritate mutua folidanda, tra&andum, evidentibus ad hoc induâis rationibus, licet aliud continere tua petitio videretur, elegifle competimus. Nec indigne , cum fpirituatem unionem fides initiet, dicente Domino per A prophetam, *fpoafitbo te trnbi* ra Jide caritafque*" confummet, egregio gentium doâore teflante, quod *yti adbur/t Det, tmu /piritus rfi;* unus ptofeâo cum ilio, non tam identitatefubflantie, quam grati* participatione ac gloriz.

ANNO Christi

-. Cer. 4

Memoratus itaque prcdeccflbr nofler Clemens , apocrifariis & litteris tuis ad ipfius pnofentiam fuper hujufmodi negotio deflinatis, benigne receptis ; & tam fccrete, quam publice, prout eis placuit, plene ac patienter auditis; muhifque aliis, ejufdem negotii utilitate ac juftitia exigente, peraâis, que ipfius Clementis pnedecefloris litter* per eofdera duos apocrifarios ad te mifiz, ad tuam, ut credimus, notitiam detulerunt: demum ut hujufmodi conBjunâionis fpiritualis initium ordinate procederet., idem predeceflbr Clemens, ad utilem & finalem expeditionem tanti negotii, premiflum ordinem, quem rationibus probaverat, faôo etiam approbavit. Et nc ultra contingeret idem negotium per indficacta verba deduci, manitefte in przdiflis litteris fuis expreflit, quid tibi, tuis clero & populo lupradiéta, faciendum incumberet, ut reverenter ad ejufdem facrofanÛ* Romans ecclcfi* finum, tu & ipG fano freti confilio, rediretis, in ciTdem litteris verae catholics fidei profeflionem, quam eadem Romana ecclefta firmiter tenet, fideliter docet , conftanter prxdicat , & publice profitetur , quemque a te, tuts clero & populo fupra diôis, qualiter provida deliberatione conceperat aliquos in lege Dei peritosad tuam przfentiam deflinare, cum quibus tu, iidemq; tui clerus & populus, fuper prsmiflis conferre pofletis . & quod fi nihilominus aliquid tuum, tuorumD que animos concuteret, aut turbaret, propter quod aliquid de contentis in prefeript* fidei profeflione, tu vel ipfi vereremini profiteri : aliquos de peritioribus qorumdem tuorum cleri & populi mitteres ad eumdem . Quibus fe paratum obtulit, ficut eadem Romana ecclefia pafata femper extitit, & exiftit, omni pofcenti, de ea que in ipfa efl fide ac fpe reddere rationem.

Quamquam autem hujufmodi fuos apocrifarios, pro eo quod aliqui ex eis qui ad hoc fuerant de longinquis partibus advocati, & ipfemet, morte pr*ventt fuerunt , non potuerit mittere ut concepit : tuam tamen excellentiam per eafdem fixas litteras monuit, & variis exhortitionibus invitavit inflanter, ut fic ihxderes habilitate materiam, fic animos tuum tuorumque difponere : quod in eorumdem apocrifariorum, quos ad te, ut prsdicitur, mittere fpcrabat, adventu, te ac praedidis tuis clero & populo pneferiptam humiliter fuicipiem ibus , & fideliter profitentibus fidei veritatem, facilis foret ad reliqua, Diwna gratia favente, progreflixs. Ad quorum pftfecutionem, & fpecialitcr ad caritâis vinculum inter eofdem Latinos & *Grecos folido* foedere confirmandum, fi poft receptionem & profeflioneqi ejufdem fidei, & poltquam ad obedientiam ipfius Roma-

— " mane ecclefir tu, ac iidem rui citrus 3c po- A mili & fincero, & corameiidem fratribus apo-
CHR4STI P1"'' tedhifet"» ®d locum, de quo eadem crrfarfis noftris profitearis, ore veridico, fit fi-
,,M. Romana expedire videret ecclefia, generale deli; przmifTum etiam ejufdem ecclefir Ro- ,,,,
concilium peteres convocari; fatis apertefpetn manz pnmatum, ad illius obedientiam fpon-
tribuit, quod tuum in hoc defiderium adim- taneus veniens, reeognofcas; ipfum acceptes
pleret. Non ad prrdidz difcufTionem vel no- & fponte recipias, prrdiâofque tuos clerum
vam diffinitionem fidei, quam tanquam innu- & populum, ipfam fidem fimiliter fufeipere,
meris facrr paginae auâoritatibus, numerofis profiteri, ac ad obedientiam ipfius ecclefir Ro-
fandorum patrum fententiis, & Romanorum man* venire, primatum e/us recognoicere, ac
pontificum flabili diffinitione firmatam, nec acceptare procures.
ipfe voluit, nec nos intendimus, ficut nec de- Prrmiffis primitus adimpletis, ad memora-
cet, nec foret expediens, in dubium, novo tam tynodum, cui una cum aliis catholicis
ipfam exponendo examini, revocare. principibus te decebit, & nos defideramus &
Cujus feriem ad majorem certitudinem, ne petimus, intereffe; in loco in quo ipfam con-
forfan ejus copiam cafus abftulerit, vel illius gregari contingat, ut ad cetera qur imminent,
memoriam oblitérant oblivio, hec non & il- B ipforum & tuo fulti confilio, iccunus piocc-
lorum que circa ejufdem Romane ecclefir damus, vel perfonaliter venturus, fi facultas
primatum idem przdeceffor Clemens, a te tuis adfuerit, vel apocrilarios, nugnx auiioritatis
clero & populo fupra diâis, acceptari, & re- & prudenti* viros, tuo miffurus nomine, per
cipi voluit, licet eadem per przdiftas ipfius quos tuum nobis fuper agendis inibi confilium
prrdeceitoris Clementis litteras ad tuam notu reveletur. Peraâa liquident hujulniodi utriu-
riam pervenifle credamus, pudentibus dux unus, fque populi, Latinorum fcilicet & Grrcorum,
annectendam quz talis ell. Credo fard.im in przdiftis profelfione fidei, & recognitione
Trinitatem, &c. *Eademforma,* ri/demçve ***vrrhil,*** primatus, tam ianâa, tam defiderabili unio-
fm/vr *in tpiftala Micbachi Palto.opi al* Grega. ne: per quam pramtifTum tuum laudabilem ze-
num papam, infra rxtat Groce ac Latinet lum a te verbis & litteris frequenter expofi-
cum alni htteru in concilie leflij, vtl cx con- tum, facto manifeftabis & probabis apertius;
cilio datu; iJeafae *omittenda hic vifa tji ta pro-* per quam nollrum eorumdem fratrum noflro-
rum aliorumque Lamiorum tibi animos attra-
here poteris, & in iis quz agenda fupererunt,
Nos igitur debita meditatione perlantes, nollrum A ipforum favorem, in quibus fine
idem negotium tam utiliter, tam propcnloC offcnfa Dei przlari poterit, merito vindica-
confilio, & exaâa maturitate dilpefiium, & re: ad przmiffa folide roboranda commodius,
circlum: ad exeeutionem ipfius ab ctldem prx- A ad traâatum caritatis inter ipfos Latinos
decriforibus noftris ordinem imitandum pot.us, & Grrcos, radicibus zizaniorum evulfis,
quam mutandum, dileâos filios rei g'ol'os vi- omnibufque difccrdiis Domino innuente fe-
ros fratres, Hieronymum de Efculo, Raymun- datis, inviolabiliter folidandx, unto effi-
dum Berengarium, Bonamgratiam de S. Joan- cacius, tantoque favorabiliter intendemus,
ne in Pcrlcceio, & Bonaventuram de Mugel- quanto liberius tibi de regione difltmilitudinis
lo, de ordine Minorum, viros quidem pau- jam reverfo, pofl produfiam in fpe recuperan-
peres ipiritu, fed divites fide, mundi hujus dr innocentis fiolam primam, pofl annulum
contemptis divitiis, ceterifque abjedis illecebris, in manu tua ex fidei profeffione pofitum con-
poil Chriftum, fimul in unum, divitem & defeendere poterimus, & fine confcientiz Jz-
pauperem, per fuorum, quantum eis ab ipio con- fione rationabilibus acquiefcerc votis tuis. Sic
ceditur, gradiendo femitam mandatorum, ip- namque prrmilTa cordi noflro infident, fic ad
fam veram iapieniiam imitantet, .decrevimus ea totis prccordiis afpiramus: ut pro eorum
ad tuam celfitudinem dedinandus. ' £>
exeeutione, non folum labores impendere,
Ideoque magnificentiam tuam monemus, fed etiam fuperimpendi, modicum reputemus.
rogamus, & hortamur in Domino unigenito Propter quod, licet tam tibi & tuis haec via
Dei filio Jelu Chriflo, per fuse crucis my- falubrior, quam ipfius negotii qualitate fint
flerium, & immemum redemptionis humans aptior, cum fidei punias confenfum purumfic
benefioum, in cama os vifceribus obfccranrrs, liberum exigat, & conditionem aliquam non
quatenus ipfos benigne recipiens, & ad illumi admittat: tamen fi peccatis exigentibus po-
letpiciens falutis & preis auâtxem, qui opél puli utriufqoe nondum datum eil deiuper, ut
rants ell in medio terre falutem, qui oriens ad ea prrdiâo modo complenda tuus tuorum-
ex aho pacem fibi acceptem, & ab omnibus que animi fint parati; nos non intendentes
acceptandam evidenter ollendens, eam in oe- idem falutare negotium defperatione praecideret,
ni luo angelorum miniflerio bonz voluntа- led faltem manuduâione, quam poffumus, pro-
tis hominibus nunciavit, & inter homines movere, & tolerabimus patienter.
converlams verbo docuit, prrdicavit exem- Qjscd fi *velit ad eamdem fedem,* ante prz-
plo; ut ad ovile Domini redeas, ac ip- fos tuos clerum & populum eo conceden- E diâam fynodnm, vel in ipfa lynodo, (ut ibi
te reducas; tibi & ipfis quietem tribuas; ordine fuo prrdiâa omnia tam circa profef-
innumerabilibus periculis animarum, & corpo- fionem fidei cum recognitione primatus ejuf-
rum, rerumque difpendiis, qua guerrarum in- dem ecclefir Romanae, quam circa ipfos La-
ducerer, quam avertat Altiflimtis, horrenda tinos & Grrcos, diffenfionis cujuslibct inter
calamitas, prudenter occurras; & dc tam pii cos fublata materia, in caritate mutua unien-
negotii conlummatione in aeternum tibi me- dos, plenius & folidius compleantur) tuos apo-
moriale conftituas, hujufrnodt falutarem unio- crifarios deflinare: ad eadem pro te ac ipfis
nem Latinorum & Graecorum, quam tibi vo- tui» deno, & populo facienda, fecure cum
tivam admodum evidentibus fateris affatibus, potefiate plenaria folemnes, prout faât quali-
fedulta profecutorus affeâibus; przfcriptam Ca- tas exigit, mittas apocrifarios ad prrmifla.
tlmlkz fidei puritatem, tmmo puram & foli- Volumus tamen quod prius, tam tu ferenita-
dam veritatem agnofeas, lufcipias corde hu- tis tus apices, quam omnes, vel faltem pa-
triat-

"'triarcha Graecorum , & aliqui alii majores prx- OOUSTi tari c>u^cm impes··» prxdiâis noftris nunciis (in forma quam deftinamus fub bulla noftra per ipfos tibi, cum te ac eofdem tuos clerum & populum, ad hxc procedere velle patuerit, oftendendam) litteras concedatis, de prxmilfis profefltooe fidei, & recognitione primatus ejuidem ecclefue Romane, primo apud nos per eoldem folemnes mittendos apocrilarios , (Domino viam *td iedandas* inter eofdcm Latinos & Grrccs dilcordias alias demonltrantc,) tuo & tuorum nomine infallibiliter faciendis ; & pofimodum per te , prxiatos omnes , ac tuos clerum & populum fupradidos , cum a fede ipfa mandatum fuerit, perfonaliter iterandis . Nos enim eofdem tuos apocrilarios , concedis prcdi&is tuis apicibus & praelatorum litteris deftinandos, recipiemus alacriter, caritative tradabimus , & ad confummationem prxmiflbrum cum omni diligentia , prout Dominus conceflierit , procedemus . Et nihilo minus fuper fedationc difeordiarum ipfanim, tam per ipfos apocrifarios, quos ad praeiens mittimus, quam per alios hinc inde mittendos, poterit interim traAatus haberi, & exquiri diverfae viae ac modi, qui ad expeditionem faciliorem idem negotium favente Domino prxparabunt.

Quia rem cordi nobis eft de ipfo negotio faltem in eadem fynodo providere falubriter, & ideo defideramus, quod dudum ante ipfam ad nos de illorum exitu, felici utinam, perveniat certitudo: celfitudinem tuam àficâuofe requirimus, êt rogamus inftanter, ut eoldem fratres apocrifarios noftros feliciter & fic celeriter Audeas expedire, quod redeuntes cum tuo certo ad przmifla refponfo, diâum tempus pro eju&Jem fynodi congregatione prxfixum adeo valeant commode praevenire, quod ad ejufdem negotii provifionem ante ipfam fynodum polfit, ut decet, habilitati materia, fufficientis ad hoc temporis opportunitate concéda .

Scire quidem te volumus, quod fi eofdem noftros nuncios, contra hujulmodi noftrum defiderium, retardari contingat: nos de tua re-D fpoofione inceiti, tam utilis negotii profecutionem , per vias, quas ad animarum lalutem Dominus aperire dignabitur , propterea nec omittere intendimus , nec differre . Datum apud Urbem veterem nono Kalend. Novembris, anno I.

EJUSDEM EPISTOLA AD JOSEPHUM Patriarcham Gracorum.

Vocat eum & alios epifeopos ad concilium generale, & ad promovendam Grrcorum cum Latinis concordiam horiatur.

PiltHa in Cbrifa frntri patrurtln Grccarnm, fpirttitffi flbtiern.

Ex regefto ΛώΓ*Yv*-din^s , ur & iuperiorr' doa«. *Htr-* ******.

■ ☛ Ulto, ficu: nolle te credimus, labore ^ atum ut *'n,er Latinos &* Grxcos fubdudis feminariis antiquae fciflurx, viget inter eos fidei unitas, confolidetur inter ipfos anjo caritatis. Sed impediente illo, ut credimus, qui primum fchifma excitavit in efflo, nondum eft votis laborantium fatisfaAum. Nos autem de illius omnipotentia fpe concepta, qui concordiam in fublimibus operatur, a labore tam utili non putavimus defiftcndum .

A fed tnfiftcndtin potius tanto propenfius, quanto frudus ex co, Deo aufpicc, proventurus, ipli erit acceptior, mundo utilior, & faluti convantior animarum. Et ideo cum fratribus noilris deliberatione prxh.bita , propter hoc , & ad providendum utiliter de fuccurfu terrae fancix, necnon & de reformatione morum, qui videntur m cicio & populo graviter dctbrmati, ac aliis, qux animarum lalutem icfpiciunt , & ad ftatum orbis pacificum, aufiote Domino, redundabunt: concilium de ipforum fratrum noftrorum confilio indiximus generale in Kalendis Mait anni ab Incarnatione Domini millefimi ducentefimi feptuagefimi quarti, annuente Domino, congregandum, univerfos ^Catholico* orbis principes & ptxlatos ad ipfiirn per noftras lub certa forma litteras advocantes.

Et quia traitatum concorder inter eoldem Latinos & Grxcos a felicis recordationis Urbano fit Clemente pixdecefloribus noftris Romanis pontificibus invenimus laudabiliter ordinatum : ordinem ab ipfis provido approbatum confilio', dignum prutccurone potius, quam immutatione cenientes, ad faciliorem expeditionem traAatus emfdem, & conlummationem tam pii negotii , concedente Domino, promptiorem , ipfum deliberavimus proieouendum . Ad quod magnifico viro Michaeli Palxologo imperatori Grzcorum illuftri nuncios & litte- ;ra$ deftinamus: per eas, fibi pcrltiafiones varias, qualitati tradatus ipfius aptas & utiles, nec non & alia, qux ad felicem exitum tam falutaris negotii expedire putavimus, plenius explicando. Qux cum tibi per ealdem titreras innotefeenda fperemus , confuito przfenubus non duximus repetenda.

Quia vero tuum fpecialiter in his credimus confilium utile ac auxilium oppotunum : fia ternitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur in Domino Jefu Chrifto, per hta immenfa beneficia oblectantes, quatenus Divinx remunerationis obtentu, te non lolum cooperatorem, fed & fpecialem in his conftituens promotorem, ad celerem & felicem expeditionem illorum, qux per eafdem litteras paternis affedibus , & piis defiderifs poftulamus , ftudio pix devotionis intendens, fic ad illa celeriter exequenda tam memoratum imperatorem , quam alios, qua potes, induA onis diligentia, exhorteris, & efficacia exhortationis inducas, quatenus negotio hujufmodi tuo fuffragio tcheirer confummato, in retributione tuftorum, ab eo qui nullum bonum fine remuneratione relinquit, cum fpe favoris apo- (loiici tibi proinde non immerito acquirendo , tnercedem condignam tam utilis cooperationis, immo potius p-omoiionis, lecurius expeâcs.

Ceterum quia his Domino prxftante peraAis, te ac alios prxiatos Grrcorum, prout Eprifca conflictudo fuggeflerit, decebit ei concilio intcreiTe, ut una cum ptcdiAis principibus & przlatis, nobis in dirigendis, que mtbi funt agenda, tu fit ipfi confilio & auxilio afliftatis: rogamus, & petimus, ut tu, & illi, quibus per te id denunciari volumus, ad idem concilium, loco, in quo illud congregari continget, perfonalitcr veniatis. Nos enim te ac illos benigne recipiemus, & caritative traAabimus, & honore , quo decuerit. prolequemur. Datum ut fupra.

OIRISTI MICHAELIS PALÆOLOGI IMPERATORIS AD GrECORIUN X. SFISTOL A.

Reipondet cpiftol* Gregorii.

Saaflijfimolf beatiffim» butta» Crti«rl» pap^ vê-tent Rom , ac aniverfali/ ttclefia fantmo peu/ifia, & feeltt apoftolicu faceeffbri, reve readijutto patri fa»; Mubad ■ Cbrifio Dto jUilti imperator, & moderator RoaaUram , Datal, d^dal, Caaneatu , Paluoiogat, fem-per jhtgafbu. Sa* fanihtatil obedira/ fillal , debitam paternitati tua reverentiam & aratio-nem petitionum .*

nfdtoV»Z M ühl i"nt' ^ân^'^uneDomine, qux pof-
dîar« edi- JLVJl fent fpirituaiem deleftationem conterre
du.Jl·». homini , fir fuadcrcnt cxultatione flt Laetitia anime aftionum gratiarum laudem attribuere Deo vero. Sed nobis videtur, quod nunquam aliquid Gc Iztificare potuit aliquem, Gcut nos exhilaravit epiftola veftrz apouolicc fanftna-tis, nuper imperio noftro tranfmiffa : quam gatli recepimus, cum in fpe eramus ipiam ad nos diutius deftioari. Qjum etiam multo deGderio legimus, & perleâa letati luimus io kftione ipfius: & Gcut ex adipe & pinguedine ipfius deleftatiooe repleti, omni gaudio fuimus recreati.

Primo quidem quia nobis fuit a vobis de-ftinata epiftola, quem fupremum profitemur pontificem , utpote apoftolicz fedis iucccflb-rem & decus, & etiam erga imperium noftrum affeftuofe difpoGtum, paternalem obtinere af-feftum, quem tanquam lucernam lucentem pu-ritate convcrfationis & vits divinitate, fuper maximam pontificatus fedem, veluti fupercan-delabrum, Deus conftituit, ut ia omnibus fini-
K. i-.-bus fulgeretis. *Cajat opera,* jufta Sirac , *ficut Soi in confpeûu Domini : & oculi confpicui Japer v>at tlal* ; eujus laudem lingua noftra tota die proptcrea meditatur.

Secundario vero, quia pacem Chtiftianitatis & plenitudinis unionem, que adeli fecundum Deum, quam nos etiam temper fuimus (no-vit hoc pacis Deus) defiderare veftram pater-nitatem ipfa epiftola deifice denotabat: qux nos etiam fuadebat , veftram in hac patte agnofeere fanftitatem inftantem cohortatricem boni hujus, & cooperationem promptiiTitnam
tljlotb.i.<.& finceram, & dicere.* Ecce vir *timei./ nomen Domini, la cajat ore lex veritati/ cotfjiit, tf Inijuitai in eja/ labil/ a»n Invenitur : quoniam ambulat In pace directa/.* Et juxta magnum
Lu,. i. »y. Eliam; *cor re/btuit patri/ ad filiam.*

Hujus gratia multo magis exultait in his, ultra quam qui invenit ipolia multa, & il-lum , qui hoc perficit, non cognovimus alium prxter Deum : cui jufte & digne ad gratiarum acumen adurgere commonemur , dicentes : magnificetur femper Dominus, quia erexit vos femper magnum pontificem tuorum fervorum, pacem optantem, qui fuum fandidimum no-men invocant indefeiTc.

Et licet antea pergeremus ad viam unionem ferentem, & feftinaremus ad hoc negotium ab antiquo, quod communem Chrifltanorum uti-litatem exhibet , nunquam fine folkitudine tanti opens moraremur.· nunc tamen, ex quo ad nos veftrz fan&italis litterae pervenerunt , multo magis ioftiiuimus, & cum ardore ani-uue irftmanae», ops» fufeeponus peroptatum ·d Dominam continue afpkientes, illum in-raptionis noftrs & promptitudinis cooperato-ran obtinere ^ perfcftoran continuum invo-cantes, qui jam vcftris Gmftiflimis & factsuf-fimis orationibus exhilarati. Com ipfe Deus demens, fit cupiens unionem, propitius adi dos infpexit, fle orationes noftras benigne in-tendit, fuper cogitationes noftras afeendens.* fle fecundum foam magnam flt iocfEabilem mi. fericordiam intcUcâus noftras direxit, & viam nobis redam oftendtt, per quam bene perfi-cietur, flt dexteram eoaiummationem accipiet negotium fupra diftum, fle modico temporis fpario tantum opus Deo acceptum manifeft^-bitur.* cum ad honorem fle gloriam ejus exi-ftat, acceptum etiam apoftoliczcccieGz fle ve flr» etiam fanditati.

Primitus etiam, fanftifliine Domine, dum occuleretur via, quae ducebat ad pacem, incer-tus erat modus qualiter ipfam tradate dece-ret: fle Gcut errantes vere oves currebant , de dubium erat , ut aliquis poflet ad finem hujus operis pervenire. Deus autem ex quo ofttndir principium , nullum impedimentum conGftit nec prohibet ; fed negotium Gc facile de cete-ro compleri videtur, quod omnis dubitatio & formido procul habetur , quod fpes quoque melior animabus plantatur, & nos cum favo-re Divino putamus amodo finem inde attin-
Cgerc concupitum. Tali enim modo in fpe bo-na exiftentes , quod etiam Gc oportet cum Deo fperare veftram apoftolicxm fanditatem.

De hoc vero quod accidit moram nobifeum protrahere fratres , fle aliquis finis ufque ad ho-diernum diem non apparuit , exinde veflra fanditas non admiretur, cum licet quid modi-cum videretur in principio, quz inter nos & vos differentia modica conGtebat: fed ipfius prolixitas in tantam invaluit, & tam magnam dilatavit fle fecit, quod nec facilem effc, quam-vis hoc putetur ab aliquibus, verum etiam dif-ficilem fle onerofam diffolutiooem hujufmodi, repr&fentat.

Quit.-'omnes dicent.* opus eft ad hoc tetn-
D poris, fle laboris. Temporis quidem , ut con-gregatio fiat pontificum, qui longe exiftunt ; quos neceffe eft adede huic communi *negotio,* fle voluntatem fle propriam intentionem facien-tem pacem proferre, flenobifeumfencire, quod omnibus expedit ! qui praelati non modica pars univerfitatis confiftunt, ut ne forte veterem fciffuram fuere querentes, alteram de novo ex imperitia , fit noo minorem priore aliunde rumpamus. Laboris autem, quia per inftan-tiam fit perfeverantiam fit, & etiam que funt difficilia emendare quis poteft. Prêter autem ifta nihil unquam homo de levibus perfecit , non folum tantum negotium, quale hoc exi-
pftit propofitum. Unde fi debet illorum aliquid
£* conlummari, que expediunt, fle que couium-matum ad omne tempus, quod deinceps erit firmum, forte, fic perenne, vallari: neceffa-rium eft, quod labor fit, fle temporis erogatio intercedat.

Sed ne forte propterea veflra fanâitas ag-gravetur, ut diauas inde cogitationes affumat propter moram fratrum. Duo ipGs videli-cet fr. Raymundns Berengarius, fle fr. Bona ventura de Mugello, elefti, ad prasfens mit-tuntur ad veftrz przfentiam fanditalis: abive-ro apud nos manent. Illi quidem ut annun-tient veftrz fanftitaü ea quz viderunt, fle au-die-

anno CHRISTI -dierum, fle quod in vanum minime cnccurrerunt, nec inaniter laboraramfed annuente Deo pneclarus illico eorum labore coniequetur fle frudus. Hi amem confummato opere (cujusdies confummatioois non longe eftaprsfenti , fed jam animabus noftris fplendidam producit auroram) cum noftris nunciis apoftolico veflro culmini, quid confirmatum fuerit, intimabunt.

Quantam autem ad hoc negotium Dei amabile feftinationem, quamamve folicitudinem fle anteaooArumintulit imperium, fle nunc magis etiam introducit, non eft opus litteris explicare: cum hojufmodi opus non duxerimus omittendum . Fratres vero cum Gnt viri religioG fil fptriiuales, pleni bonorum ſru&uum, fle fervitores proprias ~~veritati~~ , Gcut veri difcipuli Chriftt, & *fandi*tatis vcftne, benefeimus, quod nullatenus occultabunt noftram proferre operatiooem ad veftram apoftolicam fanâitatcm . JpG enim coram oculis diligenter viderunt, didicerunt, flt noverunt ccrtilurnc, quod cum David parti fumus atGduam affliâionem, dum oculis noftris fomnum non dedimus, nec palpebris dormitationem ; fed noftis vigilis nos occupant .méditantes ea, que pacis flt unionis exiftant. Sol autem oriens in his fedentes nos confpicit, *A occidens* hoc nos méditantes dimittit. Loquimur cum aliquibus, flt hnc funt faâa noftri colloquii: contulimus, fle de his difpcnfitmes continue cogitamus, flt cogitantes intra nos h«c meditamur. Non enim tempus cotneftkxus a noftro pcâore curam iftam expellit t non difpenfatio communium rerum , non moderamina militis, non cure bellorum, noo quecumque aliquis porter dicere, aut deleâattonem, aut contrarium ad nos ducentia: fed aliorum omnium rationem minimi facientes, pro uno tantummodo opere iflo cogitationes oaoa revohritnus, cum ad alias folicitudines, Gcut homines corpus habentes, laborantes, fatigantes, & fefli aliquando effefti , ad unum folutn tantummodo Deum nempe erigentem, *Oc* potentes nos facientem, infatigati pacifice invenimur, non omnino a noftra priltina promptitudine defiftcntes, fed fupereminentem promptitudinem promoventes amplius peraugemus . Quare argumentamur , quod nunc Deus magis aftitit in medio ooftram, quam unquam fuit temporibus retroaftis, uniens flt conjunget» diftantia, fecundum magnam ejus A infcrmabilem voluntatem.

Et de his quidem fratres, G voluerint, ac de noftro imperio coram veftra fanâitate velitatis teftimonium perhibebunt : propoGtum autem animai erga beaiitudinem veftram , nec ipG narrantes portent fufficionter ollendere, nec nos propter tanti loci diftantiam litteris explicare. PropoGtum. autem animae quantum exiftit, nunquam per opera potell manifeftari ; quanto magis fermonibus enarrari ? Verumramen quamvis aliquam modicam imaginationem magni negotii poliit quis a vobis comprehendere: bene novit magnitudo veftra, fanâitfime Oxntne, quod tam cito unionis perfeftae relplendet bonum , Gcut jam in Deo confidimus , apud quem totius operis eft confummatio. Hujus Wo nutu omnia portibiiia inveniuntur, tunc *6c* nunc, cx quo *Oc* quae pertinent a veftra fanâitate, tanquam a fpeciali patre , a noftro imperio tribuentur fpecialem-Jilium nos invenietis fanftae Dei ccdeGi-, *·' veftrx apoftolic® fanftitatis; fle benediftiones fle orationes ve»

anno CHRISTI A ftras, fle aliter, fle quat ad veftram fanâitatcm pertinent, fle ad me tanquam hilum immediatus , heredes effecit luicipiemus, flt obediemus vobis, fle quod vobis erit placitum faciemus, propriamque veftrx i'anâitatis intentionem complebimus, quxeumque, & ubicumque volueris, juxta omne, quod videbitur bonum Deo. Non enim effet decens, G nos Gcut filii paternitate veftra fraentes, fle quae ab ipfa paternitate debentur filio, quod nos condignam obedientiam fle reverentiam non oftendiiTemus, Gcut filii fpeciales ad patrem . Et propter hoc parati erimus, fle nos parabimus quod Deo Slacitum eft, fle vertis faniliiati , cum magno udio percomplere, fle taliter ut fertbimus io B propofito firmiter obtinemus. Poftquam confummatum erit negotium, dexteram a Deo finem recipiet. Sed veftram de cetero opus erit, fanddume Domine, & magis vos ipfos dari huic adeo amabili & falutari negotio, *Oc* feftmarc ad coofummationem pacis, nullatenusdeliftentes. In quantum Gt veftrx altitudinis magnitudo flt fuper omnes cognofcerur : in tantum oportet pr* ceteris feftinare, & operam adhibere , ut ad coofummationem veniat opus propolitum peracceptum.

Hufufmodi aute^F pradumptuofe quodammodo feribere moti fumus vcftne apoftolicx fan$>tati, quia fle alias, cum debemus advincem ad. pacem conjungi, exiftentes jam ad unionis conCfummationcm, licet alio modo tunc temporis ea qux funt pacis tra&abamur, aliter vero nunc difpenfstur gratia Chrifti. CooGderavimus aliquos fcquentes proprias voluntates, fle injufte paris profecutionem prohibentes, qui jamconfenfu diutino perfecerunt propoGtum corumdem, flt bonum Chriftianx geniis invidentes, inimicitiam ad commune intentum omnium introduxerunt. Nos tamen omnem curam unionis fle concordia: apponentes, Gc habemus per omnia , Gcut diftum eft , *Oc* nulla a nobis confurgit occafio. Nam quales in verbis nos oftendimus fore, tales etiam, & ferverniores, nos in operibus invenietis paratos,

Beatitude autem veftra, faoâiflimedomine, D non aliter de nobis recogitet, nec aliquam hseGtationcm habeat de confummatione negotii fxpe didi: fed omnem ambiguitatem & timorem ejicientes ab anima, de confummatione fcc perfeftione negotii fspe di&t, quod ad manus ell, Gcut jam ad praeiens recipiet (anilitas veftra. Tempus enim, in quo magis convente ddpenfari fuper Chnilianotum utilitate communi , non aliud nunc quidem videtur, quam prifens, ad quod nos quidem, ad unum convenientes, cooperatione Spiritus fandi, ubicumque voluerimus ambulare, in Deo faciemus virtutem, angulari lapide Chi illo, qui ell caput ecckfic, in quo omnis aedificatio ad templum fandum in medio noftrum compaginata conere- E icit, juftam exinde promiiTtonem habentes, & nos in pace indiruptibiliter conjungentes, non duo vel tres exillimemus, fed milliana infinita & innumerabilia in ipfius nomine congregata.

Contra inimicos autem Dominicae crucis , divi Amos didum bene flt optime inducitur : *Oc· ridet Stl m eu I* ntertdie,* Gc Opinantibus ex angnftia cordis, & obumbrabitur fuper terram eorum in die Inmen, & in meridie velut in node palpabunt; expugnatio erit eis, & totalis dellmdio : redemptio vero terrse fandz fle ultra alienigena: non rranGbunt per eam. Ait Joel magnus ; -Captar ad *deftrnftu>nen» ent, Jtl* j

/Jmmj *ad tantpa* ferditiamJ. Et* ſ>c I tan- quani ignis & flamma novi liraelis domus apparebit. Demus veto Dau tanquam flipula, & confummabuntur, inquit: quoniam venerunt dies vindiftx juxta diâum divi Ofec, & dia tetributiouis eorum. Nos vero tota Chriftiana gens dicimus, faventibus orationibus veftris, virtutem a Deo accipientes.* dilatati erimus, & ad priſlinum iterum veniemus. Si diſtantia enim noſtra impiis ſuperbiendi libertatem, concedit ; coadunatio utique & in unum congre* Îatio manifeſtiſſimum cis interitum preparabit. ſlud eſt tempus illud, quod multi quidemnoſtrorum ſpiritualium virorum, & etiam non pauci veſtrorum, mentis oculis diſeeroenta, ſic prophétisantes ſuper hoc, deſiderarunt etiam illud corporeis oculis revidere; led non viderunt. Deus autem in veſtris diebus, fandis veſtris orationibus annuens, videre hoc nos dignos conceſlit, ſecundum lux judicium voluntatis.· quod noo decet omittere apoſtolicam animam veſtram, nec in vanum tranſtre concedere. Incertum enim exiſtit, ſt tale deinceps tempus eveniet.

Sed haec quidem, bcatiſſimedomine , ſicpropter bonas ſpes ſit conſiſas, quas decet vos de futuro habere, faggerunc veſtrx ferìbere fanâitati, ut ad futurum quod jam per vos debet celebrari conſtlium, futuram cum Deo eccleſia* rum annuncietis confirmationem ſic reſtaurationem ; ſic omnes divi viri qui congregari debent ibidem, cum deceat ipſos gaudere iuper negotio ipſo, lxtiores ſiant, certificat! de perfeſt o-r>e unitatis przdiſtx.· ſic etiam quod omnibus certificetur, quod labor, quem ianſtiſſima benignitas vcſtraad prxſens negotium ſubrogavit, non vanus faſtus eſt, illius gratia qui ad hoc vos inſpiravit ; illa fiducia , quam ad ipſum habetis; ſed ad tempus conducens, reddet fruſtum, non Colum in triginta ſiefexaginta , ſed etiam ad centuplum, ſuxta vocem Salvatoris in evangeliis. Refiduum ſane in cura veſttx ſanditatis exiſtit .

Quid reſlat > debent in brevi nuncii noſlri una cum aliis fratribus ,qui pena nosexiſtunt, viam cum Deo accipere, ad veſtram ſedem altiſſimam proſictſcentes, ut appareant coram vobis c· ** perfeſtione operis peroptati. His autem hoc e debentibus, ſicut ſummus pontifex ſit pauur pervigil animarum, ac proviſor omnium , provideatis, ſi placet, ſic viam qua tranſtre debent nuncii, modis omnibus ſecuram ſic ſine periculo heri ſtatuatis: ut ſine impedimento, noſlri nuncii valeant ad veſtram ſanſtiſſiroam prxſentiam profieiſei. Nam timemus valde, ne ipſis differentibus tanti ſic talis operis effcâum, ſorte antiquus bellator pacis, motus invidia tanto Divino operi obviare conetur: ſic, ut imperfe&um contingat multo tempore remanere, per quoſdam iniquos homines indeſperate periculum operetur. Sed divinitas veſtra, ſua magna providentia repellat tnſidias affidui inimici. Quare diſtis nunciis, ſic fratribus , viam przparetis ſecuram, ut exinde verecundia malignitatis principi ſiat, ſit eorum cogitatione annullata, veſtrx providentia fanâitatis, bonum, quod labore eſt tanto tempore acquiſitum, perducatur ad ſinem: ne propter deipeâum, antequam confirmatur ſic radicetur, aperte rumpatur. Quemadmodum enim labor poteſt reaedificare, quod deſtruxit inertia: ita deſtruit incuria, quod acquiſicum eſt labore. Quapropter divinam veſtram ſic efficacem in operationibus providentiam ad hxc cogitavimus incitare, quam certi fumus tribuere virile negotio ante diſto: in Deo confidentes, qui pacem ſuper omnia acceptat, ſic ipiam tribuit animabus diligentium ipſum, ſic in veſtra provtdentiſſima ſit imitativa ſanſtitate, cujus orationes nobis afleduoſe concedantur. Amcn.

—ıı —
<£££9..

GREGORII X. EPISTOLA

fc*·#
Fi»ıiOc. f'ıw. cent tora- e. in "
1 ı.

ENCFCLtCA.

Ad otſtntl PwdatOlfaa eli ad génerait Contihunt celebrandum Ln^dmum nrbem eteliam iadieit.

/""y Regorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei _J Venerabilibus fratribus Archiepilcopo Senonen. ſic Epiſeopis, ac dileſtisfiliis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiacoriis,Prarpolitis, ſic aliis Eccleſiarum Prxlatis per Senonenſem provinciam conſtitutis ſalutem ſic apoſtolicam benediâioncm.

In lireris, quas ad univerſos orbis Principes , ſic Prrlatos ſuper generalis convocatione Concilii deſtinavimus, locum, in quo idem Concilium convenire deberet, er cauſa duximus ſubticcndum: prrdiximus tamen in illis, quod locum eumdem ipſis Principibus, ſic Prxlatis intimare competenti tempore curaremus . Nobis igitur cum fratribus noſtris hujus loci elcſtionem deducentibus in exaſtx dilcuſſionis examen, occurrebant hinc inde diverts, qui di* ſcutientium videbantur judicium alternare. Nec enim prxterit noſtrx confiderationis indaginem, quam grave, quam durumeſt locum ſedis Apoſtolicx proprium, io φκ> prxeipuorum Apoſtolorum glorificatus eſt exitus, in quo illorum corpora glortoſa quielcunt, terrarum tpatio tam diſtuſo dimittere, tanto locorum intervallo a peculiari noſtro populo Romans urbis abeſſe ; convicinis partibus, qux Sedi eidem non iulum *ſpiritualiter, ſed* etiam temporaliter ſubeſſe noſcuntur, commoditatem vicinitatis noſtrx iubtrahere; quanta ex abſentia noſtra diverſis Italie partibus poſſenr imminered ilcrimina , quantum partium earumdem inveterata fctſſura,pro integrande unitatis obtinendo remedio, noſtro auxilio indigebat ; quantis denique oneribus , quantis laboribus no· ſic fratres noſtros quorum aliquos etas, quoſdam debilitas, nonnullos infirmitas, ſic omnes ad haec defuetudo reddit inhabiles, exponimus non ſine rerum diſpendiis, qux quaſi pro nihilo ducimus; non ſinediferiminibus corporum, que non facile contemnuntur. Hxc, ſic alia, que non poſſer fuccinâus ſermo percurrere, in partibus iſtis locum hujulmpdi eligendum concludere videbantur. Verum ea, qui in eodem ſunt agenda Concilio, contrarium ſuadebant, ſic ſpecialiter negotium Terre Sanſtx, quam dum Creatori otnnium cariorem omnibus Scriptura deferibit, ſatis aperte indicat carilſitnam proculdubio a nobis habendam , cum ſoleat, quod eſt in ſuperioris conſpe&u, prxſtantius infubditorum extimatione prxſtare. Adjicit inſuper beneficiorum conſideratio, qux inibi humano generi de divina ſuperabundantia gratia, obvenerunt. Siquidem Salvator omnium operatus eſt in medio illius Terra ſalutem. Ibi ſumpſit corporalis nativitatis initium. Ibi converſationis human* deduxit tempora. Ibi poſt probroſx paſſion'is opro-

— ·› — probria, pro redemptione uoftra mortem fu-A
OtRieTi temPor^ein ' & lu' pretiofi effufione cruorts vetus piaculum expiavit. Numquid igitur non contingent redemptorum corda immenfa & innumerabilia beneficia Redemptoris? nun-2uid non accendent cujufque prscordia, ut ip- l pro tot, que nobis tribuit, hoc faltem neceflitatis tempore aliquid impendamus' Dum Crucis holies Crucifixum habentes oftentui , cultores ipfius, Chriftiani nominis profeflbres, ut Chrifti cultum deleant, inccflanter exterminant, fic conculcant, ipfos debilitantes viribus, extenuantes opibus, & eorum facies replentes ignominia , ipfofque diverfis confufionibus faturantes. Ad vindicandas .itaque Redemproris injurias, ac redimenda ignominiofrcon-B culcationis opprobria in redemptis, noftrum circa Terram eandem Creatoris conformantes .iffcâui, ac debita meditatione, quod ejufdem Terra: fubfidium prscipue de Principum, & Praelatorum pendet auxilio, quos ultra montes credimus convenire polle commodius, exinanivimus nofmctipfos, & fub fpe illius, qui dat lapfo virtutem, debilitatem noftram contempfimus; fub ipfius fiducia, qui de fua mifericordia dos confortat, quod intendimus in co pofle fperantes, parvipendimus onera, labores confideratione calcavimus, & ceteris noftris ac fratrum nofitorum incommoditatibus in c/ufdem confiderationr» examinatione poftpohtis, ut Principum & Praelatorum eorundem facilius C habere polfimus prxfentiam, ac Terra: prxdiâae fubventionem efficaciter promovere, civitatem Lugdunenfem, quo inibi Concilium cum majori commoditate conveniat, de ipforum fratrum confilio duximus eligendam . Quod vobis tenore pixfcntium nuntiantes, Univerfiratem veftram monemus, rogamus, & hortamur in Domino, Apoftolica vobis nihilominus auâoritate mandantes, quatenus in prxdi&a civitate Lugdunenft juxta prœfcriptam per lupradiûas litcras noftras formam Audeatis omni , Juam inevitabilis neccfitas non indicet, excu- *Alione poftpofita*, in praefixo per eatdem lucras termino comparere, Dat. apud Urbemvetcrem Idib. Aprilis Pontificatus noftri anno fe-D cundo.

In eundem modum.

In Francia.

Capitulo Rhemcn.
Rhotomagen. &) Archiepifcopis.
Turoncn.

In Anglia .

Eboracen. & j Archit pifeopis.
Cantuaricn.

In Ibcrnia & Scotia .

Dublinen.
Caffellcn. & ? Archiepifcopis.
Tuancn.
Armachan.

In Norvegia .

Nidroiicn. &) Archiepifcopis.
Upfalen.

In Polonia.

Gneznen. Archiepilcopo.

In Hiipania.

Hpalen.)
Compoilellan.)
Toletan.) Archiepifcopis.
Tarraconcn.
Eleão Bracharen.)

In Provincia.

ÀNNO CHRISTI

Aquen.
Arelaten.
Ebredunen.) Archiepifcopis.
Viennen. &)
Narbonen.)

In Vafconia.

Auxitan. Archiepilcopo.

In Sardinia.

Ca laritan.)
Turritan. &) Archiepifcopis.
Aboren.)

In Uogaria.

Coloccn. & j Archiepifcopis.
Arigonien.

In Alamania.

Magdcburgen.)
Bremen.)
Trevercn.) Archiepifcopis.
Salieburgcn.
Colonien. &
Moguntin.)

In Lombardia .

Patriarchae Graden.
Mediolanen. &) Archj ifc js.
Januen.) r r

In Tufcia.

Univcrfis Praelatis Tufcix.

In Campania.

Univcrfis Praelatis Campania:.

In Marchia Anccnitana.

Univcrfis Praelatis Marchiac.

In Romani» .

Corinthien. Archiepifcopo, &
Ele&o Patracen.

In regno Siciliae.

Singulis Archiepifcopis cjufdem regni.

In Iftria fup. mare.

Jadren. &) Archiepifcopis.
Spalatcn.

In Sclavonia .

Ragufin. & j Archiepifcopis.
Antibaren.

In Burgundia ·

Tarantafien. &) Archiepifcopis.
Bifuntio.

In eundem modum .

Abbati Cafinen.

In Ducatu Spolctano.

Univcrfis Praelatis ipfius Ducatus .

EJUSDEM EPISTOLA ENCYCLICA

Ad Reges, Principes, & Civitates,

Ejufdtm tenoris.

REgi Francorum il'tidri. In literis, quas ad univerfos orbis Principes, & Prxlatos fuper generalis convocatione Concilii deflinavi-E mus, locum &c. *ut fnpra ufyne *d verba* duximus eligendam. Quod tibi tenore prxfentium nunciantes, Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur in illo, qui regibus dat ialutem, in remiflionem tibi pcccaminum fuadentes, ut te illi gratifices, qui tot gratiis te prxvenit ; laborem voluntarium ad tam fandi , tam utilis negotii promotionem allument, praefixo pereafdem 'iteras termino interim ad hoc opportunitate captata, in civitate predida una cum aliis Principibus, & Praelatis , quorum fuper hoc Dominus corda tetigerit tuam velis prefentiam exhibere. Dat. ut lupra.

In

' vNO I" eun^cm nioaum fc^Mcur Reg'bus, Co A

CHMsrl » & a1»5 mtratcriptis.

Angli®)
Seotiz)
Norvegix)
Un^ris) Rœibu,.
Boemix)
Caftellz)
Aragonum)
Navarræ)

Camoten.)
Flandrcn.)
ΛπγΛ„κπ. >0^„^,-
Britanni®)
Blelen.)
Niverncn.)
BurgnnJix)

BurgunJiz)
Brabanriz) Ducibus.
Saxon.® &)

Brunfuuic)

Brandeburgen.) M„fhiûnibut.
Miinen.)
Principi Achaiz.
Galluris)
Arboren. &) JuJicibus.
Calaritan.)

EJUSDEM EPISTOLA

ad Armenia Regem

Eum ad Ccncilium Lu^dient celebrandum invitat, èT ut .-.nttAnorum Conciliorum exemplari» fecum déferat.

GRegon'us Epifcopus le. vus fervorum Dci, cariilimo fijio..... Régi Armenia illultri falu.em Ûc apollol.cam benediûionrm. Ad Jaudcm divin, nominis, & ftaïuffi prufpcrum Chritlianz religionis, nec non pro Ter.z Sancix negotio, indiximus generafeConc.l.um, a Kalcndis inftantis menf.s Maji ad unum annum apud civitatem Lugdunenicm, divina favente clementia celebrandum , ad quod licut ceteri reges, Orbis terrx Catholici, per alias noflras lueras invitaris . Quia vero multipliciter expedit, ut in ejufdem celebratione Concilii antiquorum Conciliorum copiam habeamus , Celfitudinem Regiam rogamus, & hortamur attente, quatenus integrum Nicaenum Concilium, & alia Concilia, que habere dicens in Armeniea hiera, cum aliquibus peritis interpretibus, qui de Armenico transferant in Latinum : ft.per quo venerabili fratri nollro ____ Catholico hmilia noflra feripta diligimus; Nobis cum ea, qua poteris, celeritate tranlmittas, ut in iis, qux facienda fuerim per eadem Concilia falubris haberi poffit inftruct o, & Nos regalis devotionispromptitudiaern exinde commendare dignis in Domino laudibus merito debeamus. Dat. Urbevetcri V.Kal. Maji Pontificatus nolit, anno fecundo.

GR.EGOR.1IX. EpISTO LA

ANNG CHRISTI

ad Grareorum imperatorem.

Rcfpoodct ejus cpiftolz, fic ad mittendos quamprimum apoertfarios hortatur.

A&gmjfa» <wrv *Micbaeli Palmiagp IIIxIIrI imperatori, gratiam m prafenti, per quam agloriam obtineat I» futuro.*

Litterarum feries, quas nobis novillime tua magnificentia deftinavit , eundis , qui fpimu Dei aguntur, ipUs audientibus, gaudii & exultation» in Domino materiam fubminiflrat. Siquidem circa inftans unionis Latinorum & Grxcorum dcGderats, perutilis, acDeoacceptiz negotium, fic intenfum tuum teftatur afleAum, & votivum illius exitum proximum repromittit; adjiciens inter cetera, quod cum qualem te oflendis in verbo, talis & ferventior inveniaris io opere, nullius dubitationis ferupu. lus in nollro corde remaneat de confirmatione ac perfeAione negotii fupradiAi. Hxc quidem catholicos rei confc.os in jubilum excitant animos. Ex cofcm

Sed multorum circa hoc motus reprimit, quod, ut verum fateamur, quampluresmagnae conditionis & ftatus afferunt, unionispradsdas traAatum ex Grzcorum parte diutius in figmentis verborum *6t* fimultate dcduAum. Propter quod & nobis fuper apocrifarionim noftrorum, qui ad tuam pervenere prxfentiam, deliberantibus miflionc , id diffuafere frequentius; viam aliam, que fe videbatur offerre pre manibus, potius fuadentes. Licet autem illis credulitatis aures non duxerimus inclinandas, hxc tamen cxceilentix ttue ad flimulum quafi folicitudinis exponimus; ut attendens, quod ex iis, que de prediftis tuis litteris brevis fuprs commemoravit epilogus, & aliis, que patent latiusineifdem, te oris tui verbo non folum Deo, fed & univerfis audientibus ft famam tuam non négliges , ad confummationem pracdiAi negotii quafi obligate videris; ad illam lie folerter intendas , St efficaciter, & in veritate procedas, quod tu* promiflionis effedu per evidentiam operis apparente, obflruantur ora inique loquentium, qui celfitudinem tuam libenter forte notarent, quafi non in f.nceritatt debita hoc tam falubre negotium profequaris ; fed & nunc poll nuncios noflros canto tempore detentos, quafi necciTitatcm dilationis ingetVeris, fient hadenus ex eadem parte frequenter ingeftas afferunt, ut per anguillas temporis & per inopinatos cafus, qui perfspe in negotiis tniAandis emergunt, detidcrato fruAu hoc um falubre negotium fruttraretur, ne quando nobis iupergaudeant & infultent ac dicant : ecce quod verebamur, accidit. Sicut enim vobis prefiximus, folam perditionem temporis noftrorum miilio habuit nunciorum .

Hxc ficut ad ruam inllruAionemêc provifionem de paterna dulcedine prodvunt, i.aintu» contiderationis attentione dulcefcanr. Sic enim ad falutem at.imx tus afficimur, ut & perfonz in via hac, quam prxmiilx litterz ream bulare deferibunt, lelemus honorem ; Ûc deftderemus tc d.ligcntiifimum fore opinionis tux cuftodem, curam habentem de tuo nomine,

ntC

"■"'"nec famam aliquatenus négligeaient. PerftaAkm pontificem, Lugduni, in papali ccclefia" ™MO
OtsijSTI '8*tur: no^' enim, quod pcrfcvcrantiz palma fanât Joannis Lugduoenlu, injunâo prius per cHRisn
debetur. Perfla,fic qu* teprxmiftietu*littcix ipfum fanâiffimumpatnem, quinto die ante feftam folicite incœpiffc commemorant, & nun- fionem, fcilicet fecunda ejufdem menfis, omcii noftri, qui ad nos rediere, teftantur, iolinibus przlatis & capcilanis iu;s jejunio tricirudine continuanda, & quantum facultas per- duano, & fedibus praeparatis in navi ipfius «cle-
miferit, augmentanda, prolequere, ad obtinen- fts per circuitum : idem dominus papa circa
dum immenfum Divine retributionis premium, horam Mid* ddeeodens de camera iua in ip-
& memoriale inter homines de tam pio, Deo fam ecckfiam, prrparato fibi faldiilorio in chotam amabili, & Chriftianitatt tam votivo, tam >o, conducentibus eum duobus diaconis cardiutili opere in zternum: mifturus apocrifarios, nalibus, ut moris ell, dixit Totiam & Sexquorum ecdem magnitudinis tu* litter* pollitam, quia crat dies jejunii. Quibus finitis fubcentur adventum aim poteftate plenaria ; & ad diaconus venit cum iandalibus, & calceavit
omnia, quz noftrarum mtftarum ad te per eum, capellanis dicentibus pialmos confuecos
cofdem nuncios litterarum tenor exigit, plene, circa ipfum: & eo calceato, fit lotis manibus,
prout decet, inftruâos. B diaconus & fubdiacontis more iolito induerunt

De quorum fecuro conduftu, ficut inferta eum omnibus veiiimentis pontificalibus albi cotuis litteris petitio continebat, per viam a celoris, quia inter Patcha fic Akenfion.m erat,
firudinis tuz nunciis ad nos propter hoc inter & pallio, ficut fi eflet MiiT.im celebraturus.
cetera deflinatis de fpeciali mandato tuo, ut Et inde pracedcnte cruce, aicendii pulpitum
dicebant, eleftam, falubriter duximus provi- prxparatum & ornatum, & ledit tn faldiilorio
dendum . Datum Lugduni ix. Kal. Decembris , luo, miniftrante fibi pto presbytero, domino
pontificatus noftri anno II. Simone tituli fandi Martini, & diacono do-

mino Olhobono cardinale, & aififtentibus fibi
gy EPISTOLA GR.EGORIIX. in eodem pulpito ipfo domino Othubono tanfti Hadriani, & dominis Jacobo fanfix Manx
in Cofmedin *, tanfti Georgii ad Veium au- ' iJJ'z,
reum. Huberto lanâi Eitftachii, Matthzo (an- GcatibeJo !
ad Raymundum Turnanum eleftum Aquik- il* Mari* in Porticu, diaconis cardinalibus;
jenfem. etiam fedente juxta cum domino Jacobo rege

CAragonum, alfiftcntibus etiam fibi quibufdam
Difpenflit nt interfit Concilii Lugdmtufi . capellams tuperpclliccis indutis: (edens idem
iummus pontifex in faldiilorio fuo fecit cru-
Z** Rcgorius epifeopus &c. Raymundo epifeo- cem fuper praelatos & concilium, qui fic (ede-
VJ po in patriarcham Aqnilejenfem elefto. bant ab oppofito, fit in eminentibus fed ibus
Quamvis in inflanti concilio generali, quod ptieparatis. In medio navis ejufdem ccclefix
pro arduis univerfalis ecclefiz, ac totius chri- iederunt domini, Pantaleo Conllantinopol.ta-
ftianitatis negotiis mandavimus congregari , ntis, ficOphio Antiochie, patriarch**. In fe- *Pet'l"-*
tuam, quam in hoc opportunam credimus, li- dibus alus a latere dextro pontificis federunt £
benter prefentiam haberemus; confiderantes ta- domini, Joannes Portuenfis, & (and* Rufin*,
men urgentes necefliutes Aquilejenfis ecclefic, Petrus Tufculanus vicedommus Przneftinus ,
nuper tuo commiflc regimini, pr*textu fu* va- frater Bonaventura Albanenfis , frater Pecationis diutine imminentes, que nullatenus trus Oftienlis & Velletrenfis, Bcrtrandus Sabinegligendz, tuam ab illa omnino hoc tempo- nenfis, epifeopi cardinales; a latere vero lini-
re diffuadente abfentiam, a labore veniendi hac (Iro, Averus tituli fandePraxedis, Guillicimus
vice ad memoratum concilium tenore przfen- fanfti Marci, Simeon tituli fanriz Czcifiz,
tium te haberi volumuscxcufatum, fraternita- D presbyteri cardinales. Poft hos vero a dextris
ti tuz mandantes, quatenus ad praefatam ec- & finiftris lederunt primates archicpifcopi &
defiam te pcrfonalitcr conferens abfque mora, epifeopi, abbates & pi tores, fic alii ecclefiatum
reparationi collapfi (latusejus, ptomovendifque prielati in magna multitudine, non dilcrcpanfpiritualiter, & temporaliter fuis necefittatibus tes de locis, cum per eundem fummum ponfic argumentofus intendas, ut gratia, quam ob- tificem fuerit ordinatum, quod fine praejudicio
tentu przcipuz neceflitatis ipfius ecclefic in ecclefiaturn fuarum (ederent : flantibus autem
hac parte aflequeris, a labore hujufinodi rele- inferius fratre Vilielmo de Hofpitali, & fratre
vatus, illi per tuum efficax exercitium obveniat Robeno nugiftro Templi, fic aliquibus fratrifruâuofa, idque tibi cedat ad meritorum cu- bus eorundem religionum, & nunciis lolemnimulum apud Deum , & ad uberioris penes nos bus Franci*, *Alamnix, Angh*, & Sicili** grati* incrementum . Dat. Lugduni idibus Febr. regum , & aliorum multorum quoque princtPontificatus noftri anno fecundo. pum, baronum, capitulorum, fic ecclefiarum

procurator *. Gapellani cantaverunt antiplio- * Cl3rr-..P™.
BRLVIS NOTA EORUM' E nam, *Extudi no> Domine :* qua finita dominus

papa furgens, dixit *Oremus,* Dominus Qthoqu* tn fecundo concilio Lugdunenfi bonus flexis genibus, & dominus Jacobus, digenerali ada funr. xerunt; *Lev.ite.* Et lummus pontifex dixit al-

In nomine Domini. Amen . ta voce orationem, ficut habetur in ordinario. Deinde per unum capcllanum cantata dI litaANoo ejufdem millcfimo ducenteiimo nia minor, domino papa & omnibus cardinaleptuagefimo quarto, menfe Mali, die Lu- libus & pr»latis adftannbtis genibus flexis, & n* fepiima ejufdem, tenia Indiftione, con* fine trutr.',. Qua finita pes eundem capdlanum , gregaro generali concilio per fanftiffimum pa- & tefpondenfibus fibi qitamplurimis, dominus ttern dominum Gregorium decimum , facro- papa fingens, dixit: *Onmus.* Dominus Jacobus fanâae Romana: ecclefi* fummum & univerfa- flexis genibus, & dominus Gottifredns, relponderudt ›' *Let. ate.* Et dominus papa dixit aliam

ora-

orationem in tono fecundum primam. Poft hxc dominus Othobonus, facia reverentia domino papx, & benediftione petita, ut rfloric te eft, cantavit evangelium fecundumMatthzum, fcilicet : *Defiÿiavit Dominut Jefus alios ftpiuaginta duos.* Quo finito dominus papa lians eredus, alta voce inccrpit hymnum „fcilicet, *Deni creator Spiritui.* Quo cantato per ipfuiu, & totum concilium, ftans fine mitra, cum magna devotione, ipfc ledit in faldifioriotuo, & omnes przlati in locis fuis federunt : & tunc ipfc inccrpit fermocmari, propofito themate, **■ fcilicet r *Dçfidcrio defidtravi boc Pafcba manducare voLifcum, antequam patiar, & antequam moriar:* & profccutus eft ferqponem fuum . Quo finito, & paufato aliquantulum, ccrpit alloqui B concilium , narrando motum & votum animi fui, & caufas, propter quas evocaverat concilium , & fuper quibus, fcilicet tuper fubfidio terrz fanftx , & fuper unione Grxcorum , & fuper reformatione morum. Qua allocutione completa , furrexit de fede, &, indixit aliam fcftionem ad Miam diem, Lunz fcilicet: &fic diffoluta eft prima feftio. Idem autem papa rediens ad locum, ubi ipfe fe induerat, exuit fe pontificalibus veftimentis , & dixit Nonam.

Eodem anno & menfe, die vero veniente decima odava , ejufdem, fada eft fecunda feftio , in qua omnia fafta funt ficut in prima, excepto quod non fuit indiltum jejunium, & pro presbytero fervivit dominus Averus, proC diacono dominus Jacobus, & quod aliud evangelium cantatum eft, fcilicet fecundum Lucam: *l'os e/lis fal terret:* & quod alix orationes diftx funt , ficut in ordinario habetur ; & ic. i,, quod dominus papa non fecit fermonem, fed allocutionem tantum fuper illis,qux fuerant in prima ieflione. Qua allocutione finita, latat lunx conftitutiones pro zelo fidei, & licentiati funt omnes in ifta feftione procuratores capitulorum , ac abbates & priores non mitrati, exceptis illis, qui fuerunt nominarim ad concilium evocati; 1'centiati funt omnes alii inferiores praelati mitrati, & indifta eft tertia feftio ad diem Lunx poli oftavam Peotecoftes, qua· erat vigefima oitavg Maji. Et fic diftblu-1D ta eft fecunda feftio.

Inter primam & fecundam feflionem , dominus papa cum cardinalibus advocarunt iegregatim archiepifcopos , Cx quemlibet cum tino epileopu & abbate iuz provincix, & diviles habuit eos in camera lua, epifeopos etiam & abbates, qui immediate iubfunt Romanx ecclcfir. & petiit Λ obtinuit ab cis omnes decimas leddituum, fniâuutn,& proventuum ecclebarum ufque ad lex annos continuos, incipiendo a fefto Sandi Joannis Baptiftz inflantis anni Domini millefimi ducentefimi feptuaiAefimi quarti, ufque ad fex annos continuos muros, ficut in conftitutione habetur,

liem pendente termino fequentis feftionis,E frater Hieronymus & frater Bonagratia de ordme fratrum Minorum, qui mifti fuerant nuncii cum duobus fratribus per Romanam eeclefiam ad Grzcos , miferunt quafd.im litteras domino papx, de quibus ipfe dominus papa multum gavilus eft, & fecit vocari omnes przlaios m majori ecclefia Lugdunenfir ftibiom·mbus prxlatis exiftentibus m capp's fuis, frater β inaventura Alb.menfis epifeopos fermocinatus eft, propofito themate, qu'd legitur B.v ‹ rU£l'I *txurge J.ruJaiem, fla m excelfo , I~ cirtumfince Orent-m , D inde collige filtos tuet*

A ai *Oriente ufque ad Occidentem:* poft cujus fermonem ledx funt prædiâr litterae. CHRISTI

Eodem anno, menfe vero Junii, Jie eiufdem feptima, in qua omnia facta funt ficut in prima, excepto quod non fuit indiftum jejunium , & quod pro diacono fervivit dominus Gaufredus ad velum aureum , & quod cantatum eft aliud cvangeliutn, fcilicet fecundum Matthzum: *Accejferunt nd JeJum difeipuii,* &c. t. & quod alix orationes diftz funt ficut in ordinario continetur, & quod non fuit ibi rex Aragonum, & quod frater Petrus Ofticnfisepifcopus iermocinatus eft, incipiens thema, fcilicet .· Zetu *in circuitu oculo‹ tues, ## vide :* *·' *omnei ijli congregati funt, venerunt tibi.* Et poftea leftx funt conftitutiones, fcilicet : Utcirca eltrftionem, Avaritia excitas, Quam fitecclefiis, Perpetua: fanâionis, Nulli dicere, Si quando contigerit, Quamvis conditui io, Properandum, Eos qui clericos, Exigit multorum Conftitutionem felicis recordationis Innocenté papa, Prxlente generali. Quibus leflis dominus papa allocutus eft concilium , & dedit licentiam omnibus prxlatis quod poflent exire Lugdunum, & elongare fe ufque ad fex leucas. Diem alterius iellionis non praefixit, propter dubium adventum Grxcorum: & fic abiolura eft tertia fcfiTto. Tamen inter fecundam & tertiam felfionem dominus papa vocavit prxlatos, ficut inter primam & fecundam, & fecit legi coram eis conftitutiones prxdiâas; qux ledit funt.

Eodem vero anno & menfe, die vigcfima quarta, nuncii imperatoria Graecorum venerunt, quorum nomina funt in littera mifta papae. Omnes praelati qui erant in concilio cum familiaribus, fuis, camerarius cum tota familia papae, vicecancellarius, & omnes notarii, ac omnis familia cardinalium, exiverunt cis obviam, & eos ufque ad palatium domini papae honorifice conduxerunt; qui ab eodem domino papa ftante in aula ejufdem palatii cum omnibus cardinalibus, & multis przlatis, ad pacis ofculum honorifice funt recepti : & eis repræfentaverunt litteras imperatoris Graecorum bullatas bulla aurea, & alias litteras praelatorum , & dixerunt in prxfentia domini papa:, quod veniebant ad omnimodam obedientiam fandae Romanae ecclefix, & ad recognitionem fidei, <jt»am ipfa ecclefia tenet, & primatum ipfius, *&c.* Et poft hoc venerunt ad hofpitia hia.

Eodem anno, & menfe, die vigefima oftava , in fefto Apoftolorum Petri & Pauli, dominus papa celebravit Miftam in majori ecclefia fandi JoannisLugdunenfis , exiftentibus ibidem omnibus cardinalibus, & prxlatis, qui ad concilium fuerant evocati: lefta eft epiflola in Latino, & Graeco , & cantatum eft pvangelium per dominum Othobonum in Latino, & quemdam diaconum Graecorum in habitu, in quo Graeci folent cantare, in Graeco, poft eum. Quibus didis , frater Bonaventura fecit fermonern fuum ufque ad finem: poftea vero cantatum eft fymbolum , fcilicet *C retio in unum Deum* , in Latino, incipientibus dominii cardinalibus, & epiicopis, qui ficut cantoras, feu primicerii, tenuerunt chorum in cantu, fc profequentibus canonicis ejufdem ccclefiae. Poft hoc vero immediate praediftus patriarcha , cum omnibusGrxcis archicpifcopis de Calabria, & frater V. de Morbccca, de ordine fratrum Praedica'orum , & fiater Joannas de Conftantinopoli ce ordine fra-

fratrum Minorum , ptenitentiarii domini pape, qui JinguamGrrcamnoverant, cantaverunt folemniter fic alta voce praedidum fymbolum: fic quando ventum eft ad articulum illum, *Qui a Patre, Filioque procedit* jfolemniter, fit devote ter cantaverunt. Quofymbolofinito, idem patriarcha , archiepifcopi, fic logotheta, cum aliis cantaverunt laudes folemnes in lingua Graeca domino pape, & poft hac MiflTa per ipfum dominum papam , flantibus Gnecis predidis, juxta altare profëcuta eft, fit completa.

Eodem anno, menfe vero Julii, die tertia ejufdem, dominus papa fecit vocari dominum epifeopum Leodienfem ad fe, fit propofitis quibufdam exceflibus fuis, fiU compulit eum cedere oneri _ *Ct* boDori. Sequenti vero die, nuncii Tartarorum regis reprefentaverunt fe domino pape in camera fua, exiftentibus ibi omnibus cardinalibus, fic multis prelatis, qui ante eum convenerant ad trk&andum de negotiis concilii : quibus etiam omnibus familia cardinalium fic prxlatorum, de mandato domini papas obviam exiverant, fit eodem dieeft quarta feflio nunciata ad diem Veneris futuri, fcilicet ejufdem menfis, omnibus prelatis per curfores domini papas. Et eodem die dominus papa fecit vocari dominum Fridericum abbatem fandi Pauli de Urbe, fic propofitis quibufliam exceflibus fuis fibi, compulit cedere cum dide abbatis.

Eodem anno, fic menfe, die Veneris, {exta ejufdem, in o&ava fandorum apoftolorum Petri fie Pauji, fada eft quant feflio, cxiflentibus in loco, ubi dominus papa cum diacono cardinali (edebar, predidis nunciis imperatoris Grecorum a latere dextro poft cardinales: in qua omnia fada funt ficut in prima, excepto quod fuit cantatum per dominum Hertum evangeiium fecundum Matthrum, feiAC«/ri. ■« licet : *Jnffit dominus dificipulis finir aficendere nauculas,* quod competebat diei; fic Frater Petrus Oftienfis praedicavit, qui domino papa pro *Pfal.* presbytero ferviebat, themafcilicet, *Illuminans tn,* fice, poft cujus fermonem dominus papa allocutus eft concilium, narrans prrdidas tres caufas vocationis concilii, fic dicens qualiter contra opinionem quafi omnium, Grxci libere veniebant ad obedientiam Romane ec. defis, profitendo fidem, ficrecognofcendoprimatum ipfius , nihilque temporale petendo : de quo multum dubitabatur. Dixit etiam, qualiter fcripferat imperatori Grascorum, quod fi non vellet fpontanee ventre ad obedient *it*m Romans ecclefue, fic fidem ejus, quod mitteret nuncios folemnes ad traftandum luper his, quas petere volebat ·, fic ipfe Deo favente omnibus przterm iifis, fpontanee, fic libere fidem Romans ecclefia, fic primatum ipfius profeflus eft, fic recognovit in fumma, quod praiidos nuncios ad profitendum fic recognofcendum rat in lua prsfcntia, ficut in litteris per pradiäum dominum imperatorem fibi miliis con-, tinebatur exprefle. Tunc mandavit legi ipfas litteras, fic alias litteras multorum prrlatorum: quod fecerat pradidis nunciis, fit litteras filii ipfius imperatoris: qua tres erantbullatz bulla aurea, translate in litteras Latinas. Quibus leftis, unus de pradiftis nunciis, fcilicet logotheta, dicens fe viva voce a diäo imperatore tn mandatis habere, quod pbftet jurare in animam ipfius, fi domino pape placeret , profeflus eft publice fidem Romane ecclefiz, que lefta fuerat in concilio, tenere di-

A dum imperatorem, fic imperium, fic eam Per''—TL~7' petuo fervaturos, fic nullo tempore recefluros ab ea, ut in MiflTa juramenti plenius contine- "f,"; tur. Et fic eft finis ipfius feflionis.

Poftea vero dominus papa alta voce incoepit, *Te Deam laudamus* : quod totum domino papa flante femper ere&o, & fine mitra, cum magna devotione, & multis lacrymis, proiecutum eft. fic completum. Quo completo quidam capellanus dixit verficulutn *: Confirme boc Deus quod operatui es in nobis* : fit refponfum eft ab aftantibus : *A tempio fim&o tuo, quod eft in Jernfialem.* Quo difto, dominus papa dixit *: Dominus vobificum :* Refponfum eft : *Et cttm fipiritu tuo.* Poftea dixit *: Oremus,* fine *FitEiamm* Bganba: & dixit orationem: *Da ecclefia tua quafemes omnipotent Dees, nt finiteSpiritn congregata , &c.* ficut in ordinario habetur. Qua finita, fedit in faldiflorio fuo, 6c allocutus eft concilium fuper tanto gaudio, incipiens: *Dqfiderio dffideravi boc Pafcba mandnCare vobjcum : Luc. .·.* & didis paucis verbis, pnefati patriarcha, & archiepifcopus Graecorum, defeenderunt in navim ecclefiat, & federunt in fedibus altis, in loco in quo fedebant presbyteri cardinales poft eos. Et tunc dominus papa reverenter incœpit, *Credo in unum Denm ,* in Latino, quod per eum qui fine mitra flabat, & totum concilium profecutum eft & completum. Quo completo, patriarcha Graecorum inecepit fimiliter, C *Credo in unum Deum,* in Graeco: qudd^per eum, & Archiepifcopum Nicoflenfem , & ®Qos Graecos qui fecum venerant, & alios archicpifcopos, fic abbates Graecos de regno Siciliae*, profecutum eft *& completum: dicendo* publice, ficfolemniter, *Qri » Patre, Fslioque procedit:* cantando eum bis. Quo completo dominus papa allocutus eft concilium paucis verbis, fic dixit inter alia, qualiter rex Tartarorum mifecat nuncios fuos cum litterisad cum, fic concilium, qui nuncii liabant adoppofiium domini papae, ad pedes patriarcharum : fic mandavit legi litteras ipfius regis Tartarorum pet quemdam capellanum. Quibus ledis dominus papa iterum alloquitur concilium paucis verbis , Dfic indixit aliam leflionem ad diem Luna: undecimam ejufdem, & aliam ad diem Martis fequentis, non tamen prrcife, quia dixit, fi commode poflet *t* in quo dixit fe debere finire concilium. E< fic diftohtta eft quarta felfio.

Eodem anno, fic menfe, die fabbati, feptima ejufdem, dominus papa oftendit cardinalibus conAitutionem, quam fecerat fuper eleftione Romani pontificis, per quam orta eftdillenfio inter eum & cardinales in privato, quae poftmodum venit in publico. Nam dominus papa vocavit praelatos fine cardinalibus, & vocavit cardinales per nationes, & cardinales in confiflorio. Onrai die conveniebant fine papa, fic fimiliter allocuti funt aliquos praefatos fuper cooftitutiooe praefata in_ reguae Ilio : fic runt, quod fi dominus papa eorum ad Tenfus tequireret fuper ipfa conftitutione, quod non da*rent* diffinitivum confilium, vel coniènfum, donec rationes ipforum audirent & fimiliter multi ex cardinalibus per nationes vocarunt praelatos in domibus fuis, petentes ab eis confilium 2uid effet fuper hoc faciendum, & auxilium , i neceffe edet, modo pnediäo. Et dominus papa fimiliter vocatis praelatis , ut fupra diftum eft, & expofita intentione fua, prius injunxit eis in virtute ianäe obedienti® fub excommunicationis poena , quod nemini revelarent il-

ANNO CHKIsn

la qux audirent, & *'derent, & facerent tunc ibi cum eo. Et fecit eos conlentire, & alientine illi cooftitutiooi, & mandavit, quod finguli fua figilla apponerent conftitutioni prrdidar, quod & fecerunt. Nam fade funt febedulx per regna, & provincias, quibus omnes prxlati fua figilla appofuerunt.' propter quod dilata eft feflio ad diem Lunae decimam fextam ejufdem menfis.

Eodem anno, & mente, die Dominico, decimaquinu ejufdrm, hora matutinali obiit clarx tnemorie frater Bonaventura Albanenfisepifcopus, qui fuit homo eminentis icientiey eloquentis t)vir quidem fanditate precipuus, vita, commilerattone, ac moribus excellentiffimis decoratus , benignus, affabilis, pius, & mifericors , virtutibus plenus, Deo ^hominibus dilectus, qui fepultus cft *Ipfti dlc* Dominico in loco fratrum Minorum Lugduni, cujus exequiis interfuit dominus papa cum omnibus prxlatis, qui erant in concilio, & tota curia . Er frater Petrus Oftienfis epifeopus celebravit Mittam, & praedicavit' propofito themate, kiiicet .' *Doleo fuper te , fröler mi Jonatba* . Multx lacrymr, ôc gemitus ibi fuerunt: hanc ei gratiam concefterat Dominus, quod quicum* Cbattir quod aliqui malr vitx & cor-erfationn que eum videbant, ipfius amore incontinenti capiebantur ex corde.

E>dem anno, & menfe, die decimafexta eiuldem, fada eft quinta fettio, in ψιχ antequam dominus papa intraret ecclefiam, frater Petrus OHirnfis epifeopus, prrfentibbs omnibus pixlatis, baptiravit unum ex nunciis Tartarorum cum duobus fociis : quibus dominus papa fecit fieri velles de fearlato more Latinorum, Et poftmoduin dominus papa intravit ecclefiam, & fada font omnia, ficut in prima, excepto quod dominus Matthams fande Marie in Porticu cantavit evangelium fecundum Mat- D jn jpf<> concilio fieri non potuit, propter mulihxum, fcilicet : *t'idcte, & vigilate , & orate: attendite vobis*, ÎT *univerfo gregt.* Quo finito , kdæ lunt conftitntiones, fcilicet; Ubi periculum. Si forte, Sicanomci aMbluiionis, Sciant cnnâi, Etfi pignoratiooes, Quicumque , Generali conftitutioni. Altercationis antique, decet domum Dei , Ufurarum voraginem , Qpanquam uhirarii, Hoc conlultitfimo , Statutum felicis recordationis. Quibus ledis, dominus papa allocutus eft concilium , dicens quomodo ecclefia Dei inxftimabile damnum perpetta fuerat ex obitu fratris Bonaventurx Albanenfis epifeopi: & mandavit omnibus praelatis, & omnibus presbyteris per totum mundum, ut quilibet eorum unam Mittam deberet cantare pro anima ipfius, & aliam pro animabus omnium aliorum qui mortqi funt adveniendo, ftando, feu redeundo ad concilia, "five ad concilium. Et quia propter baptiimum Tartarorum, ficledionem conftitutionum, hora tarda videbatur, continuavit aliairf feifionem in craftinum, fetlicet decimam odavam ejufdem.' & fic diflbluta eft. quinta fettio. tuEfSTi ,,7, *

- Eodem anno, &menfe , die decimafeptima ejufdem fada cft ultimaHeilio; in qua incontinenti dominus papa intravit ecclefiam, indu-' tus omnibus pontificalibus veftimentis , afeendit in pulpitum, & nonnulli alii prxlaii; kctx funt conilitutiones, fcilicet, Religionum diverfitatem , &, Cum facrofanâa. Qitibus ledis dominus papa allocutus eft concilium, narrai s prxdiftas tres caulas vocationis concilii, & quomodo negotium terre fande & Grrcorum erat inceptum & feliciter Domino favente coniummatum: & inter alia^ixit, quod prxlati faciebant ruere totum mundum, & quod miranon corrigebantur, cum particulares male vite, & bonae vitae , & convcrfationis venifient ad iplum iqftanter petentes cefltoncm. Unde monuit eos, quod ipfi fe corrigerent, quia ipiis eorreftis non erat neceffe condere aliquasconftitutiones fuper reformatione eorum: alioquin dixit ie dure adurum cum ipiis iuper reformatione morum. .Super ordinatione vero parochialium ecclefiarum, ne fraudentur redorum fuorum prrfentia, & viri idonei ponantur in cis ;' & iuper alii, dixit ie cito, dante Domino, apponere remedia opportuna : quod tifquc concilio fieri non potuit, propter multorum negotiorum occupationem. Omnibus finitis, dominus papa dixit, *Oremus, Fleflamm tenna^ Levate,* & oratione, ficut in ordinario Jubetur. Qua finita, data cft licentia omnibus ptxlaus recedendi . & dominus papa dedit benedifliouem, fcilicet, *Sir nomen domini benedlRum, &c.* & dominus Othobonus dixit.· *Recedemus in pore:* fit fic diftoiutum eft concilium, regnante Domino noftro Jcfu Chrifto, qui cum Patre, & Spiritu fando vivit, & regnat in fecula ieculorum. Arnen.

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΤ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΤ ΑΤΤΟΚΡΑΊΟΡΟΣ ΡΩΜΑΙΩΝ

«rrccÀr «wot Γρη^ὸ^χ» *ttinta m cixetnv.*

LITTER.Æ MICHAELIS PALÆOLOGI IMPERATORIS

Grrcorum ad Gregorium papam X-

G-Jw^un* »<rui< F,-j». *Herd.*

SanQijfi-no cr *beattffimo primo if fummoE P0™'fl'' apofioltca fedts, - venerabili po· pa,* ér *communi patn omntnue Cbriftlonorum* , tir *venerabili patri imperii ηο(I't , D Gregorio , JMitbael m Qbrillo Deo fiaelst imperator if moderator Romaornm,*

Edidit Vad-Ληίω. Minoram ad

Ducat y ^togelut Couutetuttt *TaUologttt if fptrttiaaln filtue magnet fetofittaht ve-' convenientem bonorem if reverentiam eum fineera if pura trfefiionc, If oratio· f'fictionem.*

cii?o»wn?0fr^)^ ONIAM '"'A' ,unt * magnitudine vsftra *Umd.* a<I unpenum meum nuncii Deo placen-

Tp aÿtuTÛTV) >ç μ«χ«£4υηίτρι, τJ «pery >ç αχρ« «ρχ»ιρ« ™ *ürosoXni 9pôm* , or'xv/t^wv» reap, xJ xonxJ *tôle)*»a»navXo f imw v , xJ *οιβηομιν nlfj ¯Γ βηπλκν μ»,* atipp» Γρ»-*yot/v,* MtxxiiA *Ù* Xtii> tjJ ^rù xrfsi 0eet-Zdtç iÇ *«trwxpàrup* Pvμαινν, Κβμνlιοβ , ûi»-Þ IIβλβιολοΓοi, (? *ριηίηΦ* *MÔf τη pufnhnt er^lomùiK* c» την *àvinaoea rtμlι*ι$βιlÛ μιτύ tihnt/rif* ιε *xttSeptïf &βδiffttufy* ^dL\«ir«?njnr.

EΠEI axrrxXrras x«p* *1η* τη *μίγηλοτοriîηç* «re'i 7iu'/3eeiXcfav *μη àxoxn<n<lt)Ot* riff

τ«θκφϊηTti^fwçφ Mrvap«v, I, η,βlιλ-Atis ordinis fratrum Minorum, frater Hierooy-^-

CHRISTI »*rs- φο Ĩ«ρ«Ĩ*ι>μΦ*˜»ri AΥxmX·, · «|<λφ· P«Γμ·- mus de Afctilo, r, frater Raytnundûs *Bwcag»*- chr ^u

u£S9 MmptTxdes**, -βlιλφ9i Mχovβ^ χτ-ζιβ »ri »«y>tw Item* rv *(1τρβ1τζ(τ«,* xJeatJA-

φο MaewcBssTupcf vri Mvτζιλβ/iζ *Sttupurev*

■η γράμμ» τη μεγάλη dyt^rùhi ,cvf cxrÛÂ-X« 1ç rrfci τη «μβλν^/β *τη rirto*, Id* jrld-raw < *èpeMyil*xi >ι**ty*** ixxXqr/« tic

Pύμη , i«λ»μ3«»»»o, xj ΓiMOvτιιιοτ μάMvv urdxeOTtyMciwruc «attach·*· · iiàrà*q,xw i7n3xtnÀsrauM, *t^ttSfη*« vr'nei, *I*îÀr^iwcanaç. «Îιιoo^φιτ»ĩ» (q ι'«τ rtfeJe , rirsr«np«, <η»Û·v, χ^νβχν/Γμβ «à *βγιβ» Λ* Zvβθiβ/ïχνiβΐαûβμβ», ὸλiωττ dtjuaΐr τη» Ardrnnt νμοφοά x, *e-uMtuSte* cru/axrowiuMt-μα», *l»o Οιλ'ίμβτ®·, έ7ζ»σ<«* , ιÇ μφβ-arohjt®-, ἐημηφ^ovvιπtuv τ«v ίχα«ρ^ημ«-vuv, «φ'vνα'νπι, ὡρτα'νπι, *Si*■ x<»ru η< cv *Tti*tqwvp <? O* τμ *yft* apum «ç *a'éfxnr,* tu *«νμΛ,τιΚΛ* >ç «τΛμ«τιχ«. *ntfMfjuv* <x«rar *de τη Τξμiii «pertinet* "»«αληθ<ν«» *,χλιΐρη,* xj n-Àwe». viCftdytfsv åt>lèv *rir ùi** rài , λέΓar τβ Jr», *àïStuf* ^Νηιθὸητ *in τί* χ«^·ij ὁμοχ«v-η^αΰτμ·v, xj ιβ··v χ«TB««vτβ *τ/l* xafr C* τ/ *Sta rriri,* ^pauxwf *fynSIviuin* τ*4Eμβτφ* «-*yi*a 1$ Mattiei *Ïü(tfafep&ttit μ»τβ* λ·^<-xwc,ὶùβiχovτη,μτ«v«χ<φ>iβ71ι·v,Cfic hominem verum, proprium in utraque na-

<ur· *que~rfeaum,ιion.1|<>fii.»m owHun-j ,,IIκ"™· tei "*m. * b?..

tl% ùtlStw , v' φ»πβ·«·v. αΤλ* tv« «ç μ·νον *bnvSàÜfimri* iÇixiv·, *OUa Λ«νθρ»i»ήρ* , ©wrwrr, ôàceFoe-wntmntn, «m* «-*θύναην Tf* Grdnrrt, «>λ' *de* rr *etBpttremtiùrip ημûν* > τη *ήμηipβ* τα9·ην αληβH ναρχό «βiθκ, Oawnt> ητφόηχ χαπλθ^ν-Ttr *de* xatunÎTw , xj *τρ^ίτρ ημίρρ* orvstfanu *tK* ĩ^ü wxpsvv a'An^sTacpxoc avacaerr. μιT ημ<-Ç«ç Tfctrepxxeym μτm *rlw* χ'ιβΓασ» «nui τρ repxr *nàvi'm,iÇ4A/^n ,«wA^«vrucknr* «ρ«»cr, x«-θ»ζομσβτi'χi<ξ«ivτ;τα?'ά , Ɛv«λ/νιρνβμ«-w χ4Ïv«/ζ«νητ ι^»χρκ, are&Mwm sxayai *««rri* 7Ù *ipya άυτ» , tin* «φαθα *t*<ro»nu t *sin wul.* τ/ΓiiΛμûν *it* τό *νηομκ η άγην,* «λ>i-ρ»lχ,riXwo?θιό», α'λ»θ>ϊθiβ»,ιχνα^όiÛiτĩ fχχηρΛβμινο» , 'car tÇ *iμησην* iÇ *βνμνβ.νη· ioΛβψM t^eyuMttinexanvtivm* τύταl^ι τύ *ύ$.* «ÎΓXομ^τβώτlιu *rlui dyi xt TtMti** *τρπ Θi«*, «λλ'ΐΐβ O»cr χα»Λ3α*«μβν ,e75rv? ,-'ορα-7W , abeMorvm. vtrAapÿi «>iarxadaX«x(u.' »ç αχοΓολ/χΖώμ/cvwMU αλη^σiώ t'xxXtteitü' , *C»* à itêerw *Àyter* β·ιτ<?μ«, < «λη^ii reewr *ά^iβκ Λμχρηύν.* Τ/Γ·Ε·μ^ι iit x, άλ/ιθi «varf«-cry τη cepxfe , ήνπα ψτρβρφ*, £ Ɛwrr *äiine.* E >*<rao^J»Tn{y.«t^TiireWièr«ÛMM,T; νομν , x, opa^nnir, «i arWvXw, t»« «p-^njAVwrar, *Stèt^df/ee* »«rr»$uùy*av. «vn, rrtr »ι»'ληθ»ι; xir« «ç xa^aAixw, iÇ t *m7«» i vi *nifpiStiri *iφ*λιu* xpartiι, enpirru litpà*

à^i« τη Pώμη laxAncm. àX*d Ĩμ τηα Im-Φ«ρκ «λακι »Rpd τσβ» *jjtyi* *àyitas*, v«p« T/vur *St *x uuutti* stca^Bsae·;, AsTw tÇxapôrrfa, τ· *ri βχητιτμα têt* «ιμαρτιβ ·λι&βα-vavTuc μ>i«ι*α€«χτιζ(»^αι, «ÎMà *Si* αλ>ιθ· μιτiivωα i'ï/wv iur««7ar *Μμβχηη πιμiχ&κη* α'μχρ'ιvv . fav *Si* ſ *μiΐαηαΰiη)* cv *à^altn exo^i^ljcwct* <9·ο τi αξ/wj χαρχοΓ

"peccxiorwn. Quod fi vere pœnitentei in cart- Aptnatiaf atf} $ »λημ^ληθι>π-/ ri ''««ri*"*~NO

CHRI&TJ tate decelTerint, antequam dignis pœnirentie ι>;«. fruâibui de comm'dis iatisfecerint & ormtTis .' eorum anÿnas pœms purgatoriis, feu catharterliis, ûcut nobis iraier Joannes explanavit, poft mortem purgari il & ad panas hujulmodi relevandas prodeflê eis fidelium vivorum fuifragia, MiiTarum tcilicef facrificia, orationes, & eleemoiynas, & alia pietatis officia, quae r fidelibus pro aliis fidelibus fieri confueverunr fecundum ecclelicinnituta. Illorum autem animas, qui pûft fscrum baptifma fufcqMum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quz poti contr-âam peccati maculam, vel in liris manentes corporibus, veleitdem erutz, prout iuperius diâum eft, funi"jàv purgatz, mox in cotium recipi. Illorum autem animas qui ih mortali peccato, vel cum (olo originali deceduntmox ìn infernum defeendere, panis tamen difparibus puniendas. Eadem (acrofanâa ecclefia Romana firmiter credit, βi firmiter alleverat, quod nihilo minus in die judicii, omnes homines ante tribunal Chrifti cum fuis/orporibus comparebunt, reddituri de ptopriis fadis rationem . Tenet etiam & docet eadem fan&a Romana ecclefia, feptem cfle ecclefiafiica facramenta, unum fciliicet baptifma, de quo diâum eft lupr.i; sliud eft facramcntum confirmationis, quod per manuum impofitionem epifeopi conferunt, chrifmwdo .«"..o.; diud dI pœoliemi., >1^'" eucharilila, .l.ud f.tr^o.um ordm» , d.ud eft matrimonium , aliud extrema unâto, quz b-f fecundum doârinam beati Jacobi infirmantibus adhibetur. Sacramentum eucharifliz ex azymo conficit eadem Romana ecclefia, tenens & docens , quod in ipfo facramento panis vere transfubltantiatur in corpus , & vinum in ianguinem Domini nofiri Jeiu Cri-.fti. De matrimonio vero tenet, quod nec unus vir plures uxores fimul, nec una mujer pcrmntitur habere plures viros. Soluto vero legitimo matrimonio per mortem conjugum alterius, fecundas, & tertias deinde nuptias fucccilive licitas effe dicit: fi impedimentum canonicum aliud ex cau(a aliqua non obfiftat. Ipfa quoque fanda Romana ecclefia fummum & plenum primatum & principatum luper univerfam ecclefiam catholicam obtinet ', quem fe ab ipfo Domino in beato Petro apoholorum principe five vertice, cujus Romanus pontifex eft fucceflbr, cum poteftatis plenitudine recepifle veraciter ôc humiliter recognofcit. Et ficut prz ceteris tenetur fidei veritatem defendere: fic & fi quz de fide fubortz fuerint quzftiones, fuo debent judicio definiri. Ad quam poteft gravatus quilibet fuper negotiis ad ecclefiafticum forum pertinentibas appellare: & in omnibus caufis ad examen eckfiafticum fpeâantibus, ad ipfius poteft judi-£ cium rccurn: & eidem omnes ecclefir funt fubjeâz, ipfarum przlati obeuientiam & reverentiam fibi dant. Ad hanc autem fic poteftatis plenitudo confiftit, quod ecdefias ceteras ad lolicitudinis partem admittit: quarum multas, & patriarchales prrcipue, diverfis privilegiis eadem Romana ecclefia honoravit, fua tamen obfervata prorogativa^ tum in generalibus conciliis, tum in aliquibus aliis temper

Aptnatiaf atf} $ »λημ^ληθι>π-/ ri ''««ri"*~NO*

attHaol-«« *apapndtriw* ratuy τβ *'ψνχχί* chrjsti *πτοαaî* WBf^arveJ», *ôntxa^apraci»* »χ«θ*»i o ""'<· «i»λφ*4 latfniK *iiiαάφησι, tarantκαθαριζiδαι. ^ιιί nnsatttdtraùw* α'ηκνφί-

οφιλ« άυτχ *rit (tivtpt atràr* >i *ruyκράηιακ, XtmpytSv λιγν itponAtriat, opt' v&γαι ι^λημοανû", aMa&fQtias ipytt η aapà* ηϋ *'atevr Imp i^tn aidt yt'ttcdat ti-&σμ%ία>* χατύ τη> τη »ΧΧλητ/« «coxamra-*vir. Ivrur Ii ns* 4χ^βi *μ^ ri* tipàr *Ca trtapa >iafiÜifis pniira àuaprtas μύμη latipapirrur,* xjixrinaç πι *μ$ ri* tφ»λχυσαι *αμαρτία μάμοτ r* jàv *I&nis* ctxncis *μ^νσαισûμα^η^* η *μ£ rlù* Lïïï

" " " "TTiffMaAati, rotwripa; >ραφH-A faiva. Suprafcripta fidei veritate, (prout p4e-
CHRtsn' a-av ι* Tfi-fwc αλ»ίθ«αν, xx&Jf aW- e&a eft & 6d letiter expofita) veram, fan- *****
devras xl x/râc txnSnratt α'λπθη , àytaj , ftam, catholicam ft orthodoxam fidemcogno- ▮,,,
χαθβλιχάι'ι^ορθοίοξο? x/nr, ntûlUu «»«« γι- feimus, ft acceptamus, & ore ac corde con-
tvnopfyj, «; «τοίν^βμιθα, iç χαρê/a^ré/jta- fitemur, quod vere tenet ft fideliter docet, ft
'ΙιόμίλνρϊμΙ^, Srhβόlioαληθ^ χρατάΣτ»- praedicat fanfta Romana ecclefia . inviolabiliter
Γ«ϊ fillinn, χηρόττα η' ripa ιΣα^'* 7« ?«*- oblervare eamdem profeffionem, & in ea om-
μκ ίχχλησ/α. α'ιιαφθορω φύλαξα* τιίν nntv- ni tempore perfeverare, nec ullo unquam tem-
τΐωο'μολν^/αν, ιζ cv αιιτή Tarn* xa/pÿi i^xR- pore ab ipfa difcedere quoquo modo, aut de-
, ιζ Ilit rtw τοπ φίρφ àx'dvrn; α'ναχφρηται viare, vel difeordare promittimus. Primatum
τ^τρβ^,i·αρο|Σααι,η\Ï*χ·ν·ίαα*ΰτιχ»·· quoque ejufdem fanfte Romane ecclefie, ficut
μ&βι* ri, π «spw/wov τι ntàurnf αΓίχ iK- in premiftâ férié continetur, ad ipfius fanfte
xXaaistc? Pώμη ,χαθ»>θ*π5«ρ«ρρηθότ<rip-B eccklfir obedientiam frontaneam venientes, confitemur, ft recognoicimus, acceptamus, &
«trierai ,βρβ τη» τί η«ώτη ίχχληίτα fponte fufeipimus. Confitentes vero heeftap-
ÚTaxritù auw<»j»®arpiTUC f'p^ô/^jo* , ομολο^i- probant», & acceptante^ & promittentes ob-
/4u, (B » *? ατο^ ^ομίθα, fervare, ut fuperius diftum eft, rogtmus ma-
tKvrltK ύον^i^ομτ^α. όμολο^βκπ; Sl nùnt , gnitudinem veftram, ut ecclefia noftra dicat
χ; π'ρ^βνπ , >9 α'τοίιχορφνο*, ίç tanftum fymbolum, prout dicebat hoc ante
χαραφί λαξαι ec «ρ«φητ«ι , αξ«χμ^ «*ϳ riu fchifina ufque in hodiernum diem, & quod*
μιγβλΜτηπτ, 7>α ή ημπτρα tχχληαχα ri permaneamus in ritibus noftris, quibus utebā-
«>*»ναομ3ολβν , rie τίι» βρο τχ χί^μΛ- mur ante fchifma, qui fc'ilicet ritqis non funt
-ni xj μι'χβ*τ>)< «τημίρον. *»α ίμμ^μ^ι^ η7 contra fupradiâam fidem, nec contra Divina
ήμπΐρΜ tθίμ»<{ » ·« ιχρώμτθα τί χι τ- preccpta, nec contra veras & novum teſta-
μκη ·απνα ιδιμβ ix tin χατΰ τη τρφφραμ- C mentum, nec contra doârjnam fanftorum ge-
ρ^ίη τ/Γην , xnxand canXû», in neralium concilioThm, & S$. patrum recepto-
χατύΐτα\αΜ ίÇ vretc διαθήκη , inxartt τ» rmn per fanfta concilia, que celebrata funt λ
διδανιΐ Φ α'νινν Σ οιχνμινίχπ» ruurtiw, <? rfj fmrituali dominatione ecclefix Romane . Hoc
ώχτ'ινντατίρ^ήία'τοδίχθύτνντα ρα^^^ igjtur non grave eft veftrefanftitaii, necinu-
ffuudlv» «vyxpvnflin-wit rl «χΖματιχή διβ*- fitatum, & nobis nunc difficile propter infini-
«TfipTTiiXxAwr)af ΐ Ρ'αίμη . τ»η ΐ >Λ α»/α/ιαρι tain multitudinem populi. Commitimus autem,
triTg/M>aApcQaeaWijiraiς ax αβ'ΐαηθκ, >$ fuper his pretéritus nuncIis imperiinoftri, ut
ήμΐννυΣδότχ·λ·νδίαν»τϊλαΐάχ«ρβ»τλήθχ. difta per prefeotes Htitrts noftras confiteantur
α'»θιμ»θατρβ τιιηκ πι ταρίσιν ήμιπροι & affirment vise imperii noftri, coram magna
a'ToxtM-iaeïeK, iwsiu δηλνθόπι δια τή «α- fetate veftra. Prefens igitur feriptum de
ρν«'ΐκήμιπρ4κχραφη« όμολοχη'α-we-r < ηρξ«M*/ noftrarecognitione, fufeeptione, acceptatione,
διχα/φ τη fletnfaief ήμί», cswxia» τή <τη μφίλκβγηηη . rl'ir Taper γμίμμκ τή ήμιripa; & profeffione, & confeffione, propria manu
tùjcywfjartu;, α'τοδβχή , ύονδοχή ,ιζ βμολοχι'αι, rixue^ripas ιιμίπρρ, χαο?'» noftra Dei gratia imperiali fubfcriptione figna-
Qeriïuxf ûΐΗγραφ} ivημ^^άμΙ^χ, rl vtpptfirpa τ» ήμιτφχ χρα% aa'rw^ca ατ^Λφήααμΰ». vimus, & figilium noftra potenti» inferius ap-
D pendi fecimus.

înbûriptin M/χαχλ C* Xvty τtf-0i βασιλΣί W a'lrtwparvp Puμα/uv , Δ»χα , Ax- ytAfik Κομχαοσ , c I1αλαι·λ·χΦ*.
fapcntoris.

SACRAMENTUM IMPERATORIS Grecorum.

EtfidaVrad- CGo Georgius Acropolira, fie magnus logo-
An- JCs theta, nuncius domini imperatoris Gre-
-defcoJ corum Michaelis, Duce, Angeli, Comneni,
ft *hiu«?'Paleologi, habens ab coJem fufficiens ad in-
tünfaav . fra feripta mandatum, omne fchifma prorfus
abjuro, & fubfcriptam fidei unitatem , prout p
plene lefts eft & fideliter expofita, in nomi-
ne difti domini mei, veram, fandam, catho-
licam , fle orthodoxam fidem efle cognofeo .
eam accepto, & corde, & ore profiteor; ip-
famque, prout eam veraciter tenet, fideliter
docet, ft praedicat facrofan&a Romana eccle-
fia, ipfum inviolabiliter fervaturum, nec ab ea
ullo unquam tempore receflurum, vel quoquo
modo difertpaturum vel deviaturum promitto.
Primatum quoque ipfius facrofanfte Romane,
ecdefiai, prout in pnemifla Cerie continetur,
ad ipfius Ëccfcfis obedientiam, nomine ipfius
ft meo, fpontaneus veniens, pro ipfo ft pro
me, fateor, mcogoofco, accepto, ac fponte
fnfeipio: & ipfum omnia premifla , tam circa
fidet veritatem, quam circa ejufdem ecclefie
Romans primatum; ft ipforumrecognitionem ,
acceptationem , fufeeptiooem, obfervantiam ,
ac prefentiam, * fervaturum, preftito in ani- * c»„. per
mam ipfius & meam corporaliter juramento, feveraarUm
promitto & confirmo. Sic ipfum Deus adju- *'"'
vet, ft hxc fanfta Del evangelia, ftc. te Gr^lirll»
tft xl
/'- I

LITTERÆ PRÆLATORUM Græciæ.

SAnftiftimo, reverendiffimo, ft bcatiflimo e* eodm
papae antiquo Romanorum, domino Grc- VVaMtat*
gorio, magno pontifici exceUentiffime apoſto-
licae fedis, & venerabiliflimo domino ft patri
noftre * humanitatis. Nos qui ecclefiafticam .
complemus ordinationem, vcftre Romana fan- «ûîû»π>.
ftiffime ecclefia fahitem, fpirituatis fubjedionis
affe&ionem ubique.* metropoliia Ephefius pras-
honoraius exarcbus totius Afin, cum ea, quae
circa me eft, fanfta fynodo; metropolitanus
Heracleae In Thracia, ft préfui * honorato- * '«. *."
rum, cum ea, qua circa me eft, fanftafyno-
do ; metropolita Chalcedonis fuperhonoratus,
cum ea, qua circa roe eft, fanfta fynodo,
metropolita Tyanorum, cum ea qua circa me
-ft,

i*°Aâ fynodo; epifcopus metropolifanus Christi_____cum iis, qui circa me funr, cpifcop»; metropolitans Naupaâi iuperhonoratus, cum ea. qua circa me eft, fanâa fynodo; métro politam» Heraclc* Pnoti fuperhonoratus, cum , __aie» qui circa -me funt epifcopis; metropolka- gut Ma nu< Conconii, cum icc» qui circa me fuot, H. epifcopis; *mciropoktanus* Carias « cum ea, que circa me eft, fanâa fynodo ; métropolitain» * Bertsas iuperhonoratus , cum ea, qiQa*circa me eft , fanâa fynodo : metropolitan»» Athenarum, ft locum Pbitippopoiitsfupplens, cum *iis,* qui circa me font, epifcopis; metropoli* ranus iuperhonoratus fit exarebus infularum Cycladum, cum bis, qui circa mefuntepileo* p»; metropolitan»» Philippenfiwη, cum iis, •f. Snyt* qui cjrea u*. funt> epifeop»; metropolitanus* Sinnicat, cum iis, qui circa me funr, epilcop<s ; metropolitan»» Serroram cum ea, fle G * Apamia. metrtropobtatms Amaftride, metropolitanus * Alanix , metropofit. Prufie , metropolitan»» Madytorum, metropolitaaus Abydi, metropolitans Chriftianopolcos, metropolitans Selybrix, metropolitans Mcfcmbrue, merropo* litans Apri, metropolitans Acinnii , metro* politans Parii ', metropolitans Dydimotichi, metropolitans Anaftafiopoleos, archiepifcopus Byriz , aicfiiepifcops Cypfcllorum, archieptfcopusGatilleris, archiepifcopus Dercx, archieptfeopus Pixconnefi , archiepifcopus Lopodii, archiepifcopus Pergami , archiepifcopus Mela-C nii, archiepifcopus Berix: adhuc autem cum nobis pontificibus, dc magna frnodo dc archidiaconus honoratiflimus ocvcrhbths cum totali venerabili clero; cum iis autem, dc qui clerum complent fanftiffimx ecckfic magnas Dei, videlicet magnus (tcooomus, procecdicus, logotheta, caftrifms, referendarius, qui fuper judicia , qui fuper fccreta , qui fuper (aerum dc dona apoftolica, qui primiceriuspatriarchalium notariorum, qui princeps ecclefiarum, qui fuper petitiones, qui rememoratorii, qui oftiarii, qui patriarchales noiarii, qui protopapx, cum toto presbyterio archidiaconatusecclefiaftici, dc qui domeftici, cum omnibus pfalmiftis dc lectoribus: non folum nunc, led priusbeatiftinuB 'dc fandifbrnz veftrx ecdefix magnam facicbamusdivifionem integritatis, dcecclefiarumChri. . Ili totaliter unitatem dilacerabamus.

Quomodo, qui ujfius paftorisfumus, non in unum dc inter unum aggregamur ovile; nec unum replemus mandatum Cbrifti ? lied ea que funr difeordic; magis, eligimus, dc booo pacis amitto, invenire non quxrimus illud, quod ex bono ulo nobis declarabatur ? Nullus autem erat, qui conjungeret omnes in unum, dcfuf- Haret quafi ad unum ftarnen fingulorum concordiam: quanoautcin fecundum Chrifti defiderium » Deo coronandus fanât» noder imperator totus ad fe ipfum, intelledum attendens, ut oportebat, nunc io hac parte Dei gratia prxhonora- E bilibus aliquibus deputavit. Pius iplê in feipfo laborabar , quo utique modo non dccliuarat nec ad remittionem : donec Icifturam ecpfefic ad unam interim compaginaret unitatem. Deinde non «leficicbat communicando nobis ,\nuod in voluntate habebat femper. & oftendindu qualiter habet fuum propofitum anime. Ot autem ad ipfum venerabiles nuncii veftrx fanâliatïs «poftolicas litteras & porrexerunt & pertentaverunt , quam vcftra bcaiitudo defideranttum accelerat confunfiionem, totusexurgit promptius, fit prziermiitit quod aljcnum sftet:- & quafi m

fecunda confideratione omnia negotia fisa re- purae, proponet» ea que mandatorum veftrorum funt I dc fuarum folicirodinum fic difoolitionum. Convocat igitur ad fcipTum noftram univerfum pontificale collegium, fiepofttnodum alios «quotquot maximefpiritualitatiadherent, dt circa ftudium ecckfiaftkum exercitium habent unum, dt quantus eorum quidem no&ur* tu» dt diurnus ejus labor in medio eft. Qjti inilat, quafi totaliter pervigil; qui etiam & ftudiofe exercuit, dt quafi femper in fufeepto opere fuit donec ad unam & eamdam multorum attraheret fententiam, longiore quidem d(indigno termone agitatam, ii totum proceflum veftrx magnitudiniprxfentaremus. Quidam tamen noftrum ftatim convenerunt, & qux pacis fuerant amplexati funt: quidam vero magis obflinatiores apparuerunt,' temporis antiquitatem revolventes in mentem › fit opponentes alti, quali de necctlitate hoc imponeretur cis. Sed a Deo coronati imperatoris diligentia vicit in finem, & habet omnes jam concordes ad unicam hac unionem, perquam apoftolk» ledi antiquae Konuc , ab antiquiflimis attributos primatus attribuere aifentimus. Hoc fcilicet Dei gratia cooperata eft , ut habeat ex nobis apoftolica magnitudo, noftre fanâitatis fententiam agnofeere, qualiterque magnifico imperatori nofirofimhl communicaverimus in lententia: fit qux quidem attenderit dc vult libenter, dc ues acceptamus : brecviter prxfentem cpiftolam annotamus, fle ad coofpicuam excellentiam veftrx magnitudinis trammittimus. Scitote quid nos volutans : quod pontificalis fedis tota plenitudo, cum toto venerabili clero, dt omnibus ofliciariis tacerdotibus, diaconis, dt leftoribusfanâittimxecclefue Dei, convenit in unum, ut attribuat prompte veftrx fanditati dc apoftolicx fedi quod ad honorem pertinet, nec alium primum & fummum pontificem ecclefiarum omnium nominaturi . Sed antiquam internunciorum confeâioeem agnovimus, quam dc patres noftri femper attenderunt toto prxterito tefttpore ufque ad tempus hoc. Unde noftrum patriarcham *, dtfub- * Hulc fj- fequentes omnes alios, quotquot convenerunt, taurciu , n» Dut *la* unum hxreant, dcfedis ponerent concor- d'iam, obfccravimus. Ipfe vero cum magna inflantia tenet, quod agnoici debet primusdt poftea, ut judicat, non decidet ab illa voluntate .' nec adhuc a prima fantentia, quam tenet, cum aliqua intentione mutatus eft. Unde dc ptaries nos przlati correximus ipfum, ipfe ne quidquam ad prxfens acquievit - Nos autem dc nobifeum porentiflimus imperator injunximus illi a patriarchal! fede recédaiti, omnino in una forma folitudinis manere, que funr Conftantinopoli monafteriorum, donec uuncti ad veftram fan&itatem accedant, dt audiant fermoocm veftram ; dc fi magnitudo vcftra ita recipiat, deleget certos delegatos cumnoftrisrcverfis legat». Et nos hunc finem obtinentes, communiter dc interim convenientes, attrahemus patriarcham noftrum, ut fr recedere ipfum ab intentione contingat, nobifque inclinaverit, dc nos reddet benevolos efle, quod preteritis temporibus throno ppoftolicx fedis iniuper excellens honor attributus eft: fic habebimus tpfum pontificem etiam fpiritualiier, licut prius praefidentem . Si vero immutabiliter le 1tabeat in lententia, tunc dependebit omnisneceflitas, dc ipfum dejicere, dc patriarchal! principatu privare . Nos autem coniliruemus dc promovebimus alium, qui utique confentiat nobifeumque

1— I -ejufdem voluntatis efle, & reddere conveniez A tem primatum fummitati fanâitatis veftre . Hoc igitur proponimus, a Deo honorate domine, nos, quos patriarchalisConllantinopolitane fedis fublimes pontifices, cum omnibus qui circa nos venerabilibus clericis per hoc lcriptum noftrum vobis conjungi habemus.· qualiter fi folum veftra magnitudo, ea que legationis funt admittat, non eft quod tempus teratur; & nos inclinamus prompte, & magne veftre altitudini fubmittimui, & valde gratanter ea que funt fpiritualis fubjeâionis totius, afferimus, & nihil eorum denegamus que ante fchiima preflabant patres noftri his, qui apoftolicam regebant fedem, fed ftatim & nos attribuimus. Alia quidem fignabunt nuncii, Oc glo- B riofie veftre fanâitati notificabunt. Finaliter, ficut,in fpiritualdxts potentiftimus nofter imperator *(X.* nos, pontificum 'collegium epifeopis commifimus, ficut ceteri fpiritualiter ab impestall magnificentia mandatum acceperunt, de quibus quecumque ad («cufaris principatus pertinent gubernationem, veftre fanâitati rcieral bunt a Deo coronato noftro imperatore. Confidimus autem quod pacis audior Deus unitatem , paterna viâos clementia , adaperiet, nofqtte & migiftratus gratanter fufeipiet inclinatos, & veftram familiaritatem invocantes fle paternitatem.

Socromootum Groctrun

Ex «odm Waddingo ·d*"·'"*. {LL , ** *hjr^oioM.*

^S° N. nuncius habens ab eifdem fufficiens ad infra feripta mandatum, omne fchifma prorfus abjuro, & fubfcriptam fidei veritatem, prout plene JeAa eft ,& fideliter expofita a me, Dei & Domini noftri nomine veram fandam catholicam fidetneflecognofco, eam accepto, & corde & ore confiteor : ipfarnque, prout tenet, & fideliter docet, & praedicat fanda Romana ecclcfia, inviolabiliter fervaturum, & in ea omni tempore perfeveraturum, nec ab ea ullo unquam tempore recefliirum, vel quoquo modo deviaturum, nec diferepaturum promitto. Primatum quoque ipfius facrofanfte Roma- *fix,* prout in premifla ferie continetur, ad ip-*^& fius ecclefie obedientiam fpontaneus veniens , fateor, recognofco,accepto, &fpontc fufeipio. Et ipfe omnia prcmifta tam circa fidei veritatem, quam circa ejufdem ecclefie Romane primatum , & epifeoporam recognitionem, acceptationem , fufceptiooem, obfervantiam, aeperieverantiam, fervaturum, preftito corporaliter juramento, promitto& confirmo. Sic Deus ipfum *adjuvet, ft hac fanfta* evangelia. Scriniarius, fecrifta, chartophyUx, & magnus fcevophylax fanâiftimi ejus qui in Conftantinopoli eft patriarchal!», Joannes leftt

fêcceptata.

Ex eodem vv,dd"*° in-

EPISTOLÆ. ANNO CHRISTI

GRÆGORII PAPÆ X. ··*

I.

Garr/fai· I» *Ciriflo filio Mickith Pai*

opofiolicoi» bntdl£it<mem.

EXultat mater ecclefia renafcentis prolis fœcunditate jucunda ; exultât & jubilât, gsu- dcnter attendens fe drachmam deper·ditam venilfc ; immenfie letitie rore perfunditur, dum ruinis, tjuas in ea fchifma multiplicaret antiquum, impleri'per tuum *aliorumque reditum* ad ipfius ecclefix unitatem, fine ftragis cujufque periculo, folo pacis auftore previo, intuetur. Exultamus Oenos, paftons, proutDomino plaçuit, vices gerentes in ea. Exultamus procul dubio in illo vero paftore, qui animam fuath pro fuis ovibus ponere non expavit. Ipfi vitulum labiorum excivimus, de cujus non eft dubium munere proceflifte, ut ovis,que petierat, fit inventa,& revixerit filius, quem mors anime, mors utique gravior , occuparat. Occurrentes itaque tibi de regione diflimilitudinis redeunti, collo tuo brachiis paterne aficâionis C accumbimus & tc fohda: caritatis ofculo prcllitus ofculamur. O utinamtibi, fili, pateret ad plenum , cum quanto in his occurrit tripudio eadem ecciefia nuper in Lugdunenfi concilio congregata ! O fi voces pfallcntium inibi, Deumque Hexisgenibus&nudatiscapitibus laudantium, praecipue pnelatfpim, in tuis formident auribus, & revelata facie ipfbrum oculos deducentes quafi aquarum exitus infpexiflcs! profero prudenter adverteres quod erant eorum lacrymx tam excufti doloris indices, quam adepte laetitie ptoditriccs: nec minus intelligetes, quam gratifui advenerint nuncii, quam *fuerint gratanter acceptl,* cum quanto etiam jubilo tua piofefEdem pcifcâa funt opera: & tu creatura illius, creatorem tuum in tam placiti confummatione operis pro viribus imitare, ut fpei concepte dc przmio res feccedar, & przmiffumdebitum exhibitio regalis exolvat. *Super* his autem & aliis habitis circa przmtfta proceffibus: pnefafi tue celfitudinis nuncti, quorum tibi notior eft virtus & probitas, ad te plenius revertuntur inftrufti; quibus te non dubitamus fidem in. dubiam adhibere.

Datum Lugduni v. Kalendas Augufii, anno tertio.

II.

Ex-c. Wape conceptum eftvrbeli. qpibusImperatoiiiipfiui £ie2!Tii,,,1,",e*n Um' cunam Mc tuMtevimua. Qjnd vero Il deicriptum *eft* hic lacramannan imperatorium, jxo epifcopali?···Nam···dicere de buiflêt eptfcoporum uuncius, twmuir : uti dixir Cxiirrut, <a arai'uz deâwMi iarl. Qp* »»"« ruprs tuM, In bas mutat", *Dei IT Demini nofiri no mint-* Neque enim ille hanc Mem Dei nomine acceptabar, au* Dei nomine ac vlee promittebat: obedientta n Romana eccM* primatui- Deinde quid aliud Cub finem loquuntur h· vocet: *Sic Dctu irttae aèjnet.* Qyod autem eft fupra : Er *ifje ‹mij pr*"·'⁄·, tTc.* Illud elt , quod In lacramen· M imperatori, leÿcur : *Et <pfnm u>l,e premife . tfc-*

ANNO CNftlSTr

J I.

-ladmu/op *peimogmito carffiltfi In Cbrifio flUl* wttrl *dfitcbaplis Palttologt Imperatoris G»«carew iUufhis /altilem tf applicant bmedsiiwum.*

JWwtM. TJAbes, fili, unde Domino Deo tuo invocem exultatioois & confeffionis crumpas: exultes in eo, & fatearis humiliter tibi de inunenfo ipfius dono cooceftum, vere fidei agnofeere veritatem, illam amplcdi piis afie,-&bus, & devotis nobis miflis affatibus confiteri. Haec fi corde contrito &. humiliato fpiritu recognofcens, a emptorum protecuriooe felicita non defiftas; plura tibi (alutaribus m- haerenti ftudiis procul dubio ipfe bonorum omnium dator adjiciet, perfecte tandem retributionis pnemihm largiturus. Ideoque magnitudinem -tuam monemus & hortamur in Domino Jefu Chrifto, quatenus in pramiffis, ficut diferete fcripfifti, tui genitoris inclyti laudabili propofito, nobis per ejus & tuas expreflb litteras, conftanter adherens, totis viribus fatagas ut antiquati fchifmatis aboleantur omnino reliquis, fitque Latinorum & Graxorum uniras perpetuis temporibus inconcuffa.

Datum Lugduni quinto Kalcndas Auguili , anno tertio.

I I I.

Generabilibus fratrihu Epbefin. m Thracia fkracita, Sarim. Lydia, Nicomedia, NrtasCbasced. Naupaiti , Pbiladeipiia , Tbeflalonicen. Tyanorunt, Haracha Pateti, konli , Caria, Corfien. Atbenien. Riodien. Pbilippen. Smyrnen.

• font *Serrarum, Amafirida, Alama *,* Pr«/«,*Aisdstorum , Alydi, Cbrifiiateopoleos, StUbria ,*

• forre v4, *tmnli. Mefembria, Apri, Acbiraus *, Pigantm, & Perii, Dsdymotidà ; Astafafiopoleos, Byxia ,*

• forte *Cnttlilerli, CypfeUorum, Garella -, Darei, Pracncfi, Lopadia *, Pergami , Melenial, & Beria,* mt- *tropoltas, & dileAs filiis arcbtdsucoaa &* auw- *vtrfo clero,* «wa», *factllarlo , protecdico, logotbeta , cafirifio, referendario, didafcalo ,*

• forte *trpJnnu nu- prmtictrio, iposniaifcQ *, pfiariis, Ü notariis osmibns ,* iwcxm *dtcono, orcbidiacono, diaconis , cantoribus , Icitoribus toiverfis , falattm & apcfiolscam bntdiliioneta.*

Ex «odtm VVaJdingo , & Binio. *Jiardtgmu .*

CAriffimi in Chrillo filii noftri Paheologi Grxcorum imperatoris illuitris & veftros nuncios, & litteras, tanto nimirum recepimus gratius, quauto procul dubio gratiora, & noftris acceptiora defideriis retulerunt. Hoc eft enim, quod fervor zeli patrum fedis apoftolic« a 'longis retro temporibus exquirebat: hoc eft, ad quod profundis anhelabar fufpiriis, flt telis conatibus fuipirabat.- ad hoc nofter inardefeebat animus: ad hoc Temper amplius accendebarur afttftus, ut videlicet antiquo fubduâo fchifinate una edet columba Domini, formofa ejus, perfeâa ipfius; una quidem ecclefia Latinorum pariter*& Grzcorum, unita in ciu£dem vere ndei & capitis unitate. His & veftra, ut fcripfiftis, vota ex intimis concurrebant. Adftitit itaque his diebus, multiplicatis interceflbribns, virtus Chrifti: qui vere taftatur nos nihil pofle facere ablquc ipfe . Adftitit benignus Gp.cuwr Spiritus, *0t putdi&t* principis ac veftros animos mifcricorditer infpi- uvit, taleque ac tantum dedit ipfius ac vero Aminifterio defiderati* initium: ut ipfe ac vobis* perfidentibus, ut (peramus, In identitate pro*, pofiti, confiunmationis cleris fit perfete profperitas indubie fubfecutura fperetur. Illi ergo laus, illi gloria, illi aôio gratiarum, qui vere lapis angularis parietem utrumque cocnexuit, & utraque unum fecit. Qui largitor bonorum omnium tantam nobis & vobis largitus eft gratiam.* ut nos in lux tempora ttfervarit, ut diem bime nobis videre concédait, quem videntes, fumus in immenfum non indigne gavi- *Ü,* «x immenfitate gratis:. mtn/uram laetitiae metientes. Vos igitur fratres & filios mpnemus, rogamus, & hortamur in Domino Jeliv Chrillo, in remiffiooem vobis peccaminum injungentes, quatenus ad perfeftionem foiidam incoeptorum totis viribus faugcntcs , ejufdem fehiimaus abolere ftodeaiis omnino reliquias , abjicientes oves morbidas, ne gregem valeant contaminare Dominicum, aut fidei a vobis noviter agnite in veftris cordibus inficere puritatem* In his autem excquendis utilius, fic efficacius adimplendis, eidem principi conftantcr & fideliter adherete, ipfum fulcite confiliis, & auxilliis adjuvate. Decet enim vos praelatos praecipue, qui conftituti eftis in fpecula, veritatis lumen aliis oftenfuri, aberrantes de tenebris errorum educere, devios in viam reftitudinis revocare, ut vobis adimplentibus officii debitum, aeterni plenitudine praemii veftrorum laborum exitus compleatur. Datum ut fupra in proxima.

I V.

vgi *Tarfarontno illafiri gratiam mprafut perdueat ad glanant ia futuro .*

Wedtogo -d an. imi Zex Binio EXcdlentia tue litteras, & nuncios latores ipfarum, quorum alterum poftmodum fors, ut dicitur, humana fubduxir, ad noftram pafentiam venientes, una cumiacroconcilio, adventus eorum tempore , in noftra przientia congregato, in quo ficut per fuperftitis relationem intelligerc poteris, principum & praelatorum multitudo ròptofa & veneranda convenit, cum animi heritia & vultus ferenitate recepimus; & litteris in communi perleâis, ac nunciis ipfis benigne in omnibus que propone, re voluerunt auditis, corde contrito & humiliato fpiritu exoravimus, & exoramus Altiflimum, ut ipfe, qui eft lux vera, omnem hominem venientem in bunc mundum illuminans, tibi & tuis fua pietate concedat fiefemper in lumine vultus fui lumen veritatis agnolccre, quod in fuis beneplacitis ambulantes, ad exaltationem fidei Cbriftianc, veftramque falutem, indefeflb propofito intendaris. Ceterum fuper iis qtuc per nuncios & 'litteras pnedidas tua magnificentia intimavit , ,ante Chriftiani exercitu? ad tranfmarinas partes adventus difpofuimus ad tuam prafentiam legatos noftros, prout opportunitas permiferit, deftinare, qui & magnitudini tuas ad illa plene refpondeant, & te nihilo minus ad alia, quas, fi aures illis exauditionis przftiteris, tuam, tuorumque falutem & utilitatem communem refpicient, foleriier inducant.

Datum. Lugduni tertio Idus Martii, anno tertio.

CON-

ANNO CHRISTI

CONSTITUTIONES

GREGORIO PAPA DECIMO

IN CONCILIO LUGDUNENSI :

Gregoritu efifcopeu ftrvifu fervorum Dei emiverfit Ckrifii fidtUieu prefmtet litterae mfpeihtrit /alatemt &c.

TNfra (criptas conftitutiones nuper in generali concilio Lugdunenfi & poll fuper «rti»B & in fcholtf, ipfslque fob itus titulis inferi, prout exprimitur fuper eis.

De jetatett Trinitatet it fide catholica.

Fideli ac devotaprofeilione fatemur. quod Spiritus fandus aeternaliter ex Patre, & Filio, non tanquam ex duobus principiis ,. fed tanquam ex uno principio, non duabus fpirationibus led unica fpiratione procedit. Hocprofefia «ft hadenus, przdicavit, & docuit , hoc firmiter tenet, prxdicat, profitetur, & docet facrofanda Romana ecdefia, mater omnium fidelium, & magiftra: hoc habet orthodoxorum. patrum atque dodorum Latinorumpariter & Grzcorum incommutabilis & vera lententia : Sed quia nonnulli, propter irrefragabilis przmiftz ignorantiam veritatis, in errores varios (Unt prolapfi.* nos hujufmodi erroribus viam przcludere cupientes, facro approbante Θ conciilio, damnamus & reprobamus omnes qui negare przfumpferint, rternaliter Spiritum fandum ex Patre & Filio procedere; five etiam temerario aufu aflerere, .quod Spiritus fandus ex Patre, & Filio, tanquamex duobus principiis, & non tanquam ex uno procedat.

I I.

Dt eitfiwit & tltfli fotcflatc.

Ubi periculum majus intenditnr, ibi procul dubio.eft plenius confidendum. Qaam gravibus autem fit onufta difpendiis, quot & quantis fit plena pe* riculis, ecdefiz Romanx prolixa vacatio: exadi temporis confideratio edocet, & confiderata prudenter illius di-

A (crimina manifeftant. Hinc nos evidens evocat ratio, ut dum reformandis etiam minoribus noftra folerter vacat intentio, ea qua: periculofiora funt nequaquam abfque remedio reformationis accommoda: relinquamus. Ideoque omnia*, qux pro vitanda difcprdia, ineledione Romani pontificis a noftrisiunt przdecefforibus, & praecipue a felicia recordationis Alexandro . papa tertio f falubriter inftituta, omnino immota in fua firmitate manere cenfentes, (nihil enim illis detrahere intendimus ; fed quod experientia deelle probavit, facro concilio approbante (latuimus, ut fi eumdem pontificem in civitate, in qua cum fua curia refidebat , dienrcîaudere contingat extremum, cardinales, qui fuerint in civitate ipfa przicntes, ab* fentes expedarc decem diebus tantum* modo teneantur. Quibus elapfis, five abfentes venerint, five non , extunc omnes conveniant in palatio, in quo idem pontifex habitabat, contenti finguli fingulis tantummodo ferviencibus clericis, vel laicis, prout duxerint eli* gcndum. Illis tamen quibus patens ne* ceflitas id fuggcrit indulged, duos ha* here permittimus , ejuidcm eledionis arbitrio refervato . In eodem autem palatio unum conclave, nullo interme* dio pariete, feu alio velamine, omnes habitent ;n communi. Quod (fervato libero ad fecretam cameram aditu)ita claudatur undique, ut nullus illuc intrare valeat vel exire; nulli adeofdem cardinales aditus pateat, vel facukas fecrere loquendi cum eis: nec ipfi aliquos ad (e venientes admittant, nifi ~~eos~~, ~~qui de voluntate omnium~~ Cárd!* nalium inibi przientium, pro iis ran* tum, qua: ad ele&ionis inftantis nego* tinm pertinent, vocarentur. Nulli etiam fate fit, ipfis cardinalibus, vel eorum alicui t nuncium mittere vel fcripturam. Qui vero contra fecerit , fcripturam mittendo vel nuncium, aut cum ali* quo ipforum fecreto loquendoipfo fado fententiam excommunicationis incurrat. In conclavi tamen przdidoaliqua feneftra competens dimittatur, per quam eifdem cardinalibus ad vidum neceftaria commode miniftrentur. fed per eam nulli ad ipfos patere pofiic ingreffus. Verum fi, quod abfit, infra tres dies, poftquam , ut praedicitur , conclave przdidum iidem cardinales intraverint, non fuerit ipfi ecclefix de pa-

• OφM· prla» Sac «wb· pratig·. *Gregerlen X. It gefeerdti Gemiti» Lagdemnt* 1»«· capitulo ·■ capitulo j. b(«. *Hem I"* M^n· . Sta etim la opinio I. ·■ *I.* · *9-* '■ "· ^^· 'J '» ■· *7.* ««· ><· Capitulo *Grege"'I* X «a *gemroti Cemille* CmAmoM. St Ac la capwulo <«. «,·· ·». "·. al. >a. a,. »e. >1. »>. *And"»*"".

"“^ ^ “paftore provifum . per fpatium quinque A ccclcfiam Romanam in aperta rebellio-—""T*
Christi dierum immediate fequentium, fingulis ne perfiftat. Quo cafu in alia piciniori Jmisn
·»»«· diebus, tam. in prandio, quam in cce- conveniant, qux fimiliter nec interdi-
na, uno folo ferculofintcontenti. Qui- do fubjaceatj nec fit, ut praedicitur ,
bus provifioaie non fada decurfis, ex- aperte rebellis. In hac etiam dvitate,
tunc tantummodo panis, vinum, & tam quoad expe&ationem abfentium,
aqua, minrftrcntur eifdem, donec ea- quam quoad habitationem communem,
dem provifio fubfequatur. Provifionis claufuram, & cetera omnia, in domo
quoque hujufmodi pendente negotio, epifcopali, vel alia qualibet eifdem car*
didi cardinales nihil de camera papx dinalibus deputanda, eadem obferven-
recipiant, nec de aliis eidem ecclefix tur, qux fuperius, obeunte dido pon-
tempore vacationis obvenientibus an- tifice in ea, in qua cum fua refidebat
dcciimque: fed ea omnia ipfa vacatio- curia, funt exprefla.
ne durante, fub ejns, cujus fidei Utdi.D Prxterea, quia parum eft jura con-
ligentix camera eadem eft commifia, dere , nifi fit qui eadem tueatur : adji-
cuftodia maneant, per eum difpofirio- ciendo fancimus, ut dominus, aliique
ni futuri pontificis refervanda. Qui au- remores , &. officiales civitatis illius,
tem aliquid receperint, teneantur ex- in qua Romani pontificis celebranda
tunc a perceptione quorumlibet redi- fuerit ele&io , authoritate noftra , &
tuum ad ipfos ipedkancium abftinerc , ejufdem approbatione concilii, poteita-
donec de receptis taliter plenariam fa- te fibi tradita , prxmifla omnia & fingula
tisfadionem impendant . lidem quo- plene ac inviolabiliter fine fraude ac
que cardinales accelerandx provifioni dolo aliquo faciant obfervari: nec cardi-
fic vacent attentius, quod fe nequa- nales ultra quam prxmittitur,ardare prx-
quam de alio negotio intromittant; ni- fumant. Super his autem taliter obfer-
fi forfan neceffitas adeo urgens incide- vandis, ftatim audito fummi pontificis
ret, quod cos oporteret de terra ipfius Cobitui, coram clero & populo civitatis
ccclefix deferenda, vel ejus parte ali- ipfius, ad hoc fpecialiter convocandis#
qua providere : vel nifi aliquod tam prxftent corporaliter juramentum. Qdiod
grande, tam evidens periculum immi- *û* forte io prxmiflis , vel circa ca,
neret, quod omnibus & fingulis cardi- fraudem commiferint, aut ipfa diligen-
nalibus prxfentibus concorditer videre- ter non obfervaverint : cujufcumque fint
tur illi celeriter occurrendum. Sane fi prxemioentir, conditionis, aut flatus,
aliquis de prxdidis cardinalibus con- omni efflante privilegio, eo ipfo ex-
clave prxdidum, ut Cupra exprimitur, communicationis fint vinculo innodati,
non intraverit; aut intrans, abique ma- & perpetuo fint infames, nec unquam
nifcfta caufa infirmitatis exierit.* ipfo cis portx dignitatis pateant, nec ad ali-
minime requifito, ncc in ejufdem ele- quod publicum officium admittantur .
* ·| fumeAyuris* negotio ulterius admittendo ., Ipfos infuper feudis, & bonis, ceteri*
raum'pomA. per alios ad eligendum * fubfliituendum D fque, qux ab eadem Romana vél qui-
pontificem, libere pfocedatur. Si vero buslibet aliis ecclefiis obtinent , ipfo
infirmitate fuperveniente, idem con- fado decrevimus efle privatos: ita quod
clave aliquem ex eis exire contingat; ad ecclefias ipia» plene ac libere rever·
ipfa etiam infirmitate durante poterit, tantur, adminiftratorum earumdem ec-
ejus fufiragio non requifito , ad ele- clefiarum arbitrio fine concradidtone
dionem procedi. Sed fi ad alios poft aliqua difponenda. Civitas vero prxdi-
/anitatem fibi redditam, fcu antea, re- &a, non folum fit interdido fuppofita,
dire voluerit, ve! etiam fi alii abfcnres fed & pontificali dignitate privata. Ce-
quos per decem dies diximus expe- terum quia cum arbitrium ve! inordi-
dandos, fupcrvencrint re integra, vi- natus captivat affcAus, ve! ad certum
delicet antequam eidem ccclefix fit de aliquid obligationis cujufque ncceflitas
paftore provifum : in eodem negotio*. adigit, ceflac ele&io, dum libertas adi-
in illo ftatu, in quo ipium invencriht, mitur eligendi: cardinales eofdem ob-
admirtantur, prxmifta, tam de claufu- fecrantes per vifcera miiericordix Dei
ra, quam de lervicntibus cibo ac po- noftri, per afperfionem fui pretiofi fan-
tu , *fc* reliquis , cum aliis fervaturi. guinis obteftamur, ut penfantes atten-
Porro fi quando Romanum pontificem tius quid eis imminet, cum agitur de
extra civitatem prxdi&am, in quaerat creatione vicarii Jefu Cbrifti fucceflforis
cum fua curia refidens, contigerit ab Petri , re&oris univerfalis ccclefix ,
hac luce migrare- teneantur cardinales gregis Dominici dire&orts, omni pri-
in civitate, in cujut territorio feu di- vate afledionis inordinatione, depoli-
firidu idem pontifex obiit, convenire ta, & cujuslibet pactioni», conventio-
nifi fit forfican interdida, vel contra nis , obligationis neceflitate t necnon
con-

condidi &. mten<imenti Contemplatio-Aneur, fle ipfis eadem authoritate, non Onu?!! ne ceflantibus, non in fe reciprocent folum orationum frequentiam, led fle cwurn confideratkmis intuitum, vel in fuos, non quas fua funt quxrant, non commodis privatis intendant, fed nullo ardance ipforum in eligendo judicium, nifi Deo , puris fle liberis mentibus, noda cledionis confcicntia utilitatem publicam libere profequantur omni conatu, fle iolicitudine, prout poi&bilitas patitur, id aduri tantummodo, ut eorum minifterio acceleretur utilis fit perneccffaria totius mundi provifio, idoneo celeriter eidem ecdefi* fponfo dato. Qui autem fecus egerint, Divinas fubjaccant ultioni, eorum culpa, nifi gravi propter boc perada pcenitentia, nullatenus abolenda. Et nos nihilo minus padiones, conventiones, obligationes, condida, fle intendimenta omnia, live juramenti, live cujuslibet alterius fuerint vinculo firmitatis annexa, caffamus, irritamus, flt viribus decernimus omnino carere, ut nullus ad illa obfervanda quomodolibet fit artridus , nec quifquam ex eorum tranfgrcffione notam vereatur fidei non iervats, fed non indignas laudis titulum potius mereatur I cum lex etiam humana reftetur, Deo magis tranfgreffiones hujufmodi, quam juris jurandi obfervationes, acceptas.

obfervanciatn, prout circumflantis pcafandx fuafcrint, jejuniorum indicant.

I 1 I.

Ut circa dedionts, poftulationes, flt provifiones ecdefiafticas, viam malitiis, prout eft poffibile, prxdudamos, nec diutina periculofe vacent ccclefic, vel perfonatuum, dignitatum, flt aliorum ccddiafticorum beneficiorum provifio differatur: cdido perpetuo providemus, ut b quando aliqui cledionibus, populationibus, vd proviiionibus fe opponunt, proponendo aliqua contra eledionis , poftplationis, leo provifionis formam, aut perfonas eligentium, vel clcdl, five illius, cui provifio erat facienda vel fada, & propter hoc contigerit appellari, appellantes in inflrumento pubblico, feu litteris fuper appellatione confedis, omnia fit fingula exprimant, que in formam intendunt objicere, vel perfonas coram perfonis ^-authenticis , aut perfona , quae fuper hoc teftimonium perhibeant veritati , corporali prxflito juramento, quod credunt ea,qux fic exprimunt, effe vera, fle fe pofle probare. Alloquio tam opponentes, quam (tempore appellationis interpoutx, vel poftmodum) adbxrentes eifdem , objiciendi aliqua , qux non fuerint in huiufmodi litteris vel inftrumentis exprefTa , poteftatem fibi noverint interdidam: nifi aliquid poflea forfan emerferit, vel fuper antiquis fupervenerit probandi facultas, aur aliqua antiqua in opponentium notitiam de novo pervenerint, qux appel·tantes appellationis emiflix tempore verifimiliter ignorare potuerint, flt etiam ignorarint. Super hujufmodi autem ignorantia, flt fuperveniente facultate probandi, fidem per proprium prcftandum corporaliter faciant juramentum, hoc adjiciendo in juramento eodem, quod cd ea probanda credunt fe fufficientes probationes habere. Illa fane qux felicis recordationis Innocentius papa quartus , contra non plene probantes ea,qux in formam vd perfbnam objecerunt, ftatuit, in fuo volumus robore permanere.

I V.

Avaritie excitas, fledamnandx ambitionis improbitas, aliquorum animos occupantes, cos in illam temeritatem impellunt, ut qux fibs a jure interdida noverint, exquifitis fraudibus uiur-

Quia vero fidelibus non eft tam de folicita quantumcumque inventione fidendum, quam de inflantia orationis humilis fle devotx fperandum , huic adjicimus fandioni, ut in omnibus civitatibus ceterifque locis infignibus, ubi primum de memorati pontificis obitu certitudo claruerit, α clero & populo folemnibus pro eo exequiis celebratis, lingulis diebus, donec de ipiius ccclefix provifionc indubitatus rumor pertulerit veritatem > humiles preces fundantur ad Dominum, apud eum devotis orationibus infitiatur, ut ipfe qui concordiam facit infublimibus fuit, fic efficiat eorumdem cardinalium corda in eligendo concordia, quod provifio celer, concors, flt utilis, prout animarum falus exigit, fle totius requirit orbis utilitas, ex ipforumunanimitate fequatur. Et ne tam falubre prxfentis fandionisedidum, ignorande negligi prxtextu contingat.* diftride prxeipimus , ut patriarche, archiepilcopi, epifeopi, fle alii ecdefiarum prxlati, ceterique, quibus conceflum eft proponere verbum Dei, clerum fle populum propter hoc fpccialiter frequentius congregandos in fuis fermonibus ad fupplicum precum fufIragia, pro celeri & felici exitu tanti pegoeii frequentanda, fokrtcr hor-

"αμνὸ ornum "r P"· tonentur. Nonnulli fiquidem ad regimen ecciefianim eleAi , quia eis jure prohibente non licet, fe, anteeoafirmationem eleAionis celebratas de Ipfis, adminiftrationiecdefianim, adquas vocantnr, ingerere, ipfem fibi tanquam procuratoribus feu oeconomis comitti procurant. Cum itaque non fitmalitiis nominum indulgendum, nos latius providere volentes, hac generali cooftitutione fancimus, ut nullos de cetero adminiftrationem dignitatis, adquam eleAus eft , prinfqusm celebrata de ipfo eleAio confirmetur , fob œcono*matus, vel procurationis nomine, aut alio de novo quaefito colore , in fpiritualibus vel temporalibus, per fe vel per alium, pro parte vel in totum, gerere Vei recipere, aut illis fe immiicere prxfomat. Omnes illos qui fecus fecerint, jure, fi quod eis per deAionem quaefitum fuerit, decernentes co ipfo privatos.

V.

Quam fit ecdefiis ipfarum difptn-C)dio(a vacatio, quam periculofa etiam efie foleat animabus; non folum jura reflantur, fed etiam magiftra rerum efficax experientia manifeftat. Cupientes itaque competentibus remediis vacationum diuturnitatibus obviare, hoc perpetuo decreto ftatuimus : ut fi quando fuerit eleAio in aliqua ecclefiacelebrata , eleAores, cleAionem ipfam, quam citius commode poterunt, elcAo pnefentare, ac petere confenfum ipfius , procurent: eleAus vero illum adbibere infra tnenfem a tempore prxfentationisD hujufmodi teneatur. Quem fi eleAus ipfi prcftare ultra diftuierit, jure, fi quod ci ex fua eleAione fuerat acquifitum , extunc fe noverit eo ipfo privatum : nifi forfan ea fit eleAc. perfenx conditio, ut eleAionq defecelebrate, abfque fuperioris fui licentia, cx prohibitione, feu quavis provifionc fedis apoftolicx, confentire non poflit. Quo caiu, idem eleAus, feu eleAores ipfius, confenticndi licentium ab ejus fuperiore, cum ea celeritate, qnamfuperioris ipfius prxfentia vel abfentiaE permiferit, petere Audeant, dehabere. Alioquin, fi lapio tempore, pro ejufdem fuperioris prsfentia vel abfentia, ut prae» mittitur, moderando, hujufmodi licentiam eos nequaquam obtinere contingat: deAores extunc ad elcAionem aliam procedendi liberam habeant facultatem. Ceterum quivis eleAus infra tres rnenfes poft confenfum eleAkmi de fe celebratae prxftitum, confirmationem eleAionis ipfius petere non omittat. Quod jufto impedimento caftante, infra hujvfmodi trimeftre tempusomiferit, eleAio eadem eo ipfo viribus vacuetur. emum ··»♦

V I.

Perpetue fanAionis oraculo declaramus, quod fcienter in eleAkmibus nominantes indignum, propter fafiragium ia fcrutinio prstftieum, nifi adeo ineo perfliterint, quod ex votis eorum communis eleAio iubfequatur, nequaquam Seligendi poceftatc priventur: licet pro eo quod indignum nominando fcienter contra confcientias faas agunt, & Divinam vindiAam , & apoftolicc ultionis metum, quem qualitas faAi fuaferit, poffint non immerito formidare.

V I I.

Nulli licere decernimus, poftquam in fcrurinio nominaverit aliquem, & eleAio fuerit fabfecuta, vel poftquam prxftiterit eleAioni de ipfo ab aliis ce*ebratc confenfum , illum fuper eleAione ipfa, nifi ex caufis pofteaemergentibus, impugnare: vel nifi ei morum ipfius antea celata de novo pandatur improbitas, feu alicujus alterius latentis vitii, vel dcfeAus , qu« verifimiliter ignorare potuerit, veritas reveletur. De hujufmodi autem ignorantia fidem proprio faciat juramento.

VIII.

Si quando contigerit, duabus eleAionibus celebratis, partem «H^am eligentium duplo majorem numero inveniri : contra eleAores, qui partem requam fic excedunt, ad extenuationem zeli, meriti, vel authoritatis ipforum, reliquis , vel elcAo ab eia aliquid opponendi, omnem pnefenti decreto interdicimus facultatem . Si quid autem opponere voluerint, quod votum illius, cui opponitur , nullum redderet ipfo jure .· id eis non intelligimus inter* diAum.

I x.

Quamvis conflitutio felicis recordationis Alexandri pape quarti pncdecefforis noftri, cautas deAionum epifeopaliom, feu fuper eleAtonibus epifcoporum exortas, non immerito majoribus cauGs annumerans, cognitiones ipfarum per appellationes quaslibet devolvi afferat ad apoftolicar fedis examen: nos tamen, A temerariam appel-

v—■“~pdlantium audaciam , & effrenatam appellationum frequentiam, refrenare ■•m- volente», hac generali conftitutioneduximus providendum, ut fi extra judicium in prxdidis ele&ionibus, vel in aliis de dignitatibus epifeopatu majoribus celebratis, exprefla caufa manifcfta frivola, contigerit appellari, per appellationem hujufmodi nequaquam ad fedem eamdem negotium devolvatur. Sed cum in eledionum caramdem ne* gociis, In judicio, vel extra judicium appellatur, inferiptis ex caufa probabili , qux probata deberet legitima re- ad [illegible] , ip'lämZ hujufmod■ negotia deferantur. Ceterum in prsemiffis omnibus cafibus [illegible] partibus ab hujufmodi appellationibus , nulla tamen interveniente pravitate, recede*te:* antequam przfatx fedi fuerint prx(entatx. Inferiores autem judices, quorum erat ipfarum caufarum cognitio, appellatione ceffante, an in hoc pravitas intercefferit ante omnia diligenter inquirant : & fi eam interceffifle repererint, fe de caufis ipfis nullatenus intromittant, fed prxhgant didis partibus terminum peremptorium competentem, in quo cum omnibus adis & monimentis luis apoftolico fe confpedut reprzfentent.

X.

Si forte Inter cetera, qux objiciuntur ele&o, aut poflulaco, feu alias promovendo ad aliquam dignitatem, evidentem fcientiz ve! alium perfonx defedum opponi contingat : in diicuffione-. objedorum illum Aatuimus ordinem inr commutabiliter obfervandum, ut promovendus fuper defe&u ipfo ante omnia lubjiciatur examini, cujus eventus examinandis aliis aut dabit initium aut negabit. Ceterum fi prxmiffi examinis exitus, hujufmodi oppofitiones docuerit veritate deftitui opponentes omnino a profecutione caufie, in qua talia objecerunt, excludimus, & perinde puniri decernimus, ac fi penitus in probatione omnium qux objecerant defeciffent.

X I.

Sciant cundi, qui clerico» vel quai* liber «liai perfonas ecdefiafticas, ad quos ia aliquibus eedefiis, monafteriis, aut aliis piis locis fpedat eledio, pro co quod rogati feu alias indudi, eum pro quo rogabantur, five inducebantur, eligere noluerunt, vel confaoguineos eorum, aut ipfasecdefias, monafteria, feu loca cetera, beneficiis, five A aliis bonis per fe *vel per alios fpolian*·”——— do, feu alias injufte perfequeodo, gra- aXÏ?t vare prxfumpferint, i« ipfo fado ex- ·v« communicationis lententia innodaro·.

X I L

Generali confiitutioneiandmus, univerfos & fingulos qui regalia, cuflodiam five guardiam advocationis, vel defehfioois titulum in ecdefiis, monaficriis, five quibuslibet aliis piis locis, de novo ufurpare conantes, booa ecB defiarum, tnonafteriorum, aut locorum ipforum vacantium occupare preiumunt-------- quantxcumque dignitatis honore prxfulgéant, clericos etiam ecclefiarum, monachos monafleriorum, & perfonas ceteras locorum eorumdem,qui hxc fieri procurant, eo ipfo excommunicationis fententix fubjacere. Illos vero clericos qui fe, ut debent, talia facientibus non opponunt, de proventibus ecclefiarum, feu locorum ipforum, pro tempore quo prxmifla fine debita contradidione permiferint, aliquid percipere diflridius inhibemus. Qui autem ab ipfarum ec* defiarum ceterorumque locorum fundatione , vel ex antiqua confactudine, jura fibi hujufmodi vindicant : ab illorum abnfu fic prudenter abflineant, & fuos mlnifiros in eis folicite faciant abftmere, quod ea qux non pertinent adfrudus five reditus provenientes vacationis tempore non ufarpent; nec bona ce- 'tera, quorum fe afferunt habere cuftodiam, dilabi permittant, fed in bono flatu confervent.

X I I L

Licet canon a felicis recordationis Alexandro papa tertio prxdecefTore noftro editus, inter cetera fiatuerit, ut nullus regimen ecclefix parochialis fuicipiat, nifi vigefimum quintum annum xcatis attigerit, ac fcientia & moribus commendandus exiftat, quodque talis ad regimen atfiimptus hujufmodi, fi monitus, non fuerit przfixo a canonibus tempore in presbyterum ordinatus, _a regiminis ejufdem amoveatur officio, alii conferatur: quia tamen in obfervatione canonis memorati fe multi exhibent négligentes, dos pcriculofam illorum negligentiam volentes juris executione fuppIcri, prxfenti decreto ftatuitnus, ut nullus ad regimen parochialis .ecdefiz aflumatur, nifi fic idoneus fcientia , moribus, & state. Decernentes collationes de parochialibus ecdefiis, iis qui non attigerunt vigefimumquintum annum de cetero faciendas,

viribus omnino canere. Is etiam quiadA jgis fui crediti diligentius gerere curam poffit, ia parochiali oedefia» cujus roôor extitertt, refidero perfooaliter teneatur: fit infra annum a fibicommiffi regiminis tempore numerandum (e faciat ad lacerdotium promoveri·. Quod fi infra idem tempus promotusnontuerit: ecdefia fibi commifla, nulla etiam Ssmiffa monitione, fit prxfcntis conationis authoritate privatus. Super relidentia vero, ut pr«mittitur, faciet»da, poflit ordinarius gratiam difpenfarive ad tempus facere, prout cauta radonabilis id expofeet.

X I V.

Nemo deinceps parochialem ecclefiam alicui non confticuto in aetate legitima & faccrdotio commendare prxfumat. Nec tali etiam nifi unam, & evidenti neceflitate, vel utilitate ipfius ecclefic fuadente. Hujufmodi autem commendanti, ut przmittitur, rite factam declaramus ultra femcftris temporis fpatium non durare. Statuentes, quidquid fecus de commendis ccckfiarnm parochialium altum fuerit, eflc initum ipfo jure.

X V.

De tifHperibiif ortinatutuun, it qualitate ordinandorum.

Eos qui clericos parochis aliens, abfquc fuperioris ordinandorum licenti.'., feienter, feu affeHata ignorantia, vel quocumque alio figmento quxfito, prxiumpferint ordinare, per annum a collatione ordinum decernimus eflc fufpcnlos; iis qux jura ftatuunt contra taliter ordinatos in luo robore duraturis. Clericis quoque parochi» taliter fufpenforum, poftquam eorum fulpenfio fuerit manifefta, ablque iploram etiam licentia, interim recipiendiordines ab aliis vicinis epitcopls, alias tamen canonice, liberam concedimus facultatem.

XVI.

De Hfeieû.

Altercationis antiquae dubium prxicntis declarationis oraculo decidentes» bigamos omni privilegio clericali declaramus eflc nudatos, & coercitioni fori fxcularis addiâos: confuetudine contraria non obftante. Ipiis quoque iubanathemate prohibemus deferre tonfuram vel habitum clericalem.

ANNO CHRISM

XVII.

De ajki· jutith artiturii

Si canonici a Divinis ceflare voluerint, prout in ecdefiia aUcmibus fibicx confuetudine vel alias vindicant, antequam ad ceflationem hujufmodi quoquo modo procedant io inftrumenco publico vel patentibus lhterls figillorum fisorum aut alterius authentici munimine roboratis, cellationis ipfius caufam exprimant, & illud, vel illas, ei, contra quem ceflare intendunt, affignent. Scituri, quod fi hoc prxtcrmlffb ceflaverior, vel cauta, quam expreflerinc, non fuerit inventa canoni? ca, omnia, que de quibufeumqueproventibus illius ecctefie, in qua efflatum fuerit, cellationis tempore perceperant, reftituent. Illa vero, quae pro eodem tempore debentur eifdem, nullo modo percipient» fed ipfi ccclcfix cedere, ac nihilominus ei, contra quem ceflaverant, de damnis & injuriis latisfacere tenebuntur. Si autem caufa cadem canonica fuerit judicata: is quioccafionem cellationi dederat, ad omne interefie dtâis canonicis, & ecdefix, cui debitum officium ejus eft culpa lubtra&um, ad certam quantitatem taxandam, & in Divini cultus augmentum convertendam, fuperioris arbitrio condemnetur. Ceterum deteftabilem abu« irim horrendx indevotionis illorum, qui crocis, beats Virginie aliorum ve fan&oram imagines, teu ftatuas, irreverenti aulu traitantes, eas in aggravation 99 nem cellationis hujufmodi profternunt iri terram, urticis (pinifque fupponunt penitus reprobantes: aliquid tale de cetero fieri difiri&ius prohibemus. Statuentes» ut in eos qui contra fecerint ultrix procedat dura lententia: que delinquentes fic graviter puniat *i* quod alios a fimilinm przfumptionc compe(cat

XVIII.

Ordinarii locorum fubditos fuos pinres dignitates, vclecclcfias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, feu perfonatnm, aut dignitatem, cum alio beneficio, cui cura fimilis eft annexa, diftri&c compellant, dilpenfatiooes, authoritate quarum hujufmodi ecclefias, perfonatus, feu dignitates, canonice tenere fe afferant, infra tempus, pro faât qualitate ipforam ordinariorum moderandum arbitrio, exhibere. Quod fi forte, jufto impedimento ceffantc, nullam difpcnfationem infra idem tempus

·—'——pus contigerit exhiberi: ecdefix bene-A tute fua, omnique ope, id quod verum
cmrott ficia, pertonatur, feu dignitates, que &juftum exiftimaverint,'fais clienta- anum
··«. fine difpenfetiooe aliqua, eo ipfoillicite detineri conflabit, per eos, ad quos eorumdem collatio pertinet, libere perfimis idoneis conferantur. Ceterum, fi difpenfatfo exhibita fufficiens evidenter appareat: exhibens, nequaquam ia beneficiis hujufmodi, que canonice obtinet, moleftetur. Provideat tamen ordinarius, qualiter nec animarum cura in eifdem ecdefiis, perfonatibus, feu di-};nitatibus negligatur, nec beneficia ipà debitisobfequiisdefraudentur. Si ve-Bfimili aftringaotur. Hujufmodi quoque
ro de difpenfatíonis exhibits ~~fufficien~~ juramentum, tam advocati, quam pro-
tia dubitetur, fuper boc erit ad fedem curatores in foro, io quo idem affumapoflolicam recurrendum.* cujuseftxftipferunr officium, teneaotur annis fingmare, quem modum fui beneficii effe ulis iterare. Qui vero ad eamdem fevelit. In conferendis infuper perfonati- dem veniunt, vel ad curiam cujuslibet
bus, dignitatibus, & aliis beneficiis, ecclefiaftici judicis, in qua nondum tacuram habentibus animarum annexam, le prxftiurant juramentum, accedunr,
iidem ordinarii diligentiam illam obfer- in aliquibus Angularibus caufis patroci.
vent, ut perfonatum, dignitatem, vel nium, vel procurationis minifterium
aliud beneficium fimilem curam habens, prxftituri, prxftent in fingulis caufis
alicui plura fimilia obtinenti non ante eifdem, mota concroverfia, fimilejuraconferre prxfamant, quam eisfuperob- mentum. Advocati autem, & procuratentis difpenfatio evidenter fufficiens Ctores, qui juxta prxdi&am formamjuoftendatnr. Qua etiam oftenfa, ita de* rare noluerint, executioner» officiorum
mum ad collationem procedi volumus, fuorum, hujufmodi voluntate durante,
fi appareat per eamdem, quod is, cui fibi noverint interdi&am. Quod fi jueft collatio facienda, hujufmodi perfo- ramentum prxftitum violare prxfumpratum, dignitatem, vd beneficium re- ferint, prxter reatumpérjurii, confiliatinere licite valeat cum obtentis. Vel rii etiam, qui fcienter iniquamcaufsm
fi ea, qux fic obtinet, libere ac fpon- foverint, Divinam & noftram maledite refigoet. Aliter autem deperfonati- &ionem incurrant, a qua non aliterlibus, dignitatibus, & beneficiis talibus, berentur, nifi duplum ejusreftituerint,
fa&a collatio, nullius penitus fit mo- quod pro eam iniquis advocatione, pro-
menti. curatione, vel coafilio receperunt; ac
nihilo minue de damnis,qux per ini.

X I x.

De fefttlMêe.

Properandum nobis vifam eft, ut malitiofis litjum protrsôionibus occurratur: quod fperamus efficaciter provenire, fi eos, qai circa judicia fuum minifterium exhibent, ad id congruis remediis dirigamus. Cum igitur ea, qux ad hoc ialubricer fuerant circa patronos caufarum legali fen&ione provifa, defuetndine abolita videantur: nos fanâionem camdem, prxfentis ~~rodivive~~, conftitutiouis fufiragio, cum aliqua ta-E men adjeâfooe, nec non & moderamine, renovantes, ftatuimus ut omnes & finguli advocationis officium in foro ecclefiaftico, five apud fedem apoftolicam, five alibi, exercentes, prxftent, taffite facrofen&is evangelic*, juramentum, quod in omnibus caufis ecelefiafticis, & aliis in eodem foro rraâandis, quarum affumpferunt patrocinium, vel affament, omni virDqua hujufmodi minifteria partibus irrogarunt, illis fatisfacere teneantur. Ceterum ne cupiditatis ardor aliquos ad hxc falubria ftstuta contemnenda prxcipicet, diftriâius inhibemus, ne aliquis advocatus in quacumque caufa ultra viginti, procurator vero ultra duodecim libras Turoncnfes recipere, talarii nomine, vel etiam fub palmarii colore, prxfumat. Qui autem ultra receperint, nequaquam dominium eorum, qux prxdi&am quantitatem excedunt, acquirant: fed ad reftitntionem integram teneantur illotam. Ita quod nihil horum, ad qux reftituenda eos teneri prxmifimns, io fraudem prxfentis conftitutionis remitti poffit eifdem. Ec infuper advocati conftitutionem prxfentem taliter violantes, ab advocationis officio triennio fufpendantur. Procuratores vero extunc fibi fdane cujuslibet procurationis in judicio licentiam denegatam.

XX.

CMum

X X·

De Ut ftut W asta/ve csar/s *fiunt.*

Abfolutionis beneficium ab excommunicationi* fententia, eel quamcumque revocationem ipfius, aut fufpenfionis, feu etiam interdidi per vim vel metum extortam, prsfentisconftitutionis au&oricate omnino viribus vacuamus. Ne autem fine vindida violentis crefcat audacia, eos gui ablolutionem five revocationem hujufmodi vi vel metu extorferint, excommunicationis fententis decernimus fubjaccre.

XXI.

De prehendit & dignitatihns

Statutum felicis recordationis Clementi* paps IV. prsdeceflbri* noftridc dignitatibus & beneficiis in curia Romana vacantibus, nequaquam per alium, quam per Romanum pontificem conferendis, decrevimus taliter moderandum ,C ut Ü , *d quos eotumdem beneficiorum & dignitatum fpedat collatio, ftatuto non obftante prxdido, demum poft menfem, a die quod dignitates feu beneficia ipfa vacaverint numerandum, ea conferre valeant tantummodo per feipfos, vel, ipfis agentibus in remotis, per fuos vicarios generales in eorum diœcefibu* exiftentes, quibus id canonice fit commiflum.

XXII.

Dr rrbm ecclefia non alienandis.

Hoc confultiflimo ptphibemus edido, univer(os & fingulos prslatos ccdefias fibi commi(Tai, bona immobilia, feu jura ipiarum, laicis fubmittere, fubjicere, feu fupponere, abfque capituli iui confenfu, & fedis apoftolies licentia fpeciali, non concedendo bona ipfa, vel jura in emphyteofim, feu alias alienando, in forma & cafibus a jure permiflis, fed conftituendo, vel recognofeendo, feu profitendo ab illis ea tanquam a fuperioribus fe tenere, feu ab ipfis eadem advocando (prout in quibufdam partibus vulgariter dicitur, *ft-* *A®**«r) vel ipfo· patronos, five advocatos ecdefiarum, feu bonorum ipfa·<um. perpetuo, aut ad tempus non *tlow* «Z modicum, ftatuendo. Contrado»autem etiam juramenti, ptens vd al- «M/r, teriu» cujuslibet firmitatis adjedione -TOhi' vallatos, quos de talibus alienationibus, A fine hujufmodi licentia & confeofu cootigerit celebrati, & quidquid ex eisfe- amisn cutum fuerit, decernimus adeo viribus omnino carere, ut nec jus aliquod tribuant, nec prsfcribendi etiam caufam pariant. Et nihilo minusprslatos, qui fecus egerint, ipfo fade officio & adminiflratione, clericos etiam, qui (cientes contra-inhibitionem prsdidam aliquid effe prsfumptum id fuperiori denuntiare neglexerint, a perceptione beneficiorum, qus in ecclefia fic gravata obtinent, triennio ftatuimusefleiufpenfos. Laid vero qui prslatos, ve! capitula ecdefiarum, feu alias perfonas f ecdefiafticas, ad iubmiffiones hujufmodi faciendas hadenuscompulerunt, nifi poft competentem monitionem, re mifla fubmiflione quam per vim vd metum exegerant, ecclefia* & bonaecclefiaftica eis fubmiffa taliter in fua libertate dimittant, illi etiam qui de cetero prslatos, vel perfonas eafdem ad talia facienda compulerint, cujufcumque fint conditionis autftatus, excommunicationis fint fententia innodati. Ex contradibu» prxterea fuper prsmiffis hujufmodi licentia & confenfu intervenientibus hadenus initis, vel quos in futurum iniri continget, (eu occafione illorum, laici, ultra id quod eis ex natura contraduum ipforum vel adhibita in illis lege permittitur, aliquid non ufurpent.~Qui vero fecus egerint, nifi legitime moniti ab hujufmodi ufurpatione deftiterint, reftituendo etiam qus taliter ufarparant, eo ipfo fententiam excommunicationis incurrant: & extunc ad fupponendum terram ipforum, Dfi opus fuerit, ecclefiaftico interdido libere procedatur.

XXIII.

De reli&iofis donûbns nt epifeopo fint fnhjefla.*

Religionum diverfitatem nimiato, ne Concilium confufionem induceret, generale concilium confulta prohibitione vetuit. Sedcwi· m. quia non folum importuna petentium ***,*' inhiatio illarum poftmodummuitiplicadonem extorfit, varam' etiam aliquorum prsfnmptuofa temeritas dlverforum ordinum, prscipue mendicantium, quorum nondum approbationis meruere principium, cfirsnatam quafi multitudinem adinvenit, repetita conftitutfone diftridius inhibentes, ne aliquis de cetero novum ordinem aur religionem inveniat, vel habitum novs religionis effumat. Cundas affatim religiones, & ordines mendicantes, poft didum concilium

jiam ad>nventos, qui nullam confirma-A tenti, fed pœnam etiam delinquentibu* tionem fedis apoftolicx meruerunt, per- imponamus. Conftirutionem itaque fe- chr}sti pccux prohibitioni fubjicimus, & qua- licis recordationis Innocentii papae quar- tenus procefferant, revocamus. Confir- ti prxdeccflorisnoftri, editamfupernon matos"autem per fedem eamdem, poft recipiendis in pecunia procurationibus, tamen idem concilium inftiautos, qui- & fuper receptione munerum, vifitan- bus ad congruam iuflentationem redi- tibus, eorumque familiis interdida, tus aut poflefiones habere profeffio five quam multorum fertur temeritas prae- regula, vel coafttttutiooes quaelibet inter- terire , volentes inviolabiliter obftrvari, dicunt, fed per queftum publicum tri- eam decrevimus poenae adjc&ione juvan- buere vidum folent incerta mendicitas, dam : ftatuentes, ut univerfi & fingu- modo fubfiftere decernimus infrafcripto : li, qui ob procurationem iibi ratione ut profèfforibus eorumdem ordinum >ta ^fitationis debitam, exigere pecuniam, liceat in illis remanere, fi velint, quodB vel etiam a volente recipere, aut alias nullum deinceps ad eorum profeffionem copftitutionem ipfam, recipiendo mu- admittant, nec de novo domum aut nera, five vifitationis officio nonitnpen- aliquem locum acquirant, nec domos fo procurationem in vidualibus, aut feu loca que habent, alienare valeant, aliquid aliud procurationis occafione fine fedis ejufdem licentia fpeciali. Nos .violare prriumpfcrint, duplum ejus enim ea difpofitioni iedil apoftdics re- quod receperint, dcci&ix, a qua id re- fervemus, in terrs fande fubfidium, ceptum fuerit, infra menfem reddere vel pauperum, aut alios piosufus, per teneantur.* alioquin extunc patriarcha, locorum ordinarios, vel eoe quibus fe- archiepifcopi, epifeopi, duplum ipfum des ipfa commiferit, convertenda. Si ultra prxdidum tempus reftituere dif- vero fecus. preftunpcum fuerit, nec per- ferentes, ingreflum fibi ecclefie inter- fouarum receptio,, nec domorum vel didum fentiant. Inferiores verq ab of- locorum acq inifitio, aut ipforum, cete-Cficio & beneficio noverint fefufpenfost rorumque honor im alienatio valeat : quoufque de duplo hujufmodi gravatis & nihilo minus contrarium facientes ecclcfiis plenariam fatisfa&ionem impen- fententiam excommunicationis incur- dant. Nulla eis in hoc dantium re- rant. Perfonis quoque ipforum ordinum miffione, liberalitate, feu gratia vali- omnino interdicimus, quoad extraneos, tura. prxdicationis & audiende confeffionis officium, aut etiam fepulturam. Sane ad Prsdicatorum & Minorum ordines, qqos evidens ex eis utilitas ecclefie univerfall proveniens perhibet approba- tos, prxfentem non patimur conftitu- tionem extendi. Ceterum Carmelite-n rum & eremitarum fandi Auguftinior- Dratione pacificus. Sit itaque ad ecclc- dine*, quorum inftitutio didum concl- lium generale prxceffir, in fuo flatu manere concedimus , donec de ipfis fue- rit aliter ordinatum. Intendimus fiqui- dem tam de illis, quam de reliquis, etiam non mendicantibus ordinibus, prout animarum fiduti, & eorum fta- tui expedire viderimus, providere. Ad bate perfonis ordinum, ad quos conftl- tutio prxfcns extenditur, cranfeundiad reliquos ordines approbatos licentiam concedimus generalem: ita quod nui-Equod generaliterferibitur, nt in nomine lus ordo ad alium, vel conventui ad 'Jefu omne genu fledatur ; finguli fingu- conventum , fe ac loca fua totaliter lariter in » ipfi* implentes, ptecipue transferat. Cedis ejufdem permiffione fu- dum aguntur Miffarum laera myfteria, per huc fpecialiter non obtenta. gloriofatn illud nomen qnandocnmque recolitur, fledsnt genua cordis fui, quod vel capitis indibatiqoe reflentur. Atten- dantur ia locis ipfi» intentis prxeordiis facra folemnia, devotis animis oration- bus incendantur. Nullus in locis eif- dem, in quibus cum pace ac quiete vo- ta convenit celebrari, fcditioncm exci-

XXIV.

De eeujAat if freenretiMvAtu.

Exigit perverforum audacia, nt non fimus lola delidorum prohibitione con-

XXV.

De ieuBuaiteu ectle/enm.

Decet domum Domini fanditudo, decet, ut cujus ia pace fadus eft lo- cus ejus, fit cultus cum debita vene- ratione pacificus. Sit itaque ad ecclc- fias humilis & devotus ingreffus. Sit in eis quieta converfatio, Deo grata , infpicientibtu placida, quae confideran- tes non folum inftruat, fed reficiat. Convenientes ibidem, nomen illud, quod eft fuper omne nomen, a quo aliud fub cœlo non eft datum hominibus, in quo falvos fieri credentes oporteat, nomen videlicet Jefu Chrifti , qui falvum fecit populum fuum a peccatis *eorum,* exhibi- tione reverentiae fpecialis attollant, &

tet, conclamationem moveat, impe- A fenus exercendum domos locet, vel fub'
OiRBTi tumve committat. Cedent in illis uni- alto titulo quocumque concedat. Qui anusn
·H4. verfitatum & focietatum quarumlibet vero contrarium fecerint, fi perfons ··'1
confilia, conciones, & publica parle- fuerint ecclefiaftic*, patriarch», archit-
menta. Cpffent vana, & multo fortius pifeopi, epifcopl, fulpenfionis ; minores
foda & profana colloquia. Cedent con- vero perfonx fingulares, excommuni-
fabulationes quxlibet Sint poftremo cationi»; collegium autem feu alia uni-
quxeumque alia Divinum turbare pol- verfitas, interdi&i fententiam ipfo f*.
iunt officium, aut oculos Divinx ma* dio fe noverint incurfuros. Quam fi per
jeftatis offendere, ab ipfis prorfus ex- menfem animo fuftinuerint indurato,
tranea: ne, ubi peccatorum eft venia terrx ipforum, quamdiu in eis iidem
poftulanda, ibi peccandi detur occafio, ufurarii commorantur, extunc ecclefia-
aut deprehendantur peccata committi, tlico fubjacerant interdicto. Ceterum,
Cedent in ecclefiis, carumque ccAncte-Bfi laid fuerint, per fuos ordinarios ab
riis negotiationes, & prxeipue nundi- hujufmodi exceflu, omni privilegioce£
narum, ac foricujufquctumultus. Om- tante, per cenfuràm ecclefiafticam com-
nis in cis (xcularium judiciorum ftre- peicantur.
pitus conquieicat. Nulla inibicaufa per
laicos, criminalis maxime, agitetur. XXVII.
Sint loca eadem a laicorum cognitioni-
bus aliena. Ordinarii locorum hxc fa- Quamquam ufurarii tnanifefti de ufu-
ciant obfervari, fuadenda fuadeant, in. ris, quas receperant, fatisfieri expreffa
terdida hujus canonis authoritatecom- quantitate, vel indifiinlle in ultima
pefcant: ad hxc alios etiam in eccle- voluntate mandaverint: nihilo minus
fiis ipfis magis affiduos, & ad prxmif- tamen eis fepultura ecclefiaftica dene-
fa idoneos, deputando. Et nihilo mi- getur, donec vel de uluris ipfis fuerit,
nus proceifus judicum fxcularium, acinarie latis^a&um, vel illis qaibuscftfa-
J (pecialiter fententix prolate in eifdem cienda reftitutio, fi prxfto fint ipfi, aut
locis, omni careant robore firmitatis. alii qui eis poflint acquirere, ve! eis
Qui vero prxmidas inhibitiones animo abfentibus loci ordinario, aut ejus vi-
petulanti contempfcrine, prxter procef- ces gerenti, five re&ori parochis H
ium ordinariorum, & deputandorum ab qua ceftator lfebitat, coram aliquibus
ipfis, Divinx ultionis & noftrx pote- fide dignis de ipfa parochia: quibus qui-
runt acrimoniam formidare, donec fuum dem ordinario » vicario, &re&ori, ptx-
confetti reatum, afimilibus firmato pro- didlo modo cautionem hujufmodi, eo-
pofito deliberaverint abftinere. rum nomine, liceat prxfentis conftitu-
tionis authoritate recipere: ira quod il-
XXVI. lis proinde allio acquiratur, aut fervo
publico de ipfius ordinarii mandato ido-
De ufurii. ^nee de reftitutione facienda fit esurum.

Ufurarum voraginem, qux animas Ceterum fi receptarum ufurarum fic
«Vu·"\' devorat, & facultate» exhaurit, com- quantitas manitcfta, illam temper in
pcfcere cupientes, eonftitutionem Late- cautione prxdiéta exprimi volumus ;
ranenfis concili contra ufurarios editam, alioquin aliam recipientis cautionem hu-
fub Divinx maledictionis interminatio- jufllbodi arbitrio moderandam. Ipfeta-
ne prxeipimus inviolabiliter obfervari. men, feienter non minorem, quam ve-
Et quia quo minor fœneratoribus ade- rifimiliccr creditur, moderetur; &, fi
rit fceaerandi commoditas, eo magis lecus fecerit, ad fatisfaôionem refidui
adimetur fœnus exercendi libertés: hac reneatur. Omnes autem religiofcs, &
pent rali conditurione fandmus, ut nec alios qui manifeftos ufurarios contra prx-
collegium, nec alia univerfitas, vclfin- fentis fanltionis formam ad ecdefiafti-
gularis perfona, cujufcumque fit digni- cam admittere aufi fuerint fepulturam
tatis, conditionis, aut flatus, alienige- pœnx in LaterancnG' concilio contra
nas, & alios non oriundos de terris ip- ufurarios promulgate ftatuimus fubja-
forum , publice pecuniam fenebrem cere . Nullus manifeftorum uiurariorum
exercentes, aut exercere volentes, ad teftamentis interfit, aut eo» ad confef-
hoc domos in terris fuit conducere, fionem admittat, live ipfos abiolvat,
vel conduiras, habere aut alias habitare nifi de ufuris facisfecerint, vel de fa-
permittat; fed hujufmodi ufurariosma- tjsfaciendo pro fuarum viribus facul-
nifeftos omnes infra tres mentes de tar- tatum prxftent, ut praemittitur, ido-
ais fuis expellant, nunquam aliquos ra- neam cautionem. Teftamenta quoque
tes de cetero admifturi. Nemo illi» ad manifeftorum ufuratiorum aliter faâa
non valeant, fed fini irtita ipio jure.

XXVIII.

ANNO CHRISTI XXVIII.

Dt injurati ir daansa *d»tt.*

Etfi pignorationes, quas vulgaris elocutio rtprefalias nominat, in quibus alius pro alio prxgravatur, tanquam graves, legibus dearquitati naturalicontrariz, civili tint conftitutione prohibitz, ut tamen earum prohibitio in perfonis eccfefiatifeis tanto amplius timeatur, quanto in illis fpecialius inhibentur, ea$ concedi eontra perfonas prz-didas, feu bona ipforum, aut quantum*cumque generaliter, praetextu cujufvis confuetudinis, quam potius reputamus abufum, forte concetias, ad illas extendi prxfenti decreto diftridius inhibemus. Illi autem qui contra fecerint, adverius perfonas eafdem, pignorationes feu reprefaliaa concedendo, vc! extendendo ad eas, nifi prxfumptionem hujufinodi revocaverint, aconceflionis ve! extentionis tempore infra tnenfem, ii perfonx fingulares fuerint, fententiam excommunicationis incurrant.- fi vero univerfitas ecclefiaftico fubjaceat interdire.

XXIX.

Dt ftntenti excomntunicutionit.*

conelll· l.u»dun?l»h I. *ctp.* 1».

Conftitutionem felicis recordationis Innocentii papx IV. prxdeccfforis noftri, qux prohibet participantes excommunicatis ea participatione, qux folam minorem excommunicationem inducit, monitione canonica non przmitia, majori excommunicatione ligari decernens promulgatam aliter excommunicationis fententiam non tenere: ad tollendum omnem ambiguitatis icrupulum, declarantes, decerni mus ita demum monitionem efi'e canonicam in hoc cafu, ti aliis ricè fervatis, eos, qui monentur, exprimat nominarim. Statuimus quoque, ut inter monitiones, quas, ut canonice promulgetur excommunicationis fententia, flatpunt jura permitti, judices five monitionibus tribus utantur, live una pro omnibus, obfervent aliquorum dierum competentia intervalla: nifi fadinecelfitas ea iuaferit aliter moderanda.

XXX.

Prxfenti generali declaramus edido, beneficium relaxationis ad cautelam, quoad interdidi fententias, in civitates catira, vel quzlibet alia loca, five ter-

Ara· aliquas, generaliter promulgatas,——^'- locum aliquatenus non habere. chRkti

XXXI.

Quicumque pro eo, qpod in reges, principes, barones, nobiles, ballivos, vel quoslibet miniftros eorum, aut quofeumque alios, excommunicationis, fufpentionis, feu interdiâi fententia fuerit promulgatalicentiam alicui dederint occidendi, capiendi, feu alias in perfonis,aut bonis fuis velfuorum, gravandi eos qui tales fententias protulerunt, five quorum font occatione prolate, veleafdem fententias obfervantes, feu taliter excommunicatis communicare nolentes, niti licentiam ipfam re integra revocaverint, vel ti ad bonorum captionem occatione ipfius licentiz tit proce(lum, nifi bona ipfa tint infra odo dierum fpatium reftituta, aut fatisfa&io proiptis impenfa, in excommunicationis fententiam incidant ipfo fado. Eadem quoque tint fententia innodati omnes, qui auti fuerint przdida licentia data Cuti, ve! aliquid przmitfbrum, ad qux committenda licentiam dari prohibui* mus, alias committere fuo motu. Qui autem in eadem fententia permanfenn; duorum mentium fpatio: extunc ab ea non poflint, niti per fedem apo/lolicam, abfolutionis beneficium obtinere. Datum Lugduni Kalendis Novembris, anno tertio.

DE ACTIS

CoNciLii Lugdunensis II.

Excerpta eje variis sudioribus a Sev. Binio.

~4liter Iiuuu lafonfftrai i *atutft*, la concilium Luduntn- k, Ac. Nar*.

DE Ixt & tempore beAti cmciIII, de perfo-rm quu prxfio fuermt, It rebur in concilio confiétutle dX *peradlu furmeeatim Tritbemius· in chronico Hirfougienfi tfiu ult:* Concilium generale Lugduni celebravit Gregorius X. anno pontificatus lui fecundo, in quo multi cardinales, archiepifcopi, abbates, aliique diverti generis pnelati comparuerunt, multa ad electionem lummi pontificis, ad expeditionem in Saracenos, ad unionem Grzcz Latinzquz ecE cietis, & ad pacem Chriftianorum pertinentia, mature ftatuentes. Ibi comparuit Palxologus imperator Conftantinopolitanus cum magno comitatu, qui tertiadecima vice m fententiam Romane eccieli® Grecos filos toties deficientes concilio necetiario pertraxit. /ire *cbrqntcon Hirfougienfe.*

Srffridui prelbyter libr. J I. *fu*epitomet:* Anno MCCLXXIV.celebratum eft, *inquit,* Lugduni concilium magnum, prxfente papa Gregorio X. Hic eleitionem regis Rudolphi confirmavit. *Etendue decode* i. *llb.* 8. Gregorius pontifex, *ult,* Lugduni concilium indixit.

QguJn ,>7V

Coetuiit ft ad »d coocilhan Michael Pateolo-ikcum litteris praelatorum de Gracia attulerunt*" I gus Graecorum imperator, & unioni Orienta- «d concilium, quarum tenor fequitur.

lts ad Occidentalem ecdeCameonfenfit.* fecutkjue ilhim nonnulli Tartan, gentis Scythicas proceres, (aero baptifmatis caraâere 1uperfufi, ChriAiaoos fe & catholicos *fare preiffli fam.* Scd & Rudolphus ab eletaribus Germants in Romanorum regem declaratus, ea conditione a Gregorio pontifice in concilio eft acceptus, ut Romam pacificus ad inunffioncm accipiendam *de* conferret, ac rebusHierofolymequantam pofler opem ferret. /feiWw. *Ejafiem* /ynadr arariaw/ *Robertas Gagnions lib. 7. bu verbis :* Eodem prope tempore, anno fahttis MCCLXXIV. patrum fynodus pntfide Gregorio X. Romano pontifice Lugduni habita eft, B ubi de expeditione in Syriam ducenda adum eft. Philippus cognito imperatoris adventu ad cum falutandum profatas, poftquam de Chriftiano flatu diu confabulati faut, tres Lugdono finitimas arces in poteftateGregorii, donec fynodus folveretur permifit, attributo infaper ad pontificis cuftodiam non parvo numero milite. Adfait concilio Pafaologus Graecus imperator, eccleficque Occidentali fe univit. Qpem nonnulli ex Tartaris fecuti facro lavacro abluti funt, & Chriftiani eflcâi. *HocRobertas Gaguinxs.*

Namlcrus tf Joannes de Oppido firibemt, la fac concilio Graces am folxtn profffiêt effb Spiritum fioHurn a Patri Filiolae procedere, efurfiut ni grati- corane toto condiit /ymbobim Nicenam decantaffe, veram etiam a Romano poatijut ira» perii confirmationem impetraffe, elqne fe snomnibat fitbmififfe.

Qua occafione Ifia contigerint, feribli Hl. f. Ntccpboras Gregoras bis verbis: Proinde tOtdifficultatibus circumventus imperator, pene ad defperationem compulfus, legatos ad papam mittit de ineunda veteris, fa nova; Rome ccclefiarum concordia, modoGaroliexpeditionem averteret. Ea legatio a pontifice benigne audita elk ea fe facile qux imperator petiviflet confcfturum efle pollicetur; ftatimque fuos legares'iliis adjungit, qui concordiam conciliarent ptque ampleâerentur. Cujus hcc tria capita fuerunt. Primum, ut in factorum voluminum hymnodiis papz cum quatuor patriarchis mentio fieret. Alterum, ut liceret cuivis Romam veterem, quas curia major fa perfeâior effet, appellare. Tertium, ut illi principatus in omnibus deferretur. De appendice vero facri fymboli, quam illi noverunt, aut alio quovis argumento, tum nulla acrior contentio incidit.- fed (quod ad eas quidem res attinebat) pacata & tranquilla fuerunt omnia.

Mattbaas FVcfiut^alieriel^s rts In bac fyuodo gefias fioamatim recenfetu, addenfyne Orientalium fidei confeffionem , ifia babet faa feqauntar.

Anno gratiae MCCLXXIV. KaL Maji, fub E papa Gregorio X· apud Lugdunum fait concilium maximum celebratum, quod a Kalendis praedifais ufque ad xvi. Kalendas Augufti duravit. In hoc concilio dominus papa Eadyrardum commendavit omnibus, dicens terram fanâam faiflè deperditam, nifi venifiêt citius ad eamdem. Iu nec concilio papa ftanait, quod fabfequentes feptem annos de cunâis proventibus ecclafiafticis in fubfidium terrae fande decimat folverentur. In hoc etiam concilio de converfionc Grecorum, poft fchifma laetitia magna fait. Qpi Graeci litteras auro bullatas

C^tuUSTi ■aM·

Linere Palxologi imperatoria Graecorum.

SufUftH 4t kttifan fttriii fKUKtfn). tifici eftfloUte (edis anivtrfali pope, ér tttutni friHcifi Cbrifliautnan mMm, utmUli patri atftrii noftri, D. Gregorio, Mctec/ « *Cbrifto Dei fidtlittr rex,* fa imperarer, fa asederarer Gracerams , Oacnr, vd^gWbr, Cmvocmj, *hlaltpt, fa Jpiriniolit filittt* asqgM *fonffitatit ne-/kt,* derenre* fanera· fa reoerrariaa, «mv*faxtn, it fttrt tftBiiitt, it tanti foftulatioue.*

QUooiam miffi funt a magnitudine veftra ad imperium meum nuncii Deo placentia ordinis fratrum Minorum, fac. *at fitpra Grate it Latine,* k Λ*· S<»7· 7

Litters prelatorum Grzcix.

CSaaHi/iaot, mcrtndi/moo, it bettijime pa fe aetifut Roetenontet) domiet Grtgoriot megtto pontifici exctlltntifitma apeftolice fodit, fa ventrabilifiimo D. fir patri noftre fiMtonitttit* *. * Λ ·«*■

taul·

NOS qni eccleCafticam complemus ordinationem , veftr» Romans fanâiflœae ecclefix falmem , fpiritualis fubjedionis afledionem ubique, fac. *ut jttpra pel.* jij.

Pofl hanc epiflolam, *addit Matthaus Weflnsna/frrieq£r* , Graeci etiam alias litteras, quas propter earum prolixitatem huic operi noninfervimus, ad concilium detulerunt. Venerunt etiam poft Graecos fexdecim Tartari (quiMoalli) cum litteris regis fui, in concilio publicantes verbis pompaticis potentiam Moallonim. Hi non pro fide, fed ut confoederationem habetent cum Chriftianis venerunt. Hos papa benigne fufdpiens, donis & honoribus ampliavit, fa ad petitionem infonim, non baptizato» fecit honorifice baptizari. In itinere verius concilium Lugdimenfe, venerabilis frater Thomas de Aquino, ordinis Praedicatorum, in quadam abbatia monachorum Ciftercienfium, quat Fofa nova dicitur, diem claufit extremum. Hic nation Campanus, filius comitis de Aquino, invitis parentibus (_qui eum monachatum fafcipere nolebant) Praedicatorum ordinem eft ingrefiis. *Hac It aliis fynedaiibas concilii Lstg-*

11. Mattbexs V^efimoesafierie^fis.

Eberbardas, Ratifpeutnfis occlefist aeecbidiacotmr, Infidi aanalibut, per *ab eunt MCCLXXI1L ufym ad axnttm MCCCK ferifoli, atfe tutae primam ex codice mameferipto Jhgstfteni monafierii fanHoram ^fra & Udalrid, entimdtatum indagetor diligauifiautj Hernicus Campes edidit, accuratiffime kajat etcumenici concilii res gefias défendit . Lefiori igitur pergratam fore arbitratui*

fin —

J*. t*r*. '*'/n/w'A

OOUCTI Anno Domini MOCLXXIV. celebratum eft ■>,«. generale concilium apud Lugdunum per Gregorium papam decimum, cui interfuerant plus quam DCC. epifeopi & abbates, & prepoſiti, ceterique eccleuanun praelati in numero copiofo. Item, eidem concilio interfuerant folemnes mmciifeuprocuratores, Graecorum, qui coram toto concilio fymbolum Nieeot concilii, Crrda µ mm* Draav,* quod a fuo veteri errore, quo dicebant Spiritum faqftum tantum a Patre, & non a rilio procedere, foreceflifle demonftrarent; & velle credere, quod fanda mater Romana & orthodoxa ecclefiacredit & prédicat, fcilicet quod Spirinu fanftus a Patre & F■■o etema fpiratlooe proced■; ficut patet B per decretalem que fuper* hoc eft in eodem concilio promulgata, cujus teo^r talis eft.

„ Fideli ac devora profeffiooc tatemur, quod „ Spiritus fanftus eternaliter ex Patre & Fi- „ lio, non tanquam ex duobus principiis, fed „ tanquam ex uno; nou duabus fpirationibus, „ fed una fpiratiooe procedit. Hocprofeflaeft „ haftenus, praedicavit & docuit facrofanfta „ Romana ecclefia, mater omnium fidelium & „ magiftra.* hoc habet ortodoxorum patrum „ atque doftoram, Latinorum pariter & Gre- „ eorum, incommutabilia & vera fententia. „ Sed quia nonnulli, propter irrefragabilis prs- „ mifle ignorantiam veritatis, in errores varios „ funt prolapfi, nos hujufmodi erroribus viam C „ praecludere cupientes, facro approbanteconeilio, damnamus A reprobamus omnes qui „ negare prefumpferint, eternaliter Spirituml „ fâöftum ex Patre & Filio procedere, fi- „ ve etiam aufu temerario aflerere, quodSpi- „ ritus fanftus ex Patre, & Filio, tanquami „ ex duobus principiis, non tdnquam uno pro- „ cedat.

Sed ipfi G eci ab hac fide & promiflsone fubito receflcrunt: propter quod dominus papa Martinus in -Urbe veteri eos excommunicato· nunciavit, ut patet in littera fubfequenti.

Mertauu tpifcepni frrviu ftrvortcm Dei al cerrittlJâian prafntÏKiH, & mtatoriaat fatarvrlaft.

Michaelem Palrologum, qui Graecorum imperator nominatur, tanquam eorum Grecorum antiquorum fchifmaticorum fit in antiquo fchifmate conftitutorum, &per hoc haereticorum, nec non & herein ipiorum ac fchifmatis antiqui fautorem, de fratrum noftrorum confilio denunciamus, praefente fidelium multitudine copiofa, excommunicationis fententiam latam a canone incurrifle, ac ipfius fore fenrentie vinculo innodatum .„ Ceterum univerfis & fingulis regibus, principibus, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, & ceteris omnibus, E cujufcumque fint praeeminenti*, conditionis, aut flatus i necnon univerfitaribus civitatum, caftrorum, & aliorum locorum, diftriftius inhibemus, ne cum eodem Michaele PaleolfcfO in hujufmodi excommunicatione manente fodetatem vel confoederationem aliquam contrahere fub quovis ingenio, vel machinatione prefamant, vel etiam ei alias in his, pro quibus cxconununicatus eft denundatus a nobis, preflare conidium, auxilium, vd favorem publicum vel occultum. Et fi fecus prefiunptum fuerit, om-

nes fingulares perfonas contrarium facientes, M non obflante qualibet indulgentia, fub qua- „ cumque forma verborum vel expreflkme, „ fleram concedenda; quam quoad hoc viri- „ bus volumus omnino carere, fententiamex- „ communicationis, quam extunc in ipfo· fo. „ rimus, vohunus incurrere ipfo fafto. Ter- „ ras autem ipforam,necnonuniverfitates pre- „ diftas, que focus attentare pnefumpferirt, „ prout expedire viderimus, ecclcfiaftico fubji- „ cere curabimus interdiâo ad privationem gi OOIKUUfIB bonorum, que a quibuslibet tenen- „ tur ecclefiis. Et ad poenas *alias* fpirituales µ & temporales, prout utile putabimus, pro- „ ccfluri, & nihilo minus focietates confcderationum ipfas, etiamfi pernarum & juramenti adjeftione ^el quacumque fuerint alia firmitate vallate, decernimus irritas & inanes. Ut autem hujufmodi nofler procefliu „ ad communem omnium notitiam deducatur: chartas five membranas proceflum continentes in eumdem, in majoris Urbcverane ecclefie appendi vel affigi odiis feu fuperliminaribus faciemus, que proceffiim ipfum „ quafi fonoro praeconio & patulo judicio pu- „ blicabunt: ita quod idem Palsologus, & „ alii, contra quos procelTus ipfe contigit, „ nullam poflint poftmodum excufationem „ prajendere, quod ad eos talis proceflusnon » pervenerit, vel quod ignoraverint cumdem; „ cum non fit verifimile remanere quoad ip- » fos ~~inoognitum vel occultum, Quod tampa~~ „ tenter omnibus publicatur. Aftum apud Ur- „ bem veterem in platea difte majoris eccle- „ fic, in feflo dedicationis bafilice principis „ apoflolorum, pontificatus noftri anno primo.

Item quia in partibus Alemanni*, & forfitan in aliis etiam, iniqua confuetudo inoleverat de impiguorationibtê, in quibus unus pro alio, five innocens pro nocente, indebite pregravenir: contra impignoranteshujufmodiidem papa Gregorius in eodem concilio edidit decretalem, cujus tenor eft talis.

„ Etfi impigoorationes, quas vulgaris elo- D „ cutio reprefalias nominat, in quibus alius „ pro alio praegravatur, tanquam graves legi- „ bus de equitati naturali contrarie, civili funt „ conftitutione prohibite: ut tamen earum „ prohibitio in perfonis ccclefiafticis tanto am- „ plius timeatur, quanto in illis fpecialius in- „ hibetur eas concedi contra perfonas przdi- „ das, feu bona ipfarum, aut quantumcum- „ uue generaliter praetextu cujufvis confuetu- „ dinis, quam potius reputamus abufism,-for- „ te conceflas, ad illas extendi prefenti decre- „ to diftriftius inhibemus. Illi autem qui coo- „ tra fecerint, adverfus perfonas cafdcm, im- „ pigneraliones feu reprefaliax concedendo, „ vel extendendo ad eas, nec prefumpiiooetn „ hujufmodi revocaverint a conceflioois vel ex- „ tenfionis tempore infra menfem, fi perfooe „ fingulares fuerint, fententiam excommuni- „ cationis incurrant.* fi vero univerfitas, ec- „ clefiaftko fiibjaeeat interdifto.

Ex hac tamen falubri conftitutione modica provenit utilitas, vel quia rite poft concilium in provinciis publicata non extitir, vel quia excommunicationis praecipitium a malis hominibus non timetur. Item pro fubfidio terrae fande impolita fuit in eodem concilio omnibus ecclefiis & monafteriis, non tamen xenodochiis, nec orphanotrophiis, lolutjp decimarum

- «omnium proventuum ccdefiaflicorum per fcxA^* ·^1 âifci*wü«#fc»»rf»fel; QjitegueJRixteterte-.

A***» annos continues idem cooeilmm fubfcquentes. ANNO
a!T,'!n Qp« decima, qtiamvis ftudioie cxaâa fuerit & dlijk ««d xv«, KaL A* *JGteZ** 5? Mutera w
rrcepta, non tamen eft evidens, qua utilitas terra fanfia exinde fuerit procurata . *Hat feat*

rtf bnjtu ttmparit iuwnirt pahti. Tu Mhr Iif Atm nttn at fratri·

iaad—Rfri XaNtew wfir<«te· mr fr^Whucfl. rxww

G. CossAKTii Nota

INtcrtedte concilio Rateotopan ipdum imperanocem, *ate*nat pterteuc. quonam modo tetemotua kpfll. Sed te

Ap rara a sAte coadW, qua lafcfteuarar

poetifct·.

Ibidem «Aura «A de Romano imperaram creando, idqoe coorihi parrel ntagato a pomiflee clamor#»» afiblpiuntm, ur refert Odor. Raynaldui «x Marial Etettetei formulis.' Cumqae de imperte RoduUm Hadxnpion, A Alfoofu* Caficite ac LejKj·» rax , per kgarae contenderant : Germanici orator·» ad (aeramentum «tes nomine hunrapandum admin font. CafleUani dlmifll. Pertefia hic Othoni* J V. Fridctk' 11. & Rodolfi ipüu* privitepa ™ iacranraau Quorum omnium formula a Raynaldo edit* tum ex arcano moli* Hadriana tabulario. Sed cum hmc non te concilio, at te confiflorte, ut ex tefirwucatte Iffit ccaflat, aâa

el, quol *Irftu* ⟨w mw «vctetefr. *nifl 9rβiβAû* raqlWara. «ate *Pttnn Iffiet H"f.* ««· fwMinr

AβττM·, cMfMM rxwn·» eteawA *'f-* Id«· terara Sarira te laditebte.

S. loMv«anir«n te hoc caariltepa&dlCt atera , aaataar turn Pctn· G0Mmb te «H» «m, fed «rte» Sixti duo temmi pooilhca: quart» niminta· te balla, ut votant, cano-

Aoribu*

GUehaut intetkxl, ut *OMgmal raKt/l* attain d poutt-f«x cooanUerit, providendi fcilicct prapoatada «flear.

S· TbonMM Aqutemra a poMificv vacatum ad hoc concillera , i· uteetrobliffir, ractevauota «fl, pxtcrquamCtaruriatoribui, qui hu« eveanan tribum Lugduncral 1. célébra» ah inaocemto IV. aaao Dtan. NCCXLV. Mullafwu ab üürm peccata te utrtuljlir tteteripuoot coacilü-

MQz ülW.M. vMtArtr nWArta aX«X«a *AAIOα* ihfYj ĮVVj ĮM"ĮΓ* ĮV*ĮΓ*ĮĪMĮJTi
'RAP ²A¹ 'RFF WA* WF»*

®"AD LUGDUNENSE II. OECUMENICUM CONCILIUM

A D D 1 T I 0

JOANNLS DOMINICI MANSI PRÆMONITIO.

fup INter multas cpiftoltu Romanorum Pontificum aliorumquc Principum, que de arduo hoc ne.
t. j. p*s. >. 1 gotio, reducendorum nempe ad cooienfum cum Romana ecclcfia Grscorum, feript* fuerunt, exhibenturque a PP. Martene & Durand Vct. Momun. torn. VII. pieneque a re concilii per quam remotidime abiuot. Qua dc caufa ili», utpott ad haud ita proxime conducentibus, omittis, unicam tantummodo fcligam Gregorii X.ad Michaelem Palcologum Gracorum Imperarorem, qux rcipondet ejufdem Principis litteris recitatis Graxt & Latioc apudLabbeum inter aâa hujus concilii. Eft vero illa ibidem pag. 133. Hac expedita, dabo excerpta ex Libro Humbert! de Romanis fummi ordinis Praedicatorum magiftri ordinis V. quo in opere, juflii Gregorii papx confeâo, ea propooit que. in hoc concilio Lugdunenfi traftanda fore ccnfcbat. Idem confilium dein poft Humberrum fequutus Guillelmus Durandus Mimaccnfis cpifcopus, Iibium & ipfc pariter digeflu de rebus io concilio Viennenfi traftandis, quod opus fsepius excufum etk, ut fuo loco dicam. Omniutq poftremas afferam floimadverfiones meas ad aâa cetera quae omnia in ifto concilio difcnffa ac definita.

EPISTOLA GREGORII PAPÆ X. MI-I CHAELI PALÆOLOGO

Grxcorum imperatori illuftri.

Letatur papa It voluntati Palethgi ad wûnttat propinfa , dX rogat ut nuntiat mittat rtfpandeatqui ad Itttirat ab todem miffdf.

Litterarum feries , quas nobis noviflime tua magnificentia deitinav.it, cunâis qui fpintu Dei aguntur ipfas audientibus, gaudii exultation» in Domino materiam fubminiftrant. Siquidem circa inftans unionis Larino-E rum & Graecorum defiderats, perutilis ac Deo accepts negotium, & inumfum tuum teflatur affeâum & votivum illius exitum repromittit. Adjiciens inter ccicr.i, quod cum qualem te ottendi* in verbo, talis & ferventior inveniaris in opere, nullius dubitationis fcrupulus in nolIro corde remaneat de confummatione ac peifcAione negotii fupradiâi.

fixe quidem catholicos rei confcios in jubilum excitant animos, fed multorum circa hoc motus reprimit, quod , ut verum fateamur, quamplures magme conditionis & ftatus atterunt unionis prsdiâa; trfläatum ex Grccorum parte diutius iu figmentis verborum & fimuitate deduâum. Propter hoc & nobis fuper spocrifariorum noftrorum, qui ad tuam pervenere prsfentiam, deliberantibus millione, id diffuaferc frequentius, viam aliam qtue fe videbatur *oStm* pne manibus potius iuadentes.
& Licet autem illius credulitatis aures non duxerimus inclinandas , hrc tamen excellentia tuc ad flimulum quali foHicitatioais exponimus, ut attendens quod ex his qtue de prsdiôis tuis litteris brevis fupercommemoravit epilogus, & aliis quae parent latius in eifdem, te oris tui verbo non folum Deo, fed & univcrfis audientibus, fi famam tuam non ncglk gas, ad confummationem prxdiâi negotii quali obligate videaris, ad illam fic folerter intendas, fic efficaciter in veritate procedas , quod

quod tue'promdfionis cflcâu per evidentiam operis apparente , oMhuantur ora inique loquentium, qui ceifimdincm tuam libenter forte notarent, quafi non in fioceritate debita hoc tam fidubre negotium praicquaris: fed fle none poft nuocioa ttaftro tempore tanto dettotos, quafi oeeaffitaee dilationis iagriferis, ficut haftenus ex eadem pene frequenter ingcftas afferunt , ut & per anguftias temporis fit per inopinatos cafus, qui pcrfinpc in negotiis traftan-

gaudeant, qui infaltcM ne dkaat, Ecce quod vcfxbasmtr accidit: fjicut entra vobû predixifflus, fotan perditionem temporis habuit veftrorum tniffio nuociotum.

Hsc ficut ad tuam mftru&fooem fic provifionem de paterna dulcedine prodeunt, ita ini tus confidcraiionis attentione dulcefcant. Sic enim ad falutem anime tux afficimur, ut & peribo* in via hac, quam pnemifl* litter* te ambulare dericribunt, edemus honorem, fit defideremus te diligentiflimixn fore opinionis tu* Acuflodem, curam habentem de bono nomine,' ~~nec famam"aliquatenus--negligentem"~~ :" Perfla igitur; nofti enim quod peneveranti* pahna debetur. Perfla, fic que tc pnsmiflr tu* litters tam foheite iocoepiflc commemorant, fle nuncii poftri, qui ad nos rediere, reflantur, follicitudine continuanda, fic quantum facultas permiferit augmentanda, profequere ad obtinendum immeofum divine retaburionu pr»· mium, fic memoriale inter homines, de tam pio, tam amabili, Deo & Chriftianitati tam vocivo, tam utili opere in «ternum: miflun* apocrifarios quorum eadem magnitudine tua linere pollicentur adventum, cum poteftase plenaria, & ad omnia que noflrarum raiffiv. rum ad tc per eofdem nuncios litterarum tenor exigit, plene, prout decet, inftru&os, de quorum fixuro conduftu ficut inferta tuis Nt* teris petitio continebat, per viam a cclfitndinis tux nunciis ad nos propter hoc inter cetera deftinatis , de fpeciali mandato tuo, ut dicebant, eleftam, falubriter duximus providendum .

£XTRACTIONBS DE LIBRO,

Quem fecit venerabilis vir fic rcligiofus frater Humbertus de Romanis, magifter quondam v. ordinis Prsdicatorum, de his quetraftanda videbantur in concilio generali Lugduni celebrando fub Gregorio papa X. fub anno Domini MCCLXXIV. in Kalcndis Maii.

Ex febrdit Habiliumi.

PRima pare agit de negotio ecclefix contra Sarraccnos, & habet XXVII. capitula.

CAP. I.

Quod ad fummum pontificem ptrtimt vigilare diligenter fuper populum Cbnfiiaxum.

Ad omnes fiquidem pntlatos pertinet vigilare , fecundum illud Lucx a. *Paftorer trout vigilanter & cufiodientet vigilior no&ir fuper gregtm fuum.* Nam latro ex improvifo fuperveniens gregi, transjugulat paflorem quem invenit dormientem; fic Dominus dicit4tpocal- J. *Si non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur ;* fed hoc fumme feu maxi:-e pertinet ad fummum paflorem, tum quia .abet maximum gregem, tum quit grex fuus eft omnibus periculis expolitus, tum quia ipfe habet maximam mercedem , non folum «ternam , fed etiam temporalem, quia Dominus univerforum efl. Unde ceteris dormientibus , Petrus fpccialiter increpatur Marci xiv. *Simon dormit, non potuifti una hora vigilare metum?* Maxime ad illum , ait papa Gregorius , hoc cft vigilans quodam praclagio futurorum.

CAP. II.

Quod popaluc Chriflianus fubjacet triplici incommodo, Jicut olim popular Jfroliiticur .

vox cor- n,Pu· Sicut enim populus Ifraeliticus primo a tempore Abrahx ufque ad finem fuit qtufi coniinue ab infidelibus impugnatus. Secundo fub Roboam fic Jeroboam circumbilirer * divifus. Tertio, pars illa qux veri Dei cultui adhxfit, majoribus fceleribus fe involvit ; fic populus Chriflianus femper a foris infidelium perfecutionem habuit fic habebit. Secundo, patiturdivifionem inter Grxcos fic Latinos, qui in ventre Rebeccx, ecclefix, colliduntur, cx quo regnum ecclefix in fe divifum miferabiliter defolabitur. Tertio, ccdefia Latinorum, falva fide, quoad mores pluribus fccditatibus implicatur .

CAP. III.

QiM ad fummum pontificem pertinet contra prodifio tria remedium adhibere.

Sicut enim paftor nititur oves a lupis defendere , difperfas congregare, aegras fanare ,' fic ad fummum pallorem '*pertinet contra* hoftes forintecos ecclefix defenftonis bravium providere , difpcrfos fchifmate reunite. Latinos «gros moribus reformare, implendo illud Ezcchielis, *{&>d pingue & forte cuflodiam &c.*

CAP. IV.

Quod ebrifilanitat impugnata fuit a fui milio ufque nuac a vu. *generibur hominum.*

Primi impugnatores fuerunt Judaei a Stéphane inchoantes. Secundi fuerunt idololatrz perfequentes apoftolos fit martyres. Tertii fuerunt pbilofophi gentiles, de quibus ad. xvu. *Differebant cum Paulo ; alli dicebant : Novorum damomontm videtur annuntiator .* Quarti funt hxretici diveriarum feclarum. Quinti fuerunt imperatores ante Conftantinum magnum, qui moverunt decem generales periecuttones figutficatas per decem cornua beftix monflruofz, de qua habetur Apocalypfis xvi. Septimi fuerunt barbari, videlicet Waodali, Gothi , fic Huni, qui fic Hungari dicuntur, & Tartari . Septimi fuerunt fic funt Saraceni, quorum feduftor Mahometus finxit fe HTeprophetam a Deo milium ad exponendum fic corrigendum legem Judxurum fic Qiriflianorum . Ifli feptem gentes Ifrael impugnantes, de quibus habetur Dcuter. vu. fic feptem capitabcfliz, dc quo habetur Apocalypi. xvt.

CAP.

ANNO cmkbtt

CAP. V.

Primom quidem }udei fcicmiacoovifti, potentia fubafti, nihil ultra ieram aut poflunt contra populum Chifli·——. Secundo idolohtria cum erue» vexillo exfuffiata, tantum in partibus Aquilonis apud Precinos & qutddam alica paucos exfultat. Tertio, thikdbpbia per veram fapientiam deftroda en , immo obfequium fidei per viros excellentia ingenii explanata. Qparto hanetici olim contra ecclefiam palam latrantes fua latibula funt ingredi. Qnato, imperatores ecciclam quamolimconculcabant , a multo tempore jam exaltant. Seno, barbari non comparem praeter Tanana, qui etfi fbies Hungaros perfequtmur, contra tamen Saracenos pmbent auxilium Chriftianis. Septimo autem, Saraceni Temper in malitia perseverant.

CAP. VI.

grroû fit perfecatie Saracenorum.

Septem funt circumflanti* qux aggravant iftam perfecntionem. Prima pertinet ad diuturnitatem temporis quo duravit. Decem enim C Rufecutiones duraverunt circiter annos CXXXV. am ficut habetur in libro qui dicitur Imago mundi, prima fuit fub Nerone out imperavit annis XIII. & mentibus VIII. Secunda, fub Domitiano, qui imperavit annis XV. fic menfibus V. Tertia, fub Trajano, qui imperavit annis X VIII. fie menfibiu VI. fic dimidio. Quarta, fub Marco Antonino, qui imperavit annis XVIII. fic menfibus V. Quinta, fub Severo, qui imperavit annis XVII. Sexta, fub Maximo, qui etiam Maximianus imperavit annis III. Septima, fub Decio qui imperavit annis VI. Oâava, fub Valeriano, qui imperavit annis XV. Nona, fub Aureliano, qui imperavit annis V. fie menfibus VI. Decima, fub Diocletiano, qui imperavit annis XX. Periecuttones autem Vandalorum, Gothorum & Hunorum, licet fuerint valde graves, tranfierunt ramen valde velociter uttempcftas. Perfecutio vero Saracenica, que incepit a tempore Eradit› jam duravit plus quam annos DCLX. fic fic plus quam ali* fimul juntas. Secunda circumflantia pertinet ad continuitatem perfecutionis. Nam imperatorum non fuerunt continuas , fed fiebat filentium io celo, fuccedcnte tyranno perfecutori aliquo principe catholico Chriftiano. Similiter nec perfecutio batterorum fuit continuata, fed interpolata; perfecutio vero Saracenica, ex quo ccepit, numquam fuit rufi paucis fit male fervatis treogis E interrupta. Tertia circumflantia pertinet adloca, pruno quia fere ubique terrarum invaluit, nam de tota fere Afia lunt expulfi Chriftiani. Totam etiam Africam tenent Saraceni, in qua aliquando fuerunt OCCCXLIV.eptfcopi, nunc vero unus lulus apud Marrochiam fuper Chriflianos fibi fubjeâos. Europe vero multas partes occupaverunt, Hifpaniam, Siciliam, Italiam, fit licet per Johannem Tufculanum principem depulfi funt ab Italia, fit par Carolumi ab Hifpania , adhuc obtinent magnam partem ; liem, perfecutio eorum ferventior exarfit circumflantia pertinet ad gencralitatem perfecudonis; ceteri enim divifim aut animas tantum fient hnretici,' aut corpora tantum ficut Barteri, aut terras tantum ficut Tartari. Saraceni vero bate tria infimul pcrieqUuntur Qpinta circumflantia cft quantum ad ammofitatem obflinationis ipfarum, quia multi Judni ft harfud ft philoibphi ft ûnpcratorcs, ft phnts idololatra converti funt *fit* bapdzati. Nam Vandali,qui ft Poloai, & Huai, «d ftHungari; Gothf, qui ft Daci, funt efledi catholici .-Saraceni vero nulli, vel pauafluni funt cooverfi. Sexta circumflantia eu quantum ad calliditatem. Sicut enim lex illorum callide cft Bconfifta, ^uod contra difficultatem in credendis, auftcnrarem *m* pneccpris & *j/cbm* divinis, carnalia permittit, vohiptuofa, fenfibilia, ad preces Mahometi omnes falvaodosfixefina» liter dogmatical . Septima circumflantia cft quantum ad multitudinem perlecutorum, multiplicati funt enim fuper numerum, propter multitudinem uxorum ft ancillarum.

Aca loca facratiffima quas profanant. Qparta"» I — anno uausri **

CAP. VII.

Çmw *fit delendam faptr dtjedh'm Cbriftianttatie fadta λ* ***Strtmn*** .

Poflumus enim lamentari dicendo Three, i. *redites mfira vtrfa eft ad alienos,* dMNv.aqlfra ad rx/raaaar, intelligeiido de terra promitlionis, que debetur veris *Abrdut* filiu Chriftianis. Sequitur itidem · JrrtwdnnriMri /nu aqflri, videlicet Saraceni, non d« Saralibera, fed de Agar ancilla progeniti. Infletum eft illud pfalmi, *Deas venerant gentes mhareditatemtaam, poliaeretat templum Jandtam team* , quia lepulcrum , & omnia loca fanda in regione illa vidi ego oculis propriis, qui tia&atum ipfum conlcripfi, capellam io qua ie receperant Saraceni, qui ibant cum Friderico imperatore , & dicebatur pro ~~certo~~, quod ibi nodu dormiebant cum mulicibus ante faciem Crucifixi. Sequitur, *Effaderant fangaiium faaSoram tettraal tam^alm aqaam;* quia *ficut non* poflunt numerari gurte aqun, lie non poflunt numerari clerici, religiolî, nobiles & alii» quorum linguis eft eftufus a Saracenis a tempore Mahomcti, qui legem fuam per gladium docuit pnnoveodam.

CAP. VIII.

Qaantam fpecialiter hic dolor tangit cleram <5f fpecialiffime fitminum pontificem.

Clerici enim fit facerdotcs, ficut quorum eft dolere pro malo totim corporis; unde Jeremias, qui fuit de facerdotibus, civitate deftruda, maxime eam flevit. Heli facerdos ufquc ad mortem dotait arcam Dei captam, qun figoificavit fepulcrum fandum Chrifti. Matbaibias cum filiis fleverubt fanda in manu extraneorum data. Ergo *plerahani facerdotn miniftri Domini, ft ditent : Paret, Domiat, parce populo tuo, & w des hareditetem tute m opprmriam, at dmeementar tit nationes* . Sed fwntnus pontifex fuper alios lugere debet , quia violatur Chriftianiras cum periculo depol»ti animarum. Nam propter timorem violationis templi & ablationis depofiti dicitur z. Ma-

Machab. J. *Jam vero fni videiat fiuanoi fisctr. Mis vnltnà^ mente vainerabatxr.*

ANNO

CAP. IX.

Qnot font ratioat γα aovore Mont tor CM. fiiôaat ai impagnanixa Saracenos, & fna litnt retra&iva, tf fxa fiat reaeiia antra ilia.

Sciendum igitur, quod multi dolent 4&ber his malis nihil auxilii deferentes, limites mulieribus, obfefla civitate, plorant in domibus, nec egredtuntur ad pnaliandiym, nec infultui ~~mifiiunt~~. Sunt autem que ad hoc movere debent, I. Zelus divini honoris. 1. Zelus Christianc legis. J. Caritas fraterna. 4. Devotio ad terram fandam. 5. Conditio belli. *6.* Exemℓ praecedentium patrum. 7. Gratia ecclefiae. quibas omnibus plenius habetur in opufculo de cruce pr*dicanda contra Saracenos, titulo xi. fe fex fequentiims. Sunt autem odo retradiva Chriftianorum a bello Saracenorum. i. Eft illaqueatio peccari, a. Eft nimius timor pœtue corporatis. 3. Nimius amor proprie patriae. 4. Mala hominum verba. 5. Aliorum prava exempla. 6. Nimia affedio erga fuos 7. Fida impotentia. 8.Minor fides. Tertio notandum eft, quod conrta huc omnia ponuntur remedia in opufculo fupradido, titulo *xvi* n. & feptem fequentibus.

CAP. X.

foteno fiat genera hoainna olloquenttna antra mgotiita, fwd *exercet ttclifia antra Saracenos.*

Notandum quod ©bloquentes paftagio terne fande fimiles funt exploratoribus, qui detraxerunt terne promiflionis, deterrento populum, fe ideo cum fibi acquiefcentibus perierunt , ficut habetur munero xtv. Sunt fimiles illis, quibus Deus dicit: *Claxditis rtgnxm calaram ante bontinet-, vos enim non intratu, net intran. p(a tu finitis introin.* Hi etiam funt, per quos via u veritatis blafpbcmatur; a. Petri *. Bene enim hujus via peregrinationis multos ad cœlum duxit , & ab inferno reduxit. Horum autem obloquentium feptern funt genera , quorum per feptem capitula fcquentia obftrudum eft loqueutium iniqua.

CAP. XI.

Rtfponfio antra primam genas Manentiam.

Dicunt igitur primi quod non licet Chriftiano fundere fimguincm Saracenorum, exempio Chrifti, *fai ctoa pateretar,* mi *toaatnakater, I.* Per. a. & dixit Petro: *JHittt gladiam in vaginane.* Apoftoli etiam pro nomine JESU non pugnabant, dicentes.* *Non vos defendentes, carjfiini, non reddentes noalaa pro malo, fe* multa hujufinodi . Mauritius & focii arma & gladios projecerunt , «ftimati funt ficut ovas occifiouis . Relpoodao tripliciter , t. <X>od vinea eccJefisc aliter producitur in effe , fcilket plantando fe rigando , aliter confervetur, gladio putando, fe contra volantes extirpate gladio defendendo. a. Quod aliter nroceflit impotens populusChriftianus, quia per numilitatem ; aliter nunc potens, *<tlj·* per

A gladii potcftatem. Non enim fine caufa gladium portat.3. Quodficut artifex, amiftbuno infttumento, utitur alio fibi relido; fic non habens nunc miracula, & habens arma, defendit fe per ea. Ifti autem obloquentes nolunt cfle pauperes, humiles fe afflidi modo, ficut fuit ecclefia tempore primitüü. Sicut ergo mutant ifti ecdefiae ftatum pro fuis voluptatibus, fic permittunt ecctefiam variari in fuis diftën* fionibus. Quis enim diceret non refiftendum Saracenis, fi parati eflent omnes Chriftianos Krimere , fe totum cultum Chrifti detere *f* opter hoc enim Machabet fabbatis pugnaverunt; nec Chriftus dixiftèt, vendere tunicam fe emere gladium , nifi utendum eflet aliA quando gladio Chriftianis. Cetera vero, quss arguuntur in contrarium, ad praeparationem animi, non ad executionem gladii referuntur, vel quia eft tempus evaginandi gladium ut nunc, & eft tempus recludendi gladium, vel quia non ad quodlibet membrum Corporis Chrifti, quod eft ecclefia, pertinet hoc gladio uti, fed tantum ad brachium laicale.

CAP. XII.

Refpoetfo contra fecandam.

Secundi obloquentes dicunt ab ifta pugna ceftthdum, propter multum fanguincm in ea ^effufum vel etiam efiundendum, ne dens fanus propter putridum extrahatur, & languis innoxius propter noxium, & amplior quam noxius efiundatur. Sed ifti debent recolere hiftorias fic res geftss antiquorum. Nam Carolus Marcellus occidit dt Saracenis, qui venerunt contra eum in auxilium ducis Aquitaniae, OGCLXX. millia, cum parvo detrimentofuorum. Item , Godefridus *de Ballon,* capta Jerufalem cum fuis Chriftianis, tot de Saracenis *occidit, quod in* porticu Salomonis fanguis occiforum afeendebat ulque ad genua equorum. Carolus etiam Magnus in Hilpania bis de Saracenis innumeras *tirages fecit.* Plures ergo Saraceni occifi funt a noftris, quam cconverfo. Qiiod fi multi de noftris occifi funt pugnando, plures occifi fuiffent, nifi viriliter reftiriflenr. Sicut enim venientes cum clalfibus de Africa Januam depopulantes , quafi omnes trucidaverunt ; fi illis permitteretur, vellent Chriftianorum genus totaliter extirpate. Nec eft etiam fatuum pro falute morti fe exponere; unde martyresfemortibus obtulerunt, quamvis ex hoc minui videretur populus Cbriftianus; ficut per hoc quod a multis virginitas obfervatur : quia ecclefia mags intendit replere cœlum quam mundum . Qui autemin hoc bello moriuntur , licet vacuent mundum, tamen reptent cœlum, forte aliter non lal/andi,—&—per—paucorum mortes £ pluribus falus & incolumitas procuratur.

CAP. XIII.

Rtfporfo antra tirtixa.

Tertii a paftagio retrahentes dicunt, pugnatn iftam eflc indifcretam & Dei tentativam, quia illi multi in terra fua acre coafucto cibis abundant , paftus norunt ; nos omnia habentes contraria, line diferetione imus ad bellum. Sed dicendum eft ad iftos.* *Si Ptu pro nobis, tantra not?* Sunt enim angeli in adjutorium Eluci. Ofia», Jeremias, & ceteri landi orant

£9* pro populo Dei. Oratio enim fit in tota ec-
defia ad Deum pro populo, ficut otim proS.
ANNO cmsn Petro, flt ficut angelus Domini proftravitmul-
ta millia Scrauchcrib. Unde cum port captam
Jerufakm Saraceni, refumptb viribos, multi-
tudine «numerabili invaderem Chriflianos,
Chriftiani non ptaes quam quinque millia
equitum, flt xu. millia peditum, occiderunt
centum millia Saracenorum, fit in porta Afea-
Jonis qua fugiebant, duo millia lufibcantur.
De his autem qui perierant in mari, flt inter
fruteta coofumpd fiant, non fuit numeras cer-
tus. Noftri etenim ut communiter in bello
funt fortiores, probiores, flt melius armati,
noo fotam corporaliter, fed magis fpirifuali-
ter, propter fpem cenam mox gloriam confe-
quendi; quia mors non fugitur, fed optatur,

CAP. XIV.

Rtffnfun entra quartum.

Quarti obloquentes dicunt, quod etfi liceat Chriftianis fe defendere, non tamen contra Saracenos, vel terras eorum invadere. Qyitas refpondendum eft, quod immo,* primo quia aliter ipfi invaderent nos quietos. Secundo, quia fi extirpantur fpin* de terris ftcrilibas, ut nant novalia; multo magis fnperftitiofa gens expelli debet, ut introducatur cultus Dei. Tcrtib, quod ipfi habent legem, ne unquam audiant loqui de Chrifto, ut convertantur ad ipfum. Chriftus aurem dicit Luc. 19. */aimcot meer il-ku qui tmlmrunt m* ngurit *fuper ft, adducit** tar, *If interficite antt att-* Quarto, quia ficut cizania intro, non permixtum. Quinto, quia ficut ficulnea fine fruftu habito fle fperato. Sexto, quia ficut Sodomita concedentes uxoribus abuti ut placet, flt alias nefandas turpitudines, dicentes fufficere fibi quod in mane aqua fe abluant. Septimo, quod irritam quis faciens legem Moifi, fine ulla miferatione moritur, flt multo magis illi, qui Filium Dei eoo culcant. De terris autem ipforum dicendum eft, quod ante Mahometan fuerant Chriftianorum; fed ipfe cum fuis poterts yi abftulit & injufte. i. Quod tempore Godefridi deftaA *len* Chriftiani jufto bello recuperaverant terram promiifionis. 3. Quod ex dono Dei ipfa eft filiorum Abralue, qui fecundum fpiritum hujufmodi ante funt Chriftiani. Saladinus autem flt alii Saraceni injufte iterum abftulerant. 4. Quia feriptum eft Matthci.* */fuferetnr a vokit reputat Dei, tf dailtar genti facienti fntifan •jar.*

CAP. XV.

centra fmutton.

Quinti oblocutores dicunt, quod non debe-
mus Saracenos perfequi, ficut nec perfequimur Judxos, nec Saracenos nobis iubdiaw, uec idololatres, nec Tartaros, nec Barbaros. Quibus refpondendum eft, primo de Judicis, qui tolerantur, quia *reliquia Jfrael fato* fint.* Item, quia crudele effet cœftarefubjeãos. Item propter prohibitionem prophet* dicentis: *Ht occidat ne* fond» *Mivifcantnr populi mi.* Saraceni autem nobis lubditi tolerantur, quia nocere non poffunt. Item, quia in multis fervitiis utiles funt, fle facilius converti poffunt. De idololatria autem qui font in partitas Aquilona-
Aribus, ficut funt Ptuteni, fperatur eorumcoe— verfio, quia ~~am ir Cqpu~~ *fervirt tit necipûnos* ANNO infeflant, quare dimittuntur: Tartaros autem Oflusn me fic leviter invadimus, quia inter dos fiteos medii tant Saraceni, fle ideo primitus expugnandi. Item, certas manfiones non habent, in quibus poffunt femper inveniri, ficut acc Cumani.

CAP. XVL

Hefpoqfio centra fxtum.

Sexti dicunt, quod ex ifta pugna non fcquirar fraftus fpiritalis, quia Saraceni magit convertuntur ad blafphemuun, quam ad fidem: occifi autem ad infernum mittuntur; nec etiam fraftus temporalis, quia terras acquittas non pofliimus retinere. Quibus refponendumcfl: in hoc eft fraftus triplex. Primus fpiritualis, quia propter indulgentias, flt alia bona annexa piares Chriftiani citius falvantur. Secundus corporalis, quia per hoc a Saracenorum invafionc Chriftiani corporaliter defenduntur. Tertius temporalis, quia fpolia adquiruntur, fle ipfi tributis fubduntur, flt licet temporaliter ad Dei cultum reducuntur.

CAP. XVII.

Rtfponfio contra frptimtm.

Septimi oblocutores dicunt, quia non videtur effe de voluntate Domini hoc bellum, propter infortunia, qu« permittit, ficut quod Saladinus quafi fubito recuperaverit totam rcrram promiffioois, tanto fudorc ac labore Chriiianorum vix obtentam. Item quod Fridericus imperator vadens illuc ad fuccurrendum, ?;rierit, in parva aqua. Item, quod pius rex ranci* Ludovicus cum fratribns fuis fle tot nobilibus captus fuit in Ægypto, fle negotio infefto mortuus eft cum filio apud Tunicium, fle in fpiritn vehementi contui* funt naves ejus* Qyitas refpondendum eft primo, quia funt jufti, quibus mala proveniunt quafi nula Degerint impiorum. Secundo, quia li diabolus triumphavit de multis flt multotiens, propter hoc non dcfiftendum eft a pugna contra ipfum, nec fimiliter *cootn ejus membra*. Tertio, quia filii Ifrael, licet de confilio Domini in ultionem leviter pugnarent, flt in bello dcvifli font, fed finali talio viftoriam funt adepti. Quarto, quamvis vellet Dominus quod pugnaretur contra Philifthsros, fui fizderis tamen tuftinuit arcam capi, Saul regem cum filiis fuis occidi, fle populos fugari. Igitur ifta evenerunt, non quia Deo non placeat talium, at propter peccata pugnantium, vel propter merita adaugenda · unde pius rex Franci* Ludovicus gloriabatur dicens, quod Domino in die judicii diffuro, quia pro nobis male traftatus fui(fet,refpondierct, quod ipfe captus fuiflet pro ipfo, flt fimiliter male traftatus. Aliquando autem hoc accidit propter' indifereton audaciam noftrorum, ficut accidit Jtsd» Mactata», qui nolens pooere maculam in fua, cum oftingentis militibus agredi viginti millia peditum, fle duo milia equitum contra confilium iodorum, debcmufque non propter hoc a pugna defiftere, fed nos ipfos humiliare, flt ad Deum clamari, quia malleis adverfitatis bonos confolidat, non enervat.

CAP.

CAP. XVIII.

ANNO
''SOfsbuf *funt caufa, qtutre quidam font tepidi* m *negotio centra Saracenos.*

Prima caufa eft avaritia clericorum, qui de fudore & labore pauperum decimas extorquentes, nolunt illas decimari pro recuperanda terra ianfta rorata fixiore (anguinis JESU-CHR1STI, opulenti, delibuti, nihil compotientes fuper contritione veri Jofeph. Secunda caufa eft mori fuorum; qui magis deberent recordari, quod fanguioem fuorum a Chiftianis fufum nolunt remittere, donec vindicaverint juxta votum, & proter hoc perpetuo arma ferunt. Tenia canta eft malus eventus noftrorum, contra quod dkit David, *Nmrefrangat iftores.* Qpartacuia eft ex multitudiue hoftium effrenata defperatio, contra quod dkit Judas: *Non in multitudbte exerciteu vi&erio belli eft.* Item, Deuteronomii so. *Si viderit medtitndintm, nan timebit.* Qiinta caufa eft tepor fidei, contra quod feribitur a. Machabsonxm, JMsxmm *extern fMcitnda erat mo templo.* Sexta caufa, fapientia mundi, fecundum quam videtur non poflê nantium profperari. Sed virça Moyfi devorat virgas magorum, quia lapientia Dei vincit malitiam hujus mundi, flt Magi ab Oriente venerunt ad JESUM, fraucntes ftellam. Sic relifta mundi .ftuhitia, m fide dc fpe Chrifti pe-C regrinanduth eft ad ejus fcmilcrum dc tumulum. Septima caufa eft, oblocutiones praeditae. Sen qui term promiflionis detraxerunt, dc qui detra&oribus confenfenmt, *in* deferto perierunt, dc non viderunt Dominum Deum in terra viventium.

C A P. XIX.

Quod ex bujufmodi tepiditote venerunt feptem mala in Cbriftianitate.

Primum malum, quOd tepidi in hoc negotio non dant coctilium virile, quia funt pueri & e&minati. Secundum malum eft, quodto non juvant nifi inviti & cum murmure, ficut malus fervus fequitur cum murmure dominum prdiantem, contra quod *t.* Machab. *j. Proliniantur pralia Ifrael cum Letitia.* Tertium malum, eft, quia numquam excitant alios ad hoo ipfum, contra quod dicit Thomas, Job. it. *Barnett tf* aw, O *moriumter eum illa.* Quartum malum eft, quia faciunt alios tepefeere. Quintum malum, quod exponunt Chriftianitatem deftrutaoni, ficut tepide agentes in caftro obfeffo exponunt captioni ipfum caftrum. Sexturn malum eft, quia tepiditas eorum tepefeere faciat audaciam adverfariorum, contra quos dicitur Apocalypfis 3. QwA *tepidus est incipiamte evomere de are mec.*

CAP. XX

Qavd *expediat effe in ecclefia aliquas, qui circe boc negotium fint ferventer.*

Fervor ifte accenditur, primo per illud : *Qui gladium accipit, gladio peribit.* Sicut ergo Manometus legem fuam per gladium multiplicavit; fic lex fua per gladium peribit, Sic ia Ser ----- fere omnia regna per gladium acquifita finaliter per gladium (unt amifla .

A Secundo, accenditur ifte fervor, ex eo quod magifter Jacobus in Hiftoria tranfmarina reten, Dominum apparuifle in.fomnisPetroH© remits, cumpernoäaret in Mclefia notat Dominies Refurreftipois, injungens ei legationem ad Urbanum papam & principes Occidentis, tu fuccurrcrcut Chriftianis in terra fan&a conculcatis; quod dc fecit & commovit fere totam Europam, & recuperata eft terra fanfta. Tertio fervor poteft accendi ex eo quod Turpinus in epiftola dc adis,feu geftis Caruit refert, quod B. Jacobus apparuit in fommis eidem Carolo, ter invitans cum, quod ficut alias terras multas fubjugaverat, ita iret in Hifpaniam, & locum fuum liberaret a Saracenis, But eflet via fidelibus ad ipfum perpetuo vifitandum. ■■ — ,,n.

CAP. XXI.

Q>d bujufmadi fervor magis pertinet ad praLttOt,* JM4W ad «bar *perfonas.*

Praelati debent fervere pro recuperatione terrs Cbrifti, & defenfione, turn quia funt ejos baillivi, tum quia ejus vaflalli, tum quia ejus ftipendiarii, a quo habent quidquid habent. Unde Mathatias & fui Alii lacerdotes pro lege & uro templo & civitate fit populo Dei* fe de liu totaliter dedicavit.

CAP. XXII.

ifte fervor fusume pertinet ad papstm.

Quamvis hoc negotium, quod omnes tangit, ab omnibus debeat approbari, fpecialiter tamen hoc pertinet ad fummum pontificem. Primo, quia majora negotia fibi rtfervata funt; hoc autem eft de maximis, quod fidem tangit. Secundo, quod folus papa poteft ad hoc negotium pro auxilio cogere totum clerum ad id quod neceflarium ad hoc ipfitm. Tertio, quia ipfe folus poteft dare plenam indulgentiam, qux eft maximum promouvons. Quarto, quod fi ipfe qui eft caput tepeat vel tromifeat, omnia membra tremifeent. Qpinto, quia fcriptum eft Deuteronom. ao. *Appropinquante bello, ftatit facerdot ante oeiem.*

CAP. XXIII.

QvoJ *per fummot pontifices fuper boc negotium*

Primum hoc bellum habet auftorem a fede Romana, 23. quxft. 7. omnibus Hifoanic epicopis feribit, quod io Saracenos jufte pugnatur. Secundo, ab eadem fede habuit exemplum; unde 1J. quadi. 8. dicit Leo papanun- ^tia qutedam io Romanum pontificem * Saraceoos clam, furtiveque venturoseflfedicebant, M pro quo noftrum congregari populum mariti- js«>« , mumque ad littus deicendere decrevimus; dc egredi fumus. Tertio, date funt cruces &in- ^ur' vente ab Urbano II. in concilio Qaromooteo. fi recuperata eft tunc terra. Quarto divertit religiones armorum per diverfes provincias funt ad hoc inftituts. Quinto, amifta Jcrufalem civitate, dc tradita Saladino, raids funt a Gregorio papa VIII. cum promiifione dc relaxatione peccatorum; fed ipfc poft menfem unum & dies 17. fuse creationis obiit; cui fucceflit

n^Qemeos pap. III. Jt in diebus ejus rex Fran-Jk patrocinari criminofis, dc illismorientibus, aut-

———ei· Philippus dt rex Angite Riebardusrecuro-/inreï ravetunt Accon. Sexto, in cone. Lateran.It>-„"TI nocentius papa III. planitudinem indulgenti-

inchoavit, dc libertates multas concedit, que hodie dantur cruce lignatis, dt de proprio thefauro triginta millia marcharam dedit, deduo millia marcharam de quibusdam deemofynis pro transfretatione pauperum dedicavit. Septimo, per diverfas .provincias data funt nunc decima, nunc vigeuntus, dt hujufmodi, ufque ad hac tempora,

CAP. XXIV.

Qaod ttfi boc negotiant non fit per ftemcamfoe adjutorem terminatum, am eft dtfiftendum, maxime a fammo pontifice, jaed adhuc nova adjatoria nftamentar.

Non eft ab hoc negotio defiftendum propter infortunia tribus decaufis. Primo, propter falutem Criftianorum, quorum multi per hoc falvantur, qui alias damnarentur. Secundo, propter repreffiooem Saracenorum, qui ut fupraditem eft, aliter nos invaderent quietos. Tertio, propter fpemdefinalitertriumphando. Nam antiquus ille populus fcpedidusad Deum revertens, finaliter femper vincebat. Hiftoria Caroli-Magni , Antiochena, dc tranfmarina , oftendit Chrtftianos femper infinie viäores . Recuperata etiam cernimus multas terras ab eis primitus occupatas, Siliciam feu Siciliam, Sardiniam, Januand, Cataloniam, Infulas, Hifpaniam , excepto uno angulo , nec eft abbreviate manus Domini , qtue interfecit CLXXXV. millia de AlTyriis una nofte.

C A P. XXV.

Qualiter procedendam eft de novo ad adjatoria.

Notandum quod pro ifto negotio neceffaria funt tria cum fuis annexis I Primo orationes, fecundo cogitationes , tertio confultationes . Orationes autem faciende funt in publico & in privato, proceffiones, letante, jejunia, eleemofynse, & hujufmodi injungenda ; confeiftones etiam & correâiones de peccatis faciende funt, fine quibus orationes parum valent. Cogitationes autem debent efle diutine, non fubitx, cum multa collatione cum viris idoneis, infpiciendo hiftorias cum iis, qui de talibus feripta reperiuntur. Coniilia verodq talibus habenda funt, non cum inexpertis, nec cum involuntariis, nec fppeiaiiter eum malis , quia non habent fpiritum Dei ; fed expertis, voluntarjis, & fandis & juftis viris, qui habent fpiritum coofilii (anioris.

CAP. XXVI.

Çaid dr iec fentiat commxais oplate.

Communis opinio ientit, quod oporteret illuc continue tenere tot pugnatores, quot probabiliter eraderentur femper pofle refiftere Saracenis, ad quod eligerentur non mercenarii homines, habentes iohim oculum ad Üipendia, fed habentes zelum fidei ; nec homicide, aut peffimi fient haäenus faftum eft, fed homines a peccatis abftinentes ; quia nefeit juftitia Deï redeuntibus, aut éje&is propter malam vitam, mox alii fubftituerentur. Suftcntatio autem eorum faciliter pofliet haberi pnater adjutorium laieale; primo, fi dc fiweruuo thefauroeccleiiarum in lapidibus, vatis, dc veftimentis dc hujuûnodi emerentur redditus perpetui. Secundo, fi de collegiis fingatis una vel plores pmbeoda illi ufui aptaretur dc deputaretur. Tertio, fi prioratus in quibus pauci aliquando cum fcandalo morantur, illic applicarentur. Quarto fi abbati· definite, quarum reformatio defperatur, illic fimiliter applicarentur . Quinto, de beneficiis vacantibus fruftus unius vel plurium annorum ad hoc ferverentur, dc multa alia hujufmodi.

CAP. KXVII.

Dt bit qaa pro tota negotio ante conciliant font agenda.

Primo igitur laicts fit clericis habentibus cordi negotium diligenti confilio traftandum eft, & conferendum de omnibus adjutoriis & fubfidiis a quibufeumque petendis. Debent etiam magnates ad hoc induci primo, quia funt vaffalli'Det, a quo teneor potentiam, ne permittant ei auferri terram fuam. Secundo, .exempio regum dc principum Ifrael, qui femper pugnabant contra Philifthax», propheta autem dc facerdotes exhortabantur, di pro- pugnantibus orabant dc facificia offerebant. Tertio, exemplo nobilium chriftianorum . Carolus enim magnus contra Saracenos ufque ad mortem pugnavit, dt multas libertates Francis dedit, ut eos paratiores haberet ad hanc pugnam, propter quod non funt digni nomine Francorum, qui non gerunt bellum Saracenorum, multi etiam reges nobiles, qui mori citra mare inertiam reputabant. Quarto, quia cuin aliis pcenitentias facere nolunt aut non poliunt , nobilius quam in armis fatisfaccre nequeunt.

Explicit prima pare.

SEQUITUR. DE SECUNDA,

In qua agitur de fchifinate Grscorum.

IN fecunda pane agitur de fchifmate Graecorum, dt habet xix. capitula.

CAP. I.

Çaod «M Jit ttelefia.

Quod una Ct ecclcfia probatur per auftoritates. In Canticis.- *Vna eft columba mea.* Item in Evangelio dicit Domiat» ia fmgulari, *Sapor banc petram adificabo ecdtfiam meam.* Et Apoftolus: *Dejpotodi vat ani vire virginem caftant exhibere Cbrifto.* Er multa hujufmodi leguntur. Item in fymbolo fideL* Umm *fanftam ecdtfiam catbolicpm. Secundo* probatur per rationem, quia Chriflus fponfus eedefte non effet monogamus, cum tamen minimus epifeopus prohibeatur elfe bigami». Tertio, fciendumeftquia eft una, unitate Domini, fidei, baptifmi dc animi, juxta illud.- ttew *Dominât, tata fidet, anxm baptifma.* Et iterum inA&ibusApoftolorum : *IWxltiixdinix credentium erat cor nwi & amata xaa.* Item unitate finis.

a

CAP.

ANNO CHRISTI

CAP. II.

O^cdfimr/ m reutrsnaew.

Contra hanc unitatem eft illud Apocalyfis.* *Septem* *fut fetet* m 4As. Item dicitur ecdefia Gallicana & ecdefia Anglicana. hem alia militans, alia triumphans. Item alia primitif», alia moderna- Item in typo Chrifti patriarch· plura habuerunt uxores; Sed ma* jor eft gloria regis habere fub fe plura regna, quam unum tanmm- Et in Canticis.* SrxqgâsM *fimtregine,* »dfep*Sa cmorisM; ad»- *lefcntnlentm wr»* asncff Mmmts. Item mali*— gnantium ecdefia eft una. Cum autem unumB uni opponitur dt non piura, item phires homina non fiint unus hamo.

CAP. III.

I *Refpet^/ienes* ad prad/Ar.

Primo, feiendum quod ecdefia univerfalis eft una, particulares autem ecdefie funt plures, ficut funt lapida multi, acervus autem unus. Univerfalis autem diftioguitnr particulariter vd ex parte reâorum, ficut in prima inflantia, rei ex parte nationum, ut in fecunda; vel ex parte flatuum, ut ra tertia; vel fecundum tempus, ut in quarta; & nihilomi-C nus eft una, ficut juvenis & fener, pauper & diva. De bigamia autem patriarcharum, fuit figura Chrifti in Jacobi quia duc uxores libeπε fignificant eos, qui ex Judaeis & gentibus ferviunt ex amore, ancillis vero fignificant eos, qui de utrifque ferviunt ex amore. De phiralitate vero regnorum dicendum eft, quod conftituit unum imperium, & fic omnes ecclefi· unam matrem ccclcfiam integrant, qu· dicitur Regnum cmlorum. Ad illud Cantieorum, dicendum quod fexagenarius numerus propter fenarium & decalogum fignificant perreftos in pneceptis, qui generant Chrifti filio» prcdicando. Oflo^inta concubine, quia quatuor bis fignificant volubilitatem tempora-Dquibus mulfi funt curati de pari & in folidum. lium propter quatuor parta mundi, & quatuor elementa fignificant^feos, qui in pnsdicatiooe habent oculo» ad temporalia. Adolefceotulc vero fine numero fignificant imperfeftos ad germen prsdicationis. Ecdefia vero maligantium non eftecdefia (impliciter, ficut nec angelus Satan· non eft angelus in modo loquendi (impliciter. Quod vero dicitur de contrarietate, verum eft in eodem genere & non in diverfis: nam plura mala opponuntur uni bono. Ad ultimum dicendum eft, quod una non eft de unitate reali, fed unitate rationis, ficut eft. Nam ternarius & quaternarius funt phires numeri, & tamen faciunt unum numerum mqjorem, puta feptenarium.

CAP. IV.

tentuerfeiit delet lelert ttneead

Quod io eoclefia fit tantum unusre&orprobatur primo, quia omne» unum corpus fumus. Si enim haberet piuracapita, monftruofumeffet. Secundo, quia totus mundus, ut fit bene ordinatus, habet unum principem fummum, fimiliter & ecdefia. Tertio, quia fi hac parAticularis ecdefia non habet nifi unum epifeopnm, nec alia nifi alium, ut fit melius ordinata: Ergo tota chriftianitas, quia eft una ceclefia, habet unumfummumpontificem. Qparto, quia'ficut plura epifeopi habent fuper fe unum arduepifeopum, & plums archiepifcopi unum patriarcham, ita omna patriarchis debent habere fuper fe unum fummum pontificem. Qpinto, quia difeordia exeunte inter equaliter fummos,fi eflent, non effet fuperior, qui manurh poneret in ambobus, & confinderetur tota chriftianitas. Sexto, quia fafta eft ficut navis inftitoris, in qua debet efle unus fummus gubernator. Septimo, quia dicitur regnum Dei, in quo debet effe bonus rex ne regnum djvifum in fe ipfum defolctur. Oftavo, quia Đavid fuper xxiv. faccrdota conftituit unum fumnqum pontificem. Nono, per illud Ofee: *Filii Jfreel & Jndei pment fiHmet cepeti teutm.* Decimo, quia *fiet mune meile tf tenue pefier.* Si enim dicatur quia Chriftus eft· unum caput, verum eft,* fed quia abfens vifibiliter per fuos vicarios regit, ficut unam dkncefim per unum epifeopum, unam provinciam per unum Xrchieptfcopum, & unum regnum per unum regem ; fic univerfalis ecdefia per unum paftorem. Difcretus enim paterfamilias recedens porter particulares vicarios, derelinquit, unum generalem, cui ceteri obfequuntur.

CAP. V.

Objeflienet in cmtrerieem.

Primo obilcitur contra ita,' quia cceleftis hierarchia non habet caput, nifi Deum. Secundo, quiaApoftoli non leguntur fuiffc fub obediêntia Petri, fed de pari omnia facîebant, que nunc papa fibi appropriât. Tertio, quia fM *eperettu efi Petre en emfaletetm., epereim* " *uelli ifier ter* & funt omnes immediatê á Chriſte. Qurto, quia in temporalibus non oportet unum effe fuper omnes, cum multi reges non recognofcunt fuperiores, nifi Deumi. Qpinto quia phires funt parochi·, in Sexto, quia ficut inveniuntur fimul fiiiffe duo Imperatores, fic poflliinr effe fimul duo psp·. Septimo, quia ficut diflum eft Petro, ^wd· cwwfw *ligeverit fuper terrnm;* fic diftum eft aliis: *Quorum remeferitie percute, remittuntur eit.* Ergo idem de fucccfforibus.

CAP. VI.

Rtiporfo ed eljeffe.

Ad primum dicendum eft, quod non eft fimile de ecdefia triumphante, iu qua ceffat omnis praelatio confervorum ; quia in exercitu £*indigent homines duce, quo non indigent duât& perduâi ad viâoriam,& quietem. Secundo, quia habent Chriftum vifibilem prafentem vifibilitcr., unde eft illud : *Nee decelit vir prexwww fiutee.* Skur Chrifto convenante inter apoftolos, non habebant alium fuperiorem, led compcfeuit eos dicens.· Qx» *veintrit teeejer^get erit inter vet neinieeu, enenee entem vot Jrttru efiif. Meeifier entem vefier enet M Chrifas.* Et *f^uendntfem in munde, lux Jum mundi.* Tertio, quia praelatus datur ad coercendum a malo dt ducendum ad bonum, quo illi non egent. Ad fecundum dt tertium dicendum eft,

quod

quod quia apoftoli a Chrifto vocati & mifli, A non indigebant ad Chriftumrequirere, necftatus illic patiebatur, A fimiliter etiam poftea aliquo tempore oMcrvatum eft, fed a Spirina fanâo hcc obedientia eft explanata, ficut eft in multis pertinentibus ad (aeramentum. Ad quartum dicendum, quia non eft fimiie, quia coaequales in temporalibus habedt fuperiorem (impliciter, fed in fpiritualibus, qui poteftcorrigere etiam in regimine temporalium ratione deliâi. Qpi autem non haberent fuperiorem in ipirituatibas contendentes de cis, nonpaflent ab alio cohiberi. Et fimiliter ad quintum de curatis in folidum, qui habent fuperiorem epifcopum, Ad fextum dicendum quod Romani imperatores fimiliter, quibus papa praeerat, vel non erant in folidum, B fed fibi..imperium..dimidiabant. Ad ultimum, ficut ad fecundum & tertium, quia mulca fecerunt apoftoli & immediati fucceflbres de privilegio fpeciali, quae modo aliis non licerent.

C A' P. VII.

Quod autem Romanus pontifex fit iflefummus, patet per auâoritanes. Didum eâ Petro,- *Ta vocaberis Ctpbas*, quod eft capun, & *Saper banc petram adsficabo ecclefiam mtam, & Pafce oves meat, & Confirma fratres tuos, & Tibi dabo claves regni calorum, & Ego rogavi pro te, Petre, nt wa deficiat fidas tua*, & primus eorum Simon Petrus femper in catalogo ponitur, & in confePione fidei primus pro omnibus refpordit: *Tn es Chriftas Filias Dei vivi*, Oc in eleftione Mathis primus locutus eft, Oc in profecutione fidei primus predicavit, Oc in concilio legalium primus propofuit. Deinde per rationes, primo quia non eft aliqua fedes m mundo, cujus pnefules tot Ot tanta pertulerint propter fidem: plures enim martyres epifcopos habuit, quam ecckfia aliqua; Oc quia Roma eft locus communis Oc medius occidentalibus & orientalibus, ut per mappam mundi patet, & quod Roma fuit caput mundi, quando Petrus illic tranflulit fedem, Oc Conftanti-D nus ordinavit Dei nutu, quod omnes ~~eccleß~~ fubeflent Roman®; ficut David, quod omnes facerdotes fubeflent fummo facerdoti. De hac etiam fubjeftione <xt.int multa concilia patrum. Item non eft alia fedes inobediens, quat dicat fibi deberi univerfalem (ubjc&ionem, que tamen alicui debetur. Item, Romana fedes fuit multo tempore in poflefirone pacifica vel quafi hujulmodi iubjcdionis.

CAP. VIH.

QbfrBioms in contrariam.

Primo, objicitur, quod Chriftus eft caput, E non Petrus. Secundo, quia Jerusalem in medio gentium potita eft, ubi & Dominus iliosum crucifixus cfl: ubi cœpit chriflianitas & omnia faeramenta, quae funt ecclefie fundamenta. Tertio, quia in primo concilio Jacobus epiicopus Jerololymorum protulit ibi fententiam quafi fuperior, non Petrus. Quarto, quia quatuor concilia, que ficut evangelia venerantur, & tria alia apud Grarcos celebrata funt & non apud Latinos, ex quo videtur magis efle caput apud eos. Quinio, quia ficut Petrus fuit pontifex Romanus, ita & Antio A ebenus. Non. ergo magis debetur primatus illi — ledi, quam ifti. Sexto quia, fi Petrus hunc primatum habuiffet, noc propter hoc debetur cuilibet fiacceflorr, ficut nec gratia miraculorum ipfius.

CAP. IX.

Refpatfio ad objeffa.

Ad primum dicendum, quod Ghriflus eft caput per fe, Petrus autem ficut vicarius. Ad fecundum, quod Jerufalem folum erat caput Judaeorum, Roma autem eft caput totius mundi, cui Chriftus dominaturus erat, & non iolum Judaee. Ideo Romana fedes primatum tenet, & etiam ne ccclefia videretur judaizare: propter quod ecdefia Jerofolymitana ufque ad tempus Juftiniani imperatoris habuit dignitatem ftmplicitcr epifeopi; fed fub eo in concilio Conftantinopolitaoo datus eft .ei patriarchatus propter honorem Dominice refurre&onis. Ad tertium dicendum, quod nondum erat determinatum de pnreminentia Petri. Ad quartum dicendum, quod concilia non potuerunt congregari nifi per virtutem imperatorum Catholicorum, quorum primus Conftantinus apud Conflantinopolim, ubi poftierat fedem fuam, & fic deinceps in panibus illis, propter potentiam fucceflorum „_ ubi & magis vigebat Cchriftianitas, quia fub folo patriarcha Antiocheno erant CLIU, epifeopi, pneter illos,qui fuberant Alexandrino & Conftantinopolitaoo. In occidentalibus enim erant pauci, nondum converfis Polonis, Hungaris, Anglicis & aliis multis, tum quia in occidente plures erant turbationes; nufquam tamen nec unquam fine au&oritate Romanae fedis fit verum concilium generale. Ad quintum dicendum, quod Petrus poteftatem fuam Romam tranflulit, & non eam reliquit illi, quem Antiochie pwefecit. tpfe autem pontifex Antiochenus efle defiit, ne eflent duo fimul, & Romanus pontifex effe cœpit. Poteftas autem ejus, eo per martyrium confummato, debuit ad aliquem tranfirc fuper terram, Oc magis ad Romanum, quifucceffit morienti, quam ad Antiochenum, qui fucceflit viventi, ne fimul fierent duo papx, (eu duo pontifices. Ad fextum dicendum, quod (ucceffor carnalis non habet quidquid prdeceflor habuit, illo diftribuenle aid libitum. Secus autem eft in fpirituali, qui nihil habet a prscdeceflorc, fed a Deo, qui apudecdefiam iemper vult efle plenitudinem poteftatis: non fic autem de gratia miraculorum, quae non fic eft neceflaria ad faiutem.

CAP. X.

{heart Creti potias dicantor fcbifmatici, qttam . Latmi.

Videretur quod Latini eflent magis, vel eque fchifmatici, quam Graci, ficut enim ipfi dividuntur a nobis.* ita e converto & ipfi magis confervant antiquas conflietudines apoftololum m barbis & carentia campanarum & hujufmodi; & Latini a Greets habuerunt jura & philoiophiam, quorum fludium de Athenis venit Romam, & inde Parifius tempore Caroli,magni. Item, novum teftamentum (criotum fuit prius in Grarco, praeter evangelium Matthaei, qui fcripfit in Hebraico, & apud Gre-

cos

er cos plures apoftoli pnedicaverunt, Johannes, A qua eis praedicare non poflumus. Quinta eft
— -Paulus, Andreas, & plures epiftolas Paulus defêdus Iratorum & magnitudinem negotii anno
ANNO feripGt ad eos, quam ad Latinos, & plus eis propter dillantiam locorum. Sexta & maxima ,,,
C^BTI praedicavit veri», quam Latinis, & ab eis ba- eft diflênûo de imperio, quod eccleGasuit ha-
7<* nemus /cripta DiooyGi, Damafceni, Gregoni beri de teneri a Latinis, ipG veto a fuis. Nam
Nazianzeni, Gregorii Nyflcni, BaGlit & Chry- Gneci, qui fuac io poteftate Lanuorum, Gcut
foftotni, fic fere omnia concilia, & Gc quaG patet in Calabria, obediunt Romans eccleGz.
o patribus filii dividemur. Refpoodeo. Schif- Septima poteft addi, quia Greet quondam fcil-
maticus uno modo cujus culpa fit disifio, fe- matici, fuccelGvis temporibus paulatim prolap-
cundo modo rebellans capiti, tertio vero con- G funt in divcribs errores fit hrcics, quibus
ftituens Gbi caput, propter que tria, Grrci pertinaciter inhaerent. Itaque modernis tempo-
& non Latini dicuntur fchifmatici, & omues ribus non tantum fchrimatici lunt cenfendi,
Orientales, qui Graecis fe conformant. fed etiam haeretici mamfcfti.' in quibus errori
bus & hzreGbus nutriuntur & imbuuntur ma-
CAP. XI. xime per illos,'quos vocant fuos calogeros.
B Prèdiâi autem errores alibi notati funt fic coL
fuit caq/i è? *fit tdhtK fikifirulii Cm-* ledi.
caret».

CAP. XII.

ÇfttJ [criffit Iso Titfctts tk iflitts /iktf-
**utn.*

Caufa difpoGtiva hujus fchiGnatis fuit mul- , Caufe hujus fchiGnatis funt duodecim. Pri-
tiplex varietas rituum in barba nutrienda, in ma, quia papa Pauliuum , quem Gratianus im-
materia facramenti Euchariftic, in continentia perator Grstcus Antiochie pofuerat, reproba-
miniftrorum eccleGe. Item , gravamina Roma- vit. Secunda, quia fub ThcodoGo imperatore
ne ecclcfiz in cxa&ionibus, excommunicatio- CL. epifeopi concilium celebrantes lina con-
nibus & ftarutis, in oppreftiooe tyrannica prin- fcientia papae , Conftantinopolitano epifeopo
cipum Latinorum, in verbo & faâo, quia vo- nomen patriarche attribuerunt. Tertia quia
cabant eos canes, (rabebant per barbam, fit hib Marciano imperatore Leo papa depellere
multa hujufmodi, Gcut duritia Roboam diviit voluit Conftantinopolitanum przlulem, fic ex
regnum . Fertur in quadam hiftoria, quod cum tunc de pari contenderunt. Quarta, quia cum,
adhuc regnum Saracenorum eflet fiibjcftum Ro- Zenone imperatore, Felix papa ficGelaliuslucceifbr
mano imperio, fic quidam ex parte imperato- ejus excommunicaflcnt Achacium prz-
ris diftriboeret togas militibus, fic veniifenr Sa- fulem Conftantinopolitanum, ipfe e contrario
raceni ad hujufmodi togas recipiendas; dixit excommunicavit fummum pontiheem . Quinta,
diftributor: Qpid ad nos de iftis canibus? Ver. quia cumAnallaGus declinans in partem Acha-
bum autem illud ita conturbavit Saracenos, cii in excommunicatione mortui , fic fttcceflo-
quod propter hoc fubtraxerunt fe ab imperio ris fui Eucharii in eadem malitia perfeverantis, nollet recipere legatos ecclcfiz Romanz,
Romano. Et ideo conftat, quod exafperatio tamen lub papa Hormifda receptos ludibrio
potuit efle difponensGratcosad fchilma. Item, habuit & abjecit ; propter quod idem imperator, ut dicunt Latini, fulmine periit, fir XL
fecundum hiftorias Latinorum, regna maxima, epifeopi Grzci dederunt obedientiz dextram
ut Romanorum, Francorum fic Anglorum , apollolicz fedi. Sexta, quia Agapitus papa
procefterunt a Grccis ab excidio Trojz, fic ab Conftantinopolim veniero contra duos hzteti-
cis Chriftianitatis procellit, propter quod fe cos, qui negabant in Chrifto duas elfe volun-
majores reputant, fic magis dolent denegligen- tates, a Juitiniano pio imperatore fcfceptus,
tia aut contemptu ; fic quia Latini, ipfis non depofuit przlulem Conflanti nopolitanum, epi-
requiGcis, addiderunt in Symbolo Ntczno, A- icopum , hereticum , fic alium fubftttuit. Septi-
, fie quia fubjeâione refignavit. Hzc igi-Θ ma eft , quia Martinus papa evocatus a Ro-
tur, tenia fcilicet varietas rituum, exacerba- ma Conftantinopolim , a Conftantino imperatore , favente Paulo Conftantinopolitano pre-
tio Latinorum, Giperbia eorum , difpofuerunt fule , cum nollet ei confentire, fic propter hoc
ad fchifma. Caufa autem contemplativa fchif- excommunicavit eum, miflus eft Terdonz in
matis, fuit, quod quamvis Conllantinus tran- exilium, ubi fic miracula faciens defunûuseft.
ftulerit fedem imperii apud Conftantinopolim, Oâava, *ex hoc* quia Julitnianus Contlantini
tamen imperium remaniit unum, Graecorum filmS..... clam Romano pontifice fy-
fcilicet fic Latinorum, ufque ad tempus Caro- nodum fecit, quam vocavit Ifextam , in qua
li-magni ; quoniam, Gcut habetur in chronicis, cum condemnatione ecclcfiz Latinorum editi
iocoeperunt diviGm nominari imperatores Grr- E funt canones multi. Nona, quia cum Leo im-
conun & Latinorum; propter quamdiviGonem perator infurrexiflet in facras imagines , fic
eccleGa Romana favendo magis imperatori Ro- per litteras papales ac legatos monitus ficcoer-
mano contra imperatorem Grecum, probabile citus nollet ntfipiicere, Gregorius papa prop-
eft , quod tuoc ille coeperit rebellare, ficpopu- ter boc excommunicavit Conftantinopolitanum
lus propter dominum. Unde in chronicis inve- prefulem, cultum facris imaginibus detrahen-
nitur , quod Conftantinopolim faciebant vocari tem . Decima, ex hoc quod Conllantinus cum
primam omnium, quia apud illam erat fedes Irene matre tua parum a peflimis przdeceffo-
imperii; fed per Phocam imperatorem, procu- rum femhis difcedens, prreipue tamen ad ia-
rante Bonifacio papa, ordinatum fuit, quod crarutn imaginum cultum revocare nolens, con-
Romana ecclefia, Gcut erat, Gc fic diceretur gregavit fynodum Gne papa. Undecima, quia
Caput omnium. Caula autem durationis Ichif- cum Bulgari converfi vellent Romanis inftrui
matis, eft primo caufa perleveratis fic durans difciplinl», ille imperator cum luo patriarcha
difpoGtiva. Secunda, confuetudo, Gcut in G- • le-
mili patet inter illos, qui dicunt fe Guelphos
fit Gibelin*» in Italia: quia aoteceftores fuific
tenuerunt fine alia ratione. Tertia eft infeitia
feu ignorantia «orum, qua nec res refponGs
mtclligunt. Quarta eft diverGtas linguarum,

Cy legatos Romanos ad hoc miflbs a fuis finibus A
""■T"~exi4ilenmt. Duodecima, quia cum tempore
****>· Manuel» imperatoris Graeci & Alexandri IIL

munâo papa apud Venerias, ubi Fridericum I. imperatorem Romanorum reconciliaverat, negotium cepefcere dimittentes, non fane proie, cuti.

CAP. XIII.

Λ» Dri.

Damnofiun hoc fchifma eft valde, quia per hoc quicumque fabfunt patriarchs Conftantinopolitano, Alexandrino, & Antiocheno, ft fere B Jerofolymitano, funt ab ccdefia Romana precifi ; & qui in varias hxrefes devotati funt ft cjefti, non funt in ftatu falutis, ft excommunicari indigne fufcipraot ft adminifirant (aeramenta Dei, ft adjiciunt falfa dogmata, ut a devotione Romane ecdefiz fe magis fubtrahant & avertant, ficut Jeroboam fecit vitulos aureos.

CAP. XIV.

Qtod graviter offendant fai dant act^flann» tuirit ttfattribu fciifatalt.

Notandum aurem, quod non fuit ex culpa Moyfi fchifma Dathan & Abiron, quos vocant, fed Roboam, qui dura ft injufta comminatus fuit; ft fi grave cftfcandalitarcunum ex putillis, multo magis gravius eft tantam multitudinem ft patres exafperare , ft coram ceco offendiculum ponere ---- Sciendum cft illud quod fchifma non eft fingulare..... inter Saracenos poft mortem Mahometi exortum eft fchifina, quod adhuc durat inter Saracenos de Ægypto & de Africa, ft fimiliter inter multas nationes Chriftianorum.

CAP. XV.

^M-infxwr *cKTMt dtkent ymtrt Latini ad* reemri- *liariatum Gratanm.*

Ad iftam reconciliationem curam debent apponere Latini. Sed facerdos & levita pertranfeunt vulneratum, nec compatiuntur membris, & propter hanc injuriam fchilma magis, ac magis crevit, ft profectam in pejus, ficut rima, feu fciflura in pariete quando non apponitur remedium, & ficut in guerra a principio faciliter fit pax, qux poft ftrages multorum hinc inde fieri non poteft. Et ficut turris, que proper caflrum cadit, multas domos vicinas fecum pertrahit ad ruinam; fic & ipfi Greci Jacobitas & multos alios orientales lecum traxerunt , ut cauda draconis tertiam partem ftellarum ; propter quod in ecclefia primitiva ftatim fctflurc apponebatur remedium, ut habetur Aft. 6. Ortum eft murmur , ftatim duodecim apoftoli convocantes multitudinem Udaverunt, inftitutis diaconibus feptem ; & fimiliter orta diffenfione propter obfervantiam legalium , Paulus, ft Barnabas afeenderunt Jerufalem , ut habetur Aft. xv. Et Rome orta dilfcnfione inter Judzos & Gentiles, Paulus eifdem Romanis epiftolam ad, &c.

CAP. XVI.

ANNO CHRISTI

Çjni ifl" tttrt atatâtut ftrtlett λΛ 4μημιμ

Ifla cura maxime ad papam pertinet, primo, quia cft vicarius Domini JESU-CHRISTI, qui ideo de corio defeendit, ut faciat utraque unum, ft papa in Graciais deberet defeendere, fi fpes eflet probabilis, quod proies huc remuneraretur " ovile. Secundo, quia cft pater omnium, & deberet occurrere filio prodigo reftitenti, ut inducat in domum , & dare ftolam primam, id cft recipere ad dignitata. Tertio, quia cft paftor in medio ovium diffipatarum, ft aliis dimiflis, ire ad illam qua perlit. Qyarto, quia fponfus Rebecca dicitur dolere quod in ventre ejus filii extant. Quinto, quia judex ad nihil aliud tendere debet, nifi ut a difeordiis fubdiri recedant, dicendo cum Moyfe .' *Piri jratrtt tftil* yau *actiéifilt atitnanaa.* Sexto, quia reftor navis debet agere, ut ad portum falutis concorditer remigetur. rraal"»

CAP. XVIL

QjK *Jfat tritia ad hijafatadi atgerii tXtttl·*

Ad hanc reeoociliatiooem neceflaria videtur fcientia feu peritia lingua grnen, quia per genera linguarum diverfitas gentium io unitate fidei congregatur ; fit ficut fcientia, qua prius per infafionem habebatur, nec per ftudium acquiritur, fic debet ede ftudium de linguis, cum prius eflet donum infufum, & ficut fiebat tempore Hieronymi & Auguftini, ut noftri percurrerent libros eorum, ft viderem, quibus inituntur. Sed vix in curia Romana invenitur, qui fciat legere litteras ab eis miffas, & legatos ad eos miflbs oportet habere interpretes, de quibus nefeitur utrum intelligent, aut decipiantur. Secundo, neceflaria videtur copia librorum grzcorum, ut fcilicet latini haberent omnia lcripta eorum, theologicorum, expolitorum, conciliorum, ftatutorum, officii ecclefiaftid, & hifloriarum . Verifimile eft enim multa inveniri pro nobis , quia non contenant omnia, & curatutn eft de libris pbilofephie & jure transferendis, non fic de theologicis, qui funt arma militis noftrs, & curant milites parare arma corporalia contra eos. Clerici non curant de crimine ad deftiturionem , monitionem, & altitudinem extollentem fe adverfus fcientiamDei. Tertio, neceflaria videretur frequens miflio folemnium nunciorum, ficut Ezechias mifit ad decem tribus divitas, ut reverterentur ad Dominum ; qui nuncii etiam Latinos in Achaia vifitarent, fcft corrigerent, qui propriis fumptibus irent, non extorfiooes facerent. Quarto, videretur neceflaria miflio exploratorum , militum , mercatorum, vel reiigioforum ficut Moyfes ft Jofiie fecerunt. Quinto, videtur neceflaria honorabitis receptio ipforum, & non habere eos contemptui, ficut rex filioiftm Amon. Sexto, attraftio aliquorum Gnaconfln magnorum, prudentium per matrimonium, tel aliter, qui docerent ft dirigerent, quomodo effet agendum erga cos. Septimo, ceffatio Latinorum abopprefliombus illorum. Oftavo, caritativa fervitis hinc ft inde inter magnats». Nono translatio

tio librorum noftrorum in linguam eorum, in quibus proficient.

*mu°

CAP. XVIII.

f^xod la tribtu cerffl/t difcerdta inter Crocei & Latirnt.

Prima difeordia de imperio Conflantinopolitaoo. Cum enim Conftantinus *illuc fedemim** perii tranftuliflet, iuccclibres ejus pacifice imperabam Orienti *icilicet,* fic Occidenti, quoufÎue Saracenis irrumpentibus Italiam, Pippinus rancorum rex crocatus a Srephano papa ad detentionem, fa&us eft Rome patritius, & deinceps reges Francorum patricii Romanorum , fafti iunt imperarores Romani, & fic translatum eft jus eligendi imperatorem a Grxcis in Germanos in perfonam Caroli-Magni *filii* Pippins , quem Leo papa Ronue coronarii in imperatorem, fie poftea ecclefie audoritate propter culpas imperantium in Conflantinopoli capta fiait civitas Conflantinopolis a Francis & Venetis, fic repulfis imperatoribus Grecis, Petrus comes AutitBodorenfis coronatus eft ab Honorio papa III. in imperatorem Cooftantioopolitanum. Poft cujus mortem orta eft diftenfio, fucceffloribus Petri dicentibus ad fe jus imperii pertinere, Graecis e contrario afferentibus. Secunda difcotdiaeft de pertinentibus ad fidem. Nam Greet invidia motiC quando Butgari converti fune ad fidem, A relient imbui a Romana fide, ut illos averterent, Latinis impofuerunt hacretim de proceffione Spiritus Sanfti, fic paulatim coeperunt in aliis articulis diftratire a Latinis. Tertia difeordia , de obedientia & fubfeftiooe ; nam propter fedem imperii illuc translatam, volentes parificari Romanis, quia fecunda Roma difta eft, feu nova a Conftantioo, & paribus privilegiis dotata, & propter hoc fententiam quamdam latam a papa Romano'contra fuum patriarcham non receperunt, & tandemobedientiam, Juam prius exhibuerant, negaverunt, & *(ibi* ine auftoritate & confirmatione pape patriarcham fecerunt, & patriarch* Latino per papam creato non obedicrunt, ficut fuperius pretraftatum eft.

CAP. XIX.

De remedil/ centra bac tria.

Contra difeordiam de imperio, qua durante all* perleverant, videretur remedium, quod vel per pecuniam a Latino principe acqutratur, ficut principatus de Morca, & quidam alii, fi tamen liceat, vel quod per pafta aut matrimonia imperator ille ad obedientiam reducatur, quod effet magis fine effufiooe fanguinis fic fine periculo; neceffarius non eft E eventus belli, & nunc hunc, nunc ilium confutnit gladius. Contra fecundamdifeordiamvideretur remedium, quod in omnibus ritibus fuis, in quibus poteft ecclefia difpenfare, ipfi tolerarentur, dum tamen in his qnz funt de fubftantia fidet' coofentireot, nec noftroa ritus reprobarent. Contra tertiam difeordiamvideretur remedium, quod-ab eis plenitudo obedienti* .non expeteretur, dummodo patriarcha eorum a papa confirmaretur, & ab eis legati Romani cum honore reciperentur.

Explicitait extraHime/ II. Partit.

ANNO CHRISTI

IN TERTIA PARTE AGITUR

de corrigendis in eccleGa Latinorum.

CAP. I.

De corrigendl/ centra cultam divinam.

Orca cultum divinum videretur flatuendum, quod non cogerentur homines ad colendum nova fefta prêter auâoritatem Romane ecclefus, & Pnctcr ftuam in majoribus feftis abec-Bcicfia inftitutis liceret hominibus operari poft auditum officium, tum quod in teflis magis multiplicantur peccata in tabernis, choreis & lupanaribus; que mala docet otiofitas; tum quod dies operabiles vix fufficiunt pauperibus ad acquirendum fibi viftum. Secundo, quod propter canonicos non folventes non ceffaretur a divinis,- fed culpabiles aliter punirentur . Tertio, quod in omnibus ecclefiis ars cantus melius docerqpr & addifeeretur . Qparto , quod divinum officium fic abbreviaretur, quod devote & integre diceretur & audiretur. Quinto , quod in magne ecclefiis ad omnes horas haberetur numerus fufficiens clericorum.

CAP. II.

De corrigendl/ circa ecctfam Romanam.

Circa Romanam ecdefiam videretur maxime fedis vacatio brevianda, primo per hoc quod cardinales, ea durante, nihil pofient percipere de bonis pape vei ecclefie, nec munia qurcumque, alioquin contrarium faciens, ipfo fafto effet voce privatus. Secundo, quod fi infra certum tempus non elegiffent, quod per eleftionem notariorum adjungerentur eis aliqui de primariis, vd aliis officialibus curic, vtl eliam e convertis, vel metropolttanusillius provinci* cum fuffraganeis , feu aliqui alii, Dprout magis videretur circa hoc expediens providendum .

CAP. 111.

De corrigendl/ circa rtligiefei.

Primo, quod religiones Medicantium minuerentur , fic exceptis religiofis approbatis & confirmatis, quorum vita exemplaris & doftrina filutaris eft, alii non fuftineantur. Tot enim alii funt qui Truttani · vocantur, & cor- ' Trut*,ni reft'o non viget apud eos. Secundo, quod nulla religio mulierum fuftineatur, nifi habeat pudui. ηvi unde ſoffit fuftentari in domo fine mendicita- Per· p™?'" te & difeurfu. Tertio, quod de prioratibus foficaris fic deftruâis fierent collegia, in quibus religio fervaretur, ptevifo unde valerent fuftenrari. Qparto, quod nullus, nifi *debilis* fic infirmus, aut hofpes tranfiens comederet extra aUo, i> tmreteftorium. tul«. revera fint

dis, etiamfi nullus le opponat, timore, velA
— — amore, quia ad faciendam cuftodemthefauri,
,AWN<? 000 fafiat patrifamiUas quod nihil mali fibi
C^®T1 de ilio opponatur, nifi etiam ipfe, aliistacen.
tibus, de idoneitate ipfius inquificrir, diligenter. Secundojqtaod prolati firèiliua deponeret»* sur, quia ab eis, non cito profertur contra malos fenrentia, fed per multos annos protrahitur caufa, idcirco abfque timore perpetrant mala. Tertio, quod fepius vifirarentur, & eorum vita & fama fummo pontifici referretur. Qparto, quod posnpe coram & familiarum rcftringerentar.

CAP. V.

Dt ntrigtedit circe eerier frelatem.*

Io curiis prolatorum videtur vigilandum, quomodo juftitiamelius fervaretur, extorfioccs pro figillo tollerentur, & ufuro loco fortis non figtllarentur.

CAP. VI.

Dt etnigendi/ tine fertcUee .

In parochiis videtur reprehenCbile primo quod aliqu® earum ita funt pauperes, quod nulla bona perfooa vult eas recipere. Secundo, quod divites parochi® dantur talibus, qui nolunt vel nequeunt refidere. Tertio, quod ponuntur vicarii non meliores, fed melius forum de vicari® fervidis facientes. Quarto, quod non dantur propter Deum melioribus, fed indignis, aliquando propter munus a manu, vel a lingua, vel ab obfequio. Quinto, quod non corriguntur diffamati, fed peccare libere fepius pro pecunia dimittantur. Sexto, oporteret quod fieret aliquod opufeulum pro inftruftione ignorantium idiotarum in fuis officiis, ex quo nefeiunt feripturas.

CAP. VII.

Dt corrigendir etna clereee.

In clero quantum ad communem flatum, quoad multos vigent gula, luxuria, pompa , prodigalitas, otium, & alia multa mala, que client corrigenda propter feandalum laicorum.

CAP. VIII.

Dt corrigendis circe fn^faurrios frttdicatenu .

Qucftores mendaciis & immunditiis maculant ecclefiam & reddunt irrifibilem. Secundo , prolatos muneribus corrumpunt , & propter hoc dimittunt eis dicere quidquid volunt. Tertio, in brevibus feu cartellis luis rot indiligentias fingunt, & mentiuntur, dt male exponunt , qu® fere nullus credit. Quarto, multa acquirunt, fic pauca ad domos principales remittunt, falfis reliquiis decipiunt.

CAP. IX.

Dt corrigendi/ tine nfene cLtvleei.

Circa claves eft primo reprehenfibile, quod committuntur nefeientibus folvere vel ligare. Secundo, quod indulgenti® indifercte laxantur fic refringuntur. Tertio, quod excommunica* — I .
tiones in multorum laqueum multiplicantur. ANNO CHRISTI
I

CAP. X. ',7'·

Dt nrrigtelit tina fdntiti.

Primo , in grammatica corrigendum cft , quod aliqua turpia leguntur, per qu® juvenes ad lafciviam excitantur. Secundo, pro theologia videretur expediens, quod bhlia gloflaretur continue de djftis fimâorum in librta non gloffatis. Tertio, circa flatura patrum, quod concilia, maxime univerfalia, in metropolitanis ccclcfiis omtubus haberentur.

CAP. XI.

Dt ttrrigndir tine ierftrien.

Circa imperium vacans videretur conflituendus vicarius, ad quem haberetur recuriuspropter guerras fic cafus varios emergentes, vel addendo quod ftatueretur cum pace comitatus, quod rex Teutoni® fieret non per eleâiooem, fed per fucceffionem, & effet deinceps contentus regno illo, & magis timeretur , & magis juftitia in regno Teutoni® fervaretur. Item, quod in Italia provideretur de rege uno vel duobus, fub certis legibus & flatatis, haCbito confenfu communitatum & prolatorum , & per fucceffionem regnarent in poftenun, *in* cenis cafibus poffeat deponi per apoftolicam fedem. Aliquando enim rdi regem habuerunt vel quod rex in Lumbàrdia inftitutus eflet vicarius imperii in Tufeia,/vacante imperio, & imperatori confi & coronato per apoftolicam fedem, & aliter regnum recognofceret ut vaflalhu :/Imperium enimquafi ad nihilum eft redaftum ,& a pluribus, quotquot fuerunt, eledi ad imperium feu promoti, plura mala fub eorum dominio fecuta funt, & pax unitas turbata, & ftrages hominum faft®,& pauca bona fecuta ;& alia multa funt, qu® realiter perfuadent, ut queratur modus Daliquis conveniens ad providendum circa hoc, fi valeat inveniri.

CAP. XII.

Dr aaoto *procedendi in concilio.*

Non videtur expediens de bis, quxpapapoteft per fe fine prolatis exhibere, quod de ipfis cum prolatis habeat traftatum, fed ante concilium vel poft illa expediat fine ipfis.

Exfliclent ExtraDieees de tertie ferit.

Dt hoc vero caecilia ite ego le notle ed Rtf-
fd.:e naidxee differet.

Agendum hic fufeipit Annalifta de concilio Lugdunenfi II. tecumenico, cui ab illo context® narrationi nos pro noftro amore quasdam addemus a feriptoribus libata, queque vel toforum Colle&onun diligentiam fugerunt. Ac primo quidem de menfe, fedie, fleanno, quo rapit nulla eft inter feriptores controverfia, cum omnes temporis noro in aftis hujus concilii diligenter adferibantur. Coepit nonismaii anni hujus 1124* tum feflio altera die XVIII. ejufdem mentis habita. Succeffit feflio renia die VII. junii; die VI. julii quarta; die XVI.

eju-

CS* ejufdem menfis quinta; die XVIL ejuldem Acol. 254. Hinc de finccritate Graxi principis..... argumentum capias.

scriptores confiât: Ptoienaeus Lucenfis in A» naiAus »570. fapputat; Bernardus Thefaurarius in htAoria Gallica mille quadringentas pa-/ferafer «rr<w, Joannes Inerius in Cbron. S. Bertini Epicopos »570. Abbates & alios inferiores Praelatos ıouo.adjicit. Nangius, & Trivettus nmneram hunc Patnun in ardum cogentes, tnterfuidè aderant Epicopos 500. Abnates do. Praelatos, de alios circa 1000. Congruit bis Bernardus Guidocus, in vita Grcgorii, F. Pippinus in Chronico, & veteres rerum Pontificiarum chroniftte MarttnusPôlonus, caeterique ab Eccardo inter Hiftoricos medii *vi to: II. vulgati. Author Chronici Parmcnfis, Îuiopus fuum ad annum 1310. perducit, Rer. tai. to: IX. exterorum qui concilio huic adfueruut numerum prorogat ad CLX. millia, quod tamen de patrum numero vix credibile eft. Recentiorcs Scriptores nihil moror, utpote qui non comperta, nec meditata fcripferint ;fed prout quifque in antiquo aliquo; quem explicabat, scriptore offendit, nihil aliud cogitans, ita icripfit. Inter has fententias praeferendam arbitror illam, quam potior, & lanior feriptorum pars tenet de Epitropis quingentis, Abbatibus LX. vel LXX. & Praelatis inferioribus M. Adfaiife etiam cum ceteris Magiftros fupremos Templariorum, dcHofpitalariorum equi-

ibit Spondanus, quod ex ipfis Concilii C adis petitum eft. Sed mendi aliquid io adahic trrepfifle ~~conjiat~~; nam concilio quidem Ingo iens adfuit magnus Templariorum Magifter, tefte Bernardo Thefeurario. Templariis tunc praeerat Gullelmus de Bieavixcu; qui tunc recens cledus & in Cifmarinis adhuc partibus agens ad concilium, eodem Bernardo tefte, fe contulit. An vero cum Magiftro Templi Magifter pariterHofpitalariorum adfuerit, adaquidem aflerere videntur; fed cum in illis genuinum nomen magiftri Hofpitalis non legatur, neque pariter Hofpitalari illi, qui adfuit, titulus *magni* Murg/A*'tribuatur, quod tameuTemplariorum magiftro additur; atque infuper de hoc magiftri Hofpitalis itinere ad concilium Daem/Mtar, somrr nihil feribat Bernardus, qui id tamtn notat de magiftro Templariorum; ideo fufpicor concilio huic non quidem ipfam per lemagiftrum Hofpitalis, fed per legatum adfaiife. Qjkxl & eruitur ex confilio magiftri Templi dato Clementi V. de quo inferius. In eo enim atteritur adfaiife concilio magifter Templi, & de ordine Hofpitalis F. Gulllelmus de Corcellis.

Ad conftitutiones concilii hujus quod attinet, diligenter illas Annalifta oerfequiiur. Animadvertere tamen juvat conftitutioncm illam de iis, que in elcdionc Romani Pontificis a Cardinalibus fervanda fuerant, non diupoftfu-

ıpenfam ab Adriano V. & Joanne XXI. dein p ©oeleftino V. innovatam rediitte; prout fais E annis adnotabimus.

Graecos in hoc concilio ad communionem receptos nemo ignorat, idemque argumentum ab Annalifta diligenter tradatur. Sed ab illo, ficut & ab aliis omnibus huc ufque ignoratum fait, Logoretam, qui pro Imperatore legatus in concilio agebat, fchifma quidem nomine ipfius Imperatoris ejuratte; *fidper boc mundatum ejn/*

tu notavit Innocentius V. in inftitutiooe quam dedit mtneiis fuis ad eumdem Imperatoron deftinatis, quam publici juris fecit P* Marten* in Collcdion. Monum. tom. VII.

Preterea iis, qur de rebus in hoc concilio tradatis apud Labbeum deferuntur, addenda eft Leodieofis epifeopi abrogatio, de qua pariter mentio fit in adis. Sed *ex* Cornelio Zantfliet, qui chronicoo faum anno 1450. circiter abfolvit, vidgafumque eft in eadem Colledione a Martene tom. V. difeimus Eptfcopum hunc fuüfc in vitia omnia eflraenem, qui cum propterea a Gregorio, adhuc tunc ejus archidiacooo corriperetur, calcem illi impingere aufus fuit. Huic amoto ftatim a pontifice fucceflor datur Joannes de Atrâ. Prêter hunc, alterum etiam Epifcopum, Rhodienfium nem-Bine, depofitum tradit Bernardus Thefaurarius; fed hujus caufa ignoratur. Denique coepta praecedenti anno de ceffione Comitatus Venufini in fitvorem Sedis Apoftolic* tradatio in concilio perada, & confirmata, ut in nota A. 1173. LI. fcripfi.

Addere hic pariter juvat nomina Archiepiicoporum quorumdam, ficut & Cardinalium omnium, qui concilio huic pradimtes adfuerunt, legi in Charta confirmationis jurium. S. R. E. que fane confirmatio a F. Conrado Minority Rodulphi legato exhibita, fait Nicolao III. Pap* anno 1178. de quo in annalibus ibidem num. 47.

In eodem pariter concilio praeceptum datum eft omnibus verbi Det praeconibus, ut procondone populum hortarentur ad inclinandum reaofe caput, quoties *la* Ecdefiis *Jtjit* nomen proounefari audirent. Qua de re Gregorius hoc mfo anno ta. Kal. Odobris litteras dedit ad rratrem Joannem de Valentia priorem provincialem ordinis Fratrum Praedicatorum, quas litteras exhibet Martene inter ada feleda capitulorum generalium ordinis Praedicatorum Ancedot. tom. IV. coi. 1776. Id execution! ut manderent, ordinis Praedicatorum Fratres in capitulo generali Mediolani anno 1178. ftaluerunt, *ut jiutte ceuftitutimutfi Domitu Cregorii Pape editam jttxia cmcilium Lttgdmunfe, yumdoettriqut* wmr* Z^pwiu *fiefiri Jefu Cfrifti* somrr *fratre/ inclinent capita ƒ** propter reverentiam Crutifixi.*

Diu etiam multumque in eodem concilio adnifi funt quidem, ut regularium monachorum privilegia vel tollerentur penitus, vellabefa/larentur; at refiftcntes regulares, quorum gratia iumma erat apud Pontificem, id evicerunt, Îuo nihil in eorum detrimentum innovaretur, lifcere id licet ex ftatutis in capitulo generali Ord. Gftercienfis anni 1274. vulgatis* Martenio Anecdot. tom. IV. ubi in conftitutiooc XIV. edicitur vedigal quoddam a Monafteriis ejus Ordinis folvendum Abbati Ciftercii ad farciendos fumptus erogatos *propter defe^fionem Ilkertattem Ordini/ qttat libertate/ major par/ Pn/-Utorxm ibidem* (in concilio) *emfitutitem tota wribtu impugnabat.* Id etiam conftat ex literis ioannis Vercellenfis Magiftri generalis Ordinis 'nedicatorutn que fabduntur ftatutis in capitulo anni 1274· ejufdem Ordinis apud Martene ibidem.

Denique Lugdunenfibus patribus confultandum fait de jungendo in unum quemdam communem ordinem omnes ordines militares. Sed cum multa, & varia jadarentur, rem tandem indatam relinquere vifum fait, cum Reges Hiipanhe numquam idem confilium admmui reputarentur *proprer tres religione/.* (S. £aco-

GI· bi, Calstrav®, & militum lefu) *cnttertem* , A Hofpitslsriifqu· trsâarttur, vulgato a Balmio———* jiatf *I» pétria fita fiaMita.* Narrat h*c in Cbilcâ. Aûor. Veter, ad *riiaa* Paparum

OHUCTI Mφ*" MagiAer Tamplarionun ùtconfiliods- Aveniooenf. tom. II. coll. jSi.
«h. to Qcmanti V. cum de jtmGrnJb Templariis

e& €&$&€$€&€8

CONCILIUM SALTZBURGENSE

PRO RXC1PIRNDXS LUGDUNENSIS SYNODI CONSTITUTIONIBUS

Aliifque de caufis congregatum anno Domini MCCLXXIV. tempore Gregorii paps X.

TiTOLi Capitulorum.

j. *Dt capltalitprevèncialHeu aHattea: tc alterta» pralaternae.*
3. *De revecatieæ naeuacbemne feitiverttae.*
3. *De prava cvnfatxdine abbatxne erga mucbu.*
4. *De dignitatibtu abbatwa.*
5. *De earre&ietùhtu capituleront provntcialittm,*
6· *De ndalgentilt tf rtaeifiealbtu.*
7. *De phtnbtu beneficüj cUrteartott.*
8. *De rtfdcalia pkiaaontae.*
g. *De erdinatiene citricerttat.*
jo. *Dt prafentatieae vicariarum.*
II. *De toafttra & vtfle clericernm.*
II. *De taberw.*
>3. *De facerdate fnfpenfo ab effclo.*
14. *De captivitate mcnacberxm vel clcricerant.*
15. *De ceaverfit vagabtmdu.*
16. *De vagit febdaribnr.*
17. *De ePtfcopij patrvnoa.*
y%. *De /ententiit excommmicafimit a Mit tra Âliit.*
Ig. *De veneratione patrant five patrenerxm.*
20. *Dt confeffiene roofernat.*
ai. *De correSHeae rebgiofattm, aat alternatate·^*

33. Air *clerici fanant eccl&aftica beneficia de mmùbnt laicortem.*
24. *De advecatit eccìçfiarwet.*

PRÆFATIO.

Frideriou. a D honorem & gloriam fponfs Chrifii, & ^ fidei Chriflians. Nos Dei gratia * F. fanâe Saltzburgenfis ecdefis archiepifcopus, apofiolies fedis legatus, Leo, Petrus, Brimo, Wernhardus, & Joannes , Ratifponenfis , Pa-E

· *Prl* , Bri- tavienfis, · Brixkn&,5ecovenfis,&Chimen.
xintniu ,
Hud.

S3SÎ2:

bilium prclatorum Saltzburgenfis provincia: , qui prxienti interfunt concilio, abfentium etiam fatrum tam epifeoporum, quam aliorum pre-

B latorum accedente ccnfenfu, diffiniendo prscipimus› ur epifeopi, abbates, archidiaconi, & alii eedefiarum prâlsri, ftacuta fieri generalis concilii celebrati proxime in Lugduno, in ecdefiis & fiibditis fuis clericis & lakii, fecundum quod eadem ftatuta iftis & illis conveniunt, & quantum eos tangunt,fic folicite & frequenter Audeant publicare, ut ipforum pronunciantium & fubditorum memoris & obierrantisimprimantur: Sedftconflitutfanes veneran-
de memoris quondam domini Guidonis*, tituli *t0 c0*ik fan& Laurentii m Lucina presbyteri cardinalis, io provincia Salnburgenfi apoAolicas fedis -
c legati ; qus licet ecciefiarum utilitatem continent, ft falutem fuadeant animarum, in diffuctudincm tranfierunt, cum prsdiâi generalis concilii ordinationibus ft Astutis ; nec non & his,qus pro utilitateldcoram ft temporum in hoc provinciali concilio apponentur a nobis, ad notitiam fubditorum taliter deducantur, ne quemquam totius provincis probabilis error ac ignorantia valeat excufare.

CAPITULA.

1 °- "tfaf MM, K alternat fralatertme»*

CUm abbates ordinis fan&i Btntdi-
éH Saltzburgenfis provinciae, capi* tula fua provincialia longis retro temporibus non curaverint celebrare , propter quod circa regulares obfervantias ordo non mediocriter eft collap* fus: nos eifdcm abbatibus noftrz provincir firmiter & diftri&e praecipiendo uC provinciale capitulum

»** turunI proximo celejfent:, juxta formam a fscris canonibus eis datam. In quo de moribus corrigendis tam in feipfis

1 Exhibetur h«c lyacdut la MS. Catueo Inter Ccd. Jur. Caawn. a. >■,. a foL «o/. p. ». cuju» mialata Inftript» fic habet : *H»c fto» jiw temlal rntkrlcl ^rAle^/c^ Selxbareenfit nUea anne Dasbel MCCLXXly. nente Xeaee»· . M beneetn* tr y/*r.a* *faafa Cbrifii tf fidei CtrijUana. Ntt Dei greela frUeriou faatta SaleUageafit eolefia ^ehetlfctftu. ftdit Letatu* &c. Capltula Ium XXVL comta ooam fe CelMUooU»* JLahM & Hanlulm . apud quo· mumraatur <tautaxat Capita XXIV. praptarea quod lu MS- capMum fimm la duo trftxxum «ft ab Na vttbla: *Pruerea c» feadUN lateteferti aefin aliene,* a*. Rurfimi imur caput XVI. A XVII. teerpon.tur imesrum caput, quod la «dlt» non comparat, hot exemplo, *De eifdem. φû da na/il.fi efi plebant, dabitLX· dtn. ful· If ain Cleric· XXIP. den. infra famdeuaae. altetnin peti eandem fl* tafpenfi ab e^fra duuc /Unant. Et •auum nn dant, nriti incidant in panant. Hac etiam extende vUantae ad Pralatu* . Ad calcem poAτœi capituli adjicitur luNcript» miniata, que pa>>«« m editi» non vifitur. *Pinii tnfilntiutit Caulili Pmmcialu taitJba,tenfit celebratt anne MCCLXXJV. 11. Xal- Nevunbru, ideft altimo die autgii OHebrit.* Hs conftuuticse, menia dda Novamfeat In putlkum edita, ut fupra, fclipoun. *Haafisjm derptan. facr. tun-t. pap.* >?I.

feipGs quam îo fuis fubditis, tradent. A tare & privilegio Saltxburgenfis capi- ANNO
cmîusti & ordincot diligenter : alioquin nos in tuli, cujus ordinationem nos archiepi- christi
proximo provinciali concilio ad refor- feopus nobis fpecialiterrefervamus. Ce-
mationem prxdidi ordinis, quantum terum in aliis qux ad morum corre-
dc jure poHumus, procedemus. gionem & obfervantias pertinent, re-
gulares fibi in provinciali capitulo Ac
II. bt rtveatitet eMtuKbtntafygitiwni». provideant, ne nos ipGs in hoc defi-
cientibus providere cogamur : maxi-
Exnunc tamen eifdem abbatibus prx- me in moderandis eorum evedionibus,
dpimus & mandamus,, ut monachos fu- & quibufdani vanitatibus, qux ad pom-
gitivos in fiecnlo divagantes revocari pam labentis (xculi pertinent, refre-
procarent.Et quod infingulis monafte- nandis in ipAs.
riis career fiat, in quo incorrigibiles,
feu alias delinquentes enormiter mona- *VI. Dt imM&iatiis éf rceùfitmbtu.*
chi, prout culpx qualitas exigit, re-
cludantur . Sed nec licitum 'fit abbati- Ad hxc cum przdeceffores noftri bo-
bus, cum nec unquam licuerit, mona- nx memorix pontifices, diverfarum
chos ad ordinem Aridiorem tranfcun- religionum fratribust, in confeflionibus
tes minime abfolvere ab obedientia, audiendis, rcmiflionibus dr indulgen-
qux monachorum offibus infeparabiliter tiis largiendis, & aliis pluribus facien-
eft affixa. dis, qux ad facerdotale & pontifica-
le minifterium pertinent , potcftatem
III. Dt frevit ttnluttnitttt tbbatum trgt etatethtt. fuam duxerint committendam , qua-
rum religionum nonnullx in proximo
Illam & pravam abbatum donfuetu- generali concilio funt fublatx, * quo- * Few ,
dinem reprobamus , qua abbates pro- rum dc fratrum aliqui poteftate Abi quoqUn.
cxceffibus levibus, dc nonnunquam A- Ctradita funt abufi: nos authoritate prx-
mularis oftenfis, paffim & indifferenter fentis concilii, omnium authoritptem,
de monafteriis ad monafteria monachos poteftatem, Ave licentiam, a nobis vel
fuos mittunt, cum delidum potius il- a noAris prxdecefforibus , cuicumque
lic puniri & mori debeat, ubi com- religioni, vel ordini aut fratribus ordi-
mittitur, & patratur, cum nec tales num quorumcumque traditam, in prx-
mifit ad alia monafteria peccata fua lu- mifGs, aut aliquo prxmifforum, revoca-
mus in totum. St quis autem ex vobis
Quod G neceffitas exigit, ut monachus novam fuper his commiftionem decre-
ad monaAerium aliud trafmittatur : hoc vit facere : in hoc , illud quod faluti
abbati non liceat, nifi caufa tniffionis animarum expedit, & alieno juri non
& tempus reditus per loci epifeopum detrahat , arbitretur . Prxterea cum
ordinentur. przdidi noftri antcdeceftorcs, clerico-
Drum epifeoporum remifliones & indul-
IV. Dt dijHîttfibui ûbbetuai. gentias in diœceGbus fuis datas diver-
bs locis, ordinibus, & perfonis, ratas
habere confueverint iodiftinéle, ac per
Sunt infuper quidam abbates , qui hoc formam modofque corredionis de-
•r ;.4.« indulgentiis dt rcmiflionibus faciendis, bits, ficut experimento didicimus, in
bw. sfc --'n mitris, annulis, fcdibus * deferen- locis pluribus · enumerentur: prx- f*"*'*.".
va.'>< dis, necnon in benedidione faerarum fentis * fynodi omnes & Angelas rati-
veftium, dc ecclefiafticorum vaforum, habitiones tam noftras, quam przde- "^t'ehQ'
dc ceteris qux ordinem dc officium ec- ceflbruni noftrorum, in hujufmodi in-·"**'
clefic requirunt, fibi pontificum pote- dulgentiis manere volumus in fufpcn-
flates ufurpant . His diftri&e prxei- fo» & ne quis eis utatur, fub anathe-
piendo mandamus, ut de cetero talia mate prohibemus, donec epifeopusloci
non attentent, aut in proximoprovin- Eordinarius plene difeutiat, quas & in
ciali concilio fidem nobis faciant pri- quibus locis ratas habere conveniat ,
vilegiorum , quibus fibi talem vindi- aut quas magis expediat revocari : dc
cant potcftatem. hoc maxime in perfonis quxftuariorum
volumus obfervari, qui per hujufmodi
V. Dt ttrrtflittibtti tafitulemti fn viatitlium.* indulgentias indiferetas ad contemp-
tum clavium dc errorem longe plurcs
Hxc eadem in canonicis regulari- prxeipitant, quam erigant ad falutem.
bus , quantum dive/fitas religionum fu- Hos dc nullo modo recipi volumus,
ftinet, volumus obfervari: falva digni- vel admitti, nifi cum dicecefaniepifco-
pi nuncio litteratorio deftinaco.

r/j-

à

chrtsti *Vil. De fiuritou bentfait tleritartun .*

Cum in provincia Saltzburgenfi divcrfi clerici fxcularcs, non ponentes terminum avaritix, nec falutem propriam protendentes, onerare fe pluribus beneficiis ecclefialticis non formident: nos, qui aliorum indigentiis de faluti occurrere cupimus, & ecdefiaNUN neccffitatibus providere, anthoritate prxfentis concilii firmiter de diftri&c prxeipimns, ut finguli plura beneficia poffidentes, aut recepto ultimo B fine contenti, aut in ipfo proximo provinciali concilio, feu epifcopali Cynodo, quem terminum ipfis peremptorium aflignamus, legitimis documentis edoceant, fecum elfe per eum, qui de jure hoc facere potuerit, difpenfatum.
- Furn. Alioquin nos tam * formam canonum u circa hoc traditam, quam ftatutumbonx memoriae domini Guidonis cardinalis, quondam in provincia nofira apoflolicx ledis legati, providere curabimus beneficiis & perfonis.

VIII. De refidmuia fltbanorum.

Ceterum cum per mercenarios temporales, quos ecdefiarum rc&ores&plebani in ccclefiis parochialibus inftituunt dc ddlituunt nonnunquam interpolito turpi padlo, animarum falus & ecclefiarum utilitas damnabiliter negligantur: nos omnes & iingulos clericos in Saltzburgenfi provincia curam animarum habentes, hujus authoritate concilii , ad perfonalcm in beneficiis refidentiam revocamus, terminum eis peremptorium felium purificationis beatz Marix virginis venturum proximo alignantes : omnibus & fingulis licentiis pro dilfimulanda eorum abfentia ipfis datis penitus revocatis; falva nobis authoritate dandi licentiam iis, quibus vifum fuerit expedire. Quod fi prxmifla contempferint aut neglexerint adimplere, ex tunc ipfos a perceptione fru&uum & adminiftratione temporalium fufpendimus, volumus remanere iufpenfos. Quod fi temere le ingdfe-£xillos, ab officio fit fufpenfus, donec rint, privati lint beneficiis ipfo jure.· frudus autem per locorum archidiaconos in utilitatem illius ecclefix convertantur ; falva vicarii fufficienti & debita portione.

IX. De ordinatione (Irritorum·

Eifdem infuper ecdefiarum rodioribus prxeipimus, ut ad ordinem,quem beneficii fui cura requirit, fe faciant A ordinari infra tempus a canone inftitu-" tum. Alioquin quod de non refidenti- chrkti bus eft prxdiâum, circa ftuâus non percipiendos & privationem beneficii, intdligi volumus in elfilem·

X. Dt frefintMint vitaient».

In beneficiis vero, quibus licet per vicarios defervire , volumus fic fervari, ut viri idonei loci epifeopo prxfententur, qui per fe, vel per alios, ipfos in hujufmodi vicariis perpetuet, & fufficientcm fuis neceflitatibus de ecclefiarum redditibus eis conftituat portionem: alioquin finguli epifeopi per fuss dioecefes elapfo trimeftri tempore providere curabunt.

XI, De tonfura ÿ vcftt dtricorutn.

Edido perpetuo prohibemus, ne clerici comam nurriant: maxime facerdores, qui taliter tondeantur, ut pateant eis aures. Ceteri inferioris ordinis clerici, in tonfura non multum diferepent Cab eifdem, coronam & defuper congruentem habeant. Velles non deferant nifi claufas, quas omnimodo prohibemus a latere aperiri. Argentatis «ut quocumque metallo ordinatis * dngulis,, fibulis, modulis, in manicis dccapitiis, non utantur: fed nec procedant. in publicum · dreumeinûi veftc fupre- **ma.** In pileis fUffurraturas non ha- **a.** beant, niu forte de nigro ceulato, vel , panno, aut nigra pelle · aguna. Cau-m. a8W' data pilea diftri&Iffime prohibemus.

XII, De uiemit

Clericus non viator in facris ordinibus conftitutus, aut monachus, vel canonicus regularis, fi tabernam intraverit fine caufa evidenti rationabili dc hone(la, ibique bibens aut comedens, aut in vicino loco fervienti tabernx, vel alias publico, aliquantulam moram traxerit: ab officio fit fuipenfos, donec unum diem in pane & aqua jejunet; fi ibidem fuferit ad aleas vel .ta- duos dies in pane & aqua jejunet. Sed . * in his tertio deprebenfus confuetudinem non amittat, aut fi fufpenfus ingeflerit fe Divinis.· per fententiamepifeopi privetur beneficio, fi quod habet; fi non habet, pro epifeopi arbitrio puniatur.

XIII. De facerdote fafrenfo ai officio·

Sacerdos, qui excommunicatione auç officii fufpenfione ligatus, animo indu.

rato

———-rato prxfumplent profanare Divina ,Ana ecdefiaftica, poft ipatium duorum aNNO
oiRisTi epiicopali career! mancipetur, ufquead menfium, infra quem terminum de or- christi
··?«. expiationem tanti criminis puniendus: dinata fibi vita provideant, ipfis aliquid
& hoc idem in clerico, feu religiofo, beneficii, vel juvaminis erogare przfu-
in furto vel alias in enormi crimine mat. Qui Contrarium fecerit, tamdiu
deprehenfo, volumus obfervari. ab' ingrefluecclcfiz fit fufpenfus, donec
in fubfidium teirz lan&z, ulualis mo-
JT/Γ. *De ceftivitate namtforwH vel* netz conferat unam libram. Hanc ta-
eleritneum. men conftitutionem extendi · volumus
ad pauperes advenas, & pro ncceffita-
Qui clericum vel monachum pro tibus fuis publice mendicantes.
cxcelTibus fuis prxlato fuo rationabili-
ter captivatum prxfumpferit fradocar- *XVH. De efifiefit fuernrtM.*
ſ cere liberare, ipfo fa&o fententia cx-B
communicationis, quam exnunc in ip- Ad hxc quidam ludi noxii , quos
fum proferimus, fit ligatus: &, fi pof- vulgaris elocutio · Eptus puor. appel-
fibile fuerit, qui non liberandum li- lat, in quibufdam ecclefiis exercentes puerorum .
berat, pœnam patiatur, & carcerem, * adeo infolenter, quod nonnunquam
& in locum fubeat injufle liberati. enormes culpa. & damna gravia iubfe-
quuntur. Ex ipfis hos ludos in eccle-
XK *De eenverfis vegaiwdis.* fiis & a perfonis ecclefiafticis de cete-
ro fieri prohibemus, nifi forte parvi
Nullus deinceps prxlatns, nullus ple- fexdecim annorum & infra fuerint, qui
banus, nullus alius, cujufcumque or- hujufmodi ludos exercent, quibus alii
dinis vel religionis exiftat, mafculum feniores ipfis nullatenus fe mifceant,
aut fxminam tonfurare, aut benedice- aut interfiat.
re fibi veftes prpefumat, nifi certam de
approbatis profiteatur regulam, & fe *XVHI. De [intentas eutommunicationis a*
deftinet certo loco. Eos vero vel eas, *fnbii traditis.*
qui vel qux contrarium fecerint, a lo-
corum rectoribus vel plebanis per cen- Sententias excommunicationis , fu-
furam ecdefiafticam , monitione pr®- fpentionis , aut interdici, quas unus
•Or. « milia, compelli przcipimus; aut · cer- ex nobis jufte protulerit, ceteri per ci-
wm· tz religioni fe conferant, aut' religio- vitates fuas publicabunt, & a fuis fa-
nis veftem, qux vagandi eis prxftat cient fubditis ufque ad fatisfadionem
materiam & opportunitatem accomo- condignam inviolabiliter obfcrvàri; fic
dat delinquendi, abjiciant; ne irregu- ut ad puniendum fcetera perverforumi
larem vitam religiofa veftis obumbret. celeritate communi nobis indicem iuc*
Hoc ftatutum tantum extendi volumus curamus.
in futurum.

XIX. De vtntrationt fatrttt» five patro-
XVI. De v<i^is fcbolaribus. *norunt.*

Sub vagorum fcholarium nomine qui- Patres noftros venerabiles & patro-
dam per Saltzburgenfem provinciam nos venerabiliter honorandos B. S. Ru-
difeurrentes, monafteriis & ecclefiis fc pertum, Virgilium , & Auguftinum,
exhibent adeo onerofos, quod per eo- honoribus debitis , noftrx humilitatis
rum importunitatis audaciam nonnun- obfequiis venerantes, dicsfeftorum fuo.
quam clerici illud eis erogare cogun- rum celebres efle volumus ,& fub pana
tur, de quo fuit neccflitatibus paupe- excommunicationis przcipimus in eif-
rum providendum : denegantibus fibi dem diebus ab omni fervili, opere ab-
fuffragia, per qux occafionem nutriunt ftineri.
malx vitx, calumnias inferunt: confe- E
j^ntibus fibi quod pcftulant, vituperium exiftunt: reverentix clericali utique multum.detrahitur, dum blafphemia hujufmodi fe perfonas ecdefiafticas profitentur. Ut autem viri hujufmodi per fubtraâionem noftri 0C nobis fubditorum iuffragii refipiicere compellantur.* authoritate facri concilii prohibemus, ne quis prxlatorum, plebanorum, aut vicariorum, feu quxeumque pctfo-

JTX *De conftjflone religiofoTuut.*

Nulli religiofo liceat extra fuam pro-
feflionem, vel ordinem fibi eligere con-
feflorem , nifi de przlati fui licentia
fpeciali.

1 AVKO Christi

*XXI· Dt ctrrtlitw rc/t&toforune, a*t o/iu-mm atonettoru*.*

Si adverfus correcliopem faperioris iui monachus aut religiofas quicumque, fxcularis perfonx adjutorium aut potentiam duxerit invocandam, fi hujufmodi invocatione ufus fuerit, carce» raii cuAodia tanto tempore concludatur, donec prxfumptionem hujufmodi pro faperioris arbitrio ptena fafficiens recompenfet. Et ut aliis talia prxfamendi pcenx duritia fit terrori, prx-Bferunt· famptionem hujufmodi nullo unquam tempore, in eadem eedefia feu monaflerio, cujufcumqne dignitatis, vel adminiArationis officium comfocquatur. Alias etiam pro feperioris arbitrio gitime puniendus.

XXtf. Dt cefiivatinu tpife^tmat fttt tuttenuN.

Statutum venerandx memorix domini Guidonis, quondam tituli fandi Laurentii in Lucina presbyteri cardinalis, quondam in noAra provincia apoAolicx fedis legati, quo falubriter cA provifam, ut in dicftefi, in qua contingit prxlatum aliquem aut canonicum cathedralis ecclefix captivari, cefJetur generaliter a Divinis, pro necef- *f.* tempo· litate · corporis, ad nos archicpifcopum & epifeopos extendentes, prxfenti contituimus edido, ut fi (quod abiit) archiepifcopum vel epifeopum ex nobis captivari contingat, aut ecclefias noAras, vel alterius noArum fic hoAiliter & injuriofe invadi, ut dc fubverfione Aatus ipfius probabiliter timeatur, extunc per totam provinciam Saltzburgentem certetur generaliter a Divinis, poftquam de captivitate aut perfecutionc hujufmodi per provinciam innotuerit manifeAe. Perfonis tamen illuAribus decoratis principum dignitate, pro ipforum reverentia deferentes , prxfens edidum ad eos & terras eorum extendi nolumus: nifi prius admoniti ceffare contempierint ab ofFenfis hujufmodi, nec emendare voluerint infra unius menfis fpatium quod fecerunt.

XXUI. fit cltriti fumant ealefia/ltce bentfittt êe tttanibttt laicornao.

Adverfus prxfamptionem damnabilem clericorum, prxlaturas aut paro chiales ecclefias temeritate propria occupantium , aut recipientium de manibus laicorum, antequam per diœcefanum loci, vel iuperiorem ejus, fi ipfe A facere', quod tenetur, neglexerit, fuerit invertitus, audoritate prxfentis concilii, jure, fi quod habet in beneficio eodem, fit ipfo jure privatus; & nihilo minus ipfo fado fententiam excommuDicatio~~nis~~ ~~incurrat~~: in ~~qua~~ ~~fi~~ ~~per~~ annum perAitcrit contumaciter animo in* durato, ab omni ccclefiaAico beneficio removeatur, tanquam inhabilis & indignus, nunquam de cetero ad aliquod aliud beneficium admittendus. H nc& conAitutionem* incidere voluimus , qui · loem jam in pnemiflis delinquere prrfump-η^-

Jtjf/K *Dt ihtatit tultfitrum.*

Prxfcntis audoritate concilii, ecclefiarum advocatos, qui ccclefias onerant ultra confactam & debitam (ervitutem, ac per boc ecclefiarum libertates violant, & jpfringunt, publice commone* mus, ut ab indebitis vexationibus ec·clefiarum & bonis ipfarum abAineant, & juris'debitis fini contenti; alioquin^|*"-^|*". adverfus eorum injuriam mediante ju» Aitia refrenandum, ad concefla nobis juris beneficia recurremus.

Nota Sit. Binii.

Heericia CiWifcit, qui primo· huc cum all» quiMdam Cynoda a taMcte «mit, Mio hujui ad IcAurem Ita pi«-fitur: *.Admodum reverendae V darifmat dominal, domimu Georgiai Latuerint ad diva Firguui Mmacbil peapofilm, *c. pro ea , faut pradinu eft , recoeulita eraditiom omntfyae antigeutatit fciemia , était t tenebrit aunafcnpti codicil boc concilia digna luce. Illi ergo, amice ItHtr, ta pariter* mirarn *acceptum refer,* (F *gratiat bale, ftuod babet boc, ftaa. feto, veneraberit, videbi/gue gaaft profeai, /aciem alignant Germanica ecdtfia illeram temporum. bhaun arcbiepifcopi SaitoJbargen/il non exprinuiur in prime concilio, fed littera F itmauur. Ego audaUer Fridericam interpretor*; «a». *tefte Ebtrbardo utinbeaft, obiit anno ··i«. De tempore concilii Saiitburgenftt, gaod apograpbam noftrum refert al ammm* I>7t· *non nnitmncntia Iifcaitm oboritur. Nam, tcftiiut Eberbarie ^Iitairnfi V Sterone , tekbeanmt eft generale concilium eoiem anno* |>7V *apui lacunam, cu/ui ftatuta* au *fennntur precipit bec noftrum SainJbur.een/e concilium in Initio* I *Necefe ergo eft vel ' eodem anno Lmiiunenfe tf Saitoburgenft concilia celebrata, vel in numero mendum eft. Accedit ftuod. DtmricmSteeo editione Frmmfordiemftbacbabeat I* An- ■lo a.S·. a Friderico SalobuniM archierlicopo apud Satu burjani concilium celebratur. *^aa verba numerata omnia dat etiam nefter Sberbardai jUtabeaffi. In cujut editiom re-tinaloun, propter feoaentia tf antocciemia , mmtnul anni* ■>·>. *licet atanaferiptut Codex Eberbardi babourit (ut auammat ibi tu aurgine)* «■— ■··« *fut dubio eâteo-/r , cum Fridericui Saitobengeufii arcbiepi/tepui obierit «·-no* t»11. *Ua nero idipfum nafrum ftt concilium Saittburgenfe, cui ad/criptat* I—iii, *omouno diferte, nefelo Jed aon pouo · bonum vere faSam cenfiti, ItOortm admeIEarn. J^aaro autem potiat due diverfa bac prouuocialia eoaCilia* /«>#r *putem, unam atone alterum aaii. celebratum . aiovent me vt+a boyat mnedii bac·* Alioqui MM io proximo proviaciali concilio «d reipftinmwi oredifli onlinli: quantum de jure poAinws, proMtimma. *Obi videt en boc concilio promitti ftaa/i proxiamm aiiud. Et punio poli ibioUm^* la primo proriaciali concilio, twiem oobu *faciant* priviksiocum. *Et itertuu :* 1« ipfo proximo prorioiali concilio, feu epiicopali iynodo (maem termiaM ipt» peremptorium attitaamru) ieSici<iii, docrmenriaedoceant. *Jmmo /infuiii annii tam fynodat provintiaiii cogebatur eaod collega ex /'comoenfte concilii verbid* Siagui» aaoit in iyi>odo IIII,qui clerico· capiunt, tr(. «arommuakalioeauiicieutur. */mmo^amno ftuarto Fippini regit, in concilio apud palatium Pcrnit flotation canone ouarto, tu bit '« amufynodat celebraretar. Hac* Caniiiu*.

PI'.AMONITIO IN SEQUENTES CANONES.

ANNO CHRISTI

'Paraott mihi hanrICmc *illorum* colleftiowm obviam fe *ferit* bec Coarilli P/owncülü fub Frtdcrico S*Inbur(eafi Arhttpilcopo cinoeuniMeriei, qaam dum confero cam utrqque proviaculi lub «apm Arehiepifcofio cvkbruo «hero anno ·> 7,.,lio veto line l>lt. irpcrlinBoMulluquKfetnCoacilio aani ■»?«■ tmidrm v«b<saN<nam i in alia veto cum ww rro convrairr▮Rorrochartam banc *ex* veten codice drfcriptam mift olim ad me Ver. CL *Jaitplus* RUchius BiUiochecaxiui ac proMôr Brixiaenfa. nec dubito quia rei obfcurr» lucem iple adufurua fit ia altero volumiue annalium factotum SabiMtaflum. emus Opμή volumen primum jam ·d manm ■><&» ejus munere perwnir.

Ex Coxlilio D. Fridtrici Seltzhttrgtiifu drtkiepifeopt & fxtrtmt Sttfreiextonat.

Sâit. *-. CLericus non riator in facris ordinibus conflitutus,aur Monachus,vel Canonicus regularis fi tabernam intraverit fine caufa denti & rationali & honcfta, ibiqoe bibere aut comedere ». aut in vicino loco fervienti tabernae vd alias publico aliquantulam moram trahat, ab officio fit fulpenfus, donec unum diem io pane & aqua jejunet; fi in his tertio deprehenfus coofiletudioem non amittit, aut ii fufpenfus incdlêrit *fe divims* pe*· *pr^i^ejem C* epifeopi privetur beneficio, fi quod habet; fi non habet, pro epifeopi arbitrio puniatur.

Sacerdos, qui excommunicatione auto^cii fufpcnfione ligatus' animo indurato prefumpferit prophanare divina, cpilcopali carccri mancipetur uique ad expiationem tanti criminis' puniendus. Et hoc eidem in Clerico feuRcligiofo furto fini alias in enormi crimine deprehen*io* votamus obfervari.

Volumus ut nemo utatur ia miffii vino acetofo.

Item Clericos concubinas ia domibus vel parochiis pubice habentes, fi eas infra unius menfis fpatto a publicatione prrfenris concilii a fe non retqorerint, omnino ab officio & beneficio, fi quod habent, extunc & extunc fufpenfos & privatos efle volumus ipfo faão.

Item ftatuimus, ut nullos vafis fcolaribus *a*liquid beneficii rei levaminis erogare pnefumat; qui contrarium fecerit tamdiu ab ingreffis Ecdefie fit fufpenfus, donec ad fubfidium terra iaofiac ufualis monete conferat unam libram. Hanc tamen conftirutiooem extendi volumus ad pauperes advenas & pro neceffitatibus fuis publice mendicante.

Item ftatuimus, ut nullus alienum clericum recipere pntfumat ad aliquod minifterium Eccleuafticum, nifi per Epifcopum, vel ejus Archipresbyteram, vel Archidiaconum examinatus fuerit vel etiam approbatus; quia non poflet alias folvere vel ligare.

Item ftatuimus, ut fupplantatores convifti damna referciant fupplamata, & manfionem male obteâam admittant.

Item clericos in facris conftitutos ludum globorum cum laicts vitare prcciptmus, cum diflotatioois verecunde maceria portendat. Qui Λ vero ter monitus a fuo fuperiore. non refipuerit , fufpenfum efle volumus ab ingreflii Eccle- mmo" q ‹r ^t i ·»»<. fix, fie fus manfione nihilominus fit privatus.

Item nullus prxlumat abfolrere vel admittere ad communionem illos, qui violentas manus nofeuotur injcciflc in clericum vel in pcrfonam religiofam, fit rerum Ecclefiafticarum violentos raptores de detentores & Clericos ufurarios & faneratores, qui excommunicari funt ipfo faão, nullus abfolrere prefumat, fed ad luperiores, quorum intereft, tales abfqlvcndi deftinentur. ' ' *

g Item Clericus hpbens beneficium competens, vicarius alterius non exiflat. Item ftatuimus, ut qualibet Parochialis Ecdefia, qua ad hoc fufficit, duos habeat facerdotet, quod per archidiacooum volumus procurari. Item peregrinos clericos fine literis commendatitiis & fugitivos & apoftatas nullus recipiat.

Item pnccipimus, ut veri pallores non reGdentes in fuis Ecclcfiis, repntlentcnt vicarios infra duos menfes in Ecclefiis perpetuandos, alias nos auâoritate SakburgenfisConcilii exquemur._

Item (latuimus, ut quilibet archipresbyter rei atchidiaconus ruralem habeat iub ie dccanum; ipfe tamen per fe flngulis ârflbs vifitet fuos fubditos, videlicet clericos, excefliiseorum ta defeâus Ecclefiarum, fi modum, vel vires ejus excedunt; ad aures noftras in noftra fynodo deferendo generalem vifitatiooem feu, inquifitionem laicorum & Ecclefiarum dc tertio in tertio in tertium habeat, prout commodius ta melius poffiint exercere, penitus non omittant.

Item vafii ta utenfilia, fcilicet corporalia, calices ta cetera munda fint ▮ R.es vero ecckfiaflicas , dotes, decimas, martoa, curias ta Pareas, feu quafcumque alias poOefliones alienari quocumque titulo diftriâius inhibemus. Contrarium faciens ab adminiftratione temporalium & fpirituailum noverit fe fufpenfum.

Itemftatuimus,ut quilibet (âcerdosad minus femel in anno fuo Archipresbytero vel Archidiacooo, ccflantc legitimo impedimento omnia fua peccata (altem femel in anno confiteatur, alioquin nitra diem Palmarum quilibet contemptor ab ingreflu Ecdefia noverit fe efle fufpenfum .

Item proripimus, ut nullum matrimonium E contrahatur, nifi in facie Ecdefia, & ante bina vel trina denuociatio publice promittatur.

Irem proripimus,ut archipresbyteri,Plebant ta Vicarii pro peccatis prenam aliquam pecuniariam non infligant, fed poenitentiam (amtarem jejuniorum , orationum, fcu eleemofynarum, non quo. fua fimt, feu quo funt lefts Chrifti.

Item ftatuimus, ut fi quando laiti bona decedentium Clericorum per vim rapuerint, ubi fpolium tollitur, ta ubi fpolmmponitur, utrobique ceflètur a divinis.

Item ftatuimus, ut hoc noftra ia fingulis capitulis recitentur, ta firmiter obferventur .

CIRCITER CIRCITER

„7> CONCILIUM ARELATENSE

A Bcrtrando de fÿnâo Martino, Arelatenfi Archicpifcopo, cum iuffragantis celebratum circa annnm Dona. MCCLXXV. »

Ex Coff.nd Appeodi.t , Ta·. XL-

Ex MS. cod. eminentiff. Card. Chifii.

TITULI CAPITULORUM.

j. a. J. 4. *Dcfiderentw. Quarti fuperfunt ultima vocej .*
j. 17 *ccnfurt lata ab* wo, *abaliit obfiryentur.*
6. *Ut fint inventarium de bonu ecclefiarum (f hofpitalium.*
7. *Ne calicel & alia vendantur, ant pigno rentier.*
I, Vt tefiamenta fiant coram parocbiah prethÇ tero .
£> *Vt parocalalec prelbyteri diligentifffimi fint eirca legata pia .*
JC. *Vt mmo filicitetur ad eligendam fepulturam0 extra ccciefiam parocbialem : tl ne tefiatorit VMuntat impediatur.*
› I. *Ut in pradiilile jura canonica obferventur.*
H. *De cofibut epifeopo vel popa rcfetvatû.*
1J. *Item dc cafibus epifeopo nfervatit.*
14. *Ut clerici bmeficiutl, vd in facrit conftituti, bladicm vel vinum non emant caufa revendendi .*
15. *Ut udem in vendendi/ vtSluahbut ufura ,vel dole non utantur.*
16. *Ut fint in ccclefiil Cuil.et argentei.*
17. *Ut ecclefia rxralet, & domui, qua ad tat pertinent , reficiantur.*
18. *Ut ufurarii & adulteri denuntientur excommunicari .*
19. *Ut nomina eorum, qui in Quadragcfima confijfi nm fu-rint proprio Jaccrdoti, vel reiigifii, Î*' id proprio facr,-doti tefientur , dejerantur ad epijcopum.*
io. *Dc dafunflo, dc cujuc confiiflio-.e intra annum fafla non confiat.*
21. *De confeffiombui infirmantium.*
»2. *Ut preibyteri ecclcfiat fuas non dimittant.*

CAPITULA.

I. II. III. IV. Dcfiderantur, Quarti Juptrfunt ultima vocet.

.....: latenter excepta fuper civitatem Arelateniem & aliis locis, in quibus epifeopus prxfens erit.

V- Vt ccnfura lata: ai uno, ab aliit objeruentur .

Item quod fententias excommunica*E tionis vel interdidi latas ab uno, alii denuntiari & obfervari faciant, cum a proferente fuper hujufmodi fuerint requifiti. Addentes, quod prxdidx fententix excommunicationis & interdidi, non nifi ex juftis caufis, & cum maturitate & folemnitate debita, proferantur .

Kyi. Ul fat inventarium dt fanit ecclefiarum it bofpitalium.

Item ftatuimus, quod priores & redores ecclefiarum , & hofpitalium pauperum, & omnes alii beneficia ecclcfiafiica obtinentes , faciant inventarium de omnibus bonis immobilibus & mobilibus, in principio fn£ regiminis infra menfem: & idem faciant inftitui poli primam fynodùm infra menfem .

VU. Nc calicct it alia venduntur aut ignorentur.

Item (latuimus, quod calices, libri» & alia ornamenta ecclefix, non vendantur, nec pignori fupponantur, fine diœcefani licentia 'fpeciali· & frequenter hoc ftatutum in ecclefia publicetur, quod tam vendens , quam emens, tam fupponens pignori , quam recipiens , Cipfo fado excommunicationis fententix fubjacebunt.

VIII. Vt teftamenta fiunt coram parochiali prctbptcro.

Item Aatuendo volumus & prxeipimus, ut teftamentum & ultima voluntas, in prxfentia femper catholicorum virorum, & parochialis facerdotis, vel alterius perfonx ecclcfiafticx de volunDtate ipiius parocbialis presbyteri, vel locum ejus tenentis, condatur, feu ordinetur .prxfertim ut idem (acerdosvet locum ejus tenens, valeant de ipfo teflatore laudabile teftimonium perhibere, & ne dc ipfo aliqua infidelitatis fnfpicio habeatur, & maxime ut ea, quxin pias caufas relinquet, fidelius & citius perfolvantur. Quod fi teftator vocare, ut diximus, facerdotem parochialem contempferit, careat ecclefiaftica fepultu·ra, donec de hujus mandati contemptu , quod eo ipfo prxfumitur nifi eum vocaverit cum effcdu, ecclefix fatisfadum fuerit competenter- Notarius vero , qui abfque folemnitate fuperius exprefla notare, vel feribere prxfumpferit reftamenta & ultimas voluntates, quoufque ad cognitionem dkecefani iatiffecerit, ingreifum ecclefix fibi noverit interdidum.

IX.

A

ANNO CHRISTI CIRCITER

IX. Ut puroebtales presbyteri dilifpttt]fimi fint circe It&ete pie y

Clurar ac de&fibfer ' bkranotH»- Verum quia parochiales presbyteri, circa ĵolucioncm eorum , qux ad piascau- decedentibus relinquuntur, negli-

Boaani >>«i. gente» exiftunt, praecipue ex quo in hi/,

caa.l.HcrW.qua. proveniunt, eifdçm fuerit fatisfadum : ftatuimus, ut omnia legata ad pias caufas ab ipfis teftatoribus derdida, omnes pârochiales facerdotes in feriptis penes fe retinere procurent, nt

Kcw/rVai fciant quid, a quo & quibas * licitos

"A® P^ôpimus & intentos: ftatuentes, ut poft obitum teftatoris, infra quinde-

iSr^TeC- c,m d'es » &χΓβi ipfo parochiali prefit bytero requifitus, ipfius teftamenti feu ■ voluntatis ultimx eidem faccrdoti da* re tranferiptum feu translatum, .quo ad pias caufas, & piis ufibus deputata, expenfis legatariorum teneatur, ad quod ab eodem presbytero per cenfuras ecdefiafticas compelli valeat ipfe hxres: Infuper ftatuentes, ut legantur publice tunc, proxima die Dominica vel feftiva, legata fupradida; ut quid cui legatum fuerit, vel reli&um, minime ignoretur: adjiciente·, ut facerdos qui hoc legerit, properfona, qux legatum, feu reli&um hujufmodi fecerit, Dominum dcprecctur, & ad rogandum pro ipfa perfona fubditos fuos five parochianos moneat, & inducat ut faltem orationem Dominicam dicant.

x *Ut neat felicitdur nd tligcndeni (epulturent entre titlefient pcroebialent : & ne ttftetorii voluntas impediatur.*

Item excommunicentur omnes illi, qui folicitant,monent, inducunt, aliquo modo, aliquam vd aliquem, perfc,vd per alium, ut dimifla fua ecclefia parocbiali vel matrice, ad aliam fe transférant, fepulcuram ibiecdefiafticam eligendo. Adjicientes, ne quis clericus feu alia perfona, teftatorie voluntatem feu ordinationem impediat, vel ad impediendam, per fe,vel per alium prxftet confilium, auxilium, vel favorem, in prxjudicium alicujas ecdefix, vel ecdefiafticx perfonx. Et fi quis contra fe cerit, ipfo fado excommunicationi· fententia fit ligatu·, donec a fuo diœceiano abfolutionis beneficium meruerit obtinere.

X/. Ut in prediflis jure obfcrvtntur.

Item volumus & mandamus, quod in didis exigendi· jura canonica obferventor.

ANNO Christi CIRCITER

XII. De cafibus epifeopo, vel pope vens.

rrjer-

Item ftatuimitf, quoifr fi qui· confitebitur fc credere pravitatem hxretieam : item ü quocumque modo commifc/it fimoaiam : item clerici excommunicari majori excommunicatione, vel interdidi aut hifpc-nfi, fi ante abfolu-4ionem divina officia celebrarent, fcili-„cet mittam cantando, evangelium, epiftolas, vd alias horas canonicas dicen* Bdo, & faciendo principaliter officium fuum in ecclefia : item clerici per talcum promoti, aliquo ordine prxrermiſ·io: item clerici qui ab aliquo epifeopo fe fecerunt ordinari, epifeopi fui licentia non obtenta: item incendiarii: item illi,qui tra&aver.unt in malos ufu· Eucharistiam five chrifma. item illi,qui fuos filio· occiderunt : item illi,qui fado, verbo, confenfu, vel aliquo ^nodo, homicidium perpetrarunt.· item facrilegi & violatores ecdefiarum: item illi, qui luxuriam expleverunt cum matre, vel forore, vd cum alia confinguinea fua, vtj uxore fratris, vel cum fandimoniali confecrata, vel qui violenter virginem defloraverunt. item illi, qui in ecclefiis luxuriam commiferunt : item illi qui cum Judxa vel Saracena vel bruto animali coire aufu temerario, vel alias contra naturam, prxfumpferunt: item mulier, qux de adulterio recepit infantem, quem maritus ejus credit effe fuum, propter quem legitimi liberi fraudantur haereditate paterna.· item qui mulieribus aliquid fecerunt, propter quod fecerunt abortivum, yel non concipiunt,- mulier contra fi hoc fecerit, vel fibi procuraverit fieri : tranfmittantur abfolvendi per ipfos epifcopos, fi id eis de jure competit; alioqoin, cum eorum litteris, ad fedem apoftolicam tranfmittantur.

XIII. De tefibnt epifeopo refitroatit.

Item, illi qui contra aliquos falfum tulerunt teftimonium in aliquifiui caufis : item qui contradis fponfalibus cum aliquibus prxftito juramento, & non diflolutis, poftmodum contrahunt cum aliis fponfalia, vd matrimonium, contra juramentum prius prxftitum temere veniendo. Item illi, qui excommunicat!, vel nominatim interdidi, a quocumque judice, ingerunt fe Divinis in ecclefia ante abfolutionem, invito proprio (acerdote, nec ad monitionem facerdotis volunt exire de ecclefia, Di* vinum officium perturbantes. Item cle-

rici, qui fcienter celebraverunt in eccle-
christi fia interdira. Item iJii qui in cœme-
circher terio ecc|cfiaftico, interdido fuppofito, prxfumunt fcienter excqmmunicatorum corpora fepeîire. Item, fi aliqyi abftulerunt, fubtraxerunt » aur*fore* fecerunt, vel qualitercumque illicite acquifiérunt, rapuerant, feu decimam retinuerunt: nifi feiatur, quibus perfonis certis vel locis pnedida de jure fuerint emendanda. Item de his,qui in teftamentofeu ultimis voluntatibus, pro forefa&is. incertis reliquuntur, emcndaqdis, vel etiam dividendis. Statuimus omnes ca> B fus fupradidos, adepifeoporum audientiam, ab omnibus confeffiones audientibus, fpecialiter refervandos: inhibentes, quod illi,qui confeffionesaudiunt, fe intromittere ndn debeant deabfolutionibus peccatorum, nifi perfonxquc in aliquos prxdidorum cafuum inciderint, fuerint adeo fenea vel valetudinarix, quod ad epifeopos, vel eorum penitentiaries, venire non pof. fint ; vel nifi fuerint in mortis articulo couftitutx . Et tunc eis nihilominus injungantur, quod fi recuperaverint ‹ fanitatem, pro prxdidis fe debeant epifcoporum afpe&ibus prxfentare.

XIV. Vt cltriti btntfitiaii, vtl in ft.tris rouflituti, Medum vtl wnntn nen exeas cs«/e *rtDtndtndi.*

Item ftatuimus quod nullus clericus bénéficieras, nullus io facris ordinibus conftitutus, per fe vel per alium emat bladum vel vinum caufa revendendi, vel negotiandi, vel huic ftatuto fraudem aliquam adhibeat. Quod fi contra D fecerit, incurrat excommunicationis fententiam ipfo fado : de qua fenteotia, nifi per dicœcefanum poflit oblationis beneficium obtinere : & tunc puniatur in amiffione bladi vel vini, feu pretii convertendi in fabricam ecclefix parochialis: falva etiam pcena alia majori, fi dicecefano videbitur imponenda juxta ipfius contrafadi qualitatem.

XV. Ut Hdtnt in wndtndit wfluehbut ufure vtl dote nra *utantur.*

E Item ordinamus & ftatuimus, ut nullus clericus bénéficieras, nullus in facris ordinibus conflitutus, vendat bladum, vel vinum, feu alia vidualia, fub ea forma quod contradus ufurarii verifimiliter prxfumantur, nec fraudem aliquam per fe vel peraltum circa premiffa adhibeat. Quod fi fecerint, in pcenam amittat rem venditam, feu pretium, convertendum in fabricam feu A ornamentum ecclefix parochialis, juxta majorem neceffttatem & utilitatem ec- chrisii
defix antedidx. a*c

Ut /mi in tttlt/iit refait nrjtntei.

Item ftatuimus, quod in omnibus ecclefiis, quarum redditus & proventus annuatim attingunt fummam xv. lifi. Turon, expenfis dumtaxat ,qux fiunt in colligendo & reponendo dedudis, fiant calices argentei ab ipfarum redoribus infra'annum

XVII. Ut ttcltfit ittrakty 0* *donuu* · ad *ptriiiniii, rtfitmntnt.*

Item flatuimus etiam, ut epifeopi Arelatenfis provincix, redores ecclefiarum vel alii, qui ad hoc de confuetudine tenentur, compellantur ad refi- ciendas ecclefias rurales, & alias domos quaslibet, & alias officinas cifdem ecclefiis neceffarias, & fervitoribus ealundem, prout ipfis qui hoc tenentur facere proprix fuppetunt facultates.

jym. Vt ufurarii 4r adulttri denttntiitntur ttecmnntnnirati.

Item flatuimus, quod ufurariipubli- I ci, & adulteri, publice dcnuncientur excommunicat! diebus Dominicis & feftivis.

XIX. Vt nemine teram, fui non futrint tonfejfi frofrio fatrdeti, w/ *rtiigiojh qui boc profrie fectrdoti teflentur, dtftrontur nd epifapum.*

Item ftatuimus, quod omnes facerdotes curam animarum habentes, de bonis ipfarum ecclefiarum emant chartularia, in quibus quolibet anno, faltem in Qnadragefima, confcribant nomina parochianorum , qui ad pœnitentiam venerunt, & didachartularie teneant & cuftodiant diligenter , ipfa, quando ab ecclefia recefferint, penes ecclcfiam dimittentes. Nomina autem illorum, qui in Quadragefima non fuerint ad confeffionem faciendam proprio facerdoti, vel alii de licentia ipfius, in fyqodo poft Pafcha, per proprios faccidoces in feripeis addiœcefanum epifcopum deferantur. Ec fi conrigerit, quod religiofii, aut alii confeffiones audiant, prxfèrtim in Quadragefima, de parochia alicujus: nomina fibi confitendum, infra odavam Pafchx, in feripte tradant proprio facerdoti, ut fiepa- rocbialis facerdna certitudinem habeat de confcffionibus fubditerum, ad fraus-

"Tnmo Christi circiter

Polenta' quorumdam parocfrianorutn verfutias evitandas, & animarum pericula evitanda.

XX *Dt BtTttv, Jt tnjuJ tonftftnt infre MNUMit fade* nvA *toftit.*

Adjicimus etiam huic ftatuto, quod β parochianutn alicnjusmori contingat, de cujus confeffionc fa&a infra annum non conftat proprio faccrdoti, non tra> datur ecclefiailicr fepultune abfque dice-B cefani epifeopi liceutia fpeciali.

XXI. Dt injiretentitt»

Et quoniam parochialibus presbyteris curam animarum habentibus ipe^ialiter & praecipue cura commitfa eft animaram : ftatuimus inhibentes, quod infirmantium confeffiones, nonnifi per ipfes parochiales presbyteros, fi fiaberi potuerint, ve! per alios presbyteros fieculares vel religiofos, de ipforum Ikenatia, audiantur: quam licentiam dari"—" volumus & prxeipimus ab eifdem li- cinurn beraliter & libenter, cum fuerint rc-circiier quifiti.

XXII. Ut prukyttri tttkfias fitet nen *{UmittMt.*

Statuimus etjam, ut prodidi paro, chiales presbyteri, ccclefias quarum curam habent, ufque ad fynodum poft feftum B. Lues, non dimittant, nec ad alias fe transferant,^nec curam deferant animarum, donee de cura fibi I commifla coram prxlato fuo reddiderint rationem.

Aâum Artjar. in ecdefia B. Trophimi, ibi generali concilio congregato..

G COSS. OBSERVATIO.

Concilium Jrfuluum «nno MCCLX3ŒVHI. ab tjoOm provincia pcafiiiibut crkbujum, r. ». reftrt hujus concilii CMoeerl, qua nooum vocat, cumque totum defcribit . Ablque b^c cKêt, qtm corum fiant auraerus, & · quo arcdcbratum concilium Ignoramus ; Ignorunaa <*"* '

& APUD PERTHUM IN SCOTIA CONCILIUM

Λ cafa decieunoH, pn ttrr· fttnQi toUlgtttiitrttm,

Anno U7J. habitum.

Bagimundus apoftoliro fedis in Scotiam legatus eo venerat, ut deamas 'extraordinarias omnibus ecclefiafticis beneficiis impolitas a Pontifice, pro juvanda in terram fenâam expeditione colligeret. Gravius id vi- — eente pecuniarum neceflirate re infeâa rediit. fum clero Scotis; quare coafto ad Perthum "'Iu ex Chron. Paflâtenfi Wilkins Cone. Britan. t. II. pag. *7.

petens moderationem tributi hujus a pontifice impetraret, fetisque haberet, fi antiqua vedigalia cum modico augmento *computitit atmpt Jeptem pn fttt^* darent. Ivit legatus, fed ur-

ANNO CHRISTI

VITA[a]

ANNO CHRIST

INnocentius quintus, Tarantafia, quod eft municipium non procul a Maurienna valle in Alpibus fitum, oriundus, ante pontificatum Pctrus nominatus, ordinis fenâi Dominici religiofus, propter fcfcntiam, & inteliigentiam factarum litterarum (erat enim doâor théologie , & fuper fibros quatuor fenxentiarum & Ornât Pauli tpiftola» commentarium fcripfitrat) Oftienfisepifeopu» faftus ,-ad extremum Aretii per cardmales, fecundum legem a Gregorio X- latam in conclave ingreflbs, in pontificem eleâuseft xii. Kalcodas Febrarii tempore Rudolphi imperatoris anno 137d. Romam ingreflus , ibidem facro diademate apud fandum Petrum coronatus eft. Exinde amator publics tranquillitatis, ad pacem componendam omnes cogitationes convertens, plures legationes mifit ad Etrufcos, iis fub pcena excommunication is £ injungens, ut armis contra Pilano» arreptis abftinerent. MichaelemPateologum imperatorem Orientis fidel in concilio..Lugduocnfi date admonuit. Veneto» 2c Genuenfes fimiliter monuit, ne fe deinceps bellis laceflerent. Etrufci dc Florentini, pontificis mandato paruerunt : qui proinde ab interdifio per pontificem abfoluti funt. Veneti dt Genuetues ab inchoatis praeliis non defliterunt, ex quibus Innocentius pacis unantifttmus eos extriesfiet, nifi praematura morte proventus fuiflet .' nam poft quinque menfes & aliquot dies ab eleâione lapfoa defanftus , io bafilica Lateranenfi lepultus fuit .

ettj®<se®e>s®i®<mtwi®<MBS®eB eesBisœaeseeei!»®» <S5S,

VITA
HADRIANI PAPÆ V*

HAdrianus V. Genucnfis patria, ex illuftri Flifcorum familia natus, antea Otbobonus nominatus, Innoccntii quarti nepos, a quo fanfti Hadriani cardinalis creatus erat, dum ad comprimendam feditioacm inter regem & barones Angli® legatum egi&f, fabro* gatus eft in locum dcfan&i Innocenti: quinti, iv. Idus Julii, anno Chrifti 1x76. imperante Rudolpbo I. Qua de caufa cum ad cum agnati fui gratulaturi acceflifl cnt, iis dixifle feribit Maftbntus : (Jtinam me cardinalem prafpera valetudine, non moribundum pontificem invenitTctis. Vitcrbium profeftus, imperatorem ad retundendam Carali regis Sicili® potemem in-B Afolentiam in Italiam vocavit. Sed imperator bello contra Bobemos fufeepto impeditus, pontifici fatisfaccrc non potuit. Cardus vero'omne belli rtbur in Graeciam convertit. Hadrianus inchoato Lateranenfi palatio, 40. eleftionis fu® die moritur Viterbii, antequam confecrationem confecuttu fuiflet . In conventu fratrum Minorum ibidem fepultus eft. Ecclefi® ftatum tutiorem dc tranquilliorem reddere dc Gregorii conflitutionem dc eligendo pontifice in meliorem formam redigere, illequidem apud fe propofucrat: verum ejus conatibus & animi magnitudini mors obftitir.

SINODUS DUNELM ENSIS

Edita in colleftionc Anglicans ex cod. MS. ccclefix Duocimcnfis.

Incipiunt conftitutbnes fynodales domini Roberti (de Infula) quondam DunelmenG» epifeopi, anno Domini MCCLXXVI, v

I. *Dt Dtcinij.*

QUoniam cœca cupiditas ita ruit in Laicos, ut terrenorum proventuum qucftu mini-Σ me--ocntenti, ad bona ecclefiaftica,-dcr prefertim ad decimas, indirefte, quandoque etiam direâe, manus avidas extendere iatagunt , dc jura clericorum per abufum abripere moliuntur.· prxfenti decrero duximus ftatuendum, ne de cetero patroni eccicfiarum , feu domini locorum , vel eorum fubditi, decimas ecclefiarum detineant ; vel alios folverc vel emere volentes, de cetero perturbent; feu redoresecckfurum, decimas colligere, colledas reponere, vendere, cariare libere, vel abducere, latenter feu patenter, per fe, vel per alios impediant; feu fraudem dc dolum machinantes adhibeanr, per quam decime impediantur, vel pereant, vel vilius diftrahantur. Si quis autem hujus· conftitutidqis violator exitlat , fasten tiam excommunicationis ipfo fafto incurrat: ad damna fic intereJe, nvenon fiç ad expen(as,quas restoresecdefiarum propter hocfe feciffe docuerint, ante abfolutionem quamlibet, nihilominus condemnamus *.

mMMlk·. Decimas autem de omnibus, qu® pa/annum renovantur, vel lege Divina vel confaetudine approbata debitas, fic maxime confaetas, decimas * effe decernimus, fie diftrifte F«-p «fc cipimus: ita ut occaGone mercedis fervientium i" autumno, vel mefle, ecclefic noa fruftrcntur. Detentores décimaium prrdjôarum , fi femel, fecundo, fic tertio commoniti,, exceltum- iuum non emendaverim : utique ad fatisfaâiooem condignam, per cenfwraro ecclefiafticam compellantur. Cum autem ii, qui decimas retinuerint, vel furripuerint, ad ponitentiam accefterint› non admittantur, nib per fe , vel fufficientem procuratorem, in manu facerdotis, illi cui dccim® debentur, fatisfaciant competenter.

Ne decimaram confufio provenientium ex lana, dc agnis, dc cafco, omnium eccicfiarum perfonis praebeat contentionis occafioncm generalem ,' cum confilio totius fynodi noftr® , in epifeopatu ooftro ftatuimus, nt in quacumque parochia, per totum annum, fuerit ovile (fic ut oves, vicinae parochi® limites tranfc.int ad querendum pafcua) illi ecclefic reddatur decima integre, ubi fuerit ovile, dc remanentia. Quod fi oves ab una parochia in aliam ex toto translate fuerint ; per aliam partem anni in una moram fecerint, dc per aliquam in alia : ecclefic in quarum parochiis fic moram fecerint , fecundum quantitatem temporis de more, proventtonum decimationes accipiant, tam -de lana, quam de agnis dc cafeo. Ita fcilicet, ut illa ecclefia, in cujus parochia prolixior mora fa&a fuerit, uberius percipiat i illi autem in cujus parochia minorem moram fecerint, fecundum quantitatem mor® ficut diximus, minor pretio decima remaneat.

Similiter de decimis, que de vaccis proveniunt , ftatuendum duximus ·· quod ubicumque fuerit receptaculum earum, licet in vicinis parochiis *torn Pnltl torn* fecundum Anglicam linguam, pafcua querant, illi remaneat tota decima , ubi fuerit domicilium , dt remanentia.

II. *Dt tmftftoiii Utihu ritrt* Λκηλλι.

Cordi nobis eft litium amputare materiam & fubditorum jurgia, qu® frequenta in âione decimarum", ex varia locorum inftitutionc accidunt, ad debitam reducere unitatem. Statuimus, ut agni, vituli, pullant, flt cetera per annum renovata, in * villa qua nafcunrur & re-

ANNO CHRISTI

'ft renovantur, parochia, duotaxat in pofte-A rum detineantur, fub interminatione anathematis: inhibentes, nequis excogitata fraude vei malitia, oves, vaccas, vel equas praegnantes, ad aliam transferat ecclefiam, per quod haec ecclefie, io fetu hujufmodi, jure fuoaliquatenus defraudatur. Verum de pellibus lanigenis, quo tempore debeant decimari, faepe oriuntur io noftra dicecefi quxftiooes.* ftatuendo fanximus, tam.de pellibus lanigenis. poft quadraginta dies a tempore tonfionis cum occiduntur, vel. poft feftum fanâi Michaelis, qualitercumque moriantur; quam de agnis tonus, flatim poft toufiooem, decima integra perfohratur.

ANNO CHRIST!

111. *Dt reine üirtnm deeinutndi/; tf* mmt- *tieetriie inde folvtndit.*

Solet haftenus in dubium revocari, utrum liberi in parentum poteftateft femiiia conftituti, habentes proprium ex caufaprofeftitia, vel adventitia, vel alia, agnos, vitulos, & quae renovantur, confimilia, per fe aut conjunftim cum bonis parentum debeant decimare: ft an liberi hujufmodi, fi praemoriantur parentibus, debeant de bonis propris fohrerc mortusrium. Utramque etiam dubitationem una deridentes fententta: fanximus bona liberorum bujufmodi, cum fiut domini rerum, feparatin & per le debere decimari: quodque diem claudentes claudentesCmidant ' nos praeteritis edofti periculis, ut obextremum, de bonis propriis, fi exiftaor, mortuarium matrici ecclefie fblvcseteneantur. Porro huic faodioni adjicimus, quod fi plure liberi proprium habentes, io parentum pariter familia vivant, ad denarios, qui nuncupantur *Rettptnie*, tninime arceantur· cum ficut communiter intrinfecis aluntur a parentibus, fic in extrinfecis ab eifdem fetentur pariter fe defendi.

IV. Dt detinue peter» in dioerfie parochile pofctntiwn.*

Qponiam ut audivimus fuper decimis de nutrimentis animalium inter eccitfiarum refto-^rem ecclefix ftatuuntur, fentenuas in res, propter appellationes pecorum ad divertas parochiarum pafturas, contentiones multimode fxpius oriuntur: nos viam pacis praeparare volentes, ftatuimus, quod ecclefiis, in quarum parochiis oves a tempore toofionis, ufque ad feftum fandi Martini continue pafcuorur & cubant, decima lane, eafei, & Jadis ejufdem temporis, licet poftea amote fuerint, & alibi tondeantur, integre perfolvatur. Et ne fraus fiet in cafu praemiflo, praecipimus, quod anteluam oves amoveantur a pafcuis, vel etiam iftrabantur, ccclcfiarum reftoribus fufficienter de folvenda decima caveatur. Qjiod fi oves infra poediftum tempus ad diverfarum parochiarum pafcua transferantur: quelibet Eccle-E fi3, pro rata temporis, portionem decimarum percipiat aarumdem, minori triginta dierum fpatio in rata temporis minime computando. Si vero per totum paedidum tempus concubant in una parochia, & continue pafcun» tur in alia; inter ecdefias decima dividatur. Decima quidem cafei five laftis, de vaccis & capras proveniens, ubi cubant ftpafcuntur, ibi felvarur: ahoqvin fi cubant ia una parochia, fit paicudtur m alia, decima inter redores dividatur omnino. Agni vero, hsodi, vituli, pulli equitii, habita ratione ad diveria loca, ubi gignuntur, eduàrur, & nutriuntur, & ad mo-·· ram,quam traxerint in eiidem, partialiter do- . cimcntur.

V. *Dt roriorileti fteontm detinue.'*

Quid vero decima dari ubi lac. propter paucitatem vaccarum, vel ad cafeam faciendum non fufficit; *& pro agpis, pullisequinis,* velleribus, aucis, & aliis hujufmodi, de quibus propter modicitatcm eorum decima certa dari non poteft, confuetudini locorum duximus relinquendum. Item praecipimus, quod fi quis poft feftum fandi Martini oves occiderit, vel fi oves quovis modo fortuito moriantur, B decimam inde legitimam perfonc ecclefie ibivçre non poftponat. Et fi oves extraneae in alicujus parochia tondeantur: decima ibidem tradatur'redori ecdefias per fe fideliter scoofervanda ; nifi fufficienter doceri poifit, quod pro decimis fuit alibi fatisfadum, vel folutianem faciendam ibi legitimo modo legitime valeant expedire.

VI. *Dt invaferibeu decimarem.*

Ad hac adjicimus, quod quidam juftitia; contemptores, decimas vicinorum; quidam vero proprias, in quarum po&fliooe hi&enus non fuerint, manu laicali & armata invadere non formidant ' nos praeteritis edofti periculis, ut obviemus futuris, aoftoritate Det patris, & approbatione prxfentis fynodi facrofandx, excommunicamus wanes illos, qui de cetero talia impetrare pratfumpferint: ac eorum fauto- , f res, etiam ft fine * confciontia, falva fupe- «lirnTfe riorem auftoritate, nullatenusabfolvantur, pœ- >in convenas legati decrevimus cflie fubdendos; cum quem- <■'>'«·· quam non deceat propria audoritate invadere, per quod judicis officium habet expofeere.

Item quod *petentem eerielandi rfl,* repugnare *b fiutf * uhtt iiohUtrut, nolle acjwefctrt* , , ficut facra teftatur feriptura: fuperionim noftrorum ut condecet praeceptis' canonicis obedirë nolentes, ft in iis maxime, qua: in favo- ::r pertur- batores libertatum Ecclefix in Oxonienfi concilio promulgatas, in praefecti fanfta fynodo duximus innovandas: injungentes omnibus & fingulis curam noftrarum animarum habentibus parochialem, ut ipfam in fingulis ecdefiis, ter in anno, in majoribus folemnitatibus, accents candqlis, ft pullatis campanis, promulgare publice non poftponant, in forma tradita, quas talis eft.

h Dei nonoine. Anon.

„ A (Jthoritate Dei patris omnipotentis, &
„ ^ beate Marie Virginis, ftomnium fan-
„ dotum, ac approbatione prnfentis faerx fy-
„ nodi, excommunicamus omnes illos noftr*
„ jurifdi&ionis, qui malitiofe ecdefias fuo ju-
„ re privare prauumunt, aut per malitiam li-
„ bertates earum infringere, vel perturbare
„ contendunt. Item qui pacem & tranquiUi-
„ tatem domini rege ft regni iojuriofe * illoe
„ qui gratia lucri, odii, vd favoris, vel alia
„ quacumque de caufe, alicui malitiofe cul-
„ men imponunt, cum non fit diffiunatus apud
„ bonos & graves; ut fic vei faltem ei pur-
„ Ratio indicatur, vel alio modo gravetur.
„ Item approbante hac laera fynodo, excom-

DMS-

ANNO Christi »»»«.

manicamus omnes iHos, qui teftamenta feuAflt quibuslibet aliis impedimentis emergentibus,
„ ultimas decedstotium volunràtes, aut eorum unicuique exhibeatar in curia feu confiftorio
„ executiones rationabiles, feienter fle malitio- Donelmenfi noftri regimini commiffo, celem
„ fe impediunt, aut perturbant. Itera qui fe- juftitix complementum.* ad ftatuta falubria,
„ queftra didi domini epiicopi, aut ejus offi- per dominum venerabilem patrem, circa. ad-
„ cialis, legitime interpofiia, feienter & ma- vocatos, procuratores, fle miniftroe dide cu-
„ litioie violaverit. Item qui mandata regia rie , dudum edita, adjicientes quaedam alia,
„ pro coercendis excommunicatis, a quibus- qux eis adjici fore confpicimus opportunum:
„ libet impetrata gratia, vel alio alicujus per ftatuitmis infraferipta, qux decrevimus At pre*
<Mia. „ ' fande,'feu lucri caufa, exequi maiitiflfe cipioyus de cetero inviolabiliter obfervari. λ
„ difterunt,vel omittunt.Item excommunica- Nullus procurator regimen alicujus caufa
„ mus omnes incendiarios, ccckfiarum frado* fufeipiat, neque libellas, preces, exceptiones,
„ res, veneficos & veneficas, & magicis in- aut adiones faciat , fine confilio advocati :
„ cantationibus utentes, feu hoc fieri permit- quod fi fecus fecerit, * tandem a procuratio?
„ tentes. Iten\prxmiiias fententias & alias in nis officio fufpendatur, donec prxfidentis ipfius
„ couffitutionibus canonicis & legatorum, ac B curia gratiam confequatur.
>, ftatutis'epifcoporum Duoelmi , contra tran- Item procuratores, advocatas fisos ex....fle
„ fgreflores provide latas, & publice procnui- aliis, que in caufis, in quibus advocati exiftunt
„ gatas, ftatuendo„ approbante prxfen:i facra ordinanda vel agenda fuerint, prxmuniant
„ fynodo iolemniter publicamus, & mandamus tempeftive: ut cum competent! deliberationes
„ & injungimus eas fingulis annis in tribus fo- omnia fieri valeant atque feribi; Ac die litis
„ lemnitatibusmajoribus folemnitef publicari. adveniente in prxeoniutione ea proponat con-
Richardm, vemrabtht patrit domini rev. Dei tinuo bene feripta, ita quod non poffit eorum
gratia Duneim. epifeopi ofinalit, ad *memoriam* aliqua negligentia deprehendi. Alioquin tam-
juturoreme. diu a procurationis officio fint fufpenfi, do-
Cupientes, prout noffro incumbit officio, nec duos aureos perfolverint fabrica ccdefix
ut excluiis, ac fnbdudis fupervaCuis dilationibus, Dunelmcnfis.

CONCILIUM SALMURIENSE

Ex duobus MSS. altero collegii Parti. S. I. altero Ægidii Menagii v. cl.,
in quo incerti loci concilium vocatur.

**Concilium Provinciale apud SalmurumCtionem eorum,qux in vifitatione dide provin-
anno Domini MCCLXXV1. tix invenimus..corrigende,..vocetis.venerabilibus
fratribus fuffraganeis noftris, capitulis, abbati*
celebratum. bus, & aliis, qui fuerant evocandi, concilium
provinciale apud Salmurura, die Lunx potlfe-
ftum Decollationis B. Joannis Baptiftx duxi*
mus celebrandum. In quo dc ipforum epifco*
porum , abbatum, & aliorum ad hoc vocato*
rum, confilio, & confenfu, ordinamus , &
promulgamus capitula qux fequuntur.**

TITULI CANONUM

1. *Ut in ecclefiit accenfum luminarecontinuo te-
neant .*
2. *De arcit & aliit ejiciendi/ ex ecclefiit.*
j. *De pluralitate beneficiorum.*
4. *De vita & honeftate clericorum, & mena-
chorum .*
5. *De vita b bone/late monachorum.*
6. *Ut abbatitfa bona beneficiatorum per ipfa/ non
retineant.*
η. *Ne monachi locum in diverfit monafierili ob-
tineant .*
8. *Ut novi religiqfi ad prioratui non conventual//
de retero non mittantur .*
9. *Ne prioratm vacante/ , boni/ omnibut de-
nudentur .*
jo. *Ut prioratm clerica facularibu/ non con-
cedantur.*
11. *Ut judicet /ocularet compellantur ad exhi-
bendam juftitiam eccl^fialiicit injuriati/.*
12. *Ut excommunicati, ab agendo, patrocinam
do teftificando repellamur.*
13. *Ut eptfcopm in fua dlorc^fi abfolvere
incafibm, in fuibm prnfcm concilium fitf-
pendit, vel excommunicat.*
14. *Ut fuperiora concilia obferventur.*

PR. Æ F A T I O.

AD honorem Dei , fit utilitatem ecdefia-
. nun provincia Turonenfis, quibus audo-
rc Domino prxfidemus, nccnou ad reforma.

CANONES.

j. *Ut in ccclefiis acccnfum luminare continuo teneant.*

Statuimus, ut de cetero, tam in ea* thedralibus eccleiiis, quam tnonafteriis conventualibus & collegiatis x tam ecclefiis quam prioratibus, de die & de no&e, in quibus ad id fuppetudt facultates , vel laltem de node, acenfum luminare continuo teneatur : quodque illi, qui ad hoe tenentur ex officio, per locorum epifcopos compellantur ; & pœ-

Condigni, ad ipforum epifeoporum arbitrium, ipfi,qui negligences fuerint, percellantur. Nam quod in eccleiiis ob Divini cultus reverentiam, devotionifque fidelium incitationem, debeant teneri luminaria * , fatis ntriufque juris *at.* lumiv docet audioritas : dum non aliter permittitui^xdificari ecclefia , priuf^uani

“^ “““”fundator fufficientes expenfasconftituat A in vcftibus aut calceamentis clerici quz-— –

Chr isti luminaria, & ad fervientium ali- rant decorem; plures tamen canonici chfusti
·»7<. menta. regulares »& monachi, quum vnum fui· «·><.
gidis 'indumenti· ornari non debent 9
in his inveniuntur plurimum difToluti.
Ideoque hujus facri approbatione concilii prohibemus, ne monachi, aut canonici regulares utantur de cetera forraturis de grifo, aut de vario, aut de fcuriolis, vel cendatis I nec infuper ip«
£ canonici regulares, decollatos, aut nodatos habeant fotuiares, nifi tres nodos ad minus habeant in quolibet io*
Btulari.

II. Dt artis éf aliis in ttdtfiit tOifttnsibas tjfiitndit.

In plerifque partibus hujus provinciae , propriis oculis fubjedis locis com- «perimus ecclefias quaidam adeo plenas arcis & doliis laicorum, ad blada & alia temporalia reponenda, quod non ·folum in eis impeditur Divinum officium audiendum, verum etiam eccle-**fis** ipf«, non Divins domus, fed potius quaedam horrearie videantur. Ideoque cum domus Dei orationibus & Divino cultui dedicatx, non debeant ad aliquos umanos/ ufus converti; firmiter prohibemus, ne'de cetero arae, dolia, blada, ftramina, aut quaevis alia temporalia, -nifi ad fabricam, aut ad aliam utilitatem ecclefiarum ipfarum , & non miniftrorum carum, pertineant, introducantur in ip6s, guerrarum & jufti timoris temporibus dumtaxat excep. tis ; & quz introduira font hadenus ,Cprium, vel fi fuerit negligens, perepiamoveantur exinde. Nos enim in illos, qui contra hoc falubrc ftatutum, poft monitiones per locorum ordinarios fuper hoc in generali legitime fadas, venire przfumpferint, excommunicationis fententiam przcipimus promulgari .

V. Dt vita & btntftatt aanatbartnu

Monachi quoque fo ares quomodolibet feneftratos cum porta, vel ocreas laicorum & fzcularium more plicatae omnino non deferant; nec tonas, aut burfas de fcrico; fed nec cultellum, aut aliquod aliud ornamentum, in quo quicquam auri vel argenti pofitum fuerit ad decorem. Tranfgreiiores autem hujus conftitutionis, per abbatem pro*
fcopum, adminiftrationc, fi quam habeant, omnino priventur. Et tam ipfi, quam qui in his fine adminiftratione deliquerint, ad aliquam adminiftrationem, ufque ad biennium, nonafeen*
dant.

III. Dt flnralitatt btiuficiormn.

Nuper tempore recolendz memoris Vincentii quondam przdeceffbris noftri, fuit ex caufa ftatutum in concilio Nannetenfi, ut fi quifquamcapellaniam adeptus fuerit, quz refidentiam exigat perfonalem, aut aliud beneficium curam habens animarum annexam, ipfo jure vacet primum, quod fimiliter perfonalem refidentiam requirebat. Quod nonnulli adeo ftride pro fua voluntate intelligunt, ut poft fecundi aifecntior nem beneficii, przcife & abfque remedio vacet primum. Nos autem benigniori interpretatione utentes, fic in* telligimus, ac intelligi & teneri debere hujus approbatione concilii dederamus: ut tunc videlicet vacet primum beneficium per affecutionem fecundi, nifi epifeopi fuper his cum aliquibus duxerint difpcnfandum.

Vi. Ut abbatiffa bona btntjkiarn fir if(at non retineant.*

Nonnullae abbatiffz, ficut oeulata fide comperimus dum aliquae perfonas Drecipiunt, in aliquibus fibi iubditis lo**cisaut** prioratibus moraturas, bona, quz hujufmodi perfonz fecum afferunt, totaliter retinentes, eafdem vacuas in locis ipfis feu prioratibus ad hoc quandoque non fufficientibus, ultra debitum numerum frequenter inftituunt: fibi lucrum ex integro, & prioratibus cotum onus nimis inaequaliter partientes. Cum ergo ferendi non fine, qui lucra venantur, annexam autem eis fortunam reculant : ftatuimus, ut illi loco feu coenobio, in quo perfonz hujufmodi cau- sia perpetue morae fuerint Inftituhe, bo**nacus** tempore fus receptionis habebant, totaliter applicentur. Quz vero contra hoc ftatutum venire przfumpfcrint , feu fraudem aliquam adhibuerint; per locorum ordinarios pœna debita puniantur.

Iy. Dt vita baueftatt cAgrfcwMz, *4t*

Licet in Carthaginenfi cOncilio pro* vids fuerit deliberation· ftatutum, no

CHRtsii *VU, Nt atitttbi btuat i» dhttrfit ttono/h· rtit*

Olim generali concilio approbante no» fcitur inititutum, ne quis in diverfis monaftcriis locum monachi audeat obtinere. Quod quia negligenter bade» nus invenimus obiervacumaccidit ali» quando, ut tali monacho, pluribus Tuis abbatibus przcipientibus contraria, vel diverfa, dum non poffit utrique parere, vilipendatur uniufqne obedientia ; & inter monachos utriufque monafterii, fcandalum generetur . Propter quod eamdem generalis concilii (aluberrimam conftitutionem, poena decernimus adjedione juvandam: ftatdentes, ut poftquam quis religioforum monafierium iogreflus fuerit, & profeffus, fi aliud forfitan ingredi prafumpferit, non ut recedat a primo, fed ut intitulari valeat in utroque, ad primum per loci epifeopum omni adminiftrationc privatus compellatur redire ; & in neutro monafteriorum ipforum ad querneumque honorem, dignitatem, adminiftrationem, vel officium, ufque ad trienium valeat-promoveri; fed ejus promotio, fi de fado procedat, irrita fit ipio jure. Eadem pena illis monachis imponenda, qui plues adminiftrationes, feu officia, in eodem monatlerio, vel divertis, abique diecefani conieniu de cetero przfampfcrint obtinere. Illi vero,qui plures adminiilrationes, prioratus, vel officia, obtinent in przlenti : ad eorum alterum refignanduin per locorum ordinarios compellantur.

*yill. Ut novi rtliçiofi od friortttt ** tonvtntnolts dt tetero non nttttontnr.*

Ut ingreffi monadicam religionem, in obfcrvancia regulari, & Divino fervicio uberius informentur: (latuimus, ut poil ingreifum hujufmodi, «najores decem & odo annis, ingreflus tempoie, ad prioratus non conventuales cauia morandi de cetero non mittantur , donec ad minus per continuum biennium moram traxerint in monaileriis/ in quibus affumpferunt habitum monachalcm : nifi ipti infra idem tempus inobfervantia hujufmodi, & Divino officio, appareant fufficieuter inilrudi. Minores vero decem & odo annis, nifi pofi prsdidum biennium, & tunc demum dida ztate completa, extra monafteria in quibus fuerint recepti, non cranfeant ad alia, morandi caufa inipfis. Si (ecus adum fuerit, a locis, in quibus in Provincia Turonenfi, contra hujufmodi tuti tenorem, miffi fuerint,per locorum ordinarios compellendi* , ut ad monaftc- ria propria revertantur. Quod ia canonicis regularibus volumus obfervari: nifi dicecelani circa didos canonicos aliter duxerint ordinandum»

*/X. Nt fritrttnt *w/ttt Iftii oanibni* drmidmmr .

Cum alias in Redonenfi concilio fu- fpenfionis fententia fuerit promulgata in abbates, priores, adminifiratores , qui vacantes prioratus adeo fpoliare, feu denudare przfamunt, quod ex bonis dimiffis ibidem fratres & familia ufque ad fequentem colledam fuftentari nequeant nec morari, & domorum, quas ex boc competimus ruinofas, fuftinere jaduram , refici, & in debito flatu conferveri non poffint: nec fit dubium illos abbates, priores, & adminifiratores, etiam de extra* provinciam Turonenfem, qui contra flatutum hujufmodi fecerint, ratione talis delidi, eidem fententias fubjacere: (latuimus ut ordinarii locorum, in quibus in provincia Turonenfi hzc contigerit attentari , fblerter requirant dioecefanos illorum abbatum, priorum, adminifiratorumque, ut ipfos fic fufpenfos publice nuncient, & faciant nunciari: altas ufque ad fatisfadionem congruam , contra cos, prout juftitia * docuerit , proce(Turi. Circa quam requifitionem ipfi locorum ordinarii fe taliter exhibeant diligentes: ut de negligentiaeorum , quod abfit non poffint merito reprehendi.

X. Ut friortnt/ cltricù fetnitribiu iwa *tonetdentnr,*

Praeterea licet in prcdcceiforum noArorum conciliis fuerit alias rationabiliter ordinatum, de fupplendo, in prioratibus clericis fzcularibus concedis , debito numero monachorum: quia tamen nullum exinde frudum invenimus fubfecutum, ne fundi locus in talibus dc cetero relinquatur: prohibemus, ne quis abbas, vel alius, prioratum quemlibet in Turonenfi provincia fitum, in quo poffint ad minus, duo monachi commode fu(lentari, vel confueverint morari , cuiquam fzculari conferre pnefumat : fi fecus adum fuerit, id irritum decernentes.

X/.

A

Chubti *·'◼ X/· *Ut jtfütti featlerts wetftllMUnr ni* ucMcadme *juflituua ccckfieili ὐι ημτύήι.*

la puniendis cxcefiîbus, qui clericis & aliis peribnis ccdeCafticis frequenter à laids inferuntur, comites, barones, milites, bailivi, pnepofiti, fencfcalli, & alii juftitiarii feculares, ficut experimento didicimus, fiepe inveniuntur remiffi. Ideoque pnefenci decreto (tacuimus, ut fi de cetero cuiquam clerico, ecclefiafticsEve pertonas, gravis aut® atrox injuria, captionis videlicet & detentionis, incarcerationis , vulneratio* nis , rautilationis , feu interfeâionis , aut gravis alterius corporis proprii hcfionis, feu redemptionis, necnon invafionis auc depraedationis totius, feu majoris partis fwe fubftantias, ab aliquo laico inferatur: moneantur per locorum ordinarios illi juftitiarii ixculares, fob quorum temporali jurifdi&ione malefââores ipfi confiftunt, uc exceffus hujulmodi cum exiftent notorii, iufficienter faciant lacfo & ecclefie abc fpfis injuriatoribus emendâri. -ℜi -vero notorii non fuerint excefius praedi- âț , de plano inquificione praehabita per judices ecclefiafticos, ab his, qui fuper hoc inventi fuerint culpabiles, injuriam paflo, & ecdefir, iidem judices feculares, infra duos menfes : a tempore monitionis, fatisfa&ionem fieri faciant competentem. Et fi prxfatt feculares yuftitiarii, legitime per ordinarios moniti, in hoc négligentes fuerint vel remifti.' ipios hujus authoritate concilii excommunicationis fententia innodamus. Hoc etiam ad jam perpetratos excefius citra biennium extendi volumus & mandamus.

III. Ut <Mr»as"MM«c«ri «i <md», pstrs- chrtsti *citutti· ir t^ifantiertpttittuttr.*

Cum per felicis recordationis Alexandrum papam fit ftatutum, quod judices fxculares , cenfura ecdefiaftica per ecdefiaflicoa judices , legitima « ◼ám monitione prsmifla, excommunicatos, ab agendo, patrocinando, feu teftificando, in fuis curiis feu judiciis repellere compellantur; & in aliquibus parcibus provinciae Tnronenfis, 'ut procer, to intelleximus, hoc falutare ftatutum per negligentiam nullatenus obfervetur. ftatuimus praecipientes, ut judices ecclcfiaftici predinum ftatutum diligenter faciant obfervare.

XW. *Ut tfifcopus Al fat linccfi ahfhhxre feffit* ia *ctfibnt^ in fxihtit frxftnt tenttlitin fnjprndit, vtl txcwBKHmxet.*

In his autem omnibus cafibus, in quibus fufpenfionis, vel excommunicationis fententias in przfenti concilio duximus promulgandas, cuilibet epifcopo in fuij civitatibus & diceccfi abfolvendi fufpenfos & excommunicatos, poft fatisfa&ionem congruam in forma ecclefie, authoritate prscfentis concilii liberam concedimus poteftatem.

XjT. *Ut fupiriart ctnciHe ohfcrvcnntr.*

Concilia vero omnia & fingula, pet praedeceflbres noftros cum fnfiraganeorum aflenfu haâenus celebrata, reno. ~~vamus~~, ~~& mratfen~~tis approbatione concilii confirmamus,

In cujus rei teftimonium figillum noftrum, uns cum tigillis fufiragancorum noftrorum preI (entium & conientientium, duximus apponendum. Aâum die Lune prediâa, anno Do* mini millcfimo duccnttûmo frptuagefimo fexto.

CONCILIUM BITURICENSE,

A Simone S. Gecilic cardinale, Apoftol. fedis legato celebratum Id. Sepcembr. anno Domini MCCLXXVI.

Ex dliobxt ctdiclbtu MSS. Iff ceàtcc jim dito cmfli^ntinxm Sentenen/htet.

TITULI CAPITULORUM.

1. *Dt tkHient.*
2. *Dt tfitit & pttt/Ute jx Ueil Μημιι.*
3. jubeas pr» *txigtrt ml ltvert.*
4. *Dt tffein jmtitif trimunl.*
5. *Dt hit fà toHtrm lxictt.*
6. *Dt hil* fas *vl tnttnfm ttufft fteu.*
7. *Dt /-»◼ compttnti.*
8. *Dt titfittii.*
9. *Dt ttftmtnmti).*
10. *Dt ixummitttt ecclffriam .*
11. *Centre illo) φα benx» fttitma pnthutere centre lihcrtetct mntifmetcen· fixtniint).*

•o VAP concilium

MJDOUHQI t n» teg Ptuure. ULH.FR. *

AMMO aousn

IS. *Citra aiu ,ψνfifiaiti ad atd&at* «e-Abettas dt honor states* debitus,

14. *Dr Jadau.*
I$. *Dr rnâiqpif & tMtfitu frimltfiattnai.*
16. Dt μην̈.

P&ÆFATIO.

anftratiavi Divi»» litati 3. Cacitia prtj~ htrr aentiaaiu, ajjhtiat Jtdii kgittu,

INter curas que ooftro coherent officio, Π-B la nos praecipua adftringit, vifeeribus notai cordis infixa profundius, atque folidius radie*, ca, noftrum inceflanter perurgens animum fu*, rum aculeis punAionum, ut nota* legationis ecdefie folicit· provifiooisremediis, prout nobis defuper minitaatur , contra malignorum defendantur incurfus, cohibeantur iniunc, & violentiis propulistis, in pacis pulchritudine deleâentur; ut hoflium fublata formidine, in tranquillitate ferens, A ferewtate tranquilla, pacis autbori, cujus mancipantur obfequio, eo devotius, quo tranquillius; dequo devotius, eo acceptius valeant famulari. Itaque libenter afliduos labores aiuplcâimur, quamquam notais impara humeris ad portandum, no&uroisinfi-ç flentes vigiliis nonnumquam etiam fupravires, ut perfona ecdcfiaftkis notao committis regimini, molcftatiooum turbimbus relegatis, Divino fulti pnafidio, fohdtudinibus notais pacem ac proprio labore quietem opportune provifionis commercio * prirparemus.

-r Sane io Bituricenfi concilio, quod ad quorumdam prdatorum noftre legationis inflantiam nuper convocandum duximus, & autbo-*K* Domino feliciter celebrandum, per quofdam Slatos aliafque perfonas ecdefiafticas noftre tionis, nonnullis ecdefiarum dc perfonarum rum oppreffiombus, injuriis, & oflenfis, ad Doftram dedu&is noftram, & per nos tolicon-cilio referaris, ac defibcratfooe fuper his iDtp~D

Doftram, ut per dos toticon-

viain clcâioais feu poftulationis, fpe-a << Pro.iûo,«f<kim loci.,di«!>it»rf-

tw™m ,ogn«.,un· <k ..mpon.
remedia fuper eifdem injuriis, pro defenfione libertatis ecclefiaftic·, adhibere curavimus opportuns. Que quidem, ex parte concilii rapuûti, redigi fecimus in feripturam, & in ipdo concilio lolemniter publicari, autboritate qua

tes ut qua pro defenfione libertatis ecdefiaflice, & ipiarum ecdefiarum flatu pacifico, duximus ftatuenda, a notae legationis perform , prout concinetur inferius, ferventur in perpetuum illibata·

E

/. Di tlt&w.*

In totius concilii quod nuper Bituris duximus celebrandum, notais auribus clamor horrendus infonuit, ad nos per diverfos praelatos aliafque quamplurcs perfonas ecelefiafticss non fine gravi lamentatione delatus, & toti concilio parefadus. Afferebant fiquidem quod in regno Francia, in quo ecdefiarum li-

ri renoaâû caesporibas, pnefuMitan- cmutti urii atque provinciis, abundandas eoa- ··»«■ fuevit, bis diebm ia eleâicaibw cc-lttaadii, ia quibas libertatis puritas potifime confervenda, pro libertate datur impreffio & quafi pro auro pluebuta, pro argento foods, honores ia contumelias convertuntur: adeo quod quando ia certis lods ele&iones pallorum imminent fadendx, multitudine populi per iniquitatis filios condtata, in de&oces impetum faciente, eleâiones lpfie in nonnullis ecclefiis aut ad tempus impediuntur totaliter, aut in t lods ha&enus confactis nequeunt celebrari, prout in Lugdunenfi, Burdegalenfi, cc Carnotenfi ecclefiis nuper dignofeitur eflê fagam. In qua quidem Burdegalenfi ecclefia, dum immineret elc&io, occafionc imprefiionis habita;, in eadem homicidium de facrifta nobili membro pnefatm ccdefix inhumani, ter extitit perpetratum. Quoniam igitur novis nrorbis nova convenit antidotar pnéparari, ne morbus tam perni-dofus'obreperet, & foi contagione trabatur a pδûerís lo exemplum: focri provifiooe concilii duximus ftatuendum, quod quicumque de cetero, per feditiofam confpirationem aut conventionem habitam fimul cum aliis, quacumque firmitate vallatam, impedimentum Utens, aut patens prefiiterit, quominus ecclefiis focularibus aut regularibus , dignitatibus, aut perfonatibus, feu adminitaatioaibus quibufeumque, per illos, ad quos locorum ipforun^ml dignitarum, feu adminiftrationflHÇ per gnitaruth

0Ddrcwn)<Jae

terint oriunde, & alias per ele&ionem aut poftulationem canonicam, valeat provideri, incurrant excommunicationis fententiam, quam in ipfoe proferimus ipfo faâo. Et fi clerici vel reguhres extiterint: nos privantes eofdem omnibus privilegiis, beneficiis ecclefiafticis, dignitatibus , ve! adminifiratlonibua , feu perfonatibus, quas eosobcioerecontigerit, decernimus fore inhabiles & indignos, ut quasvis beneficia, admini-

ulterias afiequancar. Si veto laici ; prater diâam excommunicationis fcntentiam, ipforum famille taterdidbo ecdefiaftico uncfabjuâ*: nullaque eorum pofteritas ufque ad quartam eorum indufivc progeniem, u facularis fuerit, prxlaturam, dignitatem, perfonarum, ^rabendam, fen aliud quodcumque be·

"" |~neficiue» ecdefiaftkum ; aut fi regula-j anum ris fuerit, admiaiffiratiooem quamlibet ••π. regularem ia civitate vel dimccfi, in qua exceffism hujufmodi commiferit, in perpetuam valeat obtinere. Illi an- *"""** tam qui prxdidi facinoris caufis - non contenti, populum vel turbem, potentes, vel quoslibet concitaverint, vel in predido fiuinore opem ferunt, quorum ve data opera, fuggeftione, vel confit», populus turbave, cum armis, vel fine armis ad hoc convenerint, panis ~~familibus...fine fubje&i~~. Clerici preter *·»*·< bate * a civitate vel loco, in quo per- petravérint talia, per trien nium produl agant. Porro qui coada multitudine , cum armis, vel fine armis, contumeliofa acclamatione, concitato tumultu in loco in quo hi ad quos fpedat eledio, poftulacio, vel provifio, convenerint, five in ipfos eledores vel in aliquos de eifdem, tempore quoprxmifta imminent facienda, duxerint irruendum} & eidem loco fraduram,feuviolentiam vel in perfonas cledorum no- ~~tabileu iujuMo urogavçtlotj~~ fit poftremo qui opere vel confilio, clam vel palam, perfe vel per alium^ aliquid egerint, per quod confpirationis vel conventionis hujus inite nequitia in aliquo lumst robur, & per hoc contingat, eledionem, poftulationem, feu provifionem impediri totaliter, vel differri: excommunicationis lententia noverint fe adftridos, necnon eorum familias, filaici fuerint, ecclefiaftico fuppofitas interdido: que fententix relaxari nequeant, nifi audoritate fedis apoftolicx fpedali. Clerici vero, qui in talibus culpabiles adfuerint, cum ·J· tar ia eorum tanto gravior reputetur, quanto In fortem redemptoris aflumpei, ac Kadu ceifiori pollentes, libertatem ac imunitatem ecdefiafticam lervare tenentur pre ceteris illibatamprxtcr excommunicationis fententiam, eo ipfo, beneficiis, qux obtinent, fine privati,- ad obtinendas dignitates, perfonatus, beneficia, vel ofticia quacumque, in ecclefiis in quibas talia perpetraverint, gc locorum tpfornm ordinibus ", nullo unquam tempore fpem aut fiduciam habituri. Si vero regulares fuerint, ad adminiftrationem regularem aliquam nullatenus admittantur, cadantque nihilo minus ab obtentis. Infuper At laicorum paedidorum pofteritas, ufque ad quartam gradum, ad beneficia ecdefiaftica quolibet aftequenda in ipfis ecclefiis civitatis aut diocefis, in qua perpetraverint talia, fiat inhabiles flt indigni.

IL Dc * *feHflête jaditit* dc/«^.QoSrr

.Cum juris remedia per ora fumatorum pontificum & principum promulgata, Divinitus ad tutelam*bonorum, flt cohibendas malorum infolentias, utiliter introduda, non deceat nec liceat, per corruptelam judicum five fraudem, ad iniquitatis trabi difpcndium: fic illos, qui a nobis judicant recipiunt poteftatcm, commiflum fibi volumus oflicium exercere, ut per viam regiam Bdudrice juftitia gladicntes, abequitatis tramite, odio, gratia, vel favore, feu cujufquam alterius corruptela: vitio, non recedant. Cupientes igitur ut in citationibus faciendis per judices, five conferVatores, audoritate qua fungimur deputatos, nulla corruptela fpecics vindicet fibi locum, fed forma per Romanam curiam in talibus introduda, ab eifdem judicibus feu confervatoribus firmiter oblervetur: ftatuimus & mandamus, expreftius inhibentes, ne judices, feu confervatores prxdidi, Club tali forma, vohr /star *frefta^ rium awninkt,* vel alia confimili, citare prxfumant. Hujus autem citationis ~~man~~datum nullus ~~exequi teneatur~~, fed ci non pareatur impune : nec ad perfonas in noftris litteris non expreilas *,-*/. « pretextu teftimonii perhibendi, ubivel*0·".. quando ftatus cauic vocationem tertium non requirit, led ut iple vel ador citatos fatiget laboribus & expenfis, aut aliquid extorqueat ab iifdem, litteras ipfas aliquatenus proroget aut extendat. Si quis vero' fecus prxfumpferit attentare.- in utroque cafu tali citatio non teneat, *nec* quemquam valeat coardare. Et fi occauone citationis bujufmodi, judex ille fententiamquamcumque in quenquam duxerit proterendam : nullius penitus fit momenti. Judex vero qui talia perpetraverit, officium judicandi (eu procedendi, audoritate no- Ara, non folum ia illa, fed in aliis caufis, de cetero non valeat exercere.* quin immo excommunicationis incurrat fententiam ipfo fado, a qua nullatenus abfolvatur, nifi lafis interefia flt expenfis quibuslibet ab ipfe primitus reftitutis.

*ni, Qj*4 itUicti étkgtti ata ftjûif tli. ftuJ fn atf»ltM*tibtu taigtn atl lt-*

Coca cordis ambitio repleri nefciens, fed quanto plus recipit, tanto fortius iaardcfcit, fic quorumdam interiores oculos excutient! obtexit caligine: us quid

""^^"quid de jure iiccat, non advertant :Λ Christi quidve dc honeftate deceat, nonattcodant. Quod in illis qui judiciali preeminent dignitate, co confiât periculofius tolerari, quo per au&oritatis qua funguntur potentiam, ia concepto malignitatis propofito pofiunt advenus fubditos liberius debacchari . Eapropter ad inhiantem eorum avaritiam cohibendam» provide duximus id fiatucndum, u| nullus judex, executor, feu confervator, datus a nobis, pro relaxationis vel abfolutionis beneficio impendendo, his quos excommunicationis, fufpenfionis, vel interdidi tentcntus duxerint innodandos, emendas pecuniarias, feu res alias, pro emendis, quoquo exquifito colore, prxfumant petere , exigere, aut oblatas recipere etiam ex poft faâo. Quifquis autem contra prxfumpferit, eo ipfo excommunicationis tententiamincurrat, a qua nonnifi per legatum fedis apofiolicx abfolvatur: & tunc demum, cum lxfis cum omni intcreiTc reftituerit, integre fic extorta. Ejufdem tamen fedis authoritate in his & in aliis temper falva.

IV. Dccjficio indicis crdinarii.

Sicut ille, qui prxeminet judiciaria potefiatc , juftis opprefiorum querelis aures debet patulas inclinare: ficvoces malignantium querulofas ipfum decet & convenit obaudire. Debet igitur diligenter advertere & penes fe ponderare prudenter, quis, contra quem, & fuper quibus, etiam fuperioris officium interpellat: ut peofatis conditionibus & meritis perfonarum, & incumbentis negotii & officii qualitate, foJctver intelligat unde veniat conquerens fpiritus, aut quo vadat. Ob hanc caufam prxlatis qui nimis facile clauftralium vel forenfium monachorum contra ipforum abbates, maxime ubi dc corre&io* ne agitur, querelas recipiunt, per quas plerumque enervari contingit vigorem ccclefiafiicx difciplinx, frequenter etiam mimftratur occafio evagandi fub obteftatione Divini judicii duximus injungendutn, quod querelas hujufmodi facile de cetero non admittant; fed tunc demum quando circumftantiis, qux circa boc fuerint attendendx, examinatis plenius & diteuflis, verifimiliter prxfumetur, ipios non caufa vitandi correâionem ccclefiafticam, feu canonicam diteiplinam, fecundum eorum regularia inftituta, fed jufte & ex caufa prohabili, ad prxlatorum prxfidium confugific .

K. *Dc bk* fati *court hico.* ANNO OAKTT

Ut prxlatorum officium eo fru&uofius, quo liberius, valent exerceri: prxfenti ftatuto laicia quibufdam duximus inhibendum, ne praelatos quoslibet impedire vel turbare parfumant, quo minus in loch religiofis vel regularibus, aut aliis eifdem prxlatis fubje&is officii fui debitum exequantur: ipfis ad hoc per cofdcrn prxlatos âuthoritate prxfentis concilii, competenti monitione prxmiffa, per cenfuram ccclefiafticam, fi res exegerit, compellendis.

VI. Dc iis vi oetnfvc catffa fiunt.

Cam parum proficiat jura condi in civitatibus, nifi extiterint qui edita regere valeant dc tueri; nec folum magiftri militum confidat officium in diteiplina per ipfum imponenda, fed Jn ea, prout opportunum · fuerit, obiervanda: prxeipimus, ut quicumque judices ecdefiafticos ad abiolutionis vel relaxationis cujuslibct, ab excommunicationis , fufpenfionis, vel interdidi fententiis, beneficium impendendum» vi vel metu compulerint, per dioecefanos locorum , prxfentis authoritate concilii cxcommunicati publice nuncientur,

VII. Dc fim ctnfetcnti.

Cum falcem propriam nulli in metfem liceat mittere alienam: dc juftitiariis laicis , feu aliis folam jurifdidio* nem temporalem habentibus, qui in actionibus mere perfonalibus ccclefiafticas coram fe perfonas litigare compellunt, contra canonicas fandiones: hujus provifione concilii duximus ftatuenduro, quod licet exdem perfonx ecclefiafiicx, non folum coram eis ju(litiariis litigare, fed etiam ad ipfos venire in caufis hujufmodi de jure minime teneantur: fi tamen venerint, & allegato fori privilegio, coram ipfis iidem judiciarii compulfioni infiiterinc fupradiûx, eo ip(o excommunicationis fentcntlam, quam in ipfoa ferimus, incurrant : qua; circa cos nullatenus relaxetur, nifi lxfis hujufmodi dcdamnis, expenfis, & interefTe, prius per ipfos juftitiarios fuerit integre iatisfaâum, eorum proceffibus atque tententiis habitis in hujufmodi quxfiionibus, etiam prolatis, nihil omnino roboris habituris. Ad hxe fi quis jurifdiâionem temporalem exercens, de excommunicationis, fufpenftonis, vel interdis

■""""""•didi fententiis, fcilicet an jufie latx chruti fuerint,an injufte, aut aliquam ia aliis ecdefiafticte vel fpiritualibus caufis decifiooem fira cognitionem przfampterit ufurpare: per diœcefanos locorum, przfentis autboritate concilii, defiftere moneatur: & nifi competenter monitus dnxerit defiftendum, ad hoc per cenfuram ecdefiafticam compellatur.

VIII. Dt Jttiuir.

Cum in illis, in quibus periculum vertitur animaram, przfcripeio quantumcumque longaeva non vindicet fibi locum, fed quanto graviora funt crimina, tanto diutius miferam animam teneant alligatam: exceptionem pratferiptionis fuper rerum illarum decima, de quibus, five fimilibus, in locis eifdem hadenus a fimilis conditionis perfonts confuevit exfolvi, praecipimus non admitti: ftatuentes, quod illi, qui eis, ad quos fpedat perceptio hujufmodi decimarum, quo minus eas percipiant, impedimentum przftare prefumpferint, fi moniti competenter, ab impedimento hujufmodi non duxerint abftinendum, extunc autboritate pnefenti» concilii per locorum ordinarios excommunicationis fententia percellantur.

IX. Dt ufltVtVtit.

Ad prxfumptionis quorumdam conatus damnabiles reprimendos, qui teftameota feu alias voluntates ultimas, quocumque nomine cenfeantur, licet rite fint fada juxta canonicas fan&iones, tanquam legitimas non admittufct, fed pro eo reprobant & impugnant, quod fcabini aut fxculares judices prxientds non fuerint, aut audioritatem nequaquam pneftiterint, quando teftator fuum condidit teftamentum, aut aliam ultimam voluntatem I hoc duximus ftatuendum, quod ipfi, cujuicumque conditionis vel dignitatis extiterint, nifi infra odo dies poftquam fuper hoc moniti competenter fuerint, ab impedimento hujufmodi duxerint defidendum, anathematis innodentur vinculo, quo ipfos sdftringi volumus ipfo® fado

X. Dt itttuntitttt tccltfiuttm.

Sanguifugx fitibunda progenies ac radix omnium malorum cupiditas, temper vociferans, after, moliri non defi. nit quemadmodum per exquifitas aftutias 6c callidioracommenta, ardori proprio, licet inextinguibili, lucti tempo-

I

Aralis, quamquam illiciti, pocula fubmi-- niftret. Fx bac autem temper fitienti chrijji radice proceffifte cognovimus, quod cum ..?<■ fedes apoftolica excommunicationis tententiam in omnes nova conftituentcs pedagia ohm duxerit promulgandam, ipfam annis fingulis in certis feftivitatibus folemniter renovando: nonnulli, mammonae fiilii, propriz cupiditatis vitium colorare nitentes, non nova, ut afferunt conftituentcs pedagia, antiqua ad clericos & ipforum res, quas non ratione mercature per terram, vel aquam deferri faciunt, prorogant & extendunt in elutionem memorate fententiz, fic manifeftum praejudicium ecclefiafticz libertatis. Nos itaque ipforum fraudibus obviare volentes, & tam przfumptz calliditatis aftutiam pccna debita caftigare. (latuimus, ut niti infra duos menies, a tempore folemnis publicationis hujufmodi, fadae in civitate & dicecefi in quibus confidunt ipfa pedagia, numerandos, ab his in totum deftiterint, excommunicationis fententiz, quam extuncin ipfos inferimus, extunc fubjaceant ipfo fado.

XI. Court Hitt, fui burnt fttimtt fruitmut tvurt utltfiuott Hbtrtutt tr tutatur (è^uttttêiats.

Cum jure canonico caveatur, quod qui de cetero fervare fecerit ftatuta edita & confuetudine» introducat contra ecdefiz libertatem, flaturarii & teriptores ftatutocum ipforum, nccnon poteftates, confutes, redore», & confiliarii locorum ubi hujufmodi ftatuta & confuetndines de cetero edita fuerint vel fervata nccnon etiam illi, qui feeundum ea judicare prefumpferint, vel in formam publicam (cribere judicata, excommunicationis fententiz debeant fubjacere. nonnulli propriz falutis obliti, & fuz verecundiz non parcentes, juris fententiam, verborum amplexa non fine fraude circumvenire nituntur, non ftatuta, ut afferunt, banna tamen faciunt proclamare, przcepta & prohibitiones inducunt, que non eft dubium in libertatis ecclefiafticx prxjudicium redundare. Nos igitur fraudibus malignorum, quas circa hoc adhibitas fuiffe cognovimus, obviare volentes: (latuimus, ut quicumque contra ipfius ecclefiz libertatem, banna, prohibitiones, feu przcepta(cienterfecerint, aut fieri procuraverint, five facientibus, confilium vel opem duxerint adhibenda* ipfi poftquam per locorum ordinarios fuper hoc fuerint requifiti, abfque difficultatis cujuslibet obftaculo indilate re-

revocent, feu fadaac sevocari, ad coo-Ams & homicidia fieri preefpta*: *·1TX3Γ
fimilia nunquam de cetero procéderit procurant, aut facientioec cdnlilma cn61tam<£Sn
alioqui cenrara confimili fiat adftriâi. vel opem impendeat, fonda ■ benen·* S»W-
Qui vero contra ecdefiaftieas cosdactu- eia, 'ñ qaa âb acelefi» talker violatis,
dines antiquas, rationabiles, approba- obtinent, eo ipfo prestos asnttfaris,
tas, & hââenus pacifice obiervatas, que ad eeclefiam, « qua illa obtinere
ftatuta, banna, prooibhiooes vel praece- nofcuntur , libero revertantur . Filii
pta fecerunt, vel fieri procuraverint , etiam eorumdem non folum nihil ob-
ftu jam fa&a fervaverint, aut fervari tineant de prxmiffis, fed ad beneficia
fecerint, aut facientibus vel fervanti- ccclcfiaftica de cetero afliequenda, eo
bus in hoc confilium vel opem duxe- ipfo reddantur prorfus inhabiles & in-
rint adhibendam, per diœcefanos loco- digni .
rum prxfcntis auâoritste concilii mo-
neantur,» infra menfem a tempore mo- *Contra illae ftù itnffdiinu jttrifiiUie·*
nitionis hujufmodi numerandum, fta- *Whfi^UatB.*
tuta deleant, banna, prohibitiones, &
prxeepta revocent, ad confimilia nun- Cum nonnulli temporale dominium
quam ulterius proefturi.* alioquin ex- obtinentes, feu fxcularis judiciarx po-
communicationis fententix , quam ex teftatis gerentes officium , jurtfdilHo-
nunc in ipfos ferimus , extunc fubja* nem fânâx matris ecclefix fubvertere
ceant ipfo fallo. vel imminuere exquifitis aftutiis mo-
liantur: nos eorum militiis ultione ca-
XII Centra ilfot feri fyfienttf ad ttekfiatta nonica reprimentes, ftatuimusinhiben-
*extrahere prafnaeitnt ab ttckfia** tes, ne quis in foro ecclefiaftieo liti-
valaeraat vel iattrficittnt. gantes , feu litigsre volentes , fuper
caufis mere ecclefiafticis, feu qux ad
Quorumdam infolentiasperverforum, Cforum ecclefiafticum de antiqua dc ap-
qui Dominum Jcfum Chriftum verbis probata confuetudine, dc hactenus pa-
tantummodo profitentes, nec Deum ti- cifice obiervata, pertinere nofcuntur,
mere, nec homines rtveri, profuorum ad refiftendum compellat , per ipfo*
atrocitate faâorum manlfeftnEme con- rum vel parentum, aut confanguineo*
vincuntur , in tantam accepimus te- rum, five rerum eorum, vel perfona-
meritatis vel infanix audaciam prorup- rum, hujufmodi captionem , modifve
pifle, quod confugientes ad ecclefiarum aliis quibufeumque. Si qni vero con-
tutelam, contra juris utriulque ftatuta, tra prxfumpferint, excommunicationis
& ecclefiaflicam libertatem, ibidem vul- fententix, prxfentis authoritate conci*
nerant; mutilant, interficiunt aut ince- lii, fe noverint fubjscerc·
ai. tato-dunt aut*; exinde extrahunt, violenter
extrados vulnerare, feu mutilare prxfu- *XIV. De Judait.*
munt, nonnumquam eis ultimum fuppli- D
cium inferentes, aut ifta fieri prxeipiunt De Judzis, quorum perfidia plerum-
aut procurant, feu confilium aut opem que fimplices Chriftianos fraudulenter
exhibent in tantis fceleribus perpetrandis. decipit, & malitiofe fecum pertrahit
Nos itaque, quos zelus comedit domus in errorem, facro approbante concilio
Dei, hujufmodi facrilegohim exceffus duximus ordinandum, ut non nifi in
deteftabiles & horrendos , quos non civitatibus, caftris, dc aliis locis infi-
lolum evidentix rei docet inhumaniter gnibus, habitare prxfemsnt: tempora*
cxcrevifie, fed inolevifie jam prxfum- libus locorum $>minis, & vices geren*
ptione damnabili, recenfita prxterito- tibus, feu loc< tenentibus eorumdem,
i um memoria comprobat & declarat, diftriâius inhibentes, ne Judaeos ipfos
caftigatione canonica cohibere volen- permittant alibi, quam in locis expref-
tes , prxfentis approbatione concilii fis fuperius habitare : ipfis ad hoc, fi
duximus ftatuendum, quod taliter de- E res exegerit, · diœcefanis locorum ,
linquentes, excommunicationis fenten- ejufdem authoritate concilii, per cen-
tix, quam in ipfos proferimus, fubja- furam ccclefiafticam compellendis.
ceant ipfo faite. Quam quidem fen-
tenriam locorum ordinarii , ejufdem *XV. De privilqiit & ettttjgibeu ftivi/e·*
authoritate concilii, folemniter in fu* *ÇiatannB.*
bjedis fibi ecclefiis denunciari faciant,
& ufque ad fatisfaâionem condignam Licet regularis obfervantix profefiores,
inviolabiliter obfervari ; cifdctn nihilo dc alios quos fedss apoftolica exemptio-
minui mutilatoribus & interfe&oribus, nis feu libertatis majoris decoravit ti«
necoon & iis, qui hujufmodi mutilatio- culis, aut privilegiis infignivit, attol-
lere

—73~—lerecondignis favoribus incendamur ,Adum. D*ium ia eodem coodKo, Idibus Sip- "·T""
auusn ipforumque privilegia ; quantum ad »«**> >nno Domini M0OJŒVI. Romans JggJ,
·mj. nem tenere, ut nihil illicitum vide CCdcfiä· vacant·. ,,,<-
net attinet,ferval penitus illibata: ric-
ramen cos fuia juribus manere conten-
to· affleâamus, quod privilegiorum (no-
ram limites in aliorum injdflam non
«4M- extendant*. Proinde fiscro approbante
tat- concilio duximus ftatuendum, diAri-
dius inhibentes, ne deinceps religiofi
quicomquc, ,d «i.m tecul.Je·, exem-M ^¬∘
feu libertati, fedis upoftoli^iXa^S^,

Acthojutas concilii.

Sinn nifirttint Divnt tinli S. Cteilit fit·, bjtrr ctnbuiit, ift/Uiu fidit fig^tn/,*

privilegii· communiti, excommunicato·
publice , vel nominarim interdi&os ,
feu ufurarios manifeftos,ad Divina,fcuB
ccclefiaftica facramenta, vd ccdefiafti-
cam fepulturam, fcienter admittant .
Qui vero contra pnefumpferint, praeter
pœnas a jure ftatutas, ingreffum eccle-
fiac eo ipfo fibi noverint interdi&um !
donec prolatoribus lentendarum huju*
(modi, quorum authoritatem contem-
pferint, & aliis quorum interefle con-
tigerit, dc praedictis exceffibus,& om-
ni interefle ac damnis , fatisfecerint
competenter.

JW7. *Dt finit.*

Cum juris utilitas tot & tantis ex-
cogitata vigiliis , (ufficientcr nequeat
profperari, fi proceflus miniflrorum ju-
(title contingat iniquorum machinatio-
nibus impediri; ut illorum audaciam,
quos amor Divinus a malo non revo-
catK faltem rigor ecclefiaftioe coerceat
difciplinc, fscri provifione concilii du-
ximus ftatuendum, quod fi quis, cuju-
fcumque dignitatis, aut conditionis cx-
titerit, nuncios feu execucores ecdcfia-
fticorum judicium , aut alios litteras
eorundem, aâave judicialia deferentes,
hac occafione verberare, capere, deti-
nere , occultare , carceri mancipare ,
mutilare, aut quod gravius eft cenfen-
dum, interficere, litteras vel aAaprse-
diAa perfonis memoratis auferre, feu
ea corrumpere, concellare, aut alias
deftruere quoquo modo, vel fic ablsta
celare praefampferit, aut ut ifta fiant
procuraverit, aut facientibus confilium
vel opem duxerit adhibendam, excom-
municationis lententire , quam exnunc g
in ipfos proferimns, fubjaceat ipfo fa-
Ao .' a .qua nifi prius tam judici, cu-
jus authoritatem contempferit, quam
paffo injuriam, & ceteris quorum in-
tererit, prout cxccflus poftulabit atro-
citas , fstisfecerit competenter, nullate-
nus abfolvatur :

Ad quorum memoriam in perpetuum obier*
vendam, de pmmiflbnim teftimonium, figil-
ium noftrum duximus potientibus appoocn

quiUo flatu ecdefiarum, a fede apoftolica no-
Aro regimini commiflìurum, deliberatione pro-
vida .Je^ipCus approbatione cpncilii ordinan-
ds ctatimus, ac etiam Attuenda: que quidem
noftre approbationis hujus perpetuam decerni-
mus obtinere firmitatem. Ne igitur per aliquo-
rum malitiam, privilegiorum uve indulgentia-
rum , collegiis, locis, otdinibus, communita-
tibus, feu perfonis quibuuibet, fub quacumque
forma,vel conceptione verborum,a fede apo-
flolica conceflârum, pretextu, adverfiu obfer-
rationem ordinationum & flaturorum hujufmo-
di, quifquam immunitatem quovis exquifito
colore fibi vendicar· prefumat, aut habeat fe
quoraodoliibet cxcufare: litterarum apoftolica-
rum tenorem, per quas nobis expreffe conce-
ditur , quod pretniflu feu aliis nequicquam ob*
Cflantibus, cenfuram ccclefiafticam, officium
noftrum, & omnia ad ipfum fpeftantia, aut
qiuc nobis officii ratione competunt, exercere
libere valeamus (quas quidem in difto Bituri-
cenfi concilio fofanniter fecimus publicari)
litteris pmfentibus ipfis ordinationibus & fta-
tutis annexis juffimus annotari. Tenor autem
litterarum ipfarum talis eft.

M Gsegokius epifeopus ferras fervorum
„ Dei, dilefto filio Simoni tituli fanä* Ce-
„ cilic presbytero cardinali, apoftolic* fedis
„ legato, feiutem & apoftolicam beoediftio-
„ nem. Cum tffii * plene legationis officium * «/. Cum
„ in regno Francise , civitate ac dkecefi Lug-
„ dunenfi, necnon At in partibus tranfmari-
„ nis, duximus committendum : ne circa exe-
„ cutionem illius, vel eorum, que ad ipfum
„ fpcftant officium, vel nhirationeipfius com-
„ petunt, tecontingat aHquatanus impediri: db
„ feretioni tue, ut non obftante aliqua iodub
„ gentia, quibufeumque archiepifcopis, epifeo-
„ pis, ataatibus, ceteriique prelatis ccclcfia-
„ rum, five aliis perfonis ecclefiafticis, vd fia-
„ cularibus, cujufcumque fint praemittenti*,
„ conditionis, aut flatus, feucollegiis, vel dt-
„ gnitatixu, aut ordidbus, - fede apoflolica
„ fub quacumque forma verborum vd expref-
„ fione corxefla, etiamfi contineatur in ea

„ bet obftantia feu obftaru poffibUiacxpidfius
„ removentes, ipfi aliquatenus non obfiftant;
„ five quod dc ipfis indulgentia, dignitatibus,
„ ordinibus, feu nominibus propriis ipforum
„ ordinum, dignitatum, feu etiam perfoos-
„ *rum,* plenam expreflam, feu etiam de
„ toto tenore ipfius indulgentiae figillatitn dc
„ de verbo ad verbum oporteat fieri mentio*
„ nem, feu quod perferus bujufinodi ab ho-
„ mine excommunicari, fufpendi, vel interdi-
„ ci non poffint per litteras apoftolicas, vel le-
„ gatorum fedis apoftolicac, in quibus de ipfis
„ dignitatHatt,ordinibus,nominitas, feuindul-
„ gentu vel ejus tota ieric plena dc exprefla,

ANNO CHRISTI

*„ five de verbo ad verbum, in eifdem apdfto-
„ lies vel legatorum ipforum litteris mentio
„ non habetur, fic qualibet alia indulgentia cu-
„ jufcumquc tenoris, forms, vel expreffioats
9 „ exiftat, p«r quam prarfeniibm non expreflam
„ vel fotal^er poninfertam, hujusnoftrseoa-
„ ceffionis effiâus impediri poffit, vel quomo-
„ dolibet retlrdari diâum officium, fic omnia
„ ad ipfum pertinentia, five tibi rationeipfius
„ competentia, libere fine cujufcuroquc condi-
-, tionis vel alterius impedimenti objeâioneva-
„ leas exercere, plenam fic libeiam tibi au-
„ thoritate pradenttum concedimus facultatem.
„ Datum Vienne vu. Kal. Oâobr.pontifica-
„ tus noftri anno IV.

». Chr. „ Gregorius epifeopus fervtu fervoMm
„ Dei, dilefto filio Simoni tituli S. Caecili®
„ presbytero cardinali, apoftolicc fedis legato,
„ fidutem fic apoftolicam benediftionem. Ut
„ eo efficacius commiftum tibi legationi» offi-
„ cium promovere valeas, quo majore per nos
„ fueris authoritate munitus.* diferetioni tus
„ exercendi libere cenfuram ecclefiafticam in
„ omnes tam cathedralium, quam aliarum ec-
„ defiarum prxlatos, exemptos fic non exem-
„ ptos, in univerfa quoque capitula fie conven- C
„ tus,duces, marchioncs,comites, necnon ba-
„ rones, ballivos, fic quoslibet alios nobiles,
„ in redores etiam, poteftates, confiliarios,
„ univerfitates, populos, fic quafcumque per-
„ fonas ecclefiafticas, regulares, fiecuiares,
„ etiamfi militi® Templi, vel Hofpitalis S.
„ Joannis Hierufalem, vel S. Mari® Teutho-
„ nicorum, ieu Gftercieofis, Cluniacenlis,
„ Pnemonftratenfis, Minorum, autPradicato-
„ rum crdinum fuerint, fic in quaslibet alias
„ publicas vel privatas tu® legationis, cum
„ videris expedire.* non obftantibus quod a!i-
„ quibus a fede apoftolica fit indultum, quod
„ interdici, fufpcndi, vel excommunicari non
„ poffint, aut aliquibus privilegiis, indulgen-
„ tiis, vel litteris qutbufcumque, dignitatibus,
„ ordinibus, locis, velperfonis, generaliter vel
„ fpecialiter, fub quacumque forma vel con-
-, ccptione verborum, ab eadem fede concef-
„ fis, de quibusquorumve totis tenoribus, de
„ verbo ad verbum, feu ordinibus, locis, aut
„ propriis perfonatum nominibus, certa, fpc-
„ cialis, plena, determinata, fic exprefla men-
„ tio fit habenda, & per qu® etiamfi conti-
„ neantur in ipfis, quod per quafvis apoftoli- c
„ cas litteras quzlibet obftantia removenres,
„ eis m aliquo nequeat derogari, nullum in
„ prxmiffis volumus obftaculum interponi, nec
„ cuiquam contra ea pnefidium quomodolibet
„ exhiberi, plenam fic liberam concedimus au-
„ thoritate prsfentium poteftatem. Datum
„ Lugduni xiv. Kalcndas Sept, pontificatus
„ noftri annodll.

In cujus rei teftimonium & munimen per-
pctuum „-figillum noftrum prsfentibusduximu* apponendum. Aâum ia eodem concilio, Idi-bus Septembris anno Domini MOXXXVI. Romana ecclefia vacante.

*. *. ⌒ ⌒ TI »?·

C. C Hujus cvadlli tanta mifit StatM hpratad omn-s Fraaelci regni eplicopot: ut. q<la «u« psrcUt, ubique feiverentur. Hoc adeo latelinimu» ex Joannu archiepi* (copi furonenm ad eptfcopum NaMeraefem «piftoli, pr-mi<a Bituriceuh concilio m collection* conciliorum provincia Turoncufii. qua a Joanne Maano edita «ft, &apud nos «xtat inanufcripta beneKciouEjldii Menagii 7. ci. Qyrin edinone adicribitur concilium nortrum anno MCCLXXVII. hilb quidem. II ipeâatur annus. quo celebratum eft; reta furun, Λ tempus, quo ad omnes epilcopos tranimiffum ·

B

JOANNES TURONENSIS

archiepiscopus,

Mifla fibi a Simopc.legato BituricenGs concilii ftatuta, ad Nannetenfem epifeopum tranfmittit.

Jomnts Dei grati» ardlepifcopns w. nerabili tn Chri.io fratri ejufdem gratia epifey® Naniutenfi faintem Jfnteram in Domino caritatem.

STatuta concilii BituricenGs nuper a reverendifiimo in Chrifto patre domino Simone praemilla gratia tit. ianeta: Czcili® presbytero cardinali, convocatis fratribus authoreDomino falubriter celebrata, ac remedia prodefenGone ecclefiafticz libertatis adhibita, opportune nobis ab eodem reverendiflimo patre tranfmiffa, fic copiam poteftatis ab apoftolica fede fibi concede, ut ea faciamus venerabilibus in Chrifto fratribus fuffraganeis^ioftns Turonenfis provinciae publibari, fic a noftris immediate, fic eoDrum fuffiagaoeorum fubditis peripfos, inviolabiliter ' recepimus in haec verba.

„ Simon miferatione Divina tit. fanâs Cat- «tarvari
„ ciliat presbyter cardinalis, apoftolicc fedis
„ legatus, venerabili in Chrifto fratri eadem
„ gratia archicpifcopo Turonenfi, ad futuram
„ rei memoriam. Nuper in generali noftrsle-
„ gatienis concilio per nos Bituris congregato
„ nonnulla, fice, cm *litteris diuhus Gregorii X.*
„ *ut fupra. Addit Simon legatul.* Inde eft quod
„ vobis authoritate apoftolica mandamus, qua-
„ tenus ftatuta hujufmodi., quae vobis mittimus
„ tenote pnefentium litterarum noftro figillo
„ fig;liatarum, veftris fubditis publicanda, fa-
„ ciatis ab cis, prout convenit, irrefragabfiitec
„ obfervafi; copiam ftatutorum ipforum, ipfis
„ fuftraganeis, fic eorum fingulis, nihjlomt-
„ nus facientes, cum fueritis requifiti.

Datum Turonis, die Martis poftfeftumRefurreftionis Domini, anno ejufdem Domini MCCLXXVII-

VITA ET EPISTOLA JOANNIS PAPÆ XIX* VULGO XXI.

JOannes, hujus nominis decimuTnonus, antea Pctras H'foanus vocatus, patria Ulyfippo-nenfis, profefuone medicus, ex cpiicopo Tu-fculano ad fupremam tedefix dignitatem evc-ftus eft Viterbii xv. Septembris anno Domini MOCLXXVI. Palatologum, quern ad Roman* fidet profeffioocm, prout m concilio Lugdunen-fi promifcrat, edendam induxit: hunc fimul ft reges Orientales admonuit, ut arma pro de-fenfione fidei fufdpercot. In co laudem Angu-larem meritus eft, quod pauperes Audiofosfa-cultatibus ft beneficiis juverit-' libro^ue de me-dica, aliaquc de arte logica opufcula compo-- fuerit, e quibus, tefie Trithemio in chronico0 Hirfaugienfi, fummula quadam extat, quam Tbcfaurum pauperum appellant, mcdicinx non inutiHs. Sifiridus lib. 2. epitomes'fu* feribit de hoc pontifice, quem foannem XVIII. per-peram nominat, quod dum' quemdam librum (ut dicebatur) haereticum & perverfum di-ftaret, fubito domus, in qtia ledebat, fuper cum corruerit, cumque infantum concufferit, ut infra fpatium quinque dierum miferabiliter moreretur, replicans uepftis hac verba.- Quid fiet de libello meo? Quis complebit libellum meum? Que per rumorem accepta, fi vera font, magnam Dei providentiam, qua fuam ille gubernat ecclefiam, mirabiliter otandunt. Idque accidit, cum pontificatum 0A0 menfi-bus, ft aliquot diebus tenuiffet.

KPISTOLA.

JOANNIS PAPÆ XIX.

-AD EDUAR.DUM I. REGEM ANGL1Æ.

De non gravanda Hibernia.

Jeannes epifaflu fervat fervtraee Dei cjtrijJitM in Chri/h fille Eduardo iliitejhri Angli ngs faltUeae, b *hrnMM tentdiEHenmi.*

Fiteraum amorem ad tucceifitudinis incre-menta, fili cariffime, gerimus: dum te ad ea, qux jufto placent judici, tui regni, terr& rum & fubditorum tuorum fint opportuna quie-ti, & fame tu* pariter & honori profpkiant, iolicitis hortationibi» invitamus.. Propter quod in iis perfiufiones noftras devota debes mente fufeipere, ft ad exeeutionem illarum te para-gob turn ft fiadbilem exhibere. Eccc, fili, quai-dam accepimus litteras direâas pridem per Hi-bemicos magnates, ft populum, dikftis filiis notais Anfinmo, tituli fanfioram Marcellmift . Petri presbytero, ft Luc* faute Manx in Via latadiacooo, cardinalibus, apoAolic*fedisnun-dis, ft per one nobis fais intcrclufas litteris

AdeAinatas: in quarum feric vidimus inter cete-ra contineri, quod cum felicis recordationis Hadrianus papa pratdeceflbr nofter, fub cenis modo ft forma diHindis apertius apoAolicis litteris, inde fadis, clarat memorix Henrico regi Anglix, progenitori tuo dominium Hiber-nis concelCflet, ipfe rex ac fucceflbrts ipfius reges Anglix, ufque ad hcc tempora modum & formam hujufmodi non fervantes, quinimo ' cos tranlgredicntcs, indebite afHiftionibus & gravaminibus inauditis importabilium fervitutum ipfos diutius oppreflerunt. Nec fuit hatanus qui revocaret illata gravamina, aut errata cor-rigeret, non fuit, quem pia compalfio fuper eo-rum contritione moveret ; quamvis fuper his ?.d te recurfus habitus fuerit, & clamor vali-dus oppreflbrum aures tuas quandocumque pul-faverit. Unde talia ferre nequeuntes, ulterius coadi funt fe a dominio tuo fubduccre, & alium in fuum regimen advocare. Hxc, dile-ôiffime fili, fi veritate nitantur, tanto nimi-rum infeftiora noftris accedunt affedibus, quan-to defideramus intentius, ut tibi profpcre eun-da cedant. Grca illa verfari fedulo debes, ea-que promptis affedibus exequi, que tuo fint Cplacita creatori, & ab omnibus abftincre foli-citc, per qux contra te debent provocari ipfe Dfcus ac dominus ultionum, qui gemitus affli-dorum injufte minime dcfpicit, & qui propter injufiirias peduliarem fuum dejcciffc deferibitur populum, & translationem feciifc regnorum. Quanto etiam defiderabilius, iis prxfertim in-pacatis temporibus, cupimus te illis libenter in-tendere, per qux fuortun corda fidelium ad tuam benevolentiam fit obedientiam debeant allici, & illa prorfus vitare, quibus valeant ⅄ tux cultu devotionis avelli. Quia itaque, fili, tua non modicum intereA hujus nove miita-tionis vitare difpcndium, quampiurimumnue ex*. pedit ut Imbc non negligantur turbationis ini-tia, ne, illis periculofe crefcentibus, fero me-dicing remedia prxparentur, excellentiam re-pam folicitamus attente prxfentibus, fano ni-hilo, minus confilio fuadentes, quatenus *hete* prudenti meditatione confidcrans, & cum fuo ⅄iferci» confilio conferens, fuper illis circa prx-miflbram gravaminum corre&onem & refor-mationem debitam ft feftinam, viis ft modis decentibus fic iufiiicicntcr provideri mandes, & facias, fic difcrimioofis principiis in hac parte obAore, procures, quod ft illi, per quem re-nars, puctrc valeas,* *te* te in iis offbcaciter unplcnte quod debet, cujuivis adveffum re ju-ftx querebe materia cooquiefcat. Per quod iidem H&enuci fanion duâi confilio tibi, ut domi-no pareant, out fi, quod abiit, in inepta re-bellione manere voluerint, caufam fuam in aper-tam InjuAiriam , te apud Deum dt homines

f“”~“““~“®ccu£ho, contenant. Ut *autan* de wedite Aάδ« Hadriane predecdfar nofter eidem He·.—"TIΓT** gravaminibus, & querelis, quibus prssdifti fai- rie© regi Aacte *de* terre Hibernia comefit, ÆSt tuntor Hfcernict, tué lentibus inootefcat ad >> magnitudini mittimus pncùntibmiactatis. n„. plénum, antediftas litteras miflas cardinalibus Datum, *&t.* anccdiftts, *cum forma* litterarum, quas F**

CONCILIUM COMPENDIENSE

Ek apographo R. P. Jac. Sirmoodi $. *J.*

Concilium provinciale ecclefic Rementis habitum Compendii a rover. pitre ic domi·» Pttro Barbel ,Γ·B chieptfcopo Remenfi in canonicos cathédrales, anno Dom.MCCLXXVII.

~» ,r<>, ' ..... h....«M8M f«T- contra dos aggredi non verentur, nooanmquam etiam pet fabtraftkmcm Divfai officii, contra pendendo: idcirco nos fhpar prmnifbi inseodentes, prout poffibilitas aderit, falubva terne-

pifeopus, Milo Suefliooenfis, Reginaldus Belvacenfa , Guido Noviomenfis, B. Catalsanentis, Ingerannus Cameracenti», Philippus Tor- * Rabons· nacenfis, Henricus Morincnfa, ft R * Silvaneaenfis, eadem miferationc Divina epifeopi Remenfis ecdcfia fidfiaganei, fa concilio provinciali apud Compendium congregati, fa- ' lutem in Domino fempiternam.

Csca cordis emulatio, fupedeminanfque zl- c zaniam humani generis inimicus, fic quorumdam interiores oculos obtexit caligine, tic etiam venenum infadiflê dignofeitur cordibus eorumdem: ut quid de jure liceat, aut quid de honeftate deceat , non attendant. Ac non folum in fubditos, immo etiam, quod horrendum eft dicere, in proprios pnalatos,ft ipfos, quibus ex debito fore nofcuntur filiationis adftridi, frequenter favhmt, ft nonnumquam contra eos calunmiofas, & graves non zelo juftitiz, tied rancoris fidcitant qtneftiones. Attendentes igitur quod capitula ft canonici cathedra! ium ccdeuarum noftra'Remenfis provincia in nos, qui licet immeriti pnefidemt» eifdem, nefcimus quo duâi fpiritu, quod dolentes re- Dlitteris funt appofita. Datum in loco prsediferimus, exercuerunt fpirituaiia jura, libidamnabiliter ufurpando, interdum audoritate propria, interdum etiam per exquititas lites, quas communi contientii conveniendum dmdnms flt unanimiter ftatuendum, quod quotfafeumque L contigerit, farer nos, vd quemque ex nobis, /

At capitulum *fua* cathédrale ecclefia, difeordiam fufeitari Asper rdormatiooe pacis, fi fieri poterit, bono modo, necnoo ad defentionem caufa, fraterno more, alter alterius portantes onera, adtiftemus nobis ad invicem, cootrfanionem nihifonfamspeennianam, prout jutinodi feu titcm'hâbuerit, facientes. Et uj fuper his cum maiori valear auâontatc procedi , ne etiam animetis, quod abfit, contra capitula pmfataqukquam pcofcqm videamur; ordinatum eft inter nos confimfit unanimi, quod nos annis fingulis in quindena Pentecoftcs perfona* liter conveniemus Parifiis, Sudem tam de commundius, quam de propriis negotiis infimul traftaturi, ft habituri maturum confitium, ne

vanda pnetniflâ, & omnia bonanoftra.Incujus rei teftimooium fiaüla noftra pratentibus **ftio,** anno Domini **MOCLXXVII.** ante Ramos Palmarum

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM,

Io quo Joannes Becus Romanam fidem profitetur, Romanumque primatum agnofeit, menfc Aprili anti. MCCLXXVII.

SupcrTuM bnM coecilii fyoadaha ad ραMiβακι lata» edit· ab Qdorico Rapuid·· «x qofeM cantu, pania aua cchbracual fadfc CaldUatmapoli nrfvaliaic Grnconw· cautUual 'Μαμ «eoae ad poutfcaal **ralnu.** qn» aâa coodlu comiubaanir; bas **aau** ŷfes lintcaa de *ipnii, φ* uMchvi* Cndhorlanrcil ab IIU **pamlton.**

Litterae patriarchs CP. & concilii cum E profeflione fidei, & recognitionepri* matus.

SnAJfa dF ***batiflae fiuttae ptttifci tfftftil. ttftdil veterii Xanet & taùvtrjtli***

dauim Jtaai, Jaunur ***mifaatian Dim»»*** pa- ***trierch» CeeflmtiaepeliteMu Rent»nn«t cunt ·mni mfir» feenftad» fymd» déàent rm-*** rosrunv ***etfiru eMimtia» a neliiutialea O aetâaa· reftuhittum.***

TyUncipii boni optimum efle finem, omnibus A abfque dubio dare patet. Et quare non, cum ***ame dmat ftrftaan defitrfia» flt,*** dr/- ***ltt*,*** ***taint » Petrt Iteimiua ?*** Hbcenim conccOb, confequcns eft credi omne principium cujufcumque rei optime inchoate a Divino pendere coofilio, ft propter hoc nccftario tale principium

in

finem definera gloriolam. Quod enim a Deo bene inchoatum eft, quomodo non optime terminabitur auxiliante Deo quate quidem eft, dc fuper iis, de quibus nunc propofitum eft nobis diem, o Divinum dc factum caput. Nam acdefiaftica unione feliciter incepta tempore fiditis memoris beatifftai illius viri (fi tamen virum, ft non angelum, vocari oportet felirem iUmn, fanftiflimum papam dectaum dictans Gregortan) ad gtoriofiorem finem, quam * ad fetam videlicet unionem fummus Dominus contammavit in diebus, in quibus ad decoram apoftolies fedis, dc illuminationem peripknam firmamenti uuiverla'is ccdefis, vos, * nomine gratis nominatum, Deus fratres noftri dc. coepifeopi Jacobus Ferentinus dc Gaufridas Taurmenfis, dt de Deo accepto ordine paedicatorum rtiigiofifltai noftri fratres Raydoous prior Viterbieofis, dc Salvos leftor Lucanus vcftrs fanâiratis orationibus pcoiperati, pervenerant ad £snftw,dc potemtamocnoftrae moderatores, dc ad noftram humilitatem, dc ad eam, qus apud nos inventa eft facram dc fenftam fynodum relidam ab univerfitare magns fynodi, qus apud nos paulo ante fuerat edebrata.' «fins ecctefiaflics unionis inchoatio authora Deo, abique defeftnfineproiperocoofitmmata eft.

Et quomodo quidem potens dc fenftus*mo-C aerator noder, cum Divinitus germinato radicis, fecro, potenti, dc fenfto noftro moderatore, confirmationem ecctefiaftics tmtanis in fide perfefta dc diligenti certitudine fecerant, poterit nofcere maxima fanftitas veftra dc ab ipus, qus ad ipfiun mittuntur, litteris potentis fins, dc ab inftramento juramentorum iaftoram per ipfos, dc ab iis, qus apoftolies fedis nuncii ore tenus divinis auribus vcftrs infesmerunt fenditatis. Qpomodo quoque nos robur ptsftamus, dc finem apponimus gloriofo prinemo hujuûnodi operis unionis, poterit frire veftra a Deo magnifica fenâitas, dc a volumine fyoodicalj, quod fibi oftendetur, quod humilitas noftra cum toto facro ipfius conven-D tu firmavit dc roboravit fubfcriptionibus manualibus, qus apud nos vigorem obtinent juramenti.

Habet infimer nofcere dc ab iis,qus in profeati fcripto fperialius nos dicemus omnimode, pubentes vcftrs apoftolies fenftitati certitudinem noftro ad apoftolicam fedem puts,

omne fchifma inter ecclefias Dei, veteris Home fcilicet & nova noftns, mateintroduftom in Isfiorom Cbriftianitatis, afpemimus de *abji* ctmus; & procordiali aficâu, A ex rota anima pnus ipfum deponentes, per linguam, & labia, fle prolativumnoftrumfcrmooem, etiam

Holies *mi/ confitemur,* recognôfeimus, acceptamus, dc fttoote fufciptmus. dc adipGusobedienfiam fpontanti vementes, ratum habere, dc oonfervare immutabile promittimus dc afle rimus, dc eas prerogatives, nus a principio ante fchifma posftabantur apoftolies fedi ab illis, qui pro tempore, pontificio in Conftaminopoli fungebantur, integra dc inviolabilia promittimus confervere. Schifma enta, quod in medio iotcrccftu, intimo cordis a&âu dc totel animi voluntate afpernentts compatioan coaptamus nofinetipfbs linee pontificum ram, qui ante fchifma apoftolies fedi veteris Homs fuam obedientiam canonice dc legitime confcrvabant ; dc nihil omnino imperfetam omittere pollicemur dc iis, qus ante fchifma illi divi dc fenfti imperatores apoftolies fedi proftando roborarunt dt afirmarunt ; infuper ctiam dc dc its, qux in facris conciliis panes noftri ad ipfius obedieotiam demoaftrabaut fc confervere. Rurfus ad apoftolicam fedem confirmamus inviolabiliter dr integre omnes prorogativas dc privilegia, qus ante fchifma reverendi dt beati imperatores, dt driferi patres noftri doftores, ad primatum apoftolies fedis apoftolies B in obedientiam oftendebant videlicet, quia ipfit facrofanfta Romana ecdefia fummum dc pcrfeftûm primatum dt principatum fuper univerfam catholicam ecclefiam obtinet, quem in firipia ab ipfo Domino, in bearo Petro apoftoloram principe feu vertice, cujus Romanus Emifex eft fucccffor, cum plenitudine potetis recepiflê, vere ac humiliter recogoofcimus. Et quemadmodum pns aliis tenetur fidei veritatem defendere: fie de fi qus de fide fuborts fuerint qusftioncs, foo debent judicio definiri. Ad hanc poteft quihbet, gravatus in negotiis ad forum ecdefiafticum pertinentibus, appeljpre: dc in omnibus caufis, ad examen eccleuafticum fpeftantftus, ad ipfius poteft recurri judicium.- dc eidem omnes ecctefis funt fubjefts, ipfaramqüe prolati obedientiam dc reverentiam fibi debent. Apud hanc autem plenitudo poteftatis, confiftic, quod ea , qus cetero ecclefis, dc patriarchates fpecialiter, diverfis temporibus privilegia obtinuerunt, fanftionifius beatorum fandorum imperatorum illorum, dc canonicis fanftionixis facrorum dc Divinorum conciliorum, eadem Romana ecctefia confirmavit dc roboravit: dc non aliter obtinuerunt confirmationem ecclefiarum hujufmodi prorogativs, nifi eadem ecdefia Romana fuum fuper iis judicium dc fententiam protuliflin: fua tamen prorogativa tam in generalibus concilliis, quam in quibuicumque alliis femper falva. Et de abrogatione quidem fchtfmatis, dc recognitione primeras apoftolies fedis, tanta fine difta.

Qponiam autem multum fchifinattstempus, opinionem quibufdam vanam dc firifamtribuit, quod fit aliqua differentia dogmatum inter utramque ecclefiam, Grscam videlicet & Latinam, propter in fymbolo faftam additionem per Romanam ccdefiam : oportet utique, nos libellum fidei exponere, ex quo veftra Deo magnifica altitudo, dt tou Romana ecdefia, cognofcet, quod nulla differentia fidei eft iis, qui fymbotam *primi* Nicsni cqgcifii legunt, dc qui fymbolum Conftantiuopolitani fecundi coucilii prodicant, dc ite , qui hoc fjrmbolum, quod a Romana ecdefia tegitur, cum additione venerantur.

Credimus enim in unum Deum infeniram Patrem omnipotentem, immortalem , tavifibibilem, impalpabilem, univerfum implentem, dc fuper omnia exiftentem, conditorem totius creatum vifibilis, dc invifibilis, corporalis dc fotritualis. Et in unum Dominum JdumChriftum, Verbum, unigenitum Filium, sternum ab sterno Patre, principium de principio, lumen de lumine, Deum de Deo, omnipotentens de omnipotente, squatemsincommuiabiliter generanti Patri, prout ipfe^Dominus in evan-

ANNO OIHISI I ' » r ' I 7wo.

evangelic atterit d>cens: *v^tt viJrt* & *Patrmt ;* qui ante omnia Iscula natus, inefi fabilem, dc intcllcdu incomprehcnfibilem habet nativitatem: *Grntratitmnt tj*t* fw/ *marraht ?* facra fatentur eloquia, hoc eftnullus. Inconfummatione fieculorum defeendit mfeparabiliter ex paterno finu * intemeratam dc fetnper virginem Mariam, ft noftram ex ipfa affumpfit naturam , carnem videlicet humanam com anima rationali, non fecundum phantafiam, fed fecundum veritatem I neque * fupenuun dc intemporalem nativitatem adoptatus, neque fecundum inferiorem temporalem .' naturalis enim exiftens dc verus filius Dei, naturalis dc veras fetnper virginis Mari· ipfe idem filius exiftit, qui carnem accepit ex ipfa, vifibilem inrifibilis, mortalem immortalis, pattibiiera impattibilis , palpbilem impalpabilis : in qua carne dc pro nobis fponte fuicepic pailiootm, vera carnis pattione. Mortuus, dc fepuitus , dc defccndenj ad inferas, ft tertia die, fecundum Icripturam, refurgens a mortuis vera carnis refun edione.

«id.die·. poft quadraginta * a rrfurredione fua a mortuis, afeendit ad cerios, cum eadem, qua refurrexit, carne dc anima: & (edet ad dexteram Dei Patris, introitum in ccelefte regnum nobis élargiras. Qui venturus eft iterum /udex vivorum dc mortuorum, redditurus unicuique fecundum opera fua I

Credimus eodem modo dc in Spiritum fan-

'· C«r. - item, *amnia fcratMtim, ttiam profunda Dti,* qui naturaliter ineft Deo dc Patri, dteflentialitcr infitus eft, ut ita dicamus, dc indivifibiliter ex ipfo procedens; naturaliter ineft dc Filio, dc cflentialiter illi infirm eft, dc indivifibilker ex ipfo procedit. Profunditur * quod enim idem procedit, quemadmodum a fonte,

fua&rur quidu» & procedit. ·Wd. a Dea * Deo dc Patre : ,profunditur autem dc ab ipfo filio, quemadmodum a fonte, velut utique dc ex ipfo I>eo dc Patre . Sed licet Pater fons Spiritus fic, dc Filius fons Spiritus fit: non tamen duo fontes Spiritus funt Parci dc Filius. Unum enim fontem Spiritus Patrem & Filium fidelis dc pia intclligentia tenet : dc propter hoc conpnunem Patris & Filii Spiritum S. ecclcliz luminaris dc dodores— thejlogizanint . Sicut enim de fubftantia Paiis naturaliter Spiritus eft, lie dc ex fubftantia Filii naturaliter Spiritus eft; dc ficut fecundum fubftantiam exiftit Dei & patris, iti dc fecundum fubftantiam Filii exiftit.- dc ut proprius eft eftentiz Patris, dc non extra hanc procedetis in efle, ita dc eflentne Filii proprius eft , dc non extra hanc procedens in efle. Naturalium enim bonorum Dei dc Patris eflêntialiter exiftens Filius communicator, habet Spiritum, ficut unufqu ifque noftram , proprium in teipfo continens Ipiritum, dc ex intimis vifceribus ad extra profundit ipfum. Propter quod dc corporaliter ipfum difcipulis infuiHavit, quia infpiratione Filii Spiritum novimus, dcfenfiun Chrifti Spiritum efle ab apoftoio edodt iumus. Unde unam efle catholicam dc fandam apoftolicam ecclefiam confitentes, in qua unum datur baptifma, dc vere remiflio omnium peccatorum, tribus perfonis, fcilicet Patri, dc Filio, & Spiritui fando, in quibus dc ad quas perfonas baptizamur, gloriam referimus, ficut uni Deo.- dcipfas tresefle congnofcentesperfonas, unum Deum omnipotentem ipfas cognofcimus, totamque in Trinitate Deitatem codfcnttalem, coaeternam , dc coomnipotentan ; unius dignitatis, unius potentiz, unius voluntatis, unius operations; finguiam fanâz Tri-

Anitatis^petfonam Deum plenum, dc perfedum pnedicMtes, & consentes. Et ita credentes, r4a^rr gloriam offerimus Patri, gloriam offerimus Filio, gloriam offerimus Spiritui Undo. Credimus veram refurreftiooem noftra carnis, quam in pnefenti vita geftamus, dc futuram vitam, sternam , perpetuam expe&amus. Credimus etiam ipfum dc unum Deum adorem «fle & dominum omnipotentem, veteris & novi teftamenti, prophetarum & apoftolorum : in Trinitate unum cognitum Deum benedicentes nunc & in fiecula. Amen. Et hoc quidem ufque in tantum.

Ex quo autem fanda Romana ecdefia propter diverfoe errores, a quibuldam ex ignoraoB tia, ab aliis ex malitia introduites, dicit & pfcdicat eos, qui poli baptifmum io peccata iabuntur, non rebaptizando·, fed per veram pcenitentiam fuorum poflè confcqui veniam peccatorum , & fi vere pernitentes in caritate decefferint, antequam dignis pcenirentiz frudibus de committis fatisfecerint & omittis, eorum animas in igne purgatorii poft mortem purgari ,' & ad poenas hujufmodi relevandas prodefle iis fidelium vivorum fuffragia, Mittarum fcilicet facrificia, orationes, eleemofynas, & alia pietatis officia , que a fidelibus fieri confneverunt fecundum ecdefia inditura ; & illorum quidem animas, qua poft factum baptifmum iuiceptum nullam omnino peccati maculam in-

C curreriot, illas etiam, qu*poftbaptifmummaculam peccati contraxerunt, vel in fuis manentes corporibus, vel eifdem exute, ficut fupo nus diâum eft, funt purgata, mox in ccelefte regnum recipi: illorum autem animas, qui cum mortali peccato, vel cum folo originali decedunt , mox in infernum defccndere, pernis difparibus puniendas ; dc quod nihilominus in dic judicii omnes homines ante tribunal Chrifti cum filis corporibus comparebunt, reddituri de faâis propriis rationem: quoniam quidem fanda ecdefia Romana fic dicit dcpnedicat, recipimus hzc fit confitemur, quoniam fandorum patrum Divina feriptura ipfa continent.

Cum autem iterum cum luprafcriptis fanda apoftolica ecclefia Romana dicit dc przdicat quod feptem funt ecdefiaftica facramenta, baptiimus, de quo didum eft fupra; facramentum confirmationis, quod-per manus impofitionem epifeopi conferunt chrifmando renatos ; pernitentia, eucharifiia, facramentum ordinis, matrimonium, & extrema undio, que fecundum dodrinam B. Iacobi infirmantibus exhibetur: dicimus & de iis hac baptifmum*hoc recipimus, & confitemur, ficutfecundum confirmationis facramentum, licet apud ecclefiam Romanam per impofitiooem manuum foli epifeopi conferant chrifmando renatos, apud nos autem indifferenter prelati & presbyteri hoc faciunt: tamen nos eam, qua hadenus apud E nos obtenta fuit confuetudo, in ipfa ordinatione conferventes, quod a Romana ecdefia fuper ipfa fit, fandificativum & perfedivumefle confitemur. Pcenitentiam & *ipCam* ampledentes confitemur & recipimus. Eucharifiiam dc ipfum facramentum Eucharifiia:, per fandam ecclefiam Romanam ex azymo pane confedum, fecundum ipfius antiquam coofuetudinem per ipfam hadenus veneratam, fimiliter illud, quod per nos conficitur facramentum dicimus effe indiftanter, credentes & nos ipfum azymum panem in ipio fecro officio Eucharifiiz vere traufubftanttari in corpus domini noftri Jefu

Chri-

Chriſti, & vinum in ſanguinem ejus per eum A fit a nobis celebrata eptapapadum * nominatur.
CHRjJn ſanctiſſimi Spiritus virtutem & operationem; a Unum ſummatim dicamus: cum hec omnia
nobis iterum ex fermentato confeâuce pane, ſic veneretur, ſit pnedicet difta faofta eccleſia
(aeramentum etiam illud cognoſcimus. Quod Romana, credimus & dicimus, quod vera, * ewr. ca-
& conferventes ſicui a principio nobis tradi- fidelitcr, & orthodoxe docet & pnedicat ipſis Λ··**· JJjXTT'
tum.* credimus ſimiliter ipſum panem vere tran- iaoâa eccleſia Romana: tamen Λ ſic debe-
Tuhſtantiari in corpus, dt vinum in ſanguinem mus nos permanere incommutabilior in riti-
domini noſtri Jeſu Chriſti per ſanctiſſimi Spi- bus, qui a principio obtenti ſunt in eccleſia
ritus, ut dictum eſt, virtutem & operationem. noſtra. Hec omnia ſupraferipra ad confirma-
Sacramentum ordinis & ipſum ampkâenter tionem pleniſſinum exponentes abnegationis
confitemur & recipimus. Matrimonium, de ſchiſmatis & pure ac vere noſtr* obedient1*
quo tenet ipſa eccleſia Romana, quod nec ad primatum eccleſie Romane, ſttreprefenta-
unus vir plures uxores ſimul, nec una mulier tionem k dcmooſtraiionem, quod concors ſic
ſimul habere permittitur plures viros ;. ſoluta pleniſſime & ſine defeâu noſtra eccleſia ſecun-
vero lege matrimonii per mortem alterius con- dum fidei orthodoxe intellcâum ſanâe apo-
Λ**/* jugum, ſecundas, & tertias, & * deinde nup- Bſtolice matris omnium eccleſiarum eccleſie
ce, tIJi legitime factas, ſuccefiive licitascfiedicit, Romane, noſtra bulla confecta roboravimus,
«*(,« ſi impedimentum canonicum, & cauſa alia menſe Aprilis, quinte Indiſtioais, ſexti mille-
** rj· · * non obſiſtat: recipimus eodem modo, & de ni * ſeptimi centeni oſtuageſimi quinti anni,
ζ^o?"*** ipſo idem dicimus nos. Extremam unitionem ſecundo anno pontificatus noſtri.
etiam ipſitm recipimus,ſimiliter cum aliis, qua: *Grjctrm»* I>Ii *rtfw*

CONCILIUM ALTERUM
CONSTANTINOPOLITANUM,

Ia quo excommunicati ſchiſmatici, qui concordiam cum Romana eccleſia initam refpuebant.

Littbr* synodic*.

Jaennts miſeratiaat Dtvma Conſtantinopolitanm patriarcha, antctrjis, ad ^nss prajentss litte-ra perwtrinty rti gift atemoriam cum ſa-lot».*

CAritati veſtre notum fieri volumus per preſcntes, quod nobis exiſſentibus in concilio Conſtantinopolitano, congregato pro diſcutienda *iciſihra dudum fjſâa inter* aedeſiam Latinam & Graecam, per illum qui unitati invidet, & una cum ipſo ſacroianſto concilio deliberatione habita, omnes ſchiſmaticos, ac unionis eccſcſiaſtke turbatores, qui prope & longe ſub pertinacia ſua ubicumque cxiſtant; D qui no rccipiqnt ſandam Romanam eccleſiam eſte matrem & caput omnium aliarum cedeſiarura, & fidelitatis orthodoxa magiſtram, & ipſius ſitmmum pontificem, primum paſtorem omnium Chriſtianorum, quocumque ſungantur officio vel ordine, pontificali dignitate ieu ſacerdotali, diaconali; ac omnes alios univerſaliter Tchiſinaticos perturbatores, cujuſcumque conditionis aut ſtatus cxiſtant, ſive de imperiali, ſive de lenatus conſilio, aut alicujus al-
• *Fen/*, *terius* conditionis, cum quibus & ipſum * Ni-
Nkef«um, chiforum ducam, qui nominatur deipotas, &
„iWn(_J°lnocm de Patra, qui nominatur *
-Hep-.Jlyntocrator, ſicut ſchiſmatiſcs ſit perturbatores Emerito debeamus aliis in exemplum. Cumque
hafhxrator: hujeſinodi eccleſie unionis, & ſufceptoresſchi- nobis moram trahentibus in eiſdcm partibus,
xÎsÎm»». fm,t>corum> & perſecutores ipſorum qui cou- ſumptus militiae noſtrz neceſiarii penitus *defe-*
,T. * venerunt ad hujuſmodi ccclefiaſticam unio- *ciſſent*, nec poſſemus per viam, vel modum ali-
Vari. nem, & ſicut illos, qui dividuntur de popu- quem hujuſmodi indigentic providere, didi
tate noſtra, & de noſtra federate fugiunt pro- Principes noſtri, moti precum noſtrarum in
pter obedientiam, quam fecimus ad apoſto- ſtantia voluntarie conſcnieruat. ut tam de bo-
licam ſedem: «communicavimus, anathemati- nis ipſorum dominicalibus, quam de prediis
ravimus, ipſoſque damnatos pronunciavimus, monaſierjorum & Eccleſiarum eorum juriſdi-
& penitus reprobatos. In cujus rei teſtimo- tioni in partibus Auſtrie, Styrie Karinthiz,
nium, bullam noſtram cum oollra ſubſcriptio- Cartuole, Maichie, ſubditarura ſubſrdium to-
Cne ſolita preſentibus duximus apponendam. Datum Conſiantinopoli apud ſanctam Sophiam anno Dom. MCCLXXVII. die Veneris, lextodecimo intrante Julio, Indiſtione quinta.

er RUDOLPHÜS I.

Att^. leniat fideliſtattat Epiſcaptrant & rcv^rfa-its det Ÿitmut 1277. Froelich-Dipt Styr f*5· ni-

RUdoſobus D.G. Rom. Rex Temper aug. univerſis &c. Inter alia magne devotionis & fidei augmenta (fors argumenta) quibus Principes noſtri caritſimi Fridericus vener. Archicpiſcopus Salieb. Berchtoldus Bamb. Leo Ratilpen. Petrus Patav. Dieteticus Gurcens. Johannes Khyem. *&c* Wernhardus Scccov. Ecdeſiarum epſſcopi per eſte&um operis offenderunt, quo afieſtu perfenam noſtram reſpiciunt, & quo zelo Romanum imperium ampleſtuntur, illud tanquatn memoriale perpetuum pro ipiorum honore,& gloria extollendis, prelentium ferte litterarum duximus exprimendum, videlicet quod cumeaufa Reipublice, cujus tutelam gerimus, nos urgeret, ut ad partes Aufttie robur Imperii duceremus, prrdiſti Principes *fic* fideliter; ſic efficaciter it confiante! in omni nobis periculo adſiſterunt, conſilio, favore & auxilio manuali, ut ipſos relinquere Emerito debeamus aliis in exemplum. Cumque nobis moram trahentibus in eiſdcm partibus, ſumptus militiae noſtrz neceſiarii penitus *defeciſſent*, nec poſſemus per viam, vel modum aliquem hujuſmodi indigentic providere, didi Principes noſtri, moti precum noſtrarum in ſtantia voluntarie conſcnieruat. ut tam de bonis ipſorum dominicalibus, quam de prediis monaſierjorum & Eccleſiarum eorum juriſditioni in partibus Auſtrie, Styrie Karinthiz, Cartuole, Maichie, ſubditarura ſubſrdium tole-

ANNO OIRISTI

'lerabile peteremur, per quod Mote neceflitatis A diftis Principibus, fide data, quam vice preflianicuku qui nee & imperium coarftabai, per timusfacramenti, quod temporibus vite noftra eorum fuffraeia dr digue recolenda fubfidia nihil talium exigemus, fed magis cogitabimus & tolleretur . Sed quia pradiftorum Priucteum lentabimus illas vias, per quas ipfis & Ecclefiis hanc devota benignitas io hac parte nobis exhibita liberalitatem grata vtctfliitudintrependamus, ftapoflet ipfis, ft ipforum Ecclefiis contra noftrum tuentes nihilominus contra faturo· diftarum terrapropofitum votumqucauimioccafionem inducers rum dominos, qui pratensem ooftram violare pmfervitutis per uoftros fiicctflbres&futurosdiftafiunpierint laoroooem, at fi tertio commonitus per rum terrarum dominos imponende. Nosqui eoEpitcopos non deftiterit a tali iarcina Ecclefiis imrum indemnitati confidere volumus & cavere ponenda acu impofita colligenda ex tunc ipfo tenemur, edifto perpetuo ftatuimus, ut nullus jure, tanquam faftus ingratus Ecclefiis a quafucceflbrum noftroram in Romano imperio li- rum gravamine monitus non dcfiftit, feuda ve regno, ac etiam pradiftarum terrarum Doperdat qun poffidet ab Ecclefiis, quas indebimini, fi fone contigerit in futurum. pariatas ut cxaftione non metuit onerare. Ut fciat niterras per fpeciales dominos ordinari, pradihüominus tranigreflbe bniofinodi noftri privi, fiam gratiam ex fida liberalitare Principum B legii quod juri confortat & continet pietatem nobis faftam, ad coufequeatiam trahere, rei quod preter dignam feveritatis acrimoniam, ejus pratextu aliquid tanquam fibi debitum exqus couva facrilegos per leges Rom. Impetorquere, exigere, feu exaftum colligere au- rii eft promende, virgam nihilominus fuftinedeat, vel contendat, fciatque prafumptor talis bit Ecclefiaftica difciplinc . Datum Vienna injurie, fe adverfiis immunitatem ccclcCafti- An. D. 1177. Kai. Jon. indift. V. regni vero cam , facrafque leges Romani imperii aufii noftri anno quarto, à facriiego deliquifle. Nos quoque promifimus

ANNO QUUSn

VITA
NICOLAI PAPÆ II L

Nicolaus tertius, cui Joannis Cajetani no- Cris circumdedit, ecclefiamque reparavit, ineamen fuerat, ex nobili ftima Urfino.um que pontifices depingi curavit. Idem etiam, in familia genitus , ex cardinale diacono tituli iaufto Paulo perfecit.* canonicorum numerum fanfti Nicolai, poft interregnum fex menfium, auxit. Ordina ecclcfiafticos divifit, unicuique magna cum altercatione pontifex creatus eft domicilium proprium aflumans, ut advene , Viierbii feptimo Kalendas Decembris , anno quo in loco quifque magiftratus, prasfiwthnfoChrifti J177· obfiftente plurimum Sicilic rege renfis, reperiretur, cognofcere pollent. Palatium Lateranenfem ad finem perduxit. Sanfta Carolo, qui fimator conclavi praefidens omnifanftorum rcftauravit . Ecclefiam S. Joannis bus modis urgebat, ut e Gallia quifpiam eliproprüis expenfis re&dificavit. Nunquam Mifgeretur. Inito pontificatu, Carolo Etruria vifam fine lacrymaramprofufione celebravit. Orcariatum & fenatoriam dignitatem abftulit : dinem Minorum maxime promovere fiuduir. fttriftiftime prohibens, ne ullus principum ad Ecclefias vacantes optime omnium apparuecam deinceps affumeretur . Exarchatum Ra- ti(fime ipfis unus providit. Magiftratum alivennatem cum omni Flaminia recepit, cuiu- que curias miniftros reformavit? Multa ad pucomitem Bertholdum nepotem prafecit. Poft blicam utilitatem fpeftantia ordinavit. In hoc multas comminationes, venetos adegit, ut pauao quibufiam culpabilis vifus, quod in fuos cem cum Anconitanis pacifcerentur. Duos repropenGor obfervaretur: prefertitn quod, ut iis ges ex (Jrfinornm familia create decreverat, benefaceret, aliis fubtrahebat. Tandem, licet unum Etruria, alterum Longobardi* pnefecibi potufque abftinentiflimus eflet, morte tafturus; ille ut Germanos ultra Alpes eompemen fubitaoea in oftava Aflumptionis Suriant fceret ; hic ut Gallorum ft Sicifienfium potenfublatus eft, cum pontificatum annis tribus, tiam retunderet. Laudatur in eo quod genemenfibus ofto, & diebus quindecim obtinuiflet. rofi animi & fani confilii, probate vint, moInde Romam relatus, in ecclefia fanfti Perumque honeftiflimorum fuerit, litterarum ftutri fepulcus eft. Sedes quinque menfibus vadiofos amaverit, in diftribuendis beneficiis perE fonarum eleftionem evitaverit. Pradaris edifi- .
ciis palatium exornavit, fanfti Petri hortos mu-

er TREVIRENSE CONCILIUM

Anno, ut creditur, 1x77. habitum.

Olfirwtl» prévit P. Mtrtttr.

agHMvr " CEquens Trevirenfe Concilium defcripfi *ex*
Vn.Moa.tol·»> O veteri codice MS. infignis monafterii &
VII-PM- " Matthie Trevirenfu, ante annos 400. exa-
'"p·,, r*tO> cujus initio habetur Lugduncnfc fub w Gregorio X. concilium, deinde hoc Trevi„ renie, tandem liber inftro&ionum ad cle„ rum, compofitus per venerabilem dominum „ G. Durand epifeopum Mimatenfem. In fine „ ve-

«ero hujus *concilii* eekbmmm dicitor Tre-Abeant, dc ipfo verba extreme unftioms pro»< viris in ecclefia S. Mari· Majoris, anno aNNO Donsim MCCXXVI1. caL Martii. Sed ve- CHIUS!I reor, ne omifla littera L. error fit io nu- Mrs· mero dt legendum fit *MOCLXXVU.* dee. cena hic fit mentio Lugduo.concilii, quod asm» LXXIV. celebratum eft.

ore proferant , nihil exigemes ab in»

INCIPIUNT STATUTA CONCILII TRE-V1RENSIS.

1. Pmcipimus firmiter dt diftriâe» quatenus omnes faceidotes de cetero nigris cappis & rotundis vel fuperpcllicii* cum (tolis fynodum intrent, dc dtam eundo quam redeundo ita ho» nefte in bofpitiis fuis fe habeant, ne flatus clericorum vertatur in contemptum.

a. Item pnccipimus firmiter fub pana fufpenfionis,ut nnufquifque facerdos pena fehabeat flatuta concilii Trevirenfis dc praecepta (ynodalia, dc fiqgulis menfibus legant, vel legi fibi faciant, dc librum, in quo contineotur, ad fynodum fecum deferant, dcin manibus fuis teneant ibidem.

î.

D* *itptifiot* û* *tjtu/ptdtiu.*

3. Baptifmus cum reverentia dc honore celebretur in aqua communi fob hac forma: N. Cne qp feptâc» *tt m ttttnt Pttrii, & Filii, tF Sftrfau S.* Et laid doceantur a facerdotkus fuis fic baptizare, etiam mulieres, ut friant in articulo neceffitatis, de diflinûe proferantur, id eft cum quadam magna diferctione, omnia verba in baptifino, maxime prscdiâa, in quibus tota vis (aeramenti commit. Et Gallici facerdotcs in Romano doceant laicos quomodo debeant baptizare parvos pueros fuos in neceflitate, etiam pater dc mater cum intentio» ne baptizandi, *Jt tt ktptti tt ttouot it Pttrt, & it fit, & it StititE/ftni.* Theutonici vero dicant : *JA itt^to HA. N. i» it* aw aaaar *iu Foitrtot it it iu Stottt, i» it it/ Finit-* gru gnifiar. Et femper interroget facerdos lai Dpeccat dimittendo, quam fumendo. cum, cumin neceflitate baptizaverit, quid dixcrit, aut quid fecerit; dc u raveoerit cumdifcrvtiooe baptizafle, dc formam verborum obfervafle, dt intendooem bamiaandi habnifle, approbet ladum, dc faciat fibi deferri puerum dc non baptizet eum, fed chrifinate inungat tum, dedicat illa verba , qa· dici folent. Sio autem, rebaptizer eum. Ad levandum puerum de fonte tres admitcanter, quod ampbus eft a malo cft.

I I.

SuputMr it tti^routiiat, ntetSitot.

4. Moneant facerdotcs populum fibi fabdi· Σ tum frequenter ad confirmationem, quia io hoc (aeramento datur Spiritus & ad corroborationem fidei per fan&amTrinitatem; & pueri adulti accedent» ad confirmationem, prius pure confiteantur.

5. Item, ad (aeramentum extreme unftio nis moneant facerdotcs populum fibi fubditum, quia io medicina corporis dc animo, dc pluria poteft iterari, quando contingit pluries lethaliter» id cft mortaliter cgrocarei fed baptifmus nec confirmatio pluries non podunt iterari: dc facerdotcs exhientes devote exhi-

6· Sacramentum Eucharifiin ad minus femel in anno fufcipiaat laid; prius contriti dc pure confefli fiso proprio faccrdoti, vel -.iris litteratis, hominibus auâoritatetn delegatamdc habentibus licentiam a facesdote loci, ubi volunt, ve! debent audire confeffionetn. Si qui autem hoc obminiflrant fine licentia fisorum proprio» rum (acerdotum, illi nobis vel officiali noftro denuntientur, foper hoc, ut juftum fuerit, corrigendi.

7. Corpus Domini cum campanula fit lucerna dc luminibus honorifice, dc decenter portetur ad infirmos.

8. Si aliqua negligentia contigerit in hoc facramento, videlicet obmittendo, effundendo, fpargendo, vel evomendo, juffa canonum obferventur.

9» Item, facerdotcs moneant populum fibi fubditum, ut inducant eum ad (equendum corpus Domini devote fine clamore, cum contigerit fic portari.

>0. Item, hoftia ante traniubdantiationis verba non devenir, ut videri poffit a populo, panem adoret.

11. Item facerdos, {quando in neceffitate oportet cum duas naiffas celebrare, fi ad primam miffam poft fiunptum fanguinem ablutionem fumpferit, jejunus non eft ad fecundam miffam, nec ei licebit celebrare fecundam miffam. Tamen illa ablutio· tradatur alicui homini exiftenti, bone vitat dc hooeftn, dc continenti peribo·, dc non detur cuilibet radi dc indiicreto ruftico exiftenti.

is. Item facerdos, quando celebratmiffam, fumat ipfemet corpus Domini, dc alteri non det ad fumendum , nec pro infirmis fiunat, quia nullo modo fieri debet. Qpi autem contra fecerit, poena gravi punietur, quia plus

ij. Item, facerdos, qui celebrat miffam, debet conficere corpus Cbrifti, dc canooem legere; alias peccat mortaliter: quia *fteit* populum adorare panem fimpliccm, quod eft idololatria .

14. Item, nullus facerdos celebret miffam cum hoftia confecrata aliquo modo, quia graviffime peccaret, dc graviffime puniretur.

ie. Item, nullus facerdos det hoftias non oomccratas pueris, vel aliis hominibus pro corpore Cbrifti, quia nullo modo fieri debet.

16. Item, nullus facerdos det carpus Domini pueris vel infirmis, qui cibum non valent retinere.

17. Item, nullus facerdos propter occulta peccata mortalia, que fcit per confeffionetn, debet negare corpus Domini alicui publice : Kcat enim graviter quilibet (acerdov faciens :, quod facere non debet.

18. Item, ex relatione multorum audivimus, quia quidam facetdotes funt, qui *io* Pafcha Domini licentiam fisos fubditos ad communicandum nOo coofeflbe in mortalibus peccatis, ut poft Pafcha confiteamur, eo quod »p-l *fi facerdotes* nimis tarde inceperunt auferecooA feflooes fixxum fubditoram, dt ideo non poffuot eoe audire ; quod ne de cetero fiat fub

ÇY poena fufpenfioois fic excommunicationis firmi- A ter pixcipiinus, & diftriftc inhibemus.

ANNO CHRISTI

I V.

ia *quo loto conffio fit audienda.*

19. Sacerdotes confeffiones fuorum fubditorum recipiant ia loco patulo, & facerdotes non abfolvant confitcntes , nifi pcenitentiam promittentes.

20. Item, facerdotes remittant ad nos, vel noftrum pceniicntiarium peccata graviora, icilicet homicidia, tacrilrgia, & maxime de corpore Chniti, de chrifmate & oleo fando, de aqua bapnlmi, perjuria & *folio* teftimonia , & B peccata , quae funt contra naturam, fimoniam, joceftum mooialium, confanguincoeum, & defiorationem virginum , veneficia , injeftores manuum in parentes, vota frafta, incendiarios, ufurarios, etiam illos, qui parvulos pueros fuos fine baptifino perire permittunt.

21. Item, nullus lacerdos pnefumat abfolvere aliquem exiftentem reum in cafibus pertinentibus ad dominum papam, vel *ejus* legatos , nifi cautione idonea vel fatisfaftione precedente, vel in articulo mortis. Primus cafus eft dc illo, qui verberat clericum, vel religiofum. Secundus cafus eft de illo, qui incendit ecclefiam, & eft dcnunciatus excommunicato ab epifeopo. Tertius cafus cftdc illo, qui fran- C git ecclefiam, & cft fim.ilitcr excommunicatur ab epifeopo. Quartus cafus cft dc illo qui fcienter & fponte communicat excommunicato λ domino papa, & eos recipit in divinis officiis. Quintus cafus eft de illo , qui falfificat litteras dominipap«-Sextus cafus elide illo,qui communicat alicui excommunicato a domino papa , in crimine feienter impendendo ci confilium , auxilium & favorem .

22. Item, nullus facerdos abfolvat aliquem a fententia excommunicationis.....in cum auftoritate fuperioris , nifi in articulo mortis.

23. Item, przcipimus firmiter & diftrifte, ut facerdos in cafibus perplexis, id cft dubita-Deis mcnris & erroneis , mitt.it fubditos ad peritiores fe, qui habent auâoritatem fuper hoc delegatam.

24. Item, nuBtis facerdos revelet confeflionem , direfte, vel indirefte, nutu, verbo vel figno, generaliter, vel fpccialiter ; alioquin io degradatione honoris fui gravi&mc & indefineuter punierur.

25. Item, in ufura, furto, rapina, fraude acquifitis, caveant fibi facerdotes, nc injungant pernitentias vel milTirum, vel elccmofycarum, vel hujufmodi, priufquam ablata reddiderint , vel dc reddendo cautionem przftitcriut, fi habeant unde reftituant.

16. Item, nullus facerdos ex cupiditate fita E injungat in confeilione tnifias, nec feptennak, nec tricaonale, nec annale i & pro vivis nullum fiat tricennale, nec annale.

27. Item in confeft.onc non requirat facerdos nomina pcrfbnarum, cum quibus peccaverint confitcntes, fed circumftantias tantummodo & qualitates, quz notantur in hoc verfu, ***Quit, quid, ubi, per quot, quotient, cur, quomodo, quando.***

28. Item, facerdotes cauti fint in interrogationibus de peccatis, nc fimplicibus detur pccafio ficiendi quod prius nefeiverunt.

29. Item, nullus facerdos non fibi(obditum recipere prrfunaat in confeflione, ligare vel abfolverc, nifi de licentia noftra, *alia memx,* vel presbyteri, fui, & ex caufa rationabili, & honcfta.

30. Item, facerdotes in cafibus, io quibus abiolvere poliunt, his verbis utantur in abfolutionibus fuis; ***audhritatc qua funder egpttabfolvo a vinculo cxcommanicationit O rcfiituo te unitati eccbfia fan&a in nomine patru & fiiii & fpiritut faniti amtn .***

31. Item, inhibemus firmiter & diftrifte, ne aliquis facerdos feribat peccata confitendum in litteris apertis, fed tantummodo claufis.

V.

Sequitur dc matrimonio tf tjut Speciebat.

32. Matrimonium cum honore & reverentia in facie ccclefise celebretur.

33. Item precipitous diftrifte , ut antequam matrimonium contrahitur, fiant ediâa in tribus diebus dominicis & feftivis, quod *tales* volunt contrehere ; fi aliquis icit impedimentum , votum fcilicet, confanguinitatem, affinitatem, compaternitatcm, & hujufmodi, dicat. Et fi nullum impedimentum invenerit facerdos neque a popuio, neque a contrahentibus, con- C jungat cos fub debita forma verborum, & proiequatur officium nuptiarum, ficutferiptum eft in libris ordinarii.

34. Item, clandcftina matrimonia prohibemus faccrdotibus , nc aliquo modo ab eis fiant.

35. Item, nulla perfona ignota recipiatur ab aliquo facerdote ad contrahendum matrimonium , fine littera epifeopi fui, vel officialis , vel perfonx autlienticx, cui fides fit adhibenda .

3d. Item, prohibemus firmiter, & diftriûe, nc laici quicuraque fint, auftoritafc fiu fine facerdote aliquos matrimonialiter audeant conjungere. Quod fi fecerint, tam ipfi, quam Deis in hoc aliqui confenttentes. ufque ad dignam fatisfa&ioncm excommunicentur, & alias poena gravi puniantur, & hoc diebus dominicis praecipimus per presbyteros fubditis fuis denunciari & intimari. In matrimonio autem celebrando obfervetur haec forma verborum , Ut d;.at vir mulieri.* acc/pώ *te in meam uxorem;* mulier autem e contrario virodicat; *accipio te in meum maritum*, & hzc verba fint de przfenti, non de futuro. Verba autem in fponfalibus obferventur : *accipiam te in meam uxorem, accipiam te in meum maritum*, Ita ut fint verba de futuro & non de pnefenti.

37. Item, prscipimus, ut pro bencdi&ionibut nuptiarum, ficut nec pro aliis facramentis conferendo, nullus facerdos aliquid exigere, audeat, aut pnefumat.

38. Item, cum libera debeant eflc matrimonia, inhibemus, ne quisconfanguineus, affinis , vel alius habetis poteftatem fuper volentes matrimonio conjungi , recipiat quocumque colore quxfito aliquam pecuniam pro matrimonio contrahendo, vel contrahendo, impediendo.

VI.

ANNO CHKIsri

Dc tccluflit tf nd ecu pertmentlbut.

39. Item, munda ferventur vafa minifterii, fic veftes & palle altaris.- ampullae chrifmaus non fint vitreae, fed de aliquo metallo, maxime dc ftngno ; & diligenter difeemant facerdotes in quo vafe fit chrifma, in quo vale fit oleum fandum, in quo* vafe fit oleum infirmorum.

40. Item, praecipimus, ut illi qui tenentur ornare ecdefias, in coopertura videlicet, in libris, in veftimcmis & aliis neceffariis ad ecdefias pertinentibus, eas exornent, & faciant hoc quod tenentur.- ita quod exinde non polfunt redargui, fed ut magis debeant & poflint ab aliquo commendari.

41. Item, facerdotes, five presbyteri habeant hoftias decentes & non putridas vel mufeidas, in mundo vafe.

42. Item, quando corporalia lavanda funt, primo proponantur a facerdote in aquam, & poftea tradantur alicui religiofx perfonx ad lavandum.

43. Item, praecipimus firmiter, fie diftriâe ut aqua baptifmt, oleum fan&um, chrifma, oleum infirmorum, corpus domini diligenter fic fub firma euftodia fit fera cuftodiantur, fic in tali vafe, quod cum ipfo facramento non^xtate defeâum.....
valeat leviter apportari. Quicumque autem facerdotes in hoc négligentes fuerint, graviilunc punientur.

44. Item, facerdotes non dimittant altaria itd parva , ut in eis cum timore celebrare oporteat.

45. Item, facerdotes firmiter praecipiantfubditis fuis, ut ctemetcria eorum firmiter ferventur, ne pecora, & dia animalia intrent.

46. Item , nullus ecclefiam audeat obligare pro debitis alienis, alioquin nihil valeat * & fic fit fufpcnfus ab adminiftratione fpiritualium & temporalium. Idem dicimus dc monacho pro laicis debitis obligaro.

* videtur date wrcrettut.

47. Item, nullus facerdos portionem ab an-pfornicatores manifeftos , fic celebratores dande- (linorum matrimoniorum fic ufurarios,fic negotiatores. Similiter alii clerici de decanis hoc idem facere teneantur.

47. Item, nullus facerdos portionem ab an-pfornicatores manifeftos , fic celebratores dande- (linorum matrimoniorum fic ufurarios,fic negotiatores. Similiter alii clerici de decanis hoc idem facere teneantur.

48. Item, non permittant facerdotes ludos theatrales fieri in ecclefia, fic alios ludos inhoneftos.

49. Item ecclefia debet reconciliari, fi conjuges, vel alii in ecclefia commifceantur. Item dicimus de coemeterio. Item pro fimplici fornicatione. Item pro adulterio, fic homicidio. Item pro effufione fanguinis violenta ibifaâa.

$0. Item, nullus in odium alterius altaria denudet, vel crucifixum deponat, vel fpineis coronis circumdet, vel pro vivis cantet miffam pro defundis, vel nomine eorum , quos odit, feretrum cum exequiis mortuorum ingfubditum ad confeftioocm puram fic* integram ecclefia ponatur , ut citius moriantur ; quia graviffime puniretur, fic deponeretur.

$1. Item, nullus facerdos permittat fibi ad altare feminam miniftrare.

52. Item campanarix non vendantur, fed gratis alicui honeftx perfonas concedantur.

$3. Itera, inhibemus ne fontes, arbores , aut alis creature, qwecumque fint,vel etiam offa mortuorum in muris inventa, de quibus nec facra feriptura loquitur, nec aliquatenus ab aliquibus adorentur,- quia idololatria eft fic etiam zelus gentilitatis.

A 54. Item, precipitous ut feftum S. Kateri-— n« virgini» & martyris folemniter celebretis, anno & faciatis a veftris fubditis devote celebrari. C^lsri

Item felium S. £lilabcth. (

VII.

Sequitur de canonicis Ü bénéficiâtir.

55. Item„'prxeipimus ut omnes faciant fe ordinari, fcilicet alii in lubdiaconos, alii ia diaconos, alii in facerdotes fecundum quod nobis, decano & fuo capitulo vilum fuerit expedire.

56. Item, tales caveant diligenter„ne ab cis Bpatrimonium crucifixi male expendatur.

57. Item, monemus omnes & fingulos habentes beneficia curam animarum habentia, ut fecundum quod conflitutum eft in concilio Lugdunenfi, infra annum fe faciant in presbyteros ordinari, & refidentiam faciant perfonalem ; alioquin contra ipfos, quantum potuerimus , procedemus ; & de ipfis beneficiis ordinabimus , prout ad noftrum officium pertinebit.

58. Item, inhibemus omnibus perfonis ecclefiatHcis fub poena fufpenfionis, quam in contra facientes ferimus, ne quis prxfentet vel prxfcntatas admittat ad beneficia curam animarum habentia manifeftum, vd notabilem in

Hic relinquitur locut vacant in MS. i. f>ug.

VIII.

Sequitur dc decanit.

59. Item, praecipimus firmiter fit diftriâe, ut omnes decani collegiorum fic chriftianitatis in fuis capitulis legi faciant ftatuta concilii tertii, fic ftatuta fynodalia, fic obfervationem omnes moneant fic efficaciter introducant *

60. Item, praecipimus quod decani accufent, vel deferant nobis vel officiali noftro omnes facerdotes, ve) clericos lufores fic tabernarios,

61. Item, nullus facerdos celebret miffam fine matutinis, fic horis didis debitis, fic in mortali peccato exiftens, fic fufpenfus ab officio fuo fic communicans excommunicato, nifi abfohitus.

62. Item przcipimus firmiter, fie diftriâe, ne quis facerdos quacumque occafione aliquid exigat pro fepultura, aut pro al:q;;o ccdefiaftico facramento, fed pix confuetudincs obferventur.

63. Item, moneant facerdotes populum fibi fubditum ad confeftioocm puram fic* integram faciendam proprio facerdoti fuo,.- vel viris litteratis habentibus auftoritatem fuper hoc delegatam .

64. Item, przcipimus fervare jejunia confueta.fic facerdotesdoceant populum fibi fubditum qux funt peccata mortalia in communi, fic folita funt fieri, ficut furtum, ufura, rapina, venditio ad novum, vel emptio, Nafphemix, fornicatio, operari in diebus feftivis, fic aliorum inobedientia divinorum mandatorum ; mala decimatio , fallum judicium , malum exemplum, facri'egium, homicidium , incen-

O* dium, & violentia, error in fide, fi&to, by*
——pocrifis, & invidia, ira, gula, accidie, fuper-
anno bia, fimonia, & hujufmodi. De talibus vero,
,,,, & articulis fidei, & de decem praeceptis faccr-
dotes fubditos fuos inftruaut, & alias iUiterati & inexperti facerdotes nullatenus populo fibi fubdito praedicare pratfumant , ne contingat cos fieri magiftros erroris , qui nequaquam fuerunt difcipuli veritatis; fed cum ab aliis viris litteratis fubditis fixis contigerit predicate verbum Dei, devote audiant « difciplihate, & inde propter fcandalum hominum non recedant , fit nullatenus verbum Dei, quod pro fuorum fit fahtte fubditorum, impedire audeant , fed in omnibus promoveant in quantum poflunt.

65. Item, praecipimus firmiter, & diftrifte, ut viros religiofos, fcilicet fratres praedicatores *& minores,* cum ad vos veniunt, benigne fufcipiatis, & caritative pertraftetis, & plebes vobis fubditas ad hoc inducatis, ut ab ipfis verbum Dei audiant, & alias eorum confiliis fanis acquiefcant, diligenter Ac fideliter moneatis . Alios vero cujufcumque fine noftris litteris ad praedicandum, vel confeffioncs audiandas, feu pcenitentias, indulgemiafque injungendas, nullatenus recipere pnefumatis.

66. Item, praecipimus firmiter, & diftrifte facerdocibus ; ne praedicare permittant aliquos illiterates , videlicet begardos vel convertes, feu alios, cujufcumque ordinis fint, etiam extra ecclcfiam, videlicet in vicis vel in plateis; dt facerdotes parochianis fuis praecipiant ne tales audiant propter harcles & errores , quos feminant in poptflo. Similiter & quoftionarii przdicatorcs, formam praedicandi m generali concilio Lugdunenfi promulgatam excedentes, & falfa veris intermilcenxes, de falfitate interpofita etiam coram populo redarguantur . Et quia quoftionarii hujufmodi per litteras falfas, aut revocatas , fuper quibus deliberare non fciunt fimpiices facerdotes, qusrftum faciunt; diftrifte praeripimus & firmiter inhibemus, ut nullus deinceps fine litteris noftris, vel officialis noftri aliquatenus recipiatur.

67. Item, inhibemus diftrifte, ne quis facerdos mulieres fufpeftas in domo fua habeat· Et decani noftri nuncicnt nobis de facerdotibus illis, quos fciunt habere focarias, negotiatores , aut ufurarios ; alioquin ipfi decani ab otficio fint fufpenfi.

68. Item, praecipimus quod facerdotes veftes decenter longas, & non viridis, aut rubei coloris gerant, & cingulum habeant conteftum· Supcrpellicea vel cappas habent rotundas, & dcfcrant ad ecclefiam. Ornamentis fuperfluis, maxime nodis aureis, vel argenteis in veftibus luis & in caputiia fids nec in fe,nec in equis ad aliquam unitatem pertinentibus non utantur Tonfuram clericalem femper portent & bonorum motum honeftatem digna converfatione protendant.

6φ· Item, tripudia, & choreas, & hujufmodi ludos fzculares in conviviis & in ecde* fiis fieri non permittant ; alioquin a divinis per triduum, ipfa fafto fe noverint fufpenfos. Λ talibos etiam tripudiis, & hnjufiuodi ludis fiecularibus & choreis fub perna fufpenftonis fe ipfos facerdotes abftinere omnino praecipimus firmiter êc diftrifte.

70. Item, praecipimus ut facerdotes feribant omnes ecclefiarum fixarum in miflaUbus fuis.

71. Item facerdotes numquam exponant ali-

A quid de ornamentis ecdefiaftfcis, nec aliquid re^iofif audeant exponere Judris rfine licenda

72. Irem, prohibemus, ne vicarii perpetui ponant mercenarios, alioqain conflituens, cooflitutus uterque ab olScio fuo fitfpcnfitsdeonciabitur.

73. Item, proripimus diftrifte,ut nullus iachiales cum efleftu, nifi prius habitanobtfcum difpcnlatiooe.

74. Item, pnxipimus quod omnes faceniotes curati 'ftgilia fua infra unum tnenfem fibi fieri procurent.

75. Item, peacipimus quod nullus presbyter Bdekrviat cum patre fuo presbytero, nec poft patrem immediate.

70. Item, faciles fint ad audiendas confieffiooes pauperum, fit ad conferendum facramenta, nihil ab *eis exigentes.*

77. Item caveant ibi facerdotes fub privatione honoris fui, ne follicitent aliquam perfonam io confeflione, quod & ubique fieri prohibemus, contrarium recientr: excommunicamus.

78. Item praecipimus, quod facerdotes fufpenfi, excommunicat*ĕ*. fimoniaci, notorii forniçatores, cum fufpenfi funt quoad fe&quoad alios, celebrare non prsfumant, nifi prius habita difrenfatiooe.

79. Item, praecipimus quod facerdotes illiterati non conferant cum Judaeis coram laicis, & facerdotes praecipiant omnibus fubditis fuis, ne aliquam potionem, vel medicinam ab cis fumant.

80. Item, caveant fibi omnes facerdotes ut filios fuos, vel filias fixas non permittant contrahere cum illis, quos baptizaverint, quia non ftaret matrimonium.

81. Item, facerdotes non prohibeant mulieribus, fi ftatim poft partum volunt reconciliari ecclefia, quia poftunt · Non tamen debent commifceri viris.

I X.

Dt factrditilnj Ü cltricit.

81. Item, praecipimus diftrifte ut omnes facerdotes habeant breviaria fua, in quibus poffunt horas Gias legere, quando font in itinere.

83. Item, nullus facerdos celebrare miflatn pratiumat ime clerico refpondente.

84. Item, facerdotes ante prandium fuum cibum fuum benedicant, fit pofiea omnes facerdotes gratias agant, & fedentes in menfa pias collationes habeant, utiles & honeftas.

8j. Item, nullus facerdos celebret de die duas miflas, nifi in cafibus conceffis, videlicet in Nativitate Domini poteft dicere tresmiffiu.

»86. Item facerdos in aliis diebus poteft unam miffam celebrare pro defundis fic aliquam de die, ft neceffe fuerit propter necefflititem peregrinorum hofpitum,& infirmorum, vel forte nuptiarum.

87. Item, nullus facerdos vel pmlatus vafa ecclefia, vel ornamenta, vel cortinas ad ufus fieculares convertat, vel ad cooviviaconcedat.

88. Item, nullus presbyter arma deferat, vel clericus.

89. Item, nullus facerdos candens ferrum benedicat.

90. Item, nullus facerdos inungat infirmos oleo * benedifto.

»»• asdtâo.

91. Item, nulli facerdotes duellis, tornes-
——«mentis, furum fufpendiis, fic judicio (anguinis,
anno V» etiam clerici noo interfuit.

0». Item, lolemnia jejunia ab ecdefia inftituta diligenter obfervent omnes facerdotes, & faciant a lubditis obfervari.

9j. Item, prccipimus ut omnes facerdotes ignoti aut extranei fine noftra aut ejus, qui a nobis fuper hoc DOteftatem habeat, licentia, prrfumant in noftra diœcefi celebrare.

94. Item, prccipimus ut omnes facerdotes non permittant trutannos, & alios vagosfcholares, aut goliardos cantare verfus fuper *San-£l*l tf Dei* in miliis, vel in divinis officiis, quia hoc facerdos in canone quam plurimum impeditur, & fcandalizantur hominesB audientes.

95. Item, inhibemus fub pœna excommunicationis, quam in contra facientes ferimus, ne quis fcculari quacumque pneditus poteftate, jurildittiooem ecclefiafticam impedire, vel perturbare prefumat, & quod presbyteri dittos contrafaciehtes diebus Dominicis denuntient fic ligatos.

96. item, prccipimusillos omnes,qui abfolutionem a lententia excommunicationis in eos lata, fic revocationem ejuldem per vim vel metum extorquent, excommunicato* fingulis diebus Dominicis fic feftivis nuntiari, fic quod abfolutio hujufmodi feu revocatio nullam penitus obtineat firmitatem.

97. Item, monemus omnes clericos, qui concubinas fuas manifefte detinent, ut infra xv. dies ab earum confervatione omnino defiftant, eaique a fe rejiciant fic expellant, nec eas vel alias recipiant, fub pœna excommunicationis, quam in his feriptis ferimus in contrafacicntcs.

X.

Sequitur dc ufitrii.

98. Item, prccipimus diftritte, ut omnes ufurarii reftituant quidquid ultra fortem perceperunt, fub pœna contra eos in Lateranenii concilio edita, que talis eft: ftatuimus ut omnes ululurarii manifefti nec ad communionem admittantur altaris, nec chriftianam, fi in hoc peccato dceftcriut, accipiant iepulturam: fed nec oblationes eorum quilquam accipiat; qui autem acceperit, aut chrillianc tradiderit fepulturc; fic que acceperit reddere compellatur, fic donec ad arbitrium fui epifeopi fatisfaciat, ab oflicii fui exeeutione fit fufpenfus.

99. Item, prccipimus diftritte, ne in mutuo ultra fortem exigant, fic ne propter moram fdutionis aliquid petant. Ne etiam propter inducias fua mercimonia carius vendant, fic ne pecuniam fuam ad Camvercinos, vel Judeos ponant propter lucrum, fic ne ex patto procurent fibi fieri remunerationes, quia non excufantur apud Deum.

100. Item, praecipimus ut iorte deduda, reddant pignora tx. remittant.

soi. Item, diftritte prccipimus, ne nomine tutel® vel procurationis, vel timore domini lui, aliqui committant ufuras, quia ficut non fuo, ita nec alieno nomine debet quis fenus in duplicem ufuram exercere.

lox. Item, prccipimus ne ea intentione mutuent pecuniam fuam ante melTcm, vel vindemias, recepturi in meile vel vindemiis bladum, vel vinum, pro multo minori pretio quam valeat in tempore; ne bladum vel vinum emant' illicite pacilccndo ante meflém vel vindemias ad exponendum five expendendum in domibus tantum & non ad vendendum. ANNO CHR,STI *'ft'

103. Item, inhibemus facerdotibus & cieri, cis bénéficiât!*, ne tempore meflis vel vindemiarum emant vilius bladum vel vinum a pauperibus, ut poftea carius vendant.

104. Item, omnes vitiofos contrattus animalium five in locatione, five in tegetibus in campis adhuc emenfis in futurum, nili fiant fecundum atftimationem aliquorum peritorum, firmiter inhibemus.

105. Item, nullus fcienter emat rapinam, quia tenetur ad rcftjtutionem.

X I.

Sequitur de nobilibut, ij advocatif.

106. Item, monemus fic fub divine ultionis pœna prccipimus, ut nobiles fic domini tertae homines fttos permittant celebrare dies fefios, fic non compellant eos arare, nec alias eis angarias feftivis diebus imponant.

107. Item, prccipimus diftritte, ut fe contra Camvercinos, fic alios ufurarios ita habeant, ut in generali concilio eft ftatutum.

108. Item, dominis terre prccipimus aut Judaicis fuis, ut eos cogant fub aliqua pœna Cut non intromittant fe de aliqua medicina, nec aliquam potionem dent Chriftianis.

109. Item, cum de confuetudine approbata fic tamdiu obfervata, quod non extat memoria, tam religiofi quam clerici injuriâtes vel moleftatores fuos coram judicibus ecclefiafticis in caufam traxerint, fic nonnulli nobiles barones, ballivi, prepofiti villici fic laici pcteftatem fccularem habentes Trevirenfis diœcefis tam religiofos, quam clericos coram le litigare compellant, fie non patiantur eos fuum proiequi jus coram judicibus ecclefiafticis; praecipimus univerfis fic fingulis presbyteris, quatenus in ecclefiis veftris predittas peiionas moncaus, ut ab hujufmodi tam religioforum quamquam Dclericorum molellatione defiftant: nos enim praedittis perfonis, quae jam poft dittam monit.onem religiolbs fic clericos coram fe compulerint litigare excommunicationis vinculo innodamus, fic praecipimus eos fingulis diebus dominicis fic feftivis excommunica10s publice denuntiari.

110. Item, cum hodie caufae non debeant agitari nifi in civitatibus, vel locis magnis, fic folcmnibus, ubi poiTit haberi copia jurifperitorum., inhibemus ne caufz ex jurifdittione ordinaria defeendentes ab aliquo vicario, redore, fic decano chrillianitatjs, inter fubditos audiantur, nifi vel de plano, vel confenfu partium parces fuas vel compofitionem amicabilem interponant, maxime cum in negotiis diifiniendis, duo, ut facronim canonum teftatur auttoritas, lententia videlicet fic poceftas, necellario requirantur.

III. Item, moneantur laici a facedotibtts fuis, ut in omni juramento tria obfervent, alioquin funt perjuri, videlicet veritatem, judicium, fic juftitiain; quia fi aliquid illorum trium defecerit, perjurium dicitur. Veritas enim debet efle in confcientia, hoc eft ut fi'miter fciat fic elle, vel non ciTe; alias fi credit tantum, debet de fetentia, fed de credulitate jurare, propter quod binnes commit

mittunt perjurium, qui *la)urant no»
* quibuj firmiter non conflit de fado .
I,rtn '"d*C'UID <ie"et ♦ Judicium, dflereta
a>>, deliberatio, td eft ut etiam non juret verum, nifi propter neceffitatem vel utilitatem. Item, juflitia debet eflfe, ut id quod juratur iit lici* tum & honeftum.

m. Item, non excufatur a perjurio qui compulfus friet» petjurat , quia ambo fent perjuri, friiicct praecipiens & faciens.

JJJ. Item, moneantur laici ne proni fint ad jurandum, & pro modica caufa.

>14. Item, ptccipimus omnibus faccrdoti. bus, ut mala juramenta impediant in quin, tum poflunt.

115. Item, in omnibus diebus Dominicis& B feftivis moneant facerdotes fubditos fuos, ne juvent aliquem jurare ratione confanguinitatis, timoris pecunix, vel amoris,quia otnne» taliter jurantes, nifi firmiter friant & conflet eis de ia* fto, perjuri funt, cum videlicet jurant itaefle, vel non eflfe quod ignorant.

1 td. Item , diligenter intimetur omnibus laicis a facerdotibus fuit, quam graviter illi delinquunt, qui perjurium committunt.

X I I.

Sequitur dr reli&iqfa.

117. Item, praecipimus ut monafleria ordi- C num, fandorum videlicet Benediâi fic Auguflini, ad, obiervationera regule & ordinis lui reformentur.

>13- Item, nulli monacho vel moniali duo officia in monafterio aflignentur, nifi de providentia abbatis, & de confenfu capituli, propter evidentem neceflitatem vel utilitatemmonaflerii , fic nifi aliter abbas & conventus judicaverit efle ordinandum.

119. Item, prscipimus diflriâe, ut omnes novitii poft annos diicretionis vel probationis, flatim faciant proftflionem luam in manu abbatis.

XIII. D

Sequitur de voiuututr, puupertete, & cteurmM 'Jitλ .

ito. Item, praecipimus diflriâe, ut omnes monachi fie moniales , omnibus proprietatibus luis mobilibus & immobilibus quas haâenus babuetunt, fine difficultate renuntient, & omnia in communes ufus monaflerii redigantur. Qui varo renuntiare renuerint, excommunicentur ; quod fi nec fic refipuerint, per abbatem aut abbatiflâm ; aut fi non poflirnt, per nos reflringantur.

tu. Item, quicumque monachi aut moniales in morte habuiflê proprium deprcbenfi tue- E rint , ecclefiaflica careant fcpultura . Si qui vero talium inctrmeterio fratrum haâenus fepulti fuerant, ejiciantur.

Jix. Item, praecipimus, ne monachi denarios quos in miflis vel privatis recipiunt, vel publicis in facrificio, fibi refervarcpnefumant; fed abbati , vel cui ipfe praeceperit aflignentur in communes ufus expendendi . De denariis anniverfariorum vel tricefimorum & omnium qux ad manus eorum devolvuntur, nemo fibi quicquam appropriate prefumat, nec per monachos, nec per moniales dividantur de cetero, ficut haâenus per abufionem fieri confue- ANNO vit, led in communes uius omnia ledigantur.

>»$· Item, praebende, que per abufionem haâenus divifac fuerunr, in communitatem redigantur. Nulli ergo omnino pro viâu denarit aflignentur, fed dc communi (alario five cellario pafcantur.

>14. Item , n-onachis & monialibus vel convertis curtes vel allodia pro certa penfione *d:* cetero nullatenus aflignentur; fi qux vero jam a(Tignata funt, flatim omnino revocentur,

X I V.

Sequitur de dereentorn, It reftllario.

115. Item, abbates cum monachts, abbatifis cum monialibus dormiant in dormitorio commuai, & omnes tam monachi, quam moniales in dormitorio communi dormiant ; nifi illi qui sgrotant : nufquain utantur coopertoriis in leâis de pannis coloratis, vel etiam cortinis .

J16. Item, prscipimus diflrâe abbatibus & abbatiilis, ut luis iubditts tam in viâu,quam in veftitu, fecundum uniulcujulque monaflerii poflibilitatem , neceflana adminillrent. Panis vero, & vinum, & alia neceflana dentur fratribus in communi ad fufficentcm neceflitatem, nec alicui afquid fpecialner aflignetur ; & quud unicuique in communi fupetfuerit , iterum communi communitati refervetur, vel pauperibus diftribuatui , fic hofpitalia pauperum in omnibus monaficriis reflaurentur, fic eis conlueti redditus alfignentui .

1x7. item, inhibemus diflriâe , ne monachi vel moniales habeant lervos, vel ancillas fpeciales, nifi forfitan in talibus conflituti tint officiis, quod eis omnino carere non pofimt; & time dc conficientia prrlatoiuin fucum eos aflumant. Si quis autem alias tales perion.is retinere ptaefumpferit, expelli eos dc monafleriis per praelatos prscipimus .

X V.

Sequitetr de *tefiilttt & ulia vitλ .*

>18. Item, precipimus quod quicumquemo naebus , vel moniali* in Japfu carnis ceciderit, de quo erit manifeflum, ad nullam deinceps dignitatem vel officium poflir aflumi in monafterio, nifi per emendationem manifeflam, & honcftam convertittonem fuam per fedem apoftolicam, vel ejus legatum, vel loci ordinarium fecum meruerit difpenlari.

JXp. Item, precipimus, quod fi quis abbas vel monachus in officio pofitus , in vitium camis Japlus fuerit , de quo fuerit manifeftum,ab officio moveatur in continenti, & in pcenam fui ctiminis de ceteto flet ultimus in choro, vocem in capitulo non habeat , ad aliquam monaflerii ordinationem non veniat , nifi propter manifeflam emendationem providentia abbatis eum de confilio conventus duxerit admittendum : ad abbatem vero vel officium aliquod numquam eligatur deinceps, nifi ut diâum eft, per fedem apoftolicam, vel ejus legatum, vel loci ordinarium, fecum meruerit dilpenfari. Idem contra abbatiflas & moniales & canonicas regulares diflriâe praecipimus obfervari.

130. Item, precipimus diflriâe & firmiter omni-

t& omnibus abbatibus, ut prohibeant tuosfubditos a mulierum fufpeûa familiaritate, & nealiquando aliquis eorum ubicumque fotus cum lola ANNO mT* ***** *** ®are aJlSu,,enUi pncfamac.

131. Item, ludos chorearum, alearum, fchaccorum, taxillorum, anulorum monachis & mooialibos omnino ioterdrctmus ; & ne infra fcpta fui clauftri, vel ipfum ckuflrum tabernas habere, ipfas ibi vel alibi intrare, ibi federe, bibere vel ludere aliquis audeat fumifer inhibemus.

XVI.

Sepdtur dt vcftiana & procuration vcftimeatorum.

131. Item , ptcctpimus diftri&e , ut abbates *tx.* monachi, abbaiilhe & moniales, nec v*fti» mantella nec funebotos * portent dc cetero, GalU/XnT DCC habeant pannos de nigra bruneta, nec de feu */wt* moreto , * fed quanto poùàt haberi melioris *"?..'. " pretii, prout «gula prxeipit. Cucullas autem laneutuhT habeant cum *«phs capueiis & latis, flequandoparvcDiatur· equitant, cappts utantur nigris, & claufis · Moretum clamydibus.

idsfufcTfce- *35' *,cm› Acuimus ut habeant abbatiftx oc,. & moniales habitum decentem fic religiofum. Sorchotas autem laneas & tunicas nullo modo habeant.

134. Item, ut diftum eft, mantella debruneta nigra five moreto, & pellicia de vano.C & alias exquifitas fic fumpruofas pelles diftridc omnibus inhibemus.

135. Item, non habeant moniales manicas ftriâas vel confutitias , nec habeant monilia, nec fibulas, nec annulos aureos, vel argenteos , nec aurifrigia , nec cingulos *fericos,* nec aliquem fiecularem ornatum.

136. Item, abbatiftx & moniales quando eas egredi contingit, non utantur habitu fxculari, nec habeant fellas deauratas aut phaleratas , aut frzna deaurata, fed modefte incedant fic religiofe.

137. Item fuperpellicia habeant fit rcbgiote formata, nun empala, nec mmis longa .

XVII.

bijicitur dt porta & fentftr.i.

138. Item, pracipimus ut abbatesolba clauftrorum fuorum claudant, fic purus, ncccgredi permittant aliquos monachorum fine focio—— & line cauta legitima & rationali neceilitate. anno Qui aurem propria temeritate egredi piziumpferit, hoc ipfo careat videlicet quod vocem in capitulo non habeat, & locum tenebit ultimum in choro, donec per nos vel officialem noilrum fuerit reveftitus.

139. Item, claves clauftri funtfemper apud priorem, nec ficut difitum eft, aliquis fine licentia exire audeat, vel aliquam mulierem cttjufcumque conditionis,vel dignitatis intioducere prziutnat , fine abbatis licentia fpecialt ; introduâa tamen cum licentia non intus (intret,) nec comedat ullo modo.

140. Irem, claves lemper habeant abbatifBfr fuper fe, & fi eas quandoque contingat abeffe, committant ets prioriftz .

141. Item, prohibemus ne monialibus dc cetero detur licentia egredi de monafierto, etiam caufa vilirandi parentes vel amicos, nifi forfttan inevitabilis urgeat neceflitas, ut puta fames, vel incendium, vel aliud hujufmodi, & tunc quanto citius potelt fieri revertantur.

141. Item, in quolibet monafterio ordinetur monialis Deum timens, difereta, pudicittx & religionis amatrix, quam fcneftrariem vocant, qux diligcnrcrcuilodiat fenclham , quam louante completorio firmiter teret, nulli datura locum ibi amplius fabulandi ufquc mane poil didam primam, fic capitulo celebrato.

J43. Item, ftatuimus fie dillriûe prxciptmus, ut nulla monialis lupervenientibus amicis vel parentibus loqui audeat fine licentia abbatitlx vel prioriftx, qux tlatim ad feneftram loquututx jungar lociam honellam fic maturam, fic nihil omnino fine licentia feneilrarix loquatur, quod fi moniales fecere p xiuinpfeiint, graviter punientur.

144* Omnia, qux de monachis dtcla funt, a canonicis regularibus p.xcipimus in omnibus firmiter & diiltide obiervari.

Explicitent ftot.ifj iS prif-fpt-t fno.la.ci concilii Trevirenfn . Celebratum ift bcc concilium in ecclefia lanCI matrif Marte inftirii TreVirrnfis a vcncrahi. domino Trevirenfi archieptjiopo , prxjentituf provincialibus epijcopu ij provincia prelatu an. Do. MCC.X.XIH.*

Explicit.

-OO^H88·<ı· *e>

■*· LONDINENSE CONCILIUM

Pro nuntio Romam mittendo, ut négocia ecclefia Anglicane traUaret

Anno 1x78. habitum.

GOncibe burns unice fuperfont lettere convo-E tutorie C fyngrapba <jua epifeopi fidem fuam obligent ad fumptus reficiendos illis, ɣ.a Romam mittendi efent. Sunt autem ambo apud Vvilkins torn. 11. peg. 30. *ubi bubili concilii annui* 1277. *fui tamen minus ex veteri ftilo cur. rebut,* CM> *novo effet annus* 1278.

MANDATUM ARCHIEPISCOPI CANTUAR. PRO CONCiLiO PROVINCIALI LOND1N1 HABENDO.

Venerabili in Chrifto patri Godcfr. MTigom. epifcopo, fice. Literas Cani, archiepifcopi recepimus m hxc verba. Robcrtus Gantuar. archiepiicopus, H. London, epicopo falutem, ficc. Meminimus in congregatione noftra communi , dudum habita Northampton, negotia va-

varia utilitatem pariter & honorem totius ec-
clefts Anglicans tangentia in medio fuiffc pro-
pofita; in quorum executronc licet vixdccom-
muni confilio excogitatefviffent, fit exeeutores
viarum prxdiâarum varii deputati : quia tamen
in quibufdam negoti», feu exeeutoribus eorum-
dam nobis adhuc exitus eft incertus ; quaedam
autem penitus ificonfummata exiflunt ; emarfe-
runt autem quaedam nova, qux ad averftonem
(noftrorum) /urium, confuctudinum, liberta-
tum , & grave periculum ecdcf* Anglicane
redundant : fraternitati veftrx per prrfentia
feripta mandamus, quatenus omnes fratres,&
coepifcopas, feu fuffraganeos noftros auâorita-
te noftra faciatis peremptorie per vcftras ltre-
ras evocari, quatenus nobifeum in civitate Lon-
don. in craftino B- Hilari' in propriis perfonis
conveniant una cum aliquibus pertonis majori-
bus de fuis capitulis, et locorum archidiaconis
At procuratoribus totius cleri dicectftum ftngu-
larum , nobtfcum fuper negetiis memoratis tam
pratdi&s quam inflantibus efficacius traftaturi ;
ut eifdem, corumdem communi mediante con-
filio, finit imponatur laudabilis, ut ita incer-
ta certitudinem, & Inconfummata confumma-
tionem, & emergentia nova confiiiuin debitum
loriiantur. Qualiter autem hoc r.oilram man-
datum fueritis exeeuti, nos per vcftras litcra.
patentes, haium feriem continentes, certifica-
te curetis, die *èc loco prxdiftis*. Dat. apud
Meehlinden. 16. kal. Decembris, anno Do
mini 1*77. Harum igitur auctoritate litcrarum
vos ter.orcprxfentium, peremptorie evocamus,
quatenus przdiftis dic fit loco, fecundum for-
mam nobis direûam, pcrfonalitcr interfitis,
fuper didis negotiis, una cum prxdifto domi-
no chieplicopo & coepifcopis Csnt. provin-
cis traftaniri dc receptione prxfcntium, &
quid fuper his facere decreveritis, no» per ve
liras patentes Ineras, harum feriem continen-
tes , reddatis plenarie certiores. Dat. apud
Windf. S. cal. Dcccmbns, A. D. fujsrsdifto.

Artbiepifopi CantHir. & aliorim ipifcoparnm fnocurjtertinn dxobnr nuntiit ad exriam Roma, nam abriintiiiu durum, mm cmflitnticn. falam pro

Ex Reic. Univcrfis chriftt fidelibus prxfcntrs literas
Gland. V»i- infpcâuiis ve! audituris, Robertas, Dei' gra-
vo·. H-n- IU) Cani, archicpifcopus, tonus Anglix pri-
xpnd 'T'ttrnaJ(Waltcrus Exonicnfis, Stcphanus Cice-
ftricnfis, & Godefredus Wigorn. ejus dono
graux epifeopi , falutem in Domino. Noverit
univeifnas veftra nos & quemlibet noftrum in
fohdum teneri difereto viro mepiflro Johanni
de Lafcy clerico noftro & coepiicoporum no-
ftrorum Cant, provincix nomine, pro expenfis
fuis a nobis & coepifcopis noftris prjcdidti de
lonfenfu procuratorum epitroporum .sbientium
pro negotiis noftris & cleri ncftrt, nos bona,
fit (latum ecclefiarum noftrarum & deri con.
tingentibus in Romana curia procurandis, pro
uno anno taxatis in centum marcis fterlingo-
rum , trcldccim folidos, quatuor denarios pro
qualibet marra computanda, eidem magiftro
Johanni vel fuo certo procuratori has literas
dderrnti iolvendis, in capitulo S. Pauli Lond.
in Odab. Pafchaus. anno Domini 127S. fine
ulla dilatione, dolo, vel fraude. Ad quam *fo-*
futionem prsfato magiftro Johanni, vd fuo
certo nuncio, ut prxmiffum eft, fideliter prr-
ddlis die & loco faciendum, pro nobis& coe-
pifcopis noftris pradidis obligamus prxfato ma-
giftro Jchanni, vel ejus aftignalo, no», ccclc-

Afias noftras, fnccctfores & exeeutores noftros,·
& omnia bona noftra mobilia & immobilia ce-
defiaftica & mundana, prxfcntia & futura,·
ita quod fi contingat nos in folutionc prxdi- 4
ftc pecunia; prxlatis loco dc termino deficere,
bona fide legitima flipulariooe interveniente,
permittimus idvere, refundere fic dare prxfa-
to magiftro Johanni expenfas, tntereife fic dam-
na quae increverint occafione pnediâa:>pecuniz,
fuis die fic loco, non folum ; principali nihi-
lominus rato manente. Super cuibus expenfis,
intereffe, fic damnis volumus quod credatur
juramento przfati magiflri fit lui affignati fine
alterius onere probationis,· fubjicientes nos fic
fucceflores noftros, ac exeeutores in prxmiffis
fpecialiter jurildi&ioni, prxeepto , fcu poteila-
ti fanâx Romane ecdefix , lumrr.i pontificis,
vc! judicis feu exécutons fuper hoc a fede apo-
ftolica delegandi, prout prariattts magifter, vd
ejus aiïignatus duxerit eligendum.· quod ipfi
ad petitionem przfati magtilti vel fui aftigna-
ti fine monitione, denuncialione, in jus voca-
tione, libelli oblatione, fit ablquc omut judi-
ciali ftrepitu de pleno poffunt nos fic focceffo-
res noftros vel exeeutores per ceniuram ecde-
fiafticam compellere ad plenam folutionem ,
tam prxdiftx pecunix, quam damnorum , cx-
penfarum , fic intereffe, que vel quas fuftinue-
rit occafione ejufdem pecunix, fuis loco fic
termino non folutas, ut fspius eftexpreffum.

Cei renunciamus in pnemiftis pro nobis fic
fuccefforibus noftris, fieexeeutoribus, beneficio
epiftolx domini Adriani, privilegio fori, fic lo-
ci coufuetudini, cavillationi, contradiôioni,
privilegio cnice fignatis induko, fic indulgen-
do, beneficio au&enticc, qux loquitur dc duo-
bus reis ------- fic omni juris remedio , tam ca-
nonici quam civilis, quod contra przfens m-
ftrumentum , vel contenta in eodem poffet
obiici vel opponi ; quibufeunque etiam literis
vel a fede apoftolica, vel a poteftate regia
impetrandis, fcu etiam impetratis, per quas
iflius noftrx obligationis exeeulio retardari in
aliquo talear, vel deferri. Centum autem alias
marcas eidem magiftro fimiliter pro expenfis
^fecimus prx manibus numerari, quarum proc-
texltt in iftis aliis centum pro expenfis fimili-
ter eidem, pro dos £er prxfentem obligatio-
nem promidis, nolumus aliquod obftaculum
generari. In cujus rei teftimonium przfentca
literas vice noftra fic aliorum coepiicoporum
noftrorum figillorum noftrorum fecimus muni-
mine roborari. Dat. fic aftum in prediftoca-
pitulo S. Pauli Lond. die proxima ante fe-
ftum converfionis S. Pauli anno Dom. 1277.

SÎNODÏCA CONCILII AD PONTIFICEM.

Sandiffuno in Chrifto patri domino Nico-
lao divina providentia facrofanâx Romans
EccclcfixfummoPontifici, R. ejufdem mtferatio-
ne archiepifcopus Cant totius Anglix primas,
Joh Lond. Nic. Winton. Godefr. Wigorn.
Walt. Exon. Stcphanus Ciceftrenf. Robertus
Bathon. & Wellen. Ric. Mcnevenf. Will.
Landavcnf. Anianus Afaphcn. Ahianus Bango-
ren. ac cxieri fuffraganci & univerfus clerus
Cant, provincue, recommendationem Ac devo-
ta pedum ofcula beatorum. Sanftx paternita-
ti veftrx devotius intimamus, quod nos in
omnibus negotiis, nos, bona fic ftatum eccle-
fiarum noftrarum contingentibus, conftituimus,
ordinamus, & facimus dilevtos nobis in Chri-

fto

flo magiftros Willclmum de Cornerio capellanum Doflrwn, & Johannetn de Lafey clehCHRKTi c0** procuratores noflros conjundim panter 1 ** divifim, ad perniones noflras mvcftrz fauditatis przfentia proponend. & fuper eifdem vertrz fublimitati humiliter fupplicand. & ad impetrand. in curia vertra litteras fimpliccs dc legendas juAitiam communem, feu gratiam continentes ; ad contrauicendum etiam vel coofcotiendum in judices anteque loca ; concedentes eifdem procuratoribus noflris, ac alicui «orumdem, alium vel alios procuratores fubA ilituendi, & eofdem pro libitu revocandi, cum fibi...&...nobis...viderint expedire · Pro illis infuper procuratoribus noÛris ac fubfiltutis eorum al?(, in forma przcitata rem ratam haberi, exponimus cautionem I Et in teflimoniutn prrmiforum nos - Cani. & alii fuperius nominati pro nobis ac inccefibribus nodris, coepifcopis & czteris conflituentibus univerfis, de voluntate ipforum, & contentu expreflo, noftra figilla prxtcuiibus literis duximus apponenda . Dat. Lond. K. L. Feb. anno Domini fupradiâo.

®

W1NDESORIENSE IN ANGLIA CONCILIUM

Anno 117S. habitum.

An. T'Vfi *cottabo iflo hac tantam [uperfunt-apud* JL/ *Vvilkini tom. II. peg.* 31. B vigilia fefti natalis Domini per breve regium celebratum fuifie, meminit regift. Wigorn.

Hoc anno magnum conc. Windeforiz in

«,'«▶ «·*·»·»« ♦»<<··»·»« ♦»*·» ♦>«·

er WEDDELENSE IN DANIA CONCILIUM

Anno 1278. habitum.

DAnici hujus concilii unica mentio fupereft in Dano quodam chronologo apud Ludevig. Reliquiarum to. IX. pag. 33. qui verbis totum expedit *A. D.* 127S. *cibbritum efi concilium* in *Vl'eddel, cum pralatu ccchfiarunt ful artbtepifeopo* (Lundenfi) *Trugotho.* C Chronolog. alius apud eundem ibid. pag. 169. idem tradens anno fequenti afhgnat. En illum his X *Dom. MCCLXXIX Tncgithtu arcbupifcoput celebravit concilium Vedia .n Jatia, [ctt* Judianda.

CONCILIUM PROVINCIALE

a p u d Aureliacum

tie Manent TheCmro Altecd. Tern. « PH *«>·

Habitum anno MCCLXXVJJI. contra exemptos.

Ex Arcbivli tilttfirife. crcbttpifcopi Aibtitjic.

NOS frater Guido miferatione dt.ma Bt Turiccnfis archiepikepus, Aquitaniz primas, fraterGuillelmusClaromontenfis, G- Lcmovicenlis, S. Mimatenfis, R. Ruthenenfis, B. Albienfts eadem miferatione Eptfcopi ad Ztcrnam rei memoriam. Quia nonnulli his, quz religionis erztextu ad augmentum ûnditans coocefla fuerant, fic nequiter abutuntur, quod ut pellem id extendentes gratis, quod humilitatem difciplinatam fovere debuerat, fe in innatam erigentes fuperbiam jullum fubvertunt, honeftum deferunt, fervitutis juftz jugum nitentes excutere, ut in fubreptam poüint fraudulenter eripi libertatem : quos etfi effrons malitia continuo agitet in eo obtinendo quod optant, debet tamen jutlc compefcere vrgdantia difciplinc I Frequenter namque comperimus, horum experti malitiam, quod illius immunitatis velamine, qua fe quidam munitos allerunt, ne ab ordinario quolibet excommunicari aut interdici valeant vel fufptndi, in locis non exemptis morantes, ordinarios ad vifitationis officium non admittunt, procurationes ex eo Ddebitas cs inhumaniter denegantes, ac jur» alte crs debita illo prztextu fubtrahunt & ufurpant, damnis cumulantes injurias, atque multos alios cxccffus, & plurima illicita & enormia committere minime formidantes, nitentes ptzfatz libertatis velamine omnes eorum infolcotias ad excutand<a cxcufatiooes peccaminum obumbrare. Ne igitur dtfciplinzremiifio hujufmodi grallatoribus in viam lubrici paret cafum, dc communi concordia, êcaflcnfu tonus Concilii ordinamus, ut fi a przdiéfis vel aliis non exemptis aliter in locis,quz prztnifimus, vel eorum occafione deinceps fimiha attentur, poilquam occafione hujufmodi ecclefiallico ab ipfis ordinariis Joca ipfa fuerint fuppofita interdiâo, non przfumant ibidem populo celebrare, vel celebrari facere divina officia, aut miniftrate vel miniftrari facere ecclefiadica facramcnta, corporali vexatione, fi non periculofa commoditas aderit, przbentc contrauutn facientibus intellectum in defendentes eos quacumque adminiftratione fungantur laica, ve) cujufcumque officii gradus autdtgni-

ANNO CHRISTI iu».

'tatis exitlant, & in non prohibentes auâorta- A âiomm ordincrii ccckti|ftici petturbando, it quomodolibct intromiiunt. Gutr fi quicumque de ordinariis conquciantur, puihn: fuos «dire ccclefufticos jud ers, qui criai.» corrigant fecundum canonicas LiKtioncs Apixdubs vero fcntcntiis neminem ablolvi volumus incidemem ineas, anieqium pallis iiuuiiam i.uisfeccrit rompetenier, qux runc dcmu.n per ordinarios ieivata forma ccclctia. felit.: abiolvar.tur. Pixcipientes ut prziens ordinatio publicetur per fmgulas parochtales ecclefias bis in inenie, in quorum fidem & tcAimomum fipilla nofira pretientibus duximus apponenda. Ditum & adum apud Aurcliacum Claremontenlis ficrcefis in vigilia fefti S. Bartholoma-i anno Défub quocumque prxtcxtu, criai in eis, jurifdi-Bmim MCCLXXVI11.

CONCILIUM LANGESIENSE'

A Joanne Turonenfi archiepifcopo cum fuffraganeis celebratum anno Domini ciicncr MCCLXXV III.

TITULI CANONUM

I. Pr *procur.itionibut pvβ vifitationempretftandn.*
I. N archdi tconi, archprci!nlt›;, & dee.mi, extra nvitatem officiates non babe cxit.
3. *De matr.m.'nm elandcjhnis.*
4. *Dc Jitni presbyterorum*
5 */?. te:lam,nti< & torum exctatcrihs.*
t›. t'e excommunicatis ultra annum. I't abuj,ribu< litterarum apojiilu arum,
b. {fu: iter ce.bjia parocbtaiis ad firmam tradi ncd.
g. A. *partii.pantci cum excommunicatis in gene- ›a,i cxiommuniecnthi-.*
10. *CC^imibui.*
Ji. Lc r<s<..rr;?m.
J X. Ac */'..«">s tn mmajleria recipiantur, ./kjv) pctcrunt fitjhntari.*
1;. Ar *monachi fint foli in priir.itiru(.*
14 A.· *pmratut vacantes denudentur*
15. *De aauxatte.*
lis. Le iuramentn officialium.

PR ÆF A T 1 O.

1· T lr,;1 ctwçr.-gan *fun! in nomint* V-z *mto, tbi fum tn mrdto corum,* dictr Dominus In ipfius itaque domini noflri Jefu Ch'illi nomme congregati, qui tn:er multos medium locum f-bi elegi:, ut icriptma icti.itur, ad eps iionoicm \ gle;»..m, nollri prxlcclis autho:itate concilii promuigamus flatuta, dicentes.

CAPITULA.

I. De procur attombur po/l viffilatiomm proflanda.

QUia cautum eft in jure, procura, tionem ratione vilitationis deberi in victualibus, non in pecunia numerata·, ac nonnulli ecclefiarum prxlati non vintante? ecclufus, ab cis e; am in pecunia recipere procurationes præfumunt ; inhibemus, ne pecuniam pio ptocurationibus, led txpenias tantummodo in vidualibus, a locis qux viiitaverunt, recipiant moderatas: nifi a locis in quibus taxatx lunt procurationes ab antiquo in pecuniis, vel qux inhabilia funt ad luflcnwroncm * prx lati ; adeo quod in cis puyatus honcfle procurari * non polleJZ qua: tamen loca, ante procuration^ luleeptionem, prxlatos flatuitnus vrfitarc teneri.

Jl. I't arthidiùcjni, aicbiprcsbyteTl, Ir dicant sxtr.i ilvuattm ojfiaalct non babeant.

Item inhérentes prxdccefTorum no· Dftroium vcftigiis, quiidcm in luis provincialibus conciliis apud Caflrum Gooterii & Turonum · celebratis, dc· liberatione provida flatucrunt, prxfenttbus firmiter innovamus.· inhibentes, ne archidiaconi, archipresbytcri, & alii ecc cliafticam juriidiciioncm habentes, extra civitatem officiales, feu allocates habeant.· immo coniuctum officium in pedonis pftrpriis fideliter exequantur, Procellut autem, fi qui per cofdem officiales feu allecatos habiti fuerint, decernimus penitus non valere.

W/. Dc matrimonii! elandifliuic.

Verum quia clandeilina mati moni;» in caufts matrimonialibus frequenter magnas dubitationes inducunt, quandoque legitima matrimonia (eparantur, & illegitima remanent copulata: prxcipimus, ut dicœccfani fubditis iuis difiridc prohibeant io fynodis, & etiam vi-

·r"\ vibrante·, ne per verba de prxicntiadA tra annum continuum luflinuuit ani-
Christi m^tr,rn°nia interaliquos contrahendi ino indurato, in quocunque tdhmraco chrisii
·»»·. procedant, donecante portas ecclefix efficiatur non capax, nec line magna ·»»·.
convenerint volentes contrahere, bene- lokmnitite & gravi pœna & publica
dictionem fufeepturi. Sed tunc demum abklvatur.
ad matrimonium contrahendum per ver.
ba de praJcnti coiam (accraote procedant.

ÏV. Dt fiilit frabyttraum.

Cum carni· concupiscentia flatum clericalem multipliciter deheneftet, maxime quando ulusufque ad lobolis procreationem perdurat: flatuimus ne clerici, maxime in iacrisordinibusconftituti, filiis luis ab ipfis in iacris ordinibus procreatis, vel etiam concubinis, in ultima voluntate aliquid legare prxfucnant. Si quis vero perfonis prxdifhs aliquod legatum reliquerit, fi rector exiftat, ecclefix, cujus reftor exiftit, aut fi ecclefiam non habeat, ecclefixa qua vivens ecckfiaftica confueverar percipere facramenta, diclum legatum decernimus applicari. Ncc impudico patri liceat filium fic creatum iccum tenere.

V. D<. tejlamcntis, & earum lxccu^ribus.

Item inter emptorem & venditorem debet tfle difcretioperionalis. Hinc eft quod cum exeeutores tcftamcntorum, unius perfonx vicem obtineant, fcilicet teftatoris. diffinimus, quod nullus executor aliquid poilit emere per fc vel per alium, vel quoquo modo & titulo fibi rctmere, de rebus feu de bonis deputatis execution! tcftamenti, cujus executor exiftit: juris exemplum in hoc fcquentc:, prohibentis procuratoribus aliquid emere de bonis, eorum procurationi (eu gubernationi commiffis. Contrains vero contra hoc ftatutum initos decernimus non unerc: emptorem nihilo minus ad rcftitutioncm dupli pretii rei emptx, in exeeutionis utilitatem convertende, decreto hujufmodi condemnantes.

VI. Dr cucommunicatit ultra annum.

Initium fuperbic eft apoftatare, & radix hxreticz gravitatis contemnere clavis ecclefiafticz poteftatcm. Quia, igitur nonnulli excommunicationis lententia·, & quod dcteftabilius eft, Dominici corporis facramentum contemnentes, diuturnis temporibus in fcotentiis commorantur, dc participatione interim Dominici corporis non curantes; prxfenti decreto ftatuimus, ut quicunque excommunicationis fententiam ul-

f/7· Æe *ebu/ordtti litterarum ^fe/l^nc^rum.*

Dignum eft, ut quos Dei timor malo non revocat, «<.nhiram ientiant ecclcfiafticx diiciphnx. Inde eft, quod nos ftatutum felicis recordationis Grcgorii IX. contra litterarum npoflolicaBrum abufores editum, *den/triptu, Quia nonnulli,* defiderantes obfervan, in omnes illos, qui in aliquem cafuum abufus in di&a conftitutione contentorum de cetero committere prxfumpferint, nili moniti canonice ab ordinariij, deftiterint: fi clerici in facris fuerint, (u. fpcnfioms; ii laici, aut in minoribus ordinibus conftituti, excommunicatioms fententiam promulgamus, abfolvendi prodictos poteftatc ordinariis concefla.

CV11J. Qualiter ettlcfla „J ftrmom tradt potejl.

Secundum tvangclicam veritatem, mercenarius judicatur non paftor,quiin beneficiis ecclefiafticis temporalia principaliter contemplatur. Prohibemus igitur, ne parochiales ecclefix, quae quotidianam inftantiam, & prsfcntiam paftorum luorum defiderant, ad firmam tradantur finu^peciali dioecefani & expreflo confcnlu: nec tunc ad arbitrium rc&oris ecclefix taxabitur firma, fed ?.d judicium dicccefani.

J.V. Ne *pliTtitipantit cum excummunicatir, in Ittltralt cncommunicentur.*

Cum excommunicationis fcntentia medicinalis cenkatur: nolentes quod medicina unius, alii trar.feat in venenum, prohibemus, ne cum excommunicationis fententiam in aliquem, feu in aliquos, promulgari continget, prxtextu aggravationis fententix in partiE cipantes cum ipfis, aliqua fententia promulgetur: nifi cx magna caufa prxlatus hoc viderit faciendum.

X. *Dl ctffionibut.*

Quia juris fubfidium ad magnum difpendium trahi non debet, & cc(Γιones a&ionuqn ex legitimis caufis permiiTx, nonnumquam a pluribus fraudulenter, & etiam fimulate fadtxfuerint ftatuimus, ut cum quis ex ceffione fibi fa-

agere voluerit, ante litis conrefta- chaisti tioncm jurare reneatur, quodeeffionem *.'.. ex qua agit ubi faâam, non recipit fraudulenter. Quod fi ador jurare noluerit, reus ad litis conteftationem nullatenus compellatur, aliis exceptionibus reo contra cefiionem nihilo minus refervatis.

Xl. Dt tegularibut.

*lAdoliftens juxta viet fu**, tbam tum /enutrit,* non *recedit ab eù.* Prohibemus ne pueri monachi, antequam ad decimum o&avum annum pervenerint, ad prioratus caufa morandi tranfmittantur : fed in clauftro commorentur, ibidem *ai.* a mo de bonis fenioribus * inftrucndi in rc- nbuUe t»-gularibus difciplinis : nifi ordinarius ex nb> caufa aliquibus duxerit concedendum.

XII. Ne fiunt in tnonafieria recipiantur, luam poterunt ju/kntari.

Inter difcipulos Domini quifquam egens non erat, fed lingulis dividebatur, prout cuique opus erat, uc in a&ibus Apoftoiorum . Merito igitur prohibemus, ne abbates, vel abbatiftz, priores, vel prioriffit, monachos vel moniales plures in fuis monafteriis vel coenobiis recipiant, quam cx locorum facultatibus competenter poterunt fuflentari. Dicecefanis vero locorum fu- per hoc diligenti cura commi(Ta, ut in diilis locis fibi fubjecftis certum inftituant numerum perfonarum , prout penfatis locorum facultatibus, Deum habentes præ oculis, viderint expedire.

*X*1^1. Ne monr.tbi fint fob in priora-*

tibus .

Scriptum, eft, *Vs fob, quisficeciderit, non babtt fublcvantetn.* Prxeipimus igitur abbatibus & prioribus, ut monachos fibi fubditos fingularitcr efle, vel folitarios in prioratibus commorari, de cetero non permittant.

XIV. Nc prioratus vacantet denudentur.

Ex cupiditate,qux radix eft omnium malorum videtur procedere, quod abbates prioratus vacantes ceffiooe, morte, vel commutatione priorum, boni» rwwrcri in prioratibus inventis denudant : & ''r·· ctiam aliquando priores translati. Nos indemnitati locorum providere volente», inhibemus ne priores in fui translatione vel commutatione, feu etiam abbates, loca vacantia, bonis mcbilibus ibidem exiftentibus denudare prallumant , in grave difpendium prioratus vel prioris inftituendi : circa quod pratlati vigilent diligenter.

JTK *Dt advocatis.*

Rem non novam aggredientes, (latuimus, ut alfueti patroni feu advocati caularum, cum in curia ad poftulandum, feu advocandum admittuntur, jurent quod feienter iojuflas caufas non fovebunt, & quod clientibus fuis fidele pro pofle fuo patrocinium exhibebunt. Et quia nonnullae caufa: frequenter per advocatorum imperitiam amietuntur. volumus; ut nulli ad poftulandum in foro ecclcfiaftico admittantur, nifi ftuduerint per triennium ad minus in jure canonico, & civili, vel alias in exercendo "officio fine experti, aliis ·«/«««· fiacutis circa advocatos editis, in fuo btt* robore duraturis.

XVI. Dt juramentis officialium.

Juxta fententiam Salomonis, *xenia & e«u. i» dena excacant oculat judicum, ér quafi mutus in ore (* Deus * *) avertit correptiones* ⁸ *aSanio: torum.* Diffinimus itaque, ur officiales, & alii demandatam jurifdiétioncm Labantes, in inftitutione fua jurent, quod munera non accipient ratione officii, & bona fide caufas audient dc decident .

Achim & ordinatum de confenfu vencrabiHum fratrum noftrorum fuffraganeorum prefentium apud Langcis.

G. C. Concilii hujus cum MSS- exemplaria nonnulla viderim, nulquam ripen adCcriptum diem & annum. Qpo Litum effe puto, ut cum tria eju, exempla luveniffet author metropoleos Turomnfts, tat idem concilium ad vario* annos ediderit, ufdem omnino verbis quali tria effent diverts concilia . Ego vero ut tribuerem anno etreiw MCCLXXVIIL addufius lum ex infcZHs oodicibu* aliquot, m quibus Binukeafi concilie bunoni» ligati lubjicitur.

CONCILIUM AUSCENSE

In quo adum, inter cetera, de juribus epifeopi & ecclefix Vafatenfis defendendis ab invafiooe ScncfcaUi Vafconix anoo Chrita MCCLXXIX.

Hujeu mte-ruM ctttcilii fd» xokù ttiehtr epiftol» jynodjtlit ed Edxerdxm Angiix re~ gein, ,pw & ApûtMÙt dux idem eret. Cujnt epifiole hoc eft exemplem.

Epiflola fynodalis ad regem Anglix, eundem* que Aquitanis ducem.

i

Sarna^MW *principi domino Ednvordo, Dei gre· tioregilAnglie*, damn» *Hihernie & dxciAyd~ tenie , Anunemu divine permiffiom erhiepi·. (ctftu Axxitmxi^ C. Ltflort^u^ C. Elortn·. fitt H. P'o/otetfl, A. Ayte&r> P. Adxren~ fit, & D. Ceferenes, eedem epifeopi ejnrjnf. ® fregonel, feintent, & peretom od tjxt hem- plecite voixntotem.*

VEnerabilis frater nofter epifeopus Vafaten- fis, & difereti viri capitulum ejufdem ec- clefix, nobis exponere curarunt in provinciali concilio apud Auxim, quod licet ipfi opem dederint dc operam efficacem, ut exorte di- fcordtx ab antiquo inter veflros & fuos pne- deceffores, per viam pacis & compofiuonis amicabitis fopirentur, prout in compofitione tradata & ordinata in quorumdam noftrum ¶ prxfentia, inter epifeopos & Senefcallum vetautn Vafconenfem , quam vos non credi- mus ignorare, plenius dicitur contineri. Cum autem epifeopus & capitulum fupradidi, ex comnofitione praefata pacem vetaam perpe- tuo (perarent & gratiam obtinere, & grata fi- bi & ecclefix fux commoda provenire .' in con- trarium eveniens, tam ipfi quam eorum fubdi- ti gravius folito moleftantur: & quando for- ints feribiris litteras Seneicallo de non mole- flando eofdem, tunc durius proceditur cpntra eos. Nam idem Senefcallus & ejus minitai, jura ecclefix & fubditorum ejus occupant , D epifeopum & capitulum ad curias faxulares convocant, bona Vafatenfis ecclefix indebite rapiuqt & invadunt. Cumque a predeceffori- bus notais in provincialibus conciliis diverfa emanaverint flatuta, contra rerum ecclefiata- carum raptores & invafores: qui ftatim fadis invafionibus & rapinis talibus, excommunica- tionis de interdidi fententiis percelluntur, & quamdiu bona rapta vel invafa alicubi deti- nentur; cedatur in loco ubi tant a Divinis: ob reverentiam tamen vetax majeftatis regis, quam caram iemaer habemus, Seneicallo & minitais veta» deferimus, nec latasfeotentias exequimur, aut exequi facimus contra ipfos, ut in fiatutis prxadis provincialibus contine- tur. Cum igitur ex injundo nobis officio te- neamur alter alterius onera fupportare, degra- vatis ecclefiis de opportuno remedio provide- re: celfitudinem vetaam regiam ex parte no- taa & totius provincialis notai concilii, ex corde requirimus & rogamus, quatenus pro Dei amore & notaa reverentia, ecclefiam, epifeopum, & capitulum Vafatenfesrecommen- datos habentes, eos in rebus & bonis fuis non finatis amplius moleftari. Super quibus lato- rem, pnefentium ad vos mittimus, cui fuper iis fidem adhibere velitis . per quem nobis vo- luntatem vetaam mandabitis, quam parati fu- mus & erimus adimplere. Augeat vobis Do- minus gratiam in prsfenti, & gloriam tribuat in futuro. Dat. apudAuxim, Non.Februarii, anno Domini MCCLXXIX.

G. C. Diuturna fuit hac coetvovwfia inter regi» mini- ftro·, A epicopum atque ecdcfiam Vafateniem : *fed* com- prfta anao MCCLXXXIB. a P Adurmfi epif.of». & Pontio de Iniula decano Sanrooenfi, quo· arbitro· ex com- promitto utriuiqua lumplenet. Cujm compofitioeia initrum- mcanun ipium loo$iu£odum , cum multi» Aquitanicarum re- rum monumentis in eodem MS· codice continetur, ex quo fynodalem epiftolam deiviipiimus. Djmo, ut dia multa , benebcium agaofco v. d. Vioni HerovaUii.

«69» «69» «69» «69» *69» «69» «69» «69» «69» «69» «69» «69»

ÇT LONDINENSE CONCILIUM

Pro fnbfidh pecenierige Citro Régi prétende,

Anno 1179. habitum.

An. I»»».Fx »» Wilt, ta II. .. P-!- K- Ex fuppl. ,, Manfitom./ » WS- J'· ,,

HUjus concilii in odavis S. Hilaiii con- gregandi mentio fit in concilii Rcdin- genfis conftitutione prima. Convocatur au- tem, ut regi fubfidium a clero prxftetur. Soli epifeopi hic fummonentur ab archiepi- feopo; inferiores vero clerici confilium luum de auxilio *regi ücicndo* diœcefanis fuis epi- feopis communicare, aut procuratores eade re tradaturos conflituere iubentur. Sed au- diamus archiepiicopum de hoc concilio ita leribentem.

Venerabili in Chrifto fratri &c. epifeopo Lon- don. &c. frater j. &c. falutem fice. Quam fit E decens qtumq* expediens clerum nobis commif- fum regiis favore & gratia confolari, docet experientia contrarii nuper prxteriti incccicliа- rum fpoliis & gravaminibus profanis , quotum recens memoria perfcvetat ; docet idem eviden- tia periculi in januis imminentis, fi, quod aver- tat Deus, ditlimularet majcltas regia quorun- dam laicorum pertinacem in bona ecclefiailica manum mittere, quorum audaciam illutaitli- mus Dei gratia rex E. * elemenux fuc legi- bus contra bujufinodi editis refrxnavtt. Cujus circa nos folicitudini, fi ingrati fuerimus, non fblum ipfum ad indignationem provocabimus ;

ve-

f-ÿ verum etiam regem regum pro ingratitudinis vitio otlenJemus . Sacro etiam teftante eloquio, Chresti regiam tenentur omnes fubditi gra- ta honorificentia prxvenire, dt illi praecipue, qui regali munificentia conceflis olim ecciefi» Chrilli honoribus confoventur. Cum etiam vi- *liiTtmi* cenfeantur, qui c&eros honore praecel- lunt , nifi inlupcr eoidem tranfcedant etiam obfe- quiis charitatis ,' ac per nobiles & plebejos regni Angli® dido Domino regi fuerit nuper in quo* dam temporalium fubfidio miniftratum, tub cu- jus regimine nos omnes vivere oportet, & gratia *communirl ;* expedit Aon lotam per orationem fufinagia diclum dominum ad proteâionis ------- B beneficia excitare; verum etiam corporalibus impendiis & muneribus ejus fumptus innume- ros, quantum poterimus, relevare. Cujusliбe- raliutis exemplum archiepifcopoa bt epitropos Angliar exteris in clero minoribus priftitifle, Et certe fatis cft canonicum eccleGas dotatas panonis indigentibus fubvenire. Qua propter vcllram imploramus & exhortamur in Domi- no duritatem, in virtute obedientiac firmiter injungendo, quatenus convocato, quam citius fieri poterit, per vos aut vefiros clero veilne d.acefis, eidem ftudeatis ad Det honorem pacem ccclctix fuadere, ut di&o regi hoc prp Agratitudinis indicio poftulaoti, *Audeant elapfo'* tempore decinuc flc affluenter pro viribus fob- venire, ut ipfc de devotione clericali metito gaudeat, & ad ipfos exciretur favorabilius in pofterum fublevandos. Caventes infuper, ne obfequii exilitate indignationem magis provo- cent, quam excirent clementi» lenitatem. Hu- julmodi autem fervitii vel fabfidii quantitatem per vos , aut per procuratores veftros , vel certe per procuratores proprios ad hoc, fi ex- pedire videritis, deftinandos, nobis intimare ftudeant in congregatione noftra London, in ottab. S. Hilarii imminente. Et —— modus tile in congregatione noftra provifus extitit pro- xiroe praeterita de confilio epilcoporum ibidem pradentium, & procuratorum epifeoporum ab- ientium ; mandamus vobis, quatenus hanc de- liberationem paci ecclefix, ut prsfitgimus non fallaciter perneceflariam, Audeatis cstreriscoc- pifeopis nofiris cum celeritate debita nunciare. Qyid autem fuper his facere decreveritis, & fub qua forma pntmilTa duxeritis exequenda, nobis cum qua poteritis celeritate per literas vefiras patentes, harum continentes feriem, referibatis. Valete. Dat.apudMortebke viti, id. Nov, confecrationis noftrs anno primo. (Z79.

CONCILIUM APUD PONTEM

AU DOMARI,

A Gitillelmo de Flavacuria archiepifcopo Rotomagcnfi, cum fuffragancis, anno MCCLXXIX. celebratum.

TITULI CAPITULORUM.

1. *Ut clerici excommunicat! fruilus bentficiorum amittant.*
1. *Ut capeliants .qui Mijfas non celibrant ,ben<fi-V)l$. ciorism jruflus fubtrabantur.*
3. *Ut Jerfentur jiatuta concilio, um Pituricenfis & Lugdunsnjis .*
De tn:eclirnc manuum in clericos.
5. *Ut c indicantur & viaticum recipiant faltem fimel tn anno .*
C. *De j-scalaribus clericos capientibus.*
η. *Ut cserici non adeant judices ftculares.*
s. *Ut qui percipiunt majores decimas, reflaurent fabricam, <fjc.*
ç. *Ut Chriftiani Judais non ferviant, aut coha- bitent, fy ut Judai figno aliquo difcemc.r.tur.*
to. *Ut vigilia ia cborcu in jacris locis non fiant.*
1. *Ne cltrici fint venatores .*
!?. *Ut redintegretur rumerus religioforum : & nc jolt pro..eant .*
: 3. *De monachii commorantibus tn prioratibus non conventxalibus.*
14. *Ut regulares non morentur eum focularibus*
1$. *Ut reltgiofi mutuum non contrahant.*
ic. *Ut decani rurales non fufpendant vel excom- municent nifi in Jcriptis .*
J". *Ut non dcfi/latur a denunciator excommuni- candis , r-,i finf abfoluti·*
|S. *Ut non excommunicent tn generali.*
1.. *Ut capellani diligenter examinertur*
20. *Ut clerici a negotiis fieculanbus abdmeant & frant tonfuram , & habitum cleri- calsm .*
21. *Ve chricis nm deferentibus tonfuram.*
22. *De facerdotibus excommunicatis .*
Ut clerici crucefignati non abutantur litteris apo/iolicis, aut aliis.
24. *De canonicis regularibus ad curam animarum epifeopo prafentatis .*

PRÆFATIO

Nno Domini MCCLXXIX. die Jovis , Afcenfionis * , apud Pontem Audomari fuerunt falubriter ordinata per reverendum Pa- trem dominum Guillelmnm, Dei gratia ar- chiepifcopum Rotomagenfem , ·& ejus fuffraga- neos, de totius concilii providentia unanimi & concordi, qnse inferius continentur. Afccnfiantm Dom*"».

CAPITULA.

1. Vt ckrici excommunicati f'rufiut benefi- ciorum amittunt.

VOlentes presbyterorum & clerico· rum excommunicatorum infolen- tiam coarétare, facris canonibus inbæ« rendo, ftatuimus, quod presbyteri & clerici bénéficiait, quatnditt authority te ordinariorum fuorum jufte excom- municari fuerint, beneficiorum fuorum

fti-

anno Christi ·«»·

fru&uß non percipiant, & recuperandi eofdem fruêlus total.ter fpetn amittant: nifi quam citius commode potuerint , quod ordinariorum fuorum arbitrio duximus relinquendum, procuraverint fc abiolvi; & nili ordinarii eorum ipfis fuper diAis fructibus gratiam fecerint fpecialem. Si vero per annum di&am excommunicationis fententiam animo fuftinucrint indurato: procedatur acrius contra eos per beneficiorum fuorum privationem , & alias juxta canonicas fanâiones.

II. Ut capdlanit qut Mifat non celebrant, beneficiorum fruflus /uberabantur.

Item volumus & ordinamus, quod presbyteri ordinati capellas vel ecdefia· parochiales obtinentes, qui Miffas non celebrant, ut deberent, ipfas celebrare diutius fine caufa rationabili négligentes, canonice moneantur ut Miffas celebrent, prout convenit , intra tempus a fuis ordinariis praefigendum . alioqui contra ipfos per fubtra&ionem fruéluum beneficiorum fuorum, & alias prout juftum fuerit, procedatur. Adjicientes, quod quicumque fuper hoc moniti fuerint, fi eidem monitioni non paruerint, pro non relidentibus habeantur.

Ill- Ut ferventur flatuta conciliorum Bituricenfis it Iju&duncnfis.

Volumus etiam & ordinamus, quod * An. cc.ftatuta ir. Bituricenii * concilio, prae·fertim edita contra impedientes jurisdi-Aionem ecclefiafticam, vel qui impedmnt vel imminuunt ecclcfiae libertatem, vel colligationes, ftatuta, prohibitiones, vel banna, vel quzeumque alia emolumenta*faciunt contra ipfam, fingulis menfibus in parochialibus ecclcfiiis, cum major aderit populi multitudo, die Dominico vel feftivo, & in fingulis fynodis, bene & intelligibiliter publicentur: nccnon & conftitutiones concilii * Lugduncnfis fuper hoc * editae, contra ufurarios manifeftos. Praecipientes diftri&c, quod quilibet parochialis presbyter tranferiptum habeat conftitutionum diAarum. Ut animarum faluti provideatur (alubrius, adjicimus, ut pœnitentiariis atque confeflbribua Rotomagenfis provinciae fuggeratur, ut * pœnitentes interrogent, an inpœnam inciderint alicujus conftitutionum di-Aarum, & ut exponant eis poenam atque pericula carumdem: ipfos ad fuos ordinarios remittentes, fi contra conftitutiones prxdiAas ipfos repererint deliquiffe: cum periplos poenitentiarios vel confe(lores abiolvi nequeant in hoc calu.

· /er. mollimen* · natta ·pli».

JV. Dc injeflione manuum in clericos.

Statuimus etiam dc ordinamus, quod excommunicari a canone propter violentam manuum injedionem in clericum,*cum dc hoc legitime conftiterit, per parochialcs presbyteros, ad mandatum ordinariorum fuorum, excommunicat! publice nuncientur, atque tanquam excommunicat! ab omnibus actiua evitentur: & nifi, infra terminum competentem a fuo ordinario przfigendum, poft dcftunciationem hujufmodi procuraverint fc abiolvi, vel iter arripuerint ad ledem apoftolicam, vel ejus legatum, pro hujufmodi abfolutione impetranda , juftitiari mandentur, ficut in aliis excommunicatis per fuos ordinarios in Rotomagenfi provincia eft hadlenus fieri confuetum.

“Cane.i.r t<-. II. c. 11.

V. Vt confiteantur, it viaticum recipiant. Jaltem, /ernei in anno.

.Prxterea prxeipimus, ut fecundum ftatuta concilii generalis, quilibet Chriftianus fingulis annis ad minus feme! confiteatur proprio facerdoti, vei alii poteftarem habenti audiendi confcffionem ejufdem, & falutarem fimul poenitentiam injungendi: atque quod viaticum recipiat in Pafchate, nili ratior nabilis caufa fubfit quare a recipiendo viatico debeat abftinere. Alioquin contra talem, tanquam fufpc&um de hxrefi, procedatur . Adjicientes , quod nomina talium per fuos presbyteros ordinario eorum infinuentur.

VI. De facularibut devices capientibus.

Statuimus quod poteftates fxcularcs, clericos capientes cum majori violentia quam requirit rebellio defendentis, vel detinentes eos ultra vel contra requifitionem judicis ecclcfiaftici, denuncientur excommunicari a canone ingenerali · io fpeciali vero , non priufquam tdc eo conftiterit evidenter,

VU. Ut clerici non adeant indicet facularet.

Diftridius inhibemus, ne de c.iufis ad cede6am pertinentibus, a perfonis ecclefiafticis judex fzcularis, maxime fuper perfonalibus adlionibus, adeatur.

ANNO CHRisri

VJIL Γ/ qui percipient majoret decimal^ re/laurcnt fabricam.

Statuimus e*iam, ut abbates, priores, & al.x ecclefiafticx perfonx, qux percipiunt majores decimas in ecclefiis parochialibus, compellantur ad rcflaurandam fabricam, libros., & ornamenta, pro rata, quam percipiant in eifdem.

IX- Ut Chrifliani Judai/ non ferviaut, eat cohabitent: it at Judai figea aliqua difcemanw.

h*

>v. c. «i.

IQhibemus, ne aliqui Chriftiani, feu aliqux Cbriftianx, Judxis fervire in hofpitiis fuis, fen cum ipfis habitare prziumant: dc prxeipimns, quod^Judxi Cigna patentia deferre cogantur, per qux a catholicis difeernantur.

X- Ut vigilia it chorea ia fatrit lacii non fiant.

Ltttran. IV.

Firmiter inhibemus, ne vigiliz & chores in coemeteriis & facris locis fiant: prxeipientes, quod tranfgreflbres canonice puniantur.

XI. Ne clerici fint venatam.

Prohibemus, ne clerici bénéficiât!, feu in iacris ordinibus conftituti, venationibus aut aucupiis fint intenti vel aflueti.

XII. Ut redintegretur numerut religioforem: dr ne fot: prodeant.

Statuimus, ut in abbatiis atque prioratibus, in quibus facultarates non funt diminutx, redintegretur numerus religiofarum perfonarum: nifi forfan ex luperioris exprefla licentia, atque caufa rationabili, faftineatur ad tempus. Hoc autem quod a jure ftatutum eft, ne monachus folus alicubi commoretur, obfervari volumus & mandamus.

XHt. Dc monachit commorantihujt in priaratihet non eenventualibut.

Moneantur monachi commorantes in prioratibus non conventualibus, cum interminatione fufpenfionis dt excommunicationis, & prout expediens vium fuerit inducantur, ut ftaruta Gregorii papx, quantum ad efum carnium, conicIliones, dc jejunia Audeant obfervare.

XjV. Vt rtgitlaret non morentur eats ficcularihttt. chrkti

Statuimus quod regulares cum fxcularibus non morentur, nifi de dioecetani licentia.

IF. Ut rtligicfi mutuum non tan traient.

Statutum fadurn dc non contrahendo mutuo* rcligiofis ultra certam quan- * Unrei
Btitatcm, nifi dc licentia abbatis fui, ™O'*.
firmiter obfervetur.

XVI. Vt decani ruraiet nan fufpendant, vel cxcoramxnicint nifi in feriptit.

Prxcipimus quod decani rurales, exercentes jurifdi&ionem, non fufpendant ve) excommunicent, nifi in feriptis.

XVII. Vt nan defiflatur a dentmeiotit exeammuaieandit^ nifi fiat ahfolati.

Item prxeipimus, quod facerdotes non defiftant ab excommunicatione, vel a denunciationc excommunicationis, quantumcumque partes pacificent inter fe: nifi legitime conftiterit de excommunicatorum abfolutione. Volumus etiam, quod abfolutio fiat cum folemnitate.

XVIII. Ut nan extoxemnnicent in generaii.

D Item inhibemus facerdotibus, nepr«fumanc excommunicare in generali. nui pro furtis & deperditis, & competenti monitione prxmiffa.

X/X. Vt caprllani diligenter examinentur.

Statuimus, ut capellani, quibus ecclefix committuntur ad tempus, fuper litteratura, converfatione, atque ordinatione fua, diligenter examinentur.

XX. Ut clerici a negoliit faculeribut ahftineantt dr ferant tanfnram, dP hahitam clericaUm.

Placuit firn&o concilio promulgare, quatenus in fingulis parochialibus ecclefiis, dc locis publicis, moneantur diebus Dominicis & feftivis a fediftantibus ter clerici non uxorati, & etiam uxorati, ut a frcnlaribus negotiis abftineant, maxime inhoneftis, quodque tonfuram deferant dc habitum clerico con.

congruentes. Alioqui fi ab hujufmodi, A Christi tertio moniti, non aeiticerint : non conjugatos, dum his ie implicuerint, quo. minus de fuis facultatibus, ftatutis & confuetudinibus patriz fubjaceant, ecclefia non defendet. In conjugatis autem zquanimiter tolerabit, quod ab ipfis juftitias debitas domini fzculares, velue ab aliis uxoratLa* exigant, atque fervicia contacta. Donique fi poft przmiflas monitiones clerici in apoftafia tonfurz & habitus clericalis remanferinc, & fe in negotiis («cularibus permifeuerint, & contingat quod B pro fuis exceflibus a perfonis atque judicibus fzeuiaribus in carccribus fuerint comprehenb : non przcipicmus eos per cenfuram ecclefiz liberari.

XXI. Dt Cltritft non dcftrtntibns ton·

Sratuimus etiam de clericis non de* ferentibus toniuram, quod ipfi moneantur in fynodis, in ecciefiis cathedralibus atque parochialibus, & etiam a decanis ruralibus in iuis Kaleodi», ut ip-C ft tonfuram & habitum deferant clericis congruentes. Alioqui fi poft trinam monitionem, per intervalla debita fa&atn eifdem fuper przdiâis, contcmpferinr tonfuram & habitum deferre przdidos, & in deliAis enormibus fuerint deprehenfi per juftitiam laicalem, non defendentur per ecclefiam quoad i hzc, quo minus indc a juftitia fzculari debite puniantur/

XXII. Dt factrjosibus excommunicatis.

Item (latuimus de facerdotibus excommunicatis propter defctSlum folutio- Af<xn' nis decimz, ut infra inflantem · Nativitatem Domini curent fe abfolvi, ac fecum difpenfari fuper irregularitate, 6 quam occafione ♦ przdi&a incur- '^aApralati retunt. Alioqui puniemus - eos gravi- «plorum pu-ler etiam per beneficiorum iuorum r ftc. fivi- privationem, li viderimus expedire, «ferine.

XXIJL Vt citrici crnttfijnoti non *abutantur litttrtt apoftoticis, ont altis.*

Praecipimus etiam ut per fingulas ccclefias moneantur clerici crucefignati, ne litteris apoftolicis, vel legati fedis apoftolicz, feu alias quoquo modo abutantur: (cientes, quod folicitudine qua convenit, contra eos invigilabimus, ut exceflus eorum non remaneant impuniti.

XXiy. Di canonicis ngnloribnf ndettrent animarum epifeopo prafentatti. Qmisn I■'»

Statuimus etiam, quod canonici regulares, qui ad curam animarum a fuis przlatis -, epifeopis przfentantur, non · *al. a* /um recipiantur ad eas, nifi prius per inqui r*tron" fitionem prxhabitam conftiterit, eos effc bonz vitz, honeftzque converfationis, bonis imbutos moribus, atque etiam de fufficienti fcientia eorum, atque na-„ talibus eorumdem I quodque eorum jprz· Blati, poftquam ipfi ab epifeopo recepti «pi» fuerint ad curam animarum, cos fine confcicntia epifeoporum fuorum ab eis non valeant amovere : & quod, nifi tafficientes pertonas, infra quadraginta dies a tempore vacationis ecclefiarum, przfentaverint, per epifeopos ecciefiis vacantibus provideatur, ponendo ibi presbyteros fzculares, fi fibi videbitur expedire.

His sutem ira faâis, concilioque concorditer edehrato, receiTimus, dicendo *Inviam pa·* Ccn, fic qnaidam orationes multum compctentes.

APPENDIX.

G. C- Concilium hoc jwi editum fuerat, turn a Ludovico Bail in (umma conciliorum, tum inter Inftitutiocet lynodale* Rotomigtftles.-pridem éditât fine ulla loei ac tempori» nota. Nos tum editione illa utraque fumut ufi, tum extmplan allo quod allunda Sirraondu» noder fumma cura *defcripferat*, varli» etiam leflionibu» annotati^. In coUeftione autem Ilia Rotomajenfi repenuntur capitula quodam, qu* nec in alin extant edittonibu», & in hanc perperam allunde intrufa elle, magna fufpicio eft. Cujulque modi funt, es âibjicio. *Ac* primum, poft capitulum quintum, hac lequuetur.

D Ad hoc diftri&ius duximus injungendum, quod ftatuta alia edita in provincialibus conciliis przdeceflorum noftrorum, obferventur, & quod locorum ordinarii fuper hoc curam adhibeant efficacem, & quod ipfa faciant annis fingulis, in fuis fynodis, folemniter publicari.

Renovantes ftatuta concilii, volumus, <5c boc placet fanâo concilio, quod circa procurationes ratione vifitationis debitas, accipiendas ab archiepiE fcopis & epifeopis, & circa gravamina non inferenda prztextu officiorum taorum fervetur quod ftatutum eft in concilio Lugdunenfi - . · iii \

Volumus quod ftatuta concilii generalis * contra eos, qui faciunt colliga- ' I." tiones, & ftatuta contra libertates ec- nt/ clefiz edita, fréquenter & folemniter in fynodis & parochialibus ecciefiis promulgentur & tranfgreflbres canonice puniantur.

ANNO CHRISTI 1274

pjc po/Himum alli< jam veibh & ubcrioribut conecptum tui, c. j. Qpod novum ad <nter< argumentum «cedit aliw ^r hoc luepuic. Tum poA rapirakim nuirum VII. boc lubjKitur I

Volumus , quod ftatutum 'fynodalc Simonis, quod *ferions; eeeleüafticz ,* ad quai veniunt diverfa mandata diveriorum judicum delegatorum t confer* varorum, feu exeeutorum, diligenter videant nomina judicum dioecefis, & locorum ad quz citant, & ipfa authentica firmiter obferventur; & non citent, nifi videant authenticum, vel tranferiptum fub figillo authentico.

Ac deuxh pofi X. aoftraa.

Moneantur folemniter in ecclefiis clerici maxime non uxorati, congruentem deferre tonfuraYn ; crucefignati vero , crucem in aperto deferre cogantur . De fellis, calcaribus, pedoralibus deauratis, *fl* aliam'fupcrfluitatem habentibus, quibus clerico uti prohibitumeft, & de claufis defuper indumentis a facerdotibus deferendis, volumus obfervari ftatutum concilii generalis-

Ex Mfin ^5. w.

APPENDIX ALTERA AD CONCILIUM Pontis-Aüdomarî

Anno Nccl xxix.

E/t S. Ccrstani a Trafic , uliat S. Ebrulfi, ubi tutant ftquinttt jurit artiiuli . /lubrica de bit f·* *im mttufvc caufa funt.*

CUm parum proficiat, jura condi in civitatibus, fi non extiterit qui editum regere valeant & tueri , nec folum magiftri militum conftetofficium in difciplina per ipfum officium Imponenda , fed in ea prout opportunum fuerit obiervanda. Przcipimus ut quicumque judices ecclefiaflici ad abfolutionis vel relaxationis cujuslibetab excommunicationis, fufpenfionis, vel interdidi fententiis beneficium impendendum vi vel metu compulerint, per diœcefanos locorum, juxta Lugdunenfis fententiam Concilii excommunicati publica nuntientur.

Dt foro comfttttnti.

Cum falcem propriam nulli in meifem mittete liceat alteram: dejnftitiariis laicis, feu aliis folam temporalem jurifdi&ionem habentibus, qui in a&ionibus mere perfonatibus ecdefiafticas coram fe perfonas litigare compellunt , contra canonicas faudlione^: hujus provifione Concilii duximus ftatuendum quod licet ezdem perfonz ccciefiafticæ non folum coram eifdcm juftitiariis li- *ligare,* fed etiam ad ipfos venire in caulis* hujufmodi de jure minime teneantur; fi tamen venerint, & allegato fori privilegio coram ipfis, juftitiarii compulfioni nihilominus inftiterint iupradi&z; eo ipfo excommunicationis quam in Ipfos proferimus, incurrant lententdam, qus contra ipfos nullatenus relaxetur, nifi Izfis hujufmodi de damnis & expenfis & IntcreiTe prius Bpei ipfos juftitiarios fuerit integre fatisfaélum. eorum proceflibus atque fentcntiis, habitis in hujufmodi quzftionibus przfatis , nihil omnino roboris habituris.

Ad hxc, fi quis temporalem jurifdi* &ionem exercens, de excommunicationis, fufpenfionis, feu etiam interdidit fententiis, videlicet an jufte Jarz fuerint, an injufle, aut aliis mere ecclefiafticis, feu fpiritualibus caufis dccifionem, feu cognitionem przfnmpferit ufurpare I per diœcefanos locorum przClentis auâoritate Concilii diftri&e moneantur;& nificompetenter moniti duxerint dcfiftendum, ad hoc per cenfuram ecclefiafticam compellantur.

De Inttmmitate EccItferum.

Sanguifugz fitibunda progenies, ac radix omninm malorum cupiditas, temper vociferans *ofer, oÿtr,* moliri non definit quemadmodum per exquifitas nequitias & callidiora commenta ardori proprio , licet inextinguibili, lucri temporalis quamquam illiciti , pocula iubminiftrct.

Ex hac autem Temper fitienti radice proceftifle cognovimus quod cum fedes apoftolica excommunicationis fententiam in omnes nova conftitucntes pedagia olim duxerit promulgandam, ipfam annis fingulis in certis feftivitatibus folemniter innovandononnulli mammonz filii, propriae cupiditatis vitium colorare nitentes, non nova, ut allerunt, conftitucntes pedagia , antiqua ad clericos, & ipforum res, quas non ratione mercaturz per terram vel aquam deferre faciunt, prorogant & extendunt in clufionem memoratz fententiz, & przjudicium libertatis ecclefiafticz manifeftum. Nos itaque ipforum fraudibus obviare volentes, & Fam przfumptz calliditatis aftutiatn pœna debita caftigare: ut ipfi infra duos menfes a tempore folemnis publicationis conftitutionis hujufmodi in civitatibus faélx, fic diœctfibus, in quibus confiilunt ipfapeda-

ANNO CHRfSTt dagia numerandos, ab his in totum deftiterint, excommunicationis fententiz, quam in ipfor ex npne proferimus, ex tunc fubjaceant ipfo fadto.

Avcnloo. an. „ Nonnulli * propriz falut^s obliti, & iuz verecundiz non parcentes, juris fententiam verborum implexu non fine fraude circumvenire nituncur, non ftatuta, ne afferunt, banna tamen faciunt proclamari, przcep^ ca, ac prohibitiones inducunt, quod non eft dubium in libertatis ecclcfiafticz prxjudicium redundare.

„ Nos itaque fraudibus maligno- „ rum, quas circa hoc adhibitas tuif- „ fe cognovimus, obviare volentes: „ ftatuimus ut qui contra ecclefiz li- „ bertatem banna, prohibitiones, fi- „ ve przcepta feienter fecerint, aut fie- „ ri procuraverint, feu facientibus con- „ filium vel opem duxerint adhiben- „ da, ipfa poftquam per locorum or- „ dinarios fuper hoc fuerint requifiti „ abfque cujuslibet difficultatis obftacu- „ lo indilate revocent, feu faciant re» „ vocari, ad confilia de cetero nequa- „ quam proceffuri: alioquincenfura fi- „ mili fint adftri&i.

„ Qui vero contra ecclefiaflicas con- „ fuetudines antiquas, rationabiles,ad- „ probatas, & hadenus pacifice obfer- „ vatas, ftatuta, banna, & prohibi- „ tiones aut przcepta feienter fecerint, „ aur fieri procuraverint, five jam fa- „ fta fervaverint, aut fervari fecerint, „ feu facientibus vel ferventibus in hoc „ confilium veJ opem przftiterint: per „ diœcefanos locorum przfentis auéto- „ ritate Concilii moneantur, ut in- „ fra menfem, a tempore monitionis „ hujufmodi numerando, ftatuta de- „ leant, banna, prohibitiones & prz- „ cepta revocent, ad confimilia nun- „ quam ulterius proceffuri; alioquin „ excommunicationis fententia, quam „ extunc in ipfos proferimus, fint ligati.

Quorumdam infolentias perverforum, quiDominum Jefum Chriftum verbis tantum confitcntes, nec Deum timere, nec homines revereri pro fuorum atrocitate faâorum manifeftiffime convincuntur, in tantam accepimus temeritatis infaniam prorupifie, quod confugientes ad ecdefiarum tutelam, contra juris utriufque ftatuta & ecclefiaftiCarn libertatem, ibidem vulnerant, mutilant, interficiunt, vel incendunt, ac inde extrahunt, violenter extra&os vulnerare feu mutilare przfum.unc, nonnunquam ipfis fupplicium inferentes; ant ifta fieri przcipiunt vel procurant, feu confilium vel opem adhibent in rantis fceleribus perpetrandis.

A Nos itaque, quos zelus comedit do- mus Dei, hujufmodi iacrilegorum ex- cefTus detcftabiles & horrendos, quos non folum evidentia 'rei docet inhumaniter Sexcrevifle, fed inolevifie jam prxfurnpt' damnabili,recens ita przrcricorum me ria comprobat & decia-' rar, caftigationX canonica cohibere volentes: przfenris\approbatione Concilii duximus ftatuendhm quod taliter delinquentes, excommunicationis fententiz, quam in ipfos proferimus, fubjaceant. Quam quidem fententiam focoBrum Ordinarii ipfius au&oritatc Concilii folemniter in fubje&is fibi ecclefiis denunciari faciant ufque ad fatisfaélionem condignam, & inviolabiliter obfervari. Eifdem nihilominus mutilatoribus & interfeâoribus, nccnon & his qui hujufmodi mutilationes & homicidia fieri przcipiunt aut procurant, vel facientibus confilium vel opem impendunt, feuda & beneficia, fi quz ab ecclcfiis taliter violatis obtinent, co ipfo protinus amifluris, quz ad ecclefiam a qua illa obtinere nofcuntur, libere revertantur. Filii eorum, non folum non obtineant de przdi&is, fed ad ecclefiaftica beneficia de cetero afiequenda eo ipfo reddantur prorfus inhabiles & indigni.

„ Cum nonnulli * temporale domi- „ nium obtinentes, feu fzculares judi Can. m. „ ciariz potcftatis gerentes officium, „ jurifdi&ionem fandz matris Ecclefiz „ fubvertere, vel minuere exquifitis „ aftutiis moliantur. Nos eorum ma- „ litias ultione canonica reprimentes, „ ftatuimus inhibentes ne quis in foro „ ecclefiaftico litigantes, feu litigare volentes, fuper caufis mere ccclcfiafticis, five quz ad forum ecclefiz ex antiqua & approbata confuetudine, & hadtenus pacifice obfervata, pertinere nofcuntur, ad defifiendum compellat, per ipforum, vel parentum aut confanguineorum, five rerum eorum vel pcrfbnarum hujufmodi captionem, modifve aliis quibu- B fcumque. Si quis vero contra prziumpfcrit, excom municationis fententiz przfentis auAoritatc Concilii fc noverit fubjacere.

Ruhrita dr *fttnu.*

Cum juris utilitas tot & iantis ir- Ξ rogata vigiliis iumcicnter request profperari, fi proceffus miniftrorum iuftitiz contingat iniquorum machinati onibus impediri: ut eorum audaciamquos amor divinus a malo non revocat › falcem vigor ecclefiafticz difciplinz: fa·

cri provifione Ccncihl-duximus fhrtuen-Afo injuriam, & ceteris quorum interecii iristi dum, quod £ quis, cujufcumque diguti- rit, prout exceflus pcftulabitatrocitas, ghrisii «..*. tatis aut conditionis cxiftat, nuncios fatisfaciat compctcntcr, nullatenus ab- .*». aut executores ecdefiafticorum judi- folvatur.

dum, aut alias litteraseorumdem, aéU- Ad quorum memoriam in perpetuum ve judiciaria deferentes, hac occatione obfervandam , & praemiHorum teftimo- verberare, capere, detinere, occulta- nium, CgillUm noftrum prefentibus du- X re, carcep mancipare, 'mutilare, aut, ximus apponendum. Datum in eodem quod gravius eft cenfendum, interfice- Concilio Idibus Septembris an. Domi- re, litteras vel a&a prxdi&a perfonis ni MCCLXXIX. Romana ecclefia va- mancipatis auferre, feu ea rumpere, can- cante .

cellare , aut alias detinere quoquomo- In Appendice illa Mi. Decreta qiicdam do, vel fi ablata celare prxfumpferit, fubjiciuntur. *De Lis,qua vi petufve caufa fiunt.*

* Ut ifta fiant procuraverit, vd facien- B De *eccicfiarum .De ufxris. De fan-*

Cibus auxilium vet opem duxerit adhi- *tentia excommunicationis.* Qux omnia Lugdu- benda, excommunicationis fententix, wnfij CoocHj. ralij ic ✕ ■ elfe conflat x quarq extunc proferimus, fub.iaceat ip- hac illorum cla*luu *Llgdmi*

fo faflo, a qua, nifi prius tam judici, *tatu< noftri mmo terti»* (fcilicet Gregorii X.) cujus au&oritatem contempfit.quam paf-

<8® @® ®

CONCILIUM AVENIONENSE

Ab Arelatenfis Provincic epifeopis, xvi. Kal. Jun. ann. MCCLXXIX. j celebratum.

fime primum prodit ex MS. e^im/ntifiimi Cardisulis Cbifii.

Nil tituiui Concilium celebratum per dominum c quia multi, proh dolor! funt hodie deferte ,
■ MS.
** Corr.* B MIdUM.
** Corr.* Pi rutnlMn. Bertrandum · archiepifcopum Arcla- icilicet ancillanris tumidulitaris filii , magis tenfem, poftea epifeopum Sabincn- quam ejus, cœleftis videlicet libertatis, que fem *. r virum habet dominum Jefum Chriftum. Hanc nempe Jerusalem nos B. fola miferatibne Di* vina Arelatenfis archiepifcopus, una cum venerabilibus fratribus noHrj. * B. Tricaliino,P. *if***|*10. Vafionenfi, * P. Càrpentoratenfi, & * I. To- lonenfi, Dei gratia epifeopis ; necnon & cum venerabilium fratrum notlrorum Mafiilienhs, Avinionenfis, Cavalliceofis & Auraycenfis, per eamdem gratiam epifeoporum, ex ceitis cauIs abfentium, loca tenentibus in przfenti provinciali capitulo perfonaliter conftitutis ; affiilentibus in perfonis aliis Arelatenfis, & aliaQrum ccclefiarum fuz provincic, prefentialiter ut eft moris : efficacius attendentes ad deprimendos filios fuperbie, que multipliciter inolevit, & ad corroborandos humilitatis liberos, qui multifarie, proh dolor! hodie cernuntur oppreffi, & ad laudem & gloriam ccelqflis Jerusalem libere marris noftre, ftatuta przfentia duximus in hoc ipfo provinciali capitulo proferenda concorditer, & edenda.

TITULI CAPITUM.

1. *uidverfus invafores ú occupatores bonorum ecclefiafticorum.*
2. *De injuriis & damno dato.*
3. *Ut pralatus , eui injuria irrogata eft , pqffit etiam extra territorium fuum fententiamferre in delinquentes .*
4. *De iis , qui clericum ceperint.*
5. *Ut nemo alteri fuadeat, i" aliena ecclefia coemeterio eligere fepulturam.*
6. *Ut ferventur jura edita de Judatis.*
7. Air *banna fiant adverfut ecclefia Ubertatem.*
8. *fie quis in foro ecclfiaftico litigantes, ad defiftendum compellat.*
0. *Ut privilégiât! excommunieatos ad facra admittant, nec ad fepulturam.*
10. *De excommunicatis, ad cficia publica* IB» *eligendis : & da nfdem banna facientibus contra excornmunicatorei, & denunciatores*
j 1. *De iis, qui excommunicates elegerint.*
› 2. *Ut clerici non negotientur.*
JJ. *Ut clericl advocationem & judicaturam non exerceant.*
14. *De teftamentis .*
15. *Ut pralati boc ftatuta publicari faciant.*

PRÆFATIO.

Gal. v — · · A · ,,

qui. non pnrkn. ftl.M (uperinn, per Praphe- um Iztjri praecipitur & erumpere, pariter & claœare que non parturit humilitatis liberals,,

Caput Primum

^ddvcrfiis ttmafortt bonorum ttcltfiefti· eorum.

E TN primis igitur, quoniam aliqui fuis X finibus non contenti, paflim aliena diripiunt, & ecdcfiafticas libertates effringere non verentor,approbante prae-

('« 'ona, feculam aut e«lefia»>ca, 00- bilis aucalia , cujufcumque prxcminenúx, dignitatis, officii, conditionis ,

auc

aut flatus fuerit, qux vel Ccclcfiafticas capdlas, feu earum ccemetcria, hotpir.iha, reeluforia, domos, pofleffiones, locï, villas, caftra, ccnfus, tafeas *, trezena laudimia ', vintena*, feuda, lefdas ' *pedagia,* feu alia quxque *utl\3* ^t*am earum,. homines aut familias, animalia, five bona quxlibet mobilia feu immobilia, five domos repruitreiven-ligiofas, aut hofpitalia, five rccluforia quomodolibet invadere, capere, occupare, detinere, pignorarc, feu gadiare; necnon & qui contra ecclefias, vel *caPe^a$»* sut ckricos five perfonas ecclehaftiCas^, feu earum homines, loca, villas, caftra, feu manfiones, aut contra libertates ecclefufticas, vel domos religiofas, aut holpkaha five recluforia quomodolibej edere vel facere quarvis flatuta, fivefoanna t vel przcomzationes, aut novitates quafcumque, five quibuslibet ex prxditlis direde vel indirecte violentias, aut moleftias irrogare, feu eis luper bonis quibuslibet ccckfiaflicis feu patrimonialibus, quxftas aut talia*, angarias five parangarias, aut neceffitates quailibet aliqualitor imponere vel inferre, five domos ecclefiarum, aut clericorum, feu perfonarum ecclefiafticarum, occafione quacumque ferrare feu claudere, vel ferme feuplacare, five earum bannaquzcumque bannire, feu etiam vias novas aliquas ubilibet adinvenire, vel facere, per quas ecclefix,feu earum villz, cadra', vel loca, in pedagiis five ltfdis aut quibuslibet juribus aliis poflint in aliquo diminui, ve! etiam pejorari, five caminos aut vias, feu ftratas publicas aut privatas, intra limites five territoria vel diftri&us locorum, villarum, feu caftrorumccclefiafticx ditionis, auferre vel fibi quomodolibet appropriate, attribuere, feu etiam applicare, vel terminos eorum arare prxfumpferit, leu attentaverit, per fuam potentiam, aut violentiam five fupcrbiam intra tres dies fuper his a die captionis feu invafionis, attentationis five prxfumptionis hujus, & eorum fautores, per emendam auc revocationem debitam, feu alias ut res exigit, plene iatisfeceric, excommunicationi iubjaceat ipfo facio: quam extunc in attentatores & prxfumptores hujufmodi, fautorefque eorum, confiliarios, & coadjutores quoslibet, ferimus in his lcriptis. Et nihilominus fi periona hujufmodi periliterit in excommunicatione ipfa per tres *diei:* extunc loca quxhbet ubi fuerit, ecclefiaftico fubjaceant interdico. Quam fiquidem excommunicationis. ieu interdidi fententiam, cum de prxmiflis, feu eorum aliquibus, cuihbtt ordinario vel ejus officiali fummatic confluent aut de plano I volumus & flaciendomandamus, execution! debit* per ipfum quemlibet ordinarium, feu officialem ipfius, certificatun» de plano mandari per univerfas ecclefias Arelatenfis civitatis, dicœcefs & provincix, ficut viderit commodius expedire:-fuper quo, tam in genere, quam etiam quakamque perfonas fingularirer nomipanda$**plcnam habeant facultatem^ Et inluper etiam ?d augmentandam hujufmodi fententiam p'roui ci videbitur expedire, infuper manda*mus & Recipimus firmiter & diftriilc, quod fuper omnibus circa pixmifla per quoslibet aboleri hactenus attentantes, fiant poft inftans feftum Pentecoftes, per tres dies Dominicos continuos, monitiones in ecclefiis, videlicet genera» ks. ur quicumque fuper prxmiflis aut eorum aliquibus, aboleri contra ecclelias & perfonas ecclcfiafticas leu carum jurifdidionem & jura, prout fuperius funt exprefla, quicquid ha&enus attentaverit, illud & illa quxlibet intra feftum inftans Aflumptionis beatx Marise totaliter revocent & emendent, five de ipfis fatisfaciant competenter. Quod nifi fecerint, nos eodem approbante concilio, in quoslibet attentatores hujufmodi, feu etiam prxfumptores, ex nunc ut ex tunc, excommunicationis fententiam fimiliter ferimus in his (criptis, & in eorum quoslibet coadjutores, confiliarios, & fautores. Quam excommunicationis fententiam, cum con. ftiterit ordinario cuilibet, leu ejus officiali, de plano ve! fummarie per officium....v.el.. alias aliter, de przmiflis, volumus & mandamus per univerfas ecclefias civitatum & dicœcefum publicari, lingulis diebus Dominicis & feftivis, prout per quemlibet ordinarium, feu officialem ipfius, fiet requifitio fuper eis.

iüIXiπ, irrtium quidη"i *vcndüir*wi.

JvkrSwn viiii itnwi

• ik/j» cif.

qhkisti ·*'»

c»rr· n"n"d'

11. De tniuriii, & demtio defo.

Infupcr approbante prxfenti concilio ftatuimus, quod fi contingat vt! hornines, vel res quaslibet, animalia quxvis--ecclefiarym,'five perfonarum ecclcfiafticarum, five hominum aut locorum fuorum quorumlibet, abduci per aliquos aut aliquas in prxdi&am five pigneratione aut reprefaliam : abdu&ores hujufmodi, & eorum fautores, & auchorizatores, excommunicationi fubjaceant ipfo fafto: qui tamdiu per capellanos ecclefiarum civitatis & dicœcefis, ubi prxdiâa commifla fuerint, au-

authoritate prxfentis concilii denun- A cientur excommunicat! cum campanis pariter & candelis, fingulis Dominicis diebus & feftivis, quoufq,- de damnis & injuriis irrogatis fuerit eas paffis plenarie fatisfaâum. Et nihilominus civitates, caftra, loca, & villx, in quibus prxdiâa hujufmodi recepta fuerint feu admifla, ecclefiaftico fubjaceant interdiClo, fi requifiti, qui fuerint inibi requirendi, a fe noluerint abjicere prxdifta eadem. Et ad hxc eadem exequenda, diœcefani finguli, & officiales eorum, fe promptos exhibeant fine B contradi&ione quacunque; ut idem facianc fieri per capellanos fuos, cum per ilium, in cujus civitate vel diepeefi res fic dcteftabilis commifta extiterit, fuerint requifiti. Et nihilo minus fuper iis etiam obfervetur attente no· vella conftitutio Gregoriana*.

chris*?! ■">·

• Concii. Lujd- II. c. «».

3/7. Ut prahtut, cui injuria irrogata 'ft poffit., itiant extra territorium futim fententiam Jtrrc in delinquente!.

Prxterea quia difficile nimium, & C ut plurimum in parte magna damnofum, & periculofum etiam fzpius invenitur, ut contra frequentes & quafi continuos injuriatorum & invaforum aggreflus in alienis territoriis, cx ablentia five copia competentis judicis , debita coercitio retardetur: ftatuimus approbante prxfente concilio, quod fi contingat nobis, vel alicui de fratribus noftris fnffraganeis, feu noftro vel illorum officialibus, five noftrum, aut eorum loca tenentibus, aut noftris, feu eorum canonicis, clericis, famulis, feu hominibus quibufvis, etiam laicis, caftris , aut villis, feudis, vel rexrofeudis, ab aliquibus, cujufcumque przeminentix, flatus, officii, vel conditionis fuerint, in quocumque loco civitatis, diœcefis, feu provincia: Arelatenfis, ubicumque, fcu univerfaliter in locis, vel extra loca, injuriam vel violentiam , feu ofteflfam inferri : przlatus, vel ejus officialis, aut locum tenens ipfius, cui fuper'przmiffis injuria, violentia, feu offenfa fuerit irrogata, quod D fir per cenfuram ecclefiafticam, & alifer, ut expedierit, animadvertere ubicumque fuerit, in civitate, diœccfi, & provincia fupradiâis, & punire quoflibet irrogantes, feu hujufmodi delinquentes. Nec poffit objici, quod quia forfan extra territorium jus dixerit, vel monitiones, aut citationes fecerit, vel fententias excommunicationis, aut interdi&i tulerit, vel tales punierit, ei non pareatur impune. In cafu enim

hujufmodi civitatem -& diœceGm Are*— hatentem, & totam ejus provinciam prxlibatam, volumus efle de territorio cujuslibet de prxdidis. & quod infuper ad mandatum feu ad requifitionem illius feu hujus punientis, quilibetprxlatorum, & officialium, feu eorum loca tenentium, five quorumlibet aliorum ecclefiis prxfidentium, quamlibet fententiam latam a tali, fine difficultate qualibet, ufque ad fatisfadlonem condignam teneantur execution! mandare.* hoc adje&o moderamine, quod per przfens ftatutum, Arelatenfis archiepifcopus in (uffraganeos fuos, five przlatus quilibet in przlatos alios, vel eorum fubditos, feu eorum communitates & dioccefes, jure metropolitico, feu quolibet alio, ratione confuetudinis, vel ufus, aut aliter, nullum jus, nullamve /urifdi&ionem acquirat, przfenti quidem ftatutopoft terminum minime valituro.

chkisti ·*'».

IV. Dc ii/t qui clericum ceptrint.

Ad hxc etiam approbante przfenti concilio ftatuimus, quod fi officiales, vel locorum domini quilibet fzcularcs, feu eorum curfores aut bannerii, ceperint clericum aliquem, & requifiti per dioecefanum, vel officialem fuum, quod clericum illum captum cum omnibus rebus fuis reftituant fibi confeftim: fi per unum diem deftiterint illum refticuere quamquam iplo faâo fint excommunicati, extunc officiales illi, feu domini, & quilibet detinentes atque curfores, feu bannerii fupradidi, denuncientur excommunicari nominatim & exprefle diebus fingulis cum campants pariter & candelis. Et fi denunciati per tres dies, clericum illum non reddiderint: extunc locus aut civitas, five caftrum, aut villa, ubi captus ille clericus detentus fuerit, ecclefiaftico fubjaceat interdi&o. Nec teneatur aliquis fidem facere di&is officialibus, five dominis aut detentoribus, five quibuslibet aliis, quod captus fit clericus: cum fufficiat, ut illum contefiacfenda irrogata, quod diœcefanus, E vel officialis, feu locum tenens ipfius afferat per litteras vel nuncium, clericum illum efle; nec fuper his fides aliqua fit laicis facienda. Hoc autem de tali clerico intelligimus, qui erat in pofleffione clericatus tempore captionis.

V. Ut nento niteri fuadeat, in alien tctle. fi<t tameterio etigtte fepulttram.*

Pofthxc approbante przfenti concilio ftatuimus, quod nulla perfona ecclc-

clefiaftica vel fzcularis, cujufcumque religionis, ſtatus aut conditionis exiſtat, inducat per ſe, vel per alium, aliquam perſnnam in infirmitate, vel (inita-te cooftituta, nec etiam moneri faciat, ut dimiſſa ſua parochiali eccleſia, in coemeterio alterius eccleſix cujuslibet eligat ſepeliri. Alioquin contra facientes, ſcilicet tam inducens, quasi induci faciens, & tam monens, q*uam moneri faciens, ipſo faćto (enrſçntiam excommunicationis incurrant: qux ſententia debite publicetur.

CHXisn no-

VI. Ut ſerventur jura eJitn dt Judaït.

Inſuper etiam ſtatuiorus, ut jura edita de Judxis ſerventur: videlicet in pedoribus appendentia veſtimentis exterioribus diſſimilia ſigna portent; talia ſiquidem, per qux faciliter dc diſtinde valeant a Chriſtianis agnoici pariter & diſeerni. Sed neque teneant Chriſtianos nutricios aut nutrices: carnes aurem per eos occiſas nullus vedlat fidelibus Chriſtianis. Ipſi quoque Judzi dies * excolant manifêſte. In Quadra*Cpore monitionis hujuſmodi numeran gefima carnes publice non manducent. Obviantes autem cruci, ſive Chriſti corpori, vel penitus ſe recludant, aut cito recedant, vel reverentiam exhibeant, ut Chriſtiani. Alioquin Judzi quilibet contra facientes, per (ubtradionem communionis fidelium, dc Chriſtiani per excommunicationis ſententiam, per ordinarios, ve! officiales, ſeu loca tenentes eorum, ſolicite compellantur.

<Wu*.

VU. He ban.it ſiant advtrſus ettltſin libertatem.

Cooc- Bitu-*ric.* <na. id'*ôbûn>.

Cum in jure canonico caveatur, quod' qui de cetero lervari fecerit ſtatu'-*» Âc confuetudines introdudas contra eccleſix libertatem, ſtatutarii & lcriptorcs ſtatutorum ipſorum, necnon poteſtates, conſules, redores, conſiliarii locorum, ubi ſtatuta hujuſmodi & confuetudines de cetero edita fuerunt vd ſervata, necnon & illi, qui ſecundum ea judicare prrſumpſerint, vel in formam publicam feriberejudicata, *ex*-Eguineoium, ſive rerum eorum dc perſonarum hujuſmodi captionem, modiſve aliis quibuſeumque. Si quis vero contra prxſumpſcnt, excommunicationis ſententix audoritate concilii ſe noverint ſubjacere.

A lignorum, quas circa hoc adhibitas ſuiſe cognovimus, obviare volentes, approbante przſenti concilio (latuimus: ut qui contra ccclefix cujuslibet libertateni banna, prohibitiones, ſive przcepta, (dentes fecerint, aut fieri procuraverint, ſeu facientibus conſilium vel opem duxerint adhibendam, ipſa. poſtquam per locorum ordinario), vel officiales eorum, ſuper hoc fuerint requiſiti, abſque cujuslibet difficultatis obſtaculo indilate revocent, ſeu faciant revocari, ad confimilia nunquam de B cetero proceſſim: alioquin ccnſura ſimili ſint adſtridi. Qui vero contradeclefiaſticas confuetudines antiquas, rationabiles, approbatas, dc hadenus pacifice obſervatas, ſtatuta, banna, prohibitiones, aut przcepta, ſcienter fecerint, aut fieri procuraverint, ſive jam fada ſcrvaverinc, aut ſervari fecerint, ſeu facientibus ve! ſervantibus, in hujuſmodi conſilium vd opem prxſtiterinc, per diœcefanos locorum, aut officiales, przſentis audoritate concilii moneantur, ut infra vsn. dies a tem-dos, ſtatuta *, dc banna, prohibitiones dc przcepta hujuſmodi debeant revocare, ad confimilia nunquam ulterius proceſſuri, alioquin excommunica tionis ſententia, quam in his (criptis exnunc ferimus, ſint ligati.

<ſnn., 'pro-

reroceDt,«d

<oni

yiH. Nt quis in ſaro ettltſiaflita litigantes, ad defiſiendum eoinfeUat.

Cum nonnulli temporale dominium ibid obtinentes, ſeu fzcularis juſtitiz poreſl Haris gerentes officium, juriſdidioncm fandx matris ecdeſia; ſubvertere, vel minuere exquiſitw aſtutiis moliantur: nos eorum malitiam ultione canonica reprimentes, approbante prſtienti concilio (latuimus, inhibentes ne quis in foro eccleſiadico litigantes, ſeu litigare volentes ſuper cauſis mere eſdeſiaſticis, ſive qua; ad forum eccleſiede antiqua & approbata confuetudine & hactenus pacifice obſervata pertinere noſcuntur, ad deſiſtendum compellat, per ipſorum vel parentum aut confanperſonarum hujuſmodi captionem, modiſve aliis quibuſeumque. Si quis vero contra prxſumpſcnt, excommunicationis ſententix audoritate concilii ſe noverint ſubjacere.

dkNNO CHRISTI "·■

JX' Ut frtvihgiafi excommunicatos ad era non admettant, nec ad fc· pù/turam.

1KJ. c. ·>. Licet regularis obfcrvantiz profeiTores, & alios, quos fedes apoflolica exemptioms feu libertatis majoris decoravit titulo, & privilegiis infignivit, attollere condignis favoribus intendamus, ipforumque privilegia, quantum ad nos attinet, obfervare penitus illibata* fic tamen cos fuis manere contentos juribus affedamus, quod privilegiorum fuo rum limites in aliorum injuriam non extendant. Proinde facro approbante concilio duximus ftatuendum, diftridius inhibentes, ne deinceps religiofi quicumq; vel etiam fxculares, exemptionis feu libertatis fedis apoftolicz privilegiis muniti, excommunicatospublice, vel nomination interdiélos, feu ufurarios manifeftos, ad Divina, feu ccclefiaflica facramenta, vel ccdefiafticam fepulturam, admittant. Quivero contra przfumpferint, pratter pœnas a jure flaturas, ingreffum ecclefix eo ipfo fibinoverint interdidum*. donec probtoribus fententiarum hujufmodi, quorum audioritatem contempfcrint , & aliis, quorum interefle contingat , de prxdidlis excciffibus & omni interefle & damnis fatisfecerint competenter.

x

B

X. De excommunicatis ad officia publita non dl&cndis, é* detijdem banne facientibus contra txoommunicatatet ó dennn* ciitorct .

Iniuper & przfenti approbante concilio ftatuimus, ut infrafcriptum ftatutum concilii Valentini ab omnibus firmiter obicrvetur, quod eft iftud: Ex-

Caix-il. \

„ communicati, in confutes, redores, „ poteftates, afle flores , ballivos, vel „ ad alia officia publica, nullatenus eli- „ gantur : & qui tales fcienter clege- „ rint , excommunicentur ; & nulla „ fententia lata per ipfos, five audo- „ ritate eorum, valeat, fcu proceffus „ habiti per eofdcm, live audoritnte

ISU. «. ipiorum. Quia vero intelleximusquod E excommunicat! quidam ftatuta quzdam faciunt, prxeepta, feu banna, contra excommunicatores vel denunciatores excommunicationum, quod eft quafi hzrcticum, & a difciplina ecclefiaftica alienum , cum directe fiat hoc in «ontemptum/ clavium , & illufionem iplarum , Squod ipfas nituntur .infringere malitia obftinata: licet excommunicati intelligantur per conftitutioncm domini Ho

A „ norii, quia tamen conftitutioncm hm contemnunt: ftatuimus, quod chr^t P quicumque ftatutum , prxceptum , ·»?> bannum, interdidum, furni, molendini, ignis, aquae, feu alicrum commerciorum, icu'mandatum fecey, rint contra cxcommunicatores, vtl deyy nunciators, apertum, tacitum, vel ;; occultum, dcnuncientur etiam excommunicari per totam provinciam, yy & etiam in vicinis provinciis, fi vi- „ debitur expedire: & ccffctur a Divi- „ nis, in omnibus locis, ad qux vene- B , rint taliter excommunicari, quam- „ diu moram fecerint in eildem : nec y> abfolvantur donec fatisfecerint comyy petenter de damnis & injuria, illa- „ tis propter hæc ecclefix & perfo- „ nis ecctefiaflicis. Prxeipimus autem ivw- c. ■« „ quod praelati omnes, cum a dicece- yy fano, qui excommunicationem tulit, y> ipfis fuerit dcnunciatum , prxdidos renuncient, & illos evitent, & hoc yy medicinale ftatutum obfervent invio- „ labiliter. Quod fi non fecerint, ingreflum ecclefix per menfem unum fibi noverint ÎDtcrdidum.

Λ7. De Ht t qui excomtnunicotos tlc&erint.

Huic autem ftatuto concilii Vatentini adjicimus, approbante prxienti concilio, flatuentes, quod quicumque fumpferint aut elegerint excommunicatos, qui feme! aut pluries fuerint in ecclefiis aut in ecclefta dcnunciati, vel in confutes, vel redores, vel vicarios, vel judices, vel potentates, vel afleffores , pvel ballivos, vel clavarios, vel notarios, vel alia officia publica, excommunicationi fubjaceant ipfo fado; & omnia in quibus, feu ad qux illi taliter eleéli fuerint ad officia, fi rcquiliti cledares hujufmodi eledos ipfos ab ipfis officiis non amoverint, infra meniem poil·'reqm [itionem hujufmodi fibi fadam, ecclefiaftico fubjaceant interdido, donec tales prorius amoti fuerint & recefferint de locis cifdem.

XII. Ut claici non ne^otiftntnr.

Ad hoc etiam, infrafcriptum ftatutum editum per bonz memorix domi- , E rfr3n. num B*. Arebtenfem archiepifeopum dum de s prxdecefforem noftrum in provinciali Man r··»-'i concilio, ftatuimus approbante pratfen- Conai.s.e ti concilio cum fabfequenti moderami- bt· ann· „ mine firmiter obfcrvari. Et* ante lurer 'Pu.! . „ iftud ftatutum, quod nullus clericus „ beneficiatus,' nullus etiam in ficris „ ordinibus conftitutus, perfe, vel per „ alium emat bladum vel vinum , cau

» fa

fa revendendi vel negotiandi, neque huic ftatuto fraudem aliquam adhi-
CHRisri.,, ,/beat. Quod ii facere prxfumpfcrit, anno
'7. u incurrat excommunicationis fententiam ipfo fado .·. de qua fententia nili pér dicecefanum pollit abfolutionis beneficium obtinere. Ec tunc puniatur in amifiione bladi, vel vini, feu pretii convertendi in fabricam ccdcfix parocbialis : lalva etiam alia poena majori, fi ditecefano videbitur , imponenda juxta ipfius fadi qualitatem. Hoc autem moderantes flatutum, propter animarum periculum, toi-B limus poenam excommunicationis impolitam clericis vendentibus & revendentibus, in ipfo ftatuto contentam : ipfo ftatuto quoad alia ibi contenta in iuo robore alias permanente : Adjicientes, quod venientes contra ipfum ftatutum, & ipiritualiter & pecunialiter arbitrio diœcéfani fui puniantur debite.

XIl11. V: tlerici odvocationtm, £ judicaturam non exerceant.

Aliud etiam infraferiptum ftatutum, olim editum per bonz memorix dominum Florentinum Arelatenfcm archiepifcopum , przdeceflbrem nothum , in provinciali concilio, ftatuimus, fimiliter approbante prxfenti concilio, cum fubfequenti moderamine, firmiter ob-
„ lervari: quod eft iftud. Ad hxc ,
„ cum ecckfiaftica per ecclefiafticos, &
„ per ixculares fxcularia tradari con-
„ veniat, ne forte clericus ad aratrum
„ ecclefix mittens maeum, & refpi-
„ ciens retro, Dei regno efficiatur
„ ineptus. (nec enim beatus apofto-'
„ lus Marthzus, qui & Levi teloneа-
„ rius didus eft, poftquam a Domi-
„ no vocatus fuit , rurfus ad lucra
„ telonei refedic) inhibemus diftride,
„ ne clericus in ecdefia bcneficiatus,
„ advocationis officium lufcipere in cu-
„ ria laicali prxlumat, nec judiciarium
„ exercere: nifi forte pro ecdefia, vel
„ pauperibus, viduis, &orphanis, pa-
„ trocinari voluerit intuitu pietatis. Si
„ quis autem contra hoc attentare prx.
„ fumpferit ipfo fado ab ingreffu ecde-
„ fix noverit fe fufpenfum. Ec fi per
„ prxlatumfuum requifitus & monitus,
„ ab hujufmodi officiis dcfiftere nolue-
„ rit: beneficio fuo'ecclcfiaftico prrve-
„ tur per eundem-, & per ipfum, be-
„ neficium alteri conferatur. Quod fi
„ refipuerit, a dida fufpcnfionis fen-
„ tentia per ipfum epifeopum abiolva-
„ tur. Hoc autem moderantes flaturum, volumus ftatuendo, quod hujufmodi clericus, dc fententia fui epilco-

Api generali, vel fpeciaH,-polfic libere
advocationis * judicatura: officium ubi-chkisji
libet exercere. Ajicicntcs prxdido ftatuto, ut nullüs clericus ecclefiafticutn . habens beneficium, prxfertim indignitare ecclciiaftica conllitutus, in aliqua curia eccleliaftica, vel civili prxfumat , contra ecclefiam vel perfonam ccclefiafticam, advocationis officium in civitate, diœÿefi, & provincia Arclatcnii pr» laids exercere I nifi per judicem illius ecclefiallicx curix fuerit datus laicis advocatus. AHoquin contra faciens ipfo (ententiain excommunicationis incurrat.

Jf/K. *Dc tt/lamenlis non occultandis.*

Cum autem plurima teftamcnta fo* leant ex hxrcdum malitia nequiter occultari, ut ea,qux vel ad piascaufas, vel ad faciendas emendas, in ultimis defundorum voluntatibus legata, five relida fuerint, ad lucem nequeant pervenire: nos volentes hujufmodi malitiis obviare, approbante prxfenti concilio ftatuimus, quod tam hxres quilibet, quam notarius, qui notam cujuslibet receperit teftamenti , per ecclefiam , ut commodius videbitur , requiratur, quod teftamentum , vel notam , five tranlcriptum alterutrius , in eo quod vel pias caufas, vel facienda.* emendas tangere dinofeitur, exhibeant infra edo dies, a temporerequifitionis hujufmodi computandos. Quod nifi fecerint, ex tunccos, prout requifiti fuerint , decernimus excommunicationis fententia: fubjacere, quam excommunicationis fententiam volumus nominatim, & folemniter diebus fingulis publicari.

X1'. Ut pralati bac flututa publicari faciant .

Demum, approbante prxfenti concilio ftatuimus, quod quilibet dioecefanus,five prxlatus Arelatenfis provinciae prxiens concilium habeat infra duos menfes, ab inftanti fefto Pentecoftes numerandos: & per ecclefias fubditas E eadem (latura, prxfertim excommuni cacionis & interdidi fententias continentia, prouc eadem ftatuta requirunt, fub poena excommunicationis, vel alia, prouc cis vifum fuerit, a fubdicis fuis faciat publicari & diligenter exponi, ut pericula,quxclericis & laicis*ex* «iidem potiant ferttentiis imminere, fiot liquide manifefta, & caucius evitentur.

Faflum Avenione anno Dotnjni MCCLXXIX* xvi.Kaf. Junii, diefciiicct Mercurii ante Pentec often.

"Two" omiSTf_ **». ALIA EJUSDEM CONCILII STATUTA Super cruccfignatoeum & rcligtoforutn privilegiis.

I. De crocesignatis.

PRO crucefignatis in terre fande fubfidium, in provinciali concilio, quod celebratum fuit apud Avenionem anoo MCCLXXIX· xvt. Kal. Junii, concorditer extitit ordinatum.

Quod cum apoftolicx litterx Gregorianx D. archiepifcopo Arelatenfi ejus fuffraganeis omnibus fimul diredix, per eos fuerint baftenus multipli» β cicer publicacx, dc proccflus multiplices authoritate earum per eos fine habiti, & quafi per Univerfum mundum fit publicum dc notorium, quod quilibet metropolitan!», & ejus fufiraganci, fuper hoc plenam habeant poteftatcm, tranferiptum earum, five copia nulli detur.

Quod infuper cruccfignati dc cruccfignandi pro fubfidio tenx fandr, per ipfos dominos, archiepifcopum & ejus fuffuganeos, defendantur, juxta induigenium contentam in luteri. Cupradi- C"11;" dis, & in concilio generali.

Quod etiam cruccfignati, licet antequam crucem futnpferint, citati fuerint, vel contra cos fint aliqui proceffus habiti, authoritate Jitterarum fedis apoftolicx dc prxdidis non facientium mentionem, extra fuas diœcefes: nihilominus tamen in pofterum fimiliter poAquam cruccm fufeeperint, defendar»· dantur, nc ad judicia extra fuas diaeccfcs evocentur.

Nec ia aliis, in quibus eos fedes apoAolica privilégiât, offendantur; ita quod proccflus habiti coram judicibus delegatis teneant, ut tenere debebunt, & juxta cos, five poft cos fiat continuatio per cruccfignatorum ordinarios, & finaliter procedatur.

Quod fi forfitan contra ordinarios, feu eorum vices gerentes, quod defenderent crucefignatos, vel contra ipfos cruccfignatos detenfos per eos, aliqui delegati procederent, citando, vel monendo, vei fententias aliquas fulminando, vel eas denunciari mandando, feu alias quoquo modo: nullus in civitate, diœcefi, & provincia Arelatenfi, dele» gatorum eorundem figillct litteras, nec exequatur mandata.

Quodque cum crucis ipfius tranfmarinx negotium fit continuum in favore, & vivente D. Gregorio fummo pontifice per prskcos fuerit inchoatum, ncc per aliquem fucccfforem ipfius aliqualiter revocatum, non obftantc morte ipfius domini Grcgorii: circa Aripfum negotium per prxlatos juxta di-" reâum prxdidum fibi mandatum apo- christi 'ftolioum procedatur, cum negotium *·7'· crucis adhuc maneat & vigeat, nec dnm paffagium fic incoeptum.

Et omnes dioecefau, & eorum officiales exequantur latas fententias, per eorum quemlibet pro cruccfignatis contra quofeumque.

iJt· religiosis.

Super confeflionibus, qou religiofi paHim audierint, extitit in eodem concilio fimiliter ordinatum,

Quod religiofi per ipfos diœccianos, vel tenentes loca eorum, cautius requirantur, an de licentia,vel fine licentia prxlatorum audiant confeflioncs. Quod *û* privilegia confeflioncs audiendi fe dicant habere, illa fine mora qualibet exhibeant & oftendant, & copiam dent eorum.

Quodq; deinceps illi religiofi, qui voluerint confeflioncs audire, veniant ad prxlatos, ut ab eis fuper confeffio. «apiane ip«ial««r iacultatem.

Quod etiam iidem prxlati non committant rcligiofo alicui confeflioncs generaliter audiendas.

Qpod iniuper iidem prxlati* retineant illos in caufis, qui retenti funt ipfis prxlatis per provincialium conciliorum ftatuta. St tamen inter religiofos cofdem aliqux fint perfonx, per quas prxlati fenferint tali gratia fpeciali * me- SeA\SÎritos, five dignos- ipfi prxlati faciant!"· fuper his erga perfonas hujufmodi, quod Dviderint expedire.

Fsfta funt hxc die prrcedente pncnunciationis concilii fupradidi, videlicet Xvri.Kal. Junii, in prxfentis fic tefiimonio plurium perfonatuum, fit aliorum, fit mei Scepbam de fanda Maria domini pspx feriptoris, facri palatii notarii, qui de mandato pnedidorum domini archiepifcopi, fic dominorum epifeoporum, fic aliorum aNentium loca tenentium, prsedidum concilium, five ftatuta contenu in eo, prout omnia funt ordinata fuperius, fcripfi: fic ut ex his publicum inftrumentum facerem, five plura, mandatum ab ipGs recepi. In cujus rei certitudinem, hic appofui fignum meum.

G. G NOTA.

Qh prsfuit huic ccacUlo ArtlMtXb vchfepifcoput (Po- ·. ·ea epUcopm PorroaeEt) Bertraad» hic dkicur, «h afan ommbu" Bernard·» Sε tn φio luo epitaphio, auod Cano ur citam. UgheUo «fte, hodkqa» cendre ûwcmtl ante aram priaopenè SmAl Fraortfci. MreWu· Igitur htc >■ pane codex «ofter eft. Et la hoc qmque readoÏM food Satan·!"·· epifcoçum fule alt: corn Foetuenfem dicere fttaübt. Ex SabaaM&un ac PorreMm· «pifcoporen catatap· ft ef-itaphao, cult· pauto aate meatiaaawl Sac·, ret cooreftatlÂaM : Immo & ex ht· Ipfi· Anbmft· prormcia concilii· , oo klikat, cui Bemaadua Aarnirire Arc· «Moae pmfull. amx» MCCLXXXII. A co qnod Roftaftmt Capra, lo vlüa Uiul· Veufeul. «MX» MCCLXXXVIU. cckkarà.

CON·

<3©<3©<3©<3©<3©<3®<3©<3©<3© “F

CONCILIUM BITERRENSE,

Mutm. De mittendis «d Regis parlamentum procuratoribus pro defendendis ecdefiafticis libertatibus, anno Domini MCCLXXIX. a Petro Narbonenfi archiepiicopo cum tuffiagancis celebratum.

Notum fit cun&is quod anno Domini MCCLXXIX. ip craftinum felli Invcn- tkxus S. crucis, fuit celebratum concilium apud Biterrim per reverendos patres dominos, Petrum Det gratia archiepifeopum Narbonen- icm , Pontium Biterrenfem, Bertrandun To- lofanenfem, Bcrengarium Magalonenfem, Ber- «randum Etocnfem, Petrum Agathcnfem, Pe- trum Nemaufenfem, ft Galterum Carcafib- nenfem, eadem gratia epifeopos. Qpi domini epifeopi, ft etiam Lodovenfis & Uticenfis, vocati fuerunr per litteras ipfius domini ar- chiepifcopi, quarum tenor nofeitur efle talis,

„ Petrus milcratiooe Divina fan&x Narbo-
„ nenfis ecclefie archiepifcopus, venerabilibus
ri in Chrifto fratribus Dei gratia Biterrenfi ,
„ Magalonenfi , Lodovcnfi, (Jticenfi, Aga-
„ thenfi, ft Nemaufenfi epiicopis, falutem &
„ finceram in Domino charitatem : Cum fuper
„ magnis & arduis negotiis antiquis, ft etiam
„ de novo emergentibus , qur communem c
„ tangunt ftatum ecclefiarum provinciae Nar-
,> bonenfis, vobifeum & aliis fratribus nofiris
„ fuflraganeis habeamus loqui pariter & tr
f, fiare; fraternitatem veftram rogandam du-
„ ximm, tenore prafentium, vobis nihilo mi-
„ nus mandantes, quatenus in craftinum poft
„ inftans feflum Inventionis S. crucis, aliis
„ pratermifiis negotiis, apud Bitcrrim nobi-
„ tcum pcrfonaliter iaterfitis , ut vobifeum
„ tnftemus in pramifUs quod honori! & uti-
„ litati communi ecclefiarum ipfius provincic D
n expediens viderimus, ft Dominus miniftra-
» bit. Datum Montillis xvt. Kal. Maji, an-
» no Domini millefimo ducentefimo feptua-
„ gefimo nono.

Sub eadem forma ivit littera ad dominos Tolofiinenfem, Elnenfem, & CarcafToncnfem epifeopos.

Littera Petri arcbiipifcopi Ntri«nn\fir, de frias *gtftit in cdhcilio Biterrrqfi niu MCCLXXIX.*

TErrus miferatione Divina fanAc Narbo nenfis ccclefix *archiepifcopus*, diferetis & religiofis viris, abbatibus, prioribus conven- tiulibus, capitulis, ft conventibus, tam f®cu- laribus, quam regularibus per civitatem, dke- ccfim,ft provinciam Narbonenfem conftitutis, gad quos prafemes littera pervenerint, ialutctn iu Domino fempiternam . Cum in concilio apud Biterrim, per nos ac veherabiles fratres noftros epifeopos provinciae Narbonenfis , ad cujus convocationem veftris credimus non mo- dicum pepercifle laboribus ft expenfis, ordi- natum exciterit, ut nos una cum venerabili fratre noftro epifeopo Toloftno ad inflans parlamentum debeamus in Franciam perfona- liter proficifci, conftitutique fint in ipfo con- cilio procuratores , qui in ipfo parlemente **comparere debeant pro provincia Narbonenfi , fuper antiquis ft de novo novitatibus aliqui- bus emergentibus, fetidis videlicet & retrofeu- dis , alodiis, & exercitu , ft gravaminibus il- latis, & qux quotidie inferuntur, qus com- munem tangunt flatum ecclefiarum, ft mo- naftcriorum ejufdemprovincia:, libertates, im- munitates , & privilegia oftenfuri, prout io ip- fo procuratorio videbitis plenius contineri : eniverficatem veftram requirendatn tenore pra- fentium ducimus ft rogandam; quatenus in pro- curatorio , quod vobis per latorem prafentium mittimus, veftrum quilibet figillum fuum ap- ponat.

Datum Biterris III. Nonas Maii, anno Do- mini MCCLXXIX.

•es-cs-o '18> '188> >

gpC ONSTITUTIONES LATINI

Ofiicnfii PiUrtrtufii Epifcapi.

Anno 1279.

RAymuttdos Dei gratia Sanâs Aquilejen- fis Sedis Patriarcha (*) venerabili fratri .... Epifeopo Vicentino (†) Salutem in Domino . Novcritis nos Reverendi Patris ft Domini La- E tini Dei gratia Oftienfis ft Velletrenfis epi- fcopi, Apoftolioe Sedis Legati (») reccpifle lit- teras fub hac forma Venerabili in Chrifto Pa- tri . .. Dei gratia Patriarchae Aquilejenfis. Fra-

Nota P. Francisci Antonii Zacharia Soc. Jau.

(I) Efi is RayowadtuTorrianot Mediolanenfis,quemal>. 1*7}. Gregarius X. AquOejeafi Ecdcflat prefecit.

(*) Bernardo de Nieelli*.

(1) Fr. Latinus cognomine MaZakanus, quern ft de *Frentifmic, ft* UVAimm- appellatum legtout. Pattern habuit ex feme Malabranca , nattent veto Sororem Johannis üritoi Tit. SanAi Nicolai in Career* Diaconi Cardinatis. Hie Pontifex seiMe renonciatus, Nicolai HL adfeito nomine Larmom, qui Prardicatoron Ordini le ie addixerat, laera purpura decoravit, ft Ofiicnfem ac Veiiternum Antifiitem dixit ·. Por-

Frater Latinus permiflidize divina Ofticnfis & A Velletrenfis Epifcopus Apoftolicz Sedis legatus CNRj^r S»,u,era 'n Domino.

Ad honeftatcm Cleri, animorum falutem, fic utilitatem ecclefiarum, ac monafteriorum noftrz legationis quafdam nuper conftiiutiones edidimus, quas vobis fub figilio noftro duxi, mus deftinandas Paternitati vcftrx, qua fungimur auftotitate, diftrifte przcipipiendo mandantes , quatenus ipfas in civitate Aquikjcnfi vel alio loco follemni vcftrx diœcefis congregato β Ciero per vos vel per veftrum vicarium intra unum menfem a receptione przfentium publicare curetis , tranfmitfuri eafdem infra eundem terminum omnibus Epifeopis, vel eorum vicem gerentibus vcftrx ptovincix eifque tam vcftra auâoritate, quam noftra przcipientes, ut ipfas in fuis Civitatibus, aut Diœcefibus congregato fmiliter Clero infra fimilem terminum propter mandatum veftrum ftudeant publicare. Nihilominus in primis fynodis quas vos fic Epifcopos celebrare contigerit publicari ^ cafdctn folemniter faciatis . Ira quod eorum notitia ad omnes , quos tangit, valeat pervenire. Infuper operam deiis ut coftitutiones ipfz poftquam publicatz luerint diligentius obferventur. Si quo· vero ex prxdiftu przlatis circa hzc inveneritis négligentes, eos ad id per ccnfuram Ecckfiafticasn appellatione poftpofiia compellatis mandatum noftrum taliter impleturi , quod diligentiam veftram exinde valeamus in Domino commendare. ,„T)

I. *Contra invtfarts Ecclefiarum. (')*

Preterici malitia temporis ufque adeo in quibufdam partibus noftrz legationis invaluiTc dignofcitur, ut non folum pleriquc clerici line jtiflo, verum etiam quidam laici fine ullo titulo, quamplures ecclefia* & earum jura oc. cupare prxfumpferint & cas (*) ..... aliarumque plurium animarum periculum detinere pnéiumant. Nos igitur huic lethali morbo cupientes opportuni remedii medelam apponere, monemus omnes clericos, & laicos nollrx ^legationis, eifque in virtute obedientix tub interminatione divini judicii audoritatediftrifte przcipimus quatenus clerici, qui

ro Latinus Buooniz , inque tota Æmilia ; Florenti- quoque fit in Etruria Legati Sedi· Apoftolica- munere funAus eft . De eo plura inveniet apud Qpetillum . fit Eehardium in Bibliotheca Icnptorum Ordini, Ptrdicalorum, Ciaccomum, Eggfium *Purpur** rfofix T. 1. p. »»$. Fabricium in BIW. Mcd. *&· InJ. Lt n. lab. XI.* ». 1,6. edit. *Patav.*

(k In MS. Codice Collegii noftri Mutinenfir, qui Ravcnnatenfia Concilia, aliaque Id genu, ad Mulmmfl* Ecclefix difciplinam pertinentia compleAitur , exilant etiam Latini Cardinali· Conflitutione„ led allo omnino ordine, titul qu» diverfit. Prima eft de *Monaftcrili -vl/llandu*, qux heic fecundo loao legitur Ill· (cripta *dt vljitallone Mone/fertorum,* fequitur beic omnia Conftitutio *dc boHcftite Clericorum,* quam propterca ex Codice noiiro exhibebo.

Dx boruftite Citritorum.

Semper & ubique convenit clerico» divino miniftcrio mancipato· in fua converfatione prxtcndere honcilatem maxime decet, tamen, ut illis in loci* forom hoceft* ref<|Hk , m oulbu* plurium gente, <conliuunt nationum, ubi nimirum pluribus fit ordinata converiatio pixbetWilficationi» exemplum fit difioiuta poteft Scandalum generare . Cum igitur in C.vitate Bononienli antiquum fit celebre Studium rigeat , rufus caufa diverfarum *Ia* ea gentium A clerici & laici commorantur. non immerito tamen afpcclu, oftcndi·tur, cum plures in ea clerico* in habitu minus honefto incedere videamus. Nonnulli enim contra Generali* ftatuta Concilii tonfuram fic coronam congruentem non habent, nvc claufa deferunt defuper indumenta, fed aliqui ridiculolo more palliola de cend.no poft tersum dependentia deferunt, vel manibus geftanr , qux nec lituram honeftx chlamydi* , nec alterius habent fimilitudinem veftimenti . Aha quoque veftimenti quorundam rimu brevitate notanda apparent. No* igitur clericalis ordinis honeftati providere volente* oidmamti, atque flatuimu*, ut omnes Clerici occaftone (ludii feu beneficii, aut qualibet aliacaula Bononiensium coinonorar.tc. qui vel in (acri* ordinibus conftituti, vsi ecclefiaftica bcneticia funt adepti quando ad kholim vel ecicfi.nm ;ut alias per civitatem proccfterint omnino claufi, defuper indumenti* utantur. Cr.ppa» videlicet claufa* au- naamcata, , aut etiam tabrrde* prout fibi quifque congruere viderit delaturi · F.* velo chlamydes quibu* deferre placuerit minime prohibemu* dummodo fint vel chlamydes quz videlicet utrumque opcnnnt humcum, fit hinc inde partes corporis anteriores attingant. Pallia veto de ccndhto vel quolibe: lcnco panno clerici fupradiAl per Civitatem non deferant , cum haflanu* eorum ufus devenerit in abufum. Si qms ergo Jèincep» hac noftra conftitutione contempta tum cjufmodi pallii* aut five cappis ,'vcl cabirdi*. ut chi*mydibujjt.cmoi ui» p<r civitatem procedere in confuetudinem duxerint eo* non folum privilegiorum omnium fihol.inbu, in prxdifta civitale (ludentibus concciforom volumut immunitate Cllerc : Sed mlupe/donec ad arbitrum Bononienli* Epifeopi vel reftorum univcrlitati* tcSolatium convenienter fe cotr-xctint in prxdiAl* in nulla civili caufa coram ccclefiaftico vel fzculari Judice fi voluerint agare contra quo*libet audiantur, libs clencu dumtaxat excepti* , quo* ne habere valeant vcftimenta prxdifta pauper:m exculat. PrxiiH.im quoque panam incurrere volumu* clerico* qui aut capillo* nimium longos aut coronam permodictm, feu brevia mmi* confueverint veflunenta deferre fi per prxdifto* Eptficopum aut Reftore; fecundo commoniti fefe neglexerint emendare.

HaMenu, Conftitutio . Mirari nutem fubit. quei faftum fit, ut heic ea fanftio prxtermittercrnr . Nam Raymundut Ipfc in lynedo Aquileie.nfi a: tala. apud P. dc Rubei* in Mamm*. *Stci. Aquilrj. coi.* qlg. eam indicat lub titulo *dt vito & bmr/latt clericorum* his verbi* : *'trolumut (f msudumut, /euHorum Petrum Conouei. nec non con^ituticnci ten per Ipfot, quum per Reverendum Potrem & D. FrutremLetinumO^ienlem, CP t'elictrcn/ei» Ffilcopum '; tunc Apofoiuu Sedii Lcfotum* fuper vir* fit honeftate clericorum *edltri, I» Aquilejinfi Civitele , diorccfi, O Provinci» tu omrulur ob',trvuri.* Redeo ad codiceot Mutineofem. Tertia Conftitutio prxnotatur *de cccuptlone Eccleiiurum liberereluurmdu* , quz prima eft in Laudenfi exemplo . Adtcxitur quarta *dc Clerici/ concutinorii/* heic tercia. Heine ouinftam habemu* *de fuuiteutiurli/ ub Effcipu bobendit*, ku quartam Laudenlit apographi. Sexta eft *de douejiute mulierum* . Item fexta in laudenfi exrmplo. Tandem *dc Indullenuit concedendi/,* quz quiofta eft inLaudenfi apograpbo, conflitntio «xhihatur.

ceterum eux heic prima exlîât cor.ftitutio, uti St tertia ab Johanne S. Theodori Diacono Cardinali Apoftolicz Sedi* in partibut Tufciz Legito in fuisConffitutionibua Provincialibus verbatim recitatur. Quamobrem nullus amplius locus erit dubio, quod Cl. P. Manilo T. 111. *Suppi, mi Cone. Peneto-Lubb.* eol. axr. Suboitum videmus. yiw, mquit ille, *Conjitutiotoc/ III* F. Lttini Hodtcnft Epifeopi, quo/ Innovai & [er·* rdrpt (a. taSs.) *Raymundut Aquile/eofit Patriarcha cum uofirit hifce* (Johanni» Cardinalis) row- *fuudrnd* fint. vel difhngue/td* . Ignoro ; vu tamen credo ftatuta u Latino fancita pta ^tquirienfi Patrierchatu* I.· *Etrunam perventae, ihqac legit tum obunuifte. Multo promut eft credamut, fua/ dedije Conftitutimet peculiaret pm utroque provincia .* Sed perfpaAum nunc habemus non fnium pro utraque ria provin- › vtr"'' pro RavennatcnG, eiqoe (objedi* Eccleiiis eafdem plane Conflitutionc* Latinum edidif- - ; „x- Mutinenfi de.ncep* varia* leftiones dabimus, fic Laudenfis apottaphi lacunas fuppicbimu*.

I») n»/«snrW Cod. Mut. <|) fua *fungimur* Cod. Mut.

er ecdefias quaslibet propria temeritate invade-
-- re, occupare vel abigw inftitntiooe canonica
recipere pntfampfenmt, fa eas taliter occupa-
esuum tas, five receptas detinere non tnetunnt (*).
Laid vero qui..... ecdefias. detinent five
eis per clericos faciant deferviri, five ipfas
debito teneant cbfequio defraodatas ecdefias
ipfas cum omnibus bonis mobilfaus, fa immo-
bilibus, ac juribus quomodo pertinentibus ad
ealdem infra unum menfem a publicatione (*)
civitate ac diftriâu Bononfa, in aliis vero ci-
vitatibus, & Dicecefibus infra (·) fimilem ter-
minum ex quo fa eispnefens (◆) fuerit publi-
cata libere & abfolute dimittant, ut ipfis cc-
clefiis per illos,ad quosde jure ineifdem ele-
ftio, vel collatio, aut prae pertinet, de perfonis idoneis valeat provideri.
Et provifiooem (*-) hujufmodi ipfi, qui eaf-
dem ecdefias tenuerunt (' ·) nullo modo pu-
blico vel occulto per fe, vel per alios impe-
dire prrfumant. Si qui vero Clerici, aut lai.
ci ex pnediâis hoc noftrum tam (- -).....
prxeeptum infra prediâum terminum adimple-
re contempferint aut provifiooem ecdefiarum
hujufmodi quo minus infra unum menfem ex
quo ipfi eas dimiferint libere fieri valeat quo-
quomodo prefumpferint impedire. Clerico* non
folum pnediâis ecclefiis verum omnibus (.*.) ...
ecclefiafticis qua: infra noftre legationis termi-
nos obtinent omnino privamus fa inhabiles
reddimus ad alia beneficia infra coidem ter-
mino* obtinenda; laicos autem fi font pote-
ftates, aut judica, aut'notarii, feu Domini
legum, aut qualibet alio publico funguntur
officio hujufmodi officiis volumus effe priva-
tos, eofque inhabiles reddimus ad hare vel fi-
milia deinceps fa loco quolibet exercenda. In-
fuper ipfos excommunicationis vinculo inno-
damus,* qua nonnifi per apoftolicam fedem,
vel Legatum de latere Domni Pape miffum
abfotationis beneficium valeant obtinere. Et
nifi ante oeceffitate* ultimas fibi de hu-
jufmodi abfolutione providerint quamvis fa mor-
ti* articulo non fit eis fi pcenittrerint abiolu-
tio, fa communio deneganda, tamen ecdefia-
ftica careant fepukura, donec ecclefi* occu-
pate aut detente per cos libere, ut prediâum
eft, fuerint abfolute dimiflr ac de fruftibus
earumdem ad mandatum ordinarii vdejus vi-
carii fit integre fatisfaâum. Omnefque (*· -)
Religiofos & clericos fieculares qui tales fcien-
ta *d fepulturam recepaint per anum an-
num ab officio fa beneficio aecemimus cfle
fufpenfos. Omnftus autem prélati*, ad quos
dc jure preditarum Ecdefiarum collatio feu
provifio pertinet, fub excommunicationis poena
diâriâe precipitous, ut eifdcm humano timo-
re poftpofito de perfoni* *idoneis* providere non
differant invocato ad hoc fi opus fuerit auxi-
lio brachii fereularis ad quod exhibendum po
reflates fa re&ores alios civitatum, aliorum-
que locorum per cenfuram ecdefiafticam com-
pellere Audeant, fi fuerit opportunum.

II. De *vlfiMine MtMifttrûnHt.*

tyia pleraque ("·) Mooafleria infra noftre legationi* terminos in fpiritualibu*, & tempo-
A ralibus miferabliter font collapfa, fa ad gra-
viores lapius ridentur male difpoCita, nifi ca- ANNO
dentibus fuccurratur, omnibus Epiicopis dt
perioribus praelatis noftre legationis drftrita prat-
cipimus, ut finguh (**-) eorum omnia mona-
fteria monachorum alioramaue regularium fi-
bi immediate fubjefta infra lex menfes, ex quo
prrfens manuatum noftrum ad ipfos perveneri-
rit, per fe ipfos, aut fi ex caufa non poffmr,
per alios viros idoneos ftudeant vifitarel Cor-
rigente* fit reformantes in eis tam in capite,
quam fa membris tam fiia auâorttate quam
« noftra, in quantum cum adjutorio divme'gra-
tic factikas effuerit, que correftione, & re-
formatione invenerint indigere. Hanc autem
vifitatiooem diâi praelati infui unum menfem
poft certam prefentis mandati notitiam in-
choare non differant, ut ipfis inftantia fedula
profequturis celeriter inchoandam infraprxdi-
ftos fex menfes hujufeemodi vifitatio valeat
terminari. Si quis autem Epifcopus vel Per-
latus Superior przfens mandatum five quan-
tum ad inchoationem, five quantum ad pro-
fecutionem implere neglexerit, eum donec ne-
gligentiam fuam contraria diligentia conve-
C nienter emendet, vifitatiooem praeditam in-
choando, fi non inchoaverit, aut profequendo
fi neglexerit profequi, ab exeeutione pontifi-
calis officii volumus effe fufpenfum.

1lΓ. Coorra *Ckriw cutctAinaritf.*

(Xiamvis coocubinarios clericos fieri cano-
nes leveritatc multiplici profequantur, quia ta-
men plerique timore Dei (**) poftpofito in
hqjus turpitudine vitii non folum occulte fed
etiam publice inveniuntur offendere, nos co-
.rum impudentiam opportuna diftriâione con-
fundere ac reprimere cupiente* monemus clc-
ricos omnes (*◆.) noftre legationis, qui vel fa-
ctum ordinem, vel ecdcuafticum beneficium
funt adepti, fini adipifeentur in poflerum, ut
nullus eorum concubinam feu focariam publi-
ce tenere prrfumat. Et qui fuadente diabolo
detinent infra ofto dies ex quo pnefeutem con-
ftitutionem fa civitate aut dieecefi publicatam
effe cognoverint, eas a fe prorfus abjiciant
nunquam de cetero recepturi. Si qui vero ex
prrdiâis *clericis* concubinam feu focariam pu-
blice ac manifefle five in domibus eccleiia-
Erum, five alibi per duos menfes poft termi-
num fupradiâum non erubuerint retinere be-
neficiis ecclefiafticis qus infra noftre legatio-
nis terminos obtinent ipfo fafto noverint f<
privatos. Epiicopis autem dc fuperioribus pre-
litis ad quos beneficiorum qui taliter delin-
quentium fuerant collatio feu provifio perli-
net conferendi ea lcu providendi de ipfis libe-
ram concedimus poteftatem. Aliis vero ('».)
ad quos eleâio, feu prefentatio ad beneficia
eadem, vd eorum provifio fpetare dignofei-
tur, liceat eligere, fini prefentaread illa vel
etiam providere de illis, ex quo per epifeo-
pos predifti clerici prefentis conflitutionis pœ-
nam denunciati fuerint facurrifle, ut fic eos
qui damna fpiritualta parvi pendunt, tempo-
ralis faltem ja&ura coerceat a peccato.

IV. A

(i) ttwrene Id. CW. %Zhwv il Cod. (ro) *inrjtnjit*. CW. I< 1.)
Cod. (i*. *fierutfaf* U. CoZ(ij.) *Jb&liiU.* Cod» (M) Id. Cod. (tj.)
tltrim 11 Cod.

ANNO omtm

IV. *De ftnittaiiù.*

crimi-

date·, inferiores presbyteri ad fuperiores prelate* debent remittere abfolveodoe, ftansnnus nt finguli epiicopi & Superiores prêtai noftrx legationis urnun vel plora proprio· poenitentiariot habeant rclrgiofc·, vd etiam fxcujares diferetione providos, converfetione probato·, Îii penitentes, quo· interdura ipfi prxlati aure non poflunt, eorum vice audiant, dc abfolvant vel cum opportunum fuerit ad Apoftolicam fedem remittant. Hujufmodi vero graviores cafus, in quibus ad ipfospraelatos remitti debent (*-) pcenitentes, ipfi prxlati determinare in fuis fynodis ftudeant ut cos inferiores presbyteri de cetero non ignorent.

V. *De niitlgmiij.*

Cum valde deceat ut dispenfator Domini fit fidelis dc prudens mirari cogimur quia nonnulli ecclefianun prxlati in concedendis indulgentiis non tam liberales quam prodigi thefaurum dominicum fiue difpenfatior.i commiflum non tam diftribuunt quam eflundunt. Nam prxfixam fibi (».) a facris canonibus regulam excedentes largiores quam eis conceffum eft indulgentias largiuntur, dc hoc'non folum in fux jurifdiftionis ecdefiis, fed etiam in aliènis non folum prstfentes, fed etiam abfentes attentant (».) Hinc fequitur fidelium indigna deceptio, dum le indulgentias confequi xftimant, quas aliquando minime confequuntur. Hinc etiam fit ut indulgentix difpenfato·?um prudentium provida moderatione conceflx ignoranti vulgo veniant in contemptum. Unde difpenfatorcs ipfi follicite videant, qualem difpenfationis hujufmodi domino debeant reddere › (♦.) raponem. Nos autem cupientes dc difpcnfatoribos ipfis dc familix domini providere, pnelatis omnibus noftrx legationis prxfenti conftitutione prxeipimus quod in concedendis indulgentiis modum determinatum per conflitutionem felicis recordationis Innocentis Papx tertii editam in Concilio generali nequaquam excedant, ut videlicet cum dedicatur (*-) Bafilica non extendatur indulgentia ultra annum five ab uno five pluribus Epifcopis dedicetur. Ac demum anniveriario dedicationis tempore (*-) quadraginta dies indulta remiflio non excedat. Hunc quoque quadragenarium numerum in indulgentiis, qux ad ccclefiarum, vel pontium aut piorum operum quaslibet fabricas, feu ex aliis caufisquibuslibet per literas conceduntur, praelati diligenter obiervent. Prohibemus autem ut nullus patriarcha vel archieptfeopus extra fuam provinciam, nullus epifeopus extra luam dimcefim quamlibet indulgentiam dare prarfumat. Nifi prxiens in aliena ccdefia fuerit, fie dicœcefani epiicopi feu metropolitan! confertius accedat. Si quis vero prxlatus fupradiâum numerum piziatM indulgentias concedendo trafeendent aut extra territorium fuum indulgentiam

A quamtibet in abfentiam dederit, cum per unum— I menfem concedendi indulgentia· potatae pri-

VI. *Dt hMttt votien*.*

Omnipotens Deus, qui in fuis fidelibus virtutum ornamenta requirit, mulieres a corporis ornatu fuperfluo per prophetarum dt apoftolorum ora (*-) quam fedulis commonitionibus revocare , quam diris increpationibus cohibere, quam horrendis (1 nationibus deterrere fluduit ex divinis Scripturis multipliciter elucefeit. Sed quia nonnulla B plus mundo quam Deo placere ficut earum geftus indicat, geftientes in hac fuperfluitate nimis impudenter excedunt de fus (- -)..... etiam alias pertrahunt ad exceflus. Nos& earum providere faluti,& peccatis plurimis, que frequenter hac de caufa proveniunt, prscave- , ^.auxiliante Domino, cupientes prxfcntiftatutœ diftriâe prxeipimus, ut in civitatibus dc aliis locis noftrx legationis in (*- -)..... conflitutio per epiicopos vel eorum vicarios # fuerit publicata, nulû mulier ex quo duodecimum annum «tatis exegerit, in velle qux ab anteriori parte aperta fit publice per civitatem procedere vel per humum defluentia veftimenta ~~ultra unum~~ palmum ( ) dependen- C tem ab humero chlamydis plicaturam ultra duos palmos deferre praefumat. Adjicimus etiam, ut mulieres nupte qux decimum oftavum annum «tatis attingerint ex quo per unum annum in conjugio fuerint, omnes in publico capitibus velatis incedant, dc nulla earum (·*-) .... verfis pannis artificiofe confutas in publico deferat , ut modefta verecundia dc verecunda modeftia, qux maxime fideles mulieres exornat, eam quam interius habere debent exterius prxferant caftitatem. Eas autem qux velles prxdi&o modo confutas (■>-).. . . habere nofcuntur, eaidem veftes abjicere minime cogimus. Sed ne aliqua talis mulier cjufmodi veftes de cetero Jaciendas ~~port tempus~~ deferat fupradiâum diftriâius inhibemus. Si qua vero· Dei timore poftpofito dc proprie honeftatis cura negleâa noftrum ftatutum obfervare contempferit, eam omnium indulgentiarum , qux in ecdefiis vel prxdicationibus noftra vel aliorum prxlatorum auctoritate conceflx funt haftenus feu concedentur impofterum, nec non omnium Sacramentorum Ecdefiafticorum participatione privamus, dc fi ad poenitentiam venerit ab hoc vel aliis peccatis nullatenus abfolvatur, nifi firmiter coram Deo, dc Sacerdote^ promiferit fe prxdiclum ~~êfs qux mundo magis~~ quam Deo placere quafficrint habitus teflimooium perhibebit, deque in numero levium foeminarum non erubuerint computari non folum ecdefialHcx difciplinx flagellum, fed etiam reprehenfibilis nota opprobrium fuftioebunr. Demum fi qu» facerdos, religiofiis aut fiecularis eis, qua in praemiflis Offenderint ante fetisfaftionem condignam aliquod facramentum ecclefiafticum nifi in mortis articulo miniftrare pnefumpferir, ab officio dc beneficio pariter per menfem unum noverit

(J.› 14. CoA (s.) *Mrtli. Coi. a.*) »· U. Codj(4.) rwrrnrt t4.Co4. („.) rr/Arrr 14.Co4. (·.) *Attur* 14. *Coi*^ (7.) drdtasf *Utofli* 14. Coi. (t.) *Pnfhttw & jtfte fltior·* ·η 14. Co4. (».) *tetuMtettooiiM* 14. Co4. (10.) *leviUtil ttntple* U Co4. (11.) mîtes *prttfni*
** M' Ce-' ***· I'4 · '- r*/ratt«nw· h. Co4.

F

er rit fe fidpcnfiim. & nihilominus C quis circa A hoc notabiliter forte deliquerit, cum poteftste audiendi coafefliooc* perpetuo decernimus efle O**** » *** privandum.

Aftum BononieH. Kalendas Odobris Pontificatus Domini Nicolai Papas tenu anno fecundo. Nos igitur mandatum liipradifti Domini Legati reverenter ftexequi cupientes fraternitati refine qua fungimur in hac parte auctoritate mandamus quod fupralcriptas Coofticuttones Domni Legati in Qvitate V/centioa , & ejus Diœctfi congregato Clero per vos vel veftram Vicarium infra unum menfem a receptione prefentium publicare curetis , facientes ut conflitutioncs ipfe poftquam publicate *fuerint in* civitate ac dicecefi veftris juxta tenorem mandati pnadi&i Domni legati diligentius obferventur. Mandatum noftrum ft iepefati Domni Legati taliter impleturi quod non poflitis merito de negligentia reprehendi, fed dc diligentia commendari. Datum Laude fecundo die intrante Novembre Septima indiftione /Pontificatus Domni Nicolai Pape terti anno fecundo.

À ndict Mutimrf ktc ftfumtur*
Dt pMteiimr Ctfiititttwmm pradlfltnm.

Led* & publicat» fuerunt he conftituriones in millcfimo ducentefimo feptuagefimo noro. Indiftione Septum* feliciter in epifeopaii palatio, in fynodo clericorum civitatis Mutinenfis die vnr. exeunte oâobri, pndêntibus Albertino & Marchatello notariis de binis, Martio notario dc Magiftris, fe aliis pluribus.

Cofliteti» «dite per dominum Bermardetm Epi~ fapecm Pertmtfim , Apefalica fedit Littum φiΛ modificet conflΛtutionem Omnipotens *«ditem per Dtmiwm Liuimtm.*

Triumphantis ecclefic ac militantis judicia, fic adinvicem diferepanr, quod primum femper fequatur, que nec £«Uits nec falliturveritatem ; fecundum autem opinionem multoticns ampleditur,& fallere ftepe conftin'git, & falli.-. Quapropter militantis Ecdefie judicium plerifque incertitude circa eventus fic fallitur futurorum, ut quod utiliter conjedura verifimi' lis, immo etiam attenta quandoque confideratio pollicetur, noo folum inutile, fed etiam damnofitm repenti contingat, fe ideo quod consulte interdum fiatuitur, poftmodum confultius revocatur. Sane venerabilis Pater Dominte Latinus HoftienGs epifeopus in nonnullis Itali» part&us dudum Apoftolice Sedis Legatus confiderans, quod omnipotens Deus in luis requirat fidelibus ornamenta non corporum , fed virtutum, ft quod per facras feripturas prophetarum ft apoftolorum, fedulis commonitionibus, diris increpationibus, ft horrendis comminationibus a corporis ornatu fuperfluo prohibuit mulieres,· attendens infuper, quod nonnulle mulieres legationis fibi commit!» phdquam Deo placere hominibus geftieates, fic ornatu* fiipcntaitate, ac vcftium excedehaut, quod fue levitati* exemplo ad exeeffiis alia* pertrhaebant; pia duftus confideratione, ut animaram occurreret periculis ftataendo quedam circa ipfaram mulierum habitum, ft ornatum per que fi ut deberet 6eri fervarcnrur, ipfe ornatus fuperfluitatem ft lafciviam evitarent , habitus honcftatcm pretendereut, & eam quam interius deberent habere, preferrem exterius cafUtatem, *la violatrices* conftitutionis ipfius certis poenis adjeftis.nec non in feceidotes religiofec, ft_etiam feculam , qui violatrices tpfas abiofarent, aut iis ante latisfaftionem condignam prêter quam in mortis articulo aliquod facrameotumecclefiafticum mtniftrarent. Verum quia ficut ex inculcata multorum querela nobis innotuit propter invertcundam lafciviam, impudentiam, & impudentem audaciam plurimarum ex conftitutionis ipfius tranfgrcffionc non folum violatricibus ipfis, fed etiam confeflbribus earumdem multa eveniunt pericula, & multo majora, quam ante conftitutiooem ft fuperfluitate ornatus ft habitu* provenirent, nos tantis volentes periculis obviare conftitutiooem ipfam infraferipto adhibito moderamine approbamus, cetera,quas in conftitutione ipfa continentur, propter tam evidentia pericula refecaotes. Sancimus igitur, ut nulla mulier ex quo etatis fue annum xvj attingit, in velle,que ab anteriore parte fcifta fit, publice per civitatem procedere, vel per Imun defluentia veftimcnta ultra unum palmum deferre prariumat. Adjicimus etiam, ut mulieres que xxx. etatis fue annum attigerint, omnes in publico capitibus velatis incedant & nulla earum veftes ex diverii* pannis ariificiofe confutas in publico' deferre prefumar. Si qua vero Dei timore poftpofito, ft propria honeftatis cura ~~negkfta---Actutum obfervare neglexerit~~, ~~le ea~~ confeftore fuo pro fux tranfgretfimiis temeritate talis ~~fe tâftâ poenitentia injungatur~~, ~~quod~~ facilitas vente ipfis delinquendi non uibuac incitamentum. Et fi quam notabiliter in his excedere forte contigerit,per dkecefaoum Epifcooum a temeritate fua per cenfuram ccclefiafticam compefcatur. Ceterum univarfos epifcopos noftre legationis, aliolque potiatos curam animarum habentes, nec non fe facerdotesfeculares, ft Regulares, qui confcffiones audierint mulierum infianter requirimus, ft hortamur, quod per modos preferiptos ad obfervantiam conftitutionis ipfius operam preftent, ft operam efficacem, u divinam volunt effugere ultionem.Sane cum ea, qua: frequentius accidunt, non que raro, perftnngere intendamus, & eas, que frequentius & plurium patent afpeftibw, ut pote que per civitatem difcurrentes dc vias, fui ornatus lafeivia plurimos ad laidviam, dc peccandum inducunt , per hanc noftram conflitutionem a talibus coercere; nobiliores mulieres, que ut plurimum in caftris habitantes & villis a tam frenuenti habent hominum afpeftu habitationes (emotas, uxores videlicet ft filias Marchionum , Comitum ft Baronum, quod ipfe ficut (anguinis nobilitate praecellunt, fic morum ft honeftatis nobilitate debeant prefulgtre, pnefentis conftitutionis nolumus diftriflSone coerceri. Qpe autem de habitu Oeneorum Bononie ftudiendum nofter predi&us edidit Predeceflbr, benigne moderari volentes quod de beneficiis ftatuit, ad habentes dignitates, vel perfonatus feu Parocbiaks Ecclefias duximus reftringendnm.

ANNO Christi »»»»·

E«cod.v. tic. 4ι·».

tintcMia Strati dt Mita matitrem frticimt
(ideft in Conflitutionibua Domini Legati) *f*prefcnpti.*

/«'n

IltM

OOiMfla fc

FAntinns Dandulo Dei, & Apoftolice fedis gratia epifeopus Paduanus, executor uneus Apoftolicu* ad mfrafenpta per SS. D. N. in

«drfb» Z° |>:i«ii» “».

CS* in Chrifto Patrem D. Nicolaum divina Provi- A tuit prout hec omnia in flrtuto flt ordinatio—·····
dema Papam V. fpecialiter deputatu»ne hujufmodi dicuntur plenius contineri. Cum

ANNO CHJUSTJ

Univerfis fle fingplis Chriflifiuelbus , cujufcutnque conditionis, flatus, fle gradus ordini*, fle teligioni* exiftant, quo* infraicriptum tangit negotium, feu tangete poterit quomodolibet in futurum, talutem in Domino, flt perfenubu» fide indubiam adhibere.

Literas pralibati SS. D. N. domini Papae, ejus vera Bulla plumbea ad cordulatn canapis mordo R.omanr Curie impendenti bullatas, fanas, integras, illcfas , non vitiatas, non cancellatas, non abraias, non in aliqua fui parte fufpedas, fed omni prorfns vitio, fle fufpicione carentes a S. S. diredas noveritis nos ea qua decuit reverentia réceptif*, hujufmodi B fub verborum tenore

*Nicolttu rpifeoptu ftrwu ftrvrttxt Dti vntrelii Fretn Fmtno rpifcepo P<id***t f»-lutu*, ##éptfiolÙMi bntdliUanttt.*

ROmani Pontificis providentia circumfpeda nonnunquam ftatuta, flt ordinata caflari, irritari, fic annullari mandat, aliaque facit prorum rerum, fic temporum qualitatem penfata id facit conipicit in Domino (alubriter expedire. Exhibita fiquidem nobis nuper pro pane tua petitio continebat, quod dudum bone memori* Latinus epifeopus Oftienfis in partibus iliis dide fedis Legatus de Latere excerpti* rationabilibus tunc expreflis per eum caufis motus audoritate Legationis foe inter alia flatuit, & C diferete praecepit, atque ordinavit, ne in civitatibus, fle aliis locis fu* Legationis, dc quibus inter alia Gvitas Paduana tunc extitit, aliqua mulierum qu* duodecimum fu* «tatis annum tranfeenderet in vefte; que ab anteriori parte afferta foret per civitatem Paduanam procedere , vel veftimenta per humum defluentia ultra unum, aut ab humero chlamydisdeplcndentem plicaturam, ultra duos palmos deferreprefixmerct. Quodque mulieres nuptat, que decimum odavum dide «tatis annum attingerent , ex quo pFr annum in conjugio fuiffent, omnes in publico capitibus velatis incederent , nec, eadem mulieres vefles ex diverfis pannis artificiofe confutas in publico deferrent. Que ta-D men tunc habere nofccbantur, eafdem minime abiicerc coegit, fed ne illas poft per eum pr*-fixum terminum deferrent diftridius inhibuit; fit contrafacientes, five ftatuta, fic ordinationes hujufmodi contemnentes omnium indulgentiarum, que in ecdefiis, vel praedicatoribus, vel praedicationibus ipfius Legati, vel aliorum Praelatorum audoritatibus tunc badenus concetT* fuerant , feu in poflerum concederentur, necnon omnium facramentorum ccclefiaflicorum participatione privavit . Etsi ad poenitentiam veninent, ab hoc vel aliis peccatis fuis nullatenus abfolverentur, nifi coram Deo, fic facerdote confeffore promitterent fe flaturam, flt ordinationem predidam de cetero obfervaturas. Quodque fi quis facerdotum fxcularis, vel' regularis eis que in praemiflis offenderent ante fatisfadionem condignam aliquod facramentum Ecclefiafticum, nifi in mortis articulo conftitutis minrftrare pnefumeret , ab officio, flt beneficio pariter per unummenfem foret fuTpenfus. Et fi qui* in premiflis, vel circa ea notabiliter forte delinqueret, illum poteflare audiendi confeffiones perpetuo decrevit efle puniendum. Er alia fecit, fic ftautem, ficut eadem petitio fubiungebat, flatutum , flt ordinatio hujufmodi nunquam obiervarum, fuerit, nec in mulicribusdid* Civitatis Padus frudum fecerit, nec vero fimiliter creditur, frudus £acict in futurum; immo mulieres did* Civitati* vefles fecundum confuetudinem Patriae temper detulerunt, prout xtiam delerunt dc praefonti · Anime quoque tam facerdotum, quam mulierum dide civitatis potius ex illis laqueentur, flt damnentur; quare pro parte did* tu* fraternitatis nobis fuit humi* liter fupplicatum, quatenus flaturam , flt ordinationem hujufmodi, attentispremiflis, cafare, irritare, fle annullaret, fle faluti animarum in his opportune providere de benignitate Apoftolica dignaremur. Nos igitur qui eundorum Chrifti fidelium animas Altiflimo faivas reddere intends defideriis querimus, ficaffedamus de premiflis cenam notitiam non habentes, hujufmodi tuis fupplicationibus inclinati fraternitati tu* per apoftolica feripta committimus, fle mandamus, quatenus deprxtiflis omnibus fic fingulis ac eorum circumftantiis univerfis fummarie, timpliciter, flt de plano fine ftrepitu, fle figura judicii fola fadi veritate infpcda audoritate noftra te diligenter informes , flt fi per informationem hujufmodi repereris pnemifla veritati fubniti, fle cx ftatuto, fle ordinatione hujufmodi frudus minime pervenifle, nec in futurum pervenire pofle audoritate noftra penitus fle omnino caffes, irritcs, fle annuités. Sacerdotes quoque, fle mulier* did* civitati* ad Statuti fle Ordinationis hujufmodi obfervantiam minime adftriftos de cetero fore, nec eadem ftatuta, fle ordinationes facerdotes, fle mulieres praefatos quoquo modo ligare debere praefata audoritate noftra decernas, fle declares, aliafque facias, ac in premiflis,fic circa ea dida audoritate ftatuas, flt ordines prout tibi fecundum Deum, fle pro animaram tam facerdotum, quam mulierum dide Civitatis falute videbitur expedire.

Datum Home apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominice 1454* IП. Kal. Aprilis, Pontificatus noftri Anno VIII.

Poft quam quidem litterarum Apoftolicarum receptionem nos Fantinus Dandulo epifcopusfic executor unicus Apoftolicus praefatus, volente* & intendentes tamquam obedientic filius mandatum Apoftoiicum hujufmodi in hac parte nobis diredum execution! debite demandare, de omnibus & fingulis contentis in rreinfrafcriptis literis Apoftolicir, ac eorum circumftantiis univerfis juxta formam ipfiarum litterarum Apoftolicarum diligenter informavimus, fle quia per informationem repetimus pnemifla veritate fubniti, fle ex ftatuto flt ordinatione hujufmodi frudus minime provenifle, neque in futurum provenire pofle, feu debere; flaturam, fle ordinationem predidam, fle quaecunque inde fe-Cutaidida Apoftolica aufloritate nobis in hac parte commifla penitus, fle omnino caflâmus , irritamus, fle annullamu*. Sacerdotes quoque, fle mulieres civitatis, flt Dicecefis Padua* ad Statuti, fle ordinationis hujufmodi obfervatio* nem minime adftridoa dc cetero fore; nec flaturam, fle ordinationem hujufmodi facerdotes , fle mulieres praefatos quoquo modo ligare debere praefata apoftolica audoritate decrevimus, fle declaravimus, ac caffrmus, irritamus, fle annullamus, decernimus, de declaramus per

pnefentes rvim, formam, continentiam› A feri] tam vobis univerfis, Ac fingulb tam eoo- “ 1,1
——— " ■& tenorem *Iittaanun* Apofolicarum predida- /uni im quam divifim intimamus,infinuamus, ^ξ**|* ^
CHRISTI ram, refervata nubis facultate faciendi, ac in Ac nottficamus, & ad veftram, fit cujustibet
mamillis,Ac circa eadida apoftolicaaudoritate veftrum notitiam deducimus, At deduci volu-
ftatuendi, Ac ordinandi, prout nobis fecundum mus per pretences. Io quorum tcflimonium
Deum, At pro animanär-taçt facerdotum, prefens publicum inftrumeotum fieri fecimus
nuam mulierum did· civitatis Ac Diocefis Pa- ad fututam rei memoriam, & in libro Ragu-
dus falute videbimus expedire, juxta formam fine poft ftatutum pradidum immediate in
eanundem litterarum Apoftolicarum. Qua: om- publicam formam elevari.
nia, Ac fingula fiiprafcripta, necnon didas lit- Datum, & adum Padus in Epifcopali Pa-
teras ApoAolicas, ac predidas caflationcm, latio Padus, in audientik noftra fuperiori,
irritationem, Ac annullationem luçrafcripti fta- currentlbus Anno 1454. Indidione II. die
tuti, Ac declarationis, ac declarationem fupra-BMartis, XXX. Mcnfis Julii &c. à

<68· <68> <68· <69-«68>-68> <6&«68· -68· -68· <68· -68·

CONCILIUM REDINGENS E

A Joanne Peckham Cantuarienii archiepifcopo, cum fuffugancit anno Domini MGCLXX1X. celebratum.

Ex vtt. cad. MS. MIietSttx Cotton. tditian, Atglitetx tolitihonit forne 11

ANno Domini MCCLXXIX. circa feftum *£ Jacobi apoftoli,* frater Joannes Cantuarienfis archiepifcopus, convocatis univerfis fuffraganeis fuis apud Radinges, celebravit concilium, in quo conftitutiones concilii generalis, quod filent» preterite non convenit, innovavit.* videlicet quod fioguli redores ecclefia* rum, tmko tantum beneficio, curam animarum habente, cogerentur efle contenti: quin* etiam omnes ad ordinem faccrdotii inila an* num fe faciant promoveri.

Csftimata, dum peftes atque miferias, que ex hac radice proveniunt, & pericula qun fequuntur evidenter enervans, ea ftudet impri-«? mere in cordibus peccatorum, dum nec * in- ‘C ftitutiones decrevit irritas ipfo jure, nunc vero ipfum inftituendum adigit juramento, nunc perjuros privat beneficiis habitis, & habendis; & contra boc epifeopos venientes a beneficiorum collatione fufpendit, donec inftitutiones a fe fadas improvide, contraconfiitutionistenorem, duxerint revocandas. Licet hsrc omnia cum gravi ftudio, magnaque diligentia fine provifa, filorum tamen omnium non fecutus eft frudus quivis, nec proventus; quin potius, ac ti nihil prerius fuper illa materia ex- cogitatum fuiffet a majoribus feu provfium,

Kxv» cod. ms. **Coftitutiones domini Joannis Peckham Cantuarienfis archtepifcopt, edits apudRedtng. IIL KaLi ugufti, an'D 00 IANnini MCCLXa la.**

nec amore juftitue, nec timore pans, ceffarunt hucufque aliqui, per fas vel nefas undique fibi beneficia cumulare.* nec ipfi panas conftitutioois verentes, nec afias facris inhsrentes canonibus, id ipfa beneficia in imrnerfa ferocitate conferre, licet non fuerit cum **. eis difpenfatum. Que omnia fepe Ac frpius ad aures fummi pontificis pervenerunt: qui hsc omnia vcbetnenter abhorrens, necnon admiratu vehementius, quod nec * conftitutiones aur canones, per cautelas aut ponas, hucufque tanta prsfomptiouis audacia enormiter *“f poterit coerceri: nec etiam remedium eidem adhiberi: vobis “etiam injunxit vivo vocis oraculo, quod ranto incommodo eeldri reformirate fecerimus occurri, & hujufmodi prefumpto- rh. res a tante temeritatis audacia, quacumque poflemus coertione, compefci. Et licet ad ham otnnia comprimenda, foliusmetropolis jurifdidionis poteftaa apud nos fuffcetedignofeatur, qui benignitate tolerantiam, At lenitate ingre- · < bmipu di, & progredi, poftea * afledamus in fingu- lulerantu, lis, quam in feveritate nimia, aut rigore, aliter dedere corrigenda: quia cum * fadi per- p*Ou* verfitas in tantum fe extulit, quod ex eo fit * *Con.* «uto multiplicata ruina, & exortum fit fcandalum ■-. plurimorum, clamorque ad aures iuperiorum afeenderit, ut tantum fcelus contra decorem ecclefiaftice honeftatis, fub diflimulatione de cetero nequeat pertranfiri, At multis ceflantibtts, opus fit exemplo, apoftolicique praecepti nos urgeat audoritas in hac parte.

1. Dr *nEittaMufau b üfiltittMuku.*

**CteiUnti» ait i» natih* /.■U»· — »»<·. e. i·.*

Udiftis fratres coofcripti. iftius * conftitutioois tenorem: noviflis etiam canones fandorum patrum fuper hanc materiam edi- tos, tam in * Thefalono * quam in Romano concilio, necnon & capitulum Diooyfii ne omnia, feu qui omnes, pluralitatem beneficiorum cum cura„inhibent uni committi; fingulas ecclefias finguhs facerdotibus committentes. Secuta funt deinde concilia Lateraoenfia fub Alexandro papa, & generale concilium fob Innocentio tertio: io quibus omnibus ifta pluralitas inhibetur, hoc addito in ultimo concilio, quod per receptionem fecundi beneficii vacat primum: reccptoque lecundo, primum, per eum, ad quem collatio pertinet, libere alii conferatur: & fi id infra fex meufes alteri conferre diftulerit, non fblum ad alit», juxta Lateranenfe concilium, collatio devolvatur; verum etiam cogatur de fuis proventibus in utilitatem ecclefias, cujus eft illud beneficium, affignare, quantum a tempore vacarionfe ipfius conftiterir effie perceptum. Et cum non fic finis ambitionis, nec <·· c» cupiditatis, efler impofinis: fuccelfit prefem legati inftitutio Othoboni, quas ad multa mala preterite extirpanda, Ac ad providendum ia futurum, ne de cetero peftts hujufmodi pullularet, fufficiens ab eodem fuerat

• rtrrr, ToMmo; uis.aiM.

——— flo, · jç gjjutorio xdvocato, prout nobis Aceptos, fed furtive furreptos, reftiruant, feu— › ...

Chr Ist I <'n prtrfênti occurrit, manus huic negotio op-1 dc eifitem faciant, prout * ccdefiis, quas fic |_anno
ponimus "*adjutrices: decernentes, juxta for-* de eifdem frudibus retinendo Izfcrint, impe-tO ^ 1^1
main generalis concilii, omnia illa beneficia lito« decernimus, aut miuus benignos, & cal- *7>'

*f D«i «d- curam animarum habentia, qui * obtinuerant, lidos animarum clericorum bujuhnodi decepto·
lutorio in- & obtinent nil de faâo, aut difpenfationem res: inhibentes fub pana excommuniewonts,
»oc«o, fedis apoftoliae fuper hujufinodi pluralitatem ne ad talium abfolutionem manus extendant
ponimu, non habent, per beneficii receptionem, quod temerarias, cum hujufmodi ecclcfiafticorum
r Ctrr. i ipfi fie bénéficia» ultimo receperant, ipfo hi- beneficiorum improbi fint detentores, in Icele»
cbc. re vacare. Liceu juxta conftitutiotus rigorem re continuantes. Huic quoque ruinai cance-
domino * Othobono, fic recipiens plura bene- rofo, per quod Mo.....alium in futurum
mini Olbo- ficia, & ipfo * ultimo jure; praecavere tamen fenxentiasi non poteft, ferrumque, quod adhuc
boni, volentes, ne rigorem videamur coacervare ri- fupereft ignitum in caufam mucrone anathe-
gori, mentem etiam conftitutionis tam Concili matis tam enormis flagitii piacula refccantes;
lii generalis, quam etiam domini Othoboni, decernentes, & pro perpetua Habilitate firtnan-
çlarhis advertentes, quarum etiam neutra & Btes: quicumquc in pofterum plura beneficia cu-
przobtentis, & ultimo fimiliter' priyat, cura ram animarum habentia, abfque fedis apofto*
concilium generale fois auferat prxobtenra, lice difpcnlatione, receperit ; vel fuerit affe-
ultimum tamen refervat; conciliumque Otho- cutus per modum inftitutionis, vcicotnmen-
boni , inftitutionem in ultimo beneficio decre- datioois, feu cuftodiz; vel unum titulo inftl-
vit irritam, przobtcntis tan.cn non privat : tutionis, aliud titulo commendationis, five cu-
nos mifericordiam cum rigore mifcentes, non ftodiz, przter modum illum, quem conftitu-
tam mifericorditer, quam etiam prudenter, tio Grcgoriana edita in concilio Lugdunenfi
permittimus, ut is qui plura beneficia curam permittit, fit eo ipfo privatus omnibus fic ob-
animarum habentia, fine difpenfatione apolio- tentis beneficiis, ipio faâoexcommunicationis
lica, fuerit aftccutus, ultimo fic obtento, & fentenna permaneat innodatus: a qua, non
eodem juxta concilii generalis tenorem, dc nifi per nos, vel per fedem apoftolicam, ab-
noftra fpeciali gratia, fit contentus t nifi lor- folutionis gratiam valeat promereri: ut adbe-
fan ex temeritate contendit etiam prxobtcn- neficiorum vacantium, per hunc modum, vel
tum improprie retinere. In quo calù, ncç per altum, pervenire notitiam vtleamtis.

etual me- primo, nec ultimo dignum , nec in * medio, C Nos, fratres cariifimi. in virtute obedien-
dia. inuno nec aliquo, judicamus, fed potius de ' tiz firmiter injungendo mandamus, quatenus
intervacare: quibus omnibus, quatenus ipib fa- per nos. feu officiales noliros, archidiaconos,
âo eadem detinet occupata, cenfemus perpe- & decanos, nomina & *numerum ccclefiarum
tuo fpoliandum Beneficia vero quz, per mo- cum cognitione, agnitione*, vel prxnomine ,· p?J»
dum iuperiua nominatum eatenus vacaverint, ita quod poilu habet i notitia perlbnarum, tein- beamus, «m
-/ s w & Deo * ut ad nos, ptopter negligeptiam prae. pora ipfarum eccicfiarum Ldarum ipfis redo /»·«
nun 2 µ latoium, & capitulorum, fuerit devoluta col- ribus, feu aftignatio per modum, quandocum- -il··*800'
latio, nobis feu noftra: collationi refervamus. que, quo titulo eas obtineant, inftitutionis,
Quz autem per tantum tempus vacaverint, commendationis, aut folius cuftodiz, cujus
ut per confirailem negligentiatn ad fummum aetatis fint memorati redores, feu eccicfiarum
pontificem jus ea conferendi fuerit devolutum : hujufmodi detentores, in quo ordine fuerint
eidem tedi, tanqtiam miniftri fedis apoftoli- conftituti, utrum alibi, quam io una ecclefia
cz, in hac parte Ipecialiter refervamus: de- beneficiali cxiftant, item autem * cum eis dif- */ur. Irem
cernentes exnunc irritum & inane, fi quid_ penfarum fuerit fuper pluralitate hujufmodi Wando cum
circa eadem beneficia committendo,a vel per- Obtinenda; fic qui fint, & in quibus modis
fonas alias przfentando, feu alias quocumque cenfeantur earum ccclefiarum patroni: item
ingenio, vel colore quzfito, per quofeumque cujus *ftüimttionis fint* fingulx ccclefix , jeu
przlatos lupenores, vel inferiores, feu per valoris, juxta taxationem Norvviccnfem, fa-
quofeumque clericos, in pofterum fuerit inno- ciatis diftinde confcribi, & feripturas lucc om-
vatum . Ipfi» quoque eccicfiarum detentoribus nia continentes clare & diftinde confieras,
earumdem, per no* & fratres coepifcopos no- finguli epifeopi de fingulis dicecefibus fuis, no-
ftros, & eorumdem confeflbreS nunciamus, & bis ad civitatem London, tranfinittanr in oda-
volumus io pofterum nunciari: quod nec ad vis S. Hilarii : quibus loco & die, favente
dignitates ecclefiaftlcas, nifi demum purgato Altiftimo, ad ipfius laudem congregati erimus
vitio, poftunt aflhnii, dc fi de fa&>ad eadem iterato. Illi autem, qui in renunciationc feu
nfcenderint, non poliunt abfque periculo mi- deferiptione pnefata, nobis, ut fupra injunxi-
Dtftrare, nec lalvari poterunt in die judicii, mus, facienda, fraudem vel dolum commife-
nec in przfenti accipere panitentias faâasquz rint, vel veritatem inftrudioni noftrr neceita-
non proficiant ad falutem, niG cum renuncia- riam fubjiciendo *, falfitatem, quedabfir, all- ,Cefr |Ub
verint beneficiis, que fie de faâo detinent oc- Lquam immifeendo, vel per vias alias callide fceafo, vel
cupata : verum etiam, de fruâibus ecclefic fic quocumque * circa praefata fervanda, quo mi- Jds.
r coniumptis, ecdefi* Dei quam graviter often- nus ad nos perveniat veritas atque notitia pre-
derint, quatenus poterunt, fatistaciant compe- miliorum.- pana falftrii merito poterunt for-
tenter . Cum ifta beneficia tbliter invadentes midare.
fcienter, falcem in meflem inferant alienam;
cumque non intrent per oftium, non pafto- II. *D· tf trcitfarMm ctemeaJM* ,
>es, led fures pariter exiftunt, & latrones;
miferafque animas impudenter decipiunt, quas Ut conft/tutio ifta, prout *lata eft in con-*
nec valent utique folvere,nec ligare. Et illos *ftitutione* Lugdunenfi, quoad verba, & quoad
quoque, qui confeftores talium clericorum exi- iementiam verborum, omnino fervetur; ipfa
ftunt, qui eifdem in panitentia non injun- quoque ' iummus pontifex decernit, & nos qu*
gunt, ut fruâus ccclefiarum taliter non per- tpfiu* veftigtis inherentes, decet ntmus: bene-
ficia

CHRIS1I

ficta aliter commendata a tempore concilii Lugpapa; fint obtenta , quam conftitutio Grcgoriana memoraliter permittit ; ipia quoque quae fub fpccic cuftodiat, quam fummus pontifex nihil differre eftimat a commenda, aliter vel diutius fint obtenta, quam tenor conftitutionis Gregorian* commemorat ; nec non & illa, qu* funt collata minoribus xxn. annis, aut iis, qui infra annum poliadmiftionem talis beneficii in presbyteros non fuerint ordinati, cfle vacantia'ipfo jure.- ipfa quoque, quorum per negligentiam praelatorum feu Capitulorum , ad nos vel ad fedem apoftolicam fuerit devoluta.collatio, nobis & fedi apoftolic® collationem hujufmodi fpccialiter refervamus, decernentes irritum & inane, &c. Ut fupra, in capitulo de conftitutionibus, dcintllaclaufula, beneficia quoque, &c.

III. *De jententlij excommunieattenij publice dtraenciandJ.*

Quoniam malum, nifi cognitum, vitari non potell, plures autem funt excommunicationum lententi®, quibus in fandorum patrum conciliis homines etiam probi percelluntur.' ne per ignoranltam de cetero in tanti periculi foveam demergantur,prxeipimus Cantuarienfis provinciz facerdotibus univerfis, ut, in omni die Dominica fequenti immediate poft celebrationem ruralis capituli, exponant aperte populo fibi committo, excommunicationis fenxentias, qux fequuntur.

Primo quidem excommunicantur atidoritate concilii Oxontenfis, a fanftz memori* Stéphane Cantuarienfi archiepifcopo, omnes qui malitiofe ecdefias jure fuo privare pnclumunt ; aut per malitiam, aut contra juftitiam, libertates earum infringere vel perturbare intendunt. Ex quo intelligimus, vinculo excommunicationis fubjacere omnes illos, qui lituras impetrant a quacumque curia laicali ad impetrandum proceflum ecclefiafticorum inducunt * in caufis, qux per facros canones ad ccH. forum ecclefiafticum pertinere nofcuntur .

I Secundo , excommunicantur univerfi, qui fcienter falfum perhibent teftimonium, vei perhiberi procurant, vel qui tales telles fcientcr producunt vel fubornant, ad impediendum juftum matrimonium, vel ad exheredationem alicujus procurandam.

Tertio, excommunicamur omnes illi, qui pacem & tranquillitatem domini regis & regni injuriofe perturbare prefumunt, & qui jura domini regis injufte detinere contendunt. Ex quo intelligimus excommunicari non folum guerrarum fufeitantes errorem, verum etiam latrones publicos, & praedones, & quofeumque regni juftitiam impugnantes.

Quarto, excommunicantur advocati omnes, qui malitiofe per quafcumque exceptiones verum matrimonium impediunt, neeffedumdebitum fortiatur.

Quinto, excommunicantur omnes illi, qui gratia lucri, odii, vel favoris, malitiole imponant crimen alicui, cum apud bonos, & graves perfonas non fuerat infamatus, ut fic ei purgatio indicatur, vel alio modo gravetur.

Sexto, excommunicantur omnes, qui, vacante; ecdefia, malitiofe opponunt vel opponi procurant quaftionem de jure patronatus, Aut rerum patronum illius ecclelic *ititem impediant* illa vice.

Septimo, excommunicantur omnrt illi, qui malitiofe contemnunt extqui mandatum regis de. excommunicatis capiendis, vel eorum impediunt captionem, feu procurant eorum injuftam liberationem, contra decretum cedefiafticx difciplinx.

Odavo, excommunicantur in concilio fanéhe memori* Othoboni, omnes illi, qui pio impedimento pacis feu compofniune litigantium, quicquid recipiunt, donec ipfum iic receptum reftituerint donatori.

Nono, excommunicantur pereumdem „quicumquc de domibus, maneriis, vel grangus, Bvcl locis aliis archiepilcoporum, vel epifeoporum , vel aliarum perfonarum ecclefiafticarum, contra ipforum voluntatem, cnftodum rerum earum, aliquid auferunt vel confumunt, vel injuriofe contrcftant ; que omnia fententia libantur, nec abfolvi poflunt, donec de injurus fatisfecerint competenter.

Decimo, excommunicantur ab eodem, quicumque abilrahunt violenter reum, ad ecclefiatn vel cœmeterium vel clauftrum ' fugientem , vel qui ei vidum neceffarium prohibent exhiberi, vel qui res alienas in locis eildern depofitas violenter afportant vel afportari fa ciunt, vel qui afportationem talem faâam nomine iuo vel a familiaribus fuis ratam habent, vel qui ad hoc publice vcloccuhe confilium praebuerint, vel confenferint.

Undecimo, excommunicari funt ab omnibus archiepifcopis & epifeopis Anglia: omnes qui veniunt & faciunt contra novam chartam : que fententia , per fedem apoftolicam eft pluries confirmata & approbata .

Audiftis, fratres cariflimi, coepifcopi noftri , articulos /in quibus, fandorum patrum conciliis incurritur fententia excommunicationis, ipio fafto. Sunt etiam articuli przter iftos, in quibus epifeopi, iplo fado', fufpenfionis vinculo innodantur per eadem concilia ; quorum conftitutiones, quandoque przlatos ab officio, quandeque a quibufdam epifeoperum Dinfingtis, quandoque a beneficiorum collatione lufpendunt. Qu» .omnia ex ipforum conciliorum tenore colligere poteritis · evidenter. In quo ^.....quidam penes verentur quas quinos, vel aliquos, tanquam temeratores confttttutionum, in ipfis editarum concilio inci- A! "mn"· dtfle verentur; a ne iic ligati dominia ecle- Mnq. rem braverint & officia noftra, ut prius fuerint ia ipexeeuti verentur, fit ne notam irregularitatis contractus * in hac parte. Sed fi quid fuerit rer. de preterite, hortamur vos ex parte Domini & œ fic Patris onnipotentis, monemus, & in virtute obedienti® firmiter vobis injungimus, quod dc * /,/Vott cetero conciliorum ftatuta fupradiâorum , née- *trottant* non & ftatutorum noftronun, in prrfcnri promulgationis primordio editorum, cum Dei timore, & omni diligentia obfèrvetis, & faciatis a veftris ftibditis obfcrvari : aliter fuper vos provocabitis. Nam , ut dicitur ; in * canonicam merito formidare poteritis uhionem. Et *éfl* ne illorum ignorantia quemquam reddere valeat excufattim, de omnibus, qux noftra congregatione prademi recitata funt , publica etiam, feu ordinata teneri volumus in futurum: ut hec omnia, fratres ficcoepifcopi noftri, per vos vel archidiacoooa veftros laciatis in veftris fynodis publicari. Nihilominus conftitutiones domini Othoboni de baptifino , nec

anno CHRIS ɳ

anno Chr BT] 1,00 e,**m cx,r·®* de quatitor conciliis, in A cooceffionis noftro principio memoriter fuper i,V. 'diverfis aniculis, in quibus excommunicationis vinculum incurritur, ipfo fado, jure, in fingults ecckfiiis tam majoribus quam minoribus, per quatuor dies Dominicos, poft celebrationem quatuor conciliorum principalium, faciatis recitari. Conftitutio vero edita fuper . concubinis in concilio Othoboni, in quatuor capitulis ruralibus, & in principalibus, excluſis tamen laicis, publicetur. Qux autem à nobis fuerint in prxfenti ordinata, vel adjeda conciliisfupraferiptisOthoboni, immo, in duobus generalibus capitulis, fingulorum auri-

« p«· bus * inculcari. Ipfam autem chartam domini Cipo», *vti* regis, fuper libertatibus ecclefix per regem B çonfçju, bene & aperte confcriptam, in fingulis eccleſiis catbedralibus, feu collegiatis, in Joco publico jubemus affigi : ut omnium intrantium oculis fe palam exhibeat, fit in fine anni, in vigilia Palchx & Pentecoftes, renovetûr. ut, fublataveteri, novareceofque bene feripta fubftituatur eidem.

IV. *De puerif faptizendif.*

Quod in prxfenti conftitutionc cavetur, de pueris baptizandis, ufque ad generale baptifmum, Pafchx & Pentecoftes videlicet, refer-

c«rr. r«- vandum *: pro ipfius ftatuti reverentia, quod trvaadu hadenus videtur efle negledum, fic duximus declarandum effe vel ftatuendum : ut pueri, per odo dies ante Pafcha, & per dies totidem ante Pcntecoftem, de matrum uteris nati, fi abſque periculo refervari valeant, referventur ulque ad illa tempora baptizandi : ita

f«v ſtuod cum medio tempore inter nativitatem *n** puerorum, & hujufmodi baptifmum, perfedum recipiant catechifmum, folaque diebus baptifmum faciant fuper univerfo faciendum. Alii autem, qui aliis temporibus nati extiretint, tum propter mortale periculum, quod frpe pueris imminet improvifum, tum propter fimplicitatem parentum, qui contra formam baptifmi fini faciliter enaturi, abſque offenfionis nota, juxti veuiftam confuetudinem , vel incontinenti cum fuerint nati, velpoftea, prout placuerit ipfis parentibus, baptizentur. Quod fi forte contigerit, pueros propter rtortis periculum a laicis baptizari : caveant facerdotes, ne baptifmum legitime f«dum audeant iterare.

V. *Dt cMtubincriis piainuHi.*

Quia incontinentix vitium , clerum maculat , & lamentabiliter debonceftat, in fcandalum plurimorum: ftatutum domini Othoboni contra concubinario* editum prxeipimus in fuo rigore inviolabiliter obfervari. Et ne cri-

fr- minis contagio, caliginem adducens * mentis vitiofx, .& ne tales per ignorantiam vel oblivionem fe valeant cxcufare: prxeipimus archidiaconis univcrfis in virtute obedientix, fic fub poena fufpenfionis ab officio fic beneficio, quam in ipfos ferimus fi fpoote contra hoc fuerint négligentes, quatenus cocftitutionem prxdi&am faciant in quatuor anni principalibus capitulis ruralibus, per fe, vel eorum officiales, vel faltem per decanos rurales, feu gerentes'vices ecrumdcra, diftriAe dc aperte coram toto capitulo, etdufislaicis, recitari. Qpam recitationem pro monitione haberi vo hunos , ut libere contra omnes hujufmodi procedi valeat vitiofos; ne cauteri poffint cum ad executxmcm privationis in cos late fententialiter in prssdifto ftatuto procedunt fuerit, fe monitos non fuiflê. Si quis autem dicti ftatuti recitationem malitiofeimpedierit: excommunicationi fubjaceat, ipfo fado.· Si quis amem dida ftatuta recitari neglexerit, feu decanus, feu vicem ejus gerens: omni texta feria in pane & aqua jejunet per obedientiam , nifi infirmitas impediat / donec in iequenti capitulo ipfum fecerit recitari.

I ANNO CHRISTI ,,7>

ORDINATIONES DOMINI

Joannis Cantuarienfa archiqpifcopi in domibus /feligiol 4.

Ex eadem Anglicana colledione.

FRater Joannes permiflione Divina Cantu*, rienfis ecclefix minifter humilis, *totius* Anglic r 'nas, diledis in Chrifto filiabus abbattflc & conventui dc Godeftouve falutem, gratiam, & benedidionem. Pudicitia virginum, & fpeciale militantis ecclefix ornamentum , finccritatem rcprrfcntans angelicam, ac regem gloric Dominum Jefum Chriſtum in cordis provocat ofculum & amplexum. Hunc igitur thelaurum tam incomparabilem, qui perditus recuperari non poteft, quem fpiritualis Dei adoptio in veftro collegio repofuit, volentes circumcingere munimine difciplinc, & foiius Dei · aftringere, cu jus , licet indignus, exiftimus parapyphus: vo bis fnbfcriota mandamus inviolabiliter obfervari. Fruftra enim laboramus pro illibato fervando veftrx lilio caftitatis: nifi noftra cenetur fanda xmulatio nollris * vos in eundis coaptare.

MS. in lx· giftro »rcbiep. Contuar. nui>· tupMO Peexum. foi. «■;·

» ArWendum timore

clrr. qq- b«-

In primis igitur ordinationes far.de memorix domini Robert· prxdeceftbris noftri, cum adjedionibus fit modificationibus fubjungendis, praecipimus firmiter obfervari : ut videlicet ec-

Dclefiallicum officium, in nuo habetis fponfum alloqui, & ejus fufeipere fpiramina, temporibus debitis cum omni reverentia celebratis: quo tempore nulli fane a choro fe liceat abfentare, nifi fit obedieotialiter in neceflariis, non in forinfecis colloquiis, occupata. Ipium autem officium praccife, dc integre praecipimus decantari: prxcife, inquam , ut tam in Miffis chori, quam beatx Virginis, excludantur per annum totum fupervaeux novitates, nec novum aliquid inibi decantetur, nifi de confilio magiftri & abbatiflx pariter ac cantricis; fed novis omnibus vetera prxponantur. Integre etiam officium celebretur, rejeda penitus mutilatione officii monadici, quam

£ invenerunt nuper perfidentes capituli monachorum, Abandonix celebrafi. Puerilia autem folemnia, qux in fefto folent fieri Innocentant, poft velperas S. Joannis .tantum inchoari permittimus: & in craftino in ipfa die Innocentant totaliter *terminentur.*

Pro regimine infuper conventus, maturiores ac prudentiores teneatur abbatifla vocare* pro negotiis domus imrinfecis fic extrinfecis falubriter difpooendis. Quod fi aliqua fecundo vocata venire contempferit, in iequenti prandio ei pitancia fabtrahatur. Quod fi tertio non veniens , earem obftinmgerit imperanti : panis ei & aqua in proximo prandio

ftrwtrrit

'tantummodo concedantur. Idem dicimus in A muni, quam in patte exterius, non fine r-- ligionis dedecore, quod frequenter erumpit in conviviis, expendatur . Chorum iniuper vefirum, dormitorium, refeftorium , clauftrum, fit interiores ceteras officinas, a perfonis fecularibus, juxta concilium Othoboni, fic rrligiofis etiam, vacua eflê precipitous: nifi aliquando aliud expQfilfct fieri necelfitas manifefta. Et qui contnr fecerit, indignationem omnipotentis Dei , fe noverit iocutfurum. Religiofi autem omnes, fit f*-cularcs, ad vefirum monafterium accedentes, in cocnuni hofpitalaria comedant, vel in camera abbatiftz, fic nullatenus in camerixjnfra dauftrum. Mulieres etiam fzeulires, fub Bfpccie ancillarummonialibus fervientes, quantum patitur neceflitas, repellantur.- nec hujufmodi velentur de ceteio. fine dicecefani *li*-centia fpeciali.

OUUSTI oπ,η·'MB illic , quzcumque , quandocumque inobed tenta, propriz inhzlerint voluntati. I>v.

Ad cafticaiis autem tcftimonium certius obtinendum : (latuimus , mon·a1rs ab ambitu monaflcrii non exire, nifi pro neceftitate qu* MÀ. * pertonis aiiis nequeat expediri .' unde petendinationes, que confueverunt fieri in domibus amicorum, «d folatium, & fubtetfugium dS fciplioz, prefentibus perpetuo condemnamus. Cum vero pro neceftitate aliqua aliquas exire • eoa continget, haxquatuordittn&eprectpimusob- * "J". fervari. Primo, ut taotum * fecura & marura focietas, tam monialium, quam fxcuottT larium perfonarum afliftentium egredi permittatur. Secundo, ut fiatim expedito ne-B gotio, quatenus per eas expediri poterit, domum illico revertantur.* & fi negotii expeditio traâatum exigat plurium dierum, poft primam vel fecundam diem, negotii confum- • c»rr. rtli- matio procuratoribus relinquatur. Tertio, ut poiome. nunquam in religiofarwn * aiknbitu, vel cie. ricorum domibus, aut aliis fufpeAis habitaculis, hofpitcntur. Quarto, ut nulla a foci*, vel Codarum fuarum afpeftibus, ubi humanum poliit haberi colloquium, abfentetur.* fed nec aliquod audiat fecretum (ufurrum, nifi fub tcftimoniuin monialium lociarum . mfi forte pater aut mater, frattr aut foror (aliquid habeat fecretius fibi loqui.

Obfecramus infuper, fili* carifiimc , ut locis fit temporibus ftatuiis fervetis Sollicite filentium dilciplin*, ad memoriam reducentes, quod teftc Jacobo apoftolo; Vana eft jarab. t. religio fic feducens, qu* linguam ab indebitis non refrenat. Quidam etiam fapiens dicit, quod ille veraciter cft intelligent, qui linguam luam refrenat, ut fit de iulo Altiffimo fermo ejus.

Circa vefiimenta autem monialium, S. Benedifti regula follicitt oblervetur. Cujus rei

Hoc autem ubique fervari volentes, prx Cgratia inhibemus , ne dc bruneto unquam cipue refpeôu Oxonienfis ftudii, precipimus ofterum induantur, nec rugatas habeant obfervari. Cuius etiam rei gratia, cum veniunt ad colloquendum vobis fcholares Oronti, nolumus monialem aliquam ad confabulandum talibus accedere, nifi de licentia abbatiflx: & nifi fint notorie propinqui ad minus in tertio confanguinitatis gradu, precipimus eis omnium fic adventantium fcholarium colloquia denegari. Nec cum eis familiaritates curetis neâere fpcciala, quia hujufmodi affectus fordiuos frequenter excitat cogitatus.- nec in congregationibus aliquid exiftimamus perniciofius, quam familiaritates particulares querere, & in partem affeftum trahere, qui habet in omnes communiter ampliari. Dfolurio fccus fafta. Confei Tores aurem fint : tunicas, nec etiam birrorum immoderantia velles fibi faciant latitudine fluchianrrs; cum hoc nihilo nrtnis follicite fervantes, quod circa talia in Oxonienfi concilio dudum fuerat ordinatum.

Quia infuper verba humilia humilitatis frequenter afieâum excitant.* fciatis vos monachas vel moniales dicendas efle, non dominas, ficut nec monachi poliunt fine ridiculo domini appellari. Circa coofefljooes autem taliter duximus ordinandum.* ut in loco tantum fiant publico, coram altari, expolito tranfeuntibus univerfis, nec valeat ab-

Cum autem moni ali conceditur colloquium, magifter, qui pro tempore fit, fi facerdos çx caufa rationabili : temper fub duarum aliarum momalium, de quibus nulla fit finiftra fuipicio, audientia & tcftimonio fibi permittatur: adeo ut nihil ex propofito dicat fcholari, feu cuicumque fieculari , vel religiofo, extra cafum eonmfionis, vel mulieri, preter notorie propinquas nifi fub duarum tellimonk> prediâarum. Si enim bona & falutaria funt dicenda .expedit ut fcianrur.-fimalaquis intendat fuggerere , non funt in fanâitatis veftrx auribus admittenda. Cum inluper talia funt colloquia terminata, inhibemus de cetero , ne moniales hujufmodi pro colloquentium condufht locurorii januam exeant ullo Econfilio, aliqutd attentare; fed eorum *fubja-* modo, nec etiam fient exterius in atrio , *ceant* monitis penitus in agendis. Quod fi ubi fzcularium eft concurfus .' fed interius fratrum aliquis, eis vel alteri ipforum contempfcrit obedire : fi per triduum tertio mo tantum in hottis, & pomeriis, quatenus re- nitus, vqpbedicns perieveret, ab hac fraterquirit neceifitas fic honeftas patitur, fi nou nitate , ablato libi habitu, expellatur, nec defit omnimodo fecuritas, confoleutur. reftitui valeat, qtuntumcumoue penitens, fine

Adjicimus etiam, ne moniales cum quibu- dicecefani licentia fpeciali. Idem dicimus de " c«v. co- (cumque magnatibus, aut perfonis iacularimed**. bus vel religiofis comitant * intra monafterii illis fratribus, qui de receptis fit expenfis confiat fepta. Melius eft enim, fi volunt quicum- temnunt reddere rationem. Er quia numerus que aliquid de fua munificentia quibuicumque fratrum pnedtAorum poftet elle faciliter conmonialibus erogare, ut id interius dillribua- ventui ooeroli» : prohibemus, ne *fréter alli*tur omnium vd plurium Dccefiitatibus in co- *quis de* cetero novus fiat, donec per mortem,

vel

AN'NO chmstt

vel modum alium, numerus eorum ad qua-A ternariam fitredudus. Et fi qui contrarium favere profumpferiat ; tam receptores, quam receptos, excommunicationis lententia innodamus. Pofiquam iofupcr ad quaternarium reduli fuerint, nullus ad fraternitatem illam penitus admittatur, nifi de confilio & a&niu magiftri domus, qui pro tempore fuerit, abbatiffe cum lenioribus & prudentioribus monialibus, & majoris inter ecclefie capellanos. Et fi lecus attentatum fuerit, excommunicationi fubiicimus contentientes pariter At agentes. Fratres etiam ipfi, cum funt in ambitu abbatia, comedant in loco communi, obi comedunt fcUicet ma· gifler, Ac ecctefi» capeNani. Qii migifteromnes eis fpeciales delicias fubtrahat: nec aUbi comedo* fuftineat, nifi pro infirmitate corports manifefta. Qpod ipfi magiftro, quantarn poffitmus, dümAe proripimus.· ci, ii tecua fecerit, ponam anathematis comminantes. Valete in Chrifto, Ac Virgine gloriola

KT AD CONCILIUM REDINGENSE IN ANGLIA

Anno 1x79· habitam

ADDITIONES.

Çandam /«frie *Uktrfetm fthtUritea* dum. prr *erclüf. Cea*». *jn&d&ete* m rsoc. ArdrvgHVF.

Vitk. F-. II. rat- ».

FRater Johannes miferatione divina Cant. B archiepifc. totius Anglix primas, dile&is fibi io Chrifto cancellario ac univerfitati magiftrorum Ac fcholarium Oxon. Lincoln, directs falutem, gratiam Ac benedidionem. Quasrentes in agro feholaftic» difripiins (cientia margaritam non immerito, quo pofliunus, favore profequimur, eaque libenter eis concedimus, per qur materia fubmota gravaminis ipforum flatus tranquillitas profperctur. Hinc efl, quod veftris devotis precibus inclinati, pertonas veftras cum omnibus bonis ad vus communiter pertinentibus, qua in pratentiarum rationabiliter poflidetis; aut in futurum C juftis modis, prcftante Ðomino, poteritis adipifei, fub noftra protedlooc fufeipimus. Specialiter autem libertates & immunitates ab epiicopis, regibus, magnatibus, & aliis Chrifli fidelibus vobis rite concedas, ficut ea omnia jufte & rationabiliter obtinetis, vobis & per vos veftris fucceffloribus de fratrum nofirorum unanimi & expreflb contenfu, audoritate prafentium confirmamus, Ac protentis fcnpti patrocinio communimus. Ad hoc quia intelleximus, quod nonnulli proprie (alutis immetnores, cum propter dclida in oniverfi- a tare Oxon. perpetrata, fufpenfioois vel excommunicationis fenteatiis per cancellarium univerfitatis ipfius, vel judices inferiores deputatos ab eo, vel per ipfum cancellarium una cum tota univerfitate, quandoque fotorum regentium Ac non regentium fuerint innodati , a vobis & a veftra juriididiooe recedunt, claves ecclefie temere contemnendo; ut dide fententi» robur obtineant firmitatis, quotiens dos vel fratres noftri fuper hoc a vobis legitime fuerimus requifiti, quod per nos, vel fratres noftros, vel eorum officiales in noftra provincia execution! demandentur, E de expreflb & unanimi contenfu fratrum nofirorum vobis tenore prafentium indulgemus. Volentes iniuper tranquillitati veftr» uberius providere, at veftia communitas io futurum m flatu profecto & tranquillo valeat gubernari, vobis concedimus , Ac de exprefto Ac unanimi contenfu fratrum noflrorum ordinamus At ftatuimns, ut fi qui clerici in noflra provincia bénéficiât! dic aut node inventi fuerint in pacis perturbationem arma deterentes, vel tranquillitatem ipfius univerfitatis per vnoduffi alium perturbantes , Ac fuper hoc ccnviftb fuerint tegitime aut rite, feu per eorum fitgam prahemptive confefli, quod eorum beneficia in manibus praelatorum fuorum ad denuntiationem cancellarii faciendam ipfis epifcopis fub ipfius univerfitatis figillo communi per triennium fcqueftrentur, & de frudibus beneficiorum hujulmodi, percipiendis interim vel perceptis , lofa vel Irus per convidoe, vel confeflos, aut fugitivos hujulmodi, legittime fatisfiat. Quod fi beneficium ecclefiaftkum non habuerint, per quinquennium ad receptionem beneficiorum ecclefiafticorum inhabites Hibeantur, nifi Icfis ab cifdem ifierim latisteccrint competenter , Ac gratiam univerfitatis meruerint obtinere; fama eorum nihilominus poft fatisfadionem integra con. tervata. In quorum omnium teftimonium fivillum noftrum una cum figillis fratrum nolirorum pratentium huic icripio eft appenfum. Dat. in concilio noftro apud Rcdtpg. X. Kai. Aug. anno grati» 1x7p.

Proteffiu ctatre epijctfit»· Lrirarioi
JUtet .

Reverendo in Chrifto patri ac Domino Roberto Dei gratia epifeopo Portuenfi, frater Johannes, Ate. Ecclefiarum multiplicationem avidam Ac effiamem qualiter. Domino juvante, de contenfu coepifcoporum noftrorum, provideret, ofteodit fchedula procefliun continens figno meo fignata, quam lator pratentium veftra poterit oftendere fanditati. Proceflum amem habitum circa notum vobis epifeopum, veflro tecreto fignifico, ut per vos fiusdiffimo pontifici innotefeat; eut fuper hoc ita exprefle non feribo, ne hoc ad oculum deveniat adverfantis; habet enim exploratores fisos *la curia*, Ac praecipue mercatores ELuchan. cum complicibus fuis, qui paedido epifeopo detendendo ac praemuniendo amplius funt ioUkiti, quam propriis animabus. Noveritis igitur, pater fandiffime, quod Redingic finita congregatione vocavi ipfum coram epifeopo Landaven, magiftro W. de Corner. 8(Mag. R. de Feryne, praecipiens ei in virtute obedientia, at diceret mihi fideliter coram ipfis, fi verum eflet, quod contra ipfum fama publica teftabatur , qui omnem camis commixtionem penitus abnegavit. Sed ante picceptum cmiflum diu folus cum folo exiftens in camera prenominatos telles aliquan-

r, Rejç. Peckam rii. ·». ··

to-

REDINGENSE IN ANGLIA

Ç r tutam expefrarem ; ipfc quaft contefrans agen- A
I .....da , flans cum flante dixit mihi qutedam
^4*^*0 turpia, ft didis ad/ecit fe io confeflioue illa dicere, cum prius nullum confcÆonis ûgnum
·»>·, vd minimum oftendtfler. Ipta autem cbdomada apud Mortlac venit ad me quaedam mulier nomine Juliana mecnm, ut dicebat, dc fafris epifeopi locutura , quam cum jurare feciflcm taper fanfra Dei evangelia, fc nihil mihi falfum vd frivolum relaturam, fub» junxit, quod quinque filios adhuc fuperftites difro pepererat pensif. utique fecundum ordinem non Melchifedec fed Aarau talia perpetranti.- fama iataper clamat fimilia bonarum & gravium perfooarum. Propono autem cum adhuc aggredi iterato; fed frio quod conatus Bmcos param proderit, nifi me littera jtvet apoftolica; vd ut ei inducatur purgatio, vd fiat inquifitio fpccialis. Aliter enim mox ut cum tetigero, appellationis alis falfidiche rete meum effugiet, infinitam pecuniam efiufurus. Hnc oblecrooculusnon invideat alienus. Iftud nunc idem domino Matthno fignifico, cui, fi placuerit, ad fedationem tanti fcandali, ft CXtirpationem putredinis, comunicare poteritis, ft velitis, efficaciter propter Deum, mihi nihilominus vcftrum beneplacitum per latorem prxfentium intimantes. Fere oblivioni dederam, quod mihi in curia exiftemi religiofus quidam Anglicus intimavit , dtfrum epifeopum homicidii , duraram , fimoni* , C ac fimilium foderam cfle vinculis alligatum , de quibus adhuc ncc per famam,neque inquifitionem publicam aliquid reperi fide dignum, Cuftodiat Deus incolumitatem, ftc. Afrum apud Mortlac m ofrab. S. Laurentii amaritudinis meas anno primo.

RWOCATDNES PROVTSDNVM CONCILII RIDING.

Memorandum, quod venerabilis pater Jo.· Cantuar. archicpifcopus venit coram rege ft confilio fuo in parliamento Regia S. Michaelis, anno regni regis feptimo apud Weftm. & confitebatur, ft cooceflit, quod de flatutis, provifiotubns, ft declarationibus eorum* % **. gXt. i· dem, qua: per ipfum promulgaro fuerant apud «. L derfb Reding, rocnfc Augufti anno eodem, inter *7»· ». quafdam fententiaa excommunicationis, quas Jz p,'n idem Archicpifcopus ibidem promulgavit.

Primo, ~~deleatur~~, ft pro ~~non~~ prounciata habeatur Ola clafula in prima fententia excomunicatxxus, qus facit mentionem de impetrantibus litteras regias ad impediendum procciflum in caufis, que per facros canones &c.

Secundo, quod non excommunicentur miniflri regis, licet ipfi non parcant mandato regis, in non capiendo excommunicato.

Tertio, dc illis, qui invadunt maneris clericorum , ut ibi fumciat pena per regem polira.

Quarto, quod non interdicat vendere vi» dualia Eboracenfi archiepifcopo, vel ahi venienti ad regem.

Quinto, quod tollatur magna charta de fo~~rtbus tcderiorum, Conftetur etiarl & con~~ Cceflit, quod nec regi,nec heredibus fuis, ncc regno fuo Anglie, ratiooe aliorum articulorum in concilio Reding, contentorum, ullum praejudicium generetur in futuram.

PONTEFR.ACTENSIS SYNODUS

fo Previncia Ebretetf **1179.** ***Mite***
Ex Reg. Jfakovxxt.

Xflrn Villelmus, permilfione ftc. Dilcfrom Chri-Dubi perfonaliter erimus,Deo dante refponfum fto filio archidiacoooQyvcUnd.- falutem pro communitate totius archidiaconatus fa-
ftc. Quía ~~commuuni~~ deliberatione noffra, ft ~~Cut;~~ ~~vobis~~ ~~denunciamus~~, ut modis omnibus
^iZ**** capituli noftri Ebor. confirmiter habita, pro» In arcbidiacouara vcftro cum prona celeritate
vifum eft, quod quilibet ~~archidiacoous~~ pro fimiliter idem fiat, ita quod apud Pootefrafr.
fubfidio domino regi faciendo fuos fubditos rcfponfum io forma fupradifra fuper quanto
convocabit, vota, ft liberalitates fuper boc at- & quantitatis modo plenius habeamus, quod
tentis ft votivis indufrionibus ferutaturas: ita nullatenus omittatis. Vale. Dat. apud Ebor.
quod die veneris proxime ante feftum fanfr® *6.* Kal. Januarii , pontificatus noftri anno
Scholafticac virginis, quilftetarchidiaconuscum primo.
duobus digne eminentis viris, ft unico tafius
archidiaconatus decano nobis apud Pootefrafr,

«esus®» *69» ◆69··δδ··δ9· •O'β'βδ·

CONCILIUM BUDENSE

Anno Domini MCCLXXIX. A Philippo S. A. L. celebratam.

flx *CedJ. MSS, Valient,* & fttfedfew rfrdfr *(Merit. R&uMu xd caknt ten.*
xiv. auMhiro.

TITULI CONSTITUTIONUM Ej-

I. Dr *ttxfure pr*Utenun.*
X *De nrmitx.*
4. *De vefUnt hn ai mi drro. exnuUmxt xfu prxixtie tmt/mt fit ftrnffitt.*
5. *Ut ekriti tebtrnxj* wa rrarael.

d. *Ut*

CKRtsrr ,tff.

' 6' rttipoâtt fna habituai deferant.

J. Vt prxlati ú omnes c'wtcita favisfadlit, tg bellicis afiilms abftineaat.

8. De vita boneftate clericorum.

9. Vt derfcsfententiam faaguinis bm diDet ,Ôfc.

to. Vt vicaria mn committantur laicis, vel dericit uxaratis.

>1. Vt clerici arma bm portet.

ja. Vt BM cohabitet mulieribus.

13. Dr reverentia «b Divinis effidit adbibe^a.

14. Vt qui fusu diocccfes vifitaat, em fumpti-

15. Kt ftu; bcmfidu «MM laicerum.

betibus pcrfonalittr defervlont.

rj. Vt ecclefiaftiei λ conjurationibus Iff cmfpiretiosubus abftinaane.

18. Vt ptrotbl, antequam eat a»' fynodxml vifitet infirmas.

19. Vt adeant fsmtdum omnes ad tom COKXXltl, àr y°9 tuita onatuque.

20. Vt omnet curam animarum hloittl preihytcros ordiantur.

21. Vt oleum fanDum Iff cucbariftia, fab clavi ferventur.

IX. Dc Divinis offices celebrandis.

23. Dt sntrifit in beneficia.

*4. Vt etcleftaftici non agant corant jadice fitoslart.

25. Vt corant eodem, dt perfonalibus snjuriis , C iff eleemojynis ecclefiit fallis, non litigent.

16. Ar habeant in domibus jait prolem in /aero ordine Jujieptam; nrc alcas. Sinique titers silorum, famnis majoris tcclffia.

27. De reliquat Janitorum.

28. Qui fini admittendi ad pradicandant, & de qunftortbut.

29. Vt res ccctifia pignori nrn oblidentur.

30. Vt rts rectifie a rcDor-.bus non donentur.

3« Ut nemo peregrmetur fine ordinarii licentia.

3». Ut nemo incognitas admittatur ad fiera peragenda.

33 Ut fideles Divinis offrais interfint in ptrocbialibns ecctifiii.

3* Ut rationes reddantur ab iis q:ti bona eerie* pfiaftsca administrant.

35. Ut Udent mutuo w» dent vtl accipiant.

36. Ut bona ecctiSafftca mb alimcntur.

37. Ut ccctifia non graventur indebitis exaDionibus.

38. Vt arcbidiaconi jurl canonico per triennium ftuduerint, vel ftudeant.

39 De caufis matrisstonialibur.

40. Quod irrita fint inhibitiones, alia, quibus impediunt pralati, ne fubditi culpat fans revelent fuperioribus.

41. Vt fupeltix non teneatur in ecclefilt, njfi facra.

41. Vt presbyteri parochiales habeant libros «Cclefiaflicos.

43. Vt proJana in ccmcteriis & ecclefiit nonperagantur.

44. Ut vigilia in ecdefiis non fiant a laicis.

45. Ut priventur ftipcndiss, qui horis canonicis non interfunt.

4«. Dc Ilt, ad quos fepeliendos exigitur una marea argenti.

47. Ut laid non teneant concubina/.

48. Ut meretrices nemo rs domshu/ & poffeflefuis habitare permittat.

49. Vt bona decedrtinm clericorum a laids non •ccupetm.

'"D* ordmibus ,ffumpti,Ky>. n t^, ecd&ftica MB licet.

Jl. Dt jure Htnutw. anno

J*. Mverfus bomnm ecdqfiafticorum ùmafores. ÔKJIT'Y

j. Λv/dv·. W*

14. Vt per grtiam at ctrrupttlemuou fi**

Jf. IA fjnr—MBBir<tfi, «I agendo, patrocinando, /dtykaade, repellatxr.

mst qm fut rebellet judicibus ecdcfiaftscis, ú dcifiu ecdefiaftid eos qui suu ^ediunt laicia.

58. De potffiatibui facularibus, qmt prohibent appellante/ fedem apoftolicam,

B59. De immmutate ecctifiofticirum.

do. De eadem.

61. Vt omnes regulares eodem vcftiario induatur.

6t. De veftibus regularium.

63. De abftinmlia regularium.

64. Vt regulares monafterio aoa exeant fine licentia.

6j. Vt regulare/ bm reciplat ecciqfias ad firmam.

66. Vt religiqfi nou vexentur, non defervlont ultra offia dies in purocbialibus ecclefiit fucularium, &c.

67. De vitandis I excommunicetis, tf fervendo interdiih, maxime a prolatis.

68. Vt vinearum Û* agrorum depopulatores ex. communicentur.

fiç. Xdvcrfus hostorum & jurixm ccctifiafticornm bnvafora.

Conftitutiones Hungarian Philippi quondam legati circa reformationes praelatorum & cleri.

PRÆFATIO.

SAnâx conftitutioncs edit» per venerabilem patrem dominum Philippum, Dei gratia Firmanum epifeopum, in Hungaria, Polonia, Dalmatia, Croatia, Rama, Servis, Lodomeria, Gallicia, ac Cumania, apolloiic* fedís legatum, de confilio & confenfu archiepifcoporum, epifeoporum, cieftorum, atque abbatum, prcpofitorum, archidiaconorum, priorum, mlniftrorum, cuftodum, guardianoram, plebanorum, canonicorum, reäornm, fle aliarum perfonarum, & clericorum.* nec non capitulorum, tam cathedialiiun, quam aliarum ecclefiarum fecularium fle regularium, Cifterdenfium, S. Benedici:, Praetnooftrateafium, S. AuguDini, Praedicatorum, fle Minorum, ac aliorum ordinum, congregatorum in concilio celebrato in caftro BudenU Vefprimienfu dicecefu, per eumdem legatum ad honorem fle glotiam ianâxfic inEdividus Trinitatis, ad reverentiam fle honorem fanebe Romanae eccleGe fle beatiilimi ac fanffiiffimi patris domini Nicolai III. fle fuccertorum ejus, ac relevationem, falcimentiNit, ac defeniionem fidei catholicss,&\eccleii»tlicx libertatis: necnon reformationem vitx, morum, fil aûuum cleri fle populi legationis prxdi&x, fob annis Domini MCCLXXIX. Iodi&ione VII. die quartadecima intrante Septembris, in quo videlicet die terminatum luit coneDium fupradiâum, pontificatus fanàiflirni patris demini Nicolai peps IP. anno Π.

c£Sm CAPITULA.

A alia fimili materia, deterant bllo'^m^"- modo.

J. *Dt ittfiirt frtlttttntat.*

QUia fient prelati quoique fibi fubditos dignitate & audoritate pr*- eelluat, ita moribus, vita, habitu, eoavertatiooehoneftis, praecellere & praecederedebent eofdem: corneorum vita, fi fit bona, & amplius fi fit mala, trahatur a fabditis in exemplum: (latuimus, qaod ipfi prdati coronam & tonfuram patentibus omnino auribus Btapertunicalia, aut qccumque alia vedrcularem, juxta regularium (eu religioforum generalem confuetudinem approbatam, cum nulla religio pontificali religione fic major, de cetero deferant, ab omni excefTu in capillis, & defedn notabili in corona protinus abftinentes. Sicut * enim ferventes, in 'Senta. prxdidis fibi fabditos poterunt reformare.

II. Dt vfiiatentit ttraatim.

Praeterea (latuimus & ordinamus, quod gelati de cetero, cum equitant, vel etiam in publico pedeftrcs incedunt, habeant & deferant cappas rotundas, fub quibus habeant & deferant camifcias albas five rofetas, quas Temper fub cappis five mantellis, ante pedtas vel poft collum hinc inde connexis, deferant, cum in publico, hoc eft extra fecreta habitationis eorum ipfos contigerit ire vel ftare. Prohibemus autem, ne ipfi prxlati de cetero deferant vel habeant mantcllos, cum quibas hadenus equitare, .& quos Θ in propriis & alienis hofpitiis non folum coram famulis fuis, led etiam coram aliis coniueverunt deferre : permittimus autem., quod poffint habere mantellos rotundos five tabarda longitudinis moderat*, cofque deferre cum capuciis feparatis ab eis, tempore pluviofo, nivofo, feu pruinulo: & cum ad exercitas, feu curiationes, aut expeditiones, ex cenis & necefTariis caufis, a facris canonibus minime reprobatis, eos contigerit proficifci. Info per prohibemus, ne pnelati, vel ec- *E* defiarum catbedraliam canonici dcineeps fub mantellis vel cappis pro paratura varios quorumcumque colorum five varietatum, nifi forte varietates hujufmodi eflent io pellibus agninis, vulpinis, & lineeis, feu zendardum rubeum , vel in aliquibus veftihus fimbrias, hoc eft premidiones feu ornamenta nobilia exterius appofita de ludria, feu bivaria, feta, aut de aliqua

UI. Dt trttndt DtJhtMt ItiKM th mm *ilcrc.*

Prohibemus, ne pnelati aut alii in dignitatibus, perfonatibus, (eucanonicatibus ecdefiarum cathedralium, feu collegiatàram, five in ecclefiis curam animarum habentibus, aut io facerdotio conflituti, manicas deferant confutitias, nec togas five guarnacias, ieu

fa fuperiora indumenta circumcirca ufque ad fimbrias habeant daufa nulla collaria, nifi forte in tabardis vel mantellis ad equitandum, circumcirca omnino rotunda; vd bottones, five fibulas aureas vel argenteas, aut aliquid auri vel argenti habens ornatum in ali- 2uibus fuis veftibus deferentes. Quod qui contrarium fecerint, veftes hujufmodi per fuos ordinarios auferantur in ufiis pauperum aut in alios pios Cuius convertende: nihilo minus qui in hoc inventi fuerint exceffifle, nifi ad mandatum fui fuperioris fe correxeiint, ufque ad fatisfa&ionem a fuis beneficiis fint ipfo fa&o fufpenfi.

IP. Qtfté tiumltmet "feu frülttit tt»tMt fit ferraifiat·

Interdicimus omnibus clericis portare annulos , nifi fine pnelati, quibus licite competat cx officio dignitatis vel ex privilegio fedis apoftolies fpeciali, confuetudine in hoc contraria non ob- *flante.* Quod fi quis de cetero clericus annulum portans inventus fuerit:, auferatur ei annulus per fuum ordina* rium, & non reddatur eidem : immo idem tranfgreflor clericus etiam tantumdem ad valorem illius annuli in rebus aliis cogatur pauperibus erogare. Clericus autem qui annutum dare dicecefano, vel pracdi&am quantitatem foirere contemneret, ab ingrefla ecclefie arceatur, donec annnlum reddat & poenam folvat predidam.

V. tfr *clerici tthcrrut* mw *ttactnt*

Statuimus, quod nulla perfona ecclefiaftica in domibus five curiis, io quibus habitant, tabernam ubi vinum minutatim vendatur, vel ubi viles, leves, feu fufpedx hofpk^ntur aut convertentur perfon*, habere^ tenere, vel fuflinere prxfumat. Quod fi quis in his excefferit, & a fuo faperiore monitus non emendaverit infra terminum

"2JVT" fibi dandum, extunc uique ad emen- *emusn* dationem condignam ab ingreiiueccle- fix excludatur-

VI. Vt tfttfcofi ta rtliliofit orJinibnt offoafti, religioni! fan obttnao écftrout.

Statuimus etiam, & inviolabiliter obiervari praecipimus, quod omnes de finguli, de aliquibus religionibus five ordinibus ad pontificalem dignitatem affumpei aut in pofterum aftumendi, illius religionis five ordinis de qua velB de quo aflumpei faerine, vel dc cete, ro effumentur, habitum tam in veftibus, quam in calceamentis dc quibufcumque aliis, toto tempore vite fus deferre teneantur, dc deferant in publicodtfecreto; nec habitum illum ullo tempore dimittant, aut veftcs, calceamenta, vel aliqua alia deferant, in colore, forma feu materia, contraria vel diffimilia religioni five ordini fupradiâis. Qui vero contra hujufmodi fan- Qun dc regulare ftatutum venire prx- fumpfcrint, ingreffum ecclefir, dcexe- cutionem pontificalium fibi noverint interdicta. Per hanc tamen conftitutionem non interdicimus ocreas, nec cappas rotundas, aut mantcllos ante peâus vel poft collum connexos, in colore dc alite, fupradi&is religionibus feu ordinibus congruentes.

VU' Vt froloti it omnet derici o fovit fodit, it bdlicit ottibttt obflinccMt.

Perpetuo prohibemus cdi&o, ne prxlati & alii clerici cujufcumque fint ordinis, dignitatis, aut ftatus, (editionibus, praeliis, (poliis, rapinis, incen* diis, dc aliis ûevis faâis *fe* aliquatenus immifeere przfumant; nec bellicis aâibus fe implicent, vel involvant : nifi forte pro ecclefiarum fuarum dc patrie defenfione, non ad impugnan. dum vel propulfandnm, fed ad defenfionem tantnm, fi neccffitas eos compellat; dc tunc in propriis perfbnis non pugnent-

VUI. Dt vito it bonditte cicricontne.

Clerid officia, vel commercia non exerceant, maxime inhonefta: mimis, hiftrionibus, dc joculatoribus non intendant, dc tabernas protfus evitent, niG forte caufa neccffitatis in itinere conftituti. Ad aleas dc taxillos non ludant, nec hujufmodi ludis interfint · Comam dc tonfuram patentibus auribus "habeant congruentes, dcin officiis Aecciefiafticis dc io adits bonis ftudiis exerceant diligenter. Exercentes * au- christi tem in talibus, a fuis moneantur prxlatis; & fi moniti parere contcmpfe- * a rint, ab officio & beneficio (ufpendantur: nec prius talis fofpenfio revocetur, quam ad arbitrium prelatorum pro co foerit fatisfadum; ac fub certa peena fufficienter caveant, quod in talibus vel fimilibus ulterius non excedent.

IT. *Vt clerici fenteniiaei fengttioit* na* dZér.

Nullus clericus fententiam fanguinis didet, aut proferat, aut fanguinis vindidam exerceat, aut ubi exercetur, interfit: nec quifquam clericus litteras didet aut feribat pro vindida fanguinis deftinandas; nec illam partem* cerugis exerceat, qu« ad uftionem, vel. chinjr. incifionem inducit .' nec quifquam purgationi aqus ferventis feufrigidz, feu ferri candentis, ritum cujuslibet benedidionis aut coniterationis impendat: Clciens, quod fi ex hujufmodi mors vel membri mutilatio fuerit fubfecuta, irregularitatis laqueum non evadet.

X. Vt ttftrii non tuonitt^tur laicit tx/ *deficit nacorotts.*

Prohibemus quoque, ne archidiaconi & alii redores ecclefiarum, laicis vel clericis uxoratis fuas prxfumant committere vicarias: dc ad hoc ditfti archidiaconi de ecclefiarum reâores per fufoenfionem offitoii,j0c\riivatiopem be- Dnencii, laici autem vcR clerici uxorati , ne hujufmodi vicarias recipiant, per excommunicationis fententiam a fuis dioBccfanis compcfcantur omnino.

XI. Ut clerici amu non forcent.

Diftrifte prccipimus, ne facerdotes vel clerici, in quovis ordine conftituti, gladium vel cultellum, quod vulgariter dicitur bord, portent, niG eis -manifefti timoris cauta ingruerit; nec Etunc abfque licentia praelatorum portent.

XII. Vt non cobabitcnt ntnlieribnt.

Jnhibemus diftri&ius, ut nullus clericus bénéficiâtes, aut in facris ordinibus conftitutus mulieres aliquas lu domibus fux habitationis retinere, vel alibi eis cohabitare pnefiimat: qui vero ipfas nunc tenet, nifi infra tres mentes,

^AMMo"^» u,tinao die prxfentis fynodiin Atigcrit, fic fe honefte habeant & mo- ANNO
Ottum antea numerandos, eas a cohabitatio- deNe, fe fuafque familias a fuperAuis Christi
..". ne fua prorfus ejecerit, vel qui eje- & illicitis cohibentes, quod *per* immo- "ru-
das refumpferint, vel eis cohabitaverint, extunc fe fciant excommunicationis fententia innodatos; a qua fententia per iuum dicœcefanum abfolvi poffint, primo de fuit cobabitationibus mulieribus prasdidis ejedi, ac *ipGt* clericis ab earum omnino cohabitationibus feparatis, & fufficienti prxflita cautione, quod contra conftitutionem hujufmodi de cetero non venient. ipfam omni tempore inviolabiliter obfervabunt.

deratos dcfccnfus hujufmodi, ccclefix importabiliter non graventur: in prxdidis & aliis taliter fe habentes, quod ipfi non qux fua funt, fed Jefu Chrifti potius, quxrere videantur. Qui autem in prxdidis exceiTerint, per fuperiores fuos abftinerc atque dcfiftere, & dc illatis gravaminibus fatisfacere ixfis *tk* gravatis ecclefiis, per cenfu- ® ras ecclcfiafticam & alia prompta *to*media, fublato cujuslibet fruftratorix appellationis obftaculo, compellantur.

XIII. De reverentia in Divinit offitiit aibibtnia.

Suademus, ut quotiefeumque clericos contigerit fimul vel fingulariter incedere ante altare, feu figuram B. Virginis, aut etiam crucifixi, & maxime cum pro Divinis officiis intrant chorum, inclinent capita fua, depofitis pileis reverenter, atque inftruant & inducant laicos diligenter. Volumus, quod omnes clerici, quotiefeumque in Divinis officiis, Ave Maria audiverint, flexis genibus fe reverenter inclinent: prohibentes, ne clerici bénéficiât!, aut in facris ordinibus conditi, difcalciati, feu nudis pedibus, chorum intrare feu in ipfo flare prxfumant, dum ipfa Divina officia celebrantur, quod presbyteri fine cappis rotundis vel fuperpelliçiis ad .pfallendum horas canonicas, maxime vefperas, matutinas, vel Mifiam, ecclefias ingredi, vel in eis flare non prxfumant; nifi forte cflent extranei viatores, aut etiam peregrini.

XIV. Ut fui fuat diaafft vi/tant, tat [umftibut ntt fmxm,

Quoniam, ficutaudivimus, nonnulli ecclefiarum prxlati & perfonx ccdefiafticx noftrx legationis, & maxime regni Hungarix, cum fuas dioecefes vel parochias vifitant, vel ex aliis caufis ad ecdefias ipfas declinant, gravibus & importabilibus fere defcenfibus non folum in prxlatis & clericis, verum etiam in laicis reprobandis atque damnandis, ecdefia*, vel parochias ipfa* plerumque aggravant & moleftant: nos hujufmodi defcenfut gravesf onerofos, difficiles & importabiles fieri de cetero prohibentes, ftsculmus quod, cum praelatos & perfonas prxdidss ex juftia & rationabilibus caufis ad ecdefia* ipfas declinare con-

XV. Ne fuit bcntfitiunt ettleficflitum actifiat it Manu lainruM.

Prohibemus ne aliquis abbatiam, prxpofituram, prioratum, plcbanatum, capellaniam, vel aliquod benefi. cium ccclcfiafticum de manu recipiat laicorum: flatuentes quod archicpifcopi, epifeopi, & alii, ad quos de jure, *vel* confuetudine, feu privilegio abbatum vel aliorum confirmatio, inftitutio, vel provifio fpedat, nullum confirmare vel inflituere prxfumant, nifi cis prius de canonica ipforum eledione, & eligentium ac eledi, inter cos plene conflet; veris patronis in illis ccclefiis, in quibas illius obtinent patronatum, juftitia ac jure plene fervatis ac falvis, qux eis a facris canonibus conceduntur atque fervantur.

Xyi. Ut «star/ *in beatfait eurat» aniuMntnt bahrntibnt ferfanalittr itjeniant.*

Cum ad beneficia ecclefiaftica, curam habentia animarutr annexam, talea quxri debeant & admitti, qui in ipfis beneficiis velint & valeant relidere, & perfonaliter perfeipfos, & non per alios defervite.· ordinamus, atque prxeipimus, ut omnes & finguli plebant, redores, flccapellani ecclefiarum parochialium totius legationi nobis commifix, in ipfis defendant per fc ipfos, & non per vicarios: prohibentes, ne aliqui talium ecclefiarum redores de cetero abfque dicecefanorum confenfu, quibus ccclefix ipfe fubfunt, aliquos inflituant vicarios, vel inftitutos in eis teneant, vel fuftineant. & qui contra fecerint, frudibus & proventibus illius ccclefix per annum fint ipfo jure privati: didique frudus de mandato dicœcefani epifeopi in libris & ornamentis ecclefiaflicis ad opus ejufdem ecdefia: irrevocabiliter expendantur.· nec antea percipiant de frudibus

AMNO Christi

'eccleſiarum ipſarum, quam fufficienter caverint, quod hujufmodi conſtitutio- Dem inviolabiliter obiervabunt. Illos autem qui contra tenorem conſtitutio* nis prxſentis receperint vicarias, fuo· rum ordinariorum arbitrio relinquimus puniendOs.

XVII. Ut tttItfitfliti a toninraiivnibht & tonfpirationibui eb/itntent.

Conjurationes , conipirationes , & colligationes inter perſonas eccleſiaſticas, quocumque modo, fraude, vclIB ingenio, omnino de cetero fieri pro. bibemus; fadlafque, necnon juramenta, promiſſiones, obligationes, & alia ſuper prxdidis prxſtita, vel qux de cetero ſuper cis fieri contigerit vel prxſtari, aut earum occatione, penitus reprobamus, diſſolvimus, atque caſſamus & eos, qui hujufmodi promiſſiones, obligationes, aut etiam juramenta, ſub aliquibus, etiam pecuniariis vel aliis poenis fecerunt, aut etiam prxſtireiuut, protinus abſolvenus, ipios decernimus, adobſervationem conjurationum, confpirationum, ô obligationum ipſarum, vel ſolutionemaliquarum poenarum ſive pecuniarum, aliquatenus non teneri; ſtatuentes, quod qui in talibus de cetero inventi fuerint exceſſiſle, prxter excommunicationem, quam ipſo fado incurrent, a ſuis diœcefanis aut aliis ſuis ſuperioribus, per privationem perpetuam aut etiam temporalem beneficiorum qux: obtinent, & alias poenas, talitercaſtigentur , quod poena ipſorum tranſeat aliis in exemplum. Quam conſtitutio-D nem, quantum ad poenas imponendas, ad promotiones ſeu mediationes prxdi&arum conjurationum, confpirationum , colligationum , juramentorum, promiſſionum, & obligationum prxdidarum, extendi volumus & mandamus.

XVHl. Ut paroibiy antequam tant ad flnedum, vifitent infirmai.

Statuimus, quod cum ex deliberatione & ordinatione epiſcoporum, archiepiſcoporum, & aliorum ordinario* rum , ſynodus fuerit celebranda, per duos, tres, vel tot dies qui ſufficere videantur, antequam ſe ponant invia eundi ad ſynodum, redores patriarcha- ·cw*. p»· lium - eccIcſiarum, earumque perpetui vicarii, qui prxſidentes - ſynodo cwu facienda;fuerint, generaliter, ſive ſpecialiter, ſeu ſingulariter evocati, diligenter inquirant, ſi qui ſint infirmi , ſeu debiles in parochiis ſuis; cuſque viſitent, etiam non requiſi.., & ſa- ouiOTi ciant circa cos quidquid neceſſe fuerit ad animarum ſalutem.

XIX. Ut adtant ſynodum amntt ad usa *tonixxati, ér ſu» tnltn triuniſm.*

Statuimus etiam , & prxcipimus , ut omnes tam regulares quam ſxcula- «res, in dignitatibus, ſeu perſonatibus, conſtituti illius metropoHtanx, in qua provincialis, & illius diœccſis, in qua epiſcopalis ſynodus fuerit celebranda , veniant.* niſi remanſerint de ſuorum ſuperioſum licentia ſpeciali, de quorum ordinatione ſynodus fuerit facienda. Et ſi taliter impediti fuerint, quod ad ſynodum venire non poſſint, legitimum excuſatorem clericum cum pleno mandato ad acceptandum, & recipiendum ea, qux in ſynodo fuerint ordinata, tranſmittant. in eundo & redeundo, honeſte ambulent, &honeſta acquirant hoſpitia, & in eis circumſpééle ſe habeant, & modeſte: ne vita, mores, & gtftus ckricbrum, populo fiant in icandalum & contemptum. Qui vero ex cauſa ad ſynodum ire vei venire non poſſunt, camarchidiaconis, & archidiaconi ſuis dimceſanis, Audeant nunciare. Quod ſi in ve niendo, & denunciando rationabilem cauſam, négligentes , ſeu contemptores extiterint: ad diœcefanorum ſuorum arbitrium puniantur . Prxrcrcſtatuimus, quod archiepiſcopi, epiſcopi, abbate^, & quilibet alii, qui ex privilegio mitris utuntur, mitrati cum ſuperpelliciis, ſtolis, & cappis, ſeu pluvialibus; prxpoſiti vero, priores , & alii inferiores prxlati, cum ſuperpelliciis, & ſtolis, ſi diaconi ſaltem ſint, & ſi velint, p'uvialibus' ſeu cappis; redores vero, & Cmplices ſacerdotes , cum cortis ſeu ſuperpelliciis, & ſtolis tantum ; inferioris vero ſtatus vel ordinis clerici, cum cottis ſynodum intrent : & in ea devote &. cum reverentia uſque ad finem , niſi caſus neceſſitatis emerſerit, perſe-. Ctrr verent. Religioſi * quoque, nullam ligioſo prxlaturam vel adminiſtrationem habentes perpetuam , permittimus in habitu ſuo cum ſtolis in ſynodo poſſe ſtare , ctiamſi adminiſtrſitioncm habeant .

XX. Ut cmntt curtm animarum Mentef in prttbyttroi ordinentur.

Statuimus etiam, quod omnes abbates, prxpoſtti, priores, plebani , & alii

"λZvo eccicûarum praelati & redores, Adefiafticam libertatem ex quajnulta'
Chrlstl curam animarum habentium, promoti provenerunt & proveniunt quotidie de chrI$tI
*?"I ad dignitates feu curas prxdiâas ante trimenta, & animarum deploranda pe- "„■
concilium Lugdunenfe noviter celebra- ricula fubfequuhtur: ftatnimUs, quod
tum, fi°presbyteri non funt, in pro- nullus laicus, cujufcumque auéloritatis
ximis futuris quatuor temporibus iuc- extiterit five ftatus, aliquem de cete-
ceffive *fe* faciant uique adfacerdotium ro in ecclefiis, vel monafteriis, autec-
ordinari, aut omnino dimittant huju. clcfiafticis beneficiis legationis prxdi-
fmodi dignitates & curas: & per fuos &z, ponere vel intrudere quacumque
diœcefanos feu fuperiores, (ublato cu- occafione, vel audoritate, quin potius
iuslibet appellationis obftaculo, amo- tranfgreffione feu temeritate, prae fu-
veantur a dignitatibus & curis prxdi- mat; falvo & refervaro jure patrona-
Ais, nifi in facerdotes fuerint ordina- tus veri competentis patroni, prout
ti. Inftitutis autem five inftituendis „Bcanonica jura declarant. Decernimus
poft concilium Lugdunenfe praefatum, autem inftitutiones, five intfufionôs ta-
per dicecefanos & alios iuperiores eo- lium, nullas efte, nullumque jus cOm-
rum denunciecur fingulariter fingulis, petere fic intrufis: & nifi intrufi hu-
& univerfaliter univerfis, quod nifi jufmodi, infra *(ex* menfes, ecclefias,
infra annum a die fux conftitutionis monafteria, five beneficia, qux de fa-
in dignitatibus & . beneficiis, curam do, modo funt adepti prrdiéfo, om-
animarum habentibus, in presbyteros nino & fine difficultate dimiierint. &
fuerint ordinati, ipfo jure hujufmodi quicumque alii de cetero aliqua bene-
beneficiis fint privati, & beneficia il- ficia ecclcfiaftica per manus receperint
la per illos, ad quos eorum ordinatio laicorum, & electionibus, poftulationi-
fpedat, extunc de perfonis idoneis li- bus, provifionibus, feu inftiturionibus,
bere ordinentur. ad minas, comminationes, terrores,
Cfive impreffiones laicorumquorumcum-
XXI. 'O: oleum fanfluni it eueberiflia fub que aliorum, prxfumpferint contenti-
devi Jtrvtniur. re; extunc fe fciant excommunicatio-
nis fententix fubjacere; ipfofque per
Statuimus, ut per omnes ecclefias, diœcefanum, & alios, quibus ecclcfiz
cbrifma, oleum fanétum & eucharifiia monafteria, & beneficia funt fubje&a
fub fideli cuftodia clavibus adhibitis con- przdida, ardius compellendos ea di-
ferventur: ita ut non poffit ad illas mittere, & fatisfacere dc frudibus &
manus impia extendi. Si verb is, ad proventibus exinde perceptis, invoca-
quem fpeAat cuftodia, ea incaute re- to ad talium proterviam conterendam,
liquerit, tribus menfibus ab officio & fi opus fuerit, auxilio brachii fxcu-
beneficio fufpendatur: & fi per ejus hris.
incuriam aliquid inde nefarium conti-
gerit, gravius puniatur. *XXIV. Ut ecclcfiaftiei non agent coram*
judice iaeulari.
XXII. De Divinis officiis celebrandis.
Inhibemus, ne perfonx ecclefiafticz
Nullus permittatur defervite altari, agant, vel refpondeant, five fideju-
vel epiftolam legere, nifi in fuperpdli- beant, aut fc aftringant, vel obligent
cio & cappa claufa. Sacerdos quoque coram judice fxculari: nifi de his, &
diurnum officium pariter &no£turnum fuper his, qux ad fxculare, npn ec-
diftinAe & aperte, quantum Deusde- clefiafticum forum fpeétant, & de qui-
deric, celebret, & devote. bus abfque facrorum canonum injuria
& contradictione in prxdiAis, vel
JCXIH. De intrufis in beneficia. aliis, poteft per ecclefiafticas perfonas
fxculare forum adiri. Perfonas autem
Quia multorum aftertione competi- E ecclefiafticas, qux contra hujufmodi
mus, & pro certo didicimus, quod in inhibitionem venire prxfumpferint, &
multis ecclefiis, ac monafteriis, & ec- judices fxculares, qui perfonas prxfa-
clefiafticis beneficiis noftrx legationis, tas coram fe agere, refpondere, vel
multi per fatcularem potentiam abique fidejubere, aut fe aftringere, vel alia
libero & legitimo ecdefiafticarum per- facere, qux ad forum fxculare non
foisarum aflcnfu, ad quas ipfarum ele- pertinent, contra privilegia ordinicle-
Aio, ordinatio, provifio, & inftitutio ricali vel perfonis ecclefiafticis, gene-
pertinere dignofeitur, damnabiliter funt raliter feu fpecialiter ab horr ine vel
intrufi, ac quotidie intruduntur, con- a jure concefta, compulerint. mfi poft-
tra facrorum ftatuta canonum & ec- quam de hoc exceptum fuem coram
eu,

«i·» «b hnjufmodi procefih omnino do- Arum tantum ea dicant populo.qux
cmjustt ûiterint, gj revocaverint omnem pro- in litteris domini Papæ vel epifeopi chsusti
·”»I cefihm habitum contra perfimas prx- continentur. Sacerdotes tamen loci po-
didas , excommunicationis fententix pulum fibi commiflum diligenter in-
volumus fubjaccre : a qua per dicece- ducant ad eleemcfynas erogandas itu
fanos locorum, inrquorum jurifdiâiooc tuitu pietatis, non animo extorquen-
perfonz hujufmodi confidunt, poft fa- di . Nullus etiam quxftuarius pro ho-
tisfadionem idoneam & coodignam, fpitalibus vel aliis fimilibus locis, re-
juxta formam ecclcfix poflint abfolvi · cipiatur ad eleemofynas quxrendas fine
litteris domini papx aut legatorum
ejus, vei diacefanorum ipforum.

XXV. Ut eorum eodem, de fer(anuhbm injttriit, & elecmofimit «tkfia fattit , non litigent.

XXIX. Ut rei tttlefie fignori non obligentur,

B

Nullus iacerdos, vel aliqua pcrfona ecclefiaftica de perfonalibus injuriis , vel eleemofynis ccclefix fadis, coram fxculari judice audeat litigate. nifi dc licentia fui epifeopi.

Statuimus, quod ornamenta ecclefia non obligentur pignori, nifi pro neccilitate ccclefix, dc licentia epifeopi, cum confilio paroebisnorum. Prxterca (latuimus, quod nullus prxlatus, fuperior vel inferior, aut eccicfiarum reiter, pro alio fidejubere, nec pofleffionem ecclcfix fux, vel alias res eccieflafticas quafcumquc , mobiles aut immobiles vel femoventes, prxfertim facras, pro alieno faâo obligare prxfumat, nec etiam pro fno faâo proprio, nifi evidentem in utilitatem fux cedat ecclcfix, & cum licentia dicecefanorum, & cum aflcnfu capituli, five conventus illarum eccicfiarum , five monafteriorum, qux habent capitulum vel conventum. Tranfgreflbres autem conftitutionis hujufmodi , per fuos (uperiores compellantur reficere omno damnum, quod monafterio & ccclefix ex fidejuffione vd obligatione hujufmo. di incurriflent.

XXVI. N< habeant in domibus fuit frolcm iifacro ordinefnfttftam: net altat. Sint illorum liberi, famuli maioris calefit.

Prohibemus facerdotibus & ahisclcricis in facris ordinibus conftkutis diAride , ne fecum prolem habeant , quam in iacro ordine genuerunt, propter fcandalum : & ne hujutmodi parocbialcs iacerdotcs in domibus fuis habeant aleas vel taxillos, diftnâius inhibemus. Filii autem five filix prxdidorum, in familia, five famulatu , feu pro famulis majoris ccclefix , cui funt immediate fubjedi, redigantur, ac etiam teneantur.

XXVII. Dt rtlifnlit Sanflorum.

Ia concilio ftatutum eft, ut amodo reliquix extra capfam nullatenus oftendantur, nifi in prxeipuis feftivitatibus vel ad hoc ex devotione concurrentibus peregrinis, ficut quarumdam ecclefiarum laudabilis confuetudo expofeit , nec aliquo modo exponantur venales: inventas autem de novo nemo publice venerari prxfumat, nifi prius aulteritate Romani pontificis fuerint approbatx. Qui vero contra fecerit, fi clericus fuerit, ab officio & beneficio fe noverit fufpenfum ; fi laicus , per- cafibus a jure permifits. Quod fi conmenfem ingreflum ecclcfix fibi nove- nt interdidum.

XXVIII. Q)ti funt admittendi ad froditanduos. Et de fuafloriliM.

Nullus paffim recipiatur ad prxdicandum, nifi fuerit authentica pertona, vel alias per fedem apoftolicam privilégiais, aut ad boc pertpifcopum dcftinata. Quxftorcs quoque ecclefia·

XXX. üt rtt etthfia a nfloribut non donentur.

Statuimus, & ftatutum etiam declaramus , quod ccclefiarum redores dc bonis mobilibus, vel juribus, feu libris , aut ornamentis , ad ecclefias ipfas (pedantibus, nihil dare, concedere, vel donare poflint in vita; nec de ipfis feu aliis, mobilibus vel immobilibus, aut fc moventibus, acquifitis, contemplatione eccicfiarum ipfarum , poflint condere tcftamentum, nifi in era fadum fuerit, illud decernimus irritum & inane: prxcipientesdiftride, quod fucccffores eorum, qui in talibus exceflerunt, prxdida bona cum audoritate dicecefanorum ôc etiam judicum fxcularium, fi fuerit opportunum ad jus & proprietatem ipfarum ecclefiarum efficaciter ftudeanc revocare ; ipfique prxlati fc favorabiles & promptos ipfis redoribus exhibeant in prxdidis. £r fi quis de didis redoribus

in

"■"ζ^-iη revocatione hujufmodi fuerit negli- timodi officia permittantur; (eu ipfis
CHRisn gens, ·Pioβ "d id per diacefanos pre- per alios, quam per luos parochiales chkish
"«· diAos compelli volumus & manda- presbyteros, mioiftrentur ecdcliaflica **".
mus ; archidiaconi quoque, finguli vi- facramenta, exceptis clericis religiofis
delicet lα finguhs· archidiaconatibus tranfeuntibus fle peregrinis, qui ad hu-
fuie, tam de prxdi&is, quam aliis ad jufmodi officia in parochiis, fiveeccle-
bonum fle utilitatem ecclefiarum tuo- fiis polfunt recipi alienis; fle nifi forte
rum archidiaconatuum, curam fltfolli- caula devotionis majoris aliqui circa
citudincm habeant diligentem ; fle fi hoc a fede npoftolica fint muniti pri-
quid fuper prxdidlis ac ali** difficulta- vilegio, aut indulgentia (pcci.nl*. Pa-
tibus emerferit, illud dicecefanis fuis rochiani vero , contra conftiruttonem
Audeant quam citius nunciare. hujufmodi venientes, a perceptione fa·
cramentorum ; illi aurem, qui contra

XXXI. Ut nent» clirietu fcrtgritKtter /fcB trditutrii lietntia.

Nullus clericus noftrx legationis, in quovis ordine conftitutus, peregrinari extra regnum vel provinciam fuam prxfumat, abfque dicœcefanotum epifcoporum vel aliorum fuorum ordinariorum licentia fpeciali. Quod fi quis contrarium fecerit, a beneficio ccclefi® vel ecclefiarum, in qua, vel in quibus beneficiatus extitit, per unius anni fpatium fic fnfpenius.

XXXII. Ut nento incognitat admittatur ad foera ftr<tgtnda.

Decernimus, ut nemo incognitus ad miniftrandum in (acrisordinibus admitcatur, nifi fui ordinatoris, vel fucceffori* ejus, litteras omni fufpicione carentes oftendant, fufeepti ordinis mentionem facientes expreflam . Et qui contra conflitutionem hujufmodi venire prxfumpferint, tales ad celebrationem Divinorum admittendo vel retinendo: poft trinam admonitionem ve! unam peremptorie, a Divinorum perceptione & ingreflu ecclefix arceantur : fle de hoc per dicœcefanos epifcopos inquifitio frequens fiat.

XXXUI. Ut fidtlet Divini/ officiir interfiat in feroebitiiben ccclcfiit.

Prxeipimus, ut ecclefiarum parochiaDi fingulis diebus Dominicis fle feftrvis ad Divina officia, fpedaliter ad Miflam, vadant ad (nas parochiales ecclefias, ibique Divina officia, prout Deus dederit, audiant diligenter.· nec ipfi parochiani, relida fua parochiali ecdefia vel contempta, ad alias ecclefias, cujufcumque fint ordinis, religionis, aut ftatus, five hujufmodi ecclefi* fint parochiales five non, ad audienda Divina officia , fle fpecialiter Miflam, prxfumanc accedere, maxime diebus Dominicis fle feftivis, aut in alienis parochiis vel ecclcfiis ad hujuconflitutionem hujufmodi parochunos alienos receperint ad Divina, vel eis adminiflraverint ecclefiaflica (aeramenta, ab exeeutione fuorum ordinum noverint fe fufpenfos : fle qui parechianis alienis taliter fufpenfis ecclefiaflica miDiflrare prxfumplcrint facramenta, excommunicationis fententiam ipfo fado fe noverint incurrifle, a qua, congrua fatisfadione exhibita illi parochiali redori, cujus parochiano tniniftrarcprx- · pᴬrumfumpfit * ecclefiaflica facramenta , per dicœcefanos epifcopos fecundum formam ecclefix poffint abloivi.

XXXIV. Ut rctlonet rtddtnttttr ab iit fui bona ttclcfialhca adminfirant.

Omnes autem abbates, pntpofiti, priores, fle alii prxlationem habentes, falrtrr femel, de fuis omnibus redditibus fle expenfis, fle flatu ecclefiarum fuarum ; ceteri vero adminiflratores , camerarii, feu officiales, tam interiores quam exteriores, bis in anno duobus terminis, uno videlicet in feftoS. DThomx apoftoli altero in fefto S. Gregorii, reddant in capitulo plenariam rationem, confuetudinc quarumdam ecclefiarum, ubi pluries ratio reddi folet, in fuo robore duratura : in quibus fi prxlati fle officiales prxdi&i, négligentes feu infideles fle mendaces inventi fuerint, fecundum qualitatem culpx, per epifeopum vel alium fuum fuperiorem puniantur. Alii vero ipfo fado adminiftrationes admittant, gravius juxta arbitrium epifeopi vd fui ᴬfuperioris ulterius puniendi.

XXXV. Ut iidtn» mutuo nat dent vel actifiunt.

Inhibemus abbatibus , prepofitis , prioribus, plebanis, redoribus redefiarum, fle clericis univerfis, ne ipfi mutuo dent, vel accipiant, abbates, prxpofiti, ultra duas vel tres marchas ; ceteri, unam marcham : fine notitia fle confenfu capituli fui, vel majoris par-

—— "" -partie, ac diecetoni epifeopi aflcnfu chrbti fpeciali.

'*'».

JXXFX *Vt bono itdefiofim non eiirntntnr.*

Prohibemus infuper , ne inferiores prxlati abfque epiicoporum, nec ipfi abfque archiepifcoporum, nec ipfi metropolitan! abfque fedis apoflolicx 1». «mia fpieciali, aliqua de bonis immobilibus , vel juribus ad monaAcria five ecclefia» fnas ipedantibus, nifi in cafibus a jure permiffis, alienare przfumant. Quod fi contra fecerint, pro irrito habeatur: & alienantes, fi inferiores prxlati fint, a fuorum ordinum; archiepifcopi & epifeopi a pontificalium exeeurione, fint ipfo fido fufpenfi : quam fnfpenfionem fuperiores ordinarii alienantium, alienatis prius ad jus & proprietatem monaAeriorum feu ecclefiarum revocatis, vel alias indemnitati ipforum tnonaAeriorum *Sc* ecclefiarum provifo, valeant relaxare.

XX'YP7/. *Vt tetlefit non groventur indebiti/ exofltonibnt.*

Statuimus, quod ecclefix parochiales, vel alix ecclefix, feu monafteria, per majores, feu minores, vel pertonas, feu magiftros, aut capitula cathedralium ecclefiarum, vel aliarum ecclefiarum prxlatos, novis, injuAis, & indebitis exa&ionibus non graventur, nec eis novi imponanrur cenfus , aut indebitas exaftioues inducant, nec veteres augeant penfiones. Qui vero Inventi fuerint in talibus ccclefiasmoleftare aut aggravareprxdidas: fi epifcopi , per metropolitanos eorum; fi inferiores perfonx, per fuos diœcefanos, a talibus per ccnfuram ecclefiafticxm, & alia opportuna remedia dcfiftcre compellantur.

XXIVllJ. Vt oribidiMotti jttri tononito ftr triennium findietrint, vel (Mtont.

Cum tam de jure, quam de generali confuetudine, multarum ecclefiarum archidiaconi jurifdidionem habeant caulas matrimoniales & plerumque alias audidndi, examinandi, atque decidendi : (latuimus atque prxeipimus, quod nulli de cetero in regno Hungarix & provincia Polonix, in archidiaconos effumantur , nifi in jure canonico, taliter fine iuftruili atque periti, quod caufas hujufmodi fecundum jura & rationabiles coniuetudines locorum, in quibus hujufmodi jurifdiélionem obtinent, audire, examinare, atbus tint aut in aliis feientiis taliter informati, quod in talibus, annuente Deo, verifimiliter proficere poffint: & fi tales in archidiaconos aflumi contigerit, teneantur ad minus triennio in canonico jure Audere, dimiflis in ipfia arcbidiaconatibus talibus vicariis , qui honefie poffint fupplere vices eorum. Hanc aurem · ad Audiumquantumad conftitutionem triennii, ad jam inftitutos archidiaconos extendi volumus *Sc* mandamus : nifi & inAituti jam fadi fint, & inAituendi, poAfuas inftitutiones fiant abfque vitio & culpa ipforum adeo pauperes, debiles , vel infirmi, aut alias inhabiles ad Audendum, quod ftudium incipere nequeant, vel perficere, aut terminare incoeptum ; quibus impedimentis ceffantibus, teneantur incipere, dc incoeptum perficere ftudium , ut fuperius eft expreflum . Ad prxdida quoque implenda archidiaconi fupradi&i a fuis diœcefanis, per amotionem & privationem perpetuam a fuis archidiaconacibus, compellantur. Indulgemus autem archidiaconis fupradi&is , quod infra triennium , quo Audio przfato vacabunt, archidiaconatuum & aliorum beneficiorum fuorum fru&us & proventus cum ea integritate percipiant, cum qua iplos perciperent, fi in didis archidiaconatibus vel beneficiis perforaiiter morarentur, quotidianis diflributionibus qux in pane & vino Angulis vel certis diebus exhibentur, dumtaxat exceptis : nifi in fraudem prxfentis conAituttoois, redditus, qui confuevernnt in pecunia percipi ordinarentur pro diftnbutionibus panis & vini.

«cmt .h >>c

·"«". to°-

tnauui·

XXXIX. Dt tatfii mttrimoniolibor.

Prohibemus, ne caufx matrimoniales, nifi diferetis & gravibus ac boneftis committantur perfonis, & habentibus juris canonici peritiam vel cautorum experientiam in talibus opportunam. Statuimus, ut judex in caufis matrimonialibus teftes per feipfum , vel alium diferetum & honeftum jurifperitum, vel bonam experientiam cautorum habentem, examinet.

XL. Qteod irrite fint inhibitione/, é olit, gnibn/ impeditent preloti, ne fubditi tielpot Jnot revelent fuperisribitt.*

Quia nonnulli prxlati, fxculares & regulares, fubditit fuis inhibent, neeeciefiarum five tnonaAeriorum fuorum

fta-

'ftstum, perfonarum, & rerum eorum-A dem, fuperioribus fuis, feu aliis, per quos ad notitiam eorum perveniat, infinuent, vel exponant, cofdem tubditos fubjuramenti interpofitione, & aliis vinculis aftringentes, vel in ipfos, fi fectu fecerint, excommunicationisfententiam proferentes; nonnulli etiam ex eis, fubditos ipfos, plerumque alios, fibi obligant, ne de cetero dicant five deponant, denuocient aut faciant aliquid contra eos, per quod malum vel damnum aliquod incurrere^ poflint,· ex quibus frequenter venit,B quod cum fuperiores, ecc[illegible]%c monafteria ipfa vifitant, ipforum monafieriorum *ie* prxlatorum, aut etiam fubditorum, ftatum icire non poliunt: propter qux multa in eis tam* in capite, quam in membris, qux correâione & reformatione indigent, remanent incorreâa: nos contra hujufmodi deteftabiles & periculofas afiutias providere volentes, omnia luper his vincula interpofica, obligationes omnes luper hoc initas, fementias, & quxeumque alia hujufmodi occafio-^ ne fubfecuta, inita feu fida, vel qux in pofterum ferri vel fieri contigerit, penitus revocamus, relaxamus, atque caflamus, ac caffia & irrita nunciamus: decernentes fubdites, & alios iupradidos, a prxdi&is obbligationibus, fententiis, atque poenis totaliter ablolutos, & ad eorum obfervacioncm aliquatenus non teneri.

XU. Ut [npptllctt non tentontr in ttchfiit, ■tA *fari·*

In concilio prohibetur, & nos prohibemus inviolabiliter obfervan, ne fupelleâilia facerdotis propria, feu alia, in ccclefiis reponantur, aut etiam teneantur, nifi propter hoftiles incutfus, ant incendia repentina, ad eas oporteat habere refugium: fic tamen, ut neceffitate cefiante, extra ecclcfiam portentur.

XLH. Ut prttbfitri ftrotbitltt bibunt libret tttltfioftiw.

Librum, qui dicitur manuale, habeant finguli presbyteri parochiales, ubi contineatur ordo baptifmi, extreme unâtonis, & hujulmodi; necnon libros dios, in quibus poffinc tam diurnum quam nodurnuxn officium celebrare.

XLIII. Ut profonn in tntneteriit it ttclt· jut m« *ftre&uHur.*

Prxdpimus facerdotibus, ut Divino officio celebrato, & populo rcgreffbad propria, ecclcfias fuas hrmare debeant diligenter. Prohibeant etiam facerdotes fub poena excommunicationis choreas in coemeteriis vel in ecclefiis duci: quia, ut ait Augufhnus, melius eft fc(livis diebus fodere vel arare, quam choreas ducere. Sub anatbemat's interminatione prohibemus, nequis civiles caulas in ecclefiis vel coemeteriis agitare prxiumat. Nullus etiam de novo xdificare in coemeterio permittatur: nec fimus, vel immunditix alia: in coemeteriis adunentur. Talia facientes, quouique fatisfecerint, ad voluntatem redloris, ab ingreflueccIcfix illius arceantur.

XLIV. Vf vigilii in cuitfin non fant e huit.

Praecipimus, quod ecclefiarum reftores in fuis ecclefiis vigilias fieri a laicis non permittant: cum ex hoc icandala proveniant» & peccata: nifi for* fan in illis ccclefiis, in quibus ex de* votione fidelium vigilix tales confucverunt fieri ab antiquo.

XLV. Ut priventur ftiptniiit qui barit te· nonteis non interlient.

Ad dilatandum in Divinis officiis, ecclefix decus, prxfenti conftitutione ^duximus fiatuendum, quod przpofiti, canonici, plcbani, & alii ecclefiarum redores, & clerici univerfi, in prxpofituris, canonicis, & plebanatibus, redoriis, & aliis ccclefiis, in quibus bénéficiât! exifiunt, vel a quibus eccleliafiica recipiunt ftipendia, reiidentiam facientes, horis canonicis, ad minus matutinis, Miflx, vel vefperis interfiat: cum eis ad hoc fiat ecclefiafiica beneficia deputata, ut de ipfishonefte debeant vivere, ac Deo dt didis ecclefiis in ipfis Divinis officiis ■cum reverentia defervire. Quod ti quis eorum in prrdidis 9 pareat negligent vel remilfus, & per dixcefanum, vel -/.,ρρ,ΓMi capitulum, vel alium (uperiorem admonitus non emendaverit; fed hujufmodi negligentiam, nc dicamus contemptum, non videatur emendationi, fed coniuctudini potius deputare.· quotidianis diftributionibus illius diei, quo abfque rationabili cauia abfuit a Divinis in aliqua de tribus horis prxdi-

dis, ipfo fit fado privalus per dicefanum vel alium fuperiorem fuum: fi hujufmodi negligeotiam vcl contemptum non ftuduit emendare, officia continuando prxdi&a, gravius puniendus. Et ut hujuimodi confticutio melius obiervetur, deputentur aliqui a fingulis capitulis cathedralium, &collegiatarum ecdefiarum, qui abientias & negligentias talium notent *& ferl*bant. Parochialium verofacerdotum & iliorum clericorum negligently dt offenfx in talibus & alus, qux a cura & (ollicitudine pendent eorum, per archidiaconos, prxpofitos, aut alios, & demum per epifeopos quibus fubfunt, corrigantur & falubriter emendentur.

XLVJ. Dt iis, ai fuot fodiendos exigitur una marcha argenti,

Prxfenti quoque conftitutione declaramus atque decernimus, quod confuetudo , fecundum quam archidiaconi Hungariæ, pro occifis gladio, five fufle, vcl alio armorum genere, feuveneno, aur quocumque alio damnabili & reprobato modo, confueverunt reciperc unam marcham argenti, antequam fic occifi tradantur cccleliaflicx fepulturx, ad eos qui fulmine percuffi, fluminibus fuffocati, exufti incendio,arboribus opprefti,aut de equo cadentes, vel aliis fimilibus, five fortuitis cafibus, diem clauferuntextremum, feu inreriific nofcuntur, nullatenus extendantur; nec ab eorum hxredibus , propinquis, five amicis, marcha hujulmodi exigatur: fed ficdefunfli, dummodo pœnicentes decefTerint, vel in morte poenitentia; figna apparuerint manifefta, ficut alii Chriftiani ecdefix fepulturx tradantur.- archidiaconi vero per fuos ordinarios ab hujufmodi exadlione indebita arceantur.

XLV11. Ut toici non teneant concubinas,

Prohibeant etiam facerdotes, nclaici pubbee teneant concubinas; & qui poft admonitionem tenuerit, tam ipfc, quam ipia, ab ingreflu ecclefix arceantur. Et fi per hoc fe non emendaverint, per fuos diœceianos fortius compellantur.

XLVJIL Vt meretrices nemo in domibus & poffcfliontbus fuit habitare permistas .

Cum cx vicinitate turpium mulierum, & maxime mœretricum publicarum, qux corpora fua pro vili pretio vcl mcrcede venalia indifferenter exponunt , multis plerumque peccandi occatio miniftretur, ut de multis alus fpiritualibus & temporalibus, qux lxpiffime ex carum vicinitate damnabili confueverunt contingere, periculis taceatur, religioChriftiana ac multorum bonorum boueftas enormiter infame» tur: ftatuimus, quod nulla pcrionaecclefiaftica aut etiam (zcularis, univerfitas, collegium, vel conventus, bujufmodi infames & abominandas perform in aliqua civitate, caftro, vel villa, in domibus feu pofteflionibus fuis habitare permittat, nec cis vel aliquibus aliis ipfarum nomine, vel pro ipfis, aut infamatis de lenociniis, favore, commercio, aut converfatione, five prote&ione talium mulierum, domos ipfas, vcl poiTcflionem fuam eis concedere, locare, vendere, vel donare quocumque modo vel fraude praefumat. Quod fi quifquam contra huinfraodi conftitutionem venire prxfum-'pfcriry tamdiu per ordinarios locorum & presbyteros parochiarum, in quibus violatfores conftitutionis hujus degue-rint, ab ecclefie arceantur mgreflu, & a perceptione facramentorum habeantur fufpenfi, donec ipfis turpibus perfonis de didis domibus depofleflionibus prorfus ejedlis, & prxftita fufficienti cautione, quod ulterius in talibus non excedent j & ad mandatum ordinariorum, five fuperiorum, vel pr'sbyterorum parochialium fuorum tantum dc bonis fuis in pios ufus expendant, quantum pro hujufmodi locatione , venditione , feu concefliooc percepe-rint, aut percepturi fuerunt occafione prxdifta. Perfonx autem ecclefiafticz , fi in przdiftis exceffcrint, przter prxdi&as pernas per ordinarios five fuperiores fuos gravius puniantur. Hanc autem conftitutionem ad publicos adulteros, dc inceftuofas,& ad publicas adulteras, & inceftuofos, quos & quas excommunicationis fententix decernimus fubjacere, extendi volumus & mandamus.

EXLIX. Ut bona decedentium clericorum a laicis non occupentur,

Statuimus, quod ad bona decedentium epifeoporum feu epifeopatuum, & aliorurn inferiorum prxlatorum, fxcularium feu rdigioforum, monafteriorum, vel aliarum ecdefiarum vacantium, nullus laicus, quantxcumquedt cujufcumque fic altitudinis, exiftentiz, conditionis, vel ftatus, manus

fuas

fuas extendi faciat vel permittar, bo- ,4mikGi na hujufmodi auferendo. aut etia(n '<». occupando, occafione juris patronatus, vel alio quocumque prattextu. Quod fi quis laicorum contra cooftitutionem hujufmodi venire przlumpierit : ingreftum ecclefir, & perceptionem feu participationem facramentorum uique ad fatisfaâionem omnium occupatorum, fubtraâorum, ac etiam ablatorum, fibi novent interdiâ» : falvis aliis przdidis, & in aliis conftitutionibus noftris expreffis.

£. Vc alienare Asm *eetlefi^iite nenlictet.*

Statuimus, quod nulla perfona ecclefia(hea aut etiam ficcularis, cujufcumque fit exiftemix, ordinis, dignitatis, vel ftarns, vel fub prxtexru juris patronatus, quod fc habere dicat, contendat vel afterat, aut in veritate habeat, in aliquibus monafteriis vel ecciefiis noftr* legationis, feu alio quo cumque piztcxtu vel modo, monafteria vel ecclefias prxdi&a, in quibus jura hujufmodi (e habere contendunt ,cdiz aut aliquid de bonis vel juribus, ad ipfas ecclefias vel monafteria fpedantibns, per le vel alios occupare, vendere, donare, permutare, locare, aut alio modo quocumque alienare, feu bona ipia aut fiudus aliquos in perpetuum vel ad tempus, aut alias in feudum five in pignus dare, concedere, vel recipere, aut aliquid aliud circa diipofitioncm & ordinationem ec« clcfiarum & monaftenorunv prediftorum, feu bonorum, mobilium velim- mobilium, aut (e moventium, juriumL'tione hujufmodi recipere vel acquire*' eorumdem propria automate attentare praciuman' : veris patronis ccclcfiarum & monafteriorum legationis prxiatx, in quibus ecciefiis & monafteriis jus obtinent patronatus jure competenti , occafione hujufmodi patronatus, fervato in tantum, in quantum in hac patte patronis ecclefiarum canonica inflituts concedunt. Tranfgrefiores autem conftitutionis hujus, poftquam a dioecefano & aliis (uperioribus illarum ecclefiarum, in quibus prxdidla, vel przdi&orum aliqua attenta-immobilibus, aut fe moventibus, vel rint, per caritatem admoniti fuerint, nifi infra terminum ab ipfis dicecefanis, vel per alios dicarum ecclefiarum fuperiores ftacuendum eifdem, ab >p* farumecclefiarum, vel monafteriorum, feu bonorum, ac jurium eorumdem fuper prxdidlis moleftacione & pertur. batione deftiterint, dead ipforum diteccfiinorum feu aliorum fuperiorum arbitrium fatisfecerint de damnis dt in-

juriis irrogatis, occafione przdiâa, mo Ddfterue & ecciefiis practatu; extunc *fe* fciant excommunicationis lententi* fubjacetrr aqua, juxta tamen formam ccclebx, per disccfanum, iati»f.>dbonc p'zmiifa& futhelenti cautione quod ulterius in talibus vel fimilibus non excedant, poffint abfolvi * profatos. "Tnno"* chkkti ,I,i' Locwmmgoiu* i» ipio MS.

LJ. Pt· jure fvtrwut.

Prxfenti quoque declaramus ftatuto atque pixcipimus, quod quacumque ® pertona fxculans, cujufcumque iit exiftentiz, dignitatis, aut ftatus, quantumcumque libcraliter & ablolute concedat, donec * tradat, feu tradidif* fe intenderit vel intendar, voluerit vel velit, monafteria feu tcckfias, in quibus jus tantum obtinent patronatus, monafteriis ve! aliis ecciefiis faxularibus: illud faciat & facere debeat de illorum diorceianorum feu prolatorum licentia feu aflcnfu, in quorum dicœceft vel jurisdidionc ecclefir vel mona* fteria ipfa confiftunt. Et tam prxdi< quant alias pcrfonat, regulares aut iaciulares , cujufcumq ue ordini» , dignitatis, religionis, vel Aatusquantumcumque libéralités & abfblute concefferiot, donaverint, vel tiradiderint, ant concedant, donent, vel tradant, feu conccflifle, donafle, traddifle, intenderint vel intendant, eoclcfias, in quibus jus tantum obtinent patronatus, locis vel perfonis prxd*âis, nihil aliud itclligatur far prxfumatur conferre aut etiam cootulilfe, nec perfodx , ant loca przdi&a aliud ex coHare, quam in eifdem ecciefiis feti monafteriis conferentibus competens patronatus: ftatuentes & exprefiius prohibentes, ne aliqux perfonx ecclcfiafticx , aut etiam fzculares, quibus de monafteriis , vel ecciefiis hujufmodi funt donationes, conceliiones, vel collationes fa&x, vel in poftetum fient, aliquid, nifi quantum patronis canonica jura concedunt, exigere, vel extorquere, aut capere motu proprio, p vel accipere de bonis mobilibus, vel de juribus monafteriorum, aut ecclefia* sum ipfarum; nec in eis (latuere aliquas pedaturas, feu etiam redtorias, nec removere five fupprimerc , vel etiam revocare ftatuta, nec de ipfis monafteriis, vel ecciefiis, aut temporalibus , feu Ipiritualibus, vel juribus eorumdem, nifi quantum ad defenfiontm pertineat, ad quam patroni tenentur, difponere; aut etiam fe fa-

tromittere, vel aliquos io ipfis mona-A omnipotentis, &. fub obteftatione Di-
Christi ftcriis aut ecclefiis inftituere, vel de- vini judicii, admonemus, quatenusec- chuish
ftituere, hujufmodi juris patronatus defias, monafteria, earumque poflef- ·',*-
prxtexcu, quocumque invento colore, fiones, & jura, qux taliter occupa-
prxfumant. Decernimus autem irri- runt feu detinent occupata in icgno
tum & inane quidquid a prxfatis per- & cerris prxdidis, diœcefanis epileo
fonis circa monafteria & ecdefias, &. pis, vel aliis ordinariis, aut aliis ec-
alia omnia & fiognla fupradida, con- defis(licis perfonis, ad quas prxdidta
tra tenorem prefentis confticutionis te- (pedare nofcuntur, infra fex menfes
mere contingerer attentari. Per hanc a die publicationis prxfentis confuta-
autem declarationem & conftitutio- tionu, computandos , cum frudibus
nem, nullum veris patronis fuperhis, exinde peueptis reddere & reftkuere
qux fibi competunt, id eft, juris pa- non poftponant. Alioquin przfator de-
tronatus, przjudicium generetur. Si B tentores, quos excommunicationis fen-'
qui vero, quacumque przfumptione tenrix decernimus fubjacere, ad re-
contra conftitutionem hujufmodi ve- quifitionem illorum ordinariorum, in
nientes , monafteria vel ecdefias in prx- quorum diœcefi, vel juriididione, aut
didis vel prxdidorum aliquo molefta- ecclefiis, vel earum bonis, & juribus,
fcu perturbare *, aut de ipfis mo- przdida funt commi(Ta, vel de cete-
naftetiis vel ecclefiis, feu bonis, & ju- ro committentur, ab omnibus prxlatis
ribus eorum, fe intromiferint quoquo regni Huogarix, quantum ad Hunga-
modo ingretfu ecdefiz & perceptio- ros, & ab illis de Polonia, quantum
ne facramentorum ecclefiafticorum *fc* ad Polonos, ufque ad reftitutionem &
noverint interdidos, donec fatisfadio- fatisfadionem condignam excommuni-
ne prxmifla, a perturbatione,. & mo- cato; publice przcipimus nunciari, pul-
le(latione, & aliis fupradidis deftite- fatis campanis & candelis accenfis,
rint, & per dioecefanum illarum eccle- Cdiebus Dominicis&fcftivis;contra quos
fiarum feu monafteriorum, qux hujuf- ii opus fuerit, invocetur auxilium bra-
modi occafione Ixierant, ad ccdefiz chii fzcularis.
ingreftum & facramentorum perceptio-
nem fuerint reftituti * ecclefiaftica mi-
»Γ· niftraverint (aeramenta, per fex men-
<cf » collatione facramentorum nove-
rint fe iufpenfos.

L/I. vidwfitj bonorum ettltfiofluorum in· voforti.

Cum multorum a(Tertione didicerimus, peftem quamdam in regno Hun-D terris noftrx legationi fubjedis, mul-
gariz, & aliis terris noftrz legatio- ta monafteria multafque ecdefiafticas
nis, contra clerum & ecdefiafticam pofteffiones, & jura ad *ipfiu fpedan-*
libertatem invaluifte jamdudum , vide- tia occupafle, pleraque ex eis inca-
licet, quod laid ecdefias, monafteria, fiellafte dicuntur, & cum * ipfis &ec-
earumque pofleffiones & jura , juris pa- clefiis, & monafteriis, ad laudem Dei
tronatus, feu alio quocumque prztex- continua debeantur ecclcfiaftica officia
tu, non abfque damnabili & manife- celebrari, & pro animabus, tam de-
fta iacrilegii nota, quafi indifferenter functorum quam vivorum devote pre-
occuparunt hadenus, & quotidie oc- ces & orationes deferri, in ipfis ty-
cupant, & damnabiliter detinent oc- ranni raptores habitant & praedones,
cupata, quarum aliqux funt deputatx rapine fpoliaque reconduntur & prx·
habitationi & ufibus laicorum, alix dx; & quod valde horrendumeft, lo-
vero ufibus jumentorum & aliorum Bea ipfa Deo dedicata & fandificata
animalium, altaribus & aliis ad cul- frequenter humano fanguine & femi-
tum Divinum ibi ftatutis pia devotio- ne polluuntur. Cum autem ea, qux
ne fidelium & audoritate pontificum, funt juris Divini, nullo modo debeant
dsftrudis & totaliter deformatis: dos ad humanos ufus converti, maxime
contra hujufmodi peftem, quam pati tam deteftabiles & profanos : nos nul-
nullo modo polTumus nec debemus, la ratione volentes tantam iniquitatem
omnino intendentes de falubri reme- & perverfiratem conniventibus ocqlis
dio providere: omnes & fingulos ec- pertranfire, omnes & fingulos cujuf-
clefiarum & monafteriorum bonorum cumque exiftentix, nobilitatis, ftatus,
ac hujufmodi detentores, ex parte Dei aut conditionis, qui ecdefias, tnona-

ftc

aut b°oa *·* juralpforum, oc-
Christi cupare, incaftdlare, vel violenter in-
··»■ vadere prxComplétant, aut invafa fcu occupata detinent, aut de cetero invadere feu etiam incaftdlare & occupare propria temeritate prxiumpferiot (nifi infra terminum feu termi. nos omnibus communiter & fingulis fingulariter ab illis prxlatis, in quorum dioeccfi & jurifdiâjone, ccclefix, monafteria, bona, & jura confidunt prxfata, peremptorie ftatuendos, monafteria, ecclefias, poffeffiones Ac jura illis perfonis ecclefiaflicis, ad quos pertinent fupradiâa, libere Atabfqne difficultate reddiderint Λ reftituerinc, & de frudibus, proventibus, atque dam* nis, ad mandatum prxlatorum ipforum fatisfecerint competenter, cave* rintque fob certis pcanis, quod ukerius in talibus non excedent) anathematis vinculo decernimus & volumus efle ligatos; a quo abfolvi non poffint, nifi prxdi&a reftituerint, & ad mandatum ipforum prxlatorum plene fatisfccerint, ut fuperiuseftexprcflum.

UV. Ut jnftitic fer gratiam ont comftchm non fiat.

Statuimus, quod nullus judex ordinarius , vel etiam delegatus, faciat , vel etiam fe fa&urum promittat, juftitiam alicui per gtatiam, feu receptam pecuniarp vel promittam, aut per alias fordes, prxtextu alicujus odii , temporalis emolumenti , favori», feu lucri: & qui contra fecerit, per annum officium judicandi fibi noverit interdictum: ad eliminationem litis parti, quam Ixierit, nihilo minus condemnandus, prout in conftitutione felicis recordationis D. Innocentii Papc IV. de re judicata, edita in concilio Lugdunenfi, cavetur.

LV. Ut txcommumtoti , ob »gtndot fotrocinondo, trfleficondo, rcfcllcnttir.

Statuimus, quod judices ordinarii , aut etiam delegati, omnes illos, quos per dcnunciationem, vel aliodegitimo modo, excommunicato* fciveriot efle ab homine vel a jure, ab agendo patrocinando, vel tcftificando, in fuo b fixo vel curiis, aut judiciis, ex officio fuo repellant. Judices autem, qui exceptionem excommunicationis contra agentes, advocantes, vel teftificantes objeâam, non admiferint, fed ea non obftante tales admiferinc ad prxdiâa, per menfem unum judicandi officium fibi noverint interdiâum : & proceflus

Acum talibus excommunicatis habitus, fic irritus ipfo facto, nec per procef cuiusn fus huju modi judicium * excipienti excommunicationem , five ipfam, ex-. Ctrr cepcionem habuerint, five non, ex dieu* ' quo per cum compofita fuit hujufmodi exceptio & non fuit admiffa , aliquod praejudicium generetur.

LVI. Ut tKttfti» ni judicoto liaittitur.

Statuimus , quod judices fxculares exceptionem rei judicatx per ecclefiafticum judicem , de quà quidem re cognitio ad ipfum ecclefia(licum judicem de confuetudine vel *dc jute* pertinet, & viam ipft propofitam admittere non omittant. Item e contra ecclefiaftici judices, cum de re judicata per fxcularem judicem, de his qux ad ejus jurifdiâionem fpe&ire nofcuntur, ex eis coram eis exceptionem hujufmodi, prout de jure tenentur , admittant. Quod fi diâi judices ex* ceptiones hujufmodi forte admittere recurrent, per ordinarios, de quorum L jurifdiâione fuerint bona, de quibus, vel perfonr, contra quas, fuerit judicatum, ad recipiendam & ad admittendam exceptionem hujufmodi peropportuna remedia compellantur : cum quos Dei timor de malo non revocat', poena coercere debeat temporalis.

LVll. Ut ftiicti ffttltrti »»ftllai ά officium cot fui funt nbcllct judicibut ccclffiofficir ; b ràciffim cccicfioiiici tôt fui non obcdiunt initie.

Statuimus, quod univerfi & Gngull noftrx legationis, cujufcumque fintexiftentix, dignitatis, aut flatus, temporalem jurildiâionem habentes, ad requifitionem prxlatorum feu judicum ecclefiafticorum, contra rebelles &c inobedientes eis , vel eorum fententiaa contemnentes, feu non parentes alias rei judicatx ab eis, de his & fuper bis, qux principaliter vel incidenter , de confuetudine vel de jure, ad forum, jurifdâionem, feu cognitionem ipforum fpe&are nofcuntur, reverenter brachium fux jurifdiâionis impendant; .rebelles & inobedientes , atque non parentes hujufmodi, ac excommunicatos quoique ab ipfis prxlatis, feu ecdefiafticis judicibus, feu'alias ab homine vel a jure, redire ad ccclefix unitatem , ac fatisfacere pro cauGs a pro quibus excommunicationes huju* fmodi incurrerunt, per occupationem bonorum , qux fub fua jnrifdiâione font, & alia opportuna remedia, com

pel*

'anno anum ·»»- z

■Pe,,eo°· q»od pnefati Judice* peri eenfuram ccdefiafticam compellantur. Jpfi veto prxlati & ccdefiaftici judices verfa vice, laicorum judicum iua jurifdiâioae, io hi· dc fuper his, qu* canonicis non obvient inftitutis, quoad vivent, & contra ioobedientec, & rebelles illorum, ac ipforum iacularium judicum juftis fententiis non parentes', gladium (us poteftatis & auâoritatis, ecdefiafticam fcilicet ccnfuram, impendant, cura ab ipfis faecularibus judicibus fuper hoc fuerint requiüti.

LVIII. Deftifldtihui fattluribut, bikni fiJtu» •iftfiijit.itu.

Statuimus, quod omnes canfe ad forum ccckfiafticum pertinentes , coram ordinariis vcl ecclcfiafticis judicibus, juxta heras & legitimas fanétio nés, agitari, traâari, vel ventilari debeant, & per eos libere & abfque impedimento qllo vel obftaculo terminari: Et Û quando fuper hujufmodi eau. fis apoftolicam fedem ac alios fuperiores, ad quos appellare jura permittunt, apellari contigerit: tam appellantes , quam appellati, ad przfatam fedem , feu ad fuperiorcs ptacdiâus accedere , fuper appellationum perfecutionibut , libere dc ablque inhibitione aliqua permittantur. St vero rex, feu regina , vel quicumque alii de regno prxdi&o, poflquatn coram ipfis de hoc proteftatum fuerit vel exceptum, contra conftirutionem hujufmodi venerint, dccautis hujufmodi cognofcendo, vel appellantes ad fedem apoftolicam feu fnperiores prasfatorum, a profecutione appellationum ipfarum quomodolibet prohibendo, feu ajias contra conftitutioncm hujufmodi exercendo, ab hujufmodi prohibitione, impedimento, feu cognitione omnino non deftiterint: regi feu regio* prefatis in przdiâ sexcedentibus, tsmdiu ecclefie fit interd'âus ingreflus, quousque omnem proceffum per eos habitum, in caulis prediftis (quem cafium & irritum odii· ciamus) omoelque prohibitiones ftt gravamina revocaverint cum efteâu . Alii vero duces, barones, & alii inferiores judices , contra conftitutioncm excedentes prxfcntem, nifi infra triduum poftquam coram eis ut fupradenunciatum, proteftatum fuerit, vel exceptum, prohibitiones, impedimenta , gravamina, ac proceflus fuper huju(modi revocaverint cum vftêâu, ac procedendo in eaufis hujufmodi deftiterint: ipfe faâo excommunicationis fententia fe noverintfabpoerc, a que, congrua fatisfa&ione premifla, ab epifcopis, in quorum dicecefi perfonat vel res, fuper quibus vel contra quos procefierint, juxta formam ecclefix poffint abfolvi. chrkti ■***·

LIX. Dc itaemnihHc cttlcfiefiicvnu».

Cum regum, principum, baronum, dc aliorum catholicorum fidelium, proprium & peculiare ab antiquo fuiflc nofcacur, ecdefias, monafteria, locaque iaera Deo aedificare; deftruitat vcIro, five concifas , aut ia fe five, in miniftris, vcl in facultatibus, juribus, privilegiis, vcl immunitatibus tuis di» minuta five opprefia relevare, reficere, defendere, ac etiam reftaurare, prout per fa&i evidentiam, videlicet per aedificationem , rcfeâioncm , & reparationem eccléfiarum & monafteriorum multis & latis poffeffionibus, aedificiis, juribus, privilegiis, praerogativis & immunitatibus dotatorum, antiquitas ipfa omni digna veneratione & imitatione teftatùrt inultum profc&o ab antiquorum & majorum fuorum videntur veftigiic deviate, qui ecdefias ipfas , vel earum bona, (eu jura deftruunt , fcindunt, occupant, vel invadunt, feu carum privilegia & immunitates imminuunt, & infringunt, aut qui talibus tacite vd exprefte confentiunt , feu qui talia * ia his fimilia contra Deum ejufque ecclefiam atque miniftros impie committentes, per aflampte poteftatis vcl jurifdiâionis officium non compefcuat, & ab ipfis dcfiftere per remedia opportuna non cogunt . Declaramus igitur atque decernimus , ecdefias, & ecdefiaftteas perfonas ab omnibus angariis & parangariis, exadionibos & collegia, & aliis fuperinduAionibus, oneribus , & muneribus fordidis laicorum, nccuon a prxftationlbus tributorum, pedatiorum, feu veâigalium pro ecclcfiafticis perfonis , cve&ionibus, & rebus ipforum, qui oon caufa mercimonii five negotiationis, fed pro fuis fit ccJcfiarum fuarum neceffitatibus per terram five per aquam ducunt feu tranfeunt, omnino immunes & exemptas elfe juxta canonicas & legitimas fanâiones, nee per aliquos, cninfcumque altitudinis, jurifdiâionis, feu etiam poteftatis, ad talium præ.ftationem pofic vcl debere compeUi· Or.mii· 6'

LX. De cadcm.

Et quia in reguo Hunger!*, & aliis terris notas legationis, ecddûc & cede·'

II – clefiafticK perfonx a, multis , & inA& fcandalum plurimorum ; prxcipimus," ^ "" c^rsTj multis, & variis, fuper predidis & ut canonici regulares fine (uperpelliceis ghkisti •µ ». aliis fimiiibus, indebite & contra jufiitiam aggravantur in periculum animarum illorum, qui talia agunt, & ecclcfiarum ac perfonarum ecclcfiaticarum non modicum detrimentum , & derogationem ecclcfiafticx libertatis : nos autem animarum faluti, & ecclefiarum ac perfonarum ecclefiafticarum Immunitati fuper hoc providere volentes, diftri&ius prohibemus, ne de cetero ecclefiis & ecclefiafticis perfonis talia imponantur, aut exigantur , feuB extorqueantur ab eis, vel ipiae ecclefix aut perfonx fuper talibus prxftationibus quomodolibct moleftentur . Quod fi contra prohibitionem hujufmodi, quifquam ab ecclqfiis vel perfonis prxdidis aliquid occafione prxdiéta extorquere prxfumpfcrit vel auferre , feu fuper prxdiâis, vel eorum aliquo, ecclefias vel perfonas aggravare prxdiâas: nifi intra triduum omnia reftitucrit , qux ab hujufmodi perfonis occafione prxdi&a extorfit, ingreflum ecciefix & perceptionem (aeramento Crum fibi noverit' interdiâos : quod interdi&um, fatisfa&ione premifia, per dicœcefanum valeat revocari.

vel ~~cunicis~~ ~~lineis~~, Ceu cappis ~~elaufis~~ ; monachi vero, fine cappis, aut cucullis, leu fcapularious, extra domos tuas 'de cetero non incedant, nec etiam intra domum. Si vero contra facere prxfumpferint: adminiftrationem habens , eam ipio fado amittat; & monachus, five canonicus regularis, per abbatem, priorem, vel prxpofitum puniatur: & fi negligena fuerit, per epilcopum lup* pleatur.

1X111, De àftintntia rtguhrinm.

Statuimus, ut a die quatuor Coronatorum uique ad diem natalis Domini, a (anguine & carnibus dmnes monachi, cujufcumqué ordinis (praeterquam infirmi, debiles, & delicati, cum quibus abbates diferetione prxvia poterunt difpenfare) abftineant, omnibus diebus, exceptis Dominicis, jejunantes. Poterit tamen abbas ex caufa cum aliquibus, ut aliquando bis comedant, difpenfare: nec comedant ter in die nifi pueri, infirmi, vel qui in refedorio leget: nec comedant extra domos fuas in parochiis fuis, nifi quando procuratio ab aliquibus debetur eifdem. A (eptuagefima uique ad palcha quantum ad efum carnium & cfum (anguinis , idem precipimus firmiter obfervari .· canonicos .autem regulares fuam regulam regulariter praecipimus obfervare . Prxcipimus etiam , quod, nullus canonicus regularis diebus Lunae fit Mercurii carnes in refedorio Dcomedat, nifi feftum novem fuerit leâioaum. Silentium autem in clsuftro, refe&orio, & dormitorio, firmiter praecipimus obfervari horis debitis & ftatutis, in loco, ubi ad minus tres monachi aut regulares canonici commorantur: ita fcilicet, quod aliquis loqui non audeat, nifi voce adeo fubmifla , quod tertius ab ipfo audire non poffit.

LXL Ut omnes figularet todem wftiario induentur.

Et quia inhoneftum extitit, quod canonici regulares, vel monachi, diverfis veftibus veftiantur, cum ex boc proveniat invidia , murmur, & fcandalum inter ipfos: ftatuimus , quod omnes in eodem monafterio, vel regulari canonica, & fub eadem profeffione morantes, indifferenter uno & eo* dem veftiario induantur : prohibentes exprefle, ne quis eorum veftes aliquas ' alicujus coloris, nifi tantummodo albi, vel nigri, feu grifei habere prxfumat, in quibus brunetam nigram , gazxatum, fit alium quemcumque pannum notabiliter delicatum, interdicimus uni* verfis. Veftes non habeant brevitate vel longitudine deformatas. Qui vero in predicts excefleriot, per (uoa dicœcefanoa, vel fuperiores alios, caftigenturE falva diftin&ione ac diferetioae diverforum ordinum, fervata inter mona* chos, five canonicos, & converfoa.

LXiy. Ut regularet monafterio non entant fine lictntia·

Quoniam, ficut audivimus, quidam monachi & canonici regulares aliquorum monafteriorum, confueverant extra fepta fui monafterii, tam patenter quam latenter , tam turpiter quam damnabiliter, per terram fxpius evagarL ftatuimus, ut nullus , excepto capellano, & illis quibus ex neceffitate adminiftratio competit, fepta inonaftcrii fui exire audeat, nifi prius ab abbate vel priore, feu prxpouto; & fi

LX1L De vtflihu rt&hriMt.

Quia, ficut audivimus, quidam, monachi & canonici regulares^ ficut laid & derid fxculares coafueverunt incedere ia animarum faarum periculum

ab*

abbas vel prior, feu pr*potitusprxfea ces non fuerint·, ab eorum vicariis vel aliis potcftatem habentibus, cis fpecialiter licentia tie concefla: quibus abbas, feu prior, vel prxpofitus, vel eorum vicarii, tine caufa neceflaria vel rationabili, exeundi licentiam non concedant. Nec etiam obtenta licentia fine focio quis pedes exire prxiumac. Si vero abbates, priores, prxpofiti, vel alii regulares prxlati, feu eorum ' vicarii, in aliquo prxmifforum négligea tes inventi fuerint vel remifli: iufpenfionis vel majoris vindiâx fententia a diœcefanis fuis fe noverint puniendos.

Christi M7**

LXV. Vt rqultrtt non rttifion ttthfiat*

Prohibemus ne monachi vel canonici regulares, ecdefias ad firmam recipiant, vel conducant, aut tine licentia diecefanorum epifcoporum, vel aliorum ordinariorum, parochialiumecclefiarum capellani exiftant: fed ad fua monaftcria redeant, donec redierint, non celebraturi.

LIVI. Vt rtligiofi non wntniurt non itftrviant nitro oilo dut in ferotbialibm tctltfiit fetnloruun^ irc.

Si quis religioius inventus fuerit cum canibus & avibus venatoriis: cuicumque occupanti conceduntur a nobis. Nullus regularis cujufcumque ordinis, continue defervire audeat in parochialibus eccleiiis fxcularium ultra oâo dies, fine illius parochialis ecclefix ordinarii licentia fpeciali. Qui vero tales feienter ultra oâo dies loca capdlanorum, ad celebrandum, vd ad ecclefiaftica facramenta miniftrandum, tenuerint vel fuftinuerint, fint ipfofaâo ab ordinum exeeutione fufpenfi: qux fufpenfio per diœcçfanos impotita eis fub hujufmodi exceflu feu tranfgreffione, poenitentia competenti, acinjunâo fibi quod in talibus ulterius non excedaût, valeat relaxari. Excommunicentur, monitione prxmifla, omnes monachi & religiofi, qui reliâis clauftris fuis abfque prxlatorum fuorumlicentia ad fcholas ire, vel aliud quam grammaticam, theologiam, aut logicam, in (eholis audire prxfumant.

LXVII. Dt vitandij nttotnntnnicotiit if Itnuu tnttritflo, XMxiMlr *frelatu,*

Quia, ficut audivimus, & in parte vidimus in regno Hungarix & aliis terns aoûrx legationis, ecdefiafticx perioAoe, tam fxculares quam regulares, & plerumque, quod gravius eft, prxlati, excommunicationum, fufpenfionum, & interdiâorum fententias in (ingularea perfonas,collegia, univertirates, ac terras, villas, vel loca a fuis judicibus, vel a jure, five a canone promulgatas, ufque ad bxc tempora, in grave animarum periculum, & illorum, ad quorum inftantiam, vel pro quibus bujufmodi feotentix htx fuerint, non modicum, immoplerumque maximum detiimentum; nccnon in graviffimum au&oritatis & poteftatis ecdefiafticx cenfune contemptum, & derogationem ecdefiafticx libertatis, prout tenentur & debent, baâenus minime fervaverunt, nec fecerunt ab aliis obfervari, juxta mandatum Apofloli & ftatuta canonica excommunicatos hujufmodi non vitando; fed in falutatione, ofeulo, menfa, Divinis officiis, ac aliisab apoftolo & facris canonibus prohibitis, damnabiliter communicantes cum eifdem laicis idiotis, atque fimplicibus, quos ad hujufmodi fententias obtervandas perfuafionibns, monitis, & exemplis inducere, & per cenfuram ecdetiafticam gravius compellere debuifTent, fuis pravis & perniciofis exemplis viam, irnmo invium & laqueos damnabiles ad contemptum libertatis & cenfurr ecdefiafticx paraverunt; quia, ut feriptum eft, quod fit a prxlatis, trahitur a fubditis facile in exemplum; ficquepeccatis exigentibus, ex talium abufu, negligentia, & contemptu, ac plurimorum malicia, accidit quod pauci inveniuntur in regno & terris prxdiâis, qui «clefiafticam cenfuram revereantur & timeant, cum videant defenfores ipfius cenlurr prxlatos, & alias inferioris gradus ecclcfiafticas perfonas, paftores, patres, & medicos animarum fuarum, hujufmodi fententias, peripfos potius Divina quam humana auâoritate prolatas, quarum ad ipfat fpeciàliter fpeâat tuitio, notabiliter & damnabiliter non fervare: quia, ut Sapiens ait, nec fic infleâere animos dida poffunt ut vita regentis. Propter qux, cenfura & libertate hujufmodi vilipenfis, jam indifferenter & impune in regno & terris prrdiâis captivantur, verberantur, mutilantur, ac etiam occiduntur clerici: &, quod feverius eft, prxlati bonis ac juribus fuis, tam mundanis quam ecdefiaflicis, fpoliantur; ecclefix, monafteria, & bona ac jura ipforum ab ipfis laicis occupantur, invaduntur, & damnabiliter detinentur, profanantur

ANNO CHRISTI

tur horribiliter, aliaque ruinis Ac incendiis deftruuntur; earumque ac cœmeteriorum immunitas intringitur, ac etiam violatur, ac libertate eccleſiaſtica quaſi totaliter coocukaca, in omnibus iere difiolvitur quotidie nervus eccleſiaſtiec dikiplinc. Nos autem, omnibus prxlatis, tam regularibus quam feculanbus, Ac univerſis clericis, in fanda fynodo congregatis, cum inflantia petentibus, contra mala Ac pericula fupradida per noſtram conſtitutionem de opportunis remediis provideri: prxſenti conſtitutione prxeipimus, quod omnes At ſinguli prxlati Ac clerici univerii, etiam exempti, cujuſcumque dignitatis, ordinis, vel religionis exiſtant, excommunicationis, ſuſpenſioois, Ac interdidi ſententia ab ejuſdem regni prxlatis noſtrx legationis, Ac alus ordinariam vel delegatam juriſdidiooem habentibus, vel a jure ſeu a canone, inquaicumque perſonas vel loca prolatas, poſtquam w per deounciattonem illorum prxlatorum, vel judicum, vel quocumque modo, de talibus ſententiisconſtiterit, inviolabiliter obſervent: ipſaſque ad requiſitionem didorum prxlatorum Ac judicum denancient, Ac a ſibi (ubditis denunciari faciant, Ac inviolabiliter obſervari, ſe ſuoiqitſ ſubditos ſubtrabeodo.' aliosque a communione talium excotnmunicatorum in ſalutatione, qſculo, cibo, Ac potu, ac Divinis officiis, necnon a celebratione Divinorum in interd'disiocis, vel eccleſiis, quantum inydis fuerit, revocando Ac expreſſius prohibendo. Si qui vero proprix ſalucis immemores, Ac hujuimodi fande conſtitutionis, necnon libertatis ac cenſuras eccleſiaſticx contemptores, tales excommunicatos denunciarc, ac io prxdidis At aliis, in quibus excommunicat! ſunt de jure vitandi, vitare. Ac ſibi ſubditis denunciari ac vitari facere diabolica fraude contempſerint, vel in eccleſiis live in locis interd dis celebrare Divina, qua cumque temeritate prefumpſeriat; ſi ſingulares ſive private perſore fuerint, excommunicationis; ſi collegium ▾el univerſitas eccleſiaſtica, ſecalari»ut regularis fuerit, eorum eccleſix ſive ſnonaſteria ipſo ſado eccicſiaſtico ſubjaceaot taterdi&o: - quibas ſenren:iis, iaſmodi ſententias protulerint, dc illis pro quibat, ſive ia quorum favorem pntſat fuerint ſententte latx, abipſu praelatis Ac judicibus, qui ſententias protulere przdidas, vel ab alus*

CtKÜ. Gntnl. Tom. XXIV.

Afuperioribus, ad quos tehum abſolutio *ĭt* relaxatio ſpe˘dat dc jure, juxta formam eccleſix, abioluiionis Λ telaxacionis interdidi beneficum valeant obtinere. Quod autem dc denuntiandis excommunicatis ſupra diximus, intelligimus de Poloniſ, quïhtum ad Poloniſ: & de Hungaris & incolis terras regi Hunganx iubiedx, quantum ad Hungaros & ipios incolas. cHiusn '-'».

LXVIll. Ut vnnenttt ir agrorttm étfefttthltrt! rsrrvXMNMÛtamr.

Nonnullos exeerabiles peccatore», qui ſolent juſtjs hominum laboribus, ex quibus fragilitas humana reficitur, nonnumquam etiam ſandis viris, in agone hujus fxculicertantibus, opportunis, perverſitate quadam diabolica invidere, videlicet vinearum Ac agrorum diſlipatores, depopulatores, ſeu deſtrudores, nodurnos Ac diurnos, publicos Ac occultos, excommunication ſententia innodamus: a qua, poſtquam ſacisfecerint damnum partis, Ac de publicis idoneam prxſtiterînc cautionem, quod ſimiliade cetero non committent, valeant a ſuis dicœcefanis epiſcopis, juxta formam eccleſix confactam, abſolutioni»beneficium obtinere. il

LUX. Λμ μ γχχι *ér iurittM tccltſitfiiwr** imtfertt.*

Cum univerſalem eccleſiam, quam ſibi Redemptor noſter ſuo (anguine copulavit, cui Romana ecdeſia adeo ſpecialis Ac ſingularis prxminentiaprivilegit eſt prxlara, quod mater ſit omnium At magiſtra; ipſiuſque prxlati, ſacerdotes, At clerici, ſint patres, pa(lores, At judices animarum religionis Chriſticolx, ſuper reges Ac reginas Divinitus exaltati.* didoſque prxlatos ſacros Ac miniſtros, quibus poteſtas ligandi atque ſolvendi animas a Domino eſt concerta, reges ipſi At principes, ac fideles populi Chriſtiani honorare atque revereri pro animarum teneantur ſalute; multum profedo prxiumere ac *enormiter* excedere lune cenſendi, ii maxime qui gloriantur nomine Chriſtiano, cum eccleſias & perſonaa eccleûaſticas quibusdeboni» ſibi a Deo datis erogare, caſque .ſuis favorabilibus privilegiis Atimmunitatibuprs OMmire, atque ab injuriis, damais, ieu violentiis, ſus potertaris brachio defenſare tenentur, per ſtatuta, edida, conjurationes, confoederationes, conſpirationes, colligationes, 1

— machinationes, tacitas vel expre(Tas , i CHRisn ve* a*,a varia diverforurn gravaminum ANNO
•*7». genera, perturbant, inquietant, op* primunc vel moleftant , feu cede* fias Tpias , aut bona ipfarum vel ccclefiafticarum perfon^rum, vel jura ipfarumoccupando, invadendo, velde. fado indebite auferendo , aut in ipfas.....

G. C. Hic delinunt afta concilii, tum in Vaticano . tnra in ValUccIboo MS. ut admooet qui ea edidit Rly-

naldu*. Cuju» rei caulam hanc «Sert. quod Hunritio rex Ladillaut iuborna u» ab impii-, Cynodum amorum tercote diiluibaverit, Bujenlibuique dederit ι-npena , ut paties nrbe pelierent , nec contneatus luppeditarenc ueceflaiiue . Quam culpam ut expiaret Ladislaus , ^nno lequenti . publicis litteris, quas Raynaldus idem *x libro MS. p.iyileptorum Romano eccleM edijir , extare »oluu prrmièntai lua monumentum. £xrr/7ûiu . inquit, narita. „M σκΙυπηοΐι, *cupiente! nnierlee.rdia aperibu. explari, cum crimina e.eenc/jiul ridmaniur, m' perpetuatu e.temafynam , al mandatum ipfiui demini legail , can edimui , a. fur ogertmru eidem reverende* aa/r> tfjaaia» *letati, recip.filif* vi.c «c<laerarm, ac *pauperum. O' infirmorum Cbrigl , ternum marchal urgenti ,* c imli */beum , perpetuii temporioui. ipfdrum pauperum, tf egenorum ,* ac *infirmorum nomine percipiendai,* ad *epUi congruendi unum bo/pitale pro /ufientatione dicterum pauperum,* tr< *Datim an.* MCC1 -XXX. *Xy. Kal. Septembr. regni no/l: i anno Kiii.*

CONCILIUM ANDEGAVENSE

A Joanne Turonenfi archiepifeopo cum fufFragancis cekbratum anno Domini MCCLXX1X.

TITULI CAPITULORUM.

t. *De trahentibus perfonas ecclgfiafticas, fuper aiiionibus perfonaltbxs, ad judicium Jocular e .*

ı. *Ut miniflri nihil exigant pro litteris ordinationit Jigillandis.*

J. *Dc nr qm corpora ecclcfiaflica fepultura contra fat tradunt.*

4. *Dt clericiɪ, qui excommunicationem per annum tuftinent.*

5. *Ut epifeopi poflint ab/olvcre in cafibus,* in *quibm boc concilium excommunicat , vel fujpendit.*

PRÆFATIO.

AD honorem & utilitatem ecck-fianim no* ftrz provincia: TuronenGs, quibus auâore Domino przfidemus ; nccnon ad reformationem eorum, quz in di&e provincix vifitatione innovanda comperimus, vocatis venerabilibus fratribus futfraganeis noftris, abbatibus, capitulis , & aliis qui fuerant evocandi, provinciale concilium Andegavis die Dominica poft feftum beati Luce evangeliftz duximus celebrandum. In quo de ipforum epifcoporum, abbatum, aliorumquc ad hoc vocatorum coniilio & aflcnfu, ordinamus capitula quz fequuntur, flatura provincialium conciliorum tam przdcceflbrum noftrorum, quam noftra alias edita, nihilo minus innovantes.

CAPITULA.

I, Dt trabentibtes perfanat tttltfia/litat, fuper afiiontbnt pcrfonahbnt, ad tndieinm facniart.

CUm nuper in Bituricenfi concilio, auâoritate domini Simonis tit. fan&z Caeciliae przsbyteri cardinalis legati fedis apoftolicz , congregato, provida inerit deliberatione ftatutum de juftitiariis folam temporalem jurifdiftionem habentibus, qui io a&ionibus Bperfonalibus ecclefiafticas perfonas litigarc compellunt, quod fi iidem juftitiarii didas perfonas in przmiflis coram fe litigare compulerint, co ipfo au&oritate diéti concilii iententiam excommunicationis incurrant: nos ad inftar przdi&i concilii in eos qui prx* di&as perfonas coram di&is Izcularibus juftitiariis fuper adionibus perfonalibus traxerint, trahive procuraverint , excommunicationis iententiam prxfentis audoritate concilii piomulgamus: quz circa eos nullatenus relaxetur, nifi Ixlis hujufmodi de damnis expenlis, & interefle, prius per ipfos fuerit fatisfadum.

II. Ut miniflri nibii exigant pro litterit ordinationis figillandis.

Przterea cum feriptum lit in canone, quod licut non debet epilcopus Dmanum quam imponit, ita nec minifter vel notarius in ordinatione cujufquam vocem vel calamum vendere: prxfentis approbatione concilii prohibemus, ne quis de cetero pro litteris figillandis quz conceduntur pro ordinatione clericorum, aliquod pecunia» rium commodum, vel quicquam aliud exigat vel recipiat temporale. Alioquin ftatuti hujufmodi tranfgreflores, 6 fint in facris, fufpenfi ; fi Jaici, vel in mi^noribus ordinibus conftituti, excommunicationis fententix hujus au&oritate concilii fe noverint fubjacerc.

IU. De iit ftti corpora contra fax teck~ fiaftica fcptiltura tradunt.

Item cum in pluribus cafibus prohibeant tam canones, quam provincia-

anno Chris U "/>. cf* 'um conciliorum ftatuta, quorum dam corpora defunctorum tradi cede· fiaHicat fepukurx: & nonnulli, *fient* nuper in aliquibus hujus provineix lo· cis accidit, prxter aflenfum parochia- lis presbyteri, in ecckfiis vel coemeteriis propria temeritate intulerint corpora talium defundorum: nos, tranfgreflores bujtimodi & eorum infolcntiaa poenae edjedione cohibere volentes , omnes hujufmodi prxiumptores , & illos etiam qui cis opem aut conii lium dederint, excommunicationis fententiam incurrere volamus ipfo fallo: factrdotibus qui ad hoc interefle prxfumpferint , ufque ad fex mentes hoc ipfo fufpenfionis fententiam incurfuris.

/K *Dt clerici/ qui tuco/unu/nicationeu/ per Mt/ut/t lufltnen/.*

Item, quia ex co quod ccleiiaftica cenfura damnabiliter contemnitur, ut deceret fervatur, clericis maxime, tam fxcularibus quam regularibus, ceteros ad id per exempla perniciofa trahentibus ad ruinam, frequenter contingit rumpi vinculum ccclefiafticx difciplinx . volentes eorum obviare malitiis, prout poflumus remedium adhibendo, prxfentis audoritate concilii duximus ftatuendum, quod clerici, tam fxculares quam rcligiofi, beneficium eccclefiafticum feu adminiftra- tionem quamlibet obtinentes, fi excommunicationis fententiam, audoritate ordinaria vel canonis latam incurrerint, poftquam fokmniter fuerit *•Cttf.pm·* publicata, per * amiflionem fruduum beneficiorum fuorum, leu admini(1 rationum hujufmodi (quibus a jurepri- A vantur qusndiu in excommunication^ perftiterint, & quo ad eontihum dice ceiani *loci* converti prarcipimut in utilitatem ecclefiarum illarum, in quibus obtinderit boncficia feu adminiilrationes prxdidas) fi didam lentcntiam ultra annum iuftinuerint animis ob(linatis, plr locorum dicœcefanos legitirtic moneantur, ut a dida excommunicationis fententia faciant le ab.olvi. Et G poft monitionem hujulmodi, abfoBlutionis beneficium non procuraverint infra alium annum a tempore monitionis ipforum: beneficiis (uis per locorum epifeopos hujus concilii audoritate priventur.

ANNO CHRISTI * "./

V. Vt tpifcapi prfnt abfohtfre in cafibu/, in quitu/ boc concilium etteoatt/tu· nitat, vel fujpendit

In omnibus autem cafibus, in quibus excommunicationis vel fufpenlionis fententiam in prsefenti concilio duximus promulgandam, cuilibet epifeopo in fuis civitate & dicœcefi abfolvendi fufpenfos & excommunicatos , poll fatisfadionem congruam in foro ecclefix, audoritate prxfentis concilii liberam concedimus potcftarem.

In cujus rei teftimonium, ficc. Aftum difta anno Domini millcfimoduccniefimofeptuRgefimo nono,

G· C. F»lfo la codicibta qu&dlb adfcribirur huic &o cilio anMa MCCLXX. cum Mtatioeem facUat ooecilii Bauricenâ» Simoni· legati, quod aaao MCCLXXVI celebratum «At coaAat. Falle uam ab auAora amtopoleoa Turooenft habitum dicitur, *fak PuOtn Tttrttm/I lr· tOnnulUtr·* Cum enim aneo MOCLXXtX. Utud rnO· collocet ; latl» inteliigere poterat, aoa peninerv ad archwpilcopum Judorum , cuju» initia pcotl6nru· anno MCLVIII. obitum anno MCLXXJI. Ipie tribun . Neque varo allue ulliua la TuroncAuni aritutp«toporum torl·, quam accuratiHimam exhibuit , Judocu <A.

CONCILIUM TARRACONENSE

FRO CANONISATIONS RaTMUNOI PbNNAFORTII

Celebratum anno MCCLXXIX. fub Nicolao papa tertio.

D*ff bac fyuoin Eaavw tu Sarita ifia rtftrtt* Tarracone in Aragooia ad fepti xnurn Idus Decembris Bernardus ' Tarracnçnfis archiepiicopus, Arnaldus Barcinonenfis, Bernardus Gerundenfa, Raymundus Aufetanus, qui fe Vicenfem cognominat, Guillielmus DcfdcoGs, Petrus (Jrgeliranus, Arnaldus JDertofanus, Petrus Casfarauguftanus, Jacobus OfccoGs, Jafpertus Valentinus, epiicopi; item abbates de alii prxlati concilium celebrarunt. Ex ejus decreto litteris enixe Nicolaum pontificem interpellaram , ut Rayi mundi Pennafortii viri fanâiflimi memoria ua certa dcftmataquc fententix religione omnium confecraretur , aratque ei inter divos ritu folenni ftatuerentur mpote cujus viri ianâitas tnfigni tunc fplendore apud umoesptefulgeret. Nihil tunc io gratiam illorum concedere voluit Nicolaus, quod rex Petrus a Procidi feduftut jam turbis Italic moliretur, neque ccnium Komanx ecclefix pendere vellet

CON

• Hwm Bμμ NI trta eMctfh. «mw» jofcwo· «A «ml I.II. Mb» ta tomo laque»· ta CaarUta Tarrac·· MA atari »ι·». Ubi alU «ttan T»racatatab Cmo lm Lahbcu, & canbaad de Aorim *Igwu !<«.*

' ** CONCILIUM MONASTERIENSE IN WESTPHALIA.

A UNO Cm lis ti MCCLXXIX

Sx Hanb-acl» Cone. Gem-io. s. M- *«<-

WÆEœfofen» noc phtra ftatuta probonefta-IVI. te dt dcfenfione noftri Cleri edidiffe, quamvis per facros Canones, dt Sanâorum pAirum traditiones fufficienter Clericis fit provifum, quomodo ipibs. tamen modeflia, iob'iitate, vim munditia oporteat converted, ut fibi & aliis verbo proficiant dc exempto. Quia tamen plures ex ipfis Clericis maxime per illos, qui per Ecclefias pofiti funt ad regimen animarum, in hujufmodi obfervatione provifionis contingit, non fine nota tranfgref» fionis, dt ftatutum ipforum multipliciter deformari, quorum defidi» & negligent!* pro pofte occurrere cupientes, dt quod dignumeft in eoCumdem Sacerdotum dt Cleri converts-tionibus vita dc moribus reprehendi per innovationem, que *circa* h*c ftatuta funt tam a nobis, noftrifque predcceflbribus, dc facros Canones ab antiquo, dc appofitione, quar (latus temporis addere nos inducit, ipfos Clericos in omntbtis Deo placitis faiubriter reformare intendimus toto polle

I. *Ut tuntrCltrici nttrjmt ttUbretleal Snfla Sjntdi dtftUttu beliiiitit.*

In hac San&a generali Synodo flatuimus, ut omnes Abbates, Prepofiti Priores rcligiOfarum Ecclefiarum, dc Praelati, Prepofiti, Decani fccularium Ecclefiarum, de Redores Doftre Civitatis, dc Dicecefis, ex nunc antea omni anno in craftino Lactare, & in ferta fecunda poft feftum Beatorum Gereonis, dc Viâoris ad fenâas fynodos noftras per nos, dc Succeflbres Prefidentes, feu a nobis feu a noftris fucceftbribus ad hoc deputatos conveniant celebrandas. Abbates vero cum albisdc cape's de ferico cboralibus defuper baculum in inanibus, prout eorum congruit dignitati. Alii vero prefentes dc Decani ordinis dc ftatus cujulcumque cum fuperpelliciis dt cappis cboralibus de ferico defuper. Item Canonici, Redores ecclefiarum, Vicarii, Caprilani, ac Bénéficiait quicumque in fuperpelliciis aut cappis fuis nigris, prout tempus expofeit incedant reveremer. Item mandamus, quod clerici cafte vivant, a vitio libidinis praecaventes, dt qui incontinenter vixerim, prout magis, vei minus peccaverint, ab eorum Pr*-Tatis debite puniantur. Alioquin nos Prolatorum negligentiam fupplentes, talia puniemus, fecundum Canonicas San&fones, dequi ea de caufa per nos, vel prelates fuos fufpenfusvel excommunicatus Divina officia preiwmpferit celebrare, beneficio Eccklfiaftico fpolietur. Prelati etiam, qui tales profumpfesint in fuis iniquitatibus feienter fubflinere, maxime obtentu pecuni*, vel alterius commodi tempotalis, pari ultioni formidabunt fe fubjacere» Item a crapula dc ebrietate omnes Clerici diligenter abftineant: cum ebrietas inducat mentis exfilium, & libidinis provocet incentivum. Item quamlibet cohabitattoocm manifeftam in lavis ordinibus cooftitutu tub pcena excommunicationis lat* lententi* pro» hibernus, mandantes, ut hujulmodi Cohabi-(stores, fi qui funt, concubinas « *(c* de do» mibus, & parochiis, ubi manent, infra oâo dies ex nunc omnino amoveant, je repellant; ammodo non recepturi eafdem, nec filias, 'aut filios, aut concubinas retineant de patri» monio, vel defeendentes a patrimonio crucifixi. Item Clerici in facris, officia dt commercia fxcularia non exerceant.' Vinum, nec Bcerevifiam per fe, vel per alios, in fuis domibus dc parochiis, vel alias vendant, nec tabernas frequentent, fed devitent, nifi forte caufa *neccfhwis* in itinere conftituti. Contrarium facientes, fecundum ftatuta noftra fuper hoc edita, excommunicationis fetuentiis innodamus.

II. *Aliud fieteittei dt itKtfin Cltricentet.*

item Clerici volentes privilegio uti Clericali, coronam dc tonluram habeant Clericalem: arma non ferant, nec gladios, nifi hoc faciant ex caufa legittimide expreifa licentia Prelatorum. Nec Canonici, nec Clerici vagentur nodurno tempore per plateas, dc fi quos ex *jufta dc* legittima caufa tranfire contingat, hoc decenter faciant, fine clamore, line fiftulis, fine tympanis dc quolibet ftrepitu dc chorea. Canonicos contrarium facientes, Decani eorum Prcbendas fufpendant per quindenam: aliorumque Cltricorum in hoc tranlgredientium poenam nobis, feu officiali noftro refervamus.

III. *Qxdittr ft Cltrici bthrt itltent »» It· Indit Htrit.*

Item ftatuimus, ut Qerici in Divinis Officiis conftituti decenter, dc diferete fe habeant.- ut eorum vita dc converiatio laicis ad fimilia preftet incentivum,- at Horas Canonicas, dc Dornin* noftr* Beat* Mari* Virginis omni die nullus eorum dicere pretermittat.

IV. *Qtttettd» ft itltet bnitrt Cltrittu eat· ftte JHiffm ttlAreeden.*

Item nulhu Sacerdos Millam dicat de die nifi unam, dt prius fuas Matutinas dc Primam dixerit, nifi io cafibus a jure permiffis hoc faciat neceffitate incumbente, ut puta unam dc die, dc unam pro defun&s funere ptefem te, vel ex alia jufta caufa dt in Nativitate Domini. Nec utarur ablutione prim* Mil!*, fed refervet, vel alicui diferet* perfon* det ad fumendum.* & in fecunda Milia fi non

dede-

> dederit, ut eft diftum, utatur illa ablutio- A <ternx damnation's fibi manduca nt, & bi- — — I
— — — — ne. Nec celebratio fiat fine focio, vel fcho- anno |ari t qUi refpondere valeat celebranti, nec CHRISTI mulier ferviat ad altare.

bunt. ItcmMrflalc fcrnpcr involvatur *In* pan- ANNO
nis lineis fic mundis, fic apponatur manutcr- CHI^,IST'
\gium parvum,, quo presbyteri nares & fa- '* *'
ciem detergant, ne contingat Sacra veftimenta miculari, qux munda be integra prrcipimus obfervari. Item loca circa Altaic ab aranearum telis, fic pulveribus , fic ceteris immunditiis isepius emundentur. Item praecipimus >4ut furtum fuper altare ad longitudinem fic altitudinem altaris pannus lineus albus extendatur, qui protegat , fic defendat altare ab omnibus immunditiis, fic pulveribus descendentibus, prout hoc lacri Altaris à .
cujuslibet ereftio patitur fic requirit. Item
B *cordax* λ lateribus altaris utrimque 'appendantur. Item praecipimus, ut calix fu integer cum firmo pede, non titubans. Item Ampulix vini & aqwc integra: ,& mundx intus, & exterius obierventur, 4 aliquo figno
·"notabili diftinguantur, fic vinum in ampullis ad minus ad minus in tertium diem, fi commode haberi poterit, renovetur. Item Sacerdos fit diligens in eledione hoftix conferrandx : nt fit integra, folida, non n:m$ vetufla. Item dilcernat Sacerdos in appofitione sini pir odorem, quid fit urrumque, fit de aqua apponantur dux guttulx , vcl tres in calicem .

Pixcipimus ut Sacerdotes attente, reverenjer, fic diftinde legant, & dicant in Canone, qux funt dicenda: dc expediant fe, quantocius poterunt, propter tedium artantium, dc aha, qux *occurrere* portum : dc faciant figna fua diilinfte, dc reverenter. Item nullus Sacerdos elevet hoftiam ad oflendendum populo, nifi pofiquam dixerit hxc verba. *Hoc eft enim corpus meum:* dc pulletur campana tribus vicibus, ut fideles, qui audierint, ubicumque fuerint, adorent.

Item , fi Sacerdos cum venerit ad confecrationem fanguinis, vel etiam ad perceptionem, dc nihil in calice inveniat; innuat, ut ei aficratur vinum, dc aqua: dicar verba canonis ab illo loco: *Simili modo, pofiqutmcaenatum,*ufquead finem, dcfaciat figna,qu«fieri iolent fuper fanguinem : illa autem, qux fafta funt fuper Eucharifiiam, non reiteret, fed tranfeat confueto modo. Sed ille, per
4 cujus negligentiam hoc evenerit, tribus diebus j.-junct in pane fic aqua.

Item, fi per cafum mortis, argritudinis, vel paflionis, aliquid inopinatum fic fubttaneum contingat, quod Sacerdos inceptumminitlerium explere nequeat ; licitum fit aheri Sacerdoti prafenti exequi fic perficere ccnfecrationem officii incepti: quod ibidem incipiat , fi fciri poteft, ubi alter deftitit : nifi incepta coftcâa necdum perlefta, vel inceptis verbis Sacramenti necdum per ledis, ptedi-
Edus cafus contingat: tunc enim a capite illam coUcâam, vcl Sacramenti verba reincipiat, ut fic faluii humanae fragilitatis, fir Sacris Minifteriis, ne interrupta , dt incompleâa permaneam, confulatur. Si autem dubi-'
tetur, an hoftia « primo Sacerdote cafum hujulmodi paflo, confecrata fuerit, nec ne; fubftitutus Sacerdos novam oblationem faciat, vel ofierat, dc foftto more conficiat, fit poft miflam, primam hoftiam fumat, item de Calice bibat, dc dc eo quod in calice repetitur.

V. Ait' *aliquis Sacerdos admittatur I» E>cl<fia ignotus, *{fi confiet dt orduubut.*

Item propter apoftatas difeurforts, vagos & ignotos Clericos, de quibus an Sacerdotes 6nt, non immerito dubitatur, ftatuimus, ut nullus Beneficiatus, feu R-eftor Ecclcfix, vcl altaris, tacite, Vcl cfprcflè admittat aliquem in (ocium, vel ad celebrandum Miflam, vcl tniniftrandum Sacramenta, aut Sacerdotale officium exercendum, nifi notum dc ordinibus, moribus, convertatione, & alias commendatus fuerit: fic omnino fi extraneus?, vel peregrinus, per nos vel gerentem vice? noieras cum examinatione debita approbatum, & ad Miflam, ad hujufmodi officia exercenda. Si quis autem Reftor Ecclefix, vel Capella: , aliquem contra iuee admiferit, fententiam excommunicationis *ie* noverit incurfum : eo falvo quod peregrini, fic honeftae perfonx & religiole, pietatis fic devotionis intuitu Miflam dicere cupientes, admitti poterunt, fi requirunt.

VI. ^hraadv no» *débat celebrare Sacerdot.*

Item (latuimus, ut nullus Clericus, vel facerdos in Ecdefia parochiali, vcl Capella celebret, aut parochialem Ecdcfiam teneat, fine noftra, vel archidiaconi loci, vel alterius ad quos haec pertinet auâoritas invertitura, quantumcumque a Patronis vcl abets, qui patronos fe fore contendunt, ad hoc liceutientur : fic quicumque facerdos vel Clericus contrarium fecerit, fententiamexcommunicationis, quam propter hoc in ipium ferimus *la his* (criptis, incurrat ipfo /ure.

VII. *Statutum de perfonali refilentia Clericorum in proprij beneficus.*

Item prohibemus „ne aliquisfacerdos, competens beneficium habens cum cura , vel fine, *de* quo valeat commode fuftentari, eo beneficio dimiflb, ad alienam Ecclefiam tanquam Vicarius vel Mercenarius audeat fe transferre. Contrarium facientes per noftrum Officialem, vel per Archidiaconum loci per cenfuram Ecclefiafticam prccipimus amoveri.

VIH. *A quibus habitibus Sacerdotis celebrabunt.*

De Sacramento Euchariftic, five viatici, prcctpieodo mandamus, ut omnes Sacerdotes in venibus mundis Sacerdotalibus, fic benedi- &is reverenter. mundo & contrito corde, dc confeffi, fi commode fieri poteft, accedant ad Miflam celebrandam · dc Matutina, dc prima de die, primo diftis, ut eft fupradi&um. Item ftatuimus fob pœna excommunicatione, ne aliquis Sacerdos fine calceamentis, vd caligis, ad altare pro celebratione Miflc audeat accedere. Item diligenter caveant Sacerdotes, ne cum eonfcientia in mortali peccato cooftituti ad celebrandam Miflam accedant: qnod (i aliter manducaverint Corpus Chrifti, dc biberint ejus (anguinem, judicium

ANNO

IX.

Item prascipimus fub excommunicationis par* Da, quam ferimus in his feriptis, ne aliquis Sacerdos Mittam in die celebrare bis prefumat, nifi ut fupra diftum eft & dillinâum, & in cafibus a jure permittis. Item fi quid de fanguine aut Corpore Chrifti ceciderit luper corporale vel pallam Altaris, illa pars abfeindatur, fit comburatur, & cinis ad Sacram pifeinam reponatur. Si fuper lignum, lapidem, vel terram folidam fanguis ceciderit; illa pars, fi fieri poteft commode, a Sacerdote ablingatur, & poftmodum radatur: & illa rafura m facram pifeinam mittatur.

' Irem fi in fanguine mufea, vel aranea, vel aliquod abominabile ceciderit, quod vix fine vomitu, vel periculo corporis fumi poflit, caute extrahatur* & fuper patenam, velCa-
y licem abluatur cum vino, fic poft (anguinis fumptionem dc ablutionem illa lotio in pifeinam mittatur: & beftia vel vermis fupra pifeinam comburatur, fic cinis 'mittatur in pifeinam five lavacrum.

X.

Item ftatuimus, ut pixis in qua Corpus Domini refervatur, vel ad infirmos defertur, fit aurea, argentea, eburnea, fic temper pannus lineus, albus, fic mundus infra pixidem ponatur, fupra quem corpus Domini in pixidc collocetur.

XI.

Item prscipimus, ut cum aliquis infirmus communicare voluerit, quod Sacerdos, fi commode fieri poteft, prius cum vifitet fine Corpore Domini, fic diligenter confettionem infirmi audiat, fic poftea redeat ad Ecclefiam allaturus Corpus Domini, ficcommunicaturus infirmum. Sacerdos autem eat, dicendo leptem Pfalmos, fil fi via fuerit longior, legat Lytaniam fic alias orationes. Incedat autem Sacerdos ad communicandum infirmum cum campanula, fi infirmus eft extra villam, ubi eft Ecclefia Parochialis: fi vero infirmus eft[) in villa, ubi Parochia fita eft, Sacerdos inCedat ad infirmum cum campana, fic lucerna firzcedente: fic fideles qui cum devotione ibi uerint, expeftent ante oftium infirmi, donec communicatus fuerit, fic redeant ufqueadEcelefiam poft Sacerdotem, fic reverenter adorent.

XII.

Quilibet etiam fidelis, fi devote fecerit hanc proceilionem, quinque diej indulgentis pro eundo, fic redeundo habeat. Cum autem de noâe Sacerdos Corpus Chrifti portaverit, mulieres nullatenus ipfum fequantur.* qui etiam hanc procetfionem turbaverit, vel minus reverenter, fic decenter in ea fe habuerit, per g cenfuram Ecclcfiafttcam compefcatur. Item cum Corpus Domini defertur, fideles, coram quibus defertur, fi commode fieri poteft, genuHcftant, peftora tundant, fic inclinato capite junft s, fit levatis manibus reverenter adorent. Equitantes vero non dedignentur de equis fuis dcicendere ad adorandum eum, qui pro ipfis defeendit de Cœlis. Item precipimus, quod Sacerdos venerabiliter fiefubtilttcr luppofito decenti coopertorio, fuper vas, in quo defertur corpus Domini, deferat ad infirmum. Si infirmus frequenter fic ex levi occafiooe vomitum patiatur, nullatenus ei A Corpus Domini conferatur, fed credat, & —— ------ fufncit, quia fpiritualiter accipit. Item prxeipimus, quod quilibet antequam infirmum communicet, interroget eum, fi credat, quod fub illa forma fic fpccic panis fit Corpus Chrifti, natum de virgine, paflum in cruce, fic tertia dic fufeitatum; quod fi infirmus confetti» fuerit verbo fit evidenti figno, communicer eum Sacerdos, fi alia caufa, vel impedimentum non obftat. Item fi communicatus evomuerit,- partes caute ficdiligenter, que reperiri poflunt, colligantur: contrite cum vino ab aliquo fideli lumantur; reftduum autem vomitus comburatur, fic ponatur in terra juxta Altare, vel alibi, ubi commode fieri poteft. ANNO ,^5ГТ'

XIII. *Dt rcwvationt Eucbariflie.*

Item prscipimus, ut Euchariftia fervata pro infirmis Cingulis quindenis Dominicis diebus renovetur, & corpus Domini fuper Altare in loco honeflo claufum cum clave follicite & diligenter cuftodiatur. Item prscipimus, ut Sacerdotes fubditos fuos doceant, ut cum venerint ad communicandum in die Pafchx, vel alias, jejuni, devoti fie confetti accedant.* fic caveant Sacerdotes, ne alienum Parochianum, vel extraneum communicent, Cnifi fit viator vel peregrinus, vel nifi communicandus licentiam fui proprii facerdotis habeat, quam licentiam quilibet viator vel peregrinus petere debet a proprio facerdotc in fuo rcccffu; quod fi non fecerit, propter hoc fibi communicatio non denegetur, fed pro negligentia pernitentia ei injungatur. Item nullus confettus arcendus fic removendus eft a communione, nifi publice cxcommunicatus, vel interdiâus, vel in aliquo enormi crimine notatus. Item praecipimus, ut fiimptaEuchariflia ,/acerdos habeat calicem paratum cum vino fic aqua, de qua fumant communicantes.

XIV.

Item praecipimus, quod facerdotes Parochialium Ecdefiarum fubditos frequenter admoneant fic pcenitentiam injungant eis, ut ad confeifionem fxpe veniant, fic priuiquam veniant ad confeifionem, diligenter ferutentur corda fua confiteri volentes, fic peccata fua lollicite rememoremur, & cum dolore ‹fic vultu fupplici ad confitendum accedant, quafi ad Dei judicium. Sacerdotes autem, ut Dei miniftri, circa confeifionem audiendam fic pcenitentiam injungendam, maximam adhibeant diligentiam, fic attente, diligenter, fic cum modeftia audiant confitentem.

XV.

m praecipimus, quod facerdotes ad atr- am nfeifionem, communemfic aptum locum in Ecclefia, ut ab omnibus videri poffint, fibi eligant.' in locis autem obfcuns fic tenebrofis confeifionem non audiant, nec extra Ecclefiam, nifi ex magna necelfitate, vel infirmitate*, contraiium facientes, fententiam excommunicationis fe noverint incurfuros. Item prscipimus, quod facerdotes ad confeifionem audiendam ante iolis ortum, vel poft lolis occafum nullatenus ledeant, nifi in magna nccetfitate vel infirmitate, fic in loco illuminato, fic aliquibus prrfentibus. Item praecipimus, ut Sacerdotes induti fuperpellicio, vel cappa, ftola fuperp^fita ad confef-

er fionem fcdèant. Item przcipimus, ut facerdotes
— io audiendis confeftiombus vultum humilem ha-
cwrkt, b<anI, & oculos ad terram, nec faciem rifipi-
, . ciant confitentis, & maxime mulieris. Item ia
cerdotes moneant, fit doceant fubditos !ue$, ut
humiliter, fit corde contrito confiteantur, fit
mulieres coopertis capitibus fit coll s, lubmit-
favoce, pure, fit integraltter confiteantur pec-
cata iua. Item Sacerdotes mulierem, que
fola eft in Ecclefia, nullatenus auoiant coo-
fitentem, fed in confpeâu honeflz focietatis.
Item ne aliquis Sacerdos audiat confeflionem
mulieris, cum qua^peccavit, nec etiam con-
ficio», mediatores, aut fautores peccati, fed
mittat eos vel eas ad honeftos ConfelTorcs.
Item precipimus ut Sacerdotes manfuete au
diant confefliones, fit dc confuetis peccatis
figilbtim, fit diligenter interrogent de cir-
cumftantiis peccatorum.* de inufitatis autem
nominatim non inquirant, fed communia ver-
ba , ex quibus confirens, fi reus eft peccati,
poflit intelligere, quid dicatur: ut fic intclli-
gens confiteatur ; fi reus autem non fuerir,
de illo non tentetur. Item Sacerdotes dili-
genter inftruant fit moneant confitentes, ut
integraltter fic diftinfte mortalia peccata, fic
circumflandas peccatorum, quz peccata ag-
gravant, fic peccatum per fe patenter confi-
teantur, ut eft facer Ordo, Sacer locus, cir-
ca peccatum luxuriz fic concupilcentiz : quz
omnia notantur in hoc veriu.* *Quit,*
«i», *cm»* jiw, *quoties, cur , quomodo , quando.*
* Venialia autem peccata iufficit generaliter con-
fiteri. Item przcipimus, ut Sacerdotes Nobis,
vel illi, cui vices noftras in fpiritualibus pro
tempore committimus, majora peccata & in-
junâionem pornitentiz pro eifdem reiervent,
ut funt homicidia , forttlegia, incendia Eccle-
fiarum, peccata contra naturam, deHoratio
virginum cum violentia, concubitus San&i-
mon:alium, converfarum, vel aliarum rehgio-
farum mulierum, inceftus, injediones ma-
nuum in parentes , vel in Ecclcfiallicas per-
forais, forttlegia, perjuria mamfefta, fidei fic
votorum tranigrefiiones, Symonia , hzrefis,
apoftafia, magna: blasphemiz feriole faâz.

XVI.

In dubiis autem Sacerdotes confulantNos,
vel vices noftras in fpiritualibus gerentem,
aut alios Sapientes viros, non prodendo vel
revelando confitentem, fed in genere, quorum
confilio pœmtentem abfolvant, aut ad a'tum
mittant. Item audita confeffione, 'Sacerdos
temper interroget confitentem, û velit abftt-
ncre ab omni mortali fpeccato, fic hoc ei
confulat, fic quibus modis poteft, inducat. Et
fi confiions dixerit, ic nolle abftincre , non
abfolvat eum, nec ei poenitentiam injungat
Sacerdos .' fed moneat, ut interim faciat
quidquid boni poilu, ut Deus citius cor ejus
illuftret, fic ad poenitentiam reducat. Confu-
lar etiam ei Sacerdos cum diligentia modum
«iveodi, per quem facilius abftincre poftit a
peccato. Sacerdotes in injungenda pœntten*
tia diicrettooem habeant, ut poenitentias fe-
cundum magnitudinem fic qualitatem peccati
fic poftibilitatem confitentis peccatoribus in-
jungant.' pro peccatis carnalibus injungant poe-
nitentias corporales, ficuteft jejunium, pere-
grinatio, difciplina, Ac fimilia; pro Ipirituа-
hbus fic negledis injungant orationes, tlecmo-
fynas, fic meditationes peccatis fuis contrarias;
in aflumptione rei alienae, vel in damno al-
A ten illato per turtum , rapinam, ufutam , per
fraudem, per injulbm vexationem, per fal- aNno
(am teiliticationcm, & alios modos, de qui- CHR,iT'
bus dihgeiitcr inquirant Sacerdotes, primo, '>7,'
& pizcipuc injungant relliiuiioncs fieri eis,
quo» predicts modu uamnihcavcruqt, *vel Ix-*
icrunt, ii facultatem *habeant,* vel cum fa-
cul atem habuerint, fi ip przfenti non pot-
iunt, aliter cos non abfolvam. Item prae-
cipimus tub perna excommunicationis, quam
in his Icrtpns ierimus in Sacerdotes , qui
contrarium fecerint , ne conletloru ci.juf-
cumque conditionis, vel flaius confitentibus
nomme rcftitutionis pro pceniienua injun-
gant , ut Ecclcfias, Capellas, & Coenobia
B inftituant, vel Ecciefiis le;„ ta faciant ; led
prius reftitutiones, ut przdiâum cfi, faciant
illis, a quibus extorta lum, fi inveniamur,
vel hzrcdibus eorum ,' alioquin ad arbitrium
noftrum vel nolirt Piimarii erogentur . Item
diligenter caveant Sacerdotes, ut, fi confi-
tentes peccata aliorum revelaverint, vel no-
mina eorum indicaverint cum quibus pecca-
verint, fecretc caveant, ficut peccatum con-
fitentis. Item inhibemus fub pœna excommu-
nicationis Sacerdotibus omnibus, ne acon-
fitentibus nomina eorum , cum quibus pecca-
verunt, inquirant, vel circumllantias, per
quas poliunt nomina eorum fciri : quod fi fe-
cerint, ab Officio confethoms audiendz & fa-
C etorum minifteriorum tpio fado noverint fe
ctre fufpendendos : & in principio confellionis
dillride inhibeant confitentibus, ne peccata
aliorum confiteantur , nec revelent, vel no-
mina eorum , cum quibus, ut diâum eft,
peccaverunt, exprimant ipecialiter, fed gene-
raliter iufficit defignari. Item nullus Sacer-
dos rx ira , vel etiam metu corporis audeat
icvelare confeftionem confitentis ligno, vci
verbo generaliter, vel ipecialittr dicendo:
£go *fcio te talem, quabt et ;* & fi revelaverit
aliquo modo, de hoc conviâus, dibetabfque
omni nuleitcordia degradari. Sed, cum indi-
get couliiio, illud, ut eft dtdum, abtquc
cxpretVionc perlon* tacite requirat.
D.

XVII.

Item przcipimus, quod omnes Sacerdote»
parochiafium Ecclefiarum frequenter, & di-
ligentei iubditos fuos utriufque fexus admo-
neant , ut poitquam ad annos diteretionis per-
venerint, omnia peccata fua integre, & ad
minus fernei in anno confiteantur Sacerdoti
proprio parochiali, & injunctam eis ptrnttten-
tum ftudeant adimplere , fufcipiendo reveren-
ter & ad minus in Palcha Eucharifliz Sa-
cramentum, n>fi dc confilio Sacerdotis pro-
prii, ob aliquam rationabilem cautam duxe-
rint abftinendum. Alioquin viventes ab in-
greflu Ecclefia: arceantur, & monentesChri-
illaua careanr fcpultura. Item Saccidotes di-
ligenter attendant, qui ad parochiam eorum
in anno (altem feraci ad Communionem vc-
E niant, nifi «ulla de caufa abftineant , Cc no-
mina illorum ad Nos, vel Officialem notiruin
referant; ut debite puniantur, ne ab ipfis
notam negligent!* requiramus. Hoc autem
ftatutum frequenter in Ecciefiis praecipimus
publicari, ne aliquis excuiatiouis ignoranti*
occafioncm fumat.

XVIII. *Statutum de fepcliendis in laemeterb/.*

Statuimus, ut nullus excommunicatus, fic
pu-

publice denuntiatus, in cœmeteiio iepehatut: &. ii faâum tuent cœmeterium illud, donec ANNO CI»n»ISTI cxtumuletur mortuus, maneat interdiâum, fi *dilcertit* polfit corpus, vel olla ejufdem. Item prohibemus fub poena excommunicationis lare fententiz, ne aliquis in cœmeterio interdiâo lèpeLatur, & ne aliquis fepulturz tali interfit: Laici autem, quicumquc tali fepulturz interfuerint, excommunicationis fententiam, quam fuper hoc ferimus in his feriptis, incurrat ipfo faâo, & excommunicat! publice nuntientur. Clerici.vero, qui interfuerint, fententiam fufpenfionis ab officio fe noverint incurfuros. Item flathimus, immunitates Ecclefiarum & coemeteriorum inviolatas & incontaminatas obfervari mandamus, ut ccemeteria claufa & munita cuftodiantur, ne a vel aliis animalibus offa mortuorum comedantur,& volumus in fpcciali loco offa mortuorum fideliter cuftodiri.

Item ftatuimus & przcipimus fub pteria excommunicationis lata: Sententiz, ut quoties quis in loco Religiofo, vel alio fepultuiam elegerit, corpus illud fine conienfu Reâons Ecclefiz non deferatur: qui confenfus fi haberi non poteft, tunc corpus primo przfentetur Miffz Parochiali, & tunc demum celebrata Miffa fine prxjudicio Redoris, mortuus deteratur in locum, in quo elegit fepulturam. Item Ecclefias, vel cœmeteria a laicis cujufcumque conditionis, vd flatus fuc-Cnes. Item Ecclefiarum incendiarios & immunitatum, aĉ dotium Ecclefiaflicarum, & qui rint, muniri vel incaftellari fub ptrna excommunicationis latz fententiz firmiter prohibemus ; & quicunque contra fecermt, excommunicat· publice nuntientur.- & quia plure» homicidia, mutilationes membrorum, & plura maleficia perpetrantes, ad immunitates Ecclefiarum contugiunt, quz non effent perpetraturi, nifi quod fperant ab Ecdefia fe tueri, & iuorum excefluum impunitatem obtinere; ftatuimus, quod confugientes hujufmodi ad Ecclefias, vel immunitates, ab inde fine fpeciali noftra licentia, *vel* gerentis vices noftras nullatenus extrahantur; fed delidum eorum nobis vel vices nollras gerenti nuntietur, ipfifque confugientibus demum, fi decrevimus ,D nobis-przfentatis, & eo quod perpetratum fuerit, audoritate examinato, ad veniam, vel ad pernam circa ipfos, prout qualitas faili exegerit, procedatur. Alia autem omnia & fingula, quz a jure, vel prrJeceflbribus noftris, de confervandis immunitatibus Ecclefiarum, & immunitatum, & de violatoribus earumdem funt flatuta, Synodali fandione mandamus & przcipimus inviolabiliter obfervari: fit przcipimus, hoc flatutum de immunitate in Ecdefia a Sacerdotibus frequentius publicari.

XIX.

Illud, quod flatutum eft per nos deClericis, in fuis beneficiis non refidentibus, inno-E vamus & przcipimus firmiter obfervari. Item przcipimus, omnes, & fingulas conftitutiones noftras, fie * noftris przdeccflbribus latas, contra publicos ufurarios, & novalium detentores, przter icitum noftrum, ut fingulis diebus Dominicis, & feflivis denuncientur publice excommunicat! in E-clefiis Parochialibus. Item ftatuimus & przcipimus univerfi» Clerici» noftrz Civitatis & Dicecefis, cujufcumque ordinis, vel flatus fuerint, ne mandatum alicujus delegati vel fubdclegati exequantur, nifi prius vifo relcripto Apoftohco in prima

Afui forma, vel vera bulla, & fi harfitavcrint- ANNO CHRIS II
an ipfum mandatam in ftilofilo, feu bulla falfuin, feu alias vitiofum & tale quid in ea contineatur, lupcr quo fi execuiiom demandandum fit, dubitetur; in hoc articulo, antequam cxequantur, falubre confilium difcrctorum requiraht & expedent.

XX. *dliud Statutum.*

Everhardus Dei gratia, Monafleriei.fi» Ecclefiz Epifeopus, Pizpofitis, Decanis, tain Religions, quam Saecularibus, nec non toti Cle.o civitatis & Diœcefeos Monaflerienfis, falutem. Meminimus, nos ad inflar eorum, Bquz jam dudum flatuta & ordinata fuerunt per cis reperabilem Dominum Conradum, felicis recordationis Colonienfis Archiepifcopum, in provinciali concilio Colonienfi proinde ftatuiffe & ordinaffe, quod Clerici officia, vel commercia fzcularia maxime inhonefla non exerceant. Item manifeftam cuhubitationem Clericis inhibuiffe firmiflime, & przfentibus inhibemus, contrarium facientes fuper hoc a nobis editis innodantes. Item ne arma portent praeter neceflitatem · Item diflride prohibemus fub poena excommunicationis, ne laici fe de decimis novalium intromittant, fiveufurpare przfumantcum non nifi Epifeopus in [illegible] habeat fecundum Canonicas fanflio-

nes. Item Ecclefiarum incendiarios & immunitatum, aĉ dotium Ecclefiaflicarum, & qui mittunt manus violentas in Clericos, vel Ecclcfuflicas perfonas quafcumque, & captivatores & detentores earumdem, & quorum audoritate, procuratione, feu opera, haec fiunt, cum ipfo faâo incidant in fententiam excommunicationis, uti facrilegos denunciamus. Item quod in parochia illa, ad quam duâus fuerit Clericus captivatus, vel perfona Ecdefiaflica quacumque, ceflent Divina, quamdiu ibi contigerit detineri, & ad biduum poll ejus *receffum. Item omnes, & lingulos,* qui incendunt bona Ecclefiarum extra immunitatem, & qui furrexerint a rapina & depraedatione bonorum Ecclefiafticorum, & pignorum captione, przter judicis auftori.atem : illos, nifi infra odo dies, poflquam moniti fuerint, iatisfecerim condigne, excommunicamus, & przfentibus excommunicamus ; & quod nihilominus ceflent Divina in Parochiis illis, ubi fpolia luerint, quamdiu detinentur ibidem, & fimiliter, ubi tales malefadores fe receperint ad manendum, & poft eorum recetlum ad triduum.

XXE

Item ftatuimus, quod in jure cautum eft, quod fi quis Clericus, vel laicus, penfionem fuam, quam tenetur Ecclefiz folverc, neglexerit infra biennium; nifi celeri fatisfadione fibi profpexerit, videlicet infra fex feptimanas a tempore biennii elapfi, cadat a jure fuo, quod in bonis habebat, unde debuit foL vere penfionem, & fi ultra contumaciter atque violenter bona hujufmodi detinuerit, in iementiam excommunicationis incidat ipfo faâo, & nihilominus in Parochia illa, ubi tales manent, ceflent ufque ad fatisfaâionem condignam. Iteoufiquis *arreftaverit,* feuobligaverit perfonas/penfiones, feu reditus Ecclefiafticos judiciStjifrcuJari, nifi tam judex, quam aâor refipuennt, fic emendaverint iplo die, excommunicationis fententiam 'incidant

iffo

gy ipfo fado. Item qui bona Eccléfiarum, dc Monafteriorum, fpoliis, rapinis, incendiis, dc pignorum captionibus invadunt, live judicir-, apftoritate, occafione quaeftionis ftllefjus, quam fe adverfus Advocatum, feu Officialem ipfius Ecclefix, feu Monaflerii dicunt habere, excommunicationis fenteniam incidant ipfo fafto.* dc nihilominus, fi refipuerint, dtemendaverint, infra quindenam m Parochia ubi manent, ceflcnt Divina: & licet hujufmodi, *bt* alia plurima, innovando aliorum Sanfiorum Patrum, & Canonum decreta per nos in noftra Civitate, & diocdfi Moqafterienft funt ftatuta, malitia hujufmodi maxime Ck ricorum noftne dictcfeos hsx furdis auribus dilTimulantium: dc immemores tuae falutis & Ecclefiafties libertatis, cum religiofie perio ns, nec non Clerici feculares capiuntur, offenduntur, rebus eorum ipoliantur ac. alias multipliciter aggravantur/fovent, manntenent iploa facrilegos fcienter ad eorum Parochias convolantes, prxtcndentes, eis conflare non pofle, cum in alienis Parochiis, dc Ecckiîis præmifla peipetrantur: ea occafione non ferventes fententiam excommunicationis, & interdidi pntdi&i latas io talia commit-ç sentes tam a Canone, quam a Nobis, unde nos evidens invitat ratio, ut qus periculofa funt, nequaquam abfque remedio reformationis relinquamus.

ANNO CHRISTI

XXII.

Statuimus, itaque, ut ubicumque locorum noftrs Civitatis fie Dicectfeos perfona rcligioΣi, Clericus, feu laicus infra fepta immunitatis, nec non Ecclefix dccœmeterii enormiter lxditur, vulneratur, feu deinde extrahitur, aut per minas,terrores, & fubtradiones cibariorum txire hac neceflitate cogitur, vcl easdem perfonx in eifdem rebus fuis, vel Ec-D tlefix inibu ipoliantur manu violenta, ibidem five fit Ecdefta conventualis, vel parochialism ceffetur a Divinis, nullatenus ea fine Noftra vel Officialis noftri licentia refumendo: ut fic maleficium ibidem perpetratum nobis ionorefrar, dc ad ulteriora contra ipfos facrilegos,. fi opus fuerit, procedamus. Infurer prxeipimus, in quibas locis dc Parochiis ujufmodi facrilegos perpetrantes maleficia prediâa, vcl aliquod prsmiftbnim manere, vel perfonas pradidas, dc rapinas detinere, contigerit: feu domicilia habeant, dequandiu ibi fuerint, ad triduum inde poll eorum receflum ccftctur penitus a Divinis. Infuper prxeipimus diflriâe fub poena excommunicationis latx Sententias in his feriptis, quod Sacerdotes Parochialium Eccléfiarum, vcl vices eorum gerentes, dc omnes alii Clerici, cujufcumque fint conditionis, dc ftatus, ut mandata noftne caufie, dc Archidiaconorum noflrorum, prout eis fubfunt, fideliter, dc viriliter exequantur, dc fi timeant, quod malum Aliquod per adverfarium, vel feculares juftitiam, vel quemcumque aliu n debeat inferri portatori mandatdrum, caute ipium expedient.

XXIII. *Statutum aliud tro jurifdi&ienf.*

Infûper vobis Eccléfiarum Reâoses fubcifdem pcenis mandamus, quatenus fingulis diebus Dominicis dc teiiivis, cum opus fuerit, veftrosfubditos monçatis, deauftoritate noftra prccipiatis, nc perturbent, vel impediant jurisdi&onem noftra curie Monailerienfis, dc Bcxponatis eis, in quibus & qualiter inrelligatur jurifdiftio hujufmodi perturbari: videlicet interdicendo, prohibendo, inhiberi faciendo, vel ftaiuendo, ne aliqui in curia noftra caufam fuam perfequantur. Item arreftando, accipiendo, vel capi faciendo latores mandatorum curias noftrs per juftitiam fzcularcm, vel illos, qui in curia noftra adverfariosfuos trahunt minis, vel verberando, vel verberari faciendo, vcl comminando, vel litteras curiat noftra rapiendo, vel lacerando, aut etiam alia faciendo, per quæ proceflus negotii valeaf retardari: contrarium quoque facientes in his feriptis excommunicamus nominatim, de quorum nominibus conftai: alia» in gene* re excommunicat· publice in earum Ecclefii nuntientur. Et ft in ipfa excommunication* per feptem dies manferint, ipfum locum dc Ecckuam, quem, vel quam ex nunc, ut ex tunc in hïs feriptis Eçcicfiafticis inrerdiâofupponimus, denuntientur ab eorum Eccléfiarum Reftoribus Ecclefiafticjs interdifto fubjacerc, falvis ahi» conftitutionibus noftris de Abbati, bus, Prxpofitis, Archidiaconis, & Decanis, qualiter in noftra Sanâa Synodo comparer· debeant, & de audienda confetfione, & ne Sacerdos de cafibus a jure nobis refervatis fe intromittat, fine noftra licentia.* aC dc funeribus fine prxjudicio Plebanorum in locis aliis, quam in propriis Parochiis lepeliendts.' & de Clericis vagis, & ne aliquis Ecclefix Reflor aliquem Sacerdotem in focium, nifi notum, & de cujus receptione ordinuAi conflet per fui Dimcefani litteras competentes. Item dc litteris libenter antequam exequantur, & ft quis contigerit execution! demandari, prxeipimus univcrfis noftris fubditis fub perna excommunicationis latte fententise, ut £ accipiat executor copiam earumdem, ac aliarum, quarumcumque exeeutionem fecerit, citato,'monito, feu excommunicato copiam ipfo die exeeutionis dent, & aflignent, ac aliis pluribus articulis contentis, & conftitutionibus memoratis. Haec univerfis vobis fub ftgillo curiae noftne ftgnavimus. Datum, dc pronunciation feria fecunda poft Gereonis, fit Vidons Martyrum, anno Domini Millefimo CCLXXIX.

SYNODUS DIOECESANA TRIDENTINA

tmtUi i»
aaTdrf*-

Ab Henrico II. Epifcopo Tridentino celebrata An. 1x79.

£2^#
Torn. >. ia

Ceutra dttmitrtt Umntm .

or.

A 1,00 Domî'« MCCLXXVIIII. indift. JLjL VII. die XI. exeunte Novembri, Trido»-

ti, fuper chorum ecclefiæ S. Vigilii congregalis tam clericis civitatis quam quafi omnibus

O clericis totius diaacefisTridentia·„in pesfini-
"x— tia dominorum Goxalchi decani, Oirid ar-
lift, ehidiaconi. Odorici icholjfikt. Adelvrandi ft aliorum canonicorum ecclefia Tridentinz, ft Tbedaldi abfiatts monafterii S. Laurentii extra muros civitatis Trid. Hainrici przpofiti de Noverela Prixinenfis dicecefis, Hcnrici prspofiti monafterii S. Maris de Auges Trid. Diceceftf, Henrici przpofiti monafterii S. Michaelis ordinis S. Auguftini, aliorumque Archipresbyterorum, Pkbanorum › Vicariorum fit «diorum clericorum, ibique Venerabilia Pater fit dominus Hcnricus Dei de apoftolica gratia epifeopus Tridentinus indutus facris veftibus, & ornamentis pontificalibus infignitus, lamentabiliter propofuit de detentionibus ftB detentoribus booorum^ccclecs B. Vigilii & fpeciatiter, contra D.' Odoricum Pantcriam "de Arcu„proponens & aflereM,quod idem dom. Panxerit detinebat in prrfudicium ecclcfiz fu· Burgum Rips cum palatio & turri, & cum Ĵurifdidiooe, & cum redditibus ad menfam epifeopilem pertinentibus; item Burgum Arci cum jurifdidiooe fit hominibus; itera Caftrum Tenni cum hominibus Plebatus,ft cumjurifiiidione ft redditibus ibidem; itemPlebatusLcudri, Boni cum caftro Romani, Tiguali ft Naci cum juriididioaibus, honoribus, nominibus ft redditibus ad Ecclefiam Tridentinam pertWntibus, ft quod fitpe fzpius ft fspiftime (fidus D. Epifeopus rogaverit, ft monuerit didum D. Pameriam per feirium ft per religioias perform,tam de ordine fratrum Praedicatorum , quam de ordine Fratrum minorum , nec non per fupradidum Decanum, ac per nobiles viros Erardum de Tinqueftam, rrifooum de Belvedcro, Bartholomsum dc Telvo, Beraldum de Levigo, Aproynum de Caftrooovo, Simonem deDolfo, Zanboninum judicem, Jordanum de Garduno, ft Henri, cum Sogam fratrem ipfius Panceris, & per alios quamplures, quod deberet dimittere ft reftituere omnia bona, redditus ft fida, honores & jurifdidiones, Burgos ft Caftra, ft alias munitiones, nec non ft homines, quos— ft que jam per multos annos detinuit, ftD adhuc detinet occupata in ecclefix Trid. ft ipfius Epifeopi prxnidicium, nec non propri· fus attiras detrimentum. Ipfe autem Odorieus Panacria fpretis denuociationibus ft moDitionibus„fupradida reddere ft reftituere recuisvit. Unde licet exigente ipfius protervia & contumacia ipfe Dominus Epifeopus eoo* tra eum procedere potuiffet, nullo alio dando termino ad coftringendum cum, per cenfuram ecclefiafticam ; idem tamen Epifeopus mitius volens agere cum eodem, ad faperabundantem cautelam terminum xv. dierum peremptorium ipfi Odorico Panxeris duxit ftalucndum, ft publice in Synodo generali praeceptum ft edidum faciens ipfi Patueris, quod fupradida omnia male detenta infra didum terminum deberet eidem domino Epifcopo reftituere, ft libere dimittere, alioquin ex nunc prout cx tunc fuppofait ecclefias ft plebes diAarum terrarum, Rips, Arci, Naci, Leudri, Boni, Tignali, ft Cocdini, ft eorum territorium, quod ft qus ei (objacent cede* fiaftico interdido, ulterius ad excommunicationis perfonarum fententiam pcoccflurus, nulla alia fada denunciatiooe, ft amonitione. Et commifit idem Dominus Epifeopus Benvenuto archiprcsbytcro Plebis Arci, Jacobo A **rcbiprabytero* Plebs ft-Arehipresby——
tcroGotai, quod prsdidum terminum ft gc-ll
praadida omnia' ex pàfte ipfius Domini Epifcopi deoundare deberent dido Panxeris, ft eum *cluriutive admonere, afferendo idemDk* Epifeopus quod fupradidosarcbiprcsbyteroead hoc fuos conftituit nuncios, fpccialiterpraecipiendo eis in virtute S. obedientis, quod fuum przcepram deberent profequi in hac pane, fignificando ft denunciando dido Panzerix tam admonitionem quam terminum conftitutum,ft pornas ft fententias quas incurreret, ft incurrere poflet fi fibi in reftitutioou prsdidorum celeriter non provideret. Benvenutus autem archipresbyter Arci Turgens io Synodo, rogavit D. Eptfcopum,ut ipfum de *hujufmodi* prscepto fubkyaret,.Aflerens ftdicens, quod dictus Panzerius odiebat eum ad mortem; ft quod fi aliquam denunciationem fibi faceret, idem Panceria ipfum fine dubio interficeret. Dominus autem Epifeopus nullatenus eum voluit relevare.

Et prsterea eodem anno,die tertio exeuntc Novembri,Tridenti,incaftroBoni Confilii, in przfeotia dominorum Joannis *fcribte domini enifeopi* Gabrielis de Porta, ft Dictrici de Auttria ft aliis ; ibique Venerabilis pater ft dominus Epifeopus Trid. fupradidus, per obedientiam requifivit D. Jacobum archipresbyterum Rips, quod ipfein vimueS.obedienCtiz dicere,deberet, ft recitare denuntiationem ei per ipfum dominum Epifeopom commiflâm faperius nominatam. Qui Archipresbyter refpemdit, ft dixit, quod ipfe bene iverat ad dominum Panaeriam fspe didum, qui D. Paoseria bene praefpiciebat de denunciatiooe fibi facienda , ft ei inceperat tingere verba de fis» pradidis, ft cum D. Panacria iotellexiflet prsdida, cepit fecere ipfi archipresbytcro com* minationes valde graves, dicendo, o archipresbyter, fi mihi feceritis aliquam denunciationem vd admonitionem ex parte domini Epifeopi, vel movere mihi aliqua verba, fciatis, quod incontinenti propria manu amputabo 12^*.....F-i ' — ^Zu-r....., presbyteri Dnon^cantabunt divina, eos flere faciam cum efcftu. Unde propter merum mortis ipfe hora non funt pnsdida integral·ter denunciata, tetigi fibi tamen quzdam verba.

Prarterea ipfe anno die xur. intrante Decembri , in dido Caftro Boni confilii, in prsfentia Engdpredi ft Philippi Camerariorum Otolini Flomerii, ft Joannis Canevsrii de Levigo, ft aliis coram dido DominoEpifcopo, didus Archipresbyter Rips per obedicotiam quam ei fecerat, confertus ft contentus ftetit, quod ipfe bene cx parte ipfius Domini Epifeopi prsdidsm denunciationem & monitiooem ft didum terminum publice coram popuksin terra Ripae fecerat ft publicaverat, Eft fei fuerat Afiadmus notarius de Tocho, qui eft valde-dmicus D. Panxeris, faudorft Secretariat ipfius, ft didus Anaclions audita monitione f*da *tb* eodem Archipresbytero, dixit, quod Deus poneret in malum annum didum D. Panaeriam, fi ipfe non faciet ip* fum Arehipresbyterum Rips fruftratim dividi ft occidi. Hoc autem dido, ipfe Anzelinus equitavit ftatim ad didum D- Panaeriam, ft revelavit ei didam monitionem & denuntia* tionem per eumdem Arehipresbyterum io Terra Rips fadam. Unde ipfe Arebiprvsbyter non erat aufus propter metum occifionis per*

ft ire ad publica; vene AApoftolic* gratia eps'fcopusTridentteus,doten-—
ruat enim Religiofi ad ipfisn Archipresbyte- tes referimus, quod OdoricusPanceria deAr-
awso rum. dicendo ipfi Archiprabytero, quod ipie cu tanquam ovis erratica extra comoruum gre- CHA.KTI
^y^fibi prateaveret de dido D- Panceria, aUo- gis Dominici perverfioms fomitis, inuno in-
nuin damnum habebit. Et ipfo Archipresbyter viis innititur , ft pnrpooens fine modo
Betit abfoonfe in quadam domo per xv. dies modum avaritie ad capcftenda lucra il-
ex metu didi Panierte. Pbftmodum D. Fri- licita debachatur, non fotam privatorum ho-
xonus venit Ripam,ft rogavit D. Panscriam minum nobilium ft plebejorum jura,bona,ft
pro eo Arehipresbytero, ft vix ordinavit cum poflefllioors uiurpando , veram etiam ea qu*
D- Panceria, quod cum ad dominum Epi- divini juris fiant, videlicet jura, bona, ftpof-
fcopum Tridentteum venire permifit. feffiooes, jurifdidioacs ft homines beati Vigi-

Prattcrea anno Doro. MCGLXXX. indid. lii, immo potius patrimonium Crucifixi cupi-
VIII. die Mercurii, ultimo exeunte Janua- ditate nefandiflima detinuit ft detinet occu-
rio, Tridenti,» Stupa Caftri Boni Confilii, pata, ex quo ecclefi* Trid. nobdque ft no-
itia dominorum Jacobi Arehipresby- ftris fidelibus difpeodia honorum,bonorum ft
' .....~ ' 'Bftatus multipliciter evenerant. Licet autem
Tridcottei, Mancgoldi ft Chriftiani de Ale- pro reftitutiooe mate detentorum, videlicet
mannia, Odorid de Boteano, ft Seeptuoi Burgi Ripa, ac Burgi Arei, nec non jurifdi-
capitanei Caftdmanii ft aliis. Nos Fr. Hen- ftioois Plebatuum Leudri, Tygoli , Naci,
ricus Det ft Apoftolica gratia epifeopus Tri- Coodtei, Boni ft Tenni, ac crittorum Caftri
dentinus,ad notitiam univeriorum hominum Romani Tenni, una cum reddhtes,honori-
ft fingulorum commorantium te Ripa, Arcu, bus ft juribus,nec ooo hominibus pertinenti-
Lcudro, ft Bono, ac alibi fub diuriduPan- bus ad ecclefiam Tridentinam, apud eumdem
xeris de Arcu, quorum jurifdidio ad ccde- Odoricum Patueriam per nos ft noftros
fiam Trid. nofeitur pertinere, prxfentemno- nuntios Clericos ft Laicos, caftellsnos & Ci-
ftram prohibitionem volumus pervenire. Pro- ves frequentius inftiterimus, ultimo quoque
hibemus itaque exprefle tenore prxfentis Ol- per Archipresbyteros de Ripa ft de Blette
xico Paxueri* de Arcu, quod ipfo de cetero, admonitione paterna ipfiim convenerimus ; idem
vel aliquis pro eo non exerceat jurifdi&ionem tamen more find* aipidis obturans aures,
in criminalibus vel civi)frus ibidem in terris ncfcienfquc maufucfccre, elata obftinatione
prxdidis, hominibus, ft bonis, quorumjurif- Cac obftinata datione, omnia detenta iupra-
didio ad noftram ecclefiam nofeitur fpeda- dida per multos annos ft fpecialiter notais
re. Item quod aliquis judex, advocatus, no- temporibus per quinquennium ft ultra in fa-
tarius ft pάκο pro ipfoPânrcria, vel pro ali- lutis prof*te periculum ft noftrum pnrjudi-
quo fubftituto ab eodem hominibus & bonis dum callidis quibufdam cavillationibus ftoc-
prsdidis ibidem officia judiciarie, advocatis, cafionibus frivole adinventis, reftituere diftulit
notaris, ft pnccoaix non debeant aliquatenus ft reculât. Interdidi quoque fententiam, quam
exercere, fed ab hujufmodi officiis in pnedi- in didas Plebes ob didas caufas, pramifia ad-
ftis exercendis infra odd dies, poftquam hoc monitione canonica promulgavimus vilipendent,
praeceptum *ad* eorum pervenerit notitiam, eos davcfque ecclefis defoiciens, alias ad cele-
omnino ceflâre volumus,ft penitus abftioere. brandum . immo profanandum divina compel-
Quidquid autem contra hanc noftram prohi- lit. Archipreteyteram autem' de Ripa obier-
bitionem temere faerit attentatum, illud nul- vantem interdidum fic comminationibus fu*
lius fove decernimus firmitatis, omnia etiam tyrannidis terrait, quod habitare apud fuam
qu^ per eofdem a&a ft alias antea fine no- ecclefiam non pntfomit. Qpid plura ? cum
ftra au&oritate fuerint attentata tam inDproceffiis judiciales ft fententias in pkbatfous
judicio, quam extra judicium contra paedida, Rip* ft Arei ft Leudri exercitas ft lasis, aer
ex nunc cafladecernimus, irrita atque vana. eumdem Olricum Patueriam vel fisos Bicarios
Prcdidos iniuper judices, advocatos, notario·, decreverimus irritas ft inanes. Judicibus, ef-
« pnecones, qui huic noftro mandato con- fetioribus , advocatis, tabellionibus, praxoni-
tempferint obedire, & coram paedido Pan. bus contra noftram decretum vcnieotAms
aeria vel lubftituto ab eo, poftquam bnc no-
ftra prohibitio ad eorum pervenerit notitiam, ——— ———
pnafouti decreto judicari*, advocati*, nota- evaginato ente fuper didos, qui ooftris pras-
rte ft pcBconits officia pnefumporit paedidis ceptis attemperaverint, nifi prneepea ooftra
homiiMbus ft bonis exercere, ft abomdiseo- violent, amputare
rum perpetuo prscfemi decreto privamus, eoi-

volumus, tpfos nihilominus ex nunc ut ex tunc fcendum *ejus* inobedientiam, immoDei offen-
fi contra premifla venerint , rrcommunicatio- E fam^ minifeftiffimam, pradamm Olricum in
«i« vinculo teoodamos. iis (criptis propter detôuiooem pradidorum
Pretcrea ipfo anno. Ia Matine Patris & bonorum Ecctefi* notas, ft quia (spins re-
Piltt ft Spiritus Sanéti. Amen. Paftoraln cu- quifitus noluit reftfarere, ft quia imordiftum
ra aficû paftoris diligentiam follicitat, ft in- noftrum aufit temerario percepit violari, ex-
vitat ova ccmmiflas pro paftn fic adpafcuo- communicamus ft anaihrmathamm, traden-
rnm ubertatem adducere,ut tamen caveat ne tes eum Sethams te interitum canus, nt Spi-
ritus ejus (aivus fist te die Domini, prnei-
lum fcrane» at nunc difperia· attrahendo con- pientes ah omnibus Chrifti fidefibus attentius
greget, aberrantes fttaauicndo baculi aculeo evitari, dante nihilnmim* te pruceutis oro-
ab errori· tevio «4 ovile dirigat fle reducat. wbu Ardupeesbpteris, Reboots, Vicariis ft
Nos itaque Frater Hernicus Det ac Sede Redoribus ecclcfiaram parochisitam aer ci-
Ceaetf. GmsrW. Ton» XXIV. vitatem ft dicœcêm Tridemteam cooMatis,

X * ut

eumdem fingulis diebus dominicis le fefti- A Clementis Prioris, Florii LeAods Friati jrum——— ——▮

ÀNNO cmisn '»»>.

■*vit* publice denuntiare debeant excommunicationis laqueo innodatum, Ad monemus etiam Joruanum & BovckhioumdeGarduno, Fran*cticum* Lon.jgum & Belefioum de Albano, Hcrmanum &Bernardum de Campo, omnefque nobiles dc Madruso, quatenus fe a didi Panterir communione, confilio, auxilio dc favore abftineant, ne noftrma admonitione przmtfla, ad ipfos excommunicandos fimiliter procedamus. Lata eft hxc fententia in feript:s a venerabili Patre Domino Henrico Det gratia Euifcopo Trideotino, anno Domini MCCLXXX. indiâ. VIIf. dic Sabbati XVI. intrante Martio, Tridenti, in choroEcclefix & Vigihi, in prxientia Dominorum Fratrum B Predicatorum apud Tridemum, Fratrum Bo neinfignx Vardiani Fratrum Minorum, Senecbx dc eodem ordine , Fratris Otolini Prioris fratrum Heremitarum de Trid. Dominorum Gotxalchi decani, Odorici Archidiaconi .Odorici Scbolaftici, Adelurandi, Jacobi, Joan, nis Scribe Canonicorum Trid. Vigilii capellani, Dominici plebant ecclefix S Petri, Dominorum Gerardi Legum dodoris, Gisledi, Zambonini & Danielis judicum , Aproini, Odorici de Bolzano, Ebclii, Thomafii, dc Trentini not. & aliorum rogatorum teftium.

^****0^

L «I* S. Ego Zacheus fac. PaL not. iis interfui, dc rogatus fcripfi &c.

ahtfteSt, a M ^ a A d W ahtf&U

Ea tuntjil

SYNODUS UKATISLAVIENSIS

Contio. IL v "H

A Thoma Uratislavienfi Epifcopo celebrata.

NOs Thomas Dei gratia Wratislavienfis Epifcopus.- Synodo in Ecclefia Cathedrali in caftro Beati Johannis Baptiftx , Anno Domini, millefimo docentefimo feptuage* fimo nono, prrfidcntes; lucris animarum (ficut decet paftoralem vigilantiam) totis viribus inhiantes, non tam nova cudentes quam vetera renovantes; Univerfis perfonis Ecclcfiatticis per noftram Wratislavien. ditecefim conftitutis diftriâc prxeinimus, ut in viâu, geftu, fit aliis circumftantiis fui flatus , fic honefte fe habeant fic decenter, ne propter ipfos nomen Ecclefiafticum blalphcmetur. Eifdem inprimis diftriftius inhibentes, ne de patrimonio Crucifixi inimicos fc faciant crucis Chrifti ; ficut illi quorum Deus D venter eft, qui terrena fapiunt, non divina; in conviviis fuis modeftiam fic mediocritatem obfervent, fuperffnitatem indebitam référantes, ebrietatem fomitem omnium vitiorum fic nutrimentum evitent. Prxeipimus etiam, ut Clerici continenter fic catte vivere ftudeant, quatenus puro corde fic mundo corpore Deo poffint in officio Ecclefiaftico miniftrare. Si vero deprchenfi tuetint detinere publice concubinas,- juxta tenorem Conftitutionis (bonx memorix) damini Guidonis Suaden. quondam io partibus Polonix Apoftolicx fedis Legati, omni beneficio Ecclefiaftico fint privati. Archidiaconos vero, qui hujufmodi concubinarios, fi de ipforum cri- E mine cis conttiterit evidenter, in beneficiis fuis toleraverint ; contra fententiam antediâam, extunc fufpendimus a divinis.

Eifdem nihilominus fub eadem pana firmiter injungentes, ut Ecclefias quarum ad ipfos fpedat vifitatio, infra tres menfes, fi commode poterunt, vifitent : ne praetextu alicuius ignoraotix fe valeant cxcufare. Et cum Ecclefias fibi fubieâas eos contigerit vifitarc, moderentur cxpcnfss, coerceant numerum comitum; prout in generali Concilio extitit definitum . Munera etiam penitus evitent: nec vifitationis officio non impenfo, procurationem in viâualibus, aut aliquid procurationis nomine recipere prxfumant : horum fi facere prxfumpferint, duplum ejus quod receperint, Ecclefix, a qua id receptum fuerit, infra mcnlcm reftitucrc teneantur; alloquio prxdifti Archidiaconi duplum ipfum ultra pnedidum tempus reftitucrc differentes, ab officio & beneficio, juxta Conftitutionem (felicis recordationis) Domini Gregorii Papx X. noverint fe fufpcnfos ; quoufque de duplo hujufmodi gravatis Ecclebiis plenariam fatisfaftionem impendant, nulla in eis hoc dantium libertate , remiffione feu gratia valitura

Item: quia peccatis exigentibus, quorumdam Laicorum in noftra ditrcefi adeo iniquitas inolevit, quod in rebus Ecclefix furtum reputa, tur fagacitas, rapina probitas, & violentia fortitudo; Synodali judicioftatuimusac etiam definimus, ut quicumque nobiks vel ignobiles, cujufcumque conditionis exiftant, bona Ecclefiarum fciemer detinent occupata infra inftans feftum Affumptionis B. Vq||Ks eadem reftittserint, fll de damnis ac injuriis fatisfecèrint competenter, extunc juxta tenorem Conftirutionis domini Guidonis pnefati, introitum Ecclefix fibi noverint ipterdidum,· hec ab Ecclefiarum Prslatis five reâoribus ad communionem Dominici Corporis adteiitantur. Qjti vero cbflinata mente dum vixerit fatisfacere non curaverit, nullus Clericus fxcutaris, vel Regularis (fecundum quod in eadem Confttttutioo^ continetur) fepulturas ejus interefle prrfumat. Et quicumque Laicus nobilis vçl ignobilis, venditionem decimarum clam vel palam impedire prxfumpferit, quoufque digne fatisfecerit, de tali committo introitum Ecclefix noverit fibi interdiftum. Statuimus etiam & *diüriâe* prxeipimus, ut omnes facerdotes, tam fxcularcs quam Regulares, inter alias circumflanti» diligenter requirant a confitentibus fibi; G decimas non folverint, vel violenter vel fraudulenter obtinuerint; nec talibus injungarar poenitentia, nifi decimas fic detentas ex integro refttruanr, vel *el* ad quem de jure pertinent, de prxdidis decimis fatisfaciant competenter . Qui vero decimas fic ablatas non reftitucrint ei, cui debent de jure reftitui, nec in vita fua fatisfacere curaverint, Ecclefiaftka carcant fepultura. Prxeipimus etUm univerfis fit fingulis Ecclefiarum reâoribus fic Vicariis, per noftram diceccfimconflitutis, ut fingulis diebus dominicis fit feftis fit Kalendis Julü ufque ad medium Augufti quolibet an-

no.

—— " —no, pollatis campants, & extindis candelis, A vd mena extorferint, excommunicationis fen- – — rïïï^i excommunicato· dcnuncient ooumb occupato- tentmb deccnurnaa fubjacere. Alia Décrétait*. anno ·»rr rei Λ impeditores, live viblentos, live frau- Qucumque pro eo, quod in Reges, Pnnci- ,R,^' dulentos decimarum & prohibentes decimas pes, Barones, nobiles, balivos, vdquoslibet in villis fuis deponi, & eos qui pro certa miniftros coram, aut quotcumque alios, ex- fumma pecunuc decimas emerunt, fit non communicationis, fufpenfionis, feu interdidi folverunt : quos boras memoris dominus Fal- fententia fuerit promulgata, licentiam alium co, quondam Archicpifcopus Gneznen. in dederint occidendi, capiendi, feu alias in per- Concilio provinciali, una cum fuffraganeis fects , feu bonis luis vel fuoram gravandi : fuis excommunicavit, prout in eifdem Ar- eoa qui tales feotentias protulerint, five quo- chicpiicopi conftitutionibus eft expreflum . rum funt occafiooe prolate, vel eafdem len- Et ut omnes qui per nos, vel auAoritate iencies obfervantes, feu taliter excommuni- cooftitutionis Legatorum, feu Domini Ful- catis communicare volentes; nifi licentiam conis Archicpiicopi funt excommunicationis ipfam re integra revocaverint, vel fi ad bo- fententia innodati, excommunicato· publice notum captionem occafione ipfius licentis fit nunçient ; fub pœna trium Marcarum argenti, B proceffum : nifi bona ipfa fuerint infra odo ficut predidus Dominus Fulco Archiepifco- dierum fpatium reftituta, aut fatirfadio pro pus Gnetnen, nofeitur ftatuiffe. Item praeci- ipfis impenfa; eo ipfoexcommunicationis fen- pimus univerfisCappellanis Ducum five Prin- tentiam incurrant. Eadem quoque fint len- cipum noftre dioecefis, fub poena fufpenfio- tentia innodati omnes, qui aufi fuerint pr*di- nis officii ; ut Décrétâmes felicis record. Do- da licentia data uti, vd aliquid premiflorutn' mini Grcgorii Pape X. quarum tenorem pré- ad que committenda licentiam dari prohi- férai Conftitu)ioni inferimus, ad minus fex buimus , alia., committere fuo motu : Qui an- vicibus in anno, videlicet in fefto Refurre- tem in eadem fententia permanferint duorum dionis Dom ini, Pentecoftes, Aftumptionis meofium fpatic , x tunc bea non poffint, beate Virginis, fandi Michaelis, Omnium nifi per fedem Apoftolicam ablolutioms be- Sandorum , & Natalis Domini ; coram pre- neficium obtinere. didis Ducibus publice in Ecclefia recitent Pnecipimus autem univt. fis Redoribus Eccic- poft Evangelium, in vulgari fideliter & dili- fiarutn & Cappellanis noftre dicœcefis, eif- genter exponant. Quarum Decretalium te- dem in virtute obed'entie, & fub perna unius nor talis eft. Afolutionis beneficium ab ex-CMares argenti firmiter injungendo; quate- communication<$ fententia, vel quamcumque nui Copiam Conftitution-ii precedentis reci- revocationem ipfius, aut fufpenfionis, feu piant infra menfrm.· Et eam Conftitutionem etiam interdidi,'per vim vel metum exror- in fcriptis redadim io Ecclefiis fuis juxta ta , prefentis Conftitutionis audoritare om- Altare in tabula lignea affigant, una cum nino viribus vacuamus. Ne autem fine vin- Conftitutionibus (bonae memori* > domini dida violentia: crefcat audacia, eos qui ab- Fulcoois Archicpiicopi.'

ANNO CHRISTI *»».

CONSERAN ENSIS SYNODUS

anno CHKSI

Al Austria epifnpo circttvutut 1280. *ctlrirttt.*

Escerpn her dedit Monrfaicoa. **Ittu.** Bi- Hutbacar. MS- to. U.

D honorem Sand* & individu* Trini D Domino, fedulo monemus atque obfecramus tint Partie. At Filii Ar .Srvririit <l»n. I obniXC , ut qU* hi* fetiptinVobu *pfO* noffca di, & gloriof* Virginis Marie, atque bea- vcftraque falute fuggerimus , fideliter memo- tiihmi Licerii Confefloris fic omnium fando- ri* commendare atque adimplere iummope- rum. Nos Angerius loia Dei patientia epi- re ftudeaiis. Officii igitur nobis commiiS fcopus Conferaoenlis, cupiens fubjcdos no- onus rite atque legitrime peragendum , duo firos in iis, que ad falutem animarum per- quippe principaliter unicuique veftrum nece- tinere nofcuntur, feliciter gubernari, infra- faria eue nofcuntur. Primum eft vita flt eoo- feriptas inftrudiones & conitituriones in pre. verfatio irreprehenfibilis ; fecundum eft (cien- (entiarum duximus promulgandas. Primo igi- tia commendabilis, illa prscipuc que m qua- tur inftrudiones , fecundo conftitutioDes po- tuor confifttt. Primo in feptem facramenio- nentur. Sicque btnario numero praeferttes li- rum ccclefiafticorum adminiftratione infra fe- belli ledio peragatur. riaiim dicetur; iccundo in facramentorum cauta cuftodia flt conrradiooe; tertio in di- *Jncijumt* vinorum officiorum celebratione ; quano tn animarum atque ecdefiarum regimine A dlf- |U[Fratres cariffimi & facerdotes Domini , pofitione.* & ibi agetur de fepulturis, dc cooperatores noftri officii eftis. Nos quidem decimis, dc ecdefiamca cenfura, dc Judaus. ■i» Ht n licet indigni locum Aaron tenemus, vos Elca- lkmi. u>- terj £ Ithamar. Nos vice duodecim Apofto- *Dt vit» tf* *Citrùwt.* i*V. «m- iorum fungimur, vos ad formam feptuaginta i*ai «m duorum difcipulorum eftis.* nos paftorcs vc- Primo itaque vita & converfatio irrepre- .** ■,' ftri fiMDUS , voa couunilGe vobis plebis: · nos hcnfibilu, & quoad nos & quoad alios per- fummo paftori Domino noftro Jefu Chnfto quam neceflaria eft, quia oeccftatia nubtfaft rarioocm de vobis reddituri fumus, vos vero vita noftre, fed aliis famanoftra. Unde Do- de plebibus vobis craamiffa. minus inquit, *vjirt* vefiram itaque fraternitatem hortamur in tudswW *tftrt Vtfirt* , *O*

P..

parrcM* w/travr, y» i» *Culii rfl.* Ahoquinfe-
—— ——eundum Prophetam, fi (acerdos qui eft un-
t peccaverit, faciet delinquere populum;
iterum, mcaaAtfarr λ *ferpentt fereufft*
rmdaittw? fit rurfus.- *fi ftttrdai peccaverit ,*
yv/r *eraHt pre ee?* Sacerdotes quidem in be.
ne docendo & male agendo Deum inftruunt,
qualiter cos debeat condemnare, & tot mor-
tibus digni funt, quot perditionis exempla ad
fubditoa trafmittunt. Qua enim libertate pot-
iunt eos corripere, dum tacitefibirefoondent
fe eadem, que corripiunt, commififle? quia
effe non poleil hortator viduitatis, qui con-
jugia frequentaverit, in evangelio quoque pro-
batur (quia qui trabem portat in oculo fuo,
non porte fettacam in oculo fratris fui vide-
re. Item David; *peccaterl* «vfmv dic// jPev/ ,
yaare *tu elarrai juflitia/ , & rftemu tt-*
ftamcninm mvmot *per « tuum?* Ft fecundum
Grcgorium, cujus vita dcfpiciatur, reflat ut
ejus pradicatio condemnetur : hinc etiam dum
jpilKaias a Domino ad prcdicandum mittendus,
prius ab iniquitate mundatur, fic os ejus cal
culo tangitur, qui forcipe tollitur dc altari.

Prius igitur debent facerdotes errata fua corrigere, fit poftmodum ad alia diluendafe-flinare. Nam fic gallus prius fcipfum alarum verbere corripit, fic deinde ad horas *prxel-*nendas aceedir. Sacerdotes enim plerumque exemplo fu* partionis accendunt, quos fervi-ture doârin* diutius confirmare non potiunt.· fit vita difcipuli exemplu erudit* religionis de fe pnrftare nefeit, qu* in feipfo experi-mento non didicit. Ut igitur vita fit conver-fatio veftra irreprehenfibilis appareat fic ce-teris luceat per exemplum, expedit ut fit juxta ecclefiam cella veftra. Nullus veftrum arma vel gladios ad feriendum ferat, nifi for-te tempore guerre, vel ex probabili caufati-moris.

Nullus comam nutriat, neque barbam, fic unufquifquc coronam fic tonfuram habeat con-gruentes: quas fit *conjugati non* bigami privi, legio *clericali gaudere* volentes, publice por-tent .

Nullus canum vel avium jocis inferviat . Nullus ebrietatibus, crapulis, litibus, fcurrili-tatibus, percudionibus fit blafphci/iis vacet.

Nullus fpedaculis aliquibus, qu* aut in nuptiis, aut in fcenis exhibentur, interfit ; fed pompas firculi fic convivia publica fugiat ; privata vero non tantum pudica, fed etiam fobria coiat.

Unufquifque veftrum dolos fic conjuratio-nes caveat, odium, aemulationes, obtreâatio-nes atque invidiam effugiat, non vagis ocu-lis, non effreni lingua, aut petulanti fiuidoque gcftu incedat ; fed pudorem ac verecundiam mentis fimplici habitu incetiuque oftendat .

Obfcenitatem fit membrorum, fic verbo-rum, ficut fic operum penitas exeeretur. Se-moribus debitam ptebeat obedientiam, neque uilo jadanti* ftudio feipfum attollat, bonis moribus ftudeat, fic ab omnibus illicitis eoe ae linguam , fic corpus, DtO auAore, con-fervet . Omnis enim jaâantia atque immode-ratio a bonis eft moribus aliena.

Nullus tabernam intret, nifi forte neceflita-tis caufa in itinere conflitutus.

Curam pauperum , peregrinorum fit alia-rum mifetabiiium perionarum habeant, prae-bentes eis rcfeâiooasi viduas, orphanos fic pupillos defendite; fit tam in iis, quam in altis hujufinodi, totius boni exemplum invo-bis praebete. ANNO

Officia feu commercia fiecularia, maxime CKRKT1
inhooefla, mimos quoque, joculatores & hi-***** firiones, ac pravorum & infamium confor-cium fugite.

Nullus baratas ac lucra inhoneila, ac cu-juslibet generis fenus exerceat, ut undecim pro duodecim in ludo juxtuare, aut bladum vetus flt corruptum pro novo fic fincero mu-tare , feu commodare preiumat,

Ad Aleas fic taxillos, vei etiam cum laicis ad luâas ludere nolite, vel ludis hujufmodi infertile.

Officiis ecclefiafticis, fic aliis bonis find iis etsm diligentia vacate. Caputiis brevibus aut aliis inhonefiis vel laicalibus diverforumque colorum, aut aurifrifiatis veftibus, aut pan-nis rubris, feu viridibus, vel virgatis manicis quoqueconfutiaris ac fzcularibus roflratis, vel cordelatis aut incifis chirothccisdepiâis, frenis, Sellis, peâoralibus ac calcaribus deauraris uti nolite; Sed facerdotes vefte defuper claufa atque talari fit aliis ornamentis decentibus utantur fic honeftis.

Continenter & cafte vivere ftudete, & nul-lus clericus *foeminas* fecum teneat, de qui-bus aliqua finiftra fufpicio cfle polit. Sed nec etiam matres, forores, vel aliasfuascon-(anguineas juvenes fecum in domibus eccle-fiarum tenere prsrfumat; fed eis forte indi-digentibus alibi » fi voluerit, neccflaria fub-miniftret.

Clerici quoque membrorum truncationes per ie non faciant aut indicent inferendas , iententiam fanguinis diftando vei proferendo aut fcribendo; fed nec ubi talia exercentur dum fiunt, mterefle pnefumat.

Nullns in facro ordine conftitutus, pnect-pue facerdotes & religiofi, artem chirurgis exerceant, qu* uftioncm vel incifionem in* ducat.

Nullus tabellionthis officio fungatur in cu-ria fsculari, aut procurationes, feu ballivias [illegible], aut dikatuas [illegible] principum Dtenere pnefumat. Sed nec procurationes quo-rumcumqne laicorum recipiant. Nec tutor , vel curator vel advocatus in curia fsculari , nifi pro feipfo & ecclefia fua, pro (anguineis fuis & pupillis dt orphanis & aliis miferabili-bvs perfonis effe prarfumat.

Nullus etiam, privilegio clericali gaudere volens, fergentarue, feu bannarir officio uti prsfumat.

Nullus, fine rationabili caufa, mercata feu nundinas frequentet ; dc tunc in habitu hone* fio incedat.

NuUus clericus ob amorem , vel gratiam patentum, vel amicorum fuorum poffefliones alienas, vel fruâus earum violenter intrudat alioqnm C ablatis reflitutis juxta déliât quali, tatem peenam graviorem merito poterit for. midarc.

Nullus clericus dono, pretio, gratia, amo-re vel odio fibi credi faciat a laicis; aftio-ecs, ut adverfiones fatigandi caufa ad eccle-fia(licum forum trahat.

Quivis presbyter in principio fui presbyte-ratus veftes faccrdotalcs fibi ficti faciat, cum quibus obitus fui tempore valeat fepeliri.

Nullus in facris ordinibus conftitutus ru-pi»riis vel baliftariis, aut hujufmodi viris (an-guinum prxefTe prsfumat, aut purgationis

aque

·que ferventis (feu frigid* aut ferri can- — .deuris ritum cuiuslibet benediâioais aut con- ANNO fccratioais impendit. Ultimo icitote Sacer- CHRISTI Jofjj efle officium omnibus prodefle, nulli “ *’ autem nocere velle. Dc *iis etiam alia* inter conftitutkxos onerentur.

Poflea vero de fcientia Sacerdotum aptiffime loquitur.

Hinc de Sacramentis.

De materia reftitutionum.

De cuftodia & cootrcdatione Sacramento* nsm.

De Divinorum officiorum celebratione.

De officio Miflc.

De animarum atque Ecclefiarum regimine.

De Sepulturis.

De Decimis.

De ccnfura ecdefiaftica.

De ccclefiis & carum privilegiis dc ornamentis.

De officio de poteftate refeorum, cappellanorum, dc de regimine ecclefiarum. Prohibet multa genera fortilegiorum, dc addicit panas cifdem.

Prohibet re&oribus ne abfolvant aliquem ab excommunicatione, nifi in articulo mortis dc in cafibus hic expreflis. Statuit ut restores non tradant curam presbyteris, nifide licentia.

Prohibet ne religiofo communicetur — animarum, & ponam ponit. anno

De Divinis officiis dc aliis ad ea pertineo- CH&KTI tibus. ,,Iβ*

Cafus referveri Epifeopo & Vicario fuo.

Prohibet matrimonium in ecclefia folemnisari contraâum inter infantes, vel de quo efl dubium.

De chrifmate ât fao&o Oleo.

De excommunicatione & interdiâo.

Ponit panam pro falsantibus litteras apoftolicas dt curiae noftr*.

Quod nullus teneat fcholas nifi in cafibus hic contentis, in diotefi vei civitate Conferanenfi.

De officio & collatione toofuranun.

De aâionibus ecclefiarum.

De vita dc honeftate Sacerdotum.

De cappeUanis, monachis dt religiofis.

Dc cenfibus dc procuratoribus.

De Oftenfionc reliquiarum.

De Pedagiis.

De ludaris.

De Lcprofis.

De Sortilegiis.

De Rapinis clericorum.

De Ufuris.

SENONENSE CfONCILIÜM.

Jh fua Jiaam Orwt<i|£s *cpifctfnu **Mite JWt&itel/ ergeemteei***
Smeetufi ertkitfi/cefe freett t

Atmo n8o. habitum.

As. «»to· ê» Gatl. Cbr.no*. *Sr. k>- VIII. pafc.

ANno Domini MCCLXXX. reverendus pater Simon dc Perruchejo in Camotenfem epifeopum per fedem apoftolicam in Romana ecclefia confirmatus ac etiam eoofecratus, veniens tn diocefi Senooenfi circa Afcefionem Domini, antequam intraret dicocefim Carnotcnfem, ex parte reverendi patris domini Gikmls Dei gratia Senonenfis archiepifcopi per probos viros de ecclefia SenoDenfi requifitus fuit curialiter, ut accederet ad ecclefiam Senonenfem, ipfi archiepifcopo ac ecclefie Senooenfi profeffionem fafturus , prout haftenus, ut tenentur, fecerunt finguli_ epifeopi iuffiaganei ecdefis Senonenfis. FpkV vero Simon Carnotenfis epifeopus refpondit, fe non credere ad hoc *teneri,* dc velle fuper hoc deliberare; maxime cum ipfe in Romana curia immediate poft confecratioocm fuam profeffionem feciflet debitam ac etiam confuetam . Quod audiens diftus archiepilcopus , per eofdem probos viros prediflo epifeopo inhiberi ferit auâoritate metropolitana, ne ipfe epifeopus in diocefi Carnotenfi ordines celebraret, feu aliud officium K'icalc in difla diocefi exerceret, donec iecifict ipfi dc ecclefie Senonenfi profeffionem fuper* nominatam. Qui inhibitione ipfieptfcopv ac* faâa, idem epifeopus contra mandavit ordines fu* diocefis, quos ad diem Sabbati poft Pentecoftem jam fecerat evocarr . Demum deliberatione ab eodem epifeopo habita cum peritis, tandem die Jovi· ante na. Olivitatem B. Johannis Baptifte, fcilicet XII. Kalcndas Julii, qua die ipfo anno celebrata fuit Senonis fanda Synodus, pmfatus Carootenfis epifeopus Senonas venit, dc in ecclefia Senooenfi receptus cum proceffiooe folemni , prout confueverunt recipi novi epifeo* pi Carnotenfes, tanquam aliorum epifeopoporum decani; ipfe epifeopus finita proceffiooe prsedifla', fuper majus altare prssdiflo archiepifcopo dc ecdefis Senooenfi folemniter dc publice fecit dc legit profeffionem debitam a ungulis epifeopts fuflragancis Senooenfi ecdefis fieri confuetam, dc propria manu fiibfcripfit. A&um Senoois prsfentibus prsdiflo archiepifcopo dt religiofis viris fratribus Philippo fanfli Johannis , Johanne fandi Remigii, Odone lan&i Pauli Senonenfis, Nicolao Dei loci, Johanoe deMorigniaco, Thoma de Jardo, Hugone de *Calmit, Guillelmo* dc Caftro-Nantonis abbatffius, Johanne archidiacooo, Girardo decano Senooenfi, Stephano VTaftinenfi, Stéphane Maledunenfi, Johanne Pruvinenfi, Simone Stampeofi archidiaconis, snagiftris Guillelmo de MailH dt Odone de Blefi, Simone Cornuti dc Jacobo de valle Eders canonicis Seoonenfibus, Guillelmo da Calvomonte camerario Camotenfi , Johanne de Albiniaco, magiftro[illegible] « Mooclaco canonicis Camotcnfibus , dc magiftro Roberto Cornuti Senooenfi dc Camotenfi canonico.

CON-

CHRIS Π

CONCILIUM GENERALE APUD PERTHUM

Am» liSo. *btkitton.*

L^VriU to. 11." «« - «i- >WdM>

TV *un** feftum S. Bartholomxi concilium generate apud Monachos nigros in oppido Pertho, celebratum fuifle patet cx fententia Archibald! epifeopi Moravtenfis hoc anno lata, in chartular. vet. ecctef. Moravien. fol. 46. in bibl. juridic. Edinburg. qu* hujus eft tenon's.

Scntmti» A. Morovit^/u epifeopi etntr» f^viU.de Fenton» Ut», In concilio »pnd Perth, denmciand».

Univerfis epifeopis, abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, & ceteris ecdefiarum praelatis, in concilio die lun* proxima poft feftum fandi Bartholomsi, in ecdefia fratrum prsdtcatorum de Perth, celebrando, & congregatis. A. Dei gratia Moravien. epifeopus falutem in falutis sudore. Noveritis nos in lite inter nos dc dominum VZillielmumde Fentona diutius agitata fiibfcriptum a judicibus detegatis obtinuifte decretum. R.. Det gratia epifeopus *J.* Decanus Roftenfis ecclefi* dc prior de bello loco ejufdem diœcefis exeeutores deputati, a viro religiofo Dei gratia abbate de Dei unico judice a fede apoftolica delegato in caufa, que fuper terra ecclefi* de Keltalargyn vertebatur inter venerabilem patrem A. Dei gratia Moravien. epifeopum, adorem ex parte una, & dominum V. de Fenton, dominum de Beuford in te hard. & Caeciliam fponfam fuam reos, exaltera ; dileâis fibi *In* Chrifto decano chriftiauitatis de Innernys reftori ecdefic de Luodechyn, dc vicario dc Wardlaw falutem in falutis sudorem. Quum nos die mercurii proxima ante feftum fanfti Michaelis, anno gratiae MCCLXXIX. adecclefiam de Keltalargyn accedentes, prefatum epifeopum Moravicniem perfonaliter ibidem comparentem nomine ecdefiat fu* in veram & corporalem pofleiTionem dimidie Davach terre, ad jus & ' proprietatem didas ecclefie deKeltalargyn de jure fpedantis, & pnefaio epifeopo nomine eccleefie fine cum aedificiis, aqui;, pifcariis juribus, ac cereris omnibus pertinentiis, ad didam terram ipedantibus, per prefatum judicem cx fecundo decreto alias finaliter adjudicato, prout in adis inde confe&is plenius continetur, juxta mandatum didi judicis immo verius apoftolici, induximus, & ibidem publice denuntiando, audoritateapoftolica, monuimus, ne pnefatus Wiilielmus, per fe, vel per alios, ab ilio tempore, in antea prefatum epifeopum quocumque modo impedire prefiimat, quo minus de predida terra & ejus pertinendis omnibus & fingulis, prout fibi vifumfuerit expedire, libere vateat difponere dc ordinare; ac fpretis monitionibus noftris piefatus Wiilielmus percepta injufte & retenta firma praedide terre de termino fandi Martini, anni grati* fupradidi, prefatum epifeopum quo minus pacifice poftefiione decreta uti valeat dc gaudere hadenus temere prefumpfit impedire. Vobis mandamus, conjundim dc divifim in virtute obedientise, qua fedi apoftolicat tenemini, fub pana majoris excommunieationis in *perfonu vcftras* ex tunc lAt*, fi in hoc'mandato noftro, immo verius apoftolico, négligentes fueritis «el rcmlffi; firmiter injungentes, quatenus flatim vifis litteris iftis, adjunâis vobifeum quj^uOam cappellanis, & aliis fide dignis, ad caflrum de Beuford perfonaliter accedentes, trinas monitiones, videlicet, femel, fecundo, & tertio, audoritate noftra, immo verius apoftolica, ibidem faciatis; ut pnefatiWiilielmus ac Gecilia, firma predida ipfi epifeopo plenius reftituta, de cetero, per fe vel per alios eumdetn epifeopum vel procuratorem fitum ad hoc fpecialiter cohftitutum impedire nonprxfumant, quo minus de pnedida terra dc ejue pertinendis, ut prsdiôum eft, libere valeat difponere: dc nos, fi monitionibus veftris contemptis ufque ad proximum Pafcha in fua contumacia perfeveraverint, ipfos, quos ex tunc ab ingreflii ecdefic in his feript *is* fiifpendimus, per totum decanatum de Innernys, dc alibi, ubicumque vifum fuerit expedire, pro fufpenfis hujufmodi denuncietis; & fi iterato fuper prcmiftislegittime moniti, ut prius, infra diem dominicum poft, inque felium afcenfionis Domini, a fua rebellione dcfiftere non curaverint, ipfos quos ex tunc propter crcfcencem contumaciam pœna dignoegravio-
ri, in his feriptisexcommunicamus, fententia fupradida fingulis diebus dominicis dc feftivis pulfatis campanis, candelis accenfis, publice dc folemniter denuncietis exeommunicatos. Sane fi adhuc tertio fuper praem illis legittime moniti, ut prius, animo indurato claves ecclcfi* vilipenderint dc ad gremium matris fu* *infra feftum* fanfti Petri ad Vincula proxime futurum redire non curaverint, cum crefcente contumacia crefcere debet & pœna fententiarum interdiâi, quam ex tunc in terras eoDrum, etiam omnia loca, ubi moram traxerint, quandiu >bi fteterint.io his feriptisproferimus, tam diebus quam locis, dc fitb eadem folemnitate, ut fupradiftum eft, efficacirer publicetis, ab exeeutione mandati noftri, immo verius apoftolici, nullatenus ceffantes; fed omnia fuperius vobis injunâa fub pœna precomminata fideliter exequentes, quoufque fuper prsmiflis omnibus ad condignam fatisfaâionem venientes, prsmiftarum lententiarum relaxationem meruerint obtinere, ut vos fuper hoc per litteras noftras patentes, ut ab exeeutione vobis in hac parte demandata dcfiftere debeatis, fueritis certiorati. Datum apud kinlotf, in craftino annuntiationis beats Marie, anno Dom. MCCLXXX. Quare veftreuniverfitati attentius fupplicamus, quatenus zelo Dei, dc juftitie, dc gratia viciifitudinis predi&um dominum VF. in fingulis ccclefiis veftrarum diœcefium fententiis fufpenfionis, excommunicationis, de interdiâi fuperius expreifis fubjaceredenuncietis, abomnibus Chrifti fidelibus arâius evitandum, donec promifta fuper commiffts fatisfaâione con» digna, beneficium abfolutionis meruerit obtinere. Datum apud Spyny die dominica poft feftum aftumptionis beate Mari*, an. D- MCCLXXX.

SE-

-^<3<B9>*ê><89--S»<89· <39· <39·<B8κB9··β9·<3<39· Æ

CHMsri

SENONENSIS PtyOVINCIÆ CONCILIUM

Pro deputanda Romam legatione ad ecdefiz Gallicane negotia tradanda

Amo 1280. *btbitxt».*

Ex GaJI-Chr. to. VIII. P.S-

GOncilii bujus nomen tf rei in eo decrete continentur in fequenti mandato Simonis Carnotenfis epifeopi quod bic exferibo. Cum vtro Concilii bujus non fatis accurate tempus mandatum illud definiat , bine non inani conjectura opinor fententiam illam latam in Concilio provinciali Senoncnfi adverfus Jobamem dt Ambafia Amo 1281. *Septembri Menfc, legendam Gallia Cbrift. tom. VIII. pag.* 436. *ap. pend, ad boc pariter concilium pertinere. Vix enim credibile eft, ut tam brevi temporis fpatio , quod a medio circiter Septembri anxi* 1280. *(boc enim tempus fententia IIIi adferibitur)* ÎT *initium quadragefima anxi* 1281. *qua mandati adferiptio eft, totius provincia fynodus bis haberetur. Igitur banc fententiam poft mandatum referam.*

Simon miferatione divina Camotenfis epifeopus, diledis fibi in Cbrifto de Burgo medio , Blefenfi de Nealpha veteri ; & de Jofaphat Carnot, abbatibus, falutem fle finceram in Domino caritatem. Cuma veftra non credamus memoria receflile in nuper praeterito provinciali concilio a reverendo patre G. Dei gratia Senonenfi archiepifco o, fle omnibus ejusfutfraganeis, ac omnibus capitulorum abbatibus , prioribus conventuelibus non exemptis Senonenfis provinciae in diâo concilio convocatis fle exiftentibus, ordinatum fuitTe fle unanimiter concordatum , quod pro ftatu fle negot is ecdefiz Gallicanz fpeciales nuncii jam a diâo concilio deputati, ad Romanam curiam mitterentur, nobifque a diâo concilio datum fuit in mandatis, ut fecundum fummam nobis ab eodem conc. nominatam per diceceGm noftram veftrum cuilibet certam pecunia fummam duceremus imponendam, fecundum quod vobis feppecunt facultates nobis vel mandato noftro Carnoti folvendam infra certum terminum a^ni nobis praefigendum. Nos vero diligenti inquifitiooefle confideratione fuper prrmttfis prhabitis, communicatoque bonorum & peritorum confilio, cuilibet veltrum impofuimus fex libras PariGenies folvendas Camoti nobis vel officiali noftro, quem ad hoe fpecialiter deputamus, fi nos abeflê contigerit, infra diem dominicam qua cantatur *Latare Jerufalem* , pro negotio memorato. Vobis audoritate diâi concilii dc noftra mandamus, quatenus de diâa peeunûe fumma fatisfacere infra didum terminum nullatenus omittatis ; robis przcarentes, ne iter didorum nunciorum propter dcfc&um folutioaia przdidz valeat retardari, quia ftatim cum poterunt audiri rumores certi de creatione fummi pontificis, neceffc babebuiu iidem nuncii arripere iter fuum. Si quos autem cafus gravamina, vel capitula habeatis, per que veftrz ecdefiz opprimantur, (uner quibas per fedem apoftolicam confilium nabere debeatis, ea *lotrn didum* terminum, fi placet, cum diâa pecunia tranfmittatis. In fignum autem preientis mandati vobis dircdi figilla veftra przfentibus apponatis. Datum anno Domini 1180. fabbatopoft Cineres.

Sententia fynodi Senonenfis adverfus Jobannem dt Ambafia.

Gilo miferatione Divina archiepilcopus Senonenfis , Renodus Parifienfis,jGuillelmus Autiffiodorenfis , Johannes Meldenfis, Johannes Trecenfisj flc Gilo Nivernenfis ejufdemgratia epilcopi, totumque provinciale concilium Senonenfe, fede Aurelianenfi vacante, venerabili in Chrifto fratri Simoni Dei gratia epifeopo CarnotenG , falutem fle finceram in Domino caritatem. Gravem religioforum virorum abbatis fic conventus beatz Mariz dc Pontilcvio ordinis beati Benediâi, Carnotenfis diœcefis, nunc fle alias recepimus querimoniam, quod Johannes dominus de Ambafia fic de Calvo monte Camotenfis diœcefis, quam plurimas violentias, injurias manifeftas, ac danina gravia intulit, Dei timore poftpofito, ac etiam irrogavit, fle adhuc non cettat damnabilius irrogare abbati fle conventui przdidis , ac rebus monafterii przdnotati, propter quas violentias, injurias facrilegas in perfonas fle res przfati monafterii committas , a venerabili viro archidiacono Blefenfi in ecclefia Carnotenfi judice ordinario ejufdem loci fuit in judicium evocatus ad inftantiam eorumdem religioforum, fle cum mandato didi archidiaconi fle monitioni ejufdem canonice fadz nollet obedire, fuit, fua contumacia esigente, dc adhuc eft excommunicationis vinculo canonice innodatus, prout in adis coram eodem archidiacono confedis plenius continetur. Verum cum ipfius dominì perverta rabies non cellaret, peccatum peccato, malitiam maliriz cumulando, fuper violentiis fle injuriis poftmodum perfonis a monafterio prrdidif ab eodem irrogatis flt illatis, fuit ad judicium evocatus ad inftantiam eorumdem religioforum coram venerabilibus viris decano fle capitulo Carnotenfis ecdefiz, fede vacante , qui quidem decanus fle capitulum excommunicationis lententiam certis ex caufis, fle fua inobedientia exigente, in cumdem dominum promulgaverunt, prout in aâis coram eifdem decano fic capitulo confedis plenius continetur , quas quidem fententias idem dominus, Deum non habens pr* oculis , vilipendens, ad emendam venire recufavit , fle adhuc pertinaciter recufit, animo indurato claves fande matris ecdefiz contemnendo, propter quz didi archidiaconus, decanus, fle capitulum judices ordinarii didi loci, aggravando fententias przdiâas, familiam fuam fle terram fuam Carnotenfis diœcefis fuppofuarunt ecclefiaftico *interdiâo* , quas more folito vilipendens, eas fuftinuit diutius, fle adhuc fuftinet animo indurato, fle quia cre-

or icente contumacia, crcicere debeat & pcena, AQpod fi hac facere contempfrtt, ex tuned- - I
tetia cum perfonahter coram vobis fuper fide *NNo
fit articulis fidei robia loco noflri fufteienter C^ ^TI
refponiurum, *dc* contra cum proceflurum ,
prout poftulaverit ordo juris : vobis enim
quantum ad omnia pmmifla *Of* finguia diftum
negotium contingentia committimus vices nofiras, facientes, quod decreveritis per cenfuram ecclefiafticam audoritate dkti concilii firmiter obfervari. In quorum teftimonium ad requifitionem praefati concilii figilla noftra prefentibus duximus apponenda . Datum dc a&um Senonis in noftro provinciali concilio anno domini millefimo ducentefimo oftogefimo, dle mercurii poft feftum isnfti Michaelis Archangeli.

—— —Corpus Chrifti de terra lua Carnotenfis dict-
AWO cefis fuit amotum dc mandato decani & ca-
«^pi.uli prediftorum , juftitia exigente. Porro
cum diftus dominus, Deum noo habendo pre
oculis, fensentias hujufmodi jam (uftinucrit
per quadriennium & amplius animo indurato,
& adhuc fuftinet, quod quidem non caret
fcrupulo heretic* pravitatis, vobis auâoritate predifti concilii mandamus, quatenus moneatis çanooice dictum dominum, ut infra
menfem a tempore veflrc monitionis abfolutionis beneficium poftulet, & commiflatmendet, & de eis fatisfaciat, ac obtineat fe abfolvi redeundo ad gremium fan&c matrisecdéfie, prout forma ecclefi* hcc restitit B lis Archangeli.

alhfVa ihllVa lturVI ,M.M.MM.M/
vW ÂA*'Are w.vç'ÂA'Âf'wVWt'Wnvw

STATUTA JOANNIS PERCKAM

Cantuarienfis archiepifcopi.

Ih Encbarifli cnftodicnd*.*

An. I»»®. Eo *ilh. «' II. 4o. Ex MS. Colles- Baliol. Oχeo. I. Ibukrn.

Dignifilmura eucharifttr facramentum Cei facris in hac parte canonibus reludantes
prccipimus de cetero taliter cuftodiri, quod a crimine idololatric feu peccato ario-
ut videlicet in burfa vel loculo propter com- handi non multum abhorret, vetus chrifma
minutionis periculum nullatenus collocetur, alicubi per bienninm, alicubi per triennium,
fed in pixide pulcherrima intrinfecus lino & alio,amplius referventes, eodem inbaprifmate, & aliis facrificiis damnabiliter abutuntur, novum ab epifeopis locorum de anno
candidiflimo adornata, in qua ipfum corpus in annum non accipientes neque petentes.
Domini repofitum in aliquo cooperticulo de Quod ne fiat, de cetero prccipimus diftrifte fub poena fufpenfionis, quam ferimus *in*
fcrico , purpura, vel lioo purilfimo operiri contumaciter contrarium facientes. Quod
prccipimus, ita quod fine omni comminutio- idem immo de facro catechumenorum & in-
nis periculo poflit inde faciliter extrahi & firmorum oleo fanfto accipiendum credimus
apponi ; quod etiam facramentum in omni intcllcâum.
Îuindena, ne putrefeat fpecies, innovetur.
Circumferatur autem cum debita reverentia
ad egrotos, facerdote faltem induto fuperpellicio, & gerente orarium cum lumine previo in lucerna, & tintinnabulo fonoro, utD
populus ad reverentiam debitam excitetur,
Îut ad profternendum fc vel orandum faltem
umiliter faccrdotali informetur prudentic< ubicumque regem gloric fub panis latibulo
eveniret deportari. Et de hoc archidiaconi
in fuorum remiflione peccaminum fini follititi, quos tunc négligentes invenerint, dilcipiina rigida caftigantes.

Dt cbrifmatt fingulis muus amficsmdo .

Quum facri chrifmatis confecratio de anno m annum per Lcorum epifeopos fit agenda , juxta factorum canonum fanftioees, &
ipfum chrifma per eofdem confeâum annua* E
tim fidelibus lit tradendum, & vetus, quod
fupereft, 3e veteri chrifmate in *facris* ecclefiis concremandum. Presbyteri quoque, qui
pradïint ecclefiis, aut per le, aut per decanos, vel fubdecanos a locorum epifeopis annis fingulis ante Pafche follemnitatern, vel
Îuam citius fieri poterit , facrum chrifma in
ingulis ecclefiis petere teneantur; adeo viz.
ut ii quis de alio chrifmate quam de illo
novo, quod proprii epifeopi largitione vel
conceflione acceperit, baptizare, fcu baptizatum in vertice ungere, nifi préoccupante
morte , lentaverit, ipfe in fe damnationis
flRnanifieftatam protulerit fententiam Quidam
tamen vel ignorantia crafla induti, quae dolo creditur efle vicina, vel fpiritu contutna-

D« otfaiâis tpifcoportim facindis .

Sanftum & falubre novimus efle pro defundis Dominum deprecari, pro illis praecipue, qui pervigilant , rationem pro aliis reddituri, quibus ceteri lege gratiiudinis fortius aftringuntur. Quocirca ftatuimus, ut pro fingulis epifeopis decedentibus Cantuar. provincia refidui fratres fuperftires foilemne faciant officium defun&orum, non folum incappellis fuis (ingulis, fed etiam cum poft deceflum aliquorum vel alicujus recentem in confilio, vel alias pro utilitate ecclefie relique congregantur ; praecipientes infuper, & iw virtute obedientiae firmiter injungendo, ot finguli facerdofes tam fcculares quam regB lares mtfas dicanr fingulas, cum a diœceiiaoeis fuerit veritas intimata pro ipfins anima a peccati maculis expianda. Et fr quis hujus ordinationis per menfem contemptor extiterit, ipfum extunc a celebratione fufpendimus divinorum. Rogamus infuper *facerdotes* exemptos, religiofos, & fi qui etiam fint feculares, ut ordinationem ipfam falvi* in aliis exemptionisfuc juribus, gratisfufeipiant, vel eam faltem fibi auftoritate propria conftituant obfervandam *: fatis* quod nos grati erimus gratia:, & delebimus, fi quos invenerimus\de ingratis. Quid autem fuper hoc facere decreverint exempti, notiis tn congregatione noftra futura proxima ftudeant nunciar«. [tam cum falubriter fit ftatutum, ut preiati

£3^ ati in indulgentiis conferendis xl. dierum
----- —— numerum non excedant, ne claves ecdetie
CatRtsn cotftemnin*ur› quibus tamen tbefiurus infti
It(4, tutus committitur difpenfandus ; caveant alii quicumque,ne per multiplicatas indulgentias a perlatorum gratia fibi quefitas dedecus faciant prélatis ecclefir fuper ipfos in fuis praedicationibus indulgentias offendendo, ne qui claves habeant iubjici eas faciant vili-Stndio. Item per milericordiam Jefu Chrifti udeant fratres dt fandimoniales ut pudici lia rigida confervetur, puniendo follicitatores dc corruptores earum, ipfas etiam a perendinationibus in parentum fuorum ieu amicorum domibus compefrendo , inhibendo monafteriis frcularium feminarum. Clerici pro fuis criminibus detenti a publica poteflate, & tandem pro convidis ecclefir reftituti , non faciliter liberentur, nec perfundorie pro eis purgatio admittatur, fed cum omni juris follemnitate, dc tam provida maturitate, ut oculos merito offendere non debeat regia: majeftatis, feu quorumlibet aliorum , quos exagitat ftudium equitatis. Item praecipimus, ut ia proxima congregatione noftra tempore parliament! proximi poft feftutn S. Michaelis ad tres hebdomadas per Dei gratiam futura, prêter pertonas epifeoporum dc procuratores abfentium, veniant duo aut unus acieroeptfcopatuum fingulorum, qui audoritatem habeant una nobifeum ttadare de hts, que ec-Cclefie dc communi utilitati expediunt Anglicane, etiamfi de contributione aliqua vel expenfis oportet fieri mentionem dcc.

Dr *onufmntû tcdffi* tl fencbituMs pertientibiu, & dt trkorihu crtjcentibut in sttmlirn.*

Ad doârinam potientium & memoriam futurorum. Cum plerumque altercationes inter redores ecclefiarum ia provincia noftra con* iliiiutos, eorumque parochianos fuper variis ornamentis dc rebut eccclefiafticis, que, & quanta, quomodo ad reâorem pertineant in-Sra frripta, que autem ad eorum parochia nos, dc que ad eos pertineant, ut fcquitur teneant pro doârina. Ut autem exiftant parochiani in fingulis certiores, intelligant dc obfrrvent univerfi, quod calix, miffale, ve-.flimentum ipfius ecclefie principale, viz. cafiila alba munda, amiâus, ftola, manipulus, xona cum duabus tuallis,crax magna procefiiooalis, dc alia minor pro mortuis, lanterna cum tintinnabulo, tburribulum, velum quadragefimale, vexilla, campane, manua*£les pro mortuis, feretrum, vas ad aquam bencdtdam, ofculatorium, candelabrum ad cc*

A reum pafchalem, campane in campanili, dc *cordae* ad eafdem , fons (acer cum ferulis, & CHROTI reparatio navis ecclefia: interius dc exterius ,,g,. tam in altaribus, quam imaginibus, feneftris earum,,fle vitris cum claufura cœmeterii ad ipfos parochianos pcrrincre. Cetera autem omnia tam in reparatione cancelli, quam in ornamentis *ejuidem* internis fle externis, fecundum diverfas ordinatioqes fit confuetudines approbatas, debent a redonibus locorum fle vicariis reparari. Ceterum advertentes quod ca facratunt fle religiofa, que (acris vel religiofis adherent, quodque laicis difponenli de rebus iacris & ecdefi ilicis non eft quavis attributa poteilas, nifi quibus incumbit B neceftitas obfequenti audoritate fandorum canonum in hac parte iuffulti la cis omnibus flt ecdefierum parochianis noftrx provincia: prohibemus, ne de herbis, vel arboribus ere» icentibus leu radicatis, in coemeterio dedicato, vel aliis locis facris, quicquam difoonant fuo nomine, quovs modo, fedfint, ficut eflent de /ure, herbe, flt arbores fupradide in difpofitione flt ordinatione re&orum ecclcfiarum flt cappellarum hujufmodi, quorum difpofitioni ecclefia fingule flt earum obventiones omnimode conceduntur. Quibus fi abufi fuerint didi redores, flt arbores in hujufmodi crefcentes cameteriis (que quidem arbores coemeteria ipfa flt loca juxta ecdefias fic Ccappellas ,ubi plantate fuerint, non modicum condecorant)—abfque- tufficienti fic rationabili caufa evulferint, deturpaverint, feu radicitus exlirpaverint , friant fe pro prefumptione hujufmodi, pro modo fle qualitate per nos vel noftras tanquam jurium & libertatum violatores canonice puniendos. Quocirca devotioni veftre committimus & mandamus, quatenus has litteras noftras, fle contenta ia eis, in capitalis veftris generalibus, dc congregationibus aliis jam venturis follemniter pullicetis, dc faciatis per locorum redores dc vicailos presbyterofque parochiales in fingulis ecciefiis psrochialibus dc capitulis noftri archidiaconatus .dilucide publicari, injungentes Dfit virtute ebedientie, quod percepta harum copia in aliquibus ecclefiarum dccappellarum libris ad memoriam faciant eam feribi, ut fi fuper premiilis in poften^n controverfiam vel contentionem, quod abfit, contigerit oriri, eifdem finis imponi valeaf feliciter per prrmifla ; denunciantes eildem quod invifitationi.bus noftris faciemus fpeciaiiter inquiri, fi prxfentes publicate, dc in libris feripte fuerint, ut mandatur, quodque non parentes velut inobedientes ultione canonica perceiIctpus.

SYNODUS COLONIENSIS

a Sifrxido Axchiwpiscopo

Habita circa annum MCCLXXX,

Capitula feu rubrics (laturorum cedefis Colonienfis, editorum a bons memori D. Sifrido archiepifeopo Colonienfi, in generali fynodo ex confilio prslatorum fuorum, &c.

J. *Dr vite b bonefinie* èT *officie clericorum.*
I. De cobakitatorikus mxüerxm b canentinariis .
3. *Dr ftetu clexftralium b rehgtoforum.*
4. Qualiter clerici, b maxime facerdotes, populum regentis vtl pletim, ia *adminifirtltiorn fiptem /aeramentorum, fc batirt détient: b primo de kaptijmo.*
5. *De faeramento Cosffirmatiouit.*
6. De factomenta Extremo sexElionis.
η. De /aeramento Eucticriftia fine altaris.
8. *De /aeramento Poenitentia b Confeffimii,* èT *iorum attinentiis,*
9. De Ordmikus, b qui ad Ordinet admitti détient.
JO. *Dc matrimonio b tjus attinentur.*
II. *De Jijixltxri! b coemeteriis .*
lt. Dc bonis eccléfiarum non alienandis,
ÎJ. De malc/athribus ad tedéfiam confugientibus .
14. Dr *u/ururiis mnni/eftis.*
15. *Dc clericit in ccdefiii vei cappella celebrantibus , fine noftra vei arctidiaconorum licentia .*
16. De executionc mandatorum noftrorum b curie noftra Colonienfis.
11. De teftamcntii.
13. De obfervotionc interdici, qualiter fit obfervandxm.

Statuta domini Sifridi archiepifcopi Colonienfis.

P R. Æ. F A T I O.

Licet dc clericis, qualiter eos cum mode ftia, fobrietate, vitae munditia, in domo Domini oporteat converfari, ut fibi aliis verbo proficiant & exemplo, per facros canones fit fandorum patrum & przdeceffo-
rum noftrorum traditiones futticienter fit provihim.· tamen quia nonnullos ex ipfis clericis , pnefertim illos qui per ecdefias pofiti
funt ad regimen animarum, in obfervatione didz provifionis, contingit non fine nota tranlgrefiionis defides inveniri, & ipfarum flatum multipliciter deformari: nos Sifridus Dei gratia fanäz Colonienfis ecclefue archiepifeopus, facri Imperii per Italiam acchiancellarius, huic defidiz, immo oegiigcntic , A quantum poiTumus, occurrere cupientes, & quod dignum eft in eorum converfationibus, vita, & moribus, reprehendi, per innovationem eorum, quz circa hzc ftatuta funt ab antiquo, & appofitionem, que qualitas temporum addere nos compellit, noftros * clericos in omnibus Deo placitos, falubriter reformare, cum firma fpe & fiducia, quod G integrum fuerit facerdotium, ecclefia Dei fiord»it ficut lilium, & in Spiritualibus & in temporalibus benedi&ionem a Domino recipiet falutarem: fanäam & generalem fynodum, propter pcriculofum flatum ecclefie
® Colonienfis, & przdcceflTorum noftrorum occupationes, aliquantis temporibus prztermiffam, de confilio przlatorum noftrorum fic capituli noftri duximus indicendam , ad quam convocatis & convenientibus omnibus przlatis monafteriorum & ecclefiarum, ac clericis nolitis fubditis, ftatuimus & ordinavimus, ut fynodus generalis exnunc in antea in ecclefia Colonienli, in craftino Dominiez, ab omnibus przlatis 3c clero annis fingulis in perpc'uum celebretur : & omnes przlati & clerici tam religioiarum quam fzcularium ecclefiarum, & clerici fzculares noftra civitatis & dicecefis, ad ipfam fynodum fanäam accedant reverenter : & in veniendo, liando, morando, & redeundo, in via fle inhofpitiis fe decenter habeant, ne laicis cx eorum verbis vel faftis fcandalum generetur, Et intrent fynodum abbates cum albis, ftoMs, & cappis choralibus defuper de ferico vcllamitto, cum baculis & mitris, prout hoc eorum congruit dignitati. Alii vero przlati fzculares cum pelliciis & fuperpelliciis, fit cappis de feiico vcl famitto. Priores item religfoforum locorum cum albis & ftolis. Decani Chriftiani-
D tarum & archipresbyteri ûmiltter cum albis & ftolis. Reliqui vero presbyteri fic clerici in fuperpelliciis. Nec aliquis clericus vel religiofus ibi compareat fine habitu religionis vei chorali. Omnefque fic induti, in ipfa fynodo, quoufquc per nos licentientur, permaneant , audituri cum manfuetudine & file»·
&io, quz ibi prreepra fuerint vcl ftatuta .

Si qui vero infirmitate vel alia inevitabili neceftitate ad fynodum venire non poterunt, mittant cum fuis litteris & propriis figillis (quz przcipimus ut finguli habeant) proscriratorem pro fe, qui habeat poteftatem de hujufmodi impedimento faciendi fidem, G opus fuerit juramento: & in ipfis litteris fe obligent, quod ftatuta hujufmodi obfervabuot.

Capitula autem fic quaelibet collegia, per unicum val per duos procuratores de ipforum collegiis comparebunt, ad obfervatronem ftatuto-

· Ex colteAleac lUtulcrum u fyaedl· ecclete Colonienl, c4lu anno IJH- la hac ljracdo quangjunma funt, «Midtf· vmMI k(uonu lo Syaodo CbaMwatcofl Mol >>i«· *)iiiφχ·

tutorum in procuratoriis fc fimiliter oblig&n-
tes. Et omnes jrjuni comparebunt m fynôdo,
quod fub pœna excommunicationis lat* fen-
tentub prxcipimus, mfi raodiciflimam fumi
coofolationcm infirmitas urgeat corporalis.

Item ne ignorantia ftatutorum vei praece-
ptorum fynodi aliquem valeat exeufare; fta-
tuiraus & praxipimus fub poena excommuni-
cationis, quam in hoc cafu in omnes fit fin-
gulos contravenientes io his feriptis ferimus,
quod quilibet facerdos ccciefiam vel cappcllam
officiens, vel plebem regens, procuret flt ef-
ficiat cum cfieftu, quod intra unummenfem
ab hac die numerandum, ftatutorum & pro-
reptorum fynodalium copiam habeat, de ver-
bo ad verbum, ut ea frequenter legem dc
volvcns, fciat inex«Habiliter dc fcire pofTit,
ad quod teneatur, dt qualiter io omnibus de-
beat fe habere. Et in proximis deindefingu-
lis fynodis generalibus in manu fuafecum de-
ferat dc publice reprofentet, fciens quod cum
excommunicatione lequetur ptena alta hujuf-
modi mandati tranfgrcflbrcm.

I. *Dt vitâ (J bvttfUtt & tficta titrittrte».*

EX concilio generali flatuimus dc pnxipi-
mus, quod univerfi clerici continenter
dc cafte vivant, ab omni libidinis vitio pro-
caventes, quatenus in conſpeâu omnipotentis
Dei púro corde dc mundo corpore valeant
miniftrare; dc qui comprehenfi vfuerint incon-
sinentis vitio laborare, prout magis vel mi-
nus peccaverint, ab eorum ordinariis feu prx-
latis debite puniantur. Alioqui nos prolato-
rum negligentiam fupplenres, nies puniemus
fecutdutn canonicas farâones, ut f®it do-
cente, deinceps abftineant a peccato; dc qui
ea dc caufa per nos vel praelatos fuostuireo-
fus, Divina *officia celebrare* prxiumpferir,
beneficio ecdefiaftico fpolietur, dt pro dupli-
ci caufa perpetuo deponatur.

Praelati autem noftri, qui tales prxfum-
pferint in eorum iniquitatibus iuftinere, ma-
xime obtentu pecunia vel alterius commodi
temporalis, juris fubjaccant ultioni.

Item a crapula dc ebrietate omnes clerici
diligenter abftineant, unde vinum *flbi tempe-
rent*, dc fe vino.' nec ad bibendum quifpiam
incitetur, cum ebrietas inducat mentis exfi-
lium, dc libidinis provocet incentivum.

Item nullus facerdos aut clericus in facris
conftitutus ordinibus, feminas, dc quibusfuf-
ritcio poteft die, in domofua teneat: dcnul-
as omnino, nifi fint ille perform, de qui-
bus naturale fedus nihil permittit fxvi cri-
minis iuipicari. Et quamlibet cohabitationem
mulierum dc clericorum manifcftam, maxime
clericis in facris ordinibus çonftitutis dc fa-
cerdotibus, fub poena anathematis diflri&us
inhibemus.

Item clerici officia vel commercia fxcula-
ria non exerceant per fe, alios, vel alias.
Mimis, hiftriooibus, vel joculatoribus non
intendant: tabernas prorius evitent, nifi far-
te caufa neceflitatis in itinere conftituti.

Item ad aleas dt taxillos non ludant, nec
hujufinodi ludis interfint. Coronam dc tonfu-
ram habeant congruentem.- daufa deferant
indumenta, maxime facerdotes, nimia bre-
vitate vel longitudine non notanda. Pannis
rubeis aut viridibus, necnon manicisaut cal-
ceis coofalitiis non utantur. Intra «ccleiiam
incedant cum fuperpellicus; nifi forte altquid
operandum. Fibulas om
nino non ierant. Item arma non ferant,
oeqoc gladios, nifi hoc faciant ex caufa ne-
ceflitatis, dc exprefla licentia praelatorum.

Item flatuimus, quod neque canonici, ne-
que clerici vagentur oo&urno tempore per
plateas, pfallentes: dt fi aliquostranfireoport-
teat ex legitima dt fufla caufa, boc faciant
fine clamore, fine cantu, fine citharis, fine
tympanis, dt fine quolibet ftrepitu vel cho-
rea: dc volumus quod contrarium facientes
decani fufpendant a prehendis eorum per
unum mentem.

Item flatuimus, quod quicumque facerdo-
tes feu clerici bénéficiât·, fententias cxcom-
muoicationis feu fufpenfionis per annum dt
diem animo fuflinuennt indurato, benefit iis
fuis eo ipfo priventur per locorum ordina-
rios, dc alias propter hoc nihilo minus ca-
nonice puniantur.

Item flatuimus ut clerici ubique, dc ma-
xime in Divinis officiis, decenter dc diferete
fe habeant: dc talcs fe in tnoribus, vita,
«■nverlationc, verbis & faftis, focietatibus,
corporis compofitiooe, leâiomun dc oratio-
num afliduitate, dc m quibuslibet honeflati-
bus exhibeant, ut verecundia, quse dc laicis
cfl inuiâa, in ipfis clericis pnecipue com-
mendetur. Nullus horas canonicas dc horas
âc dtadiferej/ dicerej; prartennittat, maxime
Sui eft in facris ordinibus vel beneficiis coo-
rturus.

Nullus dicat MiflTam nifi unam io die, dc
prreipue de die.' nifi in cafibus'a *jure* per-
mfliis, ut hoc faciat neceflitate imminente,
utpotc MifTam pro dcfun&rs. Ne celebratio
fiat fine facio vel fcholari, qui refpondcre
valeat celebranti. Nec mulier ad altare per-
mittatur aliquatenus miniflrane.

Item propter apoftatas, difcurfarrs, vagos
& ignotos clericos, de quibus an facerdotes
fint, noo immerito dubitatur: flatu'mus, uc
nullus beoeficiatus feu re&or ecclefic vel al-
taris, tacite vel exprefte aliquem admittat in
facium vel ad celebrandum Miflam, vel mi-
niftrandum facramcnta, vel aliquod faccrdo-
tale officium exercendum, nifi notum fit dc
ordinibus, moribus dc converfationc, ac altas
commendatum: dc fi omnino extraneus vel
peregrinus fuerit, per nos vel gerentem vices
noflras feu loci archidiaconum, cum exami-
natione debita approbatum, A admiflum ad
hujufmodi officia exercenda. Ei fi quis re-
âor ecclefic vel altaris aut cappella, aliquem
contra boc admiferit, excommunicationis feo-
tentiam (quam in ipfum io hoc cafu feri-
mus in his feriptis) incurrat ipfa faâo. Eo
falvo, quod peregrioantes dc honefls perto-
nat, non^pro queftu, fed pietatis dt devotio-
nis intuitu, MifTam dicere volentes, admitti
poterunt, fi requirunt.

II. *Dt citrxu "btkilttardtit rmiitriau tfern. enitwii/.*

Et concilio bon* memori«xCooradi * ar-
chicpifcopi pracdccflbris ooAn> innovando
flatuimus, ut facerdotes manieflli mulierum
cohabitaiores, concubinas a fa dc domibus
& parochiis fuis intra deeem dies poil publi-
cationem prxfentium, omeino removeant 4(

ANNO CHRISn

'repellant. Alioqui excommunicationis fenteo- tiam (quam propter hoc in cos ferimus in his fcnptis) le noverint incurrifTe. Mulieres autem fi poft ipfos decem dies reperis fuerim in parochia horum facerdotum remanere, per decano· chriftianhatum ipforum locorum excommunicentur, flt excommunicate publice nuncienrar, invocato fuper remotione earum, fi opus fuerit, auxilio fistulari.

Inhiemus etiam ne facerdotes filio· aut filias vel concubinas dotent aut ditem de patrimonio, vd defccndcntfeus a patrimonio Crucifixi, aut talium nuptiis vel etiam exequiis audeant interefle, & qui contra fecerint, pes su eauonica percellantur.

III. *De fiatu cinftraliitn & reil^iofermte.*

Statuimus ut nullus monachus aut monialis clauftrum fuum exeat per civitates, villas vel oppida difeurrendo, aut in villa monafterio adjacente comedere, nifi excaufa rationabili & urgente , & id tunc fiat cum fui prclati *vel* prelate licentia fpeciali, quam licentiam volumus ut prelatus vel prelate non det , nifi caufa examinata ,quod fit evidens. & nou poflit fine Icandalo evitari.

Item in oratorio, refieâorio, & dormitorio per monachos Temper continuum filcntium obfervetur. In clauftro vero ' illis horis fervetur filentium quod obfervantia precipit regularis.

**I foris
>i«ûbu»

In refedorio omnes comedent, fed non carnes, nec extra nifi in infirmaria. Una fit omnibus coquina & communis cibus, nifi dc licentia abbatis vel prioris , & ex caufa . Speciales *camerat* & comefliones ibidem diftri&ius inhibemus. In communi dormitorio omnes dormiant, nifi debiles fuerint vel infirmi. Divinum officium, fecundum regulam B. Benediâi vel B. Auguftini.per inftitutiones fandorum patrum celebrent.

Item fub pœna excommunicationis !atx fentmtis p-accipimus, ut omnes religiofi , & praecipue fandimoniales , habitum, velum, & peplum, fecundum regulam ferant, ubicumque fuerint confoturi .Cappas manicatas, tunicas, phalas , indumenta , tabbardos, cal-, cens vel caligas non ferant nifi B. Benediâi vel B. Auguftini regulx congruentes. Et fub poena excommunicationis latae lententie praecipimus, ab omnibus tam monachis quam monitibus firmiter obfervari, ut proprium non habeant, nec pecuniam, nifi cui hoc permittitur ex ratione officii vel «dminiftrationis fibi commifta: per abbatem.

Item officia vd adminiftrariones habentes, controâus non ineant. Locationes, emptiones, venditiones, & alienationes quarumcumque rerum mobilium vel immobilium, non faciant. Mutuum aliquarenos non recipiam t quocumque, prster frirum & confenfitm abbatis ' fic conventus. Et fi contra fecerim. Icant contradum hujufmodi non valere·' ' fed fententiam excommunicationis etiam in eos in hoç cafu a nobis *latam in his Scriptl»* fc nove'rim incurrifle. Et hsc eadem extendi volumus ad pariatos flt canonicos regulares , flt Prcmonftratenfcs, & alios quoslibet religiofoa.

vd
&

Itetn abbatibus & foribus diftride praecipimus , ut omnia flt fin^nla, qtue ad ordinem & regulam pertinent, faciant ab omni appofitiooc peens, qus ia regula continetur, Rebelles vero & iocomgibiles ·«! nos Jefe- rentes, yt ipforum per ms rebellio compcicatur.

anno CIJ^TI

Item ftatuitnos, ut fecundum ftatuttim coocilii generals domini Innocentii pape tertii, per abbates, priores,& prspofito·, nigri or. dinis fandi Bcoeds&i noftrs civitatis & dimrefis, de triennio in inermium commune capitalum obfervetur. Cujas concilii tenorem volumus ut finguli habeant, ut fciant quomodo hujufmodi capitulum iervate teneantur. Et quia hutufmodi ftarututn negligent» eft obfervatum, licet dominus Cooradus ' prsdeceflbr B nofter antedidus hoc mandaverit, nos pernam adjicimus, & non ferrantes excommunica. mus in his (criptis.

,4M1
'IM' '**'

IV. *Qtt*liter clerici, & *a»»wv f/ecerdttet , pftrfim wl pirksr regretter,* µ adawri^rarime *fotral fecveeteetettregti ft htbirt itbtnf.*

Statuimus, ut bjptiftnus honorabilités celebretur cum diftindiooe verborum, in quibus lilus pendet baptizari; ut ille qui baptizat , cum immergit baptizandum in aqua, nihil addendo, vd fubtrahendo, vel mutando, dicat hsc verba : *Petre,* (vel Jswraer) *eg· te* iaprica rit aeanw ***Patrii, & Filti, & Sper/t/u f-n&i, Alien.***

Item facerdos eamdem formam doceat mares dc foeminas obfervare, cum in neceiTitate baptizant infantes, etiam parentes, fi alii defuerint.

Item facerdos, ad quem infans fic in neceftitate baptizatus deferendus eft , quanto citius interroget de forma, quam baptizans fervavit.Et fi invenerit fervatam,& rite baptizatum puerum, factat ei que poftbaptiimum fieri conlueverunt. Si autem cognoverit ipfum non baptizatum , vel dubitaverit, baptizet cum fub hac forma. *Petre,* (vel ***Jotnes) fl tt beptitatKt,*** *eg· te* N» Juprie»: *feel fl* w» *et* ***tfimnv*** *, >«« eg· ee* —».

Dpj/ri/j *& Filii, & Spiritui fnffi*, Xwm .

Item I> timeatur de mone infantis antequam nafcatur, & caput ejufdem *ir.*fani*i»* ap. pareat extra uterum, infundat aquam que adfuerit, fuper caput nafcentis, dicens: £ge ***fe kiptixa*** **a* **w»iw *Petrl/, tf Filii,*** *èX Sperit-/ fete&i, Anne.* Et fi infans fic moritur, fepeiiatur corpus ejus in ccemeterio. Si sutdn pervenerit vivus ad ortum, A de forma dubitetur, de novo baptizetur fub hac forma: *Petre, (* vel Jeewari) *ego te* non ***beptiee fi ei baptizet·/ : feâ fi tu an*** *et beptixjtus ,* /«ac *ege te* ***iephu n*** ***Petrl/,*** &c.

Item mulieri in partu mortue nullatenir negentur jura Cbrtftianitatis, nec ecclefiafoca fepultura. Et fi certum fit quod mulier praegnans moriatur , teneatur os ejus apertum.* dc cum magna cautela uterus ejus aperiatur.* dt fi infans vivus fuerit, educatur dc baptizetur. Si autem inventus fuerit mortuus, iplepuer extra ctrmeterium tumuletur. Et ifte modus & forma frequentius parochianis imprimatur, ut friant quomodo in talibus de**bent *it*** habere.

Item, duo vel tres tantum admittantur ad levandum paetum de baptifino , qui intra quartum gradum parentibus pueri non fint jundi, nifi in neccfliutc.

Item

]cem fa Pafcha 4 Pentecofte, dt etiam A f-P~, fans baptifini, fi opus fuerit, rénové- ,t>T rur, fit amota aqua veteri, ipfe fous lavetur & bene mundtficetur: dc nova aqua impolita benedicarar & chrifmetur.

Item fotu fub operculo dc fub fera firmiter confervetur, propter ionilegia dc trufas , qu* fub psoa excommonicatioois laus fentvniNC firmiter prohibemus.

Item chrifma, oleum facrum, dc oleum infirmorum, in ampullis metallinis per certos titulos defignatis, fub dare cuftodiantur, Si autem aliud oleum chrifmati vel oleo facro opponi oporteat? hoc fiat caute: dc id quod apponitur, cum chrifmate dcolcofacro diligenter cum virgula mifceatur.

V. A *fjKramtiUa* .

Moneant presbyteri parentes baptiutorum nondum Confirmatorum, ut eos ad epifcopum, qui fefas poteft confirmare , ducant feptennes vel majoris etatis, dc tondeantur capilli, maxime contra frontes dependentes, dc laventur frontes diligenter , dc habeant bandellos de panno lineo fpiflb fine * fraftura, fasn, dc fine nodo, latitudinis trium digito* rum, dc longitudinis competentis, albos dc bene mundos. Exceptis autem patre dc matre , offerant pueros illi qui eorum notitiam habent, dc melius noverunt quod non fint *C vel fuerint confirmati. Et tertia die poft Confirmationem ducam eos ad ecclefiam , dc presbyter frontes eorum lavet, dc comburat bandellos , dc cineres bunddlorum, dc aqua lotionis in facrum locum vel pifeinam five lavatorium reponantur. Confirmandi vero, fi fuerint decem annorum vel ultra, prius fuis facerdotibus confiteantur, quam confirmentur. Parentes vero confirmatorum eis, & ipfi confirmati fibi, fxpe ad memoriam revocent, quando, a quo, dc ubi fuerinr confirmati. Nullus clericus ad primam toafuram accedat, nifi prius fuerit confamatus.

VI. *Dt f<tcrMnnt9 Extra»** .

Cum reverentia, aqua benedifta, dc cruce procedentibus, facerdos deferat oleum facrum •d infirmos, dc dicat diligenter feptem pfalsnos. Si vta fuerit longa, addat litaniam , dc alias orationes ad hoc cunftitutas. Et cum inungit infirmum, proferat ifta verba : ***Per Ifft» uaffitetxt,*** dtc. dt inungatur cum reverentia ac diligenter cum diftinftiooe verborum . Et nihil pro inundiOoe exigatur. Et fi quid datum fuerit gratis, accipiatur . Laudabilem tamen coofuetudtncm in talibus procipimus obfervari.

Moneant presbyteri populum, ut infirmi, quatuordecim annos dc fiipra habentes, cum E opus fuerit, inungantur. Nec propter paupertatem feu defc&um candelatum vel indumentorum lineorum, que in hoc facramento iolent caufii reverentir exhiberi, a facerdote vel quovis alio intm&io dimittatur. Sufficit enim una candela, dc quod infirmi innnfta membra fingularitcr dc diligenter extergantur cum ftuppa, qu* poft exterfionem in igne comburatur.

VIL *Dt[kt umiU tnch*n/b* flot »lt»nt.* aXNo CHMISTS

Pratcipimus ut omnes facerdotes io veflibus albis facerdocalibus de beoediâts, revcrcnter mundo dc contrito corde , de confetti (fi commode fieri poteft > accedant ad Miffam celebrandam.

Item ftatuimus fub perna excommunicationis, nc aliquis facerdos Mittam celebrare audeat, nifi prius dixerit Matutinas dc primam dc die.

Item precipitous, nc aliquis facerdos fine calceamentis vel caligis pro celebratione Miff* ad altare acceaere audeat.

B Item diligenter caveant facerdotes, ne cum coniclentia mortalis peccati accedant ad Milfam celebrandam. Quod fi taliter manducaverint corpus * Domini, dt biberint eju* fan- . ch,ai guinem , judicium ctcrne damnatKxru fibi manducant dc bibunt-

Item Milfale femper involvatur camifia vel panno lineo dc mundo, dc apponatur parvum manutergium, quo presbyteri nares vel tacicm detergant, ne contingat facra veilimenta maculari. que integra & munda (ut didum eft) pnccipimus cuftodiri.

Item loca circa altare, ab araneorum telis dc pulveribus ac ceteris immunditiisIspius emundentur.

Item proripimus, ut fiirfum fuper altare ad latitudinem dc longitudinem altans, pannus lineus albus extendatur, ut ' protegat dc defendat altare ab omnibus immunditiis, dc pulveribus delcendeotibus.

Item cortinr io lateribus altaris * utrifque * utriaque appendantur, nec in aliquo temporefacrificix retro trahantur.

Item praecipimus ut calix fit integer cum firmo pede, non titubans. Et facerdos fine clerico miniftrante celebrare in altari aliquatenus non profumat.

Item ampuile vini dc aqur. integre dc munde intus dc exterius oblcrventur, & aliquo figno notabili diftinguantur, ut vinum ab Daqua dignofei poffit : dt vinum in ampullis ad minus de tertio in tertium diem renovetur.

Item facerdos fit diligens in deledu hottir confecrandc, ut fit integra, folida, dc non nimis vetufta , dc in appofitione vini dc aqux, dilcemat facerdos per odorem, quid fit unumquodque. Et de aqua due guttuis vel tres apponantur.

Item pnccipimus ut facerdotes attente , reverenter, dc diftinfte legant dc dicant in canone , que funt dicenda. Et expediant le , quanto citius poftunt, propter tedium aditantium , dc alia que occurrere poiKau, dc faciant figna lua diftinfte dc reverenter.

E Item nullus facerdos elevet hoftiam ad oftendendum populo, nifi poftquara dixerit hnc verba ; Hoc eft enim corpus meum. Et pulletur nola tribus iâibus ex una parte, ut fideles qui audierint, ubicumque fuerint, veniant dc adorent.

Item, fi facerdos cum venerit ad confecratioocm fanguinis, vel etiam ad perceptionem', ÔC nihil in calice inveniat, innuat, ut efferatur ci vinum dc aqua: quibus appoints, dicat verba canonis ab illo loco: dranh /wds *ptfa**ui tanutxa* dc cetera ufquc ad finem, dc faciat figna que fieri fetent fuper

fan-

"■ "" -faDeuinem. Alia autem qua farta funt fupcr ojJusn euasariftiam , non reiteret, fed modo coo- .ite. foeto tranfeat. Ille autem, per cujus negligentiam hoc evenerit, tribus diebus *in* pane & aqua jejunet, ft unum pialiertam* dicat . item fi per cafum mortis, agritudinis vel m0kmns, aliquid inopinatum evenerit ft fubitaneum contingat, quod facerdos inceptum minifterium implere non valeat, licitum fit alteri facedoti exequi ft perficere' confecratioaem oficii incepti: quod ibidem incipiar, < fi fcire poterit) ubi alter deftitit, nib incepta coUerta necdum petirfta, vel inceptis verbis facramcmi , nondum perfertis , prsdirtus cafus contingat. Tunc enim a capite Hlam cpUertam vd facramcnti verba B reincipiat, ut fic fahiti humane fragilitatis ft facris myfteriis, ne interrupta vel incompleta remaneant, confulatur. Si autem dubitetur, an hoftia a primo facerdote cafum pafib coo(cerata fuerit, necne, fubflitutusfacerdos novam oblationem oficrat, & folito more conficiat, & poft Mifiam, primam hoftiam fumat. Idem de calice fiat, ft de eo S|uod in calice reperietur. Item prxeipimus ub pcena excommunicationis, quam ferimus in his feriptis, ne aliquis facerdos bis in die Miftam celebret, nifi in calu urgentis ft maxims neceflitatis, & in quibus jus permittit. Et tunc in prima Miffa poft perceptionem fanguinis, non utatur ablutione vini & aquae: fed refervet in tuto ac honefto foco, ut eam accipiat in fecunda Mifla, vel det honefte pertona: jejune, quam noverit ad hoc cfte paratam.

Item fi quid de fanguine vel corpore Domini ceciderit fuper pallam altaris, illa pars abfeindatur ft comburatur, ft cinis in faerum locum vel pifeinam * reponatur. Et fi Fro*c"nir' pars corporalis intinrta fuerit fanguine, ter diligenter abustur: ft aqua ablutionis a presbytero vel alia perfona religiofa & jejuna fumatur . Et poterit dicto panno poft ablutionem uti ficut prius.

Item fi gutta fanguin» fuper veftimentum ceciderit, illa pars abfeindatur & combura- tur, & cinis in facrum locum reponatur , ut dirtum eft. Si lupra lignum vel lapidem aut terram folidam languis ceciderit t illa pars ·Muan» (fi commode fieri poteft) * ablingatur a facerdote, ft poftmodum radatur, & illa rafura in facrum locum vel facram pifeinam reponatur.

Item, fi in fanguloem mufea, vel aranea, vel aliquod abominabile ceciderit,quod vix fine vomitu * & periculo corporis iumi poflit, caute extrahatur. Et fuper patenam vel calicem alium abluatur cum vino,ft poft fanguinis fumptionem ft ablutionem„illa iorio in pifeinam mittatur, ft beftia vel vermis fuper pifeinam comburatur, ft cinis in pifeinam hve levatorium mittatur.

Item ftatuimus, ut pyxis, in qua corpus Domini refervatur, vel ad infirmos defertur, fit aurea, argentea, eburnea, vel ad minus cuprea bene elimata.* & fuper lineus pannus albus & mundus, intra pyxidem ponatur , fopra quem corpus Domini io pyxide collocatur.

Item precipimus, ut cum aliquis infirmus communicare voluerit , quod facerdos (fi commode fieri poterit) prius eum vifitet fine corpore Domini, ft diligenter confefi

A flooem infirmi audiat.* ft poft ad ecclefiam' redeat, ad comunicandum infirmum, cor- pus Domini allaturus: & eat facerdos dicendo feptem pfalmos: ft fi via luerit longior, addat litaniam & alias orationes. Incedat autem facerdos ad communicandum infirmum cum campanula ft lucerna vel candeta precedente. Et fideles qui pro devotione occurrere voluerint, expe&ent ante oftium infirmi, donec communicatus fuerit : ft redeant ad ecclefiam poft lacerdotem, orando reveverenter. Quilibet autem fidelis, fi devote fixerit hanc proeeffionem, decem dies indulgenti* pro eundo ft redeundo babeat. Cum ~~awan- facerdos corpus Domini~~ de node portaverit', mulieres ipfum aliquatenus non fe- ~~quantor~~ . Qii ~~autem hanc proceflionem~~ * «iam turbaverit, vel minus reverenter in ea fe habuerit, per cenfuram ecclefiafticam compcicatur.

Item praecipimus, ut facerdotes venerabiliter ft sublimiter fuperpofito decenti cooperculo fopra vas, in quo corpus Domini defertur, deferant ad infirmum. Si infirmus frequenter ft ex levi caufav< mitumpatiatur, nullatenus ei corpus Domini conferatur : fed credat, ft fuflicit quod fpiritualiter accipit.

Item praecipimus, quod qniiibet facerdos, antequam communicet infirmum, interroget eum, fi credat quod fub illa forms & fpe- cie panis, fit corpus * Domini, natum de 1 Virgine, paffum in cruce, & tertia dic fulettatum. Quod fi infirmus fuerit confeflus verbo vel evidenti figno, communicet eum facerdos, fi alia cauta non obfiftat. Item fi communicatus evomuerit, partes diligenter & caute, quas repenti poterunt, colliganturft contrita eum vino, ab aliquo fideli fumantur: refiduum vero vomitus comburatur, & ponatur * in terram juxta altare vel alibi, ' fuhtu' ubi commode fieri poterit.

Item cum corpus Domini defertur, fideles coram quibus defertur, fi commode fieri poteft, genua fteftant, peApra fua tundant, ~~ft inclinato- capite, jun&is manibus & le~~va- tis, reverenter adorent. Equitantes vero,non dedignentur defcendere de equis fuis ad adorandum eum, qui pro eis descendit de cedis .

Item praecipimus, ut eucharistia fervata pro infirmis, fingulis quindenis renovetur : & corpus * Domini fuper altare in honefto n foco elaufum cum clave follicita fit diligen- ter cuftodiatur.

Item praecipimus ut facerdotes fubditos fuos doceant, ut cum venerint ad coæmunicandnm in dia Pafchss vel alias,, jejuni, devoti, & confeffi accedant.* & caveant facerdotes, ne alienum vel extraneum parochianum communicent, nifi fit viator Apegrinus: vel nifi communicandus licentiam fui proprii facerdotis habeat : quam licentiam quilibet viator vel peregrinus petere debet a proprio facerdote in fuo recefiu .' quod fi non fecerit, propter hoc ei commpnio non denegetur, fed pro negligentia, ei penitenlia injungatur. Item nullus fidelis arcendus vel removendus eft a communione, nifi fuerit publice excommunicatus, vel interdiftus, vel \ aliquo notorio crimine notatus.

Item praecipimus, ut fumpta eucharistia, facerdos habeat calicem praeparatum cum vino & aqua , de quo fumant communicantes

CHRIST! VIII. Dv *fecrnma» fnitirfi* & tmfcfil.*
·«»·. ·»/, *tf ttnar eltnun/lu.*

Precipitous ut facerdotes parochialium eckftarum fubditoa fuoa frequenter admoneant, dc * etiam pœnitectiam injungant, nc ad confeflionem utpe veniant. Et prius 2uam veniant ad eonfeffiooem, diligenter trurenrar corda fua, confiteri volentes, & peccata fua follicite remémorent, & cum dolore ft vultu fnpplici ad confitendum accedant, quafi ad Dei judicium. Sacerdotes autem, ut Det miniftri, circa confeflionem audiendam ft poenitentiam injungendam, maxtmam adhibeant diligentiam, ut attente, diligenter, ft cum modeftia, audiant confitentem.

tU«M

Item ad confeflionem audiendam, communem ft aptum locum in ecdefia, ut ab omnibus videri poffint, fibi eligant facerdotes. In locis autem obituris ft tenebrofis confcÆones non audiant.' nec extra ecckfiam, nifi in magna neceffitate vel infirmitate. Contrarium facientes, fententiam excommunicationis fe noverint incurfuros.

Item praecipimus, ut facerdotes ante Solis ortum, ft poft Solis occafum, nullatenus ad confeflionem audiendam fedeant, nifi in magna neceffitate, ft io loco illuminato, ft aliquibus prxfentrbus.

Item praecipimus fub pcena excommunicationis, ut facerdotes in audiendis confeffionibus vultum humilem habeant, & oculos ad terram: nec faciemrefpiciant confiicntis, & maxime mulierum.

Item lacerdotes moneant ft doceant fobdiros fuos, ut humiliter ft corde contrito, oculis * in terram defixis, confiteantur. Et mulieres coopertis capitibus ft collis, fubmiffa ^bcc pure & intégralités peccata iua confiteantur.

«d. ad

Item facerdos mulierem, qux fola fit in ecclefia, nullatenus audiat coofitentem, fed in confpeâu honeftx focietatis. Contrarium facientes, ipfo fafto fententiam excommunica-* tionis fe noverint incurfuros, & infuper tribus diebus in pane ft aqua jejunent.

Item prxeipimus, ut lacerdotes induti fuperpelliciis, vel cappa, fiola fuperpofita, ad confeffionem fedeant.

Item fub pceoa excommunicationis praecipimus, ne aliquis facerdos audiat confeffionem mulieris cum qua peccavit; nec etiam confocias, aut fautores, aut mediatores peccati fui, fed mittat eos vel eas ad honcilos ft diferetos confeflbres.

Item proripimus, ut facerdotes manfuete audiant confeffione», ft de confuctis peccatis Gngulattm ft diligenter interrogent, & de circumftantiis peccatorum. De inufiratts autem nominatim non inquirant, fed per communia verba ,ex quibus confirms, fi reus eft peccati, poffit inteiligere quid dicatur, ut fic intelligens confiteatur. Si autem reus non fuerit, de illo non tentetur.

Item facerdotes diligenter inftniant ft moneant coufitentes, ut integraliter ft diftinâe mortalia peccata ft eorum circumflantia», qux peccata aggravant, ft peccatum per fe faciunt, confiteantur, ut eft facer ordo, facer locus circa peccatum luxuria ft coocup&CDtix, que omnia notantur inhocverfu;

CmriL fimarW. Tum. XXIV.

AQpis, quid, ubs, cum quo, quoties * cur, quomodo, quando.

a\NO CHRISTI

Venialia autem peccata fufficit fummatim ac generaliter confiteri.

• coi

Item pixeipimus, ut facerdotes nobis, vei illi cui vices noftras pro tempore in i iriiualibui committimus, majora precata & injunâtonem pernitenti· pro eifdem, refervent, ut funt homicidia, facrilegia, incendia ec. defiarum, peccata contra naturam, defloratio virginum cum violentia, concubitusianâimoniahum, converiarum, inclufarum, vel aliarum mulierum religiolarum, inceflus, injcâiooes manuum in parentes, vel ecclefiafticas pertonas, fortilegia, veneficia, perjuria Bmanifefta, fidet & votorum ' tranfgtefliones, fimonia, hxrefis, apoftafia,-& magne blafphemix ieriefe faftx. In dubiis autem fa* ccrdotes femper conlulant nos, vel vice» noftras in fptritualibus gerentem, aut aliosfapientes viros, non prodendo aut revelando coofitentem, fed in genere, quorum confilio pernitentem abfolvanr, aut ad alium mittant.

Item audita confeffione, facerdos femper interroget coofitentem, fi velit abftinere ab omni mortali peccato;ft hoc eiperfuadeat, & modis quibus poirft inducat; ft fi confitens dixerit fe nolle vel non pofle abftinere, non abiolvat eum, nec penitentiam ei injungar, fed moneat, ut interim faciat quidquid boni poffit, ut Deus cor ejus eitiusilluftret, ft ad poenitentiam reducat. Coufulat ei etiam ft indicet facerdos cum diligentia modum vivendi, per quem poffit a peccato facilius abftinere. Sacerdotes etiam in injungendis pcenitentiis diferetionem habeant, ut ptrnitentias fecundum magnitudinem & qualitatem peccati, & poflibilitatem confitcntis, peccatoribus injungant. Pro peccatis carnalibus injungant pcenitentias corporales, ficut eft jejunium, peregrinatio,disciplina, ft fimilia. Pro fpirirualibus autem negligentiis injungant orationes ft eleemofynas, ft meditationes peccatis eorum contrarias. In contreftatione *rei* aliene, vel in damno alii illato per furtum, rapinam, ufuram, per fraudem, per injuftam exa&ioncm, per fallam teftificationem, per falfam monetam ft alios modos, de quibus facerdotes diligenter inquirant: & primo ft prxeipue injungant reflitutiones fieri his, quosprasdiftis modis damnificavenmt vel lxferunt, fi facultatem habeant, vel cum facultatem habebunt, fi in profenti non poflunt.' aliter eos non abfolvant.

Item prxeipimus fub perna escommunicatkwis, quam in his feriptis ferimus in facerdotes qui contrarium fecerint, nc confeffis, cujufcumquc conditionis vel flatus, aut Econfitentibus, nomine refliiutionis pro poenitentia injungant, ut ecclcfias, cappella» vel ctrnobia * inftituant, vel ecdefiis legata fa- 'coaftrtMM ciant; fed prius reftituiionem (ut praediftum eft) faciant illis, a quibus exorta funt, fi inveniantur, vel heredibus eorumdem. Alioqui ad arbitrium noftrum vel noftri pcenitentiarii erogentur.

Item tub pcena prodifta prohibemus facerdotibus, ne Mittas quas pomitentibus, ut celebrari faciant, injunxerint, aliquatenus celebrent, fed ad alios mittant. Neque facerdotes inter fe faciam conventionem de Mif-

ANNO Christi

'fis celebrandis, ut fic mutuo fibi parochia-A his pro celebrandis Miliis tranfmittant.

Item diligenter in confeffionc caveant facerdotes, ut fi confitentes peccata aliquorum revelaverint, vel nomina eorum indicaverim, cum quibus peccaverunt, ea fecrete teneant, ficut peccatum confitentis.

Item fub prena excommunicationis omnibus facerdotibus inhibemus, ne a confitentibus nomina eorum, cum quibus peccaverint, inquirant, vel circumftantias, per quas polfint nomina eorum fciri. Quod fi fecerint, ab officio confeftionis audiende fle facrorum minifteriorum ipio faâo fe noverint eflefuf-peofos. Et in principio confcffionis facerdotes diftriâe inhibeant confitentibus, ne pec-B cata aliorum confiteantur vel revelent, & nomina eorum cum quibus peccaverint, exprimant, ut fupra diâum eft.

Item nullus facerdos, in ira, odio, vel etiam metu corporis, confeflionem confitentis audeat revelare verbo vel figno, generaliter vel fpecialiter dicendo:Ego fcio te talem qualis es. Et fi revelaverit, aliquo modo de hoc conviâus, debet abfque omni mifericordia degradari. Si tamen indigeat confilio, illud (ut diâum eft) fine expref-C one perfome caute requirat.

Item praecipimus, ut omnes facerdotes parochialium ecclefiarum frequenter fcdiligcnter fubditos fuos utriufque fexus admoneant, C ut poftquam ad annos diferetionis pervenerint, omnia peccata fua integre, & ad minus femel in anno, confiteantur proprio facerdoti parochiali, & mjunAam eis poenitentiam ftudeam adimplere, fufeipiendo ad minus reverenter in Pafcha eucharifliz facratnentum : nifi confilio proprii facerdotis ,ob aliquam caufam rationabilem, duxerint abftinendum. Alioqui viventes, ab ingredi» ecclefiae arceantur; morientes, Chriftiana careant fepuhura. Si qui autem proprio facerdoti parochiali ad minus femel in anno plene & integre confelTus non fuerit, prccipimus quod facerdos in Pafcha ei iacramentum minime adminiftret. D

Item facerdotes diligenter attendant, quia parochiani eorum, faltem in anno lemel ad confeffionem non veniant : & nomina illorum ad nos vel ad officialem noftrum, feu ad ordinarium loci referant, ut debite puniantur, ne ab ipfis facerdotibus notam negligentiae requiramus.

Hoc autem ftatutum frequenter in eccle» fiit przcipimus publicari, ne aliquis ex ignorantis caecitate velamen cxcufationis aflumat. Si quis tamen alieno facerdoti, vel alicui religiofo, jufta de caufa, voluerit confiteri, licentiam primo poftulet & obtineat a proprio facerdote.* ita tamen, quod femel ad minus in anno, proprio facerdoti plene & E integre (ut diâum eft) confiteatur. Sacerdos autem cautus & difeetus fit, ut more periti medici, fuperinfundat oleum & vinum vulneribus fauciati, diligenter inquirens peccatoris circumftantias & peccati: ex quibus prudenter intelliget, quale debeat peccatori prebere confiltum ad fanandum segrotum.

IX. *De ordinibus, & ad ordines admitti debeat.*

Statuimus ut omnes clerici ad aliquem facrum Ordinem ordinandi, jejuni, diligenter ante Ordines vel Ordinis fufceptiooem, «ntegraliter peccata fua confiteantur, ut mundi mente & corde & corpore, gratiam ac- ,>ie cipiant ampliorem.

Item praecipimus fob pou fufpenfiooia & excommunicationis, ne aliquis adfacrum Ordinem preficiendus (ut haâenus aliquoties › vifum eft) epiftola vel evangelio lefio, & Ordine fuo recepto, recedere audeat prius, quam officium Mifiz totaliter fit expletum.

Item omnes illi, qui Ordinem aliquem facrum vel non facrum ab alienis epifeopis receperint, noftra fuper hoc fpeciali licemia non obtenta, exeeutionem Ordinis fibi noverint intcrdiâam.

hem denunciamus omnibus, qui gaudere volunt privilegio alicujus Ordinis clericalis, quod nos ipfos non defendemus pretextu privilegii clericalis vel Ordinis, nifi tempore quo pafli fuerint injuriam, tonfuram & habitum detulerint clericalem.

Item praecipimus, ne aliquis decanus Chriftianitatis, presbyteros ab alienis epifeopis quibufeumque, extra diecefim Coionicnfem Ordinatos, permittat in fuodecanatu aliquatenus celebrare, nifi per litteras noftras oftendere poffint, a nobis fuper hoc fe licentiam vel difpcnfationcm habuifTe.

Item difiriâe prohibemus fub pœna excommunicationis, ne aliquis furtive ad aliquem . Jr_ Ordinem accedere audeat* nec plures Or- plura dines una die aliquis recipiat. Qui contrarium fecerit, fciat fe exeeutionem fufeepti Ordinis non habere: & irregularis efficitur, fi miniftraverit in Ordine fic fufceplo. Item prohibemus, ne aliquis per faltum *le* faciat promoveri.

X. Dc Mafrimsus, *tf* eja/ *ttinentiis.*

Prohibeant frequenter facerdotes omnibus fubditis fuis fub pena excommunicationis, ne fidem fibi dent mutuo clandeftine & in occulto fuper matrimonio contrahendo, vel etiam clam contrahant matrimonium, *lcd* publice coramt presbytero & coram pluribus hoc faciant: & fi aliter fidem dederint de contrahendo, vel contraxerint, ipfi (quos in his feriptis excommunicamus) denuncientur excommunicati.

Item excommunicamus omnes illos, qui clandcftinis nuptiis interfuerint, nifi intra menfem nobis vel officiali noftro, vel ordinario loci, hoc revelaverint. Et fciant omnes, quod fi aliquos qui hujufmodi clandeftinas nuptias celebrarim , vel talibus nuptiis interfuerint, nos, vel officialis nofter , vel ordinarius loci fcire poterimus, eos feveriffime puniemus. Item praecipimus, quod omnes facerdotes fingulis diebus Dominicis & feftivis excommunicent omnes illos & illas qui vel que contra matrimonium jam con* trachim, vel etiam fuper matrimonio con- * fcnint trahendo, teftimonium falfum * tulerunt. Praecipimus etiam, & diftride officiali noftro, & ordinariis locorum, qui pro tempore fuerint, injungimus, quod fi tales invenerint, qui vel quae (ut diâum eft) falfum teftimonium tulerint contra matrimonium jam contraâum, vel ^etiam contrahendum, cos vel eas, ligatis a tergo manibus, & charta in collo, tupra fcalam in loco publico poni faciant, ut per hoc eorum falfitas omnibus

in-

"* ANNO CHRISTI

innotefeat * Et volumus quod in fcala permaneant ‡ab‡ hora Prime, ûfque ad horam vefperarum. Et fi necetle fuerit in hujufmodi cafu, volumus invocari biachium fabulare. Quod *ú* invocatum *fuerit, lub pcena* excommunicationis prccipimus exhiberi.

«ul fide·

Item excommunicamus omnes illos dc illas, qui aliquid * dederint, vel aliquid acceperint pro impedimentis matrimonii non revelandis, vel qui prece, pretio, grana,vel favore, impedimentum matrimonii celaverint. Et ifta excommunicatio a lacerdotibus in ecclefiis frequenter recitetur.

Item przcipimus excommunicari omnes illos & illas, qui vel qu* contra matrimonium jam contraAum, vel etiam contrahendum, lortikgia, incantationes, & * maleficia faciunt, vel fieri procurant.

Item przcipimus, cum aliquod matrimonium fuerit celebrandum, ut tribus diebus feftivis in ecclefia poft evangelitun, a facerdote, in cujus parochia eft celebrandum * matrimonium, puolice proclametur, quod tales volunt contrahere matrimonium.* fi aliquis fit, qui fciat legitimum impedimentum inter illos,hoc proponar antequam hujufmodi matrimonium contrahatur. Et hoc fub pena excommunicationis iubditis luis praecipiant facerdotes . Et ipfi facerdotes fimiliter de hujufmodi impedimeutis inquirant. Si autem apparuerit probabilis conjeâura contra matrimonium contrahendum, contractas interdicatur exprefle, donec nos, vel officialis nofter, feu ordinarius loci, quid fuper hoc fieri debeat, confutatur.

* CMtr»> bendum turn

XI. *De fcpnltxrir & canetterlir.*

Statuimus ut nullus excommunicatur & publice nuntiatus in ctrmcieno fepcliaiur. Et fi faAum fuerit, coemeterium illud, donec mortuus extumuletar, maneat interdtâum .

Item praecipimus fub perna excommunicationis iate lententiz, ne aliquis in coemeterio ioterdiAo fepeliaiur, & ne aliquis lepultur* tali interfit. Laid autem quicumquc tali lepukur* interfuerint, excommunicationis fententiam (quam fuper hoc fieri * volumus in his fcriptis) incurrant ipfo faAo , & excommunicat· publice nuncteniur. Clerici vero qui interfuerint, fententiam fulpenfionis ab officio, quam in eo ferimus, ipfo faAo fe noverint incurrifle.

* farlmot

Item immunitates ecdefiarum & cœmeteriorum inviolatas & incontaminatas przcipimus ab omnibus obfervari· pcenas contra violatores ipfarum immunitatum innovantes, & fervari mandantes, quas felicis recordationis prcdeceflbr nofter dominus Engilbertus archiepilcopus in tuis conftitutionibus ordinavit.

Item coemeteria claufa & munita cufto- E diantur, ne a porcis vel aliis animalibus offa mortuorum comedantur. Et volumus, ut in fpeciali loco offa mortuorum fideliter reponantur .

Item ecdefias vel cœmeteria a laicis, cujufcumque conditionis vel ftatus fuerint, ad lcfiones aliorum muniri vel incaftellari, fub pcena excommunicationis latz lententi» firmiter prohibemus: & qui contra fecerint , per locorum ordinarios excommunicari publice renuncieotur.

Item ftatuimus & fub pcena excommuni-

A cationis przcipimus obfervari, ut quoties quis in loco religiofo fepulturam elegerit, corpus primo przlcntetur parocfiiali Miilz : & tunc ,lte demum celebrata Mifta,'deferatur ad ᵀ lo··, cum, in quo elegit fepulturam.

XII. *De* Awu/ *ectiffientm* uso *elinendif.*

Praecipimus diftriâe fub perna excommunicationis , quam ferimus in his fcriptis in hujus mandati rranlgreilorcs , ne przpofiti , decani, vel presbyteri conventualium vel parochialium ecdefiarum, aliqua bona de bonis ecdefiarum alienent, noftra fuper hoc fpeciali licentia vel capituli noftri nonobten- B ia : & fi aliter aAum fuerit, contractam dcernimus non valere.

Item przcipimus fub eadem pcena, ut przdiAs perfonas, fi fciverint aliqua bonaabecclafia alienata, ea fideliter & diligenter repetant: & fi forte propter perfonarum potentiam, in quas hujufmodi alienatio faâa eft , repetere non valeant, volumus hoc nobis vel officiali noftro nunciari, ut fuper hoc competens remedium praebeatur.

Item excommunicamus in his fcriptis omnes illos, qui occupant & detinent line noftro & ecclefiz noftrz confenlu vel voluntate, val etiam celaverint feuda, redditus, vel jura, quz ad nos ^el ad ecclefiam noflram C Colonienfem pertinent.· nifi infra menfem poft publicationem hujus mandati, przdicta nobis refignent vel revelent.

Item excommunicamus omnes advocatos ecdefiarum , & alios quofeumque, & quocumque nomine ceofeantur, qui exadiones vel fervitis indebita ecclefi* vel ecclefiafticis perfonis imponunt.

Item excommunicamus in his fcriptis omnes illos cujufcumque fint dignitatis vel ftatus, qui ecdefiz noftre majoris, vel aliarum ecdefiarum noftre dicecefis homines , cenfum capitalem ipfis ecclefiis folventes , pretextu advocationis vel alterius coloris , exidionibus vel captionibus opprimunt vel D moleftant, aut bona eorum mobilia vel immobilia, poft mortem ipforum, invadunt vel accipiunt violenter.

XIII. *Dc melefalhribut* ad *etcicfiem cmfu-*

Quia nonnulli homicidia, mutilationes membrorum, & alia maleficia perpetrant, quz non effent perpetraturi, nifi quia fperantquod ab ecclefiis ad quas confugiunt, (e tueri poffint, fit impunitatem fuorum excefluum obtinere : ftatuimus , quod confugientrs hujufmodi ad ecdefias vel immunitates, abinde (me fpeciali licentia noftra vd gerentis vices noftras nullatenus extrahantur, led ftriAe euftodiantur ibidem, ne inde effugiant, donec faAum vel ejus qualitas, nobis vel vices no· ftras gerenti nuncientur. Ipfifque confugientibus nobis przfentatis, fic eo quod perpetratum fuerit, auAoritate noftra examinato , ad veniam vel ad poenam circa* ipfos, prout · comr» qualitas fadi exegerit, procedatur. Alia autem omnia & fingula, quz a jure vel a przdeceftoribus noftris dc confervandis libertatibus ecdefiarum & immunitatum, & de violatotious carumdetn funt ftatuta, fynoda-

fanftioee innovamus, fle prscipimus invio- A
Chîust I ,ab„n"" obtervari.

«>«·. item prscipimus, hujufmodi ftatutum in ecdciiis a facerdotibus frequentius publicari.

XIV. *De xfxrtritj mmiftftis.*

Statuimus ut ufurarii manifefti (quosnoc in hjs icriptis excommunicamus) excommunicat: lingulis diebus Dominicis per parochialium ecclefiarum facerdotes publice nunciemur: nec ad communionem altaris admittamur , nec oblationes eorum, *nec* eleemofynas quifquam recipiat, necChriftianamf ~~û in hoc peccato decedenti~~ f reciplatii lepiituram. Manifeftos autem ufurarios ette dici- B
mus & vocamus, qui per lentendam, vej
confeſſionem fa&am in jure, vel evidentiam
rei, que tergiverfatione'celari non poterit ,
comprobantur, Circa ufurarios autem, qui
Concfi. de receptis ufuris fatisfieri (altem ultima vo-
Lu£di.ncWe luntate mandaverint, fervetur conftitutio D,
Gregorii pape X. concilii generalis .' quseft
„ Jalis: Quamquam ufurarii manifefti , dc
„ ufuris quas receperant, fatisfieri expreffa
„ quantitate vel indidinde in ultima volun-
„ tare mandaverint ; nihilo minus tamen eis
„ ecdefiaftica fcpultura denegetur, donec vel
„ de ufuris ipfis fuerit, prout patiuntur fa-
„ cultates eorum, plenarie fatisfaftum, vel ~~ad nos~~ * pertinet, inftitutus. * cum
„ iUi> quibus facienda reftitutio, fi pntftoC
„ fint ipfi 4 vel aliis qui eis pottint adquirc-
„ re, vel.eis abfentibus, Joci ordinario, vel
„ ejus vices gerenti, vel redori parochis ,
„ in qua teftator habitat, coram aliquibus
„ fide dignis de ipfa parochia (quibus qui-
„ dem ordinario, vicario vel redori, cautio-
„ nçm hujufmodi eorum nomine liceat prs-
„ fentis conttituttonis audoritate recipere ,
„ ita quod illis perinde adio adquiratur) aut
„ tervo publico de ipfius ordinarii manda-
„ to, idonee dc reftitutione fit cautum. Ce-
„ terum fi receptarum ufurarutn fit quanti-
„ tas manifcfta, illam femper jn cautione
„ praedicta exprimi volumus: alioqui aliam
„ recipientis cautionem, hujufmodi arbitrio D moveri,
„ moderandam . Ipfe tamen fcienter non mi-
„ norem , quam verifimiliter creditur , mo-
„ deretur: & fi fecus fecerit, ad fatisfadio-
„ nem refidui teneatur. Omnes aurem rcli-
„ giofos & alios, qui manifeftos ufurarios
„ contra prsfentis fandion is formaro, *adec-*
„ defiafticam admittere aufi fuerint fepultu-
Lateral· „ ram, peens in Lateranenfi concilio contra
in. c. .j. „ ufurarios promulgate ftatuimus fubjaccre,
„ Nullus manifeftorum ufurariorum teſta-
„ mentis interfit, aut eos ad confelfionem
„ admittat, five eos abfolvat, nifi de ufuris
„ fatisfaciant, vel de fatisfaciando pro fua-
„ rum viribus facultatum , przftent, ut prs-
„ mittitur, idoneam cautionem . E

Item ftatuimus, quod nullus omnino advocatus ufurario in ufurarum caufis patrocinium prxllet , nifi juramentum faciat, quodl quam cito (civerit, vel (cire potuerit caufatn efle ufurariam , eam ulterius non fovebit, nec patrocinium aliquod ufiirario ipfi clam vd aperte impertietur.

XV. *A citricifin ecciefiis vel cxppciis celebra»tihtu fiu noftra vel arcbidiacentraat Licentia,*

ANNO CHKJSn

Statuimus , ut nullus facerdos vel clericus in ecclefia parochiali vel cappella audeat celebrare, fine noftra vel archidiaconorum licentia, vel aliorum ad quos hoc pertinet , audoritate & confenfu, quantumcumque a patronis, vel ab eis qui fe patronos elle contendunt, ad hoc liccnticntur vel etiam permittantur, Et quicumque dcticus vel facerdos contrarium fecerit, excommunicationis
iententiam, quam propter hoc in ipfum * * φio»
ferimus in bis feriptis, incurrat ipfo fado .
Et fi in dcltão perfeverando, excommunica-
tionem ipfafa fuftinuerit per feptem dies, ex-
tunc tanquam irregularis, ad beneficium ecclefiafttcum vel Divinorum celebrationem non admittatur, nifi prius cum enarratione fadi, difpenfationis litteras a fede apoftolica ipfutn contingat reportare,

Item prohibemus fub pccna excommunicationis lats (entends, ne aliquis facerdos fxcularis vd regularis parochiam aliquam teneat , vd de cetero tenere audeat, ad quam legittime non fit prxfentatus, & per nos vel archidjaconos locorum, vd alios, prout hoc
item prscipimus, ne aliquis beneficium accipiat de laicorum manibus. Qui vero contrarium fecerit, cum amiflooe beneficii, periculo fubjaceat fui gradus. Prxfentationes tamen laicorum non reprobamus, in quibus jus obtinent patronatus.

Item prohibemus, ne aliquis facerdoscompetens beneficium habens, cum cura vel fine cura, de quo valeat commode fiiflentari, eo beneficio dimitto, ad ccclcfiam alienam, unquam vicarius vel mercenarius audeat lc transferre. Contrarium facientes, per archidiaconos locorum vel alios, prout hoc ad eos pertinet, volumus per cenfuram ecclefiaſtticam ab ipfis vicariis, fi needle fuerit, re-

XVI. *De extenti<me maxdatontm fteftrorum, tf cari» noftra Coloaie^fii,*

Praxipimus diftri&e fub poma excommuni.
cationis lats (entends in his (criptis, quod decani Chriftianitatum fic facerdotes parochialium ecclefiarum, ve! vices eorum gemotes, dcomnes alii, cujufcumque fintdignitatis, conditionis, & ftatus, quod mandat» noftra *& curie* noftrs dc archidiaconorum noftrorum, prout eis fubfunt, fideliter dc viriliter exequantur. Et fi timeant, quod maluna aliquod per adverfarium, vel (ecularem
juftitiam, vel quemcumque alium, debeat inferri portitori mandatorum, caute ipfumexpediant, dc poftmodum mandata curie noftre adimplere procurent. Itctrt precipitous fub pcena excommunicationis late fententie in his feriptis, omnibus. & fingulis facerdotibus parochialibus vel eorum vices gerentibus, quod fingulis diebus Dominicis, accenfis candelis dc pulfatis campanis, publice dt follemniter excommunicent omnes illos qui perturbant jurifdiâionem curie noftre Colonienfis, vel archidiaconorum noftrorum, fic qui impediunt quo mimis nos jurifdiâionc

no-

"TVT^noftr* utamur libere fie quiete. Et exponant CaJIlrsT/ presbyteri finguli in tuis ecciefiis, fuis paro» xi·, chianis, in quibus .intelligaiur jurifdiâio hujufmodi perturbari, videlicet interdicendo, prohibendo, iohiberi faciendo, vel ftatuendo, ne aliqui in curia noftra caufam fuam profequantur I Item arreftando, capiendo, vJ capi faciendo per juftitiam fiecularem la- & aiios «ores mandatorum curis no!fac* vel illos qui in curia nollra fuas adverfarios trahunt in jus, vel verberando, vet verberari faciendo, vel comminando, vel litteras curic noftnc rapiendo, vel lacerando, vel etiam alia faciendo, per qua; procefliu negotii valeat retardari. Contrarium facientes, quos in. his feriptis excommunicamus, per plcbanos loco-B rum ubi prsmiila perpetrata digoofcuntur, excommunicati nominatim & publice in ipforum ecciefiis nuncientur. Et u diâi excommunicat· in ipfa excommunicatione per feptem dies manferint, ipfe locus & ecclefia (quem & quam in his feriptis ecclcfiaftico fupponimus interdiâo) denuncientur publice ab eifdem locorum plcbanis interdiâo ecclcfiaftico fubjacere.

Item prccipimus fub pcena excommunicationis late fentcntUE, ut ecclefiarum redores, vel eorum vices gerentes, Tigilla propria habeant, & procurent, intra menfem unum ab hac die numerandum. Et quod nihil recipiant, nec exigant a litigatoribus vel mandatorum curix noftrc latoribus, proexecucione mandatorum hujufmodi facienda.

XVII. *It/lanilf,*

Quia crecurores teftamcntorum nonnumquam negligenter, nonnumquam maintofe, iu bonis dcnmâorum feriantur, fit quia base & his fimilia debent diligentia epifeoni emendari· prxeipimus, ut coram duobus in fingulis archidiaconatibus a nobis deputandis, executores teftamentorum Gngulorum archidiaconatuum, in numero & valore bonorum defunâi, de erogatis ab ipfis reddant debitam rationem. Et concedimus his, qui a nobis fuper hoc erunt deputati, poteflatemvocandi coram fe cxccutores prediâos, dc eorum contumaciam, fi venire noluerint, per cenfuram ecclefiaftkam puniendi, & exigendi ab eis debitam rationem. Si quid autem fraudis vel negligent» perceperint, ad nos referre procurent.

XVIII. *Dc intrrdifit tctltfitftin, qualiter fit dftrvetadxitt.*

Cum plerumque & communicer *circa obfervationem* interdiâorum perniciofe haâedus fit erratum, communi morbo communem volentes adhibere medelam, ftatutmus, ur quotiefeumque locum aliquem auâoritate noftra ordinaria vel delegata, ecelefiaftico interdiâo fupponi contigerit, omnibus tam extrema unftio, quam fepukura, fic alia facramenta ecclefiaftica penitus denegentur : exceptis, baptifmo parvulorum, fit poenitentia moriendum, ac viatico quod morientibus ia pcealtentia non negatur. Oeneos audem decedentes, qui cauiam interdiâo non dederint, fit qui reverenter interdiftum fervaverint, in cœmeterio fine campanarum pullatione, ceifaate omni fullcmniute, cum filemio concedimus tumulari.

Item fi in a iquam ecclefiam conventualem latum fuerit intetdiâum, licitum fit, duobus vel tribus fimuf, januis claufis, voce fubmilfa, ita quod extra audiri non pottint, excommunicatis fie interdiâis cxclufis, horas canonicas dicere, fi tamen ipfi interdiâo caufam aliquam non dederunt. Prrterea tempore interdidi licitum cft ecclefiarum minifiris, lemel in feptimana, voce iubmiifa, claufis januis, excommunicatis fie interdiâis penitus cxclufis, Mittam celebiare ad confi- ciendum corpus **Dominiquod** (ut diâum cil) morient ibus in pœnitenua conferri potrft.

Item fi aliquibus per privilegium concccfum fit, ut non obftanteinterdiâo, Divinum pollini celebrare officium, Temper fubmtelligeudum e11, excommunicatis fit interdi&is cxclufis, voce lubmiffa, januis claufis, Campanis non pullatis, omni follemnitate p xtermifla.· fie ita deinceps praecipimus inviolabiliter oblervau.

Et quia nos intelleximus, quod fratres **Hofpitalarii**, fie quidam alii afferentes fe habere privilegium, quod in locis interdiâis potlint Divina celebrare officia, excommuni- Ccatis fit interdiâis nominatim cxclufis, abuteotes hujufmodi privilegio, in locis interdiâis Divina officia celebrare prrlumunt, fie indifferenter quofeumque admittunt, nifi ipccialiter exprettis nominibus ipforum excommumcatorum fit interdiâorum in fententia intcrdiâi fiat mentio, irregularitatem ex hoc damnabiliter incidendo. Unde ad vitandum deinceps hujufmodi errorem, illos nominatim intcrdiâos fie excommunicatos iecundum jura dicimus, fi caftrum, villa, civitas, vel oppidum, fint interdifta : non nominatim interdidi vel excommunicari dicuntur, quando fic fertur fententia, excommunico vel interdico rales cum fuis participibus. Participes Denim non iunt excommunicat· ve! intcrdiâi nominatim: fie ideo tales poliunt admitti ad Divina, nifi notoria effet eorum participatio; tunc enim non pottient admitti ad Divina. Prxtetea quia (ut intelleximus) quadam damnabili abufione invaluit, quod loco aliquo luppofito interdiâo, populus vel aliqui dc populo loci intcrdiâi, ad vicinas ecclefias pro Divinis audiendis accedunt, fie ibidem indifferenter ad Divina fie alia (aeramenta ecclefiaftica a plcbanis admittuntur: id correâtone dignitfimum judicamus. Statuimus igitur, fie fub pcena excommunicationis firmiter obfervari praecipimus, ut diebus Dominicis fie fettivis, presbyteri, antequam EMittam celebrent, plebem interrogent, fi aliquis de loco interdiâo in ecclefia fit: quem fi invenerint, ftatim ab ecclefia abjiciant. Presbyter autem, qui proprium aut alienum paroebianum excommunicatum aut interdiâum feienter ad aliquod facramentum ccclefiafticum admittit, ipfo fafto fc noverit eflie fuipenlum.

'<“CONCILIUM LAMBETHENSE "

A Jeanne Cantuarienïi archieptfcopo, anno Domini MCCLXXX. celebratum.

Ex cadres *JUS. bibhotbec* Bodltjaxx rdidit coliÆor xf»iiicanxr.*

Nno Domini MCCLXXX. dominus Joannes Cantuarienfis archiepttcopus , convocatis univerfis epifeopis, abbatibus, At toto clero fuse metropolis , apud Lamcbithe, foilemne concilium celebravit : in -quo conflitutiones Othonis & Othoboni, dudum legatorum in Anglia, in conciliis per eos celebratis promulgatas, innovavit, & inpoflcrum inviolabiliter obfervandas fore decrevit. Quafdam etiam de proprio fuperaddidit : ftatuens, ut omnes redores ecclefiarum fuse metropolis, quibus cura animarum annexa fuc- A rit, infra annum, ad ordinem fscerdotii lie lacerent promoveri, eo quod nullus inpofterum admitteretur ad curam animarum, nifi promotus ad facerdotium ; vel infra annum a tempore fus. promotionis vel aJinitlionis ordinandus, fub poena privationis beneficiorum fuorum.

G. G I- conatio Rafingtnfi «ani fuperiori» . c. ■ induhun fuerat, habendum hoc anno concilium in oθ»«ıı S. Hilarii : ne qui» illud confundit cum alte.o Lambed*o£ , quod aano MCCLXXX1. habitum mox vulebimu».

& @ @ @ &

CONCILIUM BITERRENSE

HABITUM AN NO MCCLXXX.

£x concitu» Galli* Narboncofi» editi» a Sr. Bahitio V. Cl.

tubtl ex bajui concilii a&it fxperefi, prater epifiolai datas, qxas bic ex Bahtziana editione reprafrnto.

Littcrx Bernardi epifeopi Elnenfis ad Petrum Narbonenfetn archiepi. icopum , metropolicanum Tuum , quibus fe excufat quod in concilio prxfentiam fuam exhibere non poteft, & vicariam perlonam pro *fe* mittit.

Vcncrabili in Cbriflo patri ac domino, T. Dci gratia fanfJx Narboncnfis ccclefix «cbicptftopo. Bernardus Sala tntferotto·

«c *Divina Elnenfis cptfcopnt, Jalutem , 4r /incerant in Domino caritatem, cum omnimoda reverentia & bonorc.*

PAternitatis ac dominationis veftr® recepimus litteras reverenter, inquibusnobis preces & mandatum nihilo minus direxiflis ut Dominica dic proxima, qua cantabitur *Lxtare Mierufalem,* aliis pratiermiflis negotiis, apud Biurum perfonalitcr veniremus, fuper nonnullis magnis & atduis negotiis communem ecclefiarum Narbonenhs provinciae flatum tangentibus, vobifeum ceterifque fratribus fuflragancis ac praelatis aliis ipfius provinci® loquuturi , ac etiam traâaturi quod honori dc utilitati communi ecclefiarum Narbonenhs provinciae expediens vifum fuerit, & Dominus miniflrabit. Verum quia dicta die & loco, propter fulitam & frequentem infirmitatem gutta: quam paumur. de quo pi get nos, ad prefentiam vcfiram accedere non valemus: diferetum ac venerabilem virum Bertngarium de Palma canonicum Elncnlcm facriflam ccdcfie Pcrpm iant, dilcôuai rofltrutn, hujus procuratorii exhibitorem , domi nationi veflrx duximus deflinandum: quem certum ac fpecialem procuratorem nottmm facimus, conftituimus, ac etiam ordinamus, ad loquendum & traâandum una vobiicum, ceterifque epifeopis fuflragancis ac aliis pixlatis Narboncnfis provmcix omnia negotia , communem Narboncnfis provinciae (laium tangentia, in agendis traâaturum & ordinaturum quod honori & utilitati communi ecclefiarum ipfius provinci® expediens videbitur & Dominus m.mftrabit : ratum & firmum perpctuo habituri quicqmd per diâum procuratorem noftrum una vobifeum ceterifque Narboncnfis provinciae, in agendis fuper prxmiflis tradatum fuerit *6c* etiam ordinatum . In cujus rei perpetuam firmitatem prefentem paginam figilh noflri munimine volumus roborari . Datum Eln® decimoteriio Kalendas Aprilis, anno ab Incarnatione Domini milefimo ducentefimo oâuagefimo.

Litterae Capituli Elneniis ad cumdem archieptfcopum, quibus fignificar mittere fe procuratorem ad concilium.

PAreat univerfis , quod nos , capitulum Elnenfe conflituimus , facimus, & ordi- _____ ____ _____.... namus certum & fpeciakm piocuratorem noArum Raymundum Olivarii canonicum Elnenfem, ad comparenduin coram venerabili petre *in Chnfto* domino *Petto Divina* providentia facrofanâx Narboncnfis ecclcfise archiepifcopo apud Biterrim in concilio provinciali m inflanti Dominica, qua cantabitur

-- A***0 " •*Lettre SmfjJa»*, ioffii celebrando, de audiendum .raflatus fuper negotii* univerfalem ftarum totius Narbooenfis provincia tangentibus, & ad faciendum fuper prfcdifti* , prout memorato concilio expedire ritum fue» rit , dc Dominus miniftrabit ratum dc firtnum perpetuo habitari, quicquid fuper peat- Amiflic per «tandem procur«rorem fuerit pro curatum. Et ad majorem horum firmitatem profentt» noftri figilh munimine duximus roboranda». D«tmn Ema duoderimo Kal. Aprilis , anno Domini miUcfimo ducemefimo oftuagefimo. *..* ,l>t

STATUTUM CONCILII PROVINCIALIS

* v" B I T O a I C I s

Anno MCCLXXX. celebrati adverfus Clericos exercentes vilia opera.

ANno Domini millefimo ducentefimo o&uagefimo, menfe *Aprilis,* ordinatum fuit in Concilio Bituricnh , quod Clerici exercentes vilia officia moneantur in cafibus infra feriptis.

In primi* Fabri ferrarii dc parcolerii.

Irim,Sutores fistularium, five fabbaterii.

Item Coyratcrii five balnearii coriorum.

Item, Tabernarii plcbeii.

Irem, Macellarii.

Item, vcftcs virgata* continue publice portantes.

Pned'Bi legittime moniti, quamdiu prodi&a officia exercuerint, non defendantur. IetcUigimus .tutem , quod hor monitio fieri debeat nominarim dc exprefle per cptfcopos, vcl cocum officiales.

CONCILIUM CONST ANTINOPOLI TANUM,

DE CORRUPTO MALIGNE GREGOR1I NYSSENI LOCO,

quo Spiritus S. proossio sx fluo axssutvk .

A Joanne Vecto patriarcha CP. edebratum anno Domini MCCLXXX.

IQANNOT C JOANNIS

Tester· Zwrcxvxe KuvrxrrmcreAHK

Humilis epifeopi Conftantinopolitani Sententia Synoduli*.

Σημπνιμχ *euuoitaov.*

MHri M«V *y* · 4M·ρ· '"J*»LJIr t /ω »#· *lyleat, aervuàniàpt ri laraTnrnr» îμ*v* iterant, rà χατ^μρχν Kure«*nvaxoXs«c v»<i Ρύμη χι<λ» luxwa , ca w *ï **π> ri> *iγη»* Θιοφύλβχλ» χιΧλιοζί «j l t b, τχ μτ>αίλρ sr^ror'juiy *wûrl*a, *ttpetvw βipχκμ ttf* , τν Χχλχήivνφ*, *uTtprtpa* Νιχνλα» *Ti* Aθχνύν, xl *ύηρτι'μ»* Μιλπ-i· tv Λ« μτ»κ, *vr/ρτίμ»* Nni'jpv *ri Sjppùr ^vrtprina* At'avτφ' τv Xipνύνφ· *Qttiupa*, rv Σ·^Λ«/«î θ»βivipν, τβ npacxwr* NrxaAô, iÇ *rî BrppMUS* Aιβνiφ*, xeearx/^ûw 19 ^seotArrunar Jrrw· Ttxsïv «px«m»r.

«. Ksu 9ὸξ *ijiwirr ni «φθχλμ* ri omAdvuvov, trrcxvTM (AùsÇ τvτu,* xvttlu Λ' x,Hώζ#·*μiβ» irt^f'ptrnSAotr^nipsalr.* E/'yetprvr·»· μ«τφ*λ»^νφ* ·β'οθ<λ^îi *ten* · τvτv Jt«XH|Lu* E w *uottl;*, »«<τα««νηκ *ereyut, < νύμτη* λ *vvpatrv* χ«χ»ξιal rtuirv βτ«4*«ηθi>5·<, vea iÇ Acγvv *rfltàùmt tuitl , elMUfitJet ri rap tuant* !Γ·δτφ<Γνμ$Mv. xJ Θ*«i uTturut Tpuowc x«ri ri τυγά» χιτχνρ^νθκ'β1Κ,χ. *μîχμ* xj μια *upatal* »«-Aienti tûjv <*ρ·#?/ση, nir *αφοίμm,* μ ·λι>4

MEnfis Maii die j. feri* ferta, Indiâ oneoâava, prefidente **fanâtifi**-mo domino noilro patriarcha Cooftanriiio'pokos nove Roma, domino Joanne, in cellis fuis prope fanâum Theophylaâum : confidrâtibus una cum fanâitate *Defus ian&<Sirott* pnefulibus, Cbakcdooenfi, & hypertimo Nicolao, Athenieofi ; dt hypcrritno Melerio, LarifTa» ; & hypertimo Nicandro, Serrarum, dt h/pertimo Leone , Cberlooenfi Theodoro ; *Sogdxs* Theodoro, ProKooefi Nicolao, Berrmnfi Leone: aditantibus dt piiffimi* domini* principibus . 'm*r A'

s. Capillus re* viliffima in oculum cadens, tenebrat offundit, multumque noxa reliquo corpori adfert. Etenim fi corporis lucerna eft, eo male ic habente, proriut neccfte eft corpus univerium illa eadem aegritudine male affligi, dc vduti lampade illius extinâa, quod ab eo ducitur , obtenebrari. Similiter dc lacra icriptura , utcumque depravata , ctiamfi unus tantum apex vcl additione vcl detraâionc male habitus fit, non mediocrem io univerlum ecclefix corpus ta&uram induxerit .

ANNO Oniisri >>to

'rit. *Et* duodnam alitui corpori, cujus ca-putChriitus eft,oculorum vicem utumque fuppicvcrit, quam fcndorum pitrum mo> numeota, x capite ipio confpicicndi facul* totem poflidentia, & perlegentes illuminantia? Quid igitur agendum eft de corporeo oculo, & quid io fpirituali hoc excogitandum, que non dirigente moderantique, nemo Dominum afpiciet? Plane Iquemadmodum cum purgare, qui in ea cientia plurimum valent, coniueverum, cumque ad utilem fle omnium corporis membrorum conftiiutionem optimam reducere·' ita procurandum eft, uti fieri potili, fludiumque impendendum^ ut ab eo feftwca quit obiciur.ôc ipfam trabem ex- B fupcr.it, per idonca fidci dogmata germanaque dematur, ut eo jam a morbo libero, & in prillinum ft.itum reftituto, lu. Bien fpicndeat, tenebrarque fugentur. Verum ad quos cura ifta & diligentia magis pertinebit, quam ad nos ipfos,quibusmiferatione Dei patrum horum adminiftratio demandata cft.necnon alia, omnes Divinarum litterarum, & ptrum traditiones, ut tanquam legitimi filii paternorum teftamentorum depravatione, vel potius hereditate ab illis nobis proveniente, magna equidem, continuoque duratura, injuile Ipnliati, fummopere indolcamus. fic fuper illis potiilunum, In quibus pacis pul- C chritudo refplendet, fic ecclefiarum rccorrnn. ciliano roboratur; & maxime fi inverecunde illic fic perfide pertraäantur: ut multa contingunt a quibufdam, qui veritatem ddeerpunt, pro libidine adeo immutatam, ut non tantum impune veritas omni Icelere laceretur, fed flagitium ipfum ex Divinis quoque litteris robur aufloritatemque accipiat. Quod fi & Nyffaenlium lumen injurii, dc fide dignus liber, antiquulquc, depravationi obnoxius fit. quantum id addat ad animi rgritudmem, animas ipfis effundentium, nealiquod reliquum fit, quod ccciefiaiilicam pacem impediat·5 Qnxnam rurfus diligentia D intendenda eft, & quanam ratione conandum, ut veritas libere & cum fiducia appareat, futurumque in tempus fecuritatem obtineat Prorfus quam maxima, λ qualem nos addecet in fimilibus ponere, & pro viribus effeclu quoque ipio pcifieere. Quemnam itaque lucccITum res habuerit, & quale principium, hoc noftro fertnone aptiftime indicabitur.

1. Jam Divini numinis ope, ccclefiaftica pace perfeda, & muhoium annorum fcandalo gratia làr.âi Spiritus propulfato (oportebit enim aliquando fimilcm caliginem diilolvi, & concordi* lumen illucefcere, & ex iupervacuo Deum pacis de-E vincire) debeamus nos etiam pro viribus pacem promovere, & <x iacris (cripturis, ut videbatur peropportunum, eam conftabilite, ne ex ventre loqui infimularemur, fed ex fluminibus a Deo paratis, & ventribus viva aqua repletis. Quapropter nunc hanc viam, nunc illam,, alias aliam, dc prorfus univerfas in auris obfcquentis auditum, fingubs fere diebus dirigebamus, Pivina mifericordia ad jam perfeftam pacem, 5c aliis viam aperientes. Et licet inter eos ob aliquem metum laudabilem fcan-

ANNO CHRISH

ΑφχλόμιῆιχΟi^θΗχiiιτνiΤΜi *χ»λ»lΤ'«4 *,αντ.| ralpum. K«u *ri yàp* « »· nJ *mÿïf* *νμΛτι, ai χiφαλχ· XtyrJs, ne ·*φ$«λμύνλ·^ii&Hïî«»TB-*ξη> *χρiiv, I* «/ iJJ *ayiur tanpttv ypx9*>, ·< *twc xt*«Xic*urMnk re erra* utrn/tyai *P~ χάί*>9 φαιπ^^ἰτ·/t ≺ctru^^a'/Mne ; Tr *γw awivitilli* ι^β-«μ«ηχ^·φ^αλμ·, «ç τ< J/aratm>i»/ T»Σμαηχρ *"ηΐφ, I γμ^)i* rit opddrxroc, *lihfi ti»* x&eiev οψιται,χαχτν wrtrp r'xH»ov t'xxaθα/ρ«»«Θ®*·Hi xttirarnt Jwvo/c, χ^βρό τ» λοσιηλν» 7ji βλ·μ*λ«« 7β *χνμχτ^"* atxxaih*tft*· «tu xj ritw «ζ»β», καθότο» μ dvn, vftirorw*5« ,iq ηφα/Hiψo» *μ$* χάρφο;, *νχιρζχ^ Si Çaùrù*Â r>i» Jaxàv ,ùtfΣx<pH>3xr J$t ni tù» *Soy*μαπ^ν a'Çtewpvrtc xj *ανσ^4.nv* ,ώ- *âν-ùyiaivtvn;* τ«'τ»,>ζχαθ·«ία arexarucavrxç^n^tJç /τ/λα'α-»ji,x;iieTte7wa J/«»xn7ar. Tin *S'* a» άλλοι; τi votaalriK μιλΧΛ« »»€i»·oiτiύ» , η xdvrvç nu?» vvFi C* Tφ tXiH τï Φ *ttarifvit* Θ«β , τή» ηΣν vυηiπivoι'χονομιαν λα^ιη , < i'φ'ι'πραι; α'ναταK ^ραφτχαϊι π xj v«rt»xa7c xapaJoafrtv, wc a» in01 φαηβμ«^<5Aîχτ/·τ, «afpi* *StaSwir tap*·*-^Λρχτημΐηη ùvtpa^yuinl* ,^μαMo» *îμvv I-*ονtCy *rUùàtr' ixtivtn* χλχρβνομΖνα» t w μι^αλiω ôvrwc,xj <w *SiafJ^wav,* xo>AqJ *St tX»ov* »Φ *alt τήτï* npnriK iχ«ΧάμχΗ χαλί», xi n ?ÇJ »x-*χληβ-tùy* χαπιΧλαΓη *CtvlyÛTttl,* tÇnaJn» ι *ruf*, òaoiç x«ẋxpvw»3ai τχὺπι . ẇ; ni ro>Xa vuμ-*CxivH xapàlnw* nv a'Xri^pav αιταρατΛ»τν» , pururoriinuv *αυηΐι wpli Sftp* xj *βάλονη-.ι, *»« μη* μο;ov avXOuro» η τîα'λχθιΰ αμαρηi·.H» χΰ»7{,αλ·Xà xi t« nJ» θ««v *λνγίζηπ.ι î<χυρν">ι4-*μ^ov. EZif xjdnJ» Nιχσαιΐ^Λ φ^οip ὸ a'jrxv* μ^<^· *irl*, iÇ a^rotw®* Cr/ÎX®·* >ç xaXa/d, n **tadïra** n»r *ναραχοίραξι»* · *ėtoio»* Ttrv, Ht d· Ju||Îiu ψv^τi nù «poFitt/vori >ç auniç *πί* ψu-*^àivriprS*μηΐïï *ύπ»λιλΗφθ«< ,2'x* ritt *(κκ?.ΐ·σιβΐΐκύν HfôUu μτ.$Γî rxavSaXor; cxoiavK* τα\/r χβρχ^-ματΛτ»·» 7rr iv/μιλπη, tf *Szvi*

xj η α'αφαλκ n *«τιτηπι;* tenue μι^άΐω *< ha»* n\èi *t*I ntvfti* ήμάi ixxavxaa/, x} χατ» n Jurem'» *διαραράζαΟαι· Cfrvf wtvua»* 4*voi3n, «a» »*·£» rf'r χαηφχ»τ, aorte o ΧόΓο «Dpoi'air JnXaiffH σαφΚαπι.

3· H*Jη *fjtyi fftuî θιρ rüf* iχ«λ»)3·ι«Pη<ηi ηλ»-*o3t<Tnin'pà*»s,* ^τi»·λκτΐ aeavJdXit tar·· Ivr yr^orcToe τiï τi χνκ/ματ®· '‹J«Γ*P ton η|» *ntturlui* J;aXt>3êva» αχοημαν/αν, xj τ» τήi ομονο/α? *ΐτιλβiμ^ιφύ* , £ χολ}» rjT tt·»-*cict ilt* ri{ *tipwnf wwatOi·»* *' ᵲ ᵛ>itu r*, χα-Oorav oïorn, atwai'ps&ai *Tf* Hp*i»X, xj i'x *fpx*ewv *iyiv»*, xst^ali *t, Ui* aΣrw * ac/nir *aw^ispv*, *t*να μιΐ »x xorX/ai *λιγνή* ιλΤ*χοΐμ&χ,* αλλ'Γ< *χβημύν* ^toxponirur t X, xo/XrJyÇiSvm νοτλη-**'JarO"· iθΟχ,ιω *μ$ rajuriw, M* j» ιχHviα·,α»·τ'αM(ω , xi ·<<χξα»λ«i atarai α'xoLù un» Jq ^U^οc, X'oJr/*jfyuotxatf* t xàr(u> ιιμιραν T)J TÔ0{8 t'Xr'p» «roc rUùnX»r(k«o-a» w-*piîiufÀ* αλλοκ *ëtejf4x»vo»m τηv* cjov. h *τi* ta *<* σχάνάαλο/iΐυΟΤΛυτvΓiΙ^'ηνα *c>tjr«mw* prîrciK *ά·χομ3μ* auric Xt h^wc, κ,μ»5iv. *àth'* Σcur χμαi >£ to »μ»npa *<^rmç*. A'λλ',

ANNO CHKisn

anno CHKtrn

μ τi «θ ?v, fIï Xatwwxai» μχ^αρvv ; <Π| raw ak CMtvrtev *μ-7p*o* xj ήΰ ιίμττvρvv ***mit***, xj Λξ«v rasere ***Iye&It*** *rt eotfie, tî rwc* A«««o· λτμoZo «pèi ni» ***Upiu'lui, titrer*** *iaurai* ***IIt*** d-pjur*ipat fχχ*λητι«as , <£ ««θ' ***inunt*** ryr^onwrav* *ci* X,' rati *ûvtp* nie *(ipîιήικ* ***βγiβκ tfo'*** ***ne>riiunyj(ô(j^ntt*** ιμι)A«v paveri «ραιλ-**θi7ι**, iqaôrëfft«9«r λφ*' ** xcvrjMrrxèv «, lued-vrav, ***βγχηβταΐi IIt μiθ'r^eeèplului t*** *n.rn* éAexAileipricrxxXwdrcru^xoMrôàrer. · â*t sÇ ***tjfytievrtpev.*** A*Md sersχ«θ* Iv qptpàv si ***rimvirt*** wrr/jtevij <<^c· «θà ·λ«v-ρo τχlα'λχθHβ Hu'iJi«v ***Irt^nw*** a'psrxM·» , **n** ***enpetini*** ra'i nradratc ***lu*** ***li>n7f*** B mvaldccretclique propria w** evrepev; TJv ,«p ι*«3^λ«v λvχ«v C or «*lp«f q<r«v, ***If fjfy*** < «K auieîc 3«. λχkiv r , ***IIIt*** *K,* vé^at «»«< ***IIvrer*** ζι«θαι, ***Icl I*2*** qpi' ***rnmf*** «jutAe^arv μφ n5v ears·pwvwveu, râso^di«vc^<«àcA<>ovrac, «paospHV ***Ii inKeyier·, φη&pόι Ûμι*** χ^ atNt^«* eAarc **τiκ φ** aarhpMi «aeûr rrax. ***nrt*** «aec r< vén xr ηιμ^úκ Aayuc t v«p« nj» a/ftT/^errw* ^β/νμφιοτ ***·ήί*** ^φαφβi, ***ten*** v rjféxonc or ***eenpti itirt·*** srwv. ni- MtbXryevruv^sieiuiOptfvrkv, ***tit a II-*** £« ÔA«f @rà Ç ***fùcnrti atol$Mts*** là **Ira** ψZ4«iv TtvtH ***rvyrportie^eu*** >ç >*v«ξι«v τv- **xiAorm** . **A**'M'ôwprÀrvouîu, iλοτ «**w ti** r'J/a **θιλχα·-C**9ui ,4,“ loquuntur, non intelligunt , **dr** errK·/κριιψ*, «βθ **tauw** ·?·*<{*'*> ***liteae*** U^ov Xoi^aw, f«* ***nti txSirtff·*** ***rara ruunipotnç,*** rt>A« ***fjfye κ l/tQopx λ»Tov Tti*** , Hi *v ***It*** x, ***rlitirixxnvrùvnl*** , w ««»7<λι>4<v ·z|· Hpn'vp , C «toc ***rlu>*** -'lü αλχθ««v 3<«· ***μ*χH&Aî, Ira*** xJ ***Itanepiç*** £οεο/ nw β/«Hov «νραΓματXομτνοτόλι θρον. **A**'λλ« r«Ôn> rorvru wrorv ιίμΓy, ***lauri II*** orrsôxirp' αλχθM «-Ware , nJ> ***γρβφîη ett^ou^iett*** , Arfirv ***ixfintf*** 7<u ***ietfyynrn , rlar*** ι'ίβλοννο . Te S» xJ o<« r/· Bqpov ***etvièHV,*** x. rûjù Γρ««άΰ «*χοξι«<», ***Iriμη*** <χαροχ«ρ«χβτ·νοη«β<,^>*'>θ«/li>'4*λ:><M' »«κο>£<». **τi**|*χ»η3·λ· χ«πινο«'ιη ώτΓ **D*** seritati tolerabilia, C,(alvts fcriptum, **ata7**«**yw^Xrîrar,** oic -**w** μηiόλ« or P'''m 'fii i'“*m interpretationem, q«-Λiβtor «MWXHV «pèf ana ^«vfprv «**λιΛτ**·»' cïyov, «χαλHOMv **rurrfw** |η>·«**τβη**. **Tic** *St* d çov®- iç «apd r/yoc, x,oxwc, ο' **Xoy#**· «Uw i'ρβi.

cumque illa foret, adjicerent. At enim in ferrum animum intendere, eradercquc fcriptum, facile quifpiam adverterit , pro libidine tantummodo, & affeâata cupiditate aâum fuifTe: at **il**, qui prudenter res examinat, hinc colliger, fimilis foriis homines cum patenti adeo veritati adverfari non polient, eam e medio tollere animum induxiffc . Modum , auâorem, rationemque iplam h«c noftra oratio profcquetur.

y. Προσi» «V tripa* CAo* ***r* rù*** μτΓ«λ» *οι'κοήμ»* ***twin*** τi [, ——

mAaeMTiK

βvγγαίμζρμ tturiririif χαθ'ιΐμα ἰχχλικ«'« ***fattf&Seû?*** τρ ***irΛΛμμΛ1"·μ$"*ιτii** dorrrneç parpec sers χ«θιcess, xj ***V^Uù rlù πμ»·1*π forât elp^euirlincêytra, do*** p »0-ηίμαηι Jeu» ***itânopa*** θιβχροτχτΒ τΐ Νιχσα-rpw>*t>a iHÀaJa ***rl*** μιΓαλ· C Ouepaerra »«Tpdc- ***^nr^latien Koymtlù*** < sic tè **Ποiηρ** dpuâv, dpuXra, Je ***ή*** «ρχ4 ' **on**«poevjtyud ***nfyec*** **Mazier**/xtrru riôpoc ***ftv-iβΓηριβηοl'oγβ&îrιαιλM»·*** ***noff*** U ***fatty?***

Coêuil. General. **Tom- XXIV.**

3. Habuit inter «lios libros magnus creonomuj Xiphilinus a fuo genero cognoi'CT,'edef,ota' ‹'uL iimul fT, Ul°-ris Iwe forons marito, noftre ecclefi» referendario , Efcammatifmeno nuncupato, adverfas partes tuebatur, volumen, ex ipia antiquitate dignitatem habens, in quo varia commentaria Divinitus infpirata continebantur, NyfTaenfium luminis Gre* gorii, magni illius atque admirabilis patris. Inter eas orationes legebatur & illa, tn *Pater "fier* bomilia , cuja principium .· ***Cum addutent magnat JHrjfet m*. (Ugegia^ qnom I« monte occeperat, popn/um lfrarietem.*** In ea cum de communibus & . A a , pro-

ANNO'' QIfUSTI propr"* E>ivinj,ru,n hypolbieon trxAxrv.ATyTO^ievepvfpixamS*^* *Won* rfl ri; &d- edoceteque contingeret, fubstulit : *tol vera fMäqt & ex Patre dteitxr ,e? ex filio effe affirmator. Hanc* fcntemis particulam, indeque comparata pro pace fabfidia , in commcdum publicum attulit beat* memoris ille magnus oconomus Xiphiiinus , volumen illud percurrens, & ad hunc Iccum perveniens,volumenque fibi ad legendum compa-affe ex Pentcclcfioia faflus eft. Omnibus id patuit , & nobis ipfis, & ipfi, qui volumen poilidebat, noftrifque adverfabatur. Hinc non parvae fuppetiz, Deo miferente, ad pacem ecclefiafttcam ftabiliendam acceffere. Referendarius ergo fotoris uxoris Pen- B Uclcfiote maritus, ejufdem cum poffeffore libri fententix, id propriis oculis intuitus, & ad adeo parens didum non valens fc opponere, quod fidem etiam ex multis aliis, qus in libro continebantur, large comparaverat, planum hoc documentum eradere, cum adhuc noftra oppugnaret, fibi propofuitSs^ferroque ufus *ex eradit,* non confideraos alia quoque volumina ad hoc ipfum comprobandum cooquifita fuiffe, qus omnia exprimerent ,& *ex* propofitionem abunde redderent, cum depravata nondum fui&nt.

4. Sed cum aliquando pervicacia ceiTaffitt, pacem amplexatus, nobileum com- C munionem iuiit, quemadmodum & alii plures; ispius cum ipfo noftra mediocritas de nonnullis conferebat.· cafu vero faäum eft, ut voluminis illius aliquando recordaremur. Referendarius veluti ä quopiam fummotus, volumen laudabat, de coque, quod ipfi vifum fuerat, enuntiabat . Inter congreffus vero de volumine conffeffus eft : fe in eo loco , in quo erat, *tf tx filt· effe affirmator,* gladiolo, c ferit illi verborum «x eradilTe. Nefcio quanam ratione id faflus fit, & quam ob cautam : id tamen totum veritatis & Dei Patrum fuit. Quid inde iubfecutum eft 7 Confideratio fixa, & oflium tabes noftram Θ petit mediocritatem, quomodo talis fententia adulterata fidem perdiderat, ecclefiafticx paci tantumdem proficua :& quomodo tot per annos e periculo clapfa , cum In ecclefiam veteris Romx bellum defxviret, nunc demum per crudelem plagiarium corrupta fit, ut in pofterum cum defideraretur *ex,* fecuritas eccieliac non effet, & quando etiam apponeretur, fidem volumen non haberet neque foliditatem, cum jam recens appofita fuifTc cenieretur propter rafurx lufpicionem.

5. Itaque hac de re omnes, qui tum aderant, fanüiftimos antiftites noftros & E comminiftros noftra mediocritas participes facit, medelamque negotio pofeit.- unaque cum iliis comminifcitur, quanam ratione ecclefix jus confervari poffet. Et commune confilium accedit, & fynodalis fententia, relinquendum effe locum illum vacuum, in quo *ex* antea exarata erat, quod tutum non effet, nunc iterum referibi , rurfumque idem pofteris fufpicionem injiceret, propter feripturam recentem novam : remque geftam fignandam feripto, ut inde tcftimonium publicum &

uuRian

trrA^OHXRV «IS wdLjue TOo^tavtx ra va- Çàç *Aiyiηι,* xjût rîwa *mm αντατμιαρτνμά-Tttt.* Te' *ntàrSt ημχχη* r« prj , x, την cirrC-Ocs sk t(u Hpluiàv eu^xpar»KTT, <rux *tnXrr* μ^/l nJxvny, e τ« μβMβîβ »χλ»^μ»T«i θ'ιχννομ·* Ξφiλîîv , τiώ «<«λμ τών *βτβλνν,* χ, χ«ηi Teie to c< τύ rgurrûu *fx* τβ ΠσπχλΑTMτκ χρητβ^αîΗ α- *Hiγ*»» ,χΕβ7 *SUXm Si fyfθ'-fe,* νζ ήμὸ *αυηî* , Ε αυπί Λ *τύ τîώβiβλον fχ·*νπ, <j οιταχ^σα-

«ρ̈· ni *ήμîτιραι U2*τvto, q^'ℜ* *àKiyr συγ-* ^rTorCaCv nJ/ArouTr/0tJ , hît [us I- pr̈îîtatcrrdr&cs *τύ rît* *lχχληα-îχ* χληρ«μα:τ<. ὸ *yiv pMQtpctSétM νύγγ<ιμζρ%* ὼ<ο'μφν*>· μων t *τι* tjJ *rlu>βiβλο» f^»vτ»,* ·Z»H·ι οφ^αλμ» τi TOraTOt *l'ltiv* , ttf) μ·îfχ»» · , η xJ *Spèrtet erràç* t Jto , *oertper 9V, T0 éfyÔMVM* «re »·>»<*'Ψ rj» τ? βiβλν ·λ»TB», τον s-at^i *râne ΣλιΓχβν* «· »«λ«ψ«ν *tyfv, trt ntf^ilpctfμχχόfJ^cf9* ιζ *χ^ρχταιrtSrfv9* ιζ Cxto^ôh to tx, μη ὐονλ»« yre-αμ^ο , ὼ *'"nffeifitfi\ctf(I* tooh/to ηρΛ- vr^wratv, x«xf7»ar w^,ni *tx* txXvKtw , χ^ to a'vd^dLwv cviii'eidl

J'. A'Wt' txpjijιληξi *ton τιίτί' rll'Slôνw-μ«ν, ιζ* τη ^ρη χ ôy.*n, Ε *μι?' κμνν η xolvwixâf* »χο», *vvntf ή* « *npot* «As«ows · χολ-λ«χ/ μ^' rre>' *mon ^re'l Λîήτ ίχMολογϋη q μι^ήτη* tjuur *Irvχι St nu «ναμνη^ηνβι ton* τάυημΛζμi^'ιοτητΓΒ *τκ βτβλ».* o 3iΓi *f*;çtf>&SètJ&* i?enr»pûo»T«®- *t»pv9x-*μσο , /χτvπμ^τάi β<€λ·ν, Ε *ttt)* «vrac 4o> xiTiTOor fAc^u. *SmpM^ôynn Si* Ao^atv TrtîTMC βτ'^λ», *tiidtnSntft xttplii9* x, ex Tv *ὐtèmm* «νο^μαρτυρΗΠιι, χ^ησα'μη^* *μ»· χχίρΛ, to ix* τi A»j* *itt'I$.wixoti'itvi iμ»· λο^lo-α cimitCrefilu rlu'* κι'Ίιμ ι' τèν *Si* ·λ«ν tu ţνm, ţφt ΒληνήΗ» ţ xj τi «ρν ταστρω Θ(.j. Τi . *(μμί^μ^ χ^ίνμ^* , £rik 4- rr«v *'priant τρ̃ lftῦr* μ/ϰόϟτηπ, otlas wriso ρηινώνοΘΑθη, <£ *r(u afyovtriw αί«λισ», τη txxXtariotrtxp κρήφ* raxoAAo *βυμβαι)1όρφοι>* , jÇ exwç χρονβ/ ηβ-νηβ *1&* χήώauον ìχοiραiν , *on* xj · χβπ> *τη* ««χλιρ/β τη *<9H<τβυτiρβ* Pίμ» iσφβiiαξι χ·λιμβ , βρτ/« »βμχ«ραχθη *ὐτὺ άχοτίμνημῦ·* «i μηηη cvtwûC# *ffy tx* Aη- xoyrflfr· β'σφαλi *Met,* μητ» *μîώ* ·Hi·(Οι'ηφ* Ε r«Arr, *to àfyôttrof t^M rlu βiβλον* Ε «<τφ«- λκ, tx τη βρ©σ·φ«τυ *λογiζ^χι aport^tvet t Sta τiξυσμαη ὐτοχητ.*

ſ. Ko/vvτττι *niwmrv*»tftj'ίντν ή *μ&ήτκ* ή- *μων ηî Tap&pt&tMv itpunntf άρχιιρ^α-ιν,* «- *Χιλφ·î(ημνν* Ε <τυ>λΛΤîφ^ο7 · avafnrcv *9f-ρατιάαν riaptlΐμβη ,* σχοîΗ *etuë eunifrvs αν iwnte-v^tleriixxKuMat neivrüçj*/xetrov-xj χοι>î)/Λιλη«)·ο^β/>«, Ε>ν·»μηοαν·$««|, *mm μι"* tot iwro» w·», χαθ'ονΤν tx xti^uov *Storyl-γρατται t Srt* μηi'α^φαλi «χ«Γ*t tî* hù ^αψη- vatx^raArv eturo, ΰτοψχν τ»7 mc |'t hTU *Sni η τη* γραφή ti»4ywov. στμπωθηνβi *Si to τi <ν»βγμΜΤθi* , jÇ *KOtviu μαρτν^χν*ι^μ *rîm* άο~ rwScfMw, βηκ ήΓρβφα^τβρi^βρχχθηρη-

πτ

id», *Sul IIvI ltycidimo* cdOaArao· *poSt yàp* Jro *npcmJirmc* ri
ÆsTI
«»».
3*, I<α«ΓΓM*το«, < «papavstc, «Te vEp«i,
«ans tu paré *mooçctriÇtàeu. ti^t* râ» «mkJ; ,
ÛÎR t lu 'niu*pw *npurinu Ak* t t ç *rafant euroiunis ôpnAeyôilof fa* < τ«λη> tx paNApcadaeja, ta *âpnfan* w rujfeX·», «n iv *tn* τβρ *nt/ri Imyeypamu*, £tjTJ>roc *Si evyyfatiujiTt* m3* *tt* nntpir *βφ ôpùt* t%i-*ζιη*, WruWV vtxatóutC·. xJ ri «ru-vo£noi<vp«£rcRf 3nA«vrv *γφovvια earner* tjS Mαθ'ήμβiχβρΛφvλ«*ι'v, H «v,<«λ««μiϊηi) t'verttt, *faiXneu Si φ &ny%fa/ni/* τ» *flipfa*, μαvθβv·vη»v Cinù^C· *κηδβφην* w B um › cum indc difeant puram atque incorruptam veritatem.

fides proveniat, Icripturx ienteut>am deprivatam fuirve, Rrepter eorum qui noft- cHmsn
modum venturi lunt, fecuritatem : neque ,,t».
enim fieri porte, ut, Gc veritate G/naii, alius diffidat, fic prxtcxtus haud decoros contra difttim prxtcxat . Viium id fuit omnibus, & jam hodie hac lynudics aftione perficitur, rurfus idem luente referendario, & non negante, ah eodem abritant fuirte, veniamque petente, quod eo tempon, id perfecerit, cum a nobis diffidebat. Quare haec fynodalis adio, qua: rem revexait nelire enartepnyuete repe: Gu eft, ad, pollerorum iecuritatem, ,ce-rumque, qui librum percurrunt, utilita-

Gabr. Cossartu Nota.

Noa extant bodi· illa Gacgorii Nyfcd vutu in m qusm defignat Vectu» boculis, fed naque in quatuor aliis, qua» in orattionem Dominicam idem Gregorio» fcripAt. Ex quo intrilligimus ea» hac gvt* a Greets truncata» ad nos pervutiSe. Neque enim dubitare de Vexi fide poAumus, qui in orattorn quam de Spiritus I. procrOiom fctipta locum integrum *refert* › ex quo Jccerpu ea verba funr. Neque Vectu» tantum, fed Hugo Etherüeu·, & Manuel, Caiceas, locum illum nprWeotant.

Ceterum quod ab illo referendario ·■ Nyfcnum. idem a Pbotio la Cryfoftomum admiffum eft. Cujus in homib» de Incarnatione Domini { vel certe ipfi tributa) cum apud Ja Vcccum, 4 Man. Calecam, 4 in Anglican» Savilii editione legatur, e. ,| «*>>«, Phoclus Cod- *?r. paniculam /I ontdii. Nimirum cum negent Grati S. Sv*·utum efle ·« *vO* rat *JUu,* featiuat negare Ic mu po<<, quia ta re' M·, */hI*

Ex Cofcr-tU Append. Tαβ· XI.

CONCILIUM NOVIOMENSE

Incerti temporis.

fit fanII, ut probabile cfi, decimi tertii.

C. Hemereus in Augufta Vimmanduorum, hcc Noviomenfia decreta,five unius concilii, five plurium, profert ex codice MS. SueflkjnenGs epifeopi

TITULI CAPITULORUM.

I. *De* μ *qui fam* iv *clttrmn aSiomm ctdert volmnt.*
i. *De eo qui coram diver#/ judiciku/, & de diver#/ qmreli/, cum /tlter» litiget.*
3· *De ufurl/ refr/mmtdii.*
4· *De juramento ak advocati/ profiando in eonfI/ ufurarII/.*
J. *De puniendi/ judiciku/ qui pendilla m okfervaverint.*
6. *De advocatorum multitudine moderanda.*

CAPITULA.

/. De «v qui fam in alteruut ailionem cedere voluerit.

AD quarumdam perfonarutn malitiam refrenandam, ftatuimus, ut fi privatus in collegium, vel vatus in privatum, (uam voluerit cedere a&ionem.- hoc coram epifeopo loci, vel archidiacono ordinariam jurifdiâionem habente, canfa cognita ab eo, faciat diligenter. Si vero aliter fa&a fuerit ccffio, qui ceffic, cadat a jure tuo,- & is io quem fuerit ceffio fa&a, commodum non repor-

Cvet. Et fi ex ceflione tali agere tentaverit, & monitus ab ordinario fuo infra xv. dies non dcftitcrit : extune feiac fe excommunicationis vinculo innodatum.

II. De eo qui coram diverfit judicibut, dr de diverfi/ qucrelic litigat.

D Adhnc ftatuimus, ut fi quit coram diverfis judicibus, & fupcr ûtverfis querelis, aliquem in caufa eraxetit, eligat, coram quo judice Tuas fimul velit profequi auiones. Si vero coram divertis iudicibus, & fupcr diverfis querelis maluerit experiri .-hoc faciat unam poft aliam fucceflive - Qui vero contra boc ftatutum fecerint, modo praediâo fine excommuEnicationis vinculo innodati*

In hoc concilio continentur qua: pnedi&a funt in fynodalibus, fcilicet quod cruce Ggnati crucem deferant, dc quod clerici conjugari toniuram deferant, dehabitum congruentiationibus (ocularibus fe non immifeeant.
Ex «xfcw Mi. Su*.intern. Item quod facerdotes & clerici nego- uea6'

Item de concilio Noviomcnfi, fine data.

anno Chajsti

111. D< njurit ttfranondit.

Ad refrenandas fœneraeorum flfandes, quas jugirer meditantur, ut poffint aliorum fubftantias exhaurire, remedium aliquod nos convenit invenire. Statuimus igitur, ut fi quis fuper ufurarum crimine graviter fuerit diffamatus, licet nullus accufator appareat, praelatus loci fola fama deferente defccndat & inquirat: dt fi B clamorem opere completum reperererit, in criminofum canonicam exercere non differat ultionem. Si vero reus probatus non fuerit, frmaautem ad hoc concrebrefcat, ad fedandum fcandalum, fecundum diferetum praelati fui arbitrium, taliter diffamato purgatio canonica indicatur, in qua fi defecerit, canonice puniatur, *fe*eundum quod in primo Latcrancnfir concilio continetur.

Item dc eodem concilio.

TV. Dt /NFMcsto A ndvatntit freftenM in tanfis ufurarii.

Adbuc quia fxpe per advocatorum calliditates caufa; hujufmodi prorogantur, & lie tales in fuis criminibus defenduntur: prxcipimus, ut in qualibet caufa ufurarla, ftatim porreâo libello, per quem futura: litis fpecies demonftratur, juramentum hujufmodi ab advocato quolibet exigatur,videlicet quod ipfe credat fe juftam Acaufam defendere-- fi non credat,non folum a patrocinio prarttando in eadem caufa defiflat, fed ab omni confilio & auxilio, eam publico, quam privato. Si vero aliquis advocatus tante pompae fuerit, quod ore proprio non proponat aliquid, fed proponenti affiftat: precipimus, ut ipfe fimiliter praftet juramentum. Hanc autem conftitutionem extendimus ad procuratores gerentes officium advocati. Qui veropremiffa jurare renuerit, quandiu eadem caufa durabit, a curia judicis penitus excludatur. Si quis autem advocatus fuerit dete&us dejerare, infamia notetur: & non folum advocatione careat, immo foro.

P· *Dt ptmkatà ftutitihu fui fraJifla* hm *obfirvavcrint.*

Ut autem hxc cOnftitutio.firmiter obfervetur: pcena fufpenhonis unius menfis a judicandi officio judices, qui circa prxmifla négligentes extiterint, decrevimus puniendos.

F7. *Dt advocatarum multitnjit* madetondi.*

Quia vero per advocatorum multi* tudmcm effrenatam, & imperitiam cauiarum, multoties proceflus impeditur: prxdpimuf judicibus, ut ipft _provideant diligenter, ut eorum one°rofa multitudo in caufis omnibus refrasnetur, & foli ad boc officium digni admittantur.

Z'TM.. ctf Append. Tom. XI.

CONCILIUM RAVENNENSE

A Bonifacio archiepifcopo cum fuffraganeis celebratum anno Dom. MCCLXXX.

Hkrwtymos Roictu kifMu Ravennatis lik XL ad atmum Ciriflt MCCLXXX. ttU X Btmfacio archttpifcopo lofùtstr: Paucis wfwir, poft diebus, concilium provinciale Fcrocoradii habuit fuorum omnium epifeoporum, extra O&avianum Bouiononfem, qui cum intereflfe non uoflet, procuratorem fuum VI. Id. Maii Bonitacrum e Loliano canonicum Bononienfem eo miferat. *Huc tattrn Rnhcu,*

cffiS,

»»*. ı.ıη.

SYNODUS SANTONENSIS,

Anno Domini MCCLXXX.

Ex ecdice Ccnfiitutionum ecdefia Santonnfis.

Conitituriones fa&x per dominum G. A de S. Bricio edite ia fynodo hiemali, anno Domini MCCLXXX.

TITULI CAPITULORUM.

1. M *quii perturbet qua in fynodo agenda font.*
2. *Vt veniant* MWf, *qui tenentur, ad fynodum, fub pana fufpeqfionis.*
J. *De nominibus rethrum ccclcfiarum.*
4. *De [acris fontibus.*
5. *De fanth ebrifmate .*
6. *De numero patritorum.*
'J. *Qualiter fe debent babere laid, quando corpits Cbrifii defertur ad infirmos.*
8. *Vt quilibet facerdos habeas pracepta fynodalia.*
9- *De arcis tf dolils in ecdefils pqfitis.*
JO. *Dc litteris reciplendis.*
11. *Dc eodem.*
II. De nominibus excommimicatorxm.
IJ. *Ne littera concedantur Judais.*
14. *De illis qui mittendi funt ad epifcopum.*
If. Ne diffamentur fratres Prfilestores & Minores fuper dete&ionc cenfitcntium.

CAPITULA.

1. *Ne quis perturbet qua in fynodo ogenda funt.*

IN primis monemus in generali, primo, fecundo, tertio, ac inhibemus, ne aliquis impediat aut perturbet nos, vel officium noftrum, circa ea qua in prefenti fynodo funt agenda,' dc fi quis contrarium fecerit, cujufcumque conditionis dc ſtatus confiftit, ipfum in his feriptis excommunicamus,

II. *Vt veniant oemus, qui tenentur, ad fynadum, fub poena fufpetfionis .*

Item monemus omnes de fingulos redores ecclefiarum, dc alios quofeumque, qui ad hanc noftram fynodtim venire confueverunt, aut tenentur, de quibus nos dc predeceflores noftri fumus dc fuimus in pofleifione, ut veniant. Et.fi venire neglexerint, nifi legitime fuerint excufati, vel legitimo impedimento detenti, vel a nobis eorum excufatio fit · dimifia, in his feriptis ab officio fufeFerte, ed- pendimus: & fi quis alicujus excufationem habeat, illam incontinenti prxtendat. Illos vero qui fe non excufaverint, vel legitimum impedimentum non habuerint, citamus peremptorie .

III. *De nominibus redarum ecclefiarum.*

Item prxeipimus omn>bus archipresbyteri^ in virtute obedicntix, dc fub pcena fufpenfionis, vel excommunicationis, ut quajibet nomina redorum ecdcfiarurn, in fuo archipresbyteratu, qui non venerint ad hanc noftram iynodum, infra quindecim dies tradant in feripti».

IV. *De [acris fontibus.*

Item prxeipimus omnibus redoribus ccclefiarum, ut facios fontes teneant mundos, & iplos renovent quotiefeumque opus fuerit. & honeftum: elautos fub fera teneant & cuſtodiant, propter fortilegia . Adjicientes , quod fi a nobis , archidiaconis, vel presbyteris vifitantibus, inventi fuerint didi fontes, vel alia facramenta ecclefiaftica fine fera, cappellanus illiu: ecclefij: folvere tenebitur viutatoribus quinque folidos pro pana.

V. *De fattlo cbrifmate.*

Item cum alias flatutum fuerit, quod honor, & reverentia Cingulis facramentis ecclefiafticis debeat exhiberi, & nonnullis locis iftius dioecefis invenerimus fandum chrifma, dc fandum oleum, in vafis minus honeftis: monemus & prxeipimus, ut omnes cappellani, dc alii qui ad hoc tenentur, querant in fuis locis vafa feu repofitoria honelia & decentia, ad dida facramenta tenenda & confervanda. Illos vero, quos in hoc culpabiles inveniemus, graviter puniemus.

VI. *Dc numero patritorum.*

Item prxeipimus, quod iftaConftitutiofynodi, qua cautum cft alias, quod tres perſonc au plus ad levandum puerum de ſacro fonte admittantur, firmiter obfervetur.

VII. *Qualiter fe debent babere laid, quando corpus Cbrifii defertur ad iqfirmos.*

Item cum creatori noftro fit fiimma reverentia exhibenda, & ideo fuerit alias provi. de conftitutum, quod laici moneantur, ut ubicumque viderint corpus Chrifti deferri, ſtatim genua fladant, tanquam domino dc creatori fuo, dc quocumque tranfierit, orent : nos ad excitandam ad hec fidelium devotionem , omnibus, qui corde contrito presbyterum cum corpore Chrifti duxerint devote, decem dierum de condigna poenitentia injun- *&Λ* relaxamus: dc hoc prxeipimus in ecclefiis publice publicari.

VIII. *Vt quilibet facerdos habeat pracepta [ynodalia.*

Item precipitous, ut quilibet cappellanus ſtatuta fynodalia , nova dc vetera , habeat dc obfervet; ac provideat diligenter, ut cumin fequentibus fynodis fuerit requifitus, fciat ea plane

ANNO CHKITI

plane tegere fit tntelligere, ac fupcr officiii *iuis* modo debito exequendis notitiam habeat pleniorem. Quos vero fuper hoc negligentes invenerimus, animadverfionc debita punternus.

IX. Pe arcu m *ecclfiit ptftis, & dolis.*

Item cum ea que Divino cultui funt deputata, humanis non fint ufibus applicanda : grave gerimus dc moleflum, quod in quibufdaor eccieflis reponuntur ares *, & dorr««.arche, lia, fit alia fupelleâilia privatorum; fic non wwiiâirr- um vcctel*· »<!U'UD PanK>» videantur. Quocirca dtfiri&e prohibemus, ne talia in ecctefiis de cetero reponantur, appofita amoveantui: nifi inflante necciliute, puta incendii, vel alia: qua ccflantc, ea przcipimus amoveri.

X. *De litteris recipiendis.*

item frequenter contingit, ut exeeurores quibus mandata diriguntur, excommunicationi debite demandata, adjeûo, quod exccutione fafta reddant litteras figillatas, ipfas litteras, exeeutione non fefta, figillatas reddunt, fic in przjudictum eorum contra quos impetrate fuerunt, ipfo fa&o mandatum adruentes, & crimen falfitatis minus quam oporteat formidantes, (ub pœna excommunicationis , id de cetero fieri prohibemus.

XI. *De eo&m.*

Item frequenter littera contra aliquem impetratz diriguntur non cappellano ipfius, fed alit, execution! mandandz: & fic multotiens excommunicatur, ignorante proprio cappellano, & excommunicatus io fua parochia nunciatur.· ex quo multa pericula proveniunt animabus: Prohibemus, ne a nobis, ncc aliis judicibus nobis fubdrtis, litterz dc cetero impetrentur alii dirigendz, omiflb proprio cappellano : nifi judex aliqua de eaufa motus, hoc duxerit concedendum. Et tunc caufa illa in littera exprimatur: executores vero alias non adimpleant quod mandatur .

XII. *De seominikns excosrmumicatorum.*

Item praecipimus , quod omnes cappellani nomina cxcommunicatorum parochianorum fuorum, fit cujus audoritate judicis , fie ad cujus inflantiam, & a quo tempore excommunicat! fuerint , in (criptis redigant : hxc omnia nobis traduturi in feriptis, cum fuerint requifiti.

XIII. *litter* concedantur Judnii.*

Item inhibemus fub pœna excommunicationis, ne aliqui judices ordinarii, vel eorum vicarii, civitatis & diœcefis Sanronenfis, aliquas titreras concedant figtllis luis figillatas , feu confeffiones audiant, fuper rradatibus Judzorum contra Chriflianos, nec aliquas litteras exeeutorias execution! demandent , feu faciant demandare . Et fi aliquae litters pro ipiis contra Chriflianos emanaverint, cafdem decernimus non valere .' inhibentes (ub pœna excommunicationis prsdiAa, ne aliquis judex ordinarius ctvitatis fit diœcefi» Saotoocnfis, vel eorum vie-·· Hi, aliquo» debitore» compellant ad ioh». ANNO CNRISTI tionem diâonun Judsorum, etiamfi predj. *&i* Judxi fuper hujufmodi debitis, litteratum teflimonio fint muniri.

XIV. *Dt illis* fat *mittendi fiat nd epifeopum.*

Sacerdotes in confeffione majora majoribus refervantes, mittant ad epifeopum pernitentes de homicidio, fic perjurio , feu fide , merita*.*item de injeâione manuum in pa- '/·«««-■. rentes feu in clericos, vel quotcumque religiofos : item de incendio fic fimonia, de litterarum falfitate, de inceflu tam naturali, quam legali, fic fptrituali, videlicet qui confanguineam fuam cognovit, & qui confanguineam uxoris, & qui confanguinei uxorem, dc qui cognovit filiam fpiritualem ,fcilicet filiolam, vel cujus confeffionetn audivit: item de hpfa carnis in mafculo: item de lapfu carnis cum brutis: item cum monialibus , item dc violatione coemeteriorum , vel ecclefiarum .' item de hzrefi, de fchifinate, de fortik'giis faûis, de ferramento ecclefiic, & omnes etiam qui ad hoc confiliumfic auxilium impenderunt. Item mittendi funt ad epifeopum, qui abortivum coeundo vel alio modo facere praefumplerunt, dc qui ad hoc auxilium, fic confilium przftiterunt : item clerici qui furtum commiierunt .' item clerici quocumque modo faâi irregulares: item qui bis fc permiferunc baptizari, vel qui interfuerunt : item qui fine tonfura aliquem fufeeperunt : item qui in lufcipiendis ordinibus faltum fecerunt: item qui quocumque modo per fe, vel per alium , homicidium fecerunt, vel procuraverunt, vel judicio fanguinis interfuerunt, fic qui auctoritatem, confilium, auxilium impenderunt, vel confenfum in aliquo praebuerunt, unde mors hominis, vel membrorum mtitilatio fequeretur, vel occafio fuerit, feu aliquacaufa ; item qui litteras didat, feribit , aut legit, aut aliquod adminiculum preflat, ne aliquis mutitetur, vel occidatur: item cterici feu presbyteri, qui in fufpenfione vel excommunicatione promoti funt, fie fic Divina celebrarunt: item facerdos feu minifler, cujus negligentia aliquid circa facramentum altaris inhoneflum quocumqde modo evenerit , ad epifeopum vel ejus concilium funt mittendi.

XV. *Pie diffamentur fratres Predicate"i Minores fuper dete&ione confitentium.*

Quia quidam presbyteri, quos confcientia reatus accufat, timentes quod fi parochiani lui fratribus Przdicatoribus vel Minoribus confefli fuerint peccata * fingentes mendaciter contra ipfos, dicunt quod confeffiones confitentium detegere non verentur, peccata notoria, de quibus io populo icandalum generatur: fub pœna emends, vel graviffims pœns, diflriâius inhibemus, ne diâo» fratres fuper dete&ione confitentium audeant diffamare. Peccata notoria, de quibus in populo fcandalum generatur, figniheent fecerdotes decano ; fic decanus archidiacono, vel epifeopo; nifi forte per eos fim foplta.* timentes ne pœnam incnmot, fi per alios fcandalum deferatur.

SYNO.

A...

cwSi ·β9··β8Kβ89·⟨β9·€8&⟩⟨β9·^&·⟨β&*⟨^&··6®·*0δ··6&⟩ Æ?j

SYNODUS PICTAVENSIS,

Anno Domini MCCLXXX.

Cx MS. Collegii Panfienfii Sac. Jefu.

Conftitutiones fa&z per fratrem Gualtcrum tunc epifeopum Pi&avenfem.

TITULI CAPITULORUM.

J. *De figillatione vacuarum litterarum.*
». *Dt junfdttfione arcbipreibyterorum.*
J. *De officia fubcappelianornm.*
4. *Qui debeat domino epifeopo confiteri.*
J. *De bit qui abfolvere non poffxnt.*
6. *De fervientibut Judait Ü ufnrarilt.*
7. *De purgatione.*
8. *De fubjicientibut fcripta pradecefforum.*
9. *De perturbantibuf fynodum.*
10. *De quxfiuariir decanii, & arcbiprejbyteris.*
11. *De biffexto & alm.*

CAPITULA.

I· *De figiHattout vacuarum litterarum.*

Multiplicata pericula qua: *ex* figillatione vacuarum ficedularum comperimur fpiritualiter fit temporaliter provenire, nos inducunt ut ad obviandum hujufmodi periculis, congruis remediis intendamus'. Unde diftridius inhibemus, & univerfos fic Cingulos in generali monemus, ne quis fungens jurifdidione ordinaria, aut quacumque judiciaria potefhte, vacuas ficedulas, officii occatione fibi Commiffii, figillare praefumat, vel Tigillum Tuum aln tradere, ut vacuz ficedula: apponatur, vel ut aliquid in fraudem nodrx inhibitionis quomodolibet attentet, nec etiam in hujufmodi fcedulis figillatis, fub nomine alterius quid feribatur, nec feriptis quis utatur. Si quis autem contra prrtniffa fecerit, vel in his prabuerit confilium aut confenCum.· ipfum excommunicationis fententix volumus fubjacere. Cujus fententix abfolutionem, & pans fuper hoc imponende taxa, tionem, nobis fpecialiter refervamus.

II. *De juri/diUione orcbipreibyterorum.*

Ceca ac damnoCa cupiditas fic aliquorum animo» occupavit, ut fuis finibus non contenti, ad non ufitata & non licita fe inclinent. Nonnulli fcilicet decani rurales fie archipresbyteri noftrae diœcefis Pidavenfis, lucrum quaerentes proprium, non commodum Ìubjeâorum, varios in dixerfis locis officiales conftituunr, generales vicarios vel mini(lros quofdam, pro citationibus in futuris caulis feu negotiis faciendis, pro ineundis vel recognoscendis contra&ibus, vel teftamentis, feu faciendis recognitionibus coram ipfis : caufas etiam & lites audiunt, dc caufarum audientiam convocant, & exercent per fc, vel per alios, in locis & villis pluribus, fic diverfis, in quibus ipfi Ac eorum przdecdfibArcs pradida non confueverunt facere ab antiquo: necnon ipforum officiales, vicarii, vcl minilhi, aâa coram eis tam in judicio quam extra, ipiis decanis Cc archipresbyteris abicnibus, fub eorum nomine, ac fi praetentes funicnt, tcribi faciunt, & litteris lignatis vel oblatis ab cis fuper przmiffiis, apponunt figilla propria eorumdem archiprcsbyierorum dc decanorum, & figillata proprio ipforum decanorum & archiprcsbytcrorum figillo, in eorum abfentia fub eorum nomine approbant, & iis fidem adhibent, ac fi coram illis præfentaliter effient fafta. Unde confiderantcs quod occafione pratmiffiorum, fic occafione ipforum vrcanorum, officialium, & etiam mimIlrorum, injuria vel ignorantia, fraude feu malitia, eis feduâis per gratiam, vel tordes, plures Izfi fuerint, St quanto amplius facultas in talibus laxaretur, tanto amplius Izdendi opportunitas panderetur; deliberatione provida (latuimus, ne prxmiffia' fiant dc cetero, vel aliquid prxmitYorum ; & ne aliquis decanus, vel archipresbyter, in pluribus locis & villis archiprcsbyreratus & decanatus fui, caufasum audientiam convocate, vel generaliter exercere przfumat, fed in uno loco tantummodo fit contentus : niti funt tales, qui vel quorum pratdeceffores confueverunt ab antiquo in duabus villis vel pluribus audientiam exercere. Et illi, duorum locorum ad hoc antiquitus affiuetorum numeruin non excedant, nec pluribus figilliis, fed uno ad caulas fic ad contraflus Utantur' ad hoc. Cum ipfi archipresbyteri & decani, majores caulas, fic negotia maxima, quae majorescaufas exigunt, non debeant pertradare : inhibemus, ne de caufis matrimonialibus facrilegiis, fortilegiis, ufuris, & aliis caufis fic negotiis criminalibus fic famofis, five criminaliter, five civiliter intentatis ex officio tuo, vel ad partis indantiam, «e aliquatenus intromittant de eis cognolcendo, pœnam fuper his imponendo, fic ne pro fubeunda purgatione vel affiecurationcprotellanda, aliquos przfumant coram fe ad judicium evocare, nifi pro tuitione jurildiâionis fuz, fi aliquis litigantium, occafione litis notae coram eis, alibi vexaretur, vel mine vel violentis inferrentur. Eos qui contrarium fecerint, pœna viginti librarum Turoncnfium volumus fic (latuimus elfe mulâandos. Que pœna a quolibet contrarium faciente, pro quolibet exceffiu exigi poterit, fic quartam partem ejufdem pcenz pecuniarum deferenti pntdida in publicam notitiam, fic refiduum pauperibus confidentibus in presbyterio vel parochia cxcedentis volumus applicari.

III. *Dtt officio fubcappeUaxorum.*

Cum fit an artium regimen animarum, perniciofum debet noo immerito reputari, quod

qood hi quibus regimen cfl commiflum, & A abfolvere non pofle, cum claws non habeant
CHRisn q*>nim iodjuftnz id b●c ipecialis eft qu●●n foio facer<jotali ordine conferuntur ;
fubcjppdianos fibi aflbeiant, & aftumunt , ó contrarium facientes , poft monitionem ,,, n
rudes maxime, & ignaros, quibus poteftarem abfolvendi, & adminiftrationem facramentorum eccleftafticorum, & ea quz ad curam pertinent animarum , committunt generaliter pro fua. libitovoluntatis, infuorum & fubditorum periculum animarum. Unde nos volentes fuper his conveniens adhibere medelam, firmiter inhibemus, & in generali monemus, ne redores ecclefiarum parochialium, fzcularesvel religiofi, fubcappellado» vel presbyteros fed exeeutionemhujufmodi poteftatïs in fuis eccieiis vel parochus admittant , & nc ipfi fubcappcllani, velB presbyteri eamdem exeeutionem ufurpent fine noftra licentia fpeciali. Si quis hujufmodi noftrz inhibitionis temerarius violator extiterit, poft tres menfes a tempore edidionis ipfius, tam recipientes, quam receptos excommunicationi volumus fubjaccre. Non tamen propter hoc eifdem redoribusadimimus, quo minus ipfis, in nceftitate inevitabili, vel caufa rationabili temporaliter impeditis , liceat ad fuppkndum ca quz fibi in didis incumbunt, alior presbyteros invitare. Super impedimentis vero perpetuis, vcl longo tertipore dur.ituiis, ad nos volumus haberi reçurfum .

prxtcrirc, panx cdjcdione innovare; ftatuitnus, quod quicumque Judzus contra przmifi ia fecerit, pro quolibet exceftu in quinquaginta folidos puniatur fecundum jura : Judzi polTint ab illicitis per ccclefiam, etiam pecuniariter coerceri: quarta parte illius pœnæ detegenti promitTa, & deferenti in publicam notitiam, & refiduo pauperibus patochix in qua delinquens Judzus morabitur, applicando . Chriftianus vero vel Chriftiana, qui contra inhibitionem noftram & monitionem pra.didam, quam fuper hoc in generali facimus, fervitio inftiterit Judzorutn , excommunicationis ipfo fado incurrat iententiam . Ceterum cum fere omnes Judzi, in civitate C & dioecefi Pidavcnfi, ufuras utriufque trftamenti pagina deteftatas non vereantur publice exercere ; nos confiderantes quod eo magis adimetur Judzis libertas vel opportunitas fœnebrem pecuniam exercendi, cum minor fibi aderit commoditas fœnerandi. ditlnftius inhibemus, ne decani rurales, archipresbytcri , & alii fubditi noftri, fuper contractibus Judxorum, obligationibus, feu conventionibus, ad commodum eorum initis, litteras figillare, vel eas feribere, vel audoritatem impertiri przfumant. Item ne aliquis Chriftianus audeat Judzis mutuo dare pecuniam, vel rem aliam conliftentem pondere, numero, vcl menfura, nec cum ipiis Judzis , aüum contradum in fraudem mutui ctJebrare , nec ipfos Chiiftianos a Judzis, vcl Judzos a Chriftianis delegatos fufeipere debitores , nec cum ipiis potu , vel cibo , vcl medicamento participare . Item inhibemus , ne aliquis Chrifuanus , extta cafum necefiitatis, a Judaeis voluntariam pecuniam accipiat fub uluris , vcl cum eis contradum meat fapientem uiarariam pravitatem. Si vero neceftiras ipfum Chriftianum compulerit recipere a Judzts pecuniam, fub ufuris eam non accipiar , nec fuper hoc ft obliget, rufi lub ditatum vel trium teftimonium perfonarum : panam quinquaginta foliolorum pro quolibet adu imponentes cuilibet contrarium facienti : quarta parte deducenti przd'âa in plenam notitiam, & aliis partibus, pauperibus parochis ubi delinquens morabitur, juxta noftrum arbitrium applicandis . Przdidum vero ftatutum de non figillandis litteris fuper contraâibus Judaorum, vel obligationibus ad eorum commodum initis , volumus ad officialem noftrum , & ad auditorem noftri capituli Piftavenfis, qui in hoc confenferint, extendi.

IV. *Q,i di*ni damma tpifeopo confittri.*

Cum cura & follicitudo totius diacefis nobis incumbere dignolcatur ; przcipimus, quod , abbaliflx, priores, & .-lii przlatt , qui pro luis conventibus, vel capitulis, tam fzcular bus quam regular bus, immediate nobis fubjed'S, archipresbyteri, decani, & iaccrdotcs curati, nobis vel pernitentiari s noftris confiteantur , vel illis quos ipecialiter dederimus confefforts : & inhibemus, ne aliquis eos abfolvat, nifi fuper hoc a fede apoftolica vcl legatis quidem, vel a nobis, habuerit potellatem . Item inhibemus ne camonici in locis collegiatis conftituti, vcl ^lue pertona.· in conientualibus ecciefiis, vel confreg.itionibus ccclcliafticts , Izcularibus vcl regularibus non exemptis, conftituti, quibus non prxcft a nobis iupcriur curam habens iptorum fpccialitcr animarum, aliquem eligant confeflorem , nec ab eo recipiant occfifiaftica facramenta , ncc ea aliqui fibi miniftrrtu , vel ipforum confirfTiones audiant in foto pœnitentiali abfolvendo , quibus hoc non fuerit fpecialiter a nob's injundum , vcl quibus ab epifeopo Pidavcnti cura ipforum commiffa non fuerit. Item interdicimus didis abbatibus & prioribus, curam habentibus animarum , nc fubditos fuos attentent abfolverc in caufis, in quibus eft a jure abfolutio fpecialiter refervata, fed ipfos ad nos vel pœnitentiarios noftros remittant: nifi cis in cafibus przdidis abfolvendi licentiam dederimus fpecialem .

V. *Dt Iit <pti H-folvtTt non poffxnt.*

Abulutn erroneum qui in noftra dictcfi ex perniciofa ignorantia inokvit, eradicari volentes, inhibemus, ne diaconi confeffiones audiant, & ne in foro pœnitentiali abfol-' ant ; cum certum Ôc indubitatum ht iplcs

VI. *Dt Jtmitntibns Jnd^H & nf><rarin.*

Cum Judeis, ne fub pretextu akndoium puerorum, vel pro fervitio, ycl alia qualibet caufa, nutrices vcl fervientes cujufcumque iexus fidem tenentes catholicam, in domibus fecum habere przfumant , «canonica inhibeant inftituta ; nos volentes inhibitionem hujufmodi, quam multorum fertur temeritas

ANNO CHRISTI

IVH. *De pxrgetione.*

Sicut juftis oppreflbrum petitionibus inclinari convenit judicantem , fic voces maligna ntium querelofas ipfum decet fic convenit obaudire. Eapropter tam officiali noftro Pifiavcnfi, quam auditori caularum curix noftri capituli Pidaventis, de confcnfik ipfius capituli, fit aliis fubditis noftris,/qui judiciaria prxeminent poteftate, diftridius inhibemus.- ne pafiim fle indiftinâe, ad fupplicationem fic petitionem cujuslibet , praiumant quoslibet pro fubeunda purgatione, vel fecuritate prxftanda, coram fe cd judiciumcvocare, nec fint nimis faciles in citationibus vd talibus concedendis; fed tunc demum ad hoc procedant, quando penfatis conditionibus fle meritis perfonarum, & incumbentis negotii qualitate, confideratifquc circumftantiis quz circa hoc fuerint attentata:, five propter majoritatem vel gravitatem perfonz conquerentis, & fuper hoc, perlonx ju antis, five propter adjundiorein duarum hde dignarum perfona i.m, tina cum clo ju intium fe credere in o<da littera purgatoria , vel alfecutoria , vera efle, verilimiliter przfumitur, quod fi impetravit, aliquid ex malitia non procedit. Item inhibemus, nequis ad fubeundam purgationem fuper lepra, ad judicium vel eorum fuperiorctp valeat evocari, nifi per litteras pjuentcs^ capituli, in cujus parochia moratur ille qui fufpedus de lepra dicitur, vel per litteras tui decani, vd archipresbytert, prima facie innotefeat, quod ipte. citandus eft luper hoc publice diffamatus. Item prohibemus, ne aliquis judicum przdidoium, aliquem, pro perhibendo teftimomo veritati in caufa litigantium aliquorum, pr^ifumat ad judicium perfonaliter evocate, nifi prius inlped'S aâ;s caufa appareat tnanifefte, quod llatus ipfius requirit tellium protfudionem fieri , fle citationem hujufmodi concedendam. Si vero aliter quam fupenus exprimitur, citatio concelfa fuerit in przmitïis , nullius fit momenti, nec proceeds qui fecuius fuerit ex eadem.

VIII. *De fubticcntibm fcriptj predr.tj.rxm .*

Cum bonæ memoris dominus Hugo pra.-deceflor nofter, privilegia fit indulgentias , litteras, & feripturas h.-beret tempore mortis, qua. erant ad certiftcationem & ad rettificationem epifeopatus in fpiritualibus & temporalibus, fle ccriudinem five memoriam rerum ipfius epifeopi , vel epifeopatus, tam immobilium, quam mobil um, & fe moventium, ne per occultationem, feu fubtraftionem litterarum , live indulgentiarum feriptorum illorum, nos vel epifeopatum noflrum damnificari contingat ; omnes & fin gulos, tam clericos, quamlaicos, cujufcumque ftatus, dignitatis, vel conditionis exiftant, generaliter una monitione przhabita Derjmo-pro omnibus *fic hortamur attente,ut fi fini vel fuerint, poft didi przdecttfloris noftriobitum, litterarum vel feriprorum di&orum detentores aliqui, qood ea nobis vel officiali noftro reftituant it habeant, vel dolo habere dcficrint,- alioquin in noftram vel officialis noftri notitiam deferant infra duos men-4rs. Monemus etiam una monitione per1st-

A bita pro omnibus, & horiamur attente om----------
ncs, & ungulos, ut fi qui feiant vel rétro *NNO
fciverint aliquos, qui litterarum fit fetiptorum illorum, poft mortem diâi praedecefforis no fin, fini vel fuerint detentores, fuper hoc nos vel otficialem noftrum ccrfifteent plene infra didum terminum. Alioquin extunc , tam iftos, quam illus, excommunicanus in his fcripcis. Item cum dominus przdeceflor noiler multa bona immobilia ht fe moventia tempore mortis fuz habuerit: monemus una monitione perhibita proomnibus, ut qutcumque didorum htobtlium vel fe moventium . 1
vel quorumcumque mobilium ipfius epikopatus, poft mortem didi przdecdToris noltri ,
B fint vel fuerint quidam detentores, infra duos menics nobis vel officiali noftro reftituant, fi habeant, vel dolo habere dcficrint t alioquin in noftram vel officialis noftri notiriam deferant, ut exinde faciamus, quod fuerit faciendum . Sed fit fi qui iciunt vel feriverint aliquos, qui didoium mobilium vel fe moventium, poft mortem didi przdeceflbris noIlri, fint vel fuerint occafione aliqua detentores.· fuper hoc infra didum terminum , nos, vel officialem noftrum, plene ccrtificent : alioquin extunc, tam illos, quam illos, excommunicamus . Item monemus fle una monitione perhrbita pro omnibus, archidiaccnos, fle archipresbyteros, ut quidquid de
C proventibus ecclefiarum, fic aliorum benefticiatorum vacantium curam habentium ani* marum annexam , ultra quarentenas fuas , kde vacante perceperint, & alios quidcpra> di&is aliquid habuerint, necnon omnes illos qui de bonis faccrdotum & clericorum benenciatorum inteilatorum aliquid habuerint Cede vacante , nobis vel mandato nolito reftitu.int infra menfem.

IX. *Dc perturbantibiu fyMdam.*

Monemus uni monitione pcihibila pro omnibus umverfos & fingulos in generali; ne quis audeat fandam iynodum impedire, aut
D quoquo modo perturbare przfumÀt. fic contrarium facientes , excommunicationis lententia innodamus. Monemus in generali univerfos fic imgulos habentes ecclciias parochiales vel cappellanias, feu beneficia curata, ut faciant in eifdem relidendam perionalem . Monemus in generali omnes illos, qui fede Pidavenfi vacante, beneficia curam animarum habentia, vel cappellanias, ieu domos eleemofynamm fint adepti, vel ad ea prsfentati, iede Pidavenfi vacante , qui fe nobis non przfentavciint , infra tres menfes coram nobis ubi fuerimus fe przfcntent, titulum fibi competentem in przmiflis oftenluri. Inhibemus lub perna excommunicationis, ne redo-
Ercs ecclefiarum parochialium admittant aliquos cappellanos non bénéficiâtes ad celebrandum in ecclefiis luis continuo ultra duos dies, ubiipfi cappellani litteris noftris fuerint praemuniti, quod * fibi in noftra dicecefi.

X. *De f/nefarin, decmu , & er:kiprtihttril*

Inhibemus fub pœna excommunicationis, ne aliquis quzftuarius recipiatur abfque noftris litteris. Inhibemus atchipresbytcris& decanis , ne recedant abique noftra licentia ά. injungimus eifdcm , quod antequam recedyit.

L.

fcribant, ficnobis referant excefiUs fafloscon-, aliis turibus cpifcopalibus reddant nobis, vel
ANNO tfj juiifdi&onem ccckfiafttc un. Item quod mandato noftro: item dc fypodo, parata ,
1 nos certificent dc locis ubi morantur Juiiti & aliis juribus archidiaconorum , Capicerii ,
in directfi Piâavcnc, Ôc de prioratibus ubi & aliorum prioratuum eccleliac ncürx, fibi
ccnlueverunt efl*; duo monachi, bc modo nul- * ab his qui ad ca tenentur fuisfactum ,· C»rt. A
ü funt, vcl unus tantum. Item & de illts antequam recedant. Et inhibemus ipb pana
qui habent c«ppellanias, & beneficia corna, excommunicationis, nc recedant fa'tHfaâio-
éc non funt promoti m facerdotes, licet es nc non fada. Sufpcndimus omnes, & fingu-
habuerint per annum dc amplius. los, qui ad fynodum venire tenebantur CC
non Venerunt, nifi impedimento canonico fue-
rint detenti. Anno Ddmini MCCLXXX.

XI. Di *hyixto & alitt.*

Monemus in generali, quod de biffexto&

VITA
ET EPISTOLÆ
MARTINI PAPÆ II. VULGO IV

MArtinus hujus nominis fecundus, Si-B mon ante diclus, natione Gallus, patria Bricnfis, quondam luron i caironiuis, vir pius & iantlus, poll ebitam in G tilia Jegationctn fedis apollolicx , ex caidmale presbytero tituli fanilz Cæcilir creatus eft pontifex oàavo Kalcfidas Martii anno Domini ɪ ɪ Sɪ. tempore Rudolphi impeiatoris Viterbii coronari reculant, quod propter violentiam illatam illa urbs interdiâo (objaceret. Sed Orvieti IJ. Martii inauguratus eft : ipfo die pafch.v fex cardinales creavi; . Catohis rex Sic li e ibi eum mvmt : eique natoriam dignitatem , non (me aliqua igno- '- minii not i, rcftituit. E familia L' imorum cardinalem Romam milit, qui Urfinos cum Hannibaldis reconciliavit; ubi Richardu» , laqueo in colium injedo, ad pedes cardinalis Ini viliter fe dmiilit . Cumque Romanis concclfilkt, ut duo. knateres deligere polknt , Han. nibaldus Peti Hamnbjldifilius, & Pandulphus Gabil'us elefti fuere . Palzologum , quod promiffis in reconcilutionc ecclelu Grzcx cum Latma faftis non ftetiflet , fit Perufmos , quod de facto fulgentium invaiiTent & contriviflent, Petrum etiam Arigor.ix regem ,[)||U$ ideo quod n tempore pacis, le audorc cum Carolo *fsüx*, regnum Neapolitanum divexare , Siciliamque, adjutus viribus Joannis Procidi, aiuftorts illius truculentiffimx flragis, qu.un icfperas Sicilianis vocant , occupate non delineret , cxcommunicavit . T.indem Perufu , quo ipfe propter certes tumultus inter Gibcllinos & Guelphos exortos fe contulit , morbo correptus, ?nno J285. mimam Dio reddidit, ac in cccklia Catbedrali ieyulturx honorem accepit, dum anms quatuor , menle uno, kptemque diebus ccdefiæ ptïfcdiflit. Ad ejus icpulcrum plurimi ægro-E ti, claudi acexc^ in ejus ſanitatis tdimonium ianitati reftituti funt.

EPISTOLA I.

MARTIN! PAPÆ IV.

AD FRATRES MINORES.

Els privilegium concidit prædic.indi, fit confctlioncs audiendi.

.War/lxur *rpijcopm f<rvu> fervorum* Ter *dilefflit mmi/iro* g.-n.reù , *(J provinciai^m minijirn ordinn featrum Minoinm, fj.Hhm apejioheam bcncdifiionem.*

AD fruilus uberes, quos in agro Dominico, prjidicando pariter bc exemplo , confcflioncs audiendo, fic per alia virtutum exercitia fatis ordo vefter, & humiles ipfius ordinis profeffores produxerunt hadenus, & fperantur in futurum, Deo aufpice , produituri, attentx confiderationis aciem convertentes, ut fratres ejufdem ordinis, prscdicationis fic audiendi confcffiones officia eo liberius fit efficacius exequi valeant, quo ciapoftolica conflabit tibi, fili, mmiftro generali per tc, vobis vero provincrahbus mmiftrts cum di(finitoribus in provincialibus veftris capitulis congregatis, committendi auftoritate apoftolica fratribus ejufdem ordinis faera pagina eruditis, examinatis & approbatisavobis, praolicationis officium, audiendi vero confeffiones, abfolvendi pernitentes, falutares eis injungendi poenitentias. & fratribus alias idoneis concedendi : eifdem quoque fxpe fati ordinis, quibus dicta officia per vos taliter concéda feu commifla fucplenam damus & concedimus audoricate pratentium facultatem : diftn&ius *inhibentes* , ne quis fratres ipfius ordinis, quibus diéta officia taliter concedenda duxeritis, ut promittitur, five etiam committenda in exercitio five exceutione officiorum ipforum , audeat quomodolibet impedire. Volumus autern quod hi, qui fratribus confitebuntureifdem, fuis parochialibus presbyteris confiteri

ial-

ANNO CHRISTI

•faltcm femel in anno, prout generale con-A cilium ftatuit, teneantur ; quodque iidcm fratres eoldem ad hoc diligenter & efficaciter fecundum datam eis gmnm a Domino exhorteniur. Nulli ergo omnino hominum licca» hanc paginam mafl'rx conceflionis Cc inhibitionis infringere, vel ei aulu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prxfumpfrrit , indignationem omnipotentis Dei, hc beatorum Petri fic Pauli apoftolorum ejus, fe'noverit incurfurum.

Datum apud Urbem veterem, quarto I^ps Januarii, pontificatus noftri anno primo.

II. AD CAPITULUM ECCLESIÆ

Sancti Martini Turonensis.

De privilegiis ejufdem ecclcfia..

Martinui epifccput fervus fervorum Dei dileciis fhis decano & capitulo ecclefiz fandli Martini Furaneofis , ad Romanam ce·clefi-m nullo medio pertinentis, falutem & apoftolicam brucdifiionem.

Celt fiam veflrim , io qua dudum in minori officio confiituti, ihefauranx officium gclfimus, finceræ dilc&ionis brachiis amplexantes, in his qux perionis in ca virtutum Domino famulantibus votiva iecundum Deum fore prolpicimus, nos favorabiles exhibemus - Cum itaque ordo, qui circa celebrationem Divinorum officiorum in ecclelia ipfa confuevit haâenus obfervari, fit per /.liquorum additionem & fubtraâionem etiam immutatus: nos intendentes fuper hoc falubriter providere , auâoritaie vobis prstlentium indulgemus, ut iit celebratione officiorum przdidorum, ordinem , quem ecclefiz Romana in Divinis officiis celebrandis obfervat , uii libere, fi eidem cccielix aderitis expedire, poifitis: Oc nihilo minusfpectaies ipfius ecclefiz veflrx fefiivitatcs, fi velitis, more iolito celebrare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrz conceifionis infringere, vel ei aulu temerivio con'raire. Si quis autem hoc attentare prilumpt-rir , indignationem omnipotentis Det & beatorum Petri & Pauli *Ic* noverit incurfurum.

Datum apud Urbem veterem, Idibus Februarii, pontificatus nofiri anno primo.

11. AD IDEM.

De privilegiis ejufdem ecclefiz.

Martiwf epiftopus fervuc ftrvorum Dei dileiIii filiis decani & capitulo ecclefin beati Martini Furontnfit, ad Romanam ecclefiam rutilo medio pertinent: <, falutem & apoftohcam benedidjionem .

Pecialis illi dilcâio,qutm ab olim ad venerabilem fandli Martini Turoncnfis ceclefiam ex finccrx devotionis integritate concepimus, follidu nos puJfat initantia , ut ejus incommodis utiliter obviando, & ipfius quieti providendo, falubriter ipfam privilegiis decoremus infignibtis, & condignis favoribus fove.-.mus. Hi* en m gloriofi prxfidis fuffulta prxfidiis, przrei illa devohonis Oc honoris oblvquia , qux aJ reverentiam *ejus* , cuius iacraiiilunum corpus in ca cclebn memora rcquicfctt, totof orbe terrarum generaliter promeretur ab omnibus, eo Ipecalms cii a nobis amplioris honoris titulis extollenda, quo peculians quodammodo reveremix debito, ritione multiplici ex cordis intimis cidsm aUfijUngimu· , & duuum, ante (ufeeptun*· apofiolatus otfiemm, ab ipl.i nos bénéficia potiora meminimus pcrctpiffc. In hac fiquidem veneranda Dei eccklia magnifias Jauuum attollenda przcuniis, quar velut mater benefica, non tine iuavitatis materna dulcedine, luis nos diutius iaâavit uberibus, canomcatum, prxbendamque ac perionatum Bnobilem thefaurariz fufcepitnus , ac iptos cum multis honoribus, magmlque profeüibus , per curricula temporum non parva tenuimus fie lulceptos, donec Excelfi dexter» mutationemirifice in patrem vocati de filio, licet immeriti, ad apicem humus apoilobcz dignitatis aflumpti. Digne igitur ad iptam ccvleii.im fpeciali ptxr< gitiva diledicms aftiefmurdigne beneficia grata ab ipfa nob s exhibita debita grat.tudme contemplantes, nos cis gratioios gratanter offerimus , & cius non immemores, uberem ipfam ubertate apoftoJicz grattx tacundamus. Volentes itaque prxfatam ecclefiam, quam pratdiâi fanâi, nec immerito, merita cl.ira clarificant, non tam ub memoriam muacrum ab ei pcrceptorum, ut diximus, quam ob cjuldem fandi reverentiam, qui ibidem praecipue veneratur & colitur, nobili privilegio decorare.· univerfitati vefirz audoritate apoftolica indulgemus, ut in omnes qui ejufdem ecclefiz bona , five que. ad vos communiter , five qu» ad aliquem, feu aliquos veftrum fpeciahter, . ut ad cappellanos feu clericos prxdidz ccclefix ratione ipfius cedefie penincant, numfefie invaferint, vel occupaverint, aut rapuerint, feu ptaedati fuerint, vel vobis, feu cappellanis, aut clericis przfatis, fivcaliquibus ex vobis vel ipfis fuper hutufmodi bonis injuriari prxfumpfermt, nifi canonice a voDh>s moniti fatisfadionem ex his exhibuerint Competentem, poflitis libere , five ckrici fuerint five laici, appellatione remota, cenlur.tm ccdefiaflicam exercere- At fi Gno ufi confilio tttisfadionem impenderint, proluas propter hoc a vobis in ipfos fententias juxta formam ecclefiz relaxare, non obflantibus quacumque apoftolica indulgent a quibtifcumquc fub quavis verborum forma conceffa, quod excommunicari aut interdici nequeant , vel fufpendi, & conflitutione de duobus diâis edita in concilio generali. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nollrz conccfljoois infringere, vjd ei aulu temerario contraire. Si quis autem hoc atE tentare pixiumplerit, indignationem omnipotentis Dei , & beatorum Petri dc Pauli apoflolorum ejus, fe nocent incurfurum.

Datum apud Urbem veterem, quarto Nonas mariii, pontificatus noftit anno I

ANNO CHPIsn

7, Excommunicationis lententia contra Petrum Aragoniλ. regem Sicili® regni mvaforem.

*Martin** epifeopm fervus fervorum dei* ad- *fortitudinem pr*f<nt>um,* i? *memo- jiam futurorum.* J

/^Ogit nes temporis qualitas, & nequiti^ vj plurium deteftanda follicitat, ut infra feriptorum prxdeccflbtum nothorum gefta *, nux plemus rn archivc^ confervantur, cede fise ipfius providere quieti cautius ftudeamus. Sane felicis recordationis Innocentius papa IV. prxdeceflbr nofter, culpas graves, immo graviftimas ac multiplices, ac manifeftos exceflus quondam Friderici olim Unjperatoris Romanorum, propenfi maturitate conGlti, redi judicii Centura dijudicans, ciquc fecundum prava fua opera reddens, ipium honore imperii, regno Sicilia:, ducatu Apulia:, ac principatu Capu® , generali fuper hoc congregato Lugdunenfi concilio approbante, ac juftitia exigente , privavit, prout in uni- Vtrfalem Mundi notitiam non eft dubium dtivenifle.· nec ab eadem creditur verifimiliter alienum, qualiter Fridcricus ipfe audo luperbix fpiritu, quamquam fic digne depolitus, tie jufte privatus, fententia: hujufmodi privationis prolata: in eum pertinaci animvo parere contemnens, regnum & imperium fupradida, poll ejufdcm prolationem fententi® , occupata detinere prxfumpfit. Qualiter autem poft jam didi Friderici obitum quondam Conradus natus ejus, paternas malitia: imitator, didurn regnum prxfumptuofis aufibus occupavit, & tandem prxdido Conrado humanis rebus exempto, quondam Manfrcdus olim princeps Tarentinus, ejufdcm ot dicitur Friderici filius, qtn etiam abfque privatione prxdida non injufte légitimât fucceil'ionis participium perdidit, quia ipfum partus legitimus non agnovit , utpotc de damnabili commixtione fufeeptum, ad occupationem prrdi&i regni temerarias dc occupatrices manus extendit. Gravibus ergo & enormibus admodum per potentiam âç malitiam eorumdem injuriis irrogatis ecclefix , ipfloue in tuis atftida multipliciter fidelibus: reipexit Ahi(limus fponfam fuant, & convertens illi nubilum in ferenum , fceleftam prædidi Friderici domum, qux confuevcrat quantumvis malis abundare perfonis, fic pene redegit in nihilum,fic illam jafturamultimoda: diilipationisoppreflit ,ut de ipfa non fcinttlla unica remaneret. Conradinus videlicet Conradi filius fupradiâi, qui, cum in eo malitia fuppleret atatem, ipfeque annorum fuorum curricula nequitia fuperaret , progenitorum fuorum nefarios adus iequens, ac iliorum profanas iniquitates ampledens, mentiique ambiiiolx vitio imperium expetens, (ibi regnum tntitulando Sicilia, fe ipfius regni regem denominare temere prxfumebat: fle cum nonnullis ecclefia; inimicis, Lombardis, Tufcis, Marchianis , & Apulis prxeipue de regno profugis praelibato, fraudulentis fe implicando commerciis, in urbe Lombardia, Tufcia, dc per alta diverti loca, fuas difleminare litteras prxfumebac, fub expreftione fui proprii nominis & praemiti® intitulstionis temere figillo regia majeflatis impreftas, per quas commovere pdpulum , concitare gentes, ac turbare pacerp ecclefix nitebatur, in ipfius ecclefia; ac caritfimi in Chrifto filii noftri Caroli Sicili® regis illuftris grave prcjudicium & diicrimen. Unde pi® memori® Clemens papa pracdeceflor πolier, cum fibi de his evidentius conftitiflet, diligenter attendens multam ipfius Conradini malitiam, fic fuorum conatuumperverforum volens obviare principiis, certum habuit contra eum In hac parte procelfirm, prout vidit rationabiliter expedire, ac negotii qualitas perfuafit. Demum prefato Conradioo iublaro de medio, eidem regno pax rediit, aurora tranquillitatis illuxit, fedatis turbationibus & fludibus, quos ipfius Conradini prava ftudia fufeitat^nt. Sed ficut nuper non fine multa turbationb, fide dignorum relatu percepimus, nonnulli proterve afltirgenies, ad noftram, necnon ecclefix di&ique regis turbationem dt fcandalum afpiranter, in prx. dido regno ignem turbationis emortu® reaccendere moliuntur, ad id fua ftudia inique congerunt, ad id fuarum virtutum potentiam coacervant, manus prxfumptuofas apponunt , & etiam occulti favoris auxilium largiuntur. Teftatur hæç inter cetera, horrendi fceleris feralis immanitas de novo in civitate Panormitana patrati, ubi fic debacchatus eft gladius, ferrum intremuit, furor incanduit, rabies infanivit, manus truculenta dcfxvit, quod, ficut rumor mœftusenunriat, non funccit virorum ac mulierum multitudinem inibi cedi dari, nifi & hi, quos nondum in lucem natura produxerat, maternis apertis uteris necarentur, trucidarentur innati, dt dclitcfccntibus vifceribus genitricum impix prxfocationis exitium ferretur. Quia etgo prxfatum regnum Sicili® ad Romanam ecdefiam fpedare dignofcitur*, fuique juris dc proprietatis exiftit, ac propter hoc nos, qui una cum ecclefia tpfa medullitus *In* hac parte contingimur, dc quafi cujufdam acerb® pundionis aculeo excitamur: volentes tam gravibus hujufmodi malorum Dinitiis, prout poflumus, obviare, ne tam horrenda principiaconvalcfcant,pnefente hac fidelium multitudine copiofa, dc fratrum noftrorum confilio, univerfos dc fingulos , cujufcumque praeeminenti®, dignitatis, conditionis , aut (latus , monemus attente, diftride praecipientes eifdcm, ne in prxdidi regni vel ejus partes, nos dc eamdem ecclefiam dc prxfatum Sicili® regem, qui praedidum regnum ab eadem tenet ecclefia, per fe, vel per alium aut alios moleftent, feu impetant, aut perturbent, occupando, vel invadendo hoftiliter, feu occupari vel invadi hoftiliter faciant regnum ipfum, vel aliquam partem ejus. Pnecipimus infuper univerfis & Efingulis Chrifti fidelibus, fpecialiter autem marchiontbus, comitibus, baronibus, civitatibus , communitatibus , dc univerfitatibus villarum, dc aliorum quorumcumque locorum Italix, dc maxime jurifdiftioni temporali ecclcfia; Romana fubjedis, ne prstdidis in occupatione vel invafione hujufmodi prorfus intendant, dc ne cum armis vel fine armis» ad turbandam in prxdido regno pacem ejufdem Romana ecclefia, ac prxfati regis Sicilia io eadem, prxftent eis occupatione vel invafione prxdidis confilium, auxilium, favorem, publice vel occulte, dc ne fuper hoc

* fejucnto

-focietatem, conjurationem, aut foedus aii-Ationes feu colligationes quaslibet, ii que in ter communitates eaidem, vel ipfos fic quo- anmo
rwiit5 ineant cum eildem. Si qui autem con- icumque alios, initas vel fadas fuper occu-
I»I»,П monitionem & przcepta noftra przmif- patione vcl invafione przd'dis, penitus dif- ** *'
fa, per fc, vel per alium aut aliosquofeum- ibivcntes, ac luramcnta dc illis lervandis,
que, dolo, fraude, ai te, vel machinatione vel alio quocumque modo, przdidis hinc
recerint, cujufcumque fint przeminentiz, di- inde przftita, relaxantes omnino; comitati*
gnitatis, conditionis, aut ftatus, excommu- bus ipfis aperte przdicimus, quod, nifi prz-
nicationis lententia, quam exnunc in illos mifta curaverim quantocius adimplere, con-
proferimus, ipfo fafto fe noverint innoda* tra cos & civitates & caftra & villas eorum
tos.Civitates quoque & communitates quas- fpiritualiter & temporaliter, audore Domi-
libet, que contra monitiones & przcepta no- no, procedemus, quod perna dicentecogno-
ftra przdida, quocumque dolo, fraude, in- fcere poterunt, quam fit temerarium & fu-
Ijenio, arte, vcl machinatione venire prz- perbum mandatis apoftolicis contraire, ut
umpferint, ccclefiafticz fententiz interdidi, aut, *tft.*
Jjuam exnunc in illos proferimus, volumus
ubjacere. Aperte quoque praedicimus patriar- B Datum apud Urbem veterem ii> platea di-
chis, archiepifcopis, epifeopir, abbatibus, & de majoris ecclefiz, in die Afcenfioriis Do-
aliis inferioris gradus przlatis, quod (i con- mini, pontificatus noftri anno fecundo.
tra monitionem & przcepta noftra przmif-
fa, vel eorum aliquod, venire tentaverint, V. Ad Eduardum I. Regem ASgl la.
nos eos omni ccclefiafticz dignitatis hono-
re, ceteros autem clericos non przlationis Monet ut duellum "inter Carelum regem Si-
officium, fed dignitatis forfitan, vel perfo- cilie & Petrum Aragomum prohibeat.
natus, aut alieujus 4tcclefiaftica beneficia ob-
tinentes, & obtentis privare curabimus, dc *Martiwr tpifeopus /trvHI firutrum*
inhabiles reddere ad alta obtinenda, prout*q* *iyti'idujraa rtgi Ang.ii ihtfin.*
nobis fadi qualitas fuggerrt, & juftitia fua-
debit. Laicis vero, cujuRumquc ptzeminen- D Ecet excellentiam regiam, & faluti tu«
tiz, dignitatis, conditionis, aut ftatus, & prz- nihilo minus congruit, quod in tefem-
cipuc jurifdidioni temporali ecclefiz Roma- per vigeat fic ordinatus afledus, ut animum
ne fubjedis, denunciamus exprefle, quod fi libenter ad promovenda Chrifti negotia diri-
contra monitiones *& przcepta* noftra hujuf- gas, tranquillitatem publicam votive promo-
modi, per fe, vel per alium, fefi per alios veas, defideranter horum impedimenta prz-
temere veniendo, ea non curaverint obfer- pedias, & prout ex alto conceditur, incre-
vare, nos tante temeritatis audaciam non menta procures. Ideoque conventiones mul-
intendentes relinquere impunitam, ipfos feu- ta indecentia plenas, & temeritate non va-
dis & aliis omnibus,quz a przdida,ic aliis cuas, reprobas quidem & merito reproban-
ecclefiis perfonis ecclefiafticis, obtinere no- das, inter cariflimum in Chrifto filium
fcuntur, privare, & vaflallos eorum, quos noftrum Carolum illuftrem Siciliz regem, fic
habent, a fidelitatis juramento, quo tenen- Petrum, exigentibus fuis exceffibus per fe-
tur, eifdem reddere penitus abfoltitos, & per- dem apvftolicam vinculo excommunicationis
fonis eorum citra mortis & mutilaiionis pe- adftridum, quondam Aragonum regem, non
riculum expofitis, ad expofitionem bonorum abfque nimiz animofitatis inordinatione ha-
eorum procedere, Deo audore curabimus, bitas: circa quod ambo, cuilibet eorum co-
prout eorumdem culpz exegerint, & videbi- mitiva centum militum affiftenre, ad illud
mus expedire. Ceterum quia przdida civitas D concurrant, altrinfecus infimul confligant,
Panormitana, & nonnulla caftra feu villz il- celfitudini regiz confidenter exponimus.* fic
larum partium, contra przfatum regemCa- ut ibi earum qualitas plenius pateat, fub
rolum, qui regnum ipfum ab eadem tenet bulla noftra, ipfarum de verbo ad verbum
ecdefia, rebellionis fpirituin aifumpfilTe di- feriem, prout cam a memorato Siciliz rege
cuntur.* nos circa illa nolentes in hoc juris recepimus, deftinamus. Ex quarum circuin-
rigorem obfervare, fed uti potius manfuetu- fpedione, manifefte circumfpedio regalis ad-
dinis lenitate, quam in adibus noftris liben- vertet, quantum fint conventiones ezdem
ter ampledimur, intendentes ac volenteseа- obviz Crucifixi negotiis fic pizeipue terr®
dem ab hujutmodi erroris initio paternis ftu- fandz, quantumque toti Chriftianitaii dam-
diis revocare; comitatibus/civitatibus caftro- nofz.' cum illarum pcrfecutio non folum
rum ac villarum pra^lidarum, diftride prr- memoratum regem ab eifdem negotiis fic ip-
cipimns, ut, fublato cujuslibet difficultatis fius Chriftianitatis promovendis utilitatibus
& dilationis objedu, ad noftra mandata & abftrahat, fed fic alios principes fic magna-
ecclefiz ac regis przdiâorum redire procu- Enem tes, ccterofque fideles, qui, circa proiecutio-
rent. Eifdetnque comitatibus diftride przci- eamdem in fe vel in tuis occupantur,
pimus, ne predidos molcftatores, & turba- avertat: fic proinde manifefto exponauir ter-
tores, occuperons, feu etiam invafores, aut ra przfata difcrimtni, dum ejus fuofidium
dantes eifdem io przdidis confilium, auxi- multis excogitatum vigiliis, inuhilquc fum-
lium, vel favorem, in civitatem, caftra & ptibus fic laboribus przparatum, damnabili-
villas, feu dtftridus eorum, quovis modo re- ter impeditur. Nec minus attendere poterit
cipiant, vel receptent, nec ipforum vd ali- ejufdem tuz circumfpeûionuinduftria.quam
cujus eorum dominio vel regimine quovifli- periculofa poteft inter Chrifticolas *a* profe-
bet fe iubmittant; neque ipfis, vel eorum cutiooe hujufmodi excitari commotio. quan-
alicui, contra nos dc eamdem ecclefiam ac taque illis corporum dc animarum pericula
regem przdi&um in ea, impendant in prz- ingeri. ac quantum nobis ebdefiz, tibi, cun-
diftis confilium, auxilium,vel favorem, pu- ftilque catholicis, quibus eft eis quonwdoli-
blicum vel occultum. Nos enim confordera- bet obviare poffibile I pollet a Deo fic ho-
rni-

" ANNo~nUni^U* imputari.· ad quantam A nias, omni quo poteris remedio praepeditio--

Christi notam adferibi, fi talia procedere pareremur.' Propter quas, necnon fit alia non facile numeranda diferimina, qua» diAarum conventionum cxecutio,Chriftiani proculdubio prodiga fanguinis, animarum inimica faluti, publictcque pacis zmula fic quietis, vcrifimiliter comminatur,- nos illis promptis remediis obftare volentes, promi(Tionem fadam a memorato rege Siciltx, fuper didis conventionibus obfervandis prorlus illicitam, utpote rem prohibitam cxpreilius continentem , cum non folum in principibus , fimiiibufque perfonis, fed etiam in privaris duellum non fit " ab ecclefia tolerandum, reprobandam irritandamque duximus, fic penitus vacuandam, fic juramentum fuper eis praeditum, non folurfk temerarium declarantes, lcd fic carere viribus, ipfumque regem Sicilia ad illorum decernentes obfervantiam non teneri : abfolvendo eum nihilo minus ab eifdem, quatenus procciferunt de faâo, fibi diftride praecipimus , ut a profecutione promiftorum fic juratorum taliter prorfus abftincat, fic omnino defiftat: eidem nihilo minus fub pœna excommunicationis, fic comminationis proceftus cujusiibet , quam contra eum quomodolibet habere poflet ecclefia, ne ad exeeutioneni tam damnati certaminis fic tam nefandi procedat, fic univerfis fic fingulis Chrtfti fidelibus, ne illa fibi profequenda fuadeant, neve confilio, auxilio, vel favore, in illis profequendis afliftant, diftridius inhibendo. Cum itaque impediendi tam deteftabilia, tam nociva, tibi fit in promptu facultas , pro eo quod, ficut earumdem conventionum docet infpedio, loci determinatio ad hujufmodi confliâus exercitium deputandi de arbitrio tuo dependet, fic fecundum earum conventionum tenorem idem conHidus, novo eorumdem Sicilix fic olim Aragonum regum non interveniente conienfu , abfque tua prefentia non procedit : expedit ut ad id tc promptum exhibeas, folers & Operofus occurras, ne fi, quod abfit, perturbare tam perverfa negligeres, ea fovere non immerito cenfereris ,' ficque pernx & comminationis adjedx in przmifla noftra prohibitione periculum, ut decet tam catholicum principem , non vitares. Quocirca ferenitatem regiam monentes, rogantes, & hortantes, ac obfecrantes in Domino Jefu Chrifto,fic per aiperfionem fui pretiofi fanguinis obtenantes, & nihilo minus in remiflioom tibi peccatorum injungentes, mandamus , quatenus confliâum hujulmodi tam detcftabilem, tam horrendum, ejufque praeparatoria , omni (ludio quo potes impedias: didorum Siciliae fic quondam Aragonum regum adventum ad civitatem Burdigalenfcm, ejufque territorium, quin etiam ad quamcumque partem Vafco-

anno

** "

nis impedias, & apertius interdicas: tuam nihilo minus in his przfcntiam denegando, & tuis infuper irr partibus illis vicariis & officialibus acrius injungendo; ne predidorum regum guardiam recipere, vel ad didum locum deputare certamen, aut aliquod aliud in his minifterium exhibere przfumant.* fuper quibus eis omnem penitus adimas poteftatem. Nos enim ad tam perniciofa, tam noxia omnimodis evitanda, ne diâos Siciliae ac dudum Aragonum reges , civitatem eamdem, feu quamvis, ut praedicitur, Vafconiz partem, ad hax ingredi patiaris, neve in his pntfentic tuar copiam facias aut promittas, feu locum faepe fato certamini deputes, aut diâos tuos in eiidem partibus vicarios five officiales in his aliquod minifterium exhibere permittas, diftride fubjicimus prohibitionis ediâo : ac illa omnia & lingula , quantumcumque in aliis regio intendimus bonoti deferre, tibi & eis fub pœna excommunicationis expreflius inhibemus.* fub eadem pana mandantes, ut fi aliquid horum eft proceflum, illud ftudeas cum celeritate qua poteris revocare. Et nihilo minus dileâum " filium noftrum, tituli fanâs Cicliliz presbyterum cardinalem, virum utique grandi (cientia praeditum, prudentia & morum honeflate decorum, quem fur probitatis obtentu grandi affedionc proiequimur, cujulque con(iliis te in his adquiefcere rogamus & petimus , ad id inter cetera deftinamus, ut tam te, quam prsedidos vicarios, & officiales tuos, per fe, (i facultas adfuerit, vel per fuos nuncios vel litteras efficaciter moneat & inducat ad parendum przmilfis apoftolicis monitionibus, inhibitionibus & mandatis. Dalioquin per excommunicationis in perfonas, fic.interdidi fententia», fi opus fuerit, in regnum tuum,fic alias tuas ac eorumdem vicariorum fic officialium terras, apoftolica, prout expedire viderit, auâoritate compellat .-non obftantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, tibi vel eifdem vicariis five officialibus, fub quacumque verborum forma feu expreffione concedis, quod tu vel iidem vicarii fic officiales excommunicari vd interdici non poflitis, aut eadem, regnum fic terra nequeant ccclefiaftico interdiâo fuppo- g ni, per litteras apoftolicas non facientes ple- & nam fic exprettam, feu de verb» ad verbum dc privilegiis fic indulgentiis hujulmodi, five obtinentium eadem nominibus, mentionem; fic qualibet alia ejufdem fedis indulgentia, cujufcumque forme vel tenoris exiftat, per quam pnefentibus non exprefTam, aut totaliter non infertam, effedus earum quomodolibet impediri valeat, vel differri.

Datum apud Urbem Veterem , Nonis Aprilis, anno tertio.

CONCILIUM SALTZBURGENSE

In caula ccclefiafttfcx difciplinae, tempore Friderici archiepifcopi habitum anno DominiMCCLXXXI.fub Martino papa IV.'

TITULI CAPITULORUM.

1. *De aiien*t»Mibeu eeekfitreete.*
2. *De tifrenfttiane b prticlerxin retime fe. cient*.*
3. *Dc pjme reliefertm,*
4. De *eeeemiclnt & regniaribnepropriet*tnne.*
5. *Dt bebitx rei^teformm.*
6. *De difettrf* rclifiiofoncm.*
7. *[)t cepttnhi epilcepertan ,Matmu, & ttie- Tiifri*
8. *De*

J 7" " 8. 0»· *immoderatis fomptibns vifitatwum.*
CJIRISII I-ta. *9' "mualibui »* cla^/Irtf commusumvitasn non dnc*ntibus.*
10. De pluribns beneficiis furam animarum babentitsus.
it. De rçfidentia plebanorum.
12. *De advocatis ecclsjiarum.*
\M - *De bis qui violentas manus mittunt indericos.*
14. *De bis qui toca facta esucravcrint violenta fanguinis «ffufione.*
IJ. *Contra patronos & judices, qui bona decedentium clericorum invadunt.*
16. De pfalmo, Domine quid multiplicati funt.
17. *Dc falfariit clericis tl laids quocumque modo.*
18. *Dr bis qui a laids infilituscntur.*

H^EC SUNT INSTITUTA VENERABILIS domini ffriderid arcbiepifeopi ecclefia Saltzburgenfis, apq/iolica fedis legati, tnfbtxtain provinciali condito Sa/tgburgeqfi anno Domini MCCLXXX1.

PRÆFATIO.

GUm inflantia noftra quotidiana cfle debeat follicitudo ecclefiarum nobis commillarum, ideo ad laudem & gloriam domini noftri Jefu Crifti, qui eft omnium bonorum folidum firmamentum, nos Fridericus Dei gratia Sanàs Saltiburgenfis ecclefia: archtepifeopw, apoftolicac fedis legatus,'Han- T. ^okoïi. ' °°» VPilielmus, Bruno, * · Thimon, Ber- *H<c sbs»* nardus, Gerardus, Frifingenfis, Ratifeoncn- *eetfcafi* fu> Patavienfis, Brixinenfis, Chimenus, Se- tfar. covenfis, Lsventinenfis, epifeopi, Saltiburgx in provinciali concilio congregati, infra (criptas conftitutiones ex caulis rationabilibus follemniter ac communiter edidimus, & promulgatas publice mandamus per eamdem provinciam inviolabiliter obfervari.

CAPITULA.

I. Dc alitnationibur ecclefiarum.

Quia multi praelati bona ecclefiaflica alienant, vendunt, vel diftrahunt minus jufle, vcl etiam locationes longi temporis & nocivas faciunt: de eifdem ftatuimus, ut nihil talium de cetero attentare przfumant, nifi exprefle audloricate epifeopi, & confenfu conventus monafterii accedente ; alias locatio & alienatio prorfus fit irrita, & alienator ab adminiftratione temporalium, & ab ingreflu ecclefiae tamdlu fit fufpenfus, donec ecclefiam reddat indemnem. Et ut circAca bate fraus & alienationis matcria prxcludatur, volumus ut figillum capituli non apud abbatem, vel apvd przlatum, fed apud maturiores & *fide* digniores tres fratres capituli refervetur.

II. De dsfpenfitione èr prolatarum ratiotu faciendo.

Item, nc etiam res ecclciiafticac in Bufus indebitos convertantur, & fidelis difpcnfatio praelatorum apparentius clucefcat: diffinimus, ut de bonis ec* clefix feme! in anno praelatus cujuslibet conventus ecclcfix convenientium, fuo de omnibus redditibus & proventibus monafterio plenam faciat rationem, prxfente epifeopo,vcl ejus nuncio ad hoc fpecialiter deputato, A epifeopus fuerit ad hoc requifitus : & bis vcl ter in anno a fuis officialibus, C monachis & *laids* computationem diferetam faciant & fidelem: & alioquin incidit fupradi&am *.

111. Dc jc/unio rtligioforum.

Item fi fefto Martini ab omnibus religiofis ufque ad Nativitatem Domini jejunium obfcrvetur: & a quinqu|gcfima eifdem praxipimus jejunium in cibis quadragefimalibus inchoare: D felvis omnibus jejuniis aliis a fuorum regulis inftitutis.

IV. Dc monachis it regularibus profrietaium.

Item {latuimus, ut monachi vel regulares, nifi a notitia prxientium infra dies quindecim, vel ante, ad manus fuorum offerant przlatorum, ufpoue ad reflitutionem debitam, ab officio fint fufpenfi; & nihilo minus , fi maniftfta fit proprietas, carcerali cuftodiac mancipentur.

V. Dc habitu religioforam.

Item ut habitus debitus unicuique, rcligiofos & religiofas diftinguat a fatcularibus, a quibus debent effe vita & moribus feparati : volumus etiam , ut quilibet religiofi & religiofis, tam

INO-

1. Nomina Pntiuium hujm Concilii nferantur in Collefiione Concilliorum apnd Labbeum ft Harduinom; wrum adeo o mMII, ut qui Ibidem nominamur . *Hanno. WIUelmtH, Tbtsmu* mdpiam la Carakjpa EpifcoponM warmer. Nam Frtâagedb «rat Friderfct·; Ratlabottofa Hemricur FulvicaSa & Brixiatn6(«r*m Vichanfua 4 BruM) CMmaafc Conradui, Scorleafo Bemhardtn; Lavmnacaât Harbertu», itu ut ab alii· vocatur. Gethanlu». Ea (laejratn vero XVI. <oUi|itur Synodum c&c celabracam paulo ante adventum Domini, ucpx· quum imperemar orvet* *nO mftnnst JUvemu* inchoanda . Hundiut hanc Synodum ad a·. I»t·. *non* rtfte rejneit. *Haufdui Gtru tacrtm>.* 1. /. *It··*

—~**~""monacbi, quam extra monafteria, ve-A communibus cibis utantur. Et
ambH fte fu* religioni* utantur, & veftes abbatifla ab adventu Domini ufque in onus π '
». fzculares nullatenus affiumcre prz- oAavam Epiphaniae, & a Sepcuagefi- '-"I
fumant. ma ufque in o&a.vam Pafchac, in dormitorio dormiat, & in refeAorio comedat cum eifdem.

VL Dt dtfeurfu itb&ioforum.

Item inhoneftos & indecentes religioforum difourfu» amputare volentes, determinamus,ut quicumque prolatus monachum fugitivum ve! ejeAum, ad admonitionem epifcopi, redorum vel vifitatorum ordinis, non receperit, B extunc fit a temporalium adminiftratione fuipenfus, donec recipiat monachum vagabundum. ut inquietos & inobedientes coercere poffint per poenas in fua regula conftitutas, & mancipare carceribus penitus incorrieibiliter obftinatos, ubi magis vifum tuerie expedire, quod de confilio ordinarii ad alia fui ordinis clauftra de(linentur.

Vil. De capitulis epicoparum, abbatum, ò* sfierMss *prolatorum.*

'Ctrr. pw rid·. Item, licet felicis recordationis Gregorius papa nonus providere · ftatuerit ut in lingulis regnis, (eu provinciis, przlati ordinis fandi Benedi&i de triennio in triennium capitula regularia celebrare deberent ,& nos idem ftatutum in provinciali duxerimus innovandum ; quia tamen nullus fruAus adhuc eft ex przdido ftatuto & in- D novatione, repetita vice decrevimus eadem capitula celebrari; jure tamen ordinariorum per omnia falvo.

Vili. De immoderatis Jumptibus vifitatorum,

Item, ne monafteria immoderatis vifitatorum fumptibus graviter onerentur; ftatuimus, qui quilibet abba», qui pro tempore vifitator fuerit, vel etiam capitulum generale acceffierit, odo evedionum numerum non excedat ; inferiores vero abbates, pau* cioribus fint contenti.

JX. *De moniahbus in daulfru communem vitam non ducentibus.*

Item, cum dolore accepimus,quod quzdam moniales in eodem monafterto communiter habitantes, communem vitam non ducunt, nec in eodem comedunt refisAorio, fed feorfum per cameras fpeçiales. Volumus igitur ut communiter regularia loca frequentent, & in eodem refedorio

X *De plttrihtt beneficiiscuria tnimarufn habentibus.*

Item, cum in noftro provinciali concilio proxime celebrato clericis plura beneficia curam animarum * habentibus duxerimus injungendum, ut infra certum terminum & tempus, difpenfatkmis fur fidem nobis facerent, ut ultimo eis remanente beneficio jux-. <V ta Lateranenfe * concilium prioribus c. »» effient ipfo jure privati : ex fupcrabundanti expédiantes expe&avimus ufque modo. Quare volumus diftriAe praecipientes, ut durante tempore przfentis noftri concilii litteras fuz difpenfationi* nobis exhibeant.* alioquin quod prius contra tales beneficiates ftatutum eft, efficaciter exequemur, hujufmodi beneficia, tanquam de jure vacantia perfonis idoneis conferendo.

X/. *De refidenti» plebanorum .*

Item licet redoribus ecclefiarum qui. a refidentia excufantur, mandaverimus in proximo concilio, quatenus perfonas idoneas ordinarent in ecclefiis fuis in perpetuos vicarios infttttui ac locari, trimeftri tempore ad hoc exequendum induito- tamen quia in hoc exhibuerunt fe aliqui négligentes, nos inftitutionem hujufmodi vicariorum feu locationem ecclefiarum, fimul & moderamen przbendarum , przcife ad noftram providentiam revocamus, fublata eis omni circa provifionem hujufmodi poteftate: ut fic puniantur, ex eo in quo delinquere przfumpferunt.

J7/. *De advocatu ecclefiarum.*

Item, fub velamento advocationis -mmxjm- nonnumquam gravantur monafteria,*^ll*^'* conventualium , parochialium ,& aliarum ecclefiarum libertas, & · immunicas perturbantur: decrevimus: ut *reum»*™ omnes qui occatione hujufmodi, aliquod jus fibi vendicant in ecclefiis, «·»*■. *t nifi de jure fuo ordinarium loci contradum * fecerint, ante feftum fanAi Joannis Baptiftz, quem eis ad hoc terminum peremptorium affignamus ; extunc fuper boc de cetero nullatenus an

c

—— "nudbntur 5 & clericus, qui (e non Christi oppofuit taliter ufurpanti,. psnam fu- "**. (lineat nuper in Lugdunenfi* concilio c. tt, ftatutam.

JUH.Dt bit qui vbltntat monui mittunt in deritot.

Item, cum hi qui violentas manus mittunt in clericos, incidant ipfo fado in canonem legitime promulga< tum.- diftri&e prxcipimus, ut in parochia, in qua tale deli&um commiifum fuerit, vel talis malefador do-BAV/. *De pfclmot* Domine quid multimieilium habuerit, redores illarum ecclefiarum ipfum cxcommunicatnm devitent, & denuncient fingulis diebus Dominicis & feftivis; ut fic rubore perfufus, ad matrem ecclefiam citius revertatur. Illos vero clericos, qui vel alios nominatim excommunicato*, vel interdi&os, ad Divina vel ecclefiafticam (èpulturam (cientcr receperint, ab omni officio ecclefiaftico fufpenfos decernimus remanere; utpote qui fua temeritate nituntur frangere nervum ecdcfiafticx difciplinx.C Et eum · qui in prxdi&am denundationem, poftquam fibi per ordinarium fuerit demandatum, negligens fuerit aue remiflus, per quindecim dies ab ingreffu ccclefix, & ab officio fit fufpenfus, & culpam reiteratam panx reiteratio fubfequatur . Monemus etiam religiofos quoslibet, ut circa prxdidum ftatutum ordinationem · recolendx memorix domini Guidonis curent inviolabiliter obfer-·*<»· c. «· vare.

X/K. *Dt bit, fui Iov Jotra extcrjvcrint violenta fonguian tfufione.*

Itero ftatuimus, ut quicumque violenta fanguinis eftufione coemeterium vel ecclefiam exeeraverit, ad expenfas pro reconciliatione impendendas, exe- * h k w. cretionibus hujufmodi * teneatur. Si «»' ■ ■*· folvendo fuerit rebellis, per cenfuram ecclefiafticam a redore loci, audori- »»f· tate hujus concilii ardetur; fi vero fblvendo non fuerit, alias pro ipfius g dioecefani arbitrio puniatur.

XV. Contra patronat & fui bona facitntititnt tltriterum invatiunt.

Item flatutum bonx memorix Guidonis contra patronos & judices fic prxeooes editum, qui bona invadunt decedentium clericorum, pro neccflitate temporis aggravantes, ftatuimus, ut raptores rerum hujufmodi vacan-

Atium ecclefiarum ipfp jure excommu- —— nicationem incurrant; & in locis, ad *christi* qux eadem bona violenter ablata, ·"·' deduda illa eo · fuerint,, poftquam hoc ecclefiarum redoribusinnotuerit, Xo certetur tamdiu a Divinis, donec fubjepta eadem, fucceflori defundi reddantur, & in loca priftina reportentur, & alias fitisfadio competens fubfequatur. Ec hoc ftatutum nonfolum ad futura , fed ad praeterita extendâter.

Item reminifeens Moyfi fervi Domini, qui hoftes populi fui non ferro pugnando, fed prece orando dejecit i ftatuimus, ut per prxfentis anni decurfum in inflanti adventu Domini inchoandum, in fingulis cathedralibus, conventualibus & parochiali- *tfal*** j· bus ecclefiis, pfalmus, *Domiat quid multiplicatl,* cum oratione Dominica, & verfu, Fiat pax in virtute tua « Efto nobis turris fortitudinis, & colleda, Ðeus, a quo fanâa defideria, clerus, provolutis in terram genibus, & eredis in cxlum cordibus, in Miffa poft tertium Agnus Dei quotidie femel dicat; quatenus Dominus nofter Jcfus Chriftus, rex pacificus, fcdatis tribulationibus, & ecclefiarum perfecutoribus & invaforibas humiliafis, pacem in populo fuo multiplica* tis intercefloribus largiatur.

XP7/. *Dt foljarib dericit it laicit tumfut mada.*

Item ad falfariorum malitiam reprimendam definimus, ut qui clerici vel laici figilla vd litteras principum vel praelatorum falfare , vel falfis fcienter uti prxfumunt, aut etiam falfam monetam cudere, vel qnodeumque xs feu metallum adulterine fabrefacere, aut bie omnibus vel fimilibus utifeienter prxfumpfcrint, ipfo faâo fententiam excommunicationis ~~incurrant~~ Clericis nihilo minus, fi de hoc conviÐî fuerint, ~~carcere~~ epif~~copali man~~cipandis; laici* autem fxculari judicio condemnandis.

XV111. Di bit fui Λ hitit ir/fituuntur.

Item conftitutio concilii proxime celebrati, qux clericis de manibus laicorum , antequam per ordinarios inftituantur, ecclefias recipientibus, poenas ingerit & infligit, in eo, quod

AN^~experientia dceflc docuit, iupplereAtnr, in quatuor temporibus anni, i·*"^NO aiRisn volentes: ftamimus, ut quicumque clericus contra procciTus pauas * & ordinationes ordinarii contra eum habeas dcfeoGonetn ^r«fidio laicorum, iliaque aufus fuerit uti, ipfo faâo lentem·am excommunicationis incurrat. Verum com parum fit jura condere, nifi fint qui eadem tueantur; prxeipitnus, quatenus falutaria noftra monita, ut moribus utentium approben- fingulis cathedralibus & cooventuali-ααuπι bus ecclefiis recitentur. Redores ve- ,u>' ro ccclefiarum ipfa feripta habeant, & per fingulas fynodos ab archidiacono de earum rerum obfervantia interrogari praecipimus, & inquiri, nihilo minus fine deledu perfonarum · prx- · v» «r» viemus in obedientiam, qui noftrarum fan&ionum inventi fuerint contemptores.

CONCILIUM LAMBETHENSE,

A Cantuarienfis province antiftiribus celebratum, anno Domini MCCLXXXI.

Nno gratix MCCLXXXI. *ait rba{fin-B fiamus*, qui eft annus regis Eduardi, a conqueftu ptimi, oftavus.* frater Joan. Peckham Cantuarienfis archicpifcopus, ne nihil feciile videretur, convocat conlium apud Lambhcyth.in quo conftitutiooes Othonisfit Othoboni .quondam legatorum in Anglia, innovans, juflit cas ab omnibus cuftodiri.

Conftitutioncs fratris Joannis de Peckham quondam archicpifcopi Cantuarienfis ,editz apud Lambeth, anno Domini MCCLXXXI. & regisC Eduardi primi, IX.

TITULI CAPITUM.

1. *Di facrammto Enci'art/lia.*
I. Dt annalibus celebrandis, tT annsverfariis.
3. *Di baphjmo, & rjus effeti*.*
4. *Dt /aeramento Confirmationis.*
5. *N· fimul & ftmil quinque Crdsncs conferantur.*
6. Dt C onftffiont.
p. Dt eodem.
S. *De Pernitentia.*
Ç. *Dc um confi/Jorc in quolibet decanat* faciendo.*
10. *De informatione fimpheium.*
11. Dc *bofpttaiitate tuenda.*
12. *De certificatisnibus Jaciendis.*
13. *De faifis procuratoriis non fifnandis.*
14. Alt *fiant titndeftinu inquifitsanes.*
15. Dv *firmis.*
J*6. Dt rthfiqfis.*
17. *Dt corruptoribus moniaLum t*
18. *Item* in *eodem.*
19. *Item in eodem.*
20. *Dt apoftatis.*
Ii- Ne religiqfi, eueeutorts ftfiamtnttfsmfiant.
22. *Dt habitu clericali.*
23. *Dt filiis presbyterorum.*
24. *De inftitutiambus.*
2j. *De clericis plura beneficia occupantibus.*
16. Dt advocatis.
**I- D* f"ffraj>iis pro arcbiepi/copis & epifeopi' habendis.*

PRÆFATIO.

ABexordio nafeentis ecclefizChriftianar, orthodoxi patres, retroaftis temporibus, errorum laqueis, morum corruptionibus, adverfitatum moleftiis, conciliorum traâatibus obviarunt. In eis fiquidem lapientes fe mutuo exacuunt, dt congregati fanâi viri, Chrifti domini fenfum & confilium faciliter impetrarunt, qui fe fpondet talibus fui nominis honorem celantibus medium affuturum San&orum patrum igitur veftigiis inhaerentes, jurifque auâoritate compulfi, ac neccffitate multiplici ecckfix perurgente.* nos frater Joannes, permiffione Divina, Cantuaricnfis archicpifcopus, totius Anglix primas, cupientes prefentibus mcoknmodis obviare; fpcrantefque, Chrifti patrocinante gratia, ad hoc nos pofle proficere, cum fratrum ac coepifcoporum noftrorum, sc ceterorum provincix noftrx prxlatorum affiftentia efficaci, de prudentum virorum confilio, boc facrum concilium mandavimus convocari. Iuresidentes, prxvia Spiritus fanfti gratia,opere & confilio, tranfgreflbres canonum corrigere ,' quaedam etiam olim falubriter edita, non tamen fatis moribus utentium comprobata, recentia ftabilire; & contra novellas quafdam tergiverfationes, quas in fumo fulphureo non cedat abyfli puteus exhalare, novis quibufdam remediis occurrere, ut valemus, in quo obtredatorum dentes minime formidamus. Quoniam, etfi res Divinat tanquam perfcdiflimx in certis confidant finibus, humani tamen juris conditionem in infinitum currere cogit neceifitas manifefta. Contemptum autem canonum immane effe * Epiaculum, utriufque docet pagina teftamenti. Decretis enim apoflolicis,& conciliorum diffinitionibus obfiftcntcs.a fandx matrisecclefue meritis funt prrcifi: utpote quos romphra Mofaica pledit fententia capitali; & lapientia incarnata illos, qui ccclefiam non audiant, ethnicis & publicanis fimiles dfe decrevit, ac contemptum auâoritatis apo. ftolicx in contemptum patris omnium redundare. Quippe quos legum liiarum Petrus ligat vinculis, in fummi fic cxleftis imperatoris palatio funt ligati. E comta tamen quof-

■-■uMuftUm frivole de Cbriftiani nominb titulo A quilibet facerdos, quêta cenoniu· ncteffitas I —
gloriantes, tern dcricoa quam lakes, quo- non excufat, confiteatur omni hebdomada Ahno
,7iu. * tidianis anguftits experimur jugum abjicere, fallcm femel, * ut io qualibet ecclefia pe LHRISn
& apoftolicas lanfttones arrogantia diabolica rochiali fiat tabernaculum cum dautuia, de-
conculcare, iUms gloriofi martyris Tbomx cens & honeftum, lecunuum magnilu^cm
patriarch* noftri immemores, qui *fe* prohu- dc ecclefix facultates , in quo ipfum corpus
yufmodi juribus defenfandis murum oppofuit Domini in pyxide pulcherrima fit lineis tegu-
pro ipfis, primum fuftinensexfilium, & po mentis, fed nullatenus in loculo , propter
Oea partionem. Lateranenlis igitur concilii comminution's devitandum periculum, collo-
au&oritate prxmoniti , faciemus canonicas cetur: quod in omni Dominica prxeipimus
regulas revocari. Et quia Lugdunenie con- renovari. In elevatione vero ipfius corporis
cilium ultimo celebratum ,eo enormius,quo Domini pulfentur campans in uno latere ,
recentius infringitur . ne quis padit *fe* in te- ut populares, quibus celebtationi Miflarum
meritate hujufmodi per ignorantiam excufa- non vacat quotidie interefte, ubicumque fue-
re, ipfum volumus in principio recenieri ; rint , leu in agris, leu in domibus , flcftant
non folum ut omnibus innotefeat, verum B genua, indulgentias concertas a pluribus epi-
etiam, ut fi quid in ipfo videatur intolera- feopis habituri. Sacerdotes autem in cuftо-
bile iftius regionis confuetudinī, qux in mul- dia Euchariftrx nvgbgentes puniri prreipi-
tis ab omnibus aliis eft diftinfta, circa il- mut, feçpndum regulas concilii generalis ,
lud , temperamentum apoftolicr dementiae cape *ftetmmns, tx.* gravius, fi negligent ia per- Liter*·· IV
humiliter imploretur. Quoniam , facro te- ieveret. Circa deportationem vero Euchari-
a.lcr··!· liante eloquio, *mchor eft oMientia quam vi- ftix ad xgros, fervetur honeftas alias & ali-
Efim*:* & quia precatam *anolandt eftrepugn- bi conllituta. Attendant inluper facerdotes,
r»*; *& ytqfi fctins idalolatrie, nolle adqmefce- liuod cum communionem laeram porrigunt
re.* Hanc enim inobedientiam credimus ede tmplicibus, Paicbali tempore vel alio follі-
f partl» caufam mutationis utriuique parentis * ec- cite cos Inftruant, iub panis fpecie fimul cis
clefix Anglicane. Secundo, conftitutiones dari corpus & fanguinem Domini, immo
fanftz memorix domini Othoboni eo legi Chriftum integrum , yivum , & verum , qui
faciemus reverentius, quo ipfe inc fJcm As- totus eft iub Ipecie facramenti . Doceant
tutis fuis hoc mandavit fieri hujulmodi per _ etiam nos, illud quod ipfis elfdem tempori-
fingulos annos ab archiepifcopis, epifeopis; C bus in calice propinatur, facrum non effe ,
in fynodis fuis, de verbo Ad verbum, po- led vinum purum eis hanriendum, traditum
ftea ad honorem apoftolicum lublimatus . ut facilius facrum corpus glutiant, quod per-
Tertio vero recitari volumus concilium de ceperunt. Solis enim celebrantibus, fanguі-
Lamclheth, quod , fanftx memoris, prx- nem fub fpecie vini confecrati fumere, in
dbceffor nofter Booifacius cum fratnbus & hujufmodi minoribus ecclefiis eft conccrtum.
coepi<copis fui temporis nofeitur falubrver Inftruant etiam eofdem , fuptum ore facra-
cdidirte.· ut circa ipfum quod dicitur fuif- mentum non nimis dentibus comminuere ,
£e appellatione fufpenfum , qualiter procedi fed tritum modice forbere perfeâe, ne par-
debeat videatur. Ultimo vero adjicimusqus ticula aliqua eveniat io dentium interftitiis,
upbjs videntur ncceffario ordinanda. vel alibi remanear. Parochiales infuper fa-
cerdotes caveant diligenter, ne aliqui dent
corpus Domini, nifi prius conftet eis, ipfum
fuiite confertum, teftimonio vel judicio fide
digno, & hujus certificationis onus ipfi fu-
^icepturo imponimus facramentum, qui ha-
bet ea qux falutis fux funt necertaria pro-
curare. Nullus ergo facram communionem
prxbeat patochiano alterius facerdotis, fine
ipfius licentia manifefta : quam ordinationem
non intendimus ad peregrinantes extendere,
ut nec neceffitatis cafui derogare.

CAPITULA.

I. *De faeramento Elecbarifln.*

ALtif&mus de terra aftumpti corporis crea-
vit humani generis medicinam tn lep-
tern vafculis repoutam, qux ecclcfiz lepter
facrxmenta; qux a plertlque nec cum condi-
gne traftari reverentia, nec cum debita dili-
Entia difpenfari, fide didicimus oculata. In
i igitar prsfens correftio fumat exordium,
& przcipoe circa corporis & fanguinis Do-
miat facramaotum, quod eft facrum flt fa-
crtficum facramentum, fandificans mandu-
cantes, & facrificiam oblatione lua univerfis
tam vivis quam dcfunftts proficiens, pro quo-
rum fuftragiis immoUrur. Multos igitur effc
numero, fit paucos merito, Domini facer- E
dotes, quotidianam * fcandalum experimur :
inter quorum damnabiles aecdias, hanc plan-
gimus prxeipue, quod ad hoc ipfum Eu-
chartftiz facramentum fe irreverentes exhi-
bent fupra modum quod cx ecclefiafticis *
linguisconficiunt, contemptibiliter cuftodium,
& reponunt, & ipfum tanto tempore negli-
gunt immutatum, donec corrumpantur ipe-
ctes continentes, ut falutis auftor, qui in-
finito amore fe in viaticum dedit ecclefix ,
pto tant» irreverenti* injuriaoffcrxfaiur. In
Ctfjus remedium dtfcnminis, ftatuimus , ut

II. *Dt anen^bni celebrandis ,& anmoerfartu.*

Sacerdotes infuper caveant univerfi , nc
Mi(Tarum peculiarium feu familiarium fe ce-
lebrationi obligent, quo minus valeant ca.
nonico officio commilTam fibi ecclefiam offi-
ciate , ut tenentur. Nec prxfumat aliquis
annalia celebranda fufeipere, nifi pro defun-
fto celebret quotidie, vel procuret fpecialiter
celebrari. Nullus infuper plura recipiat anna-
lia celebranda, quam habet focios celebrantes :
illo calu excepto, in quo procurans fuffragia
fieri pro defundo, conlentit erprefle defunfti
memoriam alibi vel aliis copulari. Nec cre-
dat celebrans fe dicendo Minam unam , pof-
fe fatisfacerc pro duobus, pro quo utroqiM
promifit fpecialiter & In folidum celebrare .
Licet enim dicat de confeor. dift. 5. c.
swdMcnrrr, capitulum, quod licet minus ac-

ANNO CffiUSH

b *Lift* . NUI 6 .

"cipitur, cum Milia uns pro cuuûis dicitur b quart pro unoquoque eorum una dicerctui.- loquitut tsincn dc iis Miliis, que anxiato corde dicuntur. Abfit enim ne a quoquam catholico credatur, tantum intentione prodefte Millam unam devote celebratam mille hominibus, pro quibus forian dicitur, quantum fi mille Mida pto cis devotione fimili canerentur. Licet ipfutn lacrificuun, quod eft Chriftus, fit infinita virtutis, non tamen in facrificio fu» immenfitatis furnmam plenitudinem operatur: alioquin, pro uno mortuo nunquam oporteret nifi unam MilTam dicere. Operatur enim in hujufmodi myfteriis , diftribatione certa fux plenitudinis , quam ipfe cifdem lege infallibili alligavit . Illos autem, qui pro annalibus Ceu anmverfariis celebrandis ftipendia receperunt, nec ex certa malitia vel acedia fatisfaciunt, ut tenentur, monemus, ut omifta fuppleant , & ad plenum fatisfaciant in futurum. Eiquandocunque id fecerint , fruftus taliter perceptorum pro annalibus eorum qui eis talia contulerint, erogent pauperibus : aut fi utrumque iftorum fponte neglexennt, ficut fraudatores fidelium ab ordinariis fuis afpere corrigantur,

III. *Dt BaptiJrfW & ejnf effefih* .

Circa furum baptifmum quofdam reper:· mus dehquiiTe . Cum enim periclitantibus parvulis , pro ncceffitatis inevitabilis articulo , quibufeumque laicisvel mulieribus fit coocelfum in cafibus hujutmodi periclitantes taliter baptizare, & hujufmodi baptiimum ad falurem confiet fuffictre, fi forma debita obfervetur nec debere baptizatos taliter , iterum baptizari: quidam tamen ftolidi facerdotes, fic baptizato parvulos, non fine facrarr.enti injuria rebaptizant. Quod nc de cetero *fiat* , firmiter mhibemus ; led iuper fic Hic aliquid derlt baptizato; exorcifmi ÔC catechiimi ' propter reverentiam ecclefix facientes . Forma autem facramenti in lingua vulgari confiilit, non lolum in fignificaiis, verum etiam in ordicF?rrr,»er- ne ' eorum, quo iplum J.ici amentum eft Dboium. *η*. vinitus inftitutum : d quo Chriftus dominus d/.7" · 'His verbis & taluer oidinatis, ut hint, lingua Latina, regenerativam contulerit potcftatem. Dicitur ergo lie a taliter baptizantibus , *Jcb criftin the in the ftdtrei name, tXc.* vel aliter in lingua Latina, fecundum patriae confuetudinem, vel in Gallico fic; *Jt hjptize try en noun del peere, tjc.* Quod fi facerdos rationabiliter dubitet, an parvulus baptizatus fuent in *forma* debita , tenens modum decretalcn cum exorcifmo & catechifmo dicat: *Si non ti hnptizolnt , ego te heptito tjc.* Attendant etiam facerdotes, ne Latina nomina, qux fcilicet prolata fonant Latinam, imponi permittant parvulis baptizatis, fexus pnecipue fœminini. Et fi fiat contrarium, per confirmantes epilcopos corrigatur .

IV. *Dt focreemtnto Corfrmolienti* .

Confirmationis infuper facramcntum multi negligunt temerarie, quia défunt forfan *Dr/β fim* ta 'M vigiles hortatores: adeo ut plurts immo innumeri , inveterati dierum malorum, qui nondum Confirmatiorus gratiam receperunt. Cui oegligeotic damnabili obviaate», ftatuimus, ut nuUus ad facramèhtum corporis & fanguinia Domini admittatur , extra mortis articulum, rufi fuerit confirma* tus, vel nifi fitcrit a receptione ConfAnatiouis rationabiliter impeditus.

anno CMRBTT

V. Λ> *fimnl tf femel Ordinet etefirentier* ·

Cum, fecundum doâores theologicos, militia clericalis feptem muniatur ordinibus , finguloram charaâeribus in anima confignata, per fineulos etiam augmentum recipiens grati», nifi ordinati, fide ordinem fufeipiant crimine irretiti : expedit plurimum ipfos or- · ineni· carl dines minime inculcatos , quoniam inculcatio reverentiam minuit, gloria per confequens per irreverentiam repercutitur ab ingratis. Contra dignitatem igitur tam reverentiffimi effe dignofeitur facramenti, quinque fimul Ordines, fcilicet ordines non facros , cum uno facro alicui uni homini exhibere . Unde in nonnullis aliis provinciis quatuor minores Ordines non fimul faciliter conceduntur, aut conferuntur: ut afcepdentesclerici ad Chrifti myfteria , quafi graduum canticum concinentes, cum probati extiterint in minoribus officiis, gradation demum ptocedant ad majora. Quia igitur ex fingufs eclefii», quae pia, qux religiofa , quxque honcfta funt, tenemur eligere , rox COTTV &ea tanquam fafciculum in angelorum ' col- P». ligare ; prxeipimus, ut epifeopi in his fequantur canonicas fandiones. Minores etiam Ordines, quando id poteft fieri, bono modo pro facramenti reverentia dentur aliquotiens combinati. Et recipientes eos, feufimul,feu figillaiim, in vulgari lingua publice inftruantur de diftinâione Ordinum , officiorum & charaftcrum, ut de profeâu grati», quat in fingulis Ordinibus digne accendeutibus augmentais .

VI. *Dv Conftfflone.*

Sacramentum Pctnitentix, naufragantium remedium fingulare, per quorumdam infipien-. tiuin * faccrdotum debito caret frudu: & qui credit a Huâibus emergere, perniciofius in damnationis pelagum demetgitur, dum de fado abfolvunt plurimos, quos de jure abfolverc nequeunt, & *vivificent,* ut ait pro- i phera, *propter pugillum hordei Ь fragment>tm ponit, animat* «N *vivunt,* utpote abfolventes de facio excommunicato; de jure, & praecipue ab Oxonienfi concilio, propter Ixfionem feu perturbationem ecclefiafticc libertatis, vel propter confimilia fcelerain eodem concilio fimili pcena damnata , feu decimas , feu alia jura ecclefiaftica detiucntes. Quibus ob--fiftentes ut feduûoribus animarum, & pulvib E los confuentibus fub cubitis reproborum : omnibus cautis provincix confefforibus, fub nobis & coepifeopis noftri» conftitutis, diftridius inhibemus, ne de cetero per *abfohs*tioms fignaculum, quod novimus fine fatisfa&ione debita & ipeciali commiffione ar- · no*, chicpifcopi & epifeopi * tenere, dum * funt ' ** *». in luis fceleribus pertinaces. Exillimantes nihilo minus hujufmodi, non tam confcffores, quam fovearum diaboli confoderes, peccare graviflime, cum convincantur faltem tacite eifdem fceleribus confentire, & fcelerofos in lua perfidia confortare. Unde caveant ipfi ,

M

ne eodem cum talibus excommunicationis la-A
rty^rt *n*t>lv4ntur.

Cum infuper nos dudum pluralitatem beneficiorum facrilege ufurpatsm cohibere volentes, inhibuerimus fub pena excommunicationis, ne quis de fafto ad tales in fuis fueris & facrilegiis contumaces manus extenderet abfolvendos: quidam tamen lacerdotes ρρΛ Belial, quamdiu falvatoru contrarium facere prxfumpferunt, occidentes animas Chrifti fanguine redemptas, & enervantes difciplinarn ecclefiaflicam. filos igitur, qyafi vulpes demolientes vincas Domini veraciter reputantes, fub priftina diftriftione iterato r.xcipimus, quatenus a talibus abfolvends dc cetero abllineant, & ad rcnunciandun B beneficiis illicite obtentis vel retentis, follic'*e inducant; alioquin, friant te ccniflimc
f ia <fie diem * maledi&louis fulgere feriendos.
raakd. fiu-
tutia'

VII. Λ «dm.

Sunt prxterca nonnulli, qui pretextu quorumdatn privilegiorum generalium afedeapoflolica obtentorum, ipreta contra intentionem apoftolicam audoritate pontificali, ipforum pontificum irrequifito beneplacito & aflenfu, ingerunt fe fubditorum eorumdem confeflionibus audiendis. Quorum prrfumptio* nes volentes reprimere, ut tenemur, prohibemus fub pœna excommunicationis, ne quis ^ de cetero, abfque epiicopi licentia exprefla vel probabiliter pfxfumpta, confciTioncs fuorum audiat fubditorum, nifi in audiendis confeflionibus a jurifdidione ordinaria diœcefans, fic mctropolitica expreflb tenore fui privilegii fit exemptus. Et fi qui contrarium fecerint, procedatur contra eos, ficut contra privilegiorum temerarios abuiores.

VIII. *De Panitentia.*

Prxterea, cum jux'a heros canones peccata graviora, ut incciius, & fimilia, q'JX vulgatitfima fuo fcandalo totam commovent civitatem, fint folkmni poenitentia calbganda: quorumdam tamen negligentia id agente, hujufmodi poenitentia videtur quali in oblivionem tradita, & crevilTy perconiequens rudacia, hujufmodi horrenda facinora & tiagitia perpetrandi. Quocirca prxeipimus, ut hujufmodi Poenitentia fbllemms de cetero im ponatur fecundum canonicas iandiones. Ablo iutionem autem ab homicidio voluntario, tam publico, quam occulto, foils epifeopis, extra neceflitatis articulum, refervamus: per quod minorum incendimus refrxnare audaciam, & non majorum reverentix in altquo derogare.

IX. *Dt* «w *ctufefftre »· quolibet detanuiu facitmit.*

Licet a fanftis patribus jampridem fuerit ordinatum, ut in quolibet decanatu unus fit reftor, aut vicarius, litteratura fuificicntis illuftnuus, gratis famaque laudabilis affignatus, ad cûofeflioaeœ reftorum, vicariorum, altosumque faccrdotum, ac mintflrorum ecdefis audiendam, injungendal'que paniten tias: ut fit mare fufiie in tewpïi introiiu, juxta templi typica faci amenta: hoc tamen haâenus non fuit ckri moribus approbatum, non fine multis Dei injuriis, ac celebratio-·I nibus * quas cxrraâionious potius diceremur. Ordinationem ig<tur prxdrâam a diflurtuui- C\7,,rl nc revocantes, prsciptmus, ut ipfa dc cete* rorinvtolabiicr obfervetur. Ex hoc minime Lana ce·» inhibere intendimus quin poflint, fi voluc- rupe- rint, ad alios communes penitentiaries, dum tamen conftet, pro facramcnto pteni- teutia, convolare.

X. *Dt nfarmatleut fimfUtium.*

Ignorantia facerdotum populum prxeipitat in foveam erroris: dt clericorum ftultitia vel ruditas, qui dirfinitione canonica filios fidelium inftruere jubentur, magis aliquando ad errorem profuit quam doârinam. Quidam etiam ceteris praedicantes non temper loca yifitant, qux magis conflat mentis lumine indigere: reflante Propbeta, quod *parvuli petierint panem,* aec *erant qui frangerent: &* alio clamante: jÇn/a rg«i d"/Maperi| a»/ ***£ ayvar, *lingua earum fln arult.* In quorum remedium diferiminum flatuendo prxeipimus, ut quilibet facerdos plebi prandens, quater in anno, hoc eft, fi.nel in .ualibet qn .rta anni, die unofollem>u vel ,.ur<bus, per fe, vel per alium, expona' populo vulgariter, abfque cujuslibet fubtilitatis textura phantaftica, quatuordecim fidei articulos, decem mandata decalogi, pracepta evangelii, duo fcilicet geminx caritatis, feptem opera mifericordist, feptem peccata capitalia cum fua progenie, feptem virtutes principales, ûc feptem gratis facramenta. Et ne quis a predicts per ignorantiam fe excufct, qux tamen omnes miniftri ccclefix feire tenentur; ea perfringimus fummaria brevitate.

Sciendum igitur feptem e(Te fidei articulos pertinentes ad myfteriutn Trinitatis: quorum quatuor pertinent ad Divinitatis intrinfeca, tres vero ad etfechis. Primus eft unitas Divine eflentie in trium perfonarum indivifib»li Trinitate, juxta illud, *Credo tn lmum Deum.* Secundus eft, credere patrem ingeniatum eflc Deum. Tertius eft, credere Filium genitum eflc Deum· Quartus eft, credere Spiritum fandum, nec genitum nec ingenitum tfle Deum, fed a Patre & Filio pariter procedentem. Quintus eft, creatio cxli & terra.· hoc eft, omnis vifibilis & invifibilis creaturx, a tota indivifibiliter Trinitate. Sexuis cft, iandificatio ecclefixper Spiritum fandum, & gratia facramenta, dc cetera omnia qux communicat ecclefia Chrifttana. In quo intelligitur, quod ecclcfia cum fuis facramcntis & legibus, per Spiritum fandum omni homini quantumcumquc peccatori fufticit ad falutem; & extra ecclefiam non cft (alus. Septimus eft,confirmatio ecciefi* per gloriam sternam, in anima & carne veraciter fufeitanda, & per oppofitum intelligitur damnatio reproboram.

Item alii feptem articuli pertinent ad drifti humanitatem. Primus eft Incarnatio, feu vera carnis aftumptio ex fola per Spiritum fandum virgine gloriofa- Secundus eft,vera incarnati Dei nativitas ex virgine incorrupta. Tertius eft, veri Dei Chrifti paffio & mon in cruce, fub tyrannide Pilati. Qpartus cft, defccnfio Chrifti Dei ad inferos inanima, quiefeente corpore in fcpulcro, ad fpoliatiooem Tartari. Qjiintus cft, vera Dei Chrifti

ANM3 CHRrrn '-..'. rcturreftio. Sextus veta ejus ad crlos afcen-Arow rju/, um *favum*, N= *ornillam* , -'"—.L-,-- fio. Septimus edefus venturi ad /udiciumcer- *faum* , are *om»lo* pam *iUieu* lilfima exfpcâatio. *[met* . In quibus omnibus cupiditas pof- lcflionts aliena quantum ad res mobiles condemnatur.

item, decem mandatorum veteris teftamenti, tria ordinantur ad Deum , quz dicuntur mandata pnnue tabtftc: feptem vero ad proximum, & dicuntur mandata fecunda: tabulz. In primo piohibetur omnis idolatria , cum dicitur.- *No» Mtkn Dete alienoe coram te.* In quo implicite prohibentur omnia forulegia & omnes incantationes, cum fuperftitionibus charaâcrum & hujufmodi figmentorum. In fecundo, cum dicitur; *Nm affumei nome» Dei tui in vanum :* prohibetur principaliter hzrcfis univerfa, & fecundario omms blafphemia & irreverens Dei nominatio, przcipuc in perjurio. In tertio mandato dicitur: *Memento, ut Ja^atum [rve< :* prxeipitur cultus religionis Chriftianz, ad quem differenter clerici & laici obligantur . Unde (ciendum eft, quod obligatio ad feriandum in fabbato legali, lecundum formam vetetis tcftamcnti, expiravit omnino cum ceteris in lege ceremoniis, & fucceflir in novo teftamento modus vacandi cultui Divino diebus Dominicis, & ceteris 'diebus lollemnibus : quibus diebus modus vacandi ' non cft tumendus a fuperflitione Judaica , fed a canonicis inftitutis. Primum quidem ' mandatum fecundz tabulz. *Honoro patrem & matrem.* In quo explicite przcipitur rem C porjliter & fpiritualiter parentes honorare: implicit vero & fccundarto omnis homo , pro fui gradus merito, ex eodem mandato intclligitur honorandus. In hoc autem mandato intclliguntur non iohim pater & mater carnalitcr, veram etiam fpiriluahier, ut pa ter fit przlatus ccclcfiz mediatus vel immcdiatus, mater autem cccleh. , cujur funt filii catholici univerfi. Secundum eft : Aim *octidet* . In quo explicite inhi'xtur illicita *perfonar interemptio, confenlu, opere, verbo , & favore: implicite hic omnis injufta perfonz Irfio inhibetur. Unde ipiritualiter occidunt, qui non refiftunt indigentes.- civiliter occidunt, qui detrahunt, vel qui innocentes Dnon fuerit infamatus, ut fie ci indicatur puropprimunt & confundunt. Tertium mandatum *Non machohiru* . Inquo explicite inhibetur adulterium, implicite vero fornicatio, quz explicite prohibetur Deuter . xxm. ubi dicitur: *Nox marretrix de Jiliabeu ijroel neque [certator.* Inhibettn etiam io eodem mandato omnis conjuncto viri & mulieris, quam bona matrimonii non cxcufant: omnis etiam voluntaria pollutio, quocumque modo aliter ftudioie procurata. Quartum mandatum eft: *Non [urium /acui.* In quo e.^piicite prohibetur clandeilina rei alienz * , invito dorniuiu»»n0: *mP,lc*,c vcfü omnis injuriofa feu per por, w.; fraudem, feu per ufuram, feu per violentiam, icu per metum, rei ulurpatio alienz.E Quintum mandatum eft: *No» toymrie to»tro proximum Ixum falfum tejltmooixm.* In quo explicite prohibetur falis reftificatio ad nocendum: implicite vero *folio* tcftificatio ad indignum contra merita promovendum. In hoc etiam mwdato omne mendacium, licet * perniciofum, condemnatur . Sextum mandatum, A-» *emexpefeet* rrxv *proximi tmt* fupple, ex injuria. In quo mandato impii* cite inhibetur cupiditas poflefiionis immobilis, catholici przcipuc cujufcumque. Septimum mandatum cft : *Non itfter&i*

» *Curt,* fcllice

His autem decem mandatis duo fuperaddit evangclium .- dileâiooem Dei fcilicet & proximi. Deum diligit, qui ex amore , non ex titnore principaliter ' cuftodit. Proximum autem debet quilibet diligere ficut * *DeeN m* feipfum.- ubi hxc conditio, ficut, non dicit squalitatem, fed conformitstem ', ut videlicet diligas proximum tuum ad quod tc ipfum r hoc cà, ad bonum , non ad malum ; & quomodo te ipfum,hoccfttfpiritualiter, non car* Bnallier, fecundum quod camalitas dicit vitium, Item quanrumcumquc tc ipfum ; hoc eft in profperitate fit adverfitate, fanitate & infirmitate. Item, quanrumcumquc tciplum refpeftu temporalium, pro tanto ut plus diligas omnem hominem & Cingulum, quam omnem affluentiam temporalem- Item, ficut teipfum, pro tanto, ut plus diligas proximi tui animam, feu anima: falutemsternam, quam tuam vitam temporalem; ficut animz tua vitam debes vite praeponere carnis luz . Item , qualiter te ipfum, ut videlicet omni alii in neceflitate fubventae, ficut tibi velles in neceflitate fubveniri. Et haec omnia intel-liguntar , cum dicitur , *Diliget proximum tuum,* &c.

Septem funt opera mifericordi®, quae ex Matthzi evangelio patefiunt ; videlicet, fa« melicus pafecre, potare fitibundum, hofpitio recipere peregrinum, veftire nudum, vi-Citare infirmum, confolari carceri mancipatum. Septimum ex Tobia tollitur, fcilicet fepelire corpora mortuorum.

Septan exceptiones verum matrimonium impedimt, ne cfieâum debitum lortiatur , vel in quibufcutnque caufis, ut contra juftitiam proccflus ecclefix diutius fufpendatur.

Item, excommunicantur omnes illi, qui gratia heri vel favoris malitiofe imponunt crimen alicui, cum apud bonos & graves gsfio, vel alio modo gravetur.

Item, excommunicantur omnes, qui vacante ccdefia, malitiofe opponunt, vel opponi procurant quzftionem de jure patronatus, ut verum patronum a collatione ipfius ccclefiz fahem impediant illa vice.

Item, excommunicantur omnes illi, qui malitiofe contemnunt exequi mandata regis de excommunicatis capiendis, vel eorum impediunt captionem, feu procurant eorum injuftam liberationem contra decreta ecclefiafticz difciplinz.

Irem, excommunicantur in concilio bonae memoris Othoboni omnes illi, qui proim-. pedimento pacis, feu compofitione litigantium, quicquam recipiunt, donec ipfum fic receptum reftituerint donatori.

Item, excommunicantur pereumdem quicumque de domibus, manerii,, ve! grangiis, vel locis archiepifcoporum, epifeoporam , vel aliarum perfoarum ecclcfiafticarum , contra ;pforum voluntatem, vel cuftodum rerum ear ndem, aliquid auferunt aur confumunt vel injuriofe contreftanr : qua fententia figantur, nec abfolvi poflunt, donec de injuria fatisfccerint competenter.

Item, excommur icantur ab eodem quicum.

que

'que abftrahunt iolenter reum , ad ecclefiam, A aliam contra inhibitionem diu emeupneens, – –
CHKIsn c^^cteriu.n » »cl clauilrum fugientem , ipiritu laumco fc in lucis angelum transit-
>t'(. vel qui ei viâmn prohibent exhiberi, vel qui guraus, fingit mendaciter piediAum abfen- ,,ıî
res alienas in locis ipôs depolitas violenter tem vocari coram judice, & k ipfius pro-
afportant, vel atportari faciunt, sclqui-Iportationem talem faûam nomine fuo, vcl a familiaribus luis, ratam habent, vd qui ad hoc publice vel occulte confilium vcl auxilium pubuerint feu aflenfum.

curatorem exifterc, & vocare ' nomine abientis ad cautam ejus in judicio defenden- ' *Cm.* w
dam. Prctcodens etiam falium procurato
rem ' alicui decano vei Superiori torlan fup- tUi4,Jnurn^
plicat in h«c verba : Qvm *figdlum meum paucu r/l agnitus», peto ut figills.m aufhrttatis vcjlro* mw *procuratorio apponjtu :* & fic, data mercedc iniquitatis, obi met quod sequirit. Deinde, obtento fallo procuratorio , altero fc ipfius fingente adveiLrium mendaciter, litem ingreditur, & in hac fraude pro-

Item, excommunicat! funt omnes, qui veniunt aut faciunt contra magnam chartam Anglii, qux fententia eft per ledem apoftolicam pluries confirmat t.

De hac publicatione inquirant archidiaco- Sii diligenter.- fit quoties presbyteros invenerint pridiclam moralem inftruftionem, leu B prediâas excommunicationum lentendas , ilatutis temporibus minime populo prcdicatfc, toties eos arguant a perna canonica calligandos , fic iuppkrc compellant quod temere omiferunt.

XI. *De leofpitalitate tenenda.*

Praeterea, cum , facro teftantc eloquio , paftorcs greges fibi creditos paictrt teneantur , ac os bovis triturantis non debeat alligari : ftatuimus, ut rectoresecclcfiarum, qui in ecdefiis fuis non faciunt refidentiam corporalem, ncc habent vicarios, per œconomos fuos hofpiralitatis gratiam exhibeant , juxta quod fufficiunt ecclefia, facultates; adeo ut parochianorum pauperum faltem necef- *Q* tali fubveniatur rxtrema;, & ut qui ibidem trankuntes prxdicant verbum Dti, recipiant naceftaria corporis alimenta: ne ecclefie eorum , inopis violentia, a pridicantibus merito deferantur. *'Dignas eji operarius cibo fuo:* ftjl nec qui,'luam tenetur propriis ' militare.

cedens , poilcfiionem nancilcitur per fententiam, vero Domino, cujus (latus iic de fado fubvertitur , hoc penitus ignorante. Volentes igitur tam deteftandis fraudibus obviare, ftatuimus, ut nullus decanus ftu archidiaconus, vcl ejus officialis, feu etiam officialis epiicopi, figillum fuum alicui procuratorio apponat : nifi hoc ab eo petatur publice in judicio vel extra judicium, & is, qui procuratorem conftituit, quem conflet efle verum dominum , praefers corporaliter hoc requirat, ut fraus quaelibet excludatur. Quicumque vero decanus , archidiaconus, vcl officialis ejus, vel etiam officialis epiicopi, cx certa malitia, contrarium fecerit, per triennium poftea ab officio fic beneficio fit fufpenfus. Quicumque etiam advocatus, hujufmodi facinus procuraverit, iulpenius lit per triennium ab officio advocationis, fic inhabits ad beneficium eccleliafticum obtinendum . Quod fi fit uxoratus aut bigamus, excommunicationi fubjaceat ipfo fafto : eo quod per talem procuratorem aâum fuerit vel procuratum, modis omnibus pro infedo penitus reputato. Procurator etiam ipfe, totius falfitatis incentor, ab omni aflu legitimo perpetuo repellatur ; & ii qui nihilo minus fuper hoc convinci valeant, pani laite ad intetefte & reftituendum omnia damna teneantur .

fUe

XII. *De certificationilus faciendis.*

Quidam ruralium decanorum, in citationibus faciendis contra communem juris ordinem , de Lucifcriana venutia merito diffamantur : qui videlicet certificationem fubdo'am vendunt, pro pecunia, filiis falfitatis, nulla citatione ad notitiam citati ante ccrtificatio- Q nem hujuftnodi, vcl poft eam, aliquatenus veniente.- unde frequenter evenit ut innocens damnetur. In cujus nequjtix remedium (latuimus, ut nulli concedatur certificatorium, nifi die follemni, inter Millarum follemnia, in ecclefia ubi citatus fovet larem, vel amplius convertatur, pubblce recitatum; hoc adjunâo moderamine, ut citatus (officientes habeat inducias, ut die & loco fibi praefixis competenter valeat compatere. Quod u caiu aliquo tantum tempus arcet, quod dilationi non pateat locus.- citatione publice faâa coram teftibus, detur certificatorium in ecclefia vel alio loco publico, coram teftibusfide dignis. Its quod dies citationis £ & locus m ipfo certifiatorio exprimantur, & nulla fiat ccrtificatio ante citationem.* quod jurent fe fiddter failures decani.

XIII. *De fayti procuratorlis no» Jigfiandij.*

Exhorrenda quorumdam malina perpendimus accidifle, quod , aliquo pallore ecclefiaflici beneficii in remotis agente, aliquis dolofus ipfius advcrfarius, domum ejus vel rem

XIV. M *fiant ciandtfiinf in^uifitioncs.*

Per provinciam nofiram frequenter perpendimus, multos ecclefiafticorum beneficiorum poffeifores tuis beneficiis fraude diabolica ipoliari. Dum enim nonnulli infernalis ignis facibus agitati, in ipforum beneficia oculos ambitionis infigunt, procurant fe per patronos præfentari ad eadem, impetrantes clandeftinas inquifitiones fieri per decanes & alios, fic potfefliones nanelicuntur beneficiorum hujufmodi, juftis corumdem pofleffonbus hoc penitus ignorantibus. Unde contigit de petitore perfido fieri poiTciTorem, fic dc poftelTore vero fieri adorem , omni juftitia redamante. Nos autem cupientes ad- pro-vincia noftra tantam nequitiam funditus extirpare: ftatuimus, dc perpetuo ordinamus, ut nullus decanus, feu quivis praelatus alius, exceptis perfonis epifeoporum, quorum hac ordinatione au&oritas non arâatur, inquiTitionem faciat dc priefcotatioois hujufmodi negotio, nifi in pkno loci capitulo, eo, cui poiTcffio ecclefie incumbit, vocato legitime, fub tanti temporis (patio,quo poftit ibi prudentum virorum confilio profpicerc, fic defenfiooi flatus fui furficienti remedio provide-

A*MO CRtUSTf

*derc. Qaicqmd autem contra hanc ordtna-tioasm noAraa focrir attentatum, dcccrai-πκμ penitus non tcnere. Ad laiisiadonem wo nihilo mines de omni damno, quod idem poffcftor parpeflus fuerit, decanum vel prolatum dium taliter clandeftioc inquirentes, prartentis faodboaia concilio coodrâtnantes: «atbitiofum iplum ab alio beneficio, fic nequiter ambito, excludentes perpetuo, & nihilo minus eumdem ab omnis obtentu eckfiaüici alterius beneficii per triennium fufpendentes.

XV. *De firma.*

Vendentes fic ementes qui dc templo dudum coepit ejicere, fi corpta penitus perferiffci, non fraudarentur pauperes firmarum contraâibus, quibus convertitur in mammo. nam quod eft Chrifti...xikæibus infundendum. Huic igitur pefti remedium apponentes, prxerpimus firmiter oWcrvari, quod circa firmas inOxonienfi concilio falubritereft provtfum; ut videlicet ecclefia» ad firmam minime tradantur, nifi ex caufis neceftariis per iuos epifeopos approbatis .Statuimus infuper, ut nulli tradantur ad firmam nifi pcr> fonts ccclefiafticis fandis & honeftis, quos locorum- cpiicopi libere valeant coercere: proviio etiam, * parochia; pauperibus dc firmis hujufmodi pinguis portio juri confona„ fecundum arbitrium epifeopi ailignetur, iub reftimonio quatuor fidelium parochianorutn ciidem fideliter eroganda. Et ut ab hujufmodi firmis omnis contraâus imaginarius fubducatur, quia in perfonis clericorum fallo fuppofitis, ve) fub nomine ballivatus ecclefia:, ad firmam laicis conceduntur, facro approbante concilio, ordinamus: ut fi quis clericus in tali verfutia repertus fuerit, puniatur fecundum ftatutum bonae memori» Othoboni; & gravius, fi pralatis vifum fuerit expedire.

4 *ferte,* tit ptrochic i U.

XVI. *De rtligtqfit.*

Plures religiofas domos invenimus ordinis fandi Auguftini, qus, eo quod olim quibufdam mqtricibus ecclefiis ultra marinis adhatfcrant, a quibus modo, immo diurno tempore fepjlratas nofcuntur, occafione quarumdam ceremoniarum a dids matricibus receptarum, per quas diferepant a ceteris ejufdem ordinis domibus in Cantnarienfi provincia conftitutis, nec conveniunt cum ceteris in capitulo generali„fingulis trienniis, juxta generale concilium celebrando. Sed quia turpis eft pars, qus non convenit fuo toti: flatuimus, ut de cetero omnes hujufmodi domiis, fialva fibi ceremoniarum obfervantia fpeciali, moneantur per locorum epifeopos, ut veniant cum aliis canonicis in capitulo generali, de regimine & reformatione ordinis communiter tradaturi; vel fi inter eos, quantum ad fubftantiam religionis, fit notabilis diverfitas, igitur ipfis conftituant capitulum generale; alioquin hoc fscere per cenfuram ecckfiafticam compellantur.

XVII. *De temptoribtu mantellum.*

Tantum invaluit detcftand* lubricitatis enormitas, ut quidam nec legibus, nec canontbus deferentes, ad caſtitatem fan&imonia* lium euftodieodam editis, cum ipfi· facril». gum inccftum committere ooo formident. Cui horrendo flagitio reflMdfom apponet» cupientes, omnes tam chartas, qnam laicos hujufmodi turpitudinis patratores, mejorts excommunicationis lententi.·. innodamus, fotam * epifeoporum hujufmodi abfolutkxtcm fententis refervantes, excepto mortis articulo, in quo abfijlvi valeant a quolibet facerdote.' ut * fi coovducrint, piaculum fuum * fW. std hujufmodi teneantur, fub pœna prsdiâi anathematis, infra trium menfium fpatium, propriis epifeopis confiteri, aut fede ipfa vacante, cuftodi fpirituaiitatis aut decano eccÿfix cathcdralis.

AWHO CMMSn

XVIII. Am *ir. todem.*

Scndimoniales plurims in vagationis vitio deledatat, Dine vagantis exemplo in confimile corruptionis fcandalum, inorno longe pemicioftus, afiidue profabuntur. Cui periculo providentes, magis intendentes carum faluti contulere, quam vanis earumdem defidcriis complacere: fub poena excommunicationis totaliter inhibemus, ne qua illarum, etiam cum focia, nc dum fola, apud parentes vel affines, quantumcumque fama;, vel eminenti», vel religionis exiftanr, ultra tres dies naturales, caufa recreationis perendinare, vel pro neerfiirate vd occafione, ultra fex dies, ccflantc infirmitate, commorari prsiumant: nifi locorum epiicopis aliud ex caula neceffaria aliquoties videatur; de quo eorum confidentias in tremendo judicio oneramus. Hanc autem ordinationem ad illas non extendimus, qus exterius coguntur mendicare, 1 fibi qtutrere ncccflaria dum a mendicant. I * *Ai. H.*

XIX Item m eadem.

Item, moniales quatdam tantum defipiunt, ut cum fint sutis legitimae, fic doh capa- Dccs, poftquam ultra annum inter moniales monaftice vixerint, putant fe non effe profeilas, ac fibi licere redire ad iscidum, uro eo quod benedi&ioncm epifcopalem cumlollemnitate vpti emiifi minime receperunt. Nos vero, errorem hujufmodi excludentes, pnefentis concilii audoritate declaramus, eas ipfo fa-*&o* profeflas exiftere reputandas, poftquam ultra annum vitam fpoote in collegio duxerint regularem: adeo ut ad faxulum redire nullatenus permittantur, nihilo minus ab epifeopis cum follemoitate debita coofecrandasfuo tempore vel velandas. Idem etiam, quantum ad profeflionis vinculum, iêntimus de monachb fit religiofis aliis quibufcnmque, niG Eobfiftat canonicum: dt eos, fi ultra annum, religionis habitum tn monafter» fpontc detulerint, & ipfo fado ad fsculum redierint, efle ficut apoftatas ab ecclcfiafticis officiis repellendos, dt ad repetenda fua monafteria, fecundum juris exigentiam, efle compellendos. De quibus diligens fiat inquifitio per arch*. quoniam multos hujufmodi, fub ovino vellere, lupinum animum nove. * /zj. «ntuducenum tint palliare.

XX. *Dt*

XX. *D.*

Przterea font nonnulli, quo· apparer per fa&i evidentiam ferculum intendere perpetuo relinquere, fit per cena indicia in clauttri excubiis velle luo totf tempore Domino militare. Qii cum, prévalente in eis carnali defiderio, redeunt ad vomitum, ùeculum repetentes inter fidera errantia computandi. Quavis * igitur jura manifefle definiunt hu-
* Ar-Qum* julmodi non poifc habitum religionis *omni-*
*** no deferere, quin ialtem in religione aliqua perpetuo maneant : luxuriari quidam cum attrite frontis audacia, apoftaticz infamiam non verentes, poftquam abfolute fe vellefz-B culum relinquere oftenderunt, relida Jesofolyma , redeunt in Ægyptum. Quocirca (latuimus, ut ordinarii locorum tales cum omni diligentia invefligent , dc fubtradione, tam officii, quam beneficii ecdefiaftici, fi quod habent, ad flatum priflinum vel laxiorem regulam cogant pertranfire. Quod fi fint laici hujufmodi apoftat* · *& ipfi* ad falutis fus ftudia per cenfuram ecclefiafticam compellantur. Hanc autem ordinationem ad illos non extendimus, cum quibus fedes apoflolica aliter ordinavit.

XXI. *Nt rtligiqfly tMKKtertf teflaletnt9~ rwn fleet* ·

Religiofa fmceritas ab omni fiecularisim-
V«r. fonid- plicationis macula eft eo falutius * obier-
im. *ba-* v*nda, quo devotionis fandz fimplicitas fa-
tal * cibus * retardatur, cum in caris extrinfecis mentis oculus diflradus, ab unitatis Audio praepeditur. Quocirca in concilio Lambethenft falubriter eft provifum, ne aliqui religiofi , cujufcumque profeffionis, fint executores teftamentorum, nifi de ordinariorum licentia & voluntate procedat. Cui ftatuto adjiciendum duximus, ut nullus religiofus permittatur executor alieujus exillere teilameoti, nifi fuus fuperior fufficienter caveat pro religiofis huiufmodi, quod exfequcntur D fideliter & reddent integre rationem de refiduis, fi que fuerint.- de damnis, fi que per ipfo· evenerint, loci ordinario abfque difficultate qualibet refponfurus. Et quia nonnulli religionis habitum deferentes, licet non fint exeeutores, tamen diftributores defundi bonorum efficiuntur temeritate propria vel imprudentia aliena, ex quo magnam provenire vidimus bonorum hujufmodi lacfionem; idem circa hujufmodi diftributionem prccipimus obfervari, quod circa exeeutionemiuperius eft provifum, ne aliter fe execution! vel diftributioni fe immifeeant, fub pœna anathematis inhibentes. Unde qui fufficienter cavere non poterunt, fciant *fe* tam ab E exeeutione, quam a diflributioae bonorum hujufmodi, prefentis diffinitione concilii perpetuo doogatos.

XXII. *Dt heklitt eltriteli.*

Quamvis nomen religionis vhs monaftiae loquentiam ufus approprier, habet tamen clericalis boneflas refigiofie vite gradum eximium, fi ea cuflodiat vita & habitu, que facri canones decernunt clericis oblervanda . Sed (proh pudor!) clerici plurimi hujus

A inclye religionis, judiciorum antequam in——— famiam immutantes, qui gregos glorias pa- A**»
ternis honoribus prctulaunt, dum verecun-*dantur clerici apparere, militari te* contegunt apparatu.*ut ftultis placeant,quosconflat eundis lapientibus dilplicere, & fatuus **· o-
reputari. Et cum corona fit charaâer ec-*dcfiaftic* militi** & revelati cordis ac patuli radiis czleflibus infigne, ipfi ut veraciter oflendjnt fe hujus charaderis titulum erubeicere, tena coronas abfeondunt, quafi cacleties radios repellentes, & indiciorum infra * corda fua gerentes, erroris velamine obfcurata. Statuto igitur adhérentes domini Othoboni, nihilo minus ordinamus & diflride przcipimus, ut clericus quilibet in facris ordinibus conflitutus veflem exteriorem gerat diffimilem militaris : utpote anterius & poflerius non birratam, vel ialtem ex forma fua militari vel laicali congrua diffimilem honeflate. Et qui fecus facere przfumpferit, quamdiu .forth* contrarie veflem tulerit, ab ingreuu ecclefiz fufpendaiur. Et przdiflus legatus contra portantes infulas, aut tenas coram prdatis aut coram populo publice deferentes: (latuit, ut fi moniti fe minime emendaverint , ipio faâo ab officio fufpenfionem incurrant. In qua fi tres mentes perftiterint, a beneficio fint fuipcnfi, a qua fufpenfione abiolvi nequeant, nifi data C iexta parte ecclcfiafticorum bonorum fuorum per manus epifeoporum eroganda, nihilominus poenis aliis puniendi juxta arbitrium prelatorum. Nos igitur (latutum hujufmodi advertentes modice efficaci* haflenus extitiffe, pro eo quod inferiores pnelati hujufinodi clericos xnonftrofos non audeant monere ; propter quod in potnas a difto legato (laturas videntur pufillanimitatis fur merito incidiflc, & rato epifeoporum afpeftibus cierici hujufinodi fe przientant, (latuimus, ut omni monitione^ cédante, cum clericos ignorantia * excufet, predifti clerici fuz proter- *"Ctrr.nm*
vi* merito quotiefeumque publice coram po- exci».
pulo vel prclatis hujufmodi infulas portaverint , nifi forfitan in itinere, in pcenas omnes incidant fupradiflas. Caveant omnes illi, de quibus loquitur legatus, qui moniti infularum infolentiam public e detulerint, per pretaxati temporis fpatium , ne in iufpenfionem ab officio & beneficio inciderint merito culp* fus. Mandamus etiam in pofterum, ut de talibus fiat per decanatws fingulos inquifitio fpccialis, & cujufcumque fine gradus vel excellenti*, contra cos in forma canonica procedatur.

XXIII. *Dt fIIII/ prt/byttrenaH.*

Cum a jure fit inhibitum, ne abfque difpeniatione apoftolica praeficiantur filii presbyterorum aut reflorum in ecckfits,in quibus patres eorum immediate feu proxime mintflrarunt, fit conflet ipfa beneficia vacare, fi contrarium fuerit attentatum.* praecipimus, ut przlati de ecdcfiis fic vacantibus diligenter inq'tirant, fit juxta juris exigentiam de eis differant ordinare, cautius prscaventes dc cetero, ut clerici ad hujufmodi beneficia nullo modo admittantur, ne contra juftitiam in hereditate Crucifixi, per furreptionem , locus pateat fucccflioni.

A*NO CHRISH

XXIV. *Dt ûejliMionibttf.*

Ex (blito curfu caufarum multos compcrimus conquérantes, quod nonnulli coepifeopi noftri clericos prsicnmos ad vacantes ccclefias admittentes, lifteras teftiœoniales eis reculant impendere faâi lui: propter quod fuboriente inter hujufmodi pradentatos fit alios materia quaeftionis, fubeumbit plerumque veritas falfnati. Nos autem ecclefiafticis regulis adhérentes, que fidem geflorum ex legalibus colligunt inftrumentis; (latuimus, ut unufquifque epifeopus clerico, quem ad ecciefiam aliquam admittit, litteras patentes de fua admiflione concedat: inter alia continentes in quo afliftâr ordine, fit quo titulo ad hujuûnodi beneficium admittatur.

XXV. *D· clericit phero btntficio* oceat- *pMtibuj.*

Languor prolixior gravat medicum, nec faciliter evellitur plantatio infernalis, qus in innumeris perditionis filiis eft infixa; oec alicui mortaliuum legitur efle conceflum, fimilem totam convertere multitudinem impiorum, facra pagina teftante: *Dttt* (inquit) *confionoet notiones bos In confpethe tteo paulotisnt otpu per portes*.Sane ecclefia Anglicana a membris putridis ac falfis clericis ab olim conftituit plagas duras, qui pompe & avaritie eftubusinflammati,beneficia cum cura, abfque difpenfatione apoftolica, ac contra canones acervantes, nec veriti funt hafienus animas *perdere adquifitas* (anguine Redemptoris, nec erubuerunt fures exiftere, & vitam infamem agere tamdiu, donec horrenda morte, ut in multis vidimus, Divin»leveritatis flamma percufli, de medio funt fublati. Quoniam ' plagam paulatim atque per partes fanare cupientes, hujuûnodi multiplicationem in futurum falubriter inhibuimus, circa adventus noftri principium, fub certa forma rigoris, ne quis auderet extunchujufmodi pluraliter fe involvere ullo modo; preteritam etiam minis falubribus decernentes, quas minas intendimus, auâore Deo, effedui mancipare; ut fic, juxta facra eloquia, radicatam nequitiam valeamus paulatim quidem ", dicente Scriptura; *Non poterii eos delere poriter, ne forte nenlitipticentier cantro te befit* terr*.* Hujuûnodi autem proceflus noltris conatibus boni (rudus ex ordine contulit pietas Redemptoris,dum (altem ex propetica ,priftma effrenatio beneficia hujutmo* fine fcrUPU'° Amittendi..quibufdam...dedit compundionis fpiritum, ut damnate pluralitatis fu» magnam partem ablciderint; quibuidam infuper vel ut fuperfluitatem fuam noilrz fubmiferint dilcretionis arbitrio modesandam. Qua fubmiflioge noverint univerfi, hujufmodi exccius non purgari vitium,cum non poifimus cum ipfis in talibus difpenlarc, licet purgationem hujufmodi quodammodo, quamvis tenuiter, inchoare.Ceteros autem omnes dc fingulos hujufmodi pluralitatem damnabiliter occupantes,& in lue adhuc .perfiftentes fupercilio arrogantis, monemus primo, fecundo & tertio, quia cum parata

"". '. "". rum pU' ' * *Dtrft* c»«l'' len. aut quid limlk *Dctu-* „ iil tcmkeus*"

Λ fit c» abforbendis, nifi citms pœnitcntiam", egerint, vorago infernalis, mola afinariade. primente, ulteriori deliberationi nulla poteft concedi dilatio, quatenus hujufmodi beneficium libere & absolute infra fex menfium fpatium in epicoporum fuorum manibus omnino refignent; utisfacientes nihilo minu·, ut eorum (latus patitur, ecclefiis fic fraudatis: numquam per fe vel per alios clam, vel palam, vere vel imaginarie, aliquid de hujufmodi fruâibus illicite recepturi. Salvo nobis jura de illis beneficiis ordinandi, quorum collatio eft ad nos per lapfum temporis devoluta; alioquin, extunc contra ipfos, faveute AltitTuno, in forma canonica procedegmus. Interim autem hac monitione nec nobis, nec fratribus coepifcopis noftris preju. dicare intendimus, quin contrahujufmodior. ^tnario progreflu particulariter procedatur.

— ↑^T—, (λ·«.

XXVI. *Dt odvocotts.*

Veloces ad audiendum, & tardos ad loquendum exiftere beatus Jacobus imperat,& a juventute ufque ad maturitatis annos edoftum decet ceteris prsftare ducatum. In fchola fiquidem Pythagor», quinquennale tenebant auditores filentium, priuiquam dc illa vel de alia gentium lapientia diflererc finerentur. Cujus prudentis difciplinam plurimi advocatorum hujufmodi temporis non fedantur; quin potius poft unum librum juris vix auditum, arrogant fibi officium in caufisecdefiafticis publice poftulandi. Et quia veritatem juris ignorant, ad fraudes horribiles impeditivas proceflus judicialis tantummodo i convertunt. Cui petii remedium apponere cupientes, ftatuimus, ut nullus de cetero admittatur advocationis officium publice exercere, nifi prius ad minus per triennium audierit cum diligentia jus canonicum & civile. Hujufmodi autem fidem nec condigno e · apparet teftimonio, nec per. fafti evidentiam proprio faciam facramento.

ΘXXVII, *Dt foffrogiis pro orebsepifeopis & epifcopis bobendij.*

Ingratitudinis vitium plurimum eft deteflandum, & fubditorum praecipue ad prelatos, qui (ollicitc pervigilant, tanquam ratio nem reddituri pro fibi creditis animabas. Quocirca ftatuimus, ut archiepifcopovelepifcopo decedente, quilibet facerdos tam religiofus quam («cularis, qui defundo fubditus exiliterit, pro ipfo Milfam unam dicere teneatur. Fratres etiam & coepifcopi omnes, in congregatione fua fequenti proxima faciant follemne officium limul pro defundo; finguli nihilo minus in cappellis fuis condigna lufΣ fragia exhibentes, ficut defiderant fibi in cafu coolimiii exhiberi.

Datum apud Lameheth ultimo die conciiii, fcilicct, die Veneris fexto Idus Odobris, E. littera Dominical· , anno Dom. MCCLXXXI. Indiftione nona, Pontificatus domini Martini pape quarti primo: & anno regni regis illufttis Domini Eduardi nono, & confecrationis noftrtc vicefimo tertio

AD CONCILIUM LAMBÊTHENSE

Epifcoporum & Geri provincia: Cantuarienlis

X«t» 1281. *btbitltm*

ADDITIONES

g* gruk.

Suppi.

COncilium hoc (forfan idem quod tribus hebdomadis poft Pafcha hoc anno indiftum fuerat) celebratum fuit apud Lamheth feptimo die O&obris, uti conflât ex mandato archiepifcopi Cantuar. citato in regiftro Peckam fol. 17J. b.

" Frater *J.* ficc. epifeopo London, ficc. Quia pro neccifitate eccicfiz manifefta intendimus Dei ope fic gratia fecundum factorum canonum fanftiones inftantj. menfe Oftobri apud Lamheth concilium celebrare, frater-g nitati veftr* committimus, fic in virtute obedienti* firmiter injungendo mandamus, quatenus venerabiles fratres coepifcopos noftros univerfos, nec non abbates, priores elcfttvos, exemptos fic non exemptos , decanos tathedralium fic collegiatarum ecclefiarum , archidiacooos fic capitulorum procuratores , citetis peremptorie per vos fic per alios, quod feptima die diâi menfis coram nobis apud Lamheth perfonaliter fint profentes, concilium ibidem fecundum facros canones celebraturi, nobifeum faâuri fic recepturi quod ipfum facrum concilium duxerit ordinandum ; denunciantes eifdem, quod contra abfentes in forma canonica procedemus. Nec debilitatis excufationem fumcere reputamus illorum , qui per maneria fua juxta dimcefes fuas fic extra, fit ad alia loca per Cant, provinciam fe faciunt pro familiaribus negotiis in quibufeumque vehicufisdeportari; mandantes infuper fingulis epifeopis, quod fecum deferant in feriptis nomina omnium in forma przdiâa de fuis diœcefibus ad concilium vocatorum. Denuncietis etiam ceteris omnibus , qui fontium *le gwKat*, quod in cafibus illis, quorum correâianem ad concilium nofcitur pertinere, audientia per Dei gratiam eis in forma prôdiâa concedetur. Vos autem prodiâis die fic loco in forma prodiâa conoparentes, comite fanitàte, cenificetis nos per patentes reliras litteras, quid feceritis de promiflis. Valete in Chrifto & virgine gloriola. Dat. apud Slyndon III. kai. Augufti anno confecr. noftro tertio. "

Antequam autem concilium hoc4 congregaram eflêt, rex duas fequentes archiepifcopo Cantuar. miGt prohibitiones, ne aliquid in eo agatur, quod in projudicium coron* fic dignitatis fu* regi* cedere poftit. Extant ambe in rcg. Peckam fol. tot. b.

" Edvardus, Ac. venerabilibus in Quitte patribus J. Dei gr. Cant, archiepifeopo, A totius Anglic primati, & omnibus epifeopis, & aliis prolatis in inftanti concilio apud Lambeth celebrando conventuris, falutem . Mandamus vobis, quod ficut baronias vêtiras, quas de nobis tenetis, diligitis , nullo modo concilium de aliquibus, quz ad coronam noftram pertinent, vel quz perfonam noftram, vel ftatum noftrum, vel (latum concilii noftri contingunt, tenere, feu aliquid contra coronam & dignitatem noftram in eodem (latuere profumatis. Scitur pro certo quod fi feceritis, nos ad baronias' veftras graviter capiemus. Teftc meipfo apud Lindnurft 28. die Septemb. anno regni nofiri nono. "

" Edvvardus, fite. ven. in Chrifto patribus J. ficc. fic omnibus epifeopis, fic aliis prolatis in iftanti concilio apud Lamheth ficc.Vinculo juramenti nobis eftis,ut noftis, adftriâi ,quo nobis in omnibus ad coronam fic regiam dignitatem noftram fpeftantibus , 'Omnem nuam poteritis fidelitatem obfervare debetis. Qjupropter vobis mandamus in fide fic fidelitate, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes , quod tam ad confervationem, quam ad defenfionem jurium noftrorum, fic regni noftri, omnem quam poteritis diligentiam adhibere curetis . Et vobis omnibus fic fingulis fub vinculo juramenti memorati, fic fub pcena amiifionis temporalium, qu* dc nobis tenetis, ~~firmiter inhibemus~~, *oc* inprojudicium noftri vel ejufdem regni in diâo concilio contra nos vel jura noftra, quibus prodeceflores noftri reges Angite, fic nos ex antiqua & approbata confuetudine ufi fuimus, procurare vei attemptare aliquid profumatis , vel etiam alicui hujufmodi procurare, attemptare fcu (latuere volenti, aftenfum przbeatis. Sed taliter vos habeatis in hac parte, quod vos debeamus potius fperialiter commendare , quam de contrarilo, quod abiit, increpare . ET* ro· &c· ut fupra.

Tho. Walfingham Hift. Angi, in anno 1281. ita de hoc concilio & conftitutionibus in eo fidis loquitur. " An. grati* M. CCLXXXI. qui eft annus regni regis Edvardi a conqueftu primi oâavus, fratrer Johannes Peckam Cantuarienlis archiepifcopns, ne nihil fecirte videretur, convocat concilium apud Lambheyth; in quo conftitntiooes Othonis & Oftuboni quondam legatorum in Anglia innovans, julfit eas ab omnibus cuftodiri. "

1.'—A****Aa-et

CHRIsn .**..

till.

gy PROV1NCIÆ CANTUARIENS1S CONCILIUM

Anno ï>81, habitum.

Rrt: ktwn

COncilii hujus nihil lupereft aliud pre-
ter eas, quas bic lubjungo littera*
„ forte fynodicas advertus monachos cete-
„ rofque exemptos, ques ad concilium ve-
„ nire detreftantes Joannes Cantuarienfis ar-
„ chiepifcopus verbis, & iaâo ipfo cafligat.
„ Litteras vero has damus ex Wilhins Con-
„ cil. Britan, tom. ï. pag. 6j.

' *latter* archiepijcopi Cant. contra exemptos* mm *venientes ad concilium provinciale pro* ec-*clcfits appropriât if.*

Frater Joannes, &c. epifeopo London, falutem, fic finceram in Domino chai itatem. Celebraturi nuper, ut icitis, apud Lamheth provinciale concilium cum cocpifcoporum nofltorum venerando collegio, univerfos noftrz provincia praelatos inferiores, quos conciliorum traâatibus interefle jubent faert canones, vocandos decrevimus, ac inter ceteros religiofz fandimoniz pertonas przcipuas, abbates kilicet ac priores, non folum epifco-^_ pali gradui fubjcâos, juxtà ordinem cedefiafticz hierarchise, verum etiam alios ab epifcopali obedientia exemptos, ratione faltem ecclefiarum non exemptarum, quas in proprios ufus, permittente Domino, detinent occupatas; fperantes nos folius Dei honori, ac communibus ecclefiæ Anglicane commodis fervientes, eorum itivandos potentia, dirigendos confiliis, & fanâitatis fuz meritis promovendos.· exempti vero, tanquam pullos onagri liberos fe putantes, minime vcl modice condolentes fuz fanâæ matris anguftiis, cuius viteera muhi <X eis plus onerant Suam honorant, quafi per efleéhnn vel decftum verius dc fe diâum illud Joannis propheticum allegarent; anum quod foras „ extra templum ejice foras, & ne metiaris „ illud; nec parturientium cervarum audire rugitus, nec ad ipfum concilium in anxietate matris auxilium, confilium, fic folatium venire dignati funt, utpote Alii alieni a ie-Amitis claudicantes; quin potias ne aliquo detumeiceret diftenta eorum nimis elatio, nec procuratores ad fuse excufatiooetn abfentie mittere curaverunt, tam reverendum collegium contemnentes. Agar ex parte fimiles, quz illuftrem ddpexit dominam, videns fe divifionis filium concepirte. Sic agonisante olim Dei militia, fit fe laudabiliter periculis exponente, divifi a pnrliantibus R.eubenitz intra terminos proprios quieverunt, greggurn fibilis deleâau. Nos autem tam ingrat» przfumptionis audaciam fecundum facri juris regulas corrigere cupientes; fcientes, data falvatoris fententiam, contra noseflequf nobifeum elfe defpiciunt, fewitati tamen plurimum detrahentes quam poftemus in contemptores hujufmodi, fi vellemus, canonice exercere; vobis in virtute obedientia, qua fedi Cantuar. tenemini, firmiter injungendo mandamus, quatenus omnes ecclefias non exemptas in London, dicecef. quarum nomina fub figillo noftro *przfentibus* funt appenfa, exemptis monafteriis appropriates, cujufcumque ordinis exiftant, auâoritate noftra fine morae difpendio fequeftrantcs, eas faciatis fub arâo fequeftro nihilominus cuftodiri, donec fuper hoc aliud receperitis in mandatis. Non exemptos quidem, quorum nomina in fchedula annexa przfentibus continentur, quos nos propter eorum contumaciam ab ingreftu ecclcfiz fufpendimus, juftitia exigente, fic fufpenfos faciatis publice nunciari; nomina veto ecclefiarum ipfarum, quarum fruâus taliter fequeftratis, fic qualiter hoc mandatum noftrum fuerint exeeuti, nobis proximo die juridico poft feftum fandi Thomz apoIIoli fignificaef"curetis per vcftras litteras patentes, harum feriem continentes. Dat. apud Mortelak XIV. Kal. Novembris, anno confecrationis tertio I

L I T T E R Æ JOANNIS ARCHIEPISCOPI

Caniuaiienfis, Edvvardo ejus nominis r$/gi AngliZ, poft conqueftum primo, de libertate ecclcfiz I

Editu a colleflorc afngUcano ,ex MS. in regifico principali architpifcopi Cantuarieiifis, nuncupato Peckham.

Excellentiffimo principi, ac domino Edvvarda, Dei gratia iliufiri regi ^ngha, domino Hrhernia, Ь duci .Aquitani, ac ejus confiharii' htteratrn, frater Joannes, permiffione Devina, Cantuarienfis ecclefia minifier humilis, totius Angit* primas, cum omni m erentia Ь honore orationes anxii peccatoris.*

AUâore Domino przcipimur majeflatem regiam honorare, fic ad idem beneficus innumeris obligamur. Quia tamen oportet E Domino magis quam hominibus obedire, ad praevaricationem legum illarum, quE^'Divina auâoritate abfque omni dubio fubfiftunt, nulla polTumus humana conftitutione ligari, nec etiam juramento; quoniamquicquid Divinis beneplacitis advertatur, eft illicitum fic damnatum. *condunt leget* iaifMAr. Quia igitur ab antiquo tempore, inter reges ac magnates Anglia ex parte una, fit archiepifcopos fic epifeopos ac cler um ejufdem regni ex aliena, duravit amar a diffenfio,

pro

— ˙˙ —— CHRtSH ni.

pro oppreflione eccJefiz, contra decreta lum- monIIT' pontificum, contra ftatuta concio- rum, contra fandionesonhodoxoium patrum, in quibus tribus lumma audoritas, tunima ve- ritas, fummaque fanâitas confidunt : lupplicâ- mtis regiz majeftati, quatenus pr<^honore Dei, ac anime fu*, (uorumque lalute~, *Ic* pro- fperitate ftabili luccefiioois fuz ab imperato- re omnium obtineoda, in cujus redundat injuriam ccclefix, contra przdida conculca tto huic periculofa regno, fit permciofa cle ro difeedit, dignemur finem imponere lain tarem , cui finis aliter imponi non poteft , niG vos fublimitatem veftram ptzdidis tri- bus, fcilicet decretis pontificum, ftatutis con- ciliorum , & fan&ionibus orthodoxorum pa trum , juxta Domini beneplacitum, cum ca- tholicis tmperator bus dignemini inclinate

si-

Ex his enim tribus funt canones aggregati, & jura coronz veftrx, Chrifti coronz iubponen- da, cujus tunt diadema ac fponir iua. monilia, univerfz ecclefiafticz libertates, ipfo per pro- phetam dicente. *jgonjum decoratum co- rona, & tanquam fponfam ornatam mom.ibui juit!* Decretis autem fummorum pontificum

,s

-"^oritatem dedit omnium Impctator, di- cens Petro in evangelto Matthxi . ^«id^id *ligaverii juper terram, erit ligatum & in ca- lo.* Ligat hquidem fummus pontifex, n< n vinculis corporalibus , fed fpintualibus, lactis faltem legibus , quibus tenentur univerti ho mines obedire ,· dicente eodem Domino per

Pminou

Moyfen in Deuteronomio. Çwi *fupereitrtt , noleni obedire facerdotit imperio , çm el temp'·, re miniftrat Domino Deo hn , & cli , morietur bomo ille.* Ab hac autem obe- dientia non eft alutudo regia abfoluta , fed plus quam ceteri latci ea inferiores, c.dem obnoxia . Unde lubjungitur confcqitentcr . *Pofiquam fedent rex in joho regni Jui* . .:r- *' fcribet Deuteronomium fi-ı legit bujut in* vj- *lumine, accipient ixemplar jj jaccroetibu Le tutica tribui , legetque illud omn.oui diebui vi- ta fua , ut d.fcat timere Dominum Dtum fuum* , èT *Cu/lodire verba , & earemoma< e-u<, qua In lege pracepta /unt, ut longe* i? r *re gnet, tpfc (J fihuf ejw.* Tenetur igitur rnt iplc ex przcepto legis cxprelTo, lummo pon- tifici obedire: quod fi non fecuit , timete poteft rex legis infinuattone, ne regni tui prolongatio minuatur. Item Salvator i.ic dixit in Lucx evangelio ducipu'.'s vongirga- trs. Qarr *voi audit, me audit, ú qui* txu *fpemit, me fpermt.* Quod exponens dn u bea tus Dionyfius : Hierarchis in his qux agunt hieratchice obediendnm eft , ficui a Deo motis: ergo nulla obftante confiictudme one- diendum eft canonicis hierarcluce imp<>fius , hoc eft facris arbitriis przlatorum . Sed di- cet forfitan ecclcfix inimicus , quod non pertinet ad fummnm ponttheem 'uga hu jufmodi legum vel canonum imponcte prm cipi Ixculari, cuius nos cum univerfalt ec clefia , dc omnibus mundi fandis dc Capien- tibus, ex adverfo contrarium affirmamus . Huic autem diffidio G queratur qual ier de- beat pacis remedium adhiberi, docet Domi- nus in Deuteronomio ut lupra, dicent 5» *difficile t) ambiguum apud te judicium eft pro- fpexerii, Ù judicum intra mrtat tual Videri i verla variori : frrge tf afeende ad locum elegerit Dominal Deul tuw , venuiq*.· ad Jactrdotei levitici gencrii , & ad juaicim , f«l fuerit illo tempore : quarifquc al en , qui indicabunt tibi luaicii veritatem ; fa- ue> quodeumque d.xtrmt , qui prajunt quem degerit dominât, dS docuerit te junta legem ejul* . Ergo ad lummum pontificem perlinet omnis controverfiz terminatio, qu» non poteft per interiores judices quotcumque terminari.

— ' . ANNO CH, ^T'

Item quante andoritatis fit in ecclefia , in concilo, Chrifti nomine congregata, pa- tet ex evangelio Matthxi, dicente Domino: *I i-ı junt duoVtl trti congregati innomine meo, ibi igo Jum in medio torum* . Et ibidem *fi tc- defiam non audierit , fit hbificut ttbnicui tj pu- blicanul* . Qui igitur ecclcfix non obediunt , B inconcilio przcipuecongregat», hzreticifunt cernendi. Item quam» audontr.tis fu ian- florum patrum 11iiccrillima dodrina , patet teftimomo Sahatoris dicentis in evangelio Manlia! *Non vo< e'ln qui loquimini, Jed /pi- ritw patri, veftri qui lcquitur in VOrtl* . Idem eft ergo (anctorum panum diffinitionibus refi- fteii. , quod Spiritus fandi oraculisadverlari

Hac attendentes imperatores caihohct , leges tuas urnes lactis canonibus lub- didcrunt, ne khitmaiici vel hzretici puta- remur. Cum igitur ad vos, exccHentiftime domne tex , pertineat pax incly ta imperii : 0c vos etiam tenemini leges vêtiras canoni- bus iunncere, & contrarias abolete. Turpis eft pars quz luo non convenit univerfo · Contlantinus mlupei rex Anglix, & orbis ni- hilo minus imperator, univerla concclTit qu» petimus, & tpecialiter perlonasclericorum , a tolis prz at s ecclcfix judicandas efle deero- sit. Hoc idem Wyggredus rex Cantix, cano- res atfi: inans elle lervandos , fieri cor.cc(Tit · ut patci ex concilio a Bnghcwaldo archiepitco- po celebrato , anno Domini leptingentefrmo non.igetimo quarto . Hoc & rex Canutus de perlon s ecciclraft cis, in luis feriptis legibus dirhn ut. Sendus etiam Edvv ardus in regnum Angi x iublimandus, prius juravit fe leges C.inuti regis inviolabiliter lervaturum. V'vil- liclmu* etiam rex, cui fandus Edvvardus re- gnum contulit , leges ipfius fandi lervandas rile concelfit : Ut fi quis pacem ecclcfix infregerit, ab epticopis fit julbtia exercen- da, & non a regis tuftitiarus, nifi propter epitropi impotentiam vel negledum . Et plu- r.< aba land il ima lancivit ; quxlervata, ho- nni Domini proficerent , & regis mer to coram Deo · Ecdeliam etiam htnus mini» credimus fuifte in potfelfione libertatum quas petimus, tribus temporibus regum diverla- rum linguarum inlulx lupradrdx, tempore lciluet regum Britannorum, ficut patet de parte illius ecclefie, qux hadenus manfit in partibus Vvalli», quz contra libertates hu- „ julmodi non didicit conculcare. Item tem- pore regum Anglorum , utpote regum , Cou- ti , & Ardecnuti ; & przcipue ac indubitan- ter tempore fandi Edvvardi. Item tempore regis primi Nor mannorum triumphatoris in- clyti, domini Vilhelmi primi, & oppretliones quas plangimus, credimus fumpfiflc exordium tempore tegis Hcnrici primi , & przcipue regis Henrict pains Hennci junioris, quan- do noluit articulos gravaminum, per c<>n- lenfum fandi Thom» archiepilcopi, & ce- terorum pontificum Anglix confirmari Qui- bu , qu a nolu't-oriexgti.-e , (uftmuit cxfihurr, & hujus occa bonc poftta patlroncm . Si igi-

tur

—~'"7"tur martyrem non *facit* pena, fedcatda, il-
CHKnm ,lcitl * damnabiles funt articuli, quibus quia
aflcntin noluit, fuftiouit agoaiam: cujus in-
juris totiens repetuntur, quotiens clerus vel
ccclefia contra canones illos opprimitur, quo-
-oluit obfervari.

Qtia igitur, cxcclicntiflimc domine, illa
vobis metu conicienttc cogimur fcribere, f>-
cut volumus in tremendo judicio refpoode-
*c«rr. v»- re t fupplicamus humiliter , quatenus illis
noftris exhortationibus aurem dignemini in-
clinare , qui & juramento noftro "renemini, a
regno noftro malas confuctudines extirpate ;
nec juramento aliquo potellis ad ca que re-
pugnant libertati ccclefjaflicx obligari. Et
ex abundanti ab omni vos juramento abfol-
vimus, quod poteft conlcientiam veftram con-
tra ecclefiam aliqualiter excitare; fic firmi-
ter opinamur, quod vos nec animat veftrx
poteftis falubriter profpicere, nec Habilitait
regni veftri in pofterum providere, nifi ex-
hortationem noftram dignemini exaudire ,
pro qua tot lanfti patres, fit pcnuliimus lan-
de memoris dominus Bomfacius, illullris
genitricis noftras avunculus , tam anxie la-
borarunt ; Ad quod bonitatem cotdis veftri
credimus efle proclivem, nifi vus decipiant
impii fuggeftores; quod ii fecerint, Altiflimo
fupplicamus, ut eos fic temporaliter feriat ,
ut ipforum anime falvx Gant. Datum apud
Lamethe, quarto Nonarum Novembris, an-
no Domini MCCLXXXI. confecraiionis no-
ftrx anno III.

Q» debeant in Ecclcfiiis inveniri per refto-
res, & que per parochianos. ,-I,

Kdfclk coltefar AagHcamu, cx MSS. NN. Ca».

Statuta fratris Joannie Peckham Cantuarienhs archiepifcopi, ad doilrinana praefentium, & memoriam futurorum,

CUm plerumque altercatio inter reftores ecclefiarum in provincia Canruarienft coniiitutos , eorumque parochianos , fuper variis ornamentis , rebuique ecclefiaflicis , qux fit quanta fic quomodo ad reftores pertineant infraferipta ; que autem ad eorum parochianos : fic fic altercatum plerumque : teneas pro doftrina qux fequitur, ut dofti exiftant parochiani in fingulis fubfequentibus certiores, fciant, intelligent, fie obfervent taliter univerfi: quod calix, miflale, veftimemum ipfius ccclefix principale, videlicet cafula , alba munda, amtôus, manipulum , -zona, cum duabus tucllis, crux proccfliona-
"'lis, alia crux minor pro mortuis, feretrum, thuribulum, lucerna, cum tintinnabulo, velum Quadragcftmalc, manuales, vexilla , campanx, vas ad aquam benediftam, cum fale fic pane , ofculatorium pacis, cereum palchale, cum candelabro, campanz in campanili fic cordr, fontes cum feruris carumdem , reparatio navis ecclefix interius fic exterius, tam in altaribus, quam in imaginibus, feneflrxque vitreas, cum elauturis coemeteriorum, ad ipfos parochianos pertinent omnia fupradifta.

D Cetera autem omnia, tam in reparatione cancelli, quam ornamenta hujuimodi , interius fic exterius, fecundum dtverfas ordinationes fic conftitutionesapprobatas, debent *a* locorum reftoribus feu *vicariit* reparari.

anno aNNO

"^AQUILEJENSE CONCILIUM

A Raymnndo Patriarea jtyiikjoifi

Anno liSx. habitum.

Aλ. I>«,. Ç/iaad,· *bujas provinciali i alia, ‹jua anno* txS*. *nulla extant apud Labitum, fufficit P.* dr O *Rubeij in Monumentu Ecclifia -Ayuilijerff tap. LXXIX. Perfimtlia funt, m multa eadem eum canontbui «mcilii anni* jjjp. *Sed tf in multif diferepant ; quare hic danda tenfio adferiptii tn margine lotii, m ftatutii illii po/lerioribut rtprajentantnr.*

CONSTITUTIONES PROVINCIALES AQUILEJENSES.

Hoc totum "O Aymundus Dei gratia SanftxSedisAqui-
dceft in legenfis Patriar. ad jprxfentium certitu-
'7Γ,.*fl dinem , memoriam futurorum . Super fpe-
Ex Suppl, culam a Domino conftituti cx injun&e no-
Minfi tom. bis fervitutis minifterio fuper grege follicitu-
j· P* M· <iini noftrx commiflo, nc veri paftoris nomine abutamur, mentem, fit fpiritum follicitudinc dirigere cogimur accurata; ut impetus , quos in eum facit hoftis antiquus, aut przvenjendo eminus propulfemus; aut fi in cum per partem aliquam fraudulenta calliditate irrupit, coopérante divina gratia, collcftis in unum viribus, excludamus. Confidç-

Erantes igitur, quod humani generis inimico, qui infidiari non definit, procurante, fic jugiter crefcit diei malitia, fic mala tempora invalefcunt, quod divina tepet devotio, moribus fit aftis deformaris difiblute vivitur, fic facris reverentia non habetur : quinimmo peccatis exigentibus , impunita temeritas adeo excandefcit, fic per agrum licentis vagatur effrenis, quod.....proh dolor, libertas ccclefiaftica miferabiliter ancillatur, nonnulli iniquitatis filii, qui nfimen Domini in vanum recipere non formidant, exultantes in rebus petitoris, fic cum mala fecerint glo-

Hau-

er riantes, non folum ad ecdcfianun bona c*-Aftatuta & confoerudiacs tn EccleGis rationa-
------ ea cupiditate manus improbas moliuntur cx- bilitcr baâcuus obiervatis, ftatuimus ede- anno
Jutus?» tend*r-» *«n*m etiam interdum in Chriftos brari . CHRBT1
Domini, & tangi prohibitas, defevire facri-
lege non verentur.· ad opportune proviGo-
nis tam reformantia, quam obviantia reme-
dia juxta poflibiiitatis nolit* modulum de-
crevimus recurrendum . Ea propter ad re-
ftaurandas ruinas graves, & varias, quibus
eccleG* Aquilegenfi* DiœceGs & Provmciz
fobjacere nofcuntur , & reftaurandas failu-
res quibus tam ipfarum, quam ccclefiaftica-
rum perfonarum ftatus multifariam 'eruitur
fluâuare, diligenti ftudio, ne de negligen-
ti« vitio damnari poflimus , & fummo pa-
trifamilias , qui pro grege fuo etiam mori
dignatus eft , cum ad exaâiooem procede-
nt, de credita nobis difpenfatiooe gratam
valeamus reddere rationem, quantum fragi-
litati noftrc bonitas divina permittit, pro vi-
ribus laborantes, ad honorem Dei, Cleri ho-
neftatem, animarum falutem, eccleGarum
commodum, & ecdefiafticc libertatis tuie-
tam, prrfenti facra fynodo approbante, in-
fraferiptas conftitutiones adimus perpetuo va-
lituras : univerfis fuflraganeis noftris in virtu-
te obedientie precipientes, quod ipfasfit di-
ligenter obfervent, & per fuos fubditos man-
dent , & fuo pofle facianr obiervari. Subdi-
tis autem tam noftris, quam iplorum fuflra-
ganeorum iub excommunicationis perna ,
quam ex nunc in tranfgredbres hujus noftri
mandati promulgamus his fcripiis, mandan-
tes ut eas ftudeant inviolabiliter obfervare .

De celebratioeie Ftfli Beatorm Herrnacbora tJ Fortienati earune corneeneoratiotee facienda.

£11 primis trace aani ·› sa- Devotione congrua, & debitis honoribus glonofos Chrifti Martyres Hermachoram, & Fortunatum, S. Aquilegenfis ecclcfiz Patres pariter & patronos, a grege nobis credito venerari , ut eorum apud Dominum adjuve-
tur patrociniis, cupientes, ipforum felium per Aquilegenfem Civitatem , ditrcefim , & provinciam iollemnitcr a Clero & populo an-
niveriarie cckbtari, per ecclefias ejufdem civitatis, & DiœceGs, & provinciz univer-
fas, Gngulis diebus furialibus in Matutinis*. Vefperis eorum commemorationem fieri cum Antiphona, & colle&a, & eorum in eiidcm Ecclefiis praecipimus haberi legendam.

De divmie Oficiu celebrandij devait.

Cone, aeni Quoniam reverentiae, ac devotionis finee-
ritas obfcquia etiam modica reddit grata , divina ofncia ut grata Got Domino fit ac-
cepta, reverenter, fic devote juxtaSS. Patrum

De vita t & boneftate Clericortm.

Io canonicarum fsn&ionum obfcrvationi- Cooc· Uen'
bus Ceram noil·* Civitatis, Diœccfis, & province dilatato corde currere dckâati vo-
lumus & mandamus. Sanâorum Patrum Ca-
nones necnon conftitutiones tam per ipfos, quam per Reverendum Patrem, & D. Fra-
trem (a) Latinum Oflienfem ,& Veletrenfem epiicopum, tunc Apoftolic* Sedis Legatum fuper vita & honcftatc Clericorum ediias, in Aquilegenfi Civitate, Diœcefi & Provin-
cia io omnibus obfervari.

Contra Sacrilegoi in perfoeuu cedentet .

Horribilium fcelerum nefanda prefumptio, Gc fallente Diabolo, contra Clerum nofeitur efcreviffe, quod clericalis ordinis dignitas non tam in minoribus, verum etiam in majori-
bus prout etiam experientia docente prefer-
tim didicimus, contemptui, & morti expo-
nitur. Conteruntur velut vafateftea filii Sion inclyti ; & ficut oves ad occifioncm deputan-
tur a Belial filio Ecckfic filii, & Praelati, in quibus Dei Filius fe honorari afterit, & contemni, & pupillam oculi tangi prohibens in cifdetn- Ne igitur mag s demagis per im-
punitatis licentiam crudelium infolefcat cer-
vicofitas, impiorum fie fiiperbia invalefeat, ftatuimus, & faocimus, quod fi contingat D. Patriarcham Aquilegenfem,qui pro tem-
pore fuerit, capi, (À) quod abiit; omnes f^rjus (uffraganei, quamcito id ad notitiam ipforum pervenerit , Aquilegenfi Capitulo nunciare teneantur apud Aquilegiam, fi ab-
fque proprio periculo potuerint, vel apud lo-
cum alium, quem idem Capitulum duxerit ftatuendum, traftaturi cum etfeftu de liber-
tate illius, przfixo cis termino perfonalfter convenire. Donec autem detentus fuerit, in tots Aquilegenfi Civitate, Diœcefi , & Pro-
vincia Divina fint officia interdida. Sacrile-
gi quoque qui pratfumpferint in eum taliter manus extendere, ac eorum complices, fic g fautores, cujufcumque prreminentiz, digni-
tatis, aut ftatus exiftant, fingulis diebus Do-
minicis, fit feftivis,pulfatts Campanis ,ficcan-
delis accenfis per univerfas tam Cathédrales , Sam Collectâtes, fie Parrochiales Ecclefias vitatis,DiœceGs fie Provinciz memoratz , poftquam per Aquilegenf. Capit, ipforum no-
mina fuffraganeis *feripta* fuerint,nominarim excommunicari publice denuncieotur ; fic tam ipfi , quam eorum filii , fic heredes, uique in

NOT A C. y. *Dg IUBE1S.*

(a) Frater Latinas cognomine Malabranca . quem fit de Frangipanis fit Urfimum appellatum texi-
mus, Filius erat Sororis Joannis (Jrfinli Tit. S. N<colai in Career· Diaconi Cardinalis, qui poficafum-
mus Pontifex fait Nicolaus III. appellatus, & patris ex tente Malabranca «qualis nobilitatis conju-
ga*. Ordinis Przdicatoram alumnus «b eodem Nicolao Tii. ad purpuram cvcdui fuit, renuncatuf-
que Oftienfis, ac veliteroaa Antilles . Legatum Sedis apoflohee egit Bononiz & m tota ÆmiUa ,
Florentiae,* in Tufela. ut Guelforuas compefccret, ** Gibellinorum taAlones . Piura diflerunt Qpc-
t'fus & Echardes in Bibliocbcca feriptoram ordinis przdicatorum. Conftitutiones. quas Latinas d«
Vita ** booeftate Clericorum ediderat, fervarl mandat in Aquil«|«nf· provincia Raymundus Pa-
triarcha .

(b) Recons odbuc vigebat memoria Gregorii de Montelonto, qeem Albertus Comes Goritianua
ceporat, ** in carcerem trufetat. Retn narravimus cap. LXXV. allegatis Clementis Papa: IV EpiHo-
lis , ac Juliani ** Dandnli Chronicis.

in quartam generationem omnibus feudis, quz tunc tam ab Aquilegenfi ecclefia, quant >b aliis ecclefiiis tub funraganeis fuis lubie* fits habuerint, & univcrfis dignitatibus, bencficiis, honoribus, & officiis, quocumque nomine cenfcantur, tam Ecclefiafticis, quam ÜKcularÜNis, que tunc in Civitate, Diœcefi, & Provincia obtinuerint fupradiâa fine fpe rcflitutioois perpetuo fint ipfo faâo privati, & inhabiles ad omnia obtinenda. Si vero forte pranerea de faâo dignitates, beneficia, honores vel officia quamvis EcclefiaflicA , vel fecularia, per collationem, eleâionem, vel afliimptionem fuerint aflequuti, collatio, eledio, feu aflumptiohujufmodi ipfo faâo non valeat; & nihilominus collatores, cledores, & aiTumptores ipfi fint ipio faâo excommunicationis fententia , quam, in cos ex nunc ferimus, innodati.

St autem < quod Deus avertat) D. Patriarcham Aquilegenfcm, qui pro tempoie fuerit, contingat interfici, vel captum claudere diem extremum in carcerc, iidem facnlegi, & eorum complices & fautores cujufcumquc fint preeminent!·, dignitatis, aut flatus, & ab ipfis dclccndens pofleritas univeria, in deteftatiooem tam horrendi fceleris, dignitatibus, beneficiis, honoribus, & officiis omnibus, tam ecclefiafticis, quam fecularibus, necnon feudis, alkxliis, & bonis aliis univcrfis mobilibus, fic immobilibus fintC privati perpetuo, ac inhabiles ad alia obtinenda; & ipiorum bona omnia ad ufum & utilitatem AquHegenfis Ecclefie confifcentur. Eiufque fuccetTor cum confilio, & auxilio fuffraganeorum & capituli Aquilegcnfis tam apud Sedem Apoftolicam, quam apud Imperatoriam majeftatem, hujuimodi injuriam perfequi teneantur. Ing ediente vero aliquo corumdem civitatem aliquam vel locum dittx D.oecefis, vel Provinciae, flatim ufque triduum poft ejus receiTum ibidem divina officia fint fufpenfa. Qui autem eum fciens dTc lacrHcgum , fibi aliqua neceflaria dederit , vel vendiderit, five quovis modopratftitcrit, aut ipium bofpitfo iufceperir cxcommunica-D tionis ienientir, quam in eum proferimus, fubjaceat iplo tado. Et mfuper loci Diœceianus, invocato ad hoc, fi opus fuerit, auxiliO biachii iecularis, illum, feu illoscapere tuto polie laboret, ipfius D. Patriarche albgnandos.

Ceterum, fi contingat, D. Patriarcham Aquilegenfcm per aliquem kicum invadi de guerra ; omnes ejus tuffraganci hominibus luarum civitatum & Diœcefum, ne vadant vel mittant in lubfidium hujufmodi invalons, inhibere diftride teneantur.· contraire, vcl mittere praefumentes, tam Ipiritualiter, quam temporaliter, quanto durius poterant, procefiuri. Ei autem, qui ire vel mittere in E lubfidium D. Patriarche voluerit, nullum impedimentum prxftetur.

Si forte (quod abfit) aliquem Epneopum Aquilcgenfis provinciae capi contigerit, tam D· Patriarcha Aquilegcnfis, quam omnes alii ejufdem Provincix Coepifcopi, quamcito ic ad eonun auditum pervenerit, facrilegos ip fos & complices & fautores eorum, cujufcumqtM. preeminent!*, dignitatis, aut flatus extitennt, ftanm inquirere; & poft quam ipfi D. Patriarch· per capitulum ejufdem Epiicopi eorum nomina iicripta fuerint, noaoinatim excommunicatos teneantur per univerfas Ecdefias fuarum Civitatum & Dioecefum tam Cathédrales, quam Coliegiatas, & Panochiales pullatis campants, & candeliis accenfis fingulis diebus Dominicis & fcfttivis, denunciare ae facere denuncian. Quamcito per ipfum D. Patriarcham vel per Aquilejcnfe Capitulum, abfente D. Patriarcha vcl Aquilegenfi Sede vacante, fuerint apud Aquilegiam vel alium locum vocati przfixo eis termino , ad tradandum efficaciter de deliberatione ipfius capti Epiicopi, conveniant. Civitas quoque, & Dice<efi$ ejufdem Epifcopi, nec non civitas & Diceceiis, in qua captus , vel detentus, aut ad quam ductus fuerit, Ecclefiaftico fubjaceat interdiâo, donec libertati fuerit reftitutus, & de damns, & injuria fatisfaâionein receperit competentem. Ita tamen , quod ipfo epifeopo relaxato, fint foz Civitatis, & Ditrcefis relaxata divina, nifi forte in ipfa civitate, vel aliquo loco, feu Parrochia illius Ditrcefis captus vcl detentus aut illuc deductus exftiurit. In quo cafu Gvitati, loco, feu Parochz captionis, duâionis & detentionis hujufmodi, nifi ipfius fatisfaâione competenti przftita, Divina nullatenus relaxentur . Prcfati vero facrilegi, & eorum complices, ac fautorescujufcumque fueint prreminentie , dignitatis, aut flatus, ac eorum filii, & heredes ufque in quartam generationem omnibus feudis, quz tunc ab ipfo Epifeopo, & ejusecclefia, & ab aliis Ecclefiiis eidem fubjeâis habuerint, & univerfis dignitatibus, beneficiis, honoribus , & officiis «quocumque nomine cenfeantur, tam ecclefiafticis, quam fzcularibus, quz tunc in civitate, Ditrcefi obtinuerint memorata, fint privati perpetuo, & inhabiles ad alia obtinenda.Si autem poftmodum de faâodignitates, beneficia, honores, vel officia E'.lefiaflica, five fecularia fuerint eis collata,vel ipfi eleâi fuerint,feu afluo»» pti, collatio, eleâio, feu aflutnptio talis non valeat ipfo faâo ; & nihilominus ipfi collatores, elcâores fle aiTumptores ipfo fado excommunicationis vinculo fint innodati.

Si quem autem Epifeoporum diâz Provincias interfici, vel captum in carcere contigerit expirare; facrilegi hujufmodi & tota pofleritas ab eis defeendens dignitatibus, beneficiis , honoribus & officiis omnibus tam Ecclefiafticis , quam fzcularibus, allodiis , & bonis aliis univcrfis mobilibus, & immobilibus, quz tunc in Gvitate, & Diœcefi habuerint cjufilem Epiicopi, fit feudis quz tunc obtinuerint ab ipfo Ep.fcopo, & ejus Fcclefia, & aliis ccclcfiis fibi fubjeâis perpetuo privati fint, & inhabiles ad alia obtinenda, eorumque bona ad ufum, & utilitatem Ecclefiz ipfius Epiicopi confifcentur. Cujua etiam Succeflor cum confilio, & auxilio D. Patriarch· , Sufiraganeorum ejus, fle AqQilegenfis Capituli, & apud Sedem Apoftolicam fle apud Majeftatem Imperatoriam perfequi hujulmodi injuriam teneatur. Si quando vero didorum Sacrilegorum aliquis civitatem aliquam, vel locum Dicecefis, vcl provinciz Aquilegenfis intraverit, flatim fint ibi fufpenfa Divina, donec ibi fuerit, fle triduo poft ejus reverfum. Is quoque, qui eum fciens efle facrilegum, neceflaria quzvis ei vendiderit vel donaverit, five «quocumque modo przftiterit, vcl eum bofpit 10 fuiccperit, fit

ipfo

ipfo fafto excommunicationis vinculo innodatus. Loci etiam Dtœcefanus, illum, feu Chrktl ',l<M c<lPere «dignandus fucccflibri didi epi- .»»u fcopi Pro ···'&'" elaboret,invocato ad hoc, fi opus fuerit, auxilio brachii ixcularis.

Ad hac, fi aliquis Sufiraganeorum Aquilegenfis Ecclefia per aliouem laicum fuerit dc guerra invafiis, tam D. Patriarcha Aquilegenfis, quam omnes alii fufiraganci tuarum Gvitatum, & Dràecefum, hominibus ne in fuhfidium didi invaforis aliquatenus p aiumint ire, vel mittere diftride inhibeam .' & contra prrfumentes hujufmodi, quanto durias poterunt, tam fpiritualiter, quam temporaliter procedentes, nullum prapeditioms obftaculum volentibus in fubfidium ejufdem Suffraganei fe conferre, vel mittere aliquatenus interponant.

Ceterum, fi D. Patriarcha Aquilegenfis, qui pro tempore fuerit, vel aliquis Suftraga- Dcorum ejus in Civitate fua vel cafiro,burgo, feu quocumque filioloco lua jurildidionis obfefnis fuerit, ita quod egredi, & regredi non valeat pro fua libito voluntatis, ipfi obfidentes , fi pertona fingulares fuerint, cujufcumque praeminentia, dignitatis, vel flatus extiterint,& eorum complices, & fautores,excommunicationis vinculo fint ipfopire ligati. Si autem Communitas alicujus Civitatis vd Terra culpabilis fuerit in hoc fado, prxflando confilium, auxilium, vel favorem quacumque machinatione, arte vel dolo,· Civitas ipfa, vel terra Ecclefiaflico fubjaceat interdiâo. Si vero vaffalli fuerint, feudrs, qua ab ipfo Domino fuo obfelTo, feu ab ejus Ecclefia obtinent, fint ipfo fado privati. Ad hxc fi quem Epifeopum Provincia memorate pro defenfione fux Ecclefix, ac libertatis ejufdem, vel pro excquutio- Dfani, qui agnitionem habere debet fui peconc, feu obfervatione Conflitutionum hujulnsodi, ejici de Civitate fua forte contigerit, ipfo fado Civitas Ecclefiaflico fubjaceat interdiâo.· & tam Poteftas, feu Redores, quam Officiales, Confides, Confiiiani, & univerfi, qui ad hoc confilium prxlbterint, auxilium , vel favorem, excommunicationis vinculo fint adfiriâi per (Jniverfas Ecclefias Cathédrales, Collegiatas ,& Parochiales Aquilegenfis Civitatis, Diœcefis & Provincix , poftquam per ipfum fuis litteris D. Patriarchas Aquilegenfi , & fuis Suffragancis ejectio hujufmodi fuerit intimata, ufque ad fatisfadionem condignam excommunicari, pulfatis campants, & candelis accenfis, quolibet die dominico, & fefiivo publice nunciandi.

Si autem de Epifcopatu fuo ejedus fuerit occafionum aliqua prxdidarum diélusD. Patriarcha cum aliis fufiraganeis fuis & Clero Aquilegenfis Civitatis, Diœcefis, & Provinciae, fibi cum quatuor equis & quinque perfonis ipfius perfonam inclufam teneatur in omnibus neceffariis providere.

Grex inferiores quoque Praelatos,ut puta Abbates, Priores,-Prxpofitos , Archidiaconos, Decanos, Archipresbyteros, Plebanos, & quoslibet in pertonato, vel dignitate conftitutos; neenon Ecclefiarum Caihedralium Canonicos Aquilegienfis Civitatis, Diœcefis, & Provincix, fi aliquem capi, vd interfici A aut captum in carccrc mori contigerit ; prrdiâa omnia ficut circa Epifcopcs ftaturmus, & pracipimus obfervari. ANNO CHRISH

At fi Clericus alius aut perfona Ecclefiaftica prrdidx Civitatis, Diœcefis, vel Provincia captus, vel interfedus fuerit, vel captus in carcere forfitan expiraverit, lacrilegus, feu facrilegi,& eorum complices, per omnes Ecclefias Civitatis, & Diœcefis, in qua lacnlegium perpetratum extiterit, fingulis diebus dominicis, fic feflivis, pullatis campanis *Ct* candelis accenfis, excommunicari publice denuncientur. Civitas quoque (a) feu locus & tota Parochia,ubi tale facrilegium five capiendo, five detinendo, aut ducendo, vel inteificiendo fuerit perpetratum, interdiâo cccclefiaftico iit fubjtda .

Si vero decanus, vel aliquis Canonicus Aquilejenfis Ecclefix, vel Praiatus, aut Clericus inferior prrfatx AquilegenfisCivitatis, Diœcefis, feu Provincia pro defenfione jurium Ecclefix fua,vel pio harum Conflitutionum obiervatione, five excuiatione fuerit de Ecclefia fua ejcclus , Dicecefanus ipfius cum fuo Clero fibi lecundum ejus ftatutum providere teneatur.

Ne quii Epifeopus alicui de aliena Crvititt, Vei Diactfi, aftjuc fui Diaecejani htterit conferat primam tonfuram .

Confiderantes quod aliqui, non ut divinis infiflant obiequiis , fed ut privilegio clericali muniti declinent in perpetratis feu perpetrandts malitiis judicium feculare, clericari procurant; (latuimus,ut nullus Epiicoporum noftrr Provincix alicui de aliena Civitate, vel Diœcefi abfque litteris fui Diœccani, qui agnitionem habere debet fui pecoris pleniorem, primam tonfuram conferre prxfumat. Qui autem prxfumpferit, per annum ab exccutione collationis hujufmodi fit iulpcnlus.

De Statutariis contra Eecicjiafticam hbertaltm.

Plerique indevotionis filii fic Matris Ecclefix utero, pro qua etiam fe defenfioois murum deberent exponere, alienos fe reddere non reverentur ; quod Dei timore pofipofi- '-'t-, & materna reverentia retrojeda , ftatuta fxeerabilia, qux ad juflificationis colorem, Reformationes , feu Confuetudines nuncupatione rei diffona, nominant, cum deformationes, feu corruptelx, ut nomen rei contonet, verius dici polfint, conflare prrfumunt in conculcationem Eccicfiaflicx libertatis. Conftitutione namque perpetuo valitura faneimus, quod nulla flatuta, vel Reformationes, feu Confuetudines , aut quxvis cdida, quocumque cenfeantur nomine, in Aquilegenfi Civitate, Diœcefi, vel Provincia contra Ecclefiafticam libertatem edantur . Si qux vero per Communitates, Potentates, Redores , Aneiaoos, Officiales, Confiliares, leu perfonas alias, cujuicumque fint pmeminentis, dignitatis, aut flatus, fuerint edita, infra duos menfes ex nunc computandos de fuit

(a) Hane indicat conititutionem Jubauut in Cromco Forojul. (« P. 4 RoSrir rtid. m'/ato) ad annomM. CC. LXXXIV. ubi cedam narrat Rubei Sonefchalchi in Civitate Aufiri», lun: proptere» Ccdefiaflico Interdido luppofitam volult Raymundus.

fuis Capitularibus totaliter aboleantur, per ip- A per alium, quacumque machinatione, ingp»
fos ullo unmum tempore iteranda. Hos enim nio, arte, vel dolo violare profumpferint;
Poteitaxes, Redores,Judices, Ancianos, Of- fi Dices fuerint, vel Marchioocs,Comites,
ficiales, Coeffiarioe, Scriptores & quoslibet vel Barones, Capitanei, Fbteftates, Vavafo-
alios, cujufcumque fint preeminent!·, di- res, Cires, aut qtucvis al*· pcrion*, cujo*
Sitatis, feu ftatus, qui eis uti in advocan- fcumque preeminent!·, dignitatis, honoris,
, judicando, rei alias exequeodo defado gradus, conditionis, ftatus, vel fexus, excom-
profumpferint, dc qui Conftitutionis hujuf- municattonis fententiam promulgamus: Civi-
modi extiterint contemptores, çx nunc pro tates, Terras, dc loca eorumdem Ducum,
ex tunc profenti feripto declarantes, audori- Marchionum, Comitum, Baronum, Pote-
tate Canonum, excommunicationis fenteuti- ftatum, Cauitaneorum, & Vavaforum, feu
futyacerc; ac mandantes ab omnibus ufque aliorum Nobilium interdi&o Ecclefiaftico fup-
ad fiitisfadiooem condignam evitari, Civita- ponentes. St vero fuerint communitates, five
tes contemptorum bujuunodi cum fuburbiis, unircrûtates Civitatum, Caftrorum, Villarum
ac caftra, dc loca generali fupponimus in- & quorumcumque aliorum locorum ,Poteita-
terdido. Btcs, Gaftaldiones, Maricos, Reâores, An-
cianos, Conciliarios, dc officiales ipforum
voluntate, aflenfu, de auâoriiare prxdiâis,
excommunicationis ex nunc vinculo innoda-
mus.* dcCivitates, Caftra, Villas,dc locaec-
clefiaftico fupponimus interdifto. Non ob-
ftante, quod detentores, feu occupatores hu-
jufinodi, illicita venditionis, locationis, con-
ceflionis, impignorationis, feu infeudationis
fibi faâarum per Prolatos, feu quaslibet
alias perfonas, juxta fan&iones Canonicas vel
Civiles, protendant titulum, feu allegent;
Dicecefanis audoritatem dc licentiam conca-
dentes, quod cxcommunicatos excommuni
cationibus fiipradidis poflint abfolvera *vice*
noftra, dc ibidem hujufmodi relaxera, cum
ab ipfis delinquentibus fatisfadum *fuerit com.*
petenter.

Λ *occtepatarihu hutrtate, & juri/aet ect^fla-jlictno··*

Qfin vero nonnullos fic feducit roca cu-
piditas, qued voluntatis libito, abflioentie
ruptis habetis, ad illicita relaxato, circa in-
vafionem dc occupationem bonorum dc Ju-
rium Lcclefiafticorum tanto impudentius de-
lcâantur, quanto qui ea eripiunt rariores
inveniunt..... Nos hujufmodi pravorum
improbis conatibus refiftcre cupientes, nent-
ele&A incendia vires fumant; univerfos tam
Duces, quam Marcbiooes, Comites, Baro-
nes, Poteftates, Capitaneos, Vavafore?,
Communitates, & univerfitates Civitatum, Ca-
ftrorum, Villarum, dc quorumcumque loco-
rum, ac Cives, dc quafvis alias perfonas,
cujufcumque preeminent!·, dignitatis, ho-
noris, gradus, conditionis, ftatus, dr fexus,
?[Ut loca, caftra, villas, jura, jurifdiftiones,
euda, decimas, cenfus, mutas, argentifo-
dinas, privilegia, inftrumenta publica, feu
quaslibet alias feripturas authenticas, prata,
nemora, molendina, pafeua, piicarias ,pol-
feffiones, montes, valles, infulas, paludes,
aquas, falinas, domos, dc alia loca queeum-
Zue Ecdefiis, Capitulis, dc perfonis Eccle-
afticis Aquilegenfis Civitatis, Dicecefis vel
Provinci· fpeftsntia occupaverint, vel quo
vis modo detinent occupata; vel Ecclefias
ipfas, Capitula, feu Ecclcfiafticas perfonas
impediunt quominus eis libere pro fuc vo-
luntatis libito uti poflint, aut in eis anga-
rias, vel parangarias exercere profumunt;
aut qui prsdiâac civitatis, Dicecefis, vd Pro-
vinci· Ecclefias aut Capitula feu Ecdefia-
fticas perfonas impediunt, ne in Terris,feu
pofleffiooibus fuis poflint uti aquis, aquarum-
ve duâibus, falinas facere, vel molendina
conftruere, ac illis uti pro fu· libito volun-
tatis; profenti conftituttone diligentius admo-
nemus eis mandantes; ut infra duos menfes
a profentis conftitutionis publicatione perem-
ptorie res ipfas & earum pofleflnoes prodi-
AisEcdefiis, Capitulis, feu ipfarumReâori-
bus, aut prolatis reftituant cum efieAu: de
perceptis etiam, dc que percipi potuerunt,
ac de damnis, dt infuriis illatis *faufacitat*
competenter, ac ab cxaâione angariarum
& parangariarum dc impedimentis ac occupa-
tionibus nujufmodi deinceps petitus conquie-
fcanc. Alioquin de voluntate dc aflenfu Suf-
fraganeorum noftrorum, dc tam noftra, quam
lotius profentis auâoritateConcilii, exnunc
oro ex tunc in univerfos, dc fingulos, qui
nujufinodi Conftitutionis tenorem per fe vel

CmTra *defraudatore/ deet/nanan* ir *Quartifia-nm Eteltfl/ debitoru»··*

In tantum erroris demum quidam prolap-
fi nofcuntur, quod faluti animarum tempo-
rale commodum praeferentes, decimas, quas
infignum uniwerfalis dominii, fibi refervavit
Dominus in Miniftris, eis fubtrabere feu dc
ipfis avaritiarpi defraudare prsefumunt eof-
dem: non 'confide»to prudenter, quod Ana-
nia, de Saphyra, pro eo quod agri pretium,
quem vendiderant, defraudaverint, ab Apo-
ftolorum Principe terribili fuerint morte mul-
dati. Eapropter ftatuimus, quod omnes Sa-
cerdotes A quilegenfis Civitatis, Dicecefis, vel
Provinciae, fub excommunicationis pena,
qua, fi fecus fecerint, noverint *fe* iigatosab
omnibus, fuorum confeifiones audierint, fpe-
cialiter inquirere teneantur, fi ex fuis pofle-
fionibus, dc earum obventionibus, dc rebus
aliis, ex quibus decime, vel Qpartifia folvi
debent, decimas dc Quartifia illis Ecdefiis,
five Prclatis, Reâoribus vel Capitulis ea-
rumdem, ad quas fpe&arc nofcuntur, inte-
gre duxerint perfolvcnda. Eis,quos decimas
feu Quartifia ipfa non plene folviflê repere·
riot, abfolutionis beneficium nullatenus im-
penfuri, donec fibi non cooftiterit illos de
fubtradis, feu retentis fatisfaâuros, vel fa-
tisfadionem plenariam impendifle, dc de fol-
vendo in pofterum promififlê. Ad *cujus* Coo-
ftitutionis obfervantiam Fratres Praedicatores,
Minores, Heremitanos, dc Rciigiofos alios,
cujufcumque fint ordinis, teneri volumus dt
mandamus.

tit

— —— Air iMwmw'nrrtiiw *corpora tredntnr Eccle-*
jÿgo *fl*~fr*otrn.*

Ne prout plerumque confuevit accidere , in animarum periculum, temporalis rei difpendram, ac tranfgreflionis pejus incentivum, (peratam fatisfadionem dc debitam abfohitio adimat.....ftatuimus, quod excommunicatorum a canone, vfel ab homine corpora, fi ante mortem excommunicari denunciati fuerint, etiamfi fuerint abfoluti, fepultur» Ecclefiaftic* non tradantur ; nifi prius de his, pro quibus excommunicati fuerant, " damnum feu injuriam paflb, fi prxtens fuerit , vel ipio abfente in manus Dicœcefani, feu ejus Vicarii, aut Plebani, five vices ejus gerentis, fatisfa&ione, vcl fatifdatiooe prsftita competenti. Si quis autem Sacerdotum , quacumque dignitate, profeiTione, vel Religione praefulgens, hujufmodi Conftitutionis trxnfgreflor extiterit, ab officio, & beneficio fit fufpenfus, & nih lominus corpora hujufmodi exhumentur.

Ut Suffragmei Aquilegenfis Ecclefio iffan fingulis omit vifitint, nt tenentur. ~

Fidei & dileftionis zelus, quo S. Aquilegenfi Ecdefic Sponfie noflrae adffringimur, nos, prout nos decet, circa ipfius honoris decorem négligentes efle non finit. Nolentes igitur, Sponfam ipfam congruis honoribus defraudari, prccipimus quod omnes noftri Sufiraganei prsdiâam Ecclefiam annis fingulis, prout ex debito juramenti (a) tenentur , vifitare procurent. Ii vero , a quibus nondum nobis eft prxftitum debitum juramentum , infra tnenfem ex nunc pncftare nobis nullatenus non omittant.

^Ut quilibet f^fragenout Aquilegenfit Ecclfies prufentes Cenjitutionel babeot .

(Jt autem pnediâaium conftitutiooum plenior habeatur notitia, ftatuimus, quod quilibet Sufiraganeorum noftrorum ipfas ulquc ad Eroximam Dominicam reminifeere, & haut, & in Ecdefia fua publicet, vel faciat publicari ; feme! deinde anno quolibet in fua Synodo publicandas.

Adum Aquilegis: in Majori Ecdefia anno Domini millefimo ducentefimo oQuagefimo fecundo, Indiâione decima, die vero quartodecimo exeunte Decembre, & die fabbati fequenti in generali noflra Synodo Conftitutiones ipfas laudante & etiam approbante , Dilcâis Filiis Leonardo de Farrignaco Vicedecano, & capitulo Aquilegenfi, ac Venerabilibus Fratribus noftris Henrico Tridcntino, Bernardo Vicentino, Adalgero Feltrenfi (i) & Bellunenfi, Ulcino Tergeflino, Bono(c) Juftinopolitano, Bonifacio Parentino, Marcio Cenetenfi, Egidio Emonenfi, Wernardo (*d*) Petenfi Epifcopis , nec non Procuratoribus Venerabilium Fratrum noftronim infraferiptorum, fcilicet Presbytero Antonio Canonicd Gardenl Bartholonuai Veronenfis, Petro Presbytero S. Lurentii de Padua Johannis Paduani, Eppcne Abbate Monafterii S. Michaelis de Monte de Pola, Petro Canonico Polen. Johannis (e) Polenfis, Presbytero Avancio Prsfavii Tarvifini, & Bernardo Decano Civitatenfi Folcheri Concordienfis Epifeoporum Procuratoribus nobis affiftentibus in eadem.* praefentibusquoque Diledis filiis Conrado Rofacenfis, Pagano Belinienfis. & Federico Oziacenfis Mooafteriorum Abbatibus Fratribus Proiperino Cuflode Fratrum Minorum in Forojulii Jacobo Leftore Fratrum Praedicatorum Conventus Civitatenfis, ac aliorum fidelium , tam Clericorum Religioforum , & Secularium , quam laicorum Aquilegenfis Civitatis, Diœcefis & Provincic multitudine copiofa.

ANNO CHRISTI li»».

a

CONCILIUM AVENIONENSE.

Ab Arelatenfis provinciae prcfulibds celebratum anno Domini circiter MGCLXXXII.

ite MS. eminentiff. cardinalis Cbifii.

Concilium domini Bcrtrandi Atnal-E rici archiepifcopi Arelatenfis.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Contra ufurarias.*
1. *Ut pro occiqfia preces fiant.*
3. *Ut bona ecckfiaftica non alienentur.*
4. *Ut fint procuratores, qui citationes ecclefiefiscorum coramjudicibus nonfuis, communibus onniem inepenfir profequantier .*
5. *Ut fideles non cmtcernant ecc/fiat fuat parxbiales.*
6. *Ut privilégiât/ fententiat prolatorum non violent.*
7. *Ut in confis etclfioftieis non adeantur curia facularcs.*
8. *Ut colligationes # confratria non fiant .*
9. *Ut*

(■) Delete feu confuetudine, qua Epifeopi Suffraganei finguls annis Métropolitain , ac Metropolitanam invlicr» Ecclefiam, tenebantur, Tomafmus agit in Nova, A vetere Ecclefix dilcipbna. Loca citavimus fupenori capite num. ». praelato vifitatioms documento, quam anno 1196. per dcjeâum procuratorem egit Joannes Epifcopus Patavinus.

(b) Utramque Ecclefiam, Fvittsnfcm, & Bellvnenfero adminiftrabat Adalgerus ; quem Algerum, quem Algcnum, *tt* Adigerium nuncupatum legimus apud Ughellum.

(c) Synodo Raimundi anno sIII, interfuiile Bonum Juftinopolitanuin , legimus in Veneta Italiae Sect* editione. In eumdem Chronologie Iipfum impegit Jo: Francifcus Palladius in Hiftoria Forojulienfi Parte It lib. VI. Idesnque utroque in loco occurrit error in Egidio Emonenfi.

(d) XFernarduS, feu Bernardus Petenenfis defideransur in hujuice Eceivfne Tabulis apud Ughellom .

(e) Non legitor Johannes Polenfis apud Ughellum. An idem dici debeat ipfc cum Anonyme Pol» Antiftite^ad quem extant Innocentii IV. Iittetz anno Isjl. conferiptz apud cumdem Ughellium, divinare 000 licet.

ANNO Christi

ç. *Ut piviittiiii* am *tfingiatu fintttaitam ex- cenmrvucatiotuj, r^fi clorusn prtvtleftxm oftindaxt.*

10. *Nt quis faciat teflasntntum fiat fi» parochiali prcshjtero.*

PRÆFATIO.

MutttMtu efl trrtraa· Wa/SlaMMx

(olct'.btu·

fittrtl

BErtrandus miferatione Dirina fanâsr Arelatenfis ecclefie archiepifcopus, ad futuram rei memoriam. Inter preifuras prxfen'ii temporis multiplices, atque curas, que noftro cohaerent officio fervitutis, illa praecipue nos affligit, vifeeribus noftri cordis infixa profundius, atque (olidius radicata, noftrum inccflanter pungens animum fuarum aculeis punâionum; ^ut ecclefiae comprovinciales, ac miniftri earum noftro fubjcâi regimini, follicitx provifionis remedio, prout nobis defuper miniftratur, a malignorum defendantur incurfibus, cohibeantur injuris & violentis, ac omnis materia malignandi radicitus extirpetur, & adverfis omnibus propulistis, in pacis pulchritudine deleûentur habitantes in eis, & ut hoftium lubiata formidine, & * tranquillitate ferena & ferenitate tranquilla, pacis auftori, cujus mancipantur obfequio, eo devotius quo tranquillus, & quo devotius eo acceptius, valeant famulari.

' Ctrr. la

Ex ptcfr iwt conci- lit Bfttttc. rritimmul, / nr kl-

Libenter itaque affiduos labores amplectinyir,«quanquam noftris impares humeris ad portandum, nocturnis pariter & diurnis infiftentes vigiliis nonnumquam etiam fupra virej * ut perfonis ecdefiafticis infra fortem nobis traditam conftitutis, moleftationum, injùriarum crebrarum turbinibus relegatis, Divino fulti prefidio, noftris laboribus pacem, & propria foliicitudine quietem opportune proviftonis commercio praeparemus. Sane inconcilio quod nuper cum praelatis noftrx province apud Avinionem duximus convocandum, & auftore domino feliciter celebrandum: quaedam Patuta ad honorem Dei, matris cj'»s reverentiam, apoftolique ejus Tro-Uphimi almi noftri patroni, & landi Stephani protomartyris gloriofi, animarum lucrum, ecclefiarum pacem, ÔC miniftrorum ipionim quietem tranquillam edenda decrevimus, dc venerabilium fratrum luffragancorum noftrorum confilio & aflenfu · qux brevi ftilo, omni curiofiute repulia, lunt inferius annouta.

CAPITULA.

I. Contra ufurartos.

IN primis noftrx confiderationis oculos dirigentes, ac pleno intui*ucla- rius intuentes, quod morbis novitei irruentibus opportuna funt antidota adhibenda: ne totam terram inficere valeant infigentes rapaces oculos bonis alienis, quorum fubftantias exhauriunt infelici commercio ufurarix pravitatis, qux quafi paffim colitur a nonnullis divitibus, & aliis, qui fe folo nomine aderunt mercatores, quos, ut Aloquamur redius, direptores poffumns merito appellare: ne ulterius eorum promptuaria erudantia ex hoc in illud, quorum feces adhuc exinaniri nequeunt, quin in malignis caloribus pericula mortifera per pravitatem ufurariam miniftrent affidue pauperibus & egenis, ut facilius adextremxpaupertatis diferimina perducant eofdem, & etiam quamplurcs divites, ut rei evidentia & clamor validius atteftatur: (latuimus, quod omnes ufurarii fine ipfo fado vinculo excommunicationis innodati: intelligentesufurarios etiam «adem lententia fore ligatos, qui pannos, bladum, vinum, oleum, vel alias quafcumque * mobiles vel fe moventes, prxiertim ad foftam, five ad folutionem poft tempus aliquod faciendam,carius vendunt propter temporis dilationem, quam effent alias venditui, fi tempore (olutionis effet venditio facienda.· & etiam illos, qui quofeumque contradus alios faciunt in fraudem nfurarum, quocumque alio nomine cenieantur; *Sc* Cquod contra tales Ordinarii procedant ex officio ad inquirendum fuper id, & etiam ad puniendum, & maxime ad denunciationem conquerendum, vel ad famam: a qua quidem fententia non poffint abfoivi, etiam fi in foro panitentiali fatisfadionem prxbuerint, nifi dumtaxat a fuis dicœccfanis, vel ab eo, cui hoc fpecialiter duxerint committendum · Excipimus autem evidens mortis periculum, exclufis malitia qualibet atque fraude: quas ab aliquibus circa talia nonnumquam audivimus adhiberi.

J/. *Ut fro tceltfit prtcts fiant.*

Cum juxta feripturx tcftimonium, qui pro alio orat, pro fe Dominum interpellet, multumque *voltat fitfti dt· precatio afitdua,* eoque, *oculi Domini fuper juflott* é\ *aures ejut in frtctt torum t* ut Pfalmifta teftatur: pia deliberatione duximus ftatuendum, ubicumque Chriftianus fidelis devotas orationes & pia vota profternere curavit, in Miffarum prsfertim (ollemniis, ante Divinx majeftatis confpe&um, a quo eunda bona procedunt,*ut per fuam ineffabilem miiericordiam nobis dementer annuens, faciofandam ecclefiam matrem eundorum fidelium &* magiftram confervet, pacificet, & regat, ac cuftodire dignetur, fidemque catholicam roto orbe terrarum multiplicare & conformare, una cum patre bea-

*7λ(Λ t , * ll*

· d<ia oru"·

ANNO CHRISTI

beatiffimo domino noftro papa, ac cardinalibus univerfis. Et ut facilius deprecationes fervorum fuorum, quanquam exiles, Deus miferator exaudiat: praecipimus, & volumus etiam, quod quilibet facerdos parochialis dicat lingulis diebus Dominicis in Miffa parochiali pro ipfis orationem pro populo: *bccltfia tuo, fnofinmnt Domine j frtttt plocotnt i/tttndt.* Et moneant populum publice,dcdiligenter inducant. uc fideliter orent pro eildem Dominum, fignificantcs ipfis, quod quocie- fcumquepro przdi&is humiliter ora- verint, quod nos cum fratribus noftris , tamen vere pcenitentibus dc confeflis, quadraginta dies de injundlis poenitentiis eis mifericorditer relaxamus.

Ili. ut bono tecltfioftici non olienrntur.

Quoniam facrorum ftatuta canonum, principum decreta, & ceterae légitime fanâiones prohibent manifefte, ut poffeffiones, przdia, cenfus, & alia quzvis bona,ufibus czleftium * deputata ex quorum proventibus veri Dei miniftri vitz percipiunt neceflaria,dc fuftentant pauperes & egenos, aliquo alienationis titulo diftrahantur, vel quodeumque ad cetera eadem commercium habeatur: ideo ftatuimus, ne aliquis poffeffiones ecclefiafticas, redditus, autquzcumque alia jura ecdefiaftica alienet quocumque titulo, in quafcumque perfonas, cujusvis ftatus,religionis, ordinis, aut dignitatis exiftant , fine diœcefani ccnfiho dc aflenfu dc qui contra fecerit, incurrat excommunicationis fententiam ipfo fado.

IV. Ut fint frotwrotortt, fmi *cltotioner btntficiotontm corom jnjicibtu non fini/l tommnmbtu omnium tmpenfit ftoficfnontur.*

Attendentes quod aliqui Divinum judicium non imentes, przlatos dc reâores ecdefiarum, dc ceteros beneficia ecdefiaftica obtinentes , coram diverfis judicibus fatigant laboribus dc expenfis, dc ipfos indebite ac fraudulenter vexationem fuam compellunt redimere, propter vexationem indebitam dcinjuftam: ftatuimus, quod omnes przlati, reâoies ecdefiarum, dc ceteri beneficia ecdefiaftica in noftra Arclatenfi provincia obtinentes,unum vel plures procuratores conftituant , qui citationes fa&as dc faciendas, dc litigia indebita, côram non fuis judicibus, vel etiam peregrinis, expenfis communibus omnium profequantur contra quafcumque perfonas cujus (cumque preeminentiz, dignitatis, religionis, conditionis, ordinis, aut ftatus exiftant: quoufque a vexatione indebita ceflaverint, dc juftitia fuum conlequatur effedum. Et quod omnes przdi&i, in expenfis fuper hoc faciendis contribuant, juxta taxationem fuper his faciendam per *venerabiles viros* Cavallenfem dc Auraicenfem epifeopos : privilegiis , honore, beneplacito, dc au&oritate (edis apoftolicz ac legatorum, omnibus Temper ia1vir.

V. Ut fidtltt non contemnant porocbialci jnot ttcltfiot.

Infupcr advertentes, quod parochia* ni ecdefiarum in plcnlque locis parochiales ecdefias deferunt, & quafi contemnentes eafdém, ad villas vel alias ecdefias accedunt : praetenti concilio ftatuimus, quod quilibet parochiani (altem quibuslibet diebus Dominicis dc follemnibus, venire ad fuas parochiales ecdefias, ceflante impedimento canonico,tenentur : dc in eis* Miffarum follemnia Eochariftiz nofttz peregrinationis viaticum a propriis presbyteris, corda contrito,devotione dc reverentia debitis, recipere, omni cunftatione poftpofita, Audeant diligenter, przfertim in fieftis Refurrediqnis Domini, Pentecoftes : * tunc contingat dc alia (aeramenta ecclefiaftica ab eifdem. Qui fi venire reçufaverint feu recipere, eorum ordinarii, juxta datam a Deo fibi providentiam, ipfos puniant dc caftigent: dc quod parochiales presbyteri, fingulis Dominicis diebus,dc feftivis, moneant dc inducant, dum Divina celebrantur, populum, ut przdi&a obfervare debeant follicitudine diligenti.

VI. Ut frivilt^ioti fienttntiot prolatorum non violtnt.

Quia, ficut ait Scriptura,fententia pafloris tenenda eft, dt per omnia a quolibet'obfervanda; ne forte apud Dominum, qui antea ligatus non erat, per contemptum damnabilem merito fe involvat fententia in ipfum occafione aliqua prius lata : ftatuimus, quod fi privilegiati feu exempti, praetextu fuorum privilegiorum quibus utuntur, inhzrendo intcllcdui litterali dumtaxat vel cortici eorumdem , fententias

przla-

praelatorum & cenfuram ecclefiafticam auiu temerario prxfumpferint quomodolibet contemnere, feu etiam violare·* quod in iuis querelis hujufmodi defccndentibus prius non audiantur, donee fuper bis fatisfecerint competenter: falvis in omnibus fedis apoftolicz privilegiis & indulgentia, auaotitate , beneplacito, & mandato ejufdetn.

Christi ·"*·

F7/. *Vi in ta»fit eeeltfloftitii non altotur enrio ftcSeru.*

Frequens & deteftanda prxfumptio apud plures invaluit clericos ,<St etiam regulares, juris ordinem pervertentes, ut c'er'c' necnon laici clerico·luo *re*lirto pontifice, non expaveant, in everfionem juris manifeftiflitnam utriufque, ad judicia fxculana pertrahere paffim, ac eofdem ad reddendum · co'nantur compellere coram judicibus pe. regrinis: ficque inique de ecclefix confortio judicant, quod univerfa ccclefia * male fentiendo de judicio pofcunt auxilium fzcularc, cum privatorum caufas Apoftolus ad ecclefiam deferri, ibique prxeipiat terminari. Volentes igitur hujufmodi morbis falubre antidotum prxparare: prxfenti concilio ftatuimus, quod fi aliquis fuper caufis fpiritualibus vel ecclefiafticis negotiis quoquolibet vel per ft vel per alium adiverit curiam fxcularem, & monitus infra tres dies dcfifterc recufaverit, co ipfo fit excommunicationis fententia innodatus.

* Clrr a - I no»

Looa corυρη4·

F/7/. 17 *toihgitiontf & lonjratri" non fani.*

Quia vero colligationes , focictatcs, contratrix , feu conjurationes, quocumque nomine cenfcantur, reprobatx nofcuntur a canonibus, & humanis legibus introdurtx, & conftitutionibus conciliorum fartorum per legatos Apoftolicx fedis in partibus & provinciis iftis, & omnino caftatx, & fententia excommunicationis lata in fautores: ideo nos approbatione <3t aftenfu prxicntis concilii, prxdirtas fartas & faciendas in pofterum conjurationes , colligationes, focictatcs, clericorum, regularium, cujufcumque ordinis, flatus, conditionis exiftant, in noftra Prov*ncia Ardatenfi, ubicumque & civitatum , caftrorum, baronum & omnium aliorum exiftentium in civitatis, villx, dominio ecclefiaftico fubjertis, contra ftatuta canonum & conciliorum farta relaxantes, diffolvimus & caflamus: decernentes facramenta prxftita, ad przdirta obfervanda, illicita, a quibus- eos qui hujufmodi facramenta prxftitcrant, abfolvimus , & pro juramento incaute prxflito feu illicito volumus ut a confeftoribus fuis panitentiam recipiant falutarem. Et ubi infra decem dies poft publicationem prefentis ftatuti fc ad invicem abfolverint, denuncientur aurtores , fautores,trartores, defenfores,& fidejufiores pro bis obfervandis excommunicat! : & frequenter hxc diflolutio* excommunicationis fententia per'f* prxlatos in fuis ditzcefibus, in fuis fÿnodis, diebus feftivis & follemnibus publicetur; & faciant per iubjertos fibi prxlatos vel presbyteros publicari .

jut WVj , *fu aafaaha.*

"Σλθ-cHRren ·*8, dlff· *

JI. Vt frh>llt&loli non cffngiont fenuntiem tKtontanmitotionli t nifi llarnm prnnitginm oftendont.

Advertentes quod nonnumquam pltrique exempti, pro aliquibus cafibus, noftra ftatuta contemnere non formidant, in fuarum periculum animarum, ecclefiarum damna, & non modicum plurimorum fcandalum,& enervationem ecclefiafticx difciplinx& quoniam per prxdirta, licet fint exempti, non eft dubium ipfos extra locum exemptum excommunicationis fententiam incurrifte ; przfente approbante concilio ftatuimus, ut fi aliqui exempti, occafione ftatutorum noftrorum, excommunicationis fententia taliter fuerint involuti, quod in ecclefiiis, ex quo certum fuerit, feu conftiterit ,ad requifitionem ordinarii per totam noftram provinciam excommunicari publice nuncientur : nifi probare poffint, & etiam fidem facere pleniorem, quod per fua privilegia debeant lucidius, & abfque dubitatione qualibet excufari, quo minus hujufraodi fententiis involvantur .

D

X *Ne f«»7 Jocat ttflamtntnm fine fno forotbidi prctbjftiTO.*

Quia quidam prxdecefibres noftri retroartis temporibus deliberatione provida ftatucrunt, & quafi quodammodo per abufum ftatuta hujufmodi in defuetudinem abierunt , ut fcilicet aliquis non auderet fine fuo parochiali presbytero condere teftamentum , propter damnum, <3c animarum pericula, potiffime qux circa reftitutionem male adquifitorum in ultimis voluntatibus ex debito faciendam aliquo·

E

ANNO Christi ***** •Cerr.mr πω

quotiens obvenerint, prrfertim, cum decumbunt, in loco aegritudinis, a quo liberari eofdem a medicis immerito * defperantur, quia ubi majus periculum vertitur & finale, ibi cautiori follicitudine & finali induftria eft agendum, ut lucrifacere fubditorum animas Dei coopérante gratia valeamus: prxfenti approbante concilio ftatuimus , ne quis ceftator fine fuo parocbiali presbytero, fi abfque magno periculo expcftari poftit, maxime ad pias caufas, non faciat aliquatenus teftamentum, vcl condere prxfumat aliam quamvis ultimam voluntatem: in qua prscipimus ut caveatur in primis, quod abfque mora; difpecdio poft teftatoris obitum, feu convaleicentiam, male adquifitorum quomodolibet fieri debeat reftitutio integra, quamdiu ejus fufficere pocuerint facultates, antequam legata quxcumque favorabilia perfolvantur. Statuentes nihilo minus quod homines in ecciefiis moneantur diebus Domi nicis & feftivis, nc interfint talibus tcftamentis. A B

*------— christti I·1'

X I.

Prxterea injungimus parochialibus presbyteris, quod ftatutum editum per dominum rortuenfem, tuncArelateniem arehiepifeopum , contra illos qui in.....

·jQQI· <£>&» «ACk cA&k ctdfit» ciQft» uQ&u «tôftu «â&u ^ÎJiF* **)(** (?· t Qq F T3uP nOQr TtJQr WZ TyQI*

C?DE CONCILIIS GRÆCORUM

Michitk Palfologo Andrrmico Sniori imprrentt

HISTORICA SYNOPSIS

il . jug. ·

/"""'Ratcorum epifeoporum iape adeo infti-tutr funt Michaele Palaeologo & Andronico femore imperantibus tortiones, ut longus fuerim, fi ada lingularum, prout a Pacbymero narrantur, deferibenda fufcipcrem. Id mihi olim confilium fuerat; nec ejus immutandi cogitatio occurrit, nifi poft· quam unius vel alterius fufiorera deferiptionem abiolvi. Sufcepto jam labore, fimulque iterum perpendens, rem agere a prefixomihi (copo paulo aberrantem intellexi (neque enim propofitum fuit nifi catholicorum concilia tradere); hrfi primum: dein confilium cepi fcbrfmatica haec concilia non omittendi quidem , at fynoptice & in unam omnia feiietn conjunda tradere; ex quo fie tet, ut ieâoees meos a molcftia relevarem, fimulque in re prrienti erudirem, nec ta in parte quidquam illis defiderandum in opere hoc meo relinquerem.

Igitur eorum, quae fub Michaele & Andronico feniorc coiverunt, conciliorum indicendorum caufae potiilimcoccurrerunt dur. Sive enim patriarchs incumbentium capitibus fuis malorum pondere oppreffi, dignitate feu fpontanei, feu coadi cedebant ; ftatimque de celTioneilla admittenda reiiciendaque concilium deliberabat. Sive animum principis religio aliqua follicilabat ; reique diicutlende concilium indicebatur. Rurfus vero convocandorum ad ea concilia Patrum haud una fuit ratio. Interdum pro re nata celerrimum confilium quaerebatur; tunc a patribus CPoli forte prsfentibus laptim concilium cogebatur; five graviorem maturioremque conFultationem tempus permittebat, retque dignitas poftulabat ; atque tunc demum proximi remoliorclque epifeopi praviis litteris ad certam diem invitabantur. Haec node eruditos le&oresmeos in limine Diflertationis hujufce volui, ne forte tantam conciliorum frequentiam admirati, imponi fibi exiftiment.

Horam omnium conciliorum caput confti-

D

Ciuo conventum illum facrorum hominum cum adjundis Reipubiks optimatibus, mquo de tutore fehgcndo Joanni Laicari Theodori Lafcaris filio, puero novenni, agendum fuerat. Coitionem hanc ex utriulque hiérarchie viris principibus, conflantem *ftcrtm /nodum* appellat Pachymerus hiftor. lib. *i* cap. XXIX. Summa rerum tunc decretarum fuit tutela principis & magni Orcis dignitas Michaeli Comncno collate. Cur in eo conventu delcribendo immorer diutius, nihil eft; neque enim ecclefiaftici quidquam negotii tunc expediendum proponebatur, mi Ijue in ea re tradanda, cujus caul* acciti unt Patres, memorabile quidquam accidit , prefer callidam illam Michaelis artem in aucupando omnium principum.ac prrfertimepifcoporum & patriarchs favore, quo velificante haud diu poft vedus eft ad imperium . Adum id anno ujp. Polimus :n Chronologia notat.

In gradu fumms poteftati vicino confli tuto Palaeologo, haud difficile fuit ad lumma imperii (candere. Favebat illi lenatus , fervebant in eum populi & cleri fludia , quare Defpota prius renunciatus, id dein egit ut coi lega pueri imperatoris (akitarciur. Propobtuin eft id in communi ex clerc *U* Reipublics principibus conventu. Poft haud morofam di lceptationem e Republics fore ccnfuerunt , Efi imbci.i puero (ocius adderetur princeps moribus lanûiiTimu mibu-tus, in onws artes belli pacifque expcdiritlimus. Unum lupererat impedimentum (ubmovendum , juramentum fcilicct quo Palsolofus fidem luam avo pueri Joanni imperatori ejufque ftirpi ipoponderat, id vero demum iacro prarfulum ccrtui dilcutiendum commiilum eft Vifum patribus, nihil idobfiftcrc, quominus Palaeologus imperii particeps fieret, cum hoc polceret Reipublicae bonum, imperii (enandi neceildas exigeret. Conferre id parite: ad farctum tedum krvanjfum juniori principi unpe.

imperium ; cujus principatum eo majori ftu- A
dio eflet defenfurus, quod non alienum, ut
antea, fed ut proprium tuebatur. Addebant,
precariam hanc Paleologi poteflatem in po-
fteros fuos nequaquam tranfmittendam, de
hereditario jure familia nihil demere feu
officere . Utraque hac fynodus Nicea con-
venit .

Tertia celebris epifeoporum convocatio
tunc indiâa, cum Arfenius patriarcha, non
prodita caufa, ex edibus epifcopalibus feceff-
fit in monafterium Agalmatim. Rei tunc
nova gravitatem in fynodo dilcuti oportere
cenfuit Michael novus imperator. Conquifiti
ergo undique epifeopi, variantibus primo fen-
tentits, tandem convenerunt, ut Nicetas He-
raclez epifeopus fynodi ablegatus ad Arfe-
nium fe conferret, negreflionem communi
nomine fuafurus, vel, fin minus, abitionis
fuz caufas exponeret ; quas fi probabiles ju-
dicaflet, concilium ut tollerentur curaturum;
fin minus, exorari fe permitteret ad reverfio-
nem . Patriarcha, quem mordebat conficien-
tia imperii Michaeli Comneno delati legiti-
mi heredis incommodo , caufam , quam for-
te unicam hanc debebat, fe prodiiurum ne-
gavit ; ceterum petenti demum concilii no-
mine, Nicztz fe daturum confenfitdimifflo-
nis fuz libellum. Is vero dum feriberetur
dictante eodem patriarcha, Nicztas fuggeflit
teribi oportere fe dignitatem illam dimitte-
re, quod minus ca fc dignum nofccret ; in-
dignatus iunc ille inceptum perficere recula-
nt, remque infeâam dimifir. His fynodo
renunciatis , cum dc patriarcha revocando
defperarent patres, moneretque Nicephoros
Ephefinu* Arfenii illius ordinationem mini-
me canonicam extitifle , quod Theodorus
tunc imperator expediri omnia ita celeriter
juflerit , ut gradus omnes facerdotii minus
idoneis temporis interfinilis, (vix unius die-
culz inter eos interjedo fpatio) percurrerit;
bis aliilque rationibus perfuafi ,ad novam pa-
triarchz eledionem, vehit Cede jam vacante,
procéderont , & vota in Nicephorum tandem
convenerunt. Hzc fynodus tertia Nicaena an-
no u6o. habita ex Pachymero lib. II. cap.
XVI. qui & addit dejedioni huic Arenii ,
fic Nicephori aflumptioni Andronicum Sar-
denfem, fit Manuelem Theflalonicenfem e'pi-
fcopos palam reflitifle : nec in communio-
nem novi elefti unquam venire confenfifle.

Ntcephoro patriarcha in locum amoti Ar-
fenii brevi e rebus humanis exempto, de
patriarcha fufficiendo arduum negotium tra-
dari ctrptum efi . Difficultatem rei expedien-
dae praebebat Arienius , quem injuria amotum
alii quidem contendebant, quare jure repa-
randum, quod inique eratadum, cenfebant ;
alii ut priora illa jure fentiebant gefla, ita g-
nihil inique agi rebantur, ficut Ntcephoro
olim,ita& nunc aliquo quopiam fubllitucn-
do. In hzc fludia fcifli patres nihil certi
definiebant. Fluduabat etiam incertus impe-
rator , qui cum fecum meditaretur, ut pue-
ro, legitimo imperii collega, dejefio, folus
imperaret ; id ut majori firmitate obtine-
ret , audoritate patriarch» muniri optabat .
an vero id fperare ab Arfenio poflet, am-
bigebat . Demum expenfis in utramque
partem rationibus , ad Arfenii jura acce-
fit ; atque ita faâio illa przvaluit. Judica-
tum ergo pro Arfenio fenex revocatur ;

acceptat ; CPim (quam urtsem imperator —
haud diu antea reduxerat e Latinorum ma-
nibus) venit, refumptaque rerum factarum
tradattone, imperatorem, id pofcentem, in
Urbe principe iterum corortat. Hxc de fy.
nodo CPtana anni 1161. Pachytnerus in Mi-
chaele Comnen. lib. *f. cap.* 1. fie II.

Quemadmodum Arfenio juri fuoreftitueo-
do lynodi au&oritas valuit ; ita fic reducen-
do iterum ad privatam fortunam fuffragia
patrum in fynodo colledorum valuerunt .
Michael Comnenus, qui principatus ambitio-
ni jura omnia poflpofuerat , cum Joanne
imperii herede legitimo primo dignitatem
rquavit ; dein nec «qualem patiens, tummam
fibi audoritatem ufurpavit folus, fbciumque
faftidiens, in gradum inferiorem dejcâum ,
ne unquam timeret priftini juris exa&orem,
luminibus orbavit . Ægerrime id boni om-
nes tulerunt ac prrfcrtim Arfenius, qui mu-
neris fui id efle ratus, ut ufurpatorem de-
biti fui admoneret, orbatumque innocentem
principem ordini fuo convenientibus armis
defenderet, anathema in Michaelem pronun-
ciavit. Taftus eo fulmine imperator alte in-
doluit, & remedio quocumque, leni, afpe-
ro fruilra tentato, tandem defperans rcfti-
tutionem fuam , quandiu Arfenius rebus
przeflet, ad cum iterum amovendum ani-
mum adjecit; quare criminibus quibuidam
de quibus illum fycophanta quidam tunc ac-
cufaverat, opportune ufus, fynodo, quam
frequentiflimam ea de caufa collegerat, vel
ipfis invitatis Nicolao patriarcha Alexandri-
no «3c Euthymio Antiocheno , reum illum ac-
cufavit . Coeundi locus flatutus eft trici-
nium Alexii in ipfo imperatoris palatio; quo
coadi patres , primo quidem accufatorem
admiferunt , eoque praebente ledus eft li-
bellus, hzc ferens ex Pachymero lib. IV.
cap. III.

„ Primum : Ex principio matutine hy-
„ mnodiz pfalmum pro imperatore recifum
„ a patriarcha jubente folo Trifagio, & fu-
per ea commemoratione, prooemium ab-
folvi. Secundum: nimium fe propenfum
„ fic familiarem Sultani przbuifle, adeo ut
„ ei fic comitibus permiferit fzpius lavari in
„ lavacro ecdcfiz, ubi funt figna veneran-
„ dat Crucis marmoribus infculpta, cum ifti
„ eflcnr Agareni fic Chrifti myfteriorum ex-
„ perte*. Tertium.· quod filius ejuscommu-
„ nicari per fuum monachum faeras Eucha-
„ riftiz reliquias jufliflet, cum non confla-
„ re:, an facro baptifmo initiati fuiflent .
„ Prattereaque ipfe Sultan cum Tuis Satra-
„ pis per matutinum fplendidat magnzque
„ Dominiez, patriarcbz litanias celebranti
„ adfuiflêt, fic fimul litanias recitaflet. Hzc
„ fic id genus alia libello inerant,

Tunc [redacted] cioguit [redacted] patriarcha voca-
tur, 'miflis ad illum epifeopis tribus. & cle-
ricis totidem. Sed accitus recufavit, quod
judices & locum habere fe fuipedas diceret.
Eadem invitatio femel iterum & tertio eft
habita, ac tertio pariter repulfa. Recufanti
patriarch» judicium, cui imperator adeflet ,
repofuerunt patres, in cognitione rerum ec-
clefiafticarum potiflimamolim partem habuif-
fe principem; eum proinde excludi tunc mi-
nime debere , cum de re graviflima age-
retur.

Poflrcmo vocatur ad fynodum patriarcha

jh-

judiciali appellatione novilfima; obfirmatum-

Jue in recufando, reum canonis Apoftolici e recufatione judicii cenfucverunt : accefle- nint cumulum priflinac acculatioocs io libello Imperatori porreflo exprefle; addebatur tandem contumacia non fifleodi fe judicio. Hec fimul omnia fatis habita funt ad terendam in reum depofitionis iententiam ; cui tamen ex epifeopis nonnulli obftiterunt, rati inauditum preiulem, nec nifi de ambiguis criminibus accufatum , injuria damnari . Inter cos , qui judicium illud improbarunt , eminebat Nicolaus Alexandrinus patriarcha, ejuique focii , alii quidam epi- Scoporum , & monachorum ac iaicorum plures ; quibus una fcdit fententia, ut commnnioncm omnem cum ceteris epifcopis & reliquis iis adhaerentibus precidercnt. Hinc natum fchilma, quod Gηχοıam ecclefiam fcede annis pluribus dilaceravit. Afla hsc anno ixdd. Poflinus in adnolationibus cbronologkis ad Pachymcrum evincit.

Alterius iynodi incepte,non abfolutx, fermo efl apud Pachymcrum in Michacle lib. IV. cap. XV. Confpiravcrant fcelcfli quidam in caput Imperatoris; verum indicio faflo comprehend, qusftione interrogati iunx ut focios proderent. Illi ceteros Aluerunt, patriarcham jam ~~depoſitum~~ uAr/ɑɑuum, nquafi— facinoris confcium & confortem prodiderunt · C Succcofens Imperator reum, illum ad fynodum dixit; poftulavitque fimul ad eum transmitti c facro ordine delegatos, qui fynodi nomine eum interrogarent. Interim optare fc dixit, ut reus ille anathemate diflri&us teneretur, quoadufque vel conviflus fupplicio puniretur ; vel accufationem arqua defenfione fruflraret. Nihil denegatum principi efl. Miffi qui cenfuram a fynodo latam mifero Monacho fignificarent ; fimulque quid pro fe cxcufando afferret, acciperent. Ille attonitus primum , detn calumniam deteflari, tum hominum & Dei fidem pro fua innocentia deprecari , ftatimque ~~ploripuit fe e conſpectu~~ interrogantium, ~~omnia~~ Dei judicio permittens, u erat hominis habitus, ut fynodales nuncii fatis intelligerentcalumniam innocenti irrogatam; quare rcgrefli,expofuerunt omnia Imperatori, qui placatus, queflionem dc Arfenio omnem dimifit . Area hxc anno 3167. ex Poflini chronologia.

Venio nunc tandem ad fynodos in caufa concilianda Latinos inter & Grecos pacis habitas, quarum multas in unam confufas exhibet Venetus Labbei editor, qui fi plus aliquid in Pachymero legendo indulfiflct , rem profeâo multo accuratius traflaffet atque explicuiflet. Gregorius X. vix in fummt»m ucerdotem renunciatus, negotium com-

continuatum , abfolvendum fufeepit. Ejus rei gratia miilr ultro citroque legatione ;i tum βτ in atra ecclefia virorum doflorum coitiones fafls funt plures. Eo tamen diferimine , ut Romanus quidem pontifex cum S. R. E. cardinalibus viriique do&is , quos Rome prvfto habebat plures, rem agitarit; eidem vero difeutiende Greet frequentia epifeoporum concilia habuerint. Pachymerus lib. V. cap. XII. concilii cujaidam meminit, cui adfucreRom. pont, legati, nempe frai res non-

Anulli Ordinis Minorum , inter quos idem— – . feriptor Joanocm quemdam diflinguit, *Per»-* AMMO *firon* denominatum, quod Grecum ariginem dicunt; Hunc virum infliciflc vehementer ait *'

Apud Grxcos, ut coojunflioocm hanc em- Sleflerentur; moomfle perfaepe ***Patriercim*** r ôyMdatav ut pro viribus quique ad tantum boni obtinendum adulterentur. H®c prima mentio iynodi ad negotium illud traA&ndum coaflc apud Pachymcrum in Michaek lib. V. cap. XI. Ad hanc porro fynodum pertinere credo orationem illam Grecorum prxfulum, quam Pachymerus ibidem recitat, eo tendentem, ut perfuaderet, Grecos quidem paratum gerere ad eccléfiarum concBjiaiionem animum, nec pro fe obflituros quominus id boni contingeret. Ceterum cum cx accretione fymbolo fa&a tanquam re aliqua interjefla, eccléfiarum divortium provenerit , interpofitionem hanc, qui pofucrunt, Latinos tollere ncccfle efle judicabant. Se, ea fublata, paratos ad coitionem fpondtbant.

Adeo avuios a veritate Grccos fuos intelligeqj. Michael Imperator, novam epifeoporum fynodum coram fc coegit (Pachymerus lib. V. cap. XII.). Ipfe ad Patres verba fecit ; dcmonftrare obnitem, addu&is ex hifloria exemplis, Latinos nulla herefis nota inurendos Uk, quod Spiritum Sanctum cx Patre, Filio procedentem finiunt. Quare ut ad communionem admitterentur, obftare nihil modo obtineretur ab illis ut e fymbola additamentum tollerent. Multa in hanc iententiam perorans , tandem quievit, expeflans quid patres aflerr0H five diâis fuis confonum, five oppofitum. Qpicvtnmt omnes; & patriarchs quidem expe&atio tota in Qiarthopbylaccm (is erat celebris Joannes Veccus, qui dcin catholice lententis fttenuus rflertor fuit apudGnscos); (odeum ilk obiinato filentio mfifterct ; anathemate intentato ni diceret, vocem tandem emifit in eam iententiam, Latinos quidem efle & non dici haereticos. Ea vox patres in fcbifrnate obfirmavit , fic Imperatorem exacerbavit , adeo ut Audacem hominem aflutum in carcerem detruferit.

Hoc fulmine tafto Vecco, tempeftas alia ingruit cx inflituta in ipium Joannis Chumni accufationc de male gefta legatione ad Cralcm Serbiæ. Auditus denunciator in fynodo, eoque flatim mifli ab Imperatore viri fenatorii ordinis, qui toti caule adfiflercnt . Vetirum id efl ab epifeopis, qui per facros canones nefas efle cenfuerunt, clericum patriarcha: judicari, ipio non permittente patriarcha . Igitur inflantibus pro judicio infiltuendo fenatoribus , recufantibus epifeopis, re tnfeûa diiceflum efl.Gefla hxc io annum J17J- Poflinus in Chronologia Pachymeria- na confert.

His impedimentis unionis negotium procedebat parum; quare eidem promovendo Imperator volumen confecit multis obnitens, Latinos nulla hxreieos nota afpergi. Scriptum hoc mtfit ad patriarcham , idamquecoaâa c feleâiflimts viris fynodo, palam legendum curavit. Redditas ea in re Angulorum patrum fententias juflus efl JafitesJob colligere, & in unam continuati fermonis feriem digerere. Id opus brevi abfolutum fynodo iterum reprzfentatur , & Angulatim exquifitis fenientiis, approbatione omnium &

QP fhbferiptionib* munitor: hanc fe tenere fi-
—— —■■dem atque ab ea nunquam fe receflurosPa-
dNNO tribus ta commune affirmantibus. Tum ferip. ti ita approbati rranfiniffio fit ad Imperatorem. Nova bate fynodus eodem, quo prior, anno 1174. convenit, habeturque apud Pa ebymerom lib. V. cap. XIV.

1res has uhra citroque tra&ationes major arati pats extrada, donec tandem Grrci ad eccleun catholica confortium admifli funt a pontifice, admiftionifque fus litteras legati Gracorum CPim retulerunt. Is legatorum reditus obftriftam patriarcha fidem tenebar, qui eo tempore quo negotium traftari coeperit, negavit fe coojundiooem illam admiflurum, fidemque fuam obligavit, cathedram fe dimifluram , ftatim ac unio illa perficeretur. Coada de ea caufa fynodus . Judicatum conflare ex fado ipfo dc patriarcius libera & fpontaoea abdicatione ; nam abdicationem illam juratus fpoponderat, liquidera ecclefiarum conjunâio perficeretur ; quare ea impleta, fponfionem efficiebat liberam & abfolutam, ac propter jurisjurandi religionem neccffario implendam. Ita ergo volens nolenfque Jofephus exiuâoratur, juffu fynodi, ac pro legitima fedis vacatione pronunciation eft. Convenit fynodus haec anno 1174· ut Poftinus (upputat .

Ita viduata fchifmatico patriarcha ecclefia, Joanni Vecco viro in primis catholico' & dodo regenda committitur : cujus eledio pro confueto more in fynodo Cpifcoporum & cleri CPtani decreta eft anno 1177.

Haud ita multo poft Imperator nuptias filiz fus Annz cum Michaele dcfpota occidentis (quas rebus maxime conduduras rebatur) ftatuerat. Connubio huic obftabat lex a Sifinnio patriarcha lata de conjugio inter propinquos minime jungendo. Porro Nicephoros juvenis pater, & Michael Imperator fponiz parens, fratres erant germani . Infuper Nicephori uxor Anna alteri Annat, de cujus nuptiis agebatur, confobrina erat. Huic igitur multiplici vinculo implicate neceftitudini folvend* fynodus convenit . Vifum eft patribus bonum pacis, que ex eo conjugio fperabatur, caufam offerre jnftam ad relaxationem vinculi; fi quid fuiffet indecentiae tollente five exeufante commodo publiez quietis ex eo foedere provenrnro . Ita judicatum a fynodo, nec aliter przftiram. Synodo annum ftatuo eumdern qui fupra 1177·

Plchym. lib. VI. cp. VI

Crefcebat hsec inter pro jundione trtriufque ecclefrc tn Graecia tumultus; cui augendo plurimum dedit incitamenti legatorum pap* adventus CPim. Veccus patriarcha unus & forte unicus erat, qui Latinorum partes ftrenue defendebat. Ea, aliiique de caufis Imperatoris invidiam incurrit, (Imperator enim ita Latinis palam favebat, ut Graecis tamen clam adhzreret) apud quem non uno de crimine, fido licet, delatus, demittere fe dignitate ftatuit. Seceffit igitur in monafterium, dum interim caufa ejus in concilio tradaretur,- fed cum accufitionum illarum calumnia tandem patuiflet, vel fycophantiarum illarum inanitatem Patres intelligerent, quin & politica alia fuadente ratione, judicio omni fuppreffo, manum iterum clavo facras gubernationis admovit . Tunc habitum eft concilium pro exhibendo fidei Grscz cccic-

fiat teftimonio , coram legatis a pontifice miliis Conftantinopolim- Scriptas litteras ita ea de re per dolum compotitas- frific fcribit Pacbymenis lib. VI. cap. XVII. ut Gnaeoram quidem fententiam fervarent, fed tantis vetbonun involucris teftam, ut Latini fecum convenire Grecos arbitrarentur. Nec minus fraudis adhibitum eft in fubfcriptionibus; nam prolixus ille nominum catalogus iis litteris adjeftus, *el inania erant nomina a Calhgrapho eonfifta, vel homines erant vulgares , nullo dignitatis fplendore illuftres , quamvis ibi fe ipeciolo epifeoporam titulo velabant. I anno

Hoc inivit- confilium Imperator, ut neutri parti, Latinis fcilicet Graecifve, difplicceret. Qiin & Latinorum gratiam fibi magis magifque conciliaturus, cum intellexiflet ex Graecis quoldam vel ipfa Graecorum facra poft fadam utriufque ecclefia conjundionem exeerari , concilium frequentiffimum collegit, in quo rei hujus indignitate latius expofita , rogavit, ut anathema diceretur in eos , qui lacra violare contumeliofe tentaffent, nihil fingulatim exprimendo. Hacufus eft arte, ut Latinis fucata zeli fpecie placeret, nec difpliceret Grrcis, qui fandionem hanc frequentes admiferunt , rati opinioni fua nihil ex illa offici, cum nihil extra jus fe faduros judicarent, fi eorum facra reçu ifarent qui efletn rorthodoxz fidei injuriofi . Concilii nujus anntecft 1276. p»chr". üb. iv. c. XVI1L

Hic finit extitit conciliorum fub Michaele Paleologo coadotum ; eorum faltem , quorum nulla mentio in Collcdionibus huc ufque vulgatis fafta eft. Veniunt nunc fuo ordine concilia fub Andronico feniore Michaelis patris anno 1282. defundi fucceflbre coada. Quo in cenfu omittenda confulto duxi concilia illa , five quae pro Vecco exauftorando, five qua illo jam depofito pro catholico dogmate difputante convenerunt. Utrorumque enim conciliorum iftoramada A hiftoriam partira ex Labbeana, partira ex noftra hac colleftione repetas. His ergo omiflis, unam, pr* ceteris

Ddefertbendum mihi venit concilium fumtna eo tetendit, ut Gregorius Cyprius, poft obitum Jofephi. patriarcham potitus, dignitate fe illa demitteret, ejufque commentarius in teftimonium quoddam S. Joannis Damafceni feriptus damnaretur.

Petitam e S. Joanne Damafceno fententiam hanc: *Pridit0vrrm* (Patrem) *ptr Yirhat eluucieturil Sprritlu ;* in Grrcos vehementer urferat Veccus, in plena Cnecorum fynodo orthodoxam caufam defendens. Quod vero reda impeti hsrefim fuam hac S. Doctoris fententia intelligerent Gneci, illius retundende accomoda opinioni fuae interpretatione negotium patriarchs Gregorio commiierunt. Illevero munere hoc fuo fundus eft, edito dc hoc argumento tomo, quem aftutum ex epifeopis plures, inflante Imperatore, fubfcriptione fua roborarunt. Verum ex !|uo difiidia tollenda cenfebantur, id magis editionem concitavit. Continuo enim rationem exponendi mentem Damafceni obfcuram & implicitam criminati funt quidam. Ulterius procedebant alii accufantes Gregorram, vocem illam *fmie&er* in qua fententiae Damafceni tota vis inerat, minus orthodoxe & fenfu a mente SS. Patrum plane alieno ab illo exponi: ac fi fcilicet non

qui-

ÇgF quidem pro prinripio «diro emanationis S. A Andronicus Imperator filiam Muxalonis ma· I 'H—

— ..spiritus vocem illam accepiffet cum SS. Pa- gni Logothetse fratri iuo defponderir, *nec*
ANNO tribus, fed potius pro principio *txpInitfctn·* port multum puella vitiata, injuria confao- „1(a.
'ᵔᵔ KTT /fc quam a prvn^faiw diftinguebatrd vero guinet cujufdam, indicio tumentis uteri de-
demooftrabant ex commentario tunc edito a prehenfa fuerit. Qjurftio tunc orta, num-
Marco Monacho ejus difcipulo, qui hanc ip- £id irrita extunc defponfacio cenlcoda *ei-*
iam Damafceni fententiam, ifta plane in- ; an procedi ad nuptias per facras leges
terpretatione *Itu* expofuerat feu corruperat. liceret. Sementis Patrum variarunt; nihil-
Hoc vero difeipuli feriptum non fine ccnfu- que certi ftatutum eft ; quare Imperator ju-
ra & approbatione Magiftri prodierat, ut Mar- ris indagine abje&a, cum fratre quidem filiam
cus iple afferebat, dt nes erat exploratiffi- pinceras Ubadarii conjunxit; puelis vero
m.i. Eo *igitur* nomine ingens *in* Gregorium nuptias Confbntini filii fui dcftinavit, fuo
invidia creata eft ; nec diu res procellit, tempore celebrandas, poftquam fcilicet lon- PxÀym. lib. II. ‹ XXVI.
quin fynodus frequens colligeretur, in qua gioris oblivio vitii infamiam obliteraffet ;
& de abdicatione patriarche, & de ejus or- quod & execution! fumma fide mandavit,
thodoxia lis inftituta fuiflet, nifi interceflif- B Concilio huic annum ftatue exPoffini chro-
fet imperator, perfuafus cx eo judicio nihil nologia 1192.
commodi in publicam quietem proventurum. Alteri fub Andronico concilio argumentum
Eo perfuadente res ita convenit, paftioni- prsbuit delicatula Imperatoris religio. Mos
bus tamen occultis. Spondebat patriarchafe erat reliquis ante illum Imperatoribus aim
fponte ccffurum; viciflim & fynodus, fide ad Saracenos principes litters feriberentur,
data, fdi obftrinxit, laturam fe pro ortho- illos fratris nomine taluure . Scribendum igi-
doxa patriarchas fententiam. Ita data utrin- tur cum effet Imperatori ad Sultanum Ba-
que & recepta fides. Quibus prxmiffis, pa- bylonie, num pro more agere fibi liceret
tres orthodoxum fe nofccrc patriarcham pro- «X epilcopis forte pmfentibus exquifivit. Pltr-
nunciant. Aftutum patriarcha libellum fpon- rique licitum negarunt ; a ceterorum opinio-
tanes ceflionis fus porrigit, ita tamen ar- ne recedit Theoleptus Philadelphienfis epi-
tificiofc dolofeque contextum, ut dc finctri- fcopus, ageret fide fua imperatori fuadens;
tate cedentis fufpicioocm jufta.m prxbuerit. neque enim nefas cenferi hominem Saracc-
Nec concilium pro fe quidquam attulit fin- num fratrem appellari, cum vel ipfos malos
çerius ; nam vix e medio fubdu&o patriar- C daemones filios matris fuse feriptura in Can.
cha , tomi ab eo feripti difeuflio inftituitur. tico appellet: *Fili matrit mea pugnaverunt*
Variantes tamen fuper ejus damnatione Pa- *centra* mr; ouod de malis fpiritibus diftum
trum fententis, tandem convenerunt in tol- effe ille cxNyfleni interpretatione afferebat.
lenda ab ea lucubratione loci Damafceni in- Excepta eft cum indignatione epifeopi ora-
terpretatione ; atque ita a litibus ccffatum tio, ac motum ea de re diflidium in caufa
eft. Hacc de fynodo anni 1189. fuit apud Imperatorem ut fynodum convo-
caret . Ibi difti invidia in Philadelphieniem
In hunc modum amoto Gregorio Cyprio, concitata eft ab epifeopo Dyrrachienfi ; fed
alius querendus erat Conftantinopolitanus pa- leniente lententis Philadelphienfis afperita- p°chim. lib.
triarcha. Ea de caufa itum eft in concilium ; tem Imperatore, tandem nihil grave in il- “L”*. 31X1 '
tumultuatum ibi plurimum ab Arfenianis, lum (latuerunt Patres ; immo nihil illum in
ab iis nimirum qui Arfenii olim patriarchs religionem» offendiffe cenfuerunt. Atque ita
cxau&orationem oppugnabant, eaque de cau- demum Synodus altera anni 1192. folvitur.
fa feceflionem a reliqua ecclefia fecerant. Proxime ab ac fynodo quinquennio ce-
Statuendum a Patribus contendebant, Jofc» phi, qui in Arfenii locum affumptus olim ^kbre aliud concilium Grxcos epifeopos ex-
fuerat, patriarchalcm ordinationem nullam creuit · Illud nimirum quod convenit occa-
& irritam haberi; tum & domina ecdefias fionc inventarum chartarum ab Arfcnio olim
Latins damnari de *pnctfnoiu* Spiritus San&i patriarcha in foramine quodam recondita-
per *Filiam;* denique dc facerdotum ordina- rum, anathematibus in auftores depolitio*
tione exafto judicio difeuti oportere ajebant, nis fus (Arfenii fcilicet) refertidiraas. Puer
tum & ecclefis adminiftrationcm fibi com- quidam cafu repérerai. Totam hanc hiftO-
mitti poftulabant, fpoodentes fc totam ad riam ex ipfo Pachymero ad concilium CPta-
leges canonicas reformaturos. Nihil horum num anni 1297. retuli.
impetrarunt; quin & cum indignatione illis Alteram etiam fynodum ab hoc biennii
rejeftis, Patrum tota cura in querendo no- divortio fejunâam peculiari fub titulo dedt;
vo patriarcha converfa eft. Is tandem in- ea vero difquifitum eft, num valerent nu-
ventus in Athanafio, cujus indoles ultra mo- ptis quas pupillus, tutore eodemque Impe-
dum fevera, quanquam multos terrebat, ri- ratore invito, conciliaverat.
gidos tamen eccleüafticr difeiplias exafto- Rjegebat per hos dies ecclefiam CPtanam
res in ejus favorem pertraxit. Hsc concilii b Joannes Cofmas patriarcha, qui cum multa
anno eodem 1*89. oâobri menfe habiti,de haberet in quibus Imperatorem argueret, nec
5iuo Pachymer. in Andron, lib. II. cap. XII. ulla fe daret opportunitas principem ipfum
umma eft. commode alloquendi, (id enim de induftria
Imperator evitabat) feceflionem in mona-
Ea dignitas hominem rigidum & feverum ftenum ferit ad vitam privatam. Grave id
brevi deuituit ; cujus abdicationis caufas va- Imperatori dc plenum invidis ; quare admo-
rias tege apud Pachymerum : neque enim naAerium illud fe contulit, ubi foHemnecol-
patriarcharum res gêftas, fed concilia de- loquium , pradentibus epifeopi», ceterifque im-
feribeuda hic aflumo. Nihil quidem in ca perii principibus, inftitutum eft. Primus que-
ccfliooe acceptanda concilii interccflit, cum relas fuas expofuit patriarcha, quarum hsc
Imperator ipfc per fc illam admiferit, man- fumma: fœdus & nuptis cum Crali Serbis
daritme occtefix, ut dc fucceflbre provide- conciliate; illi enim viro jam conjungato
ret. verum dum ifta geruntur, accidit ut

fy filiam 6iam Simonidem ofeenocm defponde-
— .....rat; ejricoe vicifim morem jam repudia-
*W*0 tam, filiam Tortetis fibi ia conjugem adfci-
verat; «mexprobravit vefetgalium exaggera-
ttooan nimiam; undem contemni fe, fi quid
forte juftroa precaretur, dolebot. Poftquam
hia finis peroratis filuit, tunc Imprator a
capite exociro, apolofiam pro ia tnfiicuit,
obtendero urgentem illam imperii oeeeffita-
tem,qua cogente mfedua coefenfiflêt,nun-
quam alias a fe impetrandum nifi graviflima
sula extorfiflent; ceterum filiam fuam de-
fpondiflis fe viro non quidem cum legitima
uxxxc fed cum pellice coofanfeoprobabilibus
argumentis demonftnlut; nec fc conjugem
alterius, fed pellicem tantummodo jufto ma-
trimonio dn&urum flatuifle. tteliquaa accu-
fiuiones minori opera diluit, cauuna orarii
anguillas, fe foam in favorem ecdefi* pro-
penfiooem, cui ne temper obfeeundaretur,
rerum circumftantias cbftitifie affirmavit. Ea
Imperatoris oratio arrifit pluribus; nec pa-
triarch* difpiicuit, qui tandem exoratus, mt-
nifterii fui munera refimpfit. Ita fohuum
in prtsfena concilium, quod tamen haud diu
soft alterum excepit in caute JoannU cele-
brandum. Epifcopos ille acerrimorum Greeo-
rii Cyprii olim patriarchae accufatorum re-
cile princeps, nec ejus exaufeorarione placa-
tua, bellum in tomum ab eo feriptum, de
quo fopra, iaftituit. Imperator primo fa-
rantem compdccre lentavit; mox frufira fe
niti intelligros, lenitate in iram converte,
& dignitate Sium exaufeorevit, fe in cella
reclufit. Acciderunt hoc juxta Poflimun an-
no ia8p. Quare folidis undecim annia ufque
fcilicct ad annum Jjoo. damnationis fu* pce-
nam toleravit. Tunc vero tandem fera pœ-
uitentia animum Imperatoris ccepit; faffuf-
que eft crimen fuum coram frequenti Pa-
trum concilio ad id coafto · Omnem in fe fo-
etebat rei afe* culpam, infontemque ab iis
criminibus, quorum obtentu reum damna-
verat, pronuntiavit epifeopum; rogare pro-
inde fe patres dixit, ut canonica fententia
virum priftin* fam* fe dignitati reftituerent.
Inclinabant in eam rem ex patribus plerique:
fumma contentione retinebatur cum aliis non-
nullis patriarcha. Hinc diffidium ortum in-
ter Patres, ex quo fafeum, ut judicium pro-
rogaretur, nec de ferenda fententia fpes ul-
la affulgeret. More hujus penarius patriar-
cha, fimulque offenfus, quod tam multos fibi
refiftentes haberet, novam feceffionem in mo-
nafterium adornavit. Hec viro exitio fue-
runt; ut mox in hifloria fequentium conci-
liorum narrabitur.

Seceffionis fua caufam non fatis idoneam
habuiffe fe Joannes Cofmas agnofeens, bre-
vi ie patriarcnatu reiuiuu ; iea ne diupon,
ut iterum fecederet, cautem hanc protendit.
Hilarion Selymbrenfis epifeopus crimen quod-
dam turpe, tanquam a patriarcha clam ad-
miffum, quod ab homine deplorat* fam* fe
calumniatore audierat, fecreto detulit ad Im-
peratorem, fimul indicans quonam aufeore
mrc teneret. Princeps rem, ut erat,calum-
niam judicans, ut perpetuo filentio preme-
ret Selymbrenfi mandavit. Ille nihil muti-
turum fpopondit; nihilo tamen fetius brevi
ejus accufationis fama tota urbe infoouit,
fparfamquç eft pariter, quifnam Imperatoris
auribus bare infafurra verat. Patriarcha calum-

Aniam tulit impatientiffime,oec <adelatorem
p, geflit moderatius; quin frequentes ea de
re fynodoa habuit, tede Pachymero lib.IV. cap. XXVIII. contendens apud Patret ve-
hementer, ut pen*. catanaiain illum decer-
neretur. Sed patres morofiores ea in puni-
tione naâus, adeo excanduit, ut afeutum
fe nova fccetSooe euieti fu* privat* con-
fulturum, addito ad fidem adftrueodam ju-
ramento pro concilio affirmaverit. Nec cue-
datus, illico fe proripuit in monafterium,
ex quo continuo abdicationis fu* fyngrapham
mifit ad Imperatorem. In eo fcripto cum lin-
gula inique in fe gefta pereenfoifiet, adjecit,
tantis debilitatum contumeliis onus faens ad-
miniflrarionis ferre fe nequaquam pofle, et-
que refumendo ne ullis deinceps precibus fe
auâoritate forte adigeretur, jurato fe «ter-
num vale dixifle facerdotio affirmavit. Im-
perator ea accepta abdicatione, quid inde
tibi prarilandum effet, in commodius tempus
differendam confultackmem cenfoit, atque
in pratens folutum concilium eft, cui annum
1303. Poffinus affignat.

Brevi tamen altera epifcoforum longe ce-
lebrior coitio, Imperatore invitante, indifta
eft CPim. Quid per canones ftatuendum fo-
ret de fpontanea illa Patriarch* ceffione,
aliqua fafcie, juramenti religione
firmata dHquircndum erat. In duas feneen-
tias pro confecto more abitum eft, aliis ab
dicationem illam valere, nec integrum dein-
ceps efle patriarch* repudiatam dignitatem
refumere, vetante juramento, contendentti-
bus,- aliis injuria ab invito extortam nec va-
lere tuentibus, nec juramenti, forte nuncu-
pati vinculum tale faiflè quo obftrtngeretur;
relaxari quin illud poffe ac debere, idque
Stitis C tota antiquitate facris exemplis fa-
im frpius demonftrabant. Ita Flavianum
recipere tecram ordinationem vel jurato re-
cufantem, initiatum nihilo fecius confiât.
Inter hrc difidia vifum eft tandem patriar-
cham deftinata e patribus legatione interro
gare, fe quid fibi mentis fuiffet ,eum fccef-
forus, profeffiis eft: pre *yum fifpMt Det faut*
life fcifeitationibus lega-
torum de fcripto repofuit, fe quidem ea
femper mente fuiffe, ut numquam juvaret
paffim; formulam vero illam, de qua qu*>
rebatur, habuifiê familiarem, nec unquam
fe a propofito non jurandi confilio, ea lo-
quendi confuetudiro receftiffe putabat. Er
eo, quid fentiret *it* fententia illa faadifce-
rent. Eaaidem fatebatur in fua ad Impera-
torem abdicatione fcripfifiie fe juratum abje-
ciffe dignitatem; fed hec dolore injuri»ac-
cept* turbato fe imprudenti excidifie. Cete-
rum ea tunc fuiffe mente & nunc pariter
effe, fi pacande ccclefic neceffarium fore
judicaretur, ut ipfe iterum clavum refume-
ret, pnefto effe fe, fin minus abdicationem
foam acciperent ratam confirmatamque. Id
vero tunc demum fe intellefturum dixit, fi
omnes XL. epifeopi io abdicationem fuam
confenfcrint, uno alterove diffentiente, velle
fe deftinatam fibi a Deo admimftrationem
refumere. Valuit ea refponfio ad augenda
diffidia; cum quidam integrum negabant pa-
triarch* legrefium poft juratam (id enim
pervincebant) ceflionem; aliis coaftionem
mentifque perturbationem in eâ fitcefiione
caufeoiibus. Erant inter hos terti» vtluti te-

feto-

ANNO CHRISTI

Aionis homines, qui juramenti vim omnem A in verbis patriarche agnofcebant; fed abdicationem fuatn juraffe ilium afferebam conditioni alligatam; fiquidem nullam panam pro evulgata temere calumnia Selymbrenfts tuiiflet; hac pœna decreta dt juramenti vinculum exolveretur, & patriarche nihil obftiffflet ad regreflum. Verum eam in Selymbrenfem animadverfionem alii ut injuftam improbabant, alii ftri&o jure debitam affirmabant. Dum ita epifcopor. diffidia ferverent, alia quedam inciderunt, unde novis eoociliis occafio nata eft fle argumentum.

Athanafius, olim patriarcha, tunc monachus, nefcio quid de terremotibus in urbis t) eterfionem imminentibus, nifimalum inflans B precibus & vigiliis facris averruncaretur, prxdixerat. Vaticinium mud ad Imperatoris aures ftatim delatum eft, qui dum facra omnibus urbis monafieriis per triduum indicit, fummo mane fuccedenfts diei levem, perendie validiorem terne concuffionem fenfit. Is cafus fidem conciliavit oraculo; unde tanta de vate opinio increbuit, ut ftatim Imperator, epifeopi, & populus dc reftituenda illi (ede cogitarim. Indifto in eam rem concilio, propofitum eft ab Imperatore deliberandum, quo pafto, fle quando conveniret réfutai patriarchalem dignitatem ab Athanafio. Ac prima quidem concilii feffione totus Patrum favor illi velificabat. At dato fc ccli- C ligendi fpatio, altera feffio inter multos fautores multos tulit Athanafio adverfarios. Tota ergo res Inter altercationes liabat. Cum interim Joannes Cofmas accitum Imperatorem ut habuit in confpe&um, fubdolis verborum illecebris ab eo obtinuit ut patriarcha agnofeeretur. Ita vero agnitus, continuo pro jure patriarchal! anathema in eos dixit, qui refttuendo in fedem patriarchalem Athanafio operam darent. Terribili religione concuffas fuperftitiofus timidufque Imperatoris animus ad concilii folamen fe convertit. Invitantur aftntum patres, fcinduntur in diverfa, prout quifquc affeftus erat in Joannem bene vel fecus. Qui abdicationis juratx religione ad- D firing! illum nebantur, illi tanquamab exau- Aorato latam excommunicationem inanem judicabant; fecus illi pronunciabant, quod nondum depofiti afta omnia valerent. In his anguftiis verfans Imperator; unam qux fitpererat, evafionem tentavit, ipfum enim per fe iterum adiens patriarcham rogavit fupplex, ut eam relaxaret religionem, quam ille obligaverat. Res pro voto fucceffit; Joannes enim hoc referiptum dedit ad Concilium.

Br Party, In Andr. Ibb. V. Qp. VI.

„ Domine mi fanfte Imperator, fle vos
„ divina fit facra fynodus, tuque fenatus, &
„ qui adftat atque audit Domini populus,
„ quotquot in clero cenfemini, quique habi-
„ tuinfignes Monachico eftis, & multitudo E
„ reliqua. Ego ex Orthodoxis genitoribus
„ natus ac fande educatus, prius quidem fa-
„ cerdotali dignatus honore fum; pofte* Mo-
„ nachus faftus, judiciis que novit Deus in
„ thronum evocatus patriarchalem fui; gra-
„ tia primum ac beneplacito Dei, deinde
„ confilio, voluntate, fententia praevio exa-
„ mine perlata veftrum omnium, qui digni-
n late preminetis. In ea dignitate, uti me
„ *çefferim* pie ac *re&e*, novit folus Deus.
„ Gloriari enim mihi non expedit, juxta di-
„ vinum Apoftolum. Contigerunt autem interim fcandala, quot qualiaque, voe fci—
tis: cb qux, ne quod inde nocumentum anno
inferretur Chriftiani ullius animx; & quo
in pace ac ftatu tranquillo lauda Dei ecclefia ftabiliretur, ceffi ad tempus throno, & cellula claufus mea, quievi. Oborta autem mihi in fecelTu 1U0 dubitatione, an bona ifta effet, ac Deo probata quies mea; cum quid fibi fuper eo cordi effet, ut demonlirare dignaretur, Deum orarem; fpecies quaedam divina fuperadftitit mihi, dicens: Si amas me Petre, Pafce. oves meas. Rurfus igitur propter hoc reddi ad thronum. Quoniam vero iterum movebantur majorem in modum fcandala, &
„ ecci. propter hoc afficiebatur contumelis:
„ fecundo *e* cathedra patriarchal! defeendi,
„ eumdem, quem prius, intuens fcopum,
„ pacis meo fecefiu llatuendx. Poftquam au-
„ tem deinde contigere, qux vobis funt co-
„ gnita, & excommunicatio pronunciata eft
„ a me in eum, qui reflituere attentaret
„ throno patriarchal! dominum Athanafium,
„ quod mihi futura videretur hujus iftiufmo-
„ di promotio odiofa omnibus & molefta;
„ vos vero fuper ifta recens excommunica-
„ tione confulti, non admittitis illam, tam-
„ quam, ut dicitis, non fit canonice perla*
„ ta. En ego u'tro ipfe qualecumque eft,
„ aut effe poteft, excommunicationis iftiux
„ vinculum folvo, revocanfque illam, pro
„ relaxata deinceps, nemioemque in pofte-
„ rum ligante habeo. Neque tamen in do-
„ mini Athanafii regreflum ad thronum de
„ cetero affentior. Quomodo enim iplum
„ in pontificem admittam, hominem accu-
„ fatum & deformatum ignominia nondum
„ abfterfa; denique pejoris ad hoc, quam
„ ego fim ipfe, conditionis; adeo quidem,
„ ut parum abfit, quin de religione ejus
„ xquam dubitandi caufam prxbeat; prtefer-
„ tim cum fuper hxc omnia, patriarchatu
„ ipfe dudum ultro cefferit ecclefiaftice, ac
„ canonice? Hxc omnibus dico & conte-
„ ftor. Si quid vero poftbac fecus quam fas
„ fuerit accidat, vos videritis. Meum enim
„ fenfum plane declaravi. Deus autem pa-
„ cis, qui proprium pro fanda ecclefia da-
„ re fanguinemnon pepercit, ipfe quod huic
„ expedit ad pacem & turbarum amotionem
„ faciat. *Snkfcrifttia. ./fifaf Jutmti.*

Hac recreatus fyngrapbe Imperator, concilio fc offerens, chartam ufque eo legit, quo de reftitutione Athanafiii non permittenda agebatur; urfitque vehementer apud coaftos in unum patres, ut tandem in Athanafium convenirent. At furdis plerifque canebatur; cujus more inanis pertxfus princeps, aflumptis in comitatum iis quos confilio fuo favere norat.refta fe cbntulit admonafterium Athanafii, eumque naftus, falutavit patriarcham, ceteris acclamatione confenticntibus. Ira abruptum eft concilium, cujus tamen pan illa, qux reftitutioni Athanafii reftiterat, perfeverans in fententia, fceeffiooem ab ecclefia facere conftituit.in qua flcaliquandiu nerftve• ravit. Hxc omnia habet Pachymerus lib. V. c. 3. *6. 7-A&»* funt hxc anno 1394. ex Poffine fupputatiotie. Atque hic finie Graecanicorum conciliorum ex Pachymero, qui hiftoriam fuatn ad undecimum ufqne Andronici fenioris annum producit, & cum eo hic pariter & nos Differtationem hanc noftram claudimus.

CON.

OUUSTT ^88^ ^8^^^ ^18^0^^88^ <$9> 8^8^^ ^188^^^88^ ^08^^88^*^188^8^ CHRISTI

. ®· CONCILIUM LON DINENSE

Anno 1181. habitum.

A». ■>>! Ex NPilk. Cour. Brir. co. 11. PC. 4». tkidera

HAnc fynodum archiepifeopus Cantuar. convocavit apud novum templum London, poft Purificationem B. Mariae „ traâandum de libertate Almarici deMoo- „/teforti. Mandatum archiepifcopi in regi- „ ftro fol. 143. vocatur *littera Convocationis „ pro Ubertate jtlnutrici de Monicforti.* Quid „ autem in fynodo hac aâum fit, ex fequen- u tibus conflabit.

Littcre dirtfta domino pap dc litterit fnfpeflit rxbibith in concillo apnd novum templum London. £x reg. Peckom. fol.* 14. 4.

Sanftiflimo inChrifto patri ac domino reverendo Martino, Dei gratia facrofanftse Romana: ac univerfalis ecclefia: fummo pontifici, frater Joanna permitfione divina Cantuar. ecclefia: minifter humilis, totius Anglin primas, cum filiali reverentia pedum ofcula beatorum. San&itati veftra: tenore przfentium innotefeat, quod cum ego dtvener. fratres & coepifcopi mei, London, fcil. fic Rotten. cum procuratoribus aliorum epitroporum abfentium, ad complenda pic paternitatis veftra: mandata, circa liberationem domini Almarici de Monteforti cappellani veftn, nuper apud novum templum Londoniat, die Jovis, via. quinta menfis Februarii, citemus perfonaliter congregati, quafdam litteras a venerabili patre archicpifcopo Dublinen. & difereto viro magiftro Ardicionc Punteri Mediolanenfi, cappellano vcftro, colle, ftoribus decime in fubfidium terrx fan&e proviiiz, in regno Anglia: a fede apoftolica deputatis, recipimus lub hac forma.

Martinus epifeopus, fervus fervorum Dei, venerabili fratri Joanni archiepifcopo Dubii» nenti, & dilefto filio Magiftro Ardicioni Ic- dis apoftolicx cappellano, colleftoribus decimx in fubfidium terrx fanftx provilx in Anglia, falutem & apoftolicam benediftionem.

Conquefti funt nobis mag. Symon de Michain cancellar. Sarcsburientis, ac Robertus perpetuus vicarius dc Sturminfter Saresburien. dicrcef. quod cum felicis recordationis Gregorius papa prxdecefTor nofter in generali concilio Lugdunen. decimam omnium proventuum ecclefiafticorum terre fandx fubfidio, vos fratrem Joannem dc Derlingtun, archiepifcopum Dublinen. & quemdam mag. Raymundumdc Nogeriis cappelianum apofto- Jicx fedis in regno Anglia;, colleâores decime, hujufmodi primo anno per ipfius prxdeceflbris fub certa forma litteras deputavit; volens etiam, ut fingube perfonx tunc deputande ad colligendas hujufmodi decimas, de pecunia ex ipfa decima tunc colligenda fingulis diebus, quibus circa prxmifla vacarent, *tres* foltdos efterliogorum finguli reciperent pro expends. Demum cumque idem pranieceflor bon* memori* Gerardum Verduneadem epifeopum tunc eleâum in partes Regni Angihe pro negotio ipfius decime fpc- idoneas, *& ipfu mutandi, &* in earum logandi, quoties expedire videret,

conceftit plenariam poteftatetn. Idem Gerardus cancellarium & vicarium przfatos ad colligendam prxdiâam decimam ufque ad quinquennium ex tunc immediate lequens in Saresbur. civitate ac ditrccf. ut atterunt, deputavit; fic idem cancellar. fic vicar, prxfati per hujufmodi quinquennium ad colligendam decimam ipfatn continue non abfque fatigatione gravi laborant», decimam prrdiftam per eoa colleftam ad mandatum no- "ftrurn, ut atterunt, integre & fine diminutione aliqua perfolverunt. Sed vos de *diâis* tribus folidts, quos & finguli eorum pro fuis expenfis, quibus propter hoc Interim fubierunt, deberent recepifle juxta hujufmodi beneplacitum difti prcdeceflbris noftri cancellario & vicario praefatis de decima ipfa fatisfacere indebite contradicit. Quocirca vobis per apoftolica feripta mandamus, quatenus cancellario *& vicario prefatis*, quibus ex noftra fpeciali gratia concedimus prcdiftas expenfas per pradecettbrem noftrum concertas, utri- ^que eorum integre ac fine dimtnutionc ali- 'qua reStuatis. Alioquin vos ad id exequen. per dileftos *filios orchidiae.* Cant. & Dublinen. quibus fuper *hlt* noftris litteris damus in mandatis, compelli, ficut expedit, faciemus. Dat. apud urbem veterem calend. Novemb. pontificatus noftri anno primo.

Quas litteras diftus cancellar. Saresbur. coram nobis ibidem *pcrfontliter* conftitutus, afferuit fe porrexirte *diftis* arcbiepifcopo & cappellano, fub proteftatione, quod nolebat eis uti, nifi ertent legitime & veraces. Dum autem ipfc litters in noftra prefentia legerentur, filum quod adhzrcbat eifdem ,feparatum fuit a bulla,& dixit tunc publice cancellarius memoratus, quod ipfis litteris cx tunc renunciavit, dt eis uti noluit ullo modo i quodque Ricardus *de* Burtun. cafdem litteras fibi tradiderat tanquam veraciter impetratas; qui Ricardos ftatim prxfens exiftens, interrogatus fuper hoc, refpondir, quod Robertas vicarios ecclefie de *Srarmiofter* Saresb. ditrcef. dominus finis in preferiptis litteris nominatus,in Romana curia easfibi tradiderat, & quod ante quindecim dies tradiderat eafdem dc mandato domini fui pre, Ediâi cancellario memorato. Ad luee idem Ricardos nobis qoafdam alias litteras obtulit in tenore fubfcripto.

Martinos epifeopus, forvus fervorum Dei, dileâis filiis Cant. & Dobh'n. archidiaeonis, falutem & apoftolicam benediAionem.

Cooquefli funt nobis magifter Symoa de Micham Canceller. Saresbur. dc Robertus perpetuus vicarius de Sturminfler Saresburdicec. quod cum felicis recordationis Gregor. Cpa prsdeccflbr nofter in generali concilio igdun. decimam omnium proventuum «cclcfiafticorum term fanân fubfidio vcticrab. fra-

fratrem ooflrum fratrem Johannem de Der- A tamen epifcopus ftattm negavit, *lc* al.quas ■■■-
——— —lingtun , nunc Dublinen. archiepiïcopum, ab eo litteras accepiflè. Qjlid autem fuper ANNO
& quemdam magnum Raymundum de No- przmiflis fuerit faciend. me dignetur fanât* ** *'
^'s «poftolfc® cappeilanum in regno tatis veftre clementia plenius informare. Cu-
Angliae, colleâores decime hujufmodi pri- ftodiat Dominus, &c., kriptum XVI. cal.
mo anno per ipfius predeceilbris fub certa Martii anno a nativitate Domini , 1281. * βΐΐο ηο-
forma litteras oeputavit, volens etiam ut per-
fonz tunc deputand. ad colligend. hujufmo-
di, fingulis diebus, quibus fuper pnemifla va-
carent , finguii tres (olidos eflerlingorum re-
ciperent pro expenfis. Demum cumque fe-
cundo anno idem prsceflbr bone memorie
dominum Gerardum Verdun, epifeopum tunc
elaâum ad partes regni Anglie pro negotio
ipfius decime fpecialiter delimavit, eligendi
aliquas perfooas idoneas, & ipfas mutandi, B
& in earum locum alias fubrogandi, quo-
tiens expedire videret, concedit plenarie po-
teftatem. Ac idem Gerardus cancellarium &
vicarium prefatos ufque ad quinquennium
immediate fequens ex tunc in Saresbur. ci
vitate ac ditec. ut aflerunt, deputavit : fic
quod idem cancellar. & vicarius per hujuf-
inodi quinquennium ad colligendam decimam
ipfam continue laborantes decimam ipfam cum
per venerabilem fratrem noftrum fratrem Jo-
nannem de Deriingtun, archiepifcopum Do*
blioen. magnum Ardicionem (edis apoflolic-
cz cappeilanum, principales colleâores deci-
mae przlibatz fuiflent requifiti, integre inc-urrerat ; & quod carilimus m Chri-
fine diminutione aliqua perfolverunt. Sed di-
âi frater Joannes de Deriingtun, & magi-
fler Ardicio cancellario & vicario antcdiâis
de expenfis, quas propter hoc interim (ubi-
erunt, juxta hujufmodi beneplacitum diâi
prasdeceflbris noftri de decima ipfa indebite,
ut aflerunt, fatisfacere contradicunt. Quo-
circa vobis per apoftolica feripta mandamus,
quatenus przfatos fratrem Joannem de Der-
iingtun , & mag. Ardicionem moneatis, quod
de diâis expenfis cancellario & vicario przfaris, quibus, ex noftra gratia fpeciali con
■cflimus, & fuper hoc eifdem noftris litteris Dbatione flatus pacifici diâi regni poterat
dedimus an mandatis, fine diminutione ali-
qua iatisfaciant competenter; alioquin eof-
dem ufque ad fatisfaâionetn condignam per
omnem cenfuram ecclefiafticam, audoritate
apoftolica compellatis. Dat. apudUibem ve-
terem non. Novembris pontificatus noftri an-
no primo.

Quae cum publice leâz fuiflênt , interro-
gavi diâos archiepifcopum & mag. Ardicio-
nem utrum przfcriptas litteras ambas veras
efle crederent five falfas: & diâus archiepi-
fcopus ipfas efle fufpeâas; capellanus vero
eas falfiflimas exiftere tcftabantur ; inftan-
ter petentes, ut in diâo negotio tam arduo
facerem, quod ■eflet per me legitime facien-E pro fua & apoftolicz fedis reverentia circa
dum. Unde di&um Ricardum tanquam fu-
fpeâum feci detineri, cuftodic diâi Lon-
don. epifeopi,in cujus eramus dicœcefi,com-
mendatum ; przfcriptas litteras, quas etiam
fanâitati veftrz fub figillo meo tranfmitto ,
tanquam fufpeâiflimas retinendo , quoufque
fuper hoc veftrz recipiam beneplacita (an-
âitatis . Infuper cuân a przdiâo Ricardo
Juzreretms, utrum aliquas alias litteras apo-
olicas fecum a curia deportaflet, idem fic
interrogatus refpoodit; quod portavit fecum
a Caria ufque ad duodecim paria litterarum
Herforden. epifeopo tunc przfenti nireâa-
rum, quas afleruit fe cuidam civi London,
commilmc, eidem epifeopo liberandas, qui

Martini 1K Bullem pro Almar'.co de Monte-forti, de qua In hoc concilia allxm eft, profé-ra ex V'llkinr ibidem peg. Eg.

BULLA MARTINI JK PRO ALMARKO DE MONTE TORTI.

Ibid. fol. 64. *a.*

WÆ Artinus epifcopus, fervus fervorum **Dei**, Ibidem
LV1 venerabilibus fratribus archiepitcopo
Cant. ôc.ejus fuftragancis falutem, & apo-
ftoheam benedictionem. Olim cum ad (eli-
cis recordationis Nicolai papz przdecefloris
noftri audientiam perveniilet , quod dilcâus
filius Almaricus de Monteforti cappellanus
nofter, dum dilcâam in Chrifto filiam no-
bilem mulierem (ororem fuam, uxorem di-
ledi filii nobilis principis **Walliz** , per par-
tes mantianas regno Angliz vicinas adeum-
dem principem conducebat, laqueum captio-
& quod carilimus m Chri-
fto filius nollet rex Angliae illuftris'eventum
hujufmodi non abfque affcâu compaffionis
mtelligens, dc conlervando fororis przdiâz
pudore, fibi follicitudinis ftudtum vigilantis
indiderat, procurando benignius , ut nobilis
eadem traduceretur ad virum ; quodque prxfa-
tus cappellanus ex ordinatione felicis recor-
dationis Johannis papz przdecefloris noftri
iub quorumdam przlatorum diâi regni cuilo-
dia permanebat, diâus Nicolaus przdeceflor
nofter circa liberationem ipfius cappeilani ,
quantum fecundum dominum , & abfque tur-
iolerter intendens , ne diutius przfâtus cap-
pellanus detentionis hujufmodi ttzdio grava-
retur ; attente quoque confideraus, quod &
pietatis affeâio circa przdiâam, ficut przmittitur, fervatam fororem , ac memoria
(anguinis, quo eidem cappellano rex ipfe con-
neâitur, regalem animum ad eum verifimiliter inclinare debebant, fibique fontem aperire dulcedinis cordis fui ; dileâum filium
Raymundum de Nogeriis decanum Annicienf. ecclefiz, cappeilanum noftrum pro liberatione Almarici praÈÜifti ad cumdem regem fpecialiter deflmavit , ferenitatem regiam per fuas litteras rogans attentius, ut
liberationem Almarici jam diâi fic opem &
Operam efficaces impenderet ; cumque face-
ret , poftquam exifleret liberatus, extra re-
?,num przdiâum fub favore regio ufque ad
oca fibi tuta conduci, quod exinde ipfius
regis nominis gloria fuiciperct incremen-
tum. Et ne prztextu captionis feu detentio-
nis hujufmodi, fimultatem aliquam fulcitan-
di aliqua occafio fufeitaretur, & eidem re»
gno ejufque incolis alictyus timende turba-
tionis materia immineret; ab eodem mag.
Raymundo per alias fuas litteras nonnulla
exequenda, & a przdido Almarico facien-
da providit, per quz hujufmodi pofle obvia*
n periculis ab aliquibus credebatur ; via. quod
ft pr«-

Cÿ' fi prxfitus Almaricus certe forme in pœ-2
—— ——diâis ad eumdem regem dirèâis tnfertx lit-
arn^i ,er"» ^"Plie*,er» sbfolute ac libere confen-
u·». 1 tiret·* de quo quidem confenfu libero voluit
memoratus Nicolaus przdeceftor, ut magi-
ftcr *ip(e* cognofceret & diligenter adhiberet
induftriam & cautelam, ne torte in pofte-
rum a calumniofis confenfus hujufmodi di-
ceretur extortus, ab eodem Almarico obli-
gationem reciperet corporali pneftito jura-
mento , quod memoratum regnum abfque
npoftolice fedis exprefla licentia nullo un-
quam tempore rcintraret, quodque praefatus
Almaricus regnum ipfum , aliafquc terras
praefato regi fubjeftas, per fe, vel per alios
noftiliter nequaquam inuaderet , nec etiam B
occuparet, nec invadi vel occupari ab alio
procuraret. Et ii fecus forte prxfumeret ,
excommunicationis fenientia,quam per eum-
dem mag. Raymundum ferri voluit in eun-
dem . ligatus exifteret, & omnibus ecclafu-
fticis beneficiis ac privilegio clericali priva·
tus, fit per eumdem mag. R.. ad illa redderе-
tur inhabilis vel alia obtinenda . Et quod
poftquam idem A. ad loca tuta regni Fran-
cis perveniret, obligationem fundem reno-
varet , etiam fub juramento , & panis fimi-
libus fibi per eumdem mag. R- imponendis,
vel etiam infligendis, perpetuo fervaretur .
Quod fi poftquam ad loca tuta ciâum Al-
curicum pervenire contingeret, ipfe obliga- Capoftolicis conformantes, ac hujufmodi ftu-
tionem non renovaret eamdetn, aut conira
prxmifta vel aliqua przmiftbrutn veniret ; ex-
tunc eifdem excommunicationis, privationis,
flt inhabilitatis pernis diftum Almaricutn prx-
libatus N. prxdcceffor voltiit fubneere, prout
here in przdi&is ad fzpefatum regem dire-
âis litteris plenius continentur. Sed eodem
Nicolao prsedcccffore morte praevento, hujuf-
inodi negotium non potuit expedin. Pono
litteras regias, quas pridem vacante tunc apo-
ftolica fede, per eumdem magn. R.. venera-
bilibus fratribus noftris Romanseccicfix car-
dinalibus, de quotum tunc temporis eramus
numero, rex ipfe direxit, intelleximus dili
genter dilatx liberationis ALmaiici praedicti ⊖
caufr.m plenius advertentes. Et quia tam ex
ipfarum litterarum tenore, quam ex prxfatt
magiftri relatione collegimus, quod idem rex
ad ejufdem ledis in hoc beneplacita exequen-
da promptum <e exhibet & paratum , fibi ube-
rum dona rependimus gratiarum; ipium per
noftras litteras rogantes attentius&hortantes ,
ut xterni regis intuitu, per quem idem rex
regnat Ac regitur, ac pro apoftolicxfedis &
noftra reverentia, regixque dignitatis hono-
re, hujufmodi gratx nobis regiat promptiiu
dinis ftudium profequens, circa liberationem
Almarici jam didi, opportunum Ac efficax
ftudium de benignitate regia largiatur ; fa-
ciens eumdem Almar. poftquam liberatus ex-
titerat, extra regnum fuum fub favore re-
gio ufque ad loca fibi tuta conduci, ut di-
ôus rex illum fibi proinde retributorem con-
ftituat, qui de fua munificentia largitatis pro
minimis grandia rccompenfct; At fedis apo-
ftolicx gratia, quam libenter devotis filiis
explicamus, circa pcrfooam fuam votivum
fufeipiat incrementum. Et quantum fedes
ipfaex quodam pix compaflionis affréta, quo
confcriptos militi» ordinis clericalisprofequi-
tur, negotium hujufmodi cordi gerit, me-
moratam mag. Raymundum dc cujus exper-
ta probitate confidimus, ad prrfatumregem» I
propter hoc duximus remitteud. ut ab eo- *****£
dem Almarico diligenter, ut expedit obli-
gationem recipiat iupiadiftam; in qua per
eumdem Almaricum adirci volumus, ad ip-
fius regis fuique regni cautelam, quod di-
ctus Almaricus' eidem tegi vel regno fuo ,
aut ipfius regni perfects adverfari volenti-
bus, favorem vel confenfum aliquem non
prxftabit, prout didus rex per eafdem lit-
teras regias poflulavit. Rogamus etiam re-
gem ipium, ut in hac parte beneplacitis apo-
ftolicis conformans, devotius defideria cordis
fui efficaciter exequi ftudeat, quod ab eo
petitur confidenter, ut ex boc regix devo-
tionis finccritas clarius elucefcat, & Roma
na ecclefia mater fua, qux ipfum gerit in-
ter cbaritatis vifcera pnxdikftum , laboris tx-
dia occatione hujufmodi non cogatur ulte-
rius experiri. Cum itaque hujiilmodi nego-
tium tedes apoftolica non immerito cordi ge-
tat, ac ipfum abfque ptxjudicio ecclefiafti-
cx libertatis nequaquam deferere valeat im-
perfeftum ; nos diligentix veftrx ftudium ,
Siod circa promotionem ipfius negotii prx-
itiftis, dignis in Domino laudibus commen-
dantes , fratcrokatcm veftram rogamus Ac
hortamur attente, per apoftolica nihilomi-
nus feripta vobis diftrifte prxeipiendo man-
damus ; quatenus vota veftra beneplacitis
dium profequentes, opem operamque follici-
tam, prout utilius expedire videritis, impen-
datis, ut feftina, prout optatur, proveniat
ejufdem liberatio Almar. fic efficaciter vos
in hac parte gerentes, ut devotionis veftrx
prompix finceritas condignis laudibus attol-
latur, ac fedis apoftolicx gratia erga vos di-
gne fufeipiat incrementum , nec oporteat
propter hoc fedem ipfam ulterius laborare .
Dat. apud urbem veterem XII. cal. Odo-
br;s, pontificatus noftri anno primo.

Aubitpifcopi & epifcoparwn provincia Cantner
httera fnodaiis dirtSa domino popa fnpcr
hocratmc Abuorici de Afonteferti.

SAnftillimo in Chriflo patri ac domino
dom. Martino, divina providentia, Atc.
lui humiles & devoti fratres J. permiffione
divina Acc. & ejufdem ecclcfix fuffraganci
univerfi, cum filiali reverentia pedum ofeu
la beatorum. Eminentia veftrx fedis, pater
fanftiffime, qux omni potentatui totius ec-
clefix dominatur, & prx eundis principati-
bus & fedibus univerfis corufcare cernitur fa-
pientix radiis prxcclentis, per vener. virum
mag. R. de Nogeriis decanum Annicienf. cap.
pellanum veftram ftipra liberatione vene-
rabilis viri dom. Almarici de Montcfdrti,
veftri fimiliter capellani fua nobis nuper
mandata provida deliberatione tranfmifit ,
?ux , preut decuit, reverenter Ac devote
ufcepimus: At ad eadem exequenda opem
Ac operam , quam debuimus , quamque
potuimus , exhibuimus efficacem ; nem-
pe , cum periculo quod ex ipfius cappel-
lani liberatione circa turbationem regni An-
glix poterat formidari, per formam ipfius
mandati prrfpeétam utique videtur juratori»
remedio cautionis , quam fubirc debebat Al-
maricus prrdiftiis, panis nihilominus qui-
buldam adjedis quas idem Incurreret conrra

pro

CT proprium juramentum venieps ipfo faâo, & Aui confilia obtiitiifeni, ipie umrn rex—— -
—— —— demum in littera apoftolica memorata provi- manfuetu* & Dco dévolu* , proprn pcâori*
4e fuppletum fuiflet , quod in quadam alia finceritate, & ad eccleiiam R.on.*n«m pu ,It,-
,,,,/1 littera precedent!, quae vir. a domino Ni- dévotiooe promotus, libcraliter a nobif *ex-*
colao pic recordationi* prcdeceflore veftro *hortât» cuncciht.* Qu.xi in co ranto Lauda*
fuper eadem emanavit materia, fuerat defe- biliu* dlimanius , tantoque edfioti laudis
&ivum ; vi*. de praefati feric juramenti, non praeconio ducimus attollendum, quanto ex
tantum ad altam &confenfum, verum etiam turbatione feu rebellione VTallcnfium recen-
favorem noxium extendend. nobifquc ex ip- ter in Anglia fufetuta, magis exciianva de-
fius magiflri R.aymundi decani Annicien.pre- leni torus quam lue liberationis a carcere
di&i fida relatione nihilominus & aliunde procedere viderentur judicia; & verifimikora
conflaret, quod antediâus dom. Almaricus opinione vulgari prodirent in* medium atgu.
membratam obligationem fibi impofitam menta, ptopter que nos eifdem affluentium
fponte fufeipere, & quantum in fe fuerat , "rependentes viciflitudioero gratiarum, iplum
pollicitationem hujufmodi extitit adimplere dom. Almaricum de careen's euflodia educen-
paratus. Nos cum pace domini regis juxta tes, nique civitatem Londoniarum 1*1vo de-
mentem ipfius litter» veflr» in ipfo negotio duci fecimus & conduci ; ipfuœque in mul-
Iirocedere fatagentes , ipfum requifivimus ; torum fide dignorum prrrientia ad hoc fpe-
upplicantes eidem, ut pro apoflolicc fedis cialitcr vocatorum , liberatum pronuntiavi-
reverentia , noftrarumque multiplicata pre- mus & a carcere pinitus & plenarie abfolu-
cum inflantia, liberationi plenaria fiepedidi tum; ipfumque praefato magiflro Raymundo
domini 'Almarici regium , abfque ulterioris liberum fecimus omnino afiignari , & per
mors difpendio, dignaretur de cetero adhi- eumdem mag. ipfum domi. Almaricum fub
bere confcnfutn; prxeipue cum fux turba- fecuro conduâu regio ad loca tuta regni
tionis & regni, qus ex hoc poterat prove- Francis conducendum, fanâitati vefire cum
nire periculo, fuiffet plenarie fatisfaâum gaudio tranfmitiimus liberatum . Fulgeat in
Et licet evocatis plerifque principibus atque ccclefia Dei, pater fanâiilimc, vcflrat fan-
magnatibus regni fui, eorum aftcnfibus fu- ditatis audoritas per tempora longiora. Ad.
per ifta materia requifitis, nonnp!lorum vo- London. IX. cal. Martii, anno Dom. nSx.

SYNODUS SANTON ENSIS,

Anno Domini MCCLXXXII

Ex CeaftiMieluan Sxntoneriis ealtfix.

Conftitutionei Domini Gaufridi de fan âo Bricio, promulgatae in fynodo Pa(chali, anno Domini MCCLXXXII.

TITULI CAPITUM

• *In.* aon **. fotdtttrx (Kconrmiuurrtorim.*
fepel. 1. Dc * *ftptiimdil txtwtnmMUxtn ptr capit*.*
**WJm *J. Ut ak tttlrflantm rtQorlkm puklicntitrcm·*
ftitutioxti.
4. *Qixliter ft debent bakrrt prxlati m proc*· ratitnibm.*
y. *Dt ttflaromtij.*

CAPITULA.

I. *Dt ftptdtitra txKttmMoutattnoH.*

CUm in dimcefi Santooenfi corruptela inoleverit, quod cadavera excommunicatorum dcfanAorum ita prope cmmetcria vel mtra, a quibusdam contemptoribus ner* vi ecelcfiafiic· difctplin» intumulantur, ut vix difeerni podint fepulturae profana excommunicatoram, a fepulchris fidelium haede cetero fieri probitemus, fub pcena excommunicationis, etsi fubjaccre volumus violatores ccnfttutioois hujus ipfo faâo. Adjicientes fub p«na pradiAa, ne excommunicatorom corpora tradantur (epultur* prope facra ecemeteria, per fpatium duorum terra jugerum circumquaque, nec ultra quam duo cor-

D para excommunicatorum ponantur fimu) extra mets* prxdidas: ne propter multitudinem credatur ab aliquibus ccemctcrium factum eiTc.

II. *Dt ' ftpthtndti txtorrnttHxiretu ptr capi tabun ' akftlxtu.* ·€«»►. D» ■ * Cmt

Cum quidam obftinato animo diutius fiiflinere excommunicationum fententias non verentes, cxpeâant fub confidentia, quod in mortis articulo per facerdotem proprium abfolvantur, & tradantur ecclefiaftica fepulture, non dubitantes quominus in mortis articulo abfolvi pofTmt per proprium facerdo-
Etem: diflridius inhibemus fub poena excommunicationis, ne, quanquam in mortis articulo per cappellanos fuos fuerint abfoluu, eorum corpora tradantur ccclcfiafticr fepulturr. nifi de licentia eorum judicum, quorum auâoritate excommunicari fuerint, fi fint ordinarii judices eorum. Si fententiam excommunicationis publice per duos menfes fufHnuermt, debent compellere brachium iseculare, ut ipfum compellant ad fanftae matris ecckfia unitatem, mittendo manus fua* ■ ipfum dt res ejus.

III. *Vt ak tctl^xnett rt&trikui ptMtntxr*

Precipimus univerfis ecclefiaium reâoribus noftie dicecefis, ut conftitutiones provinciales, fynôdaks, & Gregorian** habeant, &

ANNO CHRirri 11«.

teneant & publicent in eccleffis fuis, qua* eis expedit publicare.

IV Çuahltr ft datant haherc preelati in procuratiambus.

Cum iflts quibus prsdrcamus, non debeajiius exiftere onerofi confiderar.tes ccclefiarum iflusdiœcefis facuUates, ftatuimus,quod archidiaconi , arehiprespytcri, duobus ferculis in fuis procurationibus, cum cat receperint, fini contenu, cum fit nos fecundum hujufmodi formam eveûionom noftrarutn numerum moderemur. Nullus quoque in procurationibus pœdiâis, vel in noftra, aliquem invitare przfumat ; ne poffir dici, ex procurationibus przdiâis aliquam plus debito prxgravari . Sola node ptrnoâent iidem archidiaconi fit archipresbyteri tn locis, quibus ratione procurationis, vibrationis, duxerint declinandum. in mane fine prandio exinde rectdetrtes, quxftus m Frumento/ vino, avena, vel alus quibufeumque, facere non przfurmnt, cum in jure finr exaâiones hujufmodi interdidx: per ipfofque teneri ibidem artifias prohibemus. Sed de caufis minoribus cognofeerc poterunt, dum ecekfias vifitabunt. In omnibus autem pr®miifis calibus " tranfgrcflbrum pernam excommunicationis infligimus ipfo fado,

• F.-rrr r.viiçicifbntxe . *Hjrdum»;*

V. *Dt ttflanuntis.*

Cum ad epifeoporum fpeftet officium, ut decedentium ultimx voluntates, quz pro lege fervantur, fecundum jura civilia, & canonicas fanftiones debeant exeeutioni debil® demandari. funt nonnulli, qui eas in toto vel in parte annihilare cupientes , videlicet tam herede?, quam exeeufotes . iplorum defunâorum teftamenta feu ultimas voluntates detinent, occuliant , fie criant: ac etiam bona ipforum decedentium in proprios ufusconvertunt . Ex quo -iccidii , quod redditus 5c lepata relicta eccieflis, morafleriis, & aliis locis & perionis, ab ipfis defundis pro anniverfariis fuis, fis parentum fuorum ficitndis, per hujufmodi detentiones, occultationes , bc edationes, penitus omittuntur. Nos volentes huic morbo celeri remedio providere, prafenti conftituiione praecipimus, fiatuendo, ut omnes cappellani, fubcappellani, infra duos menfes, ex quo parochianus eorum mortuus fuerit, nobe afferant vcl mit tant teftamentum defanâi, fi in feriptis taftum fuerit, vd ad minus tranferiptum, fi originale non poiTunt habere. Quod fi neutrum habers polcft, vel fi diâum teftamentum faâum fuerit fine feriptis: mittant nobis fub figillis fuis nomina heredum dt exaratorum; ut fuper his canonica confilium apponamus. Capptilanos vtro, &fubcappellanos , & alios curam animarum habentes, quos in hoc invenerimus négligentes, gi avi ter pu tuemus. Didas autem detentores prcdiflorum teftamentorum, ut voluolattriin occultatores. & celatores fraudulenter, fic qui bona didorum decedentium in proprios ufus ®convertere aufi fuerint, nUi in quantum jura permittunt, excommunicationis iententiam volumus meurrere ipfo fatto.

ANNO CHRISTI

Item fæpe confingit, quod perfonz decedentes fuam ultimam voluntatem in aliquorum feu alicujus difpofitione & voluntate committunt ; praecipientes quod de bonis fuis ordinent, & diiponant pro libito voluntatis, feeundum quod faluti animarum decedentium viderim expedire. Ipfi vero, qui tales exccuriones ieu difpofitiones recipiunt, modico quandoque vcl nihilo de bonis defundi ipfius erogato, retiduum, quodeumque fuerit, retinent , & in fuos ufus proprios convertunt ; quod eft contra Deum, & ipiorum decedentium voluntatem. Ideoque excommunicamus &. excommunicationis fentenua innodamus omnes illos, qui tales exeeutiones, vcl difpofitiones in fe fufeipiunt ; qui quidquam de bonis ipforum defunctorum fcienter vel fraudulenter duxerint retinendum, nifi quantum jura fibi permittant, vel decedentium proeefferrt voluntate.

Prrieica funt & alii, qui poftquam infirmus loqui nonpoteft, vel intelligibiliter fuam non poteft exprimere voluntatem, vel etiam eft alienatus a mente, eidem faciunt teftamentum;feu fingunt, quod ordinationem bonorum fuorum ineomm difpofitionc, feu voluntate commifit ; & tales ultimas voluntates figillari procurant, quod non poteft dici teftamentum, cum montis ipfius defunfti teftatio non exiftat. Incidunt enim tales in vitium falfitatis. Quare nos talia prsfumi 5c fieri de cetero prohihemuc: illos qui contra hanc inhibitionem noilram talia teflamenia, five ordinationes fecerint. feu figi)leverint, vel figillari pro.uravei int, excommunicatio nis vinculo innodamus.

CONCILIUM TURONENSE

A Joanne archiepifcopo & fuffiaganeis epifeopis celebratum anno Dcxn.
MCCLXXXI1

Ex duokui MSS. altero Collegi Parif Sec. JESU, allero donato ah ^Ægid Manage y. Cl

TITULI CAPITULOR.UM .

1. *Dt vexetorihuj.*
2- *De incitantibus ad liter.*
3. *Ut clerici tlreliii^fi taherajr MH fitfeenltnt.*
E4. *De firantihus libros tf ornamenta ecclefiaflue , dS librorum filia fcindeoiibus , uel ctrrumpenlihus .*
5. *Dt proceflonibua faciendit.*
tf. *Dt ufurariù puniendis & evitandi^*
7. *Dt*

ANNO CHRBH -'-'-

7· *opprimentibus ecclefiafticas perfora/} perturbaniibutjunfdiilionemectlcfiajlicam.*
8. £4· *purtahonc proflanda fuper turbata ju. TifdtEitene, ff perna* iwi *purgantium. S*
9· *Contra illos qui ponunt comeftorer Oil fuflodes in domibus ecclcfiufiicorum.*
10. *De applrgiamentis·.*
11. *De jubentibus fubditii fuis ne participent eum perfonit ectitfiajlicis.*
IZ. *De dccimis.*
J}· Ut fistnta priorum conciliorum obfervantur .

PRÆF AT JO-

AD honorem omnipotentis Dei,& ad reformationem Ustus ecclefuram provinciis Turoneniis: nos Joannes Dei patientia archiepitcopus Turoncnfis : intimo mentis defiderio corrigere çupiemes ea, que corredione legitima circa pertonas ccclefiafticas, vifitando nuper illam provinciam, novimus indigere.* convocatis venerabilibus in Chrifto fratribus, ejufdem province epilcopis, fuftraganeis noftris, necnon abbbatibus, capitulis, conventibus, & aliis qui fuerant evocandi, apud Turones, provida deliberatione habita & tradatu, communicato quoÌiuc prêtentium ipforum fuftraganeorum condio prout decet, ac volentes advertus quorumdam clericorum & lucorum, qui ccclc-C fiafticum forum frequentant, calliditatem & verfutiam providere, qui fraudulenter illos contra quos non habent aliqu>d quzftionis, fxpe faciunt quandoque per fe, quandoque per alios vexari multipliciter & citari, ut pro redimendis vexationibus hujufmodi, przdam* poflint aflequi ab cifdem.

' *ai* que-
d«a>

CAPITULA

I. De vexttoribus.

STatuimus omnes tales, ut ita di xerimus, vexatores, prxter pce nam damnorum & expenfarum, in quibus volumus eos per locorum ordinarios illis quos tali fraude & dolo vexari faciunt, taxatione legitima prxcedente, prout jura ftatuunt , condemnari, excommunicationis vinculo, donec a tanta przfumptione refipifcant, percellendi.

II. De incitantibus sd *litet.*

Item prxfentis approbatione & andoritate concilii prohibemus, ne quis^ de cetero ad lites excitet, vel ad riXM, ficut a nonnullis, qui ad hoc per villas, oppida, & tabernas difcurrunt,ut caufam vexandi fimplices homines habeant, competimus effe fadum. Qni vero contra hanc prohibitionem noftram in aliquo venire prxfumpCcrint, ccnfura fimili compefcantur.

///. Vl ckrttt Ir reh&iofi tabernas non ch*is?i *frequentent.*

Item ftatuimus clericos, in facris przcipue ordinibus conflituros ,'15i rcl'giofos, tabernas, contra cleri honeftatem, & prohibitionem canonum, fréquentantes, nifi peregrinationis necefiitxce compulfos, modo fimili prohiberi.

'IV- De. furantibus hbres, & ornementa «clefiafltta t dr fait» librorum femdcntibus, aut corrumpentibus .

Item illos qui fe effe dixerint* iacerdotes, qui ecclefiarum calices, libros, auc cruces, reliquias, vel alia ecclefiaftica ornamenta, furtive fubtraxerint: ftatuimus prxfentis auftoritate concilii excommunicationisfententix fubjacere ; & aliter per locorum ordinarios, prout furti qualitas exegerit, corporaliter puniendos, donec reftituerint fic fubtrada, & competentem egerint pcenitentiam de comminis. Quam poenam extendi volumus ad omnes illos qui librorum ccclefiarum fciderint folia, aut diminuerint, feu deleverint, aut corruperint malitiofe in eis feripta, in ecclefiarum praejudicium quoquomodo.

* z/. ilice. prax-pee la· ct,du,o','u'

V. De fnoceffiombus faciendis .

Item pro eo quod io faciendis proceftionibus , ob devotionem populi antiquitus introdudlis, multi ecclefiarum D redores & alii miniftri fe exhibent négligentes: przcipimus eos ad procefliones hujufmodi, diebus Dominicis & aliis, ubi &. prout fieri confuevit,' faciendas, ut per hoc loca ipfa in majori reverentia habeantur, & devotio fidelium augeatur, per locorum ordinarios ccnfura ecclefiaftica, nifi tempeftas temporis , vel alia ncceffana caufa eos impedierit, fore cogendos.

VI. D< ufurarln puniendis 6- *vitandis .*

hem ouia multi in obiervationccanonis t felicis recordationis Gregorio X. facroiandz Romans ecclefix fummo pontifice, de manifeftis ufurariis, de omnium & Cingulorum fidelium terris penitus expellendis, & habitationibus non locandis cifdem,dudum in concilio Lugdunenfi editi, feexhibent négligentes przcipimus in virtute obedientiz, & fub anathematis

anno vinculo injungentes, fententiam prx- didi canonis, .ufque ad proximum provinciale fururum concilium , in Angulis cathedralibus, collegiatis, ac etiam parochialibus ecclefiis provinciae Turonenfis, diebus Dominicis publicari ; nt faltem rubore confufi ipfius canonis contemptores , ad ejus obiervantiam inducantur.

VU. Pe opprimentibus cetlefieflices perfona/, & pcrtttrbentibus turijdi- Dionem eeci»Jio/iicem.

Item poteftates feculares, ecclefias ecclefiafticafve perfonas opprimentes, (quas ftatuta conciliorum volentia immunitati ecclefia: providere, ftatuunc uique ad fatisfadionem congruam excommunicationis fententiz fubjacerc) przcipimus przfentis provifionc concilii excommunicates, per omnes catbedrales, collegiales, & parochiales ecclefias hujus provinciz diebus Dominicis nunciandas, necnon omnes & fingulos,qui jurifdidionem ecclefiafticam ordinariam, antiquasec-C clefiafticas confuetudines, & etiam libertates, impedire, diminuere, turbare, vel in aliquo ufurpare przfum. pferint; & omnes illos qui confilium , auxilium, audoritatem, mandatum opemve prxbuerint adprxmilTa , clam vel palam, cujufcumque conditionis, ordinis, atque ftatus exiftant, audoritate hujus concilii excommunicationis fententia innodamus. Qui vero fuper denunciationibus przmiflorurp faciendis inventi fuerint négligentes, per locorum ordinarios puniantur. D

VIII. De purgetione prefhnde fuper turbeta uertfdifliom, ér pane non purgentium.

Item omnes illos qui de oppreffionibus, ufurpationibus, Izfionibus aut diminutionibus, perturbationibus aut impedimentis, aut aliquo przmiflorum, fuipedi fuerint, nifi ad mandatum ordinarii fe purgaverint, tanquam de hoc convidos merito (quos audoritate przfentis concilii uique adfatisfadionem congruam excommunicationis fententiz volumus fubjacerc ipfo fado) przcipimus nominarim fimili modo publice nunciari.

/X Contre iilos qui ponunt comeflores vri ctt/iodet in domibus ccclefiefhcoTwn.

Item ftatutum provincialis concilii contra illos qui ponunt comcftorcs in religiofis domibus, dudum editum ad illos extendimus, qui ponunt hujufmodi comeftores vel cuRodei in domibus praelatorum , aut aliarum eccleGafticarum perfonarum quarumcumque: quos fimili fententia, automate przfentis concilii, innodamus. chruti «»*..

X *De.eppkgiementit.*

Item przcipimus,pote(lates, bailli* vos, & quofeumque alios juftitiz fxcularis àniniftros, qui amodo perfonas' Becclefiafticas, pro eo quod fuper pofleflionibus, redditibus, & rebus aliis qnibulcumque, quas ecclefiarum & beneficiorum feuadminiftrationum fuarum nomine & ratione poffident, fe applegiaverunt, vel contraplegiaverunt coram eis, ut ita dixerimus, hujufmodi pofleffionibus, redditibus, & rebus aliis quibufeumque, in quibas funt audoritate ecclefix merito defendendi, privare, aut poffeffiones ipfas alias eis auferre, & in illos qui dc perfonis hujufmodi ecclefiafticis fuper his conqueruntur, inaliofvetransferre vel in manu fua tenere prxfumpferint pofTefiiones ipfas, redditus, & res alias quafcumque perfonis ecclefiafticis fic ablatas, excommunicationis fententiam cum fuis confiliaris & audoribus, przfentis audoritate concilii, incurrere volumus ipfo fado. 1

XI. De inhibentibus fubditis fuit ne perticipent cum perfonis talefiefliat.

Item, quia nonnulli laici falcem appetentes in mefiem ponere alienam, hominibus quidem fuis, vel alias fibi fubditis, *ne* perfoniseccleflafticis, cum quibus habent aliquid quzftionis , ignem aut aquam miniftrent, & ne aliquid eis vendendo feu emendo, aut aliter communicent quoquomodo, tfiftridius inhibere prxfumunc in fuarum periculum animarum.· ipfos ludzis quodammodo comparantes , dum eis alios communicare nonfinunt, przfentis provifione concilii ftatuimus, hujufmodiprxfumptores excommunicationis fententiz fubjacerc.

XII. De decimis.

Item omnes illos, cujufcumque ftatus aut conditionis exiftant , qui perfonas ecclefiafticas, aut ecclefiarum miniftros, quo minus poflint decimam ad ipfos feu eorum ecclefias pertinentem colligere, percipere, aut ad firmam

ANNO CHRISTI

'warn tradere, cui aut quibus expedi- Λ
w viderint, impedire prxfumpferint quoquomodo, poft inhibitiones & monitiones cis in generali competentes fadlas, prreipimus excommunicationis vinculo generaliter innodandos, & excommunicatos uique ad iatisfaitionem congruam yunciandos.

XII>, Vr (latuti priorum conciliorum obfervtniur. ANNO CHRIM'1

Item omnia & fingula ftatuta provincialia, cam a nobis, quanta prxdecefloribus noftris bonx memoriae ar ^hiepifeopis Turonenfibus, hadenus edita, renovantes, prxfentis auctoritate concilii confirmamus.

Aftum Turonis, die Mercuri* poft feftum Bbeati Petri ad Vincula, continuata itu expeftata a die Lunae precedente, Anoo Domini MCCLXXXII

AD CONCILIUM TURONENSE

Λ**» 1X8i. *hohitum*

ADDITIO

EPISTOLA MARTINI PAP^E 11-'. AD J. TITVLI S. CECHUE PRESPITERUM CARDINALEM IN FRANC1AM AP0STQL1OÆ SF.DIS LEGATI'M,

Vt ft/MLtm ftetUte ptr orcbitplfcopKm Turonnfcm in ftto provincieli concilio fefla corriget.

Ex MS. illuilriffimi domini Chaurelin.

Alfert M***, vα. Moo- to. vrr. p.

MArtinus epifeopus i krvOrum Dei C dilefto filio J. titûl■ S. C2c<iJjz presbytero cardinali S. *& A.* B.

Non indigne foilicitudinis ftudiwn apoilofica fibi fedes inducit, ut veluti eundorum mater ft magiftra fidelium quz corrigenda viderit, ft qux cognoverit reformanda confirmet, ft humanis aftibus regula limitatis, grex dominicus, cujus nobis eft, difponente Domino, commitia cuftodia, pacis tranquille commodis gratuletur. Intelleximus fiquidem, quod venerabilis frater nofter archiepticopusTuronenfis, favens proprie voluntati» arbitrio, pridem inter cetera, que in fuo provinciali concilio nofeitur ftatuiflë.ut poteftates fxculares ccclefiafticafve perfonasopprimentes, quos ftatuta canonum volentia immunitati ecclefie providere, ftatuunt ufque ad lafisfaftionem *congnum* excommunicationis fententia fubjacere, prreepit ejufdem provifione concilii excommunicatos per omnes cathédrales, collegiatas, ft parochiales ccclefias Turonenfis provincia diebus dominicis nunciandos, nec non ft fingulos qui jurifdiftionem ordinaHam ecclefiafticam, antiquas ecdefiafticas confuetudmcs & etiam libertates impedire, diminuere, turbare, vd in aliquo ulurpare prrfumpferit quoquo modo, ac omnes illos qui coolilium, auxilium, auftoritattm, mandatum, opemve prwbuermt ad premifla, clam vel palam, cujufcumquc conditionis, ordinis aut flatus exiflant,pnedifti auftoritate concilii excommunicationis fententia innodavit, illos etiam qui de oppreflione, ufurpatione, lafioneaut diminutione, perturbatione feu impedimento, vel aliquo premiflbrum hujufmodi fufpefti fuerint, nifi ad mandatum ordinariorum fe purgare curaverint, tamquam de hoc ob hoc conviftos merito, quos auftoritate prrdifta, ufque ad fatisfaäionem congruam excommunicationis fententia voluit przfatus archiepifcopus fubjacere ipfo fafto, przeepit nominatim modo fimili publice nunciari. Statarum quoque provincialis concilii contra illos, qui, ut ejufdem archiepifcopi verbis uramur, ponunt, in religiofis domibus Dmeftores, olim editum, ad illos archiepifcopus memoratus extendit,qui comet Lrjufmodi vel cuftodes in domibus prelatoruri aut aliarum perfonarum ecclefiafticarutn etiam quarumcumque ponere dmoicun·tur,quoique fimili fententia innodavit.Cum itaque ftatuta hujufmodi eorum generalitate, perplexitate, involutione ac qualitate penfatis, fpirttualiter ft temporaliter quamplurimum captiofa fore, fi diligenter a<tenditur, dinofeantur, ac proinde limam debite corregionis expofeant, diferetioni tur per apogftolica feripta mandamus, quatenus ftatuta ipfa tibi faciens exhiberi, ca prudenter ft provide cotrigas, immutes, emendes, temperes, modereris, & reformes, in quibus, ft prout tibi ratio fuggeret, & rquitas fuadebit, cootiadiftores auftoritate noftra appellatione poftpofita compefcendo. Datum apud Urbem vetcrem IV. nonas Maij pontificatus noftri anno III.

u

PR.O-

flK«M!aB&u>is«>asMm,swiwa0iw(HB*80S«waBWiw ‹&&›

PROCESSUI CONTRA PÉTRUM REGEM ARRAGONUM »

Ejufque fautores, anno MCCLXXXII. & MCCLXXXIII.

Chitinetur negativn boc totum Martini pou-tificis epiftofa, feu potius fententiis in-bus, y-earum prima, ne quid de Binii ordine mutaremus, juperius edita eft, pag. 714. *inter Martmi eptftolas, continetque fententiam excomnucnicatiotus, ipfa Afanfionis Domini fe-fto ann. MCCLXXXII. latam Urbevetere, in eoi Sicilium Romana eccl/ffia fiipeiidiariam, & Carolo regu Francorum fratri jure fiduciario traditam, mvaderent. Male erga vocavit Binius, fententiam excommunicationis in Petrum Arragonum regem, eique banc titulum praefixit. fahil c-iim illic contra eum nomma-ttm decretum eft.*

Secunda Monte Flafcone anno eodem, fefto dedicationis bafilica SS. Petri & Pauii, nominatim in Petrum Arragptutm regem ejufque af-fales lata eft. Tertia, in eofdêns, Vrbèvetere anu. MCCLXXX111. Marfa 13. *Vtraque ab eruditiffimis vins Franc. Dmbefiiio, tomo IC. hiftar. Franc. (J Luca Docbc/io torn. 11. uberrimi Spicilegii, jam edita eft: atque hic a me illorum ex editionibus reprafeutanda, ut Lab-fa noftri, qui cos non inter Martini epif.o-las, fid boc loco edendas fpopondit, fidem >/- herein.*

Sententia Martini PP. in Petrum Arrngonum regem ejufque fedatorcs, Munre Flalconc lata xiv. Kai. Dc-ccmbr. anno MCCLXXXII. Mar-tin) papx- ice undo.

M.irttnut cpifapus, ferviu fervorum Dei, ad certitudinem pr.edentium, memo-riam futurorum.

Longa retro feries, ipfiufquc diffuft narratio, cui vix tempora multa fulfice-rent, tæJio grandi nimium audientes affice-ret, fi quondam Fnderici ,oîiıŋ Romanorum imperatoris, pollerontmque luorum, culpas horrendas à exceffus nefandos¸contra Deum dc Romanam ecclefiam commiiTos, ac pro-ceflus perinde, per Romanos pontifices prx-deceilores noflros, rite habitos contra ipfos, poenaique julle illis indittas, repetitio feriofa narraret. Ideoque fumma rerum faftigia, prout imminentium cafuum ncceflitas exi-
• *Pene* & Alqut. ii. S'ı › * «btque fcduttion^s injuria materia pa-tiatur, decrevimus perfequenda.

Et quidem communem non credimus la-tere notitiam, qualiter felicis recordationis Innocentius papa IV. prxdeceffor noftcr.me-moratum Ftidcrkum, qui per fe, per eof-dem fuos excctius & culp-simmumeras¸ indi-gnum imperio dc regnis, omnique hooore ac dignitate reddiderat, in concilioLugdunen-fi, eodem approbante concilio, profiter fuas iniquitates, a Deo, ne regnaret vel impe-raret, abjeâum oflendit, dc denunciavit om-ni honore ac dignitate privatum a Domino, dc nihilominus fententiando privavit, ut in ejufdem przdeceflbris fententia contra Fri-dericum lata plenius continetur. Qualiter etiam poft ejufdem Friderici obitum, quan-quam regnum Sicilis ad diipofitionem Ro-mana: ecclefia, cujus juri» & proprietatis exi-ftit, cflet libere devolutum, aiâulque prsc-dcceflbr fe de illo publice in eodem prsedi-xillet concilio pro»iturum, quondam Conra-dus predifti Friderici natus, licet in eodem regno cx iplius tui genitoris luccctfionc nui* lum penitus jus haberet : tamen, ficut ex pnrmiflis apparet, nec ille mortis lux tem-pore habuifter, nec alias przditto Conrado jus competeret in eodem, ipium regnum, ptsiumptionc temeraria occupavit. Nec illius recentioris fatti memoriam obliteravit obli-vio, videlicet quod iplo Conrado fublato de medio, quondam Manfrcdus, tunc princeps Tarentinus, quem velui de copula damnata iufceptum, a ditti regni fuccetiione, non fo-ium przmifla ejuldem Friderici privatio, fed etiam macula illegitime nativitatis arcebat, contra juramentum fidelitatis quod ditto przdecelTori prslhterat, temere veniens , fub quondam Conrauini nati di&i Conradi fui pronepotis, fimulata protcâione tutoria, ad Cqualdam civitates, cadra,& alia loca regni ejuldem , manus occupatrices extendit. Propter quod & alios iuos attus ncGrios, & gra-ves oflenfas, pix memorias Alexander papa IV. przdcceflor noder, ipium ex caufts va-riis, excommunicationis vinculo innodatum, Tarentino principatu, honore Montis fandi Angeli, omnibus comitatibus, terris¸feudis, dignitatibus, & honoribus aliis, ac bonis & juribus quz in przfato regno, & quz alibi etiam ab ecclefiis & perionis ecclefiafticis obtinebat, necnoo & vicaria in quadam ip-fius regni parte fibi ab apoftolica fede con-ceſſa, & etiam omnibus concefſionibus, nationibus, largitionibus, confirmationibus & privilegiis, five a pntdittis Fridcrico patre, vel Conrado fratre fuis , five a fede apoftol-lica in regno fibi faftis eodem, vel alibi etiam ab ecclefiis quibufcumq; vel perfonis ecclefiafticis, tanquam rebellem & hoftem ecclefis Romanx, ac violatorem fidelitatis fibi przftitz manifoftum, fuorumque Jurium invaforem, occupatorem, flt detentorem fa-crilegum, & tanquam fociatum nefando foe-dere Sarraccnis, eorumque complicem, du-ttorem & proteAorem publicum, apoftolica b au&oritate privavit.

Cumque Manfrcdus memoratus nec iis /liifve remediis contra malitiam ejusadhibt-/tb, in fua iniquitate remiffior, fed io com-ʒmittendo quotidie prioribus deteriora ferven-tier, poftmodum fraudulenter praefati nepo-tis fui morte confiâa, diâum regnum pro-prio nomine occupans, dc regium in illo ti-tulum dc nomen ufurpans, fc, ortus fui non erubefccns primordia, io ejufdem regni regem inungi dc coronari fociftiet: idem pradectflbr nofter, ejus iniquitates dc fraudes abpminans dt deteftans, callavit dc *irritavit, caflum &* irritum nuociavit, quicquid circa dittum Man-fru.

ANNIO CHRISTI

frcdum per unctionem, fed pouus execrauo- Λ κ-ûii, ne prwdiftis rnelciUtorious, impetito-
ncm , ôk coronationem, qu.is recipcie'dc ta- iibus, perrurbu oribus, occupatoribus , vel in-
ilo prz luuipleut, quafq, nullas effc <onfla vaionbus, feu occupari vel invadi facientibus jigi
bat.extitit tam icnirrane , quam dolole prix diÛunt ragnum , vcl aliquam partem ipfius,
fuinplum. in prxmiffis intenderent.· fic ne cum .umn

Eildein vero Maniredo, & dcinutn Con- vel line armis ad turbandam m eodem re-
rjdino (qm Xlatem pixveniemjo maid;», gno pacem, praefatorum ecclciixac tegis fci-
a dittorum pncdecefiorurn luoium iniqii.sfc· licct , pixliarcnt illis auxilium, conidium,
mitis non declinans, fed ad eadem impel mm vcl favorem, publice vel occulte.· ntve fu-
& "regnum alpirans, *pr^laram* ecclrfiai», ix pci lioc focietatem, conjurationem, aut fir-
carilfunum in Chriffo fihum noilrum Garu- Jus aliquod cum ipfis inirent.bi quip aulcin,
lurn Suilix regem ilkilliein, infidus mulus contra noilr.im monitionem , & pracepla
iinpetnr, &. mulupliater apertis conatibus prxmifla , per le vel per. alium, quibulcum-
infcfiavK, pi opter quod contra iplum defru- que dolo, fraude, vel machinatione face
torex iuos pet recolendx memoriae Clemen- renr, cujufcumquc temni pixemmentia·, di-
tem papam pradccefforcm noil mm vani ha B gnitatis, conditionis, aut flatus, excornmu
* JJJ. cum biti funt proceffus) fua lorte fuccifis, ' no- nicatioms fententia , quam cx tunc m eos
bis. tx negi ac regno praedi&is, pacis, fic protulimus, ipfo faâo le noicetcnt innoda-
quietis ferent tai arrideret, in iubitPi tempe- tos . Civitates quoque ac communitates quas-
ilates a&a efl xiliva tranquillitas, bellum in libet, qux contra mon tionein Cx prtreepta.
medio pace furrexit , fadi Hint holies cx fub eadem, qnocumq; dolo, ingemo, aite, vel
ditis : & qui eidem regt Siciliat ad fide- machinatione venire pisiumetent, interdi-
litatis debitum tenebantur, rebellionis fpiri- di ecclfifiailici fententix, quam ex tunc in
tum fideliter aifnmentcs, non iolum holi i- illo promulgavimus, voluimus lubjaceie.
lia, fed etiam tyrannica patraverunt. Sicut
enim gravis clamat tnfimia, procellit adeo Ad base piædiximus patriarchis, archicpi-
Panormitanas civitatis & civium prxtumptuo- fcopis, abbatibus, & aliis inferioris gradus
fa rebellio , quod icbJlandi audacia & /urium pixlans, quod fi contia monitionem & præ-
interverfione regalium, fuique, quintum in cepta prarmilfa, vel eorum aliqua venire at
eis fuit, abieâiene dominii non contenta, fe- lentarent, nos cos omn> ccclefialbcx digni-
rinae immanitatis dexteras ad cjudelitates C fatis honore ; ceteros autem c)eiicos(non
inauditas cxp-iftiic : dum eorum exitialis ini- piac|afjonj$ otheium , fed dignitates forfitan
quitas, non fohun quos cx devotis regis ip- vcl peiionaius , leu alia beneficia obtinentes I
fius concepta potuit preoccnpare nequitia, & privare curaremus ^obtentis, & inhabiles
fme iexus ,π̂.πιΓγβ deledu inhumaniter occi- reddere ad alia obtinenda, prout Liât quali-
dit; verum etiam pattus, quos adhuc vifce- tas luaderct. Laicis vero, cujalcumq; prx-
rum porlibnem cbuflra materna celabant , eminenrix, dignitatis, conditionis, aut (la-
tilts leve defeftis, fic praeripui fellinatione tus, & prxeipue tcmpor.ditei ipfi Romana·
produxit in lucem, quod eis minu» procul ecciciiæ iubjecbs, exprelk denunciamus , quod
dubio naturaliter lucis ufum , antequam con fi monitiones & prxeepta hujufmodi, contra
cederet natura, lubtraxit : ipfis adeo prtr- per (e vel per alium veniendo, temere non
matura fic impiiffima carde cæfi , quod eo fervarent. nos tamam temeritatem impuni
rum principio vilx prxvenit occ-ifus. tam remanete nolentes, iptos feudis, dc ahii

Quia vero ficut **ex** tunc plurimorum ha- omnibus qux ab eadem ve) .diis renerent ec-
bchat affertio, & jam probat exitus eviden clefiis, priv.ire; vafl.dlos eorum , fi quos ha
ter, hec in noflram & ejufdem ecclefixtur Qberent , a fidelitatis juramento quod tene-
bationem fic difpcndium lentabantur ; fic pin- rentur eiidem reddere, penitus abiolūtos , 5(
rium ad hoc intentio laboiabat & 1ludium, perlonis eorum, citra mortis periculum &
Ut fornacis qu.»fi exiintlx recenter , nos, cc mutil.itionis, expofitis, ad expolitionem bo-
defia, & rex idem, renovata eo graviora norum procedere **illorum**, prout culpa· ipfo-
fentirrmus incendia, quo folent nocere gra- rum exigerent, & videretur expediens, cu-
vius pericula recidiva : nos uniorum malo- raremus .
rum cupientes obffarc principiis, ne iero me-
dicina ipfu iam procedentibus pararetur. in Et licet Panormitanx civitatis & civium,
feÜo Alcenfionis Domini prxterito, nuper nonnullorumque callrorum illarum partium ,
apud Urbem veterem, prxfente mollitudine qtix contra eumdem regem Sicilrx lebelj^-
«opiofa fidelium, de fratrum noli rornm con- rant, culpa gravis, acerbiorem proceflumexi- ♦
filio , univeifbs & Cingulos , cujnfcumque prae- geret . nos tamen defiderantes, quod civita-
tmmentix , conditionis, aut flatus, attente tem, cives, & loca prxdida, manfuetudo
monuimus, eifquc diflriâe prxeipimus, ne in corriperet, & a tanti erroris invio revoca-
prediâo regno, vel ejus parte, nos, Λ11 ret.· erga cos non rigorem fed manfuetudi-
eamdem ecclefiam , aut praefatum Siciliae nem proiequentes, univerfitatibus prxdiâo
regem , qui regnum Sicilis **tenet** ab ipfa, nun civitatis, & callrorum, aliorumque lo-
per fe . vel per alium **moleflarent**, impeterent, corum, ditlriâe prsecipimus , ut ctijuslibet dii'
vel etiam perturbaient, occupando,invaden- ficultatis *It* dilationis objcâti fubteto , **ad** no-
do, feu occupari aut invadi faciendo regnum (Ira & ecclefix ac regis eotumdem manda-
**ipfum, ve) aliquam partem ejus Prxcepi- ta redirent ; quodque pradiâoa molefiaiores,
mus infuper univerfis & fingulis ChriAi fide- turbatores, occupator·», inv.ifores , aut dan-
libus, 8c fpecialiter marehionibuS, comitibus, tes eis** in hoc **auxilium**, confilium, **vel** fa
baronibus, civitatibus, communitatibus, & vorem, in diâis civitate, callric, villis, **feu
univerfitatibua callrorum, villarum, Ac quo- ditlriâwnibus** eorumdem, nullo modoreceptare vel ncipere attentarent.· nec ipforum,
rimcumque locorum Italie, maxime ipfius aut alicujut eorum dominio **vei** regimini ie
Roman» ecclefis temporali jurifdi&ioni fub- **quoquo modo** Inbmittcrent, nevu ipfis vei
eorum alicui> contra **ecclefiam** ve) regem

pr«-

impenderent in przdirtis cunfi-A clefiz, nomenque publice invocantes,- eos "“LCÏT"
Christi “um» auxilium vd favorem, publicum vcl poftea contumaciter admittere denegarunt , ,à;
occultum. Et nihilo minus confoederationes baculo arundineo, eidem fcilicet regi Arra-
feu obligationes quaslibet, fi quae inter uni- gonenfi praetextu, dirtorum uxoris & filiorum
verfitatts cafdem, vcl inter ipias & quo- ipfius, ut dicitur, innitentes. Quos tamen
tcumque alios, initas ftv« fartas fuper occu- uxorem & filios, five regem per eos,feuip-
patione & invafione przdirtis, & juramenta forum ratione, in eadem infula, vcl aliqua
de illis fervendis, vel aha pro przdidis hinc dirti regni Siciliz parte, jus aliquod non ha-
inde przftita, relaxantes omnino, univerli- bete, przmifla declarant; & nos nihilo mi-
fttatibus ipfis aperte przdixtmus, quod mfi nus decernimus, & etiam declaramus.
pnemifla celeriter adimplerent, contra civi- In quz autem crimina, falfa regie digni-
tatem, caftra, & villas earum, fpiritualiter tatis, immo & fimplicis magiftratus afliimp-
& temporaliter fic procedere auftore Domi- tio, feditio, violentiicquz cum armis com-
no, curaremus, quod pœna docente, fuz ffliiilio, incidant.» quibus addicendi .fint pa-
temeritatis flt fuperbiz recognofcerent quali- nis talium patratore»; non eft opus expri-
tatem . 3 mere, quia id nota & vetuftiflima decreta
Ceterum licet dum iis & aliis modis fic ianxerunt. Nec leve his pondus adjicitur, fi
viis, filiorum falutem paterna venabatur af- ejufdem regis & regni Arragonum conditio
fertio reliquorum, civitatum, caftrorum,& explicite deferibatur. Dc archivo namque ip-
villarum, cetcrorumquc Iqcorum civium & fius ecclefiz munimenta prodeunt manifefte
incolatum Siciliz, in noftram notitiam per- teftantia, qualiter piat memori® Innocentius
lata rebellio (fic przcipue Mcflaneniium qui papa IV. prxdcceflor nofter, quondam Pe-
eorumdem Panormitanorum imitati fzvitiam , trum regem Arragonum , dirti Petri Arrago-
. quamplures ex miuifttis* & devotis, ejufdem nenfis regis avum, Arelatcnfi ejus temporis
regis ipfius, poft fecuritatem illis præftitam, archiepifcopo, & aliis perfonis ecclefiafticis,
crudeliter trucidaflc dicuntur, caftrum regium necnon & quampluribus fuis aflociatum pro-
ejufdem loci temerariis aufibus occupantes) ceribus , per mare ad fedem Apoftolicam ac-
tnultz commotionis caufam inducerer: nos cedentem , ut inibi ab eodem przdeceflbre
tamen propterea non dcfifteotcs a cœptis, Innocentio militare cingulum fle regium ac-
venerabili fratre noftro G. epifeopo Sabinen- cingeret diadema , honoravit multipliciter,
fi ad partes illas, cum plenz legationis ol· honorifice ac benigne recepit : fic m cc-
ficio, tanquam pacis angelo deftinato, bona ciclia fanrti Pancratii martyris trans Tibe-
illis & pro illis partibus quzfivimus, nec ve- rim , per bone memoriz Petrum tunc Por-
nerunt; pacem expertavimus, Cc turbinis gra- tuenfem epifeopum faciens in regem inun-
vioris tempeftas apparuit : machinatis jamdu- gi, deinde propriis manibus coronavit, flt re-
dum, ut communis quafi fert opinio , & fub- galia infignia univerfa, mantum videlicet &
fecutorum confideratio fatis indicat eviden- colobium, fceptrum & pomum, coronam fle
ter, dolis, & infiaiis revelatis. mitram,qu® ad opus ipfius non folum fpc-
Siquidem Petrus rex Arragflnum, quem ciofa, fed etiam pretiofa parari fecerat ,
carum filium nominari non patitur exprimen- ex more in regum coronatiombus obfer-
dus inferius ftatus ejus, de procedendo ad- vando , munifice largitus eidem , ab ipfo
vcrius Africam quxfito colore, infulam Si- corporale juramentum recepit. Per cujus re-
cili®, terram utique peculiarem ipfius eccle- ligionem memoratus rex inter cetera fidelis-
kx, inditum & peditum caterva ftipatus, in- tatem fle obedienriam ipfi fummo pontifici,
vadens, & occupans, ac m illa ejufdem ec- -^ejulque fucceflbribus, flt ecclefiz Roman® ;
elefia: pacem turbans, gravem fed itionem ex- regnumque fuum in ipfius obedientia fidelis-
citans contra cam, graviterque populum con- ter confervare promifit . Ac demum idem
citans: in eam temeritatis prorupit auda- rex, cum multo tripudio flt aprlauiu coro-
ciam , quod cum civitatibus aliifque locis , u:ii- natus, juxta ipfum przdeccflbrem noftrum In-
vctfitatibus, civibus & incolis ejuidem infu- nocentium , ad bafilicam fanrti Petri rediens,
1® (quibus ratione uxoris, fili® fcilicet me- fuper illius altare fceptrum & diadema depo-
morati Manfredi, natorumque fuorum , fe fuir, fic militarem enfem de manu ejufdem
tueri pretendit) confoederationibus, partis, przdecefloris accepit : dirtumque fuum re
& conventionibus,ut fertur, quin potius con- gnum, antea cenfuale a fuis przdecefloribus
spirationibus & fcelefttts fartionibus initis, re eidem ecclefiz conftitutum, cupiens princi-
gium in regno prxdirto nomen ufurpar, fe pali, poft Deum , ipfius beati Petri ficapoftol-
regem Sicili® nominat, & gerere pro Sici- licz fedis protc&ione muniri, przdeceffoti
li® rege prefumit : in majoris prxfumptionis eidem Innocentio , fit per cum ipfi facrofjn-
augmentum, regi Carolo fupradirto ;n fuis rtz apoftolicz fedi obtulit,' illudque fibi fle
litteris regni Siciliz titulum lubtrahendo . Sic- g ejus fucceflbribus in perpetuum , Divini atno-
que non iokim Panormitanos, quos alias € ris intuitu , fle pro remedio anim® fuz , &
pluries per nuncios ad hoc follicitafle dici- progenitorum fuorum, novo adjerto cenfu
tur, in inceptz contra diftum regem Caro- conftituit cenfuale.* pollicendo adjiciens, fic
him feditionis dc rebellionis contumacia ob- adjiciendo pollicens, quod *ipfe ac* fucceflb-
firmavit, eos per fe ac gentem fuam fovens, res fui, fpecialiter eidem fedi fideles fic ob-
ipfilque favens in illa ; & tam ipfos, quami noxii reneantur. Hzc autem perpetua lege
ceteros infui® memorate rebelles, ad·© con- fore fervanda decernens, ut hujufmodi rega-
tra eamdem ecclefiam , eorum fpccialeini lis conceflio firmitatem inviolabilem obtine-
matrem & dominam , concitavit , quodl jet, ipfam in feriptis redartam , de procerum
nonnulli ex cis, & fpecialiter Mcflsnenfcs , curi® fuz confilio, pnefentibus dirto Arela
qui ante ipfius in infula memorata przfen- tenfi archiepifcopo, quondam Sancio patruo
tiam, dirti legati nuncios humiliter admitte- fuo , Hugone *dc* Raucio , fic Arnaldo de Fa-
bant , dominium ejufdem rccognoicentes ec- ciano, fuis baronibus, tigilli fui munimine

roboratam eidem Innocentio prrdecelfori con-A runique locorum ejufdem infulz cives, habi-
«®>· j „ „ ·
taiorcs, & incolas, cujukumq; fine preemi- CHRIsn
»i«i. Numquid igitur przmiifa, collate partter & folerti examinatione dilculfa, ditium regem Arragonix nepotem, fidelitatis (ad quam memoratus avus fuus, cujus ell in eodem Arragoniz regno hzres, iplum ficut & luccelïorcs tuos ceteros tam publice , tam ioliemniter obligerai) eidem ecclcfiai debitorem, ac violatorem publicum, reum grandis infidelitatis & damnabilis non acculant ? Profecto fidei debitx violatio, violantem procul dubio arguit infidelem : przlerum cum przmiifa non leviter aggravet fraudulenta confidio, qua idem rex Arragoniz nepos, non ablque fraudis commento notabilis, finxifle detegi-Bque, contra ecclefiam vel regem Carolum tur, fic apud nos, etiam per follemncs nuncios affirmalte, quod cum fumptuofo fic follicito apparatu ad Dei & ecdefiz fervidum, & exaltationem catholicz fidei, potentix fuz brachium dirigebat. Quod tamen contrafidei ejufdem utilitatem , didum regem Carolum, crucefignatum in terrx fandz fubfidium, & publice ad Dei ejuldemqtie fidei obfequia periequenda difpofitum, nulla diflidatione prxmiifa, quod multorum judicio proditionis notam non effugit, hortiliter impetendo; necnon & contra iplam matrem ecclefiam, ejus, ut przdicitur, terram invadendo ftoccupando direxit · Nec eum excuiat, fed acculai potius, quod ad panes Africx, iniulz prxdidz vicinas, diebus aliquibus decimavit. Id enim ipfum ideo concinnaife probat, immo q & convincit eventus, ut opportunitate captata commodius iniquitatem quam conceperat parturiret ; maxime cum per fuos nuncios miffos exinde pluries, didos Panormitanos follicitafle, ac ipfis in przlumptz malitia confilium & auxilium attuliffe dicatur: nec fit verifimile, quod eamdem Africam, terram quippe diffufo vaflam ambitu, refertam incolis non prorfus imbellibus, crebris munitionibus, ut habet fama, non vacuam, opibus & aliis opulentam , cujus invalionem vix multorum regum ptincipumve quorumitumque potentia coacervata przlumeret, ipfe ad hoc procul dubio divitiis impar & viribus, cum comitiva tam modica bellato-Dbus, fic fententiarum laqueis, quibus fe, ut rum , folus a(Tumeret invadendam.

Numquid & itetum hzc non patenter oftendunt, quod f*.pe fatus rex Arragontz nepos, tanquam infulœ memoratz, didi regni Siciliz partis non modicx, manifeilus invalor & occupator , ac Panormitanorum rebellium, & feditionis, commotionis, feu concitationis, pacifique turbationis, contra przfatum regem Carolum motz , notorius factor & fautor, & adverfus ipfam ecclefiam .ador & fador, fuique complices, comites, fatellites, & miniilri, przmiflatn per nos in fefto przdido latam in *omnes*,-nodris monitionibus , preceptis fic inhibitionibus non parentes, excommunicationis fententiam incurrerunt ? E nec abfolutionis vaflallorum fuorum a juramento fidelitatis, fi quo tenentur eifdem , privationis fetidorum, que ipfi a Romana vel quibufeumque aliis renent ecciefiis, fit expolitionis perfonarum citra mortem fic mutilationem , bonorumque fuorum, comminatum in eodem feflo periculum evitarunt?

(Jniverfos autem fzpe fatz rebelles infuIz, fcilicet Meflanenfes, Agrigentincnies, fic ceteros civitatum , cafirorum, villarum, aho-

nentiz, dignitatis, conditionis, aut liatus , qui didis Panormitanis in pertinacia rcbeL bonis aiTumptz laltem le ilhs fimili audaci* fociando, ac illos proinde validiores & firmiores in illa reddendÿ, nec non iocetatibus, confoederationibus4, padionibus, pœnarum fit juramenti adj-ibone firmatis, ut dicitur, juvando faverunt: & tam alios, quam Panormitanos eotdcm , qui prxfato regi Arragonum nepoti, contra prohibé lones & monita noilra pizmifla, intendere in invalione aut occupatione pizdidis, iplum recipere ac receptare, lc illius regimyii lubmit.terc, libique, contra ecclefiam vel regem Carolum prxdidos, favorem , fic auxilium impendero przfumpferunt, eidem (ententiz (ubjcd-'S fic periculo efle procul dubio liquet expolitos : civitates vero, callra , villas, & aha loca prxdida, necnon & uni.erfrrates ipforum , ecdefiaftico luppofita mterdido. Hzc lunt igitur, quz per cuindem regem Arragoniz nepotem Deo & ecclcTiz fervitia offerebantur. Hzc hint, quz ipfius ecdefiz profequi fe jadabat oblequia . Hzc fidei catholicz incrementa.· fic exaltationem religionis Chriitianx profequitur, & fic procurat : fic Dei , fidei, ecclclix ac religious earumdem holies perfeqt.itur, fic impugnat: talibus in ie regalem dignitatem intitulât: talibus titulis vitam fuam, famam, genufque decorat.

Licet itaque tantis çxceilibus excedcn iumque demeritis, procellus gravior deberetur , fic ad exeeutionem przmiflarumcomminationum profecutionem procedere non injulle poifemus ; immo etiam, ficut przdidonim confideratio peihibet, deberemus: quia tamen neicit a curis caritas etiam ierla recedere, indudu paternz caritatis inducimur , ut cum fimus, licet inlufficientibus meritis, illius vicarii, qui non mortem peccatorum , fed ut convertantur & vivant fe velle fatetur, regem Arragoniz fic alios przfatos, denunciationibus, monitionibus, mandatis, prohibitionibus, fic comminationibus, adeonverfionem celerem, ne in peccans, iniquitatiprzmiifa docent , apertius involverant, in morte obdormiant, excitemus.

Indeque prxfente hac multitudine copiofj fidelium, de fratrum nofirorum confilio, denunciamus eoidem , Petrum Arragoniz nepotem , fuos comites, complices, fatellitex fic miniilros, ac infulz memoratz rebelles , exfupradidis caufis, excommunicationis; civitates, cadra, villas, fic alia loca prxiata , necnon fic univerfirates ipforum , inteidi, przmilfis fententiis latis per nosfubjacere : de novo tam in regem fic alios izpe fatos, quam in nniverfitates, callra, villas, fic loca przdida, ex caufis eifdem , fic propter audam eorum contumaciam in non parendo noflris monitis fic przceptis, fic a nobis prohibita pertinaciter profequendo diutius, limites lentendas promulgantes. Iplum regem, fic ceteros, umverios fic fingulos, qui cum eo aut alias , in auxilium przlentis turbationis five rebellionis , iftam iniulam intraveiunt, vel inibi exitlentes eidem turbationi feu rebellioni quomodocumque faverunt, attente monemus, eildemque difiridc przcipimus, ut ab hujulmodi fuis cx-etbbus

AKv?Γ"úl defiilentes, ciamdctn infulam pe- A gravamen, ut ptzdicitur. ipfum regem Ar- onjjsii
CJiRisi) »-'tui exeant , nunquam illuc in noflrum , ragonum litteras vel nuncios fucS.vlta qua> «it>.
■·. ccc.vux , vd rcg.s Caioli, quoad przmilT» , v;s jt'ia cuicumquc navigio, genrtmvc rcci-
qualrcumqje pratjudicium redituri. Ad) cien- punt vel rcccptenl , vel id .pium variant,
tes, r.e qur. dc novo ad id camdem imulam tpfive linctas mutant, aut fibi, genii, vd
mtiet , vd aliquam ejufdem regni partem nunciis fuis, aut aliis pro eis, maxime in
puLfice vel occulte impetat, turbet aliquate- anqua parte ipiius regni Siciiix, obediant
nus, vd molcfkt. Umvcrtis quoque civibus, vel intendant, fodrum miniftrcnt, equos,
incolis. habitatoribus £c univerfttahbus civi- arma, vd vafa hujufmodi, fub venditionis
latum , & altorum locerum ipiius inlulz , mulo, aut aliter, quomodocumque conce-
cum fimilibus monitione ac ditlriâionc jube- dant , feu ab ipfo rege Arragonum, vel alio
mus„ut regem Arragonum, & excommunica- pro ipfo, immunitates, tvuda, & largitio-
tes memoratos de ipfa intuta prorlus expel- nes quaslibet in eodem regno Sicilia:, quas
lerent , nunquam eos vei ahos ad prxmiffa contint, dc nos nihilo minus declaramus ,
vel fimilia inibi recepturi. Difinâius infuper ® ucccmmus non tenew; vel alibi, or-
inhibcmus, nc idem rex Arragoniz le regem B cafione inflantis negotii ejufdem regni Si-
Siolix nomi.ict, figiiatm regium fub inciu- ClilX , «Ut fttpeildll ubicumque , OOΠIГΛ
la:ione regni Siciliz atTumar, vel utatur af- nos , ecclcliam, vd regem Carotam prae-
tampto; neque privilegia, immunitates, feu- dictas , recipiant, vd pro receptis promiitam
ds , donationes, bona vel qusrcumque, in audeant fervidum exhftrrc, aut aliis pue-
eo, rtt aliqua ejus parte, concedat, vd llare confiliunt vel favorem, publicum vd
t.nnquam rex Sicihc quidquam agat ; neque occultum.- nec cum ipfo rege Arragonum,
dominium vel fubjechonein aliquam in qua- vel alio pro ipfo, leti in favortm ipfius ,fo-
(cumque lingulares pertonas aut terres ipio- cietatcm,colligationem vd quafcumque con-
rum , ira puellari tm , vd quamlibet reâo- ventiones, in noflrum, ecckfis, aut regis
riam , five etheium , quocumque nomine Caroli corumdem, qualccumquc dtfpcndium
cenfe.intur, in civitate vel quovis alio lo:o, contrahat, ant contr.,d?s, etiam fub vin-
rutimr ipfius regni Sicibx·, aut alicuius par- culo juramenti, vd quarumlibet adcclicnc
tis Italix, m noflrum, cccieftx, ac regis pernarum kn paâcrum, audeant oblcrvare.
Caroli coiumdcm, quodeumque vel quale- Singulariter autem Michadcm Palxolo-
cumque gravamen , per fc vel per alium ,Cgum, qui fc imperatotem nommât, quern-
tecipi.it vel acceptet, aut cum cis vel co- que fuper his, & prxeipne fuper impcnfo
тιπη liquo in ipiorum ccclefix ac regis gra- in prardidis memorato regi Arragonum ne-
vamen, ut prxdicitur, iocietatem live aliam poti, contra nos dc pixtatos ccclcfiam ac
corfo-derationem contrahat, vd confervet qua- regem Carolum , confilio , auxilio, vel fa-
liicrcumquc contradam : neque fingulans per- vore; necnon paclis, conventionibus ,& con-
ienx prztniflx , vel aliz nndecnmque civita- foederationibus initis cutn eodem, argumen-
tes , vd alia loca, cickm , in ccclefix ac re- ta verifimilia deferunt, vox praeterea publica .
gs Caroli przdictorum pcrfecutione bujuf- & communis quafi affert mnis inccflat ' ; om-,nc ''
modi perhflen;!. vd tin pro co, leu infa- ntfquc fibi de failo vc! quomodocumque fnb-
veem ipfius, przmiiTa concedant, vd ali- jeflos, e.ttentc monemus, cifquc d ftridc prz-
quem prxrriifurnm, aut alium pro eo , vd upimus, ut omma, monitiones, praecepta,
favorem ipfius, ad prXdida id torum ali- inhibiticndque prxmifla , qu.\ Michackm &
quod eligant , nominent , recipiant, vel af- fubditos contingunt, vel poffunt quoquo mo-
lurnart · nec ipfe rex Arragomz, vd quivis -do contingere, vd in eis feu quz ad cos
alius eafdem fmgulares pciior.as , civilitésu qualiscumque locum habete (qua; & ûngula votamus pro nominatis frngulari-
6; loc.i, vel univerfitates ipiorum, fpcci.tli- ter, & expreffc repetitis haberi,& velut ta-
tcr tutem cuiulcumque partis regni Stcilix , liter repetita robur efficaciantquc fortiri) ôc
i t It' vel unas luas cml.kni tegis Arrago- diligenter obiervent, ciiqtic iludtant in om-
ni.t vCmimo vd obedtcmix cuicumque (op- nibus & per omnia humiliter obedire.
ponant, aut cum vd alium pro eo , itu in Alioqutn tam ipfos, regem Arragonum
favorem rpirus, in potcflatem , reétarem , nepotem , & Michack m Pal.zologum , quam
vei a tnd quodeumque officium, ut praedici- alios univerfos & iingulos, didis norths mo-
tur, eligant, nominent, vei admittant, five nitionibus, prxeeptis, vei inlttbttiodibu» non
cuin eo tocietatcm vel confœdeiationcmali- parentes, cujufcumque fine przcminentil ,
quam contiahant, vel qualitercumque con- dtgnit.tis, conditionis, aut fatus, ccclefa-
tradam obiervent, feu quod cives , incolar, flici vel mundani, excommunicationis ien-
habitatores , civitates , vd alta loca przdt- tentiam quam in eos de ipiorum fratrum
fta, five univcrfitates eorum, przfcttim cu- —confilio ex nunc ferimus, perinde innodatos
julcumquc partis ejufdem regni Siciliz, a fccfle decernimus ipfo fado, ac fi expretfe
nollra, cctlcfx, ac regis Caroli prrdirto- fukfcnt in hujus procefus t.ofiri (cric no-
tuin fidelitate icti devotione , quomodolibet minati .
avertantur, vd avtifa etiam in liintiimodi Civitates vero , c.tflra , & ali t loca quas-
avufionc per!.itar.t , per tc , uuncium, vel libet, necnon univcrfitates, quz jam didis
litteras inducere, aut don.s, promilhonibus, monitionibus, prxeeptis, vel inliioitioflfbu;
feu aho quovis modo all.ceic, tau fvllicitsrc non parebunt, ecclctiallico interdicta quod
prxfumant : neve lingulares perionz, civita- ex nunc promulgamus in illa, ede volumtS
tes, caflra , vtllz, aut loca przlata , fe di- eodem modo fubjeâa. Inteidtda vero prx-
di reeis Arragonum, hujufmodi ecclcfix ac mifla fie arûe prrcipimtis obkrvari, ut in
regis Caroli perfecutioni quomodolibet infi- locis qux inciderunt in ea, vei in faturum
ilentis , dominio, regimini vd obedientiz inciderint, nulla ecclefiarticA facramenta (ex-
qualicumque lubjiciant , live in noflrum, ec- ceptis dumtaxat bsptiimatc paivttlotum fc
debz, five regis Siciliz praejudicium vd

poenitentiis morientium) miniftrentur: nulla Divina celebrentur oficia, nifi iulum Miifanim ioljemnia. qux in cathedralibus, vel aliis collegiatis, fit parochialibus eccleiiis, ad conficiendum corpus Chrilb monentibus miniflrandum, fubmifla voce, claufis januis, interdicts & excommunicatis prorfus excluES, femci tantum in ieptimana permittimus celebrari. Non obllantibus quibuslibet privi, legiis vel indulgentiis, GRercientibus, Praedicatoribus, Minoribus, vel alus rcligiofis, aut fiacularibus perfonis, dignitatibus, civi, satibus, caflris, locis, vel univerfitatibus quibufeumque, fub quavis forma vel exprefiooe verborum ab eadem fede conceilis: que omnia, quoad hoc, omnino viribus va-B cuamus.

Et nihilo minus focietates, colligationes, conventiones hujufmodi, & quaslibet alias fa&as, vel etiam faciendas, in.favorem difli regis Arragonum, quae ad indans negotium ejufdem regni Sicilis, aut in ecclefix feu regis Caroli prsdidorum qualecumque difpendium vel gravamen (etiamfi fuerint juramentorum, pcenaium adjedione, vel quovis *ello vinculo roboratx)dc potetlatis plenitudine* diflblventes, & carere decernentes omni robore firmitatis, univerfoS & fingulos qui fe ad earum obfervationem quomodocumq; feu quacumq; *follemnitate adrinxe*runt,ad eas obfervandas decernimus nonte-Criora pixtendunt neri; nec pro CQ quod ipfas deinde de cetero non iervaverint, de reatu perjurii, aut ratione pernarum vel conventionum quarumlibet adjeâarum in illis, pofle in jiuicio vel extra judicium impeti feu aliquatenus moleftari. Quinimmo eos ab illatum obfervatione, fub perna excommunicationis quam ex nunc ferimus, fc ipios fi fecus fecerint incurrere volumus ipfo' fado, prxeipimus penitus abftinere.

Sane omnibus tam perfonis eccleftadicis & fscularibus, quam civitatibus, locifque aliis & univerfitatibus fupradiâ s, qux hujufmodi mandatis noftris, prscepti$,& iniit-bittunibus contumaciter non parebunt, aper-D te praedicimus: quod non folum ad cxcquendum comminationes prsmiflas, fed fit alias, gravius fpiritualiter & temporaliter contra eas,fic fpecialiter contra civitates quas contigerit in hujufmodi contumacia deprehendi, ad privandum eas arcbiepiicopali vel epileoEali dignitate; contra memoratos vero réelles infulae fupradiâs, ad interdicendum ipCs cum quibuslibet aliis,fc aliis quibufeumque cum eis, omne commercium, quando fic prout fa&i lualcrit qualitas, fic expediens fore viderimus, procedemus.

Ad hxc prxtatis, regi Arraronum, Michaeli Palxologo,fic aliis univerfis, qui contre. prsmifla noflra monita fic prxcept.i, vel inhibitiones, prxdiâum regnum Sicilis in praefata inftila,five in reliquis ejufdem regni partibus, invadere, tuibaic, impetere, leu molcftare quomodolibet prxtumpierint, publice vel occulte, hoc generali fic publico denuociamus ediâo, quod nifi rex ipfe Arragooum, allique predicti, in eitdem mlula Ai regno Stolis, ac vicinis feti quibulcum-Que Italie partibus, commorantes, infra innans felium Purificationis bcatx virginis, alii vero magis remoti infra Kalendae mentis Aprilis, ac d'âus Palsoloeus infra Ka-

Alendas Maji proxime futur-s quod temeus cs ad Soc pro perempiouo kiim.wi>l>riu mus) humiliter ad noflra & ciiici c -van data rcdicimi, prarciie nofins pamuri beneplacitis, Ac tam nubis & cccklix, qu«m memorato regi Carolo, <ic contumac a Λ contemptu, damnis & injuriis, ommque interefle, fatisladioncm plenariam, com.etenit tempore quod ets ad id prxtix mus, unpenfuri; ex nunc perfonas cotum, cura murtu & mutiiationis periculum, & umma boiu mobilia, exponimus, a qtubusfiber tjiilus libere occupanda; ipioique teue s, to.i > juribus, qux a Kotnana, vel a quibuuunique tenent ecclefiis, privilegiis, indulgcntus, & gratus quibuslibet, ipfis ab eadem fede tub quavis torma comedis, apotbrlica audoritaie privamus; saliafins eo um a μiramento fidelitatis, quo to lan tuuntur eiidem, penitus ablolventts. Lapio veto dido termino, quandocumque nub s viium fuerit, ad privandum eumdem regem Arrrgonum, ipfius etiam abkntia non obflantc, prxfaro regno Arragonix, ommbuique altis tenis fuis, feu ad tpia regnum fic terras fimihier exponenda, quoad iplum regnum, & terras prxfatas; temper nolito & ejuldem Ronunx ecclefix jure iatvo. Et nihilo nui.-ts contra eum pro qualitate criminum, quibus, ut prxfatum cfl, eum obnoxium lupe- quantum Γ.oΠιιΐη ofttc um patietur, fadi qualitas fuggelet, fic nobis expedire videbitur, ttudorc Domino procedemus.

PrxmilTas vero excommunicationis fententias prohibemus, abique ipcciali mandato fedis apollolrcx, nifi forlan in morus articulo, relaxati. Quo cakt nifi ablolutior.is beneficium obtinentes, infra tres menles poflquam reiluuri fuerint lanitati, de loco interddo, fi forlan ibi fuerint, recedentes, apoRolico ie conipc.tui curaverint prxfentare, larisfaduri de luis cxceflibus pro qirbus bujulinodi icntenras incurrerunt, & ipfius fedis beneplacitis parituri, co iplo in ealdcm lententiiS relabantur.

Ipfas quoque lententiav lie fi.niter Λ inviolabiliter vo'umus obier.ari, quod aldo!vendi ab cis vel relaxandi ealdein.nili lefan tn mortis articulo, ut ddum efl, tuti omnibus nolbis p<rn tentiar is, quam an s quibuslibet confcfloribus, five gcneralibii', five ipecialibus, teu familiaribus quaruincumque, vel quantumcumque iubltimuin perfonarum, ubilibet confidentium, .rd inin.ti' potcilatem; etiamfi a nobis vel ahqtto pxdeceilorum nollrorum iub quacumque verbo tum forma, generalem vel Ipecralem, aut liberam, abiolvendi aliquem vel aliquos a iententiis homm $ vel canonis, ieu alius quoinodolibet relaxandi, obtinuerint facultatem. Si quis autem fine dictx iandx ledis Ipeciafi mandato, ex nunc obtinendo, contionum forte prxlumplerit, tam abfolvcntem a prxdiclis lentemus, feti relaxantem cafdem, quam hutuimodi abfolutionem vel re1 xanonem recipientem, in quacumque dignitate, prxeminentia, flatu, vel ordine fuerint confluuti, ex hac caula, excommunicationis vinculo innodamus; relaxationem etiam hujuiinodi (ement.x, ledi ptxfatx bm.liter rtiervantes, mortis articulo dumtaxat cxccpto; fic tunc nifi fanitate recepta, infra

" tempus competens, juxta locorum diftantiam, ad camdem fedem venerint, futuro

militer recognituri reatum, & ipfius fedis beneplacitis parituri, relabantur in eafdem fententias ipfo fado. Ab iis vero mulieres in hoc tantum excipi volumus, ut fi folum ratione pracftiti favoris in hujufmodi fententias *foritn* inciderint, poflint per dicœccfanos fuos, juxta formam ecclefiz, abfolutio* nis beneficium obtinere.

Ut autem hujufmodi nofter procefTus ad communem omnium notitiam deducatur: chartas five membranas proceflum continentes eumdem, in przfentis ecclcfia. fandi Flaviani martyris appendi vel affigi oftiis feu fuperliminaribus faciemus, quz proceflum ip-Btes regni Siciliae extra tape fatam infulam fum fuo quafi fonoro praeconio & pàtulo indicio publicabunt. ita quod didi Petrus rex Arragonum, & Palrologus, ac alii quos procefTus ipfe contingit, nullam poflint excufationem praetendere quod ad eos talis procefTus non pervenerit, vel quod ignoraverint eumdem: cum non fit verifimile remanere quoad ipfos incognitum vel occultum , quod tam patenter omnibus publicatur .

Adum apud Montem Flafconem, ante pratdidam ecclefiam S. Flaviani, in fefto dedicationis bafilic® principis apoftolorum, pontificatus noftri anno 11. fub anno Domini MCCLXXXII. Iodidione XI.

Altera tententis in Petrum Arragonum regem a Martino papa IV. lata, Utbcvetere, XII. Kai. April. anno Domini MCCLXXX111.

"Tnno Christi

Martintu rpr'fopnt Jervtu ftr^ontm Dti; ad trrtitridtMM pralentturn & mtrnarum faturorum.

DE infurgentis in regno Sicilia fremitu tcmpeftatis, quod exeeranda Par.ormitanx rebellionis auaacia inchoavit, & reliquorum Siculorum malitia Panormitanam imitata prolequitur, ad fedem apoftolicam infaufto rumore perlato : nos poft proceflum in hac Urbevetana civitate, in fefto Afcenfionis Domini tranfado, noviihme habitum, ad compefeendam tempcftatem camcem , quia procellarum illius fpiritus non ccflabat, fed per infidias Petri regis Arragonum, quem flilo circa reges folito non dcicribi fubicripta ejus demerita meruerunt, invalefeere potius videbatur : ut ejufdem regis qui regix dignitati non deferens, & generis fui claritati non parcens, didorum rebellium fe ducem conflituit & aurigam, nequitia revelaretur apertius , & ecclefiz Komanx inflantia contra eum evidentius apparere: : pridem in fefto dedicationis bafilicx principis apoftolorum praeterito, nuper in platea ecclefizS. Flaviani Monti Flafconis Balneoregienfis dicecefis , pratlentc tunc multitudine numerofa fideliam duximus reccniendum, qualiter felicis recordationis Innocentius papa IV. przdeceflbr noder quondam Fridericura, dc. *Ut fapra pag.* 70S. *ubi ailerifcat ad marginem notattu eft; nfatu aa bar yoctr,* abfolutionis beneficium obtinere, *pag.* 77S. *l:n.* 37.

Tamis itaque ac talibus, per prauniflas monitiones, prohibitiones ,& pcensrum comminationes, memoratis Petro Regi Airaj complicibus , flt fatellnmis, flt fautoribus eorumdem, tanquam * apertis datis fignificatioibus ut a facie arcus fugerent, & fle ab inflantia redi judicii merita duritia liberarent: non humiliatum, fed obduratum eft in fuis perverfitatibus infipiens cor eorum. Nec enim adquieverunt monitionibus, nec prohibitionibus paruerunt, nec comminationum horruere tevitiam, nec ab earum inflantia expaverunt: fed eis contemptis , omnimodis fuas non folum continuatione aggravavere nequitias, verum etiam multiplicationibus variis ampliarunt, ad aliasparconflitutas hoftiliter impetendas,flios, ficut fertur, conatus nefarios extendentes.

Ne igitur tam juftz comminationes fiant injuftz * ludibrio, fi eorum juftitia perfecuticnc debita fraudaretur ; neve fine vindida gravis adeo crefcat infania : dignum putavimus, ut memoratum Petrum nepotem regem Arragonum, tantamque ipfius proterviam ultrix fententia profequatur. Et ideo regnum Arragonix, ceterafque terras regis ipfius, dc fratrum noftrorum confilio exponentes, ut fequitur, ipfum P. regem Arragonum eifdem regno & terris, regioque honore, fententialiter, juftitia exigente pri-Cvamus: & privantes, exponimus eadem regnum & terras occupanda catholicis, dc quibus,& prout fedes apoftolicaduxerit providendum, in didis regno & terris ejufdem, Romane ut praemittitur jure falvo: vaflallos ipfius , quos, ut przmiflà declarant, 3 juramento fidelitatis, fi quo tenebantur *eidem ,* jam abfolvimus, denunctantes penitus abiolutos, & denuo ab eodem fle a qualibet fidelitatis vinculo fic homagio expreflius abfolventes, ac eofdem P. quondam regem, Siculos, complices fle fautores eorum, cmnefque alios lingulares qui prxdidas monitiones , inhibitiones, fic comminationes , damnabiliter contempferunt , prxmiflx excommunicationis;univerfitates vero,caftra , civitates fle loca cetera, denuociamus interdidi fententiis fubjacere; ipfos dt ipfa ex caufis eifdem, & propter continuatam audamque ipforum contumaciam, fimilibus fententiis fupponentes.

Univerfis praeterea Chrifti fidelibus , cujufcumque conditionis, pteeminentiar, five, flatus, ctiamfi dignitate pontificali, feu regia forfitan decorentur; & fpccialiter archiepifcopis , epifeopis , alliifquc inferioris gradus praelatis, & perfonisecclefiafticis, religiofis cujufdimque religionis aut ordinis , & fascularibus, ipfique P. quondam regi Arragonum, comitibus, vicecomitibus, Eaeoni-bus, univerfitatibus civitatum, caftroeum ceteronunque locorum, ac univerfis incolis & habitatoribus eorum regni & terrarum , quibus didum P. tunc Arragonum regem privavimus, diftridius inhibemus, ne ipfe P. de didis regno & terris ie dc cetero aliquatenus intromittat, neve ceteri fiipradidi , eidem P. dudum regi, vel aliis quibufcumque contra diàas privationem & expoftionem, perfequentes eafdem (per quos didi regnum & terras occupanda fedes eidem providebit) tentantibus fe opponere, a<Uflant, vel qualitercumque faveant, five prr-

ftent

r*e » Rbi*"'® ·** *«»!»■«» «psaoumque buslibet praiatto aliis,Ciftercienlibus, Pnads- cJior»

α*Γπ occaGonc quafita, vel pretaatu *alicuius* ho catoribus, Minoribus,Hofpilalarits, Templa* mafii, vd cujufcumque colligationis, coo- riis, <M religjofis alite aut Ixculaiibusperfo- ſtuderalioms,fotietatis,'feu cujuivts conventiam in dignitate qualibetconfluutis,ci- lioois, «it jure cootrafix haoenus, five in vitatibus, cafttis, ioda, communitatibus, col- pofterum contrahende .' etiamfi colligationes, legiis ml quibuivis univerfitalibus, fub qua- coufaderarkmes, focwsatcs, dc conventiones cumque verborum forma vel expreflione ab hujufmodi, fle alia fupra difia, pœnarum adje eadem fede coocellis; & quibuslibet alus in- âionis, litterarum, vel juramenti, feu ctyusli- dulgentiis ejus fedis, per quas prrfentispro- bet alterius fint vinculo firmitatis innexa . ceflus eflfedus impediri valeat vel differri . Nos enim colligationes, confcedcratiooes , Qm quidem omnia privilegia flr induigen>\ focietates, conventiones, ceteraque hujufmo- tias, quoad boc, omnino viribus vacuamus.'

di prxmifta, quoad hoc, de poteftatis ple BEt nihilo minus cootra hujufmodi prxfum- niludine dlllolvimus, juramenta fuoer illis ptores, flt ipecialiter contra diftos prelates, prxftita, pœnafque propter ea promiflas peni- religioios, comites, vkecomitcs, barones , tus relaxantes, fle univerfos flt finguk» qui incolas, habitatores, civitates, csftra, vil- eas contraxerunt, fe ad carum oblervantiam las , fit alia loca , flt univerfitates ipforum, quantumcumque follemniter ailringendo, ab ad privandum cos, dc ea, quibuslibet privi- ipfarum in promiffis obfervatiooe penitus ab- legiis, indulgentiis, immunitatibus five gra- folventes. tiis, ipfis ab eadem fede conceffis, necnon

Specialiter autem arehiepifeopis, epifeo- terris , feudis fic juribus, qux a prxfata Ro- £i$, dc ceteris perfonis ecdefiallicis, comiti- mana vel aliis qutbufcumque tenent ecclefiis, us, vicecomitibus, baronibus, incolis, fle feu perfonis ecclefiafticis, ac alias gravius habitatoribus fupradi&s earumdem regis Ar- foiritualiter dc temporaliter, quando & ficut ragonum terrarum , prohibemus exprefle , ~ faâi fuaferit qualitas flt expedire viderimus, ne diâum P. olirn regem Arragonum , ptxvia Divina gratia procedemus. pro rege vel domino recipiant vel habeant;

Ut autem hujufmodi noder proceffits ad neve ubi obediant vel intendant, aut ip- communem omnium notitiam deducatur fi , vel alii pro eo, de redditibus vel ob- chartas five membranas, proctftum conti- ventionibus five juribus regalibus, feu ra- nentes eumdem, in majoris ecclefix Urbeve- tione dominii debitis, refpondeaot. Alio- tanx appendi vel affigi oftiis feu fupcrlimi. quin memoratum P. quondam regem, fle naribus faciemus.* qux proceftum ipfum fuo omnes lingulares ueribsias , cqjufctunque quafi foooro prxeonio, dc patulo indicio pu- praeeminentis, conditionis, aut ftatus,eccle- blicabunt : ita quod idem Petrus, vd alii fiaftid vel mundani, etiamfi regalis digni- quos proceftus ipfe contingit, nullam poftea tatis honore pnefidgeant, excommunicatio- polline exculatiooem protendere, quod ad nis; civitates vero, caflra, villas fic loca ce- cos talis proccfliis non pervenerit, vel quod tere, necnon univerfitates ipfarum, qux di- Dignorarint eumdem: cum non fit veriGmile âas inhibitiones vel earum aliquam prxterire remanere quoad ipfos incognitum vel occul- propria temeritate pnefumpfenne , intetdiâi tum, quod tam patenter omnibus publicatur, fententiis quas ex *nunc* ferimus, decernimus

Aâum apud Urbem veterem, in platea fubjacerc. Non obftantims qmbuslbei privile- didx majoris ecclefix XII. Kal. Aprilis, pon- tis vd indulgentiis quibuslibet imperatoribus, tificatus noftri anno fecundo.

SB <SB ΦB €B@ B OB €B @B€

CONCILIUM TARRACONENSE

Anoo 1x82. celebratum.

I.

Aden /'"MJm mm &ERNAR.DUS miferatiooedi-j? MANARRA tenente locum magiftri Ultra, matmi & Johannis Jerofolytnttani io Ca-

ɪ^(f' K-S vine Tarracooenfis archiepticopus effe- ftcllania Empoftx fimiliter prxfentfeus, ad mus in dvitate Terracotta pei localiter con- honorem fande fle individus Trinitatifc Pa- »?-■ "" flituti , prefeotibus venerabilibus fratribus tris, & Filii, flt Spiritus-fanâi, facrofan- AL. Barddoooenfi, G- llerdenfi, F. Tira- âum concilium celebrantes, de aftënfu em- Ok Mod fcmfi, IL Viccofi, A. Decurienfi, JA. nium prxdiâorum laudamus, concedimus , ftopl. m. Ofcenfi epicopis faffragancis noftris ; fed V. approbamus, & per omnia confirmamus om- *-«-·*-*· Calagurfcenfi, *A.* Pampilonenfi, P. Cefar- nes conftitutiones fades per praedeceftbres MpmiRp. A. Valentino, P. Gerundcnfi, noOro· ad utilitatem, libertatem de defen- P. Urfellenfi amentibus, flt fe per procura- fiooem ecclefiarum, clericotum, rdigiofo- tores flt litteras excolantibus, dc capitulorum rum , monaftcriorum , ÔC rerum omnium ·edefianun cathedralium fle aliorum perla- pnadiftorum. torum Terracosrofis provincia procuratori- bus, ac venerabilibus fle dilcretis fratre AR- NALDO DE CASTRONOVO magiftro militue Templi in partibus Aragonix *St Ca-*

Pt botujUti vtfllnM.

taforô.flt *inire* BERENGARJO DEAL- Item ftatuimus, quod clerici omnes pro- vincia Tarraconenfis, five ûflt in facris , five

tF five in minoribus ordinibus conftituti, non A cam ex tunc cxcdmmnnicatioots fencenti* fubjacere: ita videlicet, quod cum illud die-
—poetent net induant camifias, tunicas, vd altas refles cordatas, nec botoneos aureos vel argenteos, vcl alicujus alterius metalli deferant io pedore, nec in manicis, nec in aliqua parte veftis, nec ponent fotulares confutitios, nec rota traâos ; nec aliquas induant feu portent veftes virgatas cum cabifeio fiflb in longum. Et fi quis contra fecerit, ponam x. folidorum ufualis monete pro quolibet excefu incurrat : quam exigat quilibet diteccfanus, flt in proprios ufus convertat

cefano, aut redori loci illius ubi mulieres ,,e,
fuper hoc curabiles invent* fuerint, extitoric nuntiatum, per jam diâum diarceianum aut reâorcm ipiae tpulieres excommunicat* nuntientur, flt tanquam cxcommunicatas ab omnibus faciant evitari ; & nc ipl* mulieres de facili in excommunicationis laqueum incidere valeant, ipfo faâo, volumus & mandamus, quod profens conflitutio per dicecefanum, aut rcâorem locorum, in quibus Judaei morantur, feme! annis fingulis publicetur .

in

B

Contra invaforee, raptorts If clcricu percuticntct .

Item, declarando conftitutioncs przdecefforum noftrorum, videlicet dominorum PE'IKI & BENEDICTI bon* memoria:, quarum prima incipit, *Olim excommunicari ;* flt fecunda, *Cum nos diitui, &c.* ftatuimns, quod quamdiu perfora: itwaiorum & raptorum rerum ccclefiafticarum , & perfona, etiam illorum qui in przlatos cathcdralium ecclefiarum &. aliorum locorum rcligioiorum Terraconenfis provinci* fupradi&x, aut infra terminos locorum fuerint przdiâorum , quod ipfx civitates, caftra, feu vili* & aliaC loca ceflient , ipfis invaloribus, raptoribus , feu percultoribus przfentibus, penitus a divinis, flt diâi malrfaâores, percuftbres, leu raptores, per redoiem leu cappellanum loci ipfius cxcommunicati nihilominus nuntientur, flt tamquam excommunicari ubique ab omnibus evitentur.

IV.

Cantft diffUanitf cUrlcot.

Item, facto approbante concilio, addimus conftitutioni olim edit* per dominum PETRUM boo* memori* przdeceflbrem no-Dftrum, contra illos qui clericos di/Udarent , quod fi aliquis temeritate propria diffidarerit feu acunydari fecerit aliquas perfonas reügiofas Terraconcnfis provinciae, fatica juris in diocefano, in cujus ditecen praadiâat perfonc religioic morentur, primitus non inventa, ipfum ex tunc, recepta per diâum diaccefanum ab ipfis perfonis de parendo juri idonea cautione, fi monitus diffidationem non relaxaverit, decernimus excommunicationis lententis fubjacere, & per ipfum dicecefanum aut reâorcm loci illius ubi ipfe diffidator fuerit, excommunicatus, ab omnibus evitetur .

V.

chrifiiMa non bobitini eunt Jttdau, & tona jUw no» nutriunt.*

' Statuimus etiam, *facto* approbante concilio, quod nulla mulier alicujus loci proviocie Terraconcnfis audeat habitare cum Jud*is, aut filios eorum nutrire feulaâare; & qusecumque contra hujufmodi inhibitionem noftram, poftquam monita fuper hoc fuerit, przfamfcrit fupradiâa > decernimus

VL

De puilcuttont cjnflitutionum.

Ut autem przdiâ* conftitutiones ad notitiam perveniant Angulorum, mandamus omnibus epifeopis fufiraganeis noftris, quod in fynodis fuis przdiâas conftitutiones facient publice nuntiari.

VIL

Cvutvn illos <pii epifeopos Interficiunt, vulnerant, cupiunt, vel percutiunt, vel uhum prahtum.

Quoniam exempla przterita cavere nos ammonent in ſuturum, idcirco nos BERNARDUS divina miferatione Terraconcnfis epifeopus, aiTiftentibus nobis venerabilibus fratribus noftris ARNALDO Barchinonenfi , R. Vicenfi, P. Urgellenfi, JAG. Ofeenfi, JASPETRO Valcntinenfi, GARGIA Tirafonenfi, BN. Gerundeufi, flt G. Ilcrdenfi epifeopis, ac procuratoribus aliorum epifeoporum abfentium, necnoo flt capitulorum cathcdralium ecclefiarum flt collegiatarum dc quamplurimis aliis prolatis przfentibus, facro Terracooenfi approbante concilio, flatuimus, ut quicumque, inftigante diabolo, per fe, vel per alium interDtecerit, vel vulneraverit, vel ceperit, aut percufterit aliquem epifeopum, omnibus feudis, ac rebus aliis, dc beneficiis univerfis, qu* in ecciefiis quibufeumque Terraconenfis provinci* tempore commiffi feeleris ob. tinroit, ipfo faâo, perpetuo fit privatus, & pleno jure ecciefiis a quibus pmdiâa tenuerit, applicentur ; nec defeendentes ab eodem malefaâore ufque ad quartam generationem ad gradum aliquem clericatus provehantur, nec beneficium aliquod ecclefiafticum feudale, vel aliud quodlibet io Terraconenfi provincia aflequantur, ne minus vtndiâ* quam txceflus memoria tanti facinoris prorogetur. Adjicientes, quod fi quis E epifeopus, vel alius quicumque prolatus, aliquem de prodiâis defeendentitas ad alrauem ordinem promovere, vel aliquod ecclefiafticum beneficium , feu quodlibet aliud conferre profumferit, flt a collatione illius ordinis, quem fcienter contulit,per biennium fit fufpcnfus, flt collatio ejufdem beneficii fit irrita ipfo jure, fle ea vice per proximum fuperiorem de iBo beneficio ordinetur. St vero aliquem de prolatis inferioribus ab epifeopis, feu alios, vel canonicum ecclefi* cathedralis aufu temerario quifquam interficere aut mutilare pnefiunferit» & filii fui in-

'■«e

incurrant penem expreffam iupcnus ipio Λ faâoribus vel filiis inû a quocumque epiico-
— —— £βάο, provifo quod iliis feudis fle podelfio- po tcieuic vd ignorante ordinem receperit,
dWWO_ nibus qeibofeumque tantummodo fint priva- cxccutio.tem non habeat ordinis fic fiaicepii,
ti,qu« «b ecclefiis quarum pertonas fac 1·· nec beneficii collatio valeat,ut eft diAum,
ferint, modo quolibet obtinebunt. Hoc ialvo ialvis tamen omnibus aliis panis canonicis,
quod alias fuper hoc in canonibus contine- ÎLtibus pet banc conflitutionem non intenirnus
tur. Et praelatus qui tales makfaâores, io aliquo derogari. Haec autem flatura
vel filios eorum ad aliauem ordinem pro- ialubritcr per diœccianc cpiicopos provinciae
movere, vel cuiquam beneficium ecdefia* Tarraconenfis fingulos in fynodisfuis
(licum conferre profumferit, â collatione & diocefibus praecipimus publicari, & nihi-
illius ordinis, quem fcienrcr contulit, per lominus, hi, qui praediâas poenas incurrerannum
novent fe fufpenfum, & collatio bu- rint, tn fynodis nuncientur. Datum apud
jutmodi fit irrita ipfo /ure, & ea vice de Terraconatn XI. kalendas Aprilis, anno Do*
beneficio per (upertorem proximum ordine- B mini MCCLXXX1I.
fur. Quicutnque autem de predicts male-

IN SUPERIORES CONSTITUTIONES

JO A U NJS DOMINIC J MANSI

ADMONITIO.

HlynAkiB Apud Martene dic XI. kal. Aprilia anni 1*8». Inferiptum cxtst concilium quod Bernardu» Tarrs-
-douutloo. c0ncni'· atchleplicopu» cum (cm epilcopia (uffrapneia habuit, quo latas a ptardeceUonbut iu»» con-
-daunia. fl'tu'lOrte» omne* ita confirmavit, ur conflitutionibut VI. adjcAi» prora flatuta reformant, auxerit,
rnbotalit. Sed collate h »c Tarraconenfi Concilio cum allo cotwilio Tarracone pariter habito anno
tl*9· m quo priorum concilliorum cctiflitutionea piure» es mteam referuntur, intelligimur concilium
lliud anni talx. mhil efle aliud quam tnum concilliorum (ub Bernardo aichlepilcopo colleAloncm ;
» nam canon tertius inferiptus contra invaleres, raptores, At clericorum percultores, idem eft cum
canone in priori concille a Bernardo edito. In quo pariter concilio repcnal canonem alterum ibidem tctnrrenrcm, quo cavetur ne Chnfliani cum Judmo contubernium habeant, quod in Martenio
totidem verbs legitur. Denique Kernardus in concilio tertio anno sala, celebrato, ut ex conciho
anm spy. conflat, eonfiitutionem dedit ta *m qai «I ttfûmi tfijttfeat wl pr*lew»*,
quam pariter cnnfiirurionem totidem expiefiam velbîs habes in fla'uto lexto crnciiii apud Manenium. En igitur Martenis iiitad concilium concilliorum trium (ub Bernardo colleAlo, quorum pofiremum tantummodo prxfeotl anno sata. XL Kal. Aprilis ce'ebratum fuit. Id praterquam ex ôs.qudiAa funt, perlpicue conflat, cum panter demonfirant nomma ep icoporum, que adicnpta'icguntur in primo flaturo ejufdem concilii I fi conferamur cum nominibus epiicopnrum, quas oovifiims eji* concilii confiiturioni prefipuntur . In pliori enim legitur *F. Tif·!·*,:*/ii* ; in novifiimo vero Gargrsx
i Ibi *P.* per procuratorem adefi ; hic J»·. Gcrundenfs per le prsfenr adhflit ; m illo fuffraganet funt lex; ia hoc vero oAo. Qu·* ergo concilia plura lunal colleAa non agnofcat?

*e8nB8H88n88n89'9,S' *69» <69* *β9,*β9''β9·9.

CONSTANTINOPOLITANUM CONCIL. SCHISMATICORUM

At fus *FiKW* alias *CPtew vetriertbe* ex *cmjmBe atm LAtims* *rtsu* Jsim/xr »
C Iattr Atut κύ&Λί mt fcmdilttr.

Anno forte 1x83^ habitum.

„ A^üm Greet nd feindendam conjunâionem illam ecclefiarum, foc fcilîcet & Latine,
„ VU quant VcccuS CPtanus patriarcha tanto molimine procuraverat, fummo Audio fvr-
„ rentur; Veccus rebus fuis melius fe contuiturum cenfuit, ù fponte *ie* fumma dignita-
„ te abdicaret, quo a curis publicis remotus fibi & Deo vitam ageret in monaflerio. Son pitus hiice adverfariorum furor, fed non extinâus.- brevi iterum exarfit, magnifquc io-
„ cendiis urbs conflagravit ; sum tota furoris flamma in eumdem Vectum incitata eft.
„ Eo igitur perdendo Synodus CPoli convenit vivo adhuc Jofepho patriarcha, qui in Jo*
„ cum Vecci fucceflêrat. Qiid in ea aâum, narrat Pacbymerus in vira Andronici lib.
„ I. cap. VIII. cujus verba hic damus. Annus fyoodi quamquam a Pachymero nullus
„ proditur, ex iis tamen que iUe narrat dedu&us, annum 1x83. iupputante Poflino in
„ obiervatiooibus Pacbymerianis lib. 3. cap. x. fignat.

CONSTANTINOPOLIT AN Æ SYNODI ACTA

Ex Pachymero in Vita Andron.

ibidem *' »T*Unc igitur hujus motores machina, om-C ii, duos thronos flatuerunt alterum vacu-

JL ni genere delinimentorum cum ceteros cur aderant antiftites, tum Alexandrinum pm omnibus patriarcham Athanafium, vinim exiftimationis Ac auftoritatis maxime, in fiias attrahere partes non utiliter conaum, infignibus ornatum patriarche Conftantinopolitani Jofephi, & quafi eum repratfenrantem, quod is moibi ncceOitatc decumbens prnefle fynodo nequiret; alterum cui palam prxfidcrct Alexandrinus Athanafius,

ar fins, fe autem ipfos, nt Jofephi,sgroti v^Aolin a multis, & magnis viris fimili occa— —■
-carioa, dt ejus fenfiium nuncios, ac votae. fions faftitatum. Veram quia illa tunc a Ajr»
tatis exccutores, in capite fynodi fixerunt. fe non tempore pacis allegata feiflênt, at rauisn
Frequens inde convenit epifcoporum certus, importune oggefti, tunc cum atrox & vehe-
protenta Sndem mano Logotbeta, praefec- mentiffima procella feris hinc indefluftibus
ta iniuper Geotgto Cyprio & Ketbore Ho- multorum undecumque inlurgentium Eccle-
lobolo nuper cx mani agri monafterio Coo- fiam ageret, ferretque. Ergo quia in co fe
ftantinopolim reverto .' allidente pneterea religione fupervacanea intemperanter da-
Monacho TheodofioSaponopulo ,qut ex or- tum, (ero tandem puenitens intelligeret, vel-
dine protonotariorum Imperatoris in vixam le in deteftatiooem ejus erroris igne confa-
monafticam tranfierat; alidque pariter afi- mi hoc fuum fcriptum; non quatenus teftl-
ftentibus plurimis. Delate ad hunc conven- monta continebat Patrum, fed quatenus fui
tum Joanntf Vecci, fic pnecipuorum cum il- ipfius foetus effet ingenii. Confequenter fcri-
lo concordia duarum ecclefiarum auftorum ptum fuper eodem argumento veteris magni
accufationes funt; de quibus qui pro Jofe- Logotbetas prooufftum, aliaque aliorum, ,fic
pho agebant, ferri feptentias (ludebant ; non B quibus qualifeumque mentio ioeffe dogma-
lue dogma ipfum dijudicarent; & quid, ut tum deprchenfa êft, uoiverfa, ut eo nomi-
ecurum ad pacem Ecclefie tenendum : quid ne abunde rea, igni funt tradita. His qua-
ut minus probatum, rejiciendum effet de- ft preftruftis ad Vccci caufam pmjudiciis,
clararent: fed quia caufabantur fcandalum ipfum funt denique aggrefli animo infenfio-
ortum ex intempeiliva ventilatione quxftio- ri, quippe quem non intempeftive modo mo-
num quas inexploratas relinqui prefliterat; tionis dogmatum, fed hcrefeos reum pera-
contendebant non effe inquirendum, rade gere (luderent. Et erat ille quidem haud
ne an fecus,qui de controverfiis nuper mo- dubie ejus affinis de qua modo eft diftum,
tis fuas ediderant fententias, fcripfiffent : ve- intemperantias, nimia curiofitate fcrutanda-
rum eos hoc ipfo quod dogmata moviflent, rutn arcanarum veritatum, quas feripris ab-
quod in difputationem prius in ufu habita ftrufas Patrum, illic tamquam io facro quo-
vocaffent ; quod feriaturas raplicaffent; quod dam operto, ut humano ftweriores captu,
per illos fando auditae dum recitarentur Pa- tacite obnoxieque venerari fuerat fatius : Ce-
trum auftoritates effent, tamquam pertur- terum ulterius nitebantur ejus accufatores ,
batores quietis publicat, ac graviffimi reos Cqui eum ifta invefligatione impetu concita-
criminis, condemnari fatagebant: & obfe- tum nimio ..; praecipitaffe in herefim demon-
nuentibus quos convocaverant, revera con- ftrare conabantur.
demnandos curaverunt, ac graviiima que- Pulfibus ergo crebris Æris Ecclefia cam- Cap. x'
que animadverfionis ecdefiaflicc exempla in pani turbam fimul advenarum fibi faven-
cos ediderunt, quos fe ne minima quidem tem , urbanum fimul populum magno nu-
afperfos confcientia hcrefeos, & nuiquam mero convocarunt. Congreganda multitudi-
a reda fidei declinafie regula, & affirman- nis hac faftiofa erat caufa. Sperabant ipfo
tes & paratos demonftrare offerentes, ut atro- apparatu fynodi qua cogi ferebatur ad emen-
cium conviftos deliftorum damnaverunt, pce- danda que perperam afta fuerant in con-
nifque addixerunt maximis, in quo erat hxc ventione cum Latinis, intellefturos homines
mira procedendi ratio. Libellos ab unoquo- e vulgo, fe deceptos ab auâoribus conven-
que flagitabant quibus exponerent, quid cre- tionis ejus, in impietatem fiiiffe prolapfos,
derent . Prolatis iis, fi quid quifpiam de quam nunc expiari oporteret. Inde autem
Dogmatibus muffitafle videretur, damnaba- concitandos exarfuros cos, & in (editionem
tur, non fcriptum, ut ajebant, fed feri- Dconcitaodos adverfus Veccum, quem ejus
ptor: ifque idcirco folum quod ea confignaf- rei totius prccipuum artificem iufpicaren-
fet litteris, qu® prava, refta ne effent, in tur. Qu*re illum...huic...invidi® objefturi, ar-
medio relinquebatur, extremis- Ecclefiafticc denter petebant, citari rite ac juberi fe fiftc-
cenfurc notis afleftus declarabatur. Primus re judicandum a fyno^io . Crebris igitur
ad ceterorum exemplum iftffe fubjecit igno- Viatorum minitationibus Veccus comparera
minie, quafi remedium canonice abfolutio- coram congregatis Patribus juffus eft ad
nis pernitenti® profeflione ambiens, magnus reddendam rationem eorum que fcripferat.
Logotbeta Muzalo .' qui fimulans, fe de do- idque dum fieret, interim qui hcc cura*
ftrina nihil prcjudicare, fruftra erat. Emi- bant, (cripta illa Vecci,ut errorum & frau-
nebat enim ejus flagrans ftudium in partes dum plena invidiofiffime apud populum tra-
proceflionem ex Filio Spiritus negantium. ducebant, magnopere oftentantes, exaggp-
Cujus dogmatis tanto flagrabat zelo, ut flam- rantefque perniciem illorum. Id Veccusnon
mam fpirare videretur. Tamen ille libellum ignorans cunftabatur obtemperare vocanti-
a fe prius imperante Michaefe palam datum, bus, morafque inneftebat longas fuo in va-
quo fe profeffus erat idem cum Latinis cre- E dimonium occurfui ; non ioverifimilitet ai-
dera, ultro jam exeerans, & comburendum legans, manifeftum effe periculum, rfe po-
offerens, jurejurando etiam interpofito eft pulus perfuafus gravi fe implicatum malo,
coram fynodo profeffus fe (e haud ideo flam- piaculoque fubjeftum per pacem cum Lati-
mis hoc fcriptum donare, quod fibi effet nis initam, furiofe in ejus pacis auftorem
confcius pravum io eo aut a fana doftrina erumperet, cum is primum in confpcftum
exerrans quidpiam pofitum : fed quoniam effet datus. Itaque cum noa ignoraret, ar-
agnofeeret eo ipfo fc graviter peccaffe, quod te adveriariorum totam ejus negotii culpam
omnino feribere de dogmate aufus eifet; in fe conferri, haud fibi videri tutum pro-
quod de talibus différera; quod Patrum te- ficifci quo vocaretur ; difcerpendo utique a
ftimonia de his inquirere, congerere, acco- multitudine , cui qui (e vellent perditum
modata, fit utilia tunc vifa ad caufam , finiftris ante (parfis rumoribus periuaferant,
qu« ageretur ; licet non ignoraret idem penes fe unum refidere caufam mali om-
nis.

>> nis. H«e *jate ctaM «un* maguus Logorbeta ineeUigens, acri nec inutili open iocubait ad (editionem comprimendam popu-
,JV*71 ** ?*n€,u *"*-* ad,noto Imperatore, quem, *û* qua ria fieret, cftfendeodum gravitcf, fit fevcre animadvcrfurum ia violentix comperto·, denundavit. Sic fedato plebis impetu, Veccum aggreditur, demonftrans; non efle jam quod caufaretur ullam a feditiorc formidinem: nec ille abnuit venire: cui comparent: ultimus in fjrnodo locus datus eft ', indeque ut caufam ille fedens diceret, fefeque purgaret ab objeâis circa ea feripta fua vehementer inftabant. At Veccus aliud potius quodvis, quam quod tunc erat,talia purgandi tempus effis (ciens, refpondebat ; B caulas quibus defendi fuum feribendi confilium pollet, ei fuifle tempori affixa» quod nunc nrcteriiflê fatebatur. Scire fele qua tempeftatc illa fcripfiffiet que modo in crimen vocabantur, exegifle a *Ce* tunc prxfentem rerum ftatum, ut talia feriberet: inique fecum agi fi poft converfionem rerum tantum prcftare nunc cogatur, ea reda effe,qux cum fuam ab opportunitate re&itudinem ducerent, mutatione, qux incidit rempotum, fuam quafi defenfionem amiferunt. Omittatur ergo crimen modo intempeftivum, aut in tempus differatur, ejus quod nuper extitit, fimile. Res qux tunc gerebantur impofuifle fibi necelfitatem feribendi qux feri- C pferit , nemine alio ad id. agendum occurrente, quod publice intererat ab aliquo fieri. Vocare autem in examen fermones bene in tempore prolatos, remotis jam circumflandis quibus illorum opportunitas palam tnonftrabatur, ut in rationem exigentibus inquifitionem habet inrempeftivam,ficrefpondentibus conditionem injungit iniquiflimam caufx talis dicende, cujus omnis defendende conatus vanus ac ftultus merito exiftnnetur. Illud folum decidere oportere Patres fynodi prxfentis, an non eum quem nec cogitantem nec volentem ad Patnarchatam ipfi vocaverunt, modo redaâum in ordinem per illos, & priore in proprium Thronum revocato pallore, «quum ut, ipfis judicantibus , retinere etiamnum honorem quem illorum antea eligentium, fit ad Patriarchatum vocantium fuffragiis acceperat? Hxc poftrema prxfertim Vecci popofitio plerorumque cortUbus infixit fpiculum : audiebat» turque indignantium voces.* *Tn fcilitti P* trinrtknim nenert gnxdtkit, pmfintt inm U gitinta Pntrixrtkn?* Tat, inquam, *JnjptUm Hertftet,* « *y«a jure, feriptt tditn fidei pre-*
« *ftfiw txigntnr, cniqitt nexltu nrgxmtntis opxt fit nd perfundendum tt rt&e nc entbeliet fentiret* Sic illi repulfa iracunde Vecci poflulatione, mitius deinde cum illo agentfs, blande perpulerunt, ut fiftere fe coram Jofepho vellet, quo ipfo adduâo, & perfusio detinere fibi oftenfum fupplici fignificatione pceoitentix; deinde ipfi compotitum Libellum, quo profeffio reâx fidei conjungebatur cum amolitione fufpicionum, fi qux in contrarium extarent, quibus ad extremum anaeâebant abdicationem Sacerdotii, Vecco ut fubfcriberct dederunt; atque ita verbis officiifque paulo benignioribus comnodiufculc iradarum dimiferunt . Quod cum poftea Jofephus cognoviffet, vim iftatam homini Orthodoxo, ut dignitatem abdicaret,

A uti minime regulis Patrum conformem, m- — ,
juftam fuifle judièarit. anno

/£oc ipfn conctlii in ft canflititti λ{lλ irn CHWSTi
ItfcrMt Jennett Peccxt In UbtUe dt injxftn '* '
fni depqfifient vnig.it· nk AlinheGmc. Orred. te. X. *png.* IX. Mdr *kic dnntxr.*

Hoiuin itaque principium fuit, ut dixi, ante fynodale decretum contra nos latum, loco noftri in throuum noftrum promovere «mulum, ncc non ab ipie,coque folo contra IX» fententiam publicari, fie quod immanius eft, neque ab ipfo, fed ab hominibus profanis, & his antique adverfum nos improbitati deditos, fub nemine nihilominus illius dâftari, que ufque quo procédérit, ex faftis ipits enunciabimus. Quarius dies erat, ex quo, qux ab illis depofilio nomen habuit, pronunciata fuerat cum nos ad tribunal vocamur, *Andi cnimn, & mri* bni ptrtipt term.* Depolitus acCeiwûr adrcfpondendum, qui decreto condemnatus eft ad illi contradicendum ; a throno etiam ante fententiam latam ejeftus, ad depulfandam calumniam. Sed quo fcopo? ut qux ille refpondendo, contradicendo, injuriam depulfando protuliflet, non abfque ratione prolata efle exiftimata, proprium robur haberent. Et quis tandem eorum roboris finis futurus erat? Patriarchicus thronus? Sed hic antea ablatus eft, alius fuper illo jacet, namque generaliori nomine cathedram ipfam vocitamus. Et quifnam etiam ex iis, qui ad intelligendum ineptiflimi funt, inania,quacumque nos in noftri defenfionem five jufta five vera adduxiflemus, futura non digno, viffiet? Tu vero, nuntii prxeipiebant, abfque ullo prxfulatus figno ad noftrum procedito tribunal. Gratia fit nobis ob hanc veritatem, neque enim dicam, injuftitiam. Hinc enim veritatem apertiflime oftendiftis, vos, non ut judicaretis, fed ut contra nos prxter fas latam fententiam ftabiliretis, congregatos fuifle. O amorem fraternum a vobis tanti habitum ! Probe igitur vereque fupra veluti ex vobis innocens declaratus m Θîιî$, qux injufte paflus fum, pro veftra dignitate refpondi. Neque enim noftrx innocentia parva declaratio cft, cum res fupradiftx modo quo diximus proceflerint.

Sed qnx fubfecuta funt, fortafle quifpiam magis ex canonum legumque prxlcripto aftitata eflê exiftimabit? Qui sequo animo audis, attendito. Ut enim fecundum canones nobis nuntii miifi funt, qui hoc etiam in fe canonicum continebant, cum non per prxfules, fed laicosquoidam ,& adminttfros Clericos, fafti funt, Pauli vocem nos mutuo accipientes, ut Paulus clamans, Cxfarem appellavit, ita fic ipfe Cxfarem appel- _Io auditorem rerum mearum, fic perturba- £*bonis expertem, cognitorem voces has nofiras cum illis, qui mala omnia io nos moliebantur, nunciis attuliflent, inde reverfi ; haud fas eft, inquiunt, tibi vel iolo imperatoris afpeâu frui. Ne id cqgites, neque inde tibi utilitatem ullam expafies. An uon etiam hoc, interrogabo enim te, quem «ratio mea xquum auditorem appellavit, magnam ad jus obfervandum meorum judicum propanfionem cflendit ? An vero fi homicida, five aliorum, qux acerrimispceois probibentur, facinorum patrator, imperatoris audientiam appcUaflct, pro quibus fa injuftitia

er ftilia afledum ab i>s,qui calculum tulerant, A cumbebat, difputationis ftadium aperire, dt —
—— —— cogoolcit, ub appellationem criminis notam ingens contradiâionis certamen cnftitu.re, anno
anno meurriflet ? Âi nobis hoc quoque crimen re- ut pet pram interpretationes, ac qua* co·rue,€T1
" Puutum rft> dum capio quoddam aliud ftruenda* tilt mxaothetharam m^gis more, ** 1'
judicium reus prae illo, quod imperatoris quam demonttrationum methodi* Painun vo-
eft, appellabit. Etenim fi cum, qui judicio cibus utuotor, refaniorem plebeculs mal.
fiftitur. Patriarcha eft, critnen, adverius titodinem quafi lenocinio allicerent, ficouv
Graecos odium, dt in dogmatibus error, lu- adverius nes viAoiiam reportarent . Nos
petvacaneum quid dc prope inutilis imperatoris porro corum machina, dc molimina cum
auditio reputata eft, in quanam alia non praterirent, erant vero, iram populi
periona, dc in quo alio judicio, qui fimili- contra not iuccendfrc, qui ab antiquo tem-
cbnoxu reputantur, przlrntiam imperat01 is pore fame apud eofdem vulgatz him bant
appellabunt? Hac igitur ratione bocquoque ad unionem ftabilieodam maxi um in mo-
de nobis tranfaAum eft.* tum deinceps dum ab eodem modo habitam ftudrum nos
nodus diflbluta eft, dc adverius nos coartus nec exiguum contuirife. Et reiponfio qui-
congrcffus dilfipatus.] Bdem, utcumque illa fuerit, ita fe habuit.

Tertia poftmodum die S/nodal/s congregatio cum principum aliiftenlia cogitur, iterumque cum eadem multorum ex vili plebecula improbitate,& fi non omnium , impetus , & concurius, & nuncii prioribus non abfimilcs. Nos potro Deo nofinetipfos primum committentes, dc animo poftmodum que nobis utilia elle videbantur, revolventes, & ad accerfcntcs acceffum , dc in (pernendis imperiis contumaciam, aeque periculolum e(Te deprehendebamus, illum fi cum noftra defetifione comitaretur, hanc, tanÎuam quae noftra calumntantiLus, plenami acultaicm omnia agendi conceiliffei. Namque noftra przfcniia cum defenfione pote-Crus przlulatus privationem decreverunt, nerat ad noilra damna multitudinem concitare, quod in ea pars, quz minus ratione uteretur, non noftri definfionem, fed conatus adverius nos publici acculztionem , dc demolitionem illam rfle rcpuiaftct; & nos non nobis fuppetias ferre, fed Latinis effe adjumento, fi id ageremus, exirtimareirair. Et forte etiam ob hanc eamdem caufam facrificiumDeo offerre opinatus quifpiam,neci nos peffima» tradidiffet. Talts enim homo eft, dc nulla ratione duce res dijudicat , cum de Deo ac Fide quzftio cft.de jucicium conft'iuitur. Et contumacia magis ac magis in noxain notham excitaffet, tanquam qux crmioa . Cum itaque utraque D nobis periculofa viderentur, tertium *Inire* confilium decrevimus. Namque cum in omnibus noftris coniuetuuinibus invulneratam dt noftiz pietatis infrartam integritatem confe vatam a noois cum apprime teneremus, fsdo opus efte judicavimus, acccffum nempe non diutius protrahere , dc fatis pro nobs refponfum, fi noftrx fidei profeflionem emitteremus, reliqua vero omnia, quz nobis adverlarii contenliofe opponerent, filentio pertranfiremus, & ad omne, quod injure paffi eramus, vel inpofterum toleraturi cflemus, nihil tum refponderemus. Quod dc fartum eft. Et ad tribunal acceflimus Jdc mente fumus, & noftra feripti traftatio non judicandi, fed quam antea condemna-E non alia erat, quam utriufque ccclcfic netionem fubivimus, firmius reportaturi, ob xus, bene & admodum utiliter Deî gratiquod ut videbatur, tantummodo noftram procedens, fi quzeumque diximus, aut feripraientiam ftudiofe popofeebant, qui atro» fimus mediatores nos, & pacificatore*, non ciffima quzque in nos moliebantur, dc novorum dogmatum adertores comprobant, nobis przter injuftitian) infamie quoque fit non ut contra veritatem impudens audaxtam inurebant. Quz enim tum oicimus? que lingua calumniandum contendit, quaQiiz & audivimus? re indtgntqn illis qui patiuntur, indignum

Stacim illa, quz nes de unione Ecde- dt illis , qui ita decreverunt, de noftri fafiamca feripto tradidimus, in judicium vo- cerdotii ademptione decretum latura eft ?
cat· funt. Et adverfariis tantum illud in-

CON-

» CONSTANTINOPOLITANUM CONCILIABULUM .

In quo epifeopi, qui utriufque ecclefia: Latinat & Graece conjundionem procuraverant, damnantur,

Crerg»·, *ftve Gregorio Cypri CPtano archbitpifcopatu potiente.*

Anno facile Ji8j, habitum.

ibidm

P^f·/· *poft λ priori fraodo, fed Patriarcha C Plano plane diverfo, nempe fub Gregorio Cyprio, fynodus altera CPoh convenit, id agente tn primi Atbanafto, qui Sardianorum opifeopatu potitur Andronici nomtn affumpfit. Hujus cogenda caufa pratendebatur tuendi fcbifmntis fludium ; reipfa vero Arftniana fofiions Andronicus ille favebat* rn *primiz. Hie imperatori Andronico, cujus favori pollebat, perjxafit, ut coafta fynodo de illorum caufa cognofcerctar,* ta1 *in cekbrim Crocorum tum Latinis conventionem operam fuam contulerant ; ?** m re pro merito urgendo , quod fegmorem fe Gregorius prabuijjit , ut ιpβ quidem difiitabant, ideo fynodo buic habenda Chazalam quemdam ab'imperatori proficiendum jurarunt. Hit ita conjiitutii, quid m »o fynodo aflum Jit exponit Pacbymerus, cujus verbà ftarundabimus. Annus ni gefta idem ftatuitur a Poffino qui & fuperioris fynodi fuit , nempe annus·* 1183. *quod ille tota dijcufla Pacbymeria-*M *narrationis ferit deducit.*

Feria fecunde hebdomads, quam *Diakinefimam* vocant, ftatim kquentis poll diem Kefurredionis, proponitur edidum imperatous;& quia fuerat catenus Monaclius Athanafnu in antiftiiem Andronicum trasformaiur; idemque non modo decernitur,& feribitur epilcopus Sardium, fed in patrem, ac confeflionum imperatoris arbitrum legitur.

Proponitur palam edidum imperatoris, Chaulam titulo fpisituaiis Augufti parris boneftans;ac quidquid ipfe decreviflet, ratum efle jubens. Delegatur pr&terca, nui perfonam imperatoris reprzfentaret Michael Strategopulus, qui pollea Protoftratoris dignitate ornatus eft. Locus aurem conventui, cui & ipfe adfuturus patriarcha edet, templum aflignatur in Blachemis, fitum . Erat autem & hoc przter cetera ftatutum, ut quifquis adverfaretur qualicumque iftius iynodi decreto, reus Izfz Majertatis ageretur . Przfidebant porro fimul quidem patriarcha, fimul autem Sardenfis, una cum plurimis eorum qui occafione damnationis, & feceflus Arfenii fefe dudum a communione exterorum abfeiderant. Allidebant ex diverfo regii miniftri milïi ad exequendam inexorabiliter quamcumque fynodus decerneret reorum ob aâa nuper, & olim, tunc vitu?:rabilia vita , peragendorum vindictam . p une qui accufabantur Antiftites fingillatim caufam diéturi, citati nomination introducebantur, nihilque ibi audiebatur aliud,nifi: ducatur hic, aut ille. Mox cuique in faciem dica impingebatur violatarum legum. Plerique accufantium monachi erant, fummam criminis ioeoipfoconftituen(<s,quod ,

Aut quzrebantur, perfecutionem ab hia injttftam parti client. Subito Judex, torve reum intuens, tollatur, ajebat; nempe impius, fic malo dignus; acclamabant afleflbres. Quas ad voces imperatorii, qui aderant, faielhtej , condemnatum vinftis manibus, & pedibus ignominiofe trahebant foras; Monachis interim accufatoribus partim magna voce diris devoventibus damnatos, partim manus facras non abftinentibus a pulfandis miieris & facris eorum penulis,quas indigne geftari ab iis exprobrabant, contumeliofe diicerpendis. Dum ea per illam hebdomadam ita „ Egererentur, nemine retia undique tenia crudelitatis vindidz inhiantis effugere valente, haud obfcuris indiciis deprehendebatur, iniquo hzc animo patriarcham ferre. At is, utcumque ringebatur mzrore, ac indignatione intimis, cernens que fierent, fcquebatur tamen przeuntes aflentiensin fpeciem ipforum placitis ; czterum clam damnans, & deteftans immania decreta : adeo ut privatim apud fidas aures non dubitaret fynodum vocare conciliabulum fcelcratum . Denique cum eos, qui fe ultro non fille-Ç rent, trahere fruftra repugnantes per miniftros imperatorios cœpifl'eni, inceflit eos cupido Theodori quoque Cyziceni coram fo in reorum fubielliis videndi. Quare fatellitibus, ut eum abducerent mandarunt. Porro ille non comparere certus., quam potuerat tutifltme fe abfeonderat ip Prodromi monafterio, procellam fub ledo dum detonaret opperiens. Caufa huic, & alii declinandi vadimonii non tam erat judicii periculum & damnationis aut de gradu dejedionis ignominia, quam metus contume-ftarum intolerabilium , quibus fe coram illic Da vililimis humunculis deboneftandos prius expertorum acerbitatem illam exemplo didicerant . J§Kur mifli a fynodo corripuerunt repertum in latebris Theodorum. At ille obludans refiftebat; ut lepas petne fic monafterio inhsrens. Lidorcs trahendi impares fociis adhibitis, vim ingeminabant,- quam izpius auxerunt aliis atque aliis accitis . Quorum inter furnma ope conantium & ad invifum tribunal raptantium infertas manus elapfus ille templi adita fubiit, & inviolabili , ut putabat, facrz menfie afylo potitus, inde per ecclcfiallicos minifttos quorum eo penetrandi jus eft, denunciabat fatellitibus te neutiquam quidquid contra molirentur inde abfceffurum. Qyare illi die in iis fruftra confumpto, coadi fub veiperam redire re infefta, ut fynodo renunciarunt quod evenerat, pcrculfus qui ut fudex (edebat , nempe, ait, inanis circa Cyzicenum longi

temporis opera otium inutiliter conlnmpfit A fierent. Ergo afpcrnabuodus * ft fpeciofe fa» —
multis exterorum abfoivendis caufis fufle- carus , coafcriptam abdkaiMMm patriae- anno
Chriſti *ûurum.* Et tus diftis furrexit ; pralcripta chatus , Imperatore infcto, Antiochia reti- CHRtSTT
ris/. patriarcha formula quam teoert deberet in quit, ipfo m Syriam migrans; ubi Latino-
aliis pari exempto paniaodis. ita poft eoa, rum in potellau multa tum- adhuc » βι ma-
qui vexari malequ* multati prnfcnteS fue- gne civitates eram* Ptotamais,Berytus*Si-
rant, reliqui ut comumapcB in abfantia dam- don* Tuus, oraqua ilia maritima univerfa,
namur: hoc uno bcmgnè agere in bos vi- ia qua ItaU advertas Opes Æthtopnm tu-
fis fens illis arbitris quod acerbitates contn- um egrvgto imperium tnebantur. Cfcrua por-
meliofiifitnarum incomitiationum in pnstea» ro Anuochenus abdicatione principis acce-
tes exercitarum rcmiferuot ; foco movere pta* concordibus calculis patriarcham crea-
non comparcotcs citra ignomioiofam ipforum vit *HagioSymeonuum Arfemum* * virum prx-
aditantium traduAiooem contendit. clara lanAimonm ipecie venerabilem * quem
Sed ut ad iynodi aâa redeamus* in his flatim Coottantinopolitani agnoicencc» iu
ft illud eft. Ab augulta Theodora Fidei li- commumonem admifcrunt* pronuntiaro pa-
bellum exegerunt, prartereaque, ut fcriptoBlam ejus c Diptychis nomine. Poftmodum
dato fe rcDUDCiare profiteretur conventioni tamen, fama fparla, commanicade ipfum
Eccléfiarum ft Obcdieaite pape paulo ante cum rege Armenix ab Eccleâa difctflb, mi-
publice admiffis: faofic denique polliceretur* nime fumpto ad inquifitionem veri fpatio*
fe nunquam petituram periolvi viro fuo cupide mulflantat honore iflo, ** « faerx
defunâo talia funebria, decantaiione pial- tabulis ejus nomeu expunxerunt. Cootagir
morum, ft exiero ecckifiaftico ritu celebran- autem ipium fob hoc tempus e vivis cede-
da. Harum rerum raeiccs offendebatur, bo- re. Quem efl credibile,fi vel modicum fit-
nos cc.nmcmorationis nominis ejus incede, pcrfuiuct * ad caufam dicendam Cocitanti-
fia * inter facra conjungendi cum nomine nopolim «cuturum . Cxtcrum antifthcs ad
imperator» ipfius fiiiii. Ab Alexandrino iiem ci iucccdbrem eligendum congregati, duas in
patriarcha poftularuot Athanafio* ut aflen- (amentias k:ft> funt. Cilices quippe Pom-
fu comprobaret fuo damnationem* ft deie- pejopolitanum Dtooyliom, Syri vero Cy-
âioncm e gradu privatorum fuis fedibus An- rillum Tyrium in Patriarcharum vocaverunt.
tifiitum: iniuper ut ipfe quoque diferte de-Cl»ter qux deliberante ac trepidante Dmoy-
clararet pro irriiis,perperam decretisfe ha- fio, préoccupant thronum Cyrtllus* ft m
bere, quz nuper in cauda pape ac concilia- eo firmatus prxvaluit. Igitur Alexandrinum
tionis Grzcx cum Lanna ecclésiarum ftaiu- hic Coflantiooopoli degentem nullo admo-
ta fuiflent. Hoc poftremum ab co petendi dum doloris aficcit ieniu, quod inter pa-
aaufa fuit, quod is propter rationes a no- triarchas non recitaretur nomen, ejus: fock-
bis ante memoratas* communicallct cum iis tas enim io pari tone mullorum pnvatatu
qui illa egerunt. Addebatur hac dumtaxat ipfius moleftiam levabat. Neque ipes illU
conditione, fi hax fcripto,ft chirografofir- oblata illius honorh adipifeendi, magnum
maret, ei tribuendum , ut « facris Diptychis habuit illicium ; prxlertim quod caro emen-
nomen ejus inter exteros patriarchas me- da proponemur ; exaâa in id comprobatio-
moraretur. At Aatiochcnus patriarcha Thco- ne inconvenientium aflorum iynodi prxfeo-
dofius princeps, occulto taâus metu, ne tis; quorum quin fe fundum, ft aôâorwn
quid hi gravius in frie coofulerent, exterius ^ferret, ac coofaqucnicr eorum invidiam in
tamen praeferebat, haud fibi probari* fed fe fnfeiperet,qui talia gerentibus cocumuni-
nec ad fc quidquam arbitrari peremere, qux caret* vitate non poflâ, facile videbat.

ANNO CHRUTI

ANNO CHRISTI

SYNODUS APUD SANCTUM *HIPPOLYTUM*

Ex Cmaaal*

Godlfkido Patavlin»! episcopo.

' pu l·;-

Anno Domini MCCLXXX1V. 14. Calendas Aprilis celebrata.

QUodiam Sedes Apofloiica nos io par E tem foUiciiudinis evocavit * ut luper rekornwticoe Patavienlis Dkrcefis providere debeamus afBiâts Ecciefiis ft perfréis, ne iajunâum nobis miniflerium negitamus, & tamen gravamini poflunus parcere fubditorum, hac vke non multas intendimus addere cenftiimiooes* fed antiquas, quas minus obfervatas invenimus, auribus fingulorum ft memoria inculcare, quas etiam ab omnibus m noftra Diœcefi volumus inviolabiliter obfetvari. Ut igitur ab eo fumamus exordium, qui omnium finis eft ft principium , qua circa ipfius cultum & obfequium negligenter haâenus funt omifla, primo duximus corrigenda, *ne propter incuriam eorum* , qui Ecclefiafticis funt officiis mancipati , Divina contra nos indignatio graviter «uudeteat.

De CiflÜM £«ctor#>«.

Statuimus igitur, ut fecundum conflit»» tionem Lateraoenfis concilii Chriima ft oleum factum, ft Eucharifttia idb fideli cu» ftodia, fit lampadibus adhibitis conferves»» tur, ne poflit ad illa temerari* manus extendi ad aliqua horribilia, dc nefaria exercenda, quorum etiam cuftodia nunquam iakis committatur. Si vero is, ad quem fpcâat cuftodia* incauta reliquerit, tribus menfibus ab officio fufpendatur, dc fi per ejus incuriam aliquid nefarium inde contingit, graviori fubjaceat ultioni juxta ordinationem noflram, quam juxta qualitatem dciifti Audebimus moderari.

Caaapenu m grfafra*e JacraMtrari.

(>l** Item ftatnimus.ut fecundum StatutaCanonum Sacerdotes, flt dou alii lufiimos in extremis laborantes, in viatico Λ. coofctfioAβ viûteni, fit pnKuniem Campanam tecum deferentes, ex cujus tono primo devotio fideliam excitetur ad tanti reverentiam Sacramenti flt ipfi Sacerdotes portantes Sacramenta, Hofttam, Cbcilma, & Oleum infirmoram fuperpellicio fic larcoccto fint induti cum Candela accens vd lucerna, reverentia debita incedentes·, omnibus etiam, qui ob reverentiam tanti Sacramenti Sacerdotem infra civitatem dt villam congrua dc-] votiooe fequuntur, five noam infirmum communicet five plures, XX. oies injuidtr pœnitentis relaxamus; 6 autem aa aliam villam icquuti funt, indulgentia duplicetur.

CbrsM Anfi/ *tj Ttkrul vitat.*

Item diflriâiflïmc inhibemus, ne clerici ludos Alearum & taxillorum inordinatos & indecentes & turpia lucra & inhonelia mercimonia pndumant dc cetero exercere ; nc tabernas, nifi neceflitatis caula, vcl in itinere conftituti ; alioquin pernam cis Canonicam indigemus.

Qiod *Qtutfleinrii* mu *edmittntur.*

Item praecipiendo mandamus, ut ad petendam Elccmolynam nulli nrorius de ccteroQpeftuarii admittantur.- Ecckluevcro vcl domus, five hotpitaiia, pro quorum iubveotiooe indulgentias & litteras noftras petitorias concedimus, per fuos fratres vel notos, ik cooftituros nuocios ealdcm traidmntant litteras pro Elcembiyna colligeuua , & tales admittantur fecundum concinentia» litterarum. Si qui vero talium nutabiles inventi fu-rint, falfitm videlicet Religionis habituas deferentes, vel tabernarii, lutures, IcuApo flat*, taoquam fâlfarii ab omnibus repellantur , & quicuinque plebanoruœ , Vicanorum, feu Reftorum, prétexta pecuniar, vcl cujufcumque commodi feu lucri, tales noa repulerit, toties io hoc caiu deliquit; dc nifi infra menfem, poftquam incidit tn talem poenam, nobis vel Archi-Diacono, feu Decano luo oe hoc recognoverit, ex tunc claplo eodem menfe ab officio flt jure ipfo iufpenfus.

Item iohsrentcs veftigiis prcdecelTorum noftrorum, monitis ipforum, ac orainationibns ipforum falubribus, aliqua addenda eife decernimus, que faluti lubditorum «Sc noftra; sollicitudini declarat ratio temporis plurimum opportuna.

$>wd *ocres sniaertm bninitt* pc? *ft Ttfidtant.*

Omnes igitur fic ungulos curam animaram habentes, ad receptionem Ordinum, quos ipforum cura, fic Officium, ac folhcitudo requirit, nec non ad pcHonakm in fuis beneficiis Refidentiam mandato diftriftiftuno evocamus: Si autem aliqui defuerint i· ipfis, per alios, quod ex jufta cauia fit de noftra Uccnus fpcciali oportere be-

An, & dcbcrc intell'gimus, Hit in fuis Ec——— .
clefiis uks inftituant five lucent , quus *no-* anno
tee, dignos, & idoneos feiverint evidcniet ; ctJ*|,srj
qui vero icicntci Clericus peregrinus, concubinanos, vel ailos indignus coftegerim in lucios vcl vicarios, vel f> eos, quus unquam dignos aflumpferiut & bonos, poftmujum *anion* efle&os non removerint, ex tunc tam illi, qui tales colligunt, quam itli, qui colleftos noo removent, integrum mentem, poftquam iniquitas ipforum deteâa fuCTit, ab ingretfu Ecclcfis lufpcndantur.

Qwd *Clerici all, ignntu fr^feratm .*

Ium cum fcriptnm fit, quantum qutique nutetur, non quantum daie tuftrii, allinietur, diftrifte prohibemus, nc aliquis io locationibus Ecclefiarum amplioris lucri gratia bonis & luoncis atque notis, minus idoneos live ignotos icu male meritos anteposui , fi poftquam id nobis conftitir gravem a nobis eftugere voluerit ultionem.

^<Md *Restore/ in jUinlihu £ccl^/lii lecenr tdtntoj .*

Ad luac ftatuimus, nt Redores Ecclefiarum in fuis filialibus fubjeftis Eccieflis notos & idoneos, dc lui Decani conicicmia 'inftiluant Sacerdotes, neutiquam diminuendo praebendam antiquitus deputatam, neque exafiionc aliqua icu conditione vel iervfins extraordtnarus onerando,- ubi vero non inveniuntur priebendx antiquitus deputate , vcl deputanda haftctius prabendx non luffiaunt Parochiis, per querias , vcl ex caulis ah *t* delulatis,in elidetn fi senende de Archi Diaconi *cf Decani cunhlio llatuantur.*

Prngnai *Clerici* Ma *einiittentier in Ecciefiis.*

Item cum plerumque infames loca confueveriut lue relinquere nationis, ftatuimus, u ne clerici peregrini, dc ignoti per noftram Dicecefim de cetero ad officiandum tanquam Vicarii, fic Socii in Eccieflis vel Cappellis aliquibus admittantur , nifi noftras exhibeant litteras , quibus eis officiandi in noftra Diteccfi licentiam concedimus,-prscipimus etiam ex nunc omnes didos clericos, peregrinos & ignotos, noftras non habentes litteras fuper admiihone fua, a Vicariis Ecclefiarum icu Cappellarum, Caftro-um , Civitatum, Villarum, quarumcunque Dicœ.efis noftra, & a Societate Domeftica penitus removeri ; qui autem in utroque vel altero hujus mandati noftri articulo transgreflor eXtiterit, ab ingreffu Ecclefir & divinis per nos lc noverit к iufpendendum,- graviori ptrna , fi ejus culpa exegerit, nihilominus puniendus.

^wd *clerici nnpfies* mu *ceicbmt.*

Item ftatuimus, ut fi quis presbyter de fuit filiis fit filiabus follemnes nuptias prefumferit celebrare, ab exeeutione lui ordinis luipendatur, fit nifi infra duos menfes fe dc hoc apud nos vel fuum Archi-Diaconum recognoicat, Ecclefia vel aliquod beneficium , fi quod habet, auferatur ab eox

Q^^-J I•if. £«erf rMMBwoiij/1 *fint, fui t»Uunt rtt tient» pertinenti.*

Item quia quidam Ecclefiarum Patroni tam Clerici, quam laid, Advocati, Judices, feu alias potentes, bona mobilia, feu immobilia decedentium Geticorum occupant, rapiunt, fit uiurpant, volentes ipiis ab uiicilato fuccedere, pro iuz voluntate arbitrio non judicio rationis, provide duximus flatuendum, ut decedentibus clericis ab intellato, tam pleban.s quam alus clericis, bona eorum mobilia, & immobilia, in quocumque loco fuerint, in nollra protcâione fic poieftate confidant, êc quicmnquc laicorum bona hujutmedi ulurpavrrmt, rapuerint, vel dillr.ixerint,occatione quacumque, non poll trinam admonitionem abuta taliter plene reftituennr, excommunicationis vinculo fint obligati ; immocum gravius fit peccare in mortuum, quam in vt>um, p -xcipimus ut non lolum taubus, ted & ccinn familiaribus iervier.tibus, leu Co'on ; ubi**cumque tuer r.t relidentes, null.·, i η μ re** nitus niimllr<ntur,exceptis pœnirentiis morientium, cc Bapt imate parvulorum, niti infra menlem ab ejus familiaritate & kt.itio ie fubtrahant vel cultui a.

Qjwd enccnimuniceti ner. fepelianlur.

Item ftatuendo interdicimus firmiter & diftr.de, ne -liqui plebam, Przlati, Redores Ecclefiarum vel Vicarii dc cetero exc. ;nmunicatos, vel interdidos ad Ecclcfiail recipiam fepulturam ; fi qui vero contrarium fecerint,ex tunc omnibus fuis beneficiis noverint fe privandos. Rei giofi vero pro tranfgreflione huiuimedi coniiiiuticni··, excommunivA'ions k l-tant .ucu.o innodandos, & nihilominus pro qualitate lui delicti fecundum noftrum arbitrium puniendos; qui auirm tales Irpeliverunt, nifi infra menfem cadavera extumnlcnt eorumdem, luis ie iciant privandos omnino beneficus, & excommurcatioms fententia: nihilominus innodandos.

Ohoj excommunicafi ab Ealtfia repellantur.

Diftridc etiam inhibendo mandamus, ne dc cetero in loc's non confecratis vel in Ecclcirs violatis Divina celebrentur, niti ex nolba permuLoue & luentia Ipcc.Ji; nec in camctcris ron confecratis sci v: latis corpora detimAorum fine Dofba ipcciali licentia 'umclcntur.

Ctvina nn fart in prufentu lxcornnunirah.

Item inhibemus, ne plcbani ve) facerdotes aliqui excou muni a is a D. Papa vel a nobis, vel ab aliquo Jauic Ordinario leu delegato, ame obtentum ablclutionis beneficum in (effis diebus vel privatis de ccteio introitum Ecclcfie indulgeanr, vel ecs recipiant ad Divina, cum ante abfolutionem excommunicationis vinculum non poflint ad tempus lufpendere, nec fine peccato medio **tempore, poflint cis, nifi ia cenis cafibus,** A commulcare: qui rero contrarium fecerit *ipfo* jure ab oflkk) fit fufpcntus. oaitstr k $*.

Vnn Clerical mm« *régit ŸitirùuH.*

Item ftatuimus, ur nullus clericus phirrs quam unam tibi prattumat regendam aftumere Vicanam, & qui contra fecerit, fe per pcenam graviter iciat deliquifle.

Quod Rtffor Ecclffiu mi *fit I'tt»rm.*

Item ftatuimus, & ordinamus, **ut quicum**que Oeneorum noflt*: Dicecefis beneficium curr cura animarum, vel fine cura habue**rit**, non prxiumat ullam fibi aflumrre **Vicariam** ne udam, ted in tuis non omittat beneficiis renuere.

Item qui tales in clero ni flro fuerint, ex nunc intra unms mentis (patium, ad eadem lua benefica rcve tan. **ir**, alioquin **ex tunc** luis ie beneficis ηβv·.ιιι ptivandof.

Etn:f..j E^-lefufln» Ubere confer.wl/«r.

Item ftatuimus ut beneficia Ecclefiaftica ablque omni pacto,& diminutiooe per eos, ad quos cu.um collatio pertinet, conferantur ; fi quod fadum haftenus in contrarium Cextitit, quafi irritum xnitus revocamus.

'j <Urici de Mjtrirnriiii ntn cognoscent.

Item ftatuimus, & fub perna excommunicationis firmiter inhibemus, omnibusPracist's, & Clericis univerfis & fingulis per noftram D trcvfim conflitutis, ne de cognitione caularum matrimonialium fe aliquatenus intromittant, nifi **a (ede** Apoftolica **vel a** nubis mandatum fuper receperint fpecia**le**, excepto Decano Patavienfis Ecclcfia:, cui volumus antiquam & approbatam coofuctudincm obiervari.

nulli cor.trabant, nifi publicentur.

Item decernimus ftatuendo, ut plebani aliique Ecclefiarum Redores ac V'carii noflrx Dirrcd s inlubeant publice in Erclcfus fu s, fingulis diebus Dominicis, & feftivis fub perna excommunicationis, ne aliqui matrimonialitcr conjungantur, nifi fit prius diebus tribus Dominicis in Ecclefia publice infinuatum, quod tales fimul contrahere velint; in qua infinuatione populus moneatur, & per pernam excommunicationis arceatur, ut fi quis (civerit impedimentum inter eos, qui matiimonialitcr volunt conjungi, illud proponat publice, fi fine periculo fit fcaodalo hoc fieri poteft ; alioquin proponat occulte iacerdoti, & poft trinam infinuationem, fi nullum proponitur impedimentum, tunc in nomme Domini conjungantur. Si autem impedimentum evidens & legitimum proponatur, tunc nullatenus contrahere permittantur. Si vero dubium fit, an impedimentum fit (ufficiens ad matrimonium impediendum, in hoc cafu non permittantur contrahere, donec per nos, quid fieri debeat, decidatur. Denuncient quoque pleba. ni, quod quicumquc contra lollemmtatem hu»

jufmodi

— ■ I -juftwaJi contraxerit matrimonium cetra fi-, A*»*» c'cm Ecc11'^*» PΓ0P^Y pœnam inobedicn- *' tic, quam noÜro arbitrio rcicrvamus, proles ex tali mtirinionio fuicepta, prorius eft illegitima ; fi ex impedimento ahquo pofl·modum contigerit matrimonium fcparari, in ilta nullam piorfus cxcuUionan dc parentum ignoranti-. valere.

Qrod conjfr.wa.'w *r.cip>ah.r sb Epijcop.*

Item qun confirmatio eft unum de Sa-Ciaroentis EcckI'X, volumus, & prxeipiendo mandamus omnibus Ecclefiarum Rcûoribus, ut diebus CXunmicis & feftivis fubdita» fibi plebei tam ia publico quam priva- B to moneant, & inducant, ut ad recipiendam confirmationem dc manibus Epifeopi fcftinent, vice qualibet, quando poftunt ; declarando dt lucidius exponendo, quod quicumque ex negligentia vel contcmtu S'.cramentum confirmationis non receperit, non trit dc numero falvandorum.

Item ftatuimus quod quilibet in fua Ecclefia vcl Capella five fir Plebanus , Vicarius, vel Capellanus, fibi iubjedis praecipiat & infungat, ut fidum femcl in anno confiteantur fua omn'a proprio faccrdoti, vel de licentia iua alteri: cum ad hocChriilianus quilibet tcrcatur. de fi quw in hac parte le recognoverit hartenus dcfiquirtc , hoc ante diem Palmarum corrig .t & emendet ; alioquin iplo dic Palmarum omnes tales, quos cx nunc excommunicamus, exeommu ntcationis fi ntenti.T denuncict lubjacere.

Çwod *Ecclçfi.trum ReElorti D/c^nii fi»·*

Item ftatuimus, ut finguli pleb>ni, Rertores, Vicarii, & Gq e'larti noflrs Diacefts dc gravoubi.s feu majoribus tuis peccatis confiteantur fuo Decano : Decani nobs, *ac* eiiaiu Arch Diacono, leu iis, quos cis^ dederimus cuttfcdores. De minoribus auiejj} & venialinus connteantur aliis facerdotibus, piout fioi viderint expedire, fi iuos commode accedere non polhnt Confeftores.

Item cum lumma fu ratio, qux pro religione facit, ho ramiir & prxcipicndo mandamus, ut nullus noltrx Discehs Clericus cujufetunque Religionis hominem, prafe. tnn Prxdtcaiorcs & Minores verb.s injurious afficere vcl malignis detradionibus infamare audeat vel prxlmnat : cum icnptum iit : maledici regnum Dei nun poflidebunt . Immo Prxdicatorcs & Minores,quos evidens utilitas cx eis generali Ecclefix veniens approbatos perh'bc' , caritative paritet & honefte recipi & trartari ab omnibus volumus & mandamus.

Çjtod *rtiforet ILtrrticu eniMnmunicfnt.*

Vo umus infuper fit in virtute S. ObcdicntHE difttiâe prxcipii'ndo mandamus, ut omnes plebant & Ecclefiarum Redores, feu Vicarii nortrx Dicrcelts, omnes Maereticos, fautores, eorum Receptores, & credentes, nec non fic Defenfores eorum denuncicnt quater in Anno, videlicet in Nativitate Domini, in die Palmarum, in Ptentecofte, in fefto omnium Sanrtorum, Excommunicatio nis knrrntix lubjacerc; & nihilominus omnes eos cujulcuinquc liatus, fic conauionis exiftant, nies elle kumtcs.vel ex vcrifimili confertura vel aha tufpicionc probabili, non accuiavc'inr, vcl d.-nuociavcrint publice , vel li pubbee hoc non audent metu pertoux, vel eurum plebinu, Redori *ci Vicano loci, vcl ti ex qua.umque caufa eos dcnunciare Icente non portent, ad noflram hoc nomum non detukr int, tanqnam fautores & cunkrvatores eorum,quos ex nunc excommunicamus excommui.x.itus volumus aidera tcmpxuus nunciari.

Quad *Cbrtflical firvlfnttt Judeit txcentntttttutntfur.*

Itcm cum dudum Judait prohibita & interdida fint mancipia Chrilliana , volumus fic p.-vcipimus, ut plebani & alii Rcdoies Ecclefiarum , ubi funt domicilia Judxo<utn, diebus Dominicis omnes dc fide Catholica Judteorum nutrices,& fervientes denuncicnt excommanicatos; etiam denuncicnt omnes alios Chuftianos,qui apud Judxos pecuniam iuam locant, aut a Judxis ufuram recipiunt, vel ut Judaicamdem pecuniam mutuent ad ufurain.

Qkoj /nctndhirn fint exewnnmnicsi ĕ.

Item omnes Incendiarios norturnos & depopulaturis agrorum ii vinearum nodurnos, quos cx nunc excommunicamus, finguli in fr.cletus lu s fic Crmclbs quater in .inno, icilicct in <iic P.ihn,.rum, in Pentecoil. in Ailumptionc S. Mai x, fic m Nati.irate Domini denuncicnt excommunicat: jtic clk hga:os.

Gronaris run fait ni Ccclfiu .

Item tabernas & omnrm venditionem vini in Ecclelns & cccmeieriis penitus prohibemus, iub pa-na excommunicationis. lien granaria & receptacula in Ecclefiis & coemeteriis, nifi ncceiluaiis tcmpoie, iub c* dem pana fiinihtcr prohibemus.

Çuod *l)K'inu non fiant in Eccltfia, ubi adail<rta Jnnt .*

Item fi nccerticatis tempore, que kgc caret , homines ad Ecclefias & ctr netena in» catlcllata confugiant , fic uxoribus ibidem convivant, fit quod pejus eft , adulteri i fic ftupra committant,*ac* etiam vagas mulieres inverecunde adducant, ex quibus & tunc k cœnar.eria exeerantur; ftatuimus, ut pkbani, & Redores talium Ecclefiarum ftatim, cum fartum hujufmodi quafi pro notorio fic publico prxdicatur, idem faciant fie obiervent , quod de exeeratis Ecclefiis fic coemeteriis in altis conllitutionibus eft expreftum, leilicct, quod in Ecclefia tson celebrent, nifi de notha licentia in ahari mobili, nec in ca-meteriis tumulent corpora defundorum,donec reconciliationis gratiam mcieantur. fi autem extra terram confliluti citemus , ut ad nos non pollet de tacili recurfus haberi, tunc admittimus, iu ulque ad noftrum adventum ad terram, Redores talium Ecclefiarum pothnt in ipfis Ecdefiu

in

——— in altari portatili celebrare, fed a nobis ad terram venientibus, flatim licentia eft petenda.

C

Dt vagi/ Scbolarihir.

Item de vagis Scholaribus duximus flahsendum, diftride prreipientes, ut cultellos longos dc gladios ac arma deferentes non recipiantur omnino, nec aliquales eifdem exhibeantur confolatiooes. Aliis autem humanitatis caufa uni vel duobus tantummodo venientibus, dc non pluribus, detut modicus paflus in caritate :& fi importuni vel infefli fuerint, vel alia dona petiverint,puta denarios vel vefles, penitus repellantur. B Quicumquc vero contrarium fecerint, fi fit pallor Ecclefix Dominicalis five Vicarius, LX. denarios folvere teneatur : dc nifi apud fuum Archidiaconum vel Decanum fe de hoc recognoverit infra menfem , totiens quotiens deliquerit in prxmiflis,ab ingrefluEcclefix port menfem fe noverit efle fufpenfum. Admittimus tsnten, fi quis neceflitate fuadente , ex libcralitate vellem aliquam Scholari pauperi dare voluerit propter Deum. Vagos autem Scholares detrahentes Clericis nullus omnino Clericorum modo aliquo recipiat , vel ad panem admittat, cui hoc conftiterit ; quod qui non fecerit, panx iubjaceat prxdiftx. De vagis vero lacerdotibusC idem , quod vagis Scholaribus flatuimus, & fub eadem puna volumus per omnia obfervari.

Dt Defxjittriir.

Item cum occatione Depofiti frpe ilepius, prout cognovimus, multa pericula & quam plura fcandala deponentibus ac depolitum recipientibus *perionis &* Ecclefiis, ad quas er res de jure pertinere deberent, obvenerint, & occurrant, Depofitario tam in vita, quam pcft mortem deponentis quandoque negante depolitum, in grave depo-nentis & Ecclefix, de cujus ftipendiis hujuf- θ modi depolitum cfl collcdum , dilpendium : ilio quoque proponente, fc quandoque depoluilTe quod non depofuit, ex quo proborum fama plerumque gravatur, & opinio minuitur; Nos huic morbo volentes, quanto pofliimus cautius, provifionis remedio obviare, (latuimus, ut fub pcena excommunicationis , quam ex nunc ferimus in rebelles, nullus Clericorum, Prrlatorum, feu Religioforum vel frcularium nollrx Dicrcefis, Depolitum ultra decem libras xllimationem earum faciat vel fufeipiat, fine duorum fide dignorum ad minus pretientia & notitia, per quos necelTitaie fuadente in vita vel morte deponentis poflit veritas comprobari .

Telles etiam hujus fub habita pana, fcilicet ex nunc excommunicationis latx, dc juramento adflringi volumus, quod in vita deponentis contra voluntatem ipfius hoc nulli communicent, vel revelent. Poli mortem auiem deponentis, five teftatus five inteilaius decedent, infra irenfem prsdiâi tefies, & depofitarius, vel ejus Succedor, aut vicem gerens ipfius, ad noftram vel fucceforum nolirorum notitiam quantitatem depofiti, vel qualiter fit depolitum, fub pr-- Adifiis panis fcilicet juramenti & excommu* meationis, quas ipfo fafto eos incurrere vofumus fi négligentes fuerint, deferent ; ut dt Defundi voluntas & Eccicfiarum utilitas impleatur, dc ialubrius procuretur. Et fi unus, vel ambo telles adjunfti dectflerint, infra menfem alium vel alios illi vel illis deponens fubroget, coram quo vel quibus depofiium fub forma prxhabita renovetur: quos etiam ad ea fub panis premilfis teneri volumus, ad qux ille vel illi, in quorum loca fubrogantur, fuerint adflriâi. Et hoc non folum ad futura, fed etiam ad prxfentia & prxterita extendi volumus, indulgentes unius menfis Ipatium, qui ex nunc incipiat currere his, qui ex prxterito depofuerunt, vel depofi a lufceperunt, infra quem follemnitatem tedium adhibeant fuperius memoratam. Et quia conflitutionem hujufmodi volumus inviulabil'tcr obfervari propter utilitatem & evidentem neceflitatem, (latuimus, ut fi quis in fraudem ipfius flatutt depofitum dividere prrfumpferit, vel in terra recondere ieu in muro, pixdifta lententia ipfo facto ligetur.

(htod Epifcopo Novaltr Declifitt ferventm .

Item cum ad nos omnium Novalium Decimx per nofiram Diœcefim pertineant, dc a noflris finr prxdeceflonbus repetitas, (latuimus & nihilominus dillrifte prxeipiendo mandamus , ut omnes Plebani, Vicarii, dc Eccicfiarum Reftores Decimas Novalium per fuas parochias ortas vel tunc orituras, no(lro & Ecclefix noflrx nomine fuis temporibus repetant, colligant, dc requirant, nobis eas fideliter dc follicite confervando , nec aliqui prxfcriptionem, vei Privilegium feu infetrdationem prxrendenti deferant in hac parte, fed Rebelles & impedientes, nobis quam cito potuerint, vel fuis Archi-Diaconis vel Decanis dcnuncient, ut adhuc de parte nollra per cenfuram Ecclefiafticam arceamur. Quicumque autem in executione hujufmodi Mandati noftn fe negligenter habuerint, vel ealdem Decimas novales, fuis propriis ufibus ulurpare prxlumpferint , illorum negligentiam, ac etiam temeritatem graviiTime puniemus.

Capellani Jura Parotbialia non ijvptnt.

Item de Capellis in caflris, in Civitatibus feuVillis, ubi Parochiales Ecclefix funt vicinx, flatuimus, ut earum Capellani fede cetero de Juribus nullatenus intromittant, videlicet benedidione nubentium, de introduâionibus mullerum poli panum, vel nuh- ptias, de collationibus Sacramentorum, dc benedictionibus cereorum, cinerum, Palmarum & follemnis Baptifmatis, ac carnium; & fella non indicant , nifi doceant, libi prxdi&a, vel aliqua alia eorum, de Privilegio competere Ipecidi ; in Capellis vero Caflrorum & Villarum a fua Parochiali Ecclefia remotarum, permittimus fefla indici & confecravionem fontis fieri diebus Dominicis, & cineres , & carnes benedici, nifi ulteriora competant de Privilegio fpeciali, de quo debent fidem facere coram Plcbanis.

ANNO CHRISTI •«•a-

OwJ *Rt&nt Ecckfarv* Pitntu nc· c*fat.*

Item com fanguis fubditorum requiratur de manibus Prelatorum, nec poflit cflfc Paboris exculatio, fi lupus comedit ores , & Paftor nefcit; tanto diligentius correftioni fubditorum volumu^dc debemus intendere , quanto damnabilius errores deterimus incorreâos. Statuimus igitur, ut Plebani, Vicarii & Ecclefiarum feu Cappellarum Reâores, univerfaliter finguli dt fingulariter unirerfi fuis Decanis denuncient omnes io feriptis , quos defeftibus feu criminibus noverint laborare , infra unum menfem , poftquam eis claruit ; Decani vera poftquam circa Anafum ad partes Auftri* nos renifle conftitir, infra unum menfem nobis deouncient defingulis, dt aceufent, quae fuerint accufanda I fi vero Rcâores Decanis, oobifque Decani, ut pnemiflum eft, occaGone quacumque neglexerint accufare, noverint fe per nos graviter puniendos. Ne autem ex tali noftro mandato malitiis aditus referetur, vel calumniandi materia fuggeratur , volumus dc mandamus eos defe&us, delifta feu crimina duntaxat nobis infinnari, quae fi opus foret, poflent probari legitimis documentis.

jiccn/tndl fient circn infrn feriptn.

Hi funt defedus dc culpe, crimina, dc articuli, de quibus funt Clerici quilibet accufandi ; contra quos poterunt comprobari : abfentes *a* Capitulo tam plebani, quam Vicarii ; iteoa abfentes a fuis beneficiis ; item vocati ad ordines dc non venientes ; item ordinati ab aliis Epifeopis; item cohabitantes manifefle; item concubinas in aliis domibus habentes publice; item Tabernarii, lufores, dc alios difloluuB vite. Item Clerici tabernas in fuis domibus habentes. Item Plebani, qui Vicarios fuos fuftinent cohabitare . Item Clerici ufurarii, anticipatores, deantiquamjnoneta.m pro nova mutuantes. Item Âlchimifte, dc qui utuntur fâlfa moneta dc argento. Item qui peregrinos, dc ignotos recipiunt in focios. Item qui Sacramenta Ecclcfuc vendunt, dc fuper remediis decedentium , conventionem faciunt, antequam fepvliatur defundus. Item qui propter augendum cenfum confuetum amovent idoneos ab Ecclefiis dc inftituunt minus dignos. Item qui Decimas dc proventus , five reditus Ecclefiarum fuarum laicis conferunt , quibus in pofterum Ecclefia: defraudantur . ItcmCappellani caftrorum, villarum, feu civitatum , qui non veniunt ad Capitula dc Conventus. Item Apoftate dc de Apoftafia fuspeâi. Item qui interdi&j, fitfpenfi vel excdhununicati celebraverunt, vel fe ingefferunt Divinis. Item qui voluntarie laicos fibi conftituunt Advocatos. Item qui in forofeculari pnefumunt Advocati* officium exercere. Item habentes pluralitatem beneficiorum . Item qui corpus Chrifti dt Chrifina fob fideli cuftodia non refervant. Item fine Mmiftro celebrantes. Item Religiofi fine licentia Epifcopi plebes regentes. Item Plebani, qui fuas alie locant Ecclefias, dc Vicarias aflumunt regendas. Item dilapidatores fiurum Ecclefiarum. Item qui Symoaiace

A ordines vel beneficium fulcepcrunt. Item illegitirai habentes beneficia cum cura animarum. Item qui fine inveftitura Epifcopi dt inftitutiooe Canonica Ecclefias recipiunt, atque regunt. Item qui per Subdiaconum vel Decanum plebes fuas in viatico dcConfeffione procurari permittunt. Item qui excommunicates, vel interdiâos recipiunt ad Ecclefiafticam fepulturam. Item qui fine licentia noftra in Oratoriis vel Ecclefiis non contecratis, rei violatis Miflâs celebrant. Item qui in coemeteriis non confecratis vel violatis permittunt mortuos fepelire. Item qui fubplantatores funt dc Anticipatores. Item tranigreflores omnium prediftorum ftatuto* B rum.

Qwd nn fiet pa/7irm *dt mtdih nnte fitpuilKrjm.*

Ceterum diftriftiflime inhibemus , ne fuper defunâorum mediis ante exequias dc fepulturam defundi aliqua paftio, vel conventio intercedat ; defundo autem ficut convenit fepulto , quidquid ex teftamento vel laudibili confuetudine facerdoti debetur, vel Ecclefie fue convenit perfolvendum, ab Heredibus defundi, vel ab illis, qui in bonis ejus fuccedunt, preftetur, dc ad ejus folutionem, fi opus fuerit, per cenfuram Ecde-C Gallicam compellantur.

ExcolmttKnictti fmt, oeexpemt poffiffiontf elieiMJ.

Item quia funt quamplures perDiœcefim noftram, qui feuda Ecclefie noftre Patavien* fis dc proprietates, qu* vulgo *Minder Aign* dicuntur, tanquam fuas proprietates ufurpant; dc funt, qui feuda Ecclefie ab aliis Dominis recognofcunt ; funt etiam, qui feuda dc proprietates Ecclefie noftre, fine predeceflbrum noftrorum dc noftro confenlu dC confcientia, per venditionem vel alio modo in alios tranftulerunt ; precipiendo ftatuimus, Dut omnes Ecclefiarum Plebani, Reftores, dc Vicarii omnef tales predi&os, nec non dc eos, qui fcienter alios feuda Ecclefie noftra:, afe recipere dc recognofcere, vel violem iam vel modum alium induxerunt ; vel qui fine noftro dc pnedeceflbrum noftrorum confcientia , dc confenfu proprietates Ecclefie noftre, vel feuda fcienter ab aliis comparaverunt ; proximo die Dominico vel feftivo moneant dc inducant, ut infra menfem, quem cis terminum peremptorium deputamus, apOd nos Jus Ecclefie noftre in prediâis rcognofcant; alioquin menfe finito, finguiis diebus Dominicis dc feftivis tales publice denuncient excommunicatos; quamexcommuEnicationis fententiam ex nunc ferimus in eoidem: omnes autem, qui ad cor redeuntes jura Ecclefie noftre apud nos recognoverint in premiflis, promittimus benigne recipere, dc cum eis agere gratiole; quod ftatutum non folum ad nos dc Ecclefiam noftram, fed etiam ad Principem tene, dc omnes Prsslatos noftre Diœcefis extendi volumus dc mandamus.

Oenti Chrici htrti Ctantitet dictrt

«g*. | *M»tKT,*

Item cum nil fit Divino operi prcponendum, praecipimus univerfis Ecclefiarum & Roâoribm, & omnibus in frais ordinibus conftitutis, ut nulla omnino occupation* hovas Canonicas, ad quas tenentur, omittant; immo diebus omnibus & fingulis cum devotione debits ess dicant. Aâa funt hsc apud S. Hyppolitum anno Domini milkfimo ducentefimo oâuagefimo quarto XVI. Calendas Aprilis.

ADDITIO.

Anno Domini raillcfimo ducentefimoo&ogefimo quarto. NosGotfridus Dei gratia Ecclefia: Patavienfis Epifeopus, apud Sanâum YppolitumCapitulum celebrantes, & deconfilio fratrum Doftrorum Prelatorum ac Archi-Dtaconorum nollrorum, ftatulis Ac Ordinationibus prasdecefforum nollrorum, que ibidem publicari fecimus, declaratiooesqoafdam, ordinationes, ac flatura addenda decrevimus, qua; proinftantia temporis cognovimus expedire; Salvi» autem conftituronibus Conciliorum Provincialium, nec non Reverendi Patris Domini Gvidonis tituloSan-&i Laurentii in Lucina Presbyteri Cardinalis : ac etiam falvis flatutrs & odinalionibus przdeceftorum nollrorum, quibus derogari nolumus ac debemus. De accufatis nobis in Capitulo mifcricordiam pofcentibus, & judicium non requirentibus ad excufandas cxcufatioues in peccatis, & correâioni ac emendz fc expooentibuscligentev mifereri potius quam irafei ; ejus exemplo, qui in ira mifericordiam non rcliringit, duximus decernendum; ut in primoCapitulo prefenti, kilicet quod poft noftram promotionem celebravimus, ipfis mifericorditer parcendo pro commiftis dehdis, quibus accufati fuerant , injungeremus poenitentiam falutarem . Accufatis itaque de cobabiiatione extra domum, pro commiflis przteritis injungimus pro poenitentia Millas duodecim, pro peccatis fex fextas ferias io pane & aqua, & iex pfaltcria, complenda omnia intra annum. Accufatis vero de cohabitationc in domo fua propria velhofpitio, injungimus procommiffis proteritis viginti Millas, pro peccatis duodecim pfalteria, fex ferias fextas in pane & aqua , complenda omnia infra annum ; ita tamen, ul tam diu ab officio fini fufpenfi, donec a domibus tuis & ab aliis fe removerint , cum effe&u, ad quas fi pari modo rediverint, tam officio quam beneficio funt privandi. Tabernarius vero facerdos fex Milfas, & fex ferias fextas in pane A aqua pro culpa preterits compleat infra annum. Tabernarius autem non facerdos fex ferias fextas A fex plalteria fimiliter pro culpa przterita rompicat infra aunum. Quas pernitentia; illis fimiliter injungimus, qui licet non fmt ac cuiati in Capitulo, in eifdem tamen fe cognofeunt culpis & defeflibus deltquifTe.

Item abientibus a Capitulo, tam accufaiis quam non accufat'1, ad przfens parcere volumus, & deferre quoad abfentiam ita , quod in antea fe corrigant, ne contra eos tanquam contumaces ratione abfentiz proce

A dere compellamur. Omnes etiam ad Capita- ■**.*_11"1
la & Conventus Archi-Diaconorum dc Decanorum vocatos ^nire praecipimus Amandamns.* Ac qui fine caufa legitima fe abientaverit ab eddetn, G Plebam» luerit ____ ,"<4.
vel unum, G Vicarius luerit,domui Hofpitalis Sanfli Yppoliciiolvere teneantur. Quod G infra mentem non perfolverint, per lues Arcbi-Diacooos, vel Decanos ab officio tufpendantur. Eis etiam qui ad ordines voca ii fuerant, & non venerunt, parcimus ifta vice ; ita tamen, ut in proximis ordinibus procedere ad Ordinem, quem cnra ipforum exigit, non omittant, ii pernam Canonieam voluerint evitare.

liem absentes temere a beneficiis, G Gnt infra provinciam , uique ad felium fandi Georgii, ad perfonalcin refidentiam revocamus. Si vero Gnt extra provinciam temere conftituti, uique ad feftum S. Michaelis , ad refidentiam revocamus eofdem. Eos vero, qui funt de culpis & defedibus majoribus & gravioribus accufati, fub perna pr*cipienres prohibemus abhinc recedere , fine noftra licentia, & permilfionc fpeciali.

Item przcipimus, ut, prefer Religiofos omnes in lacris ordinibus conftituti ad execurionem *Ordinii & Officii* nullatenus admittantur, nifi fuas formatas habeant exhiberc. Et ne ab hoc modo aliquo excufen-
C tur, dedandis formatis certum falarium ftatuimus ftatuendum: ut Subdiaconus det odo denarios, Diaconus duodecim, facerdosnon habens beneficium, fexdecim; & habens beneficium , viginti quatuor ufualis monete .

Ur autem ftatuta przdeceflbrum noftrorum, quibus aliqua addidimus pro n eceffitate temporis opportuna, diligentiusokfterventur, & obfervari & memoria: commendari valeant, diftiiäe przcipimus, & decernimus ftatuendo, quatenus monita noftra & ftatuta falutaria, qua. volumus utentium moribus approbari, a Decanis quibuslibet prackntibcis recipiantur in feriptis, in noftra Synodo conftitutis. Decani vero fingulis Eccle-
D fiarum Reâoribus & Vicariis eorum copiam faciant infra menfem , quatenus in libris Eccleliarum redigi ordinent & interibi, tn quibus ftatuta ipia leda , & frpius repetitaim · gulorum memoria: inculcentur.

Item quia font quamplures per dkrcefim noftram, qui feuda Ecclcfiz noftre Patavienfis & proprietates, qux vulgo cin Veil-Aigcn dicuntur, tanquam tuas proprietates ulurpant : & funt, qui feuda & proprietates Ecclefia: ab aliis Dominis recognofeunt : lunt etiam, qui feuda & proprietates Ecclefir , five predeceflbrum nollrorum , bt noftro confenfu Aconkientia, per vendit ionem vel alio modo in alios tranftulerunt. Quare prat-
Ecipicndo (latuimus, ut omnes Ecclefiarum Plebam, Redores, & Vicarii omnes tales przdiftos, iwc non & eos, qui fcienter > iios feuda Ecclefix noftre a fe recipere & recognofeere per violentiam vel modum a lium induxerunt, veiqui fine noftra, Aprae deceiforum noftrorum confeientia & confen. fu proprietates Ecclefic noftre vel feuda ab aliis comparaverunt ; veiqui proprietates Ecclefi· fub certa annuali penfione & etiam fine omni penfione pro tempore vire fuz ipfisconcertas vel eorum przdecertbribus, tau quam fua feuda, vel tanquam proprietates de-

linent

Haent ~ ufurpant ; proximo die Dominico A
CHftBTX vd ieftivo mooesnt & inducant, ut infra tneofcm (quem eis terminum peremptorium deputavimus) apod nos jus Ecclefir noftne in pHBdiftis recogoofcant ; alioquin menfe finito, fingulis diebus Dominicis &feftivis tales publice denuncient excommunicator, quam excommunicationis fententiam ex nunc ferimus in eofdem. Omnes autem, qui ad cor redeuntes, jura Ecctefue noArx apud Nos recognoverint in prcdiâis, promittimus benigne recipere, & cum eis agere gratiofe. Quod ftatutum non folum ad Nos & Ecclefiam noftram, fed etiam ad Principem terte, nec non ad omnes Pndatos terne D«-cefis noftro extendi per omnia volumus & mandamus.

Item quia omnibus Vaflallis noftris feuda a Nobis recipientibus prscipimus fub debito juramenti, ut infra iëx feptimanas a receptione computandas feuda, que a nobis recogoofcerent, in feriptis Nobis aifignare deberent; quod quia quamplures ex eis facere neglexerunt, vobis omnibus precife injungimus & mandamus, quatenus omnes Paro C cbianos veftros follicite moneatis, ut infraw folvant.

Dominicam *Judice* Nobis feuda fua omnia,

que a Nobis recognoverint, dent in feriptia: alioquinex tunc denuntietis omnu hoc exequi négligentes, excommunicationisAfen tenliae fubjacert, & eidem deneget» Eècleftaftica Sacramenta.

Item omnes alios, qui noftras Patavienfi Ecclefic attinent, *6t* Dominis adherent alienis, cifdem tanquam fui proprii fervientes, & eos, qui tales Eccleiue noftrchomines per violentiam fibi fervire & adhercre compellunt; precipitous in omnibus precipuis fêftivitatibus anni excommunicato* publice nnociari, videlicet in Nativitate Domini, in Cena, in Afcenfione & Pentecôfte, io feftivitatibus S.Marie, & infeftoS. Joannis Baptift*, Michaelis , & omnium San&orum.

Item quia per noftros pnedeceflbres primus annus vacandum Ecclefiarum ad noflramcollatiooem pertinentium, fabrica:Patavienfi Ecclcfie deputatus fuit; prscipimiu fubpana excommunicationis omnibus, qui tales habent Ecclefias, ut infra ipatium quatuor menfium pecuniam pro anno prsdiâo dcbitam feu proventus doceant fe folvifle, vd

AD SYNODUM S. HIPPOLYTI IN AUSTRIA

Aw 1284. *lelitu*.

ADDITIO.

„ QYnodi ad S. Hippolytum in diecefiD „ teor. Ceterum aâa fynodi a Pezio ex
„ O Patavienfi aâa ex Hanfizio dedit ve- „ MS. cod. Seiflênfteinenfi vulgata obiter
„ netus Labbei editor ; Hanfizius vero ex „ tantum infpexifie Hanfizium oportet ; alio-
„ Lumg. Spicileg. ccclefiaft. & ex P. Hie- „ qui enim admonuiffet leâorcs fuos aâa
„ rooymo Pezio edere fc illa profitetur. Cum „ illa non ita plane congruere cum cod.
„ vero Pezius hanc ipfam fynodum anno „ Casfareo Lunigii ; funt enim canones qui-
„ 1274. confignatam dederit, idtypographi „ dam in alterutro qui non recurrunt in a*
„ mendo pro anno 1484. feripeum affirmat „ lio. Hic vero mearum efle partium duco
„ Hanfuius, cum rcipfa Lunigiusex Vien- „ geminos canones hujus Concilii referre ex
„ nenfi codice fub anno 1284. produxerit. „ eodem Pezio, quos fruftra repetas five
„ An vera fit hxc Hanfizii conjeâura de „ ex Hanfizio, five ex Veneto Labbei edi-
„ anno celebrati Concilii ignorare meprofi- „ tore.

C si N O NES.

D wtjriù tritnnio inllitutndit.* E

ITem quia mutationes Sacerdotum, qux de anno in annum a pierifque fieri confueverunt, dilpendinm In dotibus, & fcandalum in plebibus frequenter inducunt, & nihilominus generant pericula animarum ; adjici* mus diftri&ius decernendo, ut vicarii locati in ecclefiis Plebanorum , quorum abfentiam toleramus , infra triennium non mutentur, nifi ex tali caufis, propter quam ipfi debent coram fuo archidiacono vel decano...

Dc aatitipjtorihtf A· *fufflante· ttribas.*

Item omnino fupplantatores & an* ticipatores clericorum in ecclefiis & cappellis a divinis volumus efle fufpenfos, ipforum iniquitatem, fi nobis legitime detedta fuerit, parati pœnxfubjicere graviori. Intelligimusautem anticipatores in propofito, qui plus exhibentes, vel etiam ante tempus pecuniam offerentes, Clericos in ecclefiis vel cappellis inftituros inftituendos praeveniunt & fapplantant .

ANNO CHRISTI ANNO cHRjsTrr

"* CONCILIUM PARISIENSE "»

Anno Domini MOCLXXXIV.

Chronicoa Dimeyflemmo el optimo ff endi-Anm B. Virgiois Affumptionis, Joannes Chotifittoo *viro Lute Dacberto editum* , re- Jet apoftoHcae fedis legatus, apud Parifios aw *II. Spicilofii* , lec *babet ad* Λ·»· congregavit concilium, & advenit ibi maxi- *MCCLXXXIV.* Eodem anno, tertia die'oâa* ma multitudo prclatoram. *Hoc tentum.*

SYNODUS PATA VIENSI S

A Godkfmioo Episcopo

In Monachae quoidam Altahenfcs celebrata.

Ix HanflaU Germania facra Tam.

ANno 1284. «leram Synodum Godefri-B fada Godefridua colieâa Synodo diaceiana dus Patavis collegit, in qua decreta fententiam tulit, ut (equitur. .fententia in Monachos quofdam Altaheofes (editionis facrilege audores. Contigerat anno 1282. facinus abominandum, quando flagrante inter Volchmarum Abbatem de Altah, & quofdam fratres ejufdem locidifcordia , eo demum funt odia progrefla, ut iaici quidam feditioforum monachorum cognati praxlidum Abbatem in trajeûu Danubii in Werd prope monailerium duabus fagittisin ipfo flumine occiderint^ Facinoris exerrandi patratores laici apud Straubingam oppidum meritas dedere pcenas. De monachis autem feditionis audoribus Poppo Abbas Volcbmari (uccefibr ad Martinum IV. id temporis Papam dedit litteras fupplices, ubi poteflatem faceret Epifeopo Patavicnfi aut R.atisbonenfi, aut etiam fibi Abbati , cum eif dem fecundum fandam diferetionem mifericorditer difpcnfandi ,ut abfolutionis beneficio præâito fecundum qualitatem, & quantitatem excefliium injungatur eis pœnitentia falutaris &c. Pontifex negotium dicecefanoPatavienfi Godefrido mandavit ; is ablegatis ad monailerium venerabilibus viris de Alderfpach, & de Furflencell Abbatibus ordinis Ciflcrcienhs inquifitionem commifit.* qua riteE/aa/ar *ifc.*

A&s Godejridus Dei gratia Ecclefia Patavienfic Epifeopus. Scire volsemus quoslibet litterarem prefentium infpefifores, quod in anno Domini 1284. 2. *Eal. Meji apud Pateviem capitulum celebrantes, & n catbedreli Ecclefia Synodepre- fidentes enter alle que fuper confervetione boni Cflatus, dj reformatime ec emendation» Cleri nofiri cum dileflis ή Cbrifit fratribus trofievimus, ed memoriam ηoiμ extitit miferebitis quondam Pblcbmsri Abbatis ttc.De* cotlfilio *itaque fratrum nobifeum in Synodo exifientium eos, qui in lite tJ differfime principales fanent* (teptem numero) «4 *Altabe^fl etoeeflerh & Patevieifi dicrcffi perpetuo amoventes ab excommunicationis fententiis obfolutos ipfa duximus fua confrientia relinquendos. Reliquos vero, quos minus quam alios invenimus detiquijfe* (odo fuerant) *dileill in Cbriftofratris nofiriPopponis Abbatis ipforum in Altai diferetioni relinquimus puniendos, concedentes auHoritatem difpenfandi (Jc. Hm tamen modificatione udjella, ut iidem fratres fint ultimi in ordine & voce Capituli in omnibus: ele&ianibus & traEiatl~ bus careant; nec ad aliquod officium* <7 *adminiftrattonem honoris, fed tantum oneris admit·*

s 1*11*T»1*12'1*1? 1*11*151*15 1*1'1*11*1?1*151*11*1?

^PRÆMONITIO IN CONCILIUM

NEMA Ü SENSE.

GOncilii hujus canones repeti in MS. codice Bibliothece PP. Monachorum ord. Carnaldulenfis S. Michaelis de Murano; led ibi ùrulus eft *Liter Synxtahi ecclefia Kcmcnfis.* Veruan cum nomen Epifeopi , qui Synodo interfuit & pnefuit, littera B. exprimatur , ficut etiam eadem defignatur in canonibus a Labbeo editis, non dubitavi quin codex 'fle vitiatus fit in titulo, dc pro eo quod in hoc legitur *Liber SySalu Ecclefia Kemenfis,* ponendus fit *Liber Sveodalit Ecclefia Ncmaafenfit,* ut eft in editis. Errat infuper codex m anno habiti concilii, quemfifnat Isj*. cum ponendus fuerit annus latq. quo Bertrandus infulas Ncmaufenfes habebat," nifi fortaffe dixerimus . conflitutinnes fynodales EcdefiM Remenfit habitas anno Isj». adoptatas fuifle a Bertrando epifeopo Nemaofenli anno sstq. Utcumqu» res fefe habeat, codex ifte Muranenfis quamvis mendis fcateat A corruptus fit cx humiditate, itaut interdum litteras non referst , valet fepe plurimnm ad emendandos canones editos , ficut & implet bene latum hiatum, qui in editis canonibus in fine occurrit Animadvertendum eft infuper titulos canonum perfaipe variare ab editis, cuius rei caufam affignare nullam auferim . Igitur variantes hafse hic in extrema pagella indicandas futcipio, lacunam veto in textu earumdem canonum impleo.

"** SYNODUS NE M AUSENSIS***"

circa anim Domini MCCLXXXIV.

Ex codice MS. bibliothccx Chifianx, cujus copiam Alexander .VH. Pont. Max. ad hanc *editionem* benigniftime fecit.

OertrAcWu

(I) Incipit liber fynodalis ecclefiz A hemiulenfu editus a domino a· epifeopo Ncmaulenfi.

QUoniam in (aeramentorum collationibus, & animarum regimine, cautela multiplex debet ncceflario adhiberi: idcirco nos (x)B. milerationcDivina epilcopus Nemaulenfis, confiJerantcs non fine cordis dolorefimplicitatem&infuftrcientiamquotumdam presbyterorum noftrx dicœcefis, quibus^circa curam eis commiflam divertx frequenter quæftionesi & caius periculcfi emergunt multiplicitcr, & occurrunt ; ad inftruâioncm, & vitz reformationem clericorum , pixeipue cu ram regentium animarum, atque laicontm contra ecckfias & viros ecclefiallicos etiam infurgenttum malitiam refrxnandam , & ad procurandam corumdem falutem animarum : cum confilio, & afienfu venerabilium fra-r trutn noftrorum, prxpofiti, & capituli Ne· maufenfis, quidam utilia & nccelTiria fub certis titulis in hoc contenta opere fub compendio notavimus.* qux Je diverfis colleâa auftoritatibus & ftatutis, aut funt (3) de jure, aut rationi coniona, atque juri. In hoc igitur opere :

Primo tractatur de Baptifmo. Secundo dc Pernitentia. Tertio de facramento (4) Eucharifiix. Quarto de Miftarum celebratione.., Qjiinto de veneratione ecdefiarum. Sexto de alienatione rerum ccclefiafticarum, & obligatione ipfarum. Septimo dc vita, & honeftate clericorum. Odavo de teftamentis. Nono deicpul'uris. Decimo de decimis, & primitiis. Undecimo de fponfabbus, & matrimonio. Duodecimo de lententia excommunicationis, & interdidi ; & quomodo infirmis abfolutionis beneficium fit impendendum. Decimotertio de perjms, & pœna ipforum. Decimpquano de JuJzis. Decimo quinto & ultimo quedam ponuntur capitula, & praecepta , fpeciales rubricas feu titulos non ha E bentia. Et quia longum effet ad plenum tradare de materiis fupradidis, ea qux pro majori parte ad (5) contentiofam jurifdidionem & caularum ftrepuum pertinent, omittentes, in fubiequentibus fpecialiter tradabimus de iis, que ad regimen ecdefiarum , & curam pertinent animarum.

Verum quia prodeft parum ftatuta promulgari, & mandata fieri, nifi ad eorum obTervationem ardentur improvidi tranfgref fores.- idcirco nos prxdiâus epilcopus Nemaufenfisdiftride prxcipimus demandamus, ut clerici noftrx dicœcefis tn *facris* ordinibus conftituti, & maxime ecdefiarum redores , &cappdltni habentes curam animarum , hzc ftatuta pixlentia, & prohibitiones iynodales , frequenter legant, & diligenter intelliyant, & obfervent ; ut fi fuper his eos delinquere contigerit, fe non poflint poftmcdum per ignorantiam cxculare; iciturі pro ccrtoquod rrangreftorcs hujulmodi pœna debita puniemus. Et qux dc infraferiptis fuerint clericis intimanda, cis per redores, & parochiales presbyteros intimentur: dc ea qua. tangunt β laicos, eifdem laicis, diverfis temporibus & diebus, fecundum quod opus fuerit, (6) intimentur. Et ibi maxime ubr eft populi multitudo .· ut fic clerici in bonis moribus & honeftis aâibus informentur , & laici ab ecclefiarum & clericorum gravaminibus refrenentur .

Dc Baptifmo.

QUoniam Baptiimus omnium (aeramentorum ;anuaeft, & etiam fundamentum , mento de iplo hic primitus eft tradendum. Prxcipimus itaque, ut infans quam cito rutus fuerit, fi penculum mortis fibi imminear, ita quod presbytero nequeat prxfcnta ri, a circumdantibus malculs, h prxletites fuerint, baptizetur in aqua calida, vel fri gida , non in alio liquore, & in vale mundo, ligneo, vel lapideo, vel quolibet alio . Vel fi vas haberi non poftit, fundatur aqua fuper caput baptizandi ,& dicantur verba ,quideabus deber aliquis baptizari. Vd fi mafculiprxfentes non fuerint, a circumflantibus fceminis baptizetur, etiam a patre, vd a matre, fi alii non fuerint a quibus valeat baptiza- 11. Sed quamdiu fuerint,» patre, vel a matre nullatenus baptizetur. Et fi exnccftita te , a patre proprio vd ɹ matre infans fuerit baptizatus, matrimonio inter ,os in fua firmitate manente , nulla propter hoc pceniuntia injungetur baptizanti, qui ex hoc potius debet commendari. Si vero malitiofc pater, vel mater baptizavit, vcl catechifmo, feu in confirmatione tenuerit (7) infantem uxoris fux ex alio viro procreatum .· matrimonio ut ditttim eft in fuo robore permanente ad nos tranfmittatur , dc tanto *cxceC* fu a nobis poenitentiam (8) fuicepturus. Si autem cafu, vel ignorantia illud accidit, non funt propter hoc in aliquo punienди . Ne vero propter impemiam laicorum, infans abfque forma debita baptizetur .' diftride prxcipimus, ut frequenter admoneant, & inftruant plebem fuam, ut cum ex neceiTicate prxdiâa aliquem baptizari contigerit, hanc formam in traditione ipfius baptifmi cum diligentia ftudeanr obfervare, Sed *c,, inf/tw u: infantem ter injungendo in aqua baptI-Immergendo. zans

(1) Incipit liber Synodal» ecdefia Remenfis editus i Domino B. epifeopo Remenfi. («J B. epifeopus Remeatis, . (|J divinc ludociuti atque juri. (4). Eudurift» & cxtttnu uaibone . (s) contentionem, intendi' Aioncin & earura fitepteum . (s) *tUtft* intimentur aW refrenentur .(j) infamem proprium vei Iniantcm uxoris f*x· <·) fuiceptun» vei juxta diferetionetn proprii facerdotis eis condigfMpœuitenii.· mjuMarur

zans dicat fic: Petre, vel Martine, ego bap- Atizatus, mortuus fuerit antequam presbytero"—
te °° nomine P*,ns› & Filii, & ſpiritus fanâi, Amen. Si tamcn (i) uni tantum im-ncrûo faâa fuerit,ent nihilo minus baptizatus; & licet proprium nomen infanti doo fuerit impolitum ; licet etiam (i) paternum, vel maternum non habuerit, nec diâum fuerit, ego : dum tamen infantem immergendo in aquam, a baptizante diftum fuerit, baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. (3) Arnen. Idem dicimus, fcilicet infantem baptizatum effe, li baptizans dixit : Baptizo te in nomine Chrifti. Qiiod tamen non eft iaicis exprimendum, ne a forma perdida ftatuta per ecclefiam recedatur. (4) Si quis autem le ipfum baptiraverit, talem non effe baptizatum ecclefia judicabit, eo quod formam baptizandi non iervavit a Domino traditam qui dixit,baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus fandi. Scilicet ipfeetiam Dominus fe ipfum non baptizavir, fed potius ab alio,. fcilicet a fando Joanne Baptifta, voluit baptizari. Et idcirco talis eft denuo ab alio baptizandus: quamvis fi continuo decederet, ad cxlcftem patriam protinus evolaret propter facramenti * fidem , ctiamfi non propter fidei fjcramentum. Si tamen tanta copia aqttr haberi non poffit, ut infans in C4 totaliter mergi pciTit ; cum fcutella , vel fcipho, velabo vafe, aliqua quantitas aqua: fuper infantem effundatur a baptizante , & effundendo dicat baptizans: Ego baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus fandi. Et erit baptizatus infans.

OMUri '»1«. rU/v .η menti.

Hxc omnia fupra dida , fi quando a laicis baptizetur, prxeipimus in neceflitatis articulo obfervanda : fed neceffitatc ceffante, omnibus laicis, & etiam clericis, nifi fuerint in presbyteros canonice ordinati, catechilmum faciendi , baptizandi, atque in Dominicis diebus exorcizandi, & mortues fepeliendi, interdic mus poietla'era. Suftinentes quod d'accni fic (ubdiacom poffrit prxdida facere, ubi facerdos non eft prxtcns vd ca facere non poteft, & neceflitatis articulus nofcitur imminere Cum vero fecundum formam prxdidam infans in neceffitatc a laico fuent baptizatus: prxeipimus, fi fupervixent, ut presbytero, quam citiusfieri poterit, prxfcntetur, qui inquirat follicite, qualiter fuerit baptizatus; & fi formà prxdida non fuerit fervata, faciat catechifmum, fic baptizet infantem juxta ccclefic formam.

Si autem dubitaverit an legitime fuerit baptizatus, quia forte baptizans non recordatur ad plenum de verbis in baptifmo prolatis, vel circumflantes difeordant , vel forte infans expofitus inventus eft jirxta ecclefiam vcl alibi, ncc habetur certitudo, vd aliud fignum , utrum fit baptizatus, vei non.· in his cafibus faciat facerdos catechifmum, fic baptizet cum tub 1$ verbis· fi baptizatus es, non te baptizo : led fi baptizatus nones, ego te baptizo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus fandi, Arnen. Sed in tali dubio flatur unius teiiimonio, fi plurcs telles haberi non pollmt.Si vero infans a iaicobuprxfentctur, & presbyter dubitaverit anfuerit in baptifmo debita forma fèrvata: fi de hoc certifieari non potTit, in tali dubio infans debet tn ctcmeterio ecclefiaftico fepciiri. Et idem credimus poflie fieri, quando expofiti juxta ecdefias, vel alibi mortui referiuntur , nec de baptifmo ipforum poteft haberi aliqua certitudo.Si autem in baptifmo infantis a lateo baptizari, & mortui antequam presbytero prrtentetur, inventum fuit formam debitam non fuifle fervatam ; vel infantem expofitum,& mortuum inventum, confiiltit per feripturam, vel per alta figna, baptizatum non efle: non debet in Bcntmeterio ecclefiaftico fepel

Ad *hxc* fi facerdos invenerit, infantem a laicis juxta formam ecclefix baptizatum, ita quod non fit de hoc aliquatenus dubitandum : non rebaptizet, nec faciat catechifmum, fed inungat eum in pedore fit inter (capulas oleo benedido, fecundum illam interrogationem, abrenuncias, & tunc dicendo, *Ego It linio,&c.* Tutius enim eft , licet non neceffarium, quod fiat prrd da undio.In hoccjfu inungat etiam eum chrtlmate lacro m vertice, dicendo orationes, quae dicuntur poft bapnimum, & faciendo alia, quae poft baptilmum fieri confueverunt, ficut in libris bapnfmalibus continetur. Si vero infanti pto baptifmo ad presbyterum apportato non poteft propter mortis periculum fecure fieri catcchifmus: baptizet eum presbyter incontincnti.dimiffbcatechffmo , fic inungat eum oleo benedido, & chritmate facro: & al a quae fiunt poft baptifmum, ficut fuperius continetur.

Prohibemus autem diflride, ne in patrinum aliquis (5) regularis admittatur, nec aliqu s alius, qui excommunication s vd interdidi eft lententia ligatus, vd qui non eft baptizatus, vel etiam confirmat::»;. Tamen fi al.quis de prxdidis patrimis fuerit, non nocet aliquid baptizato . Praecipientes ut in catechilmo, & baptifmo, fic confirmatione, unus tamummodo fit patrinus, hoc eft, unus in quolibet facramento. Si vero per negligentiam faccrdotis, vel per errorem , infantem inungi contigerit oleo, loco chrilmatis: nihil propter hoc iteretur, fed caute fuppleatur quod incaute fuerat pratermiffum, & illa undio chrifmatis tantum fiat, quando per negligentiam vel errorem fuerat prxtermnTa. Si autem chrimate loco clei inundus fuent baptizandus , nihil propter hoc ileretui , nec fiat undio olei pri-ernnifa , quia in chrifmate, quod ex oleo fit & balfamo, oieum continetur.

Diflnde etiam prxeipimus, ut fontes cooperti, mundi, & nitidi teneantur: & quod chrifma , & oleum facrum , lub fideh cuftodia, & clavibus adhibitis teneantur. Praecipientes, ut lingulis annis in hebdomada fanda, presbyteri parochialiuin ecdefiarum , per fe iplos, vel diaconum, leu fubdiaconum , vel clericos adultos, chrifma novum & oleum , a nobis vel archipresbytcris nolitis fufeipiant ficut eft conluetum. bed antequam chriima novum & oleum fufcipiant,

vetus

lit, e-l! Ce· 1' "ifinum »·! rrjr-rnim tj) amtn , ı r tnian» nib.iemintA biPti- *jui jx* propre 6d;i l^ramcn;ura (<) *iz*Julie.» ic. *vf^ut.-.d* abjuid b-puzaloy.*rf*.

ANNO CHKISn

< de novo :hr.

vc.iis chnfma &'oleum efiundmt infra tes eccleis baptifmahs, fc ampuilas fuas diligenter abluant ·Π eifdem, fit denuu " chritmate & oteo pct totum annum inungant pueros baptizandos. Et ‹i forfan contient, oleum vel dvifrr.i deficere; mconimen.i mitrant ad jrchipresbytcros pro chrilmaie fie oleo: fit fi ab eis haberi ικχι poPunt, vei abfque periculo expcûaii, ü aliquid rcficui fuerit, adpiifceant presbyteri cum ilio reiduo olei vel chrifmstis «liud o'cum non tonlectarum , fic ex eis unâioncs faciant (upradiâas. DrfttAe autem prxcipimus, & fub pxna excommunicationis officit, fic bench-"m, mandamus, ut quocumque tempore, fic quacumque hora diei, vel noftis, facerdos pro baptiimo fit pernitentia fuerit rcquifitus, omni occafionc fit mora poilpofitis, ad conferendum ea exhibeat libenter fefe paratum. Verumtatnco fi propriam capul am propter paupertatem, vel aliam quamcumque cautam , non habuerit, vel habere nequiverit : baptizandus, capulla etiam alia, cum qua alitu baptitatus fuerit, quam facerdos prxcipue gratis exhibeat, baptizetur. Si vero

O

matre in partu laborante infans extra ventretn matus tantum caput emiferit, fic inC tanto periculo infans pofituS nalci neqtiivcnt: infundat aliqua de obftctricibtu aquam fuper caput infantis dicendo, Ego te baptizo in nomine Patris, fic Filii, fic Spiritus fandi, Arnen. Poftremo quoniam frequenter contingit matrem in puerperio decede* ze, fic parius in matricis vtfceribus adhuc creditur efle vivus:ex quo pro certo mulierem mortuam efle conflitit, fi partum credant vivere obftetricc.s, aperiatur mulier per aliquem, vel per aliquam, fine mora, fic panus fi vivus fuerit baptizetur. Et ut quilibet ad hoc fe exhibeat promptiorem, quicumque aperiendo mulierem ciportunitate raverit baptizari, in remifiltonem fibi proficiat peccatorum, fic l»oc per ecckfias annis fingulis publicetur. Si autem partum cum matre fimul mori contigerit , fine apertione in cometerio ealcfiaftico tumuletur.

<i) *Dt Petnlleniit.*

P«nitentia eft, ut ait Ambrofius, mala prxterita plangere, dc plangenda non committere. Omnis autem prrnitens vere debet dolorem habere de peccans commif fis, & voluntatem dtpropofuum itoumnon peccandi. Sunt enim in vera prrnuentia principaliter neceflaria tria, videlicet cordis contritio,oris (I) confeflio,fi confitcns, loquitur, dc operis fatisfadio juxta pofle : aboquin vere non eft vera poenitentia, fed iimulata potius, atque fida. Confcllio vero eft coram facerdote vera declaratio, feu revelatio peccatorum. Et quia poft lapium peccati eft neceflaria vera poenitentia ad fahstern: ftatutum eft, quod omnis utriufque fexus fidelis, poftquam ad annos difcrctionis pervenit, omnia peccata fua fotus confiteatur fideliter faltem in anno feme! proprio facerdoti, dcinjundam fibi pcenitentiam ftudeat pro viribus adimplere (quod & dc clericis, fcilicet quod confiteantur proprio

ANMO (MUSTI .‹»■

diffide prxrpimus cbtcrvari) abequm vivens, fire clericus fuerit, fire lucus, ab inÇrcdu ecclcfix arceatur,fic monensGhri(liarii carrat fepultura . Et boc ialutare Haititum pubhee in ecdeins annis lingulis proponatur · Si qui» autem clericus,vd la cus, alio iaccrdoii /ulla dc cauta voturiti lu» confiteri pectita. licentiam prxlens poflulei , fic obtineat ab ipfo facerdote. Prxcipuntc> Jitincte, ne aliquis picsbyter fuper hoc requiinus, pt.xiumat alicui malitioic 1'centiam hu/ulmodt denegare. Notandum tamen rft, quod lo quinque cafibus fine hcentia proprii facerdoris, poteft aliquis alieno presbytero confiteri. Primus cfl, cutn epilcopus hoc alicui fpecialiter delegavit. Secundus cum quis peccat in aliena parochia, fic de illo Çxcato lacrrdori ilhus parochi» confitetur, ertius fi caula domicilii, fe duxerit ad aliam paiochiam transferendum . Quartus eft cum vagabundus circumit. Quintus cum imminet fibi morus periculum, fic non po left habere proprium facerdotem, in quo cafu poffunt etiam *lako* * confiteri. Verum quoniam pencukWum eft valde, moram ia- /·›·* ks presbyteri frequenter moneant plebes-luas, ut ad confeflionem veniant quam cito poterunt poti commiflum peccatum, fit hoc propter incertitudtnem hor* mortis; item quia in extrema xgritudine vix poteft aliquis de peccatis nedum pomitere, fed nec etiam cogitare, quia , ut att (3) Joannas, cum xgrttudine opprimeris, vix aliud pote» co* gnare quam tentis, fic illuc rapitur intentio ment'S, ubi eft vis doloris. Debes autem fe ipfum confitcns accufarc , non alium , nec perfonam nominarim exprimere cumquapeccavit, nec facerdos quxrere.' nifi peccati effet, qood alius non pof·

1er confiteri peccatum, ut fi cognovit matrem, fororem, filiam, vel hujufmodi, quia non poffet fe ipfum ahter liberare. Item non debet confiteri per nuncium, nec per fcripmram , fed viva voce, ore proprio, priaientialiter , ut qui per fe peccavit, per fe ipfum confitejtur,& erubeicat. item non debet confiteri verbis, vel nominibus peccatorum feu criminum palliatis, fed quodlibet peccatum fuo proprio nomine quantumcumque turpe, exprimat, fic etiam circumftantias quantumcumque turpes, ut fic tota peccati finies expellatur. Debet etiam coafiteri fmgula peccata, qux commifit ,diftmde fit feparatim, non confute, nec etiam in tranlcurfum. Si qui vero confitentium furdi fuerint, aeci, vel muti: ioducat eoa presbyter, prout melius poterit, ad contritionem & pcenitentiam , verbis , nutibus , atque fignis exprimendam . Nullus autem presbyter, vel facerdos f«culans, vel regularis, cui a nobis animarum cura commifla non fuerit, parochianum alteriusad conteffioncm rapiat, etiam de licentia proprii laccrdotis, abfque noftra'licentia , fic aflcnfu, nifi neccflitatis articulo imminente, aut parochiali facerdote in xgritudine conftituto, vel nifi tanta effet parocbianorum multitudo, quod ad conteffiones audiendas parochial»

facer-

(·) D» ccnfeflMO* & pennentu iajuo<co4à· (·) oootx/5· ert <ψαιι UiuWbo (1) Uierenymu».

facerdos fufficere non valeret: concedunt», A peccata dicere follicttaado eum, ut cogitet quod tunc poflit de licentia proprii faccrdotis. Dillrde vero praecipimus, quod illi, qui confdfiones audierint, in loco patenti audiant confitentes, non in occulto, fiepnecipue fi fuerint mulieres. Debet ergo facerdos follicitudinem diligentem adhibere, ne, dum audit confelliones, in faciem rcfpiciat confitentes, & przcipue mulieres: fed fi cappam habeat indutam capuetum, indutum in capite tenear, & etiam inclinatum. Et fi peccatum horribile intellexerit, non fpuat, non faciem neque caput avertat, aut retorqueat huc illucque, aut fignum aliqu< J, aut nutum faciat, fed nec aliquod verbum proferat, per quod abominari peccatorem, Bf, vel peccatum videatur, ne peccator rubore vcl verecundia confufus ,peccata reliqua, vel fimilia, timeat revelare.Cum vero peccator primo ad facerdotem venerit, quzrat ab eo, fi non fibi notus, utrum parochianus ejus, & fi dixerit, quod non, quzrat abeo utrum venerit de licentia proprii facerdotis; & fi reijponderit, quod non, dicat ei, frater non debeo te audire, vade ad tuum facerdotem. Si autem fit parochianus ejus, vel venerit de licentia fui epifeopi, vel proprii facerdotis: quzrat primo ab ipfo utrum aliqua excommunicationis fententia, vcl interdidi , fit ligatus . Et fi dixerit quod fic, dicat ei, frater non audiam te, . nifiC prius fueris abfolutus: & fi occulte excommunicatus fuerit, occulte dicat ei ; fi autem publicum fue.it eum excommunicatura cfle, publice poenitentiam denegabit, quia nullus cxcommunicatus, vel interdidus debet recipi ad poenitentiam , nifi prius faciat fe abfolvi . Si vero dixerit fe non effeexcommunicatum, vel interdidum, debet eum primo interrogare presbyter, utrum iciat, *P»t<r uÿlrr , Avt Meri» , Crtdi in Dtun-it,* fi nefciat, moneat cum, ut addifear. Deinde admoneat eum familiariter ac benigne, ut omnia peccata fua confiteatur humiliter, œc ob verecundiam celet aliquod peccatum, vel timore, quia non eft homini locuturus Ddiurni>ipTtcipue in ccc|vfu jn qUa eft pr^ fed Deo, cujus perfonam ipfe presbyter reprxfcntat, qui non vult mortem peccatoris, fed ut magis convertatur, & vivat, & dicendo fibi quod ipfe faceidos eft *, flt quod 'ffe confitens non poteft tot, & tanta com- C*,or' mtfiiTe peccata, quin alii majora & plura commilerint, fic quod illi, qui bene pcenilent, magis poftea diliguntur a Deo, ficut patet in B. Petro, Paulo, Latrone, Maria Magdalena , fic multis aliis: fit tota czleftis curia gaudet de poenitentia peccatoris, quia gaudium eft angelis Dei fuper uno peccatore poenitentiam agente. Dicat etiam: Confiteor frater, quia homines fumus, fic line feccato in hoc mundo effe non poflumus. E, tam fi vere confeflus fueris, fic contritus, fic proponis amplius non peccare, Deus fine dubio tibi remittet culpam, fit ego auâoritate Dei abfolvam a poena. Si aurem nolueris confiteri in hac vita , confiteberis in alia invitus in confpedu angelorum, amicorum, inimicorum, fic damnaberis in perpetuum . Deinde confeffionetn ejus audiat diligenter, qua audita incipiat interrogare, fi vult alia dualofe ne peccatum aliquod pratermittat, J.'I'SfL quod fi dimidiaret dividendo peccata inter C diverfoa facerdotes, vcl celando, vel omittendo fcienter aliquod mortale peccatum, fibi talis poenitentia vel confi-tlio non prodeft Et fi peccator dixerit le non alia habere confiteri, incipiat interrogare ordinato fic difercte confitentem, ita quod interrogationibus faciendis, ad peccata (>) fpecialia, vel fpeciales circumflantia*, non dciccndat : quia multi forte propter multas interrogationes in his peccarent, qua; nefeirent (1) aliter cogitare. 4

Interroget igitur facerdos confitentem, aliquando tentetur ad pedatum aliquod' faciendum , fic qua tentatione , & qualiter tentationi rcfiftat, & fie indireâe aperiet confirent peccatum tuum, quod celabat. Item interroget fi exerceat officium aliquod , & fi dixerit , quod fic , intenoget dc circumliantiis pertinentibus ad officium quod dixerit fe habere. Si regularis fuerit , interroget eum fpecialiter de tribus lubftantialibus circumllantiis regula:, lcilicet fi obediat m omn 1$ licitis & honeilis luo fuperiorï, & an fit proprietarius, & an cullodiat caftitatem. Item de limonia, utrum receptus fuerit pecunia mediante, vel fi confenktit quod aliquis alius reciperetur per iimoniam. Item ar loquatur in locis prohibitis, & horis indebitis, & utrum in capitulo refiflat, vel contradicat malitiofe, cum eft aliquid ordinandum, vel faciendum. Circa clericos frculares , interioget utrum commifetint limoniam pro fe ipfis, vel pro otiis, feu .<hi pro ipfis. Item de mercatui a, & aliis quz pertinent ad avaritiam, & cupiditatem. Item de dilapidatione, fi habeat beneficium ecdefiafttci.m , & utrum de pecunia d.· rebus * * *D'fi.ec·* (3) acquifita emerit aliquas pofleflones nomine proprio, vel nomine conianguineorum fuorum, & utrum bona ecclefiafttca expenderit in ufus licitos & honellos. Item utrum interfit Divinis officiis, nodurnis pariter & latus. Item de irregularitate: item de ludo alearum, & talorum. Grca principes, cafiellanos, & milites, & eorum bajulos interroget , an fecerint, vel fieri fecerint conftituttones feu praecepta contra cccletiafticam libertatem , ‹Sc an bonam icddiderint juftitiam cuilibet conquirenti, fit an homines fibi fubditos gravaverint indebitis taliis, colle&is (4) toties, vel quoties. Item de rapinis. Circa mercatores burgenfes, dc alios miniftrales quzrat facerdos de (5)mendacio,dolo ,ufura, pignoribus, fit baratir ,& de injuftis ponderibus, fit menfuris. Circa agricolas, interroget de furto, maxime ciica decirifes, & , primitias, tributa, quartas & * taleas, & mce vide de eradicatione terminorum, & de occupa- Gtoftriun» tione alienarum terrarum. Item de talis, & incendiis. Circa mercenarios, bubulcos, fervientes, pallores, & perfonas fimiles , quaerat facerdos, an fideliter cuftoJiant res dominorum fuorum, & utrum fideliter fe habeant in operibus, & fervitiis fibi impofitis.

Item interroget quemlibet confitentem prout

(11 Spiritualia vd fpwhudc* . (-) alur. ( ]) ecclcfiz acquifitis. (<) coitis vel quzflu. (1) datis doto.

ANNO CNRISn »»·<.

prout fecundum conditionem perfonx vide-A nt faciendum. Scilicet de perjurio, invidia, odio, dettadione, de fuperbia › fit utrum injufte habeat, vel detineat alienum. Item de fornicatione, adulterio, fic inceftu. Et fi dixerit, fe peccatum incontinenti® commififlè, queratur utrum peccaverit cum monacha confccrata, vel non confecrata, vidua, virgine, feu corrupta, Chriftiana, Judea, vel Saracena,'fic utrum in loco facto, vel non facto, fic an in diebus Dominicis „*vel* feftivis,fic temporibus jejuniorum, fic utrum unam cognoverit, vel p'urcs, fit quoties, fit an in aliis peccatis alios invitaverit, vel induxerit ad peccandum: ut fic omnibus cum diligentia inquifitis, fic confi- B deratis peccatoris circumftant iis intelligat près byter, quale peccatori prxbere debeat confilium, fic cujufmodi remedium adhibere, querendo ab ipfo an proponat amplius non peccare, fic agere condignam pernitentiam de committis; fic fi refpondeat fe a peccatis abftinere non poflê, aut nolle, vel quod a quibufdam vult abftinere, fic aliquibus remanere, ejus confeflionem facerdos debet nihilo minus audire, fic ei de peccatis confeflis confilium exhibere: fed antequam det ei confilium, fibi exprim.it diligenter,quod fi totus Mundus fuus eflet, fic pauperibus erogaret, fic in pane, fit aqua jejunaret toto tempore vitz fuz, nil fibi proficeret ad C vitam zternam confequendam, quamdiu in peccato commiflo remanebit, vel voluntate fic propofito peccatum iterum committendi; nec ipfe facerdos eum abfolvere poteft ab aliquo peccato, nifi de omnibus pceniteret, fic haberet propofitum iterum non peccandi: fic hoc fzpius dicat, monendo ipfum dulci, pio, ac fuavi eloquio, ut dc omnibus pœniteat, fic abllineat in futurum, fic exprimendo ipfum timorem de dic judicii, fic pcenas perpetuas quas in inferno, nifi veram egerit pœnitentiam, perpetuo fuftinebit.

Si autem ad veram confeflionem, fic poenitentiam ipfum inducere nequiverit, dcbctD ei dc peccatis confettis in hunc modum confilium exhibere. Frater, dico fic confulo, quod jeiunes, ores, fic eleemofynas faciasfic alia bona. Dicat ei etiam, quod licet d'da bona quz ipfe fibi pro peccatis confettis conflait facienda, non fint ei fruâuofa ad vitam «ternam habendam, cum in peccato commiflo remaneat vel voluntate peccandi: ea tamen confulat facienda, ut per ipfa bona quz faciet, dignetur Dominus cor ejus ad veram poenitentiam illuflrarc.fic ne diabolus in eo tantam habeat poteflatem .quantam haberet, fi mala continue exerceret. Et fada ~~confefBone- generali,-~~ fcilicet---*Confiteor* *Deo,* non abfolvat eum a peccatis, fed di-E eat ei quod recedat, fic faciat juxta confi- no lium fibi datum. Dicat etiam ei quod non recipiat corpus Chrifti quandiu in peccato remanebit commiflo, vel voluntate, fic propofito peccatum iterum faciendi. Caveat tamen facerdos in quantum poterit, ne inducat in defperationis periculum.

Si autem de omnibus confitetur, fic p<rnitet, fic propofitum habet in pofterum abftinere, confideret facerdos, an raie peccatum inter alia confeflus fuerit, propter quod ad cpiliopum fit mittendus. In quo catuad

Epifcopum ipfum mittat, fi poteft: tin aurem, impofita fibi pernitentia dc iho, &dc alus peccatis confettis, confideratis peccatoiis circumftantits ,fic peccati;fit licet lecundum canones pro quolibet peccato mortali feptennis effet regulariter poenitentia injungenda, facerdos tamen injungat minorem, vel majorem prout fecundum quantitatem peccati, fic contritionem fic qualitatem peccatoris, faluti ejus viderit expedire. Q^isTf ,,,4

Ut autem poflit taccrdos contraria contrariis curare, imponat poenitentiam ipfi peccato per contrarium rcfpondentem; ut fi peccaverit per fupetbiam, injungat ei orationem, fic fuadeat humilitatem. Si per avaritiam, injungat cleemolynarum largitatem. Si per ~~gulofitatem~~ vel ~~nimiam comed~~tionem, abftinentiam ciborum. Si peccaverit per luxuriam, injungat ei jejunium, orationem, peregrinationem, diiciplmas, fic ajias carnis maceraliones. Si tamen talis lutuiioius, fenex, fic dives fuerit, fic dixerit ie jejunare non pofle: aggravabit eum facerdos orationibus, elecmofynis, fic relevabit jejuniis. Si autem peccator fragilitatem alleget, fit recufet recipere afperitatem pcemienux, quam facerdos vult fibi imponere, debet primo facerdos inducere ut animum habeat paratum ad omnem fatisfaftionem, oftendendo fibi magnitudinem peccatorum, qu® fibi confeflus eft, & quot, & quanta perdidit bona, propter illa qux corrtnifit peccata, qux omnia recuperabit per poenitentiam. Si vero non pofTtt inducere ad poenitentiam pro fuo arbitrio fibi imponendam, imponat talem ei fatisfa&onem, feu poenitentiam cum voluntate ipfius peccatoris, quam fimiliter velit, fic poflit portare, ne toite peccet poftea deterius, pernitentiam infringendo.

Impofita fibi poenitentia, φ faâa generali conteflaone, fcilicet *Coeffiteor Deo,* dicat Pater fic; Ego injungo tibi talem pernitentiam propter peccata qux confeflus es. Et ponens manus fuper caput ipfius, dicat; A» *dulgentiai abfolntioneeu& rem.ffioncm cmmm peccatorum tuorum ' tribuat omnipotent Do-* •*Ferttdcefi minui: Et ego te abfolvo UKÎontatc domini* tibi // *noflri Jefn Chrifti, & beatorum apoftolorum· Petri & Pauli, & officii mibi commtffi, ab m peccatu, qua confeffui ei ,& ahit oblitu.* Item dicat ei quod fi reducentur aliqua alia peccata poftea ad memoriam, quz non fuerit confeflus, redeat ad eum, fic confiteatur. Circa infirmos non eft taliter procedendum, quia non debet eis facerdos poenitentiam injungere, fed tantum inootelcere, feu declarare dicendo fic cum ejus peccata audiverit: Si tu efles fanus ,pro tot peccatis quz comifli, fit confeflus es, deberes tot annis pœnitere; fed quia tu es infirmus, non impo- tibi poenitentiam, fed injungo tibi quod fi de hac infirmitate te mori contigerit, facias tantum dari pauperibus, vel piis locis, loco praediâz pœnitentiz, vel facias Mitfas celebrari, vel illud fieri. Si tamen convalueris, injungo tibi talem pœniténtiam. Et his didis, imponat manus fuper caput ejus, fic abfolvat eum a peccstis fuis ficut diâum eft de fano. Si vero infirmus petierit facerdotem pro poenitentia recipienda, vel aliqua alia figna pcenitenl® fecerit, & interim dum facerdos remret, obmutuit infir-

CHRISTI

rous, vel fadus efl amens, aut freniticus, veniens, five ad nutum infirmi,

Avel reftitui non poflit, reflituatur integi*'

•>t4. five ad teftimonium eorum qui aud-erunt ipfum petentem pernitentiam vel presbyterum, vcl alia figoa pœnitentix facientem, debet ci quidquid humanitatis vel conlolationis poterit, impendere ablolvendo eum, & reconciliando, orationes dicendo, & crucis olculum, fi pixlens crux fuerit, fibi dando.

Qu diter autem abfolvi debeat infirmus in mortis articulo conliitutus per proprium facerdoicm, vçl per alium, fi proprius habe* ri non potfit facerdos, infra in tra&atu *de* fententia excommunicationis continetur. Sane conlidcrandum eft diligenter, quod quxdam funt peccata, dc quibus nullus poteft vere pcenitere, nifi reftituat, vel emendet, fi poteftatem habeat emendandi, videlicet rapina, furtum, iacrilegium, incendium, ufura, & indebita exiortio tallix, qtixftz, vcl U) tout'.x. Item rctenfio cenfus quarti, quinti, contra voluntatem dominorum quibus debentur. Item damna data cortr* juftitiam, & generaliter cujushbet alienx rei icienter indeb ta detentio. Et in his omnibus prxcipicndum eft pœnitenti quod incontinenti fanshat juxta poiTe. Et fi peccata occulta fuerint, occulte prxeipiendum eft pernitenti; fc telis occulta reftitutio debet fieri per ipfum lacerdou m, vcl a) quam religiofam perlonam lupprcflb nomine p<rmtentis. Si autem 'non habet pœmtens rem, quam debet reftitucre, neque mobilia, vel cuam immobilia, unde commode incontinenti iatisfacere poilit, vel licet habeat, non eft tamen pixlcns nec eife poteft ille, cui facienda eft reftitutio, & appareat vere pernitens, & contritus, & proponat fanstacere cum poterit, ei permtentia injungatur,- & ii laits fuerit infirmus, pisrcipiat ltus hxredibus, quod illi iatisiaciant pro eodem, ii de illa **infirmitate contigerit ipium mori. Omnibus autem pernitentibus lanis, vel infir**mis, qui tenentur alus latis'acf onem face rc, leu emendam, eft follic te intimandum, quod non excolantur, nec liberan-ur at> illo peccato prxcipiendo lus hxredibus quod rcftitutionem faciant pro ipfis, vcl emendam, niti tpii principales raptores, ufurarti, lu es, leu alienarum rerum detentores illiciti, in toto vel in parte faciant reftitutionem vcl emendam, fi eam facere poiTunt commode, ficut fuperius continetur. Tenetur enim raptor, feu alienx rei detentorad rcftitutionem, tenentur etiam ejus hxreues quantum hxrediras ipfius iufficerc poteft, fi ad reftttucndum fuerit neceifaria hxreditas tota. Tenentur etiam ad rcftitutionem omnes illi, qui icienter rem raptam, vel alienam emerunt cum mala fide, fcilicet animo fibi retinendi eam domino luo, nec taliter ementes poflunt recuperare, feu petere pretium, quod dederunt pro ipia, nec poftunt recuperare, feu retinere expenfas, fi quas fecerunt ipfam rem cuftodiendo vel meliorando, & hoc propter malam fidem, quam habuerunt emendo. Debet etiam reftitui res aliena, five rapt.', non deteriorata: led fi deteriorata fuent, vcl cafu fortuito perierit, quantum valeat cum omni utilitate, quam coniecuti lent cx ipfa re; fi cum mala fide, ut dittum eft, pervenerit ad eoldem. Sed faila reftitutione intégralité" ab uno, ceteri liberantur quantum ad refiituiionem domino faciendam: fed nihilo minus debent agere poenitentiam juxta arbitrium facerdotis, quia rem alienam fraudulenter, & invito dummo tenuerunt. Facienda eft autem domino rei reftitutio, vel ejus hzredibus, fi potetur.; inveniri: fed fi diligenter inquifiti, & expe- &ati non inveniuntur, vcl ignorantur, tunc cum confilio facerdotis pœnitcntialu, resti. la diftribuatur in pias cauias, & maxime in pauperum fufteptationem, pro anima illius cuius fuerit res illa. Vetum fi perfora lcitur cui eft iohitio, vel reftitutio facien. da; fed fi tamen eft in remotis partibus, nec lperatur quod debeat redire: mittantur ei fi commode fieri poilit, & fecure; alioquin pro ani.na ejus cum confil o ecclefia. pauperibus erogetur, & hoc fiat fi res fit modica, qux reftitui debet in expenfis: fi res eft magni valoris mitti debet in expenfis detentoris ad illum abientem.cui eft reftitutio facienda. Qui vero invenit pecuniam vel aliam rem in vi.i vel rlibi, debet eam reddere illi, qui eam perdidit, fiTcum^tMluctit invenire.· & fi neicit cujtft fuerit .publicetur per facerdotes in ecvlcfys, & in Jocis quibus eft inventa.· & fi diu expcâatus non 'invenitur cujus fuerit, pauperibus pro anima illius, cujus fuerit, erogetur.Si autem aliqu s voluntarius, & caufa cupidita is, lucratus tuerie aliqua in ludo, quod reftituat fibi eft in pœnitennali judicio injungendum. Caveat autem omnino facerdos, ne veibo, aut figno,aut alio quohbet modo p.,~..t feu revelet aliquatenus peccatorem: led fi piudentiori confilio indigueriit, illud abique ulla expreflione perlonx caute requirat: quoniam qui peccatum in pœmtentiali judicio fibi deteftum vel diftum Qprxlumpferit revelare, non lulum deponetur, verum etiam in ardum monafterium detrudetur ad perpetuam poenitentiam peragendam. Prxeipimus autem quod nomina illotum omnium, qui peccata fua confclli fuerint, feribentur fingulis annis a propriis cappelianis, qui confelfioncs audierint eorumdem, ut de ipfis potfint laudabile teftimomum perhibere. Item prxeipimus medicis corporum, ut infirmos ante omnia moneant, & inducant, quod medicos advocent animarum, ut poftquam fuerit infirmo dc fpiiituali falute provifum, ad corporalis medicine remedium falubrius procedatur. Et fi quis medicorum hoc non fervaverit, fupponatur ecclefiaftico interdi&o, quoufquc Î3tisfecerit competenter: fub intimatione anathematis eifdem medicis prohibentes, ne quis eorum aliquid pro corporali falute infirmo fuadeat, quod in periculum animx convertatur

Concedimus autem ex gratia, ut facerdotes, & redores parochialium ecclefiarum noftrx diœiefis alios facerdotes ejufdem (2) ditrcefis, fi viciniores fuerint fuis ecciefiis fibi poflint eligere confeflbres, prout laltiti

ani-

(1) Cvhx. (a) üill-cffii, vcl alterius duxaris li

ANNO CHRISTI

animarum fuarum viderint expedire, 8c praecipua archidiacono*, archipresbyieros, fratres Minores, & Prrdicatorcs, quibus fciljcct fratribus licentiam concedimus (1) quando venerint ad ecclefias caula praedicationis, coniaflion s clericorum, & laicorum noflia dicrcefis, polline audire, & eis injungere pernitentias lalutares. Przctpientes quod nomina eorum,quorum confeflionesaudierint, dicant, vd in feriptis reddant rnQpadragefitna faltem, & in AdventuDom.parochialibus iacerdotibus, ut de parochtanorum luorum iaccrdotcs jcrniteniiis valeant ede certi. Volumus tamen, & pizeipimus quod quando didi fratres caula confeiliouis audiendz accefferint ad infirmos, dc falute animz ipforum tradent cum parochialibus lacerdotibus, prout viderint expedire < x). Nolumus tamen quod przdidi fratres, confeffiones infirmorum audiant sbique licentia proprii facerdotis, nifi tamen infirmis mortis periculum imminetet, quam icilicet licentiam eis prreepimus liberaltter concedendam . Item nolumus quod didi fratres ttftamentis iplorum infirmorum interfint, nifi facerdos proprius prefens effet, vd in expedatione ipfius facerdotts periculum immineret . Ceterum licet facerdotes poflint facere commutationes jejuniorum , vel alterius pcenitentiz ab ipfis impofitz circa parochianos fuos, diferete tamen, & propter juftamcaufam votorum tantum commutationes per eos fieri prohibemus * cum noftra licentia fpeciali , quia in eis eft cum majori providentia procedendum. Diftride etiam prohibemus , ne aliquis facerdos (3) provincialis inducat aliquem confitentem ad votum emittendum icu promiflionem faciendam de non committendis peccatis, & maxime de illis quz non poliunt de facili evitari, ficut quidam presbyteri faciunt aliquando hoc heri indiferete. Nam contra votum, feu promiiiionem peccando dupliciter fiunt rei, & cuipabiles apud Deum, & ideo gravius iunt puniendi.

* -Add. nifi

(4) *Ifil funt tafut in quibut pan. teniti ad epl· fcopum junt mittendl.*

SI quis confitebitur fe credere aliquam hzreticam pravitatem . Item fimoniacus quocumque modo commuent fimoniam . Item clerici excommunicati majori excommunicatione, vel interdicti, aut fulpenii , qui ante ablolutionem Divina othcia celebrarunt , fcilicct MiiTam cantando, euangelium, epiflolam, vel alias horas canonicas dicendo, faciendo principaliter officium tuum io ecdefia. Item clerici per falrum promoti aliquo ordine prxteimiffo. Item clerici, qui ab alieno epifeopo ie fecerunt ordinare, noftra licentia non obtenta. Item incendiarii . Item illi qui fuos filios occiderunt ftudiofe, vel etiam negligenter . Item illi, qui traâaverunt in malos ulus Euchariftiam , leu chrifma. Item illi, qui traâaverunt fado, verbo, confenfu, vel alio modo, homicidium. liem facnlegi, & violatores ecdefiarum. Item illi, qui luxuriam expleverunt cum matre, foroie.vel aliqua conlanguinca fua, vel uxore fratris, vel cum larduno niali coulccrata, (5) vel n< n coilccrata. (6) Item illi, qui m ecdefia luxuriam commifcrunt. item illi, qui cum Judara, vel Saracena, vel bruto animali coire aufu nefario przfumplcrunt. Item mulier quz de adulterio concepit infantem quem maritus credit elle fuum, propter quem legitimi In beri fraudantur hereditate paterna. Item illi , qui cum mulieribus aliquid faciunt, propter quod fecerint abortivum , mulier eiiainfi hzc fecerit vel fibi fieri procuraverit, tranfmittatur. Item illi, qui centra aliquosùl. fum tulerint teftimonium *la* aliquibus caufis. Item illi,qui contractafponialibus cum aliquibus przftito juramento, & non diflolutts poftmodum, contrahunt cum aliis Iponialia, vel matrimonium, contra juramentum prius temere veniendo. Item qui excommunicat) vel nominatim interdidi a quocumque judice, ingerunt fe Divinis tn ecclefia ante abioluttonem invito proprio facerdote, nec ad monitionem lacerdotis volunt exire de ecdefia, Divinum officium perturbantes. Item illi, qui in etrmeterio ecclefiaftico pratiumunt fcienter excommunicatorum corpora iepclire . Si vero pratdidi confitentes, ad mandatum & moniio- nem lacerdotis ad nos venire noluerint, in fus peccatis & duritia remanentes, & peccata occulta fuerint: cis a lacerdotibus pœnitemia injungatur; & nihilo minus lacerdotes poftmodum cum poterunt commode a nobis, vel a fratribus Przdica.. ibus, vel Minoribus, fuper hoc habeant confilium , & requirant. *Si autem* manifeftuin fuerit aliquem commififfc aliquod peccatum de przdidis, ad nos mittatur, nec ci ab aliquo presbytero de ilto peccato maeifefto pernitentia injungam? fine noftra licentia *ipecili*li, nifi lenex fuerit, vel corporali impedi- 'mento detentus, leu in mortis articulo conllitutus.

(7) *De /aeramento Eutbaridue, & Extrema unitione.*

QUia poil receptam poenitentiam, infirmis aique (anis, & praecipue Pafchali tempore, exhiberi confucvit Euchariltiz lacra.nentum : ideo de Sacramento Eucharilbæ (equitur *hic* traâatus. Ne propter incuriam feu neglipentiam facerdotum, Divina indignatio gravius inardcicat ; diftricle przcipimus, quatenus a facerdotibus Eucharilba in Joco fingulari mundo , & clavi firmato, temper honorifice collocata , devote ac fideliter confervetur. Sacerdos vero quilibet in ecdefia Euchariftiam Temper habeat paratam, quam in qualibet hebdomada przcipimus renovari in hunc modum , videlicet quod facerdos duas vel plures, fi opus fuerit , confecret hoftias, quarum unam recipiat, & ea recepta incontinenti ante receptionem fanguinis recipiat refervaiam, 0c in loco illius quam fervaverat ponar noviter con-

(1) *Défunt hac ufque ad* confeConet. (,) // Nolumus *uflu: ad* imminere *deefl* (i) pemtenrialù . (4) de majori cxconimunieeiiooc clericorum *(>) dtelt* vel non confecneta. (<) *additur,* hem clerici › qui fcienter celebrant m ecctcb· interdiâa . (;) dc coefervatione Eaduuiftic & txncou unâîMc-

confecratas, & poftea recipiat uoguioem & »·*** receptiones Gcut mos eft in ecclefia Nemaufenfi. Er quando ab inhrmo, vcl confcflb fuerit requifitus, ftatim eum communicet, ne fine communione moriatur, quam etiam fub honefto habitu, cruce, lumine, fquilla, procedentibus, fic fubpofito mundo velamine, ipfe facerdos per fe, & nunquam per alium ferat, fic referat caute, fic manifefte, ame peâus, cum omni reverentia fic honore: ut ex hoc apud omnes Gdes fic devotio augeatur.' prohibentes diftriâe, ne aliquis qui non Gt in presbyterum ordinatus, Eucharifliam communicantibus praebeat. Diaconus tamen hoc facere poteft de licentia facerdotis, ubi idem facerdos hoc per fe non poteft facere, vel quia abfens eft presbiter, fic neceffitatis articulus nofeitur imminere, fic in hoc ultimo cafu non eft neceflaria licentia facerdotis. Volumus etiam fic mandamus, ut quilibet fidelis poftquam conteftus fuerit, ad minus in Pafcha reverenter fufeipiat fingulis annis Eucbaritliz facramentum, nifi forte de proprii facerdotis confilio, ob aliquam rationabilem caufam ad tempus ab ejus receptione duxerit abllinendum: alioquin vivens ab ingreflu ccckfiz arceatur, fic monens ecclefiaflica careat fepultura; praecipientes, ut facerdotes vinum purum habeant paratum in ecclefia, quod ftatim hibuant populo poftquam receperint corpus. Chriflus prohibendo communicantibus, ne a przfentia ipforum ucerdotum recedant, donec de vino aliquantulum biberint, & diligenter abluerint os fuum. Sacerdotes autem habentes curam animarum, ante communionem parochianos fuos moneant publice in ecdefia diebus illis, in quibus eft generalis communio facienda, ne aliquis in peccato mortali conftitutus, occulto vel manifefto, prxfumat accipere corpus Chrifli. Et fi videant vei fciant aliquem in mortali peccato cooftitutum, paratum communicare: trahant ipfum ad partem, fic eum (t) fevere moneant ne communicet ullo modo, nifi prius de illo peccato contritus fuerit, fit confeflus: dicentes fibi, quod fi taliter communicaret, in damnationem anime fuse redundaret, & i' monitus noluerit abftinere non debet ci publice communio denegari. Si a falo facerdote, nemine alio prafente, communionem petet.' non eft audiendus, fed potius repellendus. Verum tamen fi peccatum fuerit manifeftum, de non eft de ipfo conteftus: vere ante fatisfaâionem condignam debet ci manifefte & publice communio denegari- Manifeftum autem intelligimus in hoc cafu: quod poteft fufficienter & legitime probari per telles idoneos contra ipfum, prarcipue G de illo peccato fuerit per fententiam condemnatus, vel fpoolc cdnreflos in judicio, vel fuerit adeomauifeftum feu notorium per rei evidentiam, quod nulla poffit tergiverfattone celari. Et hasc eadem in ofculo crucis dicimus, & volumus obfervari, cum in die Veneris fandi ab omnibus generaliter adoratur. Hoftias autem de alio, quam de puro, & mundo, & elefto grano frumenti, Geri prohibemus. Caveat aurem facerdos, ne aliquid de fanguine Chriflti extra calicem cadat. Quod ti per negligentiam ejus acciderit, dc in tabula ftillaverit, lingua lambatur, Ac tabula radatur. Si vero non fuerit, comburatur, & cinis infla altare, G Geri poteft, vei juxta altare abfeondatur: & quadraginta diebus ille cui acciderit paniteat. Si vero fupcr altapc flillaverit fanguis, fic tangat tantummodo pannum primum, ita quod non tranfcat ad fecundum, forbeat miniftet ftillam incontinenti, fi Geri poteft, dc tribus diebus paniteat · & G ftilla ufque ad fecundum pannum pervenerit, tantum paniteat quatuor diebus; fi autem ad tertium pannum pervenerit, novem diebus paniteat; fic Gad quartum pannum pervenerit viginti diebus paniteat: & linteamina, quae tetigerit ftilla (anguinis, tribus vicibus, & tribus aquis, minifter, feu presbyter, vcl diaconus tantum abluat calice fuppoGto, & aqua ablutionis juxta akare recondatur. Si quis per ebrietatem, vel nimiam comeftioncm evoment Eucharifliam, fi iaicus eft, quadraginta diebus paniteat; fi clerici fuerint, vel religioft, vel diaconi, vel presbyteri, feptuaginta diebus paniteant: fit G per infirmitatis caufam evomuerit, leptem diebus paniteat.

Qpi chrifma, vcl eucharifliam reliquerit Cincaute in loco clavibus non firmato, fic fidditer non cuftoditis, tribus menfibus debet ab ofhcio fufpendi- Et fi per ejus incuriam, feu negligentiam mus, vcl aliud animal comederit, ultra tres prstdiclos menfes quadraginta diebus paniteat. Si vero aliqua enormia, feu nefaria inde Geri contigerit, graviori iubjaceat ultioni. Ubicumque autem dicitur quadraginta, velo & uoginta, feu pluribus, vel paucioribus diebus paniteat, lie debet intelligi, ut per omnes illos dies aliquam panitentiam agat fecundum arbitrium imponentis. Si hoftia inventa fuerit fub palla altaris. fic dubitetur utrum fuerit confecrata, dicimus quod facerdos in Gne Miffz poft receptionem (anguinis poteft eam recipere, fic idem dicimus de aliqua patte hoftiz, fi ita inventa fuerit in altari, fic dubitatur utrum fuerit confecrata.

Dc unftione vero extrema, quae Gt tnfirmis a presbytero oleo infirmorum, hic non traâatur, quia de modo inungendi infirmos, fic orationibus tunc dicendis, inftruitur quilibet facerdos per libros ecclefiarum juxta confuetudinem ccdeliz Nemaufenfis. Verumtamen iterari poteft, quoties aliquis graviter infirmatur, fic ab infirmo UR- ûio poftulatur.

Dt ctlttrjfion JHtfarlaK.*

QUia inter Divina officia MifTarum folemnitates propter excellentiam, 6c reverentiam corporis & ianguinis Jefu Chrifti, cum omni humilitate & devotione (unt ab univerfis presbyteris celebranda: prohibemua fub poena lufpenfionis, ne quis facerdos Mifiam cantare przfumat, nifi prius plene expleverit officinm Matutinum. Nec

extra

CHROTT «tit.

'extra ecclefiam in oratorio privato, vei in domo, Miflam celebret fine noftra licentia fpeciali . Nullus quoque, pott cibum potumque minimum fumptum, audeat celebrare.

Sacerdos vero poftquam Miflam incœpit, non pnefumae dimittere tmperfcdam, nifi repentina infirmitate fle intolerabili fuerit occupatus; & tunc fi alius lacerdos praeiens fuerit, qui non celebraverit, per iptum inceptum officium compleatur, qui debet offi cium incipere ubi nolcitur dimififfe. St vero nelcitur ubi alius dimiferit quia defecit forfitan in fecretis.* incipiat a capite fecrerorum. Venuntamen fi fecundus facerdos pnei'ens non fuerit, quacumque horadieiB ufque ad Nonam haberi poterit, que primus facerdos dimifit, fecundum dodrinam qux fuperius eft expreffa, poterit fupplere.Si autem facerdos ufque ad Nonam haberi non poterit, remanebit officium non completum.

Praxipimus etiam quod in calice magis de vino, quam de aqua ponatur, & quod facerdos poftquam totum acceperit corporis & (anguinis Chrifti (aeramentum, duas receptiones faciat juxta conluetudinem ecclefie (i) Nemaulenfis. Videlicet primam de vino puro tantum, fecundam de vino, fle aqua, & cum illa fecunda fimul perfundat digitos luper calicem , & poftea recipiat ; nifi cum eodem die aliam Miflam debuerit cc-Grit confeflus, tenetur a celebratione Miflit lebrare, quia tunc non debet nifi langui. nccefta.ʏ abftioere, quia tunc reputatur pecnem; quod fi faceret, celebrationem fecundam impedit.

Prohibemus, ne Miffa nifi cum vino puro poflit & aqua, fic calice aureo vel argenteo, val etiam ftanneo, aliquatenus celebretur, ncc quiiqtum celebrare pradutnat in corporali ferico, aut tindo,fed in puro linteo ab epifeopo confecrato,quia corpus domini noftri Jefu Chrifti in findone linea & munda fepultum fuit.

Illud autem diftriftiffime prohibemus, ne aliquis ia mortali peccato cooftitutus Miffam celebret, nifi prius confeflus fuerit ex p. re debeat celebrare. Si vero habere non poprefle & nomination de illo peccato , fi facerdotem inveniat, cui valeat confiteri. Si vero non poftit alium facerdotem habere , cui confiteatur, non celebret: nifi nccefli tas immineat, qu® fine gravi fcandalo nequeat pneteriri, ut fi dies feftivus advene* rit, fic populus jam convenerit ad Divina , vel corpus alicujus parochiani defundi pnefens fit in ecclefia, vel nubentes ad ecclefiam convenerint matrimonium contraduri : propter que ut fcandalum evitetur ipfum oporteat celebrare. In ipfis vero cafibus fi veram contritionem habeat facerdos de illo peccato mortali, in quo eft cooftitutus, fic proponat quam cito (1) poterit, confiteri Epro defundis, videlicet propter neceflkarem elio iaccrdoti: credimus, magiftrorum no*α nuptiarum. Item in Pafcha, & Pentecofte, ftrorum fententiis inhaerendo, quod valeat & in fello Afcenfionis Damini, &S. Joannis Baptift®, & omnium San&orum, & in celebrare. Sed fi eam contritionem non haberet, nec propofitum confitendi, celebrare fefto Apparitionis Domini. In iftis folemni» tn his cafibus non prdumat ; quantamcumtatibus, £c feftivitatibus fupra proxime dique necdEtatem, vel fcandalum videat imdis, fi omnes parochiani ad unam Miflam minere. Si autem facerdos, poftquam Mifimul non pofliint convenire, eo quod in *di*lam iocoperit, reducat ad memoriam fie verfis locis habitant diftantibus ab ecclefia, commififfe aliquod peccatum mortale, de & remotis, ficut eft in montanis, nec funt quo non fuerit confeflus, fit de quo ante- in ecclefia duo facerdotes, & dida prima Mif-

quam Miflam inciperer non recolebat, nec** habebat lacerdotem, cui incontinenti valeret coonteri; perficiat minifterium jam inceptum, fi tamen contritionem habeat de illo peccato, dt proponar, quam cito poterit confiteri. (3) Si vero contritionem veram non habaai, nec propofitum confitendi, & nondum verba * confetfionis, feu confecrationis expreflerit, videlicet, Ztoc *rjictrftu* **■, dimittat officium ibesptum , quia tunc ipfum implere non debet. Si autem poft conlecrattonem reducat ad memoriam primo illud peccatum mortale, indiflinde compleat officium quod incepit, dc contriftetur, atque dolest, quia tarde pernitet, & confiteatur quam cito poterit habere copiam facerdotis. Si polluiio in fomnis ex infirmitate, feu fuperftuitate nature, alicui advenerit, non eft a celebratione Miflz ideo abftinendum, nifi ob devotionem vellet aliquis abftioere, quia in hoc cafu nullum eft peccatum, cum magis pati, quam agere videatur. Si vero ex intemperantia, vel potatione nimia acciderit, honeftum eft, non tamen neceflärium, quod a celebratione Miffs abftineat illa die, fi nulla fuerit neceftitas quare debeat celebrare, quia in hoc cafu eft tantum veniale peccatum: nifi nimia crapula vel potatio ex prava confuetudinc ~~confueverit provenire, & tunc~~ quoufque fue-

abftinerc quoufque contritus fuerit, & confeflus, fi habere poterit copiam facerdotis, quia in hoc cafu eft peccatum mortale. Et licet in duobus his cafibus, poft contritionem (4) & confefliortem fadam non teneatur a celebratione Miflie neceflario abftinerc : honeftum tamen eft quod a celebratione Miff® abftineat illa die, maxime fi non fuerit neceflitas quaafi celebret, ficut didum eft & diftindum fuperius de alio presbytero peccatore , quoniam neceflitatis articulus nofeitur imminere.

Nullus facerdos io altari, in quo epifeopus Miflam cantaverit, eodem die Miflam cantet. Prohibemus autem diftride ne aliiuis facerdos duas Miffas celebret una dic. n dic tamen natali Domini idem facerdos tres Miflas poterit celebrare. Aliis vero diebus poteft in cafibus infra feriptis cantare duas Miflas, fcilicet unam de die,& aliam

Rom«ıı.(>) Merit habere coplar· lacerdoCM (r) drr/ affar *d fi pollutio. (<) *coafefflom i»Λ»* · «febre* abAlaear iUa die meata*. Ac.

•Miff» pofltnodum parochiani venientes poflutent Miftam aliam fibi diet, poterit tamen * facerdos Miflam aliam celebrare. Tamen fi in pritpaMifta poft receptionem corporis Chrifti ÔC fanguints, profisfionem âcre perit, non debet fecundam Miffam in prxdiftis cafibus celebrare. Caveant facerdotes» ne primam Miffam de die dimittant in magnis locis & populofis celebrare, propter aliam 3tue non fit de die illa: hoc (alvo, quod e officio beat Marie fingulis hebdomadis celebrando a nobis nofq|ur conftitutum. Studeant etiam horas fuas dicere juxta ecclefiam Ncmaufenfem.

(I .) *Dl vmratlMt Kcltflarittn.*

QUia quidam clerici ecclefias fic exponunt fupcllcâilibus, & arfinis ipfius , & etiam alienis, ut potius domus laicorum, quam Dei bafilicx videantur: idcirco firmiter prohibemus, ne hujufmodi fupelleftilia feu arfins io ecclefiis admittantur, nifi propter bellum, aut incendia repentina, feu alias nceffitates urgentes, ad eas oporteat habere * , fic tamen, ut neceffitate ceffante res in loca priftina reportentur. Ligna, feu lapides ecclefiarum, in aliis ufibus non ponantur, nifi in ufibus aedificio, vel reparctione alterius ecclefias, vel hofpitalis, feu clauftri, dormitorii, vel in claufura cœmeterii, feu in alio honefto aedificio ad opus clericorum ecclefiis fervientium deputato.In Laicorum autem xdificiis feu ufibus non ponantur . Et idem obfervetur de veftimentis, cortinis, & ceteris ecclefiafticis örnamentis. praecipientes, ut ecclefix vafa, akaris corporalia, palla altaris, veftimenta mini(lrorum , munda & nitida conferventur. Ad corporale autem lavandum habeatur proprium vas, in quo nihil aliud fiat, & lavetur per facerdotem, aut diaconum tantum, & aqua ablutionis in ecclefia ubi conculcari non poffit, recondatur. Veftimenta, & ornamenta miniftrorum, ecclefiarum cruces, *& calices* bcnedrfti, eonfecrari debent per epifeopum, antequam Divino officio deputentur, nec poft benediftionem debent a laicis contreftari Corporale, aut pallae altaris, Ac veftimenta miniftrorum ecclefix, fi fuerint vetuftate confumpta, & in aliis ufibus ecclefiafticis non funt apra, comburantur , & cineres eorum in ecclefia recondantur , ubi nullus trar.fitum faeiat, ne introeuntium pedibus conculcentur. Prohibemus, ne laici in ecclefia, vel extra, ad (i) proceflionem vel ad aliud Divinum officium utantur veftibus benedictis, nec laici qui nefeiunt cantare, vel legere, infra cancellos in choro cum clericis ftent, vel fedeant, dum Divina officia celebrantur: maxime ubi funt impedimento clericorum, non poffunt laici in c^oro commorari. Nec aliqua fœmina, feu te.monialis * alia fxcularis, prxfumat presbytero dum celebrat miniftrare, vel juxta altare, vel infra cancellos federe, dum Divina officia celebrantur. Item prohibemus ne in ecclefia coniccrata, fanguinis aut (3) (emini» eflufioo· Polluta, priufeuam per epifcopum reconciliata fuerit, Divina officia celebrentur. Si vero in ecclefia non confecrata h»c fieri contigerit, aqua per presbyterum exorcizate protinus afpergatur, priufquam in ea Divina officia celebrentur; eft tamen, quam cito fieri poterit, confccranda. Si autem in ccemeterio hxc fieri contigerit, ante reconciliationem per epifeopum faöam non fepcliantur in ea corpora defunftorum. Diftrifte etiam prohibemus ut nullus prxfumat xdificare ecclefias, cappellas , oratoria , bofpitalia , vel alia loca religiofa , in dicecefi Nemaufenfi, feu altare erigere in ecclefia confecrata, fine noftra licentia fpeciali: pnecipientes, ut quxlibet ecclefix noftrx dicecefis, calicem argenteum habeant cum patena^ & alia vafa pulchra & nitida, Divino officio neceffaria, atque apta. Item inhibemus, ne judices fxcularcs, vel ballivi, officiales, feu nuncii cuiix fxcularis , in ecclefiis caufas, lites, contentiones, feu placita audiant laicorum, nec in ipfis ecclefiis vel csmeteriis prxfumant aliqui choreas ducere, vel facere, vel dicere cantilenas. Item fub poena excommunicationis prxcipimus, quod nullus laicorum, feu officialium curix fxcularis , aliquem hominem, vel bona ejus, feu res dc ecclefia, coemeterio, hofpitali, vel domo religiofa,extrahat violenter, quantumcumque gravia maleficia ; nifi publicus latro, vel noâurnus fuerit, depopulator agrorum, feu qui homicidium, vel mutilationem membrorum in ipfis ecclefiis, vel earum coemeteriis committere non verentur, qui nifi per ecclefias ad quas fuSiiunt, crederent fe defendi, nullatenus ipa maleficia in ipfis ecclefiis, vel coemeteriis, fuerant commiffuri. In aliis autem cafibus confugientes ad ecclefias, vel prrdifta loca religiofa, cum rebus fins, in cis exiftentibus, a reftoribus & clericisecclefiarum defendantur ,nec ab aliquo extrahantur fine noftra licentia fpeciali.

D(^) *Dt âlltnatlont rtrulH ttctyfarimt, tf* oh~ *ligutioiu ipfitrum .*

PRohibemus diftriâe, ne quis prior, feu reftor ecclefiarum noftrx ditncefis, calicem, libros ecclefiafticos , veftimenta facerdotalia, feu alia ornamenta ecclefiaftica, aut res mobiles, aut arfinasdomus, aut immobiles, ut domos, terras, vineas, prata, feu quaslibet alias pofleffiones, cenfu?, quartas, tafcas, ufatica, & fimilia ad ecclefias pertinentia, prxfumant permutare, vendere, dare, permutare in emphyteufim , feu a in acap. concedere , vel quocumque alio modo alienare, abfque noftra licentia fpeciali . Quod fi fecerit, contraftus non habeat firmitatem, & rem alienatam ipfi ccclcfix reftituere compellantur: diftriâe prxcipienres, quod ea que cum noftro confillio, occafione venditionis, feu permutationis, vel alienationis rerum ecclefiafticarum ; habeant firmitatem, vel recepta in ecclefiarum utilitatibus committantur: prohibentes, ne

(·) De gubernatione eeclefierum & altarum rerum ipTarum detinenda fub cutiodia ne diftribuantnr. (») prcdkctieaun. (,) interfeûione polluta. <I) De non alienando vel locando bona «tcleHarum fine licentia PraUti

ne in ipfi* ecclefiis prxfumat aliquis titu-
CHRICTI lem •Noel adiqxrç fine noftra licentiafpe-
i>i4. ciali. Sad me ad ipfascoclefus ed collatio-
nem noftram fpettantes, vel res, (éu pof-
* c«rv. ab-feffioocs earum, aliquod'fidem habendo,
(uaa*. nj aljo mo^Q oblige! pro debitis alienis ,
nec diam pro fe ipio, fine noftra licentia
fpeciali, ultra centum folid. Turonenf quan
titafem. Quod Гı fecerit, ad folutionemta
lium debitorum, ultra quantitatem przdi-
ftam, fucceiTor vel ecclefia nullatenus tc
jidd. oûen- neatur : nifi creditor manifeft» * pecuniam io
“ “ utilitatem ecclefix fuifle eonverfam ; tunc
enim volumus, & diftride prxcipimuS, quod
in foiidum perfolvat, & hoc per ecclefias
publicetur,i dc creditores valeant defrauda-
ri. Prohibemus ne reftor, feu prior aticdam
jus ecclefix, per fe vel per alium, emat de
pecunia ratione ecclefix acquifita, poiTdfiones , feu redditus tuo nomine, ileu etiam alieno: fed ad opus ecclefix emat , & ipfius nomina ecclefix faciat confici inftrumcnta. Qui autem contra prxdifta fecerit, tanquam fur & facrilegus punietur, fle pernam amiffionis ipfius beneheii poterit merito formi dare. De iis autem ft fuper his quz fub dominio, & jurifdiftionc ecckfiarum, de nci ft laid tenent ad opus ecclefiarum, & nomine carumdem , reftores eorum, fi nondum fadum eft, faciant fieri recognitiones, dc publica inftrumcnta, ut fic in futurum ecclefiarum utilitatibus caveatur. Verum quia confiderandum eft, & procurandum Audio vigilanti, ut honor, fic reverentia exhibeatur ecciefiis univerfis, & przcipuc illis a auibus redditus percipimus fic proventus: dirige przcipimus, ut priores fic reftores ecclefiarum noftrr diœcefis, in edificiis, reparationibus ipfarum, ftdomorum etiam earumdem,in libris, ornamentis, fic aliis Divino cultui neceflanis, joxra facultates ecCitfiarum Audeant, cum opus fuerit, tali ter fe habere, quod eorum exemplo ad hoc ceteri invitentur, & fidei devotio augmentetur; maxime cum priores fic reftores carum ad hoc cogi poflint, fic debeant , feeundum canonicas fan&ioncs.

A necnon manicis confutitiis, aut fûtularibus*“” ·»*. roftratis vei cordellatis, non utantur, nec oJR(ÿfl frXn*is,* fellis, pêâoraûbus deauratu : entes 1U4. non deferant, nec cultellos acutos , nec lanceas, feu taliones, nifi forte ex caufa probabili tuitionis, fiu guerrae. Prohibeinus diAnfte ne clerici feminas fecum reneant . de quibus fuipicio incontinentis poffit die. Sed* reftoreseccfiarum matrem, fbrores , * *C»'·* amitam , vel alia* confanguineas jevenes fecum in domibus ecclefiaium tenere pixfumant, ft alibi, fi pauperes fueriot, ei* neceflaria , fi voluerint, fubminiflrent . Quicumque autem clericorum manifefte iuum tenuerit concubinam, ipiojure ab officioecBdefiaftico noverit fe firipenfum, Ira ut Mit non cantet, nec cvangeliumlegat, nec epiftolam, nec in choro ftet eum fllii* ciericis, qui Divina officia celebrant. Subpoena excommuuicattonis inhibemus diftnfte , ne clerici, per le truncationes membrorum faciant, aut (5) indicent inferendas, licentiam * fanguinis diftando , vel diam profe- · *c,rr.* ful. rendo, aut feribendo, nec in loco, in quo nn.ur.i talia exercentur, dum fiunt, interdic prx fumant. Nullus quoque clericus in facro ordine conftitutus aliquam chirurgis aitem exercear, quz ad uftionem, vd incifionem inducat, nec tabellionis fungatur officio in curia fzcular. Nulli clerici bénéficiâti, aut Cin facro ordine conftituti, procurationes, feu baiiias villarum, aut judicaturas fxcularium princtpum, recipere aut tenere prxfumant , aut procuratores exifterC quorumlibet laicorum, vel tutores, curatores , feu advocati'in curia fzculari? nifi profe ipfis, fic ecciefiis fuis, fic perfonis miferabilibin. fic confanguineis fuis. Hzc etiam omnia univerfis religiofis fic facerdotibus diftriftius inhibemus, prxeipientes ut clerici, fic prxeipue iacerdotes, fine rationabili caufa fic probabili , mercata feu nundinas non frequententent , dc tunc incedant in decenti habitu ·l fit honefto. Qui vero parochialem habet ecclefiam , non per vicarium, fed per fe ipfum Dclervïat in ordine , quo ipfius ecclefix onus requirit, in ipfa perfonaliter relidendo, ficut jura przcipiunt fic requirunt : inhibentes diftrifte, ne facerdotcs, vel ii * qui in epifeo • *Ctrr. ve* patu Ncmauicnfi, caufa faciendi moram ali- *alii cleru i in rp.* bi exeant, nec alienz jurifdiftioni, aut judicio alicujus judicis non fui le iubj ciant , abfque noftra licentia fpeciali. Hofpitalitatem quoque m ipfis ecciefiis teneat -fecundum quod facultates ipfarum poterunt commode fuftinere·· przcipue circa fratres Praedicatores, ft Minores, cum caufa praedicationis, vel qualibet alia, ad eas connegit declinare: eos enim prate iprinus djftriüe ab omnibus reftoribus ecclefiarum noftrcdicece-

(1) *De vita, & bnefate clerkortoet.*

UT clericorum mores fic aftus in melius reformentur, continenter fit calle vivere Audeant clerici univerfi , przfertim facris ordinibus (a) conftituti ___ in confpeftu Dei omnipotentis, puro corde ac mundo corpore valeant miniArare · A crapula fic ebrietate omnes clerici abflineant diligenter, nec officia feu commercia fzeularia exercere prxfumant, maxime inhonefta : fed nec poflefliones in pignus recipiant :
·/■.divini» *n viniis ' joculatoribus. fic nnnnnibus
A non intendant, fic tabernas prorfus evitent, nifi caufa neceflitatis in itinere conftituti : ad aleas fic taxillos non ludant , nec Hujufmodi ludis interfint, nec ad Juftas lateorutn accedant : coronam fic tonfuram habeant congruentem, fe in officiis ecclefiafticl*, fic aliis (4) bonis ftudiis cum diligentia exercendo: pannis rubeis, aut viridibus, biftrionibusCcj caritative recipi, ft benigne. DiftriftiuS inhibemus ne facerdotcs, vel alii clerici, in annualibus , feu anniverfafibus , comedant carnes diebus mercurii, ft (abbati, nec ic inebrient, fed vinum fibi temperent, & bene ac modefte fehabeant, ft mature, atque recipiant & comedant pacifice, ac fine murmure , quod eis fuerit appofitum, nec fibi faciant delicata cibaria przparari. Praxipœn tes

(r) D· viU 4U d» memrii» **nffrf**· U« pnAifc-i* **fwi** fcutxfur MtAqutnUr . (») coeftiruti In <oo
Ipt&i (j) io «mm. 1«) h«· Audeant · (j) judweot.

—"“—|e$ quod *bi legarur Jeâio a principio pran-
CHRISTI dl"*' ufauC a<l "nem » "b* propter hoc con-
'.ventus decem facerdotum, vd plurium, con-
gregatus eft: & praecipue cum fuerint annualia in ecdefiarum domibus, five ckuftris, ut fic ab illicitis confabulationibuscompefcentur, qui cupiunt io prandio loqui fuperflua, ac vana : non in nne prandii, fiat fermo, five prxdicatio, quia tunc nonhora praedicandi conveniens , neque apta. Annualia quoque feu annivprfalia non fiant in hebdomada fanda , ncc in feptimana fanda Pafchali, nec in feptimana Pentecoftes, neque in feptimana natalis Domini, nec in vigiIIis, feftivitatibus B. Mariæ, nec m feflivitatibus Apoftolorum, nec aliis diebus folemnibus, five feftis.· fub pœna excommunicationis inhibentes, ne presbyteri pro faciendis annalibus feu anniverfariis congregati ,
/r/. vd inter fe vd* aliis rixentur, feu verbis contu-
cum alui mdiolis difputent, vel contendant, maxime poft prandium , ficut quidam faciunt aliquando parati ad lites, & contentiones, & animo non modico crapulati, propter qu« vituperatur minifterium facerdotum.

(') Dt tcfhmtnte.

nn.
<*n. ts. TfcJ Tolofanoconcilio nofeitur conftitutum, X cum aliquis voluerit condere teftamentum , hoc faciat fub teftimonio fui presbyteri, velC
alterius ecdcfiafticx perfonx, fi proprius ha-
«m>. »»»y. 1*** n?n fa«rdos, adhibitis bonxopi-
cui. j. nionis'viris , quos ad hoc voluerit advoca-
£»<>·i»ii re.· & teftamenta aliter fafta non habeant
Tebimfé· vigorem, nec fint alicujusmomenti. In con-
:(<l cilio Narboncnfi additum eft, quod teftator careat ecdefiaftica fepultura, donec de
■^7* ' hujufmodi mandati contemptu ecclefix per fiicceffores ipfius defundi fatisfadum fuerit competenter. Notario autem qui ablque folemnitate fuperius expreffa notare vel feribei e prxfumpferit teftamenta , vel ultimas voluntates, ufque ad fatisfadionem condignam introitus ecclefix denegetur : & hxcconfimilia prxeipimus obfervari. Volumus & mandamus fecundum conftitutioncm Alexandri papx , ut reliâa ad pias caufas, qux parochiani coram presbyteris fuis, & tribus, vel duabus perionis idoneis, fecerunt in extrema voluntatç , firma debeant permanere ; fub pœna anathematis prohibentes, ne quis ptxiumptione qualibet audeat recidere hujuihiodi teftamenta. Illi autem qui teftamenta defundorum publicare , & compellere quantum ad reliâa ad pias caufas , poft competentem monitionem noluerint : excommunicationis funt vinculo innodandi , ficut ftatutum fuit in concilio Narboncnfi. Illud quoq; irrevocabiliter obfervetur, ut bona decedentium clericorum , qux occafione ecclefix fuerint aequifita, nullus prxfumat laicus occupare, aut illicite retinere: fed a» utilitatem ecclefix conferventur, cnjusintuitu fuerant acquifita. Licet autem mobilia per ecclefiam de jure in alios, pro arbiti io beneficiati clerici morientis, transferri non poflint, confuetudinis tamen eft non impro-

peribus, & locis religiofis, qui clerico bene- christj
liciato viventi fervierant, five coofanguinei fint, five alii, aliqua juxta fervitii meritum conferantur ab ipfo infirmo, vel a fucceffore fuo folvantur, feu reddantur, fecundum quod idem infirmus moderate duxerit ordinandum . Ceterum qux ex hereditate vel artificio, vel doârina , vel donoconfanguineorum, vel amicorum, vel alio quocumque modo, non habentia refpeftum ad eccleflam , ad clericum pervenerint fixcularem, five fit bénéficiants, feu non , diftribuantur pro arbitrio clerici decedentis : quia poteft de iis licite condereteftamentum, feu ultimam voluntatem. Si autem infirmus nil de iis ordinaverit, bona ipfa ad coofanguineos devolvantur.- & fi confanguineos non habuerit , penes ecdefias, quarum redores vel bénéficiât! fuerint, bona ipfa volumus remanere. Si nulla vero ordinatione vel difpofitione faâa de bonis fuis decedentes clerici, confanguineos, vel ecdefias, feubeneficia non habuerint, bona ipforum debent arbitrio fui epifeopi ordinari. Ad hxc , quidquid habent clerici de bonis ecclefiafticis , deduâisexpenfis honeftis & neccflariis, pauperum debet elle. Credimus de equitate pofle rationabiliter ordinari, & fic etiam ordinamus, & volumus obfervari ■ decreti Nemaufenfi: quod clericus bénéficiants in aegritudine conftitutus , èxpenfis neceflariis uiq; ad frudus colligendos illius anni ad fuftentationem miniftrorum ecclefix fibi commiflx refervatis, & omnibus debitis ipfius ecclefix perfolutis, quidquid mobile reliduum fuerit intuitu ecclefix acquifitum, five in pecunia , five in rebus comeftibilibus , five animalibus, (1) five beftiis, qux agricultura illius ecclefix prius fuerant deputatx , licite Chrifti pauperibus ante fui obitum dare poflint. Et fi ejus archipresbyter prxfen» fuerit cum ipfius confilio (j) iftafiant, ad quod prxfentem efle volumus, & vocari, fi commode interefle poflit. Verumtamen non credimus aliquem clericum beneficiatum pofe percipere, quod poft fui obitum conferantur, mfi aliquid & moderate ficut continetur fuperius (4) in illo.

(5) *De fepultitrh.*

SAndis (6) patribus, & antiquis..... efle nofeitur, ut unufquifque fepcliatur cum fuis parentibus, qui certam non elegerit fepulturam. Nulli tamen negandum eft, quin poflit, ubicumque voluerit & dicrcte elegerit, fepeliri, ita tamen quod ft in aliena ecclefia elegerit fepeliri , & de iis qux fibi legaverit, & aliis, que occafione icpulturx ipfius pervenerint adeamdem, parochialis ecclefia canonicam habeat portionem , videlicet tertiam partem fecundum confuctudinem ecclefix Nemaufenfis, exceptis cafibtis in quibus portio non eft danda. Nullus tamen religiofus, vel clericus fxcularis, faciat pa&um cum aliquo in lanitate conftituto·' fed nec aliquem in infirmitate, con-

,ertâmen,oru<l' coafeâion· fle carum folemnitat* cum robore. (·) eel bcftiii, exceptis iliii beftii» que Ac. I a ffiin' ' aK,U* „P,icoPu"' pnefensem elle volumus *& vocari,* (s) in iftu libro fit capitulo' (5) De iepulturu Clijandu per tcflatuies & Raiochiahum *permutatione . Italiii* fit aotiquu cognoicitur iaAinirum '

"“"“"“■" conftiiutum blanditiis, munufculis, five do-Λ ipfe mortuus lucri;, fic in eadem paiochia---------
ChrÎsH ·*« 1 »el deceptionibus indicat, ut iniuocoemeterio eligat fepulturam: quod fi Hcerit paâutn , non teneatur, nec cleftio fepulturz , quinimmo & corpus, & quidquid occafione fepulturx ipfius perceptum tuet it , totaliter parochiali eccleliz reddatur. Sivero aliquis in Unitate, vcl infirmitate de qua non moriiur, intrat aliquam religionem, ie & tua reddendo: non debet parochialis ecclefia de bonis ipfius habere canonicam portionem (1). Idem dicendum eft fi infirmus in una parochia facit fe mutari tn irtfliinitate in aliam parochiam , & moritur de illa aegritudine: quia ficut fupra ecdefia pa-R rochialis debet habere canonicam portio-° nem, fi quis effumatur in confratrem alicujus loci religioii, bonis luis retentis nec oblatis, & ibi fepcliatur, parochialis ecclefia debet habere canonicam portionem. Ne autem lites cx litibus oriantur, feiendum eli, quod ii parochianus ahcujus ecdefic transfert domicilium fuum in aliam parochiam, & ibi ploratur .' erit ftatim parochianus illius ecclefiz ad quam transfert fuum domicilium, & illi ecclefiz fubjeftus erit quoad jus parochiale ; videlicet in Divinis officiis audiendis, (*> oblationibus , & poenitentiis obtinendis, recipiendis fcpulturis mortuariis, incipiendis ibidem aliis ecclefiafticis iacramcntis. Et in his omnibus fubtrahitur, & eximitur incontinenti per translationem a jurifdi&ione ecclefiz , in cujus parochia ante translationem domicilii morabatur. Verum quia nullus debet jurifdiftionem alterius ufurpare : prohibemus dillrifte , ne aliquis parochianoa alterius recipiat ad ecdefiaftica facramenta , nifi ad baptiimum, & pœnitentiam, neceiistatis articulo imminente, vel nifi de licentia proprii facerdotis. Prohibemus etiam fpecialiter, ne aliquis parochianus pheriusin cœmctericfuo fepelire prrfumat, nifi ibi elegerit fepulturam. Quod fi fecerit, corpus fepultum, & omnia, que occafione ipfius percepit, ecclefiz parochiali reddantur: nifi peregrinus fuerit, vel viator de remotis, qui fi alibi fepulturamelegerit, poteft licite lepeliri. Si vero parochianus alicujus ecclefiz , five in fanitate, vel in infirmitate, ad aliam parochiam vicinam iverit , feu tranftuleric, non domicilium mutandi caufa, & ibi aliquo eventu fine eleftione fepulturz mortuus fuerit, fepeliendus ad fuam parochialem ecclefiam deportetur, vel lepeliatur in illa parochia, in qua mortuus fuit, fi parentes ejus, vel confanguinei , ⁂ lua parochialis ccclefia hoc duxerit concorditer concedendum. Nec illa ecdefia, in cujus parochia mortuus fuit, poteft quzrere canoni- g cam portionem ab ccclefia parochiali illius defundi, de iis qux occafione leputturz, vel legati, pervenerint ad eamdem. Mulier autem allante matrimonio, & etiam mortuo viro fi»O, eligere poteft , ubicumque voluerit, fepulturam. Si verofine cleclioocdecdferit fepulturz, fepeliatur in errmeterio ecdefic parochialis in fcpulchro viri fui, fi fepultus. (-***>

«r . i* dmr.fanda *tji tnif*
β.l,ÏKΛ .

SLJnt autem quidam cams , in quib is debet denegari ecdefiaiiica icpuimia . fii licet omn bus hxrencis, dc cXiommiifiicans majori excommunicatione , ·0c cium mu.ori, fit interdiftis. Item illis, qui into, neaincntis moriuntur. Item (5 1 uhiram* . & procombus mamieftis. Item onwbu» ilfis, quos manifeftum confluit tn mortali pc.ca to decefttfle. Item illis qui fe ipfos tufpr 1· derunt , aut fe gladio interfecerunt . Hrr- autem intelligenda, & fervanda lunt, mfi in rhorte mantfefta figna pœnitenur apparuerint , videlicet quia peint presbyterum , «cl pcrnitentiem , vel alia figna pernitem 1«. , fi amiterat fam loquelam. Et ii talis erat excommunicatus vel interdiâus, âc moue prxvcntus non potuit abtolutionis beneficium obtinere : poteft, Λ debet abiolvi poil mortem . Sed ab illo przlato, vel judice abiolvetur, per quem, dum vixerat, fuerit ab(olvcndus. Et ad probanda figna pernitenti* lufficit, ut dicunt fere omnes dodures , unus teftis, ii plures ad hoc probandum non poterunt inveniri. Verumtamen licet figna ~pœnitentix prxoHerint, fi non fuerit in infirmitate vel mortis articulo abfolutus, non debet ante ablolutionem m cœmeterio ecclefiaftico icpehri ; led juxta ccemeterium poni poterit in aliquo ligneo monumento , vel intra fepeliri, be pollmodum cum debebit abiolvi, debet exhumari, & abiolvi ' in te ° & meterio ecciehaftico lepeliri. Si vero corpus ρβ· m alicuius excommunicari, incœmeterio ccclcfiaftico aliquo ca(u contigerit fepeliri cum de hoc plene confinent , incontinenti extumuletur, ii oils excommunicat! dtfcerm poterunt ab oilibus fidelium defuodtorum : dc quoufque esmeterium reconciliatum luerit Qafpcrfione per epifeopum fblemniter benedsfta, non lrpcLantur corpora defunâorum in eo. Prohibemus autem diftride, laicos intra ecclefiam lepeliri, fine noftra licentia fpeciali.

(4) *Dt deciarù, & pmtrttil/.*

CUm Dominus exprefic dari prccipiat decimas & primitias, atque folvi , & nolentes loivere excommunicationis fini vinculo innodandi : dillriâe prxcipimus , ut decimz flt primitiz folvantur integrahter parochialibus ccclefiis, in quarum parochiis przdia, ex quibus (rudus proveniunt, focnnr conftituta. Et debent folvi fiatim cum fructus percipiuntur, & antequam inde leparentur cenius, dc tributa , vel quarti, vel (5) talchz. Si tamen pruno fuerit taâa talis feparatio, ficut agricola tenetur decimare & pritnitiare quod fibi remanet i ita dominus quod de acento accepit non decimato. Sivero ille qui decimach tenetur loitere, vendat acervum blatorum noo deci-

(>) addu $4 <W> m ir6r->.(Uf dc q<M rrxxirw rttipovm» inrrrr, d« bonu fchi «buu« Parorl qea tarnpu·· «Λ, drbrt habrr* conom.an· ponoxjK !4-«n 4c. (1) oblinew.bu» . damnn Zc. ') doaihis (3) Dv Decimi» * pn-nuiu rWhenubm Paiectealibas · (S> taflv

'matum, vel aliam rem non decimatâm „de Abus fic ad hzc vocans dominis rerum illa-
C^FLIsri decima debet lolvi .· poteft ecclefia pe- rum, de quibus decima ecciefiis debet da.
iti,. tere decimam a venditore , fi voluerit, vel ri ; nifi fuper hoc domini requifiti, malitia»
etiam ab emptore, quia res tranfit cum one- Ye noluerint intcrcffe, nec decimandi exce-
re fuo ad quemlibet pofteiTorcm . Decime dant debitam quantitatem.
I autem agrorum , hcedorum, (1) caleorum ,
lanx, porcellorum, fit pullorum, ecciefiis
quibus debentur, fideliter perfolvqntur : a-
gnos tamen, hcedos , porcellos , fic pullos ,
non dare debent deteriores, nec meliores
tenentur folvere, fed debent dare media-
cres.· vel ficut tranfeunt per oftium, vel
fub virga, fic ille qui decimus veniret, pro
decima habeatur. De primitiis vero dici-
mus, fic juri elfe confentaneum reputamus,
fic fic InNemaufenfi diœccfi praecipimus ob-Bcipiunt, fic valere. Ætas vero ad matrimo-
fervari, quod primitiae ecclcfiz, illi debent contrahendum eft in malculo quartus
·Hkaliquid dc proventibus, feu frudibus przdiorum * decimus annus completus, fic in puella duo-
decimz perfolvantur, cum non debeat una decimus . Ut autem diveria pericula circa £**[; I
eademque (i) ecclefia cenferi. Nomine au- matrimonium evitentur , ftatutum fuit in
tem primitiarum , feu pro primitiis , ad concilio generali, ficfic ptxcipimus obferva-
minus lexagefima pars de vino, fic blato r „ ri.· ut matrimonia non contrahanturclan-
ecciefiis debet iolvi.· non obftantibus aliqui- „ deftino, fed cum fuerint contrahenda, in
bus compofitionibus, feu confuetudinibus , „ ecciefiis per presbyteros publice proponan-
quz a fede apoftolica non fuerint approba- „ tur competenti termino prxfinito, ut in-
tz. Non tamen prohibemus quin prior<-s , „ ira illum, qui voluerit, legitimum impe-
fie redores quarumdam ecclefiarum noftrx „ dimentum opponat : fic ipfi presbyteri ni-
diœcefis, oblcrvcnr, fi voluerint , antiquas „ hilo minus inveftigent, utrum aliquod im-
confuctudincscccleliatuin tuarum, quxeon- „ pedimentum obfiftat. Cum autem proba-
fueverunt recipere fit habere a parochianis „ bitis apparuerit conjedura , vel impedi-
certam quantitatem vini, vel bladi pro pri- C „ meorum contra matrimonium contrahen-
mitus annuatim. Sub poena excommunica- „ dum.' contraâus matrimonii interdicatur
tionis prohibemus, ne priores, feu redores „ exprefle, donec quid fieri debeat, nuni-
ecclefiarum Nemauenfis dierectis, five fint „ feftis conftiterit documentis. Sane paro-
regulares, five fint Ixculares, occafione de- „ chialis facerdos, qui tales conjundiones
cimarum, vel primitiarum inter fe cum cle- „ inhibere contcmpferit, aut quilibet regu-
ricis, nec etiam cum laios occafione qua- „ laris qui cis przfumpferit interefte , per
libet przlientur; nec aliqus clericus a pof- „ triennium ab officio lufpendatur : gravius
felfione percipiendi decimas, vel primitias, „ puniendus, ii culpae qualitas poftulaverit.
vel alios quoslibet frudus, pofiefiorem feu „ Sed illis qui taliter copulari przfumpfe-
pOflsdentem przlumat auâoritate propria „ rint, condigna pcenitentia injungatur. Di-
ipoliare. Si quis contra prxfentem prohibi- itride autem inhibemus, nc aliqui, qui foorv
tionem poflellionem alterius in hue calu in- falia contraxerint, feu promiflionem fece-
vadere przfumpferit: frudus , quos per in- rint de matrimonio contrahendo, przfumant
valionem feu per violentiam abftulerit, ipfo cUm aliis contrahere fecunda Iponfalia, feu
fade amittat, fit reftnuat : fpoliste in ex- D matrimonium , nifi prius a vinculo priorum
penfis, quas ipoliatum ob hoc fecifte conftl- fponfalium fuerint abfolut:. Et fi aliquis f
terit, condemnandus, etiam ii jus proprie- vcl aliqua, contraxerit fecunda fponfalia ,
tatis percipiendi decimas hujufmodi, & pri- vel matrimonium, contra promilTionem *lu-*,
minas, vcl alios redditus temporales, nofca- per primis fpenfalibus prius przftitam ve-
tur ad fpoliatoris ecclefiam, vel ad hatredi- niendo temere : tale fecundum matrimo-
tatem propriam pertinere, graviusetiain , fi nium nec denuntietur in ecclefia, nec ta-
culpx qualitas poftulaverit, puniendus. Non liter nubentibus detur benedidio nuptialis
enim tuftum eft, neque bonum , quod ali- fine noftra licentia fpeciali, quia nolumus
qus *jus* io caula propria fibi dicat. Sed fi quod Calis malitia remaneat impunita. Qpia
contra aliquem, prior feu redor alicujus ec- vero fponfalia dc matrimonia indifcretemul-
clclix , pro decimis & primitiis habuerit quac- toties contrahuntur, aliquando per fimplici-
ftionem coram nobis, vel archidiacono, feu tatem , fic juris ignorantiam aliquorum, fic
officiali, vel archipresbyteris noftris, feu a- aliquando propter excogitatam malitiam at-
liis perfonis ecclefiafticis communiter ex utra- que fraudem: de multis impedimentis pauca
que parte eleftis, feu fecundum jurisdidio- kquz frequentius funt in ufu, hic ponimus:
nem vcl amicabilirer fuam juftitiam profe- volentes ut poifumus in talibus occurrere pe-
quatur, generaliter prohibentes, ne fuper riculis, fic peccatis.
prim riis, vcl aliis juribus fpiritualibus, cle- Sciendum eft igitur, quod fi quis coo-
rici in laicos compromittant, quamvis in traxerit fponfalia cum aliqua muliere tem-
iplos laicos de rebus temporalibus valeat com- pore legitimo ad fponfalia contrahenda ,
promitti . Diftnde etiam prohibemus , ne icilicet leptimo .mno completo, fient fupe-
C·'" hor· cicrici bladum , (j) horologia, ' velquxli- rius continatur, five ipfam accipiat in uxo.
c* bet alia decimare przlumant, mû prxienti- rem, five non : nunquam poftea aliquam a-
iiam

(.) »nitrorum. (.) Krltû divtrio jure ceefvri. (3) bordolqgu . De iponidiU» curo raatrunoolo inSc fwndu in tcckiau more debate

anno CHRISTI

'liam de conlanguiaitate ipfius mulieris- de fponfatx habere poterit in uxorem, nec mulier defponfata illa aliquem de conlangumitate illius viri defponfan habere potent m m.'.ritum . Item fi aliquis deiponiaverit aliquam in uxorem, & antequag) eam cognocat carnaliter, vel matrimonium cum ea contrahat, cius conlangurneam cognovit carnaliter; non debet poftmodum cum ilia quam delponfavcrat, neq ; cum aliqua dc conlanguiniiate ejus, matrimonium conjrahere, & fi contraxerit, debet matrimonium feparari . item fi aliquis alicui mulieri fidem dedent, vcl promirent quod eam recipiet in uxorem, ft poft talem promiftionem cognoverit eam carnaliter.· non poteft ea vivente cum alia matrimonium contrahere, immo debet compelli quod eam teneat in uxorem, & maritali afleâione pertraftet, fi alia rationabilis caufa non unpçdiat, quare ipfam habere non debeat in uxorem I Item nullus debet fponfalia, vel matrimonium contrahere cum aliqua de confanguinitatefua in primo de fechndo , ratio vcl quarto gradu : quod ft fecerit, debet matrimonium feparari. Si vero aliqus perfonc attinent fibi ex una parte in fecundo, tertio, quarto gradu confanguinitatis , vcl affinitatis , vel cx alia veto parte in quinta linea tranfverfali : licite poteft inter cas matrimonium Celebrari. Qui autem votum emittunt vel faciunt dc religione intranda, feu caftitate fervanda, matrimonium contrahere prohibentur. Item nullus debet contrahere matrimonium cum fuc* commatre , vcl filia fua fpirituali : quod fi fecerit, debet matrimonium feparari. Item fi quis contraxerit matrimonium cum filia compatris fui, non tamen cum illa filia, per quam contrada eft compaternitas, fed cum alia: licet fit honeftum a tali conjugio abftinerc , non tamen eft propter hoc matrimonium feparandum. Item nullus debet contrahere matrimonium cum illa , quam fuis manibus baptizavit ; quod ii fecerit, debet matrimonium leparari. Item nullus debet contrahere matrimonium cum illa, quam pater ejus baptizavit ; & fi fecent, erit matrimonium feparandum. Item omnes filii & filie compatrum duorum, vel duarum commatrum , five ante compaternitatem, five poft geniti fuerint, poliunt inter fe matrimonialiter copulari. Illa tamen perfona excepta per quam compaternitas eft contrx&a , quia illa perfona nunquam poteft copulari alicui filiorum patris lui fpiritualis. Verum utrum aliquis duas commatres poftit habere uxores, unam poft aliam, aliquando ab aliquibus dubitatur. Super quo confidcrandum eft diligenter, an commatcmitas contrahatur poft contradum matrimonium, five ante. Nam fi ante, ut verbi gratia , uxor tua, antequam cum ipfa in.'tnmon;um contraheres, & eam cognofceres carnaliter, tenuerat infantem alterius mulieris in baptifmo , feu confirmatione : mortua uxore tua tu poteris matrimoniumi contrahere cum illa commatre uxoris tua: : & G in hoc cafu duas commacres, unami poft aliam, habere poteris in uxores. St vero uxor tua poftquam fuit a tc carnaliter

A cognita, lulcepit infantem alterius muhe-

ns, *illi cujus mfans luktpttur , ethcuur* <l· bi coiumatcr pef tadum uxotis tiue?&ideo mortua ux >re tua non potens illam habere in uxorem . Et c contra eamdem cumpatiuntatem uxori acqu.n intclbgds per mantum , & in hoc calu du.»» commatiei non potens habeic inuxores. Si veto hlui n uxoris tux, quem de alio vuo geneiam, aiiqua multer in Confirmatione trnuctir, tcu baptiimo.' illa mulier ell commater uxoiis tux, & non lua : & ideo mortua uxorc tua, talem com natrem ejus habere poteris in uxorem. Idem eft, li films tuus ab aliquo fuicipiatur, quem genuifti de aha

B **mulkre. Et Ita In** hoc calu aliquis duas commatres poterit habere in uxores, & *r*liqua duos computes, unum poll alium, in mari.os . Nunc videndum ell uiru» adulter cum adultera matnmomum contrahere poilu . Et quidem ii aliquis adulterat cum aliqua conjugata, & ipla, ve) tple aduber, machinatur in morte mariti ipfius adulters, vel uxoris ipfius viri adulteri, ad hanc intentionem ut adulter & adultera contrahant matrimonium portmodum : h mors propter hoc fuerit atfecuta , non debent inter ic matrimonium contraheie : quod fi fecerint, debet matrimonium feparari . Item li adulter promilcrit adu terx , ,quod ducet

C**eam in uxorem poft morum uxoris ipuus** adulteri, fi eft comugatus ; vcl poli mortem mariti adultera, G eft conju. ata G ante, vel poft fidem datam, vcl promiiiionem fa&am de matrimonio inter le contrahendo, prrdiftus adulter cognovit carn.iliter prxdtftam adulteram viveme marito ipfius adulters , vcl uxore iptius adulteri , nunquam poliunt nec debent inter fe m.cttimonialiter copulari: quod G fecerint, crn matrimoniumfepar.mJum . Item G adulter contraxerit matrimonium de fado , quia de jure non potuit, cum adultera qu« icio bat iplum habere aliam uxorem; li ante , vel poft contraâum de faâo mairunomum feinter ipfos, pricdidus adulter cognovit carnaliter prsdiftam adulteram vivente marito ipfius adulterae, vel uxore ipfius aduheti , fi eft conjugatus , numquam debent inter ic matrimonialiter copulari mortuo manto ipftus adulteri , vel uxore ipfius adulteri non debent in contraâ › matrimonio dc fafto remanere . Si vero nullus illorum trium caluum fupra proxime didorum intervenerit , & adulter mortua uxore fua , vcl mortuo marito adukere , cantraxcnt matrimonium , quoniam jus polluerat per adulterium , non debet propter hoc matrimonium feparari. Inhibemus quoque diftnde ne aliqua mulier, ablente viro luO

E quantorumque annorum numero caula peregrinationis, vel'ex quacumque alia cauta abiens fuerit , piatiumat contrahere aliud matrimonium, donec ci conftet quod vir ejus decedit ab hac vita. Et fi comrahcre voluerit, ejus parochialis tacerdos fieri nullatenus permutat id ; dc idem in viro decrevimus obfervandum . Si nmen aliqui contra prohmbioncm noftram matrimontum contrahere prxiumplermt , (i) ad

t·) ad ikc mittentur litters lupirer, quod tuuic medum jcdhcuu fecundum , ut Arc.

CHRISTI I>i«.

noi mittantur, ut fuper hoc fiat 'quod A fucr'l mediante juftitia faciendum. firohibemus autem, né aliquis facerdos perfonas ignotas de remotis venientes matnmonialiter copulare przfumat, five ambz tgnotz fuerint, Gye altera illarum, nec etiam hujuimodi matrimonium faciendum denunciet in ecclefia, nifi de noftra licetuia fpeciali. Si vero perfonz contrahentium clandeftina matrimonia notz fuerint, & ea voluerint in facie ecclefiz publicare ;l hili caufa rationabilis jmpediat, videlicet 'confanguinitas, vel aliud legitimum impedimentum , ab ecclefia recipienda funt, & comprobanda, tanquam a principio in conipcftu Ecclefiz contrada: ita fcilicet qùodconfitean B tur publice coram facerdote, dc aliis pluribus perfonis, fe matrimonium contraxifle : vei fi de novo matrimonium coutiahantde przfenti, eifdem detur benedidionuptialis, prius tamen injunda pcenitentia, pro eo quod clandeftine. contraxerunt. Rurius interdicimus diftrifte, & fub pcenaexcommunicationis, ne pro benediftionibus nubentium, vel exequiis mortuorum, feu ceteiis ecclcfiaftiçis facramentis, a presbyteris vel clericis aliquid exigatur prztextu etiam alicujus confuctudinis, quz dicenda fu potius corruptela, fed gratis & hberalitcr conferantur omnia facramenta ecclefiaftica ; gratanter tamen, &cum gratiarum adione pof- C funt poftea recipere quzeumque (ponte ipfis fuerint przfentata . Item prohioemus , nc aliquis parochialis facerdos recipiat ad matrimonium contrahendum patechianum alterius, ignorante proprio facerdote. Si vero lponfus & fponfa de diverfis parochiis fuerint, matrimonium poterunt contrahere, & benedidionem nuptialem, in quacumque ccclefia voluerit: proviio quod litteras ve) certos nuncios fuorum presbyterorum habeant & oftendant , continentes quod in ecdefiis , quarum funt parochiani, matrimonium denunciatum fuerit contrahendum, & quod ipfi presbyteri nullum fciant, vel audierint impedimentum, quo minus legiti-^riftiam, vel alia facramenta, quoufqucfuome poflit matrimonium celebrari. Licet au..... rjt âbfoiutuJ Interdidum dicitur, cum ditem parochiantis ecclefiz alicujus eximatur à jure parochiali perfonz ecclefiz, per translationem domicilii in parochiam alienam .' nihilominus fiat denunciatio matrimonii contrahendi in illa ccclefia, in cujus parochia volentes matrimonium contrahere longam fecerint moram, & in illa in quam iuum tranftulerunt domicilium, & morantur : maxime , fi de novo *ie* tranllulerunt in parochiam alienam. Verumtamen quia verba inutilia, & inconvenientia multoties ab aliquibus proferuntur tunc, cum datur benedifto nuptialis : praecipimus, quod io fine Miffz arrz benedicantur, & detur be-E nedidionuptialis. Quia fzpe contingit, quod propter aliqua impedimenta, fponfus , & fponfa volentes matrimonium contrahere, tarde poft celebrationem Miflz ad ecclefiam veniunt, & benedidionem nuptialem pollutant fibi dari : licet Miflam non audierint illa die, detur eis benedidio nuptialis . Honeftum tamen cft, quod fi poteft fieri commode , Miflam prius audiant, & in fine Miflz benedictionem accipiant nup-"" tialem. Surit autem quzdam tempora, quibus foiemnitates nuptiarum fieri non debent, nec. dari bcnediftio nuptialis .' videlicet ab Adventu Domini ufque ad oftavas (1) Pafchz completas , & a tribus diebus ante Afcenfionem Domini , ufque ad Dominicam primam poftPcntecoften. Et in ipfa Dominica poft Pentecoflen, & deinceps, poflunt nuptiarum foiemnitates legitime celebrati, x

ui,-

Dt fententin exaemmnnitnlionie-, & interdilil, Ü ftemndo fame Ü infirmée btntficitem nkfointiome fit empemindum.

Quia pertculofum eft , maxime potiatis & ecclefiarum redoribus, in fubditos majoris excommunicationis fententiam promulgare: prohibemus ne aliquis prior, leu redor , cappelianus alicujus ecclefiz Nemaulenfis dicecefis, aliquem majori excommunicatione przfumat generaliter, vel fpecialiter excommunicare f etiamfi alicui per litteras noftras mandemus, quod aliquem per ceniuram ecclefiafticam coerceat : quia tale mandatum, cum ipfum aliquando facimus, extendi volumus tantummodo ad fententiam interdidi: quam fententiainterdidi, redores & lacerdotes ecclefiarum parçchia- |jum curam animarum habentes proferre poterunt audoritate fua jufta de caufa , cum viderint expedire. Dicitur autem major excommunicatio, cum dicit przlatus , excommunico te: & tali excommunicato pullus debet in aliquo participare, nifi in cafibus luperius notatis, quia talis excommunicatio major feparat excommunicatum a communione fidelium, & participatione, ac perceptione facramcntorum . Minor autem excommunicatio dicitur , cum quis communicat excommunicato majori excommunicatione : & tunc partecipans excommunicato, eft remotus a perceptione facramentorum: ita non debet recipere Eucha-

tvra .

cit przlatus, interdico te, vel dicit, fuppono te ecclefiaftico interdifto ; vel interdico, feu prohibeo tibi ingrefliun ecclefiz, & talis interdidus, & ille qui eft majori excommunicatione ligatus, non debent intrare ecclefiam, quamdiu funt infententia: fed nec juxta ecclefiam flare, quando Divina officia celebrantur, nec debent recipere aliqua facramenta ecclefiaftica . Sententia fufpenfionis dicitur, quando praelatus dicit clerico, fufpendo ce ab officio: & non debet tunc taliter fufpenfus aliquod officium principaliter facere in ecclcfia , fed poteft intrare ecclefiam , & audire cum aliis officium in choro: fi tamen * fufpenfus eft ab officio Miflz, tunc przter Miflam poteft alia Divitia dicere, & audire , & percipere , ac conferre alia ecclefiaftica facramenta. Quia vero fuperius diximus , quod redores, 3t facerdotes ecclefiarum poflunt proferre fententiam *interdidi: caveant* dc diligenter attendant , qstod five mandato Doftro, five auftoritate propria, fententiam pro-

(1) Epiphuuc, &. t Sepruagt&na tdque *'ä oüttuo Pitch'*I

*NNO CHRISTI

'proferre voluerint interdidi, generaliter, vel ipccialiter, ipfam in feriptis proferam, & cauLm exprefte confcribant, propter quam inteididi fententia proferatur, dc eam (criptam in manibus teneant, & legant cum proferunt .' quam fententiam formare poterunt in hunc modum. Cum ego P. redor, vel cappellanus talis ecdefie Nemaulcnfis , monuerim femcl, fecundo, & tertio, ut de talibus decimis, fic pecunia, is fatisfaceret , feu legatis, vel tale quid faceret ut tenetur , & ipie non curaverit obedire : ideo propter ejus contumaciam, in feriptis fuppooo eum ecclefiaftico interdido, vel dicat fic , in feriptis ei ingreflum ecclefias interdico : dc fic dicet, cum vult interdicere aliquem nominatim. Si autem in genere velit ferre fententiam interdidi, dicet fic. Cum ego redor, vel cappellanus talis ccclefiz, monuerim generaliter omnes in tali ecclefia primo, fecundo, dc terpo, ut quicumque ta* lam talem fecerit,vel ignem appofuerit„vel, tale furtum commiferit, ut fatisfacerent in die tali jam c!apfo,dc nullus fatisfacere curaverit, ideo eum vei eos, qui przdi&a fecerint , in feriptis fuppono interdido ecclefiaftico. Sciendum tamen eft, quod ille,qui profert talem fententiam, dfbct & tenetur exemplum feripturz hujus fententiz ei, qui interdidus fuerit,tradere infra mentem poft diem latz fententias,G fuerit requifitus: per qua receptione debet fieri publicum inftrumentum, vel littcre tcftimoniales confici fub figillo authentico coufignatz. Qui autem non fervata forma przdida fententiam tulerit interdidi, per menfem unum ab ingreflu ecdefiz, ac Divinis, ipfo jure noverit fe fufpenfum, prout in decretali nova plenius continetur, dc ad expenfas, dc omne intereffe condemnabitur interdido : nihilo minus alia pœna condigna juxta fuperioris arbitrium punietur. Caveat ergo quilibet, ne przdidam fufpenfionis pcenatn incurrat ; quoniam fi contigerit aliquem fic fufpenfum Divina officia celebrare', vel exo qui ficut prius, videlicet Miffam cantando, evangelium, vel epiftolam legendo, feu alias canonicas horas inchoando, orationes , dc capitula principaliter dicendo in ecclefia, irregularitatem incurret fecundum canonicas fandiones, fuper qua .non nifi per fummum pontificem poterit difpenfari. Et quia periculofum eft propter predida, interdidi fententiam profoulgare .' przcipimus confidendo, Îuod ad ferendam fententiam przdidam non int aliqui nimis prompti, de temper précédât trina monitio coram uflibus fententiam interdidi. Prohibemus autem,ne excommunicato majori excommunicatione, aliquis clericus , vel laicus fcienter communicare prefumat in oratione, cibo, potu, vel ofeulo, nec fidutet eum: quod fi fecerit, minorem excommunicationem incurret : dc tali excommunicato communicans, ante abfolutionem non poterit, fine mortali peccato recipere ecclefiaftica facramenta; poteft t*. men reconciliari a fimplici facerdote abfque juratoria cautione. Si vero ille cum quo participat excommunkatus effet cum omnibus participantibus fuis, vel communicantibus A fibi, vel fi eidem excommunicato majori excommunicatione ,cienter communicet, prz ftando ei contilium, auxilium, vcl favorem, in fado illo, leu crimine, pro quo eft excommunicationis vinculo innodaius.- majorem excommunicationem incurrit ille, qui tali excommunicato taliter communicat, & debet abfolvi przftito juramento, nec potcft abfolvi nifi per illum judicem, qui «xcommunicavit eum, cum quo participat io cibo, oratione, potu, ofculo, ialu auonc, vel dando ei ineo pro quo excommunicatus eft, cqnfilium, auxilium vel lavorem excepio mortis articulo, in quo quilibet excommunicatur poteft abfolvj, cuam a fimplici fa- w ■'/' cerdote vel * clerico„ficut inferius continetur. Hle autèm qui communicat ei, qui propter participationem alicuius excommunicati, ficut didum eft, excommunicationis vinculo eft innodatus, nullam propter hoc excommunicationem incurrit , quia m tertiam perfonam excommunicatio nulla tranfit · Si vtfHJ duos presbyteros fimul, propter participationem alicujus excommunicati, minori contigerit tantum excommunicatione ligari : credimus quod alter alterum nihtlo minus'abiolvere poftit. Sunt autem quxdam perionz quae fine pcena minoris excommunicationis poflunt participare,feu communicare illis, qui majore excommunicatione funt ligati, dum tamen non- communicent in crimine pro quo funt excommunicati . Przdidz perfonas in quodam capitulo Gregorii intimantur videlicet uxores, qoz |>oifunt communicare maritis excommunicatis fine perna minoris excommunication s. Item filii in patris potcftate, poflunt participare patribus fuis excommunicatis. Item fervi dc ancillae, ficut funt Saraceni baptixati,&Saracenae baptizate , qui dc quae poflunt participare dominis fuis excommunicatis. Item fervientes, ficut funt bubulci, paftores, portarii , pedifequi, dc confimiles perionz , que ferviunt pro mercede dominis fuis,quz pofiunt dominis fuis excommunicatis cotnmunicare; fi tamen ipfi domini excommunicati fuerint poftquam predide perionz incœperunt ftare cum eis: quia non obftant« fententia excommunicationis debent eis fervire ufque ad terminum fuum, fed ultra non remanere cum eis, nifi ante fuerint abfoluti: quod fi fecerint, minorem excom-t municationem incurrent. Item poffunt participare dominis fuis excommunicatis, con> fanguioei, nepotes, vei (i) nutriti qui cum ipfis dominis ante excommunicationem morabantur, dc fi ab eis recederent, unde viverent non haberent. Verumtamen fi filii, uxores, nepotes, coofiutguinei, fervi, an* cillae, bubulci, paftorcs, fle perfone confimiles fuperius nominatet, excommunicat» fuerint* credimus quod patres, mariti, dc domini predidarum perfossarum, eas teneantur vitare quamdiu excommunicat» fiscrint, Îuia citius propter boc abfolvi procurabunt.

Ili autem qui communicant alicui excommunicato, Deficientes quod excommunicatus effet, non incurrunt minorem fententiam excommunicationis. Item peregrini, & viatores, qui tranfeum per terram excommuni-

(>)MUW.

nicatorum, poliint ab eis emere neceflaria
aNNO ^u> ' & vidualia, 6 *npa* inveniant alios non excommunicate» a quibus emere poflint . Item ii excommunicatus petat eleemolynam, cum non habet unde vivat, poteft libi da ri caufa fuftentationis ne pereat fame, & etiam indumenta ne frigore moriatur & ille qui dat, & qui communicat hac decaufa, non incurrit minorem excommunicationem, immo bene facit. Irem fi excommunicatus debet alicui aliquid, poteft petere ab eo detnium fine aliqua pcena. Item potet! quilibet monere excommunicatum, quod fc ablolvi faciat, & loqui cum code *torre*âionc, & aliis, qu® pertinent ad falutem anime excommunicati : & licet tunc veiba alia incidentia forfitan interponar, ut apud eum magis proficiat, non ideo minorem excommunicationem incurrit. Si vero aliquis clericus, ve! laicus, minori excommunicanone ligatus tantummodo fit, videlicet quod participavit (implicitercum excommunicato, qui non erat excommunicatus cum panicipantibus luis: tutius facit fi non intraverit ecclefiam, nec dixerit officium fuum cum aliis io choro, fi clericus eft, antequam fuerit ablolutus. Si tamen intraverit ecdcfiam cauia orandi, cum ibi nihil dicitur, prsfcrtim ecclefiam non confccratam: non
'/.mortaliter «idetur peccare taliter ; quia minori ex communicatione ligatus, non eft remotus nifi a receptione facramemorum, qu® nec recipere , nec mintfttrare debet. Presbyter qui in tali excommunicatione lcicnter celebrat, peccat graviter; led nullam propter hoc irregularitatem incurrit. Peccat etiam,fi conferat ccdefiaftica facramenta ; fed ab eocollata, virtutis non carent effrftu, cum propter talem minorem excommunicationem non videatur efle remotus a collatione facramentorum , fed a receptione, ficut fuperius in eoucm titulo eft-expreflum . Item fi aliquis ckricus fcicns fe efle excommunicatum nMori excommunicatione, vel etiam interdidum, aut iufpcnlum ab officio, Divina officia ante ablolutionem celebrare pr®· fumpferit principaliter,lcihcet cantando Miffam, evangehum, feu epiflolam, vel in ecclefia alias horas canonicas, orationes, feu opitula dicendo, in ecclefia ea(t)efficiendo; irregularitatem incurret,fuper qua non nifi per fummum pontificem poterit difpenfari. Debent tamen extra ecclefiam nihilo minus dicere officium fub filentio horas fitas clerici excommunicati *maiori* excomtnunicatione, & interdidi, fi funt in factis ordinibus conftituti. Sufpenfus vero ab officio tantum, poterit intrare ecclefiam, & cum aliis clericis officium fuum fimplicitcr audire, noo principali! · dicere.- ficut fuperius circa principium 1 jus tituli eft traâatum. Ad hzc fi excommptricatus publice majori excommunicatione ecclefiam intret, dum Divinum officium celebratur. moneatur publice quod exeat. Et fi exire noluerit, officium dimittatur, nifi facerdos canonem inctrperit: quia tunc debet perficere officium

A jam inemptum. Sed omnes alii, qui in ecclefia fuerint, debent exire de ecclefi», prêter ipfum presbyterum celebrantem, & unum, vel duos clericos, qui pro ferviendo ei presbytero poflunt & debent remanere. Completo autem canone, & fumpto corpore & (anguine Jcfu Cbrifti, excommunicato prwfente nun eft in Mifla ampiius procedendum, (») fed in ccdcfih..... fic excommunicatus noluerit de ecclefia exire, poteft requirere dominum fxcularem , quod ipfum expellat. Et poteft, dc debet etiam talis excommunicatus, propter talem rebellionem feu contumaciam fuam iterum excommmunicari a fuo praelato, & denunciari publice excommunicatus ; nec debet ab hujus lententia abfolvi nifi per fedem ape, ftolicam, ficut eft in Valentino * concilio (3) conflitutum. Verum fi occultum eft,ilIum efle excommunicatum majori excommunicatione qurintrat ecclefiam, & eftibi aliquis qui fecreto fciat eum efle excommunicatum·' monendus eft ab eo fecreto, quod (4) exeat caute dc ecclefia,ille qui icitfecreto ipfum efle excommunicatum :ita quod alii, qui eum excommunicatum ignorant, non poflint hoc cognolcere; quia cum occulte fciat ipfum cue excommunicatum in occulto, (5) vitandus «ft ab eo, ut faltem verecundi® rubore confutus pro (6) patenti Ccxceflu fatisfacere compellatur . In publico autem feu manifefto, talis occulte excommunicatus vitari non debet, ne propter ipfius peccatum excommunicatio aliis revelctur . Eodem modo fi facerdos fciat pro certo aliquem efle excommunicatum majori excommunicatione, non debet cum vitare publice, feu manifefte, in ecclefia vel extra, nifi poflic per telles, vel alio modo legitime hoc probare; tunc enim poteft *Cf.* debet eum vitare publice, licet talis excommunicatus nondum fit in ecclefia vei per ecclefiam , publicatus. Sed fi per telles, vel alio modo legitimo , non poteft facerdos probare eum excommunicatum , videlicet Dquia ipfe folus vidit, vel cum uno focio tantum, vel ipfe in fecreto hoc fibi revelavit.· debet eum monere fecreto, & vitare fecreto, ita quod a nemine cognofcatur, ficut fuperius proximo eft expreflum. Item fi dicatur alicui facerdoti io ecclefia, vel extra, quod aliquis parochiam» fuus fitexcommunicatus, quia percuflir clericum, vel alia de cauia· licet plttres hoc aflerant, non tamen facerdos debet eum taoquam excommunicatum vitare in ecclefia, vel extra, nifi coram eo & teflibus confeflus fuerit, vel nifi publica fima *fuerit cum effe* excommunicatum, vel nifi facerdos hoc viderit, & probare poflit, vel nifi aliquis judex eckfiaflicus fibi mandaverit, quod eum tanquam excommunicatum faciat evirari. Quamvis enim aliqui vellent coram fiicerdote probare, talem *effe* excommunicatum; non debet tamen facerdos au&oritate fua telles fuper hoc recipere, cum fuper hoc non habeat potcftatem. Sane quia aliquando ex-

com-

(·) Caul* otficiandi. («) Std fi ecclefia rtâor jurIdIZHonetn tabeat temporalem potaft expellere Ipium..... fi non tabeat *jurlUtftlanem*. & jam excommunicatus noluerit exire eoelcfiam .poteft ftc. (I)cMibtutum. Et tec fervjnda lun< pro lllo quf pubbee & neminatim eft excommunicent». Verum &c. «xcat ecclofiem I & fi monitus toute nolueur exeat .aute &c. *(j) meacadus. (I) Uttaci-*

ANNO CHRIS TI >>»».

'communicatur aliquis a diverfis judicibus jurildiâionem in eum habentibus,& pro caufis diverfis: fi fuerit ab uno de illis judicibus pro una caqla abfolutus, adhuc tamen tanquam cxcommunicatus vitandus eft, quoufque ab omnibus judicibus, a quibus fuevat «communicatus, fuerit abfolutus. Si autem ab uno judice tantum, pro caufis diverfis, & pluries fuerit excommunicatur, dt ille judex abfolvat eum, una caufa tantummodo in abfolutione expreffa : adhuc remanet cxcommunicalus, fic vitari debet, donec de omnibus caufis, pro quibus excommunicatus fuerat, latisfecerit, fic fuerit pro omnibus abfolutus. Excommunicatos quoque, & nominatim interdiâos, live a nobis, five ab aliis quibufeumque judicibus fuerint cxcommunicaii, vel interdidi, per totam noftram dicecefim ab ormffbus regularibus, fit Iscularibus fi) exemptis, diftride prscipimus evitari in Divinis officiis, fic ecclefiafticis facramentis, quia nullis poffunt apotiolicis privilegiis fe tueriquo minus excommunicatos, fic nominatim interdiâos teneantur, fic debeant in Divinis officiis evitare. Quod fi Tcmplarii, fic Hofpitalarii , vel alii regulares quicumque, etiam exemptos ve) nominatim interdiâos recipere prsfumplerint ad Divina , vel ccclefialiicam fepulluram, vel celebrare in ecclefia interdiâa; ecclefie, in quibus ifta prsfumpferint, iubjaceant interdiâo, falvis privilegiis Templariorum, fit Hofpitaliorum ,quibus a fede apoftolica eft indultum, ut feme) in anno ad ecclcliafticum officium admittantur in ecclefia interdiâa,ita tamen quod tunc non fepcliantur ibi corpora defpnâorum. Sunt hxc omnia in (a) concilio Lateranero, fic in decretali Alexandri pape tertii continentur . Illi enim qui in ecclefiis interdiâis prefumunt fcienterDivina officia celebrare.* ab officiis, fic beneficiis funt fufpeodendi. Cum aliquam civitatem, villam, feu caftrum, fupponi contigerit ecdefiaftico interdiâo .' omnibus parochianis illius loci negentur ibi omnia ecclefiaftica facramenta, pre ter baptifma parvulorum , fic poenitentias morientium, fic corpus Chrifti, quod non debet decedentibus, in poenitentia denegari. Et ideo permiffum eft ecclefiarum miniftris tempore talis interdidi, non pulfatis Campanis voce fubmiffa, januis claufis, excommunicatis fie interdiâis cxclufis: femel in hebdomada Miflarum folemnia celebrare caufa conficiendi corpus Domini, quod, ut didum eft, non eft decedentibus m poenitentia denegandum.Recipientibus etiam fignum crucis non eft tempore talis interdidi poenitentia, cum eam poftulaverim , denegada.* quod etiam fervari debet in aliis peregrinis. Clerici quoque decedentes, qui fervaverint interdiâum, in coemeterio ecclefie fini, campanarum pulfationc,ccffantibus folemnitatibus omnibus, tempore talis interdiâi cum filentio tumulentur. In conventualibus etiam ecclefiis tempore talis interdiâi, bini fic bini, vel fimul tres, horas canonicas valent legere potius, quam cantare, januis claufis, interdiâis *fic* excomma.

Liter. 111.

.nicatis exclufis, 0c voce dcmilia, quod exterius audiri non poflit. 5i aujcm clerici alicujus loci,qui locus ob culpam hominis, vel domini ejufdem loci, eft luppufitus interdico, ad alia loca non intcrdi&a advenerint, vei fe tranftulprint: licite poffunt audire Divinum officium in locis non interdiâis, & etiam Divina officia celebrare. Volumus etiam, fic concedimus, m cum - nobis aliqua ecclefia noftre dicecefis, ob culpam redoris vel prioris ejuldem, fuerit interdiâo fuppofita, conferantur nibilo minus ibidem omnibus parochianis ejuldem ecciefis omnia ecclefiaftiça (aeramenta, prefer Miffas, fic alias boras canonicas, quas B prohibemus in ipfa eccieiia, quandiu interdiâa fuerit, celebrari. Et (i tunc aliquem parochianorum ejuldem eccieiia: mori contigerit: fine campanarum pullatione,fic ceffxniibus aliis folemnitatibus, qus hunt in ecclefia in exequiis mortuorum, (impliciter mittatur infra ccclefiam, fic pofttnorfum in cœmeterio tumuletur.-fic hac ex gratia concedimus, ut hicorum fcandalum evitetur. In hoc etiam calu, parochiani illius ecdefis a nobis interdiâs poterunt audire alibi Divina officia, fi ad alias ecclefias accefferint , quae non fint fuppofite ecdefiaftico interdiâo. Ultimo videndum eft qualiter, fic a quibus, infirmi excommunicat! vel interdidi , C in mortis articulo fint abfolvendi. Et quidem *ù* infirmus, vel aliquis alius in morus articulo conftitutus. excommunicatos vel interdiâus fuerit, occulte vel manifefle , propter violentam manuum injcâionem in clericos faâam, vel propter (t) violationem ccclcfiarutn, incendium, furtum, contumaciam, vel propter quamlibet aliam caufam, five fit excommunicatis, vel interdiâus a papa , archiepifcopo, epifeopo, judice delegato, live a quolibet alio judice.* abiolvat eum facerdos, five fit ejus parochiaous, five non, vel etiam quilibet clericus, fi facerdos haberi non poteft, fervando diligenter ablolutionis formim, quas inferius continetur. Si enim D propter violationem ecclefiarum , incendium , furtum, rapinam, decimas, primitias,- legata, debita, talas, fonstaâa, vel propter damna alicui contra juftitiam illata ; infirmus autem in mortis articulo conftitwus, fit excommunicatus occulte, vel interdiâus, fic occulte fibi petat a faqerdoce ablolutionem fic pernitendam exhiberi .- praecipiat ei facerdos occulte antequam eum abfolvat, Suod, fi habet rem illam, incontinenti reituat, vel ejus pretium, fi illa res haberi non poterit.* fic redimetur per illum facerdotem fuppreflb nomine pernitentis, fic fi in p toto non poteft fatisfacere, faciat juxta poffe. Et praecipiat fuis heredibus, quod fi de illa infirmitate contigerit ipfum mori, ad cognitionem facerdotis fiuisfaciant pro eodem: fic recepto juramento ab ipfo infirmo interdiâo, vel excommunicato, quod ftabit mandatis ecdefis, abfolvat cum occulte lacerdos dicendo pfalmum , *Mtfertre mei Deiei,* vel *Dem mifereatur noftri,* fic *Kyrie eleifqn , Pater nofter . S.ilvam fac fervam tuam Domine. Domine exaadi orationem meam . Domi·*

ANNO CHtUsTt «K-

(I) Exempti: & non exempti". (I) Lateranendbm concilils (I) Ablationem , vxJalranm Feriet.

ANNG CHRISTI

-nuts vhifpt. Dtts cui propriae A rit faciendum. Si vero piopter verberatio nem clerici, vel alicujus *religiofe perfon»*, infirmus excommunicatus fit : recipiet facerdos fimiliter juramentum ab eo, qüod flabit mandatis ecclefiz, ‹x abfolvat eum, precipiendo fibi quod fi convaluerit, accedat perfonalüer ad dominum papam, vel cjuS kgatum, mandatum ipfius humiliter recepturus. Si tamen talis excommunicatus fic ienex, vel (4) famina, vel unum pedem tantum habens, vel puer infra quartum decimum annum conftitutus; przdido juramento ab ipfis,& abfolutione exhibita, ptzcipiendum eft cis, quod fi convaluerint, ad fuum epifeopum accedant ejus mandatum humiliter recepturi. Ne vero ipfum "infirmum, licet ablolutum, mori contigerit nulla fatisfaâione przftita clerico de injuria , venia non petita : prxeipiat facerdos eidem, quod ab ipib clerico, fi praeiens commode haberi poteft, petat veniam dc injuria, quam fibi fecit, & etiam alia damna,fi quzpropter hoc palfus eft. Vel fi non polfet incontinenti (5) de expenfis, & damnis datis fatisfacere clerico injuriam paftb: praecipiat infirmus fuis heredibus, quod de przdidis fatisfaciant pro eodem . Si autem excommunicati in infirmitate, juxta formas pizdidas fuerint abfohiti, & recuperata imitate facere noluerint, quod juraiunt: mittantur procipiendum eft *ei manifcfte,quod^lur ad nos* cum litteris, de abfolutione obtenta & juramento przftito continentibus veritatem, ut ad faciendum quod jurarunt, per cenfuram ecclefiafticam compellantur . Veruntamen licet aliquis excommunicatus , fanus vel infirmus, de parendo mandatis ecclefiz vel judicis przftiterit juramentum , vel aliam cautionem: noo eft carnea communicandum eidem, quoufque fuerit abfolutus.

ANNO CHRKTI

O) *tnftrtrl.* Poftea dicat.· *An&orttett* ·»*«- f·· *fttngtr, tbjtivt tc* oi Mnu *Vineaio* (1) «xcMMMMca/sesus, *nt' Pre fait», & precifi» tibi*, fROd *dt ceter» teile vtl ces&eilia jtcrrt* Me» *prnfmnts.* Si autem propter gravem infirmitatem , mortis periculum excommunicato immineat, & occafione rcftiiutionis faciende non poteft differri abfolutio fine periculo magno.* fi excommunicatus reftituendi habeat voluntatem , recipiat ftatim facerdos ab ipfo excommunicato juramentum de ftandomandatis ecclefiz, & abfolvat eum praecipiendo fibi occulte in virtute przftiti juramenti, ut quam cito commode poterit fatisfaciat juxta pofle,ficquod prxeipiat fuis heredibus, quod fatisfaciant pro eodem. Si vero talis infirmus occulte haterdiâus, vel excommunicatus, tam pauper fit, quod non habeat in toto, vel in parte, unde fatisfacere poffit; recepto abip* fo juramento de ftando mandatis ecclefiz, injungat ei façerdos quod fi convaluerit, fic ad pinguiorem' fortunam pervenerit, fatisfaciat juxta poiTe, & abfolvat eum juxta formam przd'âam .Ceterum fi manifeftumeft, vel fuerit, aliquem infirmum excommunicatum efle vd interdiâum propter rapinam, decimas, primitias, debita, vel aliqua alia, ad quorum reftitutionem vel emendam teneatur: procipiendum eft reftitutionem, vel folutionem incontinenti (3) faciat. Quod fi forte non habet rem, quz debet reftitui, nec ejus pretium, vel non eft pratens ille cui reftitutio facienda : recipiat iacerdos firmam fecuritatem ab ipfo infirmo per fidejutforcs, feu pignora , quod ipfe vel hzredes fui, reftitutionem vel emendam facient juxta pofle . Faâa fecuritatc recipiat facerdos nihilo minus publice juramentttm ab excommunicato vd interdifto, tjuod ftab't mandatis ecdefia:, vel judicis , fi propter hoc a «dice cxcommuukatus erat : & abfolvat eum juxta formam przdiûam. Si autem talis infirmus manifelle cx-q *communicatus*, vel interdiâus, tam pauper fit, quod nec ad reftitutionem, vd in to-<0, vel in parte, poffit fatisfacere, nec ieeurna rem prxftare recepto juramento ab ipfo dc ftando mandatis ecclefiz, vel judicis, fi propter hex: *a* judice excommunicatus erat.* injungat ei in virtute przftiti juramenti, quod fi convaluerit, & ad pinguiorem fortunam venerit, fatisfaciat juxta pofle de eo, pro quo eft excommunicatus, & abfolvat eum juxta formam prcdiâam.Si autem infirmus luerit, excommunicatus propter contumaciam , videlicet quod citatus a judice oolucrit ftare juri, vel judicio compatere . recipiat facerdes fimplicitcr juramentum ab ipfo coram teftibus, quod flabit mandatis illius judicis,qui eumexcommunicavit.Quo recepto abiolvat eum juxta formam przdifiam, fic prxeipiat ei, quod fi convaluerit, compareat quam cito commode poterit,cosam illo judice, fa&urus quod ue jure iuc-

(6) *Dt ftrjuris & ptmis irfernm.*

Quia ex frequenti & incauta juratione perjurium fzpe contingit: ftatutum eft in jurel & nos przcipimus fortiter obfervari, ut nullus clericus praffumat jurare abique noftra licentia fpeciali,...nifi fuper publicationibus teftamentorum, *St* (7) caulis *ec*clefiaruin tuarum, in quibus damus eis jurandi licentiam generalem. Statutum eft etiam in clero Nemaufenfi, ut qutcumque in tranlgrelfione juramenti manifcfte fuerit deprehenlus, in ecdefia denuncietur perjurus . Quod fi admonitus fatisfacere noluerit, tunc excommunicetur candelis accenfis, & pullatis campants, fiugulis diebus Dominicis, fic feftivis,6c denuncietur inteftabilis , & infamis, nec ad teftimonium, vel ad alios Eaâus legitimos admittatur. Et hanc panam przcipimus frequenter in ecdefia publicari. Sed nolumus quod aliquis facerdes aliquem parochianum fuum dcnuncict perjurum, vel infamem. nifi a nobis,vel archidiacono noftro, feu officiali noftro, vel alio judice mandatum fuper hoc receperit fpeciale. Statutum eft etiam in concilio Avenionenfi * per lega- A''.

{■) mlicrtfi temper ft parcert,(ofcipe deprecationem, ft famulum ıλ - quem delidomm ft excorarmuucatiooartM rvaArtagit , miferatio tua pietatis ableivat . Per Chrilium Dominum noftrum . Ame·. Pofle· ftc· (s) externaualtailonl· ft pracinue a lententia txcommupicationis a qua &■ G) Faciat luxta pofle, ft fi non poteft inconliaeno ÎMtre, quod lu;«4c. (,) femina, cqtut, aut pelfo.ia habens unum pedem. (,) debet expenlis, damnis datis lataixere; Il haberi non potlit cUricus tn/u^am paflus, predplae &c. (f) *Dt* perjuriis comauftis ,& psanis cisimpnrwndis exind·. (7) Caulis propr.is , vd ecctinarum .

'legatum fedis apoftolicx celebrato , contra publice perjuros, feu convidos de perjurio,' fol. 9 & eos, qui peitmaciter m cxcommunicatio- „ ne per fex menfes permanferint, pro eo „ quod lunt facile*-homines ad perjuria; & „ ad cenfuram ecclefiafticam contemnen- „ dam : ut nulli epifeoporum liceat abiol- „ vere hujufmodi excommunicator, qui per „ fex mentes excommunicationem fuftinue- „ rint animo indurato; icd ad fedem apo- „ ftolicam abfolvendi, ficu: facrilegi & in- „ cendiarii, tranfmittantur. Perjuris vero , „ prxter altam fatisfadionem, ut didam fe- „ dem apoftolicam adeant, in poenitentia „ injungatur. St forteeleriet fuerint, in utrq- „ que calu ab officio dc beneficio ecclefia- „ ftico penitus repellantur : ad quotum neu- „ trum reftitui valeant, mli per tummum „ pontificem, vel legatum ipfius. Et hoc ftatutum prxcipimus per ecclefias publicari, ne aliquis poliat poftmodum per ignorantiam 'exculti

(ı) *Dt perfidis Jnials .*

Prxcipimus ut Judxi in Nemaufenfi dicecefi commorantes, omni tempore in medio pedoris (1) rotam portent, ut per hanc a Chriftianis difcernatHur : & in diebus lamentationum , & Dominicic palfionis, in publicum non procedant : nec occafione puerorum fuorum nutriendorum, vel alia qualibet caufa, nutrices, feu fervientes teneant in domibus fuis Chriftianas. & fi contra prxlumpferint, omnibus Chriftianis inhibeatur diftriâe, ne cum cis audeant aliquod commercium exercere. Interdicimus quoque, ne Judxi ipfi in diebus Dominicis* & tcftivis, prxiumant publice operari ; & ne carnes luas vendant, vel eas comedant publice in Quadragefima, feu diis diebus, in quibus ab efu carnium abftinent Chriftiani. Quod fi contra prxdiâa fecerint, Chriftianorum participatio, feu comunio, ufque ad fatisfadionem condignam, eis in commetens & omnijus aliis denegetur. Sub pcena excommunicationis inhibemus,ne quis Chri- ' f Mta>. ftianorum, carnes refutatas ' a Judxis in *f.drCMtii.* macella Chriftianorum prxfumat vendere , 4XM vrj >jibi infra villam, prxcipientes,ut om- tt*Bn*?r/*nes Chriftiani vitent convivia Judxorum, ann. ■«,<. nec cos ad convivium recipiant: quia cum «p i». ipfi apud Chriftianos cibiscommunibus non uramur, indignum, atque facrilcgumeft eorum cibus a Chriftianis fumi, cum ea qux (3) Ekmino Jefu permittente nos fumimus, ab illis judicentur immunda. Nullus etiam Chriftianus, vel Chriftiana, azyma Judxurum manducet, aut cum eis in eadem domo habitet, nec aliquem eorum pro medico in iufirmitatibus vocet, aut aliquam mcdicinam recipiat, aut cum eis balneo fc layet-* nec eis lupra Chriftianos bailivix, aut aliqua publica officia committantur, ne in Chriftianos occafionem habeant fxviendi - Chnftiani vero qui non fervaverinc prxdiâa, monitione prxmifla, excommunicationis fententix fupponantur.Itemvojumns, // diftriâe prxcipimus, ut nullus invitos vel

r.olenus paganus, Iujxos, feu quocumque"'·"–"------- alios infideles, ad bapunnüm venire compellat. Si quis autem eorum ad Chrtftiacos caufa fuicipiendx fidei confugerit: poftquam voluntas ejus fuerit ccclelix patefada , Chriftianus efficiatur, «bique contradiction & calumnia aliquorum , &. etiam dominorum.- nec a poflelfiooibus, feu aliis bonis fin', propter hoc ullatenus excludatur. Baptizati tamen lervitia debita & confueta non minus debent propriis dominis exhibere, lita- men eorum domini fuerint Chrutiani, quia in hoc caiu fervi remançnt poft baptilmum Tamen fr eorum domini Judxi luerint, vel alii infideles,- baptiimus a talium domino- rum fervitio ipfos penitus liberavit

(4) *Poji omnia fupradiiia pdnuntur hic quadam capitula noti hahenlid titulps fpttiale .*

Diftriâe prohibemus, ne aliquis adoriam , leu vicariam ,'iicujus cccleiix fitæ in dioccefi Nemaufenfi, prxfumat ab aliquo recipere, nifi nobis prius tuerit pixlentatus, & a nobis illius ecclefix curam receperit animarum. Inhibemus autem , ne aliquis curam animarum alicujus ecclefix a nobis fibi commiflam , vel committendam , lingulis anphis in fynodo beati Lucx (5) prxfumat uique ad aliam lynodum ejufdem fefti beati Lucx dimittere, noftra licentia non obtenta. Prxcipientes diftriâe, quod reâores, vel facerdotes parochiani, Cingulis annis ad utramque lynodum veniant, & ftent io fynodo beati Lucx cum cappis rotundis, it in iynodo Palchali cum lupcrpelliciis, in ecclefia dum fynodus celebratur. Inhibemus ne aliquis prclumat curam duarum ecclefiarum recipere, nec etiam exercere fine noftra licentia fpcciali, nifi una dignolcatur ex altera pendere. Item prohibemus ne aliquis prior, vel redor alicujus ecclefix five regularis fuerit, , five etiam *fxculsris,* prefumat in ecclefiam fuam ponere aliquem oppellatuim ad curam animarum exercendam, fine noftro confilio & conienfu. Item in ecclefiis parochialibus, in quibus monachi habitant, populus per monachos non regatur, nec finguli monachi per quafcumquc ponantur ecclefias parochial?;, fed in majori conventu, aut cum aliquibus fratribus luis 1 m. maneant, ficut eft in Latcranenfi concilio c· ··. conftitutum . Prxcipientes autem audoritate domini jupx, qua fungimur in hac parte , quatenus ftatuta fuper rememoratione * monachorum a felicis recordationis domino ' Gregorio papa edita, monachi ftudeant obfervare. Inhibemus quoque, ne ab abbatibus, vel quibufcutnque regularibus, feu fxcularibus clericis noftrx dicecefis, novi cenfua imponamur, nec veteres augeantur,nec partes redditum prxfuinant fuis utilitatibus applic.-re, nec portionem debitam & antiquam clericorum, qui per cos ad ecclefiam prxfentantur, diminuant ; nec ecclefias, cum vacaverint, propriis ufibus applicent, ad quas copfueverint clerici fxculares pro redoribus, feu perpetuis vicariis, prxfentari. Si quis vero

(■) De Judei» It vita cotum ut valeam omnibus diebus difcerni. (t) R.ocam . (I) ApoAolo permittenti. (4) De lepedentatis ad eccWunim titulum, non pmiumendo polleffkmem llve impetraverit floeras coadnuararus etiam cura lynodali. (J) Prafumat vel quvd ad allam fynodum cluftan *ft&i* beati. Ate.

OtRIstI »ii<

* .UJ. ao- <„u·

vêtu contra fecerit, irritum, quod egerit , ^beatur. Item prohibemus diftriâe,ne ali. qu'* finuros redditus alicujus ccdcfie noftra: diœcefis emat, recipiendo ad firmam ipiam ecclefiam cum redditibus ipfius ecclefix lub certo pretio» fine confilio & afienlu *ni-* fi prior, feu reftor illius ecckfic, ad ftudium theologi* ire voluerit.* de tbnc etiam regularibus, vel laicis, ad firmam ecclefiam etiam ante faûum concedere non prxiumat. Item prohibemus, ne aliquis prior feu reflor alicujus ecclefix Nemaufcnfis diœcefis, prxiumat lettere aliquem facerdotcm alterius diœcefis: nifi prius eum cum litteris leftimonialibus fui epilcopi prxfcntaverir coram nobis, item inhibemus, tce aliquis presby- ter qui profeffioncm fecerit, feu obedientiam regularem, licet nondum habitum fuicepe- nt, prxiumat fine noftra licentia curam animarum exercere in diœccfi Nemauicnfi; diftriffe praecipientes, quod regulares converti *, live clerici, five laid fuerint, defe- rant habitum regularem, & vivant (1) fine proprio, atque cafte. Item prohibemur, (.1) ne cappcllani parochialium ecdefiarum noftrse diœcefis, a parochianis tuis tn infirmitate conftirutis donationes recipiant bonorum fuorum: nifi eis aliqua confanguinitatis linea fint conjunâi, vd nifi nomine*(3)* ecdefiarum donationes receperint iupradiftas. quia in fraudem ecdefiarum, & iplo- tum etiam infirmorum, qui tales donationes cappellanisfeu facerdotibus parochialibns faciunt, multoties ab ipfis facerdotibus occulte hxc procurantur ficti fub fpecie caritatis. Sub pcena excommunicationis & fufpenfionis officii diftriâe prxeipimus omnibus iaccrdotibus noftre diœcefis, ne damna data , tcu forisfafta , fibi, ut aliis reftituant, in prrritentia reftituta, differant reftiiuere, vtl fibi retinere prxiumant, led illis reftituant intcgraliter fine moia,fic fraude>qu - bus eft reftitutio facienda. Qui autem contra hxc fecerit, comperta fuper boc veritate , qux receperit, ctun verecundia compellatui reddere, fic tantundem pauperibus erogate : & fi reftituerc, vd de pœna fatisfacere nequiveni, alia pœna gravi juxta noflrum arbitrium punietur.

• f. rrpll. univcilli.

Quia pro certo didicimus quod quidam clerici, ob amorem & *£r»ti»m* clericorum amicorum fuorum , vel etiam laicorum, poffetiones aliorum violenter invadunt, vindemiando vineas, fegetes & fru&us alios colligendo, atque aliquos occafior.e hujufmodi frequenter verberant, & etiam vulnerant , propter quod contra clericos magnum icàndalum in populo generatur : hxc fub pœna excommunicationis fieri djftridiffune prohibemus . Et fi quis contra fecerit, frudus , quos de poffeflionibus aliorum, contra quos quxftionem non habet, ob amorem & gratiam alicujus collegerit, reddere compelletur. Et fi plures hoc fimul fecerint, unufquifque totaliter compelletur, donec plene, quod oblatum eft, fuerit reftitutum : fic alia pœna juxta noftrum arbitrium a nobis nihilo minus punietur. Qui vero occafionc invafionis prxdidz vel alia dc caufa ob gu- Atiam & amovtm alterius » vulnerare aliquem (eu verberat» pcxfumpterit .· de noftra diœcefi expelletur,graviori pcena» fi eulpe qualitas poftulavent, puniendus: ncc reftituetur, doocc pafto injuriam iatisfecerit (4) petenti . Qpidam clerici fibi dono vd pretio a laicis cedi faciunt aâioncs.ut adverfarios ad ecclefiafticum forum nabant, & eos, quoufquc cum eis compofuerint, fatigent laboribus, & expenfis.' quod fieri de cetero prohibemus. Elcemofynarum queftores, quorum quidam fe alios mentiendo, abuiiones nonnullas in lua praedicatione proponunt » admitti, feu recipi, nifi apoftolica*, feunoftras, vel domini arcbiepifcopi Narbonenfis litteras veras exhibeant, prohibemus · & tunc prxter id quod in ipfis litteris continetur , nihil populo proponere permittantur*, nec cartclh, feu cedulc recipiantur ab eifdem , nec remiffiones faâr per alios, quam per dominum proprium, vel dominum Narboneniem archicpifcopum, feu per nos, *in* ecclefia recitentur; nec cruces, feu aliquas reliquias populo offender» permittantur, nec ab eildem quxftoribus occafione faciendi qu®- fiam aliquid requiratur.

Pircipimus quod fefta, que tam a clericis , quam a laicis Nemaufenfis diœcefis , ecclefia jrreipit coli, & etiam venerari, non frangantur occafionc elcemofynx, piis locis vel pauperibus ctogandx. Item ad tollendam quorumdam dubietatem dc celebrando fefto beati Mattinx, fic jejuniis quatuor temporum m Septembri, flatutum fuit in Concilio Narbonenfi, ut femper inannoBiflextili pofteriere dic celebretur feftum S. Matthix, & in quarta feria,qux tertia proximo primo menfe Septembri occurrerit, jejunia quatuor temporum celebrentur.

Statuimus prreipiendo, qued quilibet presbyter, in principio fui presbyteratus, faciat fieri & habeat velles facerdotales proprias, cum quibus valeat, cum mortuus fuerit , fepeliri.

Prohibemus diftriâe, ne aliqui clericiNemaufenfis diœcefis, ab alieno epifeopo fe permittant vel faciant ordinari, fine noftra licentia, & aftcnlu: quod fi fecerint, executioncm ordinis non habebunt, ad quem non reftituentur, quoufquc condignam egerint pœnitentiam dc tranigreflione hujufmodi fic contemptu.

Quia parochialis facerdos erga parochianos, in omnibus fuis aâibus atque diâis, patientem fe debet offendere, fit benignum , ut per ipfius facerdotis vitam laudabilem, fic humilitatis exemplum cos invitet ad de» votionem Divini officii, fic peccatorumfuorum confeffionem eidem facerdoti libentius fic fccurius faciendam: diftriâius inhibemus, Erc aliquis facerdos parochialis prxfumat temeritate qualibet, luam paroebianam vel parochianum verberare, aut cis verba contumeliofa fic injuriofa dicere, per qus pr»lumi poflit, eos furtum, adulterium, ficu alia crimina commififfe. Quia illi qui talia verba dici audiunt a parochiatibus presbyteris , credunt dc facili effe vera, cum peccata parochianorum fuorum audierint in pœtu-

<>J Tamen profile atque &c. t·' ne fawhuri cippclUn . (»,' Ecdctianim & ipiorum ettaa inhonorum qut talei dosMkxm &c. (4) campctenie,.

ANNO christ:

"nitentia, quod verbo, Cgoo, nutu, non de-A bet alicui revelare. Presbyter vero qui contra prefentem prohibitionem noflram facere pretumpiertt, ab illa parochia, in qua illa commuent, removebitur: nec ibi, nec alibi recipiet curam animarum, donec de tanto exceflu dignam egerie poenitentiam, fic paflis injuriam fatisfeccrit competenter.

Diftride. praecipimus, ut io nlis locis, in quibus poft (onituin campanc feu buccinx, de node laici ire line lumine prohibentur, clerici eamdem prohibitionem debeant obfervare. Alioquin panis, qu* propter hoc latcis imponuntur, cos volumus lubjacerc: quas per cappcllaoos locorum illorum, nomina noftro ab ipfis clericis exigi volumus,fic mandamus. Et ü eam noluerint folvere rc> quiftti, -camdem panam duplicatam folvere compellentur. Et idem de banno fruduum diftride pnecipimus obfervari, ut per hoc laicorum fcandalum evitetur, fic clerici ab illicitis arceantur.

Cum ex officii noftri debito teneamur cxcefTus corrigere fubditorum, ne languis ipforum dc noftris manibus exigatur, fic public* utilitatis interfit, ne crimina tnaneaut impunita: volumus, Ac fub pantexcommunicationis praecipimus diftride, ut fi quis clericus homicidium, facrilcgium, incendium, vd furtum in noftra diocefi ma-C nifcfte repertus fuerit, vel aliquem atrociter, nifi fecerit defendendo vulneralTe, capiatur per archidiaconum, (i przfens fuerit, vel per archipresbyterum; vel fi archipresbyter prxfens non fuerit, per priorem canonicum, vel per reftorem,feu cappellanum illius ecclefic, in cujus parochia przdida crimina commitTa fuerint, capiatur,fic captus apud Nemaufum ad nos per clericos adducatur, adjunâis aliquibus laicis, fi opus fuerit ad violentiam repellendam, fi forte per aliquos inferri timeretur.

- B·*/ frit».

Diftride precipitous quod clerici conjugati volentes laudere privilegio, natonam, fic tonfuram publice portent, fi tamen bi-D garni noo fuerint f vilia non exerceant, nec portent veftes rubeas, vel virgata».

Item prohibemus.... *hic dtcft codex LoMoI, cetero fxpplentxr rx nd. Ceuxoldolet^lxxi.*

Item prohibemus ne creditores..... feu cartas fuper debitis.....confcdas ptxfumant manifefte & occulte retinere, poftquara.....debitis ejufdem creditoribus ---- fuerit fatisfa&um, quod fi fecerint, excommunicabimus, quod ftatutum eft in Narbonenfi concilio ---- in Narbonenfx concilio fuit iub obteftationc inhibitum fit preceptum Principibus fic baronis, bajulivis fic confulibus, m fi contingat aliquem Jaicum pro iniuria diâo vel taâo illatu ---- vel pro aliqua queftione ecdefiaftica excommunicari per ordinarium vel judicem delegatum, vd aliter pro tali cau£a puniri, ad res vel bona eius clerici vel parentum fuorum occafsone prvdida manus luas extendere non pmumant, aut tnterdi- c cere furnum, molendinum aut aliquod almd commercium commune; quod f> feceitnr, nifi legts timore moniti certaverint, excum mumcationis vinculo debent innodati. Lt hoc per ecclefias lakis intimetur publice lia. luit Concilium Valentmum ,qnod fice.

,,t,

Item ftatutum eft in concilio Narbbneoft, ut clerici occaftone patrimonii tui vel perfonc ficc..... felicis recordationis domino Honorio fummo pontifice excommunicationis lententia cft prolata contra omnes ftatutarios fit feriptores ftatutoruin, qux Bfiunt contra Ecclefix libertatem, ncc non contra poreftates, confutes, redores, conii-Latios locorum. Ut hujus ftatuti conftuutioncs edite fuerint fic iervatx necnon confia illo/ qui fecundum ea prcfumplernu judicare, vel in publicam formam Icribere in ---- fic hoc per apoftolicx..... tur, quia colligatores.....leu conjuratores, quorum nomine cenitantur, reprobate funt canonibus fic conftitutionibus vel *conciliorum* faâorum per legatos ledis apoftolkx in partibus fic provinciis iftis omntpo m·terdiâ* fic cadat*, fic excommunicatio lata in fautores ficut in Valentino concilio continetur. Ideo prcdiâis conciliis inhxrendo, audoritate przdiâorum conciliorum dilhiilc prohibemus, ne aliqui conjuratores, colligtores ---- feu alias quafcutuque fide vd juramento feu firmitate qualibet interpolitis . . . , vd contra ecclefiam --- perfonas feu ccclefiafticam poteftatcm panas timentes fuperius.....confiliis canonibus ..... hoc cft in ecciefiis publice proponendum.

Quia periculofum eft omnibus fententiam excommunicationis incurrere..... fic fuftinerc animo indurato, diftride prreipimus facerdotibus ecclefiarum Parochialium univerfis, ut parochianoc luos publice moneant, fic frequenter lingulis annis ne culpa fua fepermittant excommunicationis vinculo fc innodari, denuntiando eis quod ---- cumque poft legitimam admonitionem fe excommunicari permilierint, in novem libras fic unum denarium Turonenfem punientur, ficut ftatutum fuit per dominum Ludovicum regem Franci* in cocGlio ---- ainia celebrato, quod ---- ftiam approbatam ---- magnificetur ejufdem paro ..... quod fi per armurn continuum in excommunicationis fententia pertnanferint, bona eorum omnia cadent in commirtum, ikut ab illuftrt £ domino Ludovico rege Francorum filio pr*di&i domini Ludovici fuit conftitutum fic pneceptum obfervari in provincia Narbonenii, fuper quo litteras luas patentes dedit, & ---- ill --- . univerfis epifeopis provinci* Natbonenfis que omnia etiam fuerunt poftmodum per ecclefiam approbata.

æ.$$€$€$£& @ æ©(3© m W

SYNODUS PICTAVENSIS

Galteri epifcopi, anno Domini MCCLXXXIV.

Ex MS. CoUetfi Porif. Sxlet.JESU.

Conftitutiones fynodales fatfbe infynodo S. Luc», przfidenteGaltero Dei gratia Pi&avenfi epifeopo,anno Dom. MCCLXXXIV.

TITULI CAPITUM.

1. *Vt prafentibx/ exconennenicati/ Divine* w» *crlebrentxr.*
2. *Ne oitmenti ecclcfiane coppeUania conferatur, eut contre.*
3. *Ne facramenta accipiat facerdote-. patefiatem non habente.*
4. *De decimi/.*
5. *{hcod m prioratiix/ vexantibat provifio dimittatxr.*

CAPUT PRIMUM.

Vt prefentikx/ exeonneemicotis Divma non celebrentxr.

SACR. IS canonibus eft definitum, quod cum excommunicatis majore excommunicatione, qu» a participatione fanctorum & communione fidelium feparat, cibo, potu, falutatione vel oiculo, locutione vel oratione, aut aliter, nifi in his qurad falutem anime pertinent, non eft voluntarie participandum ; immo fugiendi funt a Chrifti fidelibus ficut ethnici, feu etiam publicani: dc quia contrarium facientes mortale peccatum committunt,& notam minoris fententiam excommunicationis, qua: a participatione (aeramentorum feparat, incurrunt. Hoc non advertentes multi ecclefiarum redores & praelati, ac fimplices facerdotes, excommunicatos, five ab homine,' five a canone, live a provincialibus, five a fynodalibus conftitutionibus, dc publice denunciator , non verentur ad Divina dc (aerarqenta ecclefiaftica admittere, dc cum cis cibo, potu, oratione, benediftione, falutatione, dc aliter, participare damnabiliter. Ex qua quidem participatione non folum fe inficiunt, immo & alios ledunt, quibus contemnendi excommunicationem dc cenfuram ecclefiafticam tribuunt incentivum. Cum ergo tales fint gravius puniendi, quam laici, quos debebant talibus coercere, eifdem cxempium abftinendi a talibus impertiri pnafemi cooftitutioое fpccialiter inhibemus, vel potius inhibicionem a jure *cirex hoc fa&am , ponam* adjiciendo, innovamus: fcilicet, ne ecclefiarum redores vel prstlati, feu quilibet facerdos , potientibus excommunicatis majori fiaecie excommunicationis, in ecclefiis, poftquam ipfos ibi rife fciverint, Divina audeant celebrare, fed requirant vel requiri factant, ut inde exeant. Et fi ipfi excommunicari inde exire noluerint, ve! fine Afcandalo exire potuerint : non folum abiprorum Divinorum inchoatione defiftant,fed etiam inchoata dimittant; excepto canone Miflc, qui * fi a facerdote, poftquam adverteret dc fciret excommunicatum rife in ecclcfia, fuerit inchoatus, cum contumacia exigat aliquatenus intromitti *: ita tamen quod tunc non alta, fed fubmifla voce, dicatur: & quod excommunicatis, vel etiam interdiâis, benediftionem nuptialem, ecclefiaftkam fepulturam, vel alia ecclefiaftica facramenta, non audeat miniftrare ; nec cum diftis excommunicatis, potu, cibo, falutatioое, locutione, oratione, vel aliter, nifi in cafibus a jure permiflis, communicationem vel participationem aliquam habere. Quemlibet vero contrarium facientem ftatuimus, pro offenfa qualibet hurufmodi, quadraginta (olidorum pana mulftandum, juxta epiicopale arbitrium in ufus pauperum convertenda: quam tamen panam, fecundum modum deltfti, & fecundum facultatem delinquentis, poterimus minuere vel augere: panis a jure permiflis contra ipfos, & alios participantes cum excommunicatis , in (uo robore duraturis.

• ttr. nos pot.

• Ir.ltme tellead»».

**{'t:* inter-

II. M *obtinenti etckfi/MO rappellenta conféraiкт\ ext contra.*

Cum vero invenietur aliquis, qui eotnmiflum fibi officium regiminis animarum per fe fnfficienter poflit explere: abfurdum videtur, quod aliqui tantum de fepnefumant cappcllanias una cum ipfis ecdefiis, *ie* idoneos reputantes, ipfas cappcllanias cum ipfis ecdefiiis parocbialibus retinere ac recipere non verentur. Ex quo contingit in ipfis parochialibus ecdefiis fsepius curam negligi damnabiliter animarum ; quia dum at! utrumque feftinant, neutrum peragunt prout decet. Verum fuper hoc nos occurrere volentes, ftatuimus quod nullus parochialem habens ecclefiam,ad cappclianiam,vel habens cappellaniam,ad parochialem ecclefiam, de cetero pnefentetur, nec eidem conferatur, nec ad eamdem admittatur, nifi fuerit fundator cappdlanic, vel nifi hoc procefkrit de novi fundatoris cappellaniK afleofu ; vd nifi parochialis ecclefia dc cappdlania in reditibus & proventibus ita fint tenues, & exiles, quod neutrum pratdiftoram beneficiorum per *ie* fufficiat ad congruam reftorisvd fervitor» proprii fuftentatiooem. Er intelligimus in hac parte beneficium non eflc fufficiens ad congruam previfiooem reftoris , vel fervitoris proprii, cujus redditus vel proventus non valent, nec exiftimantur quindecim libris monet· in illis partibus ufitat*.

III. Afc

.U*™ **HL M** *mût [acrammta recipiat a facerdate foteflatem ** babenle.*

Cj^m fecundum canonicas fanâiones, omnis utriufque fcxus ecclefiaftica iacramenta eidem neceflarta feu convenientia, fmgulariter a proprio debear *recipeie* facerdore; & nonnulli laid fubditi noAri, facerdotibus quibus cura animarum non ell abepifcopo, vel ab alio habente auôoritatem apoftolicam, vel alias competentem fuper hoc poteftatem, ecclefiaftica facramenta, abfque licentia noftra v·l proprii lacerdotis, & etiam nonnunquam a prohibito, fcienter recipere non formidaverint, nec formident, in fuarum periculum animarum, cum â tali abfolvi nequeaor vel ligari : nos volentes huic periculo cautela qua poiTumus obviare, ne fanguis eorum de noftris manibus requiratur, talia fieri generaliter prohibemus. Et fi qui, poft monitionem & inhibitionem eifdera ex parte noftra fuper hoc fpecialitcdc nominatim faciendas, a prohibito facerdote in cafu non concetto fcienter receperint aliquod de ecclefiafticis iacramentis, excommunicationis iententiam ipfos incurrere volumus ipfo faâo.

IV. *De decimis.*

Cum jure canonico fit prohibitum, ne laici decimas cum animarum fuarum pericurç detinentes, in laicos poftint quoquo modo transferre ; & û qui eas receperit, & ecclefi· non reddiderit, ecclefiaftica careat fepultura ; dc laici qui decimas novalium receperint, vel detinent illicite & fcienter, & illi qui de terris, vineis, dc aliis rebus Ijuas poilident, de quibus, vel dc quarum imilibus, alias in partibus iliis communiter iolvi decima confuevit, nulli decimam folAvtmt, nec hadenus perfolvennt, fimili pena debeant iub)acere,fi eas ecclefia cui debentur, non curaverint exhibere: ftatuimus ■, OC iaicis diâas decimas novalium, & rerum pradiâarum, de quibus decima non fuit haâenus perfoluta , detinentibus, dc ro linentibus in fuarum periculum animarum, nifi eas ecclefia cui debentur reddiderint, denegetur ecclefiaftica fepultura. » r>'tt ut 11

V. *prioratebns vacantibut frvttjfia dintittatnr.*

® Cum alias fuerit fynodali provifione flatutum, quod in prioratibus vacantibus, abbates, five priores qui abbates fuperioies non habent, quibus fubfunt difti prioratus vacantes, omnia quae ad inftrudionem locorum faciunt,cum omni integritate dimittant; dc quod de mobilibus, quantum ad fuftentationem priorum diftorum locorum, & eorum familia., dc proviiionem hofpitiis ufque ad fequemem colleftam ibidem fufficere valeat, fecundum facultatum exigentiam dimittant ibidem ; alioquin abbates dc priores qui fcienter contrarium fecerint,excommunicationis incurrant iententiam ipfo C facto. nos ftatutum hujufmodi ad parochiales ecclefias vacantes, qua fubfunt abbatibus, dc prioribus abbates non habentibus, ordinis fanfti Auguftini, extendi volumus ; dc idem in 1rs, fub eadem prene adjunfttone, ftatuendo firmiter obfervari. Inhibemus nthiloamnu abbatibus dc prioribus hujufmodi ; fub prena amittionis fruftuum dc proventuum, quos étant vacatione hujufmodi percepturi, ne in ipfis ecciefiis parochialibus, quamdtu vacaverint, facerdotes pro adminiftrandis ,idcm ecclefiafticis iacramentis ponere pradumanr, abfque noftra approbatione vel licentia fpeciali.

» MELFITANUM CONCILIUM

Anno 1284. habitum.

L

Vt Croci in regno Sicilia conflitati addant in frmholt, Filioque procedit.

SPonfa Chrifti, fidelium mater omnium dc magiiira, facrofanâa videlicet Romana ecclefia , orthodoxorum patrum atque doâorum finniflimis vallata iententiis, Spiritum fanâum a Patre dc Filio ab aeterno pu- P*β· 'H· blice tenet, docet de prédicat, dc etiam profitetur. Cum itaque unumquemque fidelium, fi falvus efle voluerit ,& eterne damnationis non fubire judicium, cum ea feo-c tire dc tenere oporteat dc etiam profiteri; dos inter eos, quot catholice fidet fovere debet fntegritas,nuilius varietatis involutum vendket locum, fahibriter cooftitatione duximus ftatuendura, ut omnes Grrci clerici iu regno Sicili· exiftentes, ut diferepare nequaquam videantur a capite, led in premia· fahibriter femire, cum ipfa in illa D parte fymboli, ubi dicitur ir *In fpiritnm faniltm Dentinum & vivificantem, ex Patre,* hoc falubriter adjiciant, cantent dc profiteantur firmiter dc obfervent, *Fiho^m procedit,* illud in fuis libris, in quibus iym bolum feriptum habent , infra duos menfes â tempore publicationis conftitutionis hu/us ad perpetuam dc futuram memoriam faciant annotari. Ad quod fi in animarumfuarum periculum fuper hoc non fuerint concordes, volumus eos per locorum ordinarios vel prelatos per fubtraâionem dc privationem beneficiorum compelli. Si vero locorum ordinarii vel prcelati infra unum menfem pnediâos duos immediate fequentem, fuper compulfione dc correftione hujufmodi fuerint négligentes , tamdiu a pontificalibus, fi epifeopi vel luperiores fuerint, quam minores qui immediate praaffie nofcuntur, ab officio , ipio fido , auâoritate conftitutionis hujus noverint *fe* fuipenfos, donec per illatio, nem debita caftigition.s innoxios ncgligentiatn

tiara faun in ndius reformaverint. Et ad A
AKNO CHRISTI hoc ut hujus noftrx conftitutionis falubrc edtôum eficdum debitum efficaciter tornatur, volumus quod per epifcopos five prrlatos eofdem, fub pana prxdida contra przdiâos Gtxcos, fingulis annis fuper hoc diligentius inquiratur. Datum Melhae v. calendas Aprilis pontificatus domini Martini tv. an. iv.

I I.

Contra gravantes ecclefias tf perfonas ecclefiaflicas.

Cum felicis recordationis dominus GREGORIUS X. in concilio Lugduncnfi omnes B illos cui clericos, vcl quaslibet alias perfonas ecclefiaftiças, ad quos in aliquibus tcclcfiis, monaftcriis, aut aliis piis locis (pedat cledio, pro co quod rogati, feu alias indudi, cum, pro quo rogabantur feu inducebantur, digere noluerunt, (ipfos) vel confanguineos eorum, aut ipfas ecclefias, monafteria, feu loca cetera beneficiif feu alus bonis luis,per ie vcl alios fpoltando,feu alus injufte perfequendo gravare prxfumfennt, ipfo fado excommunicationisfententia le noverint innodatos: nos eidem conftitu* noni, ut in regno Sicili* fervetur in poilcrum, ialubriter duximus adjungendum, quod quicumque clericos vel perfonas eaf- CNos dem, ad quos cledio ipfa in locis prxdidis noiciiur pertinere, vel ipforum confanguineos in perfonis feu rebus vel bonis eorum vei alias quomodocumque per fe, vel alium, feu alios, direfte vel indire&e, ut aliquem vd aliquos eligere debeant, opprimere feu edam gravare prxfumferinr, ex hujufmodi injuriis, vel gravaminibus,vel prefturis,five fccuta eleftio fuerit, vel etiam non fecuta, iplo fado, ut fuperius eft expreflum, excommunicationis lententi* volumus lubjacerer quam quidem conftuutionem noftram volumus etiam ad provifionem extendi, ut idem in eo quod in clcdionibus fuperius expr-mitur, obiervetur.

I I I.

Centra illos filio< Crotonem qui contrahebant vel duxerint matr.monta, & faciebant fe ad faeros ordines promoveri.

Sicut nuper ad noftrum pervenit auditum, nonnulli, qui nati funt ex Latinis parentibus, dum in minoribus funt ordinibus conftituti, matrimonia contrahunt, & poftnodum ritus volentes obfervare Grxcorum, quos idem Grxci femper habuifte ferunt ab ecclefia primitiva, durantibus matrimoniis hujufccmodi, fc *faciunt* ad lacros ordines E promoveri. Nos itaque infolentiis hujufmodi obviare volentes, prxlatis omnibus diftri» Aius inhibemus, ne aliquem clericum conjugatum, uxore non emittente caftitatisvolum, ad facros ordines promovere prxfumant, niti evidenter eiidem conftiterit, quod iidem promovendi de Gtxcis parentibus funt produdi. Volumus autem quod prxlatis,qui feienter tales duxerint ordinandos, per annum a collatione ordinum quos contulerint, fint fufpenfi, & ordinati ab orficio beneficio perpetuo fint privati.

I V.

aNNO chjusti ****

Centra epifcopos & aliti prolatos,qni ducebant pnsbyterol unicos ad facnficandnm Latinis.

Licet felicis recordationis dominus INNO* CENTIUS papa IV. diftriAc ftatuendo prwceperit, ut quoties intra eamdetn civitatem atque dicecefim, permixti iunt populi diverlarum linguarum, habentes fub una fide varios ritus & mores, locorum pontifices viros idoneos debeant ordinare, qui fecundum diverfitatem rituum & linguarum divina illis celebrent, & ecdefiaftica facramenta miniftrent, inftituendo verbo pariter & exemplo; nonnulli tamen abbates & perfonxeeclefiafticx, qui fub fe habent ecclefias & populum Latinorum, avaritix dediti, qux idolorum eft fetvitus, non confiderantes prxmifla, quodque in diverfitate hujufmodi, fi Grxcus Latinis divina officia celebret, ignorans Latinus populus & Gtxci fermons ignarus, nefeier, ut eft moris in ecclefia, facerdoti *omen* ficc. reipondere, minime advertentes, facerdotes Grxcos Latinis ipfis prxficiunt,qui eiidem celebrant &miniftrant ecdefiaftica facramenta, pro eo quod eos minori pretio poffunt obtinere condudos. itaque volentes infolentias hujufmodi protinus amovere, hoc fieri fub pcena fufpenfionis, quam ipfos abbates & alios incurrere volumus, ipfo fafto,fi confecerint I diftridius inhibemus.

V.

Contra clericos habentes concubin «, & etiam contra ipfas concubinas.

Licet felicis recordationis dominus ALEXANDER papa III. duxerit flatuendum, quod clerici, qui focarias habere noicuutur, per prxlatos, ut eas a fc amovere debeant, '-'moneantur, eas de cetero minime admifluri; ita, quod fi adquiefccre contcmlcrint, eos ab ecclefiafticis beneficiis, ufque ad farisfaAioncm condignam lufpendere debent, & fi eas lufpenfi detinere ptxlumlerint, debent ipfos ab eifdem beneficiis perpetuo removere: quia tamen ex conftitutione hujiilmodi nulla vel modica utilitas provenit, propter negligentiam praelatorum, nos huic conftitutioni, quam in regno Sicili* obfervari volumus, duximus adjungendum, nt fi clerici qui nunc habent publice concubinam, infra duos menfes a tempore publicationis prxfentis conftitutionis hujufmodi computandos, concubinas a fe taliter non amovent, E ipfas vel alias io domo propria vel aliena minime admifluri, ipfo fado, ab officio, & beneficio fint fufpenfi, & li eas retinuerint ufque ad menfem alium beneficiis per locorum ordinarios perpetuo amoveantur: quam extendi volumus ad eos etiam, qui publice concubinas recipient in futurum. Quod fi archicpifcopi, epifeopi, & alii inferiores exemti, vel non exemti, ad quos fpcâat corre&io clericorum, ad procedendum per correâlonem hujufmodi contra tales cletiicos obfervandam fuerint négligentes, taffidiu ab ingreflu ccdciix noverint fit fufpen-

fos, donec conftitutionem ipfam debite execu- A
, , II — tKXii mandabunt. Ut autem mulieres feu
anno concubine hujufmodi, que in eodem eri-
m*nc fc'*o,tr participant ftminofis, ugnam
** 4 (debitam) non poffint enupere, fi infra
tempus pntfixum concnbinarit, quod fuperius expreffliim eft, ab eis non reccflerint, numquam ad eos poftmodum rediture,vel alie fuerint, que de novo fibi concubinarios fecerint, cx tunc, ipfo fafto , excommunicationis fententix volumus fubjacere . Ceterum ne prelatus aliquis ad pecuniarum queftum vel lucrum conftitutionem hujufmodi prefumat convertere, dtftriftius inhibemus, ne quis pecuniam vel emolumentum aliquod tn utilitatem propriam concedere re- B
cipiat in hac caufa: quod fi contra fuerit perpetratum , fi archiepifcopus , epifeopus , aut abbas, vel alius praelatus exemptus cxttterint, qui delinquunt in receptione hujufmodi , donec duplum ejus quod receperit in pios uius convertat ; archiepifcopus vel epifeopus a pontificali officio; abbas vero vcl alius prdatus exemptus ab officio fit fufpenfus ; alii vero abbates, minoris & inferioris gradus perfonx, fententix excommunicationis fubjaceant ipfo fafto, a qua abfolvi non poffint nifi duplum ejus quod receperint , in opus pietatis duxerint convertendum.

V i.

Dt procetratore fttinendo poft noortino prnLiti, & dt rntione reddendo.

Cupientes ecdefiarum vel locorum ccclefiafticorum vacantium indemnitatibus providere, falubri hoc edifto in perpetuum valituro duximus ftatuendum, ut mortuo archiepifcopo, epifeopo, vel abbate, feu quovis alio abbate, canonici, monachi, vel alii clerici ecclefie, monafterii, feu loci vel monafteriorum prediftorum procuratores coni)ituant, qui cuftodiant bona , ac fruftus , ~~reditus & proventus~~, ~~provenientes de bonis~~ ccckfiz, monafterii, feu loci hti/ufinodi re- D
cipiant, exigant, & c^nfei vent, dc illis reddant capitulo annis fingulis rationem. Nullus autem monachus, canonicus , converlus, clericus, vel laicus de bonis ecdefiarum & Jocorum hujufmodi appropriate fibi,detinere , diftrahere, vel in alios (ufus) quomodoltbet illicite transferre pnefumat; fed omnia futuro pontifici integre referventur. Procuratoribus, vero pro labore ipforum , confideratis ecdefiarum & locorum facultatibus, & qualitatibus perfonarum, competens falarium ftatuatur. Si quis autem aliquid appropriate fibi contra couftitutionis prêtentis tenorem pntfumferit, duplum ~~ei~~. dem ecdefic infra menfem reftituere ~~teneatur~~. Canonici vero vel clerici ecdefiarum *tc* locorum ipforum, procuratores, qui & inventarium (non) fecerint, ac ablata reddere , & rationem, ut fupertus eft expreffum, poocre vd recipere conremferint, « beneficiis quae ab eadem ecdefia tenent per triennium fint fufpenfi, fi fuerint frculares, Cc fi infra tempus prsdiftum fe ipfis ingeflerint, ipfis perpetuo fint privati;fi autem monachi feu canonici regulares, incligibiles ad quamlibet dignitatem feu officium, vcl beneficium perpetuo habeantur.

V I I.

De prohibitif dlunotiombns.

Quia nonnulli prdati ecdefiarum , etiam ccdcliaftici viri, cupiditatis vitio laborantes, terras, domos & alia bona ecclefiaftica immobilia ad longum tempus locare przfutnunt, in ipfius contraftus initium recipientes aliquam pccunz quantitatem, & poftmodum annis fingulis longe minorem, Ijuam ipforum bonorum feu pofteflionum rudius valere nofcuntur; & alii ad locationes hujufmodi faciendas inducuntur minis & terroribus laicorum : ftatuimus, & hoc B
cdifto perpetuo inhibemus, ne aliquis prxiatus feu clericus fiecularis feu etiam regularis, domos, terras,„pofleffiones„vel quzvis alia bona, loca eccleliaftica immobilia, aliquibus ultra quinquennium , nifi evidens *fx.* manifefta neceffitas vef utilitas ecclefiz prolixius locationis tempus expofeat, locare audeat vel przfumat: cx qua quinquennali vcl prolixiori locatione pecuniam nullam recipiant , nifi, ficut tangit fingulos, nomine penfioni»;& locatio eadem femper licitationibus exponatur. Inhibemus infuper permutationes, venditiones, emphiteofim, & quoslibet contraftus alios de rebus ecclefiafticis Cfieri, nifi in cafibus a jure permittis: ita tamen quôd in cis debita juris folemnitas obfervetur. Nos enim omnes contraftus fuperius nominatos, fi aliter ecs fieri contingeret, irritos decernimus & inanes. Locatores vero & clericos etiam prxbentes confenfum cis five regulares fuerint, five etiam fiteuiares, nec non direfte vel indirefte ut praedicitur, compellentes eofdem, excommunicationis fententix innodamus, a qua abiolvi non pottînt, quoufque de fafto revocetur contraftus, & ecdefia reddatur indemnis. Pofleffiones vero & quzlibct bona immobilia ultra tempus pnediftum aliis jam locata ab eifdem prxlati», protinus revo- D
centur, & cum ad ecdefias ipfas redierint non alienentur, vel locentur aliter, nifi ficut fuperius eft expreflum.

VIII.

C«r/ra *xppropritntei* èX *fpoluntee tcciefi.tj bonis jiat.*

Cultum divinum nonnulli ecdefiarum praelati & perfonae ecclcfiafticz diminuere & enervare non vereotes, parrochiales ecclcfias & cappellasfibi fubjeftas,vd in quibus monachus vcl clericus izcularis inftitui confuevit ad vitam vel ad tempus non modicum, cupiditatis vitio feu carnalitatis affectu, aliquibus laicis tub annuo cenfu concedunt , alii vero ad concellionem hujufmodi minis & terroribus inducuntur, nonnulli etiam , nifi timentes facere fraudem legi, bona ccclefiarum & cappellarum ipfarum moJoprtedifto locare prsfumunt , ex quocappellx fic ecclefie hujufmodi remanent bonis omnibus fpoliatz, ita quod in ipfis nullatenus vel minus debite tn divinis officiis defervitur: Nos igitur locationes hujufmodi a jure damnatas penitus reprobantes, expreifius inhibemus, ne aliquis praelatus, feu perlona ecclc-

ANNO CHRISTI

Cy ckfiafiica, ÛBcularis vel etiam regularis, lo- A catioocm hujufinodi faciat, feu facienti con- CHR^I ,;·ζ. fentiat vel fubfcribat. Nam locationi confenticntes fic etiam fubicrffientes, oee non & laico» recipientes ecclefia· Üu terras modo prcdido, racommunicatioois lententia innodamus, a qua nequaquam abfolvi poffini, quoutque contraaus fic de fado habitus revocetur totaliter, & ecclefia *ipfa* indemnis etiam confervetur.

I X.

Ut didfet Cfnftitutimes inviolabiliter obferventur.

Quia confiitutionum editio, quae ut plurimum pro reformatione ftatus hominum producuntur, obtinere debet robori· firmi- tarem, univerfia t oSSVl U|,-

« alti» ccclefiarum pnuatts per regnum Sicili· conflitutis, tenore pratentium diftri&e praecipiendo mandamus, ut conftitutiones, quas in generali vacatione praelatorum regni Siciliae apud Mclfiam in prafenti edidimus, obiervent, & a fubditis luis faciant inviolabiliter obfervari; dc hoc ut efficacius ad notitiam perveniat fingulorum, volumus quod conftitutiooes ipfe per praelatos locorum fingulis annis in eorum fynodis publice recitentur. Datum Mqjfiz v. calendas Aprilis pontificatus domini Martini papa; "IV. anno quarto. j. y

«·*»*-> ΛηβττκΗ* po unicoS- Kmchnio.

CONCILIUM REGIENSE.

Habitum Anno Domini MCCLXXXV.

A Rostanno Metropolita Aquensi.

Primo edidit integrum, notifquc illuftratum Carolus Jntelmius Prap. Eorojulienf.

PRÆFATIO.

ANoo Domini tiSj. 15. Kal. Martii ad honorem omnipotentis Dei & B- Maris Virginis matris ejus, No» Roftannus divina miferatione, S. Aquenfis Ecclefia Archiepifcopus apud Regium io Concilio per nos ibi indido praefidentes, afliftentibus nobilcum venerabilibus Fratribus noftra Ecclefia fuffraganeis infra feriptis videlicet, R. Aptenfi . M. Regienfi. P. Siftaricenfi. B- Forojulienfi, Dei gratia Epifcopis difereto viro, P. prrpofito dc Officiali Vapincentis Epifeopi juila de caufa abfentis, & Abbatibus Crocienfi & Lura, Praepofitis, Archidiaconis, & Procuratoiibus didarum Eccle-D Carum; & abis pluribus Ecclefiarum Redoribus, & pluribus aliis diicreiis viris in Concilio ipfo exiftentibus cupientes & intendentes flatuere & ordinare illa quz ad utilitatem & profedum Eccicfiarum & perfonaium noftrz Provincia refpiccre dignofcunrur, & ad falutem animarum , de aficnfu & confilio paedidorum, diligenti deliberatione przhabiia, flatuimus fic ordinamus prout inferius continetur.

CAPITULA

I. *Obferventia Canonum praferioitur.*

II. *Preces decernuntur tj indulgentia conciduntur pro liberatione* Ca ROLI II. *Pro-E vmcia Comitii.*

III. *Curatur confici Chartalaria, in quibus bona, ccnfus Ecclefiarum exferibantur.*

IV. *FIEhtii Priores in beneficiis prohibentur .*

V. *Damnat pafia tt juramenta illicita m collationibus.*

VI. *Diactfanut tognofeit de dehiin Clerico, rum <7 Monachorum, nifi conjict de Exemptione .*

VII. *Ceufnra fervari debent maxime ab eo qui tlias tuiit.*

CVIII. *Qualiter procedatur contra illos qui ex. communicationis fententiam contemnentes, exempla permeiofa peragunt.*

IX. *De ahfolutime vemclaujuia* reincidentia.

X. *Excommunicati a nemine ad facra admittuntur .*

XI. *Prohibet humari corpora in coemeterio* mu *benedi&o ab Epifcopo, & humata effodi jubet.*

XII. *Beneficiali extra curiam Epifeopi fraude tn jus vocati, impeifis totius Diotcefis litigant.*

XIII. *Ut nullus miuffiret toxicum, Vel *lia. venenofa.*

XIV. *De poenis inferendis in eos qui minifirant toxicum vel herbas mortifera1 ·*

XV. *Qualiter agendum adverfus exempto* Juis privilegiis abutuntur.*

XVI. *Ut Presbyteri interfiat teftamentis Panebianorum, & ut refiilutiones incerta ab Epifcopis dejiinentur.*

XVII. *Solus Epifeopus abfolvit de levi manus injelhone in Clericum.*

XVIII. *Ut nemo vacantium Eccicfiarum bona occupet.*

XIX. *Corpora defxndforum ia Parochia fepeliantur, nfi alius eicius fit fepultura locus.*

XX. *Decima, in primis pntdiales tjure divino jolvuntur.*

XXI. *Exemptos decretis Concilii jubjicit, ujfi de exemptionis titulis fidem faciant.*

XXII. *Prafcntatus, coram Patrono nm jurat, neque acquirit, aut dimittit beneficium.*

XXIII. *Excommunicantur impedientes ne a feitcntiis fuffragantorum ad Metropolitum appelletur.*

I.

IN primis flatuimus Ac concorditer ordinamus quod Sacri Canones prriertim in genialibus Concilii editi At Concilium Valeo-

— ! lentinHm, ac ftatuta provincialia per pre· A nolit coram eo compatere, & reddere ra-·™.... I
***> deceffores noftro· edita cum diligentia ob-
"ÎTr/· ferventur.

a
* II.

/ttiH, ordinamus quod pro liberatione illuftris Domini Kakoli Principis noftri in carceribus detenti in Ecclefiis & per Ecclefias noftre Provincias preces & fuffragia effundantur cum orationibus Principis, additis colledis B. Marias, dc pro paix ferveuda , dc quod populus in diebus fdemnibus per Prolatos & parochiales Presbyteros ad effundendum preces pro ejus liberatione cum inflantia inducatur. Nos autem ad honorem B Dei & didi Domini Principis & quilibet fufiraganeorum prodiâorum cuilibet, fuffragium hujufmodi impendenti XL. dies, de tnjunda pernitentia relaxamus.

I 1 L

Jtnu, quoniam frequenter contingit quod ccnfus Ecclefiarum noftre Provinciae indebite ab aliquibus augmentantur, & nonnumÎuam per Redores aliquos fubtrahuntur, atuimus, & concorditer ordinamus,ut quilibet Prolatus in fua Dieecefi chartularium proprium habeat feu rcgiftrum in quo nomina, cenfus & quélibet alia bona Ecclefiarum integraliter confcribantur, ne fraude feu malitia alicuius aliquatenus occultentur, auginententur per aliquem, vel mutentur.

1 V.

htm, cum intelleximus quod aliqui Abbates , fit aliqui alii Patroni in Ecclefiis priores fiditk»s, nomine tantum,d non reponere moliuntur, ftatuknusdc ordinamus quod haec per aliquem nullatenus attententur, & fi contra ladurn fuit, tam conferens quam recipiens incurranr excommunicationis pœnam ipfo fado, & nihilominus illud beneficium Direcefanus libere conferat lapfo D tempore a canone definito.

V.

/fewv, quia fepe contingit quod Abbates & Patroni & plures alii in prcjudicium ordinariae poteftatis Ecclefias conferunt, dc Clericos recipientes hujufmodi beneficia aftringunt padionibus & variis juramentis, ftatuimus ut nullus Religtofus, aut Clericus fucularis in Ecclefia feu beneficio admittatur, feu recipiatur, nec inftituatur in ea per Ordinarium nifi primo conftiterit, quod illa Ecclefia ad ipfum Abbatem feu Patro- – num pel alium pertineat pleno jure, dc fi» contrarium fadum fuerit per quemcumque, eo ipfo illa Ecclefia vacet, illa vice per eumdem Ordinarium conferenda.

V I.

Arw, flatutmus quod fi que Clericus converfus, donatus vei religioius cujofcamqi» ordinis, conditionis, ftatus vd dignitatis cxiftat, deliquerit per noftras civitates vel Dioceies ubicumque, maxime autem extra loca exempta, dc per Ordinarium requifitus

tionem hujulmodi delifti, idem Ordinarius poflit ipium automate hujus Concilii capere & detinere, & etiam ejus mobilia feu fe moventia, it quid habet in ilia Dràecefi, quoufque fatis dederit , de parendo juri coram ipfo, & dc juftitia facienda,nifi fidem faciat de privilegio, per quod conftet ab hujufmodi ordinariis totaliter feexemptum.

V I I.

Jhw, quod ex quo quis excommunicatio, nis, fufpenfionis, vel. interdidi fententiam, ex caufer probabili, jufta & rationali rede duxerit promulgandam, fervet eam firmiter & a fubditis fuis faciat inviolabiliter ufque ad fatisfadionem congruam cbfervari, ne *fatim* ex retaxandi facilitate veniat in contemptumï'Tarum enim eft fententiam ferre, nifi lata fervetur. Quinimmo fandius effet nullatenus promulgare, quam cum periculo negligere promulgatam.

VIII.

Ceterum , abominabilis proh dolor ! (ficut ad noftrum tam de longinquo, quam *e vicino* pervenit auditum) in quibufdam partibus inolere cœpit abufio. Nam aliqui filii C Belial qui nec Deum timent, nec hominem reverentur,, iniquitatem bibunt ut aquam ; qui dum fententias vilipendant, dum medicinam qus fuerat ad falutem, rejiciunt, mortis incurrunt periculum, & ad interitum fuse perverfitatis exemplo nonnumquam inducunt alios dc feducunt. Ifti quidem in Dei opprobrium, in contemptum promulgatoris, & fenteotiae promulgatas negledum, non minus viliter, quam damnabiliter procedere, immo nimis execrabiliter excedere non formidant. Utpote dum adulterinum Presbyteri vel Prolati contingentes, officium, & inconceffum fibi ufurpances minifterium, excommunicationem, immo verius exeerptionem verfa feu perverfa vice inexcommunicatores feu denunciatores fuos fimulare profumunt, accenfos palearum fafciculos, aut candelas de fepo, feu carbones, aut titiones ardentes, in patellis, conchis, aut farraginibus vel fimilibus vituperabiliter extinguendo. Cumque talia & his fimilia in Dei vergant opprobrium, dc ecdefiafticac difeiplin* redundent contemptum ; (latuimus, & fub pcena excommunicationis diftriâius inhibemus, ne quis Clericus vel laicus, major , medius , vel infimus, cnjufcumque ordinis, dignitatis, conditionis,vd ftatus exiflat, rem tante perniciei de cetero per fe vel per alium, ane pro *fe* vd pro alio attentare profiunat. Qpi vero hujus faluberrimi inftituti tranfgrefibr extiterit, dc intra triduum emendam exinde competentem non exhibuerit, ex tunc fe feiat,ipfo fafto,excommunicationis vinculo HMKMptum. Locus autem ubi hsc vel fimilia, domino foci (ciente, feu mandante, vel ratum habente profumpta luerint, ecdefiaftico taodiu remaneat fuppofitua interdiâo, donec ad mandatum Ecclefie quam delinquens offendit , & Prolato quem irreverenter defpexit, fufficiens, fic idonea fatisfaftio, fic realis emenda proftita fuerit per eumdem: quoniam

cum io talibus non fit rcLxanda vindifta , A exhumata , cujus vcl quorum corpora fuif-
chroti O°· Pr*lan" minime remittere valeat ient inibi poft talem bcnediâionem fepulla,
* ullo cafu. Eifdcm ponis fubjacere volumus au&oritate Sedis Apoftolice femper falva .
illos, fit illas, qui vel qux talia fieri man- Sed ne facilitas veniat incentivum praebeat
daverint, vcl alias opem, vel operam aut delinquentibus, & aliis audaciam tribuat de-
confilium praebuerint, fi rem tamen tam linquendi, fciant Pntlati omnem fibi fuper
dcteftabilem prodire contigerit detcftabiliter hoc difpenfandi licentiam interdidam, do-
in efFeâum ; addito quod eorum hatredes in nec exhumatio quae fit aliis ad terrorem,
Clericorum Collegium nullatenus admittan- przccflcrit, ut eft diftum.
tur, nifi prius cum ipfis fuper his fuerit mi-
fcricorditer difpenfatum. Et fi Clericus bé- XII.
néficiât» vel in dignitate, feu perfonatu,
vcl officio conftitutus taliter excdfcrit: ul- *Itcm,* quia fpreta jurifdiftione ordinaria
tra panam lateo inâiâam , beneficio, fi malitioie per aliquos Apoftohcx Sedis gra-
?iuod in Provilrciis noftris obtinet, fit ipfo tia, & ejus licentia abutentes, Abbatia',
afto prefentis Concilii au&oritatc privatus .B Priuratus, & Ecclefia; & Ecclcfiafticz Per-
non beneficiatu autem, ad obtinendum fonte;-Cahonic®, & Clerici benrficiati no
neficium indignus habeatur omnino a Cleri 11ri iseculares, & rdigiofi coram extraordi-
Collegio fequeftratus. nariis auditoribus faepius impetuntur, & ini-
quitates ac malitiae plurimae committuntur,
IX. & impares fumptibus fic vexati coguntur
interdum juri fuo cedere, vel aliter utcum-
Jlttn, quod fi quis ab excommunicationis que vexationes luas redimere, ftatuimus &
fententia quam pro contradis debitis , & ma- concorditer ordinamus, quod ex quxcùmquc
xime ubi fe juramento aftrinxcrat, vel ob caufa Clericus, vel Canonicus, aut quivis
manifeftam offenfam incurrerat in infirmi- alius Bénéficiait» de Provinciis noftris evi-
tate vel mortis articulo fuerit abfolutus ; fi denter & indebite fpreta communium ami-
fanus faftus aut infra mentem a convalc- cotum, aut Ordinarii cognitione, per eli-
fcertia numerandum fatisfaftionem diftuk- quem extraordinarium Judicem delegatum,
rit ut promifit vel injunftum ei extitit, ab vel fubdclegarum,executorem, confervacorcm,
inde in antea nulla nova moniiione ulteriusC inquifitorem, vel alium extraordinarium quem-
rxpeftata in eamdem ut ptius excommunica- cumque prxfertim extra propriam Dicœccfim
tionis iententiam reincidat, fic pubice addi- citatus feu moleftatus fuerit, omnes Prxta-
ta violatione data: fidei nuncietur. Si vero ti, fit alii Clerici bénéficiât!, tam iatcularcs
de illa xgritudine moriatur, hxrcdcs c;us quam religiofi ad ipfius defenfionem dent
ad hoc emendandum fic obfervandum ^tr confilium fic juvamen, fic in expenfis con-
cenfuram ecclcliafticam compellantur , vel tribuere, diftorum Epifeoporum comprovin-
exeeutores aut bonorum pofiellorcs, fi alios cialium ad hoc fpecialiter deputardorum ar-
hscrcdcs uon habeat. bitrio , teneantur. Et hoc intclligimus ia
omni caufa mota *jam vcl movenda, Icit»*
X. vcl pr-efumpta, vel penitus ignorata , aucto-
ritate fic mandato Sedis Apoftolic® fic Le-
Ittm , quod excommunicari fic maxime gatorum ejus in omnibus fit per omnia fem-
pollquam publicati fuerint, non funt in fuis per falvis, prxfenti articulo per decennium
iniquitatibus fub quovis figmento palpandi , dumtaxat, nifi revocatus fuerit, duraturo.
prohibemus nc talcs in Ecciefiis vcl coemete-
riis, aut juxta valvas Eccléfiarum vel fenc- XIII.
ftras aut alia loca unde divinum pofitnt au-
dire officium, vcl Presbyterum celebrantem JrcMr, quia latentes inimici homicidia ple-
videre, dum MifTarum celebrantur officia, rumque perpetrant etiam in amicos, ftatui-
immorari prsfumant ; quin immo Cappclkni mus, fic fub pona excommunicationis diftri-
per fe, vel Clericos fuos aut alios diligen- ftius inhibemus, ne quis Apothecariorum ,
ter inveftigare procurent an excommunicati vel quivis alius, cujufcumquc conditionis vel
hujufmodi in Ecclefia, vel circa fc ingerant, fexus exiftat, toxicum vendat, nec donet ,
fit cos exinde recedere faciant, ut dum di- nec alio modo miniftret alicui, vel alia ve-
vinum ibi agetur officium eofdtm praecipiant nenofa, nifi prius fignificet curis fxculari,
abfentare. Quod fi forte ipfis parere negle- ut fciri poftit fuis temporibus, fi caufa toxi-
xerint, a profecutione divini officii, dum cationis contingeret , quis fuerit emptor
illi fuam ibi pnefentiam exhibere prsefum- ille, vel alius qoalifcumque: fic quod Apo-
pferint, cedent n & abftincant, fub pana Ltheôrius quilibet ad hoc fervandum, jura-
quam cis Ordinarius fuus, fi fuper his eos mento corporaliter prxftito pro fe fic fa-
culpabiles, feu négligentes inveniat, duxerit milia ftu fpecialiter adftringatur. Aliter au-
infligendam. tem dantes fic vendentes , fic ad homicidium
perpetrandum recipientes, quomodolibet vel
XI. vehementes, fic ad hoc confilium , confvn-
fum, tacite vel exprefle pneftanics, excom-
Item, quod in camettrio <ib alio quam a municationis vinculo fubjaceant, ad Sedem
proprio Epifeopo, vel Archiepifcopo, aut Apoftolicam pro abfolutionis beneficio remit-
exprefib ipfius mandato, ab(quc fui licentia tendi, fic alias per cenfuram ccclcfiafticam
benedicitur, nullus omnino ad feoulturam ficut juftum videbitur puniendi .
ccclefiafticam admittatur. Quod ii contra
faftum fuerit, nullus penitus fcpeliatur ibi-
dem , donec illitu vcl illorum offa fuerint

XIV.

ANNO CHRISTI

XIV.

Zfrw, quod quicumque alium toxicare aut opem adhibere, vel confilium dare, vel in necem alterius toxicum didare, leu vendere, aut aliter mmiftrare prxfumpferit, & herbas mortiferas in mortem vel abortivum cuiquam dederit, eo ipfo excommunicationem incurrat, a qua nonnift per Sedem Apollolicam abtolvaiur. Et fi Clericus beneficiatus fuerit, illo fic privatus beneficio iplo faâo, &C ab ordine quem iufceperat degradetur, tradendus curie fieculari. Sicut & tali vel fimili fufpicione probabiliter infamatus, & *fx* veri similibus przfumptionibus, fit perfpicuis indiciis, apud bonos fic graves notatus, ad honorem vei Dignitatem ecclefiafticam nullatenus admittatur, fic nihilominus ad detentionem perionx honeftam, prout requiret perfonx ftatus fic (celeris immanitas luadebit, ad eruendam veritatis certitudinem, ficut Superioris diferetioni viium fuerit, procedatur.

XV.

Itrm, dolentes referimus quod nonnulli Religiofi Templarii, Hofpitalarii, Ciftercicnfes, fic alii tam exempti quam privilegiati de privilegipium fibi forte aut ordini fuo indultorum prxrogativa temere confidcntes, excommunicationis, fufpenfionis, vel interdidi fententias ab Ordinariis, vel Officialibus ipforum rationabiliter promulgatas, cblervare non curant; quinimmo incontemptum Clavium, excommunicato*, fufpenfos, fie intcrdiâos hujufmodi, ad Divina recipiunt, aut interdum in donatus feu confratres, contra mentem Concilii Latcranenfis admittunt: receptetorum in hac parte genus pelfimum imitantes, fine quibus delinquentes in his fic fimiiibus diu forfitan non laterent. Sed nec his contenti Dômos Conventuales alterius Ordinis quam fui, eifdem Ordinariis lege dieecefana iubjedas, fit ꝟ fui fundatione jurifdiftioni Prxlatorum, falva regula feu Ordinis fui difciplina iuppofiras, tam Pra.nomir.ati quam cereri Religiofi, etiam non exempti, nec privilégiait vindicare fibi, fic Prxlatis, quafi furtim, fuccedente poftmodum violentia, fubtrahere moliuntur: ficque de fuis indulgentiis feu privilegiis confidentes, alios fidentius in jure fuo molcftant: itaque auâoriiate, immo temeritate propiia, nunc in veftimentis ovium venientes, nunc feculari fulti pQtentia, violentiam per fe, vel per altum inferentes, poflefliones fic quafi domorum hujufmodi, ac rerum fic jurium ad eas fpeâantium, occupare, fic cum armis aliquoties invadere non verentur, fic occupata tenere contendunt in Prxlatorum prx/udicium, plurimorum fcandalum, dc enor.nem nihilominus illius ordinis cujus erant ab initio, fic cui antiquo fubfteco Dfucverant, lxfionem. Cumque tales, fic tam enormiter excedentes, fic notorie delinquentes, receptatoribus non impares, ac improbis raptoribus nequiores, petinde ut alios jura cenfeant puniendos: nos -rgo ut in iptos animadvertere poftimus, ut s jure nobis permittitur, fie maxime fi de privilegiis fuis non velint copiam facere rc-

Aquifiti; volentes, ubi eos induira feu privilegia nou defendunt, correâionis fic reformattonis officium exercere, ac effrenatam ambientium cupidinem reprimere cupientes: ftatuimus fic concorditer ordinamus, ut tales fic fimilcs, in pracmiflis fic fimiibus tam enormiter excedentes, fic tam notorie delinÎueutes, nifi dcliitcrint, fiefaniori du&iconlio, congruenter intra dies odo ex quo fuerint requifiti, revocare feu emendare diftulerint, una cum illis qui fe ad eos fic ligati reduxerint, fic eos qui translationem hujufmodi acceptaverint, fic exinde monafteria domofve conventuales, res, fic jura hujufmodi occupare, feu invadere cum armis vel fine armis prxfumpferint, nec non fit omnes qui eis ad hoc opem vel opera prstftittrint, aut, ut fic occupata detineant, confilium, vel juvamen prxbuerint, excommunicationi fubiaceant, ipfo faâo. Sed cum ipfi Prxlatis non deferant, fed potius vilipendant eofdem.· Prxlati eorum quamdiu fic (leterint, & aufu temerario vel Officialibus eorum in prxmiflis rcftitufcrint, in privilegiis vel aliis juribus fuis tueri eos vel defendere minime teneantur. Dignum eft enim ut qua menfura menfi fuerint, eadem remetiaturfic eis,· ut ignorantes ignorari, & contemptores fentiant fe contemni. Qua enim fronte Prxlatorum implorabunt auxiCjjUm, qui committere non formidant in ipfos? Statuimus infuper, prxcipimus, & concorditer ordinamus, ut lingulares perfonsc tamfuimet, quam ipfius conventus una cum translationem taliter fieri procurantes, ab illius domo, feu conventus contortio penitus fic in perpetuum excludantur, vitam fuam alibi fub arfts poena fui fuperioris arbitrio finituri. Circa translationem autem fingularium perfonarum, ad ardiorem forte regulam tranfire cupientium, nihil per hoc intendimus extra formam a jure editam immutare.

XVI.

Item, ne relicte in teftamentis vel aliis iultimis voluntatibus emendae, vel ad pias «caufas «icemofynx, vel reftitutiones diredevel indirecte forfitan occultentur: ftatuimus, ut vel Presbyter parochialis interefle irogetur ordinationi teftantis, fi haberi poterit, aut quod Notarius infra otto dies, a dic obitus numerandos, Prxlato vel Otficiali, aut Presbytero parochiali, copiam illius articuli ubi qualis eleemofyna pro ptis uiibus deputata, vel emenda, feu reftitutio facienda, fub psna excommunicationis, quam ipfo faâo, li negaret, incurrat, fateri fidcliter teneatur: fic ille, vei illi, fic cum heredibus vel exeeutoribt» teftetoris ordinare feftioent, quod emende non occultentur, fic eleemofynx fic reliftx, vel reftitutiones hujufmodi non pereant, ad tempus magnum, vel modicum, aut forte perpetuo faciende. Adjicientes iniuper quod prediâe reftitutiones nullatenus per aliquem exeeutorem leftamenti, vel per alium, prêter Dimcefani licentiam prrbeantur.· nec aliquis ddiribuere prxiumat alibi quam ubi Praelatus duxerit ordinandum, etiamfi a teftatore contrarium diâum effet. Ad hxc adjicimus quod Presbyteri Synodis venientes, Prelato fuo

'vel Officiali ejus, io (criptis, teftatorom & A ipfos fuper boc excufaret, atioqotn quod
chiucti ocewonim Domina, aquamiitesQojurmio: fciant fe injufte, A ia animarum fuanim çhrbti
»»»>. \ diprcfcntare io virtute obedienti* teneantur. periculum retinere, & tanquam rei aliene raptores, & preccptonam Domini dc conftitutionis Ecclefia tranfgreflores, a fidelium coofoniofequcftrandos. Et in coofeftionibut fignificetur eifdem quod abfblvi non poffiint, fle peccatis confeflatis *ftn* oblitis dos folvantur io futurum; fit de predsftis £atisfaciant, vel cum Ecclefia conveniant de retentis. Et quod fi contingat eos abfolvi» de futuro prodefte non poterit ad falutem. Cum , juxta Saodorum fententiam , non remittatur peccatum , nifi reftituatur ablatum.

XVII.

Jrrur, quod nullus quomodocumque pnsfurnat ab injeftione manuum, quantumcum-*Se* modica feu levi abfolvere, noo habita dinarii licentia nec obtenta, quod G ircus prefiimptum fuerit, pro non abfoluto habeatur, & evitetur ut prius. Abtolvens autem hujufmodi, fi paedicator fuerit, praadicationis officium fibi noverit interdiâum, donec ab Apoftolica Sede cum narratione fui exceftus gratiam meruerit obtinere, velB Prelato fatisfectrit quem contempfit. Et inter alia fuum publice confiteatur reatum, ut fimpliccs reddentur in fimilibus cautiores.

XVIII.

Ars», quod nullus omnino Pnelatus, Abbas, Prior, vel Clericus, vel laicus, cujufcumque conditionis, ftatus, aut dignitatis, Ordinis, vel Religionis exiftat, bona Ecclefiarum vacantium Metropolitana: vel Suffragine*, Prioratus, Abbatia, vel alterius cujufcumque Monafterii vel Ecclefia, per promotionem, aut mortem, aut refignatioucm, aut mutationem , vel sbfolutionem, aut alio quocumque modo vacantis, capere per fe, vel per alium, aut occupare vel ufurpare prxfumat. Quod fi fecerit, tam ipfe quam obediences ei aliqualiter in hac parte excommunicationis incurrant pccnam, ipfo fado.

XIX.

Jriw, quod corpora mortuorum incometerit» Ecclefiarum parochiJium fepeliamur, nifi confiet in continenti,. fine alio ftrepitu, quod alibi elegerint fepeliri. Si quis autem regularis, vel fsecuiarts aliter corpus afportare pretumpferit infolenter, antequam de eleâione icpulture habita fuerit certitudo, omm emolumento in teftamento fibi relido careat ; & illud parochiali Ecclefiae apÎliceiur. Et nihilominus coemeterium in quo amatum fuerit, interdido fubjaceat, donec corpus Ecclefia: parochiali fuerit neftitutum. Et quod a jure, fi quod habebat, ceciderit qui non expedita definitione vim facere voluerit , & jus fibi dicere attentaverit .

XX.

Ittvt, cum ex praecepto divino, & ex conftitutione Ecclèbe, decima maxime prediales, Ecclefiis debeantur, fit fint nonnulli eas in proprie illutis interitum fol' ere non curantes: ftatuimus ut cura non fine palpanda crimina, ne vulnera remaneant incurata, Presbyteri parochiales parochianos fuos de quibus tenentur reddete rationem , tam per fe, quam per alios, & maxime per illos quos in Ecclefiis fuis predicate contigerit verbum Dei, moneant frequentius efficaciter & inducant ad decimas hujufmodi fideliter prscftandas, & integraliter exfulvcndas, mh forfan coœpofitio faâa legitime

XXI.

Λ«μτ, ftatuimus & ordinamus, A ad hoc terminum tam exemptis quam privilegiatis duorum videlicet menfium - publicatione patientium numerandorum concorditer alfignamus, infra quos oftendant fi voluerint privilegia, ve! indulgentias, vd prerogatives alias fi quas habent, per quas, vel per quas contra prefentis Concili ftatuta valeant fe tueri, & ufque tunc noftrarum volumus effe fufpenfum fententiarum efleftum. Et ab inde in antea, nifi caufam interimfufficientam oftendant, volumus ea valere omni jure quo melius poterunt flt debebunt.

XXII.

Jr«w, fub petat excommunicationis prtBcipimus, ne quis a patrono laico vel Clerico prefentarus, aut etiam prefentandus, praedet aliquod juramentum in manibus patroni, vel alterius cujufcumque, fincfpeciali ipfius Ordinarii licentia dtcoofenfu: quodque prefentaeus feu prefentandus hujufmodi, ab alio quam ab Ordinario, cui de jure competit , in Ecclefia parochiaJi fe inftitui nullatenus patiatur: neccx quo per Ordinarium inftitutus luerit, beneficium dimittat hujufmodi; non petita ipfius Ordinarii licentia, vel obtento conienfu, vel *nifi alia* fufficiens caufa fiabfit legitima, probabilis & honefta.

XXIII.

Jrn·, quia frpe compertum eft quod nonnulli impediant quominus a noftris fufiraganeis, & eorum Officialibus ad noftram auditorium appelletur, ficque effieftus juftitic plurimum impeditur. Adherentes fuper his ftaturis bone memoria Domini G. Predeceflocis noftri : ftatuimus ac etiam in virtute f*nftc obedientis inhibemus, ne aliquis Ecujufcumqueftatus, eminenti*, ordinis, aut dignitatis exiftat, impedimentum preftet alicui clam vel Miam, publice vel occulte, direde, vel indirtfte, per fe vel per alium fcilicet gravando appellare volentes, feu cis comminando, feuoppofitionem aliquam fuper bis faciendo, aut alio quoquomodo, quominus ad nos, feu noftram curiam libere appelletur, & ad nos per appellationem & querimoniam recurratur. Si quis autem contra fecerit, ipfum in his (criptis excommunicationis vinculo innodamus.

NO-

ANNO CHRISTI

N O T Æ AD CONCILIUM.

AD PR ÆF

ReXammc fa mi. Fcroj. *at Siftaric. Ac D<eo-* flt quod forte rcAlul : pfoum· emm lee. n l». ft lf Provincia Eccicfilt prrfuetuuc Epicopi, Ra/qf*/ nuncupat' · 1* cognomen babe·: 4c Neve . Nullum in Chroma· *Be* Scriptoribu* repentur vcftigium quo Ordim Reflgrofo nomen dedifle conjici poifit , quamvi* feeu* «Il-qui tenpferint.

R. AptenG* Reimaadan cognomîM *Butt,* ptiruul fuffragineorum nominatur non ranoneantiqmori* ordinationi* , fed privilegio in* l*d>*, qua; tunc prior·» fufftaganci honor* gaudeime , quem etiam obtinuit in Concilio Aqocn<· Provine·» anti. In*. ac pofiremo anno IJtf. licet Epicopi Aptenle* non client (ut obiervivimul J B ·cliqui» Prrlubbv» Inauguration*anteriore*. Verum a multo lam tempore, incurla Epifcoporum Aptenfium , ea prorogativa Intercidit, ipifo ex pr»icr.»»o can. d. Concilii Reglenfo I. Ar can. Cone. Aurelian. II. remanente facultate lacrum mortuale iolemniter conficiendi At fufla perfolvendi AquvnG Metropoina. De illa ntaxi hre habet vêtu» libet cfiBremoniali» Aqueniu · *Defan-*

dr firter *Mere ptlef'tdtun* farm *N. ^rcbtlfl](e~ t*» d»» tgfret* ru Aaraaaair *tfatlalal.*

Sl qui* plura d* Aptenftbua ft ceteri* Epi(copi» qui boiq Synodo adfuerunt, fcir* cuplat , finfnlarum Eccleflarum Scriptore* confalat *t* mihi ar fît, ne a&a iterum agam, nuda eorum hic notare nomina.

M. Matrkrwfi,ruRegienlc ,demum prove MeAanam aoofilitltur

P. Ptinu *IK. Girtrdl dt Padl·* Michaele Siffa-C n·"11' pogna , in qua *Katvll* ftilu» tunc alffur ticenil*. Princep* Salernitaru* , Infaufium p<atlium Grit, ft in Regia Aragomorum manu* mridcn» Barc*-

B. non *J.* at legitur in mf. Siftaric. Bertram··/, Ilve *Bttrtndtu* dc Fabctio Forolulen G*.

P. Pra^a/hnr *df 0^lk\ Ilu Peflattnflt.* Officiali* nomine Il omne* veniebant qua quoquomodo rrant ab Olfitfi* ft Mandati» Epifeopi, m Archidiaco ni, ft Archipre«byt«n , ftc. Unde lo Cone. Rotoanag. ann. lejo· decernitur: *W nulltu ex Iltul Efxtttfl ttidtlictt ^rtbtdlettnll tul Netarul* pre *trdintndil Clincu numera txiguuUtr.* Eodem icniu *^Utaendtr IU.* fcribit Cantuanenfi Epifeopo In/riartieor·» *Bene^fleram Jfvdu't ed tplic»*- Pw , *vel* rerum *Opiftttlil.* Officiali» proprie 1* erat qui auAoritate Uba ab Epucopo cooeena ntramque junfdlAionem planam , quam vocant, ft Foveniem exercebat, ex quo modo Vicariu* Epifcopi, modo Officiali» dicebatur.

JdUatlhu Craerca/ Ecclefia Crofcienfs In Ditx-«Il Siftaric. fee. xl. a Prcvbyten» & Clerici* Ir-D cularibu» regebatur, eratqoejur>* S. *Petri* ut patet ex libro *I.* emft. dg. *Gngtrll* VII. ad *Giraldum* Siftaric. Poftmodum lo Collegialem excrevit : anno enim 1*07. *Btruumdeu* Siftatic. Epicopu* Eccleflam de Thnwri' concedit Praeponto & Canonici* Crofcienfibu*. Demum novi» adjc-A<a fundi» , In Abbatiam Ord. S. Aug. ereAa . IUI , anno aayg- prarerac *Pltme* Abbat, qui forle IIII Concilio Interluit. Verum collapG ibl reguixrl difciplina, procurante Mutio *Gthuelle* Erife. Siftatic. acceffit cum fui* dominli» ad menam Epifcop» anno 14(7. ex Decreto Calhxti III.

Laretlf ejaid. Ord. m eadem Dxxctfi . Qui* eam tempore Concilii rcaerit Abba», nefcitur.

Prarlefu. Prmeunt Abbate* Prnpoftu ac Procuratoribu» Capitulorum Catbedralium Ecclefiarum , licet fubf«qu*ntut In planmltConcIln* , uti Nugaricienfi ano. i»po. SalvaneAenfi ann. *tMl* Inventarii Inftitut» ratio. Ad illud runner» Rotoanag- ann. IHf- AveruOnenfi ann. *)><. &c Eduo tdim In magna Ecclefia Conftantinopolitana

Xpvd Rrgiwn.-olim Rejeofuciviti». Ita m Irtnerarm *jtnmmnl,* vu%o nuncupato, *todenl· jtg·l·llmarl,* ac in plurimi* fculpti* monimenti* qvai *Burtelluf* exhibet m Hiftorta RegicnG , ptXKiara de ejuf ubt* nobilitate referent ; at fallit maxime dum nomtni» quadam itmditiidinc, aliifqoe leviffim.· conniuri* delufu* , RtceuMgaa· , ten BrtcaaMgum, irodie *Brita/m,* pro RcfcnGum civitate accipient, Reto· m Provincia Alp*um matitimarum content·* huff* affirmat. cum ipfum qaod laudat Innerarnam ac Gllbarum notiti* k w k l, m II. Narbnncnfi cupa* Aq·· Metropoiii . diterti* verbi» Rvj·* collocent.

Á4 Cap I. CaucUrau· Fadcwlaw· . Illud nempe quod hbentit tiara fccuii anno qf apud Montitiacum in Dlexcefi Valent*·* afpecrimi* temporideni PF, IV. anno IIft- utrinique Sic Ilmb Regna poffidendi acceperat , qim jamdiadum ex rarn* Summorum Pontificum decreti*, ea illo in pri-

cera turret a4verfo· PvtWrrtOM· II. Im·. v*.-u«

*rant taâ·. Aliquot poft Concilliumpnni» Fidrvi l r· ram laurada efu» fibo perfidiofe a *4.n/-rd» altero ejua him illegitimo cxneAr* .

dem Čerradiat Čaeredi fčlu tutelam gerit . er«r ptio nomme omnem domiuatum ufurpar . aquc ac Pater Romam* Footifialbtu Infenfet & vinifim Inv-fui . Interea Cera/w a C/emmn IV. *Ur-Betl* (occetlore m Italiam vocatur , Mae/rrdnm aggreditur , debellatomque in acie r«dit «nn. Ir<d. Cerrediaul in regna paterna reditui cupidu* . bellum redintegrat ,at fortuna diverf* ·, captu enim in pmiio, capite minuitor.

Dominabatur tum, te Inurraque Sicilia rerum tranquille potiebatur *Ktnlti* pcfi multa (itrnu* ac fortiter ab dio gefla, quando Icclcr»»irtima Sicuiorum confpuationc , ferro e**IG font quotquot erant m Sicilia Provinciale* , dore pottfbmum ac Impulfor* *Prtn* Aragomorum Rrge, cum quo Caudavti* Maa/.rdl filia nupferat . Acrlu» exinde Inflaurato bello claffi» utrinque In-

Princep* Salernitaru* , Infaufium p<atlium Grit, ft in Regia Aragomorum manu* mridcn» Barc*-nonam deducitur. Itu dum captivut attinetur Kara.ar cju* pater vitam eault, anno *ntj* meun tc ; atque illico Kerpioc II. cyo· *>l"" · *>cet m Catalonia detentu*, h*rt» ac fuccellor in omnibu* elu» dominil* agnofcitilr; menicquc Martio Inieguenti Ra^agam Aaoctifi* Archiepikopu* Provincia: fun Concilium IQodindicit apud Regium. Pmcipui Synodi cura fuit ut prure* decetrerentur pro liberatione Principi», qui undem mmp poft eju» carcerem quarto , fui» rcftitutu» efi . pace cum Aragonao Inita, *FMirf* Pulchro & *Cdttrd·* Anglotum Rege auAonbu».

XL. *D'tl dt i-i·»A· fetluttn non* ultra cuilibet fide l pro Rege prece* effundenti juxta can. d». Cone. Lateran. 4. ab Innoc. IV. m Cone. Lugd. r. confirmatum relaxant (oh Epilcopi, non Abbate» qui aderant Concilio, qo<>nl'm 1*4·/« *gentitr flM Egtfctftut digniteth , net t·-* rancr-danar XMalrr , *otflfarte* Ir *jfec>th ttnttflanl* . C*n. 9. ejufdem Cono Later.nenli*.

Ad Cap. III. CAarrnforlMn praprr*i«. eo nomi-

tur , quo lenita acctpatur an can *tg.* Cone. Artiat. anni 1177 Quandoquidem pr>m>* temperibo», Eccleflaiul* bona omnia lub porc flate ctanc Epilcopi, rem Eccicft· ft rem Epifeopo propriam manifg^om effe debere Concilium Antiochenum, Canone» Apoftoloium Innovando dacicverat can. «4. ne rcbu* omn.bu* promitem» , defuuAo Epifeopo, Ecclefia aut hnrede» legitimi detrimentum paterentur, ft Sicevaoti» memerut maledlAl* oneraretur. Optima, tum ad illud incommodum prneaveadem , tum ad tmtionem & confervatnnem bonorum Ecclefia , Chartiarli ,

deJeAl prrcipol e Clero MimÊn , Magno* fe.

Oeconomo* *Be* Cartopbylax, quorum GnguU mama explicant Cndrnm ft Schol. 4c Off. M. Ecclefiat Corilantinopolit.

Idem in Occident* cm·* Inrundlum fun Arrhidiacoru* * Cons. Oxorwenfi MM. Imp_csp. J Tie rorum. an·, IIft. can. 4. deinde cuilibet Ecdaffarom ReAori ab Ar«l*t. Cone. an·. ··?>. can. *t.* Avenion. qnn. ip<. can. yg. aliifoue item pofleviertbm MHiolan. Aqtaenfi , Merbilmenf·, Ac. Concilii* , huju» operi* temper Rcftutibu»* ·»»deratonbu* Epi(cop<t.

Srxtw V. P. M. ardea aggredi folitu* Inventarium generale bonorum omnium Ecclèfi*flic*rum

ANNO CHRISTI r»l>.

·····'«**limpeditu"**, ifiud netotu A *commiferit fimsdum , au» iiiititam fecerit pe··ämer».*

finguli* beneficiarii» committere *latuu eSe* duxit. Verum intentu faâa non funt conjupAa. Prsciarum idem ftt peruule opus moveo» animo BenedlAu» **XIII** in nuperrimo Concilio Romano

adiunAa metbodo , ut te» Frime Intuitu operola , expedite & nullo ferme negotio queat perfici.

Ad Cap. IV. Fiffitil Prt»rr/. Quandoquidem ex Decreto Cone. Lateran. g. can. t. dt Conftitutione Cdrmrnt. VIII. relata in cap. I. eat. de fuppi. neglig. Prsiat. cautum fuerat ut Eccle* IIit vacantibu» ab otnmbrir Collatoribu» provide* rerur intra lex menic» ; alia» facilitate exciderent conferendi, ad Superiore» immediato» devolvenda. Ut buic legi regularet fe fubducetcnt. Prioratu» vacante» fpccie quidem conferebant, re vera *(act* faciebant. Nam ira cum provifi» pacifce* bantur, m pene» ipfo» nudum Priori» nomen . 3 pene» Abbate» fruAu» beneficiorum rem.incrent . Unde *Pnom FiflPI,* i»«mn»e taugms *& non r»,* merito diftl, ftt pani» a Cone. Lateran. adver*ful* tardo» Çollatore» Iati» obnoxii , immo velut graviori» delifti rei excommunicantur a Concilio , tam Prsiatu» conferen», quam provifu».

Concilium Parifienfe an. IIqd. idem interdlAum ultetiut ampliet, can. It. prohibet enim Prsiati» regulariibut, ne *Prioratui , Etcleflct,* udmim^re*nonci* aut dinae/cu ad naram *di.lpofitionem jftBn*tu* fus wa /aut dr *menfa jm . fed fpecialtt Put*ret*, ^ddawnt/ratarrr , *feu nxjluventt bibere. appiuent netfit* /uzz. Ipfifque prscipit quod *feBa in Contrarium ad letum pnfiinum reducant , & nifi rnomti per Dutzefaw boc fecennt, per eei arbitrarie puniantur & nibtominut attentate lecul,* 11» *(ate···debito reponantur.* Atque tt h* fraude» a re2eneficiaria omnino arceren- — ujp. tur, polteriorlbu» **fecuiit fanciium eii,** ut quscunou* rcbgnationet, collationefque beneficiorum in aAa publica referrentur ; nam *donatio occulta ^ptcilnie non tent* Can. ut noftrum ext. tit. Ut nefiet» Eecief. fine durnnut. conf. eafque Concilium Tarraconenfe can. *]. nv//ar & irrital cite* declarat, quam fanAionem Regule Rom. Cancellans , *St* edlAa Regia apud nc» binum ftc (labilem effecerunt.

Verum, cum iidem qui hoc fee. 1) damnantur praxes, state nodra repullularent. Regia Conflitutione anni »719. Iq'a , nov* funt additr caurels, ut quidquid a Regularibus ci'ca Beneficiorum mutatione* (eutur, iiiud palam & aperte fieret , innovata . k fetu» **fit**, etiam m exempto» facultate a SS. Canonibu» Epifeopi» data , illa conferendi.

In quo fane mirari fubit variam circa Ben.ficiano» regulare» pio diverforum temporum ratione ,D difcplinam. Cum enim olim ad beneplacitum duntaxat fuperiorum feu cellar , feu Prioratu» aut Eccief>* regende, commitelentuf, unde obedient1* nuncupate , cum onere m rem communem fruAu» convertendi deduAi» vlAu eultuque Religioforum ; neque ipfa Sede» Apoftolica earum admimfiratiotionem ad vitam indulgere fuleret, telle *lententia 111.* cap. Porro *; ext.* de conf. utiii vel non, & cap. Cum ad monaflerium exr. De fiatu Monachorum, quo regimine, paupertati regulari, obedientis ac regularium confultummorib·» . Attamen ex quo Ordo Monafficu» e vlitute prifima remittere quid capit , Prioratu* ad nutum Prxlatorum antea revocabile» , perpetui evaferunt ; ufufque ille adeo in legem ratam ftc firmam extunc induAu* cii , ut a Concilii Provincialibu» ; ac demum ab *ijia generali* Viennenfi Synodo approbatus ftc **Habilita»**, etiamnum vigeat , pauci» £ excepti» Canonicorum Regularium Collegii» , apud quo* prifea ftt falutari» ad Superiorum aibttium pendent beneficiorum admiaifiratio, adhuc laudabiliter perfeverar.

Ad Can. V. *PaBtombui & vani» jurementit.* PaAlone* faAs *pro qeufedum fptrilnaitbue obtineudii (cum t» bujufmodi munie pegit, ouneiiqae etnryentit deien tefare) ntiiui penitue funt mnae». II.* Ita Grcgoriu» IX. cap. t. ext. De paAi» , neque quia ad ea fervanda tenetur, etiamfi juramento fint firmata : emr *enen dieenda faen /arameata, fed ptiue perjuria pu tuera utiiiutm etcleflaittaat & $$. Patnm matant iafiituta* verba (ont Cone. Lateran. g. can. Id.

Inde provide cautum in Cone. Moguntino axn. »J»9. *ut naiitu inptfieruat Clerien1 ad aiiputd tetufiitiruua* /ra *ditnitateen adultu deteal , rufi firm faravertt fund la fjaa adepiiene naiiaue*

ANNO CHK1ST1 »<*]. Attamen paAi circa ea qu* fure tantummodo Eccleflaftico funt prohibita, oen iunt iiiicita, ii interveniat Sedi» Apoftolica dilpcnfatio ex can. I. Cone. Rototnag ann. I»t». quia , inquit , inor. IIL in cap. nrarpotuit .· De conteil. r·»-benda , *fetandam pienitadineae putefiatia, patefi de jure fupra tm dijpenfare,* qued, modo urgeat 1atmnabiii· caufa, ulu eft, in utroque fero recceptHiimum.

Ad Cap. VI. *Si tub Ctnwrfue, Danatur , Ctrtdtnatui,* Oblata/. Cotiverfi leu fratre» laid , qui fe ftt fua dant religioni hab tu mutato funt vere Rriigiofi, ac votorum folemnium profeffionem «mittere folent .· rap. Non eft dubium cxr. De regu ar ftt Clement ume. Dc excefiib. Pralat. ad opera Monafterii iunt deputati, fofumque diffe~~runt a Monachi» ratione Ordinum Secrorum , habentet chorum diftinâum a choro proprio Monachorum. Extat tom. q. Aneodot/ V.r C. Martenne Regula pro Converti» Cifier.

Danti vera , Candorran , Odiatt aut ftt *Canfratrte* . Exemptorum ex ». q· Cap- Cum dt plantare ex», de privilee. Hatc quatuor in idem quoad rem comcidunt. ftc (rcundum aiverfitatem Religionum hi» diverfi» vocantur nomimbu». Eorum alii erant qui adhuc maoente» in ieculo alicui Regularium ordini feipfo» mancipabant , mutato babnu (eculari , alu qui bona fua ipfi» etog.abaot, retento iibi qnandm vixerint ufufruAu. Utrofque memorat Cone. Lateran. q. c. »7. & eo» Cone. Rotomag. ann. I»;i. can. ai. ftt Synodu» Bapcenit» ann. I;oo. <ap. **jI.** *flagulart Heitgteni eongruo figue indat fabent ut per bat diflinguantur ab altu* quamvx vere Relig<oti non fint ut obfetvatur in can. *I.* Concilii Senoncn. ann.

Maxime autem extra lata exempta · Ex celebri enim Conftitutione Concilii Lugduni I. relata in cap. ». De privilegii» m I. a Marcienfi pofieu Cone. ann. I;xg. can. 1 Vautenfi can. 7». ac demum a Cone· **Trident**, feff. j. de Refor. cap. 14. innovata , *Eutmpti amate l'-atumqur gaudeant libertate Ordinriarum furiiditiiam amni fub ont. ratiane dtiiSt , five tantraBm aut rei dt fua agitur , made religtoja ree* n»n *fit , aut deiigam , aut tantragai initui m iata exempto , faln-i1 nibiiomineu tafibue tn quibat eoi Epifeoporum furijd'Bioni fubrfir tanmea prxciplunt ingituta .*

Nifi fidem faciat de Pnviietto. Secuto enim I). Licet piure» Religiofi a poteftatc Epitroporum eflent immune», nondum ih Eccleflam quaque natet fiatu» monafficu»f irruperat omnium fere reguhtium ab Ordinatiorum obedientia liberta», unde multa pro religioforum tam externo quam interno regimine *ftatuta* ab *Epifeopis condita* paf- T fim vbdentur in bujo» stati» Concilii» provincialibu». Celebriora funt Cone. Scnonenf. ann. nifi. Oxonienf. Duo Rotomag. Compimee. ftte. Unde onu» exemptioni» probande ei» incumbebat qui contra ju» commune, fe ab epifcopali jugo libero» afferebant ; ut decernitur in boc canone.

Ad Cap. VII. Deed m mi. Dienf. aC. V. Martenne vulgato, *Srrvet eam firmiter; n» enim jervart debet mindSr»* (alt Innoc. III. occatione Hofpitallorvm,)*ß iiii non fervant in quorum favorem latum fuit , ne videantur de altanum fiet» ridere.*

Ad Cap. VIIL Deficit qooque in mf. Dienfi. Totum iiiud capitulum, iifdem fere v«rrbi* iteratur lo Concilii» Avenionenf. ani. Ipfi. ftc 17. cap. 7. ftt 9, Biterreni. cap. I. ftt Vaureafi cap. »»>.

-ddetiterinam M>n *adulterium ,* uti legebatur in priori Regia editione Concilliorum Avenlot». Ia quibus uniu» fohu* litterula» omiffione fenfus omnino obfcuto» efficiebatur. In iiii» défunt quoque ifta . *Major mediae ûP infimae, ftt pro fe vel pro alio* ftt pofirema bsc : *omnino a Cleri Collegio fequefratae* . Ac poft hax verba ruiM* *babexn* ifta adduntur in CC. Avenion. *vel pofquam requifitue fuent, vel ejut locum tenene, infra x. diei torrigere negligent.*

Panam quoque inftiAam heredibus qui ad Clericatum inhabile» decernuntur, *nifi ferit cum iiiii miferitorditer dilpenfatum* , qus difpeniatio ad quemiibet Epifeopum dc jure pertinet ex Iflo Concilio cum nemini refervetur , hanc , inquam , panam Concilia Avemonenfi» ftc Vaurenfe ad poiiero» ampliant ufque ad fecundam generationem , neque remitti pofie decernunt nifi dc confenfu Mciropolitr ftt uolui ex fuffragarsi» qux leftio reti.

ANNO CHRISTI uil.

retinenda, qtsamvis in pofirema collcftione Re-Aquik'·'» e^ff ambituum an ex culpa feu negligen·
gia Pontilicum... *fuit* Metropolitelio dilpenfatio ne clericorum ad divina cxcommumcau fulficnt ANVI
credita videatur. In illa quippe deficiunt tare admiffi .

ANNO CHRISTI nl,.

verba ' ℓm* m* *Sufrajaaeo :* que fupplerl debent ex priori editione.

Poft tare ; *mtfrrtcordiur dijpenfelatm ;* reliqua delant in Cone. Biterrenil.

Jtccentu ptararw· *fataculat aut candelat de erfo &c.* Leribut lta ft frequentibus de caufis Inter* Mi&i, ft excommunicationis (ententus terebaoc Epifcopi per illam «cacem, ut ccnlurs *in* "ootemptum apud valgus facile venerint · adco ut excommunicati qui in vim cenfui» a fidelium conferno femori erant, & ipfi banoa tacerent contra Bxcommunicatoles & Denonciatorca M v.detur incan. If. Cone. Valentini, quits Immo titiones, fartagincs, allaqoe id genua in manibus gufiantes , Excommumcatores , Is» modo, fcurrilitcr *Sc* impie excommunicabant , folemms excommunicationis ritus, campants pullatis, candelis accenls, ft m terram ~~proiectis~~, ~~delevari~~ folitl, execrandr limulatoees. Eadem de caufa inhibebant iocictatn quas vocabant contrat. las,quibus mutuum contra Emfcopos ft cenfuras ab eis latas aut terendas munimen fibi parabant. Has damnant quas vocabant *Ceafretrtet* Concilia eo lcrulo ft fequenti celebrata Valentin. Burdigal. duo Avenionenfia , Vaurenfe ,ft longe antea Con-Cll. Chalced. can. 11.

Ad Caa. IX Capitulum lftud defidaratur in mf. Dienfi. Relerrur ad *litteram* ficut & 17· inter Conftitutiones Jacobi II. Ebredunenfi Archiep. qux edidifle cum Epifcopis Comitatus Provincia ann. 1178. narrat *Gefftnditt* in notitia Ecclcfia Dsnienfs. At quo fundamento affertionem vir doAiftimus afiru-t, nefeitur, cum ad Regionfe Concilium a quo illa capitula con**dita funt, ne**que *Jecolar* Ebrodunenlis, neque **alii Comitatur** Epifcopi convenerint prater Provincia Aquenfis^ fulfraganeos.

2« ramacav *It fritu fjreemtnimifeticnil Intrntial» raucidet.* Exiftimavit V. C. *Cebe/utlet* in notis ful» ad hoc Concilium , cujus e· copiam fecerat chjnfflmus Frater , *Dontfetitata* VIII. primum fuifle Pontificum qui de abfolutiooe cum rtincidentia jus ediderit in cap. eos qui de lent, excomm. in ff. dato circa ann. 1174. advertens el decreto , annos novem praiviHe Cooc. Regienfe. Verum limilis adverius fidelfragos fanftiomt antiquius habetur exemplar in Cone. Rbemca/ an. 1148.

In illo enim *Etftain* III. qui el praefult, quamvis voce *rancideutire* non utatur, rem eo verbo conprebenfam flatuir . Ita enim can. tj. definit *I Ui fi pll ffi/coaomm vel Seeerdatam aliqaan vin* talo Ércemnohicationil Ineodevertt, 0* *Hie mer·tll mfta vll imminottil fericull, ihl ____ freudandl fetlifeSlanem intre errtum tcanlmea /re-ntijtrit , & of boc abfalutionem meruerit, tvj* lu-Q*tra* terutlimnt fromlffum fol-vet *pod fromifit, merle frvreentia , maneat infefnitue* . 5a *vero fine Urinino bee lifjum fromifertt & intra tru nunfcl non folvcrit , fimlit pcena Unebitnr.* Cum quo tamen flat, illam *reinetdentl** Vocem primum a Com-. Regienft ufurpatam fuifte , deinde a Bonifacio VIII. adhibitam. Nam Conftrtutio *Innocenti* HI. rc'ata Incip. ad reprimendamext.de Off. Judic. erdin. non verlatur cnca latam, fed ferendam, in co cafu, fententiam .

Ad cap. X. In mf. Dienfi a V. C. Martenne edito exorditur hoc capitulum ab his verbis qua défunt in nofiro.· *Item* ex fau *fat cecemitetmicationa , fuffenflentl, -vel Interdlsl fententia innodati , tn ceuje probabili, jefia CT rationabili publicati fuerint , non font tn fete inloallatlbul fob povα fijm<nto palpandi.* Qja* leSIO germana ıınn eft, ex illa emm colligeretur etiam, ante Decretum Concilii Conflahtlenfis fbios fui(Te vitandos £: excommunicator qui fulffent dcnuncuti ; quod plane advetfatur illius evi difciplinat .juxta quam non folum denunciati vitandi erane , fed quotquot excommunicatione irretiti, agnofeebaotur. Reditus in codice noftro habetur ab excommunicatis effe cavendum *maxime publieetil* juxta certam illius tum temporis praxim Ecclefia.

Ad Cap. X. Sta pexa quem n' *Oedinariut font duxerit Infiiteudam.* Qpalc arbitrioEpiicopi pana infligenda linquatur, cuso ipfo jure anathemate percuffi eflent quiconque m divinis com fibi notis excommunicatis , comaaunicaffent " Exiitt-marirn eto Patres Regienfes, vel arbitrio Epiicopi volaille remittere tempus abfolutionis Impe*·' dend» Oeneo, vel panam Imponendam ejus conCcientia reliquule lo ulla rerum circumilantus in

Ad Cap. XII. Pauperibus Ecdefils ft perfons in jus vocatis, juvamen graftandum o(le, decreverant Concilia plurima . Marctonfe cab. qJ. Vaurenie can. 8·». Avenion. Inn. I||d. AtConc. Regienit omnibus oprm ferendam decernit Bencnelarits qui pretaxtu litterarum Apofiolicirum (ami* cabili Ir.cafium prius tentita compofitiooe) ·mpetebantur extra curiam Ordmarii ____ Fraudes ft (allacuc que m earum htteramm impetrationibus Irrevebani , lute recenfentur in cap. to. ft n. Coac. Vaurenfis, cap. s. profatl Cone. Avcnion. ft can. 4. Concilii apud Caffrum Gontern ejufdem aani. Illos abufut ex parte emendarunt Innocent. 111. m Cone. Latcran. f. cap. gg. Honorio HI. lo cap. Olim ext. De exceptionibus. ac demum Bonifions VIII. in cap. Statutum L Cum veto de refcnptis m d. ad quo Leftor remit-

Ad Cm. XIII. Cone. Infulanum feu Arclarcnit anms tIII. cap. 14. eumdem canocem verbis -onttaftis repetit panis additis gravioribus in veneficos . At Concilia Avemonenfia ejufdem Provin-Ce fspius aiduAa Iildem verbis Innovant c-n. »1. ft >7. ft in eo dumtaxat differunt a Region ft, quod HI», curie Ordmarii feu Epifcopi, hoc curi» teculari notos favete toxicorum emptores, mandat Apotechaills.

M Sedem ^tpofiolicam, quo mag e borrori foret tam grave Icelus ejus obnoxios ad Summum Pontificem Iponte mittit Concilium absolvendos . Idem in cap. tequenti. Hulus praxeos exempla plurima fuppedirat H ftoru Ecclefiaftica : mdc cafus plurimi. Sedl Apoftofkk retervati. Concil. Frifigenie ann. 1460. can. 14. veneficli cnm<nts abfolutioncm fells »Epifcopia adfclvemt.

Ad cap. XIV. Idem capltulum Iteratur in prefans Concilns Avemoo. can. >8. ft as. ac Viurenfi can. a5.

DISare Isjrrnsm . Hoc eft docere, quern alius excipiat modum conficiendi toxicum.

Ad Cap. XV. Canones 19. ft a,. Contiliorum Avcmonenfium, ft can. nr. Concilii Vaurtnfis ■■ Ifto capitula defumpea lunt, nulla ttmen Tempiiriorum laAa mentione. quandoqu:detn Intermedio generali Concilio Vltnorfi deleti fuerant.

Juftis Epiicopotum querells anfani prabueunt conceffa nonnullis Regularibus plurimi a Sede Apoftolica privilegia, qu» timen «dulfe eartim revocata ab Alexandro IV. ft Clemente IV. Paves Concilii Herbipol. aim. 1187, can. qa. Iifeverant. His elati favoribus exempti, nec fe ab excommunicatis abttinere fatagebant, quamvis fpecialiter Hofpitalams propria Inorum Regula 17. prohibitum, nec a lubdicis, aut a confratnbus cenfuras latas ab Epicopis *feriari curabant.* Inde tot ab st leculo quo privilexta Incrementa fulcepcrunt ufque ad 14. edita a Concilils tam generalibus quam provincialibus adverfut ex.-mptos decreta ; ut illos Intra ordinem ac debitam Emfeoporum fententils obedientiam cogerent. Perfiabant adhuc nefarie III* In Epifcoporum mIAoritatem exemptorum molit>ooer, tempore Concilii generalis Vlennenfis, a quo ft Ili» fanAloncs Innovate funt. Clement, cum eo de Privilegiis ft cap: quod in te De pmms ft remiiT. ft milites Templi omnino Iuppretfi .

Centre ntfelent Concilii LeUreetnfit 4. videlcet, cap. «7- appohtc asculn» legitur in noftro mi. non *jtnttnne»* , ut habet vulgatum Avenionenfe Concilium.· quia licet a Cone.. Lateran. Irijutiftum effer exemptis m fententias ab Epitcop s prolatas execution· mandarent , non tamen exprelfum, ft clarum editum fuerat decretum de excommunica'is ad convetfionem non recipiendis ; quapropter exempti qui (ut conqueritur Cone. Avemon. ano. raii. can. fi. tnhrrrisd· na*trileSul Htttrell éeeelexet wl fodiet frtynlefiertun, Pr*irtonnn Jretimlel vlolèrent.* Decretum Concilii Latelanentis perfrmgvre non exiftimabant, cenlur.s ligatos ad vnr* folemniaadmittendo, quamvu re Ipfa , fi no· contra lilivram , tamen contra mentem Concilii agerent ; ut obiervant Patres Regienfes. Idem prohibitum Initio (eculi elafdrm , tum a Concilio Parifienfi, part.

Monleeltenfi can. Jo. ab Aveolonecifi Inn. IxII. ran. 6 Clumarmflum tamen Abbati Indultum eft a Palchali II. Epifi. If. wl *p^fit* q*yearns-r

ANNO CHRISTI

*ad fepulturam fr ad couverfitnem fuftiptre. mfi pre certil (eu ut Intelligo, Stioclbu» , criutiludut culuuutuulcuti /-*A-<

Alui quique fraudibm tunc tempori» minuebant exempti Epitroporum jura leu fodelitiuluo plurimo» contraires . qui eorum gpuderent privilf»n» . fub duobu» aut tnbu» denarii* annuanm l.->ival*d·», adfcribendo , cui licenti* modum potuere Cone Latcran. 3. cap. 3. *t.* 4. de 1'rivilag. I ateran 4 c- 17. & Arelar. ann. 1*6* cap. t»· feu domo* regularet integra* fui aut alteelu» ordini* qus· lubfacebent Epicopi* dolo aut aperta ·.·>, e caule translationi» occupando, licet Concilium I ateran |. can- 1*. At Lugdua. a. cap. aj. data fingulatibu» perfoms facultate ad allos Ordino kprteundi nommalim peobibuiftent ne unu» Ordo . eut Conventu· integer ad alium tran·ferretur abfque Apollolic* Sedi» judic»* vid. can. d. Cone, xneoens. ann. ladv.ubi «1rsbene mult* recenfentur Regularium, Templariorum, Oblatorum &c- <n Epifcopos molitione».

In frtwitgili I-II tutu . privilegium enim meretur *umitteif* qui «.one rile fibr abutitur potefta·te . nt quereM /IA t«i *'ulitifu tfit ft (tiutiftru jir-VitUf t? qui ÏUf'C'bir^ nmernnt udiftA* IIKe- *nit. difeunt ubidf /-tl'* ut habet Cone. Tolt: 4. cap. A-

Ad Car- XVI. Habetur integrum in Cone. Avenion (. ,»e -.lat<· <en. *to & tj.* Bitcrteo. ran. 10. Ac Vaut -on c*.'. Ol. f .uci» mutatu .

Cpjcopi* vêtir* tu.r<c u Cone. Cartbog. 4. *can.* Ib tuilio leftamentorum, ne kcularibu* rebus 1« immitterent. quibus prohibita fuerat propria r«> t*miliari» cura , ar legat·* pli* Ac reftitutiomtu* cxcquendi* opem tuam ponere nufquam ipin inttJiftum , immo debito paftorali condecere vifum. ad defunftorunr Jt virorum hdeilum liberati^nem. IIII operi maxime conducere exitbmarunt Eptfcopi , fi teftamenti* conici bendi» Intellent Parochi, cliqje intra ceituin d>cm(ptiolium I iratorum cxicriptorri daret Notariat , de ?ulbu» Parochu* in Synodo curtum faceret Epicopam . Illam Parochi prxtenuam tanto cum (ludio plutima frc. Is. & 13. Concilia exoptarunt, ut irrita aeertvermi teftamenta ad qua non luif-(et rogatu». Vide Concilia Tolctan. AteHt. Rotomag. Albiente. &c.

Ad C.lp. XVII. Quoicumquc perçu(lu e< Clericorum . extra motti» articulum, a twmine praeterquam a Summo Pontifice sbfulvi polle , pnmuv innocent. II edixit ·ŋ Concilio Remeni .tum m Clarnmontano. poftremo in Genciall 1.ateran. Idem innovavit deiretn.ni Eugcniu» III. In allo Remenfi *Concibo*, nulla habita differentia inter enormem jravem A" levem percuffionem.

^uuulumcHiuqot tuodua jitt ltvt. PofTe a levi Eulfcopo» abidvere declaravit Alexander III. cap. 3 ext. de lc'lt excomm. Levem autem dicunt efie .Autŋ pedi» . mano,, pugni citra circumflantuis. qua. crimen .IU*/ant. datum, aut quem (irrufem .

Nuiiui PrAfurult abftivtre Ordinarii Hctnilt ηαι» *odtintt* etiam de levi percuilionc . quia jura de foli» Epifcopis loquuntur habencibu» Discitn , non de Ordinari.» fimplicitir .quo nomine vemrent quoque Pralati inferiores, jutifdiftione quafi Fp.icopah decorati tot. tit extr. de fent excomtn. Ac vod r>t. 14. m >ppend. ad Cone. Latcran. |. Abbate» tamen abfolvunt luo» tubdito* ad invicem ladrntes. uti & EpifcOpu» cap. ' ext. se (ent. excorum.

Ad Cap. XV11I. Boca vacantium Eccleflarum coca fee. ta. I At 4. a Praefati» Patroni», Ac locorum Doo mii quandoque jut<· antiquo, qutndeque injuria occup»tancor : vid. Nogaret ir. art. rq. obi ltor Clemetu V Marea d« Concordia ώ. 8 cap. a*. At *16* InnumeraquqConcilia per h*c tempora congregata

Pr*tac* Synodi Avvnion. capit- *4. & »9. VxurenG* capit. 13. pco more adhaerent Regitnfi, appofita huic capitulo hnc circymicriptione. *Ktfi fih ft ftvi luium vei canfaitudiutut* h*c *licent*, quod recidit ad h»c can. vi Cone. Remenfi*. la, *entiauul»* 6' *btMf.ciutn eutiquitm confiilium, &* ad Gmihh c.<pit. 19. Cone, lattran. 3. <x cepit. 1*. Cone. Lugdun. ». allorumque Prov inc lium Cnncilirrum , Herb.poi. canon *6. Aufciran. 1300 c*n. 3. Londin. a.u». t Jrt. can. 16

PoraaMaM *per mrkn.....ite! aktolulituti»* illo *ikiolutiuiui* vocabulo, qua beneficiorum vacationi dabxrur locur , nil aliud lignificari videtur mu !>c«ntix Supcnori» beneficio renuntiandi ivu /«dqx - *cngulo mlilittt* ut b.<bet *.11enand* j.

A<M· >· ♦»». D* Renuntiat. Verbum illud ure li·centia *A* auftoritate rem dunittendi agendiv* , tum acceptum quandoque (uifft, luculentum proiert exemplum (procer alia qu* V. C. *Cur- Du* Cangc colligit in tuo Glolfario) Albanenlis Cardinau* Heorrta* in Eptft. 4. ad «umdctn Alexandrum com. 3. ffibliot. Cifier». Cupiens namque ut Primati Hterme, de Epifcopetu decedere volenti , conlentiat, atque deleftum ab illo fucceflbrem approbet, rogat et rem r* abfolutiooe r/w, fMa» tu orWiMWeae *ifiitu eficalitcr aunaat.*

Cu» autem committenda iint, defuncto Pratiato, Ecclefue bone? vid. Cabaflut. notit Eccief. in can. sj. Cone. Chalcedon.

Ad Cap. XIX. Coofliftibu» inter Reftores Parochiarum At Regulares farptus exurgentibus falubnter providit aliquot ab rfto Concilio annis *Buutfticiui* VIU. Extrav. Cora» de fepult. Item Cone. Viann. In Clement. Dudum eod...tit. multa ex^ulgita ad hanc materiam collegit idem Gehs^ft. m--notu ad Cone'' Nenmeterile.

locari icr.ru *Etticfiu Perochiuitt. Ut III quitlui itfut* alhr *vtq/tui futvidittr* ex Gone. JE00alenft ane. 1010. can. tj.

Médita *fui-it* cri-ut^de modum illam habendi : Iedicani Concilia Avcnion. crduo citata cap. s*.

6rc jure divino foivi debere decima» Cacris Minifirit in f<num Dominii umvetfi, quod in ler omne* Diu* ubi vindicat, docent plurima Concilia, Triburientc can. 13. Ravennae, an. 1*86. Rubrica 7· Oxomcnfe cap. »3. Ida Malachi* cap. 3. adducent. *Inferte mu»* *decimant m barre*», metu»* . *»1 flt utui m demo* aafa S.ilmuncnle cap. f. Ac.

Nifi farfan eoutfofiile feUa legitime hoc eft cum auftoritate Eruicopi, aha» nun tenet ex Conflit. Alexander III. cap. ftatuimu* *ext. De tranfartion.* cap. J0- Cone. Avenion. ann. Ijlé. At cap >3· Concil. }. Aurelian, quia ut ntertur in can. Decretum, art. j. 10 q. 1. qui eft Cone. ». Cabilon. *Omnis Ectieflu ctun datibut [uit & decimi, CT omnibut fuit, lu Efttfepi* potrj>«ie *can/liunt atqnt ad urdumtionm fuam* /rwprr *perunmt*

Ad Cap. XXI. O/mdaat *pnvtiella &c* Ex per vulgato cap. 4. Cone. Chalcedon. alilique piunm>* Conciliorum placitis mooafletia omnia Epitroporum fubfunt jurifdiftioni <t<am circa internum ipforum regimen. Unde reguiare» qui ab Epiicopo*um legioul fe immune» predicant privilegia exhibeant nccefle eft . Quibo» a jure communi le probant libero* . alia» pro oon exempti» reputando efle decernit Synodus Rxglenfit. Idem antea cautum in Cone. Caftti Gonfeni can. 14. Toronto. can. *It.* Avenion. ann. 1*9». can. „- sc P R. Decrecalibus in tit. De Rel'gioli» Domibus & tit. De Privilegii», relati»,

Tana rrcaapti qaam *Privilégiait* . Diftinguuntur plane . Primr a Jurifdiftione· Epiicopi ommno funt liberi , nifi aliquando peeler S. Chrifma ordinatione» At confecratione» ex Conflit. Alexandri II. Epift. 19. Privilégiâti vero quoad certa tantummodo capita funt immune», v. g. ut excommunicari non poffint ; eorum loca interdi&o fupponi cap- 1. ext- De verb, fignif. in 6. quale* mere Milite» Tempii Ac alii cap. 3 cod. in ». colleft. Ex.mptiones fere Omne» a conceffione uniu» aut alterius Privilegii fumpiere exordium . Deinde aliud ex allo comparantes , regulates . Epifeopale paulatim jutum penitus excudere.

Ad Cap. λXII. *Sine fpetiali Epefcopi licentia.* Pofi qur verba ifla addunt Concilia A*eniorwnila Gepe allata can. 31. ft 3d. IV *qtm 1» Inflitu-*

Iv<i *dt* CM/Mrtwduw. Non eram qualacumque juramentum interdicitur, fed illud quod...cantra Eu & abfque Epifcopi confertu prellatur, tx,«omfcio pnvatorum paftis Ac protniffis, Ecclefar iniqui* (objiciantur fervitutibu» . Licita enim effe , etiam coram laicis, ratione temporalium jura menta refte deducitur ex can.43.Cunc. lateran. 4. qui illa prohibet *ilt* Uidim *Clericti qui mbH temfralc* ai *Hin* diftnanr · Et quod magis Synodus Bafocanfij ann. sJoo can. 41· adwxilia juramenta cotant Patroni* laici* non prohibui, quin etiam pracipit *ut Efiftofu» ruttfluualntfitlartum fatial jurare quod ad Puiruev* accWat ut *dtUltM» fuifti J»rtutU»M.*

Im Ettirfiu Partbitlihtu, cujufcumqee Clerici ad quatccunque Benqicium inftituno abfque Epifaopt aut cjt»* Vicani auftocrtate regulariter non

wt ŧ

ANNO CHRISTI

fii. namque ut babatCnnc. Juhobon.eap e. . .*» ***1*, «« «·%«■;« *tfiJtfi.* Innumeri» Canonibu· idem >u» confirmatur . Ita ut quandiu Areb*diacon> , Arcbipre»byuri ft Decani ad Epifeoporum nutum fuere Vkani, eorum nomine ad beneficia Clerico· inftituerint: at ubi fuere pioprio jure ftabi[c, t Ucultatc inftituendi leni.ni deciderunt nuda eorum jiiqiubu» renAi immittendi m poffertionem poreftatc es decr.to Cone. 1 *ter ·. rellto in cap. nullus omnino id. qu. 7. ft cap St. ft at Alcsand. 1П. De Exrelfib. Epifc. ft Arch. Λ Unor. Hi. cap. ad hcc De orf. Alcb.d .

Attamen fut Epifcopale in Farochis inftituendi» quovi» tempore ma|is commendatum. Et fi aliquando alii ab Epcfcopi» psrochialet Ecclefias contulcnnt, id fine illorum vel expreiio vel tanto conlèniu, fieri nequivit ; quia cum mftitutio fpirituah» fi» Λ miftisnem quamdam Apoftolicam cum quadam in re» laera» & animst juiitdiAlon« , conjunAam contineat, ab Efulcop»·, ut a Deo elTe partie nacellario debet accip·„quo» Cluilu» in Apoltells, - quibus ad Epifcopua manavit mifiie , *rtifrt Dri. ft* quibus in jpifitualibu» 4 animatum cura Inftituti, (objciuntur. Unde nierHO, prêter plurima aha Concilia , flaturum «Λ e Co»c. Tolatan. ann. Ipq- 4--I *Kill"*· 'V rvrxi» Am»Aci» edmral/rvt danec la *r, fir Durit[nltMt gtiitefeu» Jtfihrifrtitit* (hanc vocem antellu» ufurpetam nufquam inveni *InfitttiM ,CJI^ turecmangr futrit* λ«raeerem. Idem decernit Co«C· Ravenna». 4. can- 1 r. hcet ahit competat jus Inftituendi ad Parochia»ı

A Ad Cap. XXIII. Λ'ι»·»//ι lx»prZl.«l fomm W - —— . Qu* puki» Ecclth* legull·, a |udt* ANNO CHRIS 11 cm Epilcoporum *d Synodum Frov.r.culem erat 1 |(| p.ovoratio ecu recurfut, cb Cor.cil orum Infrtqaentiam , r- omne ronfuyum dteilct dinimt·, t aid lol(« Metropolitas devoluta eft. Com .utem *tpll & Erfrtp* ·■l·*>· /b *tent eturiitite·* In ^ValcMIII *ftrvenéu «? ptiiiurndttpritfarr 4rfarrut* , ut eoa admonet Cone. Avemon. a. n. lsyo. can. J. difripiinam Iru tum reten & laena Canonibiu receptam mfnn^tre mnhebentur orca fee. »*· & ■) turn Metropohta* rum Otbcialea , lata· a luftraganeia lententia» , Ipfu inaudtna , relaxando, feu etiam antequam ad ipfo· etiet provocatum , O&cialel toranor» qui de adventuri» cognoiccrent provocationibus in Sut* trasaoeorum Dioecefibus conflituendo ; tnm mii Dtscelanorum Ofhciale» . nulla pemtui monm-lne prcmilia , Inierdtcendo auc excommunicando, nquo» tn caufit luta appellaturo· noverunt. Qpas omnia mordmata tafta coercite & compoiiti (nnt a Concilii· lanetalibu» Latetan. fcilicet |. can. ■ Latctan. 4. can. O. Ac). lawcent. IV. m Conc. Lutdun. 1. cuiut Pontifici· Decreta Bα»ifacial VIII. tub tic. De Off. Jud. ordin. De Foro competent. De Appellat, dec. In (exto Decretal, in(cruit Piurime quoque eofdem reprederunt exceflu· Provinciale» Synodi , qua» inter celebrior»» funt Vaulenfi» , Mattlcenf. ft $a|maticeni. fee. 14· ac Turoneni. Bituricenfi», OxOnienfi» tec. antecedenti conjtciet*· A bee nofita Rejienfi» ceu Aquenin, G. id eft, Grimcrii Archicpikept ttttuta Innovant.

ANNO CHRISTI

ANNO Christi

f

HOnOKWS quartus, patria Romanus, cx illuftri Salvatorum familia natus, Jacobi nomine antea vocatus, Perufii pontifex elech» eft, quarto nonas Aprilis,anno Domini sx8j. tempore Rudolphi imperatoris. Adeo podagra ft chiragris impediebatur, ut non nifi inftrumentis ad id affabra compofitis fuffulttts celebrare poflet. Prudentia ft confiliis nulli erat fecundus. Excommunicationem contra Petrum regem latam renovavit, ideo quod omnibus conatibus regnum Neapolitanum affeftabat. Parum atiam abfuit, quin Genuenfes interdl&o notaverit , quod rifanpa obftinate perfaqueotes apud Lamellum ingentibus cladibus af(ecificnt. Guidone Faltrano, a quo inqute-1™ irbarur. mortuo, Flaminiam recuperavit. Carmelitarum ordinem, cappjs eorum nigris in albas commutatis, una cum ordine Eremit >rum , antea Parifiis exagitatum confirmavit : non quod illi celeberrimi ordines demum hujus pontificis rtate fua initia acceperint , fed quod ex obfeuris Afiac ft Africae latebris erumpentes magis innotuerint, ac in Italiam aliaique Europe partes fefe tffuderint, feliciufque increverint, fub apoftolic· (edis clienteia & patrocinio conftituti· Etenim Carmelitarum ordo ab ipfis apoftoforum temporibus in menta Carmelo inchoatus fuit, unde ft nomen fuum mutuo p accepit.Temporia tandem progretTu, numero hominum & domiciliorum multiplicatus eft. Verum Saracenis inuentibos disjeâusft diffipatus, nonnihil detrimenti accepit li» porro denuo ejedis, cedo circa ca tempora Citerum refloruit. Eremitarum vero religioab ipfo patre Auguftino in nemore propcivitatem HipponenTem (refte Poffidonio) fuit inAituta·· que vivo Augutlino *ft martuo*, magna deinceps fumpht increments. Poft aliquot annos barbarorum irruptione cecidit. Hinc eremitis in Italiam adventantibus, aliis alio migrantibus, in varias provincias ft Europe partes fefe protulerunt ; donec omnes in unum corpus revocati, auâoritate apoftolica , loco, habitu conjunAi, ad Auguftini regulam, normam ft nomen ardius religati lunt. Infuper & in civitatibus habitare iunt julTi, ut epilcopis, parochis, ft aliis ccciefic paftoribus, tan«uam fubfidiarii Codâtes,auxiliarentur.Unde faftum eft, ut eremitarum nomen, quod ex folitudine ab inhio habuit, etiam in mediis urbibus retineat. Ut ad Honorium *ferma* recurrat, toto pontificatus lui tempore unicum cardinalem creavit Joannem Buccumatium epifeopum Tufculanum Alumnorum fuorum , domefticortun, ft famulorum fuorum amantiflimus erat, quorum (a* lutis lingularem curam habebat. Ad extremum vir bonus ft integer, fcienti· ft horwftatis vetus amator,quando Petri navicuIam feliciter duobus annis& uno die rexiffet, naiune debitum in monte Aventino , in quo fe continebat , perfolvit tertio Nonas Aprilis, anno Chriti 1x87. scinde ad fanâum Patrum ad fepeliendum delatus eft . Sedes propter cardinales diverfu morbi» «a·Jtacos dcccm menfibu* vacavit .

<wsæiMe»s«<swiaB<s»iaBis»swiMiiei9B<aeimiww»sd^^

CONCILIUM LANCICIENSE» ...

Adverfus Henricuna IV. VPratislaviz Ducem,

E^kfiaflit» libertatü violatorem, ewvo Dom. MCCLXXXV. *ctlebrateem,*

Henrictu IF. dxx Wretieloviet ingentempeeme vim Tborne epifeopo, & elero Wrethlavie^fi imperaverat ; qxam cxm non penderet , epifeopo ftde fne pxifo, eeei^Jle bone, dtfimafym omnet fibi attribueret, hou txlit Jacobxs Goezmnfu arcbiepifcoptu, Jac. Svinkel fed, xt alt Miebovixt I. 3· t. 6I. ad fupplicationem fic inftamiam Thomz epifeopi Wrxtishvicnfis, in fynodo generali Lancicienfi, dc confilio fic aftcnfu omnium epifcoporum fic prxiatorum Henricum IV. du-*Acem* Wratislavienfem, ut omnes laici familiares, & adherentes, praebentes ei auxilium aut confilium, excommunicavit : dias cefim autem Wratislavienfem intcrdi&o fuppofuit quod univerf» ecclefiz Wratislav. faculares & regulares obfervarunt, prztcr fratres Minores ordinis S. Francifci, in monafterio S· Jacobi Wratislav. Ceteri ergo clerici omnes, epifeopus, pnelati, & fritrts Przdicalorcs › expulfi funt fic in efiliutn afti.

e» win. Litter. fatul. SchoJrti.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

Iη quo dc loco Damafccni

ZrL I. *de Fide Orthodox* megn* eonctrUilo hehitu.*

Hoc Concilium iu Triclinio Alexiaco congregatum. Prxfcns adfuit Andronicus Paleologus Imperator, fic qui circa eum Magnates omnes, fit quotquot e Senatoribus confpicui. Et in his prxeipue Theodorus Mufalo magnus Logotheta, vir in rebus Theologicis admodum exercitatus , quique primas difputandi partes in hac fynodo fuftinuit. Aderant Patriarch» duo, Gregorius Cyprius Conftantinopolitanus, fit Arbanafius Alexandrinus, ingens Epifeoporum citius , ut de Monachis, Laicifque melioris nota nihil dicam. Oc?tioncm fynodo dedit vexata Grzcos inter fic Latinos quxHio de proceifionc Spiritus Saudi; anlam immediatam controverfa Joannis Damafccni kntentia , qui lib. 1. dc fide Orthodoxa cap. 15. uc Patre fermonem habens, ita fubinfert *: & prodnflor per b'erbum expia sanfli fpiritxt.* Ex hoc loco Veccus haud ita pridem Patriarcha, fic qui cum eo cx parte Latinorum (labant, concludebant, Spiritum a Patre fimul fit a Filio procedere. Rriponderunt Grzci aliud vocula *ex,* aliud *per,* fignificari. Quin nec deerant, qui totum illud caput Damafcem efle negabant. Ad dirimendam igitur litem coaAa eft hate Synodus. Adduâus ex carcerc Veccus, quem plures focii fequebantur, ubi prolixa habita difputatione, controverfia excufla, fic ventilata eft. Extanc hujus Concilii Ada apud Pachymerem Hift. 1. VII. hujufmodi.

1-< PκMαι. h>lt. A 'J.r00. bb. 7.

HEc Veccus palam dicebat, fic, utB videtur, eo animo, ut Imperatori dcnunciarentur : quod tandem non r.iulto poft accidit. Confilio namque omnium deducitur; qui, deicendcns e navi, ad Cotmidii Monaftenum appellit ; fic cungreffus dies determinatur, fic iacrorum hominum Synodus, przlcntc etiam Imperatore, ad Alexiacum Triclinium congregatur . Aderat igitur Patriarcha Gregorius; aderat & Alexandrite Athanainis, quod vehementer artubus laboraret, Iedo decumbens proftratulquc ; aderat fic iniveritis Przfulum certus, fic qui Ecclefix operam navant, fic plurimi Monachi, fic ex Laicis magis celebres. PnfidcbatC Imperator, erantqne circa eum Magnates omnes, fic quotquot e Senatoribus confpicui, fic inter alios magnusLogotheta, primas inter congregatos obtinens, unique cum Patriarcha concertationis libi partes affumens ; Infupcr erat fic Ecclefiz Rhethor ; qui difccptationem ita exorfus eft. RfcTHOR I Et qt.amnaxn ob caufam ait, tu , cum fcnpta adhuc tua, quibus te ci rafle

TAotb *ιλφί B<ΧχΦ*«»βφ·νΐβ» ΐήλφ* lu θίλνν* iÇ *CemÂH* ,
c δη xj έχ Ui μαχραν *tTtyoyu. χοινρ η ydp ni-*
4« xarn^mi, *Tf μον^ η* Κοτμιδ/n βρβσι'%« τη mo'ç βχο/ΐχ *π ifiup** TncitJt-*λι'ξι& .* >ç e%u»ai®* *itpû» dvSpiiv* zxpcrwj *wi durit ββηλιν dvd rfc Αλίξιηϋ TtixAtvcv γι'virtu. wapiujfJ^iv 9 rerttap^fiiw Γρηγον&. vapidi ii* xJ o Αλιξχ*δρ*«Κ *ΑδβΜαιΦ* dp-** pw'rwç t\»y *ri ηίμ»* χλσβτΜΠ , xj *iri CKtfiini&. rwdû ii* x; »«(T<x *ffS dpxttfdw* . *i<fxv Jΐ ζ « τη iutKwta,* xj *V°-* " '·. - - *£ rvv* ἄwumSv *oi* Ικ*νβίμοι.* ΑΣ.
οι βρΜάθχη *βοκηλΑ* , ε«μφ *ixuvov ήταν 90-01 Π* ΐJJ *μφ/ΓΛίνν,* ΐς *Τϋ'Ι$* ϊϋ^χλΧΤΜ ΛΧΧΧ *Πϋφκνί .IχZ ii* ις *όμι'γηί Λοροδίτη rdφϋκι* ?J3 <πα*νλ/Γ*fjB/iuv συνοάμα vd^tip^vt* awt-*ΐWL-**- ή τϋί SieAifyeet* I *iitl lintt 9* τη; ♦xxXw/ecpjrup, *9i* Jà x} flΐ ϊιβλὸ^ωζΧβτήρχ»π>. PHTQP. w '»«1< φ>»'« " ξ' *γρύν itvy^trt* ήὐ *νύν cufAxiidv,* <♦ *ouvμο-*

ANNO CHRISTI

'μαΧφΜ ter©aX$e/, >ς σν^^Η»μΙιι» *ίζήτκ* >ς Α χαραίτηση» Ζxm» , σήμφβν αιαλαμ/3ά»ίτ π» αι- μ·Χ«Γîιμ$ϋι, «!<««<·&« **f* w'* «ηατιὼ lul ΛσαΖτύοσυΓχρτιι&ααίτία »«- *pivev* rtuolev. **ΒΕΚΚΟΣ** . ·τ» *φηνί* Xe^ac *nenipw iird/nf* , ι λφον ατ«ζη·'μ$Μ/ *ftt) n-* suv ripafaf a Met p$b ct'lonc **ttffôr,** τον Tactafé* van» αϊα»τοξι«ι * άλλον l< ·res *τίπ xepotn tipUif fjro ÿiAwni* μὼον α'φίνη π·' warn» , τ«οτ' ι'βραττυμ^υ. *àpluiii* «π τ« /3βλομ^'»ί ι'ρ- ρ,ολαιλϊν, £ »»esa«T«v "μΓν *aiptrtui* ι^χλη- *μα.* **Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ, e m** XοΤον α- yaXapoi m νον·«?**Ρ***ρχύ*> ΓρΟ'ΟΟον τ»*ytw r.^x^ofj^jvv φχνχί nëüßμφ'ψ ; nvm yxp tfuà fxti»f xft·ι τάλχι àp^titeixwvt,* **I,** η**Μιλ/η-** waÎTW **Kwvravni#* ,** à Μινοχιτη Γαίρ- **y,®-. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΙ.** o/ **Ïï** «t XJς θ<ολο^ί'αν 3«λ«« *μΛ&Ϊτ* , >£ τιιΰ Ιό- ξ«ν, **fa** < xapî/^t xrceCaptÿ» , ιζ νμοΧο^νμ^ Γ«μ«τι «**Itu** t'r/''r, *Ιω £*βΚ* θ(θλφ«<, ρ qpi' 4ptf<c ιμμ^υνμομιχο ;Çwοtmî *nK^nixtdvet·* πνοή . U Λ' ζ«ιτ« xj τ<ΰ' ÎJJ νχτφο» , *(uJ* νχ ονβντιβν φα/4*> *ννμβνλ^* 7η χ/γμκ, «λλ* «rarru^ry, χ} *iιχνκφι^η put)Xav* XMpÿÂm c* *ιύ* ?υμ£ολρ. Χεΐrxapac* c* Γροφβ**Γ** τ» Twùpae *lifynf* χορηΓturner, ΑΙόμπον , αχο- π>λόμο*ον, «pîpyopavevsM «**foi** iZw*a. i'**nCfunf**· ?ff. T J > aa^ca/atç *f(S «ήρο» swopdUpACW»* .

'WpofJoXAi Xd^a ixpayvotrxa **rrAputr****. 7aum *ïï η* «ροΟοΛ^ *ιύ* «ιτψ ycvowTiopac» . aÏπτσυ ȝ» ——— **wud·»Γ**τιΰ χα**Ŧ**·ββρβο· τί χν<**ματ0***, νημίω *awovannt.* ά?λα >ς αταθιμαπ'ζομΟ*, xj α'ιοΟαλλβμί^β πν **rruXt-** Γο>πι. *ήι ίt χατίρα αΐτ<·ν* IZ m'v *τϊ* χνΧμα- τ·* λι'^μΟ. tXHXtp τί βρβ/ιολΑ HC βΙΤΛΤ *ικλβμβαiHηι.* **Ο ΜΕΓΑΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ.** *τύί ν* erw,_φηΣ'ν *i μίγχ Λ·Γ·θιηκ,* » T0t«7n«rTWv wr *ui«» tri rp ix* xtrfdçwpoolpir**X**Produdor in locumcaufxaccipiatur.MA- *τΐ ννΕματφ*, t'*XRTsp Ir« Xo^tt «Jrtoϑ ομοΧο- *yt^in t »» xanpa τϊ χν£μ«τ***; Icôtwn Γ«ρ ἐὴζ *ἰν λίγοι,* «ϊ μ αν ὁ νατηρ βρνβαλ* η πνιυμα, *tΐ*μηι>ιὸν<ο&>ν«. vol*iriy ι'μχατνομι- ρον αἰτιον. **ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΙ** , *rig ϋ^ἔ-* λΟίτη *ικφ&γ*α* το ὠβννονμοο» ἀηπον φα'ναι. *tig* χο>λά *ixi* τη θίολο^ια Xs^oyntr, *ἐ* là *μιχρρ μί^μ* πΐ *λόγμ τά μτγβλΑἰ'Λ^μνμίνχ βμφβίηνίτι ηΫ χχμιρχΐνη CVfieti,* <ιη- srov βλοκ, ιζ *μη St** . a X»>>op|u , πλΜΦ*θ(ο' ο' χατιφ; ιÇ **π**λκφ* Ο«· «î/<ο ; iÇ **π**λκ®'' 3«ὸ η τνιϋμα w *âyttf i* a\ ûm- merat η , r *ἐ^'vnvCt* · *χχτηρ* τΐ̃ν ϊζιβν; *χχβϊΰβζη A*pc<iH C»v«wv po«lw,* >ς αινμονχρβνΜ μισόν **7J**^jw*v- **τΘ-,** >ς *ri* 9$Γ.*νμξϋ ; α'λλα ni Ολασφίμων «- *·*φ£Γ»/φ. ἰτάμιθχ* Ϊt' & cpotc tüc *&ι- Ctiiti,* x; »J iJJ *η·**** ὁμολο^;»π«, «; >· *χβχιμφΑΪην ἔ* TarpelQOugvoc . 0»τινθΘ> · *Μνχάμχβρ Vttipyi^·* ^αρκφΰλαζ ων rijç ἰχ· *χλητιχί ήη,* >ε£αν *tAtyt τ» ρηη»,* «λλχ upf «ρο α'νην · **μὸ« Λφβ$/ηκ,** *ày^i%w»xt·* verba Scriplune facrx exofculemur, bbiùrdum , inde erutum, exécramur. H:nc Georgius Mofchampar, co tempore EcckGx Chartophylax, fpu-ium' e**t**e di**a**um illud a**f**-

fatebaris ' & veniam petebas, & dignitati renunçibas, nondum exliccata fint, ho- renunci die, qux antea faiTus fueras, *refumis,* dt, tibi injuriam illatam efle, contendis, ita ut talis ac tanta Synodus congregata fit ? Vaccus. Quod, ait, cum tententias Patrum pronunciaviflemus, pro iis rationem reddere expofiulati, quando earum expofitionis tempus aliud, & aliud,quod tunc erat, dijudicaremus, pacis ac quietis tantummodo defiderio renunciatis reliquis hxc agebamus: non ita tamen ut ii, quibus id in animo erat, nos interim carperent , & hxreleos crimen nobis impingerent. Patriarcha . Cum refumptiffet termonem Patriarcha Gregorius .' Quidnam illud eft, ait, quod opinantur, qui circa te funt ? Namque erant cum eo,qui multo ante Archidiaconimunere fungebantur, Confiantinus Melctiniota, & Metochita Georgius. Archidiaconi. Tum illi: Si fincere Theologiam additerre cupis, fic opinionem, quam & corde tenemus & ore profitemur ; hcc eft, quam quilibet nec a Theologia aberrans tenet, in eaque nos ad extremum ufque fpiritum perfiftemus. Quod (i eam quoque, qux Patrum eft, expofeis; nullo modo fidei fymbolo adverfariam, led explicationem & declarationem potius eorum, qux in Symbolo ·ffff. profitemur: invenimus in lacris Iiteni.' SP,r„u? fanûum e*h,t*r*' d™' mitti, provenire um ex Patre per Ftlium: in nonnullis etiam Patribus habetur> procedere. Ait vero & magnus Damafeenus Joannes: Et produâor per VerkJ,,, explanantis Spiritus. Agnofcimus autem, idem elle & Productarem & caufam. Caufam itaque Filium in proceftione Spiritus eX Patre non dicimus, neque fimul cum Parre caufam. Quin potius fi quis ita enunciarir, eum nos & anathemate ferimus, & ejicimus: verum Patrem caufam per Filium Spiritus dicimus; cum ‘'cm» LOGOTHSTa . Et quanam ratione, infert magnus Logothcta, caufam Filium non facitis io procctlione Spiritus ex Patre, cum per Verbum caufam Spiritus Patrem aderitis? ex his enim, qua in medium affertis, illud potiftimum demonftratis, nunquam Patrem produdurum Spiritum , ni Filium generaret, quod fane aperti(Time caufem innuit. AKCHtDtACONi · Ii vero , cum abfiirdum, quod inde fubinferebatur, evitare conarentur, refponderunt. Multa in Theologicis dici, qux exigua termonis menfura, cum ingentia illa fint, comtnenfurata, humilibus ac dejeâis mentibus objiciunt aliquid, & omninoab- & furdum, & a divina dignitate alienum. An non dicimus:PerfeftusDeuseft Pater, & perfedusDeus eft Filius, & perfectas Deus Spiritus (ancius? An non inde Deorum Trinitas fubinferri videtur ? An non praterca dicimus : Generavit Pater Filium ? An non revivifeit Arius , momentum ac individuum temporis inter generantem & genitum interponens ? Nos nihilominus blafphemiam deteftamur.- quippe qui inter pietatis limites pedem fiximus, Λ, cum

ANNO CHRISTI ni).

firmabat. Cui Magnus Logotheta, proxime eaβut Incrimins, πc alii audirent: Et quomodo ait, hac oratione refpondentes, propofitis fatisfaccrc videbimur* cum ia *fieri* Armamentarii Codice diftum illud ad Verbum extendatur, tanquam Sancti diâum, & magni poti(fimum Damafeeni? Ccnverius poftmodum ad Adversaries, palam affeverabat: DiAum Sanâi effe, non abnao; nihilominus minime Spiritum per Verbum & Filium caufam effe Patrem. Sic enim iis, qui ex Patre ft Filio Spiritum fandum procedere dicunt, ipfe ftolidius ac perkuiofius dicarem. Etenim, cum ibi eadem propofitio jeque ambobus applicetur, ad minus Γo-Bσιν* eundum perfonarum aqualiurcm, piopofjtionum idertf adneditur: quod audacix durum atque afpcrum mitigare quodammodo aptum natum eft. At hic propoittionum diverfitas diverfam didionis fententiam efficiens, magnatn conftituct divcrlitatem in eadem ft una Spiritus proccftionct adeo ut divinarum perfonarum alia quidem caufa ut Pater, alia vero Filius; quo quid excogitari poteft iniquius? Hxc cum illedixiffet, rcôequeadmodum ac robufte dicere axiftimarctur, illi ad hilce refpondendum impates, hax tantum pronuncurunt. Archidiac ONI› Ecquid hxc ad r«os, inquiunt, infers?eaC, i»d hxc afferentem prxdica; coque præcipuc, fj Damalcenum in rebus fidei exponendis voces haud ionovttTe exiftimas. Quod fi verba non renuis, quamnam ob caufam nos tanquam Hxretici in judicium vocamur? Eadem, qus ft tu,conamur, ft verba nos etiam, trnquam Sanâi fermenem, veneramur. Patriarcha. Veneratur non nemo iacroünâum Evanrelium, infert Patriarcha, afferens maiorem Filio Patrem. At hoc tantum haud reAe tonat, mit reâa a Deu tradiri eloqui: interpretatione fententia pandatur. Male itaque vos ,diâum recipientes, mentem illius ac intellectum pervertitis. urea, in diâis Patrum, unum aliud excipere, ft invicem alterum alteri implicari videmus: quandoquidem ea ex uno ac fimpl ci Spiritu, varia tamen dicendi ferma, diâata funt. Offendite itaque, fententiam hanc, quam vos obtenditis ab aliis quoque confirmari? quod fi non poreftis, ut vere non poteftis, quid aliud fimilis intclligentia aftruit, nifi quod Verbum ad novum, ft a communi Patrum fententia alienum conceptum detorquet 7 Hocce, Patriarcha, fermone, cum vehementius urgeret, ill› in fecundo defi cientes, ita ad primum rtiponderunt. A*-CHiDiAiONi. Evangelii diâum, o amice, d.ccnte», propriam hsbat a Patribus, nec incommodam expolitionem ; ft improbus ille effet, qui eam non ampledere-tur. At propofirum diâum r.ccvffario ientiam habet, quam exprimit. Profer igitur expofitionem, & nos (aquemur: quod f› ca nuiia eft, attamen tu cx te dicito* quando noftram ipfe non recipis ; ft obfrquemur. Patriarcha. Illi diâum, infit Patriarcha, exponunt, qui ex Patre Spiritum fandum procedere tradunt. Akchîdiaconi. Ecquis non ira fentit7 inquiunt; hoc ft nobis m animo finvncfl, & ipes fidatis Ma Cnus Logotmî Ta· Et,

*Αφβλίμ,ἴνβμἶ η ὐἴτφ** aN^3** *φτῖβ';ν i^υρν λίγο0 ἰôfy^ Srus βἴ^ολογό-* CHROT1 *·*(i* C» *ἴf βiβΚμτί ttpii όιλοδἴ·* **** *uni* x«ra ρiμα *uiini* τ» pjriv, *tii βγK* ρχιiv, › *τί μ/γόiλἴἴ ΔαμοM-χηνί.* ΟΜΕΓΑΣ ΛΟ-ΓΟΘΕΤΗΣ. α)Λα *πνρό ra< άι'Ιιλό· γονή fatty, ά ϋχομομ* η pmù β'Γ/υ *dm. χλIιZόχ όμολογόομ* η ηνϋμα *ità λόγο η* ι£ *ώ i τἴνοκιηβ» ιχην* Z«τί«α|Γορ *.ότυγάρ* iÇ *ἐΛροιβολοίηρον Ζτο.μι* r*|3 *tx* ra?t$ xj ora λτ-*yivTUV* τν ακυμα w *ίγα** *txiop&tàati.* vap à^a» sxh *μόρτη αΰτη <9po$irttx* *·»ιβτ; t·ν'e *ivrt, xfi xanrlu ioo'Ιμίγ rïiv* wara-*τί trvnv* χκμθ*ον· η «π»· pΫv *riff τἴλμη ἰμηγίχη irivuxc** .'srAvrir . *crraZOx ii ii infoepov* «pe^iawww *iιβφορον* x} riu moray *τη λί^μ ιργΛζόμ&ον,* i/αφοραν sraponkp /aiprrriu), *ἰiἰ'* ris euûric rg *μι«* die t» *Ίν&ματ&-* 5rop^rx ovora <rwv, « àXXLu (*jfy nirtan dm rtv ιχήρχ* , ά›λία» *it nvisiot. ἔ τἰβΤΜἰτόχΗ&Γον; ἰτν «τόντβ , r} ίyvfàι irdw iô^xfnt* λi'τ«ν tXMHt, *μϋν~ναμίνο βιολογόΐ&αι* «pac 7«ûm μννβν λι-. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΙ. *Ἴἴοαρό(όμα£ λιγio nZnt; λίγι* «ρκ fia waornx. < « |χοτ^φα)μ 7ι *dn ιiν Διμβηόδε**· *ti it τίν λόγοι ἰἰ^f»* *Tt* C* ««ftc** XΛτυ^βονμiθα *i τἴ ηΖτκτοι «rpimpQjt* |Ç *-ri» λογον* *· ai'ro? νi *αγία λόγο τιμάμε**. ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. *τιμρ τι η ύρβν Αβγγiλιοῖ , » ooaόζιχμχτχ ewt λiΓαν μiiζ<*α τί νrè tiv χ»τίρα,α»Γ* iχ *ικΛτόι* τ·λ χ? μi?M, si μη' χ^ ορθ»i ὸ^η-^ο7τν w' $»β»«ρα$9τνν *λόγιοι,* τι' *γZι R* ὑμ& *ii^ootro/ oipnwv οριβλίη* *ιUι·* ὐιτβνο›ι-*σιν; β?λνί η it* xj *t<ri* τ« Τχΐ *àytJr prini* ιζ α'Μζλ-iïΛiχβ, i»π *i* χ} α'ιτλν arvX/aem *iιβφόρν ippi^no-av · iὶὶ-*ξον *nivuM* TW *λόγον τἴην , ον ομά λιγιη* *σνΓκροτόμεἰον* ---------*-xtfuw. fi ἴ'* *in* — , x«-αρα *ii'* t\fn, *τί βρα βόλιηι* ἱ wowtr xfe>vdne*<c,f« *μη* Γρ<ΰΰ«νιὐ ῥῆμα «pνc *ΐἴανοiev* ξi'νiα» τη'i nervii i'|ϊταηρ«».ώνβ<«(,ι αν<μ-φαι'ννσαν; τ«ΰτ* fJeovw; *η Ίλ^ιοίργο * M μβλβ·$/Μουικ&Γάνη<) iuîνο <9ρο* η ΪΧπ-*ρον HiwifttVTK* «xôc η› apeuv/r arfAo^àm-ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΙ, ν· μ&i *τι* Εὠττ^iλ/χ *ρuιόν* J rar, *λίγοντκ Hî«»* *w«pà φιια-ήροιν* τIιὐόζἠΓησιν *ftpie-çopov.* xxxàç χαχτχ à *μό τούτην iιγόμθ»&. τί ii 9ροχύμε*νι η-Λ ήήν* *άνγκνκ* r^erradp ewc/etΐi'rr. *itinwf ονγπρiν τiiΛ /ξηΓινιν,* 1Ç **μ£ ΐ^ό-*. Uã*Jv *f* *σ»* *λίγι, iwsiiiitt ΐμπί** 'par ἂ *τἦριϋχρ^* βωτόμiθα.ΠΑΤΡΙΑΡ-ΧΗΣ. *twivot ηρηήν^ην ὁ κβ^ιόρχικ éfy· fivnu , oi in in* να^9{φ«σι τι *τηυμχνι άγιον* ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΙ. *τι » φρονά τ»ή* φανιν, τβνν £ *όμiν »γατηην,* 1Ç cwrneief *ίλιι'* . *Ο* ΜΕΙ ΑΣ ΛΟΓΟΘΕ-ΤΗΣ. ›£ ce raw, · Ms'yei AaΓ·-φ«β·i, t/ *t&tvo on* qpi-*ρi eiffTOitii t&àr* HpluZu, n *t mt u λιγ^ιν*

ANNO BBRKOX· xu Iter. varx·

CMRSTI---t #4» fldtada rr>wn*»ifewv vd- ρύμοτ«λύ wt

*.**. «XpRpdp ta- tais. μ Γ w, «Md »«p«· MtJ *ni* ιφο fyutXapMv·; *ϋΓματν*,

Jmt. m* >«p dp·, ύ®·Σι*uv XtTa» AnAMxxrtWc turrdrt χρυ/ιο· xrni vd «pavi*·* taAsydssCw. ΜΕΤΑΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ. «Wd *iyri^et φ+* ♦Λ (*χμ#*, ΒΕΚΚΟΣ. *iri 'firin iφ**. dW *ipri iri* ni «vmnimtu ®a- *ftfyei·* *ii iyttn* ΛιΓ·ρη·ν *ttt&tu* tapie·#· xwnw vi «'??«-Bcnus Locotkbta. Ne mihi blandfmcn-

éE® *ii in £ *i& ÀXw», «xrT»«, ω'* η) crMcrnrrwr «txems *ntpuri.* *ην&ι* ·rôuApdy vu>iff, ûiup, «ç e^Jru *λίγντη iri* vnc *μηβϋηί* Teia)#* « θ«·- λ·>® vuripte ; t'W *ySt* iMfr*, d «βτ»c «sparv^uc ὰξ *euri. ii dvriii*)« «ei* T' vr vdv mtprisnnêr iittjue, ὸξ d- λ/u. <ήi d *turii,* d · iλι#* arms . dt^rru *μη* idvAdÿw, χ} a Nwmis Γρχ^4u#*λ/^«v. si *U ririat irm* , nmicr ήβ *rinetfï* «βiλ® «Mlut)«ttapdv dmijuc», « 14* W opoev^ûc ex *ii* «p«ns, «i *U* vi rtyûc i* OI ΠΕΡΙ TON F1A-C TPIAPXHN, «pdc *it* fXMr®. v'χ ·μο- *rλ)*μ* rivwo^u «» «>mv «narv^tc *ni* vaF', *irVf* rl· *viiti* ΒΕΚΚΟΣ. qpi xa/< *it* ôwd *rinrintTapaii^Mn,· ci* d *σιγτηι nf* r«F', *Ü nûfjux wriri n» SrtTCMf· inrertti.* τη; umr'oc. *tî y«p* e xô- ei#· Xr'yw. *fyri dt* vü xstrei, iΣ d «urdpcb *ipri** a»' & 4Γλ·Γ® nx ®ùn> Xtj*® Σ *vtri TÙ ηΑμβ9κ9 Ünp if&üfyîr β»iλ·ίμi^α* . ri *νηϋμη* cfe nJ xerrei, $ · r«rdp <fe ni vvAμαη, Σ en5r; *àtnS* w>i, < «vdC|jum. OI ΠΕΡΙ TON .ΠΑΤΡΙΑΡ- XHN. cw 'lβύθ' Stuc *t%''i* ΒΕΚΚΟΣ .D rer φησ·r» . «po^ÿc *?*<?*'t '' **' τρβ; n TNt/μβ. *e|<* *iiiereiw* ᵗ *ttti Ç* vd φû; «panes'; ni dA<*» *tnyip i^·μαι rii ùritot,* λ/uv Mxdrov *tri* Ιç v *iημά&μβH.* «purr^ê; *i' dttriiv ri τηϋμχ it ri* x«F«; « *tî iiittri riii iietntpii. ri(Sf» yep* fort βρ«ΓîχβΙ , *'Ιϋ it ify'* « . *ύμη ii* toxumk *intrevm , i piri* ιζ %p«r/· aut; *ipiiib*Mrnit9WHfym* v«m»; τ· «wrov, id *ytn ·Αηϊνηι* iç tor utar tx *τΐ* › *ttttfriri* VMt, Ιç Ir/ysMiv mx/χîω ^rio»)/- iwru cfewwv. *ti>^i* vd «Irxcertuc «parwjbU-g rw, «ç « ὸζ *intiw Httu* vdv dw, w» dt /xstvw. «udt; *ttnu dx i^tuprinu* . atu t$ *iri ri wAfuati trit μη.* d μ«)λ·* *iri rit eirii& «AdTac 'flridtt, if it βτφβλ/- rtfot λίγηματ. étrint* ὸξ dA/a >ζ ·«Miftfed *inrit»* ταύτνκ « Wsqwft». *^Si *Ayμ» U mi* dAfe » »$ *riri turmri»* <!»v«·ΑΜ*> «ί «ρυτνχιζν^Μ ri t®c t 4 d- *tfo'* rô dxroac/wmtet tîxurup· *rift#*.* rï» < *ittriP** *i* *nii* t» crv|tfrtnru(a tÇ ®dtd «uXomtrw 9

· AG hoc recipitis, lubdir magnus Logothe- je, quid illud proponitis, occafioncm ita poftulafle pro pace gentium? VaccuS . Hac i;unr dixifle. Nunc vero, inquit Veccus, fi vobis id in animo eft, ver- bum , tanquam quod audacias multum in fe continere videtur , tacebimus . Qsod fi non placet, dum *not* pro facto- rum dogmatum violatione accufamur, cau- fam reiponfionis non ita arduam dico. At attendas mihi velim. Dotpine mi , ait, magne Logothctaliquidera te con- fpicio : neque adulans dico, fatis abun- dantibus ac efficacibus regulis agere, dt, ut βαr eil, difputatiooem inflituere. Ma- »» hifee tuis caput demulceas, termonem interrumpens ille inquit. Veccus. Abiit hoc, Veccus refpoodet. Venimramen mi- hi ea qua: nullis exprimi poffunt imagi- nibus , imagine reprefentare haud in tu- to eft : fed , cum Patres praeeant, fequor : talique ftipatus antemurali , queeumque dixero, tutofecureque dixerim · Sol, ra- dius, fit lumen, eorum, quas nulla ima- gine adumbrari poflunt, imaginem impor- tant. Rurfus, fontis rivulus, aqua, hc flumen. An non hifee in rebus fanftif- fimas Triadis exponendis, Patres, Thco- logicis concertationibus celebres , Utun- tur * En itaque folem dc radium, ex eo continentur; Per cum fcilicet, antequam nova alia intelleftio interveniat, & lumen ipfum ex foie: radiufne, an ibi, caufe erit? Probeque fermnnem meum Nyflb- nus Gregorius ibis comprobat. Illud ve- ro , quod ex caufa eft, hoc eorum, qu® caufam habent, rurfits aliam differentiam concipimus. Hoc enim continenter expri- mo; boc vero per illud, quod contineo· ter fubfequitur, exprimo. Qui Ρατμακ- OUE Adk&amT. Ad quem illi: Tu por- ro annon Spiritum fenftum, quemadmo- dum & Filium, continenter Patrem fub- fequi, fateris? Sed que fimilia aures fu- ftinebunt ? Filium commenter adneâi Pa- tri, Spiritum locali quadam diftantiâ fe- jungi ? Rxs lane abfuida. Etenim, ii Do- minus, ait, Ego in Patre, & Pater in me, qur tamen, ut rationi confemaneura eft de Spirilu etiam dicentur, fi redc ientire velimus, Spiritum in Patre, & Patrem in Spiritu, & rurfiun iu Filio» & Filius in Spiritu: an non haec ita fe habent? Vuccus. Ita, ait; & Spiritum continenter poll' Patrem confiteor , qui nulla diftantia difcrtminatuT ; quandoqui- dem & lumen foli continuum eft, adhuc enim repradentantem imaginem confer- to, licet id non ufquequaquerepragfentEt ; nec contra eo. Continenter vero ex Pa- tre Spiritum ioteiligere, differentiae ratio non permittit. Namque, ait, hoc qui- dem continenter, hoc tero per Qlud , quod continenter fe habet. voa nihilo- minus locate* diftantia·, five etiam tem- porariae, intrudentes, abfurdum omnina

rattduem fere nobis m animum impri- mit, fed quod infeparabiliseft, « eo Fi- lium efle, dt in eo, indicat, rurfumque efle non deltaur. Hac quoque ratione &

dc

P. IV.

•de Spiritu ratiocinare ; vel potius in ima- aïKJSTi S'ne® ƀ «>nζer« ntio, ut exutius ƒiiɪt-

moncm inflitaxenus. Radium ex foie fatemur, nec propterea aliquam illius ex eo abiciiTionem agnofcimui. Lumen dicimus per eum ex foie, & interventum concipimus, & lumen foli conneâi, propter tamen radii interventum, non inficiamur. Hinc Sanâus fubdit, Filii interventum ipfi quidem, quod unigenitus fit , conferventem, ft Spiritum a Patris relatione non feparantem. Al uanminus.

Hac dum diceret Patriarcha, e Icâo , his eum alloquitur. B Nos Ecclcfia dogmata, que & mfcepimus , firmiter tenemus: at hax dicere non didicimus. Quod fi ea, largo modo modo expofita, Ecckfia docuiflct, haud fieri poterat, ut ea nos ignoraremus . Cum vero fidem fimplicem, nullaque oi- *icuffatn curiofitate,* obtineamus, fimplicitcr quoque ft fidei dogmata, quibus una innutriti fumus, tenebimus. Quid igitur conamini in Ecclefiam Dei, prater ea , qua a majoribus noftris fufccpimus, intrudere? Quare melius ac commodius fue- *rit,* pacem ampicâi. Archiduconi . Illi vero. Sed barefeos, o Domine, accufamur . Alsxandrinus . Et rede, ait jC quod prater morem eft, comprobare niti, licet id extra periculum fit, hrrefis reputabitur. Illi, quod enixe precor, renunciantes, communi ae cUra fententia, & paci, quod ft ufui veniet, addicamini. Dc hoc etiam cum fandus inflaret Imperator, flatim ip eos Patriarcha convenus, ait; Sed vos dicitis Ex , & Per, przpofitiones in ejufmodi rebus vim eamdem obtinere. Quare, cum Sandus dicat, Hujus per illud, quod continenter fe habet, exprimo, vos dicitis, ex eo ?|uod continenter fe habet ex primo. Quod ane quemnam infeitia modutn non excedit, ubi ft inane deliramentum magis, acD manifeflius ronlpicitur ? *û enim ex continenter* , quomodo ex primo? fi ex primo, quomodo ex continenter' Videtis, inqtiofnam laqueos incidatis, dum Theologiam confpurcatis ' Qui V«XUM SeQusbantur . Fatemur audaciam ; & veniam petimus. Neque enim vano ac futili defiderio dudi, ad haec d.cendacompulfi fumus: fed caufa, nos ducens, non aha fuit, quam diiTidii, ut putabatur, ft Ecclefiafticarum litium compofitio· Namîue cum illi, Ex, uterentur , nos vero, er , & utrique de eadem Theologica quxftione ufurparentur, non vila fuit aptior componendarum litiumcaufa, quam fi E ifta diceremus. Quid porro? Proptereane tranfgreflonis ex affe in judicium vocabimur , rcrumque omnium privatione multabimur, adeo ut & ordinationes rejiciantur , fanda expurgentur, jpfumquedemum, perfediouis omnis apex, ft fandum Chrifma vilipendatur ac projiciatur, quod a nobis conlecratum eft, coquepotilfimum, inquiunt, quod a vobis, res Theologicas pertradantibus , nonnihil tanquim cran-, igreflbribus, violarum eft , ut offendemus. An igitur propterea vobis incufandi facultatem dantes, quod reliquum eft obliKNbimw .' Ei illu inquirentibus : Ûbi

A q** ri χικ>μ* τη *ïi* xxfd; χιην μχ «-■ –' *o* ΑΛΕ3ΑΝΔΡΕΙΑΣ. πώτ' chr Si rivo>«»« νβ Biχχβ, © AArÇayJprios a*»'ri^e> ·*»«· «<β τβ <χ/μχ·£« *ηρά* aiiriv* ri; *ήμϋι* τϊ »χχλχβ·/β« *χρατΐμζ» η icyfjutra, à £ netptλάβαμM,* rtiüns 5» Ar'y«v νχ *üιϋχ^ημοΛ, fi μ^* <7 *νλατνχύ* «χρατ« *mn* ή ίχχλη» era, ««» £ ήμάι όξ α'να^χικ ίπ'λαθοα . sari *Ü άνλμ* riu *mnr £ ine/ipyvc ΐχα*μθα, αχλϊ;7ξ·μθα £ to τη; *xifttti ΐ· γμχη9* ϙέέσας, Αιεξανδρινος *tïeiymm* διχχϗχά/χθϔ, *χάρ'ο Χιρίλα^ομο* Ar'?/wy;$ri£ar $* *τ™ rip*.un;,TO* so»aTΘÙT* a^rvTOiξ^μφίρH. ΟΙ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΙ. *ri Il, ά?λ i^χαλβμιθα aipiertc;* Jirxonx ΑΛΕΧΑΝΔΡΕΙΑΣ. £ ναι φητι ri *σ·αυιfll* θιλκν aVuànft»;, «ρν ανφαλ»; r âi;tri;/M *It* Ao^re&risi. *s itj* £ rarior «apaxaAw , τη;'* xe/rüi *id^mytytim,* £ φαπρχ;,·£ τηiri*p'ux;*« ô Jri £ ζνμφίρπ. £ ταΰπι t» *lylu 0aatXiui* μκΌλαΟβντΦ*. ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ . £ ὁ χα^/αΐρχη; Λθιΐ xp®c ααίτβ' * a>A' vpric φαττ ΓαοΙαναμΗν *tn' rintt* τη rx την Δια , ri; τβ α'Λ'β XiTerm , Tb *Il tff* τϊ xpofl-f^c,J; »» τϊ vprirv ιιμά AiThv, £ ix τβ xpwr^ric Γχ ₩ xfrim. e j>i iÇ VMM Ϊör®* *«μχδlβi* ι ναριλήλν^ον, ·ν·7· £ «i αίβλιχία *μiiζμτ ,£* νρβφατήι ; ri *yip* ιχ τβ *tprtyvi t tùl* ι'χ τϊ vprire; ri *Γ* iχ τϊ Vfrire, vri(ιχ τβ vpoere* *^rl; ; épàn* rie vria *Ipxóram vivτττπ* τ* *0»λοΓ<α»wnpfU9ttiiaml* ; ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΒΕΚΚΟΝ. Ο μ»λ·>ιμι« ri ταραηλμημα, *£ avyyttifÂui tùn ify. Ill yip* avriÔc» ï*μΐι* η βρμιι τβ *nÜnt* ιχ μαπι/af *dpiÇwc.* α*»λ* éα ri *ιαρΐζυυιβο* âjrw. ri Γάι, η ν«μιζ«μ$ύη τη; ixxAnririv *ityfwïetç ΐtlXutrti. Irt* txrirw μ^μ *χρ*ΨfΥ»H* τη *a,* ήμΐν auŕe˜ *τΐi ὅκλ˘ογιχ rire,* ex «ΑΧw *ΐytn <Γΐμβιβάζ«ι,* η *pr iru ^ΐy^t/j^j. Τι Jar ; Stat fin napafinrlai* ÜΞ eAcxAxf*v, £ *ίφ* «-pfTu xtiOnw/xÇc ; *Il i&tTÙdau yttpan*ait, *»gnMtàuûl9tu Ii* τϊ *eytet, £ ivri Si* ri ηλ/erxèv £ *eynr iStrΐΐ&eu μίφον* , VI* *nepafpiment, Sri iμαι ηήλα&αι i* r'rrisw· *yiv*<rt* Ϫ,' ὐμ/r *nxpsi^ί^nfai n $to\oytirn9 Il α*oi(4&μα>. Ip ur Iti τνυτν βφίνη i>μΐν lyttthUv,* ri ναν α'φΟιαομΟ ; £f$ rive'yruy · >i rii, iÇ *ttri rta-lv ifjüv ηαραβίββ·* ϗαϊ, *Ιϗϊϊ/ϗϊ* ϗχβαλών ϖερϊ'ϗ χαρτϊαν , £ *ίμ·* £ τβ; auStf avavicyrnt apvricdar *W* α'ναθιμαπ£«ν rir *hvyw , ytidt* £ avril» rir ^ράψαντη. α>λα τοτ Mo^αμταρα /Joym eubZo^riy iawre ri σιχΓραμμα rixa/ £ a'r·· *koyettdeu Vf-ipât&al.* iί>' e7; c Βιχχφ*, μιθ' ore rixof τι «y τβ)τα(3θΊιτμΐ t ήμΛ *μι9* χροβ'ΥΪΜϋίμο* ffri rivai <νρο riy «a^iaf^ui φπτιν. ri *Il μΐ* σον αΤλα τότβ , rit £ avive α'μολο'^ηστ 4·*^®'« *IttKafliraret τύ* τη€ αμαξη; ρνμ^ > βτ'a'varvav , en *xaTttrTxv t χα* t(u Ti^ινθα . τ>η i'riai 3/«νμβμ!{ϊιβτϊΧαρτνφολαχφ* . νλία H^β/χμΟ «y ^ητ/ν οχοΖα to ήπτ/μία ινα'ξ ^ *-r? vapaleyperi^erll* .

, , , '' *ini*

ANNO CHKISTI

»»r şąXu far^3·ρφ*N* Tpl λ·γ«ί»ȝ τ·» B<χ- Λ nam , fic in quibus trasUgrcfli iutnus ' lib——-------
xsr *uS9ti* ttm^xsÔ, ǐ 3>λ«Λ xpTad τη h- ſhtim ćhaftam porrigere ItMltCAFC ·
püxnc ώ s«srn»;, *γν*μία> Imt* «·λ^ι , <j cunt legirtirnt, inficlas eunt, fit ana-
ftX1ftMfyw '"'ί λί^β<ί ·*χρ·ϊμο*φ·. τμη pfyi* themate termonem, fic tantum non illius
w ni T$ zytssv *pint ff ſp*t £p»rrti ζη·* feriptorem feriunt . Id Molchampar con-
Twrnav, rtt'm, «i ατοχλχZ ι^β/rn χ, ·ρθβ· fpicatus, fuum Commentarium illum li-
loξ τρ»τη<ιΐμι^Λ.* nfv' η* *ffy' ·μ·λ·γίηη* brum falfus eft, & fe refpondcre pxra-
« <«^·i η τν,^μα η *λΓι9» lx*«p£àO®,^* tum. Veccus vcnulliffimo kommate re-
ά(/<χ«χ«θα>* xJ β»·î^·μιθ«. λ·><φ· *>lp* preffit : Nos , ioquiens , opinabamur , ad
ri rwTti.j·* xJ m βτινβι· ,' iÇ ημ*ί{ *xeÿ* Patriarcham coovcrfa oratione , Com
rxatfiiar *iπ** ·μβλ·^·μ?>, « *μΰ» H* «>λ« xJ mentarium illud tuum elle; quod â tuus
·w /χ *refö(Il ùti* Xi^evTU txropiû·^® , non eft, led hujufce, ut ipfe iam faffus
wc *rârp* τη *i&lμρ* ιτὸμο*? α'χ·λ- eft, culex quifptam, tn currus temone a(-
γόμι^χ > xJ ac/>ar το» *$ιγι* μΗ *ημ&»τη* TB B fidcos, funem neque attrahere neque demit-
«7<'«* pins *ήιμΑζ γρχφίμι^κ. ΐΐκϋ γΐη* tere valet. Id vero dîxit, quod Chr/tophyl ,x
ffautpo» *vÂpMrt l4ft fxrptipyxt , vùpuft* Γ binominis effet. Nihilominus libenti Animo
«·ρχηρ^ , iÇ xXrpG- «\«, xJ Mw«⋎Z Χλα» eodcrcmur , quibuſmam pcmin hanc ps
*>r»eatorem dogmxtum punies ' Cum vero
Chç, kJ AarxJ» «Z (ΐλο^ιμβι. θι'λ« xJ fermone diutius protraberentur, rutlum
«ίρ^β?·ξν3Tv ι'μΖτ xeoanH*, x, xsraùc *ltarIn-* Veccus iubncûit : Quemadmodum sui-
«·r» *η όρ*«* , τία μιθ* *όμύν κλ·* tis, cum tpie pacem , ®juc ac vos, *ye-*
τβ^ιχ&u *νρίμβυ tapl* *χ^ρ·ιη ›ʔ μό^** *roptcni, timpliti ac mmimc curioio 1er-*
τΐνΐ, *ήμιπρ*τΛΤφβλΜν.* η *γίν ήμΰ ιμιζη-* mone iententum feratn I Nos, itaquc
rsirn, χ,«ι«ΓχΛζΜχ, xJ *η μί'Υ ι'μί* β»ββχλ- diâa hic Patrum, tempote id poicentc ,
Oγμ» τβτηρΜi, ΰτυ iή xaAaudr , χρZ compericmes , ut tutis , ac redr hdei
τκρβί τ·Μμτ Xrye^vov· *ΰμίί U μηϋν* Yteî conlonn, animum advenimus; & cum ,
τάντ φρ·Γ.π'ζκν, *νμκ IntJ ... vsicXy^·°.* qui Spiritum tanduin cx Patre procedere
Ici γβρ iÇ *ιμν £λβ^β* μήτν *»·ρβ<φ*λώ* confiiî^tur , cxo<cu!ati (utnm , & nunc
τ·˜ο'*ρ&ϊ.* β*>λ' *Ηί* xJ rkΰ¨χ«τ' ιμβσΤΙ·γΥάπ exokulamur. Quippe ea Salvatoris verba
5λ»ί όμύι γΐνμβι, <2 24βτχαλοκ ·γ·- f',nt » Synodi : nofquc quotidie ita
shtl *χρνϊμΛΐ ΰμϋϊ* «p*rt>f<«9®, *κίγν* ιψ·· confitemur. Pntoea cum quoque , qui
Spiritum cx Patre per 'Filium proce iere
νοάη£ν3·Γμχ , xJ «ί·3*3λη«θω ή *Η* ûs , Η dicit, ut eft feptima univerühs Synodus,
CnXie&f. χί/ *μη* ι'ψμαχτ '? «*ʙ'·« » ^ '*7' quae its fentit, excipimus : cum porro,
ciltll τντΐρνι prw, W M»'?**· ·*ρρτημί™* rqç qui Patrum dida in pretio ac dignitate
K&peperrtui m'.Sujuw, autre aZn'a» «ζ», lΐη* non habet, audacix condemnamus. En
μΐύ ««««ΓΜονκ;, η π *μΐιχ* «ç *'ipirwt .* 3«Λμ igitur, hodie adfunt Patriarche, aJiunt
γάρ σαβ ιμΓ» *firt* y mJ itxarwMuvac kJ urn· Prrfules, dc Clerus ttniveifus , dc Mo-
·rt»5>v*'· ô.us<l *ityit&Xsflùàtrûi opj·* nachi pietate pr«.ftantes, & ex Laicisce-
**σ,* ιΐμΖτ J' *ι*ιφ·ρτιζιάί τΐώ* a'es/JeXZw, £* lebriores . Volo vobdeum rede ientirn-
AaTer *£rxt* ratvruc, *tre μή* xJ *enzy^or* siew, tibus communicare , & in univcilum ,
Îμύν ΐιΐμαζ»μί;»ν, >ç i/a^s^srrur, xJ nux(quacunque id fiat ratione, a redo aber-
lilttreu, μήιν νβφκνφκΚϋΐΐν »ίμ7ν, *μό·* rantibus; una cum vobis a Deo indice
>«ί τβΐ **τί** xnjius TfprnjrfTau . **ΟΙ ΠΕΡΙ** condeonart potius opto, quam /olus vc-
ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ . α>λ· *ί* fttram fecuritatcm. Quare. quod a me
φχμ^υ *ήμϋ φ»σι·>* ·Z rteJ **** *TtÇtàpTçk»* Dtjofcitis, & me, & hoc, qui una tnecum
<χτ·λ·7·μ> · **ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΒΕΚ-ΚΘΝ** . ίμή» *Γιγρβτηι,* xj xfxm-nru/. ϋμ7ν funt, cogitis , Patrum dogma ta.n anti-
xJ awo^Arrro» *'Ttiùra .* kJ *rlyt* tv ιμτ·ioχ , «4 quum , fic a multis dido comprobatum ,
δχρρύτί **φαη**, ότ» xj α'ίιλφύ «pwAriJ^sSt reficere, & de his vos curam habere di-
■JhpardLj-α. π . α'λλ°»'* «τηΟ»/ *λίγντη ,«ίλ·* citis ; non mihi videtur rationi confo-
λ« Kj μαM® ^αχαν^όιυ χατ' ι'χhν» τ» »<· num .· namque angor, timeoque, ne a
τ^αρχ·, βλ xj *3?η *ιιαλα!»ρή<τβ^Λΐ* , **τΐ** redo deerrem.· fed ecce, meat huic co-
Bûtxov »atpeÇtuhΰ» vrn, *tgnvv* *£φυϋί ici-* gnitioni valedido, totus veffer fio , dc
κλιΐξα/, «p«c *It τη fatrtAfu i*trp«pùlv μΐ-* tanquam tnagrftris utor. Ite przlcquar
γΛλ.·φύηι *μ»θ' cpu, tΐΐ* «« μη' *cuùrll* ipfe conatus veftroc . Componatur Ίο-
ί^ίλθν τ! »<τΣμφχΰ» , « âvren nr τ« mus, fic dogma reprobetur, fic illud per
ιχχληη'α» *Kawpt&irt&et* xArsiwra. xJ Jruç Filium ii placet, exturbetur. Et, ni ip-
Hrovm, *όργ»* λχφ^όη vw *βανιλίΛ* ε^ο ϒ- fe fcquar , quamvis id Patrum cfle di-
rUùou. xJ, τZ ίαZ φάκα/ *Clip rül luιλητίχί* dum apprime noverim, fic magnum pro-
lf<roex^Fe-®nt, μ *àptû* τύ epdnpa , ·>λ« pter negligentiam impendere periculum ,
Χαλη- τΐλμ f\xXu««r Πφβξιπ ; *ltrtl* ipfe reus, Cive pertinacis five hsrefeos ,
nffitiiÀtin wtXtgerc , *»θόν /4» ham. Opto fiquidem cum vobis omnibus
{oc^srw «Ρ·«Ϊΐ·λα7i, cxfedce Λ xJ nu'i χχρ una, fic condemnari, fic abfohi. Quod fi
vos fadum averfamini, nobu vero illius
projedionis onus imponitis, non erit om-
nino przter ralionem, ne dicam neceffa-
rium, dum vos, cautius agentes , rem
averfamini, fic negotium retardatis , nos
quoque in metu effe, ne nos deerrantes
Moi penculum opprimat. .At non fcri-
pfimns nos. Patkiamch.X addidi reipon
derünt' Vobis, qui tcripfillis, fic pertur-
batis , hxc quoque explodenda tunt
Vtc

ANNO Christi "*»

———Vioci Socii ſ <&id porro eſt impedi-Λὐμα» «unir, «c («««mv, d» Xxmejmc . *vsţ* CMRtmmcnfo » i°nitie nomine confiditis , us Jr vXs< -Htvi ■μ*> «ζ *appwtwv inMrin* »«θ' *etfriui rttrti£itr<a* ‹£· ηi *iiitur ris* α'υ- *ris* α*>λ«λM Jawavn^iuaz, *ĭrip Os «uris ĭ* XtÆK « *ritirir iμ»* Tttûm< ri- τυv vAd· *iitv» inh9h* X» «Axwv, *μĭris xa-*λοντι', μι»Γ «À ανμφι'ρ·», · JH ·$ epsnJsxc xaraAnÇams τη J;aAf'£rw. *rin ii iti* n« «v 4n ep·; τλιρτ/βν â»ev. *ù* «erst . i *μίγ** JH ri r«Ům *turrir,* ϒζ ζητπν ouaurpv *t ĵu* ZJtav JixarsrfuXiu ixacov. ·» *ri JtxAu&f'mc*

Quid id eſt? ait; pro Ecdeſia coado.BTÎ ««n»·»» τβτα» rxwJaAM^ τ aMa Tarns lens; an non priora ſatis ſunt, ſed ite- ravJ<«Av«v*. raw Jt «*»' *iteres* τια /Jr'av rum Eccleſiam conturbabitis, ſit duobus Jraatanubu ÇrnJr *t ũù* τβ *SttaiorujUiu* v illum affligetis bellis, hoc fci(lorum ma- *rfirn* iNtfr» . «*S* φατι> *itriret* . W J' *is* chinis, illinc veſtris, ut ita dicam, im- *S, rt* epsiA^t ·M/ο»τ»i ι'ρνμΟA. *irrites* /4* portunitatibus, adeo ut una infradaque *99* T»Γ» *ris eturiit SltXuJritTK ,* Ü TM Kcr- Eccleſia, ſecum ipſa diffidens, periculum *μΛί» ri%t μ/tri* » »Aiu ûso φρφ<7(t$ φν· ſubeat, dum alius alium vorat, dc altus AxxaZç epseuxurarc, ù'i 5n «ζ τιμτιηβ 3a- ab alio in perniciem ducitur, pro qua *βιλιν; riplw&a* Hξ'** xj *vitem* JrxaroAe>tav Chriſtus proprium effudit ſanguinem ? Hac α'φόπμ J/dyHV HviJitu, iÇriu) aV apTsHC- dc plura cum diceret Imperator, angi cru- *fj^inm ἐχγiΓBi. rit'* J»,a'>A' ç^a&iac epstrn- ciatique animo manifeſte videbatur, ne io {β *If* ⁀ *reK* bonum ac proficuum, quod /am **expeda-ξ** bat, concenatio terminaretur. Tunc hac *yĕp* 2% aÂAtvcn J; *iri%$n Γἶγηδ«ι teùric* ratione aliquis ad vicinum dicebat . Heu Jt *φήμia» tethù t^erns eepeesTefbu&et t* H quantum elt in hifae dimovendis, quan- μH *yt ptyniemns* rit *riplwK* $iwntr. *Taon** tumque eſt, dum quilibet luam nititur *τι 3»t ἴAiwc evyrétis I/βμὔvvvμὔv* , qjH cauiam comprobare , cum iatis effet , ervaθα ·ρ·τ«ν·»/®“, *iniret in* α^ο; Jf'oc quod contra Papam icandalum exortum *fŷ* Αντi» «ροτHAθησα», *tin* «ρο *ris iff* erat, dilui, cetera vero omnia una cum *èya^rir* ιταΓ^λ/αι /μαΑαχ/τθπταν . J/&· eo terminari! Nunc autem, dum iuam *nrwni Si *pts βμφiηρχ iniμα ituris* τα- quiſq: caufam tutatur, juſtitiam Dei nun- p«^OV αρο'ι ·›Tl JéÇſt TjJ3xTlAs<, Ni tXMVO quam contioeet. ita illi dixerunt : quem (μαΜoy *vMvμὴη Hitts* , H n7» *int xam/St·* poſtmodum hnem res habuerint, infra di- χχζνβ'Y <rr«roui»M?. »τη μαΜo? Jt βρο *ouIt mç* cemus . Illos itaque tum, diffoluta Syno- • 3α<πλ<£ *tepuerim* a'oJoruc *pirwns* d' do, Cofmidii Monaſterium habuit, car- *''tepet* τα» , τα»rw J' *èveptàris* φ μαλαττΗ» certbus tamen atque cuſtodiis conveniен- «χοττυ» χϊχζχάὐ, τίλβΗ *iJÇeôets Sttetitr ίyrv.* tibus mancipatos, ad quot mittens Im- £ JH τρο av xani J»£/jrférrAiwrr fir ara- perator, ut quiete acerent, deprecaba- χίιχο» χόλτο» φρτιο·», *ri Sn> tvs ri ίyit* tur, ſic ſepoſitis juribus libere viverent , Γρη^ο^i» ιτιλi^βμοο», *ĭptsfiant* τλβi χρη· illius benevolentia compotes: aliter illis σαμ»»Mi *ètiytJ^et.* exilia minabatur, ſic mala: neque enim aliter, quam ordinatum fuerat, fieri po- terat: eoldem , ignominia infames , vi- lain amiffuros, ni mutata ſententia pa- cem amplefterentur. Hax ſepe Imperator cum per Nuncios ſignificarvt, illi neque tri- ffium metu adafti , neque bonorum ſponGonibus emolliti ſunt ; quin immo iefa ad utraque obdurantes, promptos ad lingula , que Imperatori liberent, exhibebant» illud lubentius ſubituri , quam cum iis , qui ita condemnarent , foedus inituri . Cum vero magis ac magis contra eos irafeeretur Imperator, immites, ac inGgniter pervicaces, necqutcquam illi amplius ad emolliendos eorum animos ſuppeteret, tandem eos exfilio mul- tare decernit, ſtatimqucad Caſtellum quod in Aſtacenum ſtnum navigantis dextere fefc of- fert , ſit a fanão Gregorio nomen habet, in navicwa poGtos conduci jubet, ficc.

ANNO

ANNO CHRISTI I>U..

ORDINATIONES RADULPHI EPISCOPI LUGDUNENSIS,

ET HUGONIS EPICOPI EDUENSIS.

CoffartHu In Appead- Tom- XI- »» Dacber. Spicilef.

Pro adminirtratione archiepiſeopatus ſit epiſeopatus ſede vacante.

UNiverſis prufentes litteras inſpefturis Radulfus miieratione Divina prime Lugdunenſis eccleſie archiepiſcopus ; Hugo ejuldem miſcratione epiſeopus Eduenſis ; Lugdunenſis dc Eduenſis eccleſiarum deca- ni & capitula : faluiam in Filio virginis gbriofie.

Inter opera caritatis, illa praecipue con- Efiderari debent , per quz omnis fraudis ſle deceptionis materia evitatur , dc fanfie ma- tris **ecdefic**.....miniſtris dc fervitori- bus **eiſdem**.....Igitur cum archiepi- ſcopus Lugdunenſis gerat adminiſtrationem epiſeopatus Eduenſis , ipſius ſede vacante; & verſa vice epiſeopus Eduenſis gerat admi- niſtrationem archiepiſeopatus Lugdunenſis , vacan-

'vacante fede ipfius.' nos pro communi utilitate, de evidenti commodo utriuique ecdéfi*, neenon de minitlrorum eanmdcm fuper didis adminiftraiionibus diligenti deliberatione inter nos habita, ordinavimus in hunc modum.

Jffjp A»»/.

Primo, quod fede Edtienfi vacante, archiepifeopus Lugdunenfis qui pro tempore fuerit, habeat adminiftratiooem tn tempotalibus dc fpiritualibus civitatis de diœcefis Eduenfis ; Ac e converfo fede 1-ugdwenli vacante, epifeopusEduenfis qui pro tempore tuerie, habeat adminiftrationein in temporalibus dc feintualibus civitatis & diœcefis Lugdunenfis ; quia badentis ita de longa dc approbata conluetudine extitit obicrvatum. Salvo jure capitulorum dc canonicorum , dc aliorum qui habent jurifdidionem civitate de diœcefi fupradi&is.

Adum etiam eft inter nos , quocfe' figilla curis fedis archiepifcopalis, vel epifcopalis, qu* vacaverit, callraque dc fbrtalitia, necnon dc domus civitatis & diœcefis praedi-Aarum ad earum fedem pertinentium , archiepifeopo vel epifeopo viam univerfe carnis ingreifo , incontinenti fine difficultate tradantur , reddantur, dc deliberentur Archiepifeopo vel epifeopo ecclefi* non vacantis, vel ejus mandato, fecundum quod hactenus extitit confuetum.

Ceterum de bonis mobilibus archiepifeopi dc epifeopi decedentium inter nos extitit ordinatum: quod fi archiepifcopus vel epifeopus moriantur teftati, eorum ordinatio fervabitur de bonis ptadiAis, dc fua ultima volumes adimplebitur de iiidem , dc per manus exeeutorum deputatorum ad hoc diftribuentur, fecundum quod tribuor archiepifcopus vel epifeopus in trilameuto fuo icu ultima voluntate fua duxerit ordinandum . Et hoc cafu blada dc vina a foto (epsrata, licet in horreo vel doliis repofea non fuerint, mobilia cenfcbuntur, dc c© dent in utilitatem prelati monui: dc de diAis bonis inventarium Jacient didi exeeutores, & de itidem reddent in capitulorailionem. Si vero archiepifcopus, vel epicopus, inteflatus decedat : tunc de didis bonis mobilibus procuratores, & hoc pci capitulum ecriefi* vacantis, deputandi, facient reftitutionesqu* fuerint faciends, dc folvent debita ipfius defundi . Si quid vero de didis bonis refidui fuerit, de dido refiduo facient iolutiones Sc fatisfadiones familiaribus quidem , β(refiduum confervent futuro pontifici , dc de didis bonis inventarium facient, & reddent didi procuratores de predidis bonis in capitulo rationem : retentis tamen de didis bonis expends competentibus. Si quis autem didorum procuratorum, a capitulo ecclefi* vacantis deputandorum, aliquid fecerit in praejudicium prsdidorum : per fubtradionetn beneficiorum fuorum a capituio ecclefi* vacantis fatisfecerc compellatur .

froKkiw

Adum eft etiam inter nos, quod fi diûarum ecclefiarum archiepifcopus ve! epifeopus, inirilatus decedat, qu* ipiutn pontificali dignitate honoravit, ornamenta remanebunt, qu* fequuntur: alba euan amiAu, ftola cum manipulo , tunica cum datmatica, infula cum cappa meliori qu* in cappella arebiepifeopi vcl epifeopi defundi poterit inveniri. CWRUTt

Si ille archiepifcopus vel epifeopus prsdiAus contra prsdiAa aliquid attentaverit, dc exeeutores predidos, feu bonorum di. ftributorrs quoquo modo impedierit , aut contra tenorem pnrfentium aliquid fecerit : poft irinam monitionem, ab ipfis exeeutoribus, feu bonorum difttibutoribus predidis, nifi ..... rcftltuerit, dt predida obfavaverit, «communicatus flt ipfo fado.

Ceterum adum eft inter nos, quodutenfilia domorum coquinorum archieptfcnpatus dt epifeopatus prsdidorum, fede vacante , retereabumur futuro pontifici : dc archicpifcopus feu epiicopus, qui didam fedem tenebit , inde faciet inventarium, quod cuftodietur a capitulo ipfius ecclefi* vacantis : ita quod , cum prclatus fuerit in ipfa ecclefia conftiiutus, dida utcnfilia fecundum inventarium valeat rehabere.

Pono adum eft inter nos, quod archie pifeopus vel epifeopus qui pro tempore fuerit , durantibus didisadmintftrationibus, tura archiepifcopatus ve! epifeopatus pio pofie defendet, domos Ar teda in bono ftatu tenebit, terras,vineas excoli faciet, dc omnia alia qux fuciint facienda Frudns actem receptos durante adminiftratione fuos faciet, dc illos quos a (olo levaverit fine fraude. Nemora vendere non poterit, nifi etet filva, nec pifccs ftaçnorum vendere feu alibi transferre, nifi (olutn pro hofpttio luo ad ufum'ipfius de famili* fu*. Et fi mortuo archiepifeopo vcl epilcopo, aliquod llsgnum eftet quod pifeatum non fintet per triennium: pifees iljius ftagni archiepifcopus vel epifeopus poÆt vendere in fine triennii , vel claufo triennio, fi de fua procriTerit voluntate-

Adum etiam inter nos, quod fi cafu fortuito fedes Lugdunenfi: dc 'Eduenfis infimul uno concurfu vacarent, quod abfit : I'diAis fedibus vacantibus , procuratores ad deputandi recipient dc levabunt frudus, dc fideliter confervabunt ad reddendum dc deliberandum proximo futuro epilcopo Eduenfi.· retentis fibi tamen cxpenfis competentibus. Et fi didi procuratores reftitutionem didorum fruduum archiepiicopo, vd epifeopo ecclefi* non vacantis , vd ejus mandato, dillulerint faciendam : ad id compellantur per ecclefix va- I cantis capitulum. De quibus fruAibus feu bonis inventarium facient. dc facere tenebuntur .

g Infuper autem aAum eft inter nos, qnod in creatione uniufcu/ufque canonici, cum in diAi» ecciefiis primo creatus fuerit, hujufmodi ordinationem juret fe inviolabiliter fervaturum.

Nos autem archiepifcopus, epifeopus , decani dc capitula fiipradi&a, diAam ordinationem, quam utrilque ecciefiis Lugdunenfi & Eduenii efll credimus fruftuofam , prn nobis dc fucceffloribus noftris bona fide promittimus obfervare, nec contravenire tacite vel exprete, dc eam pro pote noftro procurabimus per fedem apoflolkam confirmari .

In quorum omnium teftimonium RaduL

— phut archiepifeopus Lugdutx nfis , & nos A rum, pexfentibtss litteris duximus apponenda.—— ——

Gîrkti >!u "“gO ‘P'fc0?0· Eduenhs, przdiâi, figilla noitra; & nos didirum ecclefiarum dceani & capitula, figtlla capitulorum noftrofexto.

Datum & aâum menfe Martio , anno ANNO Domini millefimo ducetnefuno oâogefimo CHR'sr'

* MATISCONENSE CONCILIUM.

Anno *IIb6.* habitum.

COLLECTORIS PR-ÆMONITIO.

COncilium iflud Venetut Lakbet editor ex Martine acceptum fuffidf, bakuit Vtro illud p, Martine ex M. S. Cod. Trecenfi PP. Oratom ; ratufai lucem nandam vidiffr in ‹fMarti ilnecdotorum Juorum vulumim evulgavet. SeA in rx'fltmatioiie fuu Vir dollxi erravit ; /»-mel entai Cf itérant alla Matifcomnfit concihi typot exercuerunt: femel quidem fub ipfo tn~venta artit typographic exordit Carolo ttorbonio Lxgdunenfi ecclcfia prufidente, qui anna 1 4g A. ceint, & anno 1480. decJit. Prodierant tunc primo i« volumine membranaceo imprefla Jan-Haque ah11 ecclcfia Lugdunenfii flatutit anno mibi incomperto. Volumen \find raritate ipfa rafiffimum tune tn manut mcidiffit Joannie Maria de !a Mure, fecerdotit, faertfta Cl canonici ccclefia collegial* S. Maria Montnbrifonii, opera prenant fe .fafinrum cenjuit, fi tn ea quant parabar Dicecefit Lugduncnfii ccclefiaflica biflona integra infereret. Hac ipfa igitur aila bebentur in eodem opere recafa Lugduni anno 1671. pag. JJy. Editionem banc ego mibi procuravi conluliflui cum iditiom P. Martene ; flatimque infflüèxt^Martenianam editionem crebrit fcalere mendir, luxatam ejfe interdum, ndfcititii vitiari,* neevaro *intrgnt periodtt refeflam. Optimum proinde duxi afta illa ex opere Jo. de ln\Mure bue tramferrt integra, adfcriptit ad eram pagella viriaitikut ,x afl·} P. Marlene, nt confilium meum afla Integra reproducedi ZeHonku adprotarem.*

A C T J C O N C 1 L J I.

IN nomine domini amen. Anno incarnationis ejuidem 1186 die Jovis poft fe(lum bcitonim Petri Al Pauli apud Maticoncm. Qtumvis fandorum panum canones adverfus nequitias fpirituales & ad reprimendas pervcrlorum ir.lofentiaS iumtna fit M»îu›ﬦ Λ cxailiflima iolhcitudine kciiiidum iuz edimfulcuua* nonis tempora fuerint inftitun, quia tamen udem canones, legiiimx lancbones propter vaiietatem temporum & excrcfcentem malinam , in quam natura humana de facili prolabitur, non potuerunt , ut iufticercnt ad omnia, promulgari.' idcirco novis morbis nova convenit medicamina *praparare :* *fipenàdrre* nos ig'tur Radulphus pctmifficne divmapri- ïjnâscek *mu* Lugdunenlis ecclehz archiepifcopus , *vocatu* ad concilium noftrum provinciale a- tv ' pud Matilconem , *die murtu pofl feflumapofloiernm Petri & Pauli* venerabilibus fratribus noftris lutfraganeis, nec non abbatibus, *capituli»*, prioribus & aliis qui fuerunt evoCap^Hjei, candi ad reformationem morum quorundam , & expellendas fraudes & malitias perverforum , *affifientibuf nobit* venerabilibus &tfupatl· fratribus noftris Eduenfi & Gabilonenfi epibu* fcopis, nec non venerabili viro magiftro Pe-' no archidiacono *laiigpnenfi* procuratore vewfiiko^n- nerab'lis fratris noftri epifcopi *Langoneiffit :* fts. & oft- *& officiali* Mattfconenft epifeopo in remotis cubeluldem agemcs, habita plena deliberatione & con- rem«is ** <M'8«µ ' c“m fuftraganeis przfcntibus aseml· & procuratore prrdiâo au&oritate provinSuturndam ct-»lis concilii *flalutnda duximut* qux fe* iroaeun. ^untuj .

RUBRICA

Nr *plure! prioratui uni conferantur perfana.* £>«··

G I.

Quoniam nonnulli abbares, & conventuiles pt lores non tantum in tcandalum populi , fed etiam in grave periculum animarum plurcs prioratus uni committere leu concedere non formidant, fada fua *plerumque* palliantes, eo quod afferunt prioratus pkfi aliquos mole opprimi debiiorum, & per u- * num citius & facilius qusm per plures polie ex debitorum onere relevari : *ne fortr ex talikui adinventionikut cogitatu* improba pro- Dreft, & digaiitas conferentis, & recipientis ambitio- «Mi‹ar: fa cupiditas in falutis xternx perniciem ac- 5“n,P°“““ cipiant velamentum ; ftatuimus auftorttate ,π,ρΓβ“ *β przfentis provincialis concilii, & fub pcena excommunicationis diftriftius inhibemus, ne abbates aut priores conventuaies plurcs prioratus alicui de czrero conferant ve/ *ctmcc* daV, pernam przfentis conftitutionis (4) (ijExertn- extendentes non tantum ad cos qui confe- ,M T(l i runt, led ad eos qui contra ftatutum przfentis concilii plures prioratus excipiunt & acceptant, nifi ex caufa probabili dioecefano loci expolira, & per eum approbata ; adjicientes conftittitioni prrlentt fub pcena prstdiâa *(k)* ne diâi abbates conventuaies & priores minori decem & oâo annorum prio- f‹m ratum aliquem concedant : ftatuentes etiam mI“«ra ut Ac prtcipientes fdb prznominata perna, ut poftquam prior xtatts legitime prioratum ,vILnr ***** *aliquem* adeptus fuerit infra annum in presby- Ahqusado urum ordinetur. Si vero qui (c) adcpTus fuerit, *infra annum* poftquam ad xtatem le- Φ Adhuc gitimam devenerit in presbyterum le faciat “*p“”

(^«rrdiaan, nifi ex caufa probabili diœcefano loci expafita, & per eum approbata (a). ANNO Statuimus fi quidem dc prsccipimus abbatibus & prioribus conveniualibus pradiftisfub (*)*ppr«i>·- pena praediâa, ut per numerum monachoU omUtrit. rum ab antiquo confuetum in monatterriis & prioratibus divinum fervitium faciant obiers are. nifi ex caufa probabili dratcefano loci expofira, fle per eum approbata: & quia fecundum canonicas ianftiones monachus in juvenili state in clauftro debet inftrui regularibus difciplinis, ftatuimus êt inhibemus abbatibus & prioribus fub perna i«p* diâa, ne monachos fuos ad icholas mittant extra monaftetium tuum (A) caufa (W Bir1 Grammaticem addifeendi.

DH» *De frttdonihttf bonorum eeelffio, & clericorum.*

C II.

De pradooibu.» raptoribus, & invaforibus locorum religioforum · & perfonarum eccleiiafticarum, & bonorum earumdem ftatuimus Ce firmiter praecipimus, ut fi quis ad locum *tlijuent* bona praadifia duxerit vcl pofuerit, ibidem cefTetur penitus a divinis, PMdïAui· quandiu erit ibi pnedo vcl preda, vei qui bona eadem capi mandaverit, vel etiam, qui bona eadem detinebit. Si autem in *ipfo* C parochia, vel loco conventual·, vel collegiate fuerit ecclefia, claufis januis, & cxDrzft clufis parrochianis ejuldcsn *pnroebue* divina ibi voce fubmifla celebrentur; ita quod de *IczUle* foris minime audiantur. Forma autem hujus prefentis conftitutionis & praxeptum diligenter obfervetur, fi dc praemittis conftitarit per fa&i evidentiam, vel per Sacramentum fpoliati, ita tamen fi àdem perfon»® fpoliata honefta fuerit dt legali*, fi quid autem quseftionis circa boc emiferit, ordinarii judicio relinquatur; facerdotes locorum quibus de praemittis conftiterit per evi* Tit-fj| (,/Γ dentiam faûi, vel per Sacramentum fpoliati, ficut przmifimus, ftatim fententias ,D & mandata prxfentis conftitutionis diligenter teneant & obfervent. Adjicimus infuper, ut fi praedo, invafor, raptor, vsl detentor rerum locorum facrorum, vel perfonarum ecclefiafticarum monitus non fatisfeccrit, excommunicationis fententia percellatur. Poftquam autem excommunicationis fententia fuerit innodatus, Dominus ejufdem fuperior, fi quem habet, moneatur, ut praedonem, raptorem, invaforem, & detentorem ad fatisfaâionem compellat infra menfem a tempore monitionis fibi faftz. Quod fi forte neglexerit, ex tunc terra cjus fecundum qualitatem fafti, & quantitatem rei, ecclafiaftico fupponatur interdiâo; E prius tamen interdiâa terra prerionis, raptoris, invaforis, vei detentoris. Quod autem dicimus de pradone, raptore, invafore dc detentare, extendi volumus ad eos qui maleficio prscftant auxilium, confilium & juvamen. Si qui vero *pn mnlefkio prediflo extoteemnoùnti ht diaetefint oiiennm fe* Défont *trManderint*, judices ordinarii locorum, qui fuper hoc requifiti fuerint, excommunicates ipfos malefaaores denuncient & faciant evitari, terram fi quam habent ibidem nihitominsts fitppooentes interdiâo. Hoc autem

extendi volumus non tantum ad malefactores ted etiam ad receptatores eorumdem. AN'No *Idem dicmm (J fatnimni de detentoribmcleritorttm <7 religioforum prr/onoritm.* Statuimus enam quod capientes clericos, mona* d,^, chos, & alias perfonas *religioloj* excommu- · QUO* nicati *incontinenti*denuncientur, nifidemandalo & voluntate ordinarii capti fuerint vel detenti.

Dt ninferibei httererean. Rnbtien.

Qpia multi divertis modis im grave dt ï«MI»Λ»α· Bfpendium plurimorum *prodo1 & fetpe oltenos* lλ«Λ sajana/ *otroces & vorios* quaerentes, litteris Domini paps fit Legatorum ipfius abu' tuntur; excommunicamus omnes qui *litte*· uteru 4» r«r *ohtintot* aliis ejufdem nominis tradunt, testei. & eos qui eas tali modo recipiunt. Item omnes illos qui citant feu citari faciunt aliquem ad loca equivoca, ut fraudolenter vel malitiofe citatum decipiant, ut vexent injuftc laboribus & expenfis. Item omnes r^d.redh illos qui litteras Domini pap* vel legato- bxiicibu· fub rum ipfius perfonas non comprehenfas «· *feriptis per excogitet*™ mohtiom folUcitrr* lio ÎX *litem*\ ubi non cft, fimulantes citari fa- Ufc· qui c.ciunt, vel procurant, ad perhibendum te- t.ui i... ftimonium veritati. Item omnes illos qui In nknptit litteras apoftolicas, vel legatorum çjufdem malo f.i- Sedis ad futuras trahunt controverfias, qu« nondum tempore *impetrotionit* erant exor- **· te^ll' tc. Hoc autem contra abufores litterarum un<n. Domini papae vel Legatorum ipfius ftatui- Baborttttw· mus, auâorital» ejufdem Sedis apoftolica A*Ttft *Ü Legotomm in*—omnibus temper falva-

A[*tleriel vel religitf clerical vel religiefot corem focnhtri jndtce convenient*

DmQ

Auâoritate provincialis concilii ftatuimus, ne clericus vel religiofiis trahat vel conveniat clericum, vel religroium in foro icculari iu- per *mere n&ione< pcrioonli vel fpiritnoJI,* vel mora & alia que non /t de foro judicis faecularis : ipecUi* tum *trofliu* vero vel conventus non refpondeat *feri* allegans privilegium; alioquin tam cierici quam religiofi contravenientes, quam etiam judices fieculares qui eos compulerint refpondere: vel quia non refponderint animadverterint in eofdem, aut in rebus eorum damnum dederint, vel perfonis injuriam intulerint, arbitrio judicis ordinarii graviter puniantur. *Scntenlio loto o pedice* ± ‹μτ*μμ *focrdiri fuper bec non tentât, enter funtentin ivn* a judi- *e non fno jndtte Info nniiam obtmeot fit-* “ *** *““ mitonne.* lamobtiaeai Anaiutm. .

De Insets yti prohibent ne in fort eeekfict bfigent.

G IV.

Pnefentis conftitutionis auâoritate excommunicamus Dominos, pnrpofitos, & alios juftitiarios frcularcs, qui pcobibent fubditis fuis & fub banno, *vel paye fen eoeeemhuttie. ne ne ht foro ertlifnfiico litigent enm λ jte. ditibnt Ktitfieflitii fuerint voenti vel eiteti.*

ANNO omisn

RUBRICA.

Mbs» csrass *ir *litigen*.

De laicis qui pignora vel bona clerico* rum vel religioforam capiunt, vel capi facient, eo quod in curia fua non refpondent *vel litigant:* nîfi fint de iis, f«i ad forum judicis ûecularis pertinent, vel pus coram judice ecclefiaftico citam aliquos, flatuimus, quod tamquam excommunkati evitentur, & *excommunicati* publice nuntientur.

Ordinariis autem locorum audoritate pixfentis provincialis concilii precipientes injungimus, ut per presbyteros parochiales in ejus A parochi» publice & folemniter conflimtx»»"".""*"* nes noArt provincialis concilii, At earum fexuentias Angulis diebus Dominicis faciant u - anmmciari. Si vero pnadifti parochiales presbyteri *in pnu^tlgesientt Sc* denuntiatione conftitutionum ooflrarum pnsdicataruxn & fententiaram earamdem négligentes, tnobedientes, vd rtmiffi fuerint, ordinario tum arbitrio mm/Amuô' gram/er puniantur, Datum ut fupra- Nos autem Radulphus archicpifcopus Lugduni, dc nos Jacobus Eduenfis, Guillcltnus Cabilon epifeopi prsedi- âi, nofque idem archidiaconus Lingonenfit procurator reverendi patris & Domini G. Dei gratia Lingonenfis epifeopi & officialis Matifconenfis, iis prnfcntibus concilii provincialis conflipulationibus figilla noftra duximus apponenda. &

CONCILIUM RAVENNATE L

Caufa reformande ccclefiafticx difciplina: celebratum, anno Domini M. CC. LXXXVI. tempore Honorii papse IV.

Infrafcriptsc funt conftitutiones, ftatuta, & ordinamenta, edita & fafta per provinciale concilium faodx Ravennatis ecclefi® · videlicet per vcnerebilcm patrem d^ minum Bonii.eium, Di.in. gr.ti. linea« Rivennaii, ecdclix «rchiepifcopum, & fuffiaganeos ejus fufficienter requifitos, ft confentientes per fe aut per idoneos procuratores.

CAPITULA.

Ne clerici joculatores vel Oflrioncs tisicis sren(neifa recipient. Rubr. 1.

NON fine temeritate confuetudines inducuntur, qux lege damnantur. Cum igitur laicorum impunitate, qui clericis plurimum funt infefti, confuetudo, qux potius eft dicenda cortuptela vel abufus, videatur induci, non fine animarum clericorum provincix npftrx periculo; ut cum laici decorantur cingulo militari, feu nuptias contrahunt, joculatores & hiftriones tranimittunt ad clericos, ut cis provideant, prout & idem laici faciunt inter fe,- ex quo contingit ut cum clerici de ecclefiarum communiter facultatibus fuftententur, fuo patrimonio proprio confanguineis refervato, ipfas facultates ecdefiarum pia fidelium devotione collates ecclefiis, ex quibus debent pauperes fuftentari, diftribuant, feu potius effundant in hujufmodi ufusE illicitos, propter qux multum denigratur clericorum honeftasTalem autem & tantum volentes removere abufum .-'ftatuimus, ut nullus clerk eorum noftrx provincix, quocumque fungatur honore vel ftatu, a talibus Bjoculatores vel hiftriones tranfmiflbs recjpjat, feu provideat aliquid propter viAumj etiam tranfeunde : Si S?“ >n«m, Sonto f«ent· <loPl“ — «>“» 9»od dedent joculatori «1 hiftrioni, reftituere ecclefix a qua babet beneficium, teneatur, per ipfum - jn u(nl pauperum convertendum. • C«rr. ip-

De peuperibus elendisbvtfiendis.JLubr.il·

DoAoris illius prxeipui prxdicato-Cris egregii inftitutione freti, ad pietatis exercitium noftrx provincix clericos cum remuneratione thefauri Dominici invitamus, & prxiertim prxlatos, qui quanta plura a mundi auAore accepiffe cernuntur, tanto ad plurima teneritur obnoxii : quia cum dona augentur, rationes etiam crefcunt donorum. Hoc non attendentes quamplures ecdefiarum prxlati, quotidie epulantur fplcndide, & ci-Dbis delicatis fuperflue utuntur ad velle, ac quadruplicata fibi indumenta confervant : & oftiis claufis aforis, ex Chrifti pauperibus ftivi cupientes faturari de micis qux cadunt de menfa ipforum, clamant ad oftium, & nemo aperit ; alii verecunde in eorum domibus fe includunt, vel quia carnem fuam vili etiam indumento cooperire non poffunt, feu quia verecundum eft eis, propter conditiones qux infunt, publice mendicare, dum nemo illis manum porrigit adjutricem: ifti femper eiuriunt, & illi abundent, & cibi, quibus tales pauperes ali deberent, negifoAi in domo corrumpuntur & diflipantur; dc eo rum indumenta tinea comeduntur

Quan-

"■"Qpantum autem in prxmiflis exce- chrkti dant, cui Dominos plus diferetionis ...*- donaverit, pias advertar, quia amplius requiretur ab eo. Porro volentes ipfos,tam poenarum timore,quam prxmiorum retributione excitare, & inducere ad opera pietatis, hoc laudabili concilio ordinamus , ut per provinci* noftrx prelates, & clericos univerfos , prout eis fuppetunt facultates, neceflaria pauperibus miniArentur. Is autem fuflraganeorum noftrorum, qui per totam feptimanam quatuor, femel in die, refece- B ne pauperet; abbatum, qui duos; archidiaconorum, prxpofitorum, archipresbyterorum, A aliorum praelato* rum, qui anum; ac aliorum clericorum, qui femel in die, in fcptimana refecerit pauperet: de poenitentiis injun&is eidem, uniae anni indui* gentiam habeat. Hanc etiam indui* gentiam illi concedimas, qui novum pauperi dederit indumentum: £ autem antiquam, quadraginta dierum indulgentiam de injun&a ei poenitentia relaxamus.

Dt bont/lttt & habita clcricarunt.
Rubr. III.

Licet fit canonica fandione ftatutum , at excommunicentur clerici arma portantes, dc ut habitum, coronam , dc tonfuram deferant congruentem, dc fxpe ab ecclefiarum prxlatis, jurifdi&ionem habentibus, clerici noftrx provincix moneantur, ne in prxmiflis excedant: eorum tamen D parvi pendentes monitionem , non videntur de excommunicatione curare . Volentes , prxdidos fpiritualia vincula contemnentes, temporali pcena ab his compefci , propter qux non modice derogatur ecclefiafticx honeftati: flatuimus, ut fi quis de cetero pofl publicationem hujus concilii inventus fuerit publice arma portare, abfque jufta dc manifefla caufa , ac licentia fui dicecefani, pro quolibet armorum, a luo prxlato jurifdi&ionem habente condemnetur in E folidos quadraginta, ad minus: nec prxlati ipforum, ex quo fine caufa dc licentia fui prxlati fuerint reperti culpabiles, poflint omittere quin condemnent, & exigant, prout culpa ipiorum requiret: cum hoc ftatuamus in favorem ecclefiafticx honeftatis. Qui autem compertus fuerit, ha* bicum, coronam, vel tonfuram incongruentem portare notabiliter: pro

Avice qualibet in quinquaginta folidos condemnetur. christi

Dt prattottont btbmfiant ptrotbitjtt tttlffitt. Rubrica IV.

EtG ad regimen parochialiutn ec- Concilium clefiarum afliimpti , ante generale n'*'*'*nfc concilium Lugdunenfe, quod incipit, *Licti canon t ex* quo prxfixo a canonibus tempore fe non fecerint in presbyteros ordinari, de jure a minifterio five ab officio eis commiflo removeri poflint & debeant, di aliis eorum ecclefix concedi: quia tamen in exeeutione memorati juris fe multi exhibent negligenter, nos ipforum negligentiam hoc falubri concilio fupplere volentes, flatuimus: ut infra proximum feftum refurre&ionis Dominicx fe faciant in presbyteros ordinari . Quod fi infra tempus prxfatum , le in presbyteros promoveri non fecerint , nulla alia monitione prxmifla, omni jure, quod in ipfit ecclefiis habebant , decernimus fore {'privatos . Licet generale concilium Lugdunenfe aflumptos pofl ipfum concilium , ad regimen ecclefiarum parochialiutn, nulla etiam prxmifla monitione, decernat efle privatos ipfis ecclefiis , nifi fe fecerint a fibi commifli regiminis tempore in presbyteros ordinari : funt tamen qui. dam, qui mentem didi concilii circumveniunt, facientes fe in fine anni , poftquam privati fuerint , eligi iterato . Contra dolofbs tales providere volentes, flatuimus ut five per dolum, five per negligentiam ftete- *c«rr. it.. rint,*(eu alio frandolento modo quo- terit' cumque, quod promoti non fuerint infra annum, ipfo fallo quoad reltorias ipfarum ecclefiarum, vel ad quas fc neglexerint facere promoveri, quantum ad ele&iones, qux in ipfis ecclefiis primo occurrerint faciendx , inhibere * indicamus.

uttjf ' quis.

Dt quotidianif diilribtifionibm.
Rubrica V.

Dignum eft, ut quos ad vitx decora domefticx laudis .exempla non revocant, (altem corrcdionis medicina competent. Sane relatu competimus plurimorum, in nonnullis ecclefiis noftrx provincix confuetudine ob* fervari, dc in aliquibus aliis conflitutione firmatum, ut prxter reditus beneficiorum, dc prxbendarum (de quibus nihil ad prxfens volumus immutari) prout quotidie reddent, reditus

aliquos altos, tantum in eccle-
CHKisTi fi* refidentes, pro rata refidentiz ,
·»*«· quam in ecclefia faciunt, percipiant.
& quod ad hujufmodi coniuetudinem
& ftatutum, quidam parva interpretatione obaudientes, ac minus quz
Dei funt cogitantes, in animarum
tuarum periculo, dum tamen in camera refideant, dato quod intrent in
z ecclcfiam ad Divinum officium celebrandum tantum femel in menfe ,
ipfos reditus fpecialiter ob favorem
refidentiz deputatos, ut Deo & ec-
clefiz ferviatur , it Divinz laudisB
organa in ipfa horis fingulis decantentur, fibi ufurpant; propter quz
generatur grande fcandalum proximosum qui ecclefiz militant, prout debent , ac refrigefeit in eis laudabile
propofitum, quod habebant. Ne igitur culparum illorum efficiamur participes , ipfa prava Interpretatione lummota, ac tali confuetudine obfervata, (latuimus declarando, & ftatuendo declaramus, ut illi tantum dicantur in ecclefia refidentes, quoad przmiflbs reditus qui diftribuuntur, pro-c
ut quotidie refident, feu fit bladum,
feu vinum, five fint pecuniz, vel
alia bona, qui in ecclefia fua cum
fratribus aliis horis debitis penfum
fervitutis noftrz , videlicet Matutinum, Laudes, Primam, Tertiam,
Sextam, Nonam, Veiperas , Completoriumque perfoherint . alioquin ,
nihil percipiant ex ipfis reditibus ,
nifi prout iervicrint ecclefiz, juxta
ordinationem noftram infra proxime
annotatam.

Et ut hzc conftitutio inviolabiliter obfervetur, volumus, & fub excommunicationis pana mandamus, ut infra duos menfes, a die publicationis przfentis concilii computando:, omnes & finguli clerici ecclefiarum noilrz provinciz, ubi funt plures clerici ordinati , & tales funt reditus, de quibus fupra przmifimus, hanc teneantur conftitutionem facramento firmare, & omnes etiam qui in pofterum aflumentur, antequam ad reditus admittantur. Ubi vero in ec-E
clefia reditus tales non (unt, diœcefani locorum in fynodis fuis, quas eos contigerit celebrare, provideant, prout fecundum Deum melius poterunt, ne in ipfis ecclefiis horis canonicis officium negligatur . Quod fi major de capitulo , vel ubi omnes funt pares, qui proximo ipfis clericis przeft, non fecerit hoc (aeramentum przftari: fui beneficii periculo fubjaccbit , mul&andus per provinciale concilium, feu fuperiorem ipfius, vel per alium qui hoc poflit.

Proximum fupra fcriptum concilium, in quantum rite poflumus, ordinare dc declarare volentes: (latuimus ut infra duorum menfium fpatium a die publicationis hujus concilii, ordinetur , quot & quantum habere debeat qui Matutino interfuerit, & alns horis canonicis, ex reditibus, de quibus fupra proximo concilio eft przmiflum, ubi tales funt reditus . Et quia in fpecie dare in hoc doftrinam non poflumus, cum aliquae ecclefiz plus abundent, alix vero minue. proutpoflumus, providemus hoc modo, videlicet, ut qui Matutino interfuerit, duplum ejus habeat quod habebit qui erit in Mifla; qui autem Tertix & Sextz, medietatem ejus habeat quod ci fuerit datum in Miifa; & idem in Nona fervetur, quod eft in Tertia & Sexta przmiflum ; qui autem in Velpcris &' Completorio , tantum habeat quantum qui Miflz interfuerit, fecundum prxmif(a. Ut clare intelligas, fupponequod decem fint denarii diflribuendi indies pro quolibet canonico : de ipfis decem denariis dabis ei qui interfuerit Matutino denarios quatuor; qui Miflz, duos; quiTcrtiz& Scxtz, unum; & unum qui interfuerit Nonz; & qui interfuerit Veiperis & Completorio, dabis duos denarios, ut dedidi in Mifla.

Velum quia nec fic eft , fecundum quod przmiflum eft, ad plenum contia dolofos provifum, qui venire pofPjfent ad horas canonicas, non tamen Jhora debita, & in hora debita, non tamen darent quoufque officium compieretur: contra eos (latuimus, ut is dicatur Matutino interefle, qui ad ecclefiam venerit, antequam Venite cum hymno cantetur, cum hymnus dicitur.- alias cum dicetur, Venire , cum primo pfalmo ; ex quo hymnus tunc non cantatur; & deteritquoufque Prima completa fuerit. Qui Miffz, antequam cantetur Kyrie cleifon, & deterit quoufque fuerit finita Miffa. Qui Tertiz, Sextz, Nonz, Vefperis ,& Completorio, antequam pfalmi incipiantur, & fteterint quoufque fuerint di&z hors perfedz. Aliter nihil percipiant. Quicumque autem contra fecerit ,prcter reatum perjurii, teneatur ad duplum illius quod perceperit reftituendumecclefiz,cui fervitium debitum eft fubtraélum, convertendum in ornamenta ipfius ecclefiz.

In aliis autem ecclefiis, ubi reditus non funt tales: locorum ordinarii,

– ■ "'rii, in quantum commode poterunt» A altam perfonatn fufficientem, diélum ANNO~
Chjihti remedium falubre adhibeant, ut ipfii ferviatur ecclefiis, prout decet. Et ne per prxfentes aliqua fiat fraus , ordinamus quod campanx horarum in nocte & die tantum pultentur, quod omnes confratrcs fc poffint parare ad intrandum ecclefiam, nec incipiatur officium, antequam campa» na pulfare ceflaverit. christi

Ut mifericordia temperemus rgorem, (latuimus & ordinamus, ut illi e*iam refidtrc dicantur, quoad fu» praferiptos reditus, dato quod non® interfint horis Divinis, qui foiemnem medicinam receperint, per tres dies proxime fubfequentes ; & qui minutionem celebraverit, per duos dies ; & alii etiam, qui infirmitate gravati, abfque lxfione gravi fux perfonx venire nonpoffunt; illi etiam qui didia de caufa exeunt. Item vel illi ad fuperfiuitatem corporis deponendam exeunt, dum tamen fic cito redeant, quod contra hujus concilii, & fupraferiptorum conciliorum mentem non notentur feci(Te. Et propterca^ volumus, & mandamus : quod omnes iftx tres conftitutiones juramento firmentur, quod contra ipfas. vel earum aliquam , non committatur fraus vcl dolus per eos.

Di lefttuento ufurariorw».
Rubrica VI.

LuiXwe iicip. o. Cognofcentes falubrem conftitutio* nem generalis concilii Lugdunenfis, qux incipit, guam?*** *ufurtrii ma-* ac volentes ipfam intra pro» vincia: noftrx terminos ab omnibus inviolabiliter obfervari : ftatuimusquod nullus notarius noftrx provincia:, alienjus ufurarii tcftatnentum conficiat, feu ubi conficiatur, interfit: nifipresbyter parochialis fit prxfer.s , cujus eftparochianus teftator; & ante om» nia, fi di&us presbyter poftulaverit, quod forma fuerit diiti concilii obiervata.

Si quis autem notarius dîêlx provincix contrarium fciencer attentaverit, in ipfum per hanc noftram conftitutionem excommunicationis fententiam promulgamus. Et ne paro* chialet presbyteri, in tenore prxdiâi concilii, aliquo decipiantur er rore.- volumus & mandamus, quod omnes prxfati presbyteri tenorem di&i concilii teneantur habere , & quod locorum ordinarii in epifeopalibus fynodis annuatim per fingulas dioecefes celebrandis, per fe, vel per

Cum jure Divino & humano decimx debeantur, & in fignum univerfalis dominii fibi ipfas Dominus refervaverit: exa&ioncm ipfarumpreterite non poffumus nec debemus , abfque animarum periculo nobis fubje&arum, & ecclefiarum noftrarum lxfione enormi. Proinde ftatuimus , ut ecclefiarum prxlati, & clerici univerfi noftra: provincia:, quibus debentur decimx de confuetudine vel de jure, fine folliciti exigere decimas ab iis qui eis tenentur , ac discefani ipforum fe pronos exhibeant abfque damno morx in monitionibus & ccadlionibus inferendis : ut videlicet, monitione prami(Ta canonica , excommunicent decimas non folvcntes; nec negligant nec retardentqux in hoc calu fuerint facienda de jure. Quod fi aliquis contemnens decimat tolvere, excommunicationis fuerit ligatus fententia, & eam per meniem fuftinuerit animo indui ato: contra ipfum contumacem, quoties discefanus fuerit requifitus, teneatur invocare cum effeAu follicire auxilium brachii fxcularis. Si quis fuffragaaneorum noftrorum in exeeutione hujus ftatutj fuerjt negligent vclremif*fus**, per fuum metropolitanum, vel per concilium provinciale fubfequenti tempore celebrandum, duriffime redarguatur, & etiam puniatur,

De criminikus ér *delimit fptcialiter epi~ ftopit rtjtrvandù.* Rubrica Vili,

Nc ducatum prxbeat catcus caeco, catus, in quibus volumus folos adiri epifcopos, per hanc noftram conftirutionem ecclefiarum rectoribus noflrx provincix intimamus: diftndc E eis fubexcommunicationis pcenamandantes, nc de his fe ullatenus intromittant, fed illos ad fuum in his cafibus dicœccfanum remittant , qui in his, vel eorum aliquo, eis voluerint confiteri. Cafus autem funt hi*, videlicet, cum quis petit abfolvi ab exeomunicatione majori lata, vel mduéla ab homine; vel a jure.* item incendio & crimine publico : ficut in blafphemante Deum, velfanélost item in voto qualitercumque emifio :

& cum

anno Christi & cum H**.» Ÿ*! oppreflerunt A forc ligatos. Içfupcr monemus poreflates & redores, antianos, confiliarios, & officiales, quibufcumque nominibuf nuncupentur, civitatum, caftrorum, & locorum provinciz noftrx: quod ipfa ftatuta infra mentes duos, a die publicationis przfentis concilii computandos, de capitulariis fuis deleri faciant; & quoniam contemptu crefcente, poena debet augeri. ad privationem omnium honorum, officiorum, gratiarum, immunitatum, privilegiorum omnium, ac infuper fcudorum, & bonorum omnium aliorum, qua: ab ecciefiis noftrz provinciz tenent, procedemus, prout crediderimus efle de jure: nifi ipfa ftatuta de luis capitularibus deleri fecerint, ut fuperius eft przmiffum, infra terminum iuprateriptum. Quod fi nec fic a tam nequam propoli tocuraverint refilire: a quocumque cujus interfit, denunciatione fada metropolitano, qui erit pro tempore, in iequenti provinciali concilio, ante omnia teneantur in concilio przfidente, fuper hoc przmiflis a|jjs» cura follicica providere, christi »»u·

ex propofito, five cafu: & cum quibuslibet homicidis & facrilcgis, falfariis, violatoribus ecclefiarum & immunitatum ecclcfiafticx libertatis, & *fortilegis*: item cum iis qui cum brutis libidine polluuntur: item cum incefluofis & corruptoribus fandimonialium. & in omni occupation^, ufurpatione & detentione rei alienz, ubi cui reftitutio fieri debeat non inveniri poteft: item cum perjuris, & clandeftine matrimonium contrahentibus, ex quo matrimonio dubitatioB oriatur, vel oriri poflit: & in omnibus ahis criminibus, delidis & excflibus, in quibus de conluetudine generali vel Ipeciali epifeopis refervatur conteflio.

Dt I-nmumn't (cckfiarum. **Rubrica IX.**

Quoniam quidam perditionis filii libertatem ecclefix attributam nituntur infringere, quin immo' elfe aflidue ,(uib>41 plura ordinentur remedia, temperamen de malo prolabuntur in pejus, ac in fua pertinacia durius confirmantur: oportet nos vigilanti ftudio intendere ad reprimendam ipforum malitiam perverforum. Attendentes igitur, quod licet finguli qui ftatuta edita, confuetudines introdudas contra ecclefiz libertatem fervari fecerunt, vel fecerint, quivefecundum eadem ftatuta, teu confuetudines, przlumpterunt, vel przfumplerint judicare, necnon ftarutarii & feriptores ftatutorum ipforum, poteftates, confutes, & redores locorum, ubi de cetero hujufmodi ftatuta vcl confuetudines introdudz fuerint, editx vcl lervatz, majoris excommunicationis lint ligati lententia; bi tamen, ipfa excommunicationis fententia vilipenfa, in ipforum ammxdetrimentum, perceptioqi facramentorum, & participationi fidelium *(e* immifcent: hoc non valentes tolerare veldiflimulare diutius, abfque eccléfiarum noftrz provinciz lxfione enormi, volumus & mandamus, µt annis fingulis m nativitate & pafchate refurredionis Domini, ac in folemnitate fandorum omnium, coram fideli populo denuncietur publice in Miflarum lolemniis, omnes &. fingulos fupraferiptos, in majoribus ecciefiis civitatum, caftrorum, & aliorum locorum, ubi funt conventualcs vcl collegiatz ecdelix noftrz provinciz, majoris excommunicationis vinculo C|i0 przfidente, fuper hoc przmiflis a|jjs» cura follicica providere,

Lefts & publiestz fuerunt prrdiftz conftitutiones, ftatuta, & ordinanenta, in choro fuperiori fanfti Mercurii Foruiivienfis, & ordinat» & confirmat» per fuprateriptos venerabiles patres, dominum archiepifeopum & iuffraganeos e|us, fcilicet dominum * S. epifeopum Imolcnlem, dominum * Y. Dei dum grana epilcopum Faventinum, dominum ' R. Dei gratia epifeopum Forolivienfcm, dominum Thaddzum Dei gratia epifeopum For- dum. bpopilienfem, dominum Am.ericum Dei gratia epifeopum Czienatenfem, dominum Henrieum Dei gratia epifeopum Saxenaienfem, & dominum B. Dei gratia epifeopum Adrienfem, & procuratores epiicopi Bononienfis, epiicopi Ccrvienfis, epiicopi Mutinenfis, epiicopi Parmenfis, fub anno Domini millefimo ducenteiiino oftuagefimo fexto, Indidione decimaqtiaua, die oftava menfis Julii, przfentc multitudine clericorum.

Die prardifto in palatio populi communis Fonlini, quod inhabitat dominus comes Romandiolc, venerabilis pater diftus dominus arehiepifeopus commifit & mandavit domino Michaeli archidiacona Ravennati, ut in pratfentia pratdiftorum epifeoporum, & de ipforum confilio definiret, quod per ipfum dominum archiepifcopum deberet reiterari vifitatio per provinciam ecclefiz Ravennatis. Aftum, &c. In nomine Domini. Arnen.

Injunfti a domino noflro Bonifacio archiepifcopo Ravennate officii cura iollicitat, ut his quar a ianftis patribus inftituta cognovit, ftudio vigilanti intendat. Cum ergo per omnes provinciz ejufdem decretz diœceies viluationem perfecerit, prout, Deo annuente, iecute potuit, eique liceat vifitauonem per eamocm reiterare provinciam, fupra-

juprafcriptorumfuffreganeorumrequifitocon- A vifitationem per eamdem provinciam reitc-**' "
AW!tsTi ^I0: mandaro & commiflione rari debere per dominum ârchiepifcopumfu- ZÎÎJtni
1 ipfius dominis archiapifcopi , nobis Michac- prafcriptum . Faâa fuit definitio, è7c. ,,,,
li archidiacono Ravennati fada, definimus

CONCILIUM BITURICENSE

A Simone de Belloloco archiepifcopo cum fuffraganeis celebratum , xv Kal. Oaobr. ann. MCCLXXXVI.

Ex codite MS. C \ii Parif. 'Soc. JESU.

TITULI CAPITULORUM.

1 *Dt corr.gendis & dirimendis matrimoniis .*
3. *Na matrimonia infra legitimam atstem, vel clande,fline, contrahantur .*
J. *Ut nemo cognitiones canforum ufurpet extra Iota fua jurifdifliones.*
4. Aſ* *arcbidiaconi, &c. habeant officialem extra civitatem.*
5. *Ut parochi non gaudeant fruflibus, donec fint tn facrit ordinibus.*
6. *Ut clerici peregrini non admittentier, mfi comprobati.*
7 *Ut clerici focanai non babtant.*
8- *Ut filii prcjhrterorum illegitimi, in eerxm demibut non nutriantur.* C
p. *Ut clerici qui per annum in excommunicatione fuerint, beneficio priventur* I
10 *Ut ecclefi.irum reiiores deferipta habeant nomina excommunieatorum, & eoi feflit diebut dcnuncient.*
(I. *Ut habeant udem & legant confliturionem Gregoru* X ÏÏT *aliam Simonii legati , contra impedientes jetrifdiihonem ecclefiaflicam.*
33. *Ut obftrveiur conflitutio Grigorii* XQuia nonnulli *de refcriptit* I
ŸJ, *Ut omnes femel m anno confiteantur.*
14. *Ut reflares ecclefiarum legant confliturionnes pontificum, de proprio facerdote, tj privilegiis regularium .*
Jy. *Ut paroebi obfervent eos qui communicant cum excommunicatis.*
16 *Ne quis excommumcatum, ab ordinario non abfolutum, abfolvat, aut tradat* rcclefiaflica fcpullura.
17. *Ne ufuraru ad /aeramenta 6 fepulturam* rcdefiafiicam admittantur.
18. *De difcipiina regularium.*
19. *Ne monachi habeant proprium.*
30. *Ne prior mutuetur ultra 6q. folidos Turon.*
II. *Ut ab ecclefiis amoveantur area , (à fimihu.*
23. *Ut m ecclefiis eborea non fiant.*
A3- Air *monachi minora* 30. *annis , morentur m prioratibus non convmtuahbiu .*
<4- *Ne mulieres morentur in domibus regularium .*
2}. *Ut decima no» occipiantur a laicis.*
*6 *Ut mortuis vel amotu prioribus, prioratui non vacuentur.*
37. *De teflamentu non occultandis.*
18. *De execxtenbus teftamentorum.*
39. *Ut epifeopi exequaatur teflamrnta, fi exeeutores fini négligentes .*
JO. *Ut teflamrnta fiant coram proprio facerdote.*
V. *Dc compellendis excommunicatis ut favant fe aijolvi.*
31. *Ut rclitiofe fefla ferventur.*
33 *Ut fuffroganei, & inferiores judicis appellationibui deferant.*
J4. *Ut officiales ar.biepifcopi* non *imp,diant jurijdifl.onem fuffragancorum,* IX *aliorum .*
JJ. *Ut quivis ordinarius rcqufitui mandet executions fententiam latam in eos qui minuunt jurifdiflioxcm ecclffisflicam.*
36. *Ut bat & antiqua flatuta ferventur .*
37. *Ut nonnulla Pontificum confliturtones firmiter obferventur.*

PRÆFATIO.

QUoniam conftitutiones conciliorum przdeceflorum noftrorum diverfas reperj. mus, ficque vagabundas, quod tanquam incertae per totam provinciam vacillabant , ex quo inconveniens lequebatur , quod aliqui per conftitutiones eiant pœnis multiplicibus obligati, alii «communitati, alii fuis beneficii* privati, ignorantes pernas, fententias, ic praecepta, quae in præJidis conciliis continentur.- idcirco ad utilitatem, pacem, Ôc tranquillitatem provinciae, ne labilis hominum memoria poffit ignorantiam ptztendere in futurum , conftitutiones antiquas icripDto, ex affeniu totius concilii , dignum duximus comprehendi, & figillorum noflrorutn munimine roboiari: adjicientes conftitutiones alias, ^t dubia quz erant in prioribus declarantes; praecipientes, ut ab omnibus vocatis ad concilium habeantur, êtutlemel in anno in fynodis epifeopalibus publiée fir peric&c legantur.

L *Dr corrigendis it dirimend<s matrimoniis .*

ÎN primi» ad indar prxdeceflbrum noftrorum, nos archiepilcopusSigmon, cum iuftraganeis noftris, dc conhlio & aflenfu totius concilii, ftatuimus, quod judices ecclefiaftici, ad quos (pedat cognitio & definitio caufarum matrimonalium, in corrigendis & dirimendis matrimoniis, cum omni maturitate & confilio peritomm procédant:^ quod matrimonia illicite rontraéla, timere vel amore nullatenus fuftineant, fed ad illa feparanda, omni dilatione & excufa-

Tvvo**1'0'10 Christi ..■'. exclui*» Procédant; cappeilani autem parochiales, matrimonia,qux jn (yIS parochiis illicite contra&a cognoverint, ftudeant \liaeceianis, aut eorum officialibus,quam citius com* I mode potuerint, intimare: quod nifi fecerint, fuperiorum fuorum arbitrio graviter puniantur.

11. Nt matrimonia infra legitimam atotem, vd dandifline, contrabontur.

Item dirtride inhibemus, ne anteB xtatem legitimam mafculus vel fee* mina matrimonium contrahant, & nifi in facit ecclefix, atque bannis .prius editis juxta morem, & re aliqui in tali matrimonio intererit preiumint. Quod fi infra xtatem legitimam matrimonium contrahere attentent: tam contrahentes, quam illi qui fcienter & fponte intererunt, arbitrio ordinaiii puniantur. Nec calumniofc prétendant, quod malitia fupplet attatem : cum confiet hujufmodi cognitionem ad ordinarium pertinert. Sed quantum ad contrahentes clandcftine , & cooperatores & fcienter prxfcntcs.· omnes, ft-rutvm antiquum fuper hoc editum inno.ando, excommunicationis vinculo innodamus, five fint clerici, vel laici , vel rtligiofi.

/J/. Ut nenso cognitiones caufaurum uflurpzt IKtta loca jm jurifaflionis .

Sane quia nonnulli cognitiones caufarum matrimonialium, necnon deD faeri legiis, aut alus majoribus caufis, ufurparc nituntur, aut dc alus cognofcunt extra loca fux jurifdidioms, in quibus non funt cognofccre eoniueti: ftatuimus & prohibemus, ne de cetero talia attentent, nifi de confuetudine prxfcripta, antiqua, & approbata, fuerit obtentum, aut nifi eis fpecialiter fit commiflum ab eo qui poteftatem habeat committendi. Quod fi fadum fuerit, fuperioris arbitrio punietur. Et proceffus non teneat ipfo jure: caufam etiam nonE prxbcat prxfcribendi.

IV. Nc arcbidiaconi, év. babeant officiakm mira civiletint.

Item ftatutum renovantes antiquum, firmiter inhibemus, ne archidiaconi, crehipresbyteri, feu alii junfdiâionem habentes ecclefiafticam, extra civitatem habeant officium · : fed extra civitatem in perfoni: pro— priis officium iuum fideliter expleant. ckhustj Et fi aliquis' procerius habitus fuerit ··»«. coram talibus judicibus, quod heri prohibemus,eum ducernimus non te* nere. Hoc autem intelligimus, nifi quatenus de antiqua, prxfcripta, & approbata confuetudine, fuerit ob* tentum.IJlud etiam quqd in contrarium ab cis attentabitur, caufam non prxbeat prxfcribendi.

· I/f. rftl·

K *Ut parochi non gaudtant fruRibut, donec fint m faris oratniLus.*

Item ftatutum aytiquum inveni mus editum per hxc verba: Statuimus, ut clerici in majoribus ordinibus conftituti, ad regimen parochialium ecclefiarum prxfentati, in ccclefiis, per dicœcefanum inftituti, fru» dlibus non gaudeant donec fuerint ir. facris ordinibus : fed in utilitatem ecclefix, fecundum quod diecefano expedire videbitur, convertantur.

VI. Ui clerici ptrtgrini non comitfantur, nifi comprobati.

Item nullus presbyter, vd clericus peregrinus, ad cclebrandum , praedicandum , vel officiandum publice populo in ecclefia, admittatur: nifi per dicœceianum, vd fuos fuerit comprobatus.

V/J· Ut clerici focarias non habeant.

lism nullus facerdos, vel clericus bencficiatus, mulierem in domo habeat fufpeclam. Prxcipitur autem archipresbyteris in virtute prxftiti juramenti,quod per archipresbytcratus fuos hcc vice difeurrant, & omnes mulieres tufpcôas a domibus presbyterorum & clericorum beneficiatorutn expellant. Si quis autem prius canonice monitus, deinceps convidus fuerit concubinam feu fornicariam in domo propria habere, privetur ecclt · fia, feu beneficio, nifi prxlatus ejus ex caufa probabili difpenfandum viderit cum eodtm.

Vdl. Ut filli presbyterorum illegitiml, m eorum domibus non nutriantur.

Filios autem illegitime natos prefbyterorum, & clericorum beneficiatorum, nutriri in domibus propriis eorum penitus prohibemus. Quod ii contra fecerint, puniantur arbitrio prxlatorum . Presbytcti autem negotia-

AVMO CHRisn ·"<·

C'«ores publtci,& tabernas frequ«<A tantes, (eu aleatores, pœna hmiU-runiantur.

Grrfiriino *'dit* r* concilia Lugdnwnfi a Cn- &ar,° PJP* decimo.*

"anno ~ quisti ..u

tv
IX. Lt thrift jUi pet ennnm m txcom-

«Mmra/iune *Jtitrml, bintficio pTtwntUT.*

Item (latuimus, quod clerici bénéficiât!, qui per annum in excommunicatione pcrftiterint, fi negligences in petenda abfolutione fuerint, beneficio omni jam adepto priventur : nifi cum cis per diœceianum fuerit· diipenfatum.

X. Ut ttclt/itrum rtfforti deferipta babeant nomine ttetommunitotorum, 4f tot ft/lii ditbut dtnumitnl.

Quoniam excommunicari,communioni hominum irreverenter fe ingerunt, ÔC nonnulli etiam cum excom municatis participare non formidant in periculum animarum: ne aliquis per ignorantiam fuper his fc exculare valeat, flatuimus quod finguli ecclefiarum redores, & eorum loca tenente», habeant rotulos quilibet tuum, in quo feribant omnia nomina cx· communicatorum fux parochix, & quorum au&oritate, & ad quorum inftantiam, funt excommunicari, & tempus excommunicationis ; & eos fic excommunicatos denuncime publice in fuis ecclefiis, diebus Dominicis & ferti vis, donec de abfolutione confice eis evidenter. Inhibeant nihilo minus parochianis fuis,ne cum eis particiare prxfumant ; alioquin noverint quod contra cos durius procedetur.

XL Ut bobtont iidtm & ligant con/htuliontm Grrgotn X. v aliam Simanti ligati, contra tmpcjicntti lurijdtiliotum cccitjlajilicam.

Przcipimus etiam fub poenatufpcnfionis, quod omnes parochiales prefbyteri habeant illas duas coofilitutiones: Videlicet Gregorianam, qux incipit, *Q»lcumi*t, &.* Simonis legati, qux incipit, *Cum /nrn utilirat,* contra impedientes jurifdiclionem ecctefiafiicam, ÎX Gallico feu vulgari (uo, & Latino*, & eas legant falcem (emei in inenfe, & eas diligenter exponant populo, quod nullus fxcularis poflit fe fuper hoc prztextu ignorantix excufare. Quarum confiitutionum tenores immediate fequuntur.

/"Xüicumque pro eo, quod in reges, principt$, barones, nobiks, baillivos, &

^quoslibet mimftros eorum, sur quofcumque alios*, excommunicationis, iiiipurn-.fionis, vel interdiâi fentemia fuerit promulgara, licentiam alicui dederit *occidendi tci·* picndi, zieu alias in perIodis , aut bonis luis, vel tuorum, gravandi cos qui tales fementias protulerint, five quorum funt occafione prolatx, vel eafdem fcntentias obtenantes, icu taliter excommunicat is communicare nolentes: n:fi licentiam ipfam re integra revocaverint, vel fi ad bonorum captionem , occafione ipfius licentiae, fit procclfum .' nifi bona ipia fuerint intra oâo dierum fpatium reftituta, aut fatisfaâio pio ipfis impenfa: in excommunicationis fententiam incidant ipfo faâo. Eadem fint quoque fententia innodati omnes, quiaufi fuerint ptxdiâa licentia data uti, vel aliquid primi florum, ad qux committenda licentiam dai i prohibemus, alias committere fuo motu· Qpi aurem m eadem fententia permanierint duorum menfium fpatio, ex tunc ^b ea non poflmt nili per fedem apoilol *cam* abfolutionis beneficium obtinere . Datum Lugduni Kal. Novemb. pontificatus noftri anno tertio.

Conftitatia Simonii Ugati faite in concilio Sitaficcnfi.

GUm *juris* utilitas tot & tantis cxcogi- Concit Bi-
i.ua vigiliis, lufficicnter nequeat pro- ,Jr· 'nn
(peiari , fi proceflus miniftrorum juftit.a ""fh t-
contingat iniquorum machinationibus impediri : ut illorum audaciam, quos amor Divinus a m.ilo non revocat, faltem rigor ecclefiafl cx coerceat difciplinx ; (acri concilii duximus pruvilione flatuendum ,quod fiquis, cujulcumque dignitatis &.conditionis cxillat, nuncios aut exccutores ecclefiafticorum jurelicum, aut alios litteras eorumdem aâavt judiciaria deferentes , hac occafione verberare, capere, detinere, occultare ,carccri mancipare, mutilare, aut , quod gravius eft cenlendum, interficere, litteras vel aâa pricdi-&a perionis memoratis, auferre, feu ca rumpere, cancellare, aut aliasdeftruer-quoquomodo, vtl fic ablata celare prauumpfermt , aut ut ifta fiant, procuraverint, vel facientibus cvnfilium, vel opem duxerint adhibendam: excommunicationis fententia, quam cx nunc proferimus, fubjaceant ipfo faâo, a qua , nifi prius tam /udici, cujus auâoritatcm contempferint, quam paflTo injuriam, & ceieris quorum intererit, prout cxceflus poftulab t atrocitas, (atisfaciant competenter, nullatenus abfolvantui . Adquoturri memoriam oblervandam, & przmiftbrum tcftimooium, figiïhmijaoftrum pratfentibus duximus apponendum. Datum in eodem concilio anno Domitu MCCLXXV1I. Romana ccclciia vacante.

Chrkti ·»·«♦ *XII. Vt okfirvttur cnflituüo Grtgvrii X.* Quia nonnulli We *rcfcriptit.*

Item illam conftitutionem de referiptis, *Quia- nonnulli,* ab omnibqs praecipimus ar&ius obfervari, in omnes tranfgreflôres fcienter, excommunicationis tententiam promulgantes. Ne autem de conftitutioqe hujuftnodi, five de iis qux continentur in illa, pretendi poflit ignorantia, & diverts modi in ea conftitutione contenti, quibus plerique litteris apofto-B licis abutuntur, ex ipfiusconftitutionis infpedlione plene pateant, tenorem conftitutionfr ipfius de verbo ad verbum, prout proxime & immediate (equitur, duximus inferendum.

, . X

t icnfs. c* qui.* non twlh.

/^\Ulia nonnulli diverfis modis, litteris apoftolicis abutuntur, ftatuimusut quicumque obtentas fub fuo nomine litteras aliis ejufdem fui nominis tradunt, qui quos volunt indebite fatigant per eafdem, & qui eas tali modo recipiunt, quique illos contra quo» O'h'1 babent attionis facium in judicium evocari, aut [ntactionis tacium in r tribus turas trahunt controverfias, quas nondum fuerant tempore impetrationis exorte, feu quemquam fuper uno negotio, vel etiam malniofe fuper pluribus perlonalibus sitioribus, qux tub uno judice poffent traftari commodius, per varias litteras coram diverfis trahant judicibus, ut reus fic laboribus fatigatus & fumptibus, compellatur componere, ve) cedere juri fuo, aut aftorem reus eodem tempore ad diveria loca vei indeterminate ad villam qux commune cum pluribus ejufdem piovincix villis habet vocabulum, citari procurat, ut fi non comparuerii , excommunicetur quafi contumax , & fic eum a fua intentione repellat; ea-Dnta rumdem litterarum commodo careant: fle adverfarii, in moderatis expenfis ac damnis , qux propter eos pertuliffe conftitcrit , condemnentur.

* </. fi»· ftioaic

KIII. Vt Mtms Jtmul in anno confittOOtUr .

Item ftatuimus quod presbyteri parochiaies admoneant parochianos iuos proprios, at faitem femcl in anno de omnibus peccatis fois confiteantur eifdem; & quod nomina ficconfiten-E tium in feriptis redigant, quibat in fefto Paichx viaticum dent : aliis *4rmt* sau, twnwMi- * **. H' •utem denegetur * condemnantibus confiteri modo przdiâo proprio facerdoti, aut alieni de licentia ipfius, vel epifeopi. Et fi anno quo decefferint, confeffi non fuerint, ut praemittitur, eis fepultura ecclefiaftica denegetur: nifi adeo morte preventi fuerint, quod poffint legitime cxcu-

A fari, & fignr pœnitentic in ipfis«p· paruerint cedenter. In przdiûisau- acurn tem confeffionibus diligenter inquirant ···<- a (ubditis, fi jurifdi&ionem ecclefiafticam impediunt,icu etiam impediverunt . Quod fi confiteantur, ad dicœcefanum , vel ad ejus mandatum , mittantur abfolvendi, vel ad fedem apoftolicam, fecundum quod negotii qualitas poftulaverit.

XIV. Vt rtflores ecdcfiarum legant ton· Jliintionts pontificum, dc proprio fa· ccrdote, & dc privilegio regularium.

Przcipimus etiam iub pcena excommunicationis, univerfis ecclefiarum cappellanis curatis, quod habeant in vulgari & Latino, conftirutionem Innocentii III- editam in concilioge-\ nerali, quz incipit, *Ornait utrtu^ue fixus; &* conftitutionem Clementia papz, qux dirigitur fratribus Przdicatoribus, & incipit: jgerdaM *temere fcntitnttt.* Item habeant illam conftitutjon Martini, quz dirigiturfra-Minoribus, quz incipit, *fruflut uberti'.* & eas diligenter intelligent , & populo exponant quod ipfis przdicantibusdittride przcipimus obfervare. Tenores ^utem didarum conftitutionum hic per ordinem inferuntur .

Conftiutio hnoccntii 111.

Omnis utriufque fetus fidelis, poftquam ad annos difcrciionis perveneiit, omnia fua folus peccata, fakem lemel in.an. no, fideliter confiteatur proprio facerdoti, & mjunftam fibi permtentiam propriis viribus fiudeat adimplere , fufeipiens reverenter ad minus in Pafcha eucharifti* facramentum.· nifi forte de proprii faccrdotis confilio , ob aliquam rationabilem caufam, ad tempus ab ejufdem perceptione duxerit abfitnendum. Alioquin vivens ab ingreffu ecclefia arceatur; & moricos Chriliiana carrat fepultura. Unde hoc falutare ftatutum frequenter in ecclefiis publicetur, ne quifquatn ex ignorantix excitate velamen excufationis affumat. Si quis autem alieno facerdoti voluerit jufta de eauia fua confiteri » Ikeosiam prius poftulet Aobtineet I"«rdote: cum ahier illum ipfe abfolvete non poflit nec ligare. Sacerdos autem fit diferetus & cautus, ut more periti medici fuper infundat vinum & oleum vulneribus fauciati· diligenter inquirens dc Ceatoris circumftantias, flt peccati. Qpiprudenler intelligar, quale debeat ei prxbcra confilium, & cujufmodi remedium adhibere, diverfis experimentis uteodo ad fanandum agrotum. Caveat autem omnino, ne verbo, aut figno, aut alio quovis modo, prodat aliquatenus peccatorem: fed fi pru-

CHRKTI ·fi prudention confilio indiguerit, illud ab- A conflabit : tibi, fili, miniftro generali per-
iSee ul,a cXPfel^onc perfonae caute requi-
„i(. rat: quoniam qui peccatum in pœnitcntiali judicio fibi dete&um przfumpferit revelare, non folum a facerdotis officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam pœnitentiam perpetuam in arâum monafterium detrudendum.

Conftitutio CItmentis.

Ona /'"^Lemens fervus fervorum "Dei, dileâis
<*'. filiis, magiftro fic fratribus ordinis fratrum Praedicatorum, lalutemfic apoftolicam
h 'm>- benediâionem. Quidam temere fentitntes, fic ad fobtictatem fapere nefeientes, imprudenter przlumunt aifercre, quod de licentia, vcl commiffionc aut conceftionc Romanorum pontificum, vel legatorum apoftolicz fedis, feu ordinariorum Jocorum, vos fine facerdotum parochialium ecclefiarum Acentia fic artenfu non poteflis libere praedicare t populis, audire confeffiones, abfolvere confitentes, ac poenitentias injungere falutarcs. Nos igitur voleptes atterttooem tam temerariam penitus confutare, fic elucidare in talibus veritatem : deliberatione provida declaramus , quod fi vobis detur licentia, committatur , (eu concedatur, a legatis prardiâz fedis, aut ordinariis locorum, (nedum a Romano pontifice de quo procul dubio.Xp. tttet erroneum dubitare, quin in omnes fine alicujus confenfu, immo etiam invitis qui* bushbet, hujuhnodi poffit concedere poteflatem) populis, legatis ordinariis fubditis eifdem , libere praedicare poteftis , audire contertionrs, abiolvere vobis confitentes, fic poenitentias vobis confiten:ibus injungere faiutares, aliorum inferiorum przlatorum, fic reâorum ecclefiarum, fic facerdotum parochialiuni artenfu, nullatenus requifito: ill's cafibus exceptis, qui de jure, confuetudine, feu retentione ab eis fpecialiter fafla, predicate fedis legatis, fic ordinariis predicts fpecialiter relinquuntur: ad quos non licet vos manus extendere , nifi vobis lpecialiter committatur. Ideoque auâoritate apoftolica diftriâius inhibemus, ne quifpiam fuper iis, vel eorum quolibet, vos, vel aliquem veftrum, aut etiam confitentes vobis, vel ad praedicationes veflras foifitan accedentes , contra praemitia: declarationis formam aliquatenus moleflare praefumat : decernentes nihilo minus irritum fic inane, ficc. Datum, ficc.

Conftitutio Martini.

Arrv *littera*AÆ^rtinu' fervus fervorum Dei, dileftis
..*** filiis generali miniftro fic provincialibus miniftris ordinis fratrum Minorum , «pottolkam benediâionem . Ad
eJj^T^rrf-fruâus uberes, quos in agro Dominico ,
tcum. pnedicando verbo pariter fic exemplo, confeffiones audiendo, fic per alia virtutum cxercitia, facer ordo veftcr, fic ordinis ipfius humiles profeftbres, produxerunt haâenus, fic in futurum fperantur Deo aufpicc produâuri , attente confideretionis faciem convertentes: ut fratres quidem ordinis , przdicarionis fic audiendi confcffiociesofficieo liberius 8c efficacius exequi valeant, quo certius dc ipforum circa eadem auâoritate

te, vobis vero provincialibus mimflris cum dtffinitoribus in provincialibus vcftris capiiulis *congregatis*, committendi. auâoritate apoftolica fratribus ejufdem ordinis, in facta pagina eruditis, examinatis., fic approbatis a vobis, prrdicatlonis officium: audiendi vero confeftiones , abfolvendi confitentes, fic injungendi eifdem poenitentias falutarcs, etiam irai'ibus altas idoneis, concedendi .' eifdem quoque fupradifli ordinis fratribus, quibus diâa officia per vos taliter commifta five concerta fuerint, quod eadem libere valeant exercere ; plenam damus fic concedimus auâoritate przientium facultatem : diftriâius inhibentes, ne quis fratres B ipfius ordinis, quibus diâa officia per -vos taliter concedenda duxeritis, ut praemittitur , aut etiam committenda, in exercitio aut exeeutione officiorum ipforum audeat quomodolibet impedire. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noftrc conceffionis fic inhibitionis infringere, vel ei aufu temerario contraire. Quod fi quiiTsttentarc przfumpferit , indignationem omnipotentis Dei, fic beatorum Petri fit Pauli apoftolorum ejus, fe noverit incurfurum. Datum Roma apud S. Sabinam iv. Idus Februarii pontifitatus noftri anno primo.

Ut parochi obferveut eor qui t«-
municant cum excommunicatit.

Item ftatuimus ut injungatur cappellanis, quod fi viderint aliquem participare cum excommunicatis in trtenfa, vcl in domo, aut commerciis , vcl confulendo , moneant ipfos, alio mandato non cxpeâsto, ut nomina dicecefanis vel officialibus eorum per fuas litteras mittant - Circa quod cappellani follicite & diligenter
ðîc habeant, certi quod fi in hoc inveniantur remitti & defides, graviter punientur.

XVI. Ne quit excommunicatum, ab or tiintrio non abfolutum, abfolvat, aut tradat ecclfioftica ftpultUTU.

Sane profpeximus quod nonnulli religiofi, &. alii, motui fui fenfus potius inoitentes, quam confidcrarc volentes, quam grave fit periculum,
g aliquid attentare, potittime tranfgreoiendo terminos quos pofuere majores; quod pofle vergere videatur io contemptum clavium, & fra&ionem nervi ecclefiafticx difciplinac ; plerumq; aliquorum corpora tradere prxfumunt ecclefiafticz (epulturx, qui' ·b ordinariis fuis excommunicari, culpis exigentibus eorundem , per tempora multa in fua contumacia <5c rebellione perfiftunt, claves ecclcfiz, & ccniuram ecclefiafticz poteftatis gra-

—“““—graviter contemnendo, in detrimcn-A

oir oti tum nimium animarum Tuarum, ð ·»·«? in fcandalum plurimorum ficquc, abfolutionc a praefatu ordinariis non obtenta, quin etiam nec petita, finiunt dies fuos, colore aflumpto aliquoties a prxdidis qui talium corpora fepulturx ecclefiafticx tradere non verentur, quod antequam cos fepeliant, ipfos intelligent fuifle per aliquem presbyterum in gravi infirmitate aliqua abfolutos, qua evafionc utuntur, ne dum fi non plene confiet eiidem quod in eo illi pofiti eflent articulo, ut debuerit ipfis abfolutionis munus impendi; immo etiam etfi non fufficienter confiet eifidem, quod prxdidi rebelles ab aliquo (acerdote fuerint abfoluti. Advertere etiapp prxfumptores hujufmodi non curantes, quod certis ex caufis, quandoque illis quibus abfolutionis beneficium impenfum eft, & qui cum figno verx pœnitentix obierunt, jufte denegatur five differtur ecdefiaftica fepultura. Nos igitur, inter alia quamplurima quxfuadent,' circa hujufmodi congruum debere remedium adhiberi, confiderantesquod fepultura dilata defundo non nocet ..... ecclefiafiicx vero tradere fepulturx excommunicatum, nimis perniciofum exifteret ac damnofum: prxfeotis auftoritate concilii, falutarc ifiud remedium adhibemus, ftatuentes & diftridius inhibentes, ne aliquis presbyter, aut religiofus, ve! quicumque alius, cujufcumquc flatus & conditionis exifiat, excommunicatos audtoritate ordinaria, prxterquam in articulo mortis, abfolvat, aut tradatecclefiafiicx fepulturx, donec ab ordinario defunfli obtenta fuerit licentia fpecialis. Si vero in contrarium defupe·· defundis aliquid attentetur a quibufeumque, cujufcumquc conditionis exiftant. tam in eos, quam cooperatores, ÔC qui opem vel confilium feu cônfenfum dederint, & qui expenfas miniftraverint, & qui prxfentes fcientes hujufmodi lue·/rint, excommunicationis lententianf promulgamus. Cappellanis autem cc* elefiarum parochiaiium diftridc prxeipimus; quod dc hujufmodi ftatuto & tenore ipfius, plene & publice certificent illos, qui vellent talia attentare: ac fortaffis ignorantia prxtendatur.

XVII. Ne ufitrarii ad facramcnta ér ft- chri sti *fulturam tccitfiaftieam admittantur.* “”.

Eifdem*poenis qui ufurarioa publi- jiamu/iM* cos, quos auéloritace prefentis con-"^'|^ *f'* cilu excommunicamus, & excommunicatos publice nunciari mandamus, in tuis coemeteriis fcienter fepclire prxfumunt. Prxeipimus etiam univerfis presbyteris parochialibus, ut fingulis diebus Dominicis denuncienc, ufurarios publicos tcftari nec poffe, nifi de uluris fatisfaciant, vel de fatisfaciendo pro fuarum viribus facultatum prxficnt vel promittant idoneam cautionem; nec poffe per conftitutiones tradi ecclefiafiicx fepbltu·rx. Cum hoc etiam prxeipimus obfervari, & per cappellanos curatos ccelefiarum parochiaiium in eorum ecclefiispublice recitari, conftitutioncm domini Simonis legati, qux incipit, *Littt regulari/ obfervantia profeffort/ :* Cujus tenor eft talis.

Licet regulsrlsobfervsntixprofeflbres, fic Coecll. alios quos fedes apoftolica exemptionis feu libertatis majoris decoravit titulis, “„·«· * · & privilegiis infignivit, attollere condignis favoribus intendamus; iplorumque privilegia, quantum ad nos attinet, obiervare penitus illibata: fic tamen eos fuis manere contentos juris afieftamus, quod privilegiorum fuorum limites in aliorum injuriam non excedant. Proinde facro approbante concilio duximus ftaluendum, diftriâius inhibentes, nc deinceps religiofi quicumque vel etiam ficculares, exceptionis five libertatis fedis apoftolicx privilegiis communiti, excommunicator publice, vel nominatimin-rerdiftos, feu ufurarios manifeftos, ad Divina feu ecdefiaftica (aeramenta, velecclefiafticam fepulturam, fcienter admittant. Qui fi contra fecerint, prater pcenas a jure ftatutas, ingreiTum ecclefix co ipfo fibi noverint intcrdiâum, donec prolatoribus fententiarum hujufmodi, quorum auftoritatem contemplerint, & alus, quorum intcrclie contigerit, de prxdiâis excefiibus dc omnium interefie ac damnis, fatisfecerint competenter.

XVIII. D< difciplina regularium.

Quia vero id folum bene agitur ut ita hominum corrigatur, ac in noftra provincia multos in religione .... reperimus contra fubftantiam ordinis fic errantes, quod religione penitus deficiunt: ftatuimus, ut in choro, capitulo, refcélorio, & dormitorio, regula obfervetur, nullus cameram fingularem habeat, prxttrquam infirmerius, nifi necefiitas officii id expete?!: in qua fibi jacere, & non

come-

comedere licebit, nifi de abbatis Π-Anes dc excommunicationes, & ali- ANĪio
christi centia fpcciali ; quod raro & ex cau- ter. quantum jufticia fuadebit. chrisu
·»·<- fa fiat. Eifdem veftibus, & ejufdem coloris, quilibet rcligiofus in fuo loco uratur.

XIX. Nc monarcbi babeant proprium.

Item inhibemus, ne monachi, nifi fine in adminlftrationeconftiruti, habean^'fub aliquo colore proprium, etiam d: licentia abbatis.- cum licentia in iis non valeat fuftragari cildem. Si abbates contra hanc inhI-B bitionem noftram fecerint , graviter puniantur.

XX. Ni prior mutuetur ultra do. *[olidot Turon.*

Proh.bemus etiam, ne aliquis prior contrahat mutuum ultra fummam fe* xaginta (olid. Turon, nifi de confcnfu & audoritate abbatis fui, vel alterius fuperioris. Hxc conftitutio in parochiis prioris publice nuncietur . Si quis vero contra inhibitionem & denunciationem noftram mutuaverit C prioribus , feiae priores tali mutuo non tenen, nifi evidenter confiare poifit, pecuniam in utilitatem cede* ύχ converfam fuifte. Caveant etiam diligenter abbates, quod dum prio* ratus fuos vificant, domos prioratuum faciant congrue reparari.

XXL Ut ab ettltfiit amoveantur arca , ir fimilia.

Prxeipimus etiam de ecclefiis omnibus, tam prioratibus, quam paro-Dxxr; chialibusecclefiis, arcas & grana penitus amoveri : qux fi anno elapfo amota non fuerint, ea faciemus in ufum pauperum converti.

XXII. IX in cedefin eborea non fiant.

Choreas in omnibus ecclefiis fieri penitus inhibemus.

XXIII. Ne monaebi minoret 30. *atonie merentur in priorotibut non con- 'ventualibui.*

Inhibemus, ne monachi, minores viginti annis, ad prioratus, foraneos non conventuales mittantur, moraturi «-ibidem. Hoc antem ab abbatibus fic prxeipimus obfervari, quod in futuro concilio contra confticutionis hujufmodi tranfgreflbres intendimus durius procedere per (ufpcnfio-

XXIV. Nc muliera morentur in domtbut ngulanum.

De mulieribus aurem in domibus monachotum, & aliorum rcligiofo-rum, non morandis, hoc idem (latuimus, quod de presbyteris & clericis bénéficiant eft ftatutum.

XXV. Ul eictima non *aedpljntur ù Licit*

Item, quia nonnulli religiofi rccipiunt decimas a laicis fine confcnfu diceceianorum , & aliqui clerici & laici in præjudtcium ecclefiarum parochialium , jura prohibitionis contemnentes ! iando approbante concilio ordinamus, quod redores ecclefiarum , vel eorum vicarii , publice femel , fecundo, & tertio, diebus Dominicis, allante plebe, in ccclefiis fuis moneant & prohibeant, ne tradendo vel recipiendo de cetero taHa attentare prxfuimant . Quod fi poft monitiones contra fecerint: tam tradentes, quam recipientes, nifi ex caufa jufta & rationabili fuper hoc defendi valeant , excommunicationi fubjaceant ipfo fado. Quam excommunicationem praecipimus in ecclefiis parochialibus nunciari, & nomina excommunicatorum dioecefano vel officiali fuo in feriptis dari: qui contra conftitutionis hujus violatores procedat, quantum fuerit rationis.

V(„ortuit› vd tmotis fTloribut prioratui non vacuentur.

Quia vero tam abbates , quam priores conventuales, mortuis , vcl amotis prioribus cx caufa, bonaqux in eorum ecclefiis inveniunt, capiunt & apportant: prohibemus, ne dc cetero talia attentent, nifi tantum dimittant de bonis ejufdem, quod ufque ad frudus fcquentes valeat competenter domibus & prioratibus pro-E videri. Si vero contra fecerint, diaen ccfaal arbitrio puniantur.

XIVU. Dt tefiamentit non otckltandu

Statutum vero quondam antiquum editum invenimus in provinciali concilio Bituricenii per hzc verba : Ne decedentium voluntates , quas „ pium eft exeeutioni demandare , „ per aliquorum malitiam fupprl-

» mi

anno "»» CHjusTi ••,3· ,, m* valeant vel etiam occultari : fta- ,, tuimus , quod infra decem dies a ,, tempore obitus teftatoris, ad cpi* ,, fcopum , vei archidiaconum , vel ,, ad illos qui loco ipforum fuper ,, boc fuerint deputati, vel ad illos ,, qui juriidiftionem epifcopalem hz- ,, bcre nofcuntur, accedant, fecum ,, teftamentum, fi fcriptum fuerit , ,, delaturi; vel, fi fcriptum non fue* ,, rit , per facramentum ipforum , ,, quod teftator difpofuit, probetur : ,, ut ex tunc praefati teftatoris vo- ,, luntas in formam publicam redi- ,, gatur.' Injungimus autem epifco* ,, pis, & archidiaconis, & aliis ju- ,, rifdi&ionem habentibus ecclcfiafti- ,, cam, ut fi exeeutores teftamcnto- ,, rum in exequenda decedendum vo- ,, luntate invenerint négligentes, vo- ,, luntatem ipforum fideliter execu· ,, tioni demandent. Quibus przlatis ,, & executoribus, fub interminatio- ,, nc Divini judicii firmiter inhibe- ,, mus, ne quidquam de bonis de- 3, cedentium in proprios ufus con- ,, vertere vel etiam detinere przfu- ,, mant : ftatuentes, quod fi execu· ,, rores aliqui, id quod fibi deberi ,, afferunt, propria audoritate ufur- ,, pandum duxerint, illud reftituere ,, compellantur; a&ione, fi qua eif- ,, dem fuper eodem debito compe- j, tierit, fint hac iua temeritate prl- ,, vati: nifi reftituerint, ex quo fu- ,, per hoc moniti fuerint compc- ,, tenter.

XXVIII. Dt ttcttutoribut trfioittento- rant.

Item ftatuimus ,quod exeeutores,titulo emptionis, vel alio, nihil de bonis retineant teftatoris : nifi abipfoteftatort legatum fibiexpreile fuerit vel concefTum. Quod etiam fine auâoritate judicum non poterunt retinere. Et fi quid contra przfumpfcrintattentare, pretium amittant: fi caufa venditionis przfumpferint retinere, ÔC alia caufa, judicis arbitrio puniantur.

XXIX· Vt epiftopi txequentxr tc/lemtnte, fi txutuorti fint nt^lijftnttr.

Quia vero nihil eft quod tam hominibus debeatur, quam quod fupremz eorum voluntates exeeutoribus mandant, nec eft, quod negligentius perfolvatur : idcirco injungimus przlatis ; & univerfis jnrifdi&ionem habentibus fpecialem , ut fi exeeutores, feu hxredcs, in exrquendis dc· cedentium voluntatibus inveniuntur négligentes, ipfas fideliter exeeutio- ni demandent, prout in fan&is conftitutionibus eft ftatutum. *aSasu* *»e<·*

XXX. Vt tt/lnettntt fient corun proprie feterdoit.

Attendentes aurem primum fpe- &arc ad falutem animarum illorum qui teftamenta fua condere volunt, five ultimas voluntates,ut cappellani ecclefiarum quarum parochiani exi- ftunt, & a quibus recipere debent ecckfiaftica facramenta, interfint te· ftamentis & ultimis difpofitionibus , inducendo eos ad emendanda forefaâa & reftituenda illicite acquifira, & alia ordinanda, quz ad falutem pertineant animarum : unde etiam ex przfcntia facerdotis teftamentum per canones redditur efficacius approbatum . Considérantes infuper, quod initio , & exeeutio teftamentorum , ad pontificalem pertinet auâoritatem, fecundum civiles & canonicas fandiones : ftatuimus, & ftatutum hujufmodi prxeipimus publicari , ut quicunque teftari voluerint, proprium facerdorem & curatum, aut aliquem ordinarium, ad teftamenti fui fa&ionem advocent , in cujus przfcntia manifefte appareat de teftatoris libera voluntate.

XXXI. Dt tomptllendit txconontunicatii ut fetinnt ft ebfolvi.

Statuimur, ut finguli qui per annum & amplius fuftinuerint publicam excommunicationis fententiam , moneantur diligenter, ut infra duos menfes a tempore monitionis , faciant fe abfolvi , denunciando cis, quod fi id commiferint ullo modo , parcetur eis de emenda novem librarum Parifienfium, quod .integre leventur ab cis. De qua monitione, denunciatione, & die, fiant litterz, illorum per quos monebuntur nomina continentes, cum adhibitione teftium, qui fimiliter inferibantur. Et fi elapfis duobus menfibus przdifti excommunicari moniti,eamdem fententiam excommunicationis fuftinucrint: przdt&z litterz mittantur dicecefano, vel ejus officiali, qui procedant contra eos hoc modo. Monebunt fzculares poteftatcs, & compellent, fi Bpus fuerit, per cenfuram ecclefiaflfcam, ut eos excommunicates redire Compellant ad ecclefiz u<· nkatem, injiciendo manus in perfo-

nas

ANNO christi

nas & bona eorum. Item monitione, competenti praefnifta, excommunicabunt participantes cum «is. item vocabunt excommunicates ad proximam fynodum tanquam fufpeftos de fide. Et fi comparuerint, procedatur contra cos proue dicœcciano videtur. Si autem non comparuerint, procedatur contra eos tanquam iuipeélos de fide, & excommunicabuntur, & nihilo mi. jius citabuntur ad fcquentem fynodum, nifi interim faciant fe abiolvi. Et tunc procedatur contra eos feeundum formam canonum. De his" autem qui minus anno fufiinuerint excommunicationem, juxta qualitatem perfonarum &/empori,, levetur emenda , fecundum confuetudinem feu ufum diœcefis.

XXXII. Ut rtitgiofe fcilu ferventur.

Prxcipimus etiam, quod dies Do* miniei, & fefta ,(ea fcilicet quae conlinentur, extra de feriis, cap. *Conque-/7m/*, dc ea qu® confuevit quxlibetecclefia folemnitercelebrare) cum omni cura & diligentia praecipiantur ab omni fervili opere obfervari*. & quod facerdotes,fubpœna fufpenfionis, contravenientes denuncient ordinariis , qui eos puniant, prout viderint faciendum.

XXXIII- vt fujframanti, & inferiore» judice» , appellationibus deferant.

Item praecipimus, ut fuffraganel , & officiales ipforum, & alii inferiores judices, humiliter appellationibus deferant, quibus fuerit deferendum: nec propter hoc partium advocatis bona fide appellantibus molefti c.xiftant, nec aliquam poenam infligant. Qui fcienter ac malitiofe contra fecerint, ab ingreflu ecclefie per men. lem noverint fe fufpcnfos. Advocatos, qui fe fcienter ac malitiofe contra ftatutum hujufmodi fubtraxerint, aut ex favore illicito, excommunicationis vinculo innodamus.

XXXIV- Vt officiale» arebleplfeopi non It»-pediant jurifdiflionem fuffiroranto-tum, d» aliorum.

Item prxcipiendo ftatuimus, quod officialis nofter Bituriccnfis, & alii judices noftri, juriidiâioncm fuftragancorum, & aliorum ccclefiaftieorum judicum fubditorum noftrorum, fcienter per malitiam non impediant. Alioquin per menfem ab ingreffu ec-

cleGx noverint fe fufpcnfos. Advo-~— catos autem , qui malitiofe contra cHRini hujufmodi ftatutum , contradictum fieri procuraverint, excommunicationis vinculo innodamus.

XXXV. Vi quivis Ordinarius requifitu» , mandet extentioni fententi-m latam in ea» qui mmteuni jurifdiflictum ctcltfiofittam.

Item (latuimus, quod fi judex ecclcfiafticus excommunicat bailivum , prxpofitum, fervientem, aut alium quemcumque jurifdidionem temporalem exercentem, pro eo quod jurifdidionem ecclefiafticam minuunt aut enervare nituntur: quod omnes tpifcopi, & officiales eorum, ftaliiordinarii, qui fuper hoc fuerint requifitt, illam fentenciam execution! demandent. Et fi fuper hoc fuerit appellacum ad nos, vel officialem noflrum; ftatuimus, quod officialis non admittat hujufmodi appellationem , pronuncict nullam, & fententias crdinariorumexecution!demandet, nifi taufas fufficientes, quare appellans admitti debeat, alleget.

ADDITIO

AD BITURJCENSE CONCILIUM

Anni M. CC. LXXXVI.

XXXVI. *Ut kac & antiqua flatula ferventur.*

H«c fiquidem ,qus fuperius praemittuntur , inviolabiliter volumus oblervari : ftatutisutiDlibus antiquis hic non transfufis, in fuo robore nihilominus duraturis.

XXXVII. *Ut nonnulla pontificum coiffitutto-nes firmiter obferventur.*

Item prsteipimus firmiter obfervari conflitutiones antiquas , illas videlicet extr. de accufat. & inquifit. cap. *Sicut· eline*, editam per Innocentium III. in *concilio* generali. Item aliam extr. de fimonia, cap. *Quoniam fimoniaca labet*, editam per dominum Innocentium III. in concilio generali. Item aliani extr. de prebendis, cap. *Grave nimis ejl,* editam in concilio generali per dominum Innoc. III. Item aliam extr. de ftatu monac. cap- *Cum ad Afonafitrium*, ad eodem domino Innocentio editam. Item aiiam extr. dc ccnub. exa&. cap. *Cum Apo-Holut fe ae fuo»*, editam in concilio Late rancnfi . Item & aliam domini Alexandri IV. contra rurifdiâionem ecclefiafticam impedientes & turbantes , cap. *Quam flt gravis.*

Ad prrmiftbrum autem omnium fidem , & majoris roboris firmitatem habendam , his flatutis & ordinationibus per tofum concilium faftis, nos Simon Dei gratia Bituri-

■ceniis archtep.AOpus, Aiflirani* primas, inAduximu, apponenda. Admnfic datum »n----------
MUUSÎ' Fro"nf,'11 Bnuricenti conc.ho conftituti , piuvincia!i cuncibo BituncenG die jjvispoli
i, ' uiu cum ve.ier jbibbus fratr.bus & fufiraganei$ noflns ' G. L-cmoviccnfi k R. Rutenenti, ' B. AlbienG, gratia ejufdem epilco-
I. R n*lk, .' 4 ' G^illwns nuftrum una cum Tigillis luiiiUu' hagancorum noiborum duximus apponendum . Nos vero prxnominati epifeopi figilla nolha, cum figilio revcrtndi patris domini Simonis Dcj gratia BituricenGs aichicpilcopt primatis Aquitamrc , ipfi concilio piafidentis, pixmiflis duxur.us apponenda .

netum &. datum in provinciali concilio BituncenG, die Jovi» port ectavam B. Maria virginis, anno Domini M.CC. LXXXVI. pontificatus domini Honcrit paca: **IV. au.**

no fecundo.

G. C. adJkanxan.m boc rqxrio quoque >■ funvna rutu iliorum Lu>lovicl kbIIii , in qua quod bocroaviliun. non .idertm pilus, led illud ex Mil. lollro cudKer.ilden n , q,xio qua mea lit . Litum , qui cricri ope.» ihiu» oblctvare non edita piiui cooc Jia. atque ia rvm meam trmsfrrrcn non orjlexcinn .

CONCILIO BITURICENSI

ANNO M. CG LXXXVI. celebrato addenda.

£x archivu ilhffir.fftmt arclitpifcopi Albitufi/,

C>r-i (Mk- nrca «rcdiew fie Irgenbcmaiqu

Cf, ui XXXK, concihi bujni a Lobbao cdi-

additione. Statuimus quod officialis noller «m. non admittat hujulmodi appellationem, li eidem conrtet fuper diâo cafu appellatum fuifle, imo appellationem prouuntien' nuilam, & ientcnrits ordinarias exeeutioni demandent , nifi caufa fufficiens quare appellans admitti debeat allegetur.- hzc fi quidem qux lupcnus praemittuntur inviolabiliter oblcrvan , flatutis utihbus antiquis hic non transiuGs in fuo robore nihilominus^luraturis .

Item praxipimus firmiter oblcrvari confiitutiones antiquas, illas videlicet , extra dc acculutis fie irvquifit'S , *cap. Sicnt ohm ,* editam per Innocentium tertium in concilio generali.' item alum extra de fimonia, *^oniam fimemmea* Li./, cdnam per dom. num Innocentium tertium m conctliogenerali: item aliam extra de prxbendis, *C. Graze nrmir efi*, editam in generali concilio per diflum dominum Innocentium tertium. Item aliam extra dc flatu monachorum, *C. Cum ad monafi.rium*, ab eodem domino Innocenr.o cdnam. Item aliam extra de cenfibus fic exactionibus *C. Cum apojiohcai fc tJ fuos,* coitam in concilio Laterano. Item fic aliam domini Alexandri papz quarti contra jurifdiftionem ecclefiaflicam impedientes fic (orbantes , *C. Qaare fit grave nimii.*

Ad prrmnlorum autem omnium fidem & majoris roboris firmitatem habendam , his flatutis & ordinationibus per **concillium** faâis nos StMUN Dei gratia Bituricenfis archicpifcopus Auuitaniz primas in provinciali concilio conftituti una cum venerabilibus fratribus fic fuffrsganeis noftris, **G. Lemo**vicenfi, R. CarureenG , R. Ruthenenfi, fic B. AlbienG gratia ejufdem epifeopis, figiilum ooftrutn una cum figillisfuffiaganeorum prsediâorum noftrorum duximus apponendum . **Nos** vero prznnmiaatt epifeopi figilla noftra una cum figillo Reverendi patris domini Simonis Dei gratia Biiuricenfis archiepifcopi primatis Aquiianiz prxmifli» qui cx **potcHaic** officii lui ad requifmonem judt-

piuvincialli cuncibo BituncenG die jjvis poli tûavas nativitatis **B.** Virginis **Manx** anno Domini **M. CG LXXXVI.** pc.vificatus doin **ni** Honorii pape **quarti** anno Kcundo·

Nos Simon &c. Bituiis congregati ad zternam rei memoiiam. Ne ptzfuintorum invalebat audacia per impunitatem peccandi. hoc p·aienti flatuto decernimus valituro in zvu.n, quod fi quavis pertona ecclesiaflica fxvularis vcl interviens regulx cuicumque noflrz, caufam jutildiSiont Cubjeihm ad officialem quemcumque feu judicem litteratum vel laicnm admmiftiationcin gerentem curiz fzcular s quacumque, vel **aliquem** qui **eorum** fungatur vicibus, pro jc vcl occaGone rei ecckfuflica cujufiumque , aut rei feu cauta: de qua lpecfet vel lpcftarc debeat cognitio principaliter am incidents, quocumque modo ad ctclefiaflicum judicem Contra diocelanutn vcl ejus officialem , cos vel aliquem eorum, quocumque modo impediens vcl perturbans, quomn.us circa rem vd caitfim hujulmodi tuum officium libere exequatur; reettrium habuerit ia fururum pro lui tuitione, jure, confer, vationc polTcffionis vel proprietatis, aut etiam pro violentia repellenda fub quocumque eoiore qua-Gto, etiamfi apud eum ieu aliter ordinato jodicio non procedat , excommunicationis incurtit fententiam eo ipfo. Poteft enim, G fe g.avari exiftimet, adire ecdcfiaflicos judices, fic Gbi apud ∝ s dc remediis competentibus falubmcr providete. Sententiam veto hujufmoui teneantur omnes BituricenGs dioccfis & provincix eccleiiatlici judices facere publicari, quantum & lient ab eo, in cujus prxjudicium hoc attentatum fuerit, requirentur. In cujus rei teittmonium fcripturam prxienum Geri juflinms & figiHorum noftrorum munimine robo. ari . Datum & adum Bituricis XIII. caleo i. s oâobris, anno Domini M. CG LXXXVI. *infra pendent figilia quinque ,*

D CONCILn BITURICENSIS

χ Μιπμη loco <:: ((·.

Anno M. CG LXXXVI. celebrati ftatuta contra exemtos. P41,

Ex ercbivu iibtfiriffimi artbivpifcopi Aibierfi.

QUia nonnulli, fice. miniftrari eccleGafltca iacramenta, *fic* fi contrarium pratfumpfcnnt attentare, rigide contra eos ad tantx temeritatis audaciam puniendam per omnem viam debitam procedatur : fic cum privilegium illud ne excommunicat! ab ordinariis **aut** interdici **valeant vei** fufpendt , alia debita remedia non auferat, per quz £ ordinarii debite procedere **pollint**, ad excelfus hujufmodi puniendos , detineri delinquentes five contemtores hujufmodi perfonaliter, fit debite cartigart poterunt ab ordinariis, ubi abfque pericido illud fieri potent, fic ipfis ordinariis, jurtira luadcnre, videbitur expedire. Quia vero pkmmque tales fe ptiviiegiatos five exemtes etiam prr.endrntes, ea que inordiraria; puielfatis attentant, & funt in direptionem nervi ccclcfiafticxdifcipiinx, defFetifion**m m.ocint laicx potelbtis, plerumque etiam j idices tscujarcs,

ÀNNn ORISII

judicis ecckfiafticl ordinarii refiftemiam fie A 5c lÎ citati coi. cmicr nt com 'a c.c, excom' rebellionem iptudm foflent de uc.ti temo VC(C t |j fieghgunt fut<r hoc tacete ...i refutant: quod potlcaqii.im fpermt legitime tnoniti , adimplere cflicaciter renerentur . Statu mus quod quicumque adm n it at tone aliqua (xcuLti five jutifdidionc icu poteflate fungentes, fic alu omnes cujulcttmque officii, giadus aut «ignitatts exiflant, qui yixdiâos in excetfibus antedidis fic c.s, qux contra ordinatius attentantur , detfendere auh fuerint feu tucti; illi etiam domini locorum, ballivi, fic judices ixculares, qutex fui officii poteilate rebellionem illorum fic icfiftcntiam pourint removere , fic ecclcfialbc s ordinariis judicibus juvamen ptatftarc , poftquam iuper hoc ab ipfi ordinariis requilui fuerint & monti competenter, refiftenliiin fic rebellionem prasdidorum removere contemple tint, fic ea dc quibus legitime moniti fuerint , omiferint adimplere: concifi hujus auiloritatc incurrant excommunicatio—r.is lententium iplo fado : quamfi per quindecim dies animo fuilinuerjnt indurato, in locis ad qux cos declinare contigerit, ceifetur penitus a divinis in die qua illuc venerint , fit poftea etiam , quamdiu inibi moram trahent. Eaidem ftatuenteS pcenas per omnia contra omnes fic fingulos laicos, qui infra B.turiceniem provinciam de fponis clauhs vel rebus ecclefiafticis temere cognofi.ei.Jo, vel cas fub quocumque prxtextu indebite occupando, aut in eis jurifdidionem oidmariis judicibus ecclefiafticis perturbando fe quomodolibet intromittent. Si enim dc ipfis ordinariis aliqui conquerantur, luos poterunt adire ecclciiafticos judices competentes, qui errata corrigant fecundum canonum iandiones, fi(conquirentibus factant juftitix complementum . A ptxdiftis vero fententiis neminem abfolvi volumus incidentem tn eas, antequam lxfis damnum feu injuriam pallis fatisfeccrit competenter.· qui tunc demutn per ordinarium, fervata forma ecckfix, abfolvaiur.

Sane quia multi reli^iofi exemptos fc **prx-**tendentes, feu allas *fe* munitos privilegiis apollolicx fedis, plurima tota die prclumutit, qux ipfis infamiam patiunt, & aliis inferunt lxfionem , tonantes pro viribus ordinat iam ccclefiaflicorum judicum poteftatem infringere, ut tie delinquendi in locis etiam ron exemtis, & enormia committendi iibcliorem obtineant poteftatem; aliquas utiles vias, per quas icdo tramite rationis contra machinationes eorum fic ad excefliis puniendos ipforum tuile & rationabiliter procedi poterit, duximus inferendas.· ut attenta *in*ftruâ:ooe five do&rina hujufmodi, facilius E & plenius advertere ordinarii valeant, qualiter fine juris offcnfa procedere poflint ad ea qux incumbunt ex eorum officii cura fic debita poteft*te. Cum etiam ram per conflitutionem illam FalenSrj Innocentii IV. editam in concilio Lugduncnfi, quam per ilhm conftitutiooem, *Quin yerfl»** per Alexandrum IV. editam, quorumcuwque ceflct «Ttemtio ratione dcli&i vel contradas in loco non exemto commifla vel initi, aut rei de qua agitur inter ipfos, quod in loco cxcmto non iit rite fic debite altera iflarutn caularum exprefl* , quantumcumque fint cxcrt.ti coram ordinariis poterunt conveni:i;

judicis ecckfiafticl ordinarii refiftemiam fie A 5c lÎ citati coi. cmicr nt com 'a c.c, excom' rebellionem iptudm foflent de uc.ti temo VC(C t |j fieghgunt fut<r hoc tacete ...i refutant: quod potlcaqii.im fpermt legitime tnoniti , adimplere cflicaciter renerentur . Statu mus quod quicumque adm n it at tone aliqua (xcuLti five jutifdidionc icu poteflate fungentes, fic alu omnes cujulcttmque officii, giadus aut «ignitatts exiflant, qui yixdiâos in excetfibus antedidis fic c.s, qux contra ordinatius attentantur , detfendere auh fuerint feu tucti; illi etiam domini locorum, ballivi, fic judices ixculares, qutex fui officii poteilate rebellionem illorum fic icfiftcntiam pourint removere , fic ecclcfialbc s ordinariis judicibus juvamen ptatftarc , poftquam iuper hoc ab ipfi ordinariis requilui fuerint & monti competenter, refiftenliiin fic rebellionem prasdidorum removere contemple tint, fic ea dc quibus legitime moniti fuerint , omiferint adimplere: concifi hujus auiloritatc incurrant excommunicatio—r.is lententium iplo fado : quamfi per quindecim dies animo fuilinuerjnt indurato, in locis ad qux cos declinare contigerit, ceifetur penitus a divinis in die qua illuc venerint , fit poftea etiam , quamdiu inibi moram trahent. Eaidem ftatuenteS pcenas per omnia contra omnes fic fingulos laicos, qui infra B.turiceniem provinciam de fponis clauhs vel rebus ecclefiafticis temere cognofi.ei.Jo, vel cas fub quocumque prxtextu indebite occupando, aut in eis jurifdidionem oidmariis judicibus ecclefiafticis perturbando fe quomodolibet intromittent. Si enim dc ipfis ordinariis aliqui conquerantur, luos poterunt adire ecclciiafticos judices competentes, qui errata corrigant fecundum canonum iandiones, fi(conquirentibus factant juftitix complementum . A ptxdiftis vero fententiis neminem abfolvi volumus incidentem tn eas, antequam lxfis damnum feu injuriam pallis fatisfeccrit competenter.· qui tunc demutn per ordinarium, fervata forma ecckfix, abfolvaiur.

Sane quia multi reli^iofi exemptos fc **prx-**tendentes, feu allas *fe* munitos privilegiis apollolicx fedis, plurima tota die prclumutit, qux ipfis infamiam patiunt, & aliis inferunt lxfionem , tonantes pro viribus ordinat iam ccclefiaflicorum judicum poteftatem infringere, ut tie delinquendi in locis etiam ron exemtis, & enormia committendi iibcliorem obtineant poteftatem; aliquas utiles vias, per quas icdo tramite rationis contra machinationes eorum fic ad excefliis puniendos ipforum tuile & rationabiliter procedi poterit, duximus inferendas.· ut attenta *in*ftruâ:ooe five do&rina hujufmodi, facilius E & plenius advertere ordinarii valeant, qualiter fine juris offcnfa procedere poflint ad ea qux incumbunt ex eorum officii cura fic debita poteft*te. Cum etiam ram per conflitutionem illam FalenSrj Innocentii IV. editam in concilio Lugduncnfi, quam per ilhm conftitutiooem, *Quin yerfl»** per Alexandrum IV. editam, quorumcuwque ceflct «Ttemtio ratione dcli&i vel contradas in loco non exemto commifla vel initi, aut rei de qua agitur inter ipfos, quod in loco cxcmto non iit rite fic debite altera iflarutn caularum exprefl* , quantumcumque fint cxcrt.ti coram ordinariis poterunt conveni:i;

no 1. as licite contra e. s pr. .\ **ji** ad eorum contumaciam legi'ime ferien **lan. Illi** vero contra quos excommunicationis lenientia fetetur , au'cquilitioncm ordmani excommunicantis denuncientur « xco.nrr.iriicati per ro tam provmctam: ad illos lcilicet ordinarios, qui per excommunicatorem fuerint **lequifit'**, aggravations etiam excommunicationum fic alit proccflus , qui de hoc ficut per ordina rium qui ieptentiam hujulmodi tu **ent**, ab omnibus aliis ordinariis per provinciam dentincicntur , preut fuerint rçquiiiti . Si vero exemit comparcant parati procedere , fiat ju- GBIlitix complementum . Qjod fi poftquam comparucrint, procedere **fioluerint**, fic aliquod privilegium non allegent ; contra *l*plus, vel contra vere contumaces, forma contenta fuperius procedatur. Si autem aliquod allegent pr.vilegium quo fe num tos elle prxtendsnt , ur non teneantur cOtain ordinariis refponderc, fic privilegium exhibeant; diligenter attendatur inter alia illms privilegii data. Si enim ante tempus illius conftitutionis *l'denter ...* vel exemtio emanaverit , ex conftitutionis illius tenore declaratur **a** parte exemtes in cafibus prxmiffis non pofte deflendi, quantacumque gaudeant libertate. Qtiod fi privilegium poft illam conftitutionem fuerit concclium, advertantur inter alia diligenter, fi de conftitutione ifta exprefle fiat mentio in eodem: fic pofito quod mentio fieret de **illa**, adhucdiligentius advertatur, fi privilegium illud de quadam **alia** conftitutione prxdida Alexandri IV. *Quia perfeni,* faciat mentionem ex**prelTam,- oc** nifi fecerit, hujufmodi privilegio non poterunt fc tueri .· detenta enim privilegia ab apoftolica fed contra conftitutionem illam *^ohnttt* **caflara** quantum ad hoc fuerunt per conftitutionem noviflm-.am Alexandri. Illa vero privilegia, **qux** contra conftitutionem Alexandri poilea concéda fuerunt, ea non deflendent, nifi de ipfa conft'tuttone expreffam *facerent* mentionem . Si autem privilegium allegatum nolmt offendere; contra eos forma drbita procedatur · At I> nullum p iv.iegium allega!em , etii proponerent contia bumlmodi **tumitem** *K* quitatis fc fuifte per longa tempora in p^ffelftone libertatis illius, ex qua munitos 1; dicunr , ne reipondere coram ordinariis icneantur.· objedione hujufmadi non obftante, debite proceJt poterit foima qux lupcrius cununeniu' . Licet enim ex illa **lonlli**tutione , *Qnia perfenae* , ibi fcilicet vel qu' in exemtione feu Itbenatis pofleflione per longa tempora non fuerint, aflumi p.dfe <>b)rdionem five deffeutionem hujufmodi videatur; non habet tamen locum ob'cfifio tn cafibus de quibus agitur, attenta diligen:et fic fubtiliter veritate, cum ideo qu-kî poti ictnpus conftitutionis illius non ctfluxetini tem pora illa longa, per qux valear illud pix tendi in hunifmodt cafibus antedidis, in quibus exemii, quantacumque gaudeant li**bertate, poflint** coram ordinariis conveniri.· **ium quia ipfa** conftiturio Alexandri, **cx** qua ulis prxtenderctur pofleflio libertatis, aufert eis omne privilegium, omnemque liber**tatem in** cafibus antedidis, cum etiam quadam apertiffima ictionc: quia cum conili-

tutio Alexandri dc poffefliooc libertatis perAfcopoa ia illis qua funt contra heretic©*!©——

cnr bt i 'on8ll lempora generaliter Joauatur, nihil oia. fpecialiter exprimetur de bojuimodi cafibus qui femper tam exconftitutione Innocenta* IV. quam ex cnnftitutiooc ipfius Ataxandr. declarantur excmii, quantacumque iftigau deant libertate : & ita per confequcns pof' feflio quaotocumque ^tempore diceretur obtenta, quantum adhujufinodi cafus eis pro* defle non poffet, nullaque alia defienfio privare poteft ipfos, nifi tamen privilegium tale fit, quod poft conftitutiones prrJidas ab apoftolica fede conceffum effet efldetn : cujus quidem tenor oftenderet eis indultum ne poflent etiam *lo* cafibus prxdidls coram ordinariis conveniri, non obftanttbus conti i- B tutionibus antediâis, profeâo clanflime patet quod objeâio illa iion valet ex eo quod fic praetenderetur ordinarius, quin procedat forma contenta fuperius obmiitere non debebit . Et fi prxdiâi, contra quos procedunt ordinarii, prout fuperius prxmittjtur, duxerint appellandum , ordinat ii tuos debitos proceflus obmirtant, & appellationes qux contra eos interponentur, viriliter profequantur. Si vero conlervatorcs illorum propter hoc in ordinarios, dum canonice & jufle procedat, fententias ferant excommunicationis, interdidi vel fufpenfionis j cum pateat ipios confervatores fines fuz poteftatis excedere, & quod proceffus illorum nulli funt de jure , hujus auâoritate concilii (latuimus, quod ea occafione ordinarius vel *-lius, contra quem propter hoc lau hujulmodi fententia fuerit , ab hujufmodi <-on· fervatoribus, five proceflus ahquis habitus extiterit, in ullo cafu nec ab aliquo dc provincia evitetur.

Item, & ultra remedia generalia antediâa, contra perfonas exemtas & quantumcumque privilegiatas, ficut & contra quaslibet alias per ordinarios fecure procedi poterit in cafibus illis , in quibus eft fpcciclilerj^rari. Datum & aâum Bituricibus, decimo ordinariis per jura cooceffutn: ut verbi gratia, fupei proceflu habendo contra ipfos cp;· tertio calendas oâobris , anno Domini M. CC. LXXXVI.

Item, quando oratoria vel capellas fine diocefanorum licenda prxfumum couftruere, five quando in locts non exetntis, ab ordinariis ioterdidis, celebrant divina, vd faciunt celebrari : & it* ficut de cafibus proximitatis in omnibus aliis, in quibus cooccfa fit ordinariis a jure poteftas contra hujufmodi perfonas, qux per exemtiones vd privilegia fedis apoftolicx fe deflendum, poterunt ipfi ordinarii plene uti fiso jure & potcftate ipfis a canonibus impertita. Si vero talis ab exemtis five privilégiait; committatur cxceffus.in quo dc cognitione habenda five de poena infligenda intromittere fe non poflit ordinarius , adhuc remedium aliquod contra iftos per ipfum ordinarium plurtmumquc poterit adhiberi, ubi enim committitur talis cxceffus, ex quo certa perna eis, ipfo faâo, a canone infligatur; & exceflus commiffus pei rei evidentiam notorius crir, ordinarii poterunt denunciarc , fic fa* cere denunciari illum , qui fic commifit vinculo hujus pœn· aflridum. Et fi pœna fic excommunicationis, fieri poterit ut per totam provinciam evitetur. Ad pnemifforum autem omnium fidem, & majoris roboris firmitatem habendam, Nos Simon Dei gratia Biluncenfis archiepifcopus Aquitanis primas, G. Claromontenfis, R. Caturcenfis, B. Albicnfis, R. Ruthenlis ejufdem mifera,-tionc epiicopi &. Paulus Banciani Ruthe-o» canonicus vicarius in fpiritualibus &epifcopalibus generalis R. P. Domini G. eadem miferatione Mimatenfis epifcopi, pro concilio provinciali Bituricenfi congregari ad aeternam rei memoriam in teftimonium veritatis feripturam prxfentem fieri juffimuf, fic figilkxum ooftrorum munimine roborari. Datum & aâum Bituricibus, decimo tertio calendas oâobris , anno Domini M. CC. LXXXVI.

H Æ R E T I C *Æ* Q.UÆDAM OPINIONES

Per dominum * archieptfcopum Cantuarienfem declarat* & damnata.

Em MS. in rtgtfiro pritxtpali jrckupijl·. Cantmtr. zuncupato Ptckam «didit volltEltr Angitc mhi lv»no 11.

IN nomine Domini, amcn.Anno ejufdem E MCCLXXXVL Indiâione quarta decima, ultimo dic menfis Aprilis. Reverendus in Chrifto pater dominus Joannea, Dti gratia Cantuarienfis archiepifcopus, totius Anglic primas, pro tribunali fedens in ecclefia B. Marie de Arcubus Londini, allidentibus fibi venerabilibus patribus, domini, Oliver© Lincolniz, Godefrido Wriornienfi, & Ridurdo Herefordienfi, epiicopis; prxfentibus etiam venerabilibus viris magillris, Gilberto de fanûo Leofardo officiali curi« Ctntuarienfis, Herveo de Salum cancellario univerfitatis Oxonii, Petro dc £w&a Maria archidiacono Surrey», Hernico dc Naffington officiali Lmcolnir, Roger© de Sevanak official* Herefo<dienfi, Roberto de Lafcy juris civilis profeffore, Jacobo de Moun,fic aliis pluribus folennibus & venerabilibus perionis, in multitudine copiofa ; infra fcriptos errores, quos de novo audierat in (ua provincia fufcitatos, tanquam hacrrics déclara* vir, & pronunciavit eifc damnato*, io (criptis proferens fub hac fonna.

Hi font articuli novitcr divulgati, quos inter hsirefes damnatas in *(c* «cl in fui* fimilibus, numerandos eflc credimus :& haereticos effe ceufcmus, pertinaces eorum omnium & cujuslibet defenfores, unquam faliarum dc novarum opinionum caufa inanis glorite fe&itorcs.

Primus articulus eft, quod corpusChrifti mortuum * nullam habuit formam fubftantialcm, eamdem quam habuit vivum.

Uh·, *H.*

' Secundus eft, quod in morte fuit intro- A quantitatis : fimpliciter autem «fle diverfum —
aiwri "o*a io,ma '"bftantiaD & nova fpe- corpus mortuum a vivo, ipecie denumero.
■M* ' c**« **! »'"tura, quamvis non oora «flum- Septimus eft, quod qui vult ifta docere,
noo tenetur in talibus fidem adhibere au-
Kquirar quod filiut Dei noo fuerit unium doritati paps, vel Gregorii, vel Auguftmi,
homo, led alterius fpeciei innominate. & fimtlium, aut cujulcumquc magiftn ; led
tantum auftoritati Biblis , dc neceflarix
Tertius eft, quod in illam forifeam vel rationi.
naturam dc novo introduâam per mortem
fada fuiflet tranflubftantiatio penis, virtute Odavus eft, quod in homine eft tantum
verborum facramentalium; fcilicet, Hoc eft Ufla forma , fcilicet anima rationalis , &
corpss meum, fi in triduo mortis fuiflct nulla alia forma fubftantialis : ex qua opi-
fada codecrat», nione fequi videntur omnes hsrefes fupra-
dids.
Quartus articulus eft, quod modo, fcili-
cet poft refurrediooem Chrifti , virtute litos igitur odo articulos, hsrefes, c(Te
verborum facramentalium convertitur totus damnatas, in fe vei fuis fimiiibus, dc blaf-
panis in totum corpus Chrifti vivum ita B phemias, firmiter agnofccntes.' omnes eo-
quod materia panis convertitur in materiam rum affirmatores pertinaces, publice *vel oc.*
corporis Chrifti, & forma panis convertitur culte, fub quocumque verborum pallio, ex-
in formam corporis, fcilicet in id quod eft communicatos ede dc anathematizatos de-
anima imeUeftiv·, fecundum quod forma nuntiamus .' dc prscipimus, tam in aftibus
corporis eft, & dat efle corporeum, dchoc fcholafticis, quam in aliis, ab omnibus ar-
virtute verborum facramcntalinm. dtus evitari, lub interminatione anathema-
tis, quod poterunt formidare non immerito
Quintus, eft, identitatem fuifle muncra- ex certa fcientia contrarium facientes.
lem corporis Chrifti mortui, cum ejus cor-
pore vivo, tantummodo propter identitatem Illos infuper, qui contra inhibitionem prx-
materia;, & dimenfionum interminatarum, deceftoris noftri dc noftram, ac venerabilis
& habitudinis tpfanim ad animam intelle- *fratris* Lincolnienfis epifeopi, dc ronGfo
Aivam que immortalis eft. Efle in infuper Oxonienftum magiftrorum, foretis inhibitio-
identitatem numeralem corporis vivi fle mor- nibus noftris opinionem de unitate formarum
tui, ratione exiftentis utriufquc in eadem defendere prrfumpferunt, pronunctamus m-
hypoftafi Verbi. C cidifle in pcenas, a prsdeceflbre noftro hu-
julmodi prsfumptonbus impofitas, dc a no-
Sextus eft, corpus cujufcumque fandi vel bis poftea confirmatas; quas pernas itidem
bominis mortuum, antequam iit per putre- imponi volumus indilate. Et nihilo minus
fadionetn mutatum in auras vel elementa, illos, qui fuper talia fundamenta, prxdidas
non efle idem numero cum corpore ejus hxrefes leminarunr, ut dicitur, cum con-
vivo, nifi fecundum quid , fcilicet ratione vicii fuerint vel confefli, volumus prout ju-
materis communis, ficut funt unum qu* ftum fuerit, in forma canonica fubjici cc-
invicem tranlmutantur, ut caro & vermis, defiafticx difciplmx.
& ratione accidentis communis , fcilicet

otKuri «69*^89*h89**C9* V *ê9* m§9**®9* 7i

..'*'i

Ex H»rdui-
**T,'",',

PROVINCIÆ BURDEGALENSIS

Visitatio,

Fads *a* **Simone dc Bclloloco, archiepifcopo Bicuricenfi, anno Domini MCCLXKXIV.**

£ar iNHnfranre csdrev, fw i» cnrArov *Bitturicmfil arcblipifioputur fervatur : tf ex apefrapbo, quad efl lu Biblioleca Collegii Pacifierf/ Societati/* JESU· *fiant porra Vifitatiomn» non alieno loco b/c reprafentamut, tameffi ante biennium fadia perbibetur, quam Concilium froximt antecedent : cum ab eodem orcbiepifcopo Simone, fub quo & ifind Subitum concilium rfl, peraBa efl /mai/* >284. 1285. i*8d. 1287. 1290 1191.

Hic habetur qualiter reverendus pater do-' minus Symon Bituriccnfis archicpifcopus, Aquitanis Primas, primo anno Domini MCCLXKXIV. mente Septembri Dominica die poft feftum beati Matthst Apoftoli dc Evangeltfts, Burdegalenfcm provinciam jure Primatis fus caufa vifitationis intravit .' m cujus focieute erant religiofi viri Johannes Abbas monafterii fandi Sulpicii Birarkenfis, fratres Gilo ejus focius, frater Symon didus Puerto, dc J. de fanda Severa ordinis frarruoi Minorum, Magifter Guilldmus de Medunta Officialis dc Canonicus Bituriccnfis, Joannes ejus cleri, eus, dominus Gnido de Noyaihes Capiterius Pidavicnfis, dominus H«lias Porta abbas fcularis ccclefix fandi Alicrii Pctragockxnfis ditxeefis, confervetor proviGonis fen ordinationis a fode Apoftolica fuper jure Primatis prasdidx, Hclias ejus clericus,domi, «us Otho dc Salinis canonicis Magdunenfis, dominus Cono capellam» Virupnicniis capituli , domini *J.* de Bellechierc notarius publicus, Guido dc Kans clericut domini, Bcrtraodus Coflc fervicns domini regis dc plures alii.

Et notandum quod eum didus dominus gBiturkenis coacepiflet, dc propofuiiTet Burdegalenfom provinciam caufa vifitationis intrare *i* confiderans quod ecdefia fua B'turicenfis in juftis fuis pofléflionibus St ceteris juribus fetnper defenforem habeat dc habuerit fereniffimum regem Francorum ,eumdcm regem rogavit, ut unum dc familiaribus

fuis

fuis commiteiet eidem iturum etun ipfo in A
CHRJSTI Prov'nCMm pnrdictam. Cujus precibus be*
m(. nigniter inclinatus dominus diftus ret, virum providum, morigeratum, ordinatum de fjeundum de familia fus concedit eidem cum tuis litteris continentibus ifta verba.

„ Philippus Dei gratia Francorum Rex,
„ Bertrando Code fervienti fuo ialutem.
„ Mandamus tibi quatinus non permittas,
„ quod in ienefchalliis (eu Bajuliis Petragoricenii, Piftavienfi, Xantonienii, Agen-
„ nenfi, Vafconis, Alvcrnis, indebita gravamina vel violentis aut injuris inferantur dilcfto dc fideli noftro archicpifcopo
„ Bi.uricenii, Aquitanis Primati, aut gentibiis vcl nunciis luis, in perfonisvel bo- B
„ nis eorum, cum pro juribus provincia vcl
„ primatis lus exercendis ad partes provincis vel primatis earumdem ipfum velcotum aliquem contigerit declinare : fit *l-*
j, pium arehiepifeopum fic quemlibet prxdiûorum in fuis juftis laifinis ab omni in*
fr (titia nec non gravaminibus & violentiis
„ manifeftis in locis iplis drfendas cx parte
„ noftra, quoties opus fuerit fibi, fit de
„ hoc fueris lequifitus. Nos enim tenore
„ prxfcntium prscipimus fcnefcallis & ju-
„ fliturüis locorum prsdiftorum, ut tibi ad
„ cxlecutionem prxmiflorum, fi eos inde
„ requifieris, auxilium fubminiflrent. Aftum
„ Parifius, dic Lunas poft feflum Nativita Cg>
„ tis beati Joannis Baptills, anno Domini
„ MCCLXXXIV.

Diftus vero dominus Bituricenfis, antequam didam Burdegalenfem provinciam, ut prxmittitur, intraret, volens confulte & cum maturitate procedere, falvo tamen jure lus Bituriecnfis ecdefc & honeftate fua, dictum regis iervientem; ut in tuto procede* ter, ita quod a magiflrisfuis reprehendi non deberet, & quod de committis fibi nihil omitteret, luper juribus poft ____ jullis ctclefir Inz Bituncenlis, & fui ipfius& pisdeceftorum tuorum in primatis & provincia Burdegalenli, & de cognitionibus caufarum tam Burdcgalcnfis, tam ledibus vacantibus Dcenf, non venerat obviam; quarum litlcratam quam non vacantibus, & de coertionibus Iuas habet in clericos potiflime Bui'tfrgalenis & ..... provincias per litteras apoftolicas.* per afta judicialia & per telles infix mavit & fuper informatione prseditL· & de modo informandi pnecepit diftus dominus Bituricenfis fieri ex luperabundanti cautela publicum inftrumentum.* unum in^allico quod haberet diftus Berlrandus tuis oftenlurum magiftris, fi eftet necefte : & almd in Latino penes dominum rcmanlurum; quorum tenor inferius poftea adoofatur.

Poft haec diftus dominusBituricenfis fuss mandavit procurationes in hunc modum. E
„ Symon Dei gratia Bituricenfis archie*
„ piicopus Aquitani» Primas, dilefttis in Chrifto filiis abbaii fit conventui de An*
„ glia Piftavienfts dicœcefis, falutens iflDo.
„ mino. Burdegalenfem provinciam jureno-
„ ftr« Pr.matis vifitantes hac inflanti die
„ Dominica poft feftum beati Matthsi Apo-
„ ftoli & Evangdiflx ad locum veftrum in-
„ tendimus declinare. Unde vobis manda-
„ mu., ut nobis & familia noftra diftadie
„ neceftar.a praparciis. Datum die Manis
„ precedent), anno Domini .MCCLXXXIV.

Die igitur Dominica poft tcftum beati—" — Matthsi Apoftoli {< Evangelillx, diftus do- ci.ikist. CliKisri
m.nus Bitunceniis atchtepilcopus veniens de ati4.
abbatia *Foniit* GawJaaJi, publice di *Font Gam·hnt*, BituiiccnGs diacefis, ubiiabbato prscedenti iacros celebiaverat ordines & pisdicaverat, Burdegaienlcm intravit provinciam; abbate * Angho. *Ic* quinto in equitaturis veniente obviam domino per leucam & amplius, & falutante dominum cum hilaritate vultus. Et cum modicum cum domino diftus abbas Anglir cquitaflet, cum feftinatione prsceflit ut (c prxpararct, & concanonicos ad recipiendum dictum dominum Bituriccnfcm modo debito faceret pr*. parari.

Veniente igitur domino, diftus abbas cum fociis fuis proccflionalitcr in cappis lerkis, campanis pullatis honorifice receperunt, cantantes refponlorium, *Deum time :* abbate prttdifto in introitu cedetis prxlcntantc domi no aquam benediftam, & induto cappam fcricam, ccbucam five baculum paftotalem tenente.· crucem, textum cvangeliorum s & reliquias ecclcfas ceteris tenentibus in proceftione.

Difto vero dc cantato dc finito cum ver fu & gloria rcfponforio, furrrxit dominus ab oratione fua dicens alta voce ,5ir μ »λ *Domini kenediflum.* Refponfio. *Ex boc nunc uf^ue in foculum. Adjutorium noflrum m nomine Domirli.* Refponfio. *Qui fecit ccelum trrrem. I'tntdicut wi omnipotent Dtut, Poter, tJ Filtnt & Spiritui j.influi.* Rcfponfio, *Arnen.*

His faftis reliquias fan&orum fuper alta re pefitas dcoiculatus eft: & poftea fuam cameram intravit, fua cruce femper & ubique deporteta ante ipfum. Cum vero diftus dominus Bituricenfis fuam cameram, ut diftum eft, intravilTef, in abbatia predift.i de- Anglia Piftavientis diocdu, venit quidam archipresbyter venerabilis ic difcretus cx parte domini Piftavienfis cum litter:» excufatoriis, fuper co quod domino Bftuti* rum tenor ~~f-equitus~~ ~~in~~ hxc verba :

„ "O Everendo in Chrifto patri ac domi*
„ 1\. no Symoni,Dei gratia archiepiito-
„ po Bituricenli, Aquitanis Primati, frater
„ Gualterus permiffione divina Piftavienfis
„ epifeopus, lalutem cum omni reverentia
„ & honore, fe paratum ad ejus beneplacita
„ & mandata.

„ Litteras veftras recepimus in finibus
„ dicœcefis noftrs verius Andegaviam, quibus
„ receptis mandavimus magiflro Guillelmo
„ archipresbytcro de Ambernaco, ut vobis
„ occurrat apud fontem Gombaudi, pari-
„ turus veftris beneplacitis ac mandatis.
„ Diftus enim clericus, ex quo fuimus in
„ ifto officio in vifitando dicœcefin Pift*.
„ vienfem nobifeum fuit, & prs aliis viam
„ novit. Ceterum fi vobis obviam noo vc>
„ nerimus ita cito ficut vellemus, nos ex.
„ cuiatos habeatis; nam ofto diebus ant«
„ quam litteras veftras recepimus, publicari
„ feceramus, quod apud Mauritaniam ordi-
„ nes faceremus, qus villa eft prope An-
„ degaviam diftans ab illa parte dicœcefis
„ notha per quam intrabitis, ut dicitur,
t» *J triginta quinque leucis Piftavina* *t*

—~ otR^nt

q«« quales tint, experientia vos docebit. A tare. Summam autem expenfarum *prediâa-*
" Venlcnw' Wl4m *d vos cum Dei auxilio rum arrülavit didus archipresbyter' in fua
.<««. „ quam citius poterimus. Bono modo va- cera , & minifter domus domini Bituricenfis
„ lcat Ac ptouciai temper In Domino ve- in tuis tabulis.
„. (Ira paternitas reverenda . Datum die Lu- Die vero fcquenti in mane dominus au-
ne ante tcllum beati Matthaei. Item cum ditu Miilà fua, celcbiata per iuutn capitu-
luteus credenti», quarum tenor ralis eft .' lum feu capellanum de dctunâis , & cum
nota ; fermooem inceptum per quemdam
„ TJ Everendo in Chrifto patri ac dorni- fuum pœnitentiarium fratrem Hugonem no-
„ no domino Symoni Dei gratia Bi- mine monachum fandi Sulpicii Bituricenfis
„ turu.cnfi arehiepifeopo, Aquitaniae Pri- finivit: dc in tine (ermonis fui tetigit ne-
„ mati, frater Gualtcrus eadem pcrmiilio- gotium Arragcnil.· & hymno *Vmi errator*
„ ne Pictasienfis epifeopus, falutem cum ipiri/aj incepto, dum cantaretur, plures a
omni reverentia & honore, flc paratam domino fignum crucis receperunt.
„ ad ejus beneplacita voluntatem. Quo fado audoritate domini Papst &
„ Rogamus vos ut magiftro Guillclmo B Legati centum dies indulgentis contulit, Ac
„ dc Cypra archiprcsbytero de Ambernaco, audoritate fua quadraginta . Poftea dominus
„ clerico noftro, lateri ptzfentium, velitis intravit capitulum, abbate flc aliis fratribus
„ fidem adlnbcre. Valeat vcftra reverenda prsfentibus in eodem, & vifitationis fun-
„ paternitas in Domino Jcfu Chrifto. Da- gens officio, primo de ftatu fpiritualium &
K „ tum apud trefdccim ventos, juxta An- officio divino, Ac obfervatione regule loci
„ oegaviam; die Jovis, in fefto beati Mat- ejufdem, flc de temporalitate diligenter in-
„ tliari Apoftoli. quifivit. Cui rcfpondit, flc ceteri; flc per
Quibus litteris leftis, *ic* diâo archipres- Dei gratiam omnia tam fpirilualia quam
bytcio tuum dominum Piftavienfem epiico- temporalia in (latu debito, flc profpero fa-
* pum curialitcr fit difcrcte exculante, flc cum tis erant r
alieftu diâum dominum Btturicenfem ro- Super quibus dominus Bituricenfis Do-
gante ex parte fui domini Piftavienfis epi- mino gratias referens, flc fe ipforum ora-
κopi ut ad hofpitia fit maneria ipfius do- tionibus commendans, obtulit fe , flc quid-
mini Piftavienfis fiducialiter declinaret, flc quid poffet facere utilitatis flc (alutis, eccle-
quicfcerct in ciidem pro voluntate tua; do- Ctie flc perfonis, tam ex debito quam ex di-
minua Bituricenfis cxcufatione predifta ad- lectione flu afiêâionc. Super quo regratiati
nulTa , benigniter & curialitcr fuper ipfam funt, iple dominus abbas & conventus.
- regratiatus eft eidem, cxcufana fe quod ad Harc autem notanda funt, quod dominus
ejus holpitia dcclinar' non poterat ifta vice. audita MilTa fua ad majus altare :n veftf-
Qpibus ut praemittitur perafiis,didus ab- mentis flc libris fatis decentibus ipfius abba-
bas fit multi dc fratribus tuis cum domino tiae, fundate in honore fanât. Crucis, fini-
comederunt: flc in mane flc in iero abbate vit termonem, ut diâum eft, faftutn clero
praedicto dominum fit fuos fequaccs perop- & populo, plebe multa cum devotione ad-
portune flc fplendide procurante in bono ftante , quamvis dic profefto. Eft autem ab-
pane, bono vino, bonis cibariis, flc pluri- batia Anglic bene lita, talis domificata ad
bus , flc in aliis neceffariis quibutcumque. recipiendum prxlatum flc tuos fcquaces.
in fero vero poft canam prxiente archi- Jbi dominus Bituricenfis nec confirmavit,
presbytero pratdiûo praemitto ab epifeopo Pi- nec tonfuravit, nec benedixit.* quoniamipii
(tavienfi, A illo qui pro abbate flc nomine non fuit oblatum aliquis ad confirmandum,
tuo flc cbbatiz praedictis fecerat expenfas, D tonfurandum, aut benedicendum . Domino
neceftaria miniftravfirat ; flc przfcntibus of- recedente ab abbatia Angfis pnedida , ditlan-
fk iabbus domini Bitui icentis, iu't de expen- U ab abbatia de Fongombaut per duas leu-
ds diligenter computatum: & omnibus com- cas tantum fatis mediocres , diâus abbas An-
putatis videlicet pane, vino, coquina grofi- gl;a . dominum Bituriccnfcm euntem apud
ia flc parva, equis in fceno, in a.cna, in abbatiam fanfti Savini, Ominis fanfti Benc-
ieclifteroio , ferratura, lumine pro equis, difti, diftantem ab abbatia Anglia, per qua-
harnal>o,cera , faâura candclc „falario por- tuor kucas fatis mediocres, conduxit per
tantis procurationes, lignis, (ale, (alario duas leucas flc amplius vel circiter. Notam
fervitorum in coquina flc extra, palea, fe- procurationem feu divifionem procuratoris do-
no, pro kâis, quia non fufficicbat palea, mini Bituricenfis in provincia Burdegalenfi,
gagiis garcionum, fit omnibus aliis habitis qux (equitur in his verbis.
pro expenfis tam folutis vel receptis per fa- Frater Jacobus miferatione divina Pratne-
miliam domini, quam per familiam abbatis „ ftinenfis epifeopus, apoflolica: fedis Lcga-
prxdiâi, fumma fuit expenfarum duodecim „ tus, licet indignus, dileâis filiis decano
librarum Turonanfium rribus folidis minus; flc archiprcsbytero Turooenfi, falutem in
excepto quod abbas avenam qus tam in ma- Domino. Cum nos juxta mandatum apo-
ne quam in fero miniftravit, computari no- ftolicura ad nos direftum quinquaginta pro-
luit . Omnia computata diâus archipresby- curationes, quas venerabilis pater Bituri-
ter, nec qui pro diâo abbate prefentes e- cenfis archiepitcopus in provincia Burde-
rant, non impugnarunt nec verbo, nec fi- galenfi fecundum ptovifionctn domini Pa-
goo, nifi folum pro gagiis garcionum , flc ρ« (Γ) habere taliter duximusdividendas , .
pio harnafio dc pro cera.* flc progagiispar- quod Burdegak-nfi dkrccfi fex, Agenncnfi
tionum fuir comparatum undecim (olidos, η tres, Angalifmenfi tres , Pctragoriccnfi
vel circiter. Pro harnafio quinque (oltdos , quatuor , Xantonienfi novem , Piftavienf;
procera duodecim folidoa, pro faâura qua- viginti quinque decrevimus alTignari ; di
tuor denarios, cum curialitcr fuit computa- (cretioni veftrst qua fungimut audoritate
tum quidquid familia domini voluit compu- praxipicndo mandamus, quod divifionem
„ a no-

ANNO CHRtSn

„ a nobis fadam vice noftra faciatis invio-
„ labiliterQbfervari; cootradiftorcs per cen-
„ furam eccleftafticam compeicendo. Quod
„ *fi non ambo* his exicquendia poteritis ia-
„ tereffe, alter veftrum ea nihilominus ex-
» fequatur. Aftum apud Rotomagum, IV.
„ Nonas Junii, anno Domini MCCXL.

Die Lune fequenti, jam difto domino veniente ad abbatiam fanfti Saviui, ordinis fsnâi Benedifti, diftantem ab Anglia per quatuor leucas fatis mediocres, abbas fandi Sâvmi venit obviam in equitaturis fe fexto per duas leucas vel magis.* & domino faiutato cum hilaritate, cum aliquantulum dominus & ipfe pariter fuper mullis communibus fuiffent collocuti, recedit a domino dc prceeffit, ut ad recipiendum dominum fe pararer, & alios commonachos faceret przparari.

Er cum venit dominus abba# przdiâus ft conventus, dominum honorifice receperunt, modo quo fupra: hoc refponforium cantatum, *Sint inmbi vtfai pricinUI*; ft dominum & fuoa fequaces modo quo fupra procurantes in neceffariis quibufeumque: & in fero poft canam dc expenfis computato modo quo fupra, fumma fuit expenfarumduodecim librarum Turonenfium, fcxdecim iolidorum.

Eft autem notandum, quod fero quolibet „ in provincia computabantur fex libres cera.*** fcilicet quatuor pro hofpitio, & dur pro camerariis, fub nomine cereorum ponderosum ponendorum cum lumine ante crucem computabantur; etiam de harnafio quinque folidos etiam computabantur.- fex denarios pro falario portantis procurationes computabantur. Similiter pro quolibet garcione non habente ledum, duos denarios, etiam panes cum fale, & panes ad candelas erant illius de familia domini qui ferviebat de pane.

Item notaqdum eft, quod eleemofynarius domini ubique in primatia dabat eleemofynam; & ubi frumentum non fuppetebat, illi, qui procurabant dominum eleemofynario panem mmiftrabant pauperibus erogandum.' & fuit in abbatia de Angiia computatum pro pane miniilrato eleemoiynario, & pauperibus erogato, qumque folidos.

Die Martis fequenti in mane; dominus audita Mifia fiia ad majus altare, in indumentis & libris ipfius abbatiz, intravit capitulum, abbate & conventu przfentibus, & prxdicavit latine.

Sermone finiio, vifiiavit modo quo fupra. Interrogatus dominus, fi complaceret aliquos tonfurare, refpondit, quod donec Piâavis fuiffet, nullos tonfuraret. Pofthzc, domino recedente, diftus abbas ipfum per duas ieucas vel circiter conduxit. Item notandum eft, quod dominus quofdam de Bituricenli diceccfi apud fanâum Savinum Pidavienfis dicecefis vocari fecit in judicium coram tpfo: videlicet Gaudirum dominum de Ranxfort, ipfi domino fuper tangentibus exfecutionem patris diâi Gaudini teftamenti rcfponlurum; & quofdam alios quamplures, quos in camera abbatis prsdifti fanâi Savini autc prandium & poft prandium expedivit.

Eodem fiquidem die Martis, poft feftum beati Mattbci spoftofi & cvangelifl», venit dominus Bituricenfis apud Mortuum-mare, quod vulgo Gallic· profertur, *Mtrttmrr*, difUns ab abbati* faa&i Saviai pnadiâa per fex leucas mediocres, nullo fibi obviam veniente. ***£ chrisu

Receptus fuit proceffioaaliter, campants pulfantibus, priore, ceterifque canonicis loci ejufdem cappas fericas indui t, reliquias ccdcfiac, turibulum cum inccnio, & benediftam aquam portantibus, & cantantibus hoc refponforium, *Dtm* tintr,* &c.

Ibidem funt canonici fzculares, & procurationes. Remittenda ipfis, feribitur.· Priori & Capitulo: ibi fiquidem eft ecclefia fatis decens, hofpitia minus decentia. Et ibidem a priore & capitulo fuit dominus fatis laudabiliter procuratus & ejus fequaces: & computato de expenfis modo quo fupra, iumma fuit expenfaxum tredecim librat, & duodecim denarii, ut dicitur, Turonenies.

Die Mercurii fequeoti in mane dominus audivit Midâm fuam ad majus altare ipfius ecclefiz, in veftimentis & libris ejufdcm ecclefiz, prefentibus priore & capitulo. Poft Mifiam requifitus dominus, fi quos dc choro toofurare placeret; refpondit, quod antea refponderat: addens quod dominus Pidavienfis fatis vicinus ipfis eft, ad quem faciliter pro talibus poterant habere recurfum.

Poft haec dominus fiituricenfis diligenter quzfivit ab ipfis, fi ipfi vel in perfonis aut in ecclefia, & ad fpiritualta vel temporalia «liquo vel aliquibus indigerent, quod poliet facere vel deberet; Afferens fe perfonis & ecclefiz, in quantum ex officii debito &dileftione, & affeâionc tenetur. Super quo difti prior & capitulum domino regratiantes, ipfi domino conquefti funt de familia fua, eo quod expenfas faâas non ita rigide computaverant, ut debuiflent, & prout tpfi computaverant, fecundum ipforum affertionem; & ita gravabantur, ut in grolfis carnibus, & pollatura, & palea, dc in feno. Quibus poft multorum refponia finaliter dominus refpondit, quod fi crederent minus fideliter computatum fuiffc; venirent ipfi, vel mitterent rtdavis, dum *ipie* przfens effet, & ipic libentiftime faceret fideli(cr computari: prefertim cum fua familia, cujus intererat computare, jam przceflitet.

Pofthzc ipfis falutatis receffit, & ivit Piûaviatn. Et eft fciendum, quod in omnibus fupraferiptis a principio quaterni, przfens fuit capicerius Piftavienfis, dc cantor Lemovtccnfis, qui domino Bituricenli tunc venit obviam die Veneris pizcedepti apud Bruel dicecefis Bituricenfis, cujus nomen eft magitler Gaido de Noclles; & fuit przfens diâus magifter Guillelmus de Chipra archipresbyter przdiâus, a przdiâo domino Piâavjenfi fcilicet epifeopo premiflus

Eodem die Mercurii fequeuti venit dominus Piâavis. Diftat aurem a Mortuo mari per quinque leucas fatis mediocres; decano, prxpofito, priore fanfte Radegundis, abbate beate Marie Piftavienlis, officiali, fuccenrore & cantore in dignitatibus & perianalibus cooftitutis in majori ecclefia Pidavienfi, nccnon abbate Auree vallis,-abbate fandi Cypriani & pluribus canonicis ecclefiarum ipfi domino obviam venientibus per duas leucas & amplius.

Et poft modicum ipfis a domino faiutato rece-

" "fecedentftxu, & capicerio PiftavicnG rcce-
dente cum ipfis ut ad dominum hooor-
ce recipiendum fe pararent ; qui donnnum
venientem proceflaonaliter in cappis ibicis ,
campanis pullatis, crucem, turibulum, a-
quam benedictam, textus evangeliorum, &
multa alia pretiofa deportantes, receperunt,
cantando hoc refponforium, *Drum tint»;* de-
cano a Gniftris, & cantore a dextris, do-
minum ab introitu ecclcGs per portam ma-
jorem ducentibus ufque ad altare majus, dc
ipG domino, ut diâum eft, adfiftentibus,
donec ecclefiam exivit. Et licet dominum
honorifice recepiflent, diftus decanus domi-
no fupplicavir, ut pro malo non haberet,
fed pro excufatis; eo quod' in proceflioneB
prxdkia non fuerant tot quot voluiflent,
cum abfentes occupati elfent, tam vindemiis
eorum , quam compluribus aliis.

Pofthxc, domino volente intrare capitu-
lum, ut fuum expleret officium , inter ipfum
flt canonicos exftitit finaliter concordatum ,
quod dominus difierret intrare capitulum uf-
que mane crallinum. Quo fafto , conduxe-
runt dominum in domum fuam, fcilicet in
domos domini epifeopi PiftavienGs.* flt ibidem
fplendlde cum opulentia dominum procura-
runt; flt comederunt cum domino prsdiâi
decanus, cantor, prepofitus, flt abbas beare
Mariz, prior fan&ie Radegundis, capice*
rius, officialis, fuccentor, flt quamplures a-
lii dc ecclefia, tam canonici quam capella-
ni fle clerici, in expenGs capituli, flt in ma-
ne flt in fero: fle domino, quamdiu fuitPi-
fiavi* przdifti fuperiorts bonam fit venerabi-
lem focietatem fle folatium tenuerunt ; flt vi-
na multa in comeftionibus, in potis fle bar-
cillis , ut moris eft , pertentarunt ; comput-
tato de expenGs hujus diei modo quo fu-
pra diftum fuit, fumma fuit expenfarum vi-
ginti libr® , fle duodecim denarii Turo-
oenfes.

Die Jovis , fequenti fcilicet ante tertum
beati Michaelis Archangeli, comedit domi-
nus; Gcut & focii ejus , flt plures de domi-
cellis fuis in domo capiceriiPiftavienGs, in-
vitatus dc rogatus affeduofe ab ipfo capice-
rio predictor dc dic veneris precedent! apud
Loruel, quando domino primo venit ob-
viam, licet dominus cum difficultate maxi-
ma conceffit. Ceteri de familia domini, ut
plures domicelli dc garcioocs, comederunt
in domo domini in expenGs domini. In fe-
ro dominus, Gcut dc lui fcquentes, in ex-
penfis domini BituricenGs fuerunt.

Eodem die Jovis in mane dominus intra-
vk capitulum, dc prasdicavit ibi, decano dc
capitulo ceterifque multis aliis pratentibus I
dt poft termonem oftendit diferete flt cie-
lanter quanta fit utilitas Piftavienfibu*, & p
'iftavienG dieeceG, nec non ipGs canonicis c
PiftavienGbus , habere tam vicinum refu-
gium , ut Bi'uricenfem Srchiepifcopum ., cum
per Biturtcenfcm curiam fuam iuftitiam fa-
cilius dc citius confequatur.

Oftendit etiam qualiter decanus dc capi-
tulum Bardcgtlcnte minus fano dufti con-
filio maliciofc jurifdi&iooem Bituricenfem
quam in provincia BurdegaknG digoofeitur
habere dc habuHTc, impediunt, dc nituntur
impedire.

Rogavit dominus pretentes canonicos, u
G fcirent in quafcumque caufas prasfuifle·

Aqu® per appellationem ad cwimi Bhuricen·'
jenj délai® fuerint, & ibidem tciminat®,
recitarent in publiro prarientibtn, allant ibus
fcilicet duobus tabellionibus, diâo Beitran-
do regis, & pluribus aliis fide dignis , prout
omnia in inftrumcnto publico inferius anno-
tato dilucide concinentur. Et h«c omnia la-
ciebat dominus ad di&um dominum Bertran-
dum informandum, ut de jure fuo facilius
doceret tempore opportuno. Ipfa dic Jovis
recepit dominus litteras a ienclcallo Vatco-
nic continentes illa verba, quz funt tequen-
lis tenoris ,,videlicet :

„ Joannes de Crefilly miles illuftris regit
„ Anglic, Ducis Aquitanis, teneicallus in
„ ipfo Ducatu , diledis fuis Jobanni du
„ fando Ergondo , militi in BurdegalcnG
,, & Vafconiz curiis, & *Bertraqdpde*Cam-
,, pania militi in Xantonienfi locum fuum
i, tenentibus, & omnibus aliis btillivis iu>*,
,, ialuftm.

„ Cum reverendus pater in Chrifto Si-
„ mon, Dei gratia Bituricenfis archiepifeo-
,, pus nobis expofueric, quod ad Burdega-
„ lenfem provinciam intendit accedere; vo-
„ bis mandamus, quatenus cum didi domi-
„ ni noftri terram intraverit, Gbi veftrum-
„ pro eodem domino noftro & nobis offc-
,, rentes fervidum, & exhibentes honorem,
„ ipfum & fuos in perfonis & rebus, quam-
C„ diu erir iu diftnâu domini noftri a vio-
„ lentiis & injuriis defendatis: & G quid
„ forte faâum fuerit, illud facietis celeriter
„ emendari, cum ab ipfo vel mandato luo
„ fueritis requiGti : taliter fuper his vos ha-
„ bentes, quod de vobis fe poflit merito
„ commendare, at de negiigentia veftrane-
„ queat habere materiam conquerendi. In
„ vos etenim redundabit, G qtiid inventum
„ fuerit vos contra ipfum, vel fuos egifle,
,, vel fuflinuifle; de quo debeatis redargui
„ vel puniri. Datum PariGus, in craftino
„ beati Matthaei Apoftoli & Evangelilix,
>, anno Domini mcclxxxiv.

Ileni altu in lat veri».

REverendo in Chrifto Patri fuoque ca-
riflimo domino Simoni , divina pro-
videntia Bituricenfi archiepifcopo, Joannes
de Crefilly, Iniles, le paratum ad ejusbe-
neplacita voluntatis.

„ Licet ad partes Vafconiz dirigeremus li-
bentius quam alibi greflus noftro*, propter
aliqua tamen tam domini noftri quam no-
ftra negotia nos oportet ad przfens a re-
do regrelfus noftri tramite deviare · ita
quod tam cito, Gcut fperabamus, in illis
„ partibus non poterimus inveniri.· de quo
„ propter adventum veftrum nobis noveri
difpiicerc cum perfonam veftram vellc-
mus Gcut patris dc dortrini honorare . Qua-
mobrem locum noftrum tenentibus damus
per noftras litteras in mandatis, ut vos &
veftros a violentiis fle injuriis protegant fle
defendant, prout in litteris noftris aper-
tis quas vobis mittimus, videre poteritis,
contuli. Si quid autem veftre lederit vo-
luntati, quod nobis mandare velitis, illud
îrout poterimus curabimus adimplere .
'ateat paternitas rcftra bene flt diu. Da
tum PariGus, iu craftino beati Matthan
Apoftoli, dec.

c-iKtsrt >>*,.

Die Veneris fequenti pntdicavic in eccte- m4l°r' Piâavienfi, fic de cruce Arragoma.,· fic multos cruce fignavit. Finito fermonc vifitavit abbatiam fanâi Cypriani Pittav:enGs, Ordinis fanâi Bcnediâi, .ceptus pi oceiiionalitcr ab abbate fic conventu in cappis iericis, Campanis pulfatis, cantando 4><«nr *tinttt*, fic cum omni alia folemnitatc : fic procuratus ab abbate prsdiâo, flc in domibus Pidavienfis epifeopi, priore fanâx Radegundis, abbate fanâi Cypriani, cclerario, fic mullis aliis de monachis fuis, comedendus die illo cum domino Bituricenfi.

De expenfis hujus diei fuit computatum modo quo lupra , fic luit fumma expenfarum novemdccim liberarum, viginti folidorum . Eodem die Veneris, fcilicet fello beati Michaelis Archangeli, pc fl vifitationem prxdittim celebravit dominus magnam MilTam ad majus altare in pontificalibus, utendo pallio , flc fandaliis, capicerio diacono, fic abbate beatx Marix fubdiacono exfiftentibus in illa Mida. Scribitur autem procuratio in abbatia lancti Cypriani prxdicta , abbati ficut fit conventui.

Die fabbati fequenti pofl fellurn beati Michaelis, vititavit dominus ecclefiam beatx Radegundis ubi funt canonici frculares: fic vifitavit ecclefiam fanclx Crucis, ubi funt momaksOrdinis lanâi Bcnediâi, imam pofl .iharti ; receptus utrobique modo quo lupra : b: p-xdicavit in capitulo monialium, ipfis monialibus adhantibus, in Gallico, abbatilia abfente.

Fmito fermone domini ad rr.a/us altare fanclr Crucis in pontificalibus celebravit cum (ândaliis fic fine pallio, flc dedit indulgentiam fie abfolutionem. Poll fermonem procuratus a capitulo fanâx Radegundis , fic conventu land* Ctucis, ecclefiarum piadiâarum , In domibus domini Piâavienlis cp.feepi, fiumento hujus diet pro crail no retervato computato, *de expenfis* tutius diei modo quo iupra , fumma fuit quindecim librarum. Modus leribendi pro procuratione habenda in locis prawiiâis ell iile: Priori fields capitulo fanilx Radegundis, fic abbatiflx fic convtntui fanâx Crucis Piâavicnfis. Cum domino comederunt prior fanâx Radegundis , fic capicenus prxdiâi.

Die Dominica lequcnti pod felium beati Michaelis, fic in fefto beati Remigii, primo die mentis Ottobr.s , fecit dominus prxdican per hat rem Simonem de Ordine Fratrum Minorum locum familiarem fuum in ecclelia ma/ori urbis Pictavis dc crucc Arragonii : fic multos cruce fignavit, fic indulgentiam dedit auâoritate fibi commtfla perdo, minum Papam, domino in fua camera remanente.

Faâo fermone fic port Miflam domini , quam audivit dominus in capella domorum domini epifeopi Piâavicnfis ; acceffit dominus ad abbatiam monaflerii novi in fuburbio Pittavicnfi ordjnis Clugniaccr.fis, abbate loci ejufdem tunc ablente. Receptus ibidem a priore fic conventu valde folemniter , mode^quo fupra, iphs cantantibus, *Detnrt time*\ dominus ibi non vifitavit, quia locus fic perfurx funt exempte ; dum obtulit lc dominus fic qu dcpii j^oilet, ecclc! x fic perfotus; procirat.is au ipfis abbati fic conventu 11 rdiiiiS ind'f ıi do.../ ..sdomtn: Pictavienhs .

A Cum domino comederunt decanus , prx-pofitus, cantoc, eapicerms, officialis, fuc-ctntor, j»rior fanâx Radcgundis, abbasbeatx Maris, & plurcs alit tam capellam quam clerici, cx Piâavienfi ecclefia & aliunde . Computato dc expenfis totius dici modo quo fupra, fumma fuit quatuordecim librarum, fcxdecim folidorum, duobus denariis minus.

Die Lunx lequcnti, fecunda die menfis Oâobris, dominus exivit civitate Piâavicnfi poft MiiTam luam : fic ipfum duxerunt diâi cantor , officialis, prior fanâx Radcgundis, abbas beats: MarixPidavicnús, & plurcs alii.

Domino veniente ad prioratum de Lezeigniaco, [illegible] per tpiinque >cucas fatis mediocres, *fibi venit obviam prior diâi loci in equitationis feu equitaturis fc quinto quoniam abbas prxlens non erat : ÔC receperunt dominum prior & fui locii valde folemniter, modo quo fupra; cantantes, *Demn time,* poil *Ai»i» Redemptorit* WJter: fic procurarunt dominum prxdiâum fic fuos lequcntes.

Eleemoiynarius domini femper ÔC ubique cleemofynain pauperibus erogavit. Cum domino venit capice.ius Piâavicnfis: de expenfis computato modo quo fupra, fumma fuit quatuordecim hbiarum, duodecim (olidorum. Illo eodem die Lunx, dum domi- B cflTct Pidavis, venerunt quidam pro abC bate fandi.....

Di« Martis fequenti venit dominus apud prioratum fandi Hilarii de Metulio, dillantem a prioratu de Lezeigniaco per feptem leucas Pittavinas. Prioratus eil fanâi Joannis Angliacenfis , Xentonienfu diocefis , G.illice , yfwv/Zc, priore tamen abfcnic- ibi dominus receptus fuit pioceflionatiter cum omni folemnitate, modoquo lupra: fic procuratus ibidem fatis laudabiliter, fiifui. Computato de expenfis modo quo fupra, lumma fuit duodecim liberarum fic decem lolidorum.

Illo dic Martis dominus audivit MiTam fuarn in prioratu prxdiâo dc Lcuigniaco , Zrcrrgmn Galhcc , Latins, dc Lcizcigiuaco. Audita Milla fua, venit quaedam monialis ordinis Fontis Avrandt, vel Evrard» ad dominum , qux a tribus annis incepit je* /unare, ut dicebatur, ter in fabbato, fcilicet dic Luna, (") dic Martis, dic Metcurii, fic dic Veneris, abfque alia comefttone, & fme potu; alus diebus non multum comedebat, & fine vino, & abfque carnibus : & fuit dc cetero locuta domino, ac fi confiteretur, omnibus viventibus. Illa monialis habebat matrem luam fecum. Filia militis erat fatis divitis, commorantis in quodam magnerio prope prioratum de Lezcigniaeo prxdiâum; & [illegible]at illa monialis de quodam prioratu dido Borncul.

Die Mercurii fequenti poft felium fanâi Remigii hiemalis, in fello beati Francifci , domino veniente ad abb-tiam beata Maria dc Cella, ordinis fanâi Auguilini, diftantem a prioratu fanât Hilarii de Metuloper duis leuças parvas.* abbas B. Maris fbi venit obviam cum unico focio; &ialniaio domino procellit : fic dominum receperunt abbas fic ronventus proccifionahter in capp s feriris, Campanis pullatis, & cum ornni alia lolemnitate, modo quo fupra , *^intlnmt: ttjirt prtchcli* cantantes, & profam unair .

M.ŋ>ı. *i*-v*,ur·

AVKO Chr is II «»·°-

nam. Et domino finiente orationem fuam ante majus altare, duxerunt dominum ad cipdtam beat* Mari* inferiorem, cantanda, *Alma Kt-ltutftorli motor-, &* celebravit in ipfa capella cru ecclefi* beat» Matis dominus Millam de beara Mana, line nota , & soce lubiniiTa, in timplicibus indûmentis «tendo cum dalmatica.

Finita iua Mifta, frater Simon Minor prxdiâus ad majus akare Mittam celebravit dcb.-ato Francilco; fic port Mi lam predicavit in capitulo, domino ptrkntc, abbate, conventu, & aliis, clero, populoqueadilant bus, & dedit indulgentiam. Abbas & quidam canonici fui cum domino comederunt ; d «minus bc tui fuc.uat ibi procurati. IbictIB locus pulcherrimus. Pro procuratione terit ur, Abbati & conventui. Computatis cxpvnfis totius diei, modo quo fupra, turama fuit.....

Dic Jovis fequenti, domino veniente poft Mittam tuam apud abbatiam fandi Severini, crd.nis fanfti Augufttni, diftantem ab abbate bears Maris de Cella per quinque leucas P.âavinas i abbas fanât Severini fibi venit cbviam cum unico focio; fic falutato domino recedit, fe paratmus nd dominum recipiendum ; quem, cum veniret, abbas indutus cappa. ferica, & tenens cambucam *f &* conventus, proc.ilionaliter receperunt, campan.s pullatis, cantantes, *Sint lumbi viJI/iCi prjiintfi*, ficc. & cum omnia alia folcmni-

Quo fado dominns intravit capitulum, & cctpit ibi fieri fermonem clero & populo , abbate & conventu pratentibus , per fratrem Joannem, focium fratris Simonis prxdidi. Dominus comedit in refectorio, abbate, ficquibufdam fociis fus comedentibus cum eo: fic procuratus ab ipfo fatis laudabiliter ; computato de expenfis totius dici modo quo fupra, lumma fuit, ficc.

Die Veneris fequenti, poft feftum beati Remigii hiemalis, exivit dominus Bituricenfis dictcelim P'davienfcm, & intravit durccfim Xantoni.'nfem , litteris ad didum epiD iconum Xantonienlem prxmiilis i quarum tenor talis eft:

-, CIMON Dei gratia Bituricenfi» archiepiO icopus, Aquitani* primas; venerabili
,. viro G. ejufdem gratia Xantonienli epi-
,, fcopo, falutem, & cum finccra in Donji-
,, no caritate paratam ad ejus beneplacita
,, voluntatem. Significamus vobis, quod dic
,, tali, poft feftum tale, jure primati», Bur-
,, degalenfem provinciam vifitantes, veftram
,, diorcefim Xantonienfem intrare proponi-
,, mus, Domino concedente. Unde veftram
,, fraternitatem rogando mandamus, quate-
,, nus nobis mittatis unum de ckriçts & E
,, familiaribus veftris , qui nobis die tali ,
,. vcl citius apud talem locum occurrat, dc
,, qui patriam fciat, nofque conducat, &
,, faciat cetera & confacta. Dolemus enim
,, quamplurimum, quod vobifeum loqui nen
,, potuimus Parilius pro noftne debito vo-
,, luntatisin convocatione prclatorum ; quia
,, vos fit nos, prout icitis, ita negotiisera-
,, mus occupati & compreffli , quod alter al-
,, teri ad votum loqui neo potuit illa vocc
,, vel vice: led, Deo dante, cum vos vi-
»» debimus , bene recuperabimus; fic quod

,, volis credimus placiinn, iibçn:i.Hine fa
,, ciemus I Valea' retira *fraternitas* per :er.i-
,, pora longiora . Datum Pictavis , in fefto
,, *beati* Michaelis archangeli, anno Domini
,, MCCLXXXIV.

Rrftriptio domini rpijcuïi Ajntor.ienfit nd dominum tUturnonfom, tji ift».

», TJ Everendo in Chrifto patri ac d'r.iî-
,, JtV. no domino Simoni, divina provi-
,, dentia archiepiicopo Bituricenfi , Aquita-
,, niatque priman ; Gaufridus eadem per-
,, mulione Xantonientis epifeopus, Glutem ,
,, & debitam reverentiam cum honore . Pa-
,, tcrniiatis veftr* *litteras* , continentes quod
,, procurationem vcftram , quam ad locum
,, noftrum mandavciaiis, hae inftanti die
,, Veneris poft feftum beati Remigii ad diem
,, fabbaii pioximo fubiequentis, ex caufa rc-
,, cellaria commutatis, benigne recepimus .
,, Et gratanter commutationem illam ra-
,, tam habentes pariter & acceptam,- eidem
,, paternitati veftr* tenore prxfentium in-
,, lunantes, quod diâa die vos, quantum
,, poterimus, honoraro proponimus proutde-
,, cet : ac dc jocundo adventu i-eftro pluri-
,, mum congaudentes, ad vos mittimus ali-
,, quem denoftrisad abbatiam fandi Severini ;
,, proxima die Joavis 3c die Veneris tequen-
,, ti vos videbimus, Domino concedente.
,, Bene & diu valeat in Domino veilrapa-
,, ternitas reverenda. Datum die Martispoft
,, diâum fellun.

Die Veneris fequenti poft feftum beati Remigii hiemalis, dominus Bituriccnfis archicpilcopus, audita Milia fua apud lanâum Severinum , in veftimentis fic libris abbatiae, de Piâavienfi dicœcefi Xantonienfem dicecefim intravit. Veniendo ad abbatiam fandi Joannis Angliacenfis, diftantem a fanâo Severino per quinque leucas, cambrelingo & aliis quibufdam monachis fandi Joannis obviam domino venientibus per duas ~~leucas & plus; cum abbas didi loci~~ adeo pro feneâute fit debtL tatus, qqod equitare non poteft.

Eodem dic Ventris dominus. Xantonienfis epifeopus domino Bituricenfi venit obviam cupi venerabili comitiva fert per duas leucas, fic dominum Bituricenlem fic fuos iequaccs reverenter falutavit & laetanter, & ipfum ufque ad abbatiam fandi Joannis aifociavit. Burgenfcs etiam fandi Joannis venerunt ooiiam domino Bituricenfi in multitudine magna plufquam per leucam . & falucato domino cum reverentia fic honore, dominum devotiflime rogaverunt cum affe-&u, ut cum ipfis, dc in expenfis ipforum per ~~diem unam morari placeret; & ad hoc~~ omnes Burgenfens prrdifti una voce clamoia non ceifabant inftarc: & dominum Xantonienfem epifcopumcum iftantia etiam rogaverunt, ut dominum Bituricenlem ad hoc induceret, laboraretque, ut cum ipfo, ut pradi&um eft, commoraretur.

Super quibus domino cxcufante ipforum precibus non poiTc coodefeendere illa «ice ; cum distas fuas & viam fuam jam prrordinafTct : & ipfis multiplicatas g-ates referenti de curialitatibus ipforum fibi exhibitis fic oblatis; venit ad abbatiam praedictam fandi Joannis Anghacenfis, ubi receptus fuit

ANNO * procetiionautcr, campanis pulfatis, a prio-re-ft-conventu diâi loci, in & cum omnl Ilia cappis feneis, & iokmnitate, modo quo fupra, domino epifeopo Xantopienfi a dexteris, ft tambdino praedico a finiftris, dominum ab introitu monafterii conducentibus ufque ad majus altare: dominus tamen Xar.tonienfis epifeopus non mutavit cappam quam habuerat equitando.

His rite peradis, dominus intravit capitulum, ft ibi prcdicavit clero ft populo Gallice ft Latine, domino epifeopo Xaotonicnfi, & nultitudine aha clericorum & laicorum prxfcntibus ft aditantibus ibidem;ft poft fermonem dedit indulgentiam: qua data,' ft remota multitudine eorum qui non erant da capitulo, prater familias dominorum Biiuricenfis & Xaotonicnfis, dominus obtulit fe, & quidquid poflet ex officio ft ultra officium, quidquid poffet ex dileâionc ft devotione, monafterio prxdido fandi Joannis & perfonis.

Poft hzc dominus Xantomcnfis dominum Bituriccnfcm in cameram fuam tunc conduxit; quo condudo, recellit a villa, ncc cum domino comedit illa vice,. Dominus procuratus ibi fuit ab abbate ft conventu, & comedit abbas cum domino. Eleemofy-Darius domini dedit eleemofynam pauperibus,- frumento non fufficientc fibi, fuitpanis miniftratus: computatis expenfis totius diei, modo quo fupra, fumma fuit.....

Sabbato fequenti dominus Miflam beata: Marix ad majus altare folemniter, alta voce, ft in pontificalibus celebravit, ncc fuit ufus pallio. Frater Simon prcdic&vit, ft multos cruce fignavit, ft dedit indulgentiam.

Neta, quod quando dominus receptus fuit, cum furrexiflet ab oratione fua; fuit domino oblatus liber, ft dixit verfum, *Fuit homo rnijul λ Du*, & refponforium, *Cm nomen erat Joannir;* dixit colleâam de beato Joanne: poflea fuit in capitulo, ut didutn eft. Finira. Mi(Ta ft fermone, ivit dominus apud Xantonicos.

Eodem diefabbati ante feftum beati Dionyfii, domino Bituricenfi eunte ad Xanto nienfes, decanus & cantor & canonici Xantonienfes, prior fandi Eutropii Xantonienfis, ft prior de fanda Gemma, domino venerunt obviam per duas leucas, ft ialutato dom no rccefferunt.

Dominus intravit civitatem Xantonienfcin: epifeopus Xanionicnfis indutus cappa fenea pretiofa, mitram habens in capire, cambucam in manu, ft annulum in digito; & capitulum, ft ceteri clerici cappis (ericis induti, cantando, *Sint lumbi procin-Hi*, procéderont cum cruce, reliquis, textu cvangeliorum. turibulo, cerofcrariis cum cereis ardentibus. dido domino Xanronic.Hi aquam bened dam ipfi domino Bituricenfi onerente.

Introitu majoris ecclefiz receperunt cum, campanis pultatis, & cum omni alia folcmnitate, ut eftir.oris. Finito refponforto, hirgente domino aborationc (ua, dixit verfum, *jtmuoKlaverunt*, & coliedam de ApofWis. domino Xanto.ucnfi fibi librum portante, & tenente ex una parte, fcilicet a dextris, ft decano afiniftris.

Hac fado, ft duxit dominus Xantonienf'S domimun Bituiiccnkm m domibus fuis. & comederunt diâi Bituriceufis ft Xantonienfis ~~domini infimul~~ in ~~eadem mensis~~, in domibus epifeopi, cantore folum de canouicis comedente cum ipfis didis dominis. Elcemolynarius diâi domini Btturicenfis collegit cleemofyoam, & difperfit pauperibus, familia domini Xantxnienfis fibi adjuvante, & habuerunt omnes pauperes elecmofynam, quotquot fuenuu, elecmofynario domini Xantonienfu panem oainiftrante, ubi defecit frumentum. Dc expenfis totius dici, more iolito, «' lupra fuit computatum, ft fuit fatnrna expeniarum&c. ,,,JTt *

Dominica fequenti in mane, ante feftum bcaii Pionyfii, dominus Bitunccnlis in ccB clefia majori clero ft populo prcdicavit Xantooienfi epifeopo, przientibufquv canoDicis propter hoc aditantibus ibidem,- ft fado fermonc, multos cruce fignayit crucis Arragoniz: decantatoque, Fou ervarar *Spiritus*, dedit indulgentiam centum dierum dc au&oritaie domini Paper, quadraginta vero dc audoritate fua, & dominus Xantonienfis quadraginta dierum

His fadis intravit capitulum. & ibi vifitavit, domino Xantomenfi & capitulo prxfentibus ibidem. Poft hoc celebravit MilTam ad majus altare folemniter in pontificalibus, utendo pallio, Jiect effet fimpkx Dominica. fed quia in....inftrumento ~~publice fuit~~ inventum, dominum Joanocm, quondam Bituricenfem archiepifcopum prrdeceflbrenj domini, jn Dominica fimplici, fcilicet in quindena Palchz, eodetn modo celebraflt cum pallio: propter hoc dominus ufus eft pallio illa vice.

Poft Miflam dominus Biiuricenfis, in pracfentia domini Xantonknfis, vcftimcnta multa ficerdotal ia, corporalia, ft calicem unum beneaixit & confecravit. Hisfadis, ivit dominus apud fandum Eutropium, prioratum ordinis Clugniacenfis Xantoois, domino Xantonicnfi comitivam faciente. De didis cruce fignatis multi petierunt litteras, quibus cooceflcrunt in hzc verba.

ivos Simon D<i gvotia Bituricenfis archiepifeopet, .tquitani primas; notum ejfe volumu univtrfit, quod awo Domin.* MCCLXXXiV. *Dominiio dit mtr fejhtm beati Dtonjfii, apud Xan.onienfer mondotnm jlpoftolicnmnoHi injivt' finm txjtfntntff, v<rbxm Dei* Î7 *de fjnfia cruce, pro negotio Arrugonitt, jb/Ucitudint di hj^enti prndicoxdo, elevi tJ ptpnli multitudine oJJipantt, tjlir a nobis diflo die Jfywn difltt crucit cum humili devotione recepit. Jn cujut rei teflimontum, figillum noftrum prufentibui cfi appenfum. Dotum emo, dit, tf loco pr».* p *diflii.*

Jitm note quod procnrotio domino Xnntonirufi, decano tT capitulo loci tmfdem, mandato fuit in bunc modum.

Simon &c. Venerabili fratri in Chrifto, G.cadem gratia Dei epifeopo Xantonienfi, ac dtledis inChrifto filiis decano ft capitulo loci ejufdem, falutem & fin ceram in Domino duritatem. Burdega Itniem provinciam jure primatis no(he vititantes, ac inftantr tali die poft tale feftum ad locum veftrum intendimui declinare. Unde vobis mandamus quatinus difta dic familiz noftrz ft nobis procu ralio-

„ ratiouem noftram preparetis. Datum *&c.*

Eodem die, Dominica ante faftum beati Doeyûi dominus Bituricenfis receptus, proceifioualiter modo quo fapra, in diAo prior&iu fandi Eutropii Xantonienfis, & procuratus eft: A fuit computatum de expenfis modo quo fupra ; (umma expenlarum fair, &c.

Die Lune fequenti in feAo beati Dionyfj'i venit dominus ad prioratum fandi Martini de Ponte Xantonienfi, receptus fic procuratus foiemniter modo quo fupra , Cornpotato de expenfis, utfupra, fummafuitexpenüirum, &c Er diftat didus locus, videlicet prioratus de Ponte prcdidus a Xantonis, per quatuor leucas. Illo *die* dominus B audivit Millam fuam in dido prioratu fandi Eutropii, In veftimentis nec non & in libris ipfius prioratus.

Die Martis fequenti, Domino Bituricenfi , poft Miffam fuam auditam in dido prioratu de Ponte, veniente apud prioratum de Niorto prope Mirabellum , diftantem a Ponte per quinque Lucas longas, antequam ibi veniret decimavit ad abbatiam albam de Tcnalla, Gallice, dr /a *Tnaillt,* diftantem a Ponte per quatuor leucas ; ubi fuit receptus proccflionaliter pulfatis Campanis, modo quo fupra didum eft ; abbate didi loci de Niorto obviam domino Bituricenfi veniente per quatuor leucas.

Ab illa abbatia venit dominus ad didum prioratum de Niorto, ubi receptus fuit & procuratus foiemniter, modo quo fupra; & venit cum domino *& comedit* didus abbas- *fic* dedit dominus abbati praedido in fuis lil centiam & praeceptum carnes comedendi , prxfenim cum ptfces in fuflkientia non pofient baberi. Expenfas fadas totius dici folverunt didi abbas dc Tenaillia , & prior de Niorto, quilibet pro medietate , nc alter ipforum folus in tolutione nimis gtavetetut.

Nota quod fuit procuratio (cripta didis abbati & conventui de Tenaillia, & priori de Niorto, ab ipfis infimul apud nidum prioratum de Niorto domino Bituricenfi prx- P paranda. Summa fuit expenfarum.....

Die Mercurii fequenti poft feftum beati Dionyfit, exivit dominus Biruriccofis d fierafira Xanrooienfem, & intravit dicecefim Burdegalenfetn, veniente de Niorto ad abbatiam fandi Romani de Blavia, Burdegalenfis dicœcefis; ubi eft diftantia fcilicet inter Niortum & Blaviam, feptem leucarum.

Domino Bituricenfi veniente ufque ad introitum Blaviac, abbas fandi Romani de Blavia obviam venit domino, uno Tabellione fic quibufdam altis fecum.

Domino fahicato ab cis, dixit abbas dominor Domine, fcitote quod libenter fic libentiftima vos reciperem quantum eft de me; E fic dole© vehementer quod fecundum meum defiderium explere non poffunt ; fed a dominis noftris decano fic capitulo Burdegalenii in mandatis recepi, ne vos admittam ad vifitationem, nec ad procurationem, ratione primarie; fed fi ratione provifionis feu ordinationis fade per dominum Gregorium Papam IX. inter Bituricenfem fitBurdegalcnfem archiepifcopos petitis admitti , ad pnemifla parati fumus vos recipere honorifice, fic eo modo quo debemus· fed jure primati* nullo modo vos reciperemus , cum nobis inhibitum fit a prxdidis: rum inhibitione & mandato offerimus vobis facere fidem: fic lialias quam utpremiffum eft petitis admitti, icitore nos in monafterio noftro ad fedem Apoftolicam appellaffe, cum vcftros nuncios & familiam veftram vidimus picvenire.· cui appellationi adh«remus : fic iupponimus nos proteftioni ejufdem . — ànno Chkisii ***■

Adhxc dominus Bituricenfis refpondit , quod jure lux Bituricenfis ecclefie, & fuo, fic omni jure fibi competente Burdcgalcnfem provinciam vifitabat.· fic eo*|ure petebat admitti eo modo, quo predecefforcs fui admitti fuerunt: nec intendebat a proVifione pr«di£» recedere, nec eam infringere ; ted insomnibus fic per omnia defiderabat fervare, fic iervari tacere. Hanc autem refponfiouem dominus pluries repetiit, nec in fua refpoofiooe variavit.

Tandem verbis pariter utriufque panis refidentibus in finibus iftis abbas feftinantei pra-ceffit, proceffionem paraturus: fic dominum una cum fuo conventu proceflionaliter receperunt cum omni alia lolemnitate irreverentia, qua fupra.

Domino recepto, ficut praemittitur, intravit capitulum: fic ibi fecit fratrem Simonem prardicare clero fic populo ibidem affiftentibus, & multitudine copiofa . Dum prx- C dicaretur, fit jam in praedicationeproccffum fuiffet ; major ecclefia, fic maiores communiat Burdegalenfis intrantes capitulum, dominum cum reverentia fit honore receperunt, fic cum Iztitia falutarunt. Quibusdominus affurgens, cum maturitate qua decuit, fic ad relativam falutationem recipiens, citius pro quibufdam expediendis praedicator fermonem nnivic.

Quo finito, capitulo tunc excedente domino, acceffit quidam diceus fc velle apEillarc cx parte di&orum decani capituli urdegalcnfis. Quaedam incepit legere: fitd dominus non arreftavit ; fed fuam cameram intravit cum multitudine fupervenientibm numerofa, Didus legens videns fc non aufcultari, ceffavit legere, fic receffit.

Poftmodum venerunt didi decanu, fic capitulum ; feu multi, ac quidam dc capitulo Burdegalenfi ; qui cameram damini intrantes Gardianum fratrum Minorum, cum tribus fociis fuis, fie duos Prsdicatores, fic plures alios, cum domino ftanrcs invenerunt, fit dominum cum reverentia falutarunt, ficut etiam dominus ipfos.

Poftea (edentibus omnibus propofuit fcihcet quidem decanus fandi Scverini Burdesulenfis, nomine Magifter in decretis, ur u. cibatur nomine decani fociorumque ejus,fic ~ capituli , fjç omnium aliarum ccclefia-um civitatis, fic diocefis , fic totius provincix Burdegalenfis ac fuffragancorum ejufdem : quod fi placeret domino, quod ratione provifionis predide tantum, fic non jure primariae , cum non effet primas , nc dum ipforum, ut dicebant, libenter reciperent cum reverentia fic honore.· fed fi jure primai iz peteret admirai, aut ut primas, iplum nullatenus admitterent.- quia numquam Bituricenfem archiepifcopum receperunt ., vx«c intendunt recipere «ut tenere pro primate in futurum, u: dicebant : licet fuper jure primati* aliquid inter Biluricenkm & Burdega-

— degalcnkm archiepifcopo» tuerit litigatum . Λ omnia reducerentur ad effedum.

anno CNRisrt “,v Et dicebat ie nomine quo lupra gravari in hoc , dominus dicebar fe primatem , cum non effet : & quod dicebat le jure fuo primarie Burdegalenlem provinciam vifita* re: cum m provifionc prxdiâi non diffiniat quod fit primas : & cum ratione primati* fcu juris prcdiâam provinciam vifitire non habeat, led ratione folum provifionis pr*· diS*: virtute cuius provifionis duminO B·turicenti debentur quinquaginta procuratio* nes in difta provincia Burdcgalenli. Nec faciebat pro domino Buuriccnfi , ut dicebat diAus decanus, quod in provifionc ipfa di* c.tur, quod ficut alias iph icriptum eft, Prin.ati, ira de ceteto 1er ibant: quii per hoc® non dicebatur ipfum efle primatem : cuin non definiendo, nec contra de cetero pr*· mifla fer bantur ibidem . Dicebat etiam, quod ficut ex prrdtâa provilione Burdegalcnfis ecdefia, & Burdegalcnfis archiepifcopus, & provincia Burdegalcnfis obnoxii limi Bituii* cenfi atchiep:fcopo, & ccclefi* ejus: ita vi* ce verla , ficut liquet exprovifioue prxdi&a. Unde fi jure primati* pirmifla petar, nullo modo permitterent ; licet alia» perlonam ipfius multum vellent honorare.· fed ratione prrdiftz provifionisofferebant ei, & inpr*. (entia tabellionis facere ea ad que tenentur fecundum tenorem provifionis, dum tamen (.re primati* non peteret illa.

Hi« peroratis , dominus regradatu» eft decanp Burdcgiler-.fi, & fui», fuper curialitate oblata dc ipium velle honorare. Secundo quod videbantur fibi viri difereti, & ma* turi, ûc bone voluntati», ut credebat , fibi lui fle ptxmifli, dum tamen ipfi complerent quod dicebant. Ad cetera omnia, przmiffo quod de provifione, feu fuper ipfa, difputari nolebat ad prxfens, eamdem rcfponfionem fecit quam primo: adjie'ens, quod volebat & multum defiderabat, quod u in aliquo oberraret, vel jam erraverat, viderent hommes lapientes & probi, 5c offenderent in quo : & ab errore ltbennflime fuperiede-, rei , & crraia jam fi erraflet rc»ocatct ; quod tamen non credebat , nec vc.lct , nec vrai intentionis fu* , nec umquam fuerat contra pioi ifionem prxdiâam ventre, nec un mfiingere in aliquo: fed eamdem acceptabat , 0H libenter lervarc volebat : nec per modum quo icriptum fuerat in procuratione mandata, iph proviiuni intendeuat derogare, feu in abquo prejuJicium gene->are. lea ex abundanti & pro bono pacis , concordi*, ic caritars eis obulir, ie fibi daturum litteras, quod a provilione pixdt· ûa recedere non intendebat , led in omnibus , & per omnia in ipla contenta fervace volebat, & defiderabat fibi fimtliter imegre fervari, nec in aliqua contraire : & quod procurationem , viiitatioiiem, & alia jura fu* Bititii-enfi ecdefia., & tuo. \ omni juri fibi competenti quo potc ar, & debe* bat, fecundum ordinationem mi pioviiunem pr*dtâam petebat; & eo modo mo prædccflores fui, & eo jure admitli luerant ad peimiiTa cifdem, & non aluspc:cbat admitti. Et hxc oblata ab ipio &mod<> offerendi m omnium affitlcntium memoiiam rogavit intepaiabiliter affigi, & fuper his per pra-ientcs notar.os lie fieu piibficnm inftrumentum . Tunc dixit qndam a 'atee , quod

Dominusdixit, quod paritus erat, quantum erat m eo, & zclkt centum marchai ,,, 1 dctfifle, quod Burdegalenfcs domini ir.i intenderent ad pacem & concordiam, &jmis cujuslibct confcrvationem, fic adequitarem, quantum ipfe anhelabat.

Et tunc decanus & fui *le* traxerunt ad panem : At dominus ivit ad ecclefiam, & audivit Millam fuam ad majus altare.

Interim fabricata fuit quaedam littera *6c* concordata, cum maxima difficultate par* lium: qu* fequitur in h*c verba.

Simon Dei gratia Bituriccnfis aichie* pifeopus Aquitani* Piimas, univerfi* przfcntcs litteras infpeAuris, falutem in Domino. Noveritis quod intention;; no* ffrxnonfuit, neceft, contra pro\itionem, fcu ordinationem dudum faâam inter Bituriccnfem & Burdegalenfcm archiepiicopos, per pi« memori* dominum Gregorium Papam IX. volentem prxdidts archiepifcopis, & eorum ecclefiis providere fuper jure primati* Burdegalenfis provin·cik , aliquid indebite ufurparc. Quin potius p-*deccflbrum noftrorum seftigiis inh*rentcs, provifionem feu ordinationem eamdem, tam in vifitationibus quam procurationibus , & aliis hujufmodi , quintum fecundum Deum , & juftitizm , & jus Bituriccnfis ecclefi* poffumus, bona fide intendimusobfcrvare . In cujus rei tcftimomum tigillum noftrum przfentibus duximus apponendum. Datum apud Blaviam Burdegalenfis dicœcefis, anno Domini MCCLXXXIV. dic Mercurii poft feftum beati Dionyfii.

Qua figillara, & aaecsno & fuis défera* pulo ad fcrupulum cuminata & corrofa ; tandem vtfi iunt acceptare, dicentes tun» quod ad plenum cam non poterant acceptare, nifi prius oftenfa ir· capitulo eorumdem . cum dc dido capitulo plurcs cflent alti fapientcs *//* probi ôc potentes, finequi·^bus nihil poteram expedire; fed eam libenter fuis fociis offenderent, & audirent quidnam fuper hoc placeret eis.

Poft hoc dominus eos «-ogavit, ut cum ipfo comederem: qui noluerunt, dicentesfc jam comedifle.

Poft hoc didus decanus dominum cum affeftn & inflantiffime rogavit, ut cur. ipio faltem una die moraretur.· quod facere dominus recufavit , fe curialiter & am'cabiliter excuiando Tunc receflerunt decanus & fui, domino cum reverentia falutato ; dommus comedit, & abbas cu-n eo , & multi alii in domibus abbati*, fic procura_ tus modo quo fupia.· compmaO etiamnio11 do quo fiipra de cxprnfis diii* dici ioluii* per abbatem, lumm; fuit.....

Eodem die vemr , domin *fedente ii. menf·. , domn.j? Hcliar abbas fandi Aflcrii, isr culatis cctlcii* Pctragoiicenlis dicrrtfis , conlcrvaror do-.r.ini Biruiicenlis , fup.t provifionc pridida .

Poft comeftionein Maior , & burgrmes Burdcgaienfcs vcncruni vitum dominum i« camera fua , cum buccinis, & .n magna io·lemnitatc & veneratione ; & biberunt cum domino, & de diageia comederunt.

Eodem dic io Vcfperis & in clauftro di-

aNNO

&κ abbatix dcnuociavit officPhs do.nini , multitudine hominum ibi flante & iedente; '° ^K"ra iuJ'c'· quatiam appellationes « quibuldam burgenfibus Bnrdegalcntibus, ab andtenua tdficialts Burdcgjlcnfis ad Bituuccnfem archrepilcopuin, vel e/us otficiakm Hitenedas, legitimas, flt canonice fuifteappdlatum , fic appellationes tenere ; revocando in irritum quidquid poll appellationes

Die Jovis icquenti ante diem, domino fle fois {urgentibus, fle venientibus fuprapoitum de la Canmdr, deluas Matutinas dicentibus; ibidem dum pararetur navigium , patatis omnibus, fuam navem intravit , fle alii navet alias, prout poctxrunt.

Et duin equi ponerentur m navibus , pakfradus capicerii Pida»ietifis, iocii dommi, cecidit in aquam in valore fexaginta librarum Tutonenfium, vei majori, ficibi in brevi hora fuit fubmcrlus.

Dominus dcfccodit ad portum de Manca per quatuor leucas longas a Blavia diflantem, dc apud Manca luam Miflam audivit in veflimentis fle libris ipfius ccciefix. Didi Major fle burgenfes didam aquam cum do* mino in divertis navibus tranlienint; fle dominum aflociarunt ufque Burdcgaknlem civitatem djilantem a dida villa dc Manca , per quatuor leucas longas.

Multi burgenlès Burdegalenfes cum predidis domino venerunt obviam bene in quingent<s fle plulquam per leucam: flcdomiuum, ut primatem luum revcrcntiiflmc cum falutationc devota receperunt fle acceperunt.

Domino (ranGtum per civitatem faciente, & a dextris, fle a ftniflris luam benedidionem humiliter cxfpedantibos dt inclinantibus ad eamdern fufeipiendam diflribucnte fle lar* giente, ad abbatiam landx Crucis Burdegalenfis declinavit · fle cum camdem pacifice , fit abfque contradidione aliqua credetet intrare; przfertim cum praxurfores domini , fle totus clerus , coquine, -itliarius, domini Marefcalles, pincerna , cctcrique offidT 1rs domini cum fommariis ad argentum fle vexclamcntum argenteum benigniter cum hilaritate vultus ibi fuiflent recepti, fle intus fua cibaria praeparata* fle nccrtlaria quxiiia; tum undique valvas ecdefix claufas invenit ; nec fibi patuit adiius , nec fibi voluerunt aperire, qui claufas tenebant, iicer cum inflantia plures, ut aperirent, requifiti.

Tandem venerunt decanus Burdegaleniis, flt decanus fandi Severini , fic alii plures , cum cis ad dominum flantem apud valvas, flt ei dixerunt: Domine cariflime, litteram quam heri dediflis apud Blaviam in capitulo legimus fle oflendimus concanonicis noflris: qua leda flt audita non placuit eis , nec fuerunt ea contenti. Attamen ii laiio- £ ne compolitionis, feu provifionis, aut ordinationis praodidc petitis admitti ad vilitationem, fle procurationem; parati fumus,fle vobis oflerimus facere, quod debemus fecundum tenorem provifionis pnedidx.- fit hoc oflerimus *ia* prxfentia tabellionum hic afliflentium, fle petimus fuper his fleri nobis publicum inflnunentmn. Et fi alias contra nos procedere intenditis aut petere, flt nc procedatur ad fedem Apoflolicam appellamus, flt ejus nos quoque fupponimus proieâioni.

Tunc dominus tabellionibus publicis vo-

Acatis, flt Prardicatoribus fic Minoribus, flt---------- aliis afflantibus dixit voce viv.· , Domini hic anNU adflantes, precor vos, attendite flt videte , C**,sn flt mtmoric commendate , quod nos jure noftrx Bituriccnfis ecclcfia, Ac noftro, flt omnium jure nobis competenti juxta tenorem provifionis prxdidz ad viGtationem, flt procurationem petimus admitti: fecundum quod peacdecdfores noftri Burdegaknfem provinciam vifuantes fuerunt admifli adprxmuT-r feientes quod noneft intentionis noftrx , ncc umquam fuit a provihont prxdida recedere, nec intendimus ; led obfervare petimes diligenter, nec in aliquo, aut aliquibus coi.· -tentis in ipfa conti ane : fle cum inftanna petimus nobis refervari, fle hoc petimus in publica forma redigi, fic aditantes inkribi .

Et dixit iuMequentcr: Monemus vos pnmo, fecundo, & tertio , decanum B.ndcgalenfem , flI decanum fandi Severini , fle vos omnes alios ipfis afliftentes, ne nos ex officii noftri debito vilitare volentes, noftram vtfitationem aliquatenus impediatis : flt quia manifefle patet, quod contra Deum flt juftitiam noftram non ceflatis impedire vilitatiooem, immo plus fle plus impeditis,- vos in bis feriptis, veftra exigente contumacia, excommunicamus , fle vos excommunie at os publice nunciamus.

Et tunc quidem ex parte decani Burdcgalentis , ut dicebat, fle nomine capituli, in cedula quadam, nefeio quaedam incepit legere: led prtt clamore nimio non potuit audiri. Tunc dominus converti» ad fores ecclefia: fanda; Crucis abbatem fle conventum, licet eos non videret , primo, fecundo fle tertio monuit, ut ipfum ad viGtationem fle procurationem admitterent, ut prxmittitur, fle ut tenebatur fecundum provifionem praemiflam ; fle in monendo continuo ad fores pullabat.

Et cum videret fe ad przmiffa non admitti, nec ipfos monitionibus fuis parere, in feriptis excommunicavit eofdem : fic fuum Qexecutorcm prxdidum rogavit, ut id faceret , ad quod erat deputatus.

Er tunc didi» conicrvator dides abbatem fle conventum modo quo ftipra inonuir, ut dominum reciperent ad prxmiifa fecundum tenorem provifionis prxdidx. Quos monilis fuis parere nolentes cxcommumcavit in feriptis, fle ecclefiam ecckfiaftieo fuppoluic interdido, quam jam dominus appofnerat eidem ioterdido.

Et poft hxc dominus per longum tempus , cum cc fufione, rubore , fle verecundia flans ad fores claufas ecclefiz plebe infinita adflaoie, videns quod nihil haberet , quod ultra poflet facere , faciens per folemnes nuncios, ut per capicerium Pidavienfem , Guardiantim fic Priorem Prxdicatorum Burdegalcnhum, fic plurcs alios, procurare fic tradare, ft didas viGtationem, & procurationem fuam impedientes ponent ali quatenus inducere ad aliquam viam pans fie concord ix, fle manfuerudinis . Sed ipforum tradatus nullum contecuii funt effeftum . Tunc dominus Biluncenfis dixit adftantibui Domini, videte quantam humilitatem , manfuetudinem, fic patientiam cis obtulimus : fed nihil humanitatis invenimus.

Anno Domini MCCLXXXIV. d e Mer curii in fefto beati Lucx audivit du.nn os Miflam

rchiT{c<>p^'

J*|*** TCn,t a<l ‡loeD“*«n OMgiAtr Bonin* de fan. Qÿrô'ioo» atchidiacom* fa ccdefia Lcmovicenfi, clericus ragis Anglia, voleesbo-

ncnfan.

Dfmno jfMgtrit Mrtrt , atiliti fntfthnUt , ftriffit ra iac vtrl·* .

CAriffimo fuo domino Augerio militi difto Motet, fencfchallo Agennenfi, magilicr Bonitus de fanfto Quintino, luftrts regis Anglic clericus, blutera & amoris augumentum. Litteras ierenirtimi principis domini regi» Franci* vidimusdc recipimus : fcilicet fenefcallus Vafconi» , ego, & alii coufiliarii domini regis An* gli· in hcc verba:

„ Philippus Dei gratia Francorum rex. Bertrando Coffe fervientifuo, falutem . Mandamus tibi, quatenus non per* mittas, quod in fenefcaUia feu in bail* lits Petragoriccnfi, Piftavienfi, Xantonienfi, Agennenfi, Vafconi* atque Arverni*, indebita gravamina, vel violenti» inferantur diledo dc fideli noftro archiepifeopo Biruricenfi, Aquitania primati, aut gentibus, vel nunciis fuis, in perfonis , vel bonis eorum, tum pro juribus provinci», vel primati» Iu* exercendis ad partes provincia vel primati* fu» carumdcm * φ* iffem. » ipfum vel eorum aliquem contigerit declinare ·' dc ipfum archiepifcopum dc quemlibet prxdiftorum in fuis juftts faifinis ab omni injuria, nec non gravaminibus dc violentiis manifeftis, in locis ipfos defendas cx parte noflr.i, quotiens opus fibi fuerit, dc dc hoc fuerit requifitus : nos enim tenore potientium praecipimus feneicalliis, & juftitiariis locorum prrdi&o* tum, ut tibi ad exfecutionem premiflorum, (i eos inde rcquiiieris, auxilium fub· mimftrent . Aftum Parilius , dic Lunae poft fertum beati Joannis Baptirtc, anno Domini MCCLXXXIV.

Cujus virtute mandati idem Bertrandus cum inftantias requifivit , ut fuper prxrriilTis auxilium miniftrcmus. Et nos mandato domini regis Franci* parere volentes, id complevimus indilate· & vos requit imus nihilominus confulendo, ut Jo-
„ hanni de Drocis curi» clerico, & Odo-
„ ardo de Bordis domicello, vel eorum al-
„ teri unum fervientem veftrum haberi fa-
„ ciatis, qui in fenefcallia veftra prxmiffa
„ compleat fecundum prxdiftarum conti-
„ nentiam litterarum, dc hoc gencrofc fa-
„ cerc nullatenus obmittatis. Datum Bur-
„ degal*, & fignatum noftro figillo, anno
„ Domini MCCLXXXIV.die vern Mercurii,
„ in fefto fandi Lucx.

Poftea dominus exivit civitatem Burdegalenfem cum maxima comitiva burgenfium ; dc in via , antequam exivit dc villa , ipfe vifitavit Bertrandum fervientem regi, qui infirmabitur ; & dimifit cum eo medicum fuum.

Poftea intravit Girundam , & conduxit cum ultra aquam Major Burdegalcnfis , dc plures alii.· & venit illa die apud faaftum Geraldum, abbatiam Sylv» majoris; dc fuit

A bi multum honorifice & iolemnitcr, catn-penis pulfatis, ft proccflionaliter a peiore dc conventu ipfius , abbare ablcntc , receptus . Sunt ibi monachi nigri; dc eft locus multum infignis. Et quia non comeduntur in corpore abbati» carne·, dominus cum fuis (ociis comedit fupra portam, ft comedit ibi carnes. Et venerunt ad dominam quidam monachi, inhibentes abbati fanfti Sulpitii , ne carnes comederet ibi; quia ipfe faceret contra conftitutionem ordinis fui. Sed dominus rcfpondit, quod pcxlatus dc fui focii non adftringuntur regulis fuis ; cum fit eo-ium fuperfar, & propter hoc ipfe votuit , quod diâus abbas comederat carnes ; quod & ipfe fecit : ft fuimus bene procurati. ANNO CHRISTt

E)ic Jovis poft Miffam voluit dominus intrare capitulum.* fed quia cantabatur Prima, dixerunt quidnam monachi, quod dominus jxfpcftaict, quoufque Prima effet cantata * ft tunc dominas intravit ecclefiam.

Et cum abbas fxcularis ecclefix fanfti Afterit Petragoricenfis, gerens vices reverendi patris «rchiepifcopi Turoncnfis , & epilcopi Aureliancnfis, confervatoram domini , fcqueretur dominum ad ecclefiam ; venit ad cum quidam monachus, Radi nomine, & eft operarius ecclefix.· qui contra dominum, & contra didum abbatem volebat appellare: fed antequam didus monaCchu$ aliquid diceret, diâus abbas axeotnmunicavit ipfum, poft trinam monitionem , quod ad requifitionem decani & capituli Burdegalcnfis nihil faceret, vel diceret contra dominum, nec contra ipfum.

Interim intraverunt ecclefiam ad invicem litigantes; & monacho difto coram domino aditante, dominus monuit ipfum, quod ni* ml faceret, aut diceret contra fe ; & quia monachus volebat ipfum monere aliquid movere , ipfum monachum excommunicavit, flt monachus hoe non obftanle dominum voluit monere: fed non complevit, dicens , quod faftum ignorabat, & quod nefdcbar quid faclabar.

D' jẽt flC dominus exivit ecclefiam, fafta primo monitione coram majori altari , quod ad fuam vifitationem in capitulo venirent : quod facere noluerunt. Ex tunc dominus intravit capitulum, caufa vifitationis: fed monachi voluerunt venire ; quos dominus monuit, ut debuit. Et quia venire noluerunt , dominus excommunicavit priorem , fubpriorem, & alios officiales ipfius monafterii, & «cdefiam ecclefiaftico interdifto fuppofuit . Prxterea diftus abbas fanfti Afterii monuit prxdiftos monachos ; &quia admonitionem fuam obedire domino noluerunt , ipfos excommunicavit.

Quo fado, dominus receflit, ft venit uEque ad portum , ubi tranfit Dordanam ; ft antequam recederet de portu, venit ad eum Raymundus ce Turiis domicellus: ft intimavit fibi, quod apud fandum Melianum venerat Bolo archidiaconus dc Blavia, qui fecerat fibi dandi portas ecclefix; & tunc dominus mifit ad abbatiam Ernaudum, ft Joannem diftum dc Santyo, fervientem domini Joannis de Agendo, tenente locum fencfcallix in Burdegalis ft Bafat» dicecfr bus; & quia loqui non poterant cum abbate , cum fit in Rotnana curia, locuti fuerunt cum fratre abbatis, ft cum magiftro

Rey-

— Raymundo procuratore abbatis; qui Ray-Ationem domini, & ejus excommunicationem,--------
aWO mundus venit obviam domino, Ac rogavit abbas faoâi Afterii ofus fuit officio fuo. anno
CHRISTI iptum, At exhibitis litteris fupplicavit, quod Die vero Veneris poft feftum beati Lucz, CH^sn
''**«' ipfe non irafeerctur fuper id quod fiebat ; impletis prxdiâis, venit dominus apud Ba- " *
quia parati erant honorifice, devote, Arcum flidam fanâas fidei, Agennenfis dicœcefis, &
fumma devotione ad recipiendnm dominum, fuit ibi ad expenfas proprias: prior autem
quando diâus arcidiaconus dc Blavia venit loci prxfeniavit fibi unum condcrellum vi-
ad abbatiam, qui eos moneret ex pane de- ni , At baillivus fimiliier unum.
cani Ac capituli Burdegalenfis, quod ipfum Die fabbati audivit dominus Mi(Tam fuam
non reciperent; alioqui ipfoa auâoritatedecani At capituli excommunicabat. Et quia in ecclefia, antequam recederet : & venit
non erant aufi incurrere malevolentiam ipfo- apud Marmande ejufdem dicœcefis: & fuit
rum decani Ac capituli.- propter hoc roga- ibi ad expenfas fuas.
vit dominum, quod contra abbatem nihil Die vero Dominica poft diâum feftum ,
faceret, ncc ecclefiam interdiceret, quia fu- audita Miffia fumrno mane , veniendo ad
Er impedimentum hujufmodi triftabantur . B portum fanâzMariz, Agennenfisdicœcefis,
venerunt obviam domino ufque ad portum
dixit domino : Ad ecclefiam venite : & de Aguillon Bernardus de Parille, prior fz-
quamvis ipfam claufam inveniatis Ac hofpi- cularis ecclefix fanâi Caprafii Agennenfis ,
tia monafterii, verumtamen leviter intrabi- Joannes de Fourgetes canonicus Bituricenfis
lis, & omnia vobis neceftaria habebitis. Ac Agennenfis, Helias de Contures prior de
portu fanâz Manx. Fuit ibi dominus re-
Et fic dominus venit ad ecclefiam, Ac in- ceptus iolemniter & proceifionaliter, & cam-
venit eam claufam; fed ante portatn extra pants pulfatis, prxfentibus omnibus fupradi-
ecclefiam invenit unum canonicum ejufdem Qis, qui cum domino comederunt, Ac fuit
Monafterii, qui contra dominum ad fedem ibi dominus bene procuratus.
Apoftolicam appellavit. Nomen canonicieft Et quia dominus intellexerat, quod quidam
Mcnfredus de Salogna, Ac quemdam alium canonicus Burdegalenfis venerat apud
clericum , qui dominum denunciavit a conci- Agennenfes, ut receptionem fuam erga ca-
lio fado Biturigz excommunicatum: Ac ejus pitulum impediret; poft comeftionem mifit
confentu Ac requifitione oftia domorum ar- dominus ad capitulum Agennenfe Joannem
chrepifcópalium fraâa fuerant : & appella- Cde Fourgetes przdiâum, ut nunciaret capi-
tionem faâam per decanum Ac capitulum iulo canonicorum Burdegalenfium errorem.
Burdegalenfe contra diâum dominum inno- Die vero Lunz ante feftum fandorum
vavit ; Ac utrique tftorum appellantium apo- Simonis & Juds apoftolorum, domino ve-
ftolos petiit, quos concclit dominus ; Ac ad niente apud Agennenfes, cantor, & plures
diem Veneris lequentem citavit decanum Ac canonici Agennenfes, ex parte capituli ve-
capitulum Burdegalenfe apud *la BafÜit* fan- nerunt obviam domino, dicentes, quod do-
âz fidei, oftenfurum gravamina quz dice- minum honorare modis omnibus intende-
bant fibi illata per dominum; Ac obtulit do- bant - fed quia diâus canonicus Burdegalen-
minus refarctre expenfas, fi quz faclr effient fis capitulum Agennenfe monuerat, ut do-
occafionc diâorum gravaminum: Ac petiit minum non reciperent, alioquin eos auâori-
fupcr oblatione hujulmodi publicum fieri in- tate fui confervatoris excommunicabat ; re-
firumentum. Suifivit dominum ex parte capituli Agennen
Poftea monuit priorem Ac adminiftratores s canter ecclefix, quod fi fuper impete-
ipfius monafterii, qaod ipfum reciperent ad rentur, quod Ipfi haberent propitium Ac coad-
procurationem Ac vifitationem: Ac quia hoc ç^jutorem: Ac fic a domino receflcrunr &
facere denegarent, ipfos excommunicavit venerunt ad ecclefiam, ut receptionem do-
fed ob reverentiam ipfius abbatis monafterii mini honorifice pnepararent. Dominus au-
prxdiâi, cum przfens non effiet, ipfi parcit, tem ad ecclefiam veniens, mulrum fclemni-
nec ecclefiam interdixit. Et tunc dominus tcr & honorifice a dido cantore 5< toto ca-
intravit hofpitium ejuldem monafterii, quod pitulo , campanil pulfatis , proceifionaliter
invenit quafi paratum ; Ac antequam domi- fuit receptus, & in domibus epifeopi rece-
nus comederet, Major villz cum pluribus ptus , abfente epifeopo, & procuratus .
burgenfibus venit videre dominum ; ei often- Poft comeftionem vero, quia quidam de-
dens dominus litteras domini Regis Fran- cani Agennenfes dubitabant aliquantulum de
ciz, Ac litteras domini Joannis de Crefiily proceflu domini ; informavit eos fuper pro-
fenefcalli Vafconiz ; qui refpondit domino, ceflu fuo & fuper fuo privilegio, quod non
quod paratus erat fuam facere voluntatem . poterat excommunicari ; qui proceftu domi-
Illa die fic remanfimus: Ac quia nimis tar- ni audito, pacificati remanferunt.
d,c veneramus, non comedimus nifi feme) . Die autem Martis, antequam recederet
Die autem Veneris, audita Miffia in Au- de Agennis, celebravit in majori ecdefia ad
la, antequam dominus recederet, interim majus altare de beata Maria : & fecit fer-
venit ad portam ecclefix, At monuit inte- tnonem ad populum, & tetigit negotium
rim priorem, Ac aliosadminiftratores, quod Arragoniz , & dedit indulgentiam. MifTa
iptum reciperent ad vifitationem: quod fa- celebrata, receffit , & veniente ipfo apud
cere noluerunt.* propter quod ipfos excom- fandam Liberatam Agennenfem feu Agen-
municavit . nentis dicœcefis, venit ei obviam prior foci:
Item ibidem, eadem bora Ac die excom- quo loco fuit receptus, campanls pulfatis ,
municavit diâum archidiacoaum de Blavia, & proceftionalitcr, & procuratus ; & aflb-
Ac diâum Menfredum, propter hoc quod ciaverunt eum ad diâum locum diÛus prior
fuam vifitationem impediebant; Ac fecit te- fanâi Caprafii Agennenfis, & Joannes de
gi fuum privilegium, quod excommunicari Fourgetes przdiâus. Sed antequam recede-
non poterat, Gallice Ac Latine. ret dc Agennis, vifitavit dominus ecclefiam
Die autem Jovis precedentl, poft moni-

------fanûi Caprafii; & fuit ibi, campanis pul-Aratum monachorum nigrorum, ft eft de

anno (antibus , procettionalitcr receptus a priore CHRISTI fando Martiali Lemovkenfi. ficquia domi-

CHRISTI & capitulo d:ti Joci. Et quia capitulum nus jam recepérat omnes procurations quas

Agennenfe petierat a domino quamdam lit* habebat in ditreth Petragoricenfi, fuit in

teram, fuper requifnione quam ei fecerat diâo prioratu ad expenfas luas; & venien-

cantor Agenneufis exparte capituli, ft eam do apud fandum Majolura , vidit dominus

non habuerat; & faâa fuit apud ùmâam in quadam abbatia, qus *Ckttttftlnit* nuncu-

Liberatam, & figillata figillo domini , dc patur, dominum enifeopum Pctiagorkcnfem:

tradita magiftro Joanni de Fourgetcs prar- & funt in predicts abbatia canonici regu-

diâo. lares .

Fotum littor» fut in htc vtrbn ·

NO Simon Dei gratia Bituricenfis archicpifcopus, Aquitanis primas ; „ notum facimus univerfis prxfentcs ras infpeduris, quod nobis jure Bituri „ ccnfis ecclefix ft noftro, Burdegaleniem „ provinciam & dkecefim Agenneniem vifi- tantes, fteiviratem Agennenfem caufa vi- „ fitationis ingrefli,- venerabiles viricapitu- „ lum Agennenfis ecclefix nos honorifice , „ procettionalitcr, ft prout decuit, recepc- „ runt, & in palatio epifeopi Agennenfis „ more folito fuimus procurati. Verum quia „ decanus ft capitulum Burdegalenfe, &eo- „ tum officiales, fede vacante; & facrifta Bayonenfis , dicens fe confervatorem a „ tede apoftolica deputatum, decano ft ca* „ pirulo fupradiâis contra capitulum Agen- „ nenfe, ob prxmitta , fe velle de faâo „ procedere comminatur: Nos quia pizdi- „ <tum capitulum Agennenfe nobis & jure „ Bhuricenfis ecclefix in hac parte adfi- „ Hunt fideliter ft adhxrcnt, & in pofte- „ rum fe adhxrcrc & adfillere profitentur ; „ concedimus quod nos, fi occafione pre- „ milTorum, conjunftim vel divifim in po- „ iterum moleftentur, tam per uos, quam „ confervatores noil ros adbitamus, eifdem „ favorem, confilium & auxilium impen- „ dendo; jure Bituricenfis , & Agcnnerfis „ ecdefiarum in omnibus femperfalvo. Da- „ tum ftc.

Die vero Veneris, in vigilia fanftorum Simonis ft Judx, audita Mifta apud fandum Afterium, venit dominus Petragoricas, & intravit civitatem: ft receptus fuit pioceifionglitcr, campanis pulfatis lolemniter , a capitulo, abfente epifeopo : & fuit dominus in domibus epilcopi receptus & procuratus.

Die hbbati, in fefto Apoftolorum Simonis & Judr, celebravit cum pallio in cathedrah ecclefia ad majus altare,- ft fecit fieri fermonem, & dedit indulgentiam. Et poft Mittam venit dominus apud fanâum frontonem in Caftro Petragoricenfi: ftfunt ibi canonici fxculares, ft abbas fzcularis : fuit ibi , campanis pulfatis, proceflionaliter ft receptus fic procuratus.

Die dominica celebravit dominus fummo mane in ecclefia fanâi Frontonis, ft fuit ufus pallio , & fecit fermonem ad populum, ft indulgentiam dedit. Et poft Mittam fu<t m capitulo, & denuntiavit excommunicationes faâas ab ipfo contra decanum & capitulum Burdcgalenfe ; & fecit heri copiam omnium privilegiorum fuorum & procefluum iaâorum contra decanum & capitulum ft officialem Burdegaleniem. Tunc reCeffit dominus , ufque ad tempus quo cantaretur Tertia .

Pollea exivit dominus apud Ma/olumprio- ratum citatus, venit pro eo ma-, giftcr Joannes " de Fougères, canonicus Bituricenfis ft Agennenfis. ft apportavit litteras excufatorias prxdkto epifeopo : ftquia dominus Joannes promiferat domino, quod ipfe epifeopus revocaret quidquid fecerat contra dominum, dominus recepit fuam excufationem. Et quia prior fanât Caprafii , & capitulum Agennenfe fnper hoc rogaverunt dominum.

Die fabbati, audita Nbfla, venit dominus apud Rupellara, prioratum dc Clugniaco,

ANNO CHRISTI

co; fit venit ei obviam **Major,** fie plûtes burgenies de **villa,** fit fuit receptus **indido** prioratu, campanis pullatis, fed non proceffionaliicr, qma non erant parati; & fuit ibi procuratus.

Die vero **Dominica** , quia dc przcedcnti non fuciat receptus proceflionaliter, receperunt **ipfum,** campants pullatis, ficprocclI*>ontliier, &* cckbravjt dominus in pontificalibus, fit ufus fuit pallio: *&C* poft **Mifl«m** fecit fcimencm in ctmetcrio, fic fecit meniiunemrdc cruce in fennonc , fit plures cruce **fignavit,** dc dedit indulgentiam ; fic fecit fibi **Major** pr«fi.ntari plures cuniculos, aves plures, ficunum heamnem oneratum dedacers.

Et his faâis, venit dominus apud Boetum prioratum dc monafterio novo Piâavienfi; fic fuit ibi dominus receptus, campanis pulfatis, proceflionaliter: fit prior , fic plures burgeofes venerant domino obviam , led eum non invenerunt, quia per aliam venit viam. Et ibi iumus bene procureti , qu-a prior eft homo multum valens.

Dic Lume, audita **Mifla,** venit dominus apud **Asfort,** fic conduxit cum prior de Boeto diu, Prioratus vero de Asfort eft dc Burgodolenfi, Bituricenfis ditrcefis.- dc fuimus bene recepti, campants pulfatis, fed non proceflionaliter , quia prior , fic monachi crane in Bicuria: led non fuimus bene curati .

Die Mercurii, audita **Miflâ,** venit dominus apud **Niort,** & conduxit cuts prior de *Ito&o Jatone* **przdiâo,** & caftellanus de ianâo **Meflantio.** Et eft prioratus abbatia dc Charros Piâavienfis ditrcefis; & funt monachi nigri; & fuit receptus, Campanis pulfatis, proceflionaliter, & procuratus. Et ibi venit ad dominum magifter **Guillelmus,** clericus domini epiicopi Pidavienfis, ad conducendum dominum per diceccdm Piâa* vienfem.

Die Jovis, audita **Mifla** , venit dominus apud ianâuin Gcloys, prioratum de Clugniaco: fic fuit ibi dominus receptus, campanis pulfatis, feddoo proceflionaliter, quia prior non erat in partibus illis: fic fuus iocius, qui domum cullodiebar, iverat apud Niortum pro neceflariis domino fic familia; qua:rendis, fic fuit ibi procuratus.

Die Veneris, audita **Mifla fummomane,** venit dominus apud fanâum MefTantium ; dc eft abbatia monachorum nigrorum, dc fuit ibi dominus receptus, campanis pulfatis, proceflionaliter , przfente abbate, dc procuratus.

Et fuerunt ibi citati decanus dc capitulum Burdegalenfe, qui comparuenmt per procuratorem; cui dominus obtulit, quod paraluserat revocaie omnia gravamina, fi quz intuleras , dummodo doceret de eifdem . Qui refpondit, quod ad hoc non venerat : fic fuper hujufmodi proceflii dominus petiit inftrutncntum publicum fibi fieri a quodam tabellione, quem diâi Burdegalenfcs fecum ducebant; fcdreceflit inftrumcnto nonfaâo.

Et ad diâum locum venerunt duo clerici , quorum unus canonicus Xantonienfis majjifter Joannes de Sours, Carnotcnfis dictecfis fcilicct, ficquidam alius, adexcufandum dominum Xantonienfcm epifeopum , fuper hoc quod ipfe iugfllaverat proceflus Burdc- A galcnfes, quibus dominus obtulit informatio-------- nem fib< fieri per inftrumcma publica de ptocelbbus itis: qui ufque in craftinam deliberajionem petierint. ANNO CHRISTI

Mane fafto , venerunt ad dominum , & cilcii*, Tigillum domini XantonienGs figtila- tum dederunt, quod ipfe totum revocabar. Quibus. laâis , celebravit dominus Miflam conventualem in pontificalibus, & ulus fuit pallio, & fecit termonem ad populum, & dedit indulgentias. Quo faâo .

Die fabbati in fello besti **Martini,** venit dominus apud Agones, prioratum canonicorum regularium, ablente priore. Et efl dt- <2iis prioratus de abbatia de *Γ Eftitrpe* ; ubt Bfuit receptus, campanis pulfatis, proceflionaliter, & procuratus.

Die Dominica, audita **Mifla** , venit dominus apud Vcrinos, prioratum Je lanUo Meflantio; ubi fuit dominus receptus, campanis pulfatis . proceflionaliter, & procuratus. Quo loco fuerant nuncii Burdegalenfes, & inhibuerant priori loci, ne reciperent dominum. Sed abbas fanât Meflantii appellaverat contra ipfos pro fe, & libi adherentibus.

Et ibi fecit fieri dominus monitiones quafdam ad monendum didos nuncios, ut defifterent a talibus inhibitionibus, alias ex- ~~communicarentur~~ ; & fuerunt miffi ad di- Câam monitionem faciendam Girardus clericus coquina:, fic Joannes Bellechiere : fed adhuc non invenerunt ipfos, quia non venerunt ad p-ioratum dc Panpron, ubi credebatur quod debebant ire.

Die Lurua, audita **Mifla,** venit dominus apud Panpron prioratum de fanâo **Mcflanlio;** fic venit ei obviam abbas de fanâo Mcffantio, dc prior loci **przdidi,** ubi fuit receptus, campanis pulfatis , proceflionaliter, fic procuratus.

Dic Martis, audita **Mifla fummo mane,** venit dominus apud **Vinoniam,** prioratum abbatiz fandi Cypriani Piâavienfis; fic vcniendo ad d éhtm locum conduxit eum ab- bas fanfti **Mcflantii,** fic prior de Pampron , de ibi fuit receptus, c.unpsnis pulfars , proccflionaliicr a prioic loci & focus fuis, fic procuratus.

Dic Jovis, audita **Mifla fummo mane** , venit dominus ad abbatiam , quz vocatur abbatia fandi Benccidi de Quiriciaco vcl Qtiinciaco, in qua funt monachi nigri; ubi fuit receptus ab abbate dc conventu, campanis pulfatis, proceflionaliter , & procuratus.

Et ibi venerunt ad dominum majores dt capitulo **Piftavienfi,** fic informavit eos dc omnibus proceflibus fuis, fit habuerunt trans fcriptum, ut habeant confilium iuper didis proceflibus ; dt dedit ibi *dominusJndulgcn·* lias pro ecclefia Piâavienfi. Quidam ex cis comederunt cum domino : quidam recclfcrunc ,

Dic Mercurii fequenti, audita **Mifla fummo mane,** venit dominus apud Lugudiacum, prioratum de abbatia dc Mazclliaco, Gallice , *JHtilUft:* de fuir ibi dominus receptus , campanis pulfatis, proceflionaliter, a priore loci fit focit ejus.

Et ibi venit ad dorhinum fubdecanus fanât Hylaui Pidavienfis ; fie folebat diâus prioratus efle abbatia, ubi luit abbas beatus

——Marcus vel Martialis: fic funt ibi illi duo Sl°01 refufciiavit a mortuis.

Die Veneris, audita Mifla, venit dominus apud Nobiliacum; fic eft abbatia monachorum nigrorum; fic venit ei obviam abbas loci, ubi fuit receptus, campants pulfatis, proceflionaliter, ab abbate & conventu mullum honorifice, fic folemniter ,. fic fuit procuratus ibi ; fic venit ad eum Piâ'avienfis cantor, prxpofttus, fic officialis » fic fubdia* conus fanâi Hylarii Piâavienfts.

Die fabbati in oâavis beati Martini, an* tcquam dominus recederet de diâa abbatia, recepit licentiam ab eo cap'cerius Piftavienfis, fit audita Mifla, receflit. Similiter magiftar G. de Chipra, clericus domifiiepifco* pi Piâavienfts, qui nos conduxit pcrdiceceftm Piûavicnfem ; fit conduxit dominus ab* bas fit prior didxabbatix ; fie venir dominus apud Boeretè. prioratum monachorum nigrorum , fic eft de abbatia de Nobilitate.* ubi fuit receptus dominus, campanis dc more pulfatis, proceflionaliter, fic procuratus.

Die Dominica poft oâavas ianâi Martini hiemalis, vifitavit dominus prioratum dc Luceyo, fie de fando Martiali* montis Marii. Lcmovicenfts ; fic receptus fuit proceffio* naliter, campanis pulfatis.

Et quia prior fanâi Martialis, ad quem ultimo declinavit, noyf 'habebat domos lufficientes ad recipienddm dominum; venit ad C domum Dei montis Marii, fit receptus ibidem proceflionaliter, procuratus fuit in diâa domo ad expenfas diâorum priorum . In diâa domo non erat reâor , nifi duo procuratores ; fic litigabant quidam in curia Romana, ut cflentredores praediâ*domus.

Die Mercurii ante feftum fandi Luce evangeliftx, procuratus fuit dominus in prioratu fanâi Romani de Blavia, Burdegalen* fts diœcefis. Qua die decani fanâi Andte*, fie fanât Scvcrini, fic multi alli canonici Burdegaknfes venerunt ad dominum, cooqtterentes inter cetera de forma litterarum quas miferat per piocuraticnem fuis petendis in locis ad que declinaverat: unde tuncD inter dominum, fie prxdidos decanos fuit forma litterarum , qu« iequitur in hzc verba .'

Ferma Illttrarum demini Eiluricetfj fort, êfr.

SIMON Dei gratia Bittiricenâs archie* piieopus , Aquitaniae primas; dileâis „ in Oirifto talibus, prioribus, vcl abbati„ bus talis diœcefis; falutem in Domino . „ Btirdegalenfem provinciam vifttantes , o„ mni co jura quo poflumus, & debemus , „ juxta proviftonem feu ordinationem fedis n Apoflolicsc fuper boc editam a bomsme* E „ morix domino Gregorio Papa IX. fic pro„ ut prxdcceiTorcs noftri a vobis confueve„ runt admitti; tali die ad locum veftrum „ proponimus favente Domino, declinare : „ unde vobis mandamus , nihilominus vos „ monentes, quatenus diâa die procuratio* „ nem noftram & nobis, & noftra familiar „ prxparetis . Datum, ficc-

Anno Domini MCCLXXXIII. die Veneris poft *Ocull mei*, five poft feftum beati Grcgorii, menfe Martii , reverendo patre domino Simone Bituricenû archiepifeopo , A Aquitani* primate, dicccefim Oaromonten I fem caufa vifitationis intrare volente, Do* chabreyz ven Exoldunum , in abbatia loci Exoldunenfts, ubi fuam procurationem recepit, fed ibi receptus non fuit proceflionaliter , nec camoanis pullatis, quia jam vifitaverat alias ibidem,* fed fumrna cxpenfa rum fiait feptem librarum.

Sabbato sequenti vifitavit ecclefiam beati Cyrici Exoldunenfts; & fuit per ipfum do* minum archiepifcopum, & canonicos pre* fentes de Mifla derundorum celebranda ibidem per unum canonicorum , vel per alium, quem procuraret; derefidentia canonicorum facienda, ât de pœna tftficientiuœ in ipfa, Bqu* cft quinquaginta folidorum; fic quod puflint diâi canouici ftuderc in ilia, in qua magis poterunt proficere facultate ; nifi de dolo, fraudeque liquido appareret: de quibus fi appareat , corrigetur per praelatum. De his omnibus confefla fuit littera: diâi vero canonici procurationem domini folverunt in abbatia ptxdi&i, propter honcftatem domorum.

Dominica qua cantatur *Lutere Jerufolem^* five ante feflum beati Benediât abbatis, vifitavit dominus in ecclefia fandi Dionyfti Exoldunenfts. Canonici fanâi Dionyfii m·* dictatem procurationis folverunt , & prior fanâi Paterni Exoldunenfts aliam medietatem ,' domino remanente in abbatia prediâa, propter honeftatcm domorum.

Diâa dlc celebravit dominus apud fandum Paternum in pontificalibus, fic fermo* cinatus fuit ibidem, & confirmavit. Et eft fetendum, quod uterque, fcilicet capitulum fanâi Dionyfii, & prior fanâi Paterni, ad integram procurationem tenentur.

Die Lunae fequenti fecit dominus reconciliari cimctcrium fanâi Dionyfii Exoldunenfis per archipresbyterum Exolduncnfem , virtute fui privilegii, aqua prius per ipfum dominum benediâa.

Inde venit ad Cafale Benediâum, ubi fuit receptus proceflionaliter, campanis pulfatis.

Die Martis fequenti intravit dominus capitulum Cafalis Bencdiâi, & ibi fecit fermonem : & inquifito de ftatu monafterii , tam in capite, quam in membris ; poft multa per multos dc monafterio domino relata & revelata, tam palam, quam fecreto, diâum capitulum & prior loci ejufdem per fuas litteras figillo conventus figiliatas, domino dederunt poteftatem plenariam dc fpccialem providendi ipfi monafterio per fevet alium, dc abbate, de monafterio , vel aliude quandocumque ipfum monafterium per refignatiooem fratris Joannis, tunc abbatis monafterii ejufdem, contigerit vacare.

Ipfa die Martis, fcilicet in fefto fanâi Benadiâi abbatis, venit dominus ad prioratum de..Vadoliona, fpeântem ad Burdcgalenfem; & ibi rveeptus fuit proceùionaliter, campants pulfatis, & ibi procuratus fuit, fic confirmavit dominus ibidem. Non fuit computatum.

Die Mercurii fequenti venit dominus ad prioratum da Linerys , ubi receptus fuit proceflionaliter, dt procuratus. Summa expenfarum fexdecim libre, tres folidi, una cum duobus denariis.

Die Jovis fequenti apud Alis campum venit dominus, ubi fuit procuratus, fit ibi benedi-

aquam pro ecclefia de Cattel. Mail* Λ lant reconcilianda ; fit mandavit reconciliari per arcbipresbyterum loci.

anno CHRISTI

Die Veneris fequenti venit dominus apud Nigram Lacum, ubi fuit una- cum abbate loci.

Die iibbati fequenti, in fello Annunciationis Dominica, venit dominus apud fandum Amandum, ubi dominus facros ordines celebravit, vifitavit dt fuit procuratus, & in craftino confirmavit ibidem.

Dominica fequenti, fcilicet Dominica in Paflionc, five die Dominica poHAonuociationeni Dominicam, venit dominus ad abbatiam de Charenton, ubi fuit procuratus.

Die Lumc fequenti, intravit dominusca-B pitulum, & fuper ftatu moaafterii inquilino* nefaâadiligenti, tam intemporalibus quam in lpiritualious, poli multos treâatus carentes cffeâu, tandem finaliter priori de Linreio, commifla fuit adminiftratio bonorum temporalium ipfius tnonafterii, abbate Nigri lacus ipfi priori deputato habente a do* tnmo, quoad hoc poteftatcm, prefente ; ut ipfius abbatis confilio diâus prior iraâarer. fic faceret qu® majoris effent inquifitionis.

Qui orior taâis facrofanâis evangeliis juravit, le fideliter faâurutn & traÔatipum diligenter, quod ipfi monailerio de Charenton viderit & crediderit expedire, tam in folutione debitorum , receptione , conferva-Cbiis celebravit, prsedicavir, dedit indulgentione & expeditione bonorum, quam familix permutatione.

Prrcepir etiam dominus, ut totus (latus tnonaflerii ia feriptis redigeretur, & quadruplicaretur, ita quod dominus unum tcriptum haberet, abbatiffa fecundum , diâus prior tertium, & quartum abbas prédiâus, ut de diligentia fidelitate & curiofitate didi prioris liquidius appareret.

Item benedixit Dominus aquam pro quodam cimeterio reconciliando, lcilicet de fando Stephano de Granerio, quod mandavit reconciliari per archipresbyterum loci.

Anno Domini MCCLXXXIII. die Martis, ante Ramos palmarum, intravit dominus Simon Biluricenfis archiepifcopus Aquitanis primas , dicœcefin Claromontenfem , caufa vifitationis : & primo declinavit apud Silinigniacum, & vifitavit ecclefiam parochialem diâi loci, ubi fuit receptus proceffionaliter, pulfatis campants; & procuratus in domo cappellani diâi loci ad expenfas diâi cappellani.

Dic Mercurii fequenti, in mane audivit Mittam dominus in eadem ecclefia, confirmavit, tonfuras fecit, ac aquam benedixit pro quodam cimeterio reconciliando in dioecefi Biturícenfi: & exinde venit apud Peffoy prioratum de Sanâo Porciano, ubi fuit receptus proceifionaliter, ut fupra: & procuratus ad expenfas prioris difti loci. Summa expenfarum, oâo libre.

Die Jovis, fcilicet penultima die menfis Martii, venit dominus apud monaflerium Gelleigney, prioratum convectualem de Cala Dei, ubi receptus fuit proceifionaliter , campants pulfatis, cum cantu, & procuratus : priore loci dc fex de monachis fuis prandentibus cum domino. Fecit ibi prardtcari indulgentiam, & confirmavit ;

Eodem die finivit prior dc Firmitate fuper Aligcrim, dc novem libris, 'pro procuratione.

hem eodem die finivit prior de Lengero—— ------ Clugniacenfis ordinis, de decem libris pro procuratione.

1U<

Item idem prior pro prioratu de Dreturay, pro procuratione finivit fimiliter de decem altis libris.

Die Veneris fequenti, venit dominiuapud Fleury prioratum de abbatia Turnotienfi. Receptus modo quo fupra; fohitis expenfis domini per priorem loci pro medietate, & percapcllanum loci ejufdem pro alia medietate. Ibi confirmavit, tonfuravir parvos, & quxJsra ornamenta, altaria, & alia facerdotalia benedixit.

Sabbato in ramis palmarum, fcilicet in prima die menfis Aprilis , venit dominus apud Vercnnes fuper Aligerim prioratum dc fanâo Porciano , receptus proceffionaliter campants pulfatis.- & ibi Mittas fuas audivit , confirmaVit. fecit coronas ; ornamenta lacerdotalia benedixit. Medietatem expenfarum folvit prior loci ejufdem, & dc fuo curati villx ipfius aliam medietatem lolverunr .

Die Dominica in ramis palmarum, fcilicet fecunda dic menfis Aprilis, venit dochinus ad abbatiam fanâi GeJcberti Prrmonflratcnfis ordinis, proccflionialiter receptus campanispulfatis, cum cantu.' fic ibi ramos palmarum benedixit. Mittam in pontificalt-

tiam, confirmavit, coronas fecit, quedam ornamenta benedixit, & fuit ibi quoque procuratus .

Die Luna: fequenti, venit dominus apud Arthonam, vifitaturus ecclefiam canonicorum . Canonici dominum non receperunt procédions! iter, nec pultaverunt, nec cantaverunt .

Eodem die ipfi canonici fuum regnofeentes errorem, defeâum fic, negligentiam, quod diâum dominum Biturícenfem àrchiepifcopum proceifionaliter , cum debita reverentia & honore non receperint; poenitentia dudi miferunt ad dominum, & venerunt humiliarer fupplicantes, ne pro di£ta negligentia contra rpios moveretur, nec offenderetur, & ad exculandas exeufationes in prxdiâis , (implicitares & fatuitatem in prxmiffa negligentia affertive pratendebant ; & quod malittofe non fcciflent, dc adventum domini non lufficienter praffeiverint.

Verumtamen cantor nomine fuo fic capituli ,Ific quilibet canonicus qui prslentes erant, diâam negligentiam in manu domini fingulariter emendarunt ; taxatione emend® fic levatione, per fidem cujuslibet ipforum in voluntate domini rcliâis; fic expreffe recognolcentes adhitionem reverenti®, fic honoris, fic procwffioois ipfi domino, fic fuisfuc-Ecefforibus fe teneri. Et ad fupplendumquod omiferant, in craflino diâc dici Lune diâum dominum cappis feneis induti proceffionaliter receperunt ; campanis pulfatis , cum cantu occurrentes ipfi domino ufque ad exitum cimetcrii, fuper iplum pallio ufque ad altare per ipfos .deportato.

Dominus ibi fuas Minas audivit, fecit prxdicari, dedit indulgentiam , confirmavit, ornamenta benedixit, fic fecit coronas ; fic ccclefiatjp , t. m in fpirltualibua , quam in temporalibus vifitavit . inveniens quod diâa ecclefia , puuifuc in adminiftratione tem-

——————remporalinm , reformatione fic confilio io-Amanitate noluit, quod illa dic procefliona··
.“<<*-”I

,5«. Auditifquc his qu* fibi canonici dicere voluerunt, in quibus reformatio **neceflaria** videbatur; refpondit dominus, quod fuper his domino Claromontenfi epifeopo libent il-iime loqueretur , fic fuper exhibendo remedio cum ipfo tradaret. **Expenfas vero** dicêt dommi didi canonici perfolverunt. Summa expenfarum fuit novem libcarumi-

D;e Martis venit dominus apud ***Tcllt:Jt*, Lanne, Tbeclctas, prioratum Cafc Det;** receptus proceflionalitcr cum cappis fericis, campanis pulfatis, cantando, fice. Et licet prior loci ejufdem aliquibus de familia **ipiius** domini groflb modo loqueretur, fie fupcrbcBda die fabbatt fic de Pafch* ipfis divinum uicendo, quod dominum recipere non tenebantur, nifi cum equis triginta ; fic **ex**pendere non poterat ultra quatuor libras, officium celebraret ; fic fuit receptus ibi , vinec debebat ; fit quod plus non folveret , fitavit proccflionaliicr, cantando, pallio lutum totas folvit expenfas, quas dominus fic per ipfum honorifice deportato.
tui fecerunt. In loco ibidem dominus au- Dic Patch* fequenti celebravit dominus
divit Miflas fuas, confirmavit, ornamenta in pontificalibus in ecclefia majori , fit in-
benedixit : fit fuit fumma expenfarum, vi- terfuit Matutinis; fic in domo epilcopi no-
delicet ufquc ad decem libras fic quinque de prrcedenu cum parte fu* tamili* jafolidos. cuit, ut Matutinis intereflet : fed in domo

Die Mercurii fequenti , venit dominus epifeopi, juxta ecclefiam, prspofitum ecapud abbatiam de Chauvient, ordinis Au- clefi*, hebdomadarios, fic inultos canonigufimorum, feu canonicorum regularium , cos alios, fic non cantorem , communicavit,
prope fic in lubttrbio civitatis Claromon- Et ipfa eadem die ecclefiam beat* Matenfit, receptus modo quo fupra, fic pro-C ri* dc Portu poft Miffam vifitavit ; ubi re-
curatus. ceptus fuit cantando, a canonicis, fic- pro-
ceihonalitcr, pallio in quatuor haftantibus

Die Jovis fequenti, fcilicet in Cccna Dofuper ipfum honorifice deportato.
m m Jcfu, vc.it dominus vilitationis caufa Die Lunx fequenti, fcilicet in craftino
ad majorem ecclefiam Claromonteniem ; re- Pjlchz, dominus, audita Miffa fua , ad
ceptus, proceflione fibi occurrente ulquead ecclefiam majorem acceflit; & in capitulo
grjJus ante valvas majores ipfius ecciefis , canonicorum, faluiatis quibuslibet canonipaüio luper ipfum dominum in quatuor ha- cis, fecit coronas plurcs, & rcccfiit.
ihlibus, ufquc ad altare majui, earn panis Eadem die Lunx venit dominus apud
pullatis, cum cantu honorifice deportato, Sarcllach, prioratum abbati* Cjlz .Dc i.
omnibus dc choro ferreis cappis indutis. Prior loci ejutdem, cum duobus fociis, &

Hoc faâo, dominus intravit cum cano- duobus armigeris, domino Btturicenfi venit
nicis capitulum: fic poll feptem plalmos, obviam fere per dimidiam leucam, & dofic Litaniam dictos m capitulo, ablolutio- minum honorifice falutaverunt fic reverenne per ipium dominum facta , luper ca- ter; tamen dominum non receperunt, nec
noincos fic. zdCillentes, dorr.imis praedicavit D proccfiionalitcr, nec alias; fed dominus iη-
1 atine. venit oflia aperta, & intravit. Prior & lui

Poll fermonem, canonicis tantum in ca- focii cum domino comederunt.
pitulo cum domino remanentibus; vifitavit Dominus ibidem, audita Miflafua, condominus, fic cum canonicis dc multis ha- firmavit, ornamenta benedixit, multas etiam
buit termonem, fie traâatum potilfime de ad fupplicationcm prioris fecit coronas . Prior
abbate Cal* Dc: : qui etti privilegiatus cum domino de neceflariis noluit providere ; ramunachis lus, quod fufpcndi, interdici, men idem prior totas folvit expenfas : difeu excommunicari non poflit, exfiftat tum cens, quod abbas luus eidem inhibuerat,
in locis interdiftis non privilegiatis, divina nc dominum icciperct, nec idem in al.quo
celebrare fic ecclefiaflica facramenra per fisos provideret.
monachos facere mmillrari, fic permittere Domino volente in craftino reccJere, donjn veretur: quod ecclefiailicz rationi con- minus prior in przientia domini fuit protrarium, fic articubs fidei diiTbnum eundis teflatus, quod cum familia domini priormamfclle fic certo pater. atum violenter intraviflei , quia oftium fre-

Hoc f.ifto, fecit fieri fermonem populo gerat , ut dicebat , nolebat fibi przjudicari
Gallice, fic ibidem dominus celebravit, fic pofterum; nec per hrc qu* facia fuconfcciationes chrifmatis fecit: fic deliberato confilio per quatuor dies confequentes foribus in aiiquo fe teneri: domino incon-
apud Praedicatores, poftea ordiuavit in do- tinenti in comrarium protcftante, fic dicenmibus epifeopi ; ut videretur omnibus mi- te, quod poiieflionem fuam retinuerat, &.
nus onerofus* fed expenlas interim totius quamdiu viveret, jus vifitandi, fic procuraillius diei Jovs, quas fecit dominus, folvit. tionem recipiendi reclamaret ibidem.

Die Veneris fequenti u» Parakeve, do- Domino recedente. Prior ipfum atTocia-
minus , audito divino officio , prout dies vit fatis longe. Habuit tamen dominus ,
requirit, ivi(vifitatum ad abbanam 5- An- cum didam prioraium intiavit, unum fer-
drez , Przmonflratcnfis ordinis , receptus abf- vientem baillivi, ad tollendam armorum vique proceflione , quia dominus de fua hit- lentiam, h prxdiflo domino aliqua violentia vel injuria pararetur.

Sum-

Summa expenfarum fuit novem libre ; A offertorium quod ver.it ad manum demini qujs omnes folvit Prior diâi rexpientibus prima: cum recognitione, quod cHftnri

Die Martis fequenti venit dominus apud *U FvvtUoitfe*, ccclefia p«rochulr primo vifitara, antequam domum Templartorum intraret : quia ratione parochiae ipfius quam tenent Templarii , debetur procuiauo, ut domino dicebatur.

!n ipfa domo Templariorum dominus , audra Miffa , confirmavit, benedixit ornamunia , fecit coronas, & receptus procefliona liter m diâa ccclefia ab ipfis Templar iis luit procuratus. Summa expenfarum odo fibra: Turonenies cum feptem folidis.

Die Mercurii fequenti venit dominus apud Bullon, prioratum Gafa: Det, receptus B ibtdem fuie cum reverentia procelltonalilcr, & pocurctus; oolucruntquc computare gentes priori» .

Die J vis fequenti acceffit dominus apud 1 uicilbch , prioratum quoque epiidcm abbat)T Cal* Dcir ibique receptus proccifionaliter cum reverentia fuit ; fie cum honore , quem tenet prior de Ballon.

In ipfo prioratu non invenit dominus ali* quid faciendum: fed ecdefia & domibus ejuldem prioratus vilitatis, rediit apud Bullon. Deinde ibidem confirmavit, Ornamenta benedixit, & coronas fecit; & die qua primo venit, fuit phlebotomarus: *6c ratione* vifitationis iflius exfittit procuratus fu-C per prioratu dc Bufetllac. Non fuit computatum .

Dic Veneris fequenti, fcilicet ante tarods *geniti infantti,* venit dominus apud Thuriacum, prioratum S- Illidit Claromontcnfts , ordinis S. Benediâi, receptus procclionaliter , campants pullatis, cum cantu, & procuratus. Ibi non invenit dominus abquid faciendum; diâum prinratum tenebat abbas S. Illidii prsdîâus.

Sabbato fequenti vifitavit dominus prioratum de Vichiacu, fpeântem ad mon.·· fimum S. Illidii Claromontentu, Gallice , dc /-mi *Abrry ;* qup vifitato, venit dominus jpod Cuciacum, diredr ad hofpmum do Dob mini Qaromontcnfis, & ibi procurationem itbi ratione vifitationis debitam a dido pnofatu de Vichiaco recipit : quia prior de Vtchiaco paralyticus erat, nec domos habebat, ubi dominum honorifice poffet hofpitare.

Dic Dominica fequenti fuit domnus receptus procefhonahter , campanis pultatis , ab abbatilb, fit clericis de Cuffey. clericis tn cappis indutis feriets. In capella bcitx Manx poftea incontinenti intravit dom nus capitulum monialium; & ibidem fuo fun Rens officio, inquifivit diligenter de flatu E mon.-fierit , tam in temporalibus , quam m fpirhualibus : fed non fuit, quod correctione indigeret , fibi in publico reveLtam.

Dominus fuam procurationem a diâa abbatilla recepit in fupradidis domibus domini Cla.omontenfis ; quoniam honeilius futt, dominum in didis domibus pernodare, quain m domibus moni ilium prxdiâarum . Et fuit ibbatifla cum quatuor monialibus tn prandio cum domino.

Dominus vero diâs *dic MiiTam h* pontificalibus in d:da capellr celebravit , tno nialibns divinum officium cantantibus, &

foetorum domini erat offertorium, fi pl» ceret retinere; fic ipfum offertorium clerici fic focii didi domini didis moniahbus dtviferunt. Did» MiîTa , dominus confirmavit, ornamenta benedixit, in craflino quofdjtn confirmavit.

Dic Luna; fequenti, fcilicet in craflino oâavarum Dominicx Refurre&onis, venit dominus apud abbatiam Montis Petrofi , ordinis Ciftercicntis , proceffiooditer , cum cantu, campanis pulfatis, receptus: ubi dominus tn cratlino, audita Mula fua, con firmavit , ornamenta benedixit , quoU«m confirmavit ; unum potifTimc fibi a priore fic monachis didi loci prxfcntatum, dicentibus illum fuum efle condonatum dc monachum fwdurum, abbate diâi loci tunc m remotis agente.

Verum cum dominus monachis fcripntm dediffet fub hac forma verborum : *t'oit) itumhrnm fnJietut) ttoiii, & noflrtf neceflru prt furitii,* hoc verbum, avuctLanr/, multipliciter impugnaverunt. Tandem illud verbum , MMad-amtr, fublatum fuit, & ipfi domino oeceffaiia mmirtrare cœpcrunt. Verumtamen ipfi monachi deemofymm dederunt, prxfentibus pluribus dc familia domini fupradiâi.

Die Martis fequenti venit dominus apud Landofum: receptus proceffionaliter , cum cantu, campanis pulfatis , palliofupei ipfum in quatuor hafiantibus deportato, a capitulo canonicorum, & receptus & procuratus, domino Claromontenfi epifeopo dic illa eidem obvuni veniente, & dominum coitoterainer ufque ad alurc majus fub eodem pallio concomitante fibi.

In fequenti craflino dominus, «d fuprlicationem canonicorum, quoddam altare in qyadam capella prope ecclefiam canonicorum , tn honore S. Georgii, fit fandom.n omnium confecravit, fit quaedam benedix t ornamenta: fit dedit indulgentiam his, qui devotionem dide confecratiom interfuerunt .

Die Mercurii fequenti dominus, poli confetrationem altaris pnrdidi. venit ad prioratum Gndi Launomjii de Blehs, <,ut dicitur Mamcao ; receptus modo <)UO fupra fic ibidem, ad fupplicationem prioris, dc monachorum loci quidem, quafdam rchqutas occtilt.ts m altari majori dicti prioratus, videlicet duo capita fere intégra, cum pluribus fragminibus ofijum parvis , & pluribus panmcubj involuta quorum capitum unum dicuur caput beari Lmnom.i i abbatis, cliud fandi Ebulli abbatis ; illa dc dido altari levavit, ut cum majori reverentia & honore de cetero haberentur : & ea cralüno fequenti , audita Mifft fui , repoluir in qttadam calula quoad aliquod tempus.

Eudem die Merctru , prxdids rchquiis levatis, cum ea reverentia qua decens ell , Miflam m honore didoium fandorum cekbtrtvit pontificalibus indutus. Ibidem etiam dominus confirmavit, benedixit, tonluravir, & fuam ibidem procurationem recepit . E: *veneunt* d smmitSClaromonrenlis epifeopus & frater imis fenetca'liis domina Bnuncml; **locuturi.** Fecit ibi r.uyv'e pr cuicjn , \ de-

de

— ”~dit indulgentiam, & fuam ibidem dominus'A onuyn procurationem fatis honorifice recepit.

Domino die Jovis tum fequenti, eunte apud Thyart, dominus Claromontenfis epifeopus, fic frater fuus fcnefcallus prxdittus, fibi venerunt obviam, & per magnam partem itineris fimiliter, cum domino equitarunt.

Illa dic dominus receptus modo quo fupre, a capitulo & przpofito ecclefia; de Tyart, fuit procuratus, fit in eraitino audita Mtfla fua, benedixit ornamenta aliqua, confirmavit, & in capitulo vifitavit, ficrurtum confirmavit.

Quo fatto defccodit dominus ad capellam beati Joannis Baptiilx, fic ibidem tria con-B fecravit altaria; medium in honore beati Joannis Baptiftz,fir omnium fanttorum .' dextrum in honore beata: Catharinz, fic fmiftrum In honore beata; Mari» Magdalena. Quibus rite confecratis, dominus celebravit fine rota .' & dedit indulgentiam his, qui confecrationibus interfuerunt.

Dic Veneris fequenti, przfcriptis ad plenum perattis, venit dominus apud abbatiam monafterii Turanenfis, ordinis Ouniacenfis, receptui modo quo fupra & procuratus; fuit autem fumma expenfarum, odo libra:.

Die fabbati fequenti, venit dominusapud Nigrum ftabulum, prioratum quoque Qu- C niaccnfem, receptas proceifionaliter fic procuratus: fic ibidem benedixit, fic confirmavit; fumma expenfarum, feptem libre, fic decem foliJi.

Dominica fequenti, In quindena Pafchz, venit dominus apud prioratum de Argcro-*1rs*, ejufdem ordinis Cluniacenfis, receptus proceifionaliter ficprocuratus, & ibidem confirmavit, tonfuravit, fic benedixit: ijmma exoeniarum, decem libre.

Die Lunz fequenti, videlicet in criftino beati Georgii, venit dominus apud Safnhac prioratum iantti Michaelis dc Quia in Lumbardia, receptus proceifionaliter fic pro.uratus: fic ibidem confirmavit, tonfuravit, ficratus fuit: fic ibidem tonfuravit, confirmavit, benedixit. Noluerunt computare.

Dic Martis iequenti, in feilo beati Marchi, feu Marci Evangeliftz, dominus apud GnflumDidier prioratum dc Cafa Dei, teceptus proceifionaliter, campanis pullatis, in in cappis fericis, cum cantu fic procuratus: ibidem confirmavit fic benedixit.

Dic Mercurii fequenti, venit dominus apud Tullac vel Juliae, prioratum dc Claufa m Lombardia, receptus proceifionaliter fic procuratus; & ibidem confirmavit fic tonfuravit; ficut fic ornamenta, fic quafd.im imagines benedixit.

Die Jovis Qquenti, venit dominus apud Marthac prioratum de Sartelcngrs, Clunia-de ccnfts ordinis receptus, fic proetttatus: fic ibi confirmavit, tonfuravit, 0C ornamenta benedixit.

Die vero przcedenti finivit prior Dambert, fic prior dc Chamont, pro dittis prioratibus viginti libras, fie quatuor folidos, ita quod pro quolibet illorum finavit decem libras, fic duos (olidos.

Die Veneris fequenti, venit dominus apudChalure prioratum, Calx Dei, receptus pioceffionaliter & procuratus: fic ibiden» fequenti fabbato celebravit Miftam cum nota.

Eadem die fabbati, venit dominus ad $al-' lane vol ~~Sal~~hanc prioratum, ~~Cafe Dei~~, ubi receptus proceifionaliter & procuratus fuit. Et iuidem confirmavit.

Dominica fequenti, videlicet ante feftum beatorum Philippi fit Jacobi Apoflolorum, venit dominus apud Vineros, prioratum de Sartclcnges, Cbmiacenfis ordinis; ubi recc-Îtus proceifionaliter & procuratus fuit. bidem confirmavit, tonfuravit, dt benedixit.

Dic Lunz fequenti, venit dominus fcilicet prima die mentis Maii, apud Erlant prioratum de Declufa in Lombardia, receptus proceifionaliter & procuratus; ibidem confirmavit, benedixit, fic tonfuravit.

Dic Martis iequenti, tnifit dominus magi(Vum Joannem Grefillon canonicum Bituriccnfcm; fratrem Simonem dc Blefis, Renaldum focium ejus de ordine Fratrum Minorum, fic Cononem canonicum Virfioncnfem, ad monafterium Cafz Dei, cum duobus quibufdam clericis domini ClaromoDtrnfn; magiftrum Joannem fcilicet, & magiftrum Petrum: ut intereflent collationi facienda quarumdam daufularum contentarum in privilegiis Calas Dei; per quas ni* tuntur monachi fe efle exemptos, tam in capite quam in membris. Et fuit fafta dida collatio dittarum daufularum ad privilegia: fic fuerunt ietta ditta privilegia a principio ulquc ad finem, bt diligenter iofpetta, tam in filo quam io bulla, perrnif. fos a ditto domino Bituricenfis, prxfenti* bus dittis duobus clericis domini epifeopi Claromontenfis.

Primum privilegium lettum & infpettum, fuit domini Urbani Papx II. Secundum, Lucii III. Tertium, Honorii III. Quartum, Alexandri IV. Quintum, Alexandri III. Sextum, Clementis IV.Septimum, Urbani IV. Ottavum, Pafchalis.

Eodem die Martis, venit dominus apud fanttum Germanum Lerin, prioratum Ca~~lx~~ Dei, receptus ~~proceifionaliter & procu~~-ravit' & altare quoddam in ditto prioratu confccravit in honore beats virginis Marix.' fic dedit indulgentiam ibidem.

Ipfo dic venit dominus epifeopus *Claromontenfis, &* abbas Cafz Dei, & multi boni alii: cum quibus congregati^cum domino, ledz fuerunt claufuke fupradittx fumptz In privilegiis Cafz Dei przdittis: quibus tatta fuit copia fic infpettio, ut fuperius eft exprvflum.

Super quibus claufulis cum diutius fuiflet altercatum hinc inde, multi fuerunt habili trattatus inter dittos dominos Bituricenfem & Claromoruenfcm ex una parte, fic nbbatem Cafz Dei cx bltera fupcr difeordia reformanda inter ipfos, qui trattatus illo die non habuerunt tffettum. Quibus attis rtceflerunt dicti dominus Claromontenfis fit abbas.

Die Jovis fequenti, venit dominus apud Ville, prioratum abbatix Pipcractnfis, or-

ANNO CHRISTI «.1«.

■dims fanât Auguftini; receptus proceflio-naliter, dc procuratus fuir. Ibidem confiemavit, benedixit, fic toofuravit.

Die Veneris fequenti, venit dominus apud Villebride, prioratum abbatiae Piperacenfis praadi&i ordinis fan&i Auguftini, receptus procefisonAiter fit procuratus . Ibidemque confirmavit, fic benedixit.

Die fabbati fequenti, venit dominusapud Cons vel Cous, prioratum mooialium ordinis fandi Benedicto.- receptus ibi fuitproccfi fionaliter a Clero, fit monialium, fit procuratus: *& Ibidem* confirmavit, benedixit , fit toofuravit.

Tunc intravit dominus capitulum. fic vifitationis fungens officio invenit ipfum monallerium reformandum potiffime circa fpiritualia, fiC temporalia.* fiquidem *hujusmo-*

• P.Avrvr <4< <!U 9** *Jtrft*, t«nporslu ·

naftcrii * erant io manu regis Francis : quoniam ibi erant dus prioritise in difeor. dia, fic in diflenfiooe.

Dominus adhibendo diligentiam quam potuit, ftatum monafterii debite reftaurando, ordinando praecepit, quod fi prioriffa de novo ibi polira poft *litem* motam , aliquam fecerat monialem , quod amoveretur .

Piaxepit etiam , quod nuell* faeculares quas ibidem de bonis monafterii nutriuntur, expellerentur: fic quod volenti aliquam relinere , nihil de bonis monafterii adminiftrctur eidem.

Infuper cum quidam libri dicerentur ibidem fublati, de quorum alienatione timebatur ; przcepit dominus, infra Afcenfionem omnes in medium reportari: fic neceffarios ad officium divinum in loco przdiâo, feu confucto dimitti: non neceffarios, per facnftam cuftodiri, fic hoc fieri przcepit per duas juratas ex eifdem monialibus pro utraque pane.

Et fuper his fcripfit dominus Baillivo Arverni®, in cujus manu nomine regis tenebatur temporalitas ; ut de przmiffis obfervan iaceret, qua diâo monafterio crederentur expedire.

Diâis die fic loco, venerunt quidam magni, fic folemnes ex parte abbatisCalzDei, Iui cum domino dc multis traâavcrunt, fic naliter quamdam litteram concordarunt, quz fe declarat, ficc.

Tmer fattltxr In bac vtrba :

Simon Dei gratia Bituricenfis archiepifeopus, Aquitanis Primas, & Albertus ejuidem gratia abbas monafterii Ca£z Det in „ Alvernia, univerfis przientes litteras io- „ fpeâuris, falutem in-Domino. Neveritis „ quod nos praefatus archiepifcopus affere- „ mus, & jam adhuc afferamus, debere „ nos ad vifitationem fic procurationem ju- „ re metropolitano admitti, fit folvi nobis „ in monafterio Cafr Dei procurationem ; „ eadem dido abbate pro fc, fit conventu „ fuo contrarium afferente; anfa pacis fic „ concordis , fic inter nos exftitit con- „ corditer ordinatum flc expreffe c iven- „ tum: quod nos archiepifcopus prxdidus „ reciperemur nunc ad proceflionem fic pro- „ curationem tantum in diâo monafterio; „ ira tamen quod per hoc, vel alia, qus „ faciemus ibi, vel fient a nobis archtcpi- „ fcopo przdicio , aut recipiemus ab ab- „ bate & conventu prsdiâis , nihil nobis „ quo ad proprietatem , poffeffionem , vel „ quafi, vel cujufcumque alterius turis, aut „ tuffragii acquiratur. Si vero aliquod jus „ proxime, ante illam compofitionem do- „ mino archiepifcopo competebat, illud fal- „ vum fit fit fervetur eidem : nec in diftis „ proprietate, polTelfione, velquafi, eiidem „ abbati & conventui, nec eorum privilegiis „ aliquid praejudicii generetur . Sane quia „ exquibufdam traAatibus habitis internos, „ & abbatem pnadiâum, fperamus audore „ Domino inter nos & iplum ac monaile- „ rium fuum, per concordiam, feu per fe. „ dem Apoftolicam pacis fœdera reforma- „ ri: ordinatum eft inter nos, quod ufque „ ad * feptimum ab bodie numerandum, „ fit complendum non polfimus vifitationem, „ vel procurationem, nec aliquid occafione „ earum nos, vel fucccfforcs noftri petere „ efficaciter ab eifdem: ita tamen quod per „ dilationem iftam Philum nobis, vel ce- „ elefiz noftrx fiat pnrjudicium ; nifi inte- „ rim per compofitionetn amicabilem fiteon- „ cordem, vel per declarationem Apoftoli- *n* c· fedis faâam fuerit aliter ordinatum : » ad quam declarationem feu compofitio- n nem poterimus pendente diâo feptennio „ procedere, fi viderimus expedire. Si ve- „ ro interim doo fuerit declaratum nobis „ archiepifcopo pnediâo, id jus omnino pc- „ tendi quo poffimus hodie efficaciter uti „ & non amplius, & ipfis omnis omtfno „ defenfio quas poliunt, vel poflent hodie „ fe tueri per omnia, referventur. Inquo- „ rum teftimonium nos archiepifcopus & „ abbas przdiâi, figilla noftra przfcntibtis „ duximus apponenda . Aftum & datum „ anno Domini MCCLXXX1V. die fabba- „ ti fit fello beati Joannis ante Portam „ Latinam.

Hrc autem littera ia ferinio monafterii certo die repofita fuit.

Die Dominica fequenti, venit dominus apud Mazerac, prioratum ejufdem monafterii Cafas Dei, receptus pioceffionaliter & procuratus. Prior noluit computare. Eadem die dominica mifit dominus *Cononem* fuum capellanum, cum clerico coquins fic coquum fuum, fit quofdam alios pedites dc familia fus ad abbatiam CafzDci, ficut alibi confueverant premitti.

Abbas eos fatis curialiter recepit : fit uni monachorum fuorum praecepit ,, ipfis tam pro domino procurando, quam pro. ipfius familia neceffaria, & interrogata affluenter miniftraret : dc hofpitium in ambitu monafterii, pro domino, & fuis icquentibus alfignarunt.

Przmiffi illo fero in villa voluerunt hofpitari, quia hofpitia non erant mundata. In ilia villa fuerunt illo fero per abbatiam procuraro, in fcoo ÔC avena pro equit, in pane, vino, carnibus , candela, *in aliis* neceffatiis abundanter , prout petere voluerunt : & etiam inultum plus *illll fuit ab* ipfis oblatum.

Die Lune fequenti, veniente domino ad abbatiam & monafterium Cafe Dei, multi de maioribus prxdiâi monafterii Cafe Dei, ventrunr ei obviam fatis longe, fuum exculantes abbatem, quare non venerat obviam domino, quia Miffas fuas audiebar &

▮ ..... —cantabat : & quod modus fuus erat ntitlius Christi ofnn„no te' »'>care negotiis, donec Miftam ,tl<> ' celebravit. Hoc loco quoque deficiunt quidam .

Anno Domini MCCLXXXV. die Veneris poti quindenam Nativitatis beati Joannis Bapliilz, intravit reverendus pater Simon Bituricenfis archiepticopus, Aquitani® primas, Lemovicenlcm dicœcefm, cauia vibrationis; fle primo declinavit ad abb.tiam dc Albis petris, ordinis Ciftercicnfis : ubi icreptus fuit procctlionalitcr a conventu difti loci, pulfatis campanis , & przdicavit ic capitulo ; & ipfa dic pernoctavit ibidem ad expenfas abbatis : nec fu:t computatum .

Et fciendum quod in comitiva fua erant hi, quorum Domina hic notantur ▮ videlicet, Joannes abbas fanfti Sulpicii Bituricenfis , frater domini Gilo capellanus fuus, monachus lancti Sulpicii ; Guido dc Nohaylbes capicerius Piftavienfis: flt Stephanus capellanus fuus : Girardus de Brina clericus fuus , fle tabellio publicus : Magitier Johannes Greflillons canonicus Bituricenfis: Magiftcr Petrus de Vierfione, qui venit tertia die poli : P. de Rupe archipresbyter de Caftr ▮, Bituricenfis dicœcefis: Frater Hugo de Fernerns, monachus fanfti Sulpicii Bituricenfis : Oho dc Salinis, canonicus Magduncofis, capellanus domini : Cono reftur ecclcfiz Vieihoneicnfis, cjpcllauus domini, qui venit pollmodum; Guido dc Ranis, clericus domini ; ficut flt plures alii :

Dominica fequenti , ante felium beat® Manx Magdalen® in mane audivit dominus ›bi Miftam, predicavit, indulgentiam dedit , confirmavit, fle exinde venit apud Norerias prioratum Doleniem; ubi leccptus luit procctionahter, ‹X procuratus, u: fupra , ad expenlas pnors uidi loci. Summa expeniarum , ofto libr®.

Dic Lunz fequenti in mane audivit ibi dominus Miftam, confirmavit, tunluras fecit, flt exinde venit apud Nurerrr.es prioratum Doleniem: ubi quoque receptus fuit proceftionaliter ut iupra, fle procuratus, ad expenfas prioris difti loci. Non enim luit computatum dc expenfis.

Dfta dic Lunx remifit ifta vice dominus ob diledionem fle amicitiam magiftri Girardi de Malamontc procurationem, quam habebat in prioratu de Anaifna piioratum Doleniem; quem prioratum idem magifter Gerardus , ut fupra tenebat.

De Martis fequenti, in mane audivit ibi dominus Miftam, confirmavit, fle exinde venit ad abbatiam Prati Bencdifti, oidmisCtftcicicnlis: ubi receptus fuit proceftionaliter: ut iupra , a conventu didi loci, quia non habebat abbatem : flt ipfa die pernoftavit ibi, ad expenfas illius abbati®.

Die Mercurii fequenti, audivit ibi Miffam dominus in quadam cappella extra abbatiam: confliimavit ibidem, ℭ fecit coronas: fli exmac venit apud Pradeaux prioratum Doleniem, ubi receptus fmr proccftionahter , fle procuratus ad expenfas prioris difti loci de Pradeaux, qui noluit computare .

Die Veneris fequenti, in mane audivit ibi Miftam, confirmavit, fle exinde venit ipad Sarnage, prioratum convcnuaicm de Clufa : ubi receptus fuit proceftionaliter ut' fupra, & procuratus ad expenfas prioris, quisti qui noluit computare.

Media node vero inventi fuerunt duo parvi latrunculi ante odium camera: domini; quorum unus recognovit fc cepiftt in burfa cappdlani, & clerici capicerii Piftavienfis, cadens node, ufque ad fummam quindecim (olidorum, de quibus partem reddidit : qui latrunculi incarcerati fuerunt in carccre prioris domini dift® ville de Sarnaige.

Die fabbati fequenti, in vigilia beate Mari® Magdalen®, mane audivit ibi Miffam , confirmavit ; & exinde venit apud Garc- Bftutn , prioratum fandi Savini , Pictavicnfis discefis. Receptus fuit proceftionaliter, ut fupra; audivit Vcfperas, Completorium, & Vigilias in ecclefia folemniter : & ipfa die procuratus fuit ad expenfas prioris didi loci, qui noluit computare .

Dominica fequenri, in fefto beat® Mari® Magdalen®, venit dominus apud abbatiam Agcdunenfein , ordinis fandi Bencdifti : ubi receptus fuit proceftionaliter, ut fupra , ab abbate & conventu didi loci - Çelcbravit Miffam conventualcm in pontfficalibuscum pallio; acolytos fecit, przdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit .' & pnocuratus fuit ipi » die ad expenfas abbatis, nec fuit contputatum .

Eadcm die propofuit Geraldus de Marciaco clericus contra Joannem Bachalac monachum beat® Mari® Agednnenfis, quod idem monachus interfuit murterio Joannis de Marcat defundi, *fratris didi* Geraldi ; & eft faftum notorium, & fama publica : & quod hujufmodi fado perpetrato, prxdiftus monachus fugit abbatiam de node.

Idem dicit contra Petrum Bufty, monachum did® abbati®, & priorem fandi Paifciitu .

Die Lune fcquenti venit dominus apud F.juum Locum, abbatiam ordinis Ciflercicnfis, ubi receptus fuit proceftionaliter , ut jupia, ab abbate fle conventu difti loci Pixdicavit in capitulo , audivit ibi Miffam , β pernoftavit ibidem ad expenfas abbati®; nec fuit computatum dc expenfis ibidem faftis.

Die Martis fequenti in mane, ibidem io ecclefia confecravit duo altaria ; unum in honore fanft® crucis, & aliud in honore fandi Nicolai ; celebravit, tonfuras fecit, & confirmavit.

Et ipfa die exinde venit apud Turrem fandi Anftregifili , prioratum Doleniem , quem abbas tenet in manu fua ; ubi receptus fuit proceftionaliter, ut fupra, fit procuratus ad expenfas ejufdem monachi, procuratione didi abbatis. Summa expeafarum fuit odo librae, & duodecim iolidi

Die Mercurii fequenti, in fefto beatorum Jacobi Apolloli & Chriftophori, venit dominus apud Gofon, prioratum Stirpenfem , vel Sturpenfcm, ubi receptus fuit proceftiunaliter, ut fupra; celebravit in pontificalibus cum pallio. Przdicavit, indulgentiam dedit, & procuratus fuit ad expenfas prions difti loci, qui noluit de illis computare .

Die Jovis fequenti venit dominus apud abbatiam Camboncnfem, ubi receptus fuit pro·

IWO CHRISTI

•proceflionaliter, ut fupra, a prxpofito & conventu diâi loci ; audivit ibi Mittam, & prxdicavit in capitulo ; & procuratus fuit ad expeufas prxpofiù diâi loci qui noluit computare-

Quia vero domino datum fuerat intelligi a quibufdam monachis didi loci, quod prxpofitus diffr ccciefix bona temporalia & fpiritualia diflipabat , dido propofito contrarium atterente ; dominus fuper his volens inquirere ' voluntatem , prout fuo incumbit officio, mandavit con-entui didi loci, coram te ipia dic, ut fibi fuper flatu fux ecclelix dicerent veritatem.

• *Lrt'* vertuon

Qui monachi, juramento obedientix ad hxc adttriâi fibi refpondcrunt omnes concorditer, publice tamen, quod prxfatus prxpofitus laudabiliter fe habeat, tam in fpiritualibus , quam in temporalibus ; ficquod bona ecclefia. erant in bono ftatu, tam tn capite, quam in membris.* quorum refponfiombus acquievit, & in his quoque aâis , in inquifitione prxdiâa ulterius procedere noluit.

Dic Veneris fequenti in mane audivit ibi Miflam, confirmavit, fecit tonfuras: & exinde venit apud abbatiam Enahonenfem , ubi receptus fiait proceflionaliter, ut fupra, a prxpofito, & conventu diâi loci. Audivit ibiMiflam, prxdicavit in capitulo, prrfentibus prxpofito & conventu diâi monafleriii, & aliis prioribus foraneis ; videlicet Priore de Cautella, Priore de Domirac, Priore fanâi Petri dc Montelucio, Priore de Tullo, Priore de Neris , & pluribus aliis ; necnon prxlentibus decano Lemovicenfi , domino Joanne de Vcrnologiis ; Petro Matons canonico Lcmovicenfi , fic fociis epiicopi Lemovicenfis ; Magitlro G. de Armento Officiali Claromontenfi ; & prxpofito Camboncnfi , & pluribus aliis clericis & laicis.

Ubi prior de Trenant domino contra fuum prxpofitum graviter conquerendo monftrâvtt, quod cum ipfe effet in poffeffrone prioratus de Trenant,- idem ptxpofitus de Gnahon, vel Evahon ipfum fpoliaverat fine caufa a poffeflione prxdiâa : atterens diâus prior, quod de confuetudine in prxdiâaecclefia de Evahon approbata ita erat ; quod prxpofitus non poterat aliquem prioratum confcric, nifi in capitulo, fit de confenfu capituli; nec etiam aliquem priorem deftituere, deponere, feuamovere, nifi ex caufa allegata & approbata , & de confenfu capituli , & etiam metropolitan! : diâo prxpofito contra illam confuetudinem fe opponente, dc etiam confuetudinem negante .

Quibus fic propofitis & additis in prxfentia aominatorum fupra, precipit dominus partibus , quod quilibet dc jure fuo ipfum informarer, de parti qux potiora jura pro fe offenderet, jus fuum faceret deliberari.

Qpibus fie aâis , exivit capitulum ; & diâus prxpofitus pro bono pacis voluit, & promifit poffmodum in prxfeniia domini, quod diâus prior poflefliionem bonorum diâi prioratus una cum diâo prioratu integre rchaberet.

His aâis, ipfa die procuratus fuit diâus dominus Bituricenfis ibidem ad expenias

Aprrpofiti & conventus diâi loet ; nec fuit computatum dc expenfis.

Die fabbati fequenti audivit ibi Miflam dominus in mane, fic confirmavit: & exinde venit apud Ruygnac, prioratum Evahooeatem, ubi receptus fuit ut fupra, & procuratus ad expenfas proprias prioris diâi loci, qui noluit compuiare dc expenfis. .J*1"1

Dominica fequenti m oâavis beatx Marix Magdalenx, venit dominus apud Maniae, prioratum Silinginaceniem : ubi receptus fuit procetfionaliter, ut fupra, audivit Miflam, confirmavit, tonfuras fecit.

Et quia inter priorem & capitulum diâi loci contentio vertebatur, fuper hoc quod diâus prior dicebat, capellanum vel capitulum teneri ad medietatem procurationis ; vocatis partibus, dominus fuper hoc inquifivit, & invenit per telles, quod prxdeccfores didi * capituli folverant medietatem procurationis : propter quod diâo priori qui fibi miniflravcrat diâam procurationem, dedi: unam litteram, in qua continebatur, quod nifi infra certum terminum idem capellanus iatisfecittet dc meditate procurationis prxdiâx piadiâo priori, quod propter hoc eflet excommunicatur idem capellanus. Et fuit fumma expenfarum, novem librxflc quatuor folidi.

Die Martis fequenti, in fefto fandi Germani, venit dominus apud monafterium Rafolienfe, ubi funt canonici regulares: & receptus fuit proceflionaliter ut luper , a canonicis diâx ecdefix. Celebravit in pontificalibus, fecit acolytos, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit : tonfuras fecit, & procuratus fuit ibidem ad expenfas capituli. Summa expenfarum, undecim libra , fex folidi.

Ipfa vero die quemdam clericum dida villa, qui exflirpaverat vineam facriflx diâr ecclefix, coram fe citari fecit ; qui citatus comparens, recognovit fe didam vineam exftirpatte ; propter quod diâus dominus condemnavit iplum clericum in decem folidosTuronenfes, reddendos dido facriflac infra quindecim dies ; & fuper concedit litteram diâo iacriflx.

Die Mercurii lequenti , in fefto fandi Petri ad vincula, venit dominus apud Pheletinum prioratum Camboncnfem , ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra ; celebravit in pontificalibus cum pallio, fecit acolytos, prxdicavit , indulgentiam dedit , confirmavit, & fecit tonfuras. Procuratus fuit ipfa die ad expenfas prioris diâi Joci , qui noluit computare de diftis expenfis.

Die *Jovis* fequenti venit dominus apud Meignac , prioratum Dolenfem, quem abbas Dolenfis tenebat in manu fua : fic ibi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra; audivit Mittam, & procuratus fuit ibidem . Summa expenfarum, oâo librat.

Eodem vero dic comparuit ibidem coram domino Joannes Leonardi canonicus ccciefix Rafolienfis, citatus de mandato domini, pro eo quod ipfe manus injecerat violentas in Joanncm Malte laicum, in cimeterio Rafolienfi, ufque ad effufionem fanguinis.

Quam effufionem recognovit idem canonicus coram domino, & fe fuper hoc ordinationi domini fuppofuit ; unde dominus con-

ANNO CHRISTI

demnavit ipfum in decem folidis Turo-Ad* KarroGo, ubi receptu fait, nt fupra nenfibus, reddendis paflo injuriam.

Item condemnavit eumdem in cappa feriet In pretio fex librarum Turanenfium reddenda ecclefia Rafolienfi, infra annum inftantem : & fuper hoc fuerunt quidam plegii : fcilicet capellanus ecclefia Rmolicn* fis, & Petrus Tire canonicus diâi loci, pro injuria illata ecclefia prodiâa Rafolienfi, pro verbet atione & fanguinis effufiona faâa in cimcterio eccJeGr prodiâa: & fuper hoc dedit litteras, qua tradita fuerunt archipresbytero de Albuconio , ut per ipfum archipresbyterum pœna prodiâa.....

Eadem vero dic, ad reconciliandum di&um cimeterium benedixit aquam, & mandavit diftum cimeterium benedici ex illa aqua benediâa per cappellanuin de Chambonac: hoc enim poterat facere dominus ex privilegio fpeciali : videlicet cimeteria polluta fanguine , vel alias reconciliari facere per quemcumque vellet, dum tamen capax effet, fit idoneus, fie ad boc inftruâus.

Die Veneris fequenti, in fefto inventionis fanâi Stephani protomartyris, venit dominus apud abbatiam de Bona-Aqua, ordinis CiftercienGs, ubi receptus fuit proceffionaliter ab abbate fic conventu loci prodidi , pulfatis campanis. Praedicavit in capitulo , celebravit Miffam conventualem in pontificalibus, cum pallio; fic fecit acolytos, fle toniuras, fie pernoftavit ipfo die ibidem.

Quia vero abbas minus fufficienter neceffaria miniftraverat domino ; fie fuis deficiendo in ferratura equorum, fic culcitris, linteaminibus , palea , fic multis aliis, domino die craftina in mane eumdem abbatem canonice monuit de emendando prcdiâum deliâum. Et licet dominus abbas offerret fe fafturum voluntatem domiai verbo, fic non facto, dominus eum excommunicavit ; fic ex abundanti appellavit idem dominus ad fedem Apoftolicam pro fe, & fuis, fic ad hoc confenticntibus ; ne ipfi abbas fic conventus , vel cxfccutores eorum a fede Apoftolica deputati, fi quos habebant, aliquid de fafto contra ipfum, vel fuos inhoc negotio attentarent.

Infuper legi fecit idem dominus ibidem privilegium, quod habebat : videlicet quod nullus delegatus, fubdclegatus , confervator, vel exfecutores quicumque illi fint, ipfum poffint excommunicare.

Die fabbati iequenti, venit dominus apud Portum Dei, prioratum conventualem monafterii Cafa Dei, ubi receptus fuit proceffinnaliter fic honorifice, ut fupra campanis pulfatis, fice. Audivit ibidem dominus Miflamconventualem, confirmavit, ficprocuratus fuit ad expenfas prioris didi loci: nec voluit computare de expenGs.

Dominicafequenti, in mane fecit in eodem loco toniuras, fic exinde venit apud Bortum , prioratum ordinis Cluniacenfis , ?uem tenebat epifeopus Claromontenfis : ubi uir receptus ut fupra , audivit ibi Miffam , confirmavit, fic procuratus fuit ibidem, de expenGs procuratoris didi epifeopi Ciaromontenfis . Non fuit computatum de expenfis.

Die Luns fequenti, venit dominus apud fandum Angelum , prioratum conventualem audivit Miffam, confirmavit, fic procuratu» fait ibidem ad expenfas prioris diâi loci ; ,f(,- qui notait computare de expenfis.

Die Martis fequenti, in mane fecit ibi rçnfarae, de exinde venit apud Maniae abbatiam ordinis fanâi Benediâi; ubi receptus fait proceffionaliter, ut fupra, ab abbate dc conventu prodiâi Joci, celebravit flt procuratus fuis ipfadie, adexpenfas flt onera pradiâa abbatis de Maniae.

Et quia datum fuerat domino intdligi , quod monachi di&c abbatia multam diffolute vivebant, jacentes fingubrittr in cameris , omiffo eorum dormitorio, comedentes pariter fit fingulariter in eorum cameris ritcâorio pnttermiffo : mandavit dominus abbatem fic monachos diâi loci coram fe, fic in prefentia monachorum fuorum eidem abbati procipit, quod de cetero comederent in refectorio, fic jacerent in dormitorio, fic non alibi, nifi ex caufa : exceptis in officiis conftitutis, de quibus procepit dominus, ut fervaretur in eis, quod haâenus fuerat obfervatum.

Prodidus abbas promifit domino , quod flaret ordinationi fuse, fic quod in pratmiffis tanquam fuo ordinario obediret.

Die Mercurii fequenti, venit dominusapud Vedrincs, prioratum monafterii Cafe CDei, ubi receptus fuit proceffionaliter , ut fupra, audivit Miffam fic procuratus fait ibidem ad expenfas prioris diâi loci. Summa autem expenfarum fuit, novem libra Turonenfcs.

Eadem die finavit prior dc Vantandor , Clugniacenfis ordinis, dc procuratione fua ad decem libras.

Et ipfa dit incepit dantintti dare commiffimel Jab bac forma .

Simon Det gratia Bituricenfis archiepifco» pus, Aquitani® primas : diledo in Ghri„ fio tali priori, vel abbati Lemovicenfis 1,» dicœcefis, falutem in Domino . Conquc„ ftus eft nobis Lemovicenfem dicecefin „ vifitantibus B. ejufdem dicœcefis, quodP. „ fie H. clerici, vel laici, praefata dicœce„ fis, fuper terris, debitis, pofleffionibus , „ fic rebus aliis vel ufuris injuriantur ei„ dem. Ideoque diferetioni veftne commit„ timus fic mandamus, quatinus coram vo„ bts partibus convocatis audiatis caufas , r fle fine debito terminetis : facientes, quod „ de conjunâis per cenfuram ecclefiafticam „ auâoritate noftra firmiter obfervari. Te„ ftea autem qui faerint nominati, fi fe „ gratia, odio, vel amore fubtraxerint, cen„ fura fimili compellatis veritati teftrmonium E „ perhibere. Datum anno MCCLXXX. &c.

Eadem dic impetravit commifftooem Joannes de Ocherarico monachus abbatia Cate Dei, contra Renandum Alemarc, Ckxnibertum Aboniarc , Petrum Galteri, fic uxorem Joanni*Boet, Lemovicenfis dicœcefis, fichabuit judicem magiftram P. de Podiis canonicum Haentenfis monafterii.

Die Jovis fequenti, in mane audivit ibi dominus Miffam, dc confirmavit, fic tonfuram fecit, fic exinde venit apud Tutelam abbatiam ordinis fanâi Benediâi, ubi abbas fic Burgenfca diâa villa cum trumbis fie infini-

jA "ftrumentis aliis jocundis obviaverunt domi- - 'Plum conduxerunt ufque ad portam ecclefie, dc illic fuit receptus multum honorifice ad abbate dc conventu diâi lori* pulfatis campanis, dc proceflionaliter : dc procuratus ibidem fuit ad expenfas abbatias prsedidx, dc non fuit computatum dc expenfis.

Die Veneris fequenti * in feflo beati Laurentii martyris in mane intravit dominus capitulum, prxdicavit poflmodum, dc celebravit Miflam conventualem in pontificalibus cum pallio, tecit acolytos, prsedicavit populo, indulgentiam dedit.- dc fuit ibidem ipfa die cx gratia ad expenfas · dc itnitationem abbatis diâi loci.

Qua dc congregato capitulo dominus in prxfcntia capituli propoluit, quod monachi in prioratibus conftituti fiepiflinie, prioratibus fuis debitis Urvitoribusdeflitutis, veniebant ad abbatiam fuam ibidem diutius relidente» dc in cameris diâx abbatix comedebant, dc fecum multos monachos didx abbatix invitabant pro machinationibus dc aliquibus dlfcordiis fuflinendis, ut eos polient trahere ad voluntatem fuam faciendam; dc ita bona abbatix pro nihilo confumebant, prioratus fuos debito fervitio defraudantes.

Quare praecepit eis dominus, ut fuper ftatu abbatix refponderent fibi veritatem Prxdiâi autem abbas dc monachi refpondenant concorditer* quod abbatia , tam in temporalibus quam *la* fpiritualibus erat in bono flatu· Qiibus auditis dominus noluit procedere ulterius* fed reccflit.

Die fabbati fequenti, in mane audivit ibi Miflam, confirmavit, tonfuras fecit, & exinde venit apud Obaginam abbatiam ordinis Ctftcrcienfis, ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra." paacdicavit in capitulo, dc rogavit iplos dc capitulo, ut ipfum reCommendatum haberent in orationibus luis, & beneficiis fuis . Qui devote eidem annuerunt .

Poft prandium eadem die vifitavit dominus moniales ibidem , prope exfiftentcs, qux nullo vitx lu* tempore exeunt clauftra, ut dicitur : nec intrant clauftrum homines , nili eum pedatis, vcl perfonis honeftis . Prxdicavit ibidem, dc dedit indulgentiam.

Die Dominica in mane fequenti conicraavit ibidem in quadam capella, in qua eft altare confecratum in honore beate Marix Magdalene: audivit Miflam, dc dedit indulgentiam illis qui interfuerant coniccrationi diâi altaris.

Exinde venit apud Argentac prioratum conventualem de Cluis, ubi receptus fint procefisonaliter , ut fupra : audivit Miflam , confirmavit, dc procuratus fuit ad expcnlas prioris diâi; nec fuit computatum de expenfis.

Dlc Lunx fequenti, audivit ibi Miflam , confirmavit , tonfuras fecit, dc exinde ve* nit apud Brunafac, prioratum Solenniacenfem, ubi receptus init proceflionaliter, ur fupra* dcprocuratus ad expenfas prioris diâiloci. Nec fuit computatum de expenfis.

Die Martis in vigilia Aflumpttonis beatx Marie Virginis , venit dominusapud Bellum Locum , ubi fuit honorifice receptus a Burgenfibus* Φ proceflionaliter ab abbate dc conventu diâi loci, dc intravit capitulum , pnrdicavit, dc vifitavit.

Et in ipfo capitulo recepit homagium, dc fidelitatis juramentum ab abbate prxdiflo de villa Bclli-Locentis, cum pertinentiis feodis illius villx; fecundum quod in littera compofitionis olim fa&x inter abbatem dc dominum Bituricçnlcm archiepitcopum, luper hoc continetur.

Et protcftatus fuit dominus, quod licet diftum · homagium , dc juramentum recepit in capitulo Lupradiifo, nullum fibi, dc ccclefix Bituriccnfi prxjudicium generetur , quin prxdidus abbas dc fuccc flores ejus ea facere teneantur alibi, quando fuerint requifiti : petens idem dominus archiepilcopus ab ipfoabbate claves portarum didx villx, fibi tradi in lignum dominii, prout facere tenebatur .

Qui refpondit, quod libenter eas traderet, fihalxret; lcd ad prarfens eas non habebat , quia Bernardus dc Sacrario , cui eas commikrat cuftodicndas tempore domini GuiJonis prxdeccfloris domini, libi reddere denegabat, pratentibus pluribus monachis & burgenlibus diâac villx, quorum nomina lcripta funt in litteris inferiusconfcftis. eodem vero dic dominus fuit cum abbate cx gritia ; & ⅄ bnrgenfibus villx, dcc.

S Suptr bomagio & juramtnto fidclitatu fallo, didit abbas htttram figillo fuo figtliatam fub bat forma.*

UNivcrfis prrfcntcs littcrar înfpcûuris, Rego humilis abbas Bcllilocc n- fis, Lrmovicenfis dicœcfis , lalutem in Domino. Noveritis, quod cum nos, & conventus nofter, nomine ecclefix nollrx Bcllilocc nfis, a reverendo patre domino Simone Bituricc nfi archiepifcopo, Aquitanix primate, nomine facrofanft* Bituricenfis ecclefix, tenemus in feodum , &. *tenere* debemus villam noflram Bcllilocc n fem, cum pertinentiis, & juribus ad ipfam fpcdantibus- cum pnedida omnia moveantur de feodo & dominio Bituricc nfis ccclcfix, prout evidenter per probationes legitimas produâas coram Officiali Nivernenfi, judice fuper hoc delegato a reverendo patre Simone, Dei gratia titulo landxCxcilix presbytero Cardinal., nunc Apollohcx fedis Legato apparet, fit per diffinitivam iententiam ab eodem contra nos pro Bituricenli archiepifcopo promulgatam. Item cum nos tentamus in feodum a domino archiepilcopo , nomme Brturicenfis *ecclefie* , omnia temporalia priotatuum omnium , adminiftrziiontim , & obedientiarum ad monaflerium noflrum lpeftantium; ac omnes alias villas noflras cum pertinentiis luis, & juribus omnibus, ac omnia feoda dc refeoda ad monaflerium noflrum fpeâantia, videlicet.

„ Reparium & temporale de Schaulhac; „ adminiflrationem & temporalia dc Friac, „ dc dc Favars, &. de Riberia, de Butroz, „ & Deufconz, & de Burda, dt Dcfignet; „ & prrpofituram de Btidel.

„ Et temporalia eccléfiarum de Felinis , deGirac, fit de Bonsvilla, de Scanquel, & de Bochare, Datilaci,dc Latuc, *Cx dc* Nemo, re ; dt villam dc Condac; dt vellam *dtlSaul, ;*

Ho

ANNO

Homagia ft feoda vicecomitis Turannc ,Anam, prioratum ordinis fandi Auguftini >—|
„ domini„dc Caftronovo, domini Regnaudi
"4dc Cavengnac, R. de Turamooca, domini
„ de Moleto, dominj.Phibcrti de Pomeya,
„ domini Gilbert! dcGaneriis, domini Guil-
„ lelmi de Cabra, Petri Doragnac, Guillel-
mi de Moritanis, Guilklmt dc Aden.art
„ de Fauras , dominorum dc Malamorre: &
„ omn.um aliatum perfonarutn , qux nobis dc
„ monafterio noftrty debent, vcl iecerunt hc-
„ magia ; & qui tenent in feodum vd re-
„ feodum nobis fit monafterio noftro, vcl
„ tcnere debent.

„ Nee prxdifta omnia , vel aliqua de
„ prxdidis tenemus ab alto domino tcmpo-
„ rali, nee tcnere poflumus ; cum iple ar-B
„ chiepilcopus nofter, & rerum noftraruna
„ temporalium dominus fit fuperier tempo-
„ ralis, & relTortum habet a nobis, t?n-
„ quam dominus temporalis fupctior , ft
„ habere debet, ft fucctfforcs fui, nunc &
„ in perpetuum.

„ Necnon cidem, & fuccefforibus jurare
„ tenemur fidelitatem, ac idem claves Bel-
„ lilocenfis villx tradere in novo adventu
„ fuo, anno Domini MCCLxxxv. xix. Ka-
„ lendas Augufti, die Martis, quarta deci-
„ ma cjufdcm menfts, invigilia Aliumptio-
„ nis bcatz Marie Virginis, in monafterio
„ noftro, videlicet in capitulo noftro,, cir-
„ ca tertiam, pulfata campana ad congre-
„ gandum conventum noftrum in dido ca-
„ pitulo ; *Reverendo in Cbrifio Patri domino*
„ *Simoni, Dt. gratia arebiepifeo-*
„ *po, Aqnitamx primat» fupradiUo, nomine*
„ *Bitxnccnfis ecclefia, bomagtum fccimut &*
„ *juramentum fidelitati! dt ornnibui fupradi-*
„ *flu :* prxfcntibus, & ad hoc vocatis re-
„ ligiofo viro Joanne abbate fandi Sulpicii
„ Bituricenfis ; venerabilibus viris domino
„ Guidone de Nohailles, capicerio Pida-
„ vienfi ; & magiftro Joanne Grefillons ,
„ canonico ecclefix Bituricenfis ; fratribus
„ Simone de Blefis, ft Joanne de landa
„ Severa, ordinis Minorum ; P. de Ruppe,
„ archipresbytero de Caftra , Bituricenfis
„ diœcefis, fratreHugone de Faveriis, mo-
„ nacho fandi Sulpicii Bituricenfis ; Otho-
„ ne de Salims , presbytero ft canonico
„ Magdunenfi ; Conone presbytero, redore
„ ecclefix parocinalis de Vicrfionc, Bitmi-
„ cenfts diœcefis ; Hugone monacho, priore
„ deürfeto, Claromontenfisdiœcefis ; Joan-
„ ne de Maimac , priore clauftrali monafte-
„ rii noftri, Bernardo de Quercu , infirma-
„ rio; Pettodc Planis, camerario; Bcrtran-
„ do de Favars; Stephano de fando Bade-
„ ho; Aymerico de Vigilando, monachis
„ ejuldem noftri monafterii ; Martino la
„ Celhe, Petro Majoris , Petro *del Stgrty*
„ Bcltrando *del Segrey,* Ademaro *la Trtille* ,g
„ magiftro Guillelmo Majoris, & Lauren-
„ tio Stephani : burgenfibus ville noftrx
„ Belliloceufis ; ft pluribus aliis, ftc.

ubi receptus fuit proceflionaliter, ft procu- ,-ṁ?,
ratus ad expenfas didi loci.

Die Veneris poft AlTumptionem beatie Marix Virginis, venit dominus Bituricenfis apud Albignec, prioratuum de Clufa ; ubi receptus fuit proceftionaliter, ut fupra, audivit Miffam, confirmavit, confutas fecit , ft procuratus fuit ad expenfas prioris didi loci.

Die fabbati fequenti in mane, audivit ibi Miffam dominus, ft exinde venit apud Briubi receptus fuit proceflionaliter, ft procuratus ad expenfas didi loci.

Die Dominica fequenti fuit ibidem dominus, * ad imitationem domini Guidonis * Fmr.ad
dc Nohaijfes, capiccrii Pidavienfis cx gra- ^Muu·
tia, in domibus didi prioris ; ft fuit fecum epifeopus Cattirccni'S.

Eadem dic celebravit in pontificalibus cum pallio , fecit acolytos, ft tonfuras, prxdicavtt, & indulgentiam dedit.

Pic Lune fequenti in mane, audivit ibi Miffam dominus, & exinde venit apud Volies , abbatiam ordinis fandi Benedidi; ubi receptus fuit proceflionalitcr, ut fupra, ft procuratus ad expenfas abbatix : nec fuit computatum de expenfis.

Dic Martis fequenti audivit ibi Miffam , intravit capitulum, ptxdicari fecit, & exinde venit dominus apud Uiarchiam; ubi receptus fuit proceftionaliter, campanis pulfatis, ut fupra, ab abbate & conventu didi loci dc Ufarchia; ft procuratus fuit ad cxpenfis abbati». Non fuit commutatum.

Dic Mercurii fequenti, in odavis Affumptionis bestx Manx Virginis, in mane audivit ibi dominus Millam, praedicavit, ft tonfuras fecit, & confirmavit . Et exinde venit apud Arnacutn, prioratum fandi Mw·
tiaiis Lemoviccnfis, ubi receptus fuit pro
ceflionalitcr, ut fupra, & procuratus ad expenfas prioris didi loci.

Eadem dic conceffit commiftionem dominus Stephano Salavalh, clerico conquerenti, quod Bertrandus, vel Bernardus Bonifaci, GuidoEftuderii, Bartholomxus Radulphi , Bernardus Judicis de capella, Petrus & Gaucelinus fratres fuper rerris, &c. Judicem priorem dauftralcm Belliloci. (*Detfi bic aliquid ; forte,* recognolcere nolebant.)

Dic Jovis fequenti in mane audivit ibi Miffam dominus, confirmavit, ft tonfuras fecit ,' ft exinde venit ad prioratum fandi Roberti de Cafa Dei, ubi receptus fuit , modo quo fupra, proceftionaliter, ft procuratus ad expenfas prioris didi loci.

Die Veneris fequenti, in feflo beari Bartholomxi apoftoli, venit dominus Bituricenfis apud Dalon vel Daloy, abbatiam ordinis Ciftercicnfis, ubi receptus fuit proceffionalitc, ut fupra .

Altaria deinde duo in ecclefia didi loci dominus confecravit ; unum inhonore beati Banholomxi Apoftoli, & aliud in honore fandorum Simonis & Judx Apoftolorum,ft audivit Miffam , confirmavit , & fecit tonfuras : & pernodavit ibidem ad expenfas abbatis. Non fuit computatum de cxpenfis.

Die fabbati venit dominus apud fandum Aredium , ubi funt Canonici fxculares: & receptus fuit proceff»onalirtr, ut fupra, a decano & capitulo didi loci.

Ipfa die celebravit dominus in pontificalibus magnam Miffam, ft fuit procuratus dida die ad expenlas decani ft capituli didi . Summa expenfarum.....

Die Dominica fequenti, in ccdefia didi loci dominus duo altaria confecravit, unum in honore fandi Aredii, ft aliud in honore fandi Juniani. Celebravit tn pontificalibus cum pallio , fecit acolytos & tonfuras , ft confirmavit.

cit

Et ipfa die venit apud Chalas prioratum conventualem fandi Auguftini, ubi fuit receptus procellionaliter ut iupra, fic procuratus ad expenfas prioris przdidi Joci iandi Aredii.

Dic Lunz fequenti in mane dominus audivit ibi Mittam, fic confirmavit, fic toufuras fecit.

Et exinde venit apud Sollemniacum, abbatiam fandi Benedidi, ubi dominus fic cpifcopus Lemovicenfis, abbas fandi Martialis Lemovicenfis, fic plures alii venerunt domino obviam; fic fuit receptus procefliona-liter ipfis przfentibus ab abbate fic conventu didi loci proceifionaliter, ut fupra, fic procuratus ad expenfas abbatis. Summacx-penfarum, ficc.

Eadem dic concedit dfiminus commiiiionem abbati fic conventui didi loci conquerentibus, quod AdemarusdeCambonio, domini Beehardns, Guido fie Aymericus de Claro oculo, fit Johannes, medici, Lemovicenfis dicecefis, fuper cerris, debitis, poftellionibus, ficc. injuriantur, cifdem judicempricrem clauftralvm Bcllilocenfem prfctatz dicecfis.

Item aliam didis conquerentibus, quod Johannes Gregorii clericus, fic ejus uxor, magifter Matthzus qui moratur cum dpmino Gracelino de Caftronovo milite, di dus Lalamans, fic didus Haurac de Getons, przfatz dicecefis Lemovicenfis, fuper terris, &c. injuriatur, cifdem judicem fupradidum.

Item aliam przpbfito de Fagia, monacho abbatiae Sollemniaccnfis, ejufdem dicecefis, conquerenti, quod P. Baylac, G. Doneu domicellus, Joannes Dctiquarroy, Ayinars Samcunnct, fic Guido Rogerii, przf.'tæ dicecefis Lemovicenfis, ficc. fuper terrs, ficc. injuriantur, eidem judicem fupradidum.

Item alia dido pnepofito, conquerenti, quod B. Greu, B. Baylet presbyter, didus Barrifio, P. de Brolio, fie Bernhardus Manha, przfatz dicecefis, fuper terris, ficc. injuriantur,eidem judicem prioremclauftrakm Bcllilocenfis przdidum.

Item aliam Priori de Cella monacho SollemniacenG, conquerenti quod Guido Gergnos domini Gannac didus Bonnet Cans, & Johannes Pellyfla, dicecefis przdidz Lemovicenfis, funer terris, file, injuriantur, eidem judicem fupradidum.

Item aliam Gutllelmo Saderia, clerico conquerenti, quodAdemarus de Saxum miles, Guillelmus de *U Rtcba*, Joannes Bertrand), G. Jacofta, P. Faure de Excmduno, cjuüemdicecefis, fuper terris, ficc. injuriantur, cifdem judicem Priorem fandi Gerardi Lemovicenfis.

Irem die Martis fequenti in mane, audivit dominus ibi Mittam, fit confirmavit, fit fecit tonfuras; fit exinde venit apud Caluiium, caftrum magiftri Geraldi dc Malo-
Fartf ,i«. monte, fic fuit ibidem ad * imitationem diviutioutm. di magiftri Geraldi ex gratia.

Die Mercurii fequenti, in fefto Decollationis beati Joannis Baptiftz, in mane audivit ibidem dominus Mittam, confirmavit, tonfuras fecit, fic exinde venit apud Petram BufTcriam, ubi receptus fuit proccllionaluer Ut fupra, fic procuratus ad expenfas prioris didi loci, fie prxpoùu dc Charovico; qui duo un.im procurationem debent prioratus de Petra Bulleria, fic eft de abbatia Sollemniacenfi: puor de Carovico, eft dc abbatia f.incfti Augullini Lemovicenfis. Summa expenfarum ----

Eadem die fecit homagium domino, fic juramentum fidelitatis prior monafterii de Vicano, Caturcenfis dicecefis, A omnibus temporalibus fic juribus, quz habebant vel habebat, feu habere poterat, aut debebat in villa Vicanenfi, fic pertinentiis fuis; przfentibus religiofis viris, Joanne abbate fandi Sulpicii Bituriccnfis, priore de Petra Buflcria; domino Guidonc de Nohailhes, capicerio Pidavienfi; domino AJemaro dc Riperia, magiftris, Joanne Grefillon canonico Bituricenfi; Petro de Vierfione; P. dc Rupe archipresbytero de Caftra, Bituicentis dicecefis; Othone de Salinis, capellanodumini, canonico Magduncnfi, fic pluribus alus clericis fic laicis.

Et licet didus prior didum homagium teneretur facere domino Bituricenfi ad fupplicationem didi prioris, fic multorum bonorum recepit ibidem didum homagium ex gratia: fuper quibus debuit dare litteras didus prior de Vicano-

Dida dic impetrarunt a domino commiifioneru P. de Bellomonte clericus, fic N.....contra redorem ecclefiz dc Mauranis; Bfaflum Chauffandas, Bartholomzum de Murato, P. Guardelli, fit Geratdum Chatnbaforez, laicos ejufdem dicecefis, fic huic Bertrandum Alboini canonicum landt Julianj, ejufdem dicecefis Lernov.cenfiy.

Item eidem P. aliam commiiiionem contra redorem ecclefiz fandi Htlaru de Turius, P. Hngonis Dantoyr, fic Bonetum cjus filium, & P. Gardclli, laicos ejuldern, dicecefis; flc habuit judicem, Guillelmum Ademay canonicum fandi Arrcdii, LcmOvicenfis dicecefis przdidz.

Item idem P. aliam commilitonem obiinuit, videlicet contra redorem ccclcfiz dc Ledaurs, P. de Marcilho, Guidoncm Daffio clericos, P. Gourdelli, & B. Lafchaufiandas ejufdem ditreefis; & habuit judicem Junianum Canoys canonicorum fandi Juniani ejufdem dicecefis.

Item impetravit aliam idem P. commiffionem contra Stephanum Chandeliers, Stcphanum de Vernae, & Stephanum Latrocaria laicos, ejufdem dicecefis Lemovicenfis; & habuit judicem P. Faydici, canonicum Rafolienfem, ejufdem dicecefis.

Item impetravit idem P. aliam commiffionem contra redorem ecclctue Dantor, Bonctum ejus fratrem, Guillelmum Garai haez, Guillelmum Emetici de Uferchia, fic ejus uxorem przfatz dicecefis, & habuit judicem Guidoncm Delchafcauhier canonicum fandi Aredii.

Item impetravit idem P. ficc. contra priorem de Vinhareria redorem ecclefiz deSodena, & Guillelmum Mallars laicum ejufdem dicecefis; fit habuit judicem Bertrandum Alboyni canonicum fandi Juniani.

Die Jovis fequenti, in mane audivit i Mi(Tam dominus, confirmavit, tonfuras fecit; & exinde venit apud Aurelium, prioratum convcntualem iandt Auguftiniubi

rece-

""receptus fuit proceifionaliter prxfente domi· OtR^Ti'·® H',IceP° Lemovicenfi, ut lupi a, ibi. <h 4. dem inter dominum & cpilcoputn de mulus contulerunt.

Poftea recellit epifeopus, & ivit pranftim ibi prope ad duas leucas.' & dominus *renunfit*, & procuratus fuit ibidem ad expenfas prions diâi loci.

Diâa Àiie impetravit przpofitus Dareo monachus Sollempniaceniif' conimiilionem , contra didutu Arnaus, Gu>Heimuin Pelos , &Stepbanum, * ejus uxor P. & Johannem ?0»n diâum feu diâos Gautier , Lemovicenfis nu> uxorem, d œcefis ; & habuit judicem priorem de Bellologo , Lemovicenfis dicœcefis.

Item aliam commiffionem impetravit prior B de Layral, Claromontcnfis dicœcefis. ordinis ianâi Benediâi, contra Hugonem de iFrayxamas, diâum le Tondu Pâlie ; Joannem reâorcm ecclcfiz de Verneya. redo» rem ecclcfiz de Petrahfta; Joannemde (Jrchicr presbyterum Lemovicenfis dicœcefis,· êc habuit judicem priorem monaftcrii Bclhlocenfis ciufdem dicœcefis.

Die Veneris in mane audivit ibi Miffam, confirmavit, & fecit tonfuras , & exmdc venit dominus apud Orthigiam, prioratum conventualein. Ordo eft per fe. Ubi fuit receptus proceifionaliter, przdicavit in capitulo, & procuratus fuit ibidem ad expen-~ fas prioris didi loci.

Die (abbati (equenti. in mane audivit ibi Miffam dominu?, & fecit tonfuras: & extnde venit apud monaftcritim Haentenfc , ubi receptus fuit proceifionaliter a przpofito, & capitulo diâi loci & procuratus fuit in ipfa dic ad expenfas capituli dtâx

Eadem vero die vocavit dominus canoneus diflz ecdefiz coram fe, & inquifivit de flatu ecclefiz.

Et quia venerabilis vir magifter R. de Albuconio przpofituram difiz ecclcfiz Hacntenfis, & przpofituram eccieiiz Raialieniis , nec non & ecclefiam parochtalcm fandi Syl·-. vani piopc Bellamgardam in eadem dicecefiM Lcmoviceiih, tenebat , tamquam intifulata, in modum qui fequitur contra diâum prxpoiitum procellit, poft multas acculationcs :

„ Simon , Dei gratia Bittiricenfis archie- „ **Spifcopus, Aquit**aniz primas, univer- „ Cis przfentcs litteras infpetiuris, talutem „ in Domino. Nuper Lcmovicenfem dicœ- „ ccfm vif/ranres, dum per villam Bellz- ,, gardz traniitum faceremus, ex clamoi* „ infinuatione parochianorum eccleGz fan- ,, di Sikan: prope villam przdidam fre- „ queuter didicimus , quod venerabilis mai-p ,, gifler R. de Albuconio cria bénéficia , quz ,, inferius annotantur tamquam intitulât* ,, detinebat ; quorum unvm ex altero non dependet; in fux falutis przjudicium & „ lcandalum plurimorum ; videlicet ccclc- ,, fiam laudi Silvani, curam animarum ha- ,, bentem; ac przpofituram ecclefi· Rafo- „ liciiiii, nec non 6c przpofituram ecclefiz „ Haentenenfis ; quz przpofiturz in didis „ ecclefnsdignitates reputamur. Poftea au- ,, tem ad ecckfiant Rafonenfem delcendi- „ mus, vilitationis officium exercentes, ubi ,» canonici diitr ecclcfiz notis hzc eadem

„ retulerant. Tandem ad eccteliam Haen-···· – i, tenfein declinavimus caufa vifiralionis of- , „ ficium exercentes: ubi canonici di&z ec- ,J'n „ clcfue clamorem praecedentium confirman- „ tes , non fufficiebat admirari, qua con- „ (cientia , tam enormem exceffum non „ compatiendo praedidia ecciefiis toleramur. ,, Cum autem przmiffa omnia nota effent „ dc mauifefta, & adhuc fint ; ac epifeopus „ didx Lcmovicen(îsd;œcefis, quoad prrmif- « „ fa uegligens fuit, ut dicitur , & remiffus *, licet; beneficia, quz tanto tempore **vaca·** „ viffent, quoad nos vel ad fedem Apofloli- „ cam effet eorum devoluta conferendi po- „ tertas jure metropolitano , feu auâoritate „ (edis Apoftolicz conferre poiUmus, tandem „ juxta verbuin Apoftoli dicentis, *Nemini „ cito unium imposai*, volentes fuper przmiflis habere certitudinem pleniorem » „ ipfum magiftrum R. die (abbati ante na- ., talem beatr Martz Virginis dicin voca- ,, vi.nus corsm nobis apud Haenteofes : „ **ab** ipfo petivimus diligenter, utrum **piz-** „ fatum clamorem opere complevitlet . Qui „ nobis refpondit, quod przfaiam ecclefiam „ parochiaiem, ac dignitates przdidas de- ,, tinuerat per longa tempora, & adhuc e ,, tiam detinebar, frudus & exitus ffido- „ rum beneficiorum levando Útpercipienno t ,, quz beneficia , ut dicebant , fucceflive „ fuerat affecutus. Primo przpofituram **R»-** „ folienfem, deinde przpofituram Haenten- ,, (em , St ultimo ecclefiam parochi.ilem ,, prxdiftam,· afferens, tamfuiffe *fuper*przmiflis cum ipfo a fede Apoftolica dilpcn- „ fatum. Quatndifpenfationem ad noftram „ confcientiam informandam ab ipfo nobis „ petimus oflendi Qyt nobis refpondit , „ quod difpenfationcm przdiâam non ha- „ bebat ad przfens, nec habere poterat ; fed ,, *dic tertia a* nobis (ibi aflignata illam no» ,, bis oftenderct & obferrét. Et nos adfupplicjtioocm ipfius diem Veneris in vigilia „ nativitatis beatz Mariz Virginis fibi af- „ gn.ivimus per hoc coram nobis apud **Le-** „ movicum, ad oftendendum bc exhibendum „ nobis difpenfationem prasdiâam , (i quam habet. & ad procedendum ulterius ut jus „ erii. Quam diem przfatus R. gratanter, ,, & ex voluntate acceptavit · prrfentibusre- „ ligiofis viris Johanne abbate fanâi Sulpi- „ cii Bituricenfis; Fratre J. de Pheietino, „ ordinis Praedicatorum, Lemovicenft; ac ,, difetetis viris domino Guidooe de Noy» „ halhes, eapiccrio Piâavienfi · MagiftroJ. „ Grefillon, canonico Bituricenfi ; Adema- „ rode Riperia & Petro de VicrGone, cle- ,, ricis; domino Joanne de Vernolhiis, ca- „ nonico Lemovicenfi ; ac rcligiofo vire „ priore de Maravalle, LemovicenCs dioe- ., refis; & pluribus aliis.

„ Datum diâa die fabbati ante Natirita ,, tem beatz Mariz Virginis, apud Hacn- „ tenfes, anno Domini **MCCLXXXIV.**

Die Dominica fequenti in mane, ibidem apud Haentenfcs audivit Miffam dominus , & confirmavit, & tonfuras fecit .' & exinde venit dominus apud Parenhac, prioratum fanât Martialis Lemovicenfis, ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra.* dc fuit ibi procuratus ad expenfas capituli diâi loci ,· nec fuit computatum ibi de expenfis.

DieLunz (equenti an:c Nalivitatem bea-

te M*·

———r*tz Marie Virginis, in mane celebravit ibi-A dem dominus, confirmavit, tonluras fecit: & exinde venit apud fandum Leonardum, prioratum conventualem ordinis fanâi Auguftini: ubi receptus fuit proceflionaliter, l prxdicavlt in capitulo, & procuratus fuit ad expenfas prioris dtâi loci ; In craftino autem celebravit, ibidem confirmavit, & tonfuras fecit.

ANNO CHRfSn

Comm ffiooem dedit dominus domino Guidoni dc la Porta, prepoiito ianâi Silvani de abbatia de Urfcrcbe, Lemovicenfis dicœcefis, contra Ademarum Forragu , Joannem & Petrum Dofa fratres, Jobertum de Baufac, & Guidonem Morfelli domicelium przfare' dicœcefis : & habuit judicem abba- B tem Bellilocenfem.

Die Martis ante Nativitatem beate Ma-- ris Virginis, intravit dominus Lemoviccn/ fem civitatem: & primo declinavit ad ec·' clcfiam catbedralem, ubi fu't receptus proceflionaliter ab epilcopo, induto veitibuspon rificalibus, dc a canonicis diâi loci indutis cappis fcricis.* fic ipfa die fuit procuratus in domibus epifeopi, *ad expenfas* ipfius epi(copi, nomine capituli : quia debet iolvere procurationem pro capitulo, fecundum quodeft confuetum: nec fuit computatum. z

Et notandum quod , antequam dotainus intraret civitatem, venerunt domino obviam bene per unam leucam; fcilicet epifeopus C Lemovicenfis, decanus, magnus archidiaconus, cantor, archidiaconur de Malamorte abbas Dauracenfis, magifter Gillebertus, fic plurcs alii canonici Lemovicenies : fic abbates fandorum Martialis fic Martmi , qui preceflofunt pro recipiendo dominum proceflionaliter .

Dic Mercurii fequenti, przdicavit in capitulo, fic vifitavit; przfentibus in capttulo epilcopo, ficcanonicis diâz ecclefic, qui ex gratia fpeciali obtulerunt ei prir^am prehendam in ecclefia vacaturam ad opus cujufdam clerici fui.

Et ipfa die celebravit in diâa ecclefia majorem Miflam in pontificalibus prefente epiſcopo: przdicavit populo: indulgentiam de-D dit, fic fuit procuratus in domibus epifeopi Lemovicenfis ab ipfo epifeopo, fic ad expends ipfius.

Die Jovis fequenti, vifitavit dominus prioratum fanâi Andres Lemovicenfis, ubi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra, prefente epifeopo.* fic declinavit ad abbatiam fanât Martini, ubi receptus fuit proceffionaliter , ut fupra .' audivit Mitfam,fic fuit procuratus ibidem ad expenfas abbatis diâi loci .' de quibus folvit prior fanâi Andree Lemovicenfis medietatem, prout confuetum erat.

Die Venerisfequenti, in vigilia Nativitatis beate Maris Virginis, vifitavit dominus abbatiam fanâi Auguftiot Lemovicenfis· ubi E receptus fuit procedionaliter ab abbate, fic conventu diâi loci, audivit Milfam , fic fuit procurvius ad expenfas abbatis : nec fuit computatus de expenfis.

Die fabbati in fefto Nativitatis beare Maris Virginis, intravit dominus ibidem capitulum, praedicavit, fit exinde venit ad abbatiam fanâi Martialis Lemovicenfis, ubi receptus fuit proceflionaliter prefente epifeopo Lemovicenfi ab abbate fic conventu didi loci: celebravit MiiTam conventualem in pontificalibus cum pallio: acolytos fecit;

populo predicavir, & dedit indulgentiam ·' & ipla die procuratus fuit ad expenfas prediz abbatiz: in procuratione non fuit computatum. CHRisn

Die Dominica fequenti in mane, intralvit dominus capitulum: przdicavit, & vyfitavir, audivit MtlTam, fle procuratus fuit ibidem ad expenfas abbatis.* In procuratione *, quia abbas diâi loci tgnetur ad fuas procurationes. *axtfi*, Mm fuit rompu*

Ipla die Dominica vifitavit dominus abbatiam. de Regula Lcmoviccnfi, ubi quoque receptus fuit proceflionaltter', przdicavit, Ac vifitavit in capitulo: & procurationem fuam , quam eis fcilicet abbatis dc conventui mandaverat ad diem fequentem , remifit ifta vice abbatifile diâi loci, ad fupplicationem ipfius abbatiÆr, ac venerabilis viri domini Guidonis de Noyhaylles captcerii Pi&avienfis, ficut & ad fupplicationem abbatis Dauraceniis, fit plurimorum aliorum .

De Lune fequenti in mane , audivit dominus MiiTam apud fandum Martialem. & in caméra fua prefectibus epilcopo Lcmovicenfi, decano , archidiacono, abbate Durateufi, canonicis Lemoviccnfibus, & r turibus aliis clericis & laids, dominus viginti tres parvos tonfuravit.

Et notandum quod vifitando didam Lcniovicenfem ci.iratem, concedit commifliones qua. fequuntur.· quarum comm ilionum forma mutata fuit prout fcquitur, & concéda perform infra (criptis.

„ Clmon, Dei *grilia* Biruricenfis archie*
„ O pifeopus, fic Aquitanis primas, dilc-
„ âo in Chrifto priori de Tutelis, ordinis
„ fanâi Benediâi, Lemovicenfis dkreefis ,
„ falutem in Domino, qui eft omnium ia-
„ lus. Conqucftus eft nobis prediâam Lett movicenfem dicœcefim vifitantibus Guillcl-
„ mus Jordani miles ejufdem dicœcefis, quod
„ Hclias de Fonte presbyter fle rcâorccclc-
„ fis de Barnaco, prefare dicœcefis Lemo-
„ viccnfis, fuper tern's, debitis, pofleiTioni-
„ bus, fit rebus aliis injuriantur eidem . Hinc
„ eft quod cum de confuetudine approbata
„ de caufis, controverfiis, feu litibus qui*
„ bufeumque omnium fubditorum diâzdicœ-
„ cefis, de quibus dicœccfanus loci cognoice-
„ re non inccpit, pofliimus cognofcerc vi-
„ firando, fir ea fine *debita terminare, vel*
„ committere, dc in pofleflione hujufmodi
„ juris, vel quafi, tamnos, quam przdcccf-
„ fores noftri fuerimus, fic etiam adhuc fi-
„ mus, diferetioni veftre mandamus : qua-
„ tenus coram vobis vocatis partibus caufas
„ audiatis prrdiâas, fit eas fine debito ufu-
„ ris reflantibus terminetis: facientes quod
„ decreveritis per cenfuram ecclefiafticam
„ auâoritatc noftra firmiter obfervari. Te-
„ ftes autem qui fuerint nominati, fi fe
„ gratia , odio , vel timore fubtraxerinr,
„ cenfura fimili compellatis ventari teftimo-
„ nium perhibere. Vobis enim quoad om-
„ nia fupradiâa committimus vices no-
„ ftras, donec eas duxerimus revocandas .
„ Datum, &c.

Sub forma prediâa idem miles contra Guillielmum de Pœna Vayra, militem diâz dicœcefis, aliam commiflsooem impetravit : fic habuit judicem prrpofitum de Mamma* co, diâz dicœcefis Lemovicenfis.

Item idem miles contra Hugonem Ar-Anum, prioratum dc Carofilo, uqi receptus fuir proceflionaliter, & procuratus ad expenfas prioris didi Joci . Summa expenf..nim ruit , tredccim libre cum feptem folidis.

(HRKtl n'ac» m'b|Cm «jufdem dicecefis, impetravit aliam; & habuit judicem Petrum de Saveni, canonicum Dauratcnfem.

Item Bernardus Raymundi, clericus Lemovicenfis dicecefis, contra Gaucclinum Macel, Joanncm Douverdieri, Agnctem Faurefla, Joanncm Audebert Decrofoli filium Penfic, clericum didi dicecefis, cammiflionem impetravit fimilitcr; & habort judicem priorem clAullralem mouaflcrii dcTutella, prabidae dicœccfis.

Item aliam commiflionem impetravit Bofo dc Montibus, domicellus di&ie dicecefis, contra P. Laracha, Raymundum AptC.lt , relidam didi Nacaynner, & uxorem didi Socamcu , & Hubcnum dc Arlot, didar dicœccfis ; & habuit judicem S. Chabili , canonicam fandi Juniani , prxfatx dicecefis.

Item Armfngarda, didx dicecefis Lemovicenfis, commiflionem impetravit contra Gaucelinum dc Aforla, militem; Heliam Sulhei, militem; Hcliam deNobiliaco, dotnicellum; Laurentium Fautoris; P. Borda Nayra, ejufdem dicœccfis ; £c magiflrum S. de Malomontc, canonicum Lugdunenfcm, pro judice impetravit : & vifo tamen, ne virtute hujufmodi referipti extra dicecefim Lemovicenfem partes pertrahantur.

Item Aymericus de Jarniac miles commiflionem impetravit contra Hcliam Durandi, R. Durandi, Henricum Bordanoyra, Stepbanum de Nuer, P. Chabnen, didx dicœccfis; ac P. de Bamon, canonicum Rafolienfem , Lemovicenfis dicecefis, pro judice lub pixdid» forma impetravit.

Die Lunx prsdida, in craflino Nativitatis beatae Maria: Virginis, exivit dominus civitatem Lemovicenfem, flt ipfa die venit apud Carnum , juxta Axiam , prioratum (ancti Martialis Lemoviccniis : ubi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra, & procuratus ad expenfas prioris didi loci, flt prioris de Ape; qui domino ad unam procurationem tenentur. Summa expenfarum, undecim librae, & duo folidi.

Dida dic impetravit commiflionem Aymcricus Rauchcrcus, laicus cruccfignatus , Lemuvicenf.s dicœccfis, contra Hcliam Pelliparii, clericum; * Gt. de Chambarac , presG.sbciiùm. byterum ; P. Loveu ; P. Ptcum , laicum ejuidem dicœccfis; habuit judicem dominum Julianum dc Crozis, canonicum fandi Aredii, prxfatz dicecefis.

Idem ibidem impetravit commiflionem Thomas de Montepeflulano, de caflro Leraoviccnfi crucefignatus, contra Stephanum Cambafbrtz, P. Lo Lacier, P. de Petreignec, P. Pecom, & Guillelmum Vachier, Lcmoviccnfis dicœccfis; & habuit judicem Julianum dc Grozis prxdidtun, canonicum landi Aredii.

Die Martis fequenti audivit ibi dominus Miflam, & confirmavit, flt fecit tonfuras ; & exinde venit apud Rupem Cavardi, prioratum abbatia de Carrofo, ubi receptus fuit proceflionaliter : & procuratus ad cxpcnfiu prioris didi loci : *fc* non fuit computatum de expenfis.

Dic Mercurii fequenti in mane, audivit ibi Miflam dominus, & confirmavit, & fecit tonfuras: & exinde renit apud Nancto-

Dic Jovis feqtsenti io mane, audivit ibi Miflam dominus, 0c confirmavit, flt fecit tonfuras; *fc* exinde venit apud Buxeriam , prioratum convenrualcm de Clufa. ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra, fle fuit procuratus ad cxjnûs prioris didi loci : nec fuit computatum de expenfis.

Dic Veneris fequenti, in feflo Exaltationis fandx Crucis, venit dominus apud Sa[illegible], prioratum conventualem ordinis fandi «iuguftini ; ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra : celebravit in pontificalibus , acolytos fecit : & procuratus fuir ad expends prioris didi loci, qui noluit computare dc expenfis.

Die fabbati fequenti, in odavis Nativitatis beats Maris Virginis, venit dominus apud Pcrufiac , prioratum de Garofio ; ubi receptus fuir proceflionaliter, ut tupra; celebravit in pontificalibus, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, & fecit toniuras: &piocuratus fuit ipfa die ad expenias prioris didi loci, nec fuit computatum de expenfis.

Die Dominica fequenti, venit dominus Cad abbatiam Stlrpenfem, ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra; audivit Miflam, & procuratus fuit ad txpenfas abbatix; ncc fuit computatum dc expenfis.

Dic Lunx fequenti, venit dominus in t.iane, dc intravit capitulum, & vifitavit ; & exinde venit apud fandum Junianum, obi receptus fuit *a* decano capituli. Summa expenfarum, tredccim libre, quinque denarii minus.

Die Martis fequenti in mane , audivit ibi Miflam dominus, populoprxdicavit, indulgentiam dedit, tonluras fecit, confirmavit , & in capitulo vifitavit, & dedit com-.mifliones, qua: videlicet fequuntur.

Eadem die Catharina relida Helis de Siens , tutrix. J. & Aynterici pupillorum fuorum, impetravit commiflionem contra Heliam de Varenis militem, Petrum de Molico, Hcliam de Suc, Aymcricum PleychaS Valeti, Guillicimum de Futno, & didum Guaydamour : fle habuit judicem Heliam Borrelli, canonicum fanâi Juniani.

Item aliam commiflionem obtinuit dida /clida contra Getmanum Doveri, Germanum Raen, & P. de Roflays, Lemovicenfis dicœccfis; & habuit judicem przdidum Hcliam Bortelli, canonicum fandi Juniani.

Item commiflionem obtinuit P. BoreHi , & Petionilla ejus foror, ejufdem litis confortes, contra Heliam de Malomoncœ, militem; P. Vermicr, cappeilanum dc Dornarac; P. Barac, &P. Bovcron, ejufdem dicetefis: d habuerunt judicem Geraldum Galterii, canonicum fandi Juniani prædidi, Lcmovicenfis dicecefis.

Die Martis prasdida, venit dominus apud Beux, abbatiam ordinis Gflercienfis ; ubi receptus fuit proceflionaiiJcr, ur lupra : fle pernecavit ibidem ad expenfas abbatix prxdidz, nec fuit computatum.

Die Metcurii fequenti in mane, audivit ibi Miflam dominus, &. confirmavit; & exinde

inde venit apud Grandimontem prioratum, ubi receptus fuit de more, procemonialiter, a priore fic conventu diâi loci dc *Grandi*monte; fic fuit dominus procuratus in aula diâi prions, fic fuit prior fecum ad prandium, fic ad expenfas prions diâi loci; nec fuit computatum de expenfis.

Die *Jovis lo mane, intravit dominus* capitulum, prxdicavit, fic fe orationibus fratrum commendavit; audivit Mittam, confirmavit, tonfuras fecit; fic exinde venit 2pud Ambazac, prioratum de abbatia fanâi Auguftini Lemovicenfis: ubi receptus fuit proceifionaliter procuratus ad cxpenVas prioris diâi loci.-'Summa expenfarum, decem libra. Turonenfes, cum ieptemdecim folidis: fic propter paupertatem loci, diâo priori procurare promifit in primo adventu fuo procurationem.

kGfttatio tplfcopatttt Catnrtfnfit u domino Biturictufi ankiepifcopo.

ANno Domini MCCLXXXV. dic Jovis poft mediam Quadragefimam intravit re-
CHRtsri rcrendus pater dominus Simon
*1 Bituricenfis archiepifcopus, Aquitani» primas, dicœccfim Caturcenfun, caufa vifitaticnis.

Et primo declinavit apud Marcellum, ubi fuit receptus proceifionaliter, pulfatis campants, fic procuratus âd expenfas redoris ecclefix diâi loci. Summa expenfarum, ieptemdecim librae, fic duodecim folidi Turonenfes.

Et notandum, quod pro cariftia temporis, qux carior incomparabilis erat in partibus illis, fiebant expenf» tam magnx, fic etiam quandoque propter fupervenientes. Nam panis, qui alio tempore non valebat nifi unum denarium, valebat, fic vendebatur tunc novem denarios, fic fic de alus epulis.

Et fetendum, quod in comitiva domini erant hi, quorum nomina hic notantur: fcilicet religiofi viri, Guido abbas monafterii Vierfionenfis, frater domini; minifter Renetius de Senonis, archidiaconus Grancenfis, in ecclefia Bituricenfi; dominus Otho de Salinis, canonicus Magdunenfis: Conon canonicus Mimantenfis, cappellani domini; magillri P. de Vierfione fit R. de Charitate, clerici domini; frater Joannes Mariae, monachus Vierfionenfis; frater Hugo, monachus fanâi Sulpicii Bituricenfis, pœnitentiarius domini; magifter Joannes de Camera, fic Joannes de Senonis nepos diâi archidiaconi; fic plures alii clerici fic laici.

Die Veneris fequenti, ibidem in mane audivit dominus Mittam, indulgentiam dedit; fic exinde venit apud Varrac, prioratum de Tutelle, Lemovicenfis dicœcefis-' ubi receptus fuit pioceflioaliter, pulfatis Campanis, fic procuratus ipfa die ad expenfas prioris diâi loci.* nec fuit computatum dc expenfis.

Eadem die finavit de procuratione fua prior de Carenac. ordinis Clugniacenfis, au quatuordecim libras Turonenies.

Die fabbati fequenti, venit dominus apud Rupem Amatoris, prioratum abbatix Tutcllx, Lemovicenfis dicœcefis; ubi fuit

CHRJSTI

A receptus proceifionaliter J* abbate r Tutei
lenfi, ficprïore, fic conventu didi *loci*, oui CHRITn
fans campanis; fit in diâa ecclefia coAm die facros ordines *celebravit*, fic qu ilJam clericos Glaromonrcnfis dicœcefis orJmavit, fit quofda<n de dicœccfi*- Caturcenn, de !:centu epifeopi Caturcenfis, qui fibilitteram claufam miferat fub hac forma:

„ U Everendo in Chrifto patri ac doini.
It Jv no fuo cariiïimo domino Simoni,
, dpMna providentia Bituriccnfi archicpao-
, po, & Aquitanix primati; Raymundus
, permUfione divina fuus devotusCsturcen-
, ils epifcopus; falutem, fic cum recom-
, mcndationc te ipfum ad ejus beneplacita
, fie mandata. Reverende pater, fanâitati
, veftra: humiliter fupplicamus, quatenus
, hac inflanti dic fabbati proxima poll fc·
, Bum Annunciation s Dominica;, ubic.tm-
, que eadem die vos efle continuât in Ca-
„ turccnfi dicecfi, vobis ibidem placeat
„ facros ordines celebrare: nos enim di-
„ dis ordinibus fupcrfedibimus, ob veil ri
„ reverentiam & honorem. Valeat vctlra
„ reverenda paternitas bene 3c diu, qua
„ nobis femper przcipiat, tanquam luo.
„ Datum Caturci dic Jovis poll diâum
„ felium, &c.

Cardinibus vero celebratis, procuratus fuit expenfas prioris diâi loci, fic noluit Computare; quia abbas fuus, fic monachi diâi loci comederant cum domino ad prandium.

Die Dominica fequenti, qua cantatu', *Iffi funt diet,* ibidem Apud Rupem Amatoris dominus celebravit, 3c praedicavit, fic indulgentiam dedit; & quamplurimos, prxfente epifeopo Caturccnli, confirmavit.

Et exinde venit apud Saliacum, prioratum conventualem de Aureliaco;. ubi receptus fuit proceifionaliter, ut fupra, fic procuratus ad expenfas prioris didi loci dc SoLtaco. Noluit computare de expenfis.

Die Lunx fequenti in mane, audivit ibi Millam, fit confirmavit, fic tonftiras fecit, Dfic prxdicavit, fic indulgentiam dedit', fic exinde venit dominus apud Gordovium feu Gordonium, prioratum de Vicano; ubi receptus fuit proceifionaliter, ut fupra, fic procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa autem expenfarum fuit, fcilicet tredecim librx, cum quatuor folid is Turonenfibus.

Die Martis fequenti in mane, audivic ibi Mittam, prxdicavit, indulgentiam dedit, fic confirmavit, fic tonfuras jbidem fecit. Et exinde venit dominus apud Vicanum, prioratum conventualem ordinis fanât Auguftini: qui prioratus, cum ejus pertinintiis univerfis, tenetur a domino in feodum; 3cibi fuit receptus proceifionaliter, ut fupra, óc E procuratus in procuratione ad expenlas pi toris didi loci. Summa autem expenfarum, viginti dux librx, fic feptemdecim folidi cum fex denariis Gtturcenfibus; valent quindecim libras, fic quinque folidos Turonenfes.

Dic Mercurii fequenti fuit ib'dem cum priore ex gratia; fic eadem die ex gratia hac vice remifit dominus priori prxdiâo de Vicano procurationem fuam, quam ad didam diem mandaverat priori de Coneorret, qui prioratus eft de abbatia fandi Ambrofii Bituricenfis: quoniam prioratum idem prior dc Vicano renebat ad firmam.

ANNO OrniSTj ni],

Die Jovis fequenti, fuit ibidem dominus expenfai propriás, & io mane..intcrfuit capitulum difti prioratus, & vifitavit; & eadem die prior fit conventus de Vicano przdi&i, fuper homagio & fidelitate, quas domino facere tenentur de prioratu fuo & pertinentiis univerfis, dederunt litteras fub hac forma :

Trw *litterarum* d* *bomeglo jallo per Priorem (J conventum de Vicano, dom no ar~ ebiepifeopo Bitnricen/i,*

Üniverfis preientes litteras infpeduris, nos Petrus Stephapi prior monafterii de Vicano, Caturcenfisdiœcefis, o.dinis fanfti Auguftini; totufque ejufdem loci conventus, falutem in Domino fempiternam. Notum facimus, quod cum nos, nomine prcdi&i monafterii noftri, teneamur Qtcere fidelitatem & homagium de omnibus rebus temporalibus, quocumque nomine ad nos & monafterium noftrum, quocumque jure, feu quantacumque caufa vel modo pertinentibus, reverendo patri ac domino domino Simoni Dei gratia Bituricenfi archiepifcopo, Aquitanic primati.* que fcilicet fidelitatem „ & homagium przdeceffores noftros in di. „ âo monafterio, Bituricenfi archiepifcopo „ feu Bituricenfibus archiepifeopis, quifue-C„ runt r-o tempore, ex debito confitemur „ fecifle . Nos ab eodem domino archie„ pifeopo, nomine fuz Bituriccnfis eccle„ fiz, recognofcimus tenere in feodum om„ nia& Cngula temporalia fupraferipta ;.ei„ dem domino archiepifcopo nos prawliAus „ Petrus Stephani prior dc Vicano, nemi„ ne praediâi monafterii noftri, gratanter, „ prout tenemur, fecimus fidelitatemfith. „ magiiim, noftro & conventus noftri no„ mine, apud Petram Buferiam, Lemovi„ cenfis diœcefis; ubi de mera gratia, ab „ eodem reverendo patre admifli fuimus ad „ przmifla.* quamquam apud Biturigam, „ fi placeret eidem domino, przdictam fi-p.ras, ut praemittitur, & promifit reftituere „ delitatem & homagium facere teneamur. „ In cujus rei! teftimonium figilla noflra , „ Nos prior & conventus praediâi, quibus „ divifim utimur, przfentibus duximus appo„ nenda. Datum apud Vicanum, anno Do„ mini MCCLXXXV. die Jovis ante Ra„ mos palmarum.

Anno przdiAo, diebus Mercufii & Jovis przdi&is, ici livet ante Ramos'Palmarum, ibidem apud Vicanum, in clauftro ecclefiz de Vicano, coram domino archiepifcopo, & mandato fuo, perfonz infrafcriptz, parochiani de Guorgçnio, qui fuper ufuraria pravitate erant quam plurimum diflâmati; coramdomino propter hoc vocati abjmave-g runt ! & per mandatum domini fummas infraferiptas, quas fe confefli fuerunt habuiffe per ufurariam pravitatem, per juramentum fuum reflituere promiferunt, & ftare juri fuper his coram eo.

Bertrandus de Faveriis abjuratus ufuras, ut prcmittitur, promifit reftituere centum folidos monetz antique : quos, prout ipfe confeflus efl, habuerat per ufurariam pravitatem .

Girardus la Olmeida abjuratus ufuras, ut prcmittitur, promifit reftituere quindecim folidos monete antique.* quos, prout' . eflus eft, habuerat per ufurariam pra- rt&KTr vitatem. ns,

Giraidus de Molendino abjuratus ufuras, ur promittitur, promifit reftitucre centum folidos : quas, prout ipfe confeflus eft, habuerat pir ufurariam pravitatem.

Raimundus dc Porverlel abjuravit ufuram, ut prcmittitur, & promifit reftituere o&o libras.* quos, piout etiam confefluseft, habuerat per ufurariam pravitatem.

Girardus Molendinarii abjuravit ufuram, Ut prcmittitur, fic promifit reftituere decem & ofto denarios : quos /prout confefliis fuit , habuciat per ufurariam pravitatem.

Regnaudus Conflamini abjuratus ufuram, prout prcmittitur, promifit reftitucre quinquaginta folidos: quos, prout confefluseft, habuerat per ufurariam pravitatem.

Guiilelmus dc Angolifmo abjuratus ufuram, prout prcmittitur, promifit reftitucre decem libras: quas, prout ipfe confeflus , habuerat quoque per ufurariam pravitatem.

Bernardus dc Favenjs abjuratus ufuram, ut prcmittitur, promifit reftitucre triginta folidos: quos, prout confeflus fuit, habuerat quoque per ufurariam pravitatem.

Girardus Richardi abjuratus eft ufuras, prout prcmittitur , & promifit reftituere quatuor libras : quas , prout confeflus eft , habuerat per ufurariam pravitatem.

Stepbanus Mafit abjuratus eft ufuras, prout prcmittitur, & promifit reftituere triginta folidos.* quos, prout confefluseft , habuerat per ufurariam pravitatem.

Deodatus dc Olvicida abjuratus eft ufuras, prout prcmittitur, &promifit reftituerecentum folidos: quels, prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem.

Giraldos Efturafdi abjuratus eft ufuras, prout prcmittitur , & promifit reftituere centum folidos: quos, prout confeflus eft , habuerat per ufurariam pravitatem.

Raimundus de Proverel abjuratus eft ufu·

decem libras Caturcenfes : quas , prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem.

Bernardus de Vineis abjuratus eft ufuras, prout praemittitur, & promifit reftituere quinquaginta folidos : quos, prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem .

Amaudus Novelli abjuratus eft ufuras , prout prcmittitur, & promifit reftitucre vigintifolidos: quos, prout confeflus eft, habuerat per ufurariam pravitatem.

Raymundus Rabere abjuratus eft ufuras , prout prcmittitur, & promifit reftituere fexaginta folidos: quos, proutconfefluseft, habuerat per ufurariam pravitatem.

P. Texendarius abjuratus eft ufuras, prout prcmittitur, & promifit reftituere centum folidos: quos, prout confeflus eft, habuerat per ufurariam pravitatem.

Alnaudus dc la Tramoilhe abjuratus eft ufuras, utprcmittitur, & promifit teftituere quinquaginta folidos : quos , prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem .

Guiilelmus de Gallucio abjuratus eft ufuram , ut prcmittitur » & promifit reftitucre

qu*-

"TJkjQ quadraginta ■« oâo lolidos : quos , prout A prout prxmittiiur, & promifit reftituere vt-"~~"
btRisn co"«mb cft, habuerat per ufurariam pravi- ginti folidos: quos, prout confeflus fuit, q mujj·,
t«ton. habuerat per ulurariam pravitatem. (li|.

Ademaru* Caftri abjuratus efl ufuras , prout pramittitur , & promifit retinuere nuinquc fextertia biadi: que, proue *con. seffus* eft , habuerat per ulurariam pravi* tatem.

Gasbertus du Coffcl abjuratus eft ufuras , prout praemittitur, qui promifit etiam reftituerc decem folidos ; quos , prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem .

RenaudiK Booardi abjuratus eft ufuras , Ut promittitur, fie promifit reftituere viginti quinque folidos : quos, prout ^«mittitur , confertus eft habuifle per ufurariam pravitatem.

Die Veneris fequenti^ ibidem apud Vicanum in mane audivit dominus Miflam, & exinde venit apud Fontes , prioratum conventualera abbatis de Figiaco, Caturccnfis dicecefis, ubi receptus fuit proceflionaliter pulfatis campants, & procurâtes in procu-

Deodatus de Mercato abjuratus eft ufuras, ut promittitur, & promifit reftituere quinquaginta folidos : quos, prout confeflusB fuit, habuerat per ufurariam pravitatem . ratione ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum , quatuordecim libra Turonenfes, cum fex folidis.

Guillelmus dc Caflelade abjuratus eft ufuras, ut premittitur, & promifit reftiiuere centum folidos: quos, prout confertus eft, habuerat per ufurariani pravitatem.

Dicfabbati fequenti in mane, audivit ibi domibus Miflam, & fecit praedicari, & indulgentiam dedit, confirmavit, & fecit tonfuras: 8c exinde venit apud Capdcnatium , prioratum de Aureltaco, ubi fuit receptus, ut fuit fupra, proceflionaliter pulfatis Campanis , &c. & procuratus eft ad expenfas prioris diâi loci : Summa expenfarum, vi· ginti dt:e libra:, cito folidi, « tres denarii Caturcenfes; valent quatuordecim libras, & novemdecim folidos Turooenfes.

Raimundusde Marcillac abjuraturJrft ufuras, ut praemittitur, & promifit reftiiuere decem folidos.· quos, prout confeflus fuit habuerat per ufurariam pravitatem .

Raimundus dc Fouborne abjuratuseft ufuras, prout promittitur, & promifit refttiuerc oâo libras ; quas, prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem.

Glibertus de Carentelo abjuratus eft ufuras, prout promittitur, & promifit 'cfticue- C re decem libras: quas, proutconfeflusfuit , habuerat per ufurariam pravitatem.

Eadem die fabbati, finavit domino de procuratione fua prior de Cardelliaco, qui eft ordinis Gluniacenfis, ad quatuordecim libras Turooenfes.

Amaldus Kaynes abjuratus eft ufuras , ut prarmittitur, & promifit etiam reftituere decem folidos : quos , prout confeflus fuit , habuerat per ufurariam pravitatem.

Die Dominica fequenti in Ramis Palmarum, venit dominus apud Figiacum, abbatiam ordinis fanâi Benedidi, dicecefis Caturccnfis: ubi receptus fuit honorifice, cum trumpis, campants pulfatis, & proceflionaliter a conventu diâi loci, induto cappis fericis, abfenteabbate, qui ierat ad regem.

P. L«val abjuratus eft ufuras, prout praemittitur, qui pçomifit reftituere quinquaginta folidos: quos', piout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem.

Et ipfa die proceflionaliter cum conventu diâi loci, dominus acccflit ad parochialem ecclefiam diâi loci, in qua predicavit populo , indulgentiam dedit : At poftmodum rediit ad abbatiam; & ad majus altare, in

Guillelmus de Brina abjuratus eft ufuras, Ut praemittitur, & promifit reftitueredecem folidos,- quos, prout confeflus eft, habuerat per ufurariam pravitatem. Dpontificalibus, cum pallio celebravit : acolytes fecit; & ipfa die procuratus fuit ad expends abbatia: diâi loci, in procuratione. Summa expenfarum fuit, viginti quatuor librarum, trium folidorum, & oâo denariorum Caturcenfium , valentium oâodecim libras, duos folidos, & fex denarios, ut dicitur, Turooenfes.

Guillelmus de Benaft abjuratus eft ufuras, ut praemittitur, & promifit quoque reftituere decem folidos: quos, prout confefluseft, habuerat per ufurariam pravitatem.

Die Luna; fequenti, vifitav it dominus prioratum de Caflegnoliis; qui prioratus eft dc abbatia Figiaccnfi, & eft in manu abbatis·, ubi receptus, ut fupra, audivit Miflam, confirmavit, & reverfus eft apud Figiacum in abbatia: ripfa die fuit procuratus, fuper

Arnaldus de Brinis abjuravit ufuras, pro ut praemittitur, & promj(it reftituere viginti folidos: quos, prout confeflus fuit, habuerat per ufurariam pravitatem.

S. P. Sp. Roal abjuratus eft ufuras, ut premittitur, Ik promifit quoque reftituere quinque folidos; quos, prout ipleconfeffus eft, ante habuerat per ulurariam pravitatem.

Bernardus de Bonperrier abjuratus eft ufuras, ut premittitur, & promifit reftituere decem folidos: quos, prout confeflus fuit , habuerat per ufurariam pravitatem.

p procuratione praediâi prioratus de Caflbgnotis. Summa expenfarum fuit, viginti trium librarum , & decem folidorum Caturcenfium, valentium quindecim libras, tredecim folidos , dt quatuor denarios Turo* nenfes.

Guillelmus dc Linars abjuratus eft ufuram, prout pnemittitur, & promifit reftituere viginti quinque folidos: quos, proutconfertus eft, habuerat per ufurariam pravitatem .

Eadem die Luns finivit prior dc Burgo, qui prioratus eft de Aureliaco, ad fumosam oâo librarum pro expenfis, quia pauper erat.

p. Seguin abjuratus eftufuras, prout *prttmittitur*, fitpromifit reftituere duodecim folidos antiquae moneia.: quos, prout confeflus eft , habuerat per ufurariam pravitatem.

Dic Martis fequenti in mane, ibidem apud Figiacum, audivit dominus Miflam, At confirmavit, & fecit tonfuras; & exinde venit apud Marcellatum , abbatiam nigram , ubi receptus fuit proceflionaliter', aderpen-

Guillelmus Palmerii abjuratus eft ufuras,

fas

tas abbatis diâi loci, ut fupra, procuratus. A dinavit, fic quofdatn dc diceccfi Caturcenfi
CHRisrt Summa, viginti duae iibrx, fic duo folidi de licentia ipfius; inter quos promovit ad CHtûsn
■«). Caturcenlcs, valentium quatuordccim libras, ordinem fubdiaconatus Acchidum magnum,
^fic quatuordccim folidos, fle Oâo denarios nepotem diâi domini epifeopi.
TutoncnfeS. Et cum doriiino comedit ab- Dominica in fefto, Refuneâionis Domi-
bas diâi loci, cum viginti duabus perfonis ni, ibidem cum epifeopo fuit dominus gra-
de ipfius abbatis prrdiâi familia: in era- tis; fic celebravit dominus in pontificalibus,
iiino vero audivit ibi Miffam dominus in cum pallio in ecclefia majori, magnam Mif-
mane, fic quofdam ibidem confirmavit. fam. Et notandum, quod diebus Mercurii,
Die Mercurii fequenti, icilicet ante Pa- Jovis fic Veneris, prxdiâus epifeopus fuit
fcha, intravit dominus Civitatem Caturccn- cum domino ad Vigilias.
lem; fic venerunt eidem obviam tere per Die Lump fuit ibidem apud Caturcum
duas leucasepifeopus, archidiaconi, ficmulti cum capitulo in procuratione, in domo ca-
alii canonici ecclefix Caturcenfis, cum ma- pituli; fic fuit epifeopus, fic omnes canoni-
gna focietate: qui poftmodum ad recipien- ci ad prandium cum domino.
dum dominum ante in civitatem reverfi B Eadem die audivit Miffam, fic prxdicavit
funt. ift majori ecclefia populo, fic dedit indulgen-
Er primo declinavit ad majorem eccle- tiam.
fiam, ubi receptus fuit proceffionaliter, cam- Die Martis fequenti, ibidem in cappella
panis pulfatis, ab epilcopo induto pontifica- epifeopi audivit dominus Miffam, fic poft-
libus ornamentis, fic canonicis diâc eccle- modum exivit civitatem Caturcenfem, epi-
fix in cappis fericis, cum trumpis fic gau- feopo, fic canonicis, fic quibufdam burgcnfibus
dio magno. ipfum comitantibus, fic conducentibus fere
Et poftea venit dominus ad monafterium per unam leucam.
monialium beat» Mariae Deaurat» vel de Ec eadem venit apud Cathufium priora-
Aurate, ejufdem civitatis; ubi fuit receptus tum conventualem dc Clufa, ubi fuit rece-
proceffionaliter, ut fupra, fic procuratus ad ptus proceffionaliter, utfupra, ficprocuratus
cxpcnlas priorifl», fic conventus diâi loci. in procuratione ad expenfas prioris diâi lo-
Et fuerunt epifeopus fic archidiaconus cum ci: fic commederunt prior, fic conventus cum
domino ad prandium. Poftmodum vero ivit domino. Summa expenfarum, novemdecim
dominus in donvbus epifeopi, ubi jacuit; librx,fic fex folidi Caturcenfes, valentes
quia domus diâi prioratus non erant luifi- tredecim libras, fic odo folidos Turo-
cicntcs. nenfes.
Summa expenfarum, viginti trium libra- C Eadem die ad fupplicationcm didi domi-
rum, fic feptcmdecim folidorum, fic fex de- ni Sequardi, remifit dominus ex gratia ifta
nariorum Catuicenfium, valentium quin- vice procurationem fuam, quam mandaverat
decim libras, fle oâodecim folidos, fic tres in prioratu dc Viganteria: quem prioratum
denarios Turoncnfes. Et habuerunt omnes idem dominus Sequardus tenebat, fic cftdi-
moniales panem fic vinum, fle Piâanciam âus prioratus de abbatia dc Marcilliaco.
furticientem de mandato prioriflx fuper ex- Die Mercurii fequenti in mane, ibidem
penlis hujufmodi. apud Catufium audivit dominus Miffam,
Die Jovis iequenti, vifitavit dominus di- confirmavit, fic fecit tonfuras: fic exinde ve-
âas moniales, prxdicavit in capitulo, fic nit apudArchas, prioratum abbatia: de Mar-
dedit indulgentiam; fic poftmodum venit ad cilliaco: ubi fuit receptus proceffionaliter,
majorem ecclefiam, intravit capitulum, v.i- ut fupra, & procuratus ad expenfas prioris
fitavit, fic praedicavit, epifeopo fic canonicis diâi loci. Summa expenfarum lexdecim li-
prsclentibus, fic multis aliis. brx, fic quatuordccim folidi, fex denarii
Poftea in eadem majori ecclefia fecit fer.C Caturcenfes, valentes decem libras, fic tres
vitium; chnlma, epilcopo prxiente, con- folidós, quos vulgo vocant--Turonenfes.
fecravit, fic fecit folemnitate qua decet. Dic Jovis fequenti in mane, audivit ibi
Quo taâo, vifitavit dominus prioratum Miffam, prxdicari fecit, indulgentiam de-
fanât Urlitini, ejufdem civitatis, prioratum dit, confirmavit.' & exinde venit apud Lu-
Marciliaco, quem tenebat dominus Sequar- fer, caftrum domini epifeopi Caturcenfis;
dus canonicus ejufdem Caturcenfis ccckfix & fuit ibidem cum epifeopo gratis.
fic frater abbatis Miferacenfis; ubi fuit re- Eadem die finavit domino de procuratio-
ceptus proceffionaliter, ut fupra, fic procu- ne fua prior de Dureucllo a tredecim libris
ratus in procuratione ad expenfas prioris Turonenfibus: fic eft prioratus abbatiae dc
diâi loci. Et fuit dominus epilcopus ad Moifliaco.
• F.-rv,in- prandium cur) domino, fic multi alia ad ' Dic Veneris fequenti iummo mane, ibi-
nuucaem. imitationem diâi domini Sequardi; nec fuit dem apud Lufer in quadam cappella audivit
computatum de expenfis. dominus Miffam, epifeopo Caturcenfi pre-
Die Veneris fequenti, cum epifeopo in^ iente; & poftmodum exinde venit Mofia-
domibus fuis fuit dominus ex gratiyi fic ea- cum, ubi abbas, fic multi alii venerunt ei
dem dic fecit fervitium dominus in njajoriec- obviam bene per unam leucam; qui abbas
cletia, prxiente epifeopo; fle traâaVK dc Mofiacenfis praecedit ad recipiendum domi-
pace inter burgenies civitatis, ficdidumepi- num proceffionaliter.
fcopum reformanda. Et fuit dominus ibidem receptus, campa-
Sabbato Patch» fuit domibus cum epi- nis pulfatis, proceffionaliter, ab abbate in-
feopo iirutliter in domibus fuis in procura- duto pontificalibus ornamentis; ficut cappa,
tione, nec fuit computatum; fic ipiadiein mitra, baculo paftorali, cum chirotecis; fic a
maiori ccckfia, epifeopo prxiente, facros conventu diâi loci, cum trumpis fic gaudio
ordines celebravit, fic quoldam clericos de magno.
diaccfibus Bituri,enti fic Ciarorr.ontcnh or- Et eadem dic fuit procuratus in procura-

tione

kiA ",'ooe xbbatiz difti loci, quz Doliiit compu-A furas :& exinde venit apud cappellam Tcm'

CHRiSTj ,âre expenfis.

Dic fabbati fequenti in mane celebravit ibidem dominus in pontificalibus, cum pallio: prxdicavit populo, indulgentiam dedit, confirmavit, dc fecit tonfuras ; & exinde , ad invitationem abbatis, venit dominus apud Caftelio , domum abbatis prtedifti de Moifiaco, in diœceG Tolofana ; ubi fuit ad expenfas abbatis ex gratia.

Dominica fequenti, in oftavft Pafchr , venit dominus apud abbatiam Montis Albani, quae eft fub abbate Cate Dei, ut dicunt; ubi fuit, campants pulfatis, proccdionaliter receptus a conventu difti loci, abbate abfente, qui erat Rome.

Poftmodum venit ad parochialem ecclciiam difti loci, & celebravit ibidem in pontificalibus cum pallio, & populo prxdicavit, indulgentiam dedit, tx, poftea reverfus eft ad diftam abbatiam, & fuit in ea procuratus in procuratione ad expenfas abbatis. Summa fuitexpeniarum, quindecim lrbrz, & decem iolidi Caturcenfes.

Die Lunte fequenti, in mane ibidem quoddam altare in honore beati Bartholomaei, & plura parva altaria confecravit, audivit Miftam, confirmavit, tonfuras fecit, fic vifiravit in capitulo.

Et exinde venit apud Caeracum, prioratum conventualcm de Auicliaco, ubi rece-Cram, figillo ejufdem domini figillatam, in ptus fuit, ut fupra, a decano & conventu difti loci, & procuratus ad expenfas decani difti loci. Summa expenfarum, novemdecim libras , fexdecim folidi Caturcenfes ; valent tredecim libras, decem folidos, ficofto denarios Turonenfes.

Eadem die Lunx abbas fanfti Marcelli , Ciftercienfis ordinis, venit ad dominum : cui mandaverat dominus, quod pernoftare volebat in abbatia fua : qui abbas folum allegans paupertatem loci fui, fupplicavit domino, ut pro Deo placeret ei ifta vice remittere; cum non haberet, propter cariftiam temporis, unde poftet eidem providere in neceftariis: qui dominus ifta vice ex gra-I lia pepercit eidem.

Die Marris fequenti, in mane ibidem apud Caerac, audivit dominus Miftam, confirmavit, fic fecit tonfuras. Et exinde venit apud Gardiam Dei, abbatiam ordinis Ciftercienfis ; ubi receptus fuit, ut fupra , ab abbate & conventu difti loci ; intravit capitulum , praedicavit, fic fe orationibus conventus commendavit, & pernoftavit ibidem ad expenfas abbati*: nec fuit computatum.

Die Mercurii fequenti in mane, audivit ibi Miftam, confirmavit, & exinde venit apudCalciatam, prioratum de Ftgiaco, ubi receptus fuit procelfionaliter, ut fupra.

Et qula ecclefia difti loci erat interdifta E auftoritate epifeopi Caturcenfis magifter Gausbertus Defplays, focius epifeopi Caturccnfis, oui conducebat dominum, ob reverentiamdomtni, relaxavit interdiftum, quamdiu dominus effet in villa: & ipfa die fuit procuratus ad expenfas archidiaconi Figiaci, qui diftum prioratum tenebat. Summa expenfarum, viginti tres librae Caturcenfes. Valent quindecim libras, fexfolidos, &ofto 'denarios Turonenfes.

Die Jovis fequenti, in mane audivit ibi dominusMiftam, confirmavit, dc fecit tooplariofum , ubi receptus fuit procdTionalitcr ut iupra, c cappelianis didat ecclcfiz, & procuratus ad expenfas *mtçiilri domus* Templariorum didi loci ; & noluit pernodare.

Jhrjsu

Die Veneris fequenti, ad fupplicationem prioris de Caftiicio , coniecravtt dominus quoddam ahare in honore beati Æadii, fic beatz Marie Magdalenz, in Eccklia beatz Mariz de ihieure, fpeftante ad prioratum de Caffucio, fit audivit Miftam .

Ec exinde venir apud Caftucium, prioratum fanfti Antonini, ordinis fanfti Auguftini : (qui prioratus partita eft in dicecefi Ruthenenfi, fle partira in diiecefi Albicnfi;) ubi fuit receptus ut fupra, fic procuratus ad expenfas prioris difti loci. Non fuit computatum.

Die fabbati fequenti, venit dominus apud fanftum Antoninum, prioratum conventu.ilcm ordinis fanfti Auguftini ; qui prioratus partira eft in dicecefi Ruthenenfi, fic partira in dicecefi Albienfi : fic dum veniftet ante portas ccclefiz, dixit dominus priori , ut portas ecclcfiz faceret poni ad terram , ratione injuriz faftz quondam domino Joanni de Soliaco przdeceftbri domini, a monachis fic burgenfibus diftz villz.

Qui prior oftendit domino quamdam littecram, figillo ejufdem domini figillatam, in qua continebatur, quod idem dominus Joannes, certa pecunis quantitate pauperibus erogata , remiier^ depolitionem diftarum portarum. Qyaliter avifatum, fatisGftum fuit domino: & receptus fuit proceilionalitcr, ut fupra, a priore & conventu didi loci. Summa expenfarum fuit, quatuordecim librat, decem folidi Turonenfes; & ibi finivit vifitatio dicecfis Caturcenfis.

Vifitatia diactft Albittfj ʎ domina Bititrictiffi arcbitpifcopo.

DIE Dominica ante feftum apoftolorum Philippi & Jacobi,. eodem anno Domini MCCLXXXVI. completa vilitatione O\k£,' dicœcefis Caturcenfis, intravit dominus diotccfim Albienfem.

Et primo eadem dic Dominica declinavit apud Woor, domum Templariorum ; ubi fuit receptus proceftionaliter, pulfatis Campanis, & procuratus a przceptore difta domus. Summa expenfarum , undecim librae .

Die Lunz iequenti, in mane audivit ibi Miftam dominus , confirmavit, tonfuras fecit ; & exinde venit apud Viantium, prioratum ecclefiz Albienfis : ubi receptus fuit proceftionaliter, ut fupra, a przpofito difti loci, & procuratus. Summa expenfarum dcenn libre, fic decem folidi Turonenfes.

Eadem die venit dominus epifeopus Albienfis ibidem obviam Domino: & cum locuti fuiftent infimul, recellit epifeopus^ fic ivit apud Albiam.

Eadem die finavit de procuratione fua prior de Rabaftins, monafterii Moifiacenfis, ad duodecim libras Turonenfes: fic eadem die remanfit dominus procuratus , & remifit procurationem quam mandaverat priori de Podio Cclfi Abbatiz Aureliacz, ad iupplicationem fratris abbatis fanfti Germani de Pratis Parificnlis, ex gratta.

Dc

"""Dic Martis fequenti, in vigilia apqftolorum Philippi dc Jacobi, ibidem in mane apud Viancium audivit Miflam dominus, confirmavit, tonfuras fecit.

Et exinde venit apud Siflerol, prioratum abbatis dc Galliaco ; ubi receptus fuit proceflionalitcr, ut fupra , confirmavit, dc fecit tonfuras; dc quia domus diâi prioratus non erant fufficienics, piocuravit dominus idem prior in abbatia Galliaccnfi. Summa expenfarum ------

Et quia idem prior de Sifterol dicebat, quod prxdeceflbres domini , confidcrantes paupertatem loci fui, eidem dare confueverant aliquem prioratum in adjutorium ,' quod nequaquam 'dominus facere poterat, nifi loco primitus vifitato, propter conftitutionem concilii Lugduncnfis, eidem priori parcere promifit dc procurare, quamprimum ipfum alias contingeret didam dictccfim vifitare .

Eadem die 'venit dominus apud Galliacum, abbatiam ordinis fanât Bencdiâi ; de dicunt fe efle fub abbatia Cafx Dei ; fic quia in itinere fuit diâum domino, quod epileo pus Albienfis excommunicaverat admini Aratores diftx abbatis; quam furamamipfiadminiftratores dicebant,non tenere, quia erant exempti ; dominus , more prxdeceflorum fuorum, voluit recipi ptoceflionaliier, pullatis campanis, a conventu didi loci, adminiftratoribus didi loci tum abfentibus .C Et ipfa die procuratus fuit ad expenfas illius prioris de Sifterol.

Die Mercurii fequenti, fuit ibidem, intravit capitulum, vifitavit, dc prxdicavit in prato fito ante capitulum ; pro eo quod tanta populi multitudo erat ibi, quod intrare non poterant capitulum , dc audivit MtiTam in cappella juxta capitulum, defuit procuratus ipfa die ad expenfas abbatix . Summa expenfarum fuit duodecim librx , tcxdecim iolidi, dc novem denarii Turçnenfes.

Die Jovis fequenti, reconciliavit dominus coemeterium , audivit ibi Miflam, confirmavit ; dt exinde venit apud Candelium, abbatiam ordinis Ciftcrcienfis, ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra , ab abbate fic conventu diâi loci; intravit capitulum, prxdicavit , dc fe orationibus fratrum commendavit, dcperaoâavit ibidem ad expenfas abbati».

Die Veneris fequenti, in fefto Inventionis fande Crucis, in mane ibidem audivit Miflam dominus, confirmavit, dc fecit tonfuras; & exinde venit apud Laudum, prioratum fanâi Pontii Narbonenfis, ubi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra, dc procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum, undecim librx, duo folidi, quatuor denarii. Et comederunt cum domino de familia prxdiâi prioris bene viginti perfonx.

Die fabbati fequenti, in mane celebravit ibidem in pontificalibus, cum pallio, prxdicavit , indulgentiam dedit, confirmavit, dc tonfuras ibidem fecit.

Exinde venit apud Caflras, abbatiam ordinis S. Bencdiâi ; ubi fuit receptus proceffionaliter, campanis pulfatis, & procuratus, ut iupra , ab abbate & conventu diâi locic. ad expenlas abbatis, ad lummam..... qui noluit computaro.

Die Dominica fequenti poft feflum ventionis fanâx Crucis, celebravit ibidem in pontificalibus, cum pallio; prxdicavit, indulgentiain dedit , confirmavit, & ronfiiras, ut fiipra , fecit.

Et exinde venit apud Bullatum, prioratum de abbatia Caftrenfi, ubi fuit receptus proceflionaliter, campanis pulfatis, ut fupra , & procuratus ad expenfas prioris diâi locj. Summa expeniarum, quindecim librx, odo iolidi, decem denarii.

Et quia prxdcceftores noftri, attendentes paupertatem lui prioratus, eidem confueverant dare aliquem prioratum in adjutorium : quod non poteramus facere, hifi loco prius vifitato , propter conilitutioncm concilii Lugdunenfis repugnantem; prxmifimus ei parcere, quamprimum nos contigerit alias didam dioecefim Albicnfem vifitare .

Die Lunx lequenti, in mane audivit ibidem Miflam, & confirmavit; & exinde venit apud fandum Amantium, prioratum fanâi Pontii Narbonenfis ', ubi fuit recepius proceflionaliter, ut fupra, & procuratus ad expenfas prioris. Summa expenfarum, fexdecim librx, fic feptetndecim denarii Turonenfesfic eidem priori, quamprimum didam dicecefim alias coni ingerit vifitare , promifit parcere, ratione, qua parcere pro mifit, priori de Bullato prxJido.

Dic Martis fequenti, in mane audivit ibi MiiTam, confirmavit, dc fecit tonfuras; tie exinde venit apud Caranam , prioratum fanât Pontii Narbonenfis, ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra, dc procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum, quatuordecim libre, duo iolidi, ÔC unus denarius . Et comederunt de familia prioris cum domino fuo fere viginri perfonx.

Eadem die prior fanâi Gervafii, cui dominus mandaverat procurationem fuam t mandavit domino, quod eum reciperet ; fed propter viarum diferimina (nam robatorca erant patum per loca tua montana, qui quo (idic infidiabant tranfeuntibus) demandavit illi procurationem fuam quoad prxfens.

Die Mercurii fequenti, ibidem apud *Li Canat* audivit Miflam, confirmavit, & *fecit* tonfuras; & exinde venit apud Ambiktum prioratum abbatis Marfilienfis: ubi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra, & procuratus ad expenfas prioris. Summa expenfarum , terdecim libre, duodecim (olidi, & unus denarius Turonenfis: in craftino autem audivit MiiTam dominus, dc fecit tonfuras.

Die Jovis fequenti in feflo Translationis fanâi Nicolai, intravit dominus civitatem Albicnfem ; & venit epifeopus cum magna comitiva ~~obviam...domino~~, qui ipoflmodum prxceflerunt ad recipiendum dominum pro ceflionaliter.

Et primo declinavit dominus ad ecclefiam catbedralem, ubi fuit receptus, pulfatis eam* panis, proceflionaliter, abepifeopo, prxpo fito, dc capitulo ecclefix: dc poft receptio* nem fuam , declinavit ad domos epifeopa* les, ubi procuratus fuit ipf* die ad expenfas epifeopi. Noluit computare.

Eadem die poft prandium, venerunt confutes dc burgenfes civitatis in camera, qux eft puta cappellam epifeopi, in domibuse- pilcopi .Et ibidem lex burgenfes, fcilicet

/ Pbs».

ANNO CHRISTI

Pontius Hugonis, Aymeridus Amati, Ray-mundus Hugonis, Hugo 'Dcodatus, R. Burgenfia Ac Secardus Caillerii tradiderunt claves civitatis epifeopo, quas tradiderat burgenfibus cuflodiendas epifeopus, ut dicebat.

Quas claves ib'idem epifeopus reddidit domino archiepifcopo, tamquam donunoiüperiori ; Ac quamdiu fuit in civitate prxdifla dominus archiepifcopus, penes fe cuflodivit; Acdiâz tiaditioni clavium'fueruntprzfentes hi qui fequuntur; videlicet Raymunduede Fraxinelfo przpofitus Albienfis ecclcfix, Bercngarius de Carnincis, Ac Bcrengarius de Monte Jovis, ecclefix Albienfis archidiaconi magiflar R. de Canalibus prepofitus Viantii,' Pontius Amati facrifla; Bernardus Oliverii, magifter G. de Monte Jovis, de comitiva domini; frater Guido abbas Vierfionenfis frater domini , magiflri Reinerius de Senonis archidiaconus Graciacenfis in ecclefia Bituricenli, AIP. de Vierfione canonicus curatus ecclefix Vierfionenfis, dc Otho dc Salinis canonicus Magdunenfis, cappellani dorfiini ; frater Hugo dc Faveriis monachus S. Sulpicii Bituricenfis , frater Joannes de Marfac, monachus Vicrfionenfe, At plures alii clerici Ac laid.

Die Veneris fequenti, in cappella epiicopi audivit Miflam dominus.* Ac pofl Miflam exivit civitatem, epiicopo Ac multis canonicis eum comitante .' Ac vifitavit prioratum A Efcuria, abbatix Galliacenfis: ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra, Ac procuratus a priore diâi loci. Summa expenfarum, duodecim libre; Ac idem promifit parcere priori, quan^primum ipfum eamdem dicecefim contigerit vifitare, femel tantum, ex gratis confimilibus concefla.

Diefabbati fequenti, in mane audivit ibi Miflam, confirmavit, *fecit tonfuras; &* exinde reverfus efl in civitatem, Ac declinavit ad monaflerium fanâi Savini; ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra, a prxpofito Ac conventu diâi monaflerii.

Poft prandium intravit capitulum, vifitavit epifeopo & przfente ipfo; & ipfo die procuratus fuit sd expenfas przpofiti didi monaflerii ; noluit computare. Poll cœn#m reverfus efl dominus cum tota familia in domibus archiepifcopalibus.

Dic Dominica fequenti, qua cantatur , *Cestote,* in mane vifitavit in capitulo majoris ecclefia:, epifeopo Ac canonicis przfentibus, prxdicavit, celebravit in pontificalibus cum pallio, indulgentiam dedit: Ac ipfa die procuratus fuit a capitulo diâz ecclefiz in domibus archicpifoopailbus. Et fuerunt ad prandium cum domino epifeopo, At fere omne} canonici.

Die Lunc fequenti, in mane audivit dominus Miflam in cappella Epiicopi, & fuit cum ipfo ipfa die gratis; ipfa vero die, hora nona, iu domibus epifeopo in camera , qux eft juxta cappellam epifeopi.

Die Mercurii fequenti, venit dominus apud Flunhac , prioratum abbatix Conchenfis, ubi audivit Miflam, confirmavit; Ac locum fie deftruâum invenit, quod non fuit aliquis qui fibi procurationem fuam miniftraret . propter quod dominus ecclefiam ipfam fuppofuir ccclcfiailico interdiâo.

Et pofImodum venit apud Conchas, ubi fuit receptus procetlionialiter. ut fupra, Ac procuratus ad expenlas obbatis diâi Poilmodum, elapfis fex diebus, venit quidam clericus, tenens diduxn prioratum , qui fe excufavit pro pofle erga diftum dominum, pro Ao qpod non fuerat in receptione fua . Finavit de procuratione fua ad duodecim libras, quas dominus portari prxcepic abbati Conchenfi, qui diâa die miniftravcrat expenfis ; Ac removit ddminus fumnum, quam pofucrat in difta ecclefia.

diatctjü vifitttio.

A Nno przdiâo, die Martis, ante Rogâ-
ExX tiones, intravit dominus dicœceGm Ruthenenfem.

Et primo declinavit apud Varenum, prioratum Aureliacenfis abbatix, ubi receptus fuit proceflionaliter a decano Ac monachi* diâi loci, pulfatis campanis , Ac procuratus ad expenfas decani diâi loci.

Dic Mercurii fequenti, audivit ibi Mifsam dominus, confirmavit, Ac fecit tonfuras; At exinde venit apud Bellolocum, abbatiam ordinis Ciftercienfis, ubi receptus fuit proceffionsliter, ut fupra: audivit Miflam, Ac fuit receptus a conventu diâi loci, quia abbas eorum mortuus erat ; intravit capitulum, prxdicavit, Ac fe orationibus conventus commendavit; Ac ipfa die pernoâavit ibidem ad expenfas abbatix. Noluit computare .

Die Jovis fequenti in mane, audivit ibi Miflam, Ac exinde venit apud Lefpurate , domum Hofpitalariorum, ubi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra ; audivit Miflam, confirmavit. Et quia domus praeceptoris non erant fuÆcientea ad recipiendum dominum , miniftravit ibidem przceptor procurationem domino apud Verfuel.

Eadem die finavit prior de Valle', qui prioratus eft de abbatia Aureliacenfi, fctlicet de procuratione fua ad quindecim libras, Ac quatuor folidos Turonenfes pro Gam-
Ut, epifeopo & przfente ipfo; & ipfo die Libellants.

Eadem die finaverunt monachi abbatix Loci Dei, ordinis Ciflcrcicnfis, ad quindecim libras Turonenfes ; quia dicebant fe non habere avenam , vinum, nec panemfufficienttm domino.

Dic Veneris fequenti, venit dominus apud Najatum, prioratum fanâi Antonini, Ruthenenfis ditrcefis, ubi fuit receptus proceffionalittr, pulfatis campanis, ut fupra ; audivit Miflam, dc confirmavit, Ac ibidem fecit tonfuras.- Ac procuratus fuit ad, expenfas prioris diâi loci.

Die fabbati fequenti, venit dominus apud Rivum petrofum, prioratum abbatix fanâi Martialis Lcmovicenfis, ubi receptus fuit proceflionaliter, pulfatis campanis, ut fupra.· audivit Miflam, Ac confirmavit, Acin craftioo fecit tonfuras, Ac fuit procuratur ipfa die fabbati ad expenfas decani, vcl didi loci, Ac noluit computare.

Eadem die remifit priori de Lufnaco abbatis Calx Dei procurationem fuam, ad fupplicationem abbatis Cafe Dei, Ac prioris dc Prinaxac , hac vice tantum, Ac ex gratia fpeciali.

Dominica fequenti, fcilicet ante Afcenfionem Domini, venit dominus apud Prina-

tec, prioratumCafin Dei, obi foie receptus Afâm, confinnamt, prodicâri *fecit: &*
proceflionaliter, uc fupra; audivit foi Mtf-
1 fam, confirmavit, dc procuratu» fiait ad expenfas prioris diâi loci: noluit computare.

Dic Luna fequenti io mane, audtvk ibidem dominus Miflam, de celebravit de mortutsproGcrardo de Vodejodomicello, quondam magiftro bofpitii foi, qui decelerate-pud abbatiam, ubi remanferat infirmus.* fecit etiam tonfuras,

Et exinde venit apud Rambac vel Rainhac, prioratum abbatia Coochenfo, ubi receptus foit proctffiooaliter, campanis pullatis, ut fupra, in quadam minima cappella .' nam patochialis CCClefia diâi loci per ca- e Templariorum, ubi fuit receptu», ut fupra,
fom fortuitum corruerat, annus erat jam ® dc procuratus, dedit adjutorium priorem dc
clapfus. In diâa cappella Miflam audivit, Concorres.
confirmavit, dc foit procuratus ad expenfas prioris diâi loci «

Eadem dic finavit prior de Villanova monaftcrii Moifucenfis, ad quindecim libras , de quatuor folidos Turonenfes.

Eadem dic finavit prior de Petrucia monafterii Figiacenfis, ad duodecim librisTuronenfes .

Eadem dle finavit prior fanâi Juliani monafterii Fagiacenfis, ad fex libras, profetius de Mombifim.

Die Martis fequenti, venit dominus apud Afpririasfeu Afpirias, prioratum fen&i Martialis Lemovicenfis,* ubi foit receptus pro» ceibonaliicr, pulfatis campanis, utfiipra, dc ibidem audivit Miflam, dc confirmavit, dc in mane fecit tonfuras; dc ipfa die fuit procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa , quindecim librarum Turonenfium.

Die Mercurii fequenti, venit dominus apud Fluvihac, prioratum abbatis Conchenfis, ubi audivit Miflam , confirmavit, dc locum fuppofuit ecdefiaftico interdicto, pro eo quod non fuit aliquis , qui fibi procurationem fuam adminiftraret.

Et exinde venit ad abbatiam de Conchis, ubi fuit receptus proceffionaliter, ou[illegible]fatis campanis, ut fupra: dc procuratus fuit io q abbatia ad expenfas abbatis ex gratia.

Poftmodum elapfis fex diebus quidam clericus ircularis, qui diâum prioratum renebat, finavit dido domino ad dcccm libras, Ac unum denarium Turonenfem.

Die Jovis fequenti, fcilicet io fefto Afcenfioms Domini , didus dominus in pnedida abbatia de Conchis , fuam procurationem recepit; intravit ibidem capitulum, dc confirmavit, dc celebravit majorem Miflam,

In fero prior de Bavars contra ipfum dominum, prout in proceflu continetur, appellavit .

Die Veneris fequenti, venit diâus dominus ad fandum Albinum , prioratum conventuaiem ordinis fandi Auguftini, ubi foit receptus, ut fupra, audivit Miflam, confirmavit, dc fuit procuratus, dec.

Dic (abbati fequenti, tranfivit dominus per Montbrifam, dc audivit ibi Miflam, dc confirmavit, dc fecit ibi tonfuras; dc quia non fuit qui ipfum procuraret, ecclcuam ipfam fuppofuit eccleftaftico ioterdifto.

Et exinde venit dominus apud Bornefelium prioratum abbatiae Concbenfis, ubi fuit receptus proceflionaliter pulfatis campanis , ut fupra , dc procuratus.

Dic Dominica fequenti, audivit ibi Mif-
dc venit noi Claras Vallas, prioratum ab-
L-'~ —'|— -VI ------ — — ceffiouiaiiter, uc fopra, & audivit Miflam, dt fiait ibi procuratus.

Die Luna fcquead in mane, fecit ibi tonfuras, dc confirmavit.· dc exinde venitapud Marcilhac, prioratum abbatis» Conchem fis: ubi fiait receptus proceflaonialiter, pulfatis campanis, ut fupra, dc audivit Miffam, dc fuit procuratus.

Die Martis fequenti, audivit ibi Miflam dominus, dc confirmavit, dc fecit tonfuras, dc exinde venit apud Lemofain , domum

Die Mercurii, venit dominus apud Silvam , feu Filvam, domum Templariorum , ubi foit receptus proceflionaliter, ut fupra, At confirmavit, dc fecit tonfuras, dc ibidem fuit procuratus, ut fupra.

Die Jovis fequenti, venit dominus apud Canabcres, domum Hofpitalariorum ; receptus ibi fuit proceflionaliter, ut fupra, Ac audivit ibi Miflam , dc confirmavit, di fecit tonfuras, dc procuratus fuit.

Die Veneris fequenti, venit dominus ad abbatiam Bone Caf*, vel Bone Confie, ordinis Ciftcrcienfis : qui dc predieavit in ca- [illegible]piiuto, dc Miflam audivit, & pcmoâavit ibidem ad expenfas abbatis prodiâi loci . In mane fecit tonfuras.

Die Sabbati fequenti, videlicet *in* vigilia Pentecoftes , intravit dominus Bituricsnlis civitatem Ruthenenfem. Et primo declinavit ad majorem ecclefiam , ubi fuit receptus a domino epifeopo, dc a capitulo, dc procuratus ab epifeopo.

Die Dominica in fefto Pentecoftes, fuit dominus cum prodiâo domino epifeopo ex gratia.

Die Lune in craftioo Pentecoftes, foit dominus cum capitulo.

Die Martis fequenti, foit dominus cum priore fanâi Amantii burgi Ruthcnenfis, dc dedit fibi fobfidium fexagiuta folidorumTuronenfium, fuper priorem Caftri novi de Levexone Marfillienfis abbati*, Ac quadraginta fuper priorem fanâi Genefii ejufdcmmonaftcrii.

Aradrw *fuit ttnctffâ ifa littera.*

II "KJOS Officialis Ruthenenfis, notum efle
„ I v volumus per pnefentes , quod an-
„ no Domini MQCLXXXVI. reverendo
„ patre domino Simone, Dei gratia Bitu-
p „ ricenfi archiepifeopo, Aquitani-primate,
„ Rutbenenfem dicœcefim, jure mctropolita-
„ no, vifitante; priora de Campanhac, de
„ Pratis, dc de Trebes, prioratus monafle-
„ rii Concbenfis ejufdem dicœcefis Ruthe»
„ nenfis, fupplicaverunt eidem, ut foper pro»
„ curationibus, quas ab eis, jurequofupra,
„ requirebat, eildem parcere dignaretur, in-
„ fuAcientiam diAorum prioratuum, ac te-
„ nuitatem fuorum redituum, Ac temporis
„ chariftiam protendentes.* quorum precibus
„ diâus dominus archiepifeopus Bituriccnfis
„ condefcendcna, cifdem prioribus, jus Bi-
„ turicenfis ecclefic confitentibus, dc raco-
„ guofccntibus ; fuper prcdiâis pepercit hac

m rice,

vi«e, falvojute fibi «lia* & fuis tucceflo-
rwaSrI » r*'** comptent* · In quorum teftunonium
„s« » rcquiütionem ejuldcm. &c.

beifil lÿUetie ditenfij

ANoo pnediâo MCCLXXXVI die Martis poft feftum Sanâtffunr Trinitatis, completa vifitatione Ruthenenfis dicœcefis, intravit dominus dkrcefim Mimatenfem.- fic primo per calles & valles venit apud fanâarn Eminiam, prioratum conventualem ianâi Theofridi, Anicienlis dicecefis; ubi fuit receptus proceflionaliter, pulfatis campants, fic procuratus ad expenias...*prioris*...diâi loci, Summa expenfarum terdecim libre, & quinque folidi Turonenfes.

Dic Mercurii fequenti, in mane audivit ibi Mittam, prxdicari fecit, indulgentiam dedit, confirmavit, & tonfuras fecit ibidem

Et exinde .«fcendendo venit apud Fleurac, prioratum Cafe Dei, quem tenebat nepos abbatis Cafe Dei, ftudens in febolis; ubi fuit receptus, ut fupra, dc procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum fuit quatuordecim librarum, & feptem folidorum Turonenfium.

Et notandum, quod ibidem venerunt duo monachi monalterii Aureliaccnfis, cum litteris procuratoriis abbatis fui, & litterisclaufisepifeopi Ruthenenfis direâis domino; 10- cuturi, & traâaturi cum domino fuper dtfcordia, qu» inter dominum & abbatem fuum vertebatur, ratione prioratuum de Montbazain, Ruthenenfis dicecefis, fic dc Bayvars cyufdem dicecefis.

Et in fine finaverunt diâi procuratores de procuratione diâi prioratus de Mombafain; cujus ecclefiam & procurationem loci fuppofuerat dopainus ecclefiaftico interdiâo, ratione dîâx procurationis fibi denegat», ad duodecim libras Turonenfes, quas debuerunt tradere domino epifcôpo Ruthcncnfi.

Et ad implendum pnemiflà, dominus dedit poteftatcm domino epifeopo Ruthenenfis amovendi fummas prediâas, quandocumque ipfi fatisfaâum effet, loco noftri, de diâis duodecim libris, quas afferre vel mittere debebat ad concilium Bituricenfe.

De procuratione autem prioratus de Bayvars, ejufdem monafterii, fuperfedit dominus ad relationem domini epifeopi Ruthenenfis; aflerentis per litteras fuas claufas, quod locus erat pauper & quafi inhabitabilis, & quod prcdeceffores domini non confueverant ibidem procurari.

Die Jovis fequenti, in mane ibidem apud Fleurie audivit dominus Mittam, & confirmavit, & tonfuras fecit. Et exinde venit, & intravit dominus civitatem Mimatenfem.

Et primo declinavit ad majorem ecclefiam, ubi fuit receptus proceflionaliter · capitulodifbe ecclefir: & dum effet in choro ecclefir, prrfentibus canonicis ipfius ecclefir, & multis aliis, ob dilationes & pacem diâi capituli, ipfe amovit fummas ab ipfo auâoritate apoftolica, latas in quofdam canonicos diâr ecclefir, opponentes fe collationi faâr nagiftro P. de Ruthena a domino archieptfcopo de prrpofitura Mimatenfi per privilegium papale fibi conceffum

ade beneficiis, que tanto tempore "J,C4"e-"7'- " rant, corum collatio erat ad iedem Apoftolicam, juxta Lateranenfia ftatuta concilii légitime devoluta, &c.

Ipfa die procuratus fuit ad expenfas magiftri Pauli procuratoris clerici Mimatcniis in Romana curia exiftentis in domibus epifcopalibus ipfius clerici pnediâl. Et non fuit computatum.

Die Veneris fequenti, in mane intravit dominus capitulum Mimatenfe, prcdicavit, & poftmodum ad majus altare celebravit in pontificalibus cum pallio, praedicavit populo, indulgentiam dedit; & fuit procuratus in domibus epifcopalibus ad expenfas capituli diâi loci. Non fuit computatum.

Eadem die finavit de procuratione prior de Expaniaco, Mimatenfis dicecefis, monafterii de Aureliaco, ad fumrnam duodecim librarum Turonenfium.

Item *prior de* Calinao, ordinis Clugniaceolis, ejufdem dicœcefis, finavit fimilnerdc procuratione ad fumrnam decem librarum Turonenfium.

Item eadem die finavit fimiliter de procuratione prior de Cheriaco, conventual^ abbati® Marcillienfis, ad duodecim lib;as Turonenfes.

Item, fimiliter eadem die finavit prior de Canonicâ, ejufdem dicecefis, ad decem libras Turonenfes, de procuratione,

Die fabbati fequenti, in mane ibidem apud Mimatenfes in cappella epifeopi audivit dominus Mittam, confirmavit, & circa triginta parvos tonfuravit. Quo faâo, exivit civitatem Mimatenfem, & venit ad ecclefiam de Rivotcrto parochialem; ibidem vifitavit, & confirmavit quofdam.

Et exinde ipfa dic vifitavit dominus ecclefiam parochialem fandi Albini; ubi fuit receptus procettionaliter, ut fupra, & procuratus ad expenfas Cappellani diâi loci, & cappellani de Rivotofto, qui per medium procurationem ipfam folverunt. Summa expenfarum, quindecim libre, fticxdccirn foldi Turonenfes.

Die Dominica fequenti, fcilicet in mane, inoâavis Sanâiflqme Trinitatis, audivit dominus Mittam, confirmavit, & fecit tonfuras; *Bi* exinde venit apud Meltcolum, prioratum fanfti Ægidii: ubi receptus fuit a cappellano & quibufdam monachis diâi loci, priore abfente, qui ex pravitate Sua fe ablentaverat, ut publice ferebatur.

Et ipfa die fuit dominus procuratus ibidem ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum, quindecim libras; quas folvit Suidam burgenfis de villa, cui dominus venidit bladum quod in diâo prioratu invenit; & de refiduo obligavit dc per litteras fuas ceteros redditus diâi prioratus, ufque ad ftlmmam procurationis prediâar.

Die Lunc fequenti, in mane audivit ibi Mittam dominus, confirmavit, tonfuras fecit; dc exinde venit apud Salgue, prioratum ordinis Qugniacenfis: ubi receptus fuit proceflionaliter, ut fupra, & procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum, viginti libre Turonenfes.

Et quia communiter dicebatur, quod archicpifcopi Bituricenfes ibidem non confueverant procurari, licet locus effet fufteiens

"ad procurationis onera fupportanda; domi-A nud eidem pelori, ad relevationem cxpenti-rumprocurationis prxdiâx, dedit fex libras Tpreôcnfes, percipiendas fuper prioratumde Bouroooofe ; Ac alias *fex* libras fuper prioratum de Bor, Caroœontenfis dicœcefis , dan;eis litteras compulfatorias fub hac forma :

Ttutr frcAitkna liittrarmt.*

Simon Dd gratia Bituricenfis archiepifcopus, Aquitaniae primas: viro venerabili, & difereto domino Geraldo de Monte Alto canonico Mimatenfi ; falutem in Domino. (Jtooftram provinciam vifit antes in ouibufdam provinciis feu ecclefiis nobis, fakem B quantum ad exhibitionem procurationum tubjcftis, confiderata tenuitate redituum, agamus mitius cum eifdem ; ubi fcilicet loca funt potiflime exempta immoderata pecunix quantitate, ecclefiis aliis qu* devote, & humiliter procurationum noftrarum onera fubierunt: benigne decernimus fubveniendum ab illis, quos nobis, quantum ad hoc, fubditos, prout de jure poflemus, procuratione integra voluimus prxgravare ; quamquam nec gravamen fit » nec dici debeat, nobis At prxlatis aliis procurationes debita* exhibere , qux Cingularium ecclefiarum commodis, Acaflôâu, & officio obligarunt. Proinde dilefto in Chrifto priori de Bornhoncle, Claromontenfis dicœcefis, fummam fex librarum Turonenfium ejus facultatibus imponimus; ut diftas fex libras, ratione procurationis , ab ipfo priore de Bornhoncle nobis debitx, religioib viro priori de Salegne, Cluniacenfis ordinis, qui procurationis nomine nobis reverenter neccíTana mtmftravit, folvere teneatur. Quare diferetioni veftrx , tenore prxfcntium, committimus Ac mandamus, quatenus eumdem priorem de Bornhoncle, auftoritate noftra metropolitans , moneatis, ut infia 0Λ0 dies a monitione veftra , eidem priori de Salgue, vel ejus man dato, prædiâas fex libras Turoncnles foive r-re non omittar.- quod fi monitus non fecerit, ipfum, quem ex tunc fufpendimus, interdicimus , Ac excommunicamus ; lufpenfum, Ac intcrdiâum, Ac excommunicatum per cappcllanuni, curatum parochialem ecclefix de Bornhoncle, Ac' per omnes alios circumvicinos cappcllanos ecclefiarum parochialinm dcnunciari publice faciatis ; ccclefiam quoque parochialem de Bornhoncle ecclefiaftico interdifto. vice noftra fupponentes, fi opus fuerit , quoufque idem prior monitus de prxdifta pecunix quantitate , Ac dc loto ioterefle integre fatisfeccrit . Subfequenter omnes Ac fingulos qui priori dc Bornhoncle ad exhibitionem debito- p rum redituum, Ac obventionem, feu decimatum quarumlibet funt adftriâi , moneatis fub inhibitione folemni, ne eidem priori de Bornbonde quidquam exhibeatis dc eifdem, nifi fatisfaâione prxdiâx pecunix prxcedente. Quod fi (ecus egerint, ipfos , quos nunc prout ex tunc pana confimili innodamus , excommunicates fimiliter publice nnnciart mandetis: quam pœnam extendimus in omnes, qui mandati veftri, itnmo noftri, circa hoc exftiterint tranlgreflores. Ut autem przmifla omnia , lingula cxfequi, nec non Ac prxlibatss fummas agB gravare per vos vel per alium valeatis, vo* bis tenore prxfentiltun commlttlmus Ac man* damus. Datum & figillo noftro figillatum» anno Domini MOCLXXXVI. ante feftum beati Joannis Baptiftx, die Mercurii. ,,M.

Confimilem litteram cotnpulforiam habuit idem prior de Salgue, contra priorem de Bor prxdtAum , pro aliis fex libris.

Die Manis fequenti, ibidem apud Salgue in mane MiiTamaudivit, Ac confirmavit, Ac fecit tonfuras: Ac exinde vifitatione Mimatenfi completa , venit apud Sancergne, domum prxpofiti Brujaccnfis juxta votum : ubi fuit ad invitationem przpofiti memorati ex gratia.

ytffitio diac^fii Cpromenttufij p<r Bilvrictilftm afchitpif^pum.

ANno Domini MCCLXXXVI. die Lunx poll Kamos Palmarum, intravit reverendus pater Simon, Bituricenfis archiepifeopus, dicœcefim Claromontenfem, caufa vifitationis. Et primo declinavit apud Silvigniacum, prioratum conventualem ordinis Cluniacenfis, ibi fuit cum priore in procuratione ipfa die. Summa expenUruui, duodecim librx Ac quindecim folidi. in craftino audivit ibi MiiTam , prxdicavit, indulgcn-,,tiam dedit, Ac fecit tonfuras.

Eadem die finivit de procuratione ad duodecim libras, prior de Firmitate moniali , ordinis Cluniacenfis , diftans a Silviniaco per tres leucas: Ac vifitavit dominus tr«nfeundo.

Similiter eadem die finavit de procuratione ad decem libras, prior dc- Bamay, ordinis Cluniacenfis, diftans a Silvigniaco per tres leucas.

Die Martis fequenti, venit dominus apud Vernolium , ubi fuit receptus proceflionaliter a capitulo diâx ccclelie, Ac procuratus. Summa expenfatum, novem librx , Ac decem folidi, de quibus ad revelationem expenfarum dedit eis quadraginta folidos Turonenfes: At quadam alia jura procurationis remifit eis, pro eo quod invenit locum pauperrimum: Ac-diftat a Silvigniaco per quinque leucas. In craftino audivit ibi Mifiam , prrdicavtt, indulgentiam dedit, tonfuras fecit, Ac in capitulo vifitavit.

Eadem dic Martis, finavit de procuratione ad novem libras prior dc Salis, ordinis Cluniacenfis, diftans a Vernolio per tres leucas, nec pro tanto ciTet immunis, nifi magiilcr Stcphsnus ciiratus de Maincaccon ducens dominum, pio eo fpecialiter rogaviflet.

_ Die Mercurii, fuit dominus apud Sanftum Porcianuni, cum priore ordinis Cluniacenfit : m procuratione non fuit computatum. Diftat a Vernolio per unam leucam: in craftino audivit ibidem MiiTam dominus , praedicavit, indulgentiam dedit, & confirmavit , & tonluras fecit.

Eadem die Mercurii, finavit de procura* tione ad decem libras, Al quatuor folidos per Cambellanum prior de Broo, ordinis Cluniacenfis, diflans a fando Porcianoper tres leucas: & vifitavit eumdem locum dominus dida die.

Eadem die, fimiliter finavit de procuratione ad decem libras, & quatuor folidos,

fer

ANNO CHRIST! ■per Cambéllanum prior de Janice, diftans a feoâo Porciaoo per tres leucas, vel quatuor : dc vifitavit dominus locum.

Dic Jovis fequenti, fuit dominus in abbatia fandi Gerberti ordinis Premonllratenfis, cum abbate in procuratione, & ibi fen&um chrifma confecit. Di&a abbatia diftat a fando Porciano per duas leucas: in craftino audivit ibidem fervidum, confirmavit , & fecit tonfuras.

Die Veneris fequenti, venit dominus ad prioratum de Chambarande monafterii Menatenfis: & invenit ecclefiam didi loci valde male edificatatn , fic quafi minantem tuitum: nec habebat prior domos ubi poffet habitare, excepta quadam grangta in qua dominus, & fui jacuerunt, & procurati fuerunt a priore didi loci. Summa expenfarum, feptem libre, & feptem (olidi. Et diftat ab abbatia pradida fandi Gerberti per duas leucas.

Dic febbati fequenti, fcilicet in vigilia Pafchas, vifitavit dominus ecclefiam de Karofio, pertinentem ad preceptorem domus Militis Templi de Marchia : qui quidem preceptor finavit de procuratione ad undecim libras , fit quatuor folidos pro Cambcllanis. Quas undecim libras dominus expendit , ipfe die in domo fua de Naves& in ecclefia de Naves ordines celebravit dida die fabbati : dt quofdam de Bituricenfi & Claromontenfi dicecefibus clericos ordinavit.

Eadem die fabbati, finavit dc procuratione ad quatuordecim libras, prior de Efcuroliis, ordinis Quniacenfis, diftans a Marchia per duas leucas: quas expendit in domo fua de Naves ipfa die.

Die Dominica fequenti, fcilicet ipfa die Rcfurreâionis, fuit dominus apud Naves in domo fua ad proprias expenfes: dc ipfa die in parochiali ecclefia diâi loci, celebravit folemniter in pontificalibus, cum pallio.

Die Lun» fequenti, anni MGGLXXXVL venit dominus apud Gannac, ~~prioratum ab-~~ batis Yfiodorcnfis: Ibi fuit cum priore tn procuratione. Summa expenfarum , undecim libat, feptem folidi, de oâo denarii.

In craftino Miflam ibidem audivit, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, & tonfuras fecit: dc diftat villa de Gannac a caftro de Navis per nes leucas.

Eadem die, finavit dc procuratione ad decem libras, de quatuor folidos, prior fan&i Boniti de Monte Pancerii ordinis Quniacenfis , diftans a villa de Gannac per duas leucas. Et ipfe die vifitavit dominus predi&um prioratum fanfti Boniti.

Die Manis fequenti, fuit dominus apud fanâum Genefium cum priore diâi loci , monafterii Ebrolienfis , in procuratione . Summa expenferum, decem libre, fex folidi, dc tres denarii : dc diftarc dicitur locus a villa de Gennac per duas leucas. In craftino audivit dominus ibidem Miflam , confirmavit, dc fecit tonfuras.

Eadem die , finavit de procuratione ad decem libras, prior de Montibus, ordinis Quniacenfis , diftans a villa fan&i Genefii per tres leucas: quem locum dominus traofeundo vifitavit.

Die Mercurii fequenti , venit dominus apud Aquam ipariam : vifitavit ecclefiam A diâi joci dc fuit procuratus a capitulo dc Thiarc , qui tenetur ad procurationem . Summa expenferum, undecim libras, & decem iolidi , cum fex denariis. In craftino Miflam audivit ibidem , & praedicavit, indulgentiam dedit , confirmavit , & fecit tonfuras . Diftat a villa fandi Genefii pei leucam. ..... anno

Die Jovis fequenti «vifitavit dominus prioratum de Lufillac, abbatic Cale Dei, fc fecit procurationem fuam prior di& loci apud Buyllon . Summa expeniaru m , decem libra; , decem & odo folidi , fc fex denarii : & diftat Lufillac ab Aqua ipar fa per duas leucas, dc a Buyllon per unam B leucam.

Die Veneris fequenti , vifitavit dominu: prioratum de Buyllon, audivit Miflam , confirmavit, fecit tonfuras, & fuit procuratus a priore diâi loci, in procuratione. Somnia expenfarum , decem librae.

Die Sabbati fequenti , vifitavit deminue prioratum de Marcngne, monafterii Cafr Dei, Ubi Miflam audivit, confirmavit , tonluras fecit, & fuit procuratus a priori didi loci. Summa expenfarum, decem libre, undecim folidi : & diftat a villa dc Buyllon per leucam .

Die Dominica fequenti, fcilicet in oâa- ~~vis Pafchc, audivit dominus Miflam~~ apud C pnedidum prioratum de Marengne : & exinde venit apud Bellum reguardum, ubi fuit cum epifeopo Claromontenfi gratis : dc diflat a villa de Marengnc per duas leucas.

Die Lutue fequenti, intravit dominus civitatem Claromontenfem , epifeopo eum lemper comitante· Et primo declinavit ad ecelefiam fccularem beats Marie de Portu.

Iatravit capitulum una cum epifeopo, & ibidem vifitavit, dt procuratus fuit a capipitulo di&e ecclefie , In domibus epifeopi Claromontenfis. Summa expenlarnm , decem libre, quindecim folidi , & oâo denarii .

Dic Martisfequenti, vifitavit dominusecciefiam fatcularem fandi Genefii , epifeopo prxfentc ; & procuratus fuit ab abbate & capitulo didi loci , in domibus epifeopi Oaromontenfis . Summa expenfarum , undecim librae, feptemdecim folidi, & fex denarii.

Dic Mercurii fequenti, vifitavit dominus ecclefiam fiecularem de Chamalorc Claromontenfem : vifitavit in capitulo, confirma vit, tonfuras fecit, dt fuit procuratus a capitulo didi loci, in domibus epifcopi. Summa expenfarum , decem libre, oâo folidi, & fex denarii.

Et cum dominus fuit Qaromontis , traâavit de multis: primo de contentione que ~~vertebatur~~ inter ecclefiam xClaromontenfem, dc monafterium Cafe Dei.

~~Die~~ Jovis fequenti, exivit dominus civi, tatcm Claromoorenfem, & venit apud Montem Ferraodi ; vifitavit ecclefiam diâi loci, & procuratus fuit a priore diâi loci, ordinis monafterii Cafie Dei. Summa expenfeum, undecim librae, quinque iolidi, dt feptem denarii.

In craftino audivit ibi Miflam , confirmavit, & fecit tonfuras: & exinde venit in domum Fratrum Praedicatorum Qaromontenfium, ubi tra&avit de negotio clerici Mr nutcnfis, ufque ad horam pomeridianam.

Die

"TTLTT— CHRbri ·»»«.

D* Veneris fequenti , vifitavit ·dominus prioratum de Cherooac abbatias Carie Dei, dc fuit procuratus a priore didi loci. Summa expcnfaium fcpion libre, decemfolidi; & fex denarii · In inane audivit dommus Miflam , confirmavit , dc fecit tonturas . Cbcronac diftat a Claromontc per duas leucas.

Eadem die , finavit de procuratione ad decem libras, dr qtutuor folidos , prior dc Rajae ordinis Quniaccnfis , diflans a Ciaromonte per dimidiam leucam.

Die Sabbati lequenti, viiitavit dominus ecclefiam de Creflo, Miflam audivit ,dc fuit procuratus a priore didi loci , monaflerii Cafae Dei, qui folvit aliam medietatem . B Sumina cxpenlarum, undecim librae, dc undecim folidi . In craftino audivit Miflam ibidem , praedicavit populo, indulgentiam dedit, confirmavit, dc fecit tonfuras. Creftum diftat dc Cheronac per leucam.

Die Dominica fequenti, fcilicet in quindena Patchâ, venit dominus ad prioratum de Urfeto , monaflerii de Moriac , dc fuit procuratus a priore diâi loci . Summa cxpenfarum, novem libre cum quatuor folidis. in craftino audivit Miflam, confirmavit, dc fecit tonfuras.

Eadem die, finavit dc procuratione piior de Chavaros ordinis Ouniacenfis , ad docem libras, de quatuor folidos pro Cambel- C lanis.

Eadem dic , finavit de procuratione ad decem libras , cum jure Cambellanorum, prior Pontis Caftri, ordinis Cluniaccnfis.

Dic Luna: fequenti, in mane ibidem apud U'fatum audivit Miflam, confirmavit, toniuras fecit : dc exinde venit apud fanâum Saturninum abbatia. Ifiodorenfis: ubi vifitavit dc pro<uia:uj fuit ad expenfas prioris didi loci. Summa expenfarum, decem libre, quinque folidi.

Et eadem die ivit unam leucam: dc quia ecclcfia didi loci erat fuppofita ecclefiaftica jnterdido, audontate Officialis Claromontenfis, ratione Joannis Azam clerici, domi- D nus nullum officium fecit ibidem: led fuper hoc Icripfit epifeopo Claromontenfi.

Die Manislequenti, per viamafperrimam veni: dominus ad prioratum fandi Nederii, prioratus Calas Dei, vififtTVit, audivit Miflam , confirmavit, tonfuras fecit : dc procuratus fuit adexpenlas prioris didi loci. Summa cxpenlarum, odo librat, & novemdecim folidi : & ipla die fecit duas leucas.

Die Mctcurii fequenti , audivit ibidem dominus Miflam, prxdicarifecit, indulgentiam dedit .' dc exinde venit apud Montem Aâum ieu Acutum , prioratum ordinis Quniairnfis: ubi in ecclefia didi loci duo allana confecravit ; unum in honore beati Joaunis Baptiftc , dt beat· Maris Magdaleux; &. aliud in honore beati Mauritii; dc ipfa die fuit procuratus a priore didi loci. Summa cxpenlarum, decem librae.· dc equitavit ipfa die unam leucam.

Die Jovis fequenti, cckbravit ibidem MiCfam pro defundis, pisdicavit, indulgentiam dedit, dc tonfuras fecit.

Et exinde venir apud Grezi , prioratum Caiz Dei, ubi vifitavit, de quatuor leucas equitavit : dc quia datum «rat intelligi domino , quod domus non craut lutficicutcs A ad ipfum recipiendum; venit apud fandum Germanum deLatnbrou, diflamem per leucam ; ubi procuratus fuit a priore de Gieliaco, in domibus capituli Brinacenfis. Summa expenfarum, decem librae , & undecim folidi Turooenfea.

anno CHRSTt

Die Veneris fequenti, vifitavit dominus eccletiam landi Germani de Lambrun .· audivit Miflam, praedicari fecit , indulgentiam dedit , confirmavit , & tonfuras fecit : & fuit Sroouratu* a cappullanis fandi Germani, fan ii Joannis, fandi Clementis didi loci ; & dedit dominus litteram compulfivain de illis qui nolebant folvere partem procurationis prxdidx. ,

Dic Sabbati fequenti, venit dominus apud BomhoncJc, prioratum Salfinianim ; ubi Miffamaudivit, confirmavit, tonfuras fecit; flt fuit procuratus ad expenfas prioris didi loci. Summa expenfarum, odo libre, quinque folidi : dt ipfa die equitavit duas leucas.

Dominica fequenti , fcilicet poll feftum beati Matci Evangcliftc, venit dominus apud veterem Brinateniem, prioratum abbatia: Piperatcnlis; ubi Miflam audivit, praedicavit, & confirmavit , dc tonfuras fecit : *& fuit* procuratus ad expenfas prioris didi loci. Summa expenfarum, novem libre Turooenfes : de equitavit dominus duas leucas.

Die Lunæ fequenti, venit dominus apud Ville, prioratum Piperatenfem : ubi Miflam audivit, confirmavit, tonfuras fecit : & fuit procuratus ad expeufas prioris didi loci . Summa expenfarum, odo libra, *ûi tresfolidi:* dc equitavit unam leucam.

Die Martis fequenti. ibidem audivit dominus Miflam in mane, predicant, indulgentiam dedit : & exinde equitando unam leucam, venit apud Azane, prioratumCafat Dei ; & exinde fuit procuiatus ad expenfas prioris didi loci. Summa expenfarum, odo libre, & quatuor folidi Turoncafes.

Die MercuriBfequenti, quoddam cometerium ecclefias *vetus* benedixit, Miflam audivit, confirmavit, tonfuras fecit .· deexindc equitando tres leucas, venit apud Nonnetam, prioratum Cale I>i; fle fuit procuratus ad expenfas prioris didi loci. Summa expenfarum, dcccm libre , de quatuor folidi.

Die Jovis fequenti, fcilicet in fefto Apoftolorum Philippi dc Jacobi, in mane audivit ibi Miflam, confirmavit, dc fecit tonfuras: dc exinde venit apud I(iodorum , abbatiam S.Bencdidi, celebravit in pontificalibus cum pallio , predicavit, indulgentiam dedit, confirmavit ' dc fuit procuratus ad expenfas abbatias. Summi expenfarum, dedem libras, & quinque folidi .' dc equitavit ipfa dic per duas leucas.

Die Veneris fequenii, audivit ibi Miflam iu mane, tonfuras fecit : dc exinde venit apud Cornotnum, ubi iple , dc Claromontenfis epifeopus, dc abba» Cal« Dei convenerunt, ad tradandum fuper multis.

E: exinde, poft nadatum habitum, venit apud fandum Andieam, prioratum abbatis Ca(« Dei .' ubi fuit procuratus ipfa die ad expenias prioris didi loci. Summa expeofarum, decem libre, fex lolidi.

Die Sabbati fequenti, fcilicet poft *fcilum* Apoftolorum Philippi dc Jacobi , In mane audi*

ANNO CHRIS Π I»M.

audivit ibidem dominas MilTam, confirma-Afarum fuit, tredecim librae, & tres folidi vit , tonfuras fecit ; fic exinde venit apud Chaurihac, prioratum Salliniarum, ubi fuit procuratus ad expeolas prioris difti loci ,& capituli Vertofionis . Suinma expeniarum, odo libre , cum decem lolidis Turoncnfibus.

Die Dominica fequenti, *la* mane ibidem quamdam cappcilam veterem reconciliavit, Miflam audivit, prxdicari fecit , indulgentiam dedit, tonfuras fecit, dc confirmavit.

Et exinde venit apud Vic, prioratum abbatix Magni Loci : ubi fuit procuratus ad expenfas prioris difti loci. Summa expeniarum, novem librx, cum decem folidis.

Die Lunx fequenti, ia mane audivit ibi-Bconfirmavit , toniuras fecit: dem dominus Miflam, prxdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit , & fecit toniuras .

Ex exinde venit apud Celfinias , prioratum conventualem ordinis Quniaccnus : ubi fuit procuratus ad expenfas prioris difti loci. Non fuit computatum.

Die Martis fequenti, in mane audivit ibidem dominus MilTam, confirmavit, tonfuras fecit ; dc locutus fuit cum domina Johanna, domina Soliaci , qux ibidem venerat de Bituria , ratione cujufdam declarationis, quam fecerat dominus de contentis in quodam compromitto fado fuper cum a domino Henrico , quondam domino Solia- C ci, fit comite Mclednni.

Ec poftmodum venit apud Magnum Locum, abbatiam fandi Benedicti , ubi fuit procuratus ad expenfas abbatis difti loci : d non fuir computatum.

Die Mercurii fequenti, In mane ibidem audivit Mittam, prxdicavit , indulgentiam dedit, confirmavit, & fecit toniuras.* fit exinde venit apud *Ufeiileitft,* domum Templariorum ; ubi fuit procuratus a prxeeptore diftiloci. Summaexpenfarum, decem librae cum fex folidis.

Die Jovis fequenti, in mane vifitavit ecclefiam parochialcm de Cuyllat, peninentem ad didam domum *de U FuiUtafi:* ai>D «livit Mittam, confirmavit, tonfuras fecit , & partem cccmetcni didx ecclefix reconciliavit .

Et exinde venit apud Nazac , ecclefiaof ' collegia tam; ubi fuit procuratus ad expenias capituli difti loci. Summa expenfarum, odo librx, feptemdecim folidi.

Die Veneris fequenti , in mane audivit ibi Miflam, pnadicari fecit , indulgentiam dedit, confirmavit, tonfurafquc fecit , & exinde venit. . . obi epifeopum Oaromontenfetn invenit, & fupcr multis tradavit cum eo. Ecclefiam dc..... vifitavit: quavifitata. venit apud Riomum in abbatia: ubi ipfa die fuit procuratus ad expenfas capitu-^. li de Sallazac, vel Sabbazac; pro eo quod non habebant domos fufficicntcs , ut dicebatur . Summa expenfarum , decem libtx Turonenfes.

Die fabbati lequenti , ibidem apud R.iomum in abbatia audivit Miflam, confirmavit, tonfuras fecit, intravit capitulum, predicant , indulgentiam dedit.

Et his adis, ad muniendum fe, venit ad quamdam domum, vocatam domum de Stanno, juxta Mozac: ubi ipfa die fuit ad expeafâs abbatis Riomenfis. Summa expen-

Die Dominica fequenti, fcilicet an.c ft- chrivi ftum Afcenfionis Domini, fuit dominus ώui(. dem, tic *la mane vifitavit* mooafierium de Mozac: audivit ibi Miflam , confirmavit , tonfuras fecit in capitulo , flt prxdicavit . Et poft reveritu eft ad didam domum de Stanno, ubi fuit procuratus ad cxpentasabbati* prxdidx dc Mozac, abbate abfente .

Et notandum, quoddidadomus de Stanno non tenetur ad aliquam procurationem: fed caufa recreationis venit tantum ibi dominus Bituricenfis.

Die Lunz fequenti , vifitavit dominus prioratum de Volvit. I audivit ibi Miflam, venit apud Maroac , prioratum monialium ; ubi prxdicavit, indulgentiam dedit, & quafdam moniales illius kxi confirmavit.

Et exinde reverfus eft ad dictam domum de Stanno , ubi difta dic diftus prior de Volvit fecit fibi procurationem fuam, cum domus difti prioris non client bene prrpirate . Summa expenfarum fuerunt occem libra: ; fic equitavit duas leucas.

Die Martis iequenti tranfiens dominus per abbatiam Binauuaci, audivit ibiMilTam, confirmavit, fecit toniuras ; & exinde venit apud Telleide , prioratum Cala; Dei ; procuratus fuit expenfas prioris difti loci. Summa expenfarum decem librx, tres lolr di : & equitavit per duas leucas.

Die Mercurii fequenti, in mane audiut ibi Millam, & fecit tonluras: & exinde venit apud Celville, prioratum de Mcnato ; audivit ibi Miflam, confirmavit, & tonfuras ibidem fecit.

Et quia domus difti prioratus non erant parais ; fecit ibidem prior procurationem domino in abbatia fanfti Illidii Qaromon* tenfis : & comedit ipfa dic dominus epifeopus Qaromontenfis cum domino, ad invitationem difti abbatis fandi Illidii, & ipfa eadem die equitavit adhuc dominus quatuor leucas.

Die Jovis fcquenu, in fello fcilicet Afcenfionis Domini, fuit dominus cum epilcopo Claromontcnfi: & ipfa die in ecclefia majori Caromootenfi , prxfente domino epifeopo, celebravit in pontificalibus, dc acolytos fecit.

Et MilTa celebrata, venit ad diftam domum Doujardioi , epifeopo Claromontcnfi eum femper concomitante.

Eadem die, epifeopo prxdifto prxfente, in ecclefia predifta Claromontcnfi dominus cantavit velperas.- quibus cantatis, epifeopo Claromontcnfi cum femper comitante, venerunt ad domum didam Psajardia , vcl Doujardini, ad ccenam.* & jacuit ibidem,

Die Veneris fequenti , in mane audivit dominus MilTam in cappella epifeopi Claromontentis , quz eft in domibus episcopalibus; quam audita, ipfe d cpiicopus Qaromomenfis, & multi alii tractaverunt dcconfirmatione fratris Durandi elefti Mcnatenfis abbatis.- & fuit ibidem confirmatus.

Et poftmodum venit dominus apud Albiae, prioratum deHioroo; ubi fuit procuratus ad expenfas prioris difti loci , afferentis , quod alias non procuraverat integre. Summa expenfarum , novem libre Turoocnfes: fle equitavit quatuor leucas.

Die

ANNO CHKIS1 I

" Die Sabbati fequenti, audivit ibidem Mif- A fam dominus Biiuricenfis , flt confirmavit, flt fecit toniuras ; flt exinde venit apud Ebrolium, abbatiam ordinis fanâi Benedîâi, ubi fuit procuratus ad expenfas abbatis diâi loci. Non fuit computatum.

Die Dominica fequenti , fcilicet poft Afeenfionis Dominic* feflum, vifitavit dominus prioratum de Vcltia, abbati* Ebrolicnfis prndiâ*: flt Inveniens locum interdiâam pro procuratione Legati , & diffipatum ad priorpm abfentem; regreffus eft ad didam abbatiam Ebrolienfem : ubi fuit procuratus ipfa die dominus ex gratia.

Die Lun*fequenti, in mane ibidem apud Ebrolium audivit Miffam dominus, flt pne- B dicavit, indulgentiam dedit, confirmavit,fle fecit tonfuras.

Et exinde venit apud Lacum Rubeum, prioratum conventualem ordinis fanôi Auguftini ; ubi fuit procuratus ad expenfas prioris didi loci. Summa expenfarum, decem libr* fle feptem folidi'Turonenfes. Comedit totus conventus cum domino.

Die Martis fequenti , In mane audivit ibidem Miffam dominus, fle confirmavit, flt tonfuras fecit. Et exinde receffit, flt venjt apud Metutum , domino Claromontcnfi epifeopo fibi obviante, fle comitante, fle cum novo abbate Meoatenfi.

Et amc portam monafterii dc Menato C venientes, conventus diâi loci, indutus cappis fericis obviaverunt ei; flt fait receptus novus abbas diâi monafterii de Menato, flt inflaHatus.· fle intrantes monafterium ipfum, domino archiepifcopo a dextris, fleepifeopo ⅄ fiiiiftris, fle abbate in medio eorum, flexeiunt omnes genua ante akare.

Et poftmodum dominus archicpifcopus Biturícenfis dedit bcnediâioncm fuam. Quo fado, quilibet in fuam cameram intravit : fle poftmodum adhuc diâus abbas Miffam novam celebravit: fle ipfo die domini arduepileopus, fle epifeopus, ob reverentiam diôi abbatis, fuerunt ibidem procurati.

Die Mercurii fequenti, in mane audivit D dominus ibidem Miffam, fle confirmavit; fle poftmodum domini archicpifcopus fle epifeopus Claromontenfis miraverunt capitulum : & abbate , flt conventu prefentibus , poft fermonem faâum a domino Biturícenfi arfhiepifeopo; dominus epifeopus, ad reformationem ordinis diâi monafterii ftatuit quaedam ftatuta : fupplicans domino archiepifcopo, ut ea confirmarer.

Cui dominus archiepilcopus annuit benigniter flt devote. His adis, dominus archiepikopus, equitando tres leucas, venit apud Belfam Aquam, abbatiam ordini/Ciftercteafis: ubi ipfa die pcrnoâavit, fle hoc adexpenfas abbati*.

Sicanda vifitafto dlaectff Clanmonttnfii 4 domina Bimrifenfi arcbitpijiopo.

ANno Domini 1187. Dominica in fefto beati Matthaei, intravit dominus dicecefim Claromontcnfcm, ad vifitandum qu non vifitaverat in vifitatione prxmiffa.

Eadem die declinavit primo dominus apud Marctllac, prioratum abbatum abbati* Menatenfis, ubi fuit procuratus: nec fuit computatum .

Die Luo*, venit dominus apud Montem' Acutumubi fait cum priore in procura- tione, Summa expenfarum, oâo libre.

ANNO CHRISTI

Die Martis fequenti , venit dominus apud Poyncac ; prioratum abbati* Ebroiienfis : ubi audivit Miffam, predicavit, ipnfuras fecit , flt procuratus fuit a priore diâi loci. Summa expenfarum, fex libr*,

Die Mercurii fequenti, vifitavit dominus ecclefiam parochialem fanâi Gilvafii, audivit ibi Miffam ·' flt procuratus fuit apud Chambonet a capitulo fanât Gilvafii, & priore de Chambonet; qui duo tenentur per medium ad procurationem fanât Gilvafii per procurationem.

Nota, quod fibi debebatur ratione prioratus de Chambonet; remifit ipfa dic: quia diâus prioratus eodem anno datus fibi luit ad vitam.

Die Jovis fequenti , venit dominus apud Montem Fremini, prioratum abbati* Ebroiienfis; uhi Miffam audivit, prxdicavit, flt confirmavit, fle toniuras fecit: fle procuratus fuit a priore diâi loci.

Dic Veneris fequenti , vifitavit dominus ecclefiam fanâi Pcriceti ; fle fuit procuratus e priore fit cappellano diâi loci.- tamen dicebatur communiter, quod archiepifcopi Biturteenfes ibidem alias non fuerunt procurati.; fit fuit prrfcns in procuratione elcâus Menatenfis.

Dic Sabbati fequenti venit dominus apud Rupem Dagon, prioratum monaflerii fanâi Genulphi, Bituricenfis diœcefis ; ubi Miffam audivit, toniuras fecit: 8c fuit procuratus a priore diâi loci . Summa expenfarum fex fibrarum Turonenfium fuit.

Dominica fequenti, fcilicet in vigilia beati Michaelis , vifitavit dominus prioratum de Doutre, abbati* fandi Genulphi ,· fle fuit procuratus a priore diâi loci in quadam domo vocata, *Btaule» ;* quia domus non erant fufficientes in dido prioratu.

Die Lun* fequenti, fcilicet in feftobeati Michaelis, celebravit dominus inecclefia Dde Doutre, pr*dicavit, indulgentiam dedit, fecit tonfuras: flt fuit eadem die cum ahbate de Menato ex gratia , In domo diâa *litjutlt** prcdi&a.

Die Martia fequenti , vifitavit dominus prioratum dr *Saint Bar* , abbati* Catnbanenfis, dicœcefis Lemovicenfis : ubi Miffam audivit, toniuras fecit; & fuit procuratus a priore diâi loci. Summa expenfarum.....

Die Mercurii fequenti , venit dominus apud Mantes , prioratum fimiliter Cambo* nenfem: ubi Miffam audivit, predicari fecit; & fuit procuratus ad expenfas prioris diâi loci. Summa expenfarum , fex übr· , & quinque folidi.

E Die Jovis fequenti, venit dominus apud Grajae , prioratum monafterii de Motae : & invenit ecclefiam flt prioratus firmatos; nam epifeopus Claromontenfis frater Guido di&um prioratum per longum tempus tenuerat: flt ideo archicpifcopus Biiuricenfis, ob dileâionem ipfius non declinabat: propter quod prior diâi prioratus dicebat, quod non tenebatur ad procurationem ; licet invenire* tur io papyro domini Joannis Biiuricenfis archiepifcopi, quod tempore quo idem dominus Claromontenfis diduin prioratum tenebar, fuerat procuratus.

Tandem,

Tandem, poftmultat altercationes, domi- A ous receptus fuit * procuratus a priore diâi loci, fub ifta fo.ra.1.· quod pefc hanc receptionem nullum novum /us , nulla nova pofleflio acquiretur ccclefia Bitu^ccnfi : dt fuper faâa fuit littera, qux remanfit prio-rl : dt commifla fuit .ioquifitio drzpofito Chromontcnfis ecciefis.

Die Veneris fequenti, venit dominus aptM Hermaneum: ubi procuratus fuit a capitulo diâi loci; in craftino celebravit ibidem, prxdicavit, indulgentiam dedit , & multas tonfuras fecit.

Die Sabbati fequenti, venit dominiis apud Agcle, prioratum abbatis fandi Illidii Claromontenfis , ubi fuit procuratus a priore B diâi loci. Summa expenfarum feptem libre, 8t tres folidi.

Dominica fequenti, fcilicet ante feftum beati Dionyfii, venit apud Aureamvallem ; ubi celebravit, prxdicavit, fecit tonfuras: dc fuit procuratus a diâo capitulo diâi lo* ci. Summa expenfarum, feptem librx, & fex folidi.

Tunc dc confilio Claromontenfis epilcopi, & prepofiti, dimifit iter fuum de eundo apud Aureliacum ; quia dicebant viasef* fe intolerabiles propter frigus.

Die Luns fequenti, venit dominus apud Brifont, prioratum Abbatis Cafic Dei : ubi Miflam audivit, toniuris fecit; 2c fuit pro-*Cflc conventu diâi loci. Summaexpenhrum, curatus a priore diâi loci. Summa expenfarum, fex librx.

Dic Martis fequenti, venit dominus apud Clarummontcm .' vifitavit ecclefiam fanâi Andres, ordinis Prxmonftratenfis: & fuit procuratus ab abbate, & conventu diâx ecdefix.

Dk Mercurii fequenti, fuit ibidem cum epifeopo Claromontenfi in domibus cpilcopilibus gratis.

Die Jovis fequenti, fcilicet in feflo beati Dionyfii, fiait dominus in abbatia fandi Illidii Claromontenfis cum abbate gratis.

Die Veneris fequenti, venit dominus apud fanâum Defidcrium, prioratum abbatic Caf* Dei, ubi Miflam audivit, & confirmavit , tonfuras iecit ; & procuratus fuit a priore diâi loci. Summa expenfarum, fex libre, cum lex folidis Turoocnfibus, vol decem folidis.

DieSaubati fequenti, venit dominus apud Cumilhac : ubi fuit procuratus a priore diâi loci . Summa expenfarum fuit feptem librx.

Dominica fequenti, fcilicet ante feftum beati Lues, venit dominus apud fanâum Germanum Lemp. prioratum abbatis Cafs Del.* ubi Miflam audivit; & procuratus fuit a priore diâiloci. Summa expenfarum, feptem librx, cum decem folidis.

Dc Luns fequenti , fuit dominus apud Alcocum Burgi, prioratum abbatis dcClula: ubi Miflam audivit, & prxdicavit, indulgentiam dedit; & fuit procuratus ad expenfas prioris diâi loci.

De Martis icquenti , vifitavit dominus prioratus de Marcat & Dambert , ordinis Qugniacenfis : & quia pauperes erant, hnaverunt pro procuratione ad oâo libras ; nec So tantoeflent quitti, fed gratia eis fuit fa&a a vice ad fupâlicatiooem domini Stepbaoi Cappcllani ale Maincac , qui conducebat nos ·

Eadem die, venir dominus apud Sahnach, prioratum conventualcm de Quia ' *abi* in craftino Miflam audivit, praedicavit» rodujgcnriam dedit; & ipfa die Martis pro* curatus fuit ad expenfat prioris diâi loci .

* Die Mercurii fequenti, vifitavit dominus abbatiam Thieroentem : ubi Miflam audi* vit, predicant, indulgentiam dedit, & procuratus fuit adexpeufaa didx abbati»Thierncnfis.

Eadem dicMercurii, finavit abbas Thierncnfis de procurationibus prioratuum Nigri Stabuli, Cede Angeroles, ordinis Clugniaccnfis, quot prioratus tenebat, ad trcdecim libras, & oâo folidos Turoncnfes.

Dic Jovis fequenti, vifitavit dominus cc· defiam colicgiatam dc Thienio : ubi Miflam celebravit, praedicavit, indulgentiam dedit, & comedit una cum fociis fuis, cum magi* ftro G. de Malo monte gratis , & cetera familia fuper capitulum loci : & fuit Cumina expenfirum, fex libre & noVcfti folidi.

Die Veneris fequenti, venit dominus apud Montem Petrofum , abbatiam ordinis Ciflcrcicnfis.· ubi duo altaria confecravit , & pernoâarit ibidem.

Die Sabbati fequenti, *fcilicet* in feflobeati Lues, venit dominus apud Thuciacum.* ubi celebravit Miflam, prxdicavit, indulgentiam dedit, & fuit procuratus ab abbatifla oâo librx.

Dominica fequenti, vifitavit dominus prioratum de Montibus , ordinis Cluniacenlis ; ubi quia alias non fuerat, fuit receptus proceÆonaliter, dt procuratus ad expenfas prioris diâi loci ‹ Summa expenfarum, fex libra.

Dic Lunx fequenti, vifitavit dominus prioratum dc Dreturay.· ubi fuit receptus procciionalitcr, audivit Miflam, prxdicavit , dedit indulgentiam ; & procuratus fuit ad expenfas diâi prioris. Summa expenfirum , feptem libre.

Die Martis, vifitavit prioratum de Fleuret , ubi Miflam audivit, confirmavit ; & fuit procuratus a priore diâi loci.

Dic Mercurii fequenti, venit dominus apud Saleigny vel Jaleigny, prioratum conventualcm C*fx Dei.* ubi Miflam audivit, confirmavit, tonfuras Jecit ; & procuratus fuit a priore diâi loci: nec fuit computatum.

Dic Jovis fequenti, venit dominus apud Secay , prioratum Cluniacenfis ordinis dc Molae.* ubi Miflaqnaudivit, praedicavit, indulgentiam dedit, & fuit procuratus ad ex* penfas prioris diâiloci. Summa expenfarum fuit feptem libra.

De Veneris fequenti, venit dominus apud fanâum Germanum de Foflutis, prioratum Ede Moue: ubi Miflam audivit , confirmavit, tonfuras fecit ; & fuit procuratus ad expenfas prioris diâi luci.

De Sabbati fequenti, venit dominus apud R.cx , prioratum conventualcm Cluniaccn fem : ubi Miflam audivit, prxdicavit, indulgentiam dedit; & fuit proburatus a priore didi loci. Non fuit computatum.

Dic Dominica ante feftum apoflolorum Simonis &Judx, apud Landofmm cum capitulo: ibi Miflam audivit , predicavit ; & fuit procuratus. Summa expenfarum fuit oâo libras cum feptem folidis.

ANMcT" choisit >»i>. Die Eun« apuJ Poillac cum priore ab-ſcm dicœcefini, caufa vifitationis.

Et primo dedtjtftit ad abbatiam de Columba, ordinis <3Rercicnfis ; ubi ipia die Veneris pernoAavit ad expenfas abbatiat.

^âlir C·41* rX*; ηι<,ivi» ibi Miftam, predicavit, & procuratus fuit. Summa cxpcua larum, odo libra: , fex folidi > novem denarii.

Die Martis, In fefto apoftolorum Simonis fie Juds , apud Vi'ionium venit dominus , & cum capitulo procuratus fuit. Summa expenfarum, novem librx.

Die Mercurii, apud Maincac, prioratum fandi Launomari Blefenfis. Non fuit computatum ; exinde venit in Bituricam per naves.

Hac funt loca φια dominai kiltciicenfis non vi/i-rnnt in i/ta vifitaiionc Claromontcnfi·

Fo-rr :Saih Primo, prioratus de V.-riac, qui eft abbatix Ebrolienfis; quem omilit ad vilisecundum , ob uilcchonetn' Scaili Lugduncnfis, qui cum detinebat; prioratus *dt lainjillt, & Don Qu-irf,* qui ad unam procurationem tenentur ; prioratus *dt la Mong>c* , quem omifit ob dilectionem abbatis Mcncutis ; priotatus dc Cambonet, abbatix Maciacenlis , quem omifit propter grangiam diâi loci coinbuftain ; prioratus dc Baville, quem omilit ob fupplicationem abbatis fandi Illidii; prioratus de Calves, abbatix Unarum; prioratus de Mauriac, qui fubeft abbalix fandi Petri vivi Senooenfis, & eft ibi decanus*; prioratus dc Drinac, abbatiae Atireliaccnfis ; abbatia monialium fandi Benedifti dc Briae; ecclefia & pnotatu» de Plots ; abbatia Aurcliaccnfis ; prioratus de Charme!, ordinis dc Corona ; domus Hoipitalariorum de Salvitatc ; prxpofitura dc Monte Salini, ordinis fandi Angeli ; domus Templariorum de Cariae ; capitulum de Roillac ; prioratus dc Bredon, abbatis deMoifac ; prioratus iandi Flori Cluniacenfis; abbatia Piperacenfis, ordinis lan&i Auguliini; abbatia monialium dc Cafis; numquam fuit ibi archiepifcopas, ut dicitur; prioratus dc Chanteiou, abbatix Cafa: Dei; prioratus de Lainac, Cafa: D.*i ; prioratus dc Caillac , Cluniacenfis; prioratu: de Volea , Ciuniacenlis ; prioratui dc Mazcrac ; abbatia Calx Dei, vel prioratus dcSaillanz; prioratus de Cafina , Calx Dei.

Die Dominica fequenti, equitando fex leucas, venit dominus ad abbatiam Stirpenfem,ordinis fanât Auguftini : ubi receptus fuit proceftionaliter, ut fupra, audivit Miftam, B confirmavit, tonfuras fecit, de procuratus luit ad expenfas abbatis bc conventus di&t Joci. Nec fuit computatum .

Die Lune iequenti, fuit ibidem dominus ex gratia, XU invitationem abbatis diâi loci . Praedicavit in capitulo , & Miftam audivit .

Dic Marris fequenti, fcilicet iofeftobeati Michaelis , equitando tres leucas venit dominus apud Petrufiam, prioratum Mona* llerii de Bourguil! io Valle ; dc eft ibi conventus novem monachorum ; ubi fuit receptus proceftionaliter, ut fupra, Miftam celebravit , praedicavit, indulgentiam dedit, Mirf.Bas fecit .. & vprocuratus fuit ad expen* Cf.j prions didi loci. Summa expenfarum, odo librx, tres folidi.

Dic Mercurii fequenti, equitando quinque leucas, venit dominus apud fandumPiniauumubi fuit receptes proceftionaliter, ut fupra, a capitulo didi loci, prsdicavit , Miftam audivit, tonfuras fecit; & procuratus fuit ad clipcnfai capituli diâi loci.

Et ibidem venit eidem obviam dominus epifeopus Lemovicenfis , & libi de pifeibus fuis groftis copiofe przfentavit. Summa expenfarum, odo libra: Sc decem folidi.

Die Jovis fequenti, equitando duas leucas , venit dominiis apud Rupem Cavardi, prioratum dc Karrofio - ubi fuit receptus proceftionaliter , ut fupra, audivit Miftam, p. praedicavit; & procuratus fu>t ad expenfas prions didi loci. Sumina cxpcmanim, leptem libi at.

Dic Veneris fequenti, equitando tres kucas, venit dominus apud Salas, prioratum conventualein ordinis fandi Auguftini.- ubi luit receptus proceftionaliter, ut fupra . audivit Miftam, confirmavit, tonfuras fecit, & in craftino celebravit ibidem ordines ; & quofdam dedicœcefi Bituricenfi, & quofdam de Lcmoviccnft dicœcefi ordinavit.

Die Sabbati fequenti , equitando duas leucas, venit dominus apud Buxcriam, prioratum conventualem de Clufa : ubi fuit receptus procelfionaliter , ut iupra ; audivit £ Miftam, prxdicavit, indulgentiam dedit ; fic procuratus fuit ad cxpenlas prioris didi loci . Summa expenfarum, feptem librae, fex folidi.

Dic Dominica fequenti, fcilicet ante felium beati Dionyfii , equitando tres leucas, venit dominus apud Nautonium, prioratum dc Kauofio : ubi fuit iccctus proceftionaiitei , ut fupra, audivit Miifam, connunavi^, toufuras lecit, prxdicavit ; fic procuratus fuit Ixto vultu a priore didi loci. Nec fuit computatum.

Die Lu-

Uj'juc bac poffumus conduci fm cxpenfii .

Xindc apud Claromontcm , in abbatia i dc Chavicoin , quam obinifit dominus propter paupertatem; exinde apud Janzerac abbatix fandi Illidit Claroinontenfis· exinde cum capitulo dc Arcona : exinde cum priorc.de Vichiaco. De. Volca cumabbatifla dc Blcolle; exindç apud Comps.

Item obmifit piioratus dc Fernox, de Sallart, de Martmllac , dc fando S^ndulpho , Je Chcmbon .' qui omnes prioratus hint in compofitionc fada inter dominum Bituriccnfem, & abbatem Calx Dei.

Vifitatio Lcmwicci\ya diiiicnfis.

αχνὸ CHRirrt ·"♦·. A Nηo Dbmini MCCXC. die Veneris ante fcftutn beati Michaelis archangeli , intravit i.vetcndus pater Simou, Dei Gralia Bttunccniis arthicpilcopus, Lcmoviccn-

CHKiSTf

Lu°* 'eHucn'l » eqvitando fex leucas, A ren,t APem » pr»or*<««n monaflerii fandi Auguftini Lemovicenfis .-ubi fuit receptus proceffiooaliter, ut iupra, fic procuratus a priore d<di loci, fic priore de Tamo monafterii fandi Martialis ; qui ad unam procurationem tenentur . In cuftino MiiTam audivit, confirmavit, przdicavit,fic indulgentiam dedit . Summa expeularum , fex libr*.

Diebus Martis fic Mercurii fequentibus, fuit dominus ibidem apud Callucium Cheurot, cum magiftro G. de Malomonte, fic decano fandi Aredii, fratre fuo, ad invitationem eorum, fic dc gratia fpeciali.

Die Jovis frequenti, equitando quinque leucas, venit dominus apudSollempniacum, monailerium ordinis fandi Bencdiâi: ubi fuit receptus proceflionaliter, Miffam audi* vit, fit przdicavit in capitulo; fie fuit procuratus ad expenfas abbatis fic conventus diâi loci. Summa expenfarum, novem libre Leinovicentes.

Dic Veneris fequenti, fcilicet amc feftum beati Dionyfii, intravit dominus civitatem Lemovicenfem , fic venit in abbatia fandi Auguftini Lemovicenfis: receptus procetiio* naliter, ut fupra, przdicavit, indulgentiam dedit; fic fuit procuratus ad expenfas abbatis. Summa expenfarum , undecim libre : vel potius feptem libre, fic decem iolidi.

Die Sabbati fequenti , ibidem apud fandum Martinum, cum abbate fandi Martini, fic priore fandi Andree Lemavicenfis ; fuit dominus receptus, ficc. celebravit apud fandum Martinum, przdicavit, indulgentiam dedit. Summa expenfarum, undecim libre.

Die Dominica fequenti, fcilicet in fefto beati Dionyfii , exivit dominus civitatem Lemovicenfem , fic venit apud Aureliacum , piioratum ordinis fandi Bencdiâi: ubi fuit receptus proceflionaliter, ut fupra, MiiTam audivit, przdicavit, indulgentiam dedit, tonfuras fecit ; fic fuit procuratus ad expenfas prioris didi loci. Nec fuit computatum.

Fifiittlis dtatctfii.

• v-74 *lit ûtfiwdt»· iv.*

.....dc Aurate » Caturcenfem ·· pro- «mtionem, quam habebat ibidem pcrcipe- rc, fi fibi placeret, ratione vifirationis quam , inibi poteft licite exercere ; litteras ipfius priorifl* recepimus fub hac videlicet forma :

„ T INiverfis pnefentes litteras infpeâuris
n fic audituris, humilisPriorifla mona-
„ fterii beat* Mari* de Aurate in civitate
„ Caturcenfi, ordinis S. Benedidi, lalutcm
„ in Domino. Notum facimus, quod licet
„ reverendus pater dominus Simon, divina c'
„ providentia Bituricenfis archiepiicopus, no-
n bis hac vice remiferit procurationem, quam
„ fibi licebat percipere in monafterio noftro
„ predido, ratione vifitationis, quam po-
ɳ teft ibidem licite, tempore congruo, exi-
» gere; nolumus, quod eidem archiepilco-
„ po vel ecdefiz fu* BituncenG, feu ejus
„ fucceflbribus aliquod przjudicium genere-
„ tur, quin pofltf fic debeat, quando fibi
„ placuerit, in predido monafterio vifita-
„ re, fic procurationem ibidem debitam perci-
„ pere fic levare, modo fic tempore coniue-

„ t$. Datum Caturci, oie I.unz p</I Ki- „ mos palmarum , anno Domini MCCKCI. ANNO C***'*n " *

Dic Martis fequenti, a^diijt dominus ibi MiiTam, fcilicet apud prioratum fandi Urfirini: fic exinde, equitando quinque leucas, venit dominus apud Gard/am Dei, abbatiam ordinis Ciftercienfis, ubi pernodavtt ad expenfas abbati; didi loci.

Die Mercurii fequenti, audivit dominos ibi Miffam : fic exinde, equitando quinque leucas, venit dominus apud ^foifiacum, abbatiam ordinis fanâi Bencdiâi ; ubi fuit receptus, campanis pulfatis, a priore conventual! fic conventu, proceflionaliter. fic procuratus ad expenias abbatis, qui tunc erat Bad Parlamentum Tholoiz; dc milii idem abbas ad dominum litteras claulas cxculatorias, ex co quod non poterat eiTe ad abbatiam fuam przdidam cum Domino.

Die Jovis fequenti, auaivit dominus ibi Miffam , przdicavit, indulgentiam dedit , confirmavit, tonfuras fecit; fic exinde, equitando quatuor leucas, venit apud *tint Mnrutm,* ordinis S. Bcnediâi , fub'edam , ut dicitur, abbatizCafcDei : ubi receptus fuit proceflionaliter ab abbate C& conventu indutis cappis fericis : fic erat abbas mitratus, fic tenebat baculum paflora- *lem in manu:* fic procuratus fuit ad expenfas didi abbatis.

G Sanda die Veneris, celebravit ibidem fervitium in ecclefia parochiali Montis Albini, przdicavit, indulgentiam dedit, confir. uiavit, fic tonfuras fecit. Et exinde equitando per duas leucas, venit dominus apud Caeracum, prioratumconventualem dc Au- *reliaco,* ubi receptus fuit, ut fupra, & piocuratus ad expenfas przdidi prioris.

„ Clmon, Dei gratia Bituricenfis archie-
„ O pifcopus, Aquitaniz primas, dtlcdo
„ nobis in Chrifto priori de Calceata , Ca-
„ turcenfis dicœcefis, falutem.in Domino .
„ Cum nos hac inflanti die Sabbati ante
„ Pafcha Domini veilram proponamus ec-
'>, defiam ,vifitare, fic exinde illa dic ipla
„ ecclefia vifitata apud fiu.ftum Ar.tom-
„ num favente Domino declinare : man-
„ damus vobis quatenus diâa d'c «pud fan-
„ dum Antoninum procurat onem nobis
„ debitam przparetis . Datum anno Do*
„ mini, fite. *

Die Sabbati fequenti, venit dominus equitando per unatn leucam apud Calceatam , prioratum de Figiaco, ubi dominus credidit przdicarc, fic alias vifirationis officium exercere; fed quia dominus non invenit aliquem in ecclefia, nec venerant parochiam adhuc ad ecclefiam, dominus reerflit, nec volui: rehrtnerc ibi.

Exinde equitando per duas leucas, ivit dominus apud fandum Antoninum , prioratum conventualem ordinis lanâi Augufimi, Ruthenenfis dicœcefis ; ubi dominus mandaverat fuam przparari procurationem a pi tore de Calceata prardiâo, fub forma fi uconiimili in fine paginz precedents, fub tigno ---- videlicet feripta.

Et cun. illa dic veniret apud fahdtim Antoninum, venit prior illius loci cum pluribus canoncis fuis obviam dominoqui preceptt *eidem priori,* quod ipie & convenius deiifterent a receptione procédions!·, fic qua» vis

ANNO Christi

fijemaitate propter dévottonem dieij e,c.

Venerunt etiam domino obviam burgenfcs. fit concomitaverunt dominum ufque ad prioratum przdidum : ubi bcnediâiones aqux dc fontibus fecit indutus pontificatibus, celebravit, przdicavit, indulgentiam dedu l fic fuit ipfa die procuratus ibidem ad expenfas przdiâi prioris dc Calceata .

Sanâo dicPalehz, fuit dominus in pfiuratu przdiâo, celebravit indutus pontificalibus cum pallio.* fit fecit przdicarj, & indulgent iatn dari per fratrem Hugoncmprioicm de Ynoy, qui fecit fermonem poft ve-
1peras in clauftro prioratus przdiâi: fit fuit dominus illa die procuratus ad expenfas prio- B
ris fanâi Antonini przdiâi.

*l'ifitltio Alkinfit diaxtfit ptr d»*ilnimt »rcbieptfcoptuH EitKrttenftm.*

Dic Lunz in craftino Pafchx, dominus Bituricenfis confcCravit ibidem , videlicet apud S- Antoninum, akare quod in capite ecclefiz, fie quatuor viatica feu parva altaria : quod quidem altare in honori. B. Mariz, fie B- Martini, & omnium Sanâorum exflitit confecratum, fit repofuit intra ipfum altare quafdam reliquias , & fiiuavit petram cum cake benedida,

Bcnedtâionibus faâis quz in talibus requiruntur , indulgentiam dedit illis qui interfuerunt hujufmodi confecrationi : audivit ibi Miflam , pizdicavit , fic iterum indulgentiam dedit, confirmavit.

Et exinde intravit Albienfemdicecefim, & venit equitando duas leucas apud Vacur domum Templariorum: ubi dominus Albienfis venerat obviam domino , fic requifivit dominum eumdem , quod ipfe ettet cum ipfo epifeopo per oâo dies, fic quod contramandaremur procurationes mandatz fic Mitti

Et ipfa die locutus fuit cum domino fuper pluribus, fic poftea ame comcftionein je cefljt: przfatus autem dominus receptus fuit ibidem pioceflionaliter, campanis pulfatis, cantando : & procuratus fuit ad expenfas ptzceptoris przdiâi loci.

Die Martis fequenti, audivit ibi Mittam, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit , tonfuras fecit, & exinde equitando tres leucas, venit apud Podium Celfi, prioratum de Aureliaco, Oaromontenfis dicœcefis: ubi receptus fuit, ut fupra , audivit ibi Mittam,' praedicavit, indulgentiam dedit, fic confirmavit : dc procuratus fuit ad expenfas prioris.

Nota de fraude prioris dicti loci, qui penes fc retinuit omnia bona ecclefiz, dc ad Iplam ecclefiam fpeâantia,, fic in collatione, feu przfentatione ejufdem ecclefiz fccit paâum, ut dicitur, cum redore illius ecclefiz , quod ipfe reâor finaret de procuratione archiepifcopi Bituricenfis , fic miniftraret de propriis bonis ecclefiz fupra ea , quz pro procuratione contingeret exigi in futurum.

Et quia dominus intellexit fraudem hujufmodi, mandavit bona diâi prioris, per archipresbyterum loci arrettari & faifiri : & facit Bajulum vel Bailum prioris, per Guillclmum de Rivo clericum fuum crallinadic moneri, ut idem Bajulus diâi prioris no-

doini-^TJ^ cHRRTt

A mine, de pro ipfo fatisfaccret cidem nu competenter de procuratione fua.

Quai quidem procurationem diâus reâo* jam loîverat, fie dc ipfa ad plenum fai.j'ccerat fed dominus procurationem ipfam, tamquam a reâore pizdi&o folutam noluit acceptare.

Cum autem diâus Bajulus, qui vocatur Joannes de Mala Petra, videret, quod tam contta ipfum, quam contra dominum luum priorem dominus vellet procedere ad excommunicationes tummas ; idem Bajulus promtfit in manu archiepifcopi diâi loci pro domino ftipulantis, quod ipfe diâi prioris nomine, & pro ipfo Utisfaceret dc procuratione przdiâa : cui promiflâoni fuerunt prztcntes, dominus Vivianus dc Concordia, dominus Hugo przceptor domus fanâi Andrez , dominus Adam de Chemino difpenfator domus domini Bituricenfis przdiâi, fit *ego* Guillelmus dc Rivo publicus notarius.

Et advertendum eft, quod taliter in recettu craftina die fuit procettum: dic Mercurii, qua, ut przmittitur, contra priorem dc Podtocclfi fuit procettum, vcuit domi, nus, equitando per tres leucas, apud Rabaftagnum, prioratum de Moflraco; ubi dominus receptus fuit , ut fupra; fic venerat abbas Moifiacenfis obviam domino fatis longe.* audivit ibi Miflam, prxdicavit, confir-
Cmavit, & indulgenram dedit; & procuratus fuit ad expenfas prioris, qui eft nepos domini Moifiacenfis.

Dic Jovisfequenti, fecit ibi tonfuras; & exinde, equitans per duas leucas, venit apud Viancium, przpofituram de ecclefia Albienfi , quam tenet przpofitus ejufdem ecclefizubi dominus receptus fuit, & fecit, ut fupra, & procuratus ad expenfas ptzpofiti diâi loci.

Die Veneris fequenti, venit dominus equitando per unam leucam, apud Galliacum , abbatiam ordiuis fanâi Benediâi, immediate fubjeâam , ut dicitur, abbatix Cafz Dei : ubi receptus fuit, ut fupra ; fic, procuratus fuit ad expenfas abbatis.

Die Sabbati, equitando per duas leucas, venit dominus apud Rommanour , prioratum de abbatia Marcilienfi: ubi receptus fuit, ut fupra, audivit Mittam, fic ibi confirmavit .

Et exinde venit ea die apud Sexterolium, ibi prope prioratum de Gailliaco: ubi receptus fuit proceflionaliter, pulfatiscampanis, audivit ibi Miflam, confirmavit.* dc procuratus eft ad expenfas prioratuum przdiâorum. Et impetravit prior de Sexterolio a domino quafdam litteras monitoriasdccompellendo priorem de Rommanour przdiâum pdc fatisfaciendo medietatem procurationis .

Tandem idem prior alias litteras impetravit , quod inquireretur, utrum feciflet magnam aliquam contributionem , vel partem aliquam procurationis folviflet ; fic quod non compelleretur ad iatisfaâionem aliquam, nifi ad boc teneri inveniretur per inqueftam.

Ht fuerunt ab utraque parte plures litterz impetratz.

Dic Manis fuit dominus cum ipfogratis.

Dic Mcrcuui fuit fimiliter cum eodem gratis.

Die Jovis fimiliter cum eodem gratis.

Die

Die Venerii exivit doutions civitatem Al-A ***2, bienfem, ficcum equitando per tres leucas, „Z" veniret apud abbatiam dc Candcllo , Cifter* cienfis.ordinis, dcfcersdit dominus ad ctzme» terium eccieiiai dc Candcllo vereri, fic reconciliavit illud, fit ibidem confirmavit.

Etpoftea venit ad didam abbatiam, ubi receptus fuit proceifionaliter, campaais pulfatis· tonfuras fecit, fie pernoâavit ibidem ad expenfas abbatis.

Die Sabbati fequenti, audivit ibi Miffam, tooforas fecit: fic exinde equitando per quatuor leucas, venit ad abbatiam dc Caitris ordinis iaoâi Benodidi, ubi receptus fuit proceifionaliter, campants pulfatis.· fic erat abbas cappa ferica indutus, fic habebat B baculum paftoralem in manu in receptione domini : audivit ibi Miffam, prwdicavit, indulgentiam dedit, fic procuratus fuit ad expenfas abbatis.

Die Dominica, qua cantatur *Vn*m Dotmm* , reconciliavit ctcmcterium parochulis ecclcfiz diâi loci, quod quidem ccemctcrinm eft extra villam de Caftris fitumindulgentiam dedit illis qui interfuerunt reconciliationi hujufmodi.

Et poft rediens ad abbatiam przdifhm , ad majus altare ipfius monafterii indutus pontificalibus celebravit, pnadicavit, & indulgentiam dedit, confirmavit : fic exinde equitando per unam leucam, ivit dominus ^fit apud Ruppemturnam caftri domini Montisfortis, ad invitationem domini S. de Courciaco, fenefeaili ipfius domini, fic potavit ibidem dominus cum tota familia fua.

Et exinde venit illa dic equitando per duas leucas, apud Lautricum , prioratum abbatic fanfti Pontii, Narbonenfis dicecefis, ubi multum honorifice fuit receptus a nobilibus fic burgenfibus diâz villz, qui obviam domino fubtus villam venerunt ; fic fiut dominus proceifionaliter receptus campants poliatis , in ecclefia prioratus pnediâi, fit procuratus fuit ad expenfas prioris.

Die Lunat fequenti, audivit ibi Miffam,-. przdicavit, indulgentiam dedit, fic exinde u equitando per quatuor leucas, venit dominus apud Albiam, declinans ad prioratum fanAi Salvii de civitate Alhienfi, ordinis fanâi Auguftini; ubi receptus fuit multum honorifice, ficut fupra, fic procuratus fuit ad expenfas prioris.

Die Martis (equenti, celebravit ibidem indutus pontificalibus , pnedicavit, indulgentiam dedit, fic confirmavit.

Et poftea, rediens ad cameram, habuit ipfe fic epifeopus Albienfis traAatum cum communitate ville Albienfis: fic requifivit communitatemcamdem, quodipfafibi, tamquam domino fuo fuperiori, facerent quod p dicunt, appellando ad eum ab auditorio epifeopi, fic recognofcendo eumdem dominum filum fuperiorem: fic quod feriberet ipfa communitas domino Regi, quod cum fenefcallus Carcaflbnenfis inhtbuiuet omnibus didz ville Afcienfis, ne ad alium appellarent quam ad ipfum: quod faceret idem Rex inhibitionem hujufmodi revocari, vel quod ipfa inhibitione non obftante poftëc ipfa communitas ad dominum archiepilcoJMim, tamquam ad fuum fuperiorem dominum , appellare.

Sub quo dominus epifeopus propria manu fcripfir quamdam noram, fub *cujus* forma— debebat ipfa communitas domino Regi ferihere; quam notam communitas afportavit, & deliberare noluit fuper ea.

Eadem die, fcilicer dic Martis poll dominicam qua cantatur, Ltauw *Domni,* venit dominus apud Scuriam, prioratum de abbatia Gailliacenfi: ubi receptus fuit proceifionaliter , campants pulfatis, & vicis vilis paratis fic juncatis; procuratus fuit ad expenfas prioris.

Notandum eft autem , quod dominus debuiftêt iviffie de loco przdifto apud Securum , prioratum abbatir Moifiacenfis : & mandaverat ibidem dominus procurationem iuam przparari : fed prior loci accedens ad dominum per duos dies vel tres ante, iuggeffit domino, quod locus adeo pauper erat, quod ad recipiendum eumdem fufficcrc non valebat.* aliam caufam fpecialifttmam prztendcndo fcilicet, quod aliquis prcdcceffor domini nunquam vifitaverat illum locum, nec procurationem ibidem receperat. Verum quia nonnulle litters * nuntiabantur, per quas ' t» ·λλί‹ bons memoris J. pncdeceffor domini, fecerat priorem ejufdem loci moneri dc reddendo contributionem fibi taxatam ad fubveniendum cuidam alii prioratui, pradumebatur quod ipfe ad procurationem teneba- tur: ptaefertim cum, ut afferitor, locus ille bonus fic pinguis, Tandem vero dominus facilis fuggeftionibus prioris, & nonnullorum [illegible] circumventis, fpecialiter motus fie duâus, contemplatione domini Moifiacenfis abbatis , procurationem mandatam eidem priori remific.

Hzc funt Joca fubfcripta, quz dominus propter eorum diftantias non folum, fed etiam propter zftivos calore omifit in Albtcnfi diceceG vifitanda : fcilicet, prioratus deAmbilcto, prioratus faoâi Amantii, prioratus de Camia, prioratus de Bullato, prioratus fan&i Gcrvafii, fic diftus prior dc Seuro vcl Securo.

^lfitotio altrretrt d< dirctf Rutbtntxfi In direct Caturititfi.

Die Mercurii fequenti, audivit dominus Miffam apud Scuriam prioratum przdi&im, prwdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit , tonfuras fecit, ccemetcrium ecclefia rconciliavit, iterum indulgentiam dedit il lis, qui hupiimodi reconciliationi interluerunt .

Et exinde Albienfcm diotccfim exeundo per quinque leucas, equitans apud Varenh, prioratum de Abbatia Aureliaci, qui prioratus eft Ruthenenfis dkrcefis, declinavit , fic fuit ibidem procuratus «d expenfas prioris; qui iverat ad eleâionem abbatis monafterii Aureliacvnfis faciendam, quod monafterium tunc temporis pallore carebat ·

Die Jovis fequenti, audivit dominus ibi Miffam , prcdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, fit tonfuras fecit; fic exinde cquitando per unam leucam, venit dominus apud Spinacium domum Hofpttalariorum ejuidem dicecefis Ruthenenfis, ubi receptus fuit, utfupra: fic erant domus loci ejufdem fatisfiifficientcs pro domino, lïbçt ptzceptor diâi loci, falfiiate fuggella, feciffet eum reverti apud Viride Folium, ubi fuimus- ad ex-

"•"""expenfas prxceptoris ; & finavit prxcep^rAn latum invenimus ; admirantes quomodo"'^
CHiurri cum ntagiüro domui domini, ad trcdecim
i.,·. ' libras monete illius patrias.

Die Veneris fequenti, enuirandofemileucam, venit dominus apud Bellum Locum, abbatiam Gftercieniem ejufdem dicœcefis R.uthenenfis, ubi campana pulfata proccflionalitcr fuit ab abbate & conventu receptus, & fecit ibidem tonfuras.

Dic Sabbati fequenti, audivit dominus ibi Mi(Tam, prxdicari fixit per fratrem Hugo* nem priorem dc Yooy, indulgentiam dati, & ie abbatis &. conventus orationibus commendari: dc exinde equitando per duas leucas , venit dominus ad Cappellam Templariorum Caturcenfis dicœcefis, ubi campanis pulfatis receptu» fuie proceflionaliter, & procuratus ad expenfas prxceptoris.

Die Dominica, qua cantatur *JubIUlt,* audivit ibi dominus Miflam, prcdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, & tonfuras fecit : & exinde, cum veniret apud Locum Dei, abbatiam Ciftercienfem, Rutbenenfis dicœcefis, diflantem ab hinc per duas leuccs; declinavit apud Calves, ubi cœmercrium ccckfix ipfius loci reconciliavit.

Et poftea venit ad abbatiam pntdiâam , ubi receptus fuit proceflionaliter, campanis pulfatis: deerat abbas in proceflkinc, indutus cappa (erica, cum baculo paftorali.

Et poflea intravit dominus capitulum.- ubi aliquibus verbis Theologias prxpofitis ab eodem, fe abbatis dc conventus orationibus commendavit ; & in dido monafterio pernoâavit.* A quia dominus, aut aliquis przdcceflor ipfius , numqtum ibidem fuerat, dominus fecit iubventionem abbati de fexaginta lolidis.

Die Lunae fequenti, audivit dominus ibi Miflam, tonfuras fecit.* & exinde, equitando quinque leucas, venit apud Marfiliacum, abbatiam ordinis fanâi Bcnediâi, Catutcenfis dicœcefis : ubi receptus fuit, ut fupra ; & procuratus ad expenfas abbatis.

Quia vero dominus invenit in dido monaflerio quofdam monachos lethifere faucia tos ; (cripfit epifeopo Caturcenfi, fub hac videlicet forma.

Simon Dei gratia, Bituriccnfis archie* pifcopiu, Aquitanis primas; venerabili fratri R. ejufdem gratia epilcopoC-turcenfi ; falutem in Domino. Nefandum fcelus ac piaculare flagititun, quod m monafterio dc Marciliaco veftrx dicœcefis, vifitantes ibidem per quorumdam impiorum flagitiofas dextras , innocentis fanguinis avidas, io religiofos viros fratres Guidoncm dc Vadae, dt Raymundum de Vallon, monachos e/ufdem monafterii Marfilliaccnfis, horribili (xvitate commifliim vidimus ; nec non Contemptus divinx majeftatis nos affiidos fuper hoc provocant ad vindiâam: unde cum *ft»*-fatos monachos, a prxdiâis impiis inftinâu diabolico incitatis; fcilicet diâtun fratrem Guidonem, quafi lethifere vulneratum , non tantum *la* capite, verum etiam in brachiis, humeris, manibus, dc tibiis, vulneribus fuper vulnera damnabiliter cumulatis , prrfatum autem Raymundtun per privationem, & amputationem pugni proprii, ab aliis impiis muti* fuper atrocitate tanti facinoris, omififtis interpootre partes vcftras: quas vulnerationes, ficu vulnerum cicatrices ac mutilationcm vidimus contriftati; & ideoprxmiifa, -connivemibus oculis, pcrcranfite nolumus: fraternitati veftrx mandantes, monemus vos primo, fecundo, dt tertio, tenore potientium, quatenus contra Raymundura Baraâi domicellum , Bertraodum Je Truffe ejus bajulum, & Raymundum de Grivelia domicellum , illatores facinoris in diâum Guidonem commifli, ut dicitur', fuper quo etiam fuimus fummarie informati, nec non contra Guilleimum de Portu, Bernardum *de* Renccch, Arnaldum dc Villa Sicca, B. Petrum Berganti, fle Bcmaidum Cornelii fervieotes diâi Guillclmi, quos fceleris in perfonam fratris Raymuodi, ut prodicitur, commifli poteritis invenire hujufmodi atrocitatis fautores, feu adores, confiliarios, ac etiam adjutores, tam per telles, & minas, quam per vertfimilcs conjeâuras, & alias probationes iuffkicnlcs; taliter procedatis, quod hoc Dei, & ecclcii* lux fanâx cedat honori, bc anime ne ftrx & veftrx faluti.

Er eft (ciendum , quod dominus fuper hoc fecit fieri quondam monitionem gencralem , fine nominum exprcfUonc, cum denuntiatione excommunicationis a canone laix in malcfaftores facinoris antediâi.

Item (ciendum eft, quod dominus propter hoc (cripfit feneficallo Pctragoriccnfi, fle (enefcallo Caturcenfi, pro domino rege Francix, & pro domino rege Anglix.

Ltmovùtitfi akuo MCCIC.

ANno Domini MCCXG dic Dominica, qua cantatur *Rtminifctrt* ; reverendus pater dominus Symon, Dei gratia Bituricenfi» archicpilcopus , Aquitanis primas , volens intrare Lcmovicenlem dicœcefim, ad Lyifitandum nonnulla loca, quat per eum in vjfitationc prsrtiripta non fuerant vifitata .' de cafttc fuo de Navis , ubi dic (abbati precedente fuos celebraverat ordines , ÔC venerabilem virum dominum Æçidium de Billone eleâutn, confirmatum Narbonenfem ad ordinum facerdotalem promovit: primo declinavit ad abbatiam Belle Aqua:, ordinis Ciftcrcienfis, prout infra (cribitur, & direâum tranfitum faciendo de Ltmovicino in Caturcinum, Cede Caturcino in Albigefium , redeundo per Caturcinum, Albigcfio vilitato, in Lemovicinum ; ipforum locorum dicccefes , prout inferius continetur , plenius viraviit.

Primus, ut direâius dominus iter fuum arriperet diâa die Dominica , declinavit , equitando feptem leucas, apud prxdtâam Abbatiam Bells Aqux, ordinis Ciftercicnfis, Qaromootenfis dicœcefis: ubi fuit ad expenfas ejufdem aooafterii ; *6t* ibidem pernoâavit .

Ipfaqne die , pluses commilfiooes fecit in Bituricenfi dicœcefi dirigendas , fuper abfolutione quorumdam excommunicatorum pauperum , & aliorum , audoritate officialis Bituriccnfis , & fuper caufis diverfis audiendis ab aliis , quibus domi-

nus

committebat , dc fine debito fermi- A
iSTi pandis ·

Die Lanefequenti, videlicet pofl Dominicam qua cantatur *HÔuûûfctrt*; audivit Miffain in abbatia fupradiâa, dt confirmavit , dc tonfuras fecit ; & exinde venit, equitando quatuor leucas, apud Evahonium, prepofituram ordinis fanâi Auguftini, Lanoviccnfis dkcccfis: ubi, Campanis pulfatis , fuit receptus proceflpnaliter 3 pnepofito dc conventa diâi loci.

Commifit autem dominus pro archipresbytero de Monte Lucio caufiun motam inter capitulum de Gtas, Bituricenfis dkeeefis, ex una parte, dc parochianos ipfos ex altera audiendam, dc fine debito termi-B nandam·

Item fecit per magiArum P. de Virfione examinari quamdam caufam matrimonialem , tnoiam inter quoldam de parochia dc Marchia Lemovicenfis dicœcefis, dc plures alios fecit proccflûs: dc fuit ipfa dic ad expenfas nrepofiti procuratus.

Die Martis fequenti, audivit apud locum prstdiâum Miflam, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, tonfuras fecit; dc exinde , unam leucam minimam equitando, venit apud Cambonium , prxpofituratn Leinoviccnfis dicœcefis, ordinis fauâi Benedict membrum per fc : dt fit prepofitus per elcâionem, ficut Evahoncnfis prepofitus fupradiâus : & ibidem fuit receptus dominus, ficut fupra; de faâ* fuerunt ibidem plures iobflitutiones, procuratione, commifliones, ac abfolutiones : dc hujufmodi procuratus fuit ad cxpcnfu monaflerii Cambonenfis prediâi.

Die Mercurii fequenti, audivit Miflam apud locum prcdiânm, predicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, tonfuras fecit : dc exinde venit equitando tres leucas, apud Ruginacum , prioratum monaflerii Evaho-Dtnfis prediâi ; nbi dominus receptus fuit, ut fupra: domicilia vero loci ejufdem totaliter vel quafi minabantur ruisartn. Cau-Q fam matrimonialem fupradiâam expedivit; dc procuratus fuit ad expenfas prioris , qui tunc erat in Romana curia , ut dicebatur.

Die Jovis , ibidem vifitationis officium complevit, ut fupra, dc exinde, equitando duas leucas , venit dominus apud Meniacum, prioratum de Convecgniaco, Cluniacenfis ordinis, locum male «dificatum & pauperem, dc receptus fuit, ut fupra , & a procuratus ad expenfas prioris feu Cappellani ejufdem loci.

Commifit dominus, dc mandavit archiprtsbytero da Argeatonio, utGcrvafium fa-E mulum prioris Ianâi Bcnediâi in Saltu , Bituricenfis dicœcefis, ad bcnediâiooem nuptialem admitti faceret, non obflante fi teuimooiales presbyteri vei officialis, in cujus parochia feu dicBcefi oriundus exftiterit, non habebat; quia adeo juvenis venit ad fervirium diâi prioris, quod non erat aliquatenus prefumendum, eumdem Gervafium cum alia comraxiflc.

Die Veneris, apud locum prediâum fux vifitationis ofteium complevit, ut fupra ; dt exinde equitando, venii apud Bonum Locum , abbatiam ordinis Ciflercienfis ; dc pernoâavtt ibidem ad expenfas nxjnaftcrii.

Die fabbati fequenti, audivit ibi dominus* Miflam, confirmavit, tonfuras fecit ; & ex- cwRtst /
inde equitando quatuor magnas l'ucas , ■»<-
venit apud Afeocooium prioratum inonaflcrii Cambonenfis male aedificatumubi receptus fuit proceflionaliter, Campanis pulfatis, & procuratus fuit ad expenfas prioris prsdiâi loci. Oportuit totam familiam domini , clericos, & etiam armigeros intra ecclefiam diâi loci iaccre.

Dominica fequenti, qua cantatur *Otill* aeri, audivit ibi dominus Miflam, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, & tonfuras fecit, & exinde venit equitando per unam leucam, venit dominus apud monaftcrium Bofilienfe : ubi receptus fuit fupra.

Dominus illa die fuit ad vefperas indutus pontificalibus ; quia illa die erat Annuntiatio Dominica-- & procuratus fuit ad expenfas prrpofiri & capituli.

Eadem die conqueflus eft nobis Joannes *Mtltf Htrhtt* laicus fuper eo quod Joannes Lconardi canonicus monaflerii Rofilienfis prediâi, dicebatur fecifle eumdem Joannem per perfonam intcrpoGtam injufte dc fine caufa rationabili ad judicium evocari.

Et ipfa die finalitcr compromifcrunt coram magiftro Petro de Virfiooe auditore z-caufarum, & focio domini, fuper his in ^magiflrum Durandum dc Mainhac canonicum menafterii Rofolicnfu fupradiâi

Item cadtmdie, duo clerici defedum natalium patientes, conftituerunt coram domino, feu locum ejus tenente , quafdam procurationes fub forma, que iequitur :

Pttir, CCC.

SAnûrflimo Patri, &c. dévot ifinnus fuus Simon , &c. Noverit fcilicet veftra „ clementia, quod in mea prefentia con- „ flituous porlonaliter Joannes Alki, clo- „ rictu Lemovicenfis dicœcefis, diferetos vi- „ rosGcraldum de Ageduno, diâumâMe/- „ jfra/, & Gciiieímumde Virfionedericos, „ licet abfentes, luosfecit, freonflnuit, (c „ ordinavit procuratores ; & quemlibet eo- „ rum in folidum ; ita quod non fit melior „ conditio occupantis ad impetrandum a „ fanâitatc veflra difpenfationem fuper de- „ feâu natalium, quem idem Joannes pari- „ tur, de clerico ad aliquos fuperiores or- „ dines non promoto genitus, dt foluta : „ quod hujufmodi non obflantedefe&u, pof- „ fit ad omnes ordines promoveri, dc eccle- „ fiafticum obtinere beneficium, etiamfi cu- „ ram habeat animarum . In cujus rei te- „ flimonium, dec.

Die Lune fequenti, equitando per unam leucam, venit dominus apud Pheleflinum, prioratum de monaflerio Cambonenfi : dt receptus fuit proceflionaliter, ficut fupra, celebravit ob feflum, dc in honore Annunciationis Dominic*, indutus pontificalibus, medicavit ibidem, indulgentiam dedit, confirmavit , tonfuras fecit , dc procuratus fuie ad expenfas prioris diâi loci.

Die Martis fequenti, equitando tres maximas feucas, venit dominus apud Mainhac, prioratum abbati* Burgidolenfisdc receptus fuit, ut fupra, predicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, tonfuras fecit : dc procura-

ANNO CHRIST.

curatus fuit laudabiliter ad expenfas prioris.

Die Mercurii fequenti, equitando fex leucas, venit dominus apud Bonam Aquam , abbatiam ordini* CiftercicnGs : ubi perno âavit, fic io craftino Miffam ibidem in cappella Portali, feu de Porta audivit, przdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit , dc tonfuras fecit,- fic abbati diâi loci de quibufdam malefaâoribus, qui pilees deftagnis fic pifcariis amoverant furtive, fie alia bona vaftaverant, conquerenti ; quamdam generalem conceflit monitionem omnibus cappellanis Lcmovicenfis dicœcefis dirigendam feu direftam.

Die Jovis fequenti, equitando tres leucas magnas, venit dominus apud Ponam Dei, prioratum Cafc Dei , bonum fic divitem, tamen inter arduos colles fuum: fic receptus fuit procédionsliter a priore fic conventu, audivit ibi Miffam incraftino, przdicavit, indulgentiam dedit, confirmavit, tonfuras fecit ; dc procuratus fuit adexpenfas priora .

Dic Veneris fequenti, equitando tres leucas peffimi Kcmini, venit apud Boort,prioratum Cluntacenfem : ubi illa die recaptus fuit, fic fecit ut fupra, immediate; dc Petro de Ruppc presbytero, qui de fanâoJuliano Lcmovicenfis dicœcefis exftitit oriundus, litteras tcftimonialcs concedit, quodC ipfe in facerdotium fuit promotus ; dc hoc juraverunt de credulitate verumeffe, Joannes Gaulahe, P. de Chavanhac , fie G. Labeffa presbyteri, qui viderunt eumdemP.de Ruppc apud Boort, dc alibi celebrare; nec non diferetus vir dominus Durandus Bruni redor ecclefiz de Hucello diâz dicœcefis afleiuit juratus, quod in quadam cappellafua, de voluntate ficaffenfu Lcmovicenfis epifcopi, celebravit idem Pelrus .

Die Sabbati fequenti, equitando quinque leucas, venit dommus apud fanâum Angelum , prioratum abbatiae de Karofio , riâavienfis dicœcefis : ubi proceftionaliter fuit receptus, ut fupra, audivit Miffam, przdi-^ cavit, indulgentiam dedit, confirmavit, fic tonfuras fecit ,' ac procuratus fuit ad expenfas prioris.

Dominica qua cantatur , *I^ttare Jerufekm,* venit dominus apud Maymacum» abbatiam ordinis fanâi Bcnediâi: ubi receptus luit, ut fupra, audivit ibi Miffam, przdicavit , indulgentiam dedit , confirmavit, tonfuras fecit, fic procuratus fuit ad expenfis abbatis.

Die Lunx fequenti, equitando venit dominus apud Vedrinas, prioratum Cafz Dei; ubi receptus fuit, fic fecit, ut fupra.

Dic Martis fequenti , equitando unam Jeucam , venit dominus apud Ventadour, E prioratum ordlnis Sfugniacenfis ; ubi fuit proccffionaliter, campanis pulfatis, ut fupra: fic in ecclefia didi prioratus dominus conic- cravit quoddam altare , in honore beats Katarinx , beatorum Mauricii, Vincentii, fic Blafii, fit fecit fuper illud altare quamdam Miffam pro defundis, per quemdam cappellanum ipfius domini celebrari.

Die Mercurii fequenti, audivit ibi Miffam; fic exinde, equitando feptem magnas leucas, fic venit dominus apud Olbazinam, Gftcrcicnfis ordinis; fic fuit rcccptuc dominus

multum honorabiliter ab abbate , qui Nedum in herba a portario fuo, pretio duorum fextorum frumenti, pro difpergendo per cameram domini, & per aulam in qua compedit. chrkt· 1

Et poAmodum, dominus ivit ad vifitandum quafdam moniale* illius ordinis , inclufas in quodam loco, quem iplc-moniales habent fatis prope illam abbatiam, extra portam in nemore. Et eft fecundum , quod prioriffa fervat unam elavem, & prior clauftralis de Olbaciana aliam, ut mihi videtur .

Et cum dominus vifitaflet eafdem , & pizdicatlet , & fc eahumdem orationibus commendaflct ; receflit ,· fit przcepit magiftrd hofpitii fui, ut eifdem monialibus erogaret quamdam pecunias quantitatem.

Die Jovis poft Dominicam , qua cantatur *Lattrt Jerujalm» ,* exivit dominus Lcroovicenfem dkrcefan, dc intravit dominus dicecefim Caturcenfcm , apud Martcllumdeclinans; & receptus fuit proceÆonalitcr , Campanis pulfatis; audivit dic craftina ibi Miffam, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit ; dc procuratus fuit ad expenfas cappdlani diâi loci ·

Qui quidem cappellanus fe inhabilem reddit in habitu, quem debet habere quislibec cappellanus, minimam defert tonfuram , capillos longiffimos, a pofteriori parte iciflos, a parte anteriori, ad modum fcutiferi raubam patulam cum pund s , coram pnclato fuo totiles foturales, effrons facie przvia videtur.

Eadem die fecit dominus Baillivum domini regis coram fe ad judicium evocari ; pro eo quod ipfe, dum eramus in villa pr® dicta, manus injecerat temere violentas ia presbyterum : & quia ipfe noluit coram nobis refpondere eumdem excommunicavimus·.

Tandem vero diâum Baillivum informa ecclefiz apud Rupem Amatoriam, &c. Qusre infra apud przdiâum 3 die fabbati fequanti.

Die Veneris fequenti , equitando duas leucas, venit dominus apud Soliacum , decanatum ordinis fanât Bcnediâi, immediate fubjeâum, ut dicitur , abbati AureliaccnG, Claromontenfis dicœcefis ,' & receptus fuit multum honorabilités a decano, qui obviam domino venit per leucam cum pulcherrima comitiva fcutiferorum, & capitulorum commonachorum fuorum, proceifionalitcr, campants pulfatis, ficc. fit procuratus fuit ad expenfas prioris.

Dic fabbati fequenti, audivit dominus ibi Miffam de beata Maria, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit: fic exinde, equitando duas leucas; venit apud Rupem majorem, ubi ordines celebravit, acolytos, fubdiaconos, diaconos , fic presbyteros promovendo.* praedicavit, indulgentiam dedit.

Fuit vero receptus multum honorabiliter ab abbate TutelJcnfi, Lcmovicenfis dicœcefis , qui tenet prioratum de Rupe majore in manu fua; venit enim domino obvius fatis longe ; fic poftea rediit ad ecclefiam ; in qua dominum diftus abbas monachi , fic clerus deferviens prioratui prxdi&o, in medio graduum illius ecclefiz obviantes domino, receperunt ; fie fuit procuratus illa die ad expenfas abbatis pnüdiâi.

Eadem

Eadem die , dominus abfolvit Baillivum o?Risn Regis apud Martellum a duplici excommu- »>■ Dicationis fententia.· fcilicet ab illa, quia coram domino citatu· fuper hoc , quod fa presbyterum tnanus injecerat temere violentas, noluerat refponderc , & ab alia canonis, quia injecerat manus in presbyterum.

Refervavit autem dominus taxationem emends, de eoofcnfu Baillivi pnedidi, tu* per exceflibus antediâis. Quare principium in pagina praecedenti apud Martellum. Prefentes autem fuerunt refervationi hujufmodi, fic abfolutioni, archipresbyteri de Vallibus , magifter Pontius , & magifler Vitalis, ac frater diâi Baillivi.

Hote donnsuts retepit litteras doemns epifcopi Caturtenfit fui bac forma :

„ T> Everendus in Chriflo patri ac domi·
„ 1\. no veftro cariffimo domino Simoni,
„ Dei gratia BituricenG archiepifcopo ,
„ AquitanisEque Primati; fuus Raymundus,
„ Dei gratia epifcopusCaturcenGs, cumre-
„ commendatione leipfum . Paternitatem
„ veftram nobis cariflimam requirimus &
„ rogamus , quatenus hac inflanti die fab-
„ bati, ubicumque vos in noftra ditecefi ef-
„ fe contigerit, omnes, ü placet, ordines
„ celebretis , & omnia alia faciatis nomine
„ veftro & noftro, que ad veftram perti-
„ nent dignitatem; nos, fi placet, haben-
„ tes, domine, excufatos, quia tarde vobis
„ feribimus ; eum hac inftanti die veneris
„ tarda hora ubi vos eratis ignorabamus
„ omnino. Scientes, reverende pater, quod
„ ad vos habuittemus acceflum, fi equitare
„ poliemus. Valeat paternitas veftra per tem-
„ pora longiora. Datum Carurci, die Ve·
„ neris poft Dominicam , qua cantatur ,
„ *Letare Jerufalem,* anno domini MCCXCI.

Dominica qua cantatur, *Jfli fmU dies,* au* divit dominus apud prioratum prcdiâum dc Rupe Amatorum, in cappella beat* Maria Miflam fecretam, & poftea in majori ecclefia magnam Miflam, confirmavit , benedixit ornamenta , calices , imagines , fic cruces.

Et exinde venit , equitando tres leucas, apbd Vicanum; ubi receptus fuit, ut fupra. Er cum dominus poft prandium evocaflet priorem fic capitulum diâi loci in camera fua, ad traâandum de ftatu ecclcfia:, didis priore fic capitulo congregatisdominus petiit ab eifdem , qualiter temporalitas illius ccclcfi* fe habebat: qui unanimiter refponderunt, quod erat in bono ftatu, pratter hoc folum, quod contentio erat inter ipfos priorem fit capitulum ex parte una , fic dominum de Gourdonio exaltera, fuper alta juftitia vilis dc Vicano.

Poft hoc autem , interrogati a domino dc fpiritualhate : prefertim cum dominus intcllexiflet, quod licet pro canonicis regularibus cenferentur, communiter tamen ipforum quilibet propriam cameram habebat, non in eodem refeâorio comedebant, non in eodem dormitorio converfabantur, non faciebant profefliooem in diâo monafterio, fice.

Refponderunt, fit confetti funt prsfentibus magiftro P. de Vierfione, domino J.de Greflibus , cappellano domini, fit Guillielmo dcRivo, publico notario, ac pluribus, quod

A in ingreflii motufterii, fit in creatione ipfo- rum in canonicos, votum aliquod non fece- Christi runt ; dicentes , quod non deferunt alicubi habitum regularem, (ed Gerula rem , nec deferunt fuperpeHicia , nifi infra metas chuftri fui .' fic cum clauftrum vel villam exeunt, vadunt bue fit illuc , ut purus fcularis.

Advertendum cft autem , quod prior fic capitulum de Vicano tenent illam villam de Vicano *a domino* BituricenG archiepifcopo in fcodum , fic debent fibi facere hommagium fic fidelitatem jurare.

Item , quia dominus viderat, quod eccle- Ga didi loci, qu* incepta fuerat operefum- Bptuofo, vix aut nunquam poflet ad finem perduci ; voluit , fic ordinavit, quod prior daret unam praebendam ad opus pratdiftum. fic dedit indulgentiam illis , qui ad hoc pias eleemofynas largirentur.

Die Lunae fequenti, audivit ibi dominus Miflam , prxdicavit , indulgentiam dedit, confirmavit.- dc exinde, equitando femilcucarn, venit apud Gourdonium, prioratum de Vicano: ubi proceflionaliter, campanis pulfatis , cantando fuit receptus, fic procuratus ad expenfas praediâi prioris.

Eadem die mifit dominus dominum Fortanum, dominum de Gourdonio, ut veniret dic craftina fuper contentione illius ju- -'ftitir de Vicano cum domino traâaturus.

Dic Martis fequenti, audivit dominus ibi Miflam, praedicavit, indulgentiam dedit, dc confirmavit ; fic poftea reverfus ad cameram, traâavit cum ptaediâo domino de Gourdonio fuper contentione prediâa, qu» verrebatur inter ipfum dominum Fortanum vel Fortananum ex parte una , fic priorem de Vicano ex altera : fuper qua contentione cotnpromifcrant ipfe partes; fir prolatum fuit diâum arbitrale fuper hoc. Sed prior atterens monafterium fuum Ixfum non modicum; nolebat hujufmodi diâum fervare , pnefertim cum arbitri forent fufpecli, propter plures alias rationes.

D Qui quidem Fortandus, confultus a commilitibus fuis fit aliis, de confilio fuo multum benigne refpondit domino , quod ipfe paratus erat ftare diâi domini diâo, arbitrio , voluntati, vel domini Caturcenfis, vei alterius cujufcumque probi viri. Demum dominus affignavit feu* cunâavit diem Lunx'«>* »*/<«■< poft Ramos palmarum, Caturci, ad proce-vt*'"··'»/■ dendum plenius fuper iftis.

Quibus fie aâis , venit dominus, equitando quamdam magnam leucam , apud Concoreft, prioratum fanâi AmbroGi Bituricenfis : ubi receptus fuit, ut fupra ; fit pro curatus ad expenfas prioris de Gourdonio, qui tenebat eum ad firmam a Camerario E fanâi AmbroGi , priore diâi prioratus de Concoreft.

Die Mercurii fequenti, audivit Miflam , & fecit pnedicari per fratrem Hugonem priorem dc Inoy, fociumdomini, fic indulgentiam dari ; confirmavit, fic exinde venir, equitando duas leucas, apud Arebas, prioratum de Marfilliaco, abbati» ordinis fanâi Benediâi, Caturcenfis dicecefis.

Et cum dominus pranderet, venit admenfam domini quidam monachus, Guillelmus nomine , de prioratu dc Duranclio , qui prioratus eft de abbaiia MoiGaccnG, fic di-

"7337"""*** <*°®'no 'er^* b**· vc* confi®Hi*· Re*Aw ibidem vifitationis officium exercendi, fa-'
< wiuyri p*ter, deDuranello, vcl Duravello me mifit ad vos, ut nunciaramvo* bis, quod cum proponatis noftramecclefiam de Duravello die Jovis craftina vifitare procurationem ibidem debitam recepturus , dc ibidem nullus prcdeceflbrum vcftrorum vifitaverit, nec procurationem recepit ; non eft intentionis ejusdem prioris, quod ad hoc vos recipiat.* & fi hoc facere, fcilicet vifitare, & procurationem recipere volueritis; ego ad Apoftolicam fedem appello.

Et incontinenti dominus monuit in feriptis priorem & monachum pnediftos de admittendo ipfum ad vifitationem, fic de miniftrando fibi procurationem debitam.

Qpibus fic aftis, diftus dominus Bituricenfis prxeepit difto fratri Guillelmo, quod iret comeftum , quia non erat adhuc excommunicatur . Difta vero die procuratus fuit dominus ad expenfas prioris dcArchis; led femper dicebat, quod dominus, nec ali* quis pncdeceffori ipfius procurationem integram receperat in ecclefia fua prxdifta ; fed contribuebat, vel contribuebatur eidem .

Predifta autem die, dum dominus veniret de Concoreft, apud Archas, fecit dominus tranfitum per Verganteriam, quae eft in medio vise, & debuiffemus ibidem ivifte: fed dominus noluit, quod ille locus vifita-p,, rctur ad praeiens , contemplatione domini"*,, Sicardi archidiaconi Caturccnfis; & tunc dect-puis fuit dominus, quia ipfe archidiaconus non tenebat eumdem.- & eft prioratus difti loci de abbatia de Marfilliaco.

Die Jovis fequenti, audivit dominus Miffam ibidem, fcilicet apud Archas, praedicavit, indulgentiam dedit, confirmavit: fic cxmJc, equitando quatuor leucas, venit dominus apud Duravellum , prioratum abbatix Moifiacenfis, de quo fit mentio fupra: ubi fuit receptus proceifionaliter, Campanis pulfatis, a priore fic monachis illius loci, indutis cappis fericis; fic procuratus fuit ad expenfas prioris prxdifti.

Die Veneris fequenti, audivit dominus ibi MilTam, prxdicavit , indulgentiam dedit, confirmavit& exinde , equitando quatuor leucas, venit dominus apud Catuftum, prioratum de Clufa ; ubi fecit, ut fupra, tonfuras : fit receptus, ut fupra, procuratus fuit ad expenfas prioris.

Die Sabbati fequenti, cum dominus vellet intrare civitatem Caturcenfem , epifeopus Caturccnfis obviavit domino prope Mamilium, caftrum ipfius epifeopi, fit concomitavit dominum ufque ad ecclefiam Caturcenfem .· ubi difta die receptus fuit dominus, campanis pulfatis, proceifionaliter, a capitulo illius ecclefix , & toto clero indu- P to cappis fericis, cantando; & illa die fuit c procuratus ad expenfas domini epifeopi.

Kotandem autem tJI, qmd mandata fiât procuratio fub bar forma .

„ C Imon, Dei gratia Bituricenfis archie*
„ O pifeopus, Aquitanis primas; venera-
„ bili fratri Raymundo, Dei gratia epifeo-
„ po Caturcenfi , ialutem fic finceram in
„ domino caritatem . Cum nos hac in-
„ flanti die Veneris ante Ramos palmarum
„ ad veftram proponamus ecclefiam, caufa
„ vente domino, declinare; mandamus vo· /oi??,
m bis , quatenus difta dic procurationem u
„ nobis debitam praeparetis . Datum anno

iaaTra MMadara *feb bit vtrbit, effet ad ditet fabbati faetettet.*

„ C Imoo &c. venerabili fratri ficc. falutem
„ O ficc. ut fupra. Contramandamus vobis
m ex caufa, diem Veneris ante Ramospak
„ marum; qua die ad veftram proponimus
„ ecclefiam declinare; caufa ibidem vifita-
„ tionis officium exercendi : fignificantes
„ vobis, quod die fabbatiimmediatefequen*
„ ti diftam ecclefiam, concedente Domino,
„ proponimus vifitare . Qparc mandamus
„ vobis, quatenus difta die fabbati procu-
„ rationem nobis debitam prrparctis. Da*
„ tum ficc.

Et fciendum eft , quod fub hac forma feriptum fuit capitulo, & pluribus prioribus dicœcefis Caturccnfis ; tamen ftilus antiquus eft brevior, ut videre poteritis in regiftiis Joannis, fic hxc eft generalior forma que fequitur.

„ Simonficc.dikfto nobis inChriflopriori vel abbati de loco tali, dicecefis
„ talis ficc. falutem in Domino . Cum nos
„ inflanti die veftram proponamus ecclefiam,
„ concedente Domino, vifitare.* mandamus
„ vobis, quatenus difta die procurationem
„ nobis debitam prxparetis. Datum, fice.

Si dominus fitîndiœcefi vifitanda, fic incipienda eft littera: Cum no· eamdem dicecfim vifitandam die initanti ficc. ut fupm immediate.

Foret» brtoit toeiraetaedatioeb fte dteumdalioeit eft talitt

„ &c· dilefto nobis In Chrifto
„ O priori ficc. Ex caufa mutato noftro pro-
„ pofito diem quam vobis mandaveramus
„ ufque ad talem diem vobis ducimus de*
„ mandandam. Datum ficc.

Die Dominica fequenti, benedixit in majori ecclefia Caturçenfi Ramos palmarum fic ftores; fic poft receptus fuit proceifionaliter , ut fupra ; pncdicavit , indulgentiam dedit, celebravit Mittam in pontificalibus, cum pallio; fic procuratus fait ad expenfas capituli in domibus ipfius epifeopi.

Die Lunx fequenti, traftatu habito cum domino de Gourdonio , fuper contentione qux inter priorem de Vicano, fit ipfum dominum vertebatur fuper faftitia de Vicano; quem dominum de Gourdonio invenit dominus Bituricenfis traftabilem fic benignum ad omne quod dominus fupcr boc vcl quidam alius probus duceret ordinandum: ivit dominus ad ecclefiam fratrum Praedicatorum Caturcenfium ; ubi dominus, ad inflandam plurimorum nobilium de partibus illis, celebravit ibidem Miflam pro quodam defundo nobile, & tradidit eumdem ecdefiaftica fepultune: praedicavi? ibidem, fic indulgentiam dedit.

Poft hoc ad Caturcenfc capitulum declinavit ;

ANNO CHRIS η

'navit; ubi 'cum eodem capitulo, piedente A epifeopo Caturcenfi, tra&avit de negotiis ecclefia; fux, & vifitavit eofdcm ibidem.

Poft hoc autem incontinenti ivit domitu» apud fandum Urfitinum de Caturccnfi civitate, prioratum abbati» de Marftliaco, ordinis fandi Bencdidi; quem tenebat dominus Siquardus, archi^iaconus Caturccn-As: audivit ibi Mittam, & conArmavit; & procuratus fuit ad expenfas ejufdem archidiaconi, tanquam prioris didi loci.

Eadem dic dominus remifit *Cf* gratiafpeciali prioriflie beats Marie de Aurate.

Die Lun* fequenti, in craftino fandi Michaelis, anno Domini millettmo ducentefimo * nonageftmo primo, completa vifita-B tionc dicœcefis Lemovicenfis, intravit Dominus dicœccfan Bituricenicm .

· Spiftutt "f ib·, III <MIjin»li libio hibciur, oâuj^tlimo

Vtftotio diarteflr Eltnrictnfil

ET ipfa die primo declinavit apud Malverum , prioratum fandi Martialis , LcmovicenAs dicœcefis : ubi Aiit receptus, ad expenfi» prioris diâi loci. Summa expenfarum, quinque libr», quinque folidi.

Die Martis fequenti, venit dominus apud fandum Nazarium: ubi fait cum magiftro Domus Hofpitalis didi loci in procuratione. Nec fuit computatum,

Eadem die, Gaudinus dominus de Remefort, & Alius & haeres Gaufridi Lobe de Remefort, quondam domini Militis, conceflit coram domino litteras manumiiTtonis centum puellarum, quas pater fuus manumitti ju(Terat in terra fua de Roignac bede Remefort ab omni taillia, & commenda cui manumiflâoni confenferunt Ctyam nobis exeeutores didi defundi.

Litttrofuftr di£h mmmmiffimtfoilo fanitkt in he verbo:*

„ CImon, Dei gratia Bituricenfis archie-
„ Opifeopus, Aquitaniae primas, ac exe-
„ cutor teftamenti bone memoris defun-
„ di Gaufridi Lobe, militis quondam do-
„ mini de Remefort ; univerfis prefentes
„ litteras infpeduris, falutem in Domino
„ fempitemam. In tettamento predidi de-
„ fundi publico, & figillo curie Bituricen-
„ As figillato, vidimus claufam qua, fcqui-
„ tur in hec verba.

„ *Kob,* «Merde, *& procipio, pro remedia*
„ *animet* avr« *parentnm^nt meorum ; quod cen-*
„ Sums *ptulU dt terra* mm *dt Remefort* d*
„ *dt Altignoc manamitfantur, ## fiont libe-*
„ *re ob omni toilio & commendo.*

n Qpibus vifis, nos nobilem domicellumE
„ Gaudinum, filium & heredem memora-
„ ti defundi dominum de Remefort, no-
„ ftre Bituricenfis dicœcefis , requifivimus ,
„ ut de locis predidis nobis nominaret ccn-
„ tum puellas, & eas manumitteret, pro
„ implenda, ut prediximus, voluntate me-
„ morati defandi. Qui fponte, ôcdeliberatioone prehabita, ac de bonorum confilio,
„ ut dicebar, anno Domini MCCLXXXV.
i, die Martis poft felium fandi Michaelis,
» apud fandum Nazarium noftre dicœcefis,
m pvefentibus pluribus bonis viris , nobis
„ nominavit & affignavit in fcriptis cen-
„ tum puellas de terris predidis .' qua-

ANNO CHRISTI

rum nomina hic inferius continentur ·" -, videlicet :

, Joanna Alia Aymerici de Pontilon,
» Olanna Alia Amici Porinea Me Bariis,
d Johanna Alia Dulci» Pozincmde Bariis,
, Joanna Aua Petronini PrctefcgledeDerot,
), Dulcia Alia Humbert! de Coillon de Nu-
„ ners,
„ Joanna Alia Ranulphi de Pleys,
„ Joanna Alia Blanchetts, qus gardam dc
„ Deras vel dc Derot,
' „ Joanna Alia Boium, fuerat de Ramaforii,
Janna Alia Humbcrti Pcruchct de Barris,
Beneventa filia Ofannc Martinat dt Fonte,
Augerii difta Mana Alia Joannis Pelat
„ de Deror,
, Joanna AliaStephani Tatllon de Miners,
, Dionyfia Alia Hyflcmberti Penuchct dc
„ Barris,
, Joanna Alia Joannis Bavofm de Derot ,
, Pctronilla Alia Joannis Pcruchct dc Barii *rls,*
, Joanna Alia Joannis de Ruppc,
, Joanna Alia Guilleti Tachcrot de Barris,
, Joanna Alia Petiti Coillon de Mineis,
, Joanna Alia Aymerici Braccart dc Pλ·
„ lize,
Agues Alia didi Maignct de Brotia,
„ Joanna Alia Charbonnier de Bocnayo,
„ Pctronilla Alia Joannis de Oblinquo dc
„ Ramaforti,
» Joanna Alia Botinot dc Roftec,
„ Joanna Alia Guarmerii de Miners,
„ Matthsa Alia Pcron dc Fonduet de Bλγ·
v ris,
„ Radegundis Alia Laurentii de Bacle dc
„ Buxeria,
„ Joanna Alia Amici Pefant de Megnec,
„ Joanna Alia Fratris diâi de Rocnao ,
„ Joanna Alia didi Colas de Agia,
„ Joanna Alia Joannis Martini dc Cha-
„ tres,
„ Bona Alia Guillelmi de Boeria,
„ Joanna Alia Tortorin de Roflec,
Margareta Alia a la Violate dc Derot ,
„ Joanna Alia Joannis Berandca de Choit cher,
„ Joanna Alia Gaufridi,
„ Guillomcta dc Mengnec,
„ Joanna Alia fub---- Pefant de Megnec,
„ Joanna Alia didi Segoyn dc Megnec,
„ Dionyfia Alia magiftri de Jonchcria dc
„ Megnec,
„ Joanna Alia Perroveti Cabulon de Me-
» gnec,
„ Joanna Alia Stephani Patent dc Megnec,
„ Joanna Alta Joannis dc Penitea dc Mc-
„ gnec,
Margareta Alia a la Petite de Megnec
Pctronilla Alia Dede de Megnec,
Bruncta Alia Stephani Barrikr de Megnec,
Joanna Alia Aymerici Richardi de Fonte
„ Augerii,
Laurentia Alia Vaqucrelli de Barris,
Radegundis Alia boni Joannis dc Rama*
„» forri,
Bona Alia Joannis de Villenec,
Diâa Maura Alia Dulcie de Rollcc,
Matthes Alia Guillidmi Pifcatoris dc
„ Roflec,
Joanna Alia Rofigneo de Foote Aueerii.
oanoa Alia Aymerici Martini dc Foatc
„ Augerii,

■— ζ Joanna filia Aymerici Richard de Fonte A
cimKif " Augerii,
» Joanna filia diâi Stiphenea dc Fonte Au-
» gerii,
„ Diâa filia filir a la Poche de Fonte Au-
„ gerii,
„ Joanna filiadiâi au Gocdc Fonte Augtrii,
„ Joanna filia de Petronini de Ulmo deRofec,
„ Joanna filia Beatricis de Paliz,
„ Joanna filia Michaelis de Paliz,
„ Petronilla fiiia Yflêmbeni Chariot de
„ Recules,
„ Dionyfia fiiia Joannis Beraudi de Chochet,
„ Aynaurdis fiiia diâi Fratris de Roenayo ,
„ *Margaretsfiiia* Joannis CoDondc Miners,
„ Joanna filia diâx la Lebre de Barris, B
„ Diâa la Ninde Barris,
„ Laurentia filia Renaudi de Barris,
„ Diâa Magdalena filia Pjcardi de Rama-
„ forti,
„ Stephana filia diâae la Forte de Oblin-
„ quo de Ramaforti.
„ Joanna filia diâi Nadan de Paliz,
„ Joanna filia diâi Turloton de Dcrot,
„ Stephana filia Dominé la Krione dc
„ Fonte Augerii,
„ Joanna fiiia Ymerici Richart,
„ Joanna filia Petronii Baraton de Rofet ,
„ *Ioanna* filia Joannis de Recules,
„ Joanna filia Dulcis de fanão Nazareo, ~
„ Stephana filia Ioannis dementis, *-
„ Joanna filia diftx Bonae de la Totofere,
„ Joanna filia Joannis de Ris dc Ramaforti,
„ Laurentia/lia Audebcrti de Derrot,
„ Joanna firfa Flocrc de Derrot,
„ Joanna filia Blanchet! Cocart deDerrot,
„ Joanna filia Petri Berfelat de Derrot,
„ oanna filia fihi Philippi de Barris,
„ oanna filia Joannis de Plays,
„ Joanna filia Morelli dt Palliz,
„ oanna filia Stcphani Tardi de Palliz,
n Oânnj fiki Aymerici Biolac dc Derrot,
„ Joanna filia Joannis Bernardonde Plays,
„ Petronillafilia Joannis Polinea dc Barris,
„ Joanm filia Odonis Vigneron de Menec ,
„ Joanna filia diâi Berton de Recules, q
„ Joanna filia Joannis de Oblinquo de Ra-
„ maforti ,
„ Joanna filia Joannis Efcot de Plateis,
„ Joanna filia Itiambcrti Chariot de Recules,
„ Joanna filia Joannis Arnaudt de Ramefort,
„ Joanna filia Renaudi Fauchez de Bariis,
„ Joanna filia Petronini Pretcfeglede Derrot,
„ tie Joanna filia Rofelli de Cochet.
„ Quas omnes & fingulas praenominatas
„ centum domicellas feu puellas, idem do-
„ micclius prxfcns propter hoc in jure co-
„ ram nobis accedens, tic adimplere defide-
„ rans pratdiâi voluntatem patris fui, pro
„ fe &. aliis fratribus & fotoribus fuis, quos
„ habebat in tutela, maimburnio five cura, £
„ ut dicebat, *& pro* quibus omnibus manu-
„ cepir de rato fuper omnibus bonis fuis ,
„ manumittas a patre fuo; ratificavit, &
„ confirmavit, & cas liberas approbavit, tie
„ quantum in fe erat, tic in fratribus fuis,
„ manumifit, dc libertati donavit , atque
„ ipfas ab omni taillia, commenda liberas
„ efficit tic immunes: promittens, fub obli-
„ gatione omnium bonorum fuorum, fe fa-
„ âurum tic curaturum, quod diâi fratres
„ tie forores ejufdem, quamprimum ad fe-
', gitimam aetatem pervenerint, omnia prae-

„ mitia dc fingula ratifiçabunt, de fuper ont-*
m nibus & fingulis premiflis literas confini* qiiR^y.
„ les concedent.* promittens idem domicel, 1
„ los, per fidem in mano noftra prsefticaA
„ corporalem, quod contra manumifisonem
tie libertatem prxdiâas, per fe vel per *-
lium non venient in futurum: obligatu
quoad hxc, fe dt hatredes fuos & bono*
rum fuorum quorumlibet potietiores, dc
omnia bona fua mobilia tie immobilia,
prttfentia cum futuris , ubicumque fit
quantacumque , volens & concedens ex-
prefle, ipfum tie ejus hrredes per nos dc
fucceflbres noftros, feu officiales Bituri-
cenfes compelli ad obfervantiam omnium
praemitiorum, ubicumque ipfe vel here·
des fui fuam facient * mentionem. 1* *F&it,*
„ Omnia autem pnemifla , & fingula , nunfM>nfm·
prout fupcriut funt expretta, nobilis mu-
lier reliâa dcfun&i Gaufridi Lobe militis
prrdifti, pratfens in jure propter haec co-
ram nobis grata & rata habuit, voluit
& laudavit, & quittavit propria auâorita-
te quidquid juris, pofteflionis, proprie-
tatis, *Iervitli, dominll, fervitutis, &red-*
deventix cujuslibet, in didis centum dc
quatuor puellis habebat, vel habere pote·
rat ratione Ofclci, five dotis, feu qua-
.. cumque dc caufa, vel ratione, per fidem
„ in manu noftra prsefttram corporalem ,
„ quod contra praemitia, vel aliquid prx-
„ mitiorum per fe, five per alium, nonve-
„ niet in futurum .
„ Obligans quo ad hzc, & jurifdiâionï
„ curia: noftrtc, dc luccctibrum noftrotum,
„ dc officialis noftri fupponens fe dc hxrc-
„ des fuos dc bonorum fuorum poflefibrcs ;
dc omnia bona fua mobilia dc immobilia ,
prxfentia cum futuris, ubicumque fint dc
quaecumque: Renunciantes per fidem, tam
diâus domicellus, quam reliâa prxdiâa,
)) omni afiioni., exceptioni, deceptioni, hc·
n fioni cujuslibet , in praemittis, exceptio-
„ ni doli mali in faâum , conditioni fine
„ caufa dc ob caufam, exceptioni circum-
„ ventionis, dc omni juri in favorem mu-
lierum inrroduâo, dc introducendo ; om-
ni beneficio, dc auxilio totius faâi dc ju-
ris canonici, dc civilis ; beneficio mino-
ris artatis, reftitutionis in integrum Vel-
lejani , dc beneficio crucis, dc omnibus al-
legationibus , defenfionibus, exceptionibus,
defenfis, privilegiis, dc rationibus faâi tie
juris quibufeumque , ac etiam omnibus
confuctudinibus, uiagts proprie, dc fta-
tutis patriae, dc generaliter omnibus ra-
rionibus juris de faâi, per qua: contra
prjemiiTa, vcl aliquid prxmiflorum potiet
θ|ψοηι aliquid live dici. Renunciantes prae-
cipue juribus dicentibus generalem renun-
ciationem non valere; volentes dc con-
» cedentes, quod fibi contra prxmifla, vel
aliquid praemitiorum aliquid faâum fue-
rit, vel fieri contigerit in futurum, quod
per illud faâum prxdiâis renuntiationi-
bus, tic ab eis quocumque modo haben-
tibus, nulla pofleflio, nulla praeferiptio ,
nullum jus, nulla obligatio adquiratur .
Die Mercurii fequenti, venit dominus a-
pud Vigonm prioratum de Karofio, ubi fuit
in procuratione cum priore diâi loci. Sum-
ma expenfarum fuit novem librx.
Dic Jovis fequenti, venit dominus apud
Ar·

.' """" ^Argentoninm cum priore fanâi S-_____ de A pud fandum Palladium : fic fuit ibidem ad'
Chriſti huai Gildafii de caftro Radulphi . expenfas luas proprias. CHRISTI

«unitu fuit expenfarum decem libre.

yf>ie Veneris, fuit ibidem dominus cum priore fanâi Marcelli det eadem abbatia . Summa fuit expenfarum decem librx.

Die fabbati ante feftum beati Dionyfii , fuit dominus apud Nuret cum magiftro domus t|ofpitalariorum diâi loci. Summaexpenfarum, orto librx.

Die Domiuica fequenti, cum priore de fanâoGaltero, venit ad prioratum de Stirpo. Summa expenfarum fuit decem hbi«, fit quatuor folidi.

Die Lanx fequenti, venit dominus apud Ruphec cum priore de abbatia fanâi Mar-B tialis Lemovicenfis. Summa fuit expenfaium novem librx. fic undecim folidi.

Die Martis fequenti, equitando venit ab Obliquam cum priore didi loci, qui eft de abbatia Dolenfi , fic eadem dic celebravit MiiTam dominus.

Die Mercurii lequcnti, in fello fanrti Dionyfii apud Fontem GombauJi cum abbate difti loci : non fuit coipputatuin dc expenfis.

Die Jovis fequenti, venit dominus apud Lorolium cum magiftro Domus Holpitalariorum; non fuit computatum.

Die Veneris fequenti, apud fanrtum Signemium cum abbate fuit. Non fuit com-L putatum.

Die fabbati fequenti, apud Thoifeliacum cum priore dc abbatia Dolenfi. Non fuit computatum.

Die Dominica fequenti, ver.it dominu» apud Caftellum cum capitulo. Summa expenfarum , decem libra:.

Die Lunx fequenti , apud Clerum venit dominus, cum priore didi loci, & eadem die remiiit dominus ad fupplicationem abbatis Nullcbecenfis , procurationem luam quam babebat , & mandaverat in pnolatu de Chafelles dc abbatia Nullebecenfi

Die Martis fequenti , apud Paludcllum , prioratum fanât Genulphi.

Dic Mercurii, apud (andum Genulphum cum abbate. Non fuit computatum.

Die Jovis ante feftum fandi Lucx evangeliftx, apud Bufenciacum, prioratum Nuikbeceofis

Die Veneris fequenti-, cum priore de Villa Dei, abbatiae ianftt Geldafn .

Die fabbati fequenti, cum priore de Argiaco: & remifit dominus eidem procurationem anni futuri, pro domibus fuis reparandis; & priori de Lucejo malo rciniit fimiliter, eadem de caufa, procurationem , quam fibi mandaverat.

Dias Dominica poft feftum beati LucX , apud Landefium, in abbatia Ciftercienfisor-E dinis.

Die Lunas fequenti, cum priore de abbatia Dolenfi.

Die Martis fequenti, apud Rueilliacum , prioratum fandi Dionyfii in Francia.

Die Mercurii fequenti, venit dominus apud Biturigam, pro fepultura Henrici domini de Soliaco, defundi in Arragonia; cuius corpus recepit in monafterio Fratrum Minorum Biturkcnfium ; Miflam celebravit, fic corpus ejus in eadem ecclefia tradidit ccdefiaftioe fepultur*: fit poftrnodum venit a-

Dic Jovis fequenti, *ivit* dominus apud Locum regium ; ibi ad majus altare Miffam de mortuis celebravit pro dirto domi* no Sohaci ; cu/us cor eadem die tumulatum fuit in introitu dirts ecclefia; de Loco regio: ubi multi de genere Soliacorum tepuiiterant. Et hoc farto reverfus clt dominus apud fandum Palladium; ubi fuit ad expenfas fua»,

Diebus Veneris, fabbato, Dominica, & Lunat lequentibus fuir dominus apud Matum Rxfpotum ad expenfas etiam fuas proprias fic ipfa die Luna: fecit fervitium domini reBgù Philippi defundi in Arragonia, in majori ecclefia.· celebravit, prxdicavit, indulgentiam dedit.

Dic Martis ante feftum omnium Sanftorum, venitdominus apud Mure, prioratum abbatia: Vierfionenfis: ubi fuit procuialus a priore.

Die Mercurii fequenti, in vigilia omnium Sanrtonjm , venit dominus apud Karobrias: ubi fini ufque ad fequens feftum fanâi Martini hiemalis; fic in eodem-defto fuir dominus apud Vicriionem in expenfis abbanxprxdid* ex gratia.

Die Lunx lequcnti, poft dirtum feftum fanâi Martini hiemalis, venii dominus epud Celliacum. ubi fuit fecum ipfa die dominus epffeopus Caturcenfis, qui de palria fua venierat, cum corpore bona; memorias Philippi regis Francix , defuoâi in Arragonia .

Dic Martis fequenti, fuit dominus apud Plenipodium; ubi ad expenfas fuas efie soluit, fed abbas diâi loci noluit fuftir.ere , fit fere media node furrexit, fic ivit aptid Dunum regis, ubi corpus memorati regis erat : *fit in* aurora die Mercurii fequentis , venit in cappella caftri de Duno regis › ubi invenit corpus diâi regis defundi.

Et poftrnodum in diâa cappella, venit Philippus novus rex Francix , ad audiendum D MiiTam ; quem 'dominus in introitu diâx cappellx *ialutavit*, fic afperfir aqua benedida: fic cepit licentiam ab ce, ut una cum epifqopo Carooienfi conducerent corpus te gis defundi ufque Biturigam : fie faâum fuit ita ; & ad cxfpertandum novum regem , receptum fuit dirtum corpus in ecclefia de catlro Bituricenfi, a domino archiepifco-.po , & epifeopo Carnotenn , fic canonicts.dirtx ecclefix , flc ibi habuit vigilias luas.

Poftrnodum vero , congregatis piocciTio nibus Bituricenfibusinmajoricccclefia , dominus, fic Carnotenfis epifeopus, cum dirtis procciiOnibus perrexerunt ad ecclefiam de caftro Biiuricenfi; fic recommendatione dtdi corporis faâa, delatum fuit corpus pro* ccflionalitcr ad majorem ecclefiam; fic receptum in ea a domino archiepifcopo fic cpifeopo Carnotenfi , prxfente novo rege , qui corpus prxdiftum geftabat inter brachia una cum multis baronibus.

Diebus Mercurii fic Jovis fequentibus fuit dominus Bituricenfis ad expenfas proprias in domo cantoris, ubi efle debet, ut dicitur de confuetudine, quando aliquis major fe occupat domos fuas : lo quibus dominus rex fuit per illos duos dies.

Difta

ANNO Ouusti

Dida die Jovis, celebravit dominus in rn*i°r' ecclefia Bituricenfi Miffam de mortuis pro Philippo rege Francis defundo, cujus corpus erat pnsfem, przfeute novo rege, epifeopo Camotenfi, dc Othooa duce Burgundiz, vel Comite, dc pluribus aliis baronibus dc perfonis.

Die Veneris fequenti, conduxit dominus corpus regis defundi ufque ad fandum Palladium, dc reverfus eft ad prandium apud Telliacum : dc fuit ibi dida die dominus, dc die fabbati fequenti.

Die vero Dominica fequenti, videlicet poft odavas fandi Martini hiemalis, venit dominus apud Cornouflam, ubi fuit ufque ad diem Dominicam poft fertum beati Andrez apoftoli : qua die Dominica venit dominus apud CaHonium , prioratum fandi Sulpicii Bituricenfis ; dc fuit ibi in procuratione, dcc.

Die Lunz fequenti, apud Montem Calyum cum priore in procuratione.

Die Martis fequenti, apud Lurejatum , prioratum Plenipedentem , cum priore tn procuratione '

Die Mercurii fequenti, apud Colubrem , prioratum Plenipodii, fuit cum priore in procuratione.

Die Jovis fequenti, in fefto fandi Nicolai hiemalis, apudHyrnriconem, cum capitulo.- dc eadem die final prior de Oratorio Odomant, ordinis Cluniacenfis, de procuratione.

Die Venetis fequenti apud Montem Cenobium, in capitulo difti loci: decadem die finavit de procuratione prior de Chapes, ordinis Cluniacenfis.

Dic fabbati fequenti, apud Monthetum , cum priore difti loci, abbatiz de Clufa : dc eadem die finavit de procuratione prior de Valegny, ordinis Cluniacenfis.

Die Dominica fequenti, apud Barbonium , cum priorifla : dc eadem die finavit de lua procuratione prior de Becay, ordinis Cluniacenfis, & prior de Cenquinio, ejufdem ordinis.

Die Lunz fequenti, apud fanftum Leoperdinum, cum priore de abbatia fanfti Sulpicii Bituricenfis; dc eadem die finavit prior de Calpella Hug- abbatiz de Vcsclay, ordinis fanfti Auguftini.

Die Martis fequenti, apud Anuldriam , prioratum Sovigniacenfem, cum priore difti loci.

Die Mercurii fequenti , apud fanftum Stepbanum de Gravcrio vel Grandio, prioratum Plenipedenfis abbatiz,

Die Jovis fequenti, in fefto beatz Luciz virginis, apud Fontem mortuum, abbatiam ordinis Ciftercienfis.

Die Veneris fequenti, apud fandum Hilarii-m : prioratum fanfti Laurentii, diaxefis Anriniodorenfis.

Die (abbati iequenti, apud Bertiam, prioratum Cluniacenfem, cum priore.

Die Dominica fequenti, ajud Callovium, abbatiam ordinis Cirtcrcicnus, cum abbatc pizdfti loci.

Die Lunz fequenti, apud Sancerium, cum priorirta difti loci.

Die Martis fequenti, apud fanftum Satytum, cum abbate: & fciendum, quod ad preces ipfius abbatis, dominus remifit boc anno procurationes fisas prioratibus *fanfti* Petri de Sancerio, dc de Silvigniaco ; qui prioratus funt de abbatia fanfti Satyri. 77.TT chrisb

Die Mercurii fequcn.i, apud Jars, prioratum fanfti Satyri, cum priore difti loci.

Die Jovis fequenti, apud fanftum Palla* dium in expenfis propriis.

Die Veneris iequenti, idem *ad expenfas* fuas.

Die Sabbati fequenti ibidem ordines celebravit: dc celebratis ordinibus, venit apud Telliacum ad prandium ; de fiait ibi ad expenfas proprias.

Dic vero Dominica fequenti , videlicet ante Nativitatem Domini, venit dominus apud Cornouflam; ubi fuit ufque ad dicm Mercurii poft Epiphaniam Domini : qua die Mercurii venit apud Mettant , prioratum Dolenfem, ubi fuit, cum priore loci przdidi in fua procuratione.

Dic Jovis iequenti, in oftavis Epiphanix Domini, apud Cellam dc Bntieria , prioratum Dolenfem, cum priore didi loci in procuratione.

Dic Veneris fequenti, apudCaftrumNovum cum capitulo de Vencfine In procuratione,

Die Sabbati fequenti, apud Gef&acum, prioratum Dolenfem , venit dominus cum priore didi loci.

Die Dominica fequenti, apud Manceyum, cum abbate in procuratione.

Dic Lunz fequenti, apud Olivetum, cum abbate Ciftercienfis ordinis.

Dic Martis fequenti, apud Albigniacum Captivi, prioratum abbatis Cafalis fandi Benedidi, cum priore.

Die Mercurii fequenti, apud fandam Siriculam, prioratum Dolenfem, cum priore didi loci.

Die Jovis fequenti, apud Vilenceras, cum priore.

Die Veneris fequenti, apud fandum Amantium , cum capitulo.

Die Sabbati fequenti , apud Chabries ; Dubi fuimus ufque ad diem Mercurii poft odavas Purificationis beats Maria Virginis.· qua die ivit dominus vifum Comiti(Tam de Blcfis, & pernoftavit apud Villam Novam ad expenfas fua*.

Die Jovis fequenti, ad Villam Francam, cum redore domus Hofpitalariorum de Villa Franca, in procuratione.

Die Veneris fequenti, apud Cellas fandi Dionyfii, cum priore de abbatia fandi Satyri.

Die Sabbati fequenti , apud Noviacum fuper Branjon , cum priore de abbatia Vierfionenfi.

Die Dominica dc die Luns ante Cathcdram fandi Petri, apud Vouferon, videlicet die Dominica, in procuratione cum priore.* & die Lunz ex gratia cum abbato Vierfionenfi.

Diebus Martis & Mercurii fequentibus, apud Malum Rxffututn , ad expenfas proprias .

Diebus Jovis & Veneris in Cathedra fandi Petri iequentibus , apud *U Vinert , &* die fabbati iequenti, ad invitationem abbatis fandi Sulpicii Bituricenfis ; dc in fero ivit Biturigam.

Ec Dominica Io mane , prsdicavit io maju-

majori ecclefia, *& dedit* Indulgentiam. &A CHRisn cs^e0B die Dominica, venit dominus apud ·»>·. fanâum Palladium; &fuit ibi ipla die Dominica ad expenfas fuas.

Die Lunae fequenti ante Brandooes, fuit dominus in procuratione cum priore de cappella Gilonis, prioratum abbatiae fanât Sulpicii Bituricenfis.

Die Martis fequenti, apud Albignumfuper Yeurram vel Yerram, cum cappeliano diâi loci in procuratione.

Die Mercurii fequenti, Apud Agent cum cappeliano in procuratione.

Dic Jovis fequenti, apud fanâum Goni-0 dulphum, cum priore diâi loci io procuratione.

Die Veneris fequenti, apud fanâum Brieium, prioratum Ianâi Bcnediâi Ftoriacenfis, cum priore: & eadem die finavit prior de Cailellione de procuratione fua.

Die Sabbati fequenti, apudBelleu, prioratum abbatis fandi Satyri, cum prioredi-âi loci.

Die Dominica Brandonum, apud fanâum C Palladium, in expenfis propriis.

Dic Lune fequenti, ibidem fimiliter in expenfis propriis.

Die Martis fequenti, apud MalumRepailum, ad expenfas proprias.

Dic Mercurii fequenti, apud Exoldunum, in capitulo fanâi Cyrici. in procuratione-

Die Jovis fequenti, ibidem cum abbate beats Maris Exoidunenfis, in procuratione.

Die Veneris fequenti, apud Vodolenum, cum priore dc abbatia Dolenfi.

Die Sabbati fequenti, ibidem celebravit dominus iacroa brdine & eadem die venit dominus apud Yvolium, prioratum Dulenfem, cum priore diâi loci in procuratiooc.

Dic Dominica pofi oâavas Brandonum, apud fanâum Julianum, prioratum Dolentem.

Dic Luns fequenti, apud Podium Ferrandi, cum abbate diâi loci io procuratione.

Die Mania fequenti, venit dominus apud fanâum Defideratum, cum priore didi loci in procuratione.

Dic Mercurii fequenti, apud Heuriacum, cum priore de abbatia Dolcnfi, In procuratione.

Die Jovis fequenti, apud Montem Lucium, cum priore beata; Maria; didi loci de abbatia Menacenfi.

Dic Veneris confequenti, apud Columbeyutn, cum priore ordinis Cluniacenfis.

Dic Sabbati fequenti apud Bellam Naviam, cum priore diâi loci dc abbatia Menacenfi.

Dominica qua cantatur, *Oceli mei, &* dic Luna fequenti, fuit apud Nares ad cxpenlas proprias.

Die Martis fequenti, vifitavit dominus prioratum de Contclla, prioratum da Evaon.- & fecit expenfas; bc procuravit dominum apud Naves idem prior de Camélia.

Et eadem die, fuit concordate qucdam littera fuper contentione jurisdiâionis, & metarum, quae vertebantur inter dominum archiepifcopum Bituricenlem, & gentes Cotnitatus Atrebatenfis: cujus tenor fcquitur ad hoc fignum; *Vt.... fed detfi.*

STATUTA SYNODALIA

MAGDEBURGENSIS PROVINCIÆ

Et Lunifli

Ad anno **MCCLXVI.** ad an. **MCCLXXXVI. (a)**

Bortkardxs Dii gratia Sanflet Ecclafiet Magdeburge^fil ^rcinepifcopiu Vniverfii Pralahi, totiqut Clere ejufdem Provincia, fineerem m Domino caritatem.

OCriptum in canone quod (*l*) diâum efl, O Seniores provincia tux congrega, & eos interroga, a facrofanâx romans ecclefia: lummo pontifice beati Petri apoftoli fuccef lore ad metropolitans fedis antiftirem congrue emanavit. Nam & iple, ficut olim a fsnâis patribus nofeitur inflitutup, cum fuis fuffragancis annis fingulis provinciale concilium celebrare jubetur, & propter quod ciiâum ell rcâe ad ipfum! Seniores provinces tus congrega. In quo quidem concilio congregato de corrigendis excellibusSc moribus reformandis prstertim in clero diligentem (c) habebit cum Dei timore traâatam, canonicas regulas & maxime qus flatura funt in conciliis relegens diligenter ut «s obfervari faciat pccnam debitam tranfgrcf-Eforibus *infligendo (d).* Et «t htte omnia coniuhius fit falubrius peragantur, expedit id fieri fuffraganeorum fuorum fibi approbatione & confilio in omnibus affiflente, unde & fubjnngitur, fit eos interroga. Spcâat nihilominus ad ipfius metropolitan! circumfpeâionem & prudentiam, ut juxta credits fibi difpenfationis officium fubditorum commodis, profeâibus & quieti follecitudinis debet fludium adhibere, prreipue laicorum quorumdam qui clericis oppido funt infefti I Nunc antiquorum llatutorum declaratione & fuppletionc, nunc vero novorum editione prout poflibile fuerit infultus & aufu» nefarios reprimendo; ipfi namque fuis finibus non contenti nituntur in vetitum (/)ac illicita frena relaxant. Ecclefiarum praelatis,

(·) Damur vtrutuc* ea MS.Cod.oprirr>» nota Magdrbargenfi. qu» tranfrmAuRev. Γ. Fcibeniui Fcrfttr »bR» S-Emmeranu Katiiboneniu. (b) quo. (c) ûbtat. (d) boc omne- I pt.-iptur (c) proviJeotnai ûua« . (O <i ni IUicru &c.

" Kn7”“ oittisri >>h. tis, ecciefiis, ccclefiafticifque perfonis A re* A liberationem captivi exhibens confilium A eliam «In»rodcm onera imponunt gravia , ipfafquc vexationibus plurimis, talliis coileûiique multiplicibus frequenta aggravant & molcftanr . Propter quod contra hujufmodi pnefumptores lumina fuadet neceflitas, gratia fumigante divinv, pro pace A quiete ac utilitate publica ialubriter providendum. Sacro igitur approbante concilio ftatuimus & fanximus . Quod ft quis deinceps in hoc facrikgii genus nefandum irrepferit, quod archiepiicopum vel epifeocum Magdeburgen. provinciz (a) inter provinciam ipfam ceperit, feu captum detiniterit in eadem, vcl focius fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel faâum ratum habuerit , aut confiliumdederit, vel favorem, aut poilea fponte receptaverit vel defenfa* verit fcicnter eumdem (i). Cum exeo excommunicationis fententiam incidat ipfo fado excommunicatus & ab omnibus ardius evitandus jccenfis candelis A pulfatis campants per toram denuncietur provinciam tinnulis diebus dominicis & feftivis , A cefTelur nihilominus in ampliorem pœnam ipfius in tota provincia a folemniis divinorum, Ita tamen quod fingulis diebus in ecciefiis A momftcrns miflx celebrentur A alia di vina dicantur officia ficut prius fubmifla tamen voce, Januis claufis, excommunicatis A interdidis exclufis (c) ac etiam populo no* flro adtniiTo A una Campana fcmel tantum pullati, ut fic conveniant per quos debebit divinum officium celebrari, A infuper tempore hujufmodi cellationis nulla conferantur ecclcfiaftica facramcnta. Iis dumtaxat exceptis qux tempore interdidi jura permit iere voluerunt , videlicet baptifmata paivnlorum A tam fanorum quam infirmotum pernitentia, viaticum A(d) confirmationcm :n fionte I Licet autem per generale interdatum denegetur omnibus tam uncbo quam ccciehaftica fcpuhura, dc gratia tamen duximus concedendum , quod tam clçliici quam k.ici decedentes, qui caufam non prxbuerunt huiufmodi interdido in cemeterio (c) ecclciut fine Campanarum pulfationt fic quod latci abfqucf/) presbytero, clerici vero cum przfcntia presbyteri fub filentio tumulentur. Ita tamen quod funere ad fuam ecclefiam deportato A oblationibus fi quis eas exhibere voluerint more folito ibi faâis, populus ab ecclefia exeat A presbyter In ecclefia prxfcnte funere voce lubmifta miflam celebret pro defundis. Quibus fie peradis funus eo modo ut didum eft tradatur ecclcfiafticx fcpulturc. Si vero archiepifcopi vel epiicopi noftrs provincia captio vel detentio extra provinciam comitiatur, ex tunc omnes epifeopi alii , A etiam archicpilcopus (g) ipfe ficuti captus non fuerit cum fuis capitulis infra quindecim dies aut etiam prius fl comode fieri poterit poftquam ad eorum notitiam dr captivitate archiepifcopi vel epifeopi pervenerit , archiepiicopum vcl epifeopum extraneum in cujus diocef. tenetur captivus efficaciter interpellare debebunt , ut ipfe ad auxilium opportunum in tot» iua dicœcefi ccflari faciat a folemniis divinorumOmnibus aliis fupradiâis In noftra obiervandis Sovincia tempore captivitatis hujufmodi in o robore duraturis. Si autem Canonicum ecclefix Catbedralis , vel abbatem aut archidiaconum vel prxlatum collegiatz aut regularis ecclefiarum In provincia ipfa capi vel detineri contingat, extunc poftquam de hoc conftiteiit per lotam diocef. in qua captus fuerit & captus etiam detinetur, cefTcnt folemaia divinorum, & nihilominus in panam ipfius captivatoris ac etiam aliorum, dc quibus fuperius eft cxprdTum , ea qux funt dc excommunicationis denunciation A obfervatione interdici ftatuta In ipfa diocef. tantum inviolabiliter obferventur . Eodem modo fi canonicus ecclefia: collegiate vcl redor alterius ecclefix cujufcumque feu etiam clericus in fieri* vcl ctiim minoribus ordinibus conftitutus infra terminos provinciz captus fuerit vel detentus per totum archidiaconatum tantum in quo detinetur a divinarum folemniis volumus abftincri , ilii* panis fuperius politis in ipio archidiaconatu diligentius obfervatis . Si tamen Cathcdralis vcl aliarum ecclefiarum canonici aut abbates przlati feu clerici fu* pradidi extra provinciam capti fuerint vcl detenti, archiepilcojHis five epifeopus (, b) ipfius capti ordinarius pro ipfius liberatione ad archiepiicopum vel epifeopum loci in quo detinetur captivus preces fuas dirigere rancatur; ac etiam (r) tamexadadiligentia exhortari ut ipfe tempore detentionis hujufmodi cellari faciat in fua diocef. folemnia divinorum contra captivatorem feu captivatores, faciendo fingulis diebus dominici* A feftivis excommunicationis fententiam publicari . Has autem omnes panas ftatuimus inviolabiliter obfervanda* donec captum liberum A iolutum dimitti contingat cum fatisfadione debita A condigni. Contra eos fimiliter, qui clericos membro aliquo mutilare , enormiter vulnerare, aut etiam occidere non verentur, extendi volumus panas eafdcm quz contra clericorum captivatores , feu detentores funt fuperius promulgate (A). Czterum quia dignum eft, ut propter enormitatem culparum pcenanxn modus exuberet, nec panis politis couten* tentur. Statuimus quod filii A filix A omnes eorum polleri, qui, vel qux ufque ad quartam generationem per lineam redam tam mafculinam (/) quam fœminioam a praediâis malefadoribus defeendere dinofeuntur m nulla ecclefiarum noftrz provinciz ad beneficium aliquod ecldtetfticum ante preftitam fatisfadionem debitam A congruam aliqualiter aflumantur (m). Et quidem fi (ecus per eos, ad quos eledio, collatio, prxfentatio feu provifio talium beneficiorum fpedare dinofeitur, attentatum fuerit, ipfa eledio, collatio, przfentatio, vcl provifio ea vice ad Joci epifeopum (») , qui fi infra tempus a jure ftatutum id facere neglexerit, ad fuperiorem proximum devolvatur ,

ANNO GHRtSIt nO

non

(«) terra . (b) «imdcm ex eo . . . lententiam & fit ipfo fofto . (c) & populo non admitTa. *Id) con*tumjiio. (e) vcl cecidi· . (f) prvleoti* probyteri (5) ilfc fi ejprut. (h) vrrfce *u/qut ad* epi- l kopurr. *«n m/.* (i) cum. (k) Ae.' «vrio *fic leguntur in mf.* Ceterum ouu dignum propter encraiM.cm que modio exuberet, nec poroû folitti coercetur (i) quh pradrA». (m) & ijuud fl.

(·) I rentier.iur .

anno CHRISTI

non obflante aliqua confuctudine comta-A rta, fi qu® pofTmt.per quemcumque inopolitum allegari. Et ne ia oblivionem velitas veniens vagetur incerta, ftatuimus ut nomina prcdiâoram epifeopo loci tradantur, per iplum (criptur® memoria perennanda , qui etiam talium copiam nominum ad alios transmittat epifeopos, prout viderit expedire. Eifdem etiam peenis teneri volumus omnes , qui paedidorum fpontanet receptatores, vel derenfores extiterint, aut ipfis praebuerint opem, confilium, fic favorem . (Jt tamen pomas pnemiflas contra captivatores & detentores .perfonarum ecclefiafticarum noftre provinci® io hoc concilio generaliter promulgatas mitigare, remittere, interpretari, declarare, vel etiam ampliare prout qualitas fadi exegerit , valeamus, tam nobis, quam cuilibet fratrum & coepilcoporum noftrorum in fua dicœcef. libera fit facultas parais prioribus fuper archiepifeopi feu epifeopi captivitate & detentione ftatutis nullatenus immutatis, nifl fuper hoc omnium noftrorum accedente communi confilio & confenfu. Item quia non folum a jure cenfentur, qui in perfonas ecclefiafticas manus injiciunt temere violentas, verum etiam & illi qni res ecclefiarum fic perfonarum ccclefiafticarum fpoliant, diripiunt & invadunt. Pnefenti conflitutiooe fanximus, quod fpoliatores &invafores rerum ecclcfiafticarum, fi legitima monitione premiffa de damnis fit injuriis irrogatis infra terminum competentem ad hoc aflignaturn eifdem poftquam per duos, vel tres telles idoneos fuper damnis fc injuriis hujufmodi fufficiens fuerit fada fides fatisfaâionem competentem exhibere contempferint, excommunicationis vinculo con-Drit expedire amplius cum ec.lefi® ecclefiaftringantur. Et quod contra tales hujufmodi excommunicationis fententia promulgata per cos qui fuper hoc requtfiti fuerint per totam noftram provinciam fingulis diebus dominicis accenfis candelis, & pulfatiscampants debeat publicari . At quod in omni* bus locis in quibus malefadores prefati domicilium, feu receptaculum habuerint , & ad qu® ipfos , vei aliquem ipforum pervenire contigerit & quamdiu ipfi ibidem moram traxerint, &(a) poft receffitm eorum per triduum immediate fecutum in illis, adqu® gincurrere ipfo fadof/),-; quas quidem ex- ipfum fpolium deducetur, civitatibus cedefiarum cathedralium dumtaxat exceptis, ceffaodum ftatuimus ab officio divinorum, donec rebus fpoliatis, feu earum «(limatione prout juftum fuerit reftitutis, de damnis, injuriis fit interefle fatisfaAum fuerit competenter . Infuper ad exftirpandam quorumdam laicorum patronorum deteftabilem corruptelam qui reâoribus ecclefiarum defunAis dotes ipfas fpoliare prefumunt, & de rebus mobilibus, & immobilibus & fc moventibus (i) in ipfis ecclcfus inventis (e temere intromittunt . Statuimus, ut fi quis patronus laicus cujufcumque preeminentic, dignitatis, ftatns, vel conditionis exiftat , talia de cetero facere pnefumpierit jure prelentandi clericum ad ecclefiam taliter fpo* liatam fit ea vice privatus, & przfentatto clerici ad loci eptfcopum , alioquin ipfo

epifeopo infra tempus a jure (r) debitum ne- AN^7~" gligente ad fuperiorem proximum devolvatur. aiRQT1 Idemque patronatus tanquam rerum ecclefia- ,,».
fticarum invafor ad ablatorum reftitutionem per cenfuram ecclefiafticam ab exeeutoribus hujufmodi concilii compellatur. Sunt pra?terea nonnulliecclefiarum advocati (pe tuitionis & defenfionis ecclefiarum aflumpti qui ecclefiarum jura, pofleifiones & homines adeo turbant , laceram, minuunt, & moleftant, quod ex defenforibus in offenfores turpiter fe tranfmutent, ex eo quod tam immoderatis exaâionibus & oneribus ecclefias ipfas opprimere non verentur, quod dominis inis propriis jura, (d) fit decorum nequeunt perfolvere , nec quod gravius eft , vite fuse congruam fuflentationem habere. Cum igitur hujufmodi ingratitudinem jura merito poenaliter nerfequantur ; ftatuimus & (anximus, quod iidem advocati luis juribus ipfis ab initio deputatis contenti nihil fibi amplius audeant occafione advocationis hujufmodi ufurpffle; alioquin ipfi advocati talia prrfumentes ipfo faâo fententiam excommunicationis incurrant , cum de prefumptione hujufmodi conftiterit , excommunicati publice nunciandi. Item cum iniquum exiflat aliquem alterius odio prrgravari, hujus facri auâoritate concilii prohibemus , ne prxtextu inimicitiarum, quas quandoque contra ecclefiarum advocatos haberi continget , bona ecclefiarum & clericorum quifquam exaâionibus feu vexationibus de cetero aggravare, ledere, feu moleflare prsefumat, alioqirn ipfo faâo lententi® excommunicationis fe noverit fubjacere, & contra talem ad interdidi fententiam procéda- „ tur . Si id..flaturorum. exfecutcri..vifum.fu- fticcque mrfone, ac r.$ ipiarum non folum tere humano, quinimmofcdivino afxcularium perfonarum exaâionibus fint immunes, propter multorum infolentiam in exaâionibus talibus , & abufum facri canones flatuerunt, quod fi perfone Angulares fuerint talia pnxfumentesexcommunicationis(e), fi autem collegium, *vel univer*fitas civitatis caftri , feu loci alterius cujufcumque hcc prrlumpferit, ipfa civitas, caftrum , vel locus interdidi lententias communicationis & interdiâi fenteniias (latuimus in fingulis ecclefiis qiiandocumque , & quotiefeumque opus fuerit publicari, & fuper his per exceutorem flaturorum praelentis facri concilii querulantibus fine difficultate qualibet fubveniri . Infuper clerici feti notarii, qui per dominos fuos prxmiffa fieri dolofe pcrfuaferint , feu confilium & auxilium prrfliterinr ad talia faciendum, dum de dominorum fuorum delido confliterir,a familiaritate, & fervitio ipforuminfra menfem› omnino recedere teneantur , alioquin propter dolum ipforum ,cum detedus fuerit, omnino reddantur inhabiles ad aliquod beneficium ecclefiafticum in pofterum confequendura, & beneficio , fi quod a&u jam habent , fint ipfo faâo privati . Item quia jura canonum, ecclefias incaftellare a laicis, (g) vetuerunt. Nos volentes prohi-

(a) Par triduum pofl rtceCim cocum immediate Irruturum , ncc won ad qw . (·-) la >>lû intenti,. (c ' deperitum. (d) & debita fua nequeunt, (e; lentcutiam ia.urrrat , h aattin dc. (t) debear (j) vetant.

ANNO CHRISTI

"prohibitionem eamdem pernarum adje&>oncAAc pariter & nos & aliorum locorum epi*' juvare, ftatuimus, quod fi qui laicorum ec- fco'pi, qûibus ecclefiarum cura & follicitu-
clefias incafleliare fle de eis propugnacula do imminet , fuper rebus ecclefiarum per >lt«.
facere non formidant, ipfo fadofententiam redores ipfos fuper hoc requifitos poffimus
excommunicationis incurrant, dc terra ipfo- apertius informari. Pollrcmo przcipimus fle
rum ii quam habent, vel locus in quo de mandamus, ut nulla flatuta alia a praede-
/ure feu de fado jurisdidionem exercent ec* cefloribus noftris in fuis conciliis promulga-
clefiaftico fit fuppofitus interdido. Infuper ta , fi flatutir noftris praemiifis reperiantur
ftatuimus quod omnes ii qui flatuta facere, contraria , vel adverfa, quifquam recipiat,
feu edere, mandare, fervari prziumplerint vel fecundum ea judicet , aut pcenas feu
in derogationem , (ubverfionem ,&conculca- iententias carum audoritate aliquas profe-
tionem ecclefiafticz libertatis & przcipue mu- rat vel etiam exequatur. Decernentes flatu-
nerum facro akari offerre volentium fuis – ta talis, fententias, pcenas & proceflus ha-
flaiutis illicitis reftringentes (λ), qui ex fa- ° bitos ex cifdem nullius obtinere roborisfir-
do hujufmodi excommunicationis fententiam mitatem per hoc ultimum flatuta alia Mag-
juxta iandiones canonicas inciderunt, per deburgen. conciliorum, fi qua fuerint, mini-
redores ecclefiarum, cum expediens viderint, me revocantes.
excommunicari follemniter publicentur, ni-
li inter menfem fuper hoc moniti talia fla- (g)/"^Lemens epifeopus&c. ad perpetuam
tuta omnino revocent & faciant amoveri, V-4 rei memoriam. Ex frequentibus prz-
nullo umquam tempore valitura. Prztcrea latorum querelis ■ccepimus, & nos ipfi ex-
cum debeant clerici non folum intutiori, led perientia cena didicimus , probavimus in
etiam exteriori ornatu fulgere , przientis minoribus conftituti, quod plerumque rcli-
approbatione concilii prohibemus, ne quis giofi nunc patenter excaldationibus fiditiis
clericus vel monachus tabernas frequentare & frivolis innitentes nunc latenter ecclcfia-
pixfumat, vel habitum clericalem feu mo-C rum fuarum jaruis perforatis, ac in cis fa·
nuchalem abjiciat , vel tonfuram clericis iftis fenei}ris, feu medis aliis exquifitis, non
congruentem & debitam portarecontemnat, abfque damno Cathedralium cccletiarum Ce
quia huic ornatui qui in clericis nitere de- parochialium & fcandalcjflqnmorum difrunv
bet videntur non modicum adverfari. Tr.tns- pendo nervum ecclefiailicz cMciplinz, civi-
greflbres vero prxdiftorum ab ingreflu ec- tatum , terrarum , « alicrumlocoiutn , gene*
clefiz fiifpendantur, &ii qui contra tonfu- ralia interdira przfumptionc damnabili vio*
ram decentem fle debitam deliquerint, red- lare przfumunt. Nos igitur in fanâa dei
ditus fuorum beneficiorum non percipiant, ecdefia cui difponenle domino przfidemus,
nec ullum cis jus competat, redditus tales quz quidem unica eft & unicum Deum
petendi quouique fe modo debito faciant przdicat atque colit, unam fidem credit fir-
ronlurari. Item cum facrorum imaginibus miter & (impliciter confitetur uniformitatem
propter illorum reverentiam quos (i) figu- quantum commoder poffimus obiervare vo-
rant locus dignior merito debeatur. Ob hoc D lentes . Circa interdidorum obfervantiam
ne in civitatibus, oppidis, caftris, villis, *In* przdidorum auftoritate fedis apoftolicx vel
quibus ecclefiz parochiales habentur, alibi (e) a locorum ordinariis pofitorum, de fratrum
uiquam quam inaltari confecato quilquam noftrorum conliliodiftriûe prxeipiendo man-
eas collocare przfumat & ne portantes ta- dants , quatenus religiofi quicumque , tam
bulas in manibus fidelium eleemolynas pe- exempti quam non exempti, cujufcumque
tituri facrorum imagines, vel reliquias tunc conditionis fle ordinis cxiftant, cum cathc-
pariier cum tabulis , vel etiam przter ta- dralem , vel majotem loci ecclefiam illa
bulas fecum deferant ,>tut forfitan fide fa- viderint, vel fciverint obfervare , non ob-
mulent fc deferre, cum id ex avaritiz ra- ftantibus quibufeumque appellationibus an-
dice procedat, fieri de cetero tub anathe- tea etiam ad eamdem, vel alium feu alios
mate prohibemus , diebus dedicationis ac interjeâis, fle aliis objeflionibus quibufeum-
patronis ipfius ecclefiz dumtaxat exceptis , gque, abfque dolo fle fraude cum moderatio-
cum his diebus propter multitudinem popu- & ne tamen decretalium Almz, inviolabiliter
li adunati non pateat acceflus facilis ad al- ea fervent. Alioquin non (ervantes excom-
tare, vel nifi fuper hoc faciendo per epi- municationis fententiz hoc ipfo volumus
fcopum loci jufta ciufa penfata (rf) fpiri- fubjacere, quod St in interdiâis fle in ceF-
tualis licentia concedatur . Infuper ftatui- fationibus a di inis indiflis per provincia-
mus , quod laici parochialium ecclefiarum lium conciliorum ftatuta, vel ipforum au
provifores , feu vitrici qui (e) altirmanni ftoritate, cum majus fit provinciale conci-
vulgari vocabulo nuncupantur, de rebusec- lium quam fingulare przlati provinciz ac
clefiarum quas receperint & expendunt ad judicium integrum quod plurimorum feu-
requifitionem reftoris ecclefiz (/), quem ad- tentiis comprobatur, volumus obfervari. In
hibeant in virtute lanftz obeuientiz duxi- cellationibus vero generalibus a divinis ci-
mus aftrigendum b:s in anno in prztentia vitatum , terrarum , fle aliorum locorum , quas
ipfius redons fle quorumdam aliorum de aliquando ex comuetudine vd alias capitu-
parochia honeftorum rationem reddere te- la , collegia, vel conventus fzcularium aut
neantur, ut & de przdiâorum confilio fle regularium ecclefiarum fibi vendicant, quia
confentu res ecclefiarum ad ufus earumdem hoc unico lumine ad repellendas injurias
congruos fl< decentes utiliter convertantur. eis faftas privare nolumus nec debemus ,
idem

(a) Cum de fado hujufmodi conilitrnr , fententu excommvnicai ranis.....incidant (b) fignificant . (c) nufquam . (d) fpecialit (e) Alde.lud» . (f) quem ad hoc· (g) *Iuttri <βη Clementil per* *ft'''''*-_ CiU'djn<! extant In rodrm rttlltr p3/t eenlihnm .*

*Uret ftntel· junt Putcbjrdi 111. AHb<rp,/{. Merdtbxrjtnjit U ipnd rn junt intra tnntt ■)·;. O tj*7· «l h/lerel adnronan /drm relgitfln rx fee bm varmnttt ncirpi .*

7"TT"> CHRtSH ,,»r.

dcm intelligimus obfervandum . Ipfi vero A f,nt di,'£cn!cr a,ten,i › "t ftatuta Romanorum Pontificum prxdeceftbrum noftrorum fuper his edita inviolabiliter fervent. Porro fanftionem hanc etiam ad pendentia trahimus, non obftantibus privilegiis eis conceffis, conventionibus fic ftatutis aut confuetudinibus quibuslibet , qux contra prae mirta feu quaelibet prxmiftorum reliquorum ipfis in nullo volumus fufiragari. Nulli ergo hominum ficc.

FRater G Vido miferatione divina tir. fanât Laurentii in Lucina presbyter cardinalis apoftoliex fedis legatus ad perpetuam rei notitiam. Sacrofanfta Romana ecclefia ficut in beato Petro apoftolorum principe a domino promitTioncm obtinuit, quod univerfalis ecclefix fundamentum exifteret, fic prxceptum accepit, ut chriftianx fidei profefforesinfide, religione, omniquefanâimonia confirmaret : ita pro univeriarum ecclefiarum profeâibus follicitam fe femper exhibuit , fic de inftituendo, confervando ac provehendo in omnibus ecclrfiis cultu fidei fuit omni tempore ftudiolà, ut fic ab ea ficut a fonte ad univerfos ecclefix filios fit chriftiana religio derivata . fic quod ab aliis qui S. Spiritus primitias acceperunt religiofe ac faJubriter inflitutum cft, ut per eamdem immutabilem acciperet firmitatem I Hinc eft quod fanâitfimus pater nofter, dominus Clemens, papa quartus, ad Magdeburg, provinciam ac epifeopatum Camminen. cum plenx legationis officio nos duxerit delimandos, officii noftri debitum libenter exequimur, evellendo fcilicet evellenda, plantando plantanda , reda gerendo, fic dirigendo falubriter indireâa. Verum quoniam txpedit ad profeflum fic robur fidei chriftianx, ut facramenta ecclefix, in quibus tanquam in vafis medicinalibus populus devotus fic humilis antidotum gratix recipere confuevit , in honore fic reverentia ab omnibus habeantur, cum ea plerumque contingat effici vilia propter vilem & abominabilem ininiftrorum ecclefix converfationem, univerfis perfonis ecclefiafticis provincix fie dicecef. prxdiâarum diftrifte prxeipimus, ut in ridu , veflitu , fie aliis operibus ac circumft«ntiis ftatus fui fic honefte fe habeant & decenter , ne propter ipfos nomen ecdefiafticum inter laicos blafphemetur, eifdem diftriftius inhibentes, ne de patrimonio crucifixi inimicos fe faciant crucisChrifti, ficut illi quorum deus venter eft, qui terrena fapiunt, non divina ; in conviviis luis modeftiam fic mediocritatem obfervent , fiiperfiuitatem indebitam refecantes. Ebrietatem omnium vitiorum fomitem ôc nutricem evirent. Prxlati vero a gravaminibus abftineant lubditorum, fic maxime cumecclefias vifitant, moderentur expenfas, coerceant evedionum numerum , prout in generali concilio exilât it definitum. Eleftiones libere fieri permittant in fubditis ecclefirs , nec prn fuis amicis carnalibus, vel aliis preces armatas porrigant ante fadum vel poft faftum, ita ut non exauditis precibus indignationem exhibeant vel vindictam fumant, fibi dc gregi fuo taliter intendentes, quod «latores juftitix, modeftix amatores fic generaliter omnium bonorum leftatores operum oftendantur. Praefertiis igitur concilii

approbatione praecipimus , ut clerici continenter fit caftc vivere ftudeant, quod puro corde fic mundo corpore deo poflint in officio ecclcfiaftico miniftrare. Si qui vero de cetero deprehenfi fuerint detinere publice concubinas, nifi infra menfem fe ab eis fic ab eorum confonio feparaverint, ita quod in domibus carum aut propriis aut aliis quibufcunque non cohabitent, nec ad illas accedant , ex tunc ab omni beneficio ccclefiaftigeo fint privati, fic per eos ad quos eorumdem beneficiorum fpeâat collatio, perionis idoneis conferantur. Item cum in pleriique locis quorumdam iniquitas in tantum invaluerit, quod in rebus ecclefix furtum reputetur fagacitas, rapina probitas, fic violentia fortitudo, fynodali judicio definimus , ut qui bona ecclefiarum feienter detinent occupata, nifi infra inftantem quadragefimam de damnisfic injuriis latisfecerint competenter, ex tunc introitum ecclefix fibi noverint interdiâum, nec ab epifeopis aut aliis ecclefiarum prxlans ad communionem dominici corporis admittantur. Qui vero obftinata mente dum vixerint fatisfacere non curarunt, nullus clericus fxculans, ve) regularis ſepulturae ipforum infertile prxiumat. Adjicientes, ut fingulis annis in fynodo illi qui clericos capiunt, verberant, vel occidunt, aut alias in ipfos manus mittunt violentas, excommunicat! publicentur & nominatim illi de quibus conftiterit manifefte. Quicumque vero perfonam ecclefia fiafticam enormiter vulneraverit , vel occiderit aut captivaverit, non nifi per fedem apoftolicam abfolvatur & ipfo faâo, fi quid tenebat ab ecclefia, illud perdat & in utilitatem ecclefix convertatur. Adjicientes quod in illa dicecefi, in qua aliquem canonicum Catbedralis ecclefix, vel in dignitate ecclefiaftica conftitutum capi contigerit, vel captum detineri, ufqua, ad liberationem ipfius ac exhibitionem debitae fatisfaftionis, certetur generaliter a divinis. Similiterfic in illa parochia, in qua res clericis violenter ablatas capi, vel detineri contigerit, ufque ad reftitutionem fic fatisfaftionem congruam a divinis certetur. Item cum matrimonii lacramentum non fit incontinentiae praecipitium fed potius remedium contra illud, non abfque dolore cordis audivimus in hac provincia fie dicec. Caminen. quofdam fic a ftix carnis voluptate, vel terrena cupiditate deceptus, quod in gradu prohibito de faâo temere contrahentes, quod non matriEmonium fed contubernium *dici* debet, fe inccftuofe luxuriofe vilitatem immergere, fic {aeramentum matrimonii quantum m ipfis cft polluere non verentur. Nos itaque tantum cxceflum conniventibus oculis pertranfire nolentes, fub paena excommunicationis diftriftius prohibemus, ne abfque diipenfatione fedis apoftolica de cercio tale matrimonium feu contubernium contrahatur . Alioquin facerdotes qui tales conjunxerint , a facerdotali officio noverint fe fufpcnieS . illi vero, qui fic feienter permifennt te conjungi, ipfo faâo ab ingrertit ecclefix fufpendantur. Sub eadem quoque pœna illis, qui jam abfque difpenfatione tale matrimonium contraxerunt, diftrifte prxcip.mus, ut icohabitatione invicem abftinenres dxrcefano iuo vei alii praelato, ad quem dc jure vel

ANNO CHRISTI >»-<.

'confuetudine pertinere dinofeitur talium eau- farum cognitio, rei *veritatem* infinuarenon tardent. Qui vocatis qui fiierint evocandi & cauta diligenter examinata, quod canonicum fuerit ftatuat, faciens quod decreverit per cenfuram ccdefiafticam firmiter obfervati. Epifeopi vero five alii praelati dccaufis matrimonialibus cognofeentes, omnino caveant, ne cupiditate déviât non folum dirimenda non dirimere, verum etMm reparanda redintegrare ptxtextu pecuni* vel alterius commodi non prxfumant. Si quis autem contra hoc venire prsriumpferit ioterdiâum, eo ipfo fe noverit officio benefuioque privatum. Laici vero qui de pcenis inferendis perfonis coniunâis, in caufa matrimoffiili feu accutatoribus in probatione deficientibus fe intromiferint, cum ad ipfos non pertineat, fed ad judicem ecclefiafticum, coram quo negotium ventilatur, per cenfuram ecdefiafticam compefcantur, cum ex hoc multi ab accutationc matrimonii retrahantur. Item cum detentores plurium perfonatuum, vel dignitatum feu beneficiorum ecdefiafticorum cum cura fine difpenfatione fint factorum canonum tranfgreffores, & fruâus talium beneficiorum percipiendo, furtum committere dinofeantur, pr*fenti decreto flatuimus, ut omnes qui bujufinodi dignitatum, perfonatuum, feu beneficiorum cum cura pluralitatem retinent, aut fuper hoc fecum difpenfatum fuifle coram nobis infra proximam quadragefimam doceant manifefte, aut fi cum cis non fuerit difpenfatum, eligant fibi unum de prxdiftis beneficiis retinendum & alia infra terminum memoratum libere in manibus illorum refignent, ad quos illorum collatio dinofeitur pertinere; alioquin extunc ab omnibus beneficiis ecclefiafticis, dignitatibus, feuperfonatibus fe noverint effe privatos. Praecipimus autem illis, ad quos prxdiâorum beneficio rum, perfonatuum, feu dignitatum collatio pertinet, ut aliis perfonis idoneis conferant & affignent. Quod fi infra terminum a *jure* determinatum hoc adimplere non curaverint, ad proximum fuperiorem eorum collatio devolvatur. Item ad aures noftras quorumdam lucorum gravis exceffus pervenit, qui contra ecdefiafticam libertatem quaedam flatura, qux leges iniqux poffunt verius appellari, introducere non verentur, quod licet contra hujufmodi prxfumptores per fummos pontifices olim proccffum extiterir, nos tamen propter tranfgrefforum audaciam non tam nova cudentes quam etiam vetera renovantes, omnes illos qui In Megdeb. provincia & dicecef. Giminen. de cetero fervari fecerint ftatuta edita aut coufuetudines introduâas contra ecdefiafticam libertatem, excommunicamus in his feriptis, nifi ea de capitularibus luis infra inftantem qiudragefimam fecerint amoveri. Excommunicamus etiam flaturarios & feriptores ftatutorum ipforum nec non confutes & redores, de confiliarios locorum in quibus de cetero hujufmodi ftatuta & conluetudines edit* fuerint & fervat», nec non & eos qui fecundum ea judicare prxfumpferint vel in formam publicam feribere judicata. Item dolentes audivimus, quod quidam nobiles progeni torum fuorum felicium, videlicet principum qui ecclcfias & ccdefiafticas perfonis honora ve- A rant multipliciter propter deum, ingenti* libertatis exemplum derelinquente», *ac vlam ôtKKTt* fuperbic Ac avaritie in fuarum periculum animarum fequentes, ab epifcopis & aliis ecclefiarum pmlatjs bona quaedam, que ab eorum ecclefia confuevcnmt recipi & teneri & recipere ac eifdem debitum omagium facere dedignantur. Er cum fuper hoc requiruntur rationabiliter a prelatis quamdam frivolam exceptionem opponunt, videlicet quod id facere minime teneantur pro eo quod ipfi praelati nondum ab imperatore fua bona temporalia receperunt. Nos itaque hujufmodi periroma quo tales fu* fuperbie & Svaritin turpitudinem occultare nituntur tanuuam vanum & frivolum exfiifflantes, prsdiâos nobiles monemus & hortamur attente, ut Epifcopis & aliis ecclefiarum prclatis debitum omagium faciant, ac bona temporalia, qtue a prcdecefforibus recipi coofueverunt m feodum, recipiant ab eifdem, ad quod faciendum nos inftantem lollemnitatem refurreâioois dominie* pro termino peremptorio duximus pnefigendum prefenti hac fidelium multitudine, fignificantes eifdem Spod nifi infra pnedifrum terminum hoc acere curaverint, extunc contra ipfos fpiritualiter dc temporaliter aoâore domino procedetur, prout juftitia& *ratio fuadebit. Item* ficut intelleximus fama crefcente, beneficia qu*dam ecclefiaftica plerifquc per fimonie vitium conferuntur. Nos igitur huic morbo peftifeto congruum remedium adhibere volentes, diftriâe praecipimus, ne id de cetero fiat, & quicunque remotfum confcientic habens fuper beneficio per fimoniam dato vel recepto illud infra initans pafcha refignet, quod fimoniace recepit, & qui obtulit pornitentiam agat, dc fi quid pro eo recepit re* ftituat. Alioquin utrumque dantem fcilicet dc recipientem ex tunc excommunicationis vinculo innodamus. Item ficut ex relatione multorum dc fide dignorum intelleximus, quasdam confuetudo deteftabilis, que magis corruptela quam confuetudo eft cenfenda, per Magdeb. provinciam inolevit, videlicet quod defundis lacerdotibus ecclefiarum parochialium, nec cura animarum porrigitur nec divinorum adminiftratio conceditur perfonis per veros patronos, ecclefiarum prrlatis, vel archidiaconis foci ad quos de jure pertinet przfentatio legitime prefentatis, nifi primo archidiacono vel prelato melior vellis dc equus facerdocis defunfii tradantur eidem, vel quodam fumma pecuniae pro «(limatione prcdiâorum. Nos itaque tam horribilem venalitatem ab ecclefia dei excludere cupientes, perpetuo decreto prohibemus, ne pro inducendo presbyterum in ecclefiam, vel cura animarum porrigenda, vel divino rum adminiftratione concedenda aliquid promittatur vel detur. Quod fi contra faftum fuerit, uterque fcilicet dans & recipiens vel promittens per cenfuram ecclefiafticem percellatur. Si vero ex poft faâo aliquid ex mera libertate ultro offertur, illud aequanimiter toleramus, fixe autem ftatuta per totam provinciam Magdeburg, dt ad Gvitatem & Diœcef. Camincn. duximus extendenda, mandantes ea legi in fingulis fynodis Epiicdpalibus, pe qui praetextu ignoranti* fe excufent. Aâa funt hxc in concilio Magdeburg. Amo domini M. CG LX.

– ■■ ANNO CHRISTI VI. Pontif. d. C. pape IV. Anno fe- eundo.

In nomine domini, Amen.

QUoniam propheticis ex feripturis abominabilcdicitur affore tempus, inquo fides Catholica ufque adeo laceretur, quod in ea vix juftiffimi & fortiILmi perieverent, non immerito formidatur, quod jam adveniat talis hora prout videtur ex geme nephandiflima tartarorum , quorum dominus fe quafi parem vcl fratrem omnipotentisdei dc alcirtimi reputando, dicit: dedit in partem fuam orbem terrarum, dc dei falvatoris noftri certifie regna cclcftia portionem, difpare tamen cultu, cum iuarp partem interfeftiooibus fortiatur, quam dc dominus nofter Jefus Chriflus fimul cum czleftibus creavit, quem & falvavit proprio fanguine dc redemit. Proinde ad rcfiftcndum tantae immanitati Reverendus pater ac dominus noder facrofaode Romane fedis fummus pontifex mandavit nobis przfens concilium adunare, in quo fic decernimus ftatuendum, ut fratres noftri domini epifeopi, filii abbates, prepofiti, archidiaconi dc alii ecclefiarum przlati commifium fibi chriftianum populum quilibet in fuis terminis exhortetur diligentia cum exada, ut fi quid fit inter cos, quod abfit, verorum odii, vel qualislibet fimultationis fuper eo in fraternz pacis redeant unitatem, dc vigiliis, orationibus, iejuniis. eleemolynis ibi Deum reconcilient, dc ideo procefiiones dc Iztanias indicant , quas hic etiam praecipimus obfervari. In quolibet menfe una proceifio generalis ficut in Ragationibus cum jejuniis obfervetur ; portimt tamen przlati, archidiaconi, deplebant poft pera&am proceffionem, fextaferia dumtaxat excepta, fuis fubditis lafticcanorum efum mifericorditer indulgere . Ad quam etiam proceffionem veniant religiofi ordinis cujufcumque. Przterea volumus, u: pf. *Deus venerunt gentes*, cum antiphona , *Da pacem Domine*, nec non cum *Kyrtel. Cbriflel. Kyriel. Pater nofler* cum verf. *Flet pete in virtute tua* dc cum coli. *Dem quo* cum genuflexione. Et hec omnia poft agnus Dei antequam facerdos communicet , qui etiam facerdos coli, dicat, cum pulfationc unius campanz, dc ifta in fingulis cclcfiis dc parochiis diligentius obferventur . Item ftatuimus, ut qui przdiftam campanam pulfari audierit, dc cum genuflexione dominicam orationem dixerint, auftoritatenoftra dc fuftraganeorum noftrorum X. dies injunftz indulgentis habeant, dc hoc five intra vel extra ecclefiam campanam audientes, dc ut diâum eft dominicam orationem dicentes fuerunt conftituti: verum quoniam hominum cxcrefcente malitia juribus quz fuper libertatibns ecclefiarum dc cleri f. — detrahitur adeo quod quia nulla defenfioab ipfis juribus habeatur, facro approbante concilio qusdam ipiritualia ftatuimus, quz ad notitiam tam futurorum quam przfentium cupimus pervenire, quod fi archiepifcopum, vel epifeopum noftrz provinciz capi contingat h» tota provincia, certetur penitus a divinis. Si vero perlatum, vel canonicum Catbedraliseccleſix capi contigerit, per totam dkecefim qua captus detinetur, certetur pc- A nitui a *divinis*. Item fi plebaoum vel quemlibet clericum in facris ordinibus cônftitu- tl|<. <um capi contingat, per totum archidiac. cedetur fimiliter a divinis. Item fi archie* pifioputn vel rpifcopuin noftra: proviocie capi contingar, dc capiens cappcllanos habeat vel feriptores, ftatuimus ut infra VIII. dies a domino fuo recedant. Alioquin extunc beneficii* carrant dc fint inhabiles ad !>enfcficia obtinenda & ad fuperiores ordines nullatenus aiTumantur. Si. vero jam fint ecclefiaftica beneficia coofecuti, illis nec non officio fint privari. Cererum fi przlatus inferior aut plebaous vei clericus io facris ordinibus conftitutus captus fuerit, Cappellani vel feriptores captivantis ab eo infra unum menfem recedant, alioquin de iis fit quemadmodum fuperius eft ftatutum . Ad hzc quia praelati tam regulares quam f«çularcs & alii clerici noftra provincia paffim contra libertatqm ecclcfiafticam ad facculare judicium pertrahuntur, cum hoc penitus fit abfurdum, ftatuimus, ut aâor qui talem malitiofe intemptaverit aftionem, poftmodum coram ccclefiaftiico judice conquerens nullatenus admittatur ; dc nihilominus fi compertum fuerit cum de perfona ecclefiaftica calumniofe movirte querelam, tam ipfe quam judex excommunicationis fenttntia conftringantur ufque ad fatisladionem condignam ardius evitandi. Item quiaquidam a prxlatis feu perfonis ecclcfiafticis contra libertatem eorum dc approbatam confuetudinem ex antiquis obtentam temporibus pedagia theolonia extorquent injuftc, ftatuimus ut tales ad abftinendum hits angariis eorum per ordinarios fuos, monitione Sremirta, cenfura ecdefiaftica compellantur. tem propter malitiam hominum excrefccntem contra fpoliatores epifeoporum & clericorum cujulcumque ordinis ftatuimus, ut quicumque nobiles vel alii ad tornumenta vel prclia pro....ad colligendum viros dc complices fuos jacuerint in bonis pfive allodiis epifeoporum dc clericorum, dc 'fecerint Jbi damna, nifi per ordinarios vel eorum officiales commoniti de damnis illatis Izfis fatisfaciant . lidem judices certificati per juramentum trium ad minus quorum intereft legalium perfonarum de iniuria notoria & manifefta excommunicent ipfos dc enuncient ab omnibus ardius evitandos, omnia quoque loca in quibus habent receptacula vel domicilia, ufque ad fatisfadionem condignam fubjiciantur ecclefiaftico interdido. Prcterea ftatuimus ut fi qui epifcopos vel clericos cujufcumque ordinis angariaverint ad przftandos equos vel currus viduaiEbus oneratos, ut ab hoc certent fimili fententia compellantur. Et hoc çtiam de illis qui faciunt exaftiones in bonis epifeoporum vel clericorum diftriftius praecipimus obfervari. Excommunicamus etiam exnunc omnes, qui dicatas Peo ecclefias aufu facrilego prophanantcR, faciunt munitiones dc ipiiS, perfodiunt coemeteria rejeftis ortibus mortuorum , Omnes quoque adhibentes in iis opus, confilium dc juvamen decernimus excommunicationis fementis fubjacere, ecclefias etiam taliter prophanatas dc omnia loca illa , in quibus confilium vel auxilium przftaotesha* bene receptacula, fubjicimus exnuncecclcfia* ftico interdido. In graviorem etiam pœnam talium

ANKO CHKisrt

talium fubtrahantur eorum famifiz facramenta & ecclefiaflica fepultura, donec cum debita iatisfaâione munitiones dellruant fupradiclas. Ad exilii pandam etiam illam detellabilem corruptelam quorumdam patronotum, qui defundis ecdefiarum rceloribus dotem fpoliant, &c ecclefiam rebus mobilibus & immobilibus in (alutis lux diipcndium & fcandalum plurimorum, ilatuimus , five clericus vel laicus facere prxlumpierit, jure prxfcntandi fit ea vice privatus, & archidiaconus vel fi & tplc negligent fuerit, primus fuperior eamdem ecclefiam conferat illa vice, & nihilominus ad reflitutionem ablatorum patronus per ordinarium compellatur ecclefiailicam per cenfuram. Ceterum cum nonnulli ecdefiarum advocati fpe defenfionis aflumpti it.» quod de ceteris (lipendiis eifdem fpontanec deputatis ipfarum ecdefiarum jura poffefllcnes & homines defenfare deberent, (adi funt defenforibus offentores, eo quod tam immoderatis fervitjis angariant homines, quod non poiTunt propriis dominis perfolvere fuos cenfus , aliafque illicite dividentes inferioribus fuisadvocatias in partes ·η grave difpendium ecdeliaium eos infeodare prxfumunt . Cum igitur privilegium mereatur amittere qui fibi concéda abutitur poteflate , (latuimus quod jidem advocati ſlipendiis & fervitiis ipſon- tc aflignatis fint contenti, prout coramim-Cin perio efl obtentum fententia principum approbante , aliaque jura ecdefiarum & homines defendant, nihil aliud ^uris in hominibus & poileilionibus ufurpames, redintegrent advocatias in partes divifas & inferioribus infeodatas, & ipfi feodatarii taliter occupatas dimittant. Quod fi non fecerint intra menfem moniti per ordinarios & fuperiores ipfc advocatus & fuus feodatarius ad id per excommunicationis& interdidi fententiam compellentur. Statuimus deinde ut fi quis epilcoporum vel clericorum & ecdefiarum bona five homines temere invaferit fpoliis, incendiis, vel rapinis, aut tollendo pignora occafionc cujufcumq; quxflionis quam contra alicujus ecclefix advocatum fe proponit haberc I. fandiones Can. puniantur. De mulieribus qux begins vocantur ftatuimus, ut plebano, in cujus morantur parochia, obedientiam faciant, & ei in omnibusobediant ficut ceteri parochiales. Alioquin ad id per ipfos plebanos cum excommunicationis fententia compellantur. De interfectoribus clericorum & mundatoribus fervetur, quod de iis Can. (latuerunt Item quia vagi fcolares, qui eberdini vocantur, abominabilem ducunt vitam, divinum invertunt officium, unde laici fcandalizantur , monachis dant materiam apoflatandi, quippe quos de claufins recedentes & alibi receptaculum non invenientes ipti in fuum recipiunt confortium , (latuit hxc fanda fynodus prohibendo ne quis Jericos ipfos recipiat vel aliquid der eifdem , quod fi fecerit, a fupo- ζiore fuo fiifpenfus acrius corrigatur. Nullus etiam fcolaiis tecipiatur , nifi icolas vel chorum frequentans, live decenti alias fervitio deputatus. Item quicumque violaverit communitatem ecclefix conviftus excommunicauis dcntuicietur donec fatisfecerit fecundum Can. fanAiones. Item qui propter urgentem neceilitatem ut fieri folct tempore

A Wcrraium tuguria vel alia receptacula incœmetcrio faciunt, certante Wc-rra .exportatis tebus & deilruâis tuguriis, tam ecclefias quam coemeteria mundicie & libertati priilin.e reforment ; fi moniti infra duos menfes non fecerint, ad hoc per excommunicationis fententiam compellantur . Prophanum etiam judicamus, quod fi qui; in ecclefiis vel coemeteriis editicia velqualefcumque res pofuerir, poflmodum ea jure hzreditario przfumpferit ufurpare. Item facerdotes qui fcienter incendiaiios ecdefiarum vel religioforum locorum , necnon alias excommunicares receperint in divinis Can. puniantur. Item Laici qui quicquam contra B ecclefiailicam (latuerint libertatem utpote contra facrificia vel alia ad cultum divinum fpeâantia excommunicationis fententia innodentur. Item circa matrimonia etiam (latuimus & przcipimus, ut hoc firmiter teneatur , fcilicet ut matrimonia cum omni honore in facie ecclefix celebrentur Sacerdos quoque in tribus diebus dominicis vel fellivis a fediflantem populum moneat,ut fi quod legitimum impedimentum noverint circa matrimonium contrahendum, utpote Confanguinitatem, Affinitatem, Votum, Ordinem, Difparem cultum, Compaternitatem & fimi lia, illud in facie ecclefix (ludeant revelare. Excommunicationis etiam fententia feratur in genere in omnes eos, qui hujufmodi impedimenta celant, qui etiam condigne ft potlmodum deteât fueiint puniantur.

In nomine Domini Amen.

NOS Witigo Dei gratia Mifnien. & Eri dericus Mersburgen. & Bruno Nuenburgenf. Epifeopi recoguofeimus, & tenore przfentium prottrtamur, quod ad fuccurrendum pretTuris tam nobrs quam clero & religiofis cujufcunque ordinis exemptis & non exemptis ex hominum malitia imminentibus in hoc convenimus, & tenore przfentium nos mutuo obligamus, quod iententias tam C auctoritate ordinaria ą r.obis latas, quam Batuta domini Gwodonis Card, fedis apoflolicz legati & Magdeburg, concilii invicem exiequemur. Et praeterea qux in prxmiffis conciliis de Captivitate Epilcoporum & Clericorum continentur. Hoc in noftris diacefibus volumus oblervari videlicet quod filii Captivantium epifeopos vel clericos inhabiles fint ad beneficia, & facros ordines obtinendum , nec ipfo.um filix in aliquo collegio (acrimonialium admittantur . Abbates quoque, AbbatiHitjprxpoiiti & conventus contra hanc inhibitionem noilram venientes, per fententiam quam in his feriptir ferimus tam a divinis noverint fe ftifpenfos, donec ejiciant fic receptos. De .ncendiariis autem & invafotibus eccl-.iiarum <x Cœmeteriorum qux quidein ecclefix & cœmetciii non folum pio Glute mot tuorum led ut etiam vivi pacis in eis refugium inveniant confecrantur, fic oblervati volumus, utqui fuirexerint in rapinam ecclefix vel cameterii, nili ablata reilituant vel emendandi firmam & plenam ptzfliterint lecuiitatem, panitentix beneficium ei penitus denegetur , & lingulis diebus dominicis pullatis campanis ex incenfis candelis excommunica tus publice nuntietur. Et fi obflinata mente uf-

"7vvΩ~" ufque "d mortem Fcrfcvf '«lit , e.clc- A privati. Et quia ea, qux prxmifla funt,----------' q ^rTti
CHRISTI Eiartica carcat iepultura, niG fub tell imonio de pra latorum & capitulorum noftrorum n»t.
ii·», plebani 6c aliorum trium damna rcftauraic- procelTerunt conieniu prxiens tcriptum tarn
i't univerfa. Sì qui vero clerici tales ad le- nolitis quam jam dictorum capitulorum ro-
pulturam receperint, aut eorum fepuhuix Urorum figillis fecimus communiri. Aclum-
into fuerint, vd ipforum dcemofynas rece- Nuenburclh Anno Domini MCCLXXXV!.
perint, ordinis fui damnum iirecuperabilifer In Nativitate beatx Virginis.
——.——.patiantur, Ce ipfo fafto fuis beneficiis fint
ANNO

«O ‹«& «89· «W «iMgl. «ggk ··■■-'I

ar t icul io bser vandi per rectores

B T VICARIOS Ca n TUARIENSIS

Dicœcefis & jurifdiftionis.

Ex MS. in regiftro principali archicpifc. Cantuar. nuncupato Peckam edidit collector Anglicanus tomo II.

FKater Joannes, &c- dilefto filio.... ar. I chidiacono Cantuarknfi falutem , gra. tiam, & benediftioncm . Quamvis cura animatum nihil fit pretiofius in hoc mundo, cum pro hac tola Chriftus in cruce obtulerit femetipfum; nihil tamen iis temporibus apud multos vilius reputatur . Sunt quidem innumeri, qui fruftos ecclefiarum audaâer rapiunt, metunt carnalia, ubi nunquam fpiritualia, fed potius icandala icminarunt . Quo facrilegio , quia nullum eft damnabilius coram Deo, ei, ut poflumus, remedium apponentes, vobis in virtute obedientix diftride przcipiendo mandamus , quatenus articulos illos, quos vobis mittimus litteris prxftntibus interchifos, in omnibus eccliefiis veftrx jurifdiiiioni fubjeftis , tn noftra Cantuarienfi dicœcefi t ad perpetuam rei memoriam, faciatis feribi lucide Λ aperte in Miflali, vel alio libro folemni, & publice recitari, ut frequenter occurrant memoris miniftrorum, & vifitantibus oftendantur. Inhibentes fub pœnà excommunicationis, in quam incidere volumus omnes contrarium facientes, nequis articulos ipfos , in toto vel parte fic feriptos, audeat abolere · Quid autem circa hoc feceritis, nobis ubicumque fuerimus, in noftra dicœcefi vel provincia referibatis, per veftras patentes litteras harum feriem continentis , ci**tra feftum** Aflumptionis Virginis gloriofx . Data: apud Ottcford. viti. Idus Julii an. Dom. MCCLXXXV1I. Ordinationis no**firx nono.**

Cwtfmilrf litter* ernintrunt commifidrioCein· ttiarienfi, <7 finguli! decanit exempt* jurifdiihmis .

Nos fratet Joannes, permiffione Divina Cantuarienfis ecclefix miniiler humilis, totius Anglix primas, univerfis redoribus, vicariis, & quibufeumque curam animarum habentibus, five in noftra dtœctfi, five in locis aliis , noftrx immediate jurifdnftioni iubjeûis , praecipimus articulos inferius annotatos, in virtute obedienrix, & fub debito prxftiti juramenti inviolabiliter obfervari.

Primo, quod faciant ccdcfiaftica officia, cum reverentia & decentia qua poterunt , per honeftos mimftros opportunis temporibus continue celebrari.

Secundo, quod prouideant fideliter gregi fibi corrmiflb, in fpiritualibus ; utpbte in prxdicationcm verbi Dei, & iacramentis ccclefix dilpenfandis , & fpecialiter in confeffionibus audiendis: & ubi ipfi non fufficiunt **ad** hoc , vocent in fui adjutorium viros fandos, **ad** hoc fpecialiter deputatos.

Tertio, quod pauperibus & egenis, prxcipve curx lux , in corporalibus nrceflnati--bus prouideant , juxta quod fufficiunt jccclef"fix facultates, faltem dei his, qux fitpeicrunt fuis neceftitatibus, & minillrorum fuorum, & hofpitalitatem etiam fervent prout didant canonicx fandiones .

Quarto, quod nullum tneanf contradum , clam vel palam, cum quacunque litterata vel illitterata perfona, in quacumque curia , qui poffit in temporalibus vel fpiritualibus parare prxjudicium fucceflbribits eorumdem , quo minus proftqui valeant ecclefix fux jura .

Quinto, quod aedificia redorix, 'vel vi,arix , in ftatu decenti confervent, prout lufD heiunt ecclefix facultates.

Sexto , quod bona ecclefix contra jus commune alienata , & libertates etiam quafcumque, fecundum Deum & juftitiam revocare teneantur.

Septimo, quod bona & tura ecclefix fibi concuflk , pro viribus, abfque alienatione<5r detrimento quolibet notabili Audeant cblervarc.

Oftavo , quod fructos ecclefiarum fuarum non vendant fimul 6; in fumma, fine noftra licentia fpeciali.· quoniam hujulmodi venditio, firms fimilis, omnia evacuat ofI ficia pietatis, & facit decimas nundinales , qux debent in domo Dei pauperum neceffiatibus providere.

Item iftos articulos feribi prxeipimu; in qualibet ecclefia, in Miifali, vcl libro alio potiori, palam, lucide, & aperte; ut frequenter occurant memorix miniftrorum, ®r vifitantibus oftendantur Facientes aliter , graviter puniantur I

!S> SYNODUS EXONIENSIS Æ?,

Λ Petro Qtiivil epifeopo, Ëxonii congregata, finita XVI. Caiend. Maii, anno Domini MCCLXXVII.

Ex Tomo II. colleâkmü conciliorum Britannic.

J. *Dt facramentis tcclqfia.*
5. *Dt Baptifmo.*
3. *Dt Confirmatione.*
4. *Dt Embariftia.*
5. *Dt Poenitentia, &c.*
6. *Dt Extrema unDiont.*
'■ *Dt Matrimonio.*
S. *De Ordine.*
ç. *Dt tcclfiii, cappeih', & oratoria.*
10. De dedicatione ecdefiarum.
11. *Dt coemeteriis ecdefiarum.*
]Z. *De ecdefiarum, ornamentis.*
23. *Ne in ecdefiis & coemeteriis.*
J4 *De coemeteris claudendis.*
De immunitate ecdefiarum.
16. *Dt ecdefiarum domibus.*
De vita & boneflate clericorum.
j 8. *De clericis concubtnanis.*
Ï9 *De rtfidentia.*
20. *Dt manfuetudine*
Dt Divino officio.
22. *Quod paroebtani ecclefiam frequentent.*
23. *Qualia ftfia indici debeant.*
24. Ar *clerici fint negotiatores .*
25. Ar *dignitate vel officia tradantur ad firmam .*
16. Dt ecdefiarum rebus non alienandis.
»7. *Ne clerici de bonis ecclef. in folo adificent laicali.*
28. *De quantitate vicariarum it ftipendiis fa.erd.*
29. *Ut beneficia aqua benedifla folii fcbolaribni .*
Ne clericus clericum coram faculari judice .
32. *De celebratione capitulorum ruralium.*
3Z. *Quod non aln quam diffamati, ad capitula vocentur.*
33. *Ut litigantes a lite recedant.*
34. *Dc juramenta advocatorum .*
35. *De optione excommunicatž.*
36. *Ne presbyteri regant p-i ochtai primo anno*
37. *Ne aliena ordinationii presbyteri.*
38. *Ne pro fpiritualibus offiaie quicquam exigatur .*
39. *Ne pro deliflii stilorum ecdefia fufpendatur .*
40. *Dt vifitationibus arcbidiaconqrum.*
41. *Nt clerici fc obligent foro faculari*
4*. *De bonis clericorum.*
43. *De excommunicationum fententin .*
44. Ar *quis in propria caufa excommunicet*
45. *Dt abfque libdii donatione, &c.*
46. *Ut omnibus libere liceat appellare .*
47. *De quojioribus deemefynarum .*
48. *De reliquiis ÎT veneratione fanftorum*
49. *Dt Judaii & eorum mancipiis .*
5°. *De tenementis .*
51. *Ut redores , poft mediam quadragef. !e cedentes,*
52. *De mortuariis.*
S3. *De decimis.*
54. *De oblationibus.*
55. *De Jententiis excommunicationum*

A PRÆFATIO.

ALtiffimus de terra medicinam.· eccl. jI. Quod primo & principaliter intclligitur de medicina animz, cujus medicus eft Chriftus Secundo animae morbus eft peccatum, juxta illud Prophetae : Jana meam , fMia *peccavi tibi.* Et haec fpiritualis ,e. medicina animam curat per verbo* rum fanfti Synodi efficaciam, juxta B illud propheticum. *Mifit verbum fu»i»t* é· *fanavit.* Et non folum fanat per /e"* ** verborum efficaciam, fed per operationec facramentorum, fluentium de fontibus Salvatoris , id eft, Chrifti vulneribus. Hic eft medicus, de quu loquitur Auguftinus: Venit magnus medicus, tjuia ubique jacebat zgrotus: de cujus medicina dicitur in ecclefiaftico : *Unguentarius faciet pigmentu fuavttatit, it unfitones conficiet fanite· Sect. ,· tit.* Et ficut dicit Auguftinus, ipfe fuit medicina, qui fufficiebat omni- ^bus, & contra omnem morbum. Hic eft Samaritanus, id eft, Chriftus , qui infundit vinum, id eft * Salva-, p toris punctiones verborum, & oleum |uta£* h facramentorum, fauciato, ideft, per peccatum vulnerato. Cujus prztextu , nos Petrus miferatione divina Exonienfis epilcopus, vices quodammodo gerentes in terris, licet minus digne, przdidli altiffimi Samaritani & unguentarii Jefu Chrifti, pro no- Dftro modulo Pauli do&oris gentium fequentes veftigia, qui apud Miletum fynodum convocavit, vos fratres noftros & filios in Chrifto, dignum duximus convocandos ad hanc fandam fynodum in ecdefia noftra Exoniz celebrandam ut aquam fapientiz hauriamus cum gaudio de fontibus Salvatoris: a quibus cum virtutes facramentorum effluxerint, a facramcntis fumat tradatus nofter fynbdalis exor- fcdium.

I. *De Sacramentis in genere.*

QUoniam ecdefiaftica. facramenta ad fa- *lilitis* remedia funt divinitus inflituta, in quorum difpenfatione prateipuum confidit miniHerium prxlatorum : omnibus quibus animarum cura incumbit, facramcma ipfa fane intelligcre, ac fcire plebi tibi commiif« rite conferre, expedit ôcoponet ; & tanto

——to circa eorum /Collationem cautius fe ha-A bere, quinto utiliora funt, & magis neceifaria ad falatem. Qux igitur tînt, Ac quot, fit que neceffaria, âc que non, acqux colleta valeant iterari : aj> initio propter limpliciores breviter exponamus Sunt autem vir. Baptifmus fcilicet, qui eft janua omnium (aeramentorum, & dicitur ingredientium, eo quod iogredientes fanftiheat, Ac tam ab originali quam aftuali peccato hominem exuit & emundat*, unde, prima tabula ducens ad portum falutis poft naufragium, appellatur. Secundum verofacramentum nuncupatur Confirmatio, & dicitur pugnantium- quoniam per baptifmum fanftificalos contra antiqui hoftis infidias corro- B borat, ut infullibus fortius refiftant humani genetis inimici, * tamquam leo rugiens mundum circuire non detinens, prxdam quam devoret quxrens ii hominibus. Eft & tertium facramentum progredientium : ideoque viaticum feu Eucharifttia appellatur, ingenti caritate Ac rationabili inftitutum · Quartum vero facramentumeft redeuntium, eo quod redeuntibus datur : propter quod iccunda tabula poft naufragium appellatur Pœnirentia. Eft & quintum facramentum, fcilicet Extrema Unftio, & dicitur exeuntium, quod tam ad infirmitatum corporis alleviationem, quam peccatorum remiifionem, nofeitur falubriter inftitutum. Eft & fextum facramentum, fcilicet Matrimonium, quod fuit inftitutum in paradifo, & ante peccatum : poft vero pecejtum, & extra paradifum, fuit inftitutum ad remedium; videlicet, ut carnalis concupifceniix vitium cohiberer, & fornicationis labes per legitimum conjugium concluderetur. Eft Ac feptimum facramentum fcilicet Ordo. Nam ficut in veteri teftamento facrificu offerebantur, non per quofcumque-rfed vocatos a Domino: ita nec in novo, nifi per ipfos, Î^ui ad hoc faeros fufeipiunt ordines, ccclclaftica facramenta poterunt dilpcnfari.

Cum igimr fini vn. (aeramentaecclefiaftica : primum quidem eft Baptifmus, quod D omnious eft nccjjarium; fine quo ad rcgnum cxloruyminime pervenitur. Poenitentia vero neceffaria eft adultis, qui poft baptifma in crimen aftuale inciderunt. Cctera vero tria, fcilicet Confirmatio, Eucharifiia, Ac Extrema Unftio, non ita neceffaria ut precedentia; quoniam abique eis poteft effe falus : dum tamen haberi nequeunt, Ac ex contemptu minime omittantur. Duo vero ultima, fcilicet, Conjugium, At Ordo, voluntaria funt Ac fpiritualta ; quia liberum unicuique ipfa percipere, vel non percipere · hoc excepto, quod qui curam habent animarum. compelli ad ordines, vel curam fufeeptam dimittere, faert canones decreve- E runr. Per ifta duo facramenta peccatum non dimittitur, fed per Matrimonium, fornicationis juvatur vitium: per Ordinem, fi digne conferatur Ac rite, virtutes augentur Ac munera gratiarum. Horum autem vis. (aeramentorum quedam lunt irreirerabilia, ut Baptftimus, Confirmatio, Ac Ordo : qux femel collata, minime reiterantur. Cetera vero quatuor licite poterunt iterari, folemni pernitentia duntaxat excepta, qux quia fscramentalis eft, iterari non debet. Prxmiffis tam breviter quam leviter in genere

· *Ftrtt* gui tantium ■ I no» definit I H

ANNO CHRISTI

expolitu, ut pes hoc ab initio corda fim-~~ plicium cautius illuftremus; ad fingula fa- cJuuÎn cramenta, qualiter unutquilque curam habens animarum in ipfis fuum debeat impendere minifterium, per ordinem defeendamus.- noftri progreffus, quem Deus dirigat & confervet, a Baptilmo fumentes exordium · \

II. A *Btptijltoe.*

BAptifmi facramentum adeo eft neceffarium ,quod fine co non eft falus, nec alus quam baptizatis regni cxleftis janua aperitur. Quapiopter faccrdotibus, nquibus cura B animarum incumbit, diftriâe prxcipimus, quod formam baptizandi parochianis tuis exponant fxpius in vulgari.· videlicet, quod tempore partus aquam habeant promptam, inquam, (ioportuerit, baptizandum immerfant, dicentes: Ego baptizo te in nomine 'atri» & Filii & Spiritus fanfti Saepius enim accidit, quod propter mortis periculum, per alium quam per facerdotem oportebit parvulum baptizari. Propter caulas hujufmodi emergentes, expedit & oportet ut quilibet formam baptizandi intelligat Ac fciat · quam, cum inevitabilis cafus emerient, valeat obferv^re, quae fi penitus obfervata non fucriu parvulus do integro baptizetur. Quoniam'cxquoduo funt neceffaria in Baptifmo, fcilicet verbum & elementum: utroque vel altero deficiente, nihil eft quod agitur. Sacerdos infuper fuos inftruat parochianos, quod non folum facerdotes, verum etiam clerici Ac laici, infuper pater & mater, in, neceiiitatis articulo abfque * copula conjugali, fuos parvulos valeant baptizare. Cum manda'"^ igitur contigerit parvulum domi propter mor- c™ ' tis periculum baptizari, G poftea convaincrit ,-ad ecclefiam deferatur; ut G rite fuertr baptizatus, non ipfa fubmerfio, nec ipfa -procedentia, fed fubfequentia dumtaxat per facerdotem, ut convenit, fuppleantur. Vxs vero in quo puer domi fuerit baptizatus. comburatur, vel ad ufiis ecclefix refervetur **ac aqua, in qua puer immerfus fuerit**, ıή baptifterium effundatur, vel faltem proliciatur in ignem ob reverentiam facramenti.

Et ne ob parentum imprudentiam ullatenus abique baptifmo decedat : prxcipimus, ut per facerdotes parochialcs prrgnannbus mulieribus injungatur, In tempore partus fui aquam habeant promptam ad manus, ut G ingruerit repentini cafusneceffitas, puer faltem a parentibus, fi alii non adfmt, in forma quam prxmiGmus baptizetur · Ita Juod peccata fua, cum tempus partus in* :arecrediderint, facerdoticonfiteantur : ne, cum ipfis in puerperio laborare contigerit, E impedientibus pariendi doloribus, confiteri *um voluerint, adimatur facultas.

Ad hoc prxcipimus, quod facerdotes parochialcs, parochianos luoa moneant diligenter, ut pueros fuos diebus fabbati proxima ante Pafcha dc Pentecoften, ad baptifmum folemniter celebrandum a factis canonibus deputatis, ad ecclefiam ftudiofius deferant baptizandos, ceffante cujufcumque periculi fufpe&ione.

In levatione pueri de fonte facro, per quam compaternitas^piritualis contrahitur: prxcipimus, ut in levatione maris, duo ma·

res & una femina. Jn fo-min* vero leva-A fu* recepta, poftquam ztaiem rxceflcrinr,-------

Christi ,lOl1C' l:ni,s in4J ^IIX f'®'nin« adhibcantur. i'lures nun poilunt elle compatres, *(cd* tanqtiam telles ‖ innotefeant. Unde & pueros fuos pu hoc certificate, & parentes certificate oportet. AXNO CHRISTI

Ne autem alicujus dubietatis prztextu, non bapiizatus qmfpiam relinquatur , quod >n mfanubui expolitis, & alus domi baptizatis extra Rumam iupeuus traditam , dc iacili pollet contingere; praecipimus, quod ut hujufmodi dubio baptizentuq iub hac forma vrrbotum · Non intendo te rebaptizare; fed fi non cs bapiizatus, ego baptizo te in nomine Patris, X Filii, & Spiritus lanâi . Amcit. Nec tum dubietas talis facit facramentum bapuimatis iterari ; quoniam non inonlbatur iteratum , quod nefeitur clic B f itum .

Panni vero chrifmaies, quorum candor innocentiam vitx , & puritatem Chriftianam detonant, nufqaatn in ufus profanos, fed ecclcfiz,/convertantur.

Bapurindus vero nifi dc legitimo matrimonio fuerit procreatus , a tacerdote exaâitïime inquiratur de parentum nominibus, ut , quamquam parvulo baptilmus non debeat denegari, parentes tamen ejus pro com* mixtione illicita puniantur .

III. *De Confirmatif.*

QUoniam in baptifmo regeneramur ad C viam, poft baptifmum confirmamur ad pugnam ; eo quod nobis eft magna «bc gravis colluctatio adverfuS principem tenebrarum . Quapropter facerdotibus parochialibus diftride przcipimus , ut parochianos fuos fzpius moneant , quatenus parvulos fuos, quos prius baptizatos efle conftiterit, procurent quam citius poterunt confirmari. Et ne ob parentum negligentiam ipfoscontingat abfque confirmatione diutius remanete ftaiuimus, ut parvuli , infra trienniumi a tempore Oi tus lui, confirm itionis recipiant facramc.tum : dum tamen p.oprii vel alieni epilcupi copia habeatur. Alioquin parentes tx tunc qualibet fexta feiia in pane & aequa jejunent , donec pueri confirmentur.

Adulti vero id confirmationem minime offerantur , nifi peccata lua prius fuerint confetfi eodem die .

Confirmandi fecum deferant ligaturas munda», l-titudims & longitudinis competes is , qua; poft confirmationem per triduum portare, deinde igne comburi prxeipunus , & confirmatus ultra baptifterium per manus facerdot is , vel (altem dr.com, ablui.

Sacerdotes autem fuos inftruant parochianus, nc pater aut mater , vitricus vcl noverca, puerum fuum ; nec vir, (aminam; nec icemma, matculum ; aut qui confirmatus non fuerit , ab ep.fcopo teneat confirmandum .

Item inter tenentes puero* ad confirmandum cx parte una, & ipfo* confirmatos & parentes eorum ex altera , Ircuti in baptifmo , cognatio contrahitur (piritualis : propter quam ad invicem matrimonium contrahet prohibentur.

Et quia hniufmodi facrarpentum iterari non débat , ut pradiximu* : moneantur parentes pi i locorum presbyteros, ut pueris fuis dc confirmat one tempore infanti* phoc enim fidelium devotio excitatut , &fic'dei meritum fufeipit incrementum . Parochiani vero folhcite exhortcnlur, ut in elevatione corporis Chrifti, nedum reverenter fe inclinent, fed genua fleûant, & creatorem fuum adorent , omni devotione & re veientia, ad quod per campantll* pullatio nem primitus excitentur : & in elevationi ter tangatur campana major.

Habeat facerdos parochialis, propter infirmos , femper hortias confecratas , qua» ultra vu. dies coniervari firmiter prohibemus: fed proximo die Dominico fequente, r.nte calicis ablutionem, afacerdotcMitlam

IV. *De Encbanflia.*

SAeramentum Euchariftix omni veneratione dignum , lotis facerdotibus licet conficere , qui fecundum ecclcfiz claves rite fuerunt ordinati. Sacerdotes igitur, priufquam accedant ad minillerium tam lublime, vit* fu* vias examinent diligenta»*, verbum Apoftolicum fzpius in animo levolventjes : *manducat Ü bibit indigne* , *i.Cfr.* -- &c. Et fimiliter illud Evaugelii , cum dominus intinxiiTcc panem , & dcdiftct Judz Ifcariotir *Pofl bnctllam intravit in exm fatanai :* quia manducavit indigne . Qiod fi forte alicujus peccati mortalis l*fam cofcicntiam habuerint ; (in quo tum, quantum nd fe, fufpenfi exiftunt,) ad diJum mini* fterium accedere non przfumant , donec confcienti* fuz vulnera alicut patefecerint faccrdoti, & poenitentiam inde receperint falutarem. *Jcqm 1/*

Provideant igitur facerdotes, quod oblatas habeant confectas dc fimila frumenti. & aqua dumtaxat: ita quod nihil imtnifceatur fermenti. Sint & obiatz integre candidz, & rotund* : nec per tantum tempus cuftodiantur , quod in fapore vel aipeâu abominabiles habeantur . Vinum habeant purum : vinum vero in acetum converfum rejiciatur omnino.

MiiTam celebraturus facerdos infundat ca* lici plus de vino, Ac parum de aqua: nec MilTz , nifi in akaribus & fuper altaribus confecratis, aliqualiter celebrentur. In quarum celebratione duo faltetn luminaria ha beantur , tam ob reverentiam facramenti, quam extineftionis cafu fortuito : quorum fetnper altera fit de cera.

C)e parochianorum clecmofynis facerdotes procurent duos fieri tort illos in canone Mitia: ardentes , prout in ecciefiis multis Uhaúenus fieri confuevk . Ut autem ad idem efficiamus tubditorum animos promptiores: omnibus parochianis noftris contritis &confeflis, qui in hac parte manus porrexerint adjutrices , quindecim dies de pœnitentia libi injunûa mifericorditer relaxamus.

Quia vero per hzc verba , *hoc efl enim corpm meum*, & non per alia, panis tranfubftantiatur in corpus Chrifti : prius bolbam non levet facerdos, donec ipfa plene protulerit verba,/ne pro creatore, crea» tura a populo veneretur.

Hoftia autem ita levetur in altum, ut a fidelibus circumdantibus valeat inluett . per

ANKO CHRISTI

celebrante, vel ab alio, dum tamen digne & devote fumatur. Quo die , juxta parochianorum diffuhonrm, plures vel pauciores confecrentur : alia: innoventur per tubfequentem hebdomadam duraturam.

Cum ergo Euchanftia ad infirmum fuerit deferenda: iuperpclhceo & Hola induat fe facerdos, nifi loci dillantia & aeris intemperiei hoe fieri minime patiatur. Sit corpus Dominicum repoiitum in burfamundiffima , & ipta includatur fub fetura in pyxide munda. & honeftar , argentea vel eburnea, vcl alia convenienti, quam ad peàus deferat facerdos, ipfum przcedenle lucerna , eo quod portatur candor lucis zteinz. Przccdat etiam tintinnabulum, ad eu· jus ionitum excitentur fideles ad* orandum corpus Dominicum, fe humiliter iiulinando, fic, fi fieri poteft, genua fleftendo. Et ut eorum in hoc Lbor meritorius habeatur; iis omnibus, fi hoc fecerint corde puro pariter & devoto , tredecim dies de iniunfta fibi pceniteptia mifericorditer relaxa mus. Ne quis reputet onerofum, fuo creatori tantum impendere famulatum, unde inftigante diabolo ulla iollicita dubitatio de corpore Chrilli mentes occupat laicorum . Priutquam communicent , iuftruantur prr facerdotes, quod illud accipiunt fub panis fpecie, quod pro illorum falute pependit in cruce; hoc fukipiunt in calice, quod effufum de corpore Cluilii ; 6cid hoc inducantur per.exempla , rationes, & miracula , qua. haftcnus evenerunt.

' ſ ad adurendum

V. *De panittntij*

ADmiranda & multiplex Dei mifericordia , humanis lapfibus ita fubvenit , .it non fokirn per baptifmi gratiam , led peemtentiz medicinam, fpes vitz reparetur zicrnz: ut qui regenerationis dona violaffent, proprio fe judicio condemnantes, ad remiflionem criminum pervenirent. Mediator enim Dei zterni & hominum homo dominus Jefus Chriflus, przpofitis ecclefiz hanc tradidit potefiatein , ut facerdotes confitrntibus pcenitentix fatisfaftionem darent, juxta illud Evangelii ; ***Quorum remifiritit pectita, remittuntur, &c.*** Item: ***Ite, oftendite vos facerditibies, &c.*** Verum, quia m gravibus peccatis quis politus, dum in Itus premitur , aliena non diluit : revocent fc prxlati intus ad conicientiam , ut ciimina prepria prius corrigant, & tunc aliena reprehendant. Curet igitui facerdos , ut fapicus medicus & perfectus . primo peccata fua diluere, & poftea aliena tergere & fanare: & ut liberius & commodius hoc valeat adimplere , przicmis fynodi approbatione ftatuimus, ut locomm archiepifcopi * , qui de facerJotum prudentia & moribus pleniorem habent notitiam, de quolibet dccanatu , unum vcl duos eliganr confeflores, quos ad hrc (cientia & menus crcd'deiint magis idoneo* ; qui vice noftra , decanorum ruraiium, rectorum, vicarioium , fieparochialium facerJotum audiant confeftioncs. poenitentiam noftri generalis auâoritate in omnibus Glva, ad Cujus arbitrium indubiis & graviJiibus recurratur , nifi forte talis emergat articulus, qui nobis inconfultisnegueat expediri.

7^ Lxc ₂

· c·" ar chiducoui .

Ft quia przlatis ecclefiarum, quibus ani " marum cura incumbit, in fe bonos cxillcre non fujfiiit ad falutem, nifi fubditorum mo res *tff* vitam corrigant & reforment, quorutn languis de eorum manibus lequiretui : moneant parochianos ft>os, & crebris pizdicationibus inducant , quod quilibet eorum ter in anno, fcilicct ante Natale Domini , Paicha, & Pen^tcoflen, vel ad minus :n Ouadragefima , in^iplius initio confiteamur, ne ecclefiz. careant fuftiagns , qux huit tunc temporis, peccata lua integre prop.io facerdoti, vel alteri'de ipfius licentia, confiteantur. Licentia yero petita, & .Hîigmua rationabili cauta, non demgetut : alioqum pernitentes fruftra fe detegerent alieno, cum ipfe abfque licencia eos abfolvere non poterit vel ligare, nili de mandato fuperioiis Hoc fiat, vel in peregrinatione, teu vinculo, feu mortis articulo pœnitens fueiit conftitutus . De contelTiOne vero facta alteri per ipfius alfignationem , fidem faciat proprio iacerdcni: alioqum pro confeiTo nullatenus habeatur.

chr'isîj

Quod fi quifpiam confeflus non fuerit £< communicaverir femel in anno, vivens ab ingrelfu ecclefiz arceatur, fc moriensecclefiaftica careat fepultura.

In poenitentiis vero injungendis, facerdotes peritorum medicorum inhareant veiligiis, ut fciant vinum & oleutn infundere vulneribus fauciati, & juxta qualitatem criminum & contritionem confitendum , adhibere propria proficua medicamenta. E.cnim non omne quod fanat oculum , fanat calcaneum. Qualiutem igitur \ conuitionem confitenttum diligenter attendant ; audiant quicquid dixerint, ac eos iupportent in fpiritu lenitatis,- ne verb'sexafpcrent, nec afpeiftu ; fed follici:e inducant, ut integre confiteantur. Vagos non habeant ocuLs , fed pronos in terram ; non rcfpicientes faciem confitentis, nifi quatenus ipfius cordis contritionem & erubefeentiam, quz eft tnajxima pars peemtentiz , valeant zllimare, qux non tam verbis, ficut vultu ôc afpeâu poterunt deprehendi. Mulieres in aperto, fic exrra velum confiteantur : non ut audiri valeant, led videri. Et quz partui funt vicinae, tunc confiteantur, prout fupra decrevimus in titulo de baptifmo.

Caveant iniuper facerdotes, ne mai iris , aut eorum uxoribus, pio pernitentia quicquam injungant , per quod inter lpfos de enormi crimine finiftra valeat oriri fufpicio, & ex hoc odium generari. Qualitate tum criminis commilfi, & illius univcrfis circumftantiis ponderatis, talis injungatur pcenitentia confitenti, quz faiisfaftionem inducere, & proficere valeat ad ialutem .

Prêterea ftatuimus, & fub pœna przcipimus concilii geneialis. ut medici corporis , cum ipfos ad xgrotos vocari contigerit , ante omnia infiimis petfiiadcant , ut medicos advocent animatum : cum nonnunquam infirmitas corporalis proveniat cx peccato, propter quod Donamus przeepit languido , quod abiret & amplius non peccaret, ne detenus filii contingeret. Et cum fic fuerit xgroto dc fpiruuali falute proviium , ad mediemx corporalis remedium falubnus procedatur. Medicus xgroto nihil fuadeat , quod cedat in ar.tmz detrimentum, cum

multo pretiofior fit anima corpore, At per contequens falus unius cft alterius falqti mc- »'finTI ruo pt'ponenda.

Infirmi confiteri non tardent, fed pro facerdote confettim mittant, At de die, prt>pter diverfa pericula qux de noâepotuerint evenire . De quorum vero convalefcentia defperatur, Dei tunc mifericordix comtnendentur: nec eft eis prxcifc pœnitentiainjungenda, fed notificanda potius qux debetur;' ut fi convaluerint, perficiant eam- Si deccfterint, pcenaxterna qux debetur, inpœ* nam Purgatorii tranfitoriam commutatur ,

In poenitentiis dàhdis diligenter attendit facerdos qualitatem delinquentis, quantitas B rc;n dclifti, locum, tempus, caufam, perfeverantiam in daliâo, pœnitentis devotionem › & figna contritionis ipfius ; nec inquirat de propriis nominibus perfonarum, cum quibus quis peccaverit» fed io genere . Ut fi mulier fuerit, qux peccavit, quaerat ab ea, utrum cum clerico, vel laico, rçligiofo vel txcular facerdote, vel diacono, vel lubdiacono, conjugato vel foluto, confanguineo vel affine· Si vero vir, aptas Ac conlimiles de mulieribus fibi faciat quxftiones: ita tamen, quod majora Ac notoria pœnitentiario noftro refervet, Ac pernitentem fibi tranfmittat, cum litteris, caufam déliât &circumftaotiasipfiuscontinentibus. Pœ-C poeniantes iterum cum litteris pœmtentiarii, abiolutionis & pœnitentix modum continentibus, ad fuum redeant facerdotcm; revertenti aliter non credatur. Hxc nedum in foro pcenitentiali, fed judiciali, prxeipimus firmiter obfervari.

Et quoniam fpiritus & carnis in dies fingulos crefeente concupifcentia, & refrigefcentecaritatp multorum, nedum ufitatacliimina multiplicantur, fed excogitantur nova , Ac inaudita pariter perpetrantur: noftro pceniteutiario indulgemus, ut fi in capite jejunii ad fufeipiendum, & audiendos publice pœnitentes, fefolum fiifficere noncrediderit, foetum unum vel plures, juxta pœ- D nitentium numerum, fibi adjungat.

De peccatis qux communiter funt in ufu, a facerdote inquiri poterit fingillatim: de ahis inufitatis non inquirat, nifi pcrcircumftantias, & a longe inquirat ; ut per hxc, expertis, dum eorum recenfetur memoria , detur materia confitendi ; inexpertis, dum celantur incognita, occafio de* linquendi oon pandatur.

Caveant igitur facerdotes, ne ex ardore avaritia poenitentias latas exponant venales.- quarum pretextu ipfis laicis remittatur corporalis pœnitentia, qua debetur ,' & ipfis facerdotibusquicquam temporalis lucri accredit, cum xterno fupplicio At brevi fru- £ ftu . Nullum etenim crimen tam grande quis timeret committere, quod per pecuniam coofpiceret fe pofle redimere. Hujus criminis reos, fi qui inventi fuerint facerdotes , (quos ipfo faâo fufpenfos ac fimoniacos declaramus) fi poftea Divina celebrare, immo verius profanare prxfumpfcrint, a noftra dicœcefi, abfque fpe redeunai, in perpetuum decrevimus expellendos.

In rebus vero nefarie acqutfitis, facerdotes iniungant parochianis «enitentibus, ut damnum paflis, omnino, u fupetfint, abla- ta reftituant . alias autem in eleemofyna— rqm quarumcomque largitiones ablata hujufmodi nullatenus convertantur.

Confitentife criminalia perpetfaflè, quamvis mentiendo dicat leabftioere non polle, curiofe fuadendum eft ĸ confutandum, ut abftineat: Ac quamquam vera pœnitentia dici non debet, admitti 'tatifen debet ipfius confcifio, Ac crebris & Ulubribus monitis fibi eh pœnitentia indicenda.

Nullus omnino facerdos crimina fibi con- I fettata revelet, vel verbo .vel figoo, vel quovis afic- modo,..fpecialiter vel generali? ter. Sed fi ^o dubiis prudentiori confilio X indiguerit, illud abfque ulla expreffione certe perfonr caute requirat : quoniam fic detegentes deponendos eflc Ac in ardum monafterium detrudendos, ad perpetuam poenitentiam peragendam, apoftolica dccrev't auctoritas.

Cuftodes carcerum incarcerates fuftineant libere confiteri. Quod fi de ceteroquifpiatn confeffionis gratiam inhibuerit carcerato, nifi vivens dc hoc condigne fatisfeccrit, morien ecclefiaftica careat fepultura.

Et. quia de rebus tranfitoriis nihil fupereft, quod animarum faluti debeat-anteponi, prxeipimus, quod cum fratres Prxdtcatores Ac Minores, tam in Quadragcfima, quam extra, cum tranfitum fecerint per parochias, confcflioncs fidelium libere audiant, & pœnitentias injungant : qui ," fi voluerint confiteri, proprii facerdotis licentia requifiu, & ecclefix parochiani oblationibus contuetis & debitis prius folutis, & fi fedes apoftolica eis amplius indulferit, vel indixerit indulgendym, hoc ab omnibus obfervetur , Et quoniam ipforum Fratrum prxdtcatto Ac fanda converfatio in ecclefia Dei produxiffe. frudum non modicum dignofeitur, ubicumque per noftram dicœcefim tranfitum fecerint , honorifice admittantur & procurer, tur honefte.

VI. *De extrema ua&lutr.*

SAlubre utique tam corpori, quam animx, unitionis extremx perpenditur facramentum, ad allevationem corporum , rcmiftkinem peccatorum, dignofeitur alimentum. Quapropter inter ceteri facramenta iflud non minimum prxeipimus vencan, & facerdotes parochos, quandocumque fuerint requifiti, ad vifitandum infirmos fe promptiffimos exhibere. Et qui difficiles fe exhibuerint in hac parte, & infirmis pœniientibus & petentibus, gratis abfque ulla exa&ione pecunix facramcntum hoc non contui»tint: cum gratia fit gratis data, & non pretio conferenda, couvidi fuper hoc, jux- ta canonicas fan&iones punientur condigne.

Pmterea praecipimus, quod icjeâa omni negligentia , perochialcs presbyteri , circa curam fibi committam vigiles fint follicíti, extra fuam parochiam abfque caufa rationabili nullatenus provocantesI & tunc loco fuo alium dimittant idoneum, qui ea qux animarum cure incumbunt, fciat & valeat adimplere.

Quod fi quemquam juvenem vel fenem , culpa, negligentia, velabfentia fui facerdotis, quod abfit, abfquebaptifmo, confeflione , Dominici corporis perceptione, ac ex

tre-

unftiooe proveniri morte/ contigerit : Atnanifcftc iitjuct, <itod fine audoritât· ec-"~*——
ChR-$H i*ccrc*cj ^per conviâus, a celebratio- elefie, cujus judicio approbandus vtl repro-
ui;. ne Divinorum protinus fufpendatur: cujus bandus eft contractas, non funt matrimonia ,,i,.
■yfufpenfio minime relaxetur , donec tam contrahenda: quanquam alias contraâa pro»
Sande crimen pernitentia condigna mcruc- pter hoc minime diffalvantur.
; expiari.

Et quoniam quidam laici imperiti, de hoc Et quia ex infolentia contrahentium fic.
facramento nequiter feoticntrs, illud abhor- aliap nonnunquam ecclefiaftici judices ni-
rent in cantam, quod vix velint illud fu* mium perturbantur, & perplexitates inextri-
feipere etiam in extremis, fatue aftiman- cabiles in caufis matrimonaiibus (acpius in-
tes, quod poft ipfius fufeeptionem, carnis ducuntur: flatuta canonum cxequcntes, fta-
cfum, nudis pedibus inceflum, compülam tuendo praecipimus : quod cum matrimonia,
carnalem etiam cum uxore, legitima, fibi modo fupradiâo contraâa, fuerint folemni-
fqre pcenitut interdiâa.· praecipimus paro- xanda, trina dcnunciatio in ecclefiis, in qua-
chialibus pfcsbyteris, ut ubi noverint tan- rum parochiis habitant copulandi, diebus j
tam bcrefim pullulare, contrarium predi- Dominicis & feftivis per presbyteros paro
ceqt, parochianis notificantes inter cetera, chiarum, publice proponatur; quarum que-
hoc facramentum pofle licite iterari ; dc libet coâo dierum contineat fpaiium, ut lu-
quod uqâi, fi ab infirmitate poftea conva- }>ra illum terminum, qui voluerint, & va-
luerint, carnes comedere, nudis pedibus am- ueriat, legitimum.impedimentum apponant.
bularc, dc, fi conjugati fuerint, uxoresfuas Presbyteri etiam quod per fe ipfos potuerint
cognofcere , occafione hujufmodi omittere inveftigare, & quod per fe vel per alios in-
non tenentur. venerint, illud litteratorie fignificent quibus
incumbit iotannitates contraâuum celebra-
re. Quod fi contra copulam contrahentium
appareat pfobabilis conjeâura ; contraâus
interdicatur exprefle, donec quid 'fuper ii? -w
fieri debeat, canonice dijudicetur. Si vero
aliquis impedimentum apponat, cui fama vi-
cinis non confentit, juret ftatim quod illud
non obivit malitiofe: injungatur fibi quod*

VII. *Dt vutrimonie.*

A^Arnalis concupifctotie vitium ex inobe- pponens vero, quia matrimonium legiti-
dientia primorum parentem contraâum, mum impedivit, canonice puniatur.
itq tranfivit in pofteros, ut quanquam bo- Prstcrca quia quidam diabolicx fraudis
no baptifmi gratia renovatus, confirmatio- inftin&u, legitima matrimonia, contra prs-
nis robore folidatus, dc facro viatico re- ceptum Domini, dilTolvere fatagentes, cum
creatus exiftat, non eft tamen per omnia diverfis in diverfis provinciis contrahere non
priori innocentis reftitutus; iromo prioris verentur : fub ptma excommunicationis fir-
concupifccmie fomes adhuc remanens, ipfum miter inhibemus, ne aliqua extranea dc igno
inquietare non ceflat, per quam colaphiza- tapericna, ad contrahendum matrimonium,
tur ftimulo fatatue, inceflanter nitentis ho- in noftra diocefi ullatenus admittatur, do-
minem per hoc ficut per ceteros nocen- nec per litteras loci ordinarii, in cujus ju-
di modos ducere ad interitum . Homo rifdiâione moram traxit diutinam, conftiterit matrimonium legitime bannatum fuif-
tamen , fi legitime reftiterit, propter cer- fc, dc fe poflic contrahere abique ullo impe-
taminis hujus viâoriam majus meritum dimento docuerit evidenter. Idem fiat, e-
conlequetur. Ad vitandum igitur hujus con- tiamfi contrahentes fuerint noftrx diœcefis.·
cupiicentix malum, matrimonii (aeramen- dum tamen diverforam archidiaconatuum ,
tum ab Apoflolo poft peccatum hominibus vel parochiarum . Sacerdotes folemnitatem
eft conceflum, quod a Deo in paradifo dc matrimonii aliter celebrantes, nec non dc
ante peccatum, ad officium fuerat inftitu- ipfa contrahentes, puniantur poena concilii
tum. Hoc per fponialia de futuro initiatur, generalis.
per mutuum confenfum de prxfenti ratifica- Cum autem matrimonium in facie eccle-
tur, per carnalem copulam confumtnatur . fise fuerit folemniaandum, palam dc inoftio
Debet igitur hoc facramentum, cumdifcre- ecclefix facerdos interroget contrahentes, fi
tione magna dc reverentia celebrari, in lo- igitur invicem confentiant, ab ipGs fingilla-
cis honeftis, dc tempore congruo, cum om- fufpcfti fint, nihilominus inveftiget,
ni modeftia, dc maturitate: non in taber- an ad contrahendum vi metus vel violentia
nis , potationibus, dc commeflationibus , fint indu&i. Et fi de hoc per utriufque vel
non fecretis horis, latebris, de fufpcctis, fed alterius eorum confcfliprem conftiterit, ul-
palam dc fobrie celebretur . terius non procedat : alioquin eos inftruat in
Et ut in ipfis contrahendis forma de ce- vulgari, quod fe invicem accipiant fub his
tero obfervetur, a qua vidimus quamplurimos deviare, dc nonnulla animarumeveniiiepericula.* praefentis fynodi auâoriiateftatuimus , ut nullum matrimonium, nulla fponfalia, nifi in prxfentia rectoris ecclefic, (eu (acerdotis parochialis, dc trium fide dignorum, in poikrum contrahantur, qui, fi fuper forma de modo cootraâus lis inter contrahentes oriri contigerit , valeant fuper hoc veritati teftimooium perhibere . Contrahentes vero extra formam praediâam, dc prxfcntes in contraâu, per locorum ordinarios graviter puniantur. Licet per legitimam viri dc mulieris confenfum legitima matrimonia contrahantur: quantum ad ecclefiam neceflaria funt verba vel figna , confenfum exprimentia dc prefenti. Ex quo

verbis; Accipio te in meam, dc «go te in meum : eo quod per haec verba vel confimilia, legitima matrimonia contrahuntur. Ubi vero fponfalia contrahuntur, qu« funt futurarum nuptiarum repromiflio , ut puta fub his verbis vel confimilibus : Accipiam, vel

habe-

habvbo te in meam, fic ego te in meum : A
ANNO CHRISTI vel qualiter~~cumque~~ clam vel palam matri-
monium iit contraftum, folemnitate minime fubfecuta , per utioque caiu ipfis contrahetmbu^ *carnalem* copulam interdicimus , donec tnnx dentmciaticnts fafla luerint, & iolemnitas in tiacie ecclefia- adimpleta . Qii piius inter le commifcenr, graviter pqmantur , quanqi.ain aliud non fupcriucril impedimentum

Ad hxc, quia propter clandeflina &. interdicta matrimonia, nonnulla animarum pericula Contingit pluiies evenire, cum non appareant legitimi tcftes per quos contradit* pollet probati : multotiensevenit, ut conjunct legitime, feparentur, & illegitime contundi cum luarum tolerentur periculo animaiuin, eo quod ecdefiafticus judex nequit in dubiis certam ferre fententiam . Omnis talia matrimonia contrahentes, ab ingrcflii ctclefix * : lalva nihilominus poena concilii generalis foboli impofita ex talibus nuptiis procreatx . Sacerdotes parochiales, fi talia conjugia nedum celebrare prxlumpferint, vel contempferint prohibere, vel quifeunque retulaiis ipfius prxfumpieiij inteVefle, iulpen-
dians ipiins prxiumpieiij interelic; iinpen-
Ierduin ab otficio per triennium declaramus ,· pernr fubdendum nihilo minus graviori, li culpx tur qualitas id poftulaverit fufcipiendum .

Gnca fornicariarum abjurationes hanc formam de cetero prxeipimus obiervari, ut delinquentes juramento prxftito fe aftring.rnt. Quod fi ipfos contigerit p<ti poftea recidivum , poenam corporalem, abfque ulla contradidiore fubibunt, qux ipik arb'trio fui judicis imponetur. Quam fi poftea incurrerint, & luper hoc convicii fuerint, vel conicili : tunc delinquentes fine juramenti exadione contrahant fub hac forma.· Ego ex nunc accipio tc in meam, fi de cetero car
nalitcr te cognofcam.· dc ego te in meum, *ii* a te dc cetero carnaliter cognita fuero . Qiem quidem contrahendi modu n redigi prxeipimus in feripturam · ut per ipfam, tn dubio, reigeftx veritas comprobetur. Quod fi contrahentes poilea fe carnaliter cognoverint, & fuper hoc fides fada fuerit in judicio: compellantur matrimonium, ante lie contraftum , in facie ecclefix folemnizare, infra certum tempus arbitrio judicis moderandum .

Studeant mariti juxta verbum apoiloli uxores fuas diligere , eilquc debitum reddere conjugale, fic ijfis juxta fubftantix fux vites vi-x neceflana exhibere: ad qux, cum oportuerit, eoidern decrevimus compellendos. Advocatos necnon & ptocutatures, qui de cetero in caufis matrimonialibus, quicquam mJitiole opponunt, quo minus leuinmum matrimonium, dcbiium lottiaiureffeûum, vel ut in ceteris caufis eccieflallicis proccITus ittdicia'is contra jufttttiam diutius remaneat iq fulpenfo, prxlentis fynodi apI robatienc excommunicamus : & nihilominus lupei hoc cotivtflo* a tuis officiis per annum decrevimus fu(p«iidcndos .

Canix vero divortii poftquam fuerint examinata: , & plene inftrudx, ad officialem noifium cum toto procclIu habito remittantur , per iplum canonice decidvndx, ficut haflenus heri couiucvit.

VIII. *De Ordine in genere.*

ANNO CHRJSTI ·7

GUM ad fpiritualia officia exequenda aB inqx ndi fint tales, qui poflint digne facramcnta Dominica penradare, qux per alios, quam per illos, qui ad hoc facros ordines iufceperunt, nequeunt difpenfari · cum omni reverentia venerandum eft Ordinis facramenhim , per quod txtera minifttandi fo-
Biis clericis eft attributa facultas. Quicumquc igitur qui ad tam dignum acceflerunr facra mentum, prxeipue factos ordinesfulcepturi, cum omni munditia corporis fic coidis, fada confcflione , & recepta pœnirentia, idem affirmant. Quibus ex caufis. ad ordines fuicipiendcs accedentes, diligenter attendant, · prudenter advettentes, an fint legitimi, nec dum légitimât! ; an incgulâritatem notam ex aliqua caufa contraxerint, ut puta quia fuerint homicidx, judices, advocati, didatores, feriptores, exeeutores in caufa fanguinis ; an fimoniaci, vel interventores fimoniaex pravitatis, vel fimonix viiio infedi ; aut an ab haircticis, fchifmaticis , vel nomiCnatim excommunicatis factiter promoti. Item an bigami, corruptarum mariti, vel fractarum virginum violatores; an excommunicati, vel furtive ordines adepti, vel in lufceptis taliter ordinibus miniftrantes. Item an facrilegi , iortilegi, dxmonbus immolatores , incendiarii,. ecclefiarum effradores; an confcienriam habeant peccati mortalis, vel confimilibus criminibus fuerint irretiti, qux irregularitatem inducunt. Quos omnes fufpenios effe ab exeeutione fui officii declaramus, & a receptione ordinum fuperiorum , donec fuper defedibus vel criminibus hujufmodi cum eis canonice fuerit dilpenfatum , omnino decrevimus repellendos.

Item ad propriam recurrant confcientiam, D quo flne ad ordines afpircnt, ut Deo & ec clefix virtuofius Sc gratiofius famulentur, non pro temporali queftu, nec beneficiis a fuis ordinatoribus extorquendis, quoniam tales fimontacos reputamus.

Caveant ad facros ordines promovendi, ut titulum habeant fufficicntem, fine quo omnibus ad facros ordines accedere interdicimus facultatem: alioquin ipfos tanquam furtive promotos decrevimus reputandos, eo quod intentionis r.oftrse non eft aliquos aliter ordinare.

Et quoniam quidem promovendi, advertentes fe non pofle abfqite titulo ordinari, Ecunr clericis bénéficiât·'* vel laicis pacitcumtur, ut eis per chartam nomine tituli conferant fpirituale aliquod vel temporale, eam-<k-m chartam ab eifdem poft fufeeptosordines iccepturi : hujulmodi beneficiates, Setaliter ordinatos , tanquam fimoniacos, ab officio & beneficio decrevimus fulpenfos . Lacosvcio pactionis hujus mediatores, confciqs tintat fraudis, excommunicationis maioris lenteatia innodamus - - - -

R.ehf>ibtis ac fxcularibus clericis diftriâe

prxeipimus, ne aliquos dé confiatribus luis ad lacros oidines nobis audeant przfentare . nifi eis ante ordinum fulccptionem in fufficiemi & perpetito titulo velint & valeant providere. Alioquin ficut ordinatos, ita prae·fentatores eorum . fufpcndcndos decrevimus a Divinis.

Nullus

anno CHRISTI ,,,7.

' Nu„us el'am' et'' d® fufticicnti titulo fit Prov,his, abfque fui archidiaconi litteris patentibus -fuper natalibus & honcfta converlaticne, ad hujufmodi ordines tukipiendosaccedat ' religiolis & bénéficiatis dumtaxat exceptis.

Cum abbates, priores, vel faltemfubpriores, aliquos de confratnbus fuis ad ordines recipere contigerit : fub pcena excommunicationis diftridc prxeipimus, quod nullum ante annum probationis effluxum, vel fadam profeflionem, nobis prxfentent abfque luis patentibus litteris: ne ipfis forfitan ad fzculum revertentibus, nos vel fucceflbres noftros fuper eorum provifione fatigari contingat.

Ad hxc , quoniam quidam extranei fe oriundos dc noftra diceccfi, ac fervi fe liberos multotiens mentiuntur, ad quod probandum conduâitios telles & fallos producunt : nos tam ipfos, quam telles cotum, pro hujufmodi fraudis commento, excommunciationis vinculo innodamus.

Item quia quidam eccicfiarum redores , cum eos ad ordines fufeipiendos contigit evocari, fe aflerunt in facris, cum non fint, ut fic nobis valeant & officialibus nolitis illudere, ficutalii, qui cum fint audoritate concilii privati, fe procurant, abfque noftra confcientia, inter ceteros ordinari : C tam hos, quam illos, ab officio fufpendi-'" mus & beneficio, donec primi fuper illufione hujufmodi nobis fatisfccerint, & in facris ordinibus fuerint conftituti ; fecundi vero beneficia fua dimiferint vacua, aliis libere conferenda. Alioquin, fi ipfa prxfumpferint gpftmodum retinere, fruâus, fi quos cx ipfis perceperint, quos confiât non efie fuos, cum integritate reftituere compellantur; quos fi relinere contenderint, tanquam rei ecclefiaftica; invafores excommunicationis fententia percellantur. I

Clerici ab alieno epifeopo ordinati, non prius ad exeeutionem fui ordinis in noftra diceccfi admittantur, donec de eorum ordi- rv natione, litteratura, converfatione„moribus, " nobis vel locorum archidiacono fidem fecerint manifeftam.

Redores vero ecclefiarum parochialiutn , ad ordines quos beneficiorum fuorum cura requirit, infra conftitutum tempus fe faciant promoveri, & refideant perfonaliter in eifdem, fi ptxnam generalis concilii voluerint evitare: nec ecclefiis ipfis per vicarios, fed per feipfo· defendant, nifi dignitates forte annexe fuerint, vel prxbendx; in quo cafu ipfos habere vicarios canonice conftitutos, a jure novimus efle pcrmifliim.

IX. *Dc ccclˆfib, ctfpcliu, & cretorilj* cm- *ftmcndb tT rtpurMuUj.*

QUooiam ccclefiarum ordinatio, a quocumque conftruâx fuerint, non in congruentis poteftate, fed loci dkneefani, conftere dinofeitur, prout utriufque juris fanda &fah>bris decrevit audoritas ; nec liceat cui* quam ecclefiam, velcappellam de novoconftruere abfque epifeopi fui licentia fpeciali : prxeipimus, quod nullus ecclefiam, vel cappellam in noftra dioecefi de novo fabricare prclumat, nifi noftro primitus requifito & accedente confenfu; nec in eifdem Divina aliqualiter facere mimilcria, nec ipfa fine nofiro confentu totaliter diruta renovare.

AMNO CHRISTI

Cappcllzvero cum fuerint fic contiruda, nihil in ers fiat quod in matricis ecckfiz cedat praejudicium. Illa etenim nonnunquam , de redoris aflcnfu, mediante luftitu concedtintur ; hoc adjedo, ut id fiat abfque juris praejudicio alieni. Quo cafu flatuimus , ut facerdotes in didis cappellis mimftrantes, univerfas oblationes , quas in ipfis ofterri contigerit, ecclefia: matricis redort cum integritate reftituant. Et Ut fibi iupor hoc (alubrius confutatur, didos facerdotes ad idem religione facramemi prxeipimus obligaii. Li bertàtcm etenim, qux de concedentis behi- "gnitate præceflit, in luam lxfionem nolumus redundare. Hoc nedum de conftruendis , fed de |am fimili modo conllrudis , firmiter prxeipimus oblcrvari y«Si quis autem reftituere contemplent, prater reatum pe.-jurii, ipfum fufpenfionis viriculo, donec re-11ituerit, innodamus. Si vero laicus reftitutionem impedierit, ac poft trinam admonitionem non deftiterit ab impedimento.- hoc ipfo majoris excommunicationis incurrat fencentiam.

Inhibemus etiam, ne in cappellis qux proprios parochos non habent, parochianismatricis ecclefix, nec aliis quibufeumque, i-i cramenta vel facramentalia miniftrentur : niti aliquibus aliis amplius fuerit indultum. Nec fit in ipfis fons baptifmalis, nec in eifdem nuptis vel Divina celebrentur: nifi fundationis tempore, vei poftea, majori^onatx fuerint libertate, & ob hoc matrix ecclefia honorem receperit competentem. Obventiones tamen carum, quas a prxdidis perfonis contigit provenire, redort, ut przdiximus, referventur. Idem de oratoriis, qux in aliquorum domibus conftruuntur, flatuimus obfervari.

Ad hxc, onus hujufmodi conftrudionis & reparationis, cancelli nutricia ecclefix, ad ipfius ecclefix redorera; navis vero ecdc-fix, ad parochianos , volumus & prxeipi- mus ~~pertinere, conf~~uctudine contraria non obftante.

Verum onus cappellx qux diftindam habet parochiam, ad ipios cappellx parochianos totaliter pertinebit ; eo quod ob ipiorum favorem & commodum luit conftruda ; & nihilo minus matrici ecclefix, fi refedione indiguerit, juxta diferetionem locorum archidiaconi , ipfos decrevimus pervenire.

Quia domini terrarum In diverfis parochiis terras polfidentes, & In una illarum tantummodo perendinantes, ad onera ecclefix, in cujus parochia non inhabitant, kd pfui famuli & fervientes, ipfis parochianis incumbentia contribuere contradicunt ; ut hujufmodi calliditati in pofterum obvietur, prxfentis fynodi audoritate flatuimus, quod domini hujufmodi, onus reparationis ecclefix ôc coemeterii, fecundum portionem terre quam poflident in eadem parochia, ficut ceteri parochiani agnofeant & perfolvant totaliter in futurum; ét ipfi ad id faciendum , fi neçeflarium fuerit, per illarum ecclefiarum prxlatos , per omnimodam cenfuram ecdefiafticam , de cetero compellantur .

Si quis vero altare cum parietibus *fc* tcdo in ecclefia, cxdevotione velit conftrue-

re :

■ —“re: hoc fiat, prius a nobis petita licentia A CHRIVri & ot>,enta › ac dlignata perpetua & fufficien-
,,i.. ti tuftentatione ad reparationem hujufmodi aedificii, cum indiguerit .' ita quod parochiani propter hoc procedente tempore non graventur .

Onus oratoriorum, quz in privatis domibus conftruuntur, & etiam cappellarum proprios non habentium parochiaoos, ad ipfosum dumtaxat pertineat fundatores, item ecclefix & cappellz, quz fl fuerint fuperHuz vel diruiz, an debeant reparari , vel aliis uniri, an totaliter deftrui, ordinandi potcftatem nobis -de cetero refervamus, juxta canonicas lanftiones.

X. Dt dedicatione ecdefiarum.

Shut nos ire filii de natura, per baptifmatis facramentum faftj fumus templum Domini univerfi I ita privata domus a ceteris materiali fubjefto non differens, per invifibile-dedicationis minifterium, Dominicum templum efficiiur. in quo, cum tanquam homines fragiles & imbecilles excefferimus , a Deo mifericordiam imploramus, & veniam “deliftorum : in hoc loco, flt. non alibi abfque caufa honefta, & neceflitàte magna, hoftia falutaris viva & vera, offerri habet manibus facerdotum , ficut liquet omnibus quibus przeepta funt nota novi & vc-C teris teftamenti.

Idcirco officii noftri debitum exequi cupientes , fingulis ecdefiarum reftoribus nondum dedicatarum przcipimus: quod ecdefias fuas curent taliter parare, ut ipfas dedicare poftimus, cum vacaverit nobis tempus. Et tfquzque probabilis ignorantia nos circumveniat in hac parte, decanis ruralibus injungimus , ut de ecclefiis non confecratis nec.....; & de aliis, de quibus dubium eft an fuerint *confecta te* (eo quod certa coniterationis indicia non apparent) nos vel officialem noftrum, citra felium Nativitatis beatae Mariae, non omittant reddere certiores: alioquin ipfos vdut inobedientes gravi- Pgenteiis vd ftannetis pro infirmis, ut poftter puniemus .

Et ut matri a filiis honor debitus impendatur, ftatuimus, ut anniveriariusdedicationis dies, a parochianis omnium ecdefiarum, & etiam cappellarum adjacentium non dedicatarum, velut dies natalis Domini folemniter celebretur : fle quod parochiam' ipfam, velut matricem, fuis oblationibus venerentur Parochiani cappellarum dedicatarum fle non dedicatarum, przdifto die, & die fefti landz matricis ecclefix, ad ecclefiam tnr> tricem accedant, honorem debitum , qui a filus matri debetur, devotis precibus impenfuri : non ut parochiani cappellarum dedicatarum offerant, nifi velint, eo quod oblationes fuas in cappeilis dedicatis, ipfosfacere oportebit .

Ut autem confecrationis impenfie memoria perpetuetur : przcipimus, quod dot is quantitas quz in deuicatione ecclefia eft collata, dirs dedicationis & annus, nomen confecrantis, numerusdierum indulgentia a confecrante concctfz, ia Kalendare ecdefiarum confcribantur I

XI. De coemeterilj cappeliamm, de matrice tccbfia longe diflantitem , dedi candie.

QUia propter locorum diftantias, fle viatum diferimina, ac inundationes aquarum, nonnunquam cappellz infra parochiarum limites conftituuntur, certos parochianos,. fle diftinâos fines habentes, de quibus reâores omnia percipiunt emolumenta: advertentes per hoc viventibus parochianis falubriter fuiffe provifum, fed in nullo mortuos relevari, ftatuimus, ut ubi defunftorum cprpora, propter impedimenta przdifta, ne-* queunt abfque nimia difficultate fll periculo Bad matricem ecclefiam tumulanda deferri, fi cappellzdiflent a tuis ecclefiis per duo militaria, vel fint minoris diftantiz, dum tamen aquarum nimia inundatio tale przftiterit impedimentum, reftoresecdefiarum, fi locus fuperfit, faciant ibi fumptibus parochianorum, coemeteria przparari : ut cum per loca ipfa tranfitum fecerimus, ea bene dicere valeamus, in quibus corpora parochianorum earumdetn, ad vitandum hujultnddi pericula (abfque matricis ecclefix prxjudicio) reponantur.

Dedicentur cappellz ecdcfiz ipfz.· cum orationes in locis dedicatis cfficaciz fint longe maioris

XII. De eeticfiarwn ornamentit, 0* *cortem cn ftodta.*

UT ornamenta ecdefiarum , quibus quafi propriis inftrumentts facramenta ecclefiaftica mimftrantur, fint fulgida & honefta, exemplum nos docet doftifftmi Salomonis, dum vafa domus Dei ex auro puriffimo conftituit fabricari. Quapropter przcipimus , quod quzlibet parochialis ecclefia, & etiam cappella diftinftam habens parochiam, munda & decentia habeat ornamenta.

Sit in aliqua ecclefia faltem unus calix argenteus, purus vel deauratus : feyphus ar- genteiis vd ftannetis pro infirmis, ut poftquant Euchariftiam affumpferint , loturam digitorum fuorum facerdos fibi pizbeat in eodem. Sint duo corporalia munda & integra cum repofitoriis : duo paria veftimentorum , plenare unum , feftivale, aliud feriale : quatuor tuellz ad majus altare, quarum faltem duz fint benediftz, & una illarum cum parura .

Item ad quodlibet alrare, cum contigerit Miffam inibi celebrari, fint (uperpellicea duo , & unum rochetum : velum quadragefimale : velum nuptiale: palla mortuorum: frontellum ad quodlibcr altare : Miffale bonum, graduale, troparium , manuale bonum , legenda , antiphonale, plalteria , ordinale, venitare, hymnare, coiledare ; prxlenj fynodus feripta habeatur in fingulis ecclefiis citra fcftumS. Michaelis.- cifta ad libros fle veftimenta : pyxis argentea vel faltem eburnea ad Euchariftiam cum fetura: chrifmatorum ftanneum cum icrura. affer ad pacem : pyxis ad oblatas: très phialz. facramentarium lapideum, & immobile: thuribulum; vas ad incenium: v„s ad aquam benediftam.· hcjaad tenebras : candelabrum Pafchale : dux cruces, una fixa, fle alia portabilis: imago bcatz Mariz virginis, flt lanfti loci ejufdem: ce-

/ reus

ANNO r,rus ■■■: du° cerei procefbonales: ce-A archidiaconi, vel laltern ipfius lecioris, Ji-~~—
CHRtsn latura fuper altare: campanella deferenda ad infirmas, & ad elevationem corporis Chrlfli-' lucerna boeta.- eampanellxad mortuos: feietrum mortuorum: baptifterium lapideum bene feratum: feneftrx vitre® fuflkientes in cancello Ac navi ecclefix . chr Ml

Qualiter hxc funt neceffaria in ecclefia Dei ad expfendum cultum Divinum , ufus ' nos inftituit quotidianus. Qttxdam illorum, prout utilitas expolcit in majoribus ecclefiis quxftifficiunt, duplicentur , vel triplicentur, in quibus fint hxc amplius quam aliis: diaconus & fubdiactfous, cappa chori, tunica, dalmatics, duo phyladeria ad cornu altaris , & unum ad patenam.

Onera omnium ornamentorum prxdiftorum, parochiani, ficut hadenus, ita de cetero fnppot tabunt, librismatutinalibus, unico fcilicet pfalterto, fencftris vitreis in cancello, & celatura fuper majus altare, dumtaxat exceptis: qux redores vel vicarii fupportabunt, prout in noftra diœcefihucufque fieri confuevit.

Ornamenta ecclefix, fecuras cuftodidicommittantur: non tamen fub cuflodfa laicorum, nifi id neceftitas major expoftulaverii. Nec tunc facra contingere , nec in ecclefia loco clerici aliqualiter tniniftrare prxfutnant.

Et quoniam audivimus, quod quidam no Cinftauro, ipfius cuftodcs,* coram redoribus bis & locorum archidiaconis illudentes, cutn fibi ccclefiaftica deficiunt ornamenta, tem pore vifitationis exhibent aliena pro fuis , mendaciter afferentes illa fua effe, qux ab aliis accommodarunt : hanc fraudem fub pœr.a excommunicationis de cetero fieri prohibemus .

Ad hxc, cum ornamenta ecclefix incurfu latronum contigerit afportari : fi propter defedum cancelli , ornatncntorym amiffo-rum periculum, ad rudorem; fi navis ecclefix, ad parochianos ftatuimus pertinere: ut per hoc, tam hi, quam illi, adfuppiendos tales defedus potius animentur.

Et quoniam inter ecclefiarum redores AcDinftaurum carnariis, altaribus, feuluminarifuosparochianos contentiones in ecclefiis fxpius fulciuntur, dum parochiani ipfi propria audoritate truncum affigunt in ecclefiis, vel extra, pro fidelibus eleemofynis colligendis , & prxfumunt, ut audivimus , publice predicate majorem fore eleemolynam, ad truncum tplum offerre, quam in manibusi proprii facerdotis: unde evenit, ut tam ab oblationibus debitis, quam ex devotione confuetts, corda infipientium avertuntur, & ecclefiarum redores in utriufque damnum incurrunt non modicum, & jaduram. Audivimus etiam, quod quidam laici oblationes candelarum, qux in fefto Purificationis beat» Maria Virginis , & aliis fcftis per annum, ex laudabili confuetudine fieri confueverunt, ne dum redores recipiunt, fed aliquando capiunt de manibus offerre volentium > fcelus hujufmodi palliantes, quod ex cera inde colleda , velint facere cereum coram cruce, vel alibi. Has duas laicorum pnefumptiones, tanquam nefarias, deteflantes, ftatdcndo praxipimus, quod omnes tales trunci in eeclefia affixi, feu coemeteriis, vcl juxta, citra feftum Nativitatis Joannis Baptift·, ab ecclefiis ipfis penitus amoveantur; nec iterum apponantur, abfquenaîtra,

centia fpcciali 1 ad quos truncos fi parochiani prxdicarc prxfumpierint, perpetuo amoveancur, & ipfi nihilo minus canonice puniantur. Si vero prxdidum citra terminum I amoti non fuerint : ex tunc ecclefias in quibus remanferint, donec amoveanrur, fuipeodnnus a Divinis.

Et quia laudabilis confuetudo erga fandam ecclefia pia devotione fidelium introducta , commutari non debet, fub confueto coloie canonicx pietatis: omnes impedientes debitas oblationes & devotas in ecclefia Dei, & redores ecckfiaium, quo minus de ipfis libere difponerc liceat, excommunicamus , B donec de injuriis , eifdem redoribus fatisfeccrint competenter.

Item audivimus, quod propter fedilia in ecclefia rixantur multoties parochiani, duobus vel pluribus unum fedile vendicantibus : propter quod grave lcandalum in ecclefia generatur, Ac Divinum fxptus impeditur officium. Statuimus, quod nullus de cetero quafi proprium fedile in ecdefia valeat vendicare , nobilibus perfonis Ac ecclefiarum patronis dumtaxat exceptis : fed qui orandi caufa primo ecclefiam introieiit, juxta proprix voluntatis arbitrium fibi eligat tundi locum .

Prxeipimus infuper , quod de ecclefiarum vel vicariis ecclefiarum, feu faltem cappcllarum parochialium , Ac quinque vel fex parochianis fide dignis, quos ipfi redores, vicarii, vel cappellani, de hoc duxerint eligendos, quolibet anno compujum fideliter reddant Ac redigatur in feriptis. Qiiam feripturam prxeipimus loci archidiacono, cum vifitat, prifentari : nec ipfum inftaurum in alios ufus, quam ecclefix, ullatenus convertatur. Unde fi parochiam pro defeftibus ecclefia, feu pro altis demeritis, amercian contigerit, de proprio fatisfaciant , inftauro ecclefix integre remanente.

Et quia nonnumquam certus redditus Ac bus aftignatur : prxeipimus, quod ipfa in alios uius ecclefix minime convertantur, nifi neceftitas vel faltem xquitas aliter fuade.it ordinare, loci archidiaconi vcl faltemredo ris accedente concciffu .

XIII. *Ne in eicl(fii) vel eœmeteriii earum mercate vel plecite facu'-arie teneantur , vel édifiete feenierta conftreantnr .*

Plus Ac mifericors Dominus , qui dum pro peccatis noflris irafcitur, mifcricordic recordatur, templa Dominica conftrut & Divinis precibus confecrari voluit Ar prx E cepjt. j„ qUibu$ p|ebs fidelis ab omnibus iorinfecis Ac fxculanbus opetibus abftitiens , per oblationes Ac pacificas hoftias, devotx prxeipue orationis , iram judicis mitigaret , ipfius clementiam humiliter poftulando. Quod idem omnium Dominus tam verbis, quam operibus, fpecialiter volens defignarc , flagello fado de funiculis, ementes Ac vendentes ejecit dc templo; affeverans domum fuam domum fore orationis , Ac per tale commercium fadam fuiffe fpeluncam latronum. Ne igitpr ubi delidorum eft venia impetranda, delida delidis gravius accumulentur: diftn-

—'ᶜᶜ~~"de prohibendo ftatuimus, ne in quibuicum-
omᴬSTI Ψ* acidus nofttx dirrcciis, atms earum,
,7» . vel cœineteriis, mercata (eu placita (xcularia de cetero teneantur ; nec ullas negotiationes quitquain exercere prxiumat; necxdtheta (a-cularia inibi conftruere , nifi pro communi utilitate, & hoftilitatis tempore, ncccilitas id expofeat. Et fi qux ha&cnus coidlruâa fuerint, ipfa prxcipimus demoliri.

Et quia tn ctrmeteriis dedicatis multa laudoruin & (ahandortun corpora tumulantur . quibus debetur omn>s honor & reverentia ' l.tcerdotibus pcrochialibus diftride prxnp mus, ut in ccdtfirsftus denuncicnt publice , ncquifqiiam ludas, eboreas, ve) alios ludis mfi Mɳ-Hos in cœr.H-tcriis exercere prxfii-B
/- I p xripiic nt vgili s, <\ m feftis Sandoiiim , cum hii'tlmodt ludos theatrale*
1. c dreffe & " ludibriorum ipeüacula introJuftoS. per
-ii quos ccclefiarsim coinqnin-itur lioneftas, (a-
t.«d . 3<- fl| or(jinc$ deteftentur. Quod fi aliqui, poft fadam dcuunciationem , ludos hujufmodi Aquai>quam improprie didos, eo quod ex eis crimina oriuntur) exercuerint: praedidt facerdotes eorum nomina loci archidiacono, vel ipfius ofhciali, denuncient , ut ipfi pro fi is demeritis canonice puniantur.

\1V. *I t coemeterm tijiffenJii* iT *aremwit irrjcfitiint.*

SAera loca ab omnibus venerari, tam jure civilis eft tatto, quam iacrorum canonum tuber audorita<. Idcirco eccleiiariim cirmcteria, cum quia iinda, tum quia fandorum reliquiis (andihcata cxiftnni, ab omni immundira prxcipimus cuftodiri : maxime ne brutorum animalium (ordibus macule, iur.

Hmc etiam, quod omnibus, quibus ipfi* claudendi onus incumbit de jure & confuetu.iine, iniungimus & mandamus* ut ctrcumquanue muro vçl folTato ipfa totaliter claudant & confetvent claula , ne bruta animafia , porci prreipue ingrediantur. Quod fi redoes ecdefiarum vel piesbyteri parochi.iies, ad quos cœmeterioruin cuftodia dignolcnur principaliter pertinere, propria animalia , vd aliena, ibidem dq aicant, vel depalet permittant: ipfos per locorum ordinarios decrevimus graviter puniendos. Et ne ex aliena culpa propriam negligentiam in pofterum valeant excufare: compellendi par:>ch;anos fuos quacumque cenfura ccderaftioa, decenter & honefte fiia ccmeteria claudere, prxfentis fyoodi audoritate ipfis plenam committimus potcftatem .

Et quia inter reâores ecdefiarum & fuos parochianos, fuper ^rboribus in ccmeteiio crelcemibus altercationes oriri fiepius intelleximus, ut. ifquc ad fe iplos pertinere contendentibus: hujus altercationis dubium delatare juris feripti potius quam ftatuio decidere xftimamus. Nam cum cccmetetium , maxime dedicatum, folum fit ecdefi»; & quicquid plantatur, (olo cedat: (equitur ne-
.cdTaric, arbores ipfas debere inter facultates ecckfiafticas annumerari, de quibus laids diiponendi nulla eft attributa facultas; (cd, ficut facra kriptura teftatur, foils iacerdotibus diipofitionis cura indifcuftc a Deo curr.milTa docetur . Verum , quia arbores ·pfae . propter ventorum impetus, ne eccle-
A fits nocearnt, fœpe plantantur prohibemus , ne ecdefiarum redores ipfas parfumant pro- q j r b, j
flernere indiftinâc, nifi cum cancellus cc- ui>.
clefix neceflaria indigeat refeâioo·. nec in alios ulus aliqualiter convertantur, preterquam fi navis ecclefie indiguerit fimiliter refeâione, 6t redores propter parochi* indigentiam , cis caritative de arboribus ipfir—
duxerint largiendum. Quod fieri non p^ecipimus: fed, cum faâum fuerit, recotnmendamus.

XV. *Dt ittmmnit tttkfiAntm, fxrfotl; & rtbm tentui.*

SAndam matrem ecclefiam , qux nemini claudit ingrefliim, vel gremium redeundi , non folum patres apoftolici, fed etiam Romani principes in unitate multiplici decorarunt : ut fit ipfa tanquam pia mater, qux in finu fuo recolligit univerlos: ita fingitlt boni, five mali, ad ipiatn confugientes , fub ipfius chlamyde proteguntur illcfi · Hanc libertatem ecclefiafticam bonx memorix Othobonus, quondam in Anglia ledis apoftolier legatus, prudenter attendens, decrevit ftatuendo · ut fi quis aliquem, adecclcfiam, coemeterium, vel clauftrum confugientem , inde abflraxerit, vel neccflaQum vidum fibi prohibuerit miniftrari; aut fes
C alienas in prxdidis locis depolitas, boftiiiter vcl violenter afportaverit, vel alportan fecerit ; aut abftradioncm aut prohibitionem fuo nomine fadam, vel a luis familiaribus, ratam habuerit ; aut talia prcfumcutibus auxilium , confilium, vel confenfum prxbuerit, publice vel occulte : fore ipfo facto, vinculo excommunicationis innodates, a quo non prius abfolventur, donec ecclefie damnum paflx fatisfecennt competenter. Hxc digna xmulatkme fequentes, adjiciendo (latuimus.* ut nullus in prxdid's locis, etiatn laicus in laicum manus injiciat temere v:oJencas, vel ad paUiandsm propriam injuriam vel alienam, locum facrum prxiumat affirmart profanum, vel aliam perfonis ecclefiafticis, rebus earum, aut familix, contra immunitatem a fanâis canonibus cis induitam, injuriam irroget, vel gravamen. Alioquin contravenientes vinculo excommunicationis concilii innodamus: ceteris poenis in ftatuio ipfius legati enumeratis, in fuo tcbore nihilo minus induraturis.

XVI. *Dt dtnlêur tenftrvanAit, ù rtptrndil.*

INgratiiudinis vitio & avaritie labe quo- · Dttfi £*
rumdani llatum novimus quamplurimum ** «Hλ »·
dejugari ~ qui, cum beneficiis ecclefiafticis,*** 4^
£ fuis nonnulla percipiant emolumenta, one- (rari
rá incumbentia negliguat fupportare, sed»
ficta ecdefiarum integra confervere, & reftaurare dirupta non curantes; immo, aut bona percepta in hntt avaritiae aicondunt aut vclut prodigi, inutiliter confumere non verentur.

Hinc eII, qued ftatuendo & monendo diftiiftc piaciptmus, ut clerici univerfi, ecclefiarum fuarum cancellos, domos, & cetera aedtf.cu defttucla, de novo conftruere, & ruinola fulcire, prout indiguerint, non omittent, u: cum nos, vel locorum archidiaco

—"—""d«ac mos; ρ·< loca ipfa tranfire contigerit , A
CHRfSTj r4,vân,u$ 't dem ho/pitare h-mcP.e. Qji fi
,,ii7. 1 inuniti per n'u vel diâusarchidiaconos, prx-
rri.Ta per duos menfes facere detredaverini:
ex tunc, juxtapnediâ* legati ftatutum, tan-
tum de ecclefiarum fiiarum frudibus plcn—
rie * prxcipimus, quantum ad rcfcâk>n<.m
prwipie· hujufmodi fufiiciat peragendam.

XVII. *Dt vit» tf h»efl»lt citricarlau.*

UT clerici a vulgari vita reclufi, mundi voluptatibus non intendant, facris ctl canoriibus difiinitum .· quorum etiam aliis exemplare, ceteros morum gravitate & converfatione laudabili decet pixcellere. Ne igitur clerici ad gubernationem pofiti populorum, per vitam malam & geftus incom pofitos efficiantur ruinx, tam proprix, quain multorum: ftatuendo pnecipimus, quod cie-' xici univerfi, quorum opera lucere debent coram hominibus, vita bona, converlatio- nc hunefta, & faaâis moribus fe exornent; ut non folum verbo praedicationis, fed vitx proprix integritate, errantes ad viam ventatis revocent fit falutis.

Et nc in ipfis *fuperbix* vitium, quod om-
oô- nis peccati & perditionis * ^uit, pra^lomt-
nclurpnecipimus, quod pannis fericis vel viridibus, aut rubeis, feu fubtelaribus manicis, folutaribusconfutitiis, caligis aliis quam nigris , framis, fellis, peâoralibus, calcaribus deauratis, aut alio quocumque ornatu fuperfluo non utantur, fed habitu & inceffucorporis, Deo fic hominibusftudeamcomplacete.

Omnes perfonx in dignitate, necnon reflores eccleiiarum in facerdotio conftituti, ac parochialium ecclefiarum vjcatii , cappis fic fupertunicis utantur clarfs, fic maxime in civitatibus, via, fic in plateis, coram fuis prxlatis fic conventibus clericorum. Hoc idem faciant facerdotes, quanquam minime bénéficiât!, fi fibi fuppetant facultates : qux fi defuerint, volumus tamen fic prxcipimus, p, quod tam ipfi, quam ceteri clerici omnes conftituti infacris ordinibus, fuper indumentis faltem utantur claufis, ut in omni cafu , per habitum exteriorem, per quem interior defignatur, clerici a laieis difeernantut .

Induant fe clerici veliibus unius coloris , fic non varii, nec permixti: quoniam omnis ornatus ad jaâantiam adhibitus , efle debet a clericis alienus. Etficut nec fulgidis vefli-
· *Dtlf* de- b"» fe ornare ", ira non fordibus deturpa-
bint / re . Nam ut exquifitx delicix. * nec affe-
"'r* "r <f'ûatx fordes , laudes.

Clenei velles habeant , nec longitudine
liir nec brevitate nimia ridiertofas : nec fibulas, nec annutos deferant, nec corrigias lericas, auri vel argenti habentes ornatum. Circa,, capitis tonfuram, honeftatem oftendant, ut E' comam nullatenus nutriant. fed crinibus fic patentibus auribus incedant, coronas habentes fphxricas fic decentes, quas infulis cooperire , fub pena ftatuti legati Othoboni penitus prohibemus. Moribus fic verbis pudorem indefinenter oftendant: ad quod defignandum, praedicatores turturi comparantur. Et quoniam in compofitione corporis, qualitatem indicant mentis: fic inceffu clerici debent efle ornati, ut gravi.ate itineris , mentis maturitatem oftendant.

Item a pravorum conioitiic fi· abftineant
Sxpe etenim pravorum confiutia bonos mo- chkkti
les corrumpunt , fit diutina conveHatione fubvertunt. Leâionibus fic orationibus intendant aflidue.

item clerici modefti fini fit fobiii, abitinentes fe a crapula fic ebrietate. Nam, ut ait Gregorius, gula nihil turpius eft , cuius faetor eft io ore, pallor in facie, tremor in digitis: in cujus corde nullum latet fecretum. Ut inter clericos fic hiftriones, ficut eft, ita appareat in omnibus dilpar profeffio: diftriâe prxcipimus, ut ad convivia non vi- accedant, maxime facerdotes.· nifi a domino domus ipecialiter fuetint invitati. Quod
» G invitari contigerit, feft non ingurgitent fed protinus poil prandium, ad propre lobrii revertantur . Nufquam tabernas exerceant , nifi peregrinationis caufa in itinere conftituti: fed ita modefte & fobriv vivant femper, ut in omni tempore inter fandam & profanum , mundum & immundum , difcernere fciant & valeant, ficui decet.

Praecipimus ut clerici hiftrionibus & joculatoribus non intendant; ad aleas vel ad taxillos non ludant, nec aliis ludentibus fmt participes, aut infpeâores.· nec ad fpedacula publica, fpeâandi gratia, prxfumant accedere. Avibus nec canibus venatoriis non utantur. Hxc fit alia plurima lunt clericis
V interdiâa, quorum converfatio a laicorum actibus eft remota, quos ficut loco, ita religione debent prxcellere.

XVII. *Dt clericil coneiclwurlu, eerwn jnaueiulir.* *coucmUhii*

LIbidinis ardorem, quo decor fichoncftas clericalis fxpius fcandaliutur, fic habetur pluribus in derifum, extinguere cupientes: clericos univerfos beneficiatos , fic altos, ab * omni incontioentix vitio prxcipimus cafte vivere fic honefte, prxeipuein facris ordinibus conftitutos. Et ne eorum honeftatem , mulierum confortia dehone- e
lient. prxcipimus, quod · In domibus fus H
nec alienis detineant publice concubinas : fic fi qui hadenus habuerint, ipfas infra menfem a fe prorfus amoveant, illas vel alias de cettro nullatenus retenturi . Alioquin fecundum ftatuta dominorum Othonis fic Othoboni, contra eos edita in hoc cafu, puniantur condigne .' qux juxta formam ftatuti* Radineix promulgati, prxcipimus an- ·*«·····◆
nis lingulis publicari.

Et licet ecclefiaftici, quidquid vitx fux neceflitatis eis fuperfuerit dc patrimonio fuo Jefu Qtrifti, in ufus pauperum, quorum difpenfatores exiftunt , teneantur ex debito erogare : quidam tamen eorum, ut audivimus, de quo dolemus , bona ecclefix, non E' in pauperum ufus, at fuarum concubinarum convertunt, eifdemterras, redditus, feu res alias, de pecunia ecclefix comparando, vel ad comparandam pecuniam miniftrando : immo quod deterius eft, prxfumptione tam damnabili non contenti; in extremis laborantes, fic de fupemo lumine cogitantes , in fuis ultimis voluntatibus, quas in malum exemplum omni tempore continuerunt, bona ecclefix fuis concubinis relinquere non formidant; aliquandodireâe, aliquando, ut pallient (celus fuum, perfona teruamedian-

1 ” .“ te . Hanc damnabilem Hxfutnptioocm in CHRtsri °^.° pro&queotes, damna·

I>(„ mus pariter dc reprobamus, auâoritateprejenta fyaodi : ttaruentes, ut cierid benefiicia-ti in noftra dicœcefi, concubinas fuas, fi quas haâenus habuerunt vcl habituri funt, quod abfit, terras, redditus, domos eme-re , vel ad emendum pecuniam miniftrare , aut in folo laicali de bonis ccclcfiafticissdi-ficia conftrucre, feu fruftus ecclefiafticos in laico fetido reponere, amodo non prefu-mant. Quod fi aliquid contra hocftatutum venire preiumpferint ; ipfos pro tanto te-meritatis exceflu excommunicationi decrevi-mus fubjacere, donec Letis ecciefiis emen-dam ptrtliterint iutficicntcm.

Et quanqtiam ultimis decedentium volun-tatibus favor maximus debeatur: in odium tamen incontinentium clericorum fit concu-binarum fuarum praecipimus, quod fi cleri-cos fuis concubinis aliquid legate contige-rit , legato tali, velut invalido, totaliter carrant. Quod fi vel aliis fuppofitis perfo-nis folvi contigerit: exeeutores illud, tan-quam indebitum , repetant, & ecclefi*, de cujus procedit patrimonio, reftituere non omittant : alioquin de proprio fatisfaccrc compellantur.

Ut autem incontinentis vitio circa cleri-cos cautius obviemus: poenis temporalibus , cum perpetuas non formidant, decrevimus C fuccurrendum : ftatuentes, quod bénéficiait, qui amodo concubinas fuas publice detinent, eo ipfo ab officio & beneficio fint fufpenfi, ita quod de beneficiis, donec omnino ipfas amoverint, fe nullatenus intromittant. A-Jioquin majoris excommunicationis incurrant lentcntiam; qua dum fint ligati, fi Divina preiumpferint celebrare, a fuis beneficiis per-petuo amoveantur. Quivero bénéficiât! non fuerint, ab officio fulpenfi remaneant : gra-vius puniendi, prout culpa; qualitas hoc ex-pofeit.

Presbyteri vero, qui in illis fornicantur , quas baptizaverinr, vel fufeeperint ad pœm-tentiam : fi bénéficiait fuerint, hoc iplo fa-Dfto a luis beneficiis fint amoti. Alioquinab officio tamdiu fufpenfi remaneant, donec ad arbitrium fuperioris condigne pcenituerint . Clerici vero, qui adulterium commderint vel inceflum, prwer pœnas fupradiâas, gravi-ter puniantur. Qui vero de incontinentia pu-blice fuerint diftamati, nec voluerint aut va-luerint canonice fe purgare; pro convi&is habentes, decrevimus puniri.

In deteilatione autem incontinentis vitii clericorum & presbyterorum, publicas con-cubinas eorum ab ingreflu ecclefi*, & fu* fceptione iufpendimus facramentorum. Quz fi monita:, a fua fœditate non receflerint , ipfas excommunicationi» vinculo innodamus: quas, in majorem utiiufqueruborem, a fuis lornicariis presbyteris, tales precipimus pu-Mice ounciari. Et fi adhuc incorrigibiks forte permanferint ; invocetur contra eas, fi oportuerit, auxilium brachii fccularis.

Caveant igitur clerici, & prudenter at-tendant , ut fi ipfos cum fuis concubinis ta-liter excommunicatis, amplius fornicare con-, ligerit, ne majoris excommunicationis in-y currant fententiam, criminofisin eodem cri / mine communicando.

Et ne impietas fub pietatis fpecie pallie-

Atur: prscipúnus, uedertet, in facris maxi-me ordinibus cooftinati, uliasconfimguineas, dummodo fufpeâas, in domibus fuisalimen-torum gratia pradumant recolligere: fed fi tales hiocant qua indigeant, In domibus alienis, prdcul ab eis, vit* neceflaria fuo-miniftrent. m„

Et quia mulierem quam bene confpicimus cooverfantem, mente debemus diligere , Jt non frequentia corporali: inhibemus, nc cle-rici ecclefias monialium, vel fororum fccu-larium, vel regularium, fine honefta & le-gitima caufa , frequentare prefuman:, aut cum eifdem frequenter familiare habeic col-loquium .

B Ut autem incontinenti* vitium, tam a laicis, quam a clericis, deteftabile magis impofterum habeatur; praecipimus, quodfa-cerdotcs parocnianis fuis, fepius & publice prsdicent, omnem carnalem commixtionem inter virum & mulierem, extra legitimum conjugium, mortale fore peccatum, &xtcr-nam gehennz pœnam inducere , nifi in hac vita sera confeflione & pα-niteuiia pur-getur .

XIX. *De radentia etclefijfilicewtm pre^t^ro-rum, btintiwti plura leneficia .*

PAHora!is cure follicituJo hoc habet in fe proprium, ut oves palloris vocem au-diant Ot fequ.mtur, ut mutua inter eos ha-beatur cognitio. Skquecure gregisfibi coin-mifli, prefentialiter oportet pallorem inten-dere, & errantes crebris clamoribus ad ovi-lem Dominicum revocare; ut grex (quico-ram animarum) boni palloris fequatur vc- ,rc' ftigia, & non mercenarii, qui dimittit oves ,n' & fugit, eo quod non eft fibi cura de ovi-bus. Statuimus, ut redores ecclefiarum pa-rochialium, quibus, ex lufcepta cura regi-minis, refidendi onus incumbit, in ipfis per-fonaliter refideant, iis duntaxat exceptis , quorum abfentia per inftitutos vicarios fue-rit excufata; vel quorum ecclefia;, dignitati vel prebends tint annexa:, vel cum quibus ad obtinendum plura beneficia ι fede apo-ftolica dicitur difpcnfatum · Quorum benefi-ciorum numero dc eorumdem facultatibus prudenter penfatis, modo in uno , modo in alio, plus vel minus refidentiam faciant per-fonalcm. Qpibus injungimus, difiridc pre-cipientes, ut difpenfationes, fi quas habeant, per quas tot beneficia licite valeant perfo-naliter retmere, nobis citri proximum fe-ftum S. Michaelis, quem terminum ipfis pe-remptorie «dignamus , non differant exhibe-re. Quas, fi jufto impedimentoceflanre, in-tra predidum tempus non exhibuerim : ex tunc ipfo jure vacare eadem beneficia deck ramus, fecundum verbum & intelloftum con-cilii generalis aliis idoneis perfonis libere conferenda.

Circa vicariorum inftirutioaeni & refiden-tiam, ftatutum dominorum Othonis & Ot-hoboni, pet omnia precipitousobfervari. E: ne quam habeat unde quis ignorantiam, ve! ncgligentiam excufabilem praetendere valeat .' ipfa fummatim duximus notificanda. Statuit dominus Otho*, ut nullus ad vicariam ad-mitteretur, nifi in presbyterum ordinatus, Ob<J»-vei faltem diaconus in presbyterum proxi- 2“/^ mis quatuor temporibus ordinandus.- quire-7ᵛ nun»

imciansaliis beneficiis curam aoimanunlu tentfeus, juraret, refidentiam facere ; fit per fetpfiam ibtdam faceret continue corporalem: «jfoquiu ipfom inftitutiooem nullam fore decrevit, A[vicariam alii conferendam. Cui flaluendo (uperaddit dominus Othobonus , ut *β* quis contra praediftum ftatutum vicariam teneret, fruftus luos non faceret fic ptitcptos: fed illorum medietas una ccclefiz, cujus eft vicaria, traderetur, in ipfins utilitatem modis omnibus convertenda : pars vero una alterius medietatis, inter pauperes ipfius parochiae diftribueretur , & altera loci archidiacono applicaretur, qui annis fingulis fuper his inquifitionem faceret diligentem, ut praediftum ftatutum faccrc firmiterB obfervari.

ANHO 7

Hoc, & cetera quz in przdiftis ftatutis latius continentur, tam ab his archidiaconis,quam vicariis, incor.cutfc przcipimus oblervari: ita quod nulla valeat in his n-rgligenua vcl culpa notari.

XX. *Dt facienda fuper litteratura ecclcflafilcanuee perfmartmt.*

OMniumtniter errorum ignorantia, pιζcipue faccrdotibus eft vitanda, qui in populo Dei docendi officium fufeeperunt quorum opus in prsdicatione & doftrina confiftit, ut cdificcnt cunftos, tam fidei feientia, quam operum dilciplina. Ne igitur per caecitatis ignorantiam, dum ducatum praedant populo Chriftiano, amboinfoveam delabantur.' lingulis locorum archidiaconis injungimus, ut diligenter inquirant , qui teftores, vicarii, aut facerdotes, in litteratura enormem patiuntur defeftum : dc poftquam eis de hoc conftiterit, nobis deDunciare quam citius non omittant.

De paiochialibus facerdotibus frequenter allumant experientiam, an habeant fic f< iant decalogum, id eft, prccepta legis Mofaicz, ipfaque iubdit* plebi exponant, fic fulbcite praedicent obfervanda. An etiam fciant feptem peccata mortalia, ipfaque prardrCcn: po pulo fugienda: fciant etiam feptem facramenta ecclefiaftica, & qualiter habent conferri, ut fupra diximus, unumquodque: dc an articulorum fidei Chriftianorum faltem fimplicem habeant intdlc&um, prout in pfalmo, Quicumque vult, dc in utroque fymbolo continentur ; ni * quilibet, qui fidem catholicam firmiter non crediderit, falvus cfte non poterit.

• f. rata qei!·

Sacerdotes autem , G quos invenerint , circa przmifla, nimia ignorantia laborare , ipfos protinus fufpendant ab officio iacerdotali, maxime a regimine animarum, ad quos quidem Divinus fermo dicitur: *Tttverofcieu*

o-* Smw *repultjby &* «ga *te npellam, nejungaru mibi facerdotio.*

Ut autem quilibet facerdos, cui animarum cura incumbit, melius fciat & intelligat , qualiter debeat in ipfa verfari; pneclpimui, quod quilibet, cui parochiaiis ecclefi* regimen incumbit, quamdam fummulam plurimum utilem, immo verius oeceffariam , a diverfis traftatibus extradant fub coinpen-

• l'fini".. dio: (quz fummula iub eifdem* verbis in-

Zb.JwXr "P·1) Valita » & ptzfentem fynodum , ci-

à« Ira feftum S. Michaelis, habeant feriptim,

*6**d*i* fie ipfam fane inteiligant , ac ca utamur fub Apœna unius marce, loci archidiacoo» applicande. Qoam* fi archidiaconus remiierit, *Ot* ipfam vel ipfius partem quartam levare poterit , fic recipere pretermiferit : eumdem aichidiaconum , in duaBbs marcis , ** * fabric* ecclefi* Exonienfi volumus obligari. (

dc terr* cut*-

XXI. De DtvinoejficMnofiuruo, pariter & diaruo.

MIniftri ecclefiarum , qui ccclefiafticis fuftentantur ftipendiis, prompti debent cfte & follkiti circa Divinum officium pe- H ragendum: ut in vinea Domini viriliter laborantes, przter ftipendia temporalia, quz hic percipiunt, zternz retributionis denarium mercantur percipere poft laborem: quoscirca ipfum officium propheticus fermo inIlrutt, & informat, dum per prophetam dicitur : *Jn matuituit meditabor la te:* fic alibi: dr- *P/·:* <». *ptlet m die laudem dixi tibi .* *^I** 1 ..

alt··* i9nc··

Hinc eft quod fingulis ecclefiarum miniftris in virtute fanfte Trinitatis injungimus, ut fecundum formam concilii generalis, Divinum officium, nofturnum pariter & diurnum, corde fic voce fitnul lludiofe celebrent, fic devote, & plane, & plene, abfque lyncopa, pfaliendo icu cantando fingula quz incumbunt. Caveant igitur pfallcntes, ut in medio verficuli paufent putillum : nec unus fequentem verriculum prius incipiat, donec Calter plene dixerit przeedentem: & ficpialtendo fefc intelligant, ut dum voce unus pfallat , animus affeftu Gmul pfallere videatur .

Et quia canoniex hors fecundum temporum interftiria, in ecciefiis parochialibus , Gcut in cathedraHbtisdccollegiatis, nequeunt decantari : præcipimus, ut presbyteri paiochiales ab ecciefiis fuis recedere non prefumant, donec feftis diebus ante Mittam, vel poft, canonicas horas decantaverint ; vel faltem legerint ablque cantu, cum dies fuerit feriandus.- provifo, quod MifTam facerdos prius non celebret, donec matutinas & primam folverit creatori.

D Prscipimus etiam, quod parochiales presbyteri, omni die, preterquam in Pafchatis tempore, fic feftis Sanctorum, * novem lcAionum , & in vigiliis eorumdem, dec.intent Placebo & Dirige, & commendationem . Hzc tamen * tempora non excipimus, dura tamen *Id velint* facere ex devotione.

Ad hase diftrifte prohibemus, ne presbyteri circa potationes & inutiles confabulationes, noftes ducant, quafiiufomnes, ficut fieri audivimus aliquando : quod cubant * fobrii tempeftive, ut mane furgentes poft pknam digeftionem, habiliores fint ad Divinum officium exequendutn . Quo incepto , E exteris collocutionibus laicorum amplius non intendant ; fed donec illud impleverint, aures intentas jugiter porrigant ad Divina.

Przterea audivimus quandoque, quod presbyteri quanquam fuerint abfentes, forte ex illicita caufa, tanquam prefentes client, ad horas canonicas faciunt Campanas pulfari - quarum fonitu populus excitatus, dum ad ecclefiam , Divinum officium audiendi Ac orandi caufa, accedit, presbyterum non inveniens , clerico pnefente, ubi fit inquirunt, & refponfum accipiunt, non eft hic ; jam receffit: & fic pato;hiani illufi recedunt,

fit «eia-

ecclefia defraudatur obfequits. Hanc tam A tans intepedum , Domiokum . a manuali
Chr bt i fraudem, quam injuriam.... cedere minima opere cuftodimus: quo, io ecclefia coove»
mr, dubitatur, evellere cupientes: ftatuimus, ut meos populus Ghriüiaous, tam Divina ohfi talis facerdos perpetuus fuerit, veluti re- fequia audiam, quam vivendi normam addor, feu vicarius, per menfem vel amplius, iicant. Et quanto varix foculi operatiofuperioris arbitrio ab ingreflu ecclefie fu- nes, paroebianos non finunt ceteris diebus fpendatur ; fi vero condu&itius fuerit, fic Divinis officiis interefle; tanto his diebus temporalis, ut vere dici poflit, jam recef- fingulis curiofius teneatur adeffe; ut dum fit ; ipfum a noftra dkecefi praecipimus a- pro pane materiali in fingulos dies, peritumoveri. ro, lex diebus laboraverunt, feptimofalcem

Przterea prxeipimus, quod nullus facerdos die, cibo fpiriruali, qui non perit, verbo bis in die Mirtam celebrare prxfumat, pre- ptaulicaik»is falubrius refocillentur. terquam diebus Nativitatis Domini, fic R©. Idcirco parochiaiibus presbyteris prxeipiIurrcdioms Dominice ; fic cum in ecclefia mus, univcrfis, utparochianosfuosanoncant propria corpus fuerit tumulandum. Quibus diligenter, fic efficaciter inducant: ut eccleB cafibus in Mifla priori presbyter ablutionem fiam Juam feftis diebus, prefertim Domioicalicis aut digitorum non aflumat. cis, Audeant frequentare, Divinum officium

Statuimus infuper, quod parochiales pres- audituri, fie rede vivendi inftrudionem hubyteri annalia vel triennalia non recipiant , militer recepturi. Qui fi ex confuetudine fc per que parochiales ecclefie careanc obic- abfcntaverint, per locorum ordinarios puquiis debitis, fic quotidianis. Ali' vero ca- niantur . Et ut abfentandi fe occafio aufepellani conduditii, diebus Dominicis fic aliis ratur, fub pena excommunicationis firmiter fokmnitatibus, non prius celebrent, donec prohibemus, *mercata Dominicis* diebus in Miffa parodie fuerit celebrata. noftra diœcefi celebrari, pscterquatn dc vi-

Et quoniam audivimus, quod quanquam dualibus qux in his ficut ceteris licite venredores ecclefiarum, metu pons flatuti , di potiunt: Mifla tamen primitus celebrata. jnfrt annum a tempore fufeepti regimi- Aliter & alia vendentes, fic ementes, gravi nis, ... fic fecerint in presbyteros ordi- panic decrevimus fubiacerc. nari , Mitiarum tamen folemnia differunt celebrare per tempora diuturna ; per hoc ex- **XXIII.** Çaslia dsfeM *inditi, & aiftrcufare volentes, quod in prxdido ftatutoni- vari.* C hil cautum de Mitiarum folemniis repetitur; hanc excufationem (qua fe acculant notius quam excufant) frivolam reputantes: ftatuimus, ut fattens infra dimidium annum poft ordinuta fufeeptionem, nifi canonicum habuerint impedimentum, Miffas celebrare non omittant . Alioquin beneficiorum fuorum frudus decrevimus fibi fubtrahendos, donec quod didum eft devote compleverint.- nec poliquam femel celebraverint, incipiant tunc certare; fed lub perna predida frequenter ftudeant celebrare.

Et cum in ecclefia Dei, fecundum infey. inftitu- riores & fuperiores ordines, officia funt deftituta *, ne inferior ufurpet officium fupe- D rioris, fic promifeuis adibus contingat ecclefiafttca officia perturbari : firmiter inhibemus, ne diaconi confeffiones audiant, pcenitentiafve injungant, vel facra miniftrent , aut aliqua officia exerceant, qux folis facerdotibus funt concerta.

Laicos aut in cancello ftare , vel canes fecum in ecclefia detinere, aut in naviecclefiz tumultum facere, dum in ipfa Divinum officium celebratur, firmiter inhibemus .fic ipfos a tali prelumptione per locorum redores, vicarios, fit parochiales infuper facerdotes, cenfura ecclefiartica ftatuimus coercendos : inhibentes clericis conjugalis, quan- p tumcumque *Interatis, ne altari* prxfijmant miniftrarc, cum ipfos ftuderc oporteat qualiter uxoribus fuis valeant complacere: licque eis, quz Dei cultum refptciunt, animum ex toto nequeunt applicare.

XXII *Qtfd paroebtanlfrtyuntent ettltfljo dlobm Dominicit.*

TAm veteris quam novi Teftamenti pagina iepttmum diem ad humanam requiem deputavit. Unde Judzi fecundum literam, diem Sabbatum, nos fecundum lit-

G1res ferta indicenda errare novimus quam plurimos facerdotes, dum unus in fua parochia feftum aliquod indicit folemniter celebrandum, alius idem feftum penitus praetermittit: ficque in una parochia homines ceflare a laboribus, in alia communiter laborare fiepe contingit. Quod abfurdum admodum reputantes, inhibemus , ne facerdotes alia fella in parochiis fuis praecipiant folemniter celebrari, quam ea que in facris canonibus firnt .expretis, vel que cum clero fic populo folemniter duximus vcncranda.

Ut fertorum celcbtandorum inter omnes fubditos noftra* eadem obfervantia habeatur: ferta folemniter celebranda, cum clero fic populo, prefenti fynodo duximus inferenda.

In menfe Januarii : Circumcifionis Domini , Epiphanie Domini , Convcrfionis S. Pauli.

In menfe Februarii.- fertum Purificationis B. Marie, Cathedra S. Petri, S. Matthie apoftoii.

In menfe Martii : feftum S. Gregorii , Annunciationis S. Marie.

In menfe Aprilis: & Georgij, S. Marci Evangcliftr.

In menfe Maji: fanctum Philippi fic Jacob» » Inventionis fanda Crucis, S. *Joannis* ante portam Latinam, S. Auguftini Anglo rum apoftoii.

In menfe Iunii : S. Barnaba apoftoii, Nativitatis S. *Joannis* Bapttftc, apotiolorum Petri fic Pauli.

In menfe Julii: Translationis S. Thomz mariyris, fandz Maria Magdalena, S. Jacobi apoftoii majoris.

In menfe Augufti : Ad vincula S. Petri , & Laurentii, Atiumptionis B. Maria, S. Bariholomzi apoftoii, DecollationisS.Joanius Baptift*.

Iu

·jJZT" menfe Septembris: Nativitatis beatae
OUUSTI Macie, Exaltationis S. Crucis, S. Matthci
·Uÿ. apoftdi, & Michaelis Archaagdi.

In menfe Odobris; S. Lucxevaogelifl» , apoftolorum *Sunoau* dt *Jodte.*

In menfe Novembris; Omnium San&orum, S. Martini, S. Catharine, S.Andre* apoftoli.

In menfe .Decembris: S. Nicolai, Conceptionis B. Marie, S. Thomas apoftoli, Nativitatis Domini per odo dies, Pafchc per quatuor dies, AfcenfionisDomini, Pentecofltf per quatuor dies. Temporibus fuis, felium Saocb loci, flt dedicationis ecclefix.

XXIV. Air *tkricl* wgariaswvj *txlflant, vel fittutoes euhluwfirttivuj recipaut.*

ATurpis lucri quxftibus, qux ex cupiditatis labe procedunt , cujuicumque gradus clericos fe abftinere Apoftolica fe·
·I r*. m.». tentia patenter infinuat; qua cavetur: A'/«v *ueiiitnu Deo itetplicat fe negotii// ftcularibut.* Inhibemus igitur eundis clericis, reiigiofis , & aliis, nc quis eorum negotiator exiftar, vel (xcularia commercia, verum inhoncfta maxime, exercere prxfumat. Oportet tamen prelates negotiorum fiecularium habere notitiam: ut eorum cautela, ecclefiasferventur indemnes, & fubdiüs non folum fpiritualia, fed etiam carnalia fubfidia, cum indigue-rint, fubminifirent.

Et quanquam clericis fit interdira negotiatio : illa negotiationis fpecies in ipfis pre ceteris, ubi tempus venditur, quod omnibus cft commutte . Unde ipfis inhibemus, tub pcena fufpcnfiouis officii & beneficii ne cuicumque dare prefumant fuam fubftantiatn ad ufuram. Alioquin fuper hxc convidi , fuis beneficiis privandos decrevimus.- & ad dignitates ccclcfiafticas amplius minime admittantur .

Inhibemus etiam ipfis, ne vilius emant , aut carius vendant, pro dilc&ione temporis non venalis.

Item quia abfurdum eft clericis, immo probrofum, fi forenfium difeeptationum exécutons cxiftant.* diftridius mhjbemu*, ne clerici aut in facris ordinibus conilituti, laicorum miniftri aut procuratores exiftant ; aut qualicumque ballivas ab ipfis recipiant, per quas fibi ad ratiocinia obligentur: maxitne a talibus, qui per Ixcularem potentiam, ipforumbona, immo verius ecclefix, de faite valeant occupare

Item ne judicia (anguinis tradare eifdem, nec interefle, nec fententiam fanguinis didare, feribere aut proferre , feu fanguinis vindidam exercere, feu ubi exercetur intefumaot alioquin ipfos p tuam emphyteufim concedere mullo modo .....prefumant. Contrarium vero facientes, pcefore decrevimus.

XXV. *Ht diguitatti vel offui* nili tr^Mtur «d firmtntt,*

IN fubverfiooe Judxorum & gravamine fubditorum redundare dignofeitur , cum officium conducitur prelaturee ut juftitia, qux gratis eft cuilibet impendenda, interventu pecuniae, redimatur . Ideo etenim perfbnis ecclcfiafticis certa funt ftipendta conftituta , ne dum fumptus quam pt*do.....di-

flrifte igitur inhibemus, nc dienixaresvelof-*~——
ficia ecclefiaftica , feu fpinrualts jurifdiftio.
nû *αχτ iuκκο* t feu quoeumcumque Sacramentorum proventus, modo ad firmam aliqualiter concedantur. Alioquin convifto fuper hoc deliquifle pcena Exonienfis conciiti infligatur. Si tamen certus redditus dignitatl vel officio flt annexus, dari ad firmam licite poterit, petita a nobis primitus licentia, & obtenta, ficut de aliis beneficiis decrevimus confermenter.

Item cum laboranti in vinea Domini, & non alii, retributionis denarius debeatur.- ftatuendo decrevimus, ut nulla ecclefiaftica beneficia , quocumque quxfito colore, tradantur vel recipiantur ad firmam, abfque licentia noftra fpeciali : quam fi honefta caufa aliquibus gratiofe concefferimus, ut puta longx peregrinationis forfitan vel fludii caufa, circa noftram conccflionem , fraudem fieri prohibemus : ftatuentes, ut caula ceflante, feu induito a nobis terminato tempore, ceflet firms tradudio *, flt ipfius condudor confeftim ab ea recedat, ac locator ad fuum beneficium revertatur, in ipfo fadurus relidentiam pcrfonalem. Alioquin primoper fruduum fubtradionem, deinde fumptus * continua caufa hoc exegerit, per fui beneficii amiffionem,adid, finecefte fuerit, compellatur . . Clrjditlc

Et quia audivimus aliquando, quod do-Clentes referimus, laicis ecclefias conjundi * ad firmam, fub nomine ballivorum, in quarum domibus prxfumunt cum fuis uxoribus & familia habitare, m grave fcandalum Jcdifpendium ecclefiarum : nos id de extero fieri prohibemus fub pena excommunicationis , quam in dantes proferimus & recipientes : fub pena eadem nihilo minus interdicentes, ut terra libera ecclefiarum , decime, vel quaeque alia ad ecclefias pertinentia, propter pericula qux de facili exinde pollent contingere, fub annuo cenfu ad firmam laieorum non committantur. */· con"d'·

XXVI. *Dt probitit* *rerun alietutine.*

ECclefiafticarum rerum alienationes non folum fat£i patres Romani pontifices, fed etiam principes fxculares grandi devotionis afle&u interdicere ftuduerunt; ne ptr ipfas incaute fadas, In rebus ecclefix temporalibus graviter Ixderentur. Hinceft quod omnibus viris ecclefiafticis, reiigiofis, & aliis cujufcumque eminentix aut gradus exiftant, quxfcumque rerum ecclefix immobilium alienationes facere prohibemus: ut nec ipfas extra formam canonis, vendere, donare , impignorare , permutare, alu in perpena canonis, aut conftitutionis Romanx, feu faltem Oxonienfis concilii, decrevimus effe pleúcndos. Si vero res ecclefix hadenus alienavenmt, juris forma minime obfervata : illi iidem, fi fuperfint, alioquin fucceflores eorum, alienata celeriter ftudeant revocare: cum tales alienationes viribus careant, & fint irits ipfo jure.

Qni vero res alienatas receperit, nifi monitus ipfas reftituat, excommunicationis lententia percellatur: a qua, priufquam reftitucrit, nullatenus abfolvatur .

XXVII.

ANKO CHRIS It

XXVII. *Necilrl'i dt lenii tttkMfalt* m /i* */- ndijbtnt Iticttt.*

UT clericos nobis fubjedos ab omni IA- fetvi* fpecie, quatenus poffumus, cohibeamus.- ftatuimus dillridius inhibentes , ne dc bonis ecclefiafticis édifiera fibi in folo conftruant laicali, io quibus pr&ter ecelefiarum rerum difpendia, nonnullos clericos in animarum fuarum periculum, & iaicis pemiciofum exemplum, multa/tuqta k tnhoncfta audivimus perpetraAe. Verum tn lolo ecclefix aedificia libi necedariA Aıλ ceant cdificare.y & fi necefle fttirit , ad idem, ut fupra pntmifimus, compellantur^Bquatn cum eifdcm conveniri contigerit pro in qu-bus, ablque ulla vagatione^ho;>e(le recclfigant, ecdefiarum fuaruift fiudus reponant, ut fic Temper fub ccclcliafticarum perlonarum poteAate confidant, &bicorum tudisdidioni nullatenus fubjiciantur.

XXVIII. *Dt qunlitttt victritrum,* èJT *ftiptadiu ftctrdotnm .*

LAborantibus in vinea Domini , ficut inhumanum eft , vicium neccftariuni denegare : ita nimias divitias elargiri, quibus impinguati, mcip.ant inianire, reprehenfibi le judicamus. Ut igitur circa utrumque moderationis temperiem adhibeamus, & ex duobus contrariis faciamus optimum temperamentum, illum mutantes, qui ait : *Divitul pauptrtjtem ut dtdtrit nubi Dimine ; ftd tantum viflui ım lrtbut ntctfltrit :* ftatutinus, ut in parochialibus ecclefiis quaelibet vicana perpetua certas portiones habeat fibi aftignaras, valentes ad minus pretium unius ⁄ΔıpiM, cappeliani ftipendia *, quinque marcas ; de quibus iplc vicaHus juxts tus lubfbntir modulum' valeat holpnalitatem tenere : & fi m zgrjtudinem , fenedutem , vel aliam impotentiam inciderit, fuftentari, ecclefia propter hoc debitis obfequtis non catente. In ecclefia 40. mare, fecundum verum valorem, vel circiter, praecipimus hoc obfervari. In aliis vero aflimationis majoris, juxta oneris quantitatem, & noftrs diferetionis arbitrium, vicariarum portiones volumus ampliari: ita quod in utroque cafu remores vel vicatit onera ordinaria vel extraordinaria , prout ipfa pofuerimus tftis vel illis, agnofeant ; *& de* illis fatisfaciant abfque partis incommodo fine norma. Qiiod fi pars ab hujufmodi onere libera, propter normam partis onerat* damnum incurrat.* prccipimus damnum , quod accidit fine culpa, a parte culpabili plenarie refervari. Ubi autem inter redores & vicarios onerum divifio non eft fida.- juxta modum facultatis utriufque agnofeant ambo onera fupradida.

Ad hcc, ne pafochiales facerdotes in vituperiutn clericalis ordinis oporteat mendicare , aut turpius facere , jucri qusftibus inhiare , feu in habitu indecenti incedere , propter eorum inopiam compellantur .' ftatuiivus , ut a redortbus ecdefiarum quibus deferviunt, annuatim percipiam pro ftipendiis xl. folid. ftcrlingorum . Et fi cum eifdem convenerint , pro quant.rate minori : ptfcfcntis tamen iynodi audoritate decrevimus fuppleri , quod deeft : fidei interpofitione' juramenti rei infolitum receptas mi- A nori· valons» vd aharrascnjufcumque gene———r— ria vinculo, quod M fraudem prefentis Aarati inter contrahente» interponi contigerit * - quo abfbivimus partem totaliter obligatam, minime obfiftente. In majoribus ecclefiis , nifi propter majus onus pro majori quantitate conveniri contigerit, conventio* nem ipfam ratam tabemus pari er fle acce* ptam. Nec redores io boc reputent fe gratatos : cum liberum fit eis, ad quod non cenentur , propriis ecclefiis perfonaliter defervire ; & fie Ce a parochiaiium facerdotum ftipendiis exonerare.

Sacerdotes vero auxiliarii , non minus 'vrreipiant quam quinquaginta (olidos, quan- 4nmori : alioquin quod deerit , fuppleatur fub forma fuperius annotata .

XXIX. *Ut brneficia ayut bnedilfa fllll fcbiltribus t^tpuntnr.*

ANoftris majoribus fepe audivimus recitari , beneficia aquz benedidz, intuitu caritatis, fuiffe ab initio inilituta, ut ex eorum proventibus , pauperes clerici exhiberentur in fcholis , ibidem taliter profiserent , ut *aptiores &* magis idonei fierent ad majora. Ne igitur , quod tam ialubriter exftitit inAitutum , per tempus redeat in abufum : ftatuimus , quod m ccldiis quoque a fcholis civitatis vel caftrorum diœcefis, ultra decem non ditlantibus mnliaria , aqus benedid* benefica (olis fchuiaiibus allignentur.

Quia vero in redores & vicarios ecclefia* rum , ac fuos parochianos , fuper collatione hujus beneficii lites nonnunquam audivitus fufeitari ; quas, ficut cordi nobis eft amputare , debemus deftruere . ftatuimus , ut redones & vicarii , quorum magis eft fcire , qui clerici ad hujufmodi officium idoneiores exiAent , tales clericos in benefi. ciis paedidis praeficere Audeant , qui funt juxta corda eorum, dt fciant & valeant in Divinis officiis fibi congrue defervire , & fuis velint mandatis obtemperare . Quibus fi parochiani malrtiofe (ubtrahere velint c* leetnofynas confisetas: ad ipfas fibi largieo* das follicite mooeanrar, **cl**, fi needle fuerit, compellantur.

XXX. Ar cZmcar *tltrkttnt* caraas *fucu.lr, Judtrt tmrvnlct*

GUm nec volens nec invitus clericus valeat tibi laicum conftituere judicem : inhibemus , ne clericus clericum fuper re fpiriiuali , aut quacumque aâione perfboali fibi competente, vel fuis, trahat incaufam corredionis coram judice fcculari. Alioquin illum qui iioc facere attentaverit, caufarn peiderc declaramus.

Et quam quam imn fuo nomine, fed alieno , ad vetitum examen clericum tralit procuravit : nihilominus eum qui taliter in fraudem legis committit , predidis pernis decrevimus involutum . Si quis autem cie ricus contra laicum adionem (e habere ere- **didcritillam,** nili dc re fpirjtuali fuerit , vd aliter conventum fuerit inter partes , fcculari coram judice profequatur . Si quis vero laicuS clericum cujuicumque gradus duxe-

amwv duxerit efft puiiandum, coram ccclefiaftico * Solemnis poenitentia , q«>* lactvmet t. qu* facramentalis

Chr ist i 'wiice proponat, quas *ic* habere exilii, mat, occafiooet.

Hanc ordinem legibus coafentaneum ilia

* *f.* peaei* pu. régula manifettat , qua perficit * adorem fequl forum puflati. Q.ii vero hujus ordinis

Md. violator cxiitcric , fi clericus fuerit , gravi fubjacet ultioni : fi vero hicus, puniatur * violator ecclefiafticz libertati*, ac lac in generalem exeomuuicationis lentemiam , qua violatores hujufmodi innodantur , ineiditVe publice denuncictur . Ei ne laicis ulla detur occatio clericos apud non funs jud'ces

i fatigandi ; przcipimus , quod fi inter hujufmodi diverts profeffionis homines litigium Oriatur, cum celeritate qua convenit , β laicis ipfis plena jufthia impendatur.

Ad hzc , fub poena excommunicationis inhibemus , ur nullus parochianus nofter clericum aut laicum noftrz dicœcefis , contra quem nihil jufte habet quzftionis , coram extraordinario judice malittôle fat'gare przfumat laboribus fic expenfis ; ut tie pro redimenda vecatione valeat a convento pecuniam extorquere.

Si quis vera laicus clericum ad fixum pertrahit fzeuiare , fuper adione maxime perfonali ; *ÎZ* judex fizcularis clericum coram fe compellat refpoadere ; vel quia non refpondit , ipfum gravare propter hoc przfumat ; tam ipium judicem , quam totali. C ter pertrahentem , audoritate prrlentis iynodi Ucrofandz , excommunicationis, ac fpeciales interdidi ftntentias fle generales , ceteraque remedia ecdefiailica , contra eofdem fore procedendum nihilominus decernentes, donec gravamen hujufmodi revocavciit , & clerico in hoc Jzfo faiisfacerit competenter.

XXXI. *Dt tiltbrttiru ctpitit.'orunf mrthaM.*

PRincipis apoftolorum dodrina nos inftruit dt .informat , ut , qui omnibus przfefte volumus, finguiosjuvemus, fing ilos D relevemus : eo quod onera lingulorum nofins humeris fupporure incumbit. Juxta igitur pafloraiis cure follicitudincm , quieti fubduorum proipicerecupientes: (latuimus , ut archidiaconi , dc eorum officiales, capitula fua ftudeant celebrari tn locis, uM facerdotes, flt clerici facilius dc cum minori gravamine poterunt convenire ; flt remotiores primo expediant , eoiq; protinus abire dimittant, qoi dc parochiarum fisarum ecclefiis fuerint expediti : nec capitula ufquc in craftinum continuent , ne facerdotes fic ccadi, extra foam parochiam, non abfque periculo animaram, oporteat peroodare.

De mtufe in menfem capitula ccicbtw-E tur , nifi fefta vel alia impedimenta quz occurrunt, hoc minime patiamur.

De confiftoriis noftris hxc eadem praecipimus cblervari.

Et quia juxta beatum Ifidorom, nullam reus pertimefeit culpam , quam redimere nummis exiftimat ; praecipimus, quod fi lai* eus convidiu fuerit fuper crimine, propter quod publica fit ei poenitentia injungenda , illam non in pecuniariam commutet , nifi icandalum , vel aha hooefta caufis exegerit aliter ordinare.

efft, jn allam nullatenus commutetur, anno

Quia vero clerici eam lubire non debent : CHRKrt (latuimus, ut fi i. le crimen commiferint , ***'I fle ddeo convidi fuerint judicialiter , propter quod effet iaicis ioletnnis pcenirentia injungenda; ab exeeutione lui officii fuipendantur, donec per nos, vei fupertorem nothum, fecum fuerit dilpeni.itmn . Hujufmodi autem crimlnofi clerici , five laici , ad noflrum pceoiienti.trium iranfmittantur . ut przier pienam in foro judiciafi cis infl ûam , propter feandalum, in foio pœnitentiali ob ipium delictum pœnitentiam recipiant (alutarem .

XXXII. Qwd *M ww pMtl* , *M apifuiMM tu» vocentur.*

DAmnabilis apparitorum przfumptio, a-, \ deo h s diebus , lihcips aufibus additum patefecit , ncut cx frequenti clamore didicimus plurimorum: ut quandoque motu proprio, nulla infamia przcedente , ad capitula vocare przfumant luper crimine innocentes , ut aliquid extorqueant a vocatis, vel a fuis votis quafi de licentia commendetur . Huic morbo , quale poilumus , remedium adhibere volentes ; firmiter inhibemus, ne quis offi.ialis , decanus , aut apparitor , quemquam ad capitulum evocet , vel faciat evocari , luper ci imine dc quo publice non fuerit prius defamatus : Alioquin fuper hoc convidi , a luis commoveantur* officiis.

In indicendis purgationibus defamatis , quinquenarium numerum principali pei iorx pro levi crimine , pro majori & horribili duodenarium , judices non excedant . In imponendis vero muldis , onerofi tubdnis non exiftant : ne paftoris fohtm fungentes› nomine, velut hipi rapaces przfumant gregem fubditum fibi dilaniare.

XXXIII. *Ut litigentei itupant λ utl I rtcedtnl.*

SAlvator nofter, pac s amator, ipfam vivens nobis deair, & reliquit djfceJens : quam qui impedit aut perturbat , in pacis committit auctorem , ipfius donum evacuare moliens, pariter fle rclidum . Ne igitur judices ipfius judicium impedire przfumant , cui a patre omnia judicia funt concéda ftatuimus, ut quandocumque a lite recedere voluerint litigantes, & pacis inter fe foedus inire, hoc eis libere liceat, abique poena, nifi de alterutrius injuria conftiterit evidenter: fi tamen talis fit lts , quz com* pofitione amicabili valeat terminari.

Et quoniam cupiditas omnium malorum radix, nonnunquam mentes judicum tanta involvit caligine, ut jnftum putent quicqu id eis cedit ad lucrum ; diftride prohibemus , oe cum judex aliquis partem ad debiti toluroncm condemnat , pcenam ftatuat fibi folvcndam, fi intermedio folutionis faciendа minime fuerit latisfadutn . Et fi quis contra hac venire przfumpferit , id quod hoc modo perceperit, in duplum reftituere compellatur.

CHKBTI XXXIV A adewararmv .

SAnâione legali «b olim provide novimus inftitutum , ut advocati lire légitime conftituti ; in omni judicio & coram quocumque judicc, taâis facrofanâis Evaogeiiis juramentum preftarent ! omni virtute fua, omnique tempore , quod juftum & verum eftimarent , tuis inferre client iculis, & nihil in hoc ftudii relinquere, quod fibieffer poffibilc: & A caufam , quam in fua fide fufeiperent , vel improbabilem fcirent , vel penitus defperatam , vel certamine procedente talem eam cognofcerent, amplius eidem minime procurarent, fed tali commu- B nione fele totaliter fepararent . Quia tam fanda & falubris provifio tn defuctudincm abierat, ficut indimus ; *& hoc* fupereft teftimonium fapientis, dicentis. Quod fi narretur , lege cavetur , fed confuetudine non habetur : Felicis recordationis Gregorius papa

f Conci. .Lujdun. H. «. ... X. fandionem prxdidam now conflitutionis fuftragio renovavit * , ipfam & ad procuratorum peifonas latius extendendo , & tam fanâionis prxdidx , quam fux conftitutionis novx, certas panas violatoribus indigendo. Qux quidem conftijutio, quamvis tempore recens exiftat , antiqua tamen videtur per abufum & defuctudincm , ficut à lias habuiffe.

Quapropter advocatorum & procuratorum malinas indies fingulos cxcrcfcere confpicientes, adeo ut prxdidx conftitutionis obfervantia magis fit utilis & neceffaria futuris temporibus, quam tranfadis. prxdidam conhietudmcm per panas in eadem infertas diftridc prxeipimus obfervari : adjungentes, ut advocati fit procuratores, quanquam a judicc vela parte minime fuerint requifiti, tamen juramentum prxdidum ultro fe offerant prxftiiuros. Alioquin a foro, in quo facere prxtermifcrunt , eo ipfo per annum fint a fuo officio fufpenfi.

Judices oblatum juramentum non refpuant, fed confellim admittant : cum illud nedum D in favorem judicii , fed partium , fuerit adinventum . Ad hoc tamen caufx fpiritnales , per canone: habeant terminari . Inhinemus . nc quifquam laicus , maxime illliteratus, ipfius ad vocationis affumat officium , fed fibi omnino filentium imponatur, per pœnam quam judex fuerit arbitraturus.

XXXV. *Dt captione ixeommmicatorttue.*

AB uno & eodem principio vices & poteftates quibus mundus regitur procefferunt, fcilicet facerdotalis ÔC regalis potEftas : quarum prima gladio fpirituali : alia matcriali utitur in rebelles. Et quanquam

• Or. prima Divino afpcdu fecunda* major exiftat omnraque tamen pro qualitate temporum alter· atpeaû* r'us eBet ficque propter obftinatoircunda ma· rum malitiam compefccndam nonnunquam io, &c. *u.* major compellitur auditorium minoris implorare : ut poteftas fxcularis brachia fua in ipfos extendat, quos ecclcfiaftica nequit coercere .

Hinc eft quotfffingulis archidiaconis, eorum officialibus , ac ceteris jurisdidionem habentibus ordinariam, didridc prxeipimus ;

/ ul cum. ut * pro cxcommunicatorum captione afr-

Acularibus potcftahbcsimpetranda, hobisere· diderint efte feribendum, *ob* quamcaufam, & qui auâoritatc , ordinaria fcilicet , au delegata, fuerint invocati , nos fuis litteris reddant certiores . Cum autem ad fupplicationem noftram excommunicat! capti fuerint per auxilium brachii faccularis : ipfius ecclefia: ingreffum , & communionem fidelium , jc (aeramentorum participationem penitus interdicimus.. Et ne ab (atisfa&ionc congrua , & infpcdis fuper hoc noftris feu faltem litters excommunicatoi um teftium *Letm* alibi libenter, fub pana excommunicationis incurrenda hoc ipfo penitus prohibemus.

XXXVI. *Ne presbyteri primo ordinationis faa anno parochias recanta.*

GUm fit ars artium regimen anima'um : illud juvenibus & inexpertis committere valde reputamus abfurdum, donec per merita virtutum & experientiam diutinam digni efficiantur ad tanti oneris farcinam fupportandam . Quapropter ftatuimus , ne quitquam presbyterorum , primo ordinationis lux anno , ad curam parochi» ullatenus admittatur : illis tamen dumtaxat exceptis , tenentur propriis ecclefiis defervirc · Sed cum poti annum ad curam hujufmodi contigerit fc admitti , in ipfa fe exerceant ftudiofe : fic etenim per exercitium, eorum artificium fufeipiet incrementum . Si vero prius , contra prohibitionem noftram admiflii fuerint, tam admiftos , quam admittentes , tamdiu ab offien èxecuiiot fufpendimus, donec per nos vel ofttcialcm noftrum fufpcnfio hujufmodi fuerit relaxata

XXXVII. *Ne aliene ordinationi predyteri fine examinatione y & litteris dimffonis, admittantur.*

QUia clerici criminofi , vel in natalibus patientes dcfe&um , vel inhabiles ad ordines fufeipiendos, nonnunquam a fuis dice-

D cefanis fugiunt , nt ab alienis epifeopis ordines confequantur, quibus nedum fuos celant dcfeâus , fed quod dcteftabilius eft , fxpe mentiuntur ordines fc habere, vel majores habere quam habeant ; fandi patres proinde (latuerunt , ne quifquam epifeoporum , alterius dicœcefis clericos ordinaret abfque fui epifcopi licentia, & litteris commendatitiis: alioquin tam ordinatores, quam ordinatos , ab executions lui officii fulpenderunt .

Hinc eft, quod diftridc prohibemus , ne archidiaconi, vel quifquam alius, clericum quemeumque noftrx dicœcefis, ab alieno epifeopo orAnatum, ad celebrandum in no-

E ftra diacefi prius admittant, donec litteras commendatitias fui inlpexcrint ordinatoris, per quas conftet eis totaliter * ordinatum , *f.* taliter. *n* nobis prius litteras dimifforias habuiffe . Aliter etenim fufpenfus remaneat ordinatus , quoufque fecum duxerimus difpenfandum.

Cum vero ordinatqs fuerit alterius epifcopatus , & oidinationis fimiliter alicnx : ftatuimus , ut abfque litteris commendatitiis fui epifcopi , & examinatione diligenti fuper honeflate & litteratura, ad parochias cuftodiendas vel celebranda Divina , pere-

gi-

ANNO CHRISTI

"grinando nullatenus admittatur , vel remiffius procedatur in ipfis, fub pœna excommunicafionis . Interdicimus ne a quocumque Ωcerdote quicquam detur , vel recipiatur pro licentia celebrandi,

Inhibctnud etiam, ut nullus facerdos celebrare pre ««nat, donec loci ordinario fuerit pracientaiuS » & per 'pium , ut convenit, approbatus. Qs®d etiam de capellanis magnatum inteliigi v°lumus , quibus con feftiones audire, poenitentias dare, aut aba facramenta miniftrare, firmher prohibemus: nifi forte, quae eis a jura ,n neceifitatisarticulo funt conccfla : fic tunc' non â**ter , quam fi talis articulus emei ferit ex *n°pinato.

XXXVIII. Ae *pro fpi>itnilil>ul affatil quicquam exigitur.*

QUanta fit labes fimoniaex pravitatis , fan&orum patrum decreta déclarant , qui omnia crimina hujus comparationequafi pro nihilo reputant· *Simoaiacos etenim,* praecipuos hxreticos , a eundis fidelibus novimus refpuendos, & ipfosjudx proditori comparandos. Nam ficut ipfe Dei filium , ita ifti Spiritum fandum , Patri fic Filio confubftantialem, vendere non formidant ; fic fic ejufdem rti facinorifq; portionis 4>ro crimine erunt participes.

Dtrjl rri- Ne igitur avaritia, qux eft idolorum fervitus , miniftrorum ccclefix corda ad tam grande * alliciar : diftri&e inhibemus, ne ipfi pro facris , vel quibuicumque facramcntaltbus miniftrandis , utputa fepulturis fic exequiis mortuorum, benedictionibus inhabitantium, inftailationibus abbatum vel priorum, feu admiftionibus clericorum in pofteflionem beneficiorum fiiorum , fic confimiiiibus, quic quam praefumant exigere , cum id abfqtte labe fieri non valeat fimoniaca . Laudabilem tamen confuetudinem, fi qua fuerit in hniufmodi pia fidelium introduda conftitutione, cum de ipfa nobis conftiterit, faciemus, Domino infpirante, firmiter obferva-D ri, juxta traditam nobis formam in concilio generali.

Ad haec , In Dei nomine lacrymofis obfecramus fufpiriis , ut locorum archidiaconi, fic ceteteri ecclefiarum przlati, fic ftudeant exceftus fubditorum corrigere, uthocauftum pro peccato minime poftulantes, lucro animarum pecuniam vel aliud nullatenus anteponant.

XXXIX. Ai *pro rtiiorum vel vicariorum deliiiit ecdefia fxfpendatxr a Divixii*

TjEriniquum judicantes, quemquam alieno X odio prxgravari, cum pœnadebeat fuosE tenere auâores , nec ulterius progredi metas quam reperiatur in excedente debitum .' diftride prohibemus , ne pro redorum aut vicariorum debitis * ecdefia a Divinis fufpendatur ; fed per fufpenfionis fic excommunicationis fententias, in perfonas eorum canonice promulgandas , fruduum fuorum fequeftratioDcm , fic fi ccclefix fuerit difira&ionem, aut cohibeantur a malo , aut ad bonum quod omiferunt facere , compellantur.

I Ce-r'detttu.

Parochianos fimiliter pro fuis delidjs, fic

Ain perfonis ftatuimus puniendos : nifi o - mnes vel majorem partem conftiterit deli- Î|uiife , fic eorum proterviam aliter conape» ci non pofte, nifi ecdefia a Divinis obfequiis fufpendatur. · ANNO CHRrST!

XL. *De vifitatioxiixs artkidiacowrum , b pncxratioxibMJ , b »o» vifitaodo .*

ÆTerni largitor prxmii ,1 aborantibus panem manducare conceftît, quemotiofis omnibus interdixit . Ideoque Dominus omnium , folis operariis in vinej fua laborantibus , retributionis dona eft largitus : idemque ipfe in facro evangelio aufteritati B imputat dominantis, fi tollat quod non pofuit, fic metat quod minime feminavit. Et his fanâi patres provide informati, in fuis canonibus decreverunt, ne quifquam przlatorum , cui vifitationis incumbit officium , procurationem ea ratione recipere , nili quando perfonaliter vifitaverit , ut procuratio aljud non fit nifi fuftentatio vifitantis I Alioquin duplici infamia, negligent)® fcilicet fic avaritia; notaretur.

Hinc eft quod fingulis archidiaconis prxcipimus , ut ab ecclefiis , quando perfonaliter non vifitant, procurationes exigere vel percipere non prxfumant · alioquin quod receperint ,' vd ut indebitum fic non fuum.re-Cftituant.

' Archidiaconatuum fuorum fingulis annis fingulas ecclefias Audeant vifitare · quarum veftcs, libros, utenftlia , fic cetera ornamenta , habeant in feriptis redaâa ; ut videant qux a tempore proximx vifitationis per diligentiam perfonarum fuperaddita fuerunt , fic qux per earum negligentiam deteriorara medio tempore vel deperdita : proinde, an quxlibet ecdefia , juxta fuas facultates decentibus fulgeat ornamdntis , fic eorum habeat copiam, ficut eft fuperius diffinitum . Libros monafteriorum abjedos, a parochialibus ecdefiiis ipfis monafteriis appropriate , abjiciant : qui cum non fint de communi ufu, presbyteri fic clerici per ipfos in minifteriis Divinis, errare coguntur , ac la:ci eorum ignorantiam , quanquam inculpabilem , intuentes , eofdcm unquam fatuos incipiunt deridere . Et adeo temporalis lucri commodum appetitur, in fupplendis hujufmodi defeftibus cura nsgligitur fic correcdio impetranda. Statuimus ut non per poenas pecuniarias , ficut haâenus fieri confuevit, fed per coercitiones canonicas, contra eos quibus reparanfii fic fupplendi ipfius defefti onus incumbit, amodo procedatur . Et fi forte contra prxfentis ftatuti decretum prxfumptum fuerit : pœna ipfa, fi committatur, non ipfis vifitatoribus > fed potius , ccclefisc vifitstz ufibus applicetur. Alioquin recipientem * aliter , prxtcr pecunix receptionem , reftitutionem * in duplum pœnx appofitx, in fubfidium fabrics ecclefiz noftr® Exonienfis , prxfentis fynodi audoritate decrevimus puniendos.

Inquirant etiam diligenter, numquid parochiales facerdotes circa Divinum officium , no&urnum pariter fic diurnum, ficut inconcilio generali, ut fupra cavetur, fuum devote exerceant officium ut tenentur ; fic uc invenerint, pœna condigna caftigent.

Ec quia peccata hominum Chriftum a

—fua fede, qux eft in anima jufti, expellunt; A operibus mauifeftant, ne juxta Apoflolum , nonqux fua funt, fed qux Jefu Chrifli, quxrere comprobentur. Sollicite igitur inquirant de excefltbus fingulonun, quorum aâus boni feu mali, de facili trahuntur ⅄ fubditis *In exemplum* . Majores exceflus nobis referant, illos maxime, fuper quibus crimmofi noftra indigent difpenfatione : ceteros corrigam , prout fecundum fux difcretionis arbitrium, melius viderint expedire. Ita femper , ut animarum lucrum quxftui anteponant .

PoflelTiones ecclefiarum fuaram & juflaruin " faciant plene conferibi : de alienationibus, fi qux tucrinr , inquirentes, ut cum celeritate debit}, ratione ' prima revocentur.

In aliis fuis Vifitationibus conventionem ' 'n toncil,° Lateranenfi * ftatutam nuito mo excedant: fed in equis, familia, vidualibus; & altis necefl*riis, habeant per omnia moderate. Unde Oxontenfis concilii ftatuta fequentes, firmiter prohibemus, ne ad procurationem fuam prxfumant extraneos invitare . Si tamen pro ipiorum honore restores hoc duxerint faciendum; hoc fieri minime prohibemus. Qui vero ibidem fe ingeffrrint, fi clerici fuerint, fui pendantur ; fi* Lici , modefte corripiantur, fic informentur te aliter abftioere.

Item nullas tales excommunicationes in-^ débitas per fe vel fuo» exerceant in tubjeΛo$; nec antiquas procurationes augere prxiumant, feu ab exilibus cedefiis, qux propre* fui tenuitatem , ha&enus procurationes dare minime confur verant, procurationes aliquas extorquere.

Et quanquam follicitudinis cura per ipfos ranquam oculos noftros in quarapiuribus habeat relevari : nolumus tamen , quod prxfumptione quadam terminos tranfeendant , quos (iiji ftatucrunt patres noftri. Unde de fcqtielirjls noflris, clericis , non ordinatis, non relident bus, icligiotorum cxcclfibus, & aliis ad notham junididionem immediate fpeftantibus, ipfis Interdicimus interponere partes fuas , niti Litem , ut nobis vel *officiali no*flro fidebter reterant, qux in hac parte fciverint corrigenda.

XLI. Λ« *tierici obligent* /v *dijira&iani fori jacularis : vel in partir vel vivariis* aw- *ffutaai frertttai comraittanl.*

ANnis fingulis & diebus, mundus rfte nequam , labe pius folito corripitur peccatorum, fic tanto ardentius conatur invenîtum, quanto qui« fibi congregat cumulum defictorum. Ecce etenim rabies inaudita alliquorum, duminfurgunt filii in parentes, fic — ipios nituntur fubjicere fervituti , per quos ^aifignari prxeipimus , ut querelantibus retant ad vitam perpetuam regenerati, fleter- fpondeant in forma juris. Sivero faâismovitute diabolica liberati. Quod apertius in nitionibus, detentores booa ipfis refliroere Licis, qui clerum fic ecclefix libertates per biduqm detredaverint : CX tunc qui illud niluntur tub)icere iux ditioni; quorum temonuit, ut icriptis excommunicet detinenerat'am audaciam refecere tenemur potius tes cum fuis complicibus & fautoribus: qui quam fovere. Prohibemus igitur fub pona fi * latam in ipfos fententiam adhsec * aliud · *leg.* cxiommunicationis, ne clerici, maxime bé- biduum bona ipfa reftituere pnepofuerint *, *«*·' néficiait , pro debito proprio vel alieno, di- locum in quo taliter bona detinentur, eccle- fluchmi fe obligent judicis fzcularis: cujus fiaftico interdido fuppooat. Et fi nec ro- · c«rr.pcAobligationis prxtextu, laici de facio, quan- bur, nec fatigatio hujufmodi , adhuc fuf- ttfuviat, qnam de jure non valeant, clericos ad judi- ficiant ad tantam obftinatorum malitiam cia izcularia pertrahant. compcfcendam : contra torum complices &

Et ficut per clericorum contradas nota-*— mus quod amplios id contingat.* fic multo magis detestamur, fi propter eorum oefoita ,»!}. id debeat evenire. Undedrilride mhAcmw, nc quiiquam clericorum in forefta domini regis, vcl parcis alterius cujufeunsquo «ut Warcnna, furtum committere venationis ; vel in ilagnts pifcariis, vcl vivariis , quoucumque furtum prrfumat committere.

Si quis autem clericorum contra has prohibuioocs noftras venire prxiumpierit : fi quidem m cootradu, ipfum a Divinis in triennium volumus *auaerc fufpenfum;* fi in delifto, ipfo fado f vinculum excommunicationis incurrat. £t poilca, fi monitus a, pneBlato fuo> pr0 tam gravi culpa, ad ipfius przlati arbitrium fatisfacere non curaverit : extunc, fi bcneficiatus fuerit, ipfum a bene* ficio fuo decrevimus fore privandum. Sivero bcneficiatus non cxiflat, ab executione ordinum per quinquennium iufptnJatur : dicit etenim ratio, ut in quibus major reperitur culpa, in ipfos gravior exerceatur vindida.

XLII. D.· /arata *lUeraadl tona tlericoritat a Uieù male capta ƀ rttnll*

BOna mobilia & immobilia clericorum , ficut ipiorum , perfonas, fub protedio- decreta fanxerunt; ut neque laicis de ipfis ftatuendi feu difpooendiquicquam*, ecclefix ' ·■ t-'3· rei picini commodum, ulla fit pcrmifla facul- Γ · „αχ! tas: fedquicquidfecerant in hac parte, firmum & flabile effe non poterit, donec ab ecclefia fuerit approbatum. Quanto minus fit eis licitum bona clericorum capiendi cc detinendi , nemo eft qui «mbigat fanx mentis.

Cum igitur clericorum, feu aliarum perfonarum, quocumque bona a bailivis magnatum, feu aliis quibufeumque, capi & detineri contigerit: dc injuria propria , quod abfque latione ecclefiaflica libertatis pofle Dfieri non videatur, ad eorum liberationem taliter procedi ftatuimus fic mandamus: ut per loci archidiaconum vel officialem ipfius , vel alium quem ipfe aflitgnaverit, moneantur ipiorum boooram detentores primo, fecundo, & tertio, fub teftimonio trium vcl quatuor clericorum, vel faltem laicorum, fi clericorum copia non habeatur.* perquas monitiones polfit probari, fi de ipfis in dubiutn alias revocetur, quod bona ipfa dericis a quibus funt ablata , reftituant indilate, & fi reddiderint, clericos ipfos fibi fore obnoxios, quod comparcant in proximo loci capitulo, ad verius eos fuam profecuturi aftionem Quem quidem terminum ipfis clericis

^"fautore*» per inqutâtioaes legitimas, dc fe-
qurttes excommuakaiion» intentu*, cen-
„»7. lura» ecclefiafticas modis omnibus prxciyi-
mos aggravari. Deinde Ius remediis atten-
tatis, nifi ad deliberationem proficiant, fu-
ftineamns patienter, ut ecdeus non habeat
quid ultra faciat, quod b cuius bona deten-
ta funt, jus Inum coram fxcular judice pro-
lequarar. Hanc formam vnlamot obierva-
ri, nifi clericus laicum feodum poflideat: ra-
tione cujus bona fua laico ieodo capi con-
tigerit . Nam quantum ad ipfum feodum
pertinet, clerici fiecularibus obnoxii funt le-
gibus.

Ad bnc, quoniam, nt ait beatus Grego-
rius , ~~culpam~~ vehe~~menter me committere~~ B
adimo, u ea, ~~que~~ pro timore omnipoten-
. tis Dei funt fuggereods, noluero.* & alibi :
/ cum increpare delinquentes non vult, eos
proculduhkstacendo paftor occidit. Ut igitur
valeamus cum Apof.olo dicere dc clamare .'
„ Manda *fmt* Mwaar «m *« fongnine evime* w-
Dfrjt, n-ftrnrone: Silere fit impunitam* verfutiam quo-
rumdam laicorum maxime bailivorum magna-
tum , noftra conferentia minime nos permit-
' D"fl, fl- tit . Ipfi etenim * frequenti querela didici-
mus, in tantam furoris audaciam modern»
quo temporibus inciderunt, * quo magis contu-
melias, damna, & opprobria pertboisecclc-
fiafticis, & rebus eorum intulerunt, eo ma-
gis congaudent, & id potiflime gloriantur .
Heu miferi infelices, & in tenebris ambu-
lantes! Nonne Deus pater nofter eft, qui
vos creavit? ecdcfiaque mater eft, qux vos
in baptifmo regeneravit ? Nonne in canone
cautum reperitur : Qui abftulit patri aut ma-
tri, & dicet quia boc peccatum non eft,
homicidii particeps eft. Ergo qui pecunias
ecclefix rapit, aufert, & defraudat.· homi-
cida eft. Nonne mirabilis infanteeflecogno-
fcitur, fi filius patrem, difcipulus magiflrum,
iibi fubjugare conetur, & iniquis obligatio-
nibus illum fub poma fubjiccre, a quo cre-
dit non folum in terra, fed etiam io ce-
lia fefc ligari pofle *& folvi?*

Quapropter m virtute fanftx Trinitatis
firmiter inhibemus, ne quifquam laicorum ,
clericum, cujufcumque condition» vel ordi-
nis, capere, vel incarcerate prxfumat; aut
aliter in cum injicere manus temere, aut
violenter, cum feriptum fit: *Nolite tergere*
tfol· t»q. *Chriflot tutos, tJ* r» *prophetis noeis nolite* xvx-
Iiputri. Qupd de pixlatis ecclefiarum dc dc-
ncis intelligimus *eBe* di&nm.* nifi pro ipfius
clerici captione, vetat excommunicat ī, feri-
f. fcripfe- pfimus *, fed pro crimine homicidii, aut
› qui confimili enormi ddiâo , capiendus fuerit,
, σ· tanquam violator pacis domini Regis * regni.
*Ar- Are- Quod fi quis clericum aliter capere, de-
tinere, & incarcerate prxfumpferit, aut in
eum manus injicere violentas.* ipfum, can-
delis acccnfis, pulfatis campants, in fingulb
ecclefiis archidiaconatus, In quo bujufinodi
facrilegus cooverfatur, excommunicatum a
canone tamdiu publice nuociari, donec hanc
injuriam pacis fatisfiecerit competenter, pre*
cipimns, dc cum noftrarum teftimonio litte-
rarum ad frdem apoftolicam venerit, abfol-
vendus.

Item quidem laici proprios terminos ex-
cedentes, inter facrum fao&uarium & pro-
fanum minime diftinguentes : folummodo
quod facrum eft a manibus pontificum con-
fecratum, Canduarium appellant , dum
clefism dc ipfius cœmeterium, fanâuarium
tantum mendaciter alleverant. Quod nedum
civilis, verum etiam canonica fanâio liqui-
do contradicit, dum inquit : Nulli licet igno-
rare: Oamr ftnd *Dontino tonfecrotnr, five foe·*
rit honor, five oninul, five oger, vel qnic^nid
fneritfeneelcmfecrotnne, fonBvnofonilornnt ertt
Dentino, & ad jus pertinet facerdotum . Pro-
pter quod incxcufabilis erit omnis , qui a Do-
mino dc ecclefia cui competunt, aufert, va-
ftat, invadit, dc eripit, ufque ad emenca-
tiooem, ecclefieque fatisfa&onem. Vel u-
crilcgus judicetur, dc fi emendare nolucVit,
excommunicetur. Depellenda eft etenim il-
hus ufurpationis contumelia, ne pixdia ufi-
bos cxkftium cœtuum dicata , a quibufdam
irruentibus vexeorur. Quod fi quis pixium-
pferit, ut facrilegus judicetur.

Hinc eft quod omnes illos, qui nedum
clericorum perfonas, fed res eorum mobi-
les , feu fe moventes intra ecclefiam vel
ipfius cœmeterium, aut in agro ad eccle-
fiam pertinente, vel alibi, abfquerationabi-
li caufarapiunt, capiunt, dcabducunt, ipfis
inritisquorum funt bona, nifi celeri reflitutio-
ne fibi profpexerint, ut initqicos Dei dc eccle-
fix, ac facrilegos, excommunicamus, & a
fanftr matris ecclefix liminibus fequeftra-
mus.* necnonad bonorum liberationem ipfo-\
rum procedi prxcipimus, juxta formam fu-
perius traditam. Quandocumque pro eo quod |
clerici aut laici caulam fpiritualem , utpu- . de vk>
ta* violenta manuum injeftione in clericum jen^
(nifi ad correftionem rebus prrmiflis) vel
matrimonio contrahendo, decimis oblationi-
bus, mortuaris, Ixfione fidei vel juramenti,
dc ceteris hujufmodi, de jure vel confuetu-
dine ad forum ecdefiafticum pertinentibus ,
in foro ecdefiaftico fuerint profecuti, ipfos
ad forum traxerint fxculare ; necnon dc ju-
dex fxcularis , qui eos obgravare prxfuin-
pferit : nifi poft trinam admonitionem a
gravamine deftiterit inferendo, dcfatisfecerit
r\de illata injuria, confimili excommunicatio-
nis lententia innodamus: firmiter prxcipien-
tes , ut rei judicate exceptionem judices fx-
culares admittant; rei dico, cujus cognitio
ad ecclefiafticum pertinet judicem. Etecde-
fiaftici judices fimiliter, cum de re judicata
per- judicem fxcularem excipitur ; admittere
non poftponant, ubi jura canonica non repu-
gnant.

XLIII. *De dtliherotlont in fententiis cnm rx-contnmitotiose promnlgondis.*

Ecclefiarum pralari, qni dares Petri ge-
ftant in manibus, prudenter attendant,
quanta fit eis a Chrifto commifla poteftas
ligandi dt folvendi. Non enim, ait Chryfo-
ftomus, homo eft qui ligat , fed Chriftus
qui 'hanc poteftatem dedit. Dominus fecit ho-
mines tanti honoris *. Et cum excommuni- · *D,rt* p,r
catio , xternx mortis damnatio fit, nec
nifi pro mortali debeat imponi crimine, ac
illis dumtaxat qui aliter corrigi nequeunt :
in ipfa ferenda judices oportet efle peritos ,
ut deliberatione provida dc maturitate debi-
ta, ipfam fludeant promulgare. Nam fi quis v
fidelium excommunicatur injufle: ei potius
aberit, qui ipfam tulit, quam ci qui iplam
injuriam patitur.

Cun-

"T"T" CHRiSTt ,ii,. Cunfts c;gG hbditis noúris jurifdidionem habentibus, & ceteris omnibus quibus de ipfis in hoc commilta eft poteflas, diftride prxepimus: cum ipfos oportet in aliquem proferre fententiam, fibi praecaveant, ne abique caufa rationabili, id eft trina monitione prrmifla, & prxfentibus perfonis, per quas, fi neceflarium fuerit, poflunt monitiones probari , ipfam promulgare prariu- ' L»itr. Ii:mint » ^cut i.,?. novimus in concilio * generali. Hanc autem caufam exprefle conferibant, & ipfam proferant in feriptis ' cujus copiam tradant excommunicato infra menfem a die fententic, fi fuerint requifiti. Et hxc eadem in fufpenfionis de intcrdiâi fententiis volumus obfervari : ficut in alio concilio novimus efle cautum. Qui pneter hanc formam quemquam excommunicare praefumpferit, & fuper hoc convinci contigerit: poenis expreftis lu praefatis conciliis fe noverit fubjacere, quas faciemus dante Domino firmiter obfervari.

Qjiia vero communicatis cum excommunicatis fcienter, innodatur fimili fententia ipfojure, per quam iacramentorum participatione privatur . prccipimus, quod excommunicat!, a fingulis ardius evitentur» ut ne qnilquam cum ipfis cibo, potu, ofculo, fala.atione, locutione, oratione, aut aliquo genere communionis , communicare prxiumat . In foro ecclefiaflico, aut civili, quam eorum excommunicatio per patentes litteras conftiterit, excommunicari ad agendum nullatenus admittantur; fed a eundis legitimis adibus repellantur, donec fuerint abfoluti, dc luper hoc litteras exhibuerint teftimoniaks.

Qj'cumque autem exeommunicatum ad agendum aliter admiferit, auâoritate pretends fynodifacrofarkUe, excommunicamus: eumdemque fic ligatum, cum de hoc conftitent, prccipimus publice nuntiari, utprxtextu ignorantix, excufationis caufa omnibus auferatur. Sacerdotibus parochialibusfirmiter miungimus, ut cum in ecciefiis ma- *jor* adeiit populi multitudo, candelis accenfis & pulfatis campanis , excommunicatorum nomina, & excommunicationum caufas, ac qua audoritate fuerint fic ligati, omnibus innoteicat.

XLIV. Λ> *In proprie ceufa qutmyuuet excommunicet vel fufpendet.*

QUcmadmodum non decet, ita non licet, quemquam Gbi e(Tc judicem, vel in propria caufa fibi jus didare. Statuimus ergo, ut nullus pro proprio debito, vel pro injuria perfonx fux illata , quemquam propria auâoritate fufpendere vel excommunicare prxiumat . Alioquin & debitum amittat , *6c* pro injuria quam intulit, ab injuriatum cadat totaliter aftione: alteri parti, fuper injufta lententia, falva nihilo minus quzltionc .

Licebit autem prxlatis ecclefiarum jurifdiâionem habentibus, in ipfos qui eorum jurifdictlonem notorie impedire contigerit , przhabitA competenti monitione, fufpenfionii «St excommunicationis fententias promulgare : cum in ju> dicendo, non tam fuam, quam publicam exerceant utilitatem .

Licet igitur ecclefiarum redoribus , vicariis, & parochiarum cappeUanis, pro mortuani», decimis, oblationibus, & inilauro ecck'ikx, dc aliis juribus ecclefix fux injtsfle detentis; in quorum poileflione notorium eft fuas ecclefias extititle, per femetiplos, trina tamen monitione premifla, nominarim fufpendere dc excommunicare de temores." cum in hoc cafu non injuriam tuam , nec fibi debitum, fed ecclefix fux potius, profoqui videantur.

XLV. *Qeod «f/far libelli dnetioee ή ceefli teutrimmuelUeu prendetur.*

Λ*^OmiiJetantes, in caufis matrimonii, m— ris folemnitatein non efte per omnia obfervandam, qux breves lites alio nomine appellantur, eo quod in ipfis breviter fit procedendum, id eft, fummarie debeant terminari: ne pro exiguis rebus maximasadiones homines luftinere cogeremur, ftatuimus in pecuniariis caufis, in quibus litis cllimatio viginti folid. non excedit, abfque libe'li donatione cum celeritate debita prolequatur , ficut de confuetudine liaftenus in noftra diceceli novimus obfervamm. Volumus tamen , ut in illis taftum ita dilucide exprimatur , ut iciarur qualis agenti competat ---- & defenfio ipfi reo.

XLVI. *Ut omnibut liber; lient epptlleret & jksr jppelletionet.*

A Ppcllationis remedium non ad defenfiodk nem iniquitatum, fed innocentis pra.fidium, novimus inftitutum. Dc quo in canonibus cautum reperimus, ut omnis oppreffus, libere, fi voluerit, appellet judicium , a nullo prohibeatur, fed ab aliis fulciatur, liberetur, * & audiatur. ·/· 14»

Item a quibufeumque ecclefiafticis judici ter bus, ad alios judices ecclefiafticos, ubi eft major auftoritas , provocatum fuerit, audientia non negetur. Et quia patet illud omnibus effe commune: flatuendo prxeipiDmus, ut archidiaconi, aut ceteri fubditi noftri ordinariam jurifdidionem habentes, appellationibus ab ipfis ad noftram audientiam interpofitis, ficut decet eos, deferant reverenter : appellantibus, vel fuis, nullam ob hoc molefliam inferentes vel gravamen. Nec iptos minis terreant, ut ab appellationum inarum profecutione defiftant · Terminum defignent appellantibus, infra quem, coram nobis vel officiali noftro modo comparere valeant, appellationes fuas legitime profecuturi. Ac ipfis petentibus inftanter concedant epiilolas, m quibus , fi a gravamine vel intcilocutoria ab ipfis fuit appellatum, appellationis caufam exprimant. Et fi ipfamnon E duxerint admittendam: cur boc, nobis exprefte defignent. Patienter etenim fuftinebi-i.ius, fi eorum appellationes admiflz non fueiint, quorum exceffus, evidentia rei, vel iplorum confeflione , aut alio legitimo modo , notorii fuerint & manifefti ; vel appellationes alias fruftratorix evidenter exponant .

XLVII. *De qmllariliul eletmofynerum*

QUot errores, quantafque abufiones ileemofynarum quxüotes haâenus przdi-

cavc-

-caverunt, populo Chriftiano fatis per otb.-m A ro.cm, tanquam hzrcticos centemus graviter puniendos.

ANN<'
QIRIsH

r
» i»»,

no*,mu* ^vu^a,urn · Ipβ etenim cun: liât •d'01* > v,,e pariter communiter inhondlz . confingentes le peritos, fic vite ia.'&itatcm exterius przteodentes, cum audacia quadam przfumpta praedicandi aflumunt officium. Qui vero nuiquam D'vini verbi notitiam habuerunt , inter cetera erronea qux profeniur, mendaciter aflerunt fe habere multo pluii-s & maiores indulgentias, quam habeant: ur fic limplicium alliciant animos ad majpics

• *f-* in om- cieemolynas largiendas, quaspoflea inebrie-
ounil0otp. tatibus & luxuriis, in omni *conlpeflu prodigaliter confumere non erubefeunt. (Jnde evenit, ut vers & fruftuofx: indulgentis a r.onnullis fzptus contemnamur.

Quapropter prohibemus fubdr.r noftrs , n-· quzftorem eleemofynarum ullum admittant, nifi litteris noflrismunitusexiflat : & tunc predicate minime permittatur, fed cappcllis parochialibus ipfius negotia & indulgentias, prout a litteris papalibus vel nortris *valeat* dicere, evidenter plebi exponar fideliter. Nec credant fchedulis falfis, qnas ipfi fzpius porrigunt: nifi fchcdulz prius per nos fuerint examinate, & approbatas noftri itrprcfliooc figilli. Pecunia vero collegia, ufque ad proximum loci capitulum integra cuftodiatur , tunc per loci ordinarium fideli nuntio affignanda. Qui vero aliter eosadmiferit, vel ipfos predicate permiferit, per nos* vel of-^dei ad Chriftianorum, vcl Chriftiani ad Juficialem noftrum cenfemus graviter puniendum; nifi ipfis litterarum poteftatem concertedmus ampliorem.

Cum vero ipfis contigerit indulged, clerum porte convocare (quod cum minori cleri commodo intellexerimus) efle intclligimus conceflum: ftatuimus quod hujufmodi convocationes alibi non fiant, nifi in plenis locorum capitulis, in quibus clerus commodius poterit convenire , & indulgentia conceflz melius examinari.

XLVIif· *Dt reliquiis*, èT *wntratiau ruse.*

TkTOnnumquam per malos, ficui per boJ.NI nos, miracula faâa fandorum, facta commemorat ecdefia. Idcirco lacroianftam Romanam ecclefiam, (quz per Dei omnipotentis gratiam, audoritate apoftolicz traditionis, nunquam errafle probatur a tramite.*)in hoc ideo eft recurrendum, & expcftandumipfius decretum: ne quis hoc ap-
'J^* ,v« probando, quod ipfa reprobat, a catholicis twcreticus comprobetur. Idcirco tn concilio generali provide novimus efle prohibitum : nc quis reliquias de novo inventas publice venerari przfumat, nifi a Romano ponti- g fice prius fuerint approbatz. Qpam prohibitionem inviolatam ab omnibus prxcipimus cuftodiri: flatuentes, ut nullus fandorum reliquias venales exponat ; fed nec lapides , fontes, arbores, ligna, vertes, aut res quafcumque alias, ut fandas, propter fifticia documenta, aliqualiter veneretur; cum illud bzreticam fapere pravitatem apoftolica declarat fententia, flt nulli licere docei ur aliud, vel fentire, quam Romanam ecclefiam matrem omnium ecdefiarum lequi v;dcnt& tenere. Si qui autem contra hoc venire przlumpfertat, nifi moniti tuum deponant cr-

XLIX. *Dc Judetis & eorum m-nciyus .*

A Judzis regimen Dei ablatum, Oc datum genti juftitiam facienti, feriptum in canonibus reperitur. Per quod liquet Chnfticclas libertate donatos, Judzoique fubaftos eexum perpetuz fervituti. Cum igitur feriptum fit: *Ejice stucillum tJ fi.ietm ejm* , non h"'| "
r*fm *erit Lires filius* aneilli *cum filio liber*;* nimis reputamus abfurdum , ut filii 1'bcta·, ancillae filiis famulentur. _

Quapropter Latcranenfis concilii ibtuta I "·■ "I
Bfaquentes, dirtride prohibemus ne Judzi ftib " **
obtentu alendorum puerorum fuorum, neque pro fervitio vel qualibet alia caufa , in domibus fuis mancipia habeant Chriftiana ; ne forte per artiduam familiaritatem, ad eorum perfidiam fimplicium animos valeant inclinare. Saepe enim malorum *confond* , bonos corrumpunt . Chriftiani qui contra hanc prohibitionem venire przfumpferint , excommunicentur : Judaei gravi lubjaccant ultioni.

Prohibemus infuper, ne Judzi publicis fungantur officiis, quorum prztcxtu Chriftianis nimium fint molefti · Et quoniam cum eis lumere cibum non licet: inhibemus, ne Judzorum acceâant convivia . Item fi qui' Chriftianus infirmatus fuerit, a Judato non accipiat medicinam. Item die parafcevc>, oftia & fenertras habeant claufas, quiaChriftianis ____ confueverant illudere illo die. Item prohibemus ne novas fabricent lynagogas. Sed fi erigant veteres quz corruerint, vel ruinam minentur· fi ipfas reaedificare permittantur, ita quod ampliores vel prêtiofiores non faciant, ipfis fatis novimus cite permitium.

Ad haec, diftride prxcipimus, ut Judzi utriuique fexus, fuper vefles exteriores, duas tabulas laneas habeant alterius coloris, ad pe-
^ftus cdotutas : quarum latirodo digitorum duorum, & longitudo quatuor flt ad minus: ut fic per diverfitatem habitus a catholicis difccrnantur j & damnatae commixtionis excertus inter hos & illos valeant evitari.

Ne autem ecclefiz parochiales per ipfos fuis juribus defraudentur : prxcipimus, quod Judzidetents quas colunt, decimas loi vere, vel poflertionibus ipfis renunoiare ; & pro domibus quas inhabitant, parochialis tura ecclefix parochiali debita tribuere, ardius compellamur .

L. *Dt tr/lcmentis.*

QUanquam in jure canonico, & longe amplius in civili, de teftamentis ficlcg»tis, grandis & diffiifus habetur traftatus propter fimplices tamen qui neutrius juris girarunt volumina, nec ipforum habent notitiam, neccrtarium duximus fuper przdi&s, quz in quotidiano funt ufu, utilia quzdam ftatuere ; fic pcenis Astutorum refrznare , prout portumus, abufores ,

Cum igitur extremis decedentium voluntatibus, favorem maximurn impendere teneamur: ftatuimus, ut nullus, cujufcumque flatus

AKS'O CHRISTI

•tus aut cOoditioois exiflat ; clericum vei laicum, liberum vel ferrum, de bonis qux poffidet tempore-moriis, libere reflari impediat quoquo modo, fub pœna excommunicatioois, quam impedientes decrevimus incurrere ipfo faâo : cum, quantum ad ea Î^uz tunc poflidet, liber quilibet cenfeatur , icut de hujus segni cootuetudine haâenus eft pacifice obfervatum.

Quandocumque igitur fano vel «groto, libero aut fervo, fuum placebit condereteftamentum : ftatuimus, ut pro reâore, vicario , vel cappeilaoo ecdefias parochialts coofrftim tranlmittat, ut in ipforum prefeotia Ac duorum vel plurium fide dignorum, de omnibus bonis fuis mobilibus portionem fuam contingentlbus, difponar pro anime fu* falute , Cent fibi placebit, & melius crediderit expedire. Uxoris & filiorum fi quos habuerit portionibus per omnia falvis: expenfis funeris exceptis, qua ante omnem divifionem deduci ftatuimus de communi, debita qux debet teftator, folvantur.

Similiter de communi, portiones dividenda; inter przdiâas perfonas per omnia , ficut rquales portiones, ira ut pro una perfona omnes fi'ii computentur. Si vero teftator alicui filiorum de propriis bonis prius fufteutitionem providerit; & flc aliis, & alii , cui vcl quibus minime fic provifum : tlatuendo prohibemus, ut iis, quibus provifio fada eft, fimiliter teftatoris heredes (fi cantundem habeant, de propria hujufmodi provienne, quantum tum foret fua portio, fi ad divifionem cum ceteris admitterentur) nullatenus ad portionem dividendam inter filios admittantur: fed eo quod eis eft prov.fum a trftatore, vel fucceflione juris, concerni remaneant, nec per ipfos aliorum portio diminuatur. Hrc qux de marito ftatuimus, de uxore fervari volumus, fi decedat.

Qpx autem ad ufum teftatoris fpecialiter fuift parata, utputa equi, arma, & cetera hujufmodi ; vel qux ad ufum uxoris, tttputa fupclledilia, veftes muliebres, monilia ,.-. annuli.· abfque divifione utrique eorum, precipua referventur.

Curet autem teftator, fideles & locupletas noilrz diœcefis, & non aliunde, conftituet e exeeutores: ac tn feriptis, fi fieri poteft , fuum condere teftamentum. Quod , poftquam facium fuerit, claudatur, & cura figillo proprio, fi habeat, alioquin alieno, protinus eonfignet: quod & prxfeotium tigillis faciat conGgnari. Alioquin contra te* ftamentum, teftatoris * figillo fignatum, de facili prxfumi queat : cum poft mortem teftatoris, poflit teftamentum aliud fabricari, & figillo ipfius aliter contignari, prout audivimus fieri aliquando.

•iiM

Faâo autem teftamento nuncupativo, vel in feriptis, A teftatoris corpore tradito fepulturz: ad loci ordinarium exeeutores accedant , fuper teftamento faâo in feripriſidem faâuri, tam de przfcntia contignantium , quam de fignis. Super nuncupationem vero probationes dilucide monftrentur fuper omni eo quod teftator afleritur voiaiffc, & fpecialiter fuper omni lelido : ita quod inter telles, exeeutores nullatenus admittantur .

Probato igitur teftamento, & per judicem approbaro, exeeutoresfideliter conficiant inA ventormm ia przfencia fide denorum, ad hoc fpecialiter vocatorum: in quo omnia boo* qua defim&os habuit tempore mortis & qux fibi debebantur, Ac qae debuit aliis, coofcrffiancur fideliter & exptefle. Q«o inventorie faâo, tam ipfi exeeutores quam pnafeores eidem, fua appendant figilla. Donec ifta fiant (que fieri prxeipimus infra quindecim dies, fi fieri poteft, a tempore iepulturc) exeeutores minime miniftrent.

Cum ergo ceperint mimftrare , protinus uxori dc filiis, fi fuperfint, fuas affignare ftodeanc portiones. De portione vero contingente defundi legatum diftribuant, debisa eidem exigant, & exolvant aliis debita ab eodem ; ad quz .tam uxor quam fijjj tenentur courribuere p.-o rata portionis cujufque.

Sed ne eorum portiones propter timorem, feu incertitudinem eris alieni, abexeeutoribus diutius detineantur: ftntu rnus, quod zs alienum, dequoconftat, ante reftitutiooem portionum, *ab* erecutoribus deducatur : pro dubio vero & incerto, recepta ab ipfis uxore fle filiis cautione idonea de reftituendo , quantum legitime apparere poterit ipfos pro fuis portionibus ad id teneri, exeeutores fuas conftitutas liberent portiones, idem faciam litigatores de fibi reliâis, ficut inferius fic plenius continetur.

Et fic ftudiofe fuum curent exeeutores officium exercere ; ut infra anni fpatium nihil remaneat exequendum. Alioquin compoto reddito de receptis, amoveantur omnino, Ac eorum loco alii magis idonei fubrogentur, quod inferius ftatuimus, fi pnusfufpeâi probabiliter inveniantur .

Et quoniam propter *malitias* exacutorum, feu debitorum defunâi, feu fraudes fiditiorum creditorum, decedentium voluntates vix debitum fortiuntur effeâum: cupientes in hac parte remedium quale polfimus adhibere, auâoritate prefeotis iynodi facrofanâz , excommunicamus omnes exeeutores, quoufque 7 ter recufantes in foro tcclefiaftico a defunâi creditoribus convenin', vei ipfis, ficut decet, inibi rcfpondere .

Item omnes illos, qui (cientes fe obligatos defundo, patiantur fe per malitiam a fuis erecutoribus conveniri, ut flc ipfis in firobatione deficientibus, per fententiam ablvantur ; vel impedimentum* quoquo modo , quo minus in foro ecclefiaftico ab cxecucoribus defunâi libere valeant conveniri . * *Ctrr,* imP*4**.*.

Itera omnes illos, qui ab exeeutoribus defundorum judicio feienter expofeunt indebitum , flc in fua petitione iniqua ufque ad diffinitivam iententiam .perfeveraot, quod a defundis licet fi fuperftites cflènt non peterent, vel de jure valere * non valerent. ' *f-* tabet»

Ut autem exeeutores circa fuum officium exequendum promptiores reddamus, pariter & attentos: volumus, quod dum circa hoc laborant, de bonis defunâi expenfas percipiant moderatas; cum fuum officium fibi non debeat efle damnofum, nec debeant propriis ftipendiis militare; quibus, fub pena excommunicationis interdicimus, ne per fe, vel imerpofitas perfonas* abfque fide dignorum przfentia & rationabili... quicquam de bonis defundi emere fibi invicem vel dooa-

anno CHRIS! t ▮·«7-

donare t feu quovis alio titulo ufurpare, feu "b* rctinvr* pralumant, nifi quod eis reliftum fuci it fpecialiter in teftamcnto.

Si vero contigerit parochianutn noftrum, hominem alterius dicecefis fibi conftituere exccutorem: ille ad hujufmodi onus nullatenus admittatur nifi de fubditis noftris, locupletes & idoneo· manucaprores inveniat ad fidele inventorium faciendum, flt fideliter adminilttandum, vel ratiocinium reddendum, cum ipfum vel fuos manucaptorcs fuper hoc contigerit interpellari : ad quod etiam exeeutores noftra dicœcefis per corporale facramentum, priufquam adminiftreut, przcipimus obligari; omnibus executoiibus interdicentes, ut cum verifimilis prafumptio habetur, dcfunftum nimis arris alieni pondere oneratum, legatum nemini liberent, nifi recepta prius Obligatoria futficienti cautione de reftimendo quantum legis Falcidiz ratio in hoc expofeit. Alioquin cum ad ratiocinia reddenda pervenerint, quz fupererogaverint, ipfis minime decrevimus allocanda.

Et quoniam cordi plurimum debet efie veritatis cuilibet amatori, nequitiam repiimere falfariorum: nos prafentis fynodi lanft« approbatione, excommunicamus & excommunicates publice denunciamus omnes illos, qui poftquam teftator condito tcftamento in fata deceflerit, teftamentum aliud fabricare, aut praeter teftatoris confcientiam qutequam condere, addere, vel detrahere tcftamento priori, fibi vel aliis aliud deferibendo, feu fraudem quamcumque aliam committendo, contra teftatoris prasfumpferint voluntatem Et fi quos tante fraudis reos convenire contigerit, ipfos decrevimus, tanquam fallarjos puniendos.

Ut autem viris rcligiofis omnem evagandi materiam auferamus, quibus omnibus, ceteris deteliftis, folius Det incumbit inhzierere minifteriis.* ftatuimus, ut nullus religiofus tn noftra dicœcefi exeeutionis onus ali qualiter in fe fufeipiat, abfque noftra licentia fpeciaJH Si quis autem contra hanc pro-p hibitionem noftram ventre przfumpferit : quod fecerit, & viribus careat, *6i ipfe* nihilominus juxta noftra' difcrctionis.....graviter puniatur.

In fine autem cuiuslibet teftamenti, hanc claufulam adjici volumus generalem: Cetera omnia bona mea, five in tebus, five in manibus fuerint debitorum, in hoc teftamento non exprefla, volo ut pro animae mezfalute, per manus exeeutorum meorum tn pios ufus diftribuantur ; fle quod creditoribus meis per manus eorumdem, fimiliter fitfatisfaftum.

Si qui vero, laicorum deceflerint inteftati, de bonis eomm, per locorum ordinarios, taliter praecipimus ordinari, ut pro anima defunfti in pios ufus totaliter erogentur.

LI. 1Λ rrflerw . *pcfl mtdiltm Qtedrogtf. dtcideittf , libere legere velem frieflet eettami feytmit.·*

f adeo ·ifciutam. contigit nonnullos ecclefiarum re- **O** ftores , «iram ducere * diftolutam , ut cum ad vine finem pervenerint, non habeant in bonis, de quibus ecclefiarum fuarum dtfeftus , tam in ornamentis, quam in

A domibus, voleant reparari, vel^reditoribus' Ίui» de <o fatisfacere quod mi debetur . Quapropter › laudabilem noftra dicœcefis *con*fuetudinem approbantes: ftatuimus, ut quilibet bénéficiants noftra dicecefis , fi die Dominica Quadragefinue, quacumque hora, vel poftea deccflerit , fruftus beneficii fui fubfequentis autumni liberam legandi habeat potellatem: fœno, prato, paftura, & cicera de dominico ecclefia: duntaxat exceptis, que cum ad annum fequentem pertineant, ipfi futuro reftori ftatuimus refervari.

Et quoniam non eft ferendus is, qui lucrum ampleditur , onus autem annexum contemnit·* ftatuimus , ut de domibus pra- β didis defedibus, ac etiam ecclefir omnibus ordinariis , ufque ad mediam Quadragefimam fequentem, exeeutores fatisfacianr ad plenum.

Item ftatuimus de quolibet qui fruftus percepit autumnales , quandocumque ante tempus prxdiâum decedat, ufque ad illud, ad omnia onera teneatur :

Si vero predifto die Dominico, vel poft, quis inteftatus decedat : omnia bona teftatoris, flt fruâus fequentis autumni , in folutionem debitorum defundi przdiftorum , fit defeâuum fupoktionem, ac in alios pios ufus, juxta noftra diferetionis arbitrium convertantur , ita quod circa fuppletioncm C defeâuum , per quantum tempus illud beneficium tenuerit, ratio habeatur.

· Idem fiat , fi ante pradiâum tempus quemquam contigerit decedere inteftatum, ut in utroque cafu teftamtnti fit cxccutorium faciamus fuppleri defeftum.

Ab ifto ftatuto , parochialium vicarios ecclefiarumdumtaxat excipimus. Nam cum ipfius virtute Sacramenti praftiti, perfonalem refidentiamfacere teneatur: congruum eft , inuno verius neceiTarium , ut fruftus & obventiones vicariae fine, protinus flt cum integritate percipiant , de quibus valeant fuftentari . Idcirco, de bonis defunfti vicarii, quz habuit tempore mortis, fit debita folvi pracipimus, flt t>radifto$ defeftas fUpplerj, ratione temporis conliderata.

rraterea ftatuimus, quocumque tempore anni quis decedat , fruftus terrarum quas feminavit fuperftes, fibi cadant, fit in tuos ufus integre convertantur : hoc excepto, ut fi decedat ante terminum fupra przdiftum, fumptus quos defunftus impendit in terris excolendis flt feminandis , ipfius exeeutoribusallocentur. Succeflbr vero, fiquemcappcllanum ftipendiarium invenerit, ante terminum pranotatum , five poft ipfum , fi idoneus fuerit, ufque ad feftum S. Michaelis proximo fequentis , nullatenus amovere prafumat .' fed fub cildem conditionibus E ipfum retineat, quibus idem cappcllanus convenerat cum defunfto.

Nc igitur ecclefiarum vacantium terras jacere contingat incultas : ftatuimus, ut per locorum decanos fideliter excolantur , ita quod iidem decani a futuris executocibus fumptus percipiant competentes, quos loci ordinarius moderetur, fi aliter inter fic convenire noluerim.

AMNO CHRISΠ

LU. *Dt smrtmriis.*

MOrtuariorum prxftatiooem ex eo intelleximus (alubriter fumpfiffe initium , quod decimis majoribus & minoribus ac ceteris juribus parochialibus per ignorantiam non folutis , Ixlis ecdefiis praéüarentur , ut talis oblivio procedens ex incuria non folventis, poffet faltem, per hoc, apud diftridum judicem excufari . Et quanquatn illa provifio eflet aliqualiter firu&uofa omnibus Chriftianis ; quidam tamen, vd caufam hujuimodi prxftationis ignorantes, vel quod deterius eft , de ialute propria non curantes , ipfam mirabiliter fubtraxerint , fuam miferiam in pofteros tnmfmittentes ; quafe nituntur modernis temporibus excufare ,quod nec ipfi , nec majores eorum , hanc prxflationem ullo tempore agnoverint. O excufatio mifera & infelix , que dum fit in peccatis , fuos ducit ad interitum excusantes ! Unde funt & alii, qui anime fue faluti provide confidentes , velut devoti ecclelix Alii, ptxftatkmem ipfam agnofeunt, ficut majores eorum hadenus cognoverunt : ficque contingit, in una parochia folvi fecundum melius averium pro defundis ; & in alia penitus denegari.

Ut jgitur a palea triticum feparetnus ftatuendo prxeipimus , ut in parochia , in qua talis folutio fieri coofuevit , nullus ab ca fc valeat excufare ; fed in eadem fiat prxftatio uniformis , cum eadem non debeat diverfo jure cenferi.

Parochianos aliarum parochiarum monemus , & hortamur in Domino ; ut fpiritnm affumentes conftlii fanioris, tam falubrem prxftationem agnofeunt de cetero , & de ea iatisfacere ftudeant ficut ceteri in futurum . Videntur namque rabie nefanda moveri, qui male detentis Deo & ecclefix latisfacere tunc non curant, quando quod debetur fibi nequeunt amplius retinere : fed ipfius fubibunt judicium cui in hac parte injuriam intulerunt .

In parochiis vero , in quibus fecundum melius averium dari hadenus confuevit, illud legandi, donandi, aflignandive in alios ult<s, decedentibus omnibus interdicimus facultatem . In exeeutores , feu alibs quofcumque detentores , nifi legitime moniti tatisfecerinr Deo & ecclefix de eodem, excommunicationis fententiam prxeipimus promulgari .

Item prxeipimus, fi fint aliqui , qui fecundum melius averium , falfo & nequiter afferunt fuum , vel partem ipfius , ut per hoc ecclefiam fuo jure valeant defraudare ; quorum affertioni nullatenus eft credendum , nifi prius de fuo titulo fecerint plenam fidem .

Et quia aliquando accidit , quod in bonis defundi plura animalia inveniuntur, in Iuibus aliqui afferunt fe habere partes , icquc nullum eorum in totum eft defundi ; ftatuimus, quod quanquam verum fuerit quod affirmant; fi tamen defundi partibus computatis, partes colledx ad fecundum melius fc extendant, illud ecclefix liberetur ; partiariis uni vel pluribus , pro partibus fuis ab exeeutoribus defundi primitus fatisfadum.

Et quoniam quidam m diverfis parochill diveria domicilia poflidentes , in eifdem , pro fux voluntatis libito , xqualiter commorantur.* fi ia alterutra illarum parochiarum in fata decedant , dubitatur an illi infra cujus limites dcccflcrint, intcgraliter, vd alteri ecclefix , pro indivifb , mortuarium ipfius defundi fit proflandum : dubitationem hujus profentis fynodi audoritate enodantes, declaramus ; quod illa ecclefia, ubi decedit, dcviaticum recepit, mortuarium fibi debitum intégralités percipiat. Qpod fi talis dominus in aliena parochia, ubi nullam terram pofledit, decedat.* tunc illi ecclefix ubi larem fovet tempore mortis, hujufmodi mortuarium fit integreprxftandum.

Cum autem tanta laboraverint paupertate , ut fohito ecclefia quod exigitur , xquivalens apud fuperfti tes nihil remaneat: prxeipimus, quod cum de hoc conftiterit, nihil eo nomine exigatur , nifi quod relidum ecclefix fpcciaiiter invenitur.

LIII. *Dt decimis.*

OMira & ineffabilis caritas veftri quilibet * lo figoum univerfale dominii , velut ille cujus eft terra & plenitudo ejus, &c. decimas & primitias fibi reddi prxeepit, non fibi fed facerdotibus profuturas ; Cut illis fint cibus , qui in domo fua fibi miniftrant, juxta iHud Malachix propheto.* *hferte cernent decnmtimnt In berrenne smtm, nt fit citus la deem nue *.* Idem tamen omnium Dominus , frudum eundorum largitor , pro decima quam recipere dignatus eft, ipfam plene folvcntes quadruplici largitione remunerat , beneficio fru. duum, unitate corporis , indulgentia peccatorum , & regni cxlefiis gratia praemiorum . Nemo igitur pro avarittA, tot amittat beneficia, fed quilibet decimas placabiles Deo exolvat : ut fint cibus illis quibus ipfe pro fuo cultu eas conceflit, ne maledidionem incurrant , quam Dominus per Dos Prophetx protulit in non folventes.

Quapropter ecclefiarum difpendiis & animarum periculis occurrere cupientes : univerfis parochianis noftris, fub Divini teftatione judicii prxeipimus , ut de omnibus frudibus totiens quotiens renovantur in anno, feu in annis , ecdefiis parochialibus pcrfolvere decimas integre non omittant , fumptuum expenfis nequaquam dedudis.

Et quia decimx debemur de omnibus qux licite adquiruntur : prxeipimus, quod nedum de fegetibus decimx perfolvantur , verum etiam pomis preffbribus, arboribus, herbis hortorum, apibus, jumentis, animalibus , lana, lino, canabo , meile, columbariis, caleo, butyro, pifcaripnibus , pannagiis, filvis exduis, nifeis, feno, herba, praro vendito , pallura vendita extraneis parochianis, nifi de animalibus ibidem pafccntibus , decima perfolvatur : locatione boum fada extra parochiam locatoris, furnis , venatione molendinis , granariis , abfque fumptuum dedudione . Sed & de fullonariis , velut de negotiationis lucro , decimamfolvi pixeipimus; argentariis, metallariis , lapicidinis , de negotiationibus , artificiis ; & de inftauro ecclefix , contraria confuetudine non obftante.

Qua

Quia vero aliqui, ut audivimus , etiam A decima, quando propter vaccarum vel ovium paucitatem cafeus inde fieri non futfi- /4^2-. /
iTiRKrr jur* aifcrunt > P»rtem prati pro deck cit, fie fimiliter propter modicitatem vitu- \
fani, ecclefiz fuifle antiquitus affiguatam.* niG hoc probaverint evidenter, ipfoa io fua aflertiooc decrevimus nullatenus audiendos .

Infuper , quod in quibufdam locis confuetudo pcfliraa inolevit, fcilicet, quod quidam laici integre folvere decimas contradicunt , nifi prius fibi vel fuis a redoribus ecclefiarum convivia praeparentur, chirothcez , feu quicquam aliud ; quafi pro cuftodia decimz fuis debeantur fervientibus. Noc vero hanc confuetudinem vclut corrupte, lam, ac a *jure contrariam decrevimus ex*tirpandam : inhibentes , fub pana cxcom-B municationic , ne tale quid exigatur ampiius feu przftetur : fed ecclefiarum redores , fuos parochianos per. ecclefiafticam compellant ccnfuram ad przftationem debitam decimarum, prsdirta confuetudine , vel aliqua confimili, non obftante.

Ad hoc, quia propter appulfiones pecorum ad diverfarum parochiarum pafturas , plurrs fic quafi inextricabiles quzftiones inter ecclefiarum redores fzpius oriuntur : nos, qui in lenitate pacis quiefeimus, dum fubditos pati perfpicimus, pariter inquieti: fic ftatuimus, quod fi oves a temporetonfionis ufque ad feftum 5. Martini, in parochia una depafeantur fie cubent : tuncCcu]]((qUafi granorum pugillis ; fic totiens de decima lame, cafei , fic butyri , ecclefiz illius parochi* perfolvantur plene pro eodem tempore, quanquam poftea amoveantur, fic alibi tondeantur. Vulgariter enim dicitur, quod ante feftum fupradirtum tantum crevit lana , quantum crefcit anno eodem.

Et ne reôor de decima per amotionem ovium defraudeturprzcipimus , quod priufquam oves amoveantur a pafcuis, redori fufficienter caveatur de folvendo didam decimam laus , cum tempus venerit toofionis . Si vero oves a fefto S. Manini , ufque ad feftum Purificationis beats Ma- le
liz Virginis , tn una parochia commoren- ma
tur : decima agnorum illi ecclefiz perfok vatur : faiva decima lanz , alteri reftori , • cujus parochia amotz fuerint , forma qua diximus. Quod fi a tempore tonfionis ufque ad feftum S. Martini, ad pafcuadivert» transferentur : quzlibct ecclefia , pro rata temporis decimam percipiat carumdem : ita quod , fi in una parochia cubent , fic pafcantur ibidem per xx. dies vel citra, morentur, fic non amplius, tam breve tempus dividatur.

Pullorum vero, equorum, vitulorum, fic hodorum , habita ratione ad loca diverfa ubi gignuntur , eduntur, fic nutriuntur, & p ad moram quam contraxerunt in cifdem . c inter redores decima partiatur. Cum quis vero poft feftum S. Martini oves occiderit , vel alio fortuito cafu moriantur : de decima vellerum ecclefiz fatisfiac . Si autem ovesextranez in aiicujus parochia tondeantur : idem redor decimam lanz confervet , donee fibi conftiterit alibi fuifle pro decima fatisfadum.

Ec quia inter redores. ecclefiarum fic fuos parochianos, contentiones fzpe oriuntur , eo quod noonunquam in dubium revocatur, quid & quantum dari debeat pro

Ad haec , quia intelleximus , quod quidam molendina habentes in minutis partiquafi fingulis diebus decimas de molendinis exfolverent. unde evenit , quod gravi, ter in hoc ecclefia Izditur , eo quod non patiuntur redores ibi habere ciftas ad fuas decimas colligendas. Nos fane confiderantes, particularem folutionem fieexadionem non minima habere incommoda : ftatuimus, quod in Kalendis cujuslibet mentis, de decima molendinorum de cetero fatisfiat ', vel faltem , quod redores habere ciftas inibi permittantur , In quas decima reponatur, quam , cum ipfis placuerit, libere valeant afportare.

Item quia quidam lac purum pro decima Jadis, quodconfuevitincafeodecimari, fiait hadenus eft obfervatum in noftra dicecefi , de confuetudine approbata , ad ecclefiam deferunt malitlofe ; fic quod icelcrius * eft , non invenientes »bi qui illud recipiat , in contumeliam Dei fic ecclefiz coram altari projiciunt. Quidam vero non finunt redores, decimas libere colligere & afportare, fed equos fit boves fuos, fie fubjugatos capiunt, fic imparcant, fic decimas ipfas depaicunt propriis animalibus, fic alienis. Quidam decimas fuas fubtrahunt fraudulenter , vel in odium redorum deteriorant fcienter. Qpidam magnates , nedum redores in decimis percipiendis, fed jam receptis , fraudare cooantes , noonunquam fuos tenentes , plerumque alienos , fic per minas impediunt fic terrores, modo clam , modo palam, ne a redoribus decimasfuas audeant comparare : ut per hoc redores , emptores minime invenientes, ipfo magnatibus duntaxat pro vili pretio decimas fuas vendere compellant , aut alias damnificentur . Alii fequeftrationem, etiam arehidiaconorum, in decimis interpofitam infringere non formidant. Alii etiam beneficiis ecclefiafticis , abfque inftitutione , per fzeularem potentiam fc intrudentes , vll pro-

* f. fcelf ratius-

I""■""■curantes intrudi, decimas non fuas violeo-A ftris przcipimus obfervari inviolabiliter· no-
CHRISTJ ,cr «^portant, feu faciunt afportari. Nos, bis, velofficiali noftro metropolitans, fupcr
omnes hujufmodi moleftatores, complices, dubiis, fi emerfertnt, rcfcrvata * *
& fautores eorum , audoritate Domini
patris omnipotentis , fic beati Petri princi-
pis apoftoiotum , patroni noftri , approba-
tione prxfentis iynodi facrofanftz, excom-
municamus : donec pro committis fatisfa-
ftionem przftiterint competentem. Didos
intrufores (qui quod per judicis officium
petere debeant , invadere przfumpierint)
prxter diftam excommunicationis fenten-
tiam , quam ipfos incurrere volumus ipfo
fafto , pmnis in facris canonibus , & prz-
cipue in concilio Othoboni , quondam le-
gati in Anglia , contra tranigreflbres edi-B
tis & ftatutts, decrevimus fubjaccre.

ANNO Chris rr

* *D<rf,* judicandi puteftate , *ul*

LX. Dr *fmtmtiit txcmnnMicetionis.*

UT autem fubditorum noft.orum faluti cautius profpiciatnus, ne excommunicationum lententias per ignorantiam incurrant, aliqualiter ipto facto latas; excommunicationum fententias, tam Oxonienfis * concilii per dominum Stephar.um quondam Cantuariz archiepifeopum, quam in concilio Londonicnfi* per dominum Othobonum, quondam legatum tn Anglia; praetenti fynodo duximus interendas,

* An. >>>}

' An.ius,

— An ·Oxonienfi concilio excommunicantur omnes **illi,** qui malitlofe ecdefias fuo jure privare przfumunt; aut per malitiam libertates earumdem infringere vel ' perturbare prasfumunt, fic ad ufus proprios retinere.

Item omnes **illi,** qui pacem & tranquillitatem domini regis fic regni injuriofe perturbare prasfumunt, & qui jura domini regis retinere contendunt.

Item omnes **illi,** qui fcienter & prudenter falfutn perhibent teftimonium, vel peihibere procurant; vel etiam qui talcs telles fcienter producunt, vel fubornant, in caumatrimoniali, ubi fcilicet agitur de matrimonio, vel ubi agitur dc alicujus exheredatione ,

Item advocati omnes, qui in caufis matrimonialibus malitiofe exceptiones opponunt, vel opponi procurant, nec matrimonia verum & debitum fortiantur effeftum, * vel * a *Fsrte* contra juftithtn caufz diutius fufpendantur. vel iu. af.

Item omnes **illi,** qui gratia **lucri,** vel favoris , & **odii,** vel quacunque aliqua de caufa , crimen imponunt alicui, cum infamatus non fit apud bonos & graves, ut fic purgatio ei indicatur, vel alias graviter.

Item omnes **illi,** qui vacante ecclefia malitiofe opponunt vel opponi faciunt patronatus quzftionem : ut fic verum patronum illius ecctefiz illa vice defraudent

Item omnes **illi,** qui gratia **lucri, odii** , vel favoris, contemnunt exequi mandata domini regis contra excommunicates, ecclcfiz mandata contemnentes .

In concilio Londonienfi excommunicantur omnes **illi,** qui aliquem ad ecclefiam, coemeterium, vel clauftrum, confugientem, inde abftrahunt violenter; vel ei viftutn neceflarium prohibent exhiberi ; vel qui resialienas in locis prsdiâis depofitas violenterafportaverint, vel afportari fecerint, aut abftraâionem, prohibitionem, vel afportationem faâam fuo nomine, vel a familiaribus luis, ratam habuerint; aut abftrahentibus, prohiEbentibus, vel afportantibus, publice exhibuerint , vel occulte, auxilium, vel confilium fit confenfum.

Item omnes **illi,** qui de domibus, manet iis, vel grangiis, vel aliis locis, ad archiepifcopoa, epifeopos, vel alias perfonas ecdefiafticas, vel ad ipfas ccclefias petinentibus, pneter dominorum voluntatem vel cuftodum rerum earum, confumere, vel auferre, aut traâare pnefumant I nec, donec fatisfecerint, abfolvantur.

Item omnes **illi,** qui pro impedimento pacis vel co... tionem litigantium objiciendo,

quic-

LIV. Dr *oblationibus.*

Qtfànum oblationes fiJtlium , non folum a conftitutionibus fxnftorum Patrum , fed a kge Divina fumpfere originem, ad quarum przfenta iiooem parochianus quilibet obligatur .' ftatuimus , quod omnis .idultus, videlicet quatuordccim annorum , ouater in anno , in die natalis Domini , Pafchz, fefti Sindi loci , it fefti Dedicationis ecdefiz fur parochis, vel fefti Omnium Sanctorum, , fi talis alicubifa vigeat confuctudo , ecclefiam fuam j^ro-C chialem fuis oblationibus veneretig , nifi fuerit parochianus alicujus cappellz, a matrice ccckfia dependentis; cui cappellz a tuis parochianis fimilem ftatuimus impendi honorem. Statuimus inlupcr, quod obventiones & oblationes, quas· fieri contigerit in cappcllis, ubi matrix ecclefia religions eft appropriate perfonis , non ipfis religiofis cedant , fed vicariis duntaxat inibi canonice conftitutis.

Qtia vero ecckfia Exomi mater eft omnium ecdefiarum dicœcefis, ommbus parochi inis noftris, per presbyteros parochiales follicitc praecipimus fuaderi : ut In lignum debitx· lubjedionis, oblationes luas Penteco-D li,iles ;,d ecclefiam antediftam deferant; vel faltem per fuos presbyteros parochiales tranf-
' a L·'··· . mittant. ^Ut autem ad iplorum cordacau-
HlkS facilius inducantur, ipfis parochianis
corda *HsrJ* presbyteris, ui indulgentias benefaftoribus ecclciie concilias, per tres dies ante feftum Pentecoftcs proximos & folemnes, fuis parochianis exponant ; oblationes , quas fieri contigerit, recipiant, fic ipfas fecum deferant ad locum ubi proccfliones Pentecoftales conveniunt. una cum propriis oblationibus ad quas ex more tenentur, collectori, fide ad hzc data, integre reftituturi.

Dç ftatu fic regularibus obfervantiis religioforutn ad przfens aliquid decernere, feu Ebentibus, vel afportantibus, publice exhibuedefinirc, nobis videtur Supervacaneum, & onerofum potius, quam fruôuofum. Per regulas etenim quas profitentur, infuper fanftoium Patrum decreta, concilii dominiOthoboni quondam legati in Anglia conftituta provincialia, & correftiones quas facimus circa perfonas eorum in vifitationibus noftris, quafi fingulis annis; fatis poterunt informari, quefiter in ordine fuo & obfervantiaregulari , quilibet debeat convcrfari.

Qjiz autem in przfenti fynodo funt falubriter inftituta, ab omnibus fubditis no-

ANNO CHRIS Π

quicquam reccpetinV, donec reftituant fie A canit ecclcfia, dietns; tu folus altitlimus Jereceptum donatori.

Irem excommunicat! funt ab archiepifcopo Anglie, omnes till qui veniunt aut faciunt contra nov.tm chartam : quae lententia per kdem apoftoltcam pluries confirmata cil.

Has excommunicationum fententias, fie proinde vulgatas; necnon & noilras quas fupra criminofes tulimus & rebelles, prima Dominica in Adventu Domini, Dominica in Septuagefima, & Dominica proxima ante fefium beati Petri ad vincula , intra Mifarum folemnia, cum m«M aderit cleri & populi multitudo, candelis acccnfis, pulfatis campanis, in fingulis ecclefiis parochi alt-B bus nollræ dicœcefis, per locorum presbyteros, & per decanum Chriftianitatis Exonii, in prrdido fello B. Petri cathedral s ecclefix Exonii , prxeipimus iolemniter publicari.

Ne autem per tempus dapium, ftatutorum depereat memoria, fed recens omni tempore habeatur ; prxeipimus , quod in quolibet archidiaconatu, in proximis capitulis ante felium S. Michaelis, & poll Pafcha celebrandis, lynodus fingulis annis folemnittr publicetur.- ecclefiarumredoribus & vicatiis nihil·) minus prxcipientts, ut citra felium S. Michaelis, in ecclefiis luis, ficut praediximus, ipUmhabeant lcriptam; 6ctam ipfi quam ceteri facerdotes parochiates, to-Cinjungit tiens quotiens illam rcfpiciant & revolvant, donec quafi corde tenus eam intelligant, & fciant pandendam laicis facilius exponere in vulgari: ut ea qux de prxknti fynodo, pro communi utilitate (latuimus , tam praelati , q:um fubdtti, fciant & valeant obfervare . Quibus ca obkrvantibus falus fit & vita xterna in Chrifto Jefu Domino noftro per infinita lxcula fxculorum.

Data Exomi xvi. Kal. Maji, feria quarta poll Dominicamqua cantatur, Quali modo geniti, fcilicet officium. Anno Domini millcfimo ducentefimo oftogefimo feptimo, & confecrationis noftrx feptimo.

SUMMULA

SEU

Modus exigendi confeffiones pcenitentiafque injungendi , ab eodem reverendo patre Petro epifeopo Exonienfi , facerdotibus fuæ dicœcefis ad oblervandum impolitus in fyhodo Eronienfi.*

OBSERVATIO COLLECTORIS ANCL1CAN1.

Summulam vocat in proamio, altero port inceptivum £ S. & videtur eadem effe de qua cavit in >·. c. iu< fyoodi , hi· vtrbts ; Proripimus quod quilibet, cui paro- „ chialis eccMla rejimau incumbit, quandam iummulam „ plurimum utilem, immo varius neccMariam, a diver- „ fis traQatibus extraâam fub compendio, (qusfummula „ fub vitdem verbis incipit) quilibet, & prcientem fynn- „ dum citra feftum $. Michaelis habeant fvriptam , & iplam „ fane intellisaqr, ac ea utantur fub peena unius marce , „ loci archidiacooo applicandae. „ Quod li archidiaconu» remiferir, Ac. Vide lynodum pncedcntcm, cui immediate fubjuntitur in MS. bvc nuamuli ! fynudi panas d<·■uo indicens.

ALtiiUmus de terra creavit medicinam . Ecckfi 38. Ifte eft altiilimus de quo fu Chrifte.· fit ifle eft medicus , de quo in pfalmo dicitur : *Miftrtrc ma , Domine, ‹]uonjjne infirmat fum , fena me Domine* , &c. Et F/w/w. 4. fi aliqui vulnerati corporaliter , multum defiderant habere medicum, ut dicit Origenes: anima, quotiens, · totiens vulneratur . Et · Deeft , bcàtus Ambrofius dicit, quod nullus dolor major, quam hic qui mucrone peccati confeientias vulnerat . Sed dicet aliquis; quomodo poterit hoc effe, quia ego non fentio hujufmodi vulnera? Ad haec refpondet Origenes, & dicit; „ Quando volunt medici „ incidere aliquos i vel urere, dant eis bi- „ here aliquid, quod potum *facit eos* pro- „ funde doimire, ita quod amentes fiant , „ & fic non fentiunt: „ fic & amentes effedi propter cupiditates terrenas, quxnosredaunt intentatos, ita quod non feniimusquanta funt vulnera animx . Et propter hxc quxrendus etl Chritlus ,* qui eft altillimus medjcus: quia non eft opus valentibus, ted male fe habentibus, medico. De itio medico dicit Ambrofius : „ Audite me terreni ho- „ mines, inveni medicum qui habitat inex- „ lis, fit in terris parat medicinam. Nihil po- ., teft fanare vulnera mea, niti ille qui.... fentit. „ Chrillus ergo medicuseftaltiilimus, & dat dimiilioncm in contritione Uxati . Nam medicinam in confcffune ; dixtam injungit in obfervatione jejuniorum; balneum prxeipit in lacrymarum efiufione : phlebotomiam injungit in paffionis Chrilli recordatione. Sed quid eft medicina? utique pernitentia , dcquadicit Auguftinus: „ Pani- „ tentia non lolum praeteritum vulnus curat „ jejunio, kJ animam ultra a peccato vulnerari non finit ». Sed aliqui dicunt: Inveniemus mifericordiam , fit in fine psnitebimus : quia dicit Dominus, nolo mortem peccatoris. Contra dicit Auguftinus; „ Sic nullus „ debet fpe mifericordix in fuis peccatis diu- „ tius remanere, ficut nec debet fibi vulnus „ procurare caufacurationis futurs: quia qui „ peccatori veniam promittit, diemcraftinum D„ non promittit. „

Ex prsdi&s ergo patet, quod Pater' & Filius & Spiritus fandus, trinus & unus, medicus eft: quam Trinitatem offendit peccator per peccatum.. Peccatum vero morbus eft: poenitentia eft medicina, qu» per tres fui partes, fcilicet contritionem & confeffionem & fatisfaftionem, mitigat iram Trtnitaris, quam peccando offendit peccator.

Hxc ergo ego Petrus Exonienfis intime confidcrans, & infufficientix presbyterorum facrorum confelfiooes audientium compatiens, quorum ignorantiam, proh dolor! izpilfime fum expertus ; prefentem fummulam eifdem affigno , ut eam fciant ad utilitatem iuam & confitendum. Cum autem iatisfacere debeat delinquens, non fecundum arbitrium proprium, fed potius ad arbitrium ejuscon^tra quem deliquit : milcricordius volens a£cre nobifeum Dominus, facerdotqm potuit inter kjpfum&nns, cujus in hoc arbitrium debemus fcqui. Quem quidem ad noftram partem potius voluit declinare , tanquam infirmitate cieumdatum; & propter hoc fcientem compati iis qui ignorant, & ut ifte fciat quid nobis injungere drbeat. Nos inde omnia debemus confite^, quia ooftras nonpoteft per fe confcientias intueri. Et quoniam

·d

ANNO CHRISTI

'ad tranfgreilionem decem di&orum manda-
rorum, tota reduci poteft criminum multi-
tudo ; dida mandata terre tenentur pernite-
tes, & pernitentia» injungens: & funt hzc.

Aer» *odorabis* dear *alienos*, fite.

Recurrat igitur pernitens ad primum man-
datum, & follicite videat In feipfo, fi tranf-
greflus fuerit. An fcilicet cultum foli Deo
debitum , demoniis vel aliis creaturis exhi-
buerit; icilicet faciendo przfligia, id eft ,
recurrendo ad conjurationes, ficut folet fie-
ri pro furto, in gladio, in pelvi, & inno-
minibus feriptis dc inclufis in luto, & im-
politis in aqua benedida, & fimilia .' vel re-
currendo ad auguria fortiarii, vel fi fortia-
rios pro talibus confulerit , Ix dzmonibus B
laetificaverit , id efl , divinationes vel forti-
lenium fecerit, ficu; faciunt quidam miferi
pio mulieribus quas amant fatue.

Deinde videat, il tranfgrtiTus fuerit lecun-
dnra mandatum, *'Non affames* mmts» *Dei in
vanum.* Ut, li forte aliquo modo vacilla-
verit in fide, vel titubaverit. Et debent do-
ceri fimplices (quia forte non poflunt ferte
omnia qux credi debent) quod habeant a-
pud fe flabile cor & fixum , fcilicet quod
credant ficut credit eccieiiavel fi non fe-
cerunt , & opera Chrilliana faciant : quia fe-
cundum Auguilinum , non fufficit quod no-
men Chrifti accepiQi , fi operaChriftianus, fcilicet, qui emit vel dat

• *C·' i.* non fecifli. *Hortamur vos ne in vacuum gra-* C
rjaw *Dti recipiatis.* Videat etiam fi no-
men Dei in feriptis facrofanâis , vel tadis,
ficut fzpe fit. ailifis, Ibi doceantur ma-
la perjurii: vel fi juraverit fine caufa, ma-
xime nominando caput vel cetera membra
Chrifti ; fitfizc ex confuetudine, contra con-
f 'i filium Salomonis, *dicentis : Jurationi nonaffue-
fcat os tuum.* Videat etiam fi trangreflus
fuerit quod fide data promifit .

Deinde videat fi tranfgreilus fuerit ter-
tium mandatum, quod eft, *Memento ut diem
fabbati ferves,* non faciendo in ea opera fer-
vilia; Icilicet diebus Dominicis fic folemni-
tatibus Sandorum : vel peccata , quz maxi-
me funt fervilia . Tria vero pizcedentia man D
data, Deo debita funt; leptem fequtntia
ad proximum referuntur.

Quarto confiderandum eft , fi tranfgrcfius
fuerit quartum mandatum, quod eft: *Hono-
ra patrem tuum & matrem tuam.* Quod non
iolum de patre carnali, fed de fpirituali in-
telligendum eft; five parentibus, hoc eft de
patre fic matre, In ipfos manus injiciendo,
live verbis probrofis, live operibus injurias
cis erogando ; vel forte fi fuerint pauperes,
fi non lubvenerit eis eleemofynis, fecundum
poffe fuum rationabile, ut fi fint mortui fic
orationibus egeant, fi non fecerit orare pro
eis. Non tamen injungat facerdos Miflas a
fe faciendas, vel a fuo focio, qui tale be- B
neficium reddat ei,

Deinde videndum eft; quod fi tranfgref-
fus fuerit quintum mandatum , quod eft ,
Non occides, &c.

*fequuntur t continent cuamen in feqnen-
tia decalogi practpta: deinde tn feptem pecca-
ta capitalia; denique in circumflantia/* Quis,
quid, ubi, &C. *quta nihil habent, quod
non reperiatur in familiaribus confefftoni/ for-
mulis , qua omnium teruntur manibus : idcirco
hic pratermtltenda vifa funt.*

Quia tamen quzdam funt peccata , pro-

Apter qus debet fimplex facerdos ad papam
vêl epilcoputn mittere pernitentem : ea pre-
lenti tradatui utique duximus inferenda: ut
auditis talibus mittat facerdos ponitentem ad
epifeopum, vel ejus peenitentiarium , ut * ipfo, *'fem,* ip
audito pernitente, difeernat utrum ad epi- <· H·
fcopum abfolutio pertineat , vel ad papam
debeat ipfum deftinare. Sunt autem hi ad
papam mittendi, ad abfolutionem fufcipien-
dam, fcilicet :

Percuflbres clericorum , vel religioforum ,
five clericorum five laicorum, dum tamen
funt in collegiis. Item incendiarii qui domos
incendunt. Violatores ecclefiarum. Sortile-
gi, & dzmonibus immolantes; & etiam a.
liud quam Deum adorantes. Item commu-
nicantes fcienter & prudenter cum excom.
municatis a papa, fic etiam ab epifeopo.
Item falfarii litterarum domini papx, fic e-
tiam procurantes falfitatem ab alio fieri, fic
fcienter fic prudenter falfis litteris utentes .
Irem falfi refles. Item fupponens partum ,
id efl, faciens alienum, partam fuum , ut
alii exhzredentur. Item partum fuum ne.
cans, vel per injuriam fuflbeans. Item con-
futes monetz. Item impedientes legem do-
mini Papa. Item proditor domini tui, vel
regni, vel alterius . Item fedans hzreles, id
eft , hzreticus, fcilicet·, qui fovet hzrcticos.

aliquid , ut habeat aliquid fpirituale ; vel qui
vendit fpirituale , vel etiam qui procurat a-
liud dare, ut ipfe vel alius habeat aliquod
fpirituale, fcilicet beneficium ecclefiafticum,
vel etiam ordines. Item raptores rerum ia-
cranim. Item fchifmaticus, id eft, rece-
dens ab ecclefia Romana. Item invadentes
poflêflionem ecclefiaflicam. Item adjutores
Saracenorum in armis vel siiis prohibitis .
Item ufurarins. Item judex qui facit ftatuta
contra libertatem ecclefiz, vel qui favet
talibus. Item qui fufpenfus, Divina celebra·
vit, Item qui enormia contra naturam com-
mittunt circa luxuriam.

Et fi forte non poflit peccator inducl ,
quod hujufmodi epifeopo vel ejus pœniten-
tiario * adeat epifeopum facerdos , & * *f*
expolito ei crimine, recipiat ab eo facerdos "Jtvr ·
poteftatem abfplvendi pœnitentem. Hi qui
dem, ficut didum eft, mittendi funt ad
epifeopum, ut ipfe quos abfolvere poterit ,
abfolvat : quos vero abfolvere non poterit ,
ad papam mittat epifeopus abfolvendos.

Confidcratis his interrogationibus , fup-
pleat difcrctus facerdos ignorantiam perni-
tentis , adhibita diferetione pnedida in om-
nibus faciendis. Confideret autem facerdos
abfolverevolens pœnitentem, fi pœnitens fit
Chriftianus, dc fi fidem habeat. Quo inven-
to doceat eum facerdos articulos fidei, quos
ignorat. Deinde doceat eum quod habeat
contritionem, & amaram corde, & difere-
tam cum moderatione, ne fit dolor irratio-
nabilis, & pcrfeverantetn cum propofito le
abftinendi, 6cgeneralem, fcilicet pro omni-
bus commiflis , & hoc przcipue propter
Deum. Deinde videat & moneat eum fa-
cerdOs , quod habeat oris proprii confeflionem
veram & nudam, cum omnibus circumflan-
dis, & integram, quod omnia detegat, dc
hzc omnia faciat propter Deum. Deinde
moneat eum facerdos, quod voluntarie fa-
tisfaciat, occulte pro occultis, & manifefle

pro-

"pro manifeftu : & quod plenarie fatisfaciat, Afaceidos, monens eum, quod animo prom——
Chr isti mt >nC4t eum facerdos, ut fcilicet fatisfaftto pto Divinz fc fubjiciat voluntati, five in
omnibus corrcfpondeat peccatis ; & hoc to- morte, ftie falute animz fufeipienda..dc
tum iit propter Drum. de omnibus aliis moneat eum, quz circa
• Fr«r, st- mutationibus * antecedat facerdos , quod falutem decrevit efle facienda. Quid autem
<«njs4. *il* uja funt gCner4 p;<catorum. Qpzdam funt prodefle debeat , li deccflerit , pernitentia
peccata fpiritus: ut fuperbia, ira, invidia, quam amici ejus fufeipiunt faciendam, Dei
acedia. Quzdam carnis: ut gula, luxuria. relinquatur clementiz . Simihter in cafibus,
Quzdam vero media.* ut cupiditas, avaritia. in quibus mittendi funt ad epilcopum pa-
Contra fpiritus peccata, injungenda funt ma- nitentes , In articulo mortis a facerdote
xime oratio, humilitas, manfuctudo, & fi- fimplici abfolvantur Injungatur c.tmen
milia. Contra gulam, Cx luxuiiam, Cx cu- cis , quod li convaluerint , epifeopum a-
piditatem, & avaritiam, injungenda lunt fla- deant, impleturi quod cis duxerit injungen-
gella corporis, jejunia, diicipImz, flc peic- dum .
grinationes. Contra quidem media , injun- Sunt autem articuli fidei, quos panitenti-
genda funt largitas eleemofynarum, & exer- tem debet docere facerdos, fecundum quod
citium in operibus milericordiz. Contra pec- quidam annumerant, fubiuipu . Quod Deus
cata quidem carnis, injungenda lunt flagel- unus eft in eflentia, trinus in perlunis; fci-
la corporis, jejunia, difciplinx , & peiegti- licet Pater, & Filius, & Spiritus fandus;
nationes. Fuerunt tamen quidam, qui do- fine principio, fine fine; omnia orans ex
cuerint pro omni peccato, hxc tria elfe *In-* nihilo. Ec quod filiui D:i carnem fumpGt
jungenda: fcilicet orationem , eleemofynam, ex Virgine: de ca natus, manente virgine:
& flagellum corporis, Gcut przdtdum ett , verus Deus & homo. Deus, qma idem filius
fciucifon jeiu.u s & eleemofyms, fix pete- Dei; flc homo, quia idem filius Virginis.
gnnatmnibus. Quia, ficut credebant, inom- Crucifixus eft, mortuus & fepultus: non ta-
» ni adu peccatorum habet aliquid dc fuo lu- men neceflitate, fed fponte. ut nos redime-
perbia vitae, cujus medicina fpiritualis eft ret. Quod idem Deus & homo a moi te fur-
oratio.· & hoc eft forte genus daemonii , rexit, carne glorificata poft refurreftionem :
quod non ejicitur ime oratione & jejunio . flc quod nos omnes refingemus. Quod idem
Aliquid habet de fuo concupifceniia oculo- Deus & homo Jclus Chriftus afeendit inez-
rum : contra eft proprie ekemofyna. Habet Ü los in fua humanitate, iterum venturus ju-
aliquid dc fuo concnpifcentia carnis: comta dicare mundum. Eft autem necciTaria fides
eft flagellum corporis. Nec nos hzc repro- facramentorum , flc eorum eflêâus . Scilicet
bamus: dum tamen, fecundum quod pec- quod baptifmus mundat ab originali pecca-
catum eft magis fpirituale, vel carnale, vel to, flc ab aftuali, ut adultum : fed neceffa-
medium, magis injungat facerdos propriam ria eft adulto contritio pro aftuali. Quod
medicinam . Et qui eleemofynam date confirmatio confirmat Spiritum fandum in
non poterit corporalem , det faltem fpi- homine baptizato . Quod vera pcenitentia
rifualem: fcilicet compaflionem, cum volun- delet peccatum aftualc, mortale, 'veniale .
tate dandi corporalem, ft fubeflet facultas. Qyod in facramento altatis eft verum cor-
Doceat etiam facerdos panitentem quoium- pus flc verus languis Chrifli : verus Deus , flc
libet fpiritualium peccatorum remedia , fe- verus homo. Et quod idem facramentum
cundum quod Dominus ei infpiraverit ex confirmat panitentem ne recidive?, reconci-
automate feripturarum. Nos enim non de- liando flc fu(linendo contra actuale pecca-
cernimus iis ad przlens onerare pizlcntcm tum. Quod ordines collati conferunt pole-
traftatum . Et fecundum omnes diverGta- Dftatem officiorum flc facramentorum celebran-
tes horum , dicitur effe arbftrarta poeni- dorum . Quod matrimonium legitime con-
tentia . traftum, excludit mortale peccatum in ope-
re generationis virorum flc mulierum . Quod
Diligenter funr hzc obfervanda: conditio extiema undio alienat a pana corporali flc
fcilicet poenitentia, hoc eft, fi fervus vcl li- fpirituali .
ber: & etiam fexus, ideft, fi eft mafculus
vel foemina: & ftatus, ut fi eft dives vel Debet autem facerdos docere laicum , quod
pauper, juvenis vcl fenex : flc ordo, ut G credat flc fciat fymbolum , *Credo,* falicin m
eftclericus, vcllaicus. Si vero clericus, cu- lingua materna. Et quod fciat orationem
jus ordinis lit. Item complexio confidcran- Dominicam, fcilicet *Pater noflrr:* flc faiuta-
da eft; fcilicet, fi eft fanguineus, vel phleg- tionem beatz Mariz , fcilicet *-Ave Mana.*
maticus, vel cholericus, vcl melancholicus: Maneat etiam ipfum, quod follicite cuflo-
& confidentia quidem corporis, id eft, fi diat ne rccidivct, flc quod irpe revertatur
eft zger vcl fanus, vel debilis vel potens . adipium: fallem ter in anno, ficut in con-
Quz confidet et facerdos & fecundum ditionibus fynodalibus continetur. Et fi for-
hzc, qualitatem & quantitatem injungendo- Ete labatur in peccatum, ftatim poft lapfum
rum facerdotis moderetur quidem ddcrc- redeat ad facerftotem, ut inftruftum pani,
tio- tentem fic abfolvat , flc in pace dimit-
tat : melius tamen fi fcivtrit , flc fi ei Do-
Circa zgrotos hzc obfervanda funt a fa- minus melius infpiraverit faciendum , fa-
cerdote, quod fi laboret quis in extremis, ciat .
vcl alia fit gravis zgritudo: non injungat ei
facerdos panitentiam, quz, (t fanus fuilTet, Hic traftatus habeatur in fingulis , vel
fuerit ei injungenda. Quam fi voluerint ami- diverfis parochialibus, fub pana unius
* ci ejus pro ipfofufcipcte. * concedam: non marcz , loci archidiacooo folvendz : vel mi-
“****. tamen ipfts, nift forfan languens hoc poftu- nus, vel plus, fecundum facultatem facer-
iaverit, crimina languentis exponerlur. Si dotis ignorantis. Quod arbitrio archidiaco-
convaluerit. veniat quidem ad ecdrliam , ni in periculo animz iuz committimus : re-
poenitentiam fulceptuius , & abfolvat eum fer-

iervando nobis poteflatem puniendi archidiconum · fi negligens fuerit inventus, qui ad minus foivat ad opera bcati Petri Exonii, vcl epifeopo, duas marcas pro qualibet ne-

Agligentia. Quod finguli facerdotes illum jd dilcant, & fciant: alioquin cum fuper hoc requifiti fuerint, caufa, quail infufficicntes repcllntur.

CONCILIUM REMENSE.

Nunc primum prodic ex apographo R· P. Jac. Sirmondi Socier. Jesu.

Concilium provinciale ecdefiz Remenfis celebratum cin.a annum Dem. MCCLXXXVII
a reverendo patre domino Petro Barbet

UNiverfis przfentes litteras infpeâuris ,Bnoflrorum * omnium, necnonprocuratorum* ώτ nofirwn Petrus miferatione Divina Remenfis archiepifeopus, Robertas Laudunrnfis, Thomas Belvacenfis, Guido Noviomenfis, Guillelmus Ambianenfis, GalterusSilvaneâenfis, Jacobus Motinenfis, & Michael Tornacenf.s, ejufdem permiflione, epifeopi fuffragancl Remenfis provinciz, falutem in Domino fempitemam.

venerabilium fratrum noftrorum Sueftionenfis & Cameraccnfis epifeoporum, de quibus abfentia tunc conflabat (qui quidem procuratores ad hoc habebant fpeciale mandatum) multorum abbatum & przlatorum ejufdem provinciz confenfu, & etiam voluntate, pracdiâum negotium in curia Romana, ufque ad ipfius totalem expeditionem ftatuimus profequendum, & decernimus auâoritate concilii memorati.

· .rnj qt» Ad fruâificandum in ecclefia Domini, * ager Dominicus nuncupatur, fenfibus noftris •(■«-rqvinumvumque ineffe debet ilia foUicitudo, ut quicumque* j,vcria negotia quz nobis incumbunt ex officii debito, diverfimode diftrahant mentes noftias: ad illa tamen przcipuc internz confideret ion is oculos dirigamus, per que vit.-G tui periculum animarum. Cum itaque inter nos. viros rejigtofos fratres Przdtcatores & Minores, occationecujufdamconceflionis, a felicis rccoruarionis domino Martino papa quarto fuper confeiTionibus audiendis & injungendis poenitentiis fibi iaflz, gravis effet orta dr.ktfioms materia, proutuniverfitatem vetlram credimus non latere: pro eo videlicet quod iidem fratres dicunt & afferunt, · rrrrr.ob- [c mtilligere eo modo quod dducidc * obTii.H vjjnt Jurj communi, conciliis, & conftitutionibus Romanorum pontificum, & int<*n· c-rr r·» tioni concedentis.· ex quibus affertioiu rpiL3<i» mbus, prxlumptionibus*, temetarifque ,quodD& affeâant: nec aliter quam ad femetipfum, dolentes referimus, multa fcandala & animarum pericula in clero & populo funt exorta, cum periculo fubditorum noftrorum, lOrum languis in diftrifto examine de nos manibus requiretur: przfcrtim cum nos a iufeipendo curam ipforum noftras obligaverimus animas pro eifdem. Et licet places contraflus amicabiles cum fratribus habuerimus memoratis, per quos credebamus vitare fcandala& pericula fupradida, & przdiflos fratres amicabiliter inducere, ut refipïfcerent ab tncœpüs, &quod ipfi non przfumerent pontificale officium ufurpare: ipfos tamen ad id allicere nequeuntes, ncceffe habuimus fuper tam arduo & periculofo negotio provinciale concilium convocare, Deo propitio in eodem negotio falubre remedium quzfituri. Et demum venerabilibus fratribus noftris fuffraganeis przdiâis, procuratoribus capitulorum cathedtalium, & aliarum collegiatarnm ecclefiarum, abbatibus, prioribus convenrualibus non exemptis, & aliis ecclefiarum prxlatis przfatz provinciz, qui ad hoc vocati ' fuerunt, vocatis per nos & arcluepifcopum fupradidum, Remis ad diem Lunz m fefto B. Michaelis archangeli, ad pm diâum concilium; ipfifque prxfentibus in eodem concilio, deliberabo ftatuimus, &

Et quia caufa ipfius profecutionis neceftc habemus expenfas facere, necnon circa fupplicaliones (contra abufores litterarum apo ftolicarum, per quas tam derfei quam laici ejufdem provinciz graves jaflurasfic damna intolerabilia patiuntur, & alia negotia fzpedidr provinciz promovenda) fummopontifici faciendas: in eodem concilio, deliberatione provida ftatuimus, quod nos przdiôus Remenfis archiepifcopus, & unufquifque epifeopus ipfius funraganeorum, vigeftmam redituum noflrorum omnium anni przfentis folvere teneamur infra tnftans pafcha, pro eifdem negotiis profequeadis. Et quia paterna diicâio, fic devotio filialis, illam infolubilem unionem inter fe mutuo vendirent, quod Pater & filius, quicquid in huju: vel illius animo geritur, przcordialiter fentiunr opportunis temporibus recurrit alter ad alterum, cum hoc caritas innuat, dc debitum exigat honcftatis.- In eodem concilio timiliter duximus ordinandum, quod omnes abbates, priores, decani, capitula, parochialism ecclefiarum redores, non exempti, Remenfis provinciz, centefimam redituum & proventuum fuorum anni przdiâi, infra przdidum terminum folvere teneantur, & apud illos deponere, quos in hac parte duxerimus ordinandos. Et nihilo minus quilibet epifeopusin fua dicœcefi, exigendi, colligendi, & recipiendi didam centefimam a luis fubditis, necnou compellendi eofdem ad id Eauâoritate concilii, ad folvendum videlicet przlibatam centefimam, habear poteftatem. Illi vero qui centefimam alias impofitam in toto vel in patte haâenus non iolverunr, ad folvendum eamdem, vcl quod refiduutn fuerit, infra inflans feftum Purificationis Virginis gloriofz, auâoritate przdiâi concilii compellantur. Et nihilo minus memorati epilcopi, eos, pollquam plane fausfecerint, poterunt abfolvere, qui pro defeâu fohitionis didz ccntefimz, excommunicationis fententiam incurrerunt.

In quorum fvftimonium fic munimen, figilla noftra una cum figtllis prxdidorum

Suef-

----—Sueffioncnfis & Cuneracenfis epifeoporum , A noftre poterunt fuftinere, promittimus nos
AWNO duximus pradentibus apponenda.

Nos 4ütctn Sueflioneofis & Cuneracenfis epifeopi pnedidt, prcmiilis omnibus, prout fuperius continentur, benignum affeniumfavorabiliter impertimus, & ea in noftris diceccfibus, audore Domino, & quantum vires faduros. Ad quorum evidentiam pleniorem, prxfenres htteras, una cum figillis revercn- ,,Iz. diffimorum . patrum fupradidorum , Tigillis noftris fecimus figillari.

Datum & adum anno Dom.MOCXXCVI I. in dic fefto B. Remigii, in capite Odobris.

CONCILIUM HERBIPOLENSE.

Sub prxfidio Joannis legati fedis apoftolicar, in prxfcntia Rudolphi imperatoris multorumque principum cclcbiatum anno MCCLXXXVII.

TITULI CAPITULORUM.

B4J- ^ ^,s *trat indultum quad txxom muiucari & interdici «W» deberent.*

'a'. *De ÏÏ^t'a'bernit* ae *ludis.*

3. *Dr colloquio* rM *monialibu,, vel de inordinato joco.*

4. *De bafbludio clericorum.*

J. *Dt clericis concubmariis, vel manifeflts cohabitatoribus .*

6. *De bit qui beneficia per intrifionem accipiunt.*

7· *De bsna celebratione Miffarum.*

8. *De portatione corporis Chrijii.*

9· *De alienationibus rerum ecclefiafticarum.*

10. *De habentibus duri vicarias.*

11. Dr *atatt clericorum promovendorum* C

II. *Dc prafentatione promoti.*

13. *De obfervettone interdidil .*

14. De *beneficiorum fujceptionr de menu* /ai*corum.*

■J. *De bcnedidlionibus & fepulturis q".e fiunt per padlum.*

J6. De curet cappt Harum.

17 De vicaiiis in ecclcfiu ptrochiar.bus msnufierir.rum.

18. *De hab:tu & cmvcrfatione monachorum.*

•9. *De vttu & habitu monialium*

IO. *De occupatoribus tf invafonbus rerum tc. clefiaflicarum .*

21· De *laicis recipientibus beneficia ccc.tfiaftica.* D

22 *De advocatis ecclefiarum.*

2J. *De ufurarils .*

De lafionibus ccchfiaflicarum perfonarum .

»5- *De laforibus nunctorum fedis apofla-ica.*

26. *De ufurpantibus fibi bona ecclefiarum vacantium.*

»7- *De vifitatione per epifiapos faclenda , tJ de confirmatione.*

28. *De propugnaculis qua fiunt in ecclefiis.*

29. *De debitis maritorum defundiorum .*

30. *De fpoliatoribus firatarum .*

31· *De emptione feu venditione bimorum fexdaiium ecclefia.*

31· *De bis qui caplunt bona ecclefia vel capltuli propter debita fingularis psrfana .*

33· De *bis qui invadunt bma ecclefiarumpropter inimicitias advocatorum.*

De latest qui fabrica tcclefia adminifirant.

3* *Dt bis ^ui prohibent ne quit coram ecchflafilico judice conqueratur.*

31. De falfariis.

38. *De obfervatione interdidit.*

39. *De confervaterihus monafieriorum.*

40 *De emgentibus nova paffagia.*

41. *De obfervatine conflitutorum.*

CONSTITUTIONES JOANNIS TUSCULANI vP,ic0F' › apoflohex fedis legati.

ÏPRÆF ATI O<;,

*annes Divina miferatianc Tufculanus epifeopus , apollolue jedts legatut, venerabilibus in Chriflo patnbui umveifii , archiepsfcopis, epifeopis, Ü diledlit fibi in Chriflo clericis, abbatibus, priori hu r, decanis, archidsaconir , prapofitis, archipresbyteris, alus eccleftarum pralatis , capitulis , conventibus , & collectis, Ciflrcienfibut, Pramonfiratenfibui, ‹ iuniacenfibus, fandli Bcncdidii , fandii flmt , Cartjqfienfibus, Grandsmontenflfii , & aliorum ordinum, nccr.on prioribus hospitalis fandli Joanna Hicrifohmitanarum domorum , militia templi beata Mana Γιatonicorum, ceterifque perfonis ecclefiafticis regularibus & faculanbus, exemptu Ü sum exemptis, & per partu Λια· mania, Bohemia, Dacia, & Svecia regna, necnon Moravia, * Marthians, Polonia, Po ' Y°*'"" mtrania , Pruffia , Cajubta, & Lixxmia ac Rufie ducatus conflitu'is , in perpetuum .*

DEus Jeornm Dominus rite ac atquo modo deramine eunda przordmans , ab zter- 110 Ingentes legis voluit efle conditores , utfe homines clTe cognolrerent, & proprium fub legis limitibus arbitrium limitarent: in ce-Loan eortcnfque propulfatis, in filentii» roboraretur, ruptus luftitia vigeret, xquitas & candor magis enitefeerent honeftaiis. Hcc tria , quaii conformia , & ftatus prosperitatem afferentia poffefforis, promptis afledanda funt dehderiis, fummis exequenda vigiliis, & follicitis ftudiis acquirenda. Hacc apta funt & neceffaria protinus fmgulis, maxime perfonis fublimibus, dignitate praecellentibus, ac in facris officiis conftitutis. Hec ficut affedunoEbis anxio appetimus, fic & ea fubditis noftris libentiffime propinamus, ut per equitatis, juftitix, honeftatis fue tramites incedentes, adiit eis felicis ftatus tranquillitas & plena jucunditas libertatis. Ut igitur de commiffb nobis per facrofandam matrem Romanam ecclefiam in partibus noftris plens legationis officio, & continuis noftris laboribus, quos libenter perferimus, & fubditis noftris quietem pacis, & ftalus commoda propinemus , fru&ufque percipiant optatos , profalubri ftatu cleri, partium, regnorum,

& ducatuum prediâorum, in facro Herbipolcr'f* concilio, aiTidentibus nobis venerabilibus patribus, Moguotinenfi , Colonienfi, Salttburgcnii, & Viennenfi. archiepifcopis, & nonnullis eoium fuftraganeis, dt de ipfo- *fartt,* rum ac abbatum & praelatorum przfencium * quafdam conftitutiones edidimus per eos in potlerum inviolabiliter obfervandas, quz a jure iuadentur, equitati deferviunt, &con. unent honeftatem : mandantes audoritate qua fungimur, ut in qualibet, etiam cathedral·, conventual!, feuetiam collegiata, fub noftro figillo penitus habeantur annuatim, prout in conftitutione noftra contra uiurarios aftus inferius annotata exprefle legitur, publicande. Vos itaque has conftitu- " riones devote fufeipite, fit eas tanquam amatores juftitic inviolabiliter obfervate.

CAPITULA.

Λ *Dc bonifia vita.*

In nomine Domini, Arnen. Ut Chrifti militia laudibus deputata Divinis, vita, geftu, moribus, & habitu, a malitia fecernatur humana: eundos arehiepifeopos , epiicopos, clericos , abbates, ceterofque inferiores ecclc-c liarum praelatos, & perfonas in dignitate facri facerdotii condituras , quarum cura nobis committitur, audoritate hortamur in Domino , & paterna fuadela monemus, ut pie, . p n. cafte, munde, ac in fplendore * vi- £/e tx vivere ftudeant, gravitate qua convenit, tam in habitu, quam in mo- v.,uiα"i. rit,us incedentes. & ut dignitate przcrllunt, fic & vitz przfulgeant honeftate: przienti conftitutione ftatuimus in pofterum valitura, ut archiepifcopi,epifeopi, abbates, indomibu$ eorum, elauta, & non nimia longitudine vel brevitate, munda habeant indumenta.

II. Dt vitandis tabernis ac ludis.

Ufus tabernarum, przterquam in itinere conftitutis, & ludos taxillorum , omnibus clericis & perfonis ecclefiafticis, przfertim in przlaturis & facris ordinibus conftitutis, omnino prohibemus: & qui contra fecerint, in publico, vel alibi laicis przfcntibus , arbitrio ordinarii puniantur.

IU. De (ollaquio cum monialibus, vtl de inordinato joco ·

Abufum quoque ac fufpicionem contagii a perfonis ecclefiafticis,maxime in dignitatibus & facris ordinibus conftituüs, paterna diligentia przcidere

A diligentes : perfonis hujufmodi fre- ~~ quentationem claŭftrorum, feu mo- AK r ^h nailerioruм monialium, ac inhonefiam collocutionem , & ludum noxium cum ipfis monialibus in cameris, vel publice, in hac edirftali conftitutione dc cetero prohibemus: qui contra fecerit, pœna * communionis puniatur per ordinarium m».

J/. *Dt bafhludie tlericarum.*

Haftiludia & torneamenta, clerici qui funt in dignitatibus, perfonatibus, feu in facris ordinibus conftituti, hoc edi&o perpetuo fibi noverint interdida: ita quod nulla perfona ecclefiaftica in dignitate feu perfonatu, & in facris ordinibus conftituta, cum armis vel fine armis ipfa exerceat. Et fi contra fecerit, anathematis vinculum eo ipfo incurrat Abfolutionem tum * eorum epifeopoj/ Metropolitano, ac alns epifeopis ic- , iervamus

V. Dc clericis concubinariis, vel manijtflis cobabstatoribut .

Concubinarios clericos, qui retinendo publice concubinas, & famam negligunt, & reverentiam maculant clericalem, more pii patris, non perfonas, fed perfonarum vitium deteliantes, eorum faluti przfentis conftitutionis tenore fic duximus providendum . Et quod fi publice retinere przfumpferint concubinas, vel no- Dïat ſocarias acquirere earum loco fint ipfo faélo beneficiis privati : qux illi, ad quos collatio pertinet, conferre aliis perfonis idoneis teneantur.

VJ. De bis qui beneficia per intrufionem arripiunt.

Damnandz ambitionis improbitas fic aliquorum animos occupat, quod in illam eos temeritatem impellit , ut quod prohibente jure nequeunt , przfumant per intruftonem arripere, Eacprzfumpta violenter retinere. Volentes igitur competens huic morbo remedium adhibere, hoc edifto perpetuo confultiftime prohibemus, quod nullus clericulus ecclefiam vel przbendam aliquam, vel beneficiumeccleftafticum , aut proventus ipforum, quz ad eum de j'ure non pertinent, in alterius przjudicium recipere ac retinere przfumat. Qui contra fecerit , ipfo faélo fencentiam excommunicationis incurrat : nec poftit fibi de ab-

— '— abfolutionis beneficio providere, nifi A portare przfumpierit, ordinarii ar-' ANNO
CHRisri * Cu' ^uPcr ecclefia feu beneficio bitrio puniatur. CHRISTI
>»7 & fruâibus eorum hujufmodi injuriam fecit,· fatisfaciat competenter. Et nihilo minus ii per menfem in occupatione, intrufione, feu violen. tia hujufmodi, animo flexerit indu* rato, beneficiis, fi qua habet in ccclefiis, ipfo fado fit privatus; & fit extunc inhabilis ad dignitatem ali* quam , feu ecclefiam obtinendam . Et, fi laicus fuerit, iententiam excommunicationis incurrat

VII. Dt hint ctkbratijne Micarunt.

Ad noflrum pervenit auditum, quod nonnulli presbyteri, ignari quanti ter* roris exiflat illicite traâarc Divina, qux ficut gloriam digne fumpta, fic & indigne przfumpta poenam pro. mittunt zternam, in eadem ecclefia nulla necelfitate urgente, lcd ad folum quzflum, Miflam celebrant bis in die. Quod deteflantes omnino, fub atreftatione tremendi judicii, in quo ab eis, fi contrafecerint, requi-Ctiam detinentium, aut ecclefiarum ratur, hac edictali conftitutione fingulis presbyteris inhibemus, ut nifi unam Miflam, aut duas in cafibus a jure conceflis, in die cantare aut legere cum facrificii celebratione przfumant, & fi fccus fecerint, ordinarii arbitrio acriter puniantur.

Vili. Di ptrtetionr ctrpjri/ Cbrifli.

Sanâiflimum corpus Chrifti, cujus dignz venerationi fragilitas humana non fufficit, cum ad infirmos, vel ad mulieres vicinas partui, extra corpus ecclefiz deportatur, veneratione folita mandamus venerari: videlicet, ut presbyter indutus fuperpelliceocum flola circa collum portet; nifilocidiftantia , & temporis qualitas fecus expofear; clericus vero przcedenscum Campanella & lumine, tintinnando; & obviantes, donec facerdos tranfeat, genufleâant, & dicant devote ter ad minus orationem Dominicam cum ialutatione B. Virginis gloriofz. Nos E enim tam lacerdoti quam clerico deportantibus, & fingulis vere pcenitentibus & confeflis genufleitent ibus, dummodo, ut didum efl, genufleâant, & orationem Dominicam cum ialutatione beatz Virginisdicant, decem dies pro vitz qualitate de injunâa fibi pcenirentia , auâoritate qua fungimur, relaxamus. Presbyter vero, qui aliter, tum occulte ipfum

IX. Dt alicnûtiombuf rerum cctltftiftica-

Licet alienationes rerum ecclefiaflicarum , maxime poifeflionum , librorum & vaforum, quz Divinis cui* tibusfunt deputata, facti prohibeant canones; quia tamen, ut noftris tnfonuit auribus, nonnulli przlati tam fzculares quam religiofi, ficut abbati tes & abbatiflz, & priores monaderiorum quz iunc per priores folita gubernari, & alii ecclefiarum redores, novo alienationis quzfito colore, bona ecclefiarum, quarum gubernatores exiftunt, fingentes fc pro utilitatibus ecclefiarum fuarum maximis debitis obligatos, confanguineis eorum, feu perfonis extraneis, bona alienant hujufmodi ad vitam, vel obligant poliidenda, & per hoc, ipfis qui obligantur deficientibus, fucceifores eorum, aut propter poteninopiam, non audent ea redimere , vcl non poflunt, & fic paftorum nequitia ecclefiz propriis bonis defraudantur . nos indemnitati ecclefiarum providere volentes, ac alienationes hujufmodi ediâo perpetuo prohibentes, omnino * alienantes in fraudem fine fuperiorum >flenfu , & aluer quam in cafibus a jure permiflis , bona ecclefiarum, quarum curam gerunt, pœna canonis puniantur.

X *De babtntibut duti vicariat.*

Presbyteris duas communicaturas recipere prohibemus omnino, cum impoflibile fit quod fufficienter · pof- *'D./tfar'·*
fit eccliefiis fervire duabus: & qui Ul"" contra fecesit, prima vicaria ipfo faâo , & de fecunda, quamdiu primam retinuerit , proventibus fit privatus , quos in utilitatem ipfius *c« clefiz decernimus per ordinarium convertendos .

XL Dt etetc tiericerunt promovendarum.

Przfenti perpetuo prohibemus ediâo, ne de cetero archiepifcopi, epifeopi, abbates & abbatiflz, feu alii ecclefiarum przlati, ad quos parochialium ecclefiarum collatio , feu przfentatio pertinet, parochiales ecclefias perfonis, quz vicefimumquintum annum non attingunt, conferant; vel eas ad hujufmodi ecdefias re-

“““reprxientenr, vel repreientatum ta-A chroti ,cm admittant, vel inftituant in eif- •»“7 dem . Si contra fa&um fuerit, premantur poena illius canonis, *Licete»non. (a) 1. lib. 6.*

XU. De prrftntationc promoti.

Ecclefiarum quoque patronos, feu illos, qui nofcuntur in ecciefiis aliquibus jus patronatus habere, przfcnti iandionc monemus; ut vacantibus ecciefiis de jure, & de fa&o, in quibus jus patronatus obtinent ,B perionam idoneam & xtatis legitimx, diocccfanis, feu illis, ad quos inftitutio in ipfis ecciefiis pertinet , infra tempus ftatutum a jure ftudeanc przfentarc. Et fi per menfem ultra didum tempus ecckfias ipfas detinere prxfumpferint , ipfo fado excommunicationi fubjaceant: & ea vice prxfcntatione hujufmodi fint privati. Ac fi fuperior non ecclefiam fic vacantem infra tempus a canone fibi prxfixum conferat: a collatione beneficiorum fit per annum ipfo fado^ privatus. Et fi laici fuerint, & ordinarium providere volentem ipfi ccclefix impediverint: ipfo fado fint lententia excommunicationis innodati.

XIII. De obfervatione interdifii.

Clericos tam fzculares, quam religiofos etiam, cujufcumque fint ordinis, qui conftituti erunt in civitate, villa, feu caftro, vd ia aliquo loco qui fubjaceat interdido, in ob-(equiis mortuorum (eu proceffionibus D non debere cantare, aut publice celebrare, aut campanas ad horas pulfare, przfentis conftitutionis oraculo volumus declarari, nifi haberent - fMMironn ex privilegio vcl induito*.*

fertl-In ma-

rxiti.w *XJV. Dc beneficiorum fufeeptione de* flw· *d'"I·* *nn leicorum.*

Nullus de cetero clericus, vel ecclefiaftica perfona, ecclefiam icu ecciefiafticum beneficium de manu laici ♦ vel alterius ad quem collatio non pertinet , recipiat _ feu laicali favore vcl potentia fibi exiftimet retinenda : & qui contra fecerit, nifi in manu dicecefani , vel ejus ad quem ccclefiz, vel beneficii collatio, vel inftitutio pertinet, libere refignaverit, anathematis vinculo inno-detur: nec abfolvi valeat, nifi ecclefix fie obtentx de frudibus pctcum perceptis plenarie fatisfiat. ^hkisti ““?.

{

XV- De benediflionibus ir Jcpulturit fmt fiunt per po&wn.

*

Obfcenam illorum abominationem prxlentis conftitutionis oraculo deteftantes, qui vendere dicuntur benedictiones nubentium , & fepulturas mortuorum, talia de cetero fieri prohibemus omnino : & qui contra fceric , cum Giezi in die tremendi judicii recipiat portionem. Nec per hoc intendimus, quod laudabiles confuetudines locorum, (eu ecclefiarum habentium coemeteria, infringi debeant , & quando ♦ poiîint redores · / earumdem ecclefiarum hujufmodi re- 000 excipere licite, fi nubentes poft benedictionem, & confanguinei vel alii pro defundis poft fepulturam , aliquod offerre voluerint, devotionis intuitu, & etiam pietatis·

XVI. De cura cappcllarum.

Redores, qui matrices habent ecclefias, a quibus dependent cappcli®, circa ipfas in tali volumus cura verfari, ut in ipfa cappella, quz fubjacet curz fuz, fi facultates fuppetant, vicarium idoneum ftatuant, qui refideat continue in ecclefia, & deferviat in Divinis, & parochianis fpiritualia prxbeat alimenta. Quod (i fuerint in hoc remifli, vel fe reddiderint négligentes, per ordinarios puniantur,

XVII. Dc vicariis in ecciefiis paroibialibtts monaficriortM.

Curent etiam & priores, cujufcumque fint ordinis, parochialibus ecciefiis quas obtinent, pleno jure per vicarios idoneos continue facere in Divinis obfequiis defervire , & parochianis ecclefiarum ipfarum fpiritualia follicite miniftrare- Alioquin abEbas, feu prior, qui parochialem ccl4 defiam bojufmodi fine redore per menfem dimiferit a die notittz computando, & in ea non curaverit vicarium aut miniftrum idoneum ordinare, przfentis conftitutionis tenore fit extunc ab officio ipfo fa&o fufpcr.fus, tamdiu in fufpenfione hujufmodi permanfurus , quamdiu ccclc-

(a) Eft canon rj. Concilii lugdnnrn. Admonere autem Binius debuerat, banc voculam. /4·* additam fi»·» psOaa Nam anno i at,, nondum erat itxnis decretalium liber. *Hortullwl.*

clefia ipfa fine vicario fcu miniftra-A tore manebit : fle provifio five ordinatio ecclefix ordinarii arbitrio refervetur.

chkisti at|7-

XI/III. De bobitu é couverfattone monecboeunt.*

Volumus etiam , quod abbates , priores monafteriorum que per priores fune folita gubernari, veftes non habeant, quas in forma vel colore appareant fxculares , ac monachos eorum intra clauftra eorum retineant ,B nec permittant eos fine manifefta, feu jufta ac rationabili caufa, frequenter in fxculo cum fxcularibus converfari·· fed fecundum flatuta regulae, in qua profefli funt, Audeant Domino defervite: & fi contra fecerint, per menfem per fuperiorem ab officio fuipendantur.

XIX. Dt vite & babitu tnoniùliuat.

Hanc circa monialium curam abbatiflas, & prioriflas monafteria mo-C nialium gubernantes, volumus adhibere cautelam, ut poftquam monialis quindccimum annum xtatis exegerit, & poft duodecimum aut quindecimum xtatis fux annum probationem in monafterio fecerit, ultra annum profeffioms velum cogatur recipere, ac fibi capillos juxta (capulas amputare, qux per fubtraftionem Hi.liiqjod prxbendarum * abbatiflx ftudioic arTwiTub· ccantur . Item, fine manifefta vel eft *a.* rationabili caufa, exitus clauftri eifdem jnonialibus per eam qux regit monafterium prohibeatur omnino. Øeterum ne prxtextn inopi* ipfis detur monialibus occafio malignandi, abbatifla, juxta facultatem & quantitatem redituum monafterii, eis in villu honefte provideat & amiHu , prout regula patitur earumdem. Super quo fi dubietas emerferit, per ordinarium loci declaretur& ipfe ordinarius abbatiflas contra facientes per adminiftrationis privationem coerceat, vel alias, quo melius cas pofle videbitur coerceri. E

XX. De occufotoribus V invaforibus rerum ccckfiqflicarwu.

Dignum arbitrantes & conienta-neum aequitati, ut quos jugo |egis forfitan premimus, ab oppreflbrum illicitis aufibus defendamus, & confultiffima conftitutione in pofterum valitura fanciamus, quod nulla fxcu-

tacumq; nobilitate aut praeeminentia flatus prxfulgeat (Chriftianiflimo domino Romanorum rege femper augufto, cjufdemque Divina conforte, eorumq; filiis dumtaxat exceptis) ecclefias & ecclefiaftica bona, jura & jurifdi&iones, & vafallos ctorum, violenter & au&oritate propria publice ufurpare, aut occupando invadere, vel fcienter ufurpare, aut occupatoribus, invaforibus, & fcienter ufurpantibus ecclefias & bona prxdilla , prxftare prxfumant quomodolibet, per fe , vel per alium aut aljos , confilium, auxilium, vel favorem: vel quod fi aliquis contra hujufmodi noftrx conftitutionis tenorem facere vel venire prxfumpferit, & requifitus, infra menfem, ecclefix Izfx, aut przlato ipfius, damnum non emendaverit, ipfo fallo anathematis vinculo fit innodatus, & terrx ipfius ecclefiaftico fubjaccant interdillo : ac clerus terrx oflenforis hujufmodi, fo- ia ucnunuiduuiie prxiau , ieu ueri ecc]e(iz jæfx> fervet inviolabiliter intcrdiUum : quod fi celebrare prxfumpferint, quamdiu oftenfor hujufmodi non emendaverit quod deliquit, ipfo fallo a Divinis officiis fe noverint effe fufpenios. Simili modo illos qui pofleffiones ecclefiafticas titulo pignoris detinent obligatas, a quibus jam receperint ultra fortem, fi non refti tuant prxlatis ecclefiarum quarum funt , infra diUum tempus , volumus hac pœna mulUari.

Dxn. *Dc laicis recipientibus beneficia «elefiafttea.*

Laicos, quantacumque ftatus dignitate fulgentes, ecclefiaftica recipere beneficia , aut occupata tenere, qux debentur militantibus in Divinis, dc cetero prohibentes: eos, nifi infra menfem a tempore occupatio* nis, in. antea occupata beneficia ipla dimiferint, ipfo fallo excommunicationis vinculo volumus efle inno* datos,

XXII. De eivocetit ccclefierum.

Nonnulli, qui ecclefiarum fe afferunt advocatos, ficut tenentur, non folum ecclefias ipfas ab oppreforibus non defendunt, fed ecclefiarum ipfa* rum bona violenter diripiunt, aeperfonas ipforum multipliciter inquietant. Ec fi advocatus quatuor plurefvc habeat filios, quod eft tamen intolerabile,

bile, omnes Ic reputant in direptio* A publice nuncicntur. Quod fi ecclefia-
nem bonorum ecclefix advocatos: fic quod per hoc ecclefix, unde fperant auxilium, frequenter fentiunt detrimentum. Quibus volentes lalubrc remedium adhibere, hac ediâali conftitutione lancimus, cunâos ecclefiarum advocatos infra noftrx legationis terminos condituros, cujufcumque fint prxeminentix ftatus* eifdem juribus elle contentos, qux ipfis, feu eorum antcceflbribus fuerint concéda femper, quos advocationi hujufmodi prxfecerint :& ecclefias, quarum ad-B vocati exiftunt, defenfare ftudeant, & manutenere pro pude; & lolum ille, in quem omnes concordant, aut major pars eorum, habeatur eorum de cetero advocatus. Alioqui fi négligentes in defendendo & manutenendo perfonas & jura iplarum ecclefiarum fuerint vel remilfi, hujufmodi advocationis officio eos privatos elfe volumus ipfo faâo: & fi quid ultra debitum ab ipfis ecdefiis auferre, *Sc* contra hujus noftrx cooftitutionis tenorem venire prxfumpfe- C rint, nifi infra menfem ecdefiis ipfis reftituerintquod auferunt, vel emendaverint, quod delinquunt, excommunicatos cfle decernimus: & ad requi(itionem perfonarum ecclefix injuriam pafiz, cxcommunicatos mandamus dcnunciari omni menfe.

rum prxlati, in hujuimodi publicatione, quam per feipfos & alios facere debent, négligentes fuerint vel remiffi; & in diâo tempore publicatio ipfa ŋòŋ fiat: cos xterni mittimus judicis ultioni. Et fiufurarius diem claudit extremum, qui occulte ufuras exercuit, & trium aut duorum teftium fide dignorum teftimonio conftiterit cxercuiffe ufuras: nifi pro eo fatisfa&um fuerit de receptis ufuris, nullus ipfum recipiat ad eclefiafticam fepulturam. Alioqui fi contra faâum fuerit, prxicr pcnam latam in Lugduncnfi concilio contra tales, volumus ut locus leu eccl̨lia, in cujus coemeterio de voluntate prxlati feu capituli lepulta fuerint corpora talium, ipfo faâo ecclefiafticofubjaceant interdicito, quamdiu eadem corpora per eos non fuerint exhumata.

XXIII. De nfurerііі.

Ufurarios aâus Divina & humana lege latis novimus exprobratos: & contra exercentes ufuras noviffima U conftitutio Lugdunenfis concilii poenas ftatuit exquifitas, quibus addendum aliquid non videmus. Sed quia novo quziito fxnerandi colore, nonnulli lub titulo venditionis exercent uluras, emendo pignus pro quantitate, qux mutuo petitur, *St* vedendo eodem redemptionis tempore pro quantitate adauâa numero ufurarum, huic fraudi fic prxvidimus obviandum: quod conftitutio fanâx recordationis Gregorii papx decimi contra u^urar'os edita in concilio* Lug-E dunenfi, in fingulis cathedralibus & collegiatis ecdefiis, una cum prxfentibus conftitutionibus noftris publicetur, ftatim leâo evangelio, femel in anno in quadragefima publice coram populo: & tunc fxneratores hujuimodi, & alios qui contra tenorem hujufmodi concilii Lugdunenfis exercent ufuras, & retinentes eos in domibus propriis, excommunicati nominatim

XXIY. De lafionibut etcltfitfitcarum ftr~ Jentruiet.

Eos qui Dei timore poftpofito clericos feu ecclefiafticas perfonas occidunt, vulnerant, mutilant, proferibunt, capiunt, & captas retinere prxfurnunt, etfi fententiam, quam incurrunt, latam a canone non verentur, adjeâione hujufmodi pœnx volumus coercere: videlicet quod prxlati vel reâores ecclefiarum, in quibus captivantes & detinentes ipu degunt, & captivati clerici capiuntur, & captivi tenentur, ipfos captivantes, & captivos detinentes cxcommunicatos denuncient publice lingulis diebus Dominicis &feftivis, nifi, poftquam requifiti fuerint, eos infra oâo dies dimiferinr, & in locis, ubi capti clerici & perfonx ecdefiafticx tenentur, quamdiu fdentes ceflent a Di* vinis, quamdiu in locis ipfis fuerint fic captivi. Quod fi contra fecerint, tanquam eorumdem maleficorum participes excommunicates elle volumus ipfo faâo: falvis aliis qux contra tales funt in conciliis provincialibus conftituta

* m. >>m-
cm. >«

XXŸ. De Uforihtis tutntiorum fidit àfe fitliut.*

Si quis in tanti proruperit furoris audaciam, quod nuncios legatorum apoftolicx fodis de latere miliorum ab ipfa, feu archiepifcoporum aut epifeoporum, aut delegatorum, capere vel verberare, ac cos fpoliare,

feu

"~^£Teu litteras auferre, aut dilaniare, christi *ut alias eos in jurifdi&ioneeis com- "0· mifla, per fe, vel per alios aut alium, publice vel occulte, vel quo* modolibet impedire przfumpfcrit, ipfo fa&o fine excommunicationis lententia innodati. Eamdem poenam nihilo minus contrahere volumus, qui venientes ad curiam eorumdem, & abinde redeuntes eos in perfonis offenderint, vel eos bonis eorum, quae fecum habuerint, occulte vel publice fpoliarint.

XXVJ. De ufurpantibus fibi bone ecclefurum vacantium.

Nonnulli afHi&is ecclefiis, quz va* cationis laborant incommodo, non verentes affli&ionem addere, bona carumdem ecdefiarum diripere ac occupare nituntur. Ex quo grave ipfis-* ecclefiis in rebus earum provenit detrimentum. Nos fuper hoc vaçantibus ecclefiis providere volentes, eos, qui vacantium ecdefiarum, & dece* dentium clericorum, bona immobilia C feu mobilia de cetero ufurpabunt, aut ufibus propriis deputabunt, excommunicatosdTe volumusiplofa&o.

XXVH. Dt vifiutionc per epiftopos facienda, V dc confirmatione.

Curent archiepifcopi & epifeopi commiffas eis provincias omni follicitudine ab infidiis inimici humani generis, dequi circuit quzrens quem devoret, per fe vel alios cuftodire. Et quia ob defe&um vifitationis mul-^ tos mares & mulieres quafi fexagenarios invenimus, nondum un&ionc chrifmatisconfirmatos: przfentis conAitutionis tenore fancimus, utfingulli archiepifcopi, & epifeopi, civitates & dicecefes fuas per fe, vel per alium, aut alios, anno quolibet, vel ad minus de biennio in biennium, vifitare Audeant, confirmando confirmandos, & corrigendo quz funt corrigenda.

XXVIII. De propugnaculis gue fiunt in ecclefiis.

Nonnullos, qui guerras habent vel inimicitias cum aliquibus ecclefiis fibi vicinis, campanilia five domos ipfarura occupare audimus, ac armatis & xdificiis ad pugnandum incaftellarc, przter przlatorum aflenfum, dc in ultiones contra votum. £t propter hoc inimici eorum incaftellationes & munitiones hujufmodi occupare volentes, ecdefias plerumque oc- christi cupant & comburunt. Quod omnino "7 prohibere volentes, przfentis coniilitutionis tenore, omnes, qui de cetero ecdefias, feu domos, & eampanifia ecdefiarum occupare, inca-Aellare, aut munire perfonis armatis, vel quibuslibet xdificiis prxfumpferint, fub pœna excommunicationis, quam in cos per fuperiores fieri volumus, hoc edi&o perpetuo monemus, ne contra aflenfum przlato-. B rum audeant ecdefias munitionibus & incaAellationibus hujufmodi moleftarc. & hxredes eorum, fi in hujufmodi, paterna; violentiz participes fuerint, eadem cum parentibus volumus pœna mul&are.

XXIX. Dc debitis meritorum defunthtum.

Nonnulli, ficut audivimus, pro maritorum feu filiorum debitis uxores feu matres excommunicant ordinaria fuitj jurifdi&ione. Quod juri & zquitati contrarium reputantes, idfieri de cetero prohibemus; nifi mater & uxor tuccedant in bonis mariti, feu filii, defun&orum.

XXX. De fpoliatortbus (iratarum.

Spoliatores Aratarum, & raptores alios, qui tranfeuntes per vias aut Aratas publicas, viduas, pupillos, & perfonas alias, eorum bona vi fpoliant, eorum violentias, quz perturbationemdefiderandz pacis inducunt, volentes de cetero coerceri; przter pœnas, quas eis facratilfimz leges imponunt, tali volumus, noftro feriente corrc&ionis gladio, pœna mul-&ari, ut tam ipfi, quam receptantes eos fcienter, & dantes eis auxilium vel favorem, ipfo fa&o, nodo anathematis fint innodati.

XXXI. De emptione feu venditione bonorum feudelium ecclefia.

P Ementes bona feudalia, quz ad ecdefias feu perfonas ecdefiafticas ecdefiarum nomine de jure dire&i dominii pertinent, ac vendentes, cum ea fine confenfu ecdefiarum dc perfonarum hujufmodi alienari nequeant, ecdefiarum indemnitatibus providendo, tali volumus pœna mul&ari. ut ementes dt alienantes laici vel clerici, five fint religiofi, vd clerici fzcutares, qui fine confenfu eorum*, qui

"TmCT^^uî fuper hoc requirendi fune, huju- fmodi bona feudalia emerint vel a- limaverint, ipfa faâo excommunicationi fubjaceant, & bona ipfa eccle- fiis , ad quas direftum dominium pertinet, applicentur

XXXII- De bit qui rapiunt bon» eccle· fut vtj capituli, propter debita fio- &u!arit perfana.

Prohibemus infuper , ut nullus propter debitum, vel fidejufloriatuS obligationem , fingularis perfonx alicujus, vel ccclefix, bona ccclefiaftica capiat, qux ad ecclefiam vel capitulum ipfius ecclefix communiter pertinent . Ec qui contra fecerint, nifi moniti, infra quindenam a die notification!!numerandam reftituerint ecclcfix vel capitulo, ad quos pertinent , excommunicationi fubjacerc volumus ipfa Ù<fho

XXX111. De bit qui invadunt bona cltfiarum propttr inimicitias advo catorum.

Nullus d: cetero, qui cum advocatis ecclefiarum guettas habebit , vel inimicitias , bona ecclefiarum , quibus advocati defenfores exiftunt , prxtcxtu guerrx, quam habet cum eis , fubripiat , aut ecdefias ipfos, vel villas earum, ÔC loca incendio vel hoftilitate devaftet, aut homines earum fpoliet bonis eorum. Et qui contra fecerint, ipfo faâo excommunicationem incurrant, nec abfolvi valeant, nifi quod deliquerunt, emen- dent.

XXX1V. Di' ap^JlcKt reprobatis.

Peccatores, feu reprobatos apoftolos, in cotum reprobata regula remanere vetantes omnino volumus quod nullus clericus, nulla fxcularis perfona, intuitu religionis eorum, ac inlolito habitu, eos de cetero recipiat, aut eis alimenta miniftrct. Ec qui contra fecerit, arbitrio fui ordinarii puniatur . Quod & in vagis fcholaribus tradandis obfervari volumus & quod clericali privilegio coram fxcuhri judice nequeant fe tueri.

*Dt l~,as 4ui *fabrica ecclefia adminiUrant.*

« h

Laicos in nonnullis partibus, prxtextu fabricx ccclefix reparandx, per pitulorum ecclefiarum hujufmodi, ad recipiendum oblationes, (eu proventus alias conceflbs fabricx, deputatos, prxfentis conftitutionis. tenore , hujufmodi officio ex nunc efle volumus privatos: & alios laicos, vel clc-4 ricos, five * prxlati, feu capituli ecclefiarum reparandarum aflenfu, prohibemus in pofterum ordinari : cum ex privilegio, vel ex longinqua confuetudine approbata, vituperofumexiftat, ut laici, prxiatis *6c* capituliseccicfiarum invitis, bona ecclefix adminiftrent. Ideoque qui contra fecerinr,ac per ordinarium loci moniti, infra menfemab hoc offîcio non ceflabunt, eos excommunicates efle volumus ipfo faâo.

chr ibt i ·»·?-

XXXVI. Dc bis qui prohibent , ne quit coram etclefiaflito judice conqueratur.

Perfonas omnes, quacumque dignitate fy ftatus prxeminentia prxfulgentes, univerfitates civitatum & locorum, ac confutes eoramdem, qui, ut nullus conqueratur, coram ecclefiaflico judice prohibent, ac ftatuta condunt contra clerum feu clericos, &ecdefiafticamlibertatem: hxc*edi- âo perpetuo tali pcena volumus puniri, videlicet, quod perfonx talia de cetero committentes modo quolibet, excommunicationis; & univerfitates interdidi fubeant fententias ipfo faâo-

'C«rr-

XXXVJI. De falfartit.

Falfarios litterarum , feu bullx fummorum Pontificum, monetarum, aut litterarum, vel figilli eorum, excommunicantes in feriptis: eos qui feienter receptaverint, aut eis prxfliterint, quo minos capiantur, auxilium, confilium vel favorem, publicum vel occultum, prxfentis conflitutionis tenore ipfo faâo excommunicationis efle volumus vinculo innodatos.

XXXVJII. De obfervotionc intcrdiSli.

Quotiens ex jufta caufa epifcopus locum aliquem ecclefisftico fuppofuic intcrdiâo, id obiervent, & obfervari faciant alii epifeopi convicini : ut inter fe compatientes, mutua caritate ad invicem, in tuitionibus ecclefiarum carumque jurium , alter alteri alternis fubfidiis (uffragetur.

CHRISTI ...'_

De tonfervatoribur monofitrio· rum.

Conservatores, qui perfonis religio^ fis ‹5c monafterii' maxime dari confueverunt , exemptis per fummum Pontificem , aut legatos ejus miffos a latere, fub certa forma, cum additione illa, videlicet*attentius pro. ./tideb v>furus» ut eis & dc his, qux cauix iei cognitionem exigunt, & qu* indul- ,u, «'ru, «a hujulmodi non attingunt, fe nui- b.enui intremulam. Iplc cmmiummus Pontifex , fi fecus przfumptum fuerit, tam litteras fuper hoc datas, quam procertus earum auctoritate habitos, omnino carere juribus, &nul- • h« ah lius firmitatis effe docuerint* a renore litterarum hujufmodi deviantes per- iubeft h. fonas, quas illi, quibus confervacores ^ hu hujus * conceduntur, convenire vo- v λ μ ,λ μ ! lunt, ad luam citant przfenttom , /X7>nf«7'<luantacum<lue d'ftantia fuft longinQUi. Quia eofdem confcrvatorcs non porte etiam citatos ad eorum venire •bujiu przfentiam non'teneri, proceiTufque eorum contra citatos tales faciendus b, Mi- H nullius effe momenti, præCentis conftitutionis ferie declaramus.

XL. De exiftnttbm nove peffale.

Cum imponentes ic exigentes nova palfagia, vel antiqua feu conceff« augmentantes, fingulis annis fummus Pontifex in Cœna Domini anathematis vinculo denunciet fubjacere: ftatuimus, ut ordinarii locorum, per fe vel per fuos vicarios fingulis annis in Cœna Domini folemniter coram populo eofdem, five fine archicpifcopi, five epifcopi, feu abbates, aut alii inferiores przlati , aut laid, feu fzculares perfonx ; quocnmq; nomine cenfeantur, pulfatis campanis, & candelis accenfis, excommunicatos denuncient, ufque ad integram reftitutionem, tanquam excommunicatos ab omnibus evitandos,

XLI. De obfervttionc con/litutoruat.

Has noftra» conftirutiones in hoc iacro concilio promulgatas, in fingulis cathedralibus ecclefiis in noftrz legationis termino conftituti», fub tigillo noftro haberi volumus & publicari , prone fuperius legitur, omni anno: & ut his noftris conftitutionibus adhibeatur in perpetuum plena fides, eas appenfione noftri tigilli fecimus communiri.

menfe Martii, feria tertia po l Letare Jerulalem , pontificatus domni Honorii P.ipz IV. Anno II.

XL1L Dt bit quibui tret Indultum quod IKlomtnnntccri & Intirdici noti etbtrettf.

Ha&enus, ficut & hodie fieri dicitur, nonnulli cam clerici quam fxculares, quibus erat & extitit indultum ex indulgentia fummorum ponuficumquod interdici, fufpenB^ vrf ^ münir ri & L<«1 «r. di, vel excommunicari, & quod terra: ipforum non poffint fubjici eccleliaftico iorerdido , hujus privilegio abutentes, multam nocendi & abutendi aflumebant, &, tanquam eis fit licitum , aftumunr audaciam & materiam delinquendi . Sandx recordationis Alexander papa IV. Sc Clemens papa IV. volentes fuper hoc falubriter providere , quia per hoc ordinatorum jurifdidio elidebatur, * ' f» 'tC St & condemnabantur a talibus omnia nlr, ul, hujufmodi apoftolica indulta, quibuf- bu» . «"14 cumq; perfonis concerta, in quan- hujulmodi tum per ca ordinariorum jutifdidio impeditur, reftringitur, vel anflatur, totaliter revocarunt.· ita quod tidem ordinarii in perfonis & terris (ipfis regibus, & reginis, quantum ad regna fua tantum, & regnis ipfis, nec non .& regum ipforum filiis & fratribus, ac eorum uxoribus, & eorum filiorum , fratrum & uxorum terris exceptis) jurifdidioncm fuam , talibus induitis nequaquam obftantiDbus, valeant, prout ad cos pertinet, exercere- Nos itaque przfentis conftitutionis oraculo revocationem hujufmodi, prout in eorumdem Pontificum litteris, quas in Herbipolenfi concilio publice legi fecimus , plenius continetur, volumus inviolabiliter obfervari : & declaramus, corumdem privilegiorum auftoritate ordinariorum jurifdidionem minime impediri

NOTA SEVER1NI BINII.

Cbrtn>l»n ttm» · i · j. rri >m gtftl ctxtln.t bu t-rrbti Eodem inno Maninu· Papn *IV.* legatum *de larer* mlfit m* Alemanniam epifeopum TuicuUnum ' qui vmiem ad llerbipolim in prefentia Rudolphi tegi* Romanorum , & multorum principum , epifeoporum, ducum, comitum atque nobilium, cwnciIium celebra*» : ubi inter alit lepaiu· ipfo nomine pap* contributionem decimi denarii a clero. & rex ab una vtifb populo imperii, inibutiffime exigere ctrpeniat , multi· principibus in eorum irntentiam confontientibua . SWiidu* autem archicpilcopu» Colonien/ii , & Henrica· archiepiiccpu· Tremorum. contra infulitam , ac nimu gravem exadionem le fortiter opponente· . negotium pnnitu· revocarunt *Hɔ.: Trtlbt<n<ul* rn cSrpmre *Nirfwrufll f.jnfdm eerm,ati £br>bjrJiu l» fuu* «*«/ifoii *Mtle* uve. S.r *Irfbll.* Roduiphui rex aaud Herbipolim , lolemucm curiam habuit cum pciociptouc

Iu A)n-

ANKO CHRISTI ut.

I Alerrinnie . Ei rodcn, i<m;ore Josnmi TufcuhnuJ e- r, ,cpu< . »rortoli« ledit Irjtitu» , ibidem celeb.avit .< -ciliLfn & qvod multi otwt» *& sr»m* expenlai *to-* Mat clero imponere, e quibeldam epifeopis adverfus c m exurit id fedem «pcfto'.kam appellatum , *& pro-* per f.< lui intentio & caélum, defideratum ab eo «'-. ni >n non nabuit : *Sc* ipie fubito ad propria eft re- vcih1 Jnzllexerz eatm peiua alû de morte doraiai

ANNO CHRIST t n»?.

i pap*«Honoril : qui prim dicebatur Jaeobu* de Sabello, cui fucceffit finer Hieronymus de ordine fratrum Minorum, & vocatus eft Nicolaus. Her *dt Htrbtfoltu^ tenetlle Eberberdnl* . /n rrin/arr TnrArmtui, *Stfrtdul* , tF *Ebt-Oerdul dtfcriptnl. Lefhonein Ehrbtrdl*, flora, *bebet* «unaA-ei^rtit, ytMWfnr «ppreÀat *Slfrrtdul, ftctundam pumI* .

«j£)C*U **56«* *»β®· ajQPu τ$5P «âGu

AD HERB1POLENSE CONCILIUM

Anno 1187. *babitum,*

ADDITIO.

MannTom s HE- tie. /^Oncilii Herbipolcnfis adis ea adjungen- >-ti d* cenfeo qux Joannes Witoduranus in Chron. ab Eccar. in corpore hiilorico med. xvi to. 1. pag. 1758, vulgato , annotavit his verbis, *Honorsur IY. mifit in Teutonum Legatum Epifeopum Cardinalem , qui Jlege prafente in Herbipoli foiemne concilium convocavit, & quartam partem omnium proventuum λ preelatis omnibus pofiulavit per anno· quatuor. Cunilis ergo Epifeopis,* èT *ahis prélatis trementibus , & contradicere farmi-* B *dantibus furrexit Dominus Probus epifeopus Tiùlen/is, frater minor quondam IcEior Ctnfiantier^fis, de Tuwmg. oriundus , & fions fuper baptifierium nobiliffimum pro omnibus appellavit , & fe confudit, quia de epifeopatu contemptibiliter dejeflus sn prifthusm faecum efi reverfus.*

Ex adis concilii hujus legendis apud Lunigium Spicileg. Ecclefiaflic. continuat. III. pag. 500. canonem fequentem accepi, qui in adis apud Labbcum non legitur.

's

CANON.

Dc Clauflralibut habentibus bona fijgno- ratrua .

C poffeffiones ecckfiafticas titulo pignoris detinent obligatas, ex quibus jam receperunt ultra fortem , reftituant przlatis ecclefiarum, quarum ecclefurum funt.

Abbates, & Abbatiflz, & priores mona Heriorum fimili modo illos, qui

CONCILIUM MEDIOLANENSE.

In caufa difciplinx ecclefiafttcz habitum, anno Domini MCCLXXXVII,

Conflitutionei fmodales boc concilio promut gatai Jummatim reccnfet Bzovius inannahbm bit verbis: Mediolani porro eodem anno, auâoritate fumtni pontificis , Otto archiepilcopur, indifta convocataque fynodo provinciali in ecclefia fanâz Teche, przfentibus quamplurimis epifeopis, abbatibus, & reliquis ex clero, ad duodecimum diem Septembris multa faluberrima conftituit, /

I. In primis conftitutiones fummorum pontificum & Friderici olim imperatoris , contra hxreticos latas, inviolabiliter obfervari , & ex earum prxfcripto contra fidei catholice przvaricatores procedi, mandavit.

II. Abbates, monachos, & reliquos omnos religiofos , ut ex formula S. Benedicti fle S. Auguftini viverent, admonuit.

III. Ne moniales, quovis prxtextu, fepta monafleriorum , in quibus reclufe , egrederentur , edixit.

IV. Aucupium fle venationem univerfo clero , lata excommunicationis fententia , interdixit.

V. Alienandi bona , quzeumque, fivemobilia five immobilia, ecclefiaflici juris fuerict , poteftatem omnibus abftulir , neve quis aut vendere, aut oppignerare, aut titulo donationis ea alicui concedere auderet, fub anathematis flt nullitatis cenlura prohibuit .

D VI. In detentores ecclefiafticorum bonorum graviflima's poenas promulgavit.

VII. Falfi crimine obnoxios , a communione facramentorum atque fidelium fcgregavit .

VIII. Legatorum priorum fraudatores coetu Chriftianorum indignos efle judicavit.

IV. Poteflatem xdificandi ecdefias, aut oratoria, penes foloa epifeopos efle juflit.

X. Rerum facrarum .ex teftamento vel codicillis reliâam adminiftrationem, penec folos parochos efle voluit ; aliaque pro ecclefiaftica difciplina ex more prifeo, five revocanda , five obfervanda, in eodem concilio fanâiflime ordinavit.

E

SYNODUS MEDIOLANENSIS

Habita anno MCCLXXXVII. India. 1. fub Othone Archiepifcopo.

Ex Rerum Italk. Scripi. Tom. i

Prλfλτio Ludovici Antonii Moratori.

Celebrata eft iflia Synodos anno ni;, in metropeilitana baſ>l>ca S. Teclr , interfueruntque aut Epifeopi, aot Procuratores Epifeoporum, fle Capitulorum Eccleliarum, quz tunc Metropolitz Mediolanenii fuberant . Efufdem vero mentionem minime omifit celebris rerum Mediolanenlium Scriptor Brrnardinus Conus, qui inHilloriis fuis ad an. 1187. etiam au&or efl , in eo

Con-

vacaFt . m t I^lo L A N e NS E. RCDO1PH IMP. 1Г 570

■ "Concilio acrrin excitatam funk an.moitn» ct'r- qm-flui jr jtia . Ipfe etiam IuJg» *Bi caszt* chm"-"'"'
appellabatur In Statuto Bonon.en'i lib. v. Rt>- ANXIO
CHRIS"I pifcopos , quoi ucerque f 5. aitercret ю'Tı..ŋ» .<>- bric 47 interdicitor , nc q.nY ludat *cd ' ituiu CHRISTI*
ni;, cum ad A tcluepdcopi dexteram , Haut Vercclien- Intra edimur , lie qun *debcit*
fis interpoht i prius ad Rom.mum Pontificem ap- • , *jtu* Ci.j'iom *iudi Rifiitaria*
pell.nione, inde ftitim tccellent . S. eidem Cu- *loca.* S mill mode. inStjtu-
rio fide» . pridie Idus Sepscmbru , d>e Venir.» up. ıoi vct.sntur hem nés lu·
pr*memorati anni convener». Patres , eiiuc ‹b‹· dcrc
conli mitinncs infra edendas pi Nr
que abnuo eqo , mlr quod ʌ *Iltr Ole* Drn.de udd'tu
ı*. Septembris minime ceciuit lexi.» rea . Re-
tere etnm Conus, aliquot ex C.snonibu» ibi ed.- *lud. , vel II^pz·· a . n.„a.:a»t* &c. Ex lus ve-
tis . quorum tamen lenfum tutiut ex»aHu ipli^ ram vocabun l>i;r»ficationem bibes S d nrrnm
peteic juvat , nam five ob inrunam Typotiaphotum, aut propter viriatos Codices . (onus facit audiamus euma. m Corium , alterius Canon ‹ Rn-
expreffiile mentem Patrum minime videtur , Sen- lum nobis cu ilrrcntem: Or *gll .4bat.* , /'.ʌ ı,
bit ille , conrtitutum faille in ei Synodo.· C be β *Monacbi , Ceryci R.„·· d·/ . ^tf-ahlh ‹ M χΛ-*
mfiuna ecclefiafiuo ne» andaf: n.I Manaft.-rt . the non g-eutJ-rts c dadi . t n n *auduptm u fu-*
tirl lcii<(/,· *tifiiancie , nè fcitajfc* i i/Jn;.» *f'tie nertit ‹.l.uno.* Dilfinjuend l lit o étant: >bi <nirr>
dl (comunLattone · Ita vero fe h Oct C .non V A'ĸ.· *^batifa-* tantum vcl *Meuithi ad rjccul.s mer-*
/» {'.rjon/t *ecclefiaflica* n» *domibut McnaO:rtl . r·.I tuC'um ite pr.biü.-niur* . Rci;uv mut » . l'qhel-
Ptcitjlal «w , *jou etiam alilu . ten. ait* ℂ .j' ue», bus cturr. >n Cat .l.no Arch.rp icoponim Media-
nec mutuent in bifcatru . Adhuc apud Mulii.enic» , lanennum Tom. IX'. coi. *Xt. Ir.„l. lier C(>n:i-
immo Sc apnd Thulcos, in ufu tunc hxc vocabu- lium hoc nxnor iv,t . addens . *mjinam Clmctn-
la *Elfca , & Hifcaiza* , quibus lijnihcantur loca
publiia . Ajuo multi contiuunt ad ludendum lu- *itl.C'lfcm FrJ.'^· rrr Ij*
dum alearum aut talorum , non voluptatis , led *afulhbriwu Ixid* it/tu *juu*

ı.ı *prafutio variam,* ÎT *amplior fuper; ,rit* *Synodi Provincial;' fupr.tr.ht· , 4.·· Oflone Im*
(irrite Archiepifccpi Mediolanenfis , rv Ïj*l* rx *manuferipto slice Bibnot&cu Ambrofiana*
cm fynodo accedunt Conftilu'tones Caifredi S. Rom. Ecclefice ‹ ir.l. Et ic^alt slpoftohct

IN SYNODUM MEDIOLANENSEM.

Anni MCCIXXXVJ!.

Pi Λ fatto

LUDOVICI ANTONII MURATORII.

Non ad ecclefi.ifticam tantum crudi- Ctiam Corius aliquot ex Canonibus ibi edi-
tionem , fed & ad dignokendos tem- tis, quorum tamen fenfiim tutius cx Adis
porum mores, non parum conducere fo- ipfis petere juvat ; nam five ob incuriam
lent Aâa & Decreta Conciliorum ; neque Typographorum, aut propter vitiatos CoJi-
tirm Cieri tantum dikiplinam , fed etiam ces, Corius fatisexpreflirte mentem Patrum
izculanum hominum vitam ea occafione minime videtur I Scribit ille conftitutum
compon» ndam przponerc fibi confuevere fuirte in ea Synodo.· *che neffiuno Ecclefiaftico*
Patres. Proptetea quum olim defcripfiflem, *non andafft nei Monafteri , ne lvi teneffe bif-*
atqur in advetfaria mea conjectflem Syno- *dancia , né preftaffie biEantu jotto pena dt*
dum Provincialem Mediolani habitam ab *fcomunteazione* Ita vero fe habet Canon
Ottone Vicecomitc Mcdiolancnfi Archicpi- quintus · *Nulla pirfoua Fccltfiafticu in domi-*
fcopo, cujus Ada haftenus delituere, op' *bm Monafterii vi Ecclefiarum, feu etiam a·*
portunum duxi Colleftioni huic tandem ad- *hbj , teneant bifcatiam , nec mufuent m bi-*
jungere, tum ad incrementum publiez eru- D *featia* . Adhuc apud Mutinenfes, immo &
ditionis, tum etiam ad nobilirtimz Media- apud Thttkos in ufu lune hzc vocabulaZb-
lanenfis Ecclefiz decus Celebrata ell illa *fca & Btfcazza*, quibus fignificantur loca
Synodus Anno 1167. in Metropolitana Ba- publica, quo multi confluunt ad ludendum
iilica ianftr Teclz , interfueruntque aut ludum alearum aut talorum, non voluptatis, led quzflus gratia. Ipfe etiam ludus
Epifeopi, aut Procuratores Epifeoporum , Bifcazza olim appellabatui . In Statuto Bo-
& Capitulorum Ecclefiarum, quz tunc Mc- nonienft lib. V. Rub. XLV1I. interdicitur
tropolitz Mediolanenfi fuberant . Ejufdem ne quis ludat *ad aliquem ludum taxillorum,*
vero mentionem minime omifit celebris re- *flu ad aliqiod* tunrri *Bftcaviriu taxillorum.*
rum Mediolanenfium Scriptor Bernardinus Infra edicitur nc quis *dtkat mutuare adlu-*
Corius , qui in Hiftoriis luis ad Annum dum» A* «·‹·'»>« *1'fazaria in fua*
1187. etiam auilor eft, in co Concilio a- £ *domo , vd alto loco.* Smult modo in St.itu-
erem excitatam fuirte animorum contentio- to Regicnti Lb. HI. Cap. CIII. vetantur
nem inter Brtxienfem & Vercellenfem homines ludere *ad ,tii<;.<em tudum taxillo-*
piicopes, quod uterque fibi aflereret iefli- *rtm, b ‹ hirtarum, nec ad aliquem alium*
cis locum ad Archiepilctfpi dexteram , ita *ludum BCluzirne m (izitate tJc.* Deinde
Ut *1'ercellcnfii interpofitafprms ad Romanum* additur: *nu^.se oc,;gaticne‹ , impignationet &c.*
Pontificem appellatione, inde ftatim receffent. *j tempire vel ocrifiu^e l:tdt , vel Bifcbi-*
Si eidem Corio fides , *pridie idui fepHmbrtt* *T.ATIΛ va.ear.t &c.* Ex l :s seram vocabuli
die Venerii przmemorati Anni , convenere iign.ticat.onem habes. ScJ iterum audiamua
Patres, eaque die conftitutiones infra eden- eumdem Conum , alterius Canonis fenium
das promulgavere . Neque abnuo ego, nifi nobis edirterentcm : *(b‹ pli AE- itf, Priori,*
quod Anno 1187. in diem XII. Septem- *Monacal, Canonici Rf^o-al* ; . *.^oafeffe* , e *Mo-*
bris minime cecidit fexta Feria . Refert e·

naebe, non gtocuffeto dadr , *e wt Mdaffin A* (fibres milTutn, quum adhuc ibi Manichro——— »
—— I "III *a funbrole alenno.* Dtftinguenda haec erant ; nfti femina vigentia falcem espofcerent.
CMR1STI 'b' <nim *-Abbetiffa tantam vel Montait!, ad* At de illo nil aliud mihi dicendum fuccur- ,,,, '
ιχηκi/ι mortuorum ire prohibentur . Reli- rit , nifi quod üfdem temporibus floruit
qua mitto. Ugheliius etiam in Catalogo *Gaufndut S.R.E. Cardinals:* fed quum Is
ArchiepifcoporumMédiolanenfiümTom.IV. tltulum *Sanfla Sufanna'* przferret, *Guifhe-*
coi. xSj. Ita). Sacr. Concilium hoc méma- *dur* autem titulum *SanEti—Mauritii:* unum
fovit , addens, maçwrw *ilium contentionem* çum altero mifceie miñime 'aufim. Ceter-
de dignatione, 7«« *inter Brixianum, & h'ercel-* rum hzc per me olim deprompta fuere ex
lensm Epifcopos per id tempur vertebat, ad u- Ambnofianz Bibliothecz Codice MS., D.
X <;.< *itbrittm exaChffimtJxru* ibi fuiiie expen&m.. a3?· In fol. ; fed nullius ahtiquitatis. Ut
Poft Mediolanenle, Concilium in MS. enim ibi adnotatum fuerat, ille magni no-
Codice fuccedebant *Conflitutiones Domini Ca-* minis vlr omniumque proborum laude ac
ltjl.ni Legati in Lombardia : Cur hic titulus immortalitate dignus Cardinalis fiC Archie-
appofitus fuerit, quum infra Legatus ille pifeopus Mediolanenfis , *Fridsricus Borro-*
Sfds Apotlolicz fe *Gutfrtdum tit. Sancli* B *mjtut* fenior, ipfius Bibliothecz parens, e-
Mauritii Presbyterum Cardinalem appellet , xemplum ejufdem Concilii Mediolanenfis,
divmenialii. Rurirs quo Anno hzc ille & Gonftitutionum Laudenfium impetrvac
promulgaverit in conventu Laudenfi przi- *ab Epifeopo Vercellenfi* nempe, ut arbitror,
entibus Archiepifcopo, fit EpifcopisProvin- ab Auguttino Ferrerio , apud quem conjice-
Cix Mediolanenfis, ignotum profefto mihi re fas eft adfervata fuifle Afta hzc pri-
fateor. Attamen veri videtur fimile, vel migenia . Omnia autem digna videntur, qux
paulo ante, vel circiter eumdem Annum in Conciliorum collefiiones , hafte-
1x87. Legatum hunc Apoftolicum ad In- nus defrderata funt, inferantur.

Incipiunt Capitula, feu Rubrics Conftitutionum Domini Ottonis Archicpiicopi Mediolani.

I. *Quod flatuta Romanorum Pontificum obfirventur.*
II. *Quod flatuta contra Hareticos obfervenlur .*
III. *Quod hac flatuta, dj alia obfexventur .*
IV. *Quod Abbate/ , Monachi Sancli P.eneaifh , Priore/ , Prapofiti, ac (anomci Sanfii Auguflini compellantur per Diaccfanos bete obiervare .*
V. *Quod Clerici, vel Monialet non ludant, nec corebizent, nec teneant bijeatiam , vd ibi pratfient.*
VI. Quod Cierict non utantur venationibus ·
VII. *Quod Clerici contra I^aicot non caufentur.*
VIII. *Quod nullut Secularit detineat perfonas , I'd ret ecclefiaflicat.*
IX. *Quod nullut faciat flatutum contra excommunicatores, vel interdifferes.*
X. *Quod nullut faciat flatuta contra Fidem, vel ecclefiaftieam libertatem.*
XI. *Quod nullut proponat in concionibus aliquid contra Fidem, vel ecclefiafticam libertatim.*
XII. *Quod tcdcfiaftica perfonet non proflent cauffa lucri.*
XIII. *Quod nullus invadat, velufurpet bona eccicfiaftica .*
\IV. *Quod nullut alienet bona eccl&aftica.*
XV. *Quod nullus noviter locum adificans compellat circumflantes ad illum locum totogregari.*
XVI *Quod nullus celet fraudulenter ecclqfiaftica Feuda , vel alia bona.*
XVII. *Quod nullus teneat modo illicito bona ecclefiaftica .*
XVIII. *Quod Epifeopi in Synodis exponant de perjuris , & infamibut .*
XIX. *Quod nullut falfificet inflrumenta, vel l.itéras.*
XX- *Quod Sacerdot Parochialit dmunciet Diacctanoin/ra menfem de ordinattuntbus Defundorum.*
XXI. *Quod nullus detineat legata ad pias caneat.*
XXII. *Quod Parochialis eccfefia habeat ter-*
tiam partem de legationibus ecdefia fartis ; & quod nullut inducat infirmum
C *Jepehri alibi, quam in fua ecclefi.i Parochiali .*
XXIII. ^aod nullus *Audiit Confeffenet fint licentia.*
XXIV. *Quod nullut conflruat Oratorii fini licentia .*
XXV. *Quod nullut audiat ad Conflfionrm alienos Parochianet, vel recipiat ad Divina .*
XXVI. *Quoa Humiliati obediant fuo Diaecefano.*
XXVII. *nullut pradicet fine licentit.*
XXVIII. *Quod nullus flet excommunicatus per anuum.*
XXIX. *Quod nullut recipiat ignotos ad Ordi-*
D *net, vel celebrandam Miffam, vel conferat Oleum , vel Chrifma fine litteris commendatitiis.*

OTto Dei , & Apoftolica: Sedit gratia Sanftz Mediolanenfis Ecclefiz Archiepifcopus. Univerfis litteras prrfentes inipefturis, ialutem in Domino JefuChritto.

Qitia hominum malitia przvalcnte Caritas refrigefeit, Fides fubtrahitur, attenuatur Ecclefiz devorio, fic libertas Ecclefiaflica ufurpatur, Nos ad honorem Dei Patris omnipotentis, ficB. Mariae Virginisgk> riofz, .fit..Sanfti Ambrofii Confeflbris patroE ni noftri, & animarum **falutem^fuWI**torum noftrorum aedificationem, & immunitatem Ecclefiz confervendam, & reprimendam malitiam peracriorum: Przfrntibus , & ailiflentibus nobis in Provinciali Concilio venerabilibus Fratribus, & Suffraganeis noftris Brixienfi, Novaricnfi, Laudenfi , Taurincnfi , Crémoneofi , Aflenfi, fic Vintimilienfi Epiicopis, ac Elefto Aqucnfi; Archipresbytero, fic Ordinariis MeJiolanenfts Ecclefiz ; Afcherio ArchidiaconoAlexandri*, fic Magiftro Perro Goltitefta Canonico Laudenfi Procuratoribus Attends Epifcopi ; Vicedomino. Przpofito , fic Joanne de Fertaria Canonico Ecclefiz Brixienfis pro Capitulo ejufdem Ecclefie; Archidiacono, & Archiptcsbytero Novarienfibus pro Capitulo

ANNO CHRISTI •»er.

tulo ejufdem Ecclefi*; Jacobo Cimiterio, A & Magiftro Petro Gelintefta Canonicis Ec clefi* Laudenfis pro Capitulo ejufdem Ecclefi*; Andriolo de Gavio, &Amadeo Parie Canonicis Ecclefi* Terdoncnfis pro Capitulo ejufdem Ecclefi* Sede vacante; Magiftro Germano Canonico Aftenfi pro Capitulo Aftenfis Ecclefi*; Prxnofito, & Bartholomco Prando Canonico Ecclefi* Taurivenfis pro Capitulo ejufdem Ecclefi*; Obertode Monefcalo Canonico Ecclefi* Aqucnfis pro Capitulo ipfius Ecclefi* ; Przpofito Nantelino de Adelapfiis, Pergamino de Nembro, & Robacaftello de Nuto Canonicis Ecclefi* Pergamenfis pro Capitulo ejufdem Ecclefi*; Archipresbytero, & Guifardo de B Per il co Canonico Ecclefi* Cremon* pro Capitulo ejufdem Ecclefi*,· Arcljidiacono , & Savino Canonico Ecclefi* IpporegienGs pro Capitulo ejufdem Ecdeli* ; Archjdiacono , ð. Gullermo Ruyito Canonico Ecclefi* Albentis proCapitulo ciuldem EccleGx; Presbytero Anfelmo de Calidio Canonico EcrleGj/Sacnenfis, & Vicario Capituli Sede Vacante pro Capitulo ejufdem Ecclef.x ; Pixpofito & Presbytero Ottone Canonico EccleGx VinrimiJenfis pro *Capitulo* eiulde& Ecclefi*; Prspofito, Prcsbyteio Anlelmo, FrxpoGto San&t Maria- Albinganenfis pro Capitule ejufdem EccleGx; Anfcherio Ar- hidjacono, Rufino Archipresbytero, Joan- C ne Meilono Canonico Ecclefi* Alexandri* pro Capitulo ejufdem Ecclefi*: SandiConflantii, & de Colla Monafteriorum Abbatibus infraferiptis; Conftitutiones, & Statuta in hac ecclefia Sanilac Tecte Mediolanen fis, hoc facro Concilio approbante, facimus, & folemniter promulgamus, ac promulgamus, auâoritate, mandato. & privilegiis Sedis Apoftolicz, & Legatorum ejus ni omnibus femper falvis.

CAPITULUM T

Quod ftatuta Romanorum Pontificum oL *ftrventur.*

IN prinrs monemus, indicimus, ac hortamur , ut Conftitutiones, & Statuta Sanftorum Patrum , Canones, Concilia , St Decretales Romanorum Pontificum inviolability obferventur.

CAP. II.

Quod ftatuta contra Hareticos obfervenlur.

Item monemus, & indicimus, ac hortamur, ut Concilia, & ftatuta a Sandis Patribus, & Summis Pontificibus edita, nccnon leges quondam Pederici Imperatoris promulgat* contra hsereticam pravitatem , & pro libertate Ecclefiaftica inviolabiliter obterventur.

CAP. III.

^MOd *bete ftatuta, tf alia procedentia obfer-<:>fntur.*

Itera ftatuimus, quod Prslati, & Clerici feculam omnes Conftitutiones, 0c ordinamenta, editas, fit edita tam per Legatos Sedis Apoftolicc, quam per nos, & Prardeceflbres noftros, & fuftragancos Mediolanenfis Ecclefi*, & Prxdcccflôrcs eorum tam fuper cultu Divino, quam fuper vita & honetiate Clericorum debeant invio-

C A P. 1 V.

Quod Abbates, & Monachi. SanSli Renrdifli, Pnores, ac Cawnùcs Sanils Auguflsni ifta obfervent. Ig,

Item ftatuimus, quod Abbates, & Monachi Regulam Saik Ii Benedidi , Priores , & Prxpofiti, ac Canonici Regulares Regulam Beatti Auguftini inviolabiliter obfervent, £< per Diœccfanos locorum ad prxdida cum pellantur. .J

C A P. V.

Quod Clerici, vel Moniales non ludant vd corchiz.nt , nec teneant bifeatiam, vd ibi proflent.

Item ftatuimus, qnod Abbates, Priores, Prxpofiti, & Monachi, & Canonici Regulares, necnon Abbatiftx, & Moniales ad aleas, vcl taxillos non ludant, nec corehixent

Abbatiftx, vel Moniaiesad exequias mortuorum non vadant. hj^Ila pertona Ecclefiaftica in domibus Monafterii, vel EccleGarum , feu etiam alibi, teneantbifeatiam , nec mutuent in bifearia ; & qui contra fecerit, fit ex commuai*, at us.

CAP. V I.

Quod Clerici non utantur venationibus .

Item prohibemus Abbatibus, Prioribus. Monachis, Canonicis Regularibus, & Religiofis quibufeumque, nc canes, accipmes, auftures, vel falcones ad venandum habeant, teneant, vel teneri faciant, nec hujufmodi venationibus , aut vagationibus utantur. Qui G moniti per Dicecetanunrfproprium (c culpabiles exhibuerint in prxmitTis, auâoritate hujuiir.odi Conftitutionis ipio faâo fententiam excommunicationis incurrant, quamfi per nttnfem fuftinuerint animo indurato, perna graviori puniantur.

CAP VII

Çjjd *Clerici cum Laicli non caufentur.*

Item quia nonnulli Seculares Poteftatis gerentes officium, libertatem & immunitatem Ecclefiafticam tedere ac imminuere molientes, tanquam invidi honoris & privilc- Ogii Ecclefiaftici, Ecclefiafticas coram fe litigare perfonas compellunt contra Canonicas fandiones : Statuimus , quod venientes Clerici coram cis, quos fore Clericos habitus & Clericalis tonfura demonftrat, allegato privilegio coram ipfis: fi Juftitiarii , vel feculares compulfioni nihilominus inftiterint, eo ipfo lententiam excommunicationis incurrant, a qua nullatenus abfolvantur, nifi ab hujufmodi compulfione deftiterint , & de damnis, intereffe, & expenfis, quz, & quas ob hoc fuftinuerint, per ipfos Juftitiarios, feu Judices Seculares fuerit fatifladum, eorum proceflibus, & fententiis habitis in huiufmodi quzftionibus, & prola- ^tionibus, nil omnino roboris habituris.

CAP. VIII.

Quod nullus Secularir detineat perfonas , vel res ecclefiafticas.

Item quum fint aliqui, qui perfonas Ecclefiafticas, *Cc res* earum capiunt & invadunt , & perfonas eafdem carceribus, feu vinculis mancipatas , & res detinent , & quum a Judicibus Ecclefiafticis admonentur, quod res & pertonas Eccletiaflicas reddant A Uberent, ut res & perfonas eafdem poflint impune detinere, diutius malitiofc ne-

——uccupafle, \ detinere: Quar*e e°rum quoti-A tus, a quocumque, pcr.es quem deponit re--------I—
CHR?$Tt dian'S occurrentes, deliberatione cuniam, leu ab alio nomine ipfius, perle,
>tt7. provida duximus fta>ueodum, ut five loci vel,per ahum, emolumentum aliquod ratio
Dcmmus· fuerit, five Re&or, five quocum- ne ipfius depoliti pacifcatur habere, five in
que nomine nuncupetur, teneantur jurare , ipecislibus , flc cxprcfTis verbis, live gene-
je rem illam, vel pertonam non detinere , ralibus, qu'buicumque utantur. Quod' ii quis
nec detineri facere, necKdolo vel malitia nuiutmoui noftrx conflitutionis violator exii i-
delude habere, & nec deliberandi, nec re- teut, volumus & mandamus, quod depo-
11 i tuendi poieflatem habere. Qjii fi *juramen-* fitario contra deponentem exceptio compe-
tum hoc prxllarc noluerint, quum eo ipfo tat ad emolumentum hujufmodi nonfbhten-
culpabiles videantur, excommunicationis vin- dum ; & fi folverit, aâioncm habeat con-
iu!o lint adtlriûi. tra taliter deponentem ad recipiendum qua
ratione folvit eidem. Qui vero depofitum hu-
jufmodi fecerit, vel fieri fecerit, & emolu-
mentum aliquod ratione hujufmodi depoliti
paâus fuerit habere, vel recipere per fe, B
vel per alium, fententiam excommunicat ıo-
nis incurrat.

CAP. IX.

jQa J nw.:ar *faciat ftatutum conira excommu-meatorte, vei interdifhres .*

Item ftatuimus & ordinamus, quod qui- B cumque ftatutum, pr cceptum, bannum, de- cretum , leu interdiâum fecerint, leu fieri lecciint, aut faâum fervaverint, aut dede- imt auxilium , confilium, vclfavorem, con- tra excommunicatote* , vel denunciatores kntenuarum excommunicationum, vel in- tcrdiftoruin, vel oblcrvationes ipfarum, pu- blicum, vel occultum .' denunciemurexcom- municat! per totam Provinciam nofttam. Poli quam denuntiationem Dicecefanus, fi libi expedire videbitur, cellari faciat a di- vinis in loco, vel locis, in quo, vei qui- bus morabuntur, vel ad quz venerint t ali- tet excommunicati, quamdiu moram fece nnr m cifdem; nec abfolvantur, donec ia· C rskcerint competenter de damnis & injuriis j .opter hoc ?rcckit« & Ecclefiaflicis perfo- nis illatis .

C A P. X.

Qw.: *nuiiut faciat flatuta contra Fidem, Vil Eceiefiaftcam libertatem.*

Item ftatuimus, quod omnes illi Redo- res, C\ Potcftates, qui de cetero fecerint , leu conknlcrint aliquid fieri contra Fidem Catholicam , vel Ecclefiallicam libertatem , necnon omnes & linguli, qui fuper hoc de- detint auxilium, confilium, vel favorem publice, vel privarim, fint ipio Jado excom- municationis vinculo innodati, & tanquam excommunicat! ab omnibus evitentur.

C A P. XI.

Çuod nullus proponat in concionibus aliquid contra Fidem, vel Ecclefiafticam libertatem.

Item ftatuimus , quod nullus in conciliis , vel concionibus alicujus Civitatis, Caftri , Bmgi, ten Vnlx, aut Llnivcrfitatis , Colle- gii, leu Societatis, przfumat arengare, pro- ponere, fcu alio quocumque modo dare au- xilium, confilium, vel favorem fuper ali- quibus factis, vel faciendis, quod redundet m Hzrcticorum favorem, ac lzfionemCat- holuz Fidei, vel Ecclefiaftica: Ubertatis. A- licquin excommunicationem irteirrrant ipfo tado, flc nihilominus fit notati^ tanquam E lulpcttusdc hzretica pravitate, & etiam Fcu- d:s, flc beneficiis, quz ab Ecclefiis, leu Monaftems, vel eorum, feu eorum Vaflai- lisdetinet, necnon Jurepatronatus, fiveAd- vo.at.r, fi quid in aliquibus habet Eccle- fiis, un mino fit privatus.

CAP. XII.

Qud Lcc'.-fiafl.c peifonas non proflent cauffa lucri .*

Fen: ftatuimus, ut nullus Przlatus, aut Clericus SecuUr s, vel R.eligioius, cujuicum- que fit conditions, prxeminentiz, leu fla-

C A P. x 111.

ΠMiÏMi *Invadat, vel ufurpel bona Eccle- fi·flica .*

Item ftatuimus, quod nulla Ecclefiaftica, Secularifve perfon* , cujufcumque ordinis, flatus, conditionis, aut dignitatis cxiftat , Ecclefias, Ecclefiarum poileifiones, domos , jurifdidioncs, vafallos eorum , Feudun» , fcu bona, & jura quzeumque ad illas fpedan- tta, invadere, occupare, ufurpare, aut ca- pere, leu detinere, vel occupatoribus, in- vaforibus, detentoribus, ufurpatoribus , & capientibus, confilium, auxilium», vel fa- vorem publicum, vel occultum per fe, vel per alium prxftare przfumat. Et fl quis Ecclefias, Ecclefiarum podetliones, domos, jnrfldiâ'Ones, aut vaiallos, feu eorum ju- ra , & bona quxeumque ad illas fpeâantia, invalerint , occupaverint, aut capere, feu detinere przfumpierint ; Ecclefias ipfas, & ipfarum jura , poflefliones, & bona fuperius nominata infra duos menies a publicatione przfcntis conflitutionis in Gvitate Mediolani , ac in ejus Discefi, in aliis vero Ci- vitatibus noftrx Provincix, & Dicœccfibus earumdem, infra fimilem terminum, ex quo przfens conftitutio in eifdem fuerit publica- Dta, libere & abfolutc dimittat, reddat, & reflituat, & relaxet, ut ipfis Ecclefiis per illos, ad quos de jure in cifdem eledio, vel collatio, aut przfcntatio, fcu provifio pertinet, dc *perfoais idoneis valeat* provi- deri . Qui vero contra hujufmodi noflrz conflitutionis tenorem facere , vel venire przlumpferic, fi fuerit perfona Ecclefiafti- ca , quz Ecclefiam taliter occupabit, vel oc- cupaverit , ten detinuerit, non folum Ec- clefia *taliter* occupata, vel detenta, verum etiam omnibus beneficiis Ecclefiaflicis, quz tnfra noftram Provinciam obtinet, eumprz- kntis Concilii auctoritate privamus. Si ve- ro eadem perfona Ecclefiaftica non Ecclc- tiam, fed jura pramifla , vel aliquid prz nufforum detinet occupata, & tnira praefi- xum tempus libere & abfolutc non dimife- rit, aut de cetero occupalit, excommuni- cationis vinculo fit adftriâa. Quam fi fpa- tio duorum mentium luiiinueiit animo in- durato, ex nunc omnibus beneficus, que intra noftram Provinciam obtinet . In pri- vati. Laicus autem fi quid renet, perdat, & excommunicationis vinculo fit adfiriâus, a qua, niti latisfecerit competenter r non valeat abfolutionis beneficium obtinere . Quam fententiam fi per tres meaies lufli-

nuent

ANVO CHRISM

nutrit animo indurato; & per Dicecefanum A paifi injuriam requifinis, infra eumdem terminum libere Ac abfolute non reftituerit ; vel fi didum detentorem requirere non audebit, & poft denuntiationem fadam per ipfum in loco publico, quo ad didum invaforem pOtfit dida denuntiatio pervenire, Ecclefiam vd bona occupata, vel invafa non reftituerit· Terra propria , fi quam habet, leu tenet alibi infra noftram Provinciam, quamdiu invafori obedierit, fuppofna fit Ecclefiaftico interdido. Et nili ante neccfitates ultimas tam perfoha Ecclefiaftica , quam Secularis fibi de hujufmodi abfolutione providerit, quamvis in mortis articulo non fit ei, fi pcenituerit, abfolutio, velB Comthunio deneganda.· tamen Ecclefiaftica careat fepultura , donec Ecclefia occupata , aut detenta per eum, aut jura, Ac bona prxmiffa abfolute & libere dimittantur, ac de frudibus eifdem ad mandatum Ordinarii, vel ejus Vicarii fuerit fatisfadum. Omnefqnc Religiofos, Ac Clericos Seculares., qui tales Icientcr ad Ecclefiafticam fepulturam receperint, ab officio Ac benehejo per annum decernimus fore fufpcnfos.

CAP. XIV.

Quod nullus alienet bona Ecclefiaftica.

Item prxfcnti Conftitutionc ftatuimus , quod nulla perfona Ecclefiaftica noftrx Provincix, poffeffiones, vel res immobiles, autc jura Monafteriorum , Ecclefiarum, Ac Holpitalium, Ac aliorum locorum venerabilium, feu thefaurum , Libros, vel paramenta quocumque titulo diftrahat, aliener, vel pigneri obliget fine Dkecefani licentia fpeciali . Quod ii contra fadum fuerit, hujufmodi diftradiones, alienationes, vel pignorum obligationes nullx fint ipfo jure, nec per eas emptoribus, vel creditoribus jus aliquod acquiratur. Et nihilominus diftrahentes, alienantes, vel pignori obligantes , ipfo jure hac prxfcnti Conftitutionc, officio, Ac beneficio fine fufpenfi, quoufque per Dimcefanum fufpenfionem hujufmodi contigerit relaxari. Recipientes vero feienter bonaprxdida, vel aliquod prxdidorum in pignore , vel alio modo illicito, ipfo fado fententiam excommunicationis incurrant.

CAP. XV.

Quod nullus naviter locum udficans compellat circumflantes ibi congregarl.

Item ftatuimus, Ac ordinamus, quod fi aliquis Redor, vel aliui Dominus temporalis, feu Civitas, Commane, aut alius locus Villam, Burgum, vel alium locum de novo confirment, aut conftruere voluerit , homines alicujus Ecclefix compellere, vel compelli facere per fe, vel per alium nonh prxfumat, ut caufia habitandi *fe* transferant ad Villam, vel Burgum, feu locum confirudum, aut conftruendum de novo . Prohibentes etiam, ne prxdi&x perfonx , feu loca de pofiefiionibus hominum ccclefix, quominus in jurifdidione, Ac dominio Ecclefix remaneant, fe modo aliquo intromittant . Qui vero contra prxdiâa tacere attentabit, fi Redor fuerit, vel alius Dominus temporalis, ipfo facio fjrarentiam excommonieat.onis incurrat ; Ac Terra , fi quam infra noftram Provinciam obtinet , quamdiu eidem obedierit, fit fuppofita Ecclefiaftico interdido. Civitas autem, Commune, feu locus alius, qux, vel qui ccnira noftram Conftitutionem facere atteiftjbit, ipfo faâo Ecclefiaftico fubjaceat interdido quod intcrdidum relaxari non poiiit, nift per Diocefanum, in cujus Civitate, vei Dicecefi damnum fuit irrogatum. ***··?

C A P. X VI.

nullus celet fraudulenter ecclefiaflica Fende , vel alia bon» .

De his autem, qui feienter Ecclefiaftica Feuda celant, vel alia bona immobilia ad Ecclefiam pertinentia, fi infra duos menfes a tempore publicationis hujufmodi, eadem ab Ecclefia recognofcere, & id quod debent Ecclefix, & perfonis Ecdefiafticis facere jure Feudi , vel alio contextu, feu alio jufto modo facete, loivere, feu reftituerecontradicent; audoritate praefentis Concilii fententiam excommunicationis incurrant. Quam fi per annum fuftinuerint animo indurato , ipio faâo cadant a jure Feudi, & ab omni alio jure, quo tenebant, Ac tenuerunt prxdiâa bona , At ad Ecclefiam revertantur. Et hanc noftram conftitutionem per fingulas Parochias Cingularum Dicecd'um fcmel in anno prxeipimus publicari.

CAP. XVII.

Pvod *nullus teneat modo illicito bon» ecclcfiaftica .*

Item'ftatuimus, quod quicumque habet , vel *tenet* mflBo illicito Cruces, Calices, Paramenta, At Libros, leu quxeumque alia bona divino cultui deputata, Ecclefix, vel illi, cujus eft, infra duos menfes a tempore publicationis hujufmodi reftituere debea: Ac contignare : Ac fi ignorat cujus Ecclefix fint, vel fuerint, aut illam perfonam , cujus fuerint, Dicecfano, vel Capitulo Cathedralis Ecclefix, fi vacaret, confignet . Alioquin excommunicationis vinculo fit adftridus.

CAP. XVrii.

Q^hxd *Epifcopi In Synodis exponantdcperjuri's, if infamibus .*

Item ftatuimus, ut finguli Epifcopi in fuis Synodis publice exponere non omittant, quod perjuri, Ac infames funt ab omni adu legitimo repellendi, nec merentur Ecclefias regere, Ac alias ptznas, quibus propter perjurium funt aaftrid: . Injungentes Sacerdotibus Parochialibus, ut Ac ipfi in fuis Ecdefiis fxpius prxdiâa publicent , ne pnetextu ignorantix occafionem ^abeant perjurandi.

CAP. XIX.

Quod nullus fajfificet Jnfirumcnto, vel litteras .

Item ftatuimus, ne aliquis Religiofus , QtricuJ, feu Laicus contrafaciat, vel contraileri faciat, aut falfificct, vel falfificari faciat litteras noftras, vd Dicecfanprum noftrorum, feu inftrumenta coram nobis, vel Dicecefanorum noftrorum aliquo confeda , vel rogata, vel quibus nos impertimur audoritatem, aut aliquis ex iuffraganeis noftris. Et fi quis contra fecerit, excommunicationis vinculo fit adftnctus.

C Λ P. XX.

Quod Sacerdos Patocbialis denunciet Epifcopa de ordinationibus dtfunHorum infra

hem ftatuimus Ac mandamus , quod quicumque alicujus ultime: voluntatis cxequiatto-

anno Chrisii i,»?. ,lon<m fufe*perit, ante omnia, quz defunpias cauflas, & pro male ablatis leftilurndis, & de bonis fuis diftnbuenda, & reddenda mandavent, expediat exequutor, nifi defuoâus aliud julferit faciendum, quo faâo qu* prsdiximus exequatur. Circa quod volumus, quod Parochiaiis Sacerdos defundi infra menfem a die obitus teftatoris, vel quo eum defunâum cognoverit, per fe, vel per alium Dicecefano loci, vel ejusOfficiali, necnon -dilundi,, fit excquutoris ipfius,' denunciet, quid, & quantum pro pixdiibs cafibus legaveiit, referat, & exponat & tunc Diftceianus, vel Officialis ipfius eumdem cxcquuiorem compellat fecundum voluntatem defundi, quz pizmiffa funt, 'adimplere .. Sacerdos autem, qui dcnunciationem prediâam Dicœcefano, vel ejus Officiali faciendam feienter omiferit, excommunicetur.

CAP. XXI.

Çwod *nullus detineat legata* ad *piat cauffas.*

Item ftatuimus, quod quiconque legata, feu relida ad pias cauffas detinet occupata, vel dc cetero occupabit, nili infra menfem a tempore hujufmodi publicationis reftituerit, feu impedierit, quominus diftribui poltmt fecundum voluntatem fellatoris, lententam excommunicationis incutrat.

CAP. XXII.

Quod Parochiaiis Ecclefia habeat tertiam partem dt legationibus EccIJfia faills, Ü quod nullus inducat aliquem Jepehri nfi m Jua Ecclefia Pa'ochiah.

Item ftatuimus, ut de cetero Parochiaiis Ecclefia tertiam habeat portionem de his, quas tcftator legaveiit Ecclefix, ubi elegent fcpulturam, & dc oblationibus faciendis circa excquias fcpulttirs, nifi in aliquibus locis ratione compensationis, vel coniuetudims certum aliud obfervetur. Et quod aliquis dolum, vel fraudem non committat in his, quz legaverit, vel legare voluerit aliquis pro anima tua, dc de oblationibus, ut Ecclefia Parochiaiis defraudetur Canonica portione. Et non inducat, feu induci faciat, quod aliquis fepuhuram eligat alibi, quam in Ecclefia fua. Et qui contra fecerit, ipfo faâo fententiam excommunicationis incurrat.

CAP. XXIII.

Quod nullus audiat Confeffiones fine licentia.

Item ftatuimus, ne quis Sacerdos R.eligiofus, feu Secularis, alterius Clerici, vel Laici (exceptoquum mortis articulo imminente Sacerdotem proprium habere non poffit) nifi de licentia Dicecefani, vel proprii Sacerdotis, Confeffiones audiat, & peenitennam injungat, vel abfolvat eumdem. Et fi quis contra fecerit, excommunicationis vinculo fit adftriâus.

CAP. XXIV.

Quod nullus confiituat Oratoria fine lucentia.

Item ftatuimus, quod nullus Clericus, vel Secularis, aut etiam Laicus Oratoria, Altaria, vel Cappellas, feu Ecclefias m locis non exemtis fine Dicecefanorum ipforum licentia conftruat, vel conftrui faciat, •>ec in jam conftruttis, vel conftruendis divina temet Offioa celebrare. Si vero in loco exemio conftru&um fuerit Oratorium, A vcl Cappella, nullus ibidem celebrans aliquv'm de grege alteri credito recipiat addivina. Nullus infuper exemtus in locis non cvcmiis przdiâa faciat, nec 'In eifdem, quum ab Ordinario fuerit interdiâum, celebrer, vel faciat cplebrari divina. Nec etiam in eXcmtis hoc ipfum exernti fadant, nifi fuper his licentiam Sedis Apoftolica, hebeant, vel ipfius privilegium fptciile, de quibus licentia, & privilegio infra XV.dies a tempore pi«lentis itfterdiHi Dicecefano, vel Officiali ipfius, aut ei, quem ad hoc deputaverit, fiat fides. Qui autem contra hanc conftitutionemfaciet, eum in his feriptis excommunicationis vinculo innodamus. 1>Ir.

C A P. XXV.

Quod nullus audiat ad (orfeffionem alienos Parochianos, vel recipiat.

Item quia Humiliati indifferenter officium prxdicationisufurpant, Confeffionesaudiunt, injungunt poenitentias, & abloluttones concedunt, necnon Parochianos alienos recipiunt ad divina; hoc duximus flatuendum, quod fi fuper boc a Sede Apoftolica, vel Legatis ipfius, aliquo privilegio, vel privilegiis afferunt, feu credunt fe fore munitos, infta tres menfes, pofiquam prziens conftitutio fuerit in Civitate noftra, & CiVitatibus noftra; Provinciz publicata, Dicœcelano, vcl ejus Officiali, aut Capitulo Cathe- Cdralis Ecclefia:, fi vacaret, vel ejus Vicario, de hujulmodi ptivifegio, feu privilegiis faciant plenam fidem. Alioquin cos, & eorum quemlibet auâoritate pratentis Concilii admonemus primo, fecundo, tertio, ut a przdiâis defiftant; quod fi przdiâa facere, vcl aliquid przdiâorum prsfumpferint, ipfos, & eorum quemlibet excommunicationis vinculo innodamus.

CAP. XXVI.

Quod Humiliati obediant fuo Diacefano.

Item ftatuimus, quod Humiliati fuo Dicœcefano obediant, & quod dodias, fodra, & colledas una cum alio Clero folvant ·

CAP. XXVII.

Quod nullus prodicet fine licentia.

Item quum quidam indifferenter officia praedicationis ufutpare conentur, ftatuimus, quod nullus Secularis Clericus, vclKdigiofus, aut etiam Laicus, cujufcumque ordinis, ftatus, aut fcientia: glorietur, praedicare audeat, vel pnefumat, nifi a Sede Apoftolica, vel Legatis ipfius fuper his privilegium habuerit fpeciale. vel a Dicecefano loci hoc fit eidem commiftum. Et fi quis contra fecerit, auâoritate prxfentis Concilii excommunicationis vinculo fit adftriâus. Et fi quxftuarii fuerint, qui aliqua in praedicationibus hujufmodi lucrati fuerint, vei p. acquifierint, licite poffit eis auferri, & auferentium fiant. Nolumus tamen, quod Prèsbyteri in Cathedralibus Ecciefiis exiftentes hac conftitutionc ligentur.

CAP. XXVIII.

fQuod nullus fiet esccommusueatus per ansuem.

\Jxem ftatuimus in pretenti Concilio, & volumus per totam noftram Provinciam firmiter obfervari, quod fi Laicus cxccecata de obftinata même adeo fuerit induratus, quod excommunicationis fententiam per annum fuftinucrit, nec abfolutioneVn curaverit obtinere, Sacerdos, de cujus Parochia

AUNn CHRisTf nl,. excomnsun*ca[ui fuerit', Dicecefano loci , A vel ^PÛu'0 Ecclefix Cathedralis, li vacaret, infra «menfem referat per te , vel per nuntium fpecialetn Et tunc Dicœcefanus loci Seculari Judici Illius excommunicati denuntiet pertinaciam & contemtum . Qui Judex, fub cujus jmiidictiope temporali ijcm excommunicatus exilht , pcena pecuniaria illum cogat abfolutionis beneficium poflulare, & prxllare cautionem Ecclefix, fi poteft, quam cafus excommunicationis illiti* » acquirit. Es-fi Judex ille Secularis tn hoc negligens fuerit, vel remidus, ad id Judex Ecclefiafticus per ccnfuram Ecclefiailicam Judicem illum cogat. Si vero excommunicatu$ predidus Redor fuerit Civitatis , vd loci, aut ejus Officialis, aut Dominus, five alio quocumque nomine cenfeatur, qui non poflit per modum prxdiâum ad abfolutionem hujufmodi coerceri, &eamdemexcommunicationem per annum fuftinuerit animo indurato.- Terra, vel locus, in quo, vcl in qua idem Redor fuerit, vel Officialis , feu quis alius quocumque nomine cenfeatur, fi quam propriam infra noftram Provinciam obtinet, quamdiu eidem excommunicato obedient, lupponaturEcclefiallicointerdido ; £< nihilominus lpfo fafto Feudum , fi quod ab Ecclefia detinet, perdat, & ad Ecclefiam revertatur. Si vero Clericus excommunicatus adeo mentis obftinatx perfiflit, quod infra annum non procuraverit fe abfolvi, tunc Dicœ-efanus illum beneficiis luis privet, & ad illa beneficia eligantur idooeiper eos, ad quos in illis eledio, vel ptcfentatio nofeitur peit mere. Qui autem ob hanc caudam,vel quamcumque aliam a Dicecelano excommunicatus fuerit, *vd* excommunicationem incurrerit ipfo fado, & excommunicatus ingerat temere fe divinis, vel quicquam injuria; excommunicator·, vçl fuo Parochiali Presbytero, pro eo quod eumcviter, vel non admiicrit ad divina , aut quicumque alteri Clerico, vel laico db hanc caudam dixerit, dt intulerit, aut dici, vel fieri mandaverit, excommunicetur iterum ; & fi ejus protervitas meruerit, prxdida finientia , & fententix aggraventur .

C A P. X X11

Qaod *nxllut recipiet ignotoi ei Ordinet, vel ed celebrandem Miffam, fine interit commcndetitiii .*

Item prxeipimus in virtute obedientix , & obteftatione divini Judicii univerfis *Cc* fingulis Epiicopis noftrx Provincix, ne alicui Rdigiofo Clerico, vel Seculari dent , vel dari faciant Chrifma, Oleum Sandum, nec eos recipiant ad Ordines, vel publice ad celebrandum Miflam abfque litteris commendatitiis Dicecefanorum fuorum.

Expliciunt Conilitntionei Domini Ottonn Arcbicpifcopi Mediolani.

INCIPIUNT CONSTITUTIONES DOMINI

CoELESTINt Legati in Lombardia.

OBSERVATIO LUDOVICI ANTONII MURATORII.

Poft mox relatum Mediolanenie Concilium in Ambroftanc Bibliotheca Codice MS- D. «b· fol. ex quo illud deiutnptum, flKcedebant *Cen^ltarienci Dml*< Catleftm Legati* m *Lombardia* . Cur hic titulis appetitu· fuent . quum infra Legatus ille fedtt Apoftolica le G«r/rrA«aa *Ilt- S- Ataurini prelbyteram Cardinalem appMet* , divinem alii . Rurfut quo anno hac ille promulgaverit in conventu Laudenfi , pnefentibus Archiepilcopo , 4 Epiicopis provincia M^diolinenfu, ignotum profedo mihi fateor. Attamen veri videtur fimtle, vel· paulo ante , vrl circiter eumdem annum nb. Legatum hunc Apoftvlicum ad Infubra miffum , quum adhuc ibi Mamchsotum lenuna vigentia falcem expofeerene. At de illo nihil aliud mihi dicendum fuccunit niti quod iifde-n temporibui floruit Gaufridut S- R. E. Cardinalis, fed quum is titulum fend· Suiannai prnfeiret, Guifredus autem titulum & Mautitii, unum cum altero mifcere minime aufiml

T Tpnerabili in Chrifto Patri Dei gratia D V Mediolan. Archiepifcopo Guifredus miferationc divina tituli Sandi Mauritii Presbyter Cardinalis Apoftolicx Sedis Legatus falutem in Domino. Deflinati a Summo Pontifice ad Provinciam Lombardir pro animarum falute confervanda, Ecclefiafiica libertate, vita & honeflate Clericorum reformanda , & exflirpanda hxretica pravitate ad laudem, & honorem nominis Chriflian! , prxfentibus nobis, & venerabilibus Patribus Placentino, Vercellenfi, Cremonenfi , Pergamcnfi , Novarienfi, Terdonenfi, Saonenli, Iporienfi, Laudenfi, Taurinenfi, & Vigintimilienfi Epifcopis, & aliis Ecdefiarum Prxlatis apud Laude ad hoc fpccialiter convocatis.

CAPITULUM PRIMUM.

De Statufie Civitatem contre Ecclefiafticm libertetem.

ORdinamus, ut omnia Statuta prxeepta , & banna, qux per Poceflates, feu Redores , Confutare Laicorum fada funt, vel fiunt contra Deum, dt Ecclefiafticam libertatem, ac perfonas Ecclefiafticas, atque contra Statutum, & honorem P Ecdefiarum, fint irrita ipfo jure. Atque ftatuendo prxeipimus, ut didi Poteftates , atque Redores ea de Capitularibus fuis abradant ; & ca, vel illis fimiiia non feribant ibi, feu feribi permittant; nec utantur eildem, autfimilibus, quantumcumqueadftrinxerint fc vinculo juramenti, quia juramenta de illis fervandis illicita funt, & ideo non fervanda . Quod fi fecundum ea aliquid fubditis fuis prxeeperint, fubditi nullatenus cis obediant, etiam juramento adftridi. Tranfgrçflbrcs autem, five Redores ,

five fubditi fuerint, ij(o jure vinculum ex- A per menfem beneficio fic fufpenius, fairs ANNO
cuKirrt communicationis incurrant fecundum teno- coofuetudinibus eorum, qui funt in perluna- chrbt
„t . rem generalis Conftitutionis felies recorda- tibus, & illorum, qui funt Epflcoporum , ·»«?.
tionis Honorii Pape, flc nec eorum filii, vel Ecclefix fervitio occuMti.
vel nepotes de cetero ad Ecckfiaflicum be-
neficium affamantur. Quod fi affumti fue-
rint , illo carcant, flc aflumtones confertо-
di poteftate priventur.

CAP. II.

(fad Stntntn contre Mertettnt Ectl&n non faventor.

Item flatuimus, ut quodlibet Commune teneatur ponere in fuo Statutario, quod fi aliquod Statutum contra predida ibi fit, vel ponatur, illud teneatur juramento non fervare ; & fi fufpicio fit, ne aliquid con- B tra ptedida in eo contineatur, Librum Statutorum , & Statuta fua oftendant frequenter Epifeopo, vel ejus Nuntio, flc coptam legendi faciant omni anno, flc ad monitionem emendent Epifeopi. Quod fi non fecerint , poftquam per Epilcopos admoniti fuerint, panam excommunicationis incurrant. Item provifiones, quas Civitatum fit locorum Redores recipiunt fuper eo, quod fi pro iniquis Statutis, vel prcccpiis, que faciunt, excommunicat! fuerint, vel damna incurrerint , omnino ferventur indemnes, penitus irritamus, flc caflamus, flc eas de. cernimus irritas flc inanes, flc qui eas receperint , panam excommunicationis in- C currant.

CAP. III.

(fad aniles afarpet bone Ecclefioflico.

Item Potcflates, locorumque Redores non extendant manus ad extirpandam Junfdidionem in locis , vel terris , feu perfonis , que ad Epifcopos pertinent, vel etiam ad Ecclefias pleno jure. Et qui contra fecerint, nifi admoniti reGpueriot intra decem dies, ponam excommunicationis incurrant.

CAP. IV.

Stolata contre Hortficot obferventar.

Statuta queque edita in Concilio generati Lateranenfi, flc leges promulgatas a Frederico Imperatore pro libertate Ecclefiae , Dquod maluerint infra menfem . Qui fi re-
vel contra haereticam pravitatem, prxeipimus inviolabiliter obfervari.

C A P. V.

(fad nellui fltt txcoatnutnicetet per onntan.

Item ftatuimus, quod fi aliquis contumaciter Clericus, vel Laicus in excommunicatione perduraverit per annum, quodPou-ftas ad requifitionem Epifeopi ipfum bannire teneatur banno maleficii.

CAP. VI.

Qrad *Conventatki cooutteniter vivent.*

De vita flc honeftate Clericorum ftatuimus , ut in omnibus Conventualibus Ecclefns, nifi magua neccflitate coadi ab Epifcopo approbata hoc non poflint, vivant Qe- ^vd fuum majorem Prslatum, thefaurum
r><i m communi. Alioquin tertia parsreditua.n^ fequeftretur ad minus, dividenda finguhs diebus inter cos tantum, quiinterfue- *Tu't* Divinis Officiis, & pro bofpitibos recipieris, elecmofynis largiendis. Ad boc per Epilcopos cenfura Ecclefiaftica compellantur .

CAP. VII.

qitilibtt Htbdomodorin faiet fam fa ptimenem.

Suam feptimanam Hebdomadarius per fe, vel per alium facere teneatur. Alioquin

linere prsfumferint, *noverint fe* vioculocx-communicationis adflridos.

CAP. XIII.

Qwd *promlgoto in Lotrrenurf Concilio obferventer.*

De Ecclefiis Parochialibus, flt dignitati bus Ecclefiaflicis diftride prccipimus ab £. pifeopis, fit aliis Prebtis, fiefubditis obfervari, quae in Lateranenfi & generali Concilio ftatuuntur.

CAP. XIV.

Pmml *rtt Ecclfajfac» non pofini alitntri.*

rixdati quoque, flc Miniflri Ecclefiarum juramento adftringantur per Epifcopuni , taurum
Ecclefic, vel res immobiles, abfque licentia Epifeopi, vel fui fuperioris alienare ron pofle.

CAP. XV.

Qotfir *debrent tligi in Soctrdoti».*

Item nituimus, quod non poflit eligi aliquis, vel inftitui in loco, vel beneficio Sacerdotis, nifi fit Sacerdos , vel talis, qui in proximo velit & poflit fieri Sacerdos , vel nifi aliquis ex Clericis ipfius Ecclefic iit, qui velit, & poflit fieri Sacerdos . Ec fi aliter fadum fuerit, cx nunc caffamus ;

flc con-

dc cootrafacieatcs poenam fufpenfionisincur- A
ηκ»?! 'aa* » R0*\® 6 cootemferInt, exeommuni-
,,,* centur. Si autem Ecclefia ita tenuis Gt in facultatibus, quod ibi non poftit efle Sacerdos, fit boc fit in provifiooe Epifeopi : ille, qui percepit proventus Ecclefix ipfius, tantum teneatur dare vicino Sacerdoti, ut congruis temporibus ibi deferviatur. Altoqnin privetur beneficio. Pnelati Ecclefiarum cogantur ad Sacerdotium, & fi inobedientes fjerint fufpendaotur . Quod fi contemfe- β tint, excommunicentur. "J '

C A~P. XVI.

Dr Vfnrariir quomodo fepeliantur.

De Ufurariis ftatuimus, quodnifi ad pœ nitentiam venientes -fteterint mandatis Ecclefiz de ufuris reftituendis, in Cimilerio non fepeliantur. Er fi forte fepulti fuerint, quoufque ibi remanferint, in Ecclefia non celebretur. Et fi poflent commode inveniri hi, a quibus ufuras habuerunt, ftipulentur libi reftitutionem fieri. Alioquin Presbyter^ recipiat cautionem, & pernitentes hzrede* damnet de reftitutione facienda, & indcieneantur faeramento.

C A P- XVII.

Qm *dlllit abfoluert excommunicalet.* chr isTI

Et volumus, oifi ubi fpeciahter prohibetur, perEpitcopos pofte ablolvi exconitnuuicatos, & intcrdiâos .

CAP. X v Ï Ï I.

Quad *nuliuf recipiat Vfurorlot ad fepu'.turam.*

Interdicimus autem Templirfis, & Hofpicalariis , & aliis exemptis, ne publicos Ufurarios ad Ecclefiafticas fepultura* admit- tant , nec interdi&os, vel excommunicato* ad Divina Ofikia, vel fepulturas, nec Parochianos alienos ad Sacramenta. Et fi? Imoniti per Epifeopum contra prsedifta venire przfumpferint, pœoam fufpcnfionis incurrant , falvis privilegiis ipforum , quibus exhibitis legitime fe defendant.

Ideoque cantati veftrat in virtute obedientir, qua fungimur audoritate, diftriâe przciptendo mandamus, quatenus pnedifti omnia folemniter publicantes. eadem dc vos ipG obfervetis, & faciatis inviolabiliter obfervari, ita quod in novjlfimo diftridi examinis die coram tremendo Judice, qui reddit unicuique fecundum opera fua, dignam pofGtis reddere rationem . Datum Laude XII. Kal. Junii.

AD CONSTITUTIONES DOM INI COELESTI N 1

Legati in Lombardi.;

ednr.o J1S7. *Iditar*

ADNOT A f IO CRITICA

R,V /d an' / â" Minfi iup. *i- i-*

GOncilio Mediolanenfi Muratorius atte-DA.S L. per Infubriam idem eft *Cmjrodui tituli* S. *Marci* legatione per Iniubriam a Giegorio IX. donatus. Idem vero ni-1137. vel circiter ad epiicopatum Sabinenfem promotus, dein fub nomine Caleftmi IV. Romanam cathedram alcendit ; hinc natus titulus: *Conftitutionet domin Cal.flini.* Mendum tamen rrrcpfit in titulum c.*idinalitium Guifredi, neque enim presbyk rum cardinalem *tituli* S. *Mauritii* agelat ; nullus enim fuit S. Mauritii titulus c.ir.linslitius; fed potius cardinalis erat tituli S. Marci ; cum tamen , pro more ejus ztatis, tituli hujus nomen prima tantum lillera indicaretur, imperitus amanucnfis legendu ccnfuit S. *Mauritii* pro S. *Marci.* Concitum igitur hoc Laudcnfe non anno qui dem 1x87. fed forte anno 11x7. celebi tum fuit..

Xuit conftitutiones *Gaufridi tituli S-* Afann/fi presbyteri cardinalis A. S. L. quas Legatus ille edidit in Leudenfi concilio aifidentibus epifeopis provinciz Longobardi® undecim. His conftitutionibus titulum nunc offendit in veteri cod. praefixum vlr doffiffimus: *Incipiunt canflituttonet domini Caelefli·r.i legati in Langobardia.* Ambigua hzc & obfcura arbitratur Muratorius, neque enim cohzrere inter fe exiftimat titulum hunc g cum nomine Legati, qui in przfationc harum conftitutionum exprimitur. In titulo enim eft *Catleflimu* , in pnefatione vero *Gaufridui.* Sufpicatur tamen deberi hzc Gautrido Bardo qui per hos annos Romana purpura fulgebat, abfumptufque fuit morbo , qui Rome fzviit poft funus Honorii IV. Sed virum doftiflimum falli mihi plane exploratum eft ; Guifredus feu Caufridus ifte

à

■*'*-WS *o o t*-WS· W sas aes «*·soho*·**

STATUTA SYNODALIA

Γμ Maite T b»f. Anec. ·«·- 1 p-

JoHANNis Episcopi Leodiensis.

ANNO MCCLXXXVII. edita.

Lx du»uJ codiclour MSS. uno infigms mmefitrii Parci prope Lovamum, altero Colb^lino

JOhannes , Dei gratia , Leodicnfis epifcopus univerfis abbatibus , abbatiflis , prioribus , priotiffis , przpofius , archidiaconis , decanis , conventibus , capitulis

ANNO CHKBn

ecclefiarum falutem In Domino fitmptter-nam.

A procedentibus noftris Leolienfibus ep»-ptfcopis temporibus retroaftis ad «xtfcrvaa-dum dc gubernandum libertircm eeclefia»-rum , & ecctefiafticanun perfonarum , jusde regimen civitatis de. dicœcefis Leodienfis, & ad reprimendam malitiam perveriorum, mul-tae proviiiones & conftitutiooes fynodales emanarunt.- quia tamen poftmodum, cre-fccnte hominum malitia, numquam in eo-dem permanentium, dt continue novas ma-litias novaique rebelliones adinvenientium , & contra ecclefiam Dei dc juftittam mali-gnantium, ip<« ecclefie & ecclefiaftics per-ton* civitatis & dicœcefis Leodienfis propter ipforum malitiam perverforum adhuc ni-mtum perturbantur; nos audorttace ponti-ficali didis malitiis obviare, dc ipfi liberta-ti eeclcfiafticz dt ecclefiafticarum periona-rum civitatis dc dicœcefis noftrz Leodienfis providere, in quantum poterimus, cupien-tes, hac generat' fynodo dc conicnfu dc voluntate capituli noftrz majoris ecclefiz Leodienfis, conflitutiones fynodalcs noftro-rum przncceflccum una cum noftris conftti-tutionibus, quas in przfcntt fynodo ftatui-mus, ipfas anteceflbrum noftrorum conftti-lutiones lynodales, quas in ipfa compilatio-ne noftra redigimus, tefecatis aliis fuper-fluis, approbamus dc ratiheamus, dc cum noftris conftitutionibus praecipimus in»-violabilitcr cbfervari.

I. *D; fynodo.*

I.

Diftride igitur, prout noftri antecudorcs ftatuerunt, przcipimus dc mandamus deca-nis, dr facerdotibus, dc aliis qui ipfi fyno-do interefle tenentur, ut jejuni dc cum ma-gna devotione inirent (ynodum , nec aliquis afferat in fynodo caufas vel negotia imper-tinent-a ad (ynodum. & omnes perlonx qur tenentur interefle fynodo, veniant ad fyno-dutn audituri falubria mandata fynodalia ; dc decani indoli albis dc ftolis, presbyteri autem cum iupcrpelliciit intrent fynodum , mfi detineantur infirmitate gravi vel inevi-tabili necctfitate, dc fi qui venire nequive-rint , mittant ad (ynodum cum litteris fuis patentibus, caufam infirmitatis vel necef-luatis fuz exprefle continentibus fuo figillo vel alio authentico figillatis, per quas fe obligem ad ftatuta fynodalia obfervanda, cap-pellanum vel clericum, vel alium idoneum habentem per ipfas litteras poteftatem di-dam abfentem excufandi, dc canonicum im-pedimentum in animam ipfius, fi neceflc fuerit . jurandi dc mandata fynodi ad domi-num tuum referendi

II.

Item , przcipimus, quod ipfi decani, pres-byteri & alti qui did® fynodo interefle te-nebuntur, eundo, redeundo & moram fa-ciendo, in loco fynodi honefta habeant ho-fpitia, & honcftam focietatem, & non rece-dent a fynodo fine roflra licentia : & ipfi decani antequam recedant, habeant omnes conllitutioncs przfentis fynodi (criptas , dt cas legant & intcilieant, & fi fuper aliqui-A requirant ea per nos vel oficialem noftrum' exponi, antequam recedant a fynodo. onusTi •1•/.

II. *De btptifi*.*

I

Baptifmus booorabiliter & caute celebre-tur cum aperta diftin&iooe verborum & forma verborum in quo confiait (alus Da-piitandi.

II.

Ille qui baptisai, quando immergit ina-qua baptizandum, dicat hzc verba nihil ad-dendo , fubtrahende , vel mutando, puerum nominando *Petre , eeljol>enncl : fyoteeapti-*Xo m *nomine Pétrit, dt fiiii.* ıT *Spiritur-fanfH.* Et ut caveatur periculum baptizan-di , non mergatur caput pueri in aqua, fe«i facerdos fuper verticem pueri ter infundat aquam cum pelvi vel alio mundo vafe dc honefto, tenens puerum nihilominus una manu difcrcte.

I ! I.

Item , juxta fontem inftituatur pifeina apu, ubi laventur manus eorum qui tenue-runt puerum, dc fuper pilcinam illam po-natur cooperculum.

IV.

Item, doceant presbyteri frequenter vi-ros ~~& mulieres formam de vetba baptizan-~~ di in propria lingua, quibus valeant in ne-ccflitate baptizare, etiam parentes, fi alius defuerit, & poftmodum referatur ad facer-dotem, qui diligenter interroget quid bapti-zator fecerit, aut quid dixent, & fi inve-niat omnia rite fa&a vel dida, faciat pue-ro ea quz folent fieri poft immerfionem. Si vero invenerit vel dubitarit , puerum non efle rite baptizatum, baptizet puerum fub hac forma·' *Petre, fi tn er baptizatur, te non baptizo ; fed fi tu nou et baptizatur , ego te baptizo In nomine Pétrir,* éT *fiiii, tf Spiriturfanfii.*

Item, doceant ~~presbyteri~~ quod fi pater vel mater infantem funm ia oeceflitate ba-ptizaverint , non propter boc dimittant , quin ut conjuges fc habeant ut ante»

Item , fi caput infantis nafcentis appareat extra, vel membrum aliud principalius, & timeatur de mone infantis, antequam per-fide nafcatur, infundat qui afluent, aquam fuper caput nafcentis dicens: In/suu, *ego te baptizo In nomine Patria, & fiiii, & Spiri-tui-fanBH.* Si autem pervenerit vivus ador»-tum legitimum, de uuovo baptizeturfubhis verbis : *Non te baptizo ; fed fi wa fafii bee-ptizatur, ejso te baptizo In* smkm *Patrir , tf fiiti Spiritui-fonBi.*

VII.

Item, fi mulier mortua fuerit in partu, non negemur ei aliqua rara chriftianitatis, fed in ecclefia deferatur , & in cccmeterio tumuletur, nifi aliud obftitcrit, quia poe»-nam non debemus ei convertere inculpant: Ôc fi certum fit quod parturiens mortua fiae-rit, teneatur os ejus apertum, dc cum ma-gna cautela uterus ejus aperiatur, ut infans vivus, fi poflit, educatur & baptizetur. SI aurem mortuus reperiatur, extra cwnctt·-rium fcpciiatur vd tumuletur.

cousit

VIII.

Ad •e**0^0® puerum de facro fonte duo vei très ad plut admittantw : & fi puer ût mafcuhis, una mulier & duo viri interfint. Si fit termina, unus vir & dur mulieres, & pater nullatenus admittatur.

IX.

Parentes & patrint filiolos doceant orationem dominicam, fcilicet *Pater nofter* fit fymbolum apoftolorum , fcilicet *Credo in VentM* & falutationem B. Marix, ideft.4w *Marie*, & exhortentur cos i«pe pie &)ufle vivere.

X.

Item, fontes fub cooperculo competenti 8c fub fera euflodiautur propter immunditias B fit iottilegia.

XI.

Item, renovetur aqua fontium fingulis annis in Pafcha & Pentecofte, & fzpius li neceflc fuerit, & tunc fzpius diligenter intpiciatur, fi indigeat renovari: & ft indigeat, tunc cxcluGs laicis 8c claufis ofliis renovetur , & amoveatur vetus aqua, & fontes bene mundificentur, 8c nova aqua imponatur fit benedicatur 8c chiifmeuir; led antequam nova aqua apponatur, fontes diligenter mundificentur propter reverentiam (aeramenti.

XII.

Chriima, oleum fandum, & oleum in-C firmorum in ampullis metallinis vel criftalImis fub clave 8c fera cuftodiantur, 6c défiiper diligenter obturentur . Si autem oportuerit chrifmati vel oleo fando aliud oleum apponi, caute fic diligenter admifeeatur oleum appofuum cum chrifmatc & oleo laudo, fit hoc cum virgula .

XIII.

Excommunicamus omnes illos 8c illas, qui vel quz de facramento akaris, vd de altari, vel in ipfo altari vel de chrifmate, aut de alio facramento feu facramentis aliis fortilegia faciunt feu 6cri procurant.

III. *De confirmatione.*

Moneant presbyteri parentes baptizandorum nondum confirmatorum, ut eos adducant ad epifeopum, qui (olus poteft confirmare. Adducant feptenoes pueros vel minorisztatis, quibus abkindantur capilli contra frontem dependentes, & frontes diligenter laventur, 8c habeant fafeiofas five bandclla de fpiffa tela non tenui peplo, quz fine fine futura & fine nodo intermedio , quz habeant latitudinem trium digitorum & longitudinem duorum pedum fic dimidii, & fint munda & alba.

II.

Offerantur autem pueri epifeopo ab cis qui curam eorum habeant, qui melius noverunt quod non funt vel fuerunt confirmati. Et monentur parentes, quod confirmatos pueros tertia die adducant ad ecclefiam , ut presbyter lavet frontes eo um, fic comburat baodella, ÔC aquam lotipnis cum cinere bandellorum faciat in facram pifeiam reponi. Adulti autem fi fint vel doli capaces, vel duodecim annorum fit amplius, prius confiteantur fuis presbyteris, quam confirmemur. Diligenter autem doceantur a Λ presbyteria omîtes confirmandi, quodfc, ut " " ' diftumeft, préparent ante diem praeparatio- o/ahTi nis, 6t quod nullus audeat (b ingerere ad confirmandum, qui alias fuerit confirmatus . Parentes autem jam confirmatorum parvulos, fzpe reducant cos ad memoriam quando , 8c a quo, & ubi fuerunt confirmati .

III.

Doceant autem facerdotes quod epifeopus in confirmatione confirmandorum no mina poteft mutare.

IV.

Nullus etiam ad primam tonfuram vel ad minores ordines audeat accedere, qui non prius fuerit confirmatus.

V.

Moneantur confirmandi, ut ita tempeftive veniant ad confirmationem, ut primz orationi interfint, expeftent ufque ad uitimam quz fuerit fupra confirmatos.

VI.

Item, przcipimus facerdotibus, quod m fuis ecdefiis publice flc pluries denuncient fuis parochianis, nuod in confirmatione ficut inbaptifmo contrahitur compaternitas, quz non lolum impediat matrimonium contrahendum, fed dirimit jam contradunt.

I V. *Dt ionfafoet & panitntia .*

1.

Item, facerdotes doceant vd moneant (ubduos ac etiam cis io pcenitentiam injungant , ur fzpe veniant ad confeflior.cm , priulqUarn veniant diligenter (enitentur corda fua, peccata fua apud fe remémorent follicite cum dolone, fic fimplici vulru veniant ad confeflionem quaü ad Dei judicium. Sacerdotes autem, ut Dei miniilri ciica confeflionem audiendam fic pcenitentiam injungendam maximam habeant diligentiam .

II.

Ad audiendas confefliones communem 8c Eapertum locum in ccclefia fibi eligant facerdotes, ut communiter ab omnibus videri poflint, 8c in locis abditis 6c obicuns non audiant confcflioncs, non extra ecclefiam, nifi cx magna neceffitate vel infirmitate.

III.

Item, przcipimus quod facerdotes non fedeant ad confeflicncm ante folis ortum , nec poft folis occafum, nifi cx magna neceflitate.

IV.

Item, przcipimus diftrifte quod fedendo a3 confeflionem presbyteri habeant vultum humilem , oculos ad terram, nec faciem E rcfpiciant confitentis, 8c maxime mulieris.

V.

Item, presbyteri in fupcrpellicio vel cappa rotunda confcflioncs audiant, fic cum ftola fuperpofita ad confvflioncm fedeant.

VI.

Sacerdotes etiam moneant fubditos fuos, ut humili habitu & gcftu, oculis in terram defixis confiteantur. Mulieres cooperto capite fic collo, fubmifla lacie confiteantur.

VII.

VII.

CHRbHus,. S-cctdotes mulierem que fola fit ia ecclefi* non auoiant confitentem, fed in afpedu bonefte focietatis.

VIII.

Prxcipimus fub poena excommunicationis presbyietts, ne audiant confefliones mulierum cum quibus peccaverint, de peccatis qua perpetraverunt cum cis : *nec* etiam confcios & famores peccati fui vel mediatores audiant, fed mittant eos ad honeftos confeffores, nifi neceffitas, cx caiu hoc précédente , exegerit.

Item , prxcipimus quod facerdotes manfueti audiant confitentem, &. de confuetis peccatis interrogent figillatim : de inufitatis autem non nominatim, fed per talia verba inquirant, ex quibus confitcns, fi reus eft peccati, poflit intelligere quid dicatur, ut intelligens confiteatur : fi autem reus non eft, dc illo non tentetur.

X.

Item, facerdotes moneant confitentes , ut integre & diftinâe confiteantur omnia peccata mortalia, & circumftantias que aggravant peccatum, ut facer ordo, facer locus , in peccato luxurie, & circumflantia qua. aggravant peccatum, notantur in hoc verfu ;

Çaî/, y»d, *uUt fuotinu, ptr qtet,* ckt, jwiwvda *fKMÜ,*

Venialia autem fummr-tim fufficit confiteri.

XI.

Item, facerdotes refervent epifcopomajora peccata, utputa, homicidia, facrilegta, incendia, peccata contra naturam, Conçubitus perlonarum convcntualium in facris ordinious conftitutarum, inceftus, videlicet cum confanguinca vel affini, vel cum ea que votum caftitatis emifir, injc&onem manuum in parentes, oppreffiones parvulorum, negligtntia pereuntium in igne; vel in. aqua natos amittentium, veneficia, perjurla fo-lemma, fidei fraftiones^-votorum tranfgrcffores , fimoniam, adulteria manifefta, herefes , apoftafiam , maleficia, eorumque malefici. aut conjuges ne poflinr coire, vel qui procurant ftcrilitatem mulierum , vel qui procurant abortum, falfarios, qui litteram, figillum, vel monetam falfant. In his autem mittant presbyteri ad epifeopum abfolvendes, nec abiolvant eos, nifi de noftra fpcciah licentia, vel nifi in articulo mortis.

XII.

L'cemiam concertam a nobis feu auâoritate noftra q.ubufcumque five religiofis , live aliis «blolvendi a prxdiitis peccatis revocamus.

XIII.

Intendimus etiam nos de prediâis peccats lafubriter difponere, & religiofis & algis perlonis idones taper hoc committere vices nnrt ,is, declarantes autem quod illi quibus duxerimus commiitendum, potcftatem non habeant aliis perfoms idem committendi.

XIV.

In dubus autem confertur confulat epifeopum vel ejus vces gerentem, vel alios fapicntrs, quorum confilio pcenitentem ablolvat vel remittat ad alium .

XV.

Audita confeflione, femper confeflbr interroget confitentem, fi velit fe abllinere ab omni peccato mortali.- quod fi confeffus non dixerit, cum presbyter non ablolvat, nec inrungat ei poenitentiam, nc inde confidat, fed eum moneat, & follicite hortetur , ut interim faciat quidquid boni poterit, ut Deus cor ejus illuftret ad poenitentiam, & confulat cl modum vivendi, per quem facilius abftinerc poflit a peccato mortali.'

XV I.

Injungant facerdotes parnitcnrias fecundum quantitatem deliâi five peccati & pofBfibilitatem confitentis, fcilicet pro peccatis carnalibus magnas injungat poenitentias corporales, ficut jejunium, difcipbnam & hujufmodi. Item, pro fpiritualibus fpirituales , ut orationes etiam & meditationes fuis peccatis contrarias.

XVII.

Praxipimus ftafuendo quod quando aliquis recognoverit tel conf.ffus fuerit presbyteris quod peccaverit in affumtionc rei alieiis, vel damno alii illato per furtum , rapinam ,ufuram, fraudem, inventionem, injuftam vexationem, falfam teftificationem , & aliquos modos, pro eo injungant facerdotes reftitutionem fieri eis quos prxdiâis modi* damnificaverunt ; vel ft decerterint, eorum haeredibus. Quod fi non inveniantur heredes, fabricae ecclefia noftra Leodienfis reftituendo applicent. Et concedimus quod reftitutio talium poflit fieri diôx fabric* ecelefi* noftra S. Lamberti. Qui vero reftituendi facultatem non habent, promittant fe reftituturos prcdiâis modis cum facultatem habuerint, aliter non abfolvantur.

XVIII.

Item, declaramus quod nomine reftitutionis reftituentes ecclefias , cappelhnias , vel cœnobia inftituere non poflunr, vel eleemofynas, vel legata, vel teftamenta fa-cfrc au^oritate propria, fed reftituendadi-D^x f,brjcr applicentur, vel alias de noftra j;centja ordinetur. Sed prius unde portic heri reftitutio aflignernr.

XIX.

Er quia nonnulli falfo afferunt, quod privilegia habent a fede apoftolica, quod reftituriones talium bonorum ipfis fieri poffmt, prreipimus omnibus reâoribus ecclefiarum, quod nifi ipfi religiofi vel alii Oftendànt talia privilegia ipfis reâoribus, ipfi redores non permittant ipfis fieri tales reflitutiones, & eas ipfis fieri inhibeant fub porna excommunicationis: &denuncientfuis fubditis, quod non liberantur, fi talibusrcligiofis vel aliis non habentibus luper hoc privilegium injufta reftituant. Et nos excommunicamus fle excommunicatos dcnunciamus omnes illos qui dixerint fe habere privilegium, quod reftitut ionts tales ipfis fieri poffint, cum non habeant privilegium , & nihilominus recipiunt reftitutiones tales.

XX.

Item, in confertione caveant facerdotes , ut fi confitentes nomina eorum intimaverint cum quibit peccaverunt, feeretum teneant ficut confitentes peccatum.

AMMO CHRIST» 1»·

XXI.

Item, nullas facerdos **ira,** «cl **odio,** vei etiam mera mortis in aliquo audeat confeffionena ronfitentis fibi ligno vel verbo generaliter vei fptcialiter aliquatenus revelare. Omnes enim facerdotes contrarium facientes excommunicamus & excommunicares demmeiamus.

XXII.

Sacerdotes milTas quas pœnitentibus in, junxerint vel injunxerunt, non celebrent , neque tricenarium, neque annuale , neque colltifiooem cum alio facerdote faciant de miffis celebrandis, ut fibi mutuo pro miifis celebrandis fuos parochianos tranfmittant.

XXIII.

Item , presbyteri fuos parochianos moneant frequenter, ut a fefto Purificationis omnes ab xiv. annis fle fupra veniant ad confeflionem ante dominicam in Ramis palmarum , fle qui in hoc négligentes fuerint per oâavam Pafchx a carnibus abftincant fl(jejunabunt ficut in quadragefima , nifi neceffitate fuerint exculaci , nec propter hoc ipfis confeflio denegetur.

XXIV.

Item , ftatuimus quod presbyteri inhibeant parochianis fuis ne quis rem furtivam vel furti fufeeptam vel fulpeâam emat „ quod fi emerit, fciat fc ad rcftituendumc teneri.

XXV.

Item, inhibemus itatuendo facerdotibus fle aliis confcfToribus, ne aconfitentibus nomina illorum , cum quibus peccaverunt , inquirant , vel circumftantias per quas poffint nomina eorum deftgnari ; quod ti fecerint , ab otncio audiendi confefliones noverint fe ipfo faâo fufpenfos , fle facerdotes primo inhibeant confitentibus , ne illorum nomina cum quibus peccaverunt exprimant, nifi forte confiteantur fe deliquifle cum patre fpirituali aut carnali, aut in alio cafu, fine quo non poteft plene confiteri, fle tunc p confitemes nonl;dicant--nomen-propŕyim ;il-' lius cum quo peccaverunt , fed in genere dicant peccavi cum facerdotc , clerico, monacho , fle fimilibus.

XXVI.

Item, pnobyteri attendant quod fi parochiani eorum non veniant femel in anno ad confeflionem, nomina eorum referri debent ad epifeopum vcl officialem in feriptis ut puniantur.

XXVII

Item, doceant presbyteri fubditos fuos , quod ipfi tenentur ex prxeepto obfervare jejunia ab ecclefia inftituta., etiamfi mortaliter non peccaverint, ut jejunia quadragefime, quatuor temporun , proceflionum ,' fle in fefto S. Marci & rogationum fequentium fle fimilia.

XXVIII.

Si feftum fandi Marci in hebdomada Pafchali venerit, five dominica dic, non dideretur, neque jejunetur , fed proceffio fiet generaliter cum letania.

XXIX.

Item , doceant facerdotes, quod ipfi fubditi fui tenemur jejunare vigilia Natalis Domini, Petecoften, Natalis B. Johannis-Baptiibv , B> Laurentii, Aflumtionis B. Ma-

Arir, fle omnium fanâorumdc apofiolorum , de quibus inferius apparebit. Et fi aliqua vigilia die doihinico evenit , jejunetur fabbato przcedenti.

XXX. Nota

Item, fi alicui imponenda eft folemnis pernitentia pro crimine, fle peccato vulgari flimo quod totam villam commoverit , remittendus eft ad epifeopum , ut in die emerum ejiciatur ab ecclefia fle in die ccenz recipiatur.

XXXI.

Item, prxeipimus quod facerdotes de mortalibus confiteantur iuisdecanis confiliorum; & decani confefliones fuorum facerdotum B audiant faltem femel in anno , & decanus nomina facerdotum fibi non confitendum faltem femel in anno referat nobis vel officiali noftro, ut puniantur.

XXXII.

Ft prxeipimus etiam omnibus facerdotibus quod in principio miflz cclebrandx fic divini officii celebrandi abeiidem, moneant etiam omnes fideles exiftentes in ecclefia , ut fi aliquem cxcommunicatum fc iverint in ecclefia, quod *illum* nuncienr facerdoti : fic cum presbytero innotuerit aliquem cxcommunicatum effe in ecclefia , non celebrer , nifi exeat excommunicatus : fic fi excommunicatus violenter perfifterc voluerit in ecclefia tempore quo,divinum officium celebratur, tunc presbyter fignificet juftitiz fzculari loci, fle petatur ut dictum excommunicatum abecclefia extrahat, fleeumdem ad hoc compellat, ut divinum officium permittat excommunicatus celebrari. Et fi juftitia fxcularis monita, hoc facere noluerit cum poflir, fil diâum excommunkaturn ineccleflia perfifterc permiferit, ex tunc ftatuimus didam juftitiam exercentem excommunicatioais iententiam incurrere, vel incurrife ipfo faâo. Et prxeipimus facerdot ibus , quod didam excommunicationem publice deundent in ecclefia fua fic efle latam , fic p referant nomina diâam juftitiam exercentium propter hoc excommunica torum , nobis aut noftro officiali, ficdecano. Et praecipimus decanis quod per totum decanatum fuum diâam juftitiam quz diâam excommunicationem incurrit , denurcicnt fle denuntiari faciant fingulis diebus dominicis fic feftivis, candelis acceniis accampanispulatis publice fic excommunicatam.

XXXIII.

Item, praecipimus quod cum laici decimas tenentes, quas non tenent ab eccliefiis vel ecclefiafticis perfonis ad confeflionem venerint, five fint fani five infirmi, facerdotes nullatenus abfofvant eos, nifi promt, g ferint, quod quam cito poterint illas decimaJ <je noftro confilio , refignabunt eccliefiis vel ecclefiafticis perfonis aflignandas: fic fi promittere noluerint, confulant eis quod Corpus Domini non recipiant in tali flatu : intimantes eifdem, quod fi illud receperint , magis peccabunt.

XXXIV.

Item, przcipimus flatuendo , ut nullus facerdos audeat celebrare miflam, nili potlnuam dixerit matutinas , primam canonicam, fle icjuno flomacho, & poft dormitionem . Sacerdotes cum accedunt ad miflam celebrandam devote fe habeam , fic ante aha-

re

ANNO CHRISTI »»' '.

're dicant devote *Confiteor* fuum. Et poft- A quam facerdos miflam celebrare inchoaverit , fe habeat humiliter & devote, nec fabuletur cum aliis extraneis perfonis antequam fit mifla finita: fle cum oflertur,non infpictant perfonas oficrentes , & maxime mulieres, fed vultum fimul habeant fixum verius terram.

V. *Peftcromento o/ttrie.*

J \i.

Sacerdofes in weftibus albis, mundis, facerdotalibns, & penediiftis accedant ad miffam celebrandam^ Manipulus habeat in longitudine tub brachio duos pedes , ftola ad minus ufque ad paramentum albe dependeat vel prope exiremitatem albe. Alba & caiula integra & non difluta obfervetur . Amictus iatpe mundetur. Cingulum mundum & integrum & longum benediâum habeatur . Presbyteri fub albis induti fint fuperpelliciis vel tunica linea quz vulgariter *Sorobt* vcl *Rocbet* appellatur .

Przcipimus , ut fingulis quatuor menfibus abluantur ornamenta ecdcfiallica quas ablui debent.

III.

Non cantent facerdotes fine calceamentis vel caligis cum calceis attingentibus fuper genua.

IV.

Noverint facerdotes , quod fi cum conicientia peccati mortalis accefterintad celebrandam miflam dc celebraverint , ad minus tei , peccant mortaliter. Primo, quia prxr-.munt indigne accedere ; fecundo , quia indigni conficiunt dc contingunt Euchariflam dc tenent facra cafa ; tertio , quia indigni manducant Corpus Chrifti & Sanguinem bibunt.

V.

Altare ad celebrandum ad minus paretur duobus pallis benediftis.

VI.

Duo corporalfit ad neceflitatem uniusalraris ad minus Jiabeantur , quz fint mundiffima de benediâa dc aptx pheaturz.

VU.

Pannus quo calix extergitur cum veneratione cullodiatur.

VIII.

Miilalc femper involutum camifia linea dc munda altari imponatur, dc habeat fubdatiolum, vcl manutergium dependens, quo presbyteri nares, os & faciem detergant.

IX.

Loca circa altare ab aranearum telis dc pulveribus & ceteris immunditiis fzpius emundemur.

X-

Sacerdotes ablutis ante canonem pollice vel indice nihil tangant in canone przter Corpus Domini dc corporale ante elevationem Corporis Chrifti.

XL

Coriinz a lateribus altaris utrimque appendantur , nec ab aliquo tempore facrificii retrahantur. Cortina conveniens furfumfuper altare extendatur, quz protegat ÔC detendat altare ab immuDdittisdcicendeniibus.

XII.

Calix & patena in quibus conficitur Cor- ANNO CHRIS rt pus Cbrifti fmt argentea vel aurea dc integra , & calix fit cum firmo pede dc non titubans.

XIII.

Nullus facerdos fine clerico celebrare pnefumat. qui clericus habeat tunicam lineam vel fuperpelliceum vel cappam rotundam éc calciatus incedat .

XIV.

Clericus autem & facerdos non faciant aperturas fub afellis in tunica linea vel fuperpellicio, quibus ejiciant vel exeant brachia fine manicis tunicz linee vel fuperpelBlicii in minifterio altaris.

XV.

Ampullz aquz dc vini integrz dc mundz intus dc exterius obferventur , dc figno vocabuli diftinguatur vas vini a vafe aquz.

XVI.

Vinum ampullz de tertio in tertium diem ad minus renovetur . Vinum rubicundum, fi commode poflit haberi , miniftrctur ad celebrandum

XVII.

Pifcina ia qua lavat facerdos manus fuas poft fandam confieralionem munda teneatur & cooperiatur, dc exterforium poft illam lotionem mundum habeatur , & reverenter alba tela vel corona linea vel ferica tegatur, & cum corporali, cumnecefle fuerit abluatur ab aliquo iacerdote vel perfona religiofa , & aqua ablutionis in pdcinam laeram mittatur.

XVIII.

Idem fiat de exterforio calicis, vel ipfum quando vetus vel minus honeftum fuerit fuper pifeinam facram comburatur , & ci nis in pifeinam radatur.

XIX.

Item, habeant facerdotes proprium manutergium quo manus detergant ante celebrationem vcl ante contaâum facronim, ut kEuchariftiz, chrifmatis & olei fanâi.

XX.

Clericus autem non extergat ad przdida manutergia· vel exterforia ; fed habeat aliud proprium.

XXL

Sacerdos fit diligens in eleâione hoftia: confccrande, ut fit integra, lolida , non nimis vetufta ; & in appofitionc vini Cc aquz, ut difeernat odore quid fint utrumque , vcl ab aliquo faciat guftu difeerni . De aqua autem ponantur duz guttz vcl tres.

XXII..

Sacerdotes autem attente & diftinde dicant & legant in canone quzdicenda flint. E

XXIII.

Sacerdos non elevet hoftiamad oftendendumpopulo, nifi poftquam dixerit haec verba : *Hoc tfl enim CorpitJ metem* ; & tunc pulletur campana magna tribus iâibus ex una parte, ut fideles qui audierint, ubicumque fuerint, adorent.

XXIV.

Si facerdos cum venerit ad confecrationem fanguinis vel ad perceptionem, & nihil in calice invenerit, innuat ut afferatur ei vinum & aqua, quibus appofitis , dicat illa vei ba canonis ab illo loco : *Simili* w-

do

ANNO OUUSTr

*dv carvarasn «ÿî, ufque ad finem, dc faciat figoacula quss ex tunc folent fie. ri fupra fangutnem ·

XXV.

Illa au.em que fada funt fuper Euchariftiam i:on reiteret. Quod fi aquam puram invenerit fic guftaverit , facramentum non reiteret fanguinis, fed tranfeae cum coufueto modo.

XXVI.

Ille autem cui per ejus nigligentiam hoc evenerit, tribus diebus a fe diftantibus jejunet in pane dc aqua.

XXVII.

Si quid vero de fanguine ceciderit fuper corporate, vel fuper pallam altaris, illa pars abfeindatur, dc pro reliquiis habeatur , & recondatur , vel comburatur , dc cinis in pifeina facra ponatur, vc! pars corporalis vel palis intincla fanguine ter diligenter abluatur, dc aqua ablutionis a presbytero jejuno vel alia religiofa perfona dc jejuna fumatur, & poterit didis pannis uti , ficut prius poft ablutionem prsdidam.

XXVIII.

Si fanguis fupra aliud veftimentum ceciderit , illa pars abfeindatur dc comburatur, dc cinis in facra pifeina recondatur: fi iupra linum , lapidem, vel terram folidam f.tnguis ciderit ; illa pars, fi commode poffit, a facerdote ablinguatur dc poftea radatur, dc rafura cum ablutione vini dc aqu« a facerdote fumatur, vel combufta in laeram pifeinam ponatur.

XXIX.

Item , fi in fanguine mutes vel aranea, vel aliquid abominabile ceciderit , quod vix fine vomitu vel periculo corporis poflic fumi, caute abftrahatur fupra patenam vei alium calicem, dc abluatur vino , dc poft fanguinis fumtionem dc ablutionem folitam illa lotio honefte a presbyteris fumatur, vel faltem in piteinam mittatur, dc bcftia fupra piteinam comburatur .

XXX.

Si Corpus Domini fupra pallam cecide- rit, bis lavetur vino dc aqua de a presbytero fumatur. Si fupra aliquod veftimentum ceciderit, pars illa abradatur, dc comburatur, dc cinis in piteinam mittatur.

XXXI.

Calix ad communicandum infirmos mundus dc integer habeatur, dccoopertus cuftodiatur , dc Q facultas fuppetat, fiat argenteus·

XXXII.

Pyxis in qua Corpus Domini refervatur, vd ad infirmos defertur, eburnea vel argentea , vei ad minus cuprea bene elimata, & temper pannus lineus, albus , mundus , vel fericus infra pyxidem ponatur , fupra quem Corpus Domini in pyxide collocetur.

XXXIII.

Cum infirmus communicari voluerit , prius vifitet eum presbyter fine Corpore Domini , fi commode fieri poteft, dc diligenter audiat confeffionem ejus , dc poft redeat ad ecclefiam, dc cum iturus erit ad infirmum communicandum, priuS aliquanto fpatio pultetur campana aliquo certo figno ad hoc diftindo, uc fideles ad ecclefiam veniant, & facerdotem qui defert Dominum fuum, reverenter dc ordinate fubfequantur,

Cftnl- Gntrtl. Tom. XXIV.

Adc Orationes quas fdctit dicant devote pro infirmo, eunde- &- redeunde. –Sacerdos eat dicendo feptem pfalmos, & r. „i. (uni. longior, addat xv. pfalmos , & tetaniam , dc orationes. ANNO

XXXIV.

Incedat autem facerdos ad communicandum cum campanula dc lucerna precedente. Expedient autem omnes fideles donec infirmus communicetur, dc redeant ufque ad ecclefiam poft facerdotem temper Corpus Domini deferentem, ne populus in redeendo in vanum adoret, dc ut populus in accedendo cum Deo fuo reverentius vel libentius accedat .' quilibet fidelis ptrnitens fi devote fecerit, habeat quinque dies indulgentiae pro eundo dc quinque redeunde; Si qui autem maligni lafde-proceffionem turbaverint, fi moniti fe non correxerint, per cenfuram ecclefiafticam compefcantur.

XXXV.

Referatur autem Corpus Domini venerabiliter dc fublimiter , pofito decenti cooperculo fuper calice, quod fit cum cruce fuppofita dc panno fimbriis foricis adornato .

XXXVI.

Si infirmus frequentem vomitum levi occafione patiatur, non conferat presbyter ei Corpus Domini, fed credat infirmusdc fpiritualiter accipiat.

XXXVII.

Ante autem quam facerdos communicet infirmum, facerdos dicat et, fi credat quod fub illa forma panis fit Corpus Chrifti , natum de Virgine, partum in cruce, fufeitatum tertia die. Quod fi confertus fuerit verbo vel -figno , communicet eum , fi alia caufa non obftiterit : Alioquin non communicet eum. Si autem communicatus evomuerit, partes corporis diligenter dc attente colligantur, dc que reperiri poflunt, cum vino a facerdote vei aliquo fideli fumantur, refiduum vomitus comburatur, dc poflea in terram fuatur aut terram vei juxta altare, vd alibi in facro loco ubi commode poterit.

XXXVIII.

Cum putem Corpus Domini defertur, fideles coram quibus defertur, fi commode fieri poifit, genua flrftant, pcfhts tundant, dc inclinato, capite, jun&is manibus adorent. Equitantes autem non dedignentur defeendere de equis ut adorent eum, qui pro ipfis defecndit de caelis in terram.

XXXIX.

Si per cafiun mortis, ve! aegritudinis, vel partionis alicujus inopinatum contingat, Iuod facerdos ceptum nequeat explere myierinm, licitum fit alteri facerdoti exequi & perficere confecratiooem coepti officii : ita quçd incipiat ibidem ubi alter deftitit, nifi incepta collefta necdum perfefta vel inceptis verbis /aeramenti Euchariftiat necdum perleâis, paedidus cafus contingat : tunc enim a capite colteâam, vel facramenti verba recipiet, ut fic faluti fragilitatis humane confutatur, dc facris myfteriis, nc inexpleta dc ne interrupta rema neant, provideatur follicite.

Si autem dubitetur an hoftia a primo facerdote fit confecrata, fubftitutus facer. dos novam oblatam offerat, dc folito mo-

777—re conficiat, & Poft miflam hoftiam pri-A
ANNO CHRIST! mam accipiat. Ideo dicimus de calice, id eft dc eo quod in calice recipitur.

Euchariftia pro infirmis refervata fingulis diebus dominicis renovetur.

XL1I. it

Corpus Domini in honefto loco fub altari vel in armariolo lob clave follicite culiodiatur, Similiter chrifma dc oleum io alio loco.

XL1II,

Doceant facerdotes fubdito* fuos » ut cum venerint ad communicandum in die Pafche vel alias, jajuni fit devoti & confefli accedant, & nullus extraneus le im* B mifceat, nifi viator vel peregrinus, dt hoc de licentia facerdotis.

XLIV.

Item, hoftix non confecratx qux dicuntur panis benediftus nulli dentur, nec etiam parvis pueris. Pueri non communicentur' antequam diferetionem fidei habere dinofeantur, ut circiter decennium.

XLV.

Item, praecipimus, ut in die Pafchx & ceteris folemnibus quibus fideles comunicant, tot hoftix confecrentur, quod non oportéat frangi formas quando fideles communicant.

XLVI.

Prxcipimus, ut nullus facerdos bis in die celebret miflam, nifi ex magna neceffitate & urgenti: & tunc in prima mi(Ta poft perceptionem fanguinis non utatur ablutione vini & aqux, fed refervet in tuto & honefto loco, & eam accipiat poft fecundam miflam, vel det honcllx perfonx jejunat, quam noverit ad hoc efle paratam.

XLVH.

Presbyteri non deferviant duabus ecclefiis, nifi una dependeat ab altera.

XLVIII.

Nullus fidelis arcendus eft a communio* ne, niti excommunicatus vcl interdiftus, vcl ab aliquo notorio crimine notatus.* vi-D delicet publiez meretrices, mimi, hiftrio» nes, ufurarii notorii.

XLIX.

Sacerdotes prohibeant fub pœna excommunicationis fubditis fuis, ne locent meretricibus vel receptatoribus carum, vel turpitudinis mediatoribus earum, domos aliquas: & fi qui contra prohibitionem iflam fecerint, cpilcopo vel ejus officiali nomina eorum per presbyterum nuncientur, dc exhorrentur facerdotes fuos parochianos, ut ipfis presbyteris denuncient eos vel illas qui deliquerunt in prxmiflis. *

L*

Excommunicamus facerdotes cappellanos, E qui fcienter accedent ad miflam celebrandum prxfentibus publicis excommunicatis.

LL

In cappellis magnatum vel aliorum dc no*o Conftruftis, nifi ex licentia noftra nullus audeat celebrare: quod fub pXaa excommunicationis fieri prohibemus.

VI. *Dt ordiiHndû.*

ANNO CHRIST!

I.

*'/A t ordi-

Prxcipimus ftatuendo clericis habentibus parochias, vel cappellanias, vel prxpofituras vel alias curas animarum, ut ad fingula tempora ordinum oflerant fe ordinandos prout onus beneficii requirit epifeopo, fe» ria v. ante tempus ordinum etiam non vocati, ut poflit interrogare epifeopus vel archidiaconus de his qux pertinent ad fufficientiam ordinandi. Et hoc jurare debent quando recipiuntur ad parochias vel ad ecclefias. P^xiententur ordinandi epifeopo per «rchidiaconos fuos.

II.

Statuimus quod cedant fruftus parochia* rum fit cappeUaniarum comm qui in pro* priis' perfonis & in ordine facerdotali ibidem non deferviunt, & eorum qui curam parochialem de manu praelati fui non receperunt ad opus noftri, archidiaconorum, feu aliorum, fecundum quod fe habet de confuetudine haftenus in noftra diceccfiobfervata.

III.

Excommunicamus, fle excommunicates denunciamus omnes illos, qui fruâuseccksfiarum parochialium & cappellaniarum & altarium earumdem, in quibus redores earum perfonalitcr non delerviunt, pro illis temporibus nobis, archidiaconis, & decanis compétentes receperint fit levaverint praeter noftram, archidiaconorum & decanorum voluntatem.

IV.

Excommunicamus etiam omnes, qui frudus ecdefiarum parochialium, cappellaniarum, vel altarium in quibus redores earum perfonalitcr non deferviunt pro illis temporibus levaverunt & receperunt contra voluntatem noftram, archidiaconorum feu decanorum, ntG infra menfem proximum fatisfccerit de receptis^

Prccipimus decanis, ut fingulis in fuis decanatibus de hujuimodi diligenter inquirant, & eos ad notitiam noftram referant, officialis noftri vel archjdiaconi.

VI.

Omnes ordinandi diligenter ante ordines confiteantur, ut mundi mente & corpore gratiam recipiant ampliorem.

VII.

Prxpofitift decani qui curam habent animarum ad facros ordines, fecundum quod beneficium requirit fe prefentenr, & inecclefiis debitam faciant refidentiam.

VIII.

Excommunicamus omnes illos qui tonfiiram clericalem & quofeumque ordines facros vel non facros ab alienis epifeopis receperint, licentia noftra fpeciali fuper hoe non obtenta.

IX.

Item, excommunicamus omnes alios extraneos qui a nobis feu vice* noftras gerente in noftra dioeceü tôniuram clericalem vel quofeumque ordines facrosvel uon facros furtive fufeeperint, fine licentia epiP coporum fuorum.

ANNO CHHJSTt Uii-

X.

Irem, excommunicamus omnes illos qui tonfuram clericalem ab alieno epifeopo fine nollra licentia lufceptam deferre prxfumferint, vel radi fecerint, noftra licentia fuper hoc non obtenta, etiamfi ab excommunicatione , quam ob hoc incurrerint, fuerint abfohiti.

XI.

Item, prxeipimus quod nullus accedat ad ordines, nec per archidiaconum prxfentetur ordinandus, nifi aetate, moribus, & fcientia dignus exiftat fic fub certo titulo.

XII.

Item, nullus admittatur ad titulum vicaris, nifi fit perpetua vicaria, a quanon Bfepeliatur , fit ne aliquis fepulturx tali ioterfit. poilit amoveri.

VII. *Dt extremo w/Blane.*

I.

Cum reverentia, aqua benediâa , fit cruce deferatur oleum fandum ad infirmos, fic diligenter dicantur vit. pfalmi prius cum letania fic orationes ad hoc inftitutx. Ille autem, qui inungit proferat ifta verba : *Per ifttm unDionemtf fuum pilifanxm mifericeriw» indulgeot tibi Deu/ quidquid pettefli per vifum,* fie ficde aliis, dc reverenter inungat, & verba diftinfte proferantur, fic inde penitus nihil exigat: dc fi quid datum fuerit, Cna excommunicationis obfervari, ut quotiens quis in loco religiofo fepulturam egratis recipiatur.* tamen confuetudo laudabilis oblervctur per epifeopum.

Item , ad facramentumextremx-unftionis lape presbyteri moneant populum, ut indiflerenter a xtv. annis dc lupra finguli cum necefle fuerit inungantur, ncc pauperes pro egcftate fe excufcnt.

III.

Si non poflit infirmus habere multitudinem candelarum , vel indumenta linea, qux caufa reveren(ix in hoc facramento haberi folent, non propter hoc dimittat iacerdos inungere, fed fufficiat candela una.

IV.

Inunâi cum ftupa diligenter in fingulis membris inunftis extergantur , dc ftupx comburantur, dc cinis in facro loco reponatur.

V.

Doceant facerdotes quod hoc facrameutum licite poteft iterari in qualibet gravi dc periculofa infirmitate.

Item, fufeepturi quodeumque facramentum prius confeflione mundentur . Iftud {aeramentum valet ad tres, unde verfus

Ungor in extremi/, utJit mibigretio mejar;
Et morbus levior, vel p/rnitentin minor.

VIII. *De totmttril/ t/ fepxliuro.*

I.

Praecipimus, dc flatuimus, quod nullos excommunicatus nunciatus in coemeterio ecclefix, vel ipfa ecclefia, vel ambita fepeliatur.· dc fi fadum fuerit, corpus dc offa ejus excommunicari extumutenturde ejiciantur ex coemeterio, dummodo dtfcerni poffint a corporibus dc oflibus fideliam , & coemeterium in quo corpus excommunicari fepultum eft maneat dc fit imerdiftum, do-

A nec cxccmmunicati corpus, fi difcemi pof---------- fir, cxtumutetur. I j I****», CHRISTI

Er prxeipimus omnibus cam religiofis quam alits, dum ad ipfo· aliquis qui fepulturam luam elegerit debeat frpeliri, interrogent a facerdote fuo diligenter, utrum fepeliendus decdTerit excommunicatus vel intçrdidus. Quod fi per presbyterum aut alias ipfis confliterit, nullo modo fepeliant cor* pus excommunicari vei interdidi in corneterio ecclefic vel ejus ambitu .

IГI.

Item, prohibemus fub perna cxcommucationis, ne aliquis in csmeterio interdifto

IV.

Laici autem qui tali fepulturx in cœmeterio interdifto interfuerint fcienter , excommunicationis iententiam, quam fuper hoc ferimus in his feriptis, incurrant ipfo· fafto, dc nuncientur publice excommunicat: ·

V.

Clerici vero qui interfuerint tali fepulturx feienter, fententiam fufpenfionis ab officio , quam in eos ferimus ipfo fafto, fc noverint incurrifle.

VI.

Item , flatuimus dc pracipimus fub pcena excommunicationis obfervari, ut quotiens quis in loco religiofo fepulturam elegerit, corpus primo prxtentetur parochiali ecclcfix, fic tunc demum celebrata miifa in ecclefia parochiali deferatur in locum in quo elegerit fepulturam : fic hoc nihilominus fiat falvo in omnibusjure ecdefiz pirochialis defundi.

VII.

Item, cum a pluribus facerdotibus intellexerimus, quod quidam religiofi fraudulenter in damnum fic prrjudicium eccicfiarum parochialium incitent fic inducant infirmos divites fit potentes precibus fic promiflionibus ad eligendum apud eos fuam D fepulturam: ut per hocipfi religiofi vel alii apud quos tales^fepuki fuerint habeant magnam panem bonorum mortuorum , dc munera parentum -eorutndem, ex quibus ecclefix parochiales fuis juribus defraudantur : nos fub pcena fufpenfionis dc excommunicationis talia de cetero fieri prohibemus . Sed fi ipfi infirmi fine fraude, fic fine dolo, dc precibus talibus, fuam ad locum religioforum aut alias elegerint fepulturam , ibidem fepeliantutj falvo tamen jure parochialis ecclefix, ut diâum eft.

vin.

Et nos omnibus eligentibus fuam fepulturam ad fuam parochialem ecclefiam quaEdraginta dies de injunûa fibi pœniteotia relaxamus.

IX.

Sacerdotes audito obitu parochianorum fuorum, abfolvant eos ftatim cum pfalmo *Dt profundi/* dc collefta, & dfcant vigilias» dc alta qux pro defanftis debentur.

Corpora defunâorum de noâe in dominibtts non cuftodianrur, fed ad ecclefiam deferantur, Λ omnibus exclufis › oftia nr* mantur faftis orationibus, dc aliis qux in talibus fieri COnfueverunt .

ANNO CHRISTI

XI.

decani referant ad fynodum nomina facerdotum qui eodem anno defunfti Mt, ut in fynodo abiolvantur, de finguli presbyteri faciant pro eis fpeciale fervicium, ut fimiiiter pro eifdcm fiat tempore opportuno.

Item, prxeipimus, quod facerdotes in reditu de fynodo ad fuas parochias, unufquifque facerdos quam cito commode poterit, cantet miflam folemniter pro facer* doiibi» dcfun&s in illo anno.

XIII.

Item, ftatuimus, quod omnes petabyteri annuatim in craftino o&avarum Pafcha folemniter obfervent dc celebrem anuiverfanum facerdotum omnium fuorum dt fratrum, dc nuncient populo dominica precedenti, quod quicumque anniverfario predifto intererit, fi pcenicens fuerit, ci decem dies indulgenti* concedimus.

XIV.

Item, ftatuimus, quod omnes portantes corpora pauperum, mortuorum ad ecclefiam dc ad foflaro, dt omnes qui intererunt fepuhurx eorumdem habeant xx. dies, dc qui extreme uoftioni intererunt habeam decem dies fimiiiter indulgenti*.

XV.

Item coemeteria munda dc claufa murisC & icpiixjs vel aliis reneantur, ne a porcis vel aliis animalibus inquinentur.

XVI.

Excommunicamus omnes illos qui de novo in ecclefia atdificaverint. Si qu>s partem coemeterii fibi attraxerit vel appropriated!, moneatur ut reftituat: quod fi noluerit, ep icopo nunck-tur.

XVII.

Nullus presbyter pro fepultura vel pro quocumque ecclcfiaftico Gcramcnto conferendo aliquid exigat vel petat. Sed fi fibi poftea datum fuerit, ilbd presbyteri recipere pofiunt. Sed fi in aliqua parochia de contuetudine antiqua aliquid presbytero confuevtt dari, dum facramenta ecdefiaftica exhibuerit, vel j L'quem fepelierit, dt ilbd presbytero non conferatur, dcnuncici ipfe presbyter noftro officiali vel archidiacono loci, dc nos vel ipfi talem confuetudincm laudabilem faciemus ex officio noftro obfervari.

XVIII.

Item, inhibemus ne placita fcularia in ecclefia, vel in porticu, vel in cœmeterio ejufdem teneantur, dc omnes proccfliis judicum fccularium fpecialiter fententias prolatas in eifdem locis a freularibus judicibus declaramus dc pronunciamus ipfo fafto non tenere.

XIX.

Prxeipimus etiam fub fententia excommumcationis omnibus principibus dt aliis laicis, ne fua parlamenta habeant vel teneant in ecclefiis vel earum comcteriis, dc quod nullus negotiationes, dc prccipuc nundinarum dc fori cujufeumque tumultus exerceat in ecclefiis vel carum ceemeteriis.

XX.

Prxeipimus etiam, quod joculatores, hifliiones, faltatrices tnecclefia, cœmeterio, vd porticu ejufdem, vel in proceffionibus, A vel in rogationibas joca vel ludibria fus exerceant, ncc in diftis locis «lique choree fiant. ANNO CHRISTI

XXI.

Item, ftatuimus, quod in ecclefiis civitatis dt dicœcefis Leodieafis laici dc cetero fecularia vel alkx contraftus finculares non exerceant, nec merces vendantur ibidem, cum domus Dei non negotiationis, fed orationis efle debeat dt vocari.· alioquin ab his qui ecclefiis preerons excommunicemur.

IX. *Dt* mafriMMu*.

I.

Praecipimus presbyteris quod prohibeant/ fubdttis luis, ne dent fibi fidem de matrimonio mutuo contrahendo, nifi coram facerdote alterius eurum qui voluerit contrahere in loco celebri dc publico, non in cameris, non in domibus, fed coram pluribus in facie ecclefia», nifi fint tales perfonx, quod presbytero loci ex caufa ad alium locum boc vifum fuerit expedire. Ei fi aliter fidem dederint dc matrimonio contrahendo, eos cxcommunfeamus, dc eos etiam qui clandeftinas nuptias contrahunt, dc tales denuDciencur excommunicati. E: fi alii qui fibi fidem dederint de matrimonio contrahendo fine presbytero, dcin matrimonio poflea voluerint procedere ulterius per ecdefiam, coram facerdote fidem iterent. Et tunc presbyter procedat ad proclamationcm bannorum.

II.

Gun autem matrimonia fuerint celebranda, contrahentes prius coram facerdote contrahant fponfalia, & poftea tribus diebus feftivis a fe diftantibus fuper dido mitrimonio contrahendo banni fiant in ecclefia ad miflam poft evangelium, dt proclametur publice a facerdote quod didi contrahentes matrimonium funt comra&uri, & precipiatur ab ipfe [illegible] omnibus audientibus fub poena excommunicationis, ut fi qui fciant legitimum impedimentum inter ipfos contrahere volentes, quare ad matrimonium procedere non pouint, videlicet confanguinitatis, affinitatis, vel compaterniiatis, vel quodlibet aliud, Quod id proponant, & id denuntient presbytero antequam matrimonium contrahatur, & ipfi presbyteri nihilominus inveftigent diligenter utrum aliquod impedimentum cxiftat. Cum autem apparuerit probabilis conjedura contra matrimonium contrahendum, ad matrimonium contrahendum non procedat presbyter. Et iplis contrahere volentibus exprefle presbyter interdicat, ne proce- F. dant ad matrimonium, donec quid fieri debeat de prxmiflis per epifeopum feu ejus officialem, archidiaconum, vel alium qui in talibus cognofcere poflit & confuevit declaretur, fle tunc presbyter contrahere volentes, & denunciatorem, fi per eam fe facere voluerint, citet coram nobis vel noftro officiali, archidiacono, vel alio. ut fupra, & quid fuper hoc per ipfum presbyterum aftum fuerit io prodamatiombus dc aliis, dc cautam quare ad matrimonium non procedit per litteras fiias fignificct idem presbyter nobis, vel noftro officiali, vel aliis

ut

. "A » ⁓ fignifvwi pwsbyter fuis paro-Λ Si qui autem ad invicem dederint fidem de

CHRIST! chianis quod quicumque impedimentum aliquod fcit, vel famam fuper hoc, quod mortaliter peccat, fi hoc antequam matrimonium contrahatur, non deounciat.

III.

Excommunicamus & excommunicatos denunciamus, qui pofl aftdationem clandeftinam, vel etiam in manu presbyteri faAam, antequam matrimonium io confpeAu ccclefic cum folemnitate debita fit contraAum, carnalitcr fe coenofcunt.

IV.

Item, excommunicamus fle excommunicat! denundentur qui clandeftina conjugia contrahunt. Item, excommunicamus &de· B nuncientur excommunicari, qui poftquam cis per presbyterum loci vcl officialem noflrum feu loci archidiaconum inicrdidum fit, ne matrimonium contrahant, nihilominus contraxerunt matrimonium.

Excommunicamus, & excommunicatos denunciamus facerdotes, clericos, five laicos, vel etiam mulieres, & quofeumque qui aliquas perfonas clandefline modoprxdiAo pnefumpferint copulare.

VI.

Item, excommunicamus & excommunicari denundentur quicumque clandeftmis matrimoniis coram presbytero vcl aliis ce- C lebratis interfuerunt, nifi infra menfem ex tunc boc denuncient epifeopo vel ejus officiali , arcbidiacono vei aliis, ficc. Et nihilominus pœna debita puniantur.

Item, excommunicamus fic excommunicatos denunciamus illos , qui fidem vel munera aliqua dederint, feu acceperint pro celandis impedimentis matrimonii, vel qui prece, pretio, gratia, favore, odio, vel timore impedimentum matrimonii celaverint .

VIII.

Item, excommunicamus omnes illos qui quomodolibet falfum impedimentum proponunt contra matrimonia contraAa vel contrahenda. Si qui vero, clandeftina matrimonia vel inteniiAa conjugia inire prxfutnpferint, in gradu prohibito, etiam ignorante·, foboUs de tali coojunAione fufeepta pronus illegitima cenfeatur, de parentum ignorantia nullum habitura fubfidium: fimiliter proles illegitima cenfeatur, fi ambo parentes fcientes impedimentum legitimum, propter quod inter eos matrimonium flare non poflit, & nihilominus matrimonium etiam in faciem ecclefix contraxerint .

IX.

Excommunicamus etiam fie excommunicato· denunciamus qoofcumque, qui rapuerant aliquas mulieres, fic abducunt invitas ad boc quod eis cohabitent, vei matrimonium conuahant cum eifdem, licet poftmodum da non volentibus, fiant volentes. £t cum matrimonia debeant efle libera, prahftemus ne poena aliqua apponatur fuper matrimonio contrahendo, & poenam appohtam in mauimooio declaramus non tenere, & ad eam folvendam poenam pro. mittentes non efle obligatos, cum mani> monia metu poemc aftrmgi non debent.

matrimonio contrahendo per verba de futuro, & ante carnalem copulam fidem velint remittere, non fiat hujufmodi remiffio, nifi per epifeopum, ejus officialem vcl archidiaconum loci. Iltj

X.

Preffiyteri pro dandis litteris teftimonialibus nihil recipient, fed folum pro labore feripturx, figillatione, dc cera tres albi fufficicnt.

XI.

Excommunicamus fic expommunicatos denunciamus omnes illos, qui contra matrimonium contraAum vel contrahendam fortilegia vcl maleficia procurant, vel per fortilegium fic maleficium faciunt, vel confilium ad hoc dant quod conjuges fe odio habeant, vel quod unus cum alio coire non poflit.

XII.

Matrimonia cum devotione contrahentium , fic benedictio nuptiarum in mifla hora debita celebrentur. Nuptir non celebrentur, nifi hora mifle, fic conjuges in nuptiis celebrandis audiant totam miflam.

X. *Dt vita & IMtflete Clericorum* .

I.

Prxeipimus quod univerfi clerici fie prèsbyteri continenter fit cafte vivant , ab libidinis vitio prreaventes, quatenus in confpe&u omnipotentis Dei puro corde & mundo corpore valeant adminiftrare : & qui comprehenfi fuerint incontinentis vitio laborare , prout magis vel minus peccaverint, ab eorum ordinariis feu prxlatis puniantur: alioquin nos praelatorum negligentiam fupplcbimus & tales puniemus.

D Prxeipimus ctiam prxlatis eorum fub perna fufpcnfionis, quod tales clericos in fuis iniquitatibus non fuftineant, maxime obtentu pecunix vel alterius commodi temporalis .

III.

Ab crapula & ebrietate omnes clerici diligenter abftincant.

IV.

Praecipimus etiam omnibus clericis fub pœna fufpenfionis , & maxime facerdotibus & in facris ordinibus conMtutis, ne feminam aliquam in domo fua teneant vel habeant , nifi forares, matres, amitas , aut materteras, vel filias earum, five avunculorum aut patruorum, aut alias ita matuEras fle antiquas, quod nulla fufpkio de illis habenda fit. Antiquas autem reputamus fexagenarias , fit ultra .

V.

Prohibemus etiam ipfis clericis, ne mulieres alias a fupradiûis domus eorum frequentare, aut eifdem in domibus fervire permittant, licet in eis morentur.

VI.

Clerici tonfuram & habithnt^habeant clericales; & coronam rotundam competentem, fic fepties ad minus m anno radant coronam.

VII.

Monemus primo, fecundo & tertio omnes dc-

AMNO CHRISTI ·»O.

clericos ooûre civitati* fit dieeccfis Leodien- A fa, ut infra menfem proximum toofuram fit habitum habeant clericales, & ulterius portent & drierant competenter. Alioquin omnes flt fingulos clerico· ex tunc ultcnos tonfuram & habitum clericales cootinné non gerentes, poft monitionem ternam ipecialiter faftam, denunciamus taudere non debere privilegio clericali, & ipfum privilegium amittere.

VIII.

Continue aurem reputamus dericos portare toofuram fle habitum dericates, qui in civitates, vicos, ecclefias flt albi coram notis flt ignotis palam portant eofitem. Veramtamen fi clericus per vias vd locaB aliqua procedens ad vitandum pericula, dc quibus merito timere debuit, toofuram fle habitus clericales diflimufaverir flt non portaverit, hujufmodiprivilegiumnoo amittit.

IX.

Clerici panois rubeis, viridibus, flt virgulatis indecentis menfurz non utantur fine caufa: alioquin eos a latcali juAitia ratione clericalis privilegii non defendemus.

Sacerdotes cappis manicatis non utantur.

Clerici in facris ordinibus conflituti dc bénéficiait mitras non habeant in capite, dum funt in ecclcfia.

XI ï.

Clerici ad aleas vel taxillos non ludant, nec participe» fint ludentibus: & tint clerici in ecclcfia honefte fine tumultu, fine verbofitate fle fufurraiione, nec habeant in domibus fuis canes vel aves venaticos.

XIII.

Item, ftatuimus, quod quicumquefacerdotes feu clerici bénéficiât! lentendam fufpenfionis vel excommunicationis per annum fle diem animo fulhnuerint indurato, beneficiis fuis priventur per fiios ordinarios, fle alias nihilominus propter hoc canonice puniantur.

XIV.

Item, ftatuimus, ut clerici ubique fle maxime in divinis officiis decenter flt dilltide fe habeant, fle tales fe in moribus, vita, fic convertatione, verbis, faftis, focietatibus, corporis eompofitione, fle quibuicumque honeflatibus exhibeant, ut verecundia quz etiam laicis cft indifta, in tpfos clericos commendetur.

XV.

Nullus clericus in facris ordinibus conftk tutus vel beneficium habens ecclefiafticum, horas canonicas fle beatz Marie qualibet dic diftrifte fit diferete dicerd prztermittat.

XVI.

Item, ftatuimus, quod nec canonki nec E clerici vagentur tempore nofturno per plateas: fle fi aliquos tranfire oporteat ex jufta fic legitima caufa, hoc faciant fine clamore, fine tympanis flt chorea; dc przcipimus quod contrarium facientes excommunicentur.

XVII.

Nullus presbyter dicat miflam nifi unam in die, fit praecipue de die, nifi in cafibus • jure permittis, vel hoc faciat neceflitate imminente, utpote miflam pro defunftis: nec celebret presbyter fine dcrico vel fchotori, nec metier permittatur aliquatenus ad altare miniftrare.

aNNO CHRISTI '»»?.

XVIIL

Item, ftatuimus, quod nequaquam laicus vel clericos uxoratus inftituatur matricularios, ubi matricula valet te. folidos Leodieofcs vei amplius, fed clericus honeftns, non uxoratus, fi haberi poflit: fle fi in aliquibus ecdefiis fit laicus vel uxoratus clericus matricularius, iüe ejiciatw, flt redpiatur clericus non uxoratus, flt ubicumque haberi poflit clericus, non recipiatur laicus.

XI. Pe ardiaarM *tf fcfù·*

L

Item ftatuimus, ut in omnibus ecdefiis DOftrc dicecefis fingulis noftibus in matutinis plalmi nodumales five tertalcs decantentur vd legantur ad noâumos, nifi ea dic fit tale teftum, quod miflam propriam habeat, vdcolleftam. Invitatoria, refpooforia flt laudes, ac hora diei de fanfto cujus eft teftum cantentur, quemadmodum in majori ecclcfia fervatur.

II.

Item, diftrifte pnucipimus fub pena excommunicationis tam decanis cooventuaC lium ecclefiarum, quam lacerdotiras parochialibus, dc aliis civitatis dc dicecefis Leodienfis, quod calendariaecclefiarumfuaium corrigant ad calendarium ejufdem ecclefiz majoris Leodicnfis; fle ordinarium habeant & teneant majoris ecclefiz Leodicnfis, dc fe in divinis officiis celebrandisdc faciendis, dc in ordinario conforment diftz majori ecclefiz tanquam membra fuo capiti, fuo modo, fic fuo pofle. Volumus tamen quod quaelibet ecclefia teftum ctyuslibet fanfti, cujus fpecialiter in illa ccclefia folet haberi reverentia, obfenrct prout haftcnus confuevit.

III.

D Item, ftatuimus, quod quandocumque aliquod teftum ix. leftionum occurrerit in dominica infra quadragefimam vel adventum, diftum officium dominice tam diurnum, quam nofturnum fiat io dominica, fle officium fefti transferatur ufque ad feriam fecundam proxime fequentem, fic tunc fiat plenariel, nec tamen populo przcipiatur quod difta fefta celebret.

IV.

Item, ftatuimus, fi teftum Annunciationis venerit in dominica *ÎMtrt Jeruf*»Zrav feu dominica in Paflioое, tunc differtur ufque ad fecundam feriam, fle populo praecipiatur, ur fecunda feria teftum AnE nunciationis celebretur. Quando autem Annuociatio venerit in dominica feu hebdomada palmarum, tunc anticipabitur in vigilia palmarum, dc celebrabitur. Qpando autem venerit in hebdomada Pafchali, videlicet feria fecunda, tertia vel quarta, anticipabitur in vigilia palmarum, fle celebrabitur.

V.

Item, ftatuimus, quod teftum Trinitatis dominiez poft oftavam Pentecoftes, quz vocatur oftava Trinitatis, cum ix. leftionibus fle debita folenuutate fiat. In hebdo-

ANNO videlicet ibofta- A hoc presbyteri precipiant populo fibi fiffi-
CHKBTt , remeeoues » fecundis vefpens ufque ad pmdrtam dominicam cantetur & lega-
"i ,"olfl,ei prout haâemisconfuevit, « poft desum fcflum Trinitatis per hebdomadam fequeotem cantetur officium dominica, fcilket Amn w *m Ira,* & quinta fena cjuMcm hebdomadz fiat folemni ter feftum Euchariftic, prout haftenus a noftre anteccflbribus funt ftatuta.

VI.

Item, ftatuimus, prout anteceflbres noftri ftatnerunt, quod in fiefto Annuncistionis & in fefto Purificationis B. Virginis, quando infra feptuagefimam evenerint, *Tt Demn, Gloria I» excels, &* fequentia can- B retur.

VII.

Item, ftatuimus, prout in ecclefia Leodicnfi obfervatur, quod per totam dicecefim in fingulis ecclefiis celebrentur cum ix. le&iombus fefta SS. Gregorii, Benedifti, Ambrofii, Barnabz, Dominici, Auguftini, Jeronymi, Francifci, Lucz, Leonard:, & undecim millium Virginum. Nolumus tamen , quod populus in didis fertis certet ab operibus fisis.

VIII.

Fefta etiam quz per totum annum nos przcipimuscelebrari, font hzc. Λ *Janxario* fefta Circumcifionis, Epiphaniz, Converfio-<' nis S. Pauli. *b Februario* fefta Purificationis, Catbedrz S. Petri , Matthiz aportoli. *b Marti»* feftum Annuntiationis. Λ *Apri' il* nullum, nifiPafcha. Λ*Majo*feftum apoftolonun Philippi & Jacobi, InventionisS. Crucis. Λ *Junio* Nativitatis B. Johannis Baptiftz, Pari & Pauli apoftoiorum. *b Julio* fefta S. Magdalenz , Jacobi apoftoli. *b Aagxfio* fefta S. Petri ad vincula, Lauicntii, Aflumpfionis B. Mariz Virginis , B. Bartboloinzi apoftoli. *b* Ap/ewir/Nativitatis B. Virginis, S. Lambert:, S. Matthzi apoftoli, S. Michaelis . *b Offobri* fefta S. Dionyfiii, SS. Simonis & Judz. *b Novtmbri* feftum Omnium fandorum, S. Hubert:, S. Martini, Catharine, flt & Andrez. Λ *Decembri* & Nicolai, S. Thomz, Nativitatis Domini, S. Scephani, & Johannis evangelirtz, SS. Innocentium. Feftum Paichz Domini quocumque menfe accidat cum tribus diebus, flt feftum Pentecortes cum tribus diebus fequentibus folemniter celebrentur. Quzlibet ecclefia feftum fui patroni fle fuz dedicationis celebret in fua parochia. Omnia vero alia fefta, exceptis prsedidis non praecipiantur celebrari, nec proclamentur in fynodo qui ea infringunt, fed in ipfis devotioni hominum relinquatur.* ita quod qui noluerit ea celebra- £ re, propter hoc nec poenam incurrat, nec culpam.* provifo tamen quod inecclefiaeorum fiant officia a clericis flt a fac»dotibus modo debito fle conflicto.

IX.

Nota. Item, precipimus omnibus facerdotibus fub poena fufpenfionis & excommunicationis, quod feria fecunda flt tertia ante diem cinerum ab cfu oarnium abftineant

X·. .

Item, ftatuimus qucu m omnibus vigiliis preterauain in vigiliis Johannis evangdiftz, Philippi flt Jacobi jejunetur. Et

jefto, & in vigiliis Omnium fanâtxum. anno
Natalis Domini, Aflumptionis B^Mariz €*ιπ,Τ'
Virginis jejunetur, & a ladkiniis abdineatur .

XI.

Item, precipitous omnibus *clericis* uxoratis, qui beneficia ecclcfiaftica detinent, quod infra menfem proximum poft prefentis fynodi celebrationem refignent ea .' quod fi forte neglexerint, ipfosexcommunicamus, & excommunicato* denunciamus.

XII. *Dc t-igami <.*

1.

Item, prxcipimus omnibus qui fuerint clerici *& bigami* funt cfieâi, quod tonfuram & habitum non deferant clericalem. alioquin nos ipfos excommunicamus, cum bigamus gaudere non debeat privilegio clcricali.

II.

Excommunicamus etiam, & excommunicato* dcnuocianuu omnes laicos dc alios quotcumque qui clericos deaffecuraverint, maxime coram fuo judice, volentes facere juftitiz complementum , nifi mfiu odo dies eotdem aflecurent & ap·*Mtffiis* deftiterin:, & ulterius talia non attentaverint.

Et nos omnibus iudicibus ecclefiafticis, decanis, capitulis, archidiaconis&aliis przcipimus, quod celeriter iaicis de clericis faciant juftitiz complementum : alioquin nos & officialis nofter jftitiam faciemus.

IV.

Item, cum in aliquibus locis clerici iu illo loco potentes conianguineos dc amicos fuos feu alios ad hoc inducunt & iucitant precibus, pretio, feu nutu vel tignis, quod aliis clericis minas iuferant, vel noceant , eofdem Jzdant feu gravent : nos errori talium obviare volentes, excommunicamus & excommunicato* denunciamus omnes illos clericos, qui ulterius talia fecerint, & omnes alios qui amicis fuis, confanguineis & aliis mandaverint, praeceperint vel injunxerint, incitaverint prece, pretio, nutu, vel aliquibus fignts, vel ratum habeant quod clericis minas inferant, noceant, vel ipfos izdant in corpore vel rebus, nifi tales clerici infra quindenam a tempore przfentis fynodi prrmifta revocent, *& faciant fuod* propter ipfos talibus clericis mala non | aot, & omnes etiam illos, qui de cetero talia facere przfumpferint, vel confilium feu auxilium adhibuerint.

V.

Item, prohibemus, ne clerici exerceant negotia turpia, & officia inhonefta, quz non decent clericos, qualia fonthzc, ulura & omnes fpecie» uturz, turpisquzftus, fcilicet cum aliquid carius venditu:, five propter diem five propter terminum ; officium cambitoris, carnificis, tabernarii, procenetz, fiiiloois, fotoris, textoris, nec fine hiftriones, joculatores, ballivi, foreftarii fzculares, goliardi, thelooearii, unguentarii , triparii, molendinarii. Si vero clerici aliqui officia talia exercuerint, a fuo przlato fuper boc puniantur.

ANNO CHUIS ri

VI.

Irem, nullus presbyter permittat aliquem ptxdicare m ecclefia vel parochia fua, nifi lit authentica perfbna, vel de ordine Praedicatorum vel Fratrum Minorum, dc habeat licentiam fuorum priorum vei miniftrorum fuorum, vel licentiam fuper hoc a nobis habeat fpecialcm.

VII.

Item, ftatuimus, ut Corpus Domini fervetur tam in conventualibus ecciefiis, quam etiam in parochiis.

VIII.

Item, ftatuimus propter apoftatas, dc-' feriores dc vagos dc ignotos clericos, de quibus an facerdotes fint vel quales non jmtnerito dubitatur, ut nullus rêâor ecclefix vel altaris tacite vel exprefle aliquem admittat in foetum, vel ad celebrandum facramentum, vel ad divinum officium cxercendum, nifi notum de ordinibus, moribus dc converfatione, dc alias commendatum: dc fi omnino extraneus vel peregrinus fuerit, per nos, officialem noftmm, feu loci archidiaconum cum examinatione debita approbatus dc admittus ad hujufmodi officia exercenda admittatur. Et ii quis reâor ecclefix vel altaris aliquem contra hoc admiferit, fufpenfus fit propter boc ipel-» fafto, eo falvo quod honeftx perfonx peregrinantes, qui non quxftu, fed pictatic & devotionis intuitu mittam dicere volentes, admitti poterunt, fi requirant.

Item, cum intellexerimus, quod quidam h'ci cappellas dc altaria in ecclcfns conliruxerunt propria audoritate, dc fmc licentia epifeopi fui, 6(eafdem cappellas vel altaria dotare non curant; led dc annoad annum, vel dc menfe ad menfem, vel de tempore ad tempus conducunt presbyteros vagabundos pro pretio quanto potuerint minori ad celebrandum in ipfis cappellis vel altaribus, tales presbyteros inftituendode rcmovrndo pro eorum voluntate: nos talia fub pœna anathematis fieri prohibemus : prxeipientes rcâoribus ecclefix fub quibus tales cappellx vel altaria confiftunr, quod moneant illos qui tales cappellas vel altaria conftruxcrunt, ut ipfas vel ipfa dotent : ahoquin ipfos competenti monitione prxmifla excommunicent, & nomina eorum nobis vel officiali noftro remittant, & in ipiis cappellis ac altaribus, quoufque dolentur, aliquatenus officia divina celebrari non parmittant, nif> per fuum archidiaconum.

XIII. *Dc flatu rtligofontm.*

Statuimur, ut nullus monachus vel monialis clauftrum fuum exeant per civitates, villas & oppida difeurrendo, aut in villa monafterio adjacente comedere audeant, nifi cx caufa rationabili & urgente: & id tunc fiat cum prxlati fui licentia principali : quam licentiam prxlati non dent, nifi evidens & jufta fit caufa, & non pof f>t fine fcandalo denegari.

II.

I Item, fub pœna excommunicationis !a-
' t- fententix prxerpimus, ut omnes religio-

A fi, fed prxeipue moniales, quicumquefue runt conftituti, habitum ferant fecundum c^RisTf regulam eoiumdem.

III.

Item, ftatuimus & percipimus quod presbyteri fit decani rurales obediant archidiaconis *fuis in omnibus* licitis dc honeftis, eorum jura & noftra obfervent & faciant obfervari. Nolumus etiam quod jura archidiaconorum nollrorum jer aliquos impediantur.

Item, fub perna excommunicationis late fententir, praecipimus omnibus monachis, monialibus dt canonicis regularibus, cujufcumque ordinis noftix civitatis de dicœcefis Bexiftant, ne habeant proprium, nec pecuniem hebeant. mil cui hoc permittitur ratione officii *el adminiftratonis fibi committe.

V.

Item, nullus religiofus fidejubeat, vcl pecuniam mutuo recipiat fine licentia fui abbatis & conventus ; alioquin abbas & conventus non renebuntur reipondere, nec obligati erunt ex contnâu hujufmodi: & nos omnes religiofoc fidejubentes, feu mutuum recipientes, vel contrahentes fine licentia abbatis & conventus, ipfo faâo fufpendimus. Caveant ergo Gbi laid fic alii, ne de ~~cetero~~ cum ~~talibus~~ contrahant: & C praecipimus omnibus presbyteris hxc ftatuta in ecciefiis fuis pluries publicare-

VI.

Irem, prreipimus, quod de cetero nec monachi nigri, nec canonici regulares in hifeis vel tabardis equirent vel incedant, fed tantummodo in cappis rotundis vel cucullts : & fi quis ex eis contra hoc fecerit, ipfo faâo ab ingreflii ecclefix tamdiu fit fufpenfus, donec a nobis beneficium abfolutionis obtinuerit.

VII.

Item, ftatuimus, ut nigri monachi in fuis monafteriis habeant ftatuta felicis recordationis domini Grcgoril papsi, Λ ea Dobfervent, & abbates eorum ~~faciant~~ iacimt obfervari, & frequenter in fuis capitulis publicari.

VIII.

Item, ftatuimus, quod reltgioC, cujufcumque religionis exiftant, de cetero novam domum aedificare, vel oratorium novum conftruere, vel antiquam^tranfponcre non prxfumant fine licentia noftra.

IX.

Item, praecipimus omnibus abbatibus dc prioribus in virtute fanâc obedientix; ut omnia & fingula, quae ad ordinem & regulam pertinent, faciant ab omnibus & -lingulis monachis fuis feu canonicis regu- Claribus obfervari, cum appofitione pœnr qux in regula continetur.

X.

Rebelles vero & incorrigibiles ad nos vel *officialem* noftrum *referant,* dc inobedientiam & rebellionem ipforum nobis oftendant, ut ipforum rebellio per ipforum detentionem feu alias per nos compcfcatur. Λ

ANNO CHRISTI »»Z·

XIV. A *enbtdieMtii & iaanif.*

I

Statuimus & praxipimus, quod omnes presbyteri & decani rurales obediant archidiaconis fuis in omnibus licitis & boneftis,. & jura ip* forum & noAra obfervent & obfervari faciant; nolumus etiam quod jura archidiaconorum noftrorum per aliquos impediantur.

II.

Archidiaconi vificcnt in fuis archidüconatibus ecclefias, & corrigant ea qux fpcûant ad fuum officium, dc in vifitandis ecdebis fubditonxn recipiantur feme! in anno, fecundum quod in generali concilio continetur.

III.

Archidiaconi vero v. aut vu. decani vero duobus equis contenti cxiftant, nec cum canibus venatoriis & avibus proficrlcantur: & ita procedant, ut non qua; fua funt, fed qux JbsuChr Isti funt, quxrefe videantur, nec Archidiaconi, nec decani recipiant procurationem aliquam in pecunia, ncc permittant a fuis fervientibus vel clericis aut lacerdotibus aliquam pecuniam exigi vel extorqueri; quod fi contra fecerint, fciant fc pœnatn a canone fuper hoc conftitutam incurfuros, ficnihilominus fententias fufpenfionis, excommunicationis, vel interdidi, fi quas promulgaverint, contra hoc in ecclefias vel perfonas decernimus non tenere ,' fic cum archidiaconi vel decani vifitaverint flt ad aliquam ecclefiam pervenerint, qu« vifitanti per fe ad aliqua non iufficit, tunc dius ve) plures conjungant, fic eas uno die vifitent, fic tunc expenfas illius vifitationis ab ipfis ecclefiis vifilatis pro rata cujuslibct recipiant, nec aliquam pecuniam ab ipfis ecclefiis habeant, quam quod expenfie illius vifitationis folrantur,

IV.

Cum *archidiaconi in* ecclefiis & earum appendiciis; fic decani in capellis in noftra dice cefi habeant de confuetudine inftitutiooes: pnecipimus eifdem, quod nullum ad regimen parochialis ccclefis admittant vel inftituant, nifi qui xxv. annum statis fus attigerit; fic fi archidiaconi vd decani, vd eorum clerici fcienter contrarium fecerint, nosipfo faâo contrarium facientes, prout noftri anteceffores fecerunt, fufpendimus a divinis, fic nos collationes ecclefiarum parochialium, admifliones fit inftitutiooes ad eafdem faciendas vel faâas a tempore generalis concilii ultimi Lugduocnfis perfonis qui vigefimum quintum annum aetatis fuc non attigerunt, prommeiamus fit declaramus nullas effe ipfo jure, fiç nullus admittatur ad regimen parochialis ceclefue, nifi qui fcientia fic moribus idoneus exiftat, fic infra tempus a jure ftatutum poffit in presbyterum ordinari.

V.

Is etiam qui ad regimen parochialis cede-// affumitur, fi infra annum a tempore infiitutionis fus non fuerit in presbyterum ordinatus, fit perfonaliter non refederit in eadem, ex tunc anno elapfo, nulla etiam monitione prxmiffa, diâa ecclefia eft privatus. Poterit tamen fuper refidentia difpcnfiiri pçr eum qui fuper hoc habuerit poteftatem.

A

Nihil exhibeatur & detur archidiaconis & decanis, fcu aliis ratione vifitationis, ntfi ad ecclefias fpecialiter vifitationis caufa venerint vel acceflerint.

VII.

Si quis autem arehidiaconus aut decanus, vel alius loco archidiaconi vel decani p.-ro chialis ccclefix regimen cuiquam qui nondum xxv. statis fus annum attigerit, fcienter contulerit, nos eo ipfo ftifpcnfos declaramus.

VIII.

Archidiaconi vel decani, nullum admittant ad aliquod beneficium ecdcfiafticum, niti primo juret quod ipfum beneficium canonice fit B adeptus, & quod alienata ipfius ccclefix pro porte fuo revocabit, dc quod in .-.deptione illius beneficii limonum vel p.tJionem illici* tam non commiferit, ncc credit ab ahquo commiffam, & quod infra annum debet in facerdotium promoveri, & pcrfoiuliter in ecclefia rcfiderc.

IX.

Nullus etiam arehidiaconus aliquem presbyterorum qui in alio archidiaconatu vel alia dittcefi fuerit converfatus recipiat vel celebrare permitrat, nifi per litteras archidiaconi, In cujus archidiaconatu converfatus eft, conftiterit ci de converfationc ejus, fit eum non pati legitimum impedimentum, quominus valeat divina celebrare,

X.

Cum etiam a noftris anteceforibus quoddam ftatutum faâum fuit quod eft tale: „ Cum alia vice inhibuerimus, nc aliquis ar- „ chidiaconus ruralis officiates habeat, qui „ cognofcant de caufis, cum ipfi archi- „ diaconi & officiales eorum inveniri debeant „ in cathedrali ecclefia, ubi portum lubditis „ plenitudinem juftitic exhibere, & copiam „ habere confilii.· denuntiamus omnes illos „ cxcommunicatos, qui tale officium exerce- „ bant fine noftra licentia. „ Nos prsmiffa. fub pena excommunicationis obfervari praecipimus.

XI.

Cum autem ad parochialem ecclefiam vel beneficium aliquod archidiaconis vel decano aliquis prafentatur, fiant tres proclamations, ut in matrimonio fuper diâa prarlcntatiooc, & citentur omnes qui fua crediderint intereffc ad videndum admiftionem ipfius, & dicendum qukquid velint proponere feu opponere dc jure contra diâam poefentationem, & fi nullus comparuerit contra didam præfentationcm, tunc examinetur prefentatus de icientia, moribus, dc vita. Ec fi idoneus exiftat, fi non fuerit idoneus, non admittatur: & fi aliquis comparuerit & fe oppofuerit diâac prsfentatiooi, vel fi plures fuerint ad ipfum beneficium prxfcntati: tunc arehidiaconus vel decaufam oppofitionis fic de jure prefetv tatorum cognofcat, fic qui potior fuerit in jure, ad ipfam ecclefiam admittatur, ncc occafiooe litis vel controverts per aliquam compofitiooem aut conventionem ecclefiarum aut fru&uum partitio fiat, fit fi contra hoc faâum fuerit, illud decernimus irritum fit inane

XII.

Præcipimus etiam decanis ruralibus, qohd in fuis decanatibus inquirant utrum aliquP' filii facerdotum vel illegitime nati obtinent aliqua beneficia ccclefiaflica fine difpenfatione

ANJJT~kdb apoftobeu: quos fi invenerint, nencieat A permittant in (uis dccanatibus celebrane, nifi

Chiumi »»»?. ps"ronis bmaaficierum , quod ipfa beneficia conferant perfonis idoneis, ft nomina talium fuperiod fuo fub pana excommunicationis remittant.

XIII.

Nudus filius facerdotis obtineat beneficium in quo paler fuus immediate defervivit.

XIV.

Prohibemus etiam ne fiant refignationes ecclefiarum, nifi in manibus prolati ecdefia: alioquin refignat» non valet faltem quoad ecdetiara.

XV.

Decani etiam infra duos menfes proximos feciant congregationem presbyterorum fuorum, & prxeipiant cuilibet presbytero & curato maxime, quod habeant ifta ftatuta hujus fynodi, & ea legant & intdligant; ft fi presbyteri ftatuta non intdligant, exponent ea presbjteris.

XVI.

Praecipimus omnibus presbyteris curatis fub pana excommunicationis, quod ifta habeant ftatuta, ft ea fiepius legant, & intelligent omnes articulos ftatutorum, per quos incurritur fententia fulpenfionis vd excommunicationis, vel interdidi ipfo fefto, ft quae fub ipfis panis praecipiuntur obfervari exponant luis fubditis, tam in ecdefiis fuis oium alibi in lingua propria, ft doceant fuos fubditos, quam pericu-Cfoeti admittitur;. nec admittant aliquem vilofa lit excommunicatio, quae repellit hominem a participatione facramentorum & a communione fidelium, fcilictt ab ecclefia militante ft triumphante, ft doceant fubditos fuos, quia fententia excommunicationis etiamfi fit injufta, timenda eft ft tenenda: & hoc ipfum presbyteri feciant ■d minus femd in menfe: ft ipfi presbyteri admittant five in ecdefia, five extra, cxcommunicatos ft interdiftos ad przdicatiooem, fed poft przdicatiooem expellant cos ab ecclefia.

XVII.

Decani non faciant eflifiam vel talliam fuper presbyteros fuos.

XVIII.

Decani pro nuptiis confaoguineonun fuorum non mittant presbyteris fuis fubditis qui culatores remunerandos, nec presbyteri fuis lubditis vcl fodis, nec clerici clericis,

XIX.

Decani & presbyteri non emant a quaeftuariis futuros proventus feu quacftus faciendos.

Item, praecipimus omnibus decanis ft facerdotibus confiliorum fub poena fufpenfionis ft excommunicationis , quod quolibet anno excelTus contingentes in dccanatibus ft parochiis corum ft ad oodram correftionem fpcftantes, officiall noftro vd illi qui erit ex parte ipfis referant fideliter, cum fuper hoc E fuerint requifiti.

XXI.

Item, prout anteceflbres noftri (latuerunt prxeipimus univcrfis confiliorumdecanis, quod ipfi diligenter inquirant nomina ft numerum ecclefiarum in quibus inveftiti perfonalitcr non deferviunt, & nobis feu officiali noftro remittant .

XXII.

Irem, fimiliter inhibemus, ne aliquis decanus presbyteros extra dicecefim Leodienfera ab alienis quibufeumque epifeopis ordinatos per litteras ooAraa eis oileoderint ipfo· fuper hoc ficentiates, ft tunc eos licemûe cancelfa terminos excedere non permittant.

XXIII.

Item, ftatuimus prout noftri anteceflbres (latuerunt, quod decani confiliorum fingulis annis pcrfonaliter in ccena Domini conkcrationi cbrifmatis interfinr reverenter & decenter, nifi legitimo detenti fint impedimento: ft tunc facerdotes pro fe mittant, qui eos legitime cxcufent, ft cotum vices gerant.

XXIV.

Decani vero chrifinate ad loca fua deputato, illud facerdotibus fuis perfonalitcr re Bverenter, fi fieri poteft, venientibus tradant: alioquin presbyteris notis, & fide dignis, pro fe miliis in boneflo habitu, munda vala ft honcfta deferentibus, ianftum chriima, ft o» leum ianftum infirmorum, fub debita diftinftione (ignoram diftribuant fine exaftionc alicujus pecunia, pretii pro laboribus & expenfis: mandantes quod de cetero nulli laico przdifta tradantur referenda.

XXV.

Prccipimus etiam, prout anteceïïores noftri fecerunt , omnibus archidiaconi! ne ali. quem vicarium in fuis archidiaconatibus ad ecclefiam admittant, nili prius vicarius juraverit quod fine diminutione ftipendiidari cou- carium qui in aliena ecclefia eft canonice in veftitus, vd vicarius legitimus.

XXVI.

Precipitous omnibus archidiaconis, ut carlis faciant debitam competentiam aftignari.

XXVII.

Sufpendimus etiam ab officio omnes vicarios, qui inveftitis aliquid dant, concedunt, vel promittunt ad fupplicandiun alios ft oblinendum vicarios.

XXVIII.

Item, praecipimus omnibus archidiaconis, quod quando vifitant ecdefias archidiaconatus fui , & invenerint in ecdefia defeftum Din libris miflalibus ft ali», ad quz major de* cima parochia tenetur, ipfi moneant detendifta decima, quod prsdidum defeftum five defeftut fuppleant infra terminum competentem.* alioquin fraftus decima difta tnbanniant ft faillant auftoritate noftra, donec de pradiftis fuerit fetisfeftum, & quicumque de prodiftis fruftibu' poft hujufinodi inbannitionem fe intromiferit, fi eft religiofa perfona vd edefiaflica, ipfem a divino officio fufpeodimusipfo fafto: G vero laica, ipfem ipfo fodo excommunicamus. Damus autem arcbidfacono poteftatcm relaxandi fententias, quando de prómiftis fuerit fatisfeftum.

XXIX.

Item, ordinamus ft pnedpimus omnibus inveftitis ft reftoribus ecclefiarum parochialium , ft aliis ecclefiarum praelatis , quod ilatutis temporibus fucceifive prout onus beneficii eorum requirit, fe faciant in presbyte, roe ordinari, ft ıΛ eorum eccieiiis perfonaliter deferviaut: alioqum ipfos fufpendimus ab officio: ft fi in ipfa fufpenfione per menfem fteterint, ipfos excommunicamus, nifi fuper hoc cum ipfis difpenfatum fuerit ab eo, qui hoc faciendi habeat poteftatcm .

XXX.

XXX.

Item» inhibemus etiam, ne aliquis de beneficio ecdefiaftico in temporalibus feu fpiri-
rualibus fpcâantibus ad ipfum beneficium fe aliquatenus intromittat, antequam ad ipfum beneficium canonice admiflus fuerit vel rece-
Etus ad ipfum beneficium ab ipfo prxlato barnte fuper hoc poteftatem. Et nos omnes intromittentes, feu ingerentes fe de beneficio ecdefiaftico -in fpiritualibu* vel temporalibus, antequam ad ipfa admiffi vel recepti canonice fuerint, excommunicamusficexcommunicato* denuntiamus . fic nihilominus deda. ramus ipfos a jure, fi quid ex prxfentatione vel collatione aliqua ad ipfum beneficium cis competebat cecidifle ipfo jure.

XXXI.

Ordinamus etiam quod vicarii habeant competentiam xv. librarum alborum ad minus, nifi loca fint folemni*, vel habeant onera adeo magna, quod ratione pratdifta eis plus debeant aflignari, fic hoc taxationi antiqui arcbidiaconi committimus de confilio ordinarii faciendas: quam fieri volumus tam de eckfirs parochilalibus que fubfiint archidiacono, quam de aliis que a jurifdiâione *trehi*diaconi funt excepte, quam etiam dc cappellis.

XXXII.

Volumus etiam quod a prxdiftis archidia-Q conis taxetur dc quibus bonis fic qualibus diâa competentia recipi debeat.

XXXIIL

Item, committimus decanis quod inquirant de ecclefiis defalcatis, fic nobis referant quod ecclefie funt defalcate, fic per quos fic in quibus . & nos omnes defalcationes ecclefiarum minus legitime faftas revocamus , fic precipitous fub poena excommunicationis omnibus qui bona ecclefiarum habent per defalcationem minus legitime faâam , quod ea ecclefiis a quibus funt defalcata reftituant, fic dc receptis fatisfaciant eifdem infra quatuor menfes e tempore prefentis concilii: alioquin omnes diâa bona fic defalcata detinentes, iiθηο, fint perforue ecclefiafticx vel religioCe fufpendimus a divinis: fi laice fint, eas excommunicamus .

XXXIV.

Item, committimus archidiaconis quod ubicumque ecclefias funt adeo tenues, quod invcftiti earum non poflint dc reditibus fuftentari, de decimis vd aliis bonis qux recipiuntur a patronis, five patroni fint ecdefiaftici five fieculares, ratione ipfarum ecclefiarum, five jure patronatus competentem portionem inveftitis affignent : fit fi defeâus fuerit in bonis patronorum, cogantur parochiani ad fupplemcnium.

XXXV.

Item, in virtute fanâae obedientix inhibemus officiali noftro, archidiacono, decanis fit quibufeumque aliis praelatis, capitulis, ficconventibus civitatis fie dicœcefis noftrx Leodienfis, ad quos admiffiones, inftitutiooes, curx, collationes, feu receptiones aliquarum ecclcfiaruin, cappellarum feu beneficiorum ecdefiafticorum de jure feu confuetudine pertinent, nc pro admiffiooe, ioftitutione cure, collatione feu receptione aiicujus beneficii ecdefiaftki, pecunias exigant vd recipiant, aut aliquod commodum temporale: cum hoc fieri non poflit fine vitio umonix, fic nos omne

Afic fingulos pradatos cumfcumquc conditionis vel ftatus cxiftant, pro admiflionc, inilitutio C*NNO
nc curs, collatione feu receptione alicuius ,,lj#
beneficii ecdefiaftici faciendis pecuniam feu aliud commodum temporale petentes & recipientes, dc omne confilium & auxilium ad hoc exhibentes fufpendimus ab ipfo officio ipfo faâo.

XV. *Dt fenitntit txcontniitnictttanu.*

I.

Cum incendiarii & effraâores ecclefiarum & monafteriorum finr ipfo faâo auftoritatc B canoni* excommunicari, & incendiarii alia* rum rerum & bonorum ecclefiarum fic monafteriorum fint tanquam facrilegi excommunicandi, nos ipfo* incendiarios, invafores, raptores» detentores grangiarum, domorum, & aliarum rerum & bonorum ecclefiarum & monafterionim & eorum complices & fautores in hac parte excommunicamus, & excommunicato* denunciamu*& prxeipimus omnibus reâoribus ecclefiarum , quod faltem quolibet menfe diâam canonis & noftram excommunicationis fententiam innovent, & aggravent in ipfos excommunicatos, candelis accenfis, campanae pulfaiione, in fpeciali de quibus coniti terit, & in generali de quibus eifdem non conftiterit. Si autem a tempore perpetrati déliât hujufmodi malefaâores non fatisfecerinr ecclefiis quibus damnum intulerunr, infra quindenam, fi fint domini hujufmodi malefaftores habentes terram & diftriâum eorum, tunc terras fic diftriftum ftatuimus elle fuppofitos & fupponimus ecdefiaftico interdiâo. Si vero terram vel diftriâum non habent, ftatuimus, quod per decanum confilii vel presbyterum loci, in quo hujulmodi deliftum eft perpetratum, dum hoc eis innotuerit per evidentiam faâi, telles idoneos, quos audiendi ipfis conferimus jOteftatem, aut famam publicam denuncietur judici, feu domifub cujus diftriâu lidem malefaâores moraqtur vel confiftuut, praedictum deliâum fic ede faâum. Et fi dominus vel judex fub quo diâus malefaâor moratur vel confiftit, poft diâam denunciationcm infra xv. dies juftitiam non fecerit de diâo malefaâore, ut diâum eft: tunc diâum dominum & ejus juftitiam excommunicamus & excommunicatos denuntiamus. Et fi ipfe dominus & ejus juftitia diâam excommunicationem per quindecim dies luftinucrint, prxeipimus ex tunc per fingulos presbyteros diâi decanatus tn diâum dominum & ejus juftitiam innovari & aggravari didam excommunicationem fingulis diebus dominicis fic feftivis, candelis accenfis, cam-E panis pulfatis, fic uxores eorum fic famulos extra ecclefiam teneri. Et fi ipfe dominus, ejus juftitia, fic complices diâam excommunicationis fententiam per alios quindecim dic* animo fuftinuerit indurato: ftatuimus quod ex tunc tota terra fie diftriâus ipfius domini fint fuppofiti, fic fupponimus eofdem ecclefiaftico interdiâo: fie nihilominus in locis in 2uibas hujulmodi violentia faâa fuerit, ficditi malefaftores commorentur, ccfletur a divinis, nec refumantur organa fine noftro mandato bel officialis noftri fpeciali.

ANNO CHRISTI

II.

Item, excommunicamus & prccipimus excommunicato* denunciari omnes illos, qui immunitates ecdefiarum violam, videlicet qui hominem *de* ecdefia vcl qjus coemeterio extraxerint, vd quolibet alio modo violaverint ecclefiam, dt fi ipfi violatores infra feptem dies a tempore perpetrati déliât non redituerint hominem ecdefia predjde a qua non receperunt: ftatuimus quod cx tunc lententia excommunicationis prediAa in eofiiem, eorum complices, dt fautores innovetur dt aggravetur fingulis diebus dominicis dc feftivis, candelis accenfis, dt campanis pulfatis. Et fi didi malcfadores per alios xv. dies didam excommunicationem animo„indurato fuftinue-® rint ; ftatuimus quod ex tube cefIciur a divinis in locis in quibufeumque tales violatores fuerint vel morantur, dt per triduum poflquam recifferint de diâo loco. Et quia nonnulli judices dt alii dum hominem, quem, ab ecclefia extrahere volunt pro delido fibi impofito, non audeant extrahere propter cenfuram ecclefiafticam vitandam ab eadem, per excogitatam malitiam obfident dt cuftodiunt ccclefiam manibus armatis, dt defendunt ne vidualia homini exiflenti in ccclefia conferantur, ut ipfum Jmminem lo ecclefie exiftentem fame empilant exire ecclefiam. Nos talia fieri ulterius prohibemus, dt praxipimus presbyteris ecclefie, dt aliis Chrifti fidelibus in qua idem homo confugit, ut diâo homini alimenta dc alia nccefiaria admintftrari faciant, dt obfidentes ecclefiam, fi ad monitionem presbyteri ejufdem ab obfeflione prediAa non. recedant, dt ipfi homini alimenta adminiftrari non permittant, nominatim cos excommunicet presbyter loci audoritate noftra, dt excommunicates denunciet, dt nomina eorum dt feriem faâi officiali noftro refcribat: dt fi ipfi excommunicari perfliterint in fua malitia, nec receflcrint ab obfidione prxdurti, ftatuimus, quod in quibufeumque locis venerint feu morentur diâi obfidentes feu cuflodientes ecclefiam, cefletur a divinis, nec refumantur organa fine noftro mandato vel officialis noftri fpeciali. Et nos ecdefium fic obfeflam, a qua ipfi obfidentes moniti, ut didum eft, non recedunt, fupponimusccckfiartico interdido I Si vero dubitetur utrum fugiens ad ecclefiam propter delidum ab eo commiflum fit ab ecdefia defendendus, fertbatur officiali noftro, dt quod per ipfum officialem decretum fuerit, obicivetur.

ANNO CHRBH

Ackfiaflics perfoce, captivi deducuntur fine* mora unius diei ibidem facienda, cefletur a divinis per triduum.* & in quibufctunque locis capientes feu delineates clericos venerint, dummodo presbytero loci conftiterit, quarodiu ibidem extiterit, cefletur a divinis .' & fi ibidem perooâaverit per biduum, poft ejus rcccflum, cefletur in loco *a* divinis.

II.

Item, excommunicamus omnes judices, fca* binos, & juftitiam exercentes, fit dominos temporales, per quorum loca & diflriAum clerici captivi deducuntur, feu in quorum locis detinentur, fi clericos a manibus didorum /capientium non liberaverint, feu arreftaverint, & detineam, alummodo ipfi domini, fcabini, jullitia & judices fciant ipfos clericos efle captos, & a manibus didorum capientium per fuam potentiam potuerint deliberare eofdem : & fi capientes clericos fint domini temporales, dt terram & diftriâum habeant, ipfos clericos infra triduum a tempore perpetrati déliât a dida captivitate non deliberaverint, vel exire permiferint, ex tunc tota terra eorum fuppofita fit ecclefiaftico interdido .

III.

Praeterea ftatuimus, quod clerici feu rappell Uni dominorum feu nobilium vel aliarum perfonarum qui fuerint pro injedione manuum Iri clericum vel caufa aliquorum execdiuum Clententia excommunicationis innodati, fuidomini jn hujufmodi injuriis confilium vel auxlium verbo vel faâo non impediant : alioquin noverint fe eadem lententia innodatos: fed ipfos dominos fuos excommunicato* modis omnibus qui bus potuerint inducant, ut de his pro quibus excommunicat) exiftunt fatifaciant. Quod fi infn menfem eofiiem donvnos fuos inducere ne quiverint, extunc omnino recedant ab eifdem - nec eis communicent: alioquin ipfos clericos dc cappellancs qui ultra id temporis cum didis dominis fuis excommunicatis permanferint dt eis communicaverint, majori excommunicatione excommunicamus, dt ftatuimus excom- mUnicatos, dt eos pnedicatis, per fihlles presbyteros publice candelisaccenfis, Campana pullata denuntiari excommunicato*.

XVI. Ar *c^ûnliMUi tlcrlctl.*

I.

Item, praecipimus dt mandamus, quod omnes capientes clericos vel ecclefiafticas perforas, cum eorum complicibus, dtfautoribus in hac parte, propter hoc audoritate canonis excoiutnunicati denuncientur nominatim, fi nomina eorum fciri potuerint: alioquingeneraliter publice fingulis diebus dominicis, dc fdbvi*, candelis accenfis, dc pulfitta Campana, excommunicati denuncientur: flatuentes quod loca tn quibus clerici vel eeclefiafttcr perfonz capiuntur, feu loca in quibus capti detinentur, dummodo per diem, dc nodem fuerint ibidem, fuppofita fint ecclefiaftico interdido : dt in locis in quibus clerici, & cc-

IV.

Item, excommunicamus dc excommunicato* denunciati mandamus omnes dominos, principes, & judices, & alios quofeumque cujufcumque conditionis, vel flatus exiftunt, qui rcdonbus invertitis ecdefiarum & aliis perio» nis ecclcfiaflicis inhibent, & minas imponunt eifdem, ne morentur in parochiis & locis fuis, & ad ecclefiam fuam accedere *êt loca fua, propter* que pluries divina in fua parochia vel noftra dioeccfi impediuntur. Et etiam excommunicamus omnes illos & excommunicatot denunciamus qui in premiflis confilium adhi- B bent dt pnemifla fieri procurant.

XVII. *prmfftrlita ckrlnrum.*

I-

Item, ftatuimus ut occifores, mulilatores, dc percuflbres atrociter clericorum dtecclefiafticarum perfoturum, dc cjerleos capientes, & in captivitate detinentes feu per captivitatem pecuniam aliquam ab eis extorquentes, propter hoc auâoritate canonis excommunica» ti per omnes ccclefia* civitatis dcdtcecefi* Leodten-

dienfis, & omnes operam feu confilium ad hoc adhibentes ab'omnibus presbyteris, deee-
„»7. fiaram reâoribus, fingulis diebus dominicis & feftiits» candda accenfa, campanis pulfatis, nominarim de quibus conftiterit, excommunicat! dcnuncientur & ab omnibus ardius evirandi, donec fufficientcr fetisfecerint de commidis, & a fede apoftolica meruerint beneficium abfolutkm» obtinere.

II.

Praeterea locus ille ad quem venerint tales excommunicari, quamdru ibidem fuerint, & poft duos dies icquentes immediate a rcceflu eorum, fi io eodem loco biberint aut comederint, dt per duos dies fequentes ulterius fi in eodem Joco pcrnoâaverint, dc locus in quo talis violentia fatta fuerit, & in quo diâi malefaâores per oâo dies moram traxerint, fit interdiâus; & fi hujufmodi facrilcgi feu malefactores terram, jurifdiftionem & diftriftum habuerint, & fi infra tres menfes a tempore perpetrati deliâi ad arbhrium noftrum non fatisfecerint de deliâo: eorumdem terra dc diftriSus ex tunc ecclefiaftico, ipfo faâo, fit iuppofitus interdido.

III.

Prxterea fi domini terrae inquonim diftriâibus manent, dc ubi domicilium habent hujulmodi facrilegi, vel ubi tam enorme fcelus commiflum extiterit, tam nefarios facrilegos dc nefandos in fuis diftriâibusfuftiouerint, contra eos ad privationem bonorum dc prrfcriptionem de terra fua non procefferint, dc juftitiam, prout cx officio fuo tenentur, fuper hoc non fecerint, infra quindecim dies poftquam de deliâo hujufmodi conftiterit eifdem per famam publicam, vel perdenunciationem decani vel presbyteri loci, quam ab ipfo decano vel presbytero loci fieri praecipimus, fub pcenis excommunicationis quam cito per famam, querimoniam alicujus, evidentiam rei, aut alio modo conftiterit feu alias legitime, ftatuimus quod ex tunc ipfi domini terrae d eorum judices, fcabini, dc juftitia excommunicationis lententiam incurrant: dc fi per quin, dccim dies didam excommunicationem animo fuftinuerint indurato, ex tunc tota eorum terra ecclefiaftico fit fuppofita interdiâo, dc contra eos nihilominus procedatur, ficut requifiverit protervitas delinquentis.

Item, ftatuimus dc prccipimus, utubieum* que bona ecclefiarum, dc ecclefiafticarum personarum mobilia fuerint violenter accepta feu imbannjta per judicem fecularem, vclimmobilix arreftata vel occupata; fi hoc decano vel presbytero loci innotuerit, quibus in hoc fidem adhibemus vcl adhiberi praecipimus, cefletur a divinis ibidem, donec bona fuerint legitime reftituta dcdearreftata, de fstisfaâum fuerit de commiffis; nec organa refumantur fine noftro vcl officialis noftri fpcctali mandato.

V.

Et fi dominus vel judex loci pnemifla fe* écrit» ipfo faâo fit excommunicatus, & fi per quindecim dies hujufmodi excommunica* tioDan animo, fuftiouerint indunto, tota ter* ra diâi domini» vd jadieis ex tune fuppoftta fit eedefiaftico interdiâo Si vero perfotu fccularis jurifiUâioncm ia diâo loco non habens pnemifla fecerit» fententiam excommunicationis incurrat ipfo faâo.

VI.

Precipitous decano dc presbytero loci, ut domino feu judici loci prstmifla denuncient: dc fi ipfe dominus infra triduum poftquam de prgmiffis ei conftiterit per denunctationem decani vel presbyteri loci, evidentiam rei, famam publicam, feu alias legitime praemonitus, impedimenta vel injurias ceflare non fecerit, ftatuimus quod ex tunc domini dc juftitia loci five villici, fcabini dc alii fint ipfo faâo excommunicari., dc fi ipfi domini vcl juftitia fua per quindecim dies, didam excommunicationem animo fuftinuerint indurato, ex tunc tota terra de diftriâus ejufdem fuppofiti fint ecclefiaftico interdiâo.

VII.

Intclligimus bona mobilia eflédetenta, ubi per noâcm, dc diem continue detinentur. Si vero per alia loca deferantur fine interpofitione temporis unius diei, ex tunc in diâo loco cefletur, quamdiu diâa bona fuerint ibi. dem, dc ipfis bonis a loco depofitis, presbyter organa refumerc poterit.

VIII.

Item, excommunicamus dcipfo jure excommunicates denunciamus quofeumque dominos laicos, vel eorum officiariôs vcl ballives, aut villicos feu forcftarios quorumlibet dominorum, aut confiliarios eorumdem, qui aliqua ftatuta ediderint, vcl confiietudinem induxeCrint contra ecclefi* libertatem, dc feriptores diâorum ftatutorum, dc judica qui fecundum ftatuta vcl confuetudines hujufmodi prefumpferint judicare, dc nihilominus ftatuta, & confuetudines, contra libertatem ecclefiafticam induâa, dc fententias cx eis prolatas deccrnimus non tenere, ôC aâionem feu exceptiones ex talibus fentemiis non competere. Et fi aliquis fecundum ftatuta vel confuetudines induâa feu inducenda ulterius pnefumpferit judicare, fententiamexcommunicationis incurrat, & in quibus locis talis excommunicatur venerit dc moram fecerit, cefletur a divinis, quoufquc nobis fatisfeccrit competenter.

Item, excommunicamus omnes illos, dc dcnuncientur excommunicari, qui conftiruerunt, vcl perceperunt, vel conftitui dc prccipi fecerint dc mandaverint, feu bannum aliquem fuper hoc fecerint, quod extra terram illorum nullus laicus debet vocari in jus coram quocumque judice ecclefiaftico, vcl laicos, quoslibet querimoniam deferentes coram nobis vel noftro officiali, vel quolibet judice ordinario, vel delegato in rebus vel perfonis lxierint, vel aliquo modo propter hoc turbaverint, dc illos dc alios laicos, qui abfque auâoritate res ecclefiarum vel ecclefiafticarum Eyerfonarum invaferint vel imbanniverint per manum laicalem. Et quia nonnulli judica dc domini temporala, cum aliquis clericus vel laicus aliquem coram nobis feu noftro officiali, feu alio judice fpirituali in caufam traxerint, patrem, matrem, fratres, feu confan* guineos ipfius in caufam trahentes coram judice fpirituali capiunt dc detinent, dc bona eorumdem faifiunt dc arrcftant, ut per hoc agere volentem coram fpirituali judice cogant defiftem a perfccutiooe juris fui: nos talia anathematis interminatione fiai prohibemus, dc excommunicamus, dt excommunicatos denunciamus omna dominos, bdlivos, foreftarios, dc judica quofeumque, dc omoa confilium,

lium , & auxilium & opem preftantes, qui A patrem, matrem, fratrem, ieu quofeumque confanguineos alios, ftamkos traoentes, aliquem io caufam coram nobis propter boc ceperint , detinuerint & ameftavcrmt, vd bona eorum faifiermt, rei occupaverint, ft it» loca in quibus talia , & ea qu» in ftatuto proxime (uprapofito continentur, fa&a fuerint, cedetur a divinis, dcc refumaniur organa fine mandato noftio vel officialis noftri (peciali.

X5ПП *De exeeeterfau* MraWarsraow *tf fert»· toribm littererat».*

I.

Infuper excommunicamus illos, & denuncientur excommunicari, qui portatores litterarum fit exeeutores mandatorum a nobis feu noftro officiali vel quocumque judice ecclefiaftico deftinatos, ft facerdotes mandata judicum cedefiafticorum exequentes capiunt, detinent, feu (poliant, aut bona eorum aut cis attinentium imbanniunt vcl occupant; ftcefIctur a divinis ubicumque exeeutores mandatorum, vel portitores litterarum a nobis, feu officiali noftro vel quocumque judice ecclefiaftieo deftinatarum, aut querimoniam coram judice ecdefiaftico deponentes, vel officialem nofttum adeuntes detinentur; vel eorum bona capiuntur , occupantur, & detinentur , quamdiu hujufmodi violentia duraverit, occ^ relumantur organa.

II.

Et quia, ut intelleximus, nonnulli domini temporales, judices, fcabmi, ballivi fic ahi cum penatores litterarum, ft exeeutores mandatorum ad loca fua venerint, cofdem capiunt & arreftant, feu bona eorum occupant, ad cxcufationcm eorum dicentes, quod boc non faciunt ratione litteratum, ft execution!* praedictarum,- led ratione quorumdam excefluum ieu debitorum aliquorum impolitorum ipfis portatoribus, feu alus exeeutoribus abeifaem dominis, judicibus, ballivis, ft aliis: cum fraus ft dujps nulli patrocinari debeat; ftatuimus, quod non cbftar>U>us excufationibusD talibus , ad exeeutionis fententiam contra cos procedatur, & fecundum <ormam fuperius expreflam, nifi forte ipfi judues, ballivi feu abi malctadores in -hac patte coram decano ieu L ci presbytero per juramentum proprium, vcl telles idoneos, feu alias legitime docuerint infra triduum a tempore captionis, ft arreilatioms przdidorum , ipfos portitoresfeueexeeutores, fi laici fmt, aliquod ddidum manifeftum commififle, & quod propter hoc vel in aliam caufam, ft non in fraudem praefentis ftatuti noftri, & ccclefiaftics libertatis talia attentaverant. Si vero ipfi portitores & 'exeeutores clerici fuerint, tunc cum ipfi domini vel judices, ballivi & alii non habent in eoidem clericos jurifdidionem, a pœna didi ftatuti non potuerint cxcufari.

III.

Item, excommunicamus, & denuociantur excommunicat! omnes illi qui manus injecerint, vcl violentiam intulerint in t rebus vel perfonis aliquorum predidorum, vel qui inhibent laicis, nc pro fuorum negotiorum profecutionibus, qux ad forum ecdefiafticum pertinent , nos vel officialem noftrum vel ecclefiallirum juaicem adeant, femperlitterasapoflolias coram judice ecdefiaftico experiantur.

If.

Item, cum cauf* matrimoniales, nativita tin alicuius, ufitfirum, fimonic, perjurii, adulterii, contra rapcores return ecclefiafticarum ft invaiores decimarum, perjurii, ac fidei violationis , juris patronatus, dedionum, dc piares aliae ad forum ecdcfiaftkum pertinent tecundum canonicas fandiones: ita quod Crcularis judex dc talibus caufis ecdefidlicis cognofeere non poterit nec debet, nos excommunicamus & excommunicato· denunciamus omnes judices & ballivos, fcabittos, & juftitias («culares quafcumque, qui de talibus caulis cognofcere ft judicare prefumpferint, & nihilominus fententias ft proceflus judicum B fecularium quorumcumque habitos, ft habendos luper caufis hujufmodi ecdefiafticis, tanquam a non Ibo judice fados cenfemus feu irritas, fic penitus uuu tenere nec valere mandamus. ,,17

V.

Item, excommunicamus, & denundentur excommunicari qui coofpiratiooem, fic colligationem aliquam feu fcedera fecerint de non ofterendo facerdoti feu in nuptiis, teuinexequiis mortuorum, aut alias, leu de non folvendo decimas debitas & cooluetas, feu aliquid faciendo vel non faciendo quou ceJir contra jura parochorum, ft ccclcfiafticam libertatem.

VI

Item , cum nonnulli principes, domini, ft judices («culares Leodienfis dicœcefis tyrannica pravitate adeo gravent ecclefias , ft cede* fiafticasperfonasmoleftent& perturbent, quod iplz ecclefix & ecdefiaftic* perfixue fub eorum dominio cooftitutr deterioris conditionis exiftunt quam fub Pharaone fuerant, qui legis divine notitiam non habebar, tallias, era* diones, petitiones, ft fervitia indebita didis ecclefiis ft ecclcfiaftici: perlonis imponere, ft ab eifdem recipere ft exigere non verentur: adeo quod quidam eorum abufum hujufmodi frequentibus adibus induxerunt per confuetudinem faciendam, licet in talibus contra libertatem ecdcfiafticam perpetratis confuetudo aliqua indici non poteft, que potius eft dicenda corruptela, ft cum tanto fint graviora peccata, quanto diutius detinent infelicem animam alligaram: nos hac generali fynodo prrdidis principibus, dominis ft judicibus izcularibus quibulcumquc inhibemus diftriâius, ne ecclefiis, monafterii* , vel ecdefiafticis perlonis hujufmodi exadiones, *tellus* illicitas, ft fervitia indebita , nomine petitionis vel quocumque alto nomine vel colore imponant , vel ab eifdem exigant feu loci presbytero .

XIX. *Dc faitteli» txcofrmmicstinij .*

I.

Et fùb pœna excommunicationis interdicimus ipfis monafteriis, ecclefiis & ecdefiafticis perfonis, ne ipfi* principibus, dominis, & judicibus («cularibus *folvant* vel conferant hujufmodi tallias, exadiones ft fervitia fub nomine petitionis feu quocumque modo, cum hoc fit contra ecdefiafticam Jiberjatem : alioquin recipientes hujufmodi tallias, exadiones, & fervitia, & quorum conlilio vel auxilio talia fada fuerint, ftatuimus efle vinculo ex-

com-

AN<cn o*K'sm

communication» info fqQo innodatoe, gc fi A malignandi, ut per hoc principes , domini, fe? principes, domini judices feculares vio- flt judices fculares quod a monafteriis, ec lenter contra voluntatem mooafteriorum, ec- délits, fit ecdcfiafticis perfonis requirunt, li defiarum fle bona eorumdem receperunt, in- cet illicitum fit, coofeouantur. Nos tantis vaierunt, vd arreftavcrunt, feu capi, invadi, frtudibusfltiniquitatibus obviare volentes, pre- arreflari fecerim ** mandaverint, ratiooe tal- cipimus omnibus principibus, dominis, flt ju- liarum, cxa&ionum A iervitiorum predi&o- dicibus faxularibus Leodienfis diœcefis, ne rum ; ex tunc prscipimus eoidem, fic omnes de cetero talia facere przfumant .' ftatuen- eorum complices Ac fautores in hac parte ex- tes, quôd fi qui eorumdem per fe vel per a- communicari, fle excommuoicatos denuncia- lium , terras aut pofieflioues di&orum mona- ci: flt fi ipfi principes, domini & judices in- fteriorum, ccclefiarum, vel ecdefiafticarum fra xv. dies cx tunc proxime fequentes abin- perfonarum, coli flt arari inhibuerint, vel ad vafioae, receptione flt arreftatioae non deftiterint, fle ea quas de bonis monafteriorum, ecdefiarum flt ecdefiafticarum perfonarum eif. dem monafteriis, ecclefiis flt ecddiafticis pei- fonis integraliter non reftiiuerint, moniti fuper hoc tota terra di&orum principum dominorum feu judicum & diftri&us eorum fuppoGta flt fiippofiti funt ecdcfiaflico interdifio, in quibufcumque locis aliis ipG ex tunc venerint, bdierint ve! comederint pemofiando, per triduum ceüêtur a divinis.

molendina eorum moli, vel aliquid fimile mandaverint direfic vd indire&e, vel ipfa mocafteria , ecclefias fle ecclefiafticas perfonas extra tuitionem fuam poluerint, fle ab injuratoribus fit invaforibus eorum non defenderint iuper hoc requifiti, ipfo fa&o excommunicationis pœnam incurrant: dc omnes qui eis opem, confilium flt auxilium prefixnt in hac parte, cum ex gladii poteftate eifdem concéda teneantur ecclefias flt ecclefiafticas perfonas defenfare ; flt fi per unum menfem diftam excommunicationis fentenlum animo fuflinuerint indurato, in quibufeumque locis cx tunc venerint, biberint aut comederint pernofiando, per triduum cefietur a divinis fine expc&atione alterius mandati.

IL

Item, excommunicamus fle excommunicates denunciamus omnes dominos, judices lzculares, fcahinos, flt qnafcumque /uftitias fzzulares, qui dericos, vel ecclcfiafticas perfonas icienter fuper re mobili quocumque jure, debitis, damnis, vel aliis afiionibus pcrionaliter cirant, flt io caufam trahunt, feu litigare compellunt coram juftitia fcculari, flt Erecurantem premifla, flt omnes qui conGum, flt auxilium io premiflis prefliterint, flt omnes juftitiarios, flt alios qui occaGone judicii alicujus redditi flt pronunciati contra clericos modo predi&o flt io foro przdifio manum imponent vel apponerem ad perfonas, res, flt pofleiGoncs clericorum, flt nihilominus iententiam excommunicationis io difio foro contra clericos latam tanqdam a non luo judice flt ab excommunicatis prolatam decernimus nullam efle ipfo *jure :* mandantes annlbul facerdotibus locorum in quibus premiffa fa&a fuerint, fob pceoa fufpenfionis lare fententiz, ut cum eifdem conftiterit d< vio-

XX. *De cnrmettlttthu .*

Item, flatuimus, quod fl alicui nobiles vel ahi ad prxlia vel alias expeditiones procedentes jacuerint in grandis, curtibus, vel bonis ecclefiarum vel ecclcliaflicarum perfonarum , vel mooafteriorum, quod tameo fieri fub pœna excommunicationis prohibemus, fle damna aliqua vel rapinas ibidem fecerint, fi infra menfem a tempore perpetrati deli&i, requiGti, monitione luper hoc fafla , de damnis, rapinis, flt injuriis irrogatis, lzfis, fle damnum pallis non fatisfecerint, ipfo fa&o fententiam excommunicationis incurrant. Et fi per quindenam animo indurato fteterint in

lenriis predifiis per evidentiam rei, fiunam publicam, feu alias, flatim cedent a divinis line alterius expe&atioae mandati, fle aufiores hujus violenti* excommunicent flt excommunicates denuntient in generali in quibus non conftiterit, in fpeciali de quibus conftiterit.

IU.

Item, cum nonnulli principes, domini fle judices fcculares, dum dire&e propter cenfuram ecdefiafticam, flt poenas fuper hoc conftitutas, contra monafteria, ecclefias, vel ccclefiafticas peribo», vd eorum bona non audeant attentare; indire&e, excogitatis quibufdam malitiis, inhibent fuis fubditis, ne aliqui colant terram di&orum monafteriorum, ecdefiarum, vd ecdefiafticarum perfonarum, nec alias quam proprias, vel ad eorum molendina molant, vel ad fimilia : propter qu* ipfa monafteria, ecclefic, flt ecdcfiaftkcperfonc grave difpendium fit gravamen incurrunt. Nonnulli etiam de prtedifiis laicis per nequitias alias ponunt, feu poni faciunt difia monafteria, ecclefias, vd ecclefiafticas perfonas extra tuitionem, flt defenfiooem eorumdem: concedentes malis fit pervertis licentiam, imino au&oritatem contra ipfa monafteria, eo» clcGas, flt ecdcfiaftkas peribo» info/gendi vel

Item, excommunicamus fle excommunicatos dcnunciari przcipimus,prones illos tam nobiles, quam alios, qui homines noftrxmajoris ecclefic fle aliarum ecdefiarum noftrc diœcefis LeodienGs ipfis capitalem cenfum folventes, vd de familia eorumdem exiflentes, pretextu advocationis, feu habitationis, vel alterius coloris exaâionibus, petitionibus, vel aliis fervitutibus opprimunt vel moleftant, vel mobilia ipforum poft eorum mortem accipiunt violenter.

III.

Item , excommunicamus flt denuncientur excommunicari qui grangias ecclefiarum , velecclefiafticarum perfonarum dauferint, vel ter. r» eorum coli prohibuerint, vel pecora eorum acceperint, aut communibus pafcuis ubi pafei confueverunt expulerint. Omnes predi&i

in

"^NO cwusn ··Si '° quolibet amie , M eft prima dominie· mentis a quolibet presbytero parochial! denim. cientur excommunicati io generali › infpeci»- li vero ubicumque cooflitcrit facerdoti de aliquo prediâorum, nominalim paedido· malefactores, & omnes qui confilium, mandatum, & auxilium praftiterint, ipfe presbyter incontinenti quam cito iciverit, non expeâato termino menfts, deouncict excommunicares , fine expedatione alterius mandati , fingulis diebus dominicis aut feflis, candelis accents, campanis pulfatis, nec eos abfolvat fine notho vel officialis noftri mandato fpecialt. In qua excommunicatione, ii per quindena π permanfermt, uxor eorum & familias, monitione trium dierum prsmifta, ab eccle-B fia arceantur, vel ingreftu ecclefix: & fi per altam quindenam perduraverint, totum ballivatum vel villicatum eorum ccclefiaftico iupponimus interdido, & prxeipimus dcnunciari interdidum

XXI. *De pefcnis cnemmlbtu.*

Item, excommunicamus omnes & fingulos, qui pafcua communia in ficco vel inhulutmodt, filvis vel terris conditura, in vtlhs iduarum ecdefiarum noftre diœcefis vel ipf.inim allodus, vel hominum ad ecdefias vel cillas earum pertinentium invaferint, occupavetint, vel appropriaverint violenter, nifi in-Cloco tra vti. dies poft hujus fententix publicationem , quam a quolibet facerdote proxima fecunda dominica poft hanc fynodum fieri volumus, eadem pafcua dimiferint & communitati rclhtucriut: ita quod amplius te de cis nullatenus intromittant. Praecipientes diftri&ius, quod fi hoc non fecerint, dcnunciclntur fingulis diebus dominicis & *feftis, candelis ac-* ·enfis, campanis pulfatis, publice & folemoiter excommunicati tanquam pnedones rei publier, vel aliene invafores. In qua excommunicatione fi per xv. dies perftiterint, uxores eorum & famuli, monitione trium dierum prxmitTa, ab ingrcftu ecclefix arceantur. Eadem lententia percellentes omnes illos, qui D dc cetero fuper communibus pafcuis vel fimilta talia attentaverint. *Mandentes* quod fingtili facerdotes contra eos de quibus conftitcvit , quod premilTe in pofterum attentabant, naminattm procedant modo praedião. Ubicumque vero aliquis facerdos fpccialiter *dc* al quo luo parochiano, vel de aliquibus aliis iciverit quod aliquid de paedidis pafcua occupent , incontinenti procedat contra illum vel illos pœna fupradiâa, fine expeâatione alterius mandati. Quod fi fcienter hoc omiflt facere, ipfo faâo ab officio fit fufpenfus.

XXII. *De dedam aovalia.*

Item, prxeipimus, quod quilibet laici, fi. ve nobiles vel alii, qui antiquarum occafione decimarum, quas in aliquibus parochiis percipiunt, vel ex donatione vel ex largitione nobilium, leu alia occafione , quafcumque decimas novalium interris propriis vel aliis in quibuslibet parochiis obvenientes occupant, attranunt&libi vindicant, penitus ab occupatione, attradone, & ufurpatione carumdem decimarum novalium defiftant, & de blatis fatisfaciaat tam nobis, quam ecclefiafticis perfonis, quibus iplx novales decimae de *jure* competunt, A per ipCaa decimas ecclefiis ad quas pertinent dc cetero pacifice poflideoda· relinquentes. Quod li menfem poll hujufmodi publicationem mandati, quam infra dominicam palatarum in qualibet parochiali ecclefia a facerdote loci fub poena fufpenfionis ab eodem fieri prxeipimus, * eos excommunicamus; & precipi «videtur mus, quod quilibet de pnemiflii de quibus deeffe/r «rconftiterit, fine alterius expedationc mandati, a presbytero loci excommunicati denuncicntur. In qua excommunicatione fi per quindenam perduraverint, ex tunc io antea in uxores eorum 3c famulos excommumcatioo» fententia aggravetur. ^^2-.

XXIII. *De ttlebratiolu I» lte» laterdiffo.*

Item, direâe prxeipimus, ut quandocumque contigerit ab ordinariis judicibus aliqua loca feu ecdefias lupponi ecdefiaftico interdido, presbyteri & clerici diligenterobfervent fententias interdidi, nec aliquis in ecclefia inierdida preiumat celebrare divinum officium durante interdicto, quod durare intelligimus, donec ab eo, a quo latum extitit, feu habente fuper hoc poteftatcm fuerit revocatum . Et nos omnes facerdotes celebrantes icienter, diaconos vel luodiaconos & alios clericos epiftolam & evangelium legentes, aut aliquid ~~de divino officio, m luis officiis officiantes io~~ interdicto.* nifi in catu m jure excepto, ur inferius apparebit, & celebrantes divina fcienter excommunicatis & interdicts potientibus, excommunicamus & excommunicato* denunciamus. Si vero presbyteri excommunicati vel iufpenfi divina, immo potius prophana non formidaverint celebrare, ipfos denunciamus ipfo faâo irregulares: fic fi In fua rebellione ulterius per feptem dies duraverint, ipfos a fuis beneficiis, fi qux habent, ipio faâo privamus, fic privatos denunciamus: indulgentes beneficiorum patronis, quod ex tunc aliis perfonis idoneis beneficia conferant didorum privatorum : alioquin elapfo termino juris, potcftas conferendi diâa beneficia ad fuperiorem proximum devolvetur. Si vero diâi irregulares beneficia non habent, nos perpetuo anoftra dieccefi cos eliminamus. Er Jic.-t talcs per aliquorum preces importunas abfolutionis beneficium ab excommunicatione a nobis obtinuerint .' volumus tamen fic prxeipimus archidiiconis , quod in fuis archidiaconatibus, dc. canis conventualium ecdefiarum fic confilio rum, abbatibus, prioribus fic ceteris ecclefia- NOTA rum praelatis, quod in fuis ecclefiis diâos iregulares celebrare, aliquod divinum afiictum exequi non permittant.

XXIV. *De altari* teliee, & veflimentit, &c.*

E Item, prxeipimus *enant* officiali naftro, quod altaria fuper quibus tales excommunicari celebraverint, faciant confringi, nec permittant in eis celebrari donec fuerint reparata,- fic calices conti'*i, fit veil irneata facra in quibus celebraverint, comburi .Et fi qui facerdotes, fupra diâa altaria antequam fint confra&a, fic cum diâis calicibus antequam fint conflati, fit cum diâis veftimentis antequam fint combufta, fcienter celebrare prefumpferint, ipfo faâo fint iufpenfi a divinis. Item, ftatuimus, quod fi facerdotes fufpenfi, excommunicati vel interdidi celebraverint, fic no-

A'.'s'O CHRIsn notam irregularitatis incurrerint, & poftmodum in contemtum celebrare reperiantur, perpetuo carceri mancipentur.

XXV. Pe *txtorqtIrntHw.*

L

Prxterea cum beneficium abfolutionis ab excommunicationis, fufpcnfionis, vel interdidi fententiis per vim ïl metum extortum, nullum fit ipfo jure: prxeipimus omnibus lacer, dotibus, quod fi Aliquiscxcommunicatos, per vim vel metum procuraverit fe abfolvi, nihilominus, non obiftante tali abfolutionc nulla, excommunicatum , excommunicatum, fufpenfum, iutpenfuxn , irregularem, irregularem denuncicot , fient ante talcm abfolutionem facere debuerunt, & illos qui vi, vel metu hujufmodi extorferint abfolutionem · declaramus fententiam excommunicationis auûoritate canonis *incurrere,* a qua non poterunt nifi per fummum pontificem abfolvi.

II.

Prxterea cum circa abfolut tonem interdiflorum a presbyteris & aliis clericis aliquot iens iit erratum : volentes errori communi rerredium adhibere, ftatuimus, ut quottenfcumque aliquem locum audoritate ordinaria, vel legati vei delegati ecclefiaftico contigerit fupporri interdtâo, omnibus tam cxtremaunéfio, quam fepultura & alia ecclefiaftica facramenta penitus denegentur, exceptis neceftariis facramemis , utpote baptifma parvulorum & pernitentia moriendum, ac viaticum quoque morientibus in extremis non denegetur : nec Corerit presbyter vefperas, nec alias canonicas oris, nec cliam miffam ufque ad offertorium, prout intelleximus quofdam presbyteros fccif. te, officiando celebrare.

III.

Clericos autem decedentes, & qui caufam interdiâo non dederint, fed ipfum reverenter fervaverint, in ccemetcrio line Campanarum pulfatione, ceffante omni folemnitate , cum filentio concedimus tumulari, & in ecclcfia interdira licite cum duobus vel ttibus clericis , vel faccrdotibus qui caufam interdiâo non dederint, claufis januis, voce fubmiffa, ita quod extra audiri non polfint, excommunicatis & interdiâis exclufis, horas dicere; & poterunt tempore interdidi ecclefiarum. mioiftri fetnel in feptimana , voce fubmiffa, claufis januis, excommunicatis &. interdiâis penitus excluíis , celebrare miffam ad conficiendum Corpus Domini, quod prout diâum eft, dari poterit monentibus ia extremis.

XXVI. *Dt poteftate fimplicis farerdotis In nrtiento Imrtil.*

I.

Presbyteri fimplices in articulo mortis quemlibet excommunicatum quacumque auâoritale poflunt abfolvere, & abfolvunt in forma ecclefix : & hoc fiat, fi poterit, coram fide dignis & teftibus quibus excommunicatio cft manifefta, & fic abfolutus quia pure abfolutus cft, dummodo aliud eidem non obfiftat, conferri debent omnia facramenta ecclefiaftica , & ecclefiaftica funt fepultura donandi, exceptis uiurariis, vel raptoribus, dc aliis in jure express.

II.

Forma ecclefix talis eft, quod excommunicatus, qui fe petit abfolvi, dabit cautionem pignoraticam, fi poterit; & fi non poterit, fidejuflbriam vel juratoriam, quod liabit mandatis ecclefix fuper his pro quibus eft abfolutus: & fi fic abfolutus decefferit, hatredes ipfius tenebuntur & compellentur ad fatisfacicndum de his pro .quibus mortuus fuerat excommunicatus. Si autem fic abfolutusconv'aluerit ab infirmitate fua, tunc accedat adfuum excommunicatorem cum litteris ejus qui cum abfolvit, continentibus abfolutionem , & qualiter fuerit abfolutus; & tunc ipfe abfolutus faciat id quod excommunicator ei injunxerit fuper his, pro quibus fuerat cxcommunicatus. Si vero cxcommunicatus cum convaluerit ad excommunicatorem fuum accidere noluerit, nec accident infra terminum quem volumus & prriijStnus fub poma excommunicationis prafigi ab illo qui excommunicatum abfolvit, tunc ille qui abiolvit cum , retrudat ipfum in priftinam fententiam auâoritatc prefcntts ftatuti, & tunc ut prius habeatur pro excommunicato; & nihilominus , fi tunc juramentum prxftitcrit, pro perjurio tali puniatur.

III.

Quia vero per prxfemia ftatuta noftra omnibus paterna follicitudine intendimus providere, ut quies ecdefiis & ecclcfiafticis perfoms procuretur, dc pacis turbatores, pœnx formidine arceantur a peccatis; praecipimus, Sc mandamus, & ftatuimus fub pcena excommunicationis, ut ftatuta ipfa ab omnibus ccclefiafticisfic fxcularibus perfonis inviolabiliter omni fraude & dolo exclufis obferventur : & presbyteri, clerici & alii ecclefiarum prxlati mandata diâorum ftatutorum fideliter exequantur : & nos omnes tam ecclefiafticas, quam fxcularcs perfonas, qux fententias excommunicationis, fufpenfionis & interdiâi latas vel ferendas virtute diâorum ftatutorum non obiervaverint, dt presbyteros, clericos & alios ecclefiarum praelatos, qui mandata ecclefiaftica fraudulenter & contumaciter exequi non curaverint, excommunicamus in his feriptis: & nihilominus illi pro quo mandata exequi debeant, ad expenfas & intereffe tenebuntur.

IV.

Quoniam autem accepimus, quod pleriquc noftri fubditi mandata noftra & officialis noftri & aliorum judicum minus promte nec licenter exequantur, dc aliqui exequi omittant, in fuarum periculum animarum , & libertatis ecdefiafticx lxfionem, diftriâe prxeipimus, quod ea dc cetero, omni occafione & excufatione poftpofitis, fine difficultate fuper quocumque negotio fideliter exequantur, obfervent, dc oblervari faciant, juxta eorum tenorem mandatorum, mandatis receptis figilla ^fua in fignum exeeutionis appendentes. Quicumque vero hujus mandati tranlgreffor extitcrit, per triginta dies ab officio poenam fufpenfionis fc noverit incurfurum : gravius contra ipfum proceffuri, fi meruerit protervitas delinquentis.

rîX'ffii LiiK Ib I I

XXV1F. *Dt modo conjlandi decaM & presbytero 'loci.*

I

Cum in multis articulis flaturorum noflrorum inferitor, ynando *decano & preibytero lociconfliterit de deitfio vel depretmi/fn, deungentem nwnictt, feu ad excommunicationem procedat,* quatenus hxc clauiula, *fi decano vel prefbytero loci conjhterit*, &c. accipienda fit. declaramus flatuentes, quod quando decano vel presbytero luci per evidentiam tadi, puta fi dcbdiim fieri viderint, vel audierint, vel alias (civerint ladum efle vel per confeflionem delinquentis, quain decanos vcl presbyteros loci audiendi, lecipicndi, &i delinquentes ad dicendum veritatem , fi neccflc fuerit, fuper prxmiilis compellendi per ceniuram ecclefiaflicam, ftatuimus habere poteflatem vel per famam publicam contra aliquos laborantem conquercntium, vcl eorum procuratoris habentis fuper hoc poteflatem (aeramenti de calumnia iubfcquentcs, illos contra quos fama laborat delidum ipfum commifiiffe, vel per tenientiain vcl per confeflionem in jure factam cunilltcrit de commiflis , vel cum judex ipfi decano vel presbytero loci mandavit quod ad excommunicationem procedant virtute dicti flatuti noftri. Decanus vel presbyter loci vcl alius executor delinquentem excommunicet, & ad excommunicationem procedat: alitcr autem decanus, picsbyter, vcl executor, delidum, & quid fuper eodem tadumiucnr, 0c circumflantia; ejuidem nobis vel noftro officiali reicribant , & quod fuper hoc a nobis feu noftro officiali mandatum fuerit, obici vetur.

Prxterea intelleximus, quod cum portitores litterarum noftrarum cunx noflrxfx archidia conatu; Leodicnfis ad aliquos presbyteros pro citationibus & aliis mandatis venerint exequendis, ipfi cxccutures feu presbyteii ipfamandata exequi reculant, nifi ipfa mandata juftitiz ixculari loci & illis contra quos mandata exequi debent oftendantur . propter quod pluries accidit, quod mandatorum noftrorum , cutix noflrx, & archidiaconontm portitores & executores capiebantur, & arrcftabantur, & eis mala inferebantur. Quare ftatuimus, quod quotienfcumque aliqui portitores litterarum noftrarum, archidiaconorum noftrorum, feu aliorum ad aliquem locum venerint, in quo alicujus potentiam feu'violentiam fibi merito inferri metuerint , presbyteri & ipfi exeeutores mandatorum ipfis diligenter infpedis, & vifo, fi fufpicione careant, ipforum mandatorum copia de verbo ad verbum recepta, dicta mandata figiHent, & portitori reddant, 0' cum caute & honefte expediant, itaqued malum ei n»n mteiatur ; & presbyterfeu executor cum copta mandati tranferipti ipfum mandatum exequatur : alioquin presbyteros & executo:es prxinilla fraudulenter Omittentes, ipio taflo impendimus.

111.

Pixterea cum nonnulli presbyteri feu ecclefiaium u.titcs, direftis eildcm mandatis eccleliaflicis ad cxcquendum eadem, dtflcrunt ea exequi, pro co quod alTerunt ipfa exequi non audere popter minaseifdem illatas. Cum

A igitur confthutiones noflts fynodales pro com· muni utilitate ecclefiarum & ecclefiaflicarum perfonarum, & ad confervandam ecclefiafticam libertatem fint flatutx , & publica utilitas prxferenda fit private, mandamus univerfis presbyteris & ecclefiarum re&oribus & prxlatis quod ftatuta noftra fynodalia obfervent , & ad exeeutionem mandatorum & in eis contento rum procedant diligenter, nifi forte ipfis timor mouis vel cruciatus corporum inferatur ; ita quod propter hoc ad exeeutionem & ol> Qrvationem ftatutorum mei ito procedere non audebunt, in quo cafu didas minas inferentes excommunicamus, & locum in quo praemitia facta fuerunt & ejus populum (upponi· B mus ecclefiaflico interdido, nifi habuerimus quod minx, a tempore quo fadx fuerunt, ceflavcrunt infra odo dies, & presbyter cui minx hujufmodi intentabuntur , fi poterit, recipiat teflimonium competenter; & fi infra menfem unum tunc proximum hujufmodi minx non ceflaverint, ita quod presbyter feu executor exeeutionem fuam & ftatuta fynodalia obfervare non potent, tunc exccutoi five fit presbyter, vcl quicumque alius, a loco ip quo muu fadx fuerunt recedat, nec ad eum minus urantibus accedat : alioquin ipIum iufpendimus a divinis ipfo fado, & ex tunc idem executor decano concilii ptxmiffa denunciet : & ipfe decanus ad denunciationem ^didi exeeutoris didas minas fub juramento fibi illatas affirmantis, faciat convocationem iuorum facerdotum & fubditorum, & omnes vcl eos qui prxdidas minas fecerint vcl intu·lerint, cum eorum fautoribus, complicibus, in hac parte cxcommunicatos propter hoc audoritate noftra per fingulos presbyteros didi concilii faciat denunciari cxcommunicatos finguljs diebus dominicis & feftivis..... .....uxorem & familiam extra ecciefiam tenendo, & locum fuppofitum ccclcfiaftico interdido. Et nihilominus li fit dominus terras feu villicusjurifdidionemhabens, a quo feu cujus audoritate didx minx fads p.fuerint, decanus loci denunciet ci quod di- Uda$ minas ceflare faciat, & permittat ecclefiaftica obfervari mandata. Alioquin a tempore denunciation·'; didi decani, quam fieri mandamus infra odo dies a tempore denunciationis fibi fadx, poft quindecim dies totus diftridus & terra domini prxdidi, & ejusjuftitix, fuppofiti fint ecclefiaflico interdido, & ipfum interdidum per ipfum decanum & per fingulos presbyteros fui confilii prxeipimus publicari, & li fit lingularis perfona diflridum & jutifdidionem non habens didas minas inferens; tunc decanus prxdidus poll denunciationem didi excommunicatoris modo prxdido fadam , moneat didum dominum & gjuftitiam fuam, fubquibus minas inferens confiftit, ut didas minas ceflari faciat, & ipfum presbyterum aflecurari : ita quod mandata ecclefiaftica exequi poffint infra oâodies a tempore didx monitionis.- alioquin ipfum dominum, ejus jullitiam, eorum complices & fautores excommunicamus & excommunie atosdenunciamus . Et fi per quindecim dies in dida excommunicatione permanfeiint, terram & dillridum eorum ecclefiaflico iupponimus interdido. Similiter fi decano loci mina: fadæ fuerint , per officialem npflrum procedatur

ANNO CHRISTI i»<r·

i >> XXVni.

I.

Infuper flatuimus & przcipimus fub pœna excommunicationis omnibus feabinis & juftitiariis , ut Don differant fraudulenter proterre judicium fuper querimoniis & caufis ccclcfiaruAificccclefiaflicarum perfonarum contra perfonas Jaicales ad ipios delatis, fic diûas fententtas debits execution! damandarc.

II.

Prccipimua omnibus judicibus ordinariis je delegatis, ut in judiciis Deum prz oculis habentes ftatuant fic faciant quod foadebit jufti· B tia, & pauperibus in quantum potuerint cum peo fic ratione condefcendant, & fub pœna excommunicationis, quod prece, pretio, odio, vel timore non fleftantur; fic excommunicationis fententiam non proferant, ntfi inferiptis, fic cadam expreffe confcribant, propter quam excommunicant , fic exemplum feripturz exhibeant excommunicato infra menfem poft diem excommunicationis latae, II fuerint requifiti fuper hoc, fimiliter procedant in fufpeniionis fic interdidi fentennis: alioquin judex contrarium faciens, per unum menfem ab ingreffu ecclcfiz, fic divinis officiis fecundum canonicas fandiones, ipfo fado eft fofpenfus. Et ii fic fofpenfus divina officia exequatur, inegu-(- lariiiatcm incurrat, fuper qua non poterit, nifi per fedem apoftolicam difpenfari, fic judex in quantum poterit lites abbreviet, fic cum judex viderit aliquam partium per exceptiones frivolas dilatorias , fic peremioiias litem protrahere , tunc fecundum quantitatem vel qualitatem negotii , conditionem perfonarum fic alias circumftantias flaiuat terminum peremtorium partibus ad proponendum quidquid proponere voluerint, fic ultra terminum noo audiat aliquam ulterius proponentem .

III.

Judices advocatos in judiciis poflulantes fic procuratores faciant jurare tadis lacrofan-D dis, quod in caufis in quibus font advocati fic procuratores, omni virtute fua omniqtte ope id quod verum Ac juftum efle zflimavcrint fuis dientibus inferre procurabunt fic foadebunt, & quodUfl quacumque parte judici cum ipfis innotuerit caufam efle injuftam, eam dimittent , fic omnino recedent ab eadem, nullatenus ulterius de ipfa fe intromiffuri.

IV.

Przcipimus omnibus judicibus in virtute fandz obedientiz, quod nullum fuper exceflibus fuis conveniant vel citari faciant, nifi prius apud bonos fic graves fuper delido aliquo diffamatum, vel perfona gravi denunciante cui merito fic credendum ; fic tunc in citatione fic proceffu feribant perfonam denunciantem , fic fi perfona enuncians tn probatione defecerit , fciat quoniam denunctatio tenebitur ad expenfas fic intereffe. Non fignet vel feribat judex vel denuncians per formam efle cum non fit verum, cum mortale peccatum fit innocentem diffamare, fic non permittat judex de figillo foo recipere ultra rationem, fic omnia ada judicialia confcrihantur, fic originalia maneant apud judices, ut fi diffonantia ·adorum fuerit, ad originale recurratur.

V.

Pixcipimus fic omnibus judicibus, ut habeant notarios peritos fic diferetos, qui tcftes poffini examinare in caufis gravibus, ut puta matrimonialibus fic aliis. Et notarii in examinandis tcftibus fint diligentes fic difereti, nec aliquam foveant partem, fic quzrant a telle caufam feire didi fui, de loco, tempore , fic aliis circumftantiis, de quibus traditur Extra *dt ttllibut,* fic cum agitur in caufa matrimoniali, ad divortium notarii quxrunt diftindionein graduum fecundum decretalem extra *d: tc/libuf,* in capitulo λ-crr 9«jdam I

VI.

Et nos excommunicamus fic excommunicator denunciamus omnes advocatos, procuratores, notarios fic ahos quofeumque, qui perfonas in judicio litigantes mftruunt, fic inducunt, fic faciunt negare quod effet affirmandum, vel etiam affirmare quod effet negandum ; fic qui tcftes inftruunt fic inducunt ad perhibendum falfum teftimonium, fic omnes tcftes falfum deponentes, fic mandamus judicibus quotienfcumque tales invenerint, quod eos capiant, fic in carcerem intrudant, pœna canonica puniendos .

VII.

Nullus advocatus patrocinium fuum przflet manifefto ufurano, hzretico, vcljudzo contra Chriflianum, nifi judex ex caufa aliqua advocato hoc duxerit committendum, fie affiliant advocati pauperibus fic miicrabilibus perfonis gratis: fic nullus advocatus, procurator icu notarius vel judex attentet pudicitiam mulierum litigantium.

VIII.

Piztcrea przcipimus omnibus judicibus quod in citationibus ponant terminum competentem, fic exertftores non citent aliquem, nili citatus veniendi ad judicium terminum habeat competentem fecuadum locorum diftaniiam .

IX.

Item, cum in concilio LugJuncnfi ftatutum fit, ne a fede apoftolica vcf legatis ejus caufz aliquibus committantur nifi perfonis quz in dignitate font przditz, ncc alibi quam in civitate fic in locis magnis Ac infignibus, ubi valeat juris peritorum copia inveniri ; fic cum in noftra dicœccfi a nonnullis dubitentur quz loca infignia debeant reputari, oos talem dubitationem removentes, ipfa loca infignia propriis vocabulis duximus exponenda vel exprimenda, videlicet Lcodium, Hoyum , Dinantum , Namurcum , Foflis , Thuduinum, Ni*vella*, Lovanium, Aquis, Trajcihtm, Tungris , & Thenis in monte : prohibentes, nc in aliis locis caufz apoftolicz vel legatorum ejus tradentur, nifi de communi partium pro^ccflcrit voluntate.

X.

Qtiia vero cefftones adionum odioiz funt fic pluries in fraudem fiunr, ftatuimus, ut ceffioncs adionum inter viros fiant dc licentia Ac in przfcntia noftra, officialis noftri, vel loci archidiaconi, vel judicis partium competentis. Et fi legitima caufa fobfit, cefliones admittantur : *alioquin non admittantur.* Cefftones autem aliter fadz non valeant, Ac qui cedit, cadat a jure foo, Ac Is in quem fada eft ceffio commodum non habeat, fic fi ex tali ceflionc aliquis agere przfumlcnt, ul-

ANNO CHI IS It

que ad litem conteftatam agere deftiterit, communicatus fit *iph* fado.

XI.

Item, inhibemus faeerdotibus dc aliis cedefiaium ptzlatis dc omnibus clericis, ne/exequantur mandata judicum delegatorum, nifi prius infpc&o authentico quo utuntur figdlato.

XXIX. P* *Btgbinit. 4*

I.

Item, prccipimus, quod omnes Bcgbioa privilegio Beghinali gaudere volentes, innent' curiam Bcghinarum, & prccipimus commorantibus extra curiam Beghinarum, quod diftioguant habitum fuum ab habitu Beghtnarum, dc fi aliqua Beghina extra curiam accefferit moratura , vel ejefta fuerit propter incontinentiam vel aliud deliffum, habitum non deferat Bcghinarum.

II.

Pncterea omnes Beghinas negotiatrices ve! mercatrices manifeflas amplius quam decem inarcharum in negotiationibus habentes, a privilegiis Bcghinarum excludimus, nec eas a folutione eoiorum feu exaftionum volumus efle liberas. Alias autem in curiis commorantes declaramus ad pracmiffa non teneri.

XXX. *Dt nunfatu.*

Quoniam autem ut accepimus quod plures fubditi noftri mandata noftra dc noftri officialis dc aliorum judicum -minus promte & diligenter exfequuntur, ÔC aliqui exfequi omittunt, in fuarum periculum animarum dc libertatis ecclefiafticar Leodienfis; diftride precipitous quod ea de cetero omni occafione dc excufatione poftpofita fine difficultate fuper quocumque negotio dc contra quofeumque fideliter exfequantur, dc obfervent ÔC obfervari faciant juxta eorumdem tenorem mandatorum , mandatis receptis figtlla fua in fignum exeeutionii appendentes. Quicumque verohujufmodi mandati tranfgreftor extiterit, peri triginta dies ab officio pcenam fufpenfionis fe noverit incurfurum. Nihilominus contra ipfum gravius procefluri, ii meruerit protervitas delinquentis.

XXXI- *De ftlfatir,*

I.

Statuimus de falfariis declarando falfarios litterarum domini paps efle audoritate canonts excommunicatos, dc nos excommunicamus etiam dc excommunicatos denunciamus omnes abufores litterarum domini pape, legatorum ejus , noftrorum archidiaconorum, decanorum, dt aliorum pnelatorum, judicum ecclefiafticorum, dc omnes illos qui per litteras apoflolicas vel legatorum ejufdem coram divetfis judicibus aliquem fuper una re, vel in una parochiali vel pluribus perfonalibus affionibus trahunt in caufam, dt vexant. Quivero diftas litteras apoftolicas aut legatorum e)us ad futuras trabum injurias, aut aliis vendunt aut commodant, emunt ab aliis, fini ex caufa commodati recipiunt, illos etiam qui propter vexationem vel extorfionem aliquam faciendam cis fcienter utuntur contra tUos montra quos nihil habent queftionis , aut per ipfas malitiofe adverfarios fuos ad villam quas commune cum aliis habet vocabulum, citari procurant, vcl ad loca ignota vcl mimis infignia *.

ANNO CHRIS n »Sr.

* Fidrtia·

i<φ·

II.

Excommunicamus etiam omnes falfitatem in litteris noftris, cccicfic noftrc majoriscuriz nollrc, vel archidiaconorum vd decano» rnm noftrorum, ac ipfarum litterarum figillis committentes five facientes; nec non illos quorum confilio vcl inftruâione ipfa committitur faJfitas, & illos fimiliter, qui ipfis litteris falfis fcienter utuntur. Et diflriâe precipimus lacerdotibus & decanis chriftianitâtis, ut per Cingulas parochias inquiri faciant talea faliarios vcl abufores, & nomina illorum, & qui fuper hoc fuerint diffamati, remittant nobis feu officiali noftro.

III.

Item, excommunicamus dc excommunicator denunciamus omnes illos qui per referiptum apoftolicum in forma ea que de bonis, quod folum fe extendit'ad res ecdefiarum, citant, di conveniunt aliquos fuper aliis rebus quam ecclefiafticis, ad qiras hujufmodi referiptum (*e* non extendit, etiam omnes illos qui caufa ferendi teftimonii, faciunt aliquos citari perfonaliter coram *judidbas ad* vexandum cos, quorum tcftimonio non indigent.

IV.

Excommunicamus dc excommunicatos denunciamus omnes falfam monetam, dc etiatn omnes illos quorum auxilio vel confilio pramifia fiunt, facientes, dc eos quorumconfilio fafta fuerit falfa moneta, dc qui earn in terra lua fieri permittunt.

XXXII. *Dt*

I.

Excommunicamus dc excommunicatos ddnunciamus omnes ufurariosmanifeftos, de fingulis diebus dominicis dc feftivis a quolibet lacerdote denuncientur excommunicati.

II.

Nullus facerdos oblationes manifeftorumufeferiorum recipiat, nec ad communionem eos admittat, nifi ufurarius manifeftusfatisfecerit de ufuris, fecundum conftitutionem felicis recordationis domini Gregorii papa: X. quae incipit; *ttfureni.*

Nullus teftamentis uturarii snanifefli interfit , nec ad poenitentiam vel communionem admittat, nifi de ufuris fatisfecerit fecundum formam conftitutionis domini Gregorii papse, dc teftamenta manifeftorum ufurariorum, qui fecundum formam diâac conftitutionis non fatisfecerint de ufuris, fufpenfione nulla funt ipfo jure. Cum autem ufurarii manifefti fecundum formam conftitutionis fatisfecerint, ad facramenta ccclefiaflica admittantur.

IV.

Manlfeftos autem ufurarios dicimus, de quibus per fententiam vel confeflionem faffam in jure aut evidentiam rei quse aliqua tergiversatione non poteft celari, conftiterit evidenter , & illos etiam qui per ufaras diffama-

ti

“ti infra tempus ftatuendnm ab eo qui fuper CJtiuSTf hoc ***** pô*e^4tctn fe non purgaverint, reputamus pro tnanifeftis ufurariis puniendos.

V.

Prrciptmus etiam fingulis faccrdotibus parochialibus, quod moneant in parochiis tuis frequenter in generali & fpeciali de quibus conftiterit ufurarios, & infamatos publice de ufuru & cootraffibus illicitis przemtionum exercendis, ut ab ufuris dc a talibus contraaibus defiftant infra feptem dies a tempore diâz monitionis: alioquin ex tunc ipfiulurarii dc pnoemtores excommunicentur in fpecialii, dc diffiunati fe non purgaverint, procoovidis habeantur, fi taliter moniti dc excommunicari refipifeere noluerint., nominatim excommunicentur, dc nomina eorwndcm noftro officiali referant, falvo jure noftro dc archidiaconorum in przmiffis.

VI.

Prxeipimus etiam conftitutionem domini Gregorii pap· V. felicis recordationis contra ulurark» alienigenas editam obfervari.

XXX111. Pe *vufafTiii.*

I.

Qorftuarii non permittantur in ecclefiis predicate, vel negotia fua exponere pro ali» quo qusctu faciendo, quafcumque litteras deterant; fed ipfi facerdotes per feipfosfideliter fecundum tenorem litterarum, quas ipfi quzfluarii habuerint, fine fraude dc fubftraftione aliqua negotia eorum exponant. Sacerdotes non permittant quxftuores, Goliardos, vel quofeumque alios ignotos infra parochiam fuam in ecclefia, in via, vel in platea, vd quibuslibet locis fu* parochi* pradicare vel oftiatim deferre indulgentias pro qucftu faciendo: fed tales dc omnes qui eis affiftunt, presbyter loci excommunicet, dc ad removendum ipfos invocet auxilium brachii faxuUris, fi necefle fuerit, dc facerdotes non permittant praedicatores queftuarios celebrare fuper archas, nec pullare eam, wanulas manuales per vicos, neque m eecleua , & ipfi presbyteri fzpe dominicis diebus dc feftivis moneant parochianos fuos, dc etiam fub poena excommunicationis eifeem inhibeant, ne tales audiant propter pericula hacrefum, dc errores quos fzpius feminant. Et fi quis tales viderit, denunciet presbytero, dc presbyter eos faciat teneri per juftitiam fxcularem, dc nobis remitti.

II.

Prxeipimus etiam quod ecclefiz interdift* a nobis, noftro capitulo, archidiacono loci, feu officiali, vel quocumque judice ordinario, vel delegato nullatenus aperiantur; nec quacunque auâoritate, pro quocumque quzftu faciendo, nifi de mandato fpeciali fedis apo-

III.

Item, monemus omnes facerdotes & alios quofeumque noftrz dicœcefis qui eleemofynas fidelium ad opus fabric* ecclefia» majoris Leodienfis collates detinent, quod infra menfem fatisfaciant dc eiidem procuratori feu procoratoribus did* fabric*; alioquin omnes fufpendimus : & fi per oâo dies caufiun firfpcnfionis fuftinuerint, ipios excommunicamus, dt etiam omnes illos, qui diftas eleemofynas fvhripucrint dc celaverint, diftraxerint, Inbri-

Aptunt, edanr, dc diftrabunt in fraudem didr “““ fabric* taoricz. ANNO CHRun ,,t,.

s».

Item, prxeipimus dc injungimus univerfis presbyteris noftrs dicœcefis, fub pana fufpenfionis dc excommunicationis, quaternis diligenter negotium dici* fabrics ecclefiz apud fuos fu^ditos promoveant diligenter dc fideliter in ecclefiis, confeffiooibos, dc tcftamentis : dc fi qui pro hujufmodi negotiis excommunicari vel lufpenfi fuerint, non abfolvantur, nifi per nos feu officialem noftrum.

XXXIV. D< ffauotb.

Prxeipimus ut facerdotes denuntient fuis fubditis, quod omnes quibus hoc a jure prohibitum non eft, liberam teftamenti habeant faâioncm, dc clerici bona maxime mobilia ouz per ccdcfiam funt adepti, hcc per modum teftamenti five alias non transferant ad filios, nepotes, aut alios fuosconfanguineos, fed relinquant ecclefiz a qua funt profeâa: fed intuitu ecclefiz pauperibus, religiofis locis , dt illis qui ipfis fervierant, five confanguinei fint five alii, aliqua juxtafervitiimeritum de mobilibus dire poffunt: de aliis vero bonis qu* cx hzreditate, artificio, vel doCftrina, vel alias non ex bonis ecclefiz ad clericos pervenerunt, clerici poflunt difponcre pro fuo arbitrio .

II.

Excommunicamus *ft* excommunicatos denunciamus omnes clericos qui bona immobilia ecclefiarum filiis fins, neptibus fuis, vel confanguineis feu aliis conferunt, vel in ipfis transferunt, ab ecclefiis alienant fua propria voluntate & fine confenfu epifcopi fui.

III.

Prxeipimus & monemus, ut laici in prrfentia fui facerdotis teftamcnta fua faciant, nifi improvifa ncccffitas emerferit.

Item omnibus fa^erdoribus pnecipimus, quod hortentur omnes clericos laicos ttftamcnta fua facere, & quod non differant ufque ad anguftias mortis, fed ea faciant dum adhuc compotes funt mentis & corporis. In teftamentis faciendis confulant facerdotes fuis fubditis, quod declarent fua debita dt forefafta, dequod ea reditui faciant pnmo, feu przcipiant de bonis fuis, & quod poftmodum aliqua fabricae ecdefis & Lamberti martyris, ecclefiz totius civitatis & dicœcefis Leodienfis, & fus parochiali ecclefiz, & etiam reiigiofis, & piis locis ac pauperibus aliis fecundum arbitrium teftamenti. Si quis vero fabric* ecclefiz S. Lamberti & parochiali ecclefiz fuz aliquid leGaverit in fuo teftamento, cidem xx. dies de injunfra fibi pœnitentia relaxamus. Et fiant tedamenta parochianorum publice fle coram diferetis perfonis; & cum aliqua fabric* ecclefia: S. Lamberti legantur, hoc presbyter fignificet in Leodio procuratori fabric*, fit nomina eorum, qui pratdiâa legata fecerunt infra menfem.

V.

Sufpendimus dc fufpenfos denunciamus amnes presbyteros, qui celant legata fabric* ecclefiz przdiâa, nec ea procuratori fuo denunciam infra duos rnenies a tempore fcicœ

U*.

— (ia. Et excommunicamus omnes laicos, qui A fufpeâos, & figtllabitur fub figillo presbyteri
CHRîîrr ceU*e„m Pr<diaa vel alicujus peribaz authentico. Unde ex eu-
···>. * .. tota petant a teftatore, fi poteftfieri, quod m,.
Qtooiam autem in aliquibus locis nollrz ipfo· de bonis fuis dt debitis fuis certified ,
dicœcefis quodam confurtudo inolevit, quo di- nam io hoc flabitur aflertioni tcftatoris.
cenda eft potius corruptela, cum fit contra* IX.
via rationi, de conua jura canonica & civi- Et nos excommunicamus dc excommtmica-
lia, videlicet quod judices & fcabini Ac con- tos denuueiamua omnes exeeutores feu ma-
filliatii quorumdam oppidorum dicunt Ac da- ou&delcs , qui bona decedentium, quorum
tuum , vei judicant & faciunt obfervari, ‹3c funt exeeutores, prius non faâo modo prz-
per confuetudinem tenent, quod nullum te- diâo inventario, invadunt, recipiunt, vel le-
liamentum, donatio, vel legatum teneat fu- vant , nihilominus ipfi exeeutores feu manu-
per mobihbus & immobilibus, quod vel qtue fidelcs, fi bona, pnediflo non faâo inventa-
a decumbentibus in leâo piis locis vel per- rio , levaverint, dum a creditoribus feu lega-
fonis aliis fuerit faâum vel faâa, & quod vel toribus defan&i, ratione diâz execution:* con-
que fuerit ab aliquo per translationem pro- veniuntur , in folidum tenebuntur, dc con-
ptieiatis in pia loca vel alias *perfonas*, reten- demnabuntur , exceptis rebus quae fervari non
to a rcftatore feu donatore ufuftuâu, nifi ab poftuot : quas res fi neceffitas exegerit, ex··
eodem ulufruâus cum proprietate transfera- cutores alienare poterunt, non faâo inventa-
tur , & oifteratur. Nos huic manifefto erro- rio: in przfentia tamen facerdotis loci, vel
ri obviare volentes, confuetudinempntdiâam duorum vel trium fcabinorum fynodalium vel
feu ftatutum, reprobatam feu reprobatum a fide dignorum , pecuniam de diâa re rcdaâam
noftris przdecefloribus penitus etiam reproba- ipfi exeeutores ponent in cetto loco, nec ea
mus. Statuentes etiam, prout noftri antece- urentur, nifi diâo inventai io faâo: alioquin
fores ftatuetunt, quod quilibet tamfanus quam diâam excommunicationis fententiam incur-
infirmus, qui liberam habet a *jure* tefiamenti rant : de fi defunâu* aliquod debitum fub pa-
faâionem, & compos mentis exiftit, libere na ad ufuras vel ad alia damna debebat, po-
poftit condere teftamcntum & donare & le- terunt exécutons vel manufidele* da bonis de-
gare tam proprietatem quam ufumfruâum, fundi fulvare debitum, pernam ufuras dc alia
vel proprietatem, retento fibi pfufruâu, & pericula dc damna exunguando, non faâo
etiam utrumque tam proprietatem quam ufum- etiam inventario, fi ipfum inventarium com-
frudum, dc fecundum ejus voluntatem dc dif- mode fieri non poteft · St debitis, pœna , ulu-
politionem procedant umverfa: cum uhimz ri dt aliis impedim mis inflantibus fuerit aug-
voluntatis liber debeat effe ftylus, dc liberum mentandum circa «xiequias diâi defunâi, de
efle debeat quod irritum non reddit arbitrium . fiet in przfentia presbyteri, duorum vel trium
Przcipientes diftriâtùs, quod fi in aliqua pa- fcabinorum fynodalium vel aliorum proborum ;
rochia aliqui judices, fcabini, vel conftliarii alioquin diâa excommunicationis Cernentia li-
fecundum diâans confuetudinem feu ftatutum gentur. Si vero presbyter loci fuerit executor,
reprobatam & reprobatum judica erint dc fe- tunc poterit fieri inventarium iplum in przf-
cciint obfervari, denuncietur officiali noftro, entia decani loci vel alterius authenticae per-
fic iple officialis contra judices ptasdidos tam fone dc duorum vel trium fcabinorum fyno-
/cabinos qtutn pariem ad hoc inftamcm pro- dalitun vd aliorum presbyterorum ·
cedat .

VII.

Presbyteri inftruant lubditos fuos, quod di- Volumus tamen quod teftamenta canonicq-
ftriftc faciant fua teftamenta dc legata, fi po> rum ecclefiarum Lcodienfium, quorum exe-
teunt, dc certos exeeutores continuant ad exe- cutores canonici fuerint, ordinentur dc tenean-
quendam luam ultimam voluntatem . Et tamen tur, prout eft vel in pofterum fuerit a capi-
ii aliquis omnia bona fua tn manibus exccu- tulis eorumdem fuper hoc ordinatum : nec vo-
torum fuorum potuerit, habetur pro teftamento. lumus per hoc prçjudicium generari confuetu-
dinibus obier vatis circa teftamenta canonico-
VIII. rum noftra dicœcefis, fi quas habent in pre-
miffis.
Verum cum exeeutores feu manufideles le- XI.
fta mentorum perperam procedentes, bona ad
exeeutionem pertinentia clam futcipiunt dc Piçcipimus etiam iacerdotibus loci, dc ip-
celant , dc poftmodum cum rationem exeeu- fis exacutoribus, & manufidelibus, quod co-
tionis fuz facere debent, negant fe habere bo- piam inventarii diâi referant infra duos men-
na quanta receperunt, furum dt rapinam fes noftro officiali *a* tempore quo faftum fue-
committentes, dc ultimam voluntatem defun- rit , dc hoc pizeipimus per noftrum officia-
di minime exequentes- Nos malitiis talium lem rcgiftrari, nec aliquid recipiatur pro fi-
obviare volentes , ftatuimus dc ordinamus, e' gillo. Cum autem teftator deceflêrii , ipfi
quod nullus executor feu manufidel'is bona te- exeeutores faâo inventario, bona ad exeeutio-
ftetorum ad exeeutionem tuam pertinentia in- nem pertinentia apprehendant t Ac cxequaotur
vadat , recipiat . vel de cifdem f« aliquatenus ultimam voluntatem diâi dvfunâi, faciendo
intromittat, nifi faâo prius inventario, id eft proclamari in loco quo morabatur defunâus
quadam icrtptura, m qua continebuntur quz dc plurimos eft» Ac confervari cqnfucvir, ut
Ac qualia bona teftator poft fe reliquit , ad omnes creditores defundi At a quibus aliqua
exeeutionem przdiflam fpeâaotia; que ipfe extorferat , coropaieant certa die ofteniuri de-
executor feu manufidel s recipiet dt levabit, bita fua : dc tunc ipfis cxecuto'es pnmo ere-
dc debita forefaâa, dc legata ipfius teftaloris ditoribus a quibus injufle extorferat taiisfaciant,
reftnuct dc adimplebit, dc illud inventarium Ac de refiduo fatistaciant legatariis quibusli-
fiat per bonos viros, videlicet per presbyterum bet pro rata bonorum defuifli. & ‹ fficiafis
dc. duos fcabmos locales feu fynodaies, nec nofler pet centuram ecclefiafticam competi^
exeeutores dc bzrcdes dcfuuâi aa joaplen.
dam

ANNO CHRISTI

dam fic exequendam fiipremam defundi vo-A luointern.

MODIFICATIONES

Przccdcntiom ftatutorum anno M. CC XC editz.

JOh a n n a s Dei gratia Leodienfis epifeopm uniwrfis abbatibus, abbatiffis, prioribus, przpotitis, arcbidiaconis, decanis, conventibus, caltulis, fic ecclefiarum reâoribus, clericis *tl* altis civitatis & dkecefis Leodienfic, falutem in Domino fempitetnam,

Cum in generali concilio nuper a nobis Leodii celebrato in craftino dominiez qua cantatur *fuvocaoit* ave, anno Damini M. CC. LXXXV1I. ad confervandum ftatum & libertatem ecclefiarum ac regimen dicecefis Leodienfis, & ad reprimendam perverforum malitiam quafdam lynodales fecerimus conftitutiones, quz tunc legitime de fui forma pourtant reputari.·,-fed quia potentes, magnates, nobiles dicecefis noftrz Leodienfis, nec non magiftri fcabini, jurati & communitates civitatis Leodienfis, oppidorum Hoyenfis, Dioneti, S. Trudonis, Tongrenfis, & Foftateofis, ad nbs detulerint querimoniam fuper eo quod per quafdam ex conftitutionibus, de quibus inferius fit mentio, jura fua, libertates, franebifiz, leges dc confuetudines ipforum ad quorum cbieryationem ex debito noftri tenemur officii, Izduntur At enervantur, ut dicebant, licet diâz conftitutiones fuerint dc debuerint apud jurifperitos. légitime reputari; quia cum alibi feribitur quod ad fedandum populum termini multum remanferit, nos pacem & tranquillitatem noftrorum fubditorum modis omnibus affeâantes diâas conftitutiones de jurifperitorum confilio declaramus, corrigimus, & modificamus, prout inferius continetur.

I.

Sub titulo de ufuris in eonftitutione quz q incipit: *Excommunieusstus, & cxcernmunicatos denunciamus omms ufurarios manifeftos*, ficclaufulas quz tales funt, *Et illos etiam qui fuper ufuris diffamati infra tempus ftatuendum ab eu qui fuper eo babtt poteftatem β fe non purgaverint, reputamus pro manifeftis ufuroriis puniendos.* Et illam claufulam; *Et infamati fl fe non purgaverint reputamus pro mansfeftis ufnrariis puniendos.*' Et illam claufulam: *Et infamati fl fe non purgaverint, pro eouviSis habeantur*, fic declaramus; licet de jure fic intelligi deberent, dc noftrz haâenus fuerit intentionis, ut fic intelligerentur: dum cum fama fic legitime contra illos probata fit pronunciata per judicem competentem, famam legitime contra illos erie probatam, illos fic diffamatos reputamus pro ulurariis manifellis puniendos, fit ^ro condidis debent haberi fi fe non purgaverint infra terminum competentem eis aflignandum. Volentes fic praecipientes vobis omnibus fic fpecialiter noftro olficiaJi Leodienfi, quod fi ufurarii manifefti fatiffecerint de ufuris, vel cautionem przftitrrmr de ipfis reftituendis fecundum conftitutiooetn felicis recordationis domini Gregorit papas X. quz incipit; *(hamfuam* vel *{^mutans*, fine difficultate qualibet ccdcfiafticz tradatur icpullur».

II.

Item, aliam conftuutionem fub titulo *de tcftamentis*qua dicitur: *Excommusucasmu omnes laicos φû celaverint legata fabrica ecclefia Leodie^fist* fic declaramus & intelligi volumus de laicis qui tenentur ad folutionem legatorum, quod illi fint èxcommunicati fecundum tenorem & formam conftitutionis.

III.

Item, conftitutipnem, quz feripta eft fub eodem titulo *dc teftamentis*, quz fic incipit: Ftraiw cmw *exeeutores feu manuftdeles teftamenferant perperam protendentes*, Stc. ufque ad finem tituli, fic corrigimus & modificamus, quod mortuo teftatore, exeeutores teftamenti ipfius defunâi vocent duos vel tres fcabinos, vel alios probos viros & honeftos, & coram cis feribi faciant, fi commode fieri poteft, bona fpeâantia ad ipfam exeeutionem & copiam diâz feripturz dent diftis probis, & fic diâa exeeutione utantur, fit in ca procedant juxta ipfius defunâi voluntatem: ita quod per diâam exeeutionem legi fic confuetudini loci in quo przmifla fient, nullum fiat praejudicium, nec ad aliud obligentur diâi exeeutores virtute diâz conftitutionis quam de jure vel confuetudine didi loci fint obligandi.

1 V.

Item, aliam quz feripta eft fub titulo, d? *uita & honitate clericorum*, in qua excommunicantur & excommunicari denunciantur omnes laid, & omnes quicumque in clericos deadecuraverunt, &c. mitigamus in hunc modum, quod poenam excommunicationis in eis tatam revocamus; ita tamen quod fi qui fuerint laid vel alii qui clericos deatTecuraverim, *nec eos* poftea affecuraveiint, nos & alii judices competentes procedemus, prout de ju;e fuerit faciendum, aim fuper hoc ad nos vel ad judices competentes fuerit delata- querela.

V.

Correlilo circa plures fententias excommunicationis, interdifli, & ceffatimis.

Item, quia in quibufdam malefaâoribusipfis de quibus in illis fif mentio infiiftz quzdam perne fequuntur, videlicet, ubi tales malefaâorcs domicilium habueiint, moram fecerint, biberint, comederint, pernoctaverint, privatz ptrlonz vel dommi diftridtim habentes, quod in locis illis, Vel in diibiclibus diftorum dominorum cefletur a divinis, & poli receffum eorum per duos, tres vel plures dies, & ubi violentia faâa eft, & quod dominus loci, judex, juftitia, villicus, & fcabini fint excommunicat!, & eorum' terre & diftri&us ecclefiaftico fuppofiti fint interdiâo, nifi fecerint de diâis malefaâoribus id quod prefbyter loci vel decanus, de quibus in eildcm conftitutionibus continetur, propter quz ceffare mandabatur a divinis in aliquibus locis virtute ipfarum conftitutionum. Et quia pcenz ita fuos auâores tenere debent, ut inioutes non Izdantur, didas poenas relaxamus Volentes & praecipientes, quod licet in aliquibus locis diâi malefeâores domicilium habuerint, moram fecerint, biberint, comederint, pernodaveriot, tranfitum fecerint > vel f. domini non liberaverint clericos, qui capti deducuntur per eontm loca vcl diâriâus, a manibus fic eos deducentium. vcl ubi Vio-

len-

lentis fads (uotj feu aliqua alia de caufa, A debita imponentes, inhibentes terris ecclefia ,icet hic dc ca f*prefla non fiat mentio, con- rům čoli, &f-dlii malefaüores, de quibus in ,cn'a 'n noftris novis conftitutionibus propter didis novis conftitutionibus vel eorum ali- quam cellare deberent a divinis virtute qua fit mentio fpecialis, licet hie non expri- didarum conftrnitionum, vel dominus, judex 7 ju- matur . (litia, villicus, & Icabim excommunicationis (enteniiatn incurrebant ; Non propter hoc di- di domim , judex, juftitia , villicus, À fca- bini, Iket denunciation! presbyteri vcl deca- ni przdidorum non obedierim in prpmiftis, dum tamen de hoc, fecerint quod ad ipfos pertinet ratione fui officii, excommunicatio- nis iententiam incurrant, nec terras eurum , feu ditlri&us vel alia Joca ecclelialucp pro- pter hoc tupponantur intetdido virtute dida- rurti conftitutionuin, ipfis conftitutionibus ficBrantcs quod ptopter neccilitatcs plurimas prs- pœnis alus contra ipfos malefldore* ia fua mi(Ta Interdum fieri comingit, pœn»m excom- lobore durantibus. municat ioini in difta conftituiione coutcn- tam relaxamus.

VI.

Malefsdores autem predidi funt'incendia- rii , effraftores ecclefiarum, monafteriorum invafores, raptores, detentores grangiarum, domorum, & aliarum rerum (eu bonorum ec- clefiafticorum, monafterionim 6(ecdefiaftica- ruin perfonarum, eorum complices, & fau- tores, & violatores ecclefiarum & cœmcterio- mm , nec non immunitatum ecclefiarum, ex- lsidores aliquorum hominum abecclefia, ob- fidentes ecdefias, prohibentes ne obieflis in ecdefia vidualia conferantur, capientes cleri- cos, & eorum bona, complices, & eorumÇvobis & veftrum fingulis prscipiendo manda- fautores, clericos captivos detinentes, pecu- mus, quatenus dicas conftitutiones fecundum niam ab eis extorquentes per captivitatem do- predidas declarationem , correftionem , modi- mini focorum qui cos non deliberavit a ma- ficationem obfervetis ex nunc, & cis utami- nibus fuis vel eorum qui pas fic capros dedu- ni, non obftanre eorum primo tenore. Prae- cunt per eorum terras, vel eos ibidem non cipientes vobis omnibus & fingulis, quatenus arreftant, inhibentes reftonbus & inveftitis, ad cellationem contra prrdiftas declarationem , ne in locis fuis morari polhnt eorum compli- corredionem, & modificationem virtute prio- ces & (sutores, occiforcs, mutilatores, per- ris tenoris diftarum conftitutionum nullatenus cudores atrociter clericorum, imbannitores, procedatis. Et fi proceditis organa veftra fine & arrêtantes bona ecclefiarum ve! ecclefiafti- alterius expeditione mandati refumatis, ce- c.uum perfonarum, facientes & feribentesfta- teris noftris conftitutionibus & antiquis (latu- tuta contra ecclefiafticam libertatem , judican- tis fynodilibus in fuo robore manentibus, ac tes (ecundum ea , prohibentes, ne ad judicem etiam firmitate. In cujus rei teftimonium figii- eccleliallicum eatur de cautis fpcftantibus ad lum meum prsfenttbus duximus apponendum. forum ecclefiafticum, impedientes portitores D Datum anno Domini M. CGXC. dominica litterarum judicum ecclefiafticorum & ipiarum poft Purificationem B. Maris Virginis. cxecuiores: eccieflis & ecclefiafticis perfonis, rallias, exaftiones indebitas, vel iervitia in-

Explicit, Deo gratias.

CONCILIUM WURCEBURGI NATIONALE.

Anno Chrifti MCCXXCVII.

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

Pxrante Rege Rudolpbe I. Archiepifcopis ' Henrico Moguntino, Henrico Trevefi«Cn6» Sifrido Colonienfi , Gifelberto Bremenfi: Epifeopis Brunone Brixinenfi, Arnoldo Babebergenfi, Brunone Havelbergenfi, Conrado^ Aigenroratenfi .Sigifrido Auguftano,Reimboldo Exftettenfi, Tobia Pragenfi , Emicone Frifingenfi , Henrico (aliis Brunone) Merfeburitnfi , Burchardo Metenfi, Conrado Verden- , Borcardo Lubecenfi, alufque fuffraganeis, & abbatibus, Joannes Buchamatius Epifeopus Tufculanus, Honorii IV. Paps Apoftolicus Legatus petiit pro fubfidio terrs finds reçupetands quartam partem omnium proventuum Ecclcfiafticonitn Germanis, m proximum quadriennium iolvendam · Ita Hofimannus in Chron. Vicebnrbenfi. Trithemius in Chrontco Sponheimenfi ait, decimum denarium, £ in V. annos fequentes pendendum a Clero & 'populo. Fatta deliberatione, cum nonnulli Principes faverent; SiftridusColonienfis, Henricus Trevirenfis, & Tullenfis Epifcopus Conradus, quem alii Probum nuncupant, (elogio potius, quam nomine, ait Spondanus) exadioni infolite & graviori palam contradixerunt. Verofimilior Hoffmann! lententiaeft, decimam partem fruduum Ecclefix, id quod bc in Lugdunenfi Concilio placuerat, iolvendam ad fexennium ftarutam fuifle. *Ite Grtbntret dt Concthu Vnrcibnr^rufiknt* ! Alii volunt ad Papam, vel generalius Concilium appellatum ab his tribus Epilcopis.

à

VI-

«CiMîS* «êSt* O VITA

Nicolaus quartus, patria Afculanus, ordinis Minorum general s, diftus ante Hieronymus, tcltgicnis & pacis amator, ex cardinale presbytero fanft* Sabine, creatus eft pontifex maximus oftavoKalendasMartii, anno millefimo ducentefimo oftuagefimo oftavo. Sub imperio Rudolphi imperatoris, feditionibus Romz coortis difcedens, Reate proh ftus, quofdam ibi cardinales ex omni fere religione creavit. Rebus tfanqu.lliotibus redditis, ad Urbem rediit, ecclefiamque faoftc Mattae Majoris rcfarcivic; cardinalis Columns auxilio adjutus, partes quoque anteriores ecclefia; Latcranenfis reparavit. Certis adjeftis conditionibus, Aragonie regem cum Neapolitano reconciliavit. Ptolemaidi per Soldanum obfef-*Ix* , bis mille & quingentos milites propriis expenfis auxilio mitit. Carolum duobus regnis Sicilienfi & Neapolitano inveftivit. Legatos mifit ad reges FrAcir & Aragonum , ut eos ad ferendasiterrz fanft* fuppetias in- A ducerat. In quo cum fruftra fe laborare intelligeret, triftitia & amaritudine confeftus, capoft annoJ quatuor, mcnlcm unum, & dies oftoadminiilrati muneris pontificii, anno millefitnoducentefimo nonsgefimo fecundo, menfe Aprili, ut ait Trithemms in chronico Hirfaugienfi, Rom* mortuus, in ecclefia fan-*&x* Marie Majoris cum honore fepuhus eft : .&vacavit fedes apoftolica annis duobus, menfibus Iribus, & diebus octodecim: idque propter difeordiatn cardinalium, hac de caufa Perufii congregatorum.

A Nicolao huius nominis quarto, non tertio, edita eft illaConftitutio decretalis tit.de verb, fignific. in *6.* qua refte & bene definiBtur, fanftam , meritoriam, perfeftiffimam , & quandoque per Chriftum verbo & exemplo praedicatam effe, illam Minoritarum pauperratem, qua, folo uftt fibi affervato, remm dominia a fe removent. *Btliarminm libro ta du Ram. pant.*

SALZBURGENSE CONCILIUM

A RoJulpho archiepifropo, occafione folemnis translationis lypfanum S. Vigiln Saliburgenfis archicpifcopt,

Amo 1288. *etUbrotum.*

Ex fup min ii t. III p.

„ /^Oncilii huius documenta huc illuc pc-Vj sita hic fimul omnia exhibenda funt.

„ Ac primo quidem damus ea qu* de illo „ narrat Anonymu* Leobienfis in chronico „ apud Pez Auftriac. Rer. Scriptor, to. I. „ pag. 863.

Rodulphus archiepifcopus (Salzburg.) ad confulcndum papam (Nicolaum) quomodo Albertum (ducem Auftrir filium regis Romanorum Rodulphi, qui cum arehiepifeopo rem habebat) fuper caftris quibufdam, quia cum nimium metuebat. Sed aliud confilium habere non potuit, nifi quod concilium indiceret, & in audientia tufliragancorum, totius cleri publicaret fibi quod liceret facere, quod dux petiit juxta fanftorum fanftiones ; ut per alios cognofceret , quod fibi pontifex petita non contemptibiliter, fed rationabiliter denegaffet. Infuper prsfentibus fibi fuffraganei^corpus B. Vigilii Karinthianc gentis apoftoli cum pfalmis & canticis tranftulit , dc cum maximis laudibus elevavit . Qpingentis dc 11. annis legitur quieviffie. In tumulum e/us corpus venerabilis archiepifcopi Eberardi translatum de Raftat, quod ibi per 44. annos quieverat, collocavit.

,. De epifcopis qui ad concilium iftud , „ convenerunt haec habet chronicon Salzbur-„ genfe apud eumdem Pexium ibid. pag. 390. Translatum eft corpus B. Vigilii -per D. Rodulphum archiepifcopum Sahburgenfem VI). td. novembr. In concilio quod eodem tempo-

Cre per eum extitit celebratum cooperantibu* fibi fuffraganeis fuis Emicho Trifinfienfi, D. Hainrico Ratifponcfi, O. VTenhardo Patavienfi, D- Gurcenfi Hertnido. D. Chunrado Chyemeofi, D. Wernh (Wenhejo) Sevovicnfi, D- Chunrado Laventino.

„ Encyclicam Salzburgenfis archiep. epifto- , lam, qua fuffragancos, crterofquc invitat , ad fynodum vulgata eft in Anecdotis Pe- , zii Codic. Diplom. par. 1. pag. 149. ex , quo hic datur.

RUDOLPHI ARCHIEP. SALZBURGEHMS

EpiftoU tnejchca , quo fxgragantai /net ad tltlbrandum caoctium prawnzia· h Cc. CMVwa/.

IN hoc votorum noftrorum verfatur intentio afFeftiva, ut vinea Domini Sabbaorh , quatenus vigiliis , & gubernaculis noftris e fuperna, & apoftolies difpenfatione eft credita & decreta, vitiorum (entibus purgata fit virtutum palmitibus implantata in gloriofi conditoris fui iacie, & in confpeftu edeftis AEgricolr florens appareat gloriofa. Sane dum Infirmitatis noftrx vires ad exeeutionem tam. alti operis prsmetimur, id quod in hac parte mentis, & meditationis noftna prefumit afteftio, reculant humeri, non audent movere digiti, manus aggredi contremifeuix £· dc illorum conûlio, & aflenfu, qui ad cul·

tutam prxfatx vines nobifeum in partem fol-
—I ——licnudinis iunt vocati. Ea propter operxpre·
CHWt*? „'um · ut provinciale concilium din
i>(, ante nos omiffum, & a nobis a creationis no-
flrx tempore intentatum juxta venerabilis capituli noflri confcnfum & monita congrega* re, in quo in digito Dei ejedis Dcmooiis, & ope fummi opificis vulpeculis demolientibus vmeam effugatis de venerabilium fuftraganeorJm, & aliorum pradatçrum noftne provincix induftrioia providentia eradicemus' morbida, conlolidemus infirma, redintegremus deperdita, & commendemus pro meritis fpcciofa: & fpecialitcr fuper reformatione morum, qui tam in clero, quam in populo Salxbargenfis provincix propter facilitatem venix, & cor-i reâioms diffuetudinem funt damnabiliter dc* formati, de veflro & aliorum patrum & fratrum in eodem concilio aggregandorum exquifito fideli confilio aliquod falubre remedium pariter'cogitemus, & ecdefiarum neccflitudinibus, quantum fuperabundans Dei bonitas miniftraverit, quod üngularirer non poffumus, univerfaliter confutamus.

in quo etiam concilio corpus felicis recordationis Domini Eberhardt archepifcopi, venerabilis prxdecefforis noftri tradere, qua uique nunc cum tzdio ?c ftupore animi noftri canut, intendimus ecclefiafiicx fepulturx. Signum enim in nobis effet dedecoris, fi venerabile corpus illius, qui tot honorum infigniisC Salzburgenfem ecclefiam infignivit, finamus ulterius jacere extra corpus ecclefix noftrx, quafi non fuerit digna memoria inhumatum.

In quo infuper concilo (immo quod ad ipfius celebrationem inflantis concilii jam quafi per iexennium dilati non mediocriter nos admonuit noftrumque animum excitavit) proponimus de pleno fratrum confilio diem defiderabilem, & omnibus acceptabilem auâore Domino publicare, in quo venerandas reliquias fandiffimi corporis fanâi Vigilii confefforis atque pontificis, fecundi patroni fanâx Salzburgenfis metropolis, cui licet infufliciontibus meritis fola Dei mifcricordia prxfidemus, dc hunulitate loci, ubi diu requievit haâenus, D m altari decentiore venerationi fux in ecclefia noftra majori fundatum & ditatum a pritcis temporibus, folemnitate devota & devotione folemni, Deo nobis propitio, fic orat.oocm fanâx Matris ecclefix fulcienti fuffravio difponimus transferendum. Non careret equidem indevotionis ignavia, fi os fibi eleâi Dei confefforis gloriofi fil benediâi in fxcula, jamdiu canoniziti, & inter fanâôs in fandorum catalogo jam adferipti, de communi noftra diffimulatione ultra fatifeat in tertx pulvere, cujus fpiritum ante Deum in fuperno Divorum agmine non ambigimus exul~~tare. Quem enim tam longe tam lateq~~emiraeniorum celebri claritate divina magnificavit E diçnatio, hunc revera prompto affeâu humana debet devotio honorare.

Verum quia fine defideranda veflra prxfentia non fperamus per effeâum commode poffe fieri compotes tanti voti: ideo paternitatem veflram requirimus & monemus, vobisque in virtute fanâx obedientix injungimus per prxfentes, quin immo falva pulcritudine veflrx reverentix fub poena excommunicationis, quam ex tunc prout ex nnne in vos felimus in his fcriptis, fi mandatinoftri inventa fueritis contemptores, firmiter prxcipteudo \ mandamus, quatenus fimul cum omnibus al>—I - — -
batibus, prrpofijtis, Archidiaconis, aliiique ANNO
prKlaua noftrx civitatis ôc diœcefis veflrr jurifdiâioni fubjeâis, qui canonica impeditioue non fuerint prxpediii, vobïïcum fub fimili auâoritate veflra ordinaria fpecialis mandati difttiâione vocandis adducendis in nonas Novembris, ideft quinto dic poft inftanr feflum omnium fandorum Salxpurgx in memorato concilio veflram curetis prxientiam proculdubio extybere, ut veftrorum aliorumque fuffragante confilio, qux piemiiimus, prolcquamur utiliter, & profequente nos Dei gratia falubriter exequamur.

„ Ad iftud pariter concilium refert Pexius
>„ geminas epiflolas Henrici Ducis Bavarix in-
„ ferioris, quas idem Pexius vulgavit ibid.pag.
„ ijp. ex quo hic.

AD PATRES STN0D1SALZBVRGENS1S.

At yard çwd pehix *nwrlbhs*
& lfglbtti rtpjgntt.

CElcbrationi veftri provincialis concilii Ja vendo applaudimus fic applaudendo Livemus, fperantes quod in eo morum morbi curentur, viror virtutum reflorear, glorifice tur Altiffimus, ordo flatus ecclefiaflrci decui induat, & decorem. Verum quia interdum inferiores clerici, familiares fuperiorum pontificum, in hoc dominis ~~fuis eom~~placere defiderant, quod circa conditionem ftatutorum fub verborum fuperficie quafi fub foliis pungitivas abfeondunt fententias, anguem in herba, & fcorpionem fic callide occultando fub tefla, quibus fententiis cum fibi piguerit, principes feu terrarum Dominos tanto confidentius pungunt, feriunt & offendunt, quanto cas non de pharetra fui particularis confilii, fed potius ab auâoritate totius provincialis concilii ja&tant emanaffe: ideo veftra paterna finceritas fic finccra paternitas flatutis edendis oculos circumfpe&ionis aperiat, ~~apponat~~, ut talis ~~Omnine ecflet~~ involutio laqueorum, & cum lex effe debeat patrix conveniens, talia flatui non finatis, qux patris fint in offendiculum, ipfifque principibus in offenfam. Et nonne melius eft unumquemque veflrum gladium fux jurifdiâioois, qui utique felix eft mucro epifeopi, fortiter in manu propria tenere per capulum, ipfumque, aim opus eft exercere, & cum fibi placue-ir, Iterato mittere in vagin«n, quam fe in totum alterius in hoc (ubmitterc arbitrio. in alium quodammodo honorem proprium transferendo? Effet etiam forfitan formidandum, fi ftatuta Sacerdotalia, qux manfuetudinis & modeflix debent fpirare odores, in gravamen principum & dominorum faccuiarium verterentur, ne fort· cogerentur & ipfi illis, &prx~~fartim lâïcïs~~, ~~quos patrix~~ limes includit fub pœnis a lege permiffis ediâa facere, prout fux tutelx crederent opportuna.

AD CANONICOS SALZBVRGENSES.

Cravittr queritur de *fatoir* *StUbwr£.*
qux prixciptei itawt derogent.

QUoniam una cum Reverendo patre Safe- Ibidem.
purgenfi epifeopo unum corpus facitis, cujus ipfe caput, vos autem comprobamini

effe

efle membra, fic ficut ipfe pontificatus hono- Λ partibus alicui epifeopo efle matin.·* —»—
re prxcedit, fic vos eftis ejufdem ecclefix fc- inieâas, tel aliquem Canonicum vcftræ ec
natores , ideoque confiflono Λ confibis ejus . dcfix captivatum inducentes, fi hen poteft,
vos temper afliftere fuper arduis negotiis debite requirendi; & ob hoc miramur fi veflra diferetio hujus fcnpturx confenfutn adhibuit , qux de fuo concilio fub Conftitutionum nomine dicitur exhiberi, 4»er quam xftimatio principum teditur, pontificalis manfuetudo negligitur, & pluia alia tam infohta quam indecentia inducuntur. Et quia inter aha de captivitate pontificum, fle canonicorum cathedralium, nec non tubverfiontbtts epi/copatuum prenShx conftitutio afleritur poni , qux etiam horrorem piis mentibus incutiiit , nec ponenda funt, nifi contra hujuf- B modi fcelera committentes.· nos confiderantes, quod crudelis cft qui famam negligit, obnixe rogamus, ut juftitix, fle veritatis intuitu patentibus litteris declaretis, nullius extare memoriam, qux recordetur in noftris

archiepifcopalem animum ; ut devotionem *d-*
dcliuni principitan a favore Salzpurfeenfis ecclefix non repellat, prudenter & modefte revocans, qux forte minus provide per fibilura mali confilii funt fuggefta .

"Mirandum etiam eft, quod ros -excufationibus aliquorum epifcoporum fidere apponitis, num nullus eorum figillum fuum apponi faceret littene, qux pro una libra denario rum Ratisbou. monetae , vel PaTavienbs dirigitur, nifi eam prius legat, & intelligat ter vel quater. Si tantum innocentes cxtftunt , *dicunt vobis* litterx patentes , continentes, quod licet ftatutis falutaribus bene confenle rint, illis tamen, quz principibus derogant, nec cônfenferunt, nec confentiunt, nec aliquo modo voluerunt eadem figilla fua hujufmodi derogationibus applicari. Ss.

ADDITIO AD HOC CONCILIUM.

Hmbteim Conc G«rm. T YIS it* peraâis deliberabatur de ferendis in concilio proximo decretis. Optimum factu vi-
J.J, fum, ut a Doâoribus conficerentur tabule quibus Epifcoporum finguli ceram appende-
» ·»- w·· rent ante confcflum. id cum io finem excogitatum, uti viritim conventis eo promptior *elice-*
retur coolcolua verecundia tergiverfandi ; deinde uti fuis ipfi tenerentur figillis ad excludendum poenitentiae locum. Itaque litterae fanûionum ad fingulos circumlatx. Earum fententiam cum pauci ferutarentur, omnes tamen obfignarunt, excepto Leopoldo Seccovienfi. Ad eum ubi ventum, nefeio quid odoratus, negabat ante fignaturum, quam vim litterarum pernofcl. Quibus ei prxleâis, quum intelligeret anathemate & interdiâo feriundos de clericis omnes , qui negotia iaicorum Principum traftarent ; prxterea uti nemo ullus Epilcoporum , Pu rochonim aut Prxlatorum, vel cujufcumque tituli, Provincialium cuiquam honorem feudi impertiat, neve in eo metum, aut minas excufet, neque ipfi clientelam obfequium ulli de fpondeant : qui contra faxic, communione piorum careat. Alia prêter hxc erant haud pauca, qux Scccovienfi parum probabantur. Ille his cognitis ajebat ie omnia, qux viderentur aqua, faflurum ; illud tamen fibi reputandum efle, ne quid in fraudem domini fui ducis decerneret. Ad hoc fe primum obflringi officio grati animi adverfus cum , a quo adeo habeatur in honore, ut milh unquam anteccflbrum fuorurn grati* majores a Principibus obtigerint. Ejus confenfu fibi opus elfe: (ecus fore, ut amifla gratia Principis ecclcfia fua luat. Hic eum magtfter Henricus de Fraveyach admonebat, fi gratiam Principis retinere non poflet, par efle , uti eum in gratiam cleri dimitteret, neque recufandum ei efle pro commodo Archiepifeopi , & ejus ecclefix utramque fortunam pati. Seccovienfis contra minime (inquit) mihi ammus eft cuiquam ita deditum cfte, ut ecclefiam meam *in* exitium prxeipitem. Qttidîiuid de me fit, ecclefiam meam definiere nolo. Ita res mecum habet, ut leviifimus quiiqut atdlitum ducts, fi eum faventem habeat, me poifit impetere. Ego ecclefiam tueii meam «que teneor, atque Archiepifcopus fuam. Quod fi velit, ut more fitbjeâi obtemperem, mi hique accerfam damna, id certe eget meditatu longiore, quam ut illico decerni poflit. Hzr eo prxdicanie, tabellarii vehementer conturbati, bonis primum verbis hortando, monendo, poftremo terroribus eum obfidebant. Sed ipfe nec precibus, nec legum canonicarum objeâu, neque catteris interminatione fubigi potuit, ut figillum adpnmeret. Hoc tandem unum impetrarunt, ut reciperet adverfus ea que in coucilio refpeâu cleri univerfalis magna feu parva fancirentur, vocem non mifturum. Sileret certe, fi nolit aflentiri; & alienationem animi ad alios ne vulgaret. Hic Leopoldus Seccovienfis, cujus toties mentio redit, is cft quem Fradericus archiepifcopus c parochia Foganenfi ad infulam vocaverat, probus admodum vir, nifi quod animi elatioris & praecipitis (ut feribit.Homekius) Alberto idem duci diu carifli-tnus, cujus beneficentia penuriam Ecclefix fux multis nominibus a deceflbre contradis obe ratx fubievavit. Idem Arehiepifcopo fuo multis in rebus ufui fuit, donec illepecunix ratam ab eo pendendam (nam arat vicedominus Lcibnizenfis) quadringentis marcis taxafiet exeo namque ftudium ejus adverfus Archiepifcopum refrixit, eodem telle.

Quum itaque dies Concilio prxfiituta ventilet, confédéré Patres.· coram quibus cantatum facrum Ibiemoe in bafiliea metropolitans. Deinde Epifcoporum quidam afcenfo pulpito fermouem fecit de laudibus obedientix. Poft diâionem Archiepifcopus converfus ad magiftrum Heuricum de Goa imperavit, uti de rebus, de quibus jam conventum fit , orationem diceret, prolatis in medium legibus canonicis, e quarum norma fanâiones conceptxfint. Iseum afiurrexifiet, fecit imperata, & qux meditatus antea fuerat explicuit. Archiepifcopus cum fuffraganeis de rebus propofitis in confilium ibat. Tum recitatum inftrumentum landionum, id quod antea circumlatum epifcopi figillis muniverant. Cum primum tenor litteratum liquidius intellcâus eft, ibi plerique cohorruerunt, ac txdert erepit eos rem non ante clarius

dctcûam .At vero jaâa jam erat ale# : vellent, nollent fuis ipfi fyngraphis tenebantur. Poft> quam conftitutio ad calcem perlera, folemnibus ceremoniis decretae in tranfgreflores dirae, imperia Clericis impofita. Aderar his* omnibus Abbas Admontenfis, qui continuo feSalisburgo fubduxit. Soluto concilio mox omtfts abitum properant. Peritis naud erat obfcurutn quo ftatutum illud in Alberti ducis odium qomparatum poftremo evaderet.

ANNO Christ, ,n λ •»/l

CONCILIUM INSULANUM

A prlcfulibus Arelatenfis provinciae celebratum anno Domini CCLXXXV1II. λ

X

£w *codici MS. eminentiffimi cardinalis Chifii* mw *primum prodat.*

Concilium per dominum Roftagnum Divina providentis Arelatenfcm archiepifcopum II. apud Infulam celebratum.

TITULI CANONUM.

t. *Ut excommunicato/ propter illatum damnum vel injuriam, non abfolvatur donec /atisfecerit.*
t. *Ut nullus fine caufa beneficio /polietur « prolato.*
J. *Ut arca regularer nihil innovttur.*
4 *Ut pecunia legata ad arbitrium exeeutorxm dividatur in caufar pias.*
f. *Ut presbyteri doceant populum , quomodo parvuli in neceffitate baptizandi fint.*
6. *Ut tn ecclefiis femper rtfideant presbyteri, aut faltem vicarii perpetui.*
7. *De celebranda oflava fanfto Trinitatis, ## fefto fanfti Tropbimi.*
8 *Ut parocbiales presbyteridilsgentiJfimi fint circa legata pia.*
9 *JIdvcrjui mvafores bonorum ccclfiafticorum.*
19. *De injuriis & damno dato.*
11. *De lis qui clericum ceperint.*
1 I. *Ut ferventur jura edita de Julals.*
jj. *Ne canna fiant adverjus ecclefia libertatem .*
»4 *De sis qui tradunt toxica, in mortem, vel abortum.*
15. *Ut bladum non transferatur , donec fit decimatum .*
! 6. *Ut ecclefia , £* perfona carum , bannum folvere non cogantur.*
17. *Ut pratextu bapnfmi non donetur nifi fola alba .*
18. *Ut ftatuta priorum concilorum obferventur.*

PRÆFATIO.

IN nomine Domini noftri Jefu Chrifti, ad omnia confilia & actus noftros progredimur, in quo vivimus movemur & fumus. Scriptum eft enim ; *Omnia quacumque facitis in opere, omnia in nomine Domini noftri JefuCbrifti facite, gratias Deo agentis* . Teftatur enim pagina veritatis, quod in exordio creationis l.umanz , lex obedientiz tranigreflionis vinum invexit, cum primarii parentes, fui conditoris prohibitione'poftpofita , pomum , quod univerfalis & fingularis Dominus fpeciali fubjecerat interdifto, in totius pofteritatis periculum attentarunt : ficque de corrupta radice corrupti ramufculi proccfterunt. Idem * autem fit proclivis curfus ad voluptatem, it natura vitiorum eft invitatrix. Quamobicm convenit fandorum patrum conilitutiombus, gc-

t-

f !«to nuie.n

A neralium conciliorum & provincialium canonibus , ac fingulorum epiicoporum ftatutis fynodaticis, fie pervejforum coardari molimina, ut appetitus noxii debite non excedant limites honeftatis, fed. inde Chrtftiana proteifio liberius magis-ac magis falutaribus proficiat incrementis. Sane cum plurima ftatuta in provincialibus conciliis per przdeceflbrcs noftros fint edita, quzdiQn ex eis propter aliquorum incertitudinem non abfqtie animarum periculo evagentur, nonnulla propter varium recurfum temporis mutatione leu reformationc nunc indigeant, cum dicat Augu- n O Hint au&oritas ad Bonifacium : omnia debent fuis temporibus convenire. Nos Rcftagrus miferationc Divina fanftz Arelatenfis cedefi» archiepifcopus , unanimi fratrum nollrorum confilio & voluntate concordi, videlicet domini · G. Dei gratia epifeopi Vafioncnfis domini k S. Dei gratia Auraficenfisepifeopi, domini « Kindi Carpentoratenfis epifeopi, D_ 4 B. Cavalliceniis epifeopi, ac M. Kollagni facriftz Tolonenfis procuratoris domini Joannis epifeopi, & G. przpofiti fit capituli Tolonenfis, & magiftri S. Falconis Tricaftrini ca- Cnonici procutatoris domini epifeopi · B. Dei gratia Tricaftrini, & przpofiti & capituli ejuf- dem ecclcfiz, ex juftis caufis abfentium ; &G. de Areis & R.aolo & Joanne Figuerie procuratoribus ecclefiarum catbcdr-Uum, & prioribus conventualibus Maffilienfihus & Avenionenfibus, necnon przpofitis noftnc Arelatenfis pro* vinciz, przfentibus, & aliis pluribus viris difcrctis, in provinciali concilio apud villam Infulae Vanaiifini Cavalliccnfis dicœccfis conflitu- ti.· attendentes quod injuriatur memori® frequenter oblivio, virorum prudentium cautela providit adverfus oblivionem remedium de feripturz certz fuftragio, ne aliqui de cetero prastextu ignotantiz fe valeant excufare, ftatuta przdecelTorum nollrorum infra feripta, cum quibufdam aliis per nos editis, colligi & corrigi fecimus, ac ipfa przfcnte clero & populo publicari, & fub certo anno tali volumine feti libello, quem figillo noftro & przdiâorum fratrum noftrorum, ad ztemani rei memoriam voluimus roborari, ut deinceps in Arelaienfi provincia, in judicio vel extra, nulla exinde poflit bzfitatio exoriri.

Audoritate igitur przfentis concilii przcipimus fit ordinamus, quod prxdiâum volumen, feu libellus, & noftris faffraganeis, & omnibus abbatibus, przpofitis& prioribusconventualibus Arelatenfis provinces , infra inftans fctlum Natalis Domini integraliter habeatur . Verum quoniam multorum ftatuta falubria, non funt, ficut decuit, haftcnus obfervata, propter quod tn contemptum &

a Giraudi. bNooeft in Gall2 Chri- (lian. fr*- trum Sin Mirthanorum. *H.* c Non eft ia Gallia Chri. ft.ana nili aBenrnndt. cBcocdiOi*

oblivionem quali totaliter devenerunt; fijeo
CHkisu ncȼc^ar'um *f°Te* duxímus, prxdiAorum con-
I >*i. ciliorum Arelatenfium quxJam magis utilia renovare ûaluta , quit inferius comitiemur

CANONES.

1. *Vt excommunicetur propter Hiatum datanum vel injuriam, non abjolvatut donec fatisfecerit.*

Ü primis igitur prxfentis approba*
I tione concilii renovamus, & de
·An „ n°vo ftatuimus X. capitulum
vj, ',*^1 concilii · provincialis, per dominum
«- a. M. m Joannem quondam Arelatenfcm ar-
„ chiepifcopum celebrati, quod inci*
„ pit. Item ftatuimus, quod fi quis
„ propter damnem datum, vel inju-
„ riatn irrogatam , excommunicatio-
„ nis vinculo fuenit innodatus, non
„ ante abfolutionis beneficium merea-
„ tur obtinere ipfe qui damnum de-
* „ dit, vel injuriam irrogavit, quam
„ pro polTe fuo fatisfaciat competen-
„ ter. Quod fi abfque fatisfa&ione
„ debita fuerit abfolutus^, abfolvens
>, juxta fuperioris arbitrium puniatur.

II- Vi nullui fine caufa beneficio fpo lietur a pralato.*

Item innovamus & de novo ftatuimus xxiv. capitulum concilii * praedioli D. Joannis quod incipit. Item ftatuimus quod nullus ecclefiaftico beneficio jam adepto, finecaufxcognitione a praelato fuo aliquatenus (polietur. Quod fi fpoliatus intra menfem non fuerit reftitutus, ex-p»»
tunc cum de fpoliationeconftiterit, »
fuperior ex officio fuo fpoliatum rc- 5,
fiituere non poftponat.

III. Ut circa regularet nibil innovetur.

Circa regulares vero nihil novi duximus innovandum.

Jy. Ut pecunia legata, ad arbitrium exacutorum dividatur in caufas piat.

Ad hzc aliud Arelatenfe concilium E.
renovantes, per dominum B. Maleferrati celebratum, quondam Arelatenfem epifeopum, innovamus & de novo ftatuimus fecundum capitulum ejuf-
„ dem * concilii, quod incipit. Cum
„ autem reflator legat certam pecu-
„ nix quantitatem, vel res alias, pro
„ foreftis fuis diftribuendis arbitrio ga-
„ diatorum feu exeeutorum teftamen-
„ ti fui, nec extant certz perfonx,
„ quibus, (en inter quas, pecunia feu
„ res fic legata diftnbuantur: flatui-
„ mus, quod pecunia leu tes P'xdi-c h u/1
„ Ax, per *Ipios exccutores,* de ton-
filio tamen & alienlu przlatorum ,
„ ne fraus aliqua per ipfos gadiato-
„ res valeat procurari, in pias caulas
„ dividantur. *Et* nifi reflator tempus
„ praefixerit ad hujufmodi perfolvenda,
„ didli exccutores per diœcefanos loeorum ea infra annum folvere per
„ cenfuras *cccleiiafticas* compellantur.

*V. Ut presbyter * doceant populum, quamodo pervult in neceffitate baptizandi fine.*

Item innovamus & de ηονὸ flatui-^
mus it. capitulum provincialis Concilii per dominum Florent. · celebra- · p.-/λ
ti, tum Arelatenfcm archiepifcopum, M
„ quod incipit. Circa (aeramentorum
„ difpenfttionem, quoniam per quo*
„ rumdam diipeniatorum negligentiam
„ multiplices fubcrcvcrunt abmus : fla
„ tuimur ut presbyteri parochiales, in
„ praecipuis feftivitatibus in plena cc-
clefia & publica populi allocutione
„ &fermone, doceant parochianos(ucs
„ qualiter & quibus verbis debeant
„ uti, cum parvulos in cafu ncceflita-
„ tis baptizant.

VI. Vt in cfclefiit femper refideant presbyteri , aut faltetn vicarii perpetui.

Item innovamus V. capitulum ejufdem concilii, quod incipit. Quia ma- >hd.
jor pars ecclefiarum parochialium
hujus provincix, ad monachorum
vel conventuum regularium pertinet
prioratus, de quorum collegiis ali-
qui confueverant in ipfis ecciefiis
continue refidere, in fpiritualibus &
„ temporalibus przfidentes ; & de i-
„ pfis , przlatisfuis rationem congruam
„ opportune reddentes · nunc autem
„ refidentia fua ad hxc fola coar£U-
„ tur tempora, quibus Ipiritnalibus ·*·/*- qu»bi
„ fpolia colliguntur, alicubi nullo prorfus facerdote reliélo, alicubi vero
„ folo mercenario, ita quod plurimx
„ ecclefix, aut restores & miniftros
„ non habent, aut per·... reguntur y.prri!).
„ mercenarios. Statuimus, ut in talibus ecciefiis deinceps, aut de ipfis
„ collegiis ad quorum patronatum pertinent, alique bonz, (ufficicntcs,
„ & honcftx perfonx refideant, qux
„ curam animarum loci recipiant a
„ przlatis; aut fi tales funt patroni,
„ qui curam habere non debeant, aut
„ non velint, tantum accipiatur & fe-
„ queftretur de bonis & dotibus ec-
„ cie-

""anno CHR.1S1I ,1**. clefiz , quantum vicario perpctuo fufficicnti & honefto, & in facris promoto, ibidem refidenti, & per patronum przfentato, & per præ- latum indituro, ad viiftum honeitum (ufficiat & veilirum & alia qux ad officium vicarii pertinere nofeuntur : & hujufmodi ^vicarius curam tani- marum loci recipiat a prxlato. Quod fi vacante tali ecclfia per mortem aut · fucceffionem vicarii, non lue* rit, intra tempus ftatutum a jure, alter vicarius fufficiens prxlato loci per patronum prxfentatus, ex tunc per ipfum prxlatum vicarius com- petens conftituatur ibidem, nec ul- tra mercçnariis, nifi forte bonis & expertis, & hoc ad tempus, & ex caufa, Dominicarum ovium regimi- na committantur, quia mercenariis gregem committi Dominicum, evan- gelica veritas fummipaftoris ore pro- mulgata graviter deteftatur.

· / «ja- hc,n

Uli, Pc cekbranda otfjui fanfig Triniia- iis, & ftflo S. Tropbimi.

Item vi. capitulum ejufdem inno- vamus, quod incipit. Statuimus e- tiam ut in odava Pentecoftcs cele- bsetur folemniter officium landz Trinitatis, & a vefperis (abbati Do- minica agatur folemnitas, & per to- tam fequentem hebdomadam tres lediones & tria refponforia Gngulis diebus, nifi feftum tx. ledionum excitent, de (andx Trinitatis hi- ftoria per ordinem decantentur, uf- que ad veiperas fequentis fabbati, & tunc incipiatur hiftoria. Feftum autem B- Tropbimi per totam pro- vinciam folemniter celebretur, ficut de apoftolis.

VIII. Ut parotbialcs presbyteri mi fint circa legata pia.

Item approbante przfenti concilio innovamus & ftatuimus, innovando nonum capitulum provincialis concilii per R. patrem bonx mcm. dominum B- de Sando Martino Arelatenlem archiepifcopum celcb/ati, quod in- cipit : Verum quia parochiales pres- byteri circa folutionoi eorum quz ad pias caufas a decedentibus relin- quuntur, négligentes exiftunt, prz- ctpuc cx quo in his, quz ipfis pro- veniunt, eifdem fuerit fatisfadum; ftatuimus, ut omnia legata ad pias caulas ab ipfis teftatoribusderclida, omnes parochiales facerdotes in feri- ptis penes fe retinere procurent, ut fciant quid, a quo, «Se quibus * citos elfe prxeipimus & intentos : ftatuentes, ut poft obitum ceftato- ris, infra quindecim dies, hzres ab ipfo parochial! presbytero rcquifitus , ipiius teftamenr* feu voluntatis ulti- ma: idem lacerdoti dare tianlcri. ptumfeu translatum, quod pias cau- fas , & piis ufibus deputata , expen- lis legatariorum teneatur.* ad quod ab eodem presbytero pet cenluras ecclefiafticas compelli valeat ipfe hzres·/infuper ftatuentes, ut legam tur publice tunc, proxima die Do- minica vel feftiva, legata fupradi- da, ut quid cui legatum fuerit vel reli&um, minime ignoretur: adji- cientes, ut facerdos qui hoc legerit, pro perfona quz legatum feu rcli* dum hujufmodi fecerit, Dominum deprecetur, & ad rogandum pro i* pia perfona fubditos (uos five paro chianos moneat, & inducat ut fal* tem orationem Dominicam dicant.

chris "η· ■· coiK.

IX. ^diiwrfus invaforts bonorum etclifia· /iicorunt.

Item innovamus & de novo ftatui. mus, approbante facro przfenti con- cilio, primum capitulum & omnia con- tenta io eo, fecundi provincialis con- cilii Avinione celebrati per reveren- dum patrem B · * Divina provident- tia tunc Arelatenfem archiepilco pum, nunc epifeopum Portuenfcm, quod incipit. In primis igitur, quo- niam aliqui fuis finibus non conten- ti, paffim aliena diripiunt, & ec- cleGafticas libertates effringere non verentur: approbante przfenti con- cilio ftatuimus, quod quzlibct per- fona, fzcularis aut ecclefiaftica, no- bilis aut alia, cujufcumque przemi- nentiz, dignitatis, officii, conditio- nis, aut ftatui fuerit, quz vel ec- cleGafticas eappellas, (eu earum cœ- meteria, hofpitalia , reelu(oria , do- mos, pofteffiones, loca, villas, ca- ftra, ccafus, * tafcas, * trexena, laudi mia , 'vintena, feuda, lefdas, pedagia, feu ' alia quzque utilia, feu etiam earum homines aut fa- milias, animalia, Gve bona quzli- bet, mobilia feu immobilia , five do- mos religiofas aut hofpitalia, five rCCluforU ♀ (JUOmodollbcC ioviderc♀ capere, occupare, detinere, pigno- rare, feu gadiare, necnon dt qui contra ecclefias vel eappellas, aut clericos five pertonas ecclefiafticas , feu earum homines, loca, villas cadra, feu manfiones, aut contrali- bet-

'Benuidum M/*· t»». »,q«»V»* ^^Sî''' '***îT* mino prto- fervkü fu- „0'''

V.J. .kJ.

AXNO CHRbTt bertates ecclefiafticai, vel domos re ligiofar, aut hofpitalia five rcclufo- ria, quomodolibet edere jvel facere quzvis ftatuta, fivebanna, velprz- conixantcs, aut novitates quafcum- que, five quibuslibet ex przdidis direAc vel indirede violentias aut moleftias irrogare, feu eis fuper bo* nis quibuslibet ecclefiafticis feu pa* trimonialibus, qusftas, aut talias, angarias five parangarias, autnecef· ficaces quaslibet aliqualiter impone* re vel inferre, five domos ecdefia* rum, aut clericorum, feu perfona- rum ecdefiafticarum, occafione qua* cumque, ferrare feu claudere, vel ferrare feu placare, five earups ban- na quacumque bannire, feu etiam vias novas aliquas ubilibet adinve- nire, vel facere, per quas ecclefiz feu earum villae, caftra', vel loca, in pedagiis five lefdis aut quibusli- bet juribus aliis, polSnt in aliquo diminui vel etiam pejorari, fivcca* minos aut vias, feu Aratas publicas aut privatas, intra limites five ter* ritoria vd diftridus locorum, vil*Cw larum, feucaftrornm ccdefiaftics di-* tionis, auferre, vel fibi quomodoli- bet appropriate, attribuere, (eu etiam applicare, vel terminos eorum ara- re prcfumpferit, feu attentaverit , perluam potentiam, aut violentiam, five (uperbiam: "dntra tres dies fu- per his a die captionis feu invafio* nis, attentationis five prxfumtionis hujus, & eorum fautores, per emen- dam aut revocationem debitam, feu alias ut res exigit, plene fatisfece- rit, excommunicationi lubjaceat i- pfo fado quam ex. tunc in attenta- tores & przfumptorcs hujufmodi, fautorefquc eorum, confiliarios, & coadjutores quoslibet, ferimus in his feriptis. Et nihilominus fi perfona hujufmodi perftiterit in excommu- nicatione ipfa per tres dies ex tunc loca quaelibet ubi fuerit, ccclefiafti* eo tubjaceant interdido. Quam liqui- dera excommunicationis (eu interdi- di fententiam, cum de przmiflis, feu eorum aliquibus cuilibet ordina- rk» vel ejus officiali (ummarie con- ftiterit aut dc plano: volumus, & ftatuendo mandamus, execution!de* bitz per ipium quemlibet ordina* rium, feu officialem ipfius, certifi* catum de plano, mandari per uni- verfas ecdefias Arvlatenfis civitatis, diœcefis & provinciae, ficut viderit commodius expedire: fuper quo, tam in genere, quam etiam quafcumque pertona» fingulariter nominanda» *

• XWjf nüi

•C»rr.»O«i- MMÜ>

A plenam habeant facultatem. Et m- fuper etiam ad augmentandam hu- jufmodi fententiam, prout ei vide- bitur expedire: infuper mandamus & prxcipimus firmiter & diftride , quod fuper omnibus circa prztnHfa per quoslibet aboleri hadenusatten- tatis, fiant poft inftans feftum Pen- n tecoftes, per tres dies Dominicos continuos, monitiones in ecclefiis, videlicet generales. ut quicumque fuper przmiflis, aut eorum aliqui- bus aboleri contra ecdefias, & per* fonas ecclefiafticas feu carum jurif- didionem & jura, prout fuperius funt exprefla, quicquid hadenusat- tentaverit, illud & illa quzlibet, intra feftum inftans Aflumptionis beatx Marte, totaliter revocent & n emendent, five de ipfis fatisfacianc competenter. Quod nifi fecerint, nos eodem approbante concilio, in quoslibet attentatores hujufmodi, feu etiam przfumcores, ex nunc ut ex tunc, excommunicationis (entendant fimiliter ferimus in bis feriptis, & in eorum quoslibet coadjutores, con filiarios, & fautores. Quam excom- n municationis fententiam, cum con- ftiterit ordinario cuilibet, feu ejus officiali , de plano vel fummane, per officium vel alias aliter, dc przmiliis : volumus & mandamus per univerfas ecdefias civitatum &dice- cefum publicari, fingulisdiebus Do- minicis & feftivis, prout per quem- libet ordinarium , feu officialem i* pfius, fiet requifitio fuper eis.

X *Dc injtriif it dcccno dat».*

Item innovamus facro przlcnti con- cilio approbante, dt ftatuimus inno- vando fecundum caput ejufdem conci- lii & omnia contenta in eo, quod in- cipic. Infuper (aero approbante con- cilio ftatuimXis, quod fi contingat vel homines, vclres quaslibet, anj- malia quzvis ecdefiarum , five pet- ionarum ecdefiafticarum, five ho- minum aut locorum fuorum quorum- libet, abduci per aliquosaut aliquas in przdidam five pignerationem aut reprcfaliara' abdudores hujufmodi, & eorum fautores, & authorizato- res , excommunicationi fubjaceant ipfofado, qui tamdiu per cappella- nos ecdefiarum civitatis & diœce- fis, ubi przdida commifla fuerint, audoritate przfentis concilii denun- cientur excommnnicati cum campa* nis pariter & candelis, fingulis Do- minicis diebus dc feftivis, quoufque

rut

m dc

—— ~ , dtf damms & injuiiis irrogatis iuc-A
cWr lsti „ rie cas partis pltnaric fatisfadumI (
„µ », Et nihilo minus civitates, cadra,
„'loca, & villx, in quibus_przdiita
„ hujulmodi recepta fuerint feu ad-
„ milia, ecdefiaftico fubjateant inter-
„ dido , fi requifiti, qui fuerint inibi
„ requirendi, a fe noluerint abjicere
„ pixdida eadem. Et ad hxc eadem
„ exequenda, dicecefani finguli, &of-_
„ filiales eorum, fe. promptos exhi-
„ beant fine contradi&ione quacum-
„ que, ut idem faciant fieri per cap
„ pcllanos tuos , cum per illum, in®
„"cujus civitate ve! diœceü res fiede-
= teftabilis commiffa extiterit, fuerint
„ requifiti. Et nihilo minus fuper iis
' Co ik tJ „ etiam obfervetur attente novella
1 "sci. H I conftitutio Grtgoriana *.
«I.

XI. De iit qui clericum ceferint.

Itcm iv. capitulum ejufdem concilii innovamus, & prxfenti concilio approhante prxeipimus obfervari omnia in eo contenta, quod incipit „ Ad hxc „ etiam approbante prxfenti concilio C„ ftatuimus, quod fi officiales, vello- „ eorum domini quilibet fxculares, feu „ eorum curfores aut bannerii, cepe- „ rint clericum aliquem; & requifiti „ per diœcefanum, vel officialem iuum, „ quod clericum illum captum cum „ omnibus rebus fuis reftituant fibi „ confeftim: fi per unum diem deftiterint illum reftituere, quamquam „ ipfo fa&o fint excommunicat!, ex „ tunc officiales illi, feu domini, &c „ quilibet detinentes atque curfores feu „ bannerii fupradidli , denuncientur „ excommunicati nominatim & ex- „ prefle, diebus fingulis, cum campa- „ nis pariter & candelis. Etfidenunciati per tres dies, clericum illum „ non reddiderint, ex tunc locus aut „ civitas, five caftrum, aut villa, ubi „ captus ille clericus detentus fuerit, „ ecdefiaftico fubjaceat interdifto. Nec „ teneatur aliquis fidem facere diflis „ officialibus, five dominis aut detentoribus, five quibuslibet aliis, quod „ captus fit clericus : eum fufficiat ut E „ illum conftet clericum, in co quod „ diœcefanus vel officialis, feu locum „ tenens ipfius, afferat per litteras vel „ nuntium, clericum illum effe; nec „ luper his fides aliqua fit laicis/"Ta- „ cienda. Hoc autem dc tali cl^cico „ intdligimus, qui erat in poffeffione .. clericatus, tempore captionis).

X1J. Ut ferventur jura edita de Judaee. chruti «*H

Item vi. caput ejufdem concilii innovamus, & prxfenti concilio approbante prxeipimus obfervari omnia in eo contenta, quod incipit. „ Iniuper ^-- isu. „ etiam ftatuimns, ut jura edita de „ Judxis ferventur: videlicet, in pe- „ cloribus appendentia vcftimentis ex- „ tcrioribus diffimilia tigna portent: „ talia fiquidem, per qux faciliter & „ diftride valeant a Chriftianis agno- „ fci pariter & difeerni. Sed neque „ teneant Chriftianos nutriciosaut nu- „ trices: carnes autem per eos occi- „ fas nullus vendat fidelibus Chriflia- „ nis Ipfi quoque Judxi dies * exeo- „ lant manifcfle. In quadragefima car- „ nes publice non manducent. Ob- „ viantes autem cruci, five Chrifti corport, vel penitus fe recludant, aut „ cito recedant, vel reverentiam exhi- „ beant ut Chriftiani. AlioquinJudxi „ quilibet contra facientes, per fub- „ traftionem communionis fidelium, „ & Chriftiani per excommunicationis „ fententiam, per ordinarios, vel of- „ ficiales , feu loca tenentes eorum, „ follicite compellantur.

XIII. Nc bantu fiant aiverfus ecclefia libertatem.

Item m. caput ejufdem concilii in- Ceae. Bitu- novamus, & ftatuimus innovando, quod ric. ann. „ incipit. Cum in jure canonico ca- ad verbum. „ veatur, quod qui de cetero fervari „ fecerit ftatuta, & confuetudines in- „ troduΛas contra «cclefix libertatem, „ ftatutarii & feriptores flaturorum i- „ pforum, nccnon poteflates, confules, „ redores, confiliarii locorum ubi fla- „ tuta hujufmodi & confuetudines de „ cetero edita fuerunt vel fervata, nec- non & illi, qui fecundum ea judi- „ care prxfucnpferint, vel in formam „ publicam feribere judicata, excom- „ municationis fententix debeant fub- „ jacere: nonnulli proprix falutis obli- „ ti, & fux verecundix non parcen- „ tes, juris fententiam verborum am- „ plexu non fine fraude circumvenire „ nituntur: non ftatuta, ut afferunt, „ banna tamen faciunt proclamari , „ prxeepta & prohibitiones inducunt. „ qux non eft dubium in libertatis „ ecelefiafticx prxjudiciumredundare. „ Nos itaque fraudibus malignorum, „ quas circa hoc adhibitas fuiflecogno- „ vimus, obviare volentes, approban- „ te prxfenti conlUio ftatuimus: ut „ qui contra ecclcfix cujuslibet liberta-

anno CHRISn uti. „ tatem, banna, prohibitiones, five „ przcepta, fcientes fecerint, aut fieri ,y procuraverint, feu facientibus con- „ filium vel opem duxerint adhiben- „ dam, ipfa, poftquàm per locorum „ ordinarios, vel officiales eorum, fu- „ per hoc fücrint requifiti, abique cu- „ juslibet difficultatis obftaculo indila- *. „ tc revocent, fcu faciant revocari, „ ad confimilia numquam de cetero „" procefluri i alioquin ccnfura fimili „ fint adftriâi. Qui vero contra ec- „ clefiafticas confuetudincs antiquas, „ rationabiles, approbatas, & haâe- „ nus pacifice obfervatas, flatuta, ban- „ na , prohibitiones, aut przcepta, „ fcienter fecerint, aut fieri procura- „ verint, five jam faâa fervarint, aut „ fefvari fecerint, feu facientibus vel „ fervantibus, in hujufmodiconfilium „ vel opem przftiterint; per dioecefa- „ nos locorum, aut officiales, prxfen- „ tis auâoritate concilii moneantur, „ ut infra vm. dies a tempore mo- „ nitionishujufmodinumerandos, fla . „t. (htu- „ tuta *, banna, prohibitiones & prz- u deleant „ ccpta hujufmodi debeant revocare, barru. pro „ hib t.otie», n ad confimilia nunquam ulterius pro- „ cefluri; alioquin excommunicationis ad coni. „ lententia, quam m his (criptis ex „ nunc ferimus, fint figati. *

XIV. Dc iit fui tradunt toxica t in mortem vd abortum.

Item ftatuimus, quod quicumque toxicare, aut opem ad hoc vel confilium dare, vel in mortem alterius toxicum didarc, feu vendere, feu quocumque q modo tradere , aut aliter mimftrarc przfumpferit, vel quicumque tales (civerit & celaverit ordinario luo, neque dicecefano fuo infra menfem revelaverit, vel archiepifcopo fuo fi dizccfanum non habuerit, non tanquam confeifori, fed tanquam judici.....tas mortiferas, feu aliud mortiferum in mortem vel abortum cujufquam dede, rit, eo ipfo majorem excommunicatio» nem incurrat: & fi per tresmenfes m eadem excommunicationis fententia anirno fteterit indurato, cum & participatione facramentorum & communione fidelium fit privatus; ipfe & ejus liberi uique ad quartam generationem in Dei ecdefia non valeant ecclefiafticum beneficium obtinere, nec valeant aflumi ad aliquas fzculares, vel ecclefiafticas dignitates. Et fi clericus bénéficiâtus fuerit, illo fit privatus beneficio, ipfo faâo; & ab omni ordine quem fufeeperat, degradetur, tradendus poftea cunx fzculari. Si vero be» Anefichtus non fuerit, fimiliter degradetur, & tradatur fzculari curiae pu- christi niendus. Qui vero ex tali vel fimili fufpicione probabitur infamatus, & ex vifibilibus przfumptionibus & pçripicuis judiciis apud bonos & graves notatus: ad honorem, vel dignitatemecclefiafticam vel fzcularem nullatenus admittatur: & nihilo minus ad detentionem perfonz, prout fceleris immanitas fuadébit, ad qjicicndam veritatis certitudinem: ficut officiali di£li domini vium fuerit, procedatur. Hoc aurem ftatutum extendi volumus , tam ad praeterita, quam prxfcnkia & futura. Nolumus tamen, quo4 aliquis pœnam excommunicationis pro prxdiâis incurrat prædiâam , nifi poft unum menfem a tempore publicationis hujus ftatuti per nbftram provinciam faicicndz I

XV- Vt bladum non transferetur t domefit decimatum.

Item ftatuimus, quod aliquis bladum dc decimaria alicujus ccclefix intra aliam decimariam transferre non audeat, quoufque fuerit decimatum . Si quis vero contrarium fecerit, redam decimam, fcilicet decimam partem, integralitcr ecclefiz, de cujus decimaria bladum extraxerit, intra odo dies folvere teneatur. Quod fi non fecerit, fe noverit auftoritate prxfentis concicili excommunicationis fcntcntia innodatum.

XVI. Vt sctlcfii & perfona carum b<.nnum folvere nan cogentur.

Item ftatuimus, quod nullus dominus temporalis audeat compellere ecclefias, vel perfonasearum, familiam,, fervientes, fcu nuncios, folvere bannum feu banna pro animalibus (uis quibufeumque, vel perfonis prxdiâis; & ƀ contrarium fecerit, pignorando, capiendo, vel detinendo, vel homines , vel animalia, vel bona, per fe id faEdendo, vel faâum per alios, ex quo fciverit, fuftinendo, ipfo faâo fit excommunicationis fcntcntia innodatus: a qua minime abfolvatur, donee damnum paffis fatisfecerit competenter . Talam vero feu emendam ad arbitrium diœcefani praecipimus intcgraliter cmendari.

‹ HRHTJ ><>«.

WU. Lf pratextu baptifmi non donetur »ιβ join alba.

Quia fzpc didicimus quod plures infantes line baptifmo ab hoc fzculo tranfmigrarunt, ex eo quod cum magna difficultate inveniri poterant qui eos poiTent baptitare, propterfumptus & expenfas contactas & confactos, per patrinos'temporibus retroagis, & ita terrore didorum famptuum multa pe-B ricula evenerunt; ftatuimus approbante concilio, ad periculum animarum evitandum, quod aliquis vel aliquadc cetero infanti, vel matri, vel alicui perlons, tempore didi baptifmi, vel alio tempore, illo prztextu dare aliquid, nifi falam albam, non audeat attentare·

XI'III. Ut ftatuta priorum tonciiiorum ob' ferventur.

Item, volumus, & approbante (acro prxfcnti concilio prxeipimus fla-

Λ tuendo, quod omnia ftatuta olim pervenerabiles patres Arelatenfes archiepifeopos przdeccftbrcs noftros, & per nos in conciliis provincialibus edita, in fao robore permaneant, ficutprius,

AKNo LHKIITI till

Observatio G. C. S. J.

Subjunlh huic concilio erant alia , provinci» Arclitcnfu, ut ad nonuic prsfatio; nempe

·. Concilium Joannis anchicpitcopi Arelatcufis celebratura Mcc.xxxiv. vi. Id. Jul. Locus incertus!

». EjuiJem conciliuin fecundum > auao M. cc. ı ı celebratum Infu'e in Veruflino comitatu, dic Mattis poft feftum Exaltationis S. Crucis.

ℓ- Concilium I. per Benrandum Maleferrati Arelit, arcbiepikopum , anno M cc.ixx. Idib. Jul. Avcmom celebratum .

f. Concilium Florentini archiepiicopi, line ulla loci ac temporis nota.

/- Concilium a Berrrando de S. Martino, archiepiCopo Arelate habitum , Hue dic & anno.

ſ. Concilium a Bcmardo de AneuilelJo , qui ex -archiepiicopo ArvUitnfi faflus eft Tpilcopus Ptonuenfis, cardinalis. celebratum Avenione , anno mxx.ıxxıx xyi. K,I. Jun. die Mercurii ante Pentecoftem.

j. Concilium Benraodi Amalrici. Arelat. archiepifeejj, Aveniooc habitum, anno mıcıxxxıı.

Qu» parttm edita fuperius & foot in annos diftribula . ı partim , quia ruaulum in manus noftras veneiant, aut .utam tempora non pralcrebant notam in appendicem kivzta iunt.

** W *?fr*#***5*** *2*

STATUTA SYNODALIA

CADURCENSIS, RUTHENENSIS, ET TUTELENSIS ECCLESIARUM

ANNO CHRIS II ni,.

Anni ſ™9'

ANNO CHRISTI

ADMONITIO PRÆVIA

P. Martene,

Ex Mart Anecd. to. IV P"" Mam. sip to Hl. pac. ***.

fubjicimus antiqua flatuta fynodalia, ex tribut codicibut manuferiptis vetnflifiimis erutmuf. Unum mimftravit Neapolitana lqfignit monafterii S. Severini bibliotheca, ex quo ti.j *dejcripfit nofter Demardut Je* Monfaucon , *qui hic edenda ultro mihi ea conctfiit. Duoi alios reperimus in noftro Parifienfi S. Germani monafteria. Codex Neapolitanus nullum prafert titn. lum, fed incipit a fjnodali Raymundi de Cabmonte epifeopi Ruthenenfis epiftola, dqfinitque in he; verba;* Ifte liber fuit compofitus & publicatus temporc domini Nicolai paps IV. & domini Simonis archiepiicopi Bituricenfis in ecclefia Ruthenenfi fic in fynodo generali, eido lunx currente xvti. fic littera dominicali B- fic primo anno poll annum bi(Textilem , & anno Domini MCCLXXXIX. ex prxeepto & auâoritate reverendi In Chrifto patris domini Raimtindi de Calomonte divina providentia epifeopi Ruthenenfis ; quem librum una cum contentis & continendis in titulo fequenti cum confenfn" cappellani fui (ervari hrmiter & perpetuo ftatuit, fic praecepit in his tantum qux rationi funt confona five juri . *Deinde fubjicit alia ejufdem ecclefia ftatuta, concilium Bituricenfe fub Fulcrando arcbiepifcopo anno* 1336. *celebratum, /latuta fjnodalia Girberti Rutbeqfis epifeopi anno* 1341. *edita. Concilium Bituricenfe anni* 1186. *aliud item Bituricenfe concilium anni* 1276.

Codex Parifienfis bibliotheca S. Germani a Pratit num. 814. *hunc habet titulum:* Incipit fynodale compofitum per reverendum patrem in Chrifto dominum Guillelmum Dei gratia epifcopum Citurcenfem. *Hunc titulum fequitxr frnodalis ejufdem epifeopi epiftola, tum ftatuta fjmisita eadem* fa< m *codice Neapolitano, fed quibufdam additionibus paflim audia, tum conftitut.one; edita anno* 1186. *In concilio Bituricenfi, quas excipiunt* Conftitutiones antiqnz fynodalis eccleii» Caturcenfis, *deinde* iynodale feu Conftitutiones cathedralis ccdefue Tutelenfis. *.filter ejufdem bibliotheca codex ita incipit:* Incipit fynodale cathedralis ecclefix Tutelenfis compofitum per reverendum patrem Gnillelmum Dei *&e. Λ inferiori vero era marginali legitur.* Delenis officialis Tutelenfis. *Eademquc continet qua In codice pracedeilti. Ex bis patet ftatuta iftx fjnodaha primum edita fuifle jufiu Raymundi de Calomonte epifeopi Ruthenenfis, Cf anno* 1289. *primulgata, deinde eadem tempore Johannis papa XXII. a Guilleimo epiftopo Caturceif/I quibufdam additionibui αάίία ecclefia Caturcenfi fulfil accommodata, ac poftmodum eirca idem tempus ah epifcopo Tutclerifi adoptata.*

Porro

ry *Porro* CWW *Na^eliUneu codex para* èT *fincrra flatuta , «r ab audhre edita funt , exhibeat, >l-* ■ -
——————*la at ;« «V continentar hie prafrrtim reprafentare mbit propofuimul : pramiffit tamen utraque t-* AWo
& •dtll· at vocant, caradhere addutotubut, qua nobis ahcujut vifa fait
„£Tl meomnti, deinde fatal utucuiqm ectl/fia propria fubficumas.* ** * I

EPISTOLA. SYNODICA

Raymxndi epifeopi Rutbcmufis.

QUoniam frequenter ex {implicitate & ignorantia iacerdotuni, illorum pnrcipuc quibus animarum cura committitur, plura metgunt pericula in collatione (aeramentorum & regimine animarum; ideo nos Raimundus tniferatione divina epifeopus Ruihenenfis, cum noftri capituli confilio & aflenfu quaedam fuper ii* utilia 6c neceflaria in hoc libro fynodali fub compendio tradimus, que de jure divino feu ecclefiaftico funt aut confona ratione, que a clericis noftrz civitatis & dicecefis in facris ordinibus conftitutis, fic maxime redoribus fic cappcllanis curam animarum habentibus legi fle f&pe fle intelligi epifcopali auâoritate praecipimus fle mandamus, fle diligenter fle firmiter obfervari. Quorum rranfgrefljonem quae inobedientiam induceret, caftigatione debita prout res exegerit feveriter puniemus; nifi forte juri alicui Obviaretur, fupra quod difpenlare feu quicquam (latuere non valemus, tunc enim ea volumus pro non ftatutis haberi.

Cum igitur fynodus sftivalis ecdefia R.uthenenfis in die martis fle die mercurii proximis poft quindenam fefti Pafchr, fynodus vero hyemalis in die martis fle die mercurii proximis poft feftum beati Luce Evangel\ft* C confueverunt celebrari : pnecipimus ut ad diâam fynodum hyemalem veniant Ruthenam perfonalitcr omnes praelati fle clerici fle facerdotes curam animarum habentes did* noftrs dicecefis Ruthcnenfis, vel faltem vicarii feu cappellani miniftrantcs in *ecciefiis* proeifdcm. Ad fynodum vero sftivalem ambo per fc flt perfonalitcr veniant, fcilicet tam praslatiquam redores fic cappellani perpetui curati, quam pro eis mimftraotes cum cappellano curato. Et fi forte infirmitate vcl alta inevitabili necctfitate feu caufa, per nos vcl officialem noftrum approbanda detenti, venire non potuerint : mittant tunc aliquem cappdlanum vel clericum loco fui, fic nobis vcl officiali noftro, caufam fua: abfentie ftudeant intimare. Tranfgrcflbres vero temerarii hujus praecepti, qui eo ligari poflunt fic debent, ipfo tranfgreflu excommunicationem incurrant, fle nihilominus prout nobis vel officiali noftro videbitur ulterius punientur-

Venientes autem ad fynodum in eundo fic redeundo honefle incedant, fic honefta qusrant hofpitia, fic in cis circumfpefte fe habeant , ne ftatus ipforum vertatur in opprobrium populo fic contemtum.

Injungimus etiam omnibus qui debent elfe, in fynodis, quod induti cappis daufis vel fuperpelliciis flent in fynodis fic jejuni, fit diligenter mente inteiligant falubria monita fic mandati.

Io qualibet parochiali ecclefia ifte liber fynodalis omnimode habeatur. Quem facerdos parochialis clericis fu* parochi* fic laicis prout expedire viderit diligenter exponat, fit eumdem librum ad fynodos deferat, fit coram fe tn fynodo teneat. Et fi de contentu in eo vcl aliis dubitet, nos extra fynodum confutat fuper eis. Et nullus in eodem libro fine noftra licentia aliquid addat vel minuat; alioquin poenam falfi fe noverit incurfurum.

Nullus caufas inducat ad *fy*nodum, quae alio tempore coram nobis vel officiali noftro pollent facilius & commodius expediri.

Sacerdotes vero parochiales, qui vicarios non habent, die diâa precedent· fynodum inquirant dHigenter fle publice in ecciefiis, an in fuis parochiis aliqui Gnt infirmi : fle fi ita fit, antequam iter arripiant veniendi ad fynodum , illos infirmos vifitent etiam non requkiti, fit eis dicant quod faciant quidquid boni potuerint ad fuarum animarum ialutem ; prxeipientes nihilominus eorum vifirationem ficri peq vicinos presbyteros in aliis vel eadem ecciefiis remanentes. Cum vero dcrici in lynodo fuerint congregati (ab epifeopo) vel alto cui ipfe juflent, incipiatur ter antiphona : *Salva no/ Domine,* fic ea completa cum fuo verfu fic *Gloria Patri,* epifeopus, flexis genibus cantando incipiat hymnum: *Keaierutor :* fic eo completo , dicat verfum, *Confirma hoc Deut :* vel verfum : *Emitte Spiritum tuaut,* fic clerus refpondeat · Poftea dicat epifeopus ; *Domine exaudi. Dominât vobifeum* I *Oremus . Ailionet aoftrat,* fice. Deinde archidiaconus dicat cvangelium.· *Mifit Jefus duodecim.* Deinde fiat fermo litteraliter. Poft hzc legantur ftatuta fynodalia, vel pars illorum, fic alia que fecundum varios eventus temporis epifeopus viderit expedire. In utraque vero die completo fermone, laici a loco ubi tenebitur fynodus expellantur. Secunda die vero iynodi incipit epifeopus flexis genibus cantando alta voce: *Veni [anile Spiritul,* fic poftea legitnr Evangelium.- *Dtfignavit Dominu/Jefiu.* Deinde fit fermo litteraliter, fle poftea leguntur reliqua ftatuta fynodalia, fic ca que ad falutem pertinent animarum. Ec quia *fallu* animae fecundum Auguftinum a fide catholica recipit fundamentum, idcirco d· ipfa primitus eft videndum.

EPISTOLA SYNODICA

GaiiUimt epifeopi Catttreeqfii.

ONar regimintc quod ex officio jurifdiliioni/ prolatis incumbit, tanto premit gravius, & a fummo pafton principe difinctior de ipfo ratio exigitur, quant0 fubtiliat al ipfi/ de fuljeilorum falute quaeritur (J dwrin/ de mglefh regimine punietur. A quibus non ftletm de propria, fed de falute quaeretur etiam aliena. Propter quod not GUILLELMUS *ordini/ fratrum Pradicatorum fola Dei patientia epifeopiu Catureenfis, licet indigni , confiderent// fufeepte dignitatis «ficium, quanti flt ponderi/ exercitium, quanti fit in /xecutiom latori/, ex tona ammonitione, quanti fit meriti, & ex negleAo periculo, ubi a fummo judice requiretur in extremo judicio quod committitur m integrum, cum ufuris quod tribuitur ampliatum. Ad Aoaorem SS. Trinitati/ & gloriofa Virgini/Ma. ria & B. Stepbani pntbomartyri/, cujut titulo cornmiffa mbit ectlqfia gloriatur, meritu gu-her.*

Ç&bematur, pro exoneratione noftra conficientia, i ~~~~~ — *CU CUTa impertitur, tX a qua ratio in extreme* rA^J*° *judicio exigetur tX cornmijjx nobis ecclefix Ü* „»,STI *fyrttaiittr cleri,* f<' «$r« *difcipbnx, auxmvit indigni fimus, ficut filii paternx curefubjicitur, quafdam canfitiuttones tX ordinationes pro noftra CX ipforum populique folate fcribi fecimus, nt ex fcriptura frequenter infpeFta fiend)rune renovetur memoria, CX perficietur citius difciplma: quoi prxfentiahter promulgantes fob Ixx. diftmfhontbui capitulii divfimui, en inferiut fub rubrim propriis adnetantes tarn ex antiquis couftilurionibus prxdeccfforum noftrorum, queue ex conciliis provincialibus tX legatorum apoflohex fedis ftatutis tX novtr juribui (J noftris novit ftatutis compilata, qux a clericit noftrx civitatit CX diotccfis, tX maxime in facris ordinibus conftitutis refhribut tX cappellams ix eorum vicum i admtmftrationem feu curam animarum habentibus legs fxpe CX fxptut tX intelligi auilaritate epijcopaii mandamur, tX diligenter tX firmiter obfervari, nifi forte jura alicui obviarent.*

In primis ftatuimus ad fatigationes noftrorum (nhjcfloriim removenda ž, tX ut opportune qui congregandi funt, omni excufation· jemota, venire t j Icant, ut die Mercurii CX die Jovii poft felium Pentecoftes fynodus in noftra ecclefia catbedrah femcl in anno celebretur, in qua de omni- <. qnere.il, ^ux inter diverfor ticiçfix ordines G ocneficiatot nafei folcnt judicetur, ad quam omnes prolati CX cleriii noftrx civitatis & dia- , iX facerdotes iX bénéficiait curam animarum habentes, iX eorum vicarii venire perfonauter teneantur, nifi effent gravi infirmitate vel aha ne.ejitate iw.tabih per nos & officialem noftrum approbanda detenti, quod venire non poflert; Ь tunc aliquem cappcllanum aut clericum admittere teneantur loco jui, qui nobis vel effiiiali noftro caujam Jua abfentix ftudeat juramento proprio intimare, tXc. ut fupra.

Dc fide catholica

Quoniam, ut Apoftolus ait ad Hebraeos, *Jmpoffibile eft fine fide placere Deo:* & Salvator m Johanne; *Qui non credit, jam judicats> eft.* Et In Marco: *Qui crediderit & baphzatus fuerit, faivus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur:* fil fecundum Auguftinum, fides e it fundamentum omnium virtutum; ideo reite incipiendo a fundamento, inftruendus elt in fide populus ut lalvetur. Videndum eft igitur quid eft fides, unde dicatur, in quibus confiait, qux elt poena non habentis fidem, & quod prxmium. Fides autem fic definitur ab Apoftolo: *Fides eft fubftantia fperandarum rerum, argumentum non apparentium.* Subftantia ideo dicitur, quiaeft fundamentum fabrics fpiritualis: fperandarum rerum, id eil ipiarum beatitudinum sterna» rum, quz nobis promittuntur in evangeliis ôc piophetis. Argumentum vero non apparentium dicitur, quia per fanâa cvangeli.i fic veras tciipiuras & prophetias jam completas debemus habere argumentum, id eft probatio» nem non apparentium, fcilicet tam de prêterais, ut Chriftum fuifle paflum & fimilibas, & de przfentibus ut corpus Chrifti vere confici quotidie in altari; quam de futuris complendis, ut Chriftum venturum ad judicium, & unicuique fecundum fua opera retributurum. Dicitur autem fides a fido fidis, vel a fidentia, id eft, confidentia, quia per eam ut per quoddam lumen animz adDcum tendere vere confidimus: & hanc fidem ha» bent mali fine caritate: & de hac aicit Jacobus: *Fides fine operibus mortua eft* \ boni vero cum caritate, de qua dicitur in Marco: *Qui crediderit tX baptizatur fuerit, falvut erit.* Confidit autem fides catholica in xiv. articulis fundatis de fumma Trinitate & Incarnatione Verbi Dei. Quorum vu. pertinent ad Deitatem, & vu. alii ad humanitatem. Illorum qui pertinent ad Deitatem, primus refpicit in fe effentiam divinam, & alii tres immediate lequentes, perfonas effcnrizdivinx.

De articulis fidei.

Primus eft: *Credo in Deum,* & non dicit deos, ut notet unitatem eflentiz. Secundus eft: *C redo m Patrem omnipotentem;* repete *Deum.* Tertius eft; *Credo in Jefum Chriftum Filium e^us unicum Dominum noftrum* repete *Deum.* Quartus eft: *Credo creatorem cxli FX terrx, ix* indicat creationis effcâum. Sextus eft: *Credo fanflam Ecclefiam catholicam, fanflorum communionem, remiffionem peccatorum,* & indicat remiflionis peccatorum effeftum. Septimus eft: *Credo carnis refurreflioncm, vitam xternam, amen,* & indicat efledum glorificationis corporis cum dicit: *carnii refurrefiionem:* & glorificationis ammx, cum dicit, *vitam xternam.* Illorum vero articulorum qui pertinent ad humanitatem eft primus: *Qui conceptus eft de Spiritu fanflo.* Secundus: *Natus cx Maria virgine.* Tertius; *Paffus fub Pontio Pilato, crucifixut, mortuus, fepultus.* Quartus; *Défendit ad inferoi.* Quintus; *Tertia dic rejurrexit a mortuis.* Sextus: *affeendit ad cxlos, fedet ad dexteram Dei Patris ornnipoten· tis.* Septimus; *Jnae venturus eft judseare vi- Uvas & mortuos.* Alii autem diftinguunt alio modo articulos fidei fecundum numerum apoftolorum, quorum quilibet dicitur appofuifie in fymbolo luum articulum: & fic dicunt cite xii articulos. Alii dicunt, quod ficut funt feptem dona Spiritus fanâi: ita funt vn.articuli fidei, fcilicet, Incarnatio feu nativitas Chrifti, baptifmus ejus, paftio ejus live mors, defeentus ad inferos, refurreâio, afcenfio in czlum, adventus ad judicium: fed primus modus melior & communior judicatur.

Sed in iftis fuerunt aliqui qui erraverunt dicentes Spiritum fanilum a Patre procedere, «m *a Filio. In iftis erroribui funt aliqui Grxci. allii quod SpiritusJanilus λ Patie CX Filia non* 1· *procedit xtcmaliter, ix quod ab eis procedit tamquam a dnobut principiis, & duabus fpimhonibus, non una fpiratione: fed hodie ifls funt errores Jublati per conftitutienem domini Gregarii papχ X. in qua dicitur quoi Spiritus fantius xtemahter a Patre i!X Fibo, wm tamquam ex duobus principiis, fed tamquam ex uno princepio; non duabus fpirationibus, jed unx fpiratione procedit.*

Notandum etiam tX tenendum badie, quicquid aliqui abi dixerint, quod Ctriftus emiffo jam jpintu perjorari lancea fuftmxit latui fuum, ut exinde profluentibus undis aquailX fanguinis formaretur unica CX immaculata ac virgo faniia mater ecclffia conjux C hnfti, ficut dc latere primi

bami-

ANNO CHRISTI

*bomimi foporati -Æva fibi in conjugem eft far- «reta, ut fic certe figura prtm. trveterir Aaa, yw fecundum Apoftocum eft forma futuri, tn noftro noviffimo Adam, Id tft Cbrifto variat refpondcrtt. Et fic veritae Jobannir evangehfta rft Lidle approbata, fut dixA, quod Cbrifto jem mortuo untit' mi*ìtùm *lancea latui ejut aperuit, dj quod p»r aliot jam altat diHum cft, per anticipationem, inttligitur diftum.*

Notandum etiam & tenendum, quod fubftantia amma rationalit feu intelle(lut vere ac per fr bum mi corpora cft forma, & qui fentit contrarium bareticut cft eenfendut.

Notandum etiam, quod per virtutem baptifmi parvulorum culpa remittitur, ac virtutes ti infermant gratia infunduntur fuiad habitum·. ^ eifi non pro illo tempore quo ad ufum, licet multi tbealcvi fuerunt afferentes gratiam parvu hr non conferri. Per boc etiam bodie funt declarata qua antiquitur erant obfcura tf dubia.

III.

Septem dona Saudi Spiritui.

Septem autem dona San&i Spiritus funt h«c, fcilicet donum fapienti», fcienti», intclleflus, confilii, fortitudinis, pietatis, timoris Domini. 'Primum & quartum conveniunt Patri; fecundum & quintum, Filio; tertium & ftxtum, Spiricui-fanâo, & feptimum, Filio. Prsmium credentium fidem catholicam eft vita sterna.* pana vero non credentium, gehenna perpetua . Licet autem clerici dc pracipuc facerdotes curati diâos articulos fcire teneantur explicite, ut fcilicet fcire teneantur intentionem cujuslibet articuli populo explicare: laicis tamen lufficir cos fcire implicite, id eft, fimplicirêr, ut fcilicec fciant cos rude dc fimpliciter prout jacent: vel implicite in generali credant vera efle queeumque credit ecclefia. Salvo quod ex naturali inflinâu credant in fpeciali unum efle Deum retributorem omnium bonorum, dc punitorem omnium malorum. Immo frequenter debent inhibere laicis facerdotes, ne circa Trinitatem vel articulos fidei feu (acramenta Ecclefias , rationem quierant quomodo vel quare ita fit. Quia tanta eft fubtilitasfidei, quod ea qux fubfunt ei non poffunt intelleiftu comprehendi. Fides etiam non habet meritum, cui humana ratio prebet experimentum. Sed dicatur eis quod credant fine digitatione firmiter omnia quxeunque catholica fides aflerit, dc fanda Romana tenet ecclefia, quamvis in fpeciaii non habeant de omnibus intelle&um, majorem fidem teftibus fidei adhibendo, quam carnis oculis dc aliis fenfibus humanis, qui ex fui fragilitate de fubtilitate fidei nos, nifi per faoftorum miracula plene certificate non poifunt. Telles enimfuntapoftoli, martyres, confeflbres, virgines dt eleâi, quorum plurimi pro teftimonio fidei diverfis cruciatibus aScâi, probati inventi funt, quia dc in vita dc poft mortem eorum propter ipforum merita divina potentia mortuos fufeitavit , aecos illuminavit , Ìontraâos erexit, dc fanavir infirmos dc inumcrabilia fecit miracula, que in Chriftiartorum oculis apparuere frequenter . Doceant igitur facerdotes populum m di&is articulis fidei' , dc maxime cum infirmos communicant , ut credant firmiter, quod unus eft Afolus verus Deus, incommutabilis, omnipotens; creator omnium, fine principio dc fine fine, dc funt in eo tres perfonc, fcilicet Paterdt Filius dc Spiritus fanAus, dc ift· tres perfonx funt unus Deus . Item, circa fidem Incarnationis Verbi Dei, ut credant Dei Filium pro redemptione humani generis carnem aflumfifle in beata Virgine de carnc ejufdem Virgmts, non viri, fed Sanfli Spiritus operatione, dc qui prius tantum erat Deus in ca faAus eft verus homo. Item, natumfuiffe de eadem Virgine, in conceptu dc in partu virginitate durante. Item, eumdem Chriflum *confputum , alapis cefmn* , flagellatum dc multipliciter irriium in cruce mortem vilifli- mam [redacted]hem, eumdem Chriflum in anima & divinitate ad inferos defcendifle . Et ab iode fanâorum captivas animas eduxiflic. Item, eumdem Chriflum in fepulcro corporaliter jacuiflc. Item, eumdem Chriflum in cadetn carnc glorificata tertia die a mortuis refun cxifle, per * quern & nos om- * a1· Ru*n» ncs in carne quam gerimus refurgemus; boni in carnc impaflibiii glorificata ; mali in carne paflibilt & damnata. Item, eumdem Chriflum XL. die ad crelos afcendiflie, & L. die Spiritum fanftum apoftolis, ficut praedixerat , tranfmififlê. Item , doceant populum , eumdemChriflum venturum efle ad judicium, & unicuique fecundum fua opera redditurum, Cbonis vitam «ternam, malis autem ignem *x*-ternum, qui paratus efl diabolo flt angelis ejus. Item per facerdotes frequenterlaicimoneantur, ut fciant *Pater nofter, & Ave Maria, & Credo in Deam,* dt fe figno "crucis fignare, & quod ifta docere fuos liberos non omittant. Item, io prsceptis legis cft populus inflruendus.

IV.

De X. praceptis legit.

Pnecepta legis fumme funt cuftodienda, dc diligenter per facerdotes fubditis exponenda triplici ratione. Primo, ut lumen fpirituale Drecipiant juxta illud Pfalmifl«: *Prtceptam Domini incidam illuminan- oenior,* fcilicet ad videndum quid fit faciendum & a quo abftinendum. Secundo, ut mortem «ternam caveant juxia illud in Johanne : *Amen amen dico voitr, fi quit fermomm meum fervaverit, non gofiabit mortem in aternum.* Tertio, ut vitam «ternam habeant, juxta illud Matthaei : *Sl vie ad vltam aternum ingredi, ferva mandata.* Sunt autem aliqui facerdotes, quod valde re* prehenfibile eft, mandata hujufmodi ignorantes, quod in fuarum dc fubditorum fuorum periculum vertitur animarum. Sciant igitur facerdotes X. efle mandata legis, ficut habetur. in Exodo XI. capitulo, Primum precep- tum eft : *Non hebebit deot alienor.* Secundum : Aow a*amer nomen Dei tui in vanum.* Tertium eft.· *Memento, ut dlem fabbati fandificer. Qjuntum eft : Honora patrem tuum, & matrem tuam, nt longavut firfuper terram.* Quintum eft? *Non occidet,* Sextum eft: *Non maebabeni.* Septi* mumefl: *Non fnrtnmfacia.* Qftavumefl; *Non loqueru contra proalmam tuam falfum teftimonium.* Nonum cft.· *Non concxpifcet domum proкimi tui.* Decimum eft : *Non dfidcrabir uxorem ejur, non fervam, non ancillam, non bovem , non afinnm, nec omnia qua iliiut font.* Qjix omnia tus verfibus continentur.

Sper-

Non fis ocafer, macbus, fir, tcftis iniquas.
Hcinique tborum, refat caveto fat.

Primo przcepto prohibentur ifta, omnis idololatria, omne fortilegium, facrilegium, omne augurium & divinatio & hzrcfis, & generaliter omnis amor creature plulquamCreatoris. In hoc etiam mandato przcipitur unus Deus colendus, fecundum illud Deuteronomii: *Audi Ifrael, Dominus Deus tuus, Dens tout eft.* Secundo mandato prohibetur omne illicitum juramentum, failure, dolofum, blafphemia, hoc eft diûum: *Non a[fanes, ficc. Ideft,* non jurabis pro nihilo, non fallum, non injuftum, non mendacium, non in contumelium Dei. Contra tertium faciunt, diebus Dominicis & prxeipuis feftivis ad ecclefiam fine rationabili caufa & ex contemtu non venientes, peccatis infiftcn*tes,* & dies feftos quantum ad opera fervilia fic carnalia non obfervantes. Quarto mandato praecipitur principaliter honor parentum carnalium, qui confiftit in fufatione illorum, in obfequto operum, in exhibitione neceffariorum, in timore offenfz, praeceptis eorum obtemperando, fic in figno, fcilicet eis adurgendo. In hoc etiam mandato praecipitur honor prxlati: in omnibus fupradiftis praecipitur honor Dei, In fequentibiis utilitas proximi. Quinto prxeepto prohibetur deliberata voluntas, confilium, auxilium, aftus injufte occidendi fic odium fraternum, & omnis illicita iracundia, cum deliberatione percuflio. Sexto prohibetur omnis coitus, excepto foedere matrimoniali; puta, fornicatio,adulterium,tnceftus, ftuprutn, peccatum contra naturam. Dare licentiam, confilium, auxilium: locare feienter domosluxuriantibus, fic omnis cum deliberatione prxter legem matrimonialem humani feminis effutio. Septimo prohibetur furtum, ufura, rapina, decimarum retentiones, debitorum denegationes. Oflavo prohibetur adulatio, detraftio in judicio, falfa tellihcatio, quz ht amore, timore, rancore vd. munere, fic omnis oris falfnas in nocumentum fui ipfius vel proximi. Nono prohibetur omnis ilUcita concupifcentia rei alienz immobilis. Contra boc praeceptum faciunt proximum injufte impetentes, ad vendendum compellentes, mortem ejus defiderantes. Decimo prohibetur concupifcentia cujuflibet mulieris non fuz, fic rct mobilis. Contra hoc przccptum faciunt qui cogitant de ea, qui libenter recipiunt eam, qui petulanter loquuntur cum ea, qui muneribus follicitant eam. Ifte eft unus modus ordinandi przcepta fecundum fupcrficiem litters Exodi Licet alii alio modo fic alia confideratione ea duxerint ordinanda, fic in dtftis praeceptis debent populum inftruere facerdotes. Itemfic in feptem ecclefiz facramcntis de quibus fubfcquenter cft videndum.

Videndum eft quid eft facramentum, fic unde dicatur, fic quot funt facramenta, fic quare fuerunt mftiiuia, fic quz funt neceffaria, fic quz funt voluntaria, fic que poflunt iterari, fic quz non, fic a quo fuerunt inftituta, fic a quibus debent conferri, fic quz appellantur facramentalia.

Sacramentum eft fecundum Attguftinum invifibilis gratia vifibilis forma. Dicitur autem facramentum a facris leu iecretis virtutibus, quia fub tegumento rerum corporalium divina virtus falutem fecretius operatur. Vel dicitur a facro facras, fic mens mentis, quaft facrans mentem. Sacramenta vero funt feptem, fcilicet baptifmus, confirmatio, Euchariftia, pœnitentia, extrema unftio, facer ordo, & matrimonium. De didis lacramentis prima quinque funt neceffaria, ideo quia fine ipfis bellum diaboli fuperari non poteft. Unde baptifmus eft clypeus ingrediendum fidem catholicam contra bellum diaboli, fic dicitut janua omnium facramentorum. Confirmatio eft clypeus pugnantium in bello, unde per eam dicitur robur dari, fic Sandi Spiritus gratia augumentari. Eucharifiia eft clypeus progredientium huc fic ifluc in bello mundi, fic viaticum appellatur. Pœniter.tia eft clypeus regrediendum a bello, fic pro redeuntibus datur, fic ideo fecunda tabula poft naufragium appellatur. Extrema undio eft clypeus egredicntium cum triumpho, fic ideo datur egredientibus de hac vita. Duo vero ultima facramenta, fcilicet ordo fic matrimonium dicuntur voluntaria, ideo quia fine ipfis eft falus. Inftituta vero fuerunt facramenta triplici ratione, fcilicet propter humilitatem, ut dum homo rebus lenfibilibus fic inferioribus fe fubiicit reverenter, ex hac obedientia apud dominum magis mereatur. Item propter eruditionem, ut per illud quod foris in fpecie vi. Dfibili cernitur, erudiamur ad virtutem invifibilem agnofeendam. Item, propter exercitationem, cum effim homo otiofus eflc non debeat, proponitur ei in facramcntis utilis exercitatio fit falubris. Iterari autem non debent baptifmus, confirmatio, ordo. Alia autemfacramenta iterari poflunt. Salvo, quod benedi&io matrimonialis quz facramemalis eft, iterari non debet.

Etiamfi Jit confatudo quod mulier virgo contrebens cum viro qui aliam uxorem babuit benedicetter; fan bemdiSio virl, vel e couverfi mulieris, tamquam magis digna, cum per carnalem copulam fafli funt una caro, attrabit ad cfi minus dignam: & cum talia fint fpirituaila, contra jura confatudo mn valet, nifi effet per papam confirmata. Immo cappeUamis dans benediUionem, ai *efficio tf beneficio fufpenfa eft, & cum teftimonio litterarum fa epefeopi ad fidem apoftolicam eft mittendus. Ex quibus apparet, quod alius difpenfare non peffit, nifi papa: & quod talis benediUio eft facramcntalis. Et fi Jic fufpenfa fi divinis ingejfint ficut prius, eft irregularis, & filus papa cum to difpenfat: tJ ideo fibi caveant qui in talem panam inciderint.*

Quinque vero de didis facramcntis ab ipfo Domino inftituta fuerunt, fcilicet baptifmus,

facer

& i.iotrordo, evicharifli.i, poenitentia , matrimo-A in hatrefttn pradiâx fimoniaex pronatu . Eft
·nium. Alia vero, fcilicet confirmatio, exire-
ANNO au-unâio fuerunt divino inftmchi ab jpofto-
CHKUTJ lis introduâa. Sacerdotes etiam fimpliccs conferre poftunt fit debent *omnia* facnmcnta, eXf ceptis facrameutis confirmationis fic ordinum, Î|ue funt a iolis epiicopis fic luperioribus conerenda. Sacramentalia autem appellantur benedictiones nubentium, fepulturx, absolutiones defunftorum, fic alia qux (aeramentis accedunt . Praecipimus igitur ut omnia fic lingula facramcnta a ckricis, fic laicis, fic praecipue facerdotibus in magno honore fic devota reverentia habeantur. Sub excommunicationis fic fufpenfionis officii fit beneficii, fic in virtute obedienti* injungentes , ut quocumque tempore, fic quacumque hora diei vel nodis lacerdos pro baptifmo vel poenitentia, vel eucharifiia, vel exirema-undione fuerit requifitus, omni occafione fic mora poftpofitis, ad conferendum ea exhibeat liberaliter fe paratum. Nullus quoque fine auftoriute legitima, feu abfque nolira licentia mmiftret in dicecefi Ruthencnfi vel Cadurcenfi vel Tuttlenfi ecclcfiaftica facramenta, prxtcr baptilma par. vulorum fic poenitentias moriendum in cafu neccftitatis, vel nifi de licentia redoris feu vicarii ecclefix parochialis habentis canonicam occupationem feu voluntariam ad breve tempus.

Caveant autem ante omnia prxlati ordines conferentes, fit clerici illos recipientes, ficomnes miniftri ecclefix, ne ordines vd alia facrament» vei beneficia feu dignitates, vel quofcumque aâus fpirituales, feu officia ecciefiafiica conferant, recipiant, exerceant, adminiilrent principaliter pro re aliqua temporali tamquam pro caufa motiva primo fic principaliter, fed folum ficut pro caufa adminiculata fic annexafacramento; attendentes, ut fcilicet fit ibi principaliter intentio fpiritualis ad Deum non rei temporalis, fit *intentio* principaliter ad primum ut totum ad *folum neceI*fitatis ftipendium · ali*ter oon* evadunt vitium fimonix ; quod peccatum in ecclefia Deigraviflfmum reputatur. In tantum etiam quod recipiens per fitnonidn, aliquo dato vel proxniifo, ordines, vel dignitates, vel beneficium eum cura animarum , tunc ab illorum executions iufpenfus eft ipfojure, fic etiam, deponendus. Committitur fic fimonia non folum fi detur quid fpirituale pro pecunia vel re alia temporali, immo etiam fi propter preces in. dignas, vel timorem vel amorem carnalem vd famam popularem: unde verius.

Mvutr, lincta» timor, wra *t*m f*m**
pepdart,
*bnptditM grotli fpiritnde i*rl.*

Simoniacus tamen ex animi voluntate non E prxerdente pa&o per folam confeifionem fic pcenitentiam liberatur, ncc refignare cogitur, qui taliter acquifivit. Igitur diftriAiffimc inhibemus , ut cum difta facramenta, vel benedi-Aioues nubentium vel fepulturat, feu alia faeramentalia fuerint exhibenda, ante ipforum cxlubitiooem plenariam, facerdotes nihil exigant a fubjcAts, nec propter hxc fidejuffores Etant, vd juramenta, vel aliam cautionem,

1 cum ea gratis exhibuerint, jura parochialia fic alia confueta debita licite peunt, prout juftum focrit fic viderint expedire, ne cadant

enim limunia fpecies hxrcfis, ut Umit canon; amnn
cetera peccata rclpedu limonix, quafi proni- *'
hilo reputantur, fircum habente beneficium per finaoniam ante refignationem difpenfari non poteft. Si vero ante exhibitionem facramentorum vel facramentaiium aliqua gratis exhibita fuerint facerdotibus, illa teciprrc non formident.

Item, ptaxipimus, ut per omnes ecdefias, euchariftia, chriima, oleum herum, fic fontes fub fideli cutlodia clavibus adhibitis conferventur, ne manus temeraria ad alia puiTit extendi. Si vero is ad quem fpeftat cuftodire ea incaute relinquat, tribus menfibus ab ofli-Scio fufpendatur . Et fi per ejus imperitiam nefandum aliquid inde contigerit, gravius punietur . Praecipientes ut fingulis annis in die Jovis cccnx presbyteri parochiales per fe ipfos aut clericos, adultos tamen , chrifma novum, fit oleum novum catechumenorum , quod exhibetur puerts baptizandis, fic oleum novum infirmorum quod exhibetur infirmis, a nobis vel archipresbytetis noftris fufeipiant, ficut eft confuetum, fic ante effundatur vetus chrifma & oleum infra fontes ecclefix baptifmales, fic ibidem diligenter abluantur ampullas, vel intra ecclefiam vetus chrifma fic oleum concrementur, fic cum novo oleo cathecumcnorum per totum annum inungant pueros baptizan-Cdos, fic cum nova chrifmate baptizato; : fic cum novo olco infirmorum inungant infirmos. Et fi forte contigerit quod oleum & chrifma deficiant, ftatim mittant nd arch!presbytères pro chrifmate & olco, fic ft ab eis habere non pofTunt, vei fine periculo expe&are, h aliquid refiduum fuerit, admdeeant illi refiduo chrifmatis, fic illi refiduo olci oleum olivarum non confecratum, fic ex cis undioncs faciant fupradiâas. Et fi forte negiigcniia vel errore loco olei cum chrifmate puer inunctus fuerit, vel infirmus, non fiat ulterius inun-Aio olei, quia cum chrifmate jam eft Ù6U, cum chrifma ex oleo fic balfamo componatur. Quando viro inun&io eft facienda cum chrii-Dmate, fit fit cum olco per *errorem*, vel illa qux eft facienda cum oleo infirmorum, fiat cum olco calhecumenorum vel c converfo, fuppleatur ad hrc chriimatis vd olei mundio, que incaute fuerat prztermilla . Caveant ergo presbyteri a tali errore, alioquin graviter punientur. Et quia non eft falus tine baptifmo, juxta illud, *nifi quit renatur fuerit ex & Spiritn-fanclo non intrabit in regnum C*lOT**e*, ideo dc baptifmo pro modo eft vider.dum.

VI.

Dt βκτMHAM bftifutt.

De baptifmo, quia eft janua omnium £s-cramentorum, primo videndum eft, fcilicet quid eft, fic a quo fuerit inftitutum ; qnispofiit baptizare, fic quis baptizari; qua: funt neceffaria ad baptifmum, quot ejus fpecies, quia efiedus . Baptiimus eft regeneratio fpiriiualu in certis verbis fic aqu® ablutione confidens. Inflitutum fuit a Domino boc facramentum, cum Dominus a Johanne fuit baptizatus: praeceptum, cum dixit Nicodemo: *fiifi qnirrenat*r fuerit ex* ajaa *& Spirit* fanli»*, fic cum dixit dilcipulis fuis: *Eeenter In mxndxmxniwr-*

ST /«w *docete omnes gmtes, baptizante/ cos in* M- Ar* *baptizari prufumat, nifi fint filii regum vol —*
----- ——■»■* *Patri/* èT *Fibi, Ü Spiniur fanfii.* Bap* *principum, quibut in hit dejerre convenit, vcl* ANNO
Ch Tsti ,I**rc totem poteft & debec epifeopus, vcl fa. *aha evidens neceffitas : tt fi qui contra prufum-*
1 ccrdos, Vol diaconus, Ii facerdos comtnode *forint, graviter punientur.*

haberi eon poteft, & in ncceflirate quicumque: Immo ciiam tenet hoc facramentum fi conferatur ab excommunicato, haeretico vel pagano in forma ecclefue, licet conferri a ta* libus non debeat. Baptizari autem poteft dc debet quicumque, etiam fi refiftat infans non habens diferetionem . Habens diferetionem vero inViius'non cogitur ad baptiftnum. Tria vero lunt neceflaria in baptiimo, fcilicet intemkrbaptizftnis, vcl Ecclefie generalis, item elçmentum y fcilicet aqua naturalis, & nullus liquor alius neç faliva, item verba, fcilicet Ii qïioddicatbaptizans baptizando: *baptizo te m nomine Patri/, Fibi,* fiT *Spiritus-fanilli*, (pargendo aquam fupra caput feu majorem partem corporis ejus. Species baptilmi iunt nes, fcilicet fluminis, ideft aque, cum didis verbis, de qua fpecie communiter utimur, & flaminis, id eft Spiritus-fandi, ut cum quis deftderans baptizari moritur, non habens aliquem qni baptizet eumdem ; & fanguinis, ut fuit in Innocentibus, & poteft cfe in quolibet credente in Chriftum, & antequam baptizetur moriente pro Cbrifto. Effeftus baptifmi eft remiflio omnium peccatorum , & falus «terna.

Prxcipimus itaque ut infans quam cito na-C tus fuerit, fi periculum mortisfibiimmineat, ita quod presbytero nequeat prefentari, a circumflantibus naiculis, fi prsfentesfuerint, baptizetur in aqua calida vcl frigida, non io aliquo alio liquore, & in vafc mundo ligneo vel lapideo, vel alio aliquo, vcl fi vas haberi non poflir, fundatur aqua fuper capite baptizandi, & dicantur difta verba, quibus debet aliquis baptizari. Si autem mafculi prefentes non fuerint, a circumflantibus feminis baptizetur, etiam a patre vel matre, fi alii non fuerint, a quibus valeat baptizari, fed quandiu alii fuerint, a patre vel a matre nullatenus baptizetur; & fi cx neceflitate, a patre proprio vel a matre infans fuerit bapti is ratus, matrimonio inter eos in fua firmitate manente, nulla propter hoc injungatur poenitentia baptizanti, qui ex hoc debet potius commendari . Si vero malitiofe pater vcl mater baptizavehr, vcl in catchifmo feu in confirmatione tenuerint infantem proprium vel in famem uxoris fux cx alio viro procreatum, matrimonio, ut diftum eft, in fuo robore permanente, ad nos mittatur de tanto exceflu a nobis poenitentiam fufeepturus. Si autem cafu vel ignorantia id acciderit, non funt in aliquo puniendi.

Et dicuntur cx malitia vir aut uxor talia ficire, quando ha: faciunt, ut alter alterum non cognofcat camabter : /cientes poft baptifmxm cognatiomm jpiritualem effit cmtraliam, five iu c/nfirmatsone yxx *impedit matrimonium contrahendum tt d/rimit jam centralium : beet cognatio quae contrahitur per catechifmum impediat matrimonium contrahendum, non tamen dirimit centralium: (J ideo cx fua malitia non debent habere commodum', fed debent poenam reportare.*

Item, jiatutum declaramus, tt etiam prohibemur, ne quis dt cetero in aulis vel in cameris, aut alus privatu domibus, fed dumtaxat inecciefiir in quibur funt fontes fpecialiter deputati, ubi baptizandi debent deportari tt adduci, libe·

Ne propter imperitiam laicorum infans abfque forma debita baptizetur, diftrifte prreipisnus, ut presbiteri fréquenter admoneant, dc inftruant plebem fuam, ut cum exneceflitare aliquem baptizari contigerit, hanc formam in contraditione ipfius baptifmi cum diligentia Audeant obiervare , Icjiiicet ut infantem ter mergendo in aquam , baptizans dicat fic : *Petre,* vel *Martine : Ego baptizo te In nomine* ***Patril, & Filil, tt Spiritus-fanlii. amen.*** Sixamen una tantum immerfio fafta fuerit, crir nihiE lominus baptizatus. Et licet proprium nomen infanti non fuerit impofitum, fic patrinum vel matrinam non habuerit, ncc diftum fuerit, *Ego,* dum tamen infantem immergendo in aquam a baptizante diftum fuerit, *Baptizo te In nomine* ***Patrii, tt Fibi, tt Spiritu/funiis ,*** erit infans nihilominus baptizatus. Idem dicimus, fcilicet infantem baptizatum efle, fi baptizans dixerit ,' *Baptizo te lu nomine Chrifii,* Ïuod tamen non eft laicis exprimendum ne a)rma prvdifta ftatuta per ecclefiam recedatur . Si autem tanta copia de aqua haberi non poteft , ut infans in ea totaliter mergi non poflit, vel forte fimiliter mergi timeatur, ob fragilitatem pueri, quod ex totali immerfionc mortem poftet incurrere, cum femella vcl cypho, vel alio vale aliqua quantitas aqu« luper caput infantis effundatur curialiter a baptizante, fic effundendo dicat baptizans: *Ego baptizo te In nomine* ***Patrl/, tJ Filil, tt Spiritus fanlil. amen,*** fic erit infans nihilominus baptizatus . Hxc autem fupra difta, fcilicet quod infans a laicis baptizetur, prccipimus in nceffitatis articulo obfervanda, fed neceflitate ceffante, omnibus laicis baptizandi, flc etiam clericis, nifi fuerint in presbyteros canonice ordinali, flc catechifmum faciendi interdicimus poteftatem, fuftinentes quod fubdiaconus fic diaconus prsdifta poflint tacere ubi facerdos praeiens non eft, vel ea non poteft faecre fic necefl·tatis articulus nofeitur immineic.

Cum vero fecundum formam prcdiftam in neceifitatc infans a laico fuerit baptizatus, prxcipimus, fi fupervixerit, ut presbyte-o quam citius poterit prgfentetur, qui inquirat follicitc qualiter fuerit baptizatus. Et fi dubitetur an puer fit baptizatus, quia forte baptizans non recordatur ad plenum de verbis in baptifmo prolatis, vel circumflantes difeordant, vel forte infans expofitus inventus eft juxta ccclefiarn, vcl alibi, nec habetur certitudo, vcl ‹ aliquod fignum utrum fit baptizatus an non: in his caiibus faciat facerdos catechifmum, fic baptizet ipltun fyb his verbis. *Si baptizatur es, non te baptizo, fed fi baptizatus. non es,* E *Ego baptizo te In nomme* ***Patrii, tt Fibl, tt Spiritus-fanlii. omen.*** Sed in tali dubio ftatur teftimonio unius, fi plures haberi non pofliint Si vero infans a laico baptizatus mortuus fuerit antequam presbytero prxfentetur, fic prefbyteri dubitaverint an fuerit in baptifmo debita forma fervata, fi de hoc certificat! non poterit ,' In tali dubio infans in coemeterio ecclefie fepeliri debet. Et idem credimus poflefieri, quando eft expofitus juxta ecclefiam, vel alibi mortui reperiuntur , nec dc baptifmo iplortim poteft haberi aliqua certitudo. Si autem in baptifmo dum infantes a laico bapu-

zatt

uii monui funi antequam presbytero prxfcntentur. inventum fuerit formam debitam non fervatam, fed infantem expofitum & mortuum intentum confluent per icripiuram, vel alia ligna baprizatum non elle, non debet in ccemetcno eccfiiiz fepeliri. Ad hzc fi facerdoa invenerit infantem a laicis juxta formam elle baptiutum, ita quod non iit dc hoc aliquatenus dubitandum, non rebaptizet eum, nec faciat catechifmum, fed inungat eum in pcftore, & inter fcapulas oleo benedião fine illa interrogatione *nhrtnttntUr,* & cetera, fed dicendo: *tt linit,* & cetera. Tutius enim eft, licet non *Iit* neceffarium, quod fiat prxdifta inunftio. In hoc cafu tamen jnungat cum etiam cbrifmtte fanfto invertice, dicendo orationes quafdam poli baptifmum, & faciendo alia qux poll baptifmum confueverunt heri, ficut in libris baptifmalibus continetur. Si vero infanti pro baptifmo ad presbyterum afportato non poteft propter mortis periculum fecure fieri catechifmus, baptizet eum presbyter incontinenti, dimiflbcatechifmo, & inungat eum oleo benedifto & chrifmate facro, & alia faciat qux fiunt poll baptilmum, ficut fuperius continetur. Cum vero puer eft fine periculo, cappellanus cum folemnitate debita baptizet eumdem, beantebaptifmumfiet inunftio cum olcocathecumenorum, & cumchrifmate poft baptifmum.

anno ChRISTI

Piohibcmus etiam diftriâe ne in patrinum regularis aliqus admittatur, nec aliquis alius qui in fententia eft pofitus vel ligatus excotn. municattoms vel interdidi, vel quia non eft confirmatus. Tamen fi aliquis deprxdiâispairmus fusi it, non nocet aliquid baptizato. Precipwntes, ut in catechifmo, fit baptifmo, fic confirmatione epilcopali, unus tantummodo fit patrinus, hoc eft unus in quolibet facratnento, quia ex hoc infurgit fpititualis cognatio, qux impedit matrimonium contrahendum, & quando pro baptifmo vel confirmatione provenit, jam dirimit comraftum. Et qui fuit patrinus in baptifmo, & confirmatione poterit effe patrinus, & pluries poteft quis effici compatcr alicujus diverfos baptizando infantes. Pueri, dc muti, dc iurdi, dc xgri, qui per fe in baptifmo rdpoodere non poffunt, per patrinum de fide refpondere tenentur. Adulti vero per ie debent refoonderc in bapiifmo de fide, in quo remiffionem recipiunt omnium peccatorum antea commifforum, dc fine co<>feibone, dum tamen fideliter convertamur. Patrinus qui confitetur fidem pro puero in baptifmo, tenetur ipfum inftruere in fide & caritate.

C

D

Si propriam capullam propter paupertatem, vel aliam quamcumque caufam non habeant, nec valeant habere, baptizandus cum capulla cum qua dc alius fuerat baptizatus, quam facerdos pauperibus gratis exhibeat, baptizetur. Capullx vero ad humanos ufus minime transferantur, fed in ufus mundos ecclefix deputentur.

E

Si vero muliere in partu laborante infans extra ventrem matris caput tantum emiferit, & in tanto periculo infans pofitus commode haberi nequiverit, infundet aliquis vel aliqua de aftantibus aquam fuper caput infantis, dicens: CrvxSvra *Dtl, tt lepttga n* nMvrae *Pntrù, If Filtt, If Sftrttm fenlll. emtn.* Et erit baptizatus- Si vero non caput, fed aliud membrum cmiferil, dc fuper illud membrum aquam effundendo prediâo modo fuerit baptiratus. & polira vivus natus fuerit, nou judicamus talem efle baptizatum, fed hoc pix interpretationi relinquimus Altiflimi creatoris. (a) Illud fervatur io hoc epifeopatu ab antiquo. Sed gloffa de coniecraiione did. iv. in cap. *prtprit fuper* verbo *trium ntilbnm* tenet talem effe baptizatum. Prxcipimus tamen ad cautelam ut baptizetur, co modo quo didum eft de illis, *3e* quibus eft dubium an fuerint baptizari.) Si vero mortuus natus fuerit, corpus illud extra cœmeterium, cum hoc fuX fa luti, fi vitam habuerit nocere non poflit, prx cipimus fepeliri. Poftremo, quia frequenter contingit mulierem in puerperio decedere, & partus in maternis vifecribus adhuc creditur effe vivus: cx quo pro certo mulierem in puerperio decedere contigerit, fi partuin credunt vivere obftetrices, appofito ftatim, id eft fubito poll^njjrtem, baculo in ore mulieris, ut fic infans cito fpiramen recipiat, aperiatur mulier mortua per aliquam partem fine mora, ut partus, fi vivus fuerit, baptizetur. Et ut quislibet fc ad hoc exhibeat promptiorem, qui cumque aperiendo taliter mulierem, panum procurabit baptizari, in remiffionem fibi proficiat peccatorum. Ec hoc per ecclefias annis Angulis publicetur; fi autem partus cum matre fimul mori contigerit, fitic aperitione mulier in cœmctcrio ccclefiafiico tumuletur.

(,) Indui» parrniheii mss. finft. Germ*»». h@' a p« rei 'B'3B po<«(t dki P"er njlU1 h«c duo aquiparanfic iprum bb«- *r»n pottn* I

— - -

C

VII

Dt ftertoeenît arÿlnnuiionis.

Quoniam baptizari Spiritusfanfti robore confirmandi funt, ne de facili corruant in peccatis, idcirco immediate dc facramcnto confirmationis videndum eft, fcilicet quid eft confirmatio,* λ quo debet conferri, &cui, &qux funt in eo neceffaria, & quis eft effeftus. Confirmatio eft epifcopalis in fronte baptizari chrifmatio ad robur & Spiritus-fanfti augmentum. Et definitur ideo fic, quia eft facramentum pugnantium, & datur ad robur contra diabolum. Debet autem conferri a Colis epifeopis & fuperiortbus, & non ab inferioribus: quia apoftoli quorum funt etiam fucceffores hoc iacramcntum miniftrabant. Debet autem conferri hoc facramentum cuicumque baptizato fideli. Quinque vero funt neceffaria in hoc facramento, fcilicet materia ficut chrifma: forma, fcilicet: *Sign» tt fipto erneit, confirma tt ebrifmatr faintit,* m *notnint P»trift & Fibl, tf Sptritnifenlll, tum*; intentio, fcilicet conferendi facramentum; minifter, fcilicet folus epifeopus vel fuperior: frons fignatur confirmandi, ubi eft fedes verecundix, ad infimandum, quod dat gratiam, ut fineerubefcentia nomen Chrifti libere proteftetur. Effeftus confirmationis eft, quod eam recipiens fit perfefte Chriftianus, dc in eo Spiritus fanftus augeatur, & robur ei detur contra diabolum & peccata. Et licet omiffio talisfacramenti puero morienti non noceat ad falutem, prodeft tamen viventibus, quia dat eis robur contra agones & przlia hujus mundi. Nocet etiam parentibus, quia fi omittant ex contrmtu, graviter peccant, cum fit ncccffitatis facramentum.

Prxcipimus itaque, ut facerdotes moneant fuos fubditos, ut hoc facramentum recipiant,

& tempore receptionis Gnt jejuni ; & fi adu!- ii funt, de fuis peccatis contriti & eonfeifi, quod bandcHos mundos & latos Ac fatis longos tupra chrifm.itioneru in fronte pofitostribus diebus deferant propter fidem Trinitatis; quibus elapfis , frons confirmati Ac bandcllus abluantur a facerdote fuper fontes ob reverentiam facnimenu. Bandcllus vero ad humanos ulus nullatenus transferatur, fed comburatur, vd in utus mundos ecclefix deputetur. Sacerdotes vero fcientes circa fe venturum epifeopum, forte ad dedicationem ccclefiarum, altariorum, vel coemeteriorum, velad vifitationem faciendam, moneant fuos fubditos, ut ad epifeopum veniant, confirmationem ab eo lecepturi, vel conlilium leu poenitentiam dcB luis peccatis, de^quibus per fuum facerdotem ajacrenda iblolutionem habuitfe non poterant, fufeeptuji , & ~~fermonem auditori. In confirmatione~~ autem unus iit tantummodo patrinus, ficut didum clt dc baptilmo,

VJII

DI facramento pernitenti.*

Sicut humano generi vulnerato ex culpa primi parentis baptilmus eft medicina, fic poft baptifmutn hpfis peenitentia reparatio eft fallitis. De qua videndum eft, quid fit* unde dicatur, qux funt neceflaria in poenitentia, quis debet confiteri, & cui, qualis debet eiTe confeifio, qux funt confitenda, & quiseftefliibis petnitentix,

Pœniientia eft, fecundum Ambrofium, mala prxterita plangere & plangenda iterum non committere. Dicitur pernitentia, quafi poenam tenens, vel a poenitendo, quia requirit quod peccator in fe perniteat ukifcendo quod commifit peccando. Tria vero principaliter debent efte in poenitentia, cordis contritio, oris confeifio, & operis fatisfaàio; qui ficut triplici modo Deum offendimus, fcilicet cogitatione, delcûatione, Ac opere, fie per aûuscontrarios eum nobis placabilem faciamus, ut cogitationi confeifio, delegationi contritio, operi fatisfaifio opponantur r Confiteri autem debet omnis ucriufquc fexus ex quo eft doli capax , quia nemo fine crimine vivit. Confitendum eft autem epifeopo, vel proprioiacerdoti parochial·, vel ex caufa rationabili de ipfius licentia alteri facerdoti vel illis qui fuper hoc oilendent fe a fede apoftolica poteftatem habere ; Ac in neceflitate puta mortis articulo cuicumque etiam laico vel mulieri, non tamen hxretico, fchifmatico, vel pagano feu excommunie ito, vel alii in notorio crimine perfiftenti. Quod tamen dixi de laico vel mulie re , intellige quoad fidem facramenti, non quod vere fic moriens fit a tali, qui claves non habet, abfolutus, fed poteft poli mortem ratione fidei facramemi, quam habuit , abfolvi poterit λ proprio facerdote, quia nullus habet claves, nifi fit facerdos. Confeifio vero debet elle voluntaria , ficut fuit confeifio latronis dextri in cruce; amara, juxta illud: *'Rugiebam a gemitu cordis mei* ; frequens, ut quotiens quis peccaverit, totiens confiteatur; integra , ut omnia peccata exprimat, 'quia Dominus aut totum fanat aut nihil; difcrcta, ut non dicat fc commifiiTe, quod non commifit, fed caufa humilitatis poflit dkere in geneie fe magnum peccatorem: & quod fe

Λ accefei, & non alios, & quod perjtitm habeat confeflbreui de licentia "proprii facerdotis, fi ille futficiens non cxiftat, At quod pura intentione confiteatur, Ac non ad vanam gloriam , neque in trafcurfu feu morofe , licet feftinare debeat ad veniendum, juxta illud; *Ne tarde' venire nd Dominum , Jub:t<, »■ nim veniet Ira illius , If m tempore vind:il1x difperdet te.* anno ****'

Item, ftatutum, quod quaftores metropolitana rum non poffunt fubditos fuffraganeorum fuorum, ut comparcant coram dominis metropolitans vtl eorum officialibus convenire : licet eifdem quaftoribut reftiterint vel r.n obedivermt in ecrum quaftis faciendis, licet poffint eos fub benigna eorum receptione vel fubvention fabric ecclefix copus alicui conceffcrit, quod poffit fibi eligere confeforem , elcîius non poterit talem abfolvere m cafibxs retentis per epifeopum ipfi fibi, ne< poteft aliqua confuttudine introduci, ut quis fine fuperioris licentia eligat fibi confeforem . Item , monendi funt per locorum ordinarios, If fi ntceffe fuerit per cenfuram ecdefiafticam compellendi jufticiarii & domini temporales, ut damnatis ultimo fupplicio , fi petant, non denegent panitentia facramentum, fed potius faciant ad eos venire confeforem : nec valent indulgentia ub uno vel a pluribus epifcopis in dedicationibus eccicfiarum conctffa annum aut nimium excedentes, tf in anniverfario dedicationis remiffio de injunflis poenitentils tempus xl. dierum non excedit. Item, quaftorts non admittant, fine litteris noftris feu officialis noftri, nec tamen illi admiffi permittantur prodicare popula, nec aliqua exponere , nifi folum indulgentias ; nec permittantur, licet in eorum antiquis contineatur' privilegiis, indulgentias populo proponendo, nec fuper votis difpenfare, nec a perjuriis, homicidiis fy peccatis aliis confitentej abfolvere, nec male ablata in certa fibi data pecunia aliqua quantitate remittere, nec tertiam vel quartam partem dc poenitentiis injunflis , relaxare, nec dicere feu proponere, quod animas tres parentum vel pluras amicorum illorum, qui eleemofynas eis conferunt , valeant, ficut mendaciter afferunt, de purgatorio extrahere tT ad pstradifi gaudium perducere, nec quod plenariam in remiffione peccatorum poffunt benefafioribus locorum , quorum funt quuftores, indulgere, rac non reos abfolvere a pana <7 a culpa, etiamfi talia & fimtlia faciendi funt in eorum privilegiis conceffa: cum fint quoad pramiffu per dominum Clementem papam K penitus revocata, quia cedebant in vilitatem , contemtum, If damnum ecclqfia. Statuentes infuper, quod fi qui quaftores hujufmodi vel alsi inventi fuerint fuis abuti privilegiis indecenter , ad nos capti vel officialem noflrum ducantur pro demeritis puniendi. Statuimus c- £ tiam quod fratres Pradicatorcs If Minores per fuos fuperiores cleffi, & nobis officiali noftro prafentati, pradicando If exponendo verba Dei If confeffrenibus audiendi i& poenitentiis injungendis, libere admittantur per priores, reliores, If cappellanos If beneficiates noftra civitatis ly diaecefis quoad pramiffa . Declaramus tamen quod per nos feu officialem noflrum, feu alium loco noftri cafus fpeciales per nos nobis ipfis retentet tf inferius declarandos, nifi eis data pottftas fuerit, abfolvends, confeffot ab eifdem non poffunt , jure prohibente, aliquatenus abfolvere , Declaramus itiam cum forut judicialis If pcenitcntiahs fint diverfi, quod per conceffionem bujufmodi ·*

er *modi per nas tahbut fadtam feu aliis* rv/fer/· A *t ut ppfinf confefios a fe in cqfibus per nos*
ANNO *retentis abfolvere a fententia excommunicationis bomine vel a jure fufpenfionis vel interdidit : fi tales ligati funt,* nm *pojfuut ab ets abfolvi , fed per nos vel officialem noftrum ; nec ante debent tales excommunicati ad penitentiam recipi , prsufquam fuerint abfolusi, nifi in periculo mortis fuerint conftituti : quia excommunicatus exclufusefta communicatione fidelium & J participatione facrumentorum. Et hoc intelligimus de excommunication majori : excommunicationis vero minoris , qua per participationem cum excommunicato fine monitione nominatim pracedentc, contrahitur, quia de illa folus [oteft abfolvere facerdos. Et quia peccata confiteri debent, vi-* B *dendum efi de peccatis, tf primo de mortalibus qua funt* vi 1.

X.

De peccatis mortalibus.

Confitenda autem funt peccata mortalia, qux funt feptem principalia. Scilicetfuperbia, accidia, luxuria, ira,gula, invidia, avaritia, & cuodlibet iftorum habet fuos comites. Superbia, qux defiderat terrenx injuftitiam poteflatis , habet comites, fcilicet fzvitiam, inobedientiam, impatientiam, imprudentiam.fatcularem pompam, ipanem gloriam , jadantiam ,Ceis hypocrifim, & prxfumtionem. Accidia vero, qux eft quoddam txdiutn bonorum, habet comites, fcilicet torporem, ignaviam. Luxuria qux efl informitas frangendi vires natune, habet hos comites, fcilicet ventris ingluviem , veflis mollitiem, foporis refoluttonem, coiius deleâationem , flc generat cxcitatem mentis, inconfiderationem , inconftantiam , prxeipitationem, amorem fui, odium Dei, afledum prxfentis fxculi, defpcrationcm futuri . Ira, qux plerumque innocentes damnat, fit cum ftatim non remittitur, mortale peccatum eft . Habet hos comites, audaciam, mutationem faciei, irpprudentiam,fic injuftitiam , & hxc generat lites, contumelias flc blafphc E> mias, odium, tumorem mentis, clamorem, flc indignationem. Gula , qux eft edacitas ultra condignum nature, generat ineptam Ixtitiam, fcurrtlitatem , immunditiam, multiloquium, hebetudinem fenfuum . Invidia , qux intus flc extra comburit hominem, habet hos comites, dolorem de bono, gaudiutfa de malo alterius . Ex hac oritur odium, fufurrium, detradio, «ffiidio in profpcris proximi, exuit>tio in adverfis. Avaritia, qux eft radix omnium malorum , habet comites, fcilicet rapacitatem, tenacitatem, pufillanimitatem, contemtum fidei. Ex hac oritur proditio, fraus, fallacia, perjurium, inquietudo contra miferi* cordiam, cordis obduratio. Cave tamen ne fis E promeus de facili judicare peccatum mortale, nifi per veram fcriptilram manifeftum fit efle mortale: quia forfan aliqui de facili defperarent, fed potes quxrenti refpondere peccatum eft, & fac pcenitentiam. Hoc tamen fit tibi pro regula, quod cum aliquid committitur io cometarum Dei, ut in hatrefi; ficcoutemtum Ecclefia, ut in rebelli flc io obftioata inobedicatia; vel in detrimentum proximi, ur in rapina feu alias male quarfiti*o;* vel in opprobrium ini, ut in fornicatione, morrale eft, <k de hi«, flc aliis mortalibus confiteri opor-

tet, fiin memoriam habeantur: alias fufficit — confeflio generalis, nifi reducerentur poftea ANNO ad memoriam, quia tunc eflem fpccialiter confitende, quia fit venialia nifi durent, per orationem Dominicam delentur. Frequenter igitur moneant fuos fubditos facerdotes diâa peccata mortalia fugere, flt plulquam morte timere. Mors enim folum corpus inttrimit; diâa vero' peccata corpus flc animam perire faciunt in infernum; quz peccata effugiunt, *ll* feptem operibus mifericordiz invigilent, ideo de his fubjungamus.

XI.

Dt feptem operibus mifericordia.

Septem opera mifericordiz corporalia , *ét feptem* fpiritualia . Corporalia funt efurientes pafccre, (iiicntcs potare, nudos vcftirc, hofpiles iuicipere, infirmos vifirarc, & incarceratcs confolan, mortuos fcpelire, & hxc opera funt corporalia .

Spiritualia vero feptem opera mifericordiz funt hxc , confilium dare , errantes corrigere , tribulatos confortare, injuriam dimittere, patienter illata fuftinere, pro aliis orare, diffcordes pacificare. Qui enim opera hare mile; ricordiz, qux diâis feptem vitiis principalibus opponuntur, facere neglexerint, dicetur fecundum evangelicam veritatem *voce* terribili : Jte, *maledilll,* m *ignem alernum. Et rfta per has verfus melius memoria commendantur .*

Vifito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.
Confulc, caftiga , folarc , remitte , fer , ora.

Et quia quifque facilius ifta complet, fi in fe feptem virtutes principales habet ; tdto videndum eft breviter de ipfis .

XII.

Dc feptem virtutibus principalibus.

Sunt enim feptem virtutes principales , Iret theologica, fine quibus* non *eft falus, videlicet fides, /pes, caritas. Et quatuor cardinales five morales, videlicet temperantia , prudentia, Juftitia, fortitudo. Sunt & feptem dona Spiritfanili tf feptem dona baptifmi ; qua omnia fcire debent facerdotes. Septem dona Spiritus fanIII funt fpiritus fapientiu tf intelledluf, jpirttus confilli tf fortitudinis, fpiritus fcienti* & pietatis tf timoris. Sicutfunt* vtj. *dona Spirtus-fanili, flc funt feptem dona baptifmi fee un. dum Hugonem. Primum eft collatio facramenti falis, qua ponitur in ore baptizandi, ut per fal typicum fale fapientia caleftis conditus f<g. tore careat iniquitatis. Secundum donum efl aurium tf narium aperitio cum fputo, ut per fa. Uvam figurativam tf facerdotis talium fapientia tf virtus divina falutem ejus virtutis catechumenum operetur, ut aperiantur el nares ad capiendum odorem notitia Dei,* fir *aures ad audiendum mandata Dei, tf Uh fenfui in infimo corde ad refpandendum de fide. Tertium efl frontis tf peUoris crucis fignatio, ut ab eo tempore apoftata diabolus in Vaje fuo, ld eft corde bumasto priftimt fuee interpretationis cognofcens*

› /i» *deincipi illud friat alieniem.* A
---------- Qtwrhmt rji *oki fari permixtio, ut ferum*
CHR*ICTI---------- *Clt''l fide occepta cifiodiatier. Ungitor*
m,. '**'* prfla/ càr* *faiiltficato cnm ntvocotionc Trinitatir, nt ulla rtUfnit Latentn immici m eo remaneant, fed ή fide Trimtatif nm e-itf confortetur. Qxmtnuo tfl* ailatio *baptifmi, in qna defcindit Spiritnt-fanUni invifiMiter; Jed primo dcfcendit,* Cmw *Cbriftnt ju.t* bapt*notnr qnafi columba, nt ncrededi per Jigna vocarentur ad Jidem: nobis axlem nec per /ζηα, fed per fidem veritat efl colligendo · Sextnm e,l m vertice ebnfmatit xnftio *a f a cerdote faila, nt regni Thrifti particepi fiat, & a Cbrijto ebrifliannt pojfit vocari. Septimxm confirmatio cbrifmatn in fronte per epifeopnm, nt rabar obtineant, nt fxperim clarini ell. De veniahbar autem peccatu pauca* ›*aleone exempli panamni.*

XIII.

De veniahbm peccatit.

Sunt enim fecundum Auguftinum venialia; quotiens qus plus cdmedit, potat, loquitur, tacet quam expedit; quotiens pauperem importune petentem exafperat. Quotiens aliis jejunantibus ultra jejunia conftituta quisfanus comedit. Quotiens fomno deditus tardius ad ecclefiam furgit. Quotiens excepto prolis de-Cluis ilderio, vel caufa reddendi debitum, vel quia continere non poteft uxorem cognoverit, quotiens m-carcere pofitos tardius requiGerit, inhrir.es tardius vifnaverit, fi privatus difeordes ad concordiam revocare neglexerit, fi pluf-quam oportet, vel uxorem, vel filios, vel 1ervum exafpcraverit, fi cuiquam adulatus fuelit, li fe fabulis otiofis occupaverit, fi incaute jocando juraverit, fic ex aliqua neccflitate implere non potuerit, G cum facilitate, vel icmcritate maledixerit. Hxc igitur venia-la fic conGmilta, fi in confuetudinem reducantur, vel plurima colligantur, gravia reputantur, & ideo tunc funt fpecialiter conhtenda. Ante vero confuetudinem vel fine D «.ollefiionc minora venialia dicuntur, fic funt 1a Item in genere confitenda. Minima vero venialia dicuntur quxeumque cogitationes peccati, qua: non pervenerunt ad confenfum. Et hxc duo genera venialium, lcilicet minora & minima, non folum confitendo, immo fine confeflione fpeciali multis modis delentur, fcilicet per aflumtionem Eucharistix, vel per aiperGonem aqux benedifiz, vel per jejunia, vel eleemofynas, vel per orationem dominicam vel devotam pectoris tunfionem, vel per generalem confeflionem, vel per benedifionem epifcopalem, fit per exircmam-uoâionem. Eftcfius pernitentis eft, ut per ejus medicinam peccatoribus fpes vitae reparetur^ «terni. Ium, nota quod epifcopi fic fupetiores, & non inferiores generales indulgentias fic remifliones, quas quxftores deferre confucverunr, *facere* poflunt, fic eorum fubditis tantum profunt, fic etiam archieprfeopi per totam fuatn provinciam habent eftcâunX ut exprimitur m eifdem.

XIV.

ANMO CHRISTI

Cafm eptfcopalei.

Cafus vero epifcopales in quibus pcrnitentes ad epifeopum funt remittendi, funt ifti, fcilicet omnis peccator publicus fie vulgatifli-mus,- cujus peccatum univerfam urbem, villam vel caflrutn vel parochiam commoverit. Item, pro herefi. Item, pro fimonia *cx* pafio commifla, & pro omni excommunicatione majori, fic pro intcrdifio fic fufpcniione, fic pro irregularitate, ut ipfe epifeopus abfolvat ft poteft, ·vel ad ~fuperiorem remittat. B De minori excommunicatione enim abfolvcre poccft non folum epifeopus, fed etiam facerdos. Item, mittendi funt ad epifeopum incendiarii. Item, Cbriflum vel fanfios ejus publice fic enormiter blafphemantesX Item, fro commutatione voti, fic ejus fraâione. tern, ft epifeopus incipit audireconfeflionem de aliquo peccato, fic przdifii cafus probantur a jure. Item, fic io aliis peccatis quotum abiolutionetn epifeopus de ufu fux diceccGs retinere fibi fpccialiter confuevit, eft ad epifeopum milÜo facienda, ut eft m hac dicecefi Kuthenenft de homicidiis. Item, de oppreflooe infantum ex hoc moriendum, de quo frequenter debeat facerdotes monere in C ecclefiis publice mulieres, ne fecum cubent parvulos infantes, quia faepe dormiendo illos fuflbeant opprimendo. Item, de lacrilegiis. Item, de falfarlis fic abuloribus litterarum fedis apoftolicx, vel legatorum ejufdem. Item, de falfariis figilli vel litterarum epifeopi, vel ofiicii fui. Item, de violatoribus ecclefiarum, feu immunitatis fic libertatis ccclefiaflicr. Item, de fortilegiis, non tamen levibus, fic maxime fi cum Euchartftia vel chrifmate, vel aliis rebus facris committantur. Item, dc vitio contra naturam enormi. Item, de his qui coeunt cum Judxa, vel Sarracena, vel cum beftiis. Item, de inceftu, qui committi dicitur cum confangui-D nea feu fratris uxore, fe»· ?iia affini. Item, de defloratione virginum Item, de eo qui cognoverit monialem. Item, de perjurio. Item, dc clandeftioe matrimonium contrahentibus. Item, dc clericis per faltum promotis. Item, de illis qui faciunt le fine licentia proprii epifcopi per alios epifeopos ordinari. Item, de illis qui infra ecclefiam luxuriam commilerunt. Ium, de muliere que dcadulterio concepit infantem quem maritus credit elle fuum, propter quod heredes legitimi hereditate fraudantur. Item, dc muliere, fit aliis procurantibus abortivum. Item, de falfts teftibus. Item, de illis qui, contraitis fponlalibus cum juramento fic non diflolutis, contrahunt cum aliis. Item, de excommunicatis fit interdiâis turbantibus divina officia, qui ad monitionem facerdotia exire nolunt ecclefiam. Item, de illis qui lcicnter excommunicatorum corpora in cœœeterio fepelire pixfumunt. Item, de peccato luxuria committo inter mulierem fic confeflorem fuum, ve) proprium laccrdorem, vel *component* fuum. liem, dc injicientibus manus fuas violenter in parentes. Item, de fchifmate. Item, de laccrdotibus vel miniftris, quorum negligcntia ad inboneflum circa facramcnta, fit maxime altaris quocumque modo

do evenerit. Irem, reftitutio & diftributio A fta decaufa fua confiteri peccata voluerit, Ii- -*— —— --illicite adquifitorum, non inventis his quo- ccntiam prius poftulet & obtineat a proprio A
ANNO rum ^uec ^ueruat · ^ea heredibus eorumdem, facrrdotc. Przcipientes diftrifte ne aliquis ia- 1
„£** eft de jure epifeopi aibiirio facienda. Hoc cerdos fuper hoc requifitus prarfumat alicui ma-
tamen reftrineimus , icilicet ii quantitatem litioic licentiam hujufmodidenegare I Moneant
quinquaginta iolidorum Cathercenlium (vcl) eiiam frequenter presbyteri plebes fuas ne mo-
Rutheneofium excedant. Aliis concedimus de ram faciant in peccatis, dc ut ad confcftio-
gratia quod fiat arbitrio facerdotis. Item, de nem veniant, quam cito potuerint commilio
dubiis qucAionibus, & maxime circa matri- peccato propter incertitudinem horx mortis,
monium & alia facramenta eft epifeopus cou- & quia in zgritudine vix poteft aliquis pœ-
fulendus. Si vero confitentes hac peccata ad niterc dc peccatis, fed nec etiam cogitare,
perceptum facerdotis. ad nos nullatenus ve- quia ut ait Hieronymus cum zgritudine op-
nire noluerint, in fuis peccatis Ac duritia re- preffus es , vix potes aliter cogitare quam
manentes, facerdos nobis hoc non defignata lentis, & illuc rapitur intentio mentis ubi
perfona fignifkarc procuret, ut adhibeamus eft vis doloris ; & maxime principio quadra-
fuper hoc remedium falutare . Bgefim* quod ad confelfionem veniant, cerii-

Item, nota quotf feptem funt cafus, in qui- ficantes eos, quod fi.jejunia & orationes &
bus poteft quis confiteri alii fine licentia pro- alia quzcumqüe bona faciant in mortali pec-
prii *facerdotis.* Primus eft, fi fit vagabundus. cato, eis non proficient ad falutem . Pizcipi-
Secundus eft, Ii pro certo fciat vel credat mtis etiam, quod illi qui confeffiones audie-
indiferetutn proprium facerdotem . Tertius, rint , in loco patenti ecclefi* & non in oc-
quando tranftulit domicilium in altam paro- culto, & cum ftola in collo audiant confi-
chiam , conftituens fe habitare ibidem . Quar- tentes. Si qui vero confitendum furdi fuerint,
tus, cum quis proprium relinquens domici- c«ci, vel muti ; inducat eos presbyter , prout
lium , quxnt iter faciendo , vel navigando melius pote;it, ad contritionem & pcenitcn-
domicilium quo fe conftituat. Quintus, fi in tiam , vcl nutibus atque lignis. Habeat aurctn
alterius parochia deliquerit. Sextus, ratione facerdos follicitudineni diligentem, nc duin
ftudii. Septimus, fi immineat mortis articu- audit confelfionem, refpiciat in facie conh-
lus, vel jufti belli introitus. tentem, & prxeipue mulierem , & capucium

Item, nota quatuor elfe cafus, In quibus in capite veftitum teneat, & caput inclina-
peccata femel confelTa debemus iterum confi- C tum i & fi peccatum horribile intellexerit, non
teri . Primus eft quando fafta confelfione pro- fpuat ,\ion caput vertat vel faciem huc vel
prio facerdoti imperito, de licentia ejus va- illuc, aulfignum vcl nutum faciat, feu ali-
dit peccator ad peritum · Debet enim illi pe- quod verbum proferat per quod peccatorem
rito omnia confiteri. Secundus eft, fi pecca- anominet vel peccatum ; ne peccator fic ru-
tor contemfit fatisfacere & pcenitentiam fibi bore confulus peccata reliqua vel fimilia ei
injunftam implere. Tertius eft, quando au- timeat revelare.
dita confetfionc attendens facerdos, quod ip-
fe non poteft abfolvere ; quia eft cafus epi Cum vero peccator primo ad facerdotem
fcopalis, vel aliter ad eum non pertinere: venerit, quzrat ab eo Ii non eft fibi notus,
debet fuperiori peccator de omnibus confite- an fit ejus parochianus, & fi dixerit quod
ri , nifi fuperior ipfum remittar luper aliis non, quzrat ab eo utrum venerit de licen-
facerdoti. Quartus eft, quando peccator fifte tia proprii facerdotis ; & fi rcfponderit, quod
venit ad poenitentiam vcl aliquod peccatum non, dicat ei, frater non debeo te audire,
celavit Icienter. vade ad tuum facerdotem. Si autem fit pa-

Item, nota quod facerdotes volentes audi- -rochianus ejus, vcl venerit de licentia fui
re confeffiones faltem quatuor de neceftitate u epifeopi vcl proprii facerdotis, quxtat pri-
fcire tenentur. Primo ut fciat facerdos ad mum ab ipfo utrum aliqua excommunicatio-
qu* peccata poteftas fua fe extendat, quod nis vel interdicti lententia fit ligatus ; Cc li
poteft fcire maxime per fupra difta & per dixerit quod lie , dicat ei, frater, non au-
notitiam cafuum epifcopalium. Secundo, ut diam te, nifi prius fueris abfolutus. Et (1
fciat qua: funt mortalia peccata, & qua: ve- occulte cxcommunicatus fuerit , occulte di-
nialia. Tertio, ut fciat quod alia pcenitentia cat ei, Ii autem publice, publice dicat ei,
datur pro mortali, alia pro veniali. Quar- fit talibus pœniientiam denegabit ; quia nul-
to , ut fciat formam abfolutionis , videlicet lus cxcommunicatus , vcl inlerdiftus recipi
ut fciat I *Mifereatnr tv,* &c. *Et ego αχίío- debet ad pcenitentiam, nifi prius faciat le
ritate fmgor vel mihi conceja ahfolvo* ablolvi. Si vero dixerit fe non elfe excorrmu-
te, &c. nicatum vel interdiftum, debet eum primo

Prscipimus itaque, quod parochialcs pref- interrogare prqpbytcr utrum fciat *Pater nojler*
byteri frequenter moneant plebes tuas, quod *& Credo in Uemn & Ave Maria, & fi* nc-
juxta ftatuta concilii generalis *Onmit ntrmf-* pleiat, moneat, ut addifeat. Et deinde mo-
qttt fetent fidell/, clericus vel laicus poftquam Cneat eum familiariter fit benigne, ut om-
ad annos diferetionis pervenerit, omnia pec- nia peccata lua confiteatur humiliter , nec
cata fua folus confiteatur fideliter faltem fe- ob verecundiam celet aliquid vel timorem,
mel in anno proprio facerdoti, & injun&am quia non eft homini loquuturus, fed Deo,
fibi pcenitentiam pro viribus ftudeat adimple- cujus perfonam ipfe presbyter reprzfentat, qui
re, fufeipicis reverenter ad minus in Pateha non vult mortem peccatoris, fed ut magis
Eucharifliac facramentum. Nifi forte de pro- convertatur , & vivat, dicendo fibi, quia ip-
prii facerdotis confilio, ob caufam rationabi- fe facerdos peccator eft, & quod iple con-
lem, ad tempus ab ejus perceptione duxerit ivens non poteft rot & tanta commifilTe pec-
abftinendum: alioquin vivens ab ingreflu ec- cata , quin alii majora & plura commife-
ciefi* arceatur, & monens chriftiana carcat rint, 8c quod illi qui bene pcenitent, ma-
fepuliura. Si quis autem alieno facerdoti ju- gis poftea diliguntur ab eo dc a Deo, fi-
cut patet in bcatb Petro & Paulo, & La-

tro-

cne , fic multis aliis, A filentium, fle alia regularia inftituta. Item,'

..... ccelcihs_ouri* gaudet in Poenitentia pec- an io capitulo reftiteritmalitiofe, cum erat ANNO CHRISTI

Anno CHP1SII * catoris;quia gaud.um cft angelis Dei fuper unopeccatore pcenitentiam agente. Dicat etiam, Frater , confitere quia homines fumus, fic fine peccato in hoc mundo cfte non poffumus. Oftendendo fibi vilitatem peccati ; nam ' fi vere confetfus fueris flt contritus, fltproponis amplius noa peccare, Deus fine dubio remittet tibi culpam, fit ego auftoritate Dei abfulvam te a pcena «terna. Si autem noiuer>s confiteri in hac vita, confiteberis in alia invitus in confpedu omnium angelorum, fit amicorum fit inimicorum, fit damnaberis in perpetuum in infernum cum diabolis, ubi erit fletus perpetuus fic ftridoc dentium, flt poenz B tam acerbe fic tam crudeles, quod earum immanitas ore non poteft exprimi, vel intdleflu aliquo comprehendi, fic quod perpetuo c iik iaberis m his poenis.

Debet autem confitens fe ipfum accuiare, non alium, nec perfonam nominatim exprimere , cum qua peccavit ; nec facerdos quxteie, mfi peccati circumflantia talis eflet , quod aliter non poflet confiteri peccatum, ut li cognovit matrem, vel filiam vel fororem, vel hujuimodi: quia non poflet fic aliter libciare fe ipium. Item, non debet confiteri per nuntium, nec per feripturam , fed viva voce, orc pioprio fic prxfentialiter, ut qui per le peccavit per fe ipfum confiteatur, dcCcrubefcat. Item, non debet confiteri verbo vel nominibus peccatorum feu criminum, feu terminis palliatis; fed quodlibet peccatumfuo proprio nomine exprimere, quantumcumque turpe, ut fic tota peccati fanies expellatur. Debet etiam confiteri fingula peccata qux commifit diflinfte fic feparatira, non confu-

iQjuk, in- rcc etiam in tranfeurfu.

•uoptiooet Audita igitur confeflionc diferetus facerdos,

debet uct- quja Juxta ftatula concilii generalis diligenter

<oefiltarlle debet per fe ipfum inquirere peccatoris circumftantias fic peccati, licet aliqui contrarium

hrt. dixerim ; interroget confirentem, fi vult alia peccata exprimere, follicitando eum, ut cogitet ftudioie, ne peccatum aliquod omittat, Dtale peccatum, fic fi dicat quod fic, audiat quia, fi dimidiaret dividendo peccata inter diverios facerdotes, aùt celando, aut omittendo feienter aliquod peccatum mortale, fibi talis pœnitentia vel confeflio non proficeret ad ialutem. Et fi dixerit peccator, fe ȯoαhabere alia confiteri, incipiat interrogare ordinate fic diferete confitentem, ita tamenquod interrogationibus faciendis ad peccata fpecialia enormia vel fpecialcscircumftantias non defeendat, nifi prout inferius continetur, quia multi forte poft tales interrogationes peccarent io his qux nefeirent alias cogitare. Interroget ergo facerdos generaliter confitentem , fi aliquandq tentetur ad grave peccatum aliquod faciendum, fic aliter tentationi refiftat, & fie indirede E forte aperiet peccatum fuum, confitens quod celabat . Interroget etiam fi exerceat aliquod officium licitum , fic fi dixerit quod fic , interroget de circumflandis pertinentibus ad officium illud, dc fi fuerit religiofus, interroget fpecialiter dc tribus fubftantialibus regulx, videlicet an fuerit obediens in omnibus licitu fic honeftis prclato fuo, fic an fit proprietarius , fic an cuftoditrit caftitatem. Item, de fimoma, utrum fuerit receptus pecunia mediante, vel confenferit quod aliquis alius reciperetur per fimoniam. Item, an Icrvaverit

aliquid ordinandum. Circa clericos fieculares fiat interrogatio ancommiferint fimoniampro le nfis vel pro aliis, feu alii pro ipfis. Item, de mercatura fic aliis qwc pertinent ad avaritiam vel cupiditatem. Item, de dilapidattone fi habent beneficium ecclefix, fic utrum de pecunia pnetextu ecdefiac acqudfita emerint aliquas pofleffiones nomine proprio, vel nomine confanguineorum fuoram , & utrum bona ecclcfia: expenderint io ufus licitos flt honeftoa. Item, an interfit divinis officiis noâurnis pariter flt diurnis, przcipue in ecclefia in qua cft przlatus. Item, deirregulatitate. Item, dc *ludo alearum, flt taxillorum.* Item de continentia flt gulofitate flt fi detinuerit alienum. Orca barones flt milites, flt confutes, flt judica, flt bajulos fscularcs fiat interrogatio, an fecerint ftatuta vel precepta contra libertatem ecclefix, fit an bene reddiderint juftitiam cuilibet conquerenti, flt an homines fibi fubdiros gravaverint in indebitis talliis, colleftis, toltis, vel quzftis, feu fervitiis. Circa burgenfa fle mercatores fle miniftrales interroget facerdosde rapinis, dcufura, de pignoribus in fraudem ufurarum fadis, de baratis, defalfis venditionibusficmeo. dofis, de injuftis ponderibus fic menfuris, fic mendaciis, de perjurio, fic dolo. Circa agricolas vero, interroget de furto fic retentione rei aliene, maxime circa decimas, primitias, tributa , cenfus, quartas, fic alia denaria dominorum fuorum. Item , de eradicatione terminorum, fic de occupatione aliarum terrarum. Item, fi dedit damnum alicui. Interroget facerdos igitur quemlibet confirentem, prout fecundum conditionem ftuc perfonx viderit faciendum . quxrens generaliter qux funt peccata qua: commifit, fic ao aliqua de lentem principalibus peccatis ; flt poftea fecundum quod viderit expedire, defeendat adfpecialia, dicendo fibi, fic quaerendo de quolibet diftorum feptem peccatorum, de quo fecundum flatum fur perfonx viderit expedire. Si commifcrit in quo fic qualiter; fi dicet quod non, vel non plene exprimat, dicat ei, bene tu forte non novifli quod eft illud peccatum, *fed eo* multi funt involuti, rcfponde igitur mihi feeundum tuam confcientiam fuper his quz loquuntur .

Circa fuperbiam quzrat, fi fecifti umquam aliquid illicitum, vel dixifti pro laude huma- faper <|uod-na vel honore fzculari habendo; fi impugnafti unquam feienter veritatem , fi obvialli fcien- raof"'' ter auftoritati majoris tui, fi tibi quod erat Deiupertia· aliorum adfcripfifti, fi de fcientia, facundia, pulcritudine, cantu, nobilitate, dignitate, vel aliis gratiis quas tibi Deus dedit te jaâafti, vel intumuifti. Si alium tamquam viliorem te contemfifti, vel fuperiori tumide parificafti. Si verba fuperba fle opprobria alicui dixifti ; fic fi per fuperbiam percuflifti. Si tumens in cordecontendifti,difputafti, vilipendifti, blafphemafti, fi bona nature, gratia: , ficfortune que habes, a te, fle non a Deo credidifti, fle a Deo non recogoovifti ; alium fic non te judicafti; fi laudem, fle honorem, dc gloriam fic judicium quz folius Dei funt, ufurpafti, fic tibi attribuifti.

Grca invidiam quaeratur, fi caufa invidix *"rtda dc bono alearius doluifti. fie de malo Iztus

fui-

futfli. Si detraxifti alii vcl audivifti libenter
------ —— *detrtãorcm*. Si caula infamandi dixifli vel
anno audividi malum de perfona vcl rebus, vcl di-
·«! Lftis alterius; fi tacuifti bona alterius in damnum ipfius, fi interfrairesdifeordiam femioafti, fi laudafti umquam horinem, fle in fine laudis, per , vel per *β*, vcl per /cd, vcl per alicui umquam detraxifti·

De ir»· Circa iram interroget, fi dixifti conviiia, vel ÿceoti rcfpoodilli quafi te vindicando per iram.* fi percuififti aliquem, fi dixifti contumeliam patri vel matri carnali vcl fpirituali, fi damnihcafti aliquem per re vd per alium, acculaodo ipfum apud dominum, vel impediendo bonum vel honorem fuum, vei poocn do ignem, vel taliando arbores, vel res fuas furando, vel rapiendo, vel alia per violentiam, fle que ipfe habebat odio occupando. Si rixas movi ili, difeordias feminafti, lires incitafti, iniquas fententia* dedifti, vcl injuftum confilium, fi vulnerafti, fi occidifti caula odii, fi odifti, fi injuftum bellum movifti, fi fecifti conjurationes, vel alias colligationes, vel alias illicitas paâtones, & fine juramento caufa odii, ut pofles te vindicare.

X>e accidi» Circa accidiam fic, fcilicet, C futili um-
cc' 4 ' quam tepidus fle remiffiu ad bene agendum cum pofles, fi repulifti « te gratiam infpitantem, quod eft cum homo cogitat aliquod bonum facere vd dicere, fle non acquidcit, fi ftatim primos motus extinguit, quos motus tamen in peccato nutrit ubi ctTcnt potius ex tinguendi; Si dimififti umquam ire ad ecclefiam vel predeationem propter pigritiam vel fegnitiem, fi fuifti nimis deliciofus, vel otioius, vel coditeri cum pofles, diftulifti, maxime per annum ptenirentiam tibi injunctam peragere neglexifti, officium ecclcGallicum tibi injun&m diligenter exequi neglexifti, jwftitiam rddere ex pigritia diftulifti, celebrare noluifti, nec confefliones audire propter laborem vitandum, quia potius volebasquiefeere, lubtraxifti proximo tuo egenti confilium tuum, vcl auxilium propter pigritiam folam, diftulifti ex negligentia reflituere aliena, incidiili umquam in defperationem, fi fuit, umquam tibi propter laborem vitandum tedium vite tuae, fuifti negligens circa obfequium fidele domini tui, a quo pafcebans fle induebaris, dc alia bona recipiebas, neglexifti fervarc (aeramentum. Diftulifti folvere mercenario (alarium de quo convenifti, vel aliter cooiidcrato labore luo, & lervitio remunerare.

O«avaritia. Circa avaritiam queratur fic: fuifti fimoniacus, violentus dominus, judex injuftus, incautusconfiliarius, cavillofusadvocatus, impetrator malignus, feriptor falfarius, fur, latto, perjurus, iacrilegus, lufor, evulformetarum agrorum, feftorum colendorum violator, falius mercator, hominum quorumlibet, & maxime viduarum, pupillorum, pauperum, bc aliarum miferabilium perfonarum oppreflor caufa lucri injufti fle avari.

Oe sub. Circa gulam queratur fic.* fuifti ebrius aliquoties? fle tunc videtur veniale; vel pluries, & quafi in confuetudinem deducendo, flctunc eft mortale. Comedifti ultra quam debes, etiam ufque ad crapulam; fregifti jejuqia ti. bi in ponitentiam injunftam vel confuetudinaria, feu indiâa propter gulofitatem? R.ecepifti non jejunus Eucharifliam, vcl confirmationem, vel alia facramenta Ecclefiz fadus & *foitis* nullo pericu'o imminente r Pa- anno
villi te fplcodide, pauperibus juxta tc politis c'J*'sri
nimis eiurientibus, fle fame monentibus te feiente. & contemnente vei négligente eis fub venire? Comcdiftt nimis propere, id eft ante horam tertiam omnibus diebus, vei ante nonam in jejuniis, vcl antequam audires mittam cum pofles audire, fed magis volcbasfatiare ventrem quam mentem, vcl antequam appeteres, nec cras infirmus, nec debilis, led caufa gulofitatis tantum vei inhonelle focictatis hoc fecilli? Invitafti alios ad aequales potus vel ad hibendum nimis? Parafti fpecics, vcl eleftuaria, non caufa medicine, fed ut vinum tioi melius faperct, fic ad bibendum te fortius incitaret ultra quam nature tue expediret? Et umquam aliis talia parafti, & eis propinafti, dc cibariis idem fecifti, & numquam plura fercula, quam nature expediret tibi fle afiis propinafti? Numquam in lcandalum aliorum contra coniuetudiuem regionis feria quarta vcl fabbato vel aliis diebus carnes palam & publice vel alia cibaria comedifti, fle numquam more canino totum comediiii, vcl bibifti, ut gule tue fatisfaceres non nature, fle cum fociis non dimifilli, nec aliquid cis dedifti, & numquam more urfino feu leonino nimis avide cibum etiam viliflimum gule flamma acccnfus non dico comedilli, fed devoraili; Numquam divites fle non pauperes tecum ad menfam cvocafti fle ipfos ultra quam natura requireret rcfeiifti? numquid goliardus fuifti? Delusu

Cires luxuriam queratur fic. ComtniGfti fornicationem, quod eft quando folutus fi cubris cognovit (olutam non virginem, nec religiofam? Commififti fluprum, quod eft virginem deflorare? Commififti adulterium, quod eft cognolcerc maritaram, vel cognofci ab uxorato? Commififti inceftum, quod eft quando cognofcitur confimguinea vel affinis, carnalis vel fpiritualis, unde ad fiiiolas«flc ad rcligiofas extenditur? Et an in loco facto vcl non facro, fle an diebus dominicis vel feftivis, fle an tempore jejuniorum, fc utrum unam cognoverit vei plures fle quotiens? Item queratur, peccafti contra naturam, quod eft quando aliter cognofcitur mulier quam natura requirat, prout quilibet naturaliter novit & cum ipfa natura exponat? Omnis alius modus quicumque fit ille contra naturam eft, quos modos non volo feribere, nec tibi confulo qu-vi reveles. Sed fi cauce dicas, tu bene (cis modum qui naturalis eft. Accidit numquam tibi pollutio aliter, vel cognitio mulieris? Si dicat quod non, ne ultra queraj; fi dicat quod fic, queras utrum in vigilando veldormiendo; fi dicat dormiendo, queras utrum cum muliere vei fine muliere, an cum ilia quam con* cupiverat vei alia, & an nimis in diebus precedentibus bibiflet vei coinediftêt, & quantum eft temporis quod Cibi non acciderat: ex his enim prefumitur an fit naturalis, que non eft timenda, an alia que timenda eft, icil icet quando provenit ob nimiam crapulam, vel fi cogitatio mulieris que* preceflerat vigilando per confenfurn in pollutionem incidit dormiendo. Si vero dixerit quod vigilando accidit pollutio, queras utrum fine muliere. Si dicat quod lic, quxras, quomodo; li dicar quod cum muliere; queras utrum extra vafa vel intra, & quomodo, & fic caute procedas, nl rpftim Ji.

qua-

quateaus de modo inflruas. fed ab ore ip-A fius print potius extrahas quod commifit. Item ANNO CHRISTI quzras fie de loeutiombus, nutibus, cogitationibus, & aliis fimilibus.

Concupivifli umquam mulierem in corde Dteovuri- ,uo' «ncupificent»® conicntiendo, quod mor- fcertJa/ tale efl ? Incirafti umquam aliquem feu aliquam ad libidinem per te vel per alium, vet per oftentatiooem tai vcl ornamentorum tuorum Ivifti umquam propter hoc plus quam propter Deum ad ecclefiam. vcl fermoots, choreas propter hoc duxifti ? Rififti umquam vel cantafli, vel nutum fecifli mulieri, vel ipfa tibi cum intentione iftius peccati committendi ? Inciiafti te umquam cum non appeteres ad hoc peccatura, comedendo ele&ua- Bma fua in titulo de ptmitentiis. ria calida, vel aliquo modo ad libidinem exercendam ? D.xifti umquam mendacium vel verbum ociofum , vel inifli, vel laborafli, vel aliquid fecifli pro muliere habenda ? Repete hic illum $. qui eft iupra c. tertio. Cave tamen ne fis promptus facile judicare, Acc.

Qui' ier G- Sic igitur omnibus prxdiâis peccatis dt aliis, ·vidmdrtec preut expedire videbitur, cum diligentia io» γλΓΓiZ' Au«i»iis, & confideratis peccatoris circumtlan- uun/ tus & pccc.Ht, intelligat quale debeat peccatori confilium , Ac cu/ufmodi remedium adhibere , quxrendo ab ipfo an proponat amplius non peccare & agere pcenitentiam condignam dc committis. Et fi refpondeat le abftinere non potTe vel nolle, vel quodC a quibufdam vult abftinere & in aliquibus remanere, ejus confeflionem debet facerdos nihilom nus audire, dc ei de peccais confettis confilium exhibere . Sed antequam ei det confilium exprimat diligenter, quod fi totus mundus fuus cflrt, & pauperibus erogaret, & in pane & in aqua remaneret toto tempore vitx Itiic, nihil ftbi proficeret ad vitamxtcrnam habendam, quamdiu in peccaro commiffo remanebit, & In voluntate & propofiro peccatum iterum committendi. Nec iple facerdos eum ablolvere poterit de aliquo peccato, nifi de omnibus pceniteret, At haberet propofinun iterum non peccandi. Et hoc fxpius ct oicat movendo ipfum dulci, pio acD fuivi eloquio, ut de omnibus perniteat, & abflineat in futurum & exprimendo fibi timorem de dic judicii, ÔC poenas perpetuas, quas in inferno qui veram non egerit pcenitentiam perpetuo iuliinebir. Si vero ad veram poenitentiam & confeflionem ipfum nequiverit incucere, debet ei de peccatis confettis in hunc modum confilium exhibete. Frater, dico tibi & confulo quod jejunes, ores, elecmoiynas facias, At alta bona , & dicat etiam ei quod hzc przdiâa bona quz ipfi fibi pro peccatis confuli' facienda , non funt ei fruduofa ad vitam zternam h.ibendam, cum in peccato committo remaneat, vel voluntate peccandi; ea tamen fibi cui.iniit facienda, ut per ipfa bona qux faciet, dignetur Dominus cor ejus ad veram pcenitentiam illuftrare, Ac ne diabolus in eo tantam habeat poteflatem, quantam haberet, fi peccata continuo exerceret. Et facta generali confeflione, fcilicet *Confiteor Deo, Sic.* non abfolvat cutrt a pecccatis, fed dicat ei quod recedat, & faciat juxta confil um fibi datum, Ac dicat ei quod non rccip at Corpus Cm ifli, quamdiu io peccato remanebit *d* propofito peccatum iterum faciendi. Caveat tamen facerdos quantutn poterit, nc iplum m dcfpcrationcm inducat. Si autem de omnibus confitetur, & pcenitet, & habet propofitum in pofterum abftinendi; confide- ANNO CHRISTI ret facerdos an tale peccatum inter alia con- ut/. feflus fuerit, propter quod ad epifeopum fit mittendus, & fi tale iit, ad epifeopum ipfum mittat, fin autem imponat fibi pcenitentiam de peccatis cocfeflis, confideretis peccatoris circumflantiis & peccati : Et licet fecundum canones poenitentiales pro quolibet peccato mortali feptennis regulariter fit pernitentia imponenda, & pro quibufdam magnis & gravibus peccatis alie pœnitentie dure, prout in canonibus ptrnitentialibus fpecialibus per librum decretorum repcritur.- fcilicet in XLVI. cafibus, quos notat dominus Hoftienfis in fum

XV.

penltentù fit pr· eoflbut fingullt mjwgoida.

Quia tamen fragilitas noftri temporis hodie tanti rigoris non patitur manere cenfunm, facerdos imponat majorem vel minorem pœoitentiam, prout fecundum quantitatem peccati At contritionis, Ar qualitatem peccatoris faluti ejus viderit expedire. Ut autem facerdos poflit contraria contrariis curare, imponat pcenitentiam ipfi peccatori per contrarium rcfpondentem ; ut fi peccaverit per fuperbiam, injungat ei orationem, Ac fuadeat ei humilitarem, fi per avaiitiam, injungat ei elccmofynarum largitatem ; fl per gulofitatem vel nimiam comeftiooem, abftinentiam ciborum; fi per luxuriam, injungat ei jejunium Ac ontionem, disciplinas Ac alias carnis maceratio, nes ; accidiofo peregrinationem. In omni enim peccato Deum offendimus aut corde, amore, aur opere. Imponatur igitur peenirentia contra peccatum cordis, fcilicet jejunium Ac alia carnis maceratio; contra peccatum oris oratio Ac alia humiliatio; contra peccatum operis clcemofynarum largitio. Et licet di&a tria in uno peccato aliquando concurrant, tamen femper aliquod iftorum eft principalius in quolibet peccato, prout confeflôr diligens perpendere poterit audita confeflione cujuslibet peccatoris . Item, facerdos debet efle follicitus , ut pœnitenti onus importabile non imponat, licet recipere pernitens fit paratus; fed fic temperet pcenitentiam, ut a Audio non cogantur ceflare fcholares, a fabrica fabri , ab agro agricola, vel alius artifex ab opere folito licito, Ac fibi competenti, nec dominus a cura familir, ut ei providere non poflit, nec curfor a curfii, ut dominum fuum iequi non poflit. Item, pro peccato occulto facerdos publicam pcenitentiam non infungat. Si tamen talis luxuriofus fenex vel dives fuerit, Ac dicat fe jejunare non pofle, aggravabit eum facerdos orationibus Ac eleemofynis. Si amem peccator fragilitatem corporis alleget, Ac recufet afperitatein pernitentis, quam facerdos fibi vult imponere, debet facerdos primo ipfum inducere ut animum habeat paratum ad omnem fatisfa&ionem, oftendendo fibi magnitudinem peccatorum , qux ‹ibi confeflus\cft, Ac quot & quanta bona perdidit propter peccata illa quz commiTu, quz omnia recuperabit per poenitentiam, Ac imponat ei pcenitentiam mitiorem, quam ipfe poflet portaro » no

ior-

É9* fa™ poftea peccet deterius ipfam peeniten-A tur ; ft fi talis fuerit infirmus, praecipiat fuis tiam infringendo.

omtsri •ti>. 1 wero pœnitentia, & fada genera- confeftione, (cilicet *Conftear Dn* &c. dicat presbyter fic; £ga *injungo tibi talem pernuntiam ytam dixi libi pn peccatu* f«t *nnfejjut* r»; ft ponens manum tuper caput ipfius, dicat: *hdaigeutiam, abfaintiauem tt remiftomm arnnium piceatorum tuernm tribuat fibi omatpa·* frar, *piat t tf mifericon Dominal., & Ego tt abfalva auftaritate demini noJiri* JLSU CHRISTI , *Ü beatorum apajioiarum Petri it Pju,i , tt tficit mibi ctmmifi ab bit peccant* f«« *miti cnjfffai et, ahii abiittt.* Item , dicat illi, quod fi reduceret aliqua alia peccata ad memoriam que non fuerit confeflus, rediret ad eum ft confiteretur. Grca infirmos non eft taliter procedendum, quia eis non debet facerdos poenitentiam injungere, fed tamen inootefccre five declarare, dicendo fic, cum ejus peccata audierit. „ Si tu effes fanus, pro „ tot peccatis que commififti & confeflus es, „ debere» tot annis poenitere; fed quia tues infirmus, non impono poenitentiam tibi, „ fed injungo tibi quod fi de hac infirmitate M tc mori contigerit, facias dari tantum pau- „ paribus, vel piis locis loco rn.udx pceni- M tenltft, vel facias miflâs celebrari. vel hoc, vcl illud fieri. Si tamen convalueris, injungo tibi poenitentiam talem, ft his dictis, imponat manum taper caput ejus, & abiol- vat eum a peccatis ficut fupra diximus de iano Si vero infirmus petiit facerdotem pro poenitentia recipienda, vcl aliqua alia figna poenitentia fecit, ft interim dnm facerdos veniret obmutuit infirmus, vcl faâuseft amens vel phreneticus, facerdos veniens five ad nutum infirmi, five teftitnonium eorum qui audierunt ipfum petentem poenitentiam, vel alia figna poenitentia facientem, debet ei quacumque humanitatis ft confofationis poterit impendere, abfolvendo ipfum de peccatis fuis, & reconciliando, orationes dicendo, & crucis olculum, fi pralens crux fuerit, fibi dando, ft fi forte mortuus fit, nihilominus abfolvat eumdem. Qualiter abfolvi debeat infirmus, vel m morus articulo conftituius,* per propnum facerdotem, vel per alium, fi proprius *ucerdos haberi non* ponit, infra in traâatu de fententia excommunicationis continetur in deinde videndum eft.

Qw perrara th· «tara· *nw-* Sane confiderandum eft diligenter, quod quadam funt peccata, de quibus nullus virra poteft poenitere, nili reftituat, vel emendet, fi potellatem habeat emendandi, videlicet rapina, furtum, facnlegtum, incendium, ufura, ft indebita extorfio cenius. Item, damna data contra juftitiam & generaliter cujuslibet aliena rei fcienter indebita detentio, ft in his omnibus prscipiendum eft pceniienti, quod incontinenti latisfaciat juxta pofle, quare juxta verbum Augutlini ; Am *dimittitor precatum , mfi rtjlitnatur ablatum.* Et hac, fi peccata occulta fuerint, occulte fiat reftitutio, fcilicet per manum facerdotis, vel alterius rejrgioüe perform, fuppreffo nomine *penitentis.* Si autem pemtens non habet rem quam debet reftituere, neque mobtlia vel immobilia unde poftit commode faiistacere, vel licet habeat, non eft tamen prafens nec efle poteft aliquis cui eft reftitutio facienda, & appareat vere penilens, ft contritus, ft proponat fathfacere cum poterit, ei poenitentia injunta-

heredibus,..quod' illi" fatisfaciant pro eodem , fi de illa infirmitate contigerit illum mori. Omnibus autem pcenitentibus fanis vel infirmis, qui tenentur aliis reftitutionem facere feuemendam, eft lolliciu injungendum, quod non excufantur, nec liberantur ab illo peccato, praxipiendo lms heredibus, quod reftituctooem pro *ipfis* faciant vel emendam, nifi tpfi principales raptores, ulurarii, fures feu alienarum rerum illiciti detentores reftitutionem incontinenti faciant, vel emendam , fi eam poflunt facere, ficut fuperiuscontinetur. Tenetur enim raptor feu aliene *rei* detentor ad reftitutionem, tenentur etiam ejus heredes quantum hereditas ipfius tota fuflicere poteft. Tenentur intern omnes illi qui icienter rem raptam vcl alienam emerunt cum mala fide, fcilicet animo fibi retinendi, & noo voluntate nec propofito reftituendi eam domino fuo, nec talitci «nentes poflunt recuperare feu petere pretium quod dederunt pro ipfa, nec poflunt recuperare, nec retinere expenfas, fi quas fecerunt, ipfam rem reftituendo vel meliorando, fthoc propter malam fidem, quam habuerant emendo. Debet etiam reftitui res aliena feu rapta non deteriorate; led fi deteriorate fuerit, vel caiii fortuito perierit, vel reftitui non poteft imegre, reftituatur tantum quantum valebat cum Comni utilitate quam conieculi tant ex re ipfa, fi cum mala fide, ut di&um eft, pervenerit ad eofdem; fed fafta reflitutione itTintegrum ab uno, ceteri liberantur quantum ad reftitutionem domino faciendam, & nihilominus debent agere *pttniltntiam*, juxta arbitrium facerdotis, quia rim alienam fraudulenter fic invito domino tenuerunt. Facienda eft autem reftitutio domino vel ejus heredibus, ft potuerint inveniri; fed fi diligenter inquifiti ftexpeftati non *inveniantur,* vel ignorantur, tunc cum licentia, fic cum confilio epifeopi rea illa fi excedat valorem L. folidorum Rutbencnfium (Caturcenfium,) diftribuatur in pias caufas, fic maxime in pauD ribus ad falutem anima illius, cujus *fuit.* Si vero fit valoris L. folidorum vel minoris, concedimus de grana quod diftributio fiat cum licentia fic. confilio facerdotis. Verum fi ferions icitur, cui eft talutio vel reftitutio facienda, fi tamen in remotis *ptrtibiucll, nec* fperahir quod debeat redire, mittatur el fi commode poteft fieri fic fecure, alioquin pro anima ejus cum confilio ecclefie pauperibus erogetur, fie hoc fiat fi res fit modica que reftitui debet, fed fi res magni *valorit* eft, debet mitti in expenfis detentoris ad illum abfentem cui eft reftitutio facienda. Qui vero invenit pecuniam vel aliam rem in via vel in loco alio, debet eam reddene illi qui eam E perdiderat, fi eum poterit invenire; fed fi nefeitur cujus fuerit, publicetur per facerdotes in eeelefiis, fic in focis in quibus eft inventa, fic fi dominus diu expe&atus non venerit, cum confilio ecdefic pauperibus pro anima illius cunis fuit erogetur. Si aurem ali quis voluntarius fic caufa cupiditatis aliqua ia ludo lucratus fuerit, fibi eft in fpirituali judicio injungendum, quod ea reftituat illi a quo habuerit, nifi per eum ad ludum indi», ftus fuerit, fic tunc in pias eleemofynas erogetur .

Caveat autem facerdos omtunok ne verbo

cr aut figno , aut alio quolibet modo prodat A
———aliquatenus peccatorem , led fi puckntiou
ANNO confilio indiguerit , illud abfque exprethon* perfone caute requirat, quoniam juxta ftatuta concilii generalis, qui peccatum in pœnitentiali judicio fibi deteâum ve) diftum prssfumferit revelare, non folummodo deponetur, fed etiam in arâutn monafterium detrudetur ad perpetuam pœnüentiim peragendam . Przcipimus etiam quod nomina illorumqui p.-ccara fua confclli fuerint, feribantur lingulis annis a propriis cappellanis qui confefliones audierint eorumdem, ut de ipfis poffint laudabile teftimonium peihibere. Item, przcipimus medicis corporum , ut infirmos ante omnia moneant & inducant, quod mc-B^ft ** certis Chrifti verbis In ejus corpus & dicos advocent animarum, ut poftquam fuerit infirmo de fpirituali falute provifum, ad corporalis medicinz remedium falubrius procedatur . Et fi quis medicorum hoc non fervaverit , (apponatur ccclefiaftico interdifto quoufquc fuper hoc fatisfecerit competenter , (ub vinculo anathematis prohibentes eifdcm medicis, ne quis pro corporali falutc aliquid infirmo fuadeat, quod in periculum ammz converratur, & quod impediat h hoc (civerit procurari. Concedimus autem exgratia ut curati & vicarii parochiaiium ecckiiarum noftra: dicœcefis alios facerdotes idoneos ðζ peritos ejufdem dicœcefis pu<a dc bona intentione fibi poftint eligere confefibres, prout faluti animarum fuarum viderint expedire . Si vero non idoneos & imperitos feu cum intentione corrupta elegerint, abfolutionem a talibus nullatenus obtinebunt. Ceterum licet facerdotes poftint facere commutationes jejuniorum vel alterius pœnitenti® ab ipfis impofitz circa parochianos fuos, diftriâe tamen propter juftam caufam, votorum conrmutatiooes per eos fieri prohibemus fine noftra licentia fpeciali.· quia in eis eft cum maiori providentia procedendum. Diftriâe etiam prohibemus, ne aliquis facerdos pœnitentialis inducat aliquem confitcnrcm ad votum emittendum (eu promiftionem faciendam de non committendis peccatis, & maxime de illis, Deis , fcilicet fub fpecie panis fic vini fuum qui non poftunt dc facili evitare, ficut quidam presbyteri faciunt aliquando hoc fieri indifcrcte, Nam contra promiftionem peccando dupliciter fiunt rei, fic culpabiles apud Dominum, & ideo funt gravius puniendi , Item confidimus & monemus ne miflas injungat facerdos confitentibus in favorem ipfius facerdotis vel alterius , ut fufpicionem cupiditatis fugiat in hac parte: fruâum tamen qui cx tali injunâione folct facerdotibus evenire, confulat pauperibus erogare. Et fi mittas injunxerit, eas non celebret, nec tricenouale, nec annuale, quod ipfemet injunxerit , recipiat propter periculum fimoniz . Item, omnibus confitentibus qui ztatem o- Eprzcipuis, miflam forte de Nativitate Domiâodecim annorum exceflerint, vel fi minoris tum aetatis dc videatur facerdotibus quod fint apti ad jejunandum, praecipiant facerdotes jejunare jejunia ab ecclefia inftituta, ut jejunium qtudragcfimale & quatuor temporum . dc alia qus per Ecclefiam confueverunt indici , nifi de ipforum facerdotum confilio ipfos prandere oporteat cx juftis .caufi$ neccflitate urgente.

XVI.

ANNO christ r

Dc Sacramento Euckariftm , & de celebratine mijjarum.

Quoniam poft receptum pcenitentiz facramentum infirmis & fanis maxime in fefto PaC chat exhiberi confucvit Eucharistix facramentum, de hoc eft immediate videnduta, vide* ltcct quid eft, quis illud inftituit , & fub Juam formam, & quare fic dicitur. Qtiae unt neceflaria in hoc Sacramento, quis debet hoe conficere ; & cui debet conterri, fic quare fuerit inftitutuxn . Hoc facramentum fanguinem panis & vini converfio. Ipfe autem Chriftus lub certa forma verborum inftituit hoc (aeramentum, quando fcilicet in die cccnx difcipulis przfentibus fuis dixit : *Hac eft carpta meum.* Diâis autem verbis his, ftatim panis quem tenebat in manibus fuit corpus Chrifti verum, quod eifdem difcipulis ad manducandum dedit. Dicitur autem Eucharistia bona gratia, quia in hoc facramento non folum eft augmentum virtutis gratis , immo m hoc *Ille* totus fumitur, qui eft fons totius gratiz & origo, ipfo tamen integro remanente . Tria vero in hoc facramento funt neceflaria, fcilicet mimfter ipfe facerdos, & Celcmentum fcilicet panis & vini, & verba, fcilicet .· *Hoc eft enim carpat meum.* Poteft fic debet conficere hoc facramentum folummodo facerdos rite fic fecundum formam & claves Ecclefix ordinatus. Debet etiam facerdosconferre aliis hoc facramentum, vel in necefiitate diaconus. Conferri debet hoc {atramentum baptizatis poftquam ad annos diferetionis pervenerint vere pernitentibus , fie confettis fic jejunis, nifi necettitas infirmitatis emergat . Inftitutum fuit boc facramentum a Deo in memoriam divinitatis & humanitatis Chrifti. Migraturus enim ad invifibilia majeftatis asterne , fic celebrante typico pafcha In agno cum difcipulis fuis, memoriale fuum dedit corpus fic fanguinem cis dando, ut ex hoc memoriam fui in eorum cordibus infigeret, fic ecclefia bate in pofterum frequentaret.

Prohibemus itaque fub pcena excommunicationis, vel fufpenfionis, ne quis facerdos mittam cantare przfumat , nifi prius pfcnc expleverit officium matutinarum , fic etiam horam prime. Nullus clericus altari deferviat dum miffa celebratur, nifi cum cappa claufa vel fuperpellicio fit indutus, nec caput teneat coopertum. Moneat facerdos populum nediicedant ab ecclefia, nifi mifta finita, nifi cx aliqua necettitatc urgente. Quia eft inconveniens in fefto Rcfurredionis vel aliis feftis ni celebrari, triginta mittas peculiares celebrari diftriâius inhibemus.

Item, presbyteri foli cum filiis fuis fine alio clerico propter populi fcandalum non audeant celebrare. Cum quinque mappis decentibus fic idoneis ad minus cooperiatur altare. Debent habere unum clericum facerdote:. borne vitte fic honeftz, qui fciat legere fic cantare, fic in confeflione refpondere, quam facit facerdos dum intrat ad altare- Quando vifitat epifeopus per Sacerdotem fecrcto ccrtificetur, vel quicumque erit praedicaturus ibidem

dem fuper vitiis, qux frequenter in illa parochia commituntur, ut contra illa vitia verchk^ll b° Prr<1'£*,'on,i celerius occurratur . Extra m*. «defiam in privato oratorio vei in eomo nullus miflam celebret fine noftra licentia fpeciali, fic tunc habeatur lapidea tabula per cpifeopum coofecrata. Nullus facerdos iu altari in quo epifeopus mitTain cantaverit, miffam celebret die illa. Hoftias de alio quam de munùo fit puro erano frumenti fieri prohibemus , fit quod tit panis azymus non fermentatus, nec vinum, nifi de uvis, eft in hoc Sacramento ponendum. Sacerdos per fe paret, vel fe vidente faciat parari vinum fit aquam in calice, ne per oblivionem horum aliquid omittatur. Miflie de jejuniis in bora Prarq nona poterunt celebrari, aliae vero antea celebrentur . Nullus cum vino multum albo celebret, fi poflit in loco fic rubeum inveniri commode, cum magis vinum rubeum quam album fanguini conformetur . Cum legitur Paftio Domini, poftquam difta fuerint verba illa *entifit fpiritum,* profternant fc clerici fit laici, de redemtione noftra Deo gratias exhibentes . Nullus poft cibum vel potum fumtum die illa audeat celebrare. Diflrifte prohibemus ne quis facerdos verba canonis mittas communiter in miflalibus ufitata fic confueta in dkecefi Caturcenfi, Ruthcncfi, Tutelenfi omittere rei mutare prxfumat. Et diftriftiflimc praecipimus, quod quilibet facerdos cum fumma diligentia fic follicitudine in nullo errando, nihil omittendo, nihil immutando, nihil reiterando proferat verba illa canonis mitte ab illo loco: *<pti pridie* çwaivr *peteretur* ufque ibi, *I» eui mtmoritnt fecietlr,* in quibus verbis confecratio corporis fic fanguinis Chrifti coofiftit, fic eifdem verbis prolatis eft ibi inter manus Sacerdotis ipfe Dominus nofter]ESUS CHRISTUS cum angelis fuis. Cetera vero verba, quae prccedunt, fic qux fcquuntur, funt dc folemnitate miflie, fic non de fubftantia , fic fiat in altum elevatio, ut populus illud adoret . Nec quifquam quantifcumque peccatis irretitus , ex quo coofeceflit, aliquatenus corpus fic fanguinem fumere prxtermittat. Licet enim corpus Chrifti fit totum cum vera anima, fic vera, divinitate fub fpecie panis, fimili modo eft fub fpecie vini, fic tamen unum eft Sacramentum ab uno ordinatore, fcilicet a Deo ordinatum, fic ad unum principalem efiêâum, fcilicet ad falutem anime flc corporis obtinendam; fic ideo non licet Sacerdoti Chriftum iub altera fpecie fumere altera pratermifla . Sacerdos vero poftquam miflam incepit non prefumat dimittere imperfectam, nifi repentina infirmi, tate fic intolerabili fuerit occupatus; fic tunc fi alius facerdos praeiens fuerit, qui non celebraverit, per ipfum inceptum officium de dacili Îdeatur, qui debet officium Incipere ubi no-E citur alius dimififfe. Si vero. nefeitur ubi dimifit, quia forfitau deficit in fecretis, a capite incipiet fecretorum, Verum fi fecundus facerdos prsiens non fuerit , quacumque hora diei ufque ad nonam haberi poterit, quod primus facerdos dimifn fecundum diftam doftrinam adimplere poterit. Si autem fecundus facerdos ufque ad nonam haberi nonpoifit, remanebit officium incompletum. Prxeipimus etiam quod in calice magis de vino quam de aqua, immo parum de aqua ponatur , ne vini fubftantia alteretur ; fic quod

facerdos poftquam totum accepit CorpusChri- Anno
Ai & Sanguinis (aeramentum, duas receptiones faciat juxta coniuetuJinem ecclefix Cathurcenfis, Ri^henenfis, Tutelenfis; videlicet primam de vino puro tantum; fecundam dc vino & aqua , fic cum ifta fecunda fcilicet perfundat digitos fupcr calicem , & poftea recipiat, nifi eo dic aliam miflam debuerit celebrare: quia tunc non debet recipere, nifi tantum diâum (aeramentum Corporis & Sanguinis: quod fi faceret, celebrationem fecundam impediret . Non autem debet facerdos duas mittas una die edebrare, & hoc diftrifte fieri prohibemus, nifi in dic Natalis Domini, in qua unus tres mittas poterit celeprimam de node, quia reprsfentat tempus ante legem quod erat in tenebris . Secundam inter nodem & diem, fcilicet in aurora, quia reprarfentat tempus fub lege quo incipiebant de Chrifto fcire. Tertiam de die , quia reprxfentat hoc tempus, in quo fumus, gratir. Et nifi necefliratis articulo imminente , videlicet pro exequiis, vel pro benedi·ftione nubentium, vel pro magna fupervenientе perfona, vel alia jufta caufa, vel dc noftra licentia, & non aliter in duabus vcl pluribus ecclefiis annexatis, in quibus cafibus unus facerdos duas mittas poterit celebrare: ita tamen quod in prima mifla nihil fumferit, nifi folum corporis & fanguinis facra·Cmentum. Prohibemus etiam ne mifla, nifi cum hoftia rotunda & integra fle decenti, nec nimis modica, & nifi cum vino puro pariter & aqua, nifi cum calice aureo, vel argenteo vel ftagneo, & nifi cum lumine aliquatenus celebretur : non in panno firico aut tinfto , fed in puro lineo ab epifeopo confecrato, quia corpus Dei fepultum fuit in fyndone linea atque munda. Si vero facerdos negligenter obmiferit aquam in calice ponere, ponat quam cito adverterit, fi abfque fcandalo poflit. Si vero vinum & aquam obmiferit dc ante illa verba: *Hec eft cerpeu* avear»adverrar, ponatur ibi ftatim. Si vero poft difta verba adverterit, hoftia coofecrata ponatur feorfum reverenter, fic in calice ponatur ftatim vinum fic aqua, fit ante calicem hoftia nova, fic remcipiatur canon miflie, fcilicet *Te igitur,* fite. fit ambx hollias infimul aflumantur. Velles facerdotales fic mappas altaris munde fic puicrc teneant facerdotes, fic fi ablutione indiguerint, In eorum hofpitiis, non alibi laventur per ipfos, vel eorum clericos, vel per mulieres honeftas , fine aliorum pannorum mixtura. Corporalia tamen laventur propriis manibus facerdotis, fic aqua ablutionis projiciatur in pifeinam. Item, ampulla: vini fic aqux mundas teneantur, fiefint diflimiles, ut illa in qua vinum eft, fic illa in qua aqua cognofcantur. Illud etiam diftriftif-(Ime prohibemus, ne aliquis In mortali pecato cooftitutus miflam nifi prius confeflus fuerit exprefle nominarim de illo peccato , fi facerdotem inveniat cui valeat confiteri. Si vero non poflit alium facerdotem habere cui confiteatur, noo celebret, nifi neceflitas immineat, qus fine gravi fcandalo nequeat prsterirj, ut fi dies reftiu evenerit, fic populus jam convenerit ad divina, vel corpus alicujus parochiani fui defunfti przfens fit in ecclefia, vel nubentes adecclefiam convenerint pro matrimonio faciendo: propter quod ut fcandalum evitetur, ipfum oportеat

ÊƷP teat celebrare. In illis enim cafibus, fi veram contritionem habet facerdos de illo peccato anno CHKbii mortali in quo conftituti» eft, & proponat quam cito poterit confiteri, credimus magiftrorum fententiis inhaerendo, quod valeat celebrare. Sed fi veram contritionem non haberet, nec propofitum confitendi, celebrare in his cafibus non prariumat , quantumcumque neceflitatem vel fcandalum videat imminere. Si autem facerdos poftquam miftam incepe-
rit, reducit ad memoriam fe aliquod commi* fifle mortale peccatum, de quo non fuerit confeflus, & de eo antequam miftam incepe-
rit, non recoluerit, nec habeat facerdotem cui incontinenti valeat confiteri, perficiat miniftcrium jam inceptum, fi tamen contritio- B nem habeat de illo peccato A proponat quam cito poterit confiteri. Si veram contritionem non haberet, nec nropofitum confitendi, fit nondum verba conteftionis feu confecrationis expreflerit, videlicet *Hoc cfl enim corpus* mnun, . dimittat officium inceptum.* quia tunc ipfum complere non debet. Si autem poft coofcftionem reducit primo ad memoriam illud mortale peccatum, diAindc compleat illud officium quod incepit, & conteratur fle doleat, quod ita tarde pernitet, flt confiteatur quam cito poterit habere copiam facerdotum.

Infuper prohibemus, tu quis ordinem fuum dicat tranfcurmdo, flu alias jyncopando, extranepote varla profanaque colloqula imserifcendo, tarde ad cborum veniendo, feu ecclefia ante officium finitum fine caufa rationabili exeundo. Et tu portet aves, feu portari faciat, fecumque teneat canet venaticos·, fed coronant, vefles ff tonfxram fuo flatui competente) : tf divina celebrent, tf ipfis interfiat benigne tf devote, tf orationibus iqfiftant, eboreas I coemeteriis feu ecciqfiis fieri nm permittaut, mc dici cantilenas , ncc fieri aligna inbomfla, nec ludat. Ex bis enim multoties violationes eveniunt ; variaque delilta committuntur, tf divinum turbatur officium, ac divina maffias offenditur, tf fcandalum generatur,*

injungimus etiam, ut cum varlis veflimentis tf ceteris ornamentis in ecclefils decentibus Deo fervea ter fecundum loci tf redituum convenientiam ecclefia talis loci.

Injungimus etiam quod In ecclefiis catbedralibul, regularibus, tf 'Cclcfiis collegiatis bora canonica congruis pfallantur temporibus. In allis Vere ecclefiis convenienter tf debite bora canonica celebrentur, tf divinum celebretur officium uoHurnum pariter tf diurnum: tf boc proripimus fub virtute fantia obedientia; contrarium facientes graviter puniemus.

Decimamus etiam quod clerici tam religiqfi quam alii comrnenfalet domiftici cardinalium fuero finfla Romana ecclefia, ac qmrumcunque pontificum gratiam tf communiomm fedis apoftolica habentium fe polfint ipfis in divinis officiis coaptare, ut illud valeant dicere fffirium, quod didit cardinales feu pontjficft dietnt, nec ad dicendum aliquod allud teneantur, nifi illud.

Sed quia aliquando contigit pollutio qua quis impeditur a celebratum , ideo dc ea videndum eft.

D* poilutiune ›ll lumiuj. Si pollutio in fomnis cx infirmitate, feu fuperftuicate natum alitui evenerit, non eft de ncvjfTmue a celebratione mitt* abftinendum, quia in hoc cafu nullum peccatum eft, cum magis pati quam agere videatur, licet laudabile fit fic honeftum abftinere ob reve-

— — contritionem habet facerdos de illo peccato anno mortali in quo conftituti» eft, & proponat quam cito poterit confiteri, credimus magiftrorum fententiis inhaerendo, quod valeat celebrare. Sed fi veram contritionem non haberet, nec propofitum confitendi, celebrare in his cafibus non prariumat , quantumcumque neceflitatem vel fcandalum videat imminere. Si autem facerdos poftquam miftam incepe-
rit, reducit ad memoriam fe aliquod commi* fifle mortale peccatum, de quo non fuerit confeflus, & de eo antequam miftam incepe-
rit, non recoluerit, nec habeat facerdotem cui incontinenti valeat confiteri, perficiat miniftcrium jam inceptum, fi tamen contritio- B nem habeat de illo peccato A proponat quam cito poterit confiteri. Si veram contritionem non haberet, nec nropofitum confitendi, fit nondum verba conteftionis feu confecrationis expreflerit, videlicet *Hoc cfl enim corpus* mnun, . dimittat officium inceptum.* quia tunc ipfum complere non debet. Si autem poft coofcftionem reducit primo ad memoriam illud mortale peccatum, diAindc compleat illud officium quod incepit, & conteratur fle doleat, quod ita tarde pernitet, flt confiteatur quam cito poterit habere copiam facerdotum.

Infuper prohibemus, tu quis ordinem fuum dicat tranfcurmdo, flu alias jyncopando, extranepote varla profanaque colloqula imserifcendo, tarde ad cborum veniendo, feu ecclefia ante officium finitum fine caufa rationabili exeundo. Et tu portet aves, feu portari faciat, fecumque teneat canet venaticos·, fed coronant, vefles ff tonfxram fuo flatui competente) : tf divina celebrent, tf ipfis interfiat benigne tf devote, tf orationibus iqfiftant, eboreas I coemeteriis feu ecciqfiis fieri nm permittaut, mc dici cantilenas , ncc fieri aligna inbomfla, nec ludat. Ex bis enim multoties violationes eveniunt ; variaque delilta committuntur, tf divinum turbatur officium, ac divina maffias offenditur, tf fcandalum generatur,*

injungimus etiam, ut cum varlis veflimentis tf ceteris ornamentis in ecclefils decentibus Deo fervea ter fecundum loci tf redituum convenientiam ecclefia talis loci.

Injungimus etiam quod In ecclefiis catbedralibul, regularibus, tf 'Cclcfiis collegiatis bora canonica congruis pfallantur temporibus. In allis Vere ecclefiis convenienter tf debite bora canonica celebrentur, tf divinum celebretur officium uoHurnum pariter tf diurnum: tf boc proripimus fub virtute fantia obedientia; contrarium facientes graviter puniemus.

Decimamus etiam quod clerici tam religiqfi quam alii comrnenfalet domiftici cardinalium fuero finfla Romana ecclefia, ac qmrumcunque pontificum gratiam tf communiomm fedis apoftolica habentium fe polfint ipfis in divinis officiis coaptare, ut illud valeant dicere fffirium, quod didit cardinales feu pontjficft dietnt, nec ad dicendum aliquod allud teneantur, nifi illud.

Sed quia aliquando contigit pollutio qua quis impeditur a celebratum , ideo dc ea videndum eft.

D* poilutiune ›ll lumiuj. Si pollutio in fomnis cx infirmitate, feu fuperftuicate natum alitui evenerit, non eft de ncvjfTmue a celebratione mitt* abftinendum, quia in hoc cafu nullum peccatum eft, cum magis pati quam agere videatur, licet laudabile fit fic honeftum abftinere ob reve-

ex potatione nimia accidit, hoodlum eft , anno nec tamen neceflarium, quod a celebratione c^®Tt mitt* abftineat ilia die, *u* ulla fuerit neceffitas quare debeat celebrare; quia in tali cafu tantum eft peccatum veniale, nifi crapula nimia potatione ex prava confuetudine con* fueverit provenire, & tunc quoufque fuerit confetti», tenetur de celebratione mitte ab› flincre, quia tunc reputatur peccatum mortale . Si autem acciderit ex imaginatione turpi, vel inhooefta, fle illicita confabulatione mulierum precedente, renetur a celebratione mitte & a fumtione Eucharifti* abftinere, quoufquc contritus fuerit fle confeflus fi ha» bere poterit copiam facerdotis: quia in hoc cafu mortale peccatum eft. Et licet his duobuf cafibus, poft contritionem fic coafeTionem faftam, non tenetur a celebratione miffjs abftinere ; abftineat illa tamen die, maxime fi non fuerit oeccffitas quare debeat celebrare. Si vero habere non poterit copiam facerdotis, contritionem tamen habeat dc propofitum confitendi, celebret fi neceftitas fuerit, ficut diftum eft, dc diftinftutn fuperius de alio peccato quando neceffitas nofeitur imminere,

Sciendum eft autem quod mifla Paflionem Defe»iha· Domini repmfentat, facerdos indutus **vefti-** mentis faccrdotalibusChriftum Cgnificat Veftimenta ejus fignificant carnem illam faoftiffimam, quam pro nobis Deus induit faftus homo. Diaconus & fubdiaconus fignificant apoftolos & *fi.* difcipulos, quibus fuerat officium praedicationis injunttum. Ceroferarii denotant doftores ecclefia, qui fu* fapienti* radiis tenebras noftre ignoranti* illuminare non definunt. Deferens thuribulutn defignat illos, qui pro teftimonio fidei in odoremfua. vitatis corda fua Domino obtulerunt. Sacerdos vero ad dexteram altaris pruno tendit, quia ficut Salomon ait, qui a dextris funt novit Dominus, perveria autem non, quia funt a finiftris. Introitus mitte fignificat pa- Pjtres veteristeftamcnti, patriarchas videlicet* **prophetas, qui videlicet adventumChrifti *tm*menfis defideriis peroptantes, hoc per fua ft> *fpirin,* laudes flt precamina oftenderunt. Introitus enim fufpiria antiquorum patrum denotat. *Gloria Patri, file.* laudet innuit, quas in honorem Dei devotiffitne promebant. Xy*rie olrifm,* flcc. precamina notat cum devotione, fle intentione cordis ad Deum cffiifa : *Kyrie elrifm* enim grace pertinens ad divinam Pattis effentiam, interpretatur latine, *Domine miferm. Cbrifle elrifm* vero grace pertinens ad immanitatis Chrifti formam interpretatur latine *Cbrifle mijerero. Gloria in excelfis* typum denotat angeli, qui ortum Chrifti pri- ptno palloribus nuntiavit. Orationes que fequuntur denotant, quod facerdos populum ad orandum invitat, ficut DominO orante in monte gravius oravit, flt orandi formam accepit. *Dominus vobifexm* dicitur ad fimilitudinem Chrifti, qui poft refurreftionem dicebat difeipulis fuis *fax vobis.* Epiftola lignât doftrinam *fi.* difcipulorum, quos Dominus •d.locum, quo venturus erat dicitur pracmififlc. Rurfum quod cantatur io gradualibus dicitur graduate, denotat illos qui prcdicantibus apoftolis corda fua fidei praboerunt. *Alloluja otn* laudes fic gratiarum aftiones fan* ftorum, quibus Deum Laudaverunt Evange-

lium

\ t —lium rero legitur, quia Chrahu i'lud publice
j aNNO prxdicavic, ft interpretatur bonus nuntrus,

40Dun,'JU nobis vitam poft mortem*,- requtem poft laborem, regnum poftiervitutem: ft legitur a finiftro altaris, quia expulfi praedicatores a Judaea, converti funt ad gentes; tunc vero capita denudamus, ut audire verba cieleftia cum devotione recolamus ; tunc etiam ligno crucis nos figoamus, nc diabolus faperveniens tritico noftrx fidei zizaniam fus pravitatis immifeeat. Eredi autem tunc ftamus, ut in iis qux leguntur fideliter perfiftamus. Symbolum verp dicitur, ut verbis Evatige!ii fidem nos habuiiTe oftendamus. Sacerdos ad populum fe convertit, dicens, *Domitutt vobifcttH. Orentur*, quia monet populum ut in hac confeflione fidei perfeveret. Oblationes populi fignificant quod populus & cierus jugo dominico colla fubdere fe manifofiant Oblatio facerdotis eft panis ft vinum, qux per Melchifedech funt oblata panis fignificat corpus Domini, cum quo fidelis anima faiiatur ; vinum fanguinem noftrx redemptionis ; aqua facratnentum baptifmatis, quia de corpore Chrifti fluxerunt fanguis & aqua baptifmatis. Hofiia ponitur ab aliquibus ante calicem , ut Chrifti flantis ante cruccm memoria habeatur ; ab aliquibus vero ad dcxtnini latus, in quo dextrum latus Domini protenfum lancea dcmonllratur. Aiurc vcrO fignar crucem *Domini,* calix tumulum in quo fepultus eft , patena lapidem quo coopertus fuit, corporale linteum quo involutus fuit. Secretu: orationes fignifican: preces quas Dominus tempore fus paflionis lecrete fundebat ad Patrem, dicens: *Pater, βfuapoteft, trairfeat a me calix ifte* Quibus orationibus finitis , dicit facerdos, *furfum corda*, pro eo quod Dominus intuens difcipulos dormientes excitavit cos dicens, *vigilate & orate, ut non intfcttt ia tentationcm.* Sacerdos etiam virtutes cxlorum commemorat, ut ab eorum laudibus non diferepet laus facerdotis : dicit enim Beatus Gregorius , quod dum Patri Filius immolatur , cxlutn aperitur , csli veniunt j-» potelialcs, ft cscleftibus ima jungiuntur. Sacerdos etiam tunc manus elevat de fc cruccm faciens ut fignum paflionis Domini prxfcntet, ft per hoc fignum fub ducc Moyle populus Ifraci populus Amalech debellavit Quando enim Moyfes tenebat manus eredas ad Dominum, populus devincebat : quando manus fubmittebat, populus vincebatur. *Smilas* ter dicitur, quia Trinitafcm denotat perionarum ; *Dominas fabbaotb*, id eft in cxlum elatus, cflentir denotat unitatem. *Te igitur* ideo fecrctc dicitur cum aliis iceretis qux fequuntur, quia antiquitus cum alta voce legebantur, paftores in campis illa verba retro pecora decantabant. Unde Dominus exggeatur. ~~bis motus igne mifto fit exlo, quafiam~~ illis interfecit, demofttans ut fecrete ulterius legerentur. A *Tc igitur,* ufquc ad *dignus Dei* quod facerdos faciat In canone continetur, videlicet primo tre^ cruces facit, ut a triplici peccaro, fcilicet cogitationis, loquutionis ft operis humanum genus lioeretur. Secundo facit quinque cruces in memoriam quinque plagarum Chrifti . Tertio facit duas ut anima ft corpore falvari mereamur. Quarto facit quinque cruces ut quinque fenfus corporis a noxiis retrahamus. Quinto fapit feptem crucs ut Rptnn donis Spiritus fanfii illumine-

mur, Hofiia confecrata In tres partes dividitur. Prinu par» qua infra calicem ponitur, fignst illos qui adtwc vivunt io Ueculo. Pars que in manu retinetur, ilios qui funt m paradifo. Pars vero alia illos qui funt in purgatorio. *dgam Dei* ideo ter cantatur , ut triplex gradus ecclefix, *fcilicet* prsUtorum , continentium, & conjugatorum a Deo confequi milericordiam mercantur. Oiculum tunc inter homines datur, ut oflendant fe-in pace conjunâos , üt corpore Chrifti, per quem pax fada eft in exto & in terra. Communionis cantus fit ideo, quia letamur cx eo quod Deus vota faccrdotis accepit. Oratio fequitur ad complendum, quia facerdos orat pro ly ft pro populo, ut facrificium quod fufceptt laudem Dei'cedat, & cis proficiat ad falutem. *Ite miff* eft . Ideo* dicitur , quia datur licentia recedendi populo > fignificans facrificium pro eis ad Dominum fuifle tranimilium . Chotus vero rcfpondct pro populo *Deo gratiar,* ficut apoftolt poft afccnfionetn Domini adorantes iterum regrefli funt in Jerufalcm cum gaudio magno, ft erant Temper in templo laudantes & benedicentes Dominum.

Miffa igitur celebrata, caveant facerdotes quatenus hoftiam confecratatn in ecclefia temper paratam habeant *In loco* Angulari, ft .clavi firmato honorifice collocatam, ft dc- vote ac fideliter confervatam prsccipimus renovari in hunc modum, videlicet quod facerdos duas vd plures, fi opus fuerit, coniecret hoftias, quarum unam recipiat refervatam , ft in loco illius quam refervaverar ponat noviter confecratatn, & poftea recipiat languinem, & alias receptiones, ficut mos eft inecleiia Caturcenfi *vel* Ruthenenfi *vel* Tutelcnfi. Et quando ab infirmo vere confeffo re2uifitus fuerit, ftatim eum communicet, ne e communione moriatur. Moneant populum facerdotes ft diligenter inducant, ut cum deferri contigerit corpus Chrifti ad comrnunicandum infirmos, ft cum elevabitur in eclcfia vel altari, adorando corpus Chrifti verum, cum manuum ft genuum flexione Audeant fe Creatori fuo deveti.Time inclinare. Eucharifiir igitur deportatio fiat cum duai>us vel pluribiu hoftiis confecratis, ut unam poifint infirmo dare presbyteri, & aliam reportarc;* ft fiat fub honeftb habitu, cruce, lqmine ft fquilla praecedentibus, cum decenti cuftodia, iubpofito mundo velamine, dicendo feptem pfalmos pœnitentiales cum litaniis, ft fi iter longum eft quindecim pfalmos, & ipfe facerdos per fe, ft nunquam per xlium ferat ft referat caute ft, manifcfle, ft ante pedus ob Dei reverentiam ft honorem, ut cx boc apud homines fides ft *devotio* au* non fit presbyter , Eucharifiiam communicantibus praebeat . Diaconus autem poterit hoc facere neceflitatc urgente. Sacerdos igitur caufa communionis cum corpore *Chrifti veniens* ad infirmum, ejus confeffionem audiat, prout continetur fupra in titulo proximo in f. *circa infirmet* . Igitur ipfo de omnibus fuis peccatis abfduto, ft ei Chrifti corpore prxfentato, ft articulis fidei ab ipfo ibidem recognitis, ft cruce reverenter adorata , dwote recipiat corpus Chrifti, ft fi in ere infirmi aliquid dc corpore Chrifti remanient , vel inde exierit quod ab eo recipi

*NNO ,*1*11 *

non

Çy non poflit habens aliquam panis *formss»* , al> A ipforum acciderit, dc in tabula , terra, vel la—— -
— I ipfo facerdote convenienter debet fumi, vel pide ftillaverir, lingatur, fi fieri poteft, per anno
cmninutum in calice cum modico vini dari presbyterum, & nihilominus radatur, & quod
,R'sn alicui bonam coofcientiam habenti. Si vero rafum fuerit comburatur, & cinis infra alta-
infirmus adeo debilis fuerit, quod fub magna re fi fieri poteft , sel juxta altare in fa-
forma corpus non poflit recipere, forma mi- rrario abfeondatur, dc quadraginta diebus il
nima detur ci in calice & cura modico vino le cui acciderit perniteat. Si vero fuper al-
jnftilletur in ore infirmi. quia in qualibet tare ftillaverir languis , & (angat tantum-
particula totum efl corpus Chrifti. modo pannum altaris quod non trankat ad
Volumus & mandamus ut quilibet fidelis alium , forbeat facerdos Hillam incontinen-
poftquam confeflus fuerit, ad minus in Pa- ti , fi fieri poteft , dc tribus diebus perni-
leha reverenter fufcjpiat fingulis annis Eucha- teat . Et fi ftilla ulque ad fecundum pannum
rillic facramentum, nifi forte de proprii con- pervenerit, perniteat quatuor diebus ; dc fi
Cilio facerdotis ex aliqua caufa rationabili dtH ufque ad tertium pannum perveneiit, pœni-
xerit abftinendum Alioquin vivent ab in- 'teat undecim diebus ; dc fi ufque ad quartum
greflu ecclefie arceatur, & tporiens carcat B pervenerit, perniteat viginti diebus , & linte-a-
ccclefiaflica fepultura Et effet honeftum ac mina que tetigerit ftilla fanguinis, tribus
pium communionem recipi in feftis Nativi- vicibus in tribus aquis mtnifter vel diaconus
tatis Domini & Pentccoftes a quocumque fi- abluat, calice lubpofito, dc aqua ablutionis
deli , 01 ad hoc populus inducatur, rrecipientes, juxta altare recondatur . Mulcam vel ara-
ut facerdotes vinum purum habeant neam, vel aliud turpe cadens in fanguine,
pratum in ecclefia, quod ftatim, non cum non tenetur forbere facerdos, licet ponatur
calice facerdotis, fed cum calice ad hoc fpc- io patena, vel alio calice, dc ibi tribus aquis
cialiter deputato tribuant populo poftquam re- lavetur, dc poftea illa fpecies comburatur, dt **
ceperint corpus Chrifti. Prohibentes commu- aqua ablutionis ac cinis fimiliter recondatur.
nicantibus, ne a prxientia ipforum facerdo- Si quis per ebrietatem, vel nimiam cerne Bio-
tum recedant, donec de vino aliquantulum nem Euchariftiam cyomuerit, fi laicus eft,
b berint, & diligenter abluerint ora fua. Item quadraginta diebus pœnitcat, (i cleiici vel re-
pixcipimus, quod dum cappellanus boflias re- ligiofi , diaconi vel presbyteri , feptuaginta
novat confacratas , fi aliquae remanent populo diebus pœnitcant, dc fi pro infirmitatis caufa
communicato, illas recipiat jejuno ftomacho, Cevomuerint, vti. diebus pœnitcant. Qui ve-
vel in mifla recepto corpore dc fanguine Cbri- ro chrifma vel Euchariftiam incaute reliquerit , id eft in loco clavibus non firmato , nec
fit ante omnem perfuGonem. Parvulis autem fideliter cuftodito, tribus menfibus debet ab
qui tamx funt innocentias, quod peccato mor- officio fufpendi, dc fi per ejus incuriam feu
tali non fuerim pergravati, & talis difcretio- negligentiam mus vd animal aliud illud co-
nis & compofitionis fuerint, quod cum aliqua mederit, ultra prxdiftos tres menfes, perni-
reverentia & timore fint facramentum fufcep- teat quadraginta diebus. Si vero aliqua enor-
turi, fccurc miniftretur eifdem aliqua confef- mia feu nefaria fieri inde contigerit, gravio-
fionq prehabita, ut modum confitendi fic com- ri fubjaceat ultioni. Ubicumque autem dici-
municandi allumant, in facramcntis enim, & tur quadraginta diebus, vel triginta diebus
maxime in iflo, ubi caligat oculus rationis, feu pluribus, feu paucioribus pœniteat, fic
inftruendi funt homines dc mulieres, non fo- debet intelligi, ut per omnes dies fcilicet a-
lum per verba, immo &c per aflus exterio- liquam poenitentiam agat fecundum arbitrium
res , ad devotionem & fidem. Aliis vero par- p, imponentis ; fi vero hoftia fuerit inventa fub
vulis nullatenus concedatur, Sed in mortis ar- palla altaris, dc dubitetur utrum fuerit con-
ticulo vel alio vinum cum aqua in calice por- fecrata, *dicimus* quod facerdos in fine mifla:
rigatur eiidem, non quod hoc fir facramen- poft receptionem fanguinis, poteft eam reci-
tum, fed propter fidem & afluetudinem fa- pere, dc idem dicimus de aliqua parte ho-
cramemi. Sacerdotes autem curam animarum flis, fi ita inventa fuerit in altari, dc dubi-
habentes ante communionem parochianos fuos tetur utrum fuerit ccnfccrata - Et omnino ca-
moneant publice in ecclefia, ne aliquis in veant facerdotes miflam celebrare volentes,
moitali peccato cooftitutus occulte feu mani- ne panis leu vinum fint in akari preier illa
fefte prefumat recipere corpus Chrifti, & fi quas tunc fueiint confeciandа. Poft celebra-
videant vel kiant aliquem in mortali pec- touem miffarum facerdotes vifitent infirmos,
cato conftitucum paratum communicare, tra- dc poftea legant, feribaot, vel doceant. An
hant ipfum ad partem, dc eum fecrete mo- autem celebrare quotidie vel aliquando cx re-
neant, ne communicet ullo modo, nifi prius verentia abftinerc, fit melius facerdoii, hoc
dc peccato illo vere confeflus fuerit & con- relinquitur fus intentioni, ut id faciat in
tritus , dicentes fibi quod fi taliter comu- P quo magis credit placere Deo, ficut dicitur
nicaret , in damnationem fuc anime redun- D de Zachxo dc Centurione, quorum unus pla-
daret. Et h monitus noluerit abftinerc, non cuit facrificandn, alius abftinendo: Ex negli-
debet ei publice communio denegari · Si au- gentia autem non eft Jiquatenus abflinendum .
tem a folo facerdote nemine alio prrfente
ab eo communio peteretur, non eft audien-
dus, fed potius repellendus. Verum fi pecca-
tum fuerit notorium, & non eft de ipfo ve-
re confeflus, antç iatisfaflionem condignam
debet fibi publice communio denegari, dc hoc
idem in olculo crucis dicimus, dc volumus
cbfervan. Tamen in die Veneris fanfla ab
omnibus generaliter adoretur. Caveant autem
facerdotes, ne ahquid de fanguineChrifti ex-
tra calicem cadat i quod fi per negligentiam

XVII

Dt ft remtnta extrenut-unillotu/.

Quoniam infirmis recepta poenitentia dc Eu-
chartftia exhiberi confuevit facramentum un-
ftionis extreme, quod facramentum debet ef-
fe egrediendum. Dc hoc reflat immediate
videndum, fcilicet quid eft, dc quis confert
illud

'gy illud, dc cui confertur, dc qua forma, dc qux funt in eo MCeflaria, dt quis ejus effeâus. Eli autem facramentum extreme undioms-facti olei materialis io corpus infirmorum delibatio. Et debet ac poteft conferti a presbytero dt non ab inferiori. Confertur infirmis quibufeumque baptisaiis penitentibus dc conkflir, dc quibufeumque fidelibus, ex quo aliquam diferctiooem habuerint, dc quoiiefcumque infirmitas fupervenit, debebit dc poterit iterari. Et fi habens diferctionem cx contemtu vel ncgligentia obmittat recipere, periculofum dc damnabile reputatur eidem. Formam hujus facramenti non ponimus, quia perfede in ordinario continetur. Quinque vero funt ncceflaria in hoc facamento, fcilicet minifter, id eft, facerdosi materia, id eft, facrum oleum quod dicitur infirmorum; intentio ,fcilicet conferendi; verba, fcilicet que in ordinario continentur, dc membra, fcilicet fufeipientis. Efleâus hujus facramenti eft venialtum peccatorum remiffio, dc infirmitatis alleviatio, fi divina fapientia id utile infirmo novit expedire. Debent in collocatione hujus facramenti plures efle facerdotes, fi poteft commode fieri; dc non debet unus inungere, dc alius orationem infundere, ne fiat divifio facramenti, licet uno inungente dc orante, alii poflea ftatim orent, vel uno inungente & orante poffunt quilibet inungere dcorare. Sacerdos etiam folus cum clerico fuo hoc facramentum poterit conferre, fi non poflunt facerdotes alii adhiberi. Si vero infirmus qui percipit hoc rtacramentum amiierit notitiam vel loquelam, nihilominus dum tamen vitam habeat concedatur eideca. Przcipimus itaque ut doceant populum facerdotes, ut omnes, maxime poftquam ad annos diferetionis pervenerint, pernitentes dc confefli dc recepta poenitentia, dc eucharifitia, vei etiam ex quo aliquam diferctiooem habere inceperint,, pura poft quatuor vel quinque annos, dc totiens quotiens infirmitas fiipcrvcnerit, hoc (aeramentum recipiant unâ onis etremx, quia ut dicit Jacobus apoflolus per hoc venialia dimittuntur, dc mentibus infirmorum alacritas infunditur, ut fic ad sterna gaudia citius eleventur. Item przcipimus, ut facerdotes oleum (aerum infirmorum honefte deferant, dc cum magna reverentia hoc impicant facramentum.

x v 111.

Dt fecremento ordinum.

Didum eft fupra dc quinque facramentis neceffariis, frquitur videre dc reliquis duobus voluntariis, fcilicet ordine dt matrimonio, dc dicuntur voluntaria, quia fine ipfis eft falus. Unde dicendum eft, quid eft ordo, dc quot funt ordines, dt quo tempore conferendi, dc 3 quo, dc cui dc qualiter. Ordo eft facramen-
k.)Hccv«r-tum ecclefiz (a) ab apoftolis introductum,
U ·»* cujus cbaraâcr per manus impofitionem pixla-
1* fecundum formam Ecclefiz faâam coope-
iolo Ruthe- rente Spiritu-fanâo imprimitur in' ordinato,
aaJi codkv Uf jn certis officiis ecclefiaflicis valeat mini-
Arare. Ordines vero dominicales funt feptem
3liu codici- gradus ccdefiaflici ad modum feptifbrmis gra-
buiMMc<Mi-tiz Spiritus-fanâi, fcilicet oftiarii, lcâores,
HηH> exorciflz, acolyti, fubdiaconi, diaconi, presbyteri: quorum quatuor primi minores ordines, reliqui vero tres majores, 8c facri ordines appellantur. Qui liquidem feptem ordines Anno
vel gradus a prima tonfura clericali recipiunt ** *'
fundamentum. Pries enim tonlura, qua: aliter dkitur pfalmillatus, non efl ordo proprie, fed graduum feu ordinum fundamentum. Qyx Centura etiam fols a prrlato conceffa fecundum formam Ecclefiz facit vere clericum privilegiis clericalibus tnfignitum, qux dicitur ampla decenter atque rotunda, qua fummus prxlatus Dei Filius JESUS-CHRISTUS in fignum viâoric ufus fuit, dum pro redemtione noftra corona fpinea fe coronari permiiit. Piimus igitur ordo efl poft toniuram oftiarii ex eo fic diâi ,—quia— przeft oftiis templi; Bquod Officium Dominus in fua pertona iulcepit, quando cum flagello vendentes & ementes de templo ejecit, & cum dixit: *E&i jnm oftium in* ngae *Pétrir mii.* Secundus gradus efl live urdo lcitoris, diâus a legendo, debet enim leâioncs & prophetias populo legere. Hoc officium Chriftus complevit, cum in medio feniorum librum liaie aperiens, diftircle ad intclligendum legit. Tertius graduseftfive ordo exjrciPæ, qui i a Grrcc diâus, Latine dicitur adjuians, vel increpans, debet autem inter alia exorcifmes memoriter retinere, & immundosfpiritus increpare. Hoc officio Dominus u(u$ fuit cum demoniacos multos fitnavit. Quarius gradus eft acolyti, qui ita 2Grrcc didus, Latine ceroferariusappellatur: debet enim inter alia cereos port.tfc, quando legitur cvangelium vel facrificia offeruntur. Quod officium Dominus in fe habere teflarur cum dicit: *Ego fum inx rnunat, /e<juitnr* m, ·«» *emMit in imririr.* Qmirus gradus eft fubdiaconi, ideo fic d dus, quia fiibpcct przceptisde officiis diaconoium. Debet etiam inter alia calicem dt patenam sd altare Chrifti deferre, dc diaconibus tradere, ttmtmftrarc, urceolum aquzdtmanutergium tenere epifeopo dc presbyteris. Et hoc officio ufus eft Dominus quando mittens aquam in pelvim linreô fe przcmxit, dc pedes dilcipulorum lavii dc terfit. Sextus gradus eft diaconi fcu Dlevitx, quod nomen accepi: in veteri teftamento, quia de triou Levi ad divinum cultum ordinabantur. Ec diacones Gricce, Latine mimltri dicuntur. Debent enim inter alia faccrdotibus in (aeramentis miniftrare, (cilicet in chriimatc, patena, dc calice oblationes inferre, dc difpoocre in altari, componere menfam Domini, crucem Damini ferre, evangelium legere. Hoc officio ufus Chriftus eft, quando poft ctznam facramentum fui corporis diicipulis difpenfavit. Septimus gradus eft presbyteri, qui ita Grcce diâus, Latine lenior interpretatur, non propter ztatem, fed propter maturitatem, qui aliter f.-ccrdos appellatur, id eft facra dans; debet enim inter E alia facramentum corporis dc fanguinis Domini in altari conficere, orationes ciccre, dc dona Dei benedicere. Hoc officio ufus eft Chriftus, quando fe ipfum idem facerdos dc hoftia m ara crucis obtulit, dc quando poft comam panem dc vinum in corpus tuum & fanguinem tranfmutavit. Quidam autem di' eunt, quod novem funt ordines tn hac ccclcfia militante, ficut funi novem ordines angelorum in ecdefia triumphante, ut prima tonfura five pfalmiftatus, fit primus ordo, °rf<o vero cpifcopalis ultimus, quo officio (ptcialitcr ufus fuit Chriftus, quando dif.ipulos cou-

8rc'

Çÿ» gregatos benedisit, & videntibus ilhs in c»· lum eft elevatus.

AMMO CHRini

Sciendum eft autem, quod iuperpelhc.um feu camifu, quam pruno facerdos induit, fignificat bonam fidem quam primo lubeie debemus, cum radix fit omnium virtutum. Amiâutn quo caput facerdotis velatur, humilitatem fignificat cum qua omnem ftatutn noftrum velare debemus. Alba virginitatem figniticat, quia ficut fugit albedo nigredinem , unitas diviuones, fic virginitas corruptionem · Zona vero caftitatem fignificat: nam lumbos ubi fedet luxuria deprimit & reftnngit. Manipulus qui in manu fmiftra defertur, iftatn vitam fignificat ut ab hac vita, ad vitamalpiremua zternam. Stola qux longa eft ufque ad pedes legem Dei fignificat, ut in longum vite notlrz in lege Dei vivere debeamus. Infula icu calui a que alias veftes coeperit, caritatem iignificat, quz virtutes continet inlc omnes. Ifti vero ordines dicuntur f?cri, quia res (aera, id eft gratia per cos confertur. Superiora vero officia, fcilicet (a) epifeoporum, archicpiicoporum , tnetropolitarum, primatuum, patriarcharum & papx , & inferiora, lcilicet archidiaconorum, archipresbytcrorum, abbatum , decanorum , prxpolitoruin fit aliorum non iunt proprie ordines, fed ordinum officia C(dignitates.

(. l In ono lod'.c d<li

.„/j.k···.

D> ttrrjxxi

dtMW0>

Ordines prxdiâi, fcilicet 1res majores conferri non poliunt, nifi in fabbaiis quatuor temporum fic i.ibbato ante Dominicam Paffione, & fabbato in vefperis Paiche. Minores vero oidines in diclis temporibus conferuntur, & etiam diebus dominicis, & abis prxeipuis feftis poteft epifeopus unum aut duos , vel plures ad minores ordines promovere, dum tamen ordinationem generalem facere non videatur. Conferuntur autem diâi ordines folum ab epifeopis fit fuperioribus ab ecclefia non prreifis, licet abbas li eft presbyter pofiit monacho fuo primam tonluram clericalem fic ledoratum conferre. Conferri autem debent diâi odines liommi litterato, noncriminofo, monogamo, fobrio , prudenti, ornato,hofpitali, cafto, non percuflbri, non litigiofo, ooηθ cupido, non neophyto, bene difpofito, non excommunicato, non interdiâo, vel fufpenfo, non in peccato notoiio exiftenti mortali, non irregulari, non illegitime nato, fit aliter ad celebrandum bene apto. Conferendi funt vero diâi ordines examinatione precedent!. Item, gradatimnon perfaltum; item, palam non furtive; item cum deliberatione , fervatis fcilicet interfticiis temporum fupradiô s. Item, opportune, non importune, quamvis enim quatuor minores ordines infimul poflent recipi, non tamen facriordines, nec etiam unus minorum fic unus factorum infimul funt recipiendi, fed unus facer ordo tantum* modo una die uni debet perfon· conferri. Sed nec prima tonfura fimul cum minoribus ordinibus fecundum quorumdam opinionem una debent die conferri. Praecipimus itaque, ut nu'li clerici noftrz dicœcefis accedant ad alios epiicopos fine r.oftra licentia pro ordinibus obtinendis, fed ad nos veniant temporibus confuetts.· praecaventes, quod cum.recipicnt ordines , de omnibus peccatis fuis vercpœnitenıα fint fic content . nec aliqua fententia maioris excommunicationis vel interdiât vel iulpentionis ab officio fint ligati; alioquin irregular. uicm incurrerent , quam incurrunt etiam omne* clerici majori excommunicatio-' ne feu interdiâo vel âb oftell tufpenfione ligati, qui durante lententia fcienter ingerunt ic divinis, & in luo ordine officiant ficut prius, de qua irregularitate cum eis non nifi per fiimmum pontificem poterit difpenfari. Et ideo quilibet clerici debent diligentiffimc preccavere, nc irregularitatis laqueo fe involvant, cum ris difpeniatro multum damnofit, fumptuofa, & laboriofa exiftat. Nullus clericus fine simio , ex quo poflit, quatndiu vixerit, fine clerici opprobrio, commode fuftentari, veniar ed nos pro ordinibus obtinendis.

,,,, '

Clericus habetis beneficium cum cura animarum,, -fi non attigerit viginti quinque annos, vel fi infra annum fe non fecerit imprefbyterum promoveri, beneficio privatus «plo jure : fic fi perfonalitcr ibi non refideat, privabitur illo, monitione trina pnemifia, nifi caufa rationabili fecum ad tempus fuper rcfidentia duxerimus difpenfandum.

Prohibemus ne facerdotes hujus dicœcefis ad alias di&cefes fine noftris litteris fux promotionis fe transferre przfumant, nec facerdotes aliarum dicœcefum incogniti fine litteris fui epifeopi ad celebrationem miftarum populo in hac dicœcefi admittantur, nili forte fecrete ex devotione voluerint celebrare.

Prohibemus etiam ite *aliquis noftra diaccfis* ud *epijcopos Italicos accedat ordinandus fine no-* C/irn *litteris fpecialibus, vtl fumm: pontificis, ■nui eo, ordtuarc : alioquln tales fufpenfi <|fent ipfo jure, & fin» fpe difptnfationis ejfent etiam a fede apoftolica concedenda , cum nos fuper boc non pojfumu' dtfpcnfare.*

Nulli etiam alterius dicecefis ad nos veniant ordinandi fine litteris veris fui epifeopi', alioquin excommunicationi ! fntentias proferimus in eofdem, cum ex boc fi per uos ordinarentur, poffet nobis tJ ipfis periculum imminere.

Religiofi vero in non cxtmtis prioratibus deputati fiX *eorum foeti in noftra duxeçfi conflitu-ti, poffunt a nobis licite ordina.'i, hcet non fint do uoftra diotctfi oriundi .*

Nulli etiam notis infantem profentent claricandum , feu illitteratum, nifi flatim religionem intret, nec etiam conjugatum claricandum, nec conjugatus fe prafentet, nifi vellet religionem intrare , vel ad /aeros ordines promoveri de voluntate uxoris, (J a nobis baolta licentia d5 obtenta , alioquin fententiam excommunicationis incurrat ipfo fallo.

Declaramus etiam quod rv **XVIII.** *annopoteft quis , mfi fit aliud canonicum quod obfiftat, ad fubdiaconatus :* ÎT *in* **XX.** *ad diaconatus : & in* **XXV.** *ad presbyteratus ordines promoveri .*

XVIII.

De facramento matrimonii-

Licet matrimonium magnum fit in ecclefia facramentum, fit prius quam alta facramenta .1 Deo fuerit tn paradifo inftiturum. Îuia non tamen per hoc facramentum conèrtur gratia, fed per alia facramenta , fit quia in Ecclefia Dei primum locum obtinent virgines , icilicet continentes, ultimum conjugati.· ideo ultimo eft de hoc facramento videndum . Et primo de quibufdam praeambuiis ad matrimonium, fcilicet dc fponfalibus, fcilicet quz funt, fic unde dicuntur, fic quibus modis, fit in

B»

'dc io qua xtate contrahuntur dc qualiter *dlC Acorptu meam in maritum,* dt rge *concedo tlbi*——— —

QtKisn i>«, folvuniur, Cc quis eft effeâus eorum. Spanfalia funt matrimonii inter virum dc mulierem promiflio. Dicuntur a fpondendo, td eft promittendo. Contrahuntur autem quinque modis, fcilicet fimpbci fponfione, ut cum dicit vir mulieriAccipiam te in uxorem ; \ mulier viro: Accipiam te in manium, liem, fidei datione. Item, juramenti imcrpofiiione. liem, datis arrhis fponfaiitiis. Item, annuli fubanatione. Contiabuntur vero fponfalia in fcprennio completo, & a feptennto fupra . Diflolvuntur autem fponfalia communi di(Tentu , audontate tamen ecclefix . Item, propier affinitatem fupervenientem . Item, propter infirmitatem corporalem, vel fpiritualem B fupervenientem: corporalem, ut fi nafutn amiferit, vel leprx deformitas, qux perfonam reddat inhabilem, fuperveniat ; vel fpiritualem , ut fi prius eft fornicata, vel faâa hxretica, vei alias infidelis . Item, propter fugam fponft vei fpoiife fe ad aliam provinciam transferentis. Item, propter majus vinculum fopervenieos, ut fi alter contraxerit cum ahow per verba dc pratenti. Item , fi dicatur efle per famam inter fponfos canonicum impedimentum. Item fi alter ad religionem tranfivit. Item, fi contrahentes fponfalia ante pubertatem qux eft quatuordccim annorum in maiculo, duodecim m muliere veniens ad pubertaiem contradicit . Efteftus fponfalictorum C eft, ut ea contrahens, matrimonium contrahere dc perficere per ccofuram ecclefix compellatu» . Ex fponfalibus autem oritur quxdam abfti.icntia, qux vocatur publicx honeftatis juftitia, qux procedit ex conftitutione ecdefix propter vim matrimonii contrahendi , qux ex fponfalibus fperatur eerhei , qux *impedit* matrimonium contrahendum ic dirimit jam contraâum, ut puta G aliquis contrahat matrimonium cum aliqua de cognatione illius ufque ad quartum gradum, quam olim habuit in fponfam , fic e converio, quod matrimonium non valet dc jure. Sequitur videre de matrimonio, fcilicet quid fttcatur; ubi & a quo fuerit inftitutum; quis potfit contrahere, qualiter contrahatur, & quarc ; quis ejus cffeâus, & qualiter diflblvatur, feu qux impediunt matrimonium contrahendum , & dirimunt jam contraâum. Matrimonium eft conjunâio maris & feminx individuam vitx confuetudinem retinens, divini & humani juris communicatio.

Qyid/itmat,imaruum- *Dicitur autem* matrimonium matris munium, id eft officium. Et denominatur magis a matre quam a patre, quia in principaliori bono matrimonii, fcilicet in prole magis laborat quam pater : nam proles ante partum eft matri onerofa , in partu doloroia, & port partum laboriofa. Eadem ratione fubflantia viri dc mulieris vocatur patrimonium, E quia pater magis laborat in acquirendo quam mater. Fuit inftitutum matrimonium in paradifo a Deo & ante peccatum per illa verba Adx ore prophetico dicentis: *boc mtne or en offlbnr melt & caro o k carne tenea, tJ propter boc relinquet bomo patrem Ü matrem, & adbarebit tutori feta, & enent dito i» cane tota .* Poleft autem contrahere matrimonium quxeumqu<- perfona apta ad confentiendum& coeundum. Contrahitur autem matrimonium confenfu & verbis, ut fi dicant contrahentes : *accipio te in meum , accipio te m meam,* vei *concedo tibi*

Comti. General. **Tom- XXIV.**

corpti meam m tutorem; vel proferant sequi- ANNO
pollentia confenfum exprimentia de prxlenti. Mutus qui verba proferre non poteft, confcn- ” ”
fum exprimere poterit per indicia vel Per
figna, dc tale matrimonium dicitur efle rum. Prxiumium vero vocatur quando Ï,ηαιάω quis catnaliter fponfam, cum qua ponfalia fecerat dc futuro. Caufx vero nutritnonii lunt dux principales, fcilicet fuicc ptio fobobs, dc vitatio fornicationis; effcilus matrimonii eft , quia filii inde nati, funt legitimi Cc natui ales, Cc in potcftatc patris con flituti, Cc in folidum patri Cc mani ab inte ftato fuccedunt. Item, & cx quo tenuit nutrimonium , quod tamen fuit per carnis pulam conlummatum , ufque ad mouem tiuito tempore diflblvetur, nifi folummodo quoad horfeparationem, G alter conjugum fornicetur. Etiamfi aliter hat hxreticus, cxcus , iurdus , mutus, vei funofus, vel aliud quantumcum que horrendum incurrat. Item quod poll car dis copulam vir non habet poteftatem fui corporis, fed mulier; & e converio· unde alter non poteft invito alteio vitam mutari , ncc religionem intrare, & debet alter alte:, debitum reddere etiam invitus. Impediunt autem matrimonium contrahendum , dcdirimunt jam contraâum ea qux in his ver1ibus continentur .

Error, condit» , votam , cognatlo, crimen, Cultnt difparitet, **vt»**, *ordo, hgamm, honejla}.*

Scnfm, tf affinit , fl forte coire nupübtr , Hac focionda vetant , conniebia fafia rctraliant.

Error, fcilicet perfonx, ut G contrahendo cum Guilleima credens contrahere cum Paula , unde nullum eft matrimonium · Conditio, ut fi contrahat cum ferva credens contrahere cum libera. Votum fi poft votum folemne contrahat· Cognatio qux triplex eft , fcilicet carnalis, ut confanguinitas ufque ad quartum gradum, fpiritualis ut cotupaternitas, legalis ut adoptio. Crimen, ut quando vivente uxore cognovit aliam, & ei fidem dedit quod uxore mortua contrahet cum illa . Item, fi vivente uxore cum alia de faâo contraxit, & eam cognovit · Item , G machinatus ium in morte uxoris, & cum alia contrahere promitto quam cognovi vivente uxore. Cultus dilparitas, ut fi Chriftianus contrahat cum Judea, vel Sarraccna. Vis, ut fi contraho cum aliqua propter vim vel metum qui poflit cadere in conftantem virum. Ordo, ut fi exiftens in facris ordini bus contraham matrimonium . Ligamen , ut fi ego ligatus, fi habeo uxorem contraham cum alia, ipfa vivente . Honcftas , id eft publier hooeftatis juftitia, aut fi contraho cum aliqua confanguinea ufque ad quartum gradum alicujus qux fuit fponla mea. Senius, ut fi carens fenfu, ut furiofus contrahat. Et affinis, non enim pofium contrahere cum aliqua de confanguiniraie mex uxoris quondam ufque ad quartum gradum, quia omnes illx funt mihi affilies. Si forte coire nequibis, ut in frigidis dc maleficiatis, qui contrahere non poliunt. Per hxc enim impedimenta , matrimonia contrahi impediuntur , & contrada ieparantur. Et non de cu-

gnatione carnali, qu» eft cOnfanguinizas, ut dixt, quod ft confitnguinctts eft in quarto gradu t & confanguioea ia quinto, poflunt co-puiari & debet computari gradus a ftipite , & a patre duorum fratrum «cl fororum a quibus ddeeoderunt ilii qui debent copulari. Stipes autem non facit gradum fecundum canones, feu fratres vel fotores, & funt in primo gradu, filii fratrum in fecundo, filii filiolum fratrum in tertio, & illorum filii in quarto. Quando vero vir non eft in quarto vel infra ex una linea comparando a ftipite, & mulier in quinto vel fupra ex alia linea quantum remotior, ut mulier qu® ut in quinto, quantum diftat a ftipite » tantum diftat h®c mulier dido viro , & a quolibet dc linea illius «lri, & ideo poterunt copulari. De cognat one fpiri tuah dico quod triple* cft , fcilicet coropatermus m femina , qu® uttenditur inter fpiritiuIrm patrem vei matrem pueri baptizat! & carnalem. Unde ii contraho cum matre cirnah pueri quem baptizavi, vel Inbaptiimo tenui, non vakt. hem cft paternitas mnufeulo , feu commaternitas in temina , qu® at* tenditur in eum qui baptizat vel tenet in ba* ptifmo, & cum qui baptizatur, fit inter tales fimiliter non tenet in matrimonium. Iitm eft fpintualis fraternius qu® attenditur inter filium meum fpirituatem, quem baptizavt vel in baptifino tenu, & filiam mmu-, carnalem, flc inter quos fimiliter non poteft C cfte matrimonium. Et quod diti quod per baptifmum contrahitur cognatio fptrirualis, idem intelligas de confirmatione. De cognatione legali, dico quod Impedit & dirimit matrimonium, ut fi ego adopto aliquam in fibam meam, numnuam poflhm contrahere cum ea, vt| eam habere Cttam foiuta adoptione , nec etwm filius meus naturalis durame adoptione. Irem, infer tuorem adoptantis & filium adoptatum eft affinius lo> galis, qua. impedit 6c dirimit matrimonium, etiam adoptione foiuta . Irem , nota quod fi uxor tua poftquam fuerit a te carnali* ter cognita fufccpir infantem alterius mulieris in baptiimo vel In confirmatione , ifla cujus infans erit, efficiet tibi commater per factum uxoris tu® , & ideo mortua uxore tua non poteris illam ducere in uxorem, dt c convcrfo eamdem commarernitatem uxori acqutrt intelligitur pe' maritum. Si vero didam fufccptioncui fecit uxor tua, antequam cam coqnofccres , inortua uxore tua poteris IUam in uxorem ducere. Si amem filium uxoris tus quem ab alio generavit antequam cam duceres, & e(Tei enedus una caro cum ea, aliqua mu'icr in baptifino vei confirmatione tenuerit, illa mulier cft commat-r uxoris tux, ftnon tua, unde mortua uxore tua talem commatrem ejus habere po-g teris iii uxorem. Idem eft, fi filius ab aliquo*** fulcipiatur quem genuifti de aliqua muliere, & fic in tribus cafibus proximis aliquis duas commatres unam poft aliam, habere poterit in uxores , ft aliqua duos compatres unum poft alium habere poterit in maritos.

De *matrimonio* cUndcfti- Prxeipimus itaque ad hoc ut difta impedimenta be alia pencula circa matrimonia fcian» rur & cognotcantur, ft cognita *evitentur,* ut matrimonia cum honore & reverentia in concedis gradibus non cum rifu feu jocofe , nec de node (eu clandelline, fed publice in facie «eclefix celebrentur. Diftrifte prxeipicnics ut ante per tres dies dominicos «e! fcflivos valalios, quibus pr«f«ns erit populus, vel major pars cfus, banna publice ut motis eft per facerdotes in ecdefiis proponantur, quod inter illos tales eft matrimonium contrahendum, ut *Infra* diftos dies juxta ftatuta concilii generalis qui voluerint, & valuerint, legitimum impedimentum opponant , & ipfi presbyteri nihilominus inveftigent utrum aliquod impedimentum obfillat. Cum autem piobabilis aparuerit conjeftura fuper impedimento contra matrimonium contrahendum, interdicatur exprefle contrahi per lacerdotes, donec quod fieri debeat maniteftis nobis vel officiali no ftre conftiterit documentis. Sane parochislis vel facerdos, qui clandeftina matrimonia inhibere contcmferit, aut quilibet regularis qui eis pnefemferit imcrelfe, per triennium ab officio foipendatur, gravius etiam fi culp® qualitas pollulaverit puniendus. Sed & illis qui taliter copulari praefumfcruit condigna pernitentia injungatur. Sunt etiam matrimonia clandefttr.a contrahentes bannis, fcilicet, ut diâum eft, non prsmiflis, ft omnes qui talibus matrimoniis itiitereile prefumferint auftoritate provincialis concilii & noftrorum prxdeceflbrum, *ac* noftra cx ftatutis hujus ecdefiat fynodaltbus ipfo facio excommunicationis fententia innodati.

Prohibeant etiam fitbditis fit's presbyteris, ne fponialia inter fe contrahant interpofito maxime juramento vel fide, ft nifi in loco honefto, ft coram fuo facerdote , & pellentibus aliquibus perfonis fide dignis. Diftrifte igitur juxta ftatuta provincialis concilii inhibemus , nc infia autem legitimam qu® eft quatuordecim annotum in mafculo, duodecim in muliere matrimonia contrahantur, ft ne aliquis talibus matrimoniis interefle pr«fumat ; alioquin tam comrahentcs quam qui intererunt noftro, feu officialis arbitrio punientur. Cappcliani vero parochiales , quam cito (civerint extra forum pœmtentule in fuis parochiis matrimonia illicite efle contrafta, p. juxta ftatuta ejufdem concilii nobis vei offi- ciah noftro intimate procurent; alioquin noftro feu officialis noftri arbitrio graviter punientur.* fi vero in foro pcenitantiali ambo conjuges confitentur impedimenta qu® fciunt pro certo eflc inter cos . ft erant antequam contraherent, ut quia alter eorum ante habebat conjugem, vel ante erant affines, vel confanguinei, vei ante votum religionis, vel aliud folcmne votum cmiferant ; tunc impofita eis pœnitentia falutari, prxeipiat cis cappellanus , ne ulterius carnaliter mifieantur, ft eos inducat, ut nobis vel officiali noftro ea denuntient, ut decernatur in foro judiciali tale matrimonium non tenere . Si vero alter tantum conjugum tale impedimentum efle pro certo inter eo» confiteatur, in pœnitentia injungendum cft illi in foro illo, ne debitum carnale ab altero exigat, nec exaftus exfolvat, etiam fi propter hoc ipfum excommunicari contingat, ft tunc cappellanus mittat illum ad excommuuicatortm fuum, qui in hoc foro pœnitenti® debet ipfum abfolvere. Et tam ipfe quam cappellanus noh debent *vilare* ulterius in occulto judicio animarum , ex quo occulte eft abfolutus, fed publice vitabitur, ft denuntiabitur quoufque abfoluiionem publicam mereatur. Sed fi pro certo uon iciat hoc impedimentum, fed credit

ANNO CHRIST!

dit hoc probabiliter & difcrcte, debitum non *exiget*, fed & exaâus cum cordis contritioue cxfolvet. Si vero leviter & temerarie, confcientia depofita, debitum exigere & folvere poterit de confilio facerdotis. Si autem affinitas poll matrimonium fupervenerit, ut quia •lter conjugum durante matrimonio cognovit confanguineam alterius conjugis, injungendum eft ei io foro pernitenti-, & a conjuge & ab illa confiinguioca in carnali copula perpetuo abftintre; etiam fi ab alio conjuge ó-χıgatur, prout in cafu proximo fuit diâutn, licet in judicio ecclefiae contentiofo prsccipe-retur eidem, quod non exigeret, licet cum cordis contritione cxfolverct jam exaâus. Tale vero matrimonium per carnis copulam confummatum, quamdhi ambo conjuges vixerint, non iblvetor, nifi quoad carnis copulam, ut eft diâum. Forus autem pœnitentialis & non judicialis ad cappellanos, uterque vero ad dos vd officiali noflro dignolcitur pertinere. Inhibemus itaque & prxeipimus quod mota quacftione fuper matrimonio vel fponfalibus non celebretur matrimonium, donec coram nobis vel officiali uoftro illa quacftio fuerit terminata. Diftriâe etiam inhibemus, ne aliqui qui fponfalia contraxerint · prefumant cum aliis contrahere fecunda fponfalia feu matrimonium, nifi prius a vinculo priorum (ponfaliorum coram nobis vel uffi-ciaii noflro fe ad invicem duxerint ablolvcn-dos. Et qui contra fecerit, talia fecunda fponfalia feu matrimonium non denuntientur io ecclefia, nec taliter nubentibus detur benediâio nuptialis, fine noftra vel officialis noftri licentia fpeciali. Nolumus enim quod talis malitia remaneat impunita. Si autem fponfalia ^contrahentes coram nobis vel officiali noftro ad invicem fe abfolverint, ecclcfia in patientia fuflinebit.

Inhibemus quoque ne aliqua mulier abfente viro fuo, feu vir abfente.uxore fua, quantocumque annorum numero abfentia duraverit, prefumant contrahere aliud matrimonium, donec conflet ei quod conjux ejus deceflierit ab hac vita.' & fi contrahere volue-rit, facerdos ejus hoc fieri non permittat, & fi contra fecerit, ad nos vel officialem no ilrum mittatur, ut faciat fuper hoc quod juflitia fuadebit.

Prohibemus autem ne aliquis facerdos ignotas perfonas dc remotis panibus venientes matrimonialiter copulare prefumat, five ambo ignoti fuerint vei alter illorum, nec hujus matrimonium denuntietur in ecclefia faciendum, nifi dc noftra vel officialis noftri licentia fpeciali. Si vero perfonc contrahentium matrimonia clandcftina in node fecerunt, & ea voluerunt in facie ecclefie publicari, recipienda- funt ab ecdefia dc approbanda tamquam a principio in confpe&u ecdéfis coatraâa, abfolutione prius obtenta dc excommunicatione, quam propter hoc incurrerunt; ita quod bannis præmiffis, ut moris eft, confiteantur coram facerdote publice dc aliis perfonis pluribus fe matrimonium contraxifle, vel de oovo in ecdefia matrimonium contrahant de praetenti, eifque detur fl nofiulavermt bcnediâio nuptialis, nifi conlan-^ainitas vd aliud iterum impedimentum ob-

Item, prohibemus ne aliquis parochialis facerdos recipiat ad matrimonium cootrahen-

dum parochiarum, vel parochianam alterius ignorante proprio facerdote. Si vero fponfus & fponfa de diverfc parochiis fuerint, & banna prxmilia fuerint, matrimonium potc-ıunt contrahere, & benediâionem nuptialem recipere in quacumque ecclefia voluerint, provifo quod certas litteras vel nuntios fuotum presbyterorum habeant & oflendant continentes, quod in ecciefiis quarum funt parochiam denuntiatum fuit illud matrimonium contrahendum, & quod ipfi presbyteri nullum fciunt vcl audiunt impedimentum confiftcre inter cos. Et fient litterr fuper hoc ifto modo.

Di/creto vir» cappellano talis ecclefia carpelle-talit falatem in Domino. Noveritil UOS ll» mflra ecclefia faaaa pubblice, ut moris efl, r-mififfc, Inter talem parocbianam noftram & talem hominem eft matrimonium contrahendum, la quo nullat apparuit contra Jiflor, èT *ner ipfam ad hoc aptatu credimui, prout l»u-•mi fragilitas mflra navit. Datam tali loco, tali dû.*

Si vero apparuerit conttadiûor, non piocedat ad matrimonium cappdlanus, fed citet contradicentem ad inftantiam ejus cui contradicetur ad diem competentem coram utliciali, cui feribes hoc modo.

ttn venerabili & difereto domino officiali Cadurce^fi, vel Tutelenfi, vel Rutbenenfi cappellado dt tali loco falutem, àr reverentiam eum honore. Noverit veftra diferetio, quod cum in cc-clffia mea publice banna emitterem, ut eft mo-rit, quod inter talem hominem & talem mulierem erat matrimonium contrahendum, talis fe oppofuit, dicem hoc fieri non deiere propter talem caufam, quare citavi peremtorie diflum contradicentem ad inflantium pradiili, cui contradixit, ut tali die Cadurco, vel Ruthenis, ·. .1 Tuteiu comparcat coram vobis, profecuturui c^m pra/jito cui contradixit canonice dsilam caufam· Datum tali loco, die, 6* *anno.*

Si vero fit fama vel dicatur a fide dignis, quod jufttim impedimentum eft inter eos, non tunc procedat ad matrimonium cappdlanus, fed citet eos peremtorie, ut dic competenti coram officiali Cardurçenfi vel fCuthcnenfi, vel Tutelenfi comparcant, fuper dido impedimento juftitiam fufeepturi. Licet autem parochianus alicujus ecclefie exuatur a jure parochiali prime ecclefie per translationem domicilii in parochiam alienam, nihilominus tamen fiat denuntiatio matrimonii contrahendi in ilia ecclefia, in cujus ecclefia volentes contrahere longam fecerint moram, & etiam in illa in quam fuum tranftulerint domicilium, & morantur, maxime fi de novo in parochiam alienam fe tranftulerint.

Quia fiepe contingit quod propter aliqua impedimenta, fponfus, & fponfa volentes matrimonium contrahere, poft celebrationem mifiic ad ecclefiam *veniunt, &* licet miflam non audierint die illa, benediâionem nuptialem poftulant fibi dari, bencdiâio nihilominus datur eis. Honeftum tamen eft, quod, fi poteft commode fieri, miflam prius audiant, & in fine miflie benediâionem rccipiant nuptialem, poftquam iare.-dos fiAe perit Chrifti corpus & fanguinem vclut in miflalibas continetur.

Diflriâe etiam prohibemus, quod fi femel vir, vel uxor fuerint benodiâi, & illo matrimonio difloluto alter illorum conjugum

fecundum matrimonium contrahat cum per-Atiis aut fotularibus roftratis, feu cordelatis—— -
----------iona alia benediâa, vel etiam non benedj- non utantur, & claufa deferant defuper in* anno
ANNO da , nullatenus benedicantur taliter contra- dumenta, nec frenis, feliis, peftoralibus, & C"^T1
t"jfysn hentes, quia caro fernel beoediâa trahit ad calcaribus deauratis utantur. Baliflas & ar-
“ ’ fe non bencdiâam, cum poft catnalem con- cus, lanceas, taliones , coftalarios feu alia
junâtonem cffeâi fuerint una cara; Aficbe- arma non deferant, nifi forte ex caufa ra-
nedictioni; communicabunt aâionem, ut fic tionabili probabilis timoris vcl gucrrx, & ve-
benediâtoni nuptiali qux facramentalis eft, nationibus non intendant.
nulla injuria per iterationem fieri videatur. Inhibemus diftride ne clerici feminas te-
Sacerdos vero qui contrarium fecerit, ab of- neant dc quibus iuipicio incontinentia poflit
ficio , beneficioque fufpenfus de jure ad fe- efle ; fed nec redores ecclefiarum juvenes ma-
dem apoftolicam cft mittendus. Sunt autem tres , furores, amitas , conianguineas iccum
quidam tempora in quibus folemnitates ficti in domibus ecclefiarum renete prxfumant ,
non debent matrimoniorum A nuptiarum , fed alibi, ü pauperes fuerint, ^i$, fi volue-
nec dari bcncdidio nuptialia, videlicet ab ad* tint, neceflaria iubminiftrutt. Quicumq^ ~ ue au-
ventu Domini ufque ad oâavam Epipba· B tem clericorum nuniiefte fecum tenuerit concu-
ni» , & a feptuagefima ufque ad oâavam binam, ipfo faâo fe noverit excommuni-
Patchz completas, & a tribus diebus ante cationis fententia innodatum, À juxta (latu-
Alcenfionem Domini ulquc ad Dominicam rum provincialis concilii , fi habet beneficium
primam poli Pcntecoftcn, fed in ipfa Domi- privetur eodem, nifi ex caufa probabili fe-
nica poft Pentecoften, fic dcjnceps ufque ad cum duxerimus difpcnfandum. Item, cleri-
adventum Domini poflunt matrimoniorum dc cus bénéficiants, qui per annum in excom-
nuptiarum folemnia celebrari. municatione perftiterit, & in petenda abfo-
lutione negligent fuerit , per eadem ftatuta
fuo beneficio cft privandus, nifi dicœtanus
fecum duxerit difpcnfandum. Filios quoque
illegitimos presbyterorum , clericorum , be-
neficiatorum nutriri in eorum domibus jux-
ta ftatuta ejufdem provincialis concilii prohi-
bemus.

INCIPIT SECUNDA PARS.

Dc vIt4 tJ korurfatt ckricorttm.

Sub pœna excommuoica'ionis prohibemus di-
fttrifte ; ne aliquis clericus truncationem mem-
brorum faciat, aur judicet faciendam , didendo
fententiam fanguinis, vcl proferendo vel
*feri*bendo; alioquin irregularitatem incurre;,
nec in loco ubi talia exercentur dum fiunt
interefle przfumat. Nullus quoque clericus in
facro ordine conftitutus aliquam chirurgia?
artem exerceat, quas aduftionem, vcl incifio-
nem inducat, nec tabelliooatus fungantur of-
ficio in curia fasculari. Nulli clerici bénéfi-
ciât! ac in facro ordine conftituti procura-
tiones feu baylivia villarum, feu tailrorum,
Dant judicaturas faxulaiium perfonarum reci-
pere aut tenere przfumat, aut procuratores
exiftere quorumlibet laicor»m , aut tutores,
feu curatores, feu advocati in curia fzcula-
ri, nifi pro fe ipfis A ecciefiis fuis. A per-
fonis miferabilibus , vel conianguineis fuis,
& univerfis religiofis & factrdotibus: prxei-
pientes, ut clerici fit precipue facerdotes mer-
cata feu nundinas non frequentent fine ratio-
nabili caufa A probabili, & tunc incedant
in decenti habitu & honefto- Qui vero pa-
rochialem habet ecclefiam', non per vica-
rium, fed per fe ipfum illi deferiat in or-
dine quem ipfius ecclefix cur.t requirit, in
ipfa perfonaliter refidendo, ficut jura przci-
piunt dc requirunt, nifi cum *cis ex* cauf.t ra-
tionabili ad tempus duxerimus difpcnfandum,
& tunc nobis prefenter vicarios, quos non
admittemus, nifi prxmifla examinatione, ip-
fos invenerimus vite laudabilis A converfa-
tionis honeflx, A qui icunt confli utre ac
competenter legere & cantare.

Hofpitalitatcin quoque in ccçlefiis teneant
fecundum quod facultates eorum poterunt com-
mode fuftincrc, przcipuc circa Fratirs Mi-
nores. & Predicatores, cum caufa praedica-
tionis vel alia qualibet ad eae ipfos contigerit
declinare. Eos enim diftride praecipimus ab
omnibus presbyteris A redoribus ecclefiarum
noftra: dicœcefis caritative recipi ac benigne.

Di-

UT Clericorum mores & aâus in meliusC reformentur, continenter A cafte Au-
deant vivere dcrici univerfi, prxfertim in fa-
cris ordinibus conftituti. Ifti enim neceffa-
no caflitatem fervare tenentur, quam tacite
voverunt Domino facrum ordinem aflumen-
do. Clerici quoque qui ftipendiis ecclefiafticis
iuftentamur, A qui non habent beneficium
ecclefix, funt tamen in facris ordinibus con-
ftituti , debent quotidie dicere per ieptem ho-
ras, divinum officium noâurnum, pariter A
diurnum, pro ut dicitur communiter io ec-
ckfia Caturcenfi, vel Ruthencnfi, vel Tute-
lcnfi, A in breviariis continetur, fcilicet ma-
tutinum, primam, tertiam , fartam , nonam,
vcfperas A completorium, nifi infirmitatis ne-
ceffitas cxcufarct, A non cum fincopa, fed
diftinâc, A cum intentione follicita A devo-
ta , laudes iftis temporibus Creatori noftro
iuper judicia fux juflitix referendo, A fi per
competentes horas diâx non fuerint, tamen
poftea pcrfolvantur. Item in ecciefiis funt di-
cendx, fi commode fieri poteft, alias ubi
fieri poterit commode A honefte: officium
Beata.· Mariz vero nullus dicat induendo vel
calciando, fed alias debite A devote. Sacei-
dotes moneant clericos fux parochia: in mi-
noribus ordinibus condituros, ut fingulis die-
bus (altem Beats MARIÆ Virginis horas
dicant A commemorationem aliquam pro dc-
fundis. A crapula A ebrietate maxime in an-
niverfariis A aliis conviviis A a commeffa-
tionibus fuperfluis, A confabulationibus illici-
tis omnes clerici abftineant, A vinum fibi
temperent A fe vino, ac tabernas prorfus e-
vitent, nifi forte caufa ncceffitatis in itinere
conftituti. Ad aleas A taxillos non ludant,
nec iftis ludis interfint , nec ad luftas laico-
rum accedant, mimis A joculatoribus non
intendant . Coronam A tonfuram fine co-
mis A * fine pileo deferant congruentem,
nec officia feu commercia faxulatia exerceant,
A maxime inhonefta ; *(ed* officia ecclefiaflica
A alia bona fttidia exerceant diligenter. Pan-
nis rubeis aut viridibus A manjCis confpti-

* 4. fine pilo.

ANNO CHRISTI

Diftriâe praeefeimus, ut clerici- conjugati, A qui tamen non fint bigami, volentes gaudere privilegio clericali, tonfuram dc coronam portent, militaria officia non exerceant, neque portent vcftes virides, rubeas ieu virgatas.

Diftndc etiam proripimus ut clerici conjugaII, qui eum non fint btfami, volentes gaudere privilegio clericali, tonfuram b veftet deferant clericales; b tunc dat privilegia fibi retinent, quia puniri nou poffunt pro criminibus pecOniaIiter, nec corporaliter per judicem faculurem; b fi quis Mantu fuas in eos temere violentas injecerit, erit excommunicatur. 'alias vero nullum retinent privilegium clericale.

Prxeipimus etiam, uuod univerfi b fixgnli B reboresb cappellidti noftra civitatis b diatccfi/ paLem b publica auBontate noftra moneant per tres dses dominicos, diem miffarum foltmnie celIirant, populo audiente, b nominatim clericos cmjugatos, quos frient perfenaliter b publice officia carnificum feu macellariorum aut t-Ibernorum officia exercere, at infra duoi menfes oh hujufmodi officiorum exercitio defiftant omni, na, ut illud in propria perfona non exerceant, MC *Poftea exercendo rtuffumont, alias conjugati fe noverint privilegio clericali privatos, etiamfi tonfuram b veftet deferant clericales: nen conjugati vero* m *perfonam fuam privilegium retineant clericale, non in rebus, fi tamen non incedant ornntno ut laid: fi vero* Ma-C *mno ut laid incedant, b difla officia feu unum e» ipfis poft didam monitionem exercuerint, privilegio omnino cimcals etiam perfenaliter funt privati.*

Item prxeipimus, quod clerici non fint joculatores, goliardi, feu bufones, declarantes, quod fi per annum illam artem diffamatoriam exercnerint, omni privilegio ecdefiafbco fmt nudati, b etiam temporaliter graviori fi moniti non defiiterint. Declaremus etiam quod fi clericus variegata vel partita vefte utatur, nifi in caufu neceffitatis, ut fi haberet tra^fire per aliqmm lacum periculofum, ubi mutaret veftet, fi beneficiatur fit, acceptione fruffiuum beneficii eft ip- fo fodo per fiptem mestfes fufpenfus, b perafier feptem menfes eo ipfo reddatur mhabihs ad •cclffixficum beneficium obtinendum. Si vero m» *fitmt bénéficiâtus, fed fit tnfra facros ordinas conftitutus circe facerdotium, idem etiam eft de clericis alias veflem talem fimilem b tonfuram deferentibus publice clericalem. Clerici* wn curaw *habentes animarum, dignitatem feu perfonatum b uteri* m *facerdotio conftitnti b etiam religiqfi, fi veftet hujufmodi feculares prater neceffitctem detulerint, infulam feu pilrxm publice de die m capite, beneficiati a perceptione fruduum beneficiorum fuorum per anuum funt fufpenfi.*

Omnibus etiam probixmus, ne ẹpitogium, tabardum, feu mantum foliatam ufque aderam curtam fic deferant, fuod veftis inferior notabili, ter Videntur; quia veftis talis militis facularis eft potius quam etclcflaftici feu caltftis, b in clero elationem denotat mbomftam.

Prohibemus etiam, ut clerici prafertim bene, ficiati caligis catenatis rubeis feu viridibus publice utuntur.

Statuimus etiam, quod fiIii presbjterontm ullo. modo propter fcanialum populi la ecclefiis feu feminatis patrum fuorum mittuntur, nec Irill fine allis clericis efficient in divinis.

De flatu monachorum t> eorum veftibus, il. t ad not non tangat eorum corredio; intendi a/ abbates b ipfos b eorum fxperterts, ut fic decenter fe habeant in omnibus, m nos oportnat manus noftras ab eorum culpam feu negligeatiam fuper tat extendere corrtdienis juxta decretalem domini Clementis pofitam extra de ftatu monachorum b ceterorum rehgioforum, qua incipit, ne in agro dominico, *b alia jura antiqua, tf quod de ipfis dicimus, idem de aliis riligigfis nobis fubjedis profitemur.* —.II– ANNO C''"IST1 " *'

Prohibemur etiam ne clerici dono vel pretio e laicis fibi facient affiones ut adverfartos vexent in foro eeclffiaftice papab feu noftro jura feu confuetudinem approbatam b ea intentione ut vexati laboribus b expenfis cum eis componant, b fe injufte redimant, ftatuenter ut ta let b fimiles graviter puniantur, quia non dccet tiericet moliflare.

Quidam clerici dono vel pretio a laicis fibi dedi faciunt, aâiones, ut adverfarios ad eccleftafticum forum trahant, dt eos quo ufque cum cis compofucrint fatigant laboribus dc expenfis, quod omnino fieri prohibemus.

Quilibet parochial» facerdos parochianos fuos filiali aficâione diligat, nec dan\no aliquo illos afficiat, fed iplos dirigat verbis, faftis, pariter dc exemplis, dc fe eis exhibeat patientem, humilem, dc benignum, ut per **iptius facerdotis vitam laudaBilem,** dc **humi**litans exemplum cos invitet ad devotionem divini-officii-dc peccatorum fuorum confeffionem eidem facerdott libentius dc fecurius faciendam.

Cum ex officii noftri debito teneamur exceftus corrigere fubditorum, ne anguis ipfo· forum, id eft anima de manibus noftris requiratur, dc tape eveniat quod clerici atrocia perpetrantes, propter noftrorum abfentiam miniftrorum, efiugiunt dc evadunt, 8c fic crimina remanent impunita.' fub pœna excommunicationis diftriâe prccipimas, ut fi quis clericus homicidium, facrilegiuno, incendium, vel fartum, vel aliud deliftum quod captionem requirat in noftra dkecefi commiferit, vel aliquem atrociter, nifi defendendo fe vulneraverit, capiatur per archidiaconum, vel archipresbyterum, vcl G aliquis iftorum prriens non fuerit per priorem, feu redorera, feu cappellanum illius ecclcfi*, in cujus parochia diâa commifla fuerint, dc captus apud Ruthcnam vel ad noftra caftra proxima ad expenfas noftras per clericos adducant, adhibito ad hoc, fi opus fuerit, brachio fsEculari, ut clerici ab illicitis arceantur, & laicorum fcandaium ex impunitate clericorum ddinquentum perveniens evitetur

Statuimus a clericis delinquentibus tales pcenas feu multas per noftros curiales exigi, & levari in piastaufas & licitas noftro vel officialia noftri arbitrio expendendas, pro ban nis fcilicet fruâuum iubtraftoram, dc pro eundo de node fine *luaitie poft* tub· fonitum vel Campanas, dc pro cruentationibus & iftibus violentis quales in hujufmodi cafibus contuetis dc exigi dc levari fccularea dominos in dicecefi Caturcenfi ve! Ruthencnfi, vcl Tu telenfi, feu alios de quibus nobis vei officiali noftro videbitur faciendum dc nihilominus damna partis ütisfaâionem facere teneantur

Sacerdotes parochiales bono telo, dc non cx odio de clericis fuse parochiae vitio incontinenti* feu aliis gravioribus criminibus mamfe-

mfcfle diffamatis nos vel officialem noArum
fecreto certificate procurent, ut erga corre-
anno Bionem illorum celeriter occurramus, & hoc
in virtute fandx obedientix diftride prccipi-
mus Cx mandamus .

Illi autem clerici, qui dimittunt tonfuram Cx habitum clericalem, ex iniquitate Cx mali, tia contra Deum dc juftitiam Cx boneftatem cleri, armis acceptis, inverecunde crudelitati & enormitati fcelerum (e immifcent, & ibi deprehenduntur, etiam nulla monitione pr*· ijiifla quoufque fe corrigant.

Item , clerici qui ex levitate, vel laicivia, vel negligentia, tonfura dimitta & habitu clericali, arma deferunt, vel fccularibus negotiationibus prohibitis fe immifcent, dt tertio moniti dcfiftere nolunt quoufque fe corrigant. Iiem, fi in goliardia, vel hiftrionatu per annum fuerint vel breviori tempore, diter moniti non defiftunt. Irem, bigami a foro ecclefiaftico omni clericali privilegio funt ex. clufi. Clerici qui etiam non dimitto habitu clericali ut laici mercaturas dc negotiationes clericis prohibitas exercent , privilegium dc non prxllandis talliis, muneribus laicalibus, poft irinam monitionem amittunt

Diftride prohibemus, ne aliquis redoriam feu vicariam alicujus ecdefic huius diœcefis præfumat ab aliquo, nili prius prefentatus fuerit nobis, & a nobis curam recipiat animarum; nec alioquin curam feu vicariam cu ic animarum audeat fufeipere, vel dimittere noftra licentia non 'obtenta. Nec aliquis recipiat duas curas, nifi eilent in ecclefiis annexais. Nullus clericus juramentun feu prosntttionem aliquam faciat patronis ecclefiarum antequam prxfentctur propter periculum fimoniar.

XX.

De veneratione ecclxfiarxm ÎT *rerum tcckfiafil earum alienatione .*

Quia quidam clerici ecdefias fic exponunt fuopdicAilibusdc ayfims propriis & etiam alie* nis, ut potius domus laicx quam Det bafilicx videantur; idcirco firmiter prohibemus, ne hujufmodi luppellcdilia dc ayfinc in ecclcfiis admittantur, nifi propter guerram aut incendia repentina, ieu alias neceflitates urgentes ad eas oporteat habere refugium. Sic tamen quod , neceifitate cettante, res in loca priftina reportentur. Ligna feu lapides ecdefiarum in altis ufibus non ponantur, nifi tn cdificatione dc reparatione alterius ecdefic, vel hofpitalis, feu >0 clauftra dormitorii, vel in c auilra cemeteni, feu alio honefto aedificio ad opus clericorum ecclefiis fervientium deputato. In laicorum autem cdificiis feu ufibus non ponatur , dc idem obfervetur, de veflimentis, cortinis, dc aliis ornamentis ecclefiafticis: praecipientes ut ecdefic, vafa tninifterii altaris, corporalia, palle dc veil imenta miniftrorum munda ac nitida obferventur. Ad corporale autem lavandum proprium habeatur vas in quo nihil aliud fiat , dc lavetur per facerdotem vel diaconum tantum, dc aqua ablutionis infia ecclefiam ubi conculcari non poflit ablcondatur.

Veftimenta dc ornamenta miniftrorum ecdefiarum , & cruces & calices benedici & confecran debent per epifeopum antequam divi-
, no officio deputentur, nec poft benedidionem debent a lacis contredari.

Corporale, palle altaris, dc veftimenta ec- ANNO
clefix miniftrorum, fi fuerint vetuftate con- '"/iV/J
fumta, dc in aliis ufibus ecclefiafticis non fuerint apta, comburantur, dc cineres eorum infra ecclefiam recondantur, ubi nullus tranfitus fiat, ne introeuntium pedibus conculcentur.

Inhibemus ne laici infra ecclefiam vel extra ad proceffionem, vel ad aliud divinum officium utantur veftimentis benedidis, nec laici qui nefeiunt cantare vel legere infra cancellos in choro cum clericis ftent vel fedeanr, dum divina officia celebrantur, ubi fine impedimento clericorum non poffunt laici commorari, nec aliqua monialts feu aliqua femina frcularis prxfttmat presbytero dum celebrat miniftrare, vel juxta altjre^ut infra cancellos federc dum divina officia celebrantur .

Prohibemus ne antiqua: reliqui* amodo extra capfas nullatenus oftendantur, nec exponantur venales, inventafque de novo publice nemo venerari prxfumat, nifi prius auctoritate fiimmi pontificis fuerint approbate.

Item , prohibemus ne in ecdefia confecrata fanguinis violenti aut humani feminis effufione polluta, priufquam per epifeopum reconciliata fuerit, divina officia celebrentur. Si vero in ecdefia non confecrata hoc fieri contigerit, aqua per presbyterum exorcifata primo afpergatur, antequam in ea divina officia celebrentur, dc quam cito commode fieri poterit confecretur. Si autem in csmeterio hoc fieri contigerit ante reconciliationem per epifeopum fadam, non fepeliantur in eo corpora defundorum.

Diftride etiam inhibemus, ut nullus praefumat edificare ecdefias, cappellas vel oratoria, hofpitalia, vel alia loca religiofa in diaecefi Caturcenfi vel Ruthenenfi, vel Tutelenfi, feti altaria erigere fine noftra licentia fpeciali.

Prxcipientes, ut in qualibet ecdefia parochiali noftrc diœcefis calix cum patena argenteus , fi commode fieri poterit, habeatur.

Item, prohibemus ne judices feculares, dc bayliui officiales , feu nuntii" fxculares, in ecclefiis vel coemeteriis caufas, contentiones dc lites feu placita audiant laicorum, quia proceffus caufantm io eis habitus ipfo jure non tener.

Non permittant aliquatenus facerdotes in ecclefiis vd cœmeteriis choreas fieri, nec dici cantilenas prophanas , dc fxculares, nec edida, vel * incanta ibidem induci per laicosal. inquieta, five banna.

Irem, prccipimus quod nullus laicorum feu officialium curie frcularis, feu, quicumquc Palius hominem feu mulierem feu bonacorum de ecdefia, coemeterio, hofpitali, vel domo religiofa extrahat violenter, fed quod a redoribus dc clericis ecdefiarum defendantur, & alimenta fi indigent eis caritative prxftent , nec ab aliquo extrahantur fine noftra beentia fpeciali, *nifi* publicus latro vel nodurnus depopulator agrorum, feu qui homicidium,, vel murilationes membrorum in didis ' locis committere non verentur. Qui nifi ad dida loca ad qux fugiunt crederent fe defendi , nullatenus ipfa maleficia in didis locis fuetinr commiffuri. Extrahentes enim violenter, icu injuriis afficientes illos qui ad ecdefias con-

confugerunt, cx ftatutis Domini Simonis quon A dam legati in regno Franci* excommumcaii 'F*® 1·^°, fic feuda ac beneficia que ab illis ecclefiis obtinent, proiinüsjpfis eccleius committuntur, fic coruin filii ad beneficia eckfiaflica obtinenda, eoipfo, reddunturinhabiles & indigni, fic nos talesfiaiuimusexcommunicationis vinculo ipfo fado innodatos.

Item, in ccclefiis parochialibus, in quibus habitant monachi, populus per monachum non regatur.

Irem, prohibemus ne ecclefiis novi cenfus imponantur, vel veteres augeantur, nec partem redituum ecclefiarum, feu ipfas ecclefias prefumant de novo religiofi fuis ufibus applicare, nec portionem debitam fic antiquam redorum feu cappcllanorum diminuant. Non cnnn ad prefentationem religioforum ad curam alicujus ecclefiz aliquos admittemus, nifi tantum cis aflignaverint dc proventibus illius ecclefiae, quod inde poffint jura cpifcopalia folvere, fic hofpitalitatem tenere, fic congruam ûtfientationem habere.

Item, diftridt prohibemus bona immobili* t 6Ç libros, fic ornamenta ecclefiarum vendi, obligari, feu alias alienari, fine nottra licentia fpeciali, ncc etiam fine noftra licentia alicui titulum feu ftipendium in ecclefiis per aliquem aflignari.

Prohibemus etiam ne prior feu rector ait cujus ecclefiz per fe vel per alium emat pecunia de bonis ecclefiz acquitta poffefliones feu reditus fuo nomine feu etiam aheno, fed tantummodo nomine ipfius ecclefiz, & ad opus ejufdem: qui enim contra fecerit, de jure tamquam facriiegus punietur, fie pœnam amiffionis fui beneficii poterit mei ito formidare.

Item, prxeipimus quod fi domini fzculares petant talliam vel iubfidium a redoribus ecclcfiarum, nihil eis conferre prsfumant, nifi nos cx caufa rationabili duxerimus concedendum, nc latenter in cis aliqua fervitus inducatur.

Iniuper prohibemus ne pnores, redores, & alu ecclefiarum prxlati, vel eorum bona immobilia de novo lubmutant laicis feu recognofcant fe tenere ab eis; quod fi iecu, egerint, & recognmo nulla er.t, & ipfi recognoicentes ab officio & beneficio trienmio a canone noverint fe fufpcnfos. Laici vero fi ad hoc ipfos compulerint, nifi legitime moniti defljicrint, & quod fadum revocaverint, eo ipfo a canone excommunicationem incurrant. Statuimus etiam ut de his quz tenent derici & iaici fub dominio & jurisdidione ecclefiarum, redores fit przlati ipfarum faciant fieri recognitiones & publica inftrumenta, ut fic in futurum indemnitatibus confutatur. Item, cum in officiis caritatis, illis primo loco fimus obnoxii, a quibus recogno icimus beneficia recepifle, diftride praecipimus, ut priores & redores ecclefiarum noftre dicœcefis in aedificiis fic reparationibus ipfarum & domorum earumdem, & in libris & ornamentis fic aliis divino cultui neceflariis, juxta facultates ipfarum, Audeant cum opus fuerit taliter fe habere, quod eorum exemplo ad hoc ceteri invitentur, cum ad hoc etiam cogi poffint fic debeant fecundum canonicas fandiones.

Prohifamus qtood nullus ad cujus officium perimtl vifitare, nifi unam procurationem una die recipiat, five un sm locum vefitavent, five plura. Et fi quilibet locorum vfitatori per fe faf. ANNO *ficiat ad didam procurationem folvendam cum* I-HRlsTl *eidem jafficere debeat, ut temporalia metat a locis perjonal.ter vfitatis pro dictus pro quibus cis fpiritualia fubmmiflrat*

Item, declaramus quoslibet dominos facularcs, bajulos, nuncios, arrenduatores, tf fimiles levantes pedagia fiu quidagsa a clericis Jeu perfonis ecclefiaftic-s de. rebus eorum propriis, quas pro fuis beitfictis, new *caufa mercimonii feu lucri deferunt, feu deferri faciunt, effe excommumeatos, fi fint pe.fona fingulares, fi collegium feu univerfitas, fi municipium, ejfe interdidia; a qua fententia excommunicationis abfolvi non ®debent, nec interdidium relaxari, dante exadia plenarie reflituerint, tf de transgrefaone fatisfecrtnt competenter.*

Prxeipimus etiam univerfis tf fingulis redloribus tf cappellanis tf eorum vicariis curam ani. marum habentibus, ut fingulis diebus dominicis tf feftivis cum miffarum folemnia celebrantur, pouulo indicant declarationes memoratas, tf nobis infiment contrarium facientes, tf eis mfinuent, quod fi nobis ftu officiali noftro de prxdidhs confliterit, didias fintcmias contra eos publicabimus tf faciemui publicari, tf exeentioni mandari, cum ad Mc teneamur.

Proripimus etiam annis fingulis feftevitater fandiorum doElorum (fregotti, Auguftini, -dm- deC^ç,, /jterOnpmi fub officio duplici per civitatfm & dtaecfam Caturccnfcm filemniter célébrari. Item, proripimus, ut annis fingulis feftum fandixm tf magnificum corporis tf fanguinis Jefu quinta' feria poft odlavam Pentecoftes, per univerfas'tf fingulas ecclfias noftre diatiefit' if civitatis folemntter celebretur tf colatur ab om mbus, ficut dies Nativitatis Domini coli confuevtt tf celebrari; ut fi quis per totum annum in ejus celebratione propter occupationem rei facularis feu aliis ex culpa feu neghgcntia feu humana fragilitate omtjjum fuerit, tunc dc- [illegible] ctorsem fieri confitevtt: declarantes quod fingulis wre patentibus tf confeffis qui matutiiali offeiil ln in qua didtum feftum „„tfrfuerint, centum dies, tf qui in n

v fKmdil dtJ. VITV ffTiMlb, *tertia, fexta, tf nona* ó" *completorio diflt fcfti, pro qualibet didlarum horarum quadraginta diet. Qui vero per. fingulas boras dierum fingulorum odlavartem diet fefti tf miffis interfuerint, pro qualibet ipfarum horarum tf mtfft, centum de omnipotenti/ Dei mifericordia tf beatorum Petri if Pauli audtoritaie, de injundlii fibi poenitentiir per Jummum pontificem relaxantur.*

Abujum deteftabilem horrenda devotionis illorum qui crucei, B. Maria virginis altorumqxe fandiorum imagines, feu ftatuas irrivcrexts tufa traçantes, equit cum ceffent a divinii tn aliqua ecclefia; vel cum efl intemperies aeris vel tempeflatis vel fulgura cadunt, in terra protrahunt in burticis if fpinis qua fupponunt, verberant, dilaniant, percutiunt tf fabmergunt penitus reprobantes, prxmiffa fiert. if ahquia tale fimtle perpetuo prohibemus: if qui contrarium fecerint, ultrix procedet noflra feu officialis noflri dura fententia, qua delinquentes fic graviter puniet, quod alios a fimili prafametone compellet Nunc multis aliis omiffu propter eorum prolixitatem tf brevitatem quam requirit

6^* *rit ifte liber, advltimas voluntatei decedentium veniamur, per earum theorteam fcientiem junliter pralati & reflaret & aiiu perfona ec- ciefiafticu /r bubere debeaut i» extentime earum- dm, & ideo poft dt teftamentis videndum eft.*

XXI.

Dt teftamentis.

Quoniam fecundum canones & leges etiam fxculares defenfio teftamentorum ad epifeopos nolcitur pertinere ; idcirco dtflnâe prise i- pi.Ttus, quod redores, & *facerdotes* parochiales ecdefiarum fuos parochianos, non folum in generali, fed etiam in fpeciali, nomine B fuo & illorum quorum interet!, moneant & inducant, quod teftamenta fle ultimas voluntates defuodorum bc maxime in relidis ad pias caulas, prout ad eos pertinet, compleant & obiervent, de quibus relidis ad pias cautas tc alus quat fpedant ad emendas dc refti- r-niones detundi copiam fieri tibi petant · De dida vero monitione fafh in fpeciali, & de pelition* didx copix prxeipimus fieri publicum inftrumentum, & fi forte ipfos fuper prxmiflls négligentes vel rebelles inveniunt, nebis intimaie procurent, ut ad hoc ipfos per cenfuram ecclefix , prout juftum fuerit , compellamus, poenam etiam fubituri, prout jura fuadent amitfionis emolumenti, quod exC illis teftamentis fuerant habituri , fi infra annum a tempore didx admonitionis computandum, contenta in illis teftamentis ncglcxeimt adimplere.

Sacerdotibus parochialibus prxeipimus, ut parechianos fuos moneant & inducant, quod in confedtone fuorum tcftamentorum prrlentiam ipforum facerdotum advocent & requirant, ut per ipfos inducantur ad emendas & laftitutiones, & ad legandum ad pias caufas Sc ad alia prout eorum faluti viderint expedire. Nam fecundum canonicas fandiones qux in teftamentis coram presbytero parochiali & duobus vel tribus teftibus pro falute relinquuntur, obtinere debent perpetuo firmitatem. DeDdo bonis clericorum decedentium dicimus fic debere fervari , quod clericus fxcularis bénéficiais, vel non bénéficiais de bonis mobilibus quz adipfum pervenerint ex fucceflione parentum vel propinquorum , vel aliorum , vel cx artificio, feu dodriiia, vel officio advocationis vel pradicx haicaJis, vel donatione, vel legato, vel aliunde, nifi tamen intuitu ecclefix fu® teftari poterit, & in morte ac in vita difpcnere ficut laicus pro fuo libito voluntatis. Si vero Jeceffit inteflatus , dida bona devolvantur ad defeendentes, fi habet; deinde ad afecndentes, deinde ad collaterales ; poftea ad uxorem, fi habet ; iftis deficientibus fuccedet ei ecclcfix fifcus, & ficut Eclefix io qua fepeliri elegit, parochiali ecclefibi propinquus, quia ipium Domino focia-^ft* vit. Et tunc ordinabit de illis bonis epifeopus, prout fuo bono arbitrio faciendum. Bona autem clericorum intuitu fuc ecclefix acquifita, fi funt immobilia, ad ecclefiam devolventur, nec dc his in morte, vel in vite aliquid difponere poterit, vel tefttri. De bonis vero mobilibus clericorum intuitu ccclefix adquififis, licet de jure in alios pro arbitrio morientis transferri non poflint; confuetudinis tamen eft approbat» a jure, ut pauperibus & locis rcligiofis & his qui clerico bene- \ficiato viventi fervierant, five fint COnfangui— five fint alii, aliqua juxta iervitii meritum ipfe clericus conferat & afttgnet, vel CH*,, per tucceflbrem fuum conferri prreipiat, prout moderate duxerit ftaiuendttm; quod *moderamen* cum non fit definitum a jure, aibitrio epifeopi dicimus lelinqucndum . *Cmfaludtnt ialijtm benefieiatorum in noftra diacqfi decedentium, quorum bona ad ros pertidbnt m amnibus integra remanente : qua confuetudo non e,l reprobata a jure , fed patias approbata . «*

Ceterum rehgiofut executor teftament; deputari non poteft, cum velie nec nolle habeat, nifi petita fuper boc licentia fuo fuperiori obtenta . Et fi plures fuerint extortores deputati, uno eorum mortuo, vel ήι remotis agente, velexe. qui nolente, vtl alias nequeuntt , poterunt ctieri fi fast duo, vil un-ir per ft voluntatem de. /unfit tuequi , ne voluntas defitnfli nimii detrahi , vtl annullari contingat, nifi alter teflator duxerit ordinandum, & tales etiam fuit ordinariii tenentur de adminiftr.stis debitam reddere rationem, ipfique ordinarii ab eifdem abfqut fraud/ feu negligentia de Jufcepta extentionis of ficio teneantur exigere rationem, & illos quoi circa aliquid deliquiffe repererint, in ecrum exemplum pana débita, quocumque non objlentc privilegio .

XXII.

Dt fepulturir

Qjiifque fepeliendus eft in ccemeterio cedefix in quo audit divina & recipit ecckfiaftica facramenta, nili diferete, & cum fana intentione elegeiit tepeliri in loco magis religiofo, vel in feptilcro parentum fuorum, vel in ecclefia cathedrali; in quibus tribus cafibus canonica portio erit parochiali ecclefic reftituenda, & fi ei non rcftituarur, corpus fc ea que obvenerint ejus intuitu a loco ubi fepultum fuit recuperare debebit. Portio vero prxdiâa fecundum confuetudinem univerfarum ecclefiarum aliquando eft media , aliquando eft tertia, aliquando quarta. Licet quarta deberi dicimus ubi de confuoludine non apparet . Nec eft dida portio deducenda de rcleâis per defuoâum illi ccclefix in qua fepeliri elegit pro fabrica, pro luminaribus, pro ornamentis, feu pro aliis ad perpetuum cultum dereliftis, feu pro anniverfario feu novenario in illa ecclefia faciendo, nec de equis, & armis, & aliis rcli&is in fubfidium Terrae fanâx, nec de relidis intuitu perfonarum , de quibus diâa portio non deducitur, ft abfque fraude parochialis ecclefia:, id eft proprio motu, & propria devotione defundi fine inftigaiionc alterius relinquantur. De omnibus vero aliis qux intuitu defundi obveniunt, ec- canonica portio eft reddenda. Sedcxcon Iftitutione noviflima domini Benedicti papx 'XI. Prxdicatores & Minores reddunt medietatem folum eorum que fuper defundorum corpus deferuntur. Nullus tamen religiofus vel clericus (xcularis pactum faciat cum aliquo in fanitate conflituto, nec aliqua infirmitate conftitutum blanditiis , munufculis, five donis vd deceptionibus inducact, ut in fuo coemeterio eligat fepulturam; quod fi fecerit . paduin non teneaiur, nec *cleltio* fepulturx, quin immo & corpus, & quidquid

oc-

£ÿ»ioccaüone fepulturz ipfius perceptum fuerit to-A hoc obvenerunt infra decem dies reftituent ,

anno CHRISTI taliter paiochiali ecclefiz reftltuatur intra decem dies : alioquin cx tunc ecclefia & camerena, ubi faâa erit icpultura, eo ipfo maneant interdiâa, quoufque dida reftitutio fuerit plene tada. Si vero aliquis in faniiatc, vel in infirmitate , dc qua non moritur , intrat religionem le & fua reddendo, non ueftrt parochialis ecclefia dc bonis illis bibere canonicam portionem. Si autem in infirmitate de qua moritur religionem intrat , de bonis fibi oblatis parochialis ecclefia , de qua fumtus eft, debet habere canonicam portionem.. Idem etiam dicendum eft, fi infirmus in tana parochia non animo mutandi domicilium facit fe mutari in infirmitate in aliam'paro-B chiam, & ibi moritur, non elcâa fepultura, in illa zgrituJine , & fcpelitur ibidem , lua prima ecclefia parochialis, fi nolit corpus recuperare , debet habere caronicam portionem . Si quis vero aflumatur in confratriatn alicujus loci religiofi bonis fuis retentis nec oblatis, ubicumque fepeliatur parochialis ecclefia debet habere canonicam portionem. Ne autem lites ex litibus oriantur, fciendum eft, quod fi parochianus alicujus ecclefiz transfert domicilium fuum in aliam parochiam, & ibi moriatur, ftatim parochianus fit illius ecclefiz ad quam transfert domicilium, & illi ecclefiz iubjedus erit quo ad jus parochiale, videlicet in divinis offices audiendis, oblatio-Cniri nibus , poenitentiis recipiendis , ibidem fepulturis , mortuariis fic recipiendis ecclefiafticis iacramentis, & in his omnibus lubtrahitur incontinenti & exuitur per translationem domicilii a jure illius ecclefiz parochialis in nua ante domicilium translatum morabatur . Peregrinus vero vel viator de remotis partibus veniens, ubicumque deccflcrit , nifi alibi fepuhuram elegerit , Ibi poteft legitime fepeliri. Si vero parochianus alicujus ecclefiz five in'lanitaie, five in infirmitate ad aliam vicinam parochiam iverit live tranfierir, non animo domicilium immutandi , & ibi aliqua caufa fine ekâione fepulturz moritur , ad fuam parochialem ecclefiam deportetur , vel Dfibi ~~caveant facerdotes~~ , ne corpora excomfepeliatur in illa parochia , In qua eft mortuus, fi parentes ejus vel confanguinei & fua parochialis hzc duxerit concedenda. Sed illa ecclefia in cujus parochia mortuus fuerit non poteft petere canonicam portionem ab ecclefia parochiali illius defunâi de illis quz occatione fepulturz vel legati pervenerunt ad eamdem . Mulier autem confiante matrimonio, & etiam mortuo viro fuo , eligere poteft fibi ficut vir fepuhuram. Si vero fine eleâione deccflcrit fepulturz, in coemeterio ecclefir parochialis fepeliatur . Pater autem filio impuberi cujus voluntas dilcerni non poteft , poterit eligere fepuhuram ; fi vero non elegerit, fepelictur impubes in cœmeicrio ec-E cleliz parochialis, vel in fepulcro parentum , fupplc fi confuetud^* terrz id habeat, ut habetur de *fepolittris* in cap. *licet* lib. 8. Hoc tamen non poteft ubi confuetudo non habetur , ut in eodem cap. Item not* quod non debet aliquis alium obbligare voto, juramento, fide, promi(Done , induâiooe , ut apud ecclefiam inducentis eligat fepuhuram, vel ekftam non immutet ; quod fi fecus fiat, nulla eft eleâio, & ulterius alicubi alienam eligere non valebit . Inducentes quia fi illum dedum fepelierit corpus , & ea quz fibi ob

alioquin & cmmeterjum & ecclefia ubi eft le puliura, tamdiu ftabit interdiâa quoufque re- CHRIST: ilitutio *îaâa eût.* anno

Sunt autem quidam quibus.debet denegari ecclcfiaftica fepultura , fcilicet Judzis, here licis, Sarracenis, excommunicatis majori excommunicatione & minori, & tnterdidis, & illis qui in torneamentis moriuntur , & ilhs qui fe interfecerunt, & uturariis, & conctibi-'nariis, & przdpnibus manifeftis, & omnibus 3uoc nunifeftutn efle conftitcrit in peccato eceflifle mortali . Hzc autem inteliigenda funt flt fervanda , nifi in morte apparuerint figna {Arnitentis manilefta , videlicet quod petierit presbyterum , vel pœnitentiam , vel alia figna pernitentis dum iam amilerit loquelam & it talis habens talia ligna erat excommunicatus, vd iruerdidus , & przventus morte, non potuerit abfolutionem habere , poteft & debet ab illa fententia poft mxtem abfolvi , ab illo tamen przlato vel judice, Ïr quem dum viveret fuerat abfolvendus . amen ante abfolutionem non debet in cœmeterto fepeliri, fed juxta cœmeterium poni poterit fub terra, vel in aliquo ligneo monumento , & poftmodum cum debebit abfolvi , debet exhumari & abfolvi , & in coemeterio fepeliri . Et ad probanda figna pœnitenliz fufticiet unus teftis , fi plures nequeant inveIlli vero qui mortui reperiuntur , quos non conftat in peccato decefliffc mortali, nec conftat etiam figna pcenitcntiz habuille, tradendi funt ecclefiafticz fepulturz , quia non eft venfimile quod fuerint fuz falutis immemores , & quibus communicabamus vivis , communicare debemus & mortuis . Si vero corpus alicujus excommumcati in. coemeterio aliquo cafu contigerit lepeliri , cum de hoc plene conftiterit , ftatim extumulentur ofta excommunicat! , fi difcernt poterunt ab ofl»bus fidelium, & quoufque cœmeterium reconciliatum fuerit aiperfione aquz per epifeoptim folemniter benediâz , non fepcliantur in eo corpora defundorum, & ideo multum municatorum in coemeteriis fepelire prrfumant .

Prohibemus quoque diftriâe laicos intra ecclefiam fepeliri fine noftra licentia fpeciali . Sciendum eft etiam , quod ufurarii manifefti non funt admittendi ad eccleftafticam fepulturam, nec ad confeftionem, nec poflunt facere teftamcntum, nec eorum oblationes funt admittends, nifi prius fatisfecerint de ufuris illis quibus tenentur, vel eis idonee de hoc caverint pro fuarum viribus facultatum , vel eis quibus tenentur abfentibus loci ordinario, vel rcâori parochialis ecclefiz per interim « Qui autem tales ufurarioa ad ecclefiafticam iepulturam admilerit , vel oblationes ab eis acceperit, quoufque ad arbitrium epifeopi illas reftituerit, maneat jure boc ftatuente ab officii fui exeeutione fufpenfus.

Item , przcipimus quod quilibet facerdos veftes faccrdotalcs habeat cufh quibus fepeliatur . Nolumus enim quod veftimenta que funt ecclefiz propter boc devaftentur.

Item corpora fufpenforum feu alia pœna capitali damnatorum, fi in morte pœnttenta confefli fuerint , & dominus temporalis qui cos damnavit permiferit, deferri poterunt ad ecclefiam, & miflz pro eis celebrari & oblationes offerri & tradi ecclefiafticz fepulturz.

-S!

ANNO CHRISTI ‘‘»».

XXIII.

Dt daimit tf prtmiiiu .

Cum Dominus exprtflt dari przciplat decimas & primitias , atque folvi, fle nolentes folvere fint excommunicationis vinculo inno dati; diflride przcipimus, ut decimz, At primitiznolvantur integraliter parochialibus ec· délits» in quarum parochiis przdia ex quibus fructus proveniunt fuerint conflituta , Ac dtjbent loivi flarim cum frudus percipiunt , At antequam inde fçgregentur çenfus vel tributa leu talque, id eft quintam vel quartam » ft B re. Si quis autem contra przfentem prohibitamen primo fade fuerit telis feparatio , ft* cut agricola tenetur decimare Ac primiciare quod fibi remanet , ita dominus quod de a* cervo non decimato accepit. Si vero qui decimam tenetur folvere, vendat acervum bladi non decimatum,* vel aliam rem non decima* tam, dc qua decima debet dari, poteft etiam ecclefia decimam petere a venditore , ft voluerit, vel etiam ab cmrore, quia res tranfit cum onere luo ad quemlibet pofleffbrem . Decimz tamen agnorum, vel hzdorum, ca* feotum , lanz , porcellorum , & pullorum, non melior, nec deterior , fed mediocris ecclefiis quibus confuotum eft fideliter perfolvantur. Pumitias autem illi cccleftedari przcipimus de proventibus feu frudibus przdiorum, cui ratione eorumdem przdiorum decimz perfolvantur · Nomine autem primitiarum , fcu pro primitiis, ad minus fexagcfitna pars de blado A< vmo ecclefiis debet folvi, non tamen prohibemus quando priores, vel redores quarumdam ecclefiarum noflrz dicœcefis obfervent, ft voluerint, coniuecudines ecclefiarum fuarurn, quz confueverunt habere a parochianis fuis certam quantitatem bladi pro primitiis annua* tim. Sciendum eft quod decimz. , primitiz , oblationes, mortuaria , jus iepeliendi, & jus ut parochiani in ecclefia parochiali, jufto impedimento celiante , diebus dominicis & feftis conveniant ad divina, & jus miniftrandi -s (aeramenta , Ac lacramentalia , & curam habere animarum ipforum pro quibus tenentur orare facerdotes , & in dic judicii domino reddere .attonem, Ac alia jura parochialis ad redorem feu facerdotem parochialem dc jure communi pertinere nofcuntur , nifi privilegio , confuetudine, prrfcupcione feu *jure* a-'io fpeciali contrarium inducatur. Oblationes autem in tribus cafibus a parochiano etiam invito exigi poflunt. Primo, cum aliquid donatur vel legatur ut ecclefiz offeratur/f Secundo, quando facerdos parochialis non habet unde vivat. Tertio, cum de laudabili confuctudine ecclefiarum eft aliquid neceffario offerendum , maxime inprzcipuis feftis, fcilicet, Nativitatis Domini, Epiphaniz, Refurredionis , Afcenfionis , Pentecoftes, Nativitatis S. Juhannis Baptiflz , Affumptionis Beatz Ma* r:z, Omnium Sandorum, cujufque fandi patroni cujufque parochialis Ecclefiz, & Dedicationis ejufoem. In quibufdam tamen ecclcfus non cenientur effe przcipua omnia ifla fella . Aitz vero oblationes funt volunrariz ; a cenis tamen perfonis ante reconciliationem recipiendz non tunt, icilicct ab eo qui eft notorie in odio, raptore, obftinato, inobediente , item ab uiurario manifefto, item a publice excomAmunicato, item 3 publics mœrefirict, itcmab- — eo & fua familia qui fugientem ad ecclefiam anno ab ea violenter extrahit, item a facriiego qui invafit ecclefiam Ac depravavit, item ab he* “ *” retire hzreliive fautore.

Sub pœna excommunicationis prohibemus ne priores, feu redores ecclefiarum Caturcenfis, *ve/* Ruthcnenfis, *vtl* Tutclenfis dicœcefis, five fint* regulares, five fzculares, occafione decimarum vel primitiarum inter fe cumulericis , nec etiam cum laicis occafione qualibet przlientur, nec clericus aliquis a poffeffionc percipiendi decimas , feu primitias, ve! alios quoslibet frudus poiTeffortm , feu poflGdentem przfumat audoiitate propria fpoliatione. Si quis autem contra przfentem prohibitionem poffeflionem alterius in hoc cafu invadere przfumferit, frudus quos per invafionem feu molelliam abflulerit ipfo faâo amittat , Ac reftituat fpoltato , in expenfis, quas fpecialiter ob hoc feciffe conftiterit , condemnandus ; etiam fi jus proprietatis percipiendi hujufmodi decimas, vel primitias , vel alios reditus temporales nofeitur ad fpoliatores , vel ad fuam ecclefiam aut heieditatetn propriam pertinere , gravius etiam fi culpz Sualitas poftulayerit puniendus. Non enim jum eft neque bonum , quod aliquis jus in x caufa propria fibi dicat ; fed fi contra aiiquetn prior feu redor alicujus ecclefiz pro decimis Cvei primitiis habuerit quzftionem, coram nobis vel officiali noftro feu aliis perfonis ecclefiafticis communiter ab utraque parte cie âis fecundum jus amicabiiiter fuam juftittam profequatur. Generaliter prohibentes, ne fuper decimis Ac primitiis, vel aliis juribus fpirttualibus clerici in laicos compromittant , quamvis in ipfos laicos de rebus temporalibus ad ecclefias pertinentibus valeat compromitti

Ad hxc quia frequenter occurrit, quod inter aliquos religiofos , vel clericos fzculares noftrz dicœcefis quzftio ventilatur fiiper decimis vel primitiis , vel aliis juribus'fpiritualibus feu fuper ecclefiaftica przlatura , vel prioratu, vel alio eccleftaftico beneficio, feu pofDfeffione ipforum , feu inter nos Ac aliquem przlatum, priorem , redorem feu cappellanum,- quia forte ad privationem fuz dignitatis , vel beneficii cx noftro officio vel alias intendimus ex juftis At fufficientibus caufis , is qui movet, vel is qui patitur quzftionem, bannum, titulum feu manum , fcu aliud obflaculum fzcularis curiz Ac dominii tn eo Ac luper eo de quo eft quzftio facit Ac procurat apponi, u{ propter potentiam dominii & curiz fzcularis non poffumus commode in przmiflis cenfuram ecclefiz , vel jurifdidionem ecclefiafticam libere exercere ; Ac is qui przmifla procurat poflit facilius res vel jura dc quibus eft quzftio obtinere vel etiam retineEre; proinde duximus tlatuendum , quod quicumque religiofus, vel fzcularis clericus przdido modo in rebus five juribus ecclefiaflicis fpiritualibus apponi fecerit feu procuraverim bannum , titulum Ceu manum feu aliud obflaculura dominii, feu euriz fecularis, noftra vel officialis noflri licentia non obtenta , eo ipfo fententiam excommunicationis incurrat; & fi forte is qui bannum, titulum, five manum vel aliud obflaculum appofuit, canonice monitus infra menfem illud non revocaverit, vel ea occafione accepta non reflituerit, eadem excommunicationis fententia fit ligatus

Dû

D^riiic etiam prohibemus nc aliqui clerici Λ
bljdum, ortalcgQ vd quaelibet alii decimare
Chh'isu Pr*,um,nt» n'fi prrtcntibus & fuper hoc vo-
ijtj l catis dominis rerum illarum^de quibus deci-
ma debet dari, nili fupcr/noc domini irqni-
fiti malitiofe ad *decim* >ndum venae nulu -
rint, nec decimas iolvete ut tenentur.

Prohibemus etiam , ac *abquis rciigtofus tn fuis fermonibur abqusd dicat vel propanel, pro pier quod ι jointiosu decimarum feu aliorum ju num ecckfiafticorum abquit retardctur\ fen abit annuatur: qui vero quoad abjiraflionem foinliants decimorum contrarium jecerit, noverit* ***fjit*** *fe a canone eo ipfo fententia excommunicationis innodatum.* ***£t*** *quia nifi fiat qupd bonum eft, a malo abftinert non* ***fyficit,*** *rthgisfis injungimus* E *Ü a jure injunflum effe declaramur fuper able - fiattone divini judicii* èX *interminatione maledi- flionis alerna , ut* m *prima dominica , quarto, C ultimo quadragefima & tn feftis ^fcttfimui dominice, Pentecoften, Natnnt itii B. Johannis- paptsfta, dffumhenic & Nativitatir 8. Mario matris Dm,* «X in *fui \ fcrmonibus audientes tx preffe fluitant informare , fi ab ecclefiarum re- flortbus vel vicariis aut eorum 'loca tenentibus fierint requifiti, ne cum bit quorum confejfunes audient, conficientium facere quod diflas decimus Jolvtre non omittant. Quod fi facere neglexsnnt fcienter, ftatuimus ut per eorum fupertores gra- viter arguantur , eorum fuperioribut injungen- tes, ut fuper boc talia ftatuta faciant contra* c *eos puniendos, ut poena eorum cedat eis intxem- pium . Qui vero fcitnter pcftpofuerint cunfitinti- bus conficientium facere de folvendss hujufmodi decimis, ab officio eradicationis tamdiu maneant* »tP *j*re f''fii*nfi v maneant a canone , donec confitentibus fi domi commode facultatem habue- rint , conficientium fecerint de folvendis decimis antediflis : exinde excommunicationis fententiam ipfo Jaflo incurfuri, fi pradicare psefixmierint, preditia negligentia , ut pramittitur , non pur- gata . Hoc tamen non extenditur ad rebgiofbs mmsfteriorum vd ecclefiarum decimas percipien- tium , fed ad alios decimas non percipientes, nullis fuper boc privilegüs valituris.*

Inhibemus etiam ne aliqui religiofi decimat novahum feu aliorum locorum ad eos legitime non fipettantes fibi ullomodo approprient , fex u- furpare prafumant exquifitir fraudibus five ille- csbris feu coloribus , fed cas diflis ecciefiis bbe- re folvere permittant , & aliquem non prohi- beant quod non folvat , nec non tf de animali- bus famulantium fuorum & aliarum fua anima- bo firfg'bus fuis immifcentinm <X de animab- bus qua »· fraude ecclefiarum ab aliquibus e- munt , èX *emta venditoribus tradunt vcl abis ab ipfis tenenda , tf de terris quas tradunt a- liit excolendas . Quod fi fecerint ,* èX *in unum menfem poftquam fuerint requjfiti pro ilbt qua- rum mtereft non deftiterint : aut fi de bis qua ipfi ufurpare contra premiffa vel retinere pra- fumferint ; & infra duas menfet emendam* wa *fecerint competentem , fint & temdiu maneant ab officiis , adnmniftratimiibus tt beneficiis fuf- pe^fi, donec dfftitcrint &fatisfecerint, & fi ad- miniftruttditm vd beneficia non babeant, eo ca- fu quo alii fupradiSi fufpenfiones fuftsnerent,* r. *fti fententiam excoeeemxnicatiouis incurrant, an- te fatitfaEhonem condignam , nullatcxut abfbl- vendi, nulht privilegiis eas juvantibus . Pru- miffa tam intedigi volumus ad denator feu ob- latos rcligioforxm , qui cis contulerunt fe tf* (·>» I

Coned. General. **Tom. XXIV.**

D«.a>amus etiam, quod decima levari debet beandum taxationem decima antiquitus confue- tam O ad monetam currentem in partibur il. lu : (J "on *debent per colbfloreg, levatore£, feu sx*flores ipfius decima tcclqfiarum calices , h l bios & aha ornamenta divinis officiis deputata ex caufa pignoris vd^diflrafhonis capi feu\ rc- Cl?l .* ANNO CHRISTI " *

Item , prohibemus nt aliqui religiofi a laids decimar fine canfenfu diacefanorum recipiant , nec ohr clerici, nec abi laid cum jura boc. ma l nifefte prohibeant, nifi tx caufa juftu Ü ratio- nobile , cum talis receptio tn periculum anima- rum recipientium vergat netprie ÎX *damnum* £X *prujudicium eccbfiarum paroebiabum : ftaiuentot* favd *retimes ecclefiarum feu eorum vicarii pu- blice , femel, fecundo, tertio, diebur dominicis a- flante plebe m fuis ecciefiis moneant tj prohi- beant, ne aliquis tuba de cetero attentare pra- fumant. Et fi poft monitionem contra fecerint', tam tradentes quam recipientes excommunicatio ni fubjaceant ipfo jaih : quam excommunicatio- nem pubbee ptacipimus in ecciefiis parochiabbui nunciart , fj nomina excommunicatorum nobis Vcl officiali noftro 'in feriptis dari , ut contra eos ditia ftntentia aggraventur , cum boc diu eft , probabiliter ftatuerit dominus Simon lega- tus in regno Erancia m concilie generali Bitu ruenfi.*

XXIV.

De fcntentia excommunicationis, fufptqfionis , (j inisrbflt.

Gtm excommunicatio medicinalis fit ab initio, non tnortahs ; difoplinans, non eradicans, dum tamen is in quem lata fuerit non contemnat , fed ex hoc ad corregionem deveniat , prout debet , alioquin mors confequatur.' caute provideant facerdotes , ut non iolum excommunicationis fententiam diligenter obfervent & faciant obfervari, fed & parochianos fuos excommunicator fepe moneant , & inducant ut hac medicina humiliter & devote corre&i abfolufionis beneficium obtinere procurent , ne per privationem facramcntorum & orationum a communione fidelium , a quibus exclufi funt , animarum fuarum falvatio devietur . Ut autem periculis, que circa excommunicationum fententias occurrunt quotidie , obvietur , & facerdotes fuper his ignorantiam non prétendant, fciendum, quod duz funt fpecies excommunicationis . Una fpecios excommunicationis eft quz vocatur major, excommunicatio alia que vocatur minor excommunicatio . Major vero excommunicatio aliquando infligitur ab homine, feu judice , aliquando a jure feu canone, ut inferius apparebit. Infligitur autem E major excommunicatio ab hdmine, id eft judice , cum epifeopus vel officialis vel alius habens fuper hoc poteflatem iubditum fuum excommunicat, cum dicit : *Illum excommunicamus,* vel *Te excommunico.* Jure vero vel canone infligitur excommunicatio, cum jus feripium pape, vel conftitutio legati, ve) concilium provinciale aichiepifcopi . vel fjnodtn epifeopalis aliquid ftatuit vcl prohibet , & in tranigreflores excommunicationis fententiam profert ;& <pi h·» excommunicatione majore ligatus eft. five lata ib homine, vel a jure, non debet ea durante racipere aliquod facra-

T11 i men-

———mentum nec intrare ecclefiam, nec debet ali-A
ANN'o quis communicare cum eo in oratione, nec
- '° icrmonc› nec in cibo, nec in potu , nec
* ' in confilio, nec in ofculo , nec in lalutatio-
ne, nec alia communione, nifi loquendo fibi de (alute anime fits , vd ipfum inducendo ad bonum , nec poteft accipere dignitatem feu aliquod beneficium eccl. nec poteft etiam elfe judex , nec procurator , nec teftis , nec advocatus, nec adverfarii fui tenentur fibi in judicio rcfpondere; tenetur^tamen ipfe, fi eft . in facris vd béneficiants , dicere horas canonicas. Item contrahitur major excommunicatio cum aliqui cum excommunicato majori excomrhunicatione pro crimine participat cum
; eodem in crimine prcftando fibi io eodem B crimine , vel dando fibi confilium vel juvamen .

Major autem excommunicatio aliquando dicitur anathema, id eft folemnis excommunicatio , ut cum propter magnitudinem fic immanuatem criminis, vel perfonarum , vd propter magnam inobedientiam epifeopus fic non interior indutus pont<hcalibus,.adftantibas fibi duodecim facerdotibus candelas in manibus tenentibus aliquem publice excommunicat.- qua'excommunicatione prolata , debent candebe in terram projici fic pedibus cdnculcari.

Quicumque igitur excommunicatos fuerit ab homine, Id eft a judice majori excommunicatione, ab eodem fic non ab alio abfolvi debebit. Excommunicatur vero majori excommunicatione a jure, quod eft in cafibus pluribus infra proxime contentis, per epifeopum dicecefanum abfolvi poterit, nifi fuperior qui illud jus condidit abfolutionem fibi fpecialiter refervaverit, ficut in didis cafibps ftatim videbitur . Excommunicatos autem a quocumque , five a jure, five a judice in mortis periculo conftitutus a quocumque abfolvi poterit fimplici facerdote.

Minor vero excommunicatio a jure contrahitur, ut cum aliquis cum excommunicato majori excommunicatione participat fcienter, loquendo, comedendo, bibendo, falu-D tando, iecum orando, contrahendo, vel aliter communicando cum ipfo, nifi ipfum inducendo ad bonum, fic nifi in cafibus infra contentis in *enim* . Et qui talem excommunicationem contrahit, graviter peccat, fic antequam confiteatur de hoc non debet recipere Euchariftiam, vel alia facramenta. Si autem presbyter minori excommunicatione ratione participationis cum excommunicato ligatus celebret, vel confert ecclefiaftica facramenta, non propter hoc irregularis exiftit, fic quicumque tali excommunicatione ligatus a fuo abfolvi poterit facerdote. Nec excommunicationem contrahit qui cum excommunicato minori excommunicatione, participat, E quia excommunicatio in perfonam tertiam non tranfit. De excommunicatione majori lata a judice conflit per littera! ipfius judicis. De illa vero majori excommunicatione qu® fertur a judice hic notitiam tibi trado ponendo cafus m quibus quis ipfo faâo excommunicatur a juro.

XXV

ANNO CHRISTI

Cnfm in ijmbuf jmj/ excornmnnitatnr iff) fallo λ jure.

* Videlicet cum quis incidit **mhsrefim**, vcl (cienter defendit five receptat haereticos. Item, fi quis Romanam ecclefiam dicit non efle caput, dc ei ut capiti obedite reculât. Item cum quis manus fuas injicit vel violentas vel temerarias In clericum vel religiofum, vel converfum, *niii in* cafibus infra feriptis, dc abfolutio foti papa hic refervatur, nifi incafibus Infra contentis. hem, cum quis noo defendit clericum a violenta manuum injedione dum poterat eum defendere prrtextu fua poteflatis vel officii. Item, cum quis clericum invitum retinet ponendo ei forte cuftodes, vel eum infra carcerem , vel domum includendo. Item, poteftates, confutes, de redores civitatum dc- aliorum locorum., qui ecclefias fic viros ecclefiafticos angatiis, taliis, feu colle&is, dc aliis exa&ioaibus prohibitis aggravare nituntur, dc moniti nolunt defiftere , dc fucceffores pradidorum , nifi infra menfem exceflum prcdeccflorum fuorum pur. gaverint, diâa monitione jurç novo remota, "fic nihilominus clerici talia promittentes vel folventes. Item depofita apud ades facras ecdefias impedientes excommunicat i funt ipfo faâo, dc univerfitates de hoc culpabiles interdi&a, a quibus foluspapa abfolvet. Iteth, illi qui faciunt Aatuta vel confuetudines contra ccclefia libertatem, dc qui ea fcrtbunt, I dt qui fecundum ea prefumferint judicare ,, fic !jut ea fecerint obfervari, dc nifi ea de libr is uis infra duos menfes poft hujus publicationem fementia fecerint aboleri . Et etiam confules de redores ÔC confiliarii locorum ubi talia ftatuta edita fuerint excommunicat! font ipfo faâo. Item incendiarii de fraâore» ecdefiarum ipfo faâo funt excommunicat!. Incendiarii vero aliarum rerum funt excommunicandi, dc ex quo erunt excommunicari, fic per ecclefiam publicati , five ifti five incendiarii ad papam funt pro abfolutione mittendi. Item, cum quis a paucioribus quam a duabus partibus cardinalium in papam eleâus pro papa fe gerit, dc humiliter noluerit abftinere, excommunicans eft ipfo faâo. Item, cum quis per fe vcl per alium falfat litteras domini papas cum fautoribus dc defenforibus fuis, erit abfolvendus a papa, dc is qui fcienter utitur litteris apoftolicis etiam ab alio falfatis. Item, qui deferunt arma, ferrum, ligna, galeas , naves Sarracenis, vel regimen navium fuarum exercent, vel aliud fubfidium eis impendunt, in difpendium Terraefanâ® velchriftianorum. hem, religioG leges vcl phyficam audientes. Item, archidiac. decani, plebani, prcpoGti, cantores fie alii clerici perionatus habentes , nec non pres* byteri leges vel phyficam audientes , nifi infra duonim menfium fpatium ab hujufmodi Audio duxerint deuftendum I Item, cum quis excommunicato propter crimen participat ei in crimine illo , dc tone participans eb excommanicatore abiolvi debebit Item adaffimi, dc qui per eos faciunt interficere aliquem, vel mandant, quamvis mors non fequatur, dc defenfores Ac receptatores ipforum . Item, qui fpoote dc fcienter parti-

ANNO

cipant Γη divinis oflicns cum excommunicato a , eft cxcommunicatus ficut ipfe , fit a papa tantummodo abfolveiur , nec tamen effet excommunicatur ipfo faâo , Λ participaret in hoc cafu cum excommunicato a jure condito per papam. Item, qui chriſti.inos cxtſtentes io navigio pro mercatura , vel aliis honeſtis caufis capere aut rebus fuis ſpoliare, aut naufragium paſſos damnare przlumunt, ſic moniti nonſatisfaciunr. Item, illi qui ſtatuunt vel exigunt nova pedagia · Item, illi qui immittuntur ordinationibus, vel alienationibus *a*fchiſinaticis faſtis. Ille cafus cavetur in Extravagantl Innocentii quae incipit.* *Grtvlt*. Item, religioſi non deferentes habitum extra monaſterium fuum, qualem effentB infra monaſterium geſtaturi, vel accedentes ad ſtudium fine licentia prxlati, & cumconfilio conventus & doâorum talium. Item, qui per vim vel violentiam vel metus compellit judicem ccclefialticum ut abſolvat vel revocet ſententiam excommunicationis , interdidi, vel ſuſpenſionis , cxcommunicatus eſt ipſo faâo, & etiam ipula abſolutio vel revocatio nulla eſt ipſojure. Item, laici qui compellunt clericos quod ab eis debovo recognoicant res eccleliaſticas ſe tenere, & qui olim compulerunt ad talem recognitionem faciendam, niit monili revocaverint; & qui occatione talium recognitionum aliquid de bonis ufurpaverint, niſi moniti reſtituerint. Item, qui dant licentiam damnificandi in pᴧrioms vel rebus judicis eccletiatlici, pro eo quod tulit in aliquos ſententiam excommunicationis, interdidi, vel ſuſpenſionis, ſeu damnificandi eos qui tales obſervant ſententias, niſidiâam licentiam re integra revocaverint, vel ſi occaſione diâz licentis bona capta fuerint dc infra oâo dies minime reſtituta, & qui diâa utuntur licentia excommunicat) ſunt ipſo faſdo; & ſi lo illa ſententia per duos menſes permanſerint, cx tunc ab alio abſolvi non poterunt quam a papa. Item, praelati, collegia , ſic clerici qui uſurarios publicos non oriundos de terris ſuis domos conducere, vel habitare permittunt, ſic infra tresmenſes, deDtertis ſuis non expelluat, vel ſi cis domos locant, vel alio titulo concedunt ad fœous exercendum, *G* ſunt epiſcopi vel ſupcriores ſententiam ſuſpenſionis, ſi vero ſunt collegia ſententiam interdiâi ipſo faâo incurrunt : quam ſi per menſem ſuſtinuerint, terra ipſo* rum ipſo faâo erit nihilominus interdiâa. Item, perſona ſingularis ipſo faâo excommunicata eſt & univerſitas interdiâa, que concedit reprenſalias ſive marchas, id eſt pi* gnorantias fieri contra perſonas eccleſiaſticas, vel bona ipſarum, niſi conceſſionem huſuſmodi revocaverint infra menſem . Item, qui novam religionem invenerit, ſic religio per dominum Grcgorium decimum E fuerit augeri prohibita Lugdunenii, ſi dc novo domum adquirerent vel fratres reciperent, vel domos antiquas alienarent, excommunicari ſunt ipſo faâo. Item qui rcgaliam ſeu guardiam in eccleſiis & monaſteriis vacantibus de novo habere conantes, bona eorum uſurpaot, dt qui hoc procurant excommunicat! ſunt ipſo faâo. Item ille qui gravat cos ad quos ſpcâat elcâio, quia ad ejus voluntatem aliquem non elegerunt. Item, in caſa qui eſt infra in§. ſ«i . Item, judex ex fraude accedens perſonaliter admu- Â liercm pro teſtimonio recipiendo abea. Item domini temporales interdicentes ſubditis ſuis, ne cum clericis contrahant vel alias partuipent. Item, qui tradunt hrreticos vclfautores eorum ecdeſialiicc ſepulturx. Item, ſi domini tempoiales, ſi requiſiti ab inqtiilitoribus lixrefis non parent *eis* in negotio Inquiſitionis, vel ſi de hoc crimine cognolcunt, vel captos pro hxreli liberant, vel aliter impediunt negotium inquiſitionis. In omnibus enim prxdidis caſibus major *ef*Communicat 10 iodigitur ipſo faâo a jure per ſummos pontifice* conſtituto.

α\v ‹»
CHHisri

Per conſtitutionc* etiam domini Symoms quondam legati In regno Franci® excommunicat! ſunt ipſo faâo omne* impedientes per ſeditiofam conſpirationem , vel conventionem Înominus libere ecdeſiis vacantibus eleitio at , ſic laici ſunt ſic eorum familja eſt nihilominus interdiâa, quarum ſententiarum ab ſolutio ſcdi apoſtolicxf reſervatui . Item, judex qui auâontate legati ejitat' ſub illaſoitna quos lator jprxſcntium nominabit velconfimiii, vel proferendo teſtimonio ubi *caufat* ſtatus produâionem reſtiurn non requirit, excommunicatus eſt ipſo faâo. Item, judex daius a legato qui exigihapecuniam vel aliam rem, vel oblatam recipit, etiàm ex poſt faâo pio abſolutionc habenda a ſententia excommunicationis, interdiâi vel ſuſpenſionis, ſic taliter Ccxcommunicatus ab alio abſolvi non poterit Âuam a legato. Item, habentes jurisdiâioncm Iolummodo temporalem, qui coram ſc perionas eccleſiaſticas, allegato fori privilegio, ſuper aâionibus mere perſonalibus litigare compellunt. Item, confutes vel judices fcculares, qui teſtamenta vel ultimas voluntates faâas rite juxta canonicas ſanſtiones pro eo reprobant vei impugnant , quia in earum confeâicne prſentes non Hrerint , li moniti infra Oâo dies ab hoc impedimento non duxerint dcſiſtendum. Item, illj qui a perſonis delicorum vel pro rebus eorum quas non ratione mercimonii per terram vel aquam deferri faciunt, pedagium exigunt, etiam ſi quoad Laicos pedagium ſit antiquum , niſi moniti duxerint dcſiſtendum. Item, qui contra ecclefix libertatem vel contra ecclefix confuetudines antiquas ſic approbatas, rationabiles ſie haâenus pacifice obſervatas, ſtatuta, banna, prohibitiones, praecepta ſcientes fecerint, vel procuraverint, vel ſervaverint , vel ſerventibus opem dederint, niſi moniti per locorum dicecefanos ea revocaverint infra menſem. Item, in illo cafu qui eſt ſupra io titulo de veneratione eccleſiarum $.111. Item praecipimus, quod nullus laicorum, ſice. Item, qui litigantes ſeu litigare volentes in foro ecclcfix luper caufis mere eccleſiaſticis, vel qux ſpiritualem eccleſiam pertinent, de antiqua ſic approbata conſuetudine, ſie haâenus pacifice obſervata , ad dcſiſtendum compellunt per ipſorum, vel propinquorum ſuorum, vel rerum ſuartun captionem, vel modis aliis quibuſeumque. Item, qui exeeutores eccleſiaſticorum judicum, vel alios eorum, litteras vel aâa judiciaria deferentes hae occaſionc, verberare , capere, retinere , occultare , iocarcerare, mutilare, interficere, canas, wl aſt.i illis auferre, cancellare vd quoquomodo deſtrucre, vel ablata edare, aut hoc procurare, aut his conſilium vel opem prxbere prxſutnpſerit , cxcommunicatus eſt ipſo faâo.

Per

ÊS* Per conflitutiones quoque provincialis con-
---------- cilii Bituricenfis excominunicati funt ipfo
ch?Nt omnesclandeftine matrimonium contra-
hentes Λ cooperatores, fic Icicqter prxfenres.
Item abuforrs litterarum apoftolicarum in
cafibusqui fequuntur, videlicet ,quicumque ob-
tentas fùb nomine fuo litteras aliis ejufdcm
nominis tradunt, qui quos volunt fatigant in-
debite per eafdcm, & qui eas tali modo reci-
piunt, & qui faciunt ad judicium evocari
cos contra quos non habent^aliquid quxftio-
nis, & qui tpfas litteras trahunt ad futuras
controverfias, qux non erant^empore impe-
trationis exortx. Et qui aliquando fuper uno
negotio, vel malitiofe fuper pluribus perfooa-
libus aftionibus, qux fub uno judice poffent
traftari commodius per varias litteras coram
diverfis trahunt judicibus; & reus ft re con-
veniat adorem in diverfis locis, vei coram
alio judice & qui citari procurat fuum ad-
vedarium ad villam qux habet commune vo-
cabulum cum pluribus ejufdem provincix vil-
lis, ncc determinatur certo modo illa villa
in citatione, omnes illi excommunicat! funt
ipfo faâo. Item qui procedit ut judex datus
a fede apoftolica, vcl legato, & non eft in
dignitate vel in catliedrali, vel alia collegi*·
ta & honorabili ecclefia conftitutus, vcl pro-
cedit alibi quam in loco noo tnCgni, ubi non
poteft haberi commode juris copia peritorum,
& pais etiam qux hoc abutitur fecundum
llatuta antiqua ejufdem concilii, excommu-
cati funt ipfe faâo . Item qui defunâum
olim excommuniicatum ab ordinario, ejus li-
centia non obtenta, tradit ecclcfiafticx fepul-
turx , qui dicebatur efle abfolutus in mortis
articulo ab aliquo facerdote , nec de hoc
conflabat fufficienrer, fit cooperatores hujus
fafti, & qdi opem, confilium vel conceflum
dederunt, fic qui expenfas miniftrarunt, ficqui
icienter huic funeri prafentes fuerunt, excom-
inunicati funt ipfo fafto. Item, illi qui ufu-
rarios publicos In fuis cœmeceriis fcienter fe-
cclire prxlumpferint. Item, religioli dc cleri-
ci , & iaici, qui fine confenfu dioecefanorum
decimas in prxjudicium parochialiumecclefia-
rum lecipiunt a laicis, vel fubtrahunteis ex-
communicari funt ipfo fafto. Dum tamen
ante indiftis eccteGis diebus dominicis, atlan-
te plebe, lemcl, fecundo fic tertio publice
monitio fic prohibitio fafta fuerit, quod talia
oon attentent, nec ex ahqua jufla caula fic
rationabili fuper hoc fe defendere polfint,
quorum nomina poft publicationem diftafen-
tentix tradenda erunt dicœcefano, ut ulterius
procedat contra eos ut fuerit rationis. Item,
ccckfix Bituricenfis fuffiaganei, fit eorum of-
ficiales, fic alii inferiores judices, qui appel-
lationibus non deferunt quibus eft deferen-
dum,/aut propter hoc parti bona fide appel-
lantr, aut advocatis fuis molefti exiftunt
ter fic malitiofe, per menfem ab ingreffu ec-
cleGx funt fulpeofi; advocati autem qui fcien-
ter fit malniofe, aut ex favtyfi illicito contra
boc fe fubftraxrrunt , , excœmmunicati funt
ipfo faâo. Item officiales S^alii judices ec-
clefix Bituricenfis impcdientds per malitiam
fic icienter jurisdictionem luffraganeorum,
aliorum ccclcii.'iticoium judicum fubjeâorum
ejufdcm ecclen* per menfem ab ingreflu cc-
clelix lunt fufpenfi, advocati autem qui ma-
litiofe contra hoc bcri procurant, excommu-
sicationis lententia lunt innodati.

A Per fynodales quoque conflitutiones hujus
•ecclefix Ruihcnenhs excommunicat! funt i-
pfo faâo, & iic efle ftatuimus & ordinamus, C,,<IJTI
publici concubinarii, publici ufurarii, publi-
ci latrones λ aggreflbres iunerum, invafotes
ecclefiarum, aliorum factotum locorum, ho*
mic ids, divinatores, & iortilegi diffamati.
Item, detinentes publice decimas, fine licen-
tia ecclefix & injufle. Item, qui bannis non
prxmiflis matrimonia clandcftjna contrahunt,
x fic qui eis icienter interfunt. Item, qui diver*
fa matrimonia icienter contrahunt altero du-
rante. Item, qui contra intcndiftum ecclefix
nuptias icienter contrahunt vetitas vel ince-
das. Item, curam animarum habentes nota-
Bril publici officium fine noftra licentia excr-
centcs. Item, qui debitorum creditorum fuo-
rum Icienter retinent inftrumenta, vcl notas
fumeas non faciunt cancellari, fuper his rc-
Îuifiti, poftquam de debitis vel creditis eis
uerit fatisfaftum. Item, qui fine auâoritate
legitima vel licentia noftra conferunt eccle-
fiaftica facramenta in dicœcefi RuthenenG prx-
ter baptiima parvulorum, & in cafu neceffi-
tatis Êuchariftram & poenitentias morientium,
vel nifi ad breve tempus de licentia redoris
f<u vicarii parochialis ecclefix. Item, lataeft
excommunicationis lenientia ipio fafto in il-
lo cafu qui eft fupra, intit-de decimis $.111.
«d *boc pmiMi firtfHtuttr occurritii.*

C In omnibus igitur prxdiftis cafibus, in qut-
bus excommunicatio aipio faâo a jure ftrogâ-
tur, epifeopus abfolvcre poterit, nifi in illis
cafibus de quibus exprefle diâum eft, quod
domino papae vcl kg»to abfolutio refer-*
vatur.

XXVL

Ptreuticnt, clrriexm In hit c^fibut wn
UKtarit cxcommtmicetiolutn.

Quod aurem diâum eft quod percudens
religiofum vcl converfum, ipfo fafto excom-
municationem incurrit , fallit feilicet quod
non incurrit excommunicationem, videlicet
ia clerico apoftata comam nutriente, quia a
percuflbre clericus ignoratur. Item In cle-
rico militaria arma gerente, & tertio mo-
nitus per dicœceianum noluit fe corrigere.
Item, fi nec in modo tonfurr, nec in vc-
ftium forma, ncc in qualitate negotiorum
de clerico quidcumque oftendit , fic etiam
monitus per dicœceianum fe non corrigit .
Irem, fecundum quorumdam opinionem in
clerico exercente negotia Ixculaiia , & et-
iam ter monitus per dicœceianum fe non
cmrigit. Item, in clericis publice ducenti-
bus uxores , ut fraudent fuos dominos fx-
cutares junbus fuis; nec habent ipem rede-
Eundi ad clericatum, nec epifeopus tales iub
foro retinuit, nec beneficium eis faltem di-
ipenfativc concedit. Item, In illo qui ha-
bitu clericali dimiflo tyrannidi & crudelitati
fe immifeet, vel fedittonem vel guerram mo-
vet, vel publice atrociter delinquit. Item,
in illo qui contra prohibitionem ditrcefis pu-
blice faftam recipit adminiftrationcm fxcula*
rium perlona'um, fi falis propter fraudulen-
tam rationem capiatur. Item, in illis qui non
ex odio, nec invidia, nec ex indignatione ,
fed jocofa levitate fe percutiunt; in magiftro
moderate percuticntc caufa corrcftionis veldi-
fci-

fcipliiue; Item, in illo qui temperate fe de-Arii cum fuis dominis excommunicatis ante----------
fendit. Item, tn illo qui invenit clericum quam incipiant morari cum eis: finito vero awnq
Christi cum uxore» lorore» Vc· ft·· propria turpiter termino ferviiii vel conductionis debent ab uJ*,sn
agentem. Item, in illo qui hoc facit deman- eis recedere, aliter minorem excommunica- " *
dato praelati proprii : quamvis enim clericus ttonem incurrunt. Item nepotes At conia nguinei, nutrices, & fimiks, qui fi a. dominis
non debeat verbetari , etiam caufa corregio- excommunicatis recederent, non haberent un-
nis per laicum, quando clericus ad hoc poteft de viverent. Item, qui participat ignoranter
commode haberi: alioquin praeceptor, & Ber- cum excommunicato. Item, peregrini, & via-
beraior in excommunicationem incidunt i ta- tores poflunt emere fua neccflaria ab excom-
men de mandato prelatorum capi ppfliint, Ac municatis dum tranfeunt per- terram ipforum
ad judicium trahi etiam violenter, dum ta- Irem, licite poteft dari excommunicato dee
men non amplius capientium violentia fe ex- mofyna, ne fame pereat, & peti ab eo de-
tendat, quam exigat rebellio clericorum. bitum, 6c in judicio convenire, & fibi prae-
Item, in presbytero vel alio ad quem perti- dicari , Xu11bqui cum eo de falute Tanima: fux,
net ejicere de ecclefia clericum turbantem di- B licet alia verba incidenter interponantur ali-
vinum officium. Item, in eo qui ratione of- quando, ut -quis magis proficiat* apud ipfum .
ficii quod obtinet in ecclefia clericum per- Et licet in prxdidis cafibus non teneatur quis '
cutit. Item, in feniore ecclefix, qui caufa prxcife vitare excommunicatum, tamen in
devotionis hoc facit. Item, in pnelato leni- quantum bono modo fieri poterit, eft vi-
ter corngenrc. Item, in domino famulum tandus.
corrigente. Item, in propinquo vel parente
hoc idem faciente. Item, in clerico depolito Item, quod didum eft, quod in didis ca-
At tradito curias fatculari. Irem, in illo qui fibus vitare non teneor excommunicatum,
tranlit ad adum proriuscontrarium, puta mi- rum eft, nifi mihi fpecialiter ejus communio
litiam, dimifla tonfura. Item, ia bigamo, fuerit interdida: quod ex caufa fieri poflet,
vel eo qui contraxit ciim vidua, vel corrup- fi in fame pereunte. Veramtamcn fi filli mei,
ta, vei habuit Ac cognovit duas uxores. 'vel fervi, vel alii mihi fubjedi ratione pater-
Illud etiam, quod didum eft, quod percu- tue poteftatis, vel dominice, vel ratione of-
dens clericum eft a papa folummodo' absol- ficii funt excommunicati, debeo vitare ipfos;
vendus, fnifit, quia ab epifeopo poterit ab- aliter minorem excommunicationem incurro,
lolvi, fi..habet..in..itinere..fedis apoftolicx..ini- C& hoc eft ideo, ut eorum abfolutionem ci-
micos capitales, vei alias juftas caufas, vel citius ego procurem. Uxorem etiam «commu-
excufationes quare ire non poteft. Item eft nicatam vitare debeo, nifi forte quoad car-
idem in oftiario magnatis, qui prxtextu of- nis debitum. Item, mercenarium excommu-
ficii clericum, non tamen graviter, Ixfit. nicatum vitare debeo, fi abfque magno in-
Item, in officiali qui arcendo turbam non commodo hoc facere poflum , alias non
ex propofito clericum percudit. Item, in mu- nebdr.
lieribus, item in fenibus, & valetudinariis.
Item, in deftitutis membris fuis : ita quod Sciendum eft quoque, quod fententia ex-
ire non poflit . Item , in infirmo quan- communicationis fic lententia interdidi & Ui-
do non eft fpes de convalefcentia. Item, fpenfionis Centura ecdefiaftica appellatur. Om-
in paupere qui non habet de quo vivat, ni- nibus autem redoribus & facerdotibus paro-
fi quzreret oftiatim quod non confuevit. Item chialibus, & eorum vicariis diftridiflime pro-
inreligiofis, Ac communiter viventibus. Item, hibemus, nc in aliquem excommunicationis,
in his qui non funt fui juns , ut filii fami- interdidi, vel fufpenfionis fententiam profer-
lias, vel fervi, δζ pater, vel dominus grave D re prxlumant fine noftra vel officialis noftri
damnum pateretur, fi illi ad papam accede- vel fuperiorum noftrorum licentia fpeciali.
rent, fed debet eis in recompeniationem la- Et fi forte nos, vel officialis eoiter, vel alius
boris alia fatisfaàio injungi. Item, In mo- fuperior cis fpecialiter duxerimus vel duxerit
nialibus. Item, m hofpitalariis fandi johan- committendum, quod per cenfuram ecclefix
nis Jerofolymitani. Item, in his qui levem compellant aliquos ad aliquid laciendum ; ca-
& modicam non enormem clericis injuriam veant diligenter quod ex caufa rationabili,
irrogarunt; qux autem fit levis arbitrio epi- fic trina monitione prxmifla, vel una peren-
feopi jus relinquit. Item, in eo qui eft in toria pro omnibus, illam fententiam, five ge-
mortis articulo confticutus, qui abiolvi poteft neraliter, five fpecialiter proferatur, infcrip-
a quolibet facerdote : cui injungendum eft, tis proferant, & in illo icriptocaufam, qua-
fi fuerit gravis injedio, quod fi evadat, va- re illam proferunt exprefle confcribant, &
dat ad papam mandatum tuum luper boc re- eam feriptam in manibus teneant, Ac eam
cepturus . legant, Ac tranferiptum illius feripturx tra-
Quod etiam fupradidum eft, quod qui cum P dant illi contra quem Uta eft fententia in-
excommunicato majori excommunicatione par- fra menfem ex quo fuerint rcquifiti. Et fi
ticipat, non tamen in crimine pro quo fue- aliter ferant didam fententiam, ab ingreflis
rat excommunicatus, nec etiam in didis quan- ecclefix, Ac divinis officiis iufpenfi funt ipfo
do erat excommunicatus per litteras papx, jure: Ac ille contra quem lata eft ad interef-
fed alias cum eo, in verbo, cibo, potu, vel I- tenetur, Ac fi dida fufpenfione durante fe
aliter participât, minorem excommunicatio- divinis officiis injecerint , ficut prius irregula-
nem incurrit. Fallit iu quibufdam perfonis, res exiftent, ncc cum eu, nifi per fodem apo-
que poflunt licite participare cum eo ; ut uxo- ftolicam poterit dtfpcnfari. '
res cum maritis excommunicatis, in quorum Sententia vero formari poterit in hunc mo-
poteftate confidunt. Item, fervi dt ancili-, „ dum.* Cum ego P. redor feu cappellanus
ut Sarracem olim. nunc baptizati cum fuis n talis ecclefix audoritate commiflionis mihi
dominis excommunicatis. Item, fervientes, „ fade per talem, canonice monuerim talem
ut puta paftorcs, pedifkccx, At alii mercena- „ militem, ut de talibus decimis fausfaceret
„ tali ecclefix, Ac non curavit obedire, idcp

anno C?,^Srr

„ propter cjtis contumaciam in hie feriptis
„ lubpono ipium ecekfiaftico interdido, & ft
„ per 0J0 j|CS interdidum futlinuerit, ip
„ iuin ex nunc, ut ex tunc in his feriptis
„ excommunico. Si vero lententia fit in ge-
„ nere terenda, dicatur fic. Cum P. rector,
„ vel cjppellanus t ilis ecclefia canonice mo
„ nuenm in tali ecclefia omnes generaliter,
„ li: quicumque fecerit tale furtum , vd ignem
„ appofueiit, lalisfacerct infra menfem, vcl
„ talem diem jam dapium, & nullus fatis-
„ fecerit , ideo illum qui prædiùa fecit , fub-
„ pono ccclcliaftico interdiiio; & li per odo
„ dies intetdtûum (uftinuerit , ex nunc, ut
„ cx tunc illum excommunico. Ad haec fi
excommunicatus publice majori excommuni- B
catione intereft cum divinum officium cele
bratur, publice moneatur, qupd exeat: & fi
exire noluerit, dimittatur officium, nifi fa-
cerdos canoiicm inceperit : quia tunc perfi-
cere debet officium jam inceptum. Sed om-
nes alii qui tunc in ecclefia fuerint, de-
bent- cine de ecclefia prêter iplum presby-
terum celebrantem, & unum vel duos cle-
ricos qui pio iejviendo eidem presbytero pol-
iunt fic debent m ecclefia remanere. Com-
pleto autem canone fic fumtis corpore fic (an-
guine JESU CHR.IST1, pedente excommu-
nicato, non eft in mifla >mplius proceden-
dum ; fed fi ecclefia jurifdi&ioncm in luco
habeat temporalem, poteft ipfum expellere C
violenter; fi vero non habet jurtfdiâionem,
fit excommunicatus noluerit exire dc ccclc-
fia , poteft cccletia requirere dominum tempo-
ralem quod ipfum expellat. Er hsc lervanda
funt in illo qui nominaiim fic publice cft ex-
communicatus. Vetum fi occultum cft illum
efle cxcommunicatum majori excommunica-
tione qui intrat ccckfiain, fic eft ibi aliquis
qui lecrete fciat cum elfe cxcommunicatum ,
monendus eft ab eo fcocto ut exrat de ec-
clcfu : fic fi monitus exire noluerit, exeat
caute de cccicfia ifie qui icit lecrete cum el-
fe cxcommunicatum; ita quod ahi quiexcom-
muoicatum ignorant, non potlinr huc cogno-
icere: quia cum occulte fciat eum excommu- D
meatum, ia occulto vitandus cft ab eo, ut
laltem verecundiz rubore coofufus, pro laten-
te cxceifu tatisiaccre compellatur ; fed public-
ce feu manifefte tal s excommunicatus vitari
non debet, ne propier hoc ipfius peccatum
& excommunicatio alus reveletur. Eodem
modo ii lacerdos fciat aliquem efle excom-
municatum majori excommunicatione , non
debet eum virare publice icu manifefte in ec-
clefia vcl extra, (nifi poflit per telles vel alio
modo legitime hoc probare ; tunc enim po-
teft fic debet cum vitare publice,) videlicet
quia ipfe folus vidit, vcl cum uno teftc tan-
tum, fed ipfe m lecreto fibi dicere debet, fic
monere cum lecrete : ita quod a nemine eo E
cnoicaiur, ficut fupra proximoeft expreflum .
Item , li dicatur alicui facerdoti in ecclefia
vel exci a, quod aliquis parochianus fuus fit
excommunicatus, quia percuilh clericum,. vcl
alia caufa, fic plurcs allerunt; non tamen fa-
cerdos debet eum tamquam cxcommunicatum
vitare in ecclefia vel extra, nifi coram eo ,
& coram teftibus hoc confeflus fuerit, vel
nifi puolica fama fuerit, ipfum elfe excom-
m.inicatum , vel nlli ipfe lacer,dos hoc viderit
& probare poflit, vel nifi alius judex eccle/
lulticus fibi mandaverit, quod eum tamquanr-

, cxcommunicatum faciat pvitari : quamvis enim
aliqui vellent coram facerdote probare talem
efle cxcommunicatum, non debet facerdos
auâoritate fua telles fuperhoc recipere, cum
fuper hoc non habeat poteflatem.

Sane quia aliquando excommunicatur ali-
quis a diverfis judicibus jurifdiâioncm inçum
habentibus, & pro caufis diverfis, fi ab uno
dc illis judicibus fuerit abfblutus, adhuc ta-
men tamquam excommunicatus vitandus eft ,
quoufque ab omnibus judicibus fuerit abfolu
tus. St autem ab uno judice tantum procau-
fis diverfis fuerit excommunicatus , & ille ju-
dex abfolvat cum una caufa tantummodo in
abfolutione exprefla , adhuc remanet excom-
muoicatus fic vitari debet quoufque de omni-
bus caufis pro quibus excommunicatus fuerit
fattsfaciat, & faciat pro omnibus fe ablolvi.
Excommunicates quoque, fic nominatim ic?
tcrdi&os five a nobis, five abalii&quibufcum-
que judicibus fuerint excommunicat!, vd no-
minarim interdidi per totam noftram dicece-
fim ab omnibus regularibus fic fzcularibus
exemtis fic non exempti* diftride prxeipimus
evitari in divinis officiis fic ecclefiafticis facra-
mentis, quia nulli poflimt apoftolicis privile-
giis fe tueri, quominus cxcommunicatos fic
nominatim interdiâos teneantur & debeant
in divinis officiis evitare; immo etiam per
conftitutionem domini Legati qui contra fa-
ciunt quantumcumque fintexemti, ingrelfum
ecclefix fibi noverint interdiâum, quoufque
pro latoribus fentÿntiarum de contemtu, fic
aliis quorum interefl de fuo interefle fatisfe-
cerint competenter. Quod fi Tenvplarii, vel
Hofpitalarii, vel alii regulares quicumque et-
iam exempti excommunicatus vel nominatim
interdi&os recipere przfumferinr ad divina ,
vel ad ecclefiafticam fepulturam, aut celebra-
re in ecclefia interdicta, ultra didam pcnam
ecclefix, in quibus pizfumfvrinr, fubjiciantur
interdido, ialvis privilegiis Hofpitalaiioium,
quibus a fede apoftolica eft indultum, ut fe-
mel in anno ad ecckliaftica officia admittan-
tur, in ecclefia interdida; ira tamen quod
tunc tkn fepeliantur ibi corporadefundorum.

Beinde videndum eft qualiter fic a quibus
infirmi excommunicari fic interdidi in mortis
fint articulo abfolvendi. Et quidem fi infir-
mus, vel aliquis alius in mortis articulo coo-
ftitutus excommunicatus, vel interdidus fue-
rat occulte vel manifefte propier violentam
manuum injeftioncrrj in clericos fadam , vel
propter violationem ecclefiarum, incendium,
furtum , contumaciam , vel propter aliam
quamlioct caufam five excommunicatus vel
interdidus a papa, archiepifcopo, judice de-
legato, five aliquo alio, vel a jure, abfolvat
eum facerdos , five fit parochianus «jus, five
non, vel etiam quftibet, fi facerdos haberi
non poteft, lervando diligenter abfolutionis
formam , qux inferius in feqenti $. contine-
tur ; non quod fecundum opinionem quorum-
dam ablolvi poflit ab alio quam facerdote,
fed propter fidem quam habuerit , abfolve-
tur poft mortem a proprio facerdote . Si
tamen propter violentiam ecclefiarum, incen-
dium, furtum, rapinam, decimas, primi-
tias , legata , debita , rallias , vel propter
damna aliqua coqira jufttttiam illata, infir-
mus in mortis articulo conftitutus fit excom.
muoicatus occulte, vel interdidus, fic occul-
Mc fibi petat a facerdote ablolutionem fie pœ-

ni-

ANNO

niicntiana exhiberi; praecipiat ei facerdos oc- - -culte antequam abfolvat eum, quod fi habet anno 'l'am rcm Sua: debet reftiiui, illam incontinen'· r^lituat, vel ejus pretium, fi res illa haberi non poteft. Et reftituatur per ipfum facerdotem fubpreflo nomine pernitentis. Ec G m toto non poteft fatisfacere , fatisficiat juxta, pofle, & prxeipiar fuis heredibus, quod G de tHa infirmitate contigerit ipfum mori, ad cognitionem facerdotis fatifaciant pro eodem. Ec recepto juramento ab ipfo infirmo interdido vel excommunicato quod ftabic mandatis ecclefix, abfolvat eum occulte facerdos dicendo pfalinum *Miferere mtl:* vel *Deut* wi*freatur noftri,* &e. *Kyrie eieifon, Pater nvftcr, Satuum fac. V. Dominus vobifeum. Oremus. Deus, cui proprium eft mifereri femper tJ parcere , fffelpe deprecationem noftram, & famulum tuum quem dehiiorum & excommunicatiolnis catena conftringit, miferatso tua pietatis abfolvat per Chriftum Dominum noftrum. Arnen .* Ec poftea dicat : *Aufioritate Domini qua fungor, abfolvo te ab omni vinculo excommunicationis ,* iT *fpccialiter a fententia excommunicationis , qua ligatus eras pro tali fodio, & prucipio tibi quod de cetero talia vcl cmifimilla non committas.* Et fub eadem forma abfolvatur fanus interdiflus vel excommunicatus, quando erit abfolvendus. Si autem propter gravem infirmitatem mortis periculum excommunicato immineat, dt occafione reftitutio- nis faciendas non poteft differri abfolutio fine magno periculo, fi excommunicatus rcftituendi habeat voluntatem, recipiat ftatim facerdos ab ipfo excommunicato juramentum de flando mandatis ecclefix, & abfolvat eum occulte fibi praecipiendo fub poena prxftiti juramenti, quod quam cito commode poterit fatisfaciat juxta pofle, & quod praecipiat fuis heredibus, quod fatisfaciant pro eodem. Si vero talis infirmus occulte interdiâus vel excommunicatur tam pauper fit, quod non habeat unde in toto vel în parte fatisfacere poflit, recepto ab ipfo juramento occulte de flando mandatis ecclefix, injungat ei facerdos quod fi convaluerit , & contingat ad fortunam pinguiorem venire, (atisfaciat juxta pofle & abfolvat eum juxta formam pixdiûam. Verumtamen fi maniteftum fuerit aliquem infirmum excommunicatum efle vel iarerdidum propter rapinam, decimas, pri«ii. tias, debita ; vel aliqua alia caufa, ad quorum rellitutioncm vel emendam tenetur, praecipiendum eft ei manifefte, quod reftiiutionem, vel folutionem incontinenti faciat juxta pofle, & fi non poteft incontinenti fatisfacere, quia forte non habet rem qux debet reflitui, nec ejus pretium, vel non eft pratfens ille cui folutio vel reftitutio facienda, recipiat facerdos firmam fccuritatem ab ipfo infirmo per fidejuflbres, feu pignora, quod ipfe vei heredes fui reflitutionem vel emendam faciant juxta pofle, & fafla fecuritate, recipiat nihilominus facramentum facerdos publice ab ipfo interdido vel excommunicato, quod ftabit mandatis ecclefix vel judicis, fi propter hoc a judice erat excommunicatus, & abfolvat eum juxta formam predidam· Si autem infirmus talis manifefte cxcommunicatus aut interdidus tam pauper fit, quod nec reftitutionem in toto vei in parte poffit facere, nec («curitatem dare, recepto juramento ab ipfo de ftando mandatis ecclefix vcl jifdicis, fi proprer hoc a *judice excom*- anso
municatus erat, injungat ci in virtute prar CHRnri
ftiti juramenti, quod fi coqvalucrit compa- " '
reat quam commode poterit coram illo judice, tadurus quod jure fuerit faciendum . Si vero proprer verberationem clerici vel aliou jus religioiz perfonx infirmus excommunicatus fit, recipiet facerdos (impliciter juramentum ab eo quod flabit mandatis ecclefix, & abfoivet cum przcipicndo fibi quod fi convaluerit, accedet pcrfonalitcr· ad dominum papam, vel ejus legatum, mandatum ipfius humiliter recepturus. Si. tamen talis excommunicatus fenex fit vcl femina , vcl unum tantum pedem habers, aut pqer infra qua I tuordccim annos conllitutus, ptxJido juramento ab ipfis recepto, & abioluuonc prxftita, przcipiendum eft cis, ^uod fi conva-^ luerint, ad fuum epifeopum accedant, man datum ejus humiliter recepturi. Ne vero ipfum infirmum -licet ablolutum mori fontingat nulla przftua fatisfadione clcrico\ injuriam paflo, & ab eodem clerico veni.Y n<>n petita, prccipiat facerdos idem quod ab\plo clerico, fi przlens eft , vel haberi commode poteft, petat veniam de injuria quam fibi fecit, & alia omnia damna, fi quz propter hoc paflus eft , ei reftituat; vcl fi non poteft incontinenti de exptnlis & damnis datis <a tisfaccre, fi haberi non poteft clericus mju-"riam pafliic, praecipiat infirmus fuis heredibus , quod ipfum fatisfaciant pro eodem. Si autem excommunicat! in infirmitate vera conflituti vel aliter canonice impediti, juxta formas prxdiâas fuerint abfoluti , recuperata fanitate, ut quam cito potcrint exrommunicatori fe przlentent , ipfis pro ablolutionc certus terminus prxtigatur, infra quem O rarn excommunicatote fc prxlcntcnt faustaduri de iis pro quibus fuerant excommunicari , & fi infra illum terminum denuntiatum per cappellanum non fatisfecerint, per txcommunicatorem dc novo in priftinam (entemiam fine monitione alia reducantur. Si favero fuerit fimulata infirmitas, & dc hoc •^conftat, denuntiandus eft juxta ftatuta antiqua excommunicatus ut prius, quia abfolutio nulla fuit. Verum licet aliquis excommunicatus fanus vel infirmus dc ftando mandatis ecclefix vel judicis prxftiierit juramentum vcl aliam cautionem, vel etiam adverfario fuo fatisfecerit, de eo pro quo erai excommunicatus, non tamen eft communicandum eidem quoufque fuerit abiolutus. Monitus etiam nominatim , & excommunicatus pro participatione, abfolutione indiget, licet principalis fuerit abiolutus. Aliquando autem excommunicatus abfolutione non indiget, quia eft fententia nulla, nec in aliquo obiervjngda, ut fi lata fit a non luo judice . Item, fi feratur ab excommunicato. Item, fi ^b intrufo. Item, fi eb eo qui eft in jmis.liflionc fufpcnfus. Item, fi feratur poii legitimam appellat.onem . Lem , fi contineat m fe intolerabilem ertorem, ut fi dic.tiui , excommunico te, nifi fecenr tale peccatum. Item , fi judex delegatus excunmui.irct pro alia caufa quam pro ta quz eft fibi commiffa, vel contra intentionem delegantis. Item fi a przlato qui violaverat interdiûutn a fuo judice in fe latum. In his cafibus excommunicatio nulla eft, & ideo non fervanda, nec ligat.

XXVII.

anno chaisTI *Dr fateatit* *b fafrt&au.*

De fententia quoque imerdiâi fit fufpenfioois aliqua (not notanda. *Et eft (ciendum* quod interdiâum eft nomen juris, fit nomen generale, quia interdicitur non folum laicus, fed flt clericus, & non folum peribas, ut diâum eft, fed etiam res inanimata, ut ecclefia, parochia, villa, caftrum, locus, univerfitas, collegia. Sed clericus proprie dicitur fufpeodi, ut cum fufpenditur ab officio, vel beneficio, vel utroque. Laicus enim non poteft fufpendi proprie, cum non habeat oftieium vel beneficium quod poilît effe in fufpenfo, & idem vides de re inanimata. Sciendum ell etiam quod interdiâum five fufpenfio aliquando fertur ab homine, ficut videtur quotidie *de* judicibus , qui ferunt fententias interdidi, vel iufpenfionis ; aliquando a jure propter trangreffionem juris, vel delidum, ut in illo qui contra confcientiam dc juftitiam judicat per gratiam ve! per fortes, qui per annum a fuo officio eft a jure fufpenfus. Item, qui fine (criptis & caufa ibi non exprefla excommunicat, vel interdicit, vel fufpendit, per menfem ab iogreffu eccklue, & ab officio eft fufpenfus. Item qui fine monitione excommunicat per menfem ab ingreffu ecclefix eft fufpenfus. Item, qui benedicit contrahentes fecundum matrimonium, fi ambo vel alter eorum alias fuerant benediâi, ab officio dt beneficio eft fufpenfus. Item, recipientes oblationes ab ufurario publico , quoulque illas reftituerinr, ad arbitrium epifeopi ab officio eft lufpenius. Item, recipiens ufurarium publicum ad fepulturam. Item, epifeopus confirmatus differens petere confecrationem ultra fex menfes. Item, violans interdiâum, leu lcienter ingerens fe divinis in loco tnterdido. Item , epifeopus permittens habitare m terra fua uluranos publicos aliunde oriundos ad lœnus exercendum , vel eis domum locans, vel alio titulo concedens , lufpenius eft . Collegium vero vel univerfitas mterdida , ut fi per menfem hoc fuftinuerit, ipforum *lcmerlt* mterdida quamdiu morabuntur ibidem, liem, epifeopus eft fulpenius per annum a collatione ordinum, qui fcienter affeâata ignorantia vel alio figmento quclito ordinat clericum alienum fine licentia fui epifeopi. Item, fufpenfus is in cujus ordinationem aliquid neceffarium otnif!um, quoufque fuppleatur omiffum, vel fi per faltum quis promoveatur, fed epifeopus m hoc poterit difpenlare, nifi. miniftraverit •n ordine fic fufccpto, quia tunc folus papa . Item, dans pecuniam vel aliam rem pro fuo ingreffu religionis fufpenfus eft, ne ad ordines facros afeendat. Item, epifeopus relaxans pcenitentiatn contra incendiarios eooftitutam in decreto 23. ult. c. pejjiaraai fufpenfus eft ab officio epifcopali per annum. Item , fufpenfus eft uxorem fuam cogoofcens adulteram. Item, omnis interdidus , vel excommunicatus majori excommunicatione five flt epifeopus, vel alius quicumque. Item ordinans, & ordinatus ad facros ordines extra tempora conftituta . Item fufpenfus ab officio flc beneficio qui gravat , vel obligat ecclefiam fuam pro debitis alienis. Item, in cafu qui eft fupra cap. 3. 5.- · ——
per cuqlfttariMr/ *ttiaai duaml* fiwaaú. Item, ANNO
in caufa qui eft lupra cap. 3. f. cmhmuum- CM*KT1
cariam/ fuajar. Item, homicida luipenfas eft, "
& irregularis, nifi aid corpora fui defenfionem jnevitabiliter interficiat. Item , fcienter conferens, vel recipiens per fimoniam aliquo dato rd urocniffo, vel dignitatem, vd beneficium, eft fufpeoiiM. Item, dimittens fine neceftitate miftam incompletam fufpenfus a communione corpore & fanguinis Domini. Item , quicumque celebrans non fiimit totiens corpus & fiinguioem Domini, fufpenfus eft per annum a communiooe altaris. Item, epifeopus qui ordinat elericum
** invitum, fufpenfus eft per annum a con usniooe altaris. Item, qui duos ordi vd fubdiaconatum cum minoribus ordinibus recepit una die, miniftrare non debet in fufceptis, nec accedere ad majores, fed cum eo forte poterit epifeopus difpenfare, nifi effet promotus poft fententiam excommunicationis latam ab ordinatore, ne quis furtive ad ordines afeenderet, quia tunc folus papa . Item, fufpenfus clericus citramontanus ab epifeopo Italico ordinatus fine litteris pape vel epifeopi fui, in hoc folus papa difpenfat. Item, confervator etiamfi fit epifeopus ad alia quam notoria fcienter fuam extendens poteftatetn, per annum ab efficie eft
** fufpenfus, & pars qux hoc procurat excommunicata . Item, qui fponte de tenendo fchifmate juramentum fecerunt . Item , diâana vel exercens fententiam fanguinis, vel in hoc auftoritatem vel confilium preftans, fufpenfus eft & irregularis fine fpe dilpenfationis. Item , prelatus feu reflor recognofcens fe bona immobilia ecdefiaftica tenere a quocumque domino temporali, & ea fibi fubmittens fufpenfus eft ab officio & adminiilratione triennio, & clerici qui hoc fcientes non denuntiant fuperiori, triennio ab officiis Îuc ab illa ecclefia obtinent funt fufpenfi. tem, epifeopi font fufpenfi ab ingreffu ec
Θ clefix, nifi infra menfem reftituant duplum ejus quod receperunt etiam a volente ultra expenfas moderatas nomine procurationis abec- Clefiis, quas vifitant ; vel fi in propria perfona quas vifitationis officium non impendunt : inferiores vero epifeopis ab officio & beneficio funt fufpenfi, quoufque fit redditum eis duplum. Item, univerfitas qu® concedit, vei extendit reprchenfalias feu marchas contra perfonas ecclefiafticas vel bona ipforum, nifi hoc revocaverint infra menfem, ipfo jure eft interdiâa . Item, epifeopus qui infanti no® intranti religionem, vel ei qui eft alterius dioecefis, fine licentia fui epifeopi, vel conjugato, qui religionem vel facrum ordinem pnon affumtr, clericalem conferttonfuram, per annum fufpenfus eft a collatione tonfurc. Item, quibufcumque , id eft exceptis celebrantibus in locis interdiâis ab homine, vél a jure, nifi quando a jure conceditur, vel publice excommunicato», vd interdiâos recipientibus ad divina, eft ingreffus ecclefias interdi* dus, donec de hoc fatisfecerint ad ejus arbitrium cujus fententiam contenderunt. Item, junge hunc cafum qui eft fupra de fepulturis in $· mdZar *tamtn.* Item, fi is cui eft ecctefi® interdidus ingreflus, ingerat fe in ea divinis, irregularitatem incurrit. Item, in aliquibus abis cafibus in difpetfis fufpenfio jntii-

g'·

ANNO CHRISTI

cr gitur ipfo ime. Item, nota quod fufpenfus ab officio per judicem, quia forte fecus ft a jure, per coofequow durante fufpenfiooe a beneficio eft fufpenfus, fed non e converter . Unde fufpenfus a beneficio fi ingerat fe divinis , non propter hoc irregularitatem incurrit. Item, nota quod epifeopi nullam fententiam interdidi vel fufpenfionis *ipfo jure* incurrunt, nifi de epifeopis caveatur ibidem, fed caveant quod in pluribus juribus de epifeopis cavetur expreffe. Item, titulus it* prolixe tradatur ilia przcipue ratione, ut iciant promoti ab irregularitatum laqueis przcavcre, quibus involverentur fi excommunicat! interdidi vel fuipenfi fcienter ingererent fc divinis, necpotêft cum eis citra fedem apoflolicam difpenfari. A fia fanguinis vel feminis effufione violat* , quia non eft proprie mterdida. fed quoufque reconciliata fuerit, *organa* luotfufpenf»; nec qui fepelit in coemeterio, ubi excommunicatorum corpora funt fepulta, vel aliter violato, cum hoc cautum non reperiatur in jure, & non funt irregularitatum laquei ampliandi. Subdiaconus etiam feu diaconus vel presbyter excommunicatus vel interdidi» officians in ecclefia in his quz non funt luo certo ordini Ipecialiter deputata, licet graviter peccet, non tamen irregularis exiilet, puta parando, non dico benedicendo vinum, vel aquam, vel lumeu in altari dum celebrat ibidem vel legendo lediones, refponforia cantando, vel epiB ftolam JcgenJo fine apparatu in ecclefia in qua cum folemnirate per fubdiaconum legi epiftola confuevit, vel baptizando ficut laicus, vel benedicendo, vel verfum vel *alltfais* can. undo, vel pfalmos legendo, vel confimilia exercendo, vel fi acolythus feu qui eft in facris legat vel qpntet ea quæ indiltinde etiam per fimpliccm clericum legi ibidem confuetutn eft vel cantari. Alii autem clerici in fimplici tonfura conftituti, interdidi, vel excommunicat! , miniftrando in luo ofticio, an efficiantur irregulares, doUores juris fuper hoc divert* contra opinantur. Rurfus etiam notandum eft, quod fi civitas, villa, caftrum, parochia vel cives civitati, vel univerfitaS Cvillz, vd collegium vel locus fint interdidi, non folum clerici illius loci prohibentur ibi celebrare fit officiare, & alta voce & fubmilfa, vel etiam januis claufis & apertis, fed etiam alienigenz, nifi effent privilégiât!. Clerici tamen illius loci, fi caufam non przftiterint interdido, officiare poterunt in aliis locis etiam non interdidit, fed laici ibidem vel in aliis locis etiam non interdidis cenfentur effe interdidi. Si autem fir ecclefia interdira,. clerici illius ecclefiz, fi caufam non przftiterint interdido, poterunt licite in aliis locis non interdidis officiare & audire divina , fed laici illius ecclefiz quz eft interdida ob culpam univerfitatis, vel domini illius loci, Dnec ibi nec alibi debebunt ad divina admitti. Sed fi fit interdida ob culpam clericorum illius ecclefiz, vel ex fanguinis effufione, vel aliter violata, poterunt tunc laici illiusecclefiz in alio loco non interdido recipi ad divina . Volumus tamen & concedimus, ut laieorum fcandalum evitetur, ut cum aliquaecclefia nolirz dicœcefis ob culpam contumaci® prioris, rei redoris, feu cappellant illius ccclefiz fuerit a nobis vel officiali noftro fubpofita interdido, conferantur nihilominus ibidem omnibus parochianis ejufdem ecclefiz ecclefiaftica facramcnta, przter miffâs & alias *heras* canonicas, quas prohibemus in ipfa quamdlu interdida fuerit celebrari; Λ fi aliquem parochianorum mori conrigerit, E campanatum pJfftione, fie ceflântibus aliis fignis, & tolemnitatibus quz fiunt intra ecclefiarn in excquiis mortuorum, (implicitermittatur in ecclefia, & poftmodum in cœmcte1io tumuletur. Cum autem generale interdiftum profertur, videlicet in regnum, provinciam, civitatem, villam, caftrum, vel parochiam , omnibus parochianis negentur omni* (aeramenta & (acramentalia, fed ab hac generalttaie excipit jus facramenti quzdam , quz non obilante tali interdi&o poffunt conferri, fcilicet baptifma parvulorum, fit facra-

Aliquando fertur fu(penfio a Deo, ut in quolibet mortaliter peccante, qui quoad fe ratione peccati mortalis a Deo principaliter licet jure coopérante fufpenfus eft a divinis. Notandum eft quoque, quod fenrentia interdidi vel fufpenfionis ferenda eft in feriptis, & ex caufa rationabili, & trina monitione przmif£a, vd una pro omnibus peremtori*, ficut de excommunicationis fententia fiiperius didum eft in *fcimdxxa eft fmtentie ex. cvxixivucetrtitij.* Illud quoque notandum eft, quod interdidi non debent fe divinis ingerere, nec recipere, nec miniftrare ecclefiaftica iacramenta, nec intrare ecclefiam ; tamen qui cum talibus participant, nullam excommunicationem incurrunt, quia interdidi a communicatione fidelium minime funt exclufi, fed iolummodo divinorum. Si quis autem clericus (ciens fe excommunicatum majori excommunicatione, five fit lata a judice, vel a jure, ingerendo fe divinis, puta presbyter celebrando miflam, vel legendo epiftolam fubdiaconus, vel evangelium diaconus, vei (aeramenta ecclefiz miniftrando, vel aliter officiando in iis'quz fpiritualiter funtannexa, ficut ance dkcotnmunicationem faciebat, vel alius ordinibus in minoribus conftitntus, puta acolytus portat cereoc, vel alia faciat, vel dicit quz non confueverint fieri, *vel dici in illa* ecclefia, nifi per acolythos, vel aliquis recipit facros ordines excommunicatus , irregularis efficitur, nec poteft cum eo, nifi per fedem apoflolicam difpenfari. Illud enim dicendum eft fimiliter de interdido, vel ab officio feu divinis fufpenfo, five fit interdidus vel lufpcnfut a judice, vel propter juris tranfgreflionem, vel delidutn a jure ; & idem fimiliter de illo Îui non eft alias interdidi» vel fufpenfus, ed przdidis *modis* officiat in ecclefia interdida. Dubitans etiam probabiliter de fua excommunicatione, maxime quandoconfciuseft de culpa fua propter quam jufte poterit excommunicari, nefeius tamen exponitfediferi- *prini &c celebrat* excommunicatus, vel habens ignorantiam craflam & fupinam, ut quia citatus peremptorie non ivit, nec mifit, fic fic excommunicatus celebrat, licet nihilominus de excommunicatione fciat, irregularis exiftit, fecus fi hoc faciat ignoranter. Ptcna vero hujufmodi irregularium eft quod depo-, nuntur, & fuis beneficiis (poliantur, nificum eis per fedem apoflolicam fuerit difpenfatum Suipenft» autem a Deo propter peccatum mortale non efficitur irregularis officiando , veT ingerendo fe divinis, licet aliter graviter peccat ; nec etiam eft irregularis licet graviter peccet qni officiat, vel eelebrat in ccde-

mentaEuchariftia, dt pernitenti® morientium, A dc confirmatio *epilcoptlll, & pnedicitio ver-* ANNO b« Dei. Pcrmiflum eft etiam tempore talis interdidi ecclefiarum mhtiftris non pullatis camptnisvoce fubmilfa, januis claufis, dt interdiftis exclufis divina officia ut prius dicere, fit miftas celebrare, dc etiam fanis qui caufam non prebuerunt interdido exhibere yœnitentiz facramentum. In feftjvitatibus etiam Nativitatis Domini, Pafch®, Pentecoftes, AlTumptionis Beat® Mari® campan® pulfentur, dc januis apertis alta voce divina officia folemniter celebrentur, excommunicatis exclufis, fed interdiâis admiffis. Sic tamen quod *hi* quorum culpa prolatum eft interdiâûm, fe altari nullatenus appropinquent. B

Clerici vero decedentes, qui interdiâum hujufmodi fervaverint, in carmererio ecclefic fine campanarum pulfatione ceflantibusfolemnitatibus tempore talis interdidi cum filentio tumulentur. Si Fratres Hofpitales S. Johaonis Jcrofolymitani, dc alii quidam religiofi, quibus hoc a fede apoftolica eft indultum, miffi fuerint ad fraternitatis collcâas recipiendas, fit in quemcumque locum interdiâum advenerint, in eorum jucundo adventu femel in anno aperiatur una tantum ecclefia illius loci dc juxta ftatuta generalis concilii ibidem excommunicatis exclufis divina officia celebrentur.

XXVIII.

Df rxtairMiui HHtHdjtorttfn.

Statuimus ut praelati, priores, redores, (a* cerdotes parochiales ccclefiarum, & eorum loca tenentes, mandata noftra & officialis noftri & fuperioris diligenter, celeriter, reverenter, & humiliter dc integre fine juris pnejudicio, exequantur. Statuimus etiam quod facerdotes parochiales, & eorum loca tenentes habeant rotulos, quilibet fuum, in quo feribant omnia nomina excommunicatorum fu® parochis, & quorum auâoritate, fic ad quorum inftantiam funt cxcommunicati, fictem- D pus receptionis litters excommunicationis, vel interdidi ; fic eos excommunicatos diebus dominicis in ecclefiis fuis publice denuntiare procurent, inhibendo parochianis fuis, ne cum eis participent : alioquin noverint, quod contra cos durius procedetur, cum hoc idem in provinciali *coacilio fit* ftatutum.- fic cum fuerint abioluti, de illis rotulis abradantur. In principio autem diâi rotuli ponatur, fic omnibus diebus dominicis per cappellanos *In ec·* clefiis publicetur hoc quod fequitur. „ De- j, nuntiamus excommunicator hzrcticos, dc „ fautotes eorum. Item, concubinarioa, ufu- », rartos manifeftos. Item, detinentes decimas „ fine licentia ecclefix fit injufte. Item, re- E „ tinentes fic capientes clericos domini epifeo- „ pi Caturcenfis, *ml* Rutheneofis *vtl* Tute- „ lenfis vel fui officialis, licentia non obeen- „ ta. Item, laicos, compellentes coram fe „ litigare clericos fori fui privilegium allegan- „ tes. Item, illos qui ex officio fiecularis ju* „ diciariz poteftatis, impediunt litigare volen- „ tes in curia Caturcenfi *vtl* Ruthcncnfi *vtl* „ TutelenG in praejudicium ecclefia· Caturcen- „ fis, *vtl* Ruthenenfis, *vtl*Tuteleniis. Deinde denuntientur cxcommunicati omnes in rotulo «xprefiati.

Diftriâe precipitous, quod in qualibet pa- *rochiali* ecclefia fit figillum* propriumecclefiz ANNO cum tali fubfcriptiooc; *figillat* ceflHHu tdla *ttcl<flet* & nihil ponatur in fubfcriptiooc, nec ** * *nomen* etiam cappellani, & per appenfioncm talis figiUi de mandati execuriooe conflabit. Sacerdotes parochiales & eorum vicarii pro figillandis litteris contra fix» parochianos, feu contra eccicfiarum priores, re&ores, vicarios convicinos a nobis vel officialis noftri curia emanandis, nihil exigant, five levent, nifi fane nunctus deferens litteras fex paria litterarum vel epiflolarum ad figillandum uni cappcllano deterat una die, & tunc fatisfaciat ei pro cerz valore, vel nifi parochianos alterius ecclefic citari, vel moneri, vel alitet contra eum fieri mandaretur, quiatunc fatisfacieodum erit cappellanoin expenfis, quas faciet pro mandato hujufmodi exequendo. Si per litteram noftram vel officialis noftri, feu alterius judicis a nobis dandi cappcllano alicui mandari contingat quod parochianum alterius ecclefic & non fuc citet vel moneat, non teneantur exequi quod mandatur, nifi in littera contineatur illa claufula, *fl atUt tfl fnUihu vtl ρηρηφιιυ*, vd alia certa claufula exprimens quod mandatum exequi teneatur. In tantam quidam reâorcs eccicfiarum & cappellani, & eorum vicarii formidolofi exiftunt & timidi, quod quafcumque fub no- Cmine fuperiorum fuorum litteras, licet notorie (alfas, vel nullas, feu evidenter fufpedas, ftatim cum requiruntur, figillant, & mandata in eis costeota protinus exequuntur, timentes quod fi ita non facerent, per illos quorum funt litters vexarentur, quod fub pœna excommunicationis & fufpenfionis diftride fieri prohibemus; percipientes quod tales litteras aliquatenus non figiilent eis, & mandata ibi contenta minime exequantur, fed fuper his fe habeant, prout infra proxime continetur. Non enim propter timorem vel metum eft a juftitia deviandum, nec obediendum fuperiori, quando contra jus feriptum quicquam prreipit vel evidenter injuD fium, licet mandatum injuftum quod non eft evidentet iniquum, merus executor qualis eft cappelanus, cui tale mandatum dirigitur, exequi nihilominus teneatur. Obediendum eft enim fuperioribus humiliter & devote, cum obedientia melior quam viâima cenfeatur. Et ut darius hoc intcUigant fim- Klices cappellani, aliqua exempla luper his ic duximus inferenda. Non enim debent exequi mandata auâoritate fedis apoftolicr, fi (alla bulla, falfis litteris fit appenfa. Item, filum dc vera bulla fit exa&um ex toto & per aliud filum immitium falfis litteris eifdem diâa bulla inferatur. Item, fi filum ab- ea parte in qua carta plicatur incifum, cum vera bulla falfis litteris immittatur fub eadem plicatura cum filo fitnili canapis reftauratum. Item, fi a parte fuperiore bulla* altera pars fili fub plumbo refeinditur, dc per idem filum jundura reducitur infra plumbum. Item, fi habeat rafuram in loco fufpedo, puta in nominibus citandorum, vel judicis, vel in data, vel ubi cfl jus quadlionis. Item, cum feriptura litterarum quibus fuerat appofita vera bulla cum aqua vel vino univerfaliter abolita, fau deleta eadem carta de novo deferibitur. Item, cum carte totaliter abolitae, cui appofita fuerat vera bulla,

alia

Cpdb fubtiliflima charta ejufilem quantitatis feri-
» ■—pca cum tenaciffimo glotiino counitur. Item,
fi bdla noa fit «qualis, fed alicubi magis
aJ^ri tumida, alicubi magis depreflâ. Item, in
•djunâione filorum, in motione bulls, vd
obrafione, dt aliis modis poterit falfitas de-
prehendi. Item, praefumuntur efle falfie lit-
terae apoftolice, u falfam latinitatem conti-
neant. Item, dicuntur falfis, fi papa vocet
filium epifeopum vd fuperiorem aliquem :
hos enim vocat fratres. Item, fi vocat fra-
tres regem, vd principem vel quotcumque
alios clericos, vd laicos: hos enim omnes
dt confimiles debet vocare filios. Item, fi
uni perfon* feribit in plurali, non enim di-
dt uni perfonc quantumcumque fit epileo-
pas, vel rex, vd alius; *Mtadeana velis:* fed
w«kü*u *tiU.* Per tales enim litteras, fi
falfitas fit evidens dc manifefta, cappdlanus
non debet aliquatenus excqui quod manda-
tur, dc praefentator talium litterarum etiam
foliarum litterarum noftrarum, «d officialis
noftri, vd aliorum judicum retinendus eft
‹dc ad noa mittendus, adhibito ad hoc fi opus
fuerit brachio fsxulari. Si vero litters apo-
ftolica pnediâis modis vel aliis non fint fel-
f«, fed aliter evidenter font nulle, vel evi-
denter fufpe&e, vd evidenter abufive per eas
procedatur, ut fi notorium fit dc evidens
![uod ille qui fe dicit judicem delegatum a
ede apoftolica, vel legato non eft in digni-
rate, vd perfonatu, vcl in ecdefia cathedra-
li inftitutus, vel quod locus ad quem fit ci-
tatio eft vilis, nec ibi poteft haberi commo-
de juris copia peritorum, vd quod eft extra
civitatem vd dimcefim, cum cx eadem ci-
vitate vel dkecefi funt ador dc reus, dc
noh eft caufa epifeopi, vel univetfitatis: vcl
cum aâor dc reus funt civitatis dc dicecefis
diverfarum, diftat a fine ultra unam dictam,
feu eft infra civitatem vel dimcefim ejufdem
adoris, vd quod per illam daufulam fuper
terris debilis, pofleffionibus, dc aliis rebus
vitat aliquis fuper diâis, vcl injuriis, vd
ufuris, vel altis gravioribus caufis, dc hoc
apparet per litteram citationis dc tamen *ia*
littera apoftolica de his monitio non habe-
tur, dc littera apoftolica non exprimit quod
de aflenfu partium foerit impetrata, nec di-
citur ibi m* ri/tar* *jttn fitptr* fee *edito;* vel
fi littera citationis fit fub illa forma yw/ *U-
ttr prcfhtiit* neumtbit,* dc nominentur ali-
qui in authentico non exprefli, vd fub illa
forma, fcilicet pro teftimooio io caufa aliqua
perhibendo, cujus caule flatus produâfooem
teftium non requirit, vd etiam notorium eft
illum papam, qui caufiun commifit decdfifle
eo tempore quo littera citatoria pmfentatur,
nec tamen apparet tempore illius papas illos
citato· fuifle, qui nunc citari petuntur; vd
etiam appareat evidenter quod lutere vd
proccdus fint abufivi, per illos modos qui
cootincutur fupra in tit. de fententia excom-
municationis in cap. Pvr *c*&tnti*»u* yaoyw
fnvncielti ttBcilii, vd diter fint litterae
evidenter de abufu fufpeâs. In iftis cafibus
dc fimifibus, nptorr. tamen dt evidentibus
cappcUani nobis vd officiali noftro incooful-
tis, tales litteras cttatioais, vel alias aliqua-
tenus noo figillem, nec mandata in cis con-
tenta exequatur, fed oftêrant pradentatori-
bus talium litterarum figillare, dc humiliter
obedite, fi ms vd officialis nofter hoc cb
duxerimus confuleodum; dt ipfi prafcncato·'
res fi noluerint, nos «cl offitialcm noftrum AJQ»
fuper his certificate procurentj fic nihiiomi- "J/„
nus cappeliani ftatim appellent, fit provocent
ad fedem apoftolicam, vel *tid Mam* ad quexn^
de jure eft apoellandum eoram notario, fi
commode poteft haberi, alioquin coram bo-
nis perfonis pro eo, quia merito (ufpicantur,
quia judex datus in illis litteris pnefumet
procedere contra eoe, fic eft malitiis homi-
num obviandum fic nefpublica defendenda. Et
fiet appellatio in hunc modum.

APPELLATIO.

B „ Ego P. cappdlanus talis ecdefic *ieniieru*
„ dc fufpicans me gravari per talem qui *fe*
„ dicit judicem, datum a domino papa Gre-
„ gorio X. <·) pro eo, quia mihi prece-
„ pit evidenter injufte, quod ego talem ci- ufam «xie·
„ tarem audoritate fua ad talem locum, dc
„ notorium fit dc evidens, quod fua jurififi-
„ dio expiravit per mortem didi domini pa- fcripei i«·
„ pe: cum non conftet quod eo vivente di- *to»* 7»·
„ dus judex uti ceperit fua *jurisdiâione,*
„ *propter aliquam elieuu ceutfm ‹ie pretJ/ëht, M*
„ *ideo* a diâo judice ad fedem apoflolicam, ru quofcri-
„ *vel* ad illum ad quem de jure eft appel- iuw
„ landum in feriptis provoco dc appello, dc
„ peto apoftolos mihi dari, dc hoc facio
q „ coram notario dc perfonis infra feriptis,
„ quia diâi judicis copiam commode habere
„ non poflem.

Si autem judex datas in litteris evidenter fufpeâis, nullis, vel abufivis citari mandaverit praetextu inobedientue cappeilanum illum, qui eas diâa occafione, ut diâum eft, noluit figillare, facerdos cui hoc mandatum dirigetur, appellet ut de alio diâum fuit, ac etiam nobis, vel officiali noftro inconfultis mandam hujufmodi nullatenus exequatur, & fi contrarium fecerit per annum fuo beneficio, non tamen ab officio, audoritate noftra fic praefentis fyoodi fufpenfus fit ipfo faâo, dc de cujus armi fruâibus nihil fibi relinquentes difponemus, prout nobis videbitur **difponendum.** Si vero is coi mandatum hoc dirigetur, non obftante prohibitione, hujufmodi mandatum illud compleat, vel *for. te* aliquis cappellaousalterius dicecefis hoc faciat, dc ideo per illum judicem de faâo dtftringatur per cenfuram ecclefiu, diâus cap-
C Ellatloncm fibi intimet fit apoftoloa requirat.

x enim de expenfis cum atubus ducatur iftud negotium pro communi utilitate omnium or-
E dioamus, quod omnes redores illha arcbipresbyteratus, fru majores, vel meliores ex illis in diâis expenfis contribuant, prout noa vcl officialis nofter duxerimus ordinandum. Cui officiali praciptaos, dc de ipfo fic ejua focceflbribos ordinamus, quod fuper pr*niffis invigilem fic intendant, fic requtfiti fatisfieri faciant de diâis expenfis, aliter fitem fuam facient, dc de proprio fiso illas reft»· tuere fint aftrifti.

Si autem contigerit quod anftoritate noftra vel officialis noftra, vd alterius judicis mandatum aliquod puta de citando, vd excom-
mu-

& manicando allquem cappellaaus fuerit exoqau- -tus, dc poftmodum au&oritate alterius judicis contrarium demandetur , fi fecundum ,,,, mandatum ipfo jure nullum vel falfiun appareat evidenter, ftatim illod rcfpuat dt repellat ; fi vero dubium fit an fit exequendum , vel non ; nos fuper hoc vel officialem noftrum confulat , quid ei fuper hoc fit agendum , antequam ad exequendum fecundum mandatum procedat.

Nullus auâoritate propria abfque noftro vel officialis noftri feu fuperiorum noftrorum mandato aliquem citari pnefamac , nifi contradicentes matrimoniis contrahendis , quos ~~dc illos~~ quibus contradicerent citet peremptone cappellanus parochialit, ut coram officiali noftro Caturcenfi *vel* Rutbenenfi *vel* Tutelenfi comparcant certa die competenti fuper caufa contradiâionis debite proceffiiri : qua citatione cappellanus per fuas litteras official! certificate procuret. Sententias excommunicationis a nobis feu officiali noftro prolatas non ante vires dicimus dt ftatuimus obtinere, quam littere fuper hoc concedende cum figiilo noftro , vel curiae officialis noftri fuerint figillate , nifi forte eifent de illis (entendis que in vim flatuti in fynodis generaliter proferuntur. Sententias vero interdidi a nobis vel officiali noftro prolatas dc litteras monitorias pro re judicata excommunicationum continentes, dc etiam litteras abfolutio C nem in quibus ita dicitur: **Afndaww** *vobb , ·putenne tnlcm ubfolvotlr :* non enim de illis loquimur in quibus dicitur, *Remittirmu ob[o~ lutum ,* licet przdiâx litterx interdidorum monitionum fuerint figillo noftro, vel curiz officialis noftri figillatz , habere (latuimus & volumus nullum robur , nifi infra quindecim dies computandos a tempore datae litteratum illarum cappellanis quibus dirigentur fuerint przfentalz.

Pizcipimus omnibus facerdotibus parochialibus & eorum vicariis , quod litteras citato* rias & monitorias a nobis vd officiali noftro emanandas non figillent, quoufque habuerint translata hujufmodi litterarum , fic quod ca figillo fuo figillata tradant illis qui citabuntur , fcilicet unicuique citato fuum transit tum , nifi forte plures effent rei in eadem domo infimul cornnrorantes , qui pro uno fa- Ao feu negotio citarentur , quia tunc unum translatum fufficiet omnibus illis · translata vero litterarum domini papae, & aliorum judicum, videlicet authentici , lub legationis , monitionis , citationis cx integro retineant cappellani, fit ea tradant, ut diâum eft , illis qui citabuntur figillo fuo *figillata;*

Quidam facerdotum ita rudes dc ignari exiftunt, quod cum mandatur eifdem quod aliquem abfolvant ab excommunicationis fen- — tentia , vel interdiâi , credunt quod fit fla-* tim, obtenta tafis abfolutionis littera , abfolutus , fic ipfe excommunicatos aliquando exiftimat illud idem: quod tamenyerum non effe nullus fanc mentis ignorat. Unde precipitous eifdem facerdotibus, quod cum eis mandabitur , quod aliquem abfolvant , eo prius reconciliato extra ecclefiam, ante fores illum abfolvant fecundum formam traditam fupra in tit. de fententia excommunicationis in *Et recepto jurumento* , que folemnitas non eft fervanda, nec abfolutio impendenda, cum a- Hquis excommunicatos, vclincndidus cappeb A lmo remittitor abfolatus , fed ftatim debebit—-' I nuntiari publica abfohrtus- anno DïftriAe pmcipieus, ut reâora fit rappel- CH*,sn tant feu vicarii ia ecckfiia refideates , dura "*o* ipfas *zz* aliqua juâa caufa fit neceffitria abeffe contigerit , taies cappeUanoa in loco fui dimittant , qui friant fit poffint fie velint mandata noftra vel officialia noftri, ac fuperiorum exeoui reverenter : alioquin tam ipfas, quam ilio· locum tenentes graviter puniemus.

Debent parochiales facerdotes advertere diligenter , ut cum mandatur eifdem ut aliquem ad faciendum aliquid moneant , vel canonice moneant, quod femd, fecundo fic tertio mo- Bnitionetn illam faciant: ita quod inter unam monitionem fic aliam fit dierum aliquod iotervallum , vel feltem unam peremtorie pro tribus monitionem faciant, dicendo : rga mama *vos ptremtorie ,* «S *infru terminum In lltterit monitionl/ comprtbtnfum contentu In lllir litterls complentl/,* vel fi in illis litteris non eft terminus appofitus , nec continetur ibi , vifis litteris, tunc facerdos apponet terminum rationabilem juxta negotii qualitatem.

XXIX-

Dt MOtitl lunu tf biffextl tf ftfle. rum tf jejuniorum.*

De curfu cicli lune fcicndum eft . quod ciclus lune currit per numerum inclufive, ab primo ufque ad decimum nonum , & currit annuatim per totum annum per aliquem numerum de diâis xix. ficut potes videre in calendario, in illo numéro qui eft ante litte* ram alphabeti, fie quando curfus eft completus per totum annum fupra diâum de xtx. ad principium eft, fcilicet ad primum iterum redeundum. & ideo dicitur ciclus, id eft circulus, quia ad modum circuli redit ad fe ipfum. Igitur, fi vis fcira in quo numero de diâis xtx. currit annuatim ciclus lurae, fume C annos Incarnationis Domini , dc adde illis plus unum annum , & computando divide omnes annos iftos per xtx. fi ultima compu. tatio remanet in xtx. ciclus hmaE curret illo anno in numero ; fi vero remanet minori, curret in confimili numero ciclus lune illo an. (ciendum quod anni Domini M.OC.XCII. funt divifi per xtx. fit ideo fufficit illos annos qui folutn fuperfunt plus uno addito dividere ut predixi : ita etiam quod in fello Circumcifionis Domini ubi mutatur numerus lunaris, incipias quoad hoc computare numerum annorum Domini, qui erit in fefto Annuntiationis proxime raoc fequenti. Erquan^ do (cies per quem numerum currit ciclus lune , reipice de illo numero quam litteram alphabeti habet coram fe in calendario , dc illa erit prima luna , In fequenti die erit fecunda luna, in tertio erit tertia luna, dc fic de aliis quoufque ad lunationem aliam menfis alterius fit deventum . Et nota quod numerus lunaris, dc littera dominicalis mutatur annuatim in fefto Circumcifionis .' anni vero Incarnationis Domini mutantur in terra ifta in fefto Annuntiationis Beate Marie , dc in quibufdam regionibus in fefto Nativitatis Domini . In anno tamen biflextili , non obftante mutatione littere dominicalis faâa in feâo Circumcifionis , mutatur iterum ipfa lit-

tera

fera domtnicalis in fefto beati Malthic, quia A
ANMO CMRISTI in ilio fefto quando eft btflcxtus , duo dies in una littera includuntur. Nota etiam quod mutatio numeri lunaris fit fubfequcndo , ut *fi hoc anno* currit eidus lun® per numerum primum, anno fequenti curret per numerum fecundum .· mutatio vero litter® domtnicalis fit retrocedendo , ut fi hoc anno currit dominica per B. anno lequenti currit per A. de non per G dc fic de altis.

XXX.

Dt notitie edwntei.

Notitiam adventus Domini Tic babebis: ref- B pice feftum beati Andree* & incipiet adventus Domini in proxima dominica illi fefto , five illa dominica praxedat felium , five fcquatur . Si vero diâum felium fit in dominica , In eadem dominica celebratur adventus. De notitia leptuagefime, de Pafch® fic tenebis, quod ubicumque inveneris lunam decimam poft medium mentis Jan. in dominica proxima feptuagefima celebratur * dc fi inveniatur luna decima in dominica , tunc fequenti dominica feptuagefima *erit , &* tunc *elltleje,* dC *Tt Datat lenient*! , & Clone in txttifit,* dc matrimonia ceflant ; in dominica vero que poft feptuagefimam per novem feptimanas fequitur erit Pafeha . In dominica autem qu® per feptem feptimanaa tantum poft feftum Pafch* fequitur, Pcntecoftes colitur . Dies Jovis vero Afcenfionis Domini in feptimana fexta poft feftum Pafch® celebratur . De biflexlo fic tenebis , quod eft de quatuor in quatuor annis; nam cum dies naturalis confier cx viginti quatuor horis , dc annus conftet trecentis fexaginta quinque diebus dc fex horis .· ift® fex horc per quatuor annos coiled® faciunt unam diem * qu® dies collocatur in unoquoque quarto anno * dc annus ille vocatur biflêxtilis * dc dicitur biflextus, eo quod illa dic fic collocata , bis fedot do collocatur dc computatur in fexto calendas Martii, fcilicet in fefto beati MxtthicDfundorum, dc celebramur hac fefta defun&oapoftoli. Illa enim dies, dc^fcquens dies cenfetur efle folum unius diei, dc fub una littera alphabeti in calendario includuntur, fcilicet fub illa littera , qua fignatur diâum folium , dc utroque die pronuntiatur' Sexto calendas Martii. Luna tamen in curfu fuo procedit, dc fa prima die illarum dierum fit jejunium , In ultima vero die feftum apoftoli celebratur. Igitur fi vis foire quando eft annus biflêxtilis, fume annos Domini, dc com* putando divide omnes per quatuor , dt fi ultima computatio fit de primo, furnus fa illo anno poft annum biflextilem , fi de fecundo fumus in fecundo, fi de tertio fumus fa tertio ; fi autem nihil remanet, fed eft ultima E computatio de quatuor, tunc fumus in anno biflextili, dt incipit in fefto Grcumcifionis , quia tunc incipit annus , licet fubfequenter cadat biflextus fa fefto beati Matthi®, dc anni Domini in fefto Annuntiationis.

XXXL

ANNO chr ist: “

Ftflj ctMt & jfjuu.

Fifta vero colenda dc jejunia obfervanda debent facerdotes diebus dominicis in rniffa publice nuntiare: fefta vero funt hxc. Dies Natalis Duraini, S. Stephani . S. Johannis Evangclifix, Innoccntum. S. Siiveftri , Circumcifio Domini, Epiphani®, S. Vincentii , Convcrfio fandi Pauli, Cathedra fandi Petri, fefta omnium apoftolorum, dc omnium evangeliftarum . Quatuor fefta beat® Mari®, iicilicet Purificatio, Annuntiatio, Affumtio, Nativitas. Dies *Jovis* ¡ccem dies Domini neris fanâx Paffionis Domini , feftum Patch® cum duobus diebus fequentibus , feftum Inventionis fanâxCrucis, feftum fanâiJoannis ante portam Latinam, feftum Afcenfionis Domini, feftum Pcntecoftes cum duobus diebus fequentibus, feftum de Corpore Chrifti , fanâorum Glici, dc Julit® , Nativitas fanâi Johannis Baptiftc , fanâi Martialis , farxfti Mari® Magdalen®, vincula fanâi Petri, Transfiguratio Domini, fanâi Laurentii , Decollatio fanât Johannis Baptiftc, Exaltatio fanâx Crucis, Dedicatio fanâi Michaelis . (Sanâz Fidis, Omnium fandorum, fandi Amantii , fanâi Dalmatii de S. Martini, Conceptio Beat* Mari*.) dedicatio cujuslibet ecclefic parochialis, feftum cujuslibet fandi de fanâx patroni, feu patron® cujufque parochial» ecclefi® in parochia illa diâa fefta colenda abfque mercatis, dc alio fervili opere cum devotione dc reverentia prxeipimus obfervari , in aliis vero feftis nullus facerdos a didis operibus prxeipiat abftinere, nifi prout eft confuetum. Fefta communia animarum defunâorum generaliter celebrantur in craftinum Omnium fanâorum, dc in craftinum beati Hilaris , dc in quibufdam etiam locis de confuetudine fpeciali in craftinum oftavarum Patch* dc Pentecoftes, dt fi in his fit feftum duplex, transfertur ad diem fequentem commemoratio defunâorum ufque poft mïflis, nec propter officium defunâorum debet omitti diâisdiebus officium regulare.

I1Klu(a rembefi p« cuiuna tum Cid ;R'u,,h^ MSS-S-G*

Jejunia obfervanda funt haec, fcilicet tempore quadragcfimali, dc jejunia quatuor temporum, dc vigilia Natalis Domini, Affumtiotua Beat® Mari* , dc omnium apoftolorum exceptis vigilia fandi Johannis evangelift® ob reverentiam oftavaram Nativitatis Domini, dc apoftolorum Philippi dc Jacobi , ob reverentiam folemnitatis Pafchalis, dc fandi Barnabe, qui non eft de numero duodecim apoftolorum , dl m vigilia Afcenfionis Domini dc Pcntecoftes, dt fandi Johannis-Baptift®, dc fanâi Laurentii, dc Omnium fanâorum, qu® jejunia ab omnibus , qui erunt «tatis ttiffi- cientis ad jejunandum, praecipimus obfervari, nifi forte cx caufa debilitatis , infirmitatis, peregrinationis , fic alterius laboris neceflarti , de confilio tamen facerdotum inorum prandere oporteat neceffitate urgente . Honeftum eflet dc pium , ut derici in facris ordinibus cooftituti , dc maxime lacerdotes in diebus adventus Domini, dc in diebus Lunc dc Martis ante cineres, dc in diebus Lun®, dc Martis ante Afcenfionem Domini jejunarent. Jejunia quatuor temporum quater obfervantur

in

CdF" io anno, fcilicet ia die Mercurii poft feftum A beam Lucia cum diebus Veneris dt fabbati

tibua . Item , dic Mercurii poft cineres cum diebus Veneris & Sabbati feqoentibus. Item, die Mercurii poft feftum Exaltationis (aofls Crucis cum duobus diebus Veneris dt Sabbati fcqucntibus, unde verius:

Dat crux, Lnciu, cineres, chori[mata dia. Vt fit i» a^ari» quart» fequesu feri».

D ante ter a Lunae dc Martis dc Mercurii Afoenfionis Domini eft generali- ir^t abftinendum.

9» Uber fmt compqfitus tf publicatu tempo domini Nicolai Pope quarti & demini &- menis Archiepifeopi Bituncenfis in Bcckfia Ratbenenfi in fynodo generali , cici» ltems currente xvii. & litter» doaunicali B. Ü primo erneo pefi arnmm biffextilem & esmo Domini millefi- «M dmentefime oDaagcfimo '''' ex precepto tf euDorisate Reverendi in Chrifie patris demini Raymitndi de Calomonte divina provideutia. epi. fcopi Ruthenenfis, qmm librum msa cum ooUtentis & continendis in titulo fequenti cum confenfu cappellani fui fervori firmiter tf perpetue fiatuit & preceptt in bis tantum qu» rationi fmt confona five juri.

I I ***£, „8,

49-489» 49*489» 49»49»49»4B9» 489»

ANNO CHRISTI

SYNODUS CICESTRENSIS

ANNO CHRBTT

Ex editione Anglicane Tom. II.

Conftitutiones fynodales D. Gilbert! Epifeopi Ciceftrenfis , leâae & publicatx in majori ecclefia Ciceftrenfi, in fefto fan&x Fidit Virginia, in concilio fynodali ibidem celebrato, praefidente diâo domino Gilberto Ciceftrenfi epifeopo, anno Domini MCCLXXX1X.

TITULI CAPITULORUM.

1. *De vita & hmefiate reDorum ecclefiarum.* B
2. *De continentia eorumdem.*
3. *De Ht fai corrumpunt filial fpiritualet.*
De rtfloribus qui corrumpunt fuas parochianas .
5 *Vt prtidID» ad ceteros presbyteros extendantur .*
6. *De concubinis presbyterorum & clericorum.*
7* *De iis qui in excommunicatione pertinaciter perfeverant.*
8. *fle fornicariis , eut de incontinenti» diffamatis parochi» regenda committantur.*
9. *De veflimentis presbyterorum.*
Quales presbyteri eligendi » nitoribus ec- c elefiarum.
De denunciatoribus.
De mittendis ad peenitentiarium.
De taxandis flipendiis presbyterorum .
De presbyteris proficiendis.
J 5. *De Divinis officiis rite celebrandis .*
16. *De vifititione infirmorum.*
J 7- *De poenitentiis.*
18. *Quomodo deferenda ad infirm» Excbari-*
>9. *Dt ftpultxrit.*
20. *Vt nemo, »;fi privilegio pape munitus, au- «liat conftjfionem alieni parochiam..* D
De fierit liberaliter conferendis .
Vt Uberahtcr detur in Pafcba Corpus Cbrifti.
De legato falte concubin» clerici .
»4. *De matrimonio & clandefiinis defpmfalibus.*
*5. *De MMlnxMiuir..clsndeftints.*
26. *Vt arcbidiaconi , & alii juriJdlDionem hebentes , fuit finibus fiat contenti.*
*7. *De vfitatione epifeopi.*
»8. *De procejfionibus.*
*9. *De ornamentis ecclefia.*
30. *Quid faciendum de pannis ebrifmollibus.*
3** *De firmis.*
3». *De decimis.*
3 J. *De vicarii t.*
34. *De penfionibus.*
35. *De juramento fidelitatit.*
36. *De penfionibus.*
37. *De examinationibus.*
38. *De exceptionibus caafaram matrimonialium*
39. *Dc lis qui mentiuntur habitam fratrum tf predicant turpis lucri grati».*
40. *Ça» fint excommumcati.*
B«** *De fententi» excommunicationis.*

CAPITULA.

Dt vit» tf boneflate reDornm ecclefiarum.

REftores Ecclefiarum , & alii quibus incumbit regimen animarum , plebes fibi commiffas, exemplo bona converiationis, verbo exhortationis, in fide refla, & bonis moribus , diligenter inftruant & informent · Ut autem liberius & efficacius officium impleant exhortationis, univerfi animarum curam habentes, ecclefiafticis officiis fit iliis bonis ftudiis fe exerceant , orationibus & leflionibus jugiter intendant. Sint pudfei, virtutum ope* ratione praeclari , humilitate prasditi, pacifici, evangelizantes pacem, annunciantes bona, diftenfiones , rixas , & fcandala refecantes . Ab illicitis fpcftaculis ie abftioeant , dc prascipue a duellis, & torneamentis , ludis , & aliis ubi (anguinis effufio poterit formidari : tabernas & iohoocfta convivia non frequentent ; externarum fugiant confortia feminarum , fit omnium ex quarum cohabitation· finiftra iufpicio poterit exoriri.

II. *De mtmtiuenti» eorumdem.*

Si quis autem de incontinentia vitio graviter difiamatus non potuerit çanocice fe pur* gare: habebitur pro conviflo - De conviâ» vero vel in jure confeffis , beneficiorum vel ftipendiorum fruftus * fubtrahantur, donec in- · *aibufim dc* noftram gratiam confcquantur . Ceteri in Geris fedibus conftituti,' juxta modum culpe, ••Pr'du canonice puniantur.

III. *De*

m. ü» fw rarïiay—r /Hat ffinlulti.

Graviori autem funt animadverfiooc pledendi , qui proprias filias fpirituaies , quas baptizaverint, vel femelaad confeffionem admiferint · *

Dttf, cornuapoat, «ut «liquid «nie. *H.*

IV. *Dt rtfltriltr, φû torrumpunt fnat parochianat.*

Et redores , qui proprias parochianas corrumpere non verentur. Qui, fecundum rigorem canonum , ab omni officio deponendi, peregrinando debent xv. annis poenitere ; & poftmodum ad monafterium divertere, ac ibjdem toto vit® fu® tempore commorari.

V. *Ut pr<tdl0a ad attrii prttbyltrot txindaatar.*

Haec. autem qma fupra diximus de pcena presbyterorum, qui parochias regunt , ad alios extendi volumus, qui non regunt parochias, cum omet pari voto continenti® fint aftri&i, & omnes deceat par hooctlas.

VI. *Dt ctatubtais prtibjttrtntet ·*

Concubine vero presbyterorum , vel aliorum clericorum , qui in facris ordinibus fuerint conftituti, dc quibus conftitcrit, per excommunicationis fententiam, ad agendam pcenitentiam compellantur : earumdem abfolutione nobis, preterquam in mortis articulo, rclervata l

VII. A *Ih ful l» cxcotmimitationt ptrfrnttitrr ftrftvtTMt.*

' *al.* qua

* *al.* parfeYTOn* · . puerur0**

Si quis * autem excommunicatione contempta, animo obllioato , in peccato pertioaciter pcricvcrarc * ; & coerceatur * brachio f®cuiaii ; & m vita careat communione fidc**um » A ‘° roonc » ecdcfialbca fepultura talibus denegetur.

V11I. *Nt ftmittriil , attt dt lncntittulij diffaatatii, ftmlaa rtgtad* cttmilnuUnr.*

' «/· publi''.

' a;; redt*»nr aovi*'' difljaw rot

Caveant infuper redores ecdefiarum ne publice * fornicariis facerdotibus , aut dc vitio incontinenti® convidis, feu diffamatis, parochias regendas committant , feu retineant * : quod fi facere prciumplerint , lx. folidorum convertendorum in fabricam Ecclefi® Cicefrenfis noverint fe multandos.

IX. *Dt vrftiaotnth frttbjtrrorvn.*

' «/. .sa^-

f

Sicut vita presbyterorum a vita vulgari debet efle fejunda : ita decet , ut habitu & mceflu a ceteris diftinguantur *. Propter quod inhibemus, ne cappis manicam, vel aliis indumentis levitatis & iafeivi® notam pnetendentibus utantur publice, contra conftitutiCnem S. concilii ultimo apud Lambeth celebrati. Alioquin hujulmodi indumenta, fabriCS ecdefiarum , ubi degunt , vd quibus drferviuot, archidiaconi minifterio , cognitione fummaria applicentur.

X. *Qaaltt frnhteri ttlgtidi λ rtfloribat* CHRISTI

Bigant itaque ecdefiarum redores , presbytero» notae ordinationis , & convertat ionis honefl*, potentes opere & fermone qui e-Xemplo vite , & verbo doârin® parare Domino valeant plebem perfedam ; qui circa corredionem parochianorum vigilent incertantor, fic exceffus fubditorum diligenter inveftigent «3c corrigant que fuerint pcenitcntialitcr A familiariter corrigenda . Exceffus autem , qui in publicam prodeunt, notitiam five fa**mam , archidiaconis feu decanis , five offi**ciariis noftris , fine mora denuncient redores (eu vicarii, corrigendos.- ad quod, (tiramenti vinculo , antequam ad curam parochiarum accelferint , quafi voto fortifltmo adftringantur.

XI. *Dt dnumtla/loalbatl*

Ad hcc, praecipimus ut redores , vel eorum presbyteri, fingulis interfint capitulis, & exceffus denuncient iubditorum, & denunciationes , vocationes , dc executioner noftras, feu officiariorum noftrorum , ac alia manda ta iccipiant, quz occurrerint variis temporibus injungenda· ;

XII. *Dt mittendij ad pomittntlarmm.*

Nullus autem ad pœnitentiarios noftros pro aliquo delido mittatur, de quo interim confeflus fuerit , vel convidus . Enormia vero delicta nobis, vel pœnitentiario noftro ad hoc fpecialiter deputato , pneterquam in articulo mortis, refervamus. Litteras autem archidiaconi, decani, vel officiariorum, ad peenitentiarium , gratis concedi volumus & prcctpimus pernitenti. Et ut liqueat , qualis fuerit pœnitentia , dc pro quo crimine fpecialiter injunâa ·' pernitens , litteras peenitentiarii referat ad mittentem In fingulis autem decaD natibus, per capitulum duo eligantur presbyteri , qui moribus & fcientia praediti, confeifiones audiant facerdotum.

XIIL *Dt tatuudit filpndiit prtlijtmritai*

Ne per * levitatem ftipendiorum , viliores * proi·· honeftwribus, vel imperiti peritioribus praefc- .·.·**. rantur : ftipendia presbyterorum unius anni , taxanda duximus quinque marcas , In locis Îiutbus ecclefiam - lunt tenues , five modie® acultatcs. In ditioribus autem ecclefiis, |ux ta ipfarum facultates, presbyteris volumus fic ftatuimns uberius provideri.

E

XIV. *Dt fniyttril prjkitadit.*

Reftores ecdefiarum , presbyteros fuis ecclefiis non prrficiant, donec ipfos archidiaconis, vel· ipforum officiariis reprefentent : dc quorum ordine*, vita, dc fcientia, examina- * «/. u»ji. tione habita diligenti, illi qui inventi fuerint ".·**o μ idonei , adjunâo tempore , fit ftipendiorum quantitate, in rotulum publicum capituli redigantur.- minus autem idonei , dc quorum vita dc ordinatione non conftiterit , penitus repellantur. Ordinati vero a non fuis epiicopis , vd alias irregularitate canonica notati ,

.....nd nos mittantur pro gratia, fi digni fuerint, A cui debeat confiteri.* ne quifpiam tali velamine, nemini ronfitcodo, pernitentia· diflugut (aeramentum,

obtinenda: fi Ct cafus in quo, ex nofiro offido poflimus de jure mifcricorditer difpcnfare.

XV. *Dt Divini/ officils rltt celebrandis.*

Presbyteri fint feduli ad Divina officia, horis competentibus dc flatutis in fuis ecciefiis celebranda: ne defidia vel negligentia argui five puniri debeant a prxlatis. Qux autem tradant vel legunt *, diftin&e proferant & aperte, non tranfiliendo, neque tranfeurrendo, vel fyncopando; fed cum debita reverentia, ut ad devotionem excitent mentes feu animos auditorum.

* *Al.* Q)ix autem legunt ♦cl cantant.

XVI. *D· vfitationt infirmaram,*

Infirmos fingulis diebus Dominicis vel feftivis videant, & vificent diligenter. Caveant autem presbyteri, ne ad vifitandum infirmos fe exhibeant difficiles, quacumque hora fuerint cequifiti. Quod fi prxfumpferint, canonicam non eflugient ultionem.* nec, ficut a quibufdam hadenus prxfumptum, mittant cum cuchariftia diaconos ad infirmos, dumipfivel potationibus, vel aliis voluptatibus carnis vacant, fed perfonalitcr infirmos adeant, dc confeflione· audiant folerter; crimina & circumflandas criminum invefligent, de innotefcant infirmis, qux foret poenitentia, ac injungant, quod pxnitcntiam recipiant, cum faluti fuerint reftituti, cum poenitentia non fit infirmis, fecundum canones, injungenda.

XVII. *Dc poenitentiis.*

Pro furtis dc rapinis, feu damnis aliis irrogatis, Miflarum folemnia non injungant . rerum reftitutione prxtermifla, ficut lolct fieri a quibuldam, qui falutem animarum non quxrunt, fed compendium temporale : fed aut omnem rem reftitui, dc damna referciri prx. cipiant defraudatis.

XVIII. *Qnomodo deferenda ad infirmo/ cbariflia.*

Com autem in urbibus dc villis, ubi fitx funt ecclefix accedunt cum eucharistia ad vifitandum infirmos : pro reverentia corporis Chrifti, fuperpclliciis fint induti, cum cruce, lucerna acccnia, dc campana; clerico, vcl alio humiliter prxeunte.

XIX. *Dt fatevis.*

Ad hxcj firmiter inhibemus, ne commanio corporis Chrifti, cuiquanq^ vel morienti ecdcfiaftica fcpultura, pnetextu cujuslibctde-E liât occulti denegetur.

XX. *Vt ntmo., nifi privilegio papa mtetn/, audiat confeflionem alieni peroebiani.*

Nuchis presbyterorum, alienum parochianum ad confeflionem, vcl communionem corporis Chrifti, prxfumat admittere, fine licentia proprii facerdotis, nifi privilegio audiendi confeflioncs, a fummo pontifice fit munitus. Cum cutem a facerdote licentia petitur ahtri confitendi, faeerdos perfonam defignet

XXL *Dt facris liberalittr conferendis.*

Ne autem preSbyseri quxftum faluti proférant animarum, tra&atum de decimis feu aliis temporalibus in confèflionibus non permittant, fed diligenter exponentes confitenti, qualiter debeat confiteri, dc quis fit poenitentix fru&us, expletis omnibus, tantum demum petant, qux de decimis vel aliis ecclefiafticis * debebantur.

* *al.* -lii», ecclefi« debebuntur ,

B XXII. *Vt liberaliter detur in Pafcba corptis A Cbrifti.*

Similiter in facrofando die Pafchx, fine ulla exa&ione decimx, vel debiti, feu oblationis liberatur * corpus Chrifti ; ne una manu porrigendo euchariftiam, altera recipiendo pecuniam, noftro redemptionis myfterium fiat venale. Quod fi compertum fit fieri.* prxeipimus hujufmodi fiagitiorum commercium feveritate canonica- graviter vindicari.

* *al.* liber,- liter confe- rant corp.

XXIII. *Dt legato faRo concnbimt cltrici.*

Licet legitima teftamenta clericorum dece-Cdentium velimus firmiter obfervari: nolumus tamen, quod concubinis fuis in teftamenta fuo quicquam relinquant, feu ils donent in extremis, mortifere laborantes. Qtiod fi de cetero faftum fuerit, totum illud in pios ufus noftnj arbitrio convertatur.

XXIV. *Dt matrimonio clandeftinis dcfponfalite·.*

Ad hxc, firmiter inhibemus, ne quis alienum parochianum ad matrimonium contrahendum recipiat, nifi tamen ubi vir ejus converfatus fuerit : quin ubi fcemina degit, diligens ferutinium permittatur, dc litteras refe-Drat fui prxlati, quicquid per ferutinium appareat continentes.

XXV. *Dt matrimoniis clandeftinis.*

Fidei donationes domefticas , etiam de matrimonio contrahendo, fieri prohibemus, nifi coram teftibus fide dignis, dc fub prxfentia facerdotis. Ac laid , qui talibus interfuerint clandeftinis contra&ibus, propter pcrnicioium exemplum, pœna publica puniamur.

XXVI. *Vt archidiaconi, &alii juri/difiionem habentes, fais finite fint contenti ,*

Volentes autem ut unicuique quod fuum eft, confervetur legitime.* ftatuimus, ut archidiaconi , dt alii qui alicui jurifdiâioni prxefle videmur, taliter fuis finibus fint contenti , ne quid in .prxjudicium epifcopalis dignitatis noftrx, aut poflêflionis, feu confuctudinis Ciccftrenfis ecclefix, diu obtentx, dc approbat», temere audeant attentare.

XXVII. *Dt vifitationc epifeopi.*

Volumus etiam dc ftatuimus, quod fingulis ecciefiis civiurtia-Ckcftnx de diœccfcos, ad

2^·"noftram vifiiationem (pedantibus, poft fufce-A peionem ncftrarum litterarum de vifiutione celebranda, omnes caule integra tum reperta , necnon exceffus non corredi, noftra difeuffioni fic corredioni principaliter referventur.

ANNO CHRISTI

XXVIII. Dr *prmeffimius.*

Qpia vero exigentibus culpis noftris, (rudus humanis neceffitatibus czlefti miferatione provifos frequenter abforbet repentina calamitas tempeftatum: orationum fuffragiis eft Chrifti mifericordia, fic precibus piis invocanda. Ideoque finguli presbyteri, cum aeris intemperiem viderint imminentem, non ex-Bfunt ufurpata ingreffiun, fine morafalubriter pedato noftro vel archidiaconorum noftrorum mandato, protinus ad proceffiones fic humiles orationes devotionem excitent (ubditorum : ne, dum juffionis noftrz audoritas expeditur, ultra quam expediat, deprecatio fidelium , moroia negligent!» prorogetur.

XXIX. *Dt enomtMis tcclfiet.*

Quia domum Dei decet ornari honore congruo, dicente Pfalmifta, *Domnt dslexi decore* domui tw* praecipimus, in vafis, veftimentis, libris, fic aliis ad Divinum miniflerium deputatis, eccieiiis honorifice provideri. Item eccieiiafticum fontem baptifmalem, flc C chriflina, fub clavibus, curiofa diligentia fic fbllicitudinc cuftodin. Si quis vero ea incaute relaxaverit * non fignata, tribus menfibus ab officio fufpendatur.

Kal. »j.

' *al.* rell. lacrii

XXX. Qud *facindxm dc pomis cbrifmaltbxs*

Panni etiam chrifmales, in ufus fzculares, teu profanos, minime convertamur ; fed ad manutergia, feu fuperpellicia, feu pannos ceteros confuendos feu reficiendos, difpofitione • ·s/. difpo- djfcreti fedons cum omni reverentia catho- titione £·· lica exponantur. cerdoci»

XXXI. *De firmn.*

Ecdefias viris religiofis ad firmam dari firmiter inhibemus, & illis praecipue, qui in eiftem obtinent jus patronatus.- item *multo* fortius de laicis quibufeumque. Quod fi contra pneiumptum fuerit, frudus beneficiorum fequeftrentur : fic tam dantes quam accjpientes, epifeopi te * fui officiant decreto canonico puniantur.

f «or

XXXII. *De decimis.*

Decimas autem nullus vendere przfumit. ante tempus, quo inde ex beneficio confuetudinis tellandi habeat facultatem : fed nec E laicus ullo tempore, donec fuerint *a* novem partibus feparaie. Indulgemus vero clericis in fuis ecciefiis refidemibus, aut in noftro fervitio admorantibus, aut etiam de noftra licentia, caufa ftudiorum ablenribus, ut de frudibus terrarum ecclefiarum fuarum, quas propriis fumptibus excolunt atque ferunt, quacumque parte anni decefierint, tcftandi ha* beant facultatem.

XXXIII. *Dt vicarlis.*

ANNO CHRIST!

Religiofi, ad vicarias ecclefiarum quas habent in proprios'ufus , vicarios nobis idoneos przfentent· alioquin taxatione vicariorum przhabita *, de illic curabimus ordinare-

* *el.* prohibita .

XXXIV. Da *petfmlbxs.*

Neu * conniventia noftra confenfum indu- * *al.* ne ai cat, fic taciturnitas pariat culpz reatum .' nos ten CMn fynodali definitione, firmiter injungimus fic monemus, ut ecclefie, decime, penfiones, dc «fia quscumque * jura, qus per vitiofum . · &alii reflgnentur ; cum vitia pofleflionum a prr- rccletünic» deceilbribus ad pofteros , juxta juris exigentiam, cum fuo vitio tranimittantur. Et ne fupradifta percipiantur, vel exigantur, fub obteftatione Divini judicii, firmiter inhibemus: cum ad paria judicentur, alienum invadere, & illicite detinere

XXXV. *Dt juramento fidelitatis.*

Illum autem abufum reprobamus penitus , quo religiofi a clericis ad beneficia praetentati, ante inftitutionem obtentam, fidelitatis exigunt juramentum. Qui autem tale facramentum prseftiterunr, beneficiis ipfis noverint C fe privandos . Nec exadores relinquimus impunitos, cum fimoniacam contineant pravitatem.

XXXVI. *Dt pnfionhs.*

Penfiones autem debitas, terminis ftatutis folvi prxeipimus, fub pcena duplici, ecclefix Ctceftrenfis fabricas perfolvenda . Simili pœna percelli volumus, qui fynodalia, antequam a fynodo recefterint, non perfolvunt.

XXXVII. *Dt examiuationibus.*

D Quia caufz plerumq; matrimoniales, & alis, per indiferetos examinatores periclitantur fic diutius, protrahuntur: volumus, quod in fingulis dccanatibus, lex vel quatuor fide digni eligantur fit *difcreti,* qui teftes producendos fideliter .examinent, fic dida fingulorum integre fic fideliter redigant in feripturana · non ficut fieri confuev it, feribendo quod cum aliis concordet, vel per omnia idem dicat, cum talis fit obfcuritas reprobanda. Ad hoc fe obligent vinculo facramenti : (alario eis ob hoc, moderatione archidiaconi fic capituli, conftituto.

XXXVIII. *De exceptionibus caujarxm* wratriMcnrahMM.

Qui autem in caufa matrimoniali falfas exceptiones vel opponunt, vel opponi procurant, vel qui in caufa matrimoniali, ubi de exheredatione agitur filii, fcienter prohibent teftimonium, ut id fieri procurent, vel teftes fubomant : excommunicationis fententiz fc noverint fubjacere ·

CHRISTI ---/-

XXXIX- *Dt iit fxI tantlantitr habitant frntrxxe, & praditant turpit lacti gratia.*

Qiiia, ut a fide dignis audivimus, quidam non veri fratres, nec veraciter de ordine quidem apoftolotum exiftentes, mutatis vicibus, ipforum fratrum, Icilicet apoftolotum habitum & tonfuram, fimilitudinarie portantes, in plerifqtic ecclefiis & aliis focis nollrs dicœcefis, przdicationis, & audiendi confeibooes officium prefumptuofeexercuerunt, & aliquoties eorum praedicationem, ad qnclIumpecuniarium, & aliud lucrum turpe, florido colore fubventionis, ad calicem, vel librum ,Bproferatur in genere, quotiens dignofei poteI vel aliud ornamentumccclcfiafticum, quo eos egere afferunt, converterunt, fit a fimplicibus per medium illum extorierunt: volentes ergo nuftros fubditos, a talibus fraudibus praemuniri, ipfis injungimus, ne tales falfosfratres, vel alios, titulum profeflionis a fede apoftolica non habentes, in fuis ecclefiis, vcl alibi in fuis parochiis, praedicare, vel conciones audire permittant. Et fi quid *lucri fortxOc,* pro hujuûnodi praedicatione libi adquifiverunt, illud ad fabticam fir opus eccldue, ubi id acceptum fuerit, ftatim deputare non poftponant.

X L. *fint txcutaHxnicntl.*

Excommunicamus autem, qui pacem regis & regni perturbare, aut libertatesecclefixfeu jura, praecipue hujus facrofandx Gceftrenfs ecdefia:, infringere, ac pofleftiones ecclefiafticas invadere, aut ad bona ecdefiaftica manus impias extendere prsfumpfennt, in praejudicium ecclefiafticz libertatis. Item illos qui in beneficia ecdefiaftica fc intrudunt; & eos qui per laicalcm potentiam, feu aliam violentiam, abfque confcnlu leu connrventia prxlati loci, ea detinent occupata: illos qui fequeftrationcm feienter de cetero violant. confimili fententia involventes. Eadem fententia Dpublicari * Actiam omnes illos innodamus, qui mandata regia pro coercendis excommunicatis a quibuslibet impetrata, gratia vcl odio * alicujus perfonc, feu alia caufa, exequi malitiofe dif- · *ni-* vel ferunt vcl * evitant. Omnes etiam incendia rios, ecclefiarum fra&ores, veneficos * & ve- . * neficas, vacantes imprecationibus, magos, & · *al.* diff. bcc fieri procurantes, & qui immunitatem emif* ecclefis violaverint, denunciamus excommunkauoois fententiam incurrere ipfo fado. ca, &malac*·-

XLI. *Dt fintentln cxcemnlcntcealt.* tom ' * hac feri

Prohibemus etiam, ne excommunicationis procaraat» fententia in geneie pro damnis vcl injuriis ri, quis adverfus quem habeat sâiooem : ni. fi evidens utilitas id expofeat. Excommunicamus etiam omnes illos, qui odii vcl lucri caufa aliis crimina falfa imponunt, pro quibus mors, vel exilium, aut membrorum mutilatio, vel exheredatio, feu bonorum expolialio, fequi debeat, fi judicialiter convincantur. Iftafque generales fententias tn fingulis parochialibus ecclefiis per earum facerdotes, fub pœna fufpenfionis a Divinis, praecipimus, quater in anno lingua materna publicari parochiauis, diftinâe & aperte, videlicet Dominica in Adventu Domini, Dominica in medio Quadragefims, Dominica proxima ante Ç feftum Nativitatis Sfijoannis Baptiftr & Dominica proxima ante feftum S. Michaelis. Qpi vero, ad defamatiooem alterius quid proponit, quod mores fugillct, nifi hoc probare valuerit, canonice puniatur: & ita injuriam patTo, pro modo culps, fatisfacere compellatur. Hicc autem falubria ftatuta, in fingulis decanatibus *, proximis capitulis poft fingulas . fynodos recitentur, & per illoa qui capitulis prieront, in fingulis articulis exponantur, & gulis R«ncad eorum obfervantiam per cenfuram eccle- f**|**» Φ“· fufticam finguli diftriftius compellantur. Hrc autem, & a fingulis libertatem pertendenti- ** Dttft* ■»· ~bus diftriâius obfervari, & in fuis capitulis d»rw praa-

CONCILIUM VIENNENSE.

EX Gallia Cbrifiiana difeitant, λ Gnilicimo JtMMtut Vakntinenfii tJ Dir^fit, HugoProarimI de l'alent u, Yicntunfi arebieptfeopo, bebi- fis , G. Gratianopolitaxi, tf 4yrw *Maxriaxcnt.tm effe prtrtiincialt concihxne , dit frfio S. Lu- fit , epifeopi. ca am. Dom. MCCfXXXIX. cui nterfirriat* E

i&i

anno christi C ONCILIUM EBREDUNENS E Anno CHWST

Ex Martene Tbtf. Aneed. Toni. >V. p. »·«·

Anno Domini MCCXC. celebratum

Ex MS. Codice Ecclefia Dignielfit.

I.

HÆc ftatuta, que nos frater R. de Medullione Dei patientia fanft* Ebredunenf>s ecdefia; Archiepifcopus per diâum dominum Henricum bons memoris Ebredunenfem Archicpifcopum ac poftmodum Oflicnfcm *Epil-* copum competimus efle faâa, una cum venerabilibus G. *Dienenfi*, B. Glandatenfi, Lantelmo Graflienh, B. Seneccofi, Hugone Niccnfi, & Guillelmo Vencienfi Dei gratia Epifcopis fuflraganeis noftris, fratre P. abbate oofchaudunenfi, ac procuratoribus Capitulorum ecclefiarum ipforum conftituti in no-

ANNO CHRISTI

noftro provinciali Concilio apud Ebredunum Achialibus fit conventualibu* poft *Péter nofter* - I anno «xpo. die Sabbati ante Aftumptiooem ad Dominum effundantur, fecundum modum ,Δμ'κγ, B. Mariz Virginis evocato, & cum continuatione dierum fubfequenttiim celebrato, de inferios annotatum- Dido *Péter nofter*, *led libere nes e mele,* incipiat Presbyter, *Liens in* ipforum confilio & aifcnfu expreflb ftatuta *edjntorinm menue intende* , & dicatur totus ipfa utpote utilia & honefta rata habentes, pfalmus *Cleri* Petri tfc. Sicnt erat tfc. Kyrie eleyfon, Cbrifte eleyfon, P*ter nofier. Et* & ex cena fcientia confirmamus, ac per E- *ne nos tfc.* V. *Mitte nobn Domine exxilinm* bredunenfem civitatem, dicecefim, & provin- *de S*nfh.* R- *Et de Sion tuere nos. Sf. Do-* ciam volumus & przcipimus perpetuo firmi- *mine escendi tfc. Domines vobifenm . Oremus.* miier & efficaciter obfervari, non intendentes , propter hzc ftatuta ftatutis aliquibus in *Protege nes Domine femnlos tuos,* fic alia ora- Ebréduncnfi & aliis przmiftis ecclefiis hafte- tio . *Preft* ^nnfnmns, omnipotens Dens, nt qxs* nos rite & canonice faftis przjudicium ali- *jnfle pre pectetls noftris effligimnr , pro tn** quod generari, feu couiuctudinibus in eif- *nominis glori* mifericorditer libarenter.* Item, dem haâeous obfervatis. alia oratio · *Concede nobis omnipotens tf jxflif-feme Dens' epnd fnem nstile eft iniquités, nt qni JenBnerii tni poffeffiones tf jnre diripiende invadent , fetitfefitone celeri corrigentur. Per Cbrifttim Doemnnm noflrnm, omen. Liber* no» tfc. Et* iftud fiat, quotiefeumque nos prxfa- tus id duxerimus revocandum.

Item nos przdiâus frater R. archiepifcopus cum pnefatis fuffraganeis noftris unanimiter & concorditer in przfenti concilio ftatuimus & ordinamus.

Vt nnllns in Clericnm tonfnrttnr, nifi fit de legitimo nutrimenu.

Ut nullus tonfuret aliquem in Oericum, nifi comperto quod fit de legitimo matrimonio natus, & nifi habeat litteras teftimoniales de corona ab illo, a quo ipfam accepit, per quas poflit facere fidem loco & tempore opportunis, quod fuerit tonfuratus.

III.

De prccibns, tf erotionibns fpiritntùbxs in Miff fsciendis.*

Item ftatuimus fic ordinamus, ut pro przfçnti tribulatione , fic perfequutione, quz imminet Ecclefiis, mitigandis, fpeciales orationes fic preces diebus fingulis in Miflis paro-

IV.

De indnlgenli cnciff* fur ertbiepifcopnm tf preletos ommbns fidelibus* , çat *fpccieles oretines feterint in prsemsjfis.*

Nos autem przfàtus archiepifcopus de przdi&orum fuftraganeorum noftrorum confilio & aflirafu omnibus fidelibus vere penitentibus & confettis, qui pro iftis tribulationibus fedandis , fmgulis diebus aliquam orationem fpiritualem fecerint, xx. dies de injunttis ftbi poenitentiis relaxamus.

Et nos etiam fuftraganei ejus przdiâi ac quilibet noftrorum alios xx. dies confimiliter indulgcmus . In quorum omnium teftimonium nos praefatus archiepifcopus, & fuffraganei cjufdein figilla noftra prattenti pagina: duximus appendenda,

œfi æaæaæeagjcr: :iC2æ*æ *æ*

CONCILIUM NUGAROLIENSE,

Ab Aufcitanz provinciz epifeopis celebratum , przfide Amaneo de Armaniaco, hujus nominis fecundo, anno Domini MCCXG

Nunc primum prodit ex amplittima bibliotheca illuftrittimi atchiepifcopi Remorum coadiutoris, Mauritii Tellciii

Tituli Capitulorum·

1. *Vt tomes Fnsti reftitn*t epifeopo Lafcnrielifi civitatem Lefcnrienfem, tf else.*
3. *Esccemmnnicetse in*
3. *Dt s^nforibns littererem .*
4. *Esocommxnscetto fortibsgornm.*
j. *De fenttniin cxcommnmcettonis, tf de leprofit.*
6. *Diverfn pen*, ynienmftt epifcopxm* iava- *fetit.*
7. *Idem in Metibns tf clericis.*
8. *De fenter.ti* excommnucstionis tum interdifio.* 4
9. Q*d *reqnifiti ceffimt e Dtvinis.*
10. *Excomnmnicetie contre mfrmgentes libertetem mclgfin.*
XI. *Jnterpretntio cnjnfdsmo ftntnti.*
E13. *Excommumcelio contr* occnpstntes bonn vel res eccl^fi*rnm.*

PRÆFATIO.

NOtum fit omnibus quod an. Ddm. MCCXC. die fabbati, poft feftum Affumptionis beatz Manz Virginis, venerabilis A. * Dei. gratia archiepifcopus Aufcitanus, affiftcntibus apud Nugarolium in concilio provinciali venerabilibus fratribusnoftris, Cofcranenfi, Olo* renfi, Tarbienfi, Lafcurienfi, Adurenft, dc fandz * Quitcriz, epifeopis & vicariis ecdef>z Convenarum, fede vacante, flt procuratoribus aliorum luflraganeorum noftrorum ecclcfiz Aufcitanz, necnon cum procuratoribus omnium capitulata?,' «ccldunun cathedra-

drafium, collegiaurum ipfius provinciq^, &A
CHRISTI ab'NU'bus Pcft«n"» & R.culse · Silveftrenfis,
& pluribus prioribus, prtceptoribus, archi-
presbyteris, & aliis ecclefiarum prxlatis dioe-
cefis & proviocic prxdiâarutn, fuit concor-
diter ordinatum.

CANONES.

J. *Ut ctuttt Fnxi fffflitiMt tftfcope Left** rit»fi civiletini Lejcttrienftx*, ér *elie* .

Z^XUod fuper violentia & fpoliatio-
ne fada preface epifeopo & eC-
clefiz Lafcurienfi , moneatur nobilis B
vir &. comes Fuxi & uxor ejus, dè
i :inrat« eorum ficut * in Bearnio, per Tar-
bienfem dcOlorenfem epifeopos, quod
infra quindecim dies poft monitionem
ipforum, reftituant dido epifeopoLaf-
curicnfi , civitatem Lafcurenfem , &
caftra, ac loca, & alia bona, in mo-
nitione fuper hoc confeâa, contenta:
alioquin excommunicationis fententia
fint ligati. Et quod ad perpetuam rei
memoriam inter ftatuta provincialia
feribatur, ut fi in futurum per aliquos
*c,rr principes contemptentur ♦ fimilia, con-C
teutentur tu ipfos modo fimili procedatur.

If Excomnitinicttio in

Sententia excommunicationis delata
dudum in · redores manifeftos pro-
vineix Auicitanx, Ct ratificata & con-
firmata .

111 Dt tbttforibus litttremni.

Quia per ufum * litterarum multi —
vexantur & affliguntur laboribus & ex-
penfis. in prxdiâo cohcilio extitit con-
ftitutum, quod tam clerici, cujufcum-
que conditionis aut flatus exiftanr, qui
litteris apoftolicis abutuntur, vel lit-
teris legatorum fedis apoftolicx, vide-
licet utendo faifis litteris fcienter; vel
qui litteras nomine fuo vel nomine
ecclefiz fuz impetratas tradunt aliis
pro adverlariis fatigandis, & qui eas
ad fic utendum recipiunt& qui lit-
teris vocatis, *tu µ» dt bonit*^ utuntur
contra aliquos, contra quos de jure,
fecundum formam ipfardm, diâx lit-
terx non procedunt vel poffunt exten-
di, vel aliis litteris apoftolicis gene-
ralibus , fententiam excommunicatio-
nis incurrant: & judices, qui fcienter
aliquos fic faciunt per fuas litteras fa-
tigari .

rn, ~ re-
tentores, e»
nun nempe,
rrn predi-
ct· funt, w/
redore„
nuaifeftof
coocubiBi-
nos .
*C»rr. abu-
ium

IV. ExiMtntuntcttta Jartile^oraet. ANNO CHRISTI

Quoniam fortilegia idololatric com-
parantur, per quam anime damnabi-
liter decipiuntur : omnes fortilegi fue-
ruht in diâo concilio excommunica-
tionis fententia innodati.

Г. Dt Jcnicntit txwitaiinicetfaiit t & dt Itpro/ii.

Fuit in dido concilio inftitutum, condi, y*«nl»".
quo<l clericus aut religiofus, cujufcum-
que condicionis aut ftatus exiftat, qui u
clericum aut religiofum fuper adu par-
ticulari , vel fuper crimina in judicium
vocari feu citari fecerit coram judice
fzculari, excommunicationis fententiz
iubiaceat ipfo faâo; & vocato feu fic
citato de expenfis & interefle fatisfa-
cere teneatur. * Item quod leprofi fu- -Hic dee-
per aâionibus perfonalibus non con-
veniantur coram judicibus fzcularibus :
& fi conventi fuerint, non teneantur
refpondere coram ipfis : & ad interef-
fe teneantur eifdem, qui eos fic pro-
curaverint conveniri : & nihilo mi-
nus judices fzculares compellantur per
cenfuram ecclefiafticam, ne ipfos fuper
talibus aâionibus refpondere compel-
lant. Item quod leprofi eundo ad vil-
las, & per villas, & ad caftra, fi-
gnum portent confuetum in vefte fu-
periori, *(c* non intrent nundinas vel
mercata: alioquin quinque folidiscur-
rentis monetx muldentur, ordinario
applicandis.

FÏ. *P*** tfi[ctp*nt invtjcrit.*

Quia quod contra prxlatos agitur,
facile in fubdicos derivatur: dignum
eft, ut perpetrata contra ipfos emen-
datione debita corrigantur, ne concuf-
fis columnis ccclefix, xdificium di-
ruatur. Idcirco ftatuimus, quod <jui-
cumque epifcopum hoftiliter malitiofe
cum armis fuerit infecutus, invaferit,
percuderit, vel ceperit, vel focius fue-
rit facientis , aut fieri mandaverit,
aut faâum ratum habuerit, aut con-
filium dederit vel favorem, aut po-
ftea receptaverit aut defenfaverit fcien-
ter: ejufdem excommunicationis fen-
tentiam incurrat ipfo faâo, a qua
nequeat, nifi in articulo mortis, nifi
a nobis vel a fummo pontifice , li-
berari . Et fi in mortis articulo quis
abiolutus fuerit, corpus fepultura Chri-
ftiana, * donec de prxmiffis fatisfe- ,pri
ccrint competenter . Nec ad tonfu- Knu»
ram

ram admittantur: In domibus regularibus, alicujus prxlationis fequamur, honorem. Si fecus faâum fuerit, fit irritum ipfo faâo, & omnibus fendis, locationibus, arrendationibus ecclefiarum, & beneficiis qux ab ecclefia dc monafteriis obtineant in provincia, ipfo jure perpetuo fit privatus, qux ad ipfas ecclefias ipfo faâo libeta revertantur. Et quod fi quis prxdidorum, filium vel filios habeat, bencficiatum, vel bénéficiâtes, quovis beneficio fit eo ipfo privatus, fpe promotionis eo ipfo omnino fublata. Dentur cunâa eorum xdificia in ruinam, & nullo tempore .reparentur. Et fit infamis perpetuo: & tam iniecutor, quam alii lupradiâi, tanti mali participes, quamdiu io fua malitia perdurabunt, fingulis diebus Dominicis & feftivis, pullatis campanis dc candelis extinâis, per omnes illius loci ecclefias, in quo tantum facinus fuerit attentatum, & dicœcefum vicinarum, excommunicati publice nuncicntur. Et loca ubi perpetrata prxdiâa fuerint dc ubi prxdiâa delinquentes hujufmodi recepti fuerint, ufque ad congruam fatisfaâionem ecdefiaftico fubjaceant interdiâo. In aliis quibufcumque locis, quamdiu ibi fuerint, ccfietur omnino a Divinis, prxter in cafibus a jure permiffis, dc aliis pœnis fuper hoc vel concilia jure ftatuminus in fuo robore duraturo.

VU. Idem In Mollbus à deride.*

Idem fit in abbatffius, prioribus, arcbidiaconis, canonicis ecclefiarum cathedralium, reâoribus. exceptis tri* bus <pœnis, fcilicet quod filii talium non perdent habita beneficia; & quod fua aedificia non dentur in rumam; & quod non admittantur ad facros or* dines, tonfuram, vel beneficia ecclefiaflica, nec ad honorem prxlationis in domibus regularibus.

VUl. Pt fententia tMcemenitnicxtionir cnm inlcrdiffo.

Statuimus, quod fi quis, vel fi qux, violenter occupaverit bona vel res ecdcfiafticarum perfonarum, vel retinuerit occupata, vel mandaverit, vel fuo nomine faâum, ratum habuerit, vel confilium vel auxilium ad hoc dederit: ipfo faâo fit excommunicationis vinculo innodatus; dc loca ubi fit violentia, vel ad qux reducuntur, nique ad fâtisfaâionem condignam fine Aecclefiaftico interdiâo fuppofits. Sica Ara, villa, vet locus eccle6c, vei monafleiii, vel ecclefiaflicarum perfonarum, occupentur: quamdiu flabit injuria, fit ipfe locus fuppofitus ccdefiaftico interdiâo, & omnia loca terrx taliter occupantium, vel mandantium vel ratum habentium, nifi requifiti infra oâo dies emendaverint, ufque ad condignam fatisfaâionem, ipfo faâo ecdefiaftico fubjaceant interdiâo.

IX. Qtfd Ttfttifiti cefent j Divinir.

Addimus quod reâores ecclefiarum; dum fuerint requifiti * perfonas ecclefticas vel clericos damnum pafibs de prx* mittis, ceflcnt a Divinis, & fervent contenta fuperius ex tempore, * nullo alio mandato a fuperiore fuo expeâato.

X Excob:niunicatio contra infringentem libertutem ccclefi.*

Ad evitandum animarum periculum, & ecclefiarum indemnitatibus Aufcitamie provincix providendum, omnes & fingulos utriufque fexus, cujufcumque dignitatis, conditionis, aut ftatus cxiftant, qui contra ecdefix libertatem, immunitatem, juxta * jurifdiâionem & privilegii ejufdem, five confidant * de fpiritualibus, & temporalibus, modis quibufcumquc acquifita, vel contra laudabiles confuetudines erga ipfas ecclefias pia devotione fidelium introduâas venire nituntur, ipfa ufurpando, aut ipfis ecclefiis & perfonis ecclefiafticis onera, prxfertim gravia, imponere, aut contra prxmifla, vel aliquod eorumdem, ftatutum, ordinationem, colligationem, confpirationem, confoederationem, paâa, promifliones inter fe, clam vel palam, direâe vel indireâe, jure * vel facere, fuper conciliis ♦ expenfas, vel fumptuum contributionem, vel alias quoquo modo ad invicem faâisvel faciendis, perpetuo vel ad tempus, nec non omnes & fingulos, cujufcumque conditionis aut ftatus exiftant, quiprxlatos, ecclefias, monafterii, capitula, collegia, vel conventus, feu alias perfonas ccclefiafticas, ad fubtnifliones fibi faciendas bonorum immobilium, feu jurium ipfarum ecclefiarum, baâenus compulerunt, quocumque quxfito colore feu modo, vel alias quomodolibet, nifi infra dnot mentes a tempore hujufmodiinchoandos, deprxdiâis fatisfecerint ecclefiis competcnter, ipfa bona in priftinum divifetinc, vel

anno Chr isiî ‘»>0. - *cl. de cetero perfonas ecclefiafticas ad hujufmodi fubmittioncs, ut przmitticur, facieńdas compulerint; & quofeumque dantes in przdi&is vel aliquo przdi* dorum, confilium, auxilium vel favorem, fingulis perfonas, excommunicationis; collegia dc univerfitates, interdidi fcntentiis ipfo fado decernimus fubjacere. Przlati vero, religiofi, clerici, & perfonz ecclefiafticx, qui vel quz przfentem conftitutionem, & ■ lia jura fuper hoc edita non fervavetint, pœnas fuper hoc inflidas ipfo fa&o noverint incurrifle Przfentem autem conflitutionem per fuflraganeos noflros in fuis fynodis femel, & per redores ecdefiarum in *fuisecdefus* quolibet anno, fub poena ingreflus ccclefiz, quam, non parendo, ipfo fado incurrant, prxeipimus publicari.

XI. Jaltrprttitio fUjHfdtn» (Iltati.

Itefl conirWll«n, --'e *d'imi* Sacro approbante concilio · flatutum noflrum olim editum in concilioC Nogarolienfi quod incipit. „Statuimus „ quod fi quis vel fi quz violenter oc- „ cupaverint bona, res ecclcfix, ec· „ clefiarum parochialium, vel retinue w rint occupata, &c. „ declaramus, omnes & fingulos utriulque fexus, qui pofl didum flaturum, bona, jura, vel res ecclefiarum, quz eifdem competunt vel debentur, de confoetudinc vel de jure, quoad proprietatem vel pottettionem, aut quoad utrumque, qui retinuerint, requifiti occupaverint ea, fub-D traxerint pnedida, vel aliquod praedi- Eorutn, ipfis ecclefiis vel perfonis ec- christi clcfisAicis : ipfo faâo in pœnas diâi fta- ·>>· tuti incidiffe. Mandentes didas pœnas in didis perfonis & locis, nique ad congruam Catisfadfoaem', inviolabiliter obfervart.

Xll, iMUtimiiaiii iMtr» ttnfMUt M vtl rtt ctcltfiiTW.*

Statuimus quod quicumque ucriufqQC fexus, bona, rei, vel jura ecclefiarum , quz eifdem de jure vel con fuetudine competunt vel debentur,quoad poflcflionem vel proprietatem, conjundim vel divilim, occupaverint, vel retinuerint requifici, vel in praemittis dederint confilium vel favorem, eoipfo excommunicationis fententiam incurrant. Si autem domini locorum, vel eorum locum tenentes, confutes jurati, przdida faciunt, ubi przdida fada fuerint, vel aliquod de przdi&is: nifi fecerint dari, reflitui, vel emendari, requifiti, ipfo fado fint fuppofiti ecclcfiaftico interdi&o.

G. G Obsbkvatio

Editam eft a aobi* hoc concilium, ut eft in codic* MC ex quo quidquam detrahere religio fuit : quaaqttam undecimum caput allerim cajuidan» efte concilii, at eo certiffime coottec, quod ivterpntetur ftatutum e/>«, ur ait , *rilimt* in *«««»/«· Nigireticnfi*: quod ftatutum eft oAavum huju» concitu caput. Qyod aiatitiumuftuadocimum, ▾ix certa effe poteft duodecimi fides

W**. ^**

CONCILIUM PARISIENS E.

Ex chrooico S. Dionyfii, edito a doftiflimo & religiofimo tiro ft· P. Luca Dncberio BcMdiAiao·

MCCXC. Hoc anno milii fuerunt a euna Romana duo legati in Franciain, quorum nomina, domnus Girardus, *& dom-* nus Benediâus, qui convocatis omnibus prelatis eiufdem regni, tenueiunt concilium in eclefia B. Genovefx Panfiis. *HiOmus tbmlcon*

4»

SYNODUS URATISLAV1ENSIS

£« Ltmigi

oxMin. u.

Anno MCCXC celxbrata.

Nno Domini Millefimo ducentefimo nonageliino, **fecundo Calend. Septembr.** Przlidentibus nobis Synodo Dioecefana in choro noftrx Ecclefix Qthedralis, Clero noftro de tota teira dicecefis ad ipiam Synodum convocato, pratens Conftitutio eft folemniter promulgata, pratentibus & expreflum confcnium prabentibua his noftris Fratribus;: liluftri Principe, Domino Conrado, Duce Silefix, & Dcanino de Sagano, Prapofito noftro .' Et dominis Milejo Decano; Johanne Cantore, Nicolao Cuftode, Joanne Decano; & Magi- Eftro Vito Archidiacono Glogovienfi; Henrico Lignicenfi ; dt Johanne Lanayfeo, Archidiacono; & Petro Przpofito , & Magiftro Jacobo, Stholaftico fande Crucis, Stéphane, Arnoldo , Petro , Martino , Magiftro Miridao, presbyteri, : Nicolao de CoofnoW ; Petro Cancellario noftro ; Martino Janufio ; Henrico Simonis VZalkooe, Senuario Johanne ; Henrico procuratore , de Henrico de Wirbena ; Canonicis Ecclefic noftra Cathedrals .

Volumus autem & mandamus unjverfis & fin

ANNO CHRISTI

"fingulis, Archipresbyteris, & ceteris Ecclefianun Reâoribus noftro dicecefis conftitutis tub poena fufpenfioriis ab ingrefTu Eccleiia, qua ex tunc incurrunt contemptores ufque ad oâavam beati Michaelis ; has noftras falubres Conftituriones confcriptas habeant in Ecclefiis fuis eafdcm parietibus affigentes. In cujus faâi evidentiam, Conftitutiones profentes Si* gillis, noftro fit noftri Capituli t fecimus con* fignari. Praecipimus quod Sacerdotes majora in confefliooe majoribus refermantes, mittant ad Epifeopum ptroitenies homicidas» faâo, opere» confilio, vel auxilio; blafpbemos Omnipotentis, & beate Marie, de Sanâorum;B Injeâores manuum in parentes, five in Clericos, vel quoicumque Religiofos; Incendiarios; Stmoniacos ; litterarum falfarios; inceftuofoa; deteftabile peccatum contra naturam committentes cum brutis animalibus: Concubitores monialium; Ecdefiarum fic Coemeteriorum cfiraâotes & violatores: Schifmaticot & facrilcgos, fic divinatores, Âc eos qui ad eoa accedunt: Qjti de facramentis aliqua commiferunt maleficia, vcl auxilium profiterunt ; qui abortivum procuraverint : Qui non permiferit Baptizare , qui interfuerunt Qtnunicatum pro violenta manuum injeftionc in fcienter .' Qui fine prima tonfura aliquem ordinem fufeepit .' Qui contra juftitiam vel confcientiam , auâoritatem. confilium five auxilium in aliquo impendunt, undemors hominis vcl membrorum mutilatio eft fecuta : vcl qui hujufmodi fcienter occafionem fine caufa dederunt. Qui fixeras didat, feribit, legit, vtl aliquod adminiculum preftiteric,' ut aliquis mutiletur.

ANNO CHRISTI

Item: Clericos, qui fufpenft funt vel excommunicari, promoti, aut celebraverunt divina. Item,* Sacerdotes feu miniftros , quorum negligent!* aliquod circa Sacramenta Altaris inhoneftum quocumque modo evenit. Quibus omnibus (prxterquam illis qui pro violenta manuum tnjeâione in perfonas Ecclefiafticas in Canonem late fententix inciderunt : quos Epifeopi abfolvere non poliunt) per ipfos Epiicopos dc abfolutionis beneficio provideri poteft. Epifeopi autem dicere debent omnibus excommunicatis ex quibufeumque caufis: quod nullo modo, abfque mortali peccato & irregularitatis vitio, poflunt vel debent fe ingerere divinis;. & publice eis dicant fi eft publicum peccatum eorum .' & fi occultum occulte debent dicere confciToribus quorum difpenfatio ad folum fummum Pontificem fpeftat; quod nec in fufeeptis miniftrare ordinibus, nec ad maiores, tcu ad beneficia curam animarum habentia, poliunt promoveri , abfque difpenfatine Domini Papx. Caveant autem Epifeopi, quod nullum excommunicatum pro violenta manuum injeftionc in perfonas Ecclcfiafticas, nec ab aliis excommunicationibus a'Canone, five ab aliis Judicibus latas, abfolvere nullatenus, nifi de mandato vel auctoritate Apoftolicx Sedis, vel Cardinalium curx commiflis dtfpenfare, prxfumant .

ÉsMutv MTW.

CONCILIUM PROVINCIALE APUD NOBILIACUM

Tora. IV. ?. in.

DIOECESIS LeMOVICBNSIS ANNO MCCXC. CELEBRATUM

A Simone archiepifeopo Bituricenfi de colligenda centefima reddituum Ecclefiafticorum in provincic utilitatem convertenda.

Ex arcIivtJ IUxftrIffixtI xrcbtptfcepI stIkItnfII.

Simon Dei gratia Bituricenfis archiepifcopus, Aquitanix primas, ac de cjufdefri gratia Claromontenfis, G. Lemovicenfis, Caturcenfis, R. Ruthenenfis, B. Albienfis Epifeopi, nec non PaulusBancianiRuthenenfis Canonicus vicarius in fpiritualibus fic temporalibus generalis venerabilis patris..... prxdiâa gratia Mimatenfis Epifeopi tn provinciali concilio celebrato per nos apud Nobiliacum Lemovicenfis dicœcefis congregati , univerfis fic fingulis, ad quos prxfrntes litters pervenerint, falutem in Domino· Dudum nobis, fit aliis prolatis Bituricenfis provinciae in noftro provinciali concilio celebrato peratis, nos Bitaris congregatis, de confenfu totius concilii, pro communi utilitate totius provinciae per nos extitit ordinatum, quod quxlibet perfona ecclefiaftica prodiâx noftro provinci*.- nobis feu alteri noftrum fubjeâa, coltegiata, feu non coltegiata, regularis vel feacularis, cathedralis feu non cathedralis» quocumque nomine cenfeatur, folvere teneretur ceotefimam partem reddituum fuorum ecclefiafticorum ufque ad quinquennium : qux omnia adeo funt notoria fit omnibus manifttfta, quod nulla poflunt tergiverfiitione celari. Hinc eft quod cum multi in folutioiubQs Ddi&x centefimx pro terminis jam elapfis fe négligentes exhibuerunt fit rebelles, omnes debitores prodiâx centefimx audoritate concilii fupradiâi monemus, primo, fecundo, tertio peremptorie, fingularitcr, ficuniverfaliter, ut infra menfem a tempore fynodi proprii Epifeopi cujuslibet debitoris computandum , de prodiâa ccntcfima pro parte qua obligati exiftunt, & quatenus pro tempore prrdiâo teneretur, nec non de expenfis retardatx folutionis faâis competenter fatisfaciant : videlicet quilibet colleâoribus feu collcdori ad haec per fuum proprium Epifeopum deputandis.- quod fi infra menient a diâo tempore facere neglexerint, feu contempferint, audoritate prxdiâi concilii ia perfonas lingulares univerfiiatem non facieocientes ex nunc ut ex tunc excommunicationis fententias promulgamus. Capitula vero Scholarium, ecdefiarum Collcgiatarum, decanos, priores, prxpofitos eorum, nec non conventus, abbates, fic alias univeriitates Ecdefiafticas, quocumque nomine cenfeantur, fuppoaimus ecclefiaftico interdiâo.- monentes nihilominus omnes prxdiâas perfonas primo, fecundo & tertio fub ponis prodiftis, quas cx nunc & cx tunc in eas ferimus, nifi fe-

——-cerint quod mandamus , quatenus de tota centefima ultimi auni inflantis circa Nativi* •ua Mtem D0®'0· fupMdidia colJedonbus vel eis qui per proprium dkecefanum fuerint deputati , vel etiam deputandi, infra didam Nativitatem Domini fatisfaciant competenter . Ut autem fupraferipta centefima ad profecutiooem negotiorum noArr provitteis integre convertatur, monemus audoritate prasdi&i concilii omnes prxdidoa colledores primo, fecundo, & tertio peremptorie, ut fuper receptis de centefima reddant quilibet fuo proprio duecefano legitimam rationem infra menfem, computandum ab co tempore quo fuerint fuper hoc requifiti, de receptione pro expenfis vel falario nihil penitus retinentes, A nifi prout per proprium dicœccfanum fuerit ~~ordinatum, in ecotradidores---&---rebelles~~ ex nunc ut ex tunc excommunicationis femen- Anno Christi tias promulgantes. Ut autem omnia poundfa commodius & facilius eficdui valeant mancipari , cuilibet de fupradidis Epifcopis in fua civitate dt draecefi plenam & liberam concedimus poteftatem revocandi colledores didccntcfim·, eofdem, vel alios colledores conflituendi, omnes pntdidos debitores & colledores audoritate prxdidi concilii monendi, excommunicandi, & per alia juris remedia compellendi, prout viderint expedire. Adum apud Nobiliacum in prsedido noftro Concilio die Mercurii poft feftum beati Michaelis anBno Domini MCCXQ

CONCILIUM SALZBURGENSE

ANNO CHRISTI

De Hofpitalariorum, Templariorum & Teutonicorum ordinibus conjungendis celebratum anno Domini MOCXCL tempore Nicolai papa: quarti.

anno CHR1S1I

*Qua ectttfmt bac fyntdxt tndifia, quidque m ta gtflum futrit , Eberberdut bujur temporis firiptor m juis Mxulibus , apud Hmriti Canjfii primum ternum *diturum autiqui* tatam tutantibus, Ita dtftribit:* Annq millefimo ducentefimo nonagefimoprimo, civitas Akaron, quam folum habebant Chriftiani in terra fanda , obfefla cft per Soldancm Babylonenfem, & per quadraginta dies & nodes fine intermilfione impugnata, capta cft, dc ibidem multa Chriftianorum millia & capta funt & occifa: aliqui autem per navigium fugerunt. Et quia multorum erat opinio, quod fi fratres domorum ibidem, fcilicet Hofpitalarii, Tcmplarii, *fa* Teutonici, & reliquus populus omnino concord^flct, civitas capta non fuiflet : mandavit papa Nicolaus omnibus patriarchis, archiepifcopis, epifcopis, & aliis prxlatis, ut concilia provincialia celebrarent , Ac deliberarent qua ope vel confilio eidem terra; poflit fubveniri. Et per concilium habitum Salrzburgac, referiptum fuit domino papae & confultum, ut prædidi tres ordines counirentur ad unum ordinem , melioribus corum obfervantiis in unum rcdadiS: & quod ad fuccurfum ejufdem terre fandx, rex Romanorum cum principibus vocaretur. Quinuncii antequam veniflent ad curiam, papa mortuus eft : & fic hoc negotium remanfit infedum . *Hat Eberbardus.*

Qu ftqumtur ftatuta Cbunrcdi Saltxiurgtnfit archupijcapi, acctpit Biniur a Grctfen me-Mtfcripta , 0* in tomi tertit apptndict eollecavit. Cumque tontilti latum ant ttmpus defignutum am baberint , buic attribiunda tencilio duxit.*

E

editis adjicimus, Ac de confilio faerx fynodi ftatuentes, irrefragabiliter ordinamus, ut quandocumquc fponfalia feu matrimonia contrahuntur, non minus quam fex perfonas honcftx, ac hdc dignae, de vicinia Ac faitem paCrochia amborum, vel alterius contrahentium, aut loci, in quo contradus agitur, inter quas ad minus tres virilis fexus habeantur. Et in ipfo contradu debent pro teflibus adhiberi, qux non funt de contrahentium familia, vel eifdem in una domo cohabitantes, feu domus, in qua fit contradus hujufmodi, inquiline . Quod fi fecus fuerit attentatum, contrahentes, operam dantes, five Icicnter prxfentiam exhibentes, & fponte in fuis domibus hxc fieri patientes , fententiam excommunicationis, quam & in his feriptis in cos ferimus, incidant ipfo fa&o; in quos etiam alias *, pro jufto noftri motus arbitrio, ani- ·cor/ gia madvcrtt pcena, qux plus timeatur , volumus & debemus: quam fententiam abfoluttonis nobis duximüs refervandam. Volumus etiam, ut poft contrada quocumque modo fponfalia, vel matrimonia, ipfi contrahentes, vel aliqui de ipforum mandato fpeciali, contradum hujufmodi infra menfem, a die ejufdem numerandum, plebano vel plebanis ipforum contrahentium, feu, fi copia ipforum haberi non poterit, vicariis eorumdem, duabus vel tribus perfonis idoneis prefentibus, debeant publicare. Contravenientes fententia excommunicationis, quam in his feriptis pronunciamus, involvi volumus ipfo fado, alias, pro cxceffus gravitate, per nos acrius puniendos: eorumdem abfolutiooc nobis libere refervata.

H« funt conflitutiones domini Chunradi venerabilis archicpiicopi ecclefias Saltzburgunfis.

I. *Dt centraHibus matrimonialibus.*

CContradibus matrimoniorum, qui nonnun* quam contra eorumdem honeftatem , ac juris prohibitionem, in grave animarum riculum clandeftine celebrantur , falubriter occurrere cupientes; prioribus ftatutis fuperhoc

11. *Dt clcricit effittolibus.*

JUris veftigiis inhaerentes, in hac facra fynodo denunciamus publice, dc fub pa-na clericalis privilegii prohibemus, ne clerici religiofi vel ixculares, cujufcumque ordinis, vel prxlaturx, procurationes fxculares , fub quibufeumque principibus, vel aliis laicis allumant , feu ante aflumptas retinere produisant, pee fub nomine pignoris, vel quocumque colore quxfito, fint adores , procuratores, condudores, juiliiurii, vicccomhcs, prrpofiti, admi-

—— —— adminiftratores, officiales, quocumque vocen-Axefo pro falubri eorum corregione emanaverint inftituta ; ex his tamen nullus fruâus ANNo
^°T °lo«.TI tur uomine, in civilibus , vel miniftri: quia n<mo militans Deo fe debet negotiis fecula» aut modicus jam provenit. Publice nudi incedunt, in furnis jacent, tabernas, ludos, & *mteietricet* frequentant^ peccatis fuis vicium ribus implicare. Si qui vero juris & noftras prohibitionis rransgreflbres , hcc ve! aliquid fibi emunt, inveterati feâam fuam non deferunt: fic ut de eorum corrcâione nullus horum de novo aftumpferint, feu anteaflumpta non depofuerint ftatitn, per omnia, dc remaneat locus fpei. Ideoque prioribus ftaiuin totum: ipfo jure fententiam excommunitis pro falute animarum fuarum, quam qurcationis incurrant, abfolutione nobis, fi digne rimus, falvis: adjicimus dc denuncumus in pnenitucrint fit fatisfecerint, refervata. In qua hac facra fynodo, fub poena privilegii clericalis publice prohibentes, ne quis feâam vaexcommunicatione fi per menfem animo perfiiterint indurato, ipfos ex tunc a beneficiis, gorum fcbolarium reprobatam alfumat, feu dignitatibus, perfooatibus, fic adminiftrationiin ea permaneat, vel earn exercere prseiubus ecclefiafticis quibufeumque, ac omni primat. Alioquin eos , qui hujufmodi feâam vilegio clericali, exutos dc privatos elfe volu- Bante hanc noftram conititutionem temere af. mus ipfo faâo, nec ad ea vel funilia in po fumptam, infra menfem, a tempore piomulfterutn aliquatenus admittendos: punitionem gacionis ejufdem coofttuittonis numerandum , illorum, qui ante hanc noftramordinationem penitus non dimiferit, dc illos, qui nunc al (quam extra Salisburgenfem , Chiemenfem , fumere prcfumpferint, ipfo faâo ftatim omni Boumbergenfem, Gaizenfem archidiaconatus privilegio clericali exui praecipimus & nudari.* extendi ad pradetw volumus) hujufmodi pro- volentes, ut quandocumque a monafteriis, hibita illicite gerere pnefumpferint, noftra: di- ecciefiis, vel clericis, cujufcumque rei imftri&ionis judicio referventes. portuni aut violenti fuerint exaâores, ipfis cofdem liceat noftra auâoritate capere , invocato ad hoc, fi opus fuerit, brachio fsecu-

III. *De jtâa vtgarnm fcieUriem.*

lari. Et eos captos nobis vel archidiaconis noftris afttgnari volumus, noftro carceri, ut

Licet contra quofdam fub vagorum fcho- nobis videbitur, includendos: tu fic reatus , larium nomine difcurrentes , fcurriles, omne excludat privilegium in his, quos vilimaledicos, blafpbonos, adulationibus impo- clericalis ordinis profitentur , nonnulla pioCtas vitae eo nec frui patitur , nec gaudere. tune vacantes, qui lie clericos in vituperium

AD S ALZBURGENSE CONCILIUM

ANNO CHKISTI

Ama ugi.btbititw

ANNO CHRIS II

ADDITIO.

Ex Sup.Man. to.ltJ. p-xjj.

COncilii hujus pratter aâa quaedam a Binio vulgata nihil fupereft aliud, quaraquam icimus, patres litteras quafdam ad pontificem dedifle, fuadentes, ut Hofpitalarii, Templarii dc Theutonici equites fimul in unum coetum jungerentur. Has litteras nemo hucufque vulgavit . Sed de prêter illas non diu ante hos annos alias produxit ex MSS. codice P. Pexius in Cod. Diplomat, part, I.pag. 164. quas vetufti Codicis infcnptio eidem huic concilio vindicat. Has ergo hic damus.

SALZ.BURGENSIS CONCIUI RESCRIPTUM.

Ad Apafieticem ftdtut de cekturitetibui CbrifhentrtoH, eepte ι berberd dvittte Actantf i» Peiifiine.

LEâ» ludu plens veftr* fanditatis litterse vulnus fecerunt in vulnere, & nova perculfio plagam veterem recentavit. Ex eo enim jampridem confoflum fuit dc faucium cor eorum, qui vivunt in Chrifti corpore, ejufque fpiritu vegetantur , quod locus ilk, in quo fteterunt pedes ejus, perfidorum pedibus conculcatur, quod terra nativitate Chrifti ftorida, converfatione candida, paflsooe roiea contaminatur ab boftibus Crucifixi, dc fic iterum Jcfus ad illudendum & confpuendum naditus eft gentibus, dum illi, recruci-

figentes fibi denuo Filium Dei, & habentes oftentui facramenta fua blafphemant, dc fa-
era ~~ereq~~uitequi~~s~~ ~~ec~~ ~~a~~ntu~~C~~erte~~C~~e~~d~~eon~~d~~am terra repromilfionis, que lac dc mei patribus emanavit, nobis fel amaritudinis lato latice non definit propinare, dum Chriftus a propria fede repellitur, dum chriftiana fides, Dquantum in eis eft, extinguitur , dumque noftne redemptionis infignia velut quaelibet abjeâa materia pro nihilo reputatur, illudque Dominicum fepulcrum jacet prorfus inglorium , quod Deus per os prophets fore prxdixerat gloriofum.

Deducant igitur oculi noftri lacrymas per diem & nodem, & non taceant, quoniam contritione maxima contrita eft virgo filia populi mei plaga pelfima vehementer. Verum mare noftrc amaritudinis nec in hoc terminum fuum cooftituit, fed extendit in latius fluâus diluvii exundantis. Nam civitas Acconenfis, in qua multitudo religioforum colle&a, patriam fignis noftne redemptionis E infignem velut de proximo afpiciens, & falutans vicino ejus recreabantur odore; quaeque fuit nihilominas urbs fortitudinis iis qui prelia Domini exercebant , confolationem Ipei adhuc non modicam mlniftrabar deiolatis folatio terre fande; expedantibus fidelibus cura defiderio dc ardore, fi quando favente Deo faâo generali palfagio chriftiana militia in ea fe colligens, & ex ea grdfibus proccifivis fucceflive progrediens terram defi-

fry derabilem rccnperare cum gloria mereretur,j heu! corona *tpei noftrac* corruit, dolor anno creicit, caufa gemitui gemma:nr, capta ab Chr isti hoflibus & everfa civiraie prcdirta, quernad- ***** modum fcripta veftra lamentabiliter exprelTerunt, ficque area Dei per diluvium quodam* modo iuftucata, columbina fidelium fimplicitas non invenit ubi pes ejus ia illo maris litore commode requiefeat.

Nunc igitur tanto devotius ad divinum re> curramus auxilium, quanto videmus evidentius omni nos rei ac fpei humane commodo— deftitutos, levantes manus ad edum cum ANNO Moyfe Jefum dormientem cum apoftolis fu* ititemus , illos nihilominus qui acceperunt ** gladii poteftatem, praedicationibus inducentes, ut cum fortillimis Machabeis pro paternis legibus animas exponere non formident. Quia in hoc conflirtu amabili, nec virtor nec virtus mercede fruftrabitur. Nam etfi vincens eft ex triumpho felicior, virtus tamen velocius pervenit & citius ad coronam. A

CONCILIUM LONDINENSE

D: ejertione Judcorum, habitum anno«Chrifti MCCXGI. tempore Nicolai pape IV.

DPr *rtkns in boc fynodo etfiis ito* Bwowtr Bdus expofuit fc cupere ire auxilio Chriflianis Bemhardo epilcopo Giodetano , fedis in Aliam; & quia res ad religionem pertiapeflobex legato, in Anglia nondum przfente, Londioi ad wefttnonafterium celebratum nebat, voluit ut facerdotes pecuniam fuppeditarent. Potlremo placuit regi, fimiliter at«ft concilium. In hoc in primis agitatum eft que principibus, illud injurium jure iterato de ejertione Judeorum, quorum erat per o- ftatuere, ne cui hominum liceret dare pnsmhem Angliam ingens multitudo : quo fic dia collegia monachorum; neve liceret moves a^.hcrdis fegregarentur. Itaque publico nachis, aut aliis facerdotibus, etnere poflejuifum Je(t edifto, ut infra paucos dies omnes fiones. Supervenit tandem legatus, & una abirent cum bonis. Illi juffis concilii paren- cum Joanne Bcccano archiepifcopo Cantuates, alii alio diiceiTerunt. Ita profuga gens rienfi fibi adjunâo, regem iniquitatis atque de Anglia in perpetuum exivit, mifera lem- impietatis redarguit, legemque abrogare, & per alicubi terrarum peritura, ufque eo dum ecciefiis, ecdefiallicifque rebus ac perfonis. denique delestur. Eodem in concilio Eduar-C libertatem reftituere coegit

CONCILIUM MEDIOLANENSE

Sub Ottone archiepifcopo pro auxilio ferendo terrz fandr coartum anno MCCXÇ1.

COncilii hujus arta multo ampliora quam nem in diem fequentem indixit, Mane fef lunt in Labbco exhibet Berna idinus Co- fionem aperuit oratio a fratre quodam mino* no Hill. Mediolan. pari. 11. pag. mihi 15[illegible] I>is verbis in latinum per me verfis. Cum Stephanardo ordinis S.Dominici, que duc pontifex Nicolaus brevia quaedam direxiffet orationes adhortatio erant ut pontifici mos ad archiepifcopos & epifeopos, quibus injun- gereretur; fuggeflitque archiepifcopus, ut pagebat , ut pro auxilio terrz fanrtc apparan- tres fingull confilium fuum deferipto darent, do concilia celebrarent; in earum litterarum DIn pervigilio apoftoii iterum convenit concilium in quo lerte funt patrum fententia; ac exeeutionem Otto Vkccomes archicpifcopus ftatutum eft ut in milfis fequentis diei oratio Mediolaneofis concilium indixit provinciale peculiaris fieret pro re pnefenti ; ftatutum eft ante quatuor dies a fello S.Aodrcae. Die igi- etiam ut ferit eretur pontifici quod fuaderet tur *17.* novembris convenerunt Mediolanum regi Galliaram, ut fibi hanc fpeditionem ducptzlati, & archicpifcopus in templo S.Teglas endam aflumeret, & fecum alios principes in pulpito fublimis fedens circumdatus eft co- invitarer. Suggeflum etiam fuit pontifici, quod rona epifeoporum, abbatum unoquoqqe pro de pace ageret cum Venetis, Pilanis, Genuengradu fiue dignitatis fedente. Hic vero palam fibus, aliilque quibus client portus, atque in lertz funt litterz pontificie amiflionem terne unumfcedus, & concordiam omnes Italic urfanrtz annunciantes, iifdemque admonebanbes colligarentur, ut tuta omnibus client ititur fideles; ut aflumpta cruce in expeditio- nera , fecurc Manfiooes, preiertim iô Monnem fefe pararent,* cui fi prrfto adefle ve- tisferrati, &convicinis regionibus; expedirenlint , & contriti corde crucem illam allumant, tur etiam naves, Inbiberetur mercatoribus indulgentiam omnium peccatorum lucrentur. Injunrtum pariter erat eifdem litteris archie- E tramarina navigatio ; tres equcftres ordines pifeopis, & epifeopis. ut indicendam crucia- templariorum, bofpiialarium, & teutooicorum tam per facros praecones curarent ; ac tanfimul jungerentur, quibus a pontifice fummo dem quidquid refohitum fuiflet inconcilio per magifter daretur. Demum rogatus fuit Otto nuncios referretur pontifici. Altera etiam le- archicpifcopus Sindicum eligeret ampliflima rta fuit epiftola de conjun&one fratrum tem- poteftate aurtum pro iis exigendis, qua in plariorum & hofpitalarium in unum, & cum- eifdem litteris continebantur; ac tandem ut idem dem ordinem, qua de re inftrumentum con- Sindicus ad pontificem infra fpatium tempofrrtum eft. Tum archicpifcopus aliam feflio- ris,ufquead FeftumPurificationisB.hLpergcreu

Secundum hanc mandatum fuit Archiepifco-Arum, & Prioris Jxemitanoratn. DcleduiSm- AN'NO
po ut confutationes iftas omnes in unum dieuj- Prior de Pontide, Mathnus vicecomes CHRISTI
CHRISTI feriptum redigeret, quod (ubmifliim fuit ex*- cum Epifeopo Novaricofi quibus affignata
mini archiepifcopi, epifeoporum Vereellenfis, fuit provifio diurna viginti folidorum in fin*
Brixienfis, Laudenfis, & Sabaudienfis, ficut gulos.
& PriorisF.F.Prodicarorum, Guardiani Mino-

S EDES VACANS

CONCILIUM ASCH AFFENBURGENSE

CHRCTi

PROVINCIALE

Anno Chrifti MCCXC1Î. Nicolai IV.papc ultimo,. Adolphi Regis primo.

fit mwv *Demini omen . Ctrbardtts Dii gratia, fanflo Mogtmtine ftdir arcbiepljcopttt Jacri Imperil per Ccrmomam ArcbieanceUarint, aniverfis Cbrijh fidelibus per Megantmam civitatem dict«fim D provinciam conjiitutis finceram in Domino'cbaritattm.*

f.Hanhcafa·

uiv.pag,f.

TOverit veftra chantas, quod anno Do- B alioquin de fuis propriis fumptibus compara-
mjol- ijçj.xvn. Kal.Odobris in conci- bit, auâoritatc totius concilii ftatuentes, ut
lio Afchaffimburgenfi celebrato, de venerabi- facerdos qui poft publicationem *hujus ftstuti*
lium fratrum noftrorum fedis Moguntinc fuf- fuppellfcium pro fe & camifiam pro fuo cam*
fraganeorum, nec non de prolatorum noftro- panario non habuerint, infra duos *monies*
rum confilio & aflenfu univerfit ftatuta a no- pofteamdem publicationem *proxime* fubfequen-
ftris predectfloribus edita declaravimus, & pro- res, tamdiu ceflet ab officiis divinorum, do-
fectibus declaramus per totam noftratn pro- nee defeâus hujus fuppleatur, & damnum
vinciam fore tanquam provincialia ab omni- quod ex tali crilatione in oblationibus facer-
bus obfervanda , quibus fubfcripta duximus dotem contigerit fuftinere, per populum fuse
anneftenda ftatuta. parochix retundatur eidem . Verum quia ple-

I. In primis igitur ftatuimus ut fi aliquis rumque, & maxime in parochiis ruralibus,
clericus , vel laicus utriufque texus cujufcum- „ hoc contigit, ut propter clericorum defeâum,
que dignitatis, religionis vel ftatus exiftat, facerdotes folos oporteat celebrare, contra
aufus fit profutnptione damnabili publice pro- canonicas *fao&iones inhibentes, ne* presbyter
dicere, occulte docere, credere & tenere quod fine miniftri fuffragio divina *officia « maxi-*
facerdos in mortali peccato exiftens non pof- *me* miflarum folemnia pndumat celebrare,
fit conficere corpus Chrifti, feu fic ligatus, inhérentes concilio Toletano , ubi dicitur.'
ligare vel abfolvere fuos fubditos a peccatis, tx *fait quia non fiaict, cum etcidtrit^fyblevan-*
pro haeretico & incredulo habeatur , quem *tem:'*provida deliberatione facri Concilii de-
errorem hujus facri approbatione concilii da- cernimus, ftatueodo, ut omhes facerdotes
mnamus , anathematizamus, & penitus repro- in villis extra oppida celebrantes loco campa-
bamus cum facro feripturo dicat audoritas, nariorum illitteratorum, perfonas de cetero
quod five bonus five malus fit miniftcr, per habeant fide dignas, legere dc cantare fcien-
utrumque Deus efficiant grane conferè; non tes,-quas quidem *perfotue* de ornatu parochis
enim quas fanda funt , coinquinari poflunt; q fideliter conferVando fufficienti pneftita cau-
nec ipta (aeramenta poteft hominum mallitia (joQc uojverfos redditus percipiant, campana-
profanare , tutde quomodocumque facerdos riis laicis hadenus deputatos, nec ab illis of-
pollutus exiftat, divina non poteft polluere ficiis fine arcbidiaconi confenfu valeant amo-
(aeramenta, qt» purgatoria eundarum-exi- peri, alioquin contrarium facientes per dice-
flunt: licite ergo a quocumque facerdote ab cefanum vel locorum archidiaconos ad idem
ecclefia tolerato divina myfteria audiantur dc faciendum compelli poterunt ecclefiailicam per
alia recipiantur ecdefiaftica (aeramenta. cenfuram.

IL *De Sacerdotibus if Component's.*

Item quod facerdotes & campanarii, qui
facerdotibus ad altare circa baptitmum depor-
tationem olei facri & corporis Domini ad in-E
firmos exiftunt, & juxta quod eorum officium
requirit mtniftrant fuper vdlimcnta fua fup-
pelliciisfacerdotes, &campanarii camifiisaltus
utantur, diftriâe procipimus obfervari; quas
quidem camifias campanariorum & fuppdli-
cia facerdotum populus cujuslibet parochis,
quando & quoties needle fuerit, dent deqtee-
mofynis, que in parochiis haberi pofitint,

III. *Deportatione Corporis Demini*

Et licet omnes Chrifti fideles in deporta-
tione eucharifti6 ad infirmum fequi conveniat
reverenter, praxipue tamen facerdotes , dum
ipfum Dominicum corpus in manibus fuis ge-
llant, procedere condecet *humiliter & devo-*
te. Obtnde procipimus ftatuendo, ut nullus
de cetero facerdos in deportatione hujus ma-
ximi ac faluberrimi Sacramenti, quanlumcum-
que aura mala, *via* lubrica, vel Jutoia exi-
ftat in calopedibus ire profumat ; Verum ,
quod aliqui facerdotes cx fimplicitate, five
juris

Ç3?* luris ignorant il, quidam ex avaritiae vitio, iavfiuaw *rectrdMnr.* Nos adjicientes, quod ubi
qui (a) fere omnium oculos exezeavit, dum paterfamilias largus drfpenfator exiftir, non
anso eucharistiam, oleum infirmorum & baptifma decet famulum efle tenacem, ut peccandi 1
parvulorum, fepulturam ecclcfiafticam & alia materia dc occafio perfonis talibus praeludatur, provida deliberatione hujus facri concilii
(-) c^lgr. facramenta ecclcfiaftica fuis fubditis adminidecrevimus ftatuendum, & fub pœna fufpenquod Hrant, pretium extorquent ab ipfis pro fui fionis univerfis abbatibus, abbatifus, & ceteris
erroris & reatus defenfione longam illius lomooafticis magiftratibus cujufcumque ordinis
ci confuetudioem pertendentes, nec adverten- ac conditionis exiftat, ac quocumque nomine
tes, quod diuturnitas temporis peccatum non appellentur, injungimus firmiter & diftride ut
diminuit , fed augmentât : Nos inhrrentes fuis fratribus & fororibus in apoftafic labem
concilio Turooenfi, quod hujufmodi confue- ex quacumque caufa prolapfis, defiderantibus
tudioem maxime deteftatur, ne pro his aut dt petentibus cum humilitate ac devotione
aliquibus facramentis ecclefiafticis conferendis regreflum, finum mifericordix, quem alma
aha de extero munia quantumcumque modi- mater ecclefia claudere nulli pcenltenti con-
ca per facerdotes, vel pralatos a fuis fubdi- fitevir, more pii pactis familias, qui filium
tis tanquam debitum exigantur fub pœna ex-B prodigum, & poftrnodum pœnitentem patercommunicationis fenteutix jam late, de ap- ne recepit, liberaliter ftudeant aperire , ita
probatione huius facri concilii diftri&iflime quod hujufmodi perfonas redire ad fua clauprohibemus, nifi hujufmodi munia fponte & itra volentes, quantumcumque eirum exceflus
charttaiive a Chrifti fidelibus offerantur; ar* graves fuerint vel enormes, juxta cujuslibet
chidiaconis & eorum officialibus fub eadem ordinis difciplinam five regulam in confuetu- *p.*
pœna firmiter injungentes, ut in fingulis fy- dine obfervata, fine qualibet conditione reci- <w
nodis five capitulis, quibus folent clerici con- piant & admittant ', ita tamen quod propter
venire, de hujufmodi vitio inquifitiooem fa- eorum exceflus, nec vidus nec veftitus ciant fpecialcm, &. quos in eodem, per pro- trahatur eifdem, fed alias ficut praediximus,
bationes legitimas invenerint laborare, fi vi- regulariter puniantur; alioquin prxdidam fdcani fuerint, ipfos fine omni fpe reftitutionis fpenfionis fententiam per ordinarios locorum
a luis archidiaconattbus amovere, pallores ve- feu officiales eorum in omnes contradidores
ro ab officiis & beneficiis fufpendere non procedente tempore, juxta quod eorum proomittant, donec fuper hu;ufmodi fimoniaca tervia meruit, prxeipimus promulgari.
pravitate cum ipfis fuerit per fuos epifeopos^
difpenfatum : przdida vero palloris fufpenfio- **V.** *Dt tefttmtntlj & legthi*
ne durante, archidiaconi de redditibus beneficiorum nihil percipiant eorumdem, fed fa- Ad hxc quod quxdam in quibufdam locisft
cerdotes idoneos in ecciefiis conftituant tali- partibus confuetudo, immo potius corruptela
ter fufpenforum, qui per omne tempus fu- detcftabilis obfervatur, videlicet, quod tam
fpenfionis eorum percipiant* dc in fuos ufus clericus quam laicus in ledo aegritudinis conconvertant univerfos redditus ecclefiafticos ftitutus ultra quinque folidorum ufualis mojpfis palloribus competentes. Dignum enim netz, vel aliam fummam juxta loci ipfius
eft, ut qui altari fervit, vivere debeat de al- confuetudioem limitatam, nec piis locis nec
tari , & illi proventus ecclefiaftici merito fub. perfonis ecclefiafticis pro anime fux remedio
trahuntur , cui ecclefix communio dene- & falute poflint ordinare legata. ConGderahgatur . tes przdidam confuetudioem fic facris canonibus & fecularibus legibus obviare, cum o-

IV. *De MoHJcbii (3 Monirilibut.* omnia jura clament, quod ultima voluntas, &
ultimum hominis teftamentum immobile per-
P xterea etfi contra monachos & moniales feverat, dc nihil fit, quod magis hominibus
de fuis clauftris propter aliquos enormes ex- debeatur , quam ut fupremx voluntatis liber
cellas, aut animi levitatem temere fugientes, ftylus exiftat, eamdem confuetudioem Deo
& in fcculo fecularlier per aliquod temporis odibilem, ammabus & bonis moribus inimilpatium converfantes, ac tandem poenitentia cam, auâoritate hujus facri concilii penitus
dudi ad clauftra, de quibus profugere prx- reprobamus, firmiter ftatuentes, ut unicuique,
lumpferint, humiliter redire volentes, certe Ìuem jura a teftamentorum non prohibent
◁c varix pœnx, juxta qualitatem & quantita- adione, in fanitate vel in loco xgritudinis
tem excedentium a fandis Presbyteris fint condituro, legandi, difponendi & ordinandi
ftatutx, quidam tamen abbates & quxdam de bonis a Deo fibi collatis, circa pia loca
bbatiflx, ac ceteri magiftratus pcenis in fa- & perfonas ecclefiafticas, dummodo fuos hxci is canonibus five in fui ordinis regula con- redes contra legitimas non pnetereat fandiotra hujufmodi profugas perfonas express non nes, libera fit facultas ; volentes & prsecipienexiftentes contenti, graviores ficquafi impor- £ tes diftride, ut per locorum «pifeopos & cetabiles poenas ipfis in fui rtverfione imponere teros prxlatos jurisdidienem habentes, uninon verentur, vel quod deterius eft, eafdem verfi clerici & laici, impedientes defundorum
perfonas quantumcumque humiliter fupplican- legata feu ultimas voluntates per excommuntes vel poliulantes ad fua clauftra , de quibus cationum in perfonas, & interdidi io loca,
taliter exiverunt, admittere inhumaniter con- fententias odo dierum monitione prrmifla fetradicunt; cum igitur juxta facrorum cano- rendas, ab hujufmodi impedimentis defiftere
num diverfas audoritates pœnx non amplian- compellantur, ad quarum exeeutiones & dedz, fed potius fint laxaodx, & longe fecu- bitas aggravationes procedente tempore fanus fit de mifericordia, quam de *crudelitate* ciendas, epifeopi & prxlati, ad quos teftareddere rationemcum etiam dominus per mentorum defenfio utroque jure fuadente dios propheta pollicitus fit, ficdicens: *Peccator* goofcitur pertinere, tam benevolos fe exhi*in bora converfitt fuerit , & i*gf- beant & paratos, ne hujufmodi negligentia
fttnerit, invuttet [narum rnttplvu

er de eorum manibus in dic diftriâi judicii re- .quiratur.

ANNO CHRISTI

VI. *Dt Ptfitrikm tftorwtt*

Praterea quorumdam Paftorum malitiis,qui fingulis annis vicanos a fuis ecclefiis in quibus per ccnfenfum Diœcefani vd Archidiaconi inflituti nolcuntur, ob quemdam temporalem quxftum amovere ütagunt , obviare volentes, prcdeccflbrum noftrorum ftatutis duximus anneâendum, ut vicarius taliter infttutus, ab eadem vicaria ad inftantiam. veri paftoris ecclefix, non amoveatur aliqua ratione, nifi paftor adu Sacerdos exiftens fuam ecclefiam velit regere per feipfum, vel aliquam rationabilem caulam amotionis contra fuum vicarium coram Diœcefano, vel loci archidiacono affignare valeat dc probare.

VII. *Dt ptartchiali vaetnn .*

Ad bate quedam confuetudo, immo potius corruptela in quibufdam panibus inolevit ; videlicet quod aliqua ecclciut parochiali vacante, plures ad eam clerici a diverfis patronis in difcordia pnefentantur, quibus coram Dkccefano vel foci archidiacooo fuper ipfa ecclefia contendentibus, is ad quem inveftituravel inftitutio ecclefia talis fpeftat , redditus five frudus ipfius fequeftrar, dc in fuos ufus convenit, lite coram ipfo durante, immo, quod deterius eft, fic merito deteftandum , litem cui jùïta utriufque juris prccepta finem imponere deberet, per diverfos circuitus fatAgit . prorogare , ut fic de prididis redditibus fibi magis, ac magis valeat imburfare . Cum igitur hujufmodi confnetudo animabas pemtao£a, fic (acris canonibus fit repugnans , hujus facri approbatione concilii ftatuimus, ut non obftante confuetudine fupradida, quam penitus reprobamus per omne illud tempus, qu6 parochialenf ecclefiam vel cappellam vacare contigerit, is, ad quem inveftitura fcu iolliiutio illius fpedat, per duos idoneos presbyteros illius capituli, in quo ecclefia vel cappella tAlis exiftit, univerfos redditus five frudus , qui vero redon eccleficcederecoofoeverant, faciat, procuret, dc mandet colligidcfideliter conferveri; ita quod ei qui evicerit totaliter affigoentur; alioquin u ille, ad quem inveftitura pertinet, de hujufmodi redditibus occulte vel manifefte fibi aliquid pneiumpferit ufurpare , jure tnveftiendi ad aliqua beneficia m perpetuum fit privatus , fit tale jus ad fuperiorem proximum devolvatur,cui etiam duplum ejus , quod per hujufmodi fcqueftiationem recepit , inemiffibiliter reftiiuere teneatur.

VIII. *Dt ntvrfliturir, vtl ttiMft rti&iqfij ohtcuttj .*

Quamquam cntiqua prcdeceftbrutn noftro. rem ftatuta prohibere inveniantur diftride, ne aliquis clericus alaico de beneficio ecck-liafticO, in quo rus patronatus obtinet, inftitui ie permittat, fed potius ab eo prxlentatus ,'ab Epifeopo vel loci atehidiacono invcftituram reciPiat , ab altero eorumdem, cui >d de jure vel confuetudine competit approbata ,' licet et* iam Templariis & Hofpitalariis , & aliis rcligiofis in eifdem prohibitum fit ftatutis , nc eo clcfias parochialcs , quas de confcnfti Dkkc- A fimorum, Λ ecclefiarum catbedralium fuis domflius feu mooafteriiv uflri obtinent, per fuos contraires officiare parfumant , fed clericos («culares Epifeopis uve Archidiaconis prefentent, qui ipfos mveftiant tanquam perpetuos vicarios in eildcm , ordinata ipfis competenti pro fui fuftentatiooe pnebenda : quia tamen pcena fuficiens nondum eft prodita contta bujulmodi tranfgrcffores, confiderantes quod facilitas renie meentrvum tribuit delinquendi , (acri approbatione hujus concilii hac pœna prarfumptorrs predidos duximus puniendos ; ut clericus a patrono laico , vd etiam clerico m beneficio ecdefiaftico fine Epifeopi vd Archidiaconi loci coofcnfu dt licentia inftitutus, eodem beneficio tn perpetuam fit privatus, fit ipfius collatio ea vice sd fuperiorem proximum devolvatur, de quo quidem beneficio fi temeritate propria intromilerit fe patronus, jure quod libi competebat in eo, perpetuo fit privatus. Templarii vero & Hofpitalarii dt alii religiofi contrarium facientes , non folum ecclefias ea vice, verum dc alias fi quas habebant, prius ipfis unitas fine fpc reflitutionis ipfo jure per hujus concilii Decretum amittant. anno ***** B C D E

LX. *Dt Ulcil tun cttrnnttins tnttvdiliutn.*

Item in quibuldam locis, ut accepimus, in tantum excrevit temeritas fic prefumptio laieorum, quod fi Epifeopi au&ontate ordinaria, fcu delegata, in terram, villam aut caftrum interdiâum generale ponatur, iidem laici officium faccrdotum , immo quod tunc.temporis lacerdotibus eft prohibitum , ufurpare consoles , ut ecclefiaftica per hoc magis Centura eludatur, apud loca taliter interdida iepe lire pnefumunt in cœmeterio corpora defundorum. Licet autem jam pridem contra prxfumptores hujufmodi inter alia fit provifum , ut non refumantur prius divina, quam tumulata fic corpora fuerint exhumata , quia tamen per illos, contra quos interdiâum ponitur antequam fatisfaciant , frequenter in pafturn deducitur, ut exhumâtionis pcena ab cfdinario feu delegato ante omnia (impliciter remittatur ; ne torte hujufmodi delinquentium temeritas hac occafione impunita remaneat , dt per hoc ceteris detur audacia fimilia prefumendi, facri approbatione concilii ftatuimus fic mandamus, ut quicumque ammodo intra coemeterium loci interdidi aliquod corpus feu corpora defundorum fepelire prcfumpferint , ;iut qui talia pnefumentibus opem vel operam quocumque modo adhibuerint, excommunicationis fententiam incurrant ipfo faâo, a quo nonnifi per folum metropolitanum , -ut cui fuper hoc vices fuas fpecialirer commiterit » ablocantur; metropoli tamis vero aut ejus in hac parte vicarius nequaquam ad impendendum talibus beneficium abfolutionis procedat, nifi prius fepulris taliter corporibus exhumatis, ccclcfiK dt perfonis, quibus ex hoc mjuriadignofeitur irrogata, fatisfadum fuerit competenter , fit nifi fuper fada exhumatione fit (λtisfadione prvftita, ordinarii , aut fi copia ipfius haberi non valeat , officialium fuorum litteras abfolvendi ipfi pro teftimonio exhibeant dc oftendant.

X. *D.*

— —X. *Dt difardia citricanm tfpttntitai Uttenta attraBi***.

anno CHRISTI *„U

Quoniam nonnunquam contingit, quod ad vacantem epifcopatum val aliam prslaturam duo in difcordia eliguntur, & alter, qui minori jure nititur, ut eum, cut majus eft acquifitum , per potentiam vel per taedium fati* gare & exhaurire poflit , attrahit fibi favorem potentum laicorum, quibua ut ei mutuent dc adfiftant, promifliones facit de beneficiis filiis eorum conferendis, & de juribus dc libertatibus ecclefiafticis remittendis. Nos huic morbo occurrere volentes remedio falutari, prefenti ftatuto bufufinodi promiflores dc potentum laicorum attra&orcs volumus ipfo jure excommunicationis efle lententia innodatos , dc nihilominus eum fore intclligibiiem ad hujufmodi dignitatem, mutuatores etiam pecuniarum taliter in hoc cafu volumus carere aâionibus pro mutuo hujufmodi repetendo.

XI. *Di jttdiclbttt dtltgitu tf lattrdiih.*

Ad hrc plerumque contingit, quod judices delegati *feu*fubdelegati*ipforum,* ad quosfuppiices commiifiones fub forma communi a fo de Apoflolicadiriguntur,au&oritate litterarum ipfarum ultra quam patiantur fines referipti papalis per fententias procedentes; terras, civitates, oppida dc villas occafione private perfona: feu privatarum perfonarum ecclefiaftico fubjiciunt interdido, invocantes etiam fuper hoc brachium feculare. Nos igitur volentes hujufmodi iniquis proceflibus obviare, pnefenti feripto declaramus de fratrum noftrorum confilio dc conienfu , quod facerdotes noftre civitatis, diœcefis, dc provincia: ad obfervationem feu publicationem fententiarum hujufmodi interdidi teneantur, nec etiam invocationi brachii fecularis, fi quam faciunt, aliquatenus pareatur.

XII. *Dt emfeffint fac indi fub Pitbno.*

Infuper ftatuimus, ut fi quis de plebe ad minus femel in anno dc nuxime tempore quadragefimali fuam confeflionem illi qui eidem plebi per Diœcefanum vel loci archidiaconum eft praefeftus, vel dc ipfius licentia alteri confeflioues generaliter audiendi poceflarem habenti non fecerit Sacerdoti, huic,fi illo anno deceflerit, quamvis confeflionem faciat in extremis, nihilominus audoritate hujus concilii , ecclcfiaftica denegabitur fepultura , nifi forte aliqua legitima caufa fuadente locorum archidiaconi, aut officiales Diœcefanofum fepulturam hujufmodi duxerint indulgendam ; ut alii hac pœna deterriti ad tam falubrisfacramenti remedium ferventius ftudeant convolare.

XIII. *Dt rtvtmtia Pralatonaa.*

Praeterea in qu bufdam ecclefiis convcntualibus talis confuetudo invaluit ex antiquo , quod Perlatis earumdem ecclefiarum in affurgendo & in aliis prerogatives a Canonicis exhiberi confuevit reverentia fpecialis, ut per hujufmodi infignia ipfi Pratlati, qui columnae ecclefiarum cenfentur, ab aliis fimplicibus canonicis poffint difeerni, fed quidam canonici immemores juramenti in eorum receptio-

Anibus prrftiti de ecclefiarum confuetudinibus obfervandis, nec advertentes, quod ficut legum,fic antiquarum confuetudinum tranigref- chr isu lores juxta utriufque juris prccepta non im- «>»». merito funt pledeudi contra hujufmodi confuctudines rationabile· juri confonas , dc prricriptas ex quadam arrogantia vel etiam Gmultate , motu proprio venire praefumunt , propter quod non eft dubium inobedientis notam, debitam Prelatis reverentiam fubtrahendo dc perjurii reatum contra fuarum ecclefiarum confuetudioem veniendo, prrdidos incurrere tranfgreflorcs : confiderantes igitur quod tunc ecclefiafticas ordo confunditur , cum unicuique honor debitus non fervatur , Bdc antiquas honeftates, dc approbatas confuetudines dc ecclefiarum jura omnia illibata fervari volentes, prcdeceflbrum noftrorum concilio anoedeodum , duximus flatuendo , uc quicumque canonicorum reverentiam Prxlato luo debitam juxta confuetudinem in fua ecclefia approbatam, proprio modo fubtraxerit terna vice, dc de hoc per duorum de capitulo juramenta, ipfi capitulo fuerit fafta fides, a confortio fui capituli dc perceptione proventuum fuie praebendas, tanquam inobedtens dc perjurus ad arbitrium fui Epifeopi, ipfo fa- ά̀ο, audoritate hujus concilii fit exrlufus , per ipfum Epifeopum, fi ejufdem prefumptoris meruerit pertinacia , gravius puniendus. Si Cvero Prxlati vd Canonici prxfumptores hujufmodi difpenfanone a fuo Epifcopo non obtenta, ad capitulates iraftatus, vel ad perceptionem fuarum fe almifcrint pnrbendarum, excommunicationis fententiam, quam cx nunc de conienfu hujus Sacri concilii ferimus in eofdem , fe incurrere noverint ipfo fado : quod fi prxfumptores praefati tradatibus capitularibus fe ingerere, aut fuarum praebendarum proventus ante difpenfationem fuper praedi&afua inobedientia dc perjurii nota a fuo Diœcefano ipfis impenfam, temeritate propria contingere prcfumpfcrint ullo modo, extunc in illa ecclefia, cui talis contumelia fuerit irrogata , odo dierum per ejufdem ecclefie capiDtulura monitione pracmifla, cefletur ab officiis divinorum ufque ad prrdidorum excefluum fatisfadionem condignam juxta Diœcefani, dc lcfae ccclefic capituli arbitrium imponendam ; fi autem iidem prxfumptores poft cellationem divinorum infra duosmenfes plene non fatisfecerint de committis, vel faltem non inceperint emendare, per fuos Diœcefanos beneficiis ecclefiafticis fpolientur.

XIV. *Dt capftfMtoriblir ClerictrHM.*

Praeterea cum in prsdeceflbnun noftrorum ftatutis per pœnas contra captivatores clericorum proditas adhuc nec ecclefiis nec eccle- E fiaflicis perfonis fuificicnter provifum exiftat, confiderantes quod pro unius deliAo facri canones interdum puniri praecipiunt totam terram, dt nonnumquam propter parentum peccata in tertiam dc quartam generationem filii puniuntur. No» de fimilibus ad fimiiia procedere cupientes , provida deliberatione hujus facri concilii prxdeceflbrum noftrorum ftatutis duximus annedendum, irrefragabiliter ftatuen'es, ut non folum eorum filii, qui canonicos etiam in minoribus ordinibus conftitutos, dc exteros clericos pro clericis fe gerentes, ac alias perfonas ecclefiafticas captivare,

capti-

captivatas detinere, occidere, mutilare , aut A vulneribus , que curari ope nequeunt medi-
... .-lethalibus five nimis atrocibus vulneribus , cinae, eamdem pcenam , qux contra captiva- anno
ANNO quibus per medicorum nequit induftriam fub- rores dc mutilatores clericorum in alio con-
CHKISTI veQjri t vulnerare przfumunt , fed & omnis cilio eft expretis, per omnia dicimus cflic ter- ****
***' eorumdem facrilegorum utriufquc lexus ab '. vandam.

piis defeendens pofteritas ufque ad quartam generationem , nec ad facros orhncs , nec ad aliqua beneficia ecdefiaftica , nec in clauftris aut ccenobiis cujufcumquc ordini' admittantur ; quod û contrarium faftum fuerit, ex malitia vel ignorantia ordinatos ab exeeutione ordinum perpetuo volumus elfe luipenios, receptos vero ad beneficia ecclefiaflica iecularium ecclefiarum pro non receptis haberi decernimus ipfo fado, fed ne perfonis in monafteriis five clauftris receptis detur materia B ad feculum redeundi, eas in *Ipfa* monafteriis ira volumus remanere, quod in conventu ultimi reputentur , & nunquam ad officia vcl dignitates aliquas aflumamur ; dc illis autem perfonh , quz in ecclefiis conventualibus aut monafteriis ante hoc noftrum ftatutum inveniuntur promote, audoritate hujus (acri concilii hoc diftridc praecipimus oblervari, ut û parentes eorum aliquid commifeiint ptxmiflbrum, predide perfone oh hujufmodi fuorum parentum deiidum nunquam ad dignitates aliquas aflumantur, fed in fuis gradibus per- Cftentes ad ulteriores efficiantur ineligibiles ipfo fado, omnibus aliis pœnis contra ordirantes, présentantes , fic recipientes perfonas Cdo; ador vero in caufa reconventionis fimihujufmodi in priori concilio conftittitis , ia fuo robore duraturis , & quia de canonicis fle ceteris clericis conviciatoribus fle perculto- ribus per pnedeceflorum noftrorum ftatuta nulla certa forma vcl pœna prêter eam, que in jure communi comprehenditur , invenitur cyprefla ', nos attendentes quod plus timeri folet, quod fpecialitcr injungitur, quam quod generaliter imperatur , approbatione totius concilii oeccffario duximus ftatuendum , ut canonicus qui fuz vel alterius Ecclefias canonicum verbis probrofis affecerit manifefte per quartam ; (i vero convicia manifefta dixerit in prxlatum , per mediam partem

nitus fit exclulus ; fi quis autem canonicorum in przdidas perfonas , etiam citra fanguinis eftutionem manus imecerit temere violentas, pœnaspredidas dupliciter patiatur, fic infuper in utroque caiu juxta fui Dicœcelani arbitrium Ixfo Satisfaciat competenter , antequam reifitutioms beneficium confequatur , fed pro temeraria membri mutilaiione omni beneficio eccleliaftico fit ipfo jure privatus : quz omnia 6t fingula circa alios clericos bcnefuiatos , fi perfonas ecclefiafticas przdidts modis Izdant , feu Izdantur ab ipfis juxta pnedidam formam fle ordinem fub poenis eifdem prxeipimus obfervari, falvis tamen aliis poenis in facris canonibus contra temerarios C violentarum manuum in clericos injedores expreftis, falvis etiam juribus, quz vim repellere vi permittunt .

X V. *De mdneratine tiemm-nm .*

Verumquia a quibuidam folet in dubium revocari , utrum eadem pcena , que contra mutilatoro in alio concilio eft prodita clericorum , ad eos qui ipfos clericos vulnerant fimiliter extendatur : nos ambiguitatem hujufmodi interpretatione congrua declarantes > pro illis

X V I. *Dt mntcils ttltfitfirc. jttarcun .*

Prxterea quidam crudeles homines & perverti dum ad torum ecclcliafticum in caufis etiam , de quibus eccleûa merito habet cognolcerc, ab adoribus evocantur, tiiius audoritatis, qua dicitur ; fa; Aewrar *miffion , *ntte*tene beturet ,* immemores exitlcntes , nuntios ecclcliafticorum judicum citationis , excommunicationis, vel alias judiciales d juni litteras deferentes , verbis probrofis , fic quandoque diris verberibus , quofdam etiam captivantes, alios interdum fuis rebus temere publice fpoliantes , multipliciter afficiunt, fic perturbant fic impediunt citationum fic litterarum executioner io non modicam eccleliafttoe libertatis contumeliam fic jaduram. Gonfiderantes igitur malitiis hominum non efle aliquatenus indulgeodum , hoc facro approbante concilio decernimus ftatuendum , uc reus nuntios ada judicialia deferentes per fe vel per alium verberatu, (poliat» , vel captivans , lite etiam non conteftata , audoritate hujus concilii , habeatur penitus pro convilia perpetrare per fe, vcl per alium non formidans , fuper inftituta contra reum adione amplius nullatenus audiatur ; fle infuper uterque ac omnes alii , qui nomine fle occatione eorum , qui talia facere prxfumpferint ufque ad condignam fatisfadiooem Izfo fic judicibus exhibendam, excommunicationis fententia ab ipfis lacfis ludieibus , *(ummarig* cognitione fuper hujufmodi forefado prxhabita percellatur.

XVII. *Dt fpeîutortklit tlericortm.*

rem cum a nonnullis in dubium revocari a perceptione fruduum fuz przbendx pe-D tur , qualiter ftatuta contra ecdeGaftic. perlunarum fpoliatores a noil ris przdeceiToribus edita intelligi debeant fle fervari , prxfertim cum fpoliator non infra odo dierum fpatium , quod fuper reftitutione fpolii facienda ftatuic concilium Moguntinum , coram judice, a quo emanavit monitionis edidum, com paruerit, die juri obtulerit pariturum, dummodo circa (polium fibi impofitum ordo judiciarius obfervetur. Nos hujufmodi ambiguitatem approbatione hujus (acri concilii taliter duximus declarandum , ut fi conquerens de fpolio, ipfum efle fpolium notorium aflieveraveric coram judice, & fuper tali notorio monitionis litteras impétrant ador in poena rei infra odo dierum fpatium non curantis venire, poft lapfum ipforum odo dierum ad probandum hujufmodi notorium admittatur, *Cve reus abiens fuerit* per contumaciam, *five* praeiens . quo probato reus ad reftituendum ca , quz ador te per ipfius* violentiam amififle declaraverit , cum expenfis abinde fadis & fatisfadione condigna fentcntialiter compellatur j fi vero in probatione notorii defecerit reo condemnabitur in ex«n(is , & ex tunc lite quafi conteftaca fuper lolio probando oblervabitur debitus «rdo juru . quod *fr* if , cui ipolu-iu eft impolitum , intra terminnm

monitionis comparens , fe juri obtulerit pari- turum, liberumque & inducias liberatorias pe- t'cr't 6b* * in *** c*^u tal»ter diftinguendum ; aut ador tamquam fuper notorio contra reum , aut fimpüci forma citationis litteras impetravit : In primo calo ad probandum notorium, lite etiam non conteflata fine prorogatione qualibet non admittetur, & hoc probato , rem ablatam juxta legitimam declarationem ipfius cum expenfis legitimis & fatisfa&ione debita per condemnationem judicis confequetur, alioquin reus ab inftantia adoris quantum ad fpolium fibi impolitum totaliter abfolvetur cum refufione legitima expenfarum : & hunc modum & procertum fimiliter circa eum , qui infra terminum monitionis juilo impedimento detentus venire nen poterit , fit hoc legitime (robaverit , per omnia volumus obfervari . ,ilieras autem luper fpolio afolis dicœcefanis locorum vel eorum officialibus precipimus impetrari , alias ab aliis judicibus impetratas carere vicibus decernentes.

— •m».

XVIII. Dr *JM.*

Licet olim in generali concilio provide fuerit inftitutum, ut uterque fexus dc gente Jodeorum in omni Chriftianorum provincia lignum vel habitum publice deferre debear, quo a populo Chriftiaoo manifefte diftinguivaleat & difeerni , fueritque adje&um fit fahtbriter provifum in concilio memorato , ut in diebus Dominicae partionis in publicum prodire non debeat gens prodida fed in fuis fe domibus continere claufis domorum olliis & feneftris; ut ficut in eodem concilio tangitur , chriftianis qui facratiflimx partionis memoriam exhibentes lamentationis figna protendunt , illis diebus ab eodem Judrorum populo non illudatur, licet etiam alias in lacris canonibus prohibeatur expreflë, ut Judri nec publica officia, nec aliquas feculares habeant dignitates , aut in fuis domibus aut fervitiis mancipia teneant chriftiana. Qtiia tamen nec contra Judros in prrdidis prohabttis cafibus contrarium facientes , nec contra Chriftianos potentes, ipfos fine diftinttionis figno vel habitu in fuis terminis tolleraotes aut publicis officiis aut fecularibus dignitatibus proficientes eofdem , certa & fufficiens pœna in canonibus repentur : confiderantes quod facilitas venir incentivum tribuit delinquendi , & plus folct timeri quod fpecialiter procipitur, quam quod generaliter imperatur, de multa deliberatione, & unanimi approbatione hujus facri concilii irrefragabiliter duximus flatuendum , ut in pniverfis civitatibus, oppidis, caftris & villis civitatis, dicœcefis & provincia Moguntins gens Judaeorum utriufque fexus infra duos menfes poft publicationem hujus ftatuti talia figna & habitum , quibus fine qualibet ambiguitate a Chriftiano populo diftinguatur, fibi eligat dc deferat manifefte, dignitatefque feculares & officia publica , quibus de gente Srrfata aliquis forte proeft, & mancipia Chriiana prorfus dimittat , alioquin in omnibus locis ubi Judai huic facro *8t* falubri concilio in hac parte obedire nolentes , habitare vel domicilia obtinere nofeuntur, in pœnam Chriftianorum potentum tamdiu certetur ab officiis divinorum, donec per principes, poteftates, nobiles Chriftianos in quorum territoriis A prodiâa gens mifera convertatur , ad obier- vatiooem pramiflàrum omnium compellantur. Ipfi autem Judaei per locorum Dicœcefanoe iodireâe per fiabtraftiooem communion»ChrU fti fidelium aoomunmicationis fententia percellantur. Si quis vero dc gente profata io die Parafceve vifua fuerit in platea vel per hoftium fu« domna aut fenefiram profpicere, ad quod probandum duorum Chriftianorum flabitur juramento , ia loci Dicœcefano in marca argenti pcenc nomine teneatur , ad cujus folutionem reus & omnes defendentes eumdem per excommunicationis fententiam compellantur, & ne quis Chriftianus aut Judatus hujus ftatuti ignorantiam valeat allegaBre, univerfis parochiarum reâoribus per Moguntin. civit, dicœcef. & provinciam conftitutis, in quorum parochiis Judci morantur, fub perna excommunicationis in quoslibet tranfgrcfores auâoritate portentis concilii ex nunc late precipimus firmiter & diftriâe , ut quilibet in fua parochia in fingulis dominicis diebus , lingula quatuor tempora immediate fequentibus infra mrrtarum folemnia publice profatum ftatutum lingua materna exponere non omittant. *****

XIX. De *fletutli contre ccclefiernm libtrlettt.*

C Ad hrcfacro approbante concilio initamus A irrita nuntiamus omnia ftatuta & confuetddines , quas civitates vel loca, poteftates, confnles , vel quaecumque aliae perfonae contra libertates ecclefia: ac perfonas ecclefiafticas edere vel fervare adverfus canonicas faudiones prefumferint, & eadem fuis capitularibus mandamus infra duos menfes poft hujus publicationem ftatuti penitus aboleri, & fi fimilia de cetero acceptaverint, ipfo jure decernimus effe nulla . Potentates vero ac omnes ftatutarii ipforum locorum, & qui fecundum ftatuta dc confuetudines memoratas judicaverint, ex tunc inhabiles fint omnem in ecclefia Dei legitimum ad adum, falvis nihilomiDnus aliis pœnis contra tales in generali concilio promulgatis.

XX. De *txellienlbxf.*

Item ftatuimus ut queeumque civitas vel communitas, pertona publica vel privata colleâas five exaâiones , angarias five pruangarias ecclefiis vel aliis piis locis ac ecclefiafticis perfonis imponere , vel bona ecdefiaftica invadere portumpferit , fi requifiti emendare contempferint , quadruplum refundant , aut pœna fubfcripta contra ipfas fuofqne heredes diftriâius obfervetur.

Prasterea nullus ecclcfiafticam pertonam in E criminali cauta vel civili queftione , nec aliquam pro rebus, bonis, vel poflellionibus ecclefiarum five jure perfonali quod vulgo Lipcedinge dicitur , quis earumdem ecclefiarum poflertiooes vel bona poflideat five alio quocumque titulo trahere prolumat in judicium fieculare.

XXI. Dc *foro competenti .*

Jurifdiflionem ecclcfiafticam proterquam per vias a canonibus indultas nullus attemptet aliquatenus impedire, &ecclefiarum vel aliorum loco-

ey locorum communitatem hadenus de jure vel
—— ——de conluctudinc obtenta infringere ac aliqua
anno liter violare.
CHKJSH

XXII. *Dt Vngclt.*

Novas etiam exadiones qux vulgo Ungeft dicuntur, nulla civitatum inftituat, fic ab inflitutis poft hujus edidi publicationem infra menfem defiflat, nec menfuras rerum venalium ab antiquo ferratas , fit a fidelibus approbatas minuere vel mutare prxfumat : De servis fit mancipiis ecclefiarum io civitatibus refidentjbus, poft eorumdem fervorum mortem ecclefix debita jura quorum fervi & mancipia fuerunt, recipere minime prohibeantur.

XXIII. *Dt eltierli vtleetatihl/.*

Ultimas quoque moriendum voluntate* nullus impediat, fic caufa fuper teftamentis exorta coram nullo prater quam ccclcfiaflico JUdice tradetur.

XXIV. *Dt advocatir Eccltfantet.*

Hac etiam in conftitutiooe fancimus, eundos ecdefiarum advocatos infra provincix noftrx terminos conftitutos , cujufcumqoe fic preeminent!! ftatus , eifdem juribus efle contentos , qux iofis feu eorum antcceflbrlbus fuerunt conceits tempore , quo advocatiam hujufmodi fufeeperunt, fic ecclefias quarum advocati exiftunt defenfare Audeant fic manatenere pro pofle.

XXV. *Dt tortorum ncl^fiafticornm levnforilitr .*

Infuper ftatuimus ne perfona quantumcum-
?|ue nobilitate aut praeeminentia ft.-.tus pixulgear , ecclefias ac ecclefiaftica bona, jura, jurisdiâiones, & vafallos eorum violenter ac auâoritate propria publice occupare, aut occupando invadere, vel fcienter occupatoribus ecclefias & bona prxdiâa prxftare prxfumat pficienter injuriam paflis fatisfa&um fuerit, ad quomodolibet per fe , vel per alium aut per alios > confilium , auxilium, vel favorem ; fic nifi requifitus infra menfem ecclefix Ixfx aut prxlato ipfius damnum illatum emendaverit , ipfo fado fit anathematis vinculo innodatus, decedentium etiam clericorum peculium oc-
cupire vel occupatum detinere, omnibus lai- Anno
eia fub anathematis ex none prout cx tunc in ipfos lata diflriâius inhibemus . Qyicumque etiam laici ad beneficia ecdcfuftica quorum jus patronatus ad ipfos fpcâare dinoicitur , ftib dolo & fraude perfonas prxfcntaverint, ft dc dolo & malitia convidi fuerunt , ea vice dumtaxat ordinarius loci ecclefix vacanti , idonea, fecundum fuam providentiam , provideat de perfona.

XXVI. *Dt religitfr ordinil.tr.*

Prxterea ftatuimus, nereligiofi , cujufcum-
^que ordinis vd religionis exiftant, fines fuorum excedant privilegiorum (cum privilegium mereatur amittere , qui concefta fibi abutitur poteftatc;) fi qui etiam religiolorum per donationem vel alium* legitimum titulum jura patronatus aliquorum beneficiorum ecclcfiafticorum acquifiverint , talia beneficia propria temeritate luis ufibus non ufurpent, fed ipfis vacantibus ad ea *facerdote/ idoneos* prxlentent , alioquin clapfo tempore a jure ftatuto ordinarius loci, prout ecclefix expediat, providum inftituat in curatum . Si quis etiam paiocbiales infra quarum limites grangias & monaflerii habuerint terras , agros , prata , vel vineas aut alia bona, de quibus jure decimam folvere tenentur , in decimatione defraudaverint , omnes ipfis ad hoc opetn vel operatn dantes, & ipforum fervitiis intendeu. tes, decernimus ipfo faâo excommunicationis iententiam ineunt Ac . Quicutnque vero auiu temerario contra ptxdtâam conftitutionem venerit, cujufcumqua ftatus fuci it vel conditionis, ipfo faâo fit anathematis vinculo innodatus, & fi clericus fuerit, qui talia *commiferit ,* omnibus fuis beneficiis ecckfiaftics Ac dignitatibus privatus , & ad ulteriora percipienda omnino inhabilis & indignus. Latcorum etiam contra prxfentem noftram conflituttonem in aliquo venientium filii , nepotes ufquc in quartam generationem, nifi fuomnem honorem "& dignitatem ecclefiaflicam inhabiles efle decernimus& inhibemus fub anathematis perna , quam ex nunc in omnes in contrarium venientes ferimus , eofdem in ecclefia Dei ulterius promoveri.

fc

4t* 4#fr 4#$ 4tf* ***4^4é******40* 4£*4üi4ü****

Ex Lunigü
Spicii <t·
tora. ·

C O N C I L I I BR.EMENS1S.

Anno MCCXCII. celebrati ftatutum.

GYielbertus , Dei gratia fanâx BremenfisEte ne in bis magis infolcfcat crudelis cervi-
Ecclefia Archiepifcopus , ad perpetuam cofitas **Implorum & fuperbia Deum odi**entium
rei memoriam - Execrabilis hprribilium fcelerum & multa prxfumptio, per importunitatis licentiam, contradorum , noftris temporibus fic excrevit, ut quidam perditionis filii , qui obftinatis animis ad exercenda quseque nefaria velociter currcrv funt edodi , nunc ad illam crudelitatis fatvitiam non verentur manus extendere, quod Epifcopos capere audeant, includere, dc carcerali cuftodi· mancipare Propter hoc clericalis dignitas contemnitur , dum Ecclefiarum prslatt, filii Syon inclyti, velut vafa tcftacea conteruntur. Ccr-
libere Temper afccndat . Nos una cum Hatteburgen. Zvcrinen. fic Lubiccn. Ecclefiarum Epifcopis, fuffraganeh noftris, necnoo totius provinciae 'prxlatis , tam regularibus , quam uecularibus, & pluribus Qericis, tam religiofis , quam aliis in noftra Bremen. Ecclefia , in provinciali Concilio congregatis, deliberatione diligenti habita , confenfu fic approbatione pnedidorum omnium accedente, ftatuimus, ut fi in noftra aliquos , vei Coepifcoporum noftne provinciae in fua , vel aliena dicec. capi contigerit, in illa dicœcef. in quo

—— —— captus tenetur , & m filia cedatur genera-
chr isj i ,iter a d'*,ni$ · Similiter a divinis ceſla-
* ·>»>, ' r' precipimus & in territorio , In quo ca-
pitur , vel per quod captus deducitur , li
captioni vcl deduâiotri hujufmodi Dominus
didi territorii confenfutn pneftiterit , vel ju-
vamen . Quod fi infra menfem a captiv/tace
idem Epifeopus detentus fuerit , totam pro-
vinciam fupponimus per fententiam , quam
nunc ferimus , ecclefiaftico interdicto . Item
cum hujufmodi fcelerum pertradores ipfo fa-
do fint excommunicatione ligati a Canone
lententir promulgate , volumus fic praecipi-
mus , ipfos ab omnibus Ecdefiarum reâori-
bus noftrz provinciz excommunicatos exprcf-
fis eorum nominibus nunciati fingulis diebus
Dominicis ic feftis , & a Chrifti fidelibus ,
uique ad iatisfactionem condignam , certius
evitati · Illos etiam , qui ipfis cammunicare
pixiumpfcriiH , prxterquam in cafibus a jure
concedis, fi Canonice monili a communione
talium fe non abftraxerint, five laici fuerint,
five Clerici religionis vel ordinis cujufcum-
que, prxcipimus a locorum ordinariis, auâo
maie noftra & diâi confilii excommunicatio-
nis vinculo innodari . Infuper diâi facrilegi
perlonam flandi in judicio non habeant, te-
ftimonium eorum nihil fidei afferat , & tan-
quam rei crimine Izfr Majcftaiis inter vivos
ab omnibus prorfus legitimisaâibusfintexclu-
fi, & poft mortem, nifi fibi *a* fede Apoftolica
de ablo'ut ionis beneficio proiderint beftialem
cum befliis recipientes fepulturam. Feuda fi qua
abEcdefia tenuerint ipfo faâo amittant, nec
infeudentur a novo, qui talibus beneficiis ex
eorum maleficio fe reddiderunt indignos filiis
etiam patratorum hujufmodi fcelerum capien-
tium fcilicet , quam raptos detinetuium in
Clericatu pofitis , ad ecclefiaflicos ordines ,
beneficia ecclefiaftica, & honores, nifi paren-
tes eorum celeri fibi fatisfaâione profpexe-
rint, prohibitus fit aflenfus . Ad hoc ftatui-
mus & firmamus in his *feriptis , ut* fi qui
clerici, monachi, aut regulares, cujufcumque
ordinis , religionis , ftatus , conditionis, aut
gradus exiflant , qui przdiâos facrilegos ad
tcclefuflicam fcienter receperint fepulturam,
tint fuis officiis, beneficiis , locifque privati ,
& a clericali ordine penitus alieni . Item de
Epifcopis alienis per noftram provinciam trans-
euntibus fic volumus obfervari , quod in ter-
ritorio noftrz diorc. vcl provincia , In qua
eos capi contigerit , fi dominus ejulJem ter-
ritorii captioni eorum aflenfum & opem pras-
ftiteiit, ac per totam dime- In qua capti de-
linentur, donec ad eorum libertationem divi-
na officia intermittantur , & capientes ac ip-
ios captos detinentes per totam noftram pro-
vinciam ufque ad fatisfaâionem condignam
excommunkati publice denuncientur . Statui-
mus infuper & inviolabili conftitutione firma-
mus , ut fi qui domos, vel Curias Epifeopo-
rum, aliorum Przlatorum, vel Canonicorum
per vim confregerint , aut alias dotes Eccle-
fiz in ruinam , quive ad hoc confilium &
auxilium, opem, vcl operam przftiterint ef-
ficacem , ut facrilegi invafores adiceccfano lo-
ci, cum aJ eius notitiam pervenerit, excom-
municentur , & per totam diœc. ufque ad con-
dignam faustacHonem exeommunicati publice
nuncientur. Si vero ufque ad vitz fuz exitum
in fua pertinacia perftiterint, ecclefiaftica *ca-
te tnt* fcoultura, quos fi parochialium Ecclefia-
Arum clerici e» certa fetantia ad fepulturam re-
ceperint , pro ipfo fuis beneficiis ex hac no-
Ara lententia , quam tn his Scriptis cx nunc
ferimus, funt privati ,&is ea libere confecerit,
ad quem Collatio pertinet eorumdem. Si ve-
ro religiofi monachi , vd Canonici eos fepe-
lire przfumpfcrint, in eo loco, in quo fe-
pulti fuerunt, ccctefiafticum ponimus interdi-
âum, donec corpus effodiant . Et fuper no-
ftri cranfgrcflione ftatuti emendam exhibebunt
competentem dizcefano & ecclefiz , in cujus
loci injuriam hanc fecerunt . Addentes ut fi
Dominus terrz, Civitas, oppidum, aut quz-
cumque communitas, in domibus, cunis , ut
prrmiftitur, terrarum Domini ejufdem pœnis
contra Cingulares perfonas annotatis fuperius
fubjacebunt. Nec non & ipfius terra, civicas,
communius vel oppidum , nifi monitione przmifla fatisfecerit a dizcefano loci fupponitur
ecdefia(lico interdiâo, quod ufque ad condignam fatisfaâionem per totam diae, przcipimus inviolabiliter obfervari. Item fi Canonicum Cathedralis Ecclefiz, aut alterius Collegii , vel pcrlonam Ecclefiafticam aliti in dignitate , vel perfonatu capi contigerit, & captum detineri, ftatuimus, ut ufque ad liberar.itioncm ipfius & exhibitionem debits fatisfactionis in disc, in qua captus detinetur , cefletur generaliter a divinis . Sicrilegi quoque expreflis eorum nominibus per totam
provinciam fingulis diebus dominicis excommunicat! publice denuncientur . Item fi quiiquam de Przlatorum vel Canonicorum familia captus fuerit, nulla adverfus eum, coram ipfius Domino, vel przlato, fcilicet & Canonico, inftituta querela, taliter diffinimus, ut *ejus* captivatores, vel detentores, canonica monitione przmifla, ab ordinario loci excommunicationi fubdantur , donec captum libertati prifiinz reftituant , & ei ac Domino fatisfaâionem exhibeant competentem. Infuper ftatuimus, ut io fingulis noftris fuffraganeorum noftrorum ac Archi-Diaconorum noftrorum noftrz dizcef. & provinciz Synodis, ab his , qui eis przfident, Clerici prophani excommuDmeentur, anathematizentur, & una cum laicis contra libertates Ecclefiafticas Statuta edentibus, ac eis utentibus, qui ipfo fadocanohis fentcnria funt ligati , excommunicari publice nuncientur, prout fecundum Deum videbitut expediens & confukum. Item ftatuimus , ut Ecdefiarum, monafteriorum, aut aliorum piorum locorum advocati in perfonis, aut bonis carumdem ecclefiar. monafteriorum , aut piorum locorum fibi debito ufurpantes contenti his, quz ipfi jura permittunt, hoc eft pcenis delinquentium moderatis, cx jufto judicio provenientibus ab injuriis & injuriofis gravaminibus omnino defiftant , & perfonas ecclefiafticas, procuratores, aut nuncios Ecdefiarum ,
feu Ecdefiafticarum perfonarum in petendis 3
aut percipiendisdecimis, cenfibus, velaliis redditibus eorumdem, & in pignoribus pro eifdem decimis , cenfibus, feu redditibus, ut in quibufdam locis aflokt , capiendum non impediant & requifiti eos impediri a fuis fubditis modo aliquo non permittant . Qpod fi a diftis advocatis, vd eorum nunciis fecus fuerit attentatum, Canonica contra ipfos, ubi commode fieri poflit & verifimiie fit ad eorum pofltf notitiam pervenire, admonitione przmiffa, ex abundanti tribus Dominicis diebus de ambone majorum Ecdefiarum illius Dizc. m

qua

“~qua diâi Advocati delinquunt , pubblica. fie» A metropolitans, cui nunc favente Domino prz-
CHRisn men,*° › ut *b iojnn* defiftant d» commiflo fidemus , fuerint confirmate , ipfa mandata
I>,>. infra tciminum de arnbone fibi flatuendum per totam noftram provinciam fideliter exe- IIfl
fatisfaâionem exhibeant congruentem . Alio- quantur . Â relu-Diaconorum etiam per no-
quin ex tunc ab ordinariofoci excommunicen- ftram dire. fic provint. conftitutorum fenten-
tur, ac per totam Dice, excommunicati pu- tias , nec nos, nec fucceflbres noftri, nec ali-
blice nuncientur. Ceterum fi Dominus tenz quis Coepifcoporum noftrorum abfque caufx
fuerit advocatus, & per fe, vel fuos delique- cognitione relaxabimus ullo modo* Item om-
rit in prxmiflia, tota illius terra , vel fi lin- nibus & fingulis Prxlatis ac Clericis noftiz
gularis fit perfona, parochia, in qua moratur dixcef. & provincir prohibemus, ne in domi-
per menfem de arnbone ftatutum , ab eodem bus fuis, vel commeftionibus fcholares vagos,
loci ordinario fupponitur Ecclefiaftico interdi- qui Goliardi, vel Hiftriones alio nomme ap-
âo. Praeterea raptores & invafores & deten- pellantur, per quos non modicum vilelcit di-
tores rerum mobilium , feu immobilium ad gnitas Clericalis ullatenus recipiant. Illos ma-
menfam Epilcopalcm, monafleria, Capitula , xime, qui in facris conftituti funt ordinibus ,
alia pia loca, feu perfonas Eccleliafticas perti- a clericali habitu apoftatantes & ordine, Lai-
nentium fi continua monitione infra termi- calem habitum affumpferunt. Quod cum prx-
num przmifla a loci ordinario fibi ftatutum β midis Statutis omnibus & fingulis tub excom-
reftitutionem & fatisfaâionem plenariam cum municationis pcena praecipimus firmiter obfer-
cffeâu non duxerint faciendam . Hoc obfer- vari. Poftremo ne circa hac aliquis occafio-
vatum volumus & teneri, quod fupra de Ad- nis vel ignorantias poflit velamen ptaetendere,
vocatis terraium Dominis fic perfonis Angula- ftatuimus, volumus & mandamus, ut hzc fa-
ribus eft ftatutum. Ceterum ut fortiori cari- luraria ftatuta fcmel quolibet anno *In Epifco-*
tatis vinculo uniti , alter alterius onera por- *pali* Synodo, vel capitulo, publice recitentur.
tantes, contra przmiflorum ftatutoium trans Verum quia plus firmitatis afferre videtur ,
greflbres ac alios delinquentes inftantius pro- quod fpecialitcr injungitur, quam quod gene-
cedamus, fit ut ipfi majori rubore fuffufi ci- raliter imperatur, luprafcriptit omnibus etiam
tius refipifeant , hac Synodali conftituiione includimus & inclufum efle volumus Direct,
farucimus, ut nos fic fucceflores noftri, fit qui-C ooftrz honorabile Capitulum Ecd. Hamburg.
libet fupradidorum Cocpifcoporum noftrorum In quorum omnium & fingukrum przmiflo-
fuffrsganeorum invicem tenere debeamur fic ob- rum teftimonium & approbationem, totius con-
fervare noftras fententias, fic per noftras Diaec. fiiii accedentis confcnfu, figillum noftrum prz I
exequendam ab carum latore fumus requifiti. lentibus duximus apponendum .
Verum fi in perfonas fpeâabiles, illuftres.aut Datum & aâum an. Dom. MCCXCII. fe-
alios nobiles, fcilicet terrarum Dominos, fen- ria fecunda poft Dominicam , qua cantatur
tentias proferre contigerit , poftquam a fede Lztare.

SYNODUS CICESTRENSIS

Ex tomo 11. colleffanit jfngtluHUt.

Statuta & adjeâiones domini Gpberti Dei gratia Ciccfttfenfis epifcopi , publicata in majori ecclcfia Ciceftrenfi, in fynodo ibidem celebrata, in dic S. Callifti papz , anno Domini MCCXCII.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ne animalia ponantur In cotmeUrlit ad pafcendum.*
x. Qwd *I» oblationibur devot populi non refirIngafsrr.*
q. *Excommunicati funt ipfe fefta dtlentores decimarum.*
4. *Quod parockiani filantes audiant Miffam.*
f. *Quod fepultxru nox fiant lu ecdefiis & cancellis.*
6. *Ne trunci (rigantur In ecclqflia fint epifcopi licentia.*
7. *Ut ka conftitutleius quater In arnio publicentur.*

CAPITULA.

I. No animalia ponantur in tamtteriit ad pafcendum.

Licet humana fragilitas quemlibet ad affeâandum fic affequendum bona tempora-
raodis lia divert* malis * alliciat.- ad hoc tamen homon eft aliunde paftura fufficiens , tempore
mini a Deo datur difcrctio, ut cum auditus quo agnos fuos colligunt décimales; fic ab il-

Dhujus, maxime per ea quehoneftatemdecent, a rationis tramite per devium non abducat . Cum ergo ecclefiarum fanâuaria, que populariter coemeteria nominantur, ficut frequenter noftris auribus inculcatur, nec tantum per laicorum, verum etiam , quod deteftabilius eft, per reâorum, vicariorum, & facerdotum parochialium , cupiditatem nefariam , porcis , equis, bobus, ovibus, fit aliis animalibus, fub pnetextu herbagti inibi crefcentis, Dei fic ecclefie rejefta reverentia conculcentur ; fic fandorum forte corpora , quorum aliqua in iifdem coemeteriis fas eft credere fepeliri , execrabili eftbfflione foedentur (quod prsfertim defunâorum parentibus fic amicis merito cedere poterit io horrorem.) Nos igitur , tante temeritatis fic dereftande cupiditatis audacias frenum moderaminis volentes imponere , fub Divinae fic noftrx mated iûionis interminatione duximus * flatuendum: ne quis litteratus, vel *</· p»w ® laicus, talia deinceps attentare przfumat : hoc tantum adjecto moderamine , quod reâoribus, vicariis, & lacerdotibus parochialibus , quibus

—~.“T“·lo tempore, tantummodo per quindenam, li- Λ
çhkish ccat eofdemagnos immittere nutriendos.Quod
. fi forte (ecus contigerit fieri, ex contemptu , vil, per negligentiam, aut malitiam eorum , quibus parochiali confuetudioe claudendi coemeterium , drvifim ve) conjunâim onus incumbit : ipfos , qualitercumque flatus conditione przfulgeant, domino rege & ejus liberis dumtaxat exceptis , a tempore notificationis przfentis ftatuij, excommunicationis fententix tamdiu volumus fubjacere, quoufque terminos *vcl* limites claufurx cameterii, qui ipfos contigerint, refecerint competenter.

II. *Quod in Mationiknt devotio populi non refiringatur.* B

Habet hoc proprium antiqui hoftis invidia, ut , ipfo fitaderite, frequenter ea quz ad animarum remedium pertinent & falubriter ordinantur, per malorum machinationes in noxam mtlerrime permutentur. Quod & his temporibus, (minam futuris fzculis relervatis) in hac noftra dicœcefi , proh dolor ! vulgariter afleritur inveniri: dum quidam malediâionis filii , in nubentium folemniis, io mulierum purificationibus, fic aliis, in quibus ipfe Deus in miniftrorum fuorum pcrlonis oblationum folebat
• *j*. popu- libamine przclarc * honorari, ad unius obia-
Umo hau tionem denarii devotionem populi reftringere funt molui ; refiduum oblationis fidelium , Cparochialium fimplicitate vel conniventia ,qux fuis, pro libito, vel alienis , bfibus applicati- *exsan-*
ies· Dtverforum igitur his damnabilibus confiais, falubre repagulum opponere cupientes,& in ipios qui non refipifeunt , laqueum injice* re, quem miferis mifere retenderunt : nil novum liatuentes, fed antiquorum canonum fan* cita in medium deducentes, univerfos fic' fin
£ʃj wf.-nodj gulos inftigatores, per quorum nefanda confi-
HA. ais , ecciefiis, vel ipfarum reâoribus, vicariis, aut mini iliis ipfius, quicquam fubtrahetur horions vel commodi confueti , fynodi declaratione przfentis pronunciations, vinculo excommunicationis , ex concilio Oxonicnfi damna-. tos, & involutos: refervata nemi abfolutione. eorum przterquam in mortis articulo, quouf. Ogentibus, aut juvamen; fed ereâos amoveant que miniftetio in contrarium laborante, ecdcfus devotio popularis fuerit efficaciter reftituta.

III. *Excommunient) funt ipfo fnEh detentares decimorum,*

Item decimas *a* quibufeumque debitas perfolvi przcipimus integraliter , fub pœna excommunicationis, quam in non plene folventesferimus; in his icilicet * declarantes cum decretali , non debere fieri, ante decimarum liberaicnpiM tionem, (altem in przdialibusdecimis, aliquakm deduâior.em culture, vel collationis, vel doni alicujus conferendi meftbribus , clericis, bedellis , vel aliis communibus miniflris qui- E bufeumque, aut per animalia , aiiove modo , confilio, auxilio, favore, aut conniventia :di-Aas debitas decimas, confumendas , diffipandas, vel minuendas efle, a quoquam clam vel palam, fub perna eadem prohibemus. Qui autem (ecus egerint, partem cum Cain , cujus (equaces funt, habebunt, & ut raptores acfacrilegi , ab ecclefia fic fidelium communione merito abjiciendi , atque adeo fic hac (aera fynodo maledicti.

IV. Çuad parsclÛB. *flentes* cî^sTt

Parochianos, diebus Dominicis faltem , & aliis folemnitatibusfeftivis, praecipimus. moneri diligenter, quod in ecclefia folemniter & devote morentur, (altem dum Mifla cantatur , orationibus dt aliis devotionibus jugiter *inft*ftendo, non difeurrendo tumultuofe, ut alicubi haAenus heri coaluerit, per *ccemeteria fic alla loca* ecciefiis contigua, ex caufa non necefla.ria, & multocictM inhonefta.

V. *Ottod fepultura non fiant in eccl<flii/ & canceült.*

Ix ecciefiis , vel earum cancellis non fiant fepulturz indiftinâe , ad cuiuslibet voluntariam eleâionem, corporum defunâorum : villarum dominis dc patronis ecclefiarum , & illorum uxoribus , reâoribus etiam & vicariis exceptis , per quos , vel per quas accreverit honor illis ecciefiis notabiliter & perpetuo duraturus .

VI. *Ne trunci erigantur in ecclefils fint epifeopi licentia,*

Ne fubjeâorum vicariorum feu facerdotum parochialium fimplicitate vel conniventia ,qux haâenus alicubi in noftra dicœcefi fieri compc- *exsan-*
rimus, trunci concavi dc cetero in ecciefiis parochialibus vel cappellis erigantur , per quod fubtrahatur a Divina reverentia five cultu de* votio popularis , dum ex vero vel fido parochianorum odio, eifdem truncis malitiofe vel damnabiliter imponunt, quod Deo miniftrantibus in altari devote conluevit offerri : hac facra fynodali conftiturione fancimus , ne qui parochiani, redores , vcl vicarii, vel facerdos parochialis ecciefiis curam gerens, truncos hujufmodi, vel aliud pecunix receptaculum cum claufura, fine noftra vel officialis noftri liccntia. --- erigant, aut confilium prxftent eriab ecciefiis in quibus fuerint, intra o&o dies a tempore notincationis, vel publicationis ptxfentis ediâi. Quod fi' ex contemptu, négligeons, feu quavis arte vel malitia, faâum non fuerit vel omifliim : ex tempore ipfam ecclefiam, in qua truncus hujufmodi fuerit , vel quid aliud, ut diximus, loco ejus, fub interdiâo tnanere volumus, quoufque funditus evellatur & amoveatur ab ea.

VII. *Ut ha canfilitutlanet qnaier I» aunt puidtcentitr.*

Iftai generales fententias in fingulis parochialibus ecciefiis, per earum facerdotes , fub pana fufpenltonis a Divinis, proripimus quater in anno lingua materna publicari parochianis diftinde & aperte: videlicet Dominica tertia in adventu Domini, Dominica in medio Quadragefimx, Dominica proxima ante feftum Nativitatis fandi Joannis Baptiftc, & Domi* nica proxima ante feftum fanâi Michaelis Archangeli.

SYNO-

°gr

SYNODUS DIOECESANA ULTRAJECTINA

Anno Christi **Mccxctn.** Sed· Apostolica vacanti.

ADOLPHI REGIS II.

Johannis de Zyrich Epiicopi Ultrajeâani Epiftola Synodalis.

STATUTA XXXI.

Jabouui Dei-, Apoflolic* Sedit grati* Epifcepti Trtjtlienfli, mivtrfli &c.

P N^nhsei··Um ad honorem *Bt* laudem Omnipotentis A
ConciiGem.^^ Dei, & falutem animarum , & fubdito-
1 1*8·" rum noftrorum, & libertatem ecclefix & ec-
clefiafticarum perfonarum vobis tenore prac-
fentis quasdam ftatuta jure duximus publican-
da , & ftatuere dc addere aliqua, que ad ho-
ram fiant ftatum fit commodum fubditorum;
eadem vobis tenere pnefentis intimamus , dc
per vos volumus fubditis noftris folemniter in-
timari , & ficuii intimata fuerint, mandamus
& praecipimus inviolabiliter obfervari.

I. Et io primo ftatuimus, ut mores cleri-
corum & maxime facerdotum io melius re-
formentur , continenter & cafte vivere Au-
deant univerfi, quatenus in confpeâu Dei pu-
ro corde dc mundo corpore valeant celebrare. B

II. Item a crapula dt ebrietate omnes ab-
ftineant ^diligenter ; abufum quorumdam ck-
ricorum penitus decernimus abolendum, quod
in quibufdam partibus ad potus aquales fc ob-
bligant potatores , ut dc ille judicio plus lau-
datur, qui plures inebriat de facundiores ca-
lices exhaurit.

III. Item, clerici & maxime facerdotesof-
ficia vçl commercia fxcuiaria dc maxime in-
honefta non fludeant exercere , fimoniz vi-
tium de fpecies ufurarum diftriâius fugientes .

IV. Item , nc arma portent illicita dtftri-
Bins inhibemus.

V. Irem, ne Sacerdotes ultra tres compa-
tres ad puerum de facro fonte levandum ad-C
mittant, diiiriftius inhibemus.

VI. Item ftatuimus, quod caput ter in aqua
ponatur , nifi fuerit debilis vel infirmus vel
frigidum tempus ; tunc aquam per manum
facerdotis fuper caput pueri profundatur , ne
propter fubmerfionem vel frigiditatem, feu de-
bilitarem puer extinguatur dc moriatur.

VII. Item frequentem ufum tabernarum Sa-
cerdotibus inhibemus.

VIII. Item inhibemus, ne aliquis facerdos
miflam celebret, nifi prius de horis canonicis
Matutinas dc Primam dixerit.

IX. Item presbyter lapfus in mortali pec-
cato , non celebret, nifi ante confeffus fuerit.

X. Item facerdotes veftes portent nimia D
brevitate, vel longitudine non notandas.

XI. Item ludos thea^ales, fpeâacula , &
larvarum oftenfiones in ecciefiis & coemeteriis
fieri prohibemus.

XII. Item presbyter duas miflas nullus ce-
lebrare praefiunac in die , nifi neceffiras jure
permiffa permittat , & tunc in priori miffa
ablutiones non fumat poft fanguinem.

XIII. Item presbyteri parochiales fzpe po-
pulum fuum habeant commonitum, ut fi ali-
quis infirmetur, citius pro faeerdote mittat ,
ut confiteatur , & iacramenta ecclefiz perci-
piat , quz fine pecunia: cxaâionc prxeipimus
exhiberi.

XIV. Item inhibemus, ne nuis chrifina, vei
oleum facrum ab aliquo Epifeopo accipiat ,
quam a nobis.

XV. Item prohibeant presbyteri fubditis fuis,
ne pueri baptizandi diu teneantur.

XVI. Item nullus pater *vel* mater proprium
infantem de facro fonte przfumat levare.

XVII. Item prohibemus ne facerdotes &
procuratores ecclefiarum calices & facravafa,
libros & ornamenta apud Cauvertinos , vcl
alios pignori exponant.

XVIII. Item prohibemus ne aliquis contra-
hat matrimonium temporibus prohibitis , &
elandeftinum tub pcena excommunicationis, &
ne aliquis interfit eifdem , fub pana jure cx-
prefla.

XIX. Item cuftodes portent tonfuram cle-
ricalem , & prohibemus bit mis etiam ut non
recipiant cuftodias regendas , quia funt privi-
legio clericali penitus exuti, nifi fint adeo te-
nues & exiles , quod clerici non poffint fu-
ftentari, & hoc noftro arbitrio, vel noftri of-
ficialis relinquitur ordinandum.

XX. Item prohibemus ,' ne aliqui, qui mor-
tem fibi conftruxerunt ftipuli* laqueo fufpen-
dendo; vei qui fufpenfi, decollati, rotati ,
vel alias propter fuum fceius interfcâi, in ec-
clefis vel cœmeteriis non fepeliantur, nifi de
noftra vel noftri officialis fuerit licentia fpe-
ciali .

XXI. Item prohibemus per pcenam excom-
municationis latz fententiz in his feriptis,ne
aliquis decanus vcl provifor de caufis matri-
monialibus fe aliquatenus'intromittat, fed ad
civitatem Traje&etsfem tranfmittant , ibi eft
copia peritorum.

XXII. Item prohibemus ne Jaici fe intro-
mittant de decimis novalium, fed ad aliosper-
veniant , ad quos de jure pertinere nofcuntur

XXIII. Item ftatuimus fi clericus vel pref-
byter capitur, illa parochia fit ipfo faâo in-
terdiâa , fi 'deducitur extra illam parochiam
captivus, parochia illa in qua detinetur , fit
fimiliter interdifta quoufque vinculis abfolva-
tur, & nobis & captivo plenarie fuerit fatif-
faftum.

XXIV. Si vero interficiatur vel mergatur ,
quod abfit, ille decanatus , In quo tale deli-
ftum eft perpetratum, maneat totaliter inter-
dictus .

XXV. Item praxiptmus fub perna excom-
municationis, Cavertinos & alios alienigenas,

fenus

fenus publice exercentes & publice ufurarios & bzreticos ic ftatuarios contra libertatem dc jurildidionem ecdefiafticam & falfarios noflrz monctz vel tigillorum, vcl noftri officii, nifi ed gremium matus ccddix revertantur & abfolvanttfr, bis in anno auâoritate noftra dc· nunciari publice cxcommunicatos , videlicet prima dominica Adventus Domini & dominica poft cineres, videlicet, *Invocavif met* nec ab eifdem oblationes recipiant, nec eifdemç-clciiaftica iacraméuta mi mil ren tur , & ad fepulturam ecclcfiafticam minime admittantur .

ANNO CHRfon

XXVI. Item inhibemus laicis, fub pœnaexcommunicationis larz fententiz in his feriptis , ne clericos cogant itare jure coram eis, vcl arrellent bona eorum, nec fe de reconci-B liationc ccemetenorum vcl ecclefiarum aliqua tenus intromittant.

XXVII. hem ne aliqui clerici vel laid cc-clcfias dcftrurtas per Diluvium vel per incendium , vel alias quocumque modo ad alia loca transferant, fine noftra lierntia fpeciali penitus inhibemus . Et fi quz faâa fuerint per translationem monemus fub pœna excommunicationis fententiz latz in his feriptis, ut infra menfem a tempore nobis fatisfaciant de prarmiflis.

XXVIII. Item przcipimus orationes *fieri* pro pace & ftatu ecdefiz Trajeâenfis, reformando videlicet **VII.** *Pl.* **VI.** feriis per fiogulos.

XXIX. Item prohibemus fub pœna excommunicationis , ne aliqui cxcommunicatos fcpeliant , vel aiiquos non cxcommunicatos in ecciefiis recipiant, de cœmeteriis violatis, dc interdiâis.

XXX. Item przcipimus ut quilibet curatus habeat verius de cafibus epifcopaltbus, de quibus foli ipfi dc fuperiores habent abfolvere . feu illi qui ab eifdem habeat poteflatem , fic primo cafu£ legantur in Latina , & poftea lingua materna populo exponantur ifti *verius:*

ANNG CHRISTI

Qui facit medium, deflorans , aut homicida ,
Sacrilegus , patrum perçuflor , vd fodomita,
Transgreflbt voti, perjurus, facrilegufqne ,
Et mentita fides , faciens incendia, prolis
Oppreflor , blafphcmus , bzrcticus, omnis adultus
Pbntificem fuper his temper devotus adibit.

Item przcipimus quod curati habeant decretalem , Qui eft ; in rubrica ; de fententia excommunicationis, & eft-dom. Innocentii **IV.** & legatur populo, *Sx.* exponatur lingua materna, ut fciat populus quomodo vitari debeant excommunicati ab Epifeopo. Item habeant decretalem de poenis, quz incipit, Licet , qiue loquitur dc avaritia archidiaconi , & illam fimiliter exponant laicis lingua materna .

XXXII Item przcipimus ne aliquis de antiquo chrifmate baptizet, nec de aliquo , quam de illo novo , quod dc noftra largitione vel noftra cooceffione acceperit baptizare , nifi prxoccupante morte; & qui contrarium fecerint, noverint fe damnationis fententiam per* tulifle manifcftam.

Hzc ftatuta przcipimus inviolabiliter obier·Cvari, & in qualibet ecclefia parochiali per facerdotes quater in anno, diebus *feriatis &* feftivis publicari & exponi popula diligenter, videlicet in fefto Pentecoftes, in fefto Michaelis & in fefto Circumcifionis, & in dominica poft cineres , fcilicet *me* .

Aftum & datum anno Domini 1193. proxima feriatertia poft Tyburcii & Sociorum ejus.

s***?*#*

ANNO CHRIS TI

STR NIENSIS SYNODUS PROVINCIALIS

ANNO CHRIS! I

Habita fub Andrta 111. Hnngarit rege, & J.odomerio arthiepijcopo Strigown^ , die ΓZ. *May, anno* ***MCCXC13. Ex MS.***

An

Hunc.t·,' Hi·, Aflen Manli·» fuP.t. j.p »j

Donaverat S. Ladislaus fic Geiza 11. rex ecdefiz caftri Budenfis files quofdam fic nauli pancm m portu Pefticnfi exigi folitos. Emarcuit , ut aflblet fervor in tributariis. Hire diftrdia , quz ad cou* „ cilium delata futile ex documento fcquen-„ ti difeimus.

Lodomerius miferatione divina archiepiicopus Strigonienfis ecclefix, nec non eadem difpcnfatione divina Andreas Agrieniis, Andreas lauricnils, Ladislaus Vacjcnfis , Andreas Veiprimienfis ecclefiarum epifeopi, totumque capitulum ejuldem Strigonienfis ecdefiz, ac univerfitas przlatorum Strigonienfis provinciz, in provinciali concilio confiderantes, univerfis, quibus oftendentur prxfentes, falutem in Domino fempiternam.

Novit univerfitas veftra in noftro provinciali concilio, circa oâavas S. Georgii pridie nonas Maji celebrato , oblatam in feriptis proteftationem hujufmodi & perledam.

Ego magifter Pofonicnfis, canonicus ecclefix Budenfis , Sanflz Strigonicnfi ecdefiz metropolitanz jure immediate fubjeflx , ex mandato nwgiftri M.prxpofiti, & totius capituli ejufdem Budenfis ecdefiz, coram venerabili patre, beattflimo dominoLodomerio, pdivina providente clementia, Strigonienfis ecclefix archiepifcopo , dc venerabilibus PP. coepifcopis & fuffraganeis noftris , nec non coram venerabili capitulo Strigonicnfi , & univerfis przpofitis, fic abbatibus, ac przlatis in hoc fando provinciali concilio congregatis proteftando propono, dc proponendo proteftor : quod re&or, confutes, & jurati ac univerfitas civium dc caftro Budenfi, eamdem Budenfem ecclefiam dc canonicos in eadem divinis obfequiis jugiter famulantes, gravibus damnis, & injuriis inceflantcr afficiunt, ac prefluris, horis omnibus & tempoiibus, quibus di data fuerit ocr6a vei opportunitas temporalis. Minutatim eninfomne jus Budenfis ecdefiz intervertere dc auferre conantur, quafi pro cis feriptum fit : fruftatim lupus comedit agnum. Quamquam enim ordine judiciario cum regia majeflate tributum falium in portu eft, ad ipfam pertinens ecclefiam, quod fuarum tempore nundinarum circa feftum Nativitatis B. Mariz Virginis, per potentiam eorumdem civium de fefto confueverant

fant impedire, relaxarunt, vigore juffitizcorn-A
—— ——pellente, adjeâa pœna loo. marcarum, ii con.
ANNO trâ venerint in faturam; nihilominus tamen tempore nundinarum, eidem Budehfi ecclefiz ita ie jr^crentes exhibent, Ac moleftos, ur officiales, & tributarios ipfius ecclcfiz inibi detlinatos, frequenter in aquam dejiciant Danubii, dc alïïfc\ corporalibus afficiant injuriis, vefbis turpibus infultando, de quibus Kr eofdein cives, nulli penitus juilitia cxhitur, conquercntibus.

Infuper cum in navalibus afeendendo, Ac defeendendo tributum eidem Budenfi ecclefiz debeatur juxta privilegium B. Ladislai, & gloriofiffimi regis Geytz, ipfi tamen cives, & jurati, caftri przdidi, de rebus mercimonia-B jibus navigio defeendentibus, tributum exigere potentialiter non permittunt, de novo a per. ceptionc tributi navium defeendentium inhumaniter a poffeffione *percipiendi pacifica* , contra tenorem privilegii, ipfam Budenfem ecclefiam prohibendo. Loca etiam pifcatioaum ejufdem Budenfis ecclefiz, qua Tonya vulgariter nuncupantur, auiu facrilego, a multis temporibus contra proteftantes, & inhibitores multiplices, potentialiter occupant, molendina confiiruentes in ipfis locis pifcatjonum pro iuz libitu voluntatis; cum tamen in privilegiis rggis fit expreffiun, ut a portu Megyer, ufque ad magnam infulam regis, abfque voluntate pratpofiti vel capituli ejufdem, nullusrandas. In cujus rei memoriam przfentes ibi pifcari przfumat, Ac fi quis impofterum regie difpofitioni contraire voluerit, anathematis feriatur exterminio, regis & regni totius retia exiftat. Et licet alii dc fub pede caftri ejufdem, ab aquis calidis, dc fuper, de----------
fuj$ molendinis annuatim folitum centum tol- ANNO
vant; de univerfitate tamen molendinorum CJtKjsri
fub ipfo caftro Budenfi przlati cives , vel illi, ad quôs ipfa pertinent molendina, pen ius nihil folvunt . Sicque pofleffionem ecclei x Budenfis ufurpativam per potentiam, & violentiam intervertunt, in fuarum periculum animarum, & ejufdem ecclefiz grave przjodictum, & jafcuram. Et quoniam fecundum canonicam veritatem, pro femel reli&um ec. clefiis feu collatum, quidquid fit illud fandum, fociorum erit Domini, & ad jus pertinet facerdotum, ac ufurpationts contumelia pcena fit facrilegii coercenda; dignetur fandum noftrum concilium redorem, juratos, ac univerfitatem caftri praefati , pâternalib is monitis falubriter exhortari, ut fuo jure contenti, patrimonium non diripiant Crucifixi , permittendo memoratam Budenfem ecclefiam in fua privilegiata juftitia, pacis amplitudine gratulari, ne ccclcfiaftico minifterio, culpa facrilegii, quod non poteft ulterius conjiccntibus prxteriri, faciant fe indignos.

Nos igitur deliberatione provida recenfentes, didam petitionem, Ac proteftationem , juris VCTitate fubnixam, in przmiffis omnibus & lingul s prrmifforum ad ipfum redorem, iuratos, & univerfitatem civium przfatorum paternz exhortationis litteras duximus declarandas. In cujus rei memoriam przfentcs conceffimOs litteras noftris figillis authenticis communitas. Datum Strigonii in Concilio provinciali, Anno Domini MCCXCI1. prtdic nonas Maji.

GENUENSE CONCILIUM

A Jacobt de 1'aragine archiepijcopo

Amo ngi. babitnm.

IM. *COntilii bnjtit fui mtminit Jacebat dt Voragine In Cron. Jaauen/i Rtr. Italicarum to. IX. pag.* 5**]**. *bit verbit .*

In ecclefia S. Laurentii provinciale concilium celebravjjrÇ—ubi interfuerunt epifeopus Albiganenfis , epifeopus Brumacenfis, epifeopus Naulenfis , epifeopus Maranenfis , Ac epiicopus Abienfis. Epifeopus Bobienfis fe excufavit infirmitate, At jenedute gravatus; fuum tamen procuratorem, & fyndicum deftinavit. Epifeopus veto Dacienfis tunc vacabat. interfuerunt vero abbates mitrati quamplures, fcilicet abbas S. Syri, abbas S. Stephani, abbas S. Fruduofi, abbas de Tyro. Abbas vero de Borfono, & abbas de Infula Gallinaria fe cxcufaverunt infirmitate, &. fenedute gravati ; E fuos tamen procuratores, & fyndicos deftinatunt. Interfuerunt etiam przpofiti, Ac archipresbyteri , prriules , & czteri miniftri in multitudine copiofa I In ipfo autem concilio Dfuerunt multa utilia ftatuta, & multe conftitutiones editz, quz ufque hodie obiervantur. Ceterum quia inter aliquos dubitatio videbatur oriri, an corpus S. Syri effet in archa marmorea, que fubtus altare S. Laurentii eft collocata, voluimus fuper hoc inquirere veritatem. Quocirca concilio przfente, Ac przfentibus poteftate, Ac capitaneo, abbate populi, Ac multis aliis nobilibus civitatis Januz, arcbam illam fecimus aperiri, ubi invenimus archam ligneam inclufam, Ac diligenter firmatam, quam aperientes ibi invenimus laminam plumbeam, Ac tabulam marmoream , Ac cedulam in pixide quadam repofitam , Ac utrobique erat litteris exaratum , quod in ilia capla offa S. Syri erant repolita. Nos etiam illam capfam luper altare S. Laurentii deduci fecimus, Ac ibi noftris manibus inquirentes omnia offa invenimus quz ad compofitionem humani corporis requiruntur.

à

28i

c"*',$n

TERRACONENSE CONCILIUM

Amo J101. *bahtmt.*

affert Mirt. Wt.M011.to. (a)Aiibidi- «>tur hœ«m»- i' rr.tu dus nuitii '"^ *lullm-* M,un n»<f.

ANno Domini MCCXC. primo («) die fabbati quz fuit idus Martii , nos .Rodericus permiiTione divina fanâz Terraconeniis zcckfiz archicpifcopus in civitate Terraconer'f| pcrionaliter conftituti* de mandato ipeciali litteris nobis fado, & auâoritatcûn- âtflimi patris & domini , meritifque beati domini Nicolai divina providentia fanûzRomânz ecclcfiz fummi pontificis , afliftentibus nobis venerabilibus fratribus R. Vicenfi, P. Urgellcnfi, A. Dertufenfi, fratre Berrengario Barebinonenfi, V. Czfarauguftano, fratre Ademaderio Ofcenfi, Geraldo Ilerdenfi, abfentibus Michaclc Pampiloncnfi , Almoravio Calagurritano & Calciatenfi, P. Tirafonenfi ,R. Valentino UBn. Gcru.idenfi , fe per procuratores & luteratorieexetrfantibus, ncc non nobili ac reli^iofo viro frat re Berengario de Cardona , domornm militiz Templi in partibus Aragoniz & Cataloniz magiftro, & procuratore magiftri S. Joannis Jcrofolymitani, procuratoribus capitulorum ecdefiarum cathedralium ac collcgiatarum, monafteriorum, aliorumque prrlatorum Terraconenfis provincix przicntialiter conftitutis ; prxfentibus etiam diferetis & religiofis viris abbatibus, .prxpofitis, prioribus, archidiaconis & decanis , nec non & pluribus alus ecdefiarum przlatisprzfatz provinciz , tam exemtis quam non cxcmtis, 2d hoc fpecialiter evocatis, ad honorem fanâz & indiviJuz Trinitatis Patris, Filii , & Spiritus fanâi , apud civitatem & ecclefiam Terraconenfem fponfam noftram , cui licet immeriti divina clementia paftoralis officii debito przfidemus, fandum provinciale concilium celebrtntcs, przfato facro concilio approbante, przdeceflbrum noftrorum veftigiis inhxrcntes, laudamus, concedimus, approbamus, & irrefragabiliter per omnia confirmamus conftitutiones faâas per przdcceiTores noftros ad utilitatem, libertatem ftc defenfionem ecdefiarum, clericorum, & religiofarum pertonarum , monafteriorum, hominum , rcium, ac bonorum omnium ptxdidorum.

A infra duos tnenGu a tempore publicationis conftitutionis iftius , fe non emendaverit in hac parte, ingreflum ecclcfiz auôoritateprzfentis conftitutionis fibi noverit jnterdiâum . Sane quia, ut in nonnullis ejus provincix catbedralibqs ecclefiis ac collegiatis ufus inordinatus permifit hadenus, ne dicamus abufus , canonici & miniftri unius diei fervitio deputati , unum intrant, quorum ad unum & idem officiufn faciendum , adeo tamen ab unitate habitus diferepantes , quia non reprzfentant hujufmodi debitam unitatem , propter quod non abfque rubore ab illo patrefamilias , cui ferviunt, audire forfan poterunt : *Amice, quomodo huc intrafti non babeu vcflrm nuptialem ?* B Ideo nos cupientes univerfos przdiâos & fingulos ad uniformitatem debitam coaptare , quod vere in ecclefia Dei unum ovile apparere valeat *tc* etiam unus paftor : przfertim cum hujufmodi dumtaxat conformitatis habitus divitibus nequeat elTe onerofus , nec fuo modo pauperibus nimium fumtuofus , facri approbatione concilii ftatuimus , ut archiepifcopus , epifeopi, canonici regulares, fzculares cathedralis ecclcfiz feu collegiatx intra ecclefiam fuam vel extra ad divina ofticia cappas non deferant nifinigras, fericis dumtaxat exceptis, quz ratione folemnitatis vd officii juxta confuetudinem cujuslibet ecclefix cenis temporibus deferuntur . Qui vero contrafaccre C przfumferit; tandiu ab ingreflu ecclefix novent fc fufpenfum, donec przfcns ftatutum effedu duxerit obfervandum.

I I.

Dc vito «ÏT boneflite clericorum.

Quoniam pium effe dinofeitur & confcntaneum rationi, ut dericiquiin fortem Domini eliguntur, decentius & honeftius inter alios in lubttu Ac m alus agendis fuis fc debeant gerere ÔC habere , qui per vitz munditiam & converfationem laudabilem, formam Ac exemplum m moribus & vita ceteris dare debent, qualiter in domo Domini alios oporteat convcriari, facro approbante concilio, ftatuimus, ac ditlnâc przcipierdo mandamus univerfis & finguls clericis, przfertim facerdotibus, & E ptzl.ws bénéficiant, atque in facris ordinibus conftitutis , ut honefta deferant indumenta , mmia brevitate vel longitudine non notanda, coronam & tonfuram habeant congruentem. Si quis vero comam nutritam , five barbam, five tonfuram non deferat congruentes , ix

III.

Contra diffidanttt clericot.

Exigit pcrvtrforum audacia, ut non folum fimus delidorum prohibitione contenti , fca poenam etiam delinquentibus imponamus. Sacri igitur approbatione concilii adjicientes przfentis ftatuti fufiragio conftitutionibus olim editis per przdeceflbres noftros cohtra illos qui clericos diffidarent, ftatuimus , ut cleri- Dcus aut religiofus , cujufcumque dignitatis , ordinis, conditionis, feu ftatus exiflens , diffidavit , acunydaverit feu acunydari fecerit vel procuraverit pnelatum, clericum, aut bencficiatum , vel in facris ordinibus conftitutum , aut aliam/perfonam religiofam , feu canonicum ecclcfiz cathedralis Terraconenfis provincix temeritate propria, quz lege damnatur , grave damnum intulerit vel inferri procuraverit, nifi diffidamenta fecerit revoca* ri , & damna exinde illata non curaverit emendare , infra menfem a tempore diffidationis vel damni alias dati, quem fibi monitione canonica duximus aflignandum ; quia juxta quantitatem & qualitatem culpz debet efle quantitas & qualitas pœnz , ut frudus condignos faciant pœnitentiz; fiquidem pizlitum fuum diffidaverit , vel dimdari procucaverit, vel grave damnum dederit, aut dari procuraverit, ab officio & beneficiis omnibus per triennium cpmpletum fit eo ipfo luipcn-

£&· *fus, ac* nihilominus, ipfo faâo, fententiamA excommunicationis incurrat. Si vero altum quam przlatum diffidaverit, vel diffiJari procuraverit, fimiliter fit fufpcnfus & excommunicatus, & deinde perpetuo fufpcnfus fic excommunicatos remaneat, donec diffidamenta revocari, aut dgmna illata fecerit emendari. St vero interea fic fufpcnfus aut excommuqicatus perceptioni fuorum beneficiorum fc in» gefierit per fe vel peraltum, quocumque colore quaefito, aut divinis officiis fc immifcuerit, fit inhabilis ad alia beneficia obtinenda, nec fuper hoc per altum quam per Romanum pontificem cum alio valeat difpenfari, nec fuper aliquem poffint hujusmodi lententi® revocari, donec diffidamenta revocaverit fic revocari fecerit, & de damnis illatis fic tnjuriis fansfecerit cum effeâu ; aliter autem tafia abfolutio vel relaxatio nullius penitus lit mpmenrj. Medietas autem fruduum beneficiorum talium fufpenforum & excomrr.unicatorum, durante contumacia fic rebellione ipforum , ordinariis applicetur; alia vero medietas in terne fanda; fubfidium per eosdem ordinarios convertatur. Sivero is qui prelates exCeflus commiferit, vel aliqua premiiforum, non fit beneficiatus, ipfo fafto lenientie excommunicationis fubjaceat , donec de predifiis commiffis fatisfecerit, ut de aliis eft jam didum. Aliter autem fibi impenfa abfolutio fit irrita ipfo jure, ac nihilominus abfoluttone obtenta, tanto tempore fit inhabilis ad ecclefiafticum beneficium obtinendum , quanto in excommunicatione perduraverit animo indurato, nec fuper hoc per alium quam per Romanum pontificem cum eodem valeat difpenfari.

iWO CHRbTt

m

C

IV.

DI ptrjurii.

Item, quamvis pia fit confidcrationc ftatutum , quod non merentur ecclefias regere, qui funt perjurii crimine irretiti, nec vivere Sc patrimonio crucifixi, quem fic irreverenter fit enormiter cootemferunt. Attendentes quod nonnulli antiqui hoftis invidia procurante, in contumeliam Rcdemtoris fit non modicum animarum fuarum difpendium, temere violant per eos pirftita juramenta, nos huic moibo damnabili fit peftifero, quantum poffumus, competentibus remediis obviare volentes, hac edifiali conftitutione fancimus, ut fi quis clericus fame fue prodigus, fic proprii perfecutor honoris juramenti religionem fpernit, nulla cogente neceffitate, fed libero arbitrio fic voluntate contra jus jurandum a fe preftitum, putaverit effis vente»dum, fic de hoc coram fuo judice fit confeflus, vel legitima probatione conviâus, vel alias de praemiffis conftiterit evidenter, poenam xx. tnorabotinorum, ipfo faâo, fe noverit incurriffis, ejus ordinario abfque remiffiooe sinua coofifcandam. Dignum eft enim, ut quos Det timor a malo non revocat, temporalis faltem coerceat feveritas dtfciplin*. I^aod C folvendo non fuerit, ficut alii reatus taliter caftigetur , quod pœna ipforum ceteris auferaturaudacia talia pnefumendi, /alvis tamen omnibus aliis pœnis canonicis contra «ales editis, quibus per conftitutionem pntfenrem non intendimus in aliquo derogari.

D

E

V.

Cantfi txÎMHHfteücâtol nbfbintlontm non / pttntu.

Item cum medicinalis fit excommunivatio , non mortalis, difeiphoans , non eradicans, dum is in quem lata fuerit, non contemnat , hoc confultaffimo ftatuimus edjûo, quod ii clericus in qudtumque ordinc conlh.utus, canonice fuerit excommunicationis lententia innodatus, fit publice nunciatus, fit negligent in abfoluttone petenda, per fex menles con~tiouc in excommunicatione ipla contumaci- Bter ex certa (cientia penbterit , quia nihil obedientia prodeffe videretur humilibus , fi contemtus contumacibus nunciatus non obeifet : li beneficium ecclcfiallicum hsbuent , poenam xx. morabotinorum incurrat.. Quod *ii oenchciatus* non fuerit, ideo propriz (alutis oblitus, per annum continuum in prediâa excommunicationis lententia perduraverit, pharaooico animo damnabiliter oblimatus; quia crefcente contumacia, crefcere debet â(pœna, ftatuimus ut lit. aureos fuo ordinario applicandos folvere teneatur . Si vero ultra annum in excommunicatione perftiterit, tamdiu ab officio & omnibus beneficiis qus obtinet, fit eo ipfo fufpenfus, donec fe ablolvi fecerit: & poftea nihilominus tanto tempore, quanto poft annum, ut prsttnittitur, in excommunicatiooe permanfeiit. Nec per ordinarium aliter poflit abfolvi, nec pœna prsdtâa remitti; aliter autem abfolutio ei impenfa & remiflio faâa nullius penitus fit momenti.

CHRIS!'

VI.

Contra illat ntliuflrant facramenta aittno pantbiano.

Item cum ecclefiaftica facratnenta fint miniftranda per proprium facerdotem ; juxta canonica inftituta , facri approbatione concilii duximus providendum, quod nullus clericus prxfunaat quodeumque facramentum alteri parochiano aliquatenus miniftrare, abfque licentia proprii reâoris vel djœcefani, feu officialis ejusdem. Qui vero contrarium temeritate propria, que lege damnatur pracfumferit attentare, petnam xx. morabotinorum dicœcefano vel ordinario, cui fubefle dinofcitnr, folvere compellatur · Volumus, tamen , quod facramentum baptifmi fit pœhitentie tempore neceflhatis cogentis extreme poflit conferri fic difpenfari a quolibet facerdote, memorata perna iu aliquo non obftante.

VII.

Cartra Tadr/sam· *nrcbiepifctpiM.*

Item, faero approbante concilio /latuimus , quod fi Toletanos archiepifcopus, vel quicumque alius archiepifcopus, per Terraconenfem provinciam traofitum faciens crucem ante fc portarc fecerit, vel palleo ufus fuerit, vel indulgentias dederit in noftra provineia, que, ficut dicitur, fuerunt per ali. quos temere attentata ; fi dicœcefanus in cu-

jus dicecefi committuntur, non fe oppofue-
:— —rit, ÔC hoc non inhibuerit, quantum pote-
anno /it, bono modo; fit ab ingreftu ecclefiz-fuf-
LHKfSit pCnfUJ ; & p, ahquis litteris indulgentis ali-
l quorum archiepitcoporum in noftra provincia, ulus fuerit, tamquam falfarius-puniatur.

VIII.

Dt ktrtikù.

Nonnulli a via veritatis avjrfieuntes per devium falfitatis, linguas fu» laxare ad taba non verentur, ut dicere audeant, quod non fit yefurreâio mot^uorum , nec vita ^iia fu futura; quod quidem eft hzrefis peffima, immo plurium hzrefum fundamentum: ftatuimus itaque fancientes, quod qui talia dixerit ex propofito, capiatur, fic fi perftite» tit in eisdem, tamquam hzreticus condemnetur . Quod fi jocoie dixerit, vel quacumque animi levitate , nihilominus fecundum qualitatem culpz fic perfonz tonditionem, pernis legitimis puniatur per inquifitores hzrcticorum a fede apoftolica deputatos. Omnes miuper fidei catholicz detraftores pce-
. nam lubeant, quam merentur, ut fciant loqui de fide catholica cum reverentia fic timore. Volumus etiam fic mandamus quod dilefti fratres Przdicatores, inquifitores heroicorum a fede apoftolica deputari, qui laborant ad extirpandam hzreticam pravitatem, a reftoribus ecclefiarum , vel eorum vicariis benigne recipiantur , fic in tam necclTario fic coram *Deo accepto fidei negotio* juvemur efficaciter per eosdem .

IX.

Contre fiifoJ epofiolos.

Cum quidam qui fe dicunt apoftolos, fic religiolos fe elfingunt , fint fuis exigentibus meritis per fedem apotlolicam excommunicationis vinculo innodati, fic polimodum per orbem vagabundi in multis malis fuerint de prehenli, lintque pcriculofi homines circa fidem, volumus, fic ordinamus, ut ubicumque inventi fuerint, capiantur, fic de tota provincia expellantur.

X.

De inmrMMiotf ecdeflent».

Quorumdam oculos fic excocat ambitio, ut temporalibus commodis inhzrentes , plus temporali majeftati , quam seternz placere ftudentes, libertates, fic emunitatem ecclefiafticam, quam Chrifttani tenentur defendere, Izdere ac minuere moliuntur , inflammando principes fic poteftates Isculares fic univerfitates locorum , five redores eorum , eisque impendendo confilium fic patrocinium, necnon ecclefiarum, a quibus beneficia recipiunt, exhibendo fic tradendo inftrumenta fic alia documenta contra ipfas perfonas ecdefiafticas, ipforum homines flc bona fic privilegia fic etiam libertates. Et idcirco cupientes, ut ecclefiz in plenitudine juris fui fic libertatis integritate Iztcntur: ac dcteftabilis malignorum audacia, infolentium nefaria temeritas propulletur, facri approbatione concilii fta-

A tuimus, quod quicumque praelati ccclefiafti-ei, vel perfonz religiolz, vel fzculares quorumcumque ordinum, conditionis feu flatuum cxiftant, palam vel occulte principem, vel fzculares poteftates, vel univerfitates locorum, ut reftores eorum jpflammaverinr, vel eis confilium vel patrocinium fcienter dederiot, vel ecclefiarum , in quibus beneficia obtinent, abfquc licentia fui pndati fic capituli vel conventus exhibuerint, vel tradiderint" inftrumenta vel alia documenta contra ipfas ecclefias^ monafteria vel loca rcligiofa , aut jura , vel bona , vel privile-
Bgia immunitates earum vel libertatem , in excommunicationis fententiam incidant ipfo fafto ; fle nihilôminus beneficiis quz habnerint in ccckfiis vel lock , quz fic icic-ntcr flc fraudulenter Izferint , perpetuo fint privati . Et ut przdiftorum malitiis obvietur , fic ecclefiz debitis fervitiis non frati. dentur, ac vagandi fic diffolutionis materia fubtrahatur, ftatuimus ne aliqua przdidarum ecclefiafticarum perfonarum, quz in facris ordinibus fit vel fuerit conliituta, vel beneficium ecclefiafticum obtinens, vel religiofa,
c prxfumat fequi continue vel quafi continue «liquant curiam fzcularem, ficut quz lit dc fsm-tlia fua, nifi przlaii, feu conventus ; vel majoris partis ejusdem licentia prius habita & obtenta. Si quis vero horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incur* rat fententiam ipfo fado . Epifcopos vero propter pfzrogativam pontificalis officii libari nolumus hac fententia fuperioris ultimo lata. Sed nihilominus a nobis aichiepifcopo vel fucccfToribus noftris fuper his petere licentiam teneantur.

D ' XI.

(Contre inJciites pefliones tf pro· curetimes .)

In nonnullis Terraconenfis provinciz dicecefibus fic ecclefiis, fic avida golofiras quorumdam laicorum animas excœcavit, quod certis anni temporibus parochiani diftarum ecclefiarum abbatibus, vicariis feu reftoribus earumdem , certa prandia , bevragia, comeftiones, paftus, potationes feu abadagia exipgere quafi ex debito non formidant, fic ipfos redores , vicarios , feu abbates ad ea ipfis juxta abufum hujusmodi exhibenda per fut» traftionemfle retentionem decimarum fic aliorum jurium ecclefiafticorum inverecunde compellere non verentur. Aliqui ex laicis fupradiftis una die cujuslibet feptimanz quali ex debito volunt comedere cum redore, vicario, feu abbate, fic ultra comeftionem habere fic exigere aliquam pecuniam ab eisdem ita per totum anni circulum continue facientes, quoufque omnes parochiani cum cis comederint, fic certum quid habuerint ab eisdem, poftque inchoant , fic repetunt illud idem. Sontque alii laici cx przdi&is, qui folemnibus diebus Natalis Domini, Pafchz, fit Pentecoftes , immediate poft communionem , flc receptionem Corporis Jefu Chrifti, -quod cum humilitate fic devotione recipere tenentur, fic aliquibus anni temporibus, quafi ex debito exibunt improbe ab ecclefiis, abbatibus , *vicariis, feu reüoribus* unum certum ex abufu hujusmodi, vel etiam juxta votum,

adeo

CHRISTI I»».

adeo quod Jnterdum decem vel quindecim A mitigemus. In locis vero, in quibus univer- ans© fitairs m his culpabiles fteterint, cciTctur pe- '-**7 11 nuus a divinis, fub pœna excommunicatio- ** ms: abbatibus, redoribus, vicariis fic alus perfonis interdicentes & prohibentes cxpreiTe, quod didis laicis, vcl eorum aliqui comefhones flc pallus, potationes & bevragia, vcl aliquid aliud cx caulis vcl occafronibus . lupradidis non dent, nec dari faciant vel permittant, fi aliquas pœnas canonicas voluerint evitare.

oneri ■ potationibus expenduntur: propter que ingurgitationes, ebrietates & comeflaiiones indebite committuntur, & multoucs mortes & vulnera funt haftenus fubfe.cuta . Quamplurimi infuper ex laicis antedidis tempore quo decimarum ac primitiarum granaria dividuntur, non permittunt per illos ad decime & prtmitiz bladi pertinent, portari libere diâum bladum fuis propriis animalibus vel etiam alienis, ut pro apportaturis przfati iri'duplo bladi, vei in triplo quam alti portarent, neceffario cis detur. Nonnulli etiam qui juxta locorum confuctiidinem ad horrea ^cclefiarum bladum decimarum fic primitiarum dcfeçunt, per multas vices multofqueB dies excogitata malitia deferunt minutaum, quas portare poteram una dic, ut fingulis diebus fic vicibus reficiantur ab ipfis ecclefiis fic iplarum redoribus, «c cibentur , noftra conftitutione, quz hoc prohibet, non obftante. Alii vero laici cum fubfidio ex certis caufis portionariis, vicariis, feu clericis ipforum laicorum confanguiocis, affinibus, feu amicis per locorum ordinarios, nuncios feu legatos fedis apoftolies imponuntur, vel cum ipfius portionariis, vicariis, feu clericis benenciatis in ecclefiis przlibaiis per ipfos redores , feu abbates, vel eorum loca gerentes, cx «Q quod fervidum non faciunt ut tenentur, vel alia caufa jufta, licita fit honefta C interdum ad tempus fuorum beneficiorum fruâus .forfan iubtrahuntur ad inquifitionetn , fuafionem, nuntiationem hujufmodi clericorum ecclefix retinent fibi decimas fic alia jura ecdefiaftica , fic dant portionariis feu clericis memoratis, propter quod negligentia didorum portionariOrum, clericorum fic aliorum circa divinum officium remanet impunita , fic de alieno folvunt, quod de fuo prorrio folvere tenebantur , fic didis laicis nihiominus participes funt in furto: allegantes omnis przdi&i fic finguli ad excufandas exeofationes in peccatis , quod confuetudioes obfervanr atque ufus. Nos igitur volentes cx debito noftri officii ecclefiarum indemnitatibus providere, ac maliciis, ufurpationibus, fic morbis hujusmodi obviare, facro approbante concilio, prscdiûas confuetudines atque ufus, corruptelas fic abufus penitus reputantes, ac etiam judicantes, pridifta omnia fic fingula deinceps omnino fieri prohibemus , cum noo fit dubium ca effe contra bonos mores fic canonicas fanâiones, fic In gravamen jurium ecclefiarum fir ecclefiafticc libertatis. Et nihilominus, quia parum proficit jura condere, nifi pœna tranfereflôribus imponatur, in omnes fie fingulos laicos qui przdi&a prandia, eomeftioncs feu paftus, potationes feu bevragia fic alia przdiâa, ieu aliqua de eisdem exegerint cum effcâu, fic qui Efic oecafionfcus memoratis, de eorumdem primitiis, vel aliis juribus ecdefiafticis aliquid fi>» feienter retinuerint, vcl per alios procuraverint, feu mandaverint, ac concerterint retineri, excommunicationis fententiam pro-

XII.

Çirad *in <rffati<miinr * divini/frrvttnr ctn'iiiittit* Alma mater.

Item, cum in quibusdam conflitutionibus facrorum conciliorum Tcrritconenfium fit cautum , quod in certis cafibus debeat certari penitus a divinis , facri approbatione concilii declaramus, prxdidam certationem debere fieri prout tempore generalis interdidi per conftitutionem fan&iflimi patris domini Bonifacii papae VIII. quz incipit : vi/wa watrr, & per alias coçftituttones ftatutum eft I

XIII. *.

(Dt teflamntomm ututalime.)

Periculofz negligentiz perverfaeque heredum malitis dcfundofum , fic eorumdem ultimarum voluntatum exeeutorum occurrere cupientes, ut pix defunftorum voluntates eflcâum debitum fortirentur; Nos Rodericus divina miferatione fandz Terraconcnfis ecclefix archiepifcopus, facro approbante concilio , ftatuimus , ut tam nos fic luccclfibres noftri, quant venerabiles fratres noftri epifeopi provincix^ Terraconenfis, fic horum fucceflores vifitationis officium exercentes, fic alias quandocumque nobis vel eis videbitur expedire, poflimus maxime fuper exeeutionibus teftamentorum , fic potiifime circa relida ad pias caufas inquiDrere, fic procedere cx mero fic puro officio , abfque libelli oblatione fic litis conteftationc, fic abfque ftrepitu fit figura judicii fimpliciter fic de plano, ipfaque negotia veritate cognita decidentes , voluntates ultimas defundorum execution! debits demandare, cum nihil tantum hominibus debeatur, quam ut extremas voluntatis liber fit ftilus, ut liberum , quod poftea non redit, arbitrium .

XIV.

(De *uturif tf reftitKtitalbm.)*

Eademquc poflit forma fervari fuper ufura reftitutionibus faciendis. Et cum hzc fuiifeni jam a jure przvifa, volumus quod praefens ftatutum non tantum, ad futura negotia, fed ad prztcrita & adhuc pendentia amplietur.

SPA-

—— —— *- >> << << <<■***?>> _* >> * >> **

anno c »Rm r ‘ »‘>i·

chkistj ‘X

SPALATINUM CONCILIUM

K

Pre àifciphm eetlufaftica n ordjnwb.’ tkritil flatumda

Anno 1x92. *haHtnm.*

Manfiivid. „ Z’’’’Oncilii hujus a&a perierunt quidçm ; A totam fuam querimonl; nobis impingendo,
„ Vu*fed rerum in eo definitarum fumma flc contra nos converter plurimum nobis ,
„ rctuitat cx veteri monumento quod cx Lu- quin potius fupra modum debitum» extitit in-
„ cii hiftoria Tragurienfi erutum eft, fimui- teflus, ficmoleftuS, tamquam graviter faucia.
„ que nos docet alteram fynodum , anno i©- tus, ficafftiâiu. Et ii bene recolitis cum nu-
„ quemi 1393. ibidem habitam. per in focietate Pauli Bani *ad not* accefliftis

Joannes divina mjieratiooc totius Dalmatis, ChroatixSclavonisqucPrimas, Ven.Fratri D. N. per eamdem epifeopo Scardon. fal, in Domino. Teftante facro concilio anno pneumo in Spaleto celebrato, ordinafle, ae firmiter prxcepitfe recolimus, quod nullus fuffraganeorum noflrorum in prxjudicium alterius clericos alterius dicœcefis ad facros ordines promovere, aut alia ccdefiafticA flc epi- fcopalia facramenta miniftrare pnefumat, fubBnium fuffragnneorum noftrorum, qui pnefenpœna D. lib. fed fuc dicœcefis finibus fit contetftus. Quod praeceptum, fictam falubre ftatutum Ven. F. M. G. * D. G. F. epifeopus in
* r.(^or. T .cuuentu. fefto B· Dompnii pr&fentibus noftris fuftraganeis flc univerfb clero vos infrcgtfb graviter
·t"kor· nobis eft conqucftus, dicens, vos Sibinicenfcs clericos ad facros ordines promovifle , ac cis chritma contuldfc, nec non baptifma parvulorum , ac alia (aeramenta ecckfiaftica, ficepifcopalia celebrafle in fui praejudicium & gravamen I Cum diâi clerici Sibenicen. flc totum Sibenicum fubjeâi fint de jure epifeopo , flc epifeopatui Tr. excuiantcs vos omnia fupradida noftro mandato de auâoritate fecifle. Hanc C Ind. tata, ideft J293.

bus in antea, ficut gratiam B. Dompnii, flc noftram caram hrheatis, dt fi diâi concilii panam vultis effugere, fupradiâa nullatenus at* temptetis, de in prcdiâis nullatenus cttcedatis, alioquin indignationem B. Dompnii , dc noftram, ac fupradiâi concilii petnam ficon* trafeccritis proculdttbio incurretis.

Data Spakti in Palatio Archiepifcopali die Martis 12. Medii infra oâavas B. Dompnii

ANNO CHPISTf ‘ »« I Ex Hj Juil Gtr-nu fi- cr* Γοιη. ». P*S-

SYNODUS PATAVIENSIS

ANNO CHRISTI

a Bbr nar do spiscoro

Anno MCCXC11I. celebrata.

NOs Wernhardus Dei gratia Pjtavienfis' epifeopus anno Dom. 1293. In oâavaB. loannis Baptiflat celebrantes P.raviatin cathdral) noftra Ecclefia Synodum Clericorum de confilio fratrum noftrorum ac Prslatorum , qui in noftro Capitulo aderant, ftatutis prxdeceflorum noftrorum hax, qu* fcquuntur , duximus apponenda. In primis itaque diftriâius inhibemus , ne Clerici in facris ordinibus conftiruti , de quacumque re futturaturas in pilleis fuis habeant cjufmodi pilleis longiores, & fuperius dependentes,- fed nec unquam liceat eis aliqua alia geftare pillea, nifi extra manfiones fuas. Quo cafu contra silus vel 'pluvias pilleis adjunâo cnpucio uti pofliint; qui vero prsdiâis fuffuraturis uti, vel prster ecceffitatem pnediâum pilleum geftare prxfumplerit, toties MLX. Dn. ad fabricam Patavicnfis Ecckfis teneatur, quoties hujufmodi vcftitis fuerit vifus uti ; de hoc inquirant Decani, fit emendam repetant fupradtâam.

De vigiliis quoque Sanâorum ab Ecclefia inftitutis, in quibus eft in cibis quadragefimalibus jejunandum, pr*cipamus„ut quoties hujufmodi vigilias in diem Dominicam incideriut , Redores Ecclefiarum die Sabbath* praecedente idem jejunium faciant obfervari, ficut ›a jure cpmmnni antea dignofeitur inftitutum .

faH rfiH Germaau la- cra Tora. f» f- ««>.

SYNODUS APUD S. HIPPOLYTUM

A Bernardo Patavienfi Epifeopo celebrata.

NOs WemhardusDei gratia Ecclefiz Pa- tavienfis Epifeopus anno Domini 1194. feria quinta poft Dominicam *Rtmintftere* apud S. Hippolytum celebrantes Capitulum Clericorum de confilio venerabilium fratrum Abbatum, Przpofitorum, Archidiaconorum, kaliorum, qui eidem Capitulo aderant , ftatutum recolendz memcrizdomint Godefridi prel dcccflbris noftri, ne facerdotibus velfcholaribus vagis confolationis aliquid impendatur , przterquam duobus fimul venientibus fine armis , dc longis cultellis , quibus in charitate voluit modicum paftum dari.

Item ftatutum, quo Anticipatores, & fupplantatoresClericorum in Ecclefiis, fic cappellis fufpenduntur a Divinis, tenore przfcntium revocamus in totum. Quia vero przdiâorum Sacerdotum & fcholarium vagorum infolcntiz adeo per noftram dtcecefin excreverunt , ut etiam inprzfenxia noftra a Clericis dc Ecdefiafticis perfonis , denegantibus fibi , quod poffunt, blafphemias inferantfic imponant : Statuimus, providemus, flt de novo ftriâius inhibernus, ne facerdotes, feu fcholares hujufmodi, vel eorum aliquis ad panem recipiatur omnino, nec ipfis confolationis aliquid impendatur. Qpi vero contrarium fecerit, fi plebanus fuerit, i.lib.Dn. fi vero Vicarius, med. lib. toties, quoties in hoc cafu deliquerit, folvere teneatur. Volumus autem, ut Decani de hujuftnodi ftatuti tranfgrcfforibus diligenter inquirant ; & emendam przdiâsm requirant . Aboquin fciaot fe teneri ad folutionem omnium, quz parcorum incuriam , fit negligentiam, circa inquifitionem & requiGtionem hujufmodi negligentur.

Item ftatuimus, & ordinamus,, ut nullus Clericus alterum , offerendo pecuniam ante tempus in Vicaria feu adminiftratione , ad quam affumptus eft, audeat fupplantare , fi gravem a nobis effugere voluerit ultionem. Ut autem huic morbo plenius occurramus , inhibemus firmiter, & diftride , ne Clericus *volens* Vicariam feu aliam quamcumque adminiftrationem in aliqua Ecdefia convenire fibi , ante ~~feftum Epiphaniae cuiuslibet anni ,~~ quidquam Bloqui, vel attentare prefumat. Alioquin quartam partem omnium, q'uz ante feftum hujuirriodi exhibebit, & nihilominus , qui exhibitionem talem apud fe fieri permilerit , tantumdem folvere teneatur . Super quo etiam Decani diligenter inquirant, dc emendam repetant fupradiâam. Alioquin poenam prxdiâam incurrant.

Item ufurarura voraginem compefccrc cupientes, omnibus ftatutis contra uturarios inftitutis in fuo robore manentibus, ftatuimus , ut omnis , qui dc cetero ufuras & ufurarutn contraftus exercere przfumpfcrint , ad reftitutionem ulurarum hujufmodi, *Sf* nihilominus tantumdem nobis folvere teneantur.

VITA CÆLESTINI PAPÆ Va

Æ,leftinus V. anachoreta, Eferninus, Pecrus Moroneus ante diâus, qui in montc Marcella non procul a Sulmone folitarlam vitam agebat, v'r faoâiffunz converfationis , a quo Czlefiiobbuin oido fucipfit lhitium , poft interregnum biennil &quatuor mentium, Divina tandem ordinatique in papam eleâus eft Nonis Julii, anno 1194. temporeAdolphi imperatoris. Ut Perufium proficifceretur cardinales fuafcrant ; verum, quia aliam Caroli regis (ciebat effe voluntatem, Aquilam fe convertit ; ubi receptus fic coronatus eft , incredibili hominum frequentia p opter rei novitatem eodem confluente. Cardinales duodecim creavit, homines maximi meriti , inter quos duo eremite fuerunt. Verum cum fic propter oneris magnitudinem fic rerum inexperientiam parum idoneus huic faftigio fibiipG videretur , abdicare femagiftratn cooftitoerat. Adeo namque facilis fic benignus erat, ut nihil unquam ulli petenti recufaret , fic quandoque duobus idem annueret. Qrod abdicationis confilium tam vehementer urgebat dc promovebat cardinalis Cajecanus: ut tametfi Carolus rex Neapolim (êcum perduxiflêt Ccleftinum , quo illum de ea (ementia dimoveret, ille tandem fexto fui pontificatus menfe propria fponte fuz dignitati cederer. Ad (olitudincm excuffo onere rediens, fuccefforis mandato in arcem 'umonis conjeftus eft, ubi moerore animi c|nfeftus xiv. Kalendas Julii obiit. A Clemente V. in fandorum numerum propter miracula relatus eft. fiiec *Pistina* èT *rrithe^rim* . Pergratum fuerit leftori, fi quz de hoc pontifice icriptor hujus temporis Eberhardus refert in annalibus anno 1190. hic fubjungam . „ Mortuo, inquit, Nicolao IV. vacavit fedes „ apoftolica propter difeordiatn cardinalium „-plufqu*m tribus annis, & tandem iidem cardinales, ut creditur , nutu Divino concordaverunt in quemdam virum reâurn & religiofum, qui in cella fua pet quadraginta annos fic amplius fub regula B. Benediâi ftrenue vixerat, qni eleâus Catleftinus eft vocatus .' fic cum edoceretur e cella , nullum equum tunc fic etiam poftea afeendere voluit, fed tantum afellum , exemplo Domini venientisHierofolymam , equitavit .In via etiam traufeundo Dominus per cum multa miracula fecit; qui licet mire fanâitatis exifteret, tamen adeo fimplex erat, quod petentibus concedenda fic non conce-

denda conceflit. Et cum confiderarct, quod A
CHKim " conluc,um iilentium & abftmentiam, quz
" in clautlro iervaverat, piopter intolerabi-
„ lem rerum curam, renere non potuit in pa-
„ paln: renunciare eidem prxfulatui cogita-
„ vit. Et cum tapientum cflet opinio, quod
„'p.<pa non poffet cedere, talem conflitutio-
| „ nem edidit, quod papzpofljhfcedere, tam
„ prxfentes, quam futuri: dicens quod dc ple-
„ nitudine potertatis eamdem conftitutioncm
„ facere bene pollet · Qua fada, flatim ceflit, g
„ fic eledus efl poft ipfum Bcnedidus cardina-
, lis·, qui vocatus eft Bonifacius. qui flatim
„ poft creationem foam omnes gratias fic con-
, ceffiones, quas prxdecefTor iuus fecerat ,
, revocavfl. Et omnis populus, propter evi-
, dentem fanditatem, przdidum Geleftinum
„ libente habuiflet pro papa : fed dominus Bo-
„ nifacius ipfum recltiftt, ne fchifma fieiet,
„ fi a populo raperetur. Poft autem duos an-
„ nos idem Cxleflinus mortuus eft, & dici-
., tur', quod Dominus per eum multa mira-
, cula operetur, fic iepultus eft in monafte-
, rio fandi Antonii Ferentini.

CONCILIUM PROVINCIALE

Ex Mjricne

rom.« p

Apud Aureliacum fub Simone archiepifcopo Bituricenfi anno MCCXCIV. celebratum ad fubveniendum urgentibus regni negotiis.

I X ,

Ex arcbivii illttflriffimi archiepifcopi Alhie^r.

-CONVOCATIO CONCILII

Simon Dei gratia Bituricenfis archiepifcopus Aquitanix primas venei abili fratri A. ejuf-
«Jem gratia Claromontenfi epifeopo falutem fic finceram in Domino caritatem. Infirmarriento exii, fcilicet univcrfalis ecclefiz a Deo fada fuei unt duo luminaris, id eft inftitutx dux dignitates, videlicet pontificalis audoritas fic regalis poteflas a quarum qualibet gubernari fic regi debent fubdirii, ut lub omni quiete confidant: quod in regno Franciz per compafliones fic fupportationes mutuas adore Domino eft hadenus cbfcrvatum. Nos itaque qui pontificali, licet indigni, fungimur dignitate in dido regno, in parte follicitudinis evocati, merito formidamus, ne languishibditorum noftrorum dc noftris manibus requiratur , D nifi comia turbatores quietis publiez afeendamus ex adverto, fic nos murum opponamus pro defenfione fiuet fic rcipublicx clericorum, fic ad perfedz obfervantiam caritatis: ac obhoc principaliter prxtcxtu cujutdam tradatus habiti cum cxcellcntiffimo principe ac domino domino Philippo Dei gratia rege Franconun una cum archiepifcopis regni ejufdem fuper imminentibus fic arduis negotiis, quz totum regnum ipfum, fic quafcumque perfonas ejufdem regni, ad cujus turbationem afpirat hoftilis leditio, dinoicuntur tangere : difpcndiolo quarum periculo , ut q ncta fibi tranquillitas prxparetur, dignum fic pium eft audoritatis pontificalis porcnnrque regalis clypeis obvia-Efic re, nec non iuper quibufdam aliis flatum ecclefiarum fic perlonarum ecclefiaflicarum no that provinciae, qux celeritatem defiderant , tractandis fic felicner promovendis, una cum infirmantis nolhis, capitulis, decanis, archtuueens, abbatibus conventualibus, fit coliegiatrum ccc.'eharuni prioribus, arcbipresbyreris, ecclefiarum redoribus , perpetuis vicariis, fic alus clericis beneheiatis provinciz noflrz Bituricenfis, In quacumque dignitate, officio vel ordine conftiiuris ; quos univerfos fic fingulos negotium przfens tangit, fit pi opter hoc ab omnibus approbandum, tradare falubriter difpofuimus m inflanti concilio quod dominica dic pcft feftum fandi Matthzi apoftoii proxime venturum , fic diebus fequentibus fi quos continu.ri contigerit, icu etiam prorogari , apud Aurehacum Claromontenfts diceccfis ob fis ficreipublicr utilitatem ac nceeflìtatem urgentem, immo potius imminentem , ad inftar aliorum archiepifcoporum ejufdem regni, veftns parcentes laboribus *& expenfis ficut, vobis* fuis temporibus oretenus exponemus, Domino concedente, proponimus celebrare. Fraternitati veflrae mandamus, quatenus omnes *fic* fmgulos *fuffraganeos noftros,* capitula ecclefiarum cathedralium & collegiatarum, decanos, archidiaconos, & alios in ecciefiis collegiatis ixcularibus dignitatem feu perfonarum habentes, abbates conventuales, &collegiatarum ecclefiarum priores, arffcipresbyteros, & decanos rurales, ecclefiarum redores, & alias perfonas przdidas in dida Bituricenfi provincia conftitutas, citetis peremptorie fic vocetis, feu citari fic vocari peremptorie faciatis, ut ipfi didis diebus fic loco addidum concilium, videlicet epifeopi, decani, archidiaconi, abbates conventuales, fic ecclefiarum collegiatarum priores, fic alix perionz dignitatem habentes pro feperfonalitcr, capitula, collegia, archiprcsbytcri, decani rurales, ecclefiarum redores, fic aliz inferioris ordinis five ftatus perlons per procuratores five oeconomos fufficienter inftrudos compareant, audituri, tradaturi, obligaturi, fi neccfle fuerit, fadurificadimpleturi quidquid in dido concilio audiendum, faciendum, tradandum, ordinandum, per obligationem adimplendum fuerit fuper przmiflis fic ea contingentibus ad quae peremptorie vos citamus fimiliter & vocamus: vobis mandantes ut fubditos veftros citari fic vocari faciatis fecundum formam fuperius annotatam. Volumus fiquidem fic indulgjemus, quod per vos fic alios fuflraganeos veftros, videlicet per quemlibet in fua civitate fic dicecefi cum eorum fuffraganeorum fubditis , quos citari perfonalitcr mandavimus, dilpenfare poflitis ex caufa legitima , ut didis diebus fic loco *comparera* valeant per procuratorem fufficicn. ter inftrudum, prout fupetius cx expreflum, caufam difpenfationis veftris conlcientiis rclinfquentes. InccITus autem vpftros vos fic alii fic maturare curetis, quodxpda die dominica dc prxmiftis negotiis ad eraditionem fubditorum celerem aliquid iochoarë* poifuxius. Datum apud fandum Andoenum d e iabbuhi poft oda-

—odavasfcftl B. Marie Magdalene anno Dom. A ci®, & infuper fuper pacifico 0c tranquillo fia-- — — ANNO i
Chr bt i MCCXCiV' indidione. tu totius regni Franci® conftituii, fedula me- ****'
dilatione pcnfançes, quod nonnulli principes
& magnates regnum ipfum invadere & a di-
verfis ejus lateribus illud hoftiliter impugna-
re, Dei timore poftpofito moliuntur ; idcirco
dlgnum ducimus eidem domino regi Ih tam®
neceffitatis articulo afTiftere ,. eique prout ad
prxfens eft poflibile fubvenire. Diligenti igitur
tradatu & deliberatione prehabitis, unanimi-
ter concedimus & promittimus eidem domino
regi liare pro tuitione & defenfione regni fui
decimam omnium proventuum ecclcfiafticorum
totius Bituricenfis provincix per duos annos
ab hac die continue computandos, fub modo
tamen dc temperamentis ac conditionibus iu-
fra feriptis.

Volumus enim & ordinamus quod terminus prime folutionis faciende primi anni fis in innanti carniprivio; terminus vero fecunde folutionis primi anni fit in feflo omnium Sandorum ex tunc proxime fubicquenti ; (olutiones vero anni fecundi fiant anno revoluto eildem temporibus.

Hoc autem facimus, & concedimus, falvo in his domini noftri Cummi pontificis bene* placito voluntario, nifi forte tanta & tam evidens regni ejufdem immineret neceilitas, quod abfque grandi ipfius periculo non poflet voluntas ipfius fummi pontificis expedari.

Sed & fi infra memoratos faciendarum folutionum terminos , pacem vel treugam fieri contigerit, vel alias regni periculum ccflaverit, conceflio^t promifuo hujufmodi pro tempore tunc fnturo. omnino cedent, & pro infidis habeantur, vel propter treugam quantum treuga duraverit prolongentur.

Ad hcc fi interim onus fimile vel equipollent in quotitate vel quantitate quacumque per alium quemcumque imponi ecclefix Gallican® vel jam impofitum exigi contingeret, cuiimpoiitioni vel exadioni prxlati cum juftitia relidere nequirent; hoc quidem cafu didum fubfidium volumus fimiliter omnino ceflare.

Volumus infuper & ordinamus quod decima feu fubfidium hujufmodi levetur per dominum Bituricenfem, fic per epifeopos ejus fuffraganeos in fuis dicœcefibus, feu per fubftitutos ab eis de beneficiis & «perfonis folvere decimam Colitis, juxta ordinationes & declarationes Romanorum pontificum & legatorum apoftolica: fedis olim editas fuper folutionc decime aliis ex caufis praeteritis temporibus perfolut® ; nifi forte in juris fubfidium manus regia per eofdem fpecialiter fuerit requifita ; quodque ipfi poteflatem habeant, videlicet quilibet in fua civitate & dicœcefi quoslibet ad folutionem difftr decimas feu fubfidti per cenfuram ecclefiafticam compellendi, & cxcommunicatos , interdidos, propter boc vel fufpcnfos a fententiis hujufmodi abfolvendi.

Volumus etiam ad tollenda multa incommoda atque damna, quod hujus decime feu fubfidii folutio Eat de pecunia communiter currente in loco, dc quo pecuniam ipfamlevari continget.

Rurfus intelligimus & hoc a regia majeftate humiliter poftulamus, quod nullus prolatus, nullaque ecclefiaflica perfona in hoc fubfidio contribuens, ad cavalcatas, feu alia armorum fubfidia, vel ad alia etiam hac occafione onera infolita & indebita interim com-pellatur, aut fuper hjs moleftetur.

PROTESTATIONES QUORUMDAM.

Nos officialis Bituricenfis gerens vices reVtrendi in Chriilo patris domini S. Dei gnn» Bituricenfis archiepifcopi Aquitaniaoque primatis in congregatione apud Aureiiacum Claromontenfis dicœcefis habita ob neceflitatem regni Franci®, & ad requifitionem domini regis Franci® datam dominica poft feftum B. Matthxi apoftoli ac diebus fequentibus continuatis. Notum /acimus univerfis quod cum idem dominus archiepiicopus mandaverit evocari fubditosfuffraganeorum fuorum ad didam congregationem, fcilicet decanos &c. fubforma qu® fequitur, &c. Simon &c. didique decani, przpofiti, fic abbates fxculares , archipresbyteri, priores fimplices non collegiati , decani rurales, cappellani, redoresecclefiarum perpetuique vicarii, abbates & priores religiofi, dc conventus, ceterique clerici bénéficiât·*, cujufcumque ordinis five flatus, vel procurator ipforum conquererentur & diceret pnedidum mandatum fidum in eorum prxjudicium & gravamen, & contra antiquam obfervantiam & canonicas fandiones, cum idem dominus archiepiicopus in ipfos nullam poteflatem vel jurifdidionem habeat in boc cafu , & peterent ac requirerent inflanter mandatum hujufmodi, quatenus contra cos de fido procefterar revocari, & penitus annullari , nos habito & obtento confilio ac confenfu reverendorum patrum , A. Claromontenfis, & S. Calurcenfis, R. Ruthenenfis, B. Albienfis , Guillclmi Mimatenfis Dei gratia epifeoporum in ipfi convocatione prxfentiumVolentes praxiidis conquerentibus efle prompti & benevoli in juftiiia facienda, nolumus nec intendimus quod per mandatum hujufmodi fidum didis conquerentibus vel aliis quibufeumque aliquod prxjudicium generetur, nec alicui fentcntisc vcl proceflui eos fubjacere volumus contra non venientes ad novum prxjudicium pararctur. Volentes infuper 6c expreflim dantes affinium una cum pradidis dominis epifeopis, quod ex dido mandato vel aliquo ex eo vcl ob id fido, aliquod jus in proprietate & pofleffione vel quafi accrefcat vcl decrefcat de novo eidem domino arcbiepifcopo vel ecclefix fux Bitnricenfi feu etiam acquiratur. Datum &adum apud Aureiiacum tertio caL odobris anno Domini mccxciv.

CONCILIUM DECIMAS PER. DUOS ANNOS C1D1T.

NOtum fit omnibus prxfentis fcripturx feriens infpeduris, quod nos miferatione divina infra feripti epifeopi & Magifter Jo. de Veflia officiarius Bituricenfis & gerens vices R. P. D. Simonis Dei gratia Bituricenfis archicpifeopi Aquitanicque primatis in remotis agentis, nec non d capitulorum cathedralium & uliarum collegiatarum ecclefiarum procuratores, decani, abbates quoque, & priores convtntuaks, non exempti, & totum concilium provinçi® Bituricenfis ad vocationem R.P.D. Archiepifiopi fupradidi apud Aureiiacum Claromontenfis dicœcefis ad tradandum ibidem fuper neceffitatibus*fit* utilitatibus ecclefiarum, d ecclefiafticarum perfonarum ipfius provin-

ANNO Christi ·*»„.

Qiiodque liem dominus rex non [illegible] aliud exigi fobiidium ab ecdefiis feu ecclefiafticis perfonis, aut aliud onus infolitum eis imponi, occafiooe hujuimodi gufcrrat, per comites, vteeeomites, barones, vel aliasquafcumque fteculares perfonas in terris eorum : quodque ipfe dominus rex debeat concedere fuas patentes litteras reverendo patri domino Bituriccnfi arrhiepifeopo fic omnibus fuffraganeis luis pro fe fic .eorum fubditis, continentes, quod *ipte* fubfidipm hujufmodi ex fola gratia fic mera liberalitate recipit, quodque per hoc nullum impoflerum ecdefiis fit perfonis ecclefiailicis memorate provincir praejudicium quomodolibet generetur* In quorum omnium teflimonium nos A* Claromontenfis, S. Caturccnfis, R* Ruthenenfis, B. Albienfis ficG. Mimatenfis miferatione divina epifcopi, fic magifter Io de geflia officiarius Bituricenfis figillorum noftrorum impreflioncs huic feripturz duximus appendendas I Datum fit aâum apud Aureliacum tertio calendas oâobris anno Domini M. CC. XCIV.

PHILIPPI REGIS LITTERÆ.

Quibus decimas ex mera gratia fibi conceflas agnofeit.

PHilippus Dei gratia Francorum rex univerfis przfcntes litteras infpeâuris, falutem.

Notum faciamus quod cum dileâi fit fideles noftri archiepifcopus Bituricenfis, per officialem fuum gerentemque ad hzc vices ipfius archiepitcopi nunc iq remotis agentis, fic omnes fuffraganei Bituricenfis ecclefiz, ncc non fic capitulorum cathedralium fic aliarum ecclefiarum collegiatarum procuratores, decani, abbates, priores conventuaies non exemti, fit toium concilium provind* Bituricenfis nuper *ad vocationem pnedtâi* Archiepifcopi apud AnrcliacumClaromontcnfiedMECcus eooftituti ad pertraâandum ibidem fuper pacifico dc tranquillo flatu totius regni noftri, fedula meditatione penfantes, quod nonnulli principes & magnates regnum noftrum invadere, & a diverfis ejus lateribus ibidem hofliliter impugnare, Dei timore poftpofito, moliuntur** & idcirco ducentes nobis afliftere in tanto neceflitatis articulo, & prout ad przfcns eft poflibite fubvenire, diligenti tra> âatu dc deliberatione prrhabicis, unanimiter & concorditer nobis dare promiferint fic coocefferint pro tuitione fic defenfione regni noflri decimam omnium ·ventuum ccclefiarum totius Bituricenfis provincie per duos annos, a temporeconccflionishujufmodicomputandos, fub quibufdam temperamentis adjeâis appofitis fic contentis in litteris prslatorum praediftorum, quas vidimus, confeâis fuper conceflione decimx prxdiâr. Nos modos fic conditiones contentas in diâis litteris hujuimodi confeâisvolumus, concedimus, ac etiam approbamus, fic inhibemus diftriâeomnibus fubditis Doftris, ne contraveniant, & ne contrarium quomodolibet attentare przfumant : fic profitemur quod prrdiâi prrlati ex fola gratia fic mera liberalitateprxdiâum fubiidium nobis faciunt, fic illud ab eifdem cx mera gratia recipimus, nec votamus quod per hzc ipfis przlatis, ecdefiis, dt ecclcfiafticis perfonis ipfius provinciz Bituricenfis impofterum aliquod przjudicium generetur. In quorum teflimonium przfentibus litteris figillum noftrum duximus apponendum. Aâum Parifiis die Jovis poft oâavam purificationis B. Marie Virginis anno Domini M.CG XCIV,

CONCILIUM SALMURIENSE

Jam editum in metropoli TuronenG, fic nunc collatum cum MS.

Concilium apud Salmurum celebratum Ddiâorum fratrum noftrorum confilio ficaflendic Dominica poft feftum S. Michaelis in Monte Gargano, anno Dornin. MCCXC1V.

TITULI CANONUM.

vi. *Contra veflitm finperfheitatem.*
'I. *Dt abjolutione ab excommunicatione inmorte.*
3. *Contra redimentes precata per pecunias.*
4. *De conftfftombm audiendis contrahentium.*
J. *Dt decimis,*

PRÆ.FATIO.

AD honorem Dei, fic ecclefiarum utilitatem provincix Turonenfis, cui auâore Domino prxfidcmus, necnon pro corrigendis exceftibus fubditorum, fic moribus reformandis ; vocatis venerabilibus fratribus fuflraganeis noftris, capitulis, abbatibus, fic aliis qui fuerant, evocandi, concilium provinciale apud Salmurum, Andegavenfis dicecefis, die Dominica poft feftum beati Michaelis in monte Gargano, cum diebus LunzficMartisfequen(ibus, duximus celebrandum : in quo, deprte-

f«, ordinavimus capitula qu* fequuntur.

CANONES.

I. *Contra vtfliuno fuferfluitatem.*

Sicut Garthaginienfi concilio legitur, & habetur, clericus profeffionem fuam habitu &inceftii prober: & ideo nec veftibus, nec calceamentis decorem quxrat. Miramur fane quofdam monachos, abbates, priores, & alios etiam religiofos, qui fecundum fuorutn inftituta majorum, cappas claufas, & de panno qigrodi ferre cenentur, transfigurato habitu honcias & clochas , nec de pannis nigris, fed coloratis , fulgidis & pictiofis, deferre prxfumunt, non abfque gravi tcandalo, & regularis difciplinz & Divin* majeftatis ofienfa. Quapropter talia de cetero fieri prohibemus: contrarium ve-

ro

I – ro facientes gravi animadverfione . per locorum ordinarios mul&ari przcipimus dc puniri.

I>«« *II. De etetonemetnieifiene i» eeerte .*

Cum excommunicatis in mortis periculo conftitutis abfolutionis beneficium, fecundum formam canonum, non debeat denegari : quia tamen circa eorum abfolutionem, propter facerdotum fimplicitatem & imperitiam, frequenter errari contingit: ut faluti morientium, & utilitati fuperftitum falubriter confulatur, formam juri confonam circa talium obfervationem przcipimus obfervari: fcilicet, ut fi pro judicato, vel manifefta offenfa, petens abfolvi, cxcommunicatus fuerit, fi de illis poteft fatisfacere inprzfenti, non aliter relaxetur fententia, nifi prius de judicato vel oflenfa fuerit fatisfadium. Si vero non poflit fatisfacere in przfenti, recepta cautione idonea , pignorum fcilicet, vel fidejuflbrum de fatisfaciendo de judicato vel oflenfa , fententia relaxetur. Si vero oflenfadubia fuerit, recepta cautione idonea de fatisfaciendo, fi cam apparuerit efle manifeftam: pro fimplici vero contumacia, recepta cautione juratoria de parendo juri, fententia relaxetur. Ubi tamen cautionem idoneam exigi lupra przcepimus: juratoriam, fi alia przflari non poflit, in hoc cafu fufficere declaramus. Qui vero fotma przlcripta non obfervata, excdmmunicatum pro judicato vel oflenfa abfolveric: ci] pro quo lata erat fententia, defuofatisfaccre, auâoritate przfentis concilii, teneatur.

III, *Centri redimentes feccete fer fecunias,*

Ex cupiditate, quz omnium malorum radix eft, procedit quod plerique archidiaconi, decani, Cc archipresbyteri provincia Turonenfis, ecclcfiaftica jurifdiâione utentes, & quod eft verius, abutentes: pro corrigendis ceflibus, & criminibus punien delicet adulterio, fornicatione, incefiu, dt alii· cxceflibus, in quibus maxime iidem archidiaconi & alii inferiores difpenfare non poiTunt, a clericis & laicis pcenam pecuniariam contra canonum prohibitionem exigunt & extorquent. Quz de cetero fieri prohibemus, ftatuentes, ut ad juflum diœoefâni fic exaCta reftituere teneantur: falvo tamen eis, fi quid circa

Centil, Gemrsd. Tom. XXIV

competat de confuctudine approbata. ornor

IV, De tmtfe^mmheu medùndti eentrabaethem.

Prohibemus etiam ne archidiaconi, decani, & arcbipresbytcri jurifdiâionem ecclefiafticam exercentes, clericos curforcs, & quafi exploratores, adandiendasconfeflionescontrabentium, per archidiaconatus, decanatur, archipresbyteratus fuos, dc cetero teneant ; nec ad relationem eorum, litteras figillent, åc fi in eorum przfcntia facilz fuiffent: decernentes, fi aliterfa&umfuerit, tales proce(Tus & littéral nullius efle momenti.

V. De decimis.

Grave gerimus & moleftnm, quod plerique barones & alii nobiles, & ignobiles etiam, necnon baillivi, fenefchalli, & alii fzcularem juftitiam exercentes, ad decimas quasinfignum univerfalis dominii univeriorum dominus fibi retinuit, eafdem deputans Levitis & miniftris in templo fuo defervientibus, jure hzreditariopofliendas ad manus fuas faifinant; & impedimenta varia, non fineDivinzmajeftatis oflenfa, & in perfonarum ecclefiafticarum grave prxjudicium, apponere non verentur. Quapropter auctoritate przfentis concilii monemus omnes & fingulos temporalem jurifdiCiionem exercentes, ut perfonaseccleflafticas fuper decimis, de qnibus ut de fuis in pofleflione pacifica nomine beneficiorum fuorum per annum extiterint, de cetero aliquatenus fine auctoritate judicis ecclcfiaftici non moleftent, nec impedimentum apponant, occupando, faifiendo, manum apponendo, vel alias inhibendo fubditis fuis ne recipiant ad firmam, vel alias impediendo quo minus decimas tales & carum fruCtos percipiant, donent, vel tradant ad firmam, vel vendant, fecundum quod eifdem perfonis ecclefiafticis videbitur expedire. Qui vero przfentis concilii contrarium fecerint, ipfo.fa&o excommunicationis iententiam fe noverint incurfuros.

Datum apod Salmurum, die Martis poft feftum beati Michaelis in Monte Gargano, anno Domini millefimo ducentefimo nonagefimo quarto.

«S™ «$$. <8i»'β$»'β9»*β9» ,β9"β9› «β8M89"β9»·O·β9* <^>

STATUTA SYNODALIA

facra Ht*

TRJJECTENSJS DIOECESIS.

IF IS TOLA TRIMA

DOMINI JOHANNIS DE ZYRJCH,

Epifctfi

JOhanncs Dei deApoftoliez Sedis gratia & pifeopus TrajeûenGs , univerfis dc fingulis tam clericis quam laicis noftrz civitatis & diœcefis falutem in Domino, & mandata noftra ialubriter obfervare.

Cum, ficut fama referente didicimus, plures & diverfi exceftus graves & enormes & intollerabiles , quod dolenter referimus , in noftra civitate & dicœcefi tam a clericis, quam a laicis perpetrati fint frequenter , & adhuc perpetrentur fzpius ; Nos ex noftro otficio paftorali aliquibus eorum aliquali remedio volentes obviare , nc impunitatem eorum delictorum homines confuetudini potius quam emendationi valeant imputare . In primo excommunicamus omnes & fingulos clericos & laicos, cujufcumque conditionis exiftant, aut ftatus noftrz civitatis & dicœcefis, jurtfdidio-?. nem ecclefiafticam de cetero impedientes feu perturbantes qualitercumque, feu litteras rum· ç pendo aut rapiendo , feu nuncios & portatores earum deludendo, capiendo , detinendo , feu damna, injurias, moleftiafque eis inferendo, vel quonuo modo alio diâam jurifdiûio-Dcm ecclefiafticam perturbando. Item excommunicamus omnes & fingulos fautores & complices eorum, necnon dantes auxilium & confilium , qualecumque, qualitercumque , publice vel occulte, ut jurifdi&o ecclefiaftica perturbetur , impediatur , feu etiam moleftetur . Przcipimus etiam omnibus , & fingulis, & presbyteris Ecclefiarum, ut quandocunque aliquis c.iius prxdiftorum emerferit , ceflcttir a Ddamus, quibus nomina beneficiorum quzeumDivinis in loco , in quo tale impedimentum fcu perturbatio, feu moleftia fafta fuerit, etiam ubi diâos malcfaâores moram facere contigerit , & in przdi&is locis & aliis vicinis ccclefiafticis a reftoribus & presbyteris earumdem , iidem malcfaâores tamdiu excommunicati denuncientur publice, quoufque Deo & nobis, ac pallis injuriam condignam emendam przftiterint, & ab hujufmodi fententia, five fententiis , a nobis beneficium abfolutio-Dts meruerint obtinere . Item excommunicamus auftoritate apoftolica nobis in hac parte commifia , atque noftra manifeflos occu-“ patores bonorum, ad nos , & ecclefiam noftram Trajeftenlem, Canonicos, Cappellanos ac Clericos , ipfius ecclefiz communiter vel divifim fpedantium , & notorios malefa&ores noftros & excommunicator publice nunciari volumus , & mandamus fingulis diebus Dominicis fic feftivis , nili infra menfem a die notificationis hujufmodi noftri proceflus eis faâr , bona occupata hujufmodi reftituant, dc damno illato fatisfecerint competenter Przcipimufque in virtute fanâz obedientiz , & fub pœna excommunicationis Decanis ruraftbu^, & proviforibus omnibus & fingulis , ut nomina diAonun occupatorum, aut injuriam noftrorum detentorum manifeftorum , quoa przfciverint, & quando fciunt, infra unius fpatium menfis a die fcientiz eorum, nobis indicent perfonaliter per litteras , aut per nuncios, dc revelent . Iiem excommunicamus & excommunicato! denunciamus , dc dcnunciari volumus dc mandamus , tam auctoritate noftra , quam etiam virtute conftitutionis felicis recordationis domini Petri , fan&i Georgti ad velum aureum quondam Diaconi Cardinalis , tunc temporis in partibus inf.Germ. Legati, omnes dc fingulos Presbyteros dc Clericos, noftras civitatis fie dicœcefis cohabitatores, dc concubinarios manifeftos, quoufque deftiterint, dc de hujufmodi fententiis beneficia abfolutionum meruerint obtinere . Item cum propter continuationes delictorum neceflum fit augeri pcenas in exemplum, diftriâe przcipimus dc mandamus omnes excommunicates ab homine vel a canone , fufpenfos , aut irregulares ex quacumque caufa effeftos, de quibus talia publica funt dc notoria , a cunâis fidelibus Chrifti vitarj . Et ii laici per plebanos dc presbyteros eorum in ipforum ecclefiis, dc fi presbyteri, aut clerici extiterint per Decanas , qui eis przfunt in eorum capitulis tales quales fuerint publice nunciari , alias contra eos temporaliter gravius procefiiiri, prout eorum pertinacitas exegerit , aut juris ratio fuadebit, quoufque fuper przdiâis abfolutiones dc difpenfationes meruerint obtinere . Item przcipimus in virtute fandz obedientiz omnibus dc fingulis Decanis dc presbyteris ecclefiarum parochialium , dc fub pœna fufpenfionis âb officio , quam in eos , dl fingulos eorum ferimus in his feriptis , nifi fecerint quod manquis vacant , aut vacabunt per noftram dicœcefim infra tempus , nec non dc nomina beneficiorum ecclefiafticorum , quz tanto tempore in noftra dicœcefi vacaverint , quod eorum collatio ad nos feu ad Sedem Apoftolicam, juxta Lateranenfis ftatuta concilii devoluta eft, nobis fcu procuratoribus noftris, ad hoc deputatis feu etiam deputandis, aut nobis infra unius menfis fpatium a tempore fcientiz eorumdem perfonaliter , per litteras aut per nuncios ftudeanr intimare. Item przcipimus in virtute fandz obedientiz , nuod nullus plebanos , Paftores dc Curatos Vicarios quocumque nomine cenfeantur . ad ecclefias aliquas noftrz civitatis de dicœcefis toftitutos, deftituat motu propriz voluntatis fine jufta dc rationabili caufa , cum non expediat ecclefiis dc Parochianis eorum Curatos feu Vicarios temporales habere . Item przcipimns dc mandamus Decanis ruralibus dc proviforibus quocumque nomine noftrz civitatis, in virtute fanôz obedientiz , de fub pœna fufpenfionis ab officio , quam in eos , dc Îuemlibet eorum ferimus, in his feriptis, nL

fecerint quod mandamus , ut quilibet eorum fingulas Abbatias , prioratus, cœnobia,

"ecclefias collegiatas , convenruales fit paro chialcs, ac cappellas feu accanam* nobis det tn feriptis nominatim, vel infra unius menfis fpatium , fic coram nomina, fit numerum integraliter nobis remittat . Item inhibemus omnibus & fingulis Decanis ruralibus , provjforibus noftrz dicœcefis , fub pœna fufpenfionis ab officio, quam in eos fit quemlibet eorum ferimus in his feriptis , fi contra przfentem inhibitionem venerint quoquo-modo , quatenus nullus coram intromittat de decimis aut qttibuslib. ad noftram jurifdiftionem & cognitionem fpeâantibas, fine noftra licentia fpeciali; quod fi fecerint , fufpenfio-
jJJÏÏS*. CWUST!
Dis fententiam ipfo faâo incurrant , fit proccfliis eorum nullius penitus fit momenti . Revocamus etiam quafcumque commifliones ab officio noftro Curiae Trajeâenfis , feu quibufeumque aliis in pnadi&is fadas hucuique, caftantes, & irritantes, & irritos nunciaptes omnes , fic (insulas proceffus dc cetero habendos , a quibufeumque virtute commifliones hujufmodi in przdiâis , ut przmiflum eft conceflarum. Prrfeorem autem proceffum noftram hic fic in veftra przfentis tam patenter publicatum , fic ledum per omnes fic fingulos Decanos , fic provifores ooftrz civitatis, fie dicœcefis in fingulis eorum capitulis, convocatis ad hoc fpecialiter confratribus prefbyteris eorumdem, publicari volumus, ac ipfus copias proçcflus omnes reâorcs, fic pref-Cbyteros, & vicario* noftrz civitatis, fie dicœcefis recipere precipimus fic mandamus , ut ipfum proceffum in eorum ecclefiis diebus dominicis fic feftivis folemniter , coram omni populo przdiccnt fic diligenter exponant. Et ut nullus impofterum ipfius procçflus ignorantiam pretendat , cum non fit veriftmile remanere incognitum, quod* tam folemniter, fic tam publice omnibus propalatur. Ad certitudinem przfentis , munimen huic modo procefliti, ugilium noftram duximus apponendum . Aftum fic datum Trajefti , anno Domini MCGXCI. feria fexta, poft feftumbea(z Agnctis martyris fic virginis.

A fecundiores calices exhaurit. Item clerici fir maxime facerdotes officia, vel commercia fisculana , fic maxime mhonefla non ftudeant exercere, fimoniz vilium fic fpecie nlurarum diftriâitu fugientes . Item ne arma portent illicita, diftnâius inhibemus. Item ne facerdotes ultra tres compatres ad pueram de facto fonte levandum admittant, diftriâius inhibemus. Item ftatuimus quod caput ter in aqua ponatur , nifi fuerit debilis , vei infirmus, vei frigidum tempus, tunc aqua per manum facerdotis fuper caput pueri profundatur, ne propter fubtnerfiooem vel frigiditatem , feu debilitatem puer extinguatur , fic moriatur. Item frequentem ufum tabernarum
B facerdotibus inhibemus. Item inhibemus . ne aliquis facerdos miflam celebret , nifi prius de horis canonicis, matutinas, & primam dixerit. Item presbyter iapfus in mortali peccato , non celebret miflam, nifi ante confeffus fuerit. Item facerdotes veftes portent nimia brevitate, vel longitudine non notandas. Item ludos theatrales, fpeâacula , fic larvarum oftenfiones in ccclefiis fie cœmeteris fieri prohibemus . Item presbyter duas miflas nullus celebrare prefumat in die, nifi necclfitas jure permifia permittat, fic tunc in priori mifla ablutiones non fumat poft fanguinem. Item presbyteri parochiales fzpc populum fuum habeant communicari , ut li aliquis infirmetur, citius pro faccrdote mittat
C ut confiteatur, fic facramenta ecclefiz percipiat, quz fine pecuniz exaâione precipimus exhiberi. Item inhibemus, ne quis chrifma , vel oleum facrum ab aliquo epifeopo accipiat, quam a nobis . Item prohibeant presbyteri fubditis fuis , ne pueri baptizandi diu teneantur. Item nullus pater vei mater proprium infantem de faero fonte prefumat levare- Item prohibemus, nefacerdotes, ficprocuratores ecclefiarum calices, fic facra vala , libros, fic ornamenta apud cauvertinos, vel alios pignori exponant. Item prohibemus, oe aliquis contrahat matrimonium temporibus prohibitis, dc clandeftinum fub pœna excommunicationis, dc dc aliquis interfit eifdem ,
ia fub pœna in jure *exprefla* . Item cuftodes portent toniuram clericalem , dc prohibemus bigamis etiam, ut non recipiant aiflodias regendas, quia funt privilegio clericali penirus exuti, nifi fint adeo tenues fic exiles , quod clerici non poflint fuftentari , & hoc noftro
Ac arbitrio , vel noftri Officialis relinauitur ordinandum. Item prohibemus, ne aliqui, qui mortem fibi conftruxerunt ftipuiis, laqueo (ufpendendo ; vel qui fufpenfi, decollati, rotati , vel alias propter fuum fcelus, interfefti - in ecclefiis , vel cœmeteriis non Gepeliantur, nifi da noftra vel noftri Officialis fuerit licentia fpeciali . Item prohibemus, per pœ-
E Oam excommunicationis late fenientiz in his feriptis, ne aliquis decanus , vel provifor de caufis matrimonialibus fe aliquatenus intromittat, fed ad civitatem Trajeâenfem tranfmittant, ibi eft copia peritorum. Item pro* hibernus, nc laici fc intromittant de decimis novalium, fed ad alios perveniant, ad quos de jure pertinere nofcuntur . Item ftatuimus fi clericus vel presbyter capitur , illa parochia fit ipfo faâo iorerdiâa ; fi deducitur extra illam parochiam captivus, parochia illk m qua detinetur, fit fimiliter intcrdiâa , quoufque vinculis abfolvatur , dc nobis , & captivo ,
ple-

JOHANNIS DE ZYRICH

Epifol ftttndé.*

I >»I·

JOhaones Dei & Auoftolicz Sedis gratia Epifeopus Trajcâenhs Univerfis, dec. Cum ad honorem & laudem omnipotentis Dei, falutem animarum, & fubditorumnoftrorum, & libertatem ecclefiz, ficecclefiafticarum perfonarum vobis tenore przfentis quzdam ftatuta jure duximus publicanda, & ftaiuere & addere aliqua, quz ad horum fiant ftatum , & commodum subditorum,- eadem vobis tenore prefeotis intimamus , fit per vos volumus fubditis noftris folemniter intimari , fie ficuri intimata fuerint, mandamus, & precipimus inviolabiliter obfervari . Et in primo ftatuimus, ut mores clericorum, dc maxime facerdotum in melius reformentur, continenter dt cafte vivere ftudeant univerfi , quatenus in coofpeftu Dei puro corde, dc mundo corpore valeant celebrare. Item a crapula ÔC ebrietate omnes abftineant diligenter ; abufum quorumdam clericorum penitus decernimus abolendum, quod in quibufdam partibus ad potus «quales fe obligant potatores, ut & ille judicio plus laudatur, qui plures inebriat, fic

ANNO CHKtsn

p4enarie\fberit fatisfa^nm . Si vero imerfi- Afacerdotes 4uater in anno, diebus feriatis dc ciatur Vcl mergatur, quod abfit, ille decanatus in quo tale daitfttun eft perpetratum , maneat totaliter htterdiftns . Item pcecipimus fub poena excommunicationts , cauqpertinos & alios alienigenas fenus publice exercentes, dt publice uiurarios, dt haereticos, dt ftatuarios contra libertatem, dcjurifdiftioncm ecclefiaflicam , dt falfirios noftra moneta , vel figillorum, vel noftri officii, nifi ad gremium matris ecclefia revertantur dc abfolvantur , bis in anno audoritate noftra denunciari publice excommunicatos , videlicet, prima dominica adventus Domini, dt dominica poft cineres , videlicet , *Invocavit tue* . Nec ab eifdem oblationes recipiant, nec eifdem ecclcfiaftica fac: amenta miniftrentur, & ad fepulturam ecclefiafticam minime admittantur . Item inhibemus laicis, fub pana excommunicationis late fententic in his (criptis, ne clericos cogant ftare jure coram eis, vel arreftent bona eorum , nec fe de reconciliatione coemeteriorum, vel ecclefiarum aliquatenus intromittant. Item ne aliqui clerici vel laici ecclefias deftruftas per deluvium, vel per incendium, vel alias quocumque modo ad alia loca transferant , fine noftra licentia fpeciali, penitus inhibemus. Et fi que fafta fuerint per translationem, monemusfub paria excommunicationis fententic late in his (criptis , ut infra menfem a tempore nobis^ fatisfaciant de premiffis . Item prccipimus orationes fieri pro pace , & flatu ecclefia Trajeftenfis reformando, videlicet vn. pf.vt. feriis per fingukx. Item prohibemus fub poena excommunicationis, ne aliqui excommunicatos fepeliant, vel aliquos non excommunicatos in ecclefiis recipiant , de cameteriis violatis, dc interdiftis. Item prccipimus, ut quilibet Curstus habeat verius de cafibus Epifcopalibus , de quibus foli ipfi dt fuperiores habent abfolvere, feu illi qui ab eifdem habent poteftatem , dc primo cafus legantur in Latina, dc poftea lingua materna populo exponantur ifti verius.

<Qni *facit inceftaat , deflorans , ani homicida ,*
Sacrileges, patrone percnffbr, vel fodomita,
Traafgreflbr vati, perjurat, fortilegnfyae,
Et mentita flde/, fectent incendia, pniis
Opprejfor, Uafpbetttat, haretteas annus adaL tat
Ptntificeitt fuper bis fetttper devotus adibit.

Item prccipimus, quod Curati habeant decretalem, qu* eft in *Rubrica* de iententia *excommunicationis* , & eft Domini Innocenti) quarti, & legatur ~~popul~~o, & ~~exponatur~~ Liin-^~~bus eorumdem~~ , ac Qpgnj & operam ipfis gua materna, ut iciat populus, quomodo vitari debeant cxeommunicati ab Epifcopo . Item habeant decretalem de panis, que incipit, *Eicet ful loquitur de avaritia arcbidiacani,* & illam fimiliter exponant laicis lingua materna . Item praecipimus, ne aliquis de antiquo chrifmatc baptizet, nec de aliquo quam de illo novo, quod de noftra largitione, vel noftra coocefiiooe acceperit baptizare , nifi praeoccupante morte.* & qui contrarium *fecerint,* noverint fe damnationis fententiam pertuliflé manifeflam.

Hkc ftatuta prccipimus inviolabiliter obiervari, & in qualibet ecclefia parochiali per feflivis pubiicari t £ exponi populo diligenter : *ideilcct jn fefto Pentecoftcs , in fefto S.Michael*, & in fefto Circumcifioois,dt in Dominica poft cineres, fcilicet. *hvocavit*nsr. Aftom A datum anno Domini MCCXG tertio, proxima feria tertia poftTyburcii & iociorum ejus.

De captivettone vel inttrfc&ione

CLERICORUM

Joannes Dei dt Apoftolica Sedis gratia EpiCcopus Trajeftcnfis , dileftis nobis in Chriflo univerfis dc fingulis ecclefiarum Prclatis, Prcpofitis, Archidiaconis, Abbatibus, Abbatiflis, Prioribus, Prioriftis , Proviforibus & Decanis , Plebanis dc Redoribus , Cappellanis, Presbyteris, ac ceteris tam Clericis, quam laicis noftra civitatis dc diacefis , in verbo falutari falutem.

Cum ad honorem Dei , A Ecclefia Trajeftenfis prediâfc flatum pacificum, aefubditorum noftrorum falutem alias ficut fcitis , quadam ftatuta promulgaverimus utilia dc honefla; Quia tamen ex illis-quadam , videlicet de captivatione, de interfeâione clericorum , ruptura litterarum ecclefiafticarum, judicum dc aliorum perturbatione , dc impedimento multiplici ecclcfiaftica jurifdiftionis, licet equitate fuadente, propter deliftorum immanitatem fatis forent tolleranda , aliquibus nobilibus , dc aliis jurifdiftioni prceflentibus dura nimium videbantur . Et ob hoc ea per nos mitigari , magna dc frequenti inflantia poftularint , nos ut ipfi per fe dc fuos juftitiarios ad obviandum hujufmodi deliftis dc injuriis, ne fiant, dc perpetrata vel perpetrata fi fuerint , quod abfit , procurandum, quod fceleris dc debita emenda profletur, eo promptiores *(e* exhibeant, quo nos procliviores in condefcendendo eorum petitionibus inveniunt; prcdifta ftatuta , aliis io fuo roboro duraturis, in hunc modum, qui fequitur, duximus mitiganda. In primis ftatuentes , fi presbyter vel clericus capiatur , parochia in qua captus fuerit , ecclefiaftico iubjaceat interdifto. Et fi ex illa in aliam transferatur, illam fimiliter interdicimus , quamdiu in illa detinebitur, una cum illa in qua captor motabitur . Si vero occidatur, quod abfit, fimiliter parochia illa , in qua tantus exceflus perpetratus extiterit, dc etiam illa , feu ille in qua, vel quibus difti malefaftores fe receïtaverint , ecclefiaftico fubjacent interdifto. a nihilominus malefaftor feu malefaftores hujufmodi cum complicibus, & receptatoribus eorumdem , ac Qpgnj & operam ipfis prcftantibus , quos & in his feriptis excommunicamus , atque cxeommunicati tam auftoritate Canonis , quam noftra tatndiu publice nuntientur, quoufque Deo , nobis , dc ecclefias, ac pallis injuriam , condigna prefletur emenda ; & nihilominus abfolutionis debitum beneficium meruerint obtinere. Statutum infuper noftrum , alias per nos faflum, contra impedientes ecclefiallicam jurifdi&ionem , feu perturbantes de cetero qualitercumque , five litteras rumpendo , five rapiendo, feu nuncios aut portitores eorum laedendo capiendo, detinendo, feu damna , injurias & moleftias inferendo, dc prout in difto

ANNO CHRISTI

do flaturo plenius cootlneotur , *in hoc* arti- A culo mitigamus; videlicet quod parochia, in qua hujufmodi violentia, injuria, *ienncтw·'* bat» fifta fuerit, vel ubi diâoa matefadorea morari contigerit, ecdefiaftico non fiibjaccat icterdido.

Item cum ecdcfin fiat tuteU refugit , & in cb homines peccatorum veniam confueverint dt debeant poflulara , profati decreto declaramus , ecdefia*, & earum cttmeteria gaudere immunitate , dc ad eas confugientes ab illis violenter extrahi non debere ; nifi in' ecclefiis, ieu coemeteriis prediftis, fa contra ea deliquerint. Quare tunc fruftra legis auxilium invocarent, qui committerent contra eamdem. Vcl nifi publici latrones , vd noâurni populatores agrorum fuerint , quin in ftratis publicis feriunt , comburunt , & deftraunt agros eorum, qui eis non ferviunt . Alias enim delinquentes , dc ad ecclefias confugientes gaudere debent emunitate earumdem; fc. fuper eo quod inique fceriut , fc. circa mortem, & membrorum mutilatiouem ; alias legitime puniendi. Item proripimus fiib poena excommunicationis clericis quibuicumque noftre civitatis dc diœcefis, ut tonfuram deferant clericalem, fit veftftus non virgulatis, parvis, fed clericalibus utamur honeftis, ac habitu fit toofura, ut a laicis poffint diftinguI. kem inhibemus fub poena excommunicationis, quod mallus clericus noftra; civitatis de diœcefis audeat arma portare prohibita . Item prohibemus ne aliqui nuptias celebrent temporibus prohibitis , videlicet a prima die adventui Domini, ufque ad oftavam Epiphanis. Et c LXX. ufque ad oftavam Patenas , fit a dominica ante afeenfiooem Domini,ufque ad dominicam Trinitatis, io omnibus illis indufive: nec clandeftina matrimonia contrahant, fub p«na excommunicationis, dene aliquis interfit eifdem, fub pœna io jure expretis. Similiter prohibemus clandeftina matrimonia; quas appellamus , qow fine denunciatione feu bannis in parochiis contrahentium, per presbyteros eorum publice pnumffis contrahunt. liem prarcipimus dc exprefte inhibemus , quod nullus clericus aut presbyter copulet aliquos extraneos, ntc nuptis eo rum interfit , nifi ner litteras patentes , aut per teftes idoneos luficienter conftiierit contrahere volentem, aut volencts, alicubi non comroMb , vei aliod imptiiimtntum legiai·· ■aum aoa habere. Item inhibemus exprede , quod clerici peregrini dc incogniti, tam noftm civitatis dt diœcefis, quam alienas fepreibyteroe a&rantcs, mdlatcnus io noftra rivitate & dteoefi admittantur ad celebrandum divina, *aiù* legitime oftenderint fe promotae. Item proripimus diftriâe ia virtute fande obediemiai Reftoribm fic Presbyteris univerfis dc fingulis, ut ia eorum Parochiis, Pater nofler, fit Credo , prêter articulos fidei qualibet die dominica, nec noo decem praecepta, dc feptem Sacramenta Ecdefic femcl in mendie, vel faltem ter, aut quater in anno populo , iotelligibiter dc lingua materna exponant. Decem pnecepta , prout iu exodo continentur , font ifta *i Not hebeUt Dett eltenot.* Aon *»ffivnet noenen Dei tui i» ronron. Mentent» nt dnue fabbati fanttifieee. Honor» patrent tnnne, & centrent tum. Non occidtt. No* ntaicbnbe· rtt . Non furtum fotui . Non Iowerii ctntr» proniotnnt toont fülfunt tefUnoonieun. Non con· cnpifeee dontnnt pmcMSi tne .* Afoc *d&derabii nwene proniori tui*, dTc· De Sacramentis vero ecclcfiafticis, quinque dicuntur occcflaria, fic duo voluntaria Sacramenta. Neceflarta funt ifta, *Baptifatnt t Co^mnlo, Petnitentio ,Cor·* ,,pos' *Cbrtftt , & entrent» nnffio* . Sacramenta ^ voluntaria fuu, *Ordinet, Mdtrineoninnr.* Sine Sacramentis autem neccflàriis humo falvari non poteft , fi ex contemptu obmittantur . Item publicationem illius Decretalis extr. de penis . Lie. quam alias fieri mandavimus , prteûntibus revocamus . Item ftatutum ooftrum alias publicatum, videlicet , quod nullus presbyter duas in dic miftas audeat celebrare, nifi neceftitas in /ure pcrmifta permittat , ficc. taliter intelligimus, videlicet , excepto dic nativitatis Domini , fic cum funus fupcrvenerit, vd aliqua perfona potens advenerit, propter quod , dc quam oportet celebrare. Hoc ftatuta noftra una cum antiquis —a notus alias promulgatis inviolabiliter obter- ·vari, fic in qualibet ecdefia parochiali haberi, fic fub pena excommunicationis, per fingukx RxAores feu Vicarios in ecclefiis relidentes , qtuter in anno pront opportunum fuerit» publicari volumus, exponi populo diligenter . Datum Trajeâo anno Domini M. CC.XCIV. feria quinta poft feftum beati Andress Apoftoli.

VITA ET EPISTOLÆ

BONIFACII PAPÆ VII* VULGO VIIL

BOoifarius VIII. patria Anagninus, antea Benedite Cajetanus vocatus, Neapoli ipfa vigilia Nativitatis, vir doftrina quidem infignis, fic rerum experientia laudabilis, verum fopra modum ambitiefas dcarrogans, io locum Grieftini fide pontificatu abdicantis fubrogatus eft anno Chrifti 1x94. tempore Adolphi dcABerti imperatorum. Naâus pontificatum, induira dt favores per prstdeceflbres fuos Cssfeftinnmfquem metu futuri fchifsnatis, tefte Ebcriurdo, recludi mandavit) dc Nicolaum coocetfa, abrogavit. GibeUinos periecutus, contra Cobimncniirs implaabilc Eodium concepit: ex quorum familia duo cardioales fchifmatki per Ipfum denunciati funr, dc ooMubus thefimris fpoliati. Prsmefle obfidiooecingit, ac diripit; idem quoque adZagakxum dc Columna fecit. Sciarra Gibdlinorum patronos K pomificis fissuram declinans, in piratas incidit. Omnium apoftolorum dc evangetiftaram, item quatuor doftorum cedefia fefta fob duplici omeio celebrari inftituft. Sextum fibram decretalium compilari julfit. Eugubium, quu Gibelbnorom aufpiciis abecdeSa defecerat, recuperavit. Alberto Auftrin duci imperii confirmationem bisterque peten-

ti

—— ANNO omtSH

ti denegavit. Reate exiflens, cum vehementi terremotu multa edificia ruinam paflâ fuiient> ω io medio prati domum ligneam confinii juffifc. Aliquot cardinales creavit. Anno tjoo. menfe Decembri annum Jubilcum inftiruit, quem annum fandum vocant, ut centefimo quoque anno celebraretur. Hxrefin Fraticellorum, facramenta Ac poteflatem ecclefiafticam contemnentium, promifenos concubitus exercentium, animarum purgatarum beatitudinem ad extremum judicii diem ulque diferri docentium, condemnavit. Corpus cujufdam Hermanni, qui, ut feribunt Platina Ac Sanderus, Fraticellorum dux erat, Ferrarie exhumari Ac cremari juffit, licet profati* coleretur. Patrimonii S. Petri adminiftra- tionem Canolo Valefio comiti concredidit. Philippum IV.cognomine Pulcrum, Franci® regem, ob violatum jus gentium jufte eïpomunicavit. Nam cum Apamenfem cpifcc fedis apoftoliex legatum ideo in cajceten njeciffet, quod eum ad expeditionem H ioiymitanam additis quibufilam JÉninis α tatus fuiflet, monitufque a Bonifacio, ut i cœna depofitionis legatum dimitteret : rex, te- fle Antonino, non modo non paruit, fed etiam vias inter Franciam & pontificem interclufit. Convocatis prxlatis Ac nobilibus Francorum rex coram abbate Ciftercienfe a fententia pontificis appellavit.' fed abbas interpofitam appellationem non acceptavit. Condu- cit ergo, injuriam fibiillatam ulturus, Sciaram Golumnenfem e manibus piratarum a fc redemptum , cumque cum Nogaretio Gallo equite Romam mifit .' qui noâu Anagniam ingreffus, pontificem nihil metuentem Ac pontificalibus indutum inveniens, Domino difponente, ob dignitatem fedis apoftoliex noneft aufus mittere in eum manus, fed p.xdx cum fuis triduo vacans, papam cuftodiecommifit. Liberatus autem poft triduum a civibus, Ro mam rediit, ubi confeâus taedio Ac mxrore trigefimo quinto die poft moritur, anno Domini 1303.v. Idus Oâobris: cum fediffet annos 8. menfes 9. Ac dies 17. in S. Petro fepultus eft, in facello quod ipfe extraxerat. Pul- pitum ipfe quoque erigi In Larerano procurarat , ex quo excommunicationes die Jovis fanâo publicabantur : ubi etiam Philippus & Columnenfes anathemate notati fuerant . Et, ut ait Panuinus, decretum Gregorii X. de creatione pontificis approbavit: id quod etiam Cxleftinus fecerat.

Cr

Krratllmut T«r.w "b- M. ϒ pb,- er "c· fuerlt

I. AD ROBERTUM ARCHIEPISCOPUM • Cantuakifnsbm,

Ut prxfcntct regi litteras quas fibi mittit pro Scotis.

Eoiifjcix!tpIfcoputfervasferrwwnDeivteerelill^bt fratri archicpifcopo Cantoarierfi falotcm AT *apofialicam benedlBitnune.*

FRequens & inculcata fide dignorum affer- lio, ee fame divulgantis eloquium, noflro patefecerunt auditui exceffus, molcflias turbationem, damna, injurias Acjcâuras, per cariffimum in Chrifto filium Eadvardum regcm Anglixilluftrem, & officiales, 4c gentes ipfius, contra regnum Scotiae ac prslatos, & ckrico«, & perfonas ecdefiafticas, reiigiofas & fxcularcs, nec non ecdefias, monafteria, & A alia rrijgio/a loca, & habitatores At incolas— ANNO CHAISTt diâi regni, At bona coram etiam, attentata. Nofque nolentes, ficut ncc debemus, talia fub diffimuiadene traafire, regem ipfum per litteras naîtras , quas tibi mittimus per tc prrfentandas eidem, feriofas, hortamur,- ut epifeopos, clericos, & perfonas ecdefiafticas diâi regni, quos adhuc tenere dicitur captivatos , reftitui faciat priftfox libertati, & officials revocet, quos in eodem regno afferitor pofuiffe, atque ad prxfentiam noftram fuos mittat procuratores & nuncios , cum omnibus juribus & munimentis fuis, fi crediderit inpnefato regno, vel aliqua ejus parte, jus aliquod fe habere: Nihilo minus lites, B quxftkmes, Ac controverfias quaslibet, inter ipfum regem Ac ptxlibatum reçnum *Scotl»* , ad prslatos, clericos, At perfonas fxculares ejufdem regni fubortas, Ac que poffunt in pofleram ex quibufeumque caufis prxteritis exoriri, totumque negotium addecifionem &determinationem fedis apoftoliex, pcrdiâasnoftras reducimus litteras, Ac etiam refervamus : ac decernimus irritum Ac inane, fi fecus fcienter vel ignoranter a quoquam in hac parte contigerit attentari. Quocirca fraternitati tue per apoftolica feripta in virtute obedientix, Ac fub pcena fufpenfionis ab adminiftrationc fpiritualium Ac temporalium , diftriâe prxeipiendo mandamus, Quatenus prxfatas litteras Cnoftras eidem regi, lublato dilationis obftaculo, reprxfentes : ac ipfum ad ea qux fibi feribimus, ut in exhortationibusacquiefcat, efficaciter animes Ac inducas . Diem quoque , quo fibi prsdiâas prxfentaveris litteras , Ac Ìquidquid feceris, quidve ipfe reiponderit Ac ecerit io hac parte, nobis per tuas litteras patentes, harum feriem continentes, fideliter Ac feriofius intimare procures.

Datum Anagnix quarto Kalendas Julii , pontificatus noftri anno quinto.

II. AD Ea Dw AXDOM I. ANCLIJt RBGKM .

Qwd regnum Scoti» pertineat ad ecclefiam Romanam,

*Binifacitu epifceptt ferves fcvontM Dei tariffin» m Cknft» filit Eadn*rdo regi Aegii* illitftri, falotene & npeflolicnne ieeediBibnent.*

SCimus, fili, & longo jam temporis fpatio magiftra nos rerum experientia docuit , qualiter erga Romanam matrem ecclefiam , qux te gerit in vifceribus caritatis, régir devotionis aficdus exuberat, reverentisaelusviget , quodque promptus fedis ejus verbis obtemperas, & beneplacitis acquieicis. Quamobrem firmam fpem gerimus, plenamquc fiduciam obtinemus, quod regalis fublimitas vernoftra benigne recipiat, diligenter iotelligat, efficaciter profcquatur . Sane ad Celfitudinem regiam potuit pervenifle, Ac in tuo libro memori® nequaquam ambigimus continri , qualiter ab antiquis temporibus regnum Scoti» pleno jure pertinuit At adhuc pertinedignOfcitur ad ecclefiamfupradi&am: quodque illud, ficut accepimus, progenitoribus tuis regni Anglic regibus, five tibi, fieudak non extitit, nec exiftit. Qyaliter etiam clarat memorix Henricus rex Anglic, pater tuus, tempore difeordix five belli inter ipfum Ac quemdam Simonem de Montcfortt fuofque fauto-

res

ANNO CHRISTI

res & complices fufcirat* , a recolende memori* Alexandro ejuidem Scoti* rege, ac ipfius Henrici genero, auxilium fibipetutexhiberi. Et ne hujufmodi auxilium jure cujuslibet fubjeâionis aut debiti petitum feu proflitum notaretur: profatus Hernicus eidem regi Scoti* fuas patentes duxit litteras concedendas, per eos firmiter reccgnofcens prodidutn auxilium rtcepitle, vel le recepturum , dumtaxat de gratia fpeciali . Prcterca cum fucceflu temporis, profati regis Scotia , tui fororil, tunc viventis, in tu* coronationisfolemniis habere profeniiam afteâares.- fibi per tuas patentes tenere litteras curafti, quod in ipfis folemniis ejus habere profentiam non ex debito, fed tantum de gratia intendebas. Et cum etiam rex ipfe pro Tindall* ac dePoynerre terris, in regno Anglix: pofitis , fe ad tuam profeniiam perfonaliter cootuliflet, fibi fidelitatem folitam impenfurus: idem in przfatione fidelitatis hujufmodi, nullis tunc profentibus, vivz vocis oraculo publice declaravit, quod pro terris eifdem, litis tantum in Anglia, non ut rex Scoti*, neque pro Scoti* regno , fidelitatem exhibebat eamdem ; quinimmo palam extitit proteftatus, quod pro regno ipfo tibi fidelitatem proflare feu facere aliquatenus non debebar, utpote tibi penitus non fubjeelo. Tuque fic oblatam fidelitatem^- hujufmodi admififti. Et tua quoque non creditur excidifte memoria, qualiter eodem rege Scotiae de medio quondam fublato , Margarete puella, nepte tua, tunc minoris rutis, herede fibi relt&a , non ad te velut ad dominum pervenit cullodia regni memorati : fed eerti ejufdem regni proceres adejuscuftodiam extiterunt ekdi. Quodque poftmodum difpenfatione ab apoftolica fede obtenta , fuper matrimonio contrahendo inter dileflum filium nobilem virum Eadvardum natum tuum, & Margaretam prediâam, dum viveret , fi ad id procerum diâi regni accederet vel haberetur affenius tu eirâem proceribus per tua feripta caville dignofeeris , priulquam vellent u hujufmodi matrimonio confcntire , quod regnum ipfum penitus liberum, nullique fubpdum, feu quovis modo fubmiiTum , in perpetuum remaneret ; quodq; ia prtftinum feu talem ipfius ftatUm reflitueretur omnino, fi ex hujufmodi matrimonio contrahendo liberos non extare contingeret, ac nomen & honorem ut prius pariter retineret , tam in fuis fibi iervandis legibus , fit proficiendis officialibus diâi regni, quam parlamentis tenendis, traâandis caufis in ipfo , & nullis ejus incolis extra illud ad judicium evocandis . Et quod tn tuts patentibus litteris inde confedis hxc {lenius & feriofius contineri nofcuntur. Proata infuper Margareta de protenti luce fubtraâa , & tandem fuper fucccf&one diâi regni 'Scoti* fuborta di&nuonis materia inter partes, ipfius regni proceres, metuentes fibi diâoque regno pofle oecafione hujufmodi praejudicium generari, non aliter ad tuam profentiam extra ipfius accedere limites voluerant, nifi per te patenti feripto caveretur eifdem , ouod id non fiebat ex debito , fed cx gratia ipcctali: quodque nullum exinde ipfius regni libertatibus poflet difpendium immine re . Et licet (ut dicitur) fuper ftaru ejufdem regni Scoti*, ac ejus prius habita libertate , regno ipfo tunc carente prefidio defenfotis , per ipfius regni proceres, tunc velut acephi-

Alos , dc duos vei aurig* fuffiragium non habentes, five per illum, qui prsfati regni regiinen, licet indebite,diceriscommififlc, tra morem fblitum aliqua fuerint haâenusinnovata: ea tamen, utpote per vim dememm que cadere poterant in conflantem elicita , nequaquam debent dc jure fubfiflerc , aut in ejuidem regni projudicium redundare. Ceterum nobis nullatenus venit in dubium , quin potius certi fumus, quod cum apotloticc fedis procellens auâoritas per fuas litteras in Angii® & Scoti* regnis fimul alicui legationis committit officium exequendum, vel pro quavis caufa, quam rationabilem reputat, deam* folutionem indicit, hujufmodi apofloli-c® lirtcix ad profatum Scoti* regnum fe aliquatenus non extendunt, fpeciali prodiâ* fedis privilegio Scotis induito penitus obfiftente, prout tempore felicis recordationis Hadriani pape proleceiloris noftri, tunc S. Hadriani diaconi cardinalis , fit per ipfius fedis litteras timui in regnis ipfis legati , tum quo familiariter tunc eramus , contigit evidé^J' ter. Nam legatus ipfe ad profatum regnum Scotis aliquatenus admillus non extitit, donec per litteras fpeciales apoftolicas fibi legationis fuit commiflum officium in eodem . Proterea nofcere poteft regia ce)fitudo , qualiter regnum ipfum per beati Andre* apofto-

li venerandas reliquias, non line fuperni numinis grandi dono, acquifitum & converfum extitit ad fidei catholice unitatem: qualiter etiam antiquis temporibus Eboracenfis Aгchiepifcopus , qui tunc erat, mota per eum fuper jure metropolitico adverfus prolatos Scotia: quæftione , in qua diâurn antiquitus fuifte commemorat , Memento quod fumus tui , ut cetera qu* inde fequuutur filent io relinquamus, pro fe fentantiam obtinere nequivit.* quamvis alia plura & varia, qu* io hac parte rationabiliter proponenda fc offerunt , ex quibus ad hxc tibi feribenda movemur, prxtercat calamus, ne inde forfitan fenfibus regiis taedium generetur. Hxc profcâo, fili cariffime , infra clauftra pedoris follicite confidcrare te convenit , & attendere diligenter , ex quibus nulli in dubium veniat , regnum Scoti* prolibatum ad præfaiam Romanam ecclefiam pertinere, quod tibi nec licet, nec licuit, in ipfius ecclefix ac multorum projudicium, per violentiam fubjugare , tueque fubjicere ditioni . Cum autem, ficut habet fide digna & noftris jam pluries auribus inculcata relatio, fameque procurrentis «flatibus divulgatur, tu prxmiffa , «* debueras , non attendens , neque debita 'eratione difeutiens, & ad occupandum, ;andum ditioni regis regnum ipfiam , £-» JUXK lio deftitutum, vehementerafpir , Ct tandem ad id exercens potentis tus vires, vencrabilibus fratribus noftris Roberto Glafcucnfi, & Marco Sodorenfi epifcopis, & nonnullis clericis , & aliis perfonis ccclcfiafticis diâi regni, ut dicitur, captis , & carceralibus vinculis traduis , quorum aliquos , ficut afleritur , fqualor carceris violentus extinxit ▮ ac etiam occupatis caftris, & (prout fertur) monalleriis , aliiiquc religiofis locis quampiurimts dirutis, feu deflruâis , ac damnis gravibus ejufdem regni habitatoribus irrogatis, in ejufdem regni partibus officiales regios pofuifti, qui prolatos, ceteros clericos, dc ecclefiafticas ac etiam fccularcs diâi regni per.. fonas,

ANNO CHRISTI »»#«·

fonas, multimodis perturbare mobftiis & af-A ftiftionibus variis, dt diverfis impetere noa verentur, io Divine «ajeftatis oftnfam, fedis memorat* contemptum, regi* falutis & fam* difpendium, juris injuriam, & grave fcandalum fidelium plurimorum. Regalem itaque magnificentiam rogamus dc hortamur attente, ac obiecramus in^co qui eft omnium vera ialus, quatenus folerter attendens, quod ex debito pafloralis officii noftris humeris incumbentis, ad coofervanda dc gubernanda follicite bona juraque omnia ecclefie fupra dita tenemur, quodque homini piuiquunDeo deferre noo pofliimus nec debemus, pradi&oa epifeopos, clericos, & perfonas ecclefiafticas, quos adhuc career regius tenet inclufos, proB Divin* & apoftolic* fedis ac noftra reverentia (fublato difficultatis & dilationis objeftu) benigne reftitui facias priftin* libertati, ditafque officiales de regno Scoti* revocesmemorato. Sic te in his prout fperamuS Bc cupimus, promptis & efficacibus ftudiis habiturum, ut apud c*Icftem regem, pro minimis grandia rependentem, nor. immerito reddaris acceptior, gratior habearis, dc preter laudis human* praeconium tibi proinde proventurum, apoftolic* fedis favorem dc gratiam poffis uberius promereri. Si vero' in eodem regno Scoti*, vel aliqua ejus parte, jus aliquod habere te efferis: volumus quod tuos procuratores dc nuncios ad hoc fpecialiter conftiC tutos, cum omnibus juribus dc munimentis tuis, hujufmodi negotium contingentibus, infra fex menies a receptione prefentium numerandos , ad noftram pr*fentiam mittere nop omittas: cum parati fimus tibi tanquam dilefto filio plene fuper premiifis exhibere julliti* complementum, dejura (fi qua habes) inviolabiliter obfervare. Nos enim nihilo minus ex tunc lires, qurftiones, dc controverfias quaslibet , mlcr te denique dc regnum Scoti*, ac prelates, clericos dc perfonas fa> culares ejufdem, fubortas, dc qu* poflunt in pofterum ex quibuldam caufis praedita exoriri, totumque negotium prsdiftacontingens,ni..feftinatione ad civitatem Carlcolum, qu* aut aliquid eorunxkm, ad cognitionem deleft in marcbia Scoti*, ingreflus fuit idem determinationem fedis ejufdem, prrfentium rex cum exercitu fuo partem regni Scoti*, tenore reducimus, dc etiam refervemus: de- qu* vocatur Galvedia. Cumque diligenter excernentes irritum dc inane, fi fecus fcienter plorando recepifliem a viris fide dignis faecuvel ignoranter a quoquam in hac parte con- iaribus dc rdigiofis, ipfius patri* notitiam habigerit attentari. Datum Anagni* v. Kalen- bentibus, quod ad regem, ufque ad Knandbrightdbs Julii, pontificatus noftri anno quinio. in arftiffimis locis Galvedi* progreflum, mihi tutus non patebat acceffus, tamen propter Scotos fine capitis regimine exiftentes, dc alios latrunculos prsdas dc fanguioem Auglotum fitientes, qui cum duce exercitus eorumdem occupaverant media loca inter Caileolum dc ipfum dominum regem, diftantem ab eadem civitate fere per quadraginta milliaria, cum propter vitas dc taipitii defc- £ ftum, qui in itinere medio, vallata tota pa-

ANNO CHRISTI Hu-

ROBEETI AR.CH IEPI SCOPI

AD BONIFACIÜM PAPAM VIII.

Ccrtificatio archiepifcopi domino papae mita fuper negotiis Scotia.

Sanlii[[it»o m *Cheifle patrl, ú* dvimw /«· *reverendo , fi placet, demuto Bonifacif Divma providentia ftcnfinSji Romana at mwrfelit ecclefie [tama pontifici, funt filitu devolet Reierttu, permiffiettt Divina Caataarienfis eccltfia minifier kttmilis, pedta» ojcttla leatornm, cam promptitndim jenta pofie parendi mandatis papalibu ac praceptu.*

MAudatum fanda & reverenda paternitatis vcftne fub talla plumbea nuper recepi , tenorem continens infra feriptum : Bonifacius epifeopus *&c.* Frequens & inculcata fide dignorum, *tPc. De verto ad Wrhuv recitando totam IttUam proxime procedentem.* Cujus delator quafdam alias litteras apoftolicas nobili principi domino Eadvardo Dei gratia regi Angiat illuftri directas, & per me ex injunâo paternitatis veftrĕ prefentandas, incontinenti exhibuit, quafi fub eodem contextu. Qjo quidem mandato vtftro una cum litteris fupra feriptis reverenter admiflo, acftatim coram me recitato, preparavi farcinunculas, veâuras, dc iumptus, ex tunc de die in diem, & familiam ordinavi ad veniendum pro capofitiooe & expedition^ eorum qu* mihi per vos mandabantur ad ipfum dominum regem, qui tunc agebar io remotioribus panibus regni fui, verfus Scotiam, diftantibus a loco ubi mandatum veftrum receperam per viginti vcl circiter moderatas dietas. Ec antequam venirem continuatis dietis cum om-

te una , dc per tanta pericula ia tam loagioquis partita· de orna dieecefi * provincia , qu* cx altera nimium nos mgetoat, artatu, maxime noa invento inter feculam vel reli- J'iofot quoquam qui adventus met cattam ip- 11 Scotia verto tenua, vd per litterasmeas, propter mortis periculum, auderet deferre, & mihi fecurum conduAum petere abdfdem.- aliud remediem, ptqmt potui, exquirens, direxi duos cx familiaribus meis ad dominum

ANNO CHIKTT

•regem pradîâum, cum litteris meis, navigio per quoldampericulofostranfitus maris; fignibeam fibi per eafifem adventum meum dc ejus caufam, dc petens quod propter reverentiam ledis apottolke, cujus eram nundus, fibi fignificaret, ubi, Qualiter, dc quando ad eum tute accedere potEem propter viarum diferimina, qua fibi per ealdem meas litteras nunciavi. Cujus reiponfio ab eifdem nunciis, non minima pericula in mari dc itinere eundo dc redeundo evafis, per litteras regias mihi delato, quibus continebatur, quodipiedominus rex nihil fecuri pro me icivit ad vitanda diâa pericula, quam quod cum domina regina uxore fua, pro qua miferat, venirem ad partes Grevika, ad locum ubi difpofuit eidem domina obviare, deficiente navigio, quo una cum equis dc familiaribus meis neceflâriis vehi poflëm per mare. Qpod dum DUDcii mei tranfierant tam periculoic verius regem, ventis etiam quafi continue validisdc contrariis exiftentibus, morabar in confiniis Scoti·, querendo de loco in locum viâus fuflicieotiam potius quam abundantiam r circa fex feptimanas fecurioris progreffus ad regem opportunitatem non tam difpendiofe quam anxie expeâando. Denique cum audirem diligentius explorando, quod idem dominus rex cum exercitu fuo in redeundo verius caftrum de Cacrlandrok, quod prius ceperat, in Scotia fixKTct tentoria, juxta dovam abbatiem Duzquer in Galvedia, malens periculo me meos ac mea exponere, quam in tam longinquis partibus, quodammodo vacuis, extra meam dicecefim dc provinciam diutius fic languere: latitans in quibufdamk> cis fecretis juxta mare, quod dividit Angliam dt Galvcdiam, captata temporis opportunitate, in refluxu maris, duâus ab his quos non oportebat vie tranfitus ignorafle, tranfiviper quatuor meatus aquarum maritimos cum equis dc phaleris, nomine magis (ratione profunditatis aquarum) quam litoris dc vivorum fabulorum introitu dc exitu pcriculofos, dt quafi inopinate veni die Veneris proximo poft feftum fanâi Barthotomei apoftoii ultimo jam tranfaâo ad diâum dominum regem, in medio exercitu fuo, tunc in prandio cxiftencem: dt quia non potuit, ut dicebat, eo dic vacare, mandavit mihi illo die in iero per duos de majoribus comitibus, qui tune afliftebant ei, quod in craftino, videlicet fabbato fequente, audiret qre bénigne. Adveniente igitur ipfo die libbati, coram devotiflimo juvene domino Eadvardo filio diâi regis, comitibus, baronibus dc aliis militibus lui exercilus, In magna multitudine confluentibus, ac diâo domino regi afliftentibus, recitato mandato veftro pnediâo mihi iranieniflo, litteras fanâs paternitatis veftrc prefato domino regi direâas, auâoritate ejufdem mandati prelentavi eidem: quas ipfe dominus rex reverenter recipiens, eu publice legi coram omnibus, dc in Gallica lingua fecerat patenter exponi. Quibus auditis patienter a fingulis, animavi ipfum, dc induxi modis quibus potui dc fcivi, quod veftris exhortationibus, quoad ea que in diâts litteris exponebantur, pareret in omnibus reverenter. Roftmodum me fecedentc ab eo cum clericis meis ad mandatum fuum, dum deliberaret fuper his cum diâis proceribus fuis, ac demum revocato ref-

A pondit mihi, coram, eifdem per interpofitam perfööäm fub hac förmä:

ANNO CHRIST» **?*'

Refpetfie ertUepifctf» Ceutnerie^fi ei litteres

Domine archieoi&ope, feciftis ex parte f» perieris Reverendi patris domini pape quamdam monitionem, contingentem ftatum dc pis regni Scotia. Verum quia confuetudo eft regni Anglia quod in negotiis contingentibus ftatum ejuidem regni requiratur confilium omnium quos res tangit, ac inflans negotium regni Scotia tangit ftatum & jus regni Anglia, plurefque lunt pnelati, comites, baro-

B na, dc alii regni Anglic procera abfenta qui non funt nec fuerant'in iflo exercitu, quos diâum contingit negotium, quibus etiam inconfultis refponderi non poterit diâo fummo patri noftro, aut vobis finalitcr; in hac parte intendit dominus nofter rex fuper contentis in litteris diâi patris, quam citius poterit commode, eofdem abfenta, fienuneprrfentes, fimul contulere, & cum eifdem deliberatius traâare, ac per nuncios proprios eidem fummo pontifici fuper his de cotpmuni eorum confilio refpondere.

Qpod quidem raponfum idem dominus rex fic in fua ptafentia nomine fuo faftutn ratificavit, ârc etiam exprefle approbavit.

C Dum igitur cum tali rcfponfo } coram tanta multitudine magnatum & aliorum fide dignorum mihi faâo, licentiatus divertiffem ab eo, dc verius propria revertiffem., audivi quod idem dominus rex, ftatim infra quatriduum poft receflum meum, rediit cum exercitu fuo ad partes Angliac: dc fingulis quafi de exercitu fuo ad propria cum equis & armis remeantibus, idem dominus rex exercitu fic difperfo, paucis eum comitantibus, dc fecum retentis, perendinare difpofuit, ut dicebatur communiter, apud quamdam abbatiam, que vocatur Holmcoltran, in confiniis Scotie fuper mare. Et fic mandatum veftrum cum omni qua potui dilhtentia fum reverenter in

Θ omnibus executus. Valeat fcmper dc crefcat in Domino ad fuc ecclefie regimen apoftofica cdfitudo veftra.

Datum apud Ottefort, oâavo Idus Oftobris, anno Domini millefimo trecentefimo.

EADWARDI REGIS ANGLIÆ

Refpondet Bonifacio fuper fcotic negotiis.

SenUiffime ia *CMfie pétri deurine Benifecie, Divine*, die. fadrarda/, dec. *infre feripte*, «M *in fente* arc *in figure Judicii, fed ottma extre judicium*, pre *fervende fenditpetenitetit vefire ceufieniie, vebit trenfnnttivuu eubibende.*

E

ALtiffimus infpeâor cordium veftrse fcrinio memoriar indelebili ilylo novit infcribi, quod antecefforcs dc progenitores noftri reges Anglir, jure fiipenoris dedireâi dominii, ab antiquiflunis retro temporibus, regno Scoti·, dc omnibus ipfius regibus dc tem-

ANNO CHRIST] ■poribus atmexis, pnefaenmt, flcabei&icm pro regno Scotia, fic ejufdem proceribus, a quifauj habere volebant, legalia homagia reccperunt, « bdeiitat» débita juramenta receperunt. Nos juris & dominii poflêlfioocm coo* tinuantes hujufmodi, pro temporc noftro, eadem juramenta recepimus tam a rege Scoti* , quam ipfiu» regni proceribus. Qtinimmo tan.i puis fit dominii prerogative fuper regnum Scoti* & ejufdem reges gaudebant, quod regnum ipfum fidelibus fuis conferebant. Reges eoam ex juftis caufis amovebant, & ccnftituerunt fub fe loco ipforum alios regnaturos . Que proculdubio ab antiquo notoria fuifle & efle creduntur apud omnes, licet aliud fbrfan paternis veftris auribus per pacis aemulos, dc rebellionis filios, falfa infinuatione fuggeftum fuerit: a quorum machioofis & imaginariis figmentis, ut veftr* fanditatis oculus avertatur, fuppliciter quefumus & paternam dementiam fle excellentiam devotis affeftibus exoramus. Ut brevitatis caufa, geftis antiquorum temporum falvis, quiddam exempli caufa tangamus: fub temporibus itaque Hei: fle Samuelu prophetarum vir quidam ftrenyus & infignts, Brutus nomine, de genere Trojanorum, poft excidium urbis Trojane cum multis nobilibus Trojanorum applicuit in quamdam infulam tunc Albion vocatam, a gigantibus inhabitatam , quibus fua fic fuorum fcdudis potentia, & occifis, eam nomine fuo Britanniam, fociofque fuos Britannos appellavit, fle rdificavitcivitatem, quam Trinovantum nuncupavit, qu* modo Londinum nuncupatur. Et poftea regnum fuum tribus filiis fuis dimifit, fcilicet Locrino primogenito illam Britanni* panem, quxnunc Anglia dicitur ·, flt Albana&o filio fecundo nato illam A partem, qu· time Albaoet a nomine Albanaâi, nunc vero Scotia nuncupatur ; & Cambro filio juniori partem illam nomine luo tunc vamonam vocaram, qu· duoc watua vocitatur, refervata Locrino regia dignitate. Itaque biennio poft mortem Bruti applicuit in Albania quidam rex Hunnorum, nomine, Humber, fle AlbanaAum fratrem Locrini occidit. Quo audito Locrinus rex Britonum perfecu* tus eft cum. Qui fugiens fubmerfas eft in flumine, quod de nomine fuo Humbrus vocatur; fle fic Albania revertitur ad illum Locrinum. Item Dunvallio rex Britonum, Scatarum regem Scoti* fibi rebellem occidit, fle terram ejus in deditionem recepit. Item duo filii Dunqpallionis, fcilicet Beltnus fit Biennius, inter fe regnum patris lui drviferunt .' ita quod Belinus fenior diadema infulc cura Britannia , Wallis, fit Cornubia, pofledcrit ; Brennius vero fub eo regnaturus, Scotiam acciperet. Petebat enim Trojana confuetudo, quod dignitas hereditatis primogenito perveniret . Item Anhurus rex Britonum famofiffimus Scotiam fibi rebellem fubjecit, fle pene rotam gentem delevit. Et poftea quemdam nomine Anlelmum regem Scoti* pncfecit. Et cum poftea idem rex Anhurus apud civitatem Legionum feftum faceret celeberrimum, interfuerant ibi omnes reges fibi iubjefti: inter quos Anfelmus rex Scoti*, fervitium pro regno Scoti* exhibens debitum, gladium regis Arthurs detulit ante ipfum. Et fuecefiTtve omnes reges Scoti* omnibus regibus Britonum fuerunt fubje&i; fuccedentibus autem regibus Anglic in praedtta infula, fle ipfius monai chiam fle dominium obtinentibus fubfo quenter. ANNO Chr ist i ■»«.

& SALZBUR.GENSE CONCILIUM

Contra Uiurpatorem epifeopatuum Tridentini fic BrixinenGs

Anno 1194. *babitxm.*

Ak **T T** Aofizrus Germ. Sac. to. I. pag. 435· D/*'', *aufloriwt apo/tolica, exeornmunicatur* pep *dettutsone quorumdam epifeopatuxm, videlicet Tridentini* Ô" *Iirixenfis-* Nec piura Hanfizius dc concilio; qui tamen monet ducem contumacem fequenti anno rcfipuiife. *■'* pauca h«c verba ex chronographo Melccnfi de concilio ifto tranferibit. *Asma* **M'f-***XCiy. Concilium Solthtrga habetur; ibique dux Karsntbia Mainbardus cum oumsbus fautoribus*

SYNODUS STRIGONIENS1S

Manfi

Habita fub Andrea III. Huogaric rege, fle Lodomerio archicpifcopo

rerlfy Con. Hung t. I. G) F.apa.

Aaaa 1194.

rt. rniiM ari: *mt* edi*· (M notawr I· JTF* (c> η«««·β> (d) Nc*ps

A Nnales Eremitarum S. Pauli, terti* tub Lodomerio celebrat* fynodi memoriam jo h«c verba refricuerunt, (a) *Pofiulasij ve- n fl" robur I* Stepbanus nempe, jam tertium in facri ordinis provincialem anno »»90. cleâus (4) *λ dittcefano, juxta* /apra **Vrfpri-***^fcriptxxt Pauli epifeips,* (c) cm«- *miffarli apoflolici it prafentatione, tf confirma- fune , recens tlitH provincialis,* arccj/ît *ad Lo- Edresernon arcbicpifcopum Strigomenftm , tenquam ejus disecefis nquilinus, a* paa fatigas *acceptus* tf auSoritatm In fratres, tf animum ad res ordinis augendas, ah eodem retu- *llt . Anno deinde ab ekiiione fua quarto,* (d) *In concilio provincials, per cstmdrm D. arcbitpifeopum, cum miverfo clero Strigosus celebrato, etiam P. Stepbanus adfuit* : a4» *prater alia In favorem fua religionis , decreta impetravit, ut*

CT «r awuallfrMP· J. *Ladi/lai Mt*, a ft jam* A les per urbes, ft oppida a cervlcofo horni»..... ■■ ■

"ㄱ^ㄱ"ᵏ² »ᵍᵛ - *adifcatam*, (aadrrer *fait* ANMO

OHIOTt h»», *& Hhertatibat, & pradja* MSI /a/rravr- *num genere dilar*.* Pax ft obfervantia erga C^*O·1

>>,«- dia *vtl vicana jarijddbene*, /wi *Mctropoltta-* Antiftites in lyn cne quam pro "M'

» *Strigmienfi fétfif.* curari potuit. Ad regem confugit JLodame-

Indiculus quidam MS. Muta noftri, cau- rius. Acis dies difta; excufla ini anientis uti-

tam Ucri comitii paucis abfolvit. Xlww H94 que populi querela. Andre* A- demum ieo-

Lemmet StrigMmfti od twrwu cMtawacrr icncia ditlênfioni, egregio diplomate in fa-

vorem Lodomerii, regina matre poriftimum collaborante, edito, htflori* deinceps etiam

JMùtm emathemate exdndit. Ferociebant ho ienrituro, contuitum. *Affertar hic ah aaiiere*

rura exemplo cives ipfi, traftis in focietatem *Andrea regi/ diploma, food eam btfi. bo/c met*

facinoris plurium ecclefiarum fubditis locet*- *ftrvui ia prafem aautlttar.*

dium portendebant commune flamma exitia-

MBEBUKZBtsıOIIıiiEZJ

^CONSTITUTIO GILBERTI EPISCOPI CICESTRENSIS

Qm dcMrraTar ra *MS. Hear. Spei D* m *odit. Veneta Labb. ca V/lkns*

Anno 1X94*

A*. «*»,· exMS-Cod. Ney* an. ··»*. bUod P<. »l»

Nβ fubjeâoram Ficariorum, feu facerdo- Bpecuni* receptaculum cum claufura fine no-
tum paiochialium fimp icitate rei con- ftra vel officialis noftri licentia erigant, ut
niventia, que baâcous alicubi in noftra dice- confilium picitcnr erigentibus, aut juvamen;
cefi fieri repetimus, triunci concavi de catto- fed credos removeant ab ecdefiis, in quibus
ro in eccieffiis parocbialibus, rei cappellis eri- fuerint, intra vdo dies a tempore notifica-
ganrur, per quod fubirahatur a divina rev«*- tion» , vel publicationis pnetemis edidi .
rent ia five cultu devot io popularis; dum ex ve- Quod fi ex contemptu, negligentia, feu qua-
ro vel fido paroebignorum odio eifdem truncis vis arte vcl malitia faftum non fuerit, vcl
maliiiofe vel damnabiliter imponunt, quod omifiiim, ex eo tempore ipfam ecclefiam ,
Deo mtniftrantibus in altari devote coniue- in Qua truncus hujufmodi merit, vcl quid
vent oftenі; hac facra fjmodali coollitutio- aliud, ut diximus, loco ejus fub interdiâo
nc iancimus, ne qui paroebiani , redores, manere volumus, quoufque funditus evella-
vel vicarii, vd facerdos parochiaiis ecclefi* tur ft amoveatur ab ca.
curam gerens, truncos hujufmodi, vel aliudC

a

——s TATUTA ET ORDINATIONE S---------

CHRISTI AWO

••n· ROBBXTI d· VtNCHSLSB CaNTUAR. AKC HIK P1S CO P1,

Pro meliori cur* fu* Cantdarienfis regimine.

Edidit colleQor Angl/coan/ Tomo]], ta MS. BiHiotbeta Cotton.

Tituli Capituloxum.

I. *forma juramenti jadicam.*
i. forata juramenti caamiaatorum Ef clerico- rum.
3· *forata juramenti advocatorum & procara- loram.*
4. *Dt profentia eficioU/,* dF *food fe diatiut aoa abfentet.*
5. *De prafeatia eficiali/ ia coalorio.*
6. QuantumMet recipi profigillo, G a cleri· ctt pro feriptara.
7. De falarto exammatori/.
8. *De numero advocatorum Et procuratorum, ac etiam Je flatu Ef cmditiouibu/ eorum.*
9. *De loci/ & Jedibu/.*
10. *De poma eoram qui felfam committunt, tefle/ aut iafiramtata fahtrahaat aat corrampaal vel occaltaat, fta procuratoria revocari procaraat.*
II. A/ *qau aliam ia officio fao foplaatet.*
1*. *De paauaJo aJvocatot & procaratorte gar- raiat.*
13. ^uvd *aivocati aat pncaratorcc fc a* corn·
D *J^orio aoa ahfentent. Et faoJ regiflram fao ordiar primitae expediatar.*
14. *Qaod procaratorei fiat advocatit caafar* n s *affamaat; & food tam advocati, faam procaratorei, tf ceteri mtriftri, ia caafit paaperam, officiant faamgratit impndaat.*
JJ. *Dc pvaa advocatoram v"procaraloram, pro· caraatiam dilatioaet frivola/ .*
16. Ne mnuftri ctffiftorii taberna/ exerceaat.
17. De fafpeiti/ affefforibo/, Ü advocatu ciaa· deftine procarati/.
18. *Daot advocato/ ant procaratort/ ana pari* g *habere valeat, tf do dando advocatam aat pnearatorem parti mn habenti, tf pro- cipae* fa *catfi tangentiba/ mnuffrot caria.*
19. Vt originalia hffirnmenta pariibx/ retro· doatar.
to. Daod non rtferibotar r» *corrdiioniba/ λ Omegatione articali vel libelli.*
XI. *Damdo dSt qaaliter debeat , vel feaado non debeat de fabditoram tatlieattia ad eae· rela/ referibi.*
tt. Vt i» correflionibat non appelletar regela· ritor ad taitimem, a diffmitiva.

Antuo CHRiSTt ·♦»
*A impetraVlibm bis tuiterie vel direSe /v*r «sdna grevaserim.
*4· Vt fKÿtrm ctUr» ptrtn, eam citari procuret.
IJ. Air ad gratMOT/M generalia luitorie dt facili rejcribatstr.
id. Qualiter examinatores ft baben debeant i» -^fitimibus audiendis , Ü teflibus examinandis.
*7· Dr protocelio e clerico regiftri primitus faciende.
18. De mede procedendi m contemptibus tem cmtra fi^ragamu , fatas* ceterus.
*9· De mittende ad performs egregias vel alias, de tempore boc petendi.
30. De temfere propmindi jaflificatimes , #Bo mede prebends eofdem.
31. Air advocatus vel procurator i» caufis, tefflficet i* eifdem.
3»· De tempore ceuteflandi, ♭ js^ificandi cm teftatiomm.
33 De querelis fuper excemmmucetimt injirfia.
34· De appellationibus tustoriis, ac gravamine partu, tJ taeda probandi eefdem.
35· De tuitoriis contra tpifeopos, ♭ eorum officiales fuggtflis, tf juflificatimibits fuper eit proponendis, ♭ mede probandi eefdem.
36. De abfolutime ed cautelam.
37· prv proceffu mittendam, bqnan-
58. De cmtnaando precifftm proceffisi, vcl w-C viter inchoanda.
39· Si pare utroque ai eodem appellet, qua part alteri proferatur. r
<0. Vt dsmtflxs, iterate fuper eadem vel alia gravamine prius illato fuggertns, repellatur.
41. Dr ea f«i appellatimem drrtUam in qua fibi datur tuitio , nm profequitur infra tempus.
42. De eodem.
43. Qualiter fit t» appellationibus a decem vel aha. commifferio ad afcialem interptftis procedendum.
44. De Miffs r* ecclefi» de efrcuiut in principia tf r* fiae tcrmimrum in mtnifirorum curia fupradi&a prafentia falemniter celebrandit. Et ut iidem mtniftri nterfint eue-^luu, Û* Mjfe pre defundtit ipfiut curia miniftrii tempere fepultura.
4$. Air indicét aut ceteri curia fupradiSH miniflri, dena vel xenia cmtra juris probibitieuem recipiant, aut qua fcandalum generent ^tefto mede.
46. De confmtudinibuj abfervandis una cum flatatis pradiitis, tf de paene nen obfervaatium ifla flatate.
47. Termtnatio & finalis cmclafio flatutonm.

P R. Æ F A T I O.

Robertas permifime Divina Centuerieefis arebit. pifeoput, totius jis^lia primas, ad aternam rei mt'wiem.

AD viam noftri regiminis planius ordinandam, opportunum efle confpicitnus, ab his que nobis incumbunt primitus inchoare ut trabe defidiae vel torporis ab oculis noftris ejeâa, exceftuum dc negligeotiarum feftucas ejiciamus uberius ab oculis tebditorum, dc deliâonun materia, quam a ceteris conamur excutere, a minifterialibus dt locis noftrx fo-

litudio» primitus evellatur. In cujus vis ex cogitato progrdfo, curia ooftr* Gantuarienfi, ad quam pr» hflbenda juftitia fpecte * fiduciali recurritur, maculas & défaites, tam ia perfonis, quam ift rebus, caufarum feu negutiorum proccffibus, dc corruptelis habitis circa ea, extirpate proponimus: ut pura fit incontaminata juftitia, ac aequitatis congrua manfisetudo, exinde fcatnricns per cetera loca provincias, abundantibus rivulis diffundatur. Ctn igitur ipfius curis fama celebris, *infamias* nota refpergi poterit, dc fulgor ejus irradians obfitfcari, nifi debitus rigor juftitia inibi confervetur: fiimptuofa cupiditas, dc in adeundo gravida difficultas, ac etiam dilationes fuperfluc congruis mediis amputentur, qua mercalem reddunt juftitiam, & lites faciunt immorales. Nos ad ea cautius experienda, qua continentur inferias deliberato coofilio duximus flatuenda; quibus etiam univerfa feriofius enucleata perflriogimus, qua, prardeccflores noftri * tam celebris curis, pro reformatione temporum labentium curricu- w um «felis fucceflivis, frequentibus ftudiis, variifque laboribus fiflubriter ordinarunt: ut ad ipfam curiam in fuis neceffitatibus confluentes, explods ac femotis ambagibus & obftacuiis praelibatis, juxta naturam & qualitatem negotiorum & cautarum, celerem juftitiam cum fiducia valeant reportare.

*Kn , freriali ****** b,l'

CAPITULA.

I. *Forma juramenti judicum.*

APerfonis itaque primitus inchoantes, ftatuimus, ut tam officialis diÔse curis, quam decanus de Arcubus, finis commiftarius generalis, in initio adminiftratioois fufcepts, corporale prssftpnt ad fanda evangdia juramentum, quod in officiis ipfis, pro fuis vicibus, diligenter dt fideliter fe habebunt, ac favoris, odii, dc cupidinis cujufcumque tramitibus, depulfis penitus dc omiffis, juftitiam facient plenam dc puram in fingulis, quatenus humana fragilitas patitur, juxta poffe. Jura vero dc laudabiles confuetudines & ordinationes feriptas, una cum flatutis ejufdem curiae novis dc antiquis, quatenus antiqua novis non obviam, quatenus ad cos pertinent, obfervàbunt, & ab aliis miniUris ejufdem curis quibufeumque diligenter & fideliter facient obfervari. Simile quoque juramentum commiflâriis ipfius officialis, in fuidc difli decani abfentia cooftitutis, fimiliter lubcatur.

II. *Forma juramenti exeminattnia & clericorum.*

Examinatores quoque ipfius confiflorii de Arcubus, quos duos dumtaxat, ut confuetum eft, fore cenfemus, dc clerici ad regiftrum dt faciendas copias, ac etiam ad feribendum refponfiooes partium & diâa teftiup, deputati, juramento fimili, quatenus ad eos pertinet, fe adftringant, de faciendo dc exequendo videlicet diligenter dc fideliter, fine favore cujufcumque, vel odio aut materia cujufquam inordinate cupidinis, quod eorum incumbit ofticio, dc de confuetudinibus ac ftatutis, ur praemittitur, obfervandis, ac etiam dc faciendo *.....in iis eft, eadem obfervari: quodque non erunt in adeundo dif- w

fici-

ANNO CHRISTI

'ficiles, nc-* In fumptibus indebite oncrofi/A Verba judicis. „ lu officio tuo, pro viribus „ tuis, diligenter ôc fideliter n habebis, ac „ curiae Csotuaricntis ordinationes (criptas, „ una cum flatui is ejufdem cuti· , novis 6c „ antiquis, quatenus antiqua novis non ob- „ viant, oblervabis.

III. *Forma jtiramenti advocatorum tf procurator»».*

Advocati etiam & procuratores prsdiAi confiftorti generales, jurent fimiliter fyrrram feriptam ibidem.: boc addito, fi non contineatur in ea, quod confuctudines & ftatuta prxdiâa, quatenus ad cos pertinent, obier- ft vabuot, & quod faftum in judicio non proponent, nifi quod verum ft jullum, prout informabuntur a partibns, eflecredunt. Quodque io informationibus recipiendis a partibus, veritatem fail· ab eifdem cum omni qua poterunt cautela elicient, dt pericula eis inde per viam judicii affutura, quatenus id fciunt, panffius ipfe patenter exponent , deiperata negotia feienter nullatenus affumentes : fed cum eis caufas feu negotia injufta efle conftiterit, prout tenentur dc jure, totaliter derelinquent .

IV. *De prafentia oficialit, & fuod fe diutias non aifentet.*

Infuper ftatuendo decernimus, ut officialis Cantuvienfis, cujus damnofa fxpius reputatur abfentia, longe a civitate Ljondon. fe abfque caufa rationabili vel legitima diutius non divertens, In referibendo Te facilem & benigpum, ac etiam fine morofa * protra- *tUrd.* 'AaAione petentium expeditum exhibeat, & ad juft» petitiones receptas cito & fine difficultate referibat, dc citius ubi in mora periculum viderit imminere: videlicet in teftamentariis, matrimonialibus, alimentorum & beneficiorum caufis & negotiis, ubi dc violenta intrutionc, feu fpoliatione, aut declaratione vacationis ecclefix, feu de providen- do ecclefix vacanti , fuggeritur : in quibus mora trahi t periculum corporum, & etiam animarum ·

V. *Dt prafentia afictulit in cotffario.*

Item quod officialis in fingulis feflionibus per aliquot dies, quando opportunum effe confpexerit, fuam fi poflit prsfentiam exhibeat perfonalem, *tx.* appelbtiooes a decano de Xxcubus fuo commiffario , vel alio commiflario fuo , in ipfius & decani fupradiôi .ibfentia, a gravamine interjetas, de plano proctffus examinans, ftatim terminet & decidat. Si veto *z* diffinitivis ipforum fen- Emant. tentiis fuerit appellatum, tunc appellationum hujufmodi merita , confacta indagine dirimantur.

VL *Qttattum dAet recipi pre figillo, & a ck< ricli pro fcriptura.*

. Item quod pro fuggeftionibus, ac exeeution&us, (c aliis quibufeumque litteris figiliandis, pro quibus pecunia recipi confaevit, amplius quam lex denarii pro figillo quolibet nec folvautur ; ft pro fcriptura carum faun- dum quantitatem ejufdem recipiatur pecunia,' officialis vel dccam arbitrio, fi ncccflc fucrit, moderanda. Sed in originalium attcftationum fcriptura, decens pollices in longitudine line* continenti, pro duodecim lineis unus denarius, In attcftationum autem hujufmodi vel procefliium copiis, pro viginti quatuor lineis ejufdem longitudinis unus denarius tantum recipiatur. Quas omnia in apta & legibili littera, cum congruo interiineari fpatio confcribantur I de qua copia ftatim fiat collatio per furatos examinatores vei clericos coofiftorii antedidi.

ANNO CHRIS I i

VII. *De falario examinatorii.*

Item examinator, pro examinatione cujuslibet teftis tantum recipiat, & non amplius, quantum recipitur pro fcriptura itteftationum originalium teftis primi. Ad cujus examinatoris talarium, fi pars adverfa contra quam producitur, interrogatoria fua tradiderit , pro interrogatoriis ejufdem contribuat, quantum examinator, in virtute fui facramenti in affumptione fui officii prxftiti, vel judex in ejus defeftum , duxerit moderandum . Si vero examinator pro ampliori lu* ero captando, impertinent! verborum confufionc, atteffationes confcripferjt vel conferibi fecerit primi teftis : cum dc hoc convidus fue- C rit, ab officio fuo perpetuo deponatur, majori acrimonia , fi res exegerit, puniendus, ad arbitrium prxdifti confiftorii praefidentis.

VIII. *De numero advocatorum & procuretarum, ac etiam de (latu Ü conditionibui eorumdem.*

Statuimus infuper, ut fcxdccim advocati dc decem procuratores dumtaxat, in .confiftorio ipfo jurati cxiftant, eidem confiftorio totaliter intendentes, qui nec alia confiflorta poftulando, feu procuratoris officium exercendo, fine praefidentis ejufdem conGftorii licentia fpechli, eis cx caufa dumtaxat legiti- mi gtwydenda, frequentent ; illis videlicet ho« ris luibus caufis & negotia folent in eodem Jprio ventilari . Nec alicujus fervitio tanquam familiares fpecialiter effringantur : nec etiam facerdotes, advocati vel procuratores dc numero prxdi&orum , ut fupra jurati, in confiftorio prcnotaio cxiftant: nec presbyteri, fi in eodem confiftorio quandoque poftulare voluerint vel etiam procurare, nifi pro fripfis, aut in caufis ecclefiarum fuarum, vel pro fuis dominis, quorum funt familiares & domeftici, aut pro miferabilibus perfonis, ft boc gratis fine (alario & dono quocumque, In pnrdiâo confiftorio publice poftuient , vel officium procuratorum affurum numero, nifi qui jura civilia & canonica per quinquennium, vel quadriennium ad minus , In fcholis alicujus univerfitatis vel municipii publice prius audierit, & per unum annum ad minus io codent confiftorio ftete- rit, admittatur.

IX. *De locit tr fedibtu .*

Antiquiores etiam advocati in fcdibus ex oppofito judicis collocentur: ceteris ab utro, que latae, prout funt priores vei pofteriores

in

,in tempore, propius dc remotius collocatis. Quod dt in procuratoribus volumus obfervari.

ANNO CHRISTI

X. Do poma eorum qui falfum committur.t, vel tefits aut tnftrument fubhrahuut aut corrumpunt vel occultent, feu procuratorie revocari procurant ·*

D. cernimus etiam ftatuendo, quod fi qua examinator, clericus, advocatus, vel procurator confiftorii prxdifti, falfum in officio fuo committat, vei probationes partis alicujus maliikde fubcrahat, aut impediat feu impedire procuret ; vel faifis inftrumentis dc prccipue procuratoriis tempore limitatis, poft tempus hujufinodi, vel aliccr revocatis tacite vel exprefle, fcienter utatur, aut vera inftrumenta fupprimat vel cor.rumpat, feu teftes fubornet, vel lubornari dc corrumpi procuret, aut falfas caufas feu negotia, de confuetudine fcienter allumai, vel falfum faâum feienter proponat vel proponi faciat, aut prohibitiones regias in quibus locum non habent, impetrari, feu exhiberi procuret, feu hujufmodi prohibitionum impetrationi aurufuiconlentrat tacite vel exprefle, aut prxfidenti diftae curix mandata quacumque porrigi, qis prxjudicativa feu impeditiva proccfliium eorumdem, falio dc malitiofe (quos non ambigitur in majoris excommunicationis sententiam, latam contra violatores ieu turbatores jurium dc libertatum ecclefie, incidilfe) fide his vel eorum aliquo conviâus extiteric, a eonfiftorio perpetuo fufpendatur: de quibus omnibus, officialis vel decanus de Arcubus, vigilanter inquirat , quoties fuerit opportunum. Si vero de prxmiffis convinci non potuerint , fed his aut eorum aliquo fuerint publice diffamati, vel certa ratione fufpeâi : donec legitime fe purgaverint, ab officio fufpendantur. Ad quam purgationem prxftandam , fi purgandi protervia, vel magnitudo deliâi, aut diffamationis feu fufpicionis hujufmodi id exigat, idem purgandus ad audientiam arcbicpilcopi Cantuaricnfis, qui erit pro tempore, per prxfidentem diâi confiliorii, fi expediens effe viderit, remittatur. Hoc idem de procuratoribus, illicite attachiamenia per laicalem potentiam fieri de judice vel de parte piocurantibus, aut de procuratione hujulmodi diffamatis & fuipedis, prxeipimus obfervari . Occultantes iniuper procuratoria, quibus funt ufi, & procurantes per malitiam ipfa procuratoria revocari, fi id caufx difpendium, aut adveriario prxjudicium afferat, flarim graviter puniantur.* & incorrigibiies, perpetuo fufpendantur. De his etiam violenta prxfumptione fufpeâi, legitime & incontinenti fe purgent: aut, ut prcmittitur, fufpendantur.

XI. Air fws *alium I» aficio fua fupplantet.*

Prohibemus etiam, ne quis alium io officio aliquo lupradifti confiftorii infidiofe fupplantet : & li de hoc conviâus extiterit , ab officio, quoufque hoc emendabitur , fufpcndaiur .

XII. *Dt puniendo advocatos tf procuratores garrulos.*

Item judex advocatos & procuratores garrulos, qui per notarié fallas, feu fruftratorias appellationes, a gravamine, vel a diffinittvis fententiis interjedas, procefliu decani de Arcubus , vel etiam *omcialis* curix noflne , aut commiflarii E ipiorum cujufcumque, cxecutioncfve fuarum fementiarum, malitiofe retardaverit, aut retardari procuraverit impudenter : cum de hoc conviâus fuerit, locum fuum amittat, dc ab officio poftulandi feu procurandi , per prxfidentrm curix fufpendatur perpetuo , vel ad tempus, prout qualitas negotii dcdelinquentis excefius hoc exigit dc requirit.

,in tempore, propius dc remotius collocatis. A nriofa dt tumultuotos, ac etiam conviciantes— coerceat ; unoque eleâo-----⁺-------; n›----

latur negotium ea vicei ac etiam curialiter dc modefte fe habeam , dtpcopooenda proponam. Er qui contra fecerit, atfittrio judicis puniatur : de fi laper hoc incorrigibilis maneat , a eonfiftorio perpetuo fuipeodatur.

XIII. Çwd *advocati aut procuratores fe a* eoa*fiffmto* «M *ofifentent. Et quod regtffrum fuo ordine primitus expediatur.*

' Item, quia advocatorum dc procuratorum abfentia , negotiorum celerem expeditionem impedire, dc ordinem debitum perturbare regtftri frequentius confuevit : caveant advocati & procuratores confiftorii, nc dum caufas in eo tra&andas habuerint, fine licentia judicis fc abfentent, quin focium habeant, per quem caufa poflit opportune, & fine morofa dilatione traftari : & quod tempeftive veniant omni die , ufque ad iolutum judicium eo die , fine licentia judicis nullatenusrecedenies, perna eis ftatim imponenda, fi contra fecerint : & fi incorrigibiies fuper hoc .fuerint, fufpcndantur. Kegiftrum etiam, ne ejus ordo turbetur, expediatur primitusfuodie, fi fieri poterit: alioquin die fequente, ordine ipfius regiftri tenendo omnibus obfervato, nifi tone in- C flans produâio teflium, que fine difpendio differri non poterit , hujulmodi ordinem cx xquitare quandoque poftukt interveni.

XIV. *Quod procuratores fine advocatis caufas* ■m *affitaeant: Ü quod taut advocati, quaxe 'procuratores, tf ceteri neiniftri, la caufispate· perone, officium fumer gratis impendant.*

Item procuratores fine advocatis caufas vel negotia non allumant, nec etiam profequaotur.· fed fui officii finibus fint contenti. Caulis etiam pauperum judex certis advocatis dc procuratoribus gratis fufeipiendas aflignet .' dc tam examinatores , quam clerici jurati de D eonfiftorio, eifdem pauperibus officium fuum caritative *á* gratis impendant . Quas caufas judex prx ceteris citius, fi fieri poterit, expedire cooetur, nihil pro examinatione procefluum, aut fementiarum litteris exeeutoriis a perfonis hujufmodi exigendo.

XV. Λ ρατ» *advocatorieat tf procuratorum , procurautiuut dilationes frivolas.*

Item advocatus vel procurator, qui per notarié fallas, feu fruftratorias appellationes, a gravamine, vel a diffinittvis fententiis interjedas, procefliu decani de Arcubus , vel etiam *omcialis* curix noflne , aut commiflarii E ipiorum cujufcumque, cxecutioncfve fuarum fementiarum, malitiofe retardaverit, aut retardari procuraverit impudenter : cum de hoc conviâus fuerit, locum fuum amittat, dc ab officio poftulandi feu procurandi , per prxfidentrm curix fufpendatur perpetuo , vel ad tempus, prout qualitas negotii dcdelinquentis excefius hoc exigit dc requirit.

XVI. *Ne niiniftri coufi/larii uAenuu exerceant.*

Ad hxc, cum ficut profefto didicimus, in caupona feu taberna, ubi vinum intemperati*

tix

•tie miniftratur, machinationes varie ad fub-verfiooem juftitiae, praefertim inter nonnullo· procuratores confiftorii noftri prsdiâi, ft partes de fua juftitia diffidentes conlueverim intervenire ; volentes morbo hujufmodi, qui jam invaluit temperantis fraâo frsno , remedio occurrere falutari, ftatuimus , ne de cetero *Deep ferte,* advocatus vel procurator * diâi confiftorii mi- & alii. ff-Diftri t cujufcumque gradus exiftant , publice vel occulte, ontfertim frequenter & de coofuetudinc, tabernarius efle praefumat, aut tabernas itfrediatur, nifi nccelfitas ipfum ad hoc urgeat, quod non creditur uoffe frequenter & de fecili evenire. Quodfifecus faâum fuerit, fltfuper hoc legitime convidus extiterit.-ad arbitrium officialis noftri vel decani de Arcubus acriter puniatur :& fi pertinacia fua boc exegerit , a confillorio totaliter fufpendatur. Iftud etiam ftatutum, ad concubinarios, & adulteros, errones noâumos, flt publica frequentantes fpeâacula, necnon ceteros notorie criminofoa, extendi volumus in futurum : ut illi quos facinora hujufmodi coinquinant & aequant, pœna fimili percellantur.

XVII. *Dt fufpt&ll effcffbribur, tf rivteatu tlerirftrie proceretŭ.*

Qpia excrcfceotes induftris machinofe, juftitiam puram & debitam frequenter impediunt & pervertunt, & io eo praecipue, quod affef- forts ft advocati, qui palam pro parte non poftulant, ad quorum, tanquam non fufpeâosum, confilium in interloquutoriis, ft fentenths in confillorio praenotato ferendis, decoo- (uetudine curis fupradiâs, a judice feu prsfidente recurritur bona fide, per partem alterutram dandefline procurati, ft ad id quandoque conduâi, a principio forte indifferentes fe fimulant, ftfiruliter judicem ad *Injuftitiam faciendam* follidtant ft inducunt· firmiter inhibemus, & inhibendo flatuimus , ne id de cetero committatur , feu etiam procuretur , iub pœna excommunicationis maioris , quam contravenientes fe noverint incurfuros ; eo falvo, quod panes, viros fapientes, providos, ft fiddcs,non tamen advocatos curiae vel mini* ftros, procurare valeant, ut gratis & fine aliquo, ea ratione, dato primitus vel promitto quandoque affideant, judicii fanum confilium, juftum & fidele daturi, cum a judice fuerint tequifiti. Advocati vero ceterique miniftri curias, qui alterutrius partis confilio aut parti alteri adverfantes qualitercumque priiu *exiliter*iot, vel exiftunt, feu etiam parti alicui ju(la ratione fufpeât, fe in interloquutoriis vel fententiis ipfis non ingerant, fed recedant fub pœna fuperius adnotata : quod etiam in virtute fiai facramenti praediti, abeifdem praecipimus obfervari. Si (ecus fecerint, ft de hoc conviât extiterint, tanquam perjuri, ut praemittitur, ft excommunicari graviter puniantur : ft fi ad id aflueti extiterint, a confiftorio perpetufl fufpendantur.

XVIII. Qant *eivocetes eutprecaretorel tau peri Metro veltet, tf It durio rivocetum eut pmnrtttmu ferti neu habenti, tf fretipe* m caqjKr tagmrifau oanifru citrl*.*

Saepe contingit *la* confillorio fupradiâo , quod pars una potentior, vel in malitia excofiianda fagacior, tot advocatos aut procura-

tores afluntit, quod pan altera propter advo- catorum vel procuratorum defeâum remanet iodcfenia, feu opportuno pnefidio deftituta . Frequenter etiam evenire didicimus , quod (i cauta vel negotium in diâo confillorio agita* tum, aliquem advocatum, procuratorem, vd minidrum curie memorats contingat, panai* tcra advocatum vel procuratorem pro fe ha* here non poterit quoquo modo. Volentes igitur fuper his congruum adhibere remedium , ftatuimus, & io pofterum obiervari précipitai» , ut pan una fex advocatis ad plus,duobufque procuratoribus , de diâo numero fic contenta, aliumque vel alios nullo modo fol- Ikitet aut follicitari procuret, ut parti fus fe applicent, aut ab adverfa parte fe fubtrahant quoquo modo, fubpœnaamiflioniscaulaef aut mulos fibi , fi contrarium fecerit, per judicem indicende. Io fecundo vero cafu praecipimus, ut judex advocatos & procuratores parti non habenti, ftatim, fi hoc petatur, affignet, fuum hujufmodi pqflulationis feu procurationis officium, pro jufto, &, fi neceffc fuerit, per judicem ftatuendo falario, fideliter impenfuros. Ad hoc advocati & procuratores hujufmodi, nifi evidentem &fiifficientemcaufam fus recufationis ftatim oftenderiut , per judicem efficaciter compellantur.

XIX. *Vt originelle inftntnttnte pertibeu ritreientur.*

Originalia fiquidem inftrumenta *caufarum* feu negotiorum, videlicet bulls , committiones, procuratoria , feraria , & fimilia , qus funt a fubftantiali parte proceftus , in confiftorio fupradiâo examinata, faftis exinde coE'is his, quibusfunt de jure vel confuetudinc ciende, & tranferiptis etiam eorumdem penes clericum confiftorii *retentit , fi id* videatur expediens, parti prius hujufmodi inftrumenta exhibenti, illico fine difficultate reddantur, io fuo proceflu , prout jus exigit , collocanda.

XX* *Q*rl referibeter in torreflionibta* "dnwgar/Mc *ertituli vel libelli.*

Item in corrcâionibus ex vero officio faciendis, ubi duntaxatfunt reo exponenda,feu edenda capitula, non a denegatione libelli vel articuli, fed a denegationeeditionis feu expofitionis capitulorum, ut praemittitur, tantummodo referihatur. Hoc tamen ftatutum ad beneficia non extendimus, circa qus fecundum qualitatem fe&i eft aliquando procedendum.

XXL *Quenie tf quelittr ititet , vtl jeenie* wa *ribeet, It fubiiterum negligtetle el fanlet rtfcnbi.*

In diâa etiam curia, ut dicitur, corruptela noviter inolevit : videlicet, qnod in caufis & negotiis coram epifeopis fuifve officialibus agitatis, qus judiciarium ordinem, & longum quandoque procefliun, de fui natura requirunt, fuggeflo diâs curis per partem alterutram , quod judex ipfe caufam eamdem negligenter & plus debito detinet in fafpcnfo, mandatur eidem judici per officialem curis noftrae fupradifts, quod infra uman vel duos menfes ad plus, terminet caufam ipfam.-alioquin adeertum diem citet partem adverfam, ut in cau-

AUU'fa uatem, iii auria praenotata procedar. QpoAverfam citari. Alloquia is cui feribitur de-------- –
CNRism ex io° curfu teapot* hujufmodi, in-
I IMOT contemptu nullatenus puniatur.

fra quod caufa terminan aliquando non poteft, judex negligent reputatur , & pro hoc caufa dicitqk ad diâam curiam devoluta, non obftante fi diligentia judicis allegetur ibidem per judicem vel per partem. Volentes igitur in caufis pnecipoe inchoatis jurifdiftionem unicuique obfervare, ne ad impoffibiie, ut pn» notatur, ar&atus, fuam jurifdiâionem amittat : ftatuimus, ut quando de negligentia inferioris judicis querelatur in caufis vel negotiis coram eo primitus inchoatis, per officialem Cantuarienfem in forma dibita referibatur. Quo cafu judex querelatus , aut etiam pars adverfa, fuas juflificationes habeat,quo-B ad excufandnrt negiigentiam antediâam ; fit tunc fuper hoc fiat ulterius quod eft juftutn.

XXII. *Ut in correffioniho non appelletur regulariter ed tnitimem, nifi a difinitiva.*

Statuimus quoque futuris temporibus obfervandum, quod fi qualitercumque in correâionum negotiis, ubi de oeneficii privatione,vel vacationis ipfius declaratione, ratione alicujus criminis vel defeâus non agitur , ex officio procedatur ad curiamCantuarienfem, pro tuitione nullatenus appelletur , nifi a decifione finali, feu diffinitiva fententia, pars duxerit appellandum : & fide faâo appellatum fuerit,Cgent, & exquirant, ac de interrogatoriis perper officialem Cantuarienfem ad appellationem hujufmodi minime referibatur. Idem volumus & ftatuimus obfervandum, quando de privatione beneficii, vel ipfius vacationis declaratione, aut de illis, qur teftamenta vel prosiGonem vacanti ecclefic faciendam, feu alimenta prxflanda, vel intrufionem in beneficiis ecclefiafticis faâam, feu violentam rerum ccclefiafticarum fpoliationem aut invafionem, vel jurium fic libertatum ecclefic Ixfioncm refptciunt, ex officio agitur per ordinarium quemcumque vel alium, a quo poteft direâe ad curiam Cantuarienfem appellari. Cum autem in premiflis cafibus , vel eorum aliquo , licite & fecundum normam prxfentis ftatuti , proD tuitione fuerit appellatum.- liceat parti appellate, propter periculum evidens animarum , faâum contrarium fic excluforium proponere fic probare, quamvis facium tetigerit principale.

XXIII. *De impetrontiln» iit tuitorie vtl direîle fuper eodem gravamine.*

Diligenti etiam Audio ia eadem curia providere prxeipimus, ut bis pro eodem gravamine numero tuitorie, vel bisdireâe, vel forfan femel direâe, ficfemelad eamdem curiam tuitorie , appellantes , ab ultima repellantur omnino. Et pro variatione hujufinodi, in expenfis & interfile partis adverfx, fiquoddam-E num pendente inhibitione incurrerit , ftatim declarandis , fummarie condemnetur : fic nihilo minus pro juris oflenfa canonice illico puniatur.

XXIV. L7 *fieggerens contre portem, eam atari procuret.*

Item uuando ad inflantiam partis proceditur, fic fic alius quam ipfe cui feribitur eft citandus , impetrantes probent in curia fupradiâa, una cum traditione litterz citatorix , fuam diligentiam in procurando partem ad-

XXV. *Ne ed gravamina generalia tnitorie de facili referitornr.*

Ad gravamina quoque generalia, videlicet a deuegationc copte , vd confignationis inftrumenrorum, vel aâorum judicialium, nifi enrefla fiat inftrumentorum, aut aâorum hujutmodi fpccificatio, nullatenus tuitorie , fit praecipue ubi direâe ad curiam Cantuarienfem appellari poterat, referibatur.

XXVI. *Qualiter examinatore/ fe Mere deleant ia ptfitionikt- uidiendi/, & teflihu examinandi/.*

Examinatores quoque diâi coafiftorii diligenter obiervent, ut ad politiones fic interrogationes, claras fit fufficientes refponfiones a partibus, in advocatorum fic procuratorum , ubi partes principales refpondeat, abfent ia faciendas , fi poflint eliciant : ad quas politiones fic interrogationes non in feriptis, fed partes ipfie refpondeant viva voce. Et in examinationibus teftium, fiogulaquxad veritatem, quoad partem utranique eliciendam juvare poterunt , de circumftantiis quibufeumque, fic de fcientix caufa in fingulis vigilanter interro-
~~fmentibus, quantum eftpoflibile, folum quie-~~
rant . Et teftes eo ordine quo producuntur , pro fuis viribus in examinando expediant fine mora ; nec aliquos clericos, ad fcribendnm refponfiones partium, aut teftium depositiones, recipiat clericus confiftorii prxmcmoraiti, nifi quos «ftimet fuo periculo, ad id idoneos ficfideles, qui diâa teftium fideliter feribant, caque aut publicationem ipforum, nec verbo, nec faâo, vel nutu aut figno revelent aut detegant, feu in notitiam alicujus devenire faciant aut permittant . De quibus omnibus present, ut fupra ftatuimus, ante omnia juramentum.

XXVII. *De protocol^ e clerico regiftri priniile/ faciendo.*

Faciat etiam clericus regiftri, ia quo afta judicialia refcribuntur diebus fingulis, infchedula primitus, prout faâum concepit, proto* collum. Et fi fit ia eo aliqua extra communem curfum dubietas, in regiflro non inierat, quoufque judex hoc corrigat & reformet : boc etiam partibus, fi voluerit, oftendatur.

XXVIII. *De mode procedendi in contemptiin/ rom contre fâfrogoneor, yutm cetero/.*

Item ftatuimus, ut ia contemptibus diâ® curia puniendis, judex ftatim ex officio,una citatione vel monitione prcmifla , juratis de veritate dicenda partibus, per interrogationes & refponfiones ad eas, fi poflit, eliciat veri* tatem, aut ftatim probationes admittat . Et fi quis advocatorum aut procuratorum, con* tra aliquod iftonun, fe fine caufa juftafic evidenti cppofuerit, ab officio, quouique fuper hoc emendatus fuerit, fufpendatur. Circa vero diâi confiftorii contemptores, cum Multiplex fit contemptus, videlicet in non parendo mandatis, in impediendo quominus ad man-

dato-

ANNO CHRISTI

"datorium tempore competenti perveniatur, in vituperiis fadis partibus vel nUnciis mandatoris, & in faciendo direâe contra mandata ; ftatuimus, ut probatione, ut moris eft,fummarie habita de contemptu, fic contemptore perionaliter, fi fit inferior epifeopo , ftatim fuper boc, ad judicium evocato, ac de veritate dicenda per eumdem preftito juramento, fadifque fibi interrogationibus & refoonfionibus fubfequenter ad eas, fi per confeifionem fuam, aut probationes coram eo illico miniftrandas, convidusextirerit, aut etiam in purgatione legitime fibi indifta defecerit , parti per boc ixfx, ad fuum interefle, bedampa, ac etiam ad fumptus promotionis ipfius officii, taxandas feu taxanda, per partem ean^B dem juranda, protinus condemnet. Et nihilo minus pro delufione juris & judicis , feu curia: antedidx, muldetur ; eaque ftatim per fequeftrationem bonorum ccclcfiafticorum, fi ea contemptor habeat, feu fi neccfle fuerit , per interdidi, fufpenfionis, & excommunicationis fenientias, execution! mandentur ; aut fi contemptor ad prxmiffa folvendo non fuerit, pcena fibi canonica juxta qualitatem exceiius per judicem imponatur , De epifeopo vero pro contemptu citando, volumus ut per procuratorem ad id fufficientem, in curia prxnotata comparcat : & juramento a procuratore eodem in animam domini fui ut fupra prxftito, habitifque, ut prxmiititur, per eumdem C ad interrogata refponfionibus convidus, ut prxtangitur , damna , interefle , & fumptus parti perfolvat ut fupra. De oftcnfis vero juris & judicis feu curia; antedidx , quoad ea punienda, poft pronunciationem in dido confiftorio fuper hoc fadam , ob epifcopalis reverentiam dignitatis , archiepifcopo Cantuarienft, qui pro tempore fuerit, *ipfa* pœn® feu muldx impofitio feu taxatio refervetur . Et didx curie prxfidens. contemptores quofeumque coovidos jurare faciat, fub certa pcena , quod didam curiam fcienter de cetero non offendant. Si vero de contemptu evocatus , fuper hoc innocens detegatur ; pars hujufmodi fatigationem procurans, ad arbitrium prx- D fidentis, fi manifeftum invenerit , in talem promovente calumniam puniatur . Praecipientes, ficin virtute obedientix injungentes, omnibus & fingulis, tam epifeopis, quam ceteris noftre dkecefanc vet metropolitan® jurifdidioni fubjedis, ut ad didam curiam appellare volentes , vel mandata curi® adhibere , ad eos accedere fine impedimento permittant, ipfof* que audiant patienter, dc mandata ipfius curie eis direda, acceffu libero conceflb portantibus, devote fufeipiant, dc eis reverenter pareant, ut tenentur. Nullumquc impedimentum aut obftaculum interponi feu fieri quantum in eis eft, patiantur, quin prxmiffa fiant libere fine mora: dc boc etiam efficaciter fa-E miliaribus fuis, quos gubernare , inftruere, dc caftigare tenentur, injungam . Et fi fcienter contra fadum fuerit, cum de hoc fufficienter conftiterit : ipfi quibus mandata diriguntur hujufmodi ; eo ipfo contemptores didx curi® reputentur .

recipiendo teftimonio fit mittendum, illud in* prima vel fecunda produdione, ante tertiam produdionem omnino fieri poftuletur . Qpod fi ufque ad tertiam produdionem malitiofc , quod eo ipfo prxfumitur ,omiffum fuerit :volens ulterius ad producendum ipfos admitti , nullatenus audiatur, nifi fidam fecerit, corporali prxftito juramento, quod de novo pervenit ad ejus notitiam, teftium hujufmodi teftimonium in caufa fua feunegotio, utileefle vel neceflarium, aut eos fenes, aut valetudinarios extitifle: (tu neque per te, neque per alium teftificata fubtraxifti, vel fuifti percontatus, nec per dolum nec artem aliquam , quartam produdionem expofeis ; fed quia tefta quos defideras de novo producere, prius habere nequivifti) folemnitatt juris , qux m quarta produdione requiritur, in fuis cafibus nihilo minus obfervata.

(\

XXIX. *Dtntittrnd»* ad *ptrftnnt tgrrfint, vtl nlinf, tf dt ttntftrt hic ptttndi,*

Statuimus quoque, ut fi ad perfonas egregias, aut teftes lenes, vel valetudinarios,pro

XXX. *Dt import propontndi Jnflijicationts, tf ntodo prtb^ndi itjdtnt.*

Statuimus infuper, ut fi quando juftificationem direde contrariam intentioni , vel repli» cationem direde contrariam exceptioni , aut duplicationem replicationi, feu deinceps, proponi contigerit; boc ftatim fiat quoad juftificationem, poft litis conteftationem, & poft exceptiones vel replicationes, & deinceps, quarum probationes de jure concu.rere debent , propoiiias : aut faltem intra triduum a tern* pore propofitionis & admiffionis canonic® earumdem, ut fie probationes concurrere valeant fuper cis.

XXXI. *Nt ndvecntiu vtl procurnter in cnfibm itfiifictt in cifdtm.*

Ad hxc procurator, qui in publici caufa feu negotio occupavit, tx advocatus qui publica portula vit, & de hoc ftatim conflare poterit, in tuitoriis negotiis teftes nullatenus admittantur. Et fi procurator in tuitorio conrtitutus aliqualiter **occupaverit, poftea non fubftituet,** ut in eodem teftimonium prohibeat, ficut aliquando fieri confuevit.

XXXII. *Dt import conltfinndi, (f jnftifictndi ctnttftntwmn.*

Statuimus infuper dc inviolabiliter volumus futuris temporibus obfervari, in omnibus caufis dc negotiis, in quibus litis conteflatio requiritur, qux ad curiam Cantuarienfetn quomodolibet devolvuntur, dc in confiftorio prxdido de Arcubus ventilantur , quod die data ad prxcifc dc peremptorie concertandum, eadem die plene cOntcftetur. Et fi litem * fuum adjiciendo videlicet aut etiam declarando, feu doûa quicquam aliud proponendo, quod juxta conteftationem adjici aut declarari, de jure, vd didi confiftorii confuetudine poterit, vel proponi : illud incontinenti poft conteftationem faciat ipfo die : alioquin volens poftea didas dici fotato judicio juftificare, ut pneminitur, nullatenus audiatur. Sed falva fit fibi materia , quantum fapit exceptiones peremptorias, per viam peremptoriarum io ingreflu litis fuo tempore proponenda ; dc ftatim juxta qualitatem & naturam cauf® feu negotii, de calumnia, feu de veritate dicenda, juretur hinc inde ; nec detur dilatio ad jurandum, nifi evi-

Mew,

AMNO CHRISTI

dens caufa hoc fuadeat, quod judicis fcuprc-Agotio proponantur, dc eadem die vcl in era-" fidentis foli committimus arbitrio , ficut haâenus paflim fere, & fine dcleâu caufarum & negotiorum, novimus in pnefato coofiftorio minus provide oUervatum.

ftino , indubitatis probationibus detegantur. Teftes etiam in ipfis tuitoriis, a quacumque parte produrti , de caufa fcientic figiftata, in fingulis › dc de circumflandis magis idoneis, diligentius requirantur , quam haâenus extitit obiervatum : dc hoc pneiertim ubi agitur de reftitutione return corporalium , vd incorporalium facienda, dc in eventu revocationis gravaminum , probata dumtaxat fp··cialiter non generaliter revocemur : ita quod revocationis exeeutio , tuilionis limites non excedat, qui limites funt , ut in flatum debitum reducatur appellans , dc tueatur in co per tempus debitum , nc in rebus capiatur interim aut pertona. ,,,,

XXXLII. Pc farrefi's *foer excoenmnucatie»a*

Qucrelis etiam de injufla excommunicatione luggeftis, in quibus per fuperkxem abiolutio petitur, ad abfohmoocm impendendam non aliter procedatur, nifi excommunicatoris nvgligcntia fuper hoc quantum jura exigunt detegatur ; dc tunc luas cxcufatioocs ante abfolutionem per diâam curiam impendendam habeat querelatus , dum tamen cxcufatioocs fuas incontinenti probare legitime fit paratus.

XXXIV. *Dt appellationibus tuitoriis, acgravamine partta, ɪt modo probandi tafdam.*

In appellationibus quoque tuitoriis, & gravamine partis, prout eft confuetum , fuggeflis, quando de poflefflonc, vel * quafi rerum fpintualium agitur, vel fpiritualibus annexorum, in quibus nimium eft periculofa poflefliio vitiofa, ne taliter appellantes vitiofum ingreflum per fummarias probationes continuent vel procurent : ftatuimus, ut teftes appellantis , tam de poflefliione de qua fuggerit, quam de ipfius qualitate, videlicet utrurn jufta fuerit vel injufta, necnon de caufa fcientic, & aliis circumflandis, fufficienter dc figillatim in fingulis requirantur; fit pan appellata, propofIrflioue fua, vel contra poflefObnem appellantis, in fado contrario feu exchiforio , legitimas defenfiones volens prooooere, audiatur , ad tuitionis beneficium excludendum , quamvis fic propofitum faâum tetigerit principale. Et qui potior in poflefliione legitima, videlicet non clandeftina, precaria , vd violenta , per probationes idoneas inventus extiterit , obtineat per decretum : provifo modis omnibus , ut per viam revocationis gravaminum , aut aliis excogitatis induftriis, vitiofus non continuetur nec conftituatur poflefibr,nec canonice poflidens expellatur : & taliter fuggerens fi fuccumbat, ad omne interefle partis adverfs, ca ratione illico condemnetur. Et nihilo minus fic intrulus, feu fibi violentam poflefliionem ufurpans, poenas de intrufis, feu de hujuimodi violenta poflefliione ftatutas , fibi per competentem judicem infligendas. ‡

• *f.* renun ipirrtLJteunr , r·d qujfi fpiritu*Uum .

• Detfl notctit .

XXXV. *Dt tuitoriis centra epifcopos tjeorum eficiakt fuggtfiis , ʊ juftificatiorubus fupcr eis proponendis,* £7 *modo probandi eajdom.*

In ‡ appellationibus etiam tuitoriis quibufcumque ab epifcopis vei eorum officialibus, a quibus ad curiam Cantuarieniem direâe poterat appellari, falubriter duximus ftatuendum : ut juftificationes eorumdem epifcoporum , fuorumve officialium , etiamfi faâum principale contingant, ad tuitionis dumtaxat efleâum impediendum, ut fuperius tangitur, admittantur ‡, & nec in tuitionum articulis, nec in contrariis aut excluforiis fartis , feu juftificationibus quibufeumque , admittantur teftes notone excommunicat·, infame* , vel perjuri : dum tamen impedimenta hujufmodi dic produ&ioms partis appellantis in ipfo no*

XXXVI. *De aifolationc ad cautelam.*

,Item abfolutio ad cautelam, vei inte omnia que in eadem curia ad folam fuggeftionem impenditur , non nifi fummaria probation* prnhabita, qus dc jure requiritur, impendatur.

XXXV 11. Qasada *Jit* pre *proctffn mitttn dam, & quand»* am.

Item in caufis ad dirtam curiam per appeUationem , conlenfum partium , vei ali» modo legitime devolutis, pronunciato pro jurifdiâione curiz antediâc , fi pan utraque totum proceflum fuper hoc prius habitum, figillo judicisaquo fic appellabatur, in promptu habeat figillatum , pro proceffu eodem ad judicem mittere non oportet : de quo an ita fit, partes ecdcm , fi necefle fuerit , in virtute juramenti pneftiti requirantur , dc veritatem agnofeere teneantur . Sed collatione proceflus hujufmodi hinc inde habita , negotium ipfum, feu caufa ipfa, quam citius neri poterit, in flatu debito refumatur : alioquin fi propter defeâum proceflus *hujufmodi*, ad primum judicem fit mittendum ‡ rodem proccflii tranfmiffb altdfrutars alterutra proceflum eumdem ut fupra figillatum exhibeat, ftatim fiat exinde collatio: de faâa copia ejus , quod defuit de procedit eodem, caufa feu negotium refumatur ut fupra . Si a gravamine fuerit appellatum , aut etiam principaliter querelatum , vel fi a diffinitiva fententia fic appellatum extiterit : tunc faâa collatione hujufmodi, tempus idoneum ad proponendum iniquitates proceflus, & lententi*, parti appellanti, ut moris eft , aflignetur, practermiflis penitus dilationum ambagibus , quae circa proceflus fic tranlmiflos dari folebant in coofiftorio praenotato : nec pars aliqua , nifi in forma prediâa , procclus fic tranfmiffi copiam redimere compellatur.

XXXVIII. *Dt coatinstando proceffant procef [ni, vei naviltr tneboondo.*

In caufis etiam & negotiis qoibufeumque ad Curiam Cantuarienfem per confenfum partium, vel alio modo legitimo devolutis , & praecipue in favorabilibus antediâis , liceat parti originaliter aâori (ad arbitrium tamen judicis pmfidentis) primum continuare feu juftificare proceflum , vel caufam feu negotium ipfum in curia Cantuarienfi , fine partis

— “ λT· ANNO CHRISTI

ii* adverfs quoad priitinam fatigationem dif- A peodio, novitar inchoare , fubdudis proceiiibus prius habitis¥n eadem.

XXXIX. *Si parr utroque ab eodem appellet, part altéré proferatur.*

Item fi quando in eadem caufa , a fado judicis , per utramque partem pro tuitione fuei it appellatum , dc per appellationem hujufmodi', ac de coôiênfu partium , principale negotium ad curiam Cantuarienfem , ficut confuevit fieri, fuerit devolutum.* juxta formam fuggeflionis , illius introducatur caufa, qui in curia Cantuarienfi fuper appellatione hujufmodi primitus impetravit.

XL. *Vt dimiffus iterat» fuper eodem , vel all» gravamine prine tUato^ fug- ' gerens, repellatur-*

Praeterea, fi quando partem appellatam in tuitoriis negotiis, ab examine curis Cantuarienfis dimitti contigerit, quia pars appellans quod intenderat non probavit, aut quia non profequebarur, ut debuit, appellationem tuitoriam quam fuggetfit.' fuper eifdem gravaminibus , vel aliis eidem tuoc aut prius illatis per taliter fuggerentem , ut fuper illis novitcr impetret tacitis fit omittis , ceflante legitimo impedimento,. de novo fuggerens, nul-C latcnus audiatur : nifi prius refufis expenfis, qua pars appellata , prstextu prims appellationis fruftratoris , fummaria probatione docuerit per fe feciflè . Idem vero volumus in omnibus obfervari , fi a diffinitira lententia tuiroric fuerit appellatum.

XLI. *De e» qui appellationem dire0ami m qua fibi datur tuitio, sm ptoftquitur Infra tempus.*

Item fi pars apoellans, cui tuitionis beneficiurn eft cooccffum infra temporia fatalia diredam appellationem fuam, ceflante legitimo impedimento , prout de jure tenetur ,D non fuerit profequuta : in eadem. cauta iterum pro tuitione appellans audoritate curis Cantuarienfis minime tueatur , niG'a diÆniIlva lententia duxerit appellandum.

X L 11. *De eodem.*

Item fi pars appellans, cui tuitionis beneficium eft conceflum, ut prius fuam appellationem diredam non fuerit prolcquut.i : judex appellatus poft anni lapfum , in caufa principali procedat intrepide, ac fi nunquam g fuiffet in caufa feu negotio hujufmodi appellatum , non cxpe&ata a curia Cantuarienfi ulterius licentia procedendi : nifi cx caufa infra annum appellationis profequends , auAoritate curis , tuitionis beneficium fuerit prorogatum, & dc hoc judici appellato , legitimis conftiterit documentis ; & nifi forte infra annum , hujufmodi audoritate fedis apoAolioa fuerit inhibitum per judices in caufa appellationis direde a dida fede in forma debita impetratos.

X L 111. *Qualiter fit In appellatsinubus ι decano vcl alio commiffario nd offictaUm enterpofitis procedtnium.*

Appellationis quoque a diftnitiva fententia , per decanum de Arcubus lata , officiait curie Cantuaricntis fuggeftis , per officialem ficut in ceteris fimilibus referibatur. Sed dato in caufa ipfa libello, procedatur in en de plano, omnibus declarationibus, quatenus eft poffibile, amputatis, ufque ad finalem decifionem ejufdem, prccipuc cum proceflus caufarum ipfarum, in ipfa curia fit paratus. Ec qui inventus fuerit iruftratorie taliter appellatte , gravius quam ceteri ab aliis appellantes , propter elufionem ipfius curis, puniatur . B

XLIV. *Dt Miflis In ecclcfia dt ufrcnbut In principi» & In fine terminorum In minifimrum curia fupradifla prafentia folemniter celebrandis . Et nt iidem miniftri interfint eJtequilr, & Miffa pH dsfunSis ipfius curie miniftris tempore fepultura.*

Ut autem io ecclefiaftic» notionis exordiis , Divine elementin poflulato prufidio, pii(que poftmodum adibus fubfequentibus , proceflus falubrior habeatur , praemittis adjiciendo ftatuimus : ut in cujuslibet termini prime feffionis initio , Mifla de Spiritu Undo in ecclefia B. Marie de Arcubus London. folemniter celebretur , cui miniftri Anguli curie memorate in civitate predida, vcl ejus fuburbio tunc pra&ntes interfint , nifi legitime fuerint impediti : quodque defundo in eadem · civitate , vel ejus fuburbio, quocumque curie fuptadidx miniftro, videlicet judice, advocato , aut examinatore, vel procuratore, vel clerico de fuperius numeratis, ipfiouecuriae pet juramentum, ut praenotatur, aftridis , in primis exequiis , pro defundo eodem folemniter faciendis , & in Mifla folemni die fepulture ejufdem , omnes fupradi&i miniftri ut prefentes (ceffante, ut prsmittitur, impedimento) interfint. Ac etiam in fine ultims feflionis cujuslibet termini, Mifla pro defunâis curis fiipradidc, in miniilrorum ipfius prsfcntia , prout fuperius tangitur , cum commode fieri poterit , iblcmniter decantetur.

XLV. *Ne judices aut ceteri curia fupradsOi mliafirl , dona vel xenia centra juris prohibitionem recipiant , aut qua fcandalum generent quoquo medo.*

Licet quoque remedia ad noftra; curi» Cantuarienfis regimen opportunum , ut fupra , provifa , magna parte fufficere videantur; judicum tamen, ac ceterorum ipfius curias miniftrorum inordinata cupiditas , fi fubeflet , debitam exhibitionem juftitin fub !|unfitis coloribus, prout eft vifum hadenus, epius impeditet. Ut igitur in excogitatis ad pnemifla remediis, cautius ac fufteientius finaliter concludamus : ftatuendo decernimus, ffc inviolabiliter obfervari precipitous in futurum , ut judices feu miniftri quicumque curie fupradidss, a donariis quibufouc feu neniis ad munerum qualitatem , jufta pnefumpefone trahendis , fiVe a partibus in eadem

z curia

"curia 4irifcantibus , feu promoventibus Im* Λ ier in eis exclufis ambiguis , fint inftrudi .----------
CHRIMI £are ' vc' Pro e*^crn prtibus , aut earum nomine ab alus offerendis , iub debito juramento mmiftrcrum eorumdem , fc protlus abftincanr , exceptis dumtaxat donariis vcl xenus , qux nec furis prohibitionem oftenJant, nec fcandalum generent quoquo medo .

XL VI. *Dt ce^faetxdinikm oi/trotndit* ana raw */Utatu . & dt ptpu* aew a]*ferumtnuH tfle fletute .*

Laudabile* vero confuetudines curix fupra* diôx , qux przmifiis (laiutis non obviant, inviolabiliter obkrventur . Nrm eas cu.n iuribus & llatuiis ejufdem , tam a conftitutio· B mbus prxdeceflbrum noftrorum elicitis, quam ex caulis legitimis neviter adimentis, ad regimen didi confiftorn , futuris temporibus lutficerc credimus. Salvis tamen additionibus, correâiombus , fle interpretationibus , ac declarationibus dubiorum , fi qua in prxmiilis emerferint , per nt» aut fuccdTores noftros in pofterum quoties opus fuerit faciendis . Quz omnia flt ûogula , ut in fuis articulis inconcuffe ferventur , fingulis judicibus, examinatoribus, advocatis , procuratoribus , dc clericis curia: fupradiâr, tam cxiftentibus in prxienti, quam etiam loco ipforum & eorum cujuslibet lubrogandis, quatenus ad eos divifim vel communiter pertinent , in virtute C praeflui vcl prrftandi ab eifdem , ut pramittitur, juramenti , fub quo diâas confuetudines & ftatuta includimus , firmiter dc invio* labiliter obiersentur. Et ne ignorantia tlatutotum ipforum a miniftris eifdem in pofterum ptxtcndatur : prxeipimus ac eis injungimus , ut lidcm mimftri omnes fle finguli, qui tempore publicationis przfeniium , dc confiftorio memorato confiftunr , infra menfem poli publicationem eorumdem , ceteri vero loco miniftrorum ipforum futuris temporibus iubrogandi , infra quindenam poft fuum fufeeptum officium, ftaiutorum prxfenti um copiam fibi fieri faciant feu procurent ; ée ea tam fedulo quam ftudiofe refriciant , D ac fxpius repetendo revolvant , ut fufficicn-

Quonens autem decuifis temporum przdtclorum curriculis, a miniftris cildctn vel eorum tl>i aliquo, ftatuia prxdtAr, feu eorum aliquod, fcicnter amiiti aut violari contigerit.* nili intra odo dierum fpatium, poftmodum ad terminum competentem, correxerint contemptores ac violatores eofdem , cum coovifti luerint , tanquam perfuras perpetua comitetur infamia , cingufoque militiz fuorum officiorum privati ipem confimilis promotionis aminanc , fuifquc beneficiis ecclefiafticis , fi qua habuerint , tanquatn perjuri priventur per judicem competentem.

X L V 11. Tcrawwri·, *jlitlu cent'.ufio fatuter**.*

Fulgeat igitur & clarefcat latius cx ptzmiflis , tam celebris curix merito commendanda juftitia , flc judices noftix jurildiftioni metropolitan* fubfefti , fuam junidiftionem in nullo contaminatam aut ufurpxtam agnofcsnt : & tam ipfi quam ceteri przdiâi , juris remedia, a diâa curia, quatenus ad eam periment , hauriant affluenter , duin ab eadem , ejufque miniftris , cupidinis inordinate rubiginc , flt cujufcumque difficultatis indcbitz, feu favoris aut odii, metuenda malitia, eliminatis penitus fle depuliis , ac fufficieniibus fle expeditis retnedns , quoad fingula in curia prxnotata traâanda, provifis, nihil offenfivum io ea reperient ', led potius viam ingredi poterunt ordinatam ad juftitiam opportunam fle celerem confequendam . Has vero conflitutiones futuris temporibus, femel ad minus in anno, in confiftorio fupradilio , videlicet in primz vel fecundx leftionis initio anni ejufdem , palam prxeipimus recita· i .

Has vero conflitutiones in ecclefia B. Manz dc Arcubus Lond. v. Id. Novemb. ann. MCCXCV. eonfecrationis noft^x fecundo , coram clero flt populo, folemniter fecimus publicari , ut extunc in forma que prrmitli- E tur, robur firmitatis obtineant,

CONCILIUM GRADENSE,

*NNO CHKibTt Ex'v/neu li«

ANNO Chr isti “›«

}n quo plura tum ad difeiphnam Ecclefiafticam, cum ad divinorum officiorum ritus , Clcrive *mores* pertinentia , fancita funt ,· fle

SYNODUS TORCELLANA,

In qua pizdiâi Gradenfis Concilii Conftitutiones promulgate funt.

AIron Dei , & Apoftolica gratia Epifcopus Torcellanus dileâis in Chrifto filiis pk-bano S. Marie , ejufque collegio, feu capitulo , plebano S. Stephani , & collegio , plebano S. Salvatoris, Vicario , feu reftori , fuoque Capitulo , necnon plebano Vicario, feu reâori S. Martini, & ipfius Capi ulo Ecclefiarum de Muriano diœccfis 'Torc.llanz noftre ditioni fubjeâis falutem in Domino Jefu Chrifto . Veftra novit dile&a chantas przfenter quod nuper videlicet dc E menfe Julio proxime pneterito in craftinum fefti Beatorum martyrum Hermacorx flt Fortunati currente anno Domini millefimo ducenteGmo nonagefimofexto.Indiâione nona, die Veneris teniodecimo intrante mcnle przferipto, convocato provinciali Concilio apud Gradum per venerabilem Patrem D. Fratrem Ægidium Dei , flt Apoftolica gratia Patriarcham Gradenfem , Dalmatizque Primatem inter cetera , qux ad utilitatem animarum , fle bonum ftatum Clericorum , flt Ecclefiarum,

'rum , (eu Monaftenoium provinciarum Gra-
CHRisVt *àenût , & Jadrcnûs ordmàta* , Habilita , de
I fervari mandata fuerunt, quz omnia, de fingula vobis curavimus publicare, & exponere, convocato per noftras litteras fpeciaks toto clero noftrz civitatis & dicecefis Torcellanz ad hoc fpecialitcr in noftra Cathedrali ecclefia Torcellana anno Domini fupralcripto dic Luttx XII. extunte Auguflo, Habilita, ordinata , dc mandata fpeciaiiter fuerunt qiutd-m, quz vos, veftras Ecclefias, feu plebes, £(alios noftrz civitatis , & dicecefis Torcel-Jcnz clericos fzculares tingere fpeciaiiter dignofeuntur .' qux quidem mandavimus , & nund^mus diftinâe per vos, & alios aliarum Ecclefiarum przdiâz noftrz civitatis, & diet B cafis clericos , & przlatos hinc ad proximum feftum Beati Michaelis nunc venturum in feriptis, fic fub noftro haberi figillo ; & eadem inviolabiliter obfervari una cum noftris conflitutionibus fynodalibus , & diis per nos dias diverfis locis, dc tempo^bus publicatis, Utf etiam per hzc (cripta innovamus , apptpamus , dc ratificamus . Conftitotionum autem didi concilii vos, veftras Ecclefias, dc alios tum przlatos , & fub/eftos tangentium tenor dignofeitur cfte talis.

Multis undique natura novitatibus utens , fie diâum cft in legibus pm hoc fzpc praemium, dicitur autem & iterum, donec illa, quz fua funt, operatur , ad opus multarumCEt nemo Sacerdos ante evangelium communes pertrahit legum. Noftrz itaque intentloots follicitudo remediis invigilans tubjeâorum, ηόη ceffat inquirere , fi quid fit in noftra jurifdidione corrigendum. Et ob id nos Frater Ægidius Dei , & Apoftolica gratia S· Gradenfis Ecclefiz Patriarcha , Dalmatizque Primas una cum venerabilibus fratribus , & fuffiagancis noftris , videlicet Dominis , A. civitatis novx , N. Caprutano , A. Torcellano, H. Clugienfi, B. Caftellλπο eadem Dei Saiia Epifcopis , M. Abbate S· Mariz dc arbanno Gradenfis dicecefis , Petro Nicolao Clerico de Vicentia procuratore Vcn. patris D· Fratris J. Jadrenfis Archicpifcopi, & Vicario Epiicopi Abfercnfis , & Marino Pilota D flcbano S. Stcphani de Jadra procuratore apitulorum Jadrenfis, & Abferenfis, & Petro Archidiacono Veglcnfi , & Vtcario Epicopi Veglenfis , prçsoytero de Segna plebano S. Thomc de Arbo procuratore D. Epifcopi Arbeofis, & totius Capituli , & Ecclefiarum Arbenfium , & Petro Bonfemblante S. Sjlvcftri dc Vcnetiis procuratore D. Epifcopi Equilini ad hoc fpeciaiiter convocatis, reformationibus, informationibus , & correâionibus tam clericorum, quam religioforum , & aliarum fzcularium perfonarum provinciarum Gradenfis, & Jadrenfis in provinciali Concilio apud Gradum in noftra Metropolitani Ecclefia congregato falubriter intendentes, E przdeceftbrum noftrorum ftatuta juflamus recitari , cx quibus pluribus confirmatis , revocatis aliquibus & quibufdam in melius reformatis nonnulla auâoritate Concilii duximus adjungenda.

I. Sancimus, ut Sacerdos , qui corporali impedimento ccftantcr , vel fui officii ---- matutinis non interfuerit in Ecclcfia celebrandis, miffam non celebret ea die . Sed fi tali fuerit impedimento detentus, miffam dicere non przfumat, nifi falcem per fc dixerit Matutinas. Trasfgrcftartf autem hujus Aconftitutionis quilibet de Ecclefia , vel unus— I·— aliorum nomine teneatur Epifeopo propalarc , ut modo culpi debtie puniantur. Ab hoc vero plebanos excipimus, quibus propter praelaturam duximus deferendum, ut non teneantur matutinis quotidie intereffe , qui tamen propter curam animarum ratione praelaturi ed .ervitrum Det nugis k noverint obligatos.

II. In Choro omnes Clerici filentium teneant, m.ximc cum pfalmi dicuntur, aut mifx officium celebratur, nifi propter ncccffititctn *tos* loqui oporteat, vel utilitatem . Tnnlgreflbr vero a fuo Przhto corripiatur, «X ficut juflum fuerit, puniatur .

III- Laici autem tam mares, quam famine admoniti a Pntl.no, fit Ecckliarum presbyteris fimiliter filentium teneant. Tranfgrcffores autem in primis a kccrdoubus acerrime corripiantur. Pueri, qui divinum officium fuo tumultu, & rumore impediunt, & perturbant , a parentibus, vei eorum magulris, ut taceant, caftigentur. Négligentes vero parentes , & magiftri in corredione, & poenitentiis fuis conkfforibus puniantur.

IV*. Statuimus , ut in fetialibus diebus , quando plurcs miffit cantantur , fimui tantum una miŒi in Ecclcfia alta voce cantetur. Aliz vero fic dimiffa voce cantentur, quod nullus fonus non fit , vel modice audiatur .

nis miflz celebrare przfumat. In fefttvis autem diebus antequ.im fandus dicatur in miffa folemni, nullus facerdos derelinquat chorum pre tnifla cantanda ; & qui ferio , & fludioic contraiverit in przdidis, pana (ex denariorum mulâctur in fabrica Ecclefiz convertenda .

V. Quia in toto Patriarcham noftro Rigem alium , vd Principem non h?bcmus, pro cujus incolumitate, ac felici profperitate, quod cft noftr* patrii , ad Dominum pias preces fundere valeamus, nili inclytum Ducem noftrum Venetiorum, ftatuimus ut in loco Canonii mifli in fecreta, ubi dicitur, *Uhj cm/λ* Papa *noftro, & Epifeopo noftro tfc.* immediato jungantur , *& Dntt noftro,* expreffo nomine, dT *pro bono ftoto Ptnttiorum &c.* qu« ibidem (cquuntur.

VI. Nullus in arnbone, feu pulpito in kâotio, aut ante altare, five facerdos fuerit, five cujufcumque alterius ordinis clericus legere , vel cantere capite velato przfumat , neque in choro dicendo orationes, vei antiphonas, aut verfum refponforii in eo officio inchoando. Zupellos quoque, cum ante akare legit, vel cantat , omnino deponat , qui vero contrafaccrcnt, a fuis przlatis inferioribus corripiantur; fit fi fuerint incorrigibiks , s fuis Epifcopis puniantur.

VII. Ne melodic, feu cannlinz in Epiftolis, Evangeiiis, & przfattonibus , dum cantamur, intellrâum audientium impediant, vel perturbent, fit propter hoe in mentibus fidelium devotio minuatur, auâoritate facri Concilii duximus flatuendum , ut Epiftolz, fr Evangelia, bt przfationes in miffu exceptis , Liber generationis, *tx* faftum cft autem , & primis Evangcliu Diaconorum cum melodirs przter Epifcopi licentiam nullatenus decantentur; tranigreffores autem per feptimanam ab officio, & beneficio fint fufpcnfi. Eadem poena duximus pysuendeu Sacerdotes, qui puwice in

ce in exequiis mortuorum de cetero dhterint A ram fuorum licentia concedere audeant, vel-
CHjUCTI abfolutionem illam, qua. inclpit : A va par<- *fate &t.* cum folum ad Epiicopos pertinere nofcatur .

VIII. Ordinamus, atque ftatuimus ad honorem BB. Martyrum Hermacorz , & Fortunati , ut de ipfis fiat memoria in fetialibus diebus tam in matutinis, quam iu Vcfpcris, & idem fiat de B. Marco.

IX. Statuit praefens Concilium , ut omnes Sacerdotes alicujus Ecclefiz five fani fuerint, five infirmi , vel fenio confedi in beneficio .votivarum miffarum focictatcm habeant.

X. Abfentes extra civitatem five cum licentia , five fine , de obligationibus votivarum miflarum fuum . . . percipiant , ficut pkba-B ni . . . iacerdotibus voluerint ordinare. Cierici translati de una Ecclefiam ad aliam five in decimis, qux ceciderint, five in obligationibus aliis nihil comunc habeant cum priori, falvo qui plebanatum alicujus Ecclefiz, & Csnonicatum Ecclefiz Cathedralis , aut S. Marci de Venetis poteft interveniente cano> mea diipenfatiooe fimul recipere, & tenere . Illos, qui translati funt fine Przlatorumfuorum licentia , vel deinceps transferrentur ad partes alias ibidem beneficia confequentes, fi non redierint infra annum in toto noftro Patriarchatu cum beneficio Ecclefiaftico privamus , five przlaturam habeant, five non. In tafagio exiftentes nullum beneficium perci- C piant, & de decimis illorum , qui moriuntur, fi tempore folutionis przfentes fuerint , in quocumque ordine recipiant partem fuam, five antea monui fuerint, five poft. Hoc autem intelligimus generaliter de omnibus Clericis, ut tempore folutionis in quocumque ordine inveniantur, five in parte, five in toto decimz perfolvantur, five fecuritatesdetoto, vel de parte faftz fuerint, five non , recipiant partem fuam.

XI. Volentes animarum periculum obviare , rationabili providentia duximus ftatuendum , ut ad folutionem decimarum pszdialium omnesuniverfaliterteneantur, five clericifint, five laici, aut monachi , aut etiam Regula-Deis viridibus exterius , & glaucis interius, & res , nifi compofitione legitima muniti fuerint, vel privilegio fpeciali, quoniam ipfasfibi Dominus in fignum univerfalis dominii refervavir; fit hoc tantum obtineat, ubifolvantur decimz ptzdialcs. Mixtas etiam , quz loco przdialium , fic realium alicubi fucceffe-
runt, folvi przcipimus, cum de jure, fic approbata confuetudine fuerint folvendz. Omnes autem qui przdiftas decimas przdiales , aut mixtas admoniti non pcrfolverint , aut fraudem fcienter commiferint in folvendo, facro approbante Concilio, excommunicationis vinculo innodamus.

XII. Ne propter locorum diftantiam Ecclefiz debitis clericorum minifteriis defrauden- E tur, ftatutum eft, fic in przfenti Concilio approbatum , ut omnes clerici in facris ordini* Kis conftituti, atque cuftodes, quorum Ecclefiz domos habent commodas, clericis deputatas , exceptis cellis domintcalffius plebanorum, in eis celiis debeant de node dormire, nifi infirmitate , vel alio impedimento lo* gitimo fint detenti, que domus inter eosrationabil'rer dividantur.

XIII. Plebanis autem omnibus diftin&e duximus inhibendum, ne celle dominicales perfonis laicis maxime conjicitis fine Epifeopo-

locare, & fi infcholisfuerint, aut plures habuerint plcbanias.....ne liceat Clericis, aut perfonis litteratis, aut etiam laicis abfolutis , dummodo ibi mulieres non habitent , concedere, vel locare pro fuz libitovoluntatis. Qui fecus fecerint, a fuisEpifeopisacrius puniantur. Eis autem, qui ante przfcns Concilium perfonis hic prohibitis locare , & eas juxta formam przdiâam expediri faciant, duorum menfium fpatium affignamus.

XIV. Liceat autem illis, quorum ecclefia proprias domos non habent, in fuis, vel conducts domibus habitare cum matribus, neptibus, vel cognatis.

XV. Quia Presbyterorum inores , & aftus in quantum poffumus, cum Dei adjutorio cupimus in melius reformare , audoritate prxfentis Concilii falubriter duximus flatuendum tam de Sacerdotibus plebanis, & ceteris habitantibus, quam de quibuslibet in facris ordinationibus conftitutis... CathcdraliumEcclefiarum Canonicis, nc eis liceat in propriis domibus, vel conduftis, mercenarias, vel ancillas fufpeâas filias, aut filios cum uxoribus , & amicis, quz tum proceflerunt in diebus , etiam quaslibet concubinas publice fecum in domo, vel alibi publice retinere. Quas etiam concubinas notorias fi poft tertiam admonitionem breviffime fibi fadam a fe non dimiferint, fic ab carum communione fe non advenerint, excommunicationis vinculo innodamus ____ fi poft menfem eas a fe non dimiferint, auftoritate prsfentis Concilii quoufque ___ ab omni officio, & beneficio . . . fulpenfi przfumpferint celebrare per annum irremediabilitcr ab omni officio, & beneficio ecclefiaftico fint privati.

XVI.....& ab omnibus obferventur, przcipimus, & mandamus omnibus habentibus perfonatum , plebanis , Canonicis , & aliis in facris ordinibus conftitutis, ut bonefta, & claufa defuper deferant indumenta nimia brevitate, vel longitudine non notanda . . feri-
exterius non utantur.. Zupcllos mora
. . vel alios manicas
confub. . . annulos, botonos de quacunque materia ex — — — -
vel de quocumque metallo, laicaksmantellos
infulas, vel almutias in publico portari penitus prohibemus _ _ _ _ publice, ad choreas mulierum publice affiftere fibi prohibebus. Tranfgreflbres autem fi *ie* non correxerint, ad arbitrium Przlatorum acrius puniantur. ◆

XVIII. Statuimus etiam, & mandamus, ut clerici omnes , maxime qui funt in facris, tonfuram, & coronam deferant congruentem fecundum formam a fuo Epifeopo fibi dandam, & templanis non utantur. Tranfgreflores autem a fuis Epifeopis graviter puniantur.

XIX. Nc per quorumdam Clericorum in(olentiam cleri decor, fir boneflasecclefizinfametur, auâoritate facri concilii prohibemus clericis publice ludere ad taxillos , & caufa ludendi, vel bibendi tabernas intrare, feu circa tabernas in publico bibere, nififorfitanextra fuam civitatem fint in itinere conftituti . Tranfgrcflbrum autem pervicacia taliter a fuis

Epileo-

Epifeopis compefcatur , ut tranfeat aliis in exemplum.

,t,f. *XX.* Malitiis hominum , atque lafcivits , prefertim cx quibus fcandalum , atque periculum folet oriri, obviare volentes, omn.s clericos, fic perfonas cckfiafticas abfque lui Epifeopi licentia arma portantes , nifi Gnt in itinere conftituw, aut pcrconlpirattooem, vcl focietatem aliquam in detrimentum, fit prasjudicium alicujus juramento , vel quacumque alia firmitate fe ad invicem colligantes , auâoritate fieri Concilii excommunicationis vinculo innodamus.

XXL Prælcntis auâoritate Concilii fane»mus, ut fi aliquis Clericus contra laicum extraxerit gladium, aut iplum quocumque modo percuflêrit, vcl alias intulerit ei atroces injurias, ea poena pecuniaria a fuo mulâetur Enifeopo, qua laicus contra Clericum committens fimilia « fieculari judice puniretur; ut fi certa fuerit , fic ftatuta apud Laicos parva , vel magna, fimilis in ecclefiaftico foro fervetur , fi arbitraria, fic incerta, hoc idem Epikopi arbitrio relinquatur. Si vero inter Clericum, fic Clericum prcdifta, vel fimilia committantur , abEpifcopo arbitrarie puniatur, qui utrobique pro qualitate deliâi puniantur delinquentes.

XXII. Untverfaliter omnibus Clericis prohibemus, ne publica, fic per fe negotiationes exercere prefumant. Tranfgreflbres autem a fuis Epifeopis poena Canonum puniantur.

XXIII. Ad haec pro falute animarum omnibus conjugatis tam maribus , quam feeminis fub anathemate prohibemus, ne pretextu captandi, vel obfervandi amoris quaecumque maleficia facere prrfumant . Generaliter autem omnes fortilegos, fic herbarios, ac maleficos excommunicamus , fie qui prxdiâa maleficia fieri faciunt, feu qui ad eos accedunt . Eos etiam, qui cum chartis paccatis aliosfraudolenter placitant , eadem excommunicationis fententia duximus innodandos. Et ne per vitium falfiutis innocentes contra jaftitiam op. primantur, falfa inftnimenta publica componentes, fic confidentes, feufieri facientes, vcl ipfis infirumentis falfis in judicium fcienter utentes, aut aliena inftnimenta ad fe non pertinentia in fraudem vendentes, vel ementes , aut penes fe dolofe retinentes, fic eos, qui in lcfiooem proximi falfism teftificantur teftimonium coram Judice Ecclefiaftico vel civili, fic alios inducunt, vel inftruunt ad falfum teftimonium proferendum.

XXIV. Viros etiam omnes, qui relinquunt uxores legitimas temeritate propria aliis fuperduâis de Eido; vel e converfo mulieres , qu» derelinquunt viros legitimos de faàocum aliis contrahentes, feu quifcientercontrahunt in gradibus prohibitis contra canonica ftatuta: Exeeutores infuper teftamentorum , qui reliâa ad pias caufas in totum , vel in partem prout melius pofliint ufque ad annum oegligunt, fic recufant exequi : Laicos etiam, qui temeritate propria ecclefias tenent claufas, clericos de ipfis eccieflis expellentes , illos etiam clericos, vd laicos , qui vacantibus Ecciefiis Cathedralibus bona Ecclefi», fic prslati defunâi ad ecclefiam pertinentia dtftrahere, vel invadere prefiimpferunt, aut per modum aliquem in fraudem , vel detrimentum ecclefi» occupant, nifi fecundum tenorem conftitutionis edit* fuper hcc facro approbante concilio excommunicationis vinculo innoda* mus ; *cum fccuitd^M fmerorum unocmm* . . . totas ad cathédrales ecclefias ,,ff.

XXV. Quoniam laicis quamvis religiofis de rebus eccletiafticis difponcndis nulla legitur a:tnbuta facultas , lub anathemate tam lucis, quam clericis prohibemus, ne vacantibus ecciefiis pallore, juramenta, vel paâa laciant de eligendo pallore . Sub anathemate etiam inhibemus, ne laicis, exceptis Piocuratonbus S. Marci, procurationes fuper bonis cckkfiarum admmiftrandis ullatenus intromittant , nifi fuper recipienda , fic dtlponcnda quarta decime fabric* deputata, aut oblationes votorum, vel legatorum nominattm per Labi icam dimiflorum, dc uienlilibus, reformationes do morum ecclefiarum, atque thefauris ecdJurum , flt weftibur confcrvandis, qu» pro («cular cuftodia confuevcrunt laids .iflignari . Sed hcc ad Cathédrales Ecclefias extendi nolumus , nifi quantum dc Prxlatorum procelferit voluntate. Difpenfatio autem , & adminiftratto promifta fiat cum omni confilio Prelaw, & majoris partis Capituli. Quod fi diffenGo orta fuerit inter Prelatum , & Cieticos, vcl inter Prdatos, aut Ucrkum ex una parte, & procuratores ex altera, ad Epiicopum recurratur. Teneantur autem procuratores hujufmodi , & qu: bona Monafteriorum quomodolibet adminiftrant annis fingul s de perceptis, & expenfatis Prélatis , & capitulo reddere rationem. Quod fi non fecerint poft lapfum prrdifli temporis infra menfem, excommunicationi fubjaceant , fic procurationis officio de cetero non utantur.

XXVI. Speciali decreto ftabilimus , nc in Dalmatic panibus . . . hcc totaliter ad ccclefias , & monafteria , qu» poffeffiones habent, vel illis partibus Dalmatic . . .

XXVII. Firmiter inhibemus , quod nullus Clericus de qusftionc pcrfonali, vel criminali debeat coram feculari judice refpondere.- fed nec in reali, etiamfi confuerudo, immo corruptela verius fuper hoc allegetur.

XXVIII. Laici autem, qui temeritate propria detinent , vel invadunt poifeilioncs , *6c* redditus ad Ecclefias, Cappellas, fic Monafteria pertinentes, feu jurifdidiones carum , fic privilegia fibi concefta diminuunt. Illi etiam, qui deftruunt vineas illarum, partes, vel totaliter deftruendo, aut fegetes fraudolenter , oves, boves, equos , fic cetera animalia magna interficiunt, vcl IcthJiter vulnerant, five hedunt tamquam facriiegi, & invafores bonorum Ecdcfiafticorum, excommunicationis vinculo Gnt fubjcâi.

XXIX. Volentes pravorum fraudolentic quantum poilumus obviare , ftatuimus , ut nullus forinfccus , fic ignotus ad partes noftras accedens uxorem accipiat, nifi habuerit litteras fui Epifeopi tcftimonium perhibentis , quod fmt foluti, aut faltem denuntiatio trina ad arbitrium Epifeopi in ecciefiis publice permittatur , ut infra datum terminum qut voluerit , fic valuerit , legitimum matrimonium opponat, fic ipfi presbyteri nihilominus intelligent, utrum aliquod impedimentum obfiftac. Cum autem apparuerit probabilis conjeâura contra copulam, contrahenduscontraâus contradicatur exprefle , donec quod fieri debeat, fuper eo manifeftis conftiterit documentis. Alias autem mifla nuptialis a Sacerdotibus non carttei.ur, nifi annulus benedica-

■7°~,ur · Si Christi rit » f*r datur. qui autem Sacerdotum fecus fecc-menfem ab ingnccflu ecclefie ftdpcn-

Adfnavit Concilium, & mandavit, prxeipimus inviolabiliter obfervari. citius Π

Aâtun eft hoc apud Gradum in majori Ecclefia Gradenfi anno MCCXCV1. in dit. nona dic Veneris XIII. intrante meofe Julio, przfcntibus diferetis viris Adam, ft Adamero Canonicis Gradcnfibus , Jo: Archidiacono, ft Marco Cornelia Canonico Caftellano , Matthco procuratore Capituli Caftellani, Facio Canonico Clugienfi , Jacobo Morango Canonico Caprulano , ft aliis teftibus rogalis. In cujus rei teftimonium, & evidentiam pleniorem prefatus D. Patriarcha huic prefenti Concilio , five publico inftrumcnto juflit fuum figillum in appenfionc apponi .

XXX. Quu in celebrandis nuptiis, ft convivis rupnaiibtis, atque traducendis fponfisin dirbus prohibais a findis Patribus, ptzcipue λ dic Dominico Adventus Domini inchtfive uique poft Epiphmiam , & a dic Dominico fi-ptu'gcfiauE inclufive ufque ad oâavam Refurreftunis Domini contra Dei legem, aqua pluribus fubredorum noftrorum delinquebatur iliquando , tub interminatione anathematis prohibemus, nc de cetero diebus prsdiâisbenedicantur annuli nuptiales . MifTa fpecialis novitiz celebretur , aut fponfa etiam traducatur . Tranfgreflorts autem a fuis E, itcopis vel Przlatis graviter puniintur.

XXXI. Statuentes precipimus, ut in cœna Domini una Mifft tantum illius diei propria clerici lint contenti. In Parafceve vero , & fabbato Sanâo exceptis rcligiofis, & Ecclefiis C.-thcdralibus, & Baptifmalibus, & Ecclcfu S. Joannis dc Rivoilto, qux fuper hoc privilegium obtinet ipecule ; nullus facerdos Miflam vctivnm , vd aliam celebrare przfumat. Tranfgreftor autem fi quis fuerit utque ad oâavam Palchz illius tantum anni ab officio, & bcnriicio fufpendatur , aut alias arbitrio fui Epifcopi gravius puniatur . Et fi contingat, quod illis diebus aliquod funus fepeliendum ad ecclefiam, vel monafteriumdcfetatur, fut exequiarum officium confuctum ab'que mifla fubmifla voce legendo potius quam cantando , & fine pulfationc campanarum , pœna fimili tranfgreftbribus imponenda .

XXXII. Poftrcmo providendo ftatuimus , ut omnes peennuriz pœnz pro clericorum cxccthbus exigenda: per Epifeopos , aut alios dc iploium ipcciali mandato a delinquentibus exigantur, & pro ipforum arbitrio difpenfenttir, quibus etiam Epifeopis abfolutiones incidentium in fpirituales pœnas, & qui haâenus inciderint, fit relaxationes carum przfcnti auüoritate refervmtur .

XXXIII- Antiquaris igitur omnibus, que a ptzdecelToribus noftris diverfis funt ftatuta temporibus, prsedi&a , quomodo fanâum or-

Et ego Vatnbolinus Parmenfis publicus Imriali auâoritatc notarius , & vice pnçdiâi B. Patriarch» feriba , pnediftr ftatutis , & conftitutionibus univerfis omnibus prefens interfui , Ac ca omnia de mandato diâi D. Patriarchs , & didorum fuorum fufiraganco-rum.....

Publicat», & cxpofitz fuerunt fupraferiptas conftitutioncs diâi Gradcnfis Concilii celebrati in provincisli-Concilio Gradenfi in fupraferipto Prtriarchatu per venerabiles Patres Dominos Dei gratia Patriarcham Gradcnfem , & ejus fuflraganeos apud Gradum per vener. Patrem D. Aironcm Dei, & Apoftolica, gratia Epifeopum Torcellanum fupraferiptum anno domini fupraferipto, ft Indiâione in diâa Cathedrali Ecclefia Torcellana dic vero XII. exeuntis Augufti.....praefentibus diferetis viris Rev. patre D..... Bifontio Dei gratia Abbate Monafterii S. Thorn® de Torcello Ciftercien. ordinis, & Rinaldo ejufdem Monafterii Monacho, diferctisviris presbytero.....& presb. Dominico Gratifo de Torcello..... convocato,ut fupra fcriptum eft dc hoc fpecialiter in diâa ecclefia Torcelli. Univcrfis Clericis civitatis, & diœcefis Torcellanz per ejufdem domini Epifcopi litteras fpeciiks . In cujus rei teftimonium, idem D. Epifeopus pnefentibus fuis figillum apponi juflit, & appendi,

Ego Stephanus Novellus filius VecelotiNovelli ---- de Torcello Imperiali auâoritate Notarius & przdifti domini Epifcopi Torceihni Notarius prxfentes conftitutioncs . --

W -SOS· ·»»-Mi-KHA·»* W44

CONCILIUM LONDINENSE

AN'-'O CHRISTI

ANNO CHRISTI

XXVI. Mart, anno Dom. MCCXCVIÏ. przfidcnte Roberto archiepifcopo Caotuar. cum fuffragancis celebratum.

£ Matthxo Feflmo^afler.*

Nno gratiz MCCXCVII. congregatis ar-Eca, de fuis facultatibus pofle licite fubvenire. XX chiprafule Cantuarienfi", C< quibŭfdam ·fu> coepifcopts fufiraganeis fuis , apud fanilum Paulum , Londini XXVI. die Martii , iterum pro ftatu ecclefiz confulturis : infurgentes protinus, duo caufidici, & duo de ordire Pratdicatorum fratres , regalem & temporalem iavorem aucupantes, conati funt argumentis probate clerum iph regi , in tempore belli, non obftante prohiotttoneapodoli-Iniuper, prohibito fub pœna incarcerationis , ne quis contra ipfum regem, dc eos qui jampridem fuam proreftionem quzfierant , excommunicationis fententiam promulgaret : provocatione fafta pro fe ad Romanam curiam, & pro ipfis . Receflerunt igitur omnes, oneratis fuis confcientiis per arehieptfeopum , fic dicentem ; Sa.rct fuam animam unuf-«juifque.

ANNO CHRISTI

Sententia excommunicationi» per Robertum Cantuar. archiepifc. ex *iy.* nodali decreto lata contra occupatores bonorum eccklíafticorum , & infringentes articulos chartarum ; fcilicet magnx Charts , & chartz de foreila ; nec non contra deten* tores» & incarcérantes clericos.

Ex vet. codicc MS. bibl. Cotton.

RObertos pcrmitlionc Divina Londonicnfis epifeopus , diledis in Chnfto fiins decano & capitulo ecdefiz noftrzS. Pauli London, falutem , gratiam & bencdiâionem. Litteras reverendi patris domini R. Dei gratia Cantuarienfis .vchiepifiopi totius Angliz primatis recepimus, formam, quzfequitur , continentes . „ ROBERTUS permiflione „ Divina Cantuarienfis archiepiicopus totius „ Angliz primas , venerabili fratri domino „ R. Dei gratia epifeopo LondonienG falu- „ tem 4c fraternam in Domino caritatem . „ Frequenter exigit repentina neceffitas , & „ congrua futurorum cautela, ut & przordi- „ nata pro periculis evitandis remedia , fed „ forfan negligenter omiffa, vivacius iteren- „ tur , & nova fuperaddatur in hujufmodi „ exeeutione medela , in iis przcipue quz „ fandorum patrum jamdudum fanxit audo- „ ritas, & quz non rofTuni a nobis epileo- „ pis , qui eorum ftathta urvare tenemur , „ abfque periculo noftrz piofctlionis omitti . „ Nuper fiquidem in quadam convocatione „ przlatorum & cleri London, celebrata poft „ feftum S. Hilarii, anno Domini MCCXCVI. „ per nos & coepifcopos noilros communi „ extttit ordinatione condictum , & cis per „ nos in virtute obedientiz ad quorumdam „ eorum excitationem injunctum , ut in ca- „ thedralibus ecclefis & czteris locis infigni- „ bus per epueopos ipfos , in alus vero ec- „ ckfiis fingularum dittcefum per alios viros „ idoneos, ad dicœccfanorum mandatum de- „ nunciarentur publice & in genere maioris „ excommunicationis fententia innodati , o- „ mnes qui ecclefiatiica bona, fine grata per- „ mitfione dominorum eorumdem vcl balli- „ vorum fuorum, diriperent, vel a domibus „ aut aliis locis ecclefiarum per violentiam „ amoverent . Sed ut ex poft faâo didici- „ mus , & graviter exinde dolemus: execu- „ tiones hujufmodi , non abfque multorum „ periculo, & eorum przcipuc, qui ad id ex „ obedientiz debito tenebantur, ab aliquibus „ coeptlcopis noftri» in toto, ab aliis autem „ in parte, hadenus funt omifTz ; per quod „ quamplures malevoli quandoque fumpfe- „ runt, & impofterum forfitan fument majorem audaciam taliter delinquendi.

„ In ultima etiam innovatione magnarum „ chartarum de libertatibus & ioreftz anu- „ Quitus conceflarum , per principem nuper „ faâa , dominus rex innovans ordinavit & „ (latuit : quod ezdem chartz ad cathedra- „ lea ecclefias , per totum regnum Angliz „ mitterentur, & remanerent ibidem, quod- „ que legerentur coram populo bis in anno; „ & quod archiepifcopi & epifeopi regni An- „ gliz ferrent majoris excommunicationis (en-

A » tenuas in omnes i-lcs , qui contra diâa* chartas venirent, Leto, aux lio, vel con- » filio, aut m quocu.rquc purfto inliinxe- „ rent chai tas iplas, quodque udem epiico- „ pi ealuein fententias publicarent, vcl face- „ rent publicari in luis cjihcdralibusccclelus bis ni anno ; & quod epiicopi fupci fa- „ cienda publicatione hujulmodi négligentes, », per Caniuarieoièm & Eboraccniem arrive- » pticopos, qut pro tempore fuerint , tcpie- 19 henderentur ; & ad denuntiationes hujul- „ modi faciendas per eofdem arehiepiteopos *> arcerentur.

„ Nos etiam & noftri coepifcopi tunc prz- „ fentes, ac nobis in pontificalibus aftiiten- B „ tes apud Weftmonafterium, etiam dcconfeiju coofilii domini regis tunc in parti- „ bus tranfmannis agentis, didamexcommu- „ nicationis fententiam folemniter tulimus & „ publicavimus in vulgari. (Jt igitur tam fa- „ lubriter ordinata, & pro tam granui com- „ muni utilitate provila per dtftimulattoncm „ non tranfeint fine fruflu : jam in ultima „ congregatione przlatorum & ileri, poft fe- „ ftum Nativitatis S. Joannis Baptiftz apud „ novum templum London, per nos, noitroi- „ que coepifcopos, & prxlatos ac ck-rumno- „ ilrz Cantuarienfis provincix provifum ex- „ tint & condidum, ut didx excommunica- „ tionum fententiz contra violatores charta- C» rum , bis in anno, ut fupra, videlicet m „ feftis omnium Sandorum, & Dominiez m „ Ramis Palmarum , in cathedralibus eccie- „ fiis per cpifcopos, fi fieri potlit , alioqtnn „ eorum audoritate per alios, folemniter pu- „ blicentur .

„ Quia infuper dominus rex in innovatio- „ ne przdida przlatis & toti communitati „ regni promiferat, quod pro nullo negouo „ qiucquam nomine ipfius domtni regis dc „ bonis alictijus caperetur , fine totius com- „ muni afTcnfu regni: & fi contingat (quod „ abfit) aliquos malefaâores de déhubus , „ grangiis, aut aliis locis ecclefiafticis, bona „ ccclcliallicarum perionarum auferre, abdu- „ cere, vel aliqualiter afportare , fine grata „ pcrmnfione dominorum bonorum hujufmo- „ di, vcl bailivorum fuorum (quod ut prz- „ mittitur dc voluntate domini regis nullo „ modo procedere pizfumatur) difficile eut » fit izpe damnofum perionis fic fpoliatis , „ aut Izfis, ad fuos epiicupoa Temper habe- „ te recurfum : tam nobis noftrifquc coepif- „ icopis & ptzlatis & clero przdidis videba- „ tur expediens , & per eos in eadem con- „ gregatione conlcnfum cxtitic & condidum; „ ut lingulis inferioribus przlatis, redonbus, „ etiam vicariis parochtalium ecclefiarum , » detur per fuos diocefanos exprclTa porcftas „ dcnunciandi publice, & folemniter , male- E» fadores hujufmodi , qui per fadi evidentiam notorie & manifefte maleficium hu- „ jufmodi peipetrare przfument , una cum „ eorum complicibus diâa excommunicatio- „ nis fententia innodatos . Quocirca frater- „ nitati veflrz in viriute'obedientiz , firmi- „ ter injungendo mandamus , quatenus di- „ dam fententiam contra occupatores bono- „ rum ecclefiafticorum , prout in prima di- „ darum congregationum , ut fupra ordina- „ tum extiterat , in fingulis eccieiiis veftrz „ dicœcefis, juxta ordinationem eamdem : me- » moratam vero fententiam comta infringen-

tes utriculos diftannn chartarum , per no$A
» & noftros coepiicopos, ut iupra, conienfu
„ regio interveniente prolatam , fecundum
„ formam, tn prxfata ultima congregatione
„ provifam, diftis diebus dc locis , fcilicet ,
„ bis in anno, in feftivitaiibus fupraferiptis,
„ faciatis in forma, qux fuperius tangitur ,
„ publicari, & in Anglico feriatim in omni-
„ bus, *ac* patenter exponi , pulfatis campa-
„ nis, dc candelis accenfis , ut propter fole-
„ mnltatem hujufmodi (quam laici magis
„ quam cfieftum hujufmodi fententiarum at-
„ tendunt) amplus timeatur . Detur etiam
„ per vôs, ficut in difta ordinatione ultima
„ concorditer excilit ordinatum , inferioribus
„ praelatis, & reftoribua ac vicariis, dcetiamB
„ cappellanis parochia!ibus, plena dc exprefia
„ poteftas denuntiandi publice , dt nomina-
„ tim, cum difta folemnitate , malefaftores
„ prxdiftos, fcilicet , occupatorcs dc invafo-
„ res bonorum ecdefiafticorum, fi qui inhu-
„ jufmodi prdatorum locis , aut reftorum
„ feu vicariorum parochiis , in futurum bo-
„ na hmufmodi invaferint , occupaverint ,
„ aut amoverint, feu fic invadi, occupari ,
„ aut amoveri fecerint, in notoria evidentia
„ ipfius maleficii , majoris excômmunica-
„ tionu fententia innodatos. Provifo tamen,
„ quod non nifi io fafto notorio dc eviden-
„ ti, ac etiam fub tcft*monio fufl&cienti, per
„ eofdcm reftores , vicarios , dc presbyteros C
„ taliter procedatur; ut infuper , cumulatis
„ ad lupradiftim cautelis , amplius arceatur
„ *ic* reprimatur perverforum iniquitas, in hu-
„ jufmodi inalefaftonun nominatim, ut prx-
„ tangitur, denunciatorum prxfenria , cefle-
„ tui ubilibet a celebratione Miflarum ; dc
„ fic excommunicat! per fingulos dies Domi-
„ nicos & feftivos denuncientur folemniter ;
„ fiibtrafta etiam cis, per inhibitionemfuper
„ hoc faciendam , communione fidelium ;
„ quoutque fic ablata reftituant , dc exinde
„ idonea fatisfaftione prxmifla , ab eadem
„ lententia congrue fuerint abfoluti. Et cum
„ de hujufmodi maleficio perpetrato vobis per
„ aliquem lubditorum veftrorum denuntiatumD
„ extiterit, vel ad vos exinde publica fama
„ pervenerit: plenam cum celeritate juftitiam
„ fieri faciatis , malefaftores hujufmodi ac
„ etiam fautores dc compliceseorumdem, nec
„ non fcienter communicantes eifdem , poft-
„ quam id competenter inhibitum fuerit, per
„ coerciones canonicas diligenter dt acriter
„ puniendo.

„ S'milem etiam excomm inicationis fen-
„ tentiam in omnes illos, qui manus in cle-
„ ricos temere violentas injecerint , faciatis
„ in folemnitate eadem publicari. St vero in
„ tantum aliquorum fe extendit iniquitas ,
„ prout forfan evenire pofle timetur , quod
„ praelati, feu ecclefiarum reftores aut vica.E,'
„ rii, five presbyteri, vel alii ecclefiaftki vi-
„ ri quicumque, occafione prsemiflbnun, vel
„ alicujus eorum, per laicalem potentiamca-
„ piantur, feu detineantur in carcere aut in
„ cuftodia quoquomodo: vobis injungimus in
„ virtute obedientix , prout etiam in difta
„ ultima congregatione per prelates dc cie-
„ rum ordinatum extiterar, ut loca, in qui-
„ bus fic capti detinebuntur, de quatuor ec-
„ ckfias proximo vicinas , quatenus fub di-
„ ftriftu veftro, extiterint , interdifto eccle-
„ fiaftko protinus fupponatis; dc fic interdi-
„ fta remaneant, quamdiu taliter capti deti-
nentur ibidem . Et nihilo minus captores
ac detentores hujufmodi , & auftoritatem
fuper boc prxbentes eifdem , fingulis die-
bus Dominicis dc fefttvb poft fcclus hujuf-
modi perpetratura, in omnibus ecclefiis ve-
ftr* diccefis inter Miflàrura iokmnia co-
ram clero fle populo , pullatis campants ,
& candelis accenfis, ut magis timeatur fo-
kmnitas, denuncientur folemniter maioris
excommunicationis fententia innodati . Et
ut hoc ad notitiam fingulorum perveniat ,
in Anglico exponatur : donec fic excom-
municati, congrua fatisfafttone premifla ,
in forma ecckfi* , ab eadem fententia
» per competentem judicem fuerint sbfoluti.
„ Quia infuper procefliones folemnes , &
orationum fufiragia , qnK pro ftatu terr*
fanftx, & pace, ac etiam tranquillitate &
profperitate ecclefix , regis & regni, du-
dum falubriter ordinavimus ac mandavimus
per dkecefes fingulas facienda, negligenter
» in multis & non abique multorum pericu-
lo haftenus, ut audivimus * funt otnifla ,
de quibus, fi fierent, frnftus maximus me-
rito fperaretur; ac etiam dominus rex nu-
per in ultima congregatione pnedifta ner
nuncios fuos rogaverit, ut pro eo & luis
in expediftione prxfenti, quam contra fac-
iles ipfius & regni nuper aflumpfit , ora-
tiones & fufiragia hujufmodi fieri, necnon
Scotos & eorum complices , qui ecclefias
regni Anglix dc loca ecclefiaftica violenter
invadere, comburere , ac bonis ecdefiafti-
cis aufu facrilego fpoliare , paccmque re-
gni & ecclefix patenter infringere ac per.
turbare prxfumpferant & prxTumunt , ut
dicitur , excommunicares publice per no-
ftram denunciari provinciam faceremus :
» vobis, ut fupra, mandamus & injungimus,
„ quatenus diftas procefliones, & Orationum
„ fufiragia, tam pro ftatu terne fande , dc
*, pace regni dc ecclefix Anglicans , quam
„ etiam pro domino rege dc fibi adhxrcnti-
„ bus fua expeditione prxfcnti fpecialiter ,
„ necnon denuociatiooes excommunicationum
„ prxdiftas, per totam veftram dioeccfim fin-
gulis diebus dt locis , quibus id expedire
videritis, folemniter per vos, quatenus ad
.. vos attinet, dc ulterius per alios, fieri fa-
„ ciatisr hxc omnia tam vigilanter dc folli-
„ cite profequentes, ut ex hoc ftatus eccle-
„ fix reformetur in melius , dc veftrorum
„ augeatur cumulus meritorum . Vos etiam
„ temporibus opportunis per totam veftram
„ dkscefim faciatis inquiri , an pnemiffa per
„ veftros fubditos, quatenus ad vos pertinet,
„ fuerint, ut fuperius tangitur , obtervata .
„ Et nos fuper his tamde faftoveftro,quam
„ fubditorum veftrorum certificetis idonee ,
„ patentes harum feriem continentes . Date
„ apud Ofteford. vt. Idus Julii , an. Dom.
„ MCCXCVII. coofccrationis noftrae iv.

Sententias igitur contra invafores dc occu-
patores bonorum ecdefiafticorum , necnon
contra infringentes articulos diftarum chartа-
rum, tam in genere , quam in fpccic , fe-
cundum formam qux fupra traditur , diebus
ad boc ftatutis, cum folemnitate prxmjfla ,
in praebendis dc ecclefiis vcftix jurifdi&ioni
fubjeftis, ac etiam contra injicientes manus
violentas in clericum, lingua omnibus irnelli

gibili

jibili faciatis tam per vos, quam per vcftros ubditos publicari. Hac autem & alia , qu· in hoc exprimuntur mandato: vobis & cete· ris plenam dc liberam poceftatem commicti· mus exequendi. In noftra vero ecclefia fan· Ai Pauli, nos ipfi, comite fanitate , ac im· pedimento ceflante, exequemur pnemifla, die· bus , ut fupra fit mentio , pruditatis . Pro· ceffiones infuper, & orationum iiiffiragia, ut in prasfenti continetur mandato , in ecclefia noftra prasdiâa, cura devotione, more folito, fieri faciatis. Sententiam etiam cxcomtnuni· A cationis , quam Scoti dc eorum complices ob caufas in boc mandato expreflas, quas in promulgatione hujufmodi fententia volt.mus patdicri, iocurrific nofcuntur, quantoclus fie· ri poterit, in locis in quibus expedire videri· tis, faciatis folemniter publicari. Nos polka fuper prcmtflis omnibus opportuno tempore ccrtificamcs, per litteras veftras patentes hanun lenem continentes. anno

Datum apud Oifeih vni. Kalend. Auguili, anno Domini fupradiâo·

» AD LONDINENSE CONCILIUM

^M«e 1197.

ADNOTATIO CRITICA ET ADDITIO.

Ex M» iupp. so-HL

„ T Ondinenfd concilium anni »97. adB „ JLa diem XXVI. Manii indiâum Labbcus „ quidem reâe commemorat cx Weftmona· „ fterfcnfi; non reâe tamen unicum tantum· „ modo concilium Londinenfe anni ejuldem „ 1197. recenfet. Duas enim cleri Anglica· „ ni convocationes uno codemque illo inan· „ no diftingqendas efle plura docent . Ac „ primo littera; ipfe Roberti Cantuartenfis er· „ chiepifcopi duplicem coadunationem agno· fcunt, alteram die fefta S. Hilani anni 1196 ftilo veteri ; novo autem 1197. ha· bitam ; alteram vero, quam «ririmav vo· cant poft feftum Nativitatis S. Joannis Ba· ptifte apud www fciupAkav *Londoni* . Infu· per fecunde hujus fynodi ipfe fuperiunt convocationis litterae ad Patres mills, qtias cum adis reliquis ad concilium hoc pofti mum pertinentibus ex Wilkins hue tranf· fero.

Archiepifco^i Cminor. citatio tpifceporxm & citri od tMOOcotinttt apwd Atome *Tctnfltato London.* Ex reg. Winchelfey fol. aig. b.

aftftvn· km t. n. P* ».<-

Robertus , permiflione divina, dec. rene· rabili fratri domino Richsrdo , Dei gratia London epifeopo, falutem , Ac. Ar· ticulus arduus , videlicet de magnis chartis libertatum dc foreft* falubriter innovandis , & de juribus ac libertatibus' eccleGc An· glicans , que haâenus deciderunt , A ad· huc continue decidunt in abufum , recupe· randis a principe , de quibus ecclefix atque clero magna pervenerint utilitas dc tranquil· litas perfonanim ; necnoo tranfitu dc abfccf· fu , magnam celeritatem dc coufilium gran· de defiderant ; ex quorum etiam dilatione horrenda rimetur communitatis ac regni tur· batio , nos , dc quoldam noftros coepifeo· pos , cum quibus inde traâavimus , A quo· tum confilio quoad id folidamur , excitant & violenter impellunt , ut provincix noftre Cantuar. epilcopo» atque clerum ex his cau· fis protinus convocemus ; quocirca fraterni·, tati vcftne committimus & mandamus, qu> tenus fine mora praefatos epifeopos , & to· tum clerum per locorum diœcefanos facia· tis in dicec. fingulis peremptorie convocan· do citari ; Ac. ut compareant apud Novum Temptem London die fitnAi Laurentii mar tyris , una cum diebus fequentibus ufque ad finalem expeditionem traAatus hujufmodi con· C tinuandis ac etiam prorogandis ; quem ret· minum fic ex caufis prxnotatis ardamus , vobifcum , & cum exteris fic vocatis , de pnemiflis prudenter dc efficaciter traâaturi , fuumque ad ea , qu* ianins providebuntur ibidem pro feipfis dc aliis , quorum nomine fic mittentur , plenum dc fufficientem adhi· bituri confenfiam , & unanimiter provifuri , quo ordine atque modo , quibufque locis dc tempore , nec non dt per quas perfonas fic provifa fuerint exequenda . Vos etiam pne· munimus ; A exteros fic citandos praemuni· ri mandamus, quod abfentes in citatione prr· diâa , nifi evidens dc inevitabile impedimen· tum per probationes certas fupereffe docuc· rint, tamquam inobedientes dc offenfores no· D torios , graviter puniemus . Vos etiam ad hoc idem citamus , veftrofque fubditos cita· ri praecipimus , in forma iuperius annota· ta ; rogetis infuper , A per noftros coepif· copos in fuis dice, vice noftra rogari man· detis rrliglofos exemptos , veftn* A fuanun dkecefium , ut diâis diebus & loco compa· reant , traâaturi A faâuri , ut fupra , quod fuerit opportunum , Ac. Velete fempet in Chtifto . Dat. apud Walevorth juxta Lon· don. 17. calend. Angufti , anno Domini Ac.

Rejpon/fo prolatorum & cieri Contuor, provtucio fodlo repj pro renovatione chortar, hhertat. & fortjio ; quod, incoufulto pepo , nihil de home eccief. fihi poterunt conferre. Ibid. foi. txo. b.

1M

IL vous membre, fire , eoment monftre e offert fuift nadgueres al êrceveskes e par· lie des eveskes dunke prefens , ceft aflâvoir dc Loundrcs, Norxrys, Nicole , & Baade » par vous, ke le cierge vous ftift un regard pour les Chartres de communes fit de la fertile , renoucler, e de adrcfTet Icftat de feinte eglife , a cel heure vis fuift al* erceveskes, e as autres eveskes avantdit , ke ceo ferreit bien a fere , mes il ne poerent rien granter fans les au,très prélats e la ckrgte , donnt le erceveske fift un affemble des prélats e du elerge ore a jour feint Lorens a Noveu Temple de Loundres , e une celles chofes debatu communément par tous les degrés du cierge, c chefcun degre bailla al erceveske , en pretence des eveskes , foun Arefpouns en eferit ; dotmt tut lur avifement eſi les avauntdites chofes eft ke il ne purrejent rien graunter des biens de feinte eglife » pour les Chartres renoucler fauns conge le pape , par mons de reforms des autres adrefeevieus del eftat de feinte eglife » fuift avis memes cea autres tous tous , mont poy exceptes; mes il efpeyrent ke par bones retonnes , ke ferreyent monitors a la pape légèrement , averunc k conge ; dc prient , h vous pleft , pour commun prou , & pees de feint eglife , & de tut le reaume . voilier foeffrier ke il puiftent haftivement enveer par commun counfeil de vous , e dc lour , ou tut par eus , pour les chofes avauntdites.

Lsttcro orcbiepifeopi èX *epifeoporum, &c, ad comitem marefcoUum, tf barones, de colloquio habendo.* Ex reg. Winchclfey fol. 219. b.

Ibid p.

RObertus &c. totius Anglie primas , D. Dunelmen. O. Lincoln. R. London. W. Elien. R.. Norvicen. & W. Bathon. &Wellen. tp.lcopi , ac W. Dublinen. eleâus , di* leâis filiis, virifque nobilibus & diferetis domino comiti marcfcallo , ac veftre provide comitive baronibus , falutem , gratiam » & benediâionem . Habito nuper inter cetera cum domino rege de vobis & contingentibus flatum veftrum afieâuofo traâatu, placuit domino regi , quod de habendo vobifcum colloquio, de quo tetigimus , quod inde nobis videretur expediens , faceremus . Zelum igitur & vifceraletn affcâum ad vos & flatum veflrum , totiufque regni , & incolarum ejufdem , ac ecclefiz Anglicane , ad quorum profeâum, ut credimus , laboratis, fccuritatem & pacem, ac commodum & honorem habentes, & przcipuc ut , exclufis periculis, qux ex veftra difeordia contingcrent, fingula inter dominum regem & vos , ad bonam & efficacem concordiam , dante altiffimo , cujus ad id fperamus prxfidium , pro noftris viribus deducamus ; concordi confideratiooe confulimus & rogamus, quatenus modis omnibus fine mora apud Waltham , feu Berning, aut Stratford, feu alium locum juxta London, quem reputatis idoneum , redeuntes , nobis diem ft locum , quibus ad vos poffimus accedere , & vobifeum fuper his cum afteâu traâare , per latorem przftntium intimetis. Valete femper in gaudio ft honore . Et nos diâus archiepifcopus ad ptsdiâorum epifeoporum & eleâi rogatum figillum noftrum przfcntibus duximus apponendum. Datum apud Weftmon. 14. calcqd. Atigtifti, anno Dom. MCCXCVII.

Elfdem, de mutuo colloquio habendo. Ibid.

fbU.

ROcertus , permiiTionc divina , &c. R. London. O. Lincoln. R. Norwicen.W Elien. Vf. Bathon. & Wellen. *J.* Landa ven. epifeopi , & *W.* Dublinen. eleâus , dileâis filiis , ac viris nobilibus flt diferetis dominis R. marefcallo , H. Hcrcforden. comitibus ac baronibus de veftra nobili comitiva , falutem , &c. Intimato domino regi hac die Lunx per nos veflro refponlo litteratorie deftinato , fatis eum judicio noftro placabilem vidimus & benignum , & in fine confentientem , ut ita vobiicum dc negotio inchoato trademus , quod idem negotium citra inflantem diem dominicum , vel ipfo die dominico decidatur ; ultra quem diem , nifi negotium ipfum finem tunc habeat, qui-Dlibet faciat fuum melius , & fuo judicio relinquatur . Dominus vero rex , coram nobis omnibus veraciter ft renflanter , ut nobis videbatur , promiferat , quod nihil maU aut periculi interim vobis aut veftris , de quocumque faâo a die , quo vobis prius fcripfimus ufque modo, vel impofterum ufque diâum diem dominicum , auâoritaie regia , quocumque modo provifo , feu etiam provcidendo eveniet, etiamfi vos ipfi in ejufdem regis pradentia fifleretis . Et quia dominus rex hac die Mercurii fe removere proponit , ad negotium taliter expediendum tempus ultra diâum diem dominicum non habemus ; multum expedit , ut vos de prxmiflis , & quid de eis intenditis facere , tamquam viri providi & difereti, cum omni celeritate traâantes , nobis tam cito veftrum intimetis propoGtum , ut infra terminum praenotatum id poffimus domino regi referre , & de his expeditionem idoneam procunre . In veftre quoque traâatu prudenter advenite , quanta perieuhrex przfenti difeordia , fi duraret , toti regno a fuis miniftris circumdato , vobifque & veftris per confequens evenirent . Nos quoque archiepifcopus antcdiâus ad diâonun epifeoporum *A* cleâi rogatum , abfente Dunelm. epifeopo , qui prius vobis nobifeum fcripferat , figillum noftrum privatum pttefentibus duximus apponendum . Valete femper in Chrifto cum gaudio & honore . Datum apud Weftmon. 1i. calend. Augufti, anno, &c.

___ ar

ANNO CHRUH '»>r·

anno Christi

Gm/mt. *litter* Jewaci^tionii fretrihti prtdicjterihu* 6* *ilia tuijjit, fnftr nutftfcniu ctufratriUtti* ι *exttffib*t.*
Ex reg. Winchclfey fol. in. b.

RObertus, permiffione divina, &c. probatiflimz religionis viro, priori provinciali fratrum przdicatorum in Anglia, feu ejus locum tenenti, falutem, benediâionem, fic gratiam falvatoris. Sicut ſilella de fui natura praeclarior per fuppofitam fibi nebulam fzpius obfufeatur, fic fic forma nobilior ex modico palla praviori frequentius fubjacet Icfioni; & ratione confimili veftrz religionis famam celebrem fic przdaram fzpius maculari contingeret, nifi przfidentis induſlria nocivis aâibus in eadem cautius ftudeat obviare. In congregatione liquidera coepifcoporum dc przlatorum, totiufque cleri noftrz Cantuar. provinciz, nuper celebrata London, inter graves dc arduos de ftatu ecclefic Anglicane traâatus, a multis extitit graviter conquerendo monſtratum, quod fratres veftri ordinis, ac etiam fimilium ordinum, quibus de hoc fimiliter fcribimus, dc communi condiâo ftatuta papalia, quorum in dubiis non ad alium quam ad ftatuentem interpretatio pertinet, in ambiguis interpretari przfumunt, dc tam a fummo pontifice ex fuorum ftatutorum effeftu majori excommunicatione ligatos, quoram fibi ipfi dumaxat abfolutionem refervat ,(3 quam etiam epifcoponim ac ceterorum prelatorum fententiis jure ordinario Involutos, a quibus nonnifi per przlatos eosdem, vel fuperiores eorum ordinariam jurisdiâionem, aut principaliter vel accefforie fuper hoc delegatam habentes, poffunt de permiffione juris abfolvi; necnon fententia fimili pro offenfa fzpius manifefta ligatos, de offenſis eifdem, ut convenit, minime fatisfaâo, frequenter a fententiis ipſis contra juris permiffionem abſolvunt, fit in deliâis majoribus quorum ad majores przlatos dispenfatio aC re* laxatio rdervatur, a jure de faâo difpenfan-D tes, abſolvunt illicite taliter delinquentes; necnon ad alia pnrjudicativa pedaris quoad regimen animarum, quod eis a jure committitur, fuifque periculoſa fubjeâis, in foropeentiali, ultra quam decet, licet, aut expedit, diâi fratres fuam dicuntur extendere poteſtatem; per quod & przlati vultus fitorutn pecorum ab eis per devium fit contemptum averſos agnoſccre nequeunt, ipſorumque praelatorum lubditi tam pertculoſe vagantes, quoad congruam diſciplinam ecclefiz remanent incorreâi: unde quantum exinde papalis auâoritas contra obedientie debitum, & epifeoporum, ac ceterorum praelatorum jus ordinarium eis ab ecclefiz conſtitutione jquzdi&um, "quantumque jus ecclefiz quoad offenius, ut convenit, non correâas contra diſciplinam ecclefiafticam offenduntur, quantum etiam animarum periculum fit fcandalum in clero fic populo imminet, fic oriri poterit de przmiffis, prudenter advertite; fic fervatis veftrz potentiz finibus, ne fratres veftri fimilia in futurum committant, vigilanti Audio praecavete; fcientes quod qui terminos fuos frequenter excefferint, a non fuis terminis fzpius excidentur. Finali quoque conlideratione penſate, quod veftrz religionis, fratrumque veſtrorum quieta tranquillitasaut, quod Deus averſat, totaliter inquieta tetnpcſtas cauſari poterit ex charitativa concordia, vel, quod abſit, adverts diſcordia cum praelatis. Hcc vobis ac czteris fratribus, de conſimilibus ordinibus, fcribimus, tam a noſtris coepiſcopis, quam etiam a communitate przlatordm & cleri ſpecialiter fuper hoc requiſiti. Quid autem fuper his 'conſilio deliberato feceritis, nobis ad noſtram & diâorum przlatorum ac cleri, veſtrumque ſolatium & quietem, quam citius opportune poteritis, plenius intimetis, Valete ſemper inChriſto ad fuz ecclefiz coinmodum & honorem. Dat. apud Morielakc undecimo calend. Septembris, anno Domini, ficc. confecrationis noſtrz tertio.

à

e, D-ı..:., lacu p. J7».

SYNODUS TRAJECTENSIS

A WILMBLMO EPISCOPO

Anno Domini MCCXCVII. celebrata.

VVilhdmus Dei gratia epifeopus Trajedenſis univerſis dc ſingulis noſtrum proceſſum infpeâuris, ſalutem in Domino ſempiternam, viris venerabilibus in Chriſto, nobis dileâis Decano £c Capitulo noſlrz ecclefiz Trajaâenſis. Propter quorumdam canonicorum duritiam, pertinaciam, diſcordiaſque nobis ad Capitulum per eofdem vocatis ad diâorum duritiam, dc pertinaciam per nos tanquam ad ſuperiorem compeſcendum, fic ipſo io Capitulo exiſteniibus, de ipiorum conſilio, dc confenſu ſuper vita, moribus, ac ſtatu Ecclefiz, ac perſonarum, per inquiſitionem fedata per nos prius, quz fiait inter ipſos, diſcordia, queſdam in ipſa ecclefia deſeſtum in natalibus patientes, *in* fine diſpeniatione fedis Apoſtolkz contra juſtitiam, in honorem Ecclefic ad ſacros ordines promotos, ſic alios illegitimos ſimpliccm a fede diſpenſationem habentes, ut poſſint ad ſacros promoveri: unde beneficium ecclefiaſticum ſine cura obtinere invenimus, canonicatus ac przbendas occupari minus juſte, alios etiam plura beneficia contra ſtatuta lynodalia in ipſa Ecclefia obtinere.

Conſiderantes itaque noſtra intereſle, bujuſmodi neſandas tolerantias abolere, ſic ab ipſa ecclefia penitus extirpare, communicato dc deliberato conſilio ſic confenſu Decani ſic Capituli antediâorum, ſtatuimus dc ordinamus, dc ſub pœnis ſententiz expenſis, dc excommunicationis latz in his przcipimus, ne de cetero aliqui, defeâum in natalibus patientes, difpcnſationcm tantum ſuper defeâum

——âum netalium habentes, nifi in difpenfatio A ne ïedis Apoftolicz übi faâa continentur ex- aNNO CHtlSTI prefle, quod poflint fit deoeant, per hujuf- modi dilpcnfationem in ecclcûa cathedrali in Canonicos lécipi f& admitti, recipiantur in Canonicos in ecclefia przdiâa, maxime cum non fit intentionis Domini Papae, aliquem tn Cathedrali Ecclefia debere & pofle Canonicarum & praebendam obtinere, quin._poflit in Decanum, Archidiaconum, & Epifcopum eligi & admitti. Ceterum omnibus diâum defeftum patientibus praecipimus, & perempto* rie monemus , ut infra biennium , a data przientium numerandum, fe per fedem Apo- (lolicam habilitari procurent, ut poflint diftos Canonicahts, & praebendas obtinere, alio- tjum ex tunc eoidem vacare decernimus aliis deferendos.

Infuper inhibemus fub pœnis antediâis, ne—— aliquis in aliqua una Ecclefiarum poftrz ci- anno vitatis & dicœcefis duo beneficia hioeat, nifi prehendis thelauraria, kholafticaria, feu alia officia de confuetudine fint annexa. In omnes & fingulos contrarium facienrestam conferentes, quam detinentes, fententias iufpenfionis fic excommunicationis ferimus in his feriptis. Et praecipimus fub pœna excommunicationis fentontiz late in his feriptis eafdem fententias per Decanum, five per Hebdomadarium, ant feniorem de capitulo, qui pro tempore fuerit, publicari. In ejus proceflus teflimonium , figiHum noftrum przfentibus eft appenfum . Adum & datum anno Domini Bjzpj. die Jovis poft Dominicam .Wt/rncor* drar *Domni* ficc.

^CONSTANT! NO PO LIT A NUM CONCILIUM

^ caufa OMibcmatiflmorum quot Atbonifia› patriarch dignitate ctflierut commiflor ferula cuidam abdiderat.

Allo iîçj. habltum.

f> (up Mj e. 10.iiL.r.»tj\j Hegorio Cyprio Conftantinopolkaoo pa- C (rjirchatu fecederejuflb, Athanaftusmonachus e monte Gana fuffedus eft, qui epifcopatum more tyrannico adminiftrans brevi le omnibus exofum reddidit. Quare concitatis tn fc odiis cleri prius , dein epilcoporum in eas anguftias redaftum fe vidit , quibus prementibus cogeretur dignitatem obtentam relignare manibus Imperatoris, & priftinam cellam repetere. Dum vero ejus coaâionis taedio, mœrorc, *ix* indignatione animum haberet perturbatum, exacerbatumque , diras imprecationes & anathematifmos in Imperaiorem geminis chartis mandavit , cafdemque ita demum feriptas totidem teftaceis vafis commiflas in foramine quodam parietum magni templi occhluit · Res, mortales omnes fugit quadriennio; fed tandem cafu a puero repertis vafis ac rcclufis, occulta folia patuerunt. Mox ad patriarcham Cofmam delata, fic ab eo cum Imperatore communicata, occafionem fynodi indicendz præbuit, cum anxius Imperator rationem quzreret, qua le ab ea religione expediret. Hzc Pachymcrus lib. 3. cap. xx iv.

Non una fuit *io* re propofita patrtim fententia; alii deliri fenis cenfuras flocci haberi , quin fic in jus vocari auâorem audaci* tantz poenas laturum coniulebant. Malebant alii conveniri Athanafium, ut qui tulerat cenfuras ipfe tolleret . Repugnabant portremis hifce quidam, rati hac ceniurarum ablatione a privato faâa, non remitti data *a* patriarcha anathemata. In hoc fententiarum diflidioImperator conveniendum Athanafium cenfuit, ut quz fuerit viro mens ab ipfo proderetur. Itum eft ergo ad Athanafium, qui a fe latas cenfuras illas ultro agnovit, dein fcripto exihibitoque libello faflus eft illa fe dira in tumultu concitata· mentis pronunciafle; dein Dvero fedatis tumultuantis animi pafltonibus, cum voces fuadentis rationis aufcultare potuiflet, retraftafle fc ex animo pacato qua; imprudens diftaverat. Non nifi vero ex obHvionc accidifle, ut quz olim furore infaniens in occulto forulo abdiderat, ibi relinqueretur. Hzc fenis confcflio agitatam religione Imperatoris mentem fedavit; atque ita c concilio anno 1297. coaâo difccffum eft.

CONCILIUM LUGDUNENSE,

Quo inhibetur principibus, ne facerdotibus veftigalia imponant, habitum anno Dom. MCCXCVII. tempore Bonifacii papz VIII.

H.-tc fynodus , *inquit Gencbrardui libro quarto chronici,* celebrata fuit przftde Bonifacio pontifice, qui animadvertens, quotidie *principes nova* veâigalia facerdotibus imponere, interdum fine jufta caufa, interdixit in eo concilio , ne poflhac id facerent , neve facerdotes injuflu Romani pontificis illa impofita^conferrent. *Huc cx Poljdaro libre dccimofeptimo Anglicet biflori< Genebrardut* E

NOTA GabR. COSSARTJI S. J.

Expungendum hoc concilium fuiCet, nifi Binium integrum repntfeutandum fuicepiftcmu* . FiAitium enim efle comta ; cum neque hoc anno Bonitacius, nec omnino ex quo pontifex eft faflhis , Gallia* attigerit. Ediidit quidem de hoc ipfo argumento conftitutionem , fed Anapne, *xv.* KaL Septemh. anno pontificatus fui fecundo, qui annus eft Chrifti MCÇXCVI. Que hujus de Lugdunanfi concilio erroris origo fuerit, indicturum fe Labbeus fpoponderat. Quotum autem afl-qui conjiciendo poffum .

aliam

nhwr, irulUm probabilem pocuiflet,nià qu*m Sfondiou» A tum .<1. Qui autem fa faüum , ut eo irrepfetit Lugdu- 1'
ANNO CHRISTI xm aperuerat: «X *o nimirum id ortum effe. rjuod id nenti' concilii mentio, non eft cootcâura difficile . Inicrt- ANNO
ectUbortbu» cditwnibu» libri ;exu decretalium mcriptum prum erat i.ihcrt eonilltutioni proxime fupcriori , *Grrff* CHRISTI
,,t eCcr huic coaftirutioni . *Ben<fj..su I'111 <t* cener.'»· Latf *riu> X <n concilia Lc-ituurnO* , n« poAenoces voculas ·>»'
, Q^kxl mendum in pullericribu» cdttxuiibu» luela- Bonifacu quoque decreto oicitans librarius micriptir .

SYNODUS SAN TON EN .SIS,

Ex codice conftitutionum fynodalium Santoncnfis ecclefia.

Conftitutiones domini Guidonis epifc.l Sanconenfis promulguer in *iyao*do hiemali celebrata anno Domini MCCXCV11I.

TITULI CAPITULORUM.

4. *Dt vita C honejiate curatorum facerdotum* .
X. *Dr m qui ecclefias daiy ad firmam* .
J *Ut ecclefiarum reports in iit refidiant.*
4. *Ut reli^iofi deferant habitum fuum* I
5. *De ut qm in alienis partebus deamas novalium percipiunt.*
5. *Di excommunicatis ratione tfilamentorum.*
7. *De mvaforibus bonorum & jurium ccclefix-fiscorum* I

CAPITULA.

I. *Dc vita & bomfiate curatorum facerdotum*

CUrAti facerdotes , fotulares confutitios, & manicas, fub pœna excommunicationis ulterius portare non przfumant I Conftitutiones *przdccciJorum noftrorum* , & provinciales, etiam fub poenis ibi infertis, przcipimus obfervari

II. *De tis qui ecclefias dant ad firmam.*

Item denunciamus excommunicator illos omnes, qui fine noftra licentia ecclefias fuas dederunt ad firmam-

III. *Vt ecclefiarum reUorer tn tis r&dcant*

Item monemus omnes ecclefiarum reposes , ut in ecclefiis fuis perfonaliter refideant I Quod nifi fecerint, pcenam conflitutionis fuper hoc edirz eos incurrere volumus ipfo faâo : illis dumtaxat exceptis, qui 4 nobis li. centiam obtinuerunt gratia ftudiorum. Quos etiam, fi lafcivam vitam ducant m ftudiis, revocamus, bc etiam illos, qui fubrepta a nobis licencia ob caufam ignommiofam re-^ ccflifle dicuntur, fuper criminibus diffamati

IV. *Ut rsligifi deferant habitum fuum* .

Monemus omnes religiofos, ut tam in domibus , quam extra, deferant habitum fuum. Qui contrarium fecerint, nifi ex caufa ltgi tima valeant excufari, ipfo fafto fententiam excommunicationis incurrant.

V. *Dr iis qui in alienis parochiis decima· novaltum percipiunt.*

Item monemus omnes illos, qui in alienis parochiis decimas novalium , fine confcnfu noftro & reâorum ecclefiarum , In quarum parochiis ipfa confiftunt novalia, percipiunt, Cut amodo non percipiant.· & fi contrarium fecerint, noverint fe excommunicationis vin culo innodatos.

VI. *Dc excommunicatis rationt ttjiamenlorum*

Denunciamus item excommunicato* omnes illos, qui apud nos ratione teftamentorum excommunicat! fuerint ; fit denunciari mandamus, nifi infra viginti dies de abfolutione doceant coram nobis.

VII. *De invaffribus bonorum & jurium ccclfixfiicorum*

D Statuimus, quod quicumque bona clerico rum. ecclefiarum, feu ecclcfiaflicarum perfonarum, injufte invaferint, ceperint, occupat verint, rapuerint, detinuerint, invadi, occtipari, capi, percipi, rapi, detineri fecerint, mandaverint, procuraverintvel nomine fuo invafum , occupatum, captum, raptum , de* tentum, ratum habuerint; & quicumquc jurifdi&ionem ecclefiafticam, jura , confuetudines laudabiles ecclefiarum ha&enus obferva tas, impediverint, turbaverint, vel oppreffe- rint fcienter. ipfo faâo excommunicationis fententiam incurrant. Et hrte diebus Dominicis , & aliis folemnitatibus, in ecclefiis, & altis locis ecclefiafticis, mandamus nunciari.

ANNO CHRIslt

SYNODUS DIOECESANA HERBIPOLENSIS

ANNO CHRISTI

A MANEGOLDO HER.BIPOL EPISCOPO

celebrata m. Cbr. 1298.

Bonifacii vin. Papjeiv. Adolphi Regis vn.

]fl» ftatuta, Mmik/ «wwm/ *retentiha valde neceffaria* ***futilia,*** *per Nos MemefpUum epifaptm Herbipolenfem an. D. J.* Upb. *In plena Synode, de conciho Prolatorum noftrorum & affeafu, de novo font edita ; irorum ffquidim ftatntornm in qooltiret decanat» Rurenfi copia ad manor pracipttur effe una, hmeftum tamen eft & confdtum, qmd in qualibet parochia una copia bebentur .*

-Ifrrt p. » b/ "-. G ^./.G.mLbent ns <» *t'!-*i 'c** *mr α.üαZ· btrt*

I. TAle Dominica precedente Synodum , facerdotes, qui cappellanos non hain fuis parochiis , diligenter inquirant publice in ecciefiis, (fi qui fint infirmi in paroc^** > & feria infequenti , five antequam ,rer arripiant , eos communicent, etiam non requifiti, & faciant quidquid neccfle fuerit ad falutem animarum, nihilominus tamen procurantes provifionem cotum fieri per cappellanos vicinos in aliis ecciefiis remanentes.

Prxeipimus infuper, ut omnes veniant ad fynodum, maxime curam animarum habentes, & fi inevitabili neceflitate detenti fuertnt, mittant cappellanum (uumaut clericum® fuum loco fui. In eundo & redeundo honefte ambulent, & honefte requirant hofpitia , λ in eis circumfpede fe habeant, ne (latus clericorum vertatur in populo in ludibrium , opprobrium & contemptum, & qui ex caufa remanet, eam Decano, & Decanus epifeopo ftudeat intimare.

Item prxeipimus facerdotibus , ut *]cjuni veniant, fc induti luperpelliciis ad fynodum.

Item prxeipimus (acerdotibus fub perna fufpenfionis ab oificio, quod a tempore publicationis iynodi, omni occafione poftpofita , majorem ecclefiam intrare feilincnt.

De Baptifmate.

II. Laicus ,qui neceflitate puerunybaptizavit, diligenter interrogetur a Sacerdote quid dixerit & quid fecerit ; & fi facerdos eum invenerit dtfereto modo & debito baptizaffe , allato puero ad fores ecclefix, fuppleatur quod deeft, kilicet pabulum, (al, aurium inundio cum faliva , exorcifmi tamen non dicantur (uper fontes, & fine immerfione fiant omnia , qux fieri (olent. Ad elevandum etiam pue-D rum dc (aero fonte, tres tantum recipiantur.

De divinis affictis.

III. Sacerdos celebrans diligenter attendat,quod hoftia fit integra, & vinum non fit acetofum, & quod aquam non omittat . Quod fi autem omilent, quando advertit, apponat aquam , fi fine (candalo fieri poteft ; fi vero per negligentiam evenerit, quod perledo canone, & E pcrafta confecratione, nec fanguis ncc aqua reperiatur in calice, debet ftatim infundi utrumque & a confecrationc (anguinis incipere.

Item prxeipimus (acerdotibus ut quando inceperint in canone miflx {hd *pridie fjc.te*nentes hoftiam non elevent eam, fed ante pe*mettm,* & tunc elevent eam decenter ; ita ut poflit videri. Et poli (ufceptioncm corporisfic (anguinis Domini ab expuendo abftineant ; & fi abftinere non poflunt in loco mundo hoc faciant, qui conculcari non poflit . Si quid dc (anguine Chrifti ceciderit fuper corporale , fugenda eft pars iotinda; & ipfum corporale panno mundiflimo involutum pro reliquiis fervandum. Si vero fuper pallam vel fuper eliud (aerum indumentum, pars intindaprius fugatur, & poftea abfeindatur, & comburatur, vel confuta panno fervetur pro reliquiis ; ita tamen, quod (uper pannum cedula nomina illarum reliquiarum continens apponatur. Si autem fuper aliud commune veftimentum ceciderit, pars intioda prius fugatur, & comburatur, & cinis in facrario reponatur.fi fuper lignum, lapidem vel terram ceciderit, tergendus & radendus eft locus ille & pulvis in faecario reponendus : fi autem decorpore Chriiti (uper quodlibct aliud indumentum ceciderit, pars (uper qua ciderit abluatur , & ablutio'a facerdotc fumatur , vel ab alio munda confcientix. Si vero fuper lapide, lignum C& terram, locus radatur, & pulvis in (aerario reponatur : facerdos autem five minifter, cujus negligentia hoc acciderit, debet mitti ad Epifeopum ; fi mufea vel aranea , vel aliud tale in ipfum calicem ceciderit, quod vix line vomitu, & aliquando fine periculo corporis fumi poteft, (anguis fumatur fuperfufo vino, & ipfum quod ceciderit, abluatur, & ablutio a facerdote fumatur, vcl ab alio munde conlcientix, fc poftea illud in (aerario comburatur, quod ii fides ipia , id quod ciderit , quempiam (umere fecerit,- Deo gratias.

Sacerdos dic odavo renovet (aeramenta, Euchariftiam & fontem benedidum , ne fui vetuftate aliqui ad indevotionem moveri valeant aut errorem. Nullus antequam matutinas canonicas, primam & tertiam dixerit , miflas celebrare prxfumat przter aliquam neceflitatem. Calix poft miflam panno mundiflimoinvolvatur, nec miniftri cum eodem calicem intus deterganr, fed alio ad hoc fpecialiter deputato , quod fi non fatis decens fuerit , vel vetuftate contritus , in facrario comburatur.

Nullus bis in die celebrare miflam, nifi magna neceflitas id expolcat , excepto die Nativitatis Domini : unam autem miflam cantabit Sacerdos in die & de die ; felix enim eft qui unam digne celebrare poteft; & aliam, fi necefle eft, cantare poterit pro defundis ; ideo autem de die eft didum, quod quidam poft.

pofi.

pofito officio, (fiiali-nuiLm celebrent de Sap-A vinum tam duimum quam nocturnum officium—›---- — ANSO
ilii, Quorum feftivitates lunf^noo funt; iunt -célébraii. CHKivr^
AHNO CHRISM enirn fecundum cop\iHentiam· dierum' rnifL- Przcipimus facerdotibus , ut omnes reddi- **
mm (olcmtH.v rdcbianda ; celebrantes quoque tiis etilcfix conicnbanr , & 'de rçbus ecclefix
miffam fremidam, vinum pcrliifienis non lu- nihil alienent, nili per Epudopum. Nullus et-
n-.ant,, fèd.miuiflroKabenti bonam conlcientiam iam facerdcs terram ttanfeat fine libro., in . *
conferatur. t quoi canonicas horas, omni die legant, prout

Inhibetur prcsbyiei is ne hoflias dent parvis nerefle cft. Imaginrs vctuftate deformata: &
ullo modo, nifi cauta communicandi I linteamina (aera vctuftate attrita, factis ufi-

, Invenimus X. (equentes pratfattones in ca- bus inutilia cpmburantur, & pulvis juxta pa-
talogo tantummodo recipiendas Junam in Pa- ndem recondatur ecclefiz, quia poflet intuçn-
fchaie, videlicet *: te quidem otornt* , aliam in tes ducere ip errorem.
Alcenfione , fcilicet : *qui pofi Rtferrcfhanem,* Przcipimus Sacerdotibus, ut divino officio
tertiam Pcntecoftes, quartam de Trinitate , celebrato, & populo regreflo ad propria ,'ec-
qat um nnegenito, quintam in fello B. Manz , clcfias luas fiimare ftudeant diligenter .
textam in fefto & Crucis, feptimam de Apo-B
Holis, oftavam in nativitate Domini , nonam ***Dt cantcrût***
in epiphania Domini, decimam in quadjage-
fima , fcilicet, *qai corporali.* IV. Prohibeant Sacerdotes fub pcena excommu-

Diftnfte ptæcipimus ut Sacerdotes divinum nicationis choreas maxime in coemeterio , vel
officium nocturnum & diurnum pariter diffin- in ecdefiis duci ; moneant etiam ne a libi fiant,
de & aperte , quantum Deus dedit celebrent qua, ut dicit Auguft iniis. *meline eji etiam in*
& devote. Honcftutn fiquidem eflet , quod *feflil ditbne fodere vel arare, quam choreai*
riantes canonicas horw dicerent, maxime in *cere,* fitquia grave peccatum iit in loco facto
diebus teftis, ut alii videntes laborem & de- eboreas duceic perpendi poteft cx petna fecun-
votionem glorificent Patrem noftrum , qui in dum rigorem canonum talibus injungenda : fi
caelis eft. quis eni.n choreas, vel balatos in ecdefiis fan-

Przcipimus, quod in altari in quo tabula dorum fecerit, emendationem pollicitus, tri-
mota fueiit vel enormiter frada , facerdos non bus annis perniteat. Mullus de novo in ctrme-
celebret, donec altare confolidetur , & iterum terto ædificare permittatur , nec domus alipix
coniteretur. Ei ampulls fcilicet vini & aqiutCfi dirutx fuerint, per annum durante ruina ,
in mirtifteno akaris fint munda:, integrz.vt- ibi reaedificentur, nec fimos nec immunditia;
irez, vel ftannex, aurea, five argentez, fed aliqua in cœmetcriis admittantur.
ab ablutionem manuum vas grandius depute-
tur . ***Dt vite, tf boaeftati clericorum.***

Provideant etiam Sacerdotes, quod lavato- V. Clerici officia vel commercia fecularia non
ria liabe.tn' iuxta altaria decentia , munda , exerceant, maxime inhoncfta nimis ; jocula-
ablutionis cuifum liberum exhibentia, nec fi- toribus & hilhionibus non intendant ,' taber-
ne coopertorio relinquantur. Juxta altaria et- nas presbyteri evitent , nifi forte in itinere
iam ad minus tria manutergia habeantur , conftituti; ad aleas vel taxillos non ludant ,
unum ad primam ablutionem, fecundum poft nec talibus luds interfint ; coronam & ton-
evangefium, tertium poll (aeramenti fumptio- furain habeant competentem , & fe in officiis
nem , led & unum fit pendens circa mi(Tale & aliis bonis (ludiis exerceant diligenter. Ve-
ad tergendum os & nares, fi opus fuerit, Sa- tlimenta ordinem clericalem decentia deferant,
cerdotis. Pnimia brevitate vel longitudine non notand
Sa.fidus five Diaconus corporalia ixpe ab-
luant, induti inpcrpcllicio , m vafe mundo ad pannis viridibus, 'tl rubeis, ncc non manicis
hoc ipccialitcr deputato, & omnes ablutiones, aut (ocularibus, freems, feliis , pcdoralibus ,
ii fieri poteft , in lavatorio reponantur , vel calcaribus deauratis, aut aliis fupcrHuitatein
laltem prima, ceterz autem in baptifterio . generantibus non utantur , fibulas omnino non
Item altaris linteamina & indumenta facer- ferant , neque corrigias , auri vel argenti or-
dotalia , nonnifi a facerdote vel diacono vtl natum quzrentes, fed nec annules nifi qui-
ab aliqua matrona, vel virgine , fine appoft- bus id competit ex officio dignitatis , palliis
none aliorum pannorum convenienter, quan- disfablatis non utantur in publico , fed vel poll
do opus fuerit, abluantur. collum, vel ante pecfus .... connexis.

Statuimus, ut per omnes ecclefias chriltna Nullus clericus iententiam fanguinis didet
& eucharilba iub fidelibus clavibus adhibitis vel proferat, necfanguinis judicium exerceat,
comervetur, ut non poflit ad illa temeraria eut, ubi exerceatur , interfit.
manus extendi ; fi vcio ad quem fpedat cu- Nullus clericus, diaconus, fubdiaconus, aut
ilouia , earn incaute reliquent , tribus menfi- fteerdos artem chyrurgicam exerceat , aut, ubi
bus ab officio iuipendatur , & fi per ejus in- k exerceatur, interfit , nec quifqttam purgatio-
curiam aliquod nefandum inde contigerit, gra- nem aquae fluentis vel frigida: ftvt ferri can-
vius puniatur. dentis, feu ritum cujuslibet bencdi&ionis ante

In hoc concilio firmiter inhibemus, ne fup- confccrationem impendat.
pellediba propria five aliena in ecclefiis ad- Continenter *bc* calle vivere ftudeant , uni-
mittantur, nifi propter hoftiles incurfus aut verft in facris ordinibus confticuti , ab omni
incendia repentina, fi.e alias neceflitates, ut libidinis vitio praecaventes , maxime illo, pro-
populum ad eas oporteat habere refugium, (ic pter quem venit iia Dei in filios diffidentia:,
tamen ut neccciliratc ceflantccunfta repetamur . quatenus in conipcdu omnipotentis Dei puro
Librum qui dicitur manuale, lecum habeant cond· & muixio corpore valea it miniftrarc .
ftnguli ptesbyteri parochiarii , ubi continetur Nc vero facilitas veni*, incentivum tribuat de-
ordo baptiimi, catcchifmi, extremz unilionis , linquendi, ftatuimus ut qui coinprehenfi tur-
& liu/ufmodi libros alios, in quibus poflic di- rim inconiincnBz vino laborare , prout magis

vel minus peccaverint , puniantur fecundum Λ vel cuicumque alii homagia , vel aliquid tak----------

—— canonicas knUiuncs j^uas effiicacius β(diffri- facere non prxfumant, donec habeant lui epi- ruD ktl

UtKtsr ^;US I'r*c'P,mu$ obfervari, ut quos timor Dei fcopi conſilium, ut ejus |uâontate fiat, quod

malo non revocat, temporali laltem pœna fuerit faciendum.

cohibeantur a peccato. Si quis igitur hac di* Nullus curam animarum habens vel non fa-

r âa pœna iulpenfus prxlumpierit celebrare di- cerdos ecclefiam ad firmam vel fub annuo ccn-

' vina , non' lolum beneficiis fpolirtyr , verum fu recipiat, nec facerdos etiam nifi de Epifeo-

etiam pro duplici culpa perpetuo deponatur ; pi licentia fpeciali.

luat etiam ie irregularitatem incurrifle, a qua **IX.** Prohibemus faccrdofibus, ut cum re',

non poterit abfolvi, nifi auâoritate iedis apo- vel homo ecclefix detinetur, moneant deten-

ilolicz fpeciali. torem , ut reddat vel recredat, & facerdos &

A crapula & ebrietate omnes clerici diligen- decanus cautionem recipiat, & coram Epiico-

. ter abllineanr, unde vinum fibi temperent ; cum po vel officiali partibus aflignent terminum

ebrietas menus inducat exfilium & libidinis pro- competentem ; fi autem reddere vel recredcrc

vocet incentivum, unde illum abufum penitus noluerit, & de detentione conftiterit locum ,

decievimus abolendum, quo in quibufdam par- in quo homo vel res ecclefix detinetur , in-

nous ad potus zquales fuo modo fe obligant terdiâo fupponant, fi locus cft de dominio de-

potatores, & ille judicio talium,plus laudatur, tentoris, alioquin detentorem rnonitione prz-

qm plure' inebriat , & calices fecundiores mifla per Epifeopum vcf officialem ejus ad hoc

«xhaurit ; fi quis autem cx his culpabilem fe compelli volumus ecclefiafticam percenfuram,

exhibuerit, nili a fuperiore commonitus, la- & hzc ipfa ordinatio a plcbanis & parochis

ttsfeccrit, ab officio & beneficio fulpendatur. fuis frequentius publicetur.

Inhibemu' etiam ut nullus facerdos femi- **X.** Nullus clericus vel religiol.i perfona, vel

nas , de quibus fufpicio poteft efle, habere fe- laicus recipiat decimam de manu laici, nifi

vum in domo fua przlumat , (ed fi quam de per manum epifeopi-

lus neceflitatem habuerint presbyteri, habeant **XI.** Diftride przcipimus , ne facerdotes

m vico domus longe a (ua convcrfatione, & cultellum cum cufpide portent , ve| in alus

ib' eis neceflaria fubminiftrenj. ordinibus conftituti, vcl etiam alia arma, ni-

Prohibemus etiam fub pœna excommunica- fi juftt caufa timoris .

tionis diftriâillime ut nulla'femina ad altare

przfumat accedere, & presbytero miniftrare , Ç *Di tefiinuntis.*

aut inter cancellos ftare vel federe , quando

(aera myfteria celebrantur . **XII.** Prohibemus facerdotibus, ne fuatcfla-

Prohibemus fi-xerdotibus diftride, ne fecum menta ordinent per manum laicalem, & ipfi

prolem habeant quam in facris ordinibus ge- frequentius prohibeant laicis, netcftamcnca fua

nuerint propter ipandalum evitandum. faciant fine przfentia facerdotis, nifi facerdos

Piohibeant facerdotes ne laici publice te- cx induftria noluerit interefle.

neant concubinas, & ti poft monitionem tri- Przcipimus clericis, ut immobilia de bonis

nam tenuerint, tam ipfe , quam ipfa ab in- ecclefix acquifita, tantummodo luis legent *ec-*

gtcflu Ecdefiz arceantur, & 1! perfeveraverint *clefis,* cum de jure de illis aliud difponere

giavius puniantur. non debeant, five poflint ; de bonis vero fuis

Item in hoc concilio cft flatutum , quod mobilibus poterunt facere rationabile teftamentum ; domum vero, uteniilia , ac fupellc-

antiqux reliquiz extra capiam amodo non âilia (uccelbribus fuis relinquant.

oftendantur, nec exponamur venales , inven- **XIII.**...Przcipimus omnibus clericis habent i-

tas autem de novo , nemo publice venerari przfumat, nifi przvis audoritate R.om. Pon- bus ecclefias, ut ad fingula tempora ordinum

tificis fuerint approbatx. (e oftèrant ordinandos, oc qut ordinati funt,

VI. Nullus pallim recipiatur ad przdican- in ecciefiis fuis refideant, o li eis de licentia

dum vel ad audiendas confeliones , five ad in- epifeopi aliter facere permittatur.

jungendum pœmtentias, nifi fuerit authentica **XIV.** Presbyteri fuper excommunicationibus

pertona & ab Epifeopo ad hoc deftinata, quod vcl abfohitionibus faciendis & divinis refumen-

licet quilibet facerdos in fua ordinatione po- uis cuiquam fine litteris non credant : fenten-

tcilatem ligandi & folvendi recipiat , exeeutio- tias exequantur audaâer, latas ftriâe fervent,

nem tamen non recipit, nifi fibi a Papa vel nec timore parcentes alicui vel amore.

fuo Epifeopo conferatur . Unde nulli Ple- Cum aliquid mandabitur decanis vel aliis

banorum focii audire confeflioncs vel przdi- plcbanis , *Ci* mandatores alias certifieur! de

câre przfumant, nifi de indulgentia fpeciali exeeutione non poflint, apponant figilla fua ,

Fpdcopi . Quzftores quoque eleemofynarum vel alia authentica, fi propria, quod abfit,

t.intum ca dicant populo, quz in litteris do- non habeant ad litteras mandatoris, *in* fignum

mini Papz vel Epifeopi caminentur , nec ul- exeeutionis per eos fideliter adimpletz.

tra praedicare , cantare vel legere permittan-

tur : facerdos autem loci populum fibi com- *Dc excoummictlir.*

miflum diligenter inducat ad elecmoiynas ero-

gandas pietatis intuitu . **XV.** Quando aliquis excommunicatus ab

VII. Statuimus quod ornamenta ecclefix ecclefia abfolvendus cft, fuper hoc pars adver-

non obligentur pignori, nifi pro neceflitate ec- ſa certificctur, & tunc folemniter pfalmopœ-

clefix , & de conienfu parochianorum : calices pitentiali *Miftrtrc floritione Abfoivo* devote &

vero & veftcs facrz Judzis non exponantur cum gravitate abfolutio impendenda, injunâa

nifi firmiter non obterentur, ne ipforum ma- fibi ptEnirentia falutari. Sciendum cft, quod

nibus valeant attreâari, quibus, ubi poliumt, excommunicat! funt ipfo faâo qui in clericos

contumeliam irrogant Salvatori. vel religiofas perfonas manus injiciunt violen-

VIII. Prohibemus facerdotibus & aliis cle- tas , incendiarii co-mctcriorum & ecclefiarum ,

ricis ut ahqua Je ecciefiis fuis Domino ter r, & qui litteras domini papx fnlfanr, vel ad

hoc

hoc ammmiculum parant, vel etiam fabatas apud ie fcienter ultra xv. dies fervant, vel anno falfis utunujr etiam ignoranter, fi crafla lit ignorantia & fupina . Item excommunicari funt per epifeopum lorulegia de facramcntis ecclefiz facientes, & qui malitiofc procuraverint abortum - Sciendum etiam quod cxcommunicatus a quolibet ficerdotc ablolvi poteft in articulo mortis fatisfadionc prcmifta lificti poteft, G pro oflcnfa manifetfa vel rejudicata excommunicatione fuerat innodatus; fane fl quifquam tanta paupertate gravetur, quod latisfacçre nequeat prztcr cautionem, dum ad fortunam pervenerit pinguiorem, eifi nullam aliam przftare polfit, recipiatur in communionem .

t XVI. Sacerdotes przcipiant omnibus aetatem adultam habentibus inllituta ccdeliaftica oblcrvarc, ut jejunium quadragcfimale,quatuor temporum , vigiliarum , fcilicet nasalis Domini, aflutnptioms B. Marias, B. Johannis Baptiftar , Apoftolorum, præcipue Petri & Pauli, Laurentii martyris , omnium Sindorum, jejunium in Litania majori, fefto B-Marci, fic in diebus Rogationum ; excipiuntur tamen vigiliz Apoftolorum Philippi fic Jacobi, & beau Jobannisevangelifts, quoniam illorum felicitates infra iolemnitatcm pafchalem, iflius au tem infra natale Domini celebratur, G quae autem de vigiliis jejunandis die Dominico evenerit, indicandum eft jejunium die tabbati precedent! .

De diebus fejhvis.

XVII.Pronuntiandumeft etiam laicisut fciant tempora feriandi per annum in omni dominica a vefpere ufque ad vefperam cum omni veneratione ferianda; ifti autem funt dies fcliati, qui ob revei«ntiam Dei & fandorum nofcuntur elfe ilatuti, fcilicet, Natale Domini, S. Stcpham , S-Johannis evan .eliHz, Innocentutn, S. Thomz , Circumcifionis Domini, Epiphanis, quatuor feftivitatum B.Manm Virginis , dies Parakcvc cum omni reverentia & honore, Kefurred.oms cum tribus diebus iequentibusad minus, Afccnftonis Domini , Inventionis S. Crucis, Pentecoftes cum duobus qui fequuntur, SS. MM Bonifacii, Vili, & Albani, nativit. B. Jo: Baptifts, xu. Apoftolorum , S. Laurentii, SS. MM. Chiliani fociorumque ejus, in quorum honore etiam ifta mater veibacft fundata, B. M.Magdalene, S.Michaxlis Archangeli, Dedicationis lcilicet oratorii, & praecipue Dedicationis iftius ecclefiz matris vcftrz, omnium Sandurum , S. Martini, S.Cyiiaci, B. Virginis Catharime, B.Nicolai, cum ceteris feftivitatibus ac iolemnitatibus, quas finguli presbyteri in fuis parochiis ab antiquo collaudaverunt cum populo; non enim ille feftivitates funt generaliter omnibus indicende . Dc reliquis feftivitatibus per annum non funt cogendi ad feriandum , fed monendum juxta morem antiquum.

De fymfMus tf matrimonio.

XVIII. Prohibemus fub pœna excommunicationis fic magne emende, ne aliqus pertona: confentiant in matrimonium per verba de prat- A *lenti*, donec fint ante fores ccclcfiac, quando anno debet nuptialis benedictio celebrari , poliunt autem dare fodem inter fe de matrimonio contrahendo, li fanda ecclefia id poterit fultinere, ut hoc modo non fiat fine przientia facerdotis; fic hoc lacerdutes in fuis parochiis frequentius publicabunt .

Oandeftina matrimonia penitus inhibemus, prohibentes etiam ne quis facerdos talibus interefle przlumat, fic ftatuentes, ut cum matrimonia fuerint contrahenda in ecclefiis, presbyieri publice'proponant competenti termino przh^ito, ut infra illud, qui voluerit, legitimum impedimentum opponat, & ipfi presbyteri nihilominus inveftigent , utrum aliquod B impedimentum obfiftat ; cum autem probabibs apparuerit conjedura circa copulam contrahendaml» contradus prohibeatur cxprclTe , donec quid circa illud fieri debeat, conflet documentis: fi quis aurem hujufmodi clandeftma matrimonia inire przfumplcrit, in gradu prolfibito etiam ignoranter, foboles detail conjundione fufeepta prorfus illegitima cenitatur , cum illi taliter contrahendo non expertes fcientiz vel faltem affedationis ignorantiz judicantur. Quod G ambo contrahentes impedimentum icientes legitimum przter ecclefiz interdidum & In conipedu ecclefiz contrahere przfumplerunt : fane G parochialis laccrdos tale^ conjundos prohibere contcmC pferit, aut etiam quilibet alius.regularis qui eis prxfumpferit interefle, per triennium ab ofticio fufpendatur, quin fic his qui taliter copulari prxlumpfcrint, etiam in gradu concefio condigna pernitentia injungatur. Si quis autem ad impediendam legitimam copulam , malitiofum impedimentum objecerit, canonicam non effugiat ultionem.

Volumus autem fic precipimus, quod terminus prztaxatus tanto ht temporis intervallo , quod in *(c* tres Dominicos vel fc ilivos contineat, in quibus tribus edidis perquirat facerdos a jxjpulo fub pœna excommuticationis de legit imitate fponii fic fponix, qui debent conjungi, videlicet, utrum inter cos Gt L^confanguinitas vel affinitas, difparitas cultus, publice honcflatis juftitia, votum folemnc, delidi enormitas , error perlonar, error conditioms, violentia, facer(ordo, ligamen fic minor xtas, aut compatemitas ficc. *

Semper fubpœna excommunicationis prohibeantur fortilegia in nuptiis fieri; Gautem in computatione graduum aliqua dubitatio emerferit, in hoc definitio epifcopi requiratur , nec facerdos quicquam in cafu dubio audeat proferre fuper matrimonio, archidiacono inconfulto, fed adipium referant quzeumquecmerierint fuper matrimoniis quzlliones.

De extrema uxlt.tf cura infirmorum.

XIX. Ad facramentum extreme undionis fepe populum moneant facerdotes, non tantum divites fed fic pauperes fic maxime a xtv. annis ad fupra, ut ad id omnes pariter , cum fuerit necefle , exhibeant *(e* paratosfacrum oleum cum reverentia portantes. Doceant Γβφβ facerdotes populum , hoc. Sacramentum poil·· iurari, fic recipi in qualibet magna neceflitate, unde mortis metus poterit formidari .

Statutum eft in concilio generali fic diftridc injundum medicis corporum, ut cum cos ad infumos vocari contigerit, ipfos ante om-^

nia

nia moneant inducant, ut medicos advocent animarum, nt poftquam infirmis fuerit de fpirituali piovMum faltite, ad corporalis medicine remedium ialubnus piocedatur. dit quis autem medicorum hujus conifitutioois transgreflor cxtiterit, tamdiu ab ingreflu ecclcfiz arceatur, donec pro transgretlicne hujufmodi fatisfecerit competenter Ceterum cum animi multo pretiofior iit corpore, lub interminatione anathematis prohibaur, nc quis medicorum pro corporali falute acquiicnda zgro luaJeat, quod in periculum antmz convertatur.

Singuti facerdotes fingulos habeant calices, quibus communicentur infirmi, qui decori lint, Cc mundi, ut in ei* infirmorum devotio excitetur, nec permittatur diaconis deferre corpus fanâum Domini infirmis, nifi in neceflitate, fed femper cum magni reverentia deferatur m pixide idonea bene claufa propter cafum.· & in eundo ad infirmos & redeundo leptem pfalmos pcenitentiales dicant & litanias, frequenter moneant laicos, ut ubicumque videimt deferri corpus fanâum Domini, ftatiin genua fleâant, tamquam Deo fit Creatori fuo, & junftis manibus, donec tranficrit, orent. Statuimus etiam quod quilibet facerdos infirmum in extremis laborantem abfolvat ab omnibus, a quibus ipfum abfolverepoteft. I

Si quid de corpore Chrifti ab ore infirmi eciderit, vei inde exierit, quod non poflit tecipi vel fumi, aut comminutum in calice cum pauco vino, alteri habenti bonam confeientiam detur, fi autem infirmus adeo fuerit atàatus, quod fub forma magna corpus Chrifti fumere nqn poflit, fub minima ei detur in calice comininutim, ut cum modico vm0 in ore inftilletur, maxime fi fine fcandalo fieri poflit, ne infirmus obire fine viatico videatui. Ab infirmis in articulo mortis conftitutis inquiienda eft peccatorum confeflio, non perna injungenda, eis eft tamen intimandum, ut conterantur & dolaant de peccatis fuis univerfis & fingulis non timore prense quam peccando mcurrçiunt, fed quod Deum patrem & cieatorem & redemptorem fuum offendere przfumpferunt, acerbitates zgritudinis & flagella pii palloris quamdiu placuent cum gaudio fiiftinentes. Si autem convaincant, ftatim ad facerdotem accedere debont, ut tunc eis pernitentia competens injungatur.

XX. In concilio Lateranenfi prohibetur, ne aliquis presbyter in benedidione nubentium exequtis mortuorum &alii^ iacramentis pecuniam extorquere prxfurriat, aut propter hoc fiftitia impedimenta apponat debent tamen a parochianis, quibus impenia funt facramenta, pix confuetudines obfetvari, & funt per «pitcopum compellendi, qui nituntur laudabilam confuetudinem immutare, immo inhibemus, ne facerdos aliquis in cafibus hujufmodi fibi jus audeat dicere, fed apud tuperiorem querelam deponat.

De poenitende.

XXI. Przcipimvsut facerdos epifcopo vel prnitentiariis fins, faltem femel in anno confitesIur, permittat autem epifeopus interdum, quoties opus fuerit, eos aliis facerdotibus confiteri. Clerici autem, quando ordines recipere voluerint, epifcopo vtj pœnitentiariis-fuis confiteantur ne forte per fimplu.it. conferto: is irretiti irregularitate ordinentur. xnno' Christi

Doceatur maxime ante qiadragefnnam *omnie utriufyue* ièxus fidelis, quod poftquam ad annos diicretionis pervenerit, omnia fua **peccati faltem** femtl in anno confiteatur fideliter proprio facerdoti, & /injunftam fibi pcenitentiam pro fuis viribus lludeat adimple**re, fufeipieni reverenter ad minus** *In pafcha* euchatiftis facramentum, nifi forte deptoprii facerdotis confilio ob aliquam rationabilem caufam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abtinendum; alioquin & vivens ab ingreffu ecclefi* arceatur, & moriens cliriftiana careat fepultura; unde & hoc falutare ftatutum frequenter inecciefiis publicetur, nequifquam *tx* ignorantir czcitate velamen cxculationis aflumat. Si quis autem alienp faeerdoti voluerit juxta decreta *confiteri peccata, licentiam* prius poftu.lct, & etiam obtineat a proprio facerdote, cum ipfe aliter illum non poflit abiolvere vel ligare. Sacerdos autem fit diferetus & cautus, more periti medici fuperinfundat vinum ⁂ oleum vulneribus fauciati, diligenter intelligat quale debeat ei przberc confilium, & cujufmodi remedium adhibere, diverfis experimentis utendo ad fanandum zgrotum. Caveat autem facerdos omnino, ne verbo vel ligno, aut alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem, fed fi prudentiori confilio indiguerit, illud abfque ulla expreflione percaute requirat, quoniam qui in pcenitentiali judicio fibi deteftum prsefumpferit revelare peccatum, non folum a facerdotali officio deponendum decrevimus, verum etiam ad agendam poenitentiam perpetuam in artum monafterium detrudendum.

Sunt tamen nonnulli, qui ignorantiz *excitate fedufti,* cum ad nos in illis articulis, in quibus nobif, tanquam epifcopo jus difpenfandi competit, parochianos illorum cum litteris luis tranfmittunt, & nude feribere non verentur: *talet ad voi mittimus, qui nobit talia crimina funt canfefi in quibitt vobit jut competit difpenfandi, unde petimui &c.* quod lub przmifla poena heri de cztero prohibemus, cum per hoc confefliones certiflime prodere videantur, ted fic in genere feribant.· *talem ad vos mittimus, qui perpetravit quemdam cafum, cujus ad vos difpenfatio dignofcit«r pertinere Cc.* & ex tunc ille miflus ad nos veniens illum cafum nobis vel poenitentiario noftro non defmat confiteri eo modo fervato quod manifefta peccata non fint occulta correâione purganda. Quod fi quis ad confeflionem de criminibus venerit, & quamvis confiteri velit, fe tamen afleruerit abtlinere non pofle, praecipimus, quod eorum confeflioeft recipienda, eilque de criminibus confilium exhibendum, quia licet non lit vera hujus poenitentia, admittenda eft tamen eorum confcflio & falubribus monitis eft poenitentia indicenda.

Contulimus & monemus, ne facerdos miffam injungat confitentibus, & ut cupiditatis fugiat vitium in hac parte, frudum, qui ex tali injunâione Colet facerdotibus provenire, ccnfeat pauperibus erogandum.

Ad audiendam confeflionem fibi eminentem locum eligant facerdotes, ut communiter poffmt videri, fic io locis abditis extra ecclefiam nullus recipiat confeflionem nifi in neceffitate I In confeflionc habeat facerdos vultum huoii-

humilem & oculus in tcrrani^ ncc indifcrete A quibus inquirere poterit facerdos. Sequitur de-
——faciem refpiciat conhtennï, maxime mulieris, *nvidia,* qux· eft dolor alienz felicitatis cum ANNO
c4rcS° P*tK'nter audiat quid dixerit, -fic in ipiri· quis de malo proximi gaudet, & de bonis do-
tu lenitatis, cique pro polie ho pluiibus mo- I kt, fic tunc quxrcrc poterit de odio, detra-
dis perfuadeat, ut confiteatur integre-, nude dione , mutmuratione. Sequitur de *ira* , quz
& vere : aliter dicat et non valere ; in cen- eft, ut ait Auguftinus , ulciiccndi libido cx
fertione etiam caveant facerdotes, ne inqui- eft triplex ; eft enim ira latens in corde,
rant nomina perfonarum, cum quibus pecca- prorumpens in veiba contutncliola , fic exer-
verint confitentes, fed circumftantias tantum, cens vindiflam, hic poterit qnxrere , fi in-
quz portum aggravare peccatum. jecerit manus violentas in clericum, fi pcrcul-

Cum ad Sacerdotem pro peccatis confiten- fent vel vulneraverit proximum fuum › Sequi-
dis peccator accefferit , fi confiions eft igno- tur de *acedia* , quz eft txdiuni boni , cum
tus, facerdos dicat primo unde es tu? cleri- difplicet alicui audire miftam vel prxdicatiu-
cus an laicus? & utrum acceflërit ad eum de nem, vel intereffe divino officio ; eft autem
licentia majoris, & his funilia. Item fi do- acedia torpor animi bonum inchoare negli-
minus, fervus, pauper vel dives, miles .vel B gens, hic quzrc fi fuerit negligens, vel ali-
burgenfis, mercator vel rufticus , pelliparius quid in eo prztermifit, vel luent piger in bo-
vel cerdo, & fic de aliis officiis, & hzc om- nis faciendis, fic dHbilit venire ad ecclefiam
nia & his fimilia funt inquirenda, ut facer- Dominicis & diebus feftivis^ Sequitur de w j -
dos poftmodumcognofcat, qualiter fic in qui- *ritta* , quz eft fecundum Bernardum , qua-
bus peccare poteft ille, qui confitetur, fic qua rumlibet rerum infatiabilis fic inhonella cupi-
fatisfadionc poterit fatisfacere, his verbis u do, & multas habet fpccies , quz ftmt, la-
tendo ; Frater , Dominus non vult mortem pec- trocinium, homicidium, mendacium, perju-
catoris, fed ut magis convertatur ficc. quod rium , rapina, violentia , contemptus verna-
hodie in te declaratur, quoniam non vult te tis, obduratio cordis , fnnonia fic ufur.i , fic
occidere in peccato tuo, fed ut veniasadpœ- *de his poterit inquirere lacerdos . Sequitur de
nitentiam , tibi infpiravit ; videas igitur , ne *gula* quz eft vorax edacitas , naturz finibus
ftultitia deceptus, aliquod peccatum pudore, non contenta; fic quinque modis circa gulam
timore vel tremore occultes , ego enim me- peccatur, ut dicit Gregorius: primo cum quis
metipfum conftituo fubportatorem & orato- horam comedendi prxvenit , fecundo cum
rem peccatorum tuorum ficc. Item caveas „ CqUis qurrit cibaria pretiofa fic delicata , ter-
quod fi celares ex induftria aliquod peccatum no cum quis menturam excedit , fcilicet ni-
mortale, veniam non portes confequi de aliis, mis comedendo , quarto cum quis nimts ar-
nec prz magnitudine , nec prz multitudine denter fic feftine comedit , quinto cum quis
occultandum eft aut prz enormitate peccato- nimis ftudiofe cibaria fua przparat, fic dc his
rum peccatum in confeffione, nam ex magna poterit inquirere facerdos. Sequitur de luxu-
mifericordia Dei omnia in confertione lavan- ria , quz eft libidinofz voluptatis appetitus .
tur: dicat igitur in nomine Dei , tunc indi- Differentiz iuxuriz funt odo, prima eft for-
cet Sacerdos, quod ftet inclinatus ad terram , nicatio, quz eft foluti cum foluta , fecunda
nam ita Dominus docuit, de quo Evangeli- mceretricum, quz fit dupliciter, fcilicet vel
fta dicit: inclinato capite emifit Spiritum. per vagam libidinem feu cum diverfis , vel
Item Sacerdos peccatorem audiens, caveat a cum publice vznali concubendo . Tertia adul-
cachinno & rifu, vel fi fpuere velit cum au- terium , quo conjugalis thorus violatur . Quar-
dierit peccata, nc peccator forte crubefcat fic ta ftuprum, quo virginalis lutegritas corrum-
forte etiam pertimefeat . Si autem Sacerdos pitur . Quinta facrikgium , quo continentia
viderit illum lufpirare vel dubitare vel etiam D circa facra Izditur, ut in icligiofis fic incle-
palpitare & quafi palpitando pertranfire, dicat ricis in facris ordinibus, & in his qui cmife-
ei ; Frater, dicas fincere, quod Dominus eft runt votum caftitasis. Sexta inceftus quo vin-
nobifeum , & fi vult Sacerdos, cum peccator culum confanguinitatis vel affinitatis vel com-
aliquod peccatum enorme dixerit, poterit di- paternitatis corrumpitur. Septima , peccatum
cere : Dominus dimittat tibi, ut cetera faci- contra naturam , quo naturalis ufus coeundi
lius dicat, qui confitetur , & tunc dimittat pervertitur, & circa inquifitiones hujus petea-
ipfum ulterius dicere,- & caveat facerdos, ut ti caute habeat fe facerdos, ut fi poteft fie-
cum peccator aliquod peccatum enorme di- ri , femper ex circumftantiis procedatv. g
xerit, ftatim velit eum increpare, quia aliqui poteft inquirere: accidit libi pollutio nodur-
ex hoc erubefeunt, & fic peccata fua in con- na ? fi dicat fic, fubjungat, aut cx ebrietate
fetïione relinquunt ; non ergo arguendus eft vel crapula, aut przcedente cogitatione, vel
tunc, fed audita confeffione magnitudo pec- ex confabulatione vel tadu ; noliutio enim
catorum eft inlinuanda. Item fi viderit facer- nodurna alia eft ex fuperHuitate , vel carnis
dos , ipfum imperfeâe & miufficienter dixirte , infirmitate, alia ex crapula, alia ex imitatio-
poterit eum, fupplendo defedum ejus, de re- E ne procedens & illicita cogitatione, quz ve-
liquis inquirere, ut de VII. peccatis mortali, ex infirmitate vel fuperHuitate naturali ,
bus, quorum primum eft *faperbia* , quz eft, quod idem eft, non prohibet a communione
ut Auguftinus, perverfz celfitudinis appetitus iacramentorum, nec a miniftt.rio akaris ; il-
& habet IV. fpccies: prima cum homo a fe- la vero quz ex crapula , fi fit cum imagi-
ipfo zftimat habere bonum quod habet , & natione fecernit ab adminiftritione, nifi ne-
fuperbit de hoc, ut de ingenio, fcientia , pul- certitas cogat ; fi vero pollutio fuerit ex co-
chritudine, bonis operibus, & hujufmodi. Se- gitatione przcedente, peccatum eft, fed di-
cunda I cum homo bonum quod habet, non ftinguitur, quia fi cogitatio illa non procedit
dicit a Deo effe , fed dicit quod habet fuis ad confenfum, pollutio ex ilia proveniens ve-
meritis . Tertia cum jaftar fe habere quod niale peccatum eft , (i vero procedit ad con-
non habet . Quarta quando ceteris defpedis fertum, tunc eft mortale. Odava eft libidi-
fingularitcr vult videri per potentiam , de nolus coitus conjugalis, qui multipliciter ac
cipi-

ANNO CHRJSTJ

cipitur ; alius enim liqitu', alius fragilis, alius impetuofus; licitus eft triplex, ut 'quando fit caula prolis ad cultum Dei , vel caufa reddend· debitum, vel caufa fornicationis vitandr, non in fe fed in conjuge, fit in his nullum dicitur efte peccatum. Fragilis eft quando ht caufa deleâationis; fic tune diftmgui. tur , quia fi amor illius deledationis przpo-i nitur Deo , peccatum mortale eft , fi vero poftponitur, veniale. Impetuofus eft, qui ex fola libidine proveniens metas honeftaiis fic sationis tranfeendit, quod fit quinque modis, Erimo caufa fanandz libidinis per mœretricias landitias, fecundo cum fit contra naturalem modum , tertio cum fit tempore prohibito, quarto cum fit loco prohibito , quinto cum ac" B ceditur ad przgnantem vicinam partui , vel quz eft influxu menftrui.

Poftmodum quzratur de X. przceptis Legis , fine quibus non eft falus , utrum aliquis fit tranfgreftus: primum eft: *non habebit Deos alienos coram mt.* Quzrat ergo utrum experimenta vel incantationes vel conjurationes pro mulieribus vel foriilegia pro rebus inveniendis fecerit , vel auguria iervavesit, vel divinatores confuluerit ? Secunda eft *non affumes nomen Domini Dei tui in vanam* , hic quzrat utrum perjurium fecerit , vel habuerit verba extranea de Chrifto fic de Beata Maria ? Tcrtiutn , *fabbathafan&ijice/,* hic inquirendum eft, utrum die Dominico aliqua opera fervi-C lia fecerit vel feftivo, ut arare, fodere fic fimilia , fecundum quod vifum fuerit ad officium contuentis. Quartum eft: *Honora patrem & matrem,* quzrat hic, fi patrem vel matrem percuderit, vel faâis vel.diâis ad iracundiam provocaverit, vel fi eis in neceflariis, fi indigebant, non fubvenerit. Quintum : *non occidet* , quzrat, utrum occiderit voluntarie , verbo· vel opere, confilio vel auxilio. Item , fi viderit aliquem in articulo mortis fit penuria patientem, fic eum ftatim pro pofle fuo non liberaverit, vel conceptum interemit, vel perimendum docuit, vel venenum alicui miicuit. Sextum *non machabens,* quzrat utrum uxorem proximi cognoverit, vel ofcula tus fuerit , vel inhonelle traftaverit, fic ut eam haberet, quod potuit, fecit. Septimumeft: *non furtum faciet,* quzrat fi furtum fecerit , vel li furtive quid rapuerit, quando fic a quibus fic ubi fic unde, 6c fi latronibus confenferit . Oftavum ; *Non falfum tefiimonium* ; quzrat , fi aliquis pro fuo tellimonio vel occalione fui , res luas amiterit. Nonum; *non concupifces rem proximi tui,* hic prohibetur rei immobilis concupilcentia fecundum Auguftinum . Decimum : *Non defiderabis uxorem &c.* prohibetur concupifcentia rei mobilis fic immobilis, eftque fe-E eundum originem unum przccpium cum praecedenti. Quzrat igitur, fi utrimque concupifcit rem aliquam de his, quz prohibemur concupifci.

De quinque fenfibus corporis quzrat primo de *vifu* , utrum libenter viderit mulicrer^vel fornicatores, cum debuiftet oculos avertere . Item fi ivit ad videndum fpeâacula hujufmodi . Item dc *odoratu,* utrum detulerit fpecies ad omittendum odorem bonum, ut mulieres alliceret. De *auditu,* utrum libenter cantilenas, fic alia vana aut turpiloquia audierit. De *guflu,* utrum falfas carnes fuperfluas , provocantes luxuriam comederit , vinum purum vel forbilia biberit , vei provocaverit luxu-Ariam , aut jejunia debita abfque neceffitate fregerit. De *taCtu,* utrum mulieres tetigerit inhonefte.

Poilhzc quzrat de officio-utrum in ipfo aliquam fraudem fecerit , item quzrat de in* teriore homine, de cogitationibus malis . . I Poftea quzrat de circumftantiis aggravantibus peccatum, qux in omnibus peccatis requirenda funt : primo in qua xtate fuerit-, cum. peccare mortaliter ceperit ; nem quis fuerit , utrum erat liber , vel lervus, feu in officio conftiturns , fciens aut ignarus , confanguincus, affinis, vel extraneus; item quid fecerit , utrum commilerit adulteriuh^ vel fornicationcm, homicidium & fimilia ? Item ubi fecerit, utrum in facro Joco , vel profano , aut iu alio loco cui excellentia debuit , ut funt domus dominorum & aliorum multorum ? Item per quos, utrum per mediatores aut nuntios, quia omnes funt participes criminis & damnationis, cc ipic confitens eft obligatus pro pcenis iplorum . Item cum quibus , virginel vel conjugata, ioluta vel opprelfa; item quoties debet confiteri fimpliciter , & facerdos interrogare non peccata , fed quotiens , quia vulnus iteratum tardius fanatur . Item cur & quali tentationi , utrum przvenerit tentationem, vel fuerit przvcntus ab ea fponte an coaftus cupiditate , an paupertate vel ludo, vel jocundo animo . Item de modo agendi. Item in quadragefima , vel in alio tempore, fcilicet in feftis & in iimilibus. Item utrum ante pcenitentiam an poft, ipfam frangendo. Item debet confiteri peccator de bonis omillis, & malo exemplo. Item coufeflione faita facerdos incipiat dicere confitenti magnitudinem & enormitatem cujusli bet peccati fic addendo ; frater, vicies te facinora perpetrafte, propones de cetero non redire 7 fi dicat fic : Dominus transferat a tc peccata tua, unde tamen ptenamtemporalem oportet te fuftinere, aut hic aut purgatorio; jam elige tibi hic, vel ibi ftiftinere pcenas pro peccato Deo commillb ; pro quolibet enim peccato deberet tibi imponi feptennis pœnitentia, tamen quia ego & tu infirmi fumus, & fragiles , dabo tibi quod tu portare poteris, & tunc facerdos fecundum arbitrium fuum imponat pcenitentiam ; ita quod refpondeat peccatis, fi fieri poteft.

Tribus autem modis peccat homo , primo in Deum, fecundo in proximum , tertio in feipfum; item in Deum per blafphemiam fic hujufmodi, fic tunc debet fatisfacere per conicffionem ; item in proximum per rapinam , fic tunc debet fatisfacere per operisfatisfaâionem , reftitutionem vel eleemofynam . Item in feipfo, per gulam fic luxuriam , fic tunc debet fatisfacere pervigilias, difciplinas, jejunia, fit alias camis macerationes.

Caveant tamen facerdotes cujufcumque (latus vel focietaiis fuerint, five religiofi, oe in his cafibus in quibus folum difpenfandi vel abfolvendi jus Epifeopo competit , abfolvant aliquatenus pernitentem , led ipfum fub forma fuperius tradita , ad eumdem remittant abfolvendum , cum iUis articulis potcftatcm folvendi non habeant vel ligandi, quia fic in illis <olvendor aliqua vel ligando , abfque licentia epifeopi fpeciali , In luar damnationis poenam anitnz miferabiliter decipiant pcenitentes.

Epifeopus autem in his cafibus difpenfarc poteft,

poteft , videlicet cum falùrio, fcilicet utdeti-
. —neatur vcl ad Papam mittatur , item cum
ANNO idiota jam'promoto quod maneat in ftatu
CHRisii fuo cum facnkgo, item cum promo-
to per lakum, item cum fervo promoto , ft
vult eum redimeré, item cum hxretico con
„ veifo, item cum clcnco luo ordinato abalio
epifeopo Ac eo inconfulto, item cum fure re-
turn ecclcfiafticarum, quod mitigetur ei pœ-
na , item in eo quod tempore farms vendan-
tur res ecclefiaflicz pro alimentis pauperum
& redemptione captivorum . Item quod fui-
penius tn patibulo, vel alias mortuus, veloc-
cifus line eucharifftia, fi apparuerint figna pœ>
nttenuix, lepcliamr m coemeterio; item cum
monacho ut iit cappellanus populi tn parochia-
li ccclefia , & hoc fi poteft habere focium
monachum, alias non. item cum alioquiju-
ravit temere , dum tamen juramentum non
vergat in detrimenium animz vel corporis .
Item cum illis , qui fornicario coitu cogno-
verint moniales . Item cum inceftuofo qui
per errorem cognovit fororem uxoris . Item
cum inceftuofo fimiliter. Item poteftdimitte-
re poenam faccrdoti, qui malr cuftodivit Eu-
chariftiam.fi mus comederit fpecics. Itèmquod
facerdos celebret eadem die in altari, ubiE-
ptfeopus celebravit. Item in poena fi presbyter
baptizat cum veteri chrifmate. Item cum eo,
qui ignoranter recepit ordines abEpifeopoex-
communicato. Item cum presbytero, qui fu-
gnavit in duello, fi mors infecuta non fue-
rit vel debilitatio membrorum . Item cum
fedis in cunabulis vel a dominis vel ab
alus , & cutn caftratis timore leprz, (Sccum
illis qui ita nati funt , ut promoveantur ,
& qui promoti , remaneant in ordinibus
(uis . Item executions officii fui , praeter-
quam in MiiTa, qui propter vitium camis fç
caftravit . Item cum iacerdote qui plures
fimul habuit concubinas. Item rum facer-
**dote extraneo , vel qui celebrat occulte , li-
cet non habeat litteras , vel teftetur de or-
dinatione fua . Item cum reâoribus ecdefia-
rum fi non veniant ad Synodum, femper e-
nim tenentur venire, alias poflunt puniri. I-
tem poteft mutare canonicum, vcl alium cle-
ricum mutare ex caufa rationabili de digni-
tate ad dignitatem , Ac de beneficio ad be-
neficium , hoc ipfum per fe facere non pof-
funt . Item quod viro converfo uxor in fe-
culo remaneat , caftimonia promifla, fi non
eft fufpefta perfona. Item in voto, quod in
melius commutetur , nifi Hierofolymitano Ac
continentis. Item cum facerdote incauto, fi
in aliquo officium fuum contingenti peccat .
Item in obfervatione jejuniorum ex jufta cau-
fa , etiam quod infirmi comedant carnes . I-
tem cum fubdiaccno vel diacono , qui con-
traxit matrimonium, fuper beneficio in exe-
eutione officii , fi tamen contraxit cum vir-
gine, fecus cum corrupta, vel dum contraxit
bis . Item cum inceftuofo qui contraxit poft
poenitentiam . Item cum illis qui contraxe-
runt matrimortium contra interdiftum eccle-
fiz, ubi non eft perpetua prohibitio. Item**
poicft diipenfaie cu.n illo , qui ignoramet----------
beneficium habuit fiinoniacc , non in benefi- ' *nno
cro illo fed in alio . Item cum homicidis ,
patricidis, uxonctdis , quod contiahanr ma-
trimonium . Item cum' laptoribus fecuodti n
formam juris Item ctim huc Item cum
facrilego. Item cum Clerico percuilorc . irem 5
cum presbytero homicida m cafu inevitabili,
dummodo illum caium non incidat fua cul-
pa . Item cum eo qui furtim ordines rece-
pit. Item cum illis , qui modibam Izfionem
per violentam manuum injcilionem ffcricis fe-
cerunt . Item mortuum cxcorr.municatuin ait
vcl deceflore iuo poll mortem ablolvere , ti
apparuerint pernitentia; ligna in eo . Item
fublcripti in foro pœnitentiali fimiliter a.i E-
pilcopum iunt mijtendi , videlicet homicida
facio vel verbo vcl confcniu ; fimomacus cu-
julcumque geneiis , in ecdefia communem
luxuriam committens cum vidua vcl fatrace-
na , deflorator virginis feduclz , abutens Chnf
mate vel Euchanftia . Furtum in Ecclet>>
commirtens, & clciicus cujus negligentia hoc
contingit, item coiens cum montali, Ac mu-
lier cum rehgiofo . Verberans panem vcl
matrem ; item ille qui in morem conjugis
machinatur , item contrahens matrimonium
poft votum caftitatis . Item procurans abor-
tum five flerilitatem in *fc ve! in alio* . ***I-
tem*** excommunicatus nolens exire cCdeliam
CAc divinum officium pertmbans . Item con-
trahens matrimonium poft fponfalia cum a-
lio juramento interpofito contrafta . Item
invocantes dzmonem . Item fcienter corpus
excommunicat! in ccclefia vel cœmeterio
fepeliens . Item clandeftme matrimonium
contrahens . Item pro facrilegio, violitione
ecdefiarum . Item pro quolibet vitio contra
naturam . Item pro quolibet inceftu . Item
coiens cum illa quam baptizavit , vel cujus
coofeftjonerti audivit . Item excommunicatus
ab Epifeopo , vel ufurarius manifeftns <lx **fic
facerdotes in confeflionibus majora majonbus
refervantes folliciti exiftant , ut pœnitennbus
pondus importabile non imponant , licet re-
Dcipere fint parati , Ac fic poenitentiam tem-
perent injungendam, ut a (ludio non cogan-
tur ceflare fcolares ', vel ab officio fuo fabri
vel alii , velut dominum fuum curfor fequi
non poflit, nec peccato occulto publicam per-
nitendam imponant, nec etiam publice petni-
tentem fcire faciant poenitere.**

**In his ergo Ac aliis falutaribus monit s Ac
do&rinis vos facerdotes, przcipue curam ani-
marum habentes , & regentes plebes vobis
commiflas ,a Domino caute fideliter Ac dili-
genter inftruere Ac informare ftudeatis , Ac
verbo Ac exemplo aedificetis , ne tn extremo
judicio fanguis earum de veftris manibus re-
quiratur , immo talentum vobis traditum ciun
E tanto lucro reddatis , quod reddita ratione,
tanquam fideles fervi Ac prudentes , pro re-
numerationis premio fempiterna gaudia una
grege vobis credito recipere debeatis, ad qux
nos omnes perducat ille , qui in zternitate
vivit Ac regnat. Amen.**

fc

49-49-49-49-49· 49-49-49-49-49-49· 49-

CONCILIUM R.OTOMAGENSE.

Edicum a Lndov. Bail in fumma. nane aueem cum MS. coUatum.

• Norrt D» nw dr Ion·f N«uvelle.

Conftitutiones fadbr in ecclefia B-Mariz de Prato, juxta Rotomagum, per reverendos patres ac dominos, archiepiicopmn Rotomagenfem & ejns fuffnganeos, anno Domini MCCXCIX. die Jovis poft odavaa Pentecoftes.

TITULI CAPITULORUM.

1. *Dt vitt tr baatfiate tiericonote bntfictutonate.*
2. *Vt pituita dubeu ftflh* WW *ttntmtitr.*
5. *Vt tierici n feffit perfaulUeu jnftitiat fuculari ft* M *fitbjiciaBt.*
4. Ae *indicet ftathrti* mw *ft nfpaulert ca*. fxUMt dericol, vtl hicot occane ftStornm a citncit cnuetiffarwn.*
5. *Dt ill fui jttnfdiUioHeiH Kcl^/ufUcem lutptdimt.*
6. *De uhfMvmdi poteflutt, fuu rtligt^fit catteditur ab tpifeopii .*
7. *Vt bn fiatutlt «b omibuJ pareatur.*

CAPITULA.

I. Dt vita ir bant(left clcritarnaa btntfi‘ciatorwn.

QUoniam, ficut ipfa fadi evidentia quotidiana docente cognovimus, facerdotes quidam curati, atque alii bénéficiât! clerici, cucufati, iotularibus confutis laqueis calciati, entibus accindi feu gladiis, quorum ufus cis interdicitur, fuper, veftem, ad modum militum, impudenter aecedunt in locis publicis, veftimenta ni* mia brevitate notanda minufque congruentem tonfuram publice deferentes, focarias feu concubinas, aut alias mulieres quarum converfatio cum eifdem clericis eft fufpcda, in fuis habent domibus, atque nonnumquam in alienis confovent & frequentant; ac nonnulli juftitiæ faxularis officium, audiendo caufas, examinando proccfus ut judices, in curia fzculari exercent; & quidam faneratitiis aliifque contradibus illicitis contra * fe immifccnt, vitam fuam alias in luxuriis, ebrietatibus, commeftationibus deducentes, fupplicium quzrunt fibi perpetuum, feminantes in came, corruptionem mefluri, perenniter minifterium fuumvituperant, proximos fcandalixant, atque fubjedos, «3c alios popuios, quibus bene vivendi lumen & Afpeculnm fine raga debent per opera fanda pr*tendere, in fcipfis apoftatare faciunt & errare in invio: ac ex fuis reprobis adibus & exemplis illos in puteum interitus fecum trahunt. Quin obliti penitus Dei fui, atque hommes fine lege, officii fui immemores, qui funt in fandificationeeledi, prxeepta fpernunt canonica atque Divina, * praedicatores efiedi, proh pudor.' fwe legis. Nos tanris obviare peBriculis, & quos timor Divinus a malo non revocat, etiam naturalis ratio non redarguit, & mundana verecundia non refrenat, fuis dicentes in cordibus, ficut fadis exterioribus predicant, Ubi eft Deus? poenarum frznis temporalium quas formidant, perftringere cupientes: ftatuimus, antiquorum patrum falubria ftatuta recenfentes , ut fi clericusbcneficiatusquilibet, poft generalem admonitionem de abftinen Cdo penitus a prrmiffis & quolibet eorumdem, & de vivendo pie, decenter, atque jufte fecundum canonicas fandiones, aliquem de przdidis excflibus praefumpferit attentare: amiffionis pana omnium fruduum beneficii fui, feu beneficiorum, fi plura forfitan obtineat, per annum unum abfque mifericordia percellatur. Contra ipfum ad privationem beneficii ipfius feu beneficiorum, fi per annum pertinex in eadem malitia perfeveret, nihilo rojnut procedatur. • ttrtt pr«

J/. Dt flatita Jithtt feflit non ttntantur.

Statuimus nt baillivi, przpofiti, majores, atque alii judices fzculares, quocumque nomine cenfeantur, affifias atque placita diebus Dominicis atque feftis Virginis gloriole, fandorum Joannis Baptiftz, Michaelis Archangeli, fandorumque apoftolorum & cvangcliftarum, ac aliis qui cum clero & populo in ecclefiis celebrantur, in quibus, folum Divinis eft laudi* bus, non terrenis negotiis infiftendum, tenere atque exercere defiftant, penitufque quieicant, generaliter moncantur. Qui fi parere contempferint, temere forfan contrarium attentando, incurrant excommunicationis fententiam ipfo fado.

:? contra CAOOACt a

III. Vt

ANNO CHRISTI ///. C7/ *dtriri in fefiit ptrfentiibttt iuftitit fttultri ft nan Jubjttitut*

Pœna feriri fimili ipfo fa&o auduritate przdiâi concilii ftatueoces, clericos, qui fuper fallis perfonalibus, atque fpecialiter de clamore de haro, ubi de faâo perfonz quzritur, fefupponunt juftitiz frculati, feu ipfi juflitiz, fub prztextu fallorum hujufmodi, exhibent emendas, poft monitionem de contrario generalem.

IV. Nt judiets fttultftj tortet ft rtJpostdire costtpdlint tltricos, vri ieitot ottt/ioiK ftihruut 4 *derail tocjutiflb·*

run.

Porro quorumdam judicum fzcularium inconfulta conamina, quibus matris fux, videlicet ecclefiz, libertates atque jura multifaria moliuntur infringere, memorati auâoritau concilii reprimere cupientes : ftatuimus inhibendo, ne quofeumque clericorum eorum , aliafvc perfonis, occafione fadiorum a clericis commi fibrum, fuper dèlillis atque fallis perfonalibus quibufeumque commiHis, atque fpecialiter in clamore de haro, nec de crimine ufurario a clerico perpetrato, coxam fe, vivente eodem clerico vel defun&o, refponderecompellant, feucognitionem fa&orum hujufmodi in fe fumant. Quod fi generaliter contra fecerint : audioritate przdi&a, excommunicationi fubjaceant ipfo fallo.

V. Dt iit qui jurifidflionen ctclef^icem iutptdiunt.

Adhuc noftrum pulfat animum, ut adverfus varia juftitiz fzcularis officia tenentium infenfatam malitiam occurramus: qui quod fibi faerx feriptuzz prxeoniumcomminatur, ignorant, qui pro temporalibus moleftiis, quas, cum przfunt, pauperibus ingerunt, atque qui armis bellicis non utuntur, per quos miniftri ecclefiz defignantur, «terno incendio cremabuntur .· quodgue fi pax augeatur & diiciplina ecclefiz per infideles principes eorumque miniftros quoslibet, aut folvatur, ille tamen exiget ab eis rationem, qui fuam illorum tradidit ecclefiam poteflati: contra matrem ecclefiam manum fuam creltis cornibus aggravantes, ipfius jurifdi&ionem & libertatem fuis fallaciis ufurpare nituntur, ac judices ecdefiaflicos in cafibus, in quibus de jure ve! antiqua & approbata confuc-

ANNO CHFJSII Atudme ad eoidem caularum cognitio' oofcitur pertinere, quo minus ù ipfis cognofeere valeant, impediunt atque perturbant; eifdem cedulas inhibitorias dirigentes, quz brevia nuncupantur, in cafibus in quibus de lui natura brevia nulla cadunt: propter quz novelle conflitutionis domini Bonifacii PP. VIIL audoritste in excommûnicationis fententiam incidunt ipfo fallo. Deliberatione habita fuper hoc diligenti, ftatuimusordinantes, ut nulla hzt brevia per ecclcfiafticos judiBces admittantur, nec eis in aliquo pareant. Quod fi in hac fumpta occafione, ballivi, przpofiti, vicecomites, aliive judicesfzculares, inperfonarum vel bonorum captionem procedant, direde vel indirede partem ad defiftcndum vel judicem compellendo : monitione legitima przccdente, excommunicationi fabjaceant ipfo fado, a qua per przlatos, non nifi parti & judici congrue fatisfa&o, ac fibi pœna fuper tanto cxccflu indidla legitima, quz timorem ceteris incutiat attentandi fimilia, quomodolibct abfolvantur. nolentes, ut per officialem aut pcenitentiarios przlatorum, nifi eis ex fpeciali commifiione licear, hujufmodi fententiz relaxentur. Sententiamque excommunicationis latam ab uno judice ecclefiaftico, przmifibrum o:cafione ac fimilium, alii in fuarum jurifdidionum difiriftibus exequantur.

VI. Di cbftlvindi pottflalt qut rdigiofit te^tedifti" ab tpifcopis.*

D Ceterum animarum faluti confulere, ac earum periculo obviare volentes, ftatuimus quod przlati, fratribus Przdicacoribus, aut Minoribus, aliifve religiofis quibuslibet, poteftatem abfolvendi fubditos a peccatis fuis de cetero non committant incafibus, qui de jure vei confuetudine refervantur cifdem, nifi certis perfonis & notb dumtaxat, quarum przlati induftriim duxerint eligendam in certis cafibus, qui in concefiione vel commifiione eis fa&a fpec'aliter inferantur: quodque E ipfa commiHio ad cafus, in quibus tenetur catholicus quilibet confiteri femei in anno peccata fua proprio facerdoii, nullatenus extendatur, nifi ipfius facerdotis habita fuper hoc voluntate.

VU- Vt bit fittutis tb omnibvt portetur.

Vobis itaque univerfis Chrifti fidelibus in civitate & dicœcefi Lexovien-

—.....fi * conflituti», atque veftram cnili-Afum, quantum io vobis confidit, fide-·· ▮▮ ı
CHoirrt bet, in T'rl0te fande obedientüe fir- liter obfcrvctis, & eis humiliter pa- chr urt
'>·>■ miter injungimus atque mandamus, reatis. Statuta funt hxc & unanimi- ·«»
'amufifto quatenus fupradiAa faiubria & ordi- ter ordinata dic, loco, cx concilio
/ ^ul/, nationes fecundum tenorem prxmif- memoratis, anno Dom. MCCXCIX.
V«'J fer»*·

STATUTUM GERHARDI ARCHIEP1SCOP1 MOGUNTINI

u Datum A. G MCCXCIV.

frÀardu/ *Dii gretia S. Moguntime f,dii3 Itera ejufdem conflitutio.* Ib*d.p.ji»
rt *r arcbtepifcopnt, facri imperii per Gcrmo-*
Narfii *arcbicanceUaritu dlieffo in Cbriflo Matl*
Cor.···· *G.rm.icc.efl* S. Jecobt Scotorum in £rfordia fainiem*
r- in Domine.

Gerhardus Dei gratia S- Moguntinx fedis archiepifcopus, facri Imperii per Germaniam archicaneellarius, dileâis in Chrifto abbati & conventui montis S. Pctrri ord· S. Benedidi in Erfordia falutem in Domino. Veftrx de* votionis votis ac defideriis rationabilibus favorabiliter annuentes, hanc vobis gratiam duximus faciendam fic in privilegium veftrx ecclefix concedimus per prxfentes, utcumcampana pullata fuerit apud ecclefiam S. Maria Erford. in figuum interdidi feu cellationis divinorum ad requifitionem veftram, ac prxlatorum aliatum ecclefiarum convcntualiuq, decanus qui pro tempore fuerit ccclefix memoratx, vobis cauiam interdidi, velceffationis hujufmodi abfque difficultate qualibet ex* ponere teneatur, quam fi rationabilem inveneritis, *cedetis* ab officiis divinorum ; alioquin juxta confcientias in celfando & non certando, quod vobis infpiratum fuerit, faciatis. Prxterea ftatuta conciliorum Moguatini fic Afchaffenburgenfis propter occifiooem clerico* rum edita, declarantes ftatuimus, ut cum clericus reperitur interfeâus, & interfectoris perfona ignoratur omnino, aut exiftat profuga, vel tanta paupertate depretia, quod ab cofatisfaftio nequeat extorqueri, non obftantibus ftatutis prsdiâis celebrare divina libere valeatis, cum idem de eo quod non eft, & quod non apparet judicium videatur, & inanis fit Qaâio quam excludit inopia debitoris: exterum volentes privilegia, libertates, ftatuta , fic confuctudines rationabiliter introduâas, veftrx ccclefix non minui noftris temporibus, fed augeri. Datum Erfordi idusOâob. an.Dom. >194·

Pium efle dignofeitur, ut gloriantibus in fua malitia per nos taliter obfiftatur, quod repreffis eorum infultibus vacantes divino cultui in oblervartia mandatorum Demini liberius valeant deleftari. Cum igitur monafterium montis S. Petri in Erfordia, ordinis S. Benedict, quod afieâione ampleâimur fingulari, a Aonnullis qui betantur cum male fecerint, fic in rebus petlimis gloriantur, iuper bonis fuis diverfis patiantur injurias fic prefluras, ficut nobis abbatis flc conventus cjufdem monaflerii querulofa infinuatio patefecit. Nos eorum providere quieti, fic malignantium conatibus obviare volentes, devotioni tux committimus fic mandamus, quatenus ipfis contra raptorum, prxdonum fic invaforum maliciam efficaci prxfidiodefenfio nis a&ftens, non permittas eos in rebus fic bonis eorum indebite moleftari, molcftatores hujufmodi auâoritate noftra , juxta formam Moguntinenfis fit Aichaffcnburgenfis conciliorum ftatutorum per cenfuram ecdefiafticam compefcendo ; provifo ne te de his, qux caufx recognitionem requirunt, fic qux perfonas fic bona hojufmodi non contingunt, te aliquatenus intromittas. Alioquin litteras fic procelTus, quas earum auâoritate habere te contigerit, viribus carere decernimus. Datum Erfordix anno Domini 1194. VT °00' Θ' âobris

à

GERHARDI ARCHIEPISCOPI MOGUNTINI

Statuta Ecdcfiaftica edita an. Chr. MCCXC. vel MCCXCVIII.

p. /"^Ethardus D. G. S. Moguntinx fedis ar- Eleat imputari. Qtixdam qux vifitationis ofi-
VJ chiepifeopus,facri Imperii per Germa- cium exercendo invenimus, quibufdam ftatu-
r»w ·v. niam archicaneellarius , dileâis in Chrifto tis generalibus corrigere decrevimus, ac etiam
c'''' Prxpofiti$, Decanis, eeterifque Prxlatis fic emendare.
clero civitatis fic Diceccfis Moguntinx falutem
in Domino. Cum officium paftorale, quod *Dtcani compellant febditu nd frequentati··
fufccpimus, poftulet fic requirat ut fubditorum •em chori.*
noftrorum remediis, fic maxime circa ea, qux
ad cultum divini nominis, fic boneftarcm ec- Statuimus igitur fit fub pœna fufpcniionis
ckfiarum , ac morum correâionem pertinent, diftriâe praecipiendo mandamus, ut decani
intendere debeamus; ne fubditorumnoftrorum ecclefiarum nobis fubjcâarum de cetero ftu-
culpa propter noftram negiigentiam nobis va- diofe invigilent, ut fubjcâos fibi ad frequen-
tatio-

tatioocm chori, & *id difciplinam* cborafan fervandam, ad celebrandum & miniftrandum qoodlibet in fuo ordine, feu officio, paua, qua convenit, coerceant 3c compellant.

ANNO

ſmfi deconu reverentiam ec bonorem esche-bent.

Prxeipimus etiam fubditis przdiâorum decanorum in virtute fanàz obedientiz, ut ipfi* decanis in his flt alli* przeepti* fuis lici* ti* & boneftis exhibeant debitam obedientiam flt honorem. Vobis etiam decanis omnibus fic fingulis proripimus in his feriptis, quatenus veftros coocanonicos 3c focios chori publice moneatis, ut reverentiam in omnibus locis juxta confuetudinem cujuslibet ecclefix Przlatis debitam, ipfis plane & reverenter exhibeant; alioquin omnes contrarium facientes, quociens & quando vobis conftiterit, a fuis beneficiis per oâo dies fufpendatis, in tantum ut fi diâam fufpenfioncm ultra przdiâum terminum animo fuftinuerint indurato, de prztermiflis fatjsfacerc non curando, ex tunc ipfos ufque ad fatisfaâionem condignam per excommunicationis iententiam compellatis. Quicumque etiam decanorum ex quacumque caufa przfens mandatum noftrum diligenter non fuerit exeeutus, ipfum a perceptione fuz przbendz per oâo dies volumus efle fufpenfum, contra eum gravius procpfliiri.

Decima w* *debent locarl canonicit carumdem eccleſiarum.*

Item volentes ecclefiarum indemnitatibus przcavcre, dc inter fratres litis materiam, quantum poflumus amputare; ftatuimus quod a decanis & capitulis, decimr aut alta bona ecclefiarum, Przlatis aut canonicisearumdem fub annuo ccnfu feu penfione nullatenus lo* centur, feu *cuam* concedantur, ne exinde inter fratres quzftioncs exurgant, & quzrcl* concrefcant, aut lites & odia eruantur. Quod fi decani & capitula contra hanc inhibitionem venire przfumplcrint, tamdiu una cum coaduâoiibus a divinis officiis fint fufpenfi, donec locationes hujufmodi revocent, & retradent.

Λ7 *quis in civit.* Jftg. das *cbtineot beneficia.*

Iter' cum ecclefiarum perfonatus flt officia maxime ca quz requirunt chori frequentationem & rcfidentiam perfonalem, fint talibus conferenda, quz in ipfis volunt fic poflint perfonaliter refidere; fequentes veftigia fcl. recordationis przdeceffbrum noftrorum ftatuimus, ut nullus tn civitate Moguntina duas Przlaturas pertonatus, five officia, canonicalus, & przbcndas :n diverfis conventualibus ecciefiis, aut etiam in una talium conventualii, offictum cum Prziatura habeat, vel habere przlumat. Quod fi quiljue canonicorum duas przbturas pertona ψ*, officia, praebendas, & Canonicatu* timui habeat, infra unius mentis fpatium dimittat ipforum alterum, feurefignet; alioquin primum quod cx praediâis prolaturis,.....recepit, ex tunc vacare deesevimus ipfo jure Injungente* omnibus & lingulis, ad quoscleâio, provifio, przfentatio, collatio, ieu inftitutio ipfius beneficii, *videlicet* praelature, pcrionaiu* ____ partinet, ut *infra tempus a* canone przfinitum, ad id aliam perionam idoneam eligant, ordinent feu przfentenr.

ANNO CHRISTI ··>>■

Clerici non nutriant tertos ernel, ivfNfcforoj *x [e hmm[cent. arma ne portent.*

Item ftatuimus, firmiter proripientes ne clerici nutriant tortos crines, quz vulgariter *cmlla* dicuntur. Nec mitras extra domos & curias fua* deferant, nifi in equis cooftituti fuerint ad eundum vcl equitendum parati, & choreis laicorum in plateis vel vicis fe nequaquam immifeeant, vcl * *croient.* Volumus quoque, ut loricas, gladios, cultellos, fixorios, feu alia arma noâurno tempore in laicali habitu incedentes, fub tunicis, aut alias non deferant quoquo modo; ne, fi hoc modo fuerint dcprehcnfi, tradantur judicio fcculari.

* croiurc idem eft quod eboreas agere. taltale. *BremOrbotb itirtrr Hx'o'iJ· ſ ii 6.* Omni, holptm tiollti familia mlaniTv cepit 5i cantate, & cornare. & cum inftruinentis m-afi. i. lude t. Harri-tuo».

Clerici fub divinis oficis wn *tranfeant fine religione.*

Tranfitum non faciant per ecclefiam finfupcrpclliceis five cappis co tempore, quo divinum officium peragitur. In eifdem veflibus etiam nimia brevitate notatis & lateralibus fcifeis, aut cum collirio eminenti, feunimis alto difpofitis, dum fuperpelliciis funt induti, de cctcro non utantur. In peâoralibus vel collo, uno, duobus, vei tribus nodulis fint contenti, attendentes prudenter quod conversatio & habitus clericorum, diflimiles efle debeant a laicis, 3c fit dignum ut qui fimilcm cum aliis vitam fufeipiunt, fimilcm fentianl cum aliis difriplinam.

Prolati & clerici <ph res inflefle fubtrascermt, reftituant eofdem infra menfem.

Item cum clerici io fortem Dei eledi fic dignitate, ita fide & duritate laicos przceliere debeant, & circa omnes fideliter fc habere, maxime autem circa ecdefias quarum ftipendiis fuftentantur. Firmiter przcipimu* dc mandamus, ut Przlati, canonici, & alii clerici, qui res ecclefiarum fuarum fubtraxerint, occulte vd manifefte, & detinent minus Rifle, reftituant intégralités infra menfem; alioquin cx tunc fufpenfioni* vinculo ab officio flt beneficio, quam in cos ferimus, fc noverint innodatos.

Clerici obligati eccleſiis licito modo fotisfocin! [nb fnfpenfienh pena.

Illi etiam Przlati & Clerici qui ecciefiis licito modo, ideft non ex maleficio, fed contraâu, vel quafi, funt in debitis obligati; fi a die publicationis hujufmodi noftrorum ftatutorum infra duos menfe* non fatisfecerint, vel arbitrio capituli cautionem, quam per capitula volumus a debitoribus ipfis fluidofe requiri, pro ipfis debitis folvendis non przftiterint competentem; eodem vinculo fufpenfionis, quod in ros ex tunc proferimus, fe noverint irretitos.

Clerici in religione non vadant ad forum.

Item przcipimu* ut clerici non frequentent forum rerum venalium *la luperpelhccl* five cap-

— ∎ ANNO Own! •«W*n- r*» v a C*nj.

cappis, vel in religione alia <*onrtituti, nee portent * cjlopides Corpus Dominicum dcfertnJo, vel cickfias tranfeundo; necfacerdo- |f$ cajeris cxkiiTuutantur, dum ad altare minirtranr.

Trjffjfm ctpiteltrti niw debent obfervarl, nifi coeatis voctmdtr,lf io loco nd bec a.-fatnto.

Item fub pcena fufpenfionis officii & bene, ficii jam late fententia: firmit<r inhibemus, ne quas confpirationes, cΛligationes, vel con* fxderationes illicitas in ecclefiis faciant, vel piocurent. Et cum, quod omnes communiter tangit, debet ab omnibus approbari ; & loca cena & communia ab antiquo in ecclefiis lunt ftatuta , m quibus traftatus capitulates haberi coofueverunt ; ftatuimus , ut deinceps ab aliquibus de capitulo , traftatus qui fuper rebus leu ftatu ecclefix aliquatenus habeantur , nifi vocatis omnibus quorum intereft , «X qui de jure vd confuetudine poffunt & debent hujufmodi trad, tibus interefle, ncc in locis aliis , quam in locis communibus , ad hoc ab antiquo deputatis , conventicula fua privata & fpeciali* habeant, nifi de communi confenfu totius capituli ex aliqua caufa rationabili feu neceflaria contingat ad traftatus hujufmodi locum alium affignari.

Si qui autem contra ftatutum hujufmodi C fuper rebus vel ftatu ecclefix aliquid traftarc, vd ordinare prxfumpferit in praejudicium ejuldem ecclefix, vel perfonarum ipfius, tractatus ordinationes hujufmodi decernimus non vaiere, & nr.llius penitus effe momenti. Traftatous fic ordinatores ipfos ufque ad feiistadioocm condignam, in his fcriptis a voce capituli fufpcndcntcs.

Clerici nen debent tenere in fnli domibia famulos fnfpcfias .

Item quia noHBulli clerfei in domibus inis famuhs , five bcchinas , dcrvicii nomine tecum habent ; ηε hac occafione angelus tene- D brarum , qui in angelum lucis aliquando fe transformat , ut fimplices fic incautos fubtilius fallere valeat , fua cos , quod abfit , calliditate decipiat , prxeipimus fic mandamus , ut poft menfem unum nullus clericorum fecum in hoipitio famulam habeat , vel bechinam, nifi xtate , confanguinitate , vel affinitate reputari valeat non fufpefta ; quod fi fecus a quoquam faftum fuerit, contra talem gravius procedemus I

Non vendere tn fuis domibus vimtm.

S'Huimus etiam , fit prxeipimus obferve- E ri , ut nullus clericorum in domo fua , vd in cnria vinum vendat, nifi illtid vinum tao--- tum quod dc beneficio vel patrimonio fuo habet . anno CHRtJH

Frultur lcputJti ad fabricam in oliitm ufum converti non dcbtnt.

Infuper ne quod pia devotione iotroduôum eft, tranfeat in abufum , & cupiditate Îualibet annulletur ; adneftendum duximus , atuendo firmiter inhibentes. ne frudus praebendarum ad fabricam deputati , in alios u·lus quam 2d fabricam de cetero convertantur ; prxfcrtim cum plures ecclefix in xdificiis collabantur , & alios dcfe&us fuftincant in ornatu.

Mercimonia vini & anseon interdiUa,*

Item ftatuimus nt prxlati vel clerici noftrx civitatis fie dicœcefis negotiationem exerceant, emendo, vel vendendo vinum, annonam , vel res alias caufa lucri , fecundum quod canonice prohibent fanftiones . Et qui hujufmodi ftatuti tranfgreffores extiterint, vel exiftunt , nifi fc infra unius menfis fpatium a teli negotiatione fubtraxerint, cx tunc ipfos ab officio fit beneficiis fuis fufpendtmus ipfo fefto.

Clerici nfurarli iS concubinorn excommte· nicantnr, nifi fe correxerint.

Ir fuper clericos ufurarios fit turpe fetnus qt «rente» , ac clericos concubinarios manifeftos , n fi fc infra meniem correxerint, cxtommmicemus In nomine Domini in his fcriptis. Adjicientes, ut nullus przlatorum, canonicorum feu aliorum clericorum quorumcuinque noftra civitatis , vel dicœcefis 2· liquem in domo vel familia feu procuratione fua habeat , qui turpe fornus exerceat vd ufuras Si quis vero przlatus, canonicus vel Clericus in familia, domo, feti procuratione iua aliquem habeat, ipfum a fe removeat infra meniem , alioquin ex tunc eum ab officio & beneficio fufpendimus in his fcriptis.

Jfac fiatuta In fingulis eccljlis per Decanos debent publicari.

Prardifta auttm ftatuta generalia , qtue de concilio fapientum invenimus neceffario ftatuenda , prxeipimus inviolabiliter obfervari, & in fingulis ecclefiis ad minus bis in anno in prxfentia omnium, qui de membro ecclefix fuerint , per decanos ecdefiarum folemniter publicari, ne quis ab earum obfet vantia per ignorantiam fe valeat excufare. Aftutn & datum anno Domini* MCCXCVII1. Idus Septembris

• Hcs numere-» vrm fcripanr tam jrik conjunxit, ut pure fubküum fit divioatiotu , an terere cperteji *Illo.* VIII idus l-pt. Interea D. Joannes loco poft titulum figuro »d an. ı ifthic lUtuta rciulit, quem etiam iu crdiix. lo.judi fuiff.m kcutui ı nifi sr* ambitu* ifttrifco iemrl annotaflem antium ii»l. figuo, quod iftjm auende exploratum habuerim, ctu ni gcfr· proprium». *cl l»«»■ l'alent. Fcrd. sU Cudctuu C»d· *· dtfiout.* cx quo de c-rplunus hxc a pag. >·?. *Ita P. Unrttat».*

CONCILIUM BITERRENSI

iv. Kai. Novembr. an. Domini MCCXCIX. celebratum

Hujus concilii nihil fupereft prxter editam a S. Baluzio V. Cl. fynodicam, quam hie repr&iento.

Littera eptfcnparicm ac prolatorum qui crank*· *Bittcreqfi interfuerunt , al Pbiltppum* 7K *Francorum regem , pre arcbiepifcapo Narbo·nwi^, adverfeu victcomitem ejujdem urbis.*

« Be.»n;a-du3.
« Gm>eli-dwl /*ymU
e Berruniu».
f Raytnua-dm.
5 llheiiu·.

Xcallenfli Timo principi domino fuo , do-Lu mino Philippo' Dei gratia regi Francorum illuftri, miferatione divina* B. Biterrenfis,bB. Nemaufenfis,«G. Magalonenfis,dR. Elnenfi$,«B. Apamienfis/ R. Agatenfis, & * L Lodovenfis, epifeopi ; A. Craftenfis, R. fanât *Pontii* Thomeriarum, G. fimeti Guillelmi de Deferto , G. Jucdlenfis , & ceteri abbates , aliique praelati ; & epifcoporum ac prelatorum abfentium & capitulorum provinciae Narbonenfis procuratores , in provinciali concilio congregati Biterris ; fui humiles & devoti , cum falute profpera vitam longam.

Cum capite languelcente membra dolcre non immerito compellantur .' matri noftre ecclefix Narbonenfi cogimur condolere , & in ejufdem infirmitatibus infirmari. Sane cum vicecomites Narbonenfes longirtimis temporibus tenuerint ab archicpifcopo Narbonenfi quidquid in burgo & in media parte civitatis Narbonenfis & eorum pertinendis obtinebant ; & pater vicecomitis nui nunc eft , ipfo przfente atque fciente, homagium fecerit & fidelitatem archiepifcopo tunc prxfenti, prxdeceflorefque fui prxdeceAbribus archiepifcopi memorati continue & fucceflive , fere etiam centum annis , ficut notorium fixe dinofei. tur apud cmnes regiones iftius , extantibus de iis fufficicntibus documentis, & quod plus eft prxdeceflbrum veftrorum privilegiis ; & vicecomes qui nunc eft, non bono duftus fpiritu, feudum didum, ut audivimus t veftnc regiz recognoverit majeftati , temere veniens contra fidelitatem fic juramenta przdcceflb-rum iuorum , ad quorum obfcrvatiooem poteft fic debet per ecclefiam coar&ari, fic contra confeifiOGem propriam In veftra curia regiftratam ; ac iis etiam non contentus, benignitatem regiam feducendo , de (aâo procuraverit veftras litteras regias fibi dari, per quas peccandi datur fibi immunitas , fic fine pœna de advocandi facultas feudum iupradidum, quod tolerabile non exiftit ; per quas etiam, in veftri prxjudieium , diftblvere eft conatus conventiones dudum contradas inter prawicceflbres veftros fic archiepifcopi memorati, fuper commitfione didi feudi inter reges Francix fic Narbonenfcm ecclefiam cenis portionibus * dividenda, fic per cootequens a fidelitate quam vobis przftiril fubtraherc ecclefiam Narbonenfem : nos omnes fic finguli, qui patimur in partione, fic anxiamur in doloribus, fic damnificamur m damnis dida ecdefie matris noftrx , ad vos ficut ad n» ftrom pium fit juftum principem recurrentes, iakmnes hmuuos noftras venerabilem *iuChti-*

A Ao patrem 3. Dei gratia epifeopum Biterreniera , & rcligioibs viros B. abbatem fandi Pauli , & 1. canonicum ac vcfturium Magalonenfem, ad veftrr cdfiiudinis praefety liam mittimus pro prxmiftis : lupplicitcr implorantes , ut eifdem , vel illi cx ipfis qui przfcns fuerit coram vobis, audientiam benignam fidemque indubitatam przbere dignemini , eofdtm, fi placet , immo verius nos tn perfonis eorum ad exauditionis gratiam admittentes.

Moveant vos, Rex ckmcntiflime, ad przmiifa, fidelitas, quam diâa mater noftra , fic B omnes ecclefiz provincix Narbonenfis , femper ad domum regiam habuerunt : labores & fumptus, quos fuftinuerunt pro ea ; & fructus uberes, qui ex didis laboribus percipiuntur quotidie , ac percipientur in evum Domino concedente. Ur, qualiter aliqui regionum noftrarum ad didam domum regiam, & ad totius ecclefias provincix Narbonenfis , fe habuerint temporibus retroaâis , taceamus ad praeiens.- cum hzc credamus regiam magnificentiam non latere.

Adaugeat , ut oramus quotidie , dominus Cjdus Chrillus vobis , comforti veftrz , & libeiis falutem & vitam : fic profperum faciat ftatum regni . Dacum Biterris in dido concilio , >v. Kal. Novembris, anne Dom. MCCXCIK.

C C. Hie adnonvit Bilaxius. Mtiquam coMroverfam futie, an Naibcneahbus archiepifcoptr lub.xÛi Vicocomi-(CT effent : expoftulatum fuitfe de Amabici VioKOmitu injuria: non taorum apud Rtgem a lynode, fed <tiam ab ■rehieptfeopo ipfo apud Pontificem Bcnifaci»in VUi. ur apparet ex Pontifici» ad Philippum Helens linesis apud CMoticum Raynaldtun exftamilxis, ex qjibus ettam isstelligimui . Vicecomittm a Pcutihce Romam vocatum fuil-Ic. Aduit cî KayAAvo eodem , compoinam efle ronrro-Dverfiam a BeanMo Xt. qu> Bonifac» fuccefiit ; A' Vi-«comitem arrbiepifcopo , archieptlcofutn Rrji clientelam juraffe . Docet in hac quoque fynodo , fahum elfe decretum de celebrando fandi Ludovic· Regit Francorum fefto ; idque probat ex conibcunoaibut fyoodaiibus Johannit eprfeopi Carcnftbnenfit, editu hoc ipfo anno mcoxcsK die Jovit ante feftum beati Andres : quarum boc capitulum profert : *ht» fruari»nf ti/m Jii/Iftin ht* <»n-

JUttue i /Situli) rccltfin <tlArtn4»* Hire dm «X prolixioribus viri -.tudidS/n· notis cxctrpanMU.

fajz» *Ctualil tx txhwi CivtUlil Curtdidit Mxrtne ή Tbtfaxro Att.*
tx Marttae Tbci. Amc. *dttorwx Text. 4. Mg. Xiy. & fa, Ù but*
ten «. Pag.

L

frtftmmnkari *tb mw fxffrtgexto, tb alilj fufrdtMtir dcxMteiMdi txttxummktil.*

VTOsJÆgidius miferationt divina fan&z JIN Narb^menfis Ecclefir Archiepifcopus, in nbftro provinciali concilio conftitutu», praelentibus venerabilibus fratribus fuffiagancis noAris, Toloir , Carcaſſone, & Uticenſi, ceterisque ſuffraganeis noſtrum D· divina providentia ſummum Pontificem promulgare fatagerunt . Precipimus injungi ſingulis archipresbyteris , & Eccleſiarum reâoribus noſtre provinciz, & aliis , de quibus ſingulis dicecefanis in eorum dicecefibus videbitur expedire, quod omnem diligentiam , quam poterunt , ſolerter adhibeant in prcmillis , & ſufpedas fibi per. fonas de fide , fautoria , vel receptatione , prediâis ſuis dicecefanis vicariis vel eorum officialibus deferre ſecreto quam citius poterunt non omittant . Qui in his ſic ſe habeant diligenter , quod pro negligentia vel dcfcâu argui nequeam vcl puniri.

ftntibus duntaxat exceptis, procuratoribus tamen ſeu corum vicariis pro epiſeopis comparemthus, multis etiam Abbatibus & prioribus conventualibus, nec noo procuratoribus carhedralium eccleſiarum noſtne provinciae exiſtentibus in concilio memorato przdeceOdrum noſtrorum vcſtigiis inhaerentes, ſacro approbante Concilio, duximus ſtatuendum , quod quotiens aliquis ſuffraganeorum noſtrorum Ac iuorum oſtictanum aliquem ſubditum ſuum auâoritate ordinaria excommunicatum per luam d.ctcefnn per menſem fecerit nunciari, ad requtſiuoncm prxiatt ſuffraganei , ditius excommunicatus , ut citius veniat ad emendam , per totam Narbonenſem provinciam C excommunicatus publice nuncietur, Ac per alios ſuſtragancos noſtros in carum civitatibus & dicœceſtbus vcl eorum officiales nunciari mandetur.

II.

Dt Ckricu artet vilit exercentibus.

Ad hoc, eodem approbante Concilio , ſtatutum per bons memoriae dominum P. immediatum przdeceſſbrem noſtrum in quodam luo prcvmci.ili Concilio, de clericis, qui carnifices, pclliparri, iutores , fotularium curaient icu aludcrii, ſive fabri communiter puD blici ac manifeſti exiſtunt, vel alia mechanica viliora comuniter At publice exercere noſcuntur , auâoritate przſentis concilii innovamus ac prſcipimus firmiter obſervari.

III.

Couira receptatores burcticorunt.

Quoniam tn provincialibus Conciliis ſpecialiter eſt traâandum ſuper bis, quz obſervantiam reiptciunt fidei orthodoxe, noſtraque Ac fratrum noſtrorum ſollicitudo circa hoc propeniius invigilare tenetur : cum ad notitiam noſtram venerit per confeſſiones quoE rumdam receptatorum Ac fautorum hzreticorum recenter in judicio ſadas, hzreticos perſedos, qui vulgariter veſtiti dicuntur, Ac qui credentes fideliter articulos fidei Chriſtianz pervertere moliuntur , ac ſe faciunt adorari, Narbonenſem provinciam olim hujuſmodi morbo peſtifero przlcrtim in quibuſdam ſuis partibus graviter faueiatam, licet multis vigiliis & laboribus ab hujuſmodi peſtilentia , ut » pluribus dicebatur, purgatam , ſubintrafle dc novo, feminaſſe, in pluribuſque ejuſdem provinci® panibus mala femina litorum dogma-

A tum perverſorum pulluLrc ; volentes his gravibus periculis obviare , ſacri approbatione concilii, ordinamus quod quilibet iuſſiaganeoruni noſtrorum in ſuis civitatibus & dicœceſibus, per ſe, & officiales ſuos *ſt* perſonas alias, ſi opus fuerit , ad hoc ſpecialiter ſtatuendas, Alnos pariter in civitate Ac dioecefi propriis , inquiramus ſapienter Ac caute contra ſautores Ac receptatores perſonarum peſtiferarum hujuſmodi, cum ſine receptiore diu latere non poſſint , Ac nihilominus contra praefatos omnes, Ac alios quoſeumque bzreticos diligentius inquirentes , At contra profatos omnes in omnibus obſervantes, quae civilia & canonica jura, prefertim conſtitutiones

IV.

Ceatra BigtÔMfy tf Btguûuu.

Cum per experientiam ſpius fit expertum , quod ſub ſpecie boni in eccleſia Dei mala ſubintrant interdum , nec ſine cauta prohibuerunt ſanât Patres varietatem ordinum , vel habituum religioſis deputandorum, qui non ſunt per ſedem apoſtolicam approbati , nd noſtramqtic nptitiam ſit delatum , quod ad ſuggeſtionem quorumdam , inter Îluos nonnulli fuerint qui dicebantur plurimi ttterati , quorum aliqui fore noſcebantur de religione laudabili, non immerito inter religiones ceteras approbata , ponentium os in czlum , & manus ad vota extendentium , praedicantium multis finem mundi inſtare, Ac jam adeſle vel quaſi tempora Antichriſtj, novoſque pcenitcntiz modos Ac abſtinentias veſtiumque colores utriuſque ſexus perſonis fugT gerentium, Ac nihilominus virginitatis ac caſtitatis vota recipientium a pluribus ex eiſdem , ad hoc ſuis exhortationibus prius tradis , quz vota a pluribus violata fuiſle noſcuntur; quam plures utriuſque ſexus ad novz ſuperſtitionis cultum pertraâi fuerunt , Beguini , ſeu Beguinz vulgariter appellati, qui conventualia prohibita facientes , & frequentes de noâe officium praedicationis verhi Dei temere uſurparunt , in ſiiam excuſationem fiditie pretendentes , quod non predicant ſed loquuntur.de Deo, ſe invicem confidantes , Acquaſdam novas obſervantias cuſtodire conantur, a communi ritu ceteronunquc fidelium diſerepantes , e quibus nonnulla ſcandala ſunt ſuborta , & noo modica pericula huic provinciz, quam hzreticos olim publice frequentaſle eſt certum, nec dubium eſt , licet clam adhuc ab aliquibus frequentari, imminere noſcuntur . *Sacro* igitur approbante Concilio prohibemus cultum ſuperſtitionis praefate, quatenus eſt ſacris canonibus inimicus,

ulte-

•ulterius obfervari; nihilominus ftatuentes per A
CHRÎsrr i'n8ukM diœcelanos noftne provincix illum , ut praemittitur prohiberi, & tam per ipfos, quam eorum officiales contra perfonas fibi lubjeâas , vel alias contra qtias id jure per* mittente poffent facere , folertcr inquiri , ii fluid in premiffis commifliim fuerit contra ndem & canonicas fanâiones . Quod fi repertum fuerit, illud auâoritate prxfentis concilii prxeipimus diflriâius debita caftigatione puniri.

V.

Dt frrvMdij yob»fdam confiitationite.

Cum parum proficeret jura condi, nifi con- B dita firmiter fervarentur: Conftitutiooes fanâiffimi patris domini noftri B. divina providente clementia fummi Pontificis, prariertim illam per quam ftatnit moniales includi ; nec non illam Conftitutiooem , etiam Clementinam , qux prascepit perpetuos vicarios in ecclcfiis cenis prxfertim religiofonen inftitui , ab iplo Domino innovatam ; infuper Conftitutionem ejufdem domini „ftatuentem de omnibus spoilolis, ft evangeliftis & quatuor doâoribus principalibus fanftx Ecclefix feftum duplex anno quolibet celebrari, ft omnes alias per ipfum editas in fexto libro Decretalium contentas, prxeipimus firmiter obfervari.

vi.

Dt ftflo S. Lulevitl.

Item juxta diâi domini noftri ordinationis prxeeptum ftatuimus , quod de beato Ludo‹ vico in ejufdem fefto, quod in craftino beati Bartholomxi apoftoli per diâum Dominum noftrum prxeeptum eft annis fingulis celebrari in omnibus Ecciefiis Narbonenfis provincix ficut dc confeflbre cantetur : ft quod in ec--r defiis cathcdralibus ft collegiatis , Monafte- JJïïJJïS, riis , & prioratibus cooventualibus celebretur de eo annis fingulis duplex feftum , nifi impediti ex caufa diâa die diâum feftum celebrare non pollent., proximiori qua poflent, quo c&fu dic diâum feftum celebrare , ut praemittitur, teneantur.

vir.

Dt feftn pttrowMn totialralif Eccltflet.

Adjicirtffes , quod caufa in pradiâh cathedralibus ft collegiatis Ecclefiiis, monafteB riis , & prioratibus , ac ceteris ecciefiis totius noftrx provincix , de quolibet fanâo ft fanda patrono alicuius cathedralis ecclefix dide provincix , feftum ad minus novem leâionum annis fingulis celebretur.

VIII.

D ftrvndh Bonifacii ConfitWletihu.*

Prxdiâa autem ftatuta noftra omnia , & infuper omnes prxdiâas Conftitutiooes diâi domini noftri, qux poenales exiftunt, & Conftitutiooes ipfius fuperius expreflatas , & fpe-ciaiiter Gonilitutiones editas per eumdem fu-**per faâo heretic» pravitatis t ft contra vilipendentes fententiam excommunicationis, ft eam certo tempore fuftinentes , prxeipimus in fingulis fynodis, ft nihilominus per fingulos, redores in luis Ecciefiis noftne Narboneniis provincix publicari , ft eas ab Omnibus firmiter obfervari . Aâum & datum in prxdiâo Concilio Biterris tertio Cal. Novembris anno Domini MCCXCIX.

ggsCONCILIUM ANSANUM

Anao lipç. fol/ftnx.

Ex imprefib Haliao cod·

IN nomine Sand» ft Individu» Trinitatis Patris, & Filii, ft Spiritus Sanâi ad om-

ta "** noftra concilia ft ad omnes a&us noftros

opere de‹n» progredimur; verum reftatur pagina veritatis

l»C«»«.Ma-quod in exordio conditionis human» lex obesi u. 'ilium tranfgreffionis incurrit, cum primitivi parentes fui conditoris prohibitione poftpofita, pomum quod univerfalis ft lingularis dominus fpeciali fubjecerat interdiâo, in totius pofteritatis periculum attentarunt, ticque de corrupta· radice corrupti ramufculi proceflcrunt. Inde autem fit proclivis decorius ad voluptatem , & natura vitiorum remanet imitatrix, adeo quod ad reprimendas qux multipliciter fubcreverunt perverforum malitias , vix per poenas in jure ftatutas poteft competens remedium aut fufficiens adhiberi.

Quamobrem convenit fanâorum patrum conftitutionibus, generalium conciliorum provincialiumque canonibus , ft fratrum coeptfeoporum noftrorum flatutis fynodaicis fic perverforum coardari malitias, ut appetitus noxii boncftatis debil» limites non excedant, ft inde magis ac magis chriftiaaa profeflio liberius falutaribus proficiat incrementis.

Sane quoniam multorum conciliorum ftatnta fahibria a noftris prxdeceflbribus edit·

Dnon funt, ficut decet, & fieri debuit, hadenus obfervata., propter quod in contemptum & oblivionem aliqua devenerunt, quxdam vero mutationem , vel reformationem propter varium decurfum temporis nunc inducunt ; cum, beatoAuguftiao reflante, omnia debeant fuis temporibus convenire, ideoque nos Henricus divina miferatiooc fan&x prime Lugduni ecclefix archiepiicopus, neceflbrium fore praevidimus conciliorum praediâorum ftatuta a noftris prxdeceflbribus edita renovare, quaidam pcenas ad eorum obfervarionem adjicendo, & quasdam alia ftatuendo quibus vita delinquentium arceatur. Auâoritate igitur prarfentis concilii unaninaique coE filio ft affeniu fratrum noftrorum iuffraganeorum prxfenrium , videlicet domini Barthokxnei Det gratia epifeopi Etiuenfis, domini Nicolai eadem gratia epifeopi Matifconenfis, domini Quilteimi eadem gratia epifeopi Cabikmeufis, ft domini Simonis de Hnxeria archidiaconi Dtvkmcqfis m ecclefia Lingonenfi procuratoris ; ft cteufatoris dpmini Joannis miferatione divina epifeopi Liogonenfis abfentis, ft dileâorum noftrorum filiorum abbatum Atanatenfis Lugduni , kifâlx Batbarx, Saviniacenfis, Bell*villas, Caffa-

t?* niz, de O ygniaco, fanât Slephani Diviooen-A commorantes in fupenori vefte quam gaflanr
---------- fis, Mold'· onenfis , & fandi Sequani, & pro- dc gpffiddunt in amica, aliquod Tignum portent Anno
Chr 7° cut*totu'n capitulorum ccdeiiarum cathedra- de panno vd Ida confotum ita magnum & 01* *Tl
çnISTI I)utn, co|j rgigtgrum , conventualium noftrz coloris ditfimilis in rafle fuperiori in qua de-
" provinciz Lugduni, confilio & voluntate con- beat coniui, ut poflint videri & cognoici. Pro-
cordi ftatuimus & ordinamus, quod antiqua hibemus infuper ne teneant chiilbanos nutri-
przdcceflorum noftrorum concilia in przfenti cios & nutrices: carnes autem pro Judris oc-
concilio alias renovata, nec non d· novo edi- cifas nullus vendat fidelibus chriftianis.
ta in eodem firmiter & inviolabiter obierven- Obviantes autem Judzi Cruci, live corpo-
tur; verum quia injuriatur memoriz frequenter ri Chrifti, vel penitus fe recludant, vcl cum
oblivio, prudentium cautela edocuit adverfus feftinantia recedant , aut reverentiam cum
oblivionis difpendium feripturz fufiragio provi- humilitate exhibeant Salvatori.
dere ; quapropter ne aliqui de cztero prrtextu Przterea ecelefiis in quarum parochiis Ju-
oblivionis , vel ignorantis fe valeant excufare , dzi commorantur, fatisfaciant pro decimis
ftatuta przdeccflorum noftrorum cum quibuf- & dblationibus de domibus ft poflefliombus,
dam aliis per nos editis recolligi fecimus, ftBqubs nofcuntur in ipfis parochiis poflidere.
ipfa in przfentia cleri & populi in diâo con- Si vero Judzi contra przmifta fecerint,
cilio aftantis in eodem facro concilio publica- vel aliquod eorumdem, eis chriftianorum par-
mus , & fob certo tenore infra feripto con- ticipatio denegetur, & chriftiani ab eorum
feribi ftatuimus; ft ipfa bulla noftra & figil- participatione abftinere nolentes, per cenlu-
lis didorum fratrum noftrorum ad zternam ram ecclefiafticam compellantur, donec ia·
rei memoriam robora·i ftatuimus. In primis tisfecerint de przmiflis.
igitur ad pronunciationem ft declarationem Infuper juxta ftatuta generalis concilii mo-
Aatutorum in hoc provincial· concilio reno- nemus & moneri prccipimus omnes princi-
vatorum ac editorum fic providimus inchoan- pes, barones Caflellanos, & alios Dominos
dum , déclarantes, profitenles, ft proteftan* feculares, & quorumlibet eorum vices geren-
tes exprefle quod przdiûa ftatuta in toto, tes exiftentes m dioecefi ft. provincia Lagdu-
vel in parte juribus, bonis ufibus, ft confue- ni, ne Judzos przferant in quibufeumque
tudinibus decani Lftgduni ecclefiz przfentisft Siblicis otficiis Chriftianis ; & fi qui jam
coofantientis diâis declarationi, profelliom , nt przpofiti, locorum domini cos Audeant
ft proteftationi pro fe & fucceflbribus fuis in C removere, alioquin contra eos per 'diarccfa-
dk.ta ccclefia Lugduncnfi, & bonis ufibus, ju- num, in cujus diœccfi hzc contingent, au-
ribus, & confuetudinibus diâz Lugdunenfis doritate przfentis concilii per excommunica-
ecclefiz , & ejus capituli, & quarumcumque tionis fententiam procedatur, & alias prout
perfonarum ecdefiafticarum de diâz Lugdu- providendum noverit expedire.
nenfis ecclefiz corpore exiftentium, & alio- *Dt Perjurtil.*
rum capitulorum Lugdunenfis provinciz no- Cum per reatum perjurii non folum iis qui
lumus derogare. perjurant, immo etiam pluribus aliis damni
RUBRICA.
frequenter irrogari contingat, ft Tint nonnul-
De Miffa pro pace & bono flata terre ti tccicfia celebranda.
li qui illud crimen incurrere non formicant :
Non attendentes, vel forfitan-ignorantes qùarn
Cum juxta feripturz teftimonium, qui pro fit difficile atque grave, & quot font pœna; a
alio orat, pro ie ipfo Dominum interpellat, contra' perjuros editz per legitimas ft cano-
multum valet deprecatio jufti aflidua apud nicas fanâioncs. Statuimus ut presbyteri cu- <
Deum , eo quod oculi Domini fuper juftos, ram animarum habentes in ecclefiis .fuis fc-
ft aures ejus ad preces eorum refpiciuut, pia Dmel in quolibet menfe przfente populo, ali-
deliberatione duximus ftatuendum, quod in quo feftivo vel dominico die denuncient pub-
qualibet feptimana m unaquaque ecdefia ci- lice, ac exponant quod perjuri font infâmes'
vitatis & diœcefis ac provinciz Lugdunefis & a perhibendo teftimonio, ft omni aâu le-
una mifla de Beata Maria, vel de fanâo gitimo repellendi, ft quod non fimt digni
Spiritu aliqua competenti die, pro pace ft ecdefias regere, nec inter probos Homines
tranquillitate ac bono ftatu fummi pontificis, computandi, nec modo aliquo admittendi,
ft fanâz Romanz ft univertalis ecdefiz con- ft hzc fiant ne pratextu ignorantia aliqui oc-
fervendo, aut inimicis ejps ad correâionem , cafionem habeant pejerandi : conviât vero d®
& pœnitentiam convertendis folemniter cele- perjurio vel conferti, per dicecefanum fuum
bretur. Venientes autem ad miflam & eam nihilominus puniantur fecundum quod peje-
audientes vigmti dierum indulgentiam conio rantis qualitas id expotuerit, ut metu pans
quantur. a fimilibus arceantur.
Dc prolatis quod mutuum auxilium fibi prafltnt..
Dt machinantibuf contra excommunicatoros, & contra excommunieatiamem fententias proftren-
? Statuimus & .ordinamus ut przlati provin- E *ter vel nuntiantes, & contra eos & eorum*
ciz Lugduni mutuum confilium ft auxilium *?arentes ad quorum inftantiam proferuntur.*
fibi przftent pro fententiis & bono fatu ec- lerumque contingit, quod quidam excom-
clcfiz confervendis. municat!, vel eorum domini , vcl amici ,
RUBRICA.
quaedam ftatuta faciunt, przcepta, feu ban-
De Judais quod aliquod fiffuem portent, per quod ppffint a ebriflianis difccrni.
na contra excommunicatores feu denuncialo-
rs excommunicationum prolatarum contra
Cum ex eo quod Judzi aliquod fignum eos, vel eorum parentes, ad quorum funt
patenter non portant, per quod Judzi font, , inftantiam promulgatz , vel bona capiunt,
a Chriftianis valeant reprehendi, quam plura vel capi faciunt, quod eft < difciplina ec-
poflint, prout pro certo competimus, inimi- clefiaftica alienum, cum hzc fiant in exclu-
ca Chrjftianz fidei perpetrari ; ideoque pro- fionem clavium ecclefiz, quas nituntur in-
vide atque confulte ftatuimus, ut Judzi in fringere malitia exquifita. Et licet tales nifi
quocunque loco noftrz dicecefis ft provinciz infra o&o diu refipuerint, incidant lo ex
com-

gf* communicationis fententiam ipfo fado, a qua fi per duos menfes eam fuftinuerint, non poffint nifi a Domino papa abfolutionis beneficium obtinere, juxta tenorem conftitutionis edite a D. Gregorio papa X. in concilio Lugduni i quia tamen illam conilitutionem contemnunt, & nervum nituntur corrumpere ecdefiaflicc dtfciplirue, & mucronem eccleflx hebetare, ftatuimus praetente facro concilio approbante; quod quicunque ftatutum, bannum, praeceptum, interdidum furni, molendini, ignis, aquz-feu itinerum aut commerciorum quorumcumque feu mandatum fecerint fupra przdiftis apertum, vcl occultum contra excommunicatores, vel excommunicationem denunciantes, vel contra eos vel eorum parentes, ad quorum inftantiam funt fententiz ipia. latae, vel bona ceperint, feu capirecctint eorumdem, nifi infra odo dies revocaverint cum eftedu quod fecerint occafione przdida quocumque quzfito colore, audoritate przfentis concilii, excommunicari publice nuncientur per dicœceftm in qua nofcuntur taliter exceflifle: & nifi poft denunciationem infra decem dies excefliim fuum curaverint revocare, denuncientur excommunicat! per totam provinciam Lugdunentem: & fi fint domini terrarum, vel redores earum, in earumdem terris quamdiu ibi fuerint, cafletur a divinis, in quibus difti exceflus, vel aliquis eorum fuerit perpetratus, juxta tenorem conftitutionis [illegible] ni Bonifacii papz VIII. fine diffimulationc 2ualibet, donec pallis injuriam & ecclefiis itisfecerint competenter audoritate przfentis concilii; pfiecipientes infuper omnibus prxlatis noftrz provinçix jurisdidionem habentibus ordinariam, quoad ad caufarum cognitionem, quod cum a dicœcefaho in cujus dicœcefi exceflus hujufmodi fuerit perpetratus extiterint requifiti, didos malefadores excommunicates denuncient & evitent, & denunciari pixcipiant a fuis fubdilis cappelianis, & hoc medicinabile ftatutum Audeant obfervare.

»· Dt excommunicatis ad officia publica non affumendis. ·

Generaliter ftatuimus, quod publiceexcommunteati & denunciati ad aliqua publica officia, utputa Baillivium, Caflellaniam, Prxpolituram, vel ad aliqua alia majora vel minora officia non aflumantur per aliquem in dicœcefi, vd provincia Lugdunenfi, & nulla lententia lata per eos five eorum audoritate. Ipfi, & qui tales aflumpferint, & moniti eos non removerint, ipfo fado fententiam excommunicationis incurrant. Adjicientes infuper, ut quicumque excommunicato* publice iemel aut plures in ecclefia feu ecclefiis denunciatos fcienter elegerint, vel affumpfcrint ad aliquod publicum officium exercendum, fententiz interdidi fubjaceant ipfo fado ·

Idem per omnia ftatuentes, fi qui poft affumptum officium etiam in przdidam excommunicationis fententiam inciderint, & dum certificat! eos ab officio infra decem dierum fpatium moniti non duxerint amovendos.

Dt Laicis diu fuflmentibui fententiam excommunicationis.

Prxterea funt nonnulli excommunicationis fententiam contemnentes, & quantum in eis eft nervum ecclefiafticum corrumpentes qui non timent diutius in excommunicatione jacere, dicentes quod ita lapide comedunt, at- A que bibunt, & ita bene frudificant agri fui,— ac fi nulla effent excommunicatione ligati. anno

Cum igitur ifta & his fmnlia non carcant CH^1SU fcrupulo heretic* pravitatis, ne per fua pra- › If' *va* exempla alios in devia mortis impellant, ftatuimus, utquicumqne excommunicatus fuerit, fi per annum poil denunciahonem in excommunicatione permanferic, cum jam preiumi poflit, quod in eo malitia invalefcit, dominus in cujus conliftit territorio vd ejus vices gerentes per ejus dicœcefanum, vcl officialem ejus, legitime moneantur, quod ipfum infra decem dies ad unitatem ccdelix redire compellat per captionem corporis vcl bonorum.

B Quod fi dominus, vel ejus vices gerentes per didos decem dies a die nrfonitionis" fadx dilbilerit adimplere, eum non careat fcrupulo focietatis occullx, qui dum poteft definit tanto facinori obviare, ipfe dominus & ejus vices gerens audoritate prxfentis concilii ex·, communicationis fententia adftringatur; & fi hanc fententiam per alios decem dies fuftinuerint, & in protervitate perfeveraverint, per dicœcefanum loci, vcl ejus officialem contra utrumque fententia audoritate hujus concilii aggravetur: Et fi nec lie rdipuerint, & aggravationem per alios decem dies fuftinuerint, caflrum vel villa ipfius domini ubi excommunicatus moratur, (apponatur ecclefiaC ftico interdido: Et fi adhuc non venerint ad quadraginta dies latam interdidi fententiam in terra fua fuftinuerint animo nequiter indurato, contra eos & terram eorum gravior ecclefiaflica exerceatur cenfura, prout dicecefano videbitur expedire, vel officiali fuo de ipfius dicœcetani concilio primitus requifito pariter & obtento.

Dr *iis qui ingrediuntur ecclefiam excommunitattone ligati.*

Quoniam funt aliqui qui licet per excommunicationem vel interdidum a Corpore Chrifti, quod eft ecclefia fint remoti, quamdam devotionem fingentes in contemptum fententix vel iententiam proferentis, feu (acerD dotis eamdem fententiam publicantis, ingerunt fe divinis, & ecclefias intrant, vel fe fcienter exhibent confpedui facerdotum dum officia celebrantur div:na, fic divinum Officium perturbantes, cum m eorum przfentia lacerdotes non poffint- nec debeant celebrare, nec etiam czteri non excommunicat! debeant ipfis prrlentibus in ecclefia remanere, quando divina officia celebrantur: cum igitur tales deberent potius excommunicationem humiliter fuftinere, & efle extra ecclefiam, nc cx fuo contemptu amplius ligarentur, quam fc ingerere ctim animx detrimento;

Statuimus, ut quicumque aufu temerario Dei timore poftpolito pradumpferit taliter diE vinum officium perturbare, iterum audoritate prxfentis concilii fe noverit alia excommunicationis fententia irretitum., fi icquifituf per cappellanum, vel ejus mandatum ftatim non exierit de ecdefia patienter, nec ab ipfa fententia ibi per dicœcefanum, vel ejus officialem, vd audoritate fedis apoftolies abfolvatur, & contra eum nihilominus procedatur, fententiam aggravando prout ordinario viftun fuerit expedire infuper ftatuentes· quod damna quz fuftinuerint cappellani propter excommunicationis, vd interdidi fententias contra aliquos, vcl eorum terras prolatas, fi eorum

Cy fuppetant facultates, ipfis cappdlanis per ex-Afumptio ad efledum minime fit produda : &

'communicatos reftiniantur integre .

ANNO CHRISTI

Dt txcouueettsùctiis **f*i** *fnliifeccrunt pro funt txcomsnunicoti ,* **wr** *tenecn funt objoint if.*

Item ftatuimus , quod excommunicatum aliquem quantumcumque coaftct, quodiatisfecerit de hoc, pro quo tuerit in eum lententa promulgata, nullus eum prxfumat abiolvere, vel pro abfoluto habere vel mortuum tradere ecclefiafiiez fepulturz , nifi a praelato fuo, vel ejus officiali, vel alio a quo lententia emanaverit licentiam habeat fpccialem.

Qui vero contra fecerit abfolvcndo excepto mortis articulo, in quo cafu poteft quilibet presbyter abfolvere, lcd non fine dicece fani, vd ejus officialis 'icentia tradere ecclefiafiicz fepulturz, excommunicationis lententam audoritate przfentis concilii fc noverit incurfurum,

Dt corporibus defun/iorum extra tcclcfitm mu *portendis .*

Etiam ftatuimus, quod corpora defunctorum In coemeteriis ecclctiarum parochialium inhumentur, nili incontinenti fine aliquo Grepnu judicii fides fiat facerdoti parochiali fummaria quod alibi elegerint fepeliri.

Si qui autem regularis, vel fzcularis aliter ad aliam ecclefiam, vel coemeterium corpus portare przfumpferit, antequam de eledione fepulturz habita fuerit certitudo, om-Cmentae feu alias ultimas voluntatef, in quini emolumento in teftamcnto defundi & taliter (epulti fibi relido carear, & illud parochiali ecdcfix applicetur, fic nihilominus ad expenfas fuas teneatur léflituere corpus proprio facerdoti cum omni emolumento, quod ejus occafione habuit infra odo dies poftquam fuper hoc fuerit fpecialiter requifitus; quod fi non fecerit, ex tunc audoritate przfentis concilii noverit fibi ingreftum ecclefiz interdidum ufque ad fatisfaâionem condignam .

Iniuper ftatuentes, quod corpora defundorum qir elegerint alibi fepeliri primo portentur ad parochialem ecclefiam , fic ibi una mifla vel aliqua ftano pro defundi anima Ddurante tempore ante dido.

celebretur.

De ponentibus Infidias epifeopis vel prulatis, & confpirantibus contre eos .

In tantum feduxit aliquos maligni hoftis perfidia, qui contra proprios epifeopos vel przlatos parare feu ponere infidias, aut conjurationes . vel confpirationes facere moliuntur.

Cujus criminis fzvitia non folum inter chrifticolas abominabilis fic cxecrabilis judicatur . fed fic inter hxrcticos fic gentiles eft etiam ab extraneis fic 'fzcularibus legibus interdida. Idcirco hujus criminis reos non iolwn ecclefiafticz, fed etiam feculares leges damnant, fie non tantum agentes, fed dc E coafenium, confilium , dc auxilium impendentes quamobrem przfentis audoritate concilii exterminare crimen tam deteftabilc cupientes ,

Generaliter ftatuimus, ut fi clerici fieculares , vel regulares feu laici przfumptiooe damnabili praelato alicui infidias pnefumpferunt feu ponere ad capiendam perfonam, vel bona ipfius, vel fuam familiam depraedandam, conjurationem vel conflationem fecerint contra eos , excommunicationi fublaccant ipfo fado, licet iua damnabilis prefi tam deteftabili & horribili crimine coovin- Anno camur, fi regulares fuerim vel fzculares cierici in quocumque gradu vel ordine conditu- >1**' ti, etiam quicumque laici, excommunicationis fententiam ipfo udo incurrant, prêter poenas contra tales *a jure* ftatutas·

Dt teflanoentis pTtshtcroruset,

Licet fecundum canonicas fandiones bona quzeumque intuitu ecclefiz acquifita non fint ad perfonas alias transferenda, fed deleant apud ecclefiam cujus intuitu tacquifita funt, remanere, non tamen eft imprubaqifte con fuetudinis , immo ftatutis canonicis approbate , quod presbyteri, ceterique ecclefiarum feculaBres redores, qui eratem fuam in fuis ecdefiis tranfegerunt, in ipfis virtutum domino famulantes, de aliquibus bonis ipfarum ecclefiarum, quarum regimen tenuerunt, pofiint difponere & teftari, prefertitn in iis qux nofcuntur ad pietatem & mifcricordiam pertinere: igitur faero przfente approbante concilio, duximus ftatuendum, quod de bonis mobilibus & fe moventibus duntaxat, qux fine intuitu ecclefie acquifienint, vel alio judo modo antequam ecclefias adepti effent, vel poftea, libris & ornamentis ecclefiafticis exceptis, & etiam de immobilibus antequam adepti dfcnt ecclefias acquifins, poifint ipfi presbyteri fit redores feculares fua condere teftabus pro animarum fuarum remedio aliquibus Chritii pauperibus, feu fuis fervitoribus pro remunerationc fuorum fervitiorum tam pizfentium quam etiam tranfa&orum, five fint confanguinei, five fint extranei, vd propinqui dc bonis prrdidis mobilibus, fic de moventibus pofiint relinquere dc legare, hoc adhibito moderamine, quod in ecclefiis quas rexerunt tantum de bonis mobilibus dimitteic teneantur quod fucceflor cum neceftariis fervitoribus ecclefiz & perfonx ipfius ufque ad novos frudus valeat fuftentari, fi ad hoc fuppetant facultates, computatis frudibus qui provenient in ecclefia, vel occafiooe ecclefiz ,

Sane bona immobilia prztexru ecclefiz acquifita ftatuimus debere penas ecclefiam jure perpetuo remanere, fic deutenfilibus quztempore monts fuz habebat in parochia, prout ordinario, confideratis tis quz confidcranda funt, vifum fuerit expedire .

RUBRIC A.

*Dt contendentibus fuper beneficilt ep. clefieflicis, qur*Omiflis juridiflionibus eccltfloflitis ad arm.t tf rixes veniunt.*

Ad hoc cum jam perniciofe molitum fit in pluribus partibus dicœcefis fieprovinciz Lugduncnfis non fçlum apud fzculares, *lcd* apud monachos, dc alios regulares, dc cum fuper beneficiis ecclefiafticis quzftiones inter aliquos oriuntur, qui relidis dc contemptis ecclefiafticis judicibus, ad quos folos cognitio dc definitio talium nofeitur pertinere, ftatim ad arma concurrunt, parentum dc amicorum fuorum impetu dc *violenti»* prioratus., ecclefias, vel alia beneficia ecclefiaftica per violentiam occupantes, armis dc armaris hominibus minantes eofdem, fed exinde mutuo prout prevalent plerumque cum effufione fanguinis , nonnunquam vero cum homicidiis expellentes, prope innumerabilia infurrexcrunt, dc adhuc

fre-

frequenter infurgunt fcandala & plurima fe-
-quuntur corporum & animarum pericula, &
raine: cire* que provifum eft per diâum
1 Bonifacium papam VIII. ut hujufmodi vio-
lenti eo ipfo quod per violentiam aliquod ec-
•«jL^defiafticum beneficium occupant, jus, fi quod
V in benefici» taliter occupatis, vel ad ea
\ forfitan competebat, amittant.

Nos volentes provifiooi pœtum adjicere, ftatuimus quod fi talis violentus per diceceianum requiGtus & monitus, a tali occupatione & violentia defiftere noluerit, & cxcommunicatioms fententir fubjaceat ipfofaâo, & per totam dcnuncictur cxcommunicatus diœccfim: & fi perfeveret in fua malitia, per totam provinciam Lugduoenfem, nullatenus in ea provincia, fi fententiam per tres menfes fuftinuerit, de duobus annis poftquam abfolutus fuerit beneficium ecclefiafticum obtenturus.

Dt ehtforibitt litteromo btbai aefiri fofo.

Sunt quamplurcs perfoose ecdefiafticx tam regulares quam fxculares & laici, qui litteris domini pans vel ejus legatorum nequiter abutuntur; idcirco audoritate prxfcntis concilii excommunicamus omnes ilk» qui litteras fuo nomine a fede apoftolica, vel ejus legatis obtentas aliis ejufdem nominis ad abutendum tradunt, & eos qui eas recipiunt tali modo. Item illos qui ad loca xquivoca aliquem feu aliquos citari faciunt, ut fraudulenter & malitiofe vexent dc decipiant quos citant in la. boribus & expenfis. Item omnes illos qui luper uno & eodem negotio coram diverfis judicibus aliquem faciunt evocari. Item omnes illos qui litteras apoftolicas vel ejufdem legatorum ad futuras trahunt controverfias que nondum fuerant tempore impetrationis exor**te.** Item omnes illos, qui per litteras ea que de bonis prô" fuorum prioratuum dignitate perfonatu vel ecclefia, feu alio beneficio ecclefiaftico impetratas ad inftantiam aliquorum alios citari faciunt, cum quibus ipfi ratione prxdiâontm prioratus , dignitatis, perfonatus ecclefix feu beneficii quorum nomine funt litteste impetratx , non habent aliquid quxftioois.

De illis qui litteram extendunt feienter & malittofe & de litteia poft iter arreptum & ea prxdido modo abutentibus idem per omnia ftatuentes, nec non de omnibus qui per quafcumque litteras apoftolicas, vel legatorum fedis apoftoltcx citari aliquos faciunt, contra quos non habent aliquid quxftionis.

Si quis vero fuper rebus ad dotem fpeâantibus litteras apoftolicas impetraverit, dc illarum audoritate aliquem vel. aliquas cum quibus ratione dotis uuu habet aliquid quxftionis, fecerit feienter & malitiole ut lupra fatigari, audoritate prxfentis concilii eadem excommunicationis fententia qua fuperius noverit fe ligatum .

De illis vero qui falfo efle cruce fignatos afferunt, cum non fint, & fic tanquam cruce fignati litteras apoftolicas. impetrant per quas aliquos fatigant laboribus & expenfis, item de illis qui privilegium cruce lignatorum impetrant fub illa forma poftquam iter arripuerint transmarinum, & ante iter arreptum per illud privilegium impetrant aliquos fatigari ipfis litteris feienter taliter abutendo, prsftntc approbante concilio, idem per omnia ftatuentes, videlicet, quod eadem fint excommunicationis ligati fententia, & aliis pœnis a jure ftatutis nihilominus infligendis; hoc autem contra abufuros litterarum fedis apoftolicx dc legatorum ejufdem audoritate pratentis provincialis concilii ftatuimus, ejufdeçn fedis apoftolicx & legatorum eius audontate in omnibus temper falva., ftatuentes nihilominus quod prxdiâi abutcrcs per dicecefis epifeopum, .prout juftum fuerit, puniantur: eodem modo qui confenfum , confilium, vel auxilium feu aftenfum feienter prxbuerint in hoc faâo, finguli quidem epiicopi per *fe* vel pes deputatos ab eis inquifitionem luper iis faciant diligentem & puniant .quos invenerint Breos eflc, & eos compellant iatisfacere indebite fatigatis.

anno CHKisn *>w'

RUBRICA.

De ilt ftu', protexta officiorum fcculoriom qttt gertnt pro bminit temporaltbat, capitott ecckjbftictu perjottos.

Cum nonnunquam domini aliqui temporales vicarii, pnepofiti, baillivi, caftellani, & alii ixcularium curiarum officiis variis infervientes diverfis officiorum nominibus nuncupati , audoritate propria manus temerarias paflirn & indifferenter ad capiendum clericos aliafque perfonas ecclefiafticas incurialitcr & modo quo poflunt turpius ad majorem conlufionem ecclefix atque cleri extendere non verentur; quin immo ipfos mancipant carceribus, ac ibidem nonnunquam ut excclus fuos palliare poflint, eos ibi totaliter radi laciunt, ut poflint confringere eos clericos non fuifle, vel non efle in poffleffione clericatus, feu quafi in enervationem ecdefiafticx libertatis , prohibemus diftride ne a quoquam talia de extero attententur, alioquin contraria facientes, five fint laici five ecdefiafticx perfonx, regulares, vel fxculares, hanc noftram excommunicationis fententiam quam audoritate prxfentis concilii in bis feriptis ferimus , incurrere volumus ipfo faâo, nifi forte in eo duntaxat cafu cum eos adhuc flagrante crimine capi contingeret, cum de ipforum fuga Everofimiliter timeretur, fic.quam citius commode poterunt ad curiam epifcopalcm duxerint fit rcftituerint fine fraude. Si vero de Doâe tales ceperint, in craftinum teneantur ultro fine qliqua requifitione & fine retentione alicujus Teu aliquorum, bonorum mobilium ipfius, & fine kJione perfonx cpddcre curia; fupra **didx**, nec eis liceat aliquid a captis hujus dooo vel gratia fub colore aliquo extorquere, nec etiam recipere gratis data , contraria aliqua confuetudine qux potius corruptela cenlenda **eft**, non obftante, & fi aliqua habuerint ea integraliter reftituere teneantur, quin immo fi injufte eos cepifle inveniantur , five aliter eos Ixfifle modo aliquo D ‹n perfonis , tandiu excommunicari publice nuncientur, donec Ixfis & ecclefic fuper iis ad ordinarii arbitrium emendam fecerint competentem . v

Qtiod fi in caftris vel villis captionem clericorum contingat fieri, adducant ipfos ad epifcopalem curiam, vel tranfmittant quam citius fub fida cuftodia cum expenfis ipfius curix moderatis.- Et fi fecusegerint vel in fraudem feu odium fuper hoc aliquid attentaverint, eadem qua lupra fententia involvantur, & nihilominus denuntientur excommunicari a canone donec meruerint abfolutionis beneficium

cium obtinere, dc in villa, caftro vel civita-te (cu loco in quibus vel quorum diftridu aliter 'tua,n Pre<f'^um eft detinuerint clericos , ceiTctur a divinis, fervata circa celebrationem divinorum forma conibtuti snr domini Bonifiai paps VIII. przter poenitentias monentium, dt baptifmata parvulorum.

De jtduibat ftctelartbat f» pratafatf fitUilor foot adjiUicem ccdefiaflictim appellare.

Mulda quandoque indtda, vel modis aliis, domini fzculares, vel eorum judices przpofiti, fcu Baillivi, cafteUant, vel eorum officiales aliqui, aggravantibus vel lententiis ab eis latis , fuper rebus ad feudum fpedantibus ecclefiz, ad judicem Ecclefiafticum, a quo tenentur in feudum , impediunt appellationem profequi interjedam , fic /us dc furiidid ionem Domini dc judicis ecclefiaftici perturbantes . Nos vero evidentem eorum malitiam perftringere afle&antes , prohibemus nc poft editam dc publicatam pixfentem conflitutionem prxiumant talia attentare, alioquin excommunicationis fententiz le noverint fubjacere: qux tamdiu inviolabiliter obfervetur, publicetur & etiam aggravetur , donec reatum proprium contuentes , emendam fecerint competentem , & ablolutionis beneficium meruerint obtinere .

Dt recognition fendernm & rerum qua ieteitlur ab ecdefia facunda, (J fervitiorum pro rtbat ecdefia debitorum .

De clericis , reiigiofis & laicis nobilibus & ignobilibus qui 'feuda vel res aliquas tenent ab ecclefiis, (latuimus , ut ea *& eas,* ac fervitia qux pro eis debent ecclefiis, quam citius poterunt, recognofcant perfonis qux ipfis przfunt ecclefiis, vel aliis de mandato ipfarum, & ufagia faciant eorumdem.

Si vero aliquis fcienier feuda ipfa & res qux ab ecclefia tenet, & ufagia , atque fervitia qux pro ipfis debentur celaverit, & infra annum & diem homagium & ufagia facere, & fervitia pro ipfis debita recognofccre recufavcrit, excommunicationis fententiz auâoritate prxlentis approbantis concilii fe noverit fub)acere , & nihilominus fetidorum & rerum amiffionem pro quibus diâa ufagia» ée fervitia debentur, poterit merito formidare; hanc autem excommunicationisfententiam fi quis in eam incidit, przcipimus folemnitcr publicari, & illum qui in illam inciderit excommunicatum publice nunciari, donec erga ecclefiam & przlatutn , vel alium qui przeft rei ccciefiafticr pro qua przdiâa debentur, fecerit id ad quod faciendum tenetur dt confuetudine vel de juré ; ita tamen quod quantum ad recognitionem przdiâorum fervitiorum i|li qui ad ea tenentur antequam diftam Icntenliam incurrant fuerint faltem publice & generaliter in locis in quibus habitant fuper hoc requifiti ; *fi vero* animo induraro excommunicationis fententiam ultra tres monfes przumpferit aliquis fuftinere; in cafu pr» diâo tes feudal·; & per ecclefiam auferatur, & alii concedatur , qui eam teneat in feudum , & fe tenere ab ecclefia recognofcat ; qui vero feuda ecclefiaftica intraverint , vet receperint fine confenfu ecclefiarum vel przlatorum , de quorum funt dominio, prxdi&is fcntcntiis fe noverint irretitos.

cxdta*/ »■ *perfont proprite cappella.....* ~_

■w, *vel habntet digmtatee, perjoaatat, vel* ANNO cavMuAs, *vel alite incorporatae vd latoe i» ecelafiit cathedralebat , eollegiotit , vel eoeoveninalebnt.* ****

Licet omnes in luo· proximos delinquentes argui debeant dc puniri juxta canonicas & legitimas (anfiiones, in illos tamen eft excercenda gravior difciplina , qui in perfonas ordine, gradu , officio, dignitate, aut in perfooatu notabiles, temerarias dcfacrilcgas manus injicere non formidant, ficut in proprios parochiales presbyteros, vel habentes io rcclefiis cathedralibus, collegiatis, feu conveniualibus dignitates , perfonatus, canonias, feu officia, vel alias incorporatos, feu intitulatos in eis· Ea |»ropter ut talium pnefumptuofa audacia refrenetur, & modo debito puniatur, facro przlcnte approbanteque concilio , (latuimus, quod fi quis citra auâoritatem fui epifeopi de extero, inimico homine fuadente , in hujufmodi perfonas manus violentas injicere przfumpiei it, interficiendo , mutilando, vulnerando, feu graviter verberando, capiendo , vel captas tenendo, tam ipfe violentus, quam ei preflantes in hujus violentia confilium, vel confenfum quemcumque, vel aliquis de genere eorumdem in afeendenti vel deicendenti linea, ufque ad quartum gradum non polfint recipi ad aliquem gradum , ftatum, vel ordinem in ecclefia , vel monaflerio, de qua vel quo ext.tbit perfona Izfa, dc fi perfona Izfa Saccrdo» parochialis vd curatus fuerit, non poftit fic Ixdens cum in aliquo loco civitatis , diœcefis , aut provincix Lugdunenfis aliquod ecclefiafticum beneficium aflequi , nifi prius fada competenti emenda tamlzfz perfonz, quam ccclefix cujus perfona Izfa fuerit, quam etiam loci ordinario talis dc tanta, quam aliis excedentibus vel excedere volentibus ede poftit, ut a fuis refipifcant infolentiis in exemplum.· Et fi talis excedens aâu, confilio , vel confenlu beneficium aliquod teneat in diœcefi in qua ecclefia fita fuerit, cujus perfonam lie Izderc contigerit , ut diâum eft, nifi reatum fuum infra menfem computandum a die illatz injurix emendare procuraverit cum efteâu , illis quibus juxta prxmilTa ipfam faciendam decrevimus , eo ipfo fit illo beneficio przfcntis concilii auâorirate privatus.

R. U B R, I C A.

Dt facerdotibetr deficit , & laicit fu gnerale pberibter modet violent tnterdiihtm.

Sunt quidem quamplures verfutiis & dolofis machinationibus intendentes & dediti, qui illud quod ad remedium falubre confulte provifum eft & ftatutum , ad noxam & perniciem retorquere nituntur: nam cum contingit aliquando quod aliqua civitas , caftrum feu villa ex aliqua cauta quam (ufficienti efe prima facie prxfumimus , generali & ecfe cleuaftico fuppooitur interdido, aliqui de ipfo loco interdido , vel ejus fubuÂio leu continentibus aedificiis exiftentes , fub devotionis prztextu quam fe habere fimulant , vel alia illicita intentione quacumque exhortantur , follicitant & requirunt, vel precibus feu muneribus, terroribus, promiftionibus, five minis quôfdam facerdotes dc clericos alliciunt & inducunt ad celebrandum fecrcte miffas, vel alia divina officia facienda, & facramentum pœniteoüz, in cafibus non permittis ajure, matri-

matrimonii benedicciones nubentium, & alia, Ucramenta ecclefiaftka miniftrauda, quorum Pr,"'s fc iniquis pcriuafionibus inventione nefapdiflima dc corrupta receptis muneribus, vel promiflis, vd fulrfpe habendi in pollerum diâi mallediât presbyteri flc clerici occultatis vultibus ne cognofci valeant, dc obtenebratis, fub monflri larvarum fpcc:e obedient in przdiâe dc QUOlibct feu aliquo przdiôorum officio facerdotali vtl clericali nequiter abutendo , dc nervum difciplioz ecclefiafticx corrumpendo, necnon divina mintfteria quepur-Satoria eundorum contagiorum exiftun' in rete celebrantibus dc recipientibus , atque audientibus, quantum in ei- efl contaminando , dc etiam prophanando, quz ftquidem committendo fiunt qui nequam fuerant nequiores. Nam fententia propter quam promulgatum eft interdiâum quo medicinabilis effet, li mixto debito fervaretur, dc mortalis efficitur , dum per przdiâos abufus, ve! alios vertitur inrontemp"u<ii, dc nihdominus perfooz ecclefiafticz talia quz dtla funt committentes quoad celebrationem miflarum dc divinorum officiorum in eis committendis praebentes auxilium, confilium , vd confenfum , irregularitatis laqueo fe involvunt, a quo nifi per fummum pontificem liberari non pofiunt, juxta factorum canonum fanâiones.

Verum cum a multis.non advertentibus aciem interioris oculi ad falutem, nec ad obfervationem canonum przdiâorum frequenter perpetrantur cxceifus przdidi, dc fic pluribus in malitia tanta crefcentibus, neceflc habeamus diâos canones majorum poenarum adjeâione juvare , ideoque przfenrs auâoritate concilii omnes & fingulos civitatis , dicœcefis & provinciae Lugduoenfis qui de czteroexhortando, foilicitand», vd excitando modo aliquo facerdotes, vel clericos ad talia, vel firmlia przmenda quz diâa funt , nec non omnes audientes dc recipientes ab eis divina officia, vel ecclefiaftka aliqua facratnenta in loco interdiâo, vel ejus fuburbiis, aut continentibus zdificiis, vel alibi ; fi propter culpam, vel deliâum habitantium in loco interdiâo fententia interdidi lata fuerit, auâoritate hujus facri concilii excommunicationis fententia innodamus, nec non presbyteros dc clericos qui inveniuntur de cztero fore culpabiles in przdiâis, vel aliquo eorumdem a qua non poflint abfolvi aliqui przdiâorum nifi a dicecefano epifeopo competenti fatisfaâione przmifla, omnibus qui ex przdiâis txceflibus inveniuntur gravati, feu quorum intereft , ficut funt illi qui tulerunt fententias, dc illi ad quorum inflandam prolate funt, dc facerdotes parochiales ; citra quam fatisfaâionem abiolatio przftita de £*âo nullius penitus fit momenti ; dc ut facerdotes dc clerici a talibus enormibus cxceflibus de cztero arceantur, ftatuimus ut fi quis de czterotalia vel fimilia attentare pnefumpferit, eo ipfo beneficio ccclefiaftico fi quod obtinet in civitate, dkecefi, vel provincia Lugdunenfi, fit przfentis concilii auâoritate quam contempferit, privatus omnino ; fi vero beneficium non habeat, ad obtinendum beneficium decztero aliquod ecclefiafticum in civitate , diceccfi , vel provincia fupradiâis habeatur, dc fit perpetuo ptorfus inhabilis dt indignus, adeo quod cnm eo non podSt circa amifliun beneficium tchabcndum, vel circa acquirendum aliquod, nifi per luminum pontificem, vel alium qm potellatem liiper hoc lubeat, diipenfatione prius obtenta fuper irregularitate, & luper aliis fententiis przmifla iatisfadione , ut diâum eft abfplutione obtenta , modo aliquo diipeofari

anno C?*15™ "

RUBRICA.

Dt clencit qui cion mich virginibev contrAxermt.

Cum quidam Domini temporales, vel eorum vices gerentes invidentes conftituiioni cuidam fuper edit» a domino Bonifacio pape VIII. quz incipit : *clerici qui cto* mien & b^irginibut cantrtxtrmt,* filuatz *i» fcxto libra decrcttlium* a dido domino Bonifacio fummo pontifice con.pilata, fub titulo *de cierich can jugatit* ; imponant colledas dc taillias clericis , qui cum unicis dr virginibus matrimonialiter font conjundi, pro perfonis & rebus eorum , feu aliquo corumdem , necnon pedagta feu ai.es exaâiooes quafeumque dc impofitiones fadas didis clericis fuper przdidis exigunt & extorquent ab eis , quando nolunt eas folvere fponte fua, compellendo eos perbonorum (uoruin captionem , aneftatiotum vel (aifinam, feu aliis exquifitis modis, licet aliqui tales cleuci de fpeciali confuetudine in quibufdam pattibus fupertalibus confucverint anteediftioncm didat conftitutionis immunitatem habere , Cx fibi przlciipferint libertatem, non attendentes prudenter prout deberent diâi domini temporales, vel eorum vices gerentes, diâum dominum papam Bonifacium nolemcfri juri alicujus detrahere, quamdam aliam edidiiTe conftitutionem fituatsm *eadem fexto libra decretalium>* fub liitilo *de conjiitulianibui,* qua cavetur quod licet Romanus pontifex qui jura tuetur , quz omnia in ferinio pcâoris fui censeatur habere , conftitutionem pofteriorem condendo, priorem, quamvis de ipfa mentionem non faciat, revocare nofcatur ; quia tamen locorum dc perfonarum lingularium confuetudines cum fint faât , dc in faâo confidant poteft probabiliter ignorare, ipfis, dum tamen fint rationabilia , per conllitutionem ab ipfo Romano pontifice noviter editam, nifiexprefie caveatur inipfa, non intelligitur in aliquo derogari . Nos didam confuetudinem in locis in quibus ipfam conftiterit efTe przfcriptam legitime rationabilem reputantes, utpote delicorum libertatis amicam, facro przfente & approbante concilio ftatuimus , quod ad diâam coofuctudinena obfervandam per locorum ordinarios , monitione przmifla , compellantur per cenfuram ecdefiafticam diâi domini temporales, dc eorum vices gerentes quoad clericos dericaliter viventes , & clericalem deferentes habitum , dc tonfuram , quoad onera imponenda pro perfonis eorum ; Et fi pro talibus oneribus eos pignorari contingat, vel eorum res aut bona arreftari, modo aliquo faifiri, vel capi in locis in quibus diûa pignora vel res arreftatz, captz, vel faifitz fuerint , vel pignorantes, capientes , faifientes vel arreftsntes, vel eis auâoritatem , mandatum , confilium, vel confenfum przftantes, ptzk-ntes fuerint, poftquam fuper boc legitime confinent , cefletur penitus a divinis.

Etiam cum cxcommunicati fint juris beneficio dc inhabiles ad beneficium ecclefiafticum ob-

£9» oboneodum, ddigcnti dtliberatione prahabita —— —— ftatuimus, quod quicumquecujufcutnque con. anno ditionis axiftat , rcfigiofus , caytllanus, fri» Chr isti a}iu$ i<i(1(4|(v ,n diocafi Lufttancnft, qui per. **** unacitar in excommunieAttone ultra annum ftetcrit continuum, beneficium fuum ex tunc ipfo faâo te noverit perdidifle , *At* tunc po teftarem habeat conferendi , vel etiam pre. fenundi is ad quem collatio feu prsfentatio ejufdem antea pertinebit.

Minda/NM pate *nmti fubditi coi^itxtremj htjttt foert toncihi l» feriptû bobtent (f obftrvtnr.*

Cum univerfa fie lingula ftatuta in boefa* cru concilio contenta fuperius ediderimus, ad perverfotum malitias ar&us refrenandas , ft ut iubditorum hujus prosinci® Lugdunenûs mores, & aâus in melius reformentur; quia tamen non minus difficile quam periculotum cxiftit peccantem quemlibet in prsmiffis figih latitn conigere vel monere, nec propter muL totum potentiam, aut,peccantium multitudinem poteft heri commode monitto fpecialis , ideoque pr®fente concilio approbante ftatuimus & diflriâe mandamus, ut prsdi&a omnia fit ûngula in hoc Gero concilio cooftituta diligenter ferventur, & fideliter adimpleantur , & quod omnes & finguli fufirsgand, fic abbate fic priores conventuales abbatem proprium ' non habentes;, ounnes archidiaconi , decani , Lft archiprcsbyteri vifitationem habentes in dim·' ccfi fic provincia Lugduncnfi, praedtâa ftatuta in feriptis habeant, fit ea faciant in fuis fynodis fic convocationibus , fic aliis ubi viderint expedire , fepe fic («pius publicari , ut nemo poflit de cetero fuper eis-ignorantiam allegare, cx quo publice ediâa fuerint, fic publice recitata. Prccipimus etiam ut inferiores ecclefiarum restores fcilicet priores ft presbyteri curam animaram habentes psedifta ftatuta penes fc habeant mira fynodum hyetnalem proximam, ut fuper iis certificate valeant dubitantes fi inobedrentre notam voluerint evirare , declarantes, profirentes, fic proteflantes exprefle nos archicpifcopus fupradi&us ut fupra, quod per praediâa ftatuta in toto vel tu parte juribus, bonis ufibus, privilegiis, fit contuetudinibus decani fic capituli Lugdunenfis ecdefia;, ft quarumcumque perfonarumecdefiaftkarum de did® ecclefie corpore exifleotium, fic aliorum capitulorum ecclefiarum cathedralium, collegiatarum fic conventualrum, civitatis fic ditrcefis Lugdunenfis noluimus derogare . Recitata fic publicata funt prcdiâa omnia ftatuta apud Anfam, pnefentibus perfonis fuperius nominatis, die veneris ante dominicam qua cantatur *Lettre Jtrufolem.* Anno Domini millefimo ducemefimo nonagefimo nono.

Cf> CONST ANTINOPOLITANUM CONCILIUM ,

h quo aShtm dr *jure nuptiorum, ques pupillus inoiio tutore tudtmqut imperatore eencibtvit ,*

Anno tap9- *tubitum .*

ti*rcUrli?bn

„ A Ndronicus lenior G:*:, imp. prome- D
" .* *· rct' °t'un$ ^hUiT,'r u:T> prxfedum
Camele/, fil/am *ejas ducendam* propofuit
„ Alexio Latorum p/incipi fororis tu® filio,
„ quem pater manens imperatui is (utpote
„ avunedi) tutela-commendaverat. Omnium
„ voluntates ersnt ' fordus paratiflim®,
„ imperatoris, matris, atque in primis ma-
„ tris utnufque fponli ; unus obfiitvbat juve-
„ nis princeps, qui ne cogeretur iugratas fi-
„ b nuptias celebrare, clam ad fe ducendam
„ curavit unius e primoribus Iberonim fi-
r, lum, quam feftmato conjugem fibi ad-
„ junxit. Oftenlus ea de re imperator, nui-
„ lum non movit lapidem ut nuptias, illas
„ dillociarct, pnetendens, quod invito ttt- E
„ tore , eodemque imperatore initum erat ,
„ conjugium tanquam non reôe faâum dif-
„ folvi oportere . Res *ad* coofulxationem pa-
„ tnarch® fic iynodi ex epifeopis lateri pa-
„ iriarch® adfifteotibns compofiuededuftaeft,
„ de qua fynodo hrc narrat Pachymerus lib,
„ IV. cap. VIII.

Miliis ad patriarcham fic qu® circum ipfum erat lynodum cenis hominibus, qui exponerent quantum fibi *juris daret in* eum juvenem, primum imperatoria dignitas, deinde confanguiuitas intima, fit quasdam auâontas paterna, qaaiem tutori leges in pupillum tribuunt, ut iis, prout par erat, confideratis ftatuerent caflum , & invalidum id matrimonium elle, quippe temere attentatum ab homine non fu® ad hoc poteftatis, citra fuum aflenfum, a quo penderet. Hifce ultro citroque ventilatis, fic negotio fynodice tradato, quidam epifeoporum hsrentes, ut putabant, ver® legum femenri®, poftdatis imperatoris uti equis annuendum cenfebant. At patriarcha fic plures cum ipfe in contrarium obfirmati flabant, eo maxime moti, quod jam ifta ex Iberis puella uterum ex Alexio ferre dicebatur.

Spe igitur inde omni dejeâus imperator, cum nec ecdefi® confilium expedirer declarandi matrimonium hoc irritum, certantibua de validitate ejus fententiis patrum, ft renf in ambiguo relinquentibus; fpem dedit pucL' l® his nuptiis fraudat®, fe illam conoubio junfturum filio proprio Joanoi Dcfpons ficc.

Finis T'omi Picefimiynarti.